MONASTICARVM DISQVISITIONVM LIBRI XII.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Pleriſque iuſti aſpectus, admonitio correctionis eſt, perfectioribus verò lætitia eſt. Quam pulchrum ergo vt videaris & proſis! Nónne vel ipſi oculorum radij virtutem quandam videntur infundere ijs, qui fideliter eum videre deſiderant?

S. Ambroſ. in pſalm. 118. *octon.* 10.

Digitized by Google

IOTEC.
XI
G
3
NAP

IACOBVS BOONEN ARCHIEPISCOPVS MECHLINIENSIS, BELGICÆ PRIMAS, ETC

E ſpeculo vultus bonitatis imago relucens
Re quod agit mens erit lemmate, VINCE BONO.

ILLVSTRISSIMO ET REVERENDISSIMO

DOMINO

D. IACOBO

BOONEN,

ARCHIEPISCOPO

MECHLINIENSI,

BELGICÆ PRIMATI, &c.

ABBATIÆ AFFLIGENIENSIS

PRAELATO DIGNISSIMO.

SANCTVM BENEDICTVM, Monaſtici Ordinis Patriarcham & Legiſlatorem eximium, conatibus noſtris vtcumque ILLVSTRATVM Illuſtriſsimo Nomini Tuo, Præſulum decus, conſecratum imus. Cui enim potiori iure? Paſcit ille, vt „Bernardus obſeruauit, vſque hodie duplici fructu „Domini gregem. Paſcit Vitâ, paſcit Doctrinâ. Illam COMMENTARIO, hanc MONASTICARVM DISQVISITIONVM libris elucidamus: hoc eſt, electis eius ferculis Diſquiſitionum condimentum adijcimus, tractatuum imponimus lancibus, & in huius voluminis menſam omnibus ſumenda inferimus. Tuum hoc nomine ambiunt patrocinium, tuam

Bernard. ferm. de S.Bened.

Digitized by Google

1. Reg. 9. depoſcunt dexteram. Neque enim comeſurus eſt " populus niſi veniat Samuël, qui cibo ex more bene- " dicat. Samuëlis vice hîc fungere, Sacerdos magne, & magnorũ princeps Sacerdotum. Benedic obſecro dapibus iſtis, vt & tuis ſalutares ſint ſubditis. Plura enim Diœceſis tuæ Cœnobia hanc S. BENEDICTI ſequuntur Regulam, & quæ alterius inſtituti, ab hâc lucem quoque & directionem nonnullam accipiunt. Sed & alia occurrit conſideratio.

Magnum BENEDICTVM primus maximèque illuſtrauit Gregorius primus huius nominis Pontifex, maximi titulo omnino digniſsimus, niſi Magni celebraretur. Fuit enim reuerà magnus eruditione, virtute, ſanctitate, rerum vſu, gubernandi peritiâ, paſtorali ſollicitudine & vigilantiâ. Hic ſui noſtríque parentis Vitam in litteras miſit: Regulam vi- " dit, legit, laudauit, & confirmauit in ſancta Syno- " do, præcipiens, vt diligentiſsimè obſeruarent, qui- " cumque ad conuerſionis gratiam acceſſuri eſſent, " vſque in finem mundi. Quin & Regulæ decreta ſuis " Epiſtolis ſubinde intexuit, & abſtruſioribus S. BENEDICTI vocabulis non rarò vſus eſt. Quidni igitur quam ſummus vrbis & orbis Epiſcopus ſcripſit Vitam, laudauit Regulam, illi meritò inſcribam, qui in Belgico hoc noſtro orbe Epiſcoporum primus eſt & Primas? Ex S. BENEDICTI familia Apoſtolica Sedes aliquot decades, reliquæ Eccleſiæ myriadas Antiſtitum accepêre. Dignus proinde S. BENEDICTVS, digna eiuſdem Regula, quæ Illuſtriſſimorum Præſulum auctoritate protegatur. Quod

Ex priuileg. Sublac.

quidem,

quidem, Hierarcha digniſsime, tantò facies eminentiùs, quantò ceteris antiſtas, & plura Vitæ S. BENEDICTI exempla in tuam cum laude & merito tranſtuliſti.

„ De illo ſcribit Gregorius, quòd cuncta decre- *Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 20.*
„ uerat in terra tribuere, vt in cœlo omnia reſeruaret. Vſque adeò quidem, vt parum quod in Monaſterio ſupererat olei, egenti iuſſerit dari; & cùm nummos non haberet, è cœlo petierit, quos miſero impertiret. Tu quoque, ſi quis alius, vir miſericordiæ ſuper egenum & pauperem optimè intelligens, facultates tuas largâ manu diſtribuis, vt miſerorum aſylum, pauperum Pater, & Iacobus Eleëmoſynarius paſsim audias.

Fuit in S. BENEDICTO mira ſermonis gratia, vt colloquium eius certatim expeteretur, ille verò perbenignè quoſlibet audiebat. At quàm faciles ad Te ſunt aditus? quantâ comitate ad communionem ſermonis omnes admittis? norunt ij, quibus lactea oris tui facundia ſaliuam mouet, & in beneficijs ponunt, quod Te videant, quod Te frequentent.

Appellatur S. BENEDICTVS à Zacharia Ponti- *Zach. in vitâ c. 2. c. 8. & c. 11.*
„ fice, paſsionibus vacuus, vir per omnia mitiſsimus,
„ Pater patientiſsimus. Quàm mira enim eius patientia! Veneno appetitus, vultu placido, & mente *Gregor. cap. 3.* tranquilla perſtitit. Se ſuóſque perſequenti Florentio cedere potiùs voluit, quàm iraſci. Quid, quod & eiuſdem interitum velut alter Dauid defleuit? Tu quoque ſupernæ benedictionis dulcedine præuen-

tus

tus eumdem ſequeris, & pænè dixerim, aſſequeris. In aduerſis ſiquidem conſtans, iniuriarum immemor, animi tranquillitatem perpetuâ illâ vultus ſerenitate intuentibus oſtendis. Nimirùm quod ſymbolo præfers, malos & mala in BONO VINCIS. Bonos innatâ bonitate, beneficentiâ & liberalitate deuincis: Omnibúſque, vt de Traiano ſuo Plinius, " quos bonos facis, hanc aſtruis laudem, ne coëgiſſe " videaris. "

Plin. in Panegyrico.

Præcipuum S. BENEDICTI votum & cura fuit, vt in omnibus omnes magiſtram ſequerentur Regulam, nec ab ea temerè declinaretur à quoquam. Et Tua hæc, accuratiſsime Præſul, laus eſt, quòd ardentiſsimo zelo deſideres, vt (quod Tridentinum præcipit Concilium) omnes Regulares, tam viri, " quàm mulieres ad Regulæ, quam profeſsi ſunt, præ- " ſcriptum, vitam inſtituant & componant. Huc tua " ſpectant vota, huc ſalutaria quæ magno fructu inſtillaſti monita & conſilia; huc Tua tendunt decreta, quæ pro ſtabilienda monaſtica diſciplina Cœnobijs pluribus ſapientiſsimè præſcripſiſti. Alij hæc ſuo æſtiment emolumento Nos ſanè iucundiſsimâ memoriâ recolimus exantlatos à Te iam pridem pro exacta Regulæ Benedictinæ obſeruantia labores. Quos enim ad eam amplexandam non excitaſti? Quos vanâ formidine deterritos non animaſti? Quibus iam currentibus calcar non addidiſti? Dici vix queat, quo gaudio piorum auribus animíſque exceptæ illæ tuæ voces: Non recedendum à S. BENEDICTI preſcripto, nec preſumendum in eius Ordine

Trident. ſeſſ. 25. c. 1.

dine

dine quempiam plura intelligere poſſe aut ſtatuere, quàm eum, quem Deus tanti operis architectum elegerit, & omnium iuſtorum imbuerit ſpiritu.

Vir Dei BENEDICTVS, teſte Gregorio, plus "appetijt mala mundi perpeti quàm laudes: pro "Deo laboribus fatigari, quàm vitæ huius fauore extolli. Eadem mente videmus Te, qui optimus eſſe, quàm videri aut dici præeligis, ad laudes tuas erubeſcere, ægrè illas audire, ægriùs admittere. Et hinc earum ſuccidendum nobis filum, dandúmque id modeſtiæ Tuæ, vt quod aures Tuæ pati poſsunt dicamus, non quod virtutibus debetur. Greg. lib. 2. Dialog. cap. 1.

Sed an illud ſilentio inuoluam, quod ea, quam diuina bonitas D. T. Ill.mæ deſpōſauit Mechlinienſis Eccleſia, à S. BENEDICTI patrimonio acceptâ dote in tuam curam fidémque feliciter venerit; vt hac ratione vnitum Tibi AFFLIGENIVM eſſet mitræ tuæ non ignobilis gemma, & in rationali pectoris tui lapis pretioſus. Quod quidem & erga S. Patrem peculiarem Tibi deuotionis affectum, erga fundatum ab eo Ordinem ſinceram dilectionem, erga nos filios tuos paternam indidiſſe ſolicitudinem, tot annorum experimento edocti, non immeritò credimus. Debetur proinde Tibi quidquid ab AFFLIGENIO, quidquid ab ingenio qualicumque noſtro proficiſcitur, vt hoc Opus Ill.mæ G. T. dedicando, ſatori & rigatori noſtro vineæ ſuæ botros, horti ſui flores, agri ſui manipulos, & ius proculdubio ſuum libentes meritóque reddamus.

Accipe

Accipe igitur, benigno quo ſoles vultu, ILLVSTRATVM hoc Opere S. BENEDICTVM, ſed tui fulgoris radijs magis illuſtrandum; vt quem à ſcriptoris tenuitate non auſit ſperare, abs Tui nominis claritate mutuò velut accipiat ſplendorem.

Affligenio, IV. Idus Februarij, die S. Scholaſticæ S. P. BENEDICTI *Sorori ſacro.* M. DC. XLIV.

ILLVSTRISSIMÆ G. T.

æternum deuotus

F. BENEDICTVS HAEFTENVS.

PRÆFA-

Digitized by Google

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

P*RETIVMNE fecerim opera*, BENIGNE LECTOR, *conſcribendo hoc Opere, non iniuriâ forſitan addubites. Ea enim eſt magnorum in hoc genere Scriptorum copia, vt noſtram tenuitatem terrere, aut à tanto conatu cohibere debuiſſe videatur. Quæ me cogitatio, vt ingenuè fatear, à cœpto non ſemel reuocauit, atque hæc quæ vndequáque congeſſeram, perpetuis panè tenebris inuoluit. Quid igitur, inquies, hæc denuo componere, & publico exponere perſuaſit? Legeram ſcilicet ſcripſiſſe Auguſtinum*: Vtile eſt plures libros à pluribus fieri, diuerſo ſtilo, non diuerſa fide, etiam de quæſtionibus iiſdem, vt ad plurimos res ipſa perueniat; ad alios ſic, ad alios autem ſic. *Ita S. Scripturæ libri nouis quotidie illuſtrantur Commentarijs. Eandem materiam Theologi Scholaſtici identidem repetunt, & vix alia ſcribũt, ſed aliter. Nullâ proinde præcedentium iniuriâ exiſtimabam & nobis circa Regulam* S. BENEDICTI *fas eſſe aliquid conari. Nam vt multum egerint, qui ante nos in hoc argumento ſunt verſati; nemo vnus tamen ſcripſit omnia: nec laborem hunc ita prorſus exhauſerunt, vt non reliquerint plurima poſteris peragenda. Nam & poſt vindemiam plerumq; ſupereſt racematio, & poſt meſſem ſpicilegium. Et quis nouit, an non magnus ille Booz noſter præceperit pueris ſuis:* Etiamſi vobiſcum metere voluerit, ne prohibeatis: & de veſtris quoque manipulis proijcite de induſtriâ, & remanere permittite. *Hac fiduciâ fretus, excultum ab alijs adiui agrum, legi poſt terga metentium ſecurior, & collegi ſiue relictas, ſiue vltrò reiectas ſpicas. Excuſsi, inquam, tam typis excuſas quàm manu exaratas aliorum aliquot (quis enim omnium?) in Regulam noſtram expoſitiones. Patrum adieci ſententias, Pontificum decreta, Conciliorum canones; veterum Regularum Pachomij, Macarij, Baſilij, Auguſtini, Iſidori Hiſpalenſis, Fructuoſi, Cæſarij Arelatenſis aliorumque, ex quibus Notitia Regularum Primo libro conflata eſt, ſanctiones. Sanctorum exemplis hiſtoriarumq; monumentis confirmata & inculcata Monaſtica obſeruantiæ capita. Adhæc Religioſorum Ordinum, & eorum maximè qui ſub* S. BENEDICTI *militant ſignis, aduocaui & expendi Conſtitutiones. Nec profanos omninò contempſi auctores, non ignarus ſacram ſcientiam ancillas ſuas vocare ad arcem, ac gentilem puellam abſciſsis vnguibus & coma, in coniugium Iudæi poſſe venire. Sed & cuiuſcumque generis ſcriptores quà priſcos, quà neotericos pro re nata produco.* Veneror *enim, cùm Seneca*, inuenta ſapientiæ, inuentoreſque: adire tamquam multorum hæreditatem iuuat. Hoc autem, *inquiebat Theodoretus*, non fur-

Auguſt. l. 1. de Trinit. cap. 1.

Ruth 2. 15.

Senec. epiſt. 64.

Theod. epiſt. ante Cant. Cant. tum appellari debet, ſed paterna hæreditas. *Atque hinc non adeò mirum videbitur, ſi non tres tantùm, ſed & plures ex hac collectione excuſſerim mo-*
Ruth 2. *dios, ſiue libros, vt fortaſsis & mihi gratulabundus Lector dicat:* Sit benedictus qui miſertus eſt tui. *Miſericordiæ enim Dei deputo, quòd voluntatem excitauerit ad quærendum, & inueniendi præſtiterit facultatem.*

Iam & illa mihi non indigna ſcribendi viſa occaſio, quòd S. BENEDICTI *habitu donatus & nomine, hoc pacto optimum Parentem filius, Magiſtrum diſcipulus, Ducem miles, Paſtorem ouis, Prælatum ſubditus, Patronum cliens, non adorarem tantùm, ſed & adornarem. Magno Gregorio Magdeburgici illi Centuriatores vitio vertunt*, quod in BENEDICTO ornando
Cent. 6. cap. 16. totus verſetur. *Ego verò vel maximè æſtimauerim meas eſſe has iniurias: & in Domino gloriabor, de* BENEDICTO *Domini benè aliquid dicere potuiſſe: omnino confidens quòd de ſe ſcribenti benedictionem daret Legiſlator.*

Quid, quod & filijs eius, Fratribus meis, Ordinis noſtri Regulam profeſsis, labore noſtro conſulere ſtuduerim, & ad regularis diſciplinæ obſeruantiam, Regulæ intellectum, pietatis incrementum auxilij quidpiam ſuggerere?

Sed & alijs cuiuſcumque Ordinis Religioſis conatum hunc profuturum ſperabam, cùm ea ſit Monaſticorum inſtitutorum affinitas, vt quæ in vno ſeruantur Ordine, ea alijs plerumque ſint communia vt S. BENEDICTVS *Caſsianum, Baſilium & Ægyptios potiſsimùm æmulatus eſt Patres; ita qui eum in Occidente ſecuti ſunt Ordinum Conditores, in eius Regulam tamquam exactiſsimum cœnobiticæ vitæ prototypon oculos certatim coniecerunt. Huius proinde Regulæ expoſitio, & alijs pleriſq; lucem adfert. Quamquam vt abſoluta magis eſſet tractatio, ita regularis vitæ in ſingulis locis exercitia proſecuti ſumus, vt ſeorſim ab expoſitione noſtra Regulæ non inutiliter legi poſsint.*

Hic voluminis huius ſcopus ac finis. De ſtructura hæc accipe. Vita à Magno Gregorio ſcripta Prolegomenis noſtris præludimus, eamq; deinceps iuſto explicamus COMMENTARIO. *Vſitato ſatis mirè, ac paſsim cognito. Regulæ verò materiam, ne vnius rei, & ſubinde etiam vocabuli prolixior euaderet explicatio, in Libros, Tractatus, & Diſquiſitiones partiti ſumus: atque ita ſingula paulò vberiùs perſequi, & alia, quæ eiuſdem erãt argumenti, ſed Regulæ noſtræ textu non comprehenſa, opportunè licuit diſcutere. Quæ autem pertractamus Capita,* DISQVISITIONVM *inſignimus titulo: non quod in vtramq; ſemper diſputetur partem, aut graue aliquod enodetur dubium (frequenter enim, & toto fermè libro primo, id minimè fit) ſed quòd quæſiti in modum res proponatur, & de ea diligenter inquiratur. Habent enim quandam energiam, & Lectoris animum ad attentionem reuocant quæ interrogandi forma proponuntur. Et ex hoc Capite credi poſsit S. Baſilium, ſuas tam fuſiùs, quàm conciſiùs diſputatas Regulas, per interrogationes & reſponſiones concinnaſſe. Accedit quòd crebrioribus iſtis diſquiſitionum interpoſitis titulis, feſſus Lectoris reficiatur animus, haud ſecus quàm*

in longo

Digitized by Google

in longo itinere, viator obuio hoſpitio. Apud Iureconſultos, vt Budæus annotauit, DISQVISITIONEM vocabant antiqui iudicium per opiniones (vt nunc loquimur) cum opinionem vel ſententiam omnes rogantur. *Bud. in l. de poſter. de orig.* *Qua notione ſi vocem hanc vſurpare placuerit, cenſebimur modeſtiæ litare voluiſſe; & non tam noſtram, quàm Auctorum, quos allegauimus, protuliſſe ſententiam. Atque ita ſeſe res habet. Nihil propemodum ſine idoneo adſtruo teſte. Et ſuis quemq; loqui permitto verbis: vt mihi abſit aſſerendi temeritas, Lectori adſit aſſentiendi ſecuritas. Amœnitas, ob rerum, quæ tractantur varietatem, niſi fallor, neutiquam deerit. Rectè ſiquidem Caſſiodorus:* Nemo dubitat, homines ſua varietate recreari: quia in continuatione rerum magnum mentibus conſtat eſſe faſtidium. *Caſſiod. var. l. 7 ep. 36.*

Vnum tamen eſt, quod eruditum Lectorē non immeritò offendere queat, ſtyli inæqualitas & elegantioris latinitatis neglectus. Fatendum enim eſt humili nos vſos, & planè obuio dicendi charactere; dum hoc, quidquid eſt Operis non ſcribendo, ſed dictando lucubratum ſit. Variæ deinde occupationes, & valetudo ſæpiùs interpolata vix permiſerunt hæc vt magis expolirem. Quare ſi nunc humi repat, nunc nonnihil aſſurgat Oratio, hìc vberior, ibi reſtrictior ſit; memento non æqualiter nos omni tempore affectos, nec ſemper optatum adfuiſſe ingenij vigorem.

Te quoque, mi Lector, pede nunc, nunc ire caballo,
Nunc iuuat ire rotâ, nunc iuuat ire rate.

Sicubi porrò lapſus ſum, aut inconſideratius aliquid mihi elapſum, corrigat æquus Lector, non in ira indignationis, ſed in ſpiritu lenitatis. Ego enim multò veriùs, quàm ſcriptorum ille maximus, fateor, me ex eorum numero eſſe conari, qui proficiendo ſcribunt, & ſcribendo proficiunt. Vnde ſi aliquid vel incautius, vel indoctius à me poſitum eſt, quod non ſolùm ab alijs qui videre id poſſunt meritò reprehendatur, verumetiam à meipſo, quia & ego ſaltem poſteà videre debeo ſi proficio; nec mirandum eſt, nec dolendum, ſed potiùs ignoſcendum atque gratulandum, non quia erratum eſt, ſed quia improbatum. Nam NIMIS PERVERSE SEIPSVM AMAT, QVI ALIOS VVLT ERRARE, VT ERROR SVVS LATEAT. *Auguſt. epiſtol. 7. ad Marcell.* *Proinde ſi quid vſpiam in his libris dixerim benè, diuinæ imputandum gratiæ; ſi quid malè, mea, cui obnoxius ſum, ignorantiæ & imperitiæ: tu, candide Lector, huic benignus ignoſce, illam mecum non ingratus agnoſce. Quidquid verò hìc aut alibi vnquam ſcripſi, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ iudicio humiliter libenſq; ſubmitto.*

Denique cum Theodoreto, eos, qui ſine labore laborum noſtrorum fructum ſunt percepturi rogatos volumus, vt nobis pro laboribus noſtris orationes ac preces impertiant ſuas. Quòd ſi minùs accurata videbitur explicatio, laborem ſaltem boni conſulant, & quæ deſunt, ipſi doceant. *Theodoret. Præfat. in Cantic.*

FACVLTAS SVPERIORIS.

IACOBVS, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Archiepiſcopus Mechlinienſis, & hoc nomine Prælatus Monaſterij Affligenienſis, Ordinis S. BENEDICTI, Opus inſcriptum S. BENEDICTVS ILLVSTRATVS, ſiue DISQVISITIONVM MONASTICARVM LIBRI XII. & COMMENTARIVS ad S. P. BENEDICTI VITAM, Auctore venerando nobis dilecto Domno BENEDICTO HAEFTENO, eiuſdem Monaſterij Præpoſito, à Cenſore legitimè approbatum typis mandari & publicæ luci exponi permitto. In cuius rei fidem hiſce ſubſcripſi trigeſimâ Auguſti, Anno Domini milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo tertio.

IACOBVS *Archiepiſcopus Mechlinienſis.*

CEN-

Digitized by Google

CENSVRA.

QVOD reginam Auſtri auditâ Salomonis ſapientiâ, viſaque domo quam ædificauerat, nec non cibis menſæ eius, & habitaculis ſeruorum, ordinibus miniſtrantium, veſtibus eorum, pincernis quoque & holocauſtis quæ 3. Reg. 10.
Deo offerebantur, præ ſtupore vix ſpiritum traxiſſe, ſacra tradit hiſtoria, id S. BENEDICTI Vitam Regulamque ſapientiſſimam hoc Opere illuſtratam attentiùs legenti euenturum non dubito. Salomoni iam olim eum contulit, imò prætulit Carthuſiani Ordinis Parens: *Ego dico*, inquit, *& veraciter dico, non de ipſo* (Chriſto) S. Bruno
ſed de ſeruo eius beatiſſimo BENEDICTO: *Ecce plus quàm Salomon hic.* Vitâ eius S. ſerm. 2. de Confeſſ.
Gregorij Magni calamo deſcripta, cùm lucem à COMMENTARIO Reuerendi ac Eruditiſſimi Domini BENEDICTI HAEFTENI Præpoſiti Affligenienſis accepit, quid niſi clariores ſpargit radios, qui tuentium oculos perſtringunt, & ſtupore animum complent? Iam ipſa Regula nónne ordinatiſſimæ familiæ ideam, ſimulque omnis virtutis refert ſimulacrum? Sed non omnium eò penetrat acies, vt peruidere ſtatim, & capere hæc queant. Cortex durus aliquid celat; frangendus eſt, & libatio fiet gratiſſima. At quis franget? Sanè non pauci doctrinâ, pietate & ſanctitate inſignes iam ab octingentis annis & poſterioribus ſæculis in eo deſudarunt, verùm pijſſimus æquè ac doctiſſimus HAEFTENVS (abſit dicto inuidia) non modò omnium ſtudia in hoc ſtadio adæquaſſe, ſed & ſuperaſſe dici poſſit. Vide mihi pulcherrimam totius Operis ſymmetriam, & idem cenſebis. Monaſticæ reipublicæ ędificium erigere illi ſcopus fuit, quod in duodena habitacula, Salomonicæ magnitudinis æmula, ita concinnè diſtinguit, vt dubites an materiæ opus, an arti præſtet ſubſtructio. Regulæ tamquam baſi tota moles innititur, ex qua DISQVISITIONVM MONASTICARVM Libros XII. ingenioſè omnino exſculpſit. In quibus quidquid ſcribit aut dicit, tanto ſententiarum ex ſanctis Patribus pondere firmat, tanto pietatis imbuit ſucco, tam varijs Monaſticorum Rituum antiquitatibus exornat, nihil vt in hoc genere præſtantius legerim. *Intelligitur* iam (liceat Vincent. Le-
ex diſertiſſimo Lerinenſi Monacho hæc mutuari) illo *exponente illuſtrius, quod antea* rin. Commonit. 1.
obſcurius credebatur. Per ipſum poſteritas intellectum gratulabitur, quod ante vetuſtas cap. 27.
non intellectum venerabatur. Philologiam fortè deſideras? in hac detritus eſt. Politioris litteraturæ flores expetis? & hos non auarâ manu ſpargit. Monachos eorumque inſtituta vellicant Sectarij? os ſolerter illis occludit, & ſi quando impudentiùs perſtrepant, leui ioco depalmat. Sed ego pluribus ſuperſedeo. Tu, Lector erudite & religioſe, meo periculo veni, & vide. Minora æſtimabis quæ dixi, maiora comperies quæ tacui; vt vel omnia reginæ Sabæ ſtuporem æquare cognoſcas, nec quidquam ſupra meritum dici. Tutò itaque Opus hoc diuinę ſapientia plenum, nihilque fidei Orthodoxæ aut bonis moribus contrarium continens, prodeat in lucem. Ita cenſeo & ſentio hac 14. Auguſti; 1643.

HENRICVS CALENVS *S.Theol. Licent. Archidiaconus Metropolitanæ Eccleſiæ Mechlinienſis, Illuſtriſſimi ac R.mi Domini Archiepiſcopi Vicarius Generalis, Librorum Cenſor.*

EPISTOLA ADMODVM R. P. SIMONIS ALDENARDENSIS *Ord. Capucinorum quondam Prouincialis qui currente prælo Opus relegit, ad Auctorem tranſmiſſa.*

REVERENDO ADMODVM PATRI ET RELIGIOSISSIMO DOMNO,

D. BENEDICTO HAEFTENO,

MONASTERII AFFLIGENIENSIS ORDINIS S. BENEDICTI

PRÆPOSITO DIGNISSIMO.

REVERENDE ADM. PATER ET RELIOGISSIME DOMNE. Deo gratias. Prodeunt tandem aliquando & communem lucem conſpiciunt, tam diu à multis deſideratæ & expetitæ, ſed à Te diutiùs abſconditæ, DISQVISITIONES MONASTICÆ. Has Monachi S.[mi] P. BENEDICTI filij, non ſolùm Belgæ ſed etiam Galli exoptarunt, imò expoſtularunt, nec-non vt obtinerent prælo dare ſuo ære liberaliter obtulerunt. Vir ſuis ſcriptis toti Orbi clariſſimus P. M. R. Adm. D. Aubertus Miræus eas videre dum viueret vnicè in votis habuit: ſæpè ſæpius amicè exſtimulauit me, vt ſuis verbis à R.[da] Adm. P. T. clauam hanc tanquam ex manu Herculis extorquerem. Et ego quoties Te quàm enixè poſſem rogaui & obteſtatus ſum, vt non diutiùs Eruditorum ac Religioſorum hominum votis reluctareris, nec Monaſticis Viris tantam vtilitatem ſubtraheres, nec Regulis vel conſtitutionibus quorumlibet Aſcetarum tam eximiam lucem, tam ingentem ſplendorem & ſingulare ornamentum deſiderari patereris? Interim Tu (vt ait Iob, cap. 36. v. 32.) *in manibus abſcondiſti lucem*.

Quare non iniuriâ Tibi dixero, quod Eccleſiæ Sol S. Auguſtinus Sixto Presbytero, epiſt. 104. *Nec teipſum ſatis noſſe arbitror, ſed nobis crede, quantum boni feceris talia nobis ſcripta mittendo.* Neſcio prorſus quid hactenus ſubuereri potuerit modeſtia tua; *Diſquiſitiones* enim tuæ non poſſunt Lectorem ſuum facere indeuotum, quarum ſpes diu dilata fecit eſſe deuotum: nam vt ait S. Zeno Veronenſis Epiſcopus ſerm. 1. de Abraham: *Ecce prima deuotio, libenter excipere quod ſerò datur.* Dediſti tandem (laus Deo) & reliquiſti familiæ Benedictinæ vniuerſæ, imò Religioſorum omnium poſteritati Theſaurum, non dico aureum tantùm, ſed verè æthereum.

Biblioth. VV. PP. to. 3.

Quis dubitet ipſum Sanctiſſimum P. BENEDICTVM proſpectare ex alto cœli vertice, nouæque velut lucis acceſſione exhilaratum Tibi ceu ſoſpitatori ſuo, grates habere, cuius *Commentario* illuſtratus nouam in terris vitam agit, & in Opuſculis ſuis abſterſâ mendorum fuligine, nec non puluereâ vetuſtate, prima in ſubſellia, locumque dignitatis reuehitur; quare iure meritò Tibi ſuggerent eius filij, quod olim nobiliſſima Virgo & Martyr Leocadia S. Ildephonſo Archiepiſcopo Toletano (cùm pro Virginis Deiparæ Intemeratâ Virginitate præclariſſimè ſcripſiſſet) apparens dixit: *Per te viuit Domina mea.* Sic illi Tibi: *Per te* BENEDICTE, *viuit Sanctiſſ. Pater noſter* BENEDICTVS. Nec Patri tantùm, ſed & filijs ipſis & Religioſis omnibus nouam infundis vitam dum tuis elaboratiſſimis *Diſquiſitionibus* velut mater educis & melleâ lacteâque doctrinâ in ſtudio Regularis vitæ, quod decurrunt, nutris, confortas, refocillas.

Baron. Annal. tom. 8. Ann. 657. num. 10.

Nihil ſcribis quod non ſit præclarum & vtile, maximè Deo ſacratis hominibus, &

Euange-

Euangelicæ perfectionis candidatis, ad mundi contemptum, ad morum ſimplicitatem, ad excitandam piam deuotionem, ad alendam obſeruantiam, ad augendam & confirmandam exactam & veterem Regularem diſciplinam & virtutum omnium ſolidam exercitationem: neque tantùm virtutum præconia texis, ſed & contra vitia pugnas fortiter, vincis feliciter, & Aſcetis ſaluberrima præbes amuleta.

Quis neget Tibi datum quod ante quingentos triginta circiter annos R. D. Fulgentius primus Monaſterij Affligenij Abbas Doctiſſ. & Religioſiſſ. filio ſuo Domno Franconi (pòſt eius in Abbatiali dignitate ſucceſſori) in epiſtolâ quâ rogat & per obedientiam iubet, vt ſcribat de Gratiâ Dei, apprecabatur, dicens: *Spiritus Sanctus qui completis diebus Pentecoſtes repleuit corda diſcipulorum, ſimili virtute & ardoris dulcedine, repleat animam tuam & cor tuum ad eructandum verbum, acceptum Deo & cæleſti remuneratione dignum, fratribuſque & omnibus matris Eccleſiæ filijs gratum.* Ab hoc enim Spiritus ſancti fonte perenni R.[de] Adm. Pater hauſiſti, vt vniuerſos Aſcetarum agros diuinæ ſapientiæ vndâ fecundares & lætificares, & ſi quid venerabile vnquam apud Monachos priſci ſæculi, depromeres & in lucem reuocares.

BB. VV. PP. tom. 12 parte 2.

Obſecro, ſine me aptare Tibi quæ S. Vincentius Lerinenſis in doctore deſiderat & laudat, dum exclamat: *O Sacerdos! ô Tractator! ô Doctor! Diuinum munus idoneum Te fecit ingenio, exercitatione, doctrinâ, vt eſſes ſpiritualis Tabernaculi Beſeleel, & pretioſas diuini dogmatis gemmas exſculperes, fideliter coaptares, adornares ſapienter, adijceres ſplendorem, gratiam, venuſtatem: vt intelligatur te exponente illuſtrius, quod ante obſcurius credebatur: per te poſteritas intellectum gratulatur quod ante vetuſtas non intellectum venerabatur: eadem tamen quæ didiciſti ita doces, vt cùm dicas nouè, non dicas noua.* Huc vſque Vincentius de Doctore, & ego veriſſimè de Te & tuis eruditiſſimis *Diſquiſitionibus*. O commentator! ô diſquiſitor! Sic excurris in plana & amœniora vt ſentes non diffugias: quid tam implicitum, quod non expedias? quæ tangis ſic tangis vt à contactu vtilia monita, veluti à ſilice ſcintillæ naſcantur: Infinita ferè ſunt quæ diſquiris, ſed iucunda ſingula ad gratiam. Nihil paruum, nihil grande, nihil pium in re Monaſtica retro actis ſæculis excogitatum, quod ad *Diſquiſitiones* tuas inſtruendas, armandas, ornandas, non aduoces; vnde vix vllum ſcriptorum genus prætermiſiſſe videris. Et quod encomio digniſſimum cenſeo neminem perſtringis, neminem mordes. Verùm omnium Religionum Authores tanquam Magiſtros ſuſpicis & colis, vt ſanè cum Melliſluo S. Bernardo, non linguâ tantùm ſed opere & veritate proclames: *Vnum Benedicti Ordinem opere teneo, ceteros charitate.* Teſtes volo viros Religioſos omnes quotquot Te nouerunt, & ad ſacratiſſimum Monaſterium Affligenienſe aliquando diuerterunt; hi mente reuoluunt, linguâ prædicant, quâ modeſtiâ à Te excepti, quâ charitate refecti, quâ pietate recreati, quâ ſuauitate dimiſſi. O Felix Monaſterium quod Te Præpoſitum habet! ô beatos vitæ Monaſticæ exercitatores qui Te ducem ſequuntur! vbi vitæ tuæ exemplum, doctrina, conſilium.

Lib. aduerſus profan. hæret. nouit. cap. 27. BB. VV. PP. tom. 5. parte 2.

Exodi 31. v. 2.

In Apolog. ad Abb. Guiliel.

Animuſque viciſſim
Aut curam impendit Monachis, aut otia muſis.

Ceſſo R.[de] Adm. D. Præpoſite & pennam contraho, ne altiùs in cœlum virtutum tuarum euoler, & ne modeſtia ſingularis quæ te exornat, & reliquarum gratiarum color & decor eſt, animi mei licet ſimplicem eruminetur affectum. Quare paucis nunc cum bonâ tuâ veniâ ad *Lectorem* deflecto, & cum Petro Cellenſis Monaſtetij Abbate (lib. de panibus) moneo. *Comede, quicumque, librum legis, panes appoſitos, & non corrodas ſudores apponentis valdè laborioſos; potiùs pro obſequio gratia debetur quàm inuidia. Si præ inopia librorum vel lectionum indiges quotidiano pane, ſume: & pro indultis ſine pretio gratias age. Si verò abundas; non habentibus pauperibus congratulare: alioquin ſuperbis de tuâ paupertate, vel inuides de [Diſquiſitoris noſtri] miſeratione: in alio tibi ne-*

In Epiſtol. præliminari ad Io. Saliſber.

BB. VV. PP. tom. 12. p. 2.

ẽ 4 quam;

quam; in alio proximo: in alio, miſerabilis; in alio, condemnabilis. Repero. Comede, lege, bona fide aſſero: Ad hanc doctrinam ſi attentus fueris, anxietates à re depellet, cordi tuo inſeret incredibilem voluptatem, ſublatâ maliriâ radices virtutum affiget animæ: Opus eſt omni acceptione digniſſimum, & quod Eruditorum & maximè Religioſorum omnium mereatur applauſum: opus, dico, felici & acuto partum ingenio, ſummâ elaboratum induſtriâ, maturo iudicio & gratiſſimo ordine concinnatum, nec non cœleſtibus ſententijs & exemplis refertum. Vis veriſſimi Encomij mei Coronidem? Accipe. Opus eſt eruditum, pium, ſublime, pulchrum, varium, elegans, iucundum, purum, in omnibus celebre, in ſingulis ſingulare, & vbique ſua laude diffuſum. Vnicum, *Religioſe Lector*, prolixioribus votis quàm verbis opto, quod eleganter & ſeriò commendauit magnus *BB.VV.PP tom.12.p.2.* felix Ennodius in vita ſui prædeceſſoris S. Epiphanij Ticinenſis Epiſcopi: *Pingebat*, inquit, *vir ſanctus actibus ſuis paginas quas legebat.* Tu quoque ſi ſapis.

Ad te redeo vt finiam R.[de] Adm. D. Præpoſite, & plures Tibi è familia Benedictina pro innumerabilium noctium lucubrationibus promitto præcones; aſt omnium laudes tui ſuperabūt labores. Quare cum iam citato Ennodio in Panegyrico ad Oſtro- *Ibidem to. 12 part.2.* gothorum Regem Theodoricum concludo: *Refundat tibi [Religioſorum] generalitas, rebus obligata ſermonem, dum inæqualis viciſsitudo compenſat laudibus, quod adepta eſt de ſudore.* An aliam preterea à me expoſcis debitæ gratitudinis ſolutionem? noſti. Argentum & aurum non eſt mihi, (nec Tu expectas.) Quod autem habeo, hoc Tibi do. Deum Opt. Max. Omnium bonorum datorem & retributorem ex animo precor, vt pro incomparabili Theſauro quem nobis effodiſti, Tibi gratiarum ſuarum theſauros *Lib. 1. epiſt. 20. ad fratrem Giſlebertum.* aperiat. Viue, vale vt ſcribas, & quæ aliquando inſinuaui, ſuperaddas; *Tanto enim tempore*, (vt ait Abbas Cluniacenſis Petrus Venerab.) *etiam poſt mortem tuam apud Deum* *BB.VV.PP. tom.12.p.2.* *extendetur lucrum operum tuorum, quanto, vt ita dicam, durare potuerit vita librorum tuorum.* Iterum vale, & me precibus tuis ac ſacrificijs commendatum habe. Antuerpiæ è noſtra Cellula, Febr. 17. 1644.

R.[da] ADM. P. T.

HVMILLIMVS ET DEVOTISSIMVS
SERVVS IN CHRISTO

F. SIMON ALDENARDENSIS *Ord. Fratrum*
Minorum Capucinorum Exprouincialis.

SVMMA PRIVILEGII REGIS CATHOLICI.

PHILIPPVS IV. Dei gratiâ Hiſpaniarum, Indiarum, &c. Rex Catholicus, Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Potentiſſimus Belgarum Princeps, Diplomate ſuo Regio ſanxit, ne quis librum, cui titulus: S. BENEDICTVS *illuſtratus, ſiue Diſquiſitionum Monaſticarum Libri XII. & Commentarius ad S. Benedicti Vitam auctore Venerando Domno* BENEDICTO HAEFTENO, *Afflіgemenſis Monaſterij Ordinis S. Benedicti Præpoſito*, intra nouennium præter PETRI BELLERI Typographi Antuerpienſis voluntatem, vllo modo imprimat, aut alibi terrarum impreſſum in has inferioris Germaniæ ditiones importet, venalemve exponat. Qui ſecus faxit, confiſcatione librorum & aliâ graui pœnâ mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ. 18. Ianuarij anno 1642.

Signat

STEENHVYSEN.

SANCTI

Digitized by Google

SANCTI
GREGORII
MAGNI
PAPÆ PRIMI
DE VITA SANCTI PATRIS
BENEDICTI,
MONACHORVM IN OCCIDENTE
PATRIARCHÆ,
DIALOGORVM LIBER
SECVNDVS,
COMMENTARIO ILLVSTRATVS

A

DOMNO BENEDICTO HAEFTENO,

VLTRAIECTINO,

MONASTERII AFFLIGENIENSIS

PRÆPOSITO.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX PROLEGOMENON ET CAPITVM.

IN Vitam ſanctiſſimi Patris BENEDICTI PROLEGOMENA XIX.
PRÆFATIO. pag. 1.
PROLEGOMENON I. *Quinam de ſancto* BENEDICTO *ſcripſerint?* 5
PROLEGOM. II. *Quis vitæ S.* BENEDICTI, *quam hic exhibemus, Auctor?* 7
PROLEGOM. III. *Quâ occaſione de S.* BENEDICTI, *alterumq́, Sanctorum Italicorum Patrum vitâ* Gregorius *ſcripſerit?* 8
PROLEGOM. IV. *Cur Dialogi formam* S. Gregorius *admauerit?* 9
PROLEGOM. V. *De Petro Diacono Dialogorum interlocutore, & eorumdem dedicatione.* 10
PROLEGOM. VI. *Quâ curâ & fide hæc S.* BENEDICTI *vita deſcripta?* 12
PROLEGOM. VII. *Quanti æſtimatum fuerit vitam S.* BENEDICTI *à Magno* Gregorio *deſcriptam?* 13
PROLEGOM. VIII. *Qui vitæ S.* BENEDICTI *à* Gregorio *ſcripta Interpretes?* 15
PROLEGOM. IX. *Quæ vitæ* S. BENEDICTI *vtilitas?* 16
PROLEGOM. X. *Vita* S. BENEDICTI *moralis, & præſertim Monaſticâ doctrinâ illuſtrata.* 17
PROLEGOM. XI. *Fidei dogmata vitâ Sancti* BENEDICTI *confirmari.* 18
PROLEGOM. XII. *Quæ* S. BENEDICTI *patria?* 19
PROLEGOM. XIII. *Quo temporenatus ſit* S. BENEDICTVS? 22
PROLEGOM. XIV. *De* S. BENEDICTI *Progenitoribus.* 23
PROLEGOM. XV. *De familia* S. BENEDICTI *inſignibus ſiue armis gentilitijs.* 26
PROLEGOM. XVI. *De ſuaui Sancti* BENEDICTI *nomine.* 27
PROLEGOM. XVII. *Varia* S. BENEDICTO *ab illuſtribus ſcriptoribus attributa Epitheta.* 30
PROLEGOM. XVIII. *Diſquiſitio de Sacerdotio Sancti Patris* BENEDICTI. 33
§. I. *Auctores qui S.* BENEDICTO *ſacerdotium tribuunt.* 33
§. II. *Quinam Sancto* BENEDICTO *Sacerdotium negent.* 34
§. III. *Licuiſſe Monachis ætate S.* BENEDICTI *Sacerdotio fungi.* 36
§. IV. *Quâ ratione Monachi olim communicauerint?* 37
§. V. *Quanam eſſe potuerint rationes, ob quas Sacerdotio S.* BENEDICTVS *abſtinuerit?* 38
§. VI. *Libros quos S.* BENEDICTVS *legit, ſtimulum ei & argumenta recuſandi Sacerdotij veroſimiliter ſuggeſſiſſe.* 39
§. VII. *Æuo S.* BENEDICTI *Abbates non fuiſſe neceſſariò Sacerdotes.* 41
§. VIII. *Nec ſanctum Maurum fuiſſe Presbyterum.* 43
§. IX. *Ex Abbatiali dignitate non colligi S.* BENEDICTI *Sacerdotium.* 44
§. X. *A poteſtate abſoluendi non ſatis colligi Preſbyteratum S.* BENEDICTI. 46
§. XI. *Ex benedictionibus, quas Abbates ſolent impendere non conuincitur S.* BENEDICTVM *fuiſſe Sacerdotem.* 47
§. XII. *Ex loco Sacerdoti nouitio aſſignato, non colligi Sanctum* BENEDICTVM *fuiſſe Sacerdotem.* 49
§. XIII. *Expenditur argumentum à S.* BENEDICTI *prædicatione deſumptum.* 51
§. XIV. *Ex ſacroſanctæ Eucharistiæ contactu non ſatis probari Sancti* BENEDICTI *presbyteratum.* 52
§. XV. *Abſolutio ab excommunicatione quæ à S.* BENEDICTO *dicitur facta, & conſequens inde argumentum expenditur.* 53
§. XVI. *Expediuntur aliæ nonnullæ obiectiunculæ.* 54
§. XVII. *Totius Diſquiſitionis concluſio.* 55
PROLEGOM. XIX. *Chronotaxis vitæ S.* BENEDICTI. 55
Sancti Gregorij *Magni Papæ primi* Dialogorum Liber ſecundus *De Vitâ & miraculis S.* BENEDICTI.
PRÆFATIO. 59
CAPVT I. *De capiſterij fracti reparatione.* 62
CAPVT II. *De tentatione carnis ſuperatâ.* 76
CAPVT III. *De vitro fracto per ſignum Crucis.* 79
CAPVT IV. *De caſtigatione Monachi vagi.* 88
CAPVT V. *De fonte in vertice montis viri Dei oratione producto.* 91
CAPVT VI. *De reunitione ferri cum manubrio.* 91
CAPVT VII. *De ambulatione Mauri ſuper aquam.* 93
CAPVT VIII. *De infecto per venenum pane, per coruum longius proiecto.* 97
CAPVT IX. *De ingenti ſaxo per Dei orationem leuato.* 107
CAPVT X. *De phantaſtico coquinæ incendio.* 108
CAPVT XI. *De puero confracto à pariete ſanato.* 109
CAPVT XII. *De Monachis qui extra cellam comederant.* 110
CAPVT XIII. *De fratre Valentiniani Monachi, quem vir Dei in via comediſſe carpſit.* 111
ADDITIO *De tranſmiſſione ſancti Placidi in Siciliam.* 112
CAPVT XIV. *De ſimulatione Totilæ deprehenſâ.* 114
CAPVT XV. *De prophetiâ regi Totilæ, & Canuſinæ Eccleſiæ Antiſtiti factâ.* 117
CAPVT XVI. *De clerico à dæmone liberato vſque ad tempus.* 118
ADDITIO *De Epiſtolâ* S. BENEDICTI *ad ſanctum Remigium Rhemenſem Epiſcopum.* 121
CAPVT XVII. *De deſtructione Monaſterij Viri Dei ab ipſo prædicta.* 124
CAPVT XVIII. *De abſconſione flaſconis à Beato* BENEDICTO *cognitâ.* 128
CAPVT XIX. *De mappularum receptione à viro Dei cognitâ.* 130
CAPVT XX. *De cogitatione Monachi ſuperbâ à Dei viro cognitâ.* 133
CAAVT XXI. *De ducentis modijs farinæ ante viri Dei cellam inuentis.* 135

CAPVT

Digitized by Google

INDEX PROLEGOM. ET CAPITVM.

CAPVT XXII. *De diſpoſitione Monaſtery per viſionem habitâ.* 136

CAPVT XXIII. *De ſanctimonialibus feminis poſt mortem abſolutis.* 139

CAPVT XXIV. *De puero poſt ſepulturam à terra proiecto.* 143

CAPVT XXV. *De Monacho qui de Monaſterio diſcedens draconem in itinere inuenit.* 144

CAPVT XXVI. *De puero ab elephantino morbo curato.* 146

CAPVT XXVII. *De ſolidis per miraculum presbytero redditis.* 146.

CAPVT XXVIII. *De ampulla vitrea in ſaxis proiecta & non fracta.* 148

CAPVT XXIX. *De dolio vacuo, oleo impleto.* 150

CAPVT XXX *De Monacho à dæmone liberato.* 151

CAPVT XXXI. *De ligato ruſtico ſolo aſpectu viri Dei ſoluto.* 153

CAPVT XXXII. *De mortuo ſuſcitato.* 155

CAPVT XXXIII. *De miraculo Scholaſticæ ſororis eius.* 156

CAPVT XXXIV. *De anima ſororis eius viſa.* 161

CAPVT XXXV. *De mundo ante oculos eius collecto, & de anima Germani Capuanæ ciuitatis Epiſcopi.* 163

CAPVT XXXVI. *Quod Regulam Monachorum ſcripſerit.* 171

ADDITIO *De tranſmiſſione ſancti Mauri in Galliam.* 172

CAPVT XXXVII. *De prophetica ſui exitus fratribus denuntiatione.* 174

De forma corporis S.P.BENEDICTI. 181

De ſancti BENEDICTI veſtibus. 183

Tabella præcipuarum virtutum S. P. BENEDICTI. 185

CAPVT XXXVIII. *De inſana muliere in eo ſpecu ſanatâ.* 192

De ſanctiſſimi patris noſtri BENEDICTI Ancolâ. 93

De ſancti BENEDICTI Feſtiuitate. 194

De cultu & inuocatione Sancti BENEDICTI. 195

Litaniæ de S. BENEDICTO. 198

IN VI-

IN

VITAM SANCTISSIMI PATRIS BENEDICTI PROLEGOMENA XIX.

PRÆFATIO.

NÆ illi prudenter admodum mihi ſemper feciſſe videntur, qui antiquorum Patrum monumenta edentes, vitæ eorumdem hiſtoriam, & res ab iis præclarè geſtas ſtuduerunt adiungere: vt ita non doctrinam modò, ſed eam quoque quam ſectati eſſent viuendi rationem intelligere liceret. Mira plerumque eſt vitæ, orationiſque conſenſio, atque vna alteri auctoritatis pondus conciliat. Pluris ſiquidem eius fit doctrina, cuius Deo probata agnoſcitur vita. Hinc adeò eſt, quod non pauci, qui Sancti Patris Noſtri BENEDICTI Regulam hactenus ediderunt, aut ſcriptis Commentariis illuſtrarunt, vitæ eius hiſtoriam plerumque attexuerint. Horum exemplo, cùm & nos ad eamdem S. Patris Noſtri Regulam DISQVISITIONES MONASTICAS meditaremur, voluimus iiſdem rerum geſtarum Commentarium, velut alteram Regulam, præmittere; vt viuis priùs exemplis, quàm doctrinæ verbis inſtrueremur, *Antè enim vita, quàm doctrina quærenda eſt*, inquit Ambroſius, *Vita enim bona ſine doctrinâ habet gratiam; doctrina ſine vitâ integritatem non habet*. Quare & in ipſis ſacrarum Litterarum monumentis non priùs nobis viuendi leges, quàm bene viuentium Spiritus ſanctus propoſuit exempla. Præclarè id obſeruatum à Philone Iudæo, qui, libro de Abrahamo, ſiue de legibus & ſcriptis, ita diſſerit: *Nunc quoniam ordo poſtulat, vt leges ſcrutemur, dilatis ad tempus particularibus earum ceu imagi-*

Ambroſ. in Pſal. 118. in princ.

Digitized by Google

nibus, generaliores & quaſi exemplares primùm diſquiremus. Hi ſunt viri qui rectè ac ſine culpâ vixerunt, quorum vir'ates publicatæ ſunt in ſacrarum Litterarum tabulis, non tantùm ad laudem illorum, verùm etiam ad Lectores in æmulationem prouocandos. Fuerunt enim illi animatæ rationaleſq; leges, duabus de cauſis venerabiles; altera, quoniam oſtendunt quòd præcepta legis à naturâ non diſcrepant; alterâ, quòd hinc liquet non eſſe opus magno labore ad exigendam vitam iuxtà legum regulam, quando illi priſci ante leges ſingillatim prodit..: non ſcripto iure vſi pari facilitate atque fælicitate vixerunt: vt meritò quis dicere poſſit, leges ſcriptas nihil aliud eſſe quàm vitarum Patrum commentarios, in quibus eorum dicta factaq; narrantur. Cùm varia Siracides tradidiſſet ſacræ Ethices præcepta & dogmata, illa ipſa Patriarcharum, Prophetarum, & illuſtrium veteris Teſtamenti virorum confirmat elogiis. Eccli. c.44. v. 1. *Laudemus*, inquit, *viros glorioſos & parentes noſtros in generatione ſuâ.* Liber Sapientiæ cùm amplam ſapientiæ texuiſſet commendationem; eiuſdem poſtea ſubdit exempla, laudans Adam, Noë, Abraham, Loth, Iacob, Ioſeph, Moyſen & Hebræos. Apoſtolus quoque poſt fidei præconia, fidei athletas, Enoch, Noë, Abraham, Moyſen, alioſque celebrat. Sancti Euangeliſtæ non aliter nobis IESV CHRISTI tradidêre doctrinam, quàm vitæ eius Act. 1. hiſtoriæ permixtam, vt eius, *qui cœpit facere & docere*, opere ſimul & ſermone inſtrueremur. Hæc igitur Princeps mihi cauſa cur Regulæ S. BENEDICTI Vitæ eius præmiſerim hiſtoriam. *Concordat quippe* (vt Laurentius Iuſtinianus de vitâ ſolit. cap. 7. ait) *eius vita cum voce, efficaciterq; benedictio diuina aſſentitur in opere.*

Senec. Epiſt. 11. Sed & aliam rationem ſuggerit Romanus Sapiens: *Aliquis*, inquit, *vir bonus nobis eligendus eſt ac ſemper ante oculos habendus, vt ſic tamquam illo ſpectante viuamus, & omnia tamquam illo vidente faciamus.* Sed quis in hoc genere Pædagogus eligendus? *Elige*, inquit, *eum, cuius tibi placuit & vita, & oratio, & ipſius animum ante te ferens & vultus, illum tibi ſemper oſtende, vel cuſtodem, vel exemplu.. Opus eſt, inquam, aliquo, ad quem mores noſtri ſe ipſi exigant. Niſi ad regulam, praua non corriges.* Quem autem Monachi melius ante oculos habeant, quàm Monachorum omnium Patriarcham, cuius vita eis, & oratio placuit? Ad quem Regulares mores ſuos exigant, niſi ad Regulam, & Regulæ conditorem? Si enim hunc elegerint, ſub cuius vexillis Deo militarent, æquum profectò eſt, vt Ducis ſui ſectentur veſtigia. Si ſcriptæ ab eo Regulæ colla ſubmiſerint, meritò & in illum reſpicient, qui Regulæ ſuæ imago, & viuum quoddam eſt ſimulacrum. Dialog. lib. 2. c. 36. Nam vt magnus de eo ſcripſit Gregorius: *Sanctus vir nullo modo potuit aliter docere, quàm vixit, nec aliter viuere quàm ſcripſit:* vt eius mores in Regula, tamquam in ſpeculo quodam lucidiſſimo, appareant; & Regulæ ipſius praxis in ipſius vita moribuſque cognoſcatur. Quod igitur ille de Collationibus Patrum, & vitâ eorum, ac Regulâ

gulâ S. Baſilij dixit, id non immeritò de eiuſmet Vitâ & Regulâ vſurpare licebit. Nimirum eam aliud non eſſe *niſi bene viuentium & obedientium monachorum exempla & inſtrumenta virtutum*. Regula, Bernardo teſte, via illa eſt, recto Orientis tramite ab eius cella in cælum vſque tendens, quo dilectus Domino cælum BENEDICTVS aſcendit. Si ergo mens eſt eodem peruenire, teneamus viam; præeuntis ſequamur veſtigia. Nam, vt optimè Caſſianus Collat. 18. cap. 4. *tunc poterit quis deſiderata artis efficacius aſſequi diſciplinam, & ad appetendam eam ardentiùs incitari cùm* AVCTORVM ET FVNDATORVM *eius agnouerit dignitatem. Nam profectò ex hoc ipſo deſiderium profeſſionis illius naſci poterit: quia neceſſe eſt vnamquamque viam ad illum finem pertrahere ſectatorem, ad quem Auctor ipſius inuentorq́ peruenerit*. Hæc ille. Quare quod de S. Baſilio Gregorius dixit Nazianzenus, idipſum de beatiſſimo BENEDICTO hîc non iniuria repetemus: *Illius vitam oratione dum pingo, communem virtutis tabulam, ſalutiferumq́ omnibus Eccleſiis, omnibuſq́ animis* EXEMPLVM *propono, in quod velut in* VIVAM *quamdam* LEGEM *intuentes vitam noſtram dirigemus. Vobis autem qui ab ipſo doctrinâ ſacrâ imbuti eſtis aliud non ſuaſerim, quàm vt eum ſemper ſpectetis, ac tamquam ipſe & vos videat, & à vobis videatur ſpiritu inſtruamini*. Hæc Nazianzenus. *Quis igitur* (vt cum Ambroſio loquar), *bonum factum eius videns non gaudeat, miretur, imitetur, ac veluti tacito Magiſtro vtens, eius exemplo doceatur?*

In declamation. | Orat. 20. circa finem. | Ambroſ. ſerm. 23. de Sanct.

Quid? quod & ipſum PATRIS nomen, quo Legiſlatorem noſtrum libentes meritoque afficimus, non venerationem dumtaxat, ſed & imitationem, adeoque factorum eius conſiderationem iure ſuo exigat. *Attendite*, inquit Scriptura, *ad Abraham patrem veſtrum, & ad Saram quæ peperit vos*. Et Apoſtolus: *Mementote Præpoſitorum veſtrorum, qui vobis locuti ſunt Verbum Dei: quorum intuentes exitum conuerſationis, imitamini fidem*. Nihil enim ſic filiorum exſtimulare debet animum quàm domeſticum ſui Patris exemplum. *Tamquam enim Magnes dum è circulis ferreis quaſi catenam arcana rapacitate ſtruit, vt quiſque eſt proximus, ita primum, ac vehementiſsimè rapit; ſic virtutis illecebra, atque pellacia coniunctiſsimum quemque maximè debet afficere, ac deuincere, ad ſeq́ deducere. Eò fit, vt etiam vulgo fœdiſsimum habeatur, Maiorum non reſpondiſſe virtuti. Quippe eadem virtus & Regula poſteris eſt, ad quam vitam dirigere ſuam iubentur, & quædam clara lux, quæ ſicubi aberrent, atque degenerent, prauitatem in obſcuro eſſe non ſinit*. Huc ſcilicet pertinet acris illa Chriſti Domini ad Iudæos increpatio: *Si filij Abrahæ eſtis, opera Abrahæ facite*. Quaſi Filiorum nomine cenſeantur indigni, qui paternas non exprimunt virtutes. Quas ſanè nemo ad viuum repreſentabit meliùs, quàm qui prototypon & crebriùs inſpexerit, & attentiùs.

Iſaiæ 51. 2. | Ad Hebr. 13. 7. | Franciſc. Saccin. Præfat. ad hiſt. Societ. Ieſv. | Ioan. 8. 39.

Ex his potrò capitibus ſancti Patris BENEDICTI vitam, non noſtro,

Digitized by Google

ſed magni Gregorij adumbratam penicillo hîc putauimus exhibendam, vt vtriuſque, & Regulæ ſcilicet, & vitæ prælucente face dirigerentur pedes noſtri in viam ſalutis. Ne verò nudum dumtaxat daremus textum, COMMENTARIVM adiecimus, in quo à Gregorio dicta hiſtoricis, philologicis, ſubinde etiam Theologicis, ac moralibus notationibus variè illuſtrauimus. Prætcrita à Gregorio ex aliis auctoribus, ſeruatis eorum verbis, ſuis inſeruimus locis. Nonnulla quoque Prolegomena, vt tractatoribus iam ferè ſolenne, hiſtoriæ ipſi præmittenda duximus.

Quid autem in his præſtiterimus, benignus Lector iudicabit: à quo ſi non laudem, veniam ſaltem merebitur bene de Patriarchâ noſtro, totoque eius Ordine merendi voluntas.

IN

IN
VITAM SANCTI
BENEDICTI
PROLEGOMENON
PRIMVM.

Quinam de Sancto* BENEDICTO *ſcripſerint.

DE S. BENEDICTO QVI SCRIPSERINT.

DE ſanctiſſimo totoque Occidente celeberrimo Patriarchâ BENEDICTO tot tantique cum laude in ſcriptis ſuis mentionem fecerunt, vt difficillimum omnino ſit catalogum texere. Ne autem vaga nimis Auctorum ſit enumeratio, in claſſes eos aliquot cogemus.

Prima Claſſis, eorum qui ſcripſerunt vitam S. Benedicti ex profeſſo.

PRIMA CLASSIS ſit eorum qni ſancti Patris vitam fusè & ex profeſſo ſcripſerunt. Principem hic locum obtinet ſanctitate & doctrinâ Magnus Gregotius Papa I. de quo plura Prolegomeno ſequenti. Vitam autem ab eo ſcriptam Græcè vertit Zacharias Papa. Latiois annotationibus illuſtrauit Matthæus Lauretus Hiſpanus, Monachus Caſſinenſis, & Abbas ſancti Saluatoris de Caſtellis, eaſqne recognito à ſe Chronico Caſſinenſi præmiſit edidirque Neapoli anno 1616. Gallicè locupletius idipſum præſtit Simon Milletius ſancti Germani à Pratis religioſus in hiſtoricis ſuis ad ſancti Gregorij Dialogos annotationibus. Ante eum magnâ curâ & diligentiâ vitam ſancti Patris annalium Ordinis noſtri Tom. I. intexuit Pater Antonius de Yepez Abbas ſancti Benedicti Valliſoleti; cuius quidem Chronicon Hiſpanâ conſcriptum, linguâ, in Gallicam quoque transferri cæpit. Huc ſpectant etiam Biographi & qui Sanctorum (vt vocant) Legendas ſcripſetuot, Jacobus de Voragine, Claudius de Rotâ, Laurentius Sutius; qui ſancti Gregotij hiſtoriam ad verbum repræſentat. Quam paulò breuiùs contractam exhibet Benedictus Gononus Cæleſtinus lib. 1. de vitis Patrum Occidentis: Jtem Franciſcus qnoque Haiæus, Zacharias Lippeloo, Petrus Ribadeneira eandem deſcripsêre. Iconibus in æs inciſis eam oculis obiecit Angelus Sangrinus, Abbas Caſſinenſis addito prologo. Plura exſtant io toto opere Arnoldi Wion, quod Lignum vitæ inſcripſit, & apud Trithemium de Viris Jlluſtribus Ordinis ſancti Benedicti, & in Trophæis Congregationis Anglicanæ Eduardi Mahevv tabolâ ſecundâ. Carolus Stengelius in Coronâ lucidâ cap. 1. & 2. Sylueſter Maurolicus Meſſanenſis Abbas, & S. T. Doctor, in Oceauo hiſtotiæ ſacræ omniom religionnm lib. 1.

Secunda Claſſis hiſtoricorum.

SECVNDA CLASSIS hiſtoricorum eſt; quos inter Cardinalis Baronius primas meritò obtinet, ex cuius fonte, ſua citatus Eduardus deriuauit. Petrus Diaconus monachus Caſſinenſis de viris illuſtribus Montis Caſſini cap. 1. & de Sanctis eiuſdem cap. 1. Anaſtaſius monachus Caſſinenſis & Cardinalis Bibliothecarius in Chronicâ paruâ, ſiue Tractatu de Translatiooe partis Reliquiarum S. BENEDICTI, & ſorotis eius Scholaſticæ. Leo Marſicanus Oſtienſis Epiſcopus & Cardinalis in Chronico Caſſinenſi lib. 1. cap. 1. & alijs libris ſequentibus plures. Vincentius Belluacenſis Epiſcopus in ſpeculo hiſtoriali lib. 22. cap. 68. & ſequentibus. Calzolarius à Bugiano Benedictinus in hiſtoriâ Monaſticâ. Bonifacius Simoneta Ciſtercienſis Ordinis, in perſecutionum Chriſtianarum hiſtoriâ lib. 4. cap. 20. Sanctus Antoninus in Summâ hiſtoriali. Ioannes Petrus Villa de canibus Marchiu Meſſanenſis, in Tractatu de inuentione ſanctorum Placidi & Sociorum. Adreualdus Floriacenſis Monachus in lib. de miraculis S. Benedicti. Aimonius de geſtis Francorum lib. 2. cap. 16. & 22. Petrus de Natalibus Epiſcopus Equilinus in Catalogo Sanctorum lib. 3. Philippus Bergomenſis in Supplemento Chronicorum lib. 9. Raphaël Volaterranus Antropologiæ lib. 21. Prudentius Sandonallius Benedictinus Philippo III. Hiſpaniarum Regi ab hiſtoriâ, & Pampelonenſis deinde Epiſcopus, in fundationibus Monaſteriorum Ordinis S. Benedicti in Hiſpaniâ. Horatius Turſellinus in Epitome hiſtoriarum lib. 6. in Iuſtiniano. Aubertus Miræus in Chronico Benedictino, & in Elencho regularum. Philippus Ferrarius in catalogo Sanctorum Italiæ 21. Martij. Stephanus Binet in Gallico Compendio Vitarum SS. Fundatorum Ordinum Religioſorum cap. 10. Archangelus Haſtiuillius Camaldulenſis Ordinis in prouinciis Galliæ Maior hiſtoriæ ſuæ Camaldulenſis lib 1. cap. 2. aliiſque ſparſim.

Tertia Claſſis Chronologiſtarum.

TERTIA CLASSIS Chronologiſta-

rum

Digitized by Google

De S. Benedicto qui ſcripſerint.

rum ſit qui omnes paſſim S. Patris meminerunt. Regino lib. 1. ad annum Chriſti 450. Hermannus Contractus circa annum Chriſti 520. Marianus Scotus anno 555. Sigebertus Gemblacenſis anno 509. & 522. Freculphus Epiſcopus Lexonienſis in Chronico lib. 5. cap. 20. Compilatio Chronologica anno 517. Gotfridus Viterbienſis in Chronicâ ſuâ parte 17. Wernerus Rolewinck in Faſciculo temporum anno Chriſti 504. Chriſtianus Maſſæus Chronicorum lib. 12. Balduinus Ninouienſis Diaconus in Manu-ſcripto Chronico necdum typis excuſo. Joannes Rioche in Compendio hiſtoriarum. Gilbertus Genebrardus Archiepiſcopus Aquenſis, Arnoldus Pontacus, Iacobus Gordonus in ſuis Chronologiis. Jacobus Gaulterius in Tabulâ Chronologicâ. Dionyſius Petauius in libris de Doctrinâ temporum, & in Rationario temporum parte 1. lib. 7. cap. 8. & parte 2. lib. 4. cap. 13. Proſper Stellartius in Chronologiâ monaſticâ ſæculo 5. & 6. & in fundationibus Ordinum cap. 31.

Quarta Claſſis Martyrologij Scriptorum.

QVARTA CLASSIS ſit Martyrologij Scriptorum. Inſcriptus enim S. BENEDICTVS Martyrologio Romano tam veteri ab Heriberto Roſvveydo edito, quàm recentiori, quo Romana nunc vtitur Eccleſia, quodque ſuis Cardinalis Baronius Notationibus illuſtrauit. Græci in ſuo Menologio de eodem agunt 14. Martij, ſed 21. Latini, & Martyrologium Bedæ, Vſuardi, Wandelberti Prumienſis, Rabani Mauri, Adonis Viennenſis, Monaſticum item Martyrologium Arnoldi Wion, & aliud Martyrologium Sanctorum Ordinis noſtri ab Hugone Menardo nuper editum, & obſeruationum libris duobus illuſtratum. Faſti item Mariani, aliique.

Quinta Claſſis Concionatorum.

QVINTA CLASSIS Concionatores repræſentat, & qui ſermonibus vel homiliis SS. Patrem honorarunt. S. enim Odo Cluniacenſis Abbas egregium de eo ſermonem habuit, in bibliothecâ Cluniacenſi & Floriacenſi typis euulgatum. Similiter Aimonius vnum qui incipit: *In annuis terrenorum Imperatorum Natalitiis.* S. Petrus Damiani tam in vigiliâ quàm feſto ſermonem de eo pertexit. Homilias plures declamauit Petrus Diaconus in eiuſdem S. Patris ſolennitate. Paulus Diaconus duas, S. Bernardus vnam perorauit. Guerricus quoque Igniacenſis Abbas ſermones quatuor de eodem ad fratres habuit. Inſignem etiam de eo concionem exarauit Goffridus Vindocinenſis Abbas, & S. R. E. Cardinalis, eſtque ſermo eius XI. Bruno autem Epiſcopus Signienſis ex Monacho Caſſinenſi ſcripſit homiliam de eodem legi ſolitam in eâ Eccleſiâ die natali eiuſdem, vt teſtatur Petrus Diaconus lib. de Viris illuſtribus Monaſterij Caſſinenſis cap. 34. Ioan. de Abbatiſ-Villa S. R. E. Cardinalis inter cætera ſcripſit ſermonem de S. Benedicto, quem MS. aſſeruare ſe ait Martinus Marrier præfatio. ad Bibliothecam Cluniacenſem. Celebrârunt quoque Sanctum hunc virum S. Thomas Aquinas, S. Vincentius Ferrerius, S. Bruno Carthuſianorum Inſtitutor. Joannes Raulinus Cluniacenſis Ordinis, Florianus Trellerus Benedictenpuranus Cœnobita. Iacobus de Graſſiis. Thomas de Trugillo, Ioannes Ofonius, Ioannes Lanſpergius, Petrus Beſſæus. Singuli ſermonibus ſingulis. Dionyſius verò Carthuſianus duobus, Jacobus de Voragine Januenſis Epiſcopus tribus. Nicolaus Vernulæus eloquentiæ profeſſor Louanij duplici oratione, eâque floridâ eumdem celebrauit. Elegantem de eodem ſermonem Hiſpanicè in Theatro Religionum habet Petrus de Valder-ama Ordinis Eremitarum S. Auguſtini. Et R. P. Angelus Manrique Ordinis Ciſtercienſis S. T. D. & Salmanticæ profeſſor ſermonem de eo habuit editum in conceptibus ſuper feſta Deiparæ Virginis, & quorumdam Sanctorum.

Concionatoribus annumerabimus, qui meditationes de S. Benedicto ſcripſere: vt P. Franciſcus Bourgoignæus p. 3. 21. Martij. Jacobus Ferſagius in meditationibus de præcipuis totius anni feſtis: vnam in ſolennitate S. Benedicti, octo verò quæ per octauam diſtribui queant in feſto Tranſlationis eiuſdem habet. Vnam denique 4. Decembris in ſecundam eiuſdem ſancti tranſlationem.

Sexta Claſſis Poëtarum.

SEXTA CLASSIS Poëtas exhibet, qui ſuis carminibus magnum hunc Heroa, eiuſque geſta decantârunt. Hoc è numero fuit S. Bertharius, Trithemio Berthorius, Gallus, Regij ſanguinis, & Martyr, 19. Generalis Abbas Ordinis S. Benedicti; & Paulus Diaconus. Vtrumque curauit imprimi D. Arnoldus Wion anno 1590. in tertio poëmatum volumine Domini Proſperi Martinengij Monachi Caſſinenſis, ſimul cum vitis SS. Mauri & Scholaſticæ. F. Marcus Monachus Caſſinenſis, S. Benedicti diſcipulus, miracula Patris eiuſdem à S. Gregorio Magno omiſſa ſcripſis carmine, quæ diu delituerunt. Sed demùm eiuſdem Martinengij volumini, & Ioannis à Boſco Floriacenſi Bibliothecæ inſerta ſunt. Sed & S. Aldhelmus Occidentalium Saxonum Epiſcopus, in opere de laude virginum, carmine, & proſ S. Benedictum egregiè commendat. Vitam eiuſdem deſcripſit Rainaldus Campanus è Comitibus Marſorum, Monachus & Abbas 47. Monaſterij Caſſinenſis S. R. E. Cardinalis tit. SS. Marcellini & Petri. Dominus etiam Conradus Germanus, Spirenſis, Monachus S. Aurelij Hirſaugienſis, Congregationis Cluniacenſis reformatæ, & S. Guilielmi Abbatis diſcipulus, de laudibus S. P. Benedicti librum vnum carmine compoſuit. De aduentu eiuſdem ad Montem Caſſinum, de miraculis ipſius verſus aliquot non contemnendos edidis F. Theophanus Diaconus Monachus Caſſinenſis. Eiuſdem S. P. vitam heroicis tetraſtichis expreſſit Ioannes Carpenteius Atrebatius Iuriſconſultus, & ſuæ in Iſaiam Paraphraſi adiecit. Nicolaus Brauus Ordinis Ciſtercienſis Abbas S. Annæ Matritenſis, hexametro verſu eiuſdem Sancti vitam deſcripſit. Tantâ (vt in Phœnice reuiuiſcente ais Chryſoſtomus Henriquez) elegantiâ, ſententiarum varietate, & verborum proprietate, vt à doctiſſimis cum admiratione, & à totâ Hiſpaniâ magno cum applauſu excepta fuerit. Ibi enim ſe excellentem Poëtam, in humanioribus litteris bene verſatum, expertum Theologum, & hiſtoricum doctum demonſtrat. Eumdem ſed breuiter celebrat Baptiſta Mantuanus Carmelita, & Ambroſius Nouidius Fraccus vterque lib. tertio Faſtorum. Nicolaus Oudartus Officialis Mechlinienſis in ſacris Ephemeridibus. Cornelius à Marcâ in Diario Sanctorum. Iacobus Bidermannus Societatis Ieſu Epigrammate eumdem cohoneſtauit lib. 1. Epigram. 104. & lib. 2. Epigram. 16. Virgilianis centonibus totam S. P. vitam, S. Gregorij inhærens ſextui depinxit Balthazar Wellar Ordinis noſtri Cœnobita.

De S. Benedicto qui ſcripſerint. Hymnographi.

Iam qui de eodem Sancto hymnos concinnârunt, plures reperiuntur. Cyprianus enim Monachus Caſſinenſis ſub Petronace Abbate, & Paulus Diaconus Carolo Magno Imp. mandante (vt refert Petrus Diaconus cap. 7. & 8.) pulchro eum laudarunt poemate. Eos præceſſerat Laurentius Monachus Caſſinenſis, & Epiſcopus, vt idem ait cap. 6. qui verſus repeꝛiuntur MS. in Bibliothecâ Caſſinenſi. Petrus cognomento venerabilis, nobilis Aruernus, Abbas 9. Cluniacenſis & Generalis octauus, inſignes edidit hymnos de S.P. Benedicto. Duos item alios S. Alphanus Monachus Caſſinenſis, deinde rogatu Giſulphi Principis, Abbas Monaſterij S. Benedicti Salerni, & poſtremò eiuſdem ciuitatis primus Archiepiſcopus. Multos etiam compoſuit D. Angelus Sangrinus Abbas quondam Caſſinenſis, qui Caſſini aſſeruantur. Extant & eiuſdem poemata de miracûlis S. Patris in clauſtris S. Benedicti Mantuani, & Iuſtinæ Patauinæ deſcripta. Sed & Laurentius Gambara Brixianus Rerum ſacrarum lib. carmine S. Benedictum celebrauit. S. quoque Nilus origine Græcus cum Caſſinenſe inuiſeret cœnobium, & honorificè à Monachis eſset exceptus, Græcum in laudem S. P.N. Benedicti compoſuit hymnum, qui complectebatur omnia miracula, quæ in eius habentur vitâ. Ioannes Baptiſtà Maſculus Neapolitanus è Societate Ieſu Lyricorum lib. 10. Ode 33. eumdem Patrem egregiè celebrauit.

Septima Claſſis.

Septima Classis ſit eorum qui ex aliqua occaſione, & veluti per tranſennam de hoc ſanctiſſimo Patriarcha mentionem fecerunt. Vt Angelicus doctor 2.2. q.180. art.5. & q. 189. art.1. Quodlibeto item primo art.20. & Opuſculo 19. cap.5. & 7. Marcus Marulus Spalatenſis, dictorum factorumque memorabilium lib. 1. cap. 1. & lib. 4. cap. 2 & 7. lib. 5. cap. 7. Thomas Bozius Congregationis Oratorij lib. 5. de ſignis Eccleſiæ Dei cap. 3. & lib. 6. cap. 7. & pluribus alijs locis. Hieronymus Platus lib. 1. de bono Status religioſi in præfatione, & cap. 33. lib. 2. cap. 22. & alibi. Robertus Bellarminus S. R. E. Cardinalis tom. 2. Controuerſ. lib. 4. cap. 15. Franciſcus Suarez tom. 4. de Religione lib. 2. cap. 2. Ioannes Lorinus in Pſalmum 49. Sebaſtianus Barradius tom. 2. in Concordiam Euangelicam lib. 1. cap. 5. Aluarez de Paz tom. 1. de vitâ ſpirituali lib. 2. part. 35. Ludouicus Creſollius cap. 8. ſectione 9. Anthologiæ. Cornelius à Lapide in cap. 1. Iſaiæ. Item in cap. 24. Eccleſiaſtici, & 45. Item in cap. 17. Apocalypſis. Item in cap. 15. Ieremiæ. Item in cap. 39. Ezechiëlis, & alibi. Antonius Poſſeuinus in Apparatu ſacro, verbo Benedictus. Hugo de S. Victore excerptionum priorum lib. 9. cap. 4. Hugo Cardinalis in Pſalmum 88. Polydorus Virgilius lib. 7. de inuentoribus rerum, cap. 2. Petrus Bleſenſis Archidiaconus Bathonienſis Epiſt. 86. & 123. Alanus Copus Dialog. 2. cap. 25. Hieremias Drexelius in Nicetâ lib. 2. cap. 11. Seruatius de Lairuels in Catechiſmo Nouitiorum tom. 1. Lect. 27. Reg. 11. Item tom. 2. Lect. 7. Reg. 13. Aſcanius Tamburinus Ordinis Vallis-Vmbroſæ S. Theologiæ Magiſter, tomo 1. de Iure Abbatum diſputat. 2. quæſt. 15. & alij quamplurimi, quos omnes nominatim recenſere vereor, vt affectatæ cuiuſdam, & forſitan ſuperuacaneæ videatur diligentiæ.

Pro Coronide tamen ſubijcio pentadem illuſtrium ſanctitate, & diuinis reuelationibus fœminarum, quæ maximâ eum laude, ex infuſo ſibi diuinitus lumine, de maximo hoc Patriarchâ ſuis in ſcriptis mentionem fecerunt. S. Hildegardis Abbatiſsa lib. 2. viſione 5. num. 21. & Commentario in Regul. S. Benedicti in principio. S. Eliſabeth Schonaugienſis Abbatiſsa lib. 1. viſionum cap. 5. S. Gertrudis lib. 4. diuinarum inſinuat. cap. 11. S. Mechtildis lib. de gratiâ ſpirituali cap. 17. S. Birgitta lib. 3. Reuelationum cap. 20. & 21. Item lib. 4. cap. 127.

PROLEGOMENON II.

Quis vitæ S. Benedicti, *quam hîc exhibemus, Auctor.*

Vita S. Benedicti quis auctor. S. Gregorius Papa I. auctor vitæ S. Benedicti.

Certum omninò atque exploratum eſt, S. Gregorium Papam eius nominis primum, vitam, quam hîc ponimus, exaraſse, eaque ſecundum Dialogorum ſuorum librum compleuiſse. Eſse autem Dialogos legitimum magni Gregorij fœtum, adeò eſt indubitatum, vt nemini qui ſapiat, relictus ſit ambigendi locus (inquit Poſseuinus in Apparatu Sacro in Gregorio.) idque eo minus quòd vir ſanctiſſimus quarto iam anno ſui Pontificatus eos incœperit. Collegerat enim res præclarè geſtas Sanctiſſimorum virorum Italiæ, & inter eas S. Patris Noſtri Benedicti, vt à viris fide digniſſimis acceperat, quas quatuor illis Dialogorum libris accuratè, & ex fide, litterarum monumentis mandauit.

Vita S. Benedicti quis auctor. Contraria opinio.

Quia autem ex heterodoxorum claſse, locenti velut ſoli nebulas obijcere non nemo conatus eſt, pretium operæ fuerit breuiter hîc eas diſpellere. Affectata enim, vt dicam, maligna eſt hîc Huldrichi Coccij dubitatio. In nuncupatoria enim Epiſtola operum S. Gregorij anno 1551. Baſileæ euulgatorum, his verbis ſcribit: *De Dialogis, in quibus Patrum Italiæ miracula recenſet, vix habeo quod pronuntiem, niſi quòd Gregorij eſſe dubitem: adeo genio, & ſerie, & orationis grauitate, & induſtriâ diſtant à reliquis eius ſcriptis.* Sed eum optimè refutauit Ioannes Picardus Canonicus Regularis S. Victoris Pariſijs, præfatione ad Gregorianum Garnerij, ex quo nos carptim tria contra Huldrichi hæſitationem proferemus argumenta.

Refellitur primum Argumentum.

Primum: Auctor Dialogorum manifeſtè oſtendit ſe Romanum fuiſse Pontificem. Lib. enim primo cap. 8. ait: *Eodem quoque tempore venerandus vir Anaſtaſius (cuius ſuperiùs memoriam feci) ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, cui Deo Auctore ſeruio, Notarius fuit.* Lib. 3. cap. 3. *Agapitus Romanæ Eccleſiæ Pontifex, cui Deo diſpenſante ad Iuſtinianum, &c.*

Vita S. Benedicti quis auctor.

Rurſus cap. 8. *Conſtantius Aquinæ Ciuitatis Epiſcopus fuit, qui nuper prædeceſſoris mei tempore beatæ memoriæ Ioannis Papæ defunctus eſt.* Iam verò hunc Pontificem eſſe Gregorium clariſſimè patet, quia lib. 3. cap. 31. dicit Leandrum Hiſpalenſem Epiſcopum *dudum ſibi in amicitijs familiariter fuiſſe iunctum.* Et cap. 32. addit: *eo quoque tempore* (id eſt, Iuſtiniani Augusti temporibus, vt in principio capitis ſignat) *quo pro reſponſis explendis Eccleſiæ ad principẽ transmiſſus ſum.* Iterumque cap. 36. *Dum iuſſione Pontificis mei in Conſtantinopolitana vrbis palatio reſponſis Eccleſiaſticis deſeruirem.* Sed quis alius hic quàm Gregorius qui legationis & amicitiæ cum Leandro initæ memoriam ita refricat in præloquio in lib. Moral. in Iob? *Dudum te, frater beatiſſime, in Conſtantinopolitanâ vrbe cognoſcens, cum me illic ſedis Apoſtolicæ reſponſa conſtringerent, & te illuc iniuncta pro cauſis fidei Regis Viſigothorum legatio perduxiſſet, &c.* Eo autem tempore, & Principe, & Epiſcopo, legationem Conſtantinopoli quemquam obijſſe Romanæ Eccleſiæ nomine præter D. Gregorium ſiquia aſſeueret, alterum neceſſariò comminiſceretur de cerebro ſuo.

Secundum argumentum.

Secundum argumentum: ipſe Huldrichus homilias quadraginta in Euangelia extra omnem dubitationis aleam poſuit: dicens *continere non ſolùm littera, verùm & optimarum rerum obſeruationes, cum ſeriis piiſque adhortationibus.* Ex hoc autem ſequitur eidem Auctori aſcribendos Dialogos: Hiſtorias enim quas libro 4. cap. 14. 15. 16. 19. 27. 37. refert, eaſdem ait ſe in homilijs ad populum retuliſſe. Atque id veriſſimum. Prima enim hiſtoria cap. 14. extat homil. 15. Secunda Romulæ & Redemptæ hom. 30. Tertia Amitæ ſuæ Tarſillæ hom. 38. Quarta Stephani Abbatis, prolixiùs commemoratur hom. 35. Quinta Theophanij Comitis homil. 36. Sexta Theodori pueri inuenitur homil. 19. & 38. Ex quibus patet eumdem Dialogorum & homiliarum eſſe Auctorem.

Tertium Argumentum.

Tertium argumentum: admittit Huldrichus epiſtolas genuinum Gregorij eſſe fœtum: at in illis Gregorius fatetur ſe Dialogos parturire, & ſubſidium petit à Maximiano Syracuſano Epiſcopo, cui libro ſecundo Epiſtola 50. inter cætera ſic ſcribit: *Fratres mei qui mecum viuunt, omnimodo me compellunt aliqua de miraculis Patrum, quæ in Italiâ facta audiuimus, ſub breuitate ſcribere. Ad quam rem ſolatio veſtræ charitatis vehementer indigeo, vt ea quæ vobis in memoriam redeunt, quæque cognouiſſe vos contigit, mihi breuiter indicetis. De Domno enim Nonnoſo Abbate, qui iuxta Domnum Anaſtaſium de Pentumis fuit, aliqua retuliſſe te memini, quæ obliuioni mandaui. Et hoc igitur, & ſi quæ ſunt talia, tuis peto Epiſtolis imprimi, & mihi ſub celeritate tranſmitti.* De Nonnoſo autem, Anaſtaſio, & cæteris quæ Maximianus Syracuſanos reſcripſit, inſerta habentur lib. 1. Dialogorum cap. 7. & 8. & lib. 3. cap. 36. lib. item 4. cap. 32.

Atque hæc quidem ſufficienter detegunt Huldrichi malitiam, vel craſſiſſimam ignorantiam: cuius ab ipſo Gregorio, quem totum ſe legiſſe ait, apertiſſimè conuincitur, vt opus non ſit conſenſum omnium ſcriptorum à tot ſæculis adferre.

PROLEGOMENON III.

Quâ occaſione de S. Benedicti, aliorumque Sanctorum Italicorum Patrum vitâ Gregorius ſcripſerit.

Vita S. Benedicti qua occaſione ſcripta.

QVæ mentem, manumque Gregorij ad ſcribendum permouerint, citatis proximè ad Maximianum Epiſcopum verbis ſatis ipſe aperit. Viuentium enim ſecum fratrum precibus ſe omnino compulſum teſtatur. Vnde autem hoc fratribus inceſſerit deſiderium Baronius Chriſti anno 593. exponit, quòd ſcilicet in opere quadraginta homiliarum (vt ex eis apparet) aliquid huiuſmodi mirabilium rerum inter concionandum Gregorius retuliſſet; indeque fratrum, quos refert, aliorumque incenſi fuerint animi, vt eum ſæpe rogarent, vt quæ reliqua eſſent, vnà cum illis perpetuitati conſecraret.

Quantus D. Gregorij erga Monachos affectus.

Rogatus à Monachis ſcripſit Dialogor. libros Item libros Moral. in Iob.

Conſtantinopolim proficiſcens Monachos comites habuit.

Qua in re duo mihi meritò videntur obſeruanda. Primum, quanto ſtudio & beneuolentia Magnus Gregorius iam Pontifex Monachos ſuos olim Confratres, complecteretur, quorum nimirum, & in primis Petri Diaconi rogatu, hos ipſos Dialogorum libros conſcripſerit. Iiſdem quoque Religioſis fratribus debemus, quod præſtantiſſimum illud opus Moralium librorum in Iob elucubrauerit. Nam vt ipſe in Epiſtola ad Leandrum Epiſcopum Hiſpalenſem, quam expoſitioni huic præfat oris loco præmiſit, narrat: Cùm Conſtantinopolim olim Apocriſarius ab Apoſtolica ſede directus eſt, multi eum ex Monaſterio fratres germanâ vincti charitate, ſecuti ſunt, quod diuinâ factum diſpenſatione agnouit, *vt eorum exemplo ſemper ad orationis placidum littus, quaſi anchoræ fune reſtringeretur, cum inceſſabili cauſarum ſecularium impulſu fluctuaret. Tunc iiſdem fratribus placuit, vt librum B. Iob exponere importunâ eum petitione compellerent,* quod negare non potuit: quia impoſſibile eſſe non poterat, quod de fraternis cordibus charitas imperabat. Iam cum eorumdem rogatu Dialogorum compoſuit libros, in quibus virtutes Sanctorum quos in Italia clariores noſſe, vel audire poterat, ad exemplum viuendi poſteris collegit, inde Beda Eccleſ. hiſt. lib. 2. cap. 1. teſte effectum eſt, *vt ſicut in libris expoſitionum ſuarum, quibus ſit virtutibus inſudandum, edocuit, ita etiam deſcriptis Sanctorum miraculis, quæ virtutum earumdem ſit claritas oſtenderet*

Diuina prouidentia circa hanc D. Gregorij ſcriptionẽ.

Secundò, in his diuina conſideranda & laudanda eſt prouidentia; quæ & fratrum animos ad petendum, & Gregorij ad ſcribendum excitauit; ne tot illuſtrium Sanctorum exemplis Dei careret Eccleſia. Inde adeò factum eſt, vt Gregorius primus eſſet qui vitam S. Benedicti litterarum monumentis conſignaret, quam iam inde à quinquaginta annis, qui à morte eius fluxerant, nemo attigiſſet. Quod mirum ſanè videri pote-

poterat : cùm tam illuſtris & celebris eſſet Sanctus : & tot varijs locis, qui id cum laude præſtare potuiſſent, haberet diſcipulos. Sed enim eminentiſſimæ ſanctitatis viro videtur diuina Maieſtas maximum reſeruaſſe Scriptorem, qui & vniuerſalis Eccleſiæ eſſet caput, & inter eiuſdem Doctores præcipuos iure merito connumeratus. Sed de eo plura inferiùs Prolegomeno VII.

Cur a negotijs ſeceſſum in hac ſcriptione captârit. Cur autem in hac ſcriptione, ſeceſſum captârit, non ita verò cùm aliàs adorſus eſt, ea à Baronio adfertur cauſſa, quod ſcilicet hiſtoricum ſtudium otij pluſculum requirat; vt Cicero, Plinius, alijque ſcriptis prodidêre, *Omnibus namque ſolutum eſſe negotijs oportere, qui in eâ ſe exercere vult facultate*, Tullius lib. 1. de legibus tradidit. Plinius itidem rogatus ſcribere hiſtoriam, camdem excuſationem lib. 5. Epiſt. 8. adfert; nimirum non eſſe ſibi integrum id aggredi, niſi ſecretum ſolitariumque locum alijſque liber negotijs petat. VITA S. BENEDICTI QVA OCCASIONE SCRIPTA.

PROLEGOMENON IV.

Cur Dialogi formam S. Gregorius adamauerit.

VITA S. BENEDICTI CVR DIALOGO PERSCRIPTA. AVia, vt arbitror, neutiquam deflectemus, ſi non Auctorem dumtaxat, ſed & ipſius operis formam nonnihil contemplemur : quod autem in ea potiſſimum occurrit, illud eſt, cur dialogiſtico dicendi genere vti voluerit Gregorius. Duplex verò huius rei ratio reddi poſſe videtur. Prima eſt, quam ſimili occaſione adfert Petrus Rouerius in Illu-

Scriptores qui Dialogiſtico charactere vſi. ſtrationibus hiſtoriæ Monaſterij Reomaënſis num. 28. quod cùm Seuerus Sulpitius aut primus, aut inter primos, piorum hominum, qui in Latina Eccleſia vitam abſque ſanguine finijſſent, res geſtas litteris tradidiſſet, eô factum, vt hiſtoriam eius de S. Martino aliqui poſtea Scriptorum eiuſdem modi ſibi in exemplum propoſitam eſſe voluerint. Itaque cùm multa alia, mutuatis ex Sulpitio verbis, & ſententijs exprimunt, tum miracula plura, ac mortem Sanctorum hominum Dialogiſtico charactere eum imitati deſcribunt. Quamobrem Cyprianus, qui S. Cæſarij Arelatenſis vitam elaborauit, ſecundum operis ſui librum Meſſiani Presbyteri & Stephani Diaconi interlocutione pertexit, eâ fere ratione, qua Sulpitius Gallo & Poſtumiano partes concludendæ S. Martini hiſtoriæ attribuit. Horum fortaſſis exemplo delectatus Gregorius Dialogiſmi formam adamârit, vt cum amiciſſimo ſibi Diacono opere toto familiariter colloqueretur. Idipſum imitatus eſt Ionas Abbas, S. Columbani ſectator; qui librum ſecundum Rerum geſtarum S. Ioannis Abbatis I. & Inſtitutoris Monaſterij Reomaënſis per Dialogum abſoluit. Similiter & Cæſarius Heiſterbachenſis Ordinis Ciſtercienſis prolixum opus de diuerſis miraculis & viſionibus ſuo tempore factis in Germania, ad imitationem S. Gregorij Papæ (vt Trithemius in lib. de Script. Eccl. ait) prænotauit : *Dialogorum de varijs* lib. 12. quos nunc recentiores vocant Illuſtrium miraculorum, & hiſtoriarum memorabilium libros. Sed ipſe Cæſarius ſatis indicat Dialogum ſe texuiſſe cùm ita præloquitur : *Vt autem competentiùs exempla ordinarem, more Dialogi duas induxi perſonas.* Et mox : *Teſtis eſt mihi Dominus, nec vnum quidem capitulum in hoc Dialogo me finxiſſe.*

Sed vt ad Gregorium reuertamur, altera cur Dialogico vſus ſit charactere, ratio eſſe poteſt, Dialogorum vtilitas & amœnitas ; nimirum, vt Scaliger exercit. 308. in Cardanum ait : *gratiora ſolent eſſe colloquia, quàm perpetui libri. Condimenta namque ac pigmenta multa adhiberi queunt : continuata tractus vniformis orationis haud rarò ſtrigoſus eſt; aut æquabilitate, ſuccedentiumque catenatâ ſententiarum ſimilitudine tædium parit ſæpenumero.*

Eſſe autem in Gregorij Dialogis iucundam hanc miraculorum & pulcherrimarum quæſtionum mixturam, ſtudioſus Lector facilè animaduertet, de qua & in argumento, quod vaticanæ editioni præponitur iſta habentur : *Sunt verò hi libri ita ſuauiter, & luculenter ſcripti, vt eorum auctorem facilè quis agnoſcat Gregorium Magnum, qui Petrum Diaconum cum interrogantem inducat : aditum & viam ſibi aperit, cùm ad præclara alia diuinaque reſponſa, tum ad explicandas magnas quæſtiones, quæ difficilem explicatum habent.* Et S. Ildephonſus Toletanus lib. de viris illuſtrib. Cap. 1. ait : in Dialogorum libris *dimnitatis latere ſacramenta, & in amore cæleſtis patriæ mira documenta.* Quibus ſanè documentis opportunam Petri interlocutoris interrogatio præbet occaſionem. Quis hæc non ſtatim in ipſo opere reperiat, quis non amœniſſimis, quæ paſſim interſerit diuerticulis, ſe ſentiat oblectari ? vna hæc in exemplum ſit S. BENEDICTI vita, in qua plures, vtiles ſanè ac pulchræ digreſſiones; vt meritò dubites, num ex profeſſo à Gregorio quæſitæ, an ſub calamum, & ex occaſione ei fuerint enatæ. Decadem vnam Lectoris guſtui hîc propino, ex qua noſtram aſſertionem facilè probabit. *In Dialogis Gregorij varietas iucunda.*

Primò enim exponit, quodnam ſit congruum Magiſterij animarum tempus : & quid ſit illud quod per Moyſen præcipitur, vt Leuitæ à viginti quinque annis & ſupra miniſtrare debeant : ab anno verò quinquageſimo, cuſtodes vaſorum fiant. Cap. 2.

Secundò, quid ſit habitare ſecum, & reuerti ad ſe ? cap. 3.

Tertiò, quando Prælato liceat deſerere ſubditorum regimen ? ibid.

Quartò, quomodo qui diuinitatis ſecreta penetrauit, & vnus cum Domino ſpiritus effectus eſt, ignorare poſſit ſenſum Domini ? cap. 16.

Quintò, an ſpiritus prophetiæ Prophetis ſemper adſit ? cap. 21.

Sextò, quomodo viuus longè poſitis apparere, & facienda diſponere potuerit ? cap. 22.

Septimò, quomodo in hac carne degens S. BENEDICTVS, animas in inuiſibili Dei iudi-

cio

VITA S. BENEDICTI CUR DIALOGO PERSCRIPTA.

cio conſtitutas ſoluere potuerit. Cap.23.

Octauò, an Sancti cuncta impetrent quæ deſiderant obtinere? Cap.33.

Nonò, quomodo ab vno homine vniuerſus mundus poſſit videri? Cap.36.

Decimò, cur Sancti interdum plura illic faciant miracula vbi eorum corpora non requieſcunt? Cap.38.

Hiſce, vt dicebamus, Petri interrogationibus commoda offerebatur Gregorio occaſio tradendi illa dogmata, quibus hiſce quæſtionibus reſpondet. Quod equidem in continua narrationis ſerie intempeſtiuum iudicaretur, & cupido lectori nonnullam iniiceret remoram. In Dialogiſmis autem non inuenuſtę ſunt hæ digreſſiunculę & interruptiones, cùm ipſa colloquutoris ex hiſtoria veluti oblata interrogatio, ſibi iure reſponſum exigere videatur. Et huc in ſtyli delectu reſpexiſſe Gregorium, aliosque veroſimile eſt.

S. Gregorius dictus Dialogus.

Illud præterea hic notandum occurrit; ab hac Dialogorum ſcriptione appellatum iam olim eorum auctorem fuiſſe GREGORIVM DIALOGVM; ita vt inſcriptio libri ceſſerit in cognomentum ſcriptoris. Quod quidem & alijs contigiſſe auctoribus notum eſt. Clementem enim Alexandrinum vocatum fuiſſe STROMATEVM, Caſſiodorus lib. 1 Inſtitut. diuinar. lect. cap. 8. aſſerit, quod ſtromata ſcilicet ſcripſerit. Caſſianus B. Proſpero Collator, à Collationibus Patrum quas exarauit, dictus. Ioannes Abbas Montis Sina, cognomento Scholaſticus, quia Climaca ſcripſit, Climaci nomen obtinuit. Petrus Lombardus, quod Patrum ſententias in ordinem redegit, MAGISTER SENTENTIARVM audit. Strabo GEOGRAPHVS, quod geographiam, & orbem terrarum deſcripſerit; ſicut & Dionyſius Alexandrinus propter περιήγησιν Periegetes Gręcis dicitur: vt in ſua ad Climacum Iſagoge cap. 2. Raderus annotauit. Eodem, vt dicebamus, modo à Dialogorum libris, Gregorius nuncupatus DIALOGVS.

Græcorum opinio de Gregorio Dialogo.

Verùm quod non immeritò prudens Lector admiretur, Gręci (vt anno 604. ait Baronius) cognomentum Dialogi non primo, ſed ſecundo tribuunt Gregorio. Cedrenus enim ad annum to Leonis hæc habet: *Romæ autem Gregorius Apoſtolicus vir, & Petri Apoſtolorum Coryphæi aſſeſſor, qui ob ſuas lucubrationes Dialogi cognomen adeptus eſt, a Leone ob eius impietatem defecit, & pacto cum Francis inito, tributa Leoni denegauit.* Quæ in Gregorium primum non conueniunt. Tempore enim Leonis Iſaurici Gregorius II. ſedit, poſt mortem Gregorij Magni annis plus quàm centum. Interpres quoque, ſiue Librarius binas Epiſtolas Gregorij II. de ſacris imaginibus ad Leonem Iſaurum Imperatorem ſcriptas hoc titulo donauit: *Sancti Patris noſtri Gregorij Dialogi Papæ Romani*, &c quas à Frontone Ducæo acceptas, recitat Baronius tom. IX. anno 726.

Refellitur.

Sed enim, vt optimè ab eodem Frontone obſeruatum eſt, memoria lapſus eſt & Cedrenus, & hic Interpres. Quinimò liberè pronuntiat Poſſeuinus in Apparatu ſacro, viros perdoctos, qui Gregorio II. Dialogos aſcribere tentauerunt, fruſtra in re clariſſima cæcutijſſe. Nam Gregorij illius Magni hoc eſſe cognomen apud Gręcos, ex quo Zacharias Pontifex eius Dialogos in Græcum ſermonem conuertit, conſtat ex Gręcis. Ioanne in primis Damaſceno Oratione de fidelibus defunctis: *Prodeat*, inquit, *in medium Gregorius Dialogus antiquioris Romæ Epiſcopus, vir, vt omnes nôrunt, tum vitæ ſanctitate, tum eruditione clarus ac celebris*, &c. vbi agit de anima Traiani ab inferis, vt ferebatur, liberata. Similiter in Græcorum Euchologio, cap. 96. *Quemadmodum Traianum per intentam ſerui tui Gregorij Dialogi interceſſionem ſuppli... ſoluiſti.* Quam hiſtoriam de Gregorio Magno conſtat ſparſam, quem & Euthymius, & ex recentioribus Græcis Gennadius, & Beſſarion DIALOGI nomine afficiunt, prout etiam nominatur ab Hieremia Patriarcha Conſtantinopolitano, Cap. 12. eius libri, quo de doctrina Lutheranorum cenſuram tulit. Eodem nomine Magnum Gregorium compellat Luitprandus Epiſcopus Cremonenſis, in legatione ad Nicephorum Phocam, obita nomine Othonis Magni Imperatoris. Factum autem id fuit, vt è Gregorius Thaumaturgo, Nazianzeno, Nyſſenoque diſtingueretur.

Sed quænam erroris fuerit occaſio, vt modò primus, modò ſecundus Gregorius Dialogus nuncupetur, eam Baronius tradit, quòd Gennadius Scholarius, vir doctiſſimus, eiuſque ſequaces Gręci, primum Gregorium cum ſecundo confundant, dum vtrique, quaſi vni Gregorio, DIALOGI cognomentum aſcribunt.

PROLEGOMENON V.

De Petro Diacono Dialogorum interlocutore, & eorumdem dedicatione.

DE PETRO DIACONO DIALOGORVM INTERLOCVTORE. Petrus interlocutor Monachus Benedictinus, Cardinalis.

CVm non ipſum tantùm auditurì ſimus S. Gregorium, ſed ſuos etiam hîc habeat partes Petrus Diaconus, operę pretium erit, quis quantuſque fuerit, litteris etiam conſignare. Tradit autem Arnoldus Wion, Ligni vitæ lib. 2. cap. 8. & lib. 5. cap. 25 fuiſſe natione Romanum, profeſſione Monachum Ordinis S. Benedicti, in Monaſterio S. Andreæ Romę ad Cliuum Scauri à S Gregorio ędificato, & ab eodem Gregorio Papa creatum Diaconum Cardinalem. Zacharias Papa in titulo lib. 1. & 2. Dialogorum, *Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum* vocat. Quanto autem neceſſitudinis vinculo ſanctiſſimo Pontifici Gregorio coniunctus fuerit, ipſemet aperit cùm in præfatione ad ſuos Dialogos ita ait: ibi (in ſecreto loco) itaque cum afflictus valdè, & diu tacitus ſederem, dilectiſſimus filius meus Petrus Diaconus affuit, qui mihi à primæuo iuuentutis flore in amicitijs familiariter obſtrictus eſt, atque ad

S Gregorio maximè familiaris.

Digitized by Google

De Petro Diacono Dialogorum interlocutore.

ad ſacri verbi indagationem ſocius. Secretum porrò hunc locum mœrori aptum, in quem ſe Gregorius recepit, fuiſſe Monaſterium S. Andreæ, tradunt Antonius de Yepez, & Simon Milletius.

Sed mira quædam de hoc Petro, & S. Gregorio eiuſque libris traduntur, quæ nos ex Ioannis Diaconi lib. 4. de vitâ S. Gregorij cap. 69. hic repræſentabimus. *Quo*, inquit, *liberaliſſimo Paſtore defuncto, vehementiſſima fames eodem anno incubuit: & quanto patrono tunc Roma caruerit: licet rerum inopia toto penè mundo monſtrauerit, inuidorum tamen feritas minimè recognouit. Nam ſicut à maioribus traditur, cùm calumniarum veterum inuentores, Gregorium prodigum, dilapidatoremq́; multiplicis Patriarchatûs theſauri perſtreperent, deficiente perſonali materiâ, ad comburendos libros eius cœperunt pariter anhelare. Quorum dum quoſdam iam combuſſiſſent, ac reliquos vellent exurere, Petrus Diaconus familiariſſimus eius, cum quo quatuor Dialogorum libros diſputauit, traditur vehementiſſimè obſtitiſſe, dicens, ad obliterandam eius memoriam librorum exuſtionem nihil proficere, quorum exemplaria, diuerſis petentibus, mundi ambitum penetraſſent: ſubiungens immane ſacrilegium eſſe, tanti Patris tot & tales libros exurere, ſuper cuius caput ipſe Spiritum ſanctum in ſimilitudine columbæ tractantis frequentiſſimè perſpexiſſet. Cumq́; dudum deuotum populum Diaconus cerneret occaſione temporis cum inuidis reſultare, in hoc omnium ſententiam dicitur prouocaſſe, vt, ſi quod dixerat, iureiurando confirmans, mori continuò meruiſſet, ipſi à librorum exuſtione deſiſterent: ſi verò teſtimonij ſui ſuperſtes extitiſſet, ipſe quoq́; combuſtoribus manus daret. Itaq́; cum Euangelijs in ambonem venerabilis Leuita Petrus aſcendens, mox vt Gregorianæ Sanctitati teſtimonium præbuit, inter verba veræ confeſſionis Spiritum efflauit, & à dolore mortis extraneus iuxta pyrgi baſim, ſicut hactenus cernitur, confeſſor veritatis meruit ſepeliri. Hinc eſt, quod conſuetudinaliter Spiritus ſanctus in ſpecie columbæ ſuper ſcribentis Gregorij caput depingitur, & quod expoſitionum illius pars maxima, quæ vtique ab inuidis exuſta recolitur, non habetur.*

Operum S. Gregorij defenſor.

Inſigni miraculo defenſionis veritas probatur.

Cur columba ſcribenti Gregorio adpingatur.

Hæc Ioannes Diaconus ex maiorum (vt ait) traditione. Sed dubia eſt Baronio, anno Chriſti 604. Auctoris huius fides: quòd de illis nihil apud Iſidorum, Ildephonſum, neque apud Paterium ipſius Gregorij Notarium ſcriptum inueniatur: Sigebertus etiam nullam, obſtante Petro Diacono, factam eſſe librorum exuſtionem in Chronico teſtetur.

Supradicta hiſtoria reuocatur in dubium.

Sed, qui duos pro Ioanne Diacono exarauit libros, Conſtantinus Caietanus lib. 1. cap. 1. pluribus probat Ioannem Diaconum, eiuſque ſcripta magnæ auctoritatis & fidei apud Eccleſiam catholicam ſemper fuiſſe. Et hanc ipſam S. Gregorij vitam à Ioanne Papâ VIII. approbatam, & inter diuina officia publicè recitari præceptam. Guimundus quoque Cardinalis Epiſcopus Auerſanus vetus ſcriptor lib. 3. de Sacramento Euchariſtiæ, de eâdem vitâ ſic loquitur: *Quâ ratione enim vitam S. Gregorij quilibet Chriſtianus apocrypham dicat, quam atteſtante Româ editam, tot ſanctiſſimi doctiſſimiq́; Romani Pontifices, nullo diſſonante hactenus probauerant: eorumq́; auctoritatem ſecuta tot Eccleſiæ, cuncto populo Chriſtiano conſonante, nunc vſque ſuſceperunt.*

Dubium purgatur.

Neque verò (pace illuſtriſſimi Baronij hoc dicere liceat) valet illa argumentandi ratio, Iſidorus, Ildephonſus, & Paterius nihil de hac Petri Diaconi hiſtoriâ ſcripſerunt, igitur illa numquam contigit, quam quidem concludendi rationem nullus melius refutârit ipſo Baronio. Ad annum enim Chriſti 47. agens de S. Theclæ actis, quæ S. Hieronymus inter apocryphas Scripturas computat, quòd de iis S. Lucas indiuiduus Comes Pauli ipſe nihil ſcripſerit, reſpondet: *Multa, eademq́; perinſignia, quorum ipſe Paulus meminit, fuiſſe à Lucâ prætermiſſa: adeo vt inanis prorſus reddatur, illa argumentatio, ſuâ naturâ alioqui inualida: Lucas ea non ſcripſit, igitur non ſunt facta.* Adducit deinde contra Hieronymum in cap. 2. ad Galat. ita ſcribentem: *Nec mirum ſi Lucas hanc rem* (contentionem illam inter Petrum & Paulum Antiochiæ obortam) *tacuerit, cùm & alia multa, quæ Paulus ſuſtinuiſſe ſe replicat, hiſtoriographi licentiâ prætermiſerit: & non eſſe contrarium, ſi quod alius dignum putârit relatu, alius inter cætera dereliquit. Denique primum Epiſcopum Antiochenæ Eccleſiæ Petrum fuiſſe accepimus, & Romam exinde tranſlatum, quod Lucas penitùs omiſit.* Hæc Hieronymus apud Baronium; cui ſimiliter reſpondebimus, aliorum de Petro Diacono ſilentium non euertere Ioannis Diaconi aſſertionem, eumdem enim poſteriores Auctores ſecuti ſunt, Sigebertus de viris illuſtribus cap. 41. & 43. Petrus Equilinus lib. 3. cap. 193. Arnoldus Wion ligni vitæ lib. 5. cap. 25. Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ, Antonius Yepez in Chronico Ordinis Anno Chriſti 602. cap. 1. Simon Milletius annotatione ad Præfationem librorum Dialogorum S. Gregorij.

Notandum tamen hîc, Equilinum & Ferrarium paulò aliter hanc hiſtoriam referre. Tradunt enim quòd cùm Petrus Gregorio retuliſſet ſe Spiritum ſanctum in ſpecie columbæ ſuper caput ipſius prædicantis vel dictantis vidiſſe, Gregorium illi mortem prædixiſſe, ſi viſionem euulgaret. Mortuo igitur Gregorio cùm quidam eius æmuli (Ferrarius à ſucceſſore Sabiniano Papâ, quamuis id apud Baronium non legatur, factum narrat) illi detraherent quaſi Eccleſiæ theſauros diſſipaſſet, & in vindictam libros eius vellent exurere, Petrum tandem mortem potiùs, quàm ſancti Doctoris infamiam eligentem, ad hanc eos ſententiam deduxiſſe, vt ſecretum quod de Gregorio viderat reuelaret, & iureiurando firmaret: quo dicto ſi ſtatim decederet, à librorum exuſtione ceſſarent. Sin autem ſuperſtes exiſteret, ipſum cum libris ſimul incendio concremarent. Ita illi, conſentiente etiam citato antea loco Arnoldo Wion; qui in Martyrologio die 12. Martij, ait, cum *propoſito ſibi ſancti Gregorij Pontificis magiſtri ſui exemplo in omni ſanctitate eluxiſſe.* Idemque ait, viſo miraculo æmulos à librorum exuſtione deſtitiſſe, & ſancti viri corpus anno Domini 605. die 12. Martij iuxta Magiſtri tumulum ſepeliiſſe, ipſumque vti ſanctum venerari cœpiſſe. Sed plurima hîc meritò adiicienda habet Philippus Ferrarius; quem ſuis differentem verbis audi. Petri, inquit, corpus cum apud Magiſtri tumulum conditum fuiſſet, poſteà Cæſarianum, oppidum Vercellenſis diœceſis, delatum, diu latuit; ac demum repertum anno ſalutis 1486. Salutiolam pagum eiuſdem diœceſis, in Eccleſiam eius nomini dicatam, ac multis redditibus pro alendis Canonicis præditam, translatum fuit, ibique miraculis fulget. Nam & caſtrum & templum ab igne ab hoſtibus accenſo, columbis tribus circumuolis

Prædicta hiſtoria paulò aliter refertur à quibuſdam.

Petri corpus

Claret miraculis.

Digitized by Google

De Petro Diacono Dialogorvm interlocvtore.

cumuolitantibus viſis, immunia ſeruata ſunt. Filius Dominorum Salutiolæ mutus à natiuitate ad S. Petri tumulum delatus, fandi obtinuit facultatem: quidam factus amens ad eiuſdem ſepulchrum deductus mentis compos euaſit.

Salutiolæ autem dies feſtus pridie Kal. Maij maximè ſolennis eſt. Qui Tranſlationis non Natalis eius eſt. Quem ad 12. Martij annotant Petrus Epiſcopus Equilinus, Wion, & Hugo Menardus in Martyrologio Monaſtico. Et hæc quidem de S. Petro Diacono.

Cui dedicati Dialogorum libri.

Quod verò ad horum Dialogorum dedicationem ſpectat, ſcribit Sigebertus libro de viris illuſtribus: Gregorium *librum Dialogorum, quem cum Petro, Diacono ſuo, de miraculis Sanctorum ſui temporis habuit, Tendelinda Longobardorum Reginæ, pro munere miſiſſe.* Addit Platina in Gregorio, *cuius lectione praeferocem & indomitum viri ſui Autharis animum ad religionem & mitiorem cultum redigeret.* Alij hanc Trudelindam, vel Tedelindam, Baronius anno Chriſti 591. & ſequentibus Theodolindam nominat.

Theodolin dæ laus & pietas.

Hæc Agilulpho Longobardorum Regi nupta, cum ex Arianâ perfidiâ, poſitoſque ſub eo Longobardos ſiue Gentiles, ſiue Arianos ad catholicam fidem perduxit. Yepez noſter id præſidio horum Dialogorum magnâ parte perfectum aſſerit. Theodolindam proinde Baronius decus & ornamentum Bauariæ principum iure merito appellat. Cùm autem religioſiſſimam Reginam tres ſchiſmatici Epiſcopi ſeducerent, ſtatim Gregorius lib. 3. Epiſt. 4. ad illam litteras dedit, monens, ne tot lacrymas tantaque bona opera perire ſineret, ſi à fide verâ inueniretur aliena. Sed non diu à catholicæ Eccleſiæ communione ſeparatam fuiſſe apparet, nam prolem ſuam maſculam in fide catholicâ voluit baptizari, eiuſque rei Gregorium per litteras & Legatos certiorem fecit, qui eidem reſpondens lib. 12. Epiſt 7. gratulatus eſt, miſitque nato filio ſacra munuſcula. De eiuſdem Reginæ pietate & affectu erga S. Ioannem Baptiſtam, cui Baſilicam in Modoetiâ conſtruxit, multiſque ornamentis auri & argenti, prædiiſque ditauit, vide Baronium Anno Chriſti 616. Marcum Velſerum de rebus Boicis, & Matthæum Raderum Bauariæ ſanctæ volumine 1. Fol. 35.

PROLEGOMENON VI.

Quâ curâ & fide S. Benedicti *vita deſcripta.*

Vita S. Benedicti qva fide scripta.

Qvamvis de Sanctiſſimi & Doctiſſimi Pontificis Gregorij auctoritate, fide & diligentiâ nefas videatur dubitare; quia tamen de eo quidam non ſatis dignè reperiuntur locuti, non indignum fuerit de iis hoc loco nonnulla annotare. Magdeburgici Centuriatores cent. 6. cap. 13. pag. 818. Dialogorum auctorem agnoſcunt quidem Gregorium, ſed enim ſuo more traducunt, dicuntque totum ad Monachorum præſtigias celebrandas effuſum, & in Benedicto ornando totum verſari, & multarum rerum mirabilium ab eo geſtarum meminiſſe, quas, cum plenæ ſint ſuperſtitione, ne relatu quidem dignas indicauêre.

Hæreticorum calumnia in S. Gregorium.

Hæc hæretici maligni Sanctorum Patrum reprehenſores. Sed quod miſerê, ex catholicis etiam non defuit qui Gregorij auctoritatem eleuaret.

Incautum iudicium de Dialogorum fide.

Melchior enim Canus Epiſcopus Canarienſis lib. 11. locorum Theologicorum cap. 6. non dubitauit aſſerere Bedam in hiſtoriâ Anglorum, & Gregorium in Dialogis quædam miracula ſcripſiſſe vulgo iactata & credita, quæ huius præſertim ſeculi Ariſtarchi incerta eſſe cenſebunt. Equidem, inquit, hiſtorias illas probarem magis, ſi earum Auctores iuxta præfinitam normam, ſeueritati iudicij curam in eligendo maiorem adiunxiſſent. Sed quoniam modeſtè, & circumſpecto iudicio de tantis viris pronunciandum eſt: ne in his quidem duobus reiicienda ſunt plurima. Pauca enim ex eis poſſis arguere, quamuis hiſtoriam Eccleſiaſticam reuocare ad ſeueriora iudicia contendas. Hæc ille, quem grauiter reprehendit Baronius in notis Martyrologij 23. Decemb.

Dialogorum auctoritas propugnatur.

aitque aduerſus prædictos Dialogorum libros inconſtanter ac inconſultè nimis locutum, & quos iam mille ferè annis tam Occidentalis, quam Orientalis Eccleſia ſummâ fide, dignâ veneratione, imenſiſque eſt laudibus proſecuta, audeat nouus aſſertor in controuerſiam reuocare, ac fide minuere. Subdit verò citari eoſdem Dialogos à S. Iuliano Toletano Epiſcopo in libris Prognoſticon; à Concilio Triburienſi cap. 17. ab Adriano Papâ in Epiſtolâ ad Carolum Magnum; à Ionâ Aurelianenſi ad confutanda portentoſa monſtra Claudij Taurinenſis. Sed ipſe ſe Canus eodem capite ſatis refutat, cùm ait: Prima hiſtoriæ lex ex hominum probitate integritateque ſumetur. Quæ omnino res locum habet, cùm quæ narrant hiſtorici, ea vel ipſi ſe vidiſſe teſtantur, vel ab his qui viderunt, accepiſſe. Qualia ſunt pleraque in Epiſtolis Ambroſij, Cypriani, Hieronymi, Auguſtini, in libris quoque huius de Ciuitate Dei, in Dialogis Gregorij, breuiter in omnibus ferè Doctorum Eccleſiæ probatiſſimorum ſcriptis: in quibus mendacium ſuſpicari, quod ad memoriam ſempiternam transferre illi ſcribendo voluerint, piaculum eſt. Magnis quippe præclariſque virtutibus viri ſanctiſſimi atque optimi id conſequi meruerunt, vt in rebus eiuſmodi, quas vel ſpectaſſe ſe, vel ab aliis fide dignis, qui ſpectarint, ſe audiſſe teſtati ſunt, fides omnino illis habeatur.

Quæ cùm ille ſcribat, mirum profectò videri poſſit, cur paucis interiectis paginis mutatâ ſententiâ ea ſubiecerit quæ iam ante citauimus. Sed oſtendamus primam hanc legem à Gregorio ſeruatâ: Etenim vt de viri ſanctitate, fide, iudicioque integerrimo dubium nullum eſt: ita conſtat eum Dialogorum libros non ante ſcripſiſſe, quàm ad vniuerſalis Eccleſiæ regimen, vt aliàs iam diximus, eſſet aſſumptus: Scripſit enim eos Pontificatus ſui anno quarto, vt colligi poteſt ex libro quarto Dialogorum cap. 36. cum peſtilentiam, quæ primo anno ſuæ ſedis Romam afflixit, ante triennium eſſe graſſatam affirmat.

Dialogos Gregorius ſummâ fide conſcripſit.

De fide autem eorum quæ narrat, quis auſit ambigere, cùm ea dumtaxat commemoret quæ magnorum & fide dignorum didicerit relatu? Teſtatur id ipſe in ipſo Dialogorum limine, dicens ſe, quæ narraturus eſſet, *bonis ac fidelibus viris atteſtantibus agnouiſſe, vel per ſemetipſum didiciſſe.* Et poſt pauca ait: *ea quæ mihi ſunt virorum venerabilium narratione comperta, incunctanter narro. Sed vt dubitationis occaſionem* [?] *legentibus ſubtraham, per ſingula quæ deſcribo, quibus hæc narrantibus mihi comperta ſint, manifeſtabo. Hoc verò ſcire te cupio, quia in quibuſdam ſenſum ſolummodo, in quibuſdam verò & verba cum ſenſu teneo: quia ſi de perſonis omnibus ipſa ſpecialiter verba tenere voluiſſem, hæc ruſticano vſu prolata ſtilus ſcribentis non aptè ſuſciperet.* Hæc Sanctiſſimus Pontifex vniuersè pro toto Dialogorum opere: ex quibus clariſſimè videre eſt, quâ religione & quàm anxiè ſingulis exemplis ſuum aſſignet auctorem. Quod verò vitam S. Benedicti ſpectat, in ipſo narrationis exordio, quibus ea quæ adfert cognouerit auctoribus, ſtatim indicat. *Huius,* inquit, *ego omnia geſta non didici: ſed pauca quæ narro, quatuor diſcipulis illius referentibus agnoui: Conſtantino ſcilicet reuerendiſſimo valdè viro, qui ei in Monaſterij regimine ſucceſſit: Valentiniano quoque, qui annis multis Lateranenſi Monaſterio præfuit: Simplicio, qui congregationem illius poſt eum tertius rexit. Honorato etiam, qui nunc adhuc cellæ eius in quâ priùs conuerſatus fuerat* (in Sublaco) *præeſt.* Quatuor autem hi idonei prorſus teſtes ſunt, & omni acceptione digniſſimi, vtpote qui cum ſanctiſſimo Patre Benedicto vixerint, omneſque ſanctos fuiſſe Antonius de Yepez in Chronico tradit: quanquam duorum tantùm in Monaſtico ſuo Martyrologio mentionem fecerit Arnoldus Wion ad diem 29. Martij ita ſcribens: *In monte Caſino inuentio corporum Sanctorum Simplicij & Conſtantini Abbatum, & Carlomanni Regis & Confeſſoris.* Valentinianus autem fuit Abbas Lateranenſis; vt videre eſt apud Wionligni vitæ lib. 1. cap. 4. Sed ſatis non fuit Gregorio quatuor hos adduxiſſe teſtes, nam quoties aliquid ab aliis acceptum recenſet, ſtatim ſubiicit, quo id referente didicerit. Ita namque cap. 26. ait: *Sed neque hoc ſilendum puto, quod illuſtri viro Antonio narrante cognoui: qui ancbat Patris ſui puerum,* &c. Et paulò pòſt: *Neque illud taceam, quod eius diſcipulus, Peregrinus nomine, narrare conſueuerat.* Cùm autem cap. 27. retuliſſet vaticinium de Romanæ vrbis excidio ſcrupuloſè pænè ſubiungit: *Quamuis hoc Honoratus eius diſcipulus, cuius mihi relatione compertum eſt, nequaquam ex ore illius audiſſe ſe perhibet: ſed quia hoc dixerit, dictum ſibi à fratribus fuiſſe teſtatur.* Atque hæc ſine dubio ſuffecerint ad fidem Gregorio aſtruendam, eumque à dormitantia & ſeuerioris iudicij neglectu vindicandum. Jldephonſus ſanè Toletanus lib. de viris Illuſtribus cap. 1. poſt eximiam de ſanctitate, eloquentiâ, & ſapientiâ Gregorij commendationem, iſta de hoc opere non dubitauit ſcribere. *De vitis Patrum per Italiam commorantium edidit etiam libros quatuor, quos volumine vno compegit, quem quidem codicem Dialogorum maluit appellari. In quibus libris, quanta diuinitatis lateant ſacramenta, & in amore cæleſtis Patriæ mira documenta, ſtudioſus poteſt facilè cognoſcere Lector.* Subdit poſt pauca: *Feliciſſimus igitur & nimium felix, cui dedit Deus ſtudiorum eius omnia perpendere dicta.* Hactenus Jldephonſus.

Vita S. Benedicti qua fide ſcripta.

S. Ildephonſi de Dialogis iudicium.

PROLEGOMENON VII.

Quanti æſtimatum fuerit vitam S. Benedicti *à Magno Gregorio deſcriptam?*

Vita S. Benedicti dignitas à Scriptore.

SI velut eximium quid in laudibus præcurſoris Domini, quo inter natos mulierum non ſurrexit maior, reponatur, quòd Saluator noſter Dei ſapientia, & ſumma veritas ſeruo ſuo panegyricum dixerit, ampliſſimiſque extulerit præconiis: ad ſanctiſſimi P. N. Benedicti commendationem quoque ſpectare non immeritò dixerim, quòd illius vitâ non abs vulgari quopiam Scriptore, ſed à ſummo Chriſti in terris Vicario, eodemque Gregorio Magno ſit litteris conſignata. Alexander Magnus Achillem fortunatum exclamauit, qui præconem Homerum reperiſſet. Auctor Flauius Vopiſcus in Probo. Idemque, vt Horatius ait: Epiſtolarum lib. 2. Epiſt. 1.

Edicto vetuit, ne quis ſe, præter Apellem
Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum ſimulantia.

Quidni beatum etiam dixerim Patriarcham noſtrum, qui virtutum ſuarum nactus eſt præconem Gregorium, maximum Eccleſiæ Doctorem? Gregorium, inquam, quem Jſidorus Hiſpalenſis, de viris Jlluſtribus cap. 40. vocat *compunctione timoris Dei plenum, & humilitate ſummum, tantoque per gratiam Spiritus ſancti ſcientiæ lumine præditum, vt non modò illi præſentium temporum quiſquam, ſed nec in præteritis quidem par fuerit vnquam.*

Illuſtrium virorum de Magno Gregorio elogia. S. Iſidori.

Eumdem porrò Ildephonſus Toletanus, de viris Illuſt. cap. 1. non eſt veritus ſublimiori elogio exornare; prædictis enim Jſidori verbis ſubiungit: *Ita enim cunctorum meritorum claruit perfectione ſublimis, vt excluſis omnium illuſtrium virorum comparationibus, nihil illi ſimile demonſtret antiquitas: vicit enim ſanctitate Antonium, eloquentiâ Cyprianum, ſapientiâ Auguſtinum.* Hæc Ildephonſus. Quæ ſi videri poſſint hyperbolicè dicta (ait Baronius Anno Chriſti 604.) quod ex his poſſis conſequi, illud eſt, quòd ea æſtimatione ad poſteros fama de ſanctitate & doctrinâ Gregorij propagata eſt, vt maxima quæque Gregorium diligentibus viſa ſint ipſo minora Gregorio. Quem & Rupertus Tuitienſis lib. 4. in Regulam S. Benedicti cap. 7. huiuſmodi decorauit elogio. *Beatus Gregorius de notiſſimis Patrum noſtrorum eſt Sedis Apoſtolicæ lampas ſplendida, & pro merito ſermonis egregij ſanctæ vniuerſalis Eccleſiæ columna argentea, & reclinatorium aureum in quo ſine dubio reclinauit ſe ipſa Sapientia. Hic dixit & ſcripſit, quia* B. Benedictus *omnium iuſtorum ſpiritu plenus fuit.* Laudibus proinde S. Benedicti maximum à Scriptore maximo pondus accedit, quod ab iis qui res eius ſunt proſecuti, maximi ſemper habitum. Martyrologium Romanum: *In monte Caſino natalis* S. Benedicti *Abbatis, qui Monachorum diſciplinam in Oriente penè collapſam reſtituit, ac mirificè propagauit: cuius vitam virtutibus & miraculis glorioſam*

S. Ildephonſi.

Ruperti Tuit.

VITA S. BENEDICTI DIGNITAS A SCRIPTORE.

beatus Gregorius Papa conſcripſit. Paulus Diaconus in hiſtoria Longobardorum: *Beatiſſimus* BENEDICTVS *magnis vitæ meritis & Apoſtolicis virtutibus effulſit: cuius vitam, ſicut notum eſt, B. Papa Gregorius in ſuis Dialogis ſuaui ſermone compoſuit.* Et Aldelmus Schirburgenſis Epiſcopus in lib. de laude Sanctorum de S. BENEDICTO agens, hæc habet:

Primo qui ſtatuit noſtræ certamina vitæ,
Qualiter optatam teneant Cœnobia normam.
Quoque modo properet directo tramite Sanctus
Ad Superum ſcandens celorum culmina cultor,
Cuius præclaram pandens ab origine vitam,
Gregorius Præſul chartis deſcripſerat olim.

Goffridus Vindocinenſis in ſerm. de S. BENEDICTO: *Merito,* inquit, *non omnium iuſtorum ſpiritum hauſiſſe tantum, ſed omnium iuſtorum ſpiritu plenus fuiſſe in ſecundo libro Dialogorum ſancti Gregorij laudabilis vitæ Doctoris, qui venerabilem vitam illius ſcripſit, prædicatur.* Sed ampliſſimè hunc S. BENEDICTVM

S. Odonis. celebrandum putauit S. Odo Cluniacenſium Propatriarcha, quem ſuis verbis loquentem attende Serm. de S. BENEDICTO. *Quoniam,* inquit, *verò ſancta atque admiranda eius* (BENEDICTI) *geſta in promptu habentur, nos interim taceamus de illis. Hoc tamen ad ipſius honorificentiam referamus, quod non alius quilibet ex Magiſtris Eccleſiæ vitam tanti Patris digeſſit, quàm inſignis ille diſertiſſimus Papa Gregorius, qui totum quod ſcripſit, quaſi aurum refulget. Diuinitus enim diſpoſitum eſt vt cùm idem excellentiſſimus Legiſlator in cæteris modis ſit à Deo decoratus, etiam hinc maiori auctoritate, tam ipſe quàm legiſlatio eius roboretur: quod eandem vitam ſummus Apoſtolicæ Sedis Pontifex ordinauit. Quæ ſcilicet vita, etiam ex occaſione Dialogi eius, pluribus innoteſceret; & non ſolùm apud Latinos, ſed etiam apud*

S. Odilonis. *Græcos notiſſima foret.* Hæc ille. Eodem ſenſu S. Odilo in vitâ S. Maioli: *Beatiſſimus Pater, merito Benedictus & nomine, quaſi quoddam ſydus cæleſte præclarus enituit. Qui tantus ac talis, vitâ, moribus & miraculis extitit, vt eius ortum, vitam & obitum deſcribendo ſanctiſſimus Papa Gregorius, per omnia vir Apoſtolicus, & Apoſtolicæ Sedis Epiſcopus, teſtimonium ei præberet, qui inter principales Primates Eccleſiæ inſigne quoddam & principale priuilegium, & vita, & doctrina dignoſcitur obtinere.*

Aimoni. Similiter Aimoinus Floriacenſis Cœnobita Serm. de S. BENEDICTO: *Superna dignatio Maieſtatis electos ſuos cæleſtibus munerans donis, in terris quoque eximiis laudum ditat præconiis. Quæ per ſeruos ſuos, ſummæ ſcilicet eloquentiæ viros, dilatans in populis, quàm magni apud ſe ſint meriti, facundis eluſidare præſtat ſcriptis. Vnde egregij meriti famulum Benedictum, tanto præ cæteris ſanctæ Eccleſiæ Patribus donauit priuilegio, vt eius vitæ laudes, non quilibet Scholaſticorum, verùm præcipuus Doctorum Gregorius, ſanctæ Sedis Apoſtolicus, mellitis dilatârit eloquiis. Et multorum quidem Sanctorum duo aut tria deflorauit miracula: huius autem qualis ab ineunte ætate fuerit vita, quamque mirandum habuerit tranſitum, dulciſſimâ promulgauit facundiâ.* Idemque lib. 2. de geſtis Francorum cap. 22. *Tantis* (BENEDICTVS) *effulſit miraculorum ſignis, vt niſi vir toto, venerabilis orbe, Papa videlicet Gregorius, eius eſſet vitæ relator, ſimulq; aſſertor eximius, profectò ab infidelibus tam mirandis derogaretur actibus.* Robertus Antiſſiodorenſis ex ordine Præmonſtratenſi in Chronico ad annum 538. *Huius* (BENEDICTI) *vitam ſanctus Papa Gregorius ſcripſit virtutibus plenam, & miraculis coruſcantem, quam ab iis didicit & audiuit qui faciem illius viderunt, & ei in præſentis peregrinatione comites fuerunt: Quam etiam vitam, & Regulam idem Dominus Apoſtolicus auctoritate roborauit & ſtylo.* Wernerus Rolewinck Carthuſianus in faſciculo temporum, Anno Chriſti 504. *Legiſlator excellentiſſimus* BENEDICTVS, *Pater maximus, totius Eccleſiæ fulcimentum & norma Religionis, inclytiſſimos habuit diſcipulos, & plures numero, & obtinuit orbem terrarum, &c. ad cuius honorificentiam hoc etiam accepit, quod non alius quilibet ex Magiſtris Eccleſiæ, vitam illius digeſſit, quàm inſignis ille diſertiſſimus Papa Gregorius: quia totum quod fecit, quaſi aurum fulget; diuinitus enim diſpoſitum eſt, vt cùm idem Legiſlator excellentiſſimus in cæteris modis ſit à Deo decoratus, etiam hinc maiori auctoritate, tam ipſe quàm Legiſlatio eius roboretur: quòd eandem vitam ſummus Apoſtolicæ Sedis Pontifex ordinauit.* Sic ille.

Cæterùm vt præſtantiſſimorum artificum ſi quæ remanſerint imperfecta opera, alij minoris ingenij perficere ac ne attingere quidem audent, operum præſtantiâ deterriti; quod nimirum ea adæquare ſe poſſe deſperent: ita religio quædam inuaſit non ignobiles Scriptores, qui maieſtate & ſanctitate Gregorij præſtricti, ſummâ quadam erga ſanctiſſimum Pontificem reuerentiâ abſtinendum putauerunt ab vlteriori geſtorum & miraculorum S. BENEDICTI narratione, illud ſibi perſuadentes ad Gregorij ſcriptionem aliquid addidiſſe, idem eſſe ac decerpſiſſe. Ita citatus paulò antè Aimoinus: *De ferro,* inquit, *quod ex profundo aquæ redijt, nobis tacendum, vt ſummo Præſuli Gregorio congruus honor exhibeatur, qui hunc beatiſſimum Patrem noſtrum* BENEDICTVM *in hoc ſigno, huic ſancto exæquauit Eliſæo.* Et pluribus interiectis: *Cæterum ea quæ à beato Gregorio deſcripta ſunt, eius relinquimus excellentiæ. Hoc de nobis proculdubio profitentes, nequaquam gloriam tanti Patris, noſtris laudibus eò propagari, quò eam promulgauit dulcis eloquentia huius Præſulis. Qui videlicet beatus Papa, vti Ioannes, maioris eius vitæ deſcriptor, teſtatur: Miſſis Anglorum genti prædicatoribus, huius manſuetiſſimi Legiſlatoris inſtitutionem, poſt Euangelium, præcipuè obſeruandam tradidit.* Eadem mente S. Petrus Damiani ſacrum atque veridicum Gregoriani ſtyli veneratus eloquium, ſermonem in ſancti BENEDICTI Feſto ita exorditur: *In huius Patris noſtri præcipuâ ſolemnitate, totis eſſet viribus incumbendum, niſi nobilis lingua Gregorij totum eius itinerarium ſermone magnifico collegiſſet. Ita enim & actus eius, & vitam radiantis eloquij claritate depinxit, vt & ſtylus ſententiarum maieſtate ſcintillet, & ſententiæ ſtylo reluceant clariori. Ex abundanti igitur eſt, poſt vocem tanti viri aliquid addere, in cuius comparatione nos non ſolùm ineloquentes, ſed & mutos eſſe non ignoramus.* Sic ille.

Poſt Gregorium S. Benedicti geſta referre, vix auſi Scriptores.

PRO-

PROLEGOMENON VIII.

Qui vitæ ſancti BENEDICTI *à Gregorio ſcriptæ Interpretes?*

Vita S. Benedicti Interpretes, Vita S. Benedicti in alias linguas tranſlata.

EA eſt ſcriptorum Magni Gregorij, vt iam vidimus, dignitas, ea apud pleroſque exiſtimatio, vt plures ea vel in compendium redigere, vel in alias transferre linguas fuerint conati; nimirum & Auctoris tanta excellentia, & rerum, quas tractat, vtilitas ac præſtantia, & dicendi character elegans ac venuſtus, ita omnium rapuit animos, vt ſuo eum quiſque idiomate loquentem optaret audire. Quod quidem in quatuor Dialogorum libris, quorum ſecundus totus eſt de S. P. N. BENEDICTO, vel maximè apparet. Illi enim in exteras linguas à præſtantiſſimis auctoribus ſunt transfuſi.

A Zacharia Papa in Græcam.

De Græca, ita Joannes Diaconus vit. S. Gregor. lib. 4. cap. 75. *Libros Dialogorum Zacharias ſanctæ Eccleſiæ Romanæ Epiſcopus, Græco, Latinoq; ſermone doctiſſimus, temporibus Conſtantini Imp. poſt annos fermè centum ſeptuaginta quinque, in Græcam linguam conuertens, Orientalibus Eccleſiis diuulgauit.* Factum id (inquit Baronius) ita planè experientibus Græcis Romanas merces, quas nouerent omni penitus impoſturâ carere. Huius quoque verſionis meminit Sigebertus lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 87. Verſio porrò Zachariæ locis plurimis paraphraſtica ferè eſt: fuſiùs pleraque narrans quàm in Latino Gregorij textu contineantur: quæ vel aliunde forſitan intellexerit, vel traditione ab aliis acceperit. Ipſum porrò Sanctum Patrem BENEDICTVM pulcherrimis paſſim ſuauiſſimiſque exornat epithetis ac titulis, vt filialem erga Parentem ſuum affectum quoquo modo oſtendat. Fuiſſe enim hunc Zachariam ex Benedictinâ familiâ Arnoldus Wion, & Antonius de Yepez, aliique tradunt. Addendum hîc porrò, quod ſcribit Gerardus Ioannes Voſſius lib. 2. de hiſtoricis Latinis cap. 23. In Cæſareâ bibliothecâ, quæ eſt Viennæ, exſtare codicem MS. Gregorij huius nomen præferentem: continere autem Dialogum Græco-Latinum de vita B. BENEDICTI. Is ſi genuinus, Latinè quidem ſit à Gregorio; (ſanè eum id argumentum tractaſſe, dicit Sigebertus) ſed tranſlatio ab alio fuerit: fortaſſe à Zacharia Papa, vel aliquo, qui iuſſu Zachariæ verterit; vel ab Anaſtaſio Antiocheno Epiſcopo, qui Paſtoralia in Græcum ſermonem transfudit. Sanè Gregorij eſſe nequit, cùm ipſe epiſtolâ ad Euſebium, Epiſcopum Theſſalonicenſem, ſe Græcè neſcire, ingenuè fateatur. Hactenus ille. Ego verò crediderim Latina Gregorij, Græca eſſe Zachariæ. Poſſeuinus autem in Apparatu ſacro ſcribit anno Chriſti 1603. Ingolſtadij vtrâque linguâ editum prodiiſſe ſecundum Dialogorum S. Gregorij Papæ librum, quem hactenus diu deſideraui. Vtilitas porrò Græcorum horum Dialogorum, cùm ex aliis multis facilè intelligi poſſit, tum ex eo maximè, quòd non ſolùm olim in Concilio Lugdunenſi, quod Gregorius decimus habuit, verùm etiam in Florentino, ij Dialogi Græci vnà cum aliis veterum Græcorum Patrum monimentis deſiderati non modò ſint, verùm etiam iam inde vſque à Græcia aſportari, ad retundendam ipſorum Græcorum pertinaciter à Latinis diſſidentium audaciam. Quare factum eſt, vt cùm contra Græcos eſt aliqua vnquam ſuſcepta diſputatio: plerique etiam Græci, ex iis ipſis Dialogis contra ſuos argumentorum arma ſumpſerint.

S. Gregorius non eſt auctor Dialogorum Græcorum.

Dialogi græci magni apud Græcos ponderis.

Id verò in multis aliis animaduerti licet, ſed præſertim & in Emmanuele Caleca, qui horum Dialogorum doctrinis inſtructus, in eodem Concilio Lugdunenſi, egregia diſputationum certamina contra ſuos confecit; & in Gennadio Scholario, Patriarchâ Conſtantinopolitano, qui in ipsâ Synodo Florentinâ Oecumenicâ, Græcos cum Latina Eccleſia de quibuſdam fidei Catholicæ decretis diu pugnantes vicit argumentorum & doctrinarum armis, quæ ſibi ad dicendum ſumpſit ex horum Græcorum Dialogorum auctoritate, quam maximi ſemper fecit, & vetus & recens Græcia. Iſta ex argumento libris Dialogorum in Vaticanâ editione præſcripto.

Vita S. Benedicti Anglicè tranſlata.

Sed iam ad alias verſiones ſermonem conuertamus. Anglicè eoſdem redditos à Werefrido Wigornienſi Epiſcopo petente Ælfredo Rege prodidit Aſſerus Syreburgenſis eiuſdem Ælfredi Sacerdos pag. 14. *Imperio,* inquit, *Ælfredi regis libros Dialogorum Gregorij Papæ, & Petri ſui diſcipuli, de latinitate primus in Saxonicam* (Anglicam intelligit) *linguam, aliquando ſenſum ex ſenſu ponens, elucubratim & elegantiſſimè interpretatus eſt.* Sic ipſe. Meminerunt eiuſdem tranſlationis Florentius Wigornienſis, Indulphus Abbas Croylandenſis in Chronico anno 874. Guilielmus Malmesburienſis lib. 2. de geſtis Regum Anglorum cap. 4. vbi in Anglicum eos ſermonem conuerſos ſcribit. Rogerus Houedenus 1. part. Annal. Anglicorum. Sed Balæus noſtri æui ſcriptor hæreticus defert Ælfredo Regi, centuria 2. Catalogi ſcriptor. Britanniæ. Conſtat autem eumdem Regem eruditum fuiſſe & Paſtorale S. Gregorij in Anglicam vertiſſe linguam, vt Aſſerus in vitâ Ælfredi & Harpsfeldius hiſt. Anglicanæ ſæculo nono cap. 6. teſtantur. Verſio autem Dialogorum ad hunc vſque diem exſtat MS. Cantabrigiæ in Collegio S. BENEDICTI vt teſtatur Pitſius. Wion verò Lig. vit. lib. 2. cap. 1. refert in fine tranſlationis Dialogorum S. Gregorij in linguam Saxonicam, Ælfredum Regem iſta ſcripſiſſe: *Hoc ſcriptum Auguſtinus trans ſalſum mare ab Auſtro ad incolas huius Regni pertulit, ſicut illud antea præparauerat ſeruus Domini Papa Romanus, rectus vicarius gubernans Gregorius, conſiderata vir fortitudinis, abſque furore; ſummo ſenſu, ſapientiâ, conſilio præditus; immenſus theſaurus,*

Digitized by Google

VITÆ S. BENEDICTI INTERPRETES.

ſaurus, quoniam is generis humani partem maximam cælo lucriſecit: Romanorum vir optimus: mentis magnitudine abundantiſſimus, Maieſtate liberrimus. Hæc Ælfredus Rex.

Gallicè, Gallico ſermone iam olim donatos ſcribit Joannes Picardus, & verſionis illius extare io bibliothecâ S. Victoris Pariſiis duos codices calamo exaratos. Nouiſſimè eoſdem Gallicè traductos, hiſtoricis annotationibus illuſtrauit D. Simon Milletius S. Germani à Pratis Religioſus. Et ſanè digniſſimi ſunt vt omninm linguis fideli populo, & maximè Ordinis noſtri Religioſis proponantur, vt ſanctiſſimi Parentis ſui, & multorum qui eius veſtigia ſunt ſecuti, viuis inſtruantur exemplis.

PROLEGOMENON IX.

Quæ vita S. BENEDICTI *vtilitas?*

Vita S. Benedicti vtilitas. Magna exemplorum vis.

CVM magna exemplorum in vtramque partem ſit vis, oemini dubium eſſe poteſt, quin vtilem Reipub. nauent operam, qui Sanctorum vitas, & rectè viuendi exempla litterarum monumeotis conſignant. *Virtutum enim* (vt inquit Lipſius Monit. & exemp. polit. lib. 1. cap. 1.) *præſtant, illuſtrant, dum in rem velut præſentem ducunt, & facta oſtendunt, quæ facienda ſuadentur: fouent etiam dum animum erigunt, & te docent non noua, non ardua proponi. Sed & viam praeunt, in quâ veſtigia tutò ponamus.* Prudenter proinde Magnus Baſilius epiſt. 1. ad Greg. pietatis ſtudioſos ad Sanctorum vitas & exempla conſideranda ablegat. *Quemadmodum,* ioquit, *pictores, cùm imaginem ex imagine pingunt, exemplar identidem reſpectantes; lineamenta eius transferre conantur magno ſtudio ad ſuum opificium: ita qui ſeſe meditatur omnibus numeris virtutis abſolutum reddere, velut ſimulacra quædam ſpirantia & actuoſa, Sanctorum vitas reſpicere oportet, probaq; opera illorum ſua imitando facere.*

Eiuſdem meotis aoimique fuit S. P. N. BENEDICTVS, qui Regulæ cap. 42. ſuis quotidie non tantùm Collationes, ſed & vitas Patrum decreoit prælegendas. Cur aotem hoc? nimirum cenſebat *Collationes Patrum, & inſtituta & vitas eorum, nihil aliud eſſe niſi bene viuentium Monachorum exempla, & inſtrumenta virtutum.* cap. 73. Sed quod ille de aliorum Sanctorum ſcriptâ vitâ aſſeruit, hoc de eiuſdem & nos iure merito poſſumus affirmare. Etenim vt ille etiamoum viuens dum virtutibus ſigniſqoe in ſolitudine ſuecreſceret, plures ad Omnipotentis Dei ſeruitium ſuo attraxit exemplo: idipſum ab exarata vitæ eios hiſtoria licebit expectare. Et hoc ſanè fine à Magno Gregorio deſcriptam non ambiget qui Dialogorum ſuorum libris hanc ab eo præpoſitam ſententiam leget: *Sunt nonnulli quos ad amorem patriæ cæleſtis plus exempla, quàm prædicamenta ſuccendunt.*

Illuſtria de S. Benedicto elogia.

1. Gregorij Magni.

Etſi autem hæc ſint veriſſima, incongruum tamen non fuerit de tanti Patris vitâ, illuſtriumque quorumdam virorum hîc attexere elogia, è quorum numero primus ſit Gregorius, qui lib. 2. Dialog. cap. 21. ait, voluiſſe Deum Omoipotentem BENEDICTI VITAM, *in exemplum hominibus demonſtrare, vt poſita ſupra candelabrum lucerna clareſceret, quatenus omnibus qui in domo Dei ſunt, luceret.*

2. Breuiarij Monaſtic.

Teſtimonio huic ampliſſimo, proximo ſuccedat loco Breuiarium Monaſticum Pauli V. auctoritate recognitum, in quo de S. Patre, ita legitur: *Glorioſus confeſſor Domini vitam angelicam gerens in terris, ſpeculum bonorum operum factus eſt mundo; & ideò cum Chriſto iam ſine fine gaudet in cælis.* Præceſſerat S. Odo tertio hic loco commemorandus, qui de hoc venerabili Patre, eiuſque filiis ſerm. de S. BENEDICTO, ita loquitur: *Quiſquis verò noſtrûm vult ſui meriti faciem contemplari, neceſſe habet vt in hoc ſpeculum intendat, id eſt, vt eiuſdem beatiſſimi Confeſſoris actus, ſollicitus perpendat. Inſpectis etenim, prout noſtra paruitas eſt, illius geſtis, vel quantum nos in imo, vel quantum ipſe in ſublime ſit, animaduertere poterimus. Hinc de quolibet pœnitente ſcriptum eſt: Reſpiciet homines, id eſt, Sanctos: & dicet, peccaui. Quoniam ad illorum ſpecioſitatem conſiderat, quantum ſe deformem attendat.* Qui poſt pauca & hæc ſubdit: *Eius verò laudes quiſque tantò celſiore voce clamet, quantò hunc ardentiùs amat, vel eius vitam perſpicaciùs penſat, quæ nimirum à ſui primordio, tota admiratione digniſſima eſt.* Sermonem verò ita tandem concludit: *Nunc omnes, vel loco, vel affectu vicini, in eum cordis intuitum dirigant; omnia enim omnibus factus eſt. Habent enim pueri formam in puero quam ſequantur, vt quoniam ad exemplum Iſaac Deo oblati ſunt, primordia ſua caueant fermentare. Ac deinceps quique per ætatum ſucceſſiones, ſine perfecti ſenſu, vt à paterna ſui Nutricij pietate non degenerent: ne fortè ſi ab excellentiori gradu ceciderint, grauiùs elidantur. Sed & nos quicumque deliquimus, nullo modo ab ſperata clementia deficiamus, quia viuens, & poſt obitum, mortuos ſuſcitauit, confracta reſtaurauit, deſperata curauit.* 3. S. Odonis.

Quartus teſtis ſit Goffridus Vindocinenſis S. R. E. Cardinalis Serm. de S. BENEDICTO: *Quem* (BENEDICTVM) *Deus hominibus exemplum bene viuendi voluit demonſtrare, Presbyter ad Eccleſiam, quam regebat veniens, nec potuit occultare, nec voluit. Fama igitur diſcurrente ſanctæ conuerſationis illius,* BENEDICTI *nomen non mediocriter mundo innotuit, quia poſita ſupra candelabrum lucerna latere non potuit, quæ in hominibus peccatorum tenebras fugans, & eorum mentes ſplendore bonæ actionis irradians, in amorem ſui Creatoris conuertit.* Iterumque ſub finem: *Nam illum idcirco nobis ſpecialiter miſit Deus, vt ipſo & formata vita ſua exemplo nos propriè & ſingulariter informaret, atque ſua doctrinâ ſapientiæ nobis quæ ſunt bona, familiariter nunciaret. Illum etiam poſt ſe præcipuum patrem, paſtorem, medicum, & Magiſtrum decreuit eſſe Monachorum.* 4. Goffridi Vindocin. ſis.

Quintum teſtimonium ſuggerit melliſluus Bernardus ſerm. de S. Benedicto: *Non credebat Benedictus tunc eſſe fructificandi temporis, quando adhuc tantis tentationibus* 5. ...

rationibus vrgebatur; ſed venit tempus, & in tempore ſuo fructum dedit. De fructu eius ſunt tria illa quæ ſuperiùs tetigi, ſanctitas eius, iuſtitia eius, pietas eius. Sanctitatem miracula probant, doctrina pietatem, vita iuſtitiam. Vides, ô inmentum Chriſti, ramos foliis virentes, vernantes floribus, onuſtos fructu? ſuper iſtos innitere, vt greſſus rectos facias pedibus tuis. Et paucis intermiſſis: *Doctrina eius inſtruit nos & dirigit greſſus noſtros in viam pacis. Porrò vitæ iuſtitia, omnino roborat & animat nos, vt tantò magis accendamur ad agenda quæ docuit, quantò certi ſumus eum non alia docuiſſe quàm fecerit. Sermo quidem viuus & efficax, exemplum operis eſt: plurimùm faciens ſuaſibile quod dicitur, dum monſtrat factibile quod ſuadetur. In hunc ergo modum & ſanctitas confortat, pietas informat, iuſtitia confirmat. Quanta enim pietatis fuit, quòd non ſolùm præſentibus profuit; ſed & pro futuris ſollicitus fuit: Non ſolùm his, qui tunc erant, fructum tulit hæc arbor, ſed vtique hodie fructus eius & creſcit, & manet. Dilectus planè Deo & hominibus, cuius non ſola præſentia in benedictione fuit, ſicut ſunt multi dilecti Deo ſoli, quia ſoli Deo iam cogniti: ſed & memoria eius etiam nunc in benedictione eſt; nam & vſque hodie in triplicem amoris Dominici confeſſionem, triplici hoc fructu paſcit Domini gregem: paſcit vitâ, paſcit doctrinâ, paſcit interceſſione.*

Vitæ S. Benedicti vtilitas.

His verò accedat Dionyſius Carthuſianus ſextus teſtis qui ſerm. 2. de S. Benedicto ait: *Tota ipſius vita informatiua eſt Monachorum, potiſſimè quædam ipſius geſta.* Nec minùs erga hunc ſanctiſſimum virum eiuſque vitam affectus fuit Carthuſianorum Inſtitutor S. Bruno, qui ſerm. 8. de Confeſſoribus, ſeptimum his verbis profert elogium: *Vtinam B. Benedicti nomen & memoriam ſemper in corde habeamus, quatenus dum eius memores ſumus, eius vitam & ſanctam conuerſationem imitari ſemper & tenere poſſimus.*

Sextum Dionyſii Carthuſiani.

Septimum S. Brunonis.

Poſt Heroës hos, ſi & mihi, inſtar Catelli colligentis micas quæ cadunt de menſa Dominorum meorum, fas eſſet aliquid adiicere, id equidem quod de S. Antonio olim præfation. ad eius vitam, dixit Athanaſius, de noſtro itidem aſſererem Patriarchâ. *Etenim mihi ingens lucrum eſt atque vtilitas hoc ipſum quod recordor Benedicti: & vos cum admiratione audientes, ſcio eius propoſitum cupere ſectari: perfecta eſt ſiquidem ad virtutem via, Benedictum ſcire quis fuerit.*

PROLEGOMENON X.

Vita S. Benedicti *moralis, & præſertim Monaſticâ doctrinâ illuſtrata.*

Vita S. Benedicti mores informat.

Qvæ ſuperiori prolegomeno allata ſunt teſtimonia, tantò fidem merentur maiorem, quantò certiores eſt eos, qui hanc S. P. Benedicti vitam, ceu abſolutam quandam monaſticæ vitæ ideam, viuumque & ſpirans ſanctitatis exemplar ſecuti ſunt, ad eximium perfectionis gradum peruenisse. Quo in numero Ordinis noſtri minimè paucos extitiſſe, vix eſſe credo qui dubitet. Magna ſanè illa poſt ſolem noſtrum Sydera, Maurus & Placidus, paternæ virtutis æmuli, veſtigia eius vt tempore, ita & moribus proximè ſunt ſectati; vt enim ex vtriuſque vitâ licet colligere, quod eum facere videbant, idipſum moribus quàm accuratiſſimè exprimebant.

Quòd autem illi viuum intuentes prototypon in ſe repræſentarunt, id alij deinceps ex hac à Gregorio deſcriptâ hiſtoriâ imitari conati ſunt. Hinc adeò factum eſt, vt obortis ſubinde controuerſiis & difficultatibus, hac vnâ S. Benedicti vitâ, eiuſque exemplo plures Sancti, & illuſtres viri ſe, ſuamque doctrinam defenderint. Credebant nimirum minimè improbandum, quod tanti Patris firmaretur exemplo: quod quidem cum ad S. Patris nonnullam ſpectet gloriam, eamque quam diximus exaratæ eius vitæ comprobet vtilitatem, nonnullis confirmabimus exemplis.

S. Benedicti exemplum morales doctrinas firmat.

Ex hac igitur vita B. Nilus apud Baron. anno Chriſti 980. docuit fas eſſe Dominico ieiunare die. De hoc enim à Caſſinatibus interrogatus Monachis reſpondit: *Quomodo Sanctus Benedictus ieiunans Dominicis & feſtis diebus, vel ipſum Paſcha ignorabat, quando eſſet? quapropter ſciendum quod omnia quæ ſunt propter Deum, bona ſunt, nec contemnenda.*

Ex hac vitâ Petrus Bleſenſis epiſt. 86. Alexandro Carthuſiano perſuadere conatur, ne Ordinem ſuum, quòd quotidie in eo rem diuinam facere non poſſet, deſerat, tranſeatque ad laxiorem, quia, inquit, *Scis quod Monachorum Pater & ſacri Ordinis inſtitutor, nec etiam ſacerdotij gradum attigit, experſq; Miſſarum multo tempore, etiam in die Paſcha, vtrum Paſchalis eſſet ſolennitas ignorauit.*

Primi Ciſtercienſes (vt ea appendice ad Chronicon Sigeberti anno 1107. dicitur) *quia nec in Regulâ, nec in vitâ S. Benedicti eumdem Doctorem legebant poſſediſſe Eccleſias, vel altaria; ſeu oblationes & ſepulturas, vel decimas aliorum hominum; ſeu furnos, molendina, aut villas, vel Ruſticos, nec etiam fœminas monaſterium eius intraſſe; nec mortuos ibidem (exceptâ ſorore ſuâ) ſepeliſſe, ideò hæc omnia abdicauerunt. Quia etiam B. Benedictum non in ciuitatibus, nec in caſtellis, aut in villis, ſed in locis à frequentia populi ſemotis, cœnobia conſtruxiſſe ſancti viri illi ſciebant; idem ſe æmulari promittebant; & ſicut ille per duodenos Monachos monaſteria conſtructa adiuncto Patre diſponebat, ſic ſe facturos confirmabant.* Ita nouella illa plantatio (vt ibidem paulò antè dicitur) *non arbitrata eſt incongruum, ſi S. Patris Benedicti, cuius amplectatur inſtituta, imitaretur & exempla.*

Ex hac ipsâ vitâ S. Petrus Damiani opuſc. 19. cap. 11. Nicolao Papæ comprobare nititur licere ſibi Epiſcopatum dimittere, quia videlicet B. Benedictus commiſſum non ambigitur regimen dimiſiſſe. Sed & Gratianus cauſa 7. q. 1. capit. *Ibi adunati*, rationem eam ob quam S. Gregorius oſtendit licuiſſe B. Benedicto ſubditos deſerere, in ſuum referens decretum, communem eam deinceps voluit efficere regulam. Idem Gratianus diſtinct. 45. capit *Cum beatus*, ex eo quòd S. Benedictus vagum Monachum virgâ percuſſerit, aſtruit aliquando ſubditos verberibus poſſe corripi.

VITA S. BENEDICTI MORES INFORMAT.

Angelicus porrò Doctor pluſculas veritates S. BENEDICTI exemplis, verbiſque ex hac vitâ deſumptis confirmat. Primò enim, vt probet non eſſe neceſſarium vt quicumque ad ſuperiorem vult ſtatum peruenire, à minori incipiat; & quod aliquis ab altiori gradu ſanctitatis incipiat, quàm ſit ſummum ad quod alius totâ vitâ peruenit: id probat ex eo quòd Gregorius dicat *Omnes agnoſcunt à quantâ Benedictus puer conuerſationis gratiam perfectione cepiſſet.* D. Thom. 2. 2. q. 189. art. 1. ad 2. Ex opuſc. 19. cap. 7. Ex quodlib. 5. art. 21.

Secundò, ex eo quòd S. Benedictus nutricem occultè fugiens, & Romano Monacho propoſitum ſuum aperuerit, colligit Opuſc. 17. cap. 9. deliberationem de vitæ ſtatu non ineundam cum conſanguineis & proximis.

Tertiò, ibidem cap. 13. ex eodem facto probat pueros perfectionis ſtatum poſſe eligere, ſeſeque Religioni deuouere. *Quis enim, inquit, puerum Benedictum ſtultitiæ argui patiatur, quod relictâ domo, rebuſq. patris ſanctæ conuerſationis habitum & deſertum quæſiuit.* Idipſum & alio, ibid. cap. 3. probat argumento, ex eiuſdem S. BENEDICTI vitâ: qui Romanæ vrbis nobiles B. BENEDICTO filios ſuos Omnipotenti Deo nutriendos tradiderint.

Quartò, idem S. Doctor 2. 2. q. 188. a 8. exemplo S. BENEDICTI docet abſque præcedenti exercitio ſolitariam vitam, ex diuinæ gratiæ inſpiratione ſuſcipi poſſe, quod aliàs eſſet periculoſiſſimum.

Quintò, vt oſtendat Religioſis non neceſſariò incumbendum manuum operibus, id Opuſc. 19. cap. 5. S. BENEDICTI exemplo confirmat, qui tribus annis in ſpecu manſit manibus non laborans vt ex hoc victum quæreret.

Sextò, ex eodem fonte, ibid. cap. 7. deducit licere Religioſo valido & forti, ex fidelium eleemoſynis vitam traducere: nimirum quia BENEDICTVS *tribus illis annis in ſpecu manens, de his quæ à Romano Monacho miniſtrabantur, refectus eſt, poſtquam domum parentis reliquerat; & tamen validus corpore exiſtens, non legitur de labore manuum victum quæſiuiſſe.* Et hactenus quidem Angelicus Doctor.

Sanctus verò Bonauentura libro de paupertate Chriſti q. 1. art. 2. & q. 2. poſtrema duo ſimiliter ex S. BENEDICTI vitâ concludit, qui etiam libro de profectu Religioſorum cap. 6. probat, Deum poſt tentationem conſueuiſſe ſeruos ſuos ampliùs conſolari, & puriora perfectionis gratiam conferre; quia B. BENEDICTVS cùm grauiter tentaretur, viriliterque reſiſteret, *ita plenè vicit, vt Dei gratiâ nunquam poſtea motus carnalis illecebræ in ſe ſentiret.*

Reginaldus S. Dominici diſcipulus, exemplo S. BENEDICTI inſtructus, fratrem qui vilem pannum ſine Superioris licentiâ acceperat, aliumque fugam meditantem, virgâ percutiens, vtrumque à dæmonis inſidiis liberauit.

Ab hoc Sancto Patre didicit Sanctus Amatus quod de eo ſcribitur; quod in obliquâ parte *Voſagi Montis, concauum reperiens ſaxum, anguſtum illic ſibi vni habitaculum conſtruxerit, ibiq. lectulum habuerit corpori accommodatum; nec enim ſpecus amplius aut longius ſeſe porrigebat. Superius autem immanis hærebat rupes, ex quâ miniſter eius, tintinnabulo ad funem ligato, exiguam panis particulam, & parum aquæ in vaſculo ei ſubmittebat.* Hoc idem enim S. BENEDICTO Romanus præſtitit Monachus.

PROLEGOMENON XI.

Fidei dogmata vitâ S. BENEDICTI *confirmari.*

VITA S. BENEDICTI FIDEM CONFIRMAT.

NON parum quoque vtilis eſt hæc S. BENEDICTI vita, ad redarguendum eos qui catholicæ fidei contradicunt, aut Nouatoribus cedunt & credunt. Si enim Magnus Gregorius vitæ huius ſcriptor, fuerit (etiam ipſius Caluini teſtimonio) vir ſanctus a, & Theologiæ ipſius propugnator b, quique Romæ Epiſcopus iure dici poſſit c, neque ante Gregorij ætatem Romana defecerit Eccleſia, conſequens hinc fit ſana ea eſſe dogmata, veroſque Dei ritus, qui ex eiuſdem Gregorij ſcriptis vſu recepti fuiſſe probantur: ac proinde errare qui hæc talia vt ſuperſtitioſa, & veræ Chriſti Eccleſiæ minùs conſentanea improbant, & damnant.

Caluini de S. Gregorio teſtimonium.

a lib. 4. Inſtit. cap. 7. §. 22.
b Epiſt. ad Sadol. Cardin.
c lib. 4. cap. 17. §. 49.

Primò, Miſſæ vocabulum & rem, miſſam faciunt hæretici. Lutherus Miſſam neque eſſe à Deo inſtitutam, neque eſſe Sacrificium, imò neque eſſe bonum opus aſſeruit, lib. de captiuit. Babylonicâ; quinimo tanto odio Miſſam proſecutus eſt, vt librum aduerſus illam ſcripſerit hoc titulo, *De abrogandâ Miſſâ*: in quo ſcribit eam eſſe ſummam idololatriam & impietatem. Caluinus quoque lib. 4. cap. 18. Euchariſticum ſacrificium Miſſæ nomine appellatum, conuitiis dilaniat. Sed Miſſæ vocabulum & rem in hac S. BENEDICTI vitâ à Gregorio tradi cap. 23. videmus; & in ipſâ Regulâ S. BENEDICTVS Miſſæ meminit cap. 35. & 60.

Adſtruuntur quædam fidei dogmata.

Secundò, negat idem Caluinus cum Wicleffo, Carolſtadio, Oecolampadio, & Zvvinglio, veram, realem, & ſubſtantialem pretioſiſſimi Corporis & Sanguinis in Euchariſtiâ præſentiam. Sed hic c. 24. refertur BENEDICTVS Dominicum corpus parentibus cuiuſdam defuncti pueri tradidiſſe. Et cap. 38. exitum ſuum Dominici corporis & ſanguinis perceptione muniuiſſe. Ex vtroque loco colligi veroſimiliter queat, Euchariſtiam tum temporis fuiſſe reſeruatam; quod ipſum & hæreticis diſplicet.

Tranſubſtantiatio Euchariſtica.

Tertiò, oderunt hæretici Clericorum à Laicis diſtinctionem, & Miniſtrorum in Eccleſiâ Dei varietatem. Lutherus in libro de abrogandâ Miſsâ priuatâ, parte 1. *Hoc dixiſſe contenti ſumus, Chriſtianum populum eſſe ſimplicem, in quo prorſus nulla ſecta, nulla differentia perſonarum, nullus Clericus, nullus Laicus, nullus vnctus, nullus raſus, nullus Monachus eſſe debeat.* Et Caluinus lib. 4. ſuæ Inſtitut. cap. 4. §. 9. *Hæc, inquit, appellatio, aut errore, aut certè ex prauâ affectione nata eſt, cum tota Eccleſia Clerus, id eſt, hereditas Domini à Petra dicatur.* Verùm ſi huic Gregorij narrationi adhibeant fidem, non difficulter omnium Ordinum gradus inuenient: cap. enim 16. & 31. occurret Clericus, cap. 8. Subdiaconus & Diaconus, cap. 15. Presbyter, & 16. Epiſcopus.

Clericorum à Laicis diſtinctio, & Eccleſiaſticorum Miniſtrorum varietas.

Quartò, templa in Martyrum, aut Sanctorum aliorum memoriam, Deo exædificari Sectarij nolunt, vt olim etiam Euſtachius in Gangrenſi Concilio

Templa Sanctis dicata.

Digitized by Google

llo damnatus: verùm hìc à B. BENEDICTO Oratoria S. Ioanni Baptiſtæ, & S. Martino dicata, legere eſt. Sacratum Reliquiarum venerationem, & inuocationem Sanctorum, cum idololatriâ coniunctam non ſemel ait Caluinus. In hac porrò vitâ, cap. 16. narrat Gregorius Clericum per multa Martyrum loca tranſmiſſum, vt ſanari poſſet. Vbi peregrinationes ad loca ſancta probari videas, quas tamen Lutherus in declamationibus popularibus Wittenbergæ habitis, *diſcurſus ex diabolo* nuncupat. Caluinus lib. 4. Inſtitut. cap. 13. §. 7. *plenas manifeſtæ impietatis* audet dicere.

Reliquiarum veneratio.

Quintò, ſigni crucis productionem paſſim rident hæretici: hìc autem cap. 3. videre eſt vitreum vas, cui venenum inerat, edito hoc ſalutari ſigno confractum. Eodem, cap. 9. inſidentem lapidi dæmonem pepulit. Ieiunia & ciborum delectum improbant Nouatores: ſed videas hìc cap. 1. ab ipſo Deo commendari Sancti BENEDICTI inediam: cap. 13. laudari eum qui ieiunus ad virum Dei annis ſingulis venire conſueuerat. Et cap. 16. ſanato Clerico præſcribi à S. Patre abſtinentiam à carnibus.

Signi Crucis productio.

Ieiunium.

Sextò, Carpit Gebennenſis Apoſtolus, Inſtitutionum lib. 3. cap. 20. §. 9. editionis Gallicæ, Breuiarij recitationem vnà cum Diuino officio, quod Canonici ac Religioſi noctu, diuque celebrant, illa omnia *garrulitatis Deo pueriliter illudentis* nomine appellans. Sed monaſticæ pſalmodiæ celebris hic 4. capite mentio habetur, quam ab ipſo S. BENEDICTO duodecim capitibus deſcriptam, in Regulâ videre eſt. Eccleſiaſticam excommunicationem, vt brutum fulmen Sectarij exſibilant, & Lutherus nullatenus timendam, ſed procurandam ait. Ex hac porrò vitâ cap. 23. quàm ſit formidanda, luculenter diſcimus: Moniales enim, quibus ſolùm interminatus erat, quod communione eas priuaret, niſi mores corrigerent, viſæ ſunt poſt mortem de ſepulchris exire.

Recitatio horarum canonicarum.

Excommunicatio.

Septimò, maximè inuehuntur Sectarij in Monachalem ſtatum & Religionis vota. Wicleff omnes Religioſorum ordines à diabolo in Eccleſiam introductos ſenſit, & Auguſtinum, Benedictum, Bernardum ad inferos eſſe damnatos, niſi pœnitentiam egerint. Lutherus in Epithalamio, ſtatum Religionis nihil valere, ſed ethnicum, terrenum, ſæcularem, ac veluti lutum eſſe dicit. Caluinus lib. 4. Inſtitut. cap. 13. Monaſteria dicit lupanaria, vota monaſtica, tetia ſathanæ: Monachos omnes, Sophiſtas cucullatos, qui ab Eccleſiâ diſſenſionem fecerint, & ſe totos diabolo conſecrauerint. Sed videas hìc à Gregorio laudari BENEDICTVM vt Eremi incolam, Monachorum Patrem, & Monaſteriorum Fundatorem. Videas hìc ſanctæ conuerſationis habitum, obedientiam, paupertatem, & abſtinentiam monaſticam, pleroſque Cœnobitarum ritus, ſanctimonialium inſtitutum viuendi, Regulam à viro Dei ſcriptam, promiſſionem manendi in Monaſterio (cap. 25.) aliaque quæ in Monachis ſubſannant ac carpunt Sectarij.

Status Religionis.

VITA S. BENEDICTI FIDEM CONFIRMAT.

Animaduertit igitur prudens Lector, quot ex vno hoc libro redarguuntur hæreſes: ſiquidem Gregorius fuerit Theologiæ propugnator & ſanctus. Sed enim dum hoc perpendunt Aduerſarij, auctoritatẽ Gregorij eleuant, & deceptum ſcribunt. Aurifaber ſanè in colloquiis menſalibus Lutheri, vt citat Franciſcus Feu-ardentius in Annotationibus ad c. 20. libri tertij S. Irenæi, nõ eſt veritus ita pronũtiare: *Gregorij conciones ne teruncium quidem valent, diabolus eum in Dialogo ſuo craſſè decepit*, &c. Neque verò Caluinus ab hoc longè abit. Inſtitut. lib. 1. cap. 11. §. 5. de Gregorio ita pronuntiat: *Libros idiotarum eſſe imagines. Dicit hoc Gregorius: & longè aliter pronuntiat ſpiritus Dei, in cuius ſcholâ ſi edoctus fuiſſet, hac in parte numquam ita locutus foret.* Lib. 3. cap. 20. §. 24. ait: *eum nugari & per temulenta cerebri ſomnia velle in abdita Dei iudicia ſine eius verbo penetrare & perrumpere, ac Scripturam conculcare.* Et cap. 24. §. 9. ait, *peſſimè & pernicioſè Gregorium ſcribere.* Sed quis non videat, hæc ideo illum velut ex tripode pronuntiare, quòd Gregorium videat doctrinæ ſuæ vel maximè aduerſari, & ſemel admiſſâ Gregorij auctoritate, pleraſque eius, aduerſus Eccleſiam Dei, ruituras machinationes?

Hæreticorum in Gregorium calumnia.

PROLEGOMENON XII.

Quæ S. BENEDICTI *Patria.*

QVÆ ſuperioribus diſcuſſa Prolegomenis, ea, vt videre licet, ſunt, quæ vitam S. BENEDICTI, vt à Magno Gregorio exarata eſt, potiſſimùm ſpectant, nunc ad ipſum BENEDICTVM propius accedentes de loco & tempore natiuitatis, de eiuſdem Progenitoribus, armis gentilitiis, de ipſo Benedicti nomine, de illuſtrium virorum in S. BENEDICTVM elogiis ordine nonnulla dicemus.

S. BENEDICTI PATRIA.

Occurrit primò Patria, è quâ multi, ſi quidem nobilis & glorioſa illa fuerit, ſplendoris aliquid in ſe deriuari exiſtimarunt: alij porrò obſcuram etiam patriam meritorum ſuorum luce clariorem reddiderunt.

Quænam igitur S. BENEDICTO Patria? Philippus Cluuerius Italiæ antiquæ lib. 2. cap. 10. Sublacenſe deſcribens Oppidum, ait: *Mille paſſus ſupra Oppidum ad Anienis ripam loco editiore conſpicitur Monaſterium D. Benedicti, qui hic genitus eſt.* Sed memoriâ lapſum fuiſſe virum eruditum, ex ſequentibus facilè patebit.

Gregorius enim, eiuſque interpres Zacharias, aliique auctores magno conſenſu eum Nurſiæ exortum ſcribunt. Et hinc Nurſinus paſſim appellatur, adeò vt ex hoc nomine ortus fuerit error ille, quo ex Vrſinorum familiâ originem traxiſſe à quibuſdam ſcribitur. Bonifacius enim Simonetta perſecutionum Chriſtianarum lib. 4. Epiſt. 10. ſic inquit: *Beatus Benedictus illuſtri Vrſinorum genere ortus, vitæ monaſticæ rationem Italis primus dedit.* Sed bene apud Wion, in Martyrologio, monuit Octauius Caietanus Syracuſanus, mendum irrepſiſſe, dictionemque Vrſinorum pro Nurſinorum, litterâ primâ N. demptâ, adiectam; rationem reddens ſuæ coniecturæ, quod Vrſinorum familia multis poſt S. P. BENEDICTVM ſæculis Romæ exorta ſit, originemque habuerit, non Romanam, quam habuit S. P. BENEDICTVS, ſed Gallicam.

Nurſia S. Benedicti patria.

Fuiſſe autem Nurſiam ſancto Patri terram nati-

S. Benedicti patria. uitatis, arguunt *ruinæ palatij parentum eius, cum ædicula propè mœnia Nurſinæ vrbis ſita*, vt ait Adreualdus Floriacenſ. lib. 1. de mirac. S. Benedicti cap. 1. Teſtatur quoque Arnoldus Wion in Martyrologio monaſtico die 21. Martij. Riguardatorum illuſtrem familiam in hodiernum vſque diem in ciuitate Nurſiæ conſeruari, quæ alio nomine *familia S. Benedicti* nuncupetur.

Nurſiæ ſitus. Nurſiam autem, vt in deſcriptione Italiæ annotanit Leander Albertus, *Ptolomeus in Sabinis collocat, qui ad Orientem magis, quàm Vilumbri vergunt. Seruius: Nurſia, inquit, vrbs in Piceno eſt, qua in re Plinium ſecutus eſt, à quo regioni quarta tribuitur. Aliis tamen auctoribus in Vmbris & Sabinis eſt: quanquam haud quidquam ferè interſit, propter regionum vicinitatem, quæ nimirum hîc confines ſunt.* Hæc Leander. Eius verò ſitum ita exprimit Philippus Ferrarius, in typographia in Martyrologium Romanum. Nurſia, NORCIA, Ciuitas olim Epiſcopalis Sabinæ in valle inter montes excelſos, perſtricta, apud Piceni Vmbriæ & Aprutij confinia, inter Reate & Camerinum: à quo in Auſtrum ſupra viginti millia paſſuum abeſt, à Reate ad triginta in Boream, atque inter Fulginium, & Aſculum: à Fulginio in Ortum ad viginti millia paſſuum, ab Aſculo in Occidentem viginti quinque recedens: Meminit & Nurſiæ Columella ruſticarum rerum lib. 10.

Congylis, illuſtri mittit quam Nurſia campo.

Et Virgilius 7. Æneidos:

Qui Tiberim, fabarimque bibunt: quos frigida miſit
Nurſia.

Aliæ Nurſiæ qualitates. Vbi Seruius: *frigida Nurſia*, vel quia reuera talis eſt: vel frigidam dixit, quaſi venenoſam & nocentem. Gracchi namque vbique in Concionibus ſuis Nurſinas ſceleratos appellauêre. Scimus autem Virgilium amarè hiſtoriarum rem per tranſitum tangere. Hæc ille. Cuius interpretatio frigidior aliis apparet, nec ad Gracchorum dicteria, ſed loci ſitum Maronem reſpexiſſe volunt. Blondus ideò frigidam Nurſiam Virgilio dictam ait, quia loci ſitus is eſt, vt propter montium circumiectorum altitudinem, qui ferè niuibus perpetuis occupantur, cùm vrbs ipſa, tùm ager finitimus ingenti frigore rigeat. Quod & Silius lib. 8. indicauit:

——— *nec non habitata pruinis*
Nurſia.

Montoſam quoque Virgilius 7. Æneidos dixit:

Et te montoſæ miſêre in prælia Nurſæ.

Quoniam autem ſoli qualitates conſequi ſolet fructuum vel copiâ, vel inopiâ, hinc quia montoſus & frigidus eſt Nurſinus ager, rapis abundare dicitur, quas ideò Mantuanus appellauit:

—— *Montano gaudentes frigore rapas.*

De iiſdem Plinius lib. 18. cap. 13. *Nebulis & pruinis ac frigore vltrò aluntur amplitudine mirabili. Vidi quadraginta libras excedentia.* Paulò pòſt: *Palma in Nurſino agro naſcentibus. Taxatia in libras ſeſtertij ſingulis, & in penuriâ binis.* Huc alludit Martialis lib. 13.

Nurſinas poteris parcius eſſe pilas.

Mirandum porrò quod de fluuio circa Nurſiam, Italicis verſibus ſcripſit Facius Vbertus lib. 3. Cant. 10. in hanc ſententiam à Leandro interprete citatus:

Fluuium etiam exiguum Nurſia vidi,
Qui annis ſeptem ſubditus ſub terra latet,
Et ſeptem rurſus ſuper terram grandis, pulcherque fluit.

Ferunt item, vt citato antea libro refert Ferrarius, in vicino monte excelſo vnam ea Sibyllis habitaſſe: cuius antrum occluſum, propter magos, qui eò confluentes horribiles tempeſtates concitabant, magno incolarum detrimento, monſtratur. Ad hanc Sibyllam alluſit Baptiſta Mantuanus Faſtor. lib. 3. de S. Benedicto ita canens:

Nurſia montana, ſi vera eſt fama, Sibyllæ
Proxima, nunc tendit vicos aulas per omnes.

De eadem Sibylla eiuſque cauerna mentionem facit Andreas Theuetus Coſmographiæ vniuerſalis lib. 17. cap. 17. Abrahamus Ortelius, & Gerardus Mercator in deſcriptione Marcæ Anconitanæ.

Cur autem ſede Epiſcopali nunc careat Nurſia, inde Ferrarius ex aliorum relatu, fortaſſis accidiſſe ſuſpicatur, quod Epiſcopum interfecerint; quare nunc Spoletano Epiſcopo ſubiecta ciuitas eſt.

Nurſinos porrò Scipioni milites ad inſtruendas naues Africano bello paratas miſiſſe narrat Liuius lib. 38. *Plurimos hæc vrbs*, vt Leander ſcribit, *illuſtres præclaroſque viros in lucem edidit; in primis Sertorium illum militari gloria celeberrimum apud Romanos, vt à Plutarcho, Liuioque monumentis proditum eſt. Item D. Benedictum Monachorum Patrem, cuius vitam elegantiſſimè deſcripſit Gregorius Pontifex in Dialogis, Benedictum Regnardatum hominem eruditiſſimum ex nobili quoque D. Benedicti ſtirpe, Veſpaſiam Pollam Imperatoris Veſpaſiani Matrem, vt Suetonius teſtatur, plurimoſque præterea, tum eruditione, tùm aliis nominibus patria ſua perhoneſtos.* Hæc ille. *Nurſia illuſtrium virorum parens.*

Verùm, quia de Sancti BENEDICTI natali ſolo agimus, rectiùs hic ſubiecerim Sanctos apud Nurſiam celebres. Romanum Martyrologium 28. Martij ita legit: *Apud Nurſiam S. Spei Abbatis, miræ patientiæ viri, cuius anima cum ex hac vitâ migraret, in columbæ ſpecie à cunctis fratribus viſa eſt in cælum aſcendere.* *Sancti apud Nurſiam celebres.* 23. *Maij: apud Nurſiam SS. Monachorum Eutychij, & Florentij, quorum meminit B. Gregorius Papa,* Dialogorum ſcilicet lib. 3. cap. 15. Addit verò Baronius, plura de iiſdem haberi in veteri Manuſcripto Eccleſiæ eiuſdem S. Eutychij apud Nurſiam, vbi ipſius corpus religioſè reconditum aſſeruatur. Notat quoque Ferrarius, hunc eſſe diem Tranſlationis, qui incolis eſt feſtiuus: diem verò natalis eſſe 28. Decembris. Digniſſimi porrò ſunt hi, quorum hîc fiat memoria, quia non tantùm communem habuêre cum S. BENEDICTO patriam, ſed einſdem etiam fuerunt filij religioſi, eumdemque ſortiti ſunt vitæ ſuæ deſcriptorem, magnum ſcilicet Gregorium, quare ab Arnoldo Wion, & Hugone Menardo, in monaſtico reponuntur Martyrologio. Benedictinis quoque accenſentur ab Antonio de Yepez in Annalib. tom. 1. à Miſſerio ad Dialogos S. Gregorij. Trithemius etiam lib. 3. de viris Illuſt. Ordinis S. Benedicti cap. 19. meminit Spei Abbatis & cap. 16. Eutychij.

Eandem patriam ſanctitatis ſuæ gloriâ non parum illuſtrauit Sanctulus, prouinciæ Nurſinæ Preſbyter, qui ſingulis annis S. Gregorium inuiſere ſolebat, vt ipſemet teſtatur lib. 3. Dialogor cap. 17. de quo Volaterranus lib. 6. ſcribit, quod Nurſiæ peculiari veneratione colatur. Hi igitur viri ſancti velut ſidera quædam Nurſiam condecorauerunt. Sed eminet inter illos, velut ſol quidam S. P. BENEDICTVS, qui hinc ortus mundum vniuerſum radiis ſuæ ſanctitatis colluſtrauit. Quod quidem qui inter patriæ ornamenta, & quidem præcipua non putauerit recenſendum, næ ille communi hominum iudicio, & toti repugnauerit antiquitati. Inſita enim hominum mentibus ea videtur opinio, præſtantis vnius hominis gloriam in totam communiter patriam, & ſingulos ciues quodammodo deriuari. Hinc perantiqua eſt de Homeri natali ſolo contentio, de quâ nobile, ac tritum

extat

extat diſtichon, relatum à Gellio lib. 3. cap. 11.

Septem vrbes certant de ſtirpe inſignis Homeri,
Smyrna, Rhodus, Colophon, Salamin, Ios, Argos, Athenæ.

Verùm vt de Sanctis loquamur, S. Agatham, vt ait Breuiarium Romanum, *Panormitani & Catanenſes ciuem ſuam eſſe dicunt*; eademque S. Luciæ dixit: *Sicut per me ciuitas Catanenſium ſublimatur à Chriſto, ita per te Syracuſana ciuitas decorabitur.* Nimirum non infima hæc gloria eſt patriam ſuam, minùs alioqui glorioſam, orbi vniuerſo reddere clariorem. Nazareth apud Iudæos locus erat adeò ignobilis, obſcurus, & contemptus, vt diceret Nathanaël; *à Nazareth poteſt aliquid boni eſſe?* at verò quàm
Ioan. 1. glorioſa effecta eſt Chriſti Saluatoris conceptu, à quo nobis omne bonum? Minima quoque erat Bethleem, ſi muros, ciues, ædificia, & celebritatem ſpectemus. Eadem tamen, vt ex Prudentio canit Eccleſia:

Eſt ſola magnarum vrbium
Maior Bethlem, cui contigit
Ducem ſalutis cælitus
Incorporatum gignere.

De Ramatha Magni Samuëlis parua patria, Nazianzenus orat. 25. ait, eam *Prophetæ dedecori minimè fuiſſe, neque à ſeipſa potiùs, quàm ab eo honorem eſſe conſecutam.* Simili modo de Nurſia dicere licebit, eam Magni Patriarchæ BENEDICTI natalibus, maiorem ſibi honorem acquiſiuiſſe, quàm præteritis vnquam conſecuta ſit temporibus, pluſque ab eo accepiſſe, quàm illi contulerit. Inde adeò eſt, vt qui Italiæ ciuitates, & in iis etiam Nurſiam deſcribunt, illud plerumque ad eius adiicere ſoleant commendationem, quòd in ea natus ſit S. BENEDICTVS. Fecit id præter commemoratum antea Leandrum Albertum, Andreas Thenetus Coſmographiæ vniuerſalis lib. 17. cap. 17.

Sed audiendus hîc Adrenaldus vetus Floriacenſis ſcriptor, qui in ipſo limine libri de miraculis S. BENEDICTI, Italiæ, Nurſiæque communem ex hoc capite fælicitatem his verbis expendit. Cùm itaque Italia, *vt prælibauimus, nobilitate ſingulari & honorum omnium prouentibus, affluentiſſimè exuberaſcat: præcelſorumq; altrix virorum, priſcâ reperiatur ætate, vno tamen ſemetipsâ editiſſimo potuit vincere germine, dum beatiſſimi Patris* BENEDICTI, *optandam cunctis mortalibus, protulit genituram. Hic nempe dilectus Domini* BENEDICTVS, *teſte eximio præſule Gregorio, Nurſia exortus, quæ vt iam præfatus ſum, coniuncta Valeria Hetruriaq;, vnam efficit prouinciam: non ſolùm eam ſuo illuſtrauit exortu, verùm omnem Italiam inclytam ſuo munere præſtitit.* Hæc ille. Similiter & Paulus Diaconus, in carmine de S. BENEDICTO:

Nurſia plaude ſatis tanto ſublimis Alumno,
Aſtra ferens mundo, Nurſia plaude ſatis.

Et Gauzbertus Floriacenſis Poëta, apud Aimoinum in ſermone de S. BENEDICTO:

Cuius ab exortu decoratur Nurſia Mater:
Miratur puerum quem pia Roma nutrix.

S. BENEDICTI PATRIA.

Hannibal quoque Roſſelus in Commentario ad lib. 5. Pymandri Triſmegiſti commentario 11. Dialog. 5. ita ſcribit: *Non longè deinde inter montes, amœna planitie diſtinctos, Nurſia iacet S.* BENEDICTI *patria: hoc tanto Alumno clariſſima & nobilis.* Laurentius Gambara Brixianus, rerum ſacrarum libro, de eo ita cecinit:

Nurſia quo genitrix tanto lætatur Alumno:
Et ſe ſideribus cæli ſublimibus infert.

Et Paulus V. Pontifex Max. in bullâ erectionis confraternitatis S. BENEDICTI, & S. Scholaſticæ, in Eccleſiâ S. Euſtachij de Vrbe inſtitutæ anno 1615. 9. Nouembris S. BENEDICTVM appellat; *clariſſimum Nurſiæ lumen & decus.*

Denique Archangelus Haſtiuillius Ordinis Camaldulenſis in Galliæ prouinciis Maior, Camaldulenſis hiſtoriæ lib. 1. cap. 2. ita ait: *Sol equidem fuit fulgentiſſimus, iubarq; cæleſte ſanctiſſimus* BENEDICTVS, *ſplendore gratiæ, virtutum lumine, ac ſpirituali benedictione illuſtratus. Hunc nobis olim vrbs vetuſtiſſima Sabinorum inclyta Nurſia fæliciter dedit. Quæ cùm frigida ſit, feruentem animo, alta humilem, aſpera blandum, rudis ſapientem nobis miſit alumnum.* Liceat & mihi Magni Leonis imitatione & ſtylo concludere. Deus, qui eſt mirabilis in ſanctis ſuis, ita per vniuerſum mundum clarificauit gloriam ſuam, vt à ſolis ortu vſque ad occaſum, Regularium luminum coruſcante fulgore, quàm clarificata eſt Stridon Hieronymo, Tagaſta Auguſtino, Fontana Bernardo, Colonia Brunone, Calaroga Dominico, Aſſiſium Franciſco, Aquinum Thoma, tam illuſtris foret Nurſia BENEDICTO.

Sed non tantùm ſplendorem nominis, & famam apud poſteros Nurſia à viro ſancto eſt conſecuta, ſed quod longè vtilius, efficax etiam contra hoſtes præſidium & patrocinium apud Deum in ſuo alumno inuenit. Quod in Hiſpanis contra aduerſarios dimicantibus ſubinde præſtitit S. Iacobus Apoſtolus, & poſt eum S. Abbas Æmilianus, idipſum Nurſinis ſuis in ſimili occaſione S. Patriarcha noſter exhibuit. Referunt ſiquidem Annales Nurſini (teſte Antonio de Yepez ad annum Chriſti 523.) S. BENEDICTVM in præliis & obſidionibus pluribus, quas ciuitas ea ſuſtinuit, ſublimem in aëre apparuiſſe atro indutum Cucullo, conciuibus ſuis auxilia ferentem, patriamque ſuam defendentem, cuius præſentiâ & ope crebras retulerint ab hoſte victorias. Idipſum confirmat Petrus Recordatus Dierâ primâ, additque variorum olim principum armis Italiam tyrannicè occupatam & ſubactam, Nurſiam tamen, exiguum licet oppidum, à populatione & vaſtitate permanſiſſe immunem, quòd nimirum eam S. BENEDICTVS ſuâ tutelâ ſemper defenderit atque ſeruauerit. Non immeritò igitur tanto ciue ac patrono exultat, ſibique plaudit Nurſia.

PRO-

PROLEGOMENON XIII.

Quo tempore natus ſit S. BENEDICTVS?

Tempvs Nativitatis S. Benedicti.

QVEMADMODVM in veteri lege, cùm Iſraëlitæ variis opprimerentur hoſtibus, diuina clementia ſemper aliquos ſuſcitauit viros egregios, bellatores ſtrenuos, & plebis ſuæ propugnatores, ſiue, vt eos Scriptura nominat, *Saluatores*: Non ſecus in nouo teſtamento nouis exorientibus aduerſus Eccleſiam Dei diaboli machinantur, ſiue hæreſion monſtris, nouos pleromque Deus eduxit milites, & religioſorum agmina, quæ aduerſus hoſtes ſuos acerrimè dimicarent, eoſque Dei præſidio profligarent. *Iudic 3.*

Thomæ Bozij eruditi noſtro ſæculo Scriptoris hæc conſideratio eſt lib. 9. de ſignis Eccleſiæ cap. 4. vbi ita ferè diſſerit: Quoties Eccleſia magnis impiorum tempeſtatibus eſt agitata, Deus non modò viros inſigni ſanctimoniâ præſtantes cælitus ad illam iuuandam miſit ex illa potiſſimum parte quâ volebat illi opem ferre, & in ea loca, quibus incolumitatem ſalutemque ſummam cupiebat, ſed huiuſmodi miſit, qui religioſos Ordines inſtituerent, vnde acies multæ Sanctorum pro recta doctrina & pietate pugnantium temporibus iis turbulentis prodierunt; verbi gratiâ, cùm peſtis Ariana peruaſiſſet Orientem, Deus extulit in lucem Antonium illum Magnum in Ægypto, vnde erupit Ariana lues, & Baſilium in Cappadociâ, ambos non modò cæleſtis innocentiæ, & puritatis viros, ſed auctores Ordinum religioſorum, è quibus monachi innumeri pro vero Dei cultu præliaturi, poſtea ſunt exorti.

Antonius & Baſilius Arianæ hæreſi oppoſiti in Oriente.

At cùm tabes eadem ſeſe effudit in Occidentem, Wandalis Africam, Oſtrogothis Italiam occupantibus, Africæ quidem Deus Auguſtinum, Italiæ BENEDICTVM largitus eſt, vtrumque plurimorum ſanctitate ſummâ excellentium Patrem. Hactenus ille. Agnouit hanc natam toti Eccleſiæ in S. BENEDICTI natiuitate fælicitatem S. Bertharius Caſſinenſis Abbas, eamque verſibus ita eſt proſecutus:

Cui & Auguſtinus in Africâ, Benedictus in Italiâ.

Ille nimirum Benedictus eſt: quem
Acta caſuro per iniqua mundo
Subdidit tamquam ſolidam Creator
Aëre columnam.
Bella per totum Latium fremebant;
Hinc fames, illinc fera ſæuiebat
Peſtis, horrebat furor Arriana
Tabis vbique.
Ecce dum tantis agitata monſtris
Nocte ſub tellus ſcelerum profundâ,
Mergitur fedè canis in triſaucis
Ora dehiſcens.
Naſcitur cæco BENEDICTVS *orbi*
Mox ſalutaris, referens fugatis
Nubibus lucem per aperta Cæli
Aſtra ſerena.
Qualis eſt Titan: vbi poſt dierum
Plurium nimbos radioſus ore
Prodit illuſtri: mare, terra, cælum
Ridet & æther.

Vt autem in particulari magis appareat quàm ſalutaris vniuerſo orbi fuerit S. P. N. BENEDICTI natiuitas, miſeranda Reipublicæ Chriſtianæ facies, & ea temporum, in quam incidit, iniquitas, ſatis manifeſtant. Natus eſt enim anno Dominicæ Incarnationis 480. Pontificatus Simplicij Papæ 14. Imperij Zenonis Imperatoris 7. Childerici Francorum Regis 24. Odoacris Erulorum regis, Italiæ inuaſoris 5. *His temporibus videre erat* (verba ſunt Cardinalis Baronij anno 476.) *totum Chriſtianum orbem ſub hæreticorum Principum dominio conſtitutum, nullumq; penitus catholicum regem alicui ſaltem exigua prouinciæ dominari. Etenim vniuerſum Orientale imperium Zenonem Imperatorem Eutychianum hæreticum ſimulatâ perfidiâ bis iniquum experiebatur. Occidentale imperium crebris concuſſionibus agitatum, iam ad proximum caſum vacillans, nullum penitus dabat faſtis Conſulem: Italiam Odoacer rex Barbarus ab vltore Deo ab extremis orbis glacialis partibus euocatus Ariana peſte infectus, dominio occuparat: Gallias itidem principes, Burgundiones, & Gothi, iidemq; Ariani, & Franci adhuc Gentiles, partiti erant. Childericus enim Francorum Rex Ethnicus etiamnum erat Idolorum cultor, hoſtis Romani nominis, inuaſor Galliarum, & moribus impudicus. Hiſpaniæ pariter Gothos Arianos duos patiebantur: vniuerſa Africa Genſericum dirum tyrannum, Arianumq; perſecutorem ſuſtinebat. Britanni à Scotis & Pictis, & Angloſaxonibus diriſſimè affligebantur. Germaniæ prouinciæ magnâ parte ob tranſitum Barbararum nationum ad Occidentalis imperij cladem concurrentium, erant deſtructæ & peſſumdatæ. Quanam autem morum corruptela deploratis hiſce temporibus Chriſtianum orbem occupauerit, quot ſcelera graſſarentur, vix vllo ſermone explicari poteſt. In tam tetra igitur noctis obſcuritate, denique caligine, eiuſmodi claritudo lucis affulſit, quâ vniuerſus catholicus orbis illuſtraretur; etenim, quod admiratione digniſſimum eſt, in hac* S. BENEDICTI *vocatione, ſummâ Dei in conſulendo ſua Eccleſia innotuit prouidentia: tantus enim ſplendor ex viro Dei Benedicto ad Eccleſiam illuſtrandam diuinitus emicuit, vt radios ſuos à ſolis ortu vſque ad occaſum, à Septentrione in Auſtrum longè latèq; diffuderit. Ex tenui enim ſurculo prægrandium exorta ſunt frugiferarum arborum ſylua, quæ vniuerſam repleuerint Occidentalem Eccleſiam. Extitit hic ordo locuples ſeminarium, ex quo plurimi progreſſi ſunt ſanctiſſimi diuerſarum Eccleſiarum Epiſcopi, nec defuerunt ex iis, qui in throno Apoſtolico conſidentes, vniuerſam Eccleſiam Catholicam, cùm vehementiores vrgerent fluctus, conſtantiſſimè gubernârunt: progreſſiq; ex eodem Monachorum Ordine ſunt, qui Apoſtolico munere, complures barbaras nationes Chriſti iugum ferre impatientes, tandem ad Chriſtianam fidem ſponte capeſſendam conuerterunt: prodieruntq; alij qui ob ſuſcepta grandia pro religione certamina, victores coronam Martyrij ſunt conſecuti. Prætermus modò illos, qui ſacrarum rerum ſcientiâ nobiles, inter Scriptores eccleſiaſticos floruêre; nec numeramus, quæ numerari vix poſſint, ſacrarum examina virginum, ſicut nec facile ſit recenſere, quot ex hoc vno verè dicendo ſui humilitate fonticulo, immenſa flumina ſint deriuata: quot, inquam, ex* BENEDICTO *diuerſorum Ordinum ſint progreſſa agmina Monachorum, qui licet diuerſo nomine in Eccleſiâ Dei circumamictâ varietate cenſeantur, inſtituti tamen*

Benedicti natiuitas mundo quàm ſalutaris.

Status Eccleſiæ eo tempore calamitoſus.

S. Benedicti, ordiniſq; ab eo inſtituti commendatio.

tamen S. BENEDICTI, *& ab ipſo progredi gloriantur.* Ita Cardinalis Batonius anno 529. Tantos ſanè fructus Eccleſiæ Dei hic Ordo attulit, vt quidam noſtri temporis magnæ auctoritatis ſcriptor (apud Wion ligni vitæ lib. 1. cap. 1.) dicere non dubitarit: *Poſt ſanctiſsima & ſanctiſsima Eccleſiæ Sacramenta, nihil ita in Eccleſia vtile fuiſſe, ac Sanctorum Monachorum Benedictinorum Ordines & inſtituta.* Boniſacius quoque Simonetta lib. 4. proſecut. Chriſtianar. Epiſt. 20. ait: *à Benedicti agro tot amœni flores, tot ſegetes, animarumq; viatica: à Benedicti fonte tot riuuli, tot flumina emersêre, vt fides Catholica tali irrigatione vda, nullam amplius ſterilitatem poßit ſentire.*

Cæterum obſeruat Bozius citato antea loco, cum religionis duæ ſint partes, & quæ dirigit mentis intimas actiones, & quæ corporis externas, alteræque ab alteris inter ſeſe aptè & connexè pendeant, Deum turbulentis Eccleſiæ temporibus per ſingulas ætates geminos plerumque religioſorum Ordines excitaſſe: quorum alter contemplationi magis & ſolitudini, alter autem frequentiæ, & actioni deditus eſſet, vt ſcilicet in Eccleſiâ ex omni parte religio perfectè abſolueretur. Nam qui inſtituta Antonij ſunt ſecuti, ſola loca, precumque diuinarum ſtudium magis ſectabantur; qui Baſilij, non ita. Secundo loco BENEDICTVS magis eſt imitatus Antonium, Auguſtinus verò Baſilium. Vbi innuit magnos hos magnorum Ordinum Patriarchas, eodem ſæculo vixiſſe; quod laxè accipiendum. Auguſtinus enim, qui iuxta Baronij calculum anno Chriſti 430. obiit, quinquaginta annis natiuitatem S. BENEDICTI præceſſit; cum autem anno 510. duodecim cœperit ædificare monaſteria, & Caſſinum petierit anno 529. conſtat Auguſtini familiam, regulamque integro ſæculo noſtri Patris BENEDICTI præceſſiſſe. Quare ſi clauſtralium cœtum noſtro Ordini magis coæuum inquirere lubet, non longè ante Sanctum BENEDICTVM exſtitit ſanctus Sabas, qui in Palæſtinâ miro ſanctitatis exemplo refulſit, pluteſque diſcipulos habuit, qui obiit anno Chriſti 531. duodecim ſcilicet ante S. BENEDICTVM annis. Circa eadem tempora Monaſticen excoluit in Africâ ſanctus Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus, & Theodoſius Cœnobiarcha in Palæſtina, Cæſarius Arelatenſis in Galliâ, vt difficile non foret oſtendere, etiam geminos Ordines circa ſancti BENEDICTI tempora in Eccleſiam introductos.

Dei prouidentia in excitandis ordinibus.

TEMPVS NATIVITATIS S. BENEDICTI.

PROLEGOMENON XIV.

De Sancti BENEDICTI *Progenitoribus.*

DE S. BENEDICTO PROGENITORIBVS.

ETSI apud prudentes rerum æſtimatores adeò magnum habeatur nobilibus ortum eſſe parentibus, & antiquo ſtemmate conſeri; vt enim inquit ille:

Et genus & proauos, & quæ non fecimus ipſi
Vix ea noſtra voco.

Ouid. lib. 13. Metamorph.

Idemque alibi:

Nam quid imaginibus, quid auitis fulta triumphis
Atria, quid pleni numeroſo conſule faſti
Profuerunt, ſi vita labat? perit omnis in illo
Gentis honos, cuius laus eſt in origine ſola.

Hæc, inquam, vt ita ſe habeant, ad laudem tamen accedere nullus dubitat, domi nobilem, virtutis viâ ad ſanctitatis culmen perueniſſe, contemptiſque Maiorum imaginibus, & honorum titulis, vni ſeſe crucifixo conſecraſſe. Splendorem hunc diuina bonitas S. P. N. BENEDICTO deeſſe non permiſit, vt inde etiam micare poſſet inter illos qui hanc ſcintillam iactant.

Ortus enim traditur ab Arnoldo Wion, eumque ſequutis Antonio de Yepez, & Simone Millerio, ex antiquiſſimo & illuſtriſſimo Aoiciorum ſanguine, de quo Hieronymus ad Demetriadem: *Nunc mihi Proborum & Olybriorum clara repetenda ſunt nomina, & illuſtris Anicij ſanguinis genus, in quo aut nullus, aut rarus erit, qui non meruerit conſulatum.* Et Claudianus Panegyri de Probini & Olybrij fratrum conſulatu:

S. Benedicti Progenitores: eorumq; nobilitas.

——— Quemcumque requires
Hac de ſtirpe virum, certum eſt de Conſule naſci.
Per faſces numerantur Aui, ſemperq; renatâ
Nobilitate virent, & prolem fata ſequuntur,
Continuum ſimili ſeruantia lege tenorem:
Nec quiſquam procerum tentat licet ære vetuſto
Floreat, & claro cingatur Roma Senatu,
Se iactare parem: ſed primâ ſede relictâ
Aucheniis, de iure licet certare ſecundo.

Vbi Martinus Delrio pro, *Aucheniis*, reponendum putat, *Anicijs.* Vocabantur enim hi Conſules, Sextus Anicius, Hermogenianus Olybrius, & Sextus Anicius Probinus; atque Claudianum aſſerere, Anicis, propter nobilitatem generis, illud à Senatu priuilegij conceſſum, vt dicendæ primo loco ſententiæ ius haberent. Sed illud quàm eximium, quod primi, qui poſt Magni Conſtantini baptiſmum, Chriſtianam amplexi ſunt fidem, fuerint Anicij, vt canit Prudentius lib. 1. contra Symmachum.

Fertur enim ante alios generoſus Anicius vrbis
Illuſtraſſe caput: ſic ſe Roma inclyta iactat.
Quin & Olybriaci generiſq; & nominis hæres,
Adiectus faſtis, palmatâ inſignis ab aulâ
Martyris ante fores Bruti ſubmittere faſces
Ambit, & Auſoniam Chriſto inclinare ſecurim.

Refert id Baronius ad Chriſti annum 312. Verùm Lælius Biſciola horarum ſubſeciuarum lib. 4. cap. 4. priorem putat Flauium Clementem virum conſularem ad Chriſti fidem conuolaſſe; vt ex Dione Caſſio colligit, & Acilium Glabrionem, qui cum Traiano conſulatum geſſerat. De eadem familia Caſſiodorus variarum lib. 10. Epiſt. 11. & 12. Erant olim in prouerbio opes, ædificiorum moles, & ſplendor ædium familiæ Anicianæ. Hinc Secundinus ad Auguſtinum: *Ego namque fateor, non tali diligentiâ, nec tantâ induſtriâ Anicianæ domus mutare marmora, quanta tua ſcripta prælucent eloquentia.* Hæc ipſe apud Auguſtinum tom. 6. Vocatur in Romano Marty-

Aniciana familia ſplendor.

Digitized by Google

De S. Benedicti Progenitoribus. Ex eâ Martyres.

Martyrologio die 31. Maij, *illuſtris Aniciorum progenies.* Vbi Baronius in notis: *Fuit ea familia illuſtrata non tantùm Conſulibus & Imperatoribus, ſed & nobilitata Martyribus & Confeſſoribus.* Ex hac enim familiâ fuêre SS. Martyres Cantius, Cantianus & Cantianilla fratres. Ille item pietate atque doctrinâ celeberrimus Conſul ordinarius & Confeſſor illuſtris, Anicius Manlius Seuerinus Boëtius, martyrio coronatus ſub Theodorico Gothorum Rege. Ex eadem ſtirpe fuit & Symmachus vir Conſularis prædicti Boëtij ſocer, & in paſſione ſocius. Ex Aniciano quoque genere feruntur noſtri Martyres S. Placidus cum fratribus Victorino, Eutichio & Flauia ſorore. Quare de Machabæis Martyribus S. Gaudentius Brixianus Epiſcopus ait: *Nemini abſurdum videatur, quod eos paulò ante Anicios comparaui. Anicij quippe ex Græco ſermone à nobis nuncupantur Inuicti.*

Confeſſores. Confeſſores & Sancti eius ſtemmatis recenſentur S. Paulinus Nolanus Epiſcopus. Baron. 394. Fælix Romanus Pontifex S. Gregorij Atauus, ipſe S. Gregorius, & præter S. BENEDICTVM, S. Maurus, Feliciſſimus Monachus, de quo Petrus Diaconus lib. de Sanctis viris Caſſini cap. 5.

Illuſtres fœminæ. Habuit & illuſtres fœminas ſanctis annumeratas, Probam, Julianam, Demetriadem, S. P. N. ſororem Scholaſticam, Tarſillam & Æmilianam Magni Gregorij Amitas, vt manifeſtum ſit non in terra tantùm, ſed & in cælo ſplendere illuſtris huius familiæ ſidera.

Verùm vt propiùs ad S. BENEDICTI genealogiam accedamus, quam adeò non aſtruimus vt eam potiùs ex Wion probabiliter commemoremus, cùm & ab aliis grauiſſimè ſciamus contradictum.

Atauus illius. Atauus ei fuit Sextus Anicius Petronius Probus, diuitis & auctoritate Imperatori proximus. De cuius dignitatibus & magnificentiâ vide Baronium tomo 4. anno Christi 395.

Proba Faltonia atauia S. Benedicti. Vxor ei fuit ex eadem proſapia, Anicia Proba Faltonia, quam ſancti Patres illius temporis commendant plurimum. Auguſtinus epiſt. 121. illi iam viduæ præſcribit modum orandi Deum, vocatque *religioſam Dei famulam.* Epiſt. 136. vocat, *Dominam inſignem merito illuſtrem ac præſtantiſſimam*, gratiaſque agit quòd de ſalute ipſius fuerit ſollicita. Idem ſcripſit Chryſoſtomus Epiſt. 168. Hieronymus epiſt. 8. *Proba*, inquit, *omnium dignitatum, & cunctæ nobilitatis in orbe Romano nomen illuſtrius, cuius ſanctitas, & in vniuerſos effuſa bonitas, etiam apud Barbaros venerabilis fuit, quam trium liberorum, Probini, Olybrij, & Probi non fatigarunt ordinarij Conſulatus.* Filiam etiam habuit Iulianam, matrem Demetriadis, quæ fuit ſæculi ſuis ornamentum, virginitatis decus, quæ Chriſto cùm ſe dedicaſſet, Hieronymi & Auguſtini aliorumque litteris honorata fuit. Mirandum verò in Proba rarum & elegans ingenium; erat enim Græcè & Latinè (inquit Sixtus Senenſis lib. 4. Biblioth. ſanctæ) ad ſummum erudita, diuinarum litterarum amantiſſima, & quaſi Chriſtianorum Latina Sappho: prima omnium excogitauit ex verbis Virgilij, quem totum memoriâ tenebat, varios vtriuſque teſtamenti locos, metricè deſcribere. Quod opus, Virgilio-Centonas inſcripſit.

Græcè Latinéque docta.

Auus. Probæ autem filius Probus, filium habuit Iuſtinianum Auum S. P. N. BENEDICTI. Alius porrò hic fuit ab Iuſtiniano Imperatore, quem malè Trithemius, & eum ſecuti dixerunt noſtri Patris BENEDICTI Auum: cùm fuerit cognatus germanus.

Pater Iuſtinianus enim Sancti Patris Auus tres habuit filios, Anicium germanum, & qui ductâ Iuſtini Imperatoris ſorore genuit Iuſtinianum, poſtea Imperatorem. Secundus fuit Anicius Eupropius Sancti BENEDICTI parens: Tertius fuit Anicius Tertullus, Pater S. Placidi. Eupropius (ſic enim legendum, non Proprius, vt conſtat ex antiquis Manu-ſcriptis Caſſinenſium libris) vxorem duxit piam & nobilem Dominam Abundantiam, ex illuſtri Riguardatorum familiâ, vnicam Nurſini Comitis filiam, & facultatum eius ac cognominis hæredem. *Mater.* Vnde Eupropius hoc coniugio Nurſiæ comes factus, in familiam vxoris ſuæ tranſiens, Riguardati ſibi agnomen, peruetuſto aliarum Nationum more, aſſumpſit. De quo plura Wion in tractatu de familia Anicia, ſtemmate ſecundo, gradu quarto. Abundantiam porrò Marchioniſſam fuiſſe Montisferrati ſcribit Trithemius: ſed refutat Wion, quod tunc temporis nec Marchionis, nec Montisferrati nomen eſſet in vſu. Probabilius eſt dominam fuiſſe Nurſiæ, qualem agnoſcunt annales Nurſini, & hodieque familia Riguardatorum, quæ Nurſiæ eſt, appellatur *familia ſancti* BENEDICTI, teſte Wion in Martyrologio Monaſtico, ad diem 21. Martij. Periclitata autem in partu Abundantia, geminos enixa eſt, Sanctum ſcilicet BENEDICTVM & ſororem eius Scholaſticam; quibus editis mortua eſt: quaſi iam ſatis vixiſſet, cùm tantos taleſque relinqueret poſteros, nec aliâ videretur nupſiſſe cauſâ, quàm vt talium Sanctorum fieret Mater.

Benedictus & Scholaſtica vno partu editi.

Enimuerò, vt olim de Rebecca ſcriptum eſt, quod *duas gentes haberet in vtero ſuo, & duo populi ex ventre eius diuiderentur*; ita & hæc Abundantia (quod nomen eius inſinuare videtur) ſacris fœtibus abundauit. *Geneſ. 25.* In hiſce enim geminis velut duas gentes, dupliceméque in vtero portauit populum, Monachorum ſcilicet & Sanctimonialium innumerabilem numerum, à duobus hiſce S. BENEDICTO & S. Scholaſticâ mundo cæloque propagatum. Addendum hîc verò, quod Bonifacius Simonetta perſecutionum Chriſtianarum lib. 4. Epiſt. 20. ſcribit: *Quidam*, inquit, *Benedictum in aluo Matris ſanctæ præcinere auditum aiunt, ſi non fabulantur, illius ſanctitatis fuit prognoſticon.*

Benedictus adhuc in vtero pſallere auditus.

Citant hoc præter Antonium de Yepez in Chronico tom. 1. cap. 1. Antonius Daza Chronographus Ordinis Franciſcani in vitâ B. Ioannæ de la Cruz, & Dauid Rothus Oſſorienſis Epiſcopus in elucidatione ſecunda ad vitam S. Patricij num. 34. Et Walderama in Theatro Religionum, concione de S. BENEDICTO: vbi hoc prodigium valdè expendens ait: Præſtigiatores minimè paucos legimus in vtero fleuiſſe; diuinus verò noſter incantator cecinit: quod Cygnus ante mortem, hoc ante natiuitatem vir ſanctus fecit. Quod argumento ſit fore eum ſtupendum Sanctitatis prodigium. Materno concluſus vtero in anguſtiſſimo clauſtro chorum velut erigit qui in eremi cœnobijque clauſura, vitam totam canticis hymniſque ſpiritualibus conſecraret.

Huic autem tam ſtupendo prodigio aſſenſum non denegabit, qui meminerit ab Auguſtino lib. 3. de Ciuitate Dei cap. 31. ſcriptum in Ethnicorum *libris, non fabuloſis, ſed hiſtoricis, ſeu vera ſeu falſa ſint, legi boues locutos, infantes nondum natos de vteris matrum, quædam verba clamaſſe.* Exemplum in Commentario adducit Ludouicus Viues ex Liuio lib. 24. Marucìæ infantem in vtero IO TRIVMPHE clamaſſe. Sed certiorem omnino fidem his conciliant

Et alij in vtero locuti.

Digitized by Google

S. Geraldus.

ciliant Sanctorum vitæ. Sanctus Odo Cluniacenſis lib. 1. vitæ S. Geraldi cap. 3. Hunc cùm geſtaret mater, *nono die priuſquam naſceretur, contigit vt cum ſuo viro vigilanti vigilans ipſa iaceret. Et dum neſcitur quid vicisſim ſermocinarentur, infans emiſit vocem quam ambo audierunt. Cumque attoniti, quidnam eſſet obſtupeſcerent, neque ignorare poterant, quod illa vox in aluo matris ſonuerit; vocat pater cubicularium, & quoniam ille vagitus increpuerit, adhibito lumine iubet diſquiri. Cùm illa nullum omninò infantem adeſſe, qui vocem illam ediderit ſimiliter attonita proteſtaretur, infans iterum ſecundò ſonuit. Et poſt modicum interuallum, ſonuit etiam tertiò, videlicet ſicut recens natus vagire ſolet. Ter igitur in ventre matris auditus eſt, quod profectò tam mirum eſt, quàm & contra naturæ modum conſtat accidiſſe. Et quia non caſu, ſed diſponente rerum ordinatore Deo factum eſt, fortè vox illa iam præſagiebat, quod in huius mortalitatis clauſura vitales actus erat habiturus.* Cùm geſtaretur materno vtero S. Vincentius ordin. Prædicatorum, velut latrantis canis vox audiebatur, quod magnum concionatorem quandoque futurum indicabat, vt conſulenti ea de re matri reſpondebat Jacobus Romanæ Eccleſiæ Cardinalis & Valentinæ vrbis Epiſcopus. Auctor vitæ lib. 1. cap. 2. apud Sur. tom. 2. B. Iacobus à Marcia Anconitana, grauidam matrem prædones metuentem vtero clauſus voce ſonora ita ſolatus eſt: *Ne time, mea mater, lento viam inſiſte pede, inoffenſa domum peruenies.* Ex Chronico S. Francisci tom. 3. lib. 6. cap. 1. De Gonzalo Sylueria, illud (vt vitæ auctor Nicolaus Godignus lib. 1. cap. 1. refert) proditur memorabile, quod tertio ante ortum die, vtero adhuc incluſus, matris viſcera vagitibus impleuerit, communem præoccupans hominum conditionem, quos in ipſo ſtatim veſtibulo vitæ natura abiicit ad lacrymas. Sed glorioſiùs videtur ipſam natiuitatem cantu præuenire, quod de Benedicto Patre noſtro, citati auctores aſſerunt, quaſi ſua natiuitate vitáque quamplurimis æternæ lætitiæ cauſſa eſſet futurus.

S. Vincentius.

B. Iacobus à Marcia.

Gonzalus Sylueria.

Obiectio.

Sed aduerſus ea quæ de tam illuſtribus Sancti Benedicti progenitoribus dicta ſunt obiiciet fortaſſe aliquis, Thomam Bozium lib. 6. de ſignis Eccleſiæ Dei cap. 6. num. 17. ita ſcribere: *Benedictus adoleſcens nulla eximia nobilitatis & eruditionis laude præſtans, nullis humanarum rerum, quibus interdum, mortales capiuntur, præſidiis & ornamentis inſtructus, audet normam vitæ inducere longè auſterrimam.* Quibus verbis negat eam, quam probauimus, nobilitatem. Sed cùm antiquorum neminem pro ſe citet, parum vrget eius auctoritas cùm præter allatos auctores, Breuiarium Romanum nobili eum dicat genere ortum; & Adreualdus perantiquus Monaſterij Floriacenſis ſcriptor lib. 1. de miraculis S. Benedicti cap. 1. ſic ſcribat: *Quanta dignitatis parentibus progenitus fuerit, teſtantur ruinæ palatij eorum, cum ædicula propè Mania Nurſinæ vrbis ſita: tanta quippè magnitudinis, perplexique operis ex fundamentis conſtitiſſe conuincitur, vt quælibet palatia potentiſſimorum ſuperauerit Regum, nec modicis queat reparari impenſis.* Quæ nobilem valde fuiſſe arguunt.

De S. Benedicti progenitoribus. Reſponſio.

Sed hæc de tanta S. Benedicti nobilitate ex aliorum potiùs ſententia hic repræſentamus, quàm quod congruis ea documentis aſtruere valeamus, aut velimus. Aſſertores nominauimus, quos, ſi quis validè conuincat, à nobis qui iſta minus aſſequimur aut exentimus, non eſt quod reformidet, cum exigua ex parentum gloria videri queat ſancti Benedicti commendatio, qui illam pro Chriſto generosè contempſerit. Lubet hic cum S. Hilario Arelatenſi, ſermone de S. Honorato, loqui: *Faſtigium eſt nobilitatis inter Dei filios computari; nec addere nobis quidquam ad dignitatem terrena origenis decus, niſi contemptu ſuo poteſt. Nemo eſt in cæleſtibus glorioſior, quàm qui repudiato patrum ſtemmate ſola elegit Chriſti fraternitate cenſeri. Prætermittere itaque liceret auita illius ſæcularium honorum inſignia; & quod concupiſcibile ac penè ſummum mundus habuit, vſque ad Conſulatum prouectam familiæ ſuæ nobilitatem maiore generoſitate pectoris faſtiditam: nec placuiſſe illum ſibi de ſuperuacuis ſuorum honoribus, qui pro amore veritatis iam ſuos non optabat.* An non quod alia occaſione dixit Bernardus, ſubiungere hic liceat: Benedictus, *tu in nobilibus, qui pro gloria certantibus cæteris de contemptu gloriæ glorioſius ſublimaris & ſublimius gloriaris: inſignior planè atque illuſtrior quod de paruis factus ſis, quam quòd ortus de magnis; illud namque Dei munere tuum eſt, hoc tuorum.* Ita nimirum quod olim Auguſtinus epiſt. 179. dixerit, *generoſius elegit Aniciana poſteritas tam illuſtrem familiam beare nuptias neſciendo, quàm multiplicare pariendo; & in carne iam imitari vitam Angelorum, quàm ex carne adhuc numerum augere mortalium.*

Animi illius nobilitas.

De S. Benedicti inſignibus.

PROLEGOMENON XV.

De familiæ Sancti BENEDICTI *inſignibus, ſiue armis gentilitiis.*

ANicium Eupropium Probum, S. BENEDICTI parentem tradit Wion nomen inſignia vxoris ſuæ Abundantiæ Riguardatæ aſſumpſiſſe. Geſſiſſe autem ait pro inſigni leonem argenteum in campo rubro, auitis armis Anicianis relictis. Quæ quidem eodem auctore habebant turrim argenteam in campo rubro, quæ annis trecentis ante Chriſti natiuitatem, Anno ſcilicet ab vrbe condita 450. Quinto Anicio Preneſtino (qui primus in hiſtoriis Anicij condecoratus eſt nomine) aſſignat.

De gentilitiis autem S. Benedicti armis, ſic Anonymus quidam cecinit.

Signa Riguardati Eupropij fælicia, campus
Extollit rubicans, candidus atque leo.
Ex quo par Moſi Benedictus naſcitur almus,
Pro quo totus ouat mundus, & aſtra ſimul.

Quorundam de inſignibus ſententia. Verùm hæc de inſignibus non nemini fortaſsè ſuſpecta ſint, de quibus ita Baronius ad annum Domini 604. num. 6. *Quod S. Gregorio* (idem dicendum de S. Benedicto) *tribuantur inſignia, videntur illa eſſe ſuppoſititia, cùm eo tempore eorum non fuerit conſuetudo. Niſimus autem qui Gregorio vel anteceſſoribus Romanis Pontificibus pro inſignibus ſcuta tribuunt (vt nunc moris eſt) diuerſis imaginibus & coloribus picta; cùm eorum vſus longè ſit recentior.* Hæc ille. Nec ſolus in hac ſententia; volunt enim nonnulli, vt ait Gabriel Paleotus lib. 2. de ſacris & proph. imag. cap. 47 originem gentilium armorum non ſupra Caroli Magni tempora extitiſſe: nam licet ſatis conſtet apud veteres Romanos Aquila ſignum fuiſſe; apud Scytas, fulmen; apud Perſas, arcum; apud Ægyptios, bouem; & fuiſſe permultas prouincias & Act. 28. ciuitates quæ propriis inſignibus vtebantur, quibus inter ſe differebant, vt etiam in Actis Apoſtolorum legimus de Naui Alexandrina, qua Sancti Paulus & Lucas, atque alij in Italiam aduecti ſunt, *Cui erat inſigne Caſtorum*. Tamen hæc aiunt extitiſſe publica inſignia gentium, aut prouinciarum, aut regnorum. Illa autem propria familiarum & domeſtica, illis temporibus allata fuiſſe, quibus Vandalorum, Gothorum, Pannonum, Sarracenorum, Longobardorum, & aliarum gentium incurſiones Italiam vexarunt, quarum vi & inſolentiâ cùm vniuerſa Italia cœpiſſet in partes complures diuidi, qui diuerſis locis imperabant, eos, quibus imperabant, his inſignibus donarunt, vt quiſque ſuos, ex diuerſitate inſignium agnoſceret: inde verò hoc ipſum latè dimanauit, & pro temporum varietate, ad ambitionem hominum, traductum eſt. Alij illorum originem in proximum tempus deducunt, affirmantes inuenta fuiſſe tempore Friderici Barbaroſſæ, poſt annum quadringenteſimum aut paulò antè, cùm factiones illæ, quas Guelfas & Gibelinas appellant, in mutuas cædes coniurarunt. Ita ille.

Contraria aſtruitur. Verùm Ioannes Pierius Hieroglyphicorum lib. 15 pluribus capitibus probat antiquitus ſerpentes & angues multorum inſignia fuiſſe. Et Inſignium antiquitas. lib. 19. cap 15. ait: gentilem ſcutorum vſum variaſque in eis imagines aut picturas, quæ familiarum indicant ſtemmata, cognationeſque, tametſi viri haudquaquam contemnendi, eſſe hæc recentioris ætatis inuenta exiſtimarunt, nos antiquiſſimi moris eſſe, & hîc, & alibi toto opere diſſeruimus. Sic ille. Putant enim aliqui, & in iis Budæus in Pandectis l. fin. de origine iuris, & Chaſſanæus de gloria mundi, hæc inſignia in locum imaginum ſucceſſiſſe, quas Romani habebant apud ſe, vt Maiorum memoriam tuerentur, & familiæ nobilitatem oſtentarent. Alij dicunt hæc fuiſſe militaria dona & ſigna honorum, quibus ab Imperatoribus nonnulli donabantur militaris ſcuti forma, in quibus facta erat imago aliqua, quæ operæ in bello egregiè nauatæ, & virtutis teſtimonium dabat. De quo ſcripſit Plinius lib. 35. cap. 3. *Scutis, qualibus apud Troiam pugnatum eſt, continebantur imagines, vnde & nomen habuêre clypeorum; origo plena virtutis, faciem reddi in ſcuto cuiuſque, qui fuerit vſus illo.* Atque hæc pro inſignibus Sancti BENEDICTI fuerint, ni fallor, ſatis: de quibus quid ſentiendum doctiores diſcutiant. Nobis ſanè hæc res tanti viſa non eſt, vt de ea ſuſiùs ageremus, nam

Stemmata quid faciũt? quid prodeſt Pontifice longo Iuuenal.
Sanguine cenſeri, pictoſq; oſtendere vultus Satyr. 8.
Maiorum, & ſtantes in curribus Æmilianos?
Tota licet veteres exornent vndique ceræ
Atria, nobilitas ſola eſt atque vnica virtus.

PRO-

Digitized by Google

PROLEGOMENON XVI.

De S. Benedicti nomine.

De ſuaui Sancti Benedicti *nomine.*

VT benedictionis dulcedinem in ſuauiſſimo B. P. Benedicti latentem nomine, apis argumentoſæ more, modoque exſugamus, præfari libet, quæ de nominum impoſitione glorioſus Martyr Cyprianus, vel quis alius æui eius ſcriptor prologo in librum de Cardinalibus Chriſti operibus ad Cornelium Papam præloquitur: *Solent*, inquit, *Matres infantulis nuper editis in ipſo vitæ introitu aptare vocabula, & ex aliquibus præcedentibus vel circumſtantibus cauſis, vel ex genere, vel ex euentibus imponere nomina; vt in ipſis primordialibus initiis quædam præfigerentur commonitoria ingredientibus vitam, ne nomen eis eſſet ad ignominiam, ſi originalis naturæ traductio à conſueto limite deuiaret, & à virtute Patrum degenerans, indigna ſucceſſio monſtri, non hominis faciem exhiberet. Reſpicerent potiùs ad nomina vel officia ſua, quorum inſpectio honeſtæ conuerſationis formam eis infunderet & doctrinam, vt honorificarent naturales cauſas & rationales diſciplinas, nec in aliquo elementarias amaricarent dulcedines, vel primarias offenderent dignitates. Prouiſum eſt in populo antiquo & inſtitutum, vt aliqua eſſet in vocabulis ratio, & interpretarentur nomina vitam, & exprimerent aliquam perſonæ proprietatem, ſecundum quam vel differret à cæteris, vel etiam communicaret. Sic in nominibus Patriarcharum Abraham, Iſaac, & Iacob magnarum rerum extitere indicia, & præloquebantur ventura, nec deerat impoſitorum nominum ſecundum ſenſum ſuorum effectum certitudo.* Hactenus ille.

Quæ olim nominis imponendi ratio.

Dabantur nomina boni ominis indicia.

Olim quoque apud Gentiles (vt Serarius in cap. 2. Joſue quæſt. 17. annotauit) fuerunt fortunata quædam & boni veluti ominis nomina: vt Valerius Lucrinus, & ſimilia: fuêre quædam ſuauia, & iucunda; vt Hiacynthus, Narciſſus, Charilaus, Earinus; de quo Martialis: lib. 9. Epigram. 12.

Nomina quædam ſuauia:

Nomen cum violis, roſiſq; natum:
Nomen nectare dulcius beato.

Quædam augusta.

Fuerunt etiam quædam auguſta, & in ſummo apud omnes pretiò ac veneratione. *Tantum*, ait in Macrino Capitolinus; *deſiderium nominis Antonini fuiſſe dicunt, vt niſi populus & milites Antonini nomen audirent, Imperatorium non putarent.* Et in Diadumeno Lampridius: *Fuit quidem tam amabile illis temporibus nomen Antoninorum, vt qui eo nomine non niteretur, mereri non videretur imperium.* Et poſtea. *Extat Epiſtola Opilij Macrini, quâ gloriatur, non tam ſe ad imperium perueniſſe, qui eſſet ſecundus Imperij, quam quod Antonini nominis eſſet pater factus: quo clarius illis temporibus non fuerat vel Deorum.* Vnde & paſſim hoc nomen dicitur ſanctum, ſacratum, Cæſareum, Jmperatorium.

Sanctorum quorumdam & hæc prærogatiua eſt, vt ne ipſum nomen vacuum ſit luce laudis. *Sicut Dominum*, inquit Chryſologus ſerm. 154. *prædiorum limitibus affixi tituli proloquuntur, ita nomina ipſa ſæpe Sanctorum merita indicant, teſtantur inſignia.* Commendatur à Gregorio Nazianzeno oratione de S. Meletio, quòd hic Sanctus eſſet reapſe quod audiebat nomine; mores, inquam, & nomen haberet melleum. S. Agnetem, ait Ambroſius lib. de Virginibus, non hominis nomen, ſed Martyris oraculum habuiſſe.

Fuit & S. P. N. Benedicto ipſum hoc nomen ſanctioris vitæ, & ampliſſimæ; quam à Deo accepturus erat, benedictionis omen, quare paſſim ab hac appellatione ipſum parentem noſtrum Scriptores quà veteres quà Neoterici celebrare conſueuerunt. Atque vt olim Nolanus Antiſtes (natali 1. S. Fœlicis) de ſuò canebat Patrono. *Nomen Benedictus, benedictionis præſagium:*

Meritis & nomine Fœlix.

Jterumque Natal. 2.

Fœlix, hoc merito, quod nomine; nomine & idem
Qui merito.

Non ſecus magnus Gregorius Patriarchæ noſtri laudes ab ipſo nomine texere cœpit: *Fuit*, inquit, *vir vita venerabilis gratia* Benedictus *& nomine.* Et Bernardus ſermone de Sancto Benedicto: *Celebramus magiſtri noſtri glorioſi Benedicti natalem, cuius dulciſſimum nomen cum omni vobis iucunditate amplectendum eſt & honorandum, quoniam ipſe Dux veſter, ipſe Magiſter & Legiſer veſter eſt.* Sed diſquiramus ſigillatim vocabuli huius excellentias, prout quidem illæ S. Patri Noſtro conueniunt.

Prima autem ſit, quod hòc ipſum nomen ſit Dei, quo nihil ſublimius cogitari poteſt. De Moyſe iam olim dixit Ambroſius lib. 1. de Cain & Abel. cap. 2. *Moyſes humana dignitatem conditionis exceſſit eouſq; vt Dei vocaretur nomine, poſui, inquit, te Deum Pharaonis.* Annon & Legifer noſter Dei vocatus eſt nomine, cùm toties Deus in ſacra ſcriptura vocetur Benedictus? Hinc antiquus Floriacenſis Poeta Gauzbertus, apud Aimoinum his verſibus eum celebrauit: *1. Excellentiſſimus ita.*

Quem Deus æterna faciens de ſede potentem
Hæredem proprij nominis eſſe dedit.
Nam fuit, eſt, & erit Benedictus *iure vocatus, &c.*

VITA S. BENEDICTI MORES INFORMAT.

Angelicus porrò Doctor pluſculas veritates S. BENEDICTI exemplis, verbiſque ex hac vitâ deſumptis confirmat. Primò enim, vt probet non eſſe neceſſarium vt quicumque ad ſuperiorem vult ſtatum peruenire, à minori incipiat; & quod aliquis ab altiori gradu ſanctitatis incipiat, quàm ſit ſummum ad quod alius totâ vitâ peruenit: id probat ex eo quòd Gregorius dicat *Omnes agnoſcunt à quantâ Benedictus puer conuerſationis gratiam perfectione cœpiſſet*. D. Thom. 2. 2. q. 189. art. 1. ad 2. Et opuſc. 13. cap. 7. Et quodlib. 5. art. 21.

Secundò, ex eo quòd S. Benedictus nutricem occultè fugiens, & Romano Monacho propoſitum ſuum aperuerit, colligit Opuſc. 17. cap. 9. deliberationem de vitæ ſtatu non ineundam cum conſanguineis & proximis.

Tertiò, ibidem cap. 13. ex eodem facto probat pueros perfectionis ſtatum poſſe eligere, ſeſeque Religioni deuouere. *Quis enim, inquit, puerum Benedictum ſtultitiæ argui patiatur, quod relictâ domo, rebuſq; patris ſanctæ conuerſationis habitum & deſertum quæſiuit.* Idipſum & alio, ibid. cap. 3. probat argumento, ex eiuſdem S. BENEDICTI vitâ: qui Romanæ vrbis nobiles B. BENEDICTO filios ſuos Omnipotenti Deo nutriendos tradiderint.

Quartò, idem S. Doctor 2. 2. q. 188. a. 8. exemplo S. BENEDICTI docet abſque præcedenti exercitio ſolitariam vitam, ex diuinæ gratiæ inſpiratione ſuſcipi poſſe, quod aliàs eſſet periculoſiſſimum.

Quintò, vt oſtendat Religioſis non neceſſariò incumbendum manuum operibus, id Opuſc. 19. cap. 5. S. BENEDICTI exemplo confirmat, qui tribus annis in ſpecu manſit manibus non laborans vt ex hoc victum quæreret.

Sextò, ex eodem fonte, ibid. cap. 7. deducit licere Religioſo valido & forti, ex fidelium eleemoſynis vitam traducere: nimirum quia BENEDICTVS *tribus illis annis in ſpecu manens, de his quæ à Romano Monacho miniſtrabantur, refectus eſt, poſtquam domum parentis reliquerat; & tamen validus corpore exiſtens, non legitur de labore manuum victum quæſiuiſſe.* Et hactenus quidem Angelicus Doctor.

Sanctus verò Bonauentura libro de paupertate Chriſti q. 1. art. 2. & q. 2. poſtrema duo ſimiliter ex S. BENEDICTI vitâ concludit, qui etiam libro de profectu Religioſorum cap. 6. probat, Deum poſt tentationem conſueuiſſe ſeruos ſuos ampliùs conſolari, & purioris perfectionis gratiam conferre; quia B. BENEDICTVS cùm grauiter tentaretur, viriliterque reſiſteret, *ita plenè vicit, vt Dei gratiâ nunquam poſtea motus carnalis illecebræ in ſe ſentiret.*

Reginaldus S. Dominici diſcipulus, exemplo S. BENEDICTI inſtructus, fratrem qui vilem pannum ſine Superioris licentiâ acceperat, aliumque fugam meditantem, virgâ percutiens, vtrumque à dæmonis inſidiis liberauit.

Ab hoc Sancto Patre didicit Sanctus Amatus quod de eo ſcribitur: quod in obliquâ parte *Voſagi Montis, concauam reperiens ſaxum, anguſtum illic ſibi vni habitaculum conſtruxerit, ibiq; lectulum habuerit corpori accommodatum; nec enim ſpecus amplius aut longius ſeſe porrigebat. Superius autem immanis hærebat rupes, ex quâ miniſter eius, tintinnabulo ad funem ligato, exiguam panis particulam, & parum aquæ in vaſculo ei ſubmittebat.* Hoc idem enim S. BENEDICTO Romanus præſtitit Monachus.

PROLEGOMENON XI.

Fidei dogmata vitâ S. BENEDICTI *confirmari.*

VITA S. BENEDICTI FIDEM CONFIRMAT.

NON parum quoque vtilis eſt hæc S. BENEDICTI vita, ad redarguendum eos qui catholicæ fidei cõtradicunt, aut Nouatoribus cedunt & credunt. Si enim Magnus Gregorius vitæ huius ſcriptor, fuerit (etiam ipſius Caluini teſtimonio) vir ſanctus [a], & Theologiæ ipſius propugnator [b], quique Romæ Epiſcopus iure dici poſſit [c], neque ante Gregorij ætatem Romana defecerit Eccleſia, conſequens hinc ſit ſana ea eſſe dogmata, veroſque Dei ritus, qui ex eiuſdem Gregorij ſcriptis vſu recepti fuiſſe probantur: ac proinde errare qui hæc talia vt ſuperſtitioſa, & veræ Chriſti Eccleſiæ minùs conſentanea improbant, & damnant.

Caluini de S. Gregorio teſtimonium.

[a] lib. 4. Inſtit. cap. 7. §. 22.

[b] Epiſt. ad Sadol. Cardin.

[c] lib. 4. cap. 17. §. 49.

Primò, Miſſæ vocabulum & rem, miſſam faciunt hæretici. Lutherus Miſſam neque eſſe à Deo inſtitutam, neque eſſe Sacrificium, imò neque eſſe bonum opus aſſeruit, lib. de captiuit. Babylonicâ: quinimo tanto odio Miſſam proſecutus eſt, vt librum aduerſus illam ſcripſerit hoc titulo, *De abrogandâ Miſſâ*: in quo ſcribit eam eſſe ſummam idololatriam & impietatem. Caluinus quoque lib. 4. cap. 18. Euchariſticum ſacrificium Miſſæ nomine appellatum, conuitiis dilaniat. Sed Miſſæ vocabulum & rem in hac S. BENEDICTI vitâ à Gregorio tradi cap. 23. videmus; & in ipſâ Regulâ S. BENEDICTVS Miſſæ meminit cap. 35. & 60.

Adſtruuntur quædam fidei dogmata.

Secundò, negat idem Caluinus cum Wicleffo, Carolſtadio, Oecolampadio, & Zvvinglio, veram, realem, & ſubſtantialem precioſiſſimi Corporis & Sanguinis in Euchariſtiâ præſentiam. Sed hic c. 24. refertur BENEDICTVS Dominicum corpus parentibus cuiuſdam defuncti pueri tradidiſſe. Et cap. 38. exitum ſuum Dominici corporis & ſanguinis perceptione muniuiſſe. Ex vtroque loco colligi veroſimiliter queat, Euchariſtiam tum temporis fuiſſe reſeruatam; quod ipſum & hæreticis diſplicet.

Tranſubſtantiatio Euchariſtica.

Tertiò, oderunt hæretici Clericorum à Laicis diſtinctionem, & Miniſtrorum in Eccleſiâ Dei varietatem. Lutherus in libro de abrogandâ Miſſâ priuatâ, parte 1. *Hæc dixiſſe contenti ſumus, Chriſtianum populum eſſe ſimplicem, in quo prorſus nulla ſecta, nulla differentia perſonarum, nullus Clericus, nullus Laicus, nullus vnctus, nullus raſus, nullus Monachus eſſe debeat.* Et Caluinus lib. 4. ſuæ Inſtitut. cap. 4. §. 9. *Hæc, inquit, appellatio, aut errore, aut certè ex prauâ affectione nata eſt, cum tota Eccleſia Clerus, id eſt, hæreditas Domini à Petro dicatur.* Verùm ſi huic Gregorij narrationi adhibeant fidem, non difficulter omnium Ordinum gradus inuenient: cap. enim 16. & 31. occurrit Clericus, cap. 8. Subdiaconus & Diaconus, cap. 15. Presbyter, & 16. Epiſcopus.

Clericorum à Laicis diſtinctio, & Eccleſiæ miniſtrorum varietas.

Quartò, templa in Martyrum, aut Sanctorum aliorum memoriam, Deo exædificari Sectarij nolunt, vt olim etiam Euſtachius in Gangrenſi Concilio

Templa Sanctis dicata.

Digitized by Google

Reliquiarum veneratio.

lio damnatus: verùm hîc à B. BENEDICTO Oratoria S. Ioanni Baptiſtæ, & S. Martino dicata, legere eſt. Sacrarum Reliquiarum venerationem, & inuocationem Sanctorum, cum idololatriâ coniunctam non ſemel ait Caluinus. In hac porrò vitâ, cap. 16. narrat Gregorius Clericum per multa Martyrum loca tranſmiſſum, vt ſanari poſſet. Vbi peregrinationes ad loca ſancta probari videas, quas tamen Lutherus in declamationibus popularibus Wittenbergæ habitis, *diſcurſus ex diabolo* nuncupat. Caluinus lib. 4. Inſtitut. cap. 13. §. 7. *plenas manifeſtæ impietatis* audet dicere.

Signi Crucis productio.

Quintò, ſigni crucis productionem paſſim rident hæretici: hîc autem cap. 3. videre eſt vitreum vas, cui venenum inerat, edito hoc ſalutari ſigno confractum. Eodem, cap. 9. inſidentem lapidi dæmonem pepulit.

Ieiunium.

Ieiunia & ciborum delectum improbant Nouatores: ſed videas hîc cap. 1. ab ipſo Deo commendari Sancti BENEDICTI inediam: cap. 13. laudari eum qui ieiunus ad virum Dei annis ſingulis venire conſueuerat. Et cap. 16. ſanato Clerico præſcribi à S. Patre abſtinentiam à carnibus.

Recitatio horarum canonicarum.

Sextò, Carpit Gebennenſis Apoſtolus, Inſtitutionum lib. 3. cap. 20. §. 9. editionis Gallicæ, Breuiarij recitationem vnà cum Diuino officio, quod Canonici ac Religioſi noctu, diuque celebrant, illa omnia *garrulitatis Deo pueriliter illudentis* nomine appellans. Sed monaſticæ pſalmodiæ celebris hîc 4. capite mentio habetur, quam ab ipſo S. BENEDICTO duodecim capitibus deſcriptam, in Regulâ videre eſt.

Excommunicatio.

Eccleſiaſticam excommunicationem, vt brutum fulmen Sectarij exſibilant, & Lutherus nullatenus timendam, ſed procurandam ait. Ex hac porrò vitâ cap. 23. quàm ſit formidanda, luculenter diſcimus: Moniales enim, quibus ſolùm interminatus erat, quod communione eas priuaret, niſi mores corrigerent, viſæ ſunt poſt mortem de ſepulchris exire.

Status Religionis.

Septimò, maximè innehuntur Sectarij in Monachalem ſtatum & Religionis vota. Wicleff omnes Religioſorum ordines à diabolo in Eccleſiam introductos ſenſit, & Auguſtinum, Benedictum, Bernardum ad inferos eſſe damnatos, niſi pœnitentiam egerint. Lutherus in Epithalamio, ſtatum Religionis nihil valere, ſed ethnicum, terrenum, ſæcularem, ac veluti lutum eſſe dicit. Caluinus lib. 4. Inſtitut. cap. 13. Monaſteria dicit lupanaria, vota monaſtica, retia ſathanæ: Monachos omnes, Sophiſtas cucullatos, qui ab Eccleſiâ diſſenſionem fecerint, & ſe totos diabolo conſecrauerint. Sed videas hîc à Gregorio laudari BENEDICTVM vt Eremi incolam, Monachorum Patrem, & Monaſteriorum Fundatorem.

VITÂ S. BENEDICTI FIDEM CONFIRMAV.

Videas hîc ſanctæ conuerſationis habitum, obedientiam, paupertatem, & abſtinentiam monaſticam, pleroſque Cœnobitarum ritus, ſanctimonialium inſtitutum viuendi, Regulam à viro Dei ſcriptam, promiſſionem manendi in Monaſterio (cap. 25.) aliaque quæ in Monachis ſubſannant ac carpunt Sectarij.

Animaduertit igitur prudens Lector, quot ex vno hoc libro redarguuntur hæreſes: ſiquidem Gregorius fuerit Theologiæ propugnator & ſanctus.

Hæreticorum in Gregorium calumnia.

Sed enim dum hoc perpendunt Aduerſarij, auctoritatē Gregorij eleuant, & deceptum ſcribunt. Aurifaber ſanè in colloquiis menſalibus Lutheri, vt citat Franciſcus Feu-ardentius in Annotationibus ad c. 20. libri tertij S. Irenæi, nō eſt veritus ita pronūtiare: *Gregorij conciones ne teruncium quidem valent, diabolus tum in Dialogo ſuo craſſè decepit*, &c. Neque verò Caluinus ab hoc longè abit. Inſtitut. lib. 1. cap. 11. §. 5. de Gregorio ita pronuntiat: *Libros idiotarum eſſe imagines. Dixit hoc Gregorius: & longè aliter pronuntiat ſpiritus Dei, in cuius ſcholâ ſi edoctus fuiſſet, hac in parte numquam ita locutus foret.* Lib. 3. cap. 20. §. 24. ait: *eum nugari & per temulenta cerebri ſomnia velle in abdita Dei iudicia ſine eius verbo penetrare & perrumpere, ac Scripturam conculcare.* Et cap. 24. §. 9. ait, *peſſimè & pernicioſè Gregorium ſcribere.* Sed quis non videat, hæc ideo illum velut ex tripode pronuntiare, quòd Gregorium videat doctrinæ ſuæ vel maximè aduerſari, & ſemel admiſſâ Gregorij auctoritate, pleraſque eius, aduerſus Eccleſiam Dei, ruituras machinationes?

PROLEGOMENON XII.

Quæ S. BENEDICTI *Patria.*

S. BENEDICTI PATRIA.

QVÆ ſuperioribus diſcuſſa Prolegomenis, ea, vt videre licet, ſunt, quæ vitam S. BENEDICTI, vt à Magno Gregorio exarata eſt, potiſſimùm ſpectant, nunc ad ipſum BENEDICTVM propius accedentes de loco & tempore natiuitatis, de eiuſdem Progenitoribus, armis gentilitiis, de ipſo Benedicti nomine, de illuſtrium virorum in S. BENEDICTVM elogiis ordine nonnulla dicemus.

Occurrit primò Patria, è quâ multi, ſi quidem nobilis & glorioſa illa fuerit, ſplendoris aliquid in ſe deriuari exiſtimarunt: alij porrò obſcuram etiam patriam meritorum ſuorum luce clariorem reddiderunt.

Quænam igitur S. BENEDICTO Patria? Philippus Cluuerius Italiæ antiquæ lib. 2. cap. 10. Sublacenſe deſcribens Oppidum, ait: *Mille paſſus ſupra Oppidum ad Anienis ripam loco editiore conſpicitur Monaſterium D. Benedicti, qui hic genitus eſt.* Sed memoriâ lapſum fuiſſe virum eruditum, ex ſequentibus facilè patebit.

Nurſia S. Benedicti patria.

Gregorius enim, eiuſque interpres Zacharias, aliique auctores magno conſenſu eum Nurſiæ exortum ſcribunt. Et hinc Nurſinus paſſim appellatur, adeò vt ex hoc nomine ortus fuerit error ille, quo ex Vrſinorum familiâ originem traxiſſe à quibuſdam ſcribitur. Bonifacius enim Simonetta perſecutionum Chriſtianarum lib. 4. Epiſt. 20. ſic inquit: *Beatus Benedictus illuſtri Vrſinorum genere ortus, vitæ monaſticæ rationem Italis primus dedit.* Sed bene apud Wion, in Martyrologio, monuit Octauius Caietanus Syracuſanus, mendum irrepſiſſe, dictionemque Vrſinorum pro Nurſinorum, litterâ primâ N. demptâ, adiectamque; rationem reddens ſuæ coniecturæ, quod Vrſinorum familia multis poſt S. P. BENEDICTVM ſæculis Romæ exorta ſit, originemque habuerit, non Romanam, quam habuit S. P. BENEDICTVS, ſed Gallicam.

Fuiſſe autem Nurſiam ſancto Patri terram natiuitatis,

S. BENEDICTI PATRIA. uitatis, arguunt *ruinæ palatij parentum tuus, cum ædicula propè mœnia Nurſina vrbis ſita*, vt ait Adreualdus Floriacenſ. lib. 1. de mirac. S. Benedicti cap. 1. Teſtatur quoque Arnoldus Wion in Martyrologio monaſtico die 21. Martij. Riguardatorum illuſtrem familiam in hodiernum vſque diem in ciuitate Nurſiæ conſeruari, quæ alio nomine *familia S. Benedicti* nuncupetur.

Nurſiæ ſitus. Nurſiam autem, vt in deſcriptione Italiæ annotauit Leander Albertus, *Ptolomæus in Sabinis collocat, qui ad Orientem magis, quàm Vdumbri vergunt. Seruius: Nurſia, inquit, vrbs in Piceno eſt, qua in re Plinium ſecutus eſt, à quo regioni quartæ tribuitur. Aliis tamen auctoribus in Vmbris & Sabinis eſt: quamquam haud quidquam ferè interſit, propter regionum vicinitatem, quæ nimirum hic confines ſunt.* Hæc Leander. Eius verò ſitum ita exprimit Philippus Ferrarius, in typographia in Martyrologium Romanum. Nurſia, NORCIA, Ciuitas olim Epiſcopalis Sabiniæ in valle inter montes excelſos, perſtricta, apud Piceni Vmbriæ & Aprutij confinia, inter Reate & Camerinum: à quo in Auſtrum ſupra viginti millia paſſuum abeſt, à Reate ad triginta in Boream, atque inter Fulginium, & Aſculum: à Fulginio in Ortum ad viginti millia paſſuum, ab Aſculo in Occidentem viginti quinque recedens: Meminit & Nurſiæ Columella rusticarum rerum lib. 10.

Congylis, illuſtri mittit quam Nurſia campo.

Et Virgilius 7. Æneidos:

Qui Tiberim, fabarimq; bibunt: quos frigida miſit
Nurſia.

Aliæ Nurſiæ qualitates. Vbi Seruius: *frigida Nurſia*, vel quia reuera talis eſt: vel frigidam dixit, quaſi venenoſam & nocentem. Gracchi namque vbique in Concionibus ſuis Nurſinas ſceleratos appellauêre. Scimus autem Virgilium amarè hiſtoriarum rem per tranſitum tangere. Hæc ille. Cuius interpretatio frigidior aliis apparet, nec ad Gracchorum dicteria, ſed loci ſitum Maronem reſpexiſſe volunt. Blondus ideò frigidam Nurſiam Virgilio dici ait, quia loci ſitus is eſt, vt propter montium circumiectorum altitudinem, qui ferè niuibus perpetuis occupantur, cùm vrbs ipſa, tùm ager finitimus ingenti frigore rigeat. Quod & Silius lib. 8. indicauit:

——— *nec non habitata pruinis*
Nurſia.

Montoſam quoque Virgilius 7. Æneidos dixit:

Et te montoſa miſêre in prælia Nurſa.

Quoniam autem ſoli qualitates conſequi ſolet fructuum vel copiâ, vel inopiâ, hinc quia montoſus & frigidus eſt Nurſinus ager, rapis abundare dicitur, quas ideò Mantuanus appellauit:

—— *Montano gaudentes frigore rapas.*

De iiſdem Plinius lib. 18. cap. 13. *Nebulis & pruinis at frigore vltrò aluntur amplitudine mirabili. Vidi quadraginta libras excedentia.* Paulò pòſt: *Palma in Nurſino agro naſcentibus. Taxatio in libras ſeſtertij ſinguli, & in penuriâ bini.* Huc alludit Martialis lib. 13.

Nurſinas poteris parcius eſſe pilas.

Mirandum porrò quod de fluuio circa Nurſiam, Italicis verſibus ſcripſit Facius Vbertus lib. 3. Cant. 10. in hanc ſententiam à Leandri interprete citatus:

Fluuium etiam exiguum Nurſia vidi,
Qui annis ſeptem ſubditus ſub terra latet,
Et ſeptem rurſus ſuper terram grandis, pulcherq; fluit.

Ferunt item, vt citato antea libro refert Ferrarius, in vicino monte excelſo vnam ex Sibyllis habitaſſe: cuius antrum occluſum, propter magos, qui eò confluentes horribiles tempeſtates concitabant, magno incolarum detrimento, monſtratur. Ad hanc Sibyllam alluſit Baptiſta Mantuanus Faſtor. lib. 3. de S. Benedicto ita canens:

Nurſia montana, ſi vera eſt fama, Sibylla
Proxima, nunc tendit vicos aulas per omnes.

De eadem Sibylla eiuſque cauerna mentionem facit Andreas Theuetus Coſmographiæ vniuerſalis lib. 17. cap. 17. Abrahamus Ortelius, & Gerardus Mercator in deſcriptione Marcæ Anconitanæ.

Cur autem ſede Epiſcopali nunc careat Nurſia, inde Ferrarius ex aliorum relatu, fortaſſis accidiſſe ſuſpicatur, quod Epiſcopum interfecerint; quare nunc Spoletano Epiſcopo ſubiecta ciuitas eſt.

Nurſinos porrò Scipioni milites ad inſtruendas naues Africano bello paratas miſiſſe narrat Liuius lib. 38. *Plurimos hæc vrbs*, vt Leander ſcribit, *illuſtres præclaroſq; viros in lucem edidit; in primis Sertorium illum militari gloria celeberrimum apud Romanos, vti à Plutarcho, Liuioq; monumentis proditum eſt. Item D. Benedictum Monachorum Patrem, cuius vitam elegantiſſimè deſcripſit Gregorius Pontifex in Dialogis, Benedictum Regnardatum hominem eruditiſſimum ex nobili quoque D. Benedicti ſtirpe, Veſpaſiam Pollam Imperatoris Veſpaſiani Matrem, vt Suetonius teſtatur, plurimoſq; præterea, tum eruditione, tùm aliis nominibus patriæ ſuæ perhoneſtos.* Hæc ille. *Nurſia illuſtrium virorum parens.*

Verùm, quia de Sancti BENEDICTI natali ſolo agimus, rectiùs hic ſubiiciemus Sanctos apud Nurſiam celebres. Romanum Martyrologium 28. Martij ita legit: *Apud Nurſiam S. Spei Abbatis, miræ patientiæ viri, cuius anima cum ex hac vitâ migraret, in columbæ ſpecie à cunctis fratribus viſa eſt in cælum aſcendere.* *Sancti apud Nurſiam celebres.* 23. *Maij: apud Nurſiam SS. Monachorum Eutychij, & Florentij, quorum meminit B. Gregorius Papa*, Dialogorum ſcilicet lib. 3. cap. 15. Addit verò Baronius, plura de iiſdem haberi in veteri Manuſcripto Eccleſiæ eiuſdem S. Eutychij apud Nurſiam, vbi ipſius corpus religioſè reconditum aſſeruatur. Notat quoque Ferrarius, hunc eſſe diem Tranſlationis, qui incolis eſt feſtiuus: diem verò natalis eſſe 28. Decembris. Digniſſimi porrò ſunt hi, quorum hîc fiat memoria, quia non tantùm communem habuêre cum S. BENEDICTO patriam, ſed eiuſdem etiam fuerunt filij religioſi, eumdemque ſortiti ſunt vitæ ſuæ deſcriptorem, magnum ſcilicet Gregorium, quare ab Arnoldo Wion, & Hugone Menardo, in monaſtico reponuntur Martyrologio. Benedictinis quoque accenſentur ab Antonio de Yepea in Annalib. tom. 1. à Milletio ad Dialogos S. Gregorij. Trithemius etiam lib. 3. de viris Illuſt. Ordinis S. Benedicti cap. 19. meminit Spei Abbatis & cap. 16. Eutychij.

Eandem patriam ſanctitatis ſuæ gloriâ non parum illuſtrauit Sanctulus, prouinciæ Nurſinæ Presbyter, qui ſingulis annis S. Gregorium inuiſere ſolebat, vt ipſemet teſtatur lib. 3. Dialogor. cap. 17. de quo Volaterranus lib. 6. ſcribit, quod Nurſiæ peculiari veneratione colatur. Hi igitur viri ſancti velut ſidera quædam Nurſiam condecorauerunt. Sed eminet inter illos, velut ſol quidam S. P. BENEDICTVS, qui hinc ortus mundum vniuerſum radiis ſuæ ſanctitatis colluſtrauit. Quod quidem qui inter patriæ ornamenta, & quidem præcipua non putauerit recenſendum, næ ille communi hominum iudicio, & toti repugnauerit antiquitati. Inſita enim hominum mentibus ea videtur opinio, præſtantis vnius hominis gloriam in totam communiter patriam, & ſingulos ciues quodammodo deriuari. Hinc perantiqua eſt de Homeri natali ſolo contentio, de quâ nobile, ac tritum extat

extat diſtichon, relatum à Gellio lib. 3. cap. 11.

Septem vrbes certant de ſtirpe inſignis Homeri,
Smyrna, Rhodus, Colophon, Salamin, Ios, Argos, Athenæ.

Verùm vt de Sanctis loquamur, S. Agatham, vt ait Breuiarium Romanum, *Panormitani & Catanenſes ciuem ſuam eſſe dicunt*; eademque S. Luciæ dixit: *Sicut per me ciuitas Catanenſium ſublimatur à Chriſto, ita per te Syracuſana ciuitas decorabitur.* Nimirum non infima hæc gloria eſt patriam ſuam, minùs alioqui glorioſam, orbi vniuerſo reddere clariorem. Nazareth apud Iudæos locus erat adeò ignobilis, obſcurus, & contemptus, vt diceret Nathanaël; *à Nazareth poteſt aliquid boni eſſe?* at verò quàm glorioſa effecta eſt Chriſti Saluatoris concepto, à quo nobis omne bonum? Minima quoque erat Bethleem, ſi muros, ciues, ædificia, & celebritatem ſpectemus. Eadem tamen, vt ex Prudentio canit Eccleſia: Ioan. 1.

Eſt ſola magnarum vrbium
Maior Bethlem, cui contigit
Ducem ſalutis cælitus
Incorporatum gignere.

De Ramatha Magni Samuëlis parua patria, Nazianzenus orat. 25. ait, eam *Prophetæ dedecori minimè fuiſſe, neque à ſeipſa potiùs, quàm ab eo honorem eſſe conſecutam.* Simili modo de Nurſia dicere licebit, eam Magni Patriarchæ BENEDICTI natalibus, maiorem ſibi honorem acquiſiuiſſe, quàm præteritis vnquam conſecuta ſit temporibus, pluſque ab eo accepiſſe, quàm illi contulerit. Inde adeò eſt, vt qui Italiæ ciuitates, & in iis etiam Nurſiam deſcribunt, illud plerumque ad eius adiicere ſoleant commendationem, quòd in ea natus ſit S. BENEDICTVS. Fecit id præter commemoratum antea Leandrum Albertum, Andreas Theuetus Coſmographiæ vniuerſalis lib. 17. cap. 17.

Sed audiendus hìc Adreualdus vetus Floriacenſis ſcriptor, qui in ipſo limine libri de miraculis S. BENEDICTI, Italiæ, Nurſiæque communem ex hoc capite fælicitatem his verbis expendit. Cùm itaque Italia, *vt prælibauimus, nobilitate ſingulari & bonorum omnium prouentibus, affluentiſſimè exuberaſcat: præcelſorumque altrix virorum, priſcâ reperiatur ætate, vno tamen ſemetipſâ editiſſimo potuit vincere germine, dum beatiſſimi Patris BENEDICTI, optandam cunctis mortalibus, protulit genituram. Hic nempe dilectus Domini BENEDICTVS, teſte eximio præſule Gregorio, Nurſia exortus, quæ vt iam præfatus ſum, coniuncta Valeria Hetruriæque, vnam efficit prouinciam: non ſolùm eam ſuo illuſtrauit exortu, verùm omnem Italiam inclytam ſuo munere præſtitit.* Hæc ille. Similiter & Paulus Diaconus, in carmine de S. BENEDICTO:

Nurſia plaude ſatis tanto ſublimis Alumno,
Aſtra ferens mundo, Nurſia plaude ſatis.

Et Gauzbertus Floriacenſis Poëta, apud Aimoinum in ſermone de S. BENEDICTO:

Cuius ab exortu decoratur Nurſia Mater:
Miratur puerum quem pia Roma nutrix.

Hannibal quoque Roſſelus in Commentario ad lib. 5. Pymandri Triſmegiſti commentatio 11. Dialog. 5. ita ſcribit: *Non longè deinde inter montes, amœnâ planitie diſtinctos, Nurſia iacet S. BENEDICTI patria: hoc tanto Alumno clariſſima & nobilis.* Laurentius Gambara Brixianus, rerum ſacrarum libro, de eo ita cecinit: S. BENEDICTI PATRIA.

Nurſia quo genitrix tanto lætatur Alumno:
Et ſe ſideribus cæli ſublimibus infert.

Et Paulus V. Pontifex Max. in bullâ erectionis confraternitatis S. BENEDICTI, & S. Scholaſticæ, in Eccleſiâ S. Euſtachij de Vrbe inſtitutæ anno 1615. 9. Nouembris S. BENEDICTVM appellat; *clariſſimum Nurſiæ lumen & decus.*

Denique Archangelus Haſtiuillius Ordinis Camaldulenſis in Galliæ prouinciis Maior, Camaldulenſis hiſtoriæ lib. 1. cap. 2. ita ait: *Sol equidem fuit fulgentiſſimus, iubarque cæleſte ſanctiſſimus BENEDICTVS, ſplendore gratiæ, virtutum lumine, ac ſpirituali benedictione illuſtratus. Hunc nobis olim vrbs vetuſtiſſima Sabinorum inclyta Nurſia fæliciter dedit. Quæ cùm frigida ſit, feruentem animo, alta humilem, aſpera blandum, rudis ſapientem nobis miſit alumnum.* Liceat & mihi Magni Leonis imitatione & ſtylo concludere. Deus, qui eſt mirabilis in ſanctis ſuis, ita per vniuerſum mundum clarificauit gloriam ſuam, vt à ſolis ortu vſque ad occaſum, Regularium luminum coruſcante fulgore, quàm clarificata eſt Stridon Hieronymo, Tagaſta Auguſtino, Fontana Bernardo, Colonia Brunone, Calaroga Dominico, Aſſiſium Franciſco, Aquinum Thoma, tam illuſtris foret Nurſia BENEDICTO.

Sed non tantùm ſplendorem nominis, & famam apud poſteros Nurſia à viro ſancto eſt conſecuta, ſed quod longè vtilius, efficax etiam contra hoſtes præſidium & patrocinium apud Deum in ſuo alumno inuenit. Quod in Hiſpanis contra aduerſarios dimicantibus ſubinde præſtitit S. Iacobus Apoſtolus, & poſt eum S. Abbas Æmilianus, idipſum Nurſinis ſuis in ſimili occaſione S. Patriarcha noſter exhibuit. Referunt ſiquidem Annales Nurſini (teſte Antonio de Yepez ad annum Chriſti 523.) S. BENEDICTVM in præliis & obſidionibus pluribus, quas ciuitas ea ſuſtinuit, ſublimem in aëre apparuiſſe atro indutum Cucullo, conciuibus ſuis auxilia ferentem, patriamque ſuam defendentem, cuius præſentiâ & ope crebras retulerint ab hoſte victorias. Idipſum confirmat Petrus Recordatus Dietâ primâ, additque variorum olim principum armis Italiam tyrannicè occupatam & ſubactam, Nurſiam tamen, exiguum licet oppidum, à populatione & vaſtitate permanſiſſe immunem, quòd nimirum eam S. BENEDICTVS ſuâ tutelâ ſemper defenderit atque ſeruauerit. Non immeritò igitur tanto ciue ac patrono exultat, ſibique plaudit Nurſia.

PRO-

PROLEGOMENON XIII.

Quo tempore natus ſit S. Benedictvs *?*

Tempvs Nativitatis S. Benedicti.

QVEMADMODVM in veteri lege, cùm Iſraëlitæ variis opprimerentur hoſtibus, diuina clementia ſemper aliquos ſuſcitauit viros egregios, bellatores ſtrenuos, & plebis ſuæ propugnatores, ſiue, vt eos Scriptura nominat, *Saluatores*: Non ſecus in nouo teſtamento nouis exorientibus aduerſus Eccleſiam Dei diaboli machinantis, ſiue hæreſion monſtris, nouos plerumque Deus eduxit milites, & religioſorum agmina, quæ aduerſus hoſtes ſuos acerrimè dimicarent, eoſque Dei præſidio profligarent.

Iudic 3.

Thomæ Bozij eruditi noſtro ſæculo Scriptoris hæc conſideratio eſt lib. 9. de ſignis Eccleſiæ cap. 4. vbi ita ferè diſſerit: Quoties Eccleſia magnis impiorum tempeſtatibus eſt agitata, Deus non modò viros inſigni ſanctimoniâ præſtantes cælitos ad illam iuuandam miſit ex illa potiſſimum parte quâ volebat illi opem ferre, & in ea loca, quibus incolumitatem ſalutemque ſummam cupiebat, ſed huiuſmodi miſit, qui religioſos Ordines inſtituerent, vnde acies multæ Sanctorum pro recta doctrina & pietate pugnantium temporibus iis turbulentis prodierunt; verbi gratiâ, cùm peſtis Ariana peruaſiſſet Orientem, Deus extulit in lucem Antonium illum Magnum in Ægypto, vnde erupit Ariana lues, & Baſilium in Cappadociâ, ambos non modò cæleſtis innocentiæ, & puritatis viros, ſed auctores Ordinum religioſorum, è quibus monachi innumeri pro vero Dei cultu præliaturi, poſtea ſunt exorti.

Antonius & Baſilius Arianæ hæreſi oppoſiti in Oriente.

At cùm tabes eadem ſeſe effudit in Occidentem, Wandalis Africam, Oſtrogothis Italiam occupantibus, Africæ quidem Deus Auguſtinum, Italiæ BENEDICTVM largitus eſt, vtrumque plurimorum ſanctitate ſummâ excellentium Patrem. Hactenus ille. Agnouit hanc natam toti Eccleſiæ in S. BENEDICTI natiuitate fælicitatem S. Bertharius Caſſinenſis Abbas, eamque verſibus ita eſt proſecutus:

Cui & Auguſtinus in Africâ, Benedictus in Italiâ.

Ille nimirum Benedictus eſt: quem
Acta caſuro per iniqua mondo
Subdidit tamquam ſolidam Creator
Aëre columnam.
Bella per totum Latium fremebant;
Hinc fames, illinc fera ſæuiebat
Peſtis, horrebat furor Arriana
Tabis vbique.
Ecce dum tantis agitata monſtris
Nocte ſob tellus ſcelerum profondâ,
Mergitur ſadè canis in triſaucis
Ora dehiſcens.
Naſcitur cæco BENEDICTVS *orbi*
Mox ſalutaris, referens fugatis
Nubibus lucem per aperta Cæli
Aſtra ſerens.
Qualis eſt Titan: vbi poſt dierum
Plurium nimbos radioſus ore
Prodit illuſtri: mare, terra, cælum
Ridet & æther.

Vt autem in particulari magis appareat quàm ſalutaris vniuerſo orbi fuerit S. P. N. BENEDICTI natiuitas, miſeranda Reipublicæ Chriſtianæ facies, & ea temporum, in quam incidit, iniquitas, ſatis manifeſtant. Natus eſt enim anno Dominicæ Incarnationis 480. Pontificatus Simplicij Papæ 14. Imperij Zenonis Imperatoris 7. Childerici Francorum Regis 24. Odoacris Erulorum regis, Italiæ inuaſoris 5. *His temporibus videre erat* (verba ſunt Cardinalis Baronij anno 476.) *totum Chriſtianum orbem ſub hæreticorum Principum dominio conſtitutum, nullumq; penitus catholicum regem alicui ſaltem exiguæ prouinciæ dominari. Etenim vniuerſum Orientale imperium Zenonem Imperatorem Eutychianum hæreticum ſimulatâ perfidiâ bis iniquum experiebatur. Occidentale imperium crebris concuſſionibus agitatum, iam ad proximum caſum vacillans, nullum penitus dabat faſtis Conſulem: Italiam Odoacer rex Barbarus ab vltore Deo ab extremis orbis glacialis partibus euocatus Ariana peſte infectos, dominio occuparat: Gallias itidem principes, Burgundiones, & Gothi, iidemq; Ariani, & Franci adhuc Gentiles, partiti erant. Childericus enim Francorum Rex Ethnicus etiamnum erat Idolorum cultor, hoſtis Romani nominis, inuaſor Galliarum, & moribus impudicus. Hiſpaniæ pariter Gothos Arianos duos patiebantur: vniuerſa Africa Gensericum dirum tyrannum, Arianumq; perſecutorem ſuſtinebat. Britanni à Scothis & Pictis, & Angloſaxonibus diriſſimè affligebantur. Germanicæ prouinciæ magnâ parte ob tranſitum Barbararum nationum ad Occidentalis imperij cladem concurrentium, erant deſtructa & peſſumdata. Quænam autem morum corruptela deplorans hiſce temporibus Chriſtianum orbem occupauerit, quot ſcelera graſſarentur, vix vllo ſermone explicari poteſt. In tam tetra igitur noctis obſcuritate, denſâque caligine, eiuſmodi claritudo lucis affulſit, quâ vniuerſus catholicus orbis illuſtraretur; etenim, quod admiratione digniſſimum eſt, in hac S.* BENEDICTI *vocatione, ſummâ Dei in conſulendo ſuæ Eccleſiæ innotuit prouidentia: tantus enim ſplendor ex viro Dei Benedicto ad Eccleſiam illuſtrandam diuinitus emicuit, vt radios ſuos à ſolis ortu vſque ad occaſum, à Septentrione in Auſtrum longè lateq; diffuderit. Ex tenui enim ſurculo pergrandium exortæ ſunt frugiferarum arborum ſyluæ, quæ vniuerſam repleuerint Occidentalem Eccleſiam. Extitit hic ordo locuples ſeminarium, ex quo plurimi progreſſi ſunt ſanctiſſimi diuerſarum Eccleſiarum Epiſcopi, nec defuerunt ex iis, qui in throno Apoſtolico conſidentes, vniuerſam Eccleſiam Catholicam, cùm vehementiores vrgerent fluctus, conſtantiſſimè gubernârunt: progreſſiq; ex eodem Monachorum Ordine ſunt, qui Apoſtolico munere, complures barbaras nationes Chriſti iugum ferre impatientes, tandem ad Chriſtianam fidem ſponte capeſſendam conuerterunt: prodieruntq; alij qui ob ſuſcepta grandia pro religione certamina, victores coronam Martyrij ſunt conſecuti. Prætermitimus modò illos, qui ſacrarum rerum ſcientiâ nobiles, inter Scriptores eccleſiaſticos floruêre; nec numeramus, quæ numerari vix poſſunt, ſacrarum examina virginum, ſicut nec facile ſit recenſere, quot ex hoc vno verè dicendo ſui humilitate fonticulo, immenſa flumina ſint deriuata: quot, inquam, ex* BENEDICTO *diuerſorum Ordinum ſint progreſſa agmina Monachorum, qui licet diuerſo nomine in Eccleſiâ Dei circomamictâ varietate cenſeantur, inſtituti*

Benedicti natiuitas mundo quàm ſalutaris.

Status Eccleſiæ eo tempore calamitoſu.

S. Benedicti, ordiniſq; ab eo inſtituti commendatio.

tamen

Digitized by Google

tamen S. BENEDICTI, *& ab ipſo progredi gloriantur.* Ita Cardinalis Baronius anno 529. Tantos ſanè fructus Eccleſiæ Dei hic Ordo attulit, vt quidam noſtri temporis magnæ auctoritatis ſcriptor (apud Wion ligni vitæ lib. 1. cap. 1.) dicere non dubitarit: *Poſt ſanctiſſima & ſanctiſſima Eccleſiæ Sacramenta, nihil ita in Eccleſia vtile fuiſſe, ac Sanctorum Monachorum Benedictinorum Ordines & inſtituta.* Bonifacius quoque Simonetta lib. 4. proſecut. Chriſtianar. Epiſt. 20. ait: *à Benedicti agro tot amœnos flores, tot ſegetes, animarumq; viatica: à Benedicti fonte tot riuuli, tot flumina emerſere, vt fides Catholica tali irrigatione vda, nullam amplius ſterilitatem poſſit ſentire.*

Dei prouidentia in excitandis ordinibus.

Cæterum obſeruat Bozius citato antea loco, cum religionis duæ ſint partes, & quæ dirigit mentis intimas actiones, & quæ corporis externas, alteræque ab alteris inter ſeſe aptè & connexè pendeant, Deum turbulentis Eccleſiæ temporibus per ſingulas ætates geminos plerumque religioſorum Ordines excitaſſe: quorum alter contemplationi magis & ſolitudini, alter autem frequentiæ, & actioni deditus eſſet, vt ſcilicet in Eccleſiâ ex omni parte religio perfectè abſolueretur. Nam qui inſtituta Antonij ſunt ſecuti, ſola loca, precumque diuinarum ſtudium magis ſectabantur; qui Baſilij, non ita. Secundo loco BENEDICTVS magis eſt imitatus Antonium, Auguſtinus verò Baſilium. Vbi innuit magnos hos magnorum Ordinum Patriarchas, eodem ſæculo vixiſſe; quod laxè accipiendum. Auguſtinus enim, qui iuxta Baronij calculum anno Chriſti 430. obiit, quinquaginta annis natiuitatem S. BENEDICTI præceſſit; cum autem anno 510. duodecim cœperit ædificare monaſteria, & Caſſinum petierit anno 529. conſtat Auguſtini familiam, regulamque integro ſæculo noſtri Patris BENEDICTI præceſſiſſe. Quare ſi clauſtralium cœtum noſtro Ordini magis coæuum inquirere lubet, non longè ante Sanctum BENEDICTVM extitit ſanctus Sabas, qui in Palæſtinâ miro ſanctitatis exemplo refulſit, pluresque diſcipulos habuit, qui obiit anno Chriſti 531. duodecim ſcilicet ante S. BENEDICTVM annis. Circa eadem tempora Monaſticen excoluit in Africâ ſanctus Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus, & Theodoſius Cœnobiarcha in Palæſtina, Cæſarius Arelatenſis in Galliâ, vt difficile non foret oſtendere, etiam geminos Ordines circa ſancti BENEDICTI tempora in Eccleſiam introductos.

Tempus Natiuitatis S. Benedicti.

PROLEGOMENON XIV.

De Sancti BENEDICTI *Progenitoribus.*

De S. Benedicto Progenitoribus.

ETSI apud prudentes rerum æſtimatores adeò magnum habeatur nobilibus ortum eſſe parentibus, & antiquo ſtemmate cenſeri; vt enim inquit ille:

Et genus & proauos, & quæ non fecimus ipſi
Vix ea noſtra voco.

Ouid. lib. 13. Metamorph.

Idemque alibi:

Nam quid imaginibus, quid auitis fulta triumphis
Atria, quid pleni numeroſo conſule faſti
Profuerunt, ſi vita labat? perit omnis in illo
Gentis honos, cuius laus eſt in origine ſola.

Hæc, inquam, vt ita ſe habeant, ad laudem tamen accedere nullus dubitat, domi nobilem, virtutis viâ ad ſanctitatis culmen perueniſſe, contemptiſque Maiorum imaginibus, & honorum titulis, vni ſeſe crucifixo conſecraſſe. Splendorem hunc diuina bonitas S. P. N. BENEDICTO deeſſe non permiſit, vt inde etiam micare poſſet inter illos qui hanc ſcintillam iactant.

Ortus enim traditur ab Arnoldo Wion, eumque ſequutis Antonio de Yepez, & Simone Millerio, ex antiquiſſimo & illuſtriſſimo Aniciorum ſanguine, de quo Hieronymus ad Demetriadem: *Nunc mihi Proborum & Olybriorum clara repetenda ſunt nomina, & illuſtris Anicij ſanguinis genus, in quo aut nullus, aut rarus erit, qui non meruerit conſulatum.* Et Claudianus Panegyri de Probini & Olybrij fratrum conſulatu:

S. Benedicti Progenitores: eorumq; nobilitas.

——— Quemcumque requires
Hac de ſtirpe virum, certum eſt de Conſule naſci.
Per faſces numerantur Aui, ſemperq; renatâ
Nobilitate virent, & prolem fata ſequuntur,
Continuum ſimili ſeruantia lege tenorem:
Nec quiſquam procerum tentat licet ære vetuſto
Floreat, & claro cingatur Roma Senatu,
Se iactare parem: ſed primâ ſede relictâ
Auchenijs, de iure licet certare ſecundo,

Vbi Martinus Delrio pro, *Auchenijs*, reponendum putat, *Anicijs.* Vocabantur enim hi Conſules, Sextus Anicius, Hermogenianus Olybrius, & Sextus Anicius Probinus; atque Claudianum aſſerere, Anicijs, propter nobilitatem generis, illud à Senatu priuilegij conceſſum, vt dicendæ primo loco ſententiæ ius haberent. Sed illud quàm eximium, quod primi, qui poſt Magni Conſtantini baptiſmum, Chriſtianam amplexi ſunt fidem, fuerint Anicij, vt canit Prudentius lib. 1. contra Symmachum.

Fertur enim ante alios generoſus Anicius vrbis
Illuſtraſſe caput: ſic ſe Roma inclyta iactat.
Quin & Olybriaci generiſq; & nominis hæres,
Adiectus faſtis, palmatâ inſignis ab aulâ
Martyris ante fores Bruti ſubmittere faſces
Ambit, & Auſonias Chriſto inclinare ſecures.

Refert id Baronius ad Chriſti annum 312. Verùm Lælius Biſciola horarum ſubſeciuarum lib. 4. cap. 4. priorem putat Flauium Clementem virum conſularem ad Chriſti fidem conuolaſſe; vt ex Dione Caſſio colligit, & Acilium Glabrionem, qui cum Traiano conſulatum geſſerat. De eadem familia Caſſiodorus variarum lib. 10. Epiſt. 11. & 12. Erant olim in prouerbio opes, ædificiorum moles, & ſplendor ædium familiæ Anicianæ. Hinc Secundinus ad Auguſtinum: *Ego namque fateor, non tali diligentiâ, nec tantâ induſtriâ Anicianæ domus micare marmora, quanta tua ſcripta prælucent eloquentia.* Hæc ipſe apud Auguſtinum tom. 6. Vocatur in Romano

Aniciana familia ſplendor.

Marty-

Digitized by Google

De S. Benedicti Progenitoribus. Ex eâ Martyres.

Martyrologio die 31. Maij, *illuſtris Aniciorum progenies.* Vbi Baronius in notis: *Fuit ea familia illuſtrata non tantùm Conſulibus & Imperatoribus, ſed & nobilitata Martyribus & Confeſſoribus.* Ex hac enim familiâ fuêre SS. Martyres Cantius, Cantianus & Cantianilla fratres. Ille item pietate atque doctrinâ celeberrimus Conſul ordinarius & Confeſſor illuſtris, Anicius Manlius Seuerinus Boëtius, martyrio coronatus ſub Theodorico Gothorum Rege. Ex eadem ſtirpe fuit & Symmachus vir Conſularis prædicti Boëtij ſocer, & in paſſione ſocius. Ex Aniciano quoque genere feruntur noſtri Martyres S. Placidus cum fratribus Victorino, Eutichio & Flauia ſorore. Quare de Machabæis Martyribus S. Gaudentius Brixianus Epiſcopus ait: *Nemini abſurdum videatur, quod eos paulò ante Anicios comparaui. Anicij quippe ex Græco ſermone à nobis nuncupantur Inuicti.*

Confeſſores.

Confeſſores & Sancti eius ſtemmatis recenſentur S. Paulinus Nolanus Epiſcopus. Baron. 394. Fælix Romanus Pontifex S. Gregorij Atauus, ipſe S. Gregorius, & præter S. Benedictvm, S. Maurus, Feliciſſimus Monachus, de quo Petrus Diaconus lib. de Sanctis montis Caſſini cap. 5.

Illuſtres fæminæ.

Habuit & illuſtres fæminas ſanctis annumeratas, Probam, Julianam, Demetriadem, S. P. N. ſororem Scholaſticam, Tarſillam & Æmilianam Magni Gregorij Amitas, vt manifeſtum ſit non in terra tantùm, ſed & in cælo ſplendere illuſtris huius familiæ ſidera.

Verùm vt propiùs ad S. Benedicti genealogiam accedamus, quam adeò non aſtruimus vt eam potiùs ex Wion probabiliter commemoremus, cùm & ab alijs grauiſſimè ſciamus contradictum.

Atauus illius.

Atauus ei fuit Sextus Anicius Petronius Probus, diuitijs & auctoritate Imperatori proximus. De cuius dignitatibus & magnificentiâ vide Baronium tomo 4. anno Christi 395.

Proba Faltonia atauia S. Benedicti.

Vxor ei fuit ex eadem proſapia, Anicia Proba Faltonia, quam ſancti Patres illius temporis commendant plurimum. Auguſtinus epiſt. 121. illi iam viduæ præſcribit modum orandi Deum, vocatque *religioſam Dei familiam.* Epiſt. 136. vocat, *Dominam inſignem merito illuſtrem ac præſtantiſſimam*, gratiaſque agit quòd de ſalute ipſius fuerit ſollicita. Idem ſcripſit Chryſoſtomus Epiſt. 168. Hieronymus epiſt. 8. *Proba*, inquit, *omnium dignitatum, & cunctæ nobilitatis in orbe Romano nomen illuſtrius, cuius ſanctitas, & in vniuerſos effuſa bonitas, etiam apud Barbaros venerabilis fuit, quam trium liberorum, Probini, Olybrij, & Probi non fatigarunt ordinarij Cônſulatus.* Filiam etiam habuit Iulianam, matrem Demetriadis, quæ fuit ſæculi ſuis ornamentum, virginitatis decus, quæ Chriſto cùm ſe dedicaſſet, Hieronymi & Auguſtini aliorumque litteris honorata fuit. Mirandum verò in Proba rarum & elegans ingenium;

Græcè Latineque docta.

erat enim Græcè & Latinè (inquit Sixtus Senenſis lib. 4. Biblioth. ſanctæ) ad ſummum erudita, diuinarum litterarum amantiſſima, & quaſi Chriſtianorum Latina Sappho: prima omnium excogitauit ex verbis Virgilij, quem totum memoriâ tenebat, varios vtriuſque teſtamenti locos, metricè deſcribere. Quod opus, Virgilio-Centonas inſcripſit.

Auus.

Probæ autem filius Probus, filium habuit Iuſtinianum Auum S. P. N. Benedicti. Alius porrò hîc fuit ab Iuſtiniano Imperatore, quem malè Trithemius, & eum ſecuti dixerunt noſtri Patris Benedicti Auum: cùm fuerit cognatus germanus.

Pater

Iuſtinianus enim Sancti Patris Auus tres habuit filios, Anicium germanum, qui ductâ Iuſtini Imperatoris ſorore genuit Iuſtinianum, poſtea Imperatorem. Secundus fuit Anicius Eupropius Sancti Benedicti parens: Tertius fuit Anicius Tertullus, Pater S. Placidi. Eupropius (ſic enim legendum, non Proprius, vt conſtat ex antiquis Manu-ſcriptis Caſſinenſium libris) vxorem duxit piam & nobilem Dominam Abundantiam, ex illuſtri Riguardatorum familiâ,

Mater.

vnicam Nurſini Comitis filiam, & facultatum eius ac cognominis hæredem. Vnde Eupropius hoc coniugio Nurſiæ comes factus, in familiam vxoris ſuæ tranſiens, Riguardati ſibi agnomen, peruetuſto aliarum Nationum more, aſſumpſit. De quo plura Wion in tractatu de familia Anicia, ſtemmate ſecundo, gradu quarto. Abundantiam porrò Marchioniſſam fuiſſe Montisferrati ſcribit Trithemius: ſed refutat Wion, quod tunc temporis nec Marchionia, nec Montisferrati nomen eſſet in vſu. Probabilius eſt dominam fuiſſe Nurſiæ, qualem agnoſcunt annales Nurſini, & hodieque familia Riguardatorum, quæ Nurſiæ eſt, appellatur *familia ſancti* Benedicti, teſte Wion in Martyrologio Monaſtico, ad diem 21. Martij. Periclitata autem in partu Abundantia, geminos enixa eſt, Sanctum ſcilicet Benedictvm & ſororem eius Scholaſticam; quibus editis mortua eſt: quaſi iam ſatis vixiſſet, cùm tantos taleſque relinqueret poſteros, nec aliâ videretur nupſiſſe cauſâ, quàm vt talium Sanctorum fieret Mater.

Benedictus & Scholaſtica vno partu editi.

Enimuerò, vt olim de Rebecca ſcriptum eſt, quod *duas gentes haberet in vtero ſuo, & duo populi ex ventre eius diuiderentur*; ita & hæc Abundantia (quod nomen eius inſinuare videtur) ſacris fœtibus abundauit.

Geneſ. 25.

In hiſce enim geminis velut duas gentes, duplicemque in vtero portauit populum, Monachorum ſcilicet & Sanctimonialium innumerabilem numerum; à duobus hiſce S. Benedicto & S. Scholaſticâ mundo cæloque propagatum. Addendum hîc verò, quod Bonifacius Simonetta perſecutionum Chriſtianarum lib. 4. Epiſt. 20. ſcribit: *Quidam*, inquit, *Benedictum in aluo Matris ſancta præcinere auditum aiunt, ſi non fabulantur, illius ſanctitatis fuit prognoſticon.*

Benedictus adhuc in vtero pſallere auditus.

Citant hoc præter Antonium de Yepez in Chronico tom. 1. cap. 1. Antonius Daza Chronographus Ordinis Franciſcani in vitâ B. Ioannæ de la Cruz, & Dauid Rothus Oſſorienſis Epiſcopus in elucidatione ſecunda ad vitam S. Patricij num. 34. Et Walderama in Theatro Religionum, concione de S. Benedicto: vbi hoc prodigium valdè expendens ait: Præſtigiatores minimè paucos legimus in vtero fleviſſe; diuinus verò noſter incantator cecinit: quod Cygnus ante mortem, hoc ante natiuitatem vir ſanctus fecit. Quod argumento ſit fore eum ſtupendum Sanctitatis prodigium. Materno concluſus vtero in anguſtiſſimo clauſtro chorum velut erigit qui in eremi cœnobiique clauſura, vitam totam canticis hymniſque ſpiritualibus conſecraret.

Huic autem tam ſtupendo prodigio aſſenſum non denegabit, qui meminerit ab Auguſtino lib. 3. de Ciuitate Dei cap. 31. ſcriptum in Ethnicorum *libris, non fabuloſis, ſed hiſtoricis, ſeu vera ſeu falſa ſint, legi boues locutos, infantes nondum natos de vteris matrum, quædam verba clamaſſe.*

Et alij in vtero locuti.

Exemplum in Commentario adducit Ludouicus Viues ex Liuio lib. 24. Marucinæ infantem in vtero Io triumphe clamaſſe. Sed certiorem omnino fidem his conciliant

S. Geraldus.

ciliant Sanctorum vitæ. Sanctus Odo Cluniacenſis lib. 1. vitæ S. Geraldi cap. 3. Hunc cùm geſtaret mater, *nono die priuſquam naſceretur, contigit vt cum ſuo viro vigilanti vigilans ipſa iaceret. Et dum neſcio quid viciſſim ſermocinarentur, infant emiſit vocem quam ambo audierunt. Cumque attoniti, quidnam eſſet obſtupeſcerent, neque ignorare poterant, quod illa vox in alno matris ſonuerit; vocat pater cubicularium, & quoniam ille vagitus increpuerit, adhibito lumine iubet diſquirere. Cùm illa nullum omninò infantem adeſſe, qui vocem illam ediderit ſimiliter attonita proteſtaretur, infans iterum ſecundò ſonuit. Et poſt modicum internallum, ſonuit etiam tertiò, videlicet ſicut recens natus vagire ſolet. Ter igitur in ventre matris auditus eſt, quod profectò tam mirum eſt, quàm & contra naturæ modum conſtat accidiſſe. Et quia non caſu, ſed diſponente rerum ordinatore Deo factum eſt, fortè vox illa iam præſagiebat, quod in huius mortalitatis clauſura vitales actus erat habiturus.* Cùm geſtaretur materno vtero S. Vincentius ordin. Prædicatorum, velut latrantis canis vox audiebatur, quod magnum concionatorem quandoque futurum indicabat, vt conſulenti ea de re matri reſpondebat Iacobus Romanæ Eccleſiæ Cardinalis & Valentinæ vrbis Epiſcopus. Auctor vitæ lib. 1. cap. 2. apud Sur. tom. 2. B. Iacobus à Marcia Anconitana, grauidam matrem prædones metuentem vtero clauſus voce ſonora ita ſolatus eſt: *Ne time, mea mater, lento viam inſiſte pede, inoffenſa domum peruenies.* Ex Chronico S. Franciſci tom. 3. lib. 6. cap. 1. De Gonzalo Sylueria, illud (vt vitæ auctor Nicolaus Godignus lib. 1. cap. 1. refert) proditur memorabile, quod tertio ante ortum die, vtero adhuc incluſus, matris viſcera vagitibus impleuerit, communem præoccupans hominum conditionem, quos in ipſo ſtatim veſtibulo vitæ natura abiicit ad lacrymas. Sed glorioſiùs videtur ipſam natiuitatem cantu præuenire, quod de Benedicto Patre noſtro, citati auctores aſſerunt, quaſi ſua natiuitate vitáque quamplurimis æternæ lætitiæ cauſſa eſſet futurus.

S. Vincentius.

B. Iacobus à Marcia.

Gonzalus Sylueria.

Obiectio.

Sed aduerſus ea quæ de tam illuſtribus Sancti Benedicti progenitoribus dicta ſunt obiiciet fortaſſe aliquis, Thomam Bozium lib. 6. de ſignis Eccleſiæ Dei cap. 6. num. 17. ita ſcribere: *Benedictus adoleſcens nulla eximiæ nobilitatis & eruditionis laude præſtans, nullis humanarum rerum, quibus interdum, mortales capiuntur, præſidiis & ornamentis inſtructus, audet normam vitæ inducere longè auſterrimam.* Quibus verbis negat eam, quam probauimus, nobilitatem. Sed cùm antiquorum neminem pro ſe citet, parum vrget eius auctoritas cùm præter allatos auctores, Breuiarium Romanum nobili cum dicat genere ortum; & Adreualdus perantiquus Monaſterij Floriacenſis ſcriptor lib. 1. de miraculis S. Benedicti cap. 1. ſic ſcribat: *Quanta dignitatis parentibus progenitus fuerit, teſtantur ruinæ palatij eorum, cum adicula propè Mania Nurſinæ vrbis ſita: tantæ quippè magnitudinis, perplexique operis ex fundamentis conſtitiſſe conuincitur, vt quælibet palatia potentiſſimorum ſuperauerit Regum, nec modicis queat reparari impenſis.* Quæ nobilem valde fuiſſe arguunt.

De S. Benedicti progenitoribus. Reſponſio.

Sed hæc de tanta S. Benedicti nobilitate ex aliorum potiùs ſententia hic repræſentamus, quàm quod congruis ea documentis aſtruere valeamus, aut velimus. Aſſertores nominauimus, quos, ſi quis validè conuincat, à nobis qui iſta minus aſſequimur aut excutimus, non eſt quod reformidet, cum exigua ex parentum gloria videri queat ſancti Benedicti commendatio, qui illam pro Chriſto generosè contempſerit. Lubet hic cum S. Hilario Arelatenſi, ſermone de S. Honorato, loqui: *Faſtigium eſt nobilitatis inter Dei filios computari; nec addere huic nobis quidquam ad dignitatem terrenæ originis decus, niſi contemptu ſuo poteſt. Nemo eſt in cæleſtibus glorioſior, quàm qui repudiato patrum ſtemmate ſola elegit Chriſti paternitate cenſeri. Prætermittere itaque liceret auita illius ſæcularium honorum inſignia, & quod concupiſcibile ac penè ſummum mundus habuit, vſque ad Conſulatum prouectam familiæ ſuæ nobilitatem maiore generoſitate pectoris faſtiditam: nec placuiſſe illum ſibi de ſuperuacuis ſuorum honoribus, qui pro amore veritatis iam ſuos non optabat.* An non quod alia occaſione dixit Bernardus, ſubiungere hic liceat: Benedictus, tu *in nobilibus, qui pro gloria certantibus cæteris de contemptu gloriæ glorioſiùs ſublimaris & ſublimiùs gloriaris: inſignior planè atque illuſtrior quod de paruis factus ſis, quàm quòd ortus de magnis; illud namque Dei munere tuum eſt, hoc tuorum.* Ita nimirum quod olim Auguſtinus epiſt. 179. dixerit, *generoſiùs elegit Anciana poſteritas tam illuſtrem familiam beare nuptias neſciendo, quàm multiplicare pariendo; & in carne iam imitari vitam Angelorum, quàm ex carne adhuc numerum augere mortalium.*

Animi illuſtris nobilitas.

Digitized by Google

PROLEGOMENON XVI.

De S. Benedicti nomine.

De ſuaui Sancti BENEDICTI *nomine.*

VT benedictionis dulcedinem in ſuauiſſimo B. P. BENEDICTI latentem nomine, apis argumentoſæ more, modoque exſugamus, præfari libet, quæ de nominum impoſitione glorioſus Martyr Cyprianus, vel quis alius æui eius ſcriptor prologo in librum de Cardinalibus Chriſti operibus ad Cornelium Papam præloquitur: *Solent*, inquit, *Matres infantulis nuper editis in ipſo vitæ introitu aptare vocabula, & ex aliquibus præcedentibus vel circumſtantibus cauſis, vel ex genere, vel ex euentibus imponere nomina; vt in ipſis primordialibus initiis quædam præfigerentur commonitoria ingredientibus vitam, ne nomen eis eſſet ad ignominiam, ſi originalis naturæ traductio à conſueto limite deuiaret, & à virtute Patrum degenerans, indigna ſucceſſio monſtri, non hominis faciem exhiberet. Reſpicerent potiùs ad nomina vel officia ſua, quorum inſpectio honeſtæ conuerſationis formam eis infunderet & doctrinam, vt honorificarent naturales cauſas & rationales diſciplinas, nec in aliquo elementarias amaricarent dulcedines, vel primarias offenderent dignitates. Promiſſum eſt in populo antiquo & inſtitutum, vt aliqua eſſet in vocabulis ratio, & interpretarentur nomina vitam, & exprimerent aliquam perſonæ proprietatem, ſecundum quam vel differret à cæteris, vel etiam communicaret. Sic in nominibus Patriarcharum Abraham, Iſaac, & Iacob magnarum rerum extitere indicia, & preloquebantur ventura, nec deerat impoſitorum nominum ſecundum ſenſum ſuorum effectum certitudo.* Hactenus ille.

Quæ olim nominis imponendi ratio.

Dabantur nomina boni ominis indicia.

Nomina quædam ſuauia.

Olim quoque apud Gentiles (vt Serarius in cap. 2. Joſue quæſt. 17. annotauit) fuerunt fortunata quædam & boni veluti ominis nomina: vt Valerius Lucrinus, & ſimilia: fuêre quædam ſuauia, & iucunda; vt Hiacynthus, Narciſſus, Charilaus, Earinus; de quo Martialis: lib. 9. Epigram. 12.

Nomen cum violis, roſiſq; natum:
Nomen nectare dulcius beato.

Quædam auguſta.

Fuerunt etiam quædam auguſta, & in ſummo apud omnes pretio ac veneratione. *Tantum*, ait in Macrino Capitolinus, *deſiderium nominis Antonini fuiſſe dicunt, vt niſi populus & milites Antonini nomen audirent, Imperatorium non putarent.* Et in Diadumeno Lampridius: *Fuit quidem tam amabile illis temporibus nomen Antoninorum, vt qui eo nomine non vteretur, mereri non videretur imperium.* Et poſtea. *Extat Epiſtola Opilij Macrini, quâ gloriatur, non tam ſe ad imperium perueniſſe, qui eſſet ſecundus Imperij, quàm quod Antonini nominis eſſet pater factus: quo clarius illis temporibus non fuerat vel Deorum.* Vnde & paſſim hoc nomen dicitur ſanctum, ſacratum, Cæſareum, Jmperatorium.

Sanctorum quorumdam & hæc prærogatiua eſt, vt ne ipſum nomen vacuum ſit luce laudis. *Sicut Dominum*, inquit Chryſologus ſerm. 154. *prædiorum limitibus affixi tituli proloquuntur, ita nomina ipſa ſæpe Sanctorum merita indicant, teſtantur inſignia.* Commendatur à Gregorio Nazianzeno oratione de S. Meletio, quòd hic Sanctus eſſet reapſe quod audiebat nomine; mores, inquam, & nomen haberet melleum. S. Agnetem, ait Ambroſius lib. de Virginibus, non hominis nomen, ſed Martyris oraculum habuiſſe.

Nomen, Benedictus, benedictionis præſagium.

Fuit & S. P. N. BENEDICTO ipſum hoc nomen ſanctioris vitæ, & ampliſſimæ, quam à Deo accepturus erat, benedictionis omen, quare paſſim ab hac appellatione ipſum parentem noſtrum. Scriptores quà veteres quà Neoterici celebrare conſueuerunt. Atque vt olim Nolanus Antiſtes (natali 1. S. Fœlicis) de ſuo canebat Patrono.

Meritis & nomine Fœlix.

Jterumque Natal. 2.

Fœlix, hoc merito, quod nomine; nomine & idem
Qui merito.

Non ſecus magnus Gregorius Patriarchæ noſtri laudes ab ipſo nomine texere cœpit: *Fuit*, inquit, *vir vita venerabilis gratia* BENEDICTVS *& nomine.* Et Bernardus ſermone de Sancto Benedicto: *Celebramus magiſtri noſtri glorioſi Benedicti natalem, cuius dulciſſimum nomen cum omni vobis iucunditate amplectendum eſt & honorandum; quoniam ipſe Dux veſter, ipſe Magiſter & Legifer veſter eſt.* Sed diſquirimus ſigillatim vocabuli huius excellentias, prout quidem illæ S. Patri Noſtro conueniunt.

1. Excellentia.

PRIMA autem ſit, quod hoc ipſum nomen ſit Dei, quo nihil ſublimius cogitari poteſt. De Moyſe iam olim dixit Ambroſius lib. 1. de Cain & Abel. cap. 2. *Moyſes humana dignitatem conditionis exceſſit eouſq; vt Dei vocaretur nomine, poſui, inquit, te Deum Pharaonis.* Annon & Legifer noſter Dei vocatus eſt nomine, cùm toties Deus in ſacra ſcriptura vocetur BENEDICTVS? Hinc antiquus Floriacenſis Poeta Gauzbertus, apud Aimoinum his verſibus eum celebrauit:

Quem Deus æterna faciens de ſede potentem
Hæredem proprij nominis eſſe dedit.
Nam fuit, eſt, & erit BENEDICTVS *iure vocatus, &c.*

Digitized by Google

De S. Benedicti nomine. 2. Excellentia.

Secunda deinde excellentia eſt, quod Benedicti nomen Chriſto peculiariter competens, noſtro Parenti communicatum ſit. Quod ſuauiter expendit & expreſſit S. Aldhelmus Orientalium Saxonum Epiſcopus lib. de laude Virg. cap. 15. ſic loquens: *Nec prætereundum arbitror beatæ memoriæ Benedictum, quem ab ipſis infantiæ cunabulis ita fortunatum vocabuli præſagium poſcebat, vt penitus aliter in propoſito diuinæ religionis viuere nequiret, quam propriæ appellationis dignitas & cæleſtis* εὐλογίας *prærogatiua permitteret. Nam ſupernæ liberalitatis munificentiâ, cùm actus puer polleſceret, & fecundis meritorum ſucceſſibus per auguſtum Heſperiæ regnum latè crebreſceret: haud fruſtra felix vocabuli priuilegium participauit, cum Aduocato & Redemptore noſtro, de quo lactantes Euangelici conſonâ voces harmoniâ pſallentes concorditer cecinerunt:* Benedictus qui venit in nomine Domini. *Quæ verba*, ait Dionyſius Carthuſianus ſer. 2. de S. Benedicto, *ad litteram de Chriſto conſcripta, de B. P. N. Benedicto congruè exponantur, quoniam gratioſè Benedictus, id eſt, multiplici gratiâ decoratus ac repletus fuit à Spiritu ſancto.*

Hoc nomine Martyres compellati:

Dulciſſimum autem hoc & ſuauiſſimum Chriſti nomen adeò Chriſtianis gratum fuit, vt illud etiam ad SS. Martyres, qui Chriſti veſtigia proximè ſunt ſecuti, transferendum putauerunt. Tertullianus enim ad Martyres in carcere conſtitutos ſcribens, eos *Benedicti* nomine cohoneſtare voluit: *Inter carnis alimenta*, ait, *Benedicti Martyres deſignati.* Et paulò pòſt: *In primis ergo Benedicti nolite contriſtare Spiritum ſanctum, qui vobiſcum introiit carcerem.* Ac deinde: *Sic nunc, Benedicti, carcer* Chriſtianus moleſtus. Ac mulieres eodem libro alloquens: *Proinde*, ait, *vos Benedictæ, quodcumque hoc durum eſt, ad exercitationem, virtutem animi & corporis deputate.* Eundem titulum Eleutherio Romano Pontifici & Martyri iam defuncto attribuit in præſcriptionibus aduerſus hæreſes cap. 30. Sed & idem titulus velut patientiæ præmium aliquando legitur.

Nec non patientiâ illuſtres.

Anno ſiquidem Domini 955. vt refert Flodoardus ad ann. 928. in Chronico, *Benno dum in Alpibus Eremiticam vitam duceret electus eſt Metenſis Epiſcopus, & poſt biennium à Metenſibus eſt excæcatus: cuius immanis ſacrilegij causâ Synodus Duiſbergenſis congregata omnes illius ſceleris auctores excommunicauit, & Adalberonem loco eius ſubſtituit. Porrò Benno hæc omnia patienter tolerans, exemplo magnæ tolerantiæ relicto cognominatus eſt Benedictus.* Martyrum enim cognumine dignus erat, qui eorumdem patientiam tam fœliciter imitabatur.

& Confeſſores.

Sed non Martyribus tantùm, verùm etiam Confeſſoribus idem vocabulum aſſcriptum legitur, ſæpiuſque apud Heraclidem occurrit; qui hoc nomine S. Antonium cap. 1. appellat, & de Melania agens; *Benedicta*, inquit, *illa ſumpta veſte pueruli.* Eodem titulo Paulinus Epiſt. 41. Alipium Epiſcopum honorat:

Nomen hoc olim in delitiis habitum.

Quinimo apparet hoc Benedicti nomen Chriſtianis olim in delitiis fuiſſe, quo honoris & amoris erga ſe inuicem appellarint. Ita Simplicium Bituricenſem Epiſcopum Sidonius Appollinaris lib. 7. Epiſt. 9. *Benedictum* nominat. Vbi Sirmundus: *Non eſt*, inquit, *cognomen hoc loco Benedictus, ſed Epithetum, quo Chriſtianos viros plerique ornabant.* Paulinus epiſt. 9. ad Seuerum: *Alius libellus ex his eſt, quo ad Benedictum, id eſt, Chriſtianum virum, amicum eum Endelechium ſcripſiſſe videor.* Sic Benedictus Paſchaſius Paulino eidem in Epiſtola ad Victricium. Et ipſe Paulinus à Fauſto Regienſi Benedictus vocatur. Benedictus Tetradius, & Benedictus Agricola Gregorio Turonenſi dicuntur lib. de glor. Confeſſ. cap. 86. & lib. 3. hiſt. cap. 16.

Ægyptiis Græciſque etiam non inconſuetum

Videtur autem etiam hiſce temporibus Ægyptiorum & Græcorum conſuetudo eſſe, Eccleſiaſticas aut religioſas perſonas honoris aut obſeruantiæ cauſa inſignire nomine Benedicti, nam in legatione Eccleſiæ Alexandrinæ ad ſedem Apoſtolicam (quam ad finem 6. tomi Annalium Eccleſiaſticorum refert Baronius) Gabriel Patriarcha Alexandrinus, Clementi VIII. ſcribens, eum qui Apoſtolicas ei litteras detulerat, vocat Benedictum. *Miſiſti*, inquit, *per filium Benedictum, dilectum, amabilem, deuotum, orthodoxum, Hieronymum Vecchettum, &c.* Et paulò pòſt: *Certiorem te facimus, Pater ſpiritualis, olim veniſſe filium Benedictum Ioannem Baptiſtam cum literis Domini Patris Papæ Gregorij XIII.* De ſuis autem ad Pontificem Legatis, ita poſtea ſubdit: *Sanctitatem quam certiorem facio miſſos eſſe à nobis cum his litteris, filios Benedictos, Sacerdotem Ioſephum, & Sacerdotem Abdel-meſſiam, &c.* Nomen igitur hoc, quod Sanctis & Chriſtianis velut dignitatis cuiuſdam titulus, aut ad exprimendum dilectionis affectum conceſſum, noſtro Legiſlatori omnino proprium & peculiare fuit.

3. Excellentia. S. Benedicti abundans & multiplex benedictio.

Tertia nominis huius excellentia deſumitur à Benedictione, quia Deus Sanctiſſimo Patri benedixit in omni gratia ſpirituali: Vnde Guaricus Abbas ſerm. 2. de S. Benedicto: *S. Pater noſter gratiâ Benedictus & nomine, cuius memoria in benedictione eſt, ipſe profectò fuit Benedictus vir, qui confiſus eſt in Domino. Quem enim Dominus præuenit in benedictionibus dulcedinis, vt in Domino confideret, iam benedixit omni benedictione ſpirituali in cæleſtibus in Chriſto, quia in Domino confiſus eſt. Nec ſolùm in cæleſtibus benedictionem omnium Angelorum, ſed etiam in terreſtribus benedictionem omnium gentium dedit illi Dominus. Vbi enim gentium non benedicitur hodie benedictus Domini Benedictus? Planè benedictio Domini ſuper caput iuſti, quem tot benedictionibus cœli & terræ gratia Dei cumulauit.* Eodem ſenſu S. Odo Cluniacenſis ſerm. de S. Benedicto: *Videant*, inquit, *& gaudeant quàm propriè vocetur Benedictus, quem Deus adeò benedixit in omni benedictione ſpirituali, & per quem tanti benedictionem hæreditate poſſidebunt. Fateor enim quod eiuſdem Patris dilectoribus adeò placet tali vocabulo cenſeri, quod ſolet maximè poſt diuinum nomen in ore Chriſtiano verſari. Quid enim piè loquens aut Benedictum, aut benedictionem ſub quolibet obtentu non dicat?* Joannes Raulinus Ordinis Cluniacenſis Doctor, ſerm.

Digitized by Google

ſerm. de S. Benedicto, beato Monachorum Patri illud Eccleſiaſtici accommodat: *Benedictionem omnium gentium dedit illi, & teſtamentum ſuum confirmauit ſuper caput eius. Iacob,* inquit, *in ſuis benedictionibus inter cæteros Patriarchas videtur figuram B. Benedicti pratuliſſe. habuit enim Iacob benedictionem à patre in tribus: hoc eſt in rore cæli, in pinguedine terræ, & in ſeruitute populorum. Sic Benedictus maximè in Clauſtro, habuit a patre cæleſti benedictionem de rore cæli, id eſt, in ſuauitate contemplationis, quæ mentem illuminat & dulcorat. Secundò in pinguedine terræ, id eſt, in fœcunditate virtutum, quæ animam ſpirituali prole fœcundat. Tertiò ad litteram, in multitudine ſibi ſubditorum & ſubſeruientium monachorum, vt etiam de eo dici poſſit:*
Deut. 33. *Benedictus in filiis Aſer. Aſer enim interpretatur Beatus. Sic Benedictus in filiis beatus eſt.* Sic ille. Iacobus de Voragine ſerm. 3. de S. Benedicto, Abrahæ Patriarchæ ſanctum comparat Benedictum, & quòd huic non minùs quàm illi, poſtquam de domo Patris ſui & cognatione ſua exiens venit in terram & ſolitudinem à Deo ſibi
Gen. 12. præparatam dixerit Deus: *Faciam te in Gentem magnam, & benedicam tibi & magnificabo nomen tuum, eriſq; Benedictus.* Verè enim Benedictus in magnam exereuit gentem qui tot millium Pater extitit Monachorum, & magnificatum eſt nomen eius coram oculis diuinæ Maieſtatis deſcriptum in libro vitæ, & nunc honorabile in tota eccleſia: eſtque benedictus tam in hac quàm in altera vita. Thomas de Trugillo ex Ordine Prædicatorum tom. 2. Theſaur. concionat. in feſt. S. Benedict. oſtendit beatiſſimo Patri Noſtro conuenire illa Deu-
Deuteron. 28. 1. teronomij verba: *Si audieris vocem Domini Dei tui, vt facias atque cuſtodias omnia mandata eius quæ ego præcipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelſiorem cunctis gentibus, quæ verſantur in terra. Venientq; ſuper te vniuerſæ benedictiones iſtæ, & apprehendent te: ſi tamen præcepta eius audieris, benedictus tu in ciuitate, & benedictus in agro. Benedictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ. Quod quidem,* ait, *Trugillo appoſitè quadrat beato Benedicto, qui auditâ voce Domini, & ſeruando eius præcepta & mandata, meruit Dei benedictionem. Fuitq; benedictus in ciuitate in quâ dedit bonum exemplum, & multas Chriſto animas lucrifecit. Fuit autem benedictus in agro; ſiquidem cùm ipſe extiterit primus Fundator Monaſteriorum in ſolitudine, fecit vt multi ſaluarentur, & Deo multi obſequerentur. Tum etiam benedictus fuit fructus eius, per quem poſſunt intelligi, eius diſcipuli. Fuit etiam benedictus fructus terræ eius, per quem poteſt intelligi multitudo animarum, quæ eius cauſa & occaſione diſcipulorum eius conuerſæ ſunt ad Dominum. Neque hîc adhuc quieuit benedictio, quin potiùs voluit Deus, vt ipſe etiam ſanctus diceretur Benedictus.* Hæc ille.

Addere præterea ex eodem Deuteronomij
S. Benedicti ingreſſus & egreſſus tropologicè explicatus. capite liceret: *Benedictus eris tu ingrediens & egrediens.* Benedictus ſiquidem fuit ingrediens Romam, vt parentibus obediens litteris operam nauaret. Benedictus Româ egrediens, vt ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus, deſpectis litterarum ſtudiis, relictâ domo, rebuſque Patris ſoli Deo placeret. Benedictus
De S. Benedicti nom. cum Nutrice ſua Enfidem locum ingrediens. benedictus ab eodem loco, ne vitæ huius fauoribus extolleretur, egrediens. Benedictus Sublacum & Speluncam ingrediens, benedictus ab eadem egrediens, vt poſita ſuper candelabrum lucerna omnibus qui in domo Dei ſunt luceret. Benedictus vrticarum & veprium denſitatem ingrediens, benedictus ab iiſdem egrediens, vt quaſi ſpinis erutis exculta terra virtutum ſegetes feraciùs daret. Benedictus fratrum congregationem, vt eos ad Regularis vitæ perfectionem duceret, ingrediens, benedictus ab eadem ad locum dilectæ ſolitudinis digrediens, vt ſolus in ſuperni Spectatoris oculis habitaret ſecum. Benedictus è Sublacenſibus locis duodecim iam exſtructis Monaſteriis egrediens, benedictus Caſſinum montem ingrediens. Benedictus in cordis ſui ſecretum ingrediens, & cum Fratribus ad labores agrorum egrediens. Benedictus abyſſum ſapientiæ increatæ, vt Dionyſius Carthuſianus ait, & contemplationis ſecretum, reuelationumque altitudinem diuinarum ingrediens & ad charitatis erga proximum opera egrediens. Benedictus in Oratorium ingrediens, & inter orationis verba ex hoc mundo egrediens. Denique benedictus ingrediens in gaudium Domini ſui, a quo numquam egredietur.

Denique Ioannes Lorinus in Pſal. 49. verſ. 23. exponens illud: *Sacrificium laudis honorificabit me, & illic iter, quo oſtendam illi ſalutare Dei.* Declarans in laudando ac benedicendo Deo, viam ineſſe per quam oſtenſurus ſit aliquando Deus his qui verſantur & occupantur in illo, æternam ſalutem. Confirmat illud à S. Benedicti exemplo & nomine, quod actiuè ſumit, tamquam qui Deum benedixerit. *Benedictus,* inquit, *Latinorum præcipuus Dux Monachorum, ſicut ipſomet nomine diuinas quas frequentabat laudes præferebat, ſic non abſque omine contigit, vt qua die obiit, viderint duo de diſcipulis, quemadmodum prodidit Gregorius, ſtratam palliis, atque innumeris coruſcam lampadibus viam quæ recto Orientis tramite ab eius cella in cælum vſque tendebatur, audierint verè dicentem: hæc eſt via quâ dilectus Domino cælum Benedictus aſcendit. Inchoatio eſt beatitudinis, laudatio Dei, quoniam in illo templo cæleſti omnes dicent Gloriam, & habitantes in domo Domini in ſæcula ſæculorum laudabunt eum.* Sic ille.

Benedicti quoque filij eius qui ab eo benedictionis nomen hæreditarunt, & Benedicti Patris ſequuntur veſtigia, vt & ipſi aliquando audire mereantur: *Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi.* Nimirum hoc Benedicti nomen ab omnibus Benedictinis meritò exigit,

Vt tantum nomen virtutibus æquent.

Sic enim Chryſoſtomus olim homil. 18. in Ioann. monuit: *hac appellatione cæteris omnibus vehementiùs excitari, & promptiores ad virtutem complectendam fieri, nec eâ quidquam indignum facere conari debemus. Quod ſi vs,*

De S. Benedicti nomine.

qui Principis cuiuſpiam, aut alterius clari viri nomen ſortitus eſt, cùm id audit, tumet atque ſuperbit, & magna id ſibi gloria arbitratur, eiuſq; auctoritatem pro viribus ſeruare nititur, quid nobis faciendum eſt (qui magno hoc Benedicti nomine) appellari dignati ſumus? Nónne ita animam noſtram inſtituemus, vt non afficiatur infamiâ, qui tanta nos honore proſecutus eſt? Ita Chryſoſtomus.

PROLEGOMENON XVII.

Varia S. BENEDICTO *ab Illuſtribus Scriptoribus attributa Epitheta.*

In S. Benedictum Elogia.

CVm proprium S. Patris noſtri BENEDICTI nomen ex diuerſis Scriptoribus vtcumque illuſtrauerimus lubet hîc velut vno faſce colligere quę eiuſdem nomini à pleriſque adiecta ſunt *E-pitheta.* Quis enim, quantuſque fuerit beatus hic Pater, ex tanta titulorum maieſtate, & tot appellationum theſauris, quibus eum pro ſuo quique affectu, ipſiuſque merito paſſim condecorârunt, non difficulter coniiciet. Pręclara igitur hęc ELOGIA vitę virtutumque eius guſtum quemdam, & veluti promulſidem exhibebunt, vt candidus lector, quò dulciora & ampliora de tanto Patre intellexerit, eò ardentiùs inhiet, & plura de eo cognoſcere appetat. Vt autem ordine hîc quodam procedamus, per vtramque Triumphantem ſcilicet & militantem diſcurremus Eccleſiam, vndequaque colligentes Beatiſſimi viri pręconia; cui hoc à Deo Opt. Max. tributum eſt, vt ſapientiam eius enarrent gentes, & laudem eius vtraque enuntiet Eccleſia. *Nemo laudabilior*, inquit Ambroſius lib. 1. de virginib. *quam qui ab omnibus laudari poteſt.* Nullus commendabilior, quam quem Deus commendat. Proinde:

A ſummo hoc ſumam Principe principium,

De S. Benedicto Teſtimonium Dei Patris.

DEVS PATER apud S. Hildegardem lib. 2. viſione 5. num. 21. hoc ſancto Patri noſtro perhibet teſtimonium: *Sol diſcretam & bene diſpoſitam viam in ſeruo meo Benedicto declarat, quem ego per ardentem ignem traduxi, docens eum in veſtitu conuerſionis ſuæ incarnationem filij mei colere, & in abnegatione voluntatis ſuæ paſſionem illius imitari, quia ipſe Benedictus eſt quaſi alter Moſes in lapideo foramine iacens, & corpus ſuum in multa aſperitate ob amorem vitæ crucians & conſtringens.*

Deiparæ Virginis.

DEIPARA VIRGO MARIA apud S. Birgittam lib. 3. Reuelat. cap. 20. hæc de ſeruo Dei magnalia enuntiauit. *Bonus ille Abbas Benedictus, donum gratiæ quod acceperat multiplicauit, quando omne contempſit quod tranſitorium erat, quando carnem ſuam ſeruire coegit animæ, quando nihil præpoſuit diuinæ charitati. Mundus erat ei mortuus, & cor eius totum plenum Deo. Sed placuit Deo Benedictum vocare in montem, vt cum pluribus innoteſceret, plures eius exemplo ad perfectionis vitam incitarentur. Huius beati viri corpus erat quaſi ſaccus terræ, in quo claudebatur ignis Spiritus ſancti, qui excluſit ab eius corde diabolicum ignem.* Denique cap. 21. *Eius anima erat quaſi Angelus, qui dedit ex ſe calorem magnum & inflammationem. De ſacco B. Benedicti ſpirabat dulcedo Spiritus ſancti, per quem multa monaſteria innouantur.*

Sed iam à cælesti illa ac triumphante Eccleſia ad militantem in terra deſcendamus, atque ab omnibus Eccleſiaſticę hierarchię ſtatibus ea quę Sancto huic aſſcripſerint elogia, colligamus. Audire hîc erit diuerſarum pluriumque vocum, ad tanti viri celebrandas laudes concurrentium dulciſſimum concentum, mirari licebit peritiſſimorum citharœdorum citharizantium in citharis quiſque ſuis ſuauem concordiam, vt vnam ex tot tamque varijs vocibus conſtituere videantur harmoniam. Inter ſummos Pontifices Chriſti in terra vicarios.

GREGORIVS re & nomine MAGNVS pluribus cum ijſque perhonorificis hoc ipſo libro exornat titulis. Nam in primo limine dicitur: *Vir vitæ venerabilis gratia Benedictus & nomine, qui ab ipſo pueritiæ ſuæ tempore cor gerens ſenile. Ætatem quippe moribus tranſiens nulli animum voluptati dedit.* In conſequentibus deinde appellatur. *Scienter neſcius, ſapienter indoctus, Religioſus & pius puer. Plus appetens mala mundi perpeti, quam laudes, pro Deo laboribus fatigari, quam vitæ huius fauoribus extolli. Exemplum hominum. Poſita ſuper candelabrum lucerna. Carnalis voluptatis domitor. Virtutum magiſter. Spinis erutis exculta terra de virtutum ſegete feracius fructum proferens. Regularis vitæ cuſtos. Norma rectitudinis. Vultu placido, mente tranquillus. Secum in ſuperni Spectatoris oculis habitans. In contemplationis ardore in altum raptus. Prœliator fortis. Plurimas animas à morte excitans.* Plura paſſim in ipſo libro occurrent Epitheta. Idem verò Pontifex lib. 4. in libros Regum eumdem vocat: *Arctiſſimæ vitæ magiſtrum optimum, ſummæ veritatis diſcipulum eruditum.* Hæc S. Gregorius. Interpres verò eius

S. Gregorij.

S. ZACHARIAS PAPA mirum eſt quàm ſuauibus & eximijs ſanctum Patrem afficiat titulis, vt pręe amoris erga Patrem ſuum teneritudine in ijs videatur deliciari. In Pręfatione enim hæc repręſentat nomina: *Vitæ inſtitutor religioſiſſimus. Gratiâ Dei ornatus. Cordis munditiâ clarus. Corporis caſtitate decorus. Lucifer ſiue Stella matutina. Venerandus Pater. Multis virtutibus illuſtris.* Eâdem liberalitate, & plenis, quod dici ſolet, modijs deinceps admititur hęc elogia, prioribus præſertim capitibus. Nam capite primo dicit. *Celebris Pater. Studioſiſſimus Dei famulus. Philotheus, ſiue Deum amans. Gloriæ oſor. Verus Dei ſeruus. Homo Dei. Vir Deum ſapiens. Sanctus & Amicus Dei. Beatus, Iuſtus.* Et capite ſecundo. *Deifer & honorabilis vir. Paſſionibus vacuus. Inſuperabilis Pater.* Capite tertio vocatur: *Accuratiſſimus & exercitatiſſimus vir. Signifer ſiue Anteſignanus, & magnus Pater. Benedictionis Pater. Prædeſtinatus à Deo. Diuinis elucens virtutibus. Ad altitudinem angelicæ gloriæ ſublatus. Animarum amans.* Capite ſexto

S. Zachariæ.

Digitized by Google

ſexto dicitur : *Sanctificatus Benedictus. Thaumaturgus, miraculorum operator.* Et capite ſeptimo : *Vexillifer. Fidelis Dei miniſter.* Octauo verò capite pluribus ſe diffundens hęc ei tribuit præconia : *Vir perſpicax, ſimpliciſſimus & per omnia mitiſſimus. Imitator Chriſti, Sanctiſſimus vir & Adamantinus. Mente illuminatus. Pietatis æmulator. Veritatis magiſter.* Vndecimo capite. *Patientiſſimus* a. cap. 12. *Pater.* Jn ſequentibus verò dicitur : a *futurorum* b. 17. 28. *praſcius.* b *diuinus & leniſſimus Pater*, c *honorandus* c. 19. 21. 31. *Pater*, d *Prauidendi dono illuſtris.* e *Chriſtifer.* f *Com-* d. 20. e. 22. *patientiſſimus.* g *Fidelis & prudens diſpenſator Chri-* f. 24. g. 28. *ſti.* h *Laudabilis , Illuminatus & piiſſimus Pater.* h 29. 32. 35.

Duobus his Pontificibus addamus tertium.

Bonifacij 4. Bonifacivm ſcilicet IV. cui in Capitulo, *Sunt nonnulli.* Dicitur , *Monachorum præceptor Almificus* quod imitatus videtur B. Petrus Damiani lib. 6. Epiſt. 10. vbi vocatur *Doctor almificus.*

Ampliſſimo quoque Elogio S. Patrem condecorauit Stephanus III. quod ex Manu-Scriptis Anaſtaſij Bibliothecarij Caſinenſi Chronico adfert Conſtantinus Caietanus, in Epiſtola Encyclica de Collegio Gregoriano, narrat enim hunc Pontificem adſtantibus regibus Carolomanno & Pipino, eiuſque filijs Carolo & Carolomanno, ac S.R.E. Cardinalibus, & Romanis Patricijs, alijſque permultis S. Benedictvm ſic fuiſſe Stephani 3. allocutum : *Aue Chriſti diſcipule, Aue veri Sponſi Amice, Aue Prædicator veritatis, & Doctor Gentium. Aue Legiſlator vniuerſalis, Aue Abba Abbatum, Aue Archimandrita Oecumenice, Aue Columna Orthodoxiæ. Tuus ego, & hi ſeptem Epiſcopi, tuus Clerus , tuus Populus Romanæ vrbis, tui & hi Patricij, tua Lateranenſis Eccleſia, in qua alitus & nutritus es, tuum Caſinenſe Cœnobium, in quo corpore & ſpiritu habitas. Non patiaris nos oculis tuis excludi. Sedem Apoſtolicam protege : Romanum Imperium, & hos glorioſos Patricios corpore Tibi, ſimul & mente proſtratos, ab hoſtibus viſibilibus, & inuiſibilibus defende, & Chriſto pro omnibus orgias funde, quatenus hic & in æternum omnes tuo munere lætemur.* Quod autem in Lateranenſi Eccleſia alitus & nutritus dicitur, exponit idem Caietanus, quòd in eâ Eccleſiâ Hormiſda Papa ſedente, ædificato à ſe Monaſterio primus ipſe præfuerit, & Chorum inſtituerit.

A Pontificali ſolio ad purpuratos Patres S. R.E. Cardinales gradum faciamus. Ex his tempore, dignitate, & merito primus eſt citatus mox

S. Petri Damiani. S. Petrvs Damiani Epiſcopus Oſtienſis qui ſerm. de S. Benedicto ita de eo loquitur: *Pater & Magiſter noſter beatus Benedictus à pueritia mundum cum flore reliquit, & currentem Chriſtum curſu rapidiſſimo ſecutus eſt, nec deſtitit donec conſequeretur.* Et Opuſc. 13. cap. 6. eumdem appellat: *Organum Spiritus ſancti. Cultorem humilitatis. Auctorem & promulgatorem ſanctæ Regulæ.* Lib. 6. Epiſt. 12. *Doctorem inſignem & Eremi cultorem.*

Goffridi Vindocinẽſ. Goffridvs Vindocinenſis Abbas & S. Priſcæ Cardinalis, ſerm. de S. Benedicto, multus quoque eſt in patre ſuo celebrando, qui apud eum nominatur *Sanctiſſimus & venerabilis vir. Mentis conſtantiâ & vigore Spiritus roboratus. Crucifixus crucifixum Dominum ſequens. Pauper Chriſti. Fidelis ſeruus Domini. Templum Spiritus ſancti gratia repletum, laudes hominum & vituperationes eodem animo ſuſcipiens. Cultor Dei, & ſui contemptor. Deſideria carnis mentis ratione mortificans. In* In S. Benedictum elogia. *cuius corde & corpore mundus & flos eius parumcalcatus amore prorſus aruerat. Poſita ſuper candelabrum lucerna , quæ in hominibus peccatorum tenebras fugaret , & eorum mentes ſplendore bonæ actionis irradians, in amorem ſui Creatoris converteret. Omnes ſanctos ac venerabiles Patres, quotquot ab initio ſæculi fuerunt, imitatus veraciter agnoſcitur Pius & diſcretus Pater. Monachis a Deo tanquam Apoſtolus & Angelus deſtinatus. Præcipuus poſt Deum Pater, Paſtor , medicus & Magiſter Monachorum.* Hactenus ille.

Jam vt extra ordinem noſtrum alteriuſque inſtituti ſubnectamus Cardinales, Ioannes Ioannis de Turrecremata. de Tvrrecremata ex ordine Prædicatorum Cardinalis S. Xiſti apta & veneranda S. Patri tribuit epitheta epiſt. ad Arſenium Abbatem. Diciturque ei hunc: *Clariſſimus Pater*, nunc: *Dux & inſtitutor religionis, qui fuerit eximiæ auctoritatis & ſanctitatis.* Aliàs Tract. 17. in Reg. *Doctor & ſapientiſſimus Pater.*

Illuſtriſſimus verò Annalium conditor Cardinalis Baronius non prætermiſit congruis Sanctum Baron. Patrem afficere præconijs apud quem vocatur. *Decus occidentalis Eccleſiæ. Truncus ſurculus ex quo prægrandium exorta ſunt frugiferarum arborum ſilua, quæ vniuerſam repleuerunt occidentalem Eccleſiam. Claritudo lucis, quæ in tetra noctis obſcuritate denſaq. caligine effulſit , quâ vniuerſus catholicus orbis illuſtraretur. Sanctiſſimorum & Doctiſſimorum Patrum Patriarcha Benedictus fuit, fuit fœcundiſſimus propagator.* b *Magnus catholici orbis ſplendor, ſanctiſſimus Monachorum Patriarcha, Chriſti Athleta.* Anno Chriſti 494. b Anno 523.

Liceat hoc loco è ſæculari ſolio duos inſerere, Auguſtos Jmperatorem vnum, alterum Franciæ Regem. Lvdovicvs Pivs in allocutione ad Fuldenſes, vt Candid. in vita Ægil. *Beatum virum Dei Spiritu ſancto repletum* nominat *Benedictum.* Ludouici Pij. Hvgo Capetvs Galliarum Rex filio ſuo venerationem S. Benedicti inculcans vocare non dubitauit: *Ducem omnium Patrem Benedictum , apud communem iudicem ſalutis aditum, tranquillitatis portum; poſt carnis obitum ſecuritatis aſylum.* Hugonis Capeti. Helgald. apud Baronium anno Chriſti 1029.

Ex Epiſcoporum ordine S. Antoninvs Archiepiſcopus Florentinus in Chron. p. 2. tit. 15. cap. 14. de eodem Patre ſic loquitur: *Ipſe S. Benedictus fuit tamquam lignum plantatum ſecus decurſus aquarum, quæ fluminis impetu de libano, id eſt, gratiarum ſpiritualium, quod fructum fecit in tempore ſuo, & fauet multipliciter.* S. Antonini.

Bonizo Epiſcopus Sutrienſis Martyrio coronatus libro de Eccleſiaſticis ſacramentis ait: *Benedictus Monachorum Apoſtolus, qui velut Lucifer Matutinus emicuit.* Bonizonis. Vide Baron. ad annum Chriſti 1089.

Videamus nunc vt celebratus ſit ab Abbatibus; ſed nonnullis tantùm , neque enim omnes huc adferre licet. S. Mavrvs qui cum B. Benedicto diutius vixit eum dixit: *Magnum Patronum. Multorum fundatorem monaſteriorum, neminis poſt beatos & primos Apoſtolos ſecundum.* S. Mauri.

Favstvs vitæ S. Mauri ſcriptor eundem vocat: *Deo dilectiſſimum & perfectiſſimum Patrem; Totius ſanctitatis virum. Eximium Patrem. Probatiſſimum & electiſſimum Deo Benedictum. Sanctiſſimum Deoq. chariſſimum Patrem. Egregium Confeſſorem Chriſti. Operum mirabilium patratorem.* Fauſti.

Digitized by Google

IN S. BENEDICTVM ELOGIA. S. Odonis.

S. ODONI Cluniacenſi ſerm. de S. Benedicto celebratur tanquam *Beatiſſimus Legiſlator, Lucerna ad hoc ſupra candelabrum poſita vt ardens & lucens, omnibus qui in domo Dei ſunt reſplendeat. Præceptor & Dominus legionum Monachorum. Vocatur*, inquit, *& Stella non tamen qualiſcumque, ſed talis quæ erudiens multos ad iuſtitiam refulgeat, iuxta illud Danielis, in perpetuas æternitates. Vocetur etiam ſol, quia fulgebit ſicut ſol cum iuſtis, & nunc in Eccleſia, & tunc in regno Patris eorum. Vocetur etiam Angelus, quia legem requirunt ex ore eius. Domicilium Spiritus ſancti. Qui iugum Domini ab infantia portauit. Princeps Dei, tantorum millibus monachorum præferendus. Spiritalis diſciplinæ Magiſter. Excellentiſſimus Legiſlator.*

S. Odilonis. S. ODILONI in vita S. Maioli eſt *Merito Benedictus & nomine qui quaſi quoddam ſidus cæleſte præclarius enituit.*

Petri Venerab. PETRVS Venerabilis lib. 1. Epiſt. 25. S. Patrem *Charitatis nectareum* vocat. Qui mellifluo

S. Bernardi. BERNARDO ſerm. de S. Benedicto dicitur *Glorioſus monachorum Dux, Magiſter & Legifer. Arbor grandis atque fructifera tanquam lignum quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum. Sanctus Confeſſor Domini, qui fructum ſuum dedit in tempore ſuo. Dilectus Deo & hominibus, cuius non ſola præſentia in benedictione fuit, ſed & memoria etiam nunc in benedictione eſt.*

Trithemij. TRITHEMIVS Abbas lib. 1. de viris Illuſt. cap. 1. *Virum* vocat *clariſſimum, qui palmites ſuos extendit vſque ad mare, & propagines vſque in longinquum, qui non ſolum ſibi laborauit, ſed omnibus exquirentibus veritatem. Nam quantum ad conuerſationem eius pertinet, fuit fide firmus, ſpe robuſtus, geminâ charitate feruidus: mente purus, deuotione præcipuus: in oratione ardens, in meditatione accenſus: in lectione ſanctarum Scripturarum ſedulus, in contemplatione altus: & vt breuiter concludam, omnium virtutum ornatu inſignis: humilis, pudicus, ſobrius, caſtus, & quietus.* Plura vide ibi; quæ alibi repoſuimus. Libro 2. cap. 1. appellatur *Dux & Princeps Monachorum, ac regularis vitæ inſtitutor magnificus, vir ſanctiſſimæ conuerſationis, Spiritu prophetiæ illuſtris.*

Sed nunc Doctorum aliquot & celebrium Scriptorum verba producamus quibus eundem hunc Patrem extulerunt. VENERABILIS BEDA in vita S. Cutberti *Reuerendiſſimum & ſanctiſſimum Patrem vocat.* Eidem in ſerm. de S. Scholaſtica dicitur: *Sanctitatis amator. Virorum ſanctiſſimus. Vir Dei. Pater beatus. Caput omnium Monaſteriorum. Doctor dulciſſimus Doctorum.*

Venerabilis Beda.

PAVLO DIACONO in carmine de S. Benedicto nuncupatur *Fulgida lux ſæcli. Aſtrum mundi. Flos paradiſi. Pſalmicen aſſiduus. Cæleſtis ramitis Iudex,* Et in hymno: *Oſtenſor arcti tramitis. Sidus nouum mundana pellens nubila.*

Aymoini.

AYMOINO autem ſerm. de S. Benedicto dictus eſt: *Rutilant Monachorum gemma. Inclytus Confeſſor. Manſuetiſſimus Legiſlator.*

Pauli Diaconi.

Auctor vitæ S. Adalberti vocat S. Benedictum *Magnum, qui in Caſſino monte claram ſedem poſtremo poſuit, & multos filios Christo generans, pulchram militiam pulcherrimè finiuit.* Dicitur eidem *Magiſter mundo morientium, & totâ mente cæleſtia quærentium, re ſcilicet ac nomine Benedictus, vino & oleo infirmorum medicus egregius, ſub vmbra alarum pullorum Dei inclyta Mater.* Eadem phraſi (vt obiter hoc dicam) S. Martinum dulciſſimam matrem peccatorum appellauit. Placuit & S. Franciſco hæc loquendi forma. Nam collatione 3. agens de Religioſis in Eremitoriis commorantibus, duos ex ipſis deputat qui Marthæ fungantur munere, quos Matres vocat. *Illi fratres*, inquit, *qui ſunt Matres, ſtudeant manere remotè ab omni perſona, vt nemo poſſit eis loqui.*

S. Brunonis. Glorioſus Carthuſiani Ordinis inſtitutor BRVNO de eodem dicere veritus non eſt Tom. 3. ſerm. de Confeſſ. *Ecce plusquam Salomon hic.* Sed ipſum præſtat audire. *Quæris fortaſſe* (ait) *in quo maior ſit iſte? In ſapientia, in iuſtitia, in fortitudine, in temperantia, & ſuper hæc omnia ditior illo & potentior illo. Non dico de ſapientia huius mundi, quæ ſtultitia eſt apud Deum: ad quam iſte nunquam accedere voluit, ſed de illa ſapientia, quæ vera eſt, & quæ ducit hominem ad vitam æternam. Neque dico de diuitiis temporalibus, quæ de templo ſublatæ ſunt ab Ægyptiis & Chaldæis, ſed de diuitiis æternis ſemperq́ manſuris, quæ ab Angelis reponuntur in cælis. His diuitiis abundauit beatus Benedictus. His ſemper ditiſſimus fuit, ibique eas repoſuit, vbi fures non effodiunt, nec furantur.*

Dionyſij Carthuſ. Nec à parente ſuo degenerauit celebris ille Scriptor DIONYSIVS Carthuſianus, apud quem Serm. 1. de S. Benedicto hiſce indigetatur nominibus: *Verè prudens ac humilis ſui ipſius venerationem non ferens. Deo deuotiſſimè vacans. Ingreſſus abyſſum ſapientiæ increatæ contemplationis ſecretum, reuelationum altitudinem diuinarum. Contemplator altiſſimus. In diuitiis gloriæ Dei vberrimè raptus.* Et ſerm. 2. *Multiplici gratiâ decoratus ac repletus Spiritu ſancto. Pater, inſtitutor ac Legiſlator religioſorum. Eremita. Anachoreta. Potens in verbo & opere. Faciens miracula multa & magna, imò maxima, ſoli omnipotenti poſſibilia. Vir ſanctus & innocens. Præclariſſimus Pater.*

VVerneri. Ex eadem familia WERNERVS ROLEWINCK in Faſciculo temporum hæc ei aggerit elogia: *Pater maximus. Totius Eccleſiæ fulcimentum. Norma religionis. Legiſlator excellentiſſimus. Monarcha & Patriarcha omnium Monachorum.*

Plura & apud alios procul dubio occurrent. Hæc nobis ſuffecerint vt indicio ſint quanto amore & honore dilectum Deo Fundatorem ſacri Ordinis noſtri omnes paſſim cuiuſcumque dignitatis homines ſunt proſecuti.

PRO-

PROLEGOMENON XVIII.

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio

Diſquiſitio de Sacerdotio Sancti Patris Benedicti.

Sacerdotij nouæ legis excellentia.

EA eſt Sacerdotij nouæ legis ſumma dignitas atque excellentia, vt principatu ac regno venerabilius maiuſque Chryſoſtomus hom. 1. in verba Jſaiæ illud cenſeat. Nam *Sacerdotis*, inquit, *thronus in cælis collocatus eſt, & de cæleſtibus negotiis pronuntiandi habet auctoritatem.* Et Magnus Gregorius lib. 4. Epiſt. 75. ait: *Quid mirum ſi illos noſtra pietas dignetur honorare, quibus in ſuo eloquio honorẽ tribuens, eos aut angelos, aut Deos, ipſe etiam appellat Deus?* Hanc porrò tantæ celſitudinis eminentiam, magnam decere vitæ puritatem & ſanctimoniam quilibet facilè intelligit. *Quo non oportet eſſe puriorem*, ait Chryſoſtomus hom. 83. in Matth. *tali fruentem ſacrificio? Quo ſolari radio non ſplendidiorem eam manum, quæ carnem hanc diuidit? Os, quod igne ſpirituali repletur: linguam, quæ tremendo nimis ſanguine rubeſcit.*

Magnas requirit diſpoſitiones.

Proinde vt excelſum eſt hoc, ipſiſque Angelis ſtupendum faſtigium; ita etiam periculi habet plurimum. Vnde Auguſtinus Epiſt. 148. *Nihil*, ait, *eſſe in hac vita, & maximè hoc tempore facilius, & lætius, & hominibus acceptabilius, Epiſcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio, ſi perfunctoriè atque adulatoriè res agatur; ſed nihil apud Deum miſerius & triſtius & damnabilius. Item nihil eſſe in hac vita, & maximè hoc tempore difficilius, laborioſius, periculoſius Epiſcopi, aut Presbyteri aut Diaconi officio, ſed apud Deum nihil beatius, ſi eo modo militetur, quo Imperator noſter iubet.* Inde adeò eſt, vt priſci illi Monachi oblatam etiam hanc dignitatem conſtanter reſpuerint, ſerioque admonuerint ad eam non aſpirandum.

Hæc autem cùm ita ſe habeant, quæri non immeritò poteſt, num S. Pater Benedictvs ſacerdotio initiatus fuerit? Cùm enim maximus humilitatis fuerit cultor, veroſimile videtur, à tanti honoris culmine abſtinuiſſe. Verùm cùm quædam ſcribatur feciſſe, quæ non niſi ſolis competere putantur Sacerdotibus, hinc eâ dignitate ornatus fuiſſe credi poteſt. Et S. Gregorij, aliorumque ei tempore magis vicinorum de hac re ſilẽtium, diſputationi locum fecit. Quare quæſtionem hanc, cùm ad S. Patris vitam pertineat, hoc loco paulò diligentiùs diſcutiendam cenſui, ne in commentario, nimiâ forſitan prolixitate offenderet, qua cauſa & hocce Prolegomenon viſum eſt in paragraphos partiri.

§. I.

Auctores qui S. Benedicto *Sacerdotium tribuunt.*

SVffragia hîc primùm colligemus, & vtriuſque ſententiæ auctores fautoreſque enumerabimus, vt ita tandem quid probabilius videatur ſtatuere poſſimus. Agmen ducat affirmatiua ſententia, quæ S. Patriarcham Sacerdotem fuiſſe defendit.

Ioan. Frãc. Brixianus.

Jnculcat hanc Joannes Franciſcus Brixianus, Congregationis S. Juſtinæ Ordinis S. Benedicti Monachus; qui quatuor approbatas religioſorum Regulas, & commentarium Cardinalis Turrecrematæ cum 2. libro Dialogorum S. Gregorij anno 1500. Venetiis edidit, quod opus poſtea *Pariſiis* recuſum fuit. Ad caput autem 23. vitæ S. Benedicti, vbi agitur de intemerata monialibus excommunicatione ad marginem adiecit. *Argumentum quod S. Benedictus ſacerdotali dignitate præditus fuerit.* Cap. item 24. quo dicitur quod *vir Dei manu ſua Dominici corporis eidederit communionem*, ſimiliter adſcripſit: *Argumentum efficax quod Sacerdos extiterit.* Ad 60. Reg. caput idem repetit, & ad 62. *De Sacerdotibus Monaſterij* ita ad marginalem oram loquitur: *Collige per totum quod S. Benedictus fuerit Sacerdos, qui in ſuo monaſterio Sacerdotes habuit: & in aliis haberi diſpoſuit, & Abbati tamen ſubeſſe per omnia: inſuper quod non prohibeantur Monachi: ſed digni cenſeantur Sacerdotio fungi. 16. quæſt. 1. ſunt nonnulli: & alibi multis locis.* Jta auctor ille ſuggerit, ex quibus capitibus S. Patris ſacerdotium colligi poſſe credat.

Ioannes Bertels.

Similiter Joannes Bertels Dialogo 25. in Regulam S. Benedicti agens de Nouitio Sacerdote, cui conceditur poſt Abbatem ſtare, & benedicere, & miſſas canere, *hic*, inquit, *liquet clarè, diuum* Benedictvm *fuiſſe Sacerdotem, licet contrarium multi ſentiant: Si enim ordinat, vt Sacerdos Monaſterium ingreſſus, poſt Abbatẽ benedicat, & miſſas celebret, certè videtur dicere, quod Abbas debeat eſſe Sacerdos, & per conſequens ipſe fuit, fuit, inquam, Sacerdos, Deo gratus atque deuotus.*

Antonius Perez.

Jn eadem mente eſt Antoninus Perez Hiſpanicæ Congregationis quondam Generalis, qui in Commentario ad cap. 9. Reg. num. 12. ait: *Iuxta præſcriptum Regulæ Abbas debet eſſe Sacerdos. Quòd ſi hoc de qualicumque Abbate, quid de illorum capite & Principe Benedicto Patre?* Ad cap. verò 60 num. 7. rurſus ait: *Quod ſi quilibet regularis Abbas debet eſſe Sacerdos; quid (breuiter hoc dico) Abbatum Abbas Benedictus Pater? hoc breuiter ego intulerim in vnum quendam vel alterum, qui neſcio quo ductis ſidere Patriarchæ noſtro ſacerdotium negare tentarunt.*

Antonius de Yepez.

Huic proximè ſuccedit Antonius de Yepez, eiuſdem Congregationis Valliſoletanæ olim Generalis, qui in generali Chronico Ordinis noſtri, ad annum Chriſti 531. pluribus hanc ſententiam confirmat.

Simon Milletius.

Eundem ſequitur Simon Milletius in annotationibus ad caput 23. libri 2. Dialogorum S. Gregorij Papæ.

Matthæus Lauretus.

Sed & Matthæus Lauretus Caſſinenſis Monachus, & Abbas S. Saluatoris de Caſtellis in annotationibus ad eundem 2. librum Dialogorum, quem edito à ſe Chronico Caſſinenſi præmiſit, ad caput itidem 23. probabiliter ait colligi, beatum Patrem Benedictum ſacerdotali ordine inſignitum fuiſſe, productiſque variis ad huius rei confirmationem argumentis, tandem ſubdit: *quæ quidem omnia in vnum collecta, euidenter ferè concludunt, B. Patrem Benedictum ſacerdotali dignitate fuiſſe præditum.*

Auctor Dialogi.

Sed nemo quod ſciam, diligentiùs ac fuſiùs materiam hanc proſecutus eſt, quàm Auctor Dialogi, qui Conciliis Cardinalis Zabarellæ ſubiunctus eſt, & à Molano, ac Arnoldo Wion in Martylogio ad diem 21. Martij citatur: hic enim interlocutoribus Michaële, & Hieronymo, Ordinis S. Benedicti Congregationis S. Juſtinæ de Padua Monachis; magno ſtudio, variiſque è Jure petitis allegationibus, presbyteratum S. Benedicto vindicatur. Quod quidem tanta facit confidentia, vt aſſerere non vereatur

Digitized by Google

Disqviſitio de S. Benedicti Sacerdotio.

reatur *ſtultam eſſe de hac re conſultationem, plus enim quam ridiculum eſſe dubitare, an tot Sacerdotum, Diaconorum, & aliorum qui ſacris ordinibus decorati extiterunt Abbas & Pater almificus Sacerdos extiterit. Rationes ſuas vult eſſe euidentes, & imprudenter ab alijs negari. Abſurdum item & à veritate alienam dicit ſententiam, quæ S. Benedicto negat Sacerdotium, & quod ſummus Abbas & Patriarcha Patrum ea dignitate caruit, quam euidentiſſimis verbis videtur inferioribus Abbatibus delegare.* Jta ille, quiſquis eſt; certum enim Auctorem hactenus deprehendere nequiui.

Et hi quidem ſunt quos reperire datum eſt huius ſententiæ aſſertores; quos vti zelo honoris SS. Patris noſtri ſic ſenſiſſe non ambigo, ita rationum momēta, quæ adferūt, inferiùs ſuis locis reddemus.

§. II.

Quinam S. Benedicto *Sacerdotium negent.*

Contraria ſententia, quæ humillimum & ſanctiſſimum Patrem à Sacerdotij culmine alienum facit, pluribus & vetuſtioribus nititur Auctoribus; quos ordine hic producemus.

Petrus Bleſenſis. Primvs ſit Petrus Bleſenſis Bathonienſis in Anglia Archidiaconus, S. Bernardo coæuus, qui Epiſt. 68. ita ait: *Scio quia Monachorum Pater, & ſacri ordinis Inſtitutor, nec etiam Sacerdotij gradum attigit, experſq; Miſſarum multo tempore, etiam in die Paſche, vtrum Paſchalis eſſet ſolennitas ignorauit.* Rurſumq; Epiſt. 123. *Ad hæc Paulus Eremita, Antonius, Appollonius, Mutius, Hilarion, Paphnutius, & vterque Macarius & Arſenius, B. etiam Benedictus, cæteriq; viri nominatiſſimæ religionis, quorum memoria in benedictione eſt, nunquam gradum Sacerdotij attigerunt: in ſua tamen ſimplicitate ſaluati ſunt.* Hæc ille.

Philippus S. Bonæ ſpei Abbas. Secvndvs ſit ætate huic æqualis Philippus Bonæ ſpei Abbas, qui libro de continentia Clericorum cap. 84. ita ait: *Denique B. ille Benedictus, qui multa Monachorum Monaſteria ædificauit, qui viuendo & ſcribendo ad vnguem monachos informauit, qui ſanctitatis ſuæ commendabile reliquit poſteris monumentum, dum Regulariter viuēdi non mediocre præbuit documentum; non quidem Presbyter legitur extitiſſe, nec tamen ei quidquam monachalis dignitatis creditur defuiſſe. Attendens quippe, quia non facit monachum ad ſacros ordines prædicta promotio, ſed abiectio propria, labor, ſilentium, diſciplina, quies, religio: non putauit quidquā iniuriæ monachico propoſito Benedictus inferre, ſi ſe monachis contenderet, non ſacris ordinibus, ſed ſacris moribus anteferre.*

S. Bonauentura. Tertivs teſtis eſt Seraphicus Doctor S. Bonauentura, qui Regulam S. Franciſci explanans, ad illa verba: *Miniſtri ſi presbyteri ſunt,* &c. ita ſcribit: *Iſtud dictum eſt Ordinis principio, in quo erat raritas Sacerdotum, maximè quia S. Franciſcus ex humilitate legitur Sacerdotium fugiſſe ſicut & S. Benedictus.*

S. Petrus Cæleſtin. Qvartvs teſtis eſt S. Petrus Cæleſtinus, qui Sacerdotio initiatus, tanto tamq; ſtupendo officio ſe reputans indignum, ab altaris oblatione decreuerat abſtinere. Hac de re cum deliberaret, apparuit ipſi in ſomnis Abbas, à quo religionis habitum acceperat, ipſum ſalutans & orationis petens ſuffragium. *Cùm autem ſubitò receſſurus videretur, Petrus per Deum viuum eum adiurat, vt quid in hac ambiguitate eſſet agendum, paucis explicaret. Ille oblationem ſalutarem ne omitteret perſuaſit. Obijciente autē Petro ſanctiſſimos Patres, Benedictum inſtitutorem Monachorum ſapientiſſimum & Antonium illum magnum, ac Seraphicum Franciſcum, cæterosq; quamplurimos tanto ſe miniſterio reputaſſe indignos, ſe autem vermiculum eſſe ac peccatorem abiectiſſimum. Tum ille: Quis (inquit) ô fili, vel Angelus ſatis hac maieſtate dignus? Sacrifica fili, ſed cum timore & reuerentia.* Jta in vita eius ex Petro de Aliaco, Dionyſio Fabro, alijſque antiquis monumentis collecta & inſerta lib. 6. de vitis Patrum Occidentis per Benedictum Gononum Cæleſtinum. Quòd ſi S. Benedictus presbyter fuiſſet, quàm pronum fuiſſet huic Abbati id hac præſertim tam inſigni occaſione aperire: cùm hoc ad S. Petri Cæleſtini conſolationem vel maximè feciſſet.

Petrus Boërius. Qvintvs teſtis eſt Petrus Boerius, Decretorum Doctor inſignis, & Abbas Cœnobij S. Aniani, ac deinde Epiſcopus Vrbeuetanus, in caput primum Regulæ, agens de Anachoretis, ait, *Nec lego B. Benedictum Miſſam celebraſſe: nec quod Monachus eſſet Clericus, vel etiam literatus.* Argu. 16. q. 1. cap. Legi.

Ioannes Cele. Sextvs teſtis eſt, Joannes Cele Rector ſcholarium Swollis, de quo Joannes Buſchius Chronici Windeſemenſis lib. 2. cap. 69. ait, eum initiari noluiſſe, quod multi verè ſancti ad ſacerdotij dignitatem promoueri timuiſſent. *Magnus,* inquit, *Pater* Benedictvs *nigri ordinis inſtitutor, & S. Franciſcus Fratrum Minorum fundator, Ephremq; Diaconus, Magiſterq; Gerardus magnus mole magnitudinis, & dignitatis ſacerdotij, & conſcientiæ ſuæ preſſi, presbyterari recuſabant.* Obijt autem ille anno 1417.

Dionyſius Carthuſ. Septimvs teſtis eſt, Dionyſius Carthuſianus lib. de vita & regimine Archidiaconorum art. 6. vbi ait: *Multi fuerunt ſancti Abbates, qui Sacerdotes non erant; vt Antonius, Pachomius, Benedictus, Maurus, & alij multi, qui monachis ſuis quamuis ſacerdotibus præfuerunt, & paſtorale in illos exercuerunt officiū.*

Auctor horarij Spirenſ. Eccleſiæ. Octavvs teſtis eſt, Auctor Breuiarij, ſiue vt habet titulus, *Horarij Spirenſis Eccleſiæ,* in cuius Kalendario 21. Martij ponitur: *S. Benedicti confeſſoris non Sacerdotis.*

Euſebius. Nonvs teſtis eſt citatus ab auctore Dialogi quidam Euſebius Canonicus Regularis, qui fortè idem ſit cum Euſebio Corrado, cuius lib. 3. cap. 10. meminit Pennotus, aitque in vtroque iure apprimè verſatum, qui Congregationem Lateranenſem, & totum Ordinem Canonicum ſcriptis libris defendit. Cap. verò 55. ait eum ſcripſiſſe de ordine & dignitate Canonicorum Regularium. Hic autem Euſebius allegabat S. Benedictum ſacerdotem non fuiſſe. Vti etiam fecit Collegium Juriſtarum Bononienſe in conſultatione de præcedentia inter Benedictinos Monachos & Canonicos Regulares, pro quibus ſecundo loco hoc ponitur argumentum: Maior quis dicitur & dignior altero, qui à digniore & maiore eſt ordinatus ſeu creatus. Sed Canonici Regulares ordinati ſunt ab Auguſtino, qui maior & dignior eſt Benedicto. Nullus igitur iure æquiparabit Auguſtino Sacerdoti & Epiſcopo, beatum Benedictum non ſacerdotem. Quamuis autem hæc per modum obiectionis poſuerit, in reſponſione tamē vel admittit, vel diſſimulat S. Benedictum non fuiſſe ſacerdotem, ſed tantùm an dictas qualitates à iure non fuiſſe ponderatas quoad ius præeminentiæ. Præterea omnes regulas habere vnum auctorem verum, ſcilicet Deum & ſummum Pontificem. Ex hoc capite vnam Regulam non præſtare alteri. Dialogiſta verò ſcribit quæ Euſebius ait de S. Benedicto, eum ſine vlla auctoritate aſſeruiſſe, & manifeſtè oſtendere ſe illud ſomniaſſe.

Extare

Extare verò tractatum D. Vrbani de Mediolano Abbatis S. Sixti, qui *Defenſorium Monachorum* intituletur, in quo omnia in illo Euſebij libro impreſſa diſcolorantur. Felinum quoque Sandæum Rubrica de Maiorit. & obedient. ſoluere rationes adductas ab eodem Euſebio.

Bellarminus. DECIMVS teſtis Illuſtriſſimus Cardinalis Bellarminus, qui lib. 1. de Romanu Pontifice cap. 27. ait: Antonius, BENEDICTVS, Franciſcus, ne quidem Presbyteri fuerunt, & tamen ab Eccleſia, quoad cultum attinet, multis SS. Epiſcopis & Martyribus & ſummis etiam Pontificibus præponũtur.

Suarez. VNDECIMVS teſtis Franciſcus Suarez magnæ inter ſcholaſticos Doctores auctoritatis tom. 4. de relig. lib. 10. cap. 6. num. 4. dicens: Si conſideremus S. BENEDICTVM ſacerdotem non fuiſſe, & illo tempore Abbates ordinariè non fuiſſe presbyteros, &c.

Iacobus du Breul. DVODECIMVS teſtis è noſtris eſt Iacobus du Breul, religioſus S. Germani à Pratis, qui in ſupplemento antiquitatum vrbis Pariſiacæ pag. 93. non veretur adfirmare ſanctiſſimum illum Abbatem, Ordinis Ordinum celeberrimi fundatorem Presbyteratus gradum numquam conſcendiſſe: ita refert, eique conſentit

Proſper Steuart. DECIMVS TERTIVS teſtis, Proſper Stellartius, ordinis Eremitarum S. Auguſtini, libro quem inſcripſit: *Fundamina & Regulæ omnium Ordinum* cap. 31. qui hanc ſententiam etiam teſtimonio Petri Bleſenſis confirmat.

Hieronymus à Politio. DECIMVS QVARTVS teſtis ſit R. P. Hieronymus à Politio Siculus Generalis totius ordinis Capucinorum, qui in expoſitione cap. 7. Regulæ S. Franciſci num. 63. ait: *illa verba regulæ* (*ſi Miniſtri Presbyteri non ſint*) *dicta ſunt pro ordinis principio, in quo erat raritas ſacerdotum, & eò magis quò noſter Seraphicus Pater ex humilitate legitur noluiſſe ad ſacerdotium aſcendere, ſicut & ſanctus* BENEDICTVS *fecit.*

Antonius Molina. DECIMVS QVINTVS teſtis eſt P. Antonius Molina Carthuſianus in inſtructione Sacerdotum tract. 2. cap. 1. qui, cùm dixiſſet plures Anachoretas & Sanctos præ reuerentia ſacerdotio abſtinuiſſe, ſubiungit: *Similiter ſanctiſſimi Patres Antonius, Hilarion, Macarius, Arſenius, & glorioſiſſimus Patriarcha* BENEDICTVS, *innumerique alij, quorum magna & præclara in publicam omnium vtilitatem virtutum extant officia, & monumenta pietatis, quique in terris angelicâ quaſi puritate vixerunt ſacerdotalem ambire inſulam ex ſe nunquam auſi ſunt.*

Philippus Francois. DECIMVS SEXTVS teſtis eſt R. P. Philippus François Abbas S. Agerici Ordinis S. Benedicti in Lotharingia, qui in Gallico libello de ſpirituali renouatione Benedictinis neceſſaria, ſectione 2. cap. 7. ait: Æuo S. BENEDICTI Abbates ordinariè non fuiſſe ſacerdotes, vt patet exemplo S. Equitij, Seruandi & aliorum plurium Abbatum: & veriſimile eſt S. BENEDICTVM particulari Dei inſtinctu, & ex ſpiritu humilitatis, qui in ipſo erat, atque vt filiis ſuis humilitatis præberet exemplum, noluiſſe ſacerdotio initiari, vt poſt eum eiuſque exemplo feciſſe leguntur S. Franciſcus, & alij eminentis ſanctitatis viri. Et rurſum pag. 568. Inter monita quæ adfert, ex quibus Benedictini ſe poſſint ſacerdotali dignitate æſtimare indignos, tertio loco ponit exemplum ſanctiſſimi Patriarchæ & inſtitutoris noſtri BENEDICTI, de cuius ſacerdotio nihil certi inuenitur, at probabile eſt illum initiatum non fuiſſe.

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio.

Petrus Thomas. DECIMVS SEPTIMVS teſtis eſt P. Petrus Thomas Saracenus Bononienſis, in Menologio Carmelitarum in vindicatione pro S. Dionyſio Papa, quæſtiuncula 9. tit. de Clericis, qui velut indubitatum aſſerit S. BENEDICTVM non fuiſſe Presbyterum, ita enim ait: *Non enim Monachi omnes, etiam ſenio confecti, & ordinum inſtitutores, ſacerdotio inſigniti erant, in antiquis S. Paulus Eremita, S. Antonius, S. Hilarion & alij. in modernioribus S.* BENEDICTVS, *S. Franciſcus Aſſiſius, S. Franciſcus de Paula, & alij ob ſacerdotij reuerentiam tanta decorari dignitate recuſarunt.* Menologium hoc editum eſt Bononiæ anno 1627.

Iacobus Marchantius. DECIMVS OCTAVVS teſtis eſt Eruditiſſimus Dominus Iacobus Marchantius S. Theologiæ Licẽtiatus qui in virga Aaronis tract. 1. lect. 5. hæc habet: *Denique S. Benedictus ampliſſimi licet & ſanctiſſimi Ordinis Patriarcha Sacerdotalem Ordinem non ſuſcepit, nec vnquam auſus fuit tantæ perfectionis verticem conſcendere, vtpote gradum Deo proximantem.*

Stephanus Binet. DECIMVS NONVS teſtis eſt Stephanus Binet, in compendio vitarum Fundatorum Ordinum Religioſorum cap. 10. vbi de S. BENEDICTO ait: *Fertur ex humilitate ſacerdotium recuſaſſe, facilè id crediderim, eoq; magis quod maior ei ſit gloria, quod, cùm hoc gradu eſſet digniſſimus, nunquam eum voluerit admittere, ſe eo reputans indignum.*

Franciſcus Hallier. VIGESIMVS accedat teſtis, Franciſcus Hallier, Sorbonæ Doctor, qui in defenſione eccleſiaſticæ Hierarchiæ pro cenſura facultatis Theologicæ Pariſienſis lib. 4. cap. 2. num. 17. refutans illud cuiuſdam aſſertum: Religioſus qui necdum eſt ſacerdos, nondum venit ad perfectionem ſuæ vocationis, oſtendit id verum non eſſe, quia, inquit, ſancti olim monachi, & inter eos S. BENEDICTVS, qui ordinis celeberrimi Inſtitutor fuit, ambo pariter Franciſci numeroſiſſimorum & florentiſſimorum Ordinum Auctores & Fundatores, dici deberent ad vocationis ſuæ apicem non perueniſſe, quippe cùm nunquam ſacerdotio inſigniti fuerint, quod tamen nemo prudens dixerit. Subiungo vigeſimum primum, Hallierij antagoniſtam Ludouicum Cellotium Societ. Ieſu, qui lib. 7. de Hierarchia cap. 11. concedit S. Franciſcum & BENEDICTVM compendio viarum ductos ad culmen virtutis, quamuis Sacerdotio caruerint. Denique hanc ſententiam probabilem valde cenſet Hugo Menardus in eruditis obſeruationibus ad appendicem tertiam capitis 23. Concordiæ Regularum. Nolui hiſce adiungere Eraſmum Roterodamum in Colloquio, qui titulum fecit, CONCIO ſiue MEOAROVS, dicentem: *Franciſcus conſtanter recuſauit Presbyteri honorem, quod idem, opinor, fecit* BENEDICTVS *& Dominicus,* quia Auctor damnatæ lectionis eſt, & Colloquiorum liber omnino prohibitus, & in ſancto Dominico manifeſtè errat, quare nihil omnino ponderis eius verba, qui Monachos, eorumque ſtatum, & vota paſſim ſubſannat, ſententiæ huic adiicere poſſe iudicaui.

Ex his porrò quos receuſuimus ſatis conſtat non eſſe tantùm vnum quendam, aut alterum (vt Antonius Perez loquitur) qui hanc tueantur ſententiam. Immeritò proinde ea ab Auctore Dialogi, vocatur abſurda, & à veritate aliena, nec omni-

Digitized by Google

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio.

omoino ſtulta dici poteſt de hac re conſultatio: quod coin tam multis, & fide dignis comprobatur teſtibus, iiſque ex diuerſis religioſorum Ordinibus, diuerſis locis, & temporibus viuentibus; id ſaltem ſignum eſt, antiquam & valde communem hanc eſſe opinionem: cùm contraria multò paucioribus, ſoliſque Benedictini Ordinis profeſſoribus nitatur.

§. III.

Licuiſſe Monachis ætate S. BENEDICTI *Sacerdotio fungi.*

ANtequam horum Auctorum ſententiam pluribus comprobemus, præmonendus ac præmuniendus mihi hîc Lectoris animus, ne ob illam cauſam S. BENEDICTO denegari Presbyteratum arbitremur, quòd eâ tempeſtate monachi omnes extra clerum eſſent, nec vllis initiarentur ordinibus. Cunſtat enim longè ante S. BENEDICTI tempora Monachos plures ad Eccleſiaſtica officia aſſumptos. Hoc autem vt melius intelligatur, lubet rem paulò altius repetere, & oſtendere Monachos, primò clericatus expertes fuiſſe, qui tamen ſuccedentibus temporibus eis fuerit permiſſus. Nam Monachi medij olim erant inter Clerum & populum. Vnde Dionyſius Areopagita epiſt. 8. ad Demophilum Monachum ait; *Ordinatis Monachis adytorum poſtes ſunt aſſignata, iuxta quas etiam initiantur & adſtant, non ad cuſtodiam earumdem* (ne quis putet ex Oſtiariorum ordine eſſe) *ſed vt agnoſcant tam ſe, quam ordinem ſuum magis populo præ ſacerdotibus propinquare.* Sic & in Synodo Romana ſub S. Sylueſtro, vt citat Gratianus diſtinct. 93. Capitulo, *à Subdiacono*, dicitur Pontiſici presbyter, Presbytero diaconus, Diacono ſubdiaconus, Subdiacono Acolytus, Acolyto Exorciſta, Exorciſtæ, lector, Lectori Oſtiarius, Oſtiario Abbas, Abbati Monachus in omni loco repræſentent obſequium, ſiue in publico, ſiue in gremio Eccleſiæ. In nouiſſima tamen Gregorij XIII. correctione notatur, de Abbate & Monacho in Synodi editionibus nullam fieri mentionem.

Monachi eccleſiaſticis officiis olim deputati:

Antea tamen clericatus expertes:

Et ita quidem primis illis temporibus ſe res habebat; poſtea tamen ad clericatum etiam admiſſi ſunt. Nam S. Athanaſius complures Monachos ſanctitate & doctrinâ illuſtres ſacris ordinibus initiatos in Clerum adlegit, & Sacerdotali dignitate auxit. Quin & Epiſcopos diuerſarum Eccleſiarum adſciuit; quorum ipſe Athanaſius ſcribens ad Dracontium Monachum Catalogum texit, quem reluctantem ad idem miniſterium ſuſcipiendum iodncere conatus eſt, atque etiam induxit. In primo Concilio Nicæno Canone 75. apud Turrianum ita legitur; *Si congregatio fidelium alicuius paracia elegerit aliquem præſtantiorem aliis doctrinâ, prudentiâ, & fide ex iis qui miniſtrant altari, aut ex Monachis, id eſt, Sacerdotibus Monaſteriorum vt ſit Epiſcopus, aut Archidiaconus aut Chorepiſcopus, &c.* Ergo iam tum erant Sacerdotes Monaſteriorum, aut Monachi Sacerdotes. Ex Chalcedonenſis quoque Synod. can. 4. colligitur Monachos tum fuiſſe Sacerdotes, vetans enim *nullum abſolutè ordinari, nec Presbyterum, nec Diaconum, niſi ſpecialiter in eccleſia ciuitatis vel pagi, vel martyrio, vel monaſterio is, qui ordinatur, deſignetur.* In quem Canonem ſcribens Balſamon ait: *Nota ergo, quòd etiam qui ordinantur Monachi dicuntur Clerici, & loci Epiſcopo ſubiciuntur.* Ea igitur ætate ad titulum Monaſterij Monachi ordinabantur Sacerdotes. S. Epiphanius Salaminæ Cypri Epiſcopus vt ad Ioannem Ieroſolymitanum Epiſcopum ſcribit (Epiſt. 60. inter S. Hieronymi) indignum iudicabat quod multitudo ſanctorum fratrum, qui in monaſterio conſiſterent, careret qui ſibi Domini Sacramenta conficerent (Hieronymus enim & Vincentius presbyteri illius Monaſterij, propter verecundiam & humilitatem hoc ſubterfugiebant) Paulianum ad ſe cum diaconis monaſterij venientem, primò diaconum, deinde presbyterum ordinauit, atq; ſe de hoc ad ſanctos presbyteros monaſterij ſcripſiſſe. In eadem Epiſtola mentionem facit Presbyteri & Abbatis Monachorum Gregorij. Auguſtinus quoque Epiſtola 61. Eudoxio Abbati Monachorum inſulæ Capráriæ ſcribit, quem fratrem & compresbyterum ſuum nominat, monetque eius loci Monachos in hunc modum: *Si qua operam veſtram Mater Eccleſia deſiderauerit nec elatione auida ſuſcipiatis; nec blandiente deſidiâ reſpuatis, ſed miti corde obtemperetis Deo.* Idem Auguſtinus Epiſt. 76. ad Aurelium ait: *Ex his qui in monaſterio permanent, non niſi probatiores atque meliores in Clerum aſſumere ſolemus.* Sanctus quoque Hieronymus Ruſticum monachum Epiſt. 4. admonens quomodo ad clericatum ſe diſponere debeat, ait: *Si clericatus te titillat deſiderium, diſcas quod poſſis docere, & rationabilem hoſtiam offeras Chriſto:* Et infrà ita ait, *Sic age & viue in monaſterio, vt clericus eſſe merearis; vt adoleſcentiam tuam nullâ ſorde commacules.* Idem Epiſt. 27. narrat. S. Iſidorum Epiſcopum, Paulæ viduæ Romanæ loca terræ ſanctæ viſitanti occurriſſe cum innumerabilibus monachorum turbis; *ex quibus multos Sacerdotalis & leuiticus ſublimabat gradus.* Hinc Siricius Papa Epiſt. 1. ad Himerium Epiſcopum cap. 13. generalem videtur feciſſe licentiam cooptandi Monachos in clerum. Ita enim ait: *Monachos quoque, quos tamen morum grauitas, & vita ac fidei inſtitutio ſancta commendat, clericorum officiis aggregari & optamus, & volumus: Ita vt, qui intra triceſimum ætatis annum ſunt digni in minoribus, per gradus ſingulos creſcente tempore promoueantur ordinibus; & ſic ad Diaconatus vel Presbyterij inſignia maturæ ætatis conſecratione perueniant, nec ſtatim ſaltu ad Epiſcopatus culmen aſcendant: niſi in his eadem, quæ ſingulis dignitatibus ſuperius præfiximus, tempora fuerint cuſtodita.* Sic Pontif. x. Poſt cuius Decretum plures deinceps ex Monachis ad Sacerdotium promotos veritati conſentaneum eſt. Meminit Caſſianus Collat. 4. cap. 1. Paphnutij presbyteri ſolitudinis, qui Danielem ad eundem presbyterij honorem prouexit. Et lib. 2. Inſtitutionum cap. 10. ſignificat canonicam precem Sacerdotis voce concludi.

Poſtea Clerum:

Et Sacerdotes facti.

Ex quibus, ni fallor, iam ſatis liquet æuo S. BENEDICTI monachos à Sacerdotali gradu non fuiſſe præcluſos, vt mirari ſatis nequeam Gabrielem Pennotum lib. 2. hiſtoriæ Clericorum Canonicorum cap. 18. num. 4. & 7. aſſerere Diuum Benedictum ſuis *non vt clericis, ſed vt laicis*

Regulam

Regulam vitæ præſcripſiſſe, in quâ de clericis monachis ne verbum quidem habeatur. Cùm tamen ſanctiſſimus Pater Regulæ ſuæ cap. 60. *De Sacerdotibus qui in monaſterio habitare voluerint*, præſcribit quomodo Sacerdotes & clerici ſuſcipi debeant, & quomodo officiis clericatus fungi poſſint. Capite autem 62. *De Sacerdotibus Monaſterij* decernit, quomodo monachi ad presbyteratum & diaconatum ſint promouendi, & quæ iam ordinatis ſint cauenda. Proinde non immeritò hîc auctor à Franciſco Biuario S. T. Doctore in Apologetico ſuo pro Lucio Deatro §. 4. reprehenditur. Quod verò vlterius dicit: *Non legi aliquem illorum, qui ſe in primâ ſaltem Ordinis inſtitutione* S. BENEDICTO *militaturos tradiderunt, clericum fuiſſe.* Id manifeſtè refellit Diaconatus S. Mauri, quo, auctore Fauſto, viæ vitæque eius comite & Scriptore iubente ipſo S. BENEDICTO inſignitus fuit. In eadem vitâ occurrit Simplicius presbyter, vnus ea ſociis qui cum S. Mauro miſſi fuerant à S. BENEDICTO in Galliam, qui ſacrificium redemptionis noſtræ obtulit. Ex quibus ſatis euincitur iam tum Sacerdotes & clericos monaſteriis non defuiſſe: Et hinc ni fallor, apud poſterioris æui ſcriptores Græcos illa Monachorum diſtinctio, quâ alij ſimpliciter *Monachi*, alij verò Hieromonachi, ſiue ſacri monachi dicebantur: Hi enim Hieromonachi erant Sacerdotes; de quibus vide Ioannis Meurſij Gloſſarium Græco-barbarum.

S. Benedictus ſuis, non tantùm vt laicis, ſed & vt clericis Regulam præſcripſit.

§. IV.

Qua ratione Monachi olim communicauerint?

IN gratiam monaſticæ antiquitatis ſtudioſorum, non prorſus abs re fuerit; ad hoc, quod in ipſâ ſe offert viâ, non inamœnum (vt arbitramur) deflectere diuerticulum, vt priſcorum aſcetarum titus non nihil intueamur, & cœptum mox iter proſequamur. Conſiderandum autem quâ ratione ad ſacroſancta corporis & ſanguinis Domini myſteria acceſſerint: quod quidem quatuor modis feciſſe reperiuntur.

Monachi quadruplici olim viâ S. Communionis participes ſiebant.

PRIMVM enim, tanquam cæteri ex populo ad communem ædem, Sacramentorum causâ, ſimul cum cæteris ſe conferebant, teſtis Clemens Romanus Conſtitutionum Apoſtolicar. lib. 8. cap. 13. vbi communicantium ordinem ita deſcribit. *Sumat Epiſcopus, deinde presbyteri & Diaconi, & Hypodiaconi, & Lectores, & Cantores, & Aſcetici; & ex feminis Diaconiſſæ ac virgines & viduæ; poſtea pueri & deinde cunctus populus ordine.* vbi monachos vides poſt clerum & ante populum communicaſſe, quod & eorum, vbi ſtabant, indicat locus. Medij enim erant, vt ex Areopagitâ diximus, inter clerum & populum. In vitâ quoque S. Pachomij cap. 26. legitur *ipſe ad horam conuentus Eccleſiæ cum Monachis occurriſſe, ſalutiferaſq́; plebi paginas prælegiſſe.* Conſtat autem eos eò confluxiſſe Communionis gratiâ. Palladius quoque cap. 52. in vitâ Abbatis Apollo, refert monachos ipſius horâ nonâ de monte deſcendere ſolitos, & Euchariſtiam ſumentes, rurſum aſcendiſſe in montem, vbi eorum erant cellulæ. Epiphanius quoque, epiſt. 60. inter S. Hieronymi, commemorat in eccleſiâ villæ quæ erat iuxta Monaſterium ſuum, ſe cum reliquis monachis collectam celebraſſe. Vſitatum id etiam fuiſſe Iuſtiniani temporibus ex Nouellâ ipſius 133. cap. 2. colligitur; vbi præſcribit ne *occaſione Eccleſiarum deambulationes & confabulationes, cum quibus non conuenit, fiant: ſed eo tantum quidem tempore ſacri miniſterij, cum Abbas ſuiſq́; prioribus & ſenibus, ſacrificioq́; completo omnes monachi rurſus ad cænobium reuertantur, vbiq́; ſedeant magnumque Deum honorent.*

1. Communicandi modus.

DISQVISITIO DE S. BENEDICTI SACERDOTIO.

Optimè proinde à Cuiacio in cap. *Verum* de condit. appoſit. annotatum, Monachos olim non eccleſias, ſed ORATORIA habere dictos: quia nimirum nulli in monaſteriis ordinarij, publicique conuentus habebantur. Monaſtica autem Oratoria, vt obſeruauit N. le Maiſtre lib. 1. de inſtauratione antiqui Epiſcoporum Principatus cap. 14. ſubſeruiebant dumtaxat Monachorum precibus & pſalmodiæ. Vnde de Oxyrincho ciuitate ſcribit Ruffinus lib. 2. de vitis Patrum cap. 5. fuiſſe in illâ vrbe *duodecim eccleſias, exceptis monaſteriis, in quibus per ſingula, orationum erant domus.* Et Palladius in Lauſiacâ cap. 7. ait in monte Nitriæ vnam maximam fuiſſe eccleſiam, ad quam ſabbato ſolùm & Dominico die conuenirent, de aliis verò diebus ait: *circa horam nonam licet ſtare, & audire in vnoquoque monaſterio hymnos & pſalmos Chriſti canentes, adeò vt exiſtimet quiſpiam ſe ſublimè elatum tranſmigraſſe in paradiſum.* Hæc ergo pſalmodia fiebat in Oratoriis, S. communio in Eccleſiâ. Sabbato enim & Dominicâ ad horam tertiam ſacræ communionis obtentu conueniſſe monachos, auctor eſt Caſſianus lib. 3. cap. 2. Et hinc fortaſſis eſt quòd S. BENEDICTVS Oratorij nomine, non eccleſiæ aut templi paſſim in ſuâ vtatur Regulâ, vti & S. Gregorius in hac eius vitâ. Atque hæc de primo, quo monachi ad ſacram Synaxin accedebant, modo.

Monachis olim non Eccleſia, ſed Oratoria erant in vſu.

SECVNDÒ, ne monachi frequentiori ſæcularium conſortio exercitationis ſuæ puritatem aliquouſque contaminarent, illudque quod ſcriptum eſt illis accideret: *Commixti ſunt inter gentes, & didicerunt opera eorum*, nonnullis ſatius viſum eſt presbyterum ad ſe aduocare, qui illis & ſacrificium celebraret, & ſacram communionem diſtribueret. Vnde in vitâ S. Pachomij cap. 24. dicitur: *Cùm ſolennitas ex more depoſceret vt myſteriorum cæleſtium participes fierent, ex proximis viculis presbyteros conuocabant, qui eis feſtiuitatem lætitia ſpiritalis implerent. Non enim patiebatur idem ſenex inter eos eſſe quempiam, qui clericatus officio fungeretur.* Domus autem Oratoria quæ in Pachomij erat monaſterio, aram habebat vt refert Palladius in Lauſiacâ cap. 20. Fortè id aliis non erat commune monachis; qui à Pachomianis in aliquibus differebant. Sed recentiora exempla ſuppeditat S. Gregorius; nam lib. 5. Regiſtri Epiſt. 46. monet Epiſcopum Piſaurienſem ne in Monaſterio à Ioanne conſtructo Miſſas publicas celebret, *ſed ſi Miſſas ibidem ſibi* (monachi) *celebrari voluerint*, ab eo presbyter dirigeretur. Similiter lib. 7. epiſt. 15. Fortunato Epiſcopo Neapolitano ſcribit Abbatē Theodoſium petiiſſe dedicari monaſteriū Monachorum in honorem B. Petri, & S. Archangeli Michaëlis; quod fieri mandans addit: *Et quoties neceſſe fuerit à presbyteris eccleſiæ tuæ in loco ſancto deſeruientibus celebrentur officia veneranda Miſſarum.* Quod ſanè opus non fuiſſet, ſi ipſi monachi ſacerdotes habuiſſent. Eidem Neapolitano Epiſcopo lib. 8. epiſt. 3. de Oratorio Romani ſiue Miſſis publicè conſecrando ſcribens ait: *quoties Miſſas ibi degentes, illic monachi fieri voluerint, à dilectione veſtra presbyterum nouerint poſtulandum, quatenus nihil tale à quolibet alio ſacerdote vllatenus præſumatur.*

2. Communicandi modus.

Pſal. 105.

TERTIÒ ipſimet Monachi aſſeruatam in ſuâ cellulâ aut monaſteria Euchariſtiam ſuis accipie-

3. Communicandi modus.

bant manibus & ſumebant. Teſtis Baſilius ad Cæſaream Patriciam (citante Baronio in Martyrologio die 15. Auguſti) *Omnes qui per ſolitudines monaſticam vitam agunt, cùm non adeſt Sacerdos, cùm domi communionem habeant, per ſeipſos accipiunt.*

4. Communicandi modus.

QVARTÒ conceſſum tandem, vt eſſent aliqui ex ipſo Monachorum ſodalitio, qui ſacerdotes ordinati ſacramenta illis adminiſtrarent. Ita ab Epiphanio ordinatus eſt Paulinianus, vt multitudini fratrum in Monaſterio degentium conſuleret. Palladius quoque in Lauſiaca cap. 7. narrat in monte Nitriæ extitiſſe vnam maximam Eccleſiam cui quidem octo præerant presbyteri, *in quâ tamen quamdiu primus viuit, nullus alius offert, nec iudicat, nec habet ſermonem, ſed tacitè ſolum cum eo ſedent.* Quæ duo oſtendunt & presbyterum qui ſacramenta adminiſtraret, ex monachis fieri olim permiſſum, & quoſdam olim fuiſſe in Monaſterio ordinatos, qui à ſacro miniſterio vacare ſolerent. Hos autem cum aliis fratribus ad ſacram communionem acceſſiſſe credendum. Quod quidem & de Benedictinis inſinuare mihi videtur Smaragdus, cùm de Sacerdotibus monaſterij agens, illa S. BENEDICTI exponit verba: *Locum verò illum ſemper attendat, quo ingreſſus eſt monaſterium præter officium altaris.* id eſt, inquit, humilitatem ſemper intendens, locum ſuum in omnibus regulariter obſeruans cuſtodiat, *& ſic accedat ad pacem,* AD COMMVNIONEM, *ad pſalmum imponendum.* Confirmari hoc poteſt ex libro vſuum Ciſtercienſis Ordinis, in quo cap. 66. ita ſcribitur: *Omnibus Dominicis diebus, communicet qui potuerit. Sacerdotes tamen qui per ſeptimanam miſſam cantant, ſi die Dominico non cantent, in eorum ſit poteſtate communicare vel non.* Et cùm olim apud Orientales Monachos Sabbatinis & Dominicis diebus vnica tantum celebraretur Miſſa, in qua omnes qui aderant Monachi communicabant, ſi qui in tanto numero eſſent Presbyteri, illi ſine dubio à celebratione tum abſtinebant. Atque ita debuerit feciſſe S. Hieronymus & Vincentius, qui in Bethlemitico degentes monaſterio cùm eſſent ſacerdotio initiati præ humilitate à celebratione abſtinebant, vt Auctor eſt Epiphanius Epiſt. 60. inter Hieronymi: quos tamen cum reliquis monachis ad ſacram Euchariſtiam acceſſiſſe dubitandum non eſt. In monte Nitriæ, vt refert Palladius in Lauſiacâ cap. 7. octo erant presbyteri, *qui illi præerant Eccleſiæ, in quâ, quamdiu viuebat primus presbyter, nullus alius offerebat, nec iudicabat, nec habebat ſermonem.* Hi ergò cum aliis Monachis, ac ſi Sacerdotes non fuiſſent percipiebant ſacra Myſteria. Et fortaſsè tempore S. Franciſci idipſum ſui Ordinis nonnumquam fecerint Sacerdotes. Nam ſanctus hic Patriarcha Epiſt. 12. ad ſacerdotes totius Ordinis ita ſcribit: *Moneo præterea & exhortor in Domino, vt in locis in quibus morantur fratres, vna tantùm celebretur Miſſa in die, ſecundum formam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ. Si verò in loco plures fuerint ſacerdotes, ſic ſit, per amorem charitatis, alter contentus audita celebratione ſacerdotis alterius; quia abſentes, & præſentes replet, qui eo digni ſunt, Dominus noſter Ieſus Chriſtus.* In quæ verba legenda omnino eſt doctiſſima annotatio Lucæ Waddingi, qui tuetur hanc eſſe epiſtolam S. Franciſci, eiuſque mentem eſſe fratribus ſuaſiſſe ſacroſancta non multiplicare Sacrificia & vt à quotidiana abſtinerent celebratione, veritum ne propter quotidianam ſacrificandi conſuetudinem, tanti myſterij debita reuerentia, quam in hac ipſâ Epiſtulâ anxius inculcat, & tantopere commendat, paulatim declinaret; & in ipſis ſacrificantibus feruor, tanto altari dignus, aliquantiſper teperet. Nec tamen tollit libertatem, aut præcipuè prohibet tanquam malum & illicitum, ſicut hæretici, conſuetudinem celebrandi, ſed inducit ad rariorem & puriorem tanti ſacramenti cultum. Hi ergo ſacerdotes fortaſſis aliquando communicabant ſub vnica illa Miſſa. Et Patriarcha Maronitarum in interrogationibus ſuæ Sanctitati propoſitis de ſuorum conſuetudine §. 3. ita ſcribit: *Apud nos mos obtinet, quòd vno ſacerdote celebrante Miſſam, quotquot alij præſentes ſunt Presbyteri, habitu tamen duntaxat Miſſam carentes, neque conſecrantes (communicantes tamen) omni onere atque obligatione tam pro viuis, quàm pro defunctis Miſſam celebrandi, eleemoſynisq; eam ob cauſam acceptis abſoluti, & ſatisfeciſſe cenſeantur.* Ita ille apud Thomam à Jeſu lib. 7. de procuranda omnium gentium ſalute cap. 5.

Sed vt nunc in viam redeamus, cùm ſatis iam ex ſuperioribus liqueat S. BENEDICTI temporibus ſacerdotium monachis permiſſum; rationes inquirendæ ſunt, cur à tot auctoribus, quot recenſuimus, illud S. BENEDICTO monachorum Patriarchæ denegetur.

§. V.

Quænam eſſe potuerint rationes, ob quas Sacerdotio S. BENEDICTVS *abſtinuerit.*

EVidentes hîc à me nemo cauſas, vel mathematicas, vt credo, requiret demonſtrationes. Quis enim rei non vſquequaque certæ certas attulerit rationes? Nam etſi planiſſimè conſtaret ad ordinem ſacerdotalem S. P. numquam aſcendiſſe, non tamen adeò certò aſſerere poſſemus, hac vel illâ id ratione factum; niſi aliunde ſufficientia ſuppeterent teſtimonia. Probabiles ergo hic tantùm adferemus rationes, ob quas fortaſſis ſublimem hunc gradum refugerit.

1. Ratio, Humilitatis ſtudium.

Primam verò hic pono, adamatæ ſemper ſibique congenitæ humilitatis ſtudium. Nam qui *omnium iuſtorum Spiritu*, Gregorio teſte, *plenus fuit*; ſpiritu humilitatis ſine dubio ornatus fuit. Cùm autem humilitatis fundamentum ſit notitia ſui, in hac ſe ſanctiſſimus Pater vel maximè exercuit, de quo idem Gregorius ait: *Hunc ergo venerabilem virum ſecum habitaſſe dixerim, quia in ſui ſemper cuſtodia circumſpectus, ante oculos Conditoris ſe ſemper aſpiciens, ſe ſemper examinans, extra ſe mentis ſuæ oculum non diuulgauit.* Ex hoc ergo in ſe inquirendi ſtudio, tanta, ni fallor, in eo nata eſt humilitas; vt facilè ſacerdotij ſe culmine iudicaret indignum. Hic enim ille eſt *qui plus appetiit mala mundi perpeti quàm laudes, pro Deo laboribus fatigari, quàm vitæ huius fauoribus extolli.* Jam cùm Vir Dei non aliter vixerit, quàm ſcripſit, liceatque *ex Regula eius inſtitutione mores vitamq;* eius (vt loquitur Gregorius Dialog. libro ſecundo cap. 36.) *ſubtiliùs cognoſcere*; videamus, quæſo, an hunc humilitatis affectum, ex Regulâ ceu lucido vitæ eius ſpeculo non deprehendamus. Qui ſextum humilitatis gradum eſſe docuit, *ſi omni vilitate vel extremitate contentus ſit monachus, & ad omnia quæ ſibi iniunguntur velut operarium malum ſe iudicet & indignum:* Regulæ cap. 7. an non ille recumbens in nouiſſimo loco illo ipſo contentus fuerit?

fuerit? an illum ad altiorem, quo ſe iudicabat in-
Ibid. dignum, iudicabis voluiſſe gradum aſcendere? Docuit idem ſeptimum humilitatis gradum eſſe, *ſi omnibus ſe inferiorem & viliorem non ſolùm ſuâ linguâ pronuntiet, ſed intimo etiam cordis credat affectu*: & quis non credat ſanctiſſimum Patrem, ſi huic gradui reſpondit, imò quia reſpondit; Sacerdotali dignitate, nec ipſis quidem Angelis conceſsâ, ſe credidiſſe indignum: adeoque huic, ſiquidem ei delata fuerit, conſtanter & humiliter fuiſſe reluctatum. Atque hæc de humilitate.

2. Ratio. Imitatio veterum Monachorum. Altera ei cauſa eſſe poterat, deſiderium imitandi priſcos illos Patres & Monachos, quos ſciebat à presbyteratus gradu ſuſcipiendo vel maximè abhorruiſſe, horum enim vitam diligenter ſtudebat legere & degere, & vtramque hanc rationem aſſignat etiam Proſper Stellartius, dicens ſanctum Patrem BENEDICTVM *Presbyteratus gradum numquam conſcendiſſe; partim humilitate, partim etiam vt primitiuum illum Aſcetarum ſtatum, ab Eccleſiaſtico ſeu clericali ſtatu prorſus diſtinctum retinere ſe velle palam commonſtraret*. Sic ille, quod & inde magis fit veroſimile, quod eâ tempeſtate, vt poſtea comprobabimus, non inſolens eſſet Abbates hunc honoris gradum detrectare.

3. Ratio. Exemplum ſuorum. Tertia cauſa eſſe queat, vt non tam inſtaret præcepto quàm præcurreret exemplo; & in ſubditis ſuis intempeſtiuum clericatus deſiderium, quo non rarò tentantur monachi, ſuimet facto compeſceret; vt nimirum ad ſacerdotij gradum non auderent aſpirare; quem ſanctum Patrem ſtudiosè ſcirent declinaſſe. Ita S. Eugendus numquam ad Sacerdotium promoueri voluit: & cùm de eo ſuſcipiendo ſollicitaretur, dixit *melius multò eſſe Abbati propter iuniorum ambitionem liberum à ſacerdotio præeſſe fratribus*. Vt autem hanc in Monachis eliderent tentationem ſcribit Caſſianus lib. 11. cap. 17. hanc eſſe *antiquitus Patrum permanentem nunc vſque ſententiam, omnimodis Monachum fugere debere mulieres & Epiſcopos*. Cur autem pari gradu ſacri Præſules & fæminæ vitandi; niſi quia vt ab his periculum incontinentiæ, ita ab illis poſſit eſſe vanæ gloriæ? Solebant enim Epiſcopi ob defectum Clericorum, Monachos ſubinde è clauſtris & cellulis euocatos Eccleſiis præficere, ſacriſque ordinibus initiare: atque inde monachi ambitionis ſtimulis incitati in Epiſcoporum gratiam ſe inſinuare geſtiebant, vt ad eccleſiaſticos gradus citiùs promouerentur, quod hyperbolicâ iſtâ locutione veteres illi Patres caſtigabant.

4. Ratio. Diuinus inſtinctus. Quartam denique adiicere licet cauſam, fuiſſe nimirum diuino interiùs virum ſanctum commonitum inſtinctu, ne ſacerdotij honorem capeſſeret aut vllatenus admitteret. Sic enim in vitis Patrum lib. 7. cap. 33. legimus Theodorum Abbatem, cùm in Schiti Diaconus eſſet ordinatus, nullatenus ibi permanere voluiſſe, ſed multis locis fugiebat: eumque cum reduxiſſent, dixit illis: *Permittite me deprecari Deum, ſi me iubet miniſtrare loco meo. Et orauit ſic: Domine, ſi voluntas tua eſt, vt in ordinatione meâ perſiſtam, oſtende mihi. Et oſtenſa eſt illi columna ignea à terra vſque ad cælum pertingens, & vox ad eum: Theodore, ſi potes fieri ſicut columna iſta, vade & miniſtra. Sufficit quod Leuitis & Sacerdotibus per Moyſen dictum eſt, vt mundo corde & corpore innoxiis manibus & veſtimento mundiſſimo, pro filiis Iſrael offerrent ſacrificia. Quod ille audiens, vltra nullatenus acquieuit.* Sic ille. Ex quo patet Deum fidelibus amicis ſuis nonnumquam reuelare, quæ vitæ illorum ſtatum & exercitia ſpectant, & hinc Dominus Philippus Francois in Renouatione Spirit. Sect. 2. cap. 7. ait: *Veroſimile eſſe S. BENEDICTVM ſpeciali quodam Dei inſtinctu noluiſſe ad Sacerdotalis dignitatis apicem promoueri.* Neque verò temerè credit id veritati conſentaneum, cùm S. Hildegardis in expoſitione Regulæ de S. BENEDICTO ſcripſerit: *Ipſe enim gratia Spiritus ſancti hoc modo perfuſus erat, quod in nullo opere ſuo velut in puncto momenti, & ictu oculi virtute Spiritus ſancti carebat.* Cui igitur non videatur veroſimile, quin in acceptando vel refutando Sacerdotio particulari Spiritus ſancti inſpiratione præuentus & directus fuerit? Sic enim de S. Franciſco lib. 2. Chron. S. Franciſci part. 2. cap. 41. vel iuxta aliam editionem 52. legitur: Cùm beatus Pater iam eſſet Diaconus, & ad ſacerdotium plurimùm vrgeretur, ad orationem ſe conuertens à Domino conſilium expetiit. Miſſus autem eſt Angelus ad eum cum phiala pellucida in manu, limpidiſſimo liquore plena, atque ita dixit: *Vide, Franciſce; quicumque vult fieri Sacerdos, & Sacramenta adminiſtrare, ita purus eſſe debet in anima, ſicut liquor iſte.* Poſt quæ verba noluit vmquam poſtea fieri Sacerdos, quia tantam animæ ſuæ puritatem non putauit.

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio

§. VI.

Libros quos S. BENEDICTVS *legit, ſtimulum ei & argumenta recuſandi Sacerdotij veroſimiliter ſuggeſſiſſe.*

SAnctiſſimus Pater BENEDICTVS vti erat legendi ſtudioſior, & Regulæ ſuæ viuum quoddam ſpiranſque ſimulachrum; ita non neglexit quotidianam, quam per aliquot horas ſuis præſcripſit, lectionem. Ex iis autem quos ad hanc lectionem adhibebat, libris, credi probabiliter poteſt, rationes ſtimuloſque collegiſſe, quibus ſacerdotij dignitatem non facilè admitteret, fructumque lectionis ſuæ vitæ, oſtenderet exemplo. Quamuis autem plurium variorumque auctorum legiſſe libros certum ſit, erant tamen præcipui quos ipſe ſuis in Regulâ commendauit. Quinam autem hi? Primò: *Sermo diuinæ auctoritatis veteris ac* *Cap. 9.*
noui teſtamenti, rectiſſima norma vitæ humanæ. Secun- *Sacra Scriptura.*
dò: *Libri ſanctorum catholicorum Patrum.* Sed ex tam *Cap. 73.*
multis quinam præcipuè ei erant in deliciis? *Collationes Patrum & Inſtituta & vita eorum, & Regula S. Patris noſtri Baſilij: quæ aliud non ſunt, niſi bene viuentium & obedientium Monachorum exempla, & inſtrumenta virtutum.* *Collationes vitaq; Patrum, Regula S. Baſilij.* Talia ſine dubio fuêre huic optimè viuenti Monachorum Magiſtro: his ille inſtrumentis bene vſus ad eam virtutum omnium peruenit celſitudinem, quam tota Eccleſia venerans admiratur, & copioſiſſimo Deus in cælis præmio compenſauit. Sed quomodo ex hiſce libris ſacerdotium didicerit declinare videamus.

PRIMÒ ex Scripturâ ſacrâ nouerit Sacerdotes etiam veteris teſtamenti indui debere iuſtitiâ, & tam *Vt ex his ſacerdotium fugere didicerit 1. ex Scriptura.* eximiâ puritate & munditiâ nitere, quantum eorum conſecratio, vnctio, lauacra, ſacra indumenta & ornamenta requirebant. Hinc illud Leuitici 21. *Sancti erunt Deo ſuo & non polluent nomen eius: incenſum enim Domini, & panes Dei ſui offerunt, & idcò ſancti erunt.* Et poſtea: *Omnis qui habuerit maculam de ſemine Aaron ſacerdotis, non accedet offerre*

DISQVISITIO DE S. BENEDICTI SACERDOTIO.

hoſtias Domino, nec panes Deo ſuo. Quòd ſi tanta in veteri lege requirebatur integritas in obeundo ſacerdotis officio, quanta quæſo in nouo exigetur teſtamento, vbi Deus ipſe, verbum caro factum immolatur & ſumitur? *Si in figura tanta obſeruantia quanta in veritate?* inquit Ambroſius lib. 1. officiorum cap. 5. atque hæc humilem animum & ſanctitatis ſuæ minimè conſcium ab eo gradu meritò poterant deterrere.

2. Ex Patribus.

SECVNDÒ, non minùs idipſum poterant efficere lecta Sanctorum Patrum monumenta: ex quibus Dionyſius Areopagita lib. de cæleſti Hierarchia cap. 1. ait: *Qui ſacerdotem dicit, anguſtiorem prorſuſq; diuinum inſinuat virum, totiuſque ſanctæ ſcientiæ peritiſſimum.*

Sacerdotij excellentia, & periculum.

S. Ignatius Epiſt. 10. quæ eſt ad Smirneoſes, ſacerdotium aſſerit *apicem eſſe bonorum omnium, quæ ſunt in hominibus.* Et S. Hieronymus lib. 13. in cap. 43. Ezechielis, *grandis*, inquit, *dignitas ſacerdotum, ſed grandis ruina eorum ſi peccent: lætemur ad aſcenſum, ſed timeamus ad lapſum: non eſt tanti gaudij excelſa tenuiſſe, quanti mæroris de ſublimiori corruiſſe.* Et S. Ambroſius lib. de dignitate ſacerdotis cap. 3. *Sicut nihil eſt, ſacerdote excellentius, ſic nihil eſt miſerabilius, ſi de tanta vita periclitetur; ſi ſacerdos in crimine teneatur; quia vt leuius eſt de plano corruere, ſic grauius eſt de ſublimi cadere dignitate: quia ruina quæ de alto eſt, graui caſu colliditur.* Hinc horribilis illa eſt S. Chryſoſtomi homilia 2. in Acta Apoſtolorum ſententia: *Non temerè dico, ſed vt affectus ſum & ſentio: non arbitror inter ſacerdotes eſſe multos qui ſalui fiant, ſed multo plures qui pereant: in cauſa eſt, quoniam res excelſum requirit animum, & innumeris oculis illis opus eſt vndique:* S. Auguſtinus ſerm. 2. in pſal. 36. *Talem*, inquit, *eſſe oportet Domini ſacerdotem, vt quod populus pro ſe apud Dominum non valet, ipſe pro populo mercatur quod popoſcerit impetrare.* Ex his autem vt ſacerdotum dignitas, ſic graue eorum colligitur periculum, vnde illam non appetere, hoc metuere pius & religioſus animus facilè diſcit: & quamuis ad religioſum ſtatum magnâ opus ſit perfectione, multò tamen maior teſte Chryſoſtomo lib. 6. de Sacerdotio in presbytero requiritur: *Monachorum*, inquit, *certamen ingens, & labor multus; verùm ſi conferre quis volet inſtituti illius ſudores cum rectè adminiſtrato ſacerdotio; certè tantum eſſe inter duo illa diſcrimen comperiet, quantum eſt inter priuatum & Regem.* Sic ille. Quis igitur non exiſtimet S. BENEDICTVM humiliorem & tutiorem prælegiſſe gradum?

3. Ex Collationibus Patrum.

TERTIÒ, ex Collationibus Patrum nouerat Abbatem Moyſen Collat. 1. cap. 20. docuiſſe, inter cætera, in quibus dæmon ſub colore auri fallentis imaginem nobis tyrannici vultus obijcit (*quoddam ſcilicet pietatis opus admonens affectandum, quod non de legitima ſeniorum procedens moneta, ſub prætextu virtutum ducit ad vitia*) & hoc vnum eſſe, *cum deſiderare ſanctum clericatus officium, ſub prætextu ædificationis multorum, & amore lucri ſpiritalis inſtigat, per quod nos ab humilitate propoſiti huius ac diſtrictione diuellat. Quæ omnia cùm ſint noſtræ ſaluti profeſſioniq; contraria, tamen velamine quodam miſericordiæ ac religionis obtenta, facilè imperitos incautoſq; decipiunt.*

Diabolus ſub pietatis prætextu clericatus deſiderium ſuggerit.

Ex iiſdem quoque Collationibus S. BENEDICTVS didicerat Danielem Abbatem, humilitatis gratiâ peculiariùs ornatum, cùm *ad presbyterij honorem prouectus eſſet, prioris tamen humilitatis conſuetudinem non omiſiſſe: ſed ſemper Abbate Paphnutio ſpiritualeS hoſtias offerente, hunc velut Diaconum in prioris miniſterij permanſiſſe officio.* Et quamuis Paphnutius hunc ſibi deſtinaſſet ſucceſſorem, præmiſit tamen ad Deum, qui hunc humilitatis affectum hoc pacto videretur approbaſſe. Narrat iſta Caſſianus Collat. 4. cap. 1. Idem Inſtitutionum lib. 4. cap. 30. refert Pynuphium Abbatem relicto cœnobio celeberrimo, cui presbyter præerat, longinquum Tabennenſiotarum monaſterium, in quo velut incipiens ſuſciperetur, humilitatis & ſubiectionis deſiderio expetiſſe. Vnde diſcimus viros ſanctos ipſum etiam adepti ſacerdotij exhorruiſſe miniſterium. Idem rurſus lib. 11. cap. 14. docet ſpiritum cænodoxiæ clericatus gradum vt deſiderium presbyterij vel Diaconatus nonnumquam immittere. Et cap. 15. narrat fratrem quendam in eremo Scytiæ couſque *huius impugnatione ſpiritus pulſatum, vt in Eccleſiâ facere ſe crederet exhortatorium plebi ſermonem, & mutato rurſum officio celebrare velut Diaconum Catechumenis Miſſam.* Quod ſenior, qui viſitationis gratiâ ad eum venerat, ſtans ante oſtium & auſcultans explorauerat, & à fratre illo rogatus quandonam veniſſet? *Modo veni, quando tu Cathecumenis Miſſam celebrabas.*

Monachi quidam tentatus deſiderio ordinationis.

Subdit deinde idem Caſſianus cap. 17. *Quapropter hæc eſt antiquitus Patrum permanens nunc vſque ſententia, omnimodis Monachum fugere debere mulieres & Epiſcopos.* Ne ab iis ſcilicet ad Clericatum pertrahatur. Quibus inhærentem principiis credi quenit non improbabiliter S. BENEDICTVM etiam presbyteratus fugiſſe honorem.

4. Ex vitis Patrum.

QVARTÒ ex vitis Patrum, libro quem S. BENEDICTVS amauit plurimum, rationibus ſimul & exemplis ad hoc ipſum poterat extimulari. Audierat ſcilicet Ioannem Abbatem apud Ruffinum lib. 2. de vit. Patr. cap. 1. ſuis dicentem: *Affectant ipſi Monachi ad Sacerdotium, atque immergere ſe conantur ad clerum, neſcientes quia minoris condemnationis eſt, ſi quis ipſe virtutibus polleat, alios tamen docere non audeat; quàm ſi quis ipſe paſſionibus & vitiis prematur, & alios de virtutibus doceat. Sic ergo filioli mei, neque fugiendum omnimodis dicimus clericatum vel ſacerdotium, neque rurſus omnimodis expetendum, ſed danda opera eſt, vt vitia quidem à nobis depellantur, & virtutes animæ conquirantur. Dei autem iudicio relinquendum eſt, quem velit, & ſi velit aſſumere ſibi ad miniſterium vel ad ſacerdotium. Non enim qui ſeipſum ingeſſerit, ſed quem Dominus aſſumpſerit, ille probatus eſt.* Legerat & S. Pachomium nullum inter ſuos admittere, qui Clericatus officio fungeretur; & hanc, quam eius rei dabat, rationem: Dicebat enim *multò melius eſſe atque commodius Monachis, non ſolùm nullius prorſus honoris quærere primatus & gloriæ, verùm etiam occaſiones huiuſcemodi de cœnobiis amputare, quoniam frequenter hinc inter fratres contentiones & æmulationes inutiles naſcerentur. Sicut enim ſcintilla ignis cùm in meſſem ceciderit, non citò reſtinguitur, & interdum totius anni fructus exurit: ita cogitatio feralis ambitus, ſi in mentes irrepſerit monachorum, vt vel primi cupiant eſſe, vel clerici, niſi citò ſuggeſtionis huius ardorem de ſuo corde pepulerint, illicò perdent continentiam multis laboribus acquiſitam. Oportet ergo cum omni manſuetudine, & puritate communicantes Chriſti Eccleſiæ Clericos venerari, quia hoc expedit Monachis, nullas autem religioſos appetere dignitates.* Ita ſentiebat Pachomius, ita & faciebat. Nam cùm Athanaſius Tabennam viſitaret, non ſe oſtendebat Antiſtiti, ſed ex induſtria ſubtrahens ſe in Monachorum turmis latitabat, ne ad ſacerdotium promoueretur.

S. Pachomij à Sacerdotio fuga.

Legerat & S. BENEDICTVS libri ſeptimi cap. 33. *de fugiendo clericatus honore*, & quæ in eo recenſentur exempla Abbatis Iſaac & Mathois. Nec ignorabat, quod quinto libro numer. 25. habetur, Macarium de ſe ipſo dixiſſe: *Quando eram iuuenis & ſedebam in cella mea in*

Ægypto,

Ægypto, tenuerunt & fecerunt me clericum in vico, & cùm nollem acquieſcere ad miniſtrandum fugiebam ad alium locum. Sciebat & Ammonium autem ſibi præſcidiſſe ne Epiſcopus fieret, eumdemque minitatum, ſi eogere pergerent; & linguam ſe amputaturum, vt eſt in Lauſiaca Palladij cap. 12.

Quintò ex S. Baſilio.

QVINTÒ denique ſtimulum etiam ſubdidit S. Baſilius Conſtitutionum Monaſticarum cap. 10. ſic loquens: *Clerum aut inter fratres principatum, nullo modo monachus appetere debet. Siquidem diabolica iſta peſtis eſt, & libidinis dominandi labes.* Similiter ait Baſilio coætaneus beatus Ephrem in ſermone aſcetico ad imitationem Prouerbiorum, de timore Dei tom. 3. *Perſpicit Dominus cogitationem Monachi appetentis ſacerdotium: at magnus ſanè gradus eſt Sacerdotium, ſi immaculatum peragatur.* De S. BENEDICTO coæuus B. Cæſarius ex Monacho Lirinenſi factus Archiepiſcopus Arelatenſis, inter Monachi virtutes neceſſarias hom. 25. ad Monachos hanc enumerat, *quòd ambitum honoris vel deſiderium Clericatus, vera humilitatis amore repudiauit ac reſpuit.*

Et hæc quidem, vt diximus, poterant ſanctiſſimi Patriarchæ animum permouere, vt Presbyterij gradum, quâ liceret, ſubterfugeret. Non tamen certò aſſerimus hæc eum permouiſſe; Quis enim hoc abſque reuelatione cognouerit? ſed pias duntaxat adferimus coniecturas, & rationes veroſimiles, ob quas, quod tot Auctores aſſerunt, fieri, & hic humilitatis in eo affectus potuerit ſuccreſcere.

§. VII.

Æuo S. BENEDICTI *Abbates nôn fuiſſe neceſſariò Sacerdotes.*

QVi S. P. BENEDICTI Sacerdotium impenſiùs conantur aſtruere, pleraque argumenta ab eiuſdem Abbatiali dignitate & officio deſumunt, quaſi eo fungi non potuerit, niſi ſimul eſſet presbyter. Proinde primùm hîc nobis demonſtrandum putaui, quamuis monachis eâ tempeſtate fas eſſet ad ſacerdotium accedere; obligationem tamen eum nullam fuiſse in Abbatibus vt imitarentur; adeoque fuiſse circa illa tempora non paucos Abbates non ſacerdotes. Quod probari facilè poteſt. Nam in 7. Synodo poſt S. BENEDICTI ætatem, anno ſcilicet 696. celebrata can. 14. dicitur: *Lectoris autem manuum impoſitionem licet in proprio monaſterio etiam ſoli vnicuique Abbati facere, ſi ipſi Abbati ab Epiſcopo manus eſt impoſita, qui ſit & ipſe presbyter.* Ex quo colligas fuiſse & Abbates quibus ab Epiſcopo manus non eſſent impoſitæ. Quod expreſsè canonem illum exponens docet Theodorus Balſamon. Ponens enim dubitationem an Monachorum Præfecti fiant qui ſacris non ſunt initiati? Re vtrimque diſcuſsâ ait: *Dico ex præſenti canone & ex 19. rectè ad præfecturam proueht etiam eos qui non ſunt ſacris initiati, quoniam fœminæ quoque monaſterijs præficiuntur, & ſicut illæ nec peccatorum confeſſiones audiunt, nec Lectores faciunt: ſic nec Monachi Præfecti, qui non ſunt Sacerdotes hoc facient, eò quòd nec apti quidem ſunt, vt eiuſmodi rei permiſſionem ab Epiſcopo accipiant.*

Canon quoque 19. eiuſdem Synodi pœnam decernens in eos qui ad Sacerdotalem ordinem, & vitam monaſticam largitionibus aliquos admittunt, ita ait: *Qui hoc facit, ſi ſit quidem Epiſcopus, vel monaſterij Præfectus, vel ex Sacerdotali ordine, vel ceſſet vel deponatur: vt vult 2. Canon Chalcedonenſis Synodi: ſin autem monaſterij Præfecta, à monaſterio extrudatur, & alij monaſterio tradatur ad ſubiectionem. Similiter & monaſterij Præfectus, qui presbyteri ordinationem non habet.* Ex cuius Canonis ſententia ita concludit Theodorus Balſamon: *Quoniam*, inquit, *vt ex præſenti Canone apparet, Monaſteriorum Præfecti in duo diuiduntur, Sacerdotes, & eos qui non ſunt ſacris initiati, & illi quidem deponuntur, hi verò monaſterio extruduntur: dicimus rectè aliquos ad monaſteriorum præfecturam proueh, etiamſi ſacros Ordines non ſuſceperint.* Et hæc quidem de Eccleſia ſatis probant Orientalium.

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio.

Abbates Eccleſiæ Orientalis non erant neceſſariò Sacerdotes, ſed nec Occidentales.

De Occidentali verò nullus nobis luculentior teſtis Magno Gregorio, cuius deinceps veſtigia prememus. Narrat ille in hac ipsâ S. BENEDICTI vita, cap. 36. Seruandum Diaconum atque Abbatem monaſterij quod à Liberio quondam Patricio in Campaniæ partibus fuerat conſtructum, virum ſanctum ex more viſitationis gratiâ accedere ſolitum. Libro 1. Dialogorum cap. 4. recenſet hiſtoriam S. Equitij Abbatis in Prouinciâ Valeriæ, cuius prædicationi contradictum fuit, quod ſacrum ordinem, & Romani Pontificis licentiam non haberet. Deinde libro 4. Regiſtri Epiſt. 16. ſtatuit Diaconum & Abbatem de portu Veneris, qui lapſus fuerat, ad ſacrum ordinem non debere, vel poſſe vllo modo reuocari. Et citatur a Gratiano diſtinct. 50. cap. 10. §. *præterea*. Sed occurrit Dialogiſta dicens, *quod non fuerit vnus & idem Diaconus & Abbas. Sed loquitur*, inquit, *de quodam Diacono, & de quodam Abbate de portu Veneris, vt ibi Doctores declarant.* Sed hoc vim eſt inferre textui, & conſequentiæ verborum: nam ſi de duobus loqueretur, de vtroque quid agendum eſſet diſponeret, aut plurali vteretur numero. Nunc autem in ſingulari ait: *quem quidem ſacro ordine priuatum in pœnitentiam deputare te conuenit: cuius ſi poſtea actus*, &c. Deinde clariſſimè oſtendit Abbatem de portu Veneris eſse eumdemmet Diaconum. Sequitur enim: *In portu autem Veneris, loco lapſi Diaconi, alium qui hoc officium implere debeat ordinabis.* Et eodem libro Epiſtola ſequenti, nomen eius prodit, atque ita ſcribit. *Iobinum quoque de portu Veneris quondam Diaconum & Abbatem, ſuo decreuimus priuandum officio, atque vt alter in eius loco debeat ordinari ſcripſimus.* Quis non videat hîc de vno tantùm agi? Quinam verò ſint illi Doctores, qui duos ex his faciant, cùm non alleget, non eſt quod anxiè inquiramus. Gloſſa ſanè in dictum Capitulum, *Accedens*, vnum tantummodo agnoſcit; & contra Dialogiſtam ait: *Ergo Abbas poteſt eſſe Diaconus. Quia Abbas potiùs eſt nomen officij, quàm dignitatis.*

Pauci olim in Monachis Sacerdotes.

Sed & ex ipſo Regulæ textu ſatis conſtat paucos tempore S. BENEDICTI ad ordines fuiſſe promotos. Nam ad caput 62. *de Sacerdotibus monaſterij*, vbi S. BENEDICTVS ait: *Si quis Abbas ſibi presbyterum, vel diaconum ordinari petierit.* Ita Boërius annotauit. Nota, quòd olim locus prædicabatur celeberrimus, qui presbyterum & diaconum obtinebat: vnde & inter magnam monachorum turbam vnus ſolus in presbyterum ſumebatur. Probatque ex capitulo *Presbyteri*, diſtinct. 24. Et ex eo quòd Gratianus dicat 16. quæſt. primâ, §. *Superiori auctoritate Monachos Scythiæ conueniſſe in vnum, vt Sacerdotem ſibi inuenirent, qui eis Miſſarum ſolemnia celebraret.* Hoc ipſum autem & de Ordine noſtro facilè poteſt probari. Aſſerunt enim noſtri, à tempore S. BENEDICTI omnia pene Italiæ monaſteria eius Regulæ ſe ſubdidiſse: In his verò aliquando nullum fuiſse presbyterum, ex S. Gregorio conſtat. Nam vt Regiſtri lib. 7. Epiſt. 94. habetur,

Disquisitio de S. Benedicti Sacerdotio.

cùm in Præcoritano monaſterio pro ſacris Miſſarum ſolennibus peragendis presbyter deeſſet, præſcribit Victori Epiſcopo Panormitano, eum de congregatione ordinari, quem vnanimes elegiſſent, nec inde volunt abeſſe; vt quoties neceſſitas poſtularet celebrare valeret. Non erat proinde loci illius Abbas presbyter, nec ille deſignatur ordinandus, ſed quem vnanimes elegiſſent. Similiter libro 5. Epiſt. 41. eidem Epiſcopo ſcribit, Vrbicum monaſterij S. Hermæ Abbatem eum ſua congregatione magnoperè à ſe poſtulaſſe in eodem monaſterio presbyterum, qui ſacra Miſſarum ſolennia celebraret, ordinari. Quod conceſſit: *ne ille* (Abbas) *de monaſterio ſuo hac pro cauſa egredi, nec extraneum ſibi ad peragendum ſacrum opus cogeretur adducere.* Quòd ſi Abbas, vt quidam volunt, neceſſariò debeat eſſe presbyter; ſpectaſſet ſanè ad S. Gregorium hunc aliosque Abbates eius commonefacere, & ad ſuſcipiendum ſacrum ordinem vrgere.

Sed nec illi Abbates ſacerdotio decorati erant ad quorum monaſteria ab Epiſcopis Presbyteri mittebantur, qui Miſſarum illic ſolennia celebrarent. De quibus vide eumdem Gregorium lib. 5. Epiſt. 46. lib. 7. Epiſt. 15. lib. 8. Epiſt. 3. lib. 6. Epiſt. 40. ait: *Si quiſpiam Abbatum aut Monachorum ex quocumque monaſterio ad clericatus officium, vel ordinem ſacrum acceſſerit; non illic aliquam habeat vlterius poteſtatem.* Non erant ergo Clerici, vel in ſacris Ordinibus conſtituti Abbates illi, qui pro conſequendis ordinibus Epiſcopum adibant.

S. Gregorio parum curæ fuit vt Abbates eſſent Sacerdotes.

Sed quod amplius etiam mireris, ipſemet Gregorius Monaſterio S. Andreæ & Luciæ Probum præfecit Abbatem, non tantùm non ſacerdotem, ſed ne quidem monachum aut nouitium, ſed hominem ſæcularem. Quod ipſiuſmet Probi teſtimonio conſtat qui S. Gregorium præſentem ita alloquitur: *Dum ante hos annos ex laico ad religioſum migraſſem officium, diſpoſueram in cella ſuper me ſolitarius habitare, &c. quadam autem die, dum inter alios ad obſequia Domini mei fuiſſem ingreſſus, ſubitò atque inopinatò introire in monaſterium, atque vt onera Abbatis debuiſſem ſuſcipere, præcepiſtis: ſtatimq; ſurgentes, non indulto ad deliberandum vel tractandum mihi ſpatio, ad monaſterium tam cum Monachis ambulare coactus ſum.* Reſpondet autem Gregorius ita eſſe vt dixerat, ſeque ipſum Monaſterij, cuius ne monachus quidem fuerat, inuitum præfeciſſe Abbatem, vti latiùs in S. Gregorij Regiſtro lib. 9. Epiſtola 22. exponitur. Non erat igitur S. Gregorio magnoperè curæ, vt Abbas eligendus, vel electus ſacerdotio eſſet inſignitus. Quinimmò & ipſummet Gregorium conſtat Monaſterio ſuo Abbatem præfuiſſe, cùm ſacerdotalis gradus dignitatem necdum eſſet conſecutus, ita enim Romanum Breuiarium nouiſſimæ correctionis habet.

Quin & ipſe cùm Abbas fuit non erat Sacerdos.

Romæ ſeptimum Sancti Andreæ nomine in ſuis ædibus monaſterium ædificauit, vbi Hilarione, ac Maximiano magiſtris, monachi vitam profeſſus, poſtea Abbas fuit. Mox Diaconus Cardinalis creatus, Conſtantinopolim à Pelagio Pontifice ad Tiberium Conſtantinum Imperatorem legatus mittitur. Joannes quoque Diaconus vitam Sancti Pontificis deſcribens, lib. 1. cap. 6. refert eum ſuo monaſterio præfuiſſe, & poſtmodum cap. 25. ſcribit eum Leuitam à ſummo Pontifice conſecratum, ac deinceps vſque ad Pontificatum conſtanter eum Diaconum & Leuitam nominat: atque hæc hactenus de Abbatibus circa S. Gregorij tempora.

Vt à Sacerdotio Abbates abſtinerent, diu fuit in vſu.

Permanſiſſe autem in Ordine noſtro deinceps eam conſuetudinem, vt Abbatibus liceret Sacerdotio abſtinere, conſtat ex Aquiſgranenſi Synodo, anno 817. celebratâ, in quâ Abbates ou. 60. ita decreuerunt: *vt Abbas, Præpoſitus, vel Decanus, quamuis presbyteri non ſint, lectoribus benedictionem tribuant.* Scio equidem Antonium de Yepez tom. 3. Chron. in Append. ad illum articulum annotaſſe; cùm iſtis temporibus non ſacerdotes ſubinde crearentur Abbates, (quod non abſque magno regularis obſeruantiæ ſit detrimento) idcirco opus fuiſſe vt benedicendi poteſtatem acciperent; quam Patres iis in hoc articulo concedunt, cùm aliàs munia ſua exequi non poſſent: *Ex quo*, inquit, *colligitur præcedentes Abbates fuiſſe Sacerdotes, cùm hic articulus ſupponat ſolos ſacerdotes poſſe benedicere.* Sed pace eius dixerim, neutrum mihi videtur. Nam ex iis quæ hic attulimus, euidens ſatis eſt, plures Abbates ante hæc tempora non fuiſſe ſacerdotes. Neque video quomodo hic articulus ſupponat ſolos ſacerdotes poſſe benedicere, cùm de facto hoc concedat non ſacerdotibus. Neque verò reſponderi poteſt, intermitti debuiſſe benedictionem, niſi Abbati non ſacerdoti concederetur. Nam ex hoc ipſo Concilio conſtat non deſuiſſe presbyteros: Articulo enim 65 dicitur: *Vt Eulogia fratribus à presbyteris in refectorio dentur.* Et Articulo 47. præmiſerant: *Vt benedictio poſt Completorium à ſacerdote dicatur.* Quòd ſi horum Patrum ea mens fuiſſet, vt Abbates omnes ſacerdotio initiarentur, non difficile fuiſſet id præſcribere, cùm nonnulla alia, quæ Abbates vtcumque conſtringant, ibidem decreuerint. Reliquerunt proinde hoc ipſorum arbitrio, vt eum ſi vellent aſcendere gradum, valerent, & ſi pro humilitatis exercitio initiari nollent, id eis non eſſet illicitum. Quemadmodum etiam, qui circa hæc tempora vixit Paſchaſius Radbertus Abbas Corbeienſis feciſſe legitur.

Paſchaſius Radbertus Abbas fuit nec tamen Sacerdos.

Nam vt vita operibus eius præfixa habet, *tantâ erat modeſtiâ & animi humilitate, vt cùm maximi ab omnibus fieret, modicè omnino de ſe ipſe ſentiebat. Itaque Monachorum ſe omnium peripſema, Leuitarumq; vltimum appellare ſolebat: & Diaconi gradu contentus, ad presbyterij honorem numquam aſpirauit.* Vti nec S. Adalardus eiuſdem monaſterij Abbas, nec S. Eugendus, nec Alcuinus. Sed & Smaragdus Abbas ſcribens in cap. 11. Reg. ait: Igitur ſunt Abbates, qui nec Sacerdotis, nec Leuitæ funguntur miniſterio, & ideò nec ſacroſanctum legere poſſunt Euangelium. Gregem tamen cum ſuperno iuuamine poſſunt gubernare ſibi commiſſum, & propterea eliguntur ad Abbatis miniſterium peragendum. Ex quo loco ſequitur (ait Hugo Menardus in Concordiâ Regularum Appendice 3. ad cap. 23. non fuiſſe olim vſu receptum, vt omnes Abbates eſſent Sacerdotes, vel Diaconi. Id docet Rupertus lib. 2. in Regulam S. Benedicti cap. 10. *Olim non ita erat. Multi Abbates erant, qui ſacros Ordines non habebant.* Et Petrus Boherius idem Regulæ caput exponens propoſita quæſtione, cùm legere Euangelium ſit officium Presbyteri vel Diaconi, & Abbates non ſemper ſint Presbyteri; quomodo iniungatur Abbati lectio Euangelij. *Reſp.* Hæc lectio quæ fit in vigiliis poteſt competere non ſolùm ordinato, imò etiam mulieri. Probatque ex lib. 5. Decretal. tit. 38. cap. *Noua.* Sed illo textu aliud non dicitur, quàm Abbatiſſas legentes Euangelium præſumere publicè prædicare. Gloſſa tamen dicit: *In matutinis fortè poterant legere Euangelium*: Vnde etiam Diaconiſſæ appellantur 27. q. 1. Cap. *Diaconiſſam.* Gloſſa quoque in capit. *Sanctimoniales* 20. q. 1. ait, Diaconiſſas velari velo ordinationis ad quoddam miniſterium, *Euangelium in matutinis lectionibus nuntiandi.* Quid

quod

quod Innocentius III. Extra de ætate & qualitate ordinandorum, Capitulo *Tuam* dicat: Inſtante neceſſitatis articulo poſſe in Abbatem aſſumi etiam in minoribus ordinibus conſtitutum.

Et hæc quidem eo potiſſimum nomine adducta ſunt, vti probaremus, quemadmodum temporibus S. BENEDICTI ac deinceps Abbatibus Monachiſque fas erat Sacerdotij gradum capeſſere; ita etiam licuiſſe eiſdem hanc dignitatem, ſi vellent, declinare, fuiſſeque id, quod vidimus, tum ſatis frequens.

§. VIII.

Nec S. MAVRVM *fuiſſe Presbyterum.*

POtuiſſet ſuperiùs recenſitis Abbatibus ſacerdotio non initiatis annumerari primarius S. P. BENEDICTI diſcipulus B. Maurus, ſed cùm de eo nonnulla ſit controuerſia, viſum eſt eam ſeorſim hîc diſcutere. Venerabilis enim Abbas Antonius de Yepez, Ordinis noſtri chronographos doctiſſimus, ad Chriſti annum 532. cap. 6. ait valde probabile ſibi videri S. Maurum non modò Diaconum, verùm etiam Presbyterum fuiſſe; atque hoc ſuadere generales regulas à præcedenti capite pro S. BENEDICTI ſacerdotio adductas, ex quibus colligit Abbates noſtri Ordinis hoc ordine (quamuis nonnulla ſit exceptio) fuiſſe inſignitos. S. verò Maurum fuiſſe viuam quandam glorioſi parentis ſui BENEDICTI imaginem, quem vitâ, moribus, & exactâ regulæ obſeruantiâ graphicè expreſſerit. At regulæ huic, inquit, conforme eſt, vt Abbas ſacerdotali gaudeat charactere, vt confeſſiones audire, & benedictionem impertiri queat. Vnde veroſimile eſt eum in puncto tam eſſentiali non erraſſe, præſertim cum iam eſſet Diaconus, adeoque, vt dici ſolet, dimidium viæ iam confeciſſet. Hæc autem aliaque à nobis poſtea adducenda, ita concludit: meam prompſi opinionem, cui tamen non ita adhæſerim quin etiam contrariam probabilem exiſtimem, adeoque quod ſibi placuerit, quiſque ſequatur: Ego interim & Magiſtrum & diſcipulum Sacerdotes fuiſſe mihi perſuadeo. Ita ille, cuius quidem modeſtia, & acceptâ contrarium ſentiendi licentiâ, nullum, vti exiſtimo, Ordinis noſtri offendam, ſi alteram elegero partem, & Sacerdotem non fuiſſe conatus fuero probare.

Opinio contraria.

Primò autem quod Regulam ſpectat, an illa requirat in Abbatibus ſacerdotium, hocque ſit punctum valde eſſentiale, poſtea, cùm de ipſo S. BENEDICTO agetur, videbimus. Illud interim hac occaſione velut in anteceſſum dicam, ſi probabiliter aſtruere poſſimus S. BENEDICTVM caruiſſe ſacerdotio, nos ex eo quòd S. Maurus viuam eius repreſentauerit imaginem, facilè eumdem presbyterorum catalogo expungemus, dicentes: *ſufficit diſcipulo, ſi ſit ſicut Magiſter eius.* Et hoc ipſo argumento Proſper Stellartius in Fundaminibus & regulis omnium ordinum cap. 31. vtitur, vbi ſic ait: S. BENEDICTI *primarij ſectatores presbyterij culmen attingere ſemper renuerunt, cum diſcipulis docibilibus regula vitæ foret optimus Magiſter.* idque deinceps exemplo S. Mauri confirmat. Quamuis autem Diaconatus ſit via, & pluſquam dimidium dixeris, cùm ad Sacerdotij faſtigium tenditur, notiſſimum tamen eſt, eum valde multis etiam eſſe terminum; qui non vltra tendentes, in ſecundis conſiſtere tutiſſimum putant.

Illius fundamenta infirmantur.

Matth. 10.

Mihi autem vtcumque mirum videtur, nullum à D. Yepez produci auctorem, nec ſcio an produci poſſit, qui S. Maurum presbyterum fuiſſe teſtetur, aliorum interim ſententiam, quam & probabilem putat, vocari opinionem popularem: hæc enim alicuius ſaltem teſtimonio reuincenda erat. Iam quod dicit, in Romano, Adonis, atque Vſuardi Martyrologiis non dici hunc ſanctum Leuitam; id quidem verum eſt, & plures etiam auctores adducere liceret: ſed non video, vt hinc conficiatur fuiſſe pluſquam Leuitam vel Sacerdotem.

DISQVISITIO DE S. BENEDICTI SACERDOTIO.

Primùm igitur quo fundamento nos illi nihil vltra Leuiticum concedamus miniſterium aperiamus; ac deinde quæ contra allegari poſſunt quâ poſſumus diluamus. Non fuiſſe Sacerdotem, videtur ex vitæ eius hiſtoriâ aliquouſque colligi poſſe. Nam cùm defuncti Fludegili animam in corpus reuocare vellet, totam noctem duxit inſomnem, aſſiduis Dominum exorans gemitibus. *Manè autem primò Simplicium presbyterum adſciſcens, vt ſacrificium noſtræ redemptionis pro eadem anima Deo offerret, imperauit.* Quod quidem non videbatur facturus, ſi ipſemet ſacerdos fuiſſet. Neque verò probabiliter dici poteſt id illum ex humilitate feciſſe: nam peracto ſacrificio cum ipſo Simplicio ad locum, in quo mortuus iacebat, acceſſit, ſuâque oratione à mortuis excitauit. Quòd ſi ſacerdotii huic miraculum adſcribere voluiſſet, ſuffiiſſet & illum precem fundere.

Noſtra ſententia confirmatur.

Sacerdotem autem fuiſſe, vt iam ante inſinuauimus, à nullo hactenus ſcriptore poſt tot ſæcula eſt proditum; nec vnus, qui id aſſerat, citatur; proinde noua hæc aſſertio hoc teſtibus non facilè admittenda. Contraria verò ſuis non caret auctoribus. Dionyſius ſiquidem Carthuſianus lib. de vitâ & regimine Archidiaconorum, art. 6. Maurum æquè ac S. BENEDICTVM inter eos recenſet Abbates, qui, *tùm ſacerdotes non eſſent, monachis tamen ſuis, quamuis ſacerdotibus præfuerunt, & paſtorale in illos exercuerunt officium.* Deinde Ioannes Molanus in Martyrologio Vſuardi 15. Ianuarij ita habet: *In territorio Andegauenſi, S. Mauri Abbatis & Confeſſoris, atque Leuitæ diſcipuli Sanctiſſimi* BENEDICTI. Nec obſtat, quod Dominus Yepez ait, illa verba, *& confeſſoris atque Leuitæ,* non eſſe Vſuardi, ſed ipſius Molani, quia non alio quàm huius nomine citamus. Neque parua eſt in his talibus Molani auctoritas, quam tanti fecit Cardinalis Baronius, vt de eo in tractatu de Martyrologio Romano cap. 9. ſcripſerit: *Equidem tanti viri, de Eccleſia Dei & veritate catholica optimè meriti, nec breuem ſcedulam deperire æquanimiter patior.* Et ipſe Molanus prænotauit ea quæ curſiuo, vt loquuntur, & Italico charactere, addita ſunt ad Vſuardum, ea ex veterum ſcriptorum, & ſanctarum Eccleſiarum Martyrologiis eſſe deſumpta. In primâ autem editione verbis iſtis, *& Confeſſoris atque Leuitæ* præpoſuerat litteram F. quam exponens in præfatione cap. 12. ait ſignificare *Martyrologium Ordinis S.* BENEDICTI *& aliquot in Franciâ impreſſa,* vt videas non ſine auctore iſta à Molano addita, qui huic ſententiæ adeò conſtanter adhæſit, vt ſtatim in indice ita putauerit notandum. *Maurus non fuit Sacerdos, ſed Leuita.* 15. Ian. Secutus eſt eumdem in monaſtico Martyrologio Arnoldus Wion repræſentans etiam *S. Mauri Abbatis Confeſſoris & Leuitæ.* Martyrologium quoque Eccleſiæ Gallicanæ nuper Pariſiis editum, auctore Andreâ de Sauſſay Pariſino S.R.E. Protonotario, ſimiliter *Leuitam* indigetat.

Auctores qui S. Mauro Sacerdotium negant.

Dionyſius Carthuſ.

Ioannes Molanus.

Eiuſdem auctoritas.

Arnoldus Wion.

Sed antiquiora audiamus teſtimonia. Aimoinus lib. 2. de geſtis Francorum cap. 22. mentionem faciens

Aimoinus.

ciens

Digitized by Google

DISQVISITIO DE S. BENEDICTI SACERDOTIO.

Petrus Diaconus. ciens S. Mauri, eum vocat, *inclytum Domini Leuitam*. Petrus Diaconus lib. 4. Chronici Caſſinenſis cap. 114. probare volens ſubdiaconum non eſſe conſtituendum Abbatem Caſſinenſem, inter cætera ſic ait: *Hinc Pater* BENEDICTVS *Abbatem in Gallias dirigere cupiens, non ſubdiaconum quemuis, ſed Maurum eò direxit Leuitam ſanctiſſimum.* Ad quæ verba

Iacobus du Breul. Dominus Jacobus du Breul monachus S. Germani à Pratis margini adſcripſit: *Nota, S. Maurum antequam in Gallias veniret, Leuitam fuiſſe. Qua dignitate numquam maiorem ſuſcepit, licet 40. annis in Glanafolio Abbas fuerit, vnde & ſacri officij eius oratio ſecundum vſum Pariſienſem habet. Deus qui Beatum Maurum Leuitam,* &c. Nec ignoro totam illam diſputationem coram Lothario Jmperatore habitam, à Cardinale Baronio tomo 12. anno Chriſti 1138. multiplicis redargui erroris, & vt ſuppoſititiam explodi, eoque nomine nouiſſimæ Chronici Caſſinenſis, quæ anno Chriſti 1616. Neapoli facta eſt, editioni ſubtractam, cui nec ego quidem ſuffragium vllum contulerim, verùm à quocumque compoſita tandem fuerit, illud ſaltem ex eo veritatis elicere licet; authorem illum aſſerere S. Maurum Leuitam fuiſse, & ſi putaſset Sacerdotio initiatum, illud non neglexiſset adſcribere. cùm cauſam eius non parùm iuuiſset. Sed vt hoc ſcriptum prætereamus,

Proſper Stellartius. Proſper Stellartius, ex eodem Iacobo du Breul in Supplemento Antiquitatum vrbis Pariſiacæ, plurimum hanc noſtram ſententiam confirmat, quem hîc loquentem attende & expende. *Beatus Maurus,* inquit, *ſub S.* BENEDICTI *diſciplina (ſic eſt dicere) educatiſſimus paſſim in diplomatibus Pontificum, aliiſq; ſanctæ Romanæ Eccleſiæ monumentis* LEVITA *dumtaxat nominatur; qui tamen annos quadraginta Monaſterio Glanafoliano in Gallijs abbatiſſauit: Nec aliâ nomenclaturâ Prælatum adeò nobilem indigetat Fauſtus eiuſdem condiſcipulus, & Gallicæ peregrinationis Achates indiuiduus. Conſimili etiam loquendi modo vtitur Abbas Foſſatenſis Odo, Tranſlationis eiuſdem ſcriptor fidelis.*

Miſſalia. *Quibus reſpondent præfati cœnobij MS. Miſſalia, aliaq; ad vſum Eccleſiæ Pariſienſis impreſſa, vbi ſic legitur.*

> *Deus qui Beatum Maurum Leuitam æternæ gloriæ conceſſiſti fieri participem: concede nobis, ipſo intercedente, aditum regni cæleſtis, cuius ad benè viuendum informamur exemplis.*

Odo Foſſatenſis Abbas. Ita Stellartius. Ex illâ porrò hiſtoriâ tranſlationis S. Mauri ab Odone ſcripta, & aliud valde antiquum produci poteſt teſtimonium. Jn eâ enim cap. 6. ſcribitur *Membranula vetuſtiſſima portiuncula inuenta in S. Mauri ſepulchro; cuius ſeries diuturnâ obliteratione penè deleta, vix perſpicaciſſimâ elucidari valuerit indagine. Cuius textus tandem enucleatus hæc continere repertus eſt.*

> *Hic requieſcit corpus B. Mauri Monachi*
> *& Leuitæ. qui tempore Theodoberti*
> *Regis in Galliam venit, & octauo-decimo*
> *Calendas Februarij migrauit à ſæculo.*

De hoc autem teſtimonio mentionem faciens Dominus Yepex eius auctoritatem vtcumque eleuat cùm ait: *Dicitur inuenta membrana cum oſſibus S. Mauri in quâ Leuita appellatus eſt.* Odo enim non ſcribit id dici, ſed certò factum affirmat, producitque ſcripturam ipſiuſmet Gauzlini tum temporis Abbatis, qui tranſlationem S. Mauri cum alijs Sacerdotibus faciebat: Ex cuius atteſtatione etiam refellitur, quod Yepex ait ſe credere, prædictam membranam pluribus à morte S. Mauri annis ſepulchro eius immiſſam, & deſcriptam ab iis qui popularem ſequebantur opinionem. Nam cùm Gauzlinus dicat *anno Incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti octingenteſimo quadrageſimo quinto, quarto idus Martij tranſlata eſſe oſſa beatiſſimi Leuitæ Mauri;* atque tùm temporis membranulam fuiſſe vetuſtiſſimam, diuturnaque obliteratione pænè deletam; colligere licet conſcriptiam eſſe hanc membranulam non adeò diu poſt S. Mauri obitum. Notum ſiquidem eſt ad aliquot ſubinde ſæcula permanere litteras in membranis exaratas; quæ tamen hîc dicuntur præ vetuſtate pænè obliteratæ. Exceſſit autem ex hac vitâ S. Maurus, vt ipſemet Yepex annotauit anno Chriſti 583. Inuenta igitur eſt ea ſcriptura, ducentis ſexaginta duobus annis poſt S. Mauri mortem. Atque tum non popularis tantùm, ſed antiquitate fundata, membrana iſta comprobata, & Odonis teſtimonio recepta erat hæc opinio. Quare & ipſe poſtmodum D. Yepex Chriſti anno 583. ex hoc Odone S. Mauri miracula, eiuſque tranſlationem deſcribens, abſolutè abſque vlla dubitatione affirmat membranam inuentam, in qua habebatur: *Hic requieſcit corpus B. Mauri Monachi & Leuitæ.* Vt facilè, ni fallor, videri queat, quæ primo loco timidè ſatis ac dubitanter ſcripſit, ſubterfugium tantummodo eſſe eius argumenti, quod ex his contra S. Mauri ſacerdotium educi poſse videbat.

Atque hæc quæ attulimus, ſufficienter, vt arbitramur, fidem faciunt S. Maurum Leuitam dumtaxat fuiſse, nec ſacerdotali vnquam charactere inſignitum, adeoque id non neceſsariò in Abbatibus eâ tempeſtate fuiſſe requiſitum. Nunc ad argumenta quæ pro ſanctiſſimi Patris BENEDICTI presbyteratu adferuntur ſoluenda accingamur.

§. IX.

Ex abbatiali dignitate non colligi S. BENEDICTI *ſacerdotium.*

DVo ſunt veluti primaria capita ex quibus propugnatores ſacerdotij S. BENEDICTI argumenta ſua deſumunt; prius eſt abbatialis dignitas, quam à non Sacerdote exerceri poſse negant: poſterius, geſta quædam S. Patris, quæ niſi Sacerdos non obiuiſſet: hæc ex vitæ hiſtoria, alterum illud ex Regulæ textu colligunt.

Pro Sacerdotio S. Benedicti Argumentum primum. Ex Abbatis officio hæc argumenta proponit Dialogiſta. Primum: *poſtquam,* inquit, *monachis licentia clericandi temporibus Euſebij, Zoſimi & Siricij conceſſa eſt, credo quod intrepidè dicere poſſum, etiam Abbatibus conceſſam. Imò, ſi bene memini poſt illam licentiam, qui in regimine monaſteriorum, vbi ſacerdotes degebant, ſublimabantur, ante omnia ſacris ordinibus decorabantur. Et meritò: quia cùm etiam ſacerdotum debebant eſſe Patres, & ipſi ſacerdotali charactere debebant inſigniri, ne maiores viderentur recti, quàm rectores, filij quàm Patres, ſaltem ordine, & ne abſoluendi carerent poteſtate.*

Secundum. Secundum in Concilio Pictauienſi, vt habetur lib. 5. Decretalium tit. 14. cap. 1. ita ſtatuitur: *vt Abbates, Decani, & Præpoſiti, qui presbyteri non ſunt, presbyteri fiant: qui Archidiaconatum tenent Diaconi: qui verò Archipresbyteratum, presbyteri fiant, aut amittant honorem.* Quòd ſi aliquâ iuſtâ cauſâ prohibente, presbyteri aut diaconi eſſe non potuerint, prælationes amittant. Hoc ipſo textu etiam vtitur Antonius de Yepex.

Tertium. Tertium: ex dictis D. Antonij de Buttrio in citatum Capitulum colligitur, quòd poſt tempora capituli, *A ſubdiacono*, poſtquam Monachi cæperunt eſſe Clerici, debeant Abbates eſſe presbyteri;

teri: antea verò non, ſed ſtabant vt laici.

Quartum Quartum: Regulæ cap. 62. circa finem, expreſsè inſinuatur, quòd Decani & Præpoſiti ex ſacerdotibus creabantur: & poterat eſſe ratio: quia & ipſi habebant curam animarum in ſuâ Decaniâ poſitarum. A fortiori ergo Abbas, qui omnium erat Paſtor & Pater, omnium animarum habens curam.

Reſponſio ad primum. Hæc Auctor Dialogi quibus tamen non eſt difficile reſpondere. Ad primum enim vti concedimus licuiſſe Abbatibus eâ tempeſtate ſacerdotio initiari: ita negamus ad hoc eos vel lege, vel conſuetudine fuiſſe obſtrictos. Iam enim ſupra §. VII. vidimus plures hoc ordine abſtinuiſſe. Ad inconuenientiam quam allegat, *ne maiores videantur recti, quàm rectores, filij quàm patres, ſaltem ordine*: reſpondemus, id non eſſe adeò incongruum: non rarò enim contingit, vt qui ordine inferior eſt, iuriſdictione ſit ſuperior & maior: Ita Petrus de Alliaco tractatu de Eccleſiæ auctoritate ſcribit quòd Cardinales Diaconi præcedant etiam Epiſcopos. Et in Epiſcopum electus, nondum tamen conſecratus ſacerdos, tanquam ſuperior præeſt ſacerdotibus. Superioritas enim prælationem ac iuriſdictionem potiſſimùm reſpicit, & olim Archidiaconi non erant Presbyteri, nec ad eum ordinem, ſed tantùm ad ſuſcipiendum Diaconatum in ſuprà citato Capitulo, *vt Abbates*, aſtringuntur. Quare Petrus Bleſenſis Epiſt. 123. pluribus probat Archidiaconos ad ſacerdotium cogi non poſſe: *ſimplices*, inquit, *Diaconi vrgente neceſſitatis vel vtilitatis inſtantiâ, iuxta Carthaginenſe Concilium, ad eminentiores ordines poſſunt cogi: ſed quod ad hoc de iure arctari poſſit Archidiaconus, numquam legi. Imò è diuerſo S. Gregorius lib. 2. Regiſt. Epiſt. 16. præcipiendo decreuit Natalem Epiſcopum Salonitanæ Eccleſiæ, & vſu, & honore pallij deſtitui, quia Honoratum eiuſdem Eccleſiæ Archidiaconum inuitum fecerat in presbyterum ordinari.* Et paulò pòſt ait: *Porrò dignitatis turbato ordine, Archidiaconi hodie ſacerdotibus præeminent, & in eos vim & poteſtatem ſuæ iuriſdictionis exercent; ea propter Archidiaconum in Presbyterum promoueri non eſt honorem eius augeri, ſed minui.* Nimirum quia Archidiaconus, vt lib. 1. Decretalium Titulo 23. dicitur: Epiſcopi Vicarius eſt in omnibus, & omnis cura in clero (tam in Vrbe poſitorum, quàm eorum, qui per parœcias habitare noſcuntur) ad eum pertinet. Hinc Dionyſius Carthuſianus libro de Origine Archidiaconorum art. 6. ait: *quamuis Sacerdos maior ac dignior ſit Archidiacono ratione ordinis propriè dicti, & ratione iuriſdictionis in foro interiori: non tamen ratione ordinis communiter ſumpti, & iuriſdictionis in foro exteriori: imò ſic Archidiaconus tam Presbyteris, quàm Archipresbytero anteferiur.* Poſtea verò ab exemplo Abbatum presbyteratu carentium, hanc Archidiaconorum ſuperioritatem confirmans, ait: *Sacerdoti, vt huiuſmodi, reuerentia magna debetur: ſed in quantum tranſgreſſor, eſt puniendus ab eo qui maior eſt iuriſdictione: nec obeſt, ſi ille non ſit Sacerdos, quia & multi fuerunt ſancti Abbates, qui Sacerdotes non erant, vt Antonius, Pachomius,* Benedictvs, Mavrvs, *& alij multi, qui monachis ſuis quamuis Sacerdotibus præfuerant, & paſtorale in illos exercuerant officium.* Hactenus ille.

Ad ſecundum. Ad ſecundum dicẽdum Pictauienſem illam Synodum ſæculis aliquot S. Benedicto eſſe poſteriorem. Celebrata enim eſt, teſte Baronio, eumque ſequente Seuerino, Binio Chriſti anno milleſimo centeſimo: ac proinde non potuit præcedentes obſtringere.

Ad tertium. Ad tertium reſpondemus, quidquid dixerit Antonius de Buttrio (quem videre non licuit) vel alij, ſatis conſtat ex antedictis etiam poſt tempora Capituli à *Subdiacono* plures fuiſſe Abbates ſacerdotali dignitate carentes: quos tamen hoc nomine non legimus reprehenſos, exiſtimo proinde Antonium de Buttrio, aliuſque aut poſteriorum temporum ſpectaſſe conſuetudinem, aut voluiſſe dumtaxat eſſe cuiuſdam decentiæ, vt Abbas Sacerdos ſit; non autem ſtrictæ obligationis. *Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio.*

Ad quartum. Ad quartum, expreſsè negamus allegato capite 62. inſinuari, Decanos & Præpoſitos ex presbyteris creandos, ita enim dicitur: *qui*, ſacerdos. *Regulam à Decanis, vel Præpoſitis conſtitutam ſibi ſeruandam ſciat: quòd ſi aliter præſumpſerit, non ſacerdos, ſed rebellio iudicetur.* Vbi quidem ſignificatur, Decanos hos & Præpoſitos, etiam ſacerdotum fuiſſe ſuperiores: at inde non conficitur eos fuiſſe ſacerdotes: cùm, vt de Archidiaconis modò dictum eſt, eam poteſtatem abſque ſacerdotali charactere exercere potuerint. Quis verò credat S. Benedictvm hunc in Decanis & Præpoſitis ſuis ordinem neceſſariò requiſiuiſſe, & tamen cùm de iis ex profeſſo agat, & peculiaria de ſingulis conſcribat capita, eius ne ſemel quidem meminiſſe? Quid, quòd contrarium potiùs ſuggerat, cùm vetat eligi *per ordinem, ſed ſecundum vitæ meritum, & ſapientiæ doctrinam.* cap. 21. Reg. Et de Abbate ordinando agens, permittit eligi etiam eum, *qui vltimus fuerit in Congregatione*: quod in Præpoſitis Decaniſque magis ſine dubio concedit. At veroſimile non eſt, eo tempore, quo pauci ad ſacerdotiũ promouebantur, & pueri recipiebantur ad monachatum, vltimum congregationis tum fuiſſe ſacerdotem: cùm autem hic potuerit eligi in Abbatem, Præpoſitum, aut Decanum; euidens eſt non requiri in hiſce officiis qualitatem ſacerdotij. Quæ ſanè ſi in electionibus obſeruaretur, non niſi ex ſenioribus, aut primis eligendi eſſent: quandoquidem iuxta Regulam, pro reuerentia ſacerdotij altior concedatur locus, quàm quo quis ingreſſus eſt monaſterium. Dices fortaſſis, quamuis non ſacerdotes eligantur, eos tamen poſtea fuiſſe ordinatos. Verùm id probandum foret, nec arbitror iſto ſæculo adeò frequẽter factum. Nam ex Aquiſgranenſi Synodo, vt ſuprà etiam citauimus, conſtat diu poſt S. Benedictvm fuiſſe Abbates, Præpoſitos, & Decanos non presbyteros, quibus nihilominus benedicendi lectoribus poteſtas concedebatur. Quin & ipſe S. Pater Benedictvs B. Maurum, vt in commentario capitis 6. dicemus, admodum iuuenem, octodecim ſcilicet vel nouemdecim annorum, Præpoſitum conſtituit; cùm necdum Diaconus per ætatem eſſe poſſet: vt hinc, ni fallor, manifeſtum iam euadat, S. Benedictvm in hiſce monaſticis officiis Decanorum aut Prępoſitorum presbyterij gradum non requiſiuiſſe. Quod vel inde confirmatur, quòd Decanos Præpoſitoſque inſtituerit, ad imitationem veterum Ægyptiorum, vel Tabennenſium Monachorum: hi autem rarò habebant presbyteros, quinimo S. Pachomius neminem ſuorum patiebatur clericatus honore potiri. Atque hæc ad producta initio argumenta ſatis. *Obiectioni occurritur.* *Decani, Præpoſitiq́ non neceſſariò ſacerdotes.*

Alia obiectio. Cæterùm reſtat & alia obiectio, ab venerabili Abbate & Chronographo noſtro D. Antonio de Yepez mota; quam hoc loco expendere lubet: Complures, inquit, viri docti affirmant, quo tempore monachi erant laici, hoc ſaltem curaſſe, vt Abbates eſſent presbyteri. Ad marginem verò citat Bellarminum lib. 2. de ſtatu Monachorum cap. 42. Quamuis autem hoc argumento primo tantùm vtatur, vt probet licuiſſe S. Benedicto ſacerdotio

initiari,

Digitized by Google

Disquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio.

initiari, quia tamen idipſum poſtea repetens, ex eo fuiſſe presbyterum concludit: & Bellarminum (quamuis alibi contrarium ſentientem) hoc loco ſuæ ſententiæ plurimùm ait ſuffragari; noſtrarum quoque exiſtimaui partium, huic, qua licet, reſpondere; ne diſſimulaſſe, aut ſponte prætermiſiſſe quidpiam videremur. Primò autem occurrit, pro pluribus viris doctis vnicum dumtaxat allegari Bellarminum: ſed vt demus alios hunc habere ſequaces, meritoque ſuo multorum inſtar eſſe: ipſa ipſius velim tantummodo expendi verba, ex quibus facile apparebit, quàm parum pro S.P. Benedicti ſacerdotio queat colligi, quodque ſuam non mutârit ſententiam, aut in contrariam eo loco inclinauerit. Verba eius hæc ſunt: *illi* (antiqui) *Monachi cùm non eſſent clerici, ſed laici omnes, excepto Abbate, non erant ſatis occupati, & ideò ad fugiendum otium neceſſarium erat illis laborare.* Vbi ſtatim vides hunc Cardinalem, Abbates tantùm excipere à laicis: non autem dicere fuiſſe presbyteros. Quis verò neſciat Abbates potuiſſe eſſe, & verò tum multos etiam fuiſſe clericos, qui tamen ad ſacerdotalem gradum, numquam aſcenderunt? Atque ita, pace doctiſſimi noſtri chronographi dixerim, parum roboris aut fauoris ex hoc Bellarmini loco colligere poteſt.

Reſponſio.

Sed alius magiſque vrgens ex eodem Bellarmini libro de Monachis cap. 6. occurrit locus. Ait enim, *olim tam Eremitæ, quàm Cœnobitæ ferè omnes extra vrbes procul à reliquis hominibus habitant, & quia non poterant ad eccleſias Epiſcoporum vel Parochorum conuenire, habebant ſingula monaſteria ſuum Abbatem, Presbyterum, à quo Sacramenta percipiebant.* Id manifeſtè indicat Auguſtinus lib. 1. de moribus Eccleſiæ cap. 31. & 33. item in Epiſt. 81. ad Eudoxium presbyterum, & Abbatem in inſulâ Capraria: item Epiphanius in Epiſt. ad Joannem Hieroſolymitanum, vbi dicit ſe ordinaſſe Paulinianum presbyterum monaſterij Bethlehemitici, quia S. Hieronymus eius monaſterij Præpoſitus, præ nimia humilitate non audebat Sacramenta fratribus miniſtrare. Idem apparet in collationibus Caſſiani ferè omnibus, ac præcipuè 18. cap. 15. Hæc Bellarminus. Sed reſpondemus, licet olim plura fuerint Monaſteria quorum Abbates eſſent presbyteri, negamus tamen id omnino fuiſſe vniuerſale vt conſtat ex iis quæ ſuprà hac diſquiſitione §. IV. & VII. dicta ſunt. Vnde ad confirmationem reſpondetur, Auguſtinum citato libro cap. 31. de monaſteriorum Patribus tantùm dicere eos fuiſſe ſanctiſſimos moribus & diuina doctrina excellentiſſimos, nihil addere de Sacerdotio. Capite autem 33. tantùm ait Mediolani vidiſſe ſe diuerſoria ſanctorum non paucorum hominum, quibus vnus presbyter præerat. Epiſt. 81. tantùm ſignificatur Abbatem Eudoxium fuiſſe presbyterum. Idemque dicendum ad Epiſt. Epiphanij quâ ſcribit Paulinianum & Hieronymum fuiſſe presbyteros. Nec Caſſianus citato capite plus habet quàm Paphnutium & Iſidorum fuiſſe presbyteros. Nullus verò ex illis auctoribus quidquam habet, de generali conſuetudine aut obligatione quâ Abbates tenebantur Sacerdotio initiari.

§. X.

A poteſtate abſoluendi non ſatis colligi presbyteratum Sancti Benedicti.

Alterum argumentum à poteſtate ligandi & ſoluendi petitur, atque in hunc ferè modum ſolet proponi. S. Benedictus cap. 7. Regulæ ait, quintum humilitatis gradum eſſe: *ſi Monachus omnes cogitationes malas cordi ſuo aduenientes, vel mala à ſe abſconsè commiſſa, per humilem confeſſionem Abbati non celauerit ſuo.* Scripturas autem, quas ad huius gradus confirmationem adducit, de ſacramentali confeſſione intelligendas exponit Turrecremata. Sed reſpondemus breuiter hanc conſcientiæ manifeſtationem non neceſſariò intelligendam de confeſſione ſacramentali; ſed de alia quadam ſui manifeſtatione, quæ extra ſacramentum fieri olim conſueuit, & veteribus monachis erat vſitatiſſima, de qua pluribus egimus cùm de humilitatis gradibus ſcriberemus, atque ita illum S. Benedicti locum intelligit Suarez tom. 4. de Religione lib. 10. cap. 6. num. 4. & Philippus Francois in renouatione ſpirituali Sect. 2. cap. 7.

Obiectio.

Reſponſio.

Sed alium Regulæ locum obiiciunt ex cap. 46. vbi cùm S. Benedictus præcipit, vt Abbati, vel cõgregationi delicta in quotidianis operibus commiſſa pandantur, ſubiungit: *Si animæ verò peccati cauſa latens fuerit, tantùm Abbati, aut ſpiritualibus ſenioribus patefaciat, qui ſciunt curare ſua vulnera, & aliena non detegere aut publicare.* Ad quem locum Ioannes Franciſcus Brixianus in margine adiecit: *Argumentum quod Abbates tempore S. Benedicti erant Sacerdotes, & per conſequens & ipſe.* Antonius verò de Yepez, vt declararet hæc S. Benedicti verba, de confeſſione quæ in ſacramento pœnitentiæ fit, intelligenda; confirmationem adiungit ex Hieronymo, qui Euſtochio ſcribens in Regulâ monachorum, de accuſationibus & correptionibus quæ publicè ſextis feriis fieri debent, ſubiungit, *cogitationes autem & peccata ſecreta, non niſi ſecretò dicenda ſunt Confeſſori.*

Obiectio.

Sed non admodum difficilis eſt reſponſio; quamuis enim concederemus, locum hunc de ſacramentali exponendum confeſſione, (quod tamen citato loco negat Suarez) diceremus S. Benedictum præſcripſiſſe occulta peccata patefacienda Abbati, ſi eſſet Sacerdos, aut ſpiritualibus aliis ſenioribus, ſed ſacerdotibus; ſi abbas initiatus non eſſet. Jam ſuprà enim contra Brixianum ſatis oſtendimus, æuo S. Benedicti plures Abbates ſacerdotio caruiſſe, nec hanc eis tunc temporis impoſitam obligationem. Quod autem ex S. Hieronymo adfertur, iam pridem notiſſimum eſt Regulam illam Monachorum non eſſe Hieronymi nec Euſtochio ſcriptam: vnde eam Marianus Victorius inter illa opera retulit, quæ certò conſtat Hieronymi non eſſe, & ab illius phraſi, styloque diſſident maximè. Et certum eſt, auctorem illum S. Benedicto multo poſteriorem, nam cap. 39. agit de Completorio, cuius Hieronymi tempore nomen erat inauditum, & à S. Benedicto primum eſſe vſurpatum non contemnendi auctores tradunt. Plura de hac Regulâ dicam alibi.

Reſponſio.

Aliud argumentum adfert Yepez, quòd iam olim grauiſſima fuerit Caſſinenſium apud Conradum Imperatorem, querela, contra ſubdiaconum in Abbatem electum: *Indignum,* inquiunt, *valde ducimus, vt in tantâ Eccleſiâ quæ monaſteriorum omnium caput & mater eſt, Abbas ſubdiaconus ſit, qui neque Miſſarum ſolemnia celebrare, neque poſſit à delictis abſoluere.* Ita Petrus Diaconus lib. 4. Chronici Caſſinenſis cap. 121. Verùm iam ſuprà oſtenſum eſt, totam hanc hiſtoriam eſſe ſuppoſititiam & recẽtiori editioni hoc nomine ſubtractam. atque vt daretur eſſe veram, concedi poſſet nonnullam habere indecentiam, quod tanto cœnobio præficeretur ſubdiaconus: inde

Obiectio.

Reſponſio.

autem

Digitized by Google

autem non conuincitur olim non fuiſſe aliter factum; vt conſtat in Seruando, Jobino, aliiſque ſuprà commemoratis Abbatibus. Et S. Maurus Leuita ampliſſimæ Congregationi monachorum præfuit, & verò ipſi Caſſinenſes in hac diſputatione Diaconum præfici poſſe fatentur, nam inter cætera allegant; quòd Eugenius Papa in Decretis ſuis ita ſcripſerit: *Abbates per monaſteria tales eligantur, qui Leuitico vel Sacerdotali honore ſint præditi*, ita quidem ibi: At in Decretis Eugenij Papæ 2. nihil tale exſtat.

Quomodo igitur confitebantur monachi?

Quòd ſi quæras quomodo in ſimilibus monaſteriis in quibus Abbas non erat presbyter ſe geſſerint monachi circa ſacramentalem Confeſſionem? Reſpondetur: ſi nulli erant inter eos ſacerdotes, ſicuti ſanctus Pachomius nullum ex ſuis patiebatur Clericum fieri, tum, vt veroſimile eſt; illi confitebantur, à quo ſanctiſſimæ Euchariſtiæ recipiebant Sacramentum. Sin autem quoſdam habebant ſacerdotes, prout S. Maurus habebat Simplicium; tùm illis ex Abbatis licentia fuiſſe confeſſos. Sic S. Franciſcus cap. 7. Regulæ ſuæ, cùm ſtatuiſſet recurrendum ad miniſtros prouinciales pro caſibus reſeruatis, ait: *Ipſi verò miniſtri ſi presbyteri ſunt, cum miſericordia iniungant illis pœnitentiam, ſi verò presbyteri non ſunt, iniungi faciant per alios ſacerdotes Ordinis, ſicut eis ſecundùm Deum melius videbitur expedire.* In quem locum annotat Lucas Waddingus, in primæua Religione laicos, ſiue clericos non presbyteros ad miniſteriatum aſſumi poſſe, atque etiam conſueuiſſe ob raritatem ſacerdotum, vt aduertunt Bonauentura, & Piſanus. Et S. Didacus cum laicus tantum eſſet Guardiani officio perfunctus eſt, vt ex eius vitâ conſtat. Stephanus quoque D'aluin, in tractatu de poteſtate Abbatum & Abbatiſſarum cap. 3. num. 10. ait: *Sunt laici quidam regulares, triti & vulgares apud Patres Franciſcanos, noſtros Minimos, ſed præſertim apud PP. Capucinos & Recollectos, qui iure ſuarum Inſtitutionum eligi poſſunt in Superiores, quos vocant Guardianos, & de facto etiamnum eliguntur, vt non pridem Virduni vidimus apud Recollectos. Quis verò dubitet, aut deneget huiuſmodi Laicos ſuperiores, habere tum iuriſdictionem Eccleſiaſticam ſpiritualem & temporalem; eamq́; talem, vt poſſint etiam abſolutionem certorum caſuum occurrentium, certis reſeruare ſibi ſubditis Sacerdotibus.* Verùm Pater Petrus Marchant in expoſitione capitis ſeptimi Regulæ S. Franciſci pulchrè diſtinguit horũ Superiorũ non presbyterorum auctoritatẽ. *Aduerte*, inquit, *primò, ſi Laicus præſideat (cum iuriſdictionis ſpiritualis incapax ſit) non habere plus iuriſdictionis quàm pater in familiâ. Secundò, ſi clericus ſit, iuriſdictionem ſpiritualem Eccleſiaſticam penes ipſum reſidere poſſe, ideò excommunicare poſſe, iuriſdictionem delegare, &c. quamuis alia quæ characterem ordinis requirunt, exercere nullatenus poſſit.*

§. XI.

Ex benedictionibus, quas Abbates ſolent impendere non conuincitur S. BENEDICTVM *fuiſſe Sacerdotem.*

TErtium argumentum deſumitur à Benedictionibus illis, quas ſanctiſſimus noſter Legiſlator Abbatem ſuis præſcribit impertiri: has verò aliunde credunt ſe probare ſolis competere presbyteris; adeòque ex hoc capite Abbatem debere eſſe ſacerdotem; & conſequenter etiam fuiſſe S. BENEDICTVM, Regulæ nimirum à ſe præſcriptæ obſeruatorem exactiſſimum. Agunt porrò de Benedictionibus vel quæ in nocturnis dantur vigiliis, vel

Pro S. Benedicti Sacerdotio aliquot argumenta.

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio.

quæ exeuntibus monaſterio, aut redeuntibus impenduntur. Pro prioribus ita arguunt: S. BENEDICTVS in Regulâ capite 9. & 11. præſcribit, vt dictis pſalmis cum ſuis antiphonis & verſu *Benedicat Abbas*, antequam legantur lectiones. Sed has benedictiones non poteſt dare ſacerdotij expers: nam in Iure Canonico lib. 1. Decretalium tit. 24. Capitulo *Officium*, nominantur *benedictiones presbyterales*, quas Gloſſa ibidem dicit eſſe quæ dantur in *Matutinis quando debent legi lectiones.* Ex quo vt Dialogiſta ait, Oſtienſis in Sũmâ, & Antonius de Butrio inferunt: *presbyteri ergo illas dant.* Ergo de neceſſitate S. BENEDICTVS presbyter erat. Conceditur id Diaconis in Abſentiâ Sacerdotis. Vide etiã cap. *Ecce* 95. cap. *Perlectis* 25. cap. *Abbates* lib. 6. Decretalium, vbi de benedictione habetur: Quod ante tempora S. BENEDICTI Sacerdotibus benedictio competeret, probat textus in Capitulum denique 21. Ita hæc ſcriptor Dialogi. In poſtremo autem illo capitulo *Denique*, quod eſt Nicolai Papæ, & maximè ad rem facere videtur, ita dicitur: *In Romanâ Eccleſiâ, quæ magiſtra eſt omnium Eccleſiarum, impratermiſſa conſuetudo ſeruatur, vt nullus ſacerdos maiore ſuo non innuente conſacerdote cuilibet rei benedictionem dare nitatur: ſed anterior ſtans ad pronunciandam aliquam lectionem, benedictionem quidem poſtulat, ſed ei quilibet inferior non audet penitus benedicere.* Addit porrò Yepez Turrecrematam in cap. 9. Regulæ, vbi ait ab Abbate, vel presbytero in eius abſentia, benedictionem, tanquam legendi licentiam, poſtulari.

Solutio.

Verùm ex his non ſatis efficaciter presbyteratus S. BENEDICTI conuincitur: nam vt primùm reſpondeamus citatis textibus, in Capitulo *Officium* aliud nihil dicitur, quàm ad Archipresbyterum de vrbe ſpectare, *quando præſul defuerit, vice eius officium inchoare, benedictiones presbyterales in Eccleſiâ dare, Miſſam, quando voluerit, cantare, vel cui de Sacerdotibus iuſſerit.* Vbi eudẽs eſt agi de Eccleſia Cathedrali, vbi plures ſunt ſacerdotes, & reliqui ferè omnes clerici. Aliud autẽ eſt agere de Oratorio Monachorũ, in quo pleriqueolim erant laici, & vnus tãtùm aut alter ſacerdos. Apud Tabenneſes ſancti Pachomij, qui ſuos ad clericatum non promouebat, fortè nullus aliquando fuerit ſacerdos. Et tamen, vt ex eius conſtat regula, diuinum peragebant officium, in quo etiam lectiones legebant, & reſponſoria, petitâ procul dubio legendi licentiâ. Vetuſtum enim eſſe hunc morem ex ſancto Ephrem colligitur, cuius ſermonibus aliquando præponitur BENEDIC PATER, quòd erat lectoris veniam legendi petentis. Et quid quæſo vel olim, vel etiamnum in omnibus fit ſanctimonialium Cœnobiis? an non in illis ſibi inuicem ſacræ virgines has benedictiones impendunt? Quid? quod & illi, qui ſoli per ſe ſiue clerici non ſacerdotes, ſiue alij ad hoc quouis nomine obſtricti horas perſoluunt, etiam dicere teneantur JVBE DOMINE BENEDICERE, & benedictionem pronuntiare, vt ad Leonem Eremitam reſpondit ſanctus Petrus Damiani in libro qui appellatur, DOMINVS VOBISCVM, ſiue Opuſculo vndecimo. Verùm quidquid hic ſupereſſe poteſt ſcrupuli, iam olim illud ab Aquiſgranenſi Synodo exemptum eſt. Ita enim num. 62. ſtatuit: *vt Abbates, Præpoſitus vel Decanus, quamuis Presbyteri non ſint, lectoribus benedictionem tribuant.* Quamuis autem conueniens ſit, vt vbi ſacerdotum eſt copia, prout poſterioribus ſæculis in ordine noſtro obtinuit, ibi benedictiones hæ à presbyteris dicantur, non tamen ita ordini eorum annexæ ſunt, vt illicitè à non initiatis proferantur

Benedictionum antiquiſſima conſuetudo.

aut

Digitized by Google

Disquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio

aut illi ſe ſacerdotum officiis temerè ingeſſiſſe dici queant. Sed reliquas nunc expendamus auctoritates; quæ quidem vt nobis apparet non admodum ſtringunt. Nam Capitulum *Ecce* diſtinct. 95. aliud non dicit, quàm licere presbyteris coram Epiſcopis prædicare, plebi benedicere, &c.

In Capitulo *Perlectis* 25. dicitur *ad presbyterum pertinere, Sacramentum corporis & ſanguinis Domini in altario Dei conficere, orationes dicere, & benedicere dona Dei.* Quæ quidem noſtræ, vt ſatis patet, non aduerſantur ſententiæ.

Capitulum *Abbates*, quod eſt Alexandri IV. ita habet: *Abbates, quos Apoſtolica ſedes in exhibitione benedictionis ſuper populum, ſpeciali priuilegio inſigniuit: in eccleſiis, quæ ad eos pertinent pleno iure, quando in eis diuina officia celebrant, poſſunt poſt Miſſarum ſolennia, ac Veſpertinas a. Matutinas laudes benedictionem ſolennem ſuper populum elargiri.* Quis autem non videat, hîc de ſolenni, & velut Pontificali agi benedictione, quæ priuilegio Apoſtolico Abbatibus communicatur? Nihil autem hîc dicitur de benedictionibus ante lectiones in nocturnis, nec ex hoc loco quidquam contra eas pronuntiantes concluditur.

Capitulum, *Denique*, plus roboris videtur habere, vrget enim ſecundum Apoſtolum ad Hæbræos 7. *Quod minus eſt à meliore* (ſiue maiore) *benedicitur*; & quod inferior non audeat benedicere ſuperiori. Id autem contingeret, ſi Abbate non ſacerdote ſacerdos aliquis lecturus in vigiliis lectionem, ab eo benedictionem peteret. Sed reſponderi poteſt, quamuis ſacerdos ordine ſit maior aut ſuperior; Abbatem iuriſdictione & auctoritate, vt nuper de Archidiaconis dicebamus præcedere. Et verò in monaſteriis, vbi ſolus Abbas erat ſacerdos (vt olim fuiſſe Bellarminus ſuprà dicebat) à minori benedictionem petere cogebatur, ſi quando, vt fieri mos

Ipſe Abbas à non Sacerdote benedictionem petebat. eſt, vltimam recitaret lectionem. Nam vt bene ait Gauantus, commentario in Rubricas Breuiarij Sect. 5. cap. 11. num. 4. *Ad vltimam lectionem, quam ſuperior legit, debet dicere, quicumque ille ſit Epiſcopo inferior,* IVBE DOMNE *non* DOMINE, *cui ſecundus in choro reſpondere debet benedictionis congrua verba.* At non rarò accidere poterat præſertim tempore S. BENEDICTI, vt ſecundus hîc ſacerdos non eſſet. Cùm enim duodecim tantùm ſub vno Abbate eſſent monachi, forraſſis vnus tantùm, aut ne vnus quidem erat ſacerdos. Et ſi duo forſitan erant, poterat alteruter, & ſubinde vterque morbo, vel alia occaſione præpeditus choro abeſſe, vt neceſſarium fuerit à non presbyteris benedictiones accipere, quas certè nemo in hoc aut alio caſu ſcribit omittendas. Sed hæc magis etiam locum habebant vbi minor erat congregatio. Concilium ſiquidem Aquiſgranenſe num. 45. vult in Cellis ſiue prioratibus ſex ad minus habitare monachos. Et Benedictina cap. 25. ſtatuit, vt in Prioratibus vbi fuerint tres vel quatuor, ſeu plures, horas canonicas ſimul dicant. Quàm facilè autem poteſt hic presbyter deficere, aut euenire vt à non presbytero benedictionem petere lector cogatur. Aliam ſolutionem ſuppeditat Petrus Boërius Decretorum Doctor in cap. 9. Regulæ ſcribens, vbi

Minor hic non benedicit, ſed benedictionem à Deo rogat. ait: *Non puto valde abſurdum, ſi presbyter Epiſcopo, Diaconus Abbati, vel presbytero, & Subdiaconus Diacono benedicat: cùm veritate inſpectâ minor in hoc caſu non benedicat, ſed oret benedictionem à Deo impendi, dicens: Benedictione perpetuâ, benedicat nos Pater æternus.* Conſentit etiam doctrina S. Petri Damiani, qui citato opuſculo vndecimo cap. 2. ita ait: *Lecturus namq; magna humilitatis gratiâ non à ſacerdote, ſed ab eo, cui ſacerdos iuſſerit, ſe poſtulat benedici, dicens:* IVBE DOMNE BENEDICERE. *Sacerdos autem, vt tantæ humilitatis vicem reddat, non ſubiecto cuiquam benedicendi delegat officium; non per ſemetipſum benedictionem dare præſumit, ſed potiùs, vt à Deo, qui eſt ſuper omnia, benedictio prærogetur expoſcit.* Sic ille. Turrecremata ait, abſente Abbate benedictionem petendam à ſacerdote, id non conuincit Abbatem eſſe ſacerdotem. Et vſum credo poſterioris æui reſpexit, quo Abbates erant presbyteri.

Sed iam de aliis quoque agamus ab Abbate exhiberi ſolitis benedictionibus, de quibus Gratianus 16. quæſt. 1. Capit. *Hinc eſt etiam §. Superiori auctoritate*, ait: *Superiori auctoritate non prohibentur Abbates ſacerdotes fieri; cum B.* BENEDICTVS *iubeat Abbatem fratribus egredientibus, & regredientibus benedictionem dare: quod non niſi ſacerdotum eſt. Lectionem quoque Euangelij ſimiliter Abbati ad legendum tribuit; quam ſubſequenti oratione legere, ſimiliter ſacerdotalis officij eſt.* Hîc verò exultat, aliiſque inſultat Dialogiſta, quem ſuis verbis loquentem audi: *Dico hic eſſe textum ponentem ſecurim ad radicem dubij, & adeò meâ ſententiâ ſtringit ille textus, vt igni comparari poſſit, qui ſua virtute omnes ſiſtucas in fauillas reducit. Nam cùm ibi Gratianus S.* BENEDICTVM *alleget, innuit ſubtiliter intuentibus quod intentionis fuerit S.* BENEDICTI, *quòd Abbates debeant eſſe ſacerdotes. Cùm inſuper dicit quod illa duo facere non ſit niſi ſacerdotum, oſtendit clarè quòd S.* BENEDICTVS, *qui illa faciebat, erat ſacerdos. Et quod non ſacerdos illa non potuiſſet facere. Demùm in illis etiam verbis, quod non niſi ſacerdotum eſt, oſtendit, quòd nec Diaconus, nec quilibet alius minor Sacerdote illa facere poſſit, aut potuiſſet.* Sic ille.

Verùm non admodum vereor, vt hac ſecuri concidat arbor: nec difficile erit tantillum aquæ reperire, quo ignis hic reſtinguatur. Gratiani quidem verba ſenſumque percipimus, at bonâ illius gratiâ dixerim, auctoritati nos eius adeò non eſſe obnoxios, vt ab ea recedere nefas putemus. Plures enim in eo errores S. Antoninus 4. parte Summæ Theol. Tit. 11. cap. 8. §. 3. Baronius, Bellarminus, Poſſeuinus aliique notarunt. Neque video, aut ab aliquo annotatum inueni, cur exeuntium & redeuntium benedictiones à ſolis ſacerdotibus debeant recitari. *Benedictiones exeuntibus dari ſolita, non ſunt neceſſario Sacerdotales.* Hæc ſiquidem monaſticæ obſeruantiæ, vti & benedictiones miniſtrorũ & lectorum menſæ nullã cum ſacerdotali ordine habet connexionem, nec ab eo dependent. Paternas potiùs has dixerim benedictiones, quibus abeuntes vel redeuntes proſequuntur filios. Nimirum ſic ſenior Tobias iuniori & Angelo Raphaëli, quem hominem exiſtimabat, benedixit, dicens: *Bene ambuletis, & ſit Deus in itinere veſtro, & Angelus eius comitetur vobiſcum.* Tobiæ 5. Quòd ſi omnes, quæ in Regulâ habentur benedictiones, non niſi à presbyteris debeant conferri, iam ſeniores omnes etiam S. BENEDICTI tempore debuerint eſſe Sacerdotes vt ſeruari poſſit quod cap. 63. ſcribitur: *Vbicumque autem ſibi obuiant fratres, iunior à Priore benedictionem petat.* Quinimò & portarium ſacerdotem eſſe oportebit, cui ſcilicet præſcribitur, *vt cùm aliquis pulſauerit, aut pauper clamauerit,* DEO GRATIAS, *reſpondeat, aut benedicat.*

Sed iam ante me Dominus Columbanus Vranckx in Manuſcripto commentario ad cap. 60. Regulæ annotauit, debile eſſe argumentum, quo Gratianus colligit Abbates debere eſſe ſacerdotes, quia ingredientibus & egredientibus monachis oporteat eos benedicere, quod non ſolius eſſe ſacerdotis, ſed etiam ſuperiorum omnium & ſanctitatis æſtimationem habentium, patet ex Eccleſiaſticâ hiſtoriâ & vitis Patrum. Scribit enim Nicephorus Eudo-

xiam

xiam benedictionem accepiſſe ab Anachoretis opinione ſanctitatis claris, qui, Longi, dicebantur. Et Hilarionem benedictionem dediſſe, teſtatur D. Hieron. Et Caſſianus idem teſtatur lib. 5. cap. 30. vbi quidam Pater à ſæcularibus coactus fuiſſe dicitur ad benedicendum; quod S. Antonio eiuſque ſimilibus ſæpius quoque contigiſſe dubium non eſt, qui ſacerdotes tamen non erant. Sic ille. Quibus adde, aduentantes monachos ab hoſpite excipiente benedictionem petere ſolitos. Ita S. Onuphrius veniens ad ſpeluncam cuiuſdam Eremitæ, de ſeipſo ait: *Secundum conſuetudinem monachorum clamare cœpi, & benedictionem humillimè petij.* Similiter in vitâ Mariæ Ægyptiacæ cap. 9 Soſimas presbyter *in terra proſtratus, poſcebat benedictionem ſecundum morem accipere. Proſtrauit autem ſe & ipſa, & vtrique iacebant in terra, vnus ex alio benedictionem poſcens*, quam Maria adiurata, licet non ignoraret Soſimam eſſe ſacerdotem, prior impendit. Et plura alibi occurrunt exempla quibus probetur apud Monachos fuiſſe frequentiſſimum, vt non ſacerdotes impertirentur benedictionem. Quòd ſi non vſque adeò tenenda, vel eleuanda cuiquam videatur Gratiani auctoritas, dicemus eum ſui temporis, quo Ordo noſter ſacerdotibus abundabat, expreſſiſſe morem: & ex eo ad præcedentia tempora argumentum produxiſſe. Neque tamen adeò generale eſt, has benedictiones à ſolis dari Abbatibus, quas Burſfeldenſes in ſuo Ceremoniali diſtinct. 2. cap. 2. iniungunt Priori. Obſeruo quoque vſum Ciſtercienſem cap. 111. annutare, *quòd ſi Prior ſacerdos non fuerit, ſed tantùm Diaconus, liceat ei benedictionem dare lectoris in capitulo, in refectorio, ad collationem, quod in Eccleſia facere non debet.*

Benedicere omnibus Superioribus, atque opinione Sanctis conuenit.

Maria Ægyptiaca benedicit Soſima Sacerdoti.

Quod autem Gratianus dicat, *lectionem Euangelij cum ſubſequente oratione dicere, ſacerdotalis eſſe offi ij*, mirum profectò eſt: cùm ipſemet 25. Capitulo *Perlectis*, ex Iſidoro ſcripſerit, ad Diaconum pertinere, *prædicare Euangelium & Apoſtolum. Nam ſicut lectoribus vetus teſtamentum, ita Diaconis nouum prædicare præceptum.* Et notiſſimum omnino eſt, in publico Miſſæ ſacrificio Diaconos ſolenniter Euangelium decantare. Et cur quæſo id non liceat Diacono Abbati in vigiliis nocturnis? De Priore tantum Diacono, citato loco vſus Ciſtercienſis ait: *Liceat ei etiam in eccleſiâ* PATER NOSTER *dicere*, TE DEVM LAVDAMVS *incipere, & lectionem de Euangelio dicere.* Smaragdus quidem Abbas ad 11. Reg. cap. negat *Abbates, qui nec Sacerdotis nec Leuitæ funguntur miniſterio Euangelium legere poſſe*: Bohetius ibidem ait, lectionem Euangelij quæ fit in vigiliis non tantùm ab Ordinario, ſed & à muliere poſſe dici. Quod etiam confirmat Gloſſa in Capit. *Sanctimoniales* 20. q. 1. vbi ait Diaconiſſas habere *miniſterium Euangelium in matutinas lectionibus nunciandi.* Et in Capitulum *Noua* lib. 5. Decretal. tit. 38. ait Abbatiſſas fortè in matutinis potuiſſe legere Euangelium. Et cur illud non licuerit Monachis aut Abbatibus ſacerdotio non initiatis?

Ex his ergo benedictionibus non ſatis efficaciter S. BENEDICTI ſacerdotium aſtruitur.

§. XII.

Ex loco Sacerdoti Nouitio aſſignato, non colligi S. BENEDICTVM *fuiſſe Sacerdotem.*

QVartum argumentum deduci poteſt à loco qui Sacerdoti ad Monaſticen ſe conuertenti decernitur De quo Regulæ capite 60 ita S. BENEDICTVS: *Si quis de ordine Sacerdotum in monaſterio ſe ſuſcipi rogauerit, non quidem ei citiùs aſſentiatur: tamen ſi omnino perſtiterit in hac petitione, ſciat ſe omnem Regulæ diſciplinam ſeruaturum*: & mox: *Concedatur ei tamen poſt Abbatem ſtare & benedicere, aut Miſſas tenere, ſi tamen iuſſerit ei Abbas.* Ex quo loco colligunt: Ergo Abbas, qui hunc Sacerdotem præcedit; etiam debet eſſe Sacerdos; aliàs enim poſtponendus eſſet Sacerdoti, vtpote in maiori ordine conſtituto.

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio.

Ad hanc obiectionem ita breuiter reſponderi poteſt: Abbatem quidem ſacerdotio non initiatum ordine eſſe presbytero minorem; maiorem tamen (vti iam aliàs diximus) auctoritate & Juriſdictione. Quam autem indecens foret, vt qui ex humilitate monaſticæ ſe conſecrat vitæ, ſtatim ſuo præponeretur ſuperiori, qui humilitatis ſtudio ſacerdotij dignitatem declinaſſet? vt iam tam hoc vniuerſo gregi pro Prælati ſui honore zeloſo ingratum futurum. Quamobrem velut certum exiſtimo, quoſcumque presbyteros qui monaſticen poſtea ſunt amplexi, ſemper Abbatibus quantumuis hoc ordine non inſignitis, fuiſſe poſtpoſitos, & hoc ipſus vel maximè expetiiſſe. Scio equidem in vita S. Pachomij apud Metaphraſten cap. 23. ita ſcriptum. *Si quando contigiſſet aliquem clericum ad ipſum venire, qui cum eo eſſe volebat, propter dignitatem quidem, ex regulâ eccleſiaſticâ, ei ſubiiciebatur Pachomius: Ille verò cum rurſus ex Regulis exercitationis fratrum fuiſſet imitator, ſe ſua ſponte ſupra modum ſtudebat demittere, humilemq; reddere.* Ex quo colligas Pachomium clericis ſibi alioqui ſubditis vltro ſe ſubdidiſſe. Quod cum S. BENEDICTVS non ignoraret, qui nimirum geſta eius in vitis Patrum legerat, hinc ſuſpicari licet eum id tacitè veluti correxiſſe, & ordinaſſe, vt ſi quis de ordine ſacerdotum conuerteretur, ſtaret poſt Abbatem; ſiue hic ſacerdos eſſet, vel non; idque propter regimen vel iuriſdictionem, quam in ſubiectos ſibi obtinet Abbas.

Presbyteri religionem ingredientes Abbatibus poſtponebantur.

Sed dices, ſi, vt Regula vult, concedatur ei poſt Abbatem ſtare. Ergo ſaltem præcedet alios, ſi qui in monaſterio fuerint Sacerdotes, quod etiam videtur abſonum. Reſpondetur, vtcumque res iſta ſe habeat, ex ea non concludi qualitatem ſacerdotij in Abbate: exponenda tamen hoc loco videtur S. BENEDICTI intentio, quam aliam non fuiſſe putamus quam vt ſacerdos ad conuerſionem veniens cum altari aſſiſtit, aut ſacris eſt indutus veſtibus, poſt Abbatem ante alios locum obtineat, eodem omnino modo quo iam profeſſi ſacerdotes (vt mox latiùs videbimus) ex ipsâ Regulæ ordinatione: altiori non collocantur loco niſi in ſimili caſu. Neque enim probare poſſumus opinionem Antonij Perez diſcrimen ponentis inter eum qui iam ſacerdos ad nouitiatum admittitur, & Monachum qui de conſenſu Abbatis ſacerdos creatus fuerit: hunc enim cenſet ex mente S. BENEDICTI altiorem non debere occupare locum, perinde ac ſi ſacris initiatus non fuiſſet, niſi de Congregationis conſenſu & arbitrio Abbatis ob vitæ merita promoueatur, quaſi qui ſacerdotio eſt dignus altiori non ſit dignus loco: illi verò Nouitio putat ſtatim concedendum primum poſt Abbatem locum, cuius differentiæ hanc aſſignat cauſam: ne fortè intuitu altioris loci monachi ſacerdotium ambirent quod tamen inconueniens non tenet in illis qui

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio.

priùs ſacerdotes quàm monachi fuerunt. Sed hanc diſtinctionem, vt dixi, non puto probandam, quia S. BENEDICTVS ſacerdoti Nouitio nihil præ aliis, non dico ſacerdotibus, ſed monachis voluit indulgeri. Vnde ait: *Sciat ſe omnem Regulæ diſciplinam ſeruaturum.* Ergo etiam illud quod cap. 62. præſcribitur de ſacerdotibus Monaſterij: deinde ait: *Nec aliquid ei relaxabitur*, de conſuetis ſcilicet probationibus: *Probabitur enim* (vt poſt Bernardum Caſſinenſem ait Turrecremata) *per omnes gradus ſicut Laicus, qui gradus ſunt tres quibus probari debent ſi recipi petunt. Vnus ad portam monaſterij per quatuor vel quinque dies. Deinde ſecundus in hoſpitio duobus menſibus. Tertius in cellâ Nouitiorum per decem menſes: & ita annus erit probationis ſicut & aliis Nouitiis.* Ita ille. Ex quo ſequitur ſacerdotem Nouitium non conſtituendum poſt Abbatem ante factam profeſſionem, poſtquam primo coniungitur corpori congregationis, niſi fortè ob paucitatem presbyterorum aliquando eis iniungeretur Miſſarum celebratio & tunc etiam altior locus ſimul concederetur pro iſto dumtaxat tempore. Expreſsè enim S. Pater ait: *concedatur ei poſt Abbatem ſtare, & benedicere aut miſſas tenere, ſi tamen iuſſerit ei Abbas, ſin aliàs nullatenus aliquid præſumat.* Videlicet de tribus prædictis, ait Bernardus Caſſinenſis. In his ergo iuſſio Abbatis præcipuè attenditur: vt ſatis appareat non voluiſſe S. BENEDICTVM hoc eſſe de communi iure, ſed de particulari Abbatis præcepto. Peculiaris autem ratio eſt cur S. BENEDICTVS dixerit: *concedatur ei poſt Abbatem ſtare, & benedicere, aut miſſas tenere*, quia præſumi fortè poſſet, eos qui ex presbyteratu conuerſationis gratiâ Monachatum ſuſcipiebant, aut non debere, aut non velle celebrare, ne relictum officium repetere viderentur. Olim enim quidam Monachi iam ſacerdotio initiati à ſacrificio præ humilitate abſtinebant. Tales fuiſſe S. Hieronymum & Vincentium, teſtis eſt Epiphanius Epiſt. 60. inter S. Hieronymi.

Probam autem eſſe hanc expoſitionem, nec voluiſſe S. Legiſlatorem vt talis ſacerdos abſolutè & in omnibus actibus ſtabilem poſt Abbatem obtineret locum ex eo colligi poteſt, quod de hac ſtabili promotione mox ſubdat: *Si fortè ordinationis aut alicuius rei cauſa fuerit in monaſterio* (exaltatus vt Smaragdus & alij ſupplent) *illum locum attendat quando ingreſſus eſt monaſterium, non illum qui ei pro reuerentia ſacerdotij conceſſus eſt.* Quod magis etiam confirmatur ex eo quod cap. 61. rurſus agens de promotione illius qui ante Monachatum presbyter fuerat, ita ſtatuat: *Non ſolùm autem Monachum, ſed etiam de ſupradictis gradibus ſacerdotum vel clericorum ſtabilire poteſt Abbas in maiori quàm ingrediuntur loco, ſi eius talem perſpexerit eſſe vitam.* In quibus verbis tria breuiter notanda. Primum, non diſcerni hîc vt tales ſacerdotes ante alios omnes & immediatè poſt Abbatem collocentur, *ſed*, vt S. Pater ait, *ſuperiore aliquantulum loco.* Secundum, quod non ſtatim de iure hunc habeant locum, ſed tantùm ex conceſſione Abbatis, cui non præcipitur vt hoc faciat, ſed facultas conceditur vt hoc ei liceat, & facere poſſit. Tertium, quod, vt hoc fiat, requirit vitæ meritum. Vnde Smaragdus: *nec ideò*, inquit, *iſti ſunt exaltandi, quia ſunt ſacerdotes vel clerici ordinati: ſed quia ſunt vitæ merito probati, & in conuerſatione ſancta cæteris ſanctiores inuenti.* Et Bernardus Caſſinenſis: *Vita enim hic inſpici debet, non ſacerdotum vel ſcientiæ magnitudo.* Et hæc quidem de Nouitio ſacerdote paulò fuſiùs proſecuti ſumus vt planius pleniuſque conſtaret quàm parum hinc colligi poſſit Abbatem debuiſſe eſſe presbyterum.

Similis omnino difficultas moueri poteſt de Sacerdotibus monaſterij: Nam vt hi ipſum præcedant Abbatem, ſubditi ſcilicet ſuperiorem, oues paſtorem, filij Patrem, videtur inconueniens. Sin autem Abbas præcedat Sacerdotes aget contra diſpoſitionem Iuris communis: Quod non eſt præſumendum S. P. BENEDICTVM vllatenus voluiſſe: ac proinde Abbas ex eius mente Sacerdos eſſe debeat, ipſeque etiam fuerit.

De diſpoſitione autem Iuris conſtat ex Capitulo *Nonnulli*, diſtinct. 94. ex Concilio Toletano 4. cap. 38. in quo reprehenduntur Diaconi in tantam erumpentes *ſuperbiam, vt ſeſe presbyteris anteponant, atque in primo choro ipſi Priores ſtare præſumant, Presbyteris in ſecundo choro conſtitutis.* Et in 6. Synodo Canone 7. legitur: *præcipimus ne Diaconus* (*quamuis etiam in dignitate, hoc eſt, in officio quolibet Eccleſiaſtico ſit*) *ante Presbyterum ſedeat: niſi cùm locum habuerit proprij Patriarchæ, aut Metropolitani ſui pro aliquo capitulo.* Et extra, de maioritate & obedientia, capitulo *Statuimus*, Gregorius IX. decreuit: *Vt Presbyteri primum locum, Diaconi ſecundum, Subdiaconi tertium, & ſic de reliquis obtineant ordinatim, etiamſi poſterius admittantur. Et qui maior eſt ordine: etiamſi poſtea ſit receptus, & in portione percipienda potiorem eſſe volumus, ac minores facere officia conſulta.*

Reſpondet Petrus Boërius ad Cap. Regulæ 62. iura iſta loqui ſecundum communem & ſæcularem rationem, in quâ attenditur dignitas, nobilitas, & Ordo ſacerdotalis. Sed in Religione, inquit, monaſtica, debent ceſſare omnia iſta. In ea enim magis attenditur tempus ſacræ conuerſionis, quàm tempus Ordinis, vel alterius dignitatis. Vnde S. BENEDICTVS ait cap. 63. *Ordines ſuos in monaſterio ita conſeruent, vt conuerſionis tempus, & vitæ meritum diſcernit, vtque Abbas conſtituerit.* Et cap. 2. Abbati præſcripſit: *Non præponatur ingenuus ex ſeruitio conuertenti, niſi alia rationabilis cauſa exiſtat.* Vbi rurſus Boërius: Mirabilis enim eſt æqualitas Regularis, in quâ nullum præfert nobilitas, vt hîc dicitur, nullum facit Ordo, vt cap. 62. *locum verò illum ſemper attendat, quo ingreſſus eſt monaſterium, præter officium altaris.* Nullum ætas vel dignitas; ſicut cap. 63. *In omnibus omnino locis ætas non diſcernatur in ordine, nec præiudicet.* Quod autem S. Pater ait: *Locum verò illum ſemper attendat, quo ingreſſus eſt monaſterium præter officium altaris.* Id Smaragdus hoc modo interpretatur: *Locum ſuum in omnibus regulariter obſeruans cuſtodiat, & ſic accedat ad pacem, ad communionem, ad pſalmum imponendum, in choro ſtandum, & in omnibus omnino locis, præter officium altaris, id eſt, quando altario miniſtrat. Altario enim miniſtrans primus ſtat, & primus pro omnibus orat, etiamſi vltimus inueniatur in ordine.* Sic ille. Et Turrecremata: *Videtur ex hoc loco quod intentio S. BENEDICTI eſt quòd Sacerdos non debeat ſuperior ſedere ſeniore ſuo acolyto, præterquam quando exercet officium altaris.* Quod etiam ex ſequentibus Legiſlatoris noſtri colligitur verbis, quibus ſignificat quando alicui altior locus ſtabiliter ſit concedendus. Nimirum cum *fortè electio Congregationis & voluntas Abbatis pro vitæ merito eum promouere voluerit.* Vbi vides non ſacerdotali gradui, ſed vitæ merito ſuperiorem aſſignari locum. Aliàs verò Sacerdotes ex mente S. BENEDICTI profeſſionis locum & ordinem ſeruare oportebat. Quo minus mirandum, ſi dicamus Sacerdotes ſteteſſe poſt Abbatem eo ordine carentem, illi enim propter

aucto-

auctoritatem primus ſemper tribuebatur locus: Et ita Simplicium Sacerdotem S. Mauro Leuitæ, non ſolùm ſubditum, ſed & loco ceſſiſſe credo.

Epiſcopi Abbatibus in monaſterio ſe poſtpoſuerunt S. Lambertus,

Quid, quòd & Epiſcopi qui deſertâ cathedrâ ad monaſticam ſe demiſerunt humilitatem Abbatibus ſe poſtponere ſoliti ſint. In exemplum ſit S. Lambertus, qui in exilium pulſus in Stabulenſi cœnobio ſanctiſſimè degebat, magnâ, vt vitæ auctor apud Surium 17. Septemb. ait, erga Prælatos humilitate. Erat ille inter fratres *Ordine extremus, at ſanctitate primus: vltimus numero, præcipuus pietatis & deuotionis ſtudio.* Quem etiam in communi cum fratribus quieuiſſe dormitorio conſtat, & propter excitatum lapſu calcei ſtrepitum duram ex Abbatis mandato ſubiiſſe pœnitentiam, ibidem refertur; quamuis Abbas primùm ignoraret ſe Sancto Epiſcopo hanc mulctam irrogaſſe. Facilè tamen apparet eum vti ſuperiorem cum S. Lamberto egiſſe, nam volens eum reuocare ad aſtantes dicebat: *ite Fratres rogate obnixè patrem noſtrum, vt ad nos quamprimum ſe recipiat, illi verò Abbatis iuſſu ſic ei dicebant: Dulciſſime Pater, orat & obſecrat Abbas, vt ad fratres ocyùs accedas.*

Hugo Gratianopol.

Hugo quoque Gratianopolitanus Epiſcopus & in hoc genere excelluit; nam dum in Carthuſiâ moraretur, S. Brunoni conqueſtus eſt Prior, *quod Epiſcopus non ſecum ſaltem vt ſocius, ſed potiùs conuerſaretur vt famulus, & penè omnia ad humilitatem ſpectantia intra cellam ſibi prærriperet officia.*

Sur. in Vitâ 1. April.

Sanctus quoque Adalbertus ſecundus Pragenſis Epiſcopus monaſtico accepto habitu *ſub Abbate Regulâ duce militauit, pedem iunxit obedientiæ imperio, & tanquam ad epulas, ita ad complenda iuſſa feſtinat. Obliuiſcebatur ſeipſum, factus paruulus in medio fratrum, coquinas purgat, hebdomadas nitidiſſimè procurat, ſcutellas lauat, & ad coquorum neceſſaria cuncta curſu peruolat, manibus fratrum aquam de puteo miniſtrat, manè ad clauſtra, veſpere & meridie ad menſam aquas humero aſportat. Talem obedientiam de Abbate rogans accepit. Cogitationes tacitas ſtatim ſenioribus palam fecit. Cùm Abbas vehementiſſimè eum increparet, occurrit benigna patientia, & ſemper flexa humiliatio. Erat latus ad omne iniunctum opus, non ſolùm maioribus, ſed etiam minoribus obedire paratus.*

S. Adalbertus.

Sur. in vitâ 23. April.

Ex quibus colligas virum ſanctum etſi Epiſcopum non præceſſiſſe, ſed prorſus ſubiectum fuiſſe Abbati. Et cur id non credamus feciſſe alios monachos Sacerdotes? aut hoc Abbates non permiſiſſe, qui in Pontificali culmine hanc ſui demiſſionem tolerabant?

§. XIII.

Expenditur argumentum à Sancti BENEDICTI *prædicatione deſumptum.*

QVæ hactenus attulimus argumenta, ex ipſo Regulæ textu educta ſunt, & cuiuſuis Abbatis ſacerdotio confirmando poſſunt ſubſeruire. Nunc autem peculiaria quædam, & S. BENEDICTO propria ex vitæ hiſtoriâ producemus, quæ eiuſdem presbyterium magis videntur aſſerere.

Quintum igitur argumentum ab eiuſdem deſumitur prædicatione: *Nam vir Dei ad Caſſinum montem perueniens, contriuit* (vt narrat Gregorius cap. 8.) *Apollinis Idolum, ſubuertit aram, ſuccendit lucos, in quibus eo tempore infidelium inſana multitudo ſacrificiis ſacrilegis inſudabat, & commorantem circumquaque multitudinem prædicatione continuâ ad fidem vocabat.* Vis alterum huius rei teſtimonium? audi eundem Pontificem cap. 19. loquentem: *Non longè autem à monaſterio vicus erat, in quo non minima multitudo hominum ad fidem Dei ab idolorum cultu,* BENEDICTI *fuerat exhortatione conuerſa. Ibi quoque quædam ſanctimoniales feminæ inerant: & crebrò illuc pro exhortandis animabus fratres ſuos mittere Benedictus Dei famulus curabat.*

DISQVISITIO DE S. BENEDICTI SACERDOTIO.

Hoc autem niſi ſacerdotio initiatus licitè præſtare non poterat. Leo etenim Papa epiſt. 61. aliàs 63. & habetur 16. quæſt. 1. capitulo 19. decreuit: *Adiicimus illud etiam, quod nobis propter improbitatem quorumdam monachorum religionis veſtra, verbo mandaſtis per vicarios noſtros; & hoc ſpecialiter ſtatuentes, vt præter Domini Sacerdotes nullus audeat prædicare ſiue Monachus, ſiue laicus ille ſit, qui cuiuſlibet ſcientiæ nomine glorietur.*

Sed reſpondere licet S. BENEDICTVM vti diuino monitu & peculiari Dei inſtinctu (quod ſuo loco in Commentario huius vitæ probabimus) Caſſinum montem acceſſit, ita quoque S. Spiritus inſpiratione prædicandi munus ſuſcepiſſe, & vigentem adhuc idolorum cultum extirpaſſe; quamuis Sacerdos ordinatus, aut ab aliquo Epiſcopo ad hoc miſſus non eſſet.

Reſponſio.

Diuino inſtinctu prædicat.

Nimirum ita S. Franciſcus presbyteratus honore non ſublimatus, in Syriam profectus, vt Chriſti fidem, & pœnitentiam Saracenis, & aliis infidelibus prædicaret: rogatus à Soldano ad quid, & qualiter miſſus eſſet, & quomodo adueniſſet; intrepidè reſpondit; *non ab homine, ſed à Deo altiſſimo ſe fuiſſe tranſmiſſum: vt ei & populo ſuo viam ſalutis oſtenderet, & annuntiaret Euangelium veritatis.* Eodem autem modo miſſum fuiſſe S. BENEDICTVM Doctor Angelicus Opuſculo 15. vel vt alij 19. contra impugnantes religionem cap. 4. tradit. *Diuino iudicio*, inquit, *aliqui religioſi ſunt reputati idonei, vt eis immediatè à Deo prædicationis committeretur officium, ſicut de Equitio monacho beatus Gregorius narrat in Dialogo, & etiam de beato* BENEDICTO. Præceſſerat Gratianus, à quo hæc haurire potuit, qui 16. quæſt. 1. Capitulo *Generaliter ſancimus*, ait: *Oſtendit ergo Hieronymus, quod ſimpliciter monachis nihil liceat agere ſine conſilio presbyterorum. Nec officium docendi ſibi aſſumere liceat auctoritate clericorum, niſi fortè ſint diuinâ gratiâ intus commoniti: ſicut beatus Gregorius refert in Dialogo de beato* BENEDICTO: *qui homines montis Caſſini ad fidem adduxit, & aram Apollinis, quæ erat ibi erecta ſubuertit: Et de quodam Equitio, cui Angelus in ſomnis apparuit, & eum ad prædicandum miſit.* Sic ille. Ex quo capite, inquit Proſper Stellartius in fundaminibus & Regulis omnium Ordinum cap. 31. *ſatis innuitur beatum* BENEDICTVM, *non fuiſſe Sacerdotem aut presbyterum. Sententiam Gratiani ſequitur Petrus Bleſenſis*, &c. nimirum quia iungit S. Equitio, quem conſtat Sacerdotem non fuiſſe, S. BENEDICTVM; videri inde poſſit & hic eam dignitatem non conſecutus. Sed ad hunc locum Dialogiſta reſpondet, excuſari à Gratiano S. BENEDICTVM, quòd euangelizauerit, non quia non eſſet Sacerdus, ſed quia, cùm eſſet monachus, & monachorum Pater, de ſæcularibus non debebat gerere curam: ſed clericis eam ſæcularibus relinquere; quia officium prædicandi ſine licentia clericorum in alieno grege non debebat aſſumere iuxta textum in Capitulo *Iuxta Chalcedonenſis* 16. q. 1.

Quæ quidem proba omnino eſſet reſponſio, ſi aliunde ſatis conſtaret S. BENEDICTVM non fuiſſe Sacerdotem: id verò cùm hactenus maneat ambiguum, nihil cogit Gratiani verba ſic interpretari. Si autem dicamus, indicaſſe ipſum nec S. BENEDICTVM fuiſſe presbyterum, exemplorum conſtabit æqualitas, & in vtroque docemus tam ordinem, quàm Iuriſdictionem diuinâ

aucto-

Digitized by Google

Disquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio.

auctoritate ſuppleretam. Verùm quia hoc non vſquequaque certum eſt, hinc nolui Gratianum inter eos annumerare teſtes, qui S. BENEDICTO ſacerdotium denegant: quod tamen Stellartium feciſſe iam vidimus.

Alia reſponſio.

Sed & alia reſpondendi occurrit ratio: ſi nimirum propter tantam nubem teſtium, quos ſuprà adduximus, admittamus S. Patrem Presbyteratus gratiâ non fuiſſe decoratum: & tamen (quod alij non negant) Leuiticus illi tribuatur gradus; ſic enim & prædicatio eius, de qua agimus, & alia pleraque ſaluari poterunt.

Diaconis prædicare licitum.

Diacuno enim prædicandi munus committi poſſe ſatis eſt manifeſtum. Nam in Actis Apoſtolorum cap. 7. concionatus eſt Stephanus, cap. 8. v. 5. Philippus. Diaconus *deſcendens in ciuitatem Samariæ prædicabat illis Chriſtum*. Et Auguſtinus ſcribit Serm. 2. de S. Vincentio. *Semen Apoſtoli. a prædicationis per eum pluribus diſſeminatum.* Et Joannes Diaconus, lib. 1. de vitâ S. Gregorij cap. 41. refert ipſum Gregorium Leuitam verbum ad plebem habuiſſe. Sanctus quoque Adalbertus Leuita, & comes peregrinationis S. Willibrordi, quaquaverſum proficiſcens, lucrandis animabus operam nauabat, & multos paganorum conuertit; vt videre eſt in vitâ apud Sur. 25. Junij. S. quoque Magnoaldus qui & Magnus dicitur, S. Galli diſcipulus & Diaconus, plurimos ad fidem conuertit; quos Zozzo presbyter baptizabat, vt habet vita edita in Appendice ad vitas Patrum occidentis. Sed pluribus opus non eſt teſtimoniis, cùm in Capitulo *Perfectus* 25. ex Jſidoro Hiſpalenſi dicatur, *ad Diaconum pertinere nouum prædicare præceptum, ſicut Lectoribus competit vetus Teſtamentum.* Jdipſum quoque in modo quo Diaconi geſtarent ſtolam fuit expreſſum, Vnde Conc. Toletanum 4. can. 39. *Vnum orarium oportet Leuitam geſtare in ſiniſtro humero, propter quod orat, id eſt, prædicat. Dexteram autem partem oportet habere liberam, vt expeditus ad miniſterium ſacerdotale diſcurrat.* Et Bracarenſe 1. can. 27. *Placuit quia aliquanti huius prouinciæ Eccleſiæ Diaconi abſconſo infra tunicam vtuntur orario, ita vt nihil differre à ſubdiacono videantur, vt de cætero ſuperpoſito ſcapulæ (ſicut decet) vtantur orario.* Moris huius obſeruans fuit S. Maurus, qui ſtolam cum qua ordinatus ad miniſterium fuerat leuiticum, *iuxta morem* (vt habet Fauſtus in vitâ) *gratia ſanctitatis primo indeſinenter ferebat anno; quam de ſanctiſſimo collo ſuo protulit eaq; claudum mutumq; puerum ſanitati reſtituit.* Proinde ſi Diaconatus S. concedatur BENEDICTO nullus in prædicatione eius reſtabit ſcrupulus. Miſſio enim, vt diximus, diuino inſtinctu ſuppleta fuit. Quin & citra Diaconatus gradum, ex ſolâ Dei iuſſione licita ei erat prædicatio, ſicut S. Antonio, Symeoni Stylitæ, Aphraati apud Theodoretum, & S. Equitio hoc potiſſimùm nomine ea conceſſa fuit.

Cur Diaconi ſtolam geſtent humero ſiniſtro.

Cur S. Benedicto prædicanti nulla facta oppoſitio.

Videntur autem diuinam hanc in S. BENEDICTO euangelizandi auctoritatem omnes vel ex ſequentibus ſignis, vel ex tanti viri ſanctitate agnouiſſe. Nullam enim ei, vt S. Equitio legimus factam oppoſitionem, aut motam controuerſiam. Quod & inde fortitan accideret, quòd cùm Diœceſis Caſſinenſis eſſet neglecta, & S. Patriarcha fines eius fortaſſis non egrederetur, hinc vicini Epiſcopi ei prædicationem impedire noluerint: vel ſi eorumdem quandoque ingrederetur territoria, ratum omnino gratumque id habuerint, quòd non obſcurè animaduerterent manum Domini eſſe cum illo. Sic enim cùm Apoſtolus Joannes Chriſto Sal-

Luc. 9.

uatori diceret: *Præceptor vidimus quendam in nomine tuo eiicientem dæmonia, & prohibuimus eum; quia non ſequitur nobiſcum. Ait ad illum Ieſus: Nolite prohibere: qui enim non eſt aduerſum vos, pro vobis eſt.* Et optimè in hanc ſententiam dixit Gregorius lib. 22. Moralium cap. 16. *Sy etenim paſtoris mens, quia non propriam gloriam, ſed Auctoris ſui quærit, ab omnibus vult iuuari. Fidelis namque prædicator optat, vt ſi fieri valeat, veritatem, quam ſolus loqui non ſufficit, ora cunctorum ſonent.*

§. XIV.

Ex Sacroſanctæ Eucharistiæ contactu non ſatis probari S. BENEDICTI *presbyteratum.*

SExtum argumentum deſumitur ex ſacroſanctæ Euchariſtiæ contactu. Nam vt S. Gregorius cap. 24. refert, *quidam puerulus eius Monachus cum parentes ſuos ſine benedictione adiiſſet, mox vt ad eos peruenit, defunctus eſt.* Cumque eſſet ſepultus, die altero & tertio è terra cadauer proiectũ inuentum eſt. *Tunc cõcitè ad Benedicti patris veſtigia currentes, cum magno fletu petierunt, vt ei ſuam gratiam largiri dignaretur. Quibus vir Dei manu ſua protinus communionem Dominici corporis dedit, dicens: Ite, atque hoc Dominicum corpus ſuper pectus eius cum magna reuerentia ponite, & ſic ſepultura eum tradite.* Hoc autem laicis minimè conceſſum eſt, cùm Pelagius Papa, qui S. BENEDICTI æuo vixit, ſuo hoc decreto inhibuerit, ac proinde S. BENEDICTVS hoc nequaquam facere præſumpſiſſet, niſi ſacerdotio fuiſſet initiatus.

6. Argumentum pro Sacerdotio S. Benedicti.

Reſponderi poſſet hunc Dominici corporis contactum ſatis ſaluari, ſi ſupponamus Diaconum fuiſſe. Nam S. Iuſtinus in apologiâ extremâ, ait Diaconos deferre ſolitos Euchariſtiam ad abſentes. Et in Concilio Nicæno canone 16. apud Turrianum, prohibetur Diaconis, *miniſtrare ſacramentum Communionis Sacerdoti.* Vnde colligunt licitè ab eis in abſentiâ presbyterorum præberi laicis. Vt expreſſit Gelaſius I. Epiſtola 9. ad Epiſcopos Lucaniæ, Bruttiorum & Siciliæ, cap. 10. dicens: *Sacri corporis prærogationem, ſub conſpectu Pontificis, ſeu presbyteri, niſi his abſentibus, ius non habeant exercendi.* Concilium tamen Carthaginienſe IV. ca. 38. & citat Gratianus diſt. 93. c. *Diaconus*, permitti vt *Diaconus præſente presbytero Euchariſtiam corporis Chriſti, ſi neceſſitas cogat, iuſſus eroget.*

Verumtamen quia hic S. BENEDICTI Diaconatus, perinde atque ſacerdotium eius, in dubium reuocari poteſt: aliâ viâ hic nodus ſoluendus. Nimirum priſcum Eccleſiæ vſum olim obtinuiſſe, vt Euchariſtia viris, cùm ad communionem accedebant, in manibus poneretur. Teſtis ſextâ Synodus Canone 101. *Si quis voluerit Synaxis tempore communicari puriſſimo Chriſti corpori, manus in crucis formam figurans, ſic adeat & ſuſcipiat gratiæ communionem. Eos enim qui pro manu vaſcula quædam aurea, vel ex aliâ materiâ conſtruunt ad ſuſceptionem diuini doni, & per illa immaculatam communionem volunt, nullo modo admittimus, vt qui præferant materiem manem, homini, Dei imagini.* Sic Dionyſius Alexandrinus epiſt. 5. ad Xyſtum Romanum, (vt refert Nicephorus lib. 6. Hiſtor. Eccleſ. cap. 9.) cuidam quod ab hæreticis eſſet baptizatus, ideoque vt rebaptizaretur roganti, inter cætera reſpondit: ſufficere ei debere quod *menſæ aſſiſtens manus ad exceptionem ſancti alimenti porrexerit, & id ſuſceperit, corporiſq; & ſanguinis Domini noſtri Ieſu ſatis longo tempore particeps fuerit.* Damaſcenus lib. 4. de fide Orthodoxâ cap. 14. *Ardenti cupiditate ad eum adeamus, manibuſq; in crucis formam compoſitis,*

Solutio.

Antiquus communicandi modus.

crucifixi

Digitized by Google

crucifixi corpus ſuſcipiamus. Sed ritum hunc expreſſiſſimè docet S. Cyrillus Ieroſolymitanus Catecheſi 5. myſtagogica. *Accedens ad ſacram communionem non expanſis manuum volis accede, neque cum disiunctis digitis, ſed ſiniſtram veluti ſedem quandam ſubiiciens dexteræ, quæ tantum Regem ſuſceptura eſt, & concaua manu ſuſcipe corpus Chriſti, dicens: Amen.*

Ex quibus facile videre eſt, SS. Euchariſtiæ contactum etiam non Sacerdotibus tempore S. BENEDICTI licitum fuiſſe, cùm ſexta Synodus in Trullo habitâ, & Damaſcenus S. BENEDICTO poſterior ſit. Nec tantùm à presbyteris oblatam manu accipiebant, verùm etiam ſibimet ſacram communionem adminiſtrabant. Hinc Baſilius apud Anaſtaſium Nicænum quæſt. 7. in Scripturam: *Omnes,* inquit, *qui ſunt in deſertis Monachi, vbi non eſt Sacerdos, illic habentes communionem ex ſeipſis eam ſumunt. Alexandriæ autem & in Ægypto vnuſquiſque ex laicis qui illic degunt, maxima ex parte habet communionem domi ſuæ.* Sic ille.

Olim Laici ſibipſis S. Communionem dabant.

Sed & laicos aliis, Corporis Chriſti Sacramentum tradidiſſe legimus. Dionyſius enim Alexandrinus Epiſtolâ ad Fabianum (vt narrat Euſebius Cæſarienſis lib. 6. Hiſt. Eccleſ. cap. 34.) refert Serapioni cuidam in extremis poſito parum Euchariſtiæ à presbytero per puerum fuiſſe tranſmiſſum, quod infuſum iuſſit ſeni præberi. Apud Metaphraſten 10. Nouembris, venator quidam Simeoni Anachoretæ retulit, quemadmodum Theobiſtæ Lesbiæ ſub vitæ finem in pixide ſacram Domini carnem attulerit, illaque acceperit. Contigit hæc res ſub annum 900. tamdiu hic mos communicandi tenuit. Vſuardus in Martyrologio ſcribit S. Tharſitium Acolythum & Martyrem iouentum à Paganis Sacramenta corporis Chriſti portantem. Fateor autem hæc in Oriente accidiſſe.

Dabant & aliis.

Ne autem quis dicat hunc vſum in Occidente ſublatum ante S. BENEDICTI tempora; conſtat ex Concilio Antiſiodorenſi tempore Gregorij Magni habito can. 36. prohiberi mulieri *nuda manu Euchariſtiam ſumere.* Et can. 42. præcipitur, *vt vnaquaque mulier quando communicat dominicalem ſuum habeat.* (erat autem linteamen quo ſacram hoſtiam excipiebant) Vnde concludas à contrario ſenſu, viris tunc permiſſum Euchariſtiam manibus accipere. Eodem ergo modo S. BENEDICTVS, ſi Sacerdos non fuerit, corpus Domini parentibus defuncti religioſi tradiderit.

Occurritur obiectioni. Hic mos tempore S. Benedicti nondum ſublatus.

Quod verò ſpectat prohibitionem Pelagij Papæ, eam inter eius canones non reperi. In Concilio tamen Rhotomagenſi can. 2. vt allegatur à Burchardo cap. 76. *Nulli autem laico aut feminæ Euchariſtiam in manibus* (presbyter) *ponat, ſed tantùm in os eius cum his verbis: Corpus Domini & ſanguis proſit tibi ad remiſſionem peccatorum ad vitam æternam.* Sed hoc Concilium non admodum notum eſt, ſed & de quacumque alia, ſi quæ ſit, prohibitione, facilè liceret dicere; eam S. BENEDICTVM latuiſſe; præualente forſitan vſu illo, quem diximus Orientalis Eccleſiæ, cùm & ignorauerit prohibitum Euchariſtiam imponere cadaueri ſepeliendo: quod tamen eum feciſſe legimus. Et qui quoque parentibus defuncti Monachi licuit ſacram hoſtiam contingere, aut eam à S. BENEDICTO ad imponendum pectori defuncti accipere?

§. XV.

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio.

Abſolutio ab excommunicatione quæ à S. BENEDICTO dicitur facta, & conſequens inde argumentum expenditur.

EX validioribus quæ Dialogiſta potiſſimùm vrget argumentis & illud non infimum eſt quod ſeptimo hîc loco proponimus. Narrat S. Gregorius cap. 23. S. BENEDICTVM duabus ſanctimonialibus comminatum, niſi linguam corrigerent, quòd eas excommunicaret. at illæ poſt mortem clamante Diacono: *Si quis non communicat det locum,* viſæ ſunt è ſepulchris ſuis progredi, & templo exire. Hoc cum S. Patri indicatum eſſet, manu ſuâ protinus oblationem dedit, dicens: *Ite, & hanc oblationem pro eis offerri Domino facite, & vlterius excommunicatæ non erunt.* Dictum, factum: & communionem à Domino per ſeruum Domini receperunt. In hac hiſtoriâ vrget Dialogiſta, hanc monialium abſolutionem fuiſſe à peccato, & non ab excommunicatione, quod probari ait ex ſerie rei geſtæ, ex interrogatione Petri, & reſponſione S. Gregorij.

7. Argumentum pro ſacerdotio S. Benedicti.

Ex ſerie quidem rei geſtæ, quæ excommunicatæ ſunt propter incontinentiam linguæ, in quâ & mortuæ ſunt, ab hoc verò peccato abſoluit eas S. BENEDICTVS. Deinde ex Petri interrogatione, qui ait mirum eſſe *venerabilem & ſanctiſſimum virum, adhuc tamen in hac carne corruptibili degentem potuiſſe animas ſoluere in illo iam inuiſibili iudicio conſtitutas.* Hæc autem abſolutio fuit reſpectu peccati; quæ ſoli ſacerdoti competit. Ex reſponſione Gregorij dicentis: *nunquid in hac carne non erat, qui audiebat: Quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quæ ſolueris ſuper terram, ſoluta erunt & in cælis?* Matth. 16. *Cuius nunc vicem ligando & ſoluendo obtinent; qui locum ſancti regiminis fide & moribus tenent.* Quæ verba ad S. BENEDICTVM de neceſſitate referenda eſſe ex eo comprobatur, vt reſponſio S. Gregorij accommodetur interrogationi Petri: cui aliàs non eſſet ſatisfactum. Et cùm dicit: quod vices B. Petri & locum ſancti regiminis obtinebat, & ideò ligare & abſoluere poterat, certè hoc neceſſariò concludit B. BENEDICTVM ſacerdotaliter inſignitum extitiſſe. Quia vt idem Gregorius de pœnitentia diſtinct. 1. capite *reliquiſſe*, ait, poteſtas ligandi & abſoluendi animas competit ſolis presbyteris.

Ad hoc argumentum iam pridem reſpondit Cardinalis Bellarminus, quem, nobis interim ſilentibus congruum erit audire. Is igitur lib. 1. de Indulgentiis cap. 14. ait: *Voluit Dominus eo ſigno demonſtrare, quanti facienda ſunt admonitiones Sanctorum. Nam S. BENEDICTVS non eas* (moniales) *excommunicauerat, ſed ſolùm excommunicationem minatus fuerat, vt S. Gregorius ibidem dicit. Neque eas propriè per ſententiam poſtea abſoluit, ſed per interceſſionem mittendo oblationem, quæ pro eis Domino offerretur.* Ad verba: *Quæcumque ſolueris ſuper terram erunt ſoluta & in cælis,* reſpondit idem, S. Gregorium argumentum à ſimili ducere voluiſſe. *Nam quemadmodum diuina poteſtate ſibi collata poſſunt Prælati, cùm ſint homines in carne mortali degentes, iudicare de rebus ſpiritualibus: ita potuit S. BENEDICTVS in carne adhuc mortali degens, extraordinario priuilegio ſibi collato à Deo ligatas tenere, vel ſoluere animas earum, quibus dum viuerent, excommunicationis ſententiam fuerat comminatus.* Sic ille.

Reſponſio Bellarmini.

Digitized by Google

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio. Obiectio.

Sed occurrit Dialogiſta dicens: Nec dicatur quod miraculoſè abſque hoc quod eſſet Sacerdos S. BENEDICTVS potuerit ſoluere, quia ſi iſta fuiſſet bona reſponſio, ſciuiſſet eam S. Gregorius Petro dare, ſed aliam dedit.

Solutio.

Reſpondemus S. Pontificem hanc ipſam reſponſionem ſufficienter Petro dediſſe; cùm eam tali verborum extulit formâ, quæ ſanè interpretationem, quam doctiſſimus expreſſit Cardinalis, patiatur. Non noſtrum eſt viris ſanctiſſimis præſcribere, quibus verbis loquantur: ſufficit enim ita nos poſſe eorum ſententiam interpretari, nihil vt inde ſequatur inconueniens.

Alia reſponſio.

Ad Capitulum autem *Voluiſſet* vbi dicitur ſolis Sacerdotibus ligandi ſoluendique poteſtas tradita. Reſpondetur non eſſe verba Gregorij, ſed Gratiani, & intelligenda ſunt de abſolutione à peccatis, quæ ſolis competit presbyteris.

His tandem addere licet, docere communiter Theologos, non poſſe aliquem poſt mortem à peccatis abſolui, quod tamen perſuadere conatur Dialogiſta; poſſe tamen ab excommunicatione: adeoque ſi concederemus moniales has verâ & eccleſiaſticâ excommunicatione à S. BENEDICTO fuiſſe excommunicatas, & poſt mortem abſolutas, non inde tamen eiuſdem adſtrueretur ſacerdotium. Nam eccleſiaſtica excommunicatio inferri & auferri poteſt à non Sacerdote vt docet D. Thomas in 4. diſtinct. 18. q. 2. a. 2. Richardus ibidem art. 4. q. 3. Soto diſtinct. 20. q. 1. art. 4. & alij Theologi communiter, vt ſcribit Suarez tom. 5. in 3. part. S. Thomæ diſput. 2. ſect. 3. num. 10. Ex illis autem Scripturæ verbis: *Quodcumque ligaueris ſuper terram erit ligatum & in cælis*, &c. ex quibus Doctores aſtruunt poteſtatem abſoluendi à peccatis; ex iiſdemque quoque colligunt traditam Eccleſiæ poteſtatem ferendi cenſuras; vt habet idem Suarez diſput. 1. ſect. 2. & alij.

Poſſe autem poſt mortem aliquem abſolui ab excommunicatione, licet non à peccatis; tradit Toletus lib. 1. Summæ cap. 15. num. 9. Quamuis alijs placeat id tantum indirectè fieri poſſe. Vtcumque tamen ſit, non deſunt exempla eorum qui poſt obitum ab excommunicatione ſunt ſoluti. In Prato etenim Spirituali cap 192. & apud Joannem Diaconum lib. 2. vitæ S. Gregorij cap. 45. legitur de Monacho proprietario excommunicato, quem S. Gregorius per litteras, ſuprà ſepulchrum illius per Archidiaconum lectas, curauit abſolui. Alia exempla in Commentario capitis 23. in quo de ſanctimonialibus his, earumque abſolutione agitur, producentur.

§. XVI.

Expediuntur aliæ nonnullæ obiectiunculæ.

1. Obiectio.

RESTANT aliæ, quædam, ſed leuioris momenti obiectiones; quas hîc, ne quid ſponte prætermiſiſſe videamur, breuiter expediemus: Antonius enim de Yepez volens ſanctiſſimo Patriarchæ presbyterij aſtruere dignitatem, primo loco ponit quod id S. Gregorius non negauerit, ſed veluti certum ſuppoſuerit. Nam cùm in Dialogis de alijs tractat Sanctis non Sacerdotibus, clarè exprimit eos initiatos non fuiſſe. Vt videre eſt lib. 1. cap. 4. vbi agit de S. Equitio.

Verùm quis non videat argumentum hoc eſſe ab auctoritate negatiuè, quod omnes fatentur non concludere, nec affirmare auſim, omnes illos Sacerdotes fuiſſe de quibus S. Gregorius non negat. Peculiaris enim fuit ratio id ſcribendi de S. Equitio. In ipsâ enim querela & obiectione contra eum facta, hoc ipſum continebatur, quod ſacrum ordinem non haberet, adeoque id à Gregorio non poterat honeſtè, aut commodè ſilentio tegi.

Solutio.

2. Obiectio.

Aliâ viâ incedit Dialogi auctor, & ita argumentatur. *Si tantus vir ſacerdotali charactere inſignitus non fuiſſet, dubioprocul ad commendandam viri Dei humilitatem S. Gregorius hoc non ſubticuiſſet: ſicut de alijs in illis libris Dialogorum non ſiluit.*

Solutio.

Sed facilis omnino eſt reſponſio. Primò enim quamuis aliorum humilitatem ab recuſato ſacerdotio Gregorius commendaſſet, poterat tamen idipſum de S. BENEDICTO reticere. Fatetur enim ſe non omnia eius geſta didiciſſe, ſed pauca, nec omnia ſingulatim deſcripſit; prætermiſit enim miſſionem S. Placidi in Siciliam, & S. Mauri in Galliam, quæ Ordinis propagationem valde ſpectabant.

Secundò, nego quod Dialogiſta tanquam fundamentum aſſumit S. Gregorium de alijs in illis Dialogorum libris non ſiluiſſe quod ſacerdotali charactere inſigniti non fuerint, id enim de nullo præterquam de S. Equitio retulit. Vnde licet argumentum contra ipſum hoc modo inuertere. S. Gregorius ad commendandam aliorum humilitatem non refert eos Sacerdotes non fuiſſe, poterat ergo idipſum pari modo de S. BENEDICTO reticere.

Tertiò. Si quid roboris habet Dialogiſtæ collectio, eodem modo ad hominem argumentabor: Si tantus vir ſacerdotio initiatus fuiſſet, proculdubio ad commendandam ſacram hanc viri Dei dignitatem, S. Gregorius ſicut de alijs in illis Dialogorum libris hoc expreſſit, ita & de eo poſuiſſet. Nam hoc ipſo libro 2. non tacuit Florentij, S. BENEDICTI æmuli, ſacerdotium: cùm alioqui ob infandum eius facinus, quod vix in Chriſtianum cadere videtur, id potuiſſet diſſimulari. Etſi non neſciam magnorum ruinas ad aliorum terrorem etiam ipsâ Scripturâ ſacrâ expreſſas. Sed & in reliquis Dialogorum libris presbyteros fuiſſe ſcribit quorum virtutes commendat. Libro 1. cap. 12. meminit Seueri Preſbyteri lib. 3. cap. 20. Stephani Presbyteri prouinciæ Valeriæ. Cap. 22. alterius eiuſdem prouinciæ. Cap. 23. Presbyteri quem Abbas Præneſtinus ſibi in ſuo monaſterio fecit ordinari. Cap. 35. Amantij Presbyteri prouinciæ Thuſciæ. Cap. 37. Sanctuli Presbyteri prouinciæ Nurſinæ. Lib. 4. cap. 11. Vrſini Presbyteri eiuſdem prouinciæ. Et cap. 55. alterius Presbyteri. Omnes hos Sacerdotes fuiſſe commemorat, cur de S. BENEDICTO, ſi quidem fuerit, id non manifeſtè expreſſit?

Si reſpondeat: *Cùm S. Gregorius de patre tot Sacerdotum Chriſto famulantium verba ſe facere intelligeret, ſuperuacaneum duxit de ſacerdotio ipſius particulare facere capitulum.* Reſpondebimus eadem ratione cùm S. Papa Gregorius luculentum de humilitate S. BENEDICTI perhibuerit teſtimonium ſcribens: *Benedictus plus appetijt mala mundi perpeti, quàm laudes, pro Deo laboribus fatigari, quàm vitæ huius fauoribus extolli:* ſuperuacuum duxit de eiuſdem humilitate in refutando ſacerdotio particulatius quidquam ſcribere. Et verò, ſi illo decoratus fuit, cur non Gregorius tantum; ſed nemo, quod ſciam, alius ſcripſit, vbi, quando, quâ occaſione, & à quo Epiſcopo ordinatus ſit: Enimuerò cùm ſancti Monachi ex humilitate presbyteratu ſe plerumque iudicauerint indignos, ad eum non niſi à Superioribus miſſi, vel ab Epiſco-

Epiſcopis vi coacti acceſſerunt. Nimirum apud eos vel maximè locum habebat, quod in Iure ciuili lib. 1. Cod. tit. 3. de Epiſcopis & Clericis, *L. Si quemquam.* Imperator expreſſit: *Profectò enim indignus eſt ſacerdotio, niſi fuerit ordinatus inuitus.* Talis Nepotianus, de quo Epiſt. 3. Hieronymus. *Quantò magis repugnabat, tantò magis in ſe ſtudia omnium concitabat, & merebatur negando, quod eſſe nolebat, eoq; dignior erat, quo ſe clamabat indignum.*

Jam verò quod S. BENEDICTVM ſpectat, ſi quidem Sacerdos fuerit, expono velim, à quo miſſus, vel ad ordinem ſuſcipiendum impulſus, aut coactus fuerit. Superiorem à quo mitteretur in Ordine, cuius ipſe erat fundator, non habebat. Antiſtitem aliquem hoc ei perſuaſiſſe, vel non perſuaſum ad hanc dignitatem pertraxiſſe, neminem vnum qui affirmet, legi.

Occurritur obiectioni. Neque tamen me latet quid ingenioſè hic, & cum aliqua forſitan veriſimilitudine, excogitari poſſit. Nimirum S. BENEDICTVM cùm eſſet diuinitus electus, ad euangelizandum iis, qui circa Caſſinatem degerent montem, videretque ſacerdotali gradu ad hoc cumprimis eſſe opus, eum diuino inſtinctu à vicino quopiam Epiſcopo petiiſſe. Jllum autem diuino permotum fortè numine, hunc S. Patri vltro detuliſſe, tantaque conſtrinxiſſe vehementia, vt ſubterfugere veritus fuerit. Nam cùm ad virum Dei Caſinatis Antiſtes Eccleſiæ venire conſueuerit, non difficile erat in ipſo monaſterio ei manus imponere. Nec longè aberat Conſtantius Aquinas, vel Germanus Epiſcopus Capuanus, à quibus euocatus ordinationis munus ſuſciperet.

Occurrere hæc pro ſtabiliendo S. Patris ſacerdotio alicui, vt dixi, poſſent; ſed quando nemine ſcribantur, nec idoneis nitantur teſtimoniis, quis ea temerè audebit aſſerere? In re hiſtoricâ non tam quod fieri potuerit, quàm quod factum ſit, maximè iudicio attendendum. Et quidem, ſi aliunde conſtaret ſanctiſſimum Dei hominem presbyteratu initiatum, tum his coniecturis locus eſſe aliquis poſſet; ſed cùm alia argumenta non conuincant, ſolidioribus indigemus rationibus, vt contra Auctores ſuperius §. 2. commemoratos ſentiamus.

§. XVII.

Totius Diſquiſitionis concluſio.

ET hæc quidem ſunt, quæ de hac quæſtione dicenda occurrerunt. In quibus non hoc mentis noſtræ fuit propoſitum, certò vt affirmaremus S. BENEDICTVM ſacerdotio caruiſſe, aut vt contrariam ſententiam grauiori aliqua nota perſtringeremus: ſed tantùm, vt veritatem magis magiſque indagaremus, ſimulque oſtenderemus, ea quæ pro S. Patris presbyteratu adferri ſolent, non eſſe prorſus talia, vt omnino euincant. Quemadmodum honor Regis iudicium diligit; ſic nec ſummi Regis humillimum ſeruum ſine iudicio honorandum iudico. Si Sacerdos ſanctiſſimus Pater noſter non fuit, non volet veritatis diſcipulus talis haberi, aut dici. Si verò initiatus fuerit, non ægrè feret, quamdiu nos id latuerit, non certò à nobis aſſeri; idque credi probabilius, quod plures ante nos ſine ſcrupulo aſſeruerunt. Nec ingratum, vt arbitror, illi erit, ſi humiliora de illo in terris adhuc poſito ſentiamus, quo eum in humilitate ſuperiorem, & ſummæ demiſſionis ſtatuamus magiſtrum & exemplar.

Diſquiſitio de S. Benedicti Sacerdotio. S. Benedicto Sacerdotiũ, quamdiu id latet, denegare, non eſt indignum.

Sanctorum eminentia non ordinum aut dignitatum gradibus; ſed vitæ meritis, ceu pondere ſanctuarij, expenditur apud Deum. Nimirum qui maior eſt in regno cælorum, hîc ordine ac dignitate non raro fuit minor: vt proinde nihil aut parum decedat honori S. BENEDICTI, ſi Sacerdos non fuerit, qui innumerabiles Sacerdotes vitæ ſanctitate, & meritis ſuperauit in terra, & nunc in cæleſti illâ patriâ maiori præ illis decoratus eſt gloriâ. Neque enim aſſentimur nupero cuidam Scriptori temerè ſatis aſſerenti; quod *Religioſus qui non eſt adhuc Sacerdos, nondum venerit ad perfectionem ſuæ vocationis.* Quam quidem propoſitionem cum ex profeſſo impugnent viri eruditi Franciſcus Hallier Doctor Sorbonicus, in Vindiciis cenſuræ Theologiæ Pariſienſis circa Hierarchiam eccleſiaſticam lib. 4. cap. 2. num. 17. & Petrus Aurelius in ſuo eiuſdem argumenti & tituli libro, pag. 352. tùm nihil attinet à nobis hîc denuò impugnari.

Sanctorum eminentia non dignitatibus, ſed meritis expenditur.

Hoc tantùm quod Aurelius de Minorum Patre Franciſco ex vero affirmauit, id vno alteroque mutato verbo, de humillimo Patre noſtro BENEDICTO vſurpare non verebor. *Tantum enim abeſt vt S. BENEDICTO detrimenti quippiam attuliſſe cenſeatur Sacerdotij derelictio, vt contra ob eam ipſam perfectio ipſius religioſa, & totius eius Ordinis iam amplior & illuſtrior effulgeat: quod videlicet perfectam virtutem perfectæ prætulerit poteſtati, tantumq; ſe ab elationis ſpiritu remouerit, vt Sacerdotium non ſolum non in ſuæ vocationis perfectione concludi, neque ſibi ab Eccleſia deberi cenſuerit, ſed cùm eo digniſſimus eſſet, indignum ſe putauerit, cui illud ab Eccleſia per gratiam conferretur. Quo facto inſignius religioſæ perfectionis exemplum poſteris ſuis ſe tradere arbitratus eſt, quàm ſi Sacerdotij dignitate cumularetur.* Quare humillimi Patris humiles filij, quamdiu in illud ſuæ perfectionis exemplar referent animos; non poterunt non magnopere probare pium hoc ſacerdotalis culminis ſubterfugium, vt ſpiritui Patris ſui, & primævæ ſui Ordinis perfectioni quàm maximè conſentaneum.

Sacerdotij carentia nihil S. Benedicto detrimenti attulit.

Hoc igitur noſtrum qualecumque iudicium, nulli melius ſentienti & docenti velim eſſe præiudicio.

PROLEGOMENON XIX.

Chronotaxis vitæ S. BENEDICTI.

CHRONOTAXIS VITÆ S. BENEDICTI. Chronotaxeos commendatio.

ORDINEM temporum hiſtoriæ animam lucemque eſſe non malè quidam cenſent, eteuim, vt Tatianus Aſſyrius oratione ad Græcos ait: *apud quos confuſa & diſſoluta temporum ratio, illis nec hiſtoriæ veritas conſtare poteſt.* Rectè proinde Chryſoſtomus hom. 2. in Iſaiam: *Quemadmodum agris termini tollantur, non ſinunt arua confundi, ſic tempora non ſinunt confundi res geſtas, ſed dum diuidunt alias ab aliis, & in ordinem congruentem dirigunt, multâ nos liberant turbatione.*

Cùm autem S. Gregorius Dialogis, vitamque S. BENEDICTI ſcribens Chronologiæ rationem

Digitized by Google

CHRONOTAXIS VITÆ S. BENEDICTI.

non habueris, non abs re fuerit eam hic breuiter repræſentare. Etenim vt citato loco ait Chryſoſtomus, Perinde atque *lucerna in candelabro poni ſolet: ſic in frontiſpicio litterarum, adduntur Conſulum nomina, vt omnibus quæ ſubiciuntur præluceant, quæ ſi ſuſtuleris, lumen ſuſtuleris, omniaq; tenebris multaq; turbatione compleueris.*

Quoniam autem non ſatis exploratum eſt, quo præciſè menſe aut die S. BENEDICTVS natus ſit, quo Romam petierit, quo inde receſſerit, quo à Romano habitum receperit, quo item Caſſinum adierit; hinc adeò eſt, vt tam exacta annorum ſupputatio iniri nequeat, dum ſcilicet neſcitur temporis punctum, à quo ſumendum exordium habitationis Romanæ, vel triennalis in ſpecu latebræ, vel commorationis in Caſſino. Ex quo proinde capite crediderim inter Auctores exortam varietatem in deſignatione annorum S. BENEDICTI.

Conſtantinus tamen Bellottus, Caſſinenſis Monachus, libro quem inſcripſit *Gregorius Magnus inſtituto S.* BENEDICTI *reſtitutus*, Colloq. 2. concinnans chronologicam annorum S. P. BENEDICTI ſeriem eam vocare non dubitauit *Perſpicuam & certiſsimam temporum ſupputationem*. Nos verò iam ex illâ, quàm ex R. P. Antonij de Yepez Annalibus, aliorumque ſcriptis, illud in hac noſtra CHRONOTAXI ſequemur, quod viſum fuerit veroſimilius. Rationes verò, vel coniecturas noſtræ ſupputationis ſuis in Commentario annotabimus locis.

ANNI CHRISTI.	ANNI ÆTATIS S. BENEDICTI.		
480.		Nurſiæ ex Patre *Anicio Eupropio*, & *Abundantia* matre S. BENEDICTVS naſcitur, eodem cum ſorore SCHOLASTICA partu, quo & mater defuncta. *Vide Prolegom. & Comment. ad Cap.* 33. *num.* 1.	HABITATIO NVRSINA.
481.	1.	Agit, abſoluitque ætatis annum primum.	
482.	2.	A Nutrice Cyrilla educatur.	
483.	3.	His annis vſque ad ſeptimum degit in domo paterna. *Comment. ad Præfat. num.* 8. *&* 9.	
484.	4.		
485.	5.		
486.	6.		
487.	7.	Circa hæc, vt creditur, tempora, cum Nutrice Romam ſtudiorum cauſsâ mittitur. *Comment. ad Præfat. num.* 8.	HABIT. ROMANA.
488.	8.	Litterarum ſtudiis hoc, & ſequentibus annis vſque ad decimum tertium ferè completum Romæ operam nauat. *Ibid.*	
489.	9.		
490	10.		
491.	11.		
492.	12.		
493.	13.	Romam cum Nutrice deſerit, ſolitarium Deo vacaturus locum quærens. *Ibid. num.* 10.	
		In Enfide fractum precibus reſtaurat Capiſterium. *Cap.* 1. *n.* 4.	COMMORATIO SVBLACENSIS.
494.	14.	Deſerta Nutrice clam SVBLACVM petit, habitu monaſtico à Romano donatur, Specum incolit. *Cap.* 1. *num.* 9. *&* 10.	
495.	15.		
496.	16.		
497.	17.	Paſchatis ſacro die Presbyter ei diuino monitu cibos defert. *Ibid. num.* 18. 19. *&* 20.	
		Inuenitur à Paſtoribus. *Ibid. num.* 22.	
		Grauiſsimam carnis tentationem in ſpinis ſe volutans ſuperat. *Cap.* 2. *num.* 1.	
498.	18.		
499.	19.		
500.	20.		
501.	21.		
502.	22.		
503.	23.		
504.	24.	Conſtantinus Bellottus hoc anno accidiſſe vult ſupradictam tentationem, eaque ſuperatâ	
505.	25.	Poſtulatum in Abbatem.	
506.	26.		
507.	27.		

Chronotaxis Vitæ S. Benedicti.

508.	28.		COMMORATIO SVBLACENSIS.
509.	29.	Multi relicto mundo viri ſancti Magiſterio ſe ſubiiciunt. *Cap. 2. num. 7.*	
510.	30.	A Monachis in vico Varronis degentibus in Abbatem eligitur, à quibus veneno appetitus, diſcedens, adamatam repetit ſolitudinem. *Cap. 2. num. 3. 4. 5. 6. 7. & 8.* Naſcitur S. Maurus	
511.	31.	Hoc vnde viginti annorum ſpatio ab anno ſcilicet Chriſti 510. vſque ad 529. excitata ſunt in Sublacenſi ſolitudine duodecim Monaſteria. *Cap. 3. num. 11.*	
512.	32.		
513.	33.		
514.	34.	Ab hoc anno vſque ad 520. cenſet Bellottus ædificata duodecim monaſteria.	
515.	35.	Natus eſt S. Placidus. *Cap. 3. num. 16. & in Additione ad Cap. 13.*	
516.	36.		
517.	37.		
518.	38.		
519.	39.		
520.	40.	Initia Congregationis Specuenſis hoc anno reponit VVion. *Ligni vitæ lib. 3. cap. 11.*	
521.	41.		
522.	42.	Maurum & Placidum ad monaſticum habitum ſuſcipit S. BENEDICTVS. *Cap. 3. num. 15. & 16.*	
523.	43.	Ambulans ſuper aquas S. Maurus Placidum educit. *Cap. 7. num. 3. & 4.*	
524.	44.		
525.	45.		
526.	46.		
527.	47.	Circa hæc tempora antequam S. Pater Caſſinum peteret, ordinatus fuerit S. Maurus Præpoſitus ſiue Prior Clauſtralis. *Cap. 6. num. 3.*	
528.	48.	Florentius Presbyter diabolico ſtratagemate S. Patri, eiuſque diſcipulis inſidias ſtruit. *Cap. 8. num. 2.*	
529.	49.	Sublacum deſerit, montem Caſſinum adit, ibidem *num.* 11. à Tertullo, aliiſque Nobilibus viſitatur. *Additio ad Cap. 13.*	COMMORATIO CASSINENSIS.
530.	50.	Hoc & conſequentibus aliquot annis ædificatur Caſſinenſe Cœnobium, quod biennio abſolutum Bellottus tradit. *Cap. 3 num. 1.* Multi Nobiles ad S. BENEDICTVM in montem Caſſinum relicto ſæculo commigrarunt. *Maſſæus in Chron. lib. 12.*	
531.	51.		
532.	52.		
533.	53.		
534.	54		
535.	55		
536.	56.	S. Placidus mittitur in Siciliam, multiſque claret miraculis. *Additio ad Cap. 13.* Eodem hoc anno ponitur obitus S. Germani, & mirabilis illa S. BENEDICTI viſio, qua totum mundum in ſolis radio collectum vidit. *Cap. 35. nu. 5.*	
537.	57.	Quadriennio toto S. Placidus monaſterium Meſſanæ conſtruit. *Additio ad Cap. 13.*	
538.	58.		
539.	59.	Fame Campaniam vaſtante, indigentibus S. BENEDICTVS ſubuenit, erogatoque omni tritico, ducentos farinæ modios cælitus accipit. *Cap. 21. num. 2.* Vas vitreum in ſaxa proiectum non frangitur. *Cap. 28. num. 4.* Oleum ex vacuo vaſe precibus ſcaturire facit. *Cap. 29.* Hoc anno Breuiarium Romanum, & Baronius in notis ad Martyrologium ponit Martyrium S. Placidi.	

Chronotaxis Vitæ S. Benedicti.

540.	60.	Præeſt S. Placidus conſtructo à ſe S. Ioannis Baptiſtæ monaſterio. *Additio ad Cap.* 13.
541.	61.	S. Placidus cum ſociis martyrio coronatur. *Additio ad Cap.* 13.
542.	62.	Sub finem huius anni Legati ex Francia Caſſinum veniunt, diſcipulos à S. BENEDICTO petentes. *Additio ad Cap.* 36.
543.	63.	Totila S. BENEDICTVM inuiſit, quem detectâ eius fraude, vir ſanctus obiurgat, eique futura prædicit. *Cap.* 14. & 15.
		Futuram Monaſterij ſui præuidet vaſtationem. *Cap.* 17.
		Solo aſpectu ligata ruſtici brachia diſſoluit. *Cap.* 31. *num.* 1.
		Vltimo hoc anno 10. Ianuarij S. Maurus Caſſino diſcedens, Galliam petit. *Additio ad Cap.* 36.
		Sexta Februarij vltimò cum ſorore Scholaſtica colloquitur. *Cap.* 33.
		Decima Februarij vidit in columbæ ſpecie ſororis ſuæ animam in cælum deferri. *Cap.* 34.
		Decima ſexta Martij mortis præſcius ſuum ſibi ſanctus Pater iubet aperiri ſepulchrum. *Cap.* 37. *num.* 5.
		Vigeſima prima Martij hora tertia matutina ſtans inter diſcipulorum manus efflat animam, quæ illuſtri via ad cælum deduci viſa eſt. *Cap.* 37. *num.* 7. & 9.

COMMORATIO CASSINENSIS.

Breuior annorum S. BENEDICTI *Periodus.*

Habitauit S. BENEDICTVS	Nurſiæ	7.	annis.
	Romæ	7.	
	Sublaci	35.	
	Caſſini	14.	

Summa annorum mortalis vitæ 63.

S. GRE-

[1]S. GREGORII MAGNI PAPÆ PRIMI DIALOGORVM LIBER II.

DE VITA ET MIRACVLIS SANCTI BENEDICTI.

[2]PRÆFATIO.

PREFATIO. 3 FVIT vir vitæ venerabilis, [4] gratiâ BENEDICTVS & nomine, ab ipſo ſuæ pueritiæ tempore [5] cor gerens ſenile. Ætatem quippe moribus tranſiens nulli voluptati animum dedit: Sed dum in hac terrâ adhuc eſſet, quo temporaliter liberè vti potuiſſet, deſpexit iam quaſi aridum mundum cum flore. [6] Qui liberiori genere ex prouinciâ [7] Nurſiæ exortus, [8] Romæ liberalibus litterarum ſtudiis traditus fuerat. Sed cùm in eis multos ire per abrupta vitiorum cerneret, eum, quem quaſi in ingreſſu mundi poſuerat retraxit pedem: ne ſi quid de ſcientiâ eius attingeret, ipſe quoque in immane præcipitium totus iret. Deſpectis itaque litterarum ſtudiis, [9] relictâ domo rebuſque patris ſoli Deo placere deſiderans, ſanctæ conuerſationis habitum quæſiuit. [10] Receſſit igitur [11] ſcienter neſciens, & ſapienter indoctus. Huius ego omnia geſta non didici, ſed pauca, quæ narro, [12] quatuor diſcipulis illius referentibus, agnoui: Conſtantino ſcilicet reuerendiſſimo valde viro, qui ei in monaſterij regimine ſucceſſit: Valentiniano quoque qui annis multis Lateranenſi monaſterio præfuit: Simplicio, qui congregationem illius poſt eum tertius rexit. [13] Honorato etiam, qui nunc adhuc [14] cellæ eius, in quâ priùs conuerſatus fuerat, præeſt.

Patria S. Benedicti. *Studiis valedicit.* *Patriam deſerit.*

COM-

PRÆFATIO.

COMMENTARIVS.

SANCTI GREGORII] Hunc titulum præfert nouiſſima editio Antuerpienſis ex Romanâ expreſſa. Græca Zachariæ tranſlatio ita præſcribit: *Gregorij ſanctiſſimi, & Apoſtolici Papæ veteris Romæ, ad Petrum Archidiaconum, ſecundum interrogationum & reſponſionum de conuerſatione Sancti Patris noſtri* BENEDICTI, *Liber ſecundus*.

2. PRÆFATIO] Quædam exemplaria præfatiunculam hanc iungunt ſequentibus; & hinc primum auſpicantur caput. Verùm à reliquis auulſam præponit Papa Zacharias, editio Vaticana, & Matthæi Laureti ante Chronicon Caſſinenſe, Gallica Simonis Millerij, & aliorum.

Epitheton viri vitæ vener. apud S. Gregor. maius eſt quam, Reuerendiſſimus.

3. FVIT VIR VITÆ VENERABILIS] Antonius de Yepez in Chronico ad annum Chriſti 576. cap. 4. ait Epitheton hoc, VIR VITÆ VENERABILIS, apud S. Gregorium eminentius eſſe, quàm REVERENDISSIMVS, quod illud non adſcribat niſi S. BENEDICTO, aliiſque Sanctis, quos magno habuit in pretio: illud verò communiter Epiſcopis, quamuis non ſanctis, & Abbatibus tribuat: vt manifeſtum eſt ex hoc loco, vbi eum S. BENEDICTVM appellaſſet *Venerabilem*, diſcipulum eius & ſucceſſorem Conſtantinum vocauit *Reuerendiſſimum valde virum*, quod non feciſſet ſi titulus venerabilis minor fuiſſet quam Reuerendiſſimus. Ex quo colligit maiori honore, & præſtantiori elogio affectum à ſancto Pontifice Patrem noſtrum BENEDICTVM, quàm S. Equitium, quem Reuerendiſſimum nominauit. Ita ferè ille. Dubito tamen an hoc diſcrimen vbique à S. Gregorio fuerit obſeruatum. Sanctus enim Germanus, poſtquam eius animam in ſphæra ignea ad cælum S. BENEDICTVS deferri vidit, *Reuerendiſſimus* à Gregorio nominatur. Et Valentinum lib. 4. Dialog. cap. 21. vocat *vitæ venerabilem*, quem lib. 1. cap. 4. dixit Reuerendiſſimum.

4. GRATIA BENEDICTVS ET NOMINE] Quæ de Sancti BENEDICTI nomine dicenda eſſent, fuſiùs proſecuti ſumus Prolegomeno XVI.

5. COR GERENS SENILE] De præcocibus ingeniis atque annos ſapientibus vſitata phraſis. Sic de Chriſto Domino duodecenni, olim Sedulius Paſchal. Carm. lib 2. cap. 7.

———— *Senioribus eſſe*
CORDE *videbatur* SENIOR, *legiſq; Magiſtros*
Inter, vt emeritus reſidebat iure Magiſter.

Illius in puerili ætate maturitas:

Veteri adagio, vt eſt apud Platonem lib. 6. de Repub. *Senes bis pueri* dicti: at puer BENEDICTVS bis ſenex iure vocari potuit, quem Græci vno verbo dicerent, παιδαριογέρων. Quod nomen Macario illi Ægyptio olim tributum ſcribit Palladius, Hiſt. Lauſiacæ cap. 19. de quo ait: *Cùm triginta annos natus aſcendiſſet, eſſetq; ætate iunior, tam toleranter tulit labores exercitationis totum decennium, vt magna quadam & inſigni dignus haberetur diſcretione, adeò vt vocaretur παιδαριογέρων, id eſt, in puerili ætate ſenex, quoniam citius quàm pro ætate profec. erat virtutibus.* Hæc ille. Quæ ſi ad perfectæ ætatis viri commendationem dicta ſint, quantus fuit BENEDICTVS, cui idipſum ab ipſo pueritiæ ſuæ tempore Magnus aſſcribit Gregorius?

Variaq; huius virtutis exempla.

Tob. 1. Sic de Tobia ait Scriptura: *Cùm eſſet iunior, nihil tamen puerile geſſit in opere.* De S. Agnete lib. 1. de Virgin. Ambroſius: *Infantia computabatur in annis, ſed erat ſenectus mentis immenſa. Senectus enim venerabilis eſt* (vt inquit Sapiens) *non diuturna, neque annorum numero computata: cani autem ſunt ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata.* Sap. 4. *Multos*, inquit Bernardus epiſt. 42. *iuniorum videmus ſuper ſenes intelligere moribus, antiquare dies, præuenire tempora meritis, & quod ætati deeſt, compenſare virtutibus.* Sic de Themiſtocle narrat Plutarchus, cæteris pueris ludentibus, ſolitum eum orationes meditari, adeò vt Magiſter diceret: *Te, ô puer, paruum nihil, ſed magnum aliquod bonum, aut malum futurum auguror.* Ita S. BENEDICTVS agebat ſenem moribus. Contrà verò plures ſunt, quos hæc Senecæ epiſt. 4. perſtringit ſententia: *Adhuc enim non pueritia in nobis, ſed, quod eſt grauius, puerilitas remanet. Et hoc quidem peius eſt, quod auctoritatem habemus ſenum, vitia puerorum, nec puerorum tantùm, ſed infantium.* *Senes pueri.*

6. QVI LIBERIORI GENERE] De proſapiâ S. BENEDICTI, Progenitoribus, armiſque gentilitiis, vide quæ diximus Prolegomeno XIV. & XV.

7. NVRSIÆ EXORTVS] Zacharias hæc ita repræſentant: *Iſte inſtar ſtellæ matutinæ ex Nurſiâ regione Romanorum apparuit regioni.* De Nurſia S. BENEDICTI patria, vide Prolegomenon XII.

S. Benedictus domi educatus:

8. ROMÆ LIBERALIBVS LITTERARVM STVDIIS TRADITVS] Primis annis S. BENEDICTVS cum ſorore Scholaſtica in parentum ædibus educatus eſt. Septimum verò ætatis agentem annum, ob relucentem in eo ingenij viuacitatem, Pater Romam miſit liberalibus artibus imbuendum. Ita enim de eo Adreualdus lib. 1. de mirac. S. BENEDICTI cap. 2. *Puerilis beatiſſimus* BENEDICTVS *attingens ætatis annos, more veteri nobilium Romanorum, ſcholis liberalium deputatur artium, ne præclarum pueri torpeſceret ingenium.* *à Patre ſtudiorum cauſa Romam mittitur.*

Sed cur Romam? quòd ſtudia ibidem florerent.

Cur autem Romam potiſſimùm miſſus ſit, eam arbitror eſſe cauſam, quòd non adeò longè diſtaret Nurſia, nec vicinior eſſet locus ſtudiis celebris; & quòd illic iam olim liberalium diſciplinarum vigerent artes, optimiſque legibus ſcholæ dirigerentur. Quare Theodoricus Rex, apud Caſſiodorum lib. 4. variarum Epiſt. 6. Romam appellat, *eloquentiæ fœcundam Matrem, virtutum omnium latiſſimum templum.* Teſtatur autem Auguſtinus Confeſſ. lib. 5. cap. 8. *Quietius ibi ſtuduiſſe Adoleſcentes, & ordinatiore diſciplinæ coercitione ſedatos fuiſſe quàm Carthagine.* Valentinianus autem Imperator, iam inde ab anno Chriſti 370. (vt refert Baronius) reſcripto ad Olybrium vrbanam præfecturam gerentem dato, iis qui Romam ſe conferrent liberales diſciplinas addiſcendi causâ, optimè conſuluerat. Nam inter cætera (vt eſt l. 1. de ſtud. liberal. vrb. Romæ Codice Theodoſiani) decreuit, vt *his qui ſedulò operam profeſſionibus nauant, vſque ad vigeſimum ſuæ ætatis annum Romæ liceat commorari. Poſt id verò tempus, qui neglexerit ſponte remeare, ſollicitudine Præfecturæ etiam impurius ad patriam reuertatur.* Cur autem poſt annum ætatis vigeſimum, nollet Imperator Adoleſcentes diutius Romæ agere, ea fuit causa, ne ſcilicet iam liberiores, otio torpeſcentes, vrbanis irretirentur illecebris. Magno ſanè bene ante institutæ vitæ diſcrimine. Adoleſcentium Romæ commorantium periculum Paulinus quoque nouerat, vnde Licentium, olim Romæ ab Auguſtino Rhetoricam edoctum, ita monet Epiſt. 46.

Nunc

Nunc te ſollicitat variis maleſuada figuris
Heu validos etiam ſternere Roma potens.
Sed tibi, nate precor, ſemper Pater Auguſtinus
Occurſet cunctas vrbis ad illecebras.
Illum tanta inter fragilis diſcrimina vitæ
Aſpiciens, & habens pectore, tutus eris.

Sed vt in hiſce periculis conſtitutus ſe geſſerit S. BENEDICTVS, videamus. Non mediocres cum feciſſe progreſſus, & ſolidæ illius eruditionis, quam poſtea in ſcriptis ſuis oſtendit, ieciſſe fundamenta credi poteſt. Vnde hæc ſubdit citatus antea Adreualdus. *Enimvero primordia litterarum acri concipiens animo, ſpiritu tractus diuino, quo cuncta in reliquum alliùare ſtuduit: Eremum concupiſcens, vitiorum charybdim, quæ quibuſdam ſcholaribus inhærere ſolet fuga præſidio euitauit.* Sic ille. Sperabat quidem Pater eum tractandis Reipublicæ negotiis ſtudiorum culturâ aptum reddi: verùm qui ad maiora eum deſtinauerat Deus, eum mundi vanitates faſtidire fecit.

9. RELICTA DOMO REBVSQVE PATRIS] Quænam hæc *Domus Patris*, quæ res à S. BENEDICTO relictæ, pulchrè exponit Reuerendus Abbas Conſtantinus Caietanus, in Epiſtola de Collegio Gregoriano Domus S. BENEDICTI in vrbe, quem hic differentem audi: Jn alma hâc, inquit, vrbe, orbis reginâ fulgentiſſimâ, ſanctiſſimi ipſius viri Patricia eo Auguſta Aniciana Cunabula etiamnum venerabili pænè confecta ſenio ſe conſpicienda præbent io eiuſdem nomine inſignita S. BENEDICTI in Piſcinulâ trans-Tiberim Eccleſiâ. Sed eo in vetuſtis monumentis Archiuij Caſſinenſis Monaſterij, cuius iuris hæc eadem Eccleſia iam tunc erat, dicitur S. BENEDICTVS SVB MONTE LYCAONIS; quandoquidem monticulo cuidam iuncta, breuiſſimo ſpatio diſtat ab ea Jnſula, quæ in mediis Tiberinis fluctibus aſſurgens, Inſula Jouis Lycaonia etiam appellatur. Jn hac trans-Tiberiuâ regione, eo loco, Piſcina dicto, olim ſuperbiſſima eo marmorea aſſurgebant Palatia Anicianæ familiæ, quorum magnificentiam effoſſa hoc ſæculo rudera paſſim demonſtrant, quod confirmatur ex eo, quod contigua iis ſit Domus S. Cæciliæ ex eadem familia oriundæ, quæ triduanas à Domino popoſcit inducias, vt Domum hanc ſuam Eccleſiam conſecraret. Has maiorum ſuorum ædes S. BENEDICTVS origine Romanus, Romaniſque parentibus Nurſiæ Dominis natus, litterarum ſtudiis incumbens, incolebat. Vnde poſteà quædam earumdem ædium pars, ac ea forte (non præter rationem dixerim) quæ familiariter ſancto Dei viro quotidie vſui erat, primis illis temporibus à piis ipſius Alumnis in Eccleſiam conuerſa, glorioſiſſimo eius nomini conſecrata fuit. Et quæ hodie B. Virginis imago eleganter depicta à Fidelibus in Oratorio ipſi Eccleſiæ contiguo religioſè colitur, ea eſſe circumfertur, quam adhuc puer idem BENEDICTVS venerari conſueuerat: vnde ipſum Oratorium hodieque S. BENEDICTI Oratorium denominatur. Itaque hæc illa Domus eſt, cuius hic meminit Gregorius, *Relicta* DOMO, *rebuſq; Patris, ſoli Deo placere deſiderans, ſanctæ conuerſationis habitum quæſiuit.* Hæc porrò Domus ſatagente eodem Abbate Caietano, beneficio Gregorij XV. erigendo Collegio ſiue Hoſpitio Benedictinorum conceſſa eſt, vt ex ipſius Pontificis diplomate conſtat, quod tom. 4. Bullarij inſertum eſt.

Domus S. BENEDICTI in trans-Tiberina regione ſita.

Conſecratur in Eccleſiam.

Fit ex ea dein Collegium Gregorianum.

10. RECESSIT IGITVR] Nutrice ſua (vt paulò pòſt videbimus) comitatus. Hæc enim vt ſtudiorum tempore illi ſubſeruiret, Romam cum eodem abierat. Vocatam fuiſſe Cyrillam Anaſtaſius Bibliothecarius tract. de tranſlat. S. Bened. Petrus Diaconus lib. de vir. illuſt. mont. Caſ. cap. 1. & ex iis Wion, aliique tradunt.

Nutrix S. BENEDICTI.

PRÆFATIO.

11. SCIENTER NESCIENS] Magnum Patriarcham hac in parte imitatus eſt non minor Minorum Pater Franciſcus, de quo Henricus Willot in Athenis orthodoxorum Patrum Seraphicæ Religionis, littera F. *Credo*, inquit, *de induſtria à litteris ſe remouiſſe* (S. Franciſcum) *quo ſe totum in rerum cæleſtium contemplatione abderet, vt de B.P.N.* BENEDICTO *narrat Gregorius. Nec abnuo liberales artes ſolùm a limine ſalutaſſe, & delibatis Grammatices initiis, conſilio ſtudiis valedixiſſe, ſcienter neſcium, & ſapienter indoctum.* Delectatus & hac Gregorij I. loquendi formula Gregorius IX. ita de eodem S. Franciſco in bulla Canonizationis ait: *Fæliciter migrauit ad Dominum, multos præueniens ſcientia præditos ſcienter neſciens & ſapienter indoctus.*

Pulchrè autem hunc locum S. Petrus Damiani epiſt. 105. ad Ariprandum, ſiue Opuſc. 45. de ſanctâ ſimplicitate ſcientiæ inflanti anteponenda, illuſtrat dicens: *B.* BENEDICTVS *ad litterarum ſtudia mittitur, ſed mox ad ſapientem Chriſti ſtultitiam reuocatur: & quia ſcholam piâ ruſticitate mutauit, hoc deſcriptum reliquit in Capiſterio muliercula, quod de ſe mundi ſapientes exprimere nequeunt in menſa Geometrica vel Aſtronomica diſciplina.* Sic ille. Ipſo igitur ſuo facto demonſtrauit, quod Spiritus ſanctus dixit: *Melior eſt homo qui minuitur ſapientia, & deficiens ſenſu in timore, quam qui abundat ſenſu, & tranſgreditur legem Altiſſimi.* Malè autem hinc quidam inferunt, Religioſis litterarum ſtudia deſerenda. Nam, vt optimè annotauit Angelicus Doctor, opuſc. 15. contra impugnantes religionem cap. 11. S. BENEDICTVS *non diſceſſit à ſtudio, quaſi ſcientiam horrens, aut ſtudium; ſed ſæcularem vitam & ſocietatem formidans.* Quæ ex ſubſequentibus Gregorij verbis confirmans, ita deinde concludit: *& ideò etiam nunc laudabiliter faciunt, qui ſæculari vita ſtudentium relicta, ad religionem tranſeunt, in qua ſtudio vacare poſſunt.*

Eccli. 19. 21.

S. BENEDICTVS non ſtudium, ſed ſtudentium vitia fugit.

12. QVATVOR DISCIPVLIS ILLIVS] De his iam ſuprà Prolegomeno VI. aliquid diximus. Hic verò notandum, Cardinalem Baronium Annalium tom. 7. Anno Chriſti 581. circa hos Abbates vel potius locum præfecturæ eorum nonnihil allucinatum. *Valentinianum* enim ait, *ſecundum numeratum poſt S.* BENEDICTVM *Abbatem, primum verò Lateranenſis Cænobij*; ac deinde ponens Lateranenſium Abbatum ſeriem, ita ait: *Lateranenſi enim primùm Valentinianus Abbas, inde Simplicius, & poſt eum præfuit Honoratus, vt idem ipſe Gregorius docet.* Ad marginem autem adiecit: *Dialogorum lib. 2. in principio.* Sed ex illo loco apertè conſtat, non Valentinianum, ſed Conſtantinum fuiſſe ſecundum poſt S. BENEDICTVM Abbatem, quia hunc ait Gregorius, *et in Monaſterij regimine ſucceſſiſſe*: quod intelligendum de Caſſinenſi; in quo S. BENEDICTVS deceſſit, atque ab omnibus hiſtoricis noſtris Conſtantinus hic agnoſcitur immediatus S. BENEDICTI ſucceſſor. Deinde labitur Baronius, poſt Valentinianum conſtituens Simplicium Abbatem Lateranenſem; cùm fuerit tertius Abbas Caſſinenſis, vt patet ex Gregorio, qui nominans Simplicium, ſubiungit: *Qui Congregationem illius* (S. BENEDICTI adeoque Caſſinenſem) *poſt eum* (BENEDICTVM) *tertius rexit.* Secun-

Baronius circa Abbates S. BENEDICTI ſucceſſores allucinatur.

Declaratur, & illuſtratur horum Abbatum ſeries.

F due

Digitized by Google

PRÆFATIO.

dus enim, vt diximus, fuit Conſtantinus. Porrò hic Simplicius alius fuit ab illo, qui cum S. Mauro in Galliam profectus, ætate valde decrepitâ quadraginta poſt annos, Romam ad Lateranenſe Monaſterium, ſub Theodoro Abbate poſt Valentinianum tertio, reuerſus eſt, vt habet Fauſtus in vitâ S. Mauri. Nec tertio loco, vt Baronius aſſerit, Lateranenſi cœnobio præfuit Honoratus. Jlle enim quo tempore Gregorius Dialogorum ſcribebat libros, tunc *adhuc cellæ eius, in quâ priùs conuerſatus fuerat, præerat*. Hoc eſt Sublacenſi Monaſterio, in illo enim prima enim monaſtices rudimenta S. P. BENEDICTVS poſuit. Baronius autem verba illa, *Qui Congregationem illius poſt eum tertius rexit*. Et illa, *Nunc adhuc cellæ eius, in qua priùs conuerſatus fuerat, præeſt*: non ad S. BENEDICTVM, ſed ad Valentinianum detorſit, ſed perperam, vt ipſa verborum ſeries ſatis indicat; nec congruè nominato BENEDICTO Ordinis fundatore, Congregatio eius vocari poſſet Valentiniani, vt & alij ante nos obſeruarunt.

Honoratus Sublacenſibus monaſterijs S. Benedicto Caſſinum petente, præeſt:

13. HONORATO] De hoc, eruditiſſimus Abbas Caietanus lib. 2. pro Joanne Diacono c. 7. Huic ipſe S. BENEDICTVS Caſſinum petẽs, vices ſuas per omnia Sublacenſia Cœnobia, eorumq́ue Abbates demandauerat: quod probat ex peruetuſto Chronico M.S. Sublacenſi, in hæc verba: *Secundo loco eiuſdem monaſterij & Congregationis regimen tenuit Honoratus iam dicti Patris Benedicti diſcipulus, ex cuius ſanctitate & opere Cœnobium Sublacenſe augmentandi materiam ſumpſit.* Sacerdotij diguitate

fuitq́ Sacerdos,

honoratum fuiſſe & hunc Honoratum, conſtat ex S. Gregorij epiſtola, quæ extat M.S. in Archiuo Sublacenſi: *Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, reuerendiſſimo ac prudentiſſimo Honorato Presbytero & Monacho atque paruiſſimo Abbati venerabilis monaſterij ſancti Confeſſoris & Patris* BENEDICTI, *& ſanctæ virginis ſororis eius Scholaſticæ, quod ponitur in Sublacu*, &c. Fuiſſe valdè grandæuum hinc facile efficitur, nam ſi tunc cum ſuos Dialogos ſcribebat S. Gregorius, anno ſcilicet 594. monaſterio Sublacenſi adhuc præerat, eoque officio iam inde à tempore quo Caſſinum S. P. BENEDICTVS petiit, perſunctus fuit, vel centenarius, aut centenario proximus fuerit.

14. CELLÆ EIVS] Quemadmodum monaſterium, teſte Caſſiano Collat. 18. cap. 10. etiam vnius Monachi habitatio nominari poteſt: ita CELLÆ vocabulo, non vnius dumtaxat Monachi habitaculum, ſed integrum ſæpè multorum Monachorum deſignatur Cœnobium, quâ notione frequenter occurrit in ſcriptis S. Gregorij, & in his præſertim Dialogorum libris, vt hoc ſecundo, cap. 9. *Dum fratres habitacula eiuſdem* CELLÆ *conſtruerent*. Et cap. 12. *Mos* CELLÆ *fuit, vt quoties ad reſponſum egrederentur fratres, cibum potumq́ extra* CELLAM *minimè ſumerent*. Item cap. 13 *Annis ſingulis de loco ſuo ad* CELLAM *eius ieiunus venire conſueuerat*. Cap. 21. *Ducenti farinæ modij ante fores* CELLÆ *in ſaccis inuenti ſunt*. Et rurſum cap. 33. S. Scholaſticæ dixit: *manere extra* CELLAM *nullatenus poſſum*. Quæ omnia loca de Caſſinenſi monaſterio intelligenda, nemo eſt qui ambigat: & Zacharias cap. 12. 13. & 21. pro eo, quod Latinè Gregorius dixit CELLA, Græcè vertit *Monaſterium*, vt fruſtrà dixerit Gallonius: CELLAM apud Gregorium non niſi de minoribus Cœnobiis aut Prioratibus, tenuibuſque Præpoſituris vſurpari. Sed de CELLÆ appellatione egimus alibi fuſiùs.

Cella pro Monaſterio.

CAPVT I.

DE CAPISTERII FRACTI REPARATIONE.

CAPVT I.

HIC itaque cùm iam, relictis litterarum ſtudiis, petere deſerta decreuiſſet, [1] nutrix, quæ hunc arctiùs amabat, [2] ſola ſecuta eſt. Cumq́ue ad locum veniſſet, qui [3] dicitur Enfide, multiſque honeſtioribus viris pro charitate ſe illic detinentibus, in beati Petri Eccleſia demorarentur, prædicta nutrix illius ad purgandum triticum à vicinis mulieribus præſtari ſibi [4] capiſterium petiit: quod ſuper menſam incautè derelictum, [5] caſu accidente fractum eſt, ſic vt in duabus partibus inueniretur diuiſum. Quod mox rediens nutrix illius, vt ita inuenit, vehementiſſimè flere cœpir, quia vas quod præſtitum acceperat, fractum videbat. Benedictus autem religioſus, & pius puer, cùm nutricem ſuam flere conſpiceret, eius dolori compaſſus, ablatis ſecum vtriſque fracti capiſterij partibus, ſeſe cum lacrymis in orationem dedit, qui ab oratione ſurgens ita iuxta ſe vas ſanum reperit, vt in eo inueniri fracturæ nulla veſtigia potuiſſent: moxq́ue [6] nutricem ſuam blandè conſolatus, ei ſanum capiſterium reddidit, quod fractum tulerat. Quæ res in eodem loco à cunctis eſt agnita, atque in tanta admiratione habita, vt hoc ipſum capiſterium eius loci incolæ [7] in Eccleſiæ ingreſſu ſuſpenderent: quatenus præſentes & ſecuturi omnes agnoſcerent, à quanta [8] Benedictus puer conuerſationis gratiam perfectione cœpiſſet, quod annis multis illic ante omnium oculos fuit, & vſque ad hæc Longobardorum tempora ſuper fores Eccleſiæ pependit. Sed Benedictus plus appetens mala mundi perpeti quàm laudes, & pro Deo labo-

S. Benedictus capiſterium fractum redintegrat.

Nota pueri ſanctitatem.

CAPVT I.

laboribus fatigari, quàm vitæ huius fauore extolli, [9] nutricem ſuam occultè fugiens, [10] deſerti loci ſeceſſum petiit, [11] cui Sublacus vocabulum eſt, qui ab Romanâ vrbe XL. fere millibus diſtans, frigidas atque perſpicuas emanat aquas. Quæ illic videlicet aquarum abundantia in extenſo priùs lacu colligitur, ad extremum verò in amnem deriuatur.

Nutricem fugit: Sublacum petit.

Quò dum fugiens pergeret, [12] monachus quidam Romanus nomine hunc euntem reperit, quò tenderet requiſiuit. Cuius cùm deſiderium cognouiſſet, & ſecretum tenuit, & adiutorium impendit, eique [13] ſanctæ conuerſationis habitum tradidit, & in quantum licuit, miniſtrauit.

A Romano habitum monaſticum accipit.

Vir autem Dei ad eumdem locum perueniens [14] in arctiſſimum ſpecum ſe tradidit, & tribus annis, excepto Romano monacho, hominibus ibi incognitus manſit: Qui videlicet Romanus non longè in monaſterio [15] ſub Theodati patris regulâ degebat. Sed piè eiuſdem Patris ſui oculis furabatur horas, & quem ſibi ad manducandum ſurripere poterat, [16] diebus certis BENEDICTO panem ferebat.

Vitaq; neceſſaria.

Ad eumdem verò ſpecum à Romani cellâ iter non erat: quia excelſa deſuper rupes eminebat, ſed ex eâdem rupe in longiſſimo fune ligatum Romanus deponere panem conſueuerat, in quâ etiam [17] reſti paruum tintinnabulum inſeruit, vt ad eius ſonum vir Dei cognoſceret, quando ſibi Romanus panem præberet, quem exigens acciperet. Sed antiquus hoſtis vnius charitati inuidens, alterius refectioni, cum quadam die ſubmitti panem conſpiceret, iactauit lapidem, & tintinnabulum fregit. Romanus tamen modis congruentibus miniſtrare non deſiit. Cùm verò iam Deus Omnipotens, & Romanum vellet à labore quieſcere, & BENEDICTI vitam in exemplum hominibus demonſtrare: vt poſita ſupra candelabrum lucerna clareſceret, quatenus omnibus, qui in domo Dei ſunt, luceret: [18] cuidàm presbytero longius manenti, qui refectionem ſibi in Paſchali feſtiuitate parauerat, per viſum Dominus apparere dignatus eſt, dicens: [19] Tu tibi delicias præparas, & ſeruus meus illo in loco fame cruciatur.

Presbyter quidam Dei monitu ei cibum adfert.

Qui protinus ſurrexit, atque in ipsâ ſolennitate Paſchali cum alimentis quæ ſibi parauerat, ad locum tetendit, & virum Dei per abrupta montium, per concaua vallium, per defoſſa terrarum quæſiuit, eumque latêre in ſpecu reperit. Cumque oratione factâ, benedicentes Dominum omnipotentem conſediſſent, poſt dulcia vitæ collóquia is, qui aduenerat, presbyter dixit: Surge, ſumamus cibum, quia hodie Paſcha eſt. Cui vir Dei reſpondit, dicens: Scio quia [20] Paſcha eſt, quia hodie videre te merui. Longè quippè ab hominibus poſitus, [21] quia die eodem Paſchalis ſolennitas eſſet, ignorabat.

Paſchalis ſolennitas.

Venerabilis autem presbyter rurſus aſſeruit, dicens: veraciter hodie reſurrectionis Dominicæ Paſchalis dies eſt, abſtinere tibi minimè congruit: quia & ego ad hoc miſſus ſum, vt Omnipotentis dona Dei pariter ſumamus. Benedicentes igitur Dominum ſumpſerunt cibum. Expletâ itaque refectione & colloquio, ad Eccleſiam ſuam presbyter receſſit. Eodem quoque tempore hunc in ſpecu latitantem etiam paſtores inuenerunt: quem dum [22] veſtitum pellibus inter fruteta cernerent, aliquam beſtiam eſſe crediderunt; ſed cognoſcentes Dei famulum, eorum multi ad pietatis gratiam à beſtiali mente mutati ſunt.

Paſtoribus aliisq; fit manifeſtus.

Nomen itaque eius per vicina loca innotuit cunctis, factumque eſt, vt ex illo iam tempore à multis frequentari cœpiſſet, qui cùm ei cibum afferrent corporis, ab eius ore in ſuo pectore alimenta referebant vitæ.

CAPVT I.

COMMENTARIVS.

Cur S. BENEDICTO data nutrix, & non pædagogus

1. NVTRIX] Mirabitur quiſpiam, cur puero litteris operam danti Nutrix comes & directrix addita, nec potiùs, vt nunc fieri videmus, Pædagogus aliquis datus. Accidiſſe id arbitror, vel ob tenellam ſancti pueri ætatem, quæ ſeptimum, vt tradunt, non excedebat annum, vel quod illa hoc pacto ſuum erga alumnum declarare vellet affectum, & priſtino quamdiu in ſtudiis verſaretur fungi officio, vel denique, quod ita iuſſiſſet, conueniſſetque cum Nutrice ſancti BENEDICTI Pater, qui fidem illius iam expertus, putauerit nulli potiùs, quàm illi curam chariſſimi pignoris demandandam. Quod illa ſiue alumni amore, ſiue pactæ mercedis intuitu non putauerit denegandum. Quâ in re conſiderandum, tenue admodum, vileque munus Nutricum olim fuiſſe. Nam ſolitos Græcos Ancillarum câ in re vti operâ, ex Comœdiis notum eſt. Apud Demoſthenem, cùm ingenuæ mulieri obiectum eſſet in iudicio, quòd mercede aliquando Infantes nutriſſet: purgat ſe illa, probans factum tempore belli, quo licitum ſit à ſplendore ſuo nonnihil declinare. Ita Victorius lib. 27. variar. lect. cap. 1. Dimittebantur ergo in obſequium alumnorum ſuorum Nutrices, iiſque deinceps vt Ancillæ adhærebant. Moyſes Geneſ. 24. refert Rebeccam, poſtquam in matrimonium conſenſiſſet, dimiſſam à parentibus cum Nutrice ſuâ, quæ ei toto vitæ tempore famulata eſt, obiitque poſt Rebeccam, ſepulta à Iacob filio ad radices Bethel, vt habetur Geneſ. 35. 8. Nam vt Salianus anno mundi 2305. num. 17. ait: *Interpretes communiter ſentiunt Deboram Nutricem hanc, mortuâ Rebeccâ, adiiſſe Iacobum.* Sic apud Senecam illuſtres feminæ, & coniugio deuinctæ ſuas leguntur

Nutricum munus olim vile.

Illuſtrium perſonarum Nutrices.

habuiſſe Nutrices. Phædra enim Theſei, Medæa Iaſonis, Clytemneſtia Agamemnonis, Octauia Neronis, Deianira Herculis vxor, ſuam quæque affatur Nutricem. Sed & viris adultis adhæſerunt Nutrices, nam apud Virgilium 4. Æneid. mentio eſt Barces, Nutricis Sichæi Phœnicum ditiſſimi. Itemque 7. Æneid. Caietæ, Nutricis Æneæ: Homerus in Odyſſeâ commemorat Euryclеam Nutricem Vlyſſis: & Curtius Hellanicem Nutricem Alexandri. In geſtis S. Laurentij (ex quibus non pauca ad verbum deſcripſit Ambroſius) conſtat S. Hyppolitum perfectæ ætatis virum, & familiæ Præfectum habuiſſe in eâ ſecum Nutricem ſuam Concordiam, quæ plumbatis cæſa expirauit.

Apud Surium to. Auguſti cap 14.

Hoc igitur, vt diximus, modo S. BENEDICTO data Nutrix ſtudiorum tempore, vt illi in neceſſariis deſeruiret, curamque gereret, ne quid deeſſet tam ingenuo puero, quod pro ſuo erga illum affectu præſtiterit diligẽter. Tenero enim alumnos ſuos, etiam adultos, amore proſequi ſolent Nutrices, & hinc reciprocus eorum erga illas affectus. Quem ſanè validum agnoſcebat Hieronymus, cùm Heliodorum epiſt. 1. monet inter cætera, ne Nutricij ac Gerulæ ſiue Nutricis quondam clamore vel amore ab Eremi[tic]â vitâ reuocetur. Magnus Gregorius etiam in culmine pontificatus, ſuam erga Nutricem beneuolentiam teſtatam reddidit, de quâ ad Ruſticianam Patriciam Regiſtri lib. 3. epiſt. 44. ita ſcribit: *Domnam verò illam Nutricem meam, quam mihi per litteras commendatis, omninò diligo, & grauari in nullo volo.*

2. SOLA SECVTA EST] Receſſum hunc ex diuinâ inſpiratione factũ, Goffridus Vindocinẽſis Abbas, & S.R.E. Cardinalis, qui anno 1129. vixiſſe traditur, commemorat; & hiſtoriam hanc vtcomque illuſtrans, inſigne S. P. N. in illâ ætate paupertatis ſtudium commendat. *Hunc,* inquit, *Domini ſeruum ſola Nutrix ſua, quæ eum tenerè nutriebat, & quam ipſe ſatis piè diligebat, ſecuta eſt, non quidem ſanctitatis amore flagrans, ſed ei etiam nolenti carnalis affectionis ſtudio miniſtrare deſiderans. Sed vir beatus Deo potiùs miniſtrare volebat, non ſibi miniſtrari ab homine. Erat tamen in vtriuſque pectore pietas, at diuerſa valdè intentio, licet amica videretur, dum illa carni, ille ſpiritui ſeruire meditatur. Ibant ambo ſimul tanquam Mater & filius, donec ventum eſt ad locum, qui Effide dicitur. Quo in loco à quodam paupere viro, pro Chriſti amore, pauper Chriſti cum ſuâ Nutrice hoſpes ſuſcipitur. Nutrix verò illius cùm à vicinis mulieribus capiſterium accepiſſet, quo modicum tritici, quod eis pro Dei amore collatum fuerat, purgare debuiſſet, vas ipſum ſuper menſam non bene collatum cecidit, & ita confractum eſt, vt in duas partes inueniretur diuiſum.*

3. DICITVR ENFIDE.] Quædam exemplaria habent EFFIDE, atque ita legit Cardinalis Vindocinenſis, ſerm. de S. BENEDICTO, Yepez in Chronico, & Simon Milletius hoc loco, Conſtantius Caietanus, Epiſtolâ de erectione Collegij Gregoriani, S. Bertarius, in Hymno ad Nocturnos:

Enfide nomen & ſitus.

EFFIDEN *ergo fugiens probauit*
Signa primævæ noua ſanctitatis.

Zacharias repræſentat Ευφιδη: ab incolis, Caietano teſte, vulgò appellatur AFILE; Ptolomæo, Liuio, Itinerariis Romanis AVFIDENA, apud Cluerium, Italiæ antiq. lib. 4. c. 7. Situm indicat citatus Caietanus: Eſt, ait, in Æquicolis, ſiue Latio, triginta Italicis ferè milliaribus Româ diſtans, à ſacro autem S. BENEDICTI Specu & Sublacenſi monaſterio duobus. Eccleſiam autẽ S. Petri, cuius hic fit mẽtio, oppido adiacere ſcribit. Hanc autẽ Româ diſcedens S. BENEDICTVS, *ab ipſâ infantiâ,* (vt S. Hildegardis, in vitâ S. Diſibodi ſcribit) *ſancti Spiritus gratiâ perfuſus* adiuit, *duobus etiam Angelis, Cyrilla eius nutrice vidente, comitantibus,* vt Calixtus auctor vetuſtiſſimus, apud Petrum Diaconũ in Regiſtro S. Placidi ex Archiuo Caſſinenſi tradit. Addit Caietanus. Quamobrẽ, & Græcorũ Eccleſia in diuinis officiis dum S. BENEDICTI laudum præconia recenſet, de hoc eodem AFILANO loco aſſeuerat: *Puer adhuc, & penè incompletâ infantiâ, ſibi humilem vnà cum Nutrice locum eligit; quo in loco propter virtutem, & exercitium cum ſeſe Deo Opt. Max. dicaſſet, ab eodem diues miraculorũ, ac medicamentorum euaſit fortitudine.* Ita Græcorũ Menolog. ad 14. Martij. Hunc porrò locum, & S. Petri Eccleſiam illuſtriſſimus, idemq; benigniſſimus Dominus, D. Cardinalis Bandinus, Præneſtinus Epiſcopus, in eius diœceſi exiſtentem, mihi tamquam Abbati Præſidenti Collegij Gregoriani, meiſque in eodẽ ſucceſſoribus dono conceſſit: quamquam æui vetuſtate ruinoſam, nobis tamen pretioſiſſimam ob ſacras tot nobilium monumentorum reliquias Patriarchæ noſtri. Qui meritò regionis huius etiã Apoſtolus dicẽdus eſt, cùm eos populos (vt S. Aldhelmus teſtatur) à dæmonũ cultu liberauerit. Cuius maximi beneficij ipſi adhuc memores, Ordinẽ noſtrũ ſummâ beneuolẽtiâ & obſeruantiâ proſequuntur. Quâ impulſi, præſertim AVFIDENATES, nũc quoque egregiam nauarũt operam,

Eccleſia S. Petri.

Cedit ad vſum Collegij Gregoriani.

operam, vt in eorum patriam poſtliminio reuerteremur. Hactenus Caietanus.

Capiſterium quid?

4. Capisterivm] Vt Georgius Merula inquit, *Scaphiſterium* melius dicitur, à Græco *σκαφίς*, ſiue *σκάφη*, quod inter cætera ſignificat inſtrumentum à cpurgandis ſeminibus aptum: quod Heſychius expouit *πτύον*, id eſt, ventilabrum, & cribrum quo frumenta, legumina, granaque cuiuſcumque generis ex aceruo ſumpta cribrantur & ventilantur. Vnde Columella lib. 2. de re ruſtica cap. 9. *Cùm amplior meſſis prouenerit, quidquid exteretur*, Capisterio *expurgandum erit, & ſemper, quod propter magnitudinem ac pondus in imo ſubſederit, ad ſemen reſeruandum.* Videri poſſit vox Capisterivm Græcæ eſſe originis, à *καπύω*, id eſt, efflo: vel *καφέω*, ſpiro. Sunt, inquit, Yepez Capiſteria hæc hodieque in vſu rotunda & plana, limbo circumquaque ad duorum digitorum altitudinem cincta, nulla tamen habentia foramina: hiſce dum frumenta & legumina expurgantur, in altum mittuntur, vt ventus paleas auferat. Hoc tempore ex ligno plerumque fiunt, olim erant fictilia: vt mirum non ſit ſi è menſa decidens hoc, de quo agimus, Capiſterium fuerit confractum.

Capiſterij fracti reſtitutio.

5. Casv accidente fractvm est] Græca Zachariæ Metaphraſis paulò aliter habet, nempè; à dæmone honeſtioſore è menſa diſiectum. atque ita confractum fuiſſe hoc Capiſterium. Dionyſius Carthuſianus ſerm. 1. de S. Benedicto, ait: *Eum grande feciſſe miraculum, precibus redintegrando Capiſterium fractum, ſicut glorioſiſſimus Euāgeliſta Ioannes aurū & gemmas particulatim cōfractas usque diſperſas. Beatiſſimus quoque Confeſſor ac Præſul Seruatius lapidem ruptum.* Sed longè ante ipſum id obſeruatum ab Aimoino Floriacenſi, qui ait eum hoc facto coæquari *Ioanni dilecto Domini, qui fragmenta gemmarum coniunxit in ſolidum.* Quam de Ioanne hiſtoriam etiam refert Raulinus ſerm. 35. de Sanctis part. 1. Et deſumpta eſt ex Iſidoro Hiſpalenſi, lib. de vita & morte Sanctorum, qui Deo placuerunt cap. 73. vbi ait: *Gemmarum fragmina in propriam reformauit naturam.*

S. Patricius pari quo S. Benedictus affectu nutrici ſuccurrit.

6. Nvtricem svam blande consolatvs] Simili affectu S. Patricius etiamnum puer miraculoſè ſuæ ſuccurrit Nutrici. Nam cùm ægritudine depreſſa, mel deſideraret, nec illud haberi poſſet, condolens ei alumnus eius Patricius, *vas de recenti aquâ fontis repleri, ac ſibi afferri præcepit: ipſe verò in oratione genua flexit, ac ſurgens crucis ſignaculo illud benedixit, ac mulieri mel deſideranti porrexit. Res mira, ſtatim aqua illa in mel optimum eſt conuerſa.* Ita Iocelinus in vit. cap. 10. S. Bonifacius Martyr ſcribit S. Liuinum etiamnum puerum Saluiam nutricem ſuam à mortuis excitaſſe.

7. In Ecclesiæ ingressv svspenderent.] Miraculum hoc diuinæ bonitatis, & ſpiritualium rerum ignari, non tanti fortaſſis fecerint, vtpotè à puero, & in re non magni momenti præſtitum.

S. Benedicti capiſterium redintegrantis miraculum expenditur.

Verùm Deus, qui voluntatem timentium ſe facit, ſanctorum ſuorum ætati & moribus ſe ſolet conformare. Quod quidem ex diuerſis hiſtoriis comprobare liceret; ſed ne à magno recedamus Gregorio, refert ille Dialog. lib. 1. cap. 9. Bonifacium Ferentinæ ciuitatis Epiſcopum adhuc puerulum, precibus impetraſſe tritici multiplicationem, quod ex horreo ablatum, pauperibus erogauerat, mortemque vulpis gallinas comedere ſoitæ. Cùm autem Petrus interlocutor diceret, valde mirum eſſe, *quod exaudire preces in ſe ſperantium etiam in rebus vilibus dignetur Deus* Reſpondit Gregorius: *Hoc ex magna Conditoris noſtri diſpenſatione agi, vt per minima quæ percipimus, ſperare maiora debeamus. Exauditus namque eſt in rebus vilibus puer ſanctus & ſimplex, vt in paruis diſceret quantum de Deo præſumere in magnis petitionibus deberet. Ita Gregorius.* Quod ſancto Benedicto accommodari optimè poteſt, qui ad magna electus, maximâ in Deum confidentiâ debebat elucere. CAPVT I.

Iacobus Salianus lib. 5. de Amore Dei cap. 12. refert hoc in dulcedinem diuini erga S. Benedictvm amoris: *Non erat*, inquit, *tanti illa tritura fictilis vaſculi, vt prodigioſè illo reparari mereretur, ſed, tanti erat dulciſſimi in dilectum puerum amoris demonſtratio.* Sic ille. Ex primo autem S. Benedicti miraculo, S. Odo ſerm. de S. Benedicto, animos noſtros excitat ad magnam de tanti Patris patrocinio concipiendam fiduciam. *Si enim*, inquit, *adhuc puerulus ita capiſterium reparauit, vt ne ſciſſura quidem appareret, nos qui vaſa ad honorem in domo Dei per gratiam vocati ſumus, qui multas peccatorum ſciſſuras incurrimus, per eumdem medicum, qui iam ſuo Regi ſociatus eſt, reparari poterimus.*

8. Benedictvs pver conversationis gratiam a qvanta perfectione coepisset] Vtitur S. Gregorij ſententia S. Thomas 2. 2. q. 189. art. 1. ad 2. & opuſc. 13. cap. 7. vt probet non eſſe neceſſe; *vt quicumque vult ad ſuperiorem ſtatum peruenire, à minori incipiat: ſicut non oportet, vt quicumque vult eſſe Clericus prius in laicali vita exerceatur. Manifeſtum quoque eſt quod unus ſtatim incipit non ſolùm ab altiori ſtatu, ſed etiam ab altiori gradu ſanctitatis, quàm ſit ſummum ad quod alius peruenit per totam vitam ſuam. Vnde Gregorius dicit in 2. Dialog. Omnes agnoſcant à quanta* Benedictvs *puer conuerſationis gratia & perfectione cœpiſſet.* Tanta ergo Benedicti pueri fuit perfectio, quantam multi totâ vitâ, vix aut ne quidem aſſequuntur.

9. Nvtricem svam occvlte fvgiens] Ex hoc loco S. Thomas Scholaſticorum Phœnix, opuſculo contra retrahentes homines ab ingreſſu religionis cap. 9. probat deliberationem de melioris vitæ propoſito non inſtituendam cum iis, qui carnis neceſſitudine ſunt coniuncti. *Callidus*, inquit, *aduerſarius (vt Gregorius tertio Moralium ait) cum à bonorum cordibus repelli ſe conſpicit, eos qui ab illis valde diliguntur exquirit, & per eorum verba blandiens loquitur, quia plus cæteris amantur, vt dum vis amoris cor perforat, facilè perſuaſionis eius gladius ad intima rectitudinis munimina irrumpat. Hinc eſt quod B.* Benedictvs *Nutricem ſuam occultè fugiens, deſerti loci ſeceſſum petiit, ſed Romano monacho propoſitum ſuum aperuit, qui eius deſiderium & ſecretum tenuit, & adiutorium impendit.* Et cap. 13. eiuſdem opuſculi, ex hoc facto probat, pueros perfectionis ſtatum eligere, & religionis votis poſſe obligari. *Demum*, inquit, *profanam concluſionem pueros ſtultitiæ arguentem piorum aures ferre non valent. Quis enim puerum* Benedictvm *ſtultitiæ argui patiatur, quod relictâ domo, rebuſq; Patris, ſoli Deo placere deſiderans, ſanctæ conuerſationis habitum & deſertū quæſiuit? Quis niſi hæreticus blaſphemet Ioannem Baptiſtam, de quo legitur Luc. 1. quod puer creſcebat & confortabatur ſpiritu, & erat in deſertis vſque ad diem oſtenſionis ſuæ ad Iſrael. Manifeſtè tales inſultatores animales ſe eſſe demonſtrant, dum ſtultitiam reputant ea quæ inſtinctu ſunt Spiritus Dei.* Sic ille, inſtinctui Spiritus ſancti aſſeribens hunc B. Benedicti ſeceſſum ad

S. Benedictus religionem capeſſere volenti exemplar.

S. Spiritus deſertum petit.

Digitized by Google

CAPVT I.

ad Eremum. Quod etiam fecit noſter Trithemius lib. 3. de viris illuſt. Ordin. S. BENEDICTI. cap. 1. dicens: *Spiritus ſanctus iam tunc in* BENEDICTI *pueri corde locum manſionis ſibi parauerat, quem de ſæculo excutiens in ſolitudinem trahebat. O quàm dulcis eſt Domine, Spiritus tuus, qui etiam infirmorum corda iuuenum contra aduerſarium ſalutis noſtræ tam valde confortas!*

Qua ætate eremum adierit. *1. Opinio.*

10. DESERTI LOCI SECESSVM PETIIT] Quonam ætatis ſuæ anno eremum BENEDICTVS adierit, diligenter hîc diſquirendum. Et quidem anno 14. id contigiſſe communis habet opinio, quam in Notis ad Martyrologium Romanũ ſecutus eſt Illuſtriſſimus Cardinalis Baronius. Verùm aliam in Annalibus Eccleſiaſticis anno Chriſti 494. amplectendam tradit. *Hoc,* inquit, *anno quo ab vrbe ponitur receſſiſſe* BENEDICTVM, *annum ætatis egiſſe 14. traditur. Sed falli, meâ quidẽ ſententiâ, puto, qui eius ætatis puerum eremum petiiſſe exiſtimarunt, haud aſſecuti Gregorij verborum ſententiam. Nec ſanè veriſimile eſt, vt tam teneræ ætatis puer adeò arduum vitæ arripuerit inſtitutum, à quo potiùs per Romanum prudentem Monachum reuocandus fuiſſet, quàm ſimulatu pollicito impellendus. Hanc quidem ſententiam de eius pueritia cum Eremum petiit, ti de ortam puto, quòd ſanctus Gregorius puerum eum appellat. Sed cùm talem fuiſſe ſtudeat demonſtrare, qui ſi voluiſſet mundi voluptatibus frui, vtique valuiſſet, ſed abſtinuiſſe virtute animi; adoleſcentulum potiùs, quàm puerum eum exhibere videtur. Nam & dum idem ipſe Gregorius hominum diſtinguit ætates, illudq́; explicat Iob: Conſumere me vis peccatis adoleſcentiæ meæ, non pueritiam, ſed adoleſcentiam eſſe primam ætatem in virtutum operatione dicit. Sed & ſcias eſſe peculiare eidem ſancto Gregorio, vt per puerum intelligat adoleſcentem: nam inter alia puerum, imò puerulum eum dicit Monachum, qui cum aliis conſtruebat parietem Monaſterij, ſuper quem paries ipſe recidit; quem ex operâ quam præſtabat adoleſcentem vtique fuiſſe oportuit: ſicut & cùm ad Eulogium ſcribens, agit de puero ordinato Diacono, quem tamen nullum repuliſſet ætatis impedimentum. Niſi magis placet, vt eundem* BENEDICTVM *dicamus puerum ab vrbe receſſiſſe iam puberem, quem vt adhuc ætate tenerum Nutrix apud ſe retinuerit in loco illo, qui Eſide dicitur, aliquamdiu commorata, poſtea verò vulgato à ſe edito miraculo ætate iam adoleſcentem, animo promptum & viribus, perarduum illud vitæ genus ſectandum ſuſcepiſſe.* Hactenus Baronius.

2. Eaq; probabilior opinio confirmatur.

Verùm, in ipſâ pueritiâ ſtrictè dictâ S. BENEDICTVM eremum petiiſſe graues Doctores tradunt. S. Odo Cluniacenſis ſerm. de S. BENEDICTO ait: *Adhuc tenerrimus grandæuo animo, iam tunc eremi vaſtitatem ſubire auſus eſt. Quod nec ipſe quidem Martinus toto orbe mirabilis, feciſſe refertur. Et quia iugum non ſolùm ab adoleſcentia, ſed etiam ab ipſâ infantiâ portauit.* Aimoinus de geſtis Francorum lib. 2. cap. 22. ait: *Adhuc puerulus eremum petiit intrepidus.* Idemq́ue repetit in ſermone de S. BENEDICTO. Et S. Bertharius Abbas Caſſinenſis in hymno de vitâ S. BENEDICTI, ad Nocturnos, poſt decantatum diſceſſum à Româ, ait:

Et licet vix dum puer attigiſſet
Puberis annos: nec adhuc tenello
Membra crementò ſua ferre pondus
Grande daretur.
Attamen non eſt veritus, ſed annis
Cœpit in primis adolere Chriſto.

Sed vt noſtros nunc omittamus, audiendus Angelicus Doctor quodlib. 5. a. 21. *Beatus,* inquit. BENEDICTVS *proprio arbitrio ſtatim à pueritia ad ſtatum religionis, qui eſt perfectiſſimus conuolauit.* Et Opuſc. 17. contra retrahentes homines ab ingreſſu religionis, cap. 3. *Beatus* BENEDICTVS *adhuc* PVER *exiſtens, deſpectis literarum ſtudiis, relictâ domo, rebuſq́; Patris, ſoli Deo placere deſiderans, ſanctæ conuerſationis habitum quæſiuit.* Quo loco nomen PVERI in propriâ ſignificatione ſanctus Doctor accipit, nititur enim probare eos, qui propter defectum temporis mandatorum Dei exercitium non potuerunt habere, à religione non excludendos, agitq́ue de illis, qui ante pubertatis annos, in ipſâ infantiâ ſub regulari traditi ſunt diſciplinâ, adferens exempla SS. Mauri & Placidi, quibus immediatè ſubiicit, quod iam allatum de S. BENEDICTO.

Quodlibeto autem 4. art. 23. ait, Maurum fuiſſe duodennem, Placidum ſeptennem, poſſeq́ue pueros infrà pubertatis annos ad religionem admitti. Petrus etiam Epiſcopus Equilinus in catalogo Sanctorum lib 3. c. 214. ita ait: *Cùm Romæ liberalibus ſtudiis traditus eſſet, in ipſâ infantiâ mundum deſeruit, & deſertum petere decreuit.* Cui conſonat Marulus lib. 1. cap. 1. BENEDICTVS, inquit, *impubis adhuc, ac penè puer, altiùs quàm ea conſueuit ætas, diuinitus inſpiratus, cogitans literarum ſtudia, Romam ipſam parenteſq́; deſeruit, vixitq́; ſolitarius, orationem ſtudiis, Romæ Eremum, parentibus præponens Chriſtum.*

Quoto ætatis anno in Eremum seceſſerit.

Sed quærat aliquis, quoto ergò ætatis anno, deſertâ Româ in Eremum ſeceſſerit. Chriſtianus Maſſæus in Chronico, ita computat: BENEDICTVS *natus eſt anno Dominicæ incarnationis* 480. *vt rectè annotatum habetur in ſacello montis Caſſini. Suſcepit habitum religionis anno ætatis ſuæ decimo quinto.* S. Bonauentura homil. 20. in Hexameron ait: *Non multum ſtuduerat ipſe* (S. BENEDICTVS) *nec libros habebat; quia ipſe decimo tertio anno mundum dimiſerat, & latitabat inter fruteta.* Leonardus Leſſius diſput. de ſtatu vitæ deligendo q. 2. hæc habet: S. BENEDICTVS *valde iuuenis erat, quando omnia deſeruit, nempe decem vel duodecim annorum.* Dionyſius Petauius de Doctrinâ Temp. lib. 13. anno 494. ait: *Sanctus* BENEDICTVS *relicto paterno lare, cum Nutrice ſeceſſit annos natus XIV.* Eiuſdem ſententiæ ſunt Siluester Maurolycus, in Oceano hiſtoriæ ſacræ omnium Religionum. Yepez in Chronico Benedictino. Proſper Stellartius in Chronologiâ monaſticâ lib. 5. Bernardus Hartfelder in breui chronico, deſcriptioni Baſilicæ SS. Vdalrici & Afræ ſubiuncto. Georgius Garneſelt in Elucidationibus Imaginum Eremitarum lib. 2. num. 11. Stephanus Binet in Compendio vitarum Fundatorum Ordinum Religioſorum cap. 10.

Sed cur adeo iuuenis ſeceſſerit?

Addamus hic etiam congruentiam aliquam à præcurſoris Domini exemplo petitam, de quo Scriptura Luc. 1. ait: *Puer creſcebat & confortabatur Spiritu, & erat in deſertis vſque ad diem oſtenſionis ſuæ ad Iſrael.* In quem locum Beda: *Prædicator pœnitentiæ futurus, vt liberiùs Auditores ſuos à mundi illecebris erudiendo ſuſtollat, primævam in deſertis tranſegit vitam.* Ex hoc ergo fine, quod alioqui inconſultum videbatur, conueniens fuit:

Antra deſerti teneris ſub annis,
Ciuium turmas fugiens adiret,
Ne leui ſaltem maculare vitam
Famine poſſet.

Eodem modo monaſticus Ordo à S. BENEDICTO fundan-

ſundandus, tanti erat momenti, tantoſque in Eccleſiâ Dei prolaturus fructus, vt omninò conueniens foret, eiuſdem Inſtitutorem ſe ab infantiâ diuino conſecrare obſequio; & Magiſtros huius mundi deſerere, vt quidquid deinceps ille doceret, intelligeretur acceptum à Spiritu Sancto.

S. Benedictus cum S. Ioan. Baptiſta comparatur.

Neque noſtra hæc primum adinuentio eſt, S. Benedictvm hac in parte Chriſti Prodromo comparare, id enim, vt ſuprà vidimus, Angelicus fecit Doctor, & noſter Aimoinus, qui ſermone de S. Benedicto, ait: *In conuerſatione Eremi à pueritiâ, Eliæ, vel Baptiſtæ Ioannis coæquetur.* Sed & apud ſanctam Birgittam lib. 3. Reuelat. cap. 20. ipſa Chriſti Mater, hanc comparationem feciſſe legitur, ſic enim ait: *Bonus ille Abbas* Benedictvs *timens ne aures macularentur auditu inani; oculi, viſione delectabilium, fugit in Eremum; imitans illum, qui nondum natus exultando intra viſcera materna cognouit aduentum ſui piiſſimi Redemptoris.* Hæc ibi. quæ primam S. Benedicti pietatem valde commendant, & rationem etiam aſſignant, cur in deſertum Deo Auctore ſeceſſerit; vt nimirum ibidem ſuum inchoaret Ordinem.

Satisfit rationibus pro prima opinione.

Sed ad Illuſtriſſimi Cardinalis Baronij rationes nunc reſpondeamus. Dicimus enim, etſi nomen Pveri non ab Gregorio tantùm, ſed etiam à ſacrâ Scripturâ pro Adoleſcente, aut maiori ætate ſæpius accipiatur, ipſum tamen *pueritiæ tempus* in ſacrâ Scripturâ, & paſſim apud alios Auctores, vix extendi vltrà decimum quintum annum. Hippocrates enim, teſte Cenſorino lib. de die natali, ſeptem humanæ gradus diſtinguit ætatis, & primum facit infantiam, quæ terminetur anno ſeptimo: ſecundum *pueritiam*, quæ quarto decimo finiatur anno. Marcus Varro quinque gradus facit. In primo, vſque ad annum decimum quintum *pueros* dictos, quod ſint puri, id eſt, impuberes. Ab hoc ergo pueritiæ tempore, arbitror Gregorium dixiſſe S. Benedictvm *cor geſſiſſe ſenile, ætatem moribus tranſiſſe*, vt ſignificaret, ante tempus à natura communiter determinatum, potuiſſe vitiis reſiſtere, & ſolidos virtutũ actus exercere.

Quod etiam ex eo confirmatur, quod S. Hildegardis deſcribens vitam S. Diſibodi, ſcribat, eum *ab infantiâ Spiritus ſancti gratiâ eodem modo adornatum, quo fuerint S.* Benedictvs, *& S. Nicolaus.* Idipſum autem cùm Deo, vt credimus, reuelante, non ignoraret Romanus, mirum non eſt, ſi à propoſito per eum reuocatus non fuerit, ſed habitum illi potiùs, & adiutoriũ impenderit. Nec deeſt in hoc genere vetuſtioris ſæculi exemplum, nam S. Hilarion decimo quarto ætatis ſuæ anno, vt refert Hieron. in vitâ, ad magnum Antonium in ſolitudinem perrexit, neque ab eo ob teneram ætatem rejectus eſt. Cumque apud ipſum duobus menſibus manſiſſet, eiuſque vitæ rationem didiciſſet, necdum annum quintumdecimum egreſſus, Eremum ſolus incolere cœpit. Quin & Patrum noſtrorum memoriâ, S. Franciſcus de Paula decimum tertium annum circiter agens, in eremum ſolus habitaturus ſeceſſit.

Surius in vita.

Quod autem Gregorius lib. 12. Moral. cap. 24. dicat, Adoleſcentiam eſſe primam ætatem in virtutum operatione, fatemur id quidem ordinariè verum eſſe; ſed idem eodem loco inter hominum ætates, enumerat etiam infantiam, & *pueritiam*; in quâ extraordinariè & diuino quaſi priuilegio poſſe virtutum opera exerceri, ipſe alibi docet. Primo enim Dialogorum libro, cap. 1. refert, Honoratum ab annis puerilibus ad amorem cæleſtis patriæ per abſtinentiam exarſiſſe, & ab otioſo ſermone ſe reſtrinxiſſe. Cum autem Petrus quæreret, an hic aliquem habuiſſet Magiſtrum, reſpondit Gregorius nequaquam, *Sed lege*, inquit, *non conſtringitur S. Spiritus donum. Sunt enim nonnulli, qui ita per magiſterium Spiritus intrinſecus docentur, vt etſi eis exteriùs humani magiſterij diſciplina deſit, magiſtri interni cenſura non deſit.* Hæc Gregorius. Quæ in S. Benedictvm vel maximè quadrant. De eo enim magnifica hæc B. Hildegardis in Regulam ſcribens, commemorat elogia: *Audiui*, inquit, *vocem à vero lumine mihi dicentem: Lucidiſſima dona & myſtica ſpiramina Spiritus ſanctus in* B. Benedicto *operatus eſt, ita quod mens ipſius in amore Dei rutilabat, nec ſuaſionem diabolicæ artis in operibus ſuis perfecit. Ipſe enim gratiâ Spiritus ſancti hoc modo perfuſus erat, quod in nullo opere ſuo vel ut in puncto momenti & ictus oculi virtute Spiritus ſancti carebat.* Hæc illa virgo ſanctiſſima, cuius ſcripta in Concilio Treuirenſi approbata ſunt.

CAPVT I.

S. Benedictus Spiritus ſancti gratiâ perfuſus.

Quis igitur ambigat, hunc tam largiter in benedictionibus dulcedinis à Deo præuentum, potuiſſe in ipsâ pueritiâ, heroica, & virilia virtutum exercere opera? vt minimè iam opus ſit ex ſolâ coniecturâ, aut propter imbecilliorem ætatem, longiorem in Enfide Benedicti, eiuſque Nutricis fingere commorationem. Atque hæc ad Baronij obiectiones, nunc ad Eremum abeuntem Chriſti Athletam proſequamur.

Sublaci ſitus.

II. Cvi Svblacvs vocabvlvm est] *Sublacus*, vt S. Gregorius hîc ait, quadraginta ferè millibus ab Romanâ vrbe diſtans, in Latio ſita eſt, in territorio Æquicolarum, de quibus Maro Æneidos 7.

Horrida præcipuè, cui gens, aſſuetaq; multo
Venatu nemorum, duris Æquicola glebis,
Armati terram exercent.

In hac porrò terrâ quidam ſe extollunt montes, quos Simbruinos appellant, à flumine Simbriuio de quo Silius Italicus lib. 8.

Quiq; Anienis habent ripas, gelidoq; rigantur
Simbriuio, ruſtriſq; domant Æquicola rura.

Cornelius Tacitus lib. 14. Annalium, *Simbruina* vocat *ſtagna, cui Sublaqueum nomen eſt*: Verùm dubitat Lipſius, num vox Tacito deſit, legendumque, *Villa cui Sublaceum nomen.* Certè Neronis villa *Sublacenſis*, Frontino de Aquęductibus cognita. Plinius lib. 3. *Anio lacus tres amœnitate nobiles, qui nomen dedere Sublaceo* (ita enim potiùs ſcribendum, ait Lipſius; quia à lacu) *defert in Tiberim.* Vicinius, & velut digito *Sublacum* nobis deſignat Conſtantinus Caietanus lib. de S. Gregorij Monachatu, ſect. 4. vbi ait: *Sublacum, qui in Æquicolis recenſetur, in viâ Valeriâ & Prouinciâ continere atque Valeriâ eius inter principes quondam ciuitates duodeviginti millia paſſuum dumtaxat, & Amiterno eiuſdem prouinciæ quondam Metropoli, non multum abeſſe.* Idemque lib. 2. pro Ioanne Diacono cap. 7. proponens ſententiam Pauli Diaconi, de geſtis Longobardorum lib. 2. cap. 20. inter vrbes Valeriæ numerantis Tiburim, Carceolim, Rheate, ait: *Atqui Sublacus & Benedictina monaſteria vltra Tiburim in agro Carſeolano ſita ſunt. Quippe etiam nunc tam ipſa monaſteria, quorum extant veſtigia, quàm vici, quos poſſident in Æquicolis numerantur.*

Sequentibus porrò temporibus, muris *Sublacus* cinctus, Oppidum euaſit *Sublaco* vulgo dictum. *Situm eſt* (vt Philippus Cluuerius Italiæ antiquæ

CAPVT I.

lib. 2. cap. 10. *in ipſâ ripâ Anienis dextra, XX. millia paſſuum ſuprà Tibur. in colle edito; infra quem amnis per cataractam precipitatur. Mille verò paſſus ſuprà Oppidum ad eandem ripam loco editiore conſpicitur monaſterium D.* BENEDICTI, *qui hic genitus eſt.* In quo poſtremo errat, Nurſinum enim origine fuiſſe, ſuprà Gregorius dixit.

Eius plenior deſcriptio.

Abraham porrò Bzouius, deſcribens quemadmodum Pius Papa II. anno Chriſti 1461. inuitatus à Joanne Turrecremata, Sublacenſis Monaſterij Adminiſtratore & Cardinale, loco iſta inuiſerit, hæc inſtituto noſtro non importuna recenſet. Oppidum eſt multâ plebe refertum; rupem domus obſedere, altera ſuper alteram ſitæ, in ſummo cacumine arx eſt propemodum inexpugnabilis, niſi valle intericctâ rupes altior immineret. Anio magnam Oppidi partem ambit, ex Oppido ad Monaſterium Sublacenſe, via eſt duorum milliarium per abruptas petras, & difficiles aditus, quos facilè liceat hoſti præcludere. Vbi ad Monaſterium ventum eſt, ibi tãtum in plano ſpatij repertum, quantum ad Eccleſiam, clauſtrum, & officinas cœnobio neceſſarias conſtituendas opus fuit, quæ omnia magno ſumptu conſtruxêre priores. In hiſce locis ſanctiſſimus Pater BENEDICTVS Eremiticam & auſteram incepit vitam: hîc ſacræ religionis ſuſcepit habitum, & Ordinis ſui prima iecit fundamenta. Qui ex paruo fonte, in magnum excreuit fluuium, qui totam deinde irrigauit ſuperficiem terræ.

Romanus quis, & qui deeo meminerint.

12. MONACHVS QVIDAM ROMANVS NOMINE] Fuit hic vir ſanctus, & de eo in Breuiario Monaſtico officium ritu duplici agitur 22. Maij, quo die, ita Martyrologium Romanum: *In pago Autiſſiodorenſi beati Romani Abbatis, qui S.* BENEDICTO *miniſtrauit in ſpecu: inde in Gallias proficiſcens, ædificato monaſterio, relictiſq; multis ſanctitatis alumnis, quieuit in Domino.* Vitam eius adfert F. Claudius de Rotâ Dominicanus, in legendâ Sanctorum, cap. 217. ex quo breuiter eam repræſentat Antonius de Yepez in Chronico, ad annum Chriſti 546. quo mortuum ſcribit, triennio ſcilicet poſt obitum S. Patris BENEDICTI. Adſert verò Joannes à Boſco in Bibliothecâ ſuâ Floriacenſi vitam huius S. Romani duobus libris ſcriptam à Giſleberto, perantiquo & erudito Monacho; quorum prior eſt de vitâ & tranſlationibus huius ſancti Abbatis, poſterior verò de eiuſdem miraculis. Prior ſic incipit: *Adeſt nobis dies venerandæ commemorationis beatiſſimi Romani egregij Confeſſoris Chriſti, &c.* Sed hoc ipſo exordio incipit ſermo S. Bertharij Abbatis, de eodem Patre, quem apud ſe MS. extare, in ſuo Martyrologio ait Arnoldus Wion, vt alter ab altero ſua fortaſſis mutuò acceperit. In eo autem ſiue libro, ſiue ſermone, hæc loco huic opportuna habentur: *Qui quondam beati Patris* BENEDICTI *Alumnus, & in rebus diuinis extitit cooperator ac ſocius. Quem ad ſpiritualis agonis tyrocinium properantem, tamquam miles emeritus, & diutinâ iam exercitatione inſtructiſſimus prælator; doctrinâ inſtruxit, pane aluit, exhortatione firmauit. Verè fælix, verè glorioſus; cui conceſſum eſt, vt illius educator exiſteret, qui monaſticæ religionis arcem, iam ſuper Chriſtum fundatam, quaquauerſum per orbem nobiliter excoleret, proueheret, ſublimaret.*

Hoc autem loco, quo B. BENEDICTO Romanus obuiam venit, & ſanctæ conuerſationis habitum tradidit, extructum deinceps eſt ad tantæ rei memoriam ſacellum, in honorem S. Crucis, quod Sublaco, ſiue à S. Scholaſticæ, vt nunc vocatur, monaſterio, ad ſanctum ſpecum euntibus occurrit. Porrò iuxta huius ſacelli fores hodieque oſtenditur columna lapidea ſtriata, altitudinis circiter pedum quinque, ſed temporum iniuriâ & vetuſtate plurimum excſa. Huic tradunt S. BENEDICTVM ſæculares veſtes, dum monaſticas à Romano acciperet, impoſuiſſe: vt nobis R. D. Hieronymus Coquelin, qui loca iſta pridem inuiſerat, commemorauit. Diſcedens autem S. BENEDICTVS ad ſiniſtram, meridiem verſus, prædictum intrauit ſpecum: Romanus verò ſuum repetiit cœnobium, ad dextram in ſummitate montis ſitum, vbi hodieque eſt ſacellum, ab eius nomine *S. Romani* dictum, cui vnum alterumque adhæret cubiculum, ab vno è S. Scholaſticæ Monachis inhabitatum.

Quæſita quædam circa Romani facta ſoluuntur.

Quæri poſſit, cur Romanus S. BENEDICTVM non deduxerit ad monaſterium, ſuumque Abbatem, vt ab eo ſanctæ conuerſationis habitum peteret, & acciperet: Id enim ſatius videbatur, quam iuuenem quatuordecim annorum Anachoreticæ vitæ initiare. Reſponderi poteſt, S. BENEDICTVM habitis vltro citroque ſermonibus ſatis ſignificaſſe, ſe ſolitariam vitam prælegiſſe, & ſpecum tam opportunum monaſterio prætuliſſe. Romanum verò, quòd videret iuuenem tam arduæ vitæ vtcumque aptum, eumque diuinis potiùs, quàm humanis crederet niti conſiliis, Deo interiùs mentem eius permouente, petitioni eius acquieuiſſe; & quem tantoperè deſiderabat, ſacrum habitum dediſſe. Nolebat ſcilicet à perfectiori viuendi genere Anachoretico ad imperfectius cœnobiticũ auocare; quem à Spiritu ſancto præparatum, & velut alterum Baptiſtam illi nouerat eſſe idoneum. Vnde Doctor Angelicus 2. 2. q. 188. a. 8. ait: *Si abſque præcedenti exercitio ſolitaria vita aſſumatur, eſt periculoſiſſima; niſi per diuinam gratiam ſuppleatur, quod in aliis per exercitium acquiritur, ſicut patet de beatis Antonio &* BENEDICTO.

Notat quoque Petrus Rouerius, in Illuſtrationibus hiſtoriæ Monaſterij Reomaënſis num. 11. Quamuis monaſticæ militiæ lex fuerit, ſolitarios ferè ex Cœnobitis fieri; quos tamen Deus ad magna deſtinauit, eos fermè communi cæterorum hominum lege non coërceri. Cœnobitas enim ex ſolitariis contrario more exiſtere plerumque voluit, quos religioſæ vitæ columina, atque auctores eſſe toto terrarum orbe cupiebat. Ita Antonium ex Nilotica, Pachomium ex Thebanâ, Baſilium ex Ponticâ, Hilarionem ex Palæſtinâ, Macarium ex Scoticâ, alios alia ex Eremo, ad inſtituendas in Oriente Cœnobitarum acies euocauit. Ita Martinum Turonica, Honoratum Lerinenſis, Romanum Jurenſis, BENEDICTVM Sublacenſis, Columbanum Luxouienſis, aliosque non paucos aliæ ſolitudines Cœnobiorum Patres Occidenti dedêre. Ad quorum exemplum & S. Joannes Reomaenſis Abbas, duplicis ſe ſolitudinis inhabitatione ad religioſæ vitæ magiſterium informauit. Hactenus ille.

Cœnobitarum Patres ex Anachoreſi.

Sed altera exurgit quæſtio. Vnde Romano in viâ conſtituto, nec futurorum præſcio monaſtica veſtis ad manus, quam S. BENEDICTO daret? Iure ab aliis non declaratâ, probabilibus nitendum cenſeo coniecturis: Indutus proinde fuerit duplici tunicâ, quarum alteram BENEDICTO conceſſerit. Aut fortaſsè monaſterium repetiit, & ex communi veſtiario antiquum aliquod indumentum, aut vſibus

bus ſuis aſſignatum acceperit, quo teuerſus nouum Chriſti Tyronem induerit.

Si roges quomodo id licuerit? Reſponderi probabiliter poteſt, olim fortaſſis permiſsũ fuiſſe Monachis, vt de modicis vtenſilibus ſuis, victu, & amictu liceret eleemoſynam facere, & indigentibus ſubuenire; præſertim ſi diuiſis cellulis, velut eremiticam vitam etiam in ipſo monaſterio inſtituerent: quod illis, & ſequentibus etiam temporibus non infrequens fuit. Atque hoc nomine Romani è monaſterio egreſſus, ſubminiſtratio panis, & de quâ agimus habitus donatio, à Goffrido Vindocinenſi Abbate, & S. R. E. Cardinale, ante aliquot ſæcula excuſata fuerunt: *Romanus*, inquit, Serm. de S. BENEDICTO, *illo ſuo facto meritò laudatur, quia iſta & quædam alia Monachis tunc licebant, quæ nunc prohibentur. Sunt etenim quædam bona, quæ prius quidem licere poſſunt, ſed illicita poſtea fiunt. Nam Monachis illius temporis illa humanitatis opera licebant, quia ſe non ab illis operibus abſtinere promiſerant. Modernis verò ſic illa licere minimè poſſunt; qui nec illa, nec alia bona facere ſine ſpiritualis Patris voluntate deuouerunt, & fide ſua profeſſionis firmauerunt.* Hæc ille.

Monachi Sacerdotes olim veſtem & tonſuram religionis conferebant.

Quæ ſi in particulari magis confirmanda videantur, notandum olim Monachis Sacerdoribus permiſſum, vt habitum & tonſuram monaſticam petentibus conferrent. Theodorus enim Balſamon in Canonem 6. Synodi Carthaginicẽſis, diſputans, num opus ſit Epiſcopali licentiâ, vt aliquis in Monachum tonſuretur (monachalem autẽ habitum tonſuram vocat) idem docet, ad Canonem 5. Synodi Conſtantinopolitanæ) hac vtitur diſtinctione: *Mihi videtur Sacerdotes præfectos poſſe citrà vllum impedimentum tondere, etiam ſine epiſcopali permiſſione. Qui autem ſunt ſimpliciter Sacerdotes monachi, debent facere tonſuras cum ſcientiâ Epiſcopi propter præſentem Canonem. Niſi quis fortè hoc quoque velit fieri ſolâ Monachi Sacerdotis voluntate ex longâ conſuetudine, quæ & canone & lege fuit potentior.* Si autem talis olim conſuetudo in Monacho Sacerdote tolerata fuerit, exiſtimare licet, Romanum hunc ſacerdotio initiatum fortaſſis fuiſſe. Verùm propter enata hinc incommoda, Canone 2. Concilij Conſtantinopolitani tempore Photij celebrati, abrogata fuit hæc conſuetudo, & ſtatutum, *Ne vllus ex omnibus monaſtico habitu dignus cenſeatur, ſine præſentiâ eius, qui illum debet ad obedientiam ſuſcipere, & ſe principatum in illum obtenturum, & eius ſalutis curam geſturum profitetur.* Qui aliter fecerit, depoſitioni ſubiiciatur.

Idem præſtitatum à ſimplici Monacho.

Vlteriùs porrò notandum, etiam à non presbytero, ſed ſimplici dumtaxat Monacho collatã aliquando tõſuram veſtemq́ue monaſticam. Colligitur id ex vitâ ſanctæ Euphroſynæ Virginis, quæ habetur lib. 1. de vitis Patrũ. Huic enim cùm Monachus ſexus diſſimulationẽ, & veſtem monachalem induere ſuaſiſſet, rogabat illa: *Et quis me habet tondere? Reſpondit Monachus, adduc vnum de Monachis, & quomodo voles, occurret tibi cum magno gaudio.* Sciebat ergo quemcũque Monachum huic operi idoneum. Quod ex ſequentibus magis cõfirmatur; nam ipſa Euphroſyna, hoc cõſilium ſecuta, famulo dixit: *Vade in Monaſterium Theodoſij, ingreſſusq́, Eccleſiam monachũ quem ibi inueneris adduc tecum.* Vbi vides nullam factam inquiſitionem, an Monachus hic eſſet Sacerdos. Hic autem Monachus, vt poſtea ſubditur, *facta oratione abſcidit comam capitis eius, induitq́, eam tunicam ſchematis.* En quanta in hoc facto cum Romani cõuenientia, nam & hic ſub Abbate degebat, inſcio quoque Superiore monaſticâ veſtem, neſcio vnde acceptam, cõtulerit, & quidem quod mirabilius eſt, fœminæ. Quid ſi & laicũ huic muneri adhiberi potuiſſe dicamus? Inſinuatur id certè in eâdem hiſtoriâ, cùm dicitur: *Nolebat à laico tonderi, qui non ſeruat fidem.* Ex quo colligas laicum aſſumi potuiſſe, ſed non aſſumptum, ob metum ne virginis ſtratagema fortaſsè proderet.

Obſeruatum quoque à Petro Rouerio, in Illuſtrationibus hiſtoriæ Monaſterij Reomaenſis, num. 58. Anachoreticam tonſuram à quibuſuis ferè olim traditam. Referens enim temerariũ quemdam virum conatum forcipe cæſariem S. Sequani reſecare, ſed diuinam in ſe iram prouocaſſe, ſubiungit: cur diuinam hic promeruerit vltionem, nõ ſtatim occurrit ratio. Si enim ille Anachoreticâ tonſurâ S. Sequani caput voluit inſignire, nullum, vt opinor, Eccleſiæ violauit interdictum. Nam teſtis eſt Theodorus Studita, in S. Platonis elogio, nullas ab hoc opere manus fuiſſe prohibitas, ne ſeruiles quidem. *Plato enim*, vt inquit, *cùm ſe vitæ dederet Anachoreticæ, famulo vſus comite, in denſam quandam ſiluæ partem ingreſſus, eius manu, qui eum ſequebatur, comam ſibi totondit, & pullâ veſte tanquam purpurâ quadam ſe induit.*

Quin & à Laicis.

In Concilio quoque Toletano 4. Cap. 54. mentio fit eorum, *qui à parentibus detonſi fuerunt, atque etiam eorum, qui ex ſæcularibus, accipientes pœnitentiam totonderunt ſe.* Iterumq́ue in Concilio Toletano 10. cap. 6. ita ſcribitur; *Si in qualibet minori ætate, vel religionis tonſuram, vel religioni debitam veſtem in vtroque ſexu filiis, aut vnus aut ambo parentes dederint*, &c. Citant hæc ipſa Gratianus 20. q 2. C. *Si in qualibet*, Burchardus lib. 8. cap. 1. Iuo lib. 3. cap. 186. Quæ quidem argumento ſunt, ſubinde etiam à ſæcularibus, vt dicebamus, religioſum collatum fuiſſe habitum.

Paupertas à veteribus Monachis quæ ſeruata.

Qui ſupereſſe videtur ſcrupulus, de ſuppeditato ab eodem Romano pane, eâdem reſponſione eximi poteſt, factumq́ue excuſari temporis illius non improbatâ conſuetudine, nam & Simeon Stylites in monaſterio S. Timothei degens, cibum quem ſimul cum Fratribus accipiebat, tacitè pauperibus erogabat. Quod cùm Fratres inueniſſent, & ad Abbatem detuliſſent, nullâ aliâ de re queſti ſunt, niſi de enormi eius ieiunio, fœtore, & vermibus corporis. Sed nec Abbas eum reprehendit, niſi quod vellet diſcipulus eſſe ſuprà magiſtrum; *Et, fili*, inquiebat, *quid eſt quod dicunt Fratres de te? non tibi ſufficit ieiunare ſicut nos?* De violatâ verò paupertate per ciborum diſtributionem, ne verbum quidẽ fecit, vt non improbabiliter colligas, licitam tum Monachis fuiſſe talem diſtributionẽ.

S. Conuerſatio pro Monachatu.

13. SANCTÆ CONVERSATIONIS HABITVM TRADIDIT.] Hugo Menardus Obſeruat. lib. 2. vigeſima Ianuarij, notat hæc vocabula, SANCTA CONVERSATIO, olim pro monachatu fuiſſe vſurpata, pro quo adducit hæc S. Gregorij verba: & ex ſimili loquendi formâ concludit S. Maurum Cæſenatem Epiſcopum monachũ fuiſſe, de quo S. Petrus Damiani ait, quod *in* SANCTÆ CONVERSATIONIS *ſtudio non ſegniter vigilaret.* Idem cap. 15. de vitâ S. Romualdi, agens de beato Ioanne Grandenico: *Cellam ſibi ædificari propè monaſterium petit, ibiq́, per triginta ferè annos quamdiu vixit, in* SANCTA CONVERSATIONE *permanſit.* Et libro de perfectione Monachorum, cap. 15. agens de B. Mainardo: *Eſt autem, niſi fallor, in* SACRÆ CON-

Digitized by Google

CAPVT I.

CONVERSATIONIS *habitu* duodennis, & hic quidem in conuentu Fratrum, &c. Beda quoque in vitâ S. Cuthberti cap. 28. *Ad eamdem Lugubaliam ciuitatem rogatus aduenit, quatenus ibidem ſacerdotes conſecrare, ſed & ipſam reginam dato habitu* SANCTÆ CONVERSATIONIS *benedicere deberet.*

Nouatorum errores circâ habitum monaſticum refelluntur.

Ex eiſdem porrò his verbis, duo Nouatorum refelluntur errores. Prior ſub nomine quorumdam à Beato Rhenano, argumento ad librum Tertulliani de Pallio, his verbis relatus: *Veterum Monachorum veſtes, qualibus Benedictini vtuntur, communes omnibus olim Chriſtianis ætate Diui* BENEDICTI *quidam fuiſſe putant.* Verùm, quid opus erat, vt BENEDICTVS SANCTÆ CONVERSATIONIS habitum quæreret, aut Romanus tribueret, ſi nullus talis eſſet, aut rectè non alius quàm quo iam BENEDICTVS aliique communiter erant induti? Alter error eſt Polidori Vergilij, qui lib. 7. de Inuentoribus rerum, cap. 2. ait: BENEDICTVS *dedit ſuis Monachis nouum veſtitus genus, conſtituit modum orandi, & tenue victus alimentum.* Sed quomodo nouum veſtitus genus primus ipſe Monachis dediſſe traditur, cum à Romano hic *ſanctæ conuerſationis habitum*, ſiue vt in Græco Zachariæ eſt, *ſanctum Monachorum ſchema* acceperit? Sed longè ante S. BENEDICTVM peculiarem extitiſſe Monachorum amictum, ex ſanctis Patribus oſtendetur in noſtris *Diſquiſitionibus.*

14. IN ARCTISSIMVM SPECVM SE TRADIDIT.]

Monachi in ſui mortificationem ingenioſi.

Obſeruatum iam pridem fuit, Monachos, & præſertim Anachoretas, vt ſeipſos, naturamque ſubiugarent, mirè ingenioſos fuiſſe in corpore diuexando, non in cibo, potu, ſomno, corporiſque dumtaxat diuerberatione, verùm etiam in ipſis habitaculis tormenta potiùs, quàm requiem quæſiſſe. Nimirum cùm ſcirent exſpectare ſe domum non manufactam in cælo; ſatis amplè videbantur habitare in terrâ, ſi vel anguſtiſſimo concluderentur gurguſtio. Dumque eum in memoriam reducunt, qui dixit: *Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos: filius autem hominis non habet vbi caput reclinet*; omnes ædiū delitias reſpuentes, in antris & cauernis terrę degere pro Chriſto, illis volupe fuit.

Math. 8.

Illorum rigida diuerſimodaque habitacula:

Verùm haud inconueniens fuerit rigidas haſce Monachorum manſiunculas in quaſdam veluti claſſes diſtribuere, atque ita ad arctiſſimum hunc S. BENEDICTI ſpecum ſenſim accedere.

In montibus vel rupibus ſub dio:

PRIMÒ, quidā nudis inſederunt rupibus, vel mōtibus, de quibus Theodoretus in Philotheo, c. 23.

In rupibus vel montibus excauatis:

SECVNDÒ, alij ipſas excauârunt rupes aut montes, vel inuenta in ipſis antra ſubierunt. De Iuliano enim Sabâ, ibidem cap. 2. Theodoretus ſcribit, inueniſſe eum in ſolitudine *antrum non manufactum, neque benè pulchrè effoſſum*, in quo deinceps degebat. Cellulæ, quas binas in ſublimi montis vertice S. Antonius habebat, in viuo exciſæ erant ſaxo, quibus oſtia tantùm addita; non plus autem menſurę per quadrum tenebant, quam homo dormiens extendi poterat, vt refert Hieronymus, in vita Hilarionis.

In ciſternis.

TERTIÒ, Quidam profundas terræ foſſas aut ciſternas pro domicilijs elegêre. De Euſebio Theodoretus, cap. 18. ait: *Cùm quoddam dorſum montis occupaſſet, foſſâ ſolummodo factâ, & lapidibus ne luto quidem communitis ſub dio reliquam tranſegit vitam.* Macedonius apud eumdem cap. 13. Gubba dictus eſt, quod in profundâ foſsâ annis quinquaginta quinque, ſtans ſub dio viueret; Gubbam autem interpretatur lacum. Hieronymus quoque in vitâ Pauli, teſtatur vidiſſe ſe Monachum, qui *in ciſternâ veteri, quam gentili ſermone Cubam vocant, quinque Caricis per ſingulos dies ſuſtentabatur.*

In ſepulchris.

QVARTÒ. Nonnullis Cellam ſepulchra præbuerunt; vt de Alexandrâ Raderus Viridarij part. 2. cap. 5. num. 2. commemorat. Et Alexandrinæ Eccleſiæ Præſul S. Athanaſius quatuor menſes in paterno ſepulchro delituit.

In Columnis:

QVINTÒ, Columnis velut viuentes ſtatuæ quidam inſtiterunt: quos ab hâc exercitatione Stylitas nuncupârunt.

In arborum truncis,

SEXTÒ, Fuerunt & qui arborum truncos inhabitârunt, vt in Prato Spirituali, cap. 70. Addas cauâ platano incluſus. Rigida admodum in hoc genere fuit B. Andreæ Zoerardi pietatis adinuentio, de quo B. Maurus Quinqueccleſienſis Epiſcopus, apud Surium 1. Maij. *Planatum truncum quercinum ſepe circumdedit, & per ipſum ſepem arundines acutas ex omni parte infixit. Ipſe vero in trunco ſedens tali ſeſſorio vſus eſt artuum recreatione, vt ſi fortè corpus ſopore grauatum qualemcumque in partem ſe flecteret, arundinum acie ſauciatum grauiter euigilaret. Inſuper & ex ligno coronam factam capiti ſuo circumponebat, ad quam in partibus quatuor totidem lapides ſuſpendebat, vt ſi caput ſopitum quocumque inclinaret, lapide percuteretur.*

Sub dio:

SEPTIMÒ, Sub dio habitarunt alij, omnes aëris impetus, & ſolis ardores ſuſtinentes; vt Jacobus Maronis diſcipulus, de quo Theodoretus cap. 21.

atque ſubinde ſepto cuidam incluſi.

OCTAVÒ, Qui ſubdiale hoc vitæ genus exercebant; ſubinde ſepto quodam ſe includebant, quod illud & cæli, in quod aſpirabant Anachoretæ, conſpectum non ſubtraheret, & aeris iniurias, quas amabant, non arceret, ſed ſolos hominum oculos, vnde vanitatis & gloriolæ fomenta accendi poterant, prohiberet. In his fuit Limnæus apud eumdem Theodoretum cap. 22. cui nec domuncula fuit, nec tabernaculum nec tugurium; ſed ſolum ſeptum ex lapidibus ædificatum pro domo erat. Habebat autem quoddam oſtium luto aſſiduè obſtructum. Eodem vixerunt modo Marana & Cyra, eodem lib. cap. 29. recenſitæ. Simeon quoque Stylites antequam columnæ inſiſteret, ædificauerat ſibi clauſuram ex lapide ſicco, ibique fuit annos tres, vt habet Antonius eius diſcipulus in vitâ.

In arca,

NONÒ, Non defuêre qui in anguſtiſſimâ arcâ exercitationis ſuæ arcē poſuerunt, qualis fuit Baradatus, cuius Cellam Theodoretus cap. 27. ita deſcribit: *Illinc cùm rupem occupaſſet imminentem, & paruam quandam arcam, nec iuſtâ quidem ſymmetriâ corpori congruentē, ex lignis conſtruxiſſet, in eâ vitam degebat, deorſum aſſiduè incuruari coactus. Non habebat enim altitudinem eius longitudini iuſtâ proportione conuenientem. Non erat autem ea compacta aſſeribus, ſed erat aperta ſimiliter atque cancelli; & erat ſimilis feneſtris, quæ latiores habent ingreſſus luminis. Quocirca nec à pluuia erat impetu libera, nec erat tecta à flammis ſolis: ſed vtraque non minus admittebat, quàm alia quæ ſunt ſub dio: in hoc autem ſolo ea ſuperabat, quod accederet labor incluſionis.* Talis etiam videtur fuiſſe lignea, alteraque ferrea cellula, quas ſibi Theodorus Siccorum Archimandrita fecit curauerat: de quo Georgius Presbyter eius diſcipulus, in vitâ apud Surium, 22. Aprilis.

Rotis ſubnixe vel pendulæ,

DECIMÒ, Stupenda prorſus fuit habitatio Thalelæi rotis ſubnixa vel ex eis pendula, quam Theodoretus cap. 28. ita deſcripſit. *Is cum duas rotas conſtruxiſſet, quæ duorum cubitorum habebant diametrum*

metrum, aſſeribus non inter ſe compactis, ſed diſiunctis & ſeparatis, ambas rotas coniunxit. Deinde cùm in eis ſediſſet, & cuneis & clauis diſiunctas illas confixiſſet tabulas, ſub dio rotam appendit, tribus aliis altis lignis in terram defixis, & ſuperioribus eorum initiis aliis lignis commiſſis, & in eorum medio duplici illâ rotâ alligatâ, & ſublime elatâ. Huius autem ſpatium quidem quod eſt interius, habet quidem cubitorum duorum altitudinem. In eo ſedens vel potius ſuſpenſus, annis iam ſunt decem perpetuus. Cùm autem corpus habeat maximum, neque ſedens quidem poteſt collum erigere, ſed ſemper ſedet incuruatus, genibus habens affixam faciem.

S. Benedicto habitaculum, Specus: Præparauit quidem diuina bonitas S. BENEDICTO incommodam habitationem, eique pro domicilio Specum obtulit, quæ continuam ei adferre poſſet moleſtiam, eam verò libenter incoluit veterum Anachoretarum æmulatus ſtudia. De his enim Nicephorus lib. 14. cap. 50. *Aliqui ſeipſos à multis ſegregantes, ſolitarij degunt, exiguis maximè ædiculis ſe includentes, quæ eâ ſunt latitudine & altitudine, vt neque directè ſtare, neque facilè cubare poſſint, ſpeluncis quibuſdam & terræ cauernis, ſicuti Apoſtolus inquit, incubantes.* Sed iam ipſum quem S. BENEDICTO Deus præparauit locum contemplemur.

Specus deſcriptio. Eum hodie vocant SACRAM SPECVM, quam Yepez ſepulchri potiùs formam, quàm humani domicilij referre ait: in longum enim non vltrà ſeptem, in latum verò non vltrà quatuor ſpitamas ſe extendit. Hinc in eâ conſiſtere nemo erectus poteſt, ſed tantùm procumbere aut genuflectere. Pauimentum ipſum aſperū & ſcabroſum; vt ſilueſtrium animalium nō malè quis latibulum dixerit.

Sed audiamus de eo oculatum teſtem, & fide dignum ſacræ Theologiæ Doctorem Thomam Stapletonium, qui in Promptuario morali, Dominica infra octauam Natiuitatis, textu quinto, ſic ait: *Sed & hodie (quod enim vidimus teſtamur) in ſpeluncâ* S. BENEDICTI *in rupe altiſſimâ iuxta Sublacum oppidum quadraginta milliaribus ab vrbe Româ diſtans, cùm anguſtus adeò ſit locus, vt nec erecto corpore ſtare, nec in genua ſe erigere quis poſſet, in longum tamen ſit porrectus quantum humani corporis longitudo requirit; locus ipſe vbi* S. BENEDICTVS *oratione continuâ ſe proſtrauit, triennium ibi agens, politiſſimus omnis eſt, & præ nimiâ æqualitate lubricus, cùm tota reliqua ſpeluncæ pars, tam intus quàm extrà, ſaxum ſit longè aſperrimum.* Hæc ille. In aſpero hoc & pleno horroris loco, ſuam ſanctiſſimus Adoleſcens incepit pœnitentiam, ibique triennio permanens, eam huic loco ſanctitatem attulit, quam miracula poſteà declarârunt. In hâc enim cauernâ, vt in fine Libri videbimus, inſana mulier caſu obdormiſcens, euigilans poſteà mentis ſanitati eſt reſtituta.

Quin & ſequentibus temporibus, miracula ibi facta, Antonius de Yepez in Chronico refert, vt non immeritò Petrarcha lib. 2. de vitâ ſolitariâ, ſpelæum hoc ita commendauerit: *Petitq́; puer non modo ſolitudinem, ſed deſertum, & illud inane, ſed denotum* SPECVS, *quod qui viderint, vidiſſe quodammodo paradiſi limen credunt.* Speluncam hanc animo oculiſque ſibi obiiciebant primi Clareuallenſes monachi, nam (vt habet Wilhelmus S. Theodorici Abbas in vitâ S. Bernardi lib. 1. cap. 7.) *loci illius ſolitudo inter opaca ſyluarum & vicinorum hinc inde montium anguſtias, in quo ſerui Dei latebant, ſpeluncam illam* S. BENEDICTI *Patris noſtri quodammodo repræſentabat, in quâ aliquando à Paſtoribus inuentus eſt; vt cuius imitabantur vitā, habitationis eius ſolitudinis formam aliquam habere viderentur. Omnes quippe etiam in multitudine ſolitarij ibi erant.* Hæc ille.

CAPVT I.

Specus verò ſanctitatem, extructo qualicumque monaſteriolo, poſteri venerati ſunt. Quod quale quantumque anno Christi 1461. fuerit, audi Bzouium ita narrantem: Pars Monachorum dies ac noctes gratiſſimas Deo laudes canit in ipſo Monaſterio Sublacenſi: pars in altero, quod SPECVS vocitant, ad quod mille paſſibus aſcenditur, viâ difficili, & ferro factâ, adeoque præcipiti, vt abſque horrore adiri nequeat, hinc profundiſſimâ in Anienem deſcendente rupe, inde altiſſimo imminente ſaxo; nec acceſſibilis vllo pacto, niſi modò ad dexteram, modò ad ſiniſtram varios agens flexus in anguis morem ab imo vſque ad ſummum ducta, & pleriſque in locis muro defenſa fuiſſet; Monaſterium ſub altiſſimo ſaxo ædificatum eſt, ita vt magna pars eius vicem tecti gerat, partem exteriùs conſtruxêre: ædes ipſa ſacra, & officinæ Monachorum multæ intra ſaxum patent. Sicut in altis ſcopulis nidos videmus hirundinum in crepidine lapidum; ita eſt hoc monaſterium cernere affixum ſublimi ſaxo, ex quo ſæpe fruſta concidunt, quæ aut Monachos perimunt, aut ædificiorum ruinam faciunt. Multa hîc ſancti viri BENEDICTI miracula referuntur, & tintinnabulum oſtenditur, quo diabolus illuſiſſe bonis operibus conatus eſt. Monachi circiter viginti hîc degebant, numquam carnes edebant, viuum multâ domabant aquâ, ieiunia longa producebant. Luxuria erat duo oua comediſſe, oleribus & pane veſcebantur, vel leguminibus. His epulis menſam onerabant, breuiſſimum tempus cibo dabant, nec multo maius ſomno: reliquum in oratione conſumebant, rem diuinam peragebant ſummâ deuotione, pſallebant Deo confidenter. Maior pars ſenum erat, quorum plerique inoffenſâ valetudine ad octuageſimum annum peruenerant, vultu alacres, & alloquio venerabiles, quorum vnica cura fuit, diſſolui tandem, & eſſe cum Chriſto. Huc cùm Pius Papa II. perueniſſet omnia loca exoſculatus eſt, quæ fama vulgaret S. BENEDICTI corpus tetigiſſe, ſpiritualeſque gratias, quas Monachi petiuêre, elargitus eſt. Hæc ex Bzouij Annalium tomo 17.

Et monaſterij in eâ exſtructi.

Monachorum Specuenſium auſteritas.

Pius II. Specum inuiſit.

Huic deſcriptioni conformis eſt ea, quam adfert Simon Milletius, qui anno 1609 loca hæc inuiſit, & de hoc monaſteriolo agens, ait: Eccleſiam habet valde exiguam, choro inſtructam & ſacellis, huc illuc, prout rupis cōcauitas permittebat, ſparſis; his quidem ſurſum, aliis verò vergentibus deorſum. Sacra *Specus* ſita eſt ad ſiniſtram chori, quà itur ad ſummum altare. Pendet in eâ argentea lampas continuò ardens, clauditurque cancellis ferreis, ante quos pulchrum conſpicitur altare. Eſt porrò loci ſitus aſpectu adeò horridus, vt ſi in Eccleſiæ conſiſtens oſtio, ſurſum eleues oculos, grandem & quæ nubes videatur attingere, aſpicias rupem: rectam illam, & ſecti inſtar lapidis planam. Deorſum verò deſpiciens, profundū cernas præcipitium: ſin huc illuc lateraliter lumina conuertas, montes occurrent vndique, & vaſta ſolitudo; intrò verò ſi ingrediaris, veriſſimum tibi & pietatis plenum apparebit Sanctuarium, marmore vt quouis rigidior ſit, qui illud viſitans, nullo compunctionis tangatur affectu. Degunt ibidem pro ſacræ SPECVS cuſtodiâ quatuor vel quinque Religioſi, quibus ex S. Scholaſticæ monaſterio neceſſaria deferuntur. Diſtincta olim fuêre bina hæc monaſteria, nunc vni ſubſunt Abbati S. Scholaſticæ. Singulis autem feriis ſextis Sublacenſis huius monaſterij Cœnobitæ

ad

Digitized by Google

CAPVT I.

ad ſacram pergunt *ſpecum*, diuinumque ibidem celebrant officium. Hæc ferè ex Milletio.

Quod autem de eximio pietatis ait ſenſu, quo afficiuntur locum hunc ſubeuntes, crediderim ipſum id propriâ, cum iſtic eſſet, aſſequutum experientiâ: nam & alij inde redeuntes, huic rei teſtimonium mihi perhibuêre, prout etiam in ſummo Pontifice Pio II. iam vidimus. Sed & Syluius Antonianus (qui poſtea Cardinalis factus, Romani Breuiarij correctioni ſub Clemente VIII. cum aliis præfuit) cùm ſacram hanc *Specum* pietatis olim cauſsâ inuiſerit, continere ſe neutiquam potuit, quin pium, quem animo conceperat affectum eleganti exprimerit carmine. Quod ex Conſtantini Bellotti Colloquio ſecundo, de S. Gregorio Ordini S. BENEDICTI reſtituto, hîc lubet adſcribere.

Sylui) Antoniani in S. Specum adfectus, & carmen.

Prærupta ſaxa & inuia,
Cælo minantes horrida
Rupes, ferarum inhoſpita
Et alitum cubilia.
Vt lætus, & libens diu
Optata conſpicio loca,
Humiq́; ſtratus ſpiritu,
Hæc teſqua ſancta exoſculor.
Ignotus hic & abditus,
Athleta Chriſti nobilis,
Serpente cum ſæuiſſimo,
Miranda geſſit prælia.
Attritus hiſce cautibus,
Spinis cruentus aſperis
BENEDICTVS *in terra iacens,*
Cæli pererrabat Choros.
Tandem velut ſol aureus
Surgit marino ab æquore,
Hinc ſol nouus clariſſimo
Compleuit orbem lumine.
Sublimis ô vita, & via
Dux, & magiſter optime
E ſummo Olympi vertice
Audi precantem Syluium.

Sed religio mihi pæne fuerit hoc loco prætermittere quo animo ac cultu ſacram hanc *Specum* complexa fuerit Venerabilis Mater ANTONIA AVRELIANENSIS DE S. SCHOLASTICA. Hæc enim ex illuſtri Longe-villiorum & Borboniorum ſtirpe edita, vt coniugali fuit expedita iugo, primum Ordinis Fulienſis Monialis, Toloſæ profeſſa, deinde mandato Pauli V. Pontificis Maximi, ad Fontis-Ebraldi cœtum tranſlata, fundatrix extitit Congregationis B. MARIÆ DE MONTE CALVARIÆ, ET S. SCHOLASTICÆ, ſororis & primæ diſcipulæ S. BENEDICTI. Voluit autem in omnibus Congregationis ſuæ monaſteriis ſecreto in loco cellulam conſtrui, quæ nomen formamque SPECVS S. BENEDICTI exprimeret. Hîc Sublacenſis ſolitudo adumbrata, incommodam ſanctiſſimi Patris viuendi rationem, paupertatem, & inediam intuentium oculis obiiciebat. Hîc Aſceterium erat, in quo ſorores peculiares & extraordinarias fundebant preces. Ipſa Mater *ſpecum* hanc animo inſculpſerat ſuo, hanc identidem cogitabat, hac ſe oblectabat plurimum, in hac, vt ſolidiſſimâ petrâ, poſt Caluariam prima congregationis ſuæ fundamenta collocauit. De quo plura legere eſt in libello Gallico, Pariſiis anno Domini 1622. cum approbatione Doctorum edito, & hoc titulo inſignito: *Vocatio Religioſarum primitiuæ Regulæ S.* BENEDICTI *fundatarum à Reuerenda Matre Antonia Aurelianenſi de S. Scholaſtica, &c.*

Antonia Aurelianenſis in S. Specum deuotio.

Sed quid ſpeluncam, quam hactenus deſcripſimus, ingreſſus fecerit S. Puer iam tandem videamus. Exponit illud Thomas de Tiugillo, Theſauri Concionatorum tomo 2. in feſto S. BENEDICTI: *Ingreſſus ſpeluncam*, inquit, *flexit genua ſua, ſupplicesq́; tendens ad Deum palmas, cœpit cum eo colloqui, & gratias ei magnas agere, quòd ipſum eripuiſſet à mundo, & pernicioſis eius laqueis. Hic, inquit, ſolus tecum conuerſari volo, hîc iam neque me parentes, neque mundi voluptates, neque diuitiæ à tuo ſuauiſſimo colloquio complexuq́; auocabunt. Propitius ergo mihi eſto, Domine, & conatibus meis tuum ſanctum fauorem gratiamq́; impertire, ſi enim in locum tam abſtructum, deſertum ac ſolitarium me abdidi, id quidem factum eſt, quia in tuâ miſericordiâ perpetuò confidi, & ſperaui; quia tuum patrocinium & præſidium præſto ſemper affuturum firmiſſimè credidi. Numquam igitur animo ſuo ſatisfaciebat Eremita in reddendis Deo Opt. Max. gratiis, ſed potiùs perpetuò in eis occupabatur & verſabatur, propter tantum beneficium, quod ei Deus conceſſerat.* Hæc ille. Quæ an ex probato hauſerit Auctore, an quia de S. BENEDICTI pietate præſumi poterant, ita ſcripſerit, mihi omninò non liquet.

Quid S. Benedictus in ſpeluncâ fecerit.

Sed bonâ ſancti Patris veniâ liceat & nobis ſacrum hoc antrum ſubintrare, omnem eius ſcrutari ſupellectilem, & ſanctiſſimi pueri viriles & planè heroicos intueri actus. Aliud in hoc ſibi à Deo præparatum habitaculum non inuenitur intuliſſe, niſi æneam crucem, cum crucifixi imagine, in quatuor angulis totidem habentem dependêtia numiſmata: quod in ſuperiore erat parte, Saluatoris repræſentabat imaginem; ad dexteram effigies erat beatiſſimæ Virginis Mariæ; ad ſiniſtram S. Joannis Baptiſtæ, cui peculiariter fuit addictus: quod inferiorem occupabat locum, ſanctum quemdam referebat Anachoretam, ſcipionem manu tenentem, quæ S. Antonij, aut veteris cuiuſdam Patris forma fortaſsè fuerit. Atque hic liber erat, vnde profundam illam myſticæ Theologiæ hauſit ſcientiam, abundè ſe doctum reputans, ſi cum S. Paulo nihil aliud ſciret, *niſi Chriſtum, & hunc crucifixum.* Ex hoc enim libro, vt cæteri deſint; omnia diſcuntur. Hic enim eſt LIBER VITÆ, cui titulum quidem Pilatus, ſed ex Dei inſpiratione inſcripſit; *Ieſus Nazarenus Rex Iudæorum:* compoſitus autem eſt totus ex membranis immaculati Agni, qui tollit peccata mundi, exaratus clauis ferreis, & characteribus ſanguineis, impreſſus propè Jeruſalem, in Officinâ montis Caluariæ, ad ſignum *tau.* Hunc librum legebat quotidie ſanctus hic Tyro, vt quod poſteà docuit, *paſſionibus Chriſti per patientiam participaret, & regni eius mereretur conſortium.*

Quid ſupellectilis in ſpecum intulerit.

Crux Chriſti Liber S. Benedicti.

1. Cor. 2.

Ioan. 19.

In Prolog. Reg.

Corpus affligebat aſperrimo ex equorum pilis cilicio, multis nodis intricato. Omnis illi annona erant herbæ & aqua, cum tantillo panis, quod furtim ſibi Abbatiſque ſui oculis ſubtractum, certis tantùm diebus Romanus deferebat. Hæc porrò Crux, cum cilicio & tintinnabulo, quod dæmon iactu lapidis confregit, hodieque in Sublacenſi ſanctæ Scholaſticæ monaſterio aſſeruantur, vt auctor eſt Prudentius Sandoual, in principio libri de Fundationibus Monaſteriorum Ordinis S. BENEDICTI in Caſtella: & vt Simon Milletius, annotatione ad hunc locum.

Eius cilicium.

De ſancti Patris autem *cilicio*, non illo tantùm, ſed reliquo etiam vitæ tempore ab eo geſtato, plures teſtes ſunt. Scribuntur enim ſanctus Maurus & Placidus, ex imitatione S. P. BENEDICTI, *cilicio* ſemper

quo perpetuò induebatur:

Fauſtus in vit. S. Mauri.

Gordian. in vit. S. Placidi. illuſtſ. imitatione SS. Maurus & Placidus idem fecerunt.

ſemper ad carnem induti. Quin hoc ipſum Chriſtus Dominus, in Reuelationibus S. Birgittæ lib. 4. cap. 127. atteſtari videtur, dicens: BENEDICTVS *famulus meus habuit corpus ſuum quaſi ſaccum & prima veſtis eius fuit, tunica aſpera, qua domuit carnem, & motus inordinatos, ne laſciuirent, & non excederent metas ſuas.* Cantipratanus verò, velut receptam ſupponit opinionem, ſanctum BENEDICTVM perpetuò vſum *cilicio*, cùm lib. 1. cap. 7. §. 2. reprehendens Abbatis cuiuſdam irregularem veſtitum, exclamat: *Vbi Melota, vel cilicium beati* BENEDICTI *aut Hilarionis?* In eâdem mente proculdubio fuit B. Joanna fundatrix Annuntiatarum, quæ (vt habet vitaeius apud Roſweydum) *cilicium* ſuum vocabat *ſanctum* BENEDICTVM. Corporis etiam diuerberatione ſanctum Patrem, dum in ſpecu degeret, ſeſe afflixiſſe, inſinuat S. Bertharius, in hymno ad Primam, de eius vitâ, quem Martyrologio ſuo inſeruit Wion, vbi ſic canit:

Nulla nox illum domuit, nec Eurus,
Non fames, æſtus, ſitis, aut cubile
Saxeum vicit, neque diſciplina
Flagra ſeuera.

Sed vlterius conſideremus ſanctam & auſteram piiſſimi Tyronis vitam. De illâ enim hæc Dei, apud ſanctam Hildegardem, lib. 2. viſione 5. pulcherrima eſt atteſtatio: *Sol, inquit, diſcretam, & benè diſpoſitam viam in ſeruo meo* BENEDICTO *declarat, quem ego per ardentem ignem traduxi, docens eum in veſtitu conuerſationis ſuæ incarnationem filij mei colere, & in abnegatione voluntatis ſuæ paſſionem illius imitari; quia ipſe* BENEDICTVS *eſt quaſi alter Moyſes in lapideo foramine iacens, & corpus ſuum in multâ aſperitate ob amorem vitæ crucians & conſtringens.* Sic ibi. Quibus inſinuari crediderim vitam ſancti Patris triennio in ſpecu exactam. Magnæ quoque perfectionis eſt, quod de eodem beata Virgo Maria, apud ſanctam Birgittam, lib. 3. cap. 20. affirmat. *Bonus Abbas* BENEDICTVS, *donum gratiæ quod acceperat, multiplicauit, quando omne contempſit quod tranſitorium erat, quando carnem ſuam ſeruire coegit animæ, quando nihil præpoſuit diuinæ charitati.* Hæc ibi.

Vitæ eius auſteritas teſtimoniis comprobatur.

Sed omittere prorſus nequeo, quin ampliſſima hæc de primâ S. BENEDICTI conuerſatione præconia, duorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium obſignem ſigillis. Prior S. Petrus Damiani, homil. 9. ita ait: *Pater & Magiſter noſter beatus* BENEDICTVS, *à pueritiâ mundum cum flore reliquit, & currentem Chriſtum curſu rapidiſſimo ſecutus eſt; nec deſtitit, donec conſequeretur.* Alter Goffridus Vindocinenſis Abbas, ſerm. de S. BENEDICTO, ita ait: *Cultor Dei, & ſui contemptor* BENEDICTVS, *ad locum qui Sublacus vocatur, perueniens, inter petrarum ſciſſuras, in quendam arctiſſimum ſpecum ſe contulit, vbi deſideria carnis mentis ratione mortificans, tribus annis nulli hominum notus, excepto Romano monacho, manſit.* Et paulò antè dixerat: *Dei famulus inſpiratione diuinâ repletur: cui adhuc tenera & delicata caro, mentis conſtantiâ & vigore ſpiritus roboratur, etſi violentiâ opus fuit, eam ſibi inferre non diſtulit, vt crucifixus crucifixum Dominum ſequeretur.* Atque hæc dicta ſunt, *vt omnes agnoſcant* (quod aliâ occaſione, ſuprà dicebat Gregorius) BENEDICTVS *puer conuerſationis gratiam à quantâ perfectione cœperit.*

Ex hoc verò tanto exemplo illud diſcere licebit, quod pluribus inculcat Climacus, gradu 1. vt nimirum, forte & validum renuntiationis initium arripere ſtudeamus. *Anima enim quæ viriliter pugnare cœperit, rurſumq; debilitata ceſſerit, antiquæ virtutis & ſtudij memoriâ quaſi ſtimulo quodam & flagello vulneratur, atq; ex hoc nonnumquam plurimi priſtinum vigorem receperunt, prioreſq; pennas reſumpſerunt.*

CAPVT I.

15. SVA THEODATI PATRIS REGVLA DEGEBAT.] Græcum Zachariæ exemplar habet *Adeodati*, Latina paſſim *Theodati*, vt hic legimus. Quærent hic, ſine dubio, Antiquitatis ſtudioſi, quænam hæc *Theodati Patris Regula?* aut cuius Ordinis fuerit S. Romanus? hinc enim conſequenter reſoluendum, quam Regulam S. BENEDICTVS, antequam ſuam conſcriberet, fuerit ſectatus. Quæſtionem hanc fuſiùs diſcuſſimus in *Diſquiſitionibus* noſtris monaſticis. Nunc autem breuiter dicimus, nec Auguſtini, nec Baſilij illam fuiſſe Regulam, ſed peculiarem, quam Theodatus pro illius temporis more ſuo præſcripſerit Conuentui. S. autem BENEDICTVS illi Regulæ ſubditus non erat. In ſpecu enim Anachoreticam degebat vitam, à Cœnobitarum Monaſterij Theodati Patris moribus, Regulâ, & cæremoniis diuerſam, neque enim ab illis ad Nouitiatum receptus erat, nec quidquam cum illis habebat commune. Abbati enim omnibuſque Monachis, vnum excipe Romanum, erat incognitus: nullum proinde habuit Magiſtrum, niſi ſolum Spiritum ſanctum, qui interiùs eum docebat omnem veritatem & monaſticam perfectionem. Hoc ipſum Theodati Abbatis Monaſterium, S. BENEDICTI poſteà Regulam fuiſſe amplexatum, tradit Conſtantinus Caietanus, lib. 2. pro Ioanne Diacono, cap. 7. Romanum item huius Monaſterij Monachum, & ſanctiſſimi Patriarchæ noſtri Nutritorem, in Galliâ eiuſdem Regulæ fuiſſe ſubditum, ex Fauſto, in vitâ S. Mauri, & Giſteberto, in vitâ huius Romani, quæ extat in Bibliothecâ Floriacenſi, colligitur; Aſſeritque Antonius de Yepez, anno Chriſti, 546.

Quænam hæc Theodati regula?

S. BENEDICTVS illi ſubditus non erat.

16. DIEBVS CERTIS BENEDICTO PANEM FEREBAT.] Duo hinc colligunt, duo Eccleſiæ Doctores S. Thomas Aquinas, opuſc. 19. cap. 5. & S. Bonauentura, lib. de paupertate Chriſti, quæſt. 1. & 2. Prius eſt, quod liceat Religioſo à manuum labore ceſſare, cum S. BENEDICTVS non legatur hic laboraſſe. Poſterius; quod liceat Religioſis ex fideliũ eleemoſynis viuere, prout S. BENEDICTVS ex collato ſibi à Romano pane. Quod autẽ in hoc non peccauerit, probat Doctor Angelicus: *quia*, inquit, *Dominus cum ſeruum ſuum nominauerat, cuidam ſacerdoti dicens: Seruus meus illo in loco fame moritur.*

Licet Religioſo à manuum labore ceſſare: pauperumq; eleemoſynis viuere.

Sed duobus his celebris nuper ſcriptor pluſcula oppoſuit. PRIMÒ, veriſimile eſſe S. BENEDICTVM non aliter vixiſſe, quàm Regulâ ſuâ præſcripſerit, in quâ non ſemel laboris manualis meminit.

I.C. lib. gall. de opere Monach. pan. 2. ſect. 2. Aliquot obiectiones.

SECVNDÒ, non conſtare, an S. BENEDICTVS non dederit portionem aliquam bonorum ſuorum Romano, vt ſe quo tempore in ſpecu degeret, inde nutriret.

TERTIÒ, S. BENEDICTVM non inſtituiſſe mendicantes, ſed Cœnobitas ex poſſeſſionibus & redditibus viuentes; ex quibus ſi ſufficienter viuere queant, ad manuum laborem non aliter obligantur, quàm vt Regulæ præſcripto ſatisfaciant.

QVARTÒ, Si Romanus Monachus ſuo labore tantum lucrabatur, vt & ſe nutrire, & S. BENEDICTI poſſet neceſſitatibus ſubuenire, ſectatus

Digitized by Google

CAPVT I.

ſanè fuit præceptum Apoſtoli, qui laborari vult, vt ſuccurratur neceſſitatem patientibus, quod ſuo confirmauit exemplo, laborans non ſibi tantùm, ſed & iis qui cum comitabantur.

Quintò, non legi Romanum, vt S. BENEDICTVM paſceret, oſtiatim ſtipem quæſiuiſſe, cùm Gregorio teſte, in ſolitudine omnibus hominibus incogniti manerent.

Sed hæc mihi talia non apparent, vt ſanctorum Thomæ & Bonauenturæ argumenta euertant.

Reſponſio ad primum.

Nam, vt ad *primum* reſpondeam, vixit S. BENEDICTVS haud aliter, quàm ſcripſit (vt ipſe Gregorius teſtatur) ſed id intelligendum, dum Cœnobiticam duceret vitam, & ſeipſum, non minùs quàm ſcriptam Regulam, Monachis in exemplum proponeret, quando cum ab agri labore cum diſcipulis redeuntem, mortuum excitaſſe Gregorius ſcribit. In ſpecu verò latitans anachoreticam, ſoli Romano cognitus, duxit vitam; & veriſimile eſt Cœnobitarum exercitia tunc ignoraſſe, quem etiam paſchalis diei ſolennitas latebat.

Ad ſecundum.

Ad *ſecundum*, reſpondeo, ſatis conſtare S. BENEDICTVM nulla ſecum bona in ſolitudinem detuliſſe, quem Gregorius ſcribit, *relictâ domo rebuſq; Patris ſanctæ conuerſationis habitum quæſiuiſſe.* Adeoque pauperem fuiſſe, vt cùm in Effide cum Nutrice ſua eſſet, triticum in eleemoſynam acceperit & in B. Petri Eccleſiâ commoratus fuerit. Probabilitate proinde caret, quod ex allatis bonis alumnum ſuum Romanus nutrierit: præſertim, cùm Gregorius diſertè aſſerat, quod, *quem ſibi ad manducandum ſurripere Romanus poterat panem*, cum *certis diebus* BENEDICTO *ferret.*

Ad tertium.

Quod *Tertio* loco adfertur, inſtitutos à S. BENEDICTO Monachos ex propriis viuere redditibus, parum urget. Non enim S. Thomas a Benedictinorum argumentatur exemplo, ſed à S. BENEDICTI in ſpecu triennio degentis, qui manibus non laborans, & ex Romani viuens eleemoſynâ, ſeruus Dei ab ipſo Deo ſit appellatus.

Ad quartum & quintum.

Quartum & Quintum argumentum nihil faciunt ad rem: relicto enim S. BENEDICTO, agunt de Romano; tantum forte labore ſuo lucrante, vt S. BENEDICTO poſſet ſubuenire, nec vllam quærente ſtipem. Sed vtcumque illud ſit, manet nihilominus S. BENEDICTVM citrà laborem, ex Romani eleemoſynis aliquo tempore vixiſſe, quod ſolum S. Thomæ & Bonauenturæ argumentum intendebat.

17. RESTI PARVVM TINTINNABVLVM INSERVIT.] Vt hæc paulò melius capiantur, non omittenda hic, quæ D. Hieronymus Coquelin, qui Sublacenſia iam pridem inuiſerat loca, de his à ſe viſis fideliter nobis retulit; nimirum S. BENEDICTVM è ſacrâ Specu per XXX. gradus aſcendiſſe ad quamdam planitiem, in quam ſummo montis ſiue rupis cacumini Romanus incumbens, longiſſimum, vt Gregorius ait, funem demittebat; erat enim XXX. hexapodum perticarum, ſiue CLXXX. pedum. Reſti autem cophinus tenuem annonam deuehens alligatus erat, & tintinnabulum illud, in quod dæmon lapidem conciens, particulam quandam huius propemodum figuræ ⌐¬ abſtulit.

S. BENEDICTVM quidam in hac re imitantur.

Imitatus S. Patrem hac in parte legitur S. Amatus, qui *in obliqua parte Voſagi montis concauum reperiens ſaxum, anguſtum illic ſibi vnis habitaculum conſtruxit, vbi etiam lectulum habuit; ipſius corpori accommodatum, nec enim ſpecus amplius aut longius porrigebat ſeſe. Superius autem immanis hærebat rupes, ex quâ Miniſter eius, tintinnabulo ad funem ligato, exiguam panis particulam, & parum aquæ in vaſculo ei ſubmittebat.*

Genuinum huic eſt, quod Lucas Waddingus tom. 4. Annal. S. Franciſci narrat, de Joanne Eremicola, tertij Inſtituti S. Franciſci ſectatore. Is ad ſanctiſſimi Patriarchæ BENEDICTI exemplum ſecreto ſpecu ſe abdidit, communicato conſilio cum ſolâ Genitrice, per preces eius conuerſâ ab hæreſi, hæc per funem ad tintinnabuli tinnitum panem, aquam & herbas crudas miniſtrabat; ille verò totum tempus in ſacris meditationibus, rigidis pœnitentiis & duris cum hoſte cõflictationibus conſumebat. Inuidebat ei dæmon tantam virtutẽ, nihilque non excogitauit, vt eum ab hoc vitæ genere deturbaret. Validis tentationibus animum pulſabat, ſpectra horrenda obiiciebat, minis terrebat, & aliquando verbera adiiciebat, ſed inconcuſſo adoleſcentis animo. Tandem tot certaminibus victus dæmon, confuſus receſſit, & puerili quadam vindictâ, proiecto lapide tintinnabulum fregit. Ità frequenter euenit, vt dæmon maiora non valens, ad minora ſe vertat, & in magnis victus, in paruulis ridiculum ſe exhibeat congreſſorem. Damnum hoc exile ſatis genitrix reparauit, empto altero tintinnabulo, quod dum inimicus ſimili modo cõtereret, rogauit Joannes, vt tertium emeret mater ex ſui laboris pretio, dicens fortaſſis propterea duo priora à dæmone confracta, quia empta fuerant nummo malè acquiſito. Non inanem fuiſſe hanc ſuſpicionem, & genitricis confeſſio, & campanula laboris mercede comparata, in hunc vſque diem integra comprobarunt.

Dæmon ſæpe victus pueriliter ſe vindicat:

Adiiciendum huc duxi, quod Petrus Boërius ad cap. 43. Regulæ, ait. Signum campanæ in antiquis Cœnobiis Monachorum eſſe vel fractum, vel perforatum, vt ſonum emittat terribilem, idque vt Monachi recordentur terribilis illius vocis: *Venite ad iudicium*, vel in ſignum, ait, *quod ſumus de Ordine B.* BENEDICTI, *cuius tintinnabulum diabolus iactu lapidis fregit.*

Cur campana fracta in antiquis cœnobiis.

18. CVIDAM PRESBYTERO] hunc ex traditione Sublacenſium Monachorum, ait Simon Millettius, Parochum fuiſſe cuiuſdam pagi, quatuor circiter milliaribus Sublaco diſtantis, quem MONTEM-PRÆCLARVM vocant.

19. TV TIBI DELITIAS PRÆPARAS.] Animaduertere hîc licet, vt Deus nihil niſi regnum cælorum quærentibus temporalia adiiciat, ſollicitudinẽmque gerat eorum, qui Dei ſolius memores, ſui obliuiſcuntur. Sic Danieli in lacu leonum, per Habacuc Prophetam prandium miſit. Sic cum fratres ſeptuaginta, quibus præerat S. Frontonius, extremâ laborarent inopiâ, *miſſus eſt à Domino Angelus ad quendam diuitem, dixitq; illi: Tu epularis in diuitiis ſplendidè, & ſerui mei in eremo indigent pane, ſurge ergo diluculo, & mitte ſeruis meis eſcas ex omnibus quæ dedi tibi:* Quod Diues perfecit, vt pluribus refertur in Vitis Pat. lib. 1. Verùm, cum S. BENEDICTI exemplo maximẽ conſentit, quod de Theodoſio Cœnobiarchâ pluribus apud Surium refert Metaphraſtes: nam magno Paſchatis die, cùm nihil in cibum ſuppeteret, diuina pietas Theodoſio mulum ſubmiſit inſtructiſſimum cibariis.

Deus nihil niſi cælum quærentibus de temporalibus prouidet.
Dan. 14.

20. PASCHA EST QVIA HODIE VIDERE TE MERVI.] Paræmialis ſententia magnitudinem gaudij, quo ex Presbyteri viſitatione vir Sanctus perfundeba-

Paſcha in lætitiæ ſuſcep-tum.

fundebatur, indicans. Videri queat hæc olim Monachis per familiaris fuiſſe loquendi formula, in aduentu præſertim fratrum, aut Sanctorum virorum: cuius quidem triplicem licet aſſignare analogiam.

Prima, vt feſtorum omnium lætiſſimum Paſcha, in quo toties repetimus: *Hæc dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in eâ.* Non ſecus, cùm iucundum quid nobis acciderit, dicere licet quodammodo nobis Paſcha factum. Hinc exultabant monachi, cùm fratres foris venientes ſuſciperent. Inculcabat hoc Abbas Ioſeph; apud Ruffinum lib. 3. de vit. Patrum num. 47. *Sic,* inquit, *debemus facere in occurſione Fratrum, vt quando eorum præſentia eſt, cum fiduciâ & lætitiâ ſuſcipiamus eos, quando autem ſoli ſumus, opus eſt vt luctus & abſtinentia permaneant in nobis.* Hiſpani ſanè ob hanc, vt arbitror, lætitiam, dicunt quoque: *Paſcua de nauidad, Paſcua de Cincuelma, o del Eſpritu Santo.*

Secvnda, vt in Paſchate gauiſi ſunt Diſcipuli viſo Domino, ita gaudebant Monachi in aduentu Hoſpitum, *in quibus,* vt S. Benedictvs ait, *& Chriſtus ſuſcipitur.*

Tertia, vt ob Dominicæ Reſurrectionis lætitiam nefas ieiunare Dominicis diebus, ita in ſuſceptione Hoſpitum, quotidiana relaxabant Monachi ieiunia, vt docet Caſſianus lib. 5. Inſtit. cap. 24. & Collat. 21. cap. 14. ait: *Si velit quis in fratris aduentu, in quo Chriſtum debet humanitate reficere, & gratiſſimâ ſuſceptione complecti, auſteritatem ieiunij cuſtodire, nonne inhumanitatis potius crimen incurrit, quàm laudem aut meritum Religionis acquirit?* Vide eumdem Collat. 24. cap. 20. & Proſperum lib. 2. de vit. Contempl. cap. 26.

21. Qvia die eodem Paschalis solennitas esset, ignorabat.] Mirum hoc ſæculo videretur, virum diuino obſequio prorſus addictum, Paſchalis ſolennitatis ignorare diem: ita enim nec Quadrageſimæ agnoſceret tēpus. Ignorationis huius cauſam eam Gregorius eſſe dicit,

Vnde S. Benedicto hæc ignorantia?

quòd *longè ab hominibus* eſſet *poſitus*; vnde colligitur, non conſueuiſſe S. Benedictvm cum Romano Nutritore ſuo, à quo de Paſchate inſtrui potuiſſet, ſermonem conferre, ſiue quòd excelſior eſſet rupes, quàm vt inde ſe mutuo potuiſſent exaudire: ſiue quòd id pro ſilentij & quietis fieret religione. Nam & S. Athanaſius ſcribit de S. Antonio, quòd in caſtello quodam habitans, *obſtructo lapidibus introitu, ſolitarius perdurabat: nuſquam inde procedens, numquam aliquem ſuſcipiens, ita tantum vt cum bis in anno per tectum deſuper panes acciperet; nullum cum deferentibus haberet alloquium.* Præterea cùm S. Benedictvs Deo, diuiniſque rebus totus eſſet intentus facilè ei dierum obliuio ſubrepere poterat: cui obliuioni, quæ ſanctiſſimis Anachoretis non infrequens fuit, quâ ratione occurrerint, Abbas Ioannes apud Caſſianum, Collat. 19. cap. 4. expo-

Capvt II.

quâve ratione huic veteres occurrebant

nit: *Ita,* inquit, *diuinis meditationibus ac ſpiritualibus theoriis animus replebatur, vt ſæpe ad veſperam percepiſſe me cibum neſcirem, ac ſequente die de heſternâ abſolutione ieiunij penitus dubitarem. Ob quam etiam cauſam ſeptem dierum cibus, hoc eſt, ſeptem paximatiorum paria ſequeſtratim in canistro ſingula die ſabbati reponuntur, vt refectio prætermiſſa non lateat. Quâ conſuetudine illius quoque obliuionis error excluditur, vt expletum hebdomadæ curſum, ac ſolennitatem diei ipſius reuolutam, ſinistro panum indicet numerus; feſtiuitaſq; dies ſacra & congregationis ſolennitas, ſolitarium non lateat. Quod ſi etiam hunc ordinem, ille, quem prædiximus, mentis exceſſus fortè turbauerit, nihilominus quotidianus operis modus dierum numerum ſignans, arcet errorem.* Sic ille. Quis igitur miretur ſanctiſſimum Benedictvm Paſchatis latuiſſe ſolennitatem? nec erat vt de quadrageſimæ tempore eſſet ſolicitus, cum, vt poſtea in Regulâ cap. 49. docuit, *vita Monachi omni tempore debeat Quadrageſimæ obſeruationem habere,* quod ipſum vitâ expreſſiſſe, hoc præſertim tempore, neminem credo eſſe qui ambigat.

Celebrandi Paſchatis diuerſa ratio tempore S. Benedicti.

Accedit quod eâ tempeſtate non tam certò, atque nunc, conſtaret quo die ſanctum Paſcha eſſet celebrandum: eodem enim anno à diuerſis diuerſimodè ſeruabatur: vnde in quarta Synodo Aurelianenſi, anno Chriſti 541. canone primo, ita ſtatuitur: *Placuit vt ſanctum Paſcha, ſecundum Laterculum Victorij ab omnibus ſacerdotibus vno tempore celebretur. Quæ feſtiuitas annis ſingulis ab Epiſcopo Epiphaniorum die in Eccleſiâ populis denuntietur. De quâ ſolennitate quoties aliquid dubitatur, inquiſita, vel agnita per Metropolitanos à ſede Apoſtolicâ, ſacra conſtitutio teneatur.* Ex quo patet, valde dubium eo tempore Paſchatis fuiſſe diem. Ex hoc autem loco S. Nilus (vt ex vitâ per diſcipulum eius ſcriptâ, tom. 10. refert Baronius, anno Chriſti 980.) à Caſſinenſibus Monachis de ieiunio ſabbati interrogatus, &, an non eſſet peccatum ieiunare Dominico die? Reſpondit. *Quomodo ſanctus* Benedictvs *ieiunans dominicis & feſtis diebus, vel ipſum Paſcha ignorabat, quando eſſet? Quapropter ſciendum, quod omnia quæ fiunt propter Deum, bona ſunt, & non contemnenda.*

Habitus S. Benedicti.

22. Vestitvm pellibvs] Apparet hinc, qualis fuerit habitus, quem Romanus S. Benedicto dedit, nimirum Melotes, vel pellis caprina, quâ vſi olim Ægyptij Monachi, vt teſtatur Caſſianus lib. 1. cap. 8. Erant ergo pelles lanatæ ſiue villoſæ, velleris ſpeciem externè exhibentes. Ex his verò S. Benedicti pellibus, Petrus Venerabilis & Rupertus Tuitienſis, Cluniacenſium aliorumque Monachorum pelliceas tunicas, contrà Ciſtertienſium obiectiones tuentur; quàm benè, videndum alibi.

CAPVT II.

DE TENTATIONE CARNIS SVPERATA.

Diabolum ſigno crucis fugat:

Tentatio carnis vehemens:

QVADAM verò die, dum ſolus eſſet, tentator affuit. Nam nigra, paruaque auis, quæ vulgo [1] merula nominatur, circa eius faciem volitare cœpit, eiuſque vultui importunè inſiſtere, ita vt manu capi poſſet, ſi hanc vir ſanctus tenere voluiſſet: ſed ſigno crucis edito, receſſit auis. Tanta autem carnis tentatio, aui eâdem recedente, ſecuta eſt, quantam vir ſanctus numquam fuerat expertus. Quandam namque aliquando [2] feminam viderat, quam [3] malignus ſpiritus ante eius mentis oculos reduxit: tantoque igne ſerui Dei animum in ſpecie illius accendit, vt dum in eius pectore amoris flamma vim caperet, etiam pænè deſerere eremum voluptate victus deliberaret. Tunc ſubitò ſupernâ gratiâ reſpectus ad ſemetipſum reuerſus eſt, atque vrticarum & veprium iuxtà denſa ſuccreſcere frutecta conſpiciens, exutus indumento, [4] nudum ſe in illis ſpinarum aculeis, & vrticarum incendiis proiecit: ibique [5] diu volutatus toto ex eis corpore vulneratus exiit, & per cutis vulnera eduxit à corpore vulnus mentis; quia voluptatem traxit in dolorem. Cumque bene pœnaliter foris arderet, extinxit quod intus illicitè ardebat. Vicit itaque peccatum, quia mutauit incendium. Ex quo videlicet tempore, ſicut poſt diſcipulis ipſe perhibebat, [6] ita in eo eſt tentatio voluptatis edomita, vt tale aliquid in ſe minimè ſentiret. Cœperunt poſtmodum multi iam mundum relinquere, atque [7] ad eius magiſterium feſtinare. Liber quippe à tentationis vitio, vero iure iam factus eſt virtutum magiſter. Vnde & per Moyſen in Exodo præcipitur, vt Leuitæ à viginti quinque annis & ſupra miniſtrare debeant: ab anno verò quinquageſimo, cuſtodes vaſorum fiant.

quam in vepribus ſe volutans fortiter ſuperat.

PETRVS.

Iam quidem prolati teſtimonij mihi aliquantum intellectûs interlucet: ſed tamen hoc plenius exponi poſtulo.

GREGORIVS.

Liquet, Petre, quod in iuuentute carnis tentatio ferueat, ab anno autem quinquageſimo calor corporis frigeſcat: vaſa autem ſacra, ſunt fidelium mentes. Electi ergo cùm adhuc in tentatione ſunt, ſubeſſe eos ac ſeruire neceſſe eſt: & obſequiis laboribuſque fatigari. Cùm verò iam mentis ætate tranquillâ, calor receſſerit tentationis, cuſtodes vaſorum ſunt: quia Doctores animarum fiunt.

PETRVS.

Fateor, placet, quod dicis: ſed quia prolati teſtimonij clauſa reſeraſti, quæſo, vt de vitâ Iuſti debeas ea quæ ſunt inchoata percurrere.

COMMENTARIVS.

Merula.

1 MERVLAM.] Varro lib. 4. de Lingua Latina, *Merulam* dici vult, quod *mera*, id eſt ſola volitet. Feſtus: *Merum antiqui dicebant ſolum, vnde & auis Merula nomen accepit, quod ſoliuaga eſt, & ſolitaria paſcitur.* Ridet hanc Etymologiam Quintilianus, lib. 1. cap. 10. Olim pro *Merula* erat *Medula*, & ex eo dici putant, quod mirabiles vocis modulos reddat, maximè cum vernum tempus imminere proſpexerit. Auctor Philomelæ:

Et MERVLVS *modulans tam pulchris concinit odis,*
Nocte ruente tamen carmina nulla canit.

Auis eſt, vt inquit Perottus, *turdi magnitudine, colore nigra, docilis, & ſibilando humanam exprimens vocem. Circa Cyllenem Arcadiæ, nec vſquam alibi, candida naſcitur.* Sub nigrâ hâc Auiculâ Orci ſe pullus abdiderat.

Qualis hæc femina, ob quam viſam tentatur.

2. FEMINAM ALIQVANDO VIDERAT.] Thomas de Trugillo in Theſauro Concionatorum, ait, B. Patri viſam hanc feminam, cum Romæ degeret. Zachariæ verſio habet, Iuuentutis tēpore, Gibboſam

CAPVT II. ſam fuiſſe aſſerit S. Vincentius Ferrerius, ſerm. de S. BENEDICTO. *Cæpit*, inquit, *cogitare de quadam muliere gibboſa, quam viderat in ciuitate, & eius tentatio augmentabatur, quod volebat dimittere eremum, & redire ad mundum, ad inquirendam dictam gibboſam; quid feciſſet ſi fuiſſet pulchra?* Quæ vnde hauſerit, mihi incompertum. Lepidè à viro ſancto, vt alia non pauca, excogitatum, non difficulter crediderim.

Totam hanc viri ſancti contra dæmonem, propriamque carnem pugnam, & quæ mox ſecuta eſt victoriam, eleganter in ſuo Niceta, & rethoricis floſculis deſcribit Hieremias Drexelius lib. 2. cap. 1.

3. MALIGNVS SPIRITVS.] quem Gregorius hîc *malignum ſpiritum*, Zacharias *fornicationis dæmonem* appellat. Climacus gradu 15. Fornicationis ſerpentem. Sed frequentiùs ab eodem vocatur *fornicationis ſpiritus*, Scripturæ ſcilicet phraſi, quæ vitiis hoc nomen tribuit. Zachariæ enim 4. dicitur *ſpiritus ſuperbiæ*, Iſaiæ 19. *ſpiritus vertiginis*, id eſt, erroris. Et 29. *Spiritus ſoporis*, id eſt ſomnolentiæ ſeu acediæ. Num. 5. *Spiritus Zelotypiæ*, ſeu iracundiæ vel inuidiæ. Oſeæ 4. & 5. nominatur hic ipſe de quo agimus, *Spiritus fornicationis*. Quo nomine etiam ſextum Inſtitutionum ſuarum librum inſcripſit Caſſianus. Sicut & alios de Spiritu Gaſtrimargiæ, Philargyriæ, Iræ, Acediæ, Cenodoxiæ, Superbiæ, quo etiam modo paſſim Aſcetici loquuntur Auctores. Cauſam aſſignans Serenus Abbas, Collat. 7. cap. 17. ait: *Vnicuique vitio certos ſpiritus incubare, & alios quidem immunditiis ac libidinum ſordibus oblectari, alios blaſphemiis, alios iræ furoriq́ peculiariùs imminere, alios paſci triſtitiâ, alios cenodoxiâ, ſuperbiaq́ mulceri.* Similia habet Hieronymus in Epiſt. ad Epheſios cap. 6. Incentor autem ille libidinum qui S. BENEDICTO hanc tantam excitabat pugnam, S. Anthonio, vt Athanaſius narrat, *ſtridens dentibus & vlulans, qualis eſt merito, talis apparebat, vultu puer horridus, atque niger, ad eius ſe genua prouoluens, humana voce flebat dicens: Multos ſeduxi, plurimos decepi nunc autem vt à ceteris ſanctis, ita & tuo ſum labore ſuperatus. Quem cùm interrogaret Antonius, quiſnam eſſet, qui talia loqueretur, ait: Ego ſum fornicationis amicus: Ego multimoda aduerſum omnes adoleſcentes turpitudinis arma ſuſcepi: hinc & ſpiritus fornicationis vocor. Quantos pudicè viuere diſponentes fefelli, quot tenuiter incipientes ad ſordes priſtinas redire perſuaſi! Ego ſum, propter quem Propheta lapſos increpat dicens: Spiritu fornicationis ſeducti eſtis, & reuera per me illi fuerunt ſupplantati.* Hic idem, aliàs Monacho apparens, vt eſt apud Pelagium in vit. Pat. libell. 5. num. 23. *Stetit coram ipſo velut mulier Æthiopiſſa fœtida & turpis aſpectu, & dicebat: Ego ſum quæ in cordibus hominum dulcis appareo.* Talis & ille, quem in S. Juſtinam virginem immittebat Cyprianus, tum magus, poſtea ſanctus, apud Gregorium Nazianzenum orat. 18. & ille, quem ad virginem aliam expugnandam. Gazenſis adoleſcens, magicis artibus, ſubter domus limen defixerat, *qui à S. Hilarione interrogatus, cur in adoleſcentem ipſum ingreſſus non eſſet? vt quid, reſpondit, intrarem in eum, qui habebat collegam meum, Amoris dæmonem?* vt narrat S. Hieronymus, in vitâ Hilarionis. Sed & alia alibi occurrunt exempla.

Spiritus fornicationis, & quid de eo.

Oſeæ 4.

Verùm quod praxim ſpectat, notatum à Climaco gradu 27. *Acediæ ſpiritum præparare, & præire fornicationis ſpiritum ſolere.* Pergit ibidem ex ſententiâ cuiuſdam ſancti Senis, accuratè deſcribere tempora, quibus maligni quidam ſpiritus ſolitarios maximè oppugnant. *Notant*, inquit, *manè vt plurimùm inanis gloriæ atque concupiſcentiæ ſpiritum ſolere aduenire: meridie verò acediæ & iracundiæ & triſtitiæ: veſpere autem infelicis ventris ſtercorum tyrannos.* Hæc ibi.

4. NVDVM SE.] Georgius Fabricius, damnatæ memoriæ Auctor, inuenit quod hîc damnaret. Exponens enim illud Prudentij, hymno 14. in Romanum Martyrem, *Periſtephânon.*

Quid illa turpis pompa? nempe ignobiles
Vos eſſe monſtrat, cum Luperci curritis, *Carm. 161.*

ait: *Lupercum fecerunt Caſſinates* BENEDICTVM, *Aſſiſiani Franciſcum, hunc per patriam narrant encurriſſe nudum: illum nudum ſeſe volutaſſe in ſpinibus: quod de viris eruditis & religioſis affirmare profanum eſt.* Sic ille. Sed enim ſcire velim quinam ſint illi Caſſinates, qui BENEDICTVM Lupercum fecerunt, qui Aſſiſiani Franciſcum? quinam de viris eruditis & religioſis, hoc adeò profanum affirmauerint? Gregorius quidem Pontifex Maximus, de S. BENEDICTO affirmauit: quod, *quadam die dum ſolus eſſet* grauique tentatione carnis vrgeretur, *nudum ſe*, non in niuibus (vt memoriâ lapſus ſcripſit Fabricius) ſed *in ſpinarum aculeis, & vrticarum incendiis proiecerit.* De S. Franciſco, ſanctus Bonauentura Cardinalis, cap. 6. vitæ eius, refert, *quod humilitatis ſpiritu inflammatus & in plateâ ciuitatis Aſſiſij populo conuocato maiorem introiuerit Eccleſiam: funeq́ ad collum ligato, nudum cum femoralibus ſolis, in oculis omnium ſe trahi præcepit vſque ad lapidem, in quo malefactores puniendi conſueuerant collocari.* Quo ſpectaculo, ait, aſtantes deuotione compunctos, & extitiſſe perfectæ humilitatis exemplum. An hoc, quæſo, Lupercum agere? an quicumque quouis modo aliquando nudi fuerint, continuò nuncupandi ſunt Luperci? ita ſcilicet & nudos in paradiſo Protoplaſtos, Lupercos forſitan dixerit, & illum quoque Adoleſcentem, qui Marci 14. v. 51. captiuum ſequens Chriſtum, *amictus ſindone ſuper nudo*, quem cùm tenerent, *rejectâ ſindone nudus profugit.* Quid de Iſaiâ dicet Prophetâ? qui inceſſit nudus & diſcalceatus. Si hoc quis dicat diuino factum mandato, *cuius*, vt inquit Hieronymus, *præceptis nihil honeſtius*: reponemus, non defuiſſe quoque S. BENEDICTO in hoc facto diuinum inſtinctum. Eum enim non obſcurè inſinuat Gregorius. Nam cùm dixiſſet, in BENEDICTI *pectore amoris flammam tantam in vim cæpiſſe, vt penè deſerere eremum voluptate victus decreuerit. Tunc*, inquit, *ſubitò ſupernâ gratiâ reſpectus, ad ſemetipſum reuerſus eſt.*

S. Benedictus ſe nudans in vepribus defenditur contra Nouatoris calumniam.

Iſaiæ 20. v. 3.

Hieron. in Iſaiam cap. 20.

Quis Lupercatûs arguat eos, qui flagrante incendio, nudi ſe domo proripiunt, vt corpus flammis eripiant? At BENEDICTVS, vt animam à libidinis igne ſeruaret illæſam, nec nuditatis verecundiam, nec cutis vulnera, nec vrticarum reformidauit incendia. Quid igitur hîc commune cum Lupercis? Curſitabant illi menſe Februario nudi per vrbem, vt Ouidius 2. Faſtorum ſcribit. BENEDICTVS, Gregorio teſte, ſolus erat in eremo, vt Onuphrius, Maria Ægyptiaca & alij. Luperci, ſi Liuio credimus, obuias puellas ſcuticis per iocum pulſabant, quibus ſtultè creditum eſt, vulgò fœcunditatem procurari. At BENEDICTVS in ſeipſum animaduertit.

Luperci quales.

Digitized by Google

CAPVT II.

Edomans carnem, ſubigenſq́; Chriſto
Tortor acerbus.

Nec caruit ſuperioris æuis exemplo. Macarius enim Alexandrinus (vt eſt in Lauſiacâ Palladij cap. 20.) *ſpiritu fornicationis* tentatus *condemnauit ſemetipſum ſedere nudum, ſex menſes in palude Scetes.* in quâ poſſunt culices vel ſauciare pelles aprorum, vt qui ſunt æquè magni, vt veſpæ, adeò vt in toto eius corpore infixerint aculeos: vt nonnulli exiſtimauerint eum leproſum. Ammonius quoque (vt idem ait Palladius cap. 12.) carne contrà ſpiritum inſurgente, *ferrum candens ſuis membris admouebat, adeò vt eſſet totus vlceratus.* Scilicet,

Hæc eſt ars noua. Ne cremeris igne,
Ipſum quærere, quo cremeris, ignem.

5. DIV VOLVTATVS.] Zacharias Papa ita ferè Græcè reddidit: *In quibus ad plures horas patienter volutatus, totumq́; ſuum corpus ſanguine diffluere videns, fortiter dolores, atque cruciatus inde prouenientes ſuſtinuit. Sic verò à mortiferâ eiuſmodi cogitatione liberatus, perſeuerauerit in magnificè agendo gratias Deo.* Quæ totidem verbis habentur in Apothegmatibus Sanctorum & antiquorum Patrum, ex Græco M.S. Cryptæferratæ codice, ad calcem tomi ſecundi S. Ephræm, à Gerardo Voſſio adiectis.

Carne ſæuiente corpus affligendum. Quo exemplo inſtruimur, ſæuiente carnis tentatione corpus affligere, & obtentâ Victoriâ, Liberatori Deo gratias agere.]

6. ITA IN EO EST TENTATIO VOLVPTATIS EDOMITA, VT TALE ALIQVID IN SE MINIME SENTIRET.] *Lutheri de corporis caſtigatione ſententia:* Obgrunnit Sanctiſſimo Pontifici Gregorio, Epicuri de grege porcus, impuriſſimus Lutherus. Nam in Colloquiis Sympoſiacis, titulo, de Matrimonio, ridet S. Hieronymum, S. BENEDICTVM, Franciſcum & Bernardum, quòd externis corporis afflictationibus carnis petulantiam retundere conati ſint, atque ad hunc S. BENEDICTI ludum diabolum in ſinu riſiſſe. Et in Colloquiis menſalibus, titulo, de Diabolo. *De* BENEDICTO, inquit, *ſcribunt quod ſpiritu luxuria impugnatus nudum ſe in vepribus volutarit, & probe vulnerato corpore impuram vicerit libidinem. Hiſce tamen caſtigationibus nihil contrà carnis tentationem effici, nec quidquam à Sanctis effectum eſſe, imò diabolum delectari, ridere, & ſubſannare miſeros homines ita ſe affligentes, eumq́; cogitare hâc arundineâ & ſtramineâ panopliâ tutum ſe manere, nec ſuperari.* Idemque ſcribens ſuper primam Apoſtoli Petri Epiſtolam, in illa verba: *Caſtificantes animas veſtras,* ait: *Haud conſultum eſt externis rebus conari vt cupiditatem reſtinguas, debilitari corpus, ac etiam poſtremò occidi per hæc poteſt, leuari malis deſiderijs non poteſt.*

Refellitur. Verùm ſanctorum Patrum, & ſæculorum conſenſu impudentiſſimum hoc mendacium refellitur. Communiter enim tradunt, carnem cum vitiis & concupiſcentiis crucifigendam, mortificanda membra, quæ ſunt ſuper terram, affligendam Agar, ſi aduerſus Saram inſoleſcat, cædendam carnem, vt cedat ſpiritui; caſtigandum corpus, & in ſeruitutem redigendum, vt ſeruiat animæ, & illa Deo. Non dubitauit ſanè melliſluus Bernardus hoc ipſum S. BENEDICTI exemplum fratribus ſuis, nobiſque omnibus proponere. *Ego,* inquit, *nec iſtum quidem ramum prætereo, quoniam etſi hirſutus quodammodo ſpinarum aculeis, quibus ſeipſum Dominus* BENEDICTVS *iniecit, tamen vtilis eſt omnino; vtilis tamen to Domini propter foueas tentationum ne in eas incidat conſentiendo, ſed magis reſiſtat & viriliter agat, ſuſtineatq́; Dominum ne deſperet. Hic ergo fige pedem Chriſti iumentum, & diſce quantumcumque acerba tentatio ſæuiat, non cedere, nec credere proptereà derelictum eſſe à Domino, ſed memineris ſcriptum eſſe: Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me.* Ita ille ſerm. de S. BENEDICTO.

Hoc autem S. Patris noſtri heroicum facinus imitandum ſibi, velut prototypon propoſuiſſe ſanctum Audomarum, auctor eſt Jacobus Malbrancq, lib. 3. de Morinis cap. 22. Cùm enim vir ſanctus nocte quapiam obſcœnâ carnis titillatione vehementiùs premeretur. Aſſurgit, adgeniculatur, pectus tundit: parum ſic æſtu remittente, iuuat BENEDICTVM induere, exuere Audomarum. Itaque per poſticum ſubrepens fallit ſopori deditos, & opportunè agri partem vrticis ac vepribus horridam conſpicatur. Igitur omni prorſus ablatâ veſte in ericiam ſyluam, ſalutari in cutem exardeſcens odio, ſe proiicit, tamdiuque volutat, donec toto corpore ſauciatus, per cutis vulnera feneſtram dedit, qua libidinis aculei foras emergerent. *S. Audomarus ad exemplum S. Benedicti in vepribus ſe volutat.* Tam heroico facinore ac victoria, dæmon & caro deinceps ſuis incitamentis abſtinuêre. Rarum quoque in beatâ Tereſiâ pœnitentiæ ſpiritum, acta Canonizationis relat. 2. art. 17. eliciunt: *Ex acerrimis flagellis, non modò duris funibus, ſed etiam vrticis, & clauibus, quibus vſque ad ſanguinis effuſionem ſe verberare conſueuerat, & à vepribus, in quibus ſe (vt de S.* BENEDICTO *legitur) aliquando volutabat.*

Actus heroici vis. Illud porrò hîc etiam diſcimus, generoſo aliquo atque heroico actu, ipſum virtutis non rarò acquiri habitum, & perfectionem: vnde S. Bonauentura, vel potiùs B. Dauid de Auguſta lib. 2. de profectu Religioſorum cap. 61. *Solet,* inquit, *Deus fidelem ſeruum ſuum poſtmodum ampliùs conſolari, & purioris perfectionis gratiam conferre in illis, de quibus aliquando fuerat in tentationis moleſtiâ grauiter tribulatus, ſicut de B.* BENEDICTO *ſcribit Gregorius, qui dum carnis tentatione grauiter tentaretur, quia viriliter reſtitit, ita plenè vicit, vt Dei gratiâ numquam poſtea motus carnalis illecebræ in ſe ſentiret.* Similiter & S. Franciſco contigit, qui (vt habet Bonauentura in eius vita cap. 5.) grauiter tentatus, mirando feruore ſpiritus in magnam nudatum corpus mergebat niuem. *Illicò* autem *tentator victus abſceſſit, & vir ſanctus cum victoria in cellam rediit: quia dum benè pœnaliter arſit foris, ardorem interiùs ſic extinxit libidinis, vt deinceps tale aliquid minimè ſentiret.* Sic quoque S. Thomas Aquinas, cùm ab inimicis domeſticis ſubornatam mulierem ad labefactandam eius conſtantiam titione fugaſſet, per quietem ſentire viſus eſt, ſibi ab Angelis conſtringi lumbos; atque eo ex tempore omni poſteà libidinis ſenſu caruit. Quis hîc non videat, quàm efficax contrà carnis ſtimulos antidotum ſit corporis afflictatio, vt pluribus opus non ſit impium Lutheri paradoxum refutare.

S. Franciſcus S. BENEDICTI ſpecum inuiſit, vepretumq́;. Sed illud neutiquam prætereundum putauerim, quod de S. Franciſco Minorum Patre, vepretum hoc S. BENEDICTI viſitante, litteris traditum. Hæc enim de eo Lucas Waddingus tom. 1. Annalium Ordinis Minorum, anno Chriſti 1222. *Ab vrbe recedens* (S. Franciſcus) *in regnũ Parthenopæum S.* BENEDICTI *ſpecum voluit viſitare, cuius res præter conſtantem traditionem, quæ habetur in ſacris ſpecus, & S. Scholaſticæ Sublacenſis cœnobiis, apparet adhuc veſtigium in ſacello ſanctorum Angelorum, & S. Gregorij, à Gregorio IX. conſecrato, vbi a dextris altaris idem benignus Franciſci Fautor & amicus Gre-*

gorius depictus eſt; à ſiniſtris autem Franciſcus ſchedam manu tenens, exaratus his verbis: Pax huic domui; quibus ſemper domum quamcumque ingrediens incolas ſalutabat. Sacellum hoc ſupereminet illi hortulo ſeu viridario, in quo S. BENEDICTVS *moleſtum carnis incitamentum ſpinarum cruento ſuperauit volutabro. Dignè autem ſanctæ rei contemplatione Franciſcus immerſus, ſanctitatemq́; inſignem magni ſecum expendens Patriarchæ, qui tam duro & diro ſibi ſuccurrit remedio, dumeta attrectans & exoſculans, demum ſigno crucis afficiens, in roſarium pulcherrimum diuinâ vertit virtute. Quo factum eſt, vt deinceps ille locus in maiori haberetur venerentia, & roſetum vtriuſque Patriarchæ religione ſacratum, mira virtutis roſas producat; quæ multam vbique infirmitatũ medelã attulerunt. Cæleſtem hanc metamorphoſim perbellè & doctè quidã eruditus Poeta, hoc carmine depinxit:*

quod in ſigno crucis in roſarium vertit.

CAPVT II.

Virgineum ſepit florem BENEDICTVS *acutis*
Vepribus, & proprij rore cruoris alit.
Hinc dumeta nouas, tanto fœcunda liquore,
Franciſcíq; manu culta tulêre roſas.
Falſa quidem roſeo cecinere è germine Vates.
Sed latuit falſo carmine vera fides.
Scire cupis roſei flos exeat vnde pudoris?
Sola roſas potuit gignere puncta Venus.

7. AD EIVS MAGISTERIVM FESTINARE] Quid tantus Magiſter primos hoſce ſuos docuerit diſcipulos, Græcus Zachariæ expreſſit textus, qui ita habet: *Multi ergo mundi relinquentes voluptates, ipſum acceſſerunt ſpiritualis ædificationis gratiâ, & docebantur ab ipſo variis malitiæ poteſtatibus viriliter repugnare.*

CAPVT III.

DE VITRO FRACTO PER SIGNVM CRVCIS.

CAPVT III.

1 RECEDENTE igitur tentatione, vir Dei quaſi ſpinis erutis exculta terra de virtutum ſegete feraciùs fructus dedit: præconio itaque eximiæ conuerſationis celebre nomen eius habebatur. [2] Non longè autem monaſterium fuit, cuius congregationis pater defunctus eſt, omniſque ex illo congregatio ad eundem Venerabilem BENEDICTVM venit, & magnis precibus vt eis præeſſe deberet petiit. Qui [3] diu negando diſtulit, ſuis illorumque fratrum moribus ſe conuenire non poſſe prædixit: ſed victus quandoque precibus, aſſenſum dedit. Cumque in eodem monaſterio [4] regularis vitæ cuſtodiam teneret, nulliq́ue, vt prius, per actus illicitos in dexteram læuamq́ue deflectere à conuerſationis itinere liceret: [5] ſuſcepti fratres inſanè ſæuientes, ſemetipſos prius accuſare cœperunt, quia hunc ſibi præeſſe popoſcerant: quorum ſcilicet tortitudo in normâ eius rectitudinis offendebat. Cumque ſibi ſub eo conſpicerent illicita non licere, & ſe dolerent aſſueta relinquere, durumq́ue eſſet, quod in mente veteri cogebantur noua meditari, & quia grauis eſt ſemper prauis moribus vita bonorum, tractare de eius morte aliqui conati ſunt, qui inito conſilio venenum vino miſcuerunt. Et [6] cùm vas vitreum, in quo ille peſtifer potus habebatur, recumbenti patri, ex more monaſterij, ad benedicendum fuiſſet oblatum, extenſâ manu BENEDICTVS ſignum crucis edidit; & vas, quod longius tenebatur, eodem ſigno rupit: ſicq́ue confractum eſt, ac ſi in illo vaſe mortis, pro cruce lapidem dediſſet. Intellexit protinus vir Dei, quia potum mortis habuerat, quod portare non potuit ſignum vitæ: atque illicò ſurgens, vultu placido, mente tranquillâ, conuocatos fratres allocutus eſt, dicens: Miſereatur veſtri, fratres, Omnipotens Deus, quare in me facere iſta voluiſtis? Numquid non priùs dixi vobis, quia veſtris ac meis moribus minimè conueniret? [7] ite, & iuxta veſtros mores patrem vobis quærite, quia poſthac me habere minimè poteſtis. Tunc ad locũ dilectæ ſolitudinis rediit & ſolus in ſuperni ſpectatoris oculis [8] habitauit ſecum.

In Cœnobiarcham eligitur:

ſed arguentes diſciplinam diſſoluti fratres non ferunt.

Veneno illi mortem machinantur:

ſed ſigno crucis vas venenifeꝛum frangit:

fratres increpat: deſeritq́;

Solitudinem repetit.

PETRVS.

Minùs patenter intelligo, quidnam ſit, habitauit ſecum.

GREGORIVS.

Si ſanctus vir contra ſe vnanimiter conſpirantes, ſuæq́ue conuerſationi longè diſſimiles, coactos diu ſub ſe tenere voluiſſet, fortaſſis ſui vigoris vſum & modum tranquillitatis abſcinderet, atque à contemplationis lumine ſuæ mentis oculum declinaſſet: Dumq́ue quotidie illorum correptione fatigatus, minus curaret ſua, & ſe forſitan

Cur ſe abdicauerit.

CAPVT III. relinqueret, & illos non inueniret. Nam quoties per cogitationis motum, nimiùm extra nos ducimur, & nos ſumus, & nobiſcum non ſumus, quia noſmetipſos minimè videntes, per alia vagamur. An illum ſecum fuiſſe dicimus, qui in longinquam regionem abiit, portionem, quam acceperat, conſumpſit, vni in eâ ciuium adhæſit, porcos pauit: quos cùm manducare videret ſiliquas, & has eſuriret, tamen cùm poſtmodum cœpit cogitare bona quæ perdidit, ſcriptum de illo eſt: *In ſe reuerſus* dixit: *Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus*? Si igitur ſecum fuit, vnde ad ſe rediit? Hunc ergo venerabilem virum ſecum habitaſſe dixerim: quia in ſuâ ſemper cuſtodiâ circumſpectus, ante oculos Conditoris, ſe ſemper aſpiciens, ſe ſemper examinans, extra ſe mentis ſuæ oculum non diuulgauit.

Luc. 15. d.

Habitare ſecum, quid ſit.

PETRVS.

Quid ergo, quod de Apoſtolo Petro ſcriptum eſt, dum de carcere ab angelo eductus fuiſſet? qui ad ſe reuerſus, dixit: *Nunc ſcio verè, quia miſit Dominus Angelum ſuum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni exſpectatione plebis Iudæorum.*

Act. 12. b.

GREGORIVS.

Duobus modis, Petre extra nos ducimur: quia aut per cogitationis lapſum ſub noſmetipſos recidimus, aut per contemplationis gratiam ſuper noſmetipſos leuamur. Ille itaque, qui porcos pauit, vagatione mentis, & immunditie ſub ſemetipſum cecidit. Iſte verò, quem angelus ſoluit, eius mentem in ecſtaſin rapuit, extra ſe quidem, ſed ſuper ſemetipſum fuit. Vterque ergo ad ſe rediit, quando & ille ab errore operis ſe collegit ad cor: & iſte à contemplationis culmine ad hoc rediit, quod in intellectu communi vt priùs fuit. Venerabilis igitur BENEDICTVS in illâ ſolitudine habitabat ſecum, in quantum ſe intra cogitationis clauſtra cuſtodiuit: nam quotieſcumque hunc contemplationis ardor in altum rapuit, ſe proculdubio ſub ſe reliquit.

Dupliciter extra nos imus:

Dupliciter quoque redimus.

PETRVS.

Placet quod dicis: Sed quæſo reſpondeas, ſi deſerere fratres debuit, quos ſemel ſuſcepit.

GREGORIVS.

Vt ego Petre exiſtimo, ibi adunati æquanimiter portandi ſunt mali, vbi inueniuntur aliqui, qui adiuuentur boni. Nam vbi omnimodò de bonis fructus deeſt, fit aliquando de malis labor vacuus, maximè ſi è vicino cauſæ ſuppetant, quæ fructum Deo ferre valeant meliorem. Vir itaque Sanctus propter quem cuſtodiendum ſtaret, qui omnes vnanimiter ſe perſequentes cerneret? Et ſæpe agitur in animo perfectorum, quod ſilentio prætereundum non eſt: quia cùm laborem ſuum ſine fructu eſſe conſiderent, in locum alium ad laborem cum fructu migrant. Vnde ille quoque egregius prædicator, qui diſſolui cupit, & cum Chriſto eſſe, cui viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum, qui paſſionum certamina non ſolùm ipſe appetiit, ſed ad toleranda hæc, & alios accendit, Damaſci perſecutionem paſſus, vt poſſet euadere, murum, funem ſportamque quæſiuit, ſeque latenter deponi voluit. Nunquid non Paulum mortem dicimus timuiſſe, quam ſe ipſe pro amore Ieſu teſtatur appetere? Sed cùm in eodem loco minorem ſibi fructum adeſſe conſpiceret, & graui labore ad laborem ſe alibi cum fructu ſeruauit. Fortis enim præliator Dei teneri intra clauſtra noluit, certaminis campum quæſiuit. Vnde idem quoque venerabilis BENEDICTVS, ſi libenter audis, citiùs agnoſcis: quia non tantos ipſe indociles deſeruit, quantos in locis aliis à morte animæ ſuſcitauit.

7. queſt. 1. Ibi adunati.

Prælatorum dimittere quæ ratione liceat.

Philip. 1. 5.

Act. 9. d. c.

2. Cor. 11. 9.

PETRVS.

Ita eſſe vt doces, & manifeſta ratio, & prolatum congruum teſtimonium declarat. Sed quæſo, vt de vitâ tanti Patris ad narrationis ordinem redeas.

GREGORIVS.

Cùm ſanctus vir diu in eâdem ſolitudine virtutibus, ſignisque ſuccreſceret, multi ab

CAPVT III. *S. Benedictus 12. monaſteria ædificat.*

eo in eodem loco ad Omnipotentis Dei ſunt ſeruitium congregati: ita vt illic [11] duodecim monaſteria cum Omnipotentis Ieſu Chriſti Domini opitulatione conſtrueret, in quibus ſtatutis patribus [12] duodenos monachos deputauit, [13] paucos verò ſecum retinuit, quos adhuc in ſuâ præſentiâ aptiùs erudiri iudicauit. Cæpêre etiam tunc ad eum Romanæ vrbis nobiles & religioſi concurrere, [14] ſuoſque ei filios Omnipotenti Deo nutriendos dare. Tunc quoque bonæ ſpei ſuas ſoboles, [15] Eutychius Maurum, [16] Tertullius verò patricius Placidum tradidit: è quibus Maurus iunior cùm bonis polleret moribus, magiſtri adiutor cæpit exiſtere: Placidus verò pueriliis adhuc indolis gerebat annos.

COMMENTARIVS.

1. RECEDENTE IGITVR TENTATIONE] Vt quæ hoc capite à S. Gregorio traduntur, melius intelligantur, prænotandum hîc S. Doctorem non referre, vt ipſemet proteſtatus eſt, omnia S. BENEDICTI geſta, ſed pauca tantùm, vnde alias tentationes, quas triennio illo, quo in ſpecu degit, ſuperauit, non commemorat, neque etiam quos ibidem habuerit diſcipulos. Iam tum enim, vt ipſemet ait, *nomen eius per vicina loca innotuit cunctis: factumq́ eſt vt ex illo iam tempore à multis frequentari cæperit*. Poſt narratam autem de tentatione victoriam, hæc iterum ſubiicit: *Cæperunt poſtmodum multi iam mundum relinquere, atque ad eius magiſterium feſtinare. Liber quippe à tentationis vitio, vero iure iam factus eſt virtutum Magiſter*. Habuit ergo etiam in ſpecu degens ſuos BENEDICTVS diſcipulos, de quorum tamen vitâ, nominibus, & ſucceſſu, cùm altum vbique ſit ſilentium, nihil adferre poſſumus.

Quando poſtulatus in Abbatem.

Quod autem hoc capite ſubiungitur, poſtulatum eum in Abbatem cuiuſdam Monaſterij, cuius Abbas obierat, id non ita accipiendũ, quaſi ſtatim à tentatione deuictâ acciderit: poſt illam enim ſenſim nunc hi, nunc illi, diuerſiſque, vt credibile eſt, temporibus ad eum accedebant diſcipuli, & aliquot annos ab illâ tentatione ad hoc tempus, quo in Abbatem poſtulabatur, intercurriſſe, veriſimile omninò eſt. Cùm enim tentatio acciderit anno ætatis eius 17. quis credat Monachos eius ætatis Adoleſcentem ſibi poſtulaſſe in Abbatem, aut S. BENEDICTVM auſum tunc regimen hoc, angelicis etiam humeris formidandum, admittere, qui in ſolitudine delitеſcere ſemper optabat? Etſi autem non ſciatur, quo anno præciſè hoc contigerit, non improbabiliter tamen creditur, circa annum ætatis trigeſimum accidiſſe. Nam S. Gregorius hoc capite cum non ſemel VIRVM DEI appellat, aitq́ue *præconio eximiæ conuerſationis celebre eius nomen* iam tum habitum. Nec obſtat, quòd Gregorius hanc narrationem cum illâ de tentatione ſuperatâ connectat, non enim ſequitur in hac vitæ hiſtoriâ chronologiæ rationem. Nam & colloquium Totilæ cum ſancto Patre recenſet cap. 15. & miraculum de allatâ in ducentis ſaccis diuinitus farinâ cap. 21. ſubiungit, cùm hoc quatuor annis præceſſerit, vt ex Baronij calculo patet. Conſtantinus tamen Bellottus colloquio 2. pro Gregorij Magni Monachatu Benedictino, aliis hæc reponit annis, aitq́ue S. BENEDICTVM poſtquàm à Paſtoribus repertus fuit, ſeptem in eâdem ſolitudine vixiſſe annis, nimirum vſque ad grauiſſimam hanc tentationem, quâ ſuperatâ cùm iam ad vigeſimum quintum ætatis annum perueniſſet, expetitus fuit in Abbatem. Quod autem eâ eſſet ætate, oſtendit Gregorius, quia in Exodo præcipitur, vt Leuitæ à viginti quinque annis & ſuprà miniſtrare debeant. Sic ille. Nos verò Antonij de Yepez & Milletij ſupputationes, ſiue probabilem coniecturam hîc ſecuti ſumus.

Monaſterij vbi poſtulatus fuit, deſcriptio.

2. NON LONGE AVTEM MONASTERIVM FVIT.] Situm hoc fuit intra Sublacum & Tibur vrbem in Latio ad Anienem fluuium, non longè à loco quem *Vicouarram*, ſiue *Varronis vicum* dicunt, cuius Monaſterij hodieque extant veſtigia. Fuiſſe illud poſteà Regulæ S. BENEDICTI ſubditum, & SS. Martyribus Coſmæ & Damiano dedicatum, tradit Conſtantius Caietanus lib. 2. pro Ioanne Diacono, cap. 7. Varronis autem ille vicus aliis dicitur, *vicus Valerius*, vel *Vari*, de quo Bzonius, in Annalibus eccleſiaſticis, Anno Chriſti 1461. Oppidum, inquit, eſt in alta rupe ſitum, trianguli formam gerens; duo latera, prærupta tuentur ſaxa, hinc riuo ſciſſa perenni, inde ad Anienis curſum vſque protenſa: tertium latus altiſſima turris, & arx munitiſſima defendit, & foſſa manufacta. Adſunt veſtigia priſcæ nobilitatis, magna pars muri ex quadratis ingentis molis lapidibus quales in antiquis operibus cernimus.

3. DIV NEGANDO DISTVLIT] Zacharias Pontifex in traductione Græcâ, ex humilitate hanc præfecturam recuſaſſe aſſerit; ita enim ait: *Ipſe verò ſibi à pueris coadoleſcentem Deumq́ imitantem humilitatem relinquere non ferens, eorum eiuſmodi ſupplicationem reiecit, ſe peccatorem & indignum dicens.*

Quomodo ſe in prælatura geſſerit.

4. REGVLARIS VITÆ CVSTODIAM] Accuratiſſimam S. P. N. exercitationem paraphraſticus explicat Ribadineira, eiuſque interpretes in Legendâ Sanctorum: Mox, inquit, vt Abbatis officium admiſit, Subditis ſe omnis virtutis & ſanctitatis ſpeculum exhibuit, exemplo ſuo illos docens cellam amare, otium fugere, ſilentium tenere, lætari laboribus, ieiuniis, vigiliis, & pœnitentiæ operibus. Ad continuam eos incitabat orationem & meditationem, ad amorem mutuum, obloquij & detractionis declinationem, ad ſanctæ paupertatis ſtudium, quâ omnia monaſterij ſunt omnium, & nihil alicui proprium. Ægris ipſe inſeruiebat, & ab aliis viſitari, & miniſtrari volebat. Hoſpites magnâ excipiebat charitate. Singulari manſuetudine tolerabat ſubditorum defectus, quos & ſuauiter admonebat, & cùm res exigeret, puniebat grauiter. In omnibus ſe præbens pium

pium Patrem, perfectum Magiſtrum, & Superiorem zeloſum. Sic ibi, quæ quidem, vt conſentanea ſunt ſanctiſſimi Antiſtitis pietati ac moribus: ita optaſſem vetuſtioris alicuius Auctoris teſtimoniis (ſi quem fortè Ribadineira habuerit) ea confirmata. Nam in Græco, aut aliis, quod ſciam, non reperiuntur.

Animarum exterus Medicus.

5. SVSCEPTI FRATRES] Pulchrè, atque vt mihi videtur, valde propriè Monachos hos vocat SVSCEPTOS, tanquam ægrotos, quos Medicus curandos ſuſcepit. Sic Caſſianus lib. 10. cap. 7. de S. Paulo ait: *Theſſalonicenſibus enim ſcribens, & primò vt peritiſſimus quidam perfectusq; Medicus infirmitatem* SVSCEPTORVM *blandâ leniq; verbi curatione fomentans, ac de charitate incipiens*, &c. Et rurſus cap. 14. *Velut filiis* SVSCEPTISQVE *ſuis conſilio ſalubri inſert remedia ſanitatis.* De hâc verò voce & has auctoritates annotauit Petrus Ciaconius, in Obſeruationibus ad Caſſianum. Sic is, qui Ambroſij nomine circumfertur, in cap. 2. Epiſt. 2. ad Corinth. *Quis*, inquit, *Medicorum non arguit* SVSCEPTVM *ſuum negligentius ſe tractantem, ne cura medicinæ ſuæ ſine fructu remaneat:* S. Ambroſius ſerm. 27. *Si Medicum animarum noſtrarum fideliter exoremus, & præcepta eius tanquam* SVSCEPTI *idonei minimè deſpernamus.* Et Tertullianus aduerſus Valentinianos cap. 16. *Hic opinor ille* SVSCEPTAM *confirmat, & omnibus iniuriis paſſionis expumicat.* Dicebantur etiam SVSCEPTI Clientes, quos patroni tuendos ſuſceperant, vt videre eſt in epiſtolâ Auguſtini 59. & alibi.

Hæc porrò vel eâ gratiâ à nobis dicta ſint, vt liquidò appareat, iam tum S. BENEDICTVM opere exhibuiſſe, quod poſteà in Regulâ expreſſit. Abbatem enim voluit non tantùm Paſtoris, verùm etiam ſapientis Medici (vt cap. 27. loquitur) præſtare officium. *Nouerit*, inquit, *ſe infirmarum curam* SVSCEPISSE *animarum*, quod perditis his Monachis ſollicitè oſtendit.

6. CVM VAS VITREVM RECVMBENTI PATRI EX MORE MONASTERII AD BENEDICENDVM FVISSET OBLATVM.] Animaduerte hîc, Lector, vſitatam in S. BENEDICTI Monaſteriis aliam benedictionem, ab illâ quæ menſæ præmittitur. Ex cap. enim 40. Regulæ ſatis apparet, antequam accumberent, vt nunc etiam fit, dictum fuiſſe *Verſum*, ſiue menſæ benedictionem, ait enim: *Simul omnes dicant verſum, & orent; & ſub vno ſimul omnes accedant ad menſam.* Hic autem dicitur; *recumbenti Patri ex more Monaſterij ad benedicendum fuiſſe oblatum vas.* Et vt ritum agnoſcas, ſubdit, quod *illud longiùs tenebatur.*

Scyphi olim conſueta benedictio:

Habuerint ergo tum in more, primum calicem Abbati eminus benedicendum offerre; vel fortè ſinguli quoties bibendum erat benedictionem cum ſigno Crucis ſuper calicem fecerint. Veterem enim hunc morem ex eo colligas, quòd Theodoretus lib. 3. hiſtor. cap. 16. ſcribat, Cùm tempore Iuliani Apoſtatæ *milites nonnulli, qui aurum acceperant, in conuiuio quodam ſorte vna epularentur, vnum, ſumpto in manus poculo non antè bibiſſe, quam ſalutare Crucis ſignum adhibuiſſet.* Quod in S. Columbani monaſteriis in vſu fuiſſe, liber eius de quotidianis pœnitentiis Monachorum confirmat, in quo legimus: *Qui non ſignauerit cochleare quod lambit, ſex percuſſionibus puniatur*, id autem non de cochleari tantùm, ſed de quocunque vaſe, poculo, aut ſchypho intelligendum, patet ex reſponſione S. Euſtaſij, qui in Matiſconenſi Concilio III. anno Chriſti 627. Agreſtino hanc S. Columbani ordinationem improbanti reſpondit: *Nequaquam reor contrarium eſſe religioni, ſi cochleam, quam Chriſtianus lambit, vel quodcunque vas, aut poculum Crucis ſigno munit, cùm per aduentum ſigni Dominici pellatur peſtis aduerſantis inimici.* Vbi per tranſennam nota, Regulam S. Columbani non tantùm intelligi eam, quæ ex Bobienſi monaſterio in Florilegio Inſulæ Sanctorum Hyberniæ iam pridem edita eſt, ſed etiam Pœnitentiale S. Columbani, in quo tantùm citatus articulus inuenitur; & tamen cum, vt Regulæ S. Columbani decretum impugnabat Agreſtinus, & ipſum Columbani Pœnitentiale in M. S. Treuirenſi codice, hoc inſignitur titulo: SANCTI COLVMBANI ABBATIS REGVLA COENOBIALIS FRATRVM. SIVE LIBER DE QVOTIDIANIS POENITENTIIS MONACHORVM.

Sed vt ad particularem cuiuſque ferculi aut Calicis benedictionem redeamus, Opuſculum S. BENEDICTO adſcriptum, & inſcriptum: *Ordo qualiter fratribus in monaſterio religioſè ac ſtudioſè conuerſari oporteat*; hæc habet, conſuetudini, quam hîc indicat Gregorius, conformia. *Cùm accipiunt panem dicat frater fratri*, BENEDICITE, *& reſpondeant*, DOMINVS: *& ſimiliter faciant de potu, cum primùm biberint.* Ritum autem benedicendi potum paulò poſt vberiùs explicat: *Surgant*, inquit, *iuuenculi ad miſcendum, & totos calices impleant potu aquâ menſurâ, & ſtent ordinati ſicut ſunt conuerſi. Tunc Cellerarius iterum ſonet cymbalum tacitè, & dicant fratres vnâ voce productè*, BENEDICITE, *& datâ benedictione à Priore, frater iunior qui dat calicem in manu ſedentis, caput inclinet humiliter.* Hæc ibi. Quæ conformia prorſus ſunt iis quæ hîc narrat Gregorius.

Non diſſimilia habentur in Regulâ Magiſtri ante octingentos & ampliùs annos conſcriptâ. Capite enim 23. hæc ſcribit: *Allata diuerſarum menſarum fercula offerantur Abbati ſignanda. Sic enim ſignetur omne quod apponitur tam coctum, quàm crudum in menſis: Qui ſignat Cruce, ſic dicat ore: Benedic Domine quidquid ex hinc accepturi ſumus.* Subiicit deinde: *Antequam potus ſingulis erogetur fratribus, vas offeratur Abbati ſignandum.* Iuxta illam porrò Regulam, tria inferebantur diuerſis vicibus fercula, & tertiò vnicuique infundebatur potus, & ad ſingulas vices petebatur ab Abbate tam cibi, quàm potûs benedictio. Qui verò non adfuiſſet cùm verſus ante menſam dicebatur, ille ſeorſum iubebatur ſumere cibum & potum non ſignatum.

Etiam fercula benedicebantur.

Eumdem ritum, ſed breuiùs expreſſum videas in *Regulâ cuiuſdam ad Virgines*, ſiue vt aliis vocatur, *Serui Dei ad Sorores*, æqualis cum priori, ni fallor, vetuſtatis: in quâ cap. 10. præſcribitur, vt *nulla priùs cibum comedat, quam ſignum ad benedictionem inſonet. Abbatiſſa verò vigilet, vt confeſtim cùm cibus miniſtratus fuerit, ſignum tangere procuret; & omnes cùm ſignum audierint, vnâ voce benedictionem rogent. quarum vocem Abbatiſſa ſubſequatur dicens: Dominus dignetur benedicere: Hoc ad omnia fercula, vel pomorum ac potûs adminiſtrationem obſeruandum eſt.*

Hanc autem ſingula fercula benedicendi conſuetudinem, non inter monachos tantùm, ſed & alios Chriſtianos Magni Gregorij æuo viguiſſe, ex Gregorio Turonenſi colligitur lib. 1. Miracul. cap. 80. Narrat enim à Muliere catholicâ virum habente hæreticum, inuitatum ad prandium Presbyterum catholicum, alterumque hæreticum ſacerdotem ſuperueniſſe. Huic autem vir ſuggeſſit, vt appoſito ferculo celeriùs illud ſignaret, vt nimirum

Fuit hæc benedictio aliis Chriſtianis olim vſitata.

mirum Catholicus non manducaret cibum ab hæretico benedictum. Fecit vt iuſſus erat hæreticus, & primum, ſecundum, tertium & quartum ferculum eleuatâ manu ſignauit. Quod, vt arbitror, non feciſſet, niſi ea tum temporis benedicendi viguiſſet conſuetudo. Sed vt cibum potus comitetur, notandum, Gretſerum lib. 1. de Benediction. cap. 14. ad hanc potum, aut ſingula pocula benedicendi formam trahere morem propinandi Germanorum. *Propinam enim dicit*; **Jck brengh't u.** *Reſpondet alter:* **Godt geſeghent.** *Prius amē illud ſignificat, Offero, ſeu affero vobis, iſtud, ſcilicet, vinum, vel hunc cyathum. Ad quid verò affers, aut offers? Liquet hoc ex alterius reſponſo: Deus benedicat. Offert ergò ad benedictionem, offert vt benè precetur. Quid autem eſt benè precari, niſi benedicere?*

S. Benedictus Prælatis pro regulari diſciplinâ patientibus, ſolatium.

Jam verò quod ſpectat Monachos S. Patri mortem machinantes, crediderim diuinam bonitatem id ei accidere permiſiſſe, vt ſolatio eſſet aliis poſt eum ſecuturis Superioribus, ſi quando ob diſciplinæ regularis obſeruantiam, aut odio haberentur, aut variis modis exagitarentur. Sic enim Chriſtus Ioan. 15. 20. ſuis prædicebat diſcipulis: *Non eſt ſeruus maior Domino ſuo, ſi me perſecuti ſunt, & vos perſequentur.* Similia quoque S. Aygulpho Abbati Benedictino accidiſſe refert Surius, in eius vitâ: hunc enim Lerinenſes communi totius Monaſterij aſſenſu inſtanter rogarunt, ſibi vt præeſſe dignaretur. Pluribus tandem precibus victus, acquieuit, proteſtatus antè (S. BENEDICTI imitans exemplum) mores illorum ſuis minimè conuenire. Duo autem Monachi Columbus & Archadius non ferentes arctioris vitæ obſeruantiam, longas ſcilicet vigilias, ſilentium inuiolabile, quotidianum ieiunium, clauſtrum perpetuum, voluntatis propriæ abnegationem, clanculum à monaſterio diſceſſerunt. Poſt aliquot autem dies ad clauſtrum reuerſi, paucis ſibi adiunctis & coniuratione factâ tumultuosè in innocentes, qui S. Aygulpho adhærebant, irruerunt, tandemque Abbatem comprehendi, ligari, cruciarique fuſtibus per omnia membra iuſſerunt, atque obſcuriſſimo incluſerunt carceri, cui & alios fratres ſuos religioſos mancipaverunt. Noctu autem ſeruos Dei cum ſatellitibus naui imponunt, vt eos in remotioribus partibus trucidarent. Præſcinduntur deinde eis linguæ, eruuntur oculi, & nudi ſatellitum exponuntur ludibriis. Plurima autem loca nauigio prætervecti, cùm iam occidendi eſſent, prolixius orantes, animaſque Domino commendantes, inter verba orationis ſpiritum Domino reddiderunt. Atque ita pro obſeruantia regulari S. Aygulphus cum ſuis occubuit. Sed & alij Benedictinæ familiæ eidem diſcrimini ſubiecti fuêre. Ordericus Vitalis Eccleſ. Hiſt lib. 5. refert S. Maurilium *in vrbe Florentiâ Monachili Cœnobio Abbatis iure præfuiſſe; & exoſum tranſgreſſoribus pro rigore diſciplinæ venenum in potu ſibi propinato deprehendiſſe. Vndè ſanctiſſimum Patrem doctoremq̃,* BENEDICTVM *ſocietas incorrigibiles deſeruit, & in Neuſtriam ad Fiſcannenſe* monaſterium *venit.* De Poppone Stabulenſi Abbate, vitæ auctor Euerhelmus abbas Altimontenſis narrat, Monachos S. Maximini Treuiris cibo & potui ipſius venenū ſæpius miſcuiſſe, illo Dei gratiâ permanente illæſo. Pauliacenſium monialium tanta quoque fuit inuidia, vt S. Auſtrebergam abbatiſſam, rigorem propoſiti ſui fortiter tenentem, interficere molirentur. Sed Domino prohibente, illud exequi nequiuerunt, vt eſt apud Surium 10.

S. Aygulphus pro regulari obſeruantia cum Sociis trucidatur.

CAPVT III.

Februarij. Hiſtoria Franciſcanorum Recollectorum ſcripta à P. Carolo Rapin narrat Generalem totius Ordinis Seraphici, dum conuentum Pariſienſem ſanctiore diſciplinâ informat, à ſuis ſubditis ſuſpenſum.

Quis verò non miretur religioſos hos, qui tantâ inſtantiâ, tot precibus Abbatem ſibi poſtulabant ſiue S. BENEDICTVM, ſiue S. Aygulphum, idque ſolùm propter vitæ ſanctitatem, poſteà tamen tanto odio in mortem eius conſpiraſſe, cùm non ignorarent alter ſibi ſub hoc, quem elegiſſent Abbate viuendum? Vndè hoc quæſo accidit? niſi quòd quidam malunt reformati dici, quàm eſſe; & nomine potiùs gloriari, quàm vitâ; qui vt aliquid videantur, Magiſtrum eligunt perfectiſſimū, cuius tamen doctrinam non ſequuntur. Cùm enim mores mutandi, paſſiones mortificandæ, propria deſerenda voluntas, ſolitudo, ſilentiumque ſeruādum accuratè, aliaque, quæ cum aſſuetâ ipſorum libertate ex diametro pugnant, facienda, tum verò repugnantem ſpiritui ſentiunt carnem, cui obſequentes inſiliunt in Magiſtrum, & quo modo ab eo ſe queant expedire, tractare incipiunt.

Detegitur radix odij, quo ſimulantur in bonos Prælatos diſcoli religioſi.

Adumbratum id legimus in libro Sapientiæ, cap. 20. vbi impij ſic loquuntur: *Circumueniamus iuſtum, quoniam contrarius eſt operibus noſtris, & improperat nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata diſciplinæ noſtræ, factus eſt nobis in traductionem cogitationum noſtrarum. grauis eſt etiam nobis ad videndum, quoniam diſſimilis eſt aliis vita illius. Tanquam nugaces æſtimati ſumus ab illo, & abſtinet ſe à viis noſtris tanquam ab immunditiis. Contumeliâ ergo & tormento interrogemus eum, vt ſciamus reuerentiam eius, & probemus patientiam illius, morte turpiſſima condemnemus eum.* Atque hinc patet optimè dixiſſe S. Auguſt. ep. 137. *Simpliciter fateor charitati veſtræ coram Domino Deo noſtro, qui teſtis eſt ſuper animam meam, ex quo Deo ſeruire cœpi, quo modo difficile ſum expertus meliores quam qui in monaſteriis profecerunt, ita non ſum expertus peiores, quam qui in monaſteriis ceciderunt, ita vt hinc arbitrer in Apocal. ſcriptum: Iuſtus iuſtior fiat, & ſordidus ſordeſcat adhuc.*

7. ITE, ET IVXTA VESTROS MORES PATREM VOBIS QVÆRITE.] Dei mores vir Dei imitatur. Quemadmodum enim Iſraëlitas ob violatam religionem & fidem, quâ vni Deo erant obſtricti, Deus abiecit, iiſque per Oſeam Prophetam cap. 1. dici iuſſit: *Quia vos non populus meus, & ego non ero veſter:* eodem modo S. BENEDICTVS negat ſe fore Patrem eorum, qui ab eius moribus erant alieniſſimi. Quò ſpectat illud, quod Antonius Senenſis, in Chronico Prædicatorum ad annum 1370. refert, Bononiæ in odæo D. Dominici dum fratres hæc concinerent verba: ORA PRO NOBIS BEATE PATER DOMINICE, vocem illam inſonuiſſe. NEC EGO PATER, NEC VOS FILII. Simile narrat Waddingus tom. 3. Annal. S. Franciſci fol. 370. In Siciliâ obiit quidam, qui ſæpius ad munia honorifica & fratrum regimen euectus, auidè cumulauit libros, veſtes ſuperfluas, & pecunias. Corpus ſub noctem in feretro fertur ad Eccleſiam, vt die ſequenti funus curetur, adhibitis, vt ſolet, duobus fratribus qui cadaueri aduigilent. Ecce ſancti Franciſcus, Antonius, Ludouicus apparent loculo adſtantes, & defunctum interrogant cuius fuerit inſtituti: Tui, inquit defunctus, Ordinis ſancte Pater. Cui S. Franciſcus indignatus: *Noli me vocare* PATREM, *qui filium te degenerem probaſti,*

Ordinum Patriarchæ filios degeneres pro ſuis non agnoſcunt.

& præ-

CAPVT III.

& præter alia Regulæ præcepta, turpiter violaſti ſanctam paupertatem. Mox amouit ab habitu obmuteſcentis caputium, & abductam è cella totam ſupellectilem, & pecuniam, quam abſconderat, cadaueríque impoſitam S. Franciſcus igne ſuppoſito exuſſit. Hæc forti voce in aure cordis omnium Monachorum clamant, vt Patris ſui veſtigiis ſedulò inſiſtant, moreſque imitentur. Optimè Saluator noſter pronuntiauit Joan. 8. *Si filij Abrahæ eſtis: opera Abrahæ facite.* Si filij S. BENEDICTI eſtis, opera S. BENEDICTI facite.

Sed hoc eius diſcolos Monachos deſerentis exemplo S. Petrus Damiani opuſc. 19. cap. 11. Nicolao Papæ ſcribens, comprobare nititur, licere ſibi epiſcopatûs onus deponere: *Porrò,* inquit, *& B.* BENEDICTVM *inſtar magni cuiuſdam Pontificis poſſumus ad exemplum imitationis inducere, qui videlicet commiſſum non ambigitur regimen dimiſiſſe.* Martyrius quoque Antiochenus Epiſcopus propter diſſidentis inobedientiam populi, Zenonemque his fauentem, coram Eccleſia abrenuntiauit epiſcopatu. *Clero immorigero, & populo rebelli, & Eccleſiæ contaminatæ renuntio, ſeruata interim mihi ſacerdotij dignitate.* Ita Baronius tom. 6. Anno Chriſti 471. ex Theodoro Lectore Collect. lib. 1. B. quoque Milletius Epiſcopus & Martyr, in ciuitate Perſicâ Epiſcopus ordinatus, cùm nulli potuiſſet illic ſuadere vt Chriſtianus fieret, grauiter ferens, maledixit ciuitati, & exinde diſceſſit. Et Joannes Trithemius epiſt. 31. rationem reddens cur ad ſuos Spanhemenſes, poſt graues contumelias & iniurias acceptas nollet redire, catalogum texit eorum, qui ob ſimiles cauſas prælaturâ ſe abdicauerunt. Exordium autem ſumit à ſanctiſſimo Patre noſtro BENEDICTO, cui ſubnectit Rhabanum Maurum Fuldenſes deſerentem, & ad Ludouicum Pium ſe conferentem. S. quoque Benno, monaſterij Goſſeck, fratrum ſuorum iniuriâ commotus, Abbatiam deſeruit. Subiicit Othmarum S. Galli Abbatem, Reginonem Prumienſem, Ratbertum Corbeienſem; ac denique concludit: *Sed fruſtra conor ſingulos recenſere Ordinis noſtri quondam Abbates, qui monachorum ſuorum iniuriis & contumeliis agitati ſua cœnobia reliquerunt, quorum tantus eſt numerus, vt comprehendi epiſtolarum anguſtiâ minimè queat.*

S. Benedicti aliorumq; prælaturam deſerentium exempla.

8. HABITAVIT SECVM.] Nota quoque Ethnicis loquendi forma. Perſius Satyr. 4.

TECVM HABITA, *& nôris quàm ſit tibi curta ſupellex.*

Seneca epiſt. 2. *Primum argumentum compoſitæ mentis exiſtimo poſſe conſiſtere; &* SECVM MORARI.

Conuerſatio interior elucidatur.

Hæc eſt conuerſatio interior variis nominibus in Scripturâ expreſsâ. 1. enim dicitur *reuerti ad ſe,* vt de prodigo hîc oſtendit Gregorius. 2. *reuerti ad cor* Iſai: 46. 3. *Intrare ſemetipſos,* ſic enim Ambroſius lib. de Noë cap. 11. explicat illud Geneſ. 7. *Intra tu, & omnis domus tua in arcam. Bene,* inquit, *dicit Dominus iuſto: Intra tu, hoc eſt, intra teipſum, intra tuam mentem, in tua anima principale, ibi ſalus eſt, ibi gubernaculum, foris diluuium, foris periculum.*

4. *Intrare in domum ſuam.* Sic Auguſtinus in pſalm. 100. quod Saluator paralytico dixit, *vade in domum tuam,* expooit: *Intra in cõſcientiam tuam, iam latam inuenies, vbi deambules, & pſallas, & intelligas.* Rabanus, *domum ire, eſt ad paradiſum redire, vel ad internam ſui cuſtodiam, ne iterum pecces.*

5. *Perambulare in medio domus ſuæ.* Pſalmiſta: *Perambulabam in innocentiâ cordis mei, in medio domus meæ* pſalm. 100. Auguſtinus: *Domus noſtra interior, cor noſtrum eſt. Hanc domum quiſquis habet malam, pellitur ab illâ foris. Quiſquis enim in corde premitur malâ conſcientiâ, quo modo quiſquis à ſtillicidio exit de domo ſuâ, aut à fumo, non ibi ſe patitur habitare: ſic qui non habet quietum cor, habitare in corde ſuo libenter non poteſt.* Bernardus proinde Epiſt. ad Fratres de Monte Dei, monet *ſolicitè & prudenter perpendendum, quis admittatur ad* HABITANDVM SECVM. *Malus autem homo numquam tutè ſecum habitat, quia cum malo homine habitat: & nemo moleſtior ei eſt: quam ipſe ſibi.*

Sed videamus vt viri ſancti & præſertim S. P. N. BENEDICTVS *habitauerit ſecum,* idemque exemplo ſuo nobis commendauerit. Pulchrè id, more ſuo, exponit Gregorius: *Quoties per cogitationis motum, nimium extra nos ducimur, & nos ſumus, & nobiſcum non ſumus, quia noſmetipſos minimè videntes, per alia vagamur.* Hoc ſcilicet eſt in varia diſtrahi, turbari erga plurima, effundi ad exteriora. Plurima ſcire, & ſeipſum ignorare, egredi poſt veſtigia gregum & paſcere hœdos ſuos; hoc eſt diſpergi in omnem regionem & non tantùm non SECVM, ſed vbique & nuſquam *habitare,* vt ingenioſus poeta Martialis ait: lib. 7. epig. 72.

Quiſquis vbique habitat, Maxime, nuſquam habitat.

Quid ſit habitare ſecum.

Sed quid iam *Habitare ſecum?* audi Gregorium: *Hunc ergo venerabilem virum ſecum habitaſſe dixerim; quia in ſuâ ſemper cuſtodiâ circumſpectus, ante oculos Conditoris ſe ſemper aſpiciens, ſe ſemper examinans, extra ſe mentis ſuæ oculum non diuulgauit.* Benè in hunc ſenſum Bernardus ad Fratres de Monte Dei: *Secundum præceptum Apoſtoli ſollicitè temetipſum cuſtodi, & vt temetipſum ſemper inſpicias, ſemper ab omnibus oculos auerte.*

Quórſum autem hæc paulò fuſiùs deducta? nimirum quia Meldenſe Concilium, hoc S. BENEDICTI *ſecum habitantis* exemplum Monachis cenſuit inculcandum, Canone 57. ita præſcribens; *Nec ſub prætextu obedientiæ diutius villicationibus inſeruiant, ſed regulariter obedientiam in viciſſitudine ſua peragentes,* SECVM, *vt de S.* BENEDICTO *legitur, in Monaſterio* HABITENT, *atque ſeipſos recolligant.* Quo loco notandum duo præſcribi, vt ſcilicet & in Monaſterio SECVM HABITENT, & SEIPSOS RECOLLIGANT. Quod poſterius prioris videtur eſſe explanatio, vel certè illius ſcopus & finis. Hinc citato loco Bernardus, duplicem Religioſis aſſignat cellam. *Alia,* inquit, *cella tua exterior, alia interior. Exterior eſt domus in quâ habitat anima tua cum corpore tuo. Interior eſt conſcientia tua quam inhabitare debet omnium interiorum tuorum interior Deus cum ſpiritu tuo. Oſtium clauſura exterioris ſignum eſt oſtij circumſtantiæ interioris: vt ſicut ſenſus corporis per exteriorem clauſuram foris vagari non permittitur; ſic interior ſenſus ad ſuum ſemper interius cohibeatur.* Et mox: *da ergò vtriq; cellæ honorem ſuum, & eis tibi in eâ vendica primatum tuum. Diſce in eâ ſecundum cõmunis inſtituti leges tu tibi præeſſe, & vitam ordinare, & mores cõponere, & temetipſum iudicare, teipſum apud teipſum accuſare, ſæpe etiam condẽnare, nec impunitũ dimittere.* Sic ille. Interiorem hanc quiſquis negligit cellam, amara ei & difficilis redditur exterior, nec in eâ diu perſeuerare poteſt. In quantam verò hi tales incidant miſeriam, explicat Abbas Serenus apud Caſſianum Collat. 7. cap. 23. *In tantum, ait, teporem videmus corruiſſe nonnullos, vt neceſſe ſit eos etiam remiſſioribus monitis adpalpari: modò ne deſertis cellulis ſuis ad periculoſiores inquietudines reuocentur.*

Duplex Religioſorum cella.

Digitized by Google

voluantur, & circumeuntes ac vagi craſſioribus (vt ita dixerim) vitiis implicentur, magnuſq; fructus ab eis obtineri credatur, ſi ſolummodo ſe etiam tum qualibet ignauiâ valeant in ſolitudine continere. ac pro vrgenti remedio ſoleat eis à Senioribus dici, ſedete in cellulis veſtris, & quantum libitum fuerit, manducate atque bibite, & dormite, dummodo in eis iugiter perduretis.

9. QVOTIESCVMQVE HVNC CONTEMPLATIONIS ARDOR IN ALTVM RAPVIT, SE PROCVL DVBIO SVB SE RELIQVIT.] Omnia, & ſe in illis primum, relinquere debet, qui ad Deum per orationem vult accedere. Hinc Regius Vates pſalmo 24. dicebat: *Ad te Domine leuaui animã meam*; quaſi graue corporis ſarcinam reliquiſſet inferius. *Quid eſt oratio* (inquit Auguſtinus ſerm. 230. de tempore) *niſi aſcenſio animæ de terreſtribus ad cæleſtia, inquiſitio ſupernorum, inuiſibilium deſiderium?* Quomodo autẽ ſe ſub ſe relinquat pius cõtemplator, optimè exponit S. Baſilius de Laudibus Eremi, eam ità alloquẽs: *Te Ieremias aſpexerat, cùm dicebat: Bonũ eſt præſtolari cum ſilẽtio ſalutare Dei. Bonum eſt viro cùm portauerit iugum Domini ab adoleſcentiâ ſuâ: ſedebit ſolitarius & tacebit, eleuabit enim ſe ſupra ſe. Habitator etenim tuus ſe eleuat ſupra ſe, quia Deum eſuriens anima à terrenarum ſe rerũ obtutibus erigit, & in diuinæ contẽplationis arce ſuſpendit, à mundi ſe actionibus ſegregat, atque in altum cõtemplationis cæleſtibus deſideriis pennas librat: cumq; illum qui eſt ſuper omnia, conſpicere ſatagit, ſemetipſum quoq; homo cum reliqua mundana vallis deiectione tranſcendit.* Sic ille. Tam altè autem mundana quæque tranſcendere orantem Monachum S. Antonius voluit, vt cæleſtem hanc & pluſquâ humanam protulerit ſententiam: *Non eſt perfecta oratio, in quâ ſe Monachus, vel hoc ipſum quod orat, intelligit.* Ità refert Caſſian. Collat. 9. cap. 31.

Oratione mens eleuatur.

Thren. 3.

Ad Deum accedit, dum à ſe recedit.

Ex verbis autem S. Gregorij diſcimus S. P. BENEDICTO familiares fuiſſe in oratione, & frequentes mentis exceſſus ſiue RAPTVS, in quibus Climacus Grad. 28. Orationis finem cõſtituit. *Orationis*, inquit, *initium eſt, in ictus in animo aduenientes ſolo & tacito mentis imperio ex ipſis initiis fugare, medium verò cùm in his quæ dicuntur vel cogitantur mens tota eſt, finis autem* RAPTVS AD DEVM. Sed de raptu legendus S. Thomas 2. 2. quæſt. 175. & Commentatores ibidem, Gerſon de Theologiâ myſticâ conſid. 36. Iacobus Aluarez de Paz tom. 3. lib. 5. cap. 11. Ioan. à Ieſu Mariâ Theolog. myſt. cap. 6. Maximilianus Sandæus in Theolog. Myſticâ.

S. Benedictus ecſtaticus.

10. IBI ADVNATI ÆQVANIMITER] Citatur hæc auctoritas in Iure Canonico, Cauſa 7. quæſt. 1. Cap. *Ibi adunati*. Vide quæ habẽtur eadẽ quæſtione plura in hanc rem. Hinc etiã in Decretalibus lib. 1. tit. 9. c. 10. Innocentius III. inter ſex cauſas, ob quas Epiſcopis liceat petere, & ſummus Pontifex ſoleat concedere licentiam cedendi Epiſcopatui, recẽſetur etiam malitia plebis, *Quando adeo duræ ceruicis exiſtit, vt proficere nequeat apud ipſam, ſed propter eius duritiem, quo magis ſatagit, eò magis inſilio iudicio deficere permittatur, dicente Domino per Prophetam: Linguam tuam adhærere faciam palato tuo, quia domus exaſperans eſt. Et Apoſtoli leguntur dixiſſe Iudæis: Ecce conuertimur ad gentes, quia verbi Dei indignos vos fecistis. Non tamen pro qualibet culpâ Paſtor debet gregem deſerere, ne mercenario cõparetur, qui videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit: ſed de Superioris licentiâ, tum demum poteſt non tam timidè fugere, quàm prouidè declinare, cum oues conuertuntur in lupos, & qui debuerant humiliter obedire, iam irrationabiliter contradicunt.* Ita Pontifex. Quod prætereà hos monachos ſpectat, notat Gratianus 18. quæſt. 2. Cap. *Abbas* 2. in talibus monaſteriis, non à Congregatione, ſed ab Epiſcopis conſtituendos Abbates: *Ecce, inquit, in Toletano Concilio dicitur, quod Sacerdotes Abbates, & alia officia inſtituere debeant. B. Gregorius & Pelagius prohibent, docentes Abbatem a fratribus ſuæ cõgregationis eligendum & ordinandum. Quomodo ergo hæc tanta diuerſitas ad concordiam reuocabitur? Sed ſciendum eſt, quoſdã monachos eſſe indomitæ ceruicis, & effrenatæ ſuperbiæ, quos dum Abbates ad religionem cogere voluerint, in eorum deiectionẽ conſpirant, & alium moribus ſuis conuenientẽ ſibi præficere contendunt; quales erant illi qui in necem Beati* BENEDICTI *conſpiraſſe leguntur. Pro huiuſcemodi conſtitutum eſt, vt Abbates, & alia officia per Sacerdotes inſtituantur.*

Renuntiatio prælaturæ.

CAPVT III.

11. DVODECIM MONASTERIA.] Centuriatores Magdeburgici Centur. 6. cap. 10. pag 766. cùm Monachorum Patres *Antichriſti notis inſignes* fuiſſe tradant, tum S. Patrem noſtrum BENEDICTVM *Antichriſti regnum multum auxiſſe cẽſent*. Sed, quâ, quæſo, cauſa? nimirum, quod *duodecim hæc monaſteria condiderit*. Sed reſpondet Alanus Copus Dialogo 2. cap. 25. *Si vera hæc ſit accuſatio, eadem Antonium, Hilarionem, eoſq; qui in Ægypto atque Palæſtinâ infinitorum monaſteriorum parentes & Conditores fuère, reſpicit. Atque iſta quidem cùm in cæteros, tum maximè in* BENEDICTVM *conuitia eò indignius effunduntur, quod vel Europæ noſtræ id fuerit quod Ægypto & Palæſtinæ Antonius atque Hilarion: vel quod non tam cum Antonio & Hilarione, quàm cum Moſe, Eliâ, Eliſæo, atque adeò Petro Apoſtolo meritò conferri poterit.* Sic ille: qui deinde collationem S. BENEDICTI cum Eliâ, Eliſæo & S. Petro pluribus proſequitur.

Hæreticorum calumnia.

Fuerunt autem duodecim hæc monaſteria ſurgentis Ordinis noſtri fauſta exordia, & totidem velut lapides fundamentales, quibus magnum illud ædificium poſteà ſuperædificatum fuit. Parua autem hæc fuiſſe (ait Baronius in Appendice ad tom. 9.) ex numero Monachorum duodenario in ſingulis collocato, poſſumus intelligere.

Prima Ordinis monaſteria.

De tempore quo vnumquodque horũ monaſteriorum excitatũ eſt, nihil habetur certi. Vero autẽ ſimile eſt vnde-viginti annorum ſpatio, ab anno ſcilicet quingẽteſimo decimo, quo relictis Monachis in vico Varronis, Sublacum repetiit, ad annũ vſque quingenteſimum viceſimum nonum, quo Caſſinum adit, fuiſſe extructa. Conſtantinus Bellottus Colloquio 2. magis præcisè hæc conſignare volens, ait, S. Patrem anno Chriſti 514. pluribus ad eum concurrentibus diſcipulis de ædificandis monaſteriis cogitare cœpiſſe: duodecim verò ſex hæc annorũ ſpatio ædificata fuiſſe, ab illo ſcilicet anno 514. vſque ad 520. Arnoldus Wion Ligni Vitæ lib. 5. cap. 11. ait, primam Ordinis monaſtici nigrorum Congregationẽ fuiſſe illam, quæ à S. P. N. BENEDICTO in ſacrâ ſpecu primum, anno ſalutis 520. & in Caſſino deinde, anno 528. fundata legitur: quæ ab hiſtoricis nunc Specuenſis à primo conuerſionis eius loco, nunc Caſſinenſis à legis ſuæ fundatione; nunc verò Benedictina, ab eius nomine vocata eſt.

Quo temporis ſpatio conſtructa.

Diuerſitas porrò aliqua eſt in horum Monaſteriorum nominibus, & ſerie aſſignandâ. Arnoldus Wion ita enumerat:

1. *S. Marina in Primerana*, hodie *S. Laurentius*.
2. *Vita æterna.*
3. *S. Michael Archangelus.*
4. *S. Archangelus.*
5. *S. Angelus.*
6 *S. Angelus de Thremi.*

Eorum ſeries.

H

7. S. Ioan-

Digitized by Google

CAPVT III.

7. *S. Ioannes Baptiſta.*
8. *S. Clemens Papa.*
9. *S. Blaſius*, hodie *S. Romanus.*
10. *S. Donatus.*
11. *SS. Coſmas & Damianus*, hodie *S. Scholaſtica.*
12. *S. Hieronymus.*

Prudentius Sandoual part. 1. de Fundatione Monaſteriorum Ordinis S. BENEDICTI, in Hiſpaniâ, Antonius de Yepez in Chronico, & Simon Milletius, hoc ferè ordine recenſent.

Primum. Quod dicebatur olim *Columbaria*, poſteà *S. Clementis.* In hoc Monaſterio, ex eorum ſententiâ, ordinariè reſidebat S. P. BENEDICTVS, & in eodem S. Maurus & Placidus habitu donati ſunt Monaſtico.

Secundum, SS. Coſmæ & Damiani, hodie *S. Scholaſticæ*, (Sandoual, ait *SS. Benedicti & Scholaſticæ*) huic Monaſterio valde afficiebatur Syluia S. Gregorij mater, multoſque ei attribuit reditus, cùm autem à Barbaris eſſet deſtructum, eiuſdem liberalitate dicitur reſtauratum. Ad hoc Cœnobium ſatis magnum cætera ſunt reducta, fuitque olim celebre à regulari obſeruantia, & viris illuſtribus, qui ex eo prodierunt.

Tertium, Fuit iuxtà S. Specum, *S. Michaelis Archangeli.*

Quartum, S. Donati Epiſcopi & Martyris, ſitum in eremo à Tertullo Patre S. Placidi S. BENEDICTO donatâ.

Quintum, Quod Wion vocat *S. Mariæ in Primeranâ*, Sandoual appellat *S. Mariæ de Morrebota*, alias *Portiuncule*, quod S. Franciſco deinde donatum fuit. Nunc *S. Laurentij* dicitur, quod ibidem conditum ſit corpus S. Laurentij Monachi & Martyris, qui (vt habet hiſtoria Sublacenſis) triginta tribus annis in eodem multis coruſcans miraculis, tempore Innocentij IV. & Gregorij IX. vixit, vt patet ex proceſſu Canonizationis, per Joannem Epiſcopum Arelatenſem anno 1244. inſtituto. Abeſt hoc monaſteriũ à ſacrâ ſpecu, quingentis circiter paſſibus, verſus montẽ à latere orientali tendens. Vbi etiamnum extat ſacellũ cum quibuſdã manſiunculis.

Sextum. S. Ioannis ſacrum, alterumque ex iis, quæ in montis cacumine exſtructa aquæ penuriâ laborarunt. Hoc in loco, S. BENEDICTVS aquam è rupe precibus ſuis ſcaturire fecit

Septimum, S. Hieronymi, tertium, poſt duo præcedentia, in montis faſtigio collocatum, cuius etiamnum extant ruinæ.

Octauum, Dicebatur, *Vita æterna.*

Nonum, S. Victorini (Sandoual, *Victoriani*) Martyris. Conſtantinus Caietanus lib. de ſancti Gregorij Monachatu, ſect. 4. ait, hoc Monaſterium in prouinciâ Valeriâ fuiſſe ſitum. *Quod enim Amiterni, quæ vrbs Valeriæ prouinciæ caput fuit & princeps; S. Victorinus miraculorum gloriâ illuſtris, atque Patronus eſſet, vt ciuitatis & prouinciæ Diuo Tutelari grati animi cenſum penderet piiſſimus* BENEDICTVS, *ex ſuis in Valeria prouincia ædificatis monaſteriis, vnum S. Victorino, prouinciæ Patrono dedicauit.*

Decimum, Eo loci ſitum eſt, vbi olim oppidum *Trebarrum* fuit.

Vndecimum, S. Angeli olim dictum, iuxtà Sublacum, vbi nunc ſacellum S. Mauro dedicatum.

Duodecimum, Adhærebat Caſtro, quod *Roca de Boſo* appellatur, vbi ſoos ab incolis in magnâ habetur veneratione, quod S. BENEDICTVM ex eo frequenter bibiſſe credant.

Hæc porrò Monaſteria vult Antonius Gallonius fuiſſe tantum Prioratus, & Superiores, non Abbates, ſed Præpoſitos Abbatibus minores. Cui ſententiæ accedit R. D. Abbas S. Andreæ Henricus vanden Zype, in Tractatu de ſtatu religioſo S. Scholaſticæ, cap. 3. dicens, *Sanctum Benedictum iuxtà Monaſteriũ Sublacenſe conſtruxiſſe duodecim parua Monaſteria, ſeu potiùs Prioratus.* Verùm cõtrarium innuit ipſemet Gregorius, qui ait cap. 4. vagum illum monachum, qui in vno ex duodecim monaſteriis habitabat, *ab Abbate ſuo* ſæpius fuiſſe admonitum. Quod ſi vnum monaſterium Abbatem habuerit, cur non & alia? Abbates proinde Prępoſitorum nomine vocauerit S. Gregorius. Et ſic intellexit Guilielmus Gazæus, in hiſtoriâ Gallicâ de ritis Sanctorum, qui S. Gregorij verba vertens, ait, *duodecim Monachos, & vnum Abbatem in vnoquoq; monaſterio conſtitutos.* Et fatetur Baronius, in Addendis tom. 9. ſubiunctis, anno 581. in duodecim his Monaſteriis *ſingulis, ſingulos eſſe præfectos Abbates, nec alium quempiam niſi ipſum* BENEDICTVM *vniuerſalem omnium geſſiſſe curam.* Idem ad annum Ieſu Chriſti 510. ait Yepez, niſi fortè magis placeat, quod Auctor Apoſtolatus Benedictinorum in Angliâ aſſeruit: Duodenos primò in ſingulis monaſteriis collocatos Monachos; idque ſub vno Præpoſito; poſteà verò plures illis adiunctos, & Abbates conſtitutos.

Monaſteria Sublacenſia Abbatia, non prioratus.

Quamuis autem in duodecim hiſce Monaſteriis vberrima liceat ſpectare Ordinis noſtri, præſertim ſub initium, incrementa; notat tamen Caietanus Abbas, lib. 2. pro Ioanne Diacono, cap. 7. S. Gregorium non omnium à S. BENEDICTO (priuſquam Caſſinum peteret) erectorũ Monaſteriorum meminiſſe, ſed eorum tantummodò, quæ propè annum Chriſti quingenteſimum, Valeriæ prouinciæ terminis continebantur. Præter hæc verò alia inſuper Monaſteria eiuſdem ſanctiſſimi Patriarchæ leges (vt tam illud, cuius Abbatem Adeodatus anteà egerat, quam aliud Vicouarrienſe, hoc eſt iuxtà vicum Varronis in tractu Valeriæ, à quâ ille vicus etiam Valerius fuit denominatus) & amplexata fuiſſe, & obſeruaſſe. Adeoque dubium non eſſe S. BENEDICTVM antequam ad montem Caſſinum migraret, alia itidem monaſteria hinc inde paſſim erexiſſe, & ſacræ ſuæ religionis Regulis informaſſe, Hinc Alexander IV. Pontificatûs ſui anno ſexto, de monaſterio Sublacenſi pronunciauit: *Ad hunc quoq; locum, tanquam ad vnum ouile dominicum, ideo prædictus ſanctus multa & diuerſa ſanctorum collegia Monachorum per varia monaſteria & loca diſperſa voluit congregare, vt faceret de illis vnum acceptabilem ipſi populum: & fratres in domo Domini habitantes in vnum, ad regularem obſeruantiam indeficientemq; diuini nominis cultum fortiùs ſolidaret.*

Alia inſuper monaſteria Regulæ S. Benedicti ſubduntur.

12. DVODENOS MONACHOS DEPVTAVIT.] Quærat aliquis, cur non plures in ſingulis cœnobiis collocauerit Monachos; aut quare pauciora non excitârit monaſteria, quæ maiora fuiſſent & ampliora, maiorẽ licuiſſet in vnoquoq; admittere religioſorũ numerum? Crediderim potiorem eius rei hanc eſſe cauſam, quod in minori numero, maior & accuratior ſingulorum haberi queat ratio, vt in ſpiritu & perfectione ritè inſtituantur, de quo plenius in *Diſquiſitionibus.* An fortè duodenarium Apoſtolorum numerum, cui, Chriſtus, vt Pater præerat, voluit imitari? An exprimere numerum duodecim millium ſignatorum, quæ Ioan-

Cur 12. tantùm monachos ſingulis monaſteriis deputauit.

Ioannes in Apocalypſi vidit? Quot enim ibi nominantur millia ſignatorum, tot in duodecim his Monaſteriis (ſi Abbates excipias) fuerunt Monachi, centum nimirum quadraginta quatuor. Ex quo iam facilè colligas, quàm multi tam breui tempore, S. Patris diſciplinæ ſe ſubdiderint, vt tanquam ex alueario excreſcentia apum examina in alia vaſa oportuerit inferre, quæ duodecim hæc replecerint monaſteria. Vnde prætereà, conſtat, quàm excellenter ſanctiſſimus Pater illâ donatus fuerit gratiâ, quam in Nouitiorum Magiſtro requirit, nimirum, *vt aptus ſit ad lucrandas animas*, cùm ipſe vndequaque venientes ſuſciperet, & conuenientiſſimè quemque pro ſuâ inſtitueret capacitate.

Idem fecit S. Romaricus.

Hanc S. BENEDICTI duodecim Monachos ſingulis monaſteriis deputantis ordinationem, imitari viſus eſt S. Romaricus, qui (vt Serarius opuſc. quod inſcripſit, *Par ſanctorum Comitum*, part. 2. cap. 7. ex veteri M. S. refert codice) caſtrum ſuum Auendunenſe in præcelſo mõtis iugo ſitum, in virorum vertit monaſterium, pluresque circum circà erexit parthenonas. *In hisautem extandis ſacrum quoddam ſecutus myſterium eſt. Nam in montis cacumine templum & oratoriola varia condidit: circum verò montis radicem cœnobiola ſeptem, in quibus ſingulis eſſent ſanctimoniales duodecim. Nam ſeptem Apocalypſeos S. Ioannis Eccleſias, ſeptemq́; candelabra, ſeptem ſtellas, ſeptemq́; Angelos conſiderabat. Rurſumq́; duodecim Apoſtolos, duodecim portas Hieruſalem cæleſtis, duodecim tribus Iſrael, vt quemadmodum ab his omnibus in vnâ ſanctâ fide, ſpe & charitate laudatur Deus; ſic ab omnibus hiſce ſacris fieret ædibus: Et quando vel Matutinæ, vel alius alicuius precis in montis cacumine ſignum daretur, ilicò ſubdita cœnobiola omnia diuinam maieſtatem dilaudare ac obſecrare inciperent, ſicq́; mons totus diuinis perſonaret, ac veluti Sinai ſumaret laudibus.* Sic ille.

Idem S. Pyrminius.

S. quoque Pyrminius, qui Boios, Alemannos, & Alſatios magno zelo S. BENEDICTI Regulâ inſtruxit, & duodecim ædificauit monaſteria, hoc ipſum imitari voluiſſe viſus eſt. Tria enim Cœnobia Altach, Morbach & Fauarias anno 731. ex Augienſibus fratribus inſtructa ſunt, duodecim ad ſingula fratribus deputatis, & totidem in Augiâ remanentibus. Ita Maurus Bardungius, apud Raderum in Bauariâ ſanctâ, volumine 1. De pluribus autem qui duodenarium hunc Monachorum numerum, poſt S. BENEDICTVM in ſuis Cœnobiis putarunt collocandum, fuſiùs agemus in *Diſquiſitionibus*.

Videtur S. BENEDICTVS non habitaſſe in vno è duodecim.

13. PAVCOS VERO SECVM RETINVIT] Ex his verbis colligi videtur, S. P. BENEDICTVM non habitaſſe in aliquo ex duodecim Monaſteriis, ſed in eo fortaſſis loco, in quo ante eorumdem ſubſtructionem degebat, cùm tamen ex aliorum auctoritate ſuprà dixerimus, ordinariam ſancti Patris reſidentiam fuiſſe in S. Clementis. Sed expendi velim, quod Gregorius ait: *In quibus* (duodecim Monaſteriis) *ſtatutis Patribus duodenos Monachos deputauit, paucos verò ſecum retinuit, quos adhuc in ſuâ præſentiâ aptiùs erudiri iudicauit.* Videntur ergò hi pauci cum S. Patre vixiſſe extra illa duodecim Monaſteria, & fortè non attigiſſe duodenarium numerum, cuius reſpectu dicantur pauci, niſi paucos intelligas reſpectu omnium, qui duodecim monaſteria incolebant. Voluerit fortaſſis S. Patriarcha per ſe, Magiſtrum Nouitiorum agere, & benè inſtitutos ad illa duodecim monaſteria, quæ tanquam Pater generalis gubernabat, tranſmittere.

CAPVT III.

Monaſteria ſua pietatis non bonarum artium tantùm voluit eſſe gymnaſia.

14. SVOSQVE EI FILIOS OMNIPOTENTI DEO NVTRIENDOS DARE.] Videas hic errare Nouatores, qui veterum monaſteria, non niſi bonarum artium gymnaſia & ſcholas fuiſſe cauillantur. Romani enim hi nobiles, ſi præter ſcientiam nihil ſpectaſſent, commodiùs, meliuſque filios ſuos Romæ, quàm Sublaci in eremo erudiendos tradidiſſent. Cùm & ipſe S. P. BENEDICTVS, Romæ liberalibus ſtudiis traditus fuerit, indéque receſſerit ſcienter neſciens, & ſapienter indoctus. Et ex ipſâ SS. Mauri & Placidi vitâ facilè conſtat, quâ mente & fine S. Patri fuerint oblati. De Mauro enim Fauſtus ait: *Duodennis ſanctiſſimo* BENEDICTO, *Omnipotenti Deo ſub regulari nutriendus inſtitutione à parentibus eſt traditus. Hunc S.* BENEDICTVS *præ omnibus ſemper charius dilexit & inſtruxit, atque ita in Omnipotentis Dei informauit ſeruitio, vt nemini poſt ipſum in cœnobiali ſacroſanctâ obſeruatione fuerit ſecundus.* Recenſitis autem eius abſtinentiâ, vigiliis, precibus, lacrymis, ſilentio & lectione, ait: *His ergo, aliiſq́; quas enumerare longiſſimum eſt, eo ſuccreſcente virtutibus, ſanctiſſimus ille* BENEDICTVS *plerumq́; in conuentu fratrum, ſuppreſſo eius nomine, quaſi de alio loquebatur, iunioribus & negligentioribus illum proponens ſequendum. Vidimus, aiebat, noſtrâ ætate quendam ſtrenuiſſimæ nobilitatis iuuenem infrà annos adoleſcentiæ, ita omnis monaſticæ religionis ſubitò arripuiſſe perfectionem, vt alicui ex prioribus ſimilis, imò æqualis per omnia digniſſimè iudicetur.* Hæc ille. Paria de S. Placido habet Gordianus; quem à Patre ait, *oblatum S.* BENEDICTO *erudiendum ſecundum regularem normam inſtitutionis; eumq́; vir Dei, de his quæ Dei ſunt ſollicitè inſtruere cœpit, ac contrà tentantia præmunire vitia, qui ab ipſo pueritiæ ſuæ tempore abſtinentiam & vigilias eſt ſecutus. Obedientiæ verò ita ſibi callem vendicauit, vt pro hoc ipſi ſanctiſſimo* BENEDICTO *admirabilis haberetur.*

S. Mauri commendatio.

Monaſteria benedictina gymnaſia fuère, ſed præcipuè pietatis.

Hinc porrò patet, quâ doctrinâ Iuuenes hi à S. Patre fuerint imbuti, quâ formâ ille ſuos erudiret Tyrones, de quâ & iſta Fauſtus narrat: *Cernens beatiſſimus Pater me per omnia ſaluti propriæ & regulari inſtitutioni operam dare, multis ſæpiſſimè argumentationibus propoſitum animi mei niſus eſt experiri, etiam de his, quæ ipſe homini impoſſibilia ac importabilia eſſe ſciebat. Sed vbi per gratiam Omnipotentis Dei, qui omnes homines vult ſaluos fieri, me paratiſſimum atque promptiſſimum ad omne quidquid illud erat aggrediendum ac attentandum, ſiue etiam perferendum eſſe peruidit, ilicò ſpecialiùs præ cæteris obſequiorum meorum vti ſeruitiis cœpit.*

Docuit igitur S. BENEDICTVS verbo & exemplo ea, quæ poſtmodum Regulâ ſuâ præſcripſit. Vnde ſatis patet, quo fine extructa olim monaſteria, quâ ſe candidati mente illis offerrent, vt à veritate alienum ſit illud hæretici Poetaſtri diſtichon:

Quod fuerintq́; Scholæ, *aut fuerint exempla* Scholarum,
Et doctis tantùm tecta habitata viris.

Gaſp. Rudolph. carm. ad lib. Bruſchij de monaſt. German.

Ita ſcilicet de Monaſteriis, in ſuo Parnaſſo ſomniant Nouatores, qui veterum hiſtorias ſubinde recenſentes, cùm Cœnobium aut Monaſterium occurrit, *Scholam* reſcribunt, & Religioſorum conuentus in litterarum gymnaſia reformant. Sed contrà hoc, alij ex profeſſo egerunt.

 Quod

CAPVT III.

Quod S. BENEDICTVM ſpectat, non negauerim, quin in ſuo monaſterio, quod ipſe *Dominici ſcholam* ſeruitij appellat, etiam humaniores explicauerit litteras, vel aliis id muneris delegauerit. A quo enim Fauſtus, & Gordianus, aliique, qui etiamnum pueri in ordine recipiebantur, eas didiciſſent? Quantâ autem effulſerint ſcientiâ, eorumdem teſtantur monumenta: Gordianus enim Græcè & Latinè, & ſatis quidem diſertè ſcripſit. Fauſti eruditionem, S. Mauri vitæ hiſtoria commendat.

15. EVTYCHIVS MAVRVM] Aliqui libri habent, *Euticius Maurum*. Zacharias Papâ, Εὐτύχιος. Sed plura de hoc nomine annotauit Wion in Martyrologio 15. Januarij, quæ hîc reddenda putaui. In vitâ S. Mauri, quam compoſuit S. Fauſtus Monachus, negligentiâ puto librariorum ex nominum affinitate irrepſit, vt Pater ipſius Euticius, pro Æquitio vocetur: quem errorem ſequuntur Petrus in catalogo, Trithemius, Baronius, Petrus villa de Canibus, & alij. Æquitium tamen, & non Euticium debere legi, ex multis edocemur. Et primò ex Gordiano Monacho in vitâ S. Placidi, qui ſæpius Patris S. Mauri mentionem faciens, ſemper Æquitium legit, vt videre eſt, tam in M.S. quàm excuſis exemplaribus. Gordianus quoque S. Gregorij Auus in donatione Monaſterio Caſſinenſi factâ, idem confirmat, his verbis: *In conſpectu quoque parentum nobilium noſtrorum ſcilicet Symmachi, Vitaliani, Æquitij*, &c. Gordianus item eiuſdem S. Gregorij Pater, in donatione factâ S. Bonito Abbati Caſſinenſi, eodem modo legit, ſic dicens: *Item amore & animæ ſalutatione dilectiſſimorum noſtrorum parentum Symmachi, Tertulli, Vitaliani, Æquitij, Dorothei*, &c. Conſentit & ipſe S. Gregorius, in ratificatione Priuilegiorum & oblationum Tertulli, & Æquitij, ſic inquiens: *Vel quemcumque alium de his, quæ eidem Monaſterio à Patritio, Tertullo, Æquitio, & à nobis donata ſunt*, &c. Quæ duæ auctoritates impreſſæ leguntur poſt finem Chronici Caſſinenſis. Accedit & oblatio ipſius Æquitij, ac Mauri filij eius, quæ reſeruatur in archiuo montis Caſſini, & in camerâ R.P. Abbatis M.S. cuius initium eſt. *Oblatio Æquitij, & Mauri filij eius de rebus ſuis in Campaniâ, & Apuliâ. In nomine Domini noſtri*, &c. Finis verò: *Ego Boetius Patritius & bis Conſul complens, & reddidi. quintadecimâ die menſis Iulij.*

S. Mauri Pater Æquitius, non Eutychius:

16. TERTVLLVS VERO PATRICIVS] De Patriciâ dignitate, qualis olim apud Gentiles Romanos, qualiſve penes Chriſtianos fuerit, vide poſt alios Baronium Notis ad Martyrologium Romanum, die 27. Auguſti. De Placidi oblatione, ita Gordianus in vita: *Tertullus Patricius cum optimatibus Romani imperij diuinæ Incarnationis anno vigeſimo ſecundo ac quingenteſimo ad Patrem ſanctiſſimum* BENEDICTVM *peruenit, vir excellentiſſimus, & Imperatoris in orbe Romano præcelſus ac ſingularis, purpurâ indutus, gemmis & auro radians, pedibus eius prouoluitur, vtque pro ſuis commiſſis Domini flagitaret clementiam, cùm lacrymis atque ſingultibus expoſcebat. Vir autem Domini* BENEDICTVS, *Patricij humilitatem aduertens, è terrâ eum leuauit, & de his quæ ad æternam vitam attinent, ſufficienter inſtruxit. Idem verò Patricius ſerui Domini doctrinâ delectatus, eo die obtulit Deo, & eidem Patri* BENEDICTO *Placidum filium ſuum ſeptennem nutriendum, & erudiendum ſecundum regularem normam inſtitutionis, ſicq; benedictione munitus ad vrbem reuerſus eſt.* Sic ibi.

Placidus S. Benedicto oblatus.

Sed quo Chriſti anno contigit, horum Sanctorum Iuuenum ad monaſticum habitum admiſſio, Baronius, Antonius Yepez, Siluester Maurolicus, Matthæus Lauretus, Conſtantinus Bellottus, & Simon Milletius eam referunt ad annum Chriſti 523. verùm probanda magis ſuperior Gordiani aſſertio, qui anno præcedenti, id vult contigiſſe, tum enim S. Placidus ſeptimum ætatis expleuerat annum: natus quippe dicitur anno 515. Idem ſimiliter probatur de S. Mauro, is enim 20. annis à Fauſto dicitur habitaſſe cùm S. BENEDICTO; totidem verò anni intercurrunt ab illo 522. vſque ad 542. Nam initio ſequentis anni 543. miſſus eſt in Galliam. Proinde Chriſtianus Maſſæus in Chronico, lib. 12. ait, S. Maurum annos natum duodecim monaſticè initiatum à S. BENEDICTO, cùm eſſet annorum quadraginta duorum, quod fuit anno Chriſti 522.

Et quo anno.

CAPVT IV.

DE CASTIGATIONE MONACHI VAGI.

CAPVT IV.

Monachus tempore orationis vagus,

IN vno autem ex eis monaſteriis, quæ circumquaque conſtruxerat, [1] quidam monachus erat, qui ad orationem ſtare non poterat: ſed mox vt ſe Fratres ad ſtudium orationis inclinabant, ipſe egrediebatur foras, & mente vagâ terrena aliqua & tranſitoria agebat. Cumque ab Abbate ſuo ſæpius fuiſſet admonitus, ad virum Dei deductus eſt, qui ipſe quoque ſtultitiam eius vehementer increpauit, & ad monaſterium reuerſus, vix duobus diebus viri Dei admonitionem tenuit. Nam die tertiâ ad vſum proprium reuerſus, vagari tempore orationis cœpit. Quod cùm ſeruo Dei ab eodem monaſterij patre quem conſtituerat, nuntiatum fuiſſet, dixit: Ego venio, eumque per memetipſum emendo. Cumque vir Dei veniſſet ad idem monaſterium, & [2] conſtitutâ horâ expletâ pſalmodiâ ſeſe Fratres in orationem dediſſent, aſpexit quod eumdem monachum qui in oratione manere non potuit, quidam niger puerulus per veſtimenti fim-

fimbriam foras traheret. Tunc eidem patri monaſterij Pompeiano nomine, & Mauro Dei famulo ſecretè dixit: Nunquid non aſpicitis quis eſt, qui iſtum monachum foras trahit? Qui reſpondentes dixerunt: Non. Quibus ait: Oremus vt vos etiam videatis, quem iſte monachus ſequitur. Cumque per biduum eſſet oratum, Maurus monachus vidit: Pompeianus verò eiuſdem monaſterij pater videre non potuit. Die igitur aliâ, expletâ oratione vir Dei oratorium egreſſus, ſtantem foris monachum reperit, quem pro cæcitate cordis ſui virgâ percuſſit: qui ex illo die nil perſuaſionis vlteriùs à nigro iam puerulo pertulit, ſed ad orationis ſtudium immobilis permanſit: ſicque antiquus hoſtis dominari non auſus eſt in eius cogitatione, ac ſi ipſe percuſſus fuiſſet ex verbere.

CAPVT IV. *quem diabolus abſtrahebat:*

Virgarum percuſſione ad Orationis ſtudium reducitur.

COMMENTARIVS.

1\. QVIDAM MONACHVS] Quo hic nomine appellaretur, neminem, qui expreſſerit, legi, præter Anacletum Siccum, qui lib. 1. de Eccleſiaſticâ Hymnodiâ cap. 16. aſſerit nominatum IVSTVM, ſed vnde id hauſerit, equidem ſcire velim. Suſpicari liceat, virum eruditum ex memoriâ non admodum fidâ id exaraſſe, & occurriſſe illi IVSTVM Monachum Monaſterij S. Gregorij, quem ipſe Dialogorum lib. 4. cap. 55. ſcribit in proprietatis vitium prolapſum.

2\. CONSTITVTA HORA EXPLETA PSALMODIA SESE FRATRES IN ORATIONEM DEDISSENT] Obſeruent Benedictini, ex hoc loco colligi, viguiſſe tempore S. BENEDICTI ſtudium orationis mentalis, ab officio diuino, & pſalmodiâ diſtinctam: Non enim ab hâc ſe vagus hic frater ſubducebat, quod facilè animaduerti potuiſſet: ſed ab eâ oratione, quæ, vt hîc dicitur, *expletâ fiebat pſalmodiâ, cùm ſe fratres in orationem darent*. Quod aliis verbis Gregorius antè dixerat: *Mox vt ſe fratres ad ſtudium orationis inclinabant*. Illud enim orandi ſtudium non vocalem, ſed mentalem orationem indicat. In hâc enim potiùs, quàm in illâ, mens hominis ſtudet pios elicere affectus. Sic quòd dicantur *ſe inclinaſſe*, id eſt, *genua flexiſſe*, (vt vertit Zacharias) idem mentaliter orandi ſtudium ſatis confirmat. Horæ enim Canonicæ ex præſcripto S. BENEDICTI potiſſimùm ſtando, vel ſedendo perſoluuntur, ita, vt raro admodum, & breuiſſima ſit genuflexio; ad aliquam ſcilicet Collectam, aut verſiculum, qui peculiarem hunc ritum requirat. Fuiſſe autem hanc orationem quotidianam, ex eo liquet, quod ſingulis diebus Errorem hunc, eiuſque præſentiam vel abſentiam diligenter admodum obſeruarent, quodque ſcribatur, *vix duobus diebus viri Dei admonitionem tenuiſſe, & die tertia rurſum cœpiſſe vagari*, quodque per aliquot dies notaretur à nigro puerulo foras trahi.

Mentalis oratio tempore S. Benedicti vſitata.

Quod autem dicitur, *Conſtitutâ horâ*, forſitan innuit integram horam huic orationi conſtitutam. Si enim breuior fuiſſet oratio, vix apparet, cur frater ille ſeram ſtudioſè vellet ſubducere.

Quanti verò hoc exercitium in Ordine noſtro tum fieret, & quàm per ſe præſtans ſit, ex hoc loco facilè edocemur. Non enim omnis boni oſor diabolus, toties & tanto molimine hunc ab oratione abſtraxiſſet, niſi magno eum priuare bono, hoc pacto arbitratus eſſet. Ipſa quoque diligentia Pompeiani, qui vagabundum hunc ſæpius admonuit, ad S. BENEDICTVM obiurgandum adduxit, & incorrigibilitatem eius S. Patri ſedulò indicauit, ſatis arguit, eum magni criminis inſtar hunc defectum habuiſſe. Atque ita etiam cenſuit S. BENEDICTVS; qui hâc ſolâ de cauſâ ad monaſterium venit, vt Monachum hunc ipſemet corrigeret. Nimirum, ſic grauitas ſceleris ementium & vendentium in templo inde colligitur, quòd ipſe Dei filius eos flagello eiecerit.

Et magni facta: id quod colligitur ex pœnâ, quæ huic Erroni inflicta.

Et verò, ſi diuerſarum correptionum regulas, quibus Ægyptij olim vſi ſunt Monachi, apud Caſſianum lib. 4. Inſtitut. cap. 16. expendamus, videbimus plagarum emendationem non niſi grauioribus adhibitam delictis. Atque ipſe S. P. BENEDICTVS cap. 23. & 28. correptionum gradus hos ſtatuit, vt primùm obiurgetur culpabilis, deinde excommunicetur, tertiò autem, *acrior ei accedat correctio, id eſt, vt verberum vindicta in eum procedat*. Et crediderim, hæc tum ergà eum ſeruata. Nam de correptione tam Abbatis, quàm S. BENEDICTI, ex ipſo textu liquet. Excommunicationem aliquando præceſſiſſe, ex præſcripto ordine non improbabiliter colligas: Aut ſi ea prætermiſſâ, perſonæ hoc exegerit qualitas, aut culpæ huius, vt apparet, enormitas. Ab hâc enim oratione, quæ expletâ fiebat pſalmodiâ, non videtur S. Pater aliquem voluiſſe abſoluere, vel vt illud labore aliquo compenſaretur, prout dixerat de lectione cap. 48. *Si quis verò ita negligens & deſidioſus fuerit, vt non velit, aut non poſſit meditari aut legere, iniungatur ei opus, quod faciat, & non vacet.* Vbi obiter notes, quod alibi nobis probatum fuſiùs, MEDITARI, non eſſe idem, quod mentali orationi aut contemplationi vacare, ſed ſtudere, ediſcere, legere.

Cæterùm vrget me hic locus, vt bonâ religioſi Lectoris veniâ, de neglectæ Orationis periculo & damno nonnihil diſſeramus, tantum enim illud eſt, vt ſi ritè expendatur, non poſſit non excitare tepidos ad ſolitum orationis ſtudium diligenter frequentandum. Prudenter ab Auguſtino in Pſal. 65. ſcriptum eſt: *Multi langueſcunt in orando, & in nouitate conuerſionis ſuæ feruenter orant, poſtea languidè, poſtea frigidè, poſtea negligenter, quaſi ſecuri ſint: vigilat hoſtis, dormis tu?* Quid autem ab Aduerſario hoc timendum ſit, exponit Chryſoſtomus homil. 1. de Oratione: *Non difficulter, inquit, te capient peſſimi dæmones, qui nos ſemper circumeunt, & occaſiones captant, ſi quem fortè Orationis munimento deſtitutum, de repente poſſint abripere.*

Quanto periculo negligatur oratio.

Digitized by Google

CAPVT IV.

Quodſi precibus nos munitos adſpexerint, extemplo reſilient. Haud ſecus quàm latrones & malefici militis excubantis gladium capiti ſuo imminentem conſpicati. Si autem orationis præſidio nudatum quempiam eſſe contigerit, ut raptum portabitur a dæmonibus, in ſcelera, in calamitates miſeri aſq́; deuoluetur. Chryſoſtomi verba exemplo confirmat Cantipratanus lib. 2. Apum cap. 32. *Vidi hominem,* inquit, *ſine comparatione ferè ſui temporis humilem, feruidum charitate, egenis beneficum, ſobrium ſupra modum, ergà afflictos pium, in corporis caſtigatione præcipuè aſſiduum, ab omnibus cogitationum ſpurcitiis alienum. Pro cœlebatu ergò & ſanctimonia ab omnibus honorabatur, quaſi ſanctus tamen terrâ inter homines habebatur. Hunc poſteà gradatim à rigore iuſtitiæ vidimus recedentem, & tantam ergà Deum ingratitudinem incurriſſe, vt Miſſarum ſolennia audire cõtemneret, & nullum in eo virtutis veſtigium remaneret: ſed omni labe pollutus, nullam prorſus luxuriam, nullum facinus abhorreret; & hoc, quia alas virtutis gratuitas vel naturalis,* ORATIONIBVS INSISTENDO *& lacrymis, non protexit, ſed viribus ſuis & ſanctitati confiſus eſt.*

Ochini apoſtaſia ex neglecta oratione.

Ex eodem hoc orationis neglectu profluxit miſerandus ille Bernardini Ochini caſus. Nam cum Ordinis Capucinorum eſſet Generalis, & orationem vſque adeò intermitteret, vt ad res diuinas prorſus nauſearet, à pleriſque hâc de cauſâ correptus fuit. Nam frater Albertus à Neapoli, vir ſummæ integritatis ac zeli, cùm illum neque ad horas Canonicas, neque ad *quotidianas orationes*, vt priùs conuenire videret, ingenuâ quâdam ſpiritus libertate ei dixit. Quid eſt Pater, quòd res diuinæ, atque adeò *oratio ipſa* (vt videtur) tibi nauſeam moueat? plurimis ſcandalo es: caue, ne te Religio euomat. Vti præmonuit, ita factum eſt, & in hæreſin tandem, & quæ eam conſequuntur mala præcipitatus eſt. Sed diuinâ miſeratione tandem reſipuit, vt pluribus referunt Annales Capucinorum, Auctore Zachariâ Bouerio, anno Chriſti. 1541. N. 21. & ſequentibus.

Fratris orationem intermittentis terribile exemplum.

Verùm infelicius nihil excogitari poteſt, quàm quod à Venerabili Bedâ hiſtoriæ Eccleſiaſt. gentis Anglorum lib. 5. cap. 15. relatum eſt. Narrat enim, fratrem in nobili quodam Monaſterio poſitum, ignobiliter vixiſſe. *Seruiebat enim ebrietati, cæteriſq́; vitæ remiſſioris illecebris; magiſq́; in officinâ ſuâ (erat enim fabrili arte ſingularis) die nocteq́; reſidere, quàm ad pſallendum, atque orandum in Eccleſiâ, audiendumq́; cum fratribus verbum vitæ concurrere conſueuerat. Vnde accidit illi (quod ſolent dicere quidam) quia, qui non vult Eccleſiæ ianuam ſponte humiliatus ingredi, neceſſe habet in ianuam inferni non ſponte damnatus introduci. Percuſſus enim languore, atque ad extrema perductus, vocauit fratres, & multùm mœrens ac damnato ſimilis cœpit narrare, quia videret inferos apertos, & ſatanam immerſum in profundum tartari. Caipham quoque cum cæteris, qui occiderunt Dominum, iuxta eum flammis vltricibus contraditum: in quorum viciniâ, inquit, heu miſero mihi, locum aſpicio æternæ perditionis eſſe præparatum.* Fruſtrà monitus à fratribus, deſperans exſpirauit, & *corpus eius in vltimis eſt monaſterij locis humatum: neque aliquis pro eo vel miſſas facere, vel pſalmos cantare, vel ſaltem orare præſumebat.* Hæc ibi. Vſque adeò verum eſt, quod citatâ anteà homiliâ dixit Chryſoſtomus: *Qui Deum non orat, neque diuinâ conuerſatione indeſinenter perfrui concupiſcit, mortuus eſt, & exanimis & expers ſapientiæ. Quemadmodum enim corpus hoc noſtrum abſente animâ mortuum eſt, & fœtidum; ita quoque anima, ſi ſemetipſam ad orationem non exſuſcitet, mortua eſt & miſera & olida.*

Concludamus proinde notationem hanc magni Baſilij monito, qui ſermone de rerum abdicatione, ita ait: *Caue diligenter, ne cogitationi illi animum aſſentiare, quæ ab orationis canone nondum peracto auellere te ſtudeat. Habent enim morem hunc dæmones, vt faciendæ orationis temporibus, per ſpecioſam aliquam laudabilis cauſæ ſimulationem nobis auctores ſint, vt ab eâ nos ſubducamus, vt quam ſalutem nobis afferre intelligunt, ab eâ nos probabiliter abducant.*

Vbi hæc cuſſio c- gerit.

3. VIRGA PERCVSSIT]. Yepez in Chronico, hanc Monachi caſtigationem factam vult in Monaſterio S. Michaëlis, quod tertium eſt inter duodecim, iuxtà eius calculum. Simon verò Milletius, dum loca illa viſitaret, ait ſibi dictum à Magiſtro Nouitiorum S. Scholaſticæ, contigiſſe hanc in S. Hieronymi cœnobio; ſed Lector eligat, quam maluerit opinionem. Ex hâc verò Monachi caſtigatione, Gratianus diſt. 45. Cap. *Cum Beatus*, colligit licitum eſſe verberibus aliquando in ſubditos animaduertere.

Flagellorum remedium efficax.

Efficax hoc S. BENEDICTI contra diaboli verſutias remedium, alios quoque incitauit, vt in ſimili caſu idem experirentur. Refert enim Petrus Damiani in vitâ S. Dominici Loricati, fratrem quendam, qui ſæpè vagabundus egredi de cellâ tentauerat, à Joanne Priore Eremi correptum, cùm ſexies vapulaſſet, & ſingulis vicibus ſuperbum quid reſpondiſſet; ſeptimâ vice flagellatum, cùm ſe cœpiſſet induere, clarâ voce clamaſſe: *Ecce diabolus abiit, meq́; nexibus, quibus aſtringebar effractis, liberum reliquit. Iamiam Domino ac Magiſtro meo libenter obtempero, eiuſq́; me ſubdendum legibus per omnia repromitto.*

Aliquot exempla.

Sed illuſtre prorſus eſt, quod in vitâ S. Dominici, lib. 3. cap. 2. à Theodorico proditum legitur: *Quidam frater ex iis, quos Conuerſos vocant, tum deprehenſus fuit vilem pannum abſque Superioris permiſſu accepiſſe. Eum magnus Pater Reginaldus acriter in fratrum conuentu caſtigauit, & pannum coram fratribus exuſſit. Sed miſero illo murmurante, nec ſuam culpam agnoſcente, neque ad pœnitentiam ſe ſubmittere volente, vir Dei Reginaldus præcepit fratribus, vt eum ad virgarum accipiẽdam caſtigationem mox aptarent: et elatiſq́; in cælum luminibus cum lacrymis ait: Domine Ieſu Chriſte, qui famulo tuo* BENEDICTO *eam præſtitiſti virtutem, vt a Monacho ſuo* virgarum ictibus pelleret dæmonem: *da quæſumus, vt huius caſtigationis vi, ab anima fratris huius dæmonis tentatio profligetur. Cecidit autem vir ſanctus tam ſeuere illum fratrem, vt eius plagis fratres ad lacrymas prouocarentur; neque fruſtra. Nam compunctus animo frater, lacrymans dixit: Gratias tibi ago, Pater, nam reuera a me diabolum expuliſti. Perſpicuè enim ſenſi, a renibus meis ſerpentem exire: Is frater poſteà proficiens, bonus & humilis effectus eſt.*

Alius frater iam fugam meditans, deprehenſus, coram magno Patre Reginaldo, Bononiæ in domum Capitularem adductus eſt. Fatebatur autem culpam ſuam, & ad virgarum excipiendos ictus ſe humiliabat. Porrò vir Dei grauiter illum cædens, ait: Abſcede ſatan. Verſuſq́; ſe ad fratres: Orate, inquit, fratres: ſimul & precibus & verberibus volens abigere dæmonem. Cumq́; diu ſic faceret, exclamauit frater: Audi me Pater. Et ille: Quid vis, inquit, fili? Reſpondit ille: Planè iam receſſit diabolus, & ego tibi ſtabilitatem promitto. Lætabantur fratres, & ille permanſit in arrepto inſtituto conſtans.

C A-

CAPVT V.

CAPVT V.

DE FONTE IN VERTICE MONTIS VIRI DEI ORATIONE PRODVCTO.

EX his autem monaſteriis, quæ in eodem loco conſtruxerat, tria ſurſum in rupibus montis erant, & valdè erat fratribus laborioſum, quòd ſemper ad lacum oportebat deſcendere, vt aquam haurire debuiſſent: maximè quia è deuexo montis latere erat graue deſcendentibus in timore periculum. Tunc collecti fratres ex eiſdem tribus monaſteriis, ad Dei famulum BENEDICTVM venerunt, dicentes: Laborioſum nobis eſt propter aquam quotidie vſque ad lacum deſcendere, & idcirco neceſſe eſt, ex eodem loco monaſteria mutari. Quos blandè conſolans dimiſit, & nocte eâdem cum paruo puerulo nomine Placido, cuius ſuperiùs memoriam feci, eiuſdem montis rupem aſcendit, ibique diutiùs orauit. Et oratione completâ tres petras in loco eodem pro ſigno poſuit, atque ad ſuum, cunctis illis neſcientibus, monaſterium rediit. Cumque die aliâ ad eum pro neceſſitate aquæ prædicti fratres rediiſſent, dixit: Ite, & rupem illam, in quâ tres ſuper inuicem poſitas petras inueneritis, in modicum cauate: valet enim Omnipotens Deus etiam in illo montis cacumine aquam producere, vt vobis laborem tanti itineris dignetur auferre. Qui euntes [1] rupem montis, quam BENEDICTVS prædixerat, iam ſudantem inuenerunt. Cumque in eâ concauum locum feciſſent, ſtatim aquâ repletus eſt: quæ tam ſufficienter emanauit, vt nunc vſque vbertim defluat, atque ab illo montis cacumine vſque ad inferiora deriuetur.

S. BENEDICTI oratione fons è rupe manat.

COMMENTARIVS.

1. RVPEM MONTIS SVDANTEM INVENERVNT] Contigit hoc miraculum in ſexto è duodecim Monaſteriis, S. Joanni ſacro, vbi hodieque extat fons ille, S. BENEDICTI precibus è rupe eductus, eodemque loci nunc ſacellum eſt, cum cellulâ quadam, quam Eremita habitum S. Franciſci deferens incolit, vocaturque hoc ſacellum à Monachis S. Scholaſticæ, *S. Ioannus ab Aquâ*, vt teſtatur Simon Milletius.

Vbi hoc miraculum contigerit.

Vt porrò Legiſlator noſter BENEDICTVS, magnum illum & antiquum Legiſlatorem Moyſem hoc facto imitatus eſt; ita eumdem ſecutus eſt S. Cuthbertus, Bedâ teſte, qui in vitâ eius, cap. 19. ſic ait: *Venerabilis Chriſti famulus Cuthbertus in duobus miraculis duorum Patrum eſt facta ſecutus: in aquâ videlicet elicitâ de rupe, factum B. P. BENEDICTI, qui idem penè, & eodem modo legitur feciſſe miraculum; ſed idcirco vberius, quia plures erant, qui aquæ inopia laborarent*, &c.

CAPVT VI.

DE REIVNCTIONE FERRI CVM MANVBRIO.

CAPVT VI.

ALIO quoque tempore [1] Gothus quidam pauper ſpiritu, ad conuerſionem venit: quem Dei vir BENEDICTVS libentiſſimè ſuſcepit. Quadam verò die ei dare ferramentum iuſſit, quod ad falcis ſimilitudinem [2] falcaſtrum vocatur, vt de loco quodam vepres abſcinderet, quatenus illic hortus fieri deberet. Locus autem ipſe quem mundandum Gothus ſuſceperat, ſuper ipſam laci ripam iacebat. Cumque Gothus idem denſitatem veprium totius virtutis annisû ſuccideret, ferrum de manubrio proſiliens in lacum cecidit, vbi

CAPVT VI. ſcilicet tanta erat aquarum profunditas, vt ſpes requirendi ferramenti nulla iam eſſet. Itaque ferro perdito, tremebundus [3] ad Maurum monachum cucurrit Gothus damnum quod fecerat nuntiauit, & reatus ſui egit pœnitentiam. Quod Maurus quoque monachus mox BENEDICTO famulo Dei curauit indicare. Vir igitur Domini BENEDICTVS hæc audiens, acceſſit ad lacum: tulit de manu Gothi manubrium, & miſit in lacum: & mox ferrum de profundo rediit, atque in manubrium intrauit. Qui ſtatim ferramentum Gotho reddidit dicens: Ecce labora, & noli contriſtari.

Ferrum ex aqua profundo manubrio reiunctum.

COMMENTARIVS.

1. GOTHVS] Gothus hic receptus eſt à S. BENEDICTO in Monaſterio S. Clementis, vt aſſerit Yepez. Videas autem hîc, S. Patrem indifferenter iuxtà Regulam ſuam admiſiſſe pauperes, & diuites, Italos, & exteros, dummodò reuerà Deum quærerent, & monaſtico ſtatui vtiles fore iudicarentur.

S. BENEDICTVS ad religionem, admiſit quoſlibet capaces.

2. FALCASTRVM] Tela Cothorum (inquit Sauaro notis ad Sidonij epiſt. 20. lib. 4.) falcata erant & vncata. Statius Achilleid. 2. ſub finem:

Quo Mageta ſua Gaſa cuent, quo turbine ceſtum.
Sauromata, falcemque *Getes*

Falcaſtrum quid.

Gilda Sapiens de excid. Britan. initio, vocat *vnciniata tela*, *Runcinum Gothicum*. Papias: *Runcones ſunt quibus vepres ſecantur; hi & FALCASTRIA, à ſimilitudine falcis dicuntur.* Iſidorus lib. 20. Origin. cap. 14. *Falcaſtrum à ſimilitudine falcis vocatum. Eſt autem ferramentum curuum cum manubrio longo, ad denſitatem veprium ſuccidendam. Hi & Runcones dicti, quibus vepres ſecantur, à runcando dicti.*

3. AD MAVRVM MONACHVM CVCVRRIT GOTHVS: DAMNVM QVOD FECERAT NVNTIAVIT, ET REATVS SVI EGIT POENITENTIAM.] Videas hîc, Gothum hunc accuratè obſeruaſſe, quod poſteà S. BENEDICTVS in Regulâ, capite 46. præſcripſit: vt qui aliquid fregerit, aut perdiderit continuò ante Abbatem, vel Congregationem vltrò ſatisfaciat, & prodat delictum ſuum. Iiſdem proinde viuebant moribus & legibus in Sublacenſibus Monaſteriis, quas poſteà in Caſſino S. Pater ſcripto commiſit.

Cùm autem ad S. Maurum, damnum hoc Gothus retulerit, & pœnitentiam egerit; conſequens inde videtur, cum iam tum monaſterij Præpoſitum, ſiue Priorem clauſtralem extitiſſe. Fauſtus enim in vitâ S. Mauri ait, eum imperio ſanctiſſimi P. BENEDICTI, Præpoſiti, ac totius Cœnobij Procuratoris & Adminiſtratoris officio functum fuiſſe. Quod etſi de Caſſinenſi Monaſterio dictũ conſtet: exiſtimauerim, tamen, idem munus eum in Sublaco obiuiſſe. Cur enim hunc Gothus acceſſiſſet? cur apud eum reatus ſui egiſſet pœnitentiam? & quidem antequam res ipſa Abbati, S. BENEDICTO denuntiata eſſet nisi quod poſt illum B. Maurus eſſet Superior? Neque obſtat infirmior ætas, cùm octodecim vixdum impleſſet annos. Voluit enim Legiſlator noſter Regulæ cap. 64. *Vt in omnibus omninò locis ætas non diſcernatur in ordine, nec præiudicet: quia Samuel & Daniel pueri Presbyteros iudicauerunt.* De quibus Ignatius Martyr Epiſt. 3. ait: Samuelem *fuiſſe paruum puellum, cum nonagenarium Heli redarguit: Danielem duodecim annos natum, ſenes calumniatores, & alienæ pulchritudinis appetitores conuiciſſe. Additq́, Salomonem anno ætatis ſuo duodecimo regnum adeptum, terribile illud & ad iudicandum arduum de mulieribus pro filiis iudicium feciſſe. Ioſiam rerum potitum ætatis anno octauo, aras & templa ſubuertiſſe, & lucos ſuccendiſſe.* Quamuis autem de horum ætate aliter alij ſentiant, placuit tamen huc adferre, quod ex iis S. Ignatius probet iuniorem Epiſcopum, ob ætatem non contemnendum. Quæ item S. BENEDICTI mens eſt, qui & Decanos vult eligi, *non per ordinẽ, ſed ſecundum vitæ meritum, & ſapientiæ doctrinam.* Fuiſſe autem eminentis ſanctitatis & ſcientiæ S. Maurum, teſtis eſt ipſe S. BENEDICTVS, qui, vt Fauſtus ait in vitâ, *Plerumq́, in conuentu fratrum ſuppreſſo eius nomine, quaſi de alio loquebatur, iunioribus & negligentioribus illum proponens ſequendum. Vidimus, aiebat, noſtrâ ætate quendam ſtrenuiſſimæ nobilitatis iuuenem, infrà annos adoleſcentiæ, ita omnis monaſticæ religionis ſubitò arripuiſſe perfectionem, vt alicui ex prioribus ſimilis imò æqualis per omnia digniſſimè iudicetur.* Quid mirum igitur, ſi hic talis, ac tantus, in principio præſertim ordinis, reliquis præponeretur.

S. Maurus Prior clauſtralis in Sublaco.

In electione ad officia non ætas, ſed maturitas attendenda.

Et verò, ſignificaſſe id videtur Gregorius, cùm ſuprà tertio capite dixerit: *E quibus Maurus iunior, cùm bonis polleret moribus, Magiſtri adiutor cœpit exiſtere*, in monaſterij, ſcilicet, regimine. Neque illud IVNIOR comparatiuè accipiendum, quaſi ſenſus ſit, Maurus iunior Placido. Conſtat enim eum quinquennio Placido fuiſſe ſeniorem. abſolutè proinde IVNIOR, id eſt, cùm adhuc eſſet iuuenis. Accedat his etiam alia coniectura: Gregorius cap. 8. de eodem hoc Mauro, tanquam de Superiore loqui videtur, cùm de morte Florentij agens, ait: *Quod viri Dei diſcipulus Maurus venerabili Patri* BENEDICTO, *qui adhuc à loco eodem vix decem milliaribus aberat, æſtimauit eſſe nuntiandum, dicens: Reuertere, &c.* Nam ſi alius à S. Mauro fuiſſet Superior, illius fuiſſet hæc S. Patri denuntiare, aut ſanè ab eo Maurus licentiam & benedictionem petiuiſſet: vt eum feciſſe Gregorius ſcribit, cum mandato S. BENEDICTI, Placidum aquis eduxit. Neque enim veriſimile videtur, ad decem milliaria S. Maurum è monaſterio egreſſurum ſine licentia, ſi aliquem habuiſſet Superiorem.

Quin & illa verba: *Maurus æſtimauit eſſe nuntiandum, dicens: Reuertere*, auctoritatem in eo Præpoſiti indicant; alioqui dicendum fuiſſet, Præpoſitus noſter, hæc nuntiari iuſſit, & dicit: *Reuertere.*

Quæ quidem opinio non tam mira videri debet, cùm legamus S. BENEDICTVM in Siciliam S. Placidum, cùm annorum tantùm eſſet viginti vnius miſiſſe: qui exſtructo ibidem monaſterio, collectiſque Monachis, iiſdem Abbas præfuit.

Alij in iuuenili ætate prælatura admoti.

Sed & minus mirabitur, qui conſiderauerit Timotheum

mothcum à S. Paulo anno ætatis 23. vt vult Hugo Cardinalis, Epheſinum Epiſcopum ordinatum, cui Apoſtolus ſcribit 1. Timoth. 4. 12. *Nemo adoleſcentiam tuam contemnat.* Illyricus Epiſcopus aſcitus in Clerum anno ætatis decimo quinto, Diaconus factus anno decimo octauo, creatus Epiſcopus anno vigeſimo, vt narrat Nicephorus lib. 3. cap. 29. S. Sequanus Leuiticam adeptus dignitatem annos ferè quindecim natus, quinquennio poſteà ad presbyteratum peruenit. Theodorus Siceorum Archimandrita, factus eſt Preſbyter à Theodoſio Epiſcopo Anaſtaſiopoleos. annos tantum decem & octo natus. Remigius Rhemenſem adminiſtrauit Epiſcopatum anno vigeſimo ſecundo, vt teſtatur Flodoardus lib. 1. hiſtor. Rhemen. cap. 11. Clemens Ancyranus anno decimo octauo Presbyter, vigeſimo autem factus eſt Epiſcopus, vt Auctor eſt Metaphraſtes, & S. Carolus Borromæus anno 23. Cardinalis, & inde Archiepiſcopus Mediolanenſis creatus eſt.

Verùm, vt benè monet Bernardus Epiſt. 42. *Sicubi huiuſcemodi* PVER-SENEX *promotus inuenitur, opus Dei eſt, his qui tales non ſunt mirandum, non imitandum.* Idemque in ſimili cauſa, de S Malachia ait: *Ego verò illud nec in Sancto redarguendum, nec vſurpandum conſulo ei, qui ſanctus non fuerit.* Triplex porò cauſa inueniri poteſt, cur hi tales adeò præmaturè fuerint ordinati. Prima, Ordinatoris zelus & voluntas. Secunda, eximiæ ſanctitatis in ordinato meritum. Tertia, Eccleſiæ neceſſitas, ſiue idonearum perſonarum raritas vel defectus. Quæ omnes in S. Mauro locum habere potuerunt. Fuiſſe autem S. Maurum, antequam in Gallias abiret (vt hoc velut in anteceſſum dicamus) Præpoſitum ſiue Priorem Clauſtralem, certum omninò eſt, nam Epiſtola Gordiani de obitu S. Placidi, S. Mauro inſcripta, ſic habet: *Dominico Leuitæ Mauro, Caſſinenſis Cœnobij Præpoſito, & ſanctis fratribus Feliciſſimo, Honorato, Peregrino,* &c. Maurus verò reſpondens, ſe *Caſſinenſium fratrum Miniſtrum* vocat *indignum,* vt habetur ad calcem Chronici Caſſinenſis. Quamuis autem Cardinalis Baronius Tom. 7 ad annum Chriſti 541. epiſtolis, quæ in Appendice Caſſinenſis Chronici recitantur, dicat,

Triplex ratio aliquem præmaturè promouendi.

S. Maurus Caſſini Prior Clauſtralis.

nullam ineſſe cohærentiam, crediderim tamen de S. Mauri Præpoſitura ſiue Prioratu non eſſe ambigendum. Nam & Ordericus Vitalis Eccleſiaſt. hiſt. lib. 8. ad annum Chriſti 1094. refert Monachos S. Roberto dixiſſe: *B. P.* BENEDICTVS, *vt nobis omnibus euidenter pateſcit, B. Maurum Monaſterij ſui Priorem quem à pueritia nutrierat, in Galliam miſit.*

CAPVT VI.

Cæterùm miraculo huic, quod viuus Patriarcha noſter dedit, ſubiiciamus aliud non abſimile, ab eodem poſt mortem patratum. Narrat illud Leo Oſtienſis lib. 2. Chronici Caſſinenſis cap. 63. hoc modo: *Tunc temporis conſtructa eſt à fratribus huius Monaſterij intra Caietæ mœnia Eccleſia, in honorem B. Virginis Chriſti Scholaſticæ, iuxta veterem, quæ ibi fuerat eiuſdem nominis Eccleſiam. Quæ dudum illis à bonæ memoriæ Stephano ipſius Ciuitatis Epiſcopo idcircò fuerat benignè conceſſa, vt ſi quando Monaſterij fratres illuc emendi aliquid cauſâ diuerterent, propriâ illic ſede, hoſpitioq; fruerentur. Ibi quale, quantumcunque miraculum B.* BENEDICTI *meritis effecerit Deus, pro illius gloriâ tacendum non eſt. Nam die quadam, cùm aliquis ex operariis de monte, qui mari proximus imminet, ſaxa, quibus eccleſiæ ipſius parietes conſtruerentur, excideret: ſubitò ferrum, quo lapides ſummâ virtute cædebat manubrio lapſum, in maris voraginem decidit. Hoc fratres eo cui contigerat referente comperto, alium pro illo malleum, quo cœpto inſtaret operi, fieri continuo decernunt. Cùm repentè vnus ex illis fide feruentior, nequaquam ita fiat, inquit, ſed omnes ſimul ad locum, vbi ferrum decidit, fiducialiter accedamus: manubrioq; in aquam miſſo, miraculum quod in Gothi falcaſtro* BENEDICTVS *Pater exhibuit, per eumdem Patrem, & in malleo fieri plena fide ſperemus. Quid plura? placuit omnibus diuinitus inſpiratum conſilium: atque ad mare deſcendentes omnes, conſcensâ nauiculâ ſinumq; girantes ad locum, quo ferrum deciderat, veniunt. Quo in loco licet immenſum aquarum profundum ineſſe conſpicerent: nihil tamen Deo impoſſibile eſſe fideliter credentes, ac de Patris* BENEDICTI *meritis præſumentes conſtanter in mare manubrium mittunt; moxq; diuino imperio ferrum ad manubrium ex profundo reuerſum, non abſque ſumma omnium admiratione recipiunt.*

Simile miraculum ferri è profundo ad manubrium aſcendentis.

CAPVT VII.

DE AMBVLATIONE MAVRI SVPER AQVAM.

QVADAM verò die, dum idem venerabilis BENEDICTVS in cellâ conſiſteret, prædictus Placidus puer ſancti viri monachus ad hauriendam de lacu aquam egreſſus eſt: [1] qui vas, quod tenuerat, in aquam incautè ſubmittens, ipſe quoque cadendo ſecutus eſt. Quem mox vnda rapuit, & penè ad vnius ſagittæ curſum eum à terra introrſum traxit. Vir autem Dei [2] intrà cellam poſitus, hoc protinus agnouit, & Maurum feſtinè vocauit, dicens: Frater Maure, curre, quia puer ille qui ad hauriendum aquam perrexerat, in lacum cecidit: iamque eum longiùs vnda trahit. Res mira, & [3] poſt Petrum Apoſtolum inuiſitata. Benedictione etenim poſtulatâ atque perceptâ, ad patris ſui imperium concitus perrexit Maurus. Itaque vſque ad eum locum, quo ab vndâ deducebatur puer, per terram ſe ire exiſtimans, ſuper aquam cucurrit, eumque [4] per capillos tenens curſu rapido rediit. Qui mox, vt terram tetigit, ad ſe reuerſus

CAPVT VII.

S. Maurus Placidum in aquas lapſum, ſuper eas currendo eduxit.

CAPVT VII.

reuerſus poſt tergum reſpexit, & quia ſuper aquas cucurriſſet, agnouit, & quod præſumere non potuiſſet vt fieret, miratus extremuit factum. Reuerſus itaque ad patrem rem geſtam retulit. Vir autem venerabilis BENEDICTVS hoc non ſuis meritis, ſed illius obedientiæ deputare cœpit. At è contrà Maurus pro ſolo eius imperio factum dicebat: ſeque conſcium in illâ virtute non eſſe, quam neſcius feciſſet. [5] In hac itaque mutuâ humilitatis & amicâ contentione, acceſſit arbiter puer, qui ereptus eſt, nam dicebat: Ego cum ex aquâ traherer, ſuper caput meum [6] melotem abbatis videbam, atque [7] ipſum me ex aquis educere conſiderabam.

PETRVS.

Magna ſunt valdè, quæ narras, & multorum ædificationi profutura: ego autem boni viri miracula, quò plus bibo, eò plus ſitio.

COMMENTARIVS.

1. VAS QVOD TENVERAT IN AQVAM INCAVTE SVBMITTENS.] Paulò planius iſta vertit Zacharias. *Vas*, inquit, *in quo aquam haurire volebat, ex manu ſuâ cadens aqua impetu tollebatur. Volens autem frater amphoram ex aquâ reducere, & ipſe lapſus cecidit in aquâ.*

S. BENEDICTVS Placidum in aquas lapſum, diuinitus cognoſcit.

2. INTRA CELLAM POSITVS HOC PROTINVS AGNOVIT] Gordianus in vitâ S. Placidi, diuinâ id reuelatione S. Patrem aſſerit agnouiſſe. *Mox*, inquit, *vt ſanctus in aquam Placidus cecidit, euentum rei Spiritus ſanctus, qui in ſanctorum cordibus principaliter obtinet locum,* BENEDICTO *Patri ſanctiſſimo reuelauit.*

Plures ante S. Maurum ſuper aquas deambularunt.

3. POST PETRVM APOSTOLVM INVSITATA.] Hiſtoricâ diſquiſitione dignum videtur, num aliqui ante S. Maurum Principis Apoſtolorum miraculum ſint imitati? Equidem tales aliquot hiſtoriæ nobis produnt. Nazarium enim & Celſum, ſuper vndas ambulaſſe, cùm in mari proiecti eſſent, refert Marulus lib. 3. cap. 3. Patroclus item Martyr, qui anno Chriſti 275. paſſus, flumen tranſiit illæſus, vt habet Surius 21. Januarij. Glorioſa Charitiae anno 308. lap. de collo eius alligato, demerſa in profundum maris, & per aquas tanquam per terram ſolidam incedens ad littus peruenit. Sur. 5. Octob. Quirinus Martyr, Prudentio & Euſebio in Chronic. Auctoribus, anno 314. alligatus ad ſaxum, demerſuſque in flumen enatauit; & placidè ſuper aquas ambulauit, ſuſtinentibus ſaxum ſe temibuſque vndis. Blaſius Sebaſte Epiſcopus anno 316. in lacum miſſus, ſiccis plantis tanquam ſuper aridam deambulauit. Sub pedibus Beſarionis Abbatis, aqua ſolidata legitur in vit. Patrum lib. 6. libell. 2. num. 2. cuius & meminit Ruffinus lib. 3. num. 122. & aliàs aliquoties. S. Patritius Hybernorum Apoſtolus, qui deceſſit anno 493. flumen magnum & intranſuadabile, cùm deeſſet nauigium, factâ oratione diuiſit. & liberum ſibi ſeque ſequentibus exhibuit tranſitum. Ita Iocelinus vitæ eius ſcriptor cap. 90. Sed & Maria Ægyptiaca (quæ circa annum Domini 520. claruit) edito crucis ſigno, vt refert Sophronius in vitâ, ſuper Iordanis fluctus ambulauit.

Quomodo ergo, poſt S. Petrum. res inuſitata.

Plures ergo ante S. Maurum ſicco veſtigio flumina tranſmiſerunt, ſed Gregorius dixerit rem poſt Petrum inuſitatam, veluti raram, & paſſim non ita vſitatam: & fortaſsè hæc aliorum per mare itinera ipſum latuerint, vt verè exiſtimauerit S. Maurum primum poſt Petrum aquis inambulaſſe.

Communicata verò hæc prærogatiua pluribus Sanctis poſt S. Maurum, quorum catalogum texit Arnoldus Rayſſius in Theſauro ſanctarum reliquiarum Belgij, agens de Eccleſiâ S. Aldegundis; quæ & ipſa Sabim fluuium ſiccis plantis pertranſiuit. Præter hanc autem & S. Maurum, id Ordinis noſtri Sanctis datum, nimirum Forannano, Wolfango, Byrino, Liuino Epiſcopis; Winwaloco & Odiloni Abbatibus, Auſtreberthæ Abbatiſſæ, Franciſcæ Romanæ viduæ.

Cæterùm, cum Auguſtinus ſcribens in pſal. 39. ſpiritualem virum, *cuius eſt nomen Domini ſpes eius, & non reſpexit in vanitates & inſanias falſas*, moneat reſpicere mirabilia Domini, deſpicere theatra & funambulos, magis autem reſpicere *Petrum*, vt loquitur *Mariambulum*, nonnihil nos hoc ſpectaculo detinebimus, & duas circà illud expendemus quæſtiones. Quarum

Prior eſt: Quo modo vel S. Petrus, vel S. Maurus aliique ſuper aquas ambulauerint? Caluinus (vt annotat Joannes Bence in cap. 14. Matthæi) ſtultitiam vocat quòd Petrus crediderit poſſe ſe, iubente Chriſto, ſuper aquas ambulare, & hanc Chriſtum arguere experientiâ ipsâ, cùm in mediis fluctibus mergeretur. Hieronymus autem ex hoc probat contra Manichæos, Chriſtum verum, non phantaſticum habuiſſe corpus; quia Petrus, qui verum habebat corpus, ſuper aquas ambulauit. Quod autem propoſitam ſpectat quæſtionem, duos ſoluendi modos ſuggerit Auctor de Mirabilibus ſacræ Scripturæ, (quem Auguſtinum eſſe, optimè negat S. Thomas 3. p. q. 45. a. 3. ad 2.) is autem lib. 3. cap. 8. ita diſſerit. *Quæri poteſt vtrum Domini, & Petri corporum leuigata eſt natura, vt illa aqua ſuſtineret? an aquæ ſubſtantia ſolidata eſt, vt corpora humana fulcire poſſet? Quamuis ergo vtrumq; hoc faceret, non contra naturam Domino præcipiente eſſet, ſi aut aquam ſolidaret, aut humanam Domini iuſſio carnem leuigaret, præſertim cùm reſurrectionis corpora in tantum leuigabit, vt non ſolùm craſsâ aquâ, ſed etiam nubibus & aere ſuſtineantur, vt Apoſtolus ait: Rapiemur ad occurrendum Chriſto in aera. Aliter ſi aquæ naturam ſolidatam eſſe quiſpiam elegerit; quoniam aqua terrenam habet craſſitudinem, vt cùm ſe gelu perſtrinxerit, in duriorem quam terra ipſius ſoliditatem rigeat, & multitudinem ſuſtinere valeat, & poſteà calida aura reſoluat. Vel certè, ſi liquidas vndas non perſtrinxerit, natura quæ aquis inſerta eſt ligna quam-*

Quo pacto aquis inambulari poſſit.

quamuis grandia, & cæterorum animalium corpora, & naues liburnicas ſupernatantes ſuſtinere conſueſcit. Illa ſoliditas Domino imperante facta. Sic ille. Alphonſus verò Salmeron tom. 6. tract. 28. neutrum horum approbat. *Non habuit*, inquit, *Petrus, agilitatis dotem: quia non erat anima beatus: & bis illam habuiſſet, ſcilicet ante & poſt merſionem. Nec aquæ ſolidatæ ſunt, quia fluctus timebat.* Tertium ergò aſſignans modum, ait, Deum corpus graue ſuſtinuiſſe, & grauitate ſuâ naturale ſuſpendiſſe, ſicut Angelus Habacuc ferebat per aerem minus ſolidum. Idem ait Abulenſis in c. 14. Matth. q. 172.

An maius calcaſſe aquas, quam diuiſas ſicco pede pertranſire.

Poſterior quæſtio eſt: Vtrum maius cenſendum, ambulare ſuper aquas; an diuidi aquas, vt per medium ſicci aluei liceat tranſire, prout factum eſt in tranſitu maris rubri Exod. 14. & Jordanis ſub Joſue, Heliâ & Eliſæo? Prius illud nonnullis excellentius videtur: nam in poſteriori aquæ tantùm cohibitæ ſunt ne fluerent, vnde etiam iumenta rubrum tranſibant mare. Huius ſententiæ eſt Ambroſius, ſerm. 47. de fide Petri, cuius hæc verba: *Legimus in veteri teſtamento filios Iſraël per mare rubrum ſiccis itineribus ambulaſſe, & ad ſecuritatem gradientium, ne laberetur vnda in ſoliditatem quandam etiam fuiſſe mutatam. Quanto hoc meliùs, vbi ambulante Petro nec mutatur vnda, nec labitur, nec ſolidatur aqua, nec refugit. Melius eſt, vbi eadem vnda, quæ fluctuat & ſuſtentat, vbi idem gurges, qui mergitur & famulatur. Illic vt portetur per mare populus Iſrael, meatum ſuum natura perdidit, hic portatur in aquis Petrus, curſum ſuum fluenta non perdunt.*

Denique ingenioſè & piè à S. Bernardo in declamat. obſeruatum. Iſraëlitas Ægyptiorum ſpoliis prægrauatos, non potuiſſe ſuper vndas ambulare: Petrum verò, qui omnia reliquerat, & Chriſtum fuerat ſecutus, adeò fuiſſe leuem & expeditum, vt ſuper aquarum fluenta Domini gratiâ deambularet. *Nimirum*, inquit, *longè aliud eſt in luto aquarum multarum dimiſſi fundo maris iter carpere, terrena licitè poſſidendo: aliud ipſam quoque nouis greſſibus vndam calcare omnia relinquendo. Sed tempori gratiæ prærogatiua hæc debebatur: Petro nouum iter, & nouus typus itineris ſeruabatur.*

Quomodo per capillos Placidus ereptus.

4. Per capillos tenens.] Quæret fortaſſè aliquis, quomodo per capillos educi Placidus potuerit, ſi, prout nunc fit Monachis, in coronam fuerat attonſus. Quidam enim hinc arbitrantur, tempore S. Benedicti monachos non geſtaſſe coronam, è quorum numero eſt Arcbangelus Haſtiuillius, qui hiſtoriæ ſuæ Camaldulenſis lib. 2. cap. 1. ait: *Vnde fit, vt* Benedictus *in Regulâ de illâ (tonſurâ) nullam mentionem faciat: & Maurus per capillos ex aquis Placidum extrahat. Neque beatus Romualdus aliquando raſurâ vſus eſt: cùm ſcriptum ſit cap. 52. ſuæ hiſtoriæ: quia nouaculam numquam in ſuum caput patiebatur aſcendere, ſed ipſe ſibi ſolebat excrementa capillorum, & barbæ forcipibus attondere.* Sed facilis eſt reſponſio: Vſum coronæ S. Benedicto fuiſſe cognitum, atque etiam vſurpatum. Primo enim Regulæ capite, de Sarabaitis ait: quod *mentiri Deo per tonſuram noſcantur*, vt ita ſcilicet bonis, qui in coronam erant attonſi, non viderentur diſſimiles, à quorum tamen moribus diſtabant plurimum. Caruit tamen Placidus coronâ, quod etiamnum puer eſſet, & necdum fortè profeſſus. Voluit autem Benedictus non mutari ſæcularem habitum, niſi emiſſâ profeſſione, nam poſt omnes profeſſionis ritus, poſtremò præſcribit cap. 58. *Mox ergo in Oratorio exuatur rebus propriis quibus veſtitus eſt, & induatur rebus Monaſterij.* Atque eadem ratio eſt de coronâ. Nam S. Gregorius Fortunato Epiſcopo Neapolitano lib. 8. epiſt. 23. ita ſcribit: *Monaſteriis omnibus fraternitas veſtra diſtrictiùs interdicat, vt eos quos ad conuertendum ſuſceperint, priuſquàm biennium in conuerſatione compleant, nullo modo audeant tonſurare. Sed hoc ſpatio, vita, moreſque, eorum ſollicitè comprobentur.* Hæc Gregorius. Exemplum autem S. Romualdi illi fuerit peculiare; & ideò fortaſſis à S. Petro Damiani relatum, quod eâ in re, tanquam Eremita, ab aliis diſtaret Monachis.

Monachi olim non tonſurabantur ante profeſſionem.

CAPVT VII.

Si igitur ante emiſſam profeſſionem, vt diximus non tonſurabantur Monachi, facilè erat per capillos Placidum ex aquis educere, qui nondum coronâ erat inſignitus. Quam ſententiam ſequitur Proſper Stellartius lib. 3. de Coronis & tonſuris cap. 19. Sequentibus tamen ſæculis etiam pueri attondebantur, nam ſtatuta S. Lanfranci cap. 12. non tantùm de tonſurâ iuuenum, ſed etiam puerorum agunt, voluntque eos à Magiſtris radi. Et cap. 18. de puerorum oblatione, ita præſcribunt: *offerendus puer, factâ ſibi priùs coronâ, manibus portans hoſtiam, & calicem cum vino, ſicut mos eſt, poſt Euangelium ſacerdoti, qui miſſam celebrat à parentibus offeratur.* Et poſt pauca: *debent ducatur ad radendum, & veſtiendum, ſicut noſtri Ordinis conſuetudo eſt.*

Poſteà pueri attondebantur.

Cæterùm ſcribit hîc Milletius, Lacum iam pridem deſiiſſe, tantumque ſupereſſe rapidum quemdam riuulum: reliquum verò ſpatium aquis olim contectum, nunc eſſe pratum; & colo loci, ad quem S. Maurus ſuper aquas cucurrit, ad miraculi tanti memoriam inſigne extructum eſſe ſacellum S. Placido ſacrum. Diuina porrò bonitas (vt idem Auctor tradit) alterum etiam adiunxit prodigium. Lapis enim, cui Placidus aquam hauſturus ſuam impoſuerat hydriam, pedis eius impreſſam retinuit figuram, non ſecus ac ſi cera fuiſſet: hodieque in eodem ſacello petram hanc videre licet, cum circulo pedis amphoræ, cuius diameter ſexplus minus eſt digitorum.

Lacus in quem lapſus Placidus.

eiuſque hydria.

5. In hac itaqve mvtva hvmilitatis, et amica contentione.] Solenne ſanctis eſt, quæ in eorum gratiam, vel per eos fiunt miracula, à ſe remouere, & alteri potiùs quàm ſibi adſcribere, vt in Sanctorum hiſtoriis non raro occurrit. Sed quod huic rei non abſimile eſt, ſcribit Seuerus Sulpitius Dialog. lib. 1. cap. 5. Solitario cuidam in eremo degenti, poſt octiduanum ieiunium, ad Abbatis ſui aduentum calidum cœlitus ſubminiſtratum panem, & in ſportâ palmitiâ cellulæ foribus affixum. Ille autem hoc Abbatis aduentu præſtitũ fatebatur: Abbas verò illius fidei ac virtuti adſcribebat. Sed de noſtrâ hâc diſceptatione, qui aderat tertius, puer Placidus ſententiam inter vtroſque tulit, & S. Benedicti iuſſioni illud adſcripſit. Habuit tamen & hîc S. Mauri obedientia partes. Quamobrem ad commendandum cœcæ obedientiæ meritum, paſſim ab Auctoribus hoc produci videmus exemplum. Fuſiùs præ reliquis id fecit Theophilus Bernardinus lib. 11. de religioſæ perſeuerantiæ præſidiis cap. 8. quem hîc deinceps audi.

Sancti miracula à ſe facta ſupprimunt.

S. Maurus cœcæ obedientiæ exemplar.

Obedientia cœca eſt, quæ, vt diuinè docuit S. Benedictvs, in avditv avris obedit, *non in contuitu oculi. Auris eſt quæ audit, auris quæ ſequitur; quæ obſequitur; & obſequendo ſenſus cæteros imperiosè vrget,*

Cœca obedientia paraphraſis.

CAPVT VII.

urget, vt & ipſi toti ad obſequium contendant, & vnum obſequium tamen iſu præſtent, vt in id vnum ſe totos quaſi exhauriant. Itaq; in eiuſmodi obſequente, intellectus iuberi audit, idq; ſolum quod iuberi audit intelligit; iudicium ſilet, neque cur, neque quomodo, neque aliud, quam quod iuberi audit, iudicat: imaginatio nihil niſi iuſſionem ſolam audit, nihil repræſentat aliud: nihil oculus, nihil manus, nihil pedes, nihil totus homo conatu ſuo ardet, niſi quod audit, exequi: ita vt ſolus auris dominetur auditus, & ad Præpoſiti vocem, quaſi enthea, à corporis animiq; vires, mirabili velocitate rapiantur.

Olim aquarum vortices arreptum, in præſens exitium Placidum puerum deuoluebant, cum id animo prouidens S. Benedictvs ad Maurum; Curre, inquit, & periclitanti Placido ſuccurre. Dixit, & vt Maurus Magiſtri loquentis vocem audit, Placidum auribus, Placidum oculis, Placidum totâ cogitatione vnum ferebat, periculorum, vndarumq; oblitus, vitæ prodigus, obedientiæ tenax, concitus excurrit, volat potius, ſanctas obedientia alas affinxit, inſcius calcat aquas, perq; liquidas verticoſi lacus vndas quaſi per ſolidatam aream, vicit tectius obedientiâ, & Præpoſiti voce pondus corporis detrahente progreſſus, apprehenſum effert Placidum, pariq; ſecuritate & celeritate emenſum per vndas iter remetitur, nec, niſi poſt obedientiæ peracta exitum, aquas ſe calcare cognoſcit: totus in auribus oculos, pedes totos, totum hominem conſiq; eſſe diceres, dum obedientia iuſſa compleret. Quid eſt cæcum eſſe, ſi id non eſt? nec enim vel oculus corporis, aquarum rapiditatem, & inſidioſam profunditatem, vel animi cogitatio, periculi magnitudinem videbat; hoc videbat, hoc volebat, hoc contendebat vnum, obedire vt imperantis voci poſſet.

Hoc obedientiæ cæcæ exemplum, latiùs, planeq; ad hiſtoricæ veritatis normam deſcripſi; vt ex eo quod omnium propemodum ore celebratur, de naturâ cæterorum coniecturam capere poſſimus. Sic ille, qui & cap. 10. addit *in S. Mauri facinore neceſſe fuiſſe, vt vnicus hic actus mirum in modum tum in Deum fiduciam auxerit, animos addiderit, ac in obedientiæ amore, tutela, veneratione, perfectione firmauerit. Faxit diuina bonitas, vt tam ſanctiorum exemplorum, poſt tot ſæcula vigente commemoratione permoti, eius quod ad ripuimus, quodque totum obedientiâ nititur, Inſtituti numeros omnes, perfectè obediendo expleamus.* Hactenus ille. Quæ velco nomine adducta fuerint, quia, vt hic collocutor Petrus ait; *magna ſunt valdè, & multorum ædificationi profutura.*

Credidit hoc S. Ignatius Societatis Iesv parens, qui in epiſtolâ de obedientiâ, non dubitauit ſuis hoc cœcæ & perfectæ obedientiæ ſpeculum proponere, ex eoque in hunc modum concludit: *Eſt igitur hæc ratio ſubueniendi proprij iudicij, ac ſine vllâ quæſtione faciendi & collaudandi apud ſe, quodcumq; Superior iuſſerit, ſanctis viris vſitata, ſed etiam perfectæ* Obedientiæ *ſtudioſis imitanda omnibus in rebus, quæ cum peccato manifeſto coniunctæ non ſunt.*

Sed enim, duplex hic dubium mouet Suarez tom. 4. de Relig. Tract. 10. lib. 4. cap. 15. num. 32. Prius eſt. Quomodo vel S. Benedictvs præcipere, vel S. Maurus obedire potuerit in re, quæ ſi ex obiecto ſpectetur, mala ſit, & contrà quintum Decalogi præceptum, cùm vita manifeſto periculo exponitur. Quod ſi miraculi ſpe fiat, præſumptio quædam erit, ſiue Dei tentatio. Poſterius dubium eſt. Quomodo hæc nobis tanquam exempla proponantur imitanda? an ergo in rebus apertè illicitis obediendum cuiquam erit?

Sed quomodo hic S. Benedictvs præcipere, aut S. Maurus parere potuit? aut quomodo hæc nobis imitanda?

Ad vtrumque reſpondet. Ad prius, Spiritum ſanctum aliquando monere homines iuſtus, vt ſuprà communem & ordinarium curſum virtutum mirabilius operentur: adeoque tam Prælati iuſſionem, quàm Subditi obedientiam ex peculiari Spiritus ſancti inſtinctu factam. Addere licet, S. Benedictvm non iuſſiſſe, vt ſuprà aquas graderetur S. Maurus; ſed vt Placidum ex aquis extraheret, ipſum verò Maurum ignoraſſe, quod ſuprà aquas cucurriſſet, & vt hic dicitur *conſcium in illâ virtute non fuiſſe, quam neſcius feciſſet.* Item feruor obediendi, animique promptitudo effecit, vt periculum non animaduerteret.

Reſponſio.

Ad poſterius reſpondet. Quando hæc talia nobis in exemplum proponuntur, reſpiciendum tunc ad finem in his à Spiritu ſancto intentum, qui eſt, vt per ea intelligamus, quantùm Deo placeat Obedientiæ virtus, & ſimplicitas. Quam etiam confirmat, non proponi nobis factum hoc, vt illud quoad omnes particulares circumſtantias, & inuſitatum operandi modum imitemur; ſed vt illius admiratione moti, ſaltem perfectionem virtutis aſſequi contendamus, iuxtà communes & ordinarias leges obedientiæ debitas.

6. Melotem Abbatis videbam.] Egimus de hac veſte in *Diſquiſitionibus* noſtris, vbi diximus hoc loco ſignificare, monaſticam Cucullam à S. Benedicto in Regulâ præſcriptam. Simon tamen Millctius putat eſſe aliam, de quâ Caſſianus lib. 1. cap. 8. *Vltimus habitus eorum eſt pellis caprina, quæ Melotes vel pera appellatur.* Sed noſtram ſententiam ſtabiliut ex Ordine Romano, Cap. *De Ordine ad faciendum Monachum.* Vbi de Nouitio dicitur: *Et indutus ipſam* Melotem *toto corpore proſtratus ante altare dicat hunc verſum. Suſcipe me Domine,*&c. Et Theodemarus Abbas epiſtolâ ad Carolum Magnum, proprium Monachorum habitum dicit vocari *Melotem.* Et Paulus Diaconus de Nouitio profitente in cap. 58. Regulæ ſcribens, ait: *Siue antequam promittat, ſiue poſtea veſtiatur in Oratorio, nil obſtat, tantum vt caput eius poſt promiſſionem veletur, & in die ſeptimo develetur, quia vice baptiſmi eſt* Melota.

Melotes eſt cuculla monachalis.

7. Ipsvm me ex aqvis edvcere.] Notat Cornelius ad cap. 12. Act. v. 15, cùm S. Benedictvs abſens eſſet, adeoque Placidum ex aquis educere non poſſet, eumdem eductum ab Angelo ſpeciem & perſonam ſancti Patris induto, atque ità affirmare oportet, vt hæc ſancti Placidi verba cum veritate ſubſiſtant.

CA-

Digitized by Google

CAPVT VIII.

DE INFECTO PER VENENVM PANE, PER CORVVM LONGIVS PROIECTO.

1 CVM iam loca eadem in amorem Domini Dei noſtri Ieſu Chriſti longè lateque ferueſcerent, & ſæcularem vitam multi relinquerent, & ſub leni Redemptoris iugo ceruicem cordis edomarent: ſicut mos prauorum eſt inuidere aliis virtutis bonum, quod ipſi habere non appetunt: vicinæ Eccleſiæ presbyter [2] Florentius nomine, iſtius noſtri Subdiaconi Florentij auus, antiqui hoſtis malitiâ percuſſus, ſancti viri ſtudiis cœpit æmulari, eiuſque conuerſationi derogare: quoſque etiam poſſet ab illius viſitatione compeſcere. Cumque iam ſe conſpiceret eius profectibus obuiare non poſſe, & conuerſationis illius opinionem creſcere, atque multos ad ſtatum vitæ melioris, ipſo quoque opinionis eius præconio indeſinenter vocare, inuidiæ facibus magis magiſque ſuccenſus, deterior fiebat: quia conuerſationis illius appetebat habere laudem, ſed habere laudabilem vitam nolebat. Qui eiuſdem inuidiæ tenebris cœcatus, ad hoc vſque perductus eſt, vt ſeruo Omnipotentis Dei infectum veneno [3] panem quaſi pro benedictione tranſmitteret. *Florentius inuidus panem veneno imbutum S. BENEDICTO donat.* Quem vir Dei cum gratiarum actione ſuſcepit: ſed eum, quæ peſtis lateret in pane, non latuit. Ad horam verò refectionis illius ex vicinâ ſiluâ [4] coruus venire conſueuerat, & panem de manu eius accipere. Qui cùm more ſolito veniſſet, panem quem presbyter tranſmiſerat, vir Dei ante coruum proiecit, eique præcepit, dicens: In nomine Ieſu Chriſti Domini noſtri [5] tolle hunc panem, & tali eum in loco proiice, vbi à nullo hominum poſſit inueniri. Tunc coruus aperto ore, expanſis alis circa eundem panem cœpit diſcurrere, crocitare, ac ſi apertè diceret, & obedire ſe velle, & tamen iuſſa implere non poſſe. Cui vir Domini præcipiebat iterum atque iterum, dicens: leua, leua ſecurus, atque ibi proiice, vbi inueniri non poſſit. Quem diu demoratus, quandoque coruus momordit, leuauit, & receſſit. Poſt trium verò horarum ſpatium abiecto pane rediit, & de manu hominis Dei annonam, quam conſueuerat, accepit. *quem coruus in locum ignotum deferre et à S. BENEDICTO paſcitur.* Venerabilis autem pater contrà vitam ſuam inardeſcere Sacerdotis animum videns, [6] illi magis quàm ſibi doluit.

Sed prædictus Florentius, quia magiſtri corpus necare non potuit, ſe ad extinguendas diſcipulorum animas accendit: [7] ita vt in horto cellæ, cui BENEDICTVS inerat, antè eorum oculos nudas ſeptem puellas mitteret, quæ coram eis ſibi inuicem manus tendentes & diutius ludentes, illorum mentes ad peruerſitatem libidinis inflammarent. *Florentius eius diſcipulos impudico ſpectaculo peruertere nititur.* Quod vir ſanctus de cellâ conſpiciens, [8] lapſumque adhuc tenerioribus diſcipulis pertimeſcens, [9] idque pro ſui ſolius perſecutione fieri pertractans, inuidiæ locum dedit, atque oratoria & [10] cuncta quæ conſtruxerat, ſubſtitutis Præpoſitis, adiunctis fratribus ordinauit, & paucis ſecum monachis ablatis [11] habitationem mutauit loci. *S. BENEDICTVS Florentij inuidiam fugit.* Sicque vir Dei eius odia humiliter declinauit, quem Omnipotens Deus terribiliter percuſſit. Nam cùm prædictus presbyter ſtans in ſolario BENEDICTVM diſceſſiſſe cognoſceret, & exultaret, perdurante immobiliter totâ domus fabricâ, hoc ipſum tantùm in quo ſtabat ſolarium cecidit, & BENEDICTI hoſtem conterens extinxit. *Florentius à Deo percutitur.* Quod viri Dei diſcipulus Maurus nomine, ſtatim venerabili Patri BENEDICTO, qui adhuc à loco eodem vix decem millibus aberat, æſtimauit eſſe nuntiandum, dicens: Reuertere, quia presbyter qui te perſequebatur, extinctus eſt: Quod vir

CAPVT VIII. Dei BENEDICTVS audiens, [12] ſeſe in grauibus lamentis dedit, vel quia inimicus occubuit, vel quia de inimici morte diſcipulus exultauit. Quâ de re factum eſt, vt eidem quoque diſcipulo pœnitentiam indiceret, quòd mandans talia, gaudere de inimici interitu præſumpſiſſet.

quare S. BENEDICTVS grauiter lamentatur.

PETRVS.

Exo. 6. 6. Mira ſunt & multum ſtupenda quæ dicis. Nam in aquâ ex petrâ productâ Moyſem,
4. Reg 6 a. Matth. 14. d. in ferro verò, quod è profundo aquæ redit, Heliſæum, in aquæ itinere Petrum, in
3. Reg 17 a. corui obedientiâ Heliam, in luctu autem mortis inimici, Dauid video: & perpendo
2. Reg. 1. b. quia [13] vir iſte ſpiritu iuſtorum omnium plenus fuit.

GREGORIVS.

Vir Dei BENEDICTVS, Petre, vnius Dei ſpiritum habuit, qui per conceſſæ redemptio-
Ioan. 1. 6. nis grâtiam electorum corda omnium impleuit, de quo Ioannes dicit: *Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* De quo ſurſum ſcri-
Ibid. 6. ptum eſt: *De plenitudine eius nos omnes accepimus.* Nam ſancti Dei homines potuerunt à Domino virtutes habere, non etiam aliis tradere. Ille autem ſigna virtutis
Ionæ 1. a. dedit ſubditis, qui ſe daturum ſignum Ionæ, promiſit inimicis: vt coram ſuperbis mori dignaretur, coram humilibus reſurgeret: quatenus & illi viderent, quod contemnerent, & iſti quod venerantes amare debuiſſent. Ex quo myſterio actum eſt, vt dum ſuperbi aſpiciunt deſpectum mortis, humiles contra mortem acciperent gloriam poteſtatis.

PETRVS.

Quæſo te poſt hæc, ad quæ loca vir ſanctus migrauerit, vel [14] ſi aliquas in eis virtutes poſtmodum oſtenderit, innoteſce.

GREGORIVS.

Sanctus vir ad alia demigrans loca non hoſtem mutauit. Nam tantò poſt grauiora prælia pertulit, quantùm contra ſe apertè pugnantem ipſum malitiæ magiſtrum
Caſſini deſcriptio. inuenit. [15] Caſtrum namque quod Caſſinum dicitur [16] in excelſi montis latere ſitum eſt, qui videlicet mons diſtenſo ſinu hoc idem caſtrum recipit, ſed per tria millia in altum ſe ſubrigens velut ad aëra cacumen tendit: vbi vetuſtiſſimum fanum
27. q. 1. Generaliter. §. finali. fuit, in quo antiquorum more gentilium à ſtulto ruſticorum populo [17] Apollo colebatur. Circumquaque etiam in cultu dæmonum luci ſuccreuerant, in quibus adhuc eodem tempore infidelium inſana multitudo ſacrificiis ſacrilegis inſudabat. Il-
Illuc veniens idolorum cultum deſtruit, diuinumq; inducit: Prædicat fidem. luc itaque vir Dei perueniens contriuit idolum, ſubuertit aram, ſuccendit lucos, atque in ipſo templo Apollinis, [18] oraculum B. Martini, vbi verò ara eiuſdem Apollinis fuit, oraculum S. Ioannis conſtruxit, & commorantem circumquaque multitudinem prædicatione continuâ ad fidem vocabat. Sed hæc antiquus hoſtis tacitè non ferens, non occultè; vel per ſomnium, ſed apertâ viſione eiuſdem Patris oculis ſeſe in-
Diabolus à Sancto vim patitur: gerebat, & magnis clamoribus vim ſe perpeti conquerebatur, ita vt voces illius etiam fratres audirent, quamuis imaginem minimè cernerent. Vt enim diſcipulis ſuis venerabilis Pater dicebat, corporalibus eius oculis idem antiquus hoſtis teterrimus & ſuc-
Cui corporaliter apparet. cenſus apparebat, qui in eum ore oculiſque flammantibus ſæuire videtur. Iam verò quæ diceret audiebant omnes: priùs enim hunc vocabat ex nomine. Cui cùm vir Dei minimè reſponderet, ad eius mox contumelias erumpebat. Nam cùm clamaret, dicens: [19] BENEDICTE, BENEDICTE, & eum ſibi nullo modo reſpondere conſpiceret, protinus adiungebat, Maledicte non BENEDICTE, quid mecum habes? quid me perſequeris? Sed iam nunc ſpectanda ſunt contra Dei famulum antiqui hoſtis noua certamina, cui pugnam quidem volens intulit, ſed occaſiones victoriæ miniſtrauit inuitus.

Digitized by Google

COMMENTARIVS.

Quo anno Caſſinum venerit.

1. CVM IAM LOCA EADEM.] Quæ hoc narrantur capite, acciderunt anno Chriſti 529. Fœlicis Papæ IV. tertio, Iuſtiniani Imperatoris 16. agente S. P. BENEDICTO ætatis ſuæ annum 49. Hoc enim anno, tam Cardinalis Baronius, quàm Antonius de Yepez, aliiq́ue tradunt S. BENEDICTVM è Sublaco receſſiſſe, quamuis Conſtantinus Bellottus, & Siluester Maurolicus lib. 1. hiſt. ſacræ omnium Ordinum, id præcedenti anno contigiſſe velint.

Florentius eiuſq; domus.

2. FLORENTIVS] Fuiſſe Parochum hunc, de quo agimus, FLORENTIVM, Yepez & Milletius aſſerunt, ſatiſque innuit ipſe Gregorius, cùm vicinæ *Eccleſiæ Presbyterum* nominat. Ædes autem illius ſitæ erant iuxta primum, ex duodecim ſuprà memoratis monaſteriis, quod S. BENEDICTO ordinaria erat ſedes, adeò vt inter illud, & FLORENTII domum fluuius tantùm intercurreret. Viſuntur hodiéque eiuſdem domus veſtigia in decliuo cuiuſdam collis, duodecim aut quindecim à flumine paſſibus.

Panis in amicitia ſignum olim dari ſolitus,

3. PANEM QVASI PRO BENEDICTIONE TRANSMITTERET.] Notandum hîc inter Eulogias, quas veteres olim amicitiæ cauſsâ ſibi inuicem tranſmittebant, PANEM, quod vnitatis & vnanimitatis eſſet ſymbolum, non infrequentem fuiſſe. Paulinus epiſt. 1. ad Seuerum: PANEM *Campanum de tellure noſtrâ tibi pro Eulogia miſimus.* Idem epiſt. 41. ad Auguſtinum: PANEM *vnum, quem vnanimitatis indicio miſimus charitati tuæ, rogamus accipiendo benedicas.* Et epiſt. 45. ad Alipium: PANEM *vnum ſanctitati tuæ gratiâ miſimus, in quo etiā Trinitatis ſoliditas continetur. Hunc panem eulogiam eſſe, tu facies dignatione ſumendi.* Auguſt. epiſt. 34. PANIS *quem miſimus, vberior benedictio fiet dilectione accipientis veſtræ benignitatis.* Hoc ergò modo Florentius ſub ſpecie BENEDICTIONIS (Eulogiæ habet Zacharias) infectum veneno PANEM S. BENEDICTO miſit: ille verò (vt addit Yepez) Monacho eum vſque ad refectionis horam cuſtodiendum tradidit.

Animalia quædam Sanctis familiaria.

4. CORVVS VENIRE CONSVEVERAT.] Non pauci reperiuntur Sancti, qui bruta quædam animantia habuerint familiaria, quibus aut cibum tribuebant, aut ab iis accipiebant. Thomas verò de Trugillo tom. 2. Theſauri Concionat. in feſt. S. Bened. ait, S. BENEDICTVM Coruum hunc fratrem appellare ſolere; eò quòd veſtitus eſſet eodem colore quo fratres ſui. Sic, aues S. Franciſcus ſuas nominabat ſorores.

Coruum S. BENEDICTVS fratrem vocabat.

Geminum huic eſt, quod à Liſiardo Sueſſionēſi Epiſcopo, de S. Arnulpho prædeceſſore ſuo, & noſtri Ordinis Monacho refertur vitæ cap. 21. Nimirum, oblato ei piſce veneno infecto, diuinitus id cognouiſſe: coruum, quem alere ſolitus erat, vocaſſe, eique imperaſſe, vt *roſtro correptum piſcem in eum locum transferat, vbi à nullo poſſit mortalium inueniri. Hæſitat aliquantiſper coruus, tandem mordicus apprehenſum aſportat.*

5. TOLLE HVNC PANEM.] Index Aduerſariorum Gaſparis Barthij deſignaturus hanc Gregorij narrationem, poſuit: *hiſtoria ſiue fabula de corno & pane,* oſtendens ſuo hæc habeat loco; quaſi verò commentitia, aut anilis quædam eſſet fabula, velut illa, quam iiſdem verbis, eodem notat in indice: *hiſtoria vel fabula Plani Horatiani,* de quâ legendi, qui ad epiſtolam Horatij 17. lib. 1. ſcripſerunt. Solent autem talia iſta Sanctorum miracula, Nouatores hæretici exſibilare. *Et hoc eſt* (vt Auguſtinus ait lib. 21. de Ciuitate Dei, cap. 3.) *eorum tota ratio, vt quod experti non ſunt, nequaquam eſſe poſſe arbitrentur.* Et ignorare videntur Sanctis viris à Deo non rarò reſtitutum dominium in beſtias, ante peccatum primo parenti conceſſum. Docet id venerabilis Beda in Hexameron, ita ſcribens: *In teſtimonium primæ creationis, legimus viris ſanctis, atque humiliter Deo ſeruientibus, & aues obſequium præbuiſſe, & rictus beſtiarum ceſſiſſe, & venenum non potuiſſe nocere ſerpentium.* Sic ille. Philo quoque Iudæus lib. de præmio & pœnis, hæc ſcribit: *Non deſperandum manſuefactis noſtris moribus, poſſe cicurari animalia. Tum demum, opinor, leones, vrſos, pardos, & indicos elephantes atque tigrides, ceteraq; inuicti roboris, à ſolitario victu tranſitura ad ſociabilem, paulatim depoſitâ ferociâ, & more gregalium latura conſuetudinem hominum, cum quadam velut erga Dominum Magiſtroſq; ſuos reuerentia. Nonnulla etiam eo proceſſura, vt heros geſtu, caudâq; adblandiantur in morem catellorum Melitenſium. Tunc & ſcorpionum, ſerpentumq; venena ceſſatura, cæterorumq; reptilium. Omnia hæc bonum virum, tanquam ſacrum vererentur violare, virtutis ergò à Deo ſuſceptum in tutelam ſuam ac gratiam.*

Sanctis in beſtias imperium diuinitus datum.

Nouatores refutantur circà hiſtoriam corui;

Quid igitur S. BENEDICTVM coruo imperantem, aut huic obſequentem ſubſannant Nouatores? Rideant pariter magnum Antonium beſtiis imperantem, ne paruulam meſſem ſuam læderent; vt Auctor eſt Athanaſius in vit. cap. 25. eumdemque Onagrorum gregi dicentem: *quare comeditis, quod non ſeminaſtis?* eoſque exinde nec arbuſculas, nec olera contigiſſe, vt habet idem cap. 36. Rideant & Hilarionem, Hieronymo in vitâ cap. 33. teſte, Boæ draconi præcipientem, ſtruem lignorum ſcandere. Rideant & Pachomium, vt in vita eius cap. 19. legitur, Crocodilorum miniſterio fluuium tranſeuntem, qui eum cum ſummâ ſubiectione portabant, exponentes ad locum quocumque præcepiſſet. Rideant Ammonem, de quo Ruffinus lib. 2. in vit. Pat. c. 8. duobus draconibus ingreſſum Monaſterij ſeruare iubentem. Simeon quoque priſcus, vt refert Theodoretus in Philotheo cap. 6. duobus leonibus iuſſit, vt hoſpites ducerent, & à viâ, à quâ aberrarant, reducerent. Venerabilis Beda in vitâ S. Cuthberti cap. 20. ſcribit, eum in exemplum S. P. BENEDICTI, præcepiſſe coruis, vt ab habitaculo fratrum abſcederent, & confeſtim abiiſſe. Plura occurrunt in Sanctorum hiſtoriis. *Si quis autem non habet fidem iis, quæ dicta ſunt,* inquit citato loco Theodoretus, *recordetur vitæ inſignis Eliæ, & CORVORVM miniſterij, qui mane quidem panem, veſpere autem ei carnem perpetuò afferebant, vniuerſorum enim effectori eſt facile, vt ſuis prouideatur, omnem viam inuenire.* Atque hęc ſatis, ſi quid vnquā contrà hæreticos ſatis. Vituperium porrò, & encomiū CORVI (ſi cui fortè ſint talia cordi) videat apud Pontanum in Atticis bellariis, part. 1. Syntag. 10.

S. BENEDICTI erga fatalem inimicum compaſſio.

6. ILLI MAGIS QVAM SIBI DOLVIT.] Græca ſic habent, *Pro illo magis, quam pro ſeipſo Deum preca-*

CAPVT VIII.

precabatur. Nouerat ergò verus Chriſti imitator, pro perſequentibus & calumniantibus ſe Deum rogare.

7. ITA VT IN HORTO CELLÆ.] Zacharias habet, hoc in horto fratres tum laboraſſe, & Florentium puellis hiſce præcepiſſe, immodeſtè ſe gererent, & luderent coram Monachis.

8. LAPSVMQVE ADHVC TENERIORIBVS DISCIPVLIS PERTIMESCENS.] Acta S. Placidi, quæ Gordianum præferunt Auctorem (quæ tamen vel Gordiani non ſunt, vt benè obſeruauit Cardinalis Baronius, vel ab aliis poſteà corrupta) teneriores hoſce diſcipulos aiunt fuiſſe Placidum & Maurum, quos cuſtodiri S. Pater præceperit. Verùm fuiſſe eos in virtutibus admodum prouectos ex iis, quæ ſuprà diximus, ſatis conſtat. Et de Placido in illis ipſis actis, hæc ſcribuntur: *Curſus præpete cæleſtem tendens ad patriam ardua & ſanctiora appetere non deſinebat, noctibus neque diebus, horis ac momentis, quæ Dei ſunt quærere non ceſſabat. Obedientiæ verò ita callem vendicauit, vt pro hoc ipſi ſanctiſſimo* BENEDICTO *admirabilis haberetur.* Sic ibi. Quæ facilè oſtendunt robuſtum eius erga pietatem animũ. Deinde ex S. Gregorij narratione, conſtat Maurum, obtrito ſolarij ruinâ Florentio, nuntiaſſe S. BENEDICTO, qui decem millibus à loco aberat, vt reuerteretur. Quod ſanè facere non potuiſſet, ſi cum ipſo diſceſſiſſet. Alij proinde erant, & vt infrà dicitur pauci Monachi, cum quibus S. Pater loci habitationem mutauit.

SS. Placidus & Maurus tenero annis non moribus.

9. IDQVE PRO SVA SOLIVS PERSECVTIONE FIERI PERTRACTANS.] Ex hac Florentij perſecutione probat Hieronymus Platus in procœmio libri primi de bono ſtatus Religioſi, nullum vnquam à Deo religioſum Ordinem excitatum, cui, dum tener adhuc eſſet perdendo, vel deformando, atque adeò præfocando, omnes inferni exercitus non totas vires intenderint. Sic nimirum Pharao Iudæorum infantes, ſi quidem maſculi eſſent, tolli iuſſerat, feminas verò ſolas, à quibus nihil mali timeret, ſeruari. Hoc eſt quod Gregorius 13. Moralium cap. 5. dixit: *Illos præcipuè reprobi in ſanctâ Eccleſiâ perſequuntur, quos multis conſpiciunt eſſe profuturos.*

Diabolus Ordinum religioſorum initiis infeſtus.

Porrò quod hanc S. BENEDICTI perſecutionem ſpectat; tradunt citata iam ante S. Placidi Actâ, cap. 5. dum ſollicitâ mente ſecum cogitaret, hanc ei cœlitus factam reuelationem. *Vt quid dulciſſime ac dilectiſſime* BENEDICTE *triſtaris? numquid iam reminiſceris illud, quod ego diſcipulis meis locutus ſum dicens: Si me perſecuti ſunt, & vos perſequentur? tibi enim alia eſt eligenda via, aliud iter quærendum. Te namq; elegi ex omnibus incolentibus orbem. Tu Euangelij mei tuba cæleſtis exiſtens, ſpiritu es meo repletus. Surge iam, & vade ad Caſtrum Caſſinum, & populum eiuſdem prouinciæ, qui adhuc idolorum nefandis cultibus ſeruit, & in quorum præcordiis ſathanæ verſutia regnat, qui nihil ſciunt nec dicunt, niſi quod in cordibus eorum veternoſi ſerpentis verſutia ſcripſit, ſermone veriſico prædicans, meum ad cultum conuertere ſtude, quia tecum ego ero, & non te deſeram, & confundam omnes aduerſarios tuos. Proficiſcere idolorum ad pugnam, confortare & eſto robuſtus, quia Caſtrum tibi tradam, & illic ſedes nominis tui in perpetuum erit.* Sic ibi.

S. BENEDICTVS reuelatione cælitus recreatur, inſtruiturq;.

Quæ eâ potiſſimum allata ſunt gratiâ, quod & alij Auctores celeberrimi tradant diuino monitu S. BENEDICTVM, è Sublaco Caſſinum migraſſe. Zacharias Pontifex in priuilegio Monaſterio Caſſinenſi conceſſo, ſic inquit: *Qui Pater ſanctiſſimus dum vitam Eremiticam duceret, diuinâ reuelatione monitus, ad eumdem locum* (Caſſinum) *peruenit.* Alexander II. in quodam diplomate, agens de fundatione Monaſterij Caſſinenſis, ait, illud *non ſtudio hominum, ſed diuino imperio à ſanctiſſimo Patre* BENEDICTO *conſtructum.* Petrus Damiani ſerm. in vigiliâ S. BENEDICTI: *Cùm vir Dei* BENEDICTVS *in loco, qui Sublacus dicitur, conſtructis circumquaq; monaſteriis ſolitarius degeret, diuinitùs eſt admonitus, vt loco cederet, Caſtrumq; quod Caſſinum dicitur, properaret.* Baronius quoque tom. 7. affirmat B. BENEDICTVM *ex anguſtiis Sublacenſium montium, diuino monitu egreſſum, Caſſinum petiiſſe.*

Diuina reuelatione Caſſinum migrat.

10. CVNCTA QVÆ CONSTRVXERAT, SVB STATVTIS PRÆPOSITIS ADIVNCTISQVE FRATRIBVS ORDINAVIT.] In vitâ S. Placidi, additur S. BENEDICTVM in deceſſu valedicentem fratribus, ſic eos fuiſſe allocutum.

A Sublaco diſcedens fratribus valedicit.

Audite me fratres & filij, cohæredes & ſocij in promiſſo Regis æterni, nam mihi Dominus meus Ieſus Chriſtus præcepit, vt ad culturam idolorum exterminandam, æternæq; obliuioni tradendam, Caſtrum petam Caſſinum. ideoq; voluntas Dei noſtris voluntatibus modis omnibus anteponenda eſt. Noſtis prætereà, & benè noſtis quantos dolos, quantaſq; inſidias Florentius Presbyter intulit, qui me veneno interficere, & diſcipulorum meorum Placidi & Mauri animas extinguere voluit. Quapropter cedendum loco eſt, iuxta illud æterni Regis eloquium. Si vos perſecuti fuerint in vnâ ciuitate, fugite in aliam. Et quia ita eſt, iuſſioq; eiuſdem Domini noſtri Ieſu Chriſti imminet, parere debemus, eundum eſt. Super hoc autem & illa nobis lex eſt, vt viſcera pietatis omnibus aperiamus, & fraterno charitatis amore omnibus mortalibus iuuamen conferamus, ſicut & nos accepimus à Domino Ieſu Chriſto. Vos autem ſtate, & permanete in gratiâ, & conuerſatione ſanctâ religionis, procul dubio ſcientes, quia quantò ſtudioſius in ſpiritualibus diſciplinis permanſeritis, tanto maiora præmia in futuro examinis die percipietis.

Ex his verò, cùm conſtet S. BENEDICTVM locum mutaſſe, tum vt Florentij odia declinaret, tum vt diuinæ, quam commemorauimus, ſatisfaceret monitioni, memoriâ lapſus videtur Eminentiſſimus Cardinalis Baronius, dum anno 523. ait S. BENEDICTVM vitantem fratrum inuidiam, migraſſe Caſſinum; cùm ſcribendum foret, Florentij inuidiam; quod amanuenſis fortè mendum fuerit, aut Baronio occurrerit diſceſſus ille, quo capite 3. reliquit Congregationem fratrum, qui veneno eum è vitâ ſtudebant tollere; atque ex eo hîc ſcripſerit, S. BENEDICTVM vitaſſe fratrum inuidiam.

Duplici de cauſâ locum mutat.

Baronius memoriâ lapſus.

Raphaël Volateranus Antropologiæ lib. 21. cap. 4. ait S. BENEDICTVM, *cùm à frequentibus adiretur, vitandæ gloriæ gratiâ Caſſinum veniſſe.* Eidem conſentiens Polydorus Vergilius lib. 7. de Inuentoribus rerum, cap. 2. *Hic*, inquit, *cum à multitudine ob ſanctitatis famam adiretur, & ei ſecundum religionem nihil ſolitudine gratius eſſet, poſtremò eius celebritatis vitandæ causâ, Caſſinum in eâ regione peruetuſtum oppidum venit, ibiq; ſibi ſedem poſuit.* Ioannes quoque Leſlæus hiſtor. Scotor. lib. 4. agens de S. BENEDICTO in Sublaco degente, ita ſcribit: *Vbi cùm pietatis ſuæ & ſanctitatis gloriam omnes latè oras peruagatam eſſe audiret, veritus ne ex huius gloriæ ventis & rumuſculis ſuperbiæ ſpiritus colligeret; in Caſſinum ſe*

oppidum,

oppidum, tanquam angulum abdidit, ac condito monaſterio, quoſdam ſocios ad ſanam vitæ rationem traductos Regulâ à ſe primo conſtitutâ informauit. Quamuis autem humilitatis & ſolitudinis fuerit amantiſſimus, non tamen ex hiſce capitibus, ſedem videtur mutaſſe, ſed ex iis, quas diximus, cauſſis, vt nimirum Florentij declinaret inuidiam, & diuino pareret monito.

11. HABITATIONEM MVTAVIT LOCI] Non deſunt, qui totum hoc S. Patris iter, & quæ in eo accidêre miracula, litteris mandarint, vt Petrus Diaconus lib. de viris illuſtrib. Montis Caſſini cap. 10. Theophilus quoque Caſſinenſis Monachus, carmine ſcripſit, *De Aduentu S.* BENEDICTI *ad montem Caſſinum*, vt Auctor eſt Arnoldus Wion, & ex eo Poſſeuinus.

Quos in itinere comites habuerit.

Acta verò S. Placidi breuiter iter hoc ita narrare incipiunt: *Hæc cùm dixiſſet, Oratoria cuncta, quæ conſtruxerat, adiunctis in vnoquoq; duodenis fratribus, ſub ſtatutis Præpoſitis ordinauit, & duobus Angelis, tribus coruis ſe comitantibus ad Caſſinum caſtrum pergere cœpit.* Angelorum hunc & coruorum comitatum à S. Gregorio prætermiſſum, plures exprimunt, Paulus ſcilicet Diaconus lib. 1. hiſt. Longobard. cap. 26. Leo Oſtienſis Chronici lib. 1. cap. 1. & S. Petrus Damiani ſerm. in vigil. S. Bened. quem operæ pretium fuerit hic audire: *Cùm per ignota loca*, inquit, *ſolus viator incederet, vbicumq; binium occurrebat, duo protinus iuuenes videbantur aſſiſtere, qui ſibi, quò greſſus dirigere debebat, indicarent. Qui nimirum iuuenes, qui alij ſunt credendi, niſi Angelici ſpiritus ad ſancti viri cuſtodiam deputati? Quid autem mirum, ſi Angeli ſanctorum videlicet hominum amatores, iter edocebant, ne vir ſanctus erraret, cùm & bruta animalia eius veſtigia ſequerentur, ne ſolus abiret? Nam tres corui per omnem viam indiuidui ſibi comites fuerunt, eius aſſiduè veſtigia proſequentes: hodieq; in ſilua, quæ venerabili Monaſterio Caſſini montis adiacet, duo, ſiue, vt ferunt, tres corui annua ſemper reuolutione nidificant, quos ab illis antiqui temporis coruis nonnulli prodire per traducem ſeminis aſſeuerant. Et reuera quotidie monaſterij fortibus aduolant, vt crocitantes, & alas, ac roſtra pandentes, ſolitam eſcam, velut debitum cenſum ex vetuſta poſſeſſionis iure depoſcant. Et, vt clarius innoteſcat, quam peruigil ſuper beatum virum diuina gratia coruſcauerit, ſanctus quidam vir in prædicti Caſſini montis tunc arce degebat, cui diuinâ voce præceptum eſt, vt abſcederet; aliiq; qui nouus habitator accederet, locum daret. Hæc planè de Marci, eiuſdem videlicet beati* BENEDICTI *diſcipuli, venuſto carmine iam deflorauimus: quia in venerandâ Gregoriana hiſtoria ſerie minimè reperimus.* Sic ille. Marci verò Poëtæ, cuius meminit, carmen Aimoinus Floriacenſis, ſuo de S. BENEDICTO ſermoni intexuit, eſtque tale:

Corui à Caſſinatibus annonam poſcunt.

Eo adueniente Caſſinum Eremita quidam cedere à Deo iubetur.

Ad quam, tu ex alto monitus cum monte venires,
Per deſerta tibi, Dux fuit ipſe Deus.
Namq; duos Iuuenes, binium perduxit ad omne
Qui confirmarent, quod ſequereris iter.
Hic quoque viuens iuſtorum dixerat vni,
His tu parce locis, alter amicus adeſt.
Credeq; ficta loqui, niſi ternus ſolus abiret
Tres ſubitò corui promeruere ſequi.

Quis ille Eremita:

Eremitam porrò qui S. BENEDICTO cedere iuſſus ſit acta S. Placidi vocant *Martinum, qui diuinis iuſſionibus aurem accommodans, montem Marſicum petiit, ibiq; vitam virtutibus glorioſam ſancto fine concluſit.* Sic ibi. Yepez autem hunc ab aliis *Marcium*, & vero nomine appellari tradit. Vitam eius deſcribit Gregorius lib. 3. Dialog. cap. 16. in quâ, quod S. BENEDICTI vitam ſpectat, hæc de eo narratur hiſtoria.

CAPVT VIII.

Hic enim primùm ſe in eumdem montem contulit, illius exercitatio. necdum clauſo ſpecu habitans, catenâ ſibi ferreâ pedem ligauit, eamq; ſaxo ex parte altera affixit, ne ei vltrà liceret progredi, quam catena eiuſdem quantitas tendebatur. Quod vir vitæ venerabilis BENEDICTVS *audiens, cuius ſuperiùs mentionem feci, ei per diſcipulum ſuum mandare curauit: Si ſeruus Dei es, non teneat te catena ferri, ſed catena Chriſti. Ad quam vocem Marcius protinus eamdem compedem ſoluit, ſed numquam poſtmodum ſolutum pedem tetendit vltra locum, quò hunc tenere ligatum conſueuerat, atque in tanto ſe ſpatio ſine catenâ coercuit, in quanto & antea ligatus manſit.*

S. Benedictus Marcium catenam pedi illigatam deponere vult:

Circà quam narrationem, notandum S. BENEDICTVM, vt ſanctorum Patrum non indiligenter legebat hiſtorias, ita ex Simeonis Stylitæ vitâ fortaſſis didiciſſe, quod hic Marcio præſcripſit. Hic enim cum ferreâ catenâ viginti cubitorum dexterum illigaſſet pedem, adeoque ſe maximæ cuidam alligaſſet petræ, vt ne ſi vellet quidem, abiret extra limites, Meletius Epiſcopus ſuperuacaneum dixit eſſe ferrum, cùm ſufficiat mens ad corpori imponenda rationis vincula, cuius ille ſuaſioni obtemperauit; vt habet Theodoretus in Philotheo cap. 26. Porrò cum Anachoretæ varia pro ſuâ deuotione ſubinde ſectarentur inſtituta, non adeò mirandum, ſi illa à peritioribus, & Dei ſpiritum habentibus quandoque improbarentur; vnde & Epiphanius lib. 3. contra hæreſes circà finem, de variâ Monachorum viuendi ratione agens, hæc habet: *Indecorum eſt item, velut dixi, in vinculis prodire, velut quibuſdam viſum eſt.*

Cuius id fortè exemplo.

Sed quod Marcij hoc ſpectat exemplum, imitandum illud Anachoretis, M. S. Solitariorum Regula cap. 47. proponit. Vult enim cellulas infirmorum tempore *infirmitatis ſub ſigillo minimè teneri, quatenus viſitari à fratribus poſſint, ipſi tamen*, ait, *caueant ne foras vltra conſtitutum exeant, non enim eos ſigillum teneat cera vel plumbi; ſed ſigillum Chriſti: ſicut legitur in libro Dialogorum feciſſe quemdam venerabilem virum nomine Martinum*, &c. Subiungens allatam hiſtoriam. Valere etiam poſſet hoc exemplum, ad perſuadendum Religioſis raram è cellâ egreſſionem, & crebriorem per domum vitandum diſcurſum, quamuis ſeris & peſſulis ab eis non arceantur.

Ex eo autem quod Marcius hic S. BENEDICTO ſtatim paruerit, nonnulli colligunt eum Ordinis noſtri fuiſſe profeſſorem, vnumque ex Anachoretis, qui variis in locis ſub S. BENEDICTI diſciplinâ viuebant. Petrus Diaconus eum annumerat catalogo ſanctorum Montis Caſſini, noſtroque Ordini accenſent Arnoldus Wion, Antonius de Yepez, Simon Millctius, Feſtum eius Romano Martyrologio habetur adſcriptum 24. Octob.

Marcius Benedictinus.

12. SESE IN GRAVIBVS LAMENTIS DEDIT.] Duplicem Gregorius lamentationis huius aſſignat cauſam, *vel quia inimicus occubuit, vel quia de inimici morte diſcipulus exultauit.* Vtraque magnæ perfectionis & charitatis index. Nam vt Chryſoſtomus homil. de gratiar. act. ait: *Sanctorum lacrymæ proſiliunt à feruore charitatis, quâ toti erga Deum flagrant. Dumq; moderantur, & regunt, quæ ad conſeruos ſuos attinent, in peccatis deprehenſos lugent, & eoſdem fuſis lacrymis reuocant ad meliorem vitæ frugem. Vt enim qui conſiſtunt in littore,*

Duplici de causâ inimicum luget S. BENEDICTVS.

Digitized by Google

CAPVT VIII.

eorum indoleſcant vicem, qui marinis fluctibus immerguntur: neque enim vllam adeunt iacturam propriæ ſecuritatis, ob anxiam, quâ periclitantibus condolent, cogitationem: iidem & qui vltraneo mœrore ſe afficiunt ob peccata proximorum, haudquaquam per id lætitiam exinaniunt ſuam. Verum auctiorem eam, & cumulatiorem reddunt, vt qui perfrui merentur Domini ſui gaudio ob lacrymas in gratiam fratris effuſas. Sic ille. Quæ optimè S. BENEDICTO lacrymanti conueniunt, quem non immeritò Petrus ob hoc Dauidi comparat Regi. Hic enim Saulem inimicum ſuum (vt legitur 2. Reg. 1.) planxit mortuum, & in Amalecitam, qui proſpera ſe nuntiare putabat, animaduertit. Sic etiam BENEDICTVS, & Florentium luxit occiſum, & iniunctâ pœnitentiâ Diſcipuli ſui caſtigauit lætitiam. Prius illud ſummam animi indicat manſuetudinem, & iniuriarum perfectam obliuionem; de quâ gradu 9. Climacus: *Hac putredine ac peſte* (iniuriarum memoriâ) *tum demum perfectè te curatum intellige, non cùm pro eo, qui te contriſtauit oraueris, non cùm illum muneribus affeceris, non cùm ad menſam tuam eum perduxeris: ſed cùm cognitâ illius aliquâ calamitate, ſiue corporali, ſiue ſpirituali, quaſi ipſe eam perpeſſus fueris, ita te angi dolore atque lacrymari perſpexeris.* Poſterius illud charitatis erga proximum oſtendit perfectionem, vt idem Climacus gradu 4. *Si quis amorem ſuum ac propriam dilectionem quam ad fratres habet explorare cupit, tunc inde certior fit cum ſe in fratris delictis lugere intentius proſpexerit.*

Inimicorum dilectionem habuit perfectam.

13. VIR ISTE SPIRITV IVSTORVM OMNIVM PLENVS FVIT.] Verba ſunt Petri interlocutoris à S. Gregorio approbata, qui ait: *Vir Domini* BENEDICTVS *Petre, vnius Dei ſpiritum habuit, qui per conceſſæ redemptionis gratiam, electorum corda omnium implevit.* Sed hic, vti ſingulis, prout vult, ſua communicat chariſmata, ita vni BENEDICTO tot, tantaque largitus eſt, vt quæ miramur in vniuerſis, hic ſimul habuiſſe videatur omnia. Goffridus proinde Vindocinenſis ſerm. de S. Bened. hoc ita expendit: *Omnes ſanctos ac venerabiles Patres, quotquot ab initio ſæculi fuerunt, imitatus veraciter cognoſcitur, qui aut æquale, aut opus ſimile, quod illi fecerunt, feciſſe minimè dubitatur. Vnde meritò non omnium iuſtorum ſpiritum habuiſſet antiùm, ſed* OMNIVM IVSTORVM SPIRITV PLENVS FVISSE, *in ſecundo libro Dialogorum ſancti Gregorij laudabilis vitæ Doctoris, qui venerabilem vitam illius ſcripſit, prædicatur. Eodem ſenſu, Eccleſia in hymno ad Matutinum:*

Omnium iuſtorum ſpiritu plenus.

Quidquid antiqui cecinere vates,
Quidquid æterna monimenta legis
Continet, nobis celebranda ſummi
Vita Monarchæ.
Extulit Moſen pietas benignum,
Inclytum proles Abraham decorat,
Iſaac ſponſa decens, & ſeneris
Iuſſa parentis.
Ipſe virtutum cumulis onuſtus,
Celſior noſtri Patriarcha cœtus,
Iſaac, Moſen, Abbraham ſub vno
Pectore clauſit.

Hinc, vt Magnum olim Baſilium Gregorius Nazianzenus, omnibus propemodum veteris teſtamenti comparat Patribus; Et Poſſidius de Auguſtino affirmare noo dubitauit, quod eſſet *par Angelis in feruore, par Prophetis in abſconditorum myſteriorum reuelatione, par Apoſtolis in prædicatione, par Martyribus in deſiderando paſſionem, par Confeſſoribus in diſciplinarum traditione, & par Virginibus in continentiæ obſeruatione:* non ſecus noſtrum BENEDICTVM plerique, qui de eo ſcripſerunt, eiſdem conferre non dubitarunt, ex quibus breuiter nos parallela quædam proponemus.

Veteris teſtamenti Patribus comparatur:

Abrahæ comparatur, quia eum imitans, & diuino obſequens inſtinctui, exiuit de terrâ ſuâ, & de cognatione ſuâ. Deinde & illius inſtar factus eſt in gentem magnam, Ordine ſuo per vniuerſa mundi climata diffuſo. *Abrahæ:*

Iſaac non omninò abſimilis fuit. Etenim vt ille Patri obediens, Deo immolari paratus fuit: ita BENEDICTVS ſoli Deo placere deſiderans, totum ſe & irreuocabiliter diuino obtulit ſeruitio, in eoque perſeuerauit vſque ad finem. *Iſaac:*

Scala Iacob laudatur, & duodecim, quos genuit Patriarchas: myſticam quoque ſcalam duodecim humilitatis gradibus inſtructam erexit BENEDICTVS, ipſeque viſus eſt per viam quæ rectò Orientis tramite ab eius cellâ in cælum vſque protendebatur, veluti per ſcalam quandam, cæleſtem introire Ieruſalem. Duodecim quæ excitauit Monaſteria Ordinis ſui fundamina, & monaſticæ Reipublicæ capita, non incongruè duodecim tribuum Iſrael typo exprimuntur. *Iacob:*

Morum candore & caſtitate Ioſephum imitatus eſt, dum per vepres & ſpinas carnis ſuperauit incendia; vt ille relicto pallio, Dominæ ſuæ manus euaſit. *Ioſepho:*

Iobi patientiam expreſſit, quando non carnem tantùm & mundum, ſed ipſum malitiæ Magiſtrum, qui corporalibus eius oculis apparebat, & ore oculiſque flammantibus in eum ſæuiebat, glorioſè deuicit, itâ, vt Gregorio teſte, *antiquus hoſtis ei pugnam quidem volens intulerit, ſed occaſiones victoriæ miniſtrauerit inuitus.* *Iobo:*

Cùm Legiſlatore Moyſe Patriarcham noſtrum S. Odo, & S. Hildegardis contulerunt: & nos eiuſdem parallela aliàs explicauimus. Suffecerit hîc Angelici Doctoris, in ſermone primo de illo, breuis inter Moyſen & BENEDICTVM collatio: *Ille Ægyptum deſeruit, iſte mundum: ille deſertum dilexit, iſte eremum: ille filios Iſraël in deſertum introduxit, iſte Monachos: ille dedit legem, iſte Regulam: ille multa miracula fecit, & iſte: ille fuit Moyſes re & nomine, & iſte* BENEDICTVS *re & nomine: fuit enim aſſumptus de aquis carnalis concupiſcentiæ. Hæc de Moyſe in Exodo, & hæc de* BENEDICTO *in Dialogo.* Sic ibi. *Moyſi:*

Aimoinus Gedeoni & Sampſoni comparat; quem ſuis iuuerit verbis audire loquentem: *Æquatur, inquit, forti Gedeoni, qui Iſraeliticæ plebis prælia aggreſſurus, priùs aram Baal de paternâ exterminauit domo, nemuſq; illi ſacratum extirpauit. Sic & iſte fortis miles Chriſti, aereis poteſtatibus bellum in Caſtro Caſſino indicturus, oraculum Apollinis euertit, lucum ſuccidit, ac fanum eius, templum viuo præbuit eſſe Deo. Samſon ille virorum fortiſſimus, mirabilium eius inuideat virtutibus. Ipſe etenim pro auulſione oculorum, deiecto ſolario, tria millia ſecum deleuit inimicorum. Hic autem Deo amabilis* BENEDICTVS, *armis patientiæ fultus, inimicum ſuum Florentium, & deuitauit viuum, & ſolarij ruina contritum, fleuit fuiſſe defunctum. Samſon neruos & vincula quibus ipſe ab inimicis alligatus erat, rupit, ac ſi ſtuppea fila. Mitis Pater* BENEDICTVS, *aliena, & quod mirabilius eſt, ſolo intuitu, ſoluit ligamina.* *Gedeoni & Sampſoni:*

Dauidis manſuetudinem vt imitatus fuerit, iam ſuprà ex Gregorio diximus. *Dauidi:*

Salomoni eum confert, imò & præfert Carthuſianorum *Salomoni:*

Digitized by Google

ſianorum Inſtitutor S. Bruno ſerm. 2. de Cooſeſſoribus, ei accommodans illa de Euangelio: *Ecce pluſquam Salomon hic.* inquit, *Chriſtus de ipſo, & ego dico, & veraciter dico, non de ipſo, ſed de ſeruo eius beatiſſimo* BENEDICTO, *ecce pluſquam Salomon hic. Quæris fortaſſis in quo maior ſit iſte? in ſapientiâ, in iuſtitiâ, in fortitudine, in temperantiâ, & ſuper hæc omnia ditior illo, & potentior illo. Non dico de ſapientiâ huius mundi, quæ ſtultitia eſt apud Deum. Ad quam iſte nunquam accedere voluit, ſed de illâ ſapientiâ quæ vera eſt, & quæ ducit hominem ad vitam æternam. Neque dico de diuitiis temporalibus, quæ de templo ſublata ſunt ab Ægyptiis & Chaldæis, ſed de diuitiis æternis ſemperq; manſuris, quæ ab Angelis reponuntur in cælo. His diuitiis abundauit beatus* BENEDICTVS, *his ſemper ditiſſimus fuit, ibiq; eas repoſuit, vbi fures non effodiunt nec furantur.* Et poſt pauca: *O ſi Regina iſta Saba veniſſet ad beatum* BENEDICTVM, *& audiuiſſet ſapientiam ex ore eius, & ſi vel nunc venire poſſet, & videre domos eius, famulos & miniſtros eius, filios & fratres eius, menſas & cibos eius: qualiter omnia ſunt ordinata, quam bene diſpoſita, quomodo omnibus eſt cor vnum, & anima vna, & nemo dicit aliquid eſſe ſuum, ſed ſunt illis omnia communia: quomodo ſe diligunt omnes: quomodo ſibi inuicem obediunt omnes: quantus amor: quanta charitas eſt inter omnes: quanta dilectio: Si, inquam, illa Regina Saba, tam prudens, tam ſapiens, tam religioſa, tam Deo deuota, hæc omnia videre potuiſſet: verè totum priorem ſpiritum amiſiſſet, quia ſancti Spiritus gratiam ſuſcipere meruiſſet.*

Eliæ: De Eliâ, itâ citatus Aimoinus:

Eliam corui quondam pauere Miniſtri.

B. BENEDICTVM *Patrem iter agentem, ſunt circumuolitantes ſecuti. Eliæ ad ſolos ciborum miniſtrauerunt vſus:* BENEDICTO *Patri non ſolùm in tranſportatione venenati panis, verumetiam in comitatu ſeruierunt itineris. Elias curru igneo raptus eſt in cælum. Amabilis Pater* BENEDICTVS, *viâ palliis ſtratâ, ac innumeris coruſcâ lampadibus alta conſcendit polorum.*

Eliſæo: Nemini verò tam ſimilis apparet, quàm Eliſæo, vt fuſiùs proſequitur Aimoinus, nam in multiplicato oleo, mortui pueri ſuſcitatione, leproſi curatione, deprehenſis mappulis, ferro ex aquarum profundo ad manubrium redeunte, aliiſque miraculis, eum veluti rediuiuum orbi repræſentauit.

Iſaiæ. *In prophetiâ deſtructionis Monaſterij ſui,* vt inquit Aimoinus, *ſeu ſubuerſione Romanæ vrbis, Iſaiæ vel potiùs Ieremiæ, qui ruinam vrbis Ieroſolymorum, duplici planxit alphabeto, coæquetur.*

Tobiæ: Pergit idem Aimoinus: *Tobias iunior, Archangelum Raphaelem meruit itineris habere ducem: B. P.* BENEDICTO, *duo Angeli in figurâ iuuenum apparentes, oſtendêre ei viam, quâ ad Caſtrum Caſſinum pergere deberet.*

Danieli: *Daniel vir deſideriorum, ſagacitate aſtutæ mentis furtiua ſacerdotum Beli deprehendit conuiuia. Strenuus* BENEDICTVS *Spiritus ſancti illuſtratus gratiâ, abſentium fratrum ſumptuoſa cognouit, & detexit conuiuia. Ille Draconem extinxit, iſte fugitiuo fratri, Draconis ſpeciem obiecit, & antiqui hoſtis, qui in ſerpente figuratur, callidas perſuaſiones, in eius corde mortificauit.*

Aſſimilatur S. Ioanni Baptiſtæ: Chriſti prodromo ſimilis fuit, quod, vt aliàs diximus, in ipſâ pueritiâ deſerti ſolitudinem elegerit.

S. Petro: Nec deeſt in quo Apoſtolorum Principi aſſimilari queat, vt enim ille Chriſto iubente ſuper aquas ambulauit: ita ad S. P. BENEDICTI mandatum S. Maurus ſolido pede labiles calcauit vndas. Tabitham ad preces diſcipulorum Petrus excitauit à mortuis. Idem beneficium pluribus præſtitit BENEDICTVS. CAPVT VIII.

Denique Doctori Gentium illum coæquat ipſe Gregorius, cùm cognitâ diuinitus Caſſinenſis Cœnobij deſolatione, animas habitatorum eius loci cum obtinuiſſe narrat. *S. Paulo.*

Ex his patet, quàm verè *omnium Iuſtorum Spiritu plenus* fuiſſe dicatur. Antonius tamen de Yepez, eumque ſecutus Simon Milletius aſſerunt ſanctiſſimũ Patriarcham omniũ iuſtorum Spiritu poſſe dici repletum, quòd in eo fuerint omnia ferè gratiæ gratis datæ munera, quæ Apoſtolus 1. Corinth. 12. itâ enumerat: *Alij quidem per ſpiritum datur ſermo ſapientiæ: alij autem ſermo ſcientiæ ſecundum eumdem Spiritum: alteri fides in eodem Spiritu: alij gratia ſanitatum in vno Spiritu: alij operatio virtutum: alij prophetia: alij diſcretio ſpirituum, alij genera linguarum: alij interpretatio ſermonum.* Hæc autem omnia, ſi donum linguarum excipias, in S. P. Noſtro fuiſſe pluribus prædicti Auctores oſtendunt, & ex huius hiſtoriæ decurſu vtcumque poteſt intelligi.

14. SI ALIQVAS IN EIS VIRTVTES POSTMODVM OSTENDERIT INNOTESCE.] Frequenter Gregorius verbum, INNOTESCIT actiuè ſumit, pro, notum fac. Vide hom. 1. in Euang. *Redemptor noſter .... quanta perſecutiones præueniant,* INNOTESCIT. Hom. 10. *Loquentem Dominum loquentes nobis prædicatores* INNOTESCERENT. Hom. 15. *Exponendo ergo quod dixit, figuratè ſe loqui,* INNOTVIT. Et lib. 28. Moral. cap. 8. (Deus) *nobis menſuram humilitatis noſtræ* INNOTESCIT. Iuſtinianus Nouella 133. cap. 6. *Illi verò ſub ſe conſtitutis Metropolitis mittent. Illi quoque aliis omnibus* INNOTESCENT *Epiſcopis, & per Epiſcopos omnia hæc reuerendiſſimis Monachis, & Abbatibus eorum fient manifeſta.* Quamuis autem Græco ſermone Nouellæ Conſtitutiones ſunt editæ, Latina tamen interpretatio veteris eſt, ac incerti Auctoris, quem Cuiacius hominem Græcum fuiſſe exiſtimat, & quidem eruditum. Imitati & hoc ſunt alij Eccleſiaſtici Scriptores. Richardus de S. Victore, lib. 2. de eruditione interioris hominis cap. 20. *Clamore vti ſolemus, quoties longè poſitis aliquid* INNOTESCERE *volumus.* Auctor libri de cognitione veræ vitæ, apud Auguſtinum tom. 9. (quem Bonauentura in prologo libri de itineribus æternitatis ſub nomine Auguſtini citat) cap. 1. *de ſe intellecta aliis piè* INNOTESCERE *compellit.* S. Bonifacius Archipræſul Moguntinus, frequenter in epiſtolis hoc modo loquitur. Vide Serrarium in Notis ad has epiſtolas. Petrus Damiani lib. 1. epiſt. 15. *Romanus quidam, quod factum erat,* INNOTVIT. Auguſt. Epiſt. 121. ad Probam: *Quantumq; in hoc deſiderio profecerimus, nobiſipſis* INNOTESCAMVS. Iſidorus Hiſpalenſis Epiſt. ad Redemptum Archidiaconum: INNOTVISTI *quippè nobis in animo tuo verſari ſcrupulum.* *Verbum innoteſcit, actiuè ſumptum.*

15. CASTRVM NAMQVE QVOD CASSINVM DICITVR.] Adreualdus Floriacenſis lib. 1. de mirac. S. Bened. cap. 4. *Caſſinum,* ait, *quinquaginta fermè millibus à Sublacu diſtare. Nec fortuitò celſa Caſſini petiit iuga, in cuius receſſu ſinuato, caſtrum olim conditum à veteribus incolis* HARVM *vocabatur.* *Caſſini deſcriptio.* Quod ex Paulo Diacono lib. 1. de geſtis Longobard.

Digitized by Google

CAPVT VIII.

bard. cap.26. deſcripſit, vti & Aimoinus lib. 2. de rebus Francor. cap. 16. qui verba eius ità repræſentat. *His diebus beatiſſimus* BENEDICTVS *Pater, priùs in loco, qui Sublacus dicitur, & poſteà in caſtro Caſſino, quod* HARVM *appellatur, & magna vitæ meritis & apoſtolicis virtutibus effulſit.* Porrò HARVM aliqui legunt CLARVM, atque vt Ortelius in theſauro ait, & AVARVM, apud Marianum Schotum, BAVRVM apud Blondum ſextæ decadis cap. 1.

Philippus porrò Cluuerius Italiæ antiquæ lib. 3. cap. 8. notat *vltimum noui Latij, ſeu Volſci agri in via Latinâ fuiſſe Caſinum oppidum; quod in multis Auctorum exemplaribus gemino, SS, inuenitur Caſſinum. Sed inſcriptiones antiquæ, quotquot in meam peruenerunt notitiam, ſimplex habent S. Memoratur Catoni, Varroni, Ciceroni, Liuio, Columellæ, Straboni, Silio, Plinio, Itinerario antiquo.* De nominis origine ita legitur apud M. Varronem de linguâ Latinâ lib. 6. *Caſcum vetus ſignificat, Ennius enim ait:*

Quam primum Caſci populi genuere Latini.

Item oſtendit, quod Oppidum vocatur Caſinum. Hoc enim a Sabinis orti Samnites tenuerunt; & nunc noſtri: Vnde & Caſinum forum, vetus eſt.

Fuit olim Romanorum Colonia, teſte Frontino in libro de Coloniis, Municipium etiam poſteà factum, ac vt Philippus Ferrarius in Topographia Martyrologij Romani ait: Ciuitas olim fuit Epiſcopalis Samnij, apud Campaniæ fines, ad fluuium eiuſdem nominis iuxta radices labentis, nunc ciuitas iacet, ſucceſſit fanum S. Germani ad montis radices ædificatum, inter Neapolim à quâ ad 48. millia paſſuum abit, & Sulmonũ longiùs diſtantem. Antiquum autem Caſſini oppidum, Cluuerius ait eo loci fuiſſe, quo ſuum S. BENEDICTVS extruxit Monaſterium, quod & ipſum nomen Caſtri Caſſini, tum ſitus in ſublimi, quem veteres Auctores Caſſino tribuunt, apertè declarat. Silius lib. 4.

Caſſini monaſterium in loco ciuitatis deſtructæ, erectum.

——— *& nebuloſi rura* CASSINI.

Varronis villa.

Ceterùm ſub Caſſino oppido fuit Varronis villa, de quâ Cicero Philipp. 2. *Ab hac perturbatione religionum aduolas in M. Varronis ſanctiſſimi atque integerrimi viri fundum Caſſinatem,* quem ſanè contaminatum ac velut profanatum à M. Antonio deplorat, cum paulò poſt iſta ſubdit. *At quàm multos dies in ea villa turpiſſimè es perbacchatus? ab horâ tertiâ bibebatur, ludebatur, vomebatur. O tecta ipſa miſera, quam diſpari Domino! Quamquam quomodo iſte Dominus? ſed tamen, quàm a diſpari tenebantur! Studiorum enim ſuorum M. Varro voluit eſſe illud non libidinum diuerſorium. Quæ in illâ villâ ante dicebantur? quæ cogitabantur? quæ litteris mandabantur? Iura populi Romani: Monumenta Maiorum: omnis ſapientiæ ratio, omniſq; doctrina.* Villam hanc amnis perfluebat, qui idem fortè fuerit, quem Plinius lib. 2. cap. 103. Scatebram nominat. *In Caſſinate,* inquit, *fluuius appellatur Scatebra, frigidus, abundantior æſtate.* Cluuerius notat hac naturâ, hodieque amnem in ipſo S. Germani oppido, & ſub mœnibus eius plurimis, vberrimiſque fontibus erumpere, & poſt duo fermè millia paſſuum in maiorem influere fluuium. Loci ea commoditas eruditos inuitauerit viros; vt eo ſe conferrent, atque hinc Apollini ſacer fuit. Vnde Silius lib. 12. ait:

——— *Nymphiſq; habitata* CASSINI
Rura euaſtantur.

Ciuitati huic ſucceſſit hoc Monaſterium, à ſanctiſſimo Patre BENEDICTO extructum, quod totius deinde Ordinis, omniumque Monaſteriorum caput eſt, quia vt Vrbanus II. ait, in bullâ ad calcem Chronici Caſſinenſis adiectâ, *ex eodem loco, de* BENEDICTI *pectore monaſtici ordinis religio, quaſi de paradiſi fonte emanauit.* Monaſterium hoc cum omnibus ſuis ædificiis & locis prout anno 1605. ſe habebat, fusè exacteque, vti præſens ipſe vidit, deſcripſit Simon Milletius, atque in Samnitum eſſe prouinciâ, ſiue in terrâ LABORIS: Diſtare Româ 72. Milliaribus ſiue 36. Leucis francicis: Neapoli Milliaribus 50. Capuâ 26. Caietâ 25. Sorâ 14. Aquino 9. Plinio autem lib. 8. cap. 11. & lib. 17. cap. 4. Terra laboris vocatur LABORIA & LABORIVS CAMPVS, quòd ad ſui cultum laboris exigat plurimum: quamuis miræ ſit fertilitatis.

Illius ſitus moderni.

16. IN EXCELSI MONTIS LATERE POSITVM.] Montium cacumina Monachos ad habitandum eligere ſolere, non ſemel obſeruatum à Chryſoſtomo, qui homil 69. in Matthæum, de iis loquens, *Forum,* inquit, *& vrbes, & tumultus platearum fugientes in montibus viuere maluerunt, vbi nihil ſibi enim his ſæcularibus rebus commune eſt.* Idemque ſerm. 2. de ieiunio tom. 5. *Monachi turbulentæ conuerſationi renuntiantes, & iſtius mundi delitias abdicantes, libertatis amœnitate ſiti, montium cacumina poſtularunt: & tanquam tutum portum beatitudinis eligentes, ibi receptacula, tabernaculaq; componunt.* Sic olim Elias, & Heliſæus in Carmelo monte habitarunt. Et Chriſtus Dominus pro orationis loco montem eligebat: in monte ſuos docuit diſcipulos, pluresque ſancti montana ad inhabitandum elegerunt, vt à terrâ remoti, Deo per contemplationem eſſent viciniores. Notat verò Yepez anno Chriſti 532. cap. 1. S. BENEDICTVM ſolitudinis amantem, pleraque monaſteria in deſertis & montibus ædificaſſe, vt ita Anachoreticam vitam perfectioribus qui eam deſiderabant, poſſet indulgere. Ita in monte Maiellâ, vt Gordianus in vit. S. Placidi cap. 12. auctor eſt, *ab eodem Patre* BENEDICTO *monaſterium Domini Liberatoris conſtructum eſt.* In hoc porrò monte (vt ex Leone Oſtienſi lib. 3 cap. 5. poſtremæ editionis colligitur) Eremitæ, qui Deo ſecretiùs ſeruiebant, ſub Prioris directione degebant.

Monachi montium inhabitatione gaudebant.

Viguit & alibi hic mos S. BENEDICTI æuo. Caſſiodorus enim diuinar. lection. cap. 29. de ſuo Viuarienſi monaſterio ait: *Si vos in monaſterio Viuarienſi, ſicut credere dignum eſt, diuinâ gratiâ ſuffragante cœnobiorum conſuetudo competenter audiat,* (fortè arrideat) *& aliquid ſublimius defectos animos optare contingat: Habetis montes Caſtelli ſecretos, vt vel Anachoretæ præſtante Domino feliciter eſſe poſſitis. Sunt enim remota & imitantia eremi loca, quando muris priſtinis ambientibus probantur incluſa.* Ex quibus verbis facilè apparet, quo animo & intentione, noſtri montium iuga prælegerint. Si quis verò hiſtorias euoluere voluerit, in ſingulis penè regnis & prouinciis reperiet monaſteria noſtri Ordinis in montibus extructa, ſine illo, quem diximus: & videre eſt hodieque eius exemplum in Monte Serrato, vbi plures in Monaſterio Cœnobiticam ducunt vitam, alij ſparſis hinc inde cellulis Anachoreticam exercent. Sed nunc ad Caſſinum montem, cuius occaſione nonnihil digreſſi ſumus, reuertamur.

Tanta ibi viguit pietas, & religioſæ vitæ obſeruantia, vt Carolus Magnus Imperator, verſibus ad Paulum Diaconum huius Monaſterij Monachum ſcriptis, eam celebrauit, quos

Huius monaſterij olim pietas.

Leo

Leo Oſtienſis lib. 1. cap. 17. ita deſcribit:

Hinc celer egrediens, facili mea charta volatu,
Per ſyluas, colles, vallesquoq; prępete curſu,
Alma Deo cari BENEDICTI *tecta require.*
Eſt nam certa quies feſſis venientibus illuc.
Hic olus hoſpitibus, piſcis, hic panis abundat,
Lętus amor, cultus Chriſti ſimul omnibus horis.
Pax pia, mens humilis, pulchra & concordia fratrum.
Dic Patri, & ſociis cunctis: ſaluete, valete:
Colla mei Pauli gaudendo amplecte benigne:
Dicito multotiens, Salue Pater optime, ſalue, &c.

Potentia:

Venerandum autem hoc monaſterium admirabilis olim fuit potentiæ: feruntur enim ſubiecti ei olim fuiſſe Epiſcopatus quatuor, Principatus Duo, Comitatus viginti, Ciuitates triginta ſex, Caſtella ducenta & quinquaginta, Villæ quadringentæ quadraginta, Curtes trecentæ triginta ſex, portus maritimi viginti tres, Inſulæ triginta tres, Molendina ducenta, Territoria trecenta, Eccleſiæ mille ſexcentæ ſexaginta duæ: ſed magnâ ex parte ſiue temporum iniquitate, ſiue iure belli hæc ablata ſunt, quæ autem modò poſſidet vide apud Winn in Martyrologio 21. Martij.

Encomia.

Encomia huius Monaſterij ita quidam Abbas Caſſinenſis congregationis verſibus expreſſit:

Hæc eſt illa domus montis veneranda CASSINI,
Vnde iter ad ſuperos, lactea plaga capit.
Hæc eſt illa domus, hæc eſt illa inclyta ſedes
Terra ingens, cælis proxima, grata Deo.
Hæc eſt illa domus, quâ ſanctior altera non eſt,
Angelici reparans agmina lapſa chori,
Humanæ ſpeculum vitæ, virtutis alumna,
Hæc eſt mortales, quæ facit eſſe Deos.

Denique vt multa, quæ de hoc monaſterio dici poſſent, paucis abſoluam, aliud non dicam, niſi quod Cardinalis Baronius Anno Chriſti 716. litteris commendauit: *Sed & illud,* inquit, *securè, & abſque aliquâ trepidatione mendacij aſſeri iure poteſt, nullum vnquam Chriſtiano orbe extitiſſe aliquando monaſterium, ex quo tot viri ſanctitate conſpicui, atque doctrinâ, tantâ numeroſitate, ad regimen ſanctæ & Apoſtolicæ Sedis aſciti fuerunt: vt planè dici poſſit, fuiſſe idem* SEMINARIVM SACRORVM ANTISTITVM.

Apollinis idolum, eiq; ſubſtituta à S. Bened. Crux.

17. APOLLO COLEBATVR.] Scribit in ſuo Martyrologio Arnoldus Wion iſta huic loco opportuna: *Viſitur adhuc in Cœnobio montis Caſſini baſis illa porphyretica, cui ſuperpoſitum erat Idolum Apollinis: cuius loco ſanctiſſimum Crucis vexillum à ſancto Patre appoſitum eſt.* Milletius porrò ait, hodieque illic æneam videri Crucem columnæ impoſitam.

Baronius anno 529. agens de S.P. BENEDICTO, illa ſubnectit: *Vt autem ad Caſſini montem Chriſti Athleta diuinitus vocaretur, certamen quod aduerſus dæmones, mox ibi eſſet initurus, cauſa fuiſſe videtur. Neſcio enim quâ incuriâ dormitantium Epiſcoporum, quæ longè lateq; in Chriſtiano orbe extincta erat idololatria, in monte illo altioribus fixa radicibus, adhuc vigebat. Ibi namq; fortis armatus, tanquam impietatis arce munitus, cultum à ſibi ſubditis, infeliciter exigebat. Sed cùm fortior ipſo venit, penitus cedere cogitur. At quomodo id acciderit, à S. Gregorio paucis accipe.* Proſequitur deinde totam rei geſtæ hiſtoriam, prout hoc capite à Gregorio narratur. Circa quæ Illuſtriſſimi Cardinalis verba, nonnulla annotat Matthæus Lauretus, quæ hîc addenda putauimus.

CAPVT VIII.

Epiſcoporum deſectum ſupplet.

Primum eſt, beatiſſimum Patrem BENEDICTVM diuinitùs electum, atque ad Caſſini montem deſtinatum, vt incuriam & negligentiam dormitantium Epiſcoporum Caſſinenſium ſuppleret, atque idolorum cultum, adhuc hoc in monte vigentem, ſuâ ſollicitudine & vigilantiâ radicitus extirparet, aboleretque; quod Deo præſtante, & adiuuante fæliciter adimpleuit. Deſtruxit enim idolum, ſubuertit aram, ſuccendit lucum, & ſuâ ſuorumque alumnorum continuâ prædicatione commorantem circumquaque multitudinem ad Chriſti fidem conuertit.

Secundò notandum. Hanc diuinam miſſionem & directionem quâ almus Pater BENEDICTVS, ad hoc munus Apoſtolicum in his partibus obeundum, directus ac deſtinatus eſt, fuiſſe veluti quandam Dei electionem, quâ idem Pater ſanctiſſimus, ad regimen & gubernationem animarum Caſſinenſis Diœceſis, (quæ proprio Paſtore & Epiſcopo deſtitutæ, ſiue neglectæ infernalis leonis vnguibus laniabantur) aſſumptus eſt. Quarum ſalutem per ſe, ſuoſque diſcipulos, omni ſtudio, & ſollicitudine, curare non deſtitit: ſicque dormitantiam & incuriam Caſſinenſium Epiſcoporum ſuppleuit.

Epiſcopatus Caſſinenſis:

Habuiſſe verò priſcis illis temporibus Eccleſiam Caſſinenſem ſuum proprium & particularem Epiſcopum, nullo modo eſt ambigendum, cùm legamus in 2. tomo Conciliorum, Seuerum Caſſinatem Epiſcopum ſubſcripſiſſe cuidam Concilio, Romæ in Baſilicâ Conſtantianâ, ſub Fœlice III. circa annum Domini quadringenteſimum octogeſimum tertium celebrato; cuius quidem Seueri vitam, Petrus Caſſinenſis Diaconus deſcripſit: atque in eodem Monaſterio Seueri feſtum, die vigeſimâ Iulij celebratur. Doctiſſimus etiam Pater Thomas Bozius, in egregio illo de Notis veræ Eccleſiæ opere, ſigno duodecimo, meminit Fortunati Epiſcopi Caſſinenſis, qui ex tempore, quo floruiſſe dicitur, videtur fuiſſe præfati Seueri in Epiſcopatu ſucceſſor.

in Abbatiam verſus videtur.

Poſtquam verò S. Pater BENEDICTVS ad Caſſini montem venit, ibique ſedem fixit, non ampliùs legimus Epiſcopos Caſſinenſes, vt vel hinc appareat, ex illo tempore Epiſcopatum Caſſinenſem, in Abbatiam S. BENEDICTI tranſmigraſſe: quod nutu & diſpoſitione diuinâ contigiſſe, ex prænarratis poſſumus rationabiliter affirmare.

Aliis opuſc. 15.

Ex quibus euidentèr apparet Abbatiam Caſſinenſem numquam extitiſſe intrà fines alicuius Diœceſis, ſed ab initio ſuæ fundationis habuiſſe proprium & diſtinctum territorium, illud videlicet, quod priùs ad Caſſinenſem Diœceſim pertinebat. Conſtat proinde S. P. BENEDICTVM, vt ait D. Thomas opuſc. 19. contrà impugnantes religionem cap. 4. *diuino iudicio reputatum fuiſſe idoneum, vt ei immediatè à Deo prædicationis committeretur officium.*

S. Benedictus prædicator apoſtolicus.

Fuit igitur S. BENEDICTVS Prædicator Apoſtolicus, immò fuit verè Apoſtolus, cùm fuerit homo miſſus à Deo, ad diſſeminandam fidem catholicam, in iis regionibus Idolorum cultui deditis, munuſque ſibi diuinitus traditum, virtutibus ac ſignis mirabilibus confirmauerit. Quod ſi verè dixit Beda in hiſt. de geſtis Anglorum lib. 2. cap. 13. B. Gregorium Magnum Apoſtolum eſſe Anglorum, quia per diſcipulos ſuos Auguſtinum, Mellitum, alioſque Monachos gentem illam ab infidelitate ad fidem catholicam reduxit: non minori

iure;

CAPVT VIII. iure, & ratione dicimus nos, B. BENEDICTVM Apoſtolum eſſe harum regionum, cùm non ſolùm per diſcipulos, ſed præcipuè per ſeipſum idola contriuerit, aras ſubuerterit, lucos ſuccenderit, eccleſias fundauerit, & commorantem circumquaque multitudinem prædicatione continuâ ad fidem vocauerit, vt Gregorius hoc capite affirmat.

Oraculum quid. 18. ORACVLVM BEATI MARTINI.] Baronius hæc citans Annalium tom. 7. ad vocem ORACVLVM, aſteriſcum adiecit, atque ad marginem, quaſi alibi ſic legatur, repoſuit, ORATORIVM; & ita intellexit Zacharias, vertens *εὐκτήριον*: ſed & ipſe Gregorius infrà cap. 30. & 37. bis nominat ORATORIVM. Oraculum autem, vt viri docti annotarunt, quandoque ponitur pro templo, in quo reſponſa dantur. Plin. lib. 12. cap. 23. *Ammoniaci lacrymam ſtillat in arenis ſuis: inde & nomen eſt Ammonis ORACVLO, iuxtà quod gignitur Arbor.* Lexicon Philologicon Matthiæ Martinij aliquando & ORACVLA loca orandi ſeu precandi, quæ aliter ORATORIA dicuntur, quia in illis Deus per preces conſulitur. Anaſtaſius Bibliothecarius, ſiue liber de vitis Pontificum Damaſi nomine ſcriptus, in Paulo I. *Foris muros huius ciuitatis Romanæ nouiter ORACVLVM in honore ſanctæ Dei genitricis conſtruxit.* Paulus Diaconus lib. 4. cap. 21. vet. edit. Aſcenſianæ: *Pollicemur illi* (Ioannis Baptiſtæ) *omni anno in die natiuitatis, ſiue de noſtris facultatibus tranſmiſſuros honorificè ad ORACVLVM eius, vt per illius interpellationem habeamus iuuamen Domini noſtri Ieſu Christi.* Idem Anaſtaſius in Leone IV. *Ad laudem & gloriam ipſius B. Martini ORACVLI, &c.* Iterum in eodem: *Intra baſilicam beati Petri Apoſtoli ORACVLVM miræ pulchritudinis ſummiq; decoris conſtruxit.* Quem locum in Aduerſarijs ſuis ſacris cap. 102. num. 15. citans Ludouicus de la Cerda, ait: idem omninò ſunt ORACVLA, quod Capellæ.

Sacellorum SS. Martini & Ioan. Baptiſtæ ſitus, aliæq; qualitates. Quod verò ſpectat ſitum vtriuſque huius, tam S. Martini, quàm S. Ioannis Baptiſtæ Oratorij, non longè à ſe inuicem diſtabant. Illud enim, vt Gregorius ait, in ipſo templo, hoc verò vbi Ara erat Apollinis, conſtructum fuit. Scribit verò Milletius, Idolum Apollinis in ipſo cacumine montis olim collocatum fuiſſe, ac ibidem nunc eſſe ſummum Altare, ſub quo in crypta eſt ſepulchrum S. P. BENEDICTI, & S. Scholaſticæ. Oratorium verò S. Martino olim dedicatum fuiſſe, vbi nunc ferè eſt ſacriſtia verſus ſeptentrionem.

Porrò quòd nonnullis mirum fortaſſe videbitur, olim fuit vtrumque hoc ſacellum extrà ſepta monaſterij; quod in cliuo, ſiue in latere montis, vbi olim Caſtrum erat Caſſinum, ædificatum fuit. Sacella autem hæc erant in ipſo faſtigio, quod tum temporis Cœnobij terminis, vti nunc non contineretur. Teſtis Milletius in annotat. ad cap. 30. huius libri, in quo ita legimus: *Quadam die dum ad beati Ioannis Oratorium, quod in ipſa montis celſitudine ſitum eſt, pergeret; ei antiquus hoſtis in Mulo-medici ſpecie obuiam factus eſt.* Animaduertis, credo Lector, inſinuari hic virum ſanctum ad montis ſupercilium aſcendiſſe, eique aliquantum progreſſo in viâ occurriſſe dæmonem; quod ne putes intrà monaſterij contigiſſe ſepta: attende interrogatum cacodæmonem reſpondiſſe: *Ecce ad fratres vado.*

Cùm autem inde vlteriùs perrexerit Venerabilis Pater BENEDICTVS ad orationem, arguit hoc, orationis hunc locum remotiorem nonnihil fuiſſe à Cœnobio. Obſeruat verò Milletius, Turrim in cuius ſummitate S. BENEDICTVS ſuam habebat cellulam, nunc in ſacellum (vt alibi dicetur) conuerſam, cui contiguum erat Religioſorum dormitorium; abeſſe à S. BENEDICTI ſepulchro hodie S. Ioannis Baptiſtæ Oratorium ducentis minimum, vel trecentis paſſibus. Proinde non fuit ſanctiſſimus Pater BENEDICTVS ſepultus intrà monaſterij ſepta. Nec verò id adcò nouum, nam & S. Pachomij Oratorium extrà Monaſterium erat: ſcribit enim Palladius in Lauſiacâ cap. 20. S. Pachomium manum Macarij prehendiſſe & eduxiſſe foras, cum deduxiſſet in domum Oratorij vbi eſt ara, rogaſſe vt diſcederet.

Neque verò mireris, geminas à ſancto BENEDICTO, nec longo ab inuicem ſpatio ſeiunctas excitatas eſſe eccleſias. Illud enim in pluribus alijs Ordinis noſtri contingit Monaſterijs. Et S. Maurus, vt auctor eſt Fauſtus in vitâ, *in ipſo monaſterio quatuor ædificauerat Eccleſias; quarum maior, in quâ fratres tam ad diurnum quàm ad nocturnum conueniebant officium, conſecrata eſt in honore B. Petri Apoſtolorum Principis. Secunda in honore B. Martini. Tertia vero, quæ & minor erat cæteris, in veneratione S. Seuerini. Quarta autem quæ in modum turris quadrifida in ingreſſu monaſterij altiſſimè ædificata eſt, benedicta fuit in honore Sancti Archangeli Michaelis.* Plures in eodem Monaſterio eccleſias haberi, olim vſitatum.

Vlteriùs porrò, & hic notes, primos eoſdemque præcipuos S. BENEDICTI diſcipulos parentem ſuum in templorum dedicatione fuiſſe imitatos. Nam vt hic S. Maurus beato Martino, ita Meſſanæ S. Placidus Præcurſori Domini templum excitauit.

Quid autem, cùm Caſſinum appuliſſet, Sanctus egerit Pater, ita in hiſtoriâ Longobardorum aperit Paulus Diaconus: *Hic autem beatiſſimus* BENEDICTVS, *in Caſſini arcem perueniens, in magnâ ſe ſemper abſtinentiâ coarctauit, ſed præcipuè quadrageſimæ tempore inclusus, & remotus à mundi ſtrepitu manſit.* Acta S. Placid cap. 8. ita habent: *Cumq; ad Caſſinum Caſtrum* BENEDICTVS *Pater perueniſſet, per quadraginta dies, non longè à templo Apollinis Deum Omnipotentem orans permanſit.*

19. MALEDICTE ET NON BENEDICTE.] Baronius hic annotat: *Intelligis ex his, puto, Lector, cuiuſnam lingua loquantur, quòve ſpiritu agitentur, infeliciſſimi Nouatores, qui in eumdem ſanctiſſimum virum, aliosq; a Deo benedictos monachos maledicta & contumelias iaculari non ceſſant.* Vnde idem Cardinalis alibi Centuriatores taxat, quòd ex obſtinatâ Romanis Pontificibus detrahendi malitiâ, Bonifacium I. dicteriis perſtringant, & frigidâ nominis inuerſione *Malefactum* nominent, ſicut & Innocentium ipſius prædeceſſorem, *Nocentium*; ſucceſſorem verò Cæleſtinum, *Infernalem* fatuis deriſionibus appellent. Similiter Serario annotatum (in ſymbolum Athanaſianum) num. 9. diſp. 1. Georgium quemdam nigrum, & alios quoſdam, ſanctiſſimi viri confeſſionem fidei appellare *Sathanaſij ſymbolum*. Hæreticorum in Monachos ac Papas calumnia. Anno Chriſti. 419.

CAPVT IX.

DE INGENTI SAXO PER DEI ORATIONEM LEVATO.

QVADAM die dum fratres [1] habitacula eiuſdem cellæ conſtruerent, [2] lapis in medio iacebat, quem in ædificium leuare decreuerunt. Cumque eum duo vel tres leuare non poſſent, plures adiuncti ſunt, ſed ita immobilis manſit ac ſi radicitùs in terrâ teneretur, vt palàm daretur intelligi, quòd ſuper eum ipſe per ſe antiquus hoſtis ſederet, quem tantorum virorum manus mouere non poſſent. Difficultate igitur factâ, ad virum Dei miſſum eſt, vt veniret, & orando hoſtem repelleret, vt lapidem leuare poſſent. Qui mox venit, & orationem faciens benedictionem dedit, & tantâ lapis celeritate leuatus eſt, ac ſi nullum priùs pondus habuiſſet.

Lapis diabolicâ, oratione immotus, Sancti oratione motui reſiſtunt.

COMMENTARIVS.

In conſtructione Monaſterij Caſinenſis S. Benedictvs architectus, fratres verò fabri.

1. HABITACVLA EIVSDEM CELLÆ CONSTRVERENT.] Animaduertis hic, Lector, Caſſinenſe monaſterium, quod fortiſſimum aduerſus antiqui hoſtis machinationes futurum erat caſtrum, non ab aliis, quàm ab ipſis religioſis, dirigente S. Patre Benedicto, fuiſſe extructum. Ex quo ſimul colligas, nullâ curioſitate, aut exquiſitâ arte; ſed ad religioſam modeſtiam & ſimplicitatem ædificatum fuiſſe. Infra quoque cap. 22. videbimus ipſum S. P. Benedictvm, fratribus qui iuxtà Taracinenſem Vrbem monaſterium ædificaturi erant, addixiſſe venturum ſe, & deſignaturum loca ſingula vbi conſtruere Oratorium, Refectorium, & ſuſceptionem hoſpitum deberent. Quod noctu in ſomnis Abbati & Præpoſito apparens, perfecit, & poſteà mandat eis; *Ite & ſicut Dei viſionem vidiſtis, omne habitaculum Monaſterij conſtruite. Qui hæc audientes, & vehementer admirati, ad prædium ſunt reuerſi, & cuncta habitacula, ſicut ex reuelatione didicerant, conſtruxerunt.* Sic ibi. Quod à S. Patre acceptum exemplum meritò ſibi imitandum propoſuit Wilhelmus Hirſaugienſis Abbas, cui cùm in votis eſſet *Monaſterium conſtruere, id nouem annis per Monachos ſuos perfecit: quippe cùm fermè eſſent ducenti numero, erant inter eos latomi, fabri lignarij, ferrariiq; & Architecti in omni arte & ſcientiâ architecturæ peritiſſimi, quo totum opus ſine adiutorio ſæcularium artificum egregio tabulatu, vt hodie cernitur eccleſia, conſummarunt.* Ita Trithemius in Chronico Hirſaugienſi anno 1082.

Olim monachi ſibi clauſtra cellaſq; ipſi ædificabant.

Et iam olim ipſi ſibi Monachi clauſtra, cellaſque ædificabant, quod plurimum commendat Bernardus in epiſtolâ ad fratres de monte Dei. *Amputa,* inquit, *Domine opprobrium centum ſolidorum à cellis pauperum tuorum. Cur non potiùs centum denariorum? cur non potiùs nullorum? Cur non potiùs gratis filij gratiæ ipſi ſibi ædificant? Quid reſponſum eſt Moyſi cum conſummaret tabernaculum? Vide, inquit, omnia facito ſecundum exemplar, quod tibi oſtenſum eſt in monte.* (Exod. 25.) *Non à ſæcularibus hominibus decet fieri tabernaculum Dei cum hominibus. Ipſi quibus in altitudine mentis oſtenditur exemplar veri decoris domus Dei, ipſi ædificent ſibi. Ipſi quibus ſollicitudo interiorum ſuorum contemptum & negligentiam indicit omnium exteriorum, ipſi ædificent ſibi formam paupertatis & ſanctæ ſimplicitatis ſpeciem, & paternæ frugalitatis lineamenta. Nulla ſic aptabit artificum induſtria, ſicut eorum negligentia.* Sic ille. Laudem porrò hanc aſſecuti ſunt, qui Ciſtertienſis Ordinis fundamina iecerunt. Illi enim, vt in vitâ S. Roberti cap. 3. refert Chryſoſtomus Henriquez faſcicul. SS. Ordin. Ciſtert. diſt. 1. In ſolitudine, quam Moliſmum vocant, *proprijs manibus laborantes, ramos de arboribus amputauerunt, atque ex his domicilia in quibus poſſent quieſcere conſtruxerunt. Oratorium quoq; ſimili ſchemate ædificarunt.*

Verùm, vt illi in hoc S. P. Benedicti æmulati ſunt exemplum: ita ille veterum ſine dubio ſectatus eſt Monachorum veſtigia. Nam priſci Anachoretæ manſiones ſibi eremiticas ipſi ſtruebant. Fortiores ſubinde reliquis auxilio in conſtruendis domicilijs fuere. Dorotheus enim Thebanus, per integros ferè dies, à vicino mari lapides colligebat, vnde ſingulis annis vnum monaſterium extrueret pro his, qui ſibi ipſis ædificare nequibant. De S. Martino eiuſque diſcipulis ſcribit Seuerus Sulpitius, quòd primò Mediolani monaſterium ſtatuerit, ſed inde per Auxentium Arrianum deturbatus, in Galliam venit, ibique aliud ſibi monaſterium in agro Turonenſi extruxerit: quo loco alij octoginta ipſius diſcipuli monaſteria ſibi quiſque crexêre: vbi omnia ſub tanto Magiſtro habebant communia. Sed ad noſtrorum ſubſtructionem reuertamur.

Sozom l. 6. cap 29. Niceph lib. 11. cap. 15.

2. LAPIS IN MEDIO IACEBAT.] Supereſſe hoc ſaxum vſque in hodiernum diem, ſcribit Simon Milletiùs, & etiamnum videri in latâ illâ & quadratâ areâ, quæ Caſſinenſe monaſterium ingredientibus eſt ad dexteram, ex oppoſito cellulæ S. P. N. Benedicti. Vidi, inquit, ipſum & tetigi, nec eſt vt quiſpiam in deuaſtatiône ac direptione monaſterij credat ablatum: cùm eodem modo, quo columna, cui Apollinis impoſita erat ſtatua relicta fuit, & hic remanere potuerit lapis, quem vt ex craſſitie colligere licet, apparet duorum circiter Modiorum vini pondus habere. Sic ille.

Lapis diabolica virtute immobilis.

CAPVT IX. Notat porrò Chriſtianus Maſſæus lib. 12. ad annum Chriſti 530. multos nobiles ad S. Benedictvm in montem Caſſinum, relicto ſæculo commigraſſe. Quod hoc loco annotandum fuit, habitâ, ni fallor, temporum ratione; quamuis ex omni hominum genere plures ad eum confluxiſſe diſcipulos, poſtquam Caſſinum inhabitare cepit, minimè ſit dubitandum.

CAPVT X.

DE PHANTASTICO COQVINÆ INCENDIO.

CAPVT X. TVNC in conſpectu viri Dei placuit, vt in eodem loco terram foderent. Quam dum fodiendo altius penetrarent, æreum illic idolum fratres inuenerunt. Quo ad horam caſu in coquinam proiecto, [1] exire ignis repentè viſus eſt, atque in cunctorum monachorum oculis, quia omne eiuſdem coquinæ ædificium conſumeretur, oſtendit. Cumque iaciendo fratres aquam ad ignem quaſi extinguendo perſtreperent, pulſatus eodem tumultu vir Dei aduenit. Qui eundem ignem in oculis fratrum eſſe, in ſuis verò non eſſe conſiderans, caput protinus in orationem flexit, & eos quos phantaſtico reperit igne deludi vocauit, fratres monuit vt oculos ſuos ſignarent, vt & ſanum illud coquinæ ædificium aſſiſtere cernerent, & flammas quas antiquus hoſtis finxerat, non viderent.

Fratres phantaſtico igne a diabolo deluſos, liberat.

COMMENTARIVS.

1. EXIRE IGNIS REPENTE VISVS EST.] Ex hoc, & præcedenti, ac ſequenti capite videre licet, quod hoſtis antiquus S. Patri mouerit prælia, à quo, vt ſuprà dixit Gregorius, magnis clamoribus vim ſe perpeti conquerebatur. Et quidem à tanto Patre glorioſè deuictus, filios ac diſcipulos aggreſſus eſt, vt quacumque tandem ratione poſſet monaſterij ſubſtructionem, in quo tot futuri erant Sancti, impediret. Sed miſericors Deus grauia non eſt paſſus inferri nocumenta: etenim cùm dæmoni, Deo permittente, difficile non fuiſſet verum excitare incendium, & ædificia ſubruere; id illi minimè conceſſum fuit. Phantaſticus enim hic fuit ignis, & mera diaboli illuſio: non enim S. P. Benedicti, ſed fratrum tantùm oculos potuit perſtringere. Exarſit autem aduerſus hunc locum diaboli inuidia, tum quòd fortis armatus, qui ſibi ſub Apollinis nomine ſedem cultumque habuerat, atrio ſuo pulſus eſſet; ſiue quòd non ferret commorantem circumquaque multitudinem, continuâ S. Benedicti prædicatione ad Chriſti fidem vocari: ſiue quòd, vt diximus, futuram monachorum ſanctitatem, & continuas Dei laudes, quæ ibidem tot inde ſæculis frequentarentur, ferre non poſſet.

Diabolus mouet prælia S. Patri:

mouet & diſcipulis.

Cur tanto in Caſſinum exarſerit odio?

Docet autem Petrus Tyræus lib. de locis infeſtis part. 1. cap. 14. dæmones inter cætera illa potiſſimùm infeſtare loca, in quibus gentilium viguere ſuperſtitiones, atque illa, in quibus inſignis ſanctimoniæ & pietatis homines commorantur, quod Maiorum hiſtoriæ & exempla demonſtrant. Refert enim Caſſianus Collat. 7. cap. 23. tantam olim aduerſus Anachoretas dæmonum fuiſſe ferociam, *vt vix pauci & admodum ſtabiles, atque ætate prouecti tolerare habitationem ſolitudinis poſſent. Siquidem in ipſis cœnobiis, in quibus commorabantur octo vel decem, ita eorum atrocitas graſſabatur, & frequentes ac viſibiles ſentiebantur aggreſſus, vt non auderent omnes pariter noctibus obdormire, ſed viciſſim aliis deguſtantibus ſomnum, alij vigilias celebrantes, pſalmis & orationibus ſeu lectionibus inhærebant. Cumque illos ad ſoporem naturæ neceſſitas inuitaret, experge factis aliis ad eorum, qui dormituri erant, cuſtodiam, ſimiliter excubiæ tradebantur.* Sic ibi.

Infeſtat potiſſimùm loca olim ſuperſtitioſa, & à ſanctis inhabitata.

Quanta verò diabolus aduerſus Cluniacum fremuerit inuidiâ, exponit Petrus venerabilis lib. 1. de miraculis cap. 12. & ſequentibus. Notæ erant S. Antonio hæ diaboli aduerſum monachos inſidiæ, qui, vt Athanaſius habet in vitâ, dicere ſolebat: *Credite mihi, odio proſequitur, & pertimeſcit ſathanas Sanctorum vigilias, orationes, ieiunia, voluntariam paupertatem, miſericordiam, humilitatem; maximè autem ardentem amorem in Chriſtum Dominum.*

Porrò, quod hoc miraculum ſpectat, imitatus illud eſt S. Cuthbertus Epiſcopus; qui populo prædicans, phantaſticum à diabolo excitandum incendium prædixit; & excitatum oratione ſuâ extinxit. In quo, vt Beda in vitâ cap. 14. ait: *Virtutem reuerendiſſimi & ſanctiſſimi Patris* Benedicti *eſt imitatus, qui ſimulatum ab antiquo hoſte quaſi ardentis coquinæ incendium ab oculis diſcipulorum orando pepulit. Nec mirandum perfectos & fideliter Deo ſeruientes viros tantam contra vim flammarum accipere poteſtatem, qui quotidianâ virtutum induſtriâ & incentiua ſua carnis edomare, & omnia tela nequiſſimi ignea nôrunt extinguere. Quibus aptiſſimè congruit illud propheticum: Cùm tranſieris per ignem, non comburetis; & flamma non ardebit in te.* Hactenus Beda.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XI.

DE PVERO CONFRACTO A PARIETE, SANATO.

RVRSVM dum fratres parietem, quia res ita exigebat, paulò altiùs erigerent, vir Dei in orationis ſtudio intra cellæ ſuæ clauſtra morabatur. Cui antiquus hoſtis inſultans apparuit, & ei, quòd ad laborantes fratres pergeret, indicauit. Quod vir Dei per nuntium celerrimè fratribus indicauit, dicens: Fratres, cautè vos agite: quia ad vos hîc horâ malignus ſpiritus venit. Is qui mandatum detulit, vix verba compleuerat, & malignus ſpiritus eumdem parietem, qui ædificabatur, euertit, atque vnum [1] puerulum monachum cuiuſdam curialis filium opprimens, ruina contriuit. Contriſtati omnes, ac vehementer afflicti non damno parietis, ſed contritione fratris, venerabili patri BENEDICTO celeriter cum graui luctu nuntiarunt. Tunc idem Pater BENEDICTVS dilaceratum puerum ad ſe deferri iubet. Quem portare [2] non niſi in ſago potuerunt: quia collapſi ſaxa parietis non ſolùm eius membra, ſed etiam oſſa contriuerant. Præcepitque vir Dei ſtatim eum in cellâ ſuâ in [3] pſyathio, quo orare conſueuerat, proiici, miſſiſque foras fratribus cellam clauſit, qui orationi inſtantiùs quàm ſolebat incubuit. Mira res, eâdem horâ hunc incolumem, atque vt priùs valentem ad eumdem iterum laborem miſit, vt ipſe quoque parietem cum fratribus perficeret, de cuius ſe interitu antiquus hoſtis BENEDICTO inſultare crediſſet.

Diabolus muri euerſione monachum operarium interimit conteritq;

quem oratione S. Benedicti operi ſuo reſtituit.

COMMENTARIVS.

1. PVERVLVM MONACHVM.] Acta S. Placidi, Gordiani nomine ſcripta cap. 10. habent puerum hunc monachum, SEVERVM fuiſſe edictum.

2. NON NISI IN SAGO POTVERVNT.] Legendum omninò, in SAGO, non in SACCO, vt habent plura edita exemplaria, & verſiones Gallicæ. Conſtat ex Zachariæ tranſlatione, quæ habet ἐν ζαγίῳ, & vitâ S. Placidi: quem in SAGO ad Patrem BENEDICTVM portantes.

Pſiathus, quid.

3. IN PSIATHIO.] In quodam textu interpretamentum hoc irrepſit, *quod vulgo matta vocatur.* PSIATHVS autem, ſiue PSIATHIVS, vel PSIATHIVM, eſt teges, ſiue ſtorea ex iunco, vel papyro confecta. De vario eius apud monachos vſu, egimus in *Diſquiſitionibus,* vbi oſtendimus eis fuiſſe profectò, pro ſtragulo, pro ſedili, atque, vt hîc patet, pro eo, quod genibus orantes ſubſternebant, in quâ ſignificatione vſurpatur à S. Petro Cluniacenſi lib. 2. epiſt. 50. *Mattas, antiquum Monachorum opus, compone, ſuper quas aut ſemper aut ſæpe dormias, quas quotidianis & frequentibus lacrymis infundas, quas frequenti genuum coram Deo inflexione atteras.*

Simile prorſus huic miraculum legitur de S. Mauro, dum ſuum ædificaret monaſterium. Clericus enim qui cæmentariæ arti præerat, ex altiſſimis gradibus, in quibus operarij ſtantes, altiùs iam porrectam ædificabant maceriem, retrorſum corruens, ſuper deportatum illuc montem lapidum cecidit. Cumque eum omnes mortuum crederent, ac de ſolâ eius ſepulturâ tractarent, S. Maurus oratione & ſigno Crucis eum ſanum reddidit; & ad perficiendum opus remiſit. Admirans, qui adderat Florus, dixit: *Verè diſcipulus eſt beati* BENEDICTI, *de quo talia narrari frequenter audiuimus.* Hæc Fauſtus in vitâ.

CAPVT XII.

CAPVT XII.

DE MONACHIS QVI EXTRA CELLAM COMEDERANT.

S. Benedictus prophetico claret ſpiritu.

CÆPIT verò inter iſta vir Dei prophetiæ etiam ſpiritu pollêre, ventura prædicere, præſentibus etiam abſentia nuntiare. Mos etenim cellæ fuit, vt quoties [1] ad reſponſum aliquod egrederentur fratres, cibum potumque extra cellam minimè ſumerent. [2] Cumque hoc de vſu regulæ ſollicitè ſeruaretur quadam die ad reſponſum fratres egreſſi ſunt, & in eo tardiori compulſi ſunt horâ demorari. Qui manere iuxtà religioſam feminam nouerant, cuius ingreſſi habitaculum ſumpſerunt cibum. Cumque iam tardiùs ad cellam rediiſſent, benedictionem patris ex more petierunt. Quos ille protinùs percunctatus eſt, dicens: vbi comediſtis? Qui reſponderunt: Nuſquam. Quibus ille ait: Quare ita mentimini? Numquid illius talis feminæ habitaculum non intraſtis? Numquid hos atque illos cibos non accepiſtis? numquid tot calices non bibiſtis? Cumque eis venerabilis pater & hoſpitium mulieris, & genera ciborũ & numerum potionum diceret, recognoſcentes cuncta quæ egerant, ad eius pedes tremefacti ceciderunt, & ſe deliquiſſe confeſſi ſunt. Ipſe autem protinùs [3] culpæ pœnitentiam pepercit, perpendens quòd in eius abſentiâ vltra non facerent, quem præſentem ſibi eſſe in ſpiritu ſcirent.

COMMENTARIVS.

Reſponſum, pro negotio.

1. AD RESPONSVM.] Benedictina phraſis, cap. 51. Regulæ occurrens: *Fratres, qui pro quouis* RESPONSO *proficiſcuntur.* Reſponſum autem quoduis negotium ſignificare arbitror, quâ voce & alibi Gregorius vtitur. lib. 11. Regiſt. epiſt. 47. *Ad vrbem Regiam pro faciendis* RESPONSIS *tranſmittimus.* Hinc RESPONSALIS nominatus negotiorum geſtor, eodem loco: *Ante enim hoc temporis Bonifacij Chartulary* RESPONSALIS *mei, qui in vrbe regiâ demoratur.* Et lib. 4. Epiſt. 54. *Multi apud ciuitatem fraternitatis veſtræ* RESPONSALES *ſæpius fuerunt.* Græcè dicitur *Apocriſiarius*, ὁ ἀπὸ τῶν ἀποκρισμάτων à RESPONSIS. In Prato ſpirituali Cap. 88. habes *Thomam Apocriſiarium Cœnobij.* Plura vide apud Roſweydum in Onomaſtico ad vitas Patrum. Zacharias hoc loco aptè reddidit, διακονίαν. Sed cur negotium, aut rem quamuis procurandam dixêre RESPONSVM? Ludouicus Creſollius Myſtag. lib. 2. in Diſput. Critica ſect. 10. reſpondet: Quod in Græcis eſſet ἀπόκρισιν, quod minùs attendentes verterunt, RESPONSVM. In Prato Spirit. cap. 105. Monacho Crucem adorare volenti, & in oſtio ſubſiſtenti ſuggerebant cogitationes: *Vade & fac* RESPONSVM, *& aliâ vice adorabis.* In Græco erat, μοι ἀπόκρισιν; quod Creſollius vertit: *Conſice negotium tibi iniunctum.* Atque ita eruditiſſimis viris eximitur ſcrupus, cùm locum hunc mendoſum ſuſpicati ſunt. In eodem libro cap. 105. dicitur Monachus miſſus, *pro* RESPONSIS *Cœnoby*; id eſt, negotiis.

2. CVMQVE HOC DE VSV REGVLÆ SOLLICITE SERVARETVR.] Locus hîc, ſi quis alius, erroris redarguit eos, qui aſſerere auſi ſunt, *abſque ſcriptis à S.* BENEDICTO *Regulis, non ſolùm ipſo* BENEDICTO *viuente, ſed & poſt mortem eius, vſque ad Abbatem Simplicium Benedictinos Monachos in Italia gubernatos.* Quod enim hîc dicitur, *Ex vſu Regulæ ſollicitè ſeruatum*, id & viuente S. BENEDICTO, & in Italia factum ſine dubio fuit. Idipſum manifeſtiùs expreſſiſſe videtur Zacharias, qui lemma capitis ſic vertit: *De monachis cibum ſumentibus contra Regulam.* Et capitis principium ſic repræſentat: *Regularis inſtitutio viri ſancti in monaſterio lege erat ſancita.* Et paulò pòſt: *Atque hæc* REGVLA *exactè ab eis ſeruabatur.* Hoc autem mandatum in Regulâ expreſſum legitur cap. 51. Fruſtrà igitur ſunt, qui non niſi poſt mortem S. Patris, volunt Regulam fuiſſe promulgatam & obſeruatam, de quibus actum in *Diſquiſitionibus.* — Regula ſeruata tempore S. BENEDICTI.

Quod verò hîc dicitur ſollicitè fuiſſe ſeruatum, arguit tranſgreſſionem magni à S. BENEDICTO æſtimatam, quàm nimirum excommunicatione voluerit puniri. Sic enim ait: *Fratres qui pro quouis* RESPONSO *proficiſcuntur, & eâdie ſperant reuerti ad monaſterium, non præſumant foris manducare, etiamſi à quouis rogentur: niſi fortè eis ab Abbate ſuo præcipiatur. Quod ſi aliter fecerint excommunicentur.* Quam pœnam, ne quis miretur, ſcribit Smaragdus, iuxta Canones ſimilem culpam puniri ſolitam ſeparatione triginta dierum à communione, aut plagis virgarum. Vide quæ dicta ſunt in *Diſquiſitionibus.* — Pœna foris manducantis.

3. CVLPÆ POENITENTIAM PEPERCIT.] Alia quædam exemplaria, & nouiſſima editio Antuerpienſis, ex Vaticanâ expreſſâ, ſic habet: *Culpæ pœnitentiam præcepit.* Contrario ſcilicet ſenſu; quaſi iniungeret & præciperet eam pœnitentiam,

ab iis

ab iis proculpâ impleri, quæ Regula eſt conſtituta, quæ ait: *Quòd ſi aliter fecerint, excommunicentur.* Gallica tranſlatio habet: Et continuò pœnitentiam iniunxit. Sed præferenda prior lectio, cui fauet Zacharias, vertens: *Ipſe autem mitiſſimus Pater confeſtim peccatum relaxauit.* Et huius indulgentiæ rationem reddere videtur Gregorius, dum ſubdit: *Perpendens quòd in eius abſentiâ vltrà non facerent, quem præſentem ſibi in ſpiritu ſcirent.* Et hoc modo intellexit, Carpenteius hunc locum ita exprimens: CAPVT XII.

Conuicti veniam petiêre, ſeruntq; petitam.

CAPVT XIII.

DE FRATRE VALENTINIANI MONACHI, QVEM VIR DEI IN VIA COMEDISSE CARPSIT.

FRATER quoque Valentiniani eius monachi, cuius ſuperiùs memoriam feci, vir erat laicus, ſed [1] religioſus. Qui [2] vt ſerui Dei orationem perciperet, & germanum fratrem videret, annis ſingulis de loco ſuo ad cellam eius ieiunus venire conſueuerat. Quâdam igitur die, dum iter ad monaſterium faceret, ſeſe illi [3] alter viator adiunxit, qui ſumendos cibos in itinere portabat. Cumque iam hora tardior excreuiſſet, dixit: veni Frater ſumamus cibum, ne laſſemur in viâ. Cui ille reſpondit: Abſit Frater, hoc non faciam: quia ad venerabilem Patrem BENEDICTVM ieiunus ſemper peruenire conſueui. Quo reſponſo, percepto ad horam conuiator tacuit. Sed cùm poſt hoc aliquantulum itineris ſpatium egiſſent, rurſus admonuit, vt manducarent. Noluit conſentire qui ieiunus peruenire decreuerat. Tacuit quidem qui ad manducandum inuitauerat, & cum eo ieiunus adhuc pergere modicum conſenſit. Cumque iret longiùs agerent, & eos tardior hora fatigaret, ambulantes inuenerunt in itinere pratum & fontem, & quæque poterant ad reficiendum corpus delectabilia videri. Tunc conuiator ait: Ecce aqua, ecce pratum, ecce amœnus locus in quo poſſimus refici & parum quieſcere, vt valeamus iter noſtrum poſtmodùm incolumes explere. Cùm igitur & verba auribus & loca oculis blandirentur, tertiâ admonitione perſuaſus, conſenſit & comedit: [4] veſpertinâ verò horâ peruenit ad cellam. Præſentatus autem venerabili BENEDICTO patri, ſibi orationem petit: Sed mox ei vir ſanctus hoc quod in viâ egerat improperauit, dicens: quid eſt frater quod [5] malignus hoſtis, qui tibi per conuiatorem tuum locutus eſt, ſemel tibi perſuadere non potuit, ſecundò non potuit, tertiò verò perſuaſit, & te ad hoc quod voluit ſuperauit? Tunc ille reatum infirmæ ſuæ mentis agnoſcens, eius pedibus prouolutus tantò magis cœpit culpam deflere & erubeſcere, quantò ſe cognouit etiam abſentem in BENEDICTI Patris oculis deliquiſſe.

CAPVT XIII.

Obiicit cuidam, quod abſens commiſerat.

PETRVS.

Ego ſancti viri præcordiis Heliſæi ſpiritum video ineſſe, quia abſenti diſcipulo præſens extitit.

COMMENTARIVS.

1. RELIGIOSVS.] Græca metaphraſis: *forma pulcher, moribuſq; probus, & valdè amans monachorum.*

2. VT SERVI DEI ORATIONEM PERCIPERET.] Princeps cauſa frequentandi quotannis Caſſinenſe Monaſterium hic ponitur, pia & religioſa viſitatio S.P. BENDICTI; atque, vt Gregorius loquitur, *vt ſerui Dei orationem perciperet*; ſiue vt habet Zacharias: *vt frueretur, atque emolumentum caperet ex eius doctrinâ, animæ perquam vtili.* Quâ cauſsâ olim pleroſque etiam Anachoretas aditos fuiſſe, Sanctorum docent hiſtoriæ. De S. BENEDICTI verò hoſpitalitate, ita in Regulæ explicatione S. Hildegardis: *Illo tempore, monachi tumultum ſuperuenientium extraneorum nondum ſentiebant;*

Cur monaſteria olim à laicis frequentari ſolita.

CAPVT XIII.

eiebant, ſed qui eo tradebant Chriſtum & non aliud ibi quærebant, quem etiam in ſanctis operibus ibi inueniebant.

3. ALTER VIATOR ADIVNXIT.] Ignotum hunc planè, & ex improuiſo acceſſiſſe habet Zacharias: dæmonem fuiſſe, ex S. BENEDICTI verbis ſuſpicatur Iulius Nigronus tract. Aſcetico 10. part. 2. §. 42.

S. Benedicti erga hoſpites officium.

4. VESPERTINA HORA PERVENIT AD CELLAM.] Quomodo venientes hoſpites vir ſanctus excipere ſoleret, ex iis, quæ in Regulâ præſcripſit, non difficulter poteſt intelligi; cùm vt ſcripſit, ita etiam vixerit. Sed lubet S. Hildegardis hic apponere teſtimonium, quæ citato loco, ſic ait: *B. P. BENEDICTVS cum hoſpites quos ſuſceperat, comeſturi eſſent, aquam manibus eorum porrexit: & cum a menſâ ſurrexiſſent pedes eorum lauit: & hoc propter exemplum filij Dei, quod in cœnâ diſcipulis exhibuit, fecit: exceptis mulieribus, quarum pedes non tetigit, ſed contemptum mundi & in habitu, & in ſanctâ conuerſatione ſuâ eis oſtendebat.*

Mortificatio in rebus leuioribus vtiliſſima.

5. MALIGNVS HOSTIS. . . . TE AD HOC QVOD VOLVIT SVPERAVIT.] Adfert hoc exemplum Franciſcus Arias, Societatis Ieſu Theologus, in tractatu de ſui mortificatione part. 1. cap. 4. vt probet gratiam Deo, nobiſque ſalutarem mortificationem, non ſolùm in rebus magnis, ſed etiam in paruis & leuibus. *In his enim,* inquit, *homo & excellentius viuentis exemplum præbet, & plus ſeipſum abnegat: & magis diuinum amorem declarat, quam in præſtandis vel deuotionis, vel miſericordiæ operibus.* Et paucis intericctis, ita ſubiungit: *Certè ad roborandam magis imbecillitatem noſtram, voluit Dominus illuſtria quoq; huius rei nobis relinquere exempla; vt & illud quod B. Gregorius de ſeculari quodam, religioſo tamen viro, qui quotannis conſueuerat inuiſere S. BENEDICTVM, &c.* Recitatâ verò totâ hiſtoriâ, ita concludit. *In quo exemplo notandum eſt, quantum illius parua mortificationis fuerit meritum, cui tot inſultus fecit dæmon per illum viatorem, quamq; Deus pateſieri voluit S. BENEDICTO, ne ſecularis ille homo eam rei bonis in poſterum iacturam faceret.*

Doctrinam hanc valdè illuſtrat Ludouicus Bloſius in Inſtitutione ſpirituali cap. 2. §. 5. vbi ſic ait: *Quando quis propter Deum ſenſualitati, voluntatiq; propriæ, etiam in rebus minimis reluctatur, ac ſe mortificat, rem ipſi Deo magis gratam facit, quàm ſi multos mortuos ad vitam reuocaret. Si duo homines in eodem itinere conſtituti, elegantem floſculum offenderent, quorum alter cuperet quidem illum decerpere, ſed melius deliberans diceret ſibi ipſi, dimitte eum propter Deum: alter verò nihil præmeditatus, excerperet florem: iſte quidem ſimpliciter decerpendo non peccaret, ſed ille propter Deum dimittendo florem, tantum præ decerpente obtineret meritum, quanta eſt diſtantia celi a terrâ.* Sic ille.

Quoniam autem hoc punctum maximæ eſt vtilitatis, & ad religioſos cum primis ſpectat, ſubiungo hic aliquos, qui fuſiùs illud ſunt proſecuti. Legi enim de hac re poteſt S. Dorotheus ſerm. 1. de Obedientiâ & ſubmiſſione propriæ voluntatis. Aluarez de Paz tom. 2. part. 1. cap. 16. Antonius Molina tract. 1. de Orat. cap. 15. Hieremias Drexelius in Amuſſi lib. 2. cap. 3. §. 5. Alphonſus Roderiguez part. 2. tract. 1. cap. 13. & 16. Iulius Nigronius ſparſim in tractatu Aſcetico 10. & præſertim part. 3. cap. 3. num. 52. & alij plures.

ADDITIO.

De tranſmiſſione S. Placidi in Siciliam.

COmmodum hic, ea S. BENEDICTI repræſentanda videntur geſta, quæ in S. Placidi vitâ commemorantur: etenim cùm ille martyrio perfunctus ſit, antequam Gothorum Rex Totila ſanctum adiret BENEDICTVM; eius narrationi hæc acta præmittere temporis ratio poſtulat. Chronologiam enim in texendâ hac S. Patris vitâ, à ſancto Gregorio neglectam non ignoramus. Poſt narratum igitur reſuſcitati à S. BENEDICTO pueri miraculum, de quo cap. 11. actum, iſta ſubnectit Gordianus, vel quiſquis eſt vitæ S. Placidi ſcriptor: conſtat enim plures in hanc hiſtoriam irrepſiſſe errores.

Cùm ad aures Tertulli Romanæ curiæ Patricij perueniſſet, quod ſanctus Domini BENEDICTVS vna cum Placido eiuſdem Patricij filio, & diſcipulo ſuo Mauro in ſuâ poſſeſſione Caſſini monaſterium conſtruxit, gauiſus eſt gaudio magno, filioq; ſuo dirigere ſtuduit, vt Patris BENEDICTI voluntatem ſuper ſuo aduentu perquireret, & ſibi remitteret. Velle enim ſe aiebat, ſi id ſeruo Domini placeret, & Caſſinenſe Cœnobium, & Placidum filium ſuum videre. Quæ cùm idem ſanctus Placidus Patri BENEDICTO reſeraſſet, vir Dei reſpondit ſibi placere, vt tam idem Patricius, quàm amici eius ad monaſterium viſendum venirent. Placidus autem certam diem Tertullo Patri ſuo, quo ad cœnobium viſendum venire deberet, & iuxtà quod Pater BENEDICTVS in mandatis dederat, tranſmittere ſtuduit. Qui confeſtim accerſitis ad ſe nobiliſſimis de ciuitate Romæ viris Boetio, ſcilicet, Symmacho, Vitaliano, Gordiano atque Equitio, aſcenſis equis concito gradu ad prædium poſſeſſionis ſuæ, quod ei de paternâ hereditate obuenerat, Caſſinum peruenit. Cuius aduentus dum Patri BENEDICTO nuntiatus fuiſſet, cum diſcipulis ſuis Placido & Mauro ante ianuam monaſterij in eius pergit occurſum. Patricius autem beatiſſimum Patrem BENEDICTVM corpore præ abſtinentiâ exhauſtam perſpiciens, de equo, quo inſederat celeriter deſcendit, & ita vt erat auro gemmiſq; ornatus in terram corruens, deoſculabatur veſtigia eius. Quem Pater ſanctiſſimus à terrâ eleuans, & ad pectus ſuum conſtringens, deoſculatus eſt. Demum verò in Eccleſiam ſancti Confeſſoris Chriſti Martini inducens, & præ gaudio in fletum prorumpens, illum & reliquos in fratrum conuentum deduxit. Tertullus verò deoſculatâ omni congregatione rogauit Patrem BENEDICTVM, quatenus eum fratres dignarentur in ſuam recipere ſocietatem. Quis cum celeriter eâ, quæ ſummâ deuotione poſcebat, vnà cum Patritiis, Conſulibus, ac Senatoribus, qui cum eo venerant, impetraſſet, Deo, & eidem Patri beatiſſimo BENEDICTO totum ex integro Caſſinum montem cum vniuerſis pertinentiis ſuis, atque a ſuo proprio iure illum abſcindens, eidem Patri tradidit in perpetuum poſſidendum. Conuocanſq; ad ſe in Republica primiſcrinium, teſtamentum iuxtà morem Romanum conſcribi fecit, ab omnium mortalium iure atque dominio locum eumdem perpetuò manſurum alienum decernens.

S. Placidi pater aliiq; conſanguinei Caſſinum veniunt.

Occurrit BENEDICTVS.

Mutua in congreſſu charitatis officia.

Tertullus Caſſinenſium conſraternitatem expetit.

eorumq; poſſeſſioni Caſſinum montem tradit.

Vides hic, benigne Lector, peruetuſtam conſuetu-

Digitized by Google

Religioſorum confraternitatem ambire, antiquum.

ſuetudinem petendi à Religioſorum Antiſtitibus confraternitatem, vt aiunt, & ſocietatem, ſiue omnium laborum, precum & mortificationum, quæ in Ordine fiunt, communionem, quam paſſim legere eſt, magnos etiam viros ambiuiſſe, & impetraſſe. Sic quoque legimus Theodebertum Francorum Regem à beato Mauro petiſſe; *vt fratres eum in ſuam recipere dignarentur ſocietatem, & nomen eius inter ſua nomina ſcribere*, vt loquitur Fauſtus in vitâ S. Mauri. Eodem fortè ſpectat & illud, quod habet Auguſtinus in libro de bono viduitatis ad Iulianam, hunc enim librum (vtcumque reclamet Eraſmus) pro Auguſtini agnouit Poſſidij indiculus, venerabilis Beda, Cardinalis Bellarminus lib. de Scriptorib. Eccleſ. *Obſecro vos*, inquit, *per illum à quo donum hoc accepiſtis, & huius doni præmia ſperatis; vt me quoq; orationibus veſtris memineritis inſerere cum totâ veſtrâ domeſticâ eccleſiâ.* Sed plura de his vide in pereruditо Opuſculo P. Antonij Rutei Ordinis Minimorum, *de participationibus ſeu communione bonorum operum Religioſorum.* Sed nos ad S. BENEDICTVM reuertamur.

Proſequitur deinceps Gordianus enumerare alias villas, cortes & prædia quæ B. BENEDICTO tam ipſe Tertullus, quàm Equitius, & Gordianus tum temporis perpetuo iure poſſidenda tradiderunt. Præter alia verò, iam dictus Tertullus decem & octo patrimonij ſui cortes, quas in Siciliâ habebat viro detulit poſſidendas. Inter hæc cùm B. Placidus robuſtâ ætate vir, angelicam in terris vitam præclarè æmularetur, accidit vt quidam in Siciliâ, nefandâ auaritiâ prouocati, per fas, perque nefas collatas poſſeſſiones diriperent, ſuiſque cupiditatibus aggregare vellent. Quæ vbi ſancto nuntiata eſſent BENEDICTÒ, toti ea pandit congregationi Caſſinenſi, atque ex eius conſulto Placidum ſanctiſſimum diſcipulum ſuum, ad tantum laborem ſuſtinendum aptiſſimum iudicat, illum ad tuitionem direxit, & ſic allocutus eſt.

S. Placidus à S. BENEDICTO prædiorum direptioni occurſurus, in Siciliam mittitur.

Ad ſuſcipiendum militiæ laborem, dilectiſſime, accinge ſicut vir lumbos tuos, quem per me nunc tibi dat Rex omnium Chriſtus, qui factus eſt obediens vſque ad mortem. Reminiſcere igitur ſermones eius dicentis. Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me Patris. Non te longi itineris conturbet auſteritas, recordare illud Apoſtolicum, quia non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis; & per varias tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. Pro Chriſti namque nomine qui in hac vita decertauerint, in futura æternam remunerationem accipient, illam ſcilicet, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus diligentibus ſe. Ieſus Chriſtus autem filius Dei ſemper ſit tecum, perducat te ad vitæ æternæ conſortium. Hæc dum peroraſſet, dedit commilitones tanti itineris Gordianum & Donatum, mandans vt ita beato Placido vnico ſibi ac chariſſimo, ſicut & ſibi eatenùs in omnibus obſequerentur, oſculanſque beatum Placidum & benedicens dimiſit à ſe.

Sic ibi. Itinere porrò ſuſcepto, paſſim per loca, quæ B. Placidus tranſiuit, plurima edidit miracula.

CAPVT XIII.

Meſſanam appellit:

Meſſanam cùm appuliſſet, à Meſſalino, aliiſque benignè exceptus, de condendo extrà ciuitatem cœnobio cum illis agit: quo inter annos quatuor abſoluto, pluribuſque ſibi aggregatis Monachis, tandem Martyrij palmam eſt conſecutus Chriſti anno 541. ſuperſtite adhuc B. P. BENEDICTO, qui ex Meſſalini litteris de morte S. Placidi certior factus, palmas ad alta ſuſtollens, gratias egit Redemptori omnium, dicens:

fit martyr: quare S. BENEDICTVS Deo grates reddit.

Grates tibi nunc promo cunctorum vita ſaluſque, qui fructum labiorum meorum dilectiſſimum Placidum ſingularem & vnicum mei pectoris filium, ad tuum feciſti conſcendere ſolium. Hæc Pater ſanctiſſimus proclamans, & ſuper beatiſſimi Martyris paſſionem vltrà modum ſpiritali lætitiâ congaudens, omnem Caſſinenſem conuocans concionem, talem ad eos protulit orationem: Sicut Patris eſt gaudere in ſuorum profectibus filiorum, ita & filiorum eſt augmentum Patris ſua lucra reputare. Quapropter noueritis dulciſſimum filium meum Placidum martyriali trabea adornatum migraſſe ad Dominum. Iam enim meis interioribus oculis eius immaculatam hoſtiam, & Deo beneplacentem, deduxi in alta cælorum. Hunc nempè, tempore quo illum à Patre ſuo ſuſcepi, memineram eſſe mortalem, nec fefellit opinio. Nunc non eſt quod conqueratur. Habeo in quo Deo gratias agam, quia ſemper optaui, vt de fructu cordis mei Omnipotenti Deo ſacrificium offerretur. Nihil enim hoc ſacrificio habui pretioſius, nihil amabilius, nihil carius. Elegit namque Placidus pro Chriſto momentaneam mortem, & peruenit ad eum in cæleſti ſolio ad dextram Patris regnantem. Ob id enim Chriſtus pro omnibus mortuus eſt, vt nos non nobis, ſed Chriſto viueremus. Grates autem omnium Redemptori refero, quia ingratus eſſe non poſſum. Congaudendum enim mihi, ſcilicet quòd talem diſcipulum habuerim, non dolendum, quòd amiſerim. Nam illud munus fuit, hoc debitum, ſcilicet quòd functus ſum famulatu Placidi diſcipuli mei quamdiu Deus voluit, & poſt qui dedit, recepit. Quod naturæ communis fuit, Placidus pro Chriſto poſuit, & quod ſingularis eſt gratiæ, meruit. Cur autem doleam ego, mihi Placidum filium meum ereptum, cùm ad ſalutem noſtram Deus filio ſuo non pepercerit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum? Quis vnquam exceptus eſt a conditione moriendi, qui non eſt exceptus à conditione naſcendi? Non ergò defleam Placidum filium, quem ſcio tranſiiſſe de morte ad vitam. In illius namque morte gaudendum eſt, non dolendum, quia illam pro veritate & æterni Regis fide guſtauit:

ſuper illius morte coram fratribus perorat.

Digitized by Google

CAPVT XIII.

Nam cur ego te, Placide fili chariſſime, defleam, qui mihi ſic ereptus es, vt omnium eſſes? non enim perdidiſti vſum naturæ tuæ, ſed commutaſti. Antè corpore inſeparabilis à Deo exiſtens, nunc indiuiduus cum Deo es permanens. Fælicia verba quæ in te expendi, fælices labores quos in te ſuſtinui, dum viueres mecum. Non te Tertulli Patris tui amor à me diuellere potuit, nec ipſe mihi vnquam Patrem prætuliſti, quouſque ad æternam vitam migraſti.

Hæc & his ſimilia Patre BENEDICTO *proloquente, ex conſilio totius Caſſinenſis congregationis, quoſdam ex diſcipulis ſuis ad Siciliam direxit, præcipiens illis eos citiùs properare ad prædictam inſulam, ad monaſterium beati Martyris Placidi reſtaurandum, & cortes ac villas Tertulli Patricij gubernandas.*

Annorum vitæ S. Placidi periodus.

Annorum verò S. Placidi periodum ita idem Auctor pertexit, in paſſione S. Placidi cap. 17. *Dies autem vitæ beatiſſimi Martyris ita numerantur. Oblatus eſt Deo à Patre ſuo Tertullo Patricio, & traditus beato* BENEDICTO, *ſeptimo anno ætatis ſuæ, habitauit cum eo apud Sublacum annis quinque, commoratuseſt in monaſterio Caſſinenſi, quod ipſe vnà cum Magiſtro ſuo* BENEDICTO, *& condiſcipulo Mauro in propriorure ædificauerat, annis nouem. Conſtruxit in ſuo patrimonio monaſterium apud Siciliam per annos quatuor. Præfuit eidem Monaſterio anno vno, qui ſimul ſunt anni ſex atque viginti. Natus anno Dominicæ incarnationis quinto decimo ac quingenteſimo. Martyrio coronatus quadrageſimo primo ac quingenteſimo.* Sic ille.

Qui tamen in eo corrigendus, quod dicat, annis quinque habitaſſe apud Sublacum, cùm fuerint anni ſeptem; quod ſic demonſtro. Oblatus eſt Placidus S. BENEDICTO ſeptennis, id eſt Chriſti anno 522. (natus ſiquidem, vt hìc dicitur anno 515.) non reliquit autem Sublacum niſi cum ipſe P. BENEDICTVS Caſſinum peteret, quod ipſo Gordiano teſte accidit Chriſti anno 529. Ex quo euidens eſt, ſeptem annis habitaſſe apud Sublacum; ab anno ſcilicet 522. vſque ad annum 529.

Similiter ad totidem annos contrahenda eſt eiuſdem commoratio Caſſinenſis. Nam ſi quatuor anni tribuendi ſunt ædificationi monaſterij, vnuſque regimini eiuſdem, & hoc quinquennium ſuperioribus quatuordecim addatur annis, efficientur anni 19. ac proinde non ſupererunt ſeptem, quibus Caſſini habitauerit. Quod ſi quis nouennium pro Caſſinenſi retinendum putauerit reſidentiâ, triennio tantum fuerit in Siciliâ; aut maior ei aſsignanda eſſet ætas. Vſque adeò implexa eſt hæc Gordiani chronologia. Quam ſecutus tamen eſt Antonius Yepez: & nos in Chronotaxi, quam prolegomeno XIX. exhibuimus. Breuiarium Romanum, & Baronius in Notis ad Martyrologium, Martyrium S. Placidi reponit ad annum Domini 539.

CAPVT XIV.

DE SIMVLATIONE REGIS TOTILÆ DEPREHENSA.

GREGORIVS

CAPVT XIV.

OPORTET Petre vt interim ſileas, quatenus adhuc maiora cognoſcas. [1] Gothorum namque temporibus, cum [2] Rex eorum [3] Totila Sanctum virum prophetiæ habere ſpiritum audiſſet, ad eius monaſterium pergens, paulò longiùs ſubſtitit, eique ſe venturum eſſe nuntiauit. Cui dum protinus mandatum de monaſterio fuiſſet vt veniret, ipſe, ſicut perfidæ mentis fuit, an vir Dei prophetiæ Spiritum haberet, explorare conatus eſt. Quidam verò eius [4] Spatarius Riggo dicebatur, [5] cui calceamenta ſua præbuit, eumque [6] indui veſtibus regalibus fecit, quem quaſi in perſonâ ſuâ pergere ad Dei hominem præcepit. In cuius obſequio tres, qui ſibi præ cæteris adhærere conſueuerant, [7] Comites miſit, ſcilicet Vultericum, Rudericum & Blindinum, vt ante ſerui Dei oculos ipſum Regem Totilam eſſe ſimulantes, eius lateri obambularent, cui alia quoque obſequia quaſi Spatarij præberent, vt tam ex eiſdem obſequiis, quàm ex purpureis veſtibus rex eſſe putaretur. Cumque idem Riggo decoratis veſtibus [8] obſequentium frequentiâ comitatus monaſterium fuiſſet ingreſſus, vir Dei eminus ſedebat. Quem venientem conſpiciens, cùm iam ab eo audiri potuiſſet clamauit, dicens: pone fili, pone hoc quod portas: non eſt tuum. Qui Riggo protinùs in terram cecidit. Et quia tanto viro illudere præſumpſiſſet, expauit, omneſque qui cum eo ad hominem Dei veniebant, terræ conſternati ſunt. Surgentes autem ad eum propinquare

Totilæ Regis technæ,

A S. Benedicto deteguntur.

minimè

minimè præſumpſerunt, ſed ad ſuum Regem reuerſi nuntiauerunt trepidi, in quantâ velocitate fuerant deprehenſi.

COMMENTARIVS.

:bi.

1. GOTHORVM NAMQVE TEMPORIBVS.] De Gothis eorumque origine videre licet Iornandem, Sigebertum initio Chronici, Volaterranum Geographiæ libro 1. & diſſertationem Ludouici Viues, de Getis, ſeu Gothis, ante commentaria in libros Sancti Auguſtini de Ciuitate Dei. Adrianus Scrieckins, Originum Celticarum & Belgicarum lib. 13. num. 42. & in indice primo, ait GOTHOS, & GETAS Viguerio auctore ſynonima vnius gentis eſſe, & Scythiam Europæam habitaſſe inter Euxinum Pontum & Iſtrum. Subdit verò ex ſuâ ſententiâ: *Confluxus fuit gentium ſeptentrionalium, qui ad certum anteà populum referri non poteſt, ſed vt quondam Cimbri Conuenæ fuerunt, ſic iſti conuenêre ad irruptiones contrà Romanos, & vt populos Romanos attributarios, à ſeruitute leni vocabulo attraherent,* GOTTOS *ſe dixerunt*: GOTTEN, GOETEN, GOEDEN, enim Celtis, Germanis Belgiſque ſignificat bonos. Dicit porrò Gregorius, GOTHORVM TEMPORIBVS, quia cùm iſta ſcriberet, iam ab annis quadraginta deſecerat illorum in Italiâ imperium, licet Hiſpaniam, & Gallias adhuc occuparent (ex quibus exterminati ſunt anno tandem 713.) ita enim Sigebertus ad annum 543. *Oſtrogothorum gente vſque ad internecionem deleta, regnum Gothorum, quod* (vt ait Iordanus) *per annos circiter duo millia quadringentos durauerat, defecit in Oſtrogothis. Sed VViſigothis in Hiſpaniâ regnantibus incolume permanſit. Theias tamen regnum Oſtrogothorum reſuſcitare niſus, regnat annis duobus, ſed à Narſete perimitur, & cum eo Gothorum reliquiæ exſtirpantur.* Sic ille.

ur ſic dicti.

2. REX EORVM.] Duces & Principes ſuos Gothi, Reges vocabant, vt Procopius libro 1. de bello Gothorum, & Iornandes traduot. De Totilæ autem ad regnum promotione, iſta Baronius: *Anno Chriſti 542. belli Gothici ſeptimo occiſo in Italiâ Rege Theobaldo, Gothi euexerunt in regnum Araricum, eodemq; paucos poſt menſes perempto, Totilas Theobaldi nepos, ingenio & viribus præſtans in flagellum dominantium in occidente Græcorum Rex creatus eſt. Qui hoc ipſo anno non amplius quàm quinque millium Gothorum collecto exercitu, bis collatis ſignis Romanorum exercitum ſuperauit.*

otila.

3. TOTILA] Nomen hoc Scrieckins interpretatus, ait Celtis eſſe, TOT-HIL-AN, id eſt, qui vſque ad collem. Cornelius Kilianus, ex Martino Iſlebio ait, TOTILA, eſt quaſi DODLE, hoc eſt, paruus Deus. Magnis verò laudibus Procopius lib. 2. de bello Gothico hunc Totilam extollit, velut liberalitate ac aliis animi virtutibus præditum, ſed S. Gregorius *perfidæ mentis* fuiſſe inſinuat. Et ipſe S. BENEDICTVS hic increpat, quod multa mala faceret ac feciſſet. Et *alij* (vt Volateranus ait) *crudelem ac ſingulari arrogantiâ virum taxant.*

atharius nde dictus.

4. SPATARIVS] Nomen deductum à ſpathâ, quâ voce Apuleius lib. 1. vſus eſt dicens: *Militaris ſacramenti genium ob omiſſam* SPATHAM *verebatur.* Vegetius gladios maiores SPATHAS vocari docet; minores verò SEMI-SPATHAS. Victor Vticenſis libro 1. *Introeunt euaginatis* SPATHIS, *arma alij corripiunt.* Auguſtinus in Pſal. 149. *framea quam vulgo ſpathium* vocant. Ab hac voce, Italis gladius dicitur SPADA, Hiſpanis ESPADA, Gallis eliſo D. ESPEE. Hinc & Teutonicum SPADE, ligo, SPET, veru; SPIES, haſta deducta quidam volunt. Mirum illud, inquit Philippus Beroaldus, ad Apulæi librum 9. quòd hæc dictio quamuis Græca ſit, notior tamen vulgo eſt, atque frequentior in quotidiano idiomate, quàm enſis, gladius, mucro: ſicut ſexcenta alia.

Spatharij porrò ſunt enſiferi ſiue ſatellites, quæ vox occurrit apud Cedrenum, Iulium Metaphraſten, alioſque notatos in Gloſſario Meurſij. Alcuinus Epiſtola 9. ad Nicephorum Imperatorem. *Audito aduentu memorati Legati dilectionis tuæ, Arſacij glorioſi Spatharij magnopere gauiſi ſumus.* Vbi obſerua, glorioſum appellari. Spathariorum verò dignitatem *maximi honoris fuiſſe* (ait Garſias Loaiſa notis ad Concilium Toletanum VIII.) *ex eo cõſtat, quod multos Duces ac Comites hanc geſſiſſe inuenimus. Sic in Cõcilio XIII. Toletano ſubſcribunt Guilingus Spatharius & Comes, &c. Siſimirus Spatharius Comes & Dux.* Spatharium verò ita definit Cedrenus, σπαθάριος ὁ σωματοφύλαξ ἐστιν, id eſt: Spatharius eſt cuſtos corporis. *Spathariorum dignitas.*

Sed quia de enſiferis mentionem fecimus, addendum verbulum de enſibus, quos baltheis ex humero pendulis fuiſſe alligatos conſtat. Anonymus in vitâ Caroli magni. *Poſt hæc baltheus ſpathæ alligatus.* Et Maro 8. Æneid. *Enſes geſtandi mos.*

Tum lateri atq; humeris Tegæum ſubligat enſem.

Gallis autem ad dextram, Gothis ad læuam fuiſſe enſem, Sauaro Notis ad Sidonij lib. 4. epiſt. 20. carm. 2. tradit, & probat ex illo.

——— *bulis hoſtilibus aſper*

Applicat à læua ſurgentem baltheus enſem.

5. CVI CALCEAMENTA SVA PRÆBVIT.] Obſerua digniores olim etiam calceis à vulgo fuiſſe ſecretos, ideoque Totilam ſuos exhibuiſſe, vt eorumdem indicio Spatharius hic, Rex crederetur. Plebeis calcei erant albi, vt ex illo Martialis probat Lipſius Elect. lib. 1. cap. 13. *Calcei plebejorum olim albi apud Rom.*

Sordidior cœno cum ſit toga, calceus autem
Candidior prima ſit tibi Cinna niue,
Deiecto quid inepte pedes perfundis amictu?

Differebant autem Senatorum caltei, vti & Patriciorum omnium à plebe. De Patriciis feſtus: *Mulleos genus calceorum aiunt eſſe, quibus Reges Albanorum primi, deinde Patricij vſi ſunt.* Formam & colorem ita deſcribit Iſidorus lib. 19. Originum cap. 34. *Patricios calceos Romulus reperit quatuor corrigiarum, aſſutâq; lunâ: iis ſoli Patricij vtebantur. Luna autem in eis non ſideris formam, ſed notam centenarij numeri ſignificabat, quod initio Patricij Senatores centum fuerint.* Et paulò pòſt: *Mullei ſimiles ſunt cothurnorum ſolo alto, ſuperiore autem parte cum oſſeis vel æreis malleolis ad quos lora alligabantur. Dicti autem ſunt à colore rubro, qualis eſt mulli Piſcis.* Sic ille. Plura vide apud Læuinum Torrentium ad Satyram 6. lib. 1. Horat. num. 27. *Senatorum rubri.*

Sed quales Gothorum calcei? Peronibus vſos, *Gothorum ſetoſi perones.*

 auctor

CAPVT XIV.

auctor eſt Sidonius Apollinaris carm. 7. ſic loquens:

Nec tangere poſſunt
Altata ſuram pelles, ac poplite nudo
PERONEM *pauper nodus ſuſpendit equinum.*

Pero ruſticum eſt calceamentum, Seruio lib. 7. & Iſidoro libro 19. cap. vlt. auctoribus, eoque Campani vtuntur, ait Pomponius Sabinus.

Totila calceos purpureos, vt & Imperatorum.

Iam verò, vt Spatharium hunc melius cognoſcamus, diſpiciendum, qualia ipſius Totilæ fuerint calceamenta. Coccinea fuiſſe veroſimile eſt: tum quod purpureis veſtibus Riggonem hunc indutum Gregorius ſcribat; tum quod Imperatorum calceos purpureos probet Lipſius, Elect. lib. 1. cap. 13. teſtimonio Spartiani in Alexandro: *faſcus*, inquit, *ſemper vſus eſt: baxeas albas habuit, non coccineas vt prius ſolebant.* Baxeæ autem, apud Plautum & Apuleium, pro calceis ponuntur. Et Dio lib. 43. Cæſarem calceis vſum ſcribit albis, colore rubro: inſtar olim Albæ Regum, à quibus per Iulium genus duceret. Creſconius Corippus lib. 2. de Iuſtino iuniore, Imperatoria ſumente inſignia, ita cecinit:

Purpureo ſuræ reſonent fulgente cothurno,
Cruraque puniceis induxit regia vinclis
Parthica campano dederant quæ vellera fuco
Sanguineis prælata roſis, laudata rubore,
Lectaque pro ſaccis, tactu molliſſima plantis.

Cur autem id fieret, & cur pedibus Imperatoris puniceus conueniret color, ita exponit:

Quia ſolet edomitos victor calcare Tyrannos
Romanus Princeps, & barbara colla domare,
Auguſtis ſolis hoc cultu competit vti,
Sub quorum eſt pedibus Regum cruor. . . .

Denique & Imperatores Conſtantinopolitani vel præcipuum imperij inſigne in calceis habuere, quorum traditione regnum quoque transferebant. Exemplum apud Zonaram de Michaële Theophili filio. Annal. part. 3. hac igitur cauſâ, & Totila coccineos habuerit calceos.

6. INDVI VESTIBVS REGALIBVS FECIT.] Reges Gothorum vſque ad Leovigildum (vt auctor eſt Gregorius Turonenſis lib. 6. cap. 24.) eodem habitu, quo reliqui veſtiebantur. Iſidorus in Chronico Era DCVIII. (id eſt anno Chriſti 570.) Leuigildus primus inter ſuos regali veſte opertus, ſolio reſedit. Nam ante eum, & habitus & conſeſſus communis, vt genti, ita Regibus erat. Cùm autem Totila occiſus fuerit à Narſete Iuſtiniani Duce, anno Chriſti 553. quæras quomodo Leuigildus eo poſterior, primus Regalia aſſumpſerit veſtimenta, quæ Totila ſeptemdecim ante annis habuerit, ſuoque (vt hîc videmus) tradiderit ſpathario?

Reſpondetur, duplices Gothorum fuiſſe Reges, alios in Italiâ, alios in Hiſpaniâ: Nam Iſidori Hiſpalenſis Gothorum Chronicon, regnante in Italiâ Totilâ, ponit eodem tempore Reges Gothorum in Hiſpaniâ Thendiſilum, Agilam, Athanagildum. Et ex hiſtoriis clarum ſatis eſt. De his autem in Hiſpaniâ regnantibus, ſuperiora intelligenda teſtimonia. In Italiâ autem longè antè Regium indumentum Gothi aſſumpſerunt. Nam circa annum Domini 401. Theodoricus Rex, vt Iornandes rerum Geticarum librò ait, *tertio anno ingreſſus in Italiam Zenonis Imperatoris conſulto priuatum habito, ſuæque gentis veſtitum reponens, inſigne regij amictus, quaſi iam Gothorum Romanorumque regnator aſſumit.* Sic & Totila longè poſt cum regias habuit, &, vt hîc paulò pòſt dicitur, purpureas.

Gothi reges in Italiâ veſtem regiam ſumpſere ante Viſigothos in Hiſpaniâ.

7. COMITES MISIT.] In Græco eſt: *Præbens ipſi multos ſatellites, & cum ipſis etiam comites miſit, ſcilicet Valtericum,* &c. Erant autem hi tres, qui Totilæ præ ceteris adhærere conſueuerant, dignitate Comites, & non qualeſcumque ſtipatores aut aſſeclæ. Vnde Zacharias Latinum verbum retinens, κόμητας vertit, non autem συνοδοιπόρους ἀπέδωκε, atque iſta etiam eſt ſententia Cardinalis Baronij, quam vt indicaret, hoc loco, Comites maiuſculâ ſcripſit litterâ, & clariùs in Indice: *Blindinus Comes, Rudericus Comes venit ad S.* BENEDICTVM.

De variis verò Comitum generibus, & eorum officiis, videndi Iuriſconſulti, & præſertim Barnabas Briſſonius, de verborum ſignificatione lib. 3. Notat verò Sirmundus ad lib. 7. Sidonij Apollinaris epiſt. 17. Gregorij Turonenſis æuo, atque inferiore hoc, certum diſcrimen Comitum atque Ducum fuiſſe: quòd Comes vnius, Dux multarum Ciuitatum Rector eſſet, quæ ſingulæ ſuos Comites haberent. Id verò ipſius Turonenſis comprobat teſtimoniis, ac deinde ſubiicit: *Gradus igitur quidam a Comitatu ad Ducatum.* Fortunatus lib. 10. Epigrammat. 19. Sigoaldo Comiti:

Comitum Ducumque dignitas.

Rex Childebertus creſcens te creſcere cogat,
Qui modò dat COMITIS, *det tibi mox* DVCIS.

Inde eſt, quod in legibus Viſogothicis, Dux Prouinciæ dicitur, Comes ciuitatis: & quod à Diuinorum Officiorum ſcriptoribus comparantur cùm Comitibus Epiſcopi, cum Ducibus Archiepiſcopi; quia Epiſcopi ſingularum ſunt Ciuitatum, Archiepiſcopi totius Prouinciæ.

8. OBSEQVENTIVM FREQVENTIA COMITATVS.] Zacharias habet: *A dextris etiam ipſius & ſiniſtris multitudinem Principum & militum ire imperauit, putans per fictum hoc, & mendax ſpectaculum Seruum Dei ſeducere. Vt autem monaſterium acceſſit ſtipatus agmine Militum, & virorum in dignitate conſtitutorum.* Videas ſanè nihil intermiſſum, quo minus Rex credi poſſet.

Quòd ſi curioſior quis perſonati huius Regis, eumque ſtipantium ſpectare velit ornatum, conijcere enim vtcumque licebit ex iis, quæ de Sigiſmere Athalarici Regis Comite ſcripſit Sidonius, lib. 4. epiſt. 20. *Illum*, inquit, *equus quidem phaleris comptus, imò equi radiantibus gemmis onuſti antecedebant, vel etiam ſubſequebantur: cùm tamen hoc magis ibi decorum conſpiciebatur, quòd præcurſoribus ſuis, ſiue pediſſequis, pedes & ipſe medius inceſſit, flammeus cocco, rutilus auro, lacteus ſerico, tum cultui tanto, comâ, rubore, cute, concolor. Regulorum autem ſociorumque, comitantium forma & in pace terribilis: quorum pedes primi perone ſetoſo talos adusque vinciebantur, genua, crura, ſuraque ſine tegmine; præter hoc veſtis alta, ſtricta, verſicolor, vix appropinquans poplitibus exertis, manicæ ſola brachiorum principia velantes, viridantia ſaga limbis marginata puniceis. Penduli ex humero gladij baltheis ſupercurrentibus ſtrinxerant, clauſa bullatis latera rhenonibus. Eo quo comebantur ornatu muniebantur; lanceis vncatis ſecuribuſque miſſilibus dextræ refertæ, clypeis lævam partem adumbrantibus, quorum lux in orbibus niuea, fulua in vmbonibus, ita cenſum prodebat vt ſtudium.* Hactenus Sidonius qui lib. 1. epiſt. 2. Theodoricum Regem deſcribens, inſinuat Gothos ab aure pendulam Cæſariem aluiſſe: *Aurium*, inquit, *legula, ſicut mos gentis eſt, crinium ſuperiacentium flagellis operiuntur.*

Veſtitus, comitatus, & arma Gothorum pleniùs deſcripta.

Aurium

Aurium legulæ, vt Sauaro exponit, vel infimam auriculæ partem, vel interiorem ſignificat. Hinc Gothi dicti capillati & crinigeri. Claudianus de bello Getico:

Crinigeri ſedere Patres, pellita Getarum Curia.

CAPVT XIV.

CAPVT XV.

DE PROPHETIA REGI TOTILÆ ET CANVSINÆ ECCLESIÆ ANTISTITI FACTA.

CAPVT XV.

Totila S. Benedi-ctvm adit. In terram ſe proſter-nit.

TVNC per ſe idem Totila ad Dei hominem acceſſit, quem cùm longè ſedentem cerneret, non auſus accedere, [1] ſeſe in terram dedit. Cui cùm vir Dei bis terve diceret: Surge, ſed ipſe ante eum de terrâ erigere ſe non auderet, BENEDICTVS Chriſti Ieſu famulus per ſemetipſum dignatus eſt accedere ad Regem, proſtratumque de terrâ leuauit, & de ſuis actibus increpauit, atque in paucis ſermonibus cuncta, quæ illi erant ventura, prænuntiauit, dicens: Multa mala feciſti, iam aliquando ab iniquitate conquieſce. Equidem Romam ingreſſurus es, mare tranſiturus, nouem annis regnans, decimo morieris. Quibus auditis Rex vehementer territus, oratione petitâ receſſit, atque ex illo iam tempore [2] minus crudelis fuit, & non multò pòſt Romam adiit, ad Siciliam perrexit. [3] Anno autem regni ſui decimo, Omnipotentis Dei iudicio regnum cum vitâ perdidit. Præterea [4] Canuſinæ [5] Antiſtes Eccleſiæ ad eumdem Dei famulum venire conſueuerat, quem vir Dei pro vitæ ſuæ merito valdè diligebat. Is itaque dum cum illo de ingreſſu Regis Totilæ & Romanæ vrbis perditione colloquium haberet, dixit: per hunc Regem ciuitas iſta deſtruetur, vt iam ampliùs non inhabitetur. Cui vir Domini reſpondit: [6] Roma à gentibus non exterminabitur, ſed tempeſtatibus, coruſcis turbinibus, ac terræmotu fatigata, in ſemetipſâ marceſcet. [7] Cuius prophetiæ myſteria nobis iam facta ſunt luce clariora, qui in hac vrbe diſſoluta mœnia, euerſas domos, deſtructas Eccleſias turbine cernimus, eiuſque ædificia longo ſenio laſſata, quia ruinis crebreſcentibus proſternantur, videmus: quamuis hoc Honoratus eius diſcipulus, cuius mihi relatione compertum eſt, nequaquam ex ore illius audiſſe ſe perhibet: ſed quia hoc dixerit, dictum ſibi à fratribus fuiſſe teſtatur.

A ſancto viro increpatur, & futura diſcit.

S. Benedicti de Româ vaticinium.

COMMENTARIVS.

Totila ex S. Benedicti congreſſu manſuetus & clemens factus.

1. SESE IN TERRAM DEDIT.] Addit Græcè Zacharias, *precabatur veniam à Sancto accipere.*

2. MINVS CRVDELIS FVIT.] *Cum Romanis* enim, vt ait Marianus Scotus, & Sigebertus, *aliquamdiu tamquam Pater cum filiis habitauit. Hanc ille, vt dicitur, animi benignitatem, qui nimiæ anteà crudelitatis fuit, B. P.* BENEDICTI, *quem, cum Romam venire vellet, audierat, monitio contulit: quando Totilam increpauit, & de ſuâ morte poſt octo annos ſibi futurâ prædixit.* Baronius verò, anno Chriſti 543. manſuetudinis & clementiæ exempla à Totilâ exhibita commemorat. Atque illud in primis ex Procopio lib. 3. de bello Gothorum, quod *fœminas quaſdam Patricias captis in oppidis per ſuos comprehenſas, nullâ prorſus affecerit iniuriâ, ſed ſummâ cum diligentiâ liberè abire permiſerit. Neapolitanis deinde ſuperatis tantam humanitatem præſtitit, non parcendo tantùm, ſed alendo & commeatum eiſdem præbendo; vt neque aliquis propinquorum vel intimorum amicorum talia illis officia exhibere valuiſſet. Hinc planè apparuit quantum ex S.* BENEDICTI *congreſſu, atque monitis barbarus profeciſſet, effectus inſuper ſummæ iuſtitiæ cultor, cum videlicet anno ſequenti in armigerum ſuum animaduertit, quod virgini vim intuliſſet, cui & morte affecti Armigeri bona dari voluit.* Hæc omnia fuſiùs Procopius.

Totila cum S. Bened. colloquium contigit an. 543.

3. ANNO REGNI SVI DECIMO.] Colligi ex hoc loco poteſt, in quem Chriſti annum hoc S. BENEDICTI cum Totilâ colloquium inciderit. Totilas enim (vt ex Procopio ait Baronius) anno regni ſui vndecimo inchoato, decimo expleto, ſecundùm hoc S. BENEDICTI vaticinium è viuis exceſſit. Regnare namque cœpit anno Chriſti 542. collocutus ergò cum S. Patre fuit anno 543. Quibus ſi decem addas, exurget annus Chriſti 553. regni vndecimus, quem tamen Gregorius hic vocat decimum, intelligendo completum: ſequentem enim tantummodo incepit.

Canuſij ſitus.

4. CANVSINÆ] Procopius Gothicarum lib. 3. *Canuſium in mediis ſitum eſt Apuliis: ac hoc XXV. ſtadiis*

haud

Digitized by Google

CAPVT XV.

haud procul & Cannæ ſunt vicus, ingenti illâ Romanis illatâ clade nobilitata. Ex quibus patet, errare illos qui Cannas, Canuſiumque vnum eundemque locum fuiſſe volunt, de quo vide Cluuerium Italiæ antiquæ lib. 4. cap. 12. Situm porrò eſt *Canuſium* ad Aufidum fluuium, Plinio & Pomponio teſtibus, rutilæ lanæ ferax erat, quæ ab eâ *Canuſinâ* dicitur: ex quâ qui veſtes geſtabant, *Canuſinati* dicebantur. Martialis lib. 9.

Vt Canuſinatus *noſtro Syrus aſſere ſudet.*

5. ANTISTES ECCLESIÆ] Fuit hîc Epiſcopus S. Sabinus, qui S. Placidum ob reuerentiam & amorem S. BENEDICTI triduo hoſpitio excepit, & per interualla horarum interrogabat illum de virtutibus, quas per beatiſſimum Patrem BENEDICTVM diuina exercuerat maieſtas, ſimul etiam de vitâ, & melliſluâ ac diſcretiſſimâ eius doctrinâ, vt in actis eius cap. 36. legitur. Hunc eodem, quo S. BENEDICTVM modo, Totila adiit, experturus (num quod auditu perceperat) eſſet in ipſo ſpiritus Prophetiæ, vt refert Gregorius lib. 3. Dialog. cap. 5.

S. Sabinus Epiſc. Canuſ. viſitat S. Benedictum

Eiuſdem geſta paucis delibantur.

Porrò Sabinus hic pluribus legationibus Romani Pontificis illuſtratus fuit, iamque ſenio viribus corporis fractus, ſed animo vigens, & cùm oculorum luce priuatus penitus eſſet, ſpiritu tamen futura noſcens, Prophetæ & videntis nomen fuerat conſecutus, vt ait Baronius: feſtum eius 9. Februarij tabulis eccleſiaſticis inuenitur adſcriptum. Vide, ſi lubet, hac die Philippum Ferrarum in Catalogo Sanctorum Italiæ.

6. ROMA A GENTIBVS NON EXTERMINABITVR.] Ludouicus Alcaſar in prologo ad caput 17. Apocalypſis, diſputatione 1. negans Romam Antichriſti tempore oppreſſum iri, nec ſolidum aliquod pro eâ ſententiâ adferri poſſe fundamentum, *tantum ait, abeſt vt adduci queat, vt Gregorius magnus affirmet,* S. BENEDICTO *fuiſſe diuinitus præſignificatum, Romam numquam ab infidelibus euerſam iri.* Sic ille: cui bene reſpondet Cornelius à Lapide, in cap. 17. Apocalypſ. S. BENEDICTVM aliud non prædixiſſe, quàm Romam à Totilâ, & ſuo ſæculo non euertendam, quod verbis S. Gregorij, quæ hoc capite ſubſequuntur, confirmat. Proinde ex hoc S. BENEDICTI vaticinio non poteſt adſtrui Romanæ vrbis æternitas, aut quod vltimis mundi temporibus non euertetur.

Romam non exterminandam à gentibus quomodo intelligendum.

7. CVIVS PROPHETIÆ MYSTERIA NOBIS IAM FACTA SVNT LVCE CLARIORA. Adimpletam ſuo tempore hanc S. BENEDICTI prophetiam, etiam alibi oſtendit Gregorius. Primâ enim homiliâ in Euang. ſic ait: *Peſtilentias ſine ceſſatione patimur.* Et de ſignis præoſtenſis futurorum malorum: *Priuſquam*, inquit, *Italia gentili gladio ferienda traderetur, igneas in cælo acies vidimus, ipſumque, qui poſt humani generis fuſus eſt, ſanguine coruſcantes.* Et inferiùs: *Nouis quotidie & crebreſcentibus malis mundus vrgetur. Ex illâ plebe innumerabili quanti remanſeritis, aſpicitis: & tamen adhuc quotidie flagella vrgent, repentini caſus opprimunt, nouæ nos & improuiſæ clades affligunt.* Et paulò pòſt: *Nudiuſtertius, fratres, agnouiſtis, quòd ſubito turbine annoſa arbuſta eruta, destructæ domus atque eccleſiæ à fundamentis euerſæ ſunt. Quanti ad veſperum ſani atque incolumes acturos ſe in craſtinum aliquid putabant, & tamen nocte eâdem repentinâ morte defuncti ſunt.* Quibus malis & illa accedebant, de quibus idem Pontifex libro 1. Epiſt. 3. ad Paulum Scholaſticum ſcribit: *hoſtilibus gladiis foris ſine ceſſatione confodimur, ſed ſeditione militum interno periculo grauiùs vrgemur.* Imminebat inſuper eodem anno, qui fuit à Chriſto nato 590. dira valdè fames: *fuerant*, inquit Baronius, *hæc omnia iam anteà à* S. BENEDICTO *prænuntiata, cum Sabinum Epiſcopum Canuſinum alloqueretur.*

S. Benedicti de Româ vaticinium adimpletum.

CAPVT XVI.

DE CLERICO A DÆMONE LIBERATO VSQVE AD TEMPVS.

CAPVT XVI.

EODEM quoque tempore quidam [1] Aquinenſis Eccleſiæ [2] Clericus dæmonio vexabatur, qui à venerabili viro [3] Conſtantio eiuſdem Eccleſiæ Antiſtite per multa fuerat Martyrum loca tranſmiſſus, vt ſanari potuiſſet. Sed ſancti Dei [4] Martyres noluerunt ei ſanitatis donum tribuere, vt quanta eſſet in BENEDICTO gratia demonſtrarent. Ductus itaque eſt ad Omnipotentis Dei famulum BENEDICTVM, qui Ieſu Chriſto Domino preces fundens, antiquum hoſtem de obſeſſo homine protinùs expulit. Cui ſanato præcepit, dicens: vade, & poſt hac [5] carnem non comedas, ad ſacrum ordinem numquam accedere præſumas, quâcumque autem die ad ſacrum ordinem accedere præſumpſeris, ſtatim iuri diaboli iterum mancipaberis. Diſceſſit igitur Clericus ſanus, & ſicut terrere ſolet animam pœna recens, ea quæ Vir Dei præceperat, interim cuſtodiuit. Cùm verò poſt annos multos omnes priores illius de hac luce migraſſent, & minores ſuos ſibimet ſuperponi in ſacris ordinibus cerneret, verba viri Dei quaſi ex longo tempore oblitus poſtpoſuit, atque ad ſacrum ordinem acceſſit, quem mox

Curat dæmoniacum.

[6] is qui

Digitized by Google

is qui reliquerat diabolus tenuit, eumque vexare quouſque animam eius excuteret non ceſſauit. CAPVT XVI.

PETRVS.

Iſte vir Dei diuinitatis, vt video, etiam ſecreta penetrauit: quia perſpexit hunc Clericum ideò diabolo traditum, ne ad ſacrum ordinem auderet accedere. *Diuinorum ſecretorum eſt conſcius.*

GREGORIVS.

Quare diuinitatis ſecreta non noſſet, qui diuinitatis præcepta ſeruaret, cùm ſcriptum ſit: *Qui adhæret Domino, vnus ſpiritus eſt cum eo?* 1. Cor. 6. d.

PETRVS.

Si vnus ſit cum Domino ſpiritus qui Domino adhæret, quid eſt quod iterum idem egregius Prædicator dicit: *Quis cognouit ſenſum Domini, aut quis conſiliarius eius fuit?* Rom. 11. valdè enim eſſe inconueniens videtur, eius ſenſum cum quo vnus vnum factum fuerit ignorare.

GREGORIVS.

Sancti viri in quantum cum Deo vnum ſunt, ſenſum Domini non ignorant. Nam idem quoque Apoſtolus dicit: *Quis enim ſcit hominum quæ hominis ſunt, niſi ſpiritus hominis qui eſt in ipſo? Ita & quæ Dei ſunt, nemo cognouit, niſi ſpiritus Dei,* 1. Cor. 2. qui vt ſe oſtenderet noſſe quæ Dei ſunt, adiunxit: *Nos autem non ſpiritum huius mundi accepimus, ſed ſpiritum qui ex Deo eſt.* Ibidem. Hinc iterum dicit: *Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus diligentibus ſe, nobis autem reuelauit per ſpiritum ſuum.* Ibidem.

PETRVS.

Si ergò eidem Apoſtolo ea, quæ Dei ſunt, per Dei ſpiritum ſunt reuelata, quomodo ſuper hoc quod propoſuit præmiſit, dicens: *O Altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius?* Rom. 11. Sed rurſum mihi hæc dicenti alia ſuboritur quæſtio: Nam Dauid Propheta Domino loquitur dicens: *In labiis meis pronuntiaui omnia iudicia oris tui.* Pſal. 118. Et cùm minùs ſit noſſe, quàm etiam pronuntiare, quid eſt quòd Paulus incomprehenſibilia eſſe Dei iudicia aſſerit, Dauid autem hæc ſe omnia non ſolùm noſſe, ſed etiam in labiis pronuntiaſſe teſtatur?

GREGORIVS.

Ad vtraque hæc tibi ſuperiùs ſub breuitate reſpondi, dicens? quod ſancti viri in quantum cum Deo vnum ſunt, ſenſum Domini non ignorant. Omnes enim qui deuotè Dominum ſequuntur, etiam deuotione cum Deo ſunt, & adhuc carnis corruptibilis grauati pondere, cum Deo non ſunt, occultaque Dei iudicia in quantum coniuncti ſunt ſciunt: in quantum diſiuncti ſunt, neſciunt: quia enim ſecreta eius adhuc perfectè non penetrant, incomprehenſibilia eius iudicia eſſe teſtantur. *Iudicia Dei occulta, iuſti vt ſciant, vtve ignorent.* Qui verò mente ei inhærent, atque inhærendo vel ſacris Scripturæ eloquiis vel occultis reuelationibus in quantum accipiunt agnoſcunt, & nouerunt hæc & pronuntiant. Iudicia enim, quæ Deus tacet, neſciunt, quæ Deus loquitur, ſciunt. Vnde & Dauid Propheta cùm dixiſſet: *In labiis meis pronuntiaui omnia iudicia, oris tui,* Pſal. 118. protinùs addidit, ac ſi apertè dicat: Illa ego iudicia & noſſe & pronuntiaſſe potui, quæ te dixiſſe cognoui. Nam ea, quæ ipſe non loqueris, à noſtrâ proculdubio cognitione abſcondis. Concordat ergo Prophetia apoſtolicaque ſententia: quia & incomprehenſibilia ſunt Dei iudicia, & tamen quæ de ore eius prolata fuerint, humanis

labiis

CAPVT XVI. labiis pronuntiantur, quoniam ſciri ab hominibus, & prolata prodi poſſunt, & occultari non poſſunt.

PETRVS.

In obiectione meæ quæſtiunculæ patuit cauſſa rationis. Sed quæſo te, ſi qua ſunt adhuc de viri huius virtute, ſubiunge.

COMMENTARIVS.

Aquinum.

1. AQVINENSIS ECCLESIÆ.] *Aquinum*, vt Strabo lib. 5. ait, *Vrbs eſt magna, quam magnus præterfluit amnis Melpis.* Et Cicero Philip. 2. dicit *frequens eſſe municipium*, Silius lib. 4.

——— *Atque viris ingens exhaurit Aquinum.*

Ita olim, nunc verò, vt Cluuerius Italiæ antiquæ libro 3. cap. 8. ait: *Tenue oppidum, at Epiſcopali dignitate inſigne.* Addo, & Angelici Doctoris S. Thomæ natalibus illuſtratum. Milletius ait, adeò deſtructum, vt quamuis epiſcopali gaudeat ſede, non superſint tamen niſi ſeptemdecim ſatis exiguæ domus, præter Eccleſiam Cathedralem, & ſacellum ad fluuij ripam eo loci, quo natus eſt olim S. Thomas, exſtructum; viſuntur nihilominus hic ibi murorum, portarum & turrium ruinæ, veteris ſplendoris argumenta.

2. CLERICVS.] Mirum eſt, Antonium de Yepez appellare hunc Clericum *Presbyterum*, cui an à S. BENEDICTO vetitum, ne Miſſæ celebraret ſacrificium, quod & contra prohibitionem fecerit, cùm tamen tam ex Gregorij hac narratione, quàm Græca interpretatione planè conſtet, hunc tantùm Clericum fuiſſe, prohibitumque illi ne ad ſacros ordines accederet: Quod manifeſtè etiam innuit Petrus collocutor.

Conſtantius Epiſcopus.

3. CONSTANTIO] Fuit hic Epiſcopus Aquinas, prophetiæ dono, multiſque virtutibus clarus. De quo pulchra refert S. Gregorius lib. 3. Dialogorum cap. 7. Memoriam eius recolit Eccleſia Calend. Septemb. vt habetur in Martyrologio Romano, quod adi, & Baronij ibidem notas.

Dei in clarificandis ſanctis adhuc mortalibus adinuentiones.

4. MARTYRES NOLVERVNT EI SANITATIS DONVM TRIBVERE.] Quis non miretur diuinæ bonitatis adinuentiones? Nam vt glorificantes ſe etiam in hâc terrâ glorificet regnantibus iam ſecum ſanctis videtur negare, quod in hoc exilio conſtitutis liberaliter impendit, vt quanti apud Deum ſint meriti, mortalibus innoteſcat. Ita Gregorius hîc ait, noluiſſe ſanctos Martyres Energumenum hunc ſanare clericum, vt quanta eſſet in BENEDICTO gratia demonſtrarent. Eximium id proſus eſt: ſed tamen & aliis ſubinde conceſſum ſanctis. In vitâ enim S. Hermelandi legitur, quemdam membrorum agitatione vexatum, Turones abiiſſe ad S. Martinum, ab eoque monitum, vt ſi velit ab illâ membrorum agitatione abſolui, Antrenſem inſulam, ſancti Hermelandi Confeſſoris ſuffragia petiturus, accedat. Quod vt fecit non difficulter impetrauit. Aliud ſimile ibidem narratur de eo, qui ab ipſo primo ortu cùm cæcus & claudus fuiſſet, ſanitatis obtinendæ causâ Romam profectus eſt ad corpus ſancti Petri oraturus, qui illi apparens ait: *Abi Turones, & precibus S. Martini pedum ac manuum accipies ſanitatem. Inde proficiſcere ad Inſulam Antrenſem, & apud tumulum S. Hermelandi lumen conſequeris.* Abiit homo, iuſſa impleuit, & vtramque accepit ſanitatem. Sed hæc ad Sanctorum euenêre ſepulchra.

Maiorem cum S. BENEDICTI exemplo ſimilitudinem habet, quod de S. Eduardo Anglorum Rege Ealredus narrat: Contractum enim quemdam, qui ſexies Apoſtolorum repens adierat limina, ſcribit à S. Petro miſſum ad Regem Eduardum, quem miraculi ſocium voluit habere. Cuius dorſo cùm ad Eccleſiam delatus fuiſſet, ſanitatem conſecutus eſt. Paulò fuſiùs id expenſum in noſtrâ *Regiâ Viâ Crucis* offendes lib. 1. cap. 10.

Prohibendi carnes, ſacroſq; ordines, veterum Patrum conſuetudo.

5. CARNAM NON COMEDAS, ET AD SACRVM ORDINEM NVMQVAM ACCEDERE PRÆSVMAS.] Ex veterum Patrum conſuetudine id factum videtur: S. Macarius enim, vt habet Paradiſus Heraclid. cap. 6. Sacerdotem cancro laborantem curaturus, voluit, promitteret numquam ſe Sacerdotis officio functurum. Puerum quoque dæmoniacum ſanauerat, quem proprio reddens Patri, præcepit, vt per quadraginta dies, nec carnes eum edere, nec vinum potare permitteret. Viſus eſt ſanctiſſimus P. Noſter Ordinis ſui obſeruantiam aliquouſque ſaltem præſcripſiſſe. Ad humilitatem ſiquidem ſpectat ſacris ordinibus abſtinere, adeoque in infimo Clericatus ſubſiſtere gradu: carnium verò abſtinentia Regulæ ipſius auctoritate demandata eſt. Adde quod Petrus collocutor hic notet perſpexiſſe S. BENEDICTVM, *hunc Clericum idcircò diabolo traditum, ne ad ſacrum ordinem auderet accedere.* In quo per ſuperbiam fortè, aut aliam iniquitatem fuerat peccaturus. Vnde ſicut Chriſtus Ioan. 5. 14. triginta octo annis languido dicebat: *Ecce ſanus factus es, iam noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat*, Ita S. BENEDICTVS peccandi materiam Clerico huic ſuſtulit, cum ordinibus interdixit, & piam Regulæ ſuæ obſeruantiam in aliquam grati animi declarationem, indixit.

Diabolus ad obſeſſos à quibus expulſus iterum redit.

6. IS QVI RELIQVERAT DIABOLVS TENVIT.] Videas hîc, quod lib. de Dæmoniacis cap. 50. tradit Petrus Thyreus, errare eos, qui aſſerunt ſemel ex hominibus expulſum dæmonem, ſecundò eoſdem ingredi, & vexare non poſſe, quaſi ſemel ab homine victus, ad eumdem iteratò tentandum accedere vereatur. Verùm vt infirmum hoc fundamentum, ità non firma ſatis aſſertio. Redire enim dæmonem eiectum ſemel, Chriſti Saluatoris docet oratio. *Cùm enim immundus ſpiritus*, inquit Luc. 11. 24. *exierit de homine, ambulat per loca inaquoſa, quærens requiem, & non inueniens dicit; Reuertar in domum meam vnde exiui. Et cùm venerit, inuenit eam ſcopis mundatam & orna-*

Digitized by Google

& ornatam. Tunc vadit & aſſumit ſeptem alios ſpiritus ſecum nequiores ſe, & ingreſſi habitant ibi. Idem ſignificat Dominus Marci 9. 24. quando iam egreſſuro dæmoni præcepit, ne ampliùs hominem introiret. Si enim rurſus ingredi non potuit, cur ne ingrediatur, præcepit? Quod Dominus docet, confirmant exempla. Sanctus enim Bernardus ab obſeſsâ muliere malignum ſpiritum bis expulit, & ne tertiò rediret, hunc collo eius appendit exorciſmum: *In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, præcipio tibi dæmon, ne hanc mulierem ingrediaris.* Ita lib. 2. vitæ eius cap. 4. Saulem quoque verè obſeſſum fuiſſe, idem Thyræus tenet; quòd verò ſpiritus eum aliquando reliquerit, admodum eſt probabile, propter illud, quod in fine cap. 16. dicitur: *recedebat ab eo ſpiritus.* Et tandem ad eundem rediiſſe dæmonium, manifeſtum eſt ex cap. 18. vbi ſic dicitur: *Poſt diem autem alteram inuaſit ſpiritus Dei malus Saul.*

Quæ, huius reditus cauſa.

Verùm quærat hic aliquis quænam fuerit cauſa huius reditus? fuiſſe huius Clerici peccatum certum videtur. Nam vt bene Auguſtinus lib. 10. de Ciuitate Dei cap. 22. *Poteſtas aeria neminem vincit aut ſubiugat, niſi ſocietate peccati.* Et Caſſianus collat. 7. cap. 24. *Conſtat*, inquit, *immundos ſpiritus non aliter poſſe in illos quorum obtenturi ſunt corpora, penetrare, niſi priùs eorum mentes, cogitationeſq́ poſſederint. Quos, cùm timore ac memoriâ Dei, vel ſpiritali meditatione nudauerint, velut exarmatos omni præſidio ac munitione diuinâ, poſt facilè vincendos audacter inuadunt: domicilium deinceps in iis veluti in poſſeſſione ſibi traditâ præſumentes.* Ita Caſſianus.

Etiam viri ſancti à dæmone obſeſſi.

Quæ quidem intelligenda ſunt, quod ità vt plurimùm contingat. Nam interdum etiam viri ſancti & amici Dei, ob leuem culpam, vel etiam abſque culpâ, Deo permittente, corporaliter à dæmone fuerunt poſſeſſi, vt ſequentibus capitibus Caſſianus probat. Et Hieronymus epiſt. 25. & Auguſtinus lib. 22. de Ciuitate Dei cap. 22. aiunt paruulos baptizatos, quibus nihil eſt innocentius, aliquando à dæmone correptos fuiſſe & vexatos. Et Sulpitius Seuerus in dialogo de virtutibus ſancti Martini, refert quemdam à Deo poſtulaſſe, & impetraſſe, vt ad euitandam vanam gloriam, quinque menſibus à dæmone poſſeſſus vexaretur.

Infantes.

Quæ huius clerici obſeſſi culpa.

Sed hunc Clericum ob propriam culpam rurſus energumenum factum ſatis hic inſinuari credo. Quænam autem illa? duplicem fuiſſe apparet. Prior fuerit ſuperbia, quâ ægriùs tulit *minores ſuos ſibimet ſuperponi in ſacris ordinibus*, vt ait Gregorius, & hinc, ſcilicet ille, *qui eſt Rex ſuper omnes filios ſuperbiæ*, ſedem in eo poteſtatemq́ue accepit. Poſterior, ſuperbiæ pediſſequa inobedientia fuit, *quâ verba Viri Dei quaſi ex longo tempore oblitus, poſtpoſuit, atque ad ſacrum ordinem acceſſit.* Sic & quendam Monachum ſpiritus nequam ingreſſus dicitur, poſtquam Popponis Stabulenſis Abbatis ſui mandatum implere contempſit: quemadmodum in Popponis vitâ ſcribit Enerchelmus, Abbas Altimontenſis cap. 18.

Iob. 14.

ADDITIO.

CAPVT XVI.

De Epiſtolâ S. BENEDICTI *ad S. Remigium Rhemenſem Epiſcopum.*

OPportunum hîc fuerit inſerere non diſſimile miraculum, quo Deus duos Sanctos illuſtrauit B. ſcilicet BENEDICTVM, & S. Remigium Epiſcopum Rhemenſem. Quod Hincmarus, & ex eo Flodoardus Eccleſiæ Rhemenſis hiſtoriæ lib. 1. cap. 12. Petrus Diaconus lib. 1. de viris illuſtribus. Vincentius Belluacenſis lib. 21. ſpec. hiſtor. cap. 8. aliique commemorant. His autem verbis narratur à Flodoardo.

Quædam puella præclaris ab vrbe Toloſâ natalibus orta, maligni ſpiritus ab infantiâ tenebatur obſidione captiua. Quam cùm tenero genitores amore diligerent, ad ſepulchrum ſancti Petri Apoſtoli cum magnâ deuotione duxerunt. In eiſdem namq́, partibus enitebat tunc virtute venerabilis BENEDICTVS *plurimis effulgens virtutibus. Cuius comperta fama, puellæ parentes hanc ad eumdem ducere ſatagunt, qui multis iennüs & orationibus pro ipſius emundatione laborant, cùm diri ſerpentis virus ab eâ non valuiſſet eiicere hoc tantum reſponſi, nominis diuini obteſtatione ab antiquo extorquere potuit hoſte, quod numquam alterius de eodem habitaculo, niſi huius beatiſſimi Remigy Pontificis orationibus poſſet expelli. Tunc parentes eius, tam ipſius Beati* BENEDICTI, *quàm etiam Gothorum Regis Alarici affatibus ſuffragati, eorumq́, litteris ad Remigium datis (vt traditur) freti ad eumdem ſanctum Antiſtitem cum denunctâ ſobole perſenerunt, virtutem deprecantes eius in purgatione prolis agnoſcere, quam latronis iam præſciuerant confeſſione. At beatiſſimus Remigius cùm diuturnâ reluctatione ſe non eſſe dignum aſſereret, & humilitate ſolitâ repugnaret, precibus eſt populi ſupplicantis euictus, vt orationem pro ipſâ funderet, ac parentum lacrymis condoleret. Meritis itaque ſanctitatis armatus, verbi precepit imperio, vt iniquus prædo per quod ingreſſus fuerat diſcedens, Chriſti famulam relaxaret. Sicq́, cum nimio vomitu & obſcæno fœtore, per os quo fuerat intromiſſus abſceſſit.* Subdit poſteà, vt eadem puella extincta S. Remigij precibus in vitam fuerit reuocata.

S. Benedictus Puellam, ſibi vt à dæmone liberaret, oblatam, S. Remigio remiſit.

A quo liberatur.

Litteræ verò S. P. N. BENEDICTI ad Sanctum Remigium datæ, ità recitantur ad calcem Chronici Caſſinenſis.

Dominico ſacerdoti Remigio Frater & conſeruus in Chriſto Ieſu Cœnobialis vitæ humilis [a] cultor BENEDICTVS, æternæ benedictionis munus. Sanctiſſimo tuo congratulans profectui Sacerdos Regis ſummi, quia ſummi capitis membra ſumus, quod mihi deeſſe ſentio in me, totum, laus Deo, poſſidere me credo in te. Ecce quod mea peccata fieri prohibuerunt, tuæ auctoritatis ſacerdotalia habent merita: [b] & deſinant amodo circa me rumores hominum. Cùm apud te conſtet omnium eſſe perfectionem virtutum, hanc captiuam & ab antiquo hoſte obſeſſam tuæ delego celſitudini, quatenus pro eius liberatione ſacram

S. Benedicti ad S. Remigium litteræ.

a alia lectio INSTITVTOR.

b alibi deeſt ET.

CAPVT XVI.

hoſtiam offerre Deo debeas, & meam paruitatem victoria ipſa non minimum lætifices.

Vale ſacerdotum Chriſti limpidiſſime calcule.

Cùm verò ſignatis idem litteris hoſpitibus valefaceret, proprium nuntium cum illis in Galliam deſtinauit: qui beato Remigio tantæ humilitatis munus offerret. Cumq; Rhemenſium Vrbem intrarent, & ſanctus Pontifex tanti Patris apices promdiſſet, lacrymis vberrimis perfuſus in hæc verba proſiliut.

S. Remigij de S. Benedicto teſtimonium.

Gratias tibi Chriſte Redemptor clementiſſime, qui noſtra tempora tantâ ſublimaſti gloriâ, vt in ſpeciali famulo BENEDICTO *tota te per orbem magnificet Eccleſia. Surrexitq; continuo glorioſus Archimandrita Remigius, & epiſcopali ſe infulâ more ſolito trabeauit. Cumq; miſerabilis illa parentum ſolatio in Eccleſiam veniſſet, verſipelis, vafer ille per os Puellæ hæc verba inuitus protulit. O Sacerdos Remigi,*

Dæmonis de S. Benedicto atteſtatio.

noli aduerſus BENEDICTVM *gloriari: quia non per tuum imperium, ſed per eius humilitatem exire cogor. His dictis liberata eſt mulier, & omnes qui audierunt, dederunt gloriam Deo, qui eſt mirabilis in Sanctis ſuis, & benedictus in ſecula.*

Recitat eandem hanc Epiſtolam Barouius tom. 6. anno Chriſti 507. ſed illam totamque hanc hiſtoriam reuocat in dubium, aitque Hincmarum errore pro Benedicto puellæ iſtius Patre, homine prædiuite in Prouinciâ, poſuiſſe S. BENEDICTVM, eo tempore monaſticam vitam in Italiâ, apud Sublacum excolentem: probatque id primò, ex teſtamento ſancti Remigij relato à Briſſonio in Formulis, vbi ita ſcribitur: *& eas res, quas in Prouinciâ Benedictus quidam (cuius filiam mihi ab Alarico Miſſam gratiâ ſancti Spiritus, per impoſitionem manus meæ peccatricis non ſolùm a diabolica fraudis vinculo, sed ab inferis reuocauit) ad vſum luminis tui, & loci vbi corpus meum iacuerit continuatim deſeruire præcipio.* Hæc ibi. Lapſum igitur putat Baronius Hincmarum ex nominum ſimilitudine, & ſtandum potiùs teſtamenti verbis.

Hiſtoria prædicta reuocatur in dubium.

Primum Argumentum.

Secundum.

Secundò, ex inſcriptione, epiſtolam de impoſturâ in ſuſpicionem vocat; inuſitatum quippe, ait, vt ſcribens inferior ætate & dignitate ad maiorem, ſe fratrem & conſeruum appellet, benedictionem impertiatur.

Tertium.

Addit noſter de Yepez ex chronologiâ tertium argumentum, à Baronio etiam vtcumque inſinuatum: quod ſcilicet hæc filia ad ſanctum Remigium miſſa ſit ab Alarico Gothorum Rege, qui mortuus eſt anno Chriſti 507. ſed cùm iſto tempore S. BENEDICTVS non niſi vigeſimum ſeptimum ageret ætatis annum, & in Sublacenſi degeret ſolitudine, nec niſi longo poſt tempore Caſſinum adierit, non fuit tanti tunc nominis, vt eius fama Franciam, aliaſque regiones penetrauerit. Quibus accedat, quòd vt, Gregorius refert, ſancti Martyres diœceſis Aquinatis obſeſſum non liberauerint, vt ſanctitas beati BENEDICTI, cui id reſeruabatur, magis innoteſceret. Quare credibile non videtur dæmonem ad ſancti BENEDICTI imperium noluiſſe corpus energumenæ relinquere. Multis quoque ambagibus hoc iter impeditum eſt: oportuit enim primò Alpes tranſire, adire Romam; inde ad ſanctum BENEDICTVM in Sublacenſi eremo quærere: hinc Toloſam, vbi Alaricus erat, reuerti: denique ad ſanctum Remigium pro remedio ſanitatis accedere. Atque hæc ſunt quæ contra hanc hiſtoriam facere videntur.

Tenent hanc hiſtoriam, & tuentur alij Scriptores.

Eam tamen vt veram amplectitur Petrus Thyræus libro ſingulari de Dæmoniacis, nec poſt edita Baronij ſcripta, quidquam inſinuat dubitationis. Et tamen hanc hiſtoriam nouem diuerſis citans locis, vbique ſancti BENEDICTI meminit; atque ex eâ plures: quas affert de obſeſſis, confirmat ſententias. Exempli gratiâ; Primò, quoſdam dæmones difficiliùs expelli, quia hic poſt omnes machinas à ſancto BENEDICTO adhibitas eiici non potuerit, quod habet cap. 12. numer. 20. Secundò, voluiſſe Deum huic mundo celebrem reddere ſanctum Remigium depulſione maligni ſpiritus, quem profligare ſanctus BENEDICTVS non potuit cap. 36. numer. 9. Tertiò, Reuelationem occultorum prodere latentem in homine dæmonem, ſi obſeſſi per ſe nihil tale ſcire potuerint, vt hic qui ad imperium ſancti BENEDICTI cedere noluit, ſed ad Remigium quaſi appellauit cap. 23. num. 14. Quartò, qui liberari à dæmone vellent, ad ſanctos ſolere recurrere, vt hi ad S. BENEDICTVM cap. 39. num. 6. Quintò, non ſemper efficaces eſſe exorciſmos, vt hîc non fuêre S. BENEDICTI cap. 47. num. 5. & cap. 49. numero 7. Alia vide cap. 9. num. 5. cap. 46. num. 8. cap. 52. num. 12.

Ex quibus videas narrationis huius fidem apud hunc Auctorem neutiquam vacillaſſe. Eandem defendunt Yepez in Chronico Ordinis, Balduinus Morean in Opuſculis ſancti BENEDICTI, & Benedictini Collegij Vedaſtini, Duaci, annotatione ad Vincentij Belluacenſis ſpeculum hiſtoriale, & Georgius Coluenerius in ſcholiis ad Flodoardi hiſtoriam. Ex quibus ita contrariis argumentis reſpondendum.

Reſponſio ad primum.

Ad primum enim dicendum, Epiſtolam & narrationem Hincmari ac Flodoardi de ſancto BENEDICTO, neutiquam pugnare cum teſtamento ſancti Remigij: Nam vt habet hiſtoria vitæ ſancti Remigij, iſte Benedictus filiam ſuam primò ad limina Apoſtolorum, & ad ſanctum BENEDICTVM adduxit, deinde ſanctus BENEDICTVS cum hâc epiſtolâ, ipſos parentes in Gallias remiſit. Quam epiſtolam non eſſe illius Benedicti, cuius vult eſſe Baronius, ex eo deducitur, quòd ipſe in perſonâ, non per litteras ad ſanctum Remigium venerit. Adde nec titulum, nec verba epiſtolæ, vllo modo quadrare poſſe in Benedictum huius puellæ Patrem. Neque verò quempiam moueat, quod Flodoardus ait, (*vt traditur*) quomodo loqui ſolemus, dum res non eſt planè comperta; quia id non eſt in Hincmaro, ſed à Flodoardo adiectum, tum hoc loco, tum aliàs ſæpe, vbi nulla ſubeſt dubitatio. Hincmarus autem planè aſſertiuè id refert, de litteris tam ipſius viri Dei BENEDICTI, (ſic enim eum vocat) quàm Alarici Gothorum Regis vtrumque pariter meminit, longè ante Hincmarum, Fortunatus Presbyter, in vitâ ſancti Remigij,

migij, apud Surium, 1. Octobris, & ab antiquitate non eſt leuiter recedendum. Ità Coluenerius.

Alia obiectiuncula diluuntur.

Neque refert quod ipſe S. Remigius miraculum hoc de curatâ filiâ, in teſtamento ſibi adſcribat: non enim incongruum aut inſolens vnum, idemque miraculum pluribus adſcribi; primò quidem & præcipuè ſacroſanctæ Miſſæ ſacrificio, deinde Remigij precibus ardentiſſimis, ac poſtremò S. Patris BENEDICTI profundiſſimæ humilitati, quam mirum in modum, hæc præfefert epiſtola, ſicut & ipſius vita & Regula. Sed nec errore factum credimus, vt in vitâ S. Remigij pro Benedicto puellæ Patre S. BENEDICTVS Monachorum Pater poſitus ſit, ſed nominum hanc conuenientiam aptiſſimam fuiſſe occaſionem agnoſcendi S. P. BENEDICTVM exiſtimamus.

Ad ſecundum.

Ad ſecundum dicimus, non inuſitatum prorſus videri debere, conſideratâ præſertim priſcorum Monachorum verè candidâ & Chriſtianâ ſimplicitate, quod inferior, ætate & dignitate ſcribens ad maiorem ſe, fratrem & conſeruum in Chriſto Ieſu nominet, & æternæ benedictionis munus, non dico auctoritatiuè ſuperiori impertiatur, ſed humiliter exoptet: quomodo paſſim cuiuis ſcribentes, ſalutem, vitam æternam, vel aliud bonum, exoptamus. Et ſanè in ipſâ ſacrâ Scripturâ Ruth 2. Meſſores, ſerui vel mercenarij Booz à Domino ſalutati his verbis: *Dominus vobiſcum*, reſponderunt, *benedicat, tibi Dominus*, quis tamen eos ob hoc reprehendit?

Digniorem ac minus digno fratrem dici ac benedici olim, non inſuetum.

Ad tertium.

Ad tertium argumentum ipſe Yepez reſpondet, non obſtare S. BENEDICTI ætatem annorum viginti ſeptem, quin per Italiam nomen illius iam tunc celebre fuerit; cùm, Gregorio teſte, à duodecimo anno miraculis clarere incœperit. Quamuis igitur in Sublacenſi hoc tempore delituerit deſerto ſanctitatis tamen eius radij quaquaverſum ſeſe extendebant. Et fortaſſis ad Benedictum hunc filiæ illius patrem, geſtorum eius fama perlata fuerit, illaque excitatus Sublacum petierit, litteraſque à S. BENEDICTO obtinuerit: qui ex humilitate, ſuique diffidentiâ euergumenos aliis maluerit Sanctis tranſmittere curandos, quàm ſuis id tentare precibus & meritis. Quare diuina bonitas & hunc ei viciſſim honorem haberi voluerit, vt quibus ſancti Martyres opem non contuliſſent, his ille ſalutem adferret; atque in hunc modum Yepez probabiliter exiſtimat prædictam hiſtoriam poſſe defendi: cuius iudicium æquo lectori cenſet permittendum.

Sed ne quid antiquitatis ſtudioſos maneat cælatum, ad adſtruendam huic epiſtolæ fidem, inueni non ita pridem in antiquo manuſcripto codice Bibliothecæ Monaſterij S. Martini Tornaci, alteram epiſtolam Monachorum Rhemenſium, poſt quingentos annos à S. BENEDICTI obitu, ad Caſſinenſes perſcriptam: qualis qualis ea ſit, totam hîc ad verbum reddimus.

EPISTOLA.

CAPVT XVI.

Fratrum Remenſis Cœnobij ad Fratres Monaſterij in monte Caſsino conſtituti.

Epiſtola fratrum Remenſium ad Caſſinenſes.

EXigui & permodici regularis vitæ ſectatores, fratres qui ſunt Remis conſtituti in Monaſterio beati & glorioſi Confeſſoris Chriſti Remigij Archiepiſcopi, ſanctis ac Deo digniſſimis fratribus Caſſiui ſummæ diuturnitatis normali rubricâ indefatigatis humeris cluentibus, ſanctarum munuſcula precum. Miramur admodum, Fratres glorioſi, quòd emenſis annorum curriculis iam penè quingentis, ex quo pretioſus Deo & hominibus communis Pater S. BENEDICTVS mundum hunc nequam deuicit, atque ſempiternæ iucunditatis delicias intrauit; epiſtolam illam memorabilem tranſcribere neglexiſtis, & hactenus, vt nuper comperimus, incognitam habetis; quam ille Sancti Paracliti familiariſſimus Synergus compoſuit, superni nectaris rore reſperſit, ac Sancto Patrono noſtro Remigio ſummæ humilitatis [a] indiclo direxit. Quapropter Sanctæ Charitati veſtræ diutiùs eiuſdem exemplar epiſtolæ non ferentes deeſſe, non eiſdem per omnia verbis, eiuſdem tamen rationis veſtigiis innitentes plena deuotione [b] caracſauimus, ac tanti Patris titulis inſerendam tranſmiſimus. Occaſionem autem eiuſdem Epiſtolæ in primis placuit prælibare, * quaſi in aliquo, quod abſit, tantum Authoris thema interrumpatur, quod omnium Theoſophorum iudicio ipſi Tulliano ſtylo iure meritoque præfertur. Contigit namque eodem tempore, quo idem incomparabilis Pater ſole fulgidius Caſſini miraculis coruſcauit, vt antiquus humani generis inimicus, in Freſoniæ partibus nobiliſſimam puellam cuiuſdam Comitis filiam peruaderet, eamque toto malignitatis ſuæ vigore vexaret. Cumque peruaſor iniquus ſolita obſtinantia diutiùs hoc ageret, parentes puellæ, qui nobiles erant, eam per diuerſa ſanctorum Martyrum loca ferre decreuerunt, quatenus eorum patrociniis pius ac miſericors Dominus tam infeſtum de fragili vaſculo prędonem excluderet. Tranſactoque iam quinquennio, quod ſpe illâ nequicquam laborare cœperunt, tandem Romana mœnia viſitarunt. Ibidemq; cùm aliquamdiu per monaſteria Sanctorum inutiliter conarentur, multorum ibidem relatu cõpertum illis eſt de ſanctiſſimo Monachorum Patre atque ſignifero BENEDICTO. Quid multis immorandum? Romanis mœnibus otiùs dorſa dedentes, ſpe non caſſanda Caſſino ſub omni agilitate redire ſubeunt, vdiſque luminibus arreptitiam

[a] indicio, vel indiculo.

[b] CARAGSAVIMVS ſiue CHARAXAVIMVS, id eſt ſcripſimus, vt apud Flodoardũ lib. 3. ca. 16. & alibi. Prudentius Periſteph. hymn. 14. verſ. 557. Charaxat ambas vngulis ſcribentibus Genas, Vbi Georg. Remus χαράσσει*, characteribus pingit.*

** forte deeſt, Non.*

CAPVT XVI.

illam ſancti Patris obtutibus ſiſtunt, & vt ſolitas pro eius ereptione preces omnipotenti Domino ſternere dignaretur, ad ſolum vſque ſuſi humiliter flagitarunt. Quos cùm Pater venerandus omni benignitatis dulcedine ſuſcepiſſet, iuſſit eis omnia monaſticæ deuotionis ſolatia exhibere, & ad triduum vſque demorari. Per ipſum namque triduum vir Domini inſtantiſſimè ſe precibus occupauit, quatenus illi captiuæ ſuccurreret, & à maligno liberaret. Peracto autem triduo illo, more ſibi inſolito prædonem infeſtiſſimum reſiſtere videns, lætâ mente, atque hilari facie egrediens nil contriſtatus contra Dominum, hoſpitibus ſuis hæc verba conſolando intulit. Nolo vos ignorare, filioli, quòd peccatis meis obnitentibus nequaquam dignus ſum obtinere, quo veſtræ neceſſitati in præſentiarum valeam conſulere, ſed quia mihi in memetipſo plura deeſſe conſpicio, neque ad extremam vſque adhuc manum me vngue tenus perueniſſe præuideo: perfectum & inerratum vobis ſuggero conſilium, vt ad effectum veſtræ voluntatis citatiùs Deo comitante poſſitis conuolare. Habeo, ni fallor, apud Remenſem Galliarum Vrbem adhuc ſupereminentè fratrem meum Remigium, huius ſanctæ ætatis Sacerdotum Carbunculum, ad quem oportet vos gnauiter properare, meis gratificari apicibus, quatenus ille ſacerdotalibus orationibus, veſtris proculdubio apud Dominum ſatisfaciat neceſſitatibus. Imparem quippe me ad hæc obtinenda cenſeo per omnia. Hæc poſtquam paucis perorauit, ſemetipſum intra cellæ ſecretum quaſi dimidiæ ſpatio horæ recepit, atque in modum pitatioli hæc verba beato conſcripſit Remigio.

Dominico Sacerdoti, &c. vt ſuprà.

Ità in libro illo manuſcripto. Quæ quidem motas circa hanc hiſtoriam difficultates magis fortaſſis auxerint, quàm vt lucis aliquid attulerint. Nam quod ibi dicitur S. BENEDICTVM; in Caſſino tunc temporis miraculis effloruiſſe, cum temporis ratione non ſubſiſtit. Sed fieri facilè potuit, vt circa vnam alteramque circumſtantiam, Remenſes Cœnobitæ, poſt tanti temporis interuallum, allucinati fuerint: ſubſiſtente nihilominus hiſtoriæ veritate, ex veterum traditione apud ipſos celebratæ. Nec quemquam moueat quod S. Remigius vocetur *Sacerdotum Chriſti limpidiſſimus calculus vel carbunculus*, illo enim æuo haud inſolens videtur fuiſſe illa loquendi forma. Nam Iocelinus in vitâ S. Patricij cap. 22. eodem epitheto S. Martinum exornat: *Idem*, inquit, *ſanctiſſimus ſacerdotum carbunculus, monachus fuit*. Sed hæc aliaque lubens doctiorum iudicio expendenda relinquo.

Menda huius Epiſtolæ nihil derogant hiſtoriæ præfatæ.

CAPVT XVII.

DE DESTRVCTIONE MONASTERII VIRI DEI AB IPSO PRÆDICTA.

GREGORIVS.

CAPVT XVII.

VIR quidam nobilis [1] Theoprobus nomine, eiuſdem BENEDICTI Patris fuerat admonitione [2] conuerſus, qui pro vitæ ſuæ merito magnam apud eum familiaritatis fiduciam habebat. Hic cùm quâdam die eius cellam fuiſſet ingreſſus, hunc amariſſimè flentem reperit. Cumque diu ſubſiſteret eiuſque non finiri lachrymas videret, [3] nec tamen vir Dei conſueuerat orando plangere, ſed mœrendo, quænam cauſa tanti luctûs exiſteret, inquiſiuit. Cui vir Dei illico reſpondit, omne hoc monaſterium quod conſtruxi, & cuncta quæ fratribus præparaui, [4] omnipotentis Dei iudicio gentibus tradita ſunt. Vix autem obtinere potui, vt mihi ex hoc loco animæ concederentur. Cuius vocem tunc Theoprobus audiuit, nos autem cernimus qui deſtructum modò à Longobardorum gente eius monaſterium ſcimus. Nocturno enim tempore & quieſcentibus fratribus [5] nuper illi Longobardi ingreſſi ſunt, qui diripientes omnia, [6] ne vnum quidem hominem illic tenere potuerunt, ſed [7] impleuit omnipotens Deus quod fideli famulo BENEDICTO promiſerat, vt ſi res gentibus traderet, animas cuſtodiret. Quare Pauli vicem video tenuiſſe BENEDICTVM, cuius dum

S. BENEDICTVS Caſſini euerſionem prædicit.

dum nauis rerum omnium iacturam pertulit, ipſe in conſolatione vitam omnium qui eum comitabantur, accepit. CAPVT XVII.

COMMENTARIVS.

1. THEOPROBVS] Proprium hoc viri nomen. Latino textui, quo vſus Zacharias, defuiſſe videtur. Ait enim: *vir quidam fuit nobiliſſimus eiuſdem cum S.* BENEDICTO *nominis.* In quem errorem procliue fuiſſe incidere ablato *Theoprobi* nomine, facilè ex contextu patet. Sed cùm infra Gregorius dicit: *cuius vocem tunc Theoprobus audiuit.* Zacharias habet: BENEDICTVS *ille ſanctum accedem.*

Theoprobus monachus fuit.

2. CONVERSVS] Monachum effectum, ex modo loquendi ſatis apparet, nam & ſic ſequenti capite, Exhilaratum conuerſum nominat Benedictinâ phraſi. Sic enim S. Pater loquitur cap. 58. Regulæ: *Nouiter quis veniens ad conuerſionem, non ei facilis tribuatur ingreſſus.* Et cap. 63. *Ordines ſuos in monaſterio ità conſeruent, vt conuerſionis tempus, & vitæ meritum diſcernit.* Proinde Theoprobum hunc nominat Ordericus Vitalis, Eccleſiaſt. hiſtor. lib. 4. an. 1069. *Monachum nobilem ſeruum Dei.* In quo autem vixerit monaſterio, non ſatis conſtat, non vixiſſe cum S. BENEDICTO, ſed aliunde aduenisse apertè hîc dicitur: *Cùm quadam die eius cellam* (monaſterium) *fuiſſet ingreſſus:* magiſque ex eo quòd apud Zachariam eſt: *Cum prophetiæ futurorum accepiſſet pignora, receſſit ex domicilio admirans.*

3. NEC TAMEN VIR DEI CONSVEVERAT ORANDO PLANGERE, SED MOERENDO.] Gaſpar Barthius Aduerſariorum lib. 2. Cap. 1. *omninò legendum, ait, conſueuerat morando plangere. Hoc & ipſa alluſio inter mœrendo & morando conſonantium ſyllabarum, affectata talibus arguit. Qui ſcriptores & gerundiis ità vti ſolent, vt alibi docemus.* Sic ille. Sed ORANDO legendum, conſenſus omnium ſuadet editionum: quamquam cum aliqua varietate. Surius enim tom. 2. & qui ſecundum Dialogorum librum commentariis Turrecrematæ, Pariſiis anno 1514. impreſſis præfixit; & Matthæus Lauretus eumdem librum Chronico Caſſinenſi præponens, legunt: *Nec tamen vt vir Dei conſueuerat orando plangeret, ſed mœrendo.* Atque ita legiſſe videtur Zacharias Papa, qui ita vertit: *Hunc cùm non vidiſſet, ſicut ſolebat hora orationis quiete lachrymantem, ſed vlulatus & lamentabiles emittentem gemitus.* Atque id veritati omninò conſentaneum. Quis enim dubitet, lacrymarum dono præditum fuiſſe, qui ſuis orationem cum lacrymis in Regulâ præſcripſit? Nam cap. 20. ſic habet: *In puritate cordis & compunctione lacrymarum nos exaudiri ſciamus.* Et rurſus cap. 52. *Oret, non in clamoſâ voce, ſed in lacrymis & intentione cordis.* Et de ipſo S. BENEDICTO Gregorius ſuprà, cap. 1. ait: *quod ſeſe cum lacrymis in oratione dederit.*

S. BENEDICTVS de Monaſterij ſui euerſione reuelationem conſolationemq́; accepit.

4. OMNIPOTENTIS DEI IVDICIO GENTIBVS TRADITA SVNT.] Diuinâ reuelatione didiciſſe S. Patrem futuram monaſterij deſtructionem, ſatis innuit Gregorius, & pluribus tradit Fauſtus in prologo vitæ S. Mauri: *Cùm,* inquit, *Deus eidem ſanctiſſimo Patri ſuum monaſterium in loco ſuperiùs iam dicto ab ipſo conſtructum, occulto ſuo iudicio deſtruendum euertendumq́; prodidiſſet, & Vir Domini inconſolabili pro hoc afflictione fletus indeſinenter afficeretur, reuelatio illum cæleſtis tali reuelare & confortare eſt dignata oraculo. Noli, ait, probatiſſime ac electiſſime Deo* BENEDICTE *pro his, quæ huic euentura didiciſti loco, mæſtum vllo modo gerere animum, quoniam quod ſemel præfixum atque decretum eſt, inſcrutabili ſummæ deitatis conſilio, intranſibile atque irreuocabile ſine dubio patrabitur, ſolis tibi tuo merito cunctorum conceſſis habitantium animabus. Sed aderit Omnipotentis, quam nuperrimè diuina propitiatio & conſolatio, quæ & locum hunc in priſtinum, imò in ampliorem, quàm nunc videtur tuis nihilominus meritis reſtituet gradum, & aliis perinde nationibus huius lumen religioſitatis de hoc eodem irradiabit loco.* Hanc verò reuelationem, vltimo vitæ ſuæ anno, ſancto Patri factam cenſent Yepez & Miletius.

5. NVPER ILLIC LONGOBARDI] Dicti ita ſunt (vt ait Paulus Diaconus de geſtis Longobardorum lib. 1. cap. 9.) ab intactæ ferro barbæ longitudine. Iſidorus lib. 9. cap. 2. *Longobardos vulgo ferunt nominatos a prolixa barba & numquam tonſa,* nempe vox eſt Germanica, quaſi dicas LANGHE-BAERDE, prius Vinnuli dicebantur, aliàs Winnuli, Orderico Vitali lib. 4. Eccleſ. hiſtor. Guinnuli. Contigiſſe porrò hanc Longobardorum in Italiam irruptionem Anno Chriſti 568. Auctor eſt Leo Oſtienſis lib. 1. Chronici Caſſinenſis, cap. 2. & Baronius tom. 7. quorum aduentus cæleſtibus etiam prodigiis præmonſtratus fuit, de quibus hæc pro concione ad populum Gregorius homil. 1. in Euangelia: *Priuſquam Italia gentili gladio ferienda traderetur, igneas in cælo acies vidimus, ipſumq́; qui poſteà humani generis fuſus eſt ſanguinem, coruſcantes.* Plura autem S. Redempto Ferentinæ Ciuitatis Epiſcopo præoſtenſa ſunt, quæ idem Gregorius tertio Dialogorum cap. 38. refert.

Longobardi vnde ſic dicti.

Quo autem anno, ſacrum Caſſinenſe Monaſterium à Longobardis fuerit euerſum, etſi nonnihil varient ſententiæ, probabilius tamen eſt accidiſſe anno 589. Colligitur id ex Leone Oſtienſi. qui citato loco ait, contigiſſe tempore Pelagij Papæ II. & deſtructum permanſiſſe per centum quadraginta vnum annos. Idemque cap. 4. dicit: Petronacem reſtaurare cœpiſſe Monaſterium Caſſinenſe anno ſeptingenteſimo trigeſimo primo. Ab hoc verò anno, retrò numerando annos 141. incidet vaſtatio illa in annum 589. qui fuit Pelagij Papæ II. annus duodecimus & vltimus. Cui ſatis conſonat hæc Gregorij Narratio, dicens nuper accidiſſe illam euerſionem. Cum enim Dialogorum libros ſcripſerit euoluto anno tertio ſui Pontificatus (vt manifeſtè colligitur ex cap. 36. 47. & 55. libro quarto Dialogorum, quibus ait: Peſtem, quæ Romam eo anno, quo Pontifex creatus fuit, inuaſerat, fuiſſe ante triennium) conficitur quatuor elapſos annos, ab illâ clade Caſſinenſis Monaſterij vſque ad tempus, quo de illâ ſanctus Gregorius ſcripſit.

Monaſterium Caſſinenſe quando deſtructum.

CAPVT XVII.

ſcripſit. Sequuntur hanc ſententiam Carolus Sigonius lib. 1. de Regno Italiæ ad annos 589. & 719. Arnoldus Wion lib. 1. Ligni vitæ cap. 3. Matthæus Laurctus annotat. ad cap. 4. lib. Chronici Caſſinenſis, vbi & alias pro hac chronologiâ ſubiungit rationes.

6. NE VNVM QVIDEM HOMINEM ILLIC TENERE POTVERVNT.] Hæc quomodò geſta ſint, narrat Anaſtaſius ſenior S. R. E. Bibliothecarius, in Chronico Caſſinenſi, citatus à Conſtantino Caietano pro Ioanne Diacono de S. Gregorij Monachatu, lib. 1. cap. 14. *Fugientes*, inquit, *ex Cœnobio* (Caſſinenſi) *fratres Romam profecti ſunt: & librum Regulæ, quam P.* BENEDICTVS *manu ſuâ ſcripſerat, & pondus libræ panis, & menſuram vini necnon & veſtimenta, ac calceamenta eiuſdem Patris eiuſq; Sororis ſecum ferentes; atque ex conceſſione S. Pelagij Papæ II. & Tiberij Mauritij Imperatorum, iuxtà Lateranenſe Patriarchium, monaſterium conſtruxerunt ad honorem Sanctorum Ioannis Baptiſtæ & Euangeliſtæ, & Pancratij Martyris.* Sic ipſe. Similiter habet Leo Oſtienſis in Chronico lib. 1. cap. 2.

Monachi Caſſinenſes fugâ euadunt, & Romæ morantur.

Illud porrò hic addendum, non omnes Monachos cum Abbate tunc Romam profectos, ſed quoſdam timore perterritos, fugam arripuiſſe, atque diuerſis in locis, ſedes ſibi ad Deo ſeruiendum quæſiuiſſe. E quorum numero fuit inſignis ille Dei famulus Antoninus, de quo in Martyrologio Romano ad diem 14. Februarij hæc habentur. *Apud Surrentum S. Antonini Abbatis, qui è monaſterio Caſſinenſi à Longobardis deuaſtato, in ſolitudinem eiuſdem Vrbis ſecedens, ibidem ſanctitate celebris obdormiuit in Domino, cuius corpus multis quotidiè miraculis, & præſertim in liberandis energumenis effulget.*

Sed non omnes Romam petiere.

Relictos autem ibi aliquot fratres, qui corpus S. BENEDICTI cuſtodirent, obſeruat Baronius anno Chriſti 716. *Exploratiſſimum*, inquit, *eſt à tempore euerſionis Caſſinatis Monaſterij à S.* BENEDICTO *conſtructi, vſque ad erectum à Petronace monaſterium locum illum deſtitutum fuiſſe, ſicut Monaſterij habitatione, ita & monaſticâ Regulari inſtitutione, cùm tamen numquam defuerint, qui illic habitauerint ſerui Dei excubantes ad ſepulchrum S.* BENEDICTI. Sic ille.

S. Benedicti ſepulchrum in hac vaſtitate numquam fuit derelictum.

Quemadmodum verò prima hæc Caſſinenſis Monaſterij facta ſit reſtauratio, ita narrat Oſtienſis in Chronico lib. 2. cap. 4. *Cùm autem Omnipotens Deus memoratum S.* BENEDICTI *Cœnobium, miſeratione illâ ſuâ omnipotentiſſimâ inſtaurare decreuiſſet, & cœnobialem inſtitutionem, quæ inde principium ſumpſerat, per orbem propagare: Contigit diſponente Deo, vt Petronax quidam Brixianæ vrbis ciuis valdè religioſus, diuino inſtinctu Romam pergeret. Quem Reuerendiſſimus Papa Gregorius tertius cælitus inſpiratus, admonuit, vt hoc Caſſinum caſtrum peteret: atque monaſterium beati* BENEDICTI*, quod multis iam annis euerſum iacebat, omni ſtudio reficere ac reſarcire ſatageret. Quo annuente, mox idem venerabilis Pontifex aliquot ex Lateranenſi Monaſterio fratres ſecum direxit: & alia quoque nonnulla ſibi ſolatia contulit. Qui cùm ad ſacram beati* BENDICTI *ſedem perueniſſet, vnà cum his, qui ſecum venerant fratribus, aliquantiſper ſimplicioribus viris, quos ibi dudum reſediſſe, cognouerat, habitare communiter cœpit, anno Domini ſeptingenteſimo atque vigeſimo. It autem ab eiſdem fratribus Abbas conſtitutus, adiuuante Deo, & beati* BENEDICTI *ſuffragantibus meritis, conſtructis decenter habitaculis, ac multorum ibi fratrum congregatione ſtatutâ, ſub ſanctæ Regulæ inſtitutione viuere ſtuduit.* Eadem paulò breuius habentur in priuilegio Zachariæ Papæ, Chronico Caſſinenſi ſubiuncto: & Paulus Diaconus lib. 6. cap. 40. hæc eadem narrans, ità concludit: *Multorum ibi Monachorum & nobilium & mediocrium ad ſe concurrentium Pater effectus* (Petronax) *ſub ſanctæ Regulæ iugo, & B.* BENEDICTI *inſtitutione, reparatis habitaculis, viuere cœpit, atque hoc ſanctum Cœnobium in ſtatu quo nunc cernitur, erexit.* Sic ille. Ex his obiter corrigendus Ordericus Vitalis lib. 4. Eccleſiaſt. hiſt. anno 1069. qui Petronacem, Brixienſem vocat Epiſcopum, contra aliorum fidem.

Monaſterij Caſſinenſis reparatio.

Promouit porrò Petronacis ſtudium Zacharias Pontifex; qui in ipsâ die dedicationis Eccleſiæ iam reſtauratæ (vt ipſemet in ſuo ſcribit diplomate) *obtulit libros ſanctæ Scripturæ, & Librum Regulæ, quam piiſſimus Pater manu propriâ ſcripſerat. Pondus etiam libræ panis & menſuram vini, nec non diuerſa ad eccleſiaſticum monaſterium ornamenta, & poſſeſſiones Apoſtolicâ liberalitate conceſſit.* Eadem habet Leo Oſtienſis. Idemque Pontifex monaſterium Caſſinenſe ab omnium Epiſcoporum iuriſdictione exemit, auctorque fuit Carolo-manno, Caroli Francorum Regis filio, quem Clericum fecerat, vt ad beati BENEDICTI Monaſterium, Domino ſub regulari Magiſterio ſeruiturus tranſiret. Eiuſdem hortatu Rachis Longobardorum Rex, Peruſinam ſoluit obſidionem, & non multò poſt relinquens regalem dignitatem, ab eodem Apoſtolicæ ſedis Præſide attonſus, & Clericus factus. Monachico etiam habitu ſimul cum vxore & filiâ eſt indutus. Moxque ad Monaſterium S. BENEDICTI, eodem Apoſtolico tranſmittente perueniens, ſub Regulari Magiſterio inſtituendum ſe tradidit, vt citatus refert Oſtienſis lib. 1. cap. 7. & 8.

Zacharię Papæ liberalitas. Regulam BENEDICTI offert.

Monaſterij Caſſinenſis exemptio. Carolomannus Franciæ Regis filius, & Rachis Longobardorum Rex, fiunt Monachi.

Quare non immeritò Illuſtriſſimus Cardinalis Baronius anno Chriſti 716. hæc de hac monaſticâ inſtauratione ſcribit: *Mirum*, inquit, *dictu, quanta mox ex nouâ plantatione Petronacis fuerint propagata eo in loco germina Monachorum, & aucta ipſorum examina, inſtar apum, quæ ex turgentibus aluearijs prodeuntes, in diuerſa loca ad fœtus multiplicationem volauerint. Sed & illud ſecurè abſq; trepidatione mendacij aſſeri iure poteſt, nullum vmquam toto Chriſtiano orbe extitiſſe aliquando Monaſterium, ex quo tot viri ſanctitate conſpicui, atque doctrinâ, tantâ numeroſitate ad regimen ſanctæ Apoſtolicæ ſedis adſciti fuerint, vt planè dici poſſit fuiſſe idem aliquando* SEMINARIVM SACRORVM ANTISTITVM. Hæc Baronius.

Caſſinenſis Monaſterij fœcunditas, ac ſanctitas, aliæq; laudes.

Sed non incongruum hic fuerit alias celeberrimi huius Monaſterij, quod Ordinis noſtri caput eſt, clades & mutationes poſt Antonium de Yepez & Simonem Milletium compendio attexere. Anno 843. vt ex Leone Oſtienſi, Baronius ait: *Siconulphus* (ſiue Sigenulphus) *Beneuenti Dux multis ſpecie diuerſis vicibus ſacrilegè abſtulit vniuerſos ferè theſauros, quos Francorum Reges, aliiq; Principes Caſſinenſi Monaſterio contuliſſent; videlicet in vaſis aureis, centum triginta libras auri puriſſimi, in vaſis argenteis, circiter nongentas argenti libras; in auro ſignato, triginta & duo millia ſolidorum aureorum; in gemmis, tredecim millia eorumdem ſolidorum.*

Sigenulphus Caſſinum expilat.

Anno deinde 884. Saraceni Campaniæ partes ingreſſi, cædeque & igne miſcentes omnia, cùm ad Caſſinenſe perueniſſent Monaſterium, illud

Saraceni incendio tradunt. Leo O-

totum

Rienſis lib. 1. cap. 41. in priore edit. cap. 46

totum combuſſerunt (exceptâ ſolâ Eccleſiâ Saluatoris, quæ diuinitùs incendium euaſit), multoſque perimentes, ipſum etiam Abbatem S. Bertharium, iuxtà altare beati Martini, gladio trucidauêre. Monachi vero quidquid ſuppellectilis ſurripere potueruut aſſumentes, Theanum habitaturi proficiſcuntur. Vbi cum aliqnot annis reſediſſent, Monaſterio illo Theanenſi, occulto Dei iudicio, cùm omnibus ſuis opibus combuſto, Leo Abbas, Caſſinenſe Monaſterium, per vnum & viginti annos habitatoribus deſtitutum, reædificare cœpit. Sed ſucceſſoris eius ſuaſu, Monachi Theani commorantes Capuam tranſmigrarunt, ibique per aliquot annos habitauêre. Sed Aligernus Abbas poſt ſeptem & ſexaginta circiter annos (à tempore ſcilicet quo à Saracenis ſub Abbate Berthario incenſum fuerat Monaſterium) cùm illud ex iotegro reſtauraſſet, Monachos Caſſinum reduxit, floruitque deioceps magnâ religione & pietate.

Idem l. 1. cap. 47. & 50.

Idem l. 2. cap. 1.

Iterum reſtauratur.

Anno deinde 1045. à Normannis bona huius Monaſterij plurimùm imminuta ſunt. Eius enim vicos & oppida occupabant, ſed à Monachis ope diuinâ, ipſoque S. BENEDICTO pro ſuis pugnante, retortis io eos ſuis ipſorum telis, debellati ſunt, & omni Monaſterij iuriſdictione expulſi, quam rem geſtam memoriâ dignam pluribus narrat Leo Oſtienſis lib. 2. cap. 71. & ſequentibus.

A Normannis rurſum diripitur & ab aliis miſerè affligitur.

Ad aonum deinde Domini 1239. grauiora à ſatellitibus Frederici ſecundi Imperatoris ſacrum hoc monaſterium damna accepit. Aureæ enim & argeotea vasâ fregerunt, & in nummos conflauerunt, Monachiſque eiectis illudipſum incenderunt. Ità Baouius, citato anno.

Non modicum porrò eidem poſteà cœnobio Guelphorum & Gibellinorum factio obſuit, atque ad eam redegit miſeriam, vt prioris fortnnæ ſtatuſque nondum oblitis, commiſerationem & lacrymas mouere potuerit.

Vt autem alias quaſdam ſobdamus motationes & metamorphoſes, notandum ex Richardo Monacho Caſſinenſi, & quondam S. Iuſtinæ Abbate in cap. 21. Regulæ S. BENEDICTI; Cæleſtinum quintum anno 1294. veniſſe ad Monaſterium Caſſinenſe, vt illud ſuæ vniret Religioni. Et maiorem quidem Monachorum partẽ induxit, vt ſui Ordinis reciperent habitum, qui erat coloris camelini viliſſimi panoi, & miſit de Monachis ſuis quaſi quinquaginta, & mutauit nomen Decani, qui poſt ipſorum aduentum vocatus eſt Prior. Sed Bonifacius VIII. omnia acta Cœleſtini reuocauit.

Cœleſtinus V. ſua illud Religioni vnire contendit.

Ioannes deinde Papa XXII. exſtincto nomine Monaſterij, Caſſinum erexit io Eccleſiam Cathedralem, habuitque deinceps Epiſcopos oouem.

Vertitur in Eccleſiam Cathedralem.

Verùm Vrbanus V. conſiderans non leuia damna Monaſterio accidiſſe ob Abbatialem dignitatem ſublatam, eam, Epiſcopali exſtinctâ, in integrum reſtituit anno 1365.

Iterum in Abbatiam.

Anno verò Domini 1454. de Scyllâ velut in Charybdim incidens, traditum eſt Monaſterium illud in Commendam, vt loquuntur, Ludouico Scarampo, Patriarchæ Aquilegienſi, & S.R.E. Cardinali, Epiſcopo Albano; habuitque Commendatarios quatuor, quorum vltimus fuit Ioannes de Medices Cardinalis, qui iubente Iulio II. Abbatiam in manus eius reſignauit, anno Domini 1540. die 22. Nouembris: quo ipſo die Iulius Papa II. Caſſinenſe Cœnobium vniuit Congregationi S. Iuſtinæ de Paduâ, cumque honorem huic Monaſterio haberi voluit, vt deinceps ea *Congregatio Caſſinenſis*, aliàs *S. Iuſtinæ de Paduâ* nuncuparetur. Hanc porrò digreſſionem occaſione primæ deſtructionis huius Monaſterij diuinitus S. P. BENEDICTO reuelatæ, fecimus; nunc io viam reuertamur.

CAPVT XVII.

Vnitur Congregationi S. Iuſtinæ de Paduâ.

7. IMPLEVIT OMNIPOTENS DEVS, QVOD FIDELI FAMVLO BENEDICTO PROMISERAT, VT SI RES GENTIBVS TRADERET, ANIMAS CVSTODIRET.] Ex huius prærogatiuâ promiſſionis, aſſerunt Caſſinenſis Monaſterij Cœnobitæ (vt eorum relatu, cùm illic eſſet, didicit R. D. Hieronymus Coquelin, nunc Luxouienſis Abbas) piâ vetuſtâque traditione quaſi certum iſtic haberi, nullum ibidem mori in ſtatu peccati mortalis, idque variis experientiis fuiſſe comprobatum. Nonnullos enim ſæculares grauibus ſceleribus irretitos, inſigni dum iſtic eſſent, pœnitentiâ ad Deum ſeſe conuertiſſe, priuſquam è viuis excederent. Idipſum ſacratiſſimi huius Cœnobij priuilegium ſaltem pro degentibus in eo Religioſis agnouiſſe videtur B. Petrus Damiani, Opuſc. 36. cap. 16. Deſiderio Abbati, totique conuentui ità ſcribens: *Beati qui vobiſcum viuunt: beati qui inter vos & in ſanctis operibus veſtris moriuntur. Piâ nimirum fide credendum eſt, quia ſcala illa, quæ de Caſſino Monte olim in cælum videbatur erecta, adhuc palliis ſtrata, lampadibuſq; coruſcat. Sicut tunc excepit Ducem, ità nunc exercitum tranſmittit ad cæleſtia ſubſequentem.*

Nullum ibi in mortali peccato mori traditur.

Meritò proinde iam olim magni habita fuit ad Montem Caſſini peregrinatio, cuius amore ità reficiebatur idem Petrus Damiani, vt Deſiderio Caſſinenſi Abbati, Opuſculo 33. ſcribere non dubitauerit: *Si per tam longinqui itineris ductum B.* BENEDICTI *Patris noſtri limen attingere licuiſſet, ego non parua mercedis cumulum deputarem. Et certum teneo, quia ſi in illius peregrinationis itinere me obire contingeret, non tam proprij reatus me grauaret exitium, quàm illius dignitas meritorum.*

Aſſerunt prætereà Caſſinenſes, in ſacrum illum Mootem non decidere fulmina aut fulgura. Et ſanè iam olim comprobata fuit diuina circà hunc locum meritis S. BENEDICTI protectio. Refert enim citatus anteà S. Petrus Damiani, ſermone in vigiliâ S. BENEDICTI, graui iuxtà Caſſinum excitato incendio, quo adiacentia Monaſterio loca paſſim conflagrabant, ſubitò in aëris vaſtitate exilem apparuiſſe nubeculam, quæ paulatim in ampliora ſe porrigens, in pluuiam denique reſoluta, incendij flammas extinxerit, ita ad Monaſterij menſuram nubeculâ cohibitâ, vt finitima quælibet loca aquarum fluentis minimè perfunderentur.

Mons Caſſinenſis à fulmine immunis.

CAPVT XVIII.

DE ABSCONSIONE FLASCONIS A BEATO BENEDICTO COGNITA.

Furtum videt inſpiritu.

QVODAM quoque tempore Exhilaratus noſter, [1] quem ipſe conuerſum noſti, tranſmiſſus à Domino ſuo fuerat, vt Dei viro in monaſterium vino plena duo lignea vaſcula, quæ vulgo [2] flaſcones vocantur, deferret: [3] qui vnum detulit, alterum verò pergens in itinere abſcondit. Vir autem Domini, quem facta abſentia latere non poterant, vnum cum gratiarum actione ſuſcepit, & diſcedentem puerum monuit, dicens: vide fili, ne de illo flaſcone, quem abſcondiſti bibas, ſed inclina illum cautè, & inuenies, quid intus habet. Qui confuſus valdè à Dei homine, exiuit. Et reuerſus volens adhuc probare quod audierat, cum flaſconem inclinaſſet, de eo protinus ſerpens egreſſus eſt. Tunc prædictus Exhilaratus puer, per hoc quod in vino reperit, expauit malum, quod fecit.

COMMENTARIVS.

1. QVEM IPSE CONVERSVM NOSTI.] Ecce, & hîc ſuperſtitem oculatum teſtem, qui cum ipſo S. BENEDICTO vixerit; & ex hâc propheticâ eius præmonitione, vt Yepez, & Milletius aſſerunt, vel tum vel poſteà ad Monachatū conuerſus ſit, vt proinde, quæ hîc narrantur ab eius ore Gregorius fortaſſis acceperit, cùm ſcribat eum ſibi & collocutori ſuo ſatis notum. Quin imò cùm dicat; *Exhilaratus noſter*, in Monaſterio S. Andreæ, vel alio Romæ tum vixiſſe videtur: vt eo titulo à Gregorio, *Noſter vocetur*.

Flaſcones. 2. FLASCONES VOCANTVR] Vox eſt multis gentibus vſitata, quæ etiam occurrit apud Flodoardum lib. 1. hiſt. Rhem. cap. 15. *Cui vir ſanctus* (Remigius) *vt & pridem fecerat, vas, quod vulgò* FLASCONEM *vocant, vini a ſe benedicti plenum dedit.* Græci dicunt, Φλάσκων, Φλάσκιον, & Φλασκίον, quo poſtremo vocabulo hic vſus eſt Zacharias, quem nomine Gregorij Dialogi, citat Meurſius in Gloſſario, vbi plura de hâc voce videre licet.

3. QVI VNVM DETVLIT, ALTERVM VERÒ PERGENS IN ITINERE ABSCONDIT.] Prorſus ſimile eſt, quod de Iſaac ſeruo Dei, lib. 3. Dialogorum cap. 14. idem Gregorius narrat. Huic enim cùm duas ſportas alimenti per puerum quidam tranſmiſiſſet; vnam puer ſurripiens, in itinere abſcondit: alteram verò cùm viro Dei detuliſſet, admonitus eſt, ne in itinere poſitam incautè tangeret, quod in eam ſerpens ingreſſus eſſet.

Sed prætermittenda hîc non videtur longiuſcula annotatio, quam capiti huic adiecit Dominus Matthæus Lauretus, Abbas S. Saluatoris de Caſtellis, quæ talis eſt.

Sacellum ſanctæ Crucis. Adſcendentibus ad Monaſterium Caſſinenſe per viam S. Germani in medio ferè itineris, occurrit quoddam Sacellum, titulo ſanctæ Crucis inſignitum, ſuper cuius altare viſitur quædam vetuſta ſcripturâ, in lapideâ tabulâ ſcripta, tenoris ſequentis.

Anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo quarto, Sanctiſſimus Pontifex Cæleſtinus quintus, cùm limina beati BENEDICTI deuotè viſitaret, & ad Capellam ſanctæ Crucis, quæ in viâ publicâ eſt constructa, euntibus ad Caſſinenſe Monaſterium perueniſſet, & miracula quæ beatus BENEDICTVS operatus eſt ibidem, certâ relatione reperiſſet: ob reuerentiam almifici Patris, indulgentiam eidem Capellæ conceſſit, vt quicumque in prædictam Capellam ſanctæ Crucis ingrederetur, & dominicam orationē cum Aue Maria diceret, centum annos & centum quadragenas, toties quoties inde tranſiret, miſericorditer obtineret & haberet. *Indulgentia à Cæleſtino quinto donatum.*

Sic ibi. quæ autem fuerint miracula, ob quæ ſummus Pontifex motus fuerit ad præfatam indulgentiam concedendam, videtur colligi poſſe ex ſubiectis litteris Roffredi Abbatis Caſſinenſis, & Cardinalis ad Ioannem de Salerno æquè Cardinalem datis, quarum tenor talis eſt.

DOMIMO IOANNI DE SALERNO PRESBYTERO CARDINALI

Roffredus tituli Sanctorum Marcellini, & Petri, & Caſſinenſis Abbas.

Epiſtola Abbatis Caſſinenſis ad Ioan. Cardinalem

CVM omnium quæ circa nos geruntur, non modica vos cura ſollicitet, & vt verè diligens participem vos noſtri,

& ex

& ex animo compaſſibilem in ſingulis oſ-ſtentatis: præter iuris ordinem incederemus vobiſcum, & in lege amicitiæ quàm maximè peccaremus, ſi celaremus illud à vobis, quod compertum conferat gaudium, & de noſtrâ calamitate deficientem quodammodò veſtrum ſpiritum relaxaret. Ecce enim quia magnificauit Dominus facere nobiſcum, facti ſumus lætantes: ſepultis enim omnium gaudiorum organis, ſolam, quâ premebamur, miſeriam penſabamus. Abſorbuerat nos ſiquidem iam mœſtitia vltrà modum, & hinc rerum inopia, inde nos hoſtili metu prementibus, eramus iam, & de vitâ dubij, & de morte ſecuri. Concluſerat namque Dominus in gladio populum ſuum, depaſcebantur filij Belial vineam Domini, facieſque pauperum demoliebantur, & in tantum ſæuitia proceſſerat malignorum cuncta ferro flammiſque vaſtantium, vt iam non tantùm corde, ſed etiam ore inſipiens diceret: Non eſt Deus, miſerique puſillanimes, qui in miſeriis non ſubſiſtunt, ignotantes, quia de humo non egreditur dolor: clamauerunt, & Dominus exaudiuit eos, quia cùm occideret eos, tunc inquirebant eùm. Non ſic generatio quærentium faciem Dei Iacob, qui in die tribulationis ſuæ requirunt Dominum manibus ſuis, id eſt operibus ſuis. Exquirunt & inueniunt: petunt & accipiunt: pulſant & aperitur eis: expertus eſt hoc ſic eſſe, vt dicimus, claudus ille Ioannes de Variano, vobis & cunctis, qui domum noſtram frequentant, notiſſimus. Hic etſi homo dictus ſit ratione vtens, quod eſt hominis, in eo tamen minus homine putabatur, quia non pedibus gradiebatur, vt homo, ſed vt reptile manibus, naribuſque ſerpebat.

Claudus inſigni miraculo greſſus à S. Benedicto reſtituitur.

Dedit ſe hic talis Patri noſtro Confeſſori permagnifico BENEDICTO ab eo tempore, quo Caſtrum Vairani nobis eſt munificentiâ imperiali collatum: & cæteris illius terræ incolis à noſtrâ ditione recedentibus, non receſſit. Exſpectans exſpectauit ſi forte veniret tempus miſerendi eius, ſi fortè ab illius impetu fluminis, qui totam lætificat ciuitatem Dei, aliqua miſericordiæ ſtilla profflueret, quâ membris emortuis, neruiſque ariditate nimiâ tenuatis, aliquis infuſus vigor ſtupentes articulos vinacibus officiis ordinaret. Adſuit eius votis miſericordia Creatoris, nec meritum deſuit BENEDICTI, cuius in hâc causâ patrocinio vtebatur. Nam ſextâ feriâ proximâ præteritâ, quæ Kalendas ſubſecuta eſt Iulij, excubans ante fores atrij, quod dicitur Paradiſus, ſuper triticum, quod ibi congeſtum erat ad deſiccandum, reuerendi vultus ſenex, ſemel & ſecundò aſtitit, & vt reſurgeret ac abiret, ſatis imperioſè mandauit. Excitatus eſt homo, & quaſi in ecſtaſi poſitus, quid ageret, ignorabat: neſciebat enim ſenem, qui mandatum dederat, neſciebat ad quid ſurgeret, vel quò abire ſe vellet. Obdormiuit iterum, verùm viſio priori ſimilis, immò longè expreſſior, & efficacior eſt ſecuta. Idem namque ſenex in eodem habitu, ſcapulari videlicet indutus, & tunicâ; aſtitit homini, mandauit vt ſurgeret, fratrem BENEDICTVM ſe eſſe nominans, locum etiam in quem eum ire vellet deſignauit ex nomine. Vade, inquit, ad locum qui dicitur ſanctæ Crucis, vbi in memoriam mei nominis Oratorium eſt conſtructum, illuc cùm iueris ſanitatem, quam ſuſpiraſti diutiùs, conſequêris. Eſt enim locus ille in memoriam ſignorum, quæ fecit ibi Dominus per merita Confeſſoris ſui ab antiquis in multâ habitus deuotione, & à modernis de cætero plus habendus: vbi inter alia, quæ referuntur, geſta miracula, duo præcipua memorantur, quorum alterum ex Scripturâ, alterum relatione didicimus ſeniorum. De vaſis, quæ vulgo dicuntur flaſcones, in quibus Viro Dei vinum fidelis cuiuſdam deuotio deſtinauit, in dialogo ſuo beatus Gregorius refert, quod vnigerulus alterum ſancto viro portauit, alterum, quod ſibi nequiter retinere poſſe ſperabat, illo in loco dicitur occultaſſe. Mox autem, vt altero allato, alterum ſibi ſumere vellet, ſerpens de vaſe, iuxta verbum Viri Dei, prodiit, & pro vino iniquè ſublato, ipſum iniquitatis emiſit auctorem.

CAPVT XVIII.

Lapis in quem corruit mula, cui Sanctus inſidebat molleſcit.

Ab antiquis etiam vſque ad nos proceſſit opinio, quòd cùm vellet vir Dei, mulæ inſidens, montem ſcandere, in ſcabroſum lapidem impingens, mula corruit: ſed ne Vir ſanctus, vel animal quo vehebatur læſionem aliquam pateretur, in ceræ mollitiem reſolutus lapis, carnis teneritudini ceſſit duritia eius: & ſigni huius memoriam omnibus locum viſentibus dereliquit. Eſt quoque non modicum medicinalis Febribus lapis iſte, prout teſtantur multi, qui de illo in remotiſſimas deferunt regiones. Ad hunc locum (prout ſibi Sanctus mandauerat) præfatus Ioannes manè ſurgens acceſſit, non abſque multo deſiderio, factæ ſibi promiſſionis præſtolans euentum. Adeſt Vir Sanctus, & quod dictu mirabile eſt, ſicut eum imaginariè per viſum nocte perſpexerat, intuitu corporeo deprehendit. Stupet homo, colores, vultus varios induit: nunc ex gaudio rubicundus color exoritur, nunc ex timore pallеſcit: in ſudorem totus reſoluitur, atque inter ſpem metumque medius, quid ageret neſciebat. Vocat eum iterum ſanctus ex nomine. Ioannes, inquiens, ſurge, ad domum concitus reuertere meam, porrectaque

CAPVT XVIII.

rectâque manu, viam quâ ad eccleſiam rediret ſuam, tam verbo, quàm ipsâ manus extenſione monſtrabat. Exiliens continuò claudus ambulauit, illudque modicum itineris, quod vix toto reptando corpore in montis deſcenſu confecerat, tantâ rediens agilitate peregit, vt plures, qui eum habuerunt obuium non claudum, ſed curſorem aliquem æſtimarent. Vidimus & audiuimus hæc omnia, nos omnes, vidit etiam populus claudum ambulantem, & laudantem Dominum: cuius laudibus & nos noſtras ſubiecimus, & vt vos veſtras adiiciatis, oramus.

Fuit Roffredus iſte Abbas Caſſinenſis quinquageſimus ſecundus, electus Anno Domini milleſimo centeſimo octogeſimo ſeptimo. Poſtmodũ verò à Cæleſtino III. Cardinalis creatus anno 1189.

CAPVT XIX.

DE MAPPVLARVM RECEPTIONE A VIRO DEI COGNITA.

S. Benedictus videt abſens mappulas dari Monacho.

NON longè autem à monaſterio [1] vicus erat, in quo non minima multitudo hominum ad fidem Dei ab idolorum cultu BENEDICTI fuerat exhortatione conuerſa. Ibi quoque quædam [2] Sanctimoniales feminæ inerant, & crebrò illuc pro exhortandis animabus fratres ſuos mittere BENEDICTVS Dei famulus curabat. Quadam verò die miſit ex more: Sed is, qui miſſus fuerat Monachus poſt admonitionem factam, à Sanctimonialibus feminis rogatus [3] mappulas accepit, ſibique eas abſcondit in ſinu. Qui mox vt reuerſus eſt, eum vir Dei vehementiſſimâ amaritudine cœpit increpare, dicens: Quomodo ingreſſa eſt iniquitas in ſinum tuum? at ille obſtupuit, & quid egiſſet oblitus, vnde corripiebatur ignorabat. Cui ait. Numquid ego illic præſens non eram, quando ab ancillis Dei mappulas accepiſti, tibique eas in ſinu miſiſti? qui mox eius veſtigiis prouolutus, ſtultè ſe egiſſe pœnituit, & eas, quas in ſinu abſconderat, mappulas abiecit.

COMMENTARIVS.

1. VICVS.] Zacharias vertit *emporium*, vt intelligas celebrem omninò fuiſſe vicum; vt etiam innuit Gregorius, dicens, non minimam multitudinẽ hominum in eo ad fidem conuerſam.

2. SANCTIMONIALES FEMINÆ.] Occaſione harum Monialium explicandum hic, quænam earum tempore S. BENEDICTI, & quod præcedit, viuendi fuerit forma; triplicem autem fuiſſe inuenio.

Triplex olim Monialium inſtitutum.

Primum, viuentium ſub clauſurâ.

PRIMÒ enim quædam viuebant in monaſteriis ſub Clauſurâ, eo, quo hodieque per totam Eccleſiam fit modo. Auguſtinus enim lib. 1. de moribus Eccleſiæ cap. 31. de illis agens, hæc ait: *Ad quas Iuuenum nullus acceſſus eſt, neque ipſorum quamuis grauiſſimorum & probatiſſimorum ſenum, niſi vſque ad veſtibulum neceſſaria præbendi, quibus indigent, gratiâ.* De ſanctiſſimo Monaſterio, in quo vixit S. Euphraxia tempore Theodoſij Imperatoris, ſcribitur in vitis Patrum lib. 1. *Nulla earum ianuas exibat. Erat autem ianitrix, per quam reſponſis omnia fiebant, matura.* De virginibus in Tabennâ S. Pachomij habitantibus, vbi erat Monaſterium quadringentarum Sanctimonialium, Palladius in Lauſiacâ cap. 39. ait: *Præter Presbyterum autem & Diaconum, nullus tranſit ad Monaſterium feminarum, idq; die Dominico.* Viguiſſe autem Sanctimonialium clauſuram ætate S. BENEDICTI, ex S. Cæſarij Arelatenſis Regulâ colligitur, in eâ enim numer. 1. dicitur: *Si qua relictis parentibus ſuis ſæculo renuntiare, & ſanctum ouile voluerit introire, vt ſpiritualium luporum fauces Deo adiuuante poſſit euadere, vſque ad mortem ſuam de monaſterio non egrediatur, nec de baſilicâ, vbi oſtium eſſe videtur.* Vide etiam art. 34. 35. 36. 38. eiuſdem Regulæ. Reprehendit quoque S. Gregorius Ianuarium Epiſcopum Calaritanum, lib. 3. Regiſt. epiſt. 9. quòd monaſteria ancillarum Dei minùs tueretur, & cùm à Deceſſoribus Epiſcopis diſpoſitum eſſet, vt quidam de Clero probati earum neceſſitatibus adhiberentur, nunc ipſi Deo dedicatæ feminæ per villas, prædiaque diſcurrere, atque virilibus incompetenter ſe immiſcere negotiis compellerentur. *Quod malum*, inquit, *fraternitas tua facili correctione remoueat, vt vnum probatum virum vitâ moribuſq;, cuius ætas atque locus nihil de ſe prauæ ſuſpicionis inuicat, ſolicitè deputet, qui ſic Monaſteriis cum ipſis Dei timore poſſit aſſiſtere: quatenus vlteriùs eis pro quibuſlibet cauſis priuatis vel publicis extra venerabilia*

Quales tempore S. Benedicti.

rabilia

Digitized by Google

rabilia loca CONTRA REGVLAM VAGARI NON LICEAT, *ſed quidquid pro his agendum eſt, per eum quem deputaueris, rationabiliter peragatur. Ipſæ verò referentes Deo laudes, atque coercentes ſemetipſas in Monaſteriis ſuis, nullam occaſionem vlteriùs fidelium mentibus prauæ ſuſpicionis relinquant.* Hæc Gregorius, qui S. BENEDICTI Regulam inſinuaſſe videtur, cùm ait: *contra Regulam vagari non liceat.* Sanctus enim BENEDICTVS decreuit, *Monaſterium ità debere conſtrui, vt non ſit neceſſitas Monachis vagandi foras, quia omninò non expedit animabus eorum.*

Reg. cap. 66.

Quæ ſi de Monachis ſtatuerit, quid, quæſo, de Monialibus decreuiſſet? Donatus ſanè, qui Regulam S. BENEDICTI Monialibus accommodauit, omnia illa prætermiſit, quæ de Monachorum egreſſu, & labore in agris S. BENEDICTVS ſcripſerat. Benedictinas conſtat ad annum circiter Chriſti 713. ſub perfectiſſimâ clauſurâ in Monaſterio Winburnenſi vixiſſe. Rodulphus enim Hrabani Mauri diſcipulus, in vitâ S. Liobæ, hæc ſcribit: *Numquam virginum contubernia quiſquam virorum intrare permittebatur: exceptis ſolummodo Presbyteris, qui in eccleſias earum ad agenda Miſſarum officia tantum ingredi ſolebant, & conſummatâ ſolemniter oratione ſtatim ad ſua redire. Feminarum verò quæcumque ſæculo renuntians earum collegio ſociari voluerit, numquam exitura intrabat, niſi cauſa rationabilis, vel magna cuiuſlibet vtilitatis exiſteret, eam cum conſilio emitteret. Porrò ipſa Congregationis Mater, quando aliquid exteriorum pro vtilitate Monaſterij ordinare vel mandare neceſſe erat, per feneſtram loquebatur, & inde cernebat (aliter, decernebat) quæcumque ordinanda aut mandanda vtilitatis ratio exigebat.* Hæc ibi. Quæ attulimus ad probandam clauſuræ in Ordine noſtro antiquitatem.

Moniales Benedictinæ olim clauſæ.

SECVNDÒ, Moniales olim è Monaſterio ad templum egrediebantur. Hieronymus enim epiſt. 27. agens de Monaſteriis à S. Paulâ conſtructis, ait: *Die Dominico ad Eccleſiam procedebant, ex cuius habitabant latere, & vnumquodque agmen Matrem propriam ſequebatur.*

Secundum, Inſtitutum ſubinde exeuntium.

TERTIÒ, vt ait Suarez tom. 3. de Relig. lib. 2. cap. 4. n. 2. Olim virgines priuatim in ſuis domibus vitam agentes, in manibus Epiſcopi profitebantur, & ſacrum velum recipiebant. Sic enim S. Domitillam de manu Clementis ſacrum velamen virginitatis accepiſſe, referunt hiſtoriæ, vt eſt apud Surium tom. 3. die 12. Maij, & Baron. tom. 1. ad annum 98. num. 6. at verò, illud velamen ſignum erat religioſi ſtatus; & ante Monaſteria ſeu communitates virginum in vſu fuit: tunc autem huiuſmodi virgines ſacræ in domibus priuatis, vel parentum vel aliis honeſtis locis habitabant, vt clarè exponit Concilium Eliberitanum cap. 27. vbi has virgines tamquam religioſas, Deo dicatas appellat. Et de eiſdem loquens Concilium Carthaginenſe III. cap. 33. præcipit, *vt virgines ſacræ, ſi parentibus à quibus cuſtodiebantur priuatæ fuerint, Epiſcopi prouidentiâ, vel Presbyteri, ſi Epiſcopus abſens fuerit, in Monaſterio virginum, vel grauioribus feminis commendentur.* Vbi obſeruare licet, quod quamuis eo tempore iam eſſent Monaſteria virginum in vſu, nihilominus non cogebantur virgines ſacræ in Monaſteriis viuere, ſi commodè poterant in priuatis domibus cuſtodiri.

Tertium, in domibus ſuis habitantium.

Dices hæc poſſe intelligi de feminis virginitatem ſolam vouentibus. At non poteſt hoc vniuerſim ſuſtineri: quia virgines ſacræ, & Deo dicatæ in primitiuâ Eccleſiâ, non dicebantur, niſi quæ ſacrum velamen recipiebant, quod viduis & corruptis non concedebatur, etiamſi votum caſtitatis emitterent, vt conſtat ex Gelaſio, epiſt. 1. & ex Leone epiſt. 87. & Auguſtino lib. de bono Coniug. cap. 26. erant ergo veræ Religioſæ, & ideò ſpecialiter conſecrari dicebantur. Præterquam quod veriſimile non eſt, toto eo tempore, quo non potuerint monaſteria virginum ædificari, aut feminarum conuentus fieri, nullas fuiſſe in eccleſiâ feminas propriè ac verè religioſas. Hactenus Suarez, qui etiam lib. 6. cap. 2. de religioſâ agens profeſſione, hæc addit: Sæpe videtur facta in Eccleſiâ religioſa profeſſio ſine tribus votis, ſic enim olim virgines profitebantur in manibus Epiſcopi, à quo velamen nigrum aut rubeum recipiebant, vt ſumitur ex Concilio Toletan. X. cap. 8. & ex Ambroſio ad virginem lapſam cap. 5. & de inſtitut. virgin. cap. 8. & ex Hieronymo epiſt. 8. ad Demetriadem. Et epiſt. 48. ad Sabinam aliquantulum à principio, & tamen illæ vel nihil vouebant, vel ad ſummum ſolam virginitatem. Sic ille.

Hæ profitebantur in manibus Epiſcopi ſine tribus votis.

Agnouit & Hieronymus ſimiles ſanctimoniales, epiſtolâ 47. reprehendit aliquam Deo conſecratam virginem, quod relictâ Matre viduâ, & Monacho fratre, extraneo cohabitaret Clerico: *Inter Matrem atque Germanum*, inquit, *& Matrem viduam & fratrem Monachum, cur ſe alienus interſerit.* Poſteà, ait, eam furuas & pullas geſtaſſe veſtes, quod ſanctimonialium erat ſignum. Talis fuit & Marcella, quæ, vt ait Hieronymus epiſt. 16. ad Principiam, *eo tempore nulla nobilium feminarum Romæ nouerat propoſitum Monachorum, vbi ab Alexandrinis ſacerdotibus, Papaq; Athanaſio vitam beati Antonij, Monaſteriumq; in Thebaide Pachomij, & virginum ac viduarum didicit diſciplinam, non erubuit profiteri, quod Chriſto placere cognouerit.* Id autem fecit in maternâ domo, nam vt anteà dixerat idem Hieronymus: *Nuſquam ſine Matre nullum Clericorum aut Monachorum (quod ampla domus interdum exigebat neceſſitas) vidit abſque arbitris.* Illa quoque Sanctimonialis Alexandrina, quam Pratum Spirituale cap. 70. refert oculos ſibi eruiſſe, quos iuuenis quidam deperibat, ſcribitur in domo ſuâ vitam ſolitariam duxiſſe.

Sed arbitratur quiſpiam, has tales à monaſticâ Regulâ extortes, liberiùs nonnihil vixiſſe. Verùm eaſdem etiam in paternâ domo Regulæ aſtrictas ex Sanctorum conſtat hiſtoriis. De amitis ſuis ità teſtatur Gregorius homiliâ 38. in Euangelia: *Vno ardore conuerſæ, vno eodemq; tempore ſacratæ ſub diſtrictione* REGVLARI *degentes, in domo propriâ ſpecialem vitam ducebant.* Erat ergo his peculiaris Regula, habituſque monaſticus, nam vt deinceps ait Gregorius: Tarſilla & Æmiliana Gordianam tertiam ſororem ſenſim tepeſcentem, *à leuitate morum ad grauitatem ſui habitus reformare curabant.* Eademque poſteà dicitur: *oblita conſecrationis ſuæ, & à ſanctimonialis habitus excellentiâ corruiſſe ad pœnam.* Vnde liquet, has ſub Regulâ degentes non deuotas in ſæculo fuiſſe virgines, ſed ſanctimoniales & conſecratas. Talis & Redempta fuit iuxtà B. Mariæ virginis Eccleſiam in ſanctimoniali habitu conſtituta, & binæ eius in eodem habitu diſcipulæ, de quibus Gregorius lib. 5. Dialog. cap. 15. Sic & S. Gudilam, & in Prædicatorum

Et Regulâ tamen aſtringebantur.

CAPVT XIX. dicatorum ordine Catharinam Senenſem in domo paternâ, ſub Regulari diſciplinâ vitam duxiſſe legimus.

Moniales, quibus Prædicatores S. BENEDICTVS mittebat, erant in monaſterio.

Sed ad quodnam ex his tribus generibus Moniales, de quibus hîc ſermo, ſpectabant? Simon Millctius poſtremis annumerat, taleſque ait fuiſſe & illas de quibus cap. 12. & infrà cap. 23. agitur, quæ ſcilicet in propriis degebant ædibus, choro, aliiſque Cœnobiticis functionibus non adſtrictæ. Verùm meliùs Reuerendus Dominus vanden Zype Abbas S. Andreæ in tract. de Religioſo ſtatu Sanctæ Scholaſticæ part. 1. cap. 4. cenſet has Moniales vixiſſe in Monaſterio in communitate Religioſâ, quod colligi mihi poſſe videtur ex ipſo Gregorij contextu. Ait enim, quod S. BENEDICTVS eis crebrò pro exhortandis animabus fratres ſuos mittere curabat. Et quod quâdam die miſerit ex more. Quæ verba publicam ad omnes Moniales innuere videntur exhortationem: Nam ſi in propriis duæ vel tres vixiſſent ædibus, non videtur ſanctiſſimum virum vel ex more & conſuetudine; vel crebro iſtuc fratres miſſurum fuiſſe. Neque id de aliis affirmatur; nam de eâ, de quâ cap. 10. fit mentio, ſcribitur, *quod fratres religioſæ feminæ habitaculum intrauerint*, non autem quòd eò eſſent miſſi. Quæ verò cap. 23. in proprio conuerſabantur loco, non videntur à S. BENEDICTO, aut eius diſcipulis crebrò viſitatæ. Nam religioſus vir, qui ad exteriora neceſſaria eis obſequium præbebat, cùm diu verborum contumelias ab iis toleraſſet, perrexit ad S. BENEDICTVM, quantaque pateretur, enarrauit; quod forſitan non feciſſet, ſi eo vel ipſe Pater, vel crebrò eius veniſſent diſcipuli.

Accedit quod Zacharias non ſimpliciter, vt Gregorius dixerit, *Ibi quædam Sanctimoniales manebant, ſed, in ipſo Emporio erat Aſceterium Religioſarum, & venerandarum virginum, ob quarum excellentem ſanctimoniam ſuos diſcipulos, ad illarum ædificationem & inſtitutionem mittere ſolebat.* Et poſtcà *vnâ die ſecundum conſuetudinem vir Dei Monachum quemdam ad virginum Aſceterium miſit.* Conſtat autem Aſceterium pro Cœnobio & monaſterio vſurpati in Pandectis Græcis, aliiſque Auctoribus. Probabiliter ergo credi poteſt, in hoc virginum cœnobio ſanctam vixiſſe Scholaſticam, fundatumque illud à S. BENEDICTO. Nam ſi ante eius aduentum, incolæ vici illius erant idololatræ, & ab ipſo ad fidem ſint conuerſi, quis credat ante eius aduentum vllas ibi fuiſſe Moniales? Nec apparet ab alio illic excitatum Cœnobium, quàm ab eo, qui fidem Dei illic plantauerat, præſertim cùm Caſſinenſe territorium, ex Tertulli Patricij donatione, iuris eſſet S. BENEDICTI: vt proinde in eo alius, abſque illius licentiâ Monaſterium fundare non potuerit.

Mappula pro strophiolo.

3. MAPPVLAS ACCEPIT.] Vtitur Gregorius hîc, vt aliàs ſæpe, voce à S. BENEDICTO in Regulâ vſurpatâ, quâ ſtrophiolum ſiue ſudarium deſignari diximus, in noſtris *Diſquiſitionibus*.

4. NVMQVID EGO ILLIC PRÆSENS NON ERAM.] Abſens corpore S. Pater, ſuis præſens erat ſpiritu; vnde Gregorius ſuprà cap. 12. ait, S. BENEDICTVM ignouiſſe Monachis, qui foris comederant, perpendentem, quòd *in eius abſentiâ id vltrà non facerent, quem præſentem ſibi eſſe in ſpiritu ſcirent.* Vides autem, quod ſæpius in hâc vitâ obſeruare licet, & hîc Sanctiſſimo Patri noſtro idem, quod olim Eliſæo communicatum priuilegium.

S. Benedictus vt Eliſæus prophetiæ pollet ſpiritu.

Nam cùm Giezi ab Naaman Syro clàm accepiſſet duo talenta argenti, & duplicia veſtimenta, factumque id negaret, increpans eum Propheta, ait: *Nonne cor meum in præſenti erat, quando reuerſus eſt homo de curru ſuo in occurſum tui.* 4. Regum 5. Septuaginta, vt ait Auguſtinus lib. 22. de Ciuitate Dei, cap. 29. legunt: *Nonne cor meum tecum ibat, & noui?* Eodem modo Sanctus Paulus, ex mente Chryſoſtomi 1. Corinth. 5. *abſens corpore, præſens autem ſpiritu, iudicauit vt præſens inceſtuoſum.*

Tripliciter Prophetæ vident abſentia.

Quod ſi quæras, quomodò Prophetæ & viri Sancti abſentia videant? Reſpondemus breuiter, triplici modo fieri, ſecundùm triplicem in homine potentiam cognoſcitiuam, ſenſum ſcilicet, imaginationem & intellectum. Vident ergo Prophetæ, vel per oculos corporis, vel per ſpiritum imaginarium, vel per intuitum mentis: de quibus vide Auguſtinum lib. 12. de Geneſi ad litteram cap. 7. & ſequentibus. Idem verò, citato loco de Ciuitate Dei, de Eliſæo agens, ait, eum oculis corporeis ad ſeruum ſuum abſentem videndum non indiguiſſe, *ſed corde ſuo ſe dixit hoc vidiſſe Propheta, adiuto quidem mirabiliter, nullo dubitante diuinitus.* Et Gregorius homil. 1. in Ezechielem, ait: *Eſt prophetia præſens, cum res quæ[illegible] non per animum, ſed per abſentem locum tegitur, quæ tamen per ſpiritum denudatur, & ibi ſit præſens prophetantis animus, vbi per præſentiam non eſt corpus.* Quod exemplo Eliſæi abſentem Giezi videntis confirmat. Fuerit ergo hæc viſio imaginaria, vel intellectualis, vel ex vtraque mixta.

Ordinum Patriarchæ ſuorum actiones è cælo intuentur.

Vlteriùs porrò hoc annotandum, S. BENEDICTO etiamnum viuenti conceſſum, quod Ordinum Fundatoribus iam cælo receptis, & cum Deo regnantibus probabiliter tribui ſolet. Hinc Ioannes Crombecius lib. 2. de ſtudio Perfectionis cap. 2. num. 12. expedire ait, Religioſi vt omnes, ſui Ordinis Patriarchas ſemper habeant præſentes, nec falsò id quidem: eſt enim admodum probabile, ſingulos Ordinum Fundatores, non modò actiones ſuorum alumnorum cognoſcere externas, ſed & totius Ordinis ac ſingularum perſonarum mutationes videre, cogitationumque ſecreta rimari: hoc enim Auctore B. Thomâ, aliiſque Doctoribus, ad ſtatum illorum pertinet, vt non tantùm Dei conſpectu fruantur (quod omnibus beatis commune eſt) ſed etiam quæ in Ordine à ſe fundato fiunt, ſingulari Dei priuilegio, tamquam & Ordinis totius Rectores, & tutores ſingulorum, perſpecta habeant. Quare, etiamſi velimus tegere occulta conſcientiarum noſtrarum, ipſos latere non poſſunt. Sic ille. Quæ confirmari ſolent ex S. Gregorio lib. 4. Dialogorum cap. 33. ſic dicente: *Quid eſt, quod ibi Sancti neſciant, vbi ſcientem omnia ſciunt?* Et lib. 12. Moral. cap. 14. ait, impios eſſe eos de quibus Iob 14. *Siue nobiles fuerint filij eius, ſiue ignobiles, non intelliget; id eſt, mortui viuentium vitam ignorant. Quod tamen de animabus ſanctis ſentiendum non eſt: quia, quæ intus Omnipotentis Dei claritatem vident, nullo modo credendum eſt, quia foris ſit aliquid, quod ignorent.*

S. Thom. 2. 2. q. 83. a. 4. ad 2.

Diſcant ergo Religioſi, Fundatores ſuos velut præſentes revereri, ſeque ab illis credant obſeruari. Inculcauit hoc Lucilio ſuo Seneca lib. 1. epiſt. 11, vt ſuprà in præfatione ad hanc vitam retuli. Iuuerit nunc Bernardum, vel quiſquis eſt Auctor Epiſtolæ ad Fratres de monte Dei, eadem præſcribentem audire: *Donec, inquit, plenius addiſcas diuinam*

cogitare

cogitare præſentiam, Pædagogum tibi procurabo. Elige tibi tu ipſe hominem conſilio meo, cuius vita exemplar ſic cordi tuo inſederit, reuerentia inhæſerit, vt quotieſcum recordatus fueris, ad reuerentiam cogitati aſſurgas, & temetipſum ordines & componas, quı cogitatus ac ſi præſens ſit in affectum mutua charitatis, emendet in te omnia emendanda, & tamen nullum patiatur damnum ſecreti ſui ſolitudo tua. Hic præſens tibi adſit quacumque volueris, occurrat ſæpe & cum nolueris. Nam omnes cogitationes tuas cum ab eo videri cogitabis, ac ſi videat, ac ſi arguat, emendare cogeris. CAPVT XIX.

CAPVT XX.

DE COGITATIONE MONACHI SVPERBA A DEI VIRO COGNITA.

QVADAM quoque die, dum Venerabilis Pater veſpertinâ iam horâ corporis alimenta perciperet, eius monachus [1] cuiuſdam defenſoris filius fuerat, qui [2] ei ante menſam lucernam tenebat. Cumque vir Dei ederet, ipſe autem cum lucernæ miniſterio aſtaret, cœpit per ſuperbiæ ſpiritum in mente ſuâ tacitus voluere, & per cogitationem dicere: Quis eſt hic, cui ego manducanti aſſiſto, lucernam teneo, ſeruitium impendo? Quis ſum ego, vt iſti ſeruiam? Ad quem vir Dei ſtatim conuerſus, vehementer cœpit eum increpare, dicens: Signa cor tuum frater; quid eſt quod loqueris? ſigna cor tuum. Vocatiſque ſtatim fratribus, præcepit ei lucernam de manibus tolli: ipſum verò iuſſit à miniſterio recedere, & ſibi horâ eâdem quietum ſedere. Qui requiſitus à fratribus, quid habuerit in corde, per ordinem narrauit, quanto ſuperbiæ ſpiritu intumuerat, & quæ contra virum Dei verba per cogitationem tacitus dicebat. Tunc liquidò omnibus patuit, quòd venerabilem BENEDICTVM latere nil poſſet, [3] in cuius auribus tacitæ etiam cogitationis verba ſonuiſſent.

CAPVT XX.

Videt occultas Monachi cogitationes.

COMMENTARIVS.

1\. CVIVSDAM DEFENSORIS FILIVS.] Hic lapis offenſionis & petra ſcandali eſt. Non defuit enim ſcriptor, qui hinc S. BENEDICTI, aut ſubuertere, aut imminuere voluerit nobilitatem. Ex eo enim quod indignabundus hic Defenſoris filius, Patrem ſuum in corde contempſit, dicens: *Quis eſt hic, cui ego manducanti aſſiſto, lucernam teneo, ſeruitium impendo? Quis ſum ego, vt iſti ſeruiam?* arbitratus eſt Auctor ille, ſanctum BENEDICTVM, non tam nobili prognatum ſtemmate, atque paſſim fertur, & *Defenſoris* dignitate (quam non admodum vult fuiſſe excellentem) natalibus minorem. Quaſi verò, arrogantis Iuuenis præſumtio & ſuperba immortificati animi cogitatio ſatis eſſent, ad iudicium de nobilitate S. BENEDICTI ferendum. Nec video, qualis hæc conſequentia: putauit Iuuenis Monachus ſe S. BENEDICTO nobiliorem, ergo fuit.Ità quoque Roboam ſapientiſſimi Salomonis filium, de quo Scriptura 2. Paralipp. 13, 7. *Porrò Roboam rudis & corde pauido erat*; aliquis concludat Patre fuiſſe præſtantiorem, quia nimirum dixerit: *Minimus digitus meus groſſior eſt dorſo Patris mei.* Dicemúſne Patrem ideò minus fuiſſe prudentem, quia inconſiderato filio id in mentem & in buccam venerit: An Carolomannus Auſtraſiæ Rex ideò coquo inferior, quia ab eo depalmatus mancipij inſtar vapulauit? eiuſdem farinæ argumentum eſt, quod à Defenſoris filij cogitatâ arrogantiâ deſumitur. Neque verò *Defenſoris* officium tam humile aut vulgare fuit, ac nonnulli exiſtimant, de quo lubet attexere, quæ de eo notata occurrunt.

Refellitur opinio S. BENEDICTI nobilitatem elevans.

3\. Reg. 12.

Prima autem mentio *Defenſoris* Eccleſiæ, teſte Baronio ad annum Chriſti 286. num. 4. inuenitur in actis S. Sebaſtiani Martyris, primæ Prætorianorum cohortis Ducis, cui munus hoc à Caio Papâ collatum eſſe tradunt. Qui magiſtratus in poſterum in Eccleſiâ perſeueraſſe cognoſcitur. Nam in Concilio Carthaginienſi V. Canone 9. decreta eſt legatio ad Imperatores *propter afflictionem pauperum, quorum moleſtiis ſine intermiſſione fatigatur Eccleſia, vt Defenſores eis aduerſus potentias diuitum cum Epiſcoporum prouiſione delegentur, atque vt reliquiæ idololatriæ delerentur.* Quæ quidem Patres obtinuiſſe videntur. Nam de Magiſtratu in Africâ, qui dicebatur *Defenſor* Eccleſiæ, Poſſidius in vitâ S. Auguſtini cap. 12. meminit. Papias in Gloſſis: DEFENSORES *a Romanis Pontificibus conſtituti ſunt Epiſcoporum adiutores, quibus honores inter Clericos, ſicut & Regionariis concedimus.* Ex hi quidem quatuor ſunt, qui ἐκκλησιέκδικοι appellantur à Iuſtiniano in edicto XIII. & Nouella LVI. Vide de horum officiis Gloſſarium Meurſij, verbo ἔκδικος. Præter Eccleſiaſticos autem erant & alij politici,

Defenſoris nomen officiumq.

M quorum

Digitized by Google

CAPVT XX. quorum officium vt Garſias Loayſa ad Concilium Toletanum VIII. annotauit, in duplici erat ratione. Alij enim nomine Ciuitatis, cauſas, lites, & negotia curabant, vt Actores, Syndici, &c. Alij Defenſores erant cum poteſtate & Magiſtratu, qui locorum Defenſores dicebantur: de quibus leges Wiſigothorum loquuntur; Leges etiam Romanæ lib. 1. & L. *Defenſores Ciuitatum* 3. C. titulo 55. de *Defenſ. Ciuit.* Alij dicuntur Prouinciarum Defenſores, quibus latior cura & plures res, & Ciuitates defendendæ commiſſæ ſunt, & (vt inquit Iuſtinianus) paternâ voce ità dicti, vt eripiant à malis iniuriam patientes. Erat quinquennale hoc munus L. 4. C. de *Defenſ. Ciuit.* Ex Nouellis Iuſtiniani factum eſt biennale. §. *Iuſiurandum* & §. fin. eodem titulo in Nouellis. Prædictorum ſingula declarat pulchrè, Lex 4. titul. 54. Codicis lib. 1. his verbis: *In Defenſoribus vniuerſarum Prouinciarum* (aliàs ſingularum Ciuitatum, vel vt alij, vniuerſarum Ciuitatum) *erit adminiſtrationis hec forma, & tempus quinquennij ſpatio metiendum, ſcilicet vt in primis Parentis vicem, plebi exhibeas, deſcriptionibus ruſticos, urbanoſq; non patiaris affligi: Officialium inſolentiæ, & Iudicum procacitati, ſalua reuerentia pudoris occurras: ingrediendi cùm voles ad Iudices, liberam habeas facultatem: ſuperexigendi damna vel ſpolia plus petentium ab his, quos liberorum loco tueri debes, excludas, nec patiaris quidquam vltrà delegationem ſolitam ab his exigi, quos certum eſt remedio non poſſe reparari.* Ciuium electione ac poſtulatione conſtitui ſolere, ex Caſſiodoro lib. 7. Variar. cap. 11. colligitur, qui in formâ *Defenſoris* cuiuſlibet Ciuitatis hæc habet. *Defenſorem te itaq; illius Ciuitatis per indictionem illam, ciuium tuorum ſupplicatione permota noſtra concedit auctoritas.* An autem Monachi huius Pater *Defenſor* fuerit Eccleſiæ, an Ciuitatis, an Prouinciæ quis dicet? nobis ſuffecerit oſtendiſſe ſuperbam Monachi cogitationem nihil de S. Patris imminuere nobilitate.

Duplex ſuperbia. Cæterùm, cùm duplex ſit, vt S. Dorotheus ſerm. 2. annotauit, ſuperbia; mundana ſcilicet & monachalis, ſiue vt Caſſianus lib. 12. cap. 2. ait ſpiritualis & carnalis; eique conſentiens Gregorius lib. 4. Moral. cap. 19. in hæc verba ſcribit: *Elatio alios ex rebus ſæcularibus, alios verò ex rebus ſpiritualibus poſſidet: alter enim intumeſcit auro; alter eloquio, alter infimis & terrenis rebus; alter ſummis cæleſtibuſq; virtutibus.* Non difficilè fuerit colligere, vtronam ſuperbiæ genere hic Monachus laborauerit. Mundanam enim & carnalem fuiſſe manifeſtum eſt. Declarat enim Caſſianus cap. 27. libri citati, à deteſtabili tepore incipientem in deterius quotidie proficere, *vt numquam poſſit in corde ſuo humilitatem Chriſti ſimplicem veramq; ſuſcipere, cum ſibi vel de nobilitate natalium gloriatur, vel inflatur de ſeculi (quam corpore non mente deſeruit) dignitate.* Et lib. 11. cap. 13. exponens quibus modis Cenodoxia Monachos pulſet, inter cæteros recenſet, *quòd Parentes diuites aut nobiles habeat, vel quòd militiam honoreſq; contempſerint.* Talis ergo erat hic noſter glorioſus Defenſoris filius, cui planè ſimilis frater Leonardus de Aſſiſio, qui S. Franciſcum aſello inſidentem ſubſequens, *cæpit dicere intra ſe: Non de pari ludebant parentes eius, & mei. En ipſe equitat, & ego pedeſter aſinum eius duco. Hæc illo cogitante, protinus deſcendit de aſino vir ſanctus, & ait: Non frater, conuenit, vt ego equitem, tu venias pedes: quia nobilior & potentior in ſæculo tu me fuiſti. Obſtupuit illicò frater, & rubore ſuffuſus, deprehenſum ſe recognoſcens procidit ad ipſius pedes.* Auctor Bonauentura cap. 11. vitæ S. Franciſci. *Aliud Exemplum ſimile.*

2. Et ante mensam lvcernam tenebat.] Nota pœnitentiæ vel mortificationis formam à S. Patre vſitatam, ex veterum, ſine dubio, Monachorum vſu, nam Pachomij Regula artic. 117. de eo, qui veſtimentum ad ſolem expanſum reliquerit, ait: *Pro eo increpabitur, & aget pænitentiam publicè in Collectâ, ſtabitq; in veſcendi loco.* Notabile exemplum videre eſt apud Climacum gradu 4. vbi Abbas octogenarium quemdam, per horam, probationis causâ, ante menſam ſine cibo ſtare permiſit.

3. In cvivs avribvs tacitæ etiam cogitationis verba sonvissent.] Quæres forſitan, quomodò S. Benedictvs, aliique Sancti mentium cogitationes penetrauerint, cùm ſolus ille nouerit abſcondita cordis, qui finxit ſingillatim corda hominum, Spirituum ponderator & diſcretor cogitationum Deus. De quo 1. Paralipom. 28. 9. *Omnia enim corda ſcrutatur Dominus, & vniuerſas mentium cogitationes intelliget.* Reſpondetur: Sanctos arcana cordis cognoſcere per lumen diuinum, quo aliorum ipſis cogitationes manifeſtantur à Deo, non quidem immediatè; ſed per Angelos, quos Dionyſius Areopagita cap. 4. cæleſt. hierarch. ait, per excellentiam cognomen illud meruiſſe, quia ipſi primò à Deo illuminantur, & per ipſos nobis noſtræ reuelationes tranſmittuntur. Et Angelicus Doctor 2. 2. quæſt. 172. art. 2. ait: *Sicut Apoſtolus dicit ad Romanos 13. quæ ſunt à Deo, ordinata ſunt. Habet autem hoc diuinus ordo, ſicut Dionyſius dicit, vt infima per media diſponat. Angeli autem medij ſunt inter Deum & homines, vtpote plus participantes de perfectione diuinæ bonitatis, quàm homines. Et ideò illuminationes & reuelationes diuinæ à Deo ad homines per Angelos deferuntur.* Quod etiam probat ex eodem Dionyſio, citato anteà loco, dicente: *Diuinas viſiones glorioſi Patres noſtri adepti ſunt per medias cæleſtes virtutes.* Cognoſcere porrò occulta cordium ſpectat ad diſcretionem ſpirituum, vt docet diuus Thomas 1. 2. quæſt. 111. art. 4. in corpore. Hinc Antonius Yepez, ex hoc exemplo, inter cætera probat S. Benedictvm habuiſſe etiam gratiam gratis datam, quam S. Paulus 1. Corinth. 12. diſcretionem ſpirituum appellat. *Pſal. 43. 22. Pſal. 32. 15. Quomodo Sancti cognoſcant cordis arcana.*

Digitized by Google

CAPVT XXI.

CAPVT XXI.

DE DVCENTIS MODIIS FARINÆ ANTE VIRI DEI CELLAM INVENTIS.

ALIO quoque tempore in eâdem Campaniæ regione [1] fames incubuerat, magnaque omnes alimentorum indigentia coangustabat. Iamque in BENEDICTI monaſterio triticum deerat. Panes verò penè omnes conſumpti fuerant, vt non plus quàm quinque ad refectionis horam fratribus inueniri potuiſſent. Cumque eos venerabilis Pater contriſtatos cerneret, eorum puſillanimitatem ſtuduit modeſtâ increpatione corrigere, & rurſum promiſſione ſubleuare, dicens: Quare de panis inopiâ veſter animus contriſtatur? hodie quidem minus eſt: ſed die craſtinâ abundanter habebitis. Sequenti autem die [2] ducenti farinæ modij ante fores cellæ in ſaccis inuenti ſunt, quos Omnipotens Deus, quibus deferentibus tranſmiſiſſet, nunc vſque manet incognitum. Quod cùm fratres cernerent, Domino gratias referentes, [3] didicerunt iam de abundantiâ nec in egeſtate dubitare.

Farina diuinitùs allata.

PETRVS.

Dic, quæſo te, Numquid non credendũ eſt, huic Dei famulo ſemper Prophetiæ ſpiritũ adeſſe potuiſſe, an per interualla temporum eius mentem Prophetiæ Spiritus implebat?

GREGORIVS.

Prophetiæ ſpiritus, Petre, Prophetarum mentes non ſemper irradiat: quia ſicut de ſancto Spiritu ſcriptum eſt, *vbi vult ſpirat*: ita ſciendum eſt, quia & quando vult, aſpirat. Hinc eſt enim, quod Nathan à rege requiſitus, ſi conſtruere templum poſſet, priùs conſenſit, & poſtmodùm prohibuit. Hinc eſt quod Heliſæus, cùm flentem mulierem cerneret, cauſamque neſciſſet, ad prohibentem hanc puerum dicit: dimitte eam, quia anima eius in amaritudine eſt, & Dominus celauit à me, & non indicauit mihi. Quod Omnipotens Deus ex magnæ pietatis diſpenſatione diſponit: quia dum prophetiæ ſpiritum aliquando dat, & aliquando ſubtrahit, prophetantium mentes & eleuat in celſitudine, & cuſtodit in humilitate, vt & accipientes Spiritum inueniant, quid de Deo ſint: & rurſum Prophetiæ ſpiritum non habentes cognoſcant, quid ſint de ſemetipſis.

Prophetiæ ſpiritus an Prophetis ſemper aſſiſtat.
Ioa 3. 6.
2. Reg. 7.
4. Reg. 4.

PETRVS.

Ita hoc eſſe, vt aſſeris, magna ratio clamat. Sed quæſo de Venerabili Patre BENEDICTO, quidquid adhuc animo occurrit, exequere.

COMMENTARIVS.

Quando hæc Fames acciderit:

1. FAMES INCVBVERAT] Accidit hæc fames iuxta Baronij calculum Anno Chriſti 539. Gothici belli 4. quæ Italiam mirum in modum vexauit. Nam vt Procopius, lib. 2. de bello Gothico, ſcribit, *ex his qui montes incolerent, frumenti iñ modum è glandibus commolitis confectum panem edebant. Vnde vulgatis velut in pecua morbis, vti par erat, multi mortales capiebantur, & pauci ſuperſtitibus interibant. In Picenes autem tradunt non minus quinquaginta millia hominum præ inediâ interiſſe, & longè plures extrà Ionicum ſinum. Feminas duas tunc tradunt, quæ viros ſeptemdecim interfectos abſumpſerint. Hæ namq;, vt ferunt, cum ſolæ & reſides domi, cæteris mortuis ſuperfuiſſent, diuertentibus ad ſe peregrinis, noctuq; dormitantibus interfectis diueſcebantur: ſeptem itaq; & decem diuerſis temporum ſpatiis in cibum abſumptis, octauus ac decimus, qui ad has fortè diuerterat, ſomno tunc ſubitò experrectus, cùm in ſe eadem quæ & in cæteros fecerant, molirentur, cognitâ primum factis ab his ratione, vtraſq; obtruncat. Sed eò iam alibi exaſerat famis neceſſitas, vt quidquid vbique herbarum eſſet, celerius nonnulli*

Illius calamitoſiſſimæ.

adirent,

CAPVT XXI.

adirent, & genu in terram nixi, cùm auellere has niterentur, deficientibus viribus (nam è corporibus vigor omnis abſceſſerat) porrectas ad herbas ſolo moribundi procumberent, inſepultiq́; paſſim manerent, cùm hos nemo humo contegeret: non enim erat, qui ſepulturæ rationem haberet. Hactenus de fame Procopius, horum inſpector ac deplorator.

Porrò Miſcellæ Auctor coniungit famem hanc, cum eâ quam vrbs paſſa eſt, dum obſideretur: ſed quàm atrox illa fuerit, teſtificatione S. Dacij Mediolanenſis Epiſcopi, ità paucis deſcribit. *Tanta ſiquidem per vniuerſum mundum eo anno, maximeq́; apud Liguriam fames excreuerat, (vt ſicut vir ſanctiſſimus Dacius Mediolanenſis Antiſtes retulit, pleraq́; matres infelicium natorum comederent membra.* Hæc ipſe. Hoc igitur tempore cùm S. Benedictvs (vt infra cap. 28. loquetur Gregorius) *diuerſis indigentibus Monaſterij ſui cuncta tribueret*, contigit triticum Monaſterio deeſſe, eidemque diuinitus (vt hîc narratur) annonam ſuppeditari.

2. Dvcenti farinæ modii ante fores cellæ in saccis inventi svnt.] Hoſce ſaccos, diuinæ erga ſuos ſeruos prouidentiæ teſtes, reliquiarum inſtar Caſſinates Monachi longo tempore aſſeruarunt, tandemque in Theanenſis Monaſterij conflagratione anno 897. cum pluribus aliis incendio conſumpti ſunt, vt refert Leo Oſtienſis lib. 1. Chronici Caſſinenſis cap. 51. Sed quod largam hanc Dei ſpectat retributionem ſæpiùs illa quidem viris ſanctis exhibita legitur. Sic enim S. Iudocus (vt refert in vitâ eius apud Surium tom. 6. cap. 4. Florentius Abbas) Britonum Regis filius, cum vnicum quem habebat ad quotidianum victum pauperibus, vel potiùs Domino in ſpecie pauperis diſtribuiſſet panem, illudq́ue Vuulmarus eius diſcipulus ægriùs ferret, vir ſanctus reſpondit: *Volo te cum tribus eſurientes, quia potens eſt Dominus etiam hodie noſtræ prouidere neceſſitati. Vix receſſerat Dominus, & interim dum conſolaretur verus Dei amicus diſcipulum de panis erogatione commotum: ecce per feneſtram viſa ſunt & inuenta in alueo fluminis quatuor nauicula victualibus onuſta, de quibus quis eas adduxerit, vel quò iam victualibus exoneratas reuexerit, neſcitur vſque in hodiernum diem.*

Deus corporalibus ſuorum neceſſitatibus prouidet.

3. Didicervnt iam de abvndantia nec in egestate dvbitare.] Cur enim dubitent ſerui Dei, ne deſint iis terrena, quibus cæleſtia & diuina tribuuntur? *non poteſt*, inquit Auguſtinus, in orat. Dominic. *quotidianus cibus deeſſe iuſto, cùm ſcriptum ſit: Non occidet Dominus fame animam iuſti: Et iterum: Iunior fui, etenim ſenui, & non vidi iuſtum derelictum, nec ſemen eius quærens panem. Et iterum: Quærentibus regnum Dei & iuſtitiam eius omnia promiſit apponi, & cum ſint Dei omnia, habenti Deum nihil deerit, ſi Deo ipſe non deſit. Sic Danieli in leonum lacu, iuſſu Regis incluſo prandium diuinitus procuratur, & inter feras eſurientes homo Dei paſcitur. Sic alitur Elias in fugâ, coruis miniſtrantibus, & volucribus cibum apportantibus in perſecutione nutritur.* Eadem breuiùs dicit Hieronymus in cap. 6. Matth. *In promiſſis*, inquit, *veritatis nemo dubitet. Sit homo qui eſſe debet, & mox addentur ei omnia, propter quem facta ſunt omnia.*

Prouerb. 10. Pſal. 36. Luc. 12.

Frequentia autem ſunt in Sanctorum hiſtoriis diuinæ huius prouidentiæ exempla. Sic iunior quidam frater, vt habet Ruffinus, lib. 2. de viris Patrum cap. 11. *cæleſtes ſæpe percepit cibos, & fratribus ad ſe venientibus, cùm nihil haberet, quod apponeret, adfuit quidam Adoleſcens, panes ei, & quæ erant neceſſaria deferens, eaq; cùm ante ſpeluncam eius depoſuiſſet, nuſquam comparuit.* Sic Apollonio Abbati (vt idem narrat, eodem lib. 2. cap. 7.) in die Paſchæ per ignotos homines magna ciborum copia allata eſt, & in his *poma, vuæ, nuces, ficus, mala punica, & ante tempus omnia, fauis atque mellis, & lactis copia. Nicolas etiam ingentes* (palmulæ ſunt Thebaicæ, vt ex Athenæo, Plutarcho, Plinio, & Iſidoro probat Roſweidus) *& panes calidi & mundiſſimi, qui tamen peregrinæ eſſe viderentur prouinciæ.* Sed paſſim hæc talia legentibus occurrunt.

Huius prouidentiæ exempla.

CAPVT XXII.

DE DISPOSITIONE MONASTERII PER VISIONEM HABITA.

GREGORIVS.

CAPVT XXII.

ALIO quoque tempore à quodam fideli viro fuerat rogatus, vt in eius prædio [1] iuxta [2] Taracinenſem vrbem miſſis diſcipulis ſuis conſtruere Monaſterium debuiſſet. Qui roganti conſentiens deputatis fratribus Patrem conſtituit, & qui ei ſecundus eſſet, ordinauit. Quibus euntibus ſpopondit, dicens: ite, & die illo ego venio & oſtendo vobis, in quo loco oratorium, in quo refectorium fratrum, in quo ſuſceptionem hoſpitum, vel quæque ſunt neceſſaria ædificare debeatis. Qui benedictione perceptâ illicò perrexerunt, & conſtitutum diem magnoperè præſtolantes, parauerunt omnia, quæ his qui cum tanto

Patre

CAPVT XXII.

Patre venire potuiſſent, videbantur eſſe neceſſaria. Nocte verò eâdem, quâ promiſſus illuceſcebat dies, eidem Seruo Dei, quem illic Patrem conſtituerat, atque eius Præpoſito vir Domini in ſomnis apparuit, & loca ſingula, vbi quid ædificare debuiſſent ſubtiliter deſignauit. Cumque vtrique à ſomno ſurgerent, ſibi inuicem, quod viderant, retulerunt. Non tamen viſioni illi omnimodo fidem dantes, Virum Dei ſicut ſe venire promiſerat, exſpectabant. Cumque Vir Dei conſtituto die minimè veniſſet, ad eum mœrore reuerſi ſunt, dicentes: Exſpectauimus Pater, vt venires ſicut promiſeras, & nobis oſtenderes, vbi quid ædificare deberemus, & non veniſti. Quibus ipſe ait: Quare fratres, quare iſta dicitis? Numquid ſicut promiſi, non veni? Cui cùm ipſi dicerent, quando veniſti? Reſpondit? [3] Numquid vtriſque vobis dormientibus non apparui, loca & ſingula deſignaui? ite, & ſicut per viſionem vidiſtis, omne habitaculum Monaſterij ità conſtruite. Qui hæc audientes vehementer admirati, ad prædictum prædium ſunt reuerſi, & cuncta habitacula ſicut ex reuelatione didicerant, conſtruxerunt.

S. Benedictus adhuc viuens in ſomnis apparet, & docet quæ promiſerat.

PETRVS.

Doceri velim, quo fieri ordine potuit, vt longè iret, reſponſum dormientibus diceret, quod ipſi per viſionem audirent, & recognoſcerent.

GREGORIVS.

Quid eſt quod perſcrutans rei geſtæ ordinem, ambigis Petre: liquet profectò, quia debilioris naturæ eſt ſpiritus quàm corpus. Et certè, Scripturâ teſte, nouimus quòd propheta ex Iudæâ ſubleuatus, repente eſt cum prandio in Chaldæâ depoſitus, quo videlicet prandio Prophetam refecit, ſeque repente in Iudæâ iterum inuenit. Si igitur tam longè Abacuc potuit ſub momento corporaliter ire, & prandium deferre, quid mirum ſi BENEDICTVS Pater obtinuit, quatenùs iret per ſpiritum, & fratrum quieſcentium ſpiritibus neceſſaria narraret: vt ſicut ille ad cibum corporis corporaliter perrexit, ita iſte ad inſtitutionem ſpiritalis vitæ ſpiritaliter pergeret?

Viuens quomodo dormientibus apparere poſſit.

Daniel. 14.

PETRVS.

Manus tuæ locutionis, terſit meæ, fateor, dubietatem mentis: ſed velim noſſe, in communi locutione qualis iſte vir fuit.

COMMENTARIVS.

In ſolitariis locis ædificare Monachis vſitatum.

I. IVXTA VRBEM.] Non in ipsâ Vrbe, ſed iuxtà eam in prædio fidelis viri conſtructum hoc Monaſterium, vt enim à ſæculi actibus Monachi ſe facerent alienos, ab hominum frequentiâ & conuerſatione etiam putarunt declinandum: hinc in montibus, ſiluis, & remotiſſimis locis antiquitùs ædificata Cœnobia, malueruntque non longè extrà Ciuitates, quàm intrà illas ſibi condere habitacula. De Eſſenis, Auctor eſt Philo de vitâ contemplat. eos vixiſſe EXTRA MOENIA, *in hortis aut villis ſolitariis, amantes ſolitudinem, non hominum odio, ſed ad cauendos congreſſus cum diſſimilibus, quos ſciunt moribus officere.* Et Auguſtinus lib. 8. Conſ. cap. 6. ſcribit fuiſſe *monaſterium Mediolâni plenum bonis fratribus extra vrbis mœnia; ſub Ambroſio nutritore.* Potitianus quoque eiuſque contubernales iuxtà Muros Treuirenſes inuenerunt quandam caſam, vbi habitabant ſerui Dei, vt ibidem narrat Hipponenſis Præſul. Caſſianus Collat. 14. cap. 4. ſcribit, *Abbatem Ioannem in viciniâ Ciuitatis, cui nomen Thmuis grandi cœnobio præfuiſſe.* Morem hunc S. BENEDICTVS, eiuſque Diſcipuli vel maximè ſecuti ſunt, vnde primi Ciſtertienſes reiicientes à ſe, quidquid Regulæ refragabatur, & hoc inter cætera, vt Robertus de Monte, continuator Sigeberti annotauit, decreuerunt: *Quia*, inquit, *B.* BENEDICTVM *non in ciuitatibus, nec in caſtellis, aut in villis, ſed in locis à frequentiâ populi ſemotis cœnobia conſtruxiſſe ſancti viri illi ſciebant, idem ſe æmulari promittebant.*

Hinc Thomas Bozius lib. 9. de ſignis Eccleſiæ cap. 4. numer. 14. notans plerumque geminos in Eccleſiâ Dei excitatos Religioſorum cœtus, quorum alter contemplationi magis & ſolitudini deditus eſſet, alter verò actioni & frequentiæ, prioris quidem ducem facit Antonium, poſterioris Baſilium, Sanctum verò BENEDICTVM, Romualdum, Robertum, Brunonem, Antonij magis imitatos eſſe inſtitutum. Auguſtinum verò, Euthymium, Studitas, Norbertum, Baſilij ſectatos iter. Sed Iacobus Aluarez de Paz tom. 1. de vitâ ſpiritali lib. 2. cap. 35.

Religioſorum Ordines gemini Actiui & contemplatiui in Eccleſiâ plerumque ſimul excitati.

CAPVT XXII.

S. Benedictus ſuum Ordinem proximis lucrandis vtilem eſſe voluit.

Baſilio æqualem facit BENEDICTVM, *qui* (vt loquitur) *Monachos anteà in eremo degentes, & ſibi ſolis vacantes, in Cœnobiis propè oppida & Ciuitates coegerunt, vt alios ſecum in cæleſtem Patriam deferrent. Hoc autem fuiſſe à Deo inſpiratum* S. BENEDICTO *conſilium non obſcurè colligitur, quod ſanctiſſimus Patriarcha ad Monachos informandos, ad religioſam diſciplinam propagandam euocatus non potuit aliud, cœnobia conſtruens iuxta vrbes & oppida, quæritare: niſi vt commilitones ſuo exemplo, & verbo proximis eſſent fructuoſi. Quod & hoſpitalitatis officium ab hac ſacrâ Religione ſuſceptum, adhuc clarius euidentiuſq́; demonſtrat.* Sic ille: Cuius quidem diſcurſus, ex hoc iuxta Taracinenſem vrbem ædificato monaſterio confirmari queat. Maius autem ab eo robur accipit, quòd ipſe S. P. BENEDICTVS ſuo præiuerit exemplo. Nam poſtquam

Cap. 8.

Caſſinum venit, *commorantem circumquaque multitudinem prædicatione continuâ ad fidem vocabat. In*

Cap. 19.

vico quoq́;, ſiue emporio, *non longè à Monaſterio, non minima hominum multitudo ad fidem Dei ab idolorum cultu,* BENEDICTI *erat exhortatione conuerſa.* Ex quibus facile eſt colligere S. Patrem, cùm iuxtà Ciuitates monaſteria ædificaret, vel cùm aliàs ſeſe offerret occaſio, non neglexiſſe verbi Dei prædicationem, ſiue per ſe, ſiue per ſuos, quos etiam dimittebat ad Sanctimonialium inſtructionem.

Idq́; exemplo S. Baſilij.

Æmulatus autem in hoc eſt magnum Baſilium, de quo Nazianzenus, oratione in laudem S. Baſilij: *Monachorum Cœnobia haud procul ab iis, qui in hominum ſocietate viuunt, ædificari iuſſit, nec omnino ſeparauit, vt & propinquitate cùm opus charitatis expoſceret, adeſſe poſſent: diſſita alioquin propriis terminis, ne quies eorum interrumpi per multitudinem poſſet, nec ipſi Monachi actionis merito, quod ex impendendâ aliis charitate exiſteret, priuarentur. Nec rurſus eorum actio per tumultus inutilis efficeretur: & alter alterum hoc modo iuuare poſſet, vt Monachorum vita per conuerſationem eorum qui in commune agunt, fructuoſa fieret, & ipſi à Monachis quietem, ſapientiam, contemplationem diſcerent; quemadmodum terra & mare ſeſe inuicem amplectuntur & iuuant.* Colebat ergo S. BENEDICTVS, æquè ac Baſilius illud viuendi genus, quo non ſibi, ſuiſque tantùm, ſed & proximis adeoque toti Eccleſiæ poſſet prodeſſe: quamuis negandum non ſit potiorem inſtituti eius partem eſſe vacare vitæ contemplatiuæ exercitiis.

Ex hoc autem zelo lucrandi Deo animas, euenit, quod Bonizo Sutrienſis Epiſcopus, & Martyr, libro de Eccleſiaſticis ſacramentis ſcripſit, *quòd*

Benedictina monaſteria in oppidis vtiliter extructa.

multi æmulantes S. BENEDICTI *vitam atque doctrinam, cœperint non ſolùm in villis & montibus, in ſyluis & in ſuburbiis, ſed etiam in ipſis Ciuitatibus habitacula conſtituere Monachorum, & ſub Regulâ beati Patris iugo ſe amicæ mancipare ſeruitutis, ex quibus multi admirabiles floruêre Epiſcopi.* Nec primi in hoc genere Benedictini; nam & olim erecta intra vrbis mœnia fuiſſe monaſteria, idque à Romanâ primum factum Eccleſiâ, teſtatur Baronius, anno Chriſti 328. num. 4. ex Auguſtino, qui libro de moribus Eccleſiæ cap. 33. ita ait: *Vidi ego diuerſoria Sanctorum Mediolani non paucorum hominum, quibus vnus Presbyter præerat, vir optimus & & ſanctiſſimus. Romæ etiam plura cognoui, in quibus ſinguli grauitate atque prudentiâ & diuinâ ſcientiâ præpollentes, cæteris ſecum habitantibus præſunt.* Sic ille. Ex his porrò colligere licet, licere Benedictinis vitæ mixtæ exercere officia. De quo plura in *Diſquiſitionibus.*

2. TARACINENSEM] Malè quidam libri, *Tartaneſenſem.* Eſt autem *Taracina,* oppidum Volſcorum in Italiâ, anteà *Trachina*, vt eſt apud Strabonem lib. 5. id eſt, aſpera, à loci aſperitate vocata. Alio nomine *Anxur* dicebatur à fonte *Anxure,* qui ibi colebatur (vt Seruius docet) imberbis & intonſus. Liuius: *quarto ab vrbe, Anxur fuit, quæ nunc Taracinæ ſunt, vrbs prona in paludes.* Apud Ptolomæum lib. 3. cap. 1. nominatur *Tarrachina.* Ciuitas eſt Epiſcopalis antiqua Latij, in orâ littorali vltra Pontinam paludem edito loco conſtructa, ſed ægrè habitata, ab vrbe Româ ſexaginta millibus paſſuum, à Fundis vrbe, primò in regno Neapolitano occurrente, decem millibus paſſuum. Ex aduerſo Taracinæ in alto inſulæ conſpiciuntur Palmaria, & Pontia, S. Silucrij Papæ, & aliorum exilio memorabiles. Ita Ferrarius in Catalogo Sanctorum extra Roman. Breuiarium 30. Octobris. De duobus nobilibus & eruditis germanis fratribus, qui ſe Regulæ S. BENEDICTI ſubdiderant, & ab eodem ad hoc Taracinenſe monaſterium deſtinati ſunt, vide Gregorium lib. 4. Dialog. cap. 8.

Taracinæ ſitus

3. NVMQVID VTRISQVE VOBIS DORMIENTIBVS NON APPARVI?] Opportunum hic fuerit, de viuorum apparitionibus, quæ aliis etiam nunc viuentibus fiunt, nonnihil diſſerere. S. enim Paulus cæcus *vidit virum Ananiam nomine introeuntem & imponentem ſibi manus* vbi ad verbum, *vidit*, in Græco additur, ἐν ὁράματι, *in viſione, per viſum.* Vitus quoque Epiſcopus, teſte Zozomeno lib. 6. cap. 33. apparuit Conſtantino magno, qui vbi eum primo vidit, confeſſus eſt, Deum iam dudum illum hominem ſibi in viſionibus oſtendiſſe, iuſſiſſeque, vt quod ille diceret, illi fidem adhiberet. Eidem Conſtantino adhuc viuens apparuit S. Nicolaus, minaciter eum terrens, vt tres tribunos condemnatos abſolueret, vt habet Breuiarium Romanum, & Metaphraſtes in vitâ. Meletius Antiochenus Epiſcopus Theodoſio Magno apparuit, imperatoriam veſtem illi iniiciens, & coronam capiti imponens, quem numquam anteà viſum in Epiſcoporum Synodo vltrò agnouit. Auctor Theodoretus lib. 5. cap. 6. & 7. Theodoſius Cœnobiarcha ſæpius cùm longiſſimè diſtaret, reuera apparuit opem ſuam petentibus. Metaphraſtes in vitâ. Beatus quoque Petrus, Cauenſis Monaſterij prope Neapolim Abbas, negligentem quemdam fratrem, in ſomnis, abſens licet, regulariter verberauit, qui deinceps ſtudioſus fuit. Alteri quoque in viâ conſtituto, qui cum amicis carnes ſe ſumpturum addixerat, ſimiliter dormienti apparuit, & verbis increpauit. *Cumq́; ille culpam agnoſceret, & veniam precaretur, corporali induſio ſpoliari iuſſus eſt, atque flagellatus euigilauit.* Subdit Auctor: *Quibus nimirum indiciis claret, quia affectum dilectionis quem impendere præſentibus conſueuerat, abſentibus ſpiritu impendere videbatur.* Hæc vitæ Auctor apud Surium tom. 2. 4. Mart. cap. 16.

Act. 9.

Alia viuentium in ſomnis apparitiones.

Ribadineira in vitâ S. Ignatij Societatis Ieſu fundatoris, cap. 16. refert, Patrem Leonardum Keſſelium Coloniæ degentem, magno quodam & inuſitato deſiderio optaſſe videre, & colloqui cum B. Ignatio, quare datis litteris petebat, vt ſibi Coloniâ Romam pedibus ire liceret. *Reſpondit B. Pater eius præſentiam Coloniæ neceſſariam, propterea Deum fortaſſe viâ magis facili & expeditâ ſui videndi copiam daturum. Igitur die quadam P. Leonardo Coloniæ vigilanti*

Digitized by Google

gilanti apparuit viuus adhuc & ſpirans B. Ignatius, cum eoq́, ſatis longo ſermone diſſeruit. Acta Canonizationis S. Tereſiæ relat. 2. artic. 22. §. 5. ſimile quid referunt. *Cùm Pater Gaſpar de Salazar, ſocietatis Ieſu diſtaret per plures leucas a loco in quo B. Tereſia commorabatur, cognouit ipſa ſtatum interiorem illius Patris, & ex particulari Dei ordinatione illi apparuit, realiq́, præſentiâ, illius cubiculum clauſis ianuis ingreſſa fuit, ac illi dedit quædam documenta ad ſalutares effectus animæ ſuæ.*

Sed quod S. BENEDICTI apparitioni magis affine eſt, ab Auguſtino lib. de curâ pro mortuis gerendâ cap. 17. in hunc modum commemoratur. *Ioannes Monachus cuidam mulieri religioſiſſimæ impatienter eum videre cupienti, atque vt hoc impetraret: per maritum ſuum vehementer inſtanti, cùm ille nollet, quoniam id numquam permiſerat feminis, Vade, inquit, dic vxori tuæ, videbit me nocte proximâ, ſed in ſomnis. Et factum eſt. Monuitq́, illam quidquid fidelem coniugatam moneri oportebat. Quæ cum euigilaſſet, talem ſe vidiſſe hominem Dei vero ſuo, qualem ille eum nouerat, & quid ab illo audierit, indicauit. Qui hoc ab eis comperit, retulit mihi, vir grauis & nobilis, & digniſſimus credi.* Hæc Auguſtinus.

Quomodo hæ apparitiones fiant. Si autem quæras, quomodo poſſint hæc fieri? Reſpondet Auguſtinus. *Si illum S. Monachum ipſe vidiſſem, quæſiſſem ab eo: vtrum ipſe ad illam feminam veniſſet in ſomnis, id eſt, ſpiritus eius in effigie corporis ſui, ſicut nos ipſos in effigie corporis noſtri ſomniamus: an ipſo aliud agente, vel ſi dormiebat aliud ſomniante, ſiue per Angelum, ſiue quocumque alio modo in mulieris ſomnio talis facta ſit viſio: atque id futurum, vt ipſe promitteret, prophetiæ ſpiritu reuelante præſcripſerit. Si enim ipſe interfuit ſomnianti, mirabili gratiâ vtique id potuit, non naturâ: & Dei munere, non propriâ facultate. Si autem ipſo aliud agente, ſiue dormiente, & viſis aliis occupato, eum mulier vidit in ſomnis: profectò tale aliquid factum eſt, quale illud eſt, quod Saulus vidit Ananiam ad ſe venientem, cum hoc Ananias ipſe neſciret. Quodlibet horum mihi reſponderet ille homo Dei; pergerem ab illo quærere, an fortè aliquando per ipſam præſentiam iſta fiant, aliquando per Angelorum: & vtrum poſſint, vel quibus ſignis poſſint à nobis duo iſta diſcerni: an ea ſentire ac indicare non valeat, niſi qui habeat illud donum, per Dei ſpiritum*

1. Corinth. 12.

diuidentem propria vnicuiq́, prout vult. Atque hæc

S. Auguſtini ſententia.

dubia Auguſtinus circà hunc apparendi modum mouet, magis tamen inclinat in illam partem, vt credat Angelicis operationibus illa fieri, per diſpenſationem prouidentiæ Dei, benè vtentis & bonis & malis, ſecundum inſcrutabilem altitudinem iudiciorum ſuorum. *Viſa igitur ſunt iſta,* inquit cap. 12. *quæ non præſtantur in ipſis rebus vt ſunt, ſed in quibuſdam rerum imaginibus adumbrantur,* atque ita ait viſum etiam ſe neſcientem, à quodam Curma longè abſente, cum Clericis, & Preſbyteris, Baſilicâ, & Baptiſterio. Similiter ait, ſe, cùm Mediolani eſſet conſtitutus, Eulogio Carthaginis Rhetori ſuoque diſcipulo in Africâ ſomnianti, locum Ciceronis, quem non intelligebat, expoſuiſſe. *Imò,* inquit, *non ego, ſed imago mea neſciente me, & tam longe transmare, aliquid aliud ſiue agente, ſiue ſomniante, & nihil de illius curis curante.* Ita Auguſtinus, qui ſentit eodem modo fieri apparitiones mortuorum, & Sanctorum Martyrum. CAPVT XXII.

Eamdem ſententiam ſequuntur recentiores. *Aliorumq́, recentiorum.* Petrus Tyræus lib. 1. de Apparitione Spirituum cap. 12. ait: *In iis apparitionibus, in quibus viui quandoq́, abſentibus viſi ſunt, præter rerum imagines nihil fuit, quod ipſi ſpiritus vendicare ſibi poſſint.* Et Martinus Delrio Diſquiſit. Magicar. lib. 2. quæſt. 26. ſect. 2. *Imaginaria,* inquit, *apparitio & ſpiritualis illa eſt, in quâ ſpiritus ſui quaſdam ideas in hominis phantaſiâ efformant, & ſic immutant atque afficiunt internum ſenſum: non ſuâ ipſi vi, neque per ſe, ſed Angelorum vel dæmonum miniſterio: nequeunt enim tales imagines, ſine eximiâ quadam poteſtate & ſcientiæ præſtantiâ, in hominum imaginatione effigiari.* Et paulò pòſt: *Non ergo apparitiones imaginariæ ſunt impoſſibiles; & modus iſte facilis eſt apparendi etiam viuis.* Cornelius in cap. 12. Actuum Apoſtolorum v. 15. Nota, inquit, Angelos ſubinde induere ſpeciem & perſonam ſuorum clientum, ſimiliumve hominum, vt eorum res curent & negotia peragant. Subiicit deinde plura exempla.

Angelico igitur & incorporeo penicillo, S. BENEDICTI ſimulacrum, in tabulâ imaginationis dormientium fratrum depictum fuerit, quod ille Prophetiæ ſpiritu futurum prænoſcens, promittere potuerit, aut ſanè à Deo, vt ita fieret, quod promiſerat, impetrauit, quod inſinuat Gregorius dicens: *Quid mirum, ſi BENEDICTVS Pater obtinuit, quatenus iret per ſpiritum, & fratrum quieſcentium ſpiritibus neceſſaria narraret?*

CAPVT XXIII.

DE SANCTIMONIALIBVS FEMINIS POST MORTEM ABSOLVTIS.

GREGORIVS.

VIX ipſa, Petre, communis eius locutio à virtutis erat pondere vacua: quia, cuius cor ſeſe in alta ſuſpenderat, nequaquam verba de ore illius incaſſum cadebant. Si quid verò vmquam non iam decernendo, ſed minando diceret, tantas vires ſermo illius habebat, ac ſi hoc non dubiè atque ſuſpensè, ſed iam per ſententiam protuliſſet. Nam non longè ab eius Monaſterio duæ quædam [1] Sanctimoniales feminæ, nobiliori genere exortæ, CAPVT XXIII.

CAPVT XXIII.

in loco proprio conuerſabantur, [2] quibus quidam religioſus vir ad exterioris vitæ vſum præbebat obſequium. Sed ſicut nonnullis ſolet nobilitas generis parere ignobilitatem mentis, vt minùs ſe in hoc mundo deſpiciant, qui plus ſe cæteris aliquid fuiſſe meminerunt, [3] necdum prædictæ Sanctimoniales feminæ perfectè linguam ſuam ſub habitus ſui fræno reſtrinxerant, & eumdem Religioſum virum, qui ad exteriora neceſſaria eis obſequium præbebat, incautis ſæpè ſermonibus ad iracundiam prouocabant. Qui dum diu iſta toleraret, perrexit ad Dei hominem, quantaſque pateretur verborum contumelias, enarrauit.

Minatur excommunicationem linguis procacibus.

Vir autem Dei hæc de illis audiens, eis protinus mandauit, dicens: corrigite linguam veſtram, quia ſi non emendaueritis, excommunico vos. Quam videlicet excommunicationis ſententiam non proferendo intulit, ſed minando. Illæ autem à priſtinis moribus nihil mutatæ, intrà paucos dies defunctæ ſunt, atque in Eccleſiâ ſepultæ. Cumque in eâdem Eccleſiâ Miſſarum ſolemnia celebrarentur, atque [4] ex more Diaconus clamaret: Si quis non communicat, det locum: nutrix earum, quæ pro eis oblationem Domino offerre conſueuerat, [5] eas de ſepulchris ſuis progredi & exire videbat. Quod dum ſæpiùs cerneret, quia ad vocem Diaconi clamantis exibant foras, atque intrà Eccleſiam permanere non poterant, ad memoriam reduxit, quæ vir Dei illis adhuc viuentibus mandauit. Eas quippe ſe communione priuare dixerat, niſi mores ſuos & verba corrigerent. Tunc ſeruo Dei cum graui mœrore indicatum eſt, qui manu ſuâ protinus oblationem dedit, dicens: Ite, & [6] hanc oblationem pro eis offerri Domino facite, & vlteriùs excommunicatæ non erunt. Quæ dùm oblatio pro eis fuiſſet immolata, & à Diacono iuxtà morem clamatum eſt, vt non communicantes, ab Eccleſiâ exirent, illæ exire ab Eccleſiâ vlterius viſæ non ſunt. Quâ ex re indubitanter patuit, quia dum inter eos, qui communione priuati ſunt, minimè recederent, communionem à Domino per ſeruum Domini recepiſſent.

Excommunicationis effectus.

Excommunicationem diſſoluit.

P E T R V S.

Mirum valde, quod dicis, quamuis venerabilem & ſanctiſſimum Virum, adhuc tamen in hac carne corruptibili degentem, potuiſſe animas ſoluere in illo iam inuiſibili iudicio conſtitutas.

G R E G O R I V S.

Vnde tanta in homine mortali poteſtas. Matth. 13. c.

Numquid nam, Petre, in hâc adhuc carne non erat, qui audiebat: *Quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis: & quæ ſolueris ſuper terram, ſoluta erunt & in cælis?* Cuius nunc vicem ligando, & ſoluendo obtinent, qui locum ſancti regiminis fide & moribus tenent. Sed vt tanta valeat homo de terrâ, Cæli & terræ Conditor in terram venit è cælo: atque vt iudicare caro etiam de ſpiritibus poſſit, hoc ei largiri dignatus eſt, factus pro hominibus Deus Caro: quia inde ſurrexit vltrà ſe infirmitas noſtra, vnde ſub ſe infirmata eſt firmitas Dei.

P E T R V S.

Cum virtute ſignorum concorditer loquitur ratio verborum.

COMMENTARIVS.

1. SANCTIMONIALES FEMINÆ] Suprà cap. 19. egimus de variis, quæ S. BENEDICTI ætate erant, Monialibus. Has autem de quibus hîc agitur, Ribadineira vult in Monaſterio, quod S. BENEDICTO ſuberat, habitaſſe: ſed ex hoc contextu euidens eſt, non ſubſiſtere; quia, vt hîc dicitur, *In loco proprio conuerſabantur.* Tales & tres Amitæ S. Gregorij: *quæ ſub diſtrictione regulari degentes* (vt ipſe homil. 28. in Euangelia teſtatur) *in domo propriâ ſocialem vitam ducebant.* Quòd hæ autem in *propriâ domo* dicantur habitaſſe, non conuincit eas non fuiſſe Religioſas, *proprium* enim eo debet intelligi modo, quo Chriſtus in Euangelio dixit: *Cæci vident*, hoc eſt, qui anteà fuerunt cæci. Vnde Gloſſa in capitulum *de viduis* 28. q. 1. vbi dicitur: viduas & puellas, quæ habitum religionis in domibus propriis, tam à parentibus, quàm per ſe mutauerunt, nubere non poſſe; verbo (*propriis*) addit, *id eſt*,

Quales hæ Moniales.

ed eſt, quæ fuerunt propria. Simili modo intelligendum decretum Eugenij Papæ II. in Concilio Romano, vt refertur 27. q. 1. cap. *Mulieres.* his verbis: *Mulieres obtentu religionis velatæ, aut in Monaſterio regulariter viuant, aut in domibus ſuis ſuſceptum habitum castè obſeruent.*

2. QVIBVS QVIDAM RELIGIOSVS VIR AD EXTERIORIS VITÆ VSVM PRÆBEBAT OBSEQVIVM.] Ex totâ narrationis ſerie, apparet has Moniales S. BENEDICTO fuiſſe ſubditas, & ab eo Religioſum hunc virum, ad temporalium adminiſtrationem, iis fuiſſe præpoſitum. Niſi enim id ita ſeſe habuiſſet, facile eis fuiſſet, eum ab hoc officio depellere, nec opus fuiſſet toties cum incautis ſermonibus proſcindere. Quod & inde conficitur, quia ad S. BENEDICTVM tamquam ſuperiorem religioſus hic vir, de procacitate earum querelas depoſuerit. Confirmaturque ex interminatâ à S. BENEDICTO excómunicatione effectuque ſecuto. Hanc enim niſi in ſubditas, vir ſanctus non tuliſſet.

Habitus religioſus tacitus quidam monitor.

3. NECDVM PERFECTE LINGVAM SVAM SVB HABITVS SVI FRENO RESTRINXERANT.] Oſtendit Gregorius religioſam veſtem, tacitum quemdam eſſe monitorem, & Pædagogum, qui religioſos mores exigat ab iis, qui eâ fuerint induti. Quare Baſilius, & Ambroſius virginem lapſam increpant, quòd virginitatis habitus fuiſſet oblita. Et Hieronymus ad Furiam: *Aut loquendum nobis*, inquit, *vt veſtiti ſumus, aut veſtiendum, vt loquimur. Grande* igitur, vt cum Tertulliano loquar, *religioſi pallij beneficium eſt, ſub cuius recogitatu improbi mores erubeſcunt.* Plura de his in *Diſquiſitionibus.*

Catechumenos è Miſſâ dimittendi antiquus ritus.

4. CVM EX MORE DIACONVS CLAMARET, SI QVIS NON COMMVNICAT, DET LOCVM.] Obſerua Lector vetuſtum Eccleſiæ ritum, vſque ad S. BENEDICTI tempora in Miſſâ vſitatum: vnde & ipſum Miſſæ nomen quidam dictum exiſtimant. Alcuinus de Diuinis Officiis, capite de celebratione Miſſæ. *Miſſa*, vt Iſidorus dicit, *dicta eſt ab emittendo. Tempore enim quo Sacerdos incipit conſecrare corpus Dominicum, dicendum eſt à Diacono poſt Euangelium: Si quis Catechumenus eſt, procedat foras.* Honorius Auguſtodunẽſis lib. 1. Gemmæ animæ c. 91. *In hoc officio Catechumeni, excommunicati, Pænitentes, foris Eccleſiam mittuntur.* Hinc prima pars Miſſæ ab initio vſque ad Offertorium, dici ſolet, *Miſſa Cathecumenorum.* Atque vt præſentem ritum illuſtremus, & ab ipſis Apoſtolis obſeruatum oſtendamus, lib. 8. Conſtitution. Apoſtol. Clementis Romani cap. 12. ita habetur: *Dico ego Iacobus Frater Ioannis Zebedæi, vt ſtatim edicat Diaconus: Ne quis ex Cathecumenis: Ne quis ex audientibus: Ne quis ex infidelibus: Ne quis ex hæreticis. Qui primam precationem feciſtis, exite. Quæ Matres eſtis, pueros aſſumite. Ne quis contra quempiam. Ne quis in hypocriſi: ſtemus erecti Domino cum metu, & tremore ad offerendum.* Et in ipſâ Miſſâ S. Iacobi, hæc forma ita concipitur: *Nullus Catechumenorum, nullus eorum, qui nondum initiati ſunt ad ſacra, nullus eorum, qui orare nobiſcum non poſſunt, ingrediatur. Recognoſcite vos inuicem. Ad fores omnes recti. Deum rurſus oremus.* Breuiùs porrò in Miſſâ S. Marci, ſic præſcribitur: *Videte ne quis Catechumenorum.* In Miſſâ Æthiopum, quæ, vti & ſuperiores, habetur tom. 6. Bibliothecæ Patr. edit. Pariſienſ. Diaconus finito Euangelio, dicit: *Exite foras, qui non vultis accipere ſacramentũ, ſiue Euchariſtiam: Ite Cathecumeni.* Sic ibi.

Ite Miſſa eſt explicatum

Sed & Ethnici noſtro EXITE, vel, ITE MISSA EST, ſimile quid habuere, de quo Scaliger ad lib. 6. Varronis de Linguâ Latinâ. EXTEMPLO *verbum eſt ſacrorum, ſicut* ILICET *Iudiciorum. Vt enim hoc, dimiſſo Senatu; ſic & illud, ſacrificio patrato à Præcone pronuntiabatur. Quo ſignificabatur, vt exirent ex templo. Quod quia citò fiebat, inde pro citò & properè ſumi cœptum eſt.* Sic ille. CAPVT XXIII.

Cùm autem exiſſent Catechumeni, fores claudebantur, vt ſcribit Maximus Monachus in ſuâ Myſtagogiâ cap. 16. qui ſpiritualiter hanc, aliaſque cæremonias explicat. Fuiſſe autem & quoddam atrium, quod Græcè νάρθηξ dicebatur, vbi dum ſacrificium ſolemne perageretur, ſtabant audientes Catechumeni, Competentes, Hæretici, Energumeni, ex Græcorum Menæis annotauit Matthæus Raderus Viridarij Sanctorum part. 1. die 15. Octobris. Vide etiam Gloſſarium Meurſij in verbo Νάρθηξ. Quæ vox cùm ferulam ſignificet, inde ad locum hunc tranſlata eſt, quod illic quaſi ſub ferulâ eſſent cenſuræ Eccleſiaſticæ. In eodem loco, in exequiis ponebantur funera ſimplicium Monachorum.

5. EAS DE SEPVLCHRIS SVIS PROGREDI ET EXIRE VIDEBAT.] Similem omninò hiſtoriam recitat Raderus citato loco, de Monacho à ſeniore ob contumaciam excommunicato, qui cùm Alexandriam veniſſet, à Magiſtratu comprehenſus, & veſte religioſâ exutus, cogebatur Diis ſacrificare. Cùm autem nullâ vi adduci poſſet, vt immolaret, arreptum ceruice mulctarunt, corpore extrà vrbem canibus obiecto. Sed hoc Chriſtiani in ſequente noctu vnguentis delibutum, ſindoneque inuolutum in ſarcophago repoſuerunt, & velut Martyrem in ſacrario templi collocarunt. Vbi dum ſacroſanctum perageretur ſacrificij myſterium, ſacro Præcone proclamante illud ſolemne: *Catechumeni egrediantur, Cathecumeni procedant*: omnibus ſpectantibus, Martyris tumba, ſuâ ſponte, ſine cuiuſquam manu ſublata, ſeceſſit in atrium: vbi, donec res diuina abſolueretur, permanſit: dein rurſum in locũ ſuum, vbi collocata fuerat, rediit. Quo facto attoniti fuêre omnes, qui rem ſpectabant. Quod cùm ex ſapientioribus quidam intellexiſſet, rogauit Deum huius facti cauſam, quam & mox accepit. Nam Angelus propè aſſiſtens: Quid, inquit, ad illum, ſuper hoc facto percelleris? Númne acceperunt Apoſtoli à Deo poteſtatem ſoluendi, & ligandi, & quicumque Apoſtolos diſcipuli ſunt ſecuti? Hic ergo Frater, qui Chriſti nomine ſanguinem ſuum profudit, & tempore ſacrificij in ſacrario ſeu altari quieſcere non ſinitur, ab Angelo vſque ad atrium exactus, commilitoni tuo, cuius erat in religione diſcipulus non obſecutus, anathemati merito ab illo ſubiectus fuerat. Inde eſt, quod vinctus pellatur, vt qui nexus ab eo diſceſſerit. Vt Martyr ergo laureolam accepit, vt anathemati obnoxius, non permittitur tempore ſacrificij intrà ſacrarium quieſcere, quoad illum qui ligauit, ſoluat. Hoc cùm religioſus Presbyter cognouiſſet, ſcipione accepto profectus eſt ad Anachoretam, qui auditâ à Presbytero totâ facti causâ, cum eo deſcendit Alexandriam, ingreſſuſque templum vbi Martyris corpus depoſitum erat, tumbam aperuit, vinculoque anathematis expediuit, atque inde expoſitum inter Sanctos celebrandum collocat. Exinde ſacro Miſſæ celebrato myſterio, immotus perſtitit Martyr in altari, hodieque perſiſtit.

Alia eiuſmodi exempla.

Huc etiam facit, quod eodem loco ex M. S. codice, & in Bauariâ ſanctâ tom. 1. folio 109. Raderus ſubiicit, de aliis poſt mortem, à S. Gothardo Hildeshei-

Digitized by Google

CAPVT XXIII.

deſheimenſi Epiſcopo abſolutis. Hic Pontifex contumaces quoſdam & perduelles habebat inter ſubiectos, quos ſæpè admonitos tandem anathemate ictos ſacrificij tempore templo excedere iuſſit, qui tamen contempto Præſulis ſui imperio reſtitabant, cùm ecce tibi ex dudum ſepultis, quos anathematis vincula adhuc retinebant, de tumbis ſurgunt, templumque egrediuntur, Gothardus acri adhortatione ad contumaces, quibus ipſos mortuos obſequentiores haberet, adhibitâ, defunctos cenſurâ ſoluit, qui ceruicibus Pontifici ſuo inclinatis, ad ſuum quiſque tumulum rediêre.

Anathemate innexi mortui tumbis ſuis exeunt.

Aliud exemplum de Milite anathematis fulmine percuſſo, & poſt mortem abſoluto recitat Petrus Maffæus hiſtoriarum Indicarum libro 5. his verbis: *Anno Domini milleſimo quingenteſimo nono Albuquercio Indiæ Prorege, claſſe eius intra fauces Erithreas conſtitutâ, vel ex intemperie cœli, vel ex inſalubrium ciborum ſucco atrox morbus naualem turbam inuaſit. In iis Miles vnus in mare proiectus, ingentem terrorem omnibus attulit: noctu quippè infrà ſentinam pulſus frequentes exaudiri cœpti, quem ad ſtrepitum, cùm arreptâ ſcalâ vigiles deſcendiſſent, implexum carinæ ſub ipſo gubernaculo defuncti Militis corpus offendunt. Scilicet cunctis pilus inhorruit. Vbi ex pauore collegêre ſeſe, res ad Nauarchum delata: nec dubium fuit, quin cadauer tranſlatum in littus humo contegerent; quo facto, poſtridiè ſuper ipſum ſepulchrum rurſus inhumatus apparuit. Eâ re attoniti cunctis, cùm apud ſe cauſam exquirerent, Franciſcus denique, incertum ex quâ familiâ, Monachus, qui Concionatoris munere fungebatur, ſagaci coniecturâ ſuſpicatus eſt hominem aliquo interdicti vel anathematis vinculo conſtrictum è vitâ exceſſiſſe: itaq; in terram egreſſus, ſanctiſſimi viri* BENEDICTI *Abbatis exemplo, & pontificiâ formulâ conceptis verbis, animam demortui ritè expiauit, eiq; veniam a Deo precatus eſt. Mirum dictu, ab eo myſterio reddita mortuo pax, & vaga oſſa tandem in ſuo tumulo quieuêre.*

6. HANC OBLATIONEM PRO EIS OFFERRE DOMINO FACITE, ET VLTERIVS EXCOMMVNICATÆ NON ERVNT.] Hæc vt intelligantur, notanda quædam ſunt ex Gabriele Albaſpinæo Aurelianenſi Epiſcopo, Obſeruat. lib. 1. cap. 5.

PRIMÒ, fideles priſcis temporibus rarò ad altare, diebus dominicis & feſtiuis acceſſiſſe ſine Oblationibus, quæ à Sacerdotibus paulò antè ſacra Deo offerebantur, certiſque precibus benedicebantur, quorum poſteà pars aliqua fidelibus, cætera in Sacerdotum, Clericorum, & pauperum alimentum erogabatur.

Oblationes olim ad altare offerri populis diſtributæ ſolita.

SECVNDÒ, viritim in Eccleſiâ ex his oblationibus buccellæ diſtribuebantur, vt hâc participatione ſignificaretur, omnes fideles ſub vno eodemque capite, & eodem corpore eſſe, quemadmodum omnes de eodem pane ſumerent, & ederent; atque ita hoc myſterio aliquam vnionis Chriſtianæ ſpeciem oſtenderent. Probat ex Cypriano lib. de Opere & Eleemoſynis: *Dominicum*, inquit, *celebrare te credis, quæ Corbonam omninò non reſpicis, quæ in Dominicum ſine ſacrificio venis, quæ partem* de ſacrificio, quod pauper obtulit, ſumis. Quæ de Euchariſtia explicari nequeunt, cum eodem libello Cyprianus dicat: vniuerſa, quæ dantur, pupillis & viduis conferri. Eodem facit illud Auguſtini ſerm. 215. *Oblationes quæ in altario conſecrentur, offerte, erubeſcere debet homo idoneus, ſi de aliena Oblatione communices.*

TERTIÒ, per Parochias (quemadmodum ex Pij I. epiſtolâ dignoſcitur) certis diebus Eulogiæ mittebantur, quæ ex ipſis oblationibus ſumebantur, & ex frumentato conficiebantur; vt ſcirent, qui in agris & Oppidis degebant, ſe ab Epiſcopi, Matriciſque Eccleſiæ communione non eſſe ſeparatos, vt ait Innocentius. Quod cùm ita ſit, neceſsè eſt fateamur, eâdem die, quâ ipſe Eulogiæ mitterentur, ex iiſdem omnes, qui erant in Matricibus Eccleſiis, particulam aliquam deguſtaſſe: alioquin nulla inter eos, & qui in agris morarentur, interfuiſſet ſocietas & communio. Ex quibus, & præſertim Innocentio Epiſt. 1. cap. 5. conſtat, ius aliquod communionis per eiuſmodi Oblationes & Eulogias quæſitum fuiſſe, nam ait: *Vt ſe à noſtrâ communione, maximè illâ die non iudicent ſeparatos.*

Eulogiarum diſtributio olim conſueta.

QVARTÒ, Pœnitentes poſt mortem, etiamſi nondum expleuiſſent pœnitentiam, in fidelium communionem reuocabantur & admittebantur (vt habetur in Concilio Arelatenſi II. Can. 12.) per oblationes, quas eorum nomine parentes, offerebant. Ex quibus, cùm cæteri fideles partem aliquam delibarent, cenſebantur hoc pacto in communionem reſtitui, cùm alioqui Pœnitentium oblationes ſolerent repudiari, vt conſtat ex canone 28. Concilij Elibertini: *Epiſcopum placuit, ab eo qui non communicat, munera accipere non debere.*

Pœnitentes poſt mortem fidelium communionis reiungebantur.

Cùm ergo S. BENEDICTVS oblationem pro Sanctimonialibus his offerendam daret, dicens: *Ite, & hanc* OBLATIONEM *pro eis offerri Domino facite, & vlteriùs excommunicatæ non erunt*; cenſetur eas fidelium communioni reſtituiſſe, quod apertè ſatis indicat Gregorius, dum ſubiicit: *Quâ ex re indubitanter patuit, quia dum inter eos, qui communione priuati ſunt: minimè recederent, communionem a Domino per ſeruum Domini recepiſſent.* Nutricis porrò oblatione hoc conſecutæ non ſunt, quia voluit Deus energiam verborum S. BENEDICTI hâc ratione oſtendere.

Hæ Moniales à S. Benedicto communioni reſtitutæ.

Ex his porrò exemplis ſatis colligitur, quamuis vitâ functi propriè excommunicari non poſſunt, nec abſolui, quòd non ſubſint iuriſdictioni Eccleſiæ; quia tamen, quoad corpus ſunt in viſceribus terræ, aut ſuper terram, Eccleſia ad terrorem quoſdam excommunicat, vel abſoluit. Cap. *A nobis* 1. de ſentent. excom. Eiuſmodi (vt ait Ioannes Viguerius de Sacramento Ordinis verſ. 15. ſed penes Auctorem ſit fides) quantumcumque pœniteant & moriantur in gratiâ, non poſſunt ad cælum volare, nec viſione beatificâ frui, donec fuerint abſoluti, & hoc expreſsè dixit Chriſtus: *Quæcumque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in Cælo*, hoc eſt paradiſo. Ideò laudabilis eſt conſuetudo in aliquibus diœceſibus, in quibus ad inſtantiam Procuratoris animarum, in die Cinerum ſingulis annis abſoluuntur defuncti excommunicati, vt participent ſuffragiis Eccleſiæ. Hinc eſt, quod noſtrâ ætate contigit in Diœceſi S. Pontij de Thomeris, de quodam Clerico excommunicato ab Epiſcopo Ruthenenſi de Rhodes, qui poſt biennium reuelauit ſocio ſuo, vt exhumaretur è loco ſacro, donec habitâ abſolutione iterum ſepeliretur. Cumque abſolutus eſſet, iterumque ſepeliretur in loco ſacro, coram toto populo audita eſt vox clara & perceptibilis ab omnibus, qui aderant, gratias agentis & dicentis, tunc cælum illi patere. Vt ex actis publicis ipſius Diœceſis Ruthenenſis patet.

Quâ ratione iam defunctis communio reſtituantur.

Matth. 18.

Cæterùm ad hoc, & quod ſequitur caput tra-

ctari

Digitized by Google

ctari poſſet ea quæſtio, quam S. Paulinus propoſuit Auguſtino: Vtrum proſit cuique poſt mortem, quod corpus eius apud Sancti alicuius memoriam ſepelitur? Ad quod lib. de curâ pro mortuis gerendâ tom. 4. reſpondet. *Primò.* Curatio funeris, conditio ſepulturæ, pompa exequiarum, magis viuorum ſolatia ſunt, quàm ſubſidia mortuorum. *Secundò,* Quòd ipsâ ſepulturâ honorentur corpora defunctorum, quibus tamquam organis & vaſis ad omnia bona ſanctus vſus eſt Spiritus. Si enim paterna veſtis, & annulus, ac ſi quid hujuſmodi, tantò charius eſt poſteris, quantò ergà Parentes maior extitit affectus: nullo modo ipſa ſpernenda ſunt corpora, quæ vtique multò familiariùs atque coniunctiùs, quàm quælibet indumenta geſtamus. Hæc enim non ad ornamentum vel adiutorium, quod adhibetur extrinſecus, ſed ad ipſam naturam hominis pertinent. *Tertiò,* Sepulturæ locus per ſe, mortuo non prodeſt, niſi ad hoc, vt dum viuentes recolunt, vbi ſint poſita eorum, quos diligunt corpora, eiſdem ſanctis illos tanquam Patronis ſuſceptos apud Dominum adiuuandos orando commendent.

...ta San-
...um cor-
...ſepeliri
projit.

Mouet eandem quæſtionem lib. 4. Dialog. cap. 50. Gregorius noſter, qui vltimam hanc Auguſtini reſponſionem amplexus, hoc inſuper addit: quod hi, quibus peccata dimiſſa non fuerint, ad euadendum iudicium ſacris locis non valeant adiuuari. Quos autem peccata grauia deprimunt, ſi in ſacro loco ſepeliri ſe faciant, reſtat, vt etiam de ſuâ præſumptione iudicentur; quatenus eos ſacra loca non liberent, ſed etiam culpa temeritatis accuſet. Quod exemplis allatis confirmat, præſertim de corpore Valentini Defenſoris ab Eccleſiâ poſt mortem proiecto, & de Tinctoris corpore in Eccleſiâ ſepulto, & poſteà non inuento. CAPVT XXIII.

Ex quâ doctrinâ optimè refutat Illuſtriſſimus Baronius anno Chriſti 604. vanum illud commentum, quod nomine Petri & Ioannis Diaconorum S. Gregorij adſcriptum habetur ad finem in codice Dialogorum eiuſdem S. Gregorij, qui extat in Bibliothecâ Vaticanâ, pluteo 3. numero 153. vbi ſcribitur ſanctiſſimus hic Pontifex, peractâ conſecratione Eccleſiæ S. Andreæ in Cliuo Scauri, Deum rogaſſe, vt quicumque deinceps in eius Eccleſiæ circuitu delegiſſet ſepulturam, modò fidem tenuiſſet Chriſtianam, à gehennâ liberaretur, & æternæ vitæ frueretur gaudiis. Angelum verò Domini apparuiſſe, & exauditam orationem denuntiaſſe. Sed hæc cùm eo nomine, quod tanti Pontificis repugnent doctrinæ, tùm ex aliis multis rationibus meritò execratur Baronius.

CAPVT XXIV.

DE PVERO POST SEPVLTVRAM A TERRA PROIECTO.

GREGORIVS.

QVADAM quoque die, dum,[1] quidam eius puerulus monachus parentes ſuos, vltrà quàm deberet, diligens, atque ad eorum habitaculum tendens, ſine benedictione de monaſterio exiiſſet, eodem die, mox vt ad eos peruenit, defunctus eſt. Cumque eſſet ſepultus, die altero proiectum foras corpus eius inuentum eſt, quod rurſus tradere ſepulturæ curauerunt. Sed ſequenti die iterum proiectum exteriùs, atque inhumatum, ſicut priùs, inuenerunt. Tunc concitè ad BENEDICTI Patris veſtigia currentes, cum magno fletu petierunt, vt ei ſuam gratiam largiri dignaretur. Quibus vir Dei manu ſuâ protinus communionem Dominici corporis dedit, dicens: Ite, atque hoc [2] Dominicum corpus ſuper pectus eius, cum magnâ reuerentiâ ponite, & ſic ſepulturæ eum tradite. Quod dum factum fuiſſet, ſuſceptum corpus eius terra tenuit, nec vltrà proiecit. Perpendis, Petre, apud Ieſum Chriſtum Dominum cuius meriti iſte vir fuerit, vt eius corpus etiam terra proiecerit, qui BENEDICTI gratiam non haberet. CAPVT XXIV.

Pœna inobedientiæ.

Effectus Corporis Christi.

PETRVS.

Perpendo planè, & vehementer ſtupeo.

COMMENTARIVS.

1. QVIDAM EIVS PVERVLVS MONACHVS.] Eamdem hiſtoriam recitat Antoninus 2. part. tit. 15. c. 13. §. 5. Mirum autem eſt, Pleſſæum libro aduerſus Miſſam pag. 93. lin. 25. primæ editionis, Monachum hunc in mulierem transformaſſe defunctam: Idem fecit Petrus Martyr, cum Stephano Gardinero obiectione 38. nititur imponere, quem BB. Gregorius & Antoninus puerulum vocant, Mulierem fuiſſe, & Euchariſtiam in os inferi defunctæ mulierculæ iuſſam, cùm ex vtriuſque relatu habeamus, ſuprà pectus iuſſam poni. Sed ſolemne eſt hæreticis Patrum ſcripta peruertere.

2. Do-

Digitized by Google

CAPVT XXIV.

S. Euchariſtia olim mortuis conſepeliri ſolita.

2. DOMINICVM CORPVS SVPER PECTVS EIVS CVM MAGNA REVERENTIA PONITE, ET SIC SEPVLTVRÆ EVM TRADITE.] Frequens olim videtur fuiſſe conſuetudo, ſacram Euchariſtiam conſepeliendi mortuis. Nam Amphilochius Iconij Epiſcopus in vitâ Baſilij Cęſareæ Cappadociæ Archiepiſcopi, cap. 6. meminit beatum Præſulem hoſtiam conſecratam eleuatamque diuiſiſſe in tres portiones, vnam quidem ſuſcepit cum timore multo, aliam verò ſeruauit ad conſepeliendum ſibi, tertiam autem poſitam ſuper columnam auream ſuſpendit ſuper altare. Et fuiſſe hanc communem olim conſuetudinem, ex eo colligas, quòd eam

Quod à Concilijs proſcriptum.

Concilia ſuis decretis proſcripſerint. Carthaginienſe III. can. 6. ita habet: *Placuit, vt corporibus defunctorum Euchariſtia non detur: dictum eſt enim à Domino: Accipite & edite: cadauera autem nec accipere poſſunt nec edere. Cauendum eſt etiam, ne mortuos baptiſari poſſe fratrum infirmitas credat, cum Euchariſtiam mortuis non dari animaduerterit.* Subſcripſit huic Concilio S. Auguſtinus, & idem canon repetitur in Concilio Hipponẽſi can. 5. & in Cõcilio Antiſiodorenſi can. 12. & in Concilio generali 6. celebrato in Trullo anno Chriſti 680. vbi canone 83. ita habetur: *Nemo mortuorũ corporibus Euchariſtiam cõmunicet. Scriptũ eſt enim: Accipite & comedite. Mortuorũ autem corpora non poſſunt accipere & comedere.*

Quid per hunc ritum intenderint.

Duo autem hic quæri poſſent. Prius, quid ſibi voluerint, qui defunctis Euchariſtiam ingerebant, aut cum illis ſepeliebant? Reſpondet Gabriel Albaſpinæus Aurelianenſis Epiſcopus, factum id, cùm quidam pœnitentes antè abſolutionem morerentur, alios ſimplicitate animi ductos, vt mandato Eccleſiæ obſequerentur, quo præcipitur, ne quis vacuus communione diſcedat, Euchariſtiam illis poſt mortem contuliſſe, quòd exiſtimarent ſcilicet, hoc modo ad communionem Eccleſiæ eos adoptari, & ius communionis illis reddi: itaque excogitatum hunc ritum, tamquam quoddam ſubſidium, quo mortui iuuarentur. Imperiti porrò illi & rudes, quamquam minimè mali, Euchariſtiam potiùs, quàm abſolutionem tribuendam credebant, quòd in abſolutione non tantum præſidij, quàm in Euchariſtiâ erat conſtitutum, vt Pœnitens inter fideles reponeretur. Quare, cùm talis premeret neceſſitas, ad potentiſſimum remedium confugiebant. His adde abſolutionem non niſi loquenti & peccata ſua confeſſione patefacienti, eaque deteſtanti dari ſolitam.

Alterum, quod quæri poterat, cur contrà canonum ſanctiones S. P. BENEDICTVS ſepulturæ includendam tradiderit ſacram Euchariſtiam? Ad quod aliud non occurrit, niſi quod veroſimiliter credere liceat, ſanctiſſimum virum ab hominum conuerſatione remotum Conciliorum hæc decreta ignoraſſe. — *Cur id à S. BENEDICTO, quod canones vetant, factum.* Quod quidem non adeò mirandum, cum ipſi Auguſtino, eiuſque Prædeceſſori Valerio hæc etiam ignorantia obrepſerit, qui Epiſt. 110. ita ait: *Adhuc in corpore poſito beatæ memoriæ Patre & Epiſcopo meo ſene Valerio, Epiſcopus ordinatus ſum, & ſedi cum illo: quod Concilio Nicæno prohibitum eſſe neſciebam, nec ipſe ſciebat.* Adde, magnum Gregorium factum hoc non reprehendere, aut aliquo modo excuſare, ſed potiùs in commendationem meritorum S. BENEDICTI, laudibus proſequi; ita enim concludit: *Perpendis, Petre, apud* IESVM CHRISTVM *Dominum cuius meriti iſte vir fuerit, vt eius corpus etiam terra proiecerit, qui* BENEDICTI *gratiam non haberet.* Vt autem id faceret, S. Baſilij, cuius legerat vitam, exemplo fuiſſe permotum, credere licet. Neque enim, quod à tãto factum legerat viro, quem pręcipuum vitæ monaſticæ ſciebat, colebatque Legiſlatorem, credidit reprehenſioni vllatenus obnoxium. Et verò excuſari etiam poteſt magni huius Præſulis factum.

Epiſcopis enim mortuis id fieri conſueuiſſe, apparet ex Theodoro Balſamone ad Canonem 83. Synodi in Trullo celebratæ, ita ſcribente: *Quod autem ſanctus panis Antiſtibus poſt mortem tradatur, & ſic ſepeliantur, exiſtimo hoc fieri ad auertendos dæmonas, & vt per ipſum, tamquam viaticum deducantur ad cælum, qui magnâ & apoſtolicâ profeſſione dignus eſt habitus.* — *Epiſcopi olim cum Euchariſtiâ ſepulti.* Sic ille. Quod ſi S. BENEDICTI tempore talis circà defunctos Antiſtites ſeruata fuerit conſuetudo, accidere poterat, vt hoc circà quoſuis, qui in fide diſceſſerant, licere arbitraretur. Quidquid ſit, bonâ fide, piaque intentione id ab eo geſtum euentus ipſe edocuit, deinceps enim terra corpus defuncti non proiecit.

CAPVT XXV.

DE MONACHO QVI DE MONASTERIO DISCEDENS DRACONEM IN ITINERE INVENIT.

GREGORIVS.

CAPVT XXV.

QVIDAM autem eius monachus mobilitati mentis deditus erat, & permanere in monaſterio nolebat. Cumque eum Vir Dei aſſiduè corriperet, & frequenter admoneret, ipſe verò nullo modo conſentiret in congregatione perſiſtere, atque importunis precibus, vt relaxaretur immineret: quâdam die idem venerabilis Pater nimietatis eius tædio affectus, [1] iratus iuſſit vt diſcederet. Qui mox vt monaſterium exiit, contrà ſe aſſiſtere aperto ore draconem in itinere inuenit. — *Monacho fugitiuo draco obuiat.* Cumque eum idem draco, qui apparuerat,

Digitized by Google

ruerat, deuorare vellet, cœpit ipſe tremens & palpitans magnis vocibus clamare, dicens: Succurrite, ſuccurite: quia draco iſte me deuorare vult. Currentes autem fratres, draconem minimè viderunt, ſed trementem atque palpitantem monachum ad monaſterium reduxerunt. Qui ſtatim promiſit, numquam ſe eſſe à monaſterio receſſurum, atque ex horâ eâdem in ſuâ promiſſione permanſit. Quippe qui ſancti viri orationibus contrà ſe aſſiſtere draconem viderat, quem priùs non videndo, ſequebatur. CAPVT XXV.

COMMENTARIVS.

1. IRATVS IVSSIT VT DISCEDERET.] Rarum hoc S. P. BENEDICTI exemplum ſuâ non caret difficultate & admiratione, quam tamen facilè, vt videtur tollit Alphooſus Rodericius in Exercitio perfectionis parte 2. tract. 4. cap. 19. dicens, Monachum hunc fuiſſe Nouitium, cuius inſtantiâ ſanctus vir defatigatus conſenſerit vt abiret, & iuſſerit illi veſtes dari. Sed hoc textui non ſatis cooſonum, qui habet, *iuſſit vt diſcederet*. De veſtibus verò exhibitis, aut exhiberi iuſſis nullum verbum. Neque verò opus erat, ſi dumtaxat oouitius erat. Conſtat eoim ex Regulâ, noo niſi emiſſâ profeſſione, veſte monaſticâ monachum indui. Deiode ſi ſolùm fuiſſet Nouitius, nihil opus fuiſſet, cùm liberum ſemper ſit Nouitiis, ſi velint, diſcedere. Maiorem quoque crediderim mobilitatem mentis deſignare voluiſſe Gregorium, quàm eam, quæ fit ſolo egreſſu è nouitiatu. Nec propterea cum vir Dei aſſiduè corriperet, & frequeoter admooeret, cùm Nouitiis dici voluerit: *Ecce lex ſub quâ militare vis, ſi potes obſeruare, ingredere: ſi verò non potes, liber diſcede*. Quod præterea Gregorius dicat, importunis cum precibus petiiſſe, vt relaxaretur; arguit voto obſtrictum: Non enim relaxari poteſt, niſi aotea deuinctus. Quâ ergò ratione iuſſit S. Pater, vt diſcederet, præſertim ſtabilitatis voto obſtrictus?

Monachus hic non erat Nouitius.

Cap. 58.

Quomodo diſcedere iuſſus, qui ſtabilitatem vouerat.

Reſpondeo *Primò*, tanti fortaſsè B. Patrem hoc mobilitatis crimen feciſſe, vt propterea eum è Monaſterio expellendum iudicauerit, præſertim cùm poſt frequentes admonitiones, & aſſiduas correptiones; nullo modo videret Monachum conſentire, vt io Congregatione perſiſteret. Quod probabiliter dici poſſe, ait Suarez tom. 3. de Religione lib. 2. cap. 14. num. 22. vbi expendit, quod dicit hîc Gregorius, IVSSIT VT DISCEDERET, *non enim dicit tantùm, permiſit, aut licentiam dedit, ſed* IVSSIT, *quaſi in pœnam inconſtantiæ eum eiiciens, & ad exeundum cogens. Deniq; energiam habet verbum* RELAXANDI, *quod in proprietate ſuâ vinculi ſolutionem ſignificat*. Sed quidquid de eo ſit, probabiliter S. Pater timere potuit, ne ſi eum inuitum retineret, alios ipſe verbis & malo exemplo ad inſtabilitatem pertraheret. Non difficulter id credet, qui conſiderauerit ob culpas, quæ hoc tempore non adeò graues iudicareotur, Monachos olim Cœnobiis expulſos.

Caſſianus enim lib. 4. de Inſtitut. cap. 16. quem S. BENEDICTVS plerumque imitatur, ſequentia enumerat, quæ plagis vel expulſione purgantur. *Conuitia, manifeſta contemptus, contradictiones tumidæ, libera & effrænata proceſſio, familiaritas apud feminas, ira, rixa, ſimultates, & iurgia, operis peculiaris præſumptio, philargyriæ contagio, affectus atque poſſeſſio rerum ſuperfluarum, quæ à cæteris fratribus non habentur, extraordinaria ac furtiua cibi refectio, & his ſimilia*. Ibidem cap. 16. ait: *Si quoddam ex Monacho murmurationis vitium, vel paruæ cuiuſlibet inobedientiæ culpam proceſſiſſe deprehenderint, exuentes eum Monaſterij, quibus indutus fuerat veſtimentis, & antiquis reueſtitum, quæ fuerint ſequeſtrata, depellunt*. Et ipſe S. BENEDICTVS cap. 71. Regulæ ſtatuit: *Vt ſi quis pro quâuis minima cauſâ, a quocumque Priore ſuo corripiatur quolibet modo, vel ſenſerit animum eius quamuis modicè contra ſe commotum, & mox ſine morâ tam diu proſtratus in terrâ non iaceat ante pedes eius ſatisfaciens, vſque dum benedictione ſanetur illa commotio; hic talis aut corporali vindictæ ſubiaceat: aut ſi contumax fuerit, de Monaſterio expellatur*. Ex quibus colligas, non defuiſſe forſitan ſufficientes cauſas, cur hunc è monaſterio S. Pater putauerit eliminandum. Quare Suarez etiam dicit, prudenter iudicaſſe Monachum illum non fuiſſe Monaſterio aptum, quod ſatis eſſe credidit, vt illum à ſuâ Congregatione dimitteret, illius correctiooem & emendatiooem diuinæ prouidentiæ committeos.

Crimina plagis vel expulſione digna.

Reſpondetur *Secundò*, ex eodem Suarez. Non mirandum, quòd ſanctiſſimus BENEDICTVS Monachum propter ſolam importunam petitionem eius, liberum mitteret: nam credibile eſt, inſtinctu Dei id feciſſe, præſciens diuina & mirabili viſione à viâ fuiſſe reuocandum, vt poſteà quietus, & ſtabilis perpetuò maoeret. Atque hæc procedunt iuxtà eam ſententiam, qua probabiliter idem putat hunc Monachum religionis votis abſolutum.

Tertiò, idem reſpondet iuxtà aliam ſententiam diſceſſum huoc non fuiſſe ſine Apoſtaſiâ, nec fuiſſe conceſſum vt licitum, ſed permiſſum, vel ad maius malum vitandum, vel quia Prælati tunc non habebant, aut exiſtimabant ſe non habere tantam in ſubditos poteſtatem, vt illos cogere poſſent: vel certè licet poſſent, nolebant coactione vti, quòd non ſperarent fructum ex coactâ detentione, aut maiorem metuerent perturbationem & Monaſterij diſpendium.

Et verò priſcis illis temporibus non adeò inſolens videbatur, Monacho diſceſſionem à Monaſterio petenti eandem concedere. Sic enim Malchus peſſimâ victoriâ ſuum vicit Abbatem, à quo redeundi in patriam facultatem extorſit, vt Hieronymus in vitâ teſtatur. Ioannes quoque Calybita reditum ad parentes ab Abbate ſuo impetrauit. Et Auguſtinus epiſt. 76. ſcribens de Donato & fratre eius, qui vltrò à monaſterio exierant, ait: *Sponte abierunt, ſponte deſeruerunt, nobis, quantum potuimus, pro eorum ſalute renitentibus*. Vnde colligas, Superiores importunis ſubditorum precibus victos, conſueuiſſe abeundi

Monacho diſceſſionem petenti concedere, olim non iniuſtum.

CAPVT XXV. licentiam impertiri. Vt fuſiùs in *Diſquiſitionibus.*

Scribit porò Simon Milletius, hodiéque oſtendi locum in deſcenſu montis Caſſini ad S. Germanum, in quo Draco Monacho huic apparuerit, quem dæmonem Draconis ſpecie transformatum fuiſſe ait.

CAPVT XXVI.

DE PVERO AB ELEPHANTINO MORBO CVRATO.

CAPVT XXVI. *Elephantiacum ſanat.*

SED neque hoc ſilendum puto, quod illuſtri viro Antonio narrante cognoui, qui aiebat patris ſui puerum [1] morbo elephantino fuiſſe correptum, ita vt iam pilis cadentibus, cutis intumeſceret, atque increſcentem ſaniem occultare non poſſet. Qui ad virum Dei ab eodem patre eius miſſus eſt, & ſaluti priſtinæ ſub omni celeritate reſtitutus.

COMMENTARIVS.

Elephantiaſis.

1. MORBO ELEPHANTINO.] Plinius lib. 26. cap. 1. vocat *Elephantiaſin*, alibi ſæpè *Elephantiam*. Morbus eſt, quem vulgus Medicorum *lepram* vocat, atque ita hîc vertit Zacharias Papa. Differt tamen à leprâ Græcorum, quæ ſcabiei ſpecies eſt, cutem manifeſtis cruſtis obducens. Ea verò, quam hodie lepram dicimus, Græcis eſt Elephantiaſis, Leuit. 13. cap. V. 10. *lepra vetuſtiſſima* nomine iudicata, vt ibidem Cornelius annotauit. Vide quoque Franciſcum Valeſium de ſacrâ Philoſophia cap. 19. *Elephantem* vocat Lucretius lib. 6.

Eſt Elephas *morbus, qui propter flumina Nili*
Gignitur Ægypti in medio, neque præterea vſquam.

Ex quo colligas, olim non adeò vulgarem fuiſſe hunc morbum, nam Plinius citato loco ſcribit, *Elephantiaſin ante Pompei Magni ætatem non accidiſſe in Italiâ. Ægyptiis peculiare hoc malum: & cùm in Reges incidiſſet, populis funebre, quippe in balneis ſoliæ temperabantur humano ſanguine ad medicinam eam.* Ex quo fortè colligere licet, Conſtantinum Magnum *Elephantiaſi* laboraſſe, cùm ei ex Medicorum conſilio, lepræ curandæ causâ, ex infantium ſanguine balneum parari iuſſum eſt; adeoque poſterioribus ſæculis, vt & noſtro, de quo agimus, Elephantiaco cognitam ſatis in Italiâ hanc lepræ ſpeciem, quam vtcumque hic deſcribit Gregorius, pluribus autem Celſus lib. 3. cap. 25. *Ignotus,* inquit, *penè in Italiâ, frequentiſſimus in quibuſdam Regionibus is morbus eſt, quem ἐλεφαντίασιν Græci vocant, iſq; longis annumeratur. Totum corpus afficitur, ita vt oſſa quoque vitiari dicantur. Summa pars corporis crebras maculas, crebroſq; tumores habet. Rubor harum paulatim in atrum colorem conuertitur. Summa cutis inæqualiter craſſa tenuis, dura molliſq; quaſi ſquamis quibuſdam exaſperatur, corpus emacreſcit, os, ſuræ, pedes intumeſcunt,* &c. Q. Serenus Samonicus : *Eius effectus.*

Eſt Elephas *morbus triſti quoque nomine dirus,*
Non ſolum turpans nefandis ora papillis:
Sed citò præcipitans funeſto fata veneno.

ἐλέφας ita accipitur à Dioſcoride libro 2. Rationem autem huius nominis ad Elephanti cutem referunt, quæ vlcerosis quibuſdam vallibus infeſtatur. Alij verò, quòd varium cutis colorem ſicut in Elephante efficiat, partim album, partim nigrum. Aretæo Cappadoci ob inſuperabilem mali vim, dicitur ἡράκλειον πάθος, quaſi herculeus dolor: vocatur quoque Λεοντίασις, Λεόντιον, & Λέων, à ſimilitudine pellis ſupercilij, quæ vt leonibus iratiſque contractior eſt, quàm vt oculos obtegat: ita & Elephantiacis non totum oculi bulbum operit. Eſt velut totius corporis cancer, atque ita ex iis morbis, qui ipſam corporis ſubſtantiam corrumpunt. Oritur ex atrâ bile retorridâ in hepate, vnde totum corpus vitiatur. Sed hæc plus ſatis; nam quæ Medicorum, depromant Medici. *Et variæ appellationes.*

CAPVT XXVII.

DE SOLIDIS PER MIRACVLVM [1] PRESBYTERO REDDITIS.

CAPVT XXVII.

NEQVE illud taceam, quod eius diſcipulus, Peregrinus nomine, narrare conſueuerat: quia die quâdam, fidelis vir quidam neceſſitate debiti compulſus: vnum ſibi fore remedium credidit, ſi ad Dei virum pergeret, & quæ eum vrgeret debiti neceſſitas, indicaret. Venit itaque ad monaſterium, omnipotentis Dei famulum reperit: quia à creditore ſuo [2] pro duodecim ſolidis grauiter affligeretur, intimauit. Cui venerabilis Pater nequaquam

quaquam ſe habere duodecim ſolidos reſpondit, ſed tamen eius inopiam blandâ locutione conſolatus, ait: vade, & poſt biduum reuertere, quia deeſt hodiè quod tibi debeam dare. In ipſo autem biduo more ſuo in oratione ſtiit occupatus. Cumque die tertio is, qui neceſſitate debiti affligebatur, rediret, ſuper arcam monaſterij, quæ erat frumento plena, ſubitò tredecim ſolidi ſunt inuenti. Quos vir Dei deferri iuſſit, & afflicto petitori tribuit, dicens: vt duodecim redderet, & vnum in expenſis proprius haberet. Sed ad ea nunc redeam, quæ eius diſcipulis, in libri huius exordio prædictis, referentibus agnoui.

CAPVT XXVII.

Subuenit debitis grauato.

Quidam vir grauiſſimâ aduerſarij ſui æmulatione laborabat, cuius ad hoc vſque odium prorupit, vt ei neſcienti in potu venenum daret. Qui quamuis vitam auferre non valuit, cutis tamen colorem mutauit, ita vt diffuſa in corpore eius varietas, lepræ morem imitari videretur. Sed ad Dei hominem deductus, ſalutem priſtinam citiùs recepit: nam mox vt eum tetigit, omnem [3] cutis illius varietatem fugauit.

Veneno infectum ſanat.

COMMENTARIVS.

1. PRESBYTERÒ REDDITIS.] Lemma hoc capiti præfixum erat in ditione Antuerpienſi, ex Vaticanâ expreſſâ. Quod ſanè mirandum, cum ex textu non pateat fidelem hunc virum ſacerdotem fuiſſe, nec ab aliis eo nomine, quid ſciam, compelletur.

2. PRO DVODECIM SOLIDIS.] Iſidorus lib. 16. Etymolog. cap. 24. *Solidus nuncupatur, quia nihil illi deeſſe videtur. Solidum enim antiqui integrum dicebant & totum. Solidus apud Latinos alio nomine ſextula dicitur, quod de iis ſex, vncia compleatur. Hunc vulgus aureum ſolidum vocat.* Atque ita æuo S. BENEDICTI vocatum conſtat ex Gregorio; qui lib. 1. Dialogorum cap. 9. referens *Conſtantium presbyterum equum ſuum duodecim aureis vendidiſſe,* eoſdem poſteà bis vocat SOLIDOS. Romanorum autem ſolidus aureus, ſextulæ pondus æquabat, & pendebat Attica grana nonaginta ſex, Romana octoginta quatuor. Vnde 72. ſolidi faciebant libram: hæc enim duodecim vncias continet. In Nouellis Iuſtiniani, & Gloſſis Baſilicon, pro ſolido aureo, legitur νόμισμα, atque ita hic vertit Zacharias. Citato autem loco Iſidorus ita dictum putat *Nomiſma, quod nominibus Principum effigiebuſq; ſignetur.*

Solidorum valor expenditur.

Sed quanta hæc tredecim ſolidorum ſumma? Reſpondetur, variè ex variis principiis hanc colligi poſſe.

PRIMÒ, cùm S. BENEDICTVS, vti hoc libro ſæpius vidimus, eâ vixerit tempeſtate, quâ Longobardi Italiam infeſtabant, ex eorum legibus Solidi valor inquiri poſſe videtur. Barnabas autem Briſſonius ex Legibus Longobardorum libro primo de quantitate Solidi, ait: *Solidus 40. denariis æſtimatur, & in Lege Salicâ ita Solidus accipiendus eſt: vt ex eo patet quod* 600. *denarij in iis legibus* 15. *ſolidos facere dicuntur, &* 120. *denarij ſolidos tres.*

Si autem denarius æquipolleat Iulio Italico, regali Hiſpanico, & quinque ſtuferis Brabanticis, vt in Euangelia ſcribens, ſæpius inculcat Cornelius à Lapide, iuxtà hanc ſupputationem, quilibet ſolidus eſſet decem florenorum Brabanticorum, qui faciunt Iulios vel regales Hiſpanicos ducentos: tredecim ergo ſolidi eſſent 130. floreni. Hadrianus autem Iunius in ſuo Nomenclatore denarium æſtimat 4. ſtuferis brabanticis, itaque ſecundum ipſum ſolidus hîc eſſet octo florenorum, & tredecim conficerent 104. florenos. Sin autem accipias ſtuferum priſcum, qui moderno eſt quadrante maior, ſolidus erit $8\frac{1}{2}$. florenorum; & tredecim efficient 110. florenos cum dimidio: ſed hîc videtur ſolidus fuiſſe duplex, vt mox amplius apparebit

SECVNDÒ, iuxtà Iſidorum ſex ſolidi vnciam conficiunt: vncia autem (vt ait Cornelius à Lapide ad finem Commentarij in Pentateuchum) octo continet drachmas, quarum ſingulas æſtimat coronato Francico, ſiue tribus florenis Brabanticis. Solidus ergo, ſexta vnciæ pars, valeret quatuor florenos, & tredecim ſolidi, 52. florenos, ſiue 208. Iulios vel regales Hiſpanicos.

TERTIÒ, ad Iuſtiniani Imperatoris tempora, quibus S. BENEDICTVS vixit, reſpiciendo, examinandus erit aureus ab ipſo Iuſtiniano cuſus; de quo ita Franciſcus Connanus, libro ſecundo cap. 9. num. 3. *Valuit aureus veterum duos coronatos & vnum dimidiatum, id eſt quinque libras aris noſtri, ſimiles ferè Anglico nobili. At qui Iuſtiniani temporibus fuit aureus, ſub ſe ſculptus fuit ad antiquum & tertiâ parte minor, qui in Codice Iuſtiniani ſolidus vocatur, par ferè Angeloto Anglorum.* Angelottus autem nunc valet quinque florenos Brabanticos & duodecim ſtuferos: tredecim ergo ſolidi eſſent 72. floreni & ſexdecim ſtuferi.

QVARTÒ, Hadrianus Turnebus lib. 5. Aduerſariorum cap. 1. ita Solidi valorem colligit: *Aureus centum continet ſeſtertios, vt ex his Dionis verbis lib. 55. intelligitur. Aureum enim ego quoque nummum qui drachmas viginti quinque valet, more noſtro appello. Et Græcorum quidam, quorum libros, quod Attico dicendi genere ſcripti ſunt, legimus, ſic ipſum vocárunt. Hæc Dio. Quum igitur drachma denario Romano apertiſſimè à Plutarcho in Camilli vitâ æſtimetur, apparet Dionem aureum pro centum ſeſtertiis vſurpaſſe: quum ſcilicet in viginti quinque denariis tot ſint ſeſtertij: quod ex Taciti & Tranquilli duobus collatis inter ſe locis facile intellectu eſt. Nam quod hic Othonem ſcribit excubanti cohorti diuidere ſolitum, quoties cœna Principem acciperet, viritim vnum aureum: Tacitus idem commemorans centenos ſeſtertios nominat.* Seſtertius autem, Iunio Auctore, eſt

Aureus 100 ſeſtertios facit.

Drachma denario Romano æquiualens.

CAPVT XXVII.

Stuferus, quos quatuor continet denarius; atque ità quilibet ſolidus fuiſſet quinque florenorum Brabanticorum, ſiue 20. Iuliorum Italicorum, & regalium Hiſpanicorum. Tredecim ergo ſolidi conficiebant ſexaginta quinque florenos Brabanticos, ſiue 260. regales Hiſpanicos, & Iulios Italicos.

Seſtertius eſt ſtuferus noſter.

QVINTÒ, ex eodem Turnebi fundamento, quod ſcilicet ſolidus 25. denarios, ſiue centum ſeſtertios contineat, maior efficietur prædictorum ſolidorum æſtimatio, ſi Cornelij à Lapide calculum ſequamur. Is enim, vt iam dictum, denarium ait eſſe vnius drachmæ Atticæ, & æquipollere Iulio Italico, & regali Hiſpanico; quartam autem eius partem eſſe ſeſtertium, ſiue ſtuferum priſcum, qui modò valeat ſtuferum & quadrantem: atque ita tredecim ſolidi conficient ſummam 81. florenorum, & quinque ſtuferorum; ſiue 325. Iuliorum Italicorum, & regalium Hiſpanorum.

Sed quia vnum aurum altero præſtantius eſt, & quòd in dies iiſdem etiam locis nummorum pretia mutentur, hinc haud ita ſolidè hanc Solidorum ſummam aſſignare poſſumus, exactiorem ſupputationem peritioribus relinquentes.

3. CVTIS ILLIVS VARIETATEM FVGAVIT.] Quo id contigerit loco, aperit, & velut digito indicat Simon Milletius, qui ſuprà ad caput 8. hæc ferè annotauit. Caſſinus mons ad tria milliaria, ſatis magna in altitudine ſe extollit. In inferiori autem Montis parte, Capucinos inter & S. Germanum, pulcherrimum extat ſacellum: vno deinde milliari ſuperius, tria ſub vno tecto coniuncta reperiuntur, quorum primo verſus S. Germanum, locus is eſt, vbi quondam leproſum hunc S. P. BENEDICTVS curauit.

Locus vbi leproſum curauit S. BENEDICTVS.

CAPVT XXVIII.

DE AMPVLLA VITREA IN SAXIS PROIECTA ET NON FRACTA.

CAPVT XXVIII.

Benignitas in egenos.

1. EO quoque tempore, quo alimentorum inopia Campaniam grauiter affligebat, vir Dei diuerſis indigentibus Monaſterij ſui cuncta tribuerat, vt pænè nihil in cellario, niſi parum quid olei in vitreo vaſe remaneret. Tunc quidam Subdiaconus, Agapitus nomine, aduenit, magnoperè poſtulans, vt ſibi aliquantulum olei dari debuiſſet. Vir autem Domini, qui cuncta decreuerat in terrâ tribuere, vt in cælo omnia reſeruaret, hoc ipſum parum, quod remanſerat olei, iuſſit petenti dari. 2 Monachus verò, qui cellarium tenebat, audiuit quidem iubentis verba, ſed implere diſtulit. Cumque poſt paululùm, ſi id, quod iuſſerat, datum eſſet inquireret, reſpondit Monachus ſe minimè dediſſe: quia ſi illud ei tribueret, omninò nihil fratribus remaneret. Tunc vir Dei iratus, aliis præcepit, vt hoc ipſum 3 vas vitreum, in quo parum olei remanſiſſe videbatur, per feneſtram proiicerent, ne in cellâ aliquid per inobedientiam remaneret. Factumque eſt. Sub feneſtrâ autem eâdem ingens præcipitium patebat, ſaxorum molibus aſperum. Proiectum itaque 4 vas vitreum venit in ſaxis, ſed ſic manſit incolume, ac ſi proiectum minimè fuiſſet: ita vt neque frangi, neque oleum effundi potuiſſet. Quod vir Domini præcepit leuari, atque vt erat integrum, petenti tribui. tunc collectis fratribus, inobedientem Monachum de infidelitate ſuâ & ſuperbiâ coram omnibus increpauit.

Vas vitreum ſaxis illiſum miraculosè integrum manet.

COMMENTARIVS.

1. EO TEMPORE, QVO ALIMENTORVM INOPIA CAMPANIAM GRAVITER AFFLIGEBAT.] Fuit hæc eadem fames, de quâ ſuprà egimus ad cap. 21.

Cellarius.

2. MONACHVS QVI CELLARIVM TENEBAT IMPLERE DISTVLIT.] De la Cerda Sacrorum Aduerſariorum cap. 117. num. 45. ad hæc Gregorij verba annotat, in Cellario colligi miniſteria menſarum, vel quæ neceſſaria victui ſuperſunt. Diſtingui verò à Promptuario, quod Cellarium paucorum ſit dierum, Promptuarium longi temporis, quæ à Seruio deſumpta. Deſignatur ergò hic Cellarius Monaſterij, vt loquitur S. BENEDICTVS. Notat autem Fulgentius Placiades in libello de Priſco Sermone, Promos & Condos appellatos Cellarios, eò quòd inde promant, & rurſus condant. Plautus in Aſinar.

Cellarius.

Ego ſum promus condus, procurator penj.

Penum autem Cellarium dicimus. Hæc de hoc nomine, ſed rem nunc ſpectemus.

Oeconomi & Cellarij, ſicuti rei familiaris curam gerere ex officio tenentur, ita non rarò accidit, vt humanæ plus induſtriæ, quàm diuinæ confidentes miſeri-

Cellariorum erga pauperes tenacitatis damnoſa, aliquot exempla. miſericordiæ, ergà pauperes tenaciores ſint. Quos quidē de Dei miſericordiâ ſperare, & Patribus ſuis obedire, miraculis ſæpiùs, vti & hic, Deus docuit.

Sic Ioannes Eleëmoſynarius cùm inopi quindecim libras auri iuſſiſſet dari, Oeconomi autem non niſi quinque dediſſent, obtulit ei poſteà opulenta quædam vidua quingentas; diuinitus agnouit mille quingentas datutam fuiſſe, ſi Oeconomus dediſſet quindecim: vt habet Leontius & Metaphraſtes in vitâ. Simile eſt quod accidit (vt notat Surius tom. 4. in vitâ lib. 2. cap. 11.) S. Germano Epiſcopo Antiſiodorenſi, cuius Diaconus, cùm quaſi prouidus duos tantùm aureos pauperibus erogaſſet, iuſſus tribuere tres: agnouit Epiſcopus fraudem ex eo, quòd equites ei ducentos offerrent ſolidos, qui trecentos obtuliſſent, ſi Diaconus indigentibus tres aureos largitus fuiſſet. Sic (vt idem refert 29. Decembris) Marcellus Archimandrita Monaſterij Acæmetarum, id eſt, non dormientium, pro nouem aureis donatur nouem talentis: Si Oeconomus dediſſet decem, vt mandarat Abbas, decem data fuiſſent talenta.

Sed triſtius eſt, quod in noſtro accidit Ordine, atque ita narrat Guilielmus Malmeſberienſis lib. 3. de rebus geſtis Anglorum. *Eo,* inquit, *tempore* (anno ſcilicet Chriſti 1104. vt notat Vincentius in Spec. hiſtor. lib. 26. cap. 604.) *in Cœnobio Fuldenſi exitialis lues graſſata, priùs Abbatem corripuit, mox multos Monachorum extinxit. Superſtites primò ſibi quiſq; timere, orationes & eleemoſynas largiores facere; ſed proceſſu temporis, vt eſt natura omnium, pedetentim, metu dempto omittere cœperunt: præſertim Cellarius, qui palam clamitabat, non poſſe penum ioi expenſis ſufficere: ſperaſſe ſe ſemper aliquod alleuiamentum, pro tot elationibus funerum: nihil vltra ſpei eſſe, ſi quòd viui nequiſſent, mortui conſumerent. Itaq; cum quâdam nocte, propter neceſſaria, diu ſoporem diſtuliſſet, tandem elaqueatus morarum nexibus in dormitorium pergebat; & ecce videt in Capitulo, & omnes qui obierant illo anno, eò quo diſceſſerant ordine, ſedere. Tremens & effugere geſtiens, retractus eſt, increpitus, & more monaſtico flagellatus, audiuit verba Abbatis in hanc ſententiam: Stultum eſt de morte alterius, emolumento inhiare, cùm ſors cuiuſq; ſub eodem pendeat fato: impium eſt, cùm Monachus omnem vitam ſuam in eccleſia conſumpſit obſequio, vt careat ſaltem vnius anni poſt mortem ſtipendio. Scito ergò te citiſſimè obiturum; ſed quidquid pro te fiet, ad aliorum, quibus abſtuliſti, referetur commodum: modo & alios corrige exemplo, quos corrupiſti verbo. Abiit ille, & nihil ſe vanum vidiſſe, tam recentibus plagis, quàm morte proximâ demonſtrauit.* Ita Malmeſberienſis. Quæ notent horreantque Prouiſores, Oeconomi & Cellarij, aliique ad rem plus ſatis attenti.

Cellarius lucro intentus caſtigatus.

3. VAS VITREVM PER FENESTRAM PROIICERENT.] Præceptum hoc ex Caſſiano lib. 4. Inſtit. cap. 25. S. BENEDICTVS diſcere potuit. Refert enim ille Abbatem Ioannem ad ſenioris imperium lenticulam olei, quæ ſola in Eremo ſupererat, per feneſtram proieciſſe in terram, *parum retractantem præcepti ineptiam, diurnam neceſſitatem, infirmitatem corporis, penuriam ſumptuum, Eremi ſqualentis anguſtias ac difficultates, in quâ etiamſi pecunia ſuppeditaret, nihilominus perditas ſpecies inueniri vel reparariq; non poſſe.*

Atque hæc ipſa in hoc S. BENEDICTI facto vel omnia, vel pleraque locum habebant. Sed quod Senior ille præceperat ad exemplum promptiſſimæ obedientiæ, hoc S. Pater ad caſtigandam inobedientiam, & diffidentiam Cellerarij voluit imitari. CAPVT XXVIII.

Erat porrò hæc feneſtra, vt annotauit Milletius, altera earum, quæ S. BENEDICTI illuſtrabat cellam, in ſummâ contiguatione turris conſtituta, quæ nunc atrium efficit Monaſterij.

4. VAS VITREVM MANSIT INCOLVME.] Addit Milletius, (quod miraculum auget) vitreum hoc vas non ſecus, ac ſi ferrum fuiſſet, ipſis ſaxis quaſi in ſpeciem ceræ mollitis ſuam impreſſiſſe figuram, quæ hodieque appareat. *Vaſis vitrei in ſaxa proiecti & illæſi, inſigne miraculum.*

Notat porrò Alanus Copus Dialog. 2. cap. 25. ex infinitâ S. BENEDICTI ſignorum copiâ, quæ Magdeburgenſes Centuriâ 6. cap. 10. pag. 768. quantâ poſſunt arte obſcurare, deprauare, atque imminuere conati ſunt, nihil eos inueniſſe, niſi vas vitreum, cuius miraculum extenuarent, ridiculè exclamantes: O *ingens miraculum! Sed quid dicitis calumniatores? ait, cur non ſit inſtar miraculi, vt vas vitreum inter ſaxa violenter proiectum, nihil tamen magis conſtringatur? atque ô ſtupidum Optatum Mileuitanum, qui lib. 2. contra Parmenianum huiuſcemodi quiddam pro miraculo contra Donatiſtas refert. Ampullam, inquit, Chriſmatis per feneſtram, vt frangerent, iactauerunt (Donatiſtæ) & cum caſum adiuuaret abiectio, non defuit manus Angelica, quæ ampullam ſpiritali ſubuectione deduceret: proiecta caſum ſentire non potuit, Deo muniente, illæſa inter ſaxa conſedit. Cur non clamant, vide ingens miraculum? Sed illud cauti homines ne recenſere auſi ſunt, cùm faciat ad confirmationem vſus Eccleſiaſtici, quo ſacro Chriſmate Chriſtiani illiniuntur; & licet de ampullâ huius olei mentionem faciant, de miraculo tamen omninò diſſimulant.* *Centuriatores perſtringuntur.*

Aimoinus ſermone de S. BENEDICTO; hoc S. Patris noſtri factum cum ſimili S. Martini conferens, ait: *Ampulla ſanctificatum à Martino oleum continens, & in pauimentum marmore ſtratum decidens, nequaquam confracta eſt. Vas vitreum cum oleo propter inobedientiam à venerabili* BENEDICTO *per feneſtram Cellarij ſuper molem lapidum proiici iuſſum, permanſit illæſum.* Illud autem de S. Martino, hauſtum ex Seuero Sulpitio Dialog. 3. cap. 3. verſu expreſſit Venantius Fortunatus lib. 4. de vitâ S. Martini.

Lapſa pauimento ampulla ſtat marmore tenſo,
Sed nec ſaxa vitrum perdunt, nec vaſa liquorem.

Affine huic eſt, & S. BENEDICTI meritis accenſendum, quod ab Leone Oſtienſi lib. 3. Chron. Caſſinenſis cap. 37. in hunc modum recitatur: *Nocte quam præcedebat tranſitus* S. P. *N.* BENEDICTI, *dum ad vigilias vnus è cuſtodibus lampadem ante imaginem eiuſdem beati Patris dependentem reficeret: lapſa ſubitò lampas in pauimentum cecidit, illæſaq; permanſit. Iterum eleuata, iterum cecidit: erecta tertiò, tertiò corruit: cum trino caſu nec fracta lampas, nec effuſum oleum, nec igniculus extinctus eſt. Cùm die quâdam vnus è cuſtodibus, ante altare accenſam lampadem vſque ad ipſa fermè eleuaſſet laquearia: repente lapſa lampas in pauimentum cecidit. Mirabilis in ſanctis ſuis Deus: miraculo ſimili, nec fracta lampas, nec effuſum oleum, nec ignis extinctus eſt.*

Digitized by Google

CAPVT XXIX.

CAPVT XXIX.

DE DOLIO VACVO, OLEO IMPLETO.

Precibus oleum impetrat.

QVA increpatione completâ, ſeſe cum iiſdem fratribus in orationem dedit. In eo autem loco, vbi cum fratribus orabat, vacuum erat ab oleo dolium & coopertum. Cumque Sanctus vir in oratione perſiſteret, cœpit opetimentum eiuſdem dolij, oleo excreſcente, ſubleuari. Quo commoto atque ſubleuato, oleum, quod excreuerat, ora dolij tranſiens, pauimentum loci, in quo incubuerat, inundabat. Quod BENEDICTVS Dei famulus, vt aſpexit, protinùs orationem compleuit, atque in pauimentum oleum defluere ceſſauit. Tunc diffidentem inobedientemque [2] fratrem latiùs admonuit, vt fidem habere diſceret & humilitatem. Idem verò frater ſalubriter correptus erubuit, quia venerabilis Pater virtutem omnipotentis Dei, quam admonitione intimauerat, miraculis oſtendebat, nec erat iam vt quiſquam de eius promiſſionibus dubitare poſſet, qui in vno eodemque momento pro vitreo vaſe penè vacuo, plenum oleo dolium reddidiſſet.

COMMENTARIVS.

1. OLEO EXCRESCENTE SVBLEVARI.] Aimoinus in ſermone ſatis prolixo de S. BENEDICTO, oſtendere volens, *Sancti Prophetæ Eliſei* geſta S. Patris noſtri BENEDICTI geſtis, pænè per omnia ſimilia, inter cætera, & hanc olei multiplicationem ita exponit: *Mulier quædam, à creditore viri ſui iam defuncti, calumniam patiens, virum Dei adiit Eliſeum, conſilium ab eo ſimulq; auxilium expetens. Cuius meritis, oleum quod mulier ſe profeſſa fuerat habere, in tantum excreuit, vt & debitum creditori redderet, & ipſi, vnde cum filiis viueret, abundanter remaneret.* Eodem modo dilectus Deo BENEDICTVS *vaſe vitreo petenti clerico cum oleo dato,* oratione ſuâ *dolium vacuum ita repleuit, vt ſuperexundans pauimentum madefaceret.* Hæc Aimoinus; qui ita lætatur beati Patris & Eliſei comparatione, vt de eâ dicat: *Hæc idcircò retulimus, oſtendere volentes, quàm magni meriti Sanctus iſte Pater noſter beatus exiſtat BENEDICTVS, cuius opera, illi ſunt per omnia ſimilia, qui ſpiritu Eliæ, ac per hoc, Ioannis Baptiſtæ duplici enituit gratiâ.* Quod iterum atque iterum aliis verbis refert.

S. Benedictus olei multiplicatione Eliſeum imitatur.

Vtrumque porrò imitatus eſt S. Nonnoſus, de quo ita S. Gregorius lib. 1. Dialog. cap. 7. Parum olei in paruo vaſculo *ante altare poſuit, cunctiſq; egredientibus, orauit; atque accerſitis poſtmodum fratribus præcepit, vt hoc quod detulerunt oleum, leuarent, & per cuncta vaſa Monaſterij exiguè fundendo diuiderent, quatenus benedictione eiuſdem olei omnia infuſa viderentur, quæ protinus vt erant vacua, claudi fecit. Die verò alterâ aperta omnia plena reperta ſunt.*

S. Nonnoſus oleum multiplicat.

Hanc verò miraculorum in diuerſis Sanctis ſimilitudinem, tùm hic, tùm alibi adferimus; quod id & ab aliis vſurpatum Auctoribus, & ipſi Gregorio, quem hoc Commentario nonnihil illuſtramus, inueniatur fuiſſe familiare. Nam de ipſo Nonnoſo tria referens miracula, primum ſimile ait, fuiſſe facto Gregorij Thaumaturgi, qui montem oratione mouit; ſecundum Donati, qui fractum calicem priſtinæ incolomitati reſtituit. Tertium, quod diximus, facto Eliſei, oleum multiplicantis. Et ſupra 8. capite vidimus eumdem S. BENEDICTI quinque opera, conſerre ſimilibus à Moyſe, Eliſeo, Petro, Eliâ, & Dauide olim perpetratis.

Cur Auctor comparet miracula aliorum SS. cum S. BENEDICTI.

2. FRATREM LATIVS ADMONVIT.] Vide mihi hic induſtrium ſuperiorem, & expertiſſimum animarum Medicum; qui poſt ſectionem, emplaſtrum, poſt mordicans vinum, leniens infundit oleum. Præcedenti enim capite, *collectis fratribus inobedientem Monachum de infidelitate ſuâ, & ſuperbiâ coram omnibus increpauit.* Hìc verò latiùs eundem *admonuit, vt fidem habere diſceret, & humilitatem.* Ibi, vt ipſemet in Regulâ docuit, *dirum Magiſtri, hìc pium Patris* videtur *exhibuiſſe affectum.* Ibi cæpit euellere, & deſtruere infidelitatem & ſuperbiam: hìc ædificare fidem, & plantare humilitatem. Congruè omninò. Nam cordis eius humo primæ increpationis ſarculo effoſsâ, & vtriuſque miraculi imbre cælitus irrigatâ, apta iam erat ad ſanctæ humilitatis & fiduciæ in Deum ſemen ſuſcipiendum. Nimirum, ſic & Saluator noſter Matth. 16. poſt multiplicatos nunc quinque, nunc ſeptem panes, reprehendit modicam diſcipulorum fidem. Idemque cum Ioan. 9. cœcum à natiuitate, ſtupendo miraculo illuminaſſet: eumdem docuit veram in filium Dei fidem, eaque mentem illius internis illuſtrauit.

S. Benedictus expertiſſimus animarum medicus.

Neque verò mirum cenſeri debet quod S. BENEDICTVS inobedientem Monachum de eâdem culpâ bis admoneat, priùs, ſcilicet publicè, ac deinde priuatim: ſtudebat enim non tantùm eum corripere, ſed & corrigere, non obducere vulnus,

Corripit, vt corrigat.

ſed

ſed ſanare. Nam vt rectè Auguſtinus lib. de moribus Eccleſiæ cap. 28. obſeruat: Quod corpori medicina, idipſum animo præſtat diſciplina, per quam ipſius ſanitas inſtauratur, *& quantum Scripturis ipſis diuinis colligi licet, in duo diſtribuitur, coercitionem & Inſtructionem. Coercitio timore, Inſtructio verò amore perficitur, eius dico cui per diſciplinam ſubuenitur, nam qui ſubuenit, nihil horum duorum habet, niſi amare.* Amans ſalutis ſubditi ſui vtramque hanc diſciplinæ partem ei S. Pater BENEDICTVS liberaliter impendit: Coërcitionem quidem, vt doleret de præterito: Inſtructionem vt caueret de futuro. Et hoc animo ſubditum vtramque admittere oportet; vt cum Pſalte Regio quaſi gratulabundus dicat: *Diſciplina tuâ correxit me in finem, & diſciplinâ tuâ ipſâ me docebit.* Pſal. 17.

Optima in hanc rem eſt magni Baſilij inſtructio. Ita enim ad interrogationem 52. in Regulis fuſioribus, ait: *Eorum quibus medicina fit, partes exiſtimari debent, Antiſtitis in ſe animaduerſiones, non ad odium accipere, neque impotentem dominationem exiſtimare, curationem eam, quam miſericordiâ quis adductus conſulendi cauſa animæ ipſorum ſaluti, ipſis adhibeat. Eſſet enim à decoro abhorrens, ſi, cùm qui aduerſâ corporis valetudine laborant, iis vſque adeò magnam medicis ſuis fidem habeant, vt etſi ipſos ſecent, etſo amariſſimis dandis medicamentis medeantur, nihilominus tamen inter benemeritos de ſe illos numerent: nos non itidem quoq; aduerſus animarum noſtrarum medicos, quandocumq; duriore imponenda nobis re aliquâ, ſalutem nobis efficiunt, fuerimus animati: Cum Apoſtolus dicat: 2. Cor. 2. Et quis eſt, qui me lætificat, niſi qui contriſtatur ex me? Et item: Ecce hoc ipſum quòd contriſtati eſtis, quàm magnam in vobis ſollicitudinem operatum eſt. Proinde rei ſpectari exitus debet, & is benè de nobis meritus iudicari, qui nobis contriſtationem illam afferat, quæ eſt ſecundum Deum.* Sic ille.

Subditis quid agendum in correptione.

CAPVT XXIX.

Quando autem Superiores redarguunt dumtaxat & puniunt, vt muneri ſuo quoquo modo feciſſe videantur ſatis, parum de vlteriori inſtructione ſolliciti, rarior tum exiſtit emendationis fructus. Subditus enim increpationi acquieſcens, non parum ſe præſtitiſſe exiſtimat, ſi patienter correptionem admiſerit: At verò, ſi priuata poſteà, ex magnâ charitate accedat Inſtructio, illique oſtendatur, & præuaricationis turpitudo, & quanti referat contrariam exercere virtutem, tum verò & ipſe illius odium, & huius non rarò concipit amorem: adeoque fælicius ſuccedit ſperata emendatio. Quod in noſtro exemplo eueniſſe Gregorius teſtatur.

Superiori obſeruanda in correptione.

C A P V T X X X.

DE MONACHO A DÆMONE LIBERATO.

QVADAM die dum ad [1] beati Ioannis oratorium, quod in ipsâ montis celſitudine ſitum eſt, pergeret, ei antiquus hoſtis in [2] mulo-medici ſpecie obuiam factus eſt, cornu & [3] tripedicam ferens, quem cùm requiſiſſet, dicens: Quò vadis? ille reſpondit: [4] Ecce ad fratres vado, potionem eis dare: Itaque perrexit venerabilis Pater BENEDICTVS ad orationem, quâ completâ concitus rediit. Malignus verò ſpiritus vnum ſeniorem Monachum inuenit aquam haurientem, in quem ſtatim ingreſſus eſt, eumque in terram proiecit, & vehementiſſimè vexauit. Quem cum vir Dei ab oratione rediens, tam crudeliter vexati conſpiceret, [5] ei ſolummodò alapam dedit, & malignum ab eo ſpiritum protinus excuſſit, ità vt ad eum redire vlteriùs non auderet.

CAPVT XXX.

Dæmon ſub medici ſpecie monaſterium petit.

Monachum inuadit.

à quo cum alapâ S. Benedictus expellit.

P E T R V S.

Velim nôſſe, ſi hæc tanta miracula, virtute ſemper orationis impetrabat, an aliquando etiam ſolo voluntatis exhibebat nutu.

G R E G O R I V S.

Qui deuotâ mente Deo adhærent, cùm rerum neceſſitas expoſcit, exhibere ſigna modo vtroque ſolent, vt mira quæque aliquando ex prece faciant, aliquando ex poteſtate. Cùm enim Ioannes dicat: *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri:* Qui filij Dei ex poteſtate ſunt, quid mirum ſi ſigna facere ex poteſtate valeant? Quia enim vtroque modo miracula exhibeant, teſtatur Petrus, qui Tabitham mortuam orando ſuſcitauit, Ananiam verò & Saphiram mentientes, morti increpando tradidit. Neque enim oraſſe in eorum extinctione legitur, ſed ſolummodò culpam, quam perpetrauerant, increpaſſe. Conſtat ergo, quòd aliquando hæc ex poteſtate, aliquando verò exhibentur ex poſtulatione, dum & iſtis vitam

Quod Sancti faciant miracula quandoq; precibus, quandoq; ſine illis.

Ioan. 1. 6.
Act. 9. f.
Act. 5. a.
2.1. q. 8.
Petrus qui.

CAPVT XXX.

increpando abſtulit, & illi reddidit orando. Nam duo quoque fidelis famuli Dei BENEDICTI facta nunc replico, in quibus apertè clareat, aliud hunc acceptâ diuinitùs ex poteſtate, aliud ex oratione potuiſſe.

COMMENTARIVS.

1. AD BEATI IOANNIS ORATORIVM QVOD IN IPSA MONTIS CELSITVDINE SITVM EST PERGERET.] Ex hoc loco cap. 8. oſtendimus Oratoria, quæ S. Pater extruxit, non fuiſſe Monachorum habitaculis contigua, ſed aliquantò interuallo ab iis ſeparata.

Mulo medicus,

2. IN MVLO-MEDICI SPECIE.] Plerique hæc ita interpretantur, & imaginibus exprimunt, quaſi mulo inſidens dæmon, Medicum ſe finxerit; atque ita accepit Ioannes Carpenteius, qui vitam S. BENEDICTI Tetraſtichis heroicis exprimens, nu. 40. ita cecinit:

O medicum inſignem! Strigosâ ſiccine mulâ
Vectus ades?

Sed vnâ voce legendum, *Mulo-medici ſpecie*, hoc enim nomine Firmicus Maternus interpretatur eum, qui Græco vocabulo κτηνιατρὸς dicitur: *Centauro oriente*, ait, *qui natus fuerit, aut auriga erit, aut equorum nutritor, aut* MVLO-MEDICVS, *aut Equitiarius.* Eſt porrò *Mulo-medicus* iumentorum & pecorum curator, ac medicus, quem *veterinarium* Columella lib. 6. cap. 8. appellat, quòd veterina ſcilicet animalia, id eſt vecturæ idonea, ſoleat curare; vulgus Germanicè *Mareſcalcum* vocat, Gallicè *Mareſchal*, & Italicè *Mareſcalco*. Marſchalck, ait Becanus, is dicitur, qui peritus eſt in equis curandis, & qui equeſtris rei cognitionem habet. Maer enim equus, ſchalck/ peritus, callidus, aſtutus in ſuâ arte appellatur. Hoc etiam nomine dicitur is, qui ferreos calceos adfigit, & iubas & caudam equorum comit. Zacharias hoc loco vertit, ἐν σχήματι ἱππιατροῦ, id eſt, in ſpecie *Equary Medici*, vt Valerius Maximus loquitur.

Eſt curator iumentorum, & pecorum.

Tripedica quid.

3. TRIPEDICAM FERENS.] Varia hic lectio, in ignoto, atque vt opinor barbaro vocabulo. Alij enim legunt *Trepedicam*, nonnulli *Terpedicam*, quidam *Tripetiam*, atque hæc vltima vox occurrit apud Sulpitium Seuerum Dialog. 2. cap. 1. *Sedebat*, inquit, *Martinus in cellulâ ruſticanâ, vt eſt in vſibus ſeruulorum, quas nos ruſtici Galli* Tripetias, *vos Scholaſtici, aut certè tu, qui de Græciâ venis, Tripodas nuncupatis.* Idem ſedile ligneum interpretatur, Dialog. 3. c. 20. Iſidorus in Gloſſis M.S. *Tripoda, Tripedia*, id eſt ſcabellum habens tres pedes, &c. Zacharias Papa ſine interpretatione poſuit τριπέδικλον. Idipſum in Gloſſario ſuo Græco-barbaro citans Meurſius, vt ignotum abſque vllâ interpretatione reliquit. Ludouicus de la Cerda Aduerſariorum Sacrorum cap. 116. num. 9. *Trepedicam* legit, additque, *quid ſit ambigo, exiſtimo eſſe potionis genus & medicamenti, dicerem potius vaſculi, quo medicamentum continebatur.* Verùm ſi diuinare fas ſit, legendum putem *Tripedicam*, quaſi triplex pedica, aut trium pedum pedica: id eſt, laqueus, quo tres pedes impediuntur & illigantur. Nam & Græca Zachariæ vox τριπέδικλον huic interpretationi fauet. Meurſius enim, & de la Cerda in eiſdem Aduerſariis cap. 120. ſimplex Πέδικλον, Pediculam & Pedicam interpretantur. Hinc πεδικλοῦν, impedire, pedicas immittere. Solent enim Veterinarij equorum & mulorum pedes impedire, vt commodiùs eos tractare & curare poſſint. Nec malè hæc cacodæmoni conueniunt; vt Cornu quidem deſignet, quo aſtu diabolicas ſuggeſtiones hominum mentibus inſtillet: Pedica verò, quemadmodum vbique laqueos ſpargat ad irretiendas animas, iuxtà illud Iob 18. 10. *Abſcondita eſt in terrâ pedicâ eius, & decipulâ illius ſuper ſemitam*; dæmon enim velut robuſtus venator, vbique laqueos tendit & pedicas:

Coniectura noſtra de Tripedicâ.

Vt rete fraudulentiæ
Incauta nectat pectora.

Hæc noſtra de hac voce coniectura. Gallica verſio habet *Trepan*, quod Chirurgorum eſt τρύπανον, terebra ſiue modiolus, quo cranium pertunditur.

4. ECCE AD FRATRES VADO POTIONEM EIS DARE.] Simile prorſus legitur de S. Macario, apud Ruffinum in Vitis Patrum lib. 3. num. 61. *cui apparuit dæmon veſtitus tunicâ lineâ perforatâ, & per ſingula foramina vaſcula parua dependebant, & dixit ſenex. Quo vadis maligne? & reſpondit ei: vado commonere fratres hos, qui ſunt inferiùs. Cui ſenex dixit, & propter quid tot vaſcula fers tecum? at ille dixit. Guſtum fero fratribus, & ideo tanta fero, vt ſi vnum diſplicuerit, oſtendam aliud, & ſi illud non placet, porrigam aliud, & fieri non poteſt, niſi vnum ex ipſis aliquod placeat eis: & hæc dicens diſceſſit.*

Aliud diabolicæ apparentiæ exemplum.

5. EI SOLVMMODO ALAPAM DEDIT.] Agnoſce meritum & ſanctitatem B. P. BENEDICTI, cuius ſacris manibus ea vis diuinitus indita, ſolo vt attactu dæmonem pellant. Communicata & aliis Sanctis hæc gratia fuit. Sanctus enim Hubertus, vt habet Ionas Epiſcopus Aurelianenſis in vitâ eius cap. 7. ab obſeſſâ muliere crucis ſigno atque alapa impactâ dæmonem fugauit. Quibus addendus Monachus, qui ob inobedientiam à dæmone fuit occupatus, & per fratrum preces adiutus; poſtquam eidem ſuus Abbas Poppo *alapam* inflixit. Hiſtoriam recenſet Euerhelmus Abbas Altimontenſis cap. 18. vitæ Popponis, apud Surium tom. 1. Et ille quoque, quem ob ſtupri conſuetudinem dæmon ingreſſus eſt; cuius in vitâ Simeonis Abbatis mentionem facit Leontius Neapoleos Cypri Epiſcopus, quem Abbas inflictâ *alapâ* expulit dicens: *Noli amplius mœchari, & dæmon ad te minimè accedet.* De alio quodam vide Krantzium lib. 5. hiſtoriæ Wandalicæ cap. vltimo. S. Philippum Nerium refert Ant. Gallonius in eius vitâ, multis ſe viſentibus *alapas* impegiſſe, iiſque dixiſſe: *Non vos percutio, ſed diabolum.* Cauſa verò cur Sancti hoc vtantur modo, ea à Petro Thyræo libro ſingulari de Dæmoniacis cap. 46. traditur, quòd dæmones hâc contumeliâ egregiè confundantur, dum hæc tamquam contemptus ſui argumenta aſſumi intelligunt. Affine porrò his eſt, quod Climacus narrat gradu 4. quemdam grauiſſimâ tentatione perculſum Superiori illam aperuiſſe, qui ſerenâ facie ſubridens, leuiterque maxillam illius feriens, abi, inquit, fili, miniſteriumque tuum, vt priùs, exequere,

S. Benedicti manibus dæmonem abigentis ſanctitas: Aliorum Sanctorum manibus idem factum.

Digitized by Google

exequere, nil penitus metuas. Quo remedio ille curatus eſt.

6. VT MIRA QVÆQVE ALIQVANDO EX PRECE FACIANT, ALIQVANDO EX POTESTATE.] Similiter S. Pontifex loquitur homil. 34. in Euangelia: *Sunt nonnulli qui etiam de obſeſſis corporibus malignos ſpiritus fugant, eoſq́; virtute orationis, & vi acceptæ poteſtatis eiciunt.* Non ſemel his S. Gregorij verbis, & allatis ab eo exemplis vtitur Angelicus Doctor, eademque nonnihil explicat: nam quod Gregorius dicit, *ex poteſtate*, 1. parte q. 117. a. 3. ad 1. ait: *Sancti dicuntur miracula facere ex poteſtate gratiæ, non naturæ, vnde ſequitur non poſſe hominem virtute ſua animæ materiam corporalem immutare.* 2. verò 2. quæſt. 178, art. 1. ad 4. cùm ex Gregorio iterum dixiſſet, Sanctos aliquando ex poteſtate miracula exhibere, aliquando ex poſtulatione, ſubiungit: *Vtrolibet tamen modo Deus principaliter operatur, qui vtitur inſtrumentaliter, vel interiori motu hominis, vel eius locutione, vel etiam aliquo exteriori actu, ſeu etiam aliquo contactu corporali corporis etiam mortui. Vnde Ioſue 10. cùm Ioſue dixiſſet quaſi ex poteſtate, Sol contra Gabaon ne movearis, ſubditur poſteà, non fuit anteà & poſteà tam longa dies, obediente Domino voci hominis.* Vide eumdem lib. 3. contrà gentes cap. 103. & in quæſtionibus diſputatis de potentiâ Dei quæſt. 6. art. 4. in corpore.

Quâ poteſtate ſancti faciant miracula.

Quod & longè ante eum docuit Arnobius lib. 1. aduerſus Gentes, qui cùm dixiſſet: *Chriſtum ſine vllis adminiculis rerum, ſine vllius ritus obſeruatione, vel lege, omnia illa quæ fecit nominis* (Fuluius Vrſinus & Godeſcalcus Stewechius legunt *numinis*) *ſui poſſibilitate feciſſe.* poſteà ait: *iſtas virtutes non tantum ipſe perfecit vi ſuâ, verùm (quod erat ſublimius) multos alios experiri, & facere ſui nominis cum affectione permiſit.* Deinceps verò probat, Apoſtolos *verbo, imperio iuſſionibus nudis*, non ſecus ac Chriſtum, miracula feciſſe. *Neque quidquam eſt ab illo geſtum per admirationem ſtupentibus cunctis, quod non omne donauerit faciendum paruulis illis, & eorum ſubiecerit poteſtati.* Subſannat deinde Gentiles, quòd *nulli mortalium Iupiter ille Capitolinus huiuſmodi poteſtatem dederit, quod nec Curionem nec Pontificem Maximum, nec Dialem eius flaminem iſto iure donauerit, vt vel puſtulam, reduuiam, papulam aut vocis imperio, aut manus contrectatione compimeret.* Agnoſcit ergò Arnobius Sanctos ex poteſtate miracula facere, ſed, vt dixit, cum affectione nominis Chriſti.

CAPVT XXX.

His porrò aduerſari videtur Athanaſius, qui ait: *Numquid ſuæ virtutis imperio curabat Antonius? numquid ſuæ poſſibilitatis arbitrabatur eſſe, quod fecerat? Orationibus, non præceptis dæmones, morbiq́; ceſſerunt.* Sed plana eſt reſponſio; excludere Athanaſium præcepta quæ proprio fiunt nomine, non autem quæ fiunt in nomine Chriſti, vnde ſubdit: *Ad Chriſti Dei noſtri nominationem ſemper vniuerſa perfecta ſunt. Nemo ſapientium, ſanitatū admirationem adſcribat Antonio, ſed Domino Ieſu.* Nimirum Deus Opt. Max. eſt, qui facit mirabilia magna ſolus.

CAPVT XXXI.

DE LIGATO RVSTICO SOLO ASPECTV VIRI DEI SOLVTO.

1. GOTHORVM quidam [2] Galla nomine perfidiæ fuit Arianæ, qui Totilæ Regis eorum temporibus, contra Catholicæ Eccleſiæ religioſos viros ardore immaniſſimæ crudelitatis exarſit, ità vt quiſquis ei Clericus, Monachuſque ante faciem veniſſet, ab eius manibus viuus nullo modo exiret. Quâdam verò die auaritiæ ſuæ æſtu ſuccenſus, in rapinam rerum inhians, dùm quemdam ruſticum tormentis crudelibus affligeret, eumque per ſupplicia diuerſa laniaret, victus pœnis ruſticus, ſeſe, res ſuas BENEDICTO Dei famulo commendaſſe profeſſus eſt, vt dum hoc à torquente creditur, ſuſpensâ interim crudelitate, ad vitam hora repararetur. Tunc idem Galla ceſſauit ruſticum tormentis affligere, ſed eius brachia loris fortibus aſtringens; ante equum ſuum cœpit impellere, vt quis eſſet BENEDICTVS, qui eius res ſuſceperat, demonſtraret. Quem ligatis brachiis ruſticus antecedens, duxit ad Sancti viri Monaſterium, cumque ante ingreſſum cellæ ſolum ſedentem reperit & legentem. Eidem autem ſubſequenti, & ſæuienti Gallæ ruſticus dixit? Ecce iſte eſt, de quo dixeram tibi, BENEDICTVS Pater. Quem dum feruido ſpiritu, cum peruerſæ mentis inſaniâ fuiſſet intuitus, eo terrore quo conſueuerat, acturum ſe exiſtimans, magnis cœpit vocibus clamare, dicens: Surge, ſurge, & res iſtius ruſtici redde, quas accepiſti. Ad cuius vocem vir Dei protinus oculos leuauit à lectione, cumque intuitus mox etiam ruſticum, qui ligatus tenebatur, attendit. Ad cuius brachia dum oculos deflexiſſet, miro modo tanta ſe celeritate cœperunt illigata brachiis lora deuoluere, vt diſſolui tam concitè

CAPVT XXXI.

Ariani Clericos Monachoſq́; perſequuntur.

Ligatum ſolo intuitu ſoluit.

CAPVT XXXI. conſcitè nullâ hominum feſtinatione potuiſſent. Cumque is, qui ligatus venerat, cœpiſſet ſubitò aſtare ſolutus, ad tantæ poteſtatis vim tremefactus Galla, ad terram corruit, & ceruicem crudelitatis rigidæ ad eius veſtigia inclinans, ſe orationibus illius commendauit. Vir autem ſanctus à lectione minimè ſurrexit: ſed vocatis fratribus, eum introrſus tolli, * vt benedictionem acciperet, præcepit. Quem ad ſe reductum, vt à tantæ crudelitatis inſaniâ quieſcere deberet, admonuit. Qui fractus, recedens, nil vlteriùs petere à ruſtico præſumpſit, quem vir Domini non tangendo, ſed reſpiciendo ſoluerat. Ecce eſt, Petre, quod dixi: quia hi qui omnipotenti Deo familiariùs ſeruiunt, aliquando mira facere etiam ex poteſtate poſſunt. Qui enim ferocitatem Gothi terribilis ſedens repreſſit, lora verò nodoſque ligaturæ quæ innocentis brachia aſtrinxerant, oculis diſſoluit, ipsâ miraculi celeritate indicat, quia ex poteſtate acceperat habere quod fecit. Rurſum quoque quale quantumque miraculum orando voluit obtinere, ſubiungam.

COMMENTARIVS.

1. GOTHORVM QVIDAM] Quæ hoc capite narrantur, acciderunt ex Millетij calculo anno 543. cùm Totilâ ex Æmiliæ prouinciâ in Campaniam, Apuliam, & Calabriam tranſiret.

Galla, an Zalla, 2. GALLA NOMINE.] Sic nonnulli codices cum Baronio. Alij, & fortè meliùs, habent ZALLA NOMINE: atque ita eſt in tranſlatione Græca Zachariæ. An inde forſan litteræ tranſmutatio, quod, vt Scaliger Animaduerſionibus in Euſebium ait: *Antiquitus Latini antequam Z. admitterent G. pro eo vſurpabant. Martianus Capella: Z, à Græcis venit, licet etiam ipſi primo G. Græca vtebantur. Nam Getum quem nunc Zetum dicebant.* Sed vult Hugo Grotius non G. ſed Sigma hoc modo formatum C. ibi legendum. Notum ſanè Italos C. plerumque vt Z. exprimere, & Gothorum plurima nomina ſcribi per Z. videre eſt apud Procopium. Porrò *Quis fuerit.* ZALLAM hunc, ait Baronius fuiſſe vnum ex Totilæ Ducibus, & in indice vocat, Ducem Exercitus Gothorum: qualis & à Gregorio lib. 1. Dialog. cap. 2. fuiſſe ſcribitur Darida, qui S. Libertinum malè tractauerat.

3. CÆPERVNT ILLIGATA BRACHIIS LORA DISSOLVERE.] Aimoinus lib. 2. de geſtis Francorum cap. 22. primo loco ſtatuit hoc miraculum ex tribus admirandis, nec ſæculo anteà cognitis, quibus S. BENEDICTVS reſplenduit, illique neminem putat conferendum Sanctorum. Non legerat, credo, Simeonem Stylitam ſolo aſpectu lignum ex Draconis oculis eieciſſe, vt refert Antonius eius diſcipulus in vitâ cap. 10. Illud enim huic non diſſimile. In Gallicâ S. Coletæ vitâ lib. 2. cap. vlt. ſcribitur monialis in ignem collapſa, manum pedemque vſtulatum retuliſſe: ſed dum S. Coletæ hæc ambuſta exhibet membra, ſolo eius aſpectu, priſtina redit ſanitas.

4. VT BENEDICTIONEM ACCIPERET] Caue intelligas nudam aliquam imprecationem, aut productionem ſigni crucis. *Benedictio* enim hic accipitur, prout aliàs, pro Eulogia, ſiue cibo benedicto; & quia Chriſtiani moris eſt, abſque præuiâ benedictione cibum non ſumere, hinc ipſa refectio benedictionis nomine appellatur. *Benedictio idem quod Eulogia.* Ludouicus de la Cerda in Aduerſariis Sacris cap. 24. num. 7. hunc locum citans, BENEDICTIONEM accipit pro Eleemoſynâ, & cap. 66. num. 10. citat Sulpitium Dialog. de B. Martino: *Nihil verò ex his, quæ virgo venerabilis miſerat, refutauit dicens,* BENEDICTIONEM *illius à Sacerdote minimè reſpuendam, quæ eſſet multis Sacerdotibus præferenda.* Innominatus Auctor inter opera S. Baſilij: *Si quis mittit alieni* BENEDICTIONEM, *aut accipit aliunde, excepto Archimandritâ, careat* BENEDICTIONE: id eſt, non detur illi, in pœnam acceptæ eleemoſynæ; quod noſtræ interpretationi mirè conſonat. Cibus enim Dei amore, & hoſpitalitatis titulo exhibitus vera eſt eleemoſyna. Confirmantur hæc à Zachariâ, qui vertit: *ὅπως μεταλάβῃ τροφῆς, vt alimentum acciperet.* Atque hoc ſenſu exponunt quidam, quod crebrò occurrit in pœnis incerti Auctoris inter opera S. Baſilij: *careat benedictione,* id eſt cibo, niſi fortè pœna hæc intelligenda ſit eo modo, quo explicat S. BENEDICTVS cap. 25. Regulæ, nimirum, *Vt cibi refectionem ſolus percipiat menſurâ, vel horâ quâ præuiderit Abbas ei competere; nec à quoquam benedicatur tranſeunte, nec cibus qui ei datur.*

CA-

CAPVT XXXII.

DE MORTVO SVSCITATO.

QVODAM die [1] cum fratribus ad agri opera fuerat egreſſus: quidam verò ruſticus defuncti filij corpus in vlnis ferens, orbitatis luctu æſtuans, ad monaſterium venit, BENEDICTVM Patrem quæſiuit. Cui cùm dictum eſſet, quia idem Pater cum fratribus in agro moraretur, protinus ante Monaſterij ianuam corpus extincti filij proiecit, & dolore turbatus, ad inueniendum venerabilem Patrem, ſeſe in curſum concitus dedit. Eâdem verò horâ vir Dei ab agri opere iam cum fratribus reuertebatur. Quem mox vt orbatus ruſticus aſpexit, clamare cœpit: Redde filium meum, redde filium meum. Vir autem Dei in hac voce ſubſtitit, dicens. Numquid ego filium tuum tibi abſtuli? Cui ille reſpondit: Mortuus eſt, veni, reſuſcita eum. Quod vt mox Dei famulus audiuit, valdè contriſtatus eſt, dicens: Recedite, fratres, recedite: hæc noſtra non ſunt, ſed Sanctorum Apoſtolorum, Quid nobis onera vultis imponere, quæ non poſſumus portare? At ille, quem nimius cogebat dolor, in ſuâ petitione perſtitit, iurans, quòd non recederet, niſi eius filium reſuſcitaret. Quem mox Dei famulus inquiſiuit, dicens: vbi eſt? Cui ille reſpondit: Ecce corpus eius ad ianuam Monaſterij iacet; vbi cùm vir Dei cum fratribus perueniſſet, flexit genu, & [2] ſuper corpuſculum infantis incubuit, ſeſeque erigens ad cælum palmas tetendit dicens: [3] Domine, non aſpicias peccata mea, ſed fidem huius hominis, qui reſuſcitari filium ſuum rogat, & redde in hoc corpuſculum animam, quam abſtuliſti. Vix in oratione verba compleuerat, & regrediente animâ, ità corpuſculum pueri omne contremuit, vt ſub oculis omnium, qui aderant, appareret concuſſione mirificâ tremendo palpitâſſe. Cuius mox manum tenuit, & eum Patri viuentem atque incolumem dedit. Liquet, Petre, quia hoc miraculum in poteſtate non habuit, quod proſtratus petiit, vt exhibere potuiſſet.

S. Benedictus infantem mortuum reſuſcitat.

PETRVS.

Sic cuncta eſſe vt aſſeris, conſtat patenter: quia verba quæ propoſueras rebus probas. Sed quæſo te, vt indices, ſi Sancti viri omnia quæ volunt, poſſunt: & cuncta impetrant, quæ deſiderant obtinere.

COMMENTARIVS.

Cum fratribus operi manuum inſiſtit.

1. CVM FRATRIBVS AD AGRI OPERA FVERAT EGRESSVS.] Conſidera hîc S. BENEDICTVM formam gregis, fratrum ſuorum interfuiſſe labori, nec ſpectatorem tantùm, ſed & cooperatorem fuiſſe, facilè ſibi perſuaſerit, qui Chriſtum S. Birgittæ dicentem legerit lib. 4. cap. 127. BENEDICTVS *famulus meus quintuplicem habuit veſtem, prima tunica aſpera ſiue cilicium. Secunda Cuculla ſimplex, non accurata, nec rugoſa. Tertia, ſcapulare quoad laborem manuum promptior & expeditior inueniretur. Quarta munimentum pedum, vt eſſet agilior. Quinta cingulum humilitatis, quo præcinctus reſtringeret ſuperflua, & expeditus laboraret conſuetum & iniunctum laborem.*

2. SVPER CORPVSCVLVM INFANTIS INCVBVIT.] Vide vt hîc Eliſæum B. Pater exprimat; nam & ille iiſdem ritibus paruulum reſuſcitauit. Ad portam autem Monaſterij, vbi puer hic reſuſcitatus fuit, etiamnum apparent ſigna cubitorum S. BENEDICTI ſaxis impreſſa, & genuum patris pro defuncto filio ſupplicantis, vt refert hîc Simon Milletius. Cui fidem non denegabit, qui aliàs id pluribus conceſſum ſanctis meminerit. De ſanctâ Iuſtinâ Patauinâ, ita Breuiarium noſtrũ Monaſticum: *Venetiis in Eccleſiâ Iuſtinæ ſacrâ in hodiernũ vſq; diem petra viſitur foſſulis impreſſa, quas ipſius genuum ſigna eſſe tradunt. Cùm milites Præſidis fugiens, atque è carpento deſiliens in ſilices prouoluta, caſtitatem ſuam Deo commendaret.* Anaſtaſius Bibliothecarius ſcribit, Paulum I. Pontificem Romanum Eccleſiam

Cubitorum genuumq; ſigna ſolo impreſſa.

Alia huiuſcemodi exempla.

exſtru-

CAPVT XXXII. exſtruxiſſe SS. Apoſtolis Petro & Paulo eo loci, quo martyrio coronandi, dum preces funderent, genua flectere viſi ſunt. *In quo loco vſq; hactenus eorum genua pro teſtimonio omnis in poſterum venturæ generationis in quodam fortiſſimo ſilice noſcuntur deſignata.*

Chriſti veſtigia ſaxis impreſſa. Sed & pedum Chriſti Domini veſtigia ſaxis impreſſa, pluribus oſtendi locis, auctor eſt Daniel Mallonius in explicatione ſacræ Sindonis cap. 19. *In monte*, inquit, *Oliueti, vbi Chriſtus orauit vt transferretur ab eo calix, adhuc cernuntur lapidi impreſſa manuum, genuum, & pedum Chriſti nuda veſtigia, adeò vt etiam digitorum Chriſti pedum excauata veſtigia conſpiciantur; ita Borcardus in deſcriptione terræ ſanctæ prima part. cap. 7. §. 46. Proximus eidem loco alius oſtenditur lapis, in quo extremi digiti manuum ac pedum Chriſti, genua quoque marmore inſculpta cernuntur, quo in loco Chriſtum à militibus tradunt captum, & in terram proſtratum.* Subdit ibidem Mallonius, in vrbe Tyri, & in littore maris Galileæ videri veſtigia pedum Chriſti. Celebrius eſt, pluribuſque Auctoribus annotatum, quòd Chriſtus ad ſui ſuæque Aſcenſionis monumentum, monti Oliueti petroſo inſtar ceræ impreſſit, & impreſſa reliquit ſacrorum pedum veſtigia, quæ tot iam ſæculis nullâ ratione deleri potuerunt, vt referunt Paulinus epiſt. 11. Hieronymus de locis Hebraicis, Seuerus Sulpitius ſacræ hiſtor. lib. 2. Beda de locis ſanctis cap. 7. Chriſtianus Adrichomius in deſcript. Hieroſolymit. num. 192.

3. DOMINE NON ASPICIAS PECCATA MEA, SED FIDEM HVIVS HOMINIS.] Simili orandi formâ vtitur Eccleſia in oratione ante Communionem, quæ S. Gregorio à quibuſdam adſcribitur, quam ille fortè ab hac S. BENEOTCTI didicerit.

Notandum hic, duos, quos à mortuis excitauit S. BENEDICTVS pueros fuiſſe, quos ille Chriſti exemplo peculiari ſemper proſecutus eſt amore. Hinc Antonius de Yepez primo Tomo Chronici Benedictini, alios duos pueros in Hiſpaniâ eiuſdem Sancti meritis vitæ reſtitutos narrat. Priorem in Galleciâ; alterum iuxta Burgenſem ciuitatem. *Pueros S. BENEDICTVS amauit.*

CAPVT XXXIII.

DE MIRACVLO SCHOLASTICÆ SORORIS EIVS.

GREGORIVS.

CAPVT XXXIII. QVISNAM erit, Petre, in hac vitâ Paulo ſublimior, qui de carnis uæ ſtimulo ter Dominum rogauit, & tamen quod voluit, obtinere non valuit? Ex quâ re neceſſe eſt, vt tibi de venerabili Patre BENEDICTO narrem: quia fuit quiddam quod voluit, ſed non valuit implere. [1] Sorot namque eius [2] Scholaſtica nomine, Omnipotenti [3] Domino ab ipſo infantiæ tempore dedicata, [4] ad eum ſemel per annum venire conſueuerat. Ad quam vir Dei, non longè extrà [5] ianuam, in poſſeſſione Monaſterij deſcendebat. Quadam verò die venit ex more, atque [6] ad eam cum diſcipulis venerabilis eius deſcendit frater: qui totum diem in Dei laudibus ſacriſque colloquiis ducentes, incumbentibus iam noctis tenebris ſimul acceperunt cibos. Cumque adhuc ad menſam ſederent, & inter ſacra colloquia tardior ſe hora prottaheret, eadem Sanctimonialis femina ſoror eius eum rogauit, dicens: Quæſo te, vt iſtâ nocte me non deſeras, & vſque mane [7] de cæleſtis vitæ gaudiis loquamur. Cui ille reſpondit: Quid eſt, quod loqueris Soror? manere extra cellam nullatenus poſſum. *Scholaſtica Soror S. BENEDICTI, ſanctimonialis,*

Tanta verò erat cœli ſerenitas, vt nulla in aëre nubes appareret. Sanctimonialis autem femina, cùm verba fratris negantis audiſſet, inſertas digitis manus ſuper menſam poſuit, & caput in manibas Omnipotentem Dominum rogatura, declinauit. Cumque de menſa leuaret caput, tantâ coruſcationis & tonitrui virtus, tantaque inundatio pluuiæ erupit, vt neque venerabilis BENEDICTVS, neque fratres, qui cum eo aderant, extra loci limen, quo conſederant, pedem mouere potuiſſent. Sanctimonialis quippe femina caput in manibus declinans, lacrymarum fluuium in menſam fuderat, per quas [8] ſerenitatem aëris ad pluuiam traxit. Nec paulò tardiùs poſt orationem inundatio illa ſecuta eſt: ſed tanta fuit conuenientia orationis & inundationis, vt de menſâ caput iam cum tonitruo leuaret: quatenus vnum idemque eſſet momentum, & leuare caput, & pluuiam deponere. *Precibus ipſius maxima tempeſtas excitata.*

Tunc vir Dei inter coruſcos & tonitruos, atque ingentis pluuiæ inundationem,

videns

Digitized by Google

videns ſe ad Monaſterium non poſſe remeare, cœpit conqueri contriſtatus dicens. Parcat tibi omnipotens Deus, Soror, quid eſt, quod feciſti? Cui illa reſpondit: Ecce te rogaui, & audire me noluiſti: rogaui Dominum meum, & audiuit me. Modò ergò, ſi potes, egredere, & me dimiſsâ ad monaſterium recede. Ipſe autem exire extrà tectum non valens, quia remanere ſponte noluit, in loco manſit inuitus. Sicq́; factum eſt, vt totam noctem peruigilem ducerent, atque per ſacra ſpiritalis vitæ colloquia ſeſe vicariâ relatione ſatiarent. Quâ de re dixi, eum voluiſſe aliquid, ſed minimè potuiſſe: quia ſi venerabilis viri mentem adſpicimus, dubium non eſt, quin eandem ſerenitatem voluerit, in quâ deſcenderat, permanere: ſed contrà hoc, quod voluit, in virtute omnipotentis Dei ex feminæ pectore, miraculum inuênit. Nec mirum, quod plus illo femina, quæ diu fratrem videre cupiebat, in eodem tempore valuit. Quia enim iuxtà Ioannis vocem, Deus charitas eſt, iuſto valde iudicio illa plus potuit, quæ ampliùs amauit. Ioan. 1. c.

P E T R V S.

Fateor, multum placet, quod dicis.

C O M M E N T A R I V S.

S. Scholaſtica.

1. SOROR] fuit S. SCHOLASTICA beatiſſimi Patris noſtri BENEDICTI ſoror germana & vterina; vno enim partu Abundantia Mater, geminos hos edidit Eccleſiæ flores, & puerperij ſuperatis moleſtiis ex hâc vitâ migrauit.

Plerique Sanctorum Patrum habuere ſorores ſibi ſimiles.

Notandum verò hîc, pleroſque SS. Patrum (vt Miræus etiã annotauit in Chronico Ciſtercienſi, tractatu de origine Beginarum) ſorores habuiſſe pietate illuſtres, adeoq́; ſacras, ac velatas virgines. Fuit in his Macrina DD. Baſilij & Nyſſeni Gregorij ſoror, cuius & vitam frater Epiſcopus poſteritati tranſmiſit. Fuit & Gorgonia Gregor. Nazian. ſoror ſancta, ſed coniugata, quam idem funebri laudatione prædicauit. Marcellina item ſoror Ambroſij, ad quam varias epiſtolas exarauit. Magnus quoque Antonius, Athanaſio in vitâ, cap. 27. teſte, ſororem vetulam virginẽ habuit, aliarum puellarũ magiſtram, quam etiam inuiſit. Pachomio, vt in vitâ c. 28. ſoror Monacha fuit, & Monacharum præfecta, quibus ille Monaſteriũ Regulamq́; cõdidit. Meminit Auguſt. epiſt. 109. ſororis ſuæ præpoſitæ, ſub quâ aliæ virgines fuerint eruditæ, velatæ & multiplicatæ. SS. Leander, Fulgentius, Iſidorus Hiſpalẽſis fratres, ſororẽ habuêre Florẽtinam à primis annis in Cœnobio degentem. Quinquaginta Cœnobiis, in quibus mille virgines numerarentur, præfuiſſe ſcribit Prudentius Sandovallius. Sorori verò ſuæ S. Leander Regulam, ſiue librum de Inſtitutione Virginum conſcripſit. Sic & Gregorius Magnus, Bernardus, Thomas Cantuarienſis, & Thomas alter Aquinas vnam pluresq́ue ſorores virgines Deo dicatas nacti ſunt, eaſdemq́ue piis adhortationibus informarunt.

Scholaſtica nomen: Scholaſticus, titulus honoris.

2. SCHOLASTICA NOMINE.] Cur hoc ei Parẽtes indiderint nomẽ, non admodum difficile fuerit indagare. Honorificũ enim SCHOLASTICI fuit nomẽ, & à litterarũ ſcientiâ pluribus tributũ. Hieronym. Catalogo Scriptor. Eccleſiaſt. c. 99. *Serapion ob elegantiã ingenij, cognomen* SCHOLASTICI *meruit*. Palladius li. 8. c. 26. *Eulogius fuit diſciplinarũ liberalium* SCHOLASTICVS. Walafridus Strabo de rebus Eccleſ. c. 25. *Prudẽtius* SCHOLASTICVS *Hiſpaniarum*. Poſteriori autẽ ſæculo SCHOLASTICVS eſt Aduocatus, vnde in Actis Dorotheæ virginis, Theophilus, nunc *Scholaſticus*, nunc Aduocatus dicitur. Vitâ S. Sebaſtiani lib. 2. *Dum à beata Tiburtio viro* Scholaſticiſſimo, *& nobili & ſancto*, qui ante *Aduocatus* dicitur. Plura vide in Onomaſtico Heriberti Roſweydi. Sed & feminis hic titulus tributus. De Iulianâ Origenis hoſpitâ, Paradiſus Heraclidis cap. 52. *Quedã virgo nomine Iuliana in Caſarienſi Cappadociæ Ciuitate* ſcholaſticiſſima *ac fideliſſima dicebatur*. Pro *Scholaſticiſſima*, Palladij interpres habet doctiſſima. Ipſo ergò nomine cæleſtẽ, quã deinceps imbuenda erat, doctrinã expreſſit, quod ab aliis quoque obſeruatũ. Nam (vt Venerabilis ait Beda ſerm. 2. inter varios, qui eſt de hac ſanctâ: Scholaſtica *a* ſchola *deriuatur, quæ eſt ſapientiæ nutrix: ab ipſâ autem omnis doctrina ſapiẽtiæ ſurgit, ab ipſâ virtutũ omnium forma concreſcit. Iſta non Philoſophorum* ſchola Scholaſtica *facta, ſed Chriſti, mundi ludibria, ab infantiâ fugiens, cæleſtem ſibi ſponſum aptauit. Fœlix Mater, quæ tali germine ſoboles mundo dedit, id eſt, benedictionis & ſapientiæ*. Ita Beda.

S. Scholaſtica nomen cur hoc ſortita.

Sanctus Bertharius in Sermone ab Antonio de Yepez ad annũ Domini 480. citato, ait, hoc nomẽ ſanctã hanc virginẽ habuiſſe, quod *ſcholas* aperire deberet, in quibus infinita multitudo animarũ ad Dei ſeruitium inſtrueretur, & quia futurũ erat, vt multæ ſanctæ & doctæ virgines quæ in Ordine S. BENEDICTI fuerũt, doctrinam cæleſtem & diuinam religioſæ vitæ, quam hæc Sancta doceret, addiſcerent. Citatus porrò Yepez annũ Domini 532. agens de Plumbariolâ S. *Scholaſticæ* monaſterio, ita ſcribit: Sicut S. BENEDICTVS proprio nomini inſcriptam gerebat *benedictionem* cæleſtẽ, quâ plenus erat; ita & ſoror eius re & nomine erat *Schola* virtutum. Hæc *S. Scholaſtica*, non erat edocta in ſcholis philoſophicis, & ſcientiis humanis, quas etiam frater eius deſeruerat, à Ciuitate Romana profugiens ſed ab infantiâ ſtuduit in *Scholâ* Ieſu Chriſti, quem elegit non ſolùm in Magiſtrum, ſed etiam in ſponſum: vnde ſe illi conſecrauit, promittens virginitatem & perpetuam religionem.] Ita ille.

In monialium monaſterio oblata & conſecrata.

3. DOMINO AB IPSO INFANTIÆ TEMPORE DEDICATA.] Inſinuat S. Gregorius ſanctã hanc *Scholaſticam* adhuc infantẽ, more & ritu in Eccleſiâ tunc vſitato, omnipotenti Deo in aliquo monialium monaſterio fuiſſe oblatã & conſecratã. Quæ puerorũ oblatio, cùm ex SS. Mauri & Placidi ad Ordinẽ admiſſione, tum etiã ex Regulæ cap. 59. euidẽter colligitur, æuo iſto viguiſſe: de quâ & nos pluribus egimus in *Diſquiſitionibus Monaſticis*. De Sanctâ verò *Scholaſticâ* ſcribit R. D. Henricus vanden Zype Abbas Monaſterij S. Andreæ iuxtà Brugas, facilè colligi oblationẽ eius factam, non ab ipſâmet, quia erat infans, ſed à Patre, mater enim iam defuncta erat. Cuius obitus meritò exiſtimari

CAPVT XXXIII.

poteſt patri cauſā dediſſe, infantē vt hanc materna cuſtodiā deſtitutā, in Eccleſiā alicuius Monaſterij, corā teſtibus Deo cēſuerit offerendam.] Sic ille. Sed quid vetat dicere, etiam propriā volūtate dedicatam Deo, cùm etiā S. Euphraxia ſeptennis puella Chriſto ſe ſuâ ſponte deuouerit? Et Cæſarius Arelatenſis in Regulâ Monialium num. 5. præſcripſerit, *paruulam infantulā in Monaſterio non ſuſcipiendā, niſi ab annis ſex aut ſeptem, quæ iam & litteras diſcere, & obedientiæ poſſit obtēperare.*

Vitæ Patrum lib. 2. in vitâ S. Euphraxiæ.

Ad religionē ergò, nō ad ſcholam ſeptēnes hæ puellę ſuſcipiebātur: quod alio fine vetat fieri: vnde ſubdit: *Nobilium filiæ ſiue ignobilium ad nutriendū, aut docendum penitus non accipiantur.*] Fuerit igitur ſeptennis, aut octennis beata hæc virgo, cùm Domino dedicata fuit, à quo nō multùm diſſentire videtur Antonius de Yepez, qui in Chronico ad annum 532. ait, eam in paternâ domo per id tempus fuiſſe cōmoratam, quo S. BENEDICTVS ſtudiorū cauſâ Romam miſſus fuit. Cùm autē Nurſiæ fama detuliſſet S. BENEDICTVM ſolitudinem petiiſſe, fraterno exemplo incitatā *Scholaſticam* patri ſupplicaſſe, Deo vt ſe conſecraret, qui eam ab infantiâ vocaſſet. Filiæ precibus pater acquieuit, fuitque deinde religioſa in quodam Cœnobio, cuius nomen incognitū. Poſteà verò, cùm celebre nomen fratris, eiuſq; Regulæ & diſcipulorū inaudiſſet, ſedem fixit iuxtà Montem Caſſinū, vbi nouum excitauit Monaſteriū, Plumbariola appellatum, ſitum ad meridionalem plagā Monaſterij Caſſinenſis, occidentem verſus, ab eoque tribus, vt Wion ait, diſtans milliaribus.

Iuxta Caſſinum, nouum extruxit Monaſterium.

Deſtructo autē per Lōgobardos, iuxtà S. BENEDICTI vaticinium, Caſſinenſi Monaſterio per centum & quadraginta annos, cùm illud reædificaretur, tandem etiam & hoc ſanctæ Scholaſticæ monaſterium reſtauratum fuit, vt Leo Oſtienſis lib. 1. c. 8. Chronici Caſſinenſis Auctor eſt. Narrans enim Rachin Longobardorum Regem monitionibus Zachariæ Papæ conuerſum monaſticum habitum ſuſcepiſſe, & in Caſſinenſi Monaſterio piè deinceps vixiſſe. hæc ſubiicit: *Vxor illius nomine Taſia, & filia Ratruda, concedente & adiuuante præfato Abbate, monaſterium puellarum non longè à Caſſino, in loco qui Plumbariola vocatur, propriis ſumptibus extruxerunt, multiſq; ditatum opibus, ibi ſub magnâ cautelâ & diſtrictione regulari vitam agentes vltimum diem clauſerunt.*] Sic ibi.

Hæc porrò cùm ita ſe habeant, mirum eſt fuiſſe nuperū quemdam Concionatorē, qui refragante totâ antiquitate, dicere veritus non fuerit, S. *Scholaſticam* non fuiſſe religioſā, quam proinde vt filiarum deuotarū numero adſcriptam ſtatuebat illis in exemplum caſtitatis in ſæculo ſeruandæ, cùm tamen Gregorius, præterquam quod ſcribat Domino dedicatam tertiò eam *Sanctimonialem* feminam nominet. Hanc porrò ſententiam erudito calamo, & validis argumētis reuicit R. Abbas S. Andreæ Henricus vanden Zype, edito peculiari de hac quæſtione libello, cuius argumenta hîc punctim Lectori exhibebo, additis prætereà quæ nobis de eodem argumento occurrerunt. Fuit igitur S. *Scholaſtica* verè & propriè dicta *Monialis*, non autem deuotaria inter ſæculi homines degens.

Fuit S. Scholaſtica propriè dicta monialis.

PRIMÒ. Quia ab infantiâ certis cærimoniis, vt fieri ſolet, & ex Regulæ cap. 59. conſtat, in Monaſterio Deo dicata fuit, quod deuotariis, quæ adultâ ætate, nullis publicis Eccleſiæ ritibus Deo incipiunt militare, non congruit. Monaſterium autem illud traditur fuiſſe *S. Mariæ de Plumbariolâ*, in quo Monaſticen exercuerit, idque ſub Regulâ & regimine S. BENEDICTI. hac enim cauſâ non longè à Caſſinenſi Monaſterio videtur voluiſſe habitare, vt mutuum fratris directione & diſciplinâ imbueretur. Fuiſſe enim non longè à S. BENEDICTI Monaſterio in quodā vico Sanctimoniales feminas, quibus S. BENEDICTVS fratres ſuos exhortationis gratiâ mittere ſoleret, ſuprà cap. 19. Gregorius aſſeruit, in quo monaſterio S. *Scholaſticam* vixiſſe, probabiliter creditur. Ne enim credamus ſeparatim habitaſſe Sanctimoniales illas, Zacharias Papa ait, in vico illo fuiſſe aſceterium religioſarum & caſtarum virginum. Cùm autem ante S. BENEDICTI aduentum vigeret ibi idololatria, veroſimile non eſt, vllas ibi fuiſſe moniales, niſi poſtquam incolæ S. Patris eſſent prædicatione conuerſi. Erat proinde hoc monaſterium S. BENEDICTO de iure ſubiectum, cui Tertullus Patricius ipſum montem Caſſinum dederat.

Idq́; in monaſterio Plumbariolâ, ſub S. Benedicti Regulâ.

SECVNDÒ. Quia cōſtanter à Gregorio *Sanctimonialis* nominatur, quod nomē non niſi Religioſis & clauſtralibus feminis in Iure, & communi vſu tribuitur; quas Zacharias Pōtifex in Græcâ verſione, *Monaſtrias, Monachas, ſiue Aſcetrias* vocat. Quibus nominibus deuotas filias nullus vocauerit. Scio equidē Iſaacum Caſaubonū in exercit. ad Baron. ægriùs ferre Monachos *Aſcetas* (& cōſequenter Moniales *Aſcetrias*) dici; quod omnibus omninò Chriſtianis hoc nomen competere velit; ſed eum retudit P. Eudæmon Ioannes lib. 2. c. 6. Caſtigationum; & nos attigimus in *Diſquiſitionibus*.

Aſcetæ Monachi.

TERTIÒ. Locum ad quem poſt colloquium ſe S. *Scholaſtica* recepit, Gregorius appellat, Cellam, quâ voce Monaſteriū paſſim intelligi, vt alibi annotauimus, & in hâc ipſâ narratione S. BENEDICTVS ait: *Manere extrà Cellam nullatenus poſſum*, id eſt Monaſteriū; quod adeò certum Petro Abailardo viſum, vt epiſt. 8. ex his S. BENEDICTI verbis, & exemplo cōcludat, Abbates quaſi aſſiduos in Monaſterio eſſe debere, rariuſque egredi. Quibus adde, Gregorium ſcribere, die alterâ venerabilem feminam ad *cellam* propriam receſſiſſe, vt videas ex hoc verbo habitationē illius in Monaſterio fuiſſe. Notum autē eſt, deuotarias non in monaſteriis, ſed in parentū, aut propriis habitare ædibus.

Cella pro Monaſterio.

QVARTÒ. Cùm Gregorius aſſerat, BENEDICTO & *Scholaſticæ* vnam ſemper in Deo fuiſſe mentē, quis dubitet, eoſidem vitæ ſectatos inſtitutū, & hanc ſtuduiſſe fratrem per omnia imitari. Illum verò aliam viuendi rationem non præſcripſiſſe ſorori, quàm quæ ſibimet placuiſſet hactenus, & in quâ tot habebat ſectatores. Quod ſi Monaſteria paſſim, quæ ante S. BENEDICTVM aliis parebant legibus, eius ſtatim Regulam (vt alibi probauimus) ſuſceperint, quis credat germanam ſororē eam non fuiſſe ſectatam; cum fratri & loco, & ſanguine, & ſpiritu eſſet coniunctiſſima?

QVINTÒ. Idipſum colligi queat ex colore habitus ipſius S. SCHOLASTICÆ, ſeruatur enim in Monaſterio Iuuenyn in Lotharingiâ ipſius manicâ, aut certè maior eius pars, cùm eiuſdē cingulo. Eſt porrò hæc manica coloris nigri naturalis, ſiue nō tincti, quem fuſcū ſiue brunū appellant. Ita teſtatur P. Florentius Boulenger Ordinis Minorum Recollectorum, in tractatu Gallico de clauſurâ Monialium part. 3. c. 1. §. 1. Pullam autem, aut ſubnigram fuiſſe olim Monacharum veſtē, teſtis eſt Hieronymus epiſt. 15. ad Marcellam, cum de Aſellâ ait: *Tunicam fuſciorem induta, ſe repente Domino cōſecrauit.* Idemq; epiſt. 12. docens, quomodo virginitati deſtinata Pacatula induenda ſit, ait: *Solent quidam, cùm futurā virginem ſpopōderint, pullâ tunicâ eam induere, & furuo operire pallio.* Et Auguſtin. Epiſt. 199. reprehendens Ediciam, quod inconſulto viro Monachæ veſtē ſumpſiſſet, ait: *Expediret potiùs obtēperare viro candidis moribus, quàm in nigellis veſtibus repugnare. Quia etſi te indumentum Monachæ delectabat, etiam hoc gratius poſſet marito obſeruato, exoratoq; ſumi.* Concilium in Trullo can. 4. Sanctimoniales iubet ſine pompā vllā, citò veſtibus atris amiciri, cùm vota faciunt.

Manica & cingulum S. Scholaſticæ.

SEXTÒ. Accedat tot ſæculorum conſtans & inuariata

Digitized by Google

riata traditio, & totius mundi cõſenſus. Nuſquam enim quod legerim, hęc ſacra virgo Monacha fuiſſe negatur, vbiq; in Monaſtico depingitur ſchemate, & Sanctimonialis & Religioſa paſſim ab Auctoribus priſcis & recentioribus nominatur. Volaterranus Antropologiæ lib. 21. de S. BENEDICTO agens, ait: *Sororẽ habuit Scholaſticam Cœnobio virginũ eiuſdem Ordinis præſidẽtem.* Petrus Epiſcopus Equilinus lib. 3. c. 110. *Scholaſtica virgo* B. BENEDICTI *ſoror ab ipſo infantiæ tẽpore Domino dedicata in Monaſterio fuit.* Hieronymus Platus lib. 1. de bono Status Religioſi c. 35. idem ceu indubitatũ ſupponit. Volens enim probare religioſorũ preces faciliùs à Deo exaudiri, quàm eorũ qui extrà Religionẽ degunt, exemplum adfert S. SCHOLASTICÆ ſubitos imbres à Deo impetrantis. At fruſtrà hoc, ſi religionẽ profeſſa non fuerit. Thomas de Trugillo tom. 2. Theſauri Cõcionator. eandẽ ſententiam confirmat, dicens: *Habebat S.* BENEDICTVS *ſororem quandam quæ vocabatur Scholaſtica, quæ ſicut frater Deo deuotè ſeruiebat in quodam Monaſterio religioſarum mulierum.* Thomas Stapletonus in Promptuario morali Dominica Paſchæ textu 1. S. BENEDICTVS S. SCHOLASTICAM ſororem habuit, non ſecus multarũ virginum matrẽ, quàm ille Monachorũ Pater fuit; hodieq; eius ampliſſimum Monaſteriũ extat non longè ab illâ ſpelũcâ, in quâ per triennium S. BENEDICTVS latuit, ſicuti oculis noſtris olim perſpeximus. Ioannes Tritbemius lib. 1. de viris illuſt. Ordinis S. BENEDICTI c. 1. agens de matre S. BENEDICTI: *Hæc,* inquit, *periclitata in partu geminos edidit: filium ſcilicet* BENEDICTVM, *& filiam nomine Scholaſticam: qui ambo ſæculũ Chriſti amori poſtponentes, Domino in monaſticâ vitâ militarunt.* Guilielmus Gazæus in vitis Sanctorũ Gallicè editis 10. Februar. *Sancta,* inquit, *Scholaſtica mundo renũtiauit, & ſe totam diuino mancipauit obſequio. Quemadmodum autẽ* BENEDICTVS *frater eius religioſus effectus eſt, non ſecus & illa fecit in quodam Monaſterio, in quo vt vera Dei filia contẽplationibus vacabat cæleſtibus.* Philippus quoque Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ 10. Februarij, ſic ait: *Scholaſtica virgo nobili loco Nurſiæ nata,* S. BENEDICTI *Abbatis ſoror, fratris exemplũ ſecuta, vitã monaſticam apud Montem Caſſinum in loco qui Pumarola dicebatur, duxit, orationibus, ieiuniis, vigiliis, piiſq; meditationibus addicta.* In annotatione ſubiicit: *Quam Abbatiſſam fuiſſe, hoc eſt multarũ virginum matrẽ tradunt, Patremq; illius Theodorum nomine, nobiliſſimum Nurſiæ Comitem fuiſſe.* Sed de Patris nomine errat, vt conſtat ex iis, quæ alibi diximus. Idem rurſus in Topographiâ ad Martyrologium Romanum, in verbo *Mons Caſſinus* 10. Februarij, ita habet: *Scholaſtica virgo Abbatiſſa* S. BENEDICTI *ſoror. Corpus Cenomanis in Galliâ.* Iacobus Ferragius in meditationibus de feſto huius Sãctæ, in titulo vocat eam *Matrẽ religioſarũ Benedictinarum.* Et puncto 1. Matrem, Magiſtram, Ducem & exemplũ religionis & obſeruantiæ. Puncto 2. ait duos populos fuiſſe in vẽtre matris Abundãtiæ, quibus ſignificaretur duplex ſexus ſub vnâ degens Regulâ; alter Ductore S. BENEDICTO, alter Ductrice S. Sholaſticâ, cui, (vt habet pũcto 3.) ſucceſſerũt, atq; etiamnũ tot ſuccedunt Abbatiſſæ.

De eius monachatu teſtimonia.

Meditatione 2. puncto 3. ait, eam intraſſe religionem & obſeruaſſe Regulam S. BENEDICTI. Meditat. 5. puncto 1. ait, eam emiſiſſe votum cõuerſionis morum, vt fit in Ordine S. BENEDICTI. Intelleximus autem hunc Auctorem peculiari tractatu monaſticam profeſſionem S. Scholaſticæ vindicaſſe, quem tamen hactenus videre non licuit.

Nouiſſimè eandem ſententiam in Compendio vitarum Fundatorũ Ordinum Religioſorũ ſæpius inculcat Stephanus Binet Societ. Ieſu. Primò enim ait, S. BENEDICTVM vnà cum ſorore, & pro illâ creaſſe Monaſteriũ Plumbariolæ iuxtà Montem Caſſinum, quòd fuit primum filiarũ ſui Ordinis. Et de S. Scholaſticâ agens, ait: Fratrem tam propè imitata eſt, vt ſicut ille Monachorum extitit Fundator, non ſecus hæc filiarum Dei *effecta eſt mater, virginum ſui temporis ſpeculum. Sub fratris Regulâ erexit domum S. Mariæ de Plumbariolâ, in quâ plures ſelectas filias & veras Ieſu Chriſti Sponſas educauit. Religioſè admodum ſeruabatur ibi Regula, vt vera Angelorũ videretur hierarchia.* Nõnullis interiectis: *Qui vitam,* ait, *S. Scholaſticæ noſſe deſiderat, Regulã legat* S. BENEDICTI *fratris eius. Hoc enim quod Sancta fecit, aliud non erat quàm quod Regula præſcripſit: quas autẽ regebat, dignæ erant tanto Patre, taliq; Matre filiæ.* Denique concludit. *Sacra hæc virgo Mater fuit myriadum aliquot virginum, quæ eius exemplo S.* BENEDICTI *ſeruantes Regulam æternas obtinuerunt ex liliis roſiſq; coronas.* Et hi quidem Auctores conſtanter aſſerunt Monaſticum S. Scholaſticæ ſtatum, contraria verò ſententia nullis, ne quidem apparentibus nititur argumentis, quare quàm temerè dicitur, tam facilè poterit explodi. Atque hæc hactenus, plura qui volet, legat prædicti Domini Abbatis tractatum.

CAPVT XXXIII.

4. AD EVM SEMEL PER ANNVM VENIRE CONSVEVERAT.] Acceſſus huius cauſam ipſa ſatis indicat Gregorij narratio. Beda tamen, qui totam hanc hiſtoriam pulchra illuſtrat paraphraſi, ait: *Sororem acceſſiſſe vt ſemel in anno bonus frater rore verbi cæleſtis fœcundaret mentium prata, ita vt hoc ſufficeret ad incrementum ſalutis.* Hæc ille. Tam bonæ autẽ & optimæ terræ proculdubio ſatis erat, verbi Dei ſemen ſemel quotãnis inſperſiſſe, quod illa deinceps conſeruans, & conferens in corde ſuo, fouebat & ruminabat, vt fructum plurimum adferret. Quamuis etiam credi poſſit S. BENEDICTI Monachos non rarò exhortationis gratiâ ſororem Scholaſticam, illiuſq; Sanctimoniales acceſſiſſe. Quod ex eo colligas, quod ſuprà ſcribatur, in vico nõ longè à Monaſterio fuiſſe Sanctimoniales feminas: *Et crebrò iſtuc pro exhortandis animabus fratres ſuos mittere* BENEDICTVM *Dei famulũ curaſſe.* In hoc monaſterio, vt diximus, probabiliter, degebat S. Scholaſtica: aut ſi forſan in alio, eidẽ iure merito tantũdem, & aliquid etiam amplius impẽſum fuerit: vt proinde nihil inſtructionis S. Scholaſticę, eiuſq; ſororibus defuerit.

S. Scholaſtica annui ad S. BENEDICTVM acceſſus cauſa.

Verùm huius ad S. BENEDICTVM egreſſus dubium mouebit, num S. BENEDICTVS Monialibus exitum è monaſterio permiſerit, adeoque non obſtrinxerit ad clauſuram?

An exitus è monaſterio monialibus à S. BENEDICTO conceſſus?

Reſpondemus: Quantum ex Regulâ Monachis præſcriptâ colligi poteſt, clauſuræ Legiſlator noſter fuit amantiſſimos. Quid enim aliud hæc eius innuunt verba cap. 66. *Monaſterium autem ſi fieri poſſit, ita debet conſtitui, vt omnia neceſſaria, vel artes diuerſæ intrà Monaſterium exerceantur, vt non ſit neceſſitas Monachis vagandi foris, quia omninò non expedit animabus eorum:* Hæc ſi Monachis, quid infirmiori præſcripſiſſet ſexui? & facilè crediderim Moniales illas, quæ S. BENEDICTI imperio parentes in Monaſteriis degebant, clauſuram ſeruaſſe. Quod ex eo veriſimile fit, quod cùm Gregorij tempore paſſim in Monaſteriis recepta eſſet S. BENEDICTI Regula, reprehenderit ille lib. 3. Epiſt. 9. Ianuarium Epiſcopum, quod Ancillis Dei in Sardiniâ ob negotia egredi permiſerit: monetque *vt vitâ moribuſq; probatum virum deputet, qui ſic Monaſteriis poſſit*

CAPVT XXXIII.

aſſiſtere: quatenus vlteriùs Ancillis Dei pro quibuſlibet cauſis, priuatus vel publicus extrà venerabilia loca contra Regulam vagari non liceat. Vbi ioſinuari crediderim S. BENEDICTI Regulam, & citatum iam ante caput, quod pro monialibus ita intellexerint, vt eis exire non liceret.

Si non, quomodo S. Scholaſtica egreſſa.

Sed quæras, cur ergò egreſſa S. SCHOLASTICA? Reſpondemus. Clauſuram non eo rigore tum temporis videri ſeruatam, atque poſteà ordinauit Eccleſia: vt proinde eo tempore Superioribus, quibus Moniales parebant, licuerit aliquando & rarò ex cauſis rationabilibus egreſſum concedere. Atque ita dicendum cum B. Scholaſticâ diſpenſatum, vt ſemel per annum ad vnius diei cum S. BENEDICTO colloquium liceret excurrere; idque itinere non admodum longo, nam incumbentibus iam noctis tenebris voluit eam ad ſuum Monaſterium remittere. Si enim nefas credebat, vt ipſe extrà cellam maneret, multò magis id dedecebat Monialem. Deinde quod mortuæ corpus fratrum humeris ad ſuum transferri voluerit monaſterium: quod minimè feciſſet, ſi virginum Cœnobium abfuiſſet longiùs. Poterat autem hanc exeundi gratiam S. BENEDICTVS indulgere, tum quia Ordinis erat Fundator & Generalis, ipſiuſque Regulæ Conditor: tum quia talibus egreſſum hunc muniebat circumſtantiis, nulla vt eſſet occaſio ſiniſtræ alicuius opinionis. Nam

5. EXTRA IANVAM IN POSSESSIONEM MONASTERII.] Manſit apud Caſſinenſes celebris huius rei memoria. Nam, vt quarto libro Chronici Caſſinenſis cap. 10. refertur: *Cùm ſtatutum eſſet, vt duodecim fratres diſcalceatis pedibus Regis adirent Cancellarium,* ſubdit deinde: *Fratres qui miſſi fuerant ad Cancellarium, cùm ad locum in quo Pater* BENEDICTVS *ſemel per annum cum ſorore ſuâ locutus fuerat, perueniſſent, Decanus,* &c. Et extat hodieque extructum hoc loco ſacellum, colloquij huius inter S. BENEDICTVM & Scholaſticam perpetuum monumentum; vt teſtis eſt Simon Milletius in Annotationibus ad hunc lib. 2. Dialog. S. Gregorij.

Cur ad eam cum fratribus deſcendit S. Benedictus.

6. AD EAM CVM DISCIPVLIS DESCENDEBAT FRATER.] *Quàm ſanctus,* inquit Bedâ, *quam pudicus, quam diſcretus acceſſus vt fragilis ſexus non laſſeſceret, obuius frater occurrit, ne forte labor itineris frangeret mentis deuotionem.* Sed alias duas potiores deinde aſſignat cauſas. Prior quòd illicitum cerneret, vt tanti limen Cœnobij femineo calcaretur pede. Mulieres igitur Caſſino excluſæ. Quod in Fuldenſi olim Monaſterio tam rigidè ſeruatum, vt nec Imperatrici quidem in Eccleſiam permitteretur ingreſſus. Idipſum autem S. Bonifacius à Zacbariâ Papâ priuilegij loco impetrauerat, & alij deinceps Pontifices confirmarunt. Cum autem Bonifacius IX. certis diebus feminis aditum ad templi atria indulſiſſet, cæleſti igne Fuldenſis Eccleſia conflagrauit, & totaliter conſumpta eſt, vt pluribus refert Browerus Antiquit. Fuld. lib. 1. cap. 8.

Ipſi Imperatrici Monaſterij Fuldenſis ingreſſus negatur.

Similiter credendum à S. SCHOLASTICÆ monaſterio excluſos viros, atque hinc fratrem & ſororē in deſtinatam quandam Caſſinēſis Monaſterij poſſeſſionem ad ſpirituale conueniſſe colloquium. Alteram cauſam Beda aſſignat, vt ſæculariū ſcilicet vitaret latratus, qui bonos Monachorū mores canino more deuaſtant. *Idcircò,* ſubdit, *non in ſecularium, ſed in proprijs poſſeſſionibus deſcēdebat Pater Almificus.*

Huius Colloquij materia congruentiaq.

7. DE CÆLESTIS VITÆ GAVDIIS LOQVAMVR.] Digna vtriuſq; pietati ſacrorū colloquiorum materia, non minùs tempori, quàm perſonis conueniens. Quid enim aptius loquantur illi, *quibus ad vitam æternam gradiendi amor incumbit*, quàm de perpetuis illius vitæ gaudiis? huc enim totius vitæ regularis tēdit curſus, huc tota nos dirigit Regula, vt vel ipſius legiſlatoris conſtat ſententia: *Quiſquis,* inquit, *ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuāte Chriſto perfice.* Cùm autem S. Pater inſigniter donatus eſſet gratiâ priuati ſermonis, ſiue talento ſpiritualiter & fructuosè colloquendi, atque hoc nomine ab aliis frequentaretur, videtur ſæpiùs cùm iis de æternâ beatitudine, eiuſque felicitate contuliſſe. Ita enim ſequēti capite audiemus Seruandum Diaconū eius Monaſterium frequentaſſe; *vt quia idem quoq; vir doctrinâ gratiæ cæleſtis influebat, dulcia ſibi inuicē vitæ verba transfunderent, & ſuauem cibum cæleſtis patriæ, quem adhuc perfectè gaudendo non poterant, ſaltem ſuſpirando guſtarent.* Opportuna quoque erat hæc tempori, & colloquentium diſpoſitioni materia, cùm enim eſſet hæc vltima inter eos conferentia, & SCHOLASTICA triduo pòſt eſſet moritura; S. verò BENEDICTVS trigeſimo nono die eam ſubſecuturus, conueniebat omninò, vt de illius vitæ diſſererent gaudiis, ad quam celeri greſſu properabant, & cui iam tum erant vicini. Quod quidem B. Patrem non latebat, qui obitus ſui diem & præſciebat, & quibuſdam ſuis diſcipulis denuntiauerat, & veriſimiliter eundem dilectiſſimæ ſorori ſuæ patefecit.

Reg. cap. 5.

Reg. cap. 73.

Miratur verò Iulius Nigronus tract. aſcetico 15. §. 40. quàm vehemens in vtroque fuerit rerū ſpiritualiū fames, quæ vix colloquio ſaturari potuit, quod integrū diem cum totâ nocte fruendo coniunxit. Quibus verò pietatis affectibus ſacrum hoc colloquium fuerit intercalatum, quo fructo finitū, quis valeat enarrare? Cōiicere tamen vtcūque licet ex ſimili colloquio, quod Auguſtinus cum matre ſuâ Monicâ, morti quoq; iam proximâ, apud Oſtia Tiberina ad feneſtram quandam incūbens habuit; deſcribit ipſe lib. 9. c. 10. *Colloquebamur,* inquit, *ſoli valdè dulciter, & præterita obliuiſcentes, in ea quæ ante ſunt extenti, quærebamus inter nos apud præſentem veritatem quod Tu es, qualis futura eſſet vita æterna Sanctorum, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit. Sed inhiabamus ore cordis in ſuperna fluenta fontis tui.* Narrat deinde copiosè, quàm multis affectibus ſpiritualibus colloquiū illud eſſet aſperſū, deſideriis, ardore, ſuſpiriis, admiratione, gaudiis. Poſtremò prodit effectū ex colloquio ſecutum in vtroque, his verbis, quæ rerū ac delectationum humanarū omnium deſpicientiam ſignificant. *Domine tu ſcis, quòd illo die, cùm talia loqueremur, & Mundus iſte nobis inter verba vileſceret cum omnibus delectationibus ſuis, tunc ait illa: Fili, quātum ad me attinet, nullâ iam re delector in hac vitâ.*

Colloquij ſpiritualis fructus.

Addendum hîc porrò videtur, nobile par Epiſcoporum, Deodatum & Hydulphum S. BENEDICTI Diſcipulos, hoc Magiſtri ſui cum ſorore colloquium viſos fuiſſe imitari. Cùm enim abdicato Epiſcopatu in ſolitudinem ſeceſſiſſent, & loco vtcumque eſſent vicini; *ſtatuerunt inter ſe dum in hac eſſent vitâ, ſemel in anno ſeſe mutuo inuiſere, & vnâ nocte ſimul manere; quam noctem totam ſanctis colloquiis & diuinis laudibus ſolebant inſomnes tranſmittere: manè verò ab inuicem recedere.* Ita vitæ S. Deodati Auctor cap. 14. apud Surium 19. Iunij.

8. SERENITATEM AERIS AD PLVVIAM TRAXIT.] Quis non videat hic, promptiſſimam Domini benignitatem, tam facilè amantis ſe famulæ audientis preces? Hoc nimirum erat, quod per Iſaiam 58. iam olim promiſerat dicens: *Tunc inuocabis, & Dominus exaudiet: clamabis, & dicet, ecce adſum.* Et quaſi

Sanctitas S. Scholaſticæ, & in Deum fiducia ſingularis.

Digitized by Google

quaſi hoc parum eſſet, aliam maiorem atque liberaliorem addit etiam promiſſionem, apud eumdem Prophetam Iſaiam 65. inquiens: *Eritq́, antequam clament, ego exaudiam; adhuc illis loquentibus, ego audiam.* Miratur Ludouicus Granat. lib. de perfect. amoris Dei cap. 29. profuſam hanc Dei clementiam, & recitatâ hâc de S. SCHOLASTICA narratione, ſubiungit: *Neſcio profectò, quid hic primùm mirari debeam; celeritatémne, quâ cùm infinita bonitas illa exaudiuit famulam ſuam, non tantum in re neceſſariâ, ſed etiam in eâ, quæ ad ſolam eius conſolationem ſpectabat: an verò fiduciam huius virginis, quæ tam breui tempore, tamq́, ſuccinctâ oratione auſa eſt ſperare Dominum cælos & elementa moturum, vt hanc conſolationem virgini adferrent. Quantum, quæſo, pignus ſuperna illius bonitatis habebat anima illa ſancta, & quæ amoris in illam indicia, cùm in tam breui temporis ſpatio, abſque vlla hæſitatione ſperauerit ſe accepturam, quod petebat? Quid amplius ſponsâ poſſet à ſuo poſtulare ſponſo? aut filius à Patre dilectiſſimo?* Similiter ferè Iacobus Salianus lib. 5. de Amore Dei cap. 12. ex hoc miraculo probat S. SCHOLASTICAM ſuauiter admodum à Domino Deo fuiſſe dilectam: *Obtinuit,* inquit, *à Deo mulier, quod à fratre obtinere non potuit, dulcior nimirum ac facilior eſt in diuino pectore, quàm in humano diuinus amor. Sed quid mirum, perturbatum diuinitus aërem, ad vberiorem ancillæ ſuæ conſolationem, cum perturbatos ſciamus, aut retardatos omnes cæleſtium orbium motus, ad primam Ioſue* Ioſ. 10. 12. *imperantis vocem, obediente Domino voci hominis, integram optanti eo die de hoſte victoriam, quam nihilominus poſtridiè obtinere potuiſſet: ſed ita factum oportuit, vt clariùs intelligeretur, quàm lenis ac facilis ſit diuinus amor in gratiam amicorum ſuorum. Scriptum* Pſal. 144. 19. *eſt enim: Voluntatem timentium ſe faciet, numquid & amantium?* Sic ille.

CAPVT XXXIII.

CAPVT XXXIV.

DE ANIMA SORORIS EIVS VISA.

GREGORIVS.

CVMQVE die altero eadem venerabilis femina ad cellam propriam receſſiſſet, vir Dei ad monaſterium rediit. Cùm ecce poſt triduum in cellâ conſiſtens, eleuatis in aëra oculis, vidit eiuſdem ſororis ſuæ animam de eius corpore egreſſam, [1] in columbæ ſpecie cæli ſecreta penetrare. Qui tantæ eius gloriæ congaudens, omnipotenti Deo in hymnis & laudibus gratias reddidit, eiuſq́ue [2] obitum fratribus denunciauit. Quos etiam protinùs miſit, vt eius corpus ad monaſterium deferrent, atque [3] in ſepulchro quod ſibi ipſe parauerat, ponerent. Quo facto contigit, vt quorum mens vna ſemper in Deo fuerat, eorum quoque corpora nec ſepultura ſepararet.

CAPVT XXXIV.

S. Benedictus videt Sororis animam in columbæ ſpecie cælum petere.

COMMENTARIVS.

Cur in ſpecie columbæ.

1\. IN COLVMBÆ SPECIE.] Notat S. Antoninus prima parte ſummæ Theologicæ tit. 1. cap. 1. §. 1. non eſſe intelligendum, animam eſſe talis formæ, vel cuiuſcumque corporalis, ſed ad oſtendendum puritatem S. SCHOLASTICÆ, apparuiſſe tale animal ex aere formatum. Gregorius quoq́ue lib. 4. Dialog. cap. 5. & ſequentibus, pluribus agit de inuiſibili animarum è corporibus egreſſu, earumq́ue apparitionibus. Pulchrè autem, quæ Spiritus ſancti habitaculum viuens fuerat, in illius volucris ſpecie animam ad cęlum tranſmittit, in quâ ſuper baptizatum Saluatorem Spiritus ſanctus deſcendit. Quàm congruè, quæ inſtar Columbæ vixerat in foraminibus petræ, in cauernâ maceriæ, iam veluti pennis columbæ deargentatæ ad cæleſtem tranſuolat patriam. Ecce fidelis Columba cùm in huius ſæculi diluuio non inueniret vbi requieſceret pes eius, regreſſa eſt in arcam regni cælorum.

Notandum autem pluribus animabus, quæ magnâ cordis nituiſſent puritate, conceſſum, vt in Columbæ ſpecie emigrare viderentur; ita de Sancto Spe Abbate, Gregorius Papa lib. 4 Dialog. cap. 10. narrat, quod cùm animam redderet, fratres qui aderant, ex ore eius exiſſe COLVMBAM viderint, quæ mox aperto tecto Oratorij egreſſa, aſpicientibus fratribus penetrauit cælum. Quâ Columbâ deſignari ait, quàm ſimplici corde vir ille Domino ſeruiſſet. S. Amator, inquit Marulus lib. 5. cap. 10. in ſolio ſuo ſedens animam efflauit, quam ſub COLVMBÆ effigie in ſublime volantem quidam conſpexêre. Sanctus Angelus Martyr Ordinis Carmelitarum, vt in eius officio legitur, ſub COLVMBÆ candidiſſimæ ſpecie animam viſus eſt efflaſſe. Animam S. Alberti itidem Carmelitæ in ſpecie candidiſſimæ COLVMBÆ de illius ore exeuntem, ac rectâ in cælum viâ euolantem, circumſtantes fratres viderunt. De Sanctâ Eulaliâ, ita Prudentius Periſtephanon carm. 3.

Plurium Sanctorum animæ in columba figura euolauêre.

Virgo citò cupiens obitum
Appetit & bibit ore rogum,
Emicat inde COLVMBA *repens,*
Martyris os, niue candidior.
Viſa relinquere, & aſtra ſequi:
Spiritus hic erat Eulaliæ
Lacteolus, celer, innocuus.

 Sed

CAPVT XXXIV.

Sed & altera Eulalia Barcinonenſis Cruci affixa, ad inſtar COLVMBÆ animam è corpore efflaſſe viſa, vt ſcribit Baronius in Notis ad Martyrol. Rom. 12. Februarij. Idem accidit Reparatæ Virgini & Martyri, vt dicit Martyrol. Rom. 8. Octob. Cùm ſacra virgo exſpiraret Tereſia, inquit Ribera lib. 3. vit. cap. 16. ſoror quædam niueam *columbam* ex ore eius egredi vidit, vnde cogitauit cæleſtem Sponſum dilectæ ſuæ dicere illud Cantic. 2. *Surge, propera, amica mea, Columba mea, formoſa mea, & veni.*

Notat autem Simon Milletius per occidentalem feneſtram cellulæ S. BENEDICTI (quæ nunc ſacellum eſt) vidiſſe S. Patrem ſororis ſuæ animam in cælum ferri, & hos iam ibi legi verſus feneſtræ ſubſcriptos:

Virgo COLVMBINA *ſpecie Nurſina per æthram*
Migrat in Angelicos, fratre vidente, choros.

Quando hæc anima S. BENEDICTO apparuerit, aliaq́ circumſtantia.

2. OBITVM FRATRIBVS DENVNTIAVIT.] Inſinuat Hrabani Martyrologium emigrantem S. SCHOLASTICÆ animam, aut veſperi ſerò, aut ante nocturnas vigilias, quas oratione ſuâ S. Pater præuenerit, apparuiſſe; quam apparitionem ait B. BENEDICTVM fratribus, Matutinorum hymnis expletis intimaſſe, & Deo gratias inde retuliſſe. Diſtulerit ergò hoc citiùs indicare, vt ſeruandi poſt Completorium ſilentij ſe ipſe formam præberet, qui aliter ſcribere non potuit, quàm vixit. Quod verò ait: FRATRIBVS DENVNTIAVIT; id, vt obſeruauit D. Henricus vanden Zype, intelligendum de conuentu Fratrum, non autem de vno aliquo, vel altero fratre, volebat enim omnibus id innoteſceret. Quod igitur ſubditur: QVOS ETIAM PROTINVS MISIT, manifeſtè indicat ſanctum BENEDICTVM eoſdem miſiſſe ad deferendum corpus, quibus obitum ſignificarat; nempe fratrum Conuentum, non autem aliquot particulares. Ex quo item colligit, Monaſterium S. Scholaſticæ Caſſinenſi fuiſſe vicinum, & S. BENEDICTO ſubiectum, & ſacrum virginis corpus non naui, aut curru impoſitum, ſed Monachorum humeris proceſſionaliter, & funebri pompâ delatum.

SS. Benedictus Pachomiusq́ par funeris officium ſuis ſororibus exhibuêre.

3. IN SEPVLCHRO QVOD SIBI IPSE PARAVERAT PONERENT.] Quæ hactenus de S. BENEDICTO & ſorore eius legimus, ſimilia prorſus ſunt iis, quæ Magnus olim Pachomius cum ſuâ egit germanâ: & præcipuè vltimum hoc funeris obſequium, & corporis ad Monachorum cœnobium delatio. Nam de Pachomianis Monialibus ita ſcribitur. *Quòd ſi defuncta eſſet virgo, curantes funus eius reliqua, cunctaq́ quæ ad ſepulturam pertinent adimplentes, deferebant vſque ad ripam fluminis, quod vtraq́ Monaſteria diuidit, pſalmos ex more canentes. Tunc tranſeuntes Monachi cum ramis palmarum, & oliuarum frondibus, pſallentes tranſuehebant eam, & in ſepulchris ſuis cum hilaritate condebant.* Ita in vitâ S. Pachomij.

SS. Benedictus & Scholaſtica ſepulchris coniuncti:

Ex communi porrò horum Sanctorum monumento, *contigit* (Gregorij ſunt verba) *vt quorum mens vnâ ſemper in Deo fuerat, eorum quoque corpora nec ſepultura ſepararet.* Addit Wion: *Vt ſicut eodem die & partu nati, eodem ſpiritu & conuerſationis modo fuerant coniuncti, ita & poſt mortem nec corpore ſepararentur.* Adde, quod eodem anno ex hac vitâ ad cæleſtem commigrariſt, quadraginta enim diebus ante fratrem Scholaſtica obiit, decima ſcilicet Februarij; cùm ille vigeſimâ primâ Martij deceſſerit. *eodem anno defuncti.*

Qui de S. Scholaſticâ ſcripſerint.

Coronidis loco ſubijcere lubet, qui de hac Virgine aliquid ſcriptis prodiderunt, atque vt omittam Martyrologia Romanum, Bedæ, Hrabani, Vſuardi. Agunt de eâdem Ado, Galeſinius, Felix, & Maurolicus. Petrus item Epiſcopus Equilinus in Catalogo Sanctorum lib. 3. cap. 110. Trithemius lib. 3. de viris Illuſtribus Ordinis S. BENEDICTI cap. 4. Locupletiùs geſta eius proſequitur Hilarion Veronenſis Monachus, in ſupplemento hiſtoriæ de vitis Sanctorum ad Iacobum de Voragine, & Mombritius tom. 1. de Sanctis. Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ. Ribadineira, & Guilielmus Gazæus in vitis Sanctorum. Stephanus Binet in Compendio vitarum Fundatorum Ordinum Religioſorum cap. 11. In eius feſto homiliam habuit venerabilis Beda, aliquoties iam à nobis citatam, habeturque operum eius tomo 7. etſi de eâ nonnulla ſit dubitatio. Albericus S. R. E. Cardinalis alteram de eâ homiliam habuit, quæ ſic incipit: *Audiſtis fratres chariſſimi.* Aliam declamauit Anonymus quidam Monachus, hoc exordio: *Ab antiquis & maioribus.* Similiter & S. Bertharius Abbas & Martyr homiliam habuit hoc initio: *Lectio S. Euangelij fratres.* Cui adiunctus eſt ſermo eiuſdem, qui ſic incipit: *Virginis Domini vitam.* Hæc omnia manuſcripta reperiri in Monaſterio Caſſinenſi Arnoldus Wion teſtatur. Negat tamen ſe reperiſſe ſermonem S. Bruni Epiſcopi Signienſis, à Baronio ex Petro Diacono de Viris Illuſtribus Monaſterij Caſſinenſis cap. 34. citatum. Iacobus Ferragius S. T. Doctor in Meditationibus de præcipuis anni feſtiuitatibus, de hac ſacrâ Virgine octo exhibet meditationes. Verſibus huius virginis vitam proſecutus eſt Paulus Diaconus Monachus Caſſinenſis, qui in tertio poëmatum libro D. Proſperi Martinengij Romæ excuſi ſunt. Eiuſdem ſanctæ encomium, eodem carminis genere, Elegiaco ſcilicet, idem Paulus ſecundò ſcripſit, quod Wion Martyrologio ſuo inſeruit. Sed paulò prolixiùs idem reperitur ſermoni venerabilis Bedæ ſubiectum: ſed tam carmen hoc, quàm homiliam, de quâ ſuprà, Baronius ait reperiri alteri aſſcriptum Auctori, in antiquis manuſcriptis bibliothecæ ſuæ codicibus, nimirum Berthario Abbati Caſſinenſi. Quod confirmat ex citato Petro Diacono cap. 12. de Viris Illuſtribus montis Caſſini. Pulcherrimum de eâdem hymnum compoſuit prædictus Albericus Diaconus, vt citato libro refert Petrus Diaconus cap. 21. Alium Proſper Martinengius iambico metro tertio poëmatum ſuorum volumine panxit. Sed & Aldhelmus Epiſcopus eandem tàm ſolutâ oratione, quàm aſtrictâ laudauit, libro de virginitate.

Digitized by Google

CAPVT XXXV.

DE MVNDO ANTE OCVLOS EIVS COLLECTO, ET DE ANIMA GERMANI CAPVANÆ CIVITATIS EPISCOPI.

ALIO quoque tempore [1] Seruandus Diaconus atque Abbas eius monaſterij, quòd in Campaniæ partibus à [2] Liberio quondam Patricio fuerat conſtructum, ad eum viſitationis gratiâ ex more venire conſueuerat. Eius quippè monaſterium frequentabat, vt quia idem quoque vir doctrinâ gratiæ cæleſtis influebat, dulcia ſibi inuicem vitæ verba transfunderent, & ſuauem cibum cæleſtis patriæ, quem adhuc perfectè gaudendo non poterant, ſaltem ſuſpirando guſtarent. Cumque horâ iam quietis exigeret, [3] in cuius turris ſuperioribus ſe venerabilis BENEDICTVS, in eius quoque inferioribus ſe Seruandus Diaconus collocauit: quo videlicet in loco inferiora ad ſuperiora peruius continuabat aſcenſus. [4] Ante eandem verò turrim largius erat habitaculum, in quo vtriuſque diſcipuli quieſcebant. *Seruandus Diaconus & Abbas.*

Cumque vir Dei BENEDICTVS quieſcentibus adhuc fratribus, inſtans vigiliis, nocturnæ orationis tempora præueniſſet, ad feneſtram ſtans, & Omnipotentem Deum deprecans, ſubitò intempeſtâ noctis horâ reſpiciens, vidit fuſam lucem deſuper, cunctas noctis tenebras effugaſſe, tantoque ſplendore clareſcere, vt diem vinceret lux illa, quæ in tenebris radiaſſet. [5] Mira autem res valdè in hac ſpeculatione ſecuta eſt: quia, ſicut pòſt ipſe narrauit, omnis etiam mundus, velut ſub vno ſolis radio collectus, ante oculos eius adductus eſt. Qui venerabilis Pater dum intentam oculorum aciem in hoc ſplendore coruſcæ lucis infigeret, vidit Germani Capuani Epiſcopi animam in ſphærâ igneâ ab angelis in cælum ferri. Tunc tanti ſibi teſtem volens adhibere miraculi, Seruandum Diaconum iterato bis terque eius nomine, cum clamoris magnitudine vocauit. Cumque ille fuiſſet inſolito tanti viri clamore turbatus, aſcendit, reſpexit, partemque iam lucis exiguam vidit. Cui tantum hoc obſtupeſcenti miraculum, Vir Dei per ordinem, quæ fuerant geſta, narrauit, ſtatimque in Caſſinum caſtrum religioſo viro Theoprobo mandauit, vt ad Capuanam vrbem ſub eâdem nocte tranſmitteret, & quid de Germano Epiſcopo ageretur, agnoſceret & indicaret. Factumque eſt: & reuerendiſſimum virum Germanum Epiſcopum is, qui miſſus fuerat, iam defunctum reperit, & requirens ſubtiliter, agnouit eodem momento fuiſſe illius obitum, quo vir Domini eius cognouit aſcenſum. *S. BENEDICTVS totum mundum ſub ſolis radio contemplatur.* *Videt Germani Epiſcopi animam cælis inferri.*

PETRVS.

Mira res valdè, & vehementer ſtupenda. Sed hoc, quod dictum eſt, quia ante oculos ipſius, quaſi ſub vno ſolis radio collectus omnis mundus adductus eſt, ſicut numquam expertus ſum, ità nec conijcere ſcio, quonam ordine fieri poteſt, vt mundus omnis ab homine vno videatur.

GREGORIVS.

Fixum tene Petre, quod loquor: quia animæ videnti creatorem, anguſta eſt omnis creatura. Quamlibet etenim parum de luce creatoris aſpexerit, breue ei fit omne, quod creatum eſt: quia ipſâ luce viſionis intimæ mentis laxatur ſinus, tantumque expanditur in Deo, vt ſuperior exiſtat mundo, fit verò ipſa videntis anima etiam ſuper *Totum mundum intueri, quâ ratione quis poſſit.*

CAPVT XXXV. ſemetipſam. Cumque in Dei lumine rapitur, ſuper ſe in interioribus ampliatur, & dum ſe ſub ſe conſpicit, exaltata comprehendit, quam breue ſit, quod comprehendere humiliata non poterat. Vir ergo Dei, qui in turri globum igneum, angelos quoque ad cælum redeuntes videbat, hæc proculdubio cernere non niſi in Dei lumine poterat. Quid itaque mirum, ſi mundum ante ſe collectum vidit, qui ſubleuatus in mentis lumine, extra mundum fuit? Quod autem collectus mundus ante eius oculos dicitur, non cælum & terra coniuncta eſt, ſed videntis animus eſt dilatatus, qui in Deo raptus, videre ſine difficultate potuit omne, quod infrà Deum eſt. In illâ ergo luce, quæ exterioribus oculis fulſit, lux interior in mente fuit, quæ videntis animum cùm ad ſuperiora rapuit, ei quàm anguſta eſſent omnia inferiora, monſtrauit.

PETRVS.

Videor mihi vtiliter non intellexiſſe, quæ dixeras: quando ex tarditate meâ tantum creuit expoſitio tua. Sed quia hæc liquidè meis ſenſibus infudiſti, quæſo vt ad narrationis ordinem redeas.

COMMENTARIVS.

Seruandus Abbas, non Sacerdos. 1. SERVANDVS DIACONVS ATQVE ABBAS.] En tibi, lector, Abbatem non Sacerdotem: quod obſerues contrà eos, qui ex Abbatiali dignitate S. BENEDICTI, aliorumque, presbyteratum eorumdem ſe arbitrantur euidenter colligere.

Liberius Patricius, quis. 2. LIBERIO PATRICIO.] Lubet de hoc Liberio viro ſanè præclariſſimo, & in piis cauſis admodum liberali, paulò accuratiùs pertractare, quod id mereri viſus ſit Monaſterij illius conſtructione, cui tam familiaris & intimus S. Patris præfuit amicus. Hic igitur Liberius bis fuit Præfectus prætorio, rerum Gothorum in Galliis: ſemel ſub Theodorico, iterumque ſub Athalarico; vt conſtat ex ipſiuſmet Athalarici ad Liberium epiſtola apud Caſſiodorum lib. 8. epiſt. 6. Eundem verò Theodoricus Rex lib. 2. epiſt. 15. plurimum commendat, & *glorioſi ac magnifici* (vt loquitur) *Patris meritis*, *Eius commendatio.* Venantio eius filio Comitiuam domeſticorum confert dignitatem. De Liberio verò ait; *Quod prudentiæ ratione flammatus ſic fuerit ad repentina ſolicitus, quaſi per moram crederetur inſtructus. Præfecturam enim, ſolicitudinum omnium nobiliſſimum pondus, quod vel ſolum fuiſſet expedire laudabile, iuncta exercitus noſtri cura diſpoſuit, vt nec prouinciis ordinatio deeſſet, nec exercitus ſe prouida ſolicitudo ſubtraheret. Superauit cuncta infatigabilis & expedita prudentia, traxit mores barbaros ad quietem, in votum noſtrum cuncta moderatus eſt.* Hæc Athalaricus; commendans eum (vt in Appendice tom. 10. Annal. Eccleſiaſt. ait Baronius) ex eo potiſſimùm, quòd Italos Gothis conſociarit, tertiâ agrorum parte illis conceſsâ. De eodem iſta Caſſiodorus ad Senatum vrbis Romæ, lib. 11. epiſt. 1. *Reſpicite namq;* PATRICIVM LIBERIVM, *præfectum etiam Galliarum, exercitualem virum, communione gratiſſimum, meritis clarum, formâ conſpicuum, ſed vulneribus pulchriorem, laborum ſuorum munera conſecutum.* Ita ille. Extant ad eumdem Liberium Ennodij Ticinenſis binæ epiſtolæ.

Eius pietas. Quam autem fuerit pietati & eccleſiaſticis viris addictus, ex eo facilè patet, quòd durante hac Galliarum præfecturâ, nobilem conſtruxerit Baſilicam, ad cuius dedicationem cùm quatuordecim Epiſcopos, & ſeptem illuſtres ac magnificos viros laicos inuitaſſet, occaſionem dederit celebrandi Concilij Arauſicani ſecundi, prout ipſimet Patres in præfatione teſtantur: *Cùm, inquiunt, ad dedicationem Baſilicæ, quàm Illuſtriſſimus Præfectus & PATRICIVS filius noſter LIBERIVS in Arauſicâ ciuitate fideliſſimâ deuotione conſtruxit, Deo propitiante, & ipſo inuitante conueniſſemus, & de rebus quæ ad Eccleſiaſticam regulam pertinerent, inter nos ſpiritalis fuiſſet oborta collatio.* Eidem porrò Synodo poſt Epiſcopos, primus ipſe inter ſeculares ita ſubſcripſit:

Petrus Marcellinus felix LIBERIVS *V. C. & illuſtris Præfectus prætorij Galliarum, atque Patricius, conſentiens ſubſcripſi.*

Quatuor autem hæc vnius Liberij ſunt nomina, vt ex fide Vaticani Codicis Baronius, & ex Lugdunenſis, & Rhemenſis reſtituit Sirmondus. Malè olim in Conciliorum exemplaribus hæc nomina ita diuellebantur, quaſi quatuor Præfecti prætorio ſubſcripſiſſent.

Neque enim inſolens hæc nominum pluralitas mediæ ætatis perſonis fuit. Vt enim Sirmondus præfatione ad Notas in Sidonium obſeruauit; & Romæ poſt euerſam Rempublicam, & in prouinciis mos obtinebat, vt cùm multis ferè nominibus nobiliores vterentur, proprium tamen vnum cuique nomen eſſet, quod poſtremum ſemper collocarent. *Nominum propriorum vſus in media ætate.* Probat id exemplis pluribus, & res per ſe patet. Sic enim dicitur C. Sollius Apollinaris Sidonius: & Venantium Honorium Clementianum, veriùs exprimimus Fortunatum. De quo vide Chriſtophorum Browerium in vitâ Fortunati, operibus eius præfixa. Eodem modo Marcus Aurelius, Caſſiodorus Senator dicitur; vbi Caſſiodori vocabulum familiæ proprium aſſerit Sirmondus; verum autem propriumque illius nomen eſſe, Senator, quod annotaſſe viſum eſt ad corrigendum eos, qui Senatoris nomen non proprium, ſed epithetum eſſe ſuſpicabantur; atque hæc occaſione ſubſcriptionis Liberij Patricij.

Fuit porrò poſt præfecturam Galliarum, & aliis deinceps officiis decoratus Liberius. Anno enim 534. Romæ munus præfecturæ Prætorianæ ab Athala-

Digitized by Google

Athalarico conſecutus eſt. Idem Senator & Legatus Theodati Regis ad Iuſtinianum fuit. Et anno Chriſti 537. ab ipſo Imperatore factus Auguſtalis, miſſus eſt Alexandriam. Et hunc (vt ait Baronius ad Chriſti annum 526.) eundem cum illo exiſtimo, qui poſteà in Campaniâ Monaſterium extruxit, cui præfecit ſanctum Seruandum Abbatem, cuius eſt mentio apud S. Gregorium in Dialogis.

Quo tempore locove monaſterium conſtruxerit Liberius.

Sed quo tempore & loco hoc monaſterium conſtructum fuerit, aut cui Sancto dedicatum, quis nobis ediſſerat? In Actis S. Placidi cap. 7. ſcribitur S. BENEDICTVS, dum Caſſinum peteret, iuxtà Ciuitatem Alaternam deueniſſe, & in Monaſterio S. Martyris Sebaſtiani hoſpitio ſuſceptus; indeque recedens ſancto Seruando Diacono valefeciſſe. En tibi (ſi horum Actorum conſtet fides) & locum & titulum huius Monaſterij. Quo autem præcisè anno ædificatum fuerit, non vſquequaque liquet. Cardinalis Baronius poſt annum 530. vult fundatum, ad ea fortaſſis reſpiciens tempora, quibus Liberius Romæ præfectus erat prætorio, poſt annum ſcilicet 534. Verùm ſi iam inde à quinque annis, in eodem hoc Monaſterio, ab hoc Seruando receptus ſit S. BENEDICTVS, vt S. Placidi habet hiſtoria, antiquior proculdubio eius eſſe debet fundatio. Et ipſa Gregorij narratio ſatis inſinuat, iam pridem fundatum hoc Monaſterium; quod ſcilicet Seruandus ex more viſitationis gratiâ monaſterium S. P. BENEDICTI frequentaret. Familiaris enim hæc conſuetudo longioris temporis ſpatio videtur coaluiſſe, adeoque ante annum 529. collocanda huius Monaſterij fundatio. Eiuſdem Monaſterij meminit S. Gregorius lib. 7. Regiſtri epiſt. 16. atque tum temporis ei præfuiſſe Theodoſium Abbatem ex illo autem loco facilè colligitur Monaſterium retinuiſſe Fundatoris nomen, vt appellaretur MONASTERIVM LIBERII PATRICII.

Vt porrò de LIBERIO, de quo fortè liberiùs, certè liberaliùs fuimus locuti, finem faciamus, Epitaphium ipſius, quod Arimini poſitum, cunctis olim perſpicuum fuit, recitat Petrus Pithæus in ſuâ collectione antiquorum Poetarum, & ex eo Baronius in addendis, tom. 10. Annalium ſubiunctis.

CAPVT XXXV.

3. IN CVIVS TVRRIS SVPERIORIBVS SE VENERABILIS BENEDICTVS COLLOCAVIT.] Turris hæc in cuius ſuperiori tabulato S. BENEDICTI erat cellula, ſola nunc ſupereſt ex Caſſinenſi Monaſterij ruinis, eique à Septentrionali parte contiguum olim erat religioſorum dormitorium. In inferiori autem parte porta erat Monaſterij. Exhibendam autem hîc putamus eiuſdem Cellulæ deſcriptionem ex iis, quæ oculatus teſtis Simon Milletius ſcripta reliquit ad cap. 8. huius libri. Ait autem, in pulchrum eam deinceps transformatam ſacellum, & habere quinquaginta palmas in longitudine, & viginti in latitudine: cum eoque S. P. BENEDICTI vitam vetuſto more depictam, & ſubiectis expreſſam verſiculis. Limen oſtij diſticho exornatur.

Cellula in quâ ſororis, Sanctique Germani animam vidit in cælum S. BENEDICTVS deferri.

Hanc Pater excoluit cellam BENEDICTVS, *in* *adem*
Nunc extructa nouam, ritè dicatur ei.

Binis illuſtratur feneſtris, quarum altera Orientem, altera reſpicit Occidentem, per hanc, animam S. Scholaſticæ, per illam S. Germani in cælum S. BENEDICTVS deferri vidit. Vni hoc ſubſcriptum diſtichon:

Virgo columbinâ ſpecie Nurſina per æthram,
Migrat in Angelicos, fratre vidente, choros.

Alteri iſtud:

Præſulis, en, Germani animam, Pater aſpicit aſtris
Inferri à ſuperis, ſub rutilante globo.

Vnicum eſt in hoc ſacello altare: & ad portam duæ pendent tabellæ, quarum altera Bullam Gregorij XIII. exhibet impreſſam, quâ plenarias largitur indulgentias, qui hoc ſacellum in feſto S. BENEDICTI, & prima Octobris, quâ dedicatum fuit, viſitauerint. Centum verò dies, qui idem quocumque anni fecerint die. Altera hexametris verſibus præcipua celebrat miracula, ibidem à S. BENEDICTO patrata, quos hîc ſubiungere viſum fuit. Hunc autem præfert titulum.

De immenſis huius ſacræ Cellulæ laudibus, ac de his quæ in eâ dum viueret Monarcha noſter Benedictus mirificè geſſit.

HEROICVM ENCOMIVM.

Huius cellulæ encomium.

CELLVLA quàm celebris! quàm ſancta domuncula! tanto
Ac tali venerata olim Patre, non minor antro
Forſitan Orebi, cæleſti vbi numen in aurâ
Perſpexit tenui Helias, late nec minor amplo,
Tres vbi ſuſcepit iuuenes Abrahamus, & vnum
Pronus adorauit: Synai nec vilior arce.
Magnus vbi Moſes, facie ſpeculatus amicâ
Omnigenum Regem terra inter fulgura; nymbos,
Poſt pluuias, & poſt tonitrua, & horrida ſigna,
Nubila, clangoreſque tubæ, montiſque fragores,
Enthea, quæ coleret populus, monimenta recepit

Scripta

CAPVT XXXIV.
Scripta Dei digito, tabuliſque inſculpta petrinis.
Hic etenim noſter clarus Patriarcha moratus,
Mente Deum purâ toties proſpexit in aurâ
Non tantùm tenui, verùm maiore profuſus
Flamine, Numen & vnum & trinum excepit in imo
Pectore, adorauit flexâ ceruice ſub alâ.
Cuius & ante & poſt obitum, tot mira peregit
Geſta, quod Heſperiæ canerent minus omnia Vates.
Hic aurâ afflatus ſuperâ, prece ſupplice vitam
Exanimi infudit puero, ad veſtigia ſtrato
A miſero genitore ſuo, à genetrice miſellâ,
Saxea quod pandit moles, vbi ad ima videtur
Impreſſus Patris cubitus, cum clune rogantis.
Hic olei phialam ſpeculâ deiecit ab altâ,
Vas neque frangendo, neque humi fundendo liquorem;
Cui lapis vt mollis ſubſedit cera per vſtum,
Pauperis affectu ingluuiem protruſit auari
Fratris, & exhauſtum viridi compleuit oliuo
Doliolum, decuplo penſauit munere munus.
Hic intempeſtâ ſpeculatus nocte, Sororis
Ferri animam à ſuperis, rutilum per inane, Columbæ
Albenti ſimilem, cæli ſuper aſtra locandam:
Manè eius ſacrum deferri corpus in arcam,
Quam ſibi condiderat ſolenni funere iuſſit.
O quàm fœlix ſors noſtra! en quos vna gemellos
Edidit aluus, eos ſeruat tumba vna ſepultos!
Vt quorum in terris veneramur corpora, eorum
E cælis animæ nobis ſua dona refundant.
Hic manè ante fores, bis centum, orando, farinæ
Offendit modios, diuinâ fruge paratos,
Fratribus vnde famem ſedauit polline diram;
Murmura demulſit, requiem cum pace miniſtrans,
Atque orare Deum docuit dum feruet egeſtas.
Hic Germani animam Capuani Præſulis almi
Sub flammante globo vidit ſuper æthera tolli,
Cùm totum aſpexit mundum fulgere ſub vno
Ac tenui ſolis radio, diſtractus ab illo,
Cælituumque Patri nitido coniunctus amore.
Barbarus hic inopem, nodo quem vinxerat arcto,
Vidit ad intuitum patris (ô res mira!) ſolutum,
Ac ſi eſſet funis gladio truncatus acuto.
Hic ſecus oſtiolum, regali nouit amictu
Indutum Totilæ enſiferum Nurſinus, ab alto
Præmonitus, iuſſitque oſtro, diademate, ſceptro
Depoſitis, famulum regi ſua reddere, & illum
Quo iuuet obſequio famulari veſte decenti
Admonuit Totilam miteſcere, & alta vereri,
Nil regale magis quàm ſe præbere benignum
Omnibus, infeſtum nulli, ore affatus aperto.
Hac ex æde Pater diuino affectus honore

Chriſti-

Chriſticolûmque ſalute piorum, non ſua quærens,
Sed quæ ſunt Chriſti, Gallas tranſmiſit in oras,
Dilectum Maurum, ſacri decus omne Caſini,
Grande eius columen, monachiſque inſigne futurum,
Virtutum exemplar diui poſt funera Patris.
Hîc Placidum magni Tertulli germen odorûm,
Romulidum ſpecimen, monachorum illuſtre leuamen,
Atque ſui pupillam oculi, legauit in agros
Mox Siculos, Meſſenatûm prece victus honeſtâ:
Vt ſacra quæ didicêre ambo rudimenta docerent,
Morte alter dulci moriturus, alter amarâ.
Hîc tandem Paſtor ſenio confectus & æuo,
Quo decet ante Deum pietatis munere charus,
Atque graui fractus morbo, ſic gratus Olympo,
Vt mundo acceptus capulô dum inſtaret ad aras,
Quas diuo extulerat Baptiſtæ, ſe citò fecit
Deferri, corpus Chriſti cum ſanguine ſumpſit,
Atque inter fratrum complexus brachia ſanctam
Mox animam efflauit; tantò deuotiùs, imò
Sanctiùs, hanc quantò tranſegit alacriùs, atque
Puriùs in Chriſti obſequiis fratrumque ſalubri
Conſilio, vel ope amplâ relligionis ab ortu.
Ergò quid eſt mirum, Gallis ſi Maurus in oris
Vidit ab hâc cellâ protendi iter vſque ad Olympum
Aulæis ſtratum, & lychnis hinc atque inde coruſcis
Exultum, ſenſitque modos reſonare per auras;
Hoc ſacer ibit iter Benedicti ſpiritus, hoſte
Deuicto, ſuperis & ouantibus, aurea ſcandet
Atria, cæleſti fruiturus rege per æuum!
O fœlix anima! ô Benedicti ſpiritus alme,
Quantò es in ætherea regione beatior! eſto
Oramus tantò miſeris protector alumnis
Promptior: ac longè maior, quàm hîc antè fuiſti,
Et quicumque tuam conantur viſere Cellam,
Quam ſummis tribuit Præſul Gregorius amplam
Peccati veniam obtineant te interprete plenam.

Abbas in communi dormitorio dormire debet.

4. Ante eandem verò turrim largius erat habitaculum, in quo vtriusque discipuli quiescebant.] Vide vigilantem ſuper grege ſuo Paſtorem, qui nec noctu quidem ab eo disiungi ſe paſſus eſt, nec à communi dormitorio fratrum voluit longiùs habitare. Quod & in Regulâ cap. 22. præſcripſiſſe multorum ſententia eſt. Cùm enim dicit: *Omnes in vno loco dormiant*, ne Abbatem quidem excipiendum putant; quod Concilium Francofordienſe cap. 13. expreſſè aſſeruit, dicens: *Vt Abbas cum ſuis dormiat Monachis, ſecundùm Regulam S.* Benedicti. De quo plura in *Diſquiſitionibus.*

S. Benedicti raptus, & S. Germani obitus, quando contingerint.

5. Mira autem res valde in hac speculatione secuta.] Raptus hic S. Patris Benedicti, & obitus S. Germani Epiſcopi, de quibus hoc capite, contigerunt anno 536. quo S. Placidus Siciliam petens Capuam tranſiuit, atque ab hoc Epiſcopo hoſpitio receptus eſt, vt habet vita, Gordiani nomine ſcripta. De geſtis autem S. Germani, & duplici eius legatione Conſtantinopolim, tam ſub Anaſtaſio II. quam ſub Hormiſdâ, vide Baronium tom. 6. ad annum Chriſti 497. & 519. Verùm cùm Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ, ex tabulis Epiſcoporum Capuanorum, & antiquo Breuiario Capuanæ Eccleſiæ annotet, Germanum anno 516. ſubrogatum eſſe Alexandro eiuſdem ſedis Epiſcopo haud potuit priorem illam legationem obiuiſſe anno 497. vt Baronius vult, & tamen in litteris Anaſtaſij Papæ, & libello Apocriſariorum Alexandrinæ Eccleſiæ vocatur Legatus ille Germanus Epiſcopus, qui alius fortè fuerit ab hoc Capuano, quem Horſmidâ Pontifice & Iuſtino Imperatore ex hâc vitâ migraſſe Ferrarius aſſerit. Sed cùm poſt tempora Horſmidæ S. Benedictus Caſſinatem adierit montem, in quo tranſeuntem ad cælum Germani vidit animam, diutiùs vixiſſe certum eſt. Antonius proinde Yepez, & Milletius tranſitum eius ex hâc ad meliorem vitam repoſuerit hoc anno 536. quod in tabulis eccleſiaſticis nulla

CAPVT XXXV.

nulla ampliùs de eo habeatur mentio. Celebritas eius tertio Calendas Nouembris Martyrologio Romano adſcripta habetur. Corpus Ludouico iuniore Imperatore in Galliam tranſlatum, ex Chronico Caſſinenſi lib. 1. cap. 40. vel 27. in editione nouiſſimâ, apparet. Quod tamen Placentiæ in æde S. Xyſti aſſeruari eiuſdem eccleſiæ officia teſtantur. Ita Ferrarius.

6. ANIMÆ VIDENTI CREATOREM ANGVSTA EST OMNIS CREATVRA.] Ex hoc loco & totâ S. Gregorij deductione, diſputant Doctores, num S. BENEDICTVS diuinam degens in terris viderit eſſentiam. Et quamuis Angelicus Doctor 2. 2. q. 180. a. 5. & Quodlib. 1. & paſſim id negent Commentatores, non deſunt tamen, qui ſingulare hoc & eminentiſſimum priuilegium Patriarchæ noſtro tribuunt, quorum verba hic adſcribam.

Diuina eſſentiæ viſio S. Benedicto attributa: à S. Bernardo.

S. Bernardus in ſerm. ſuper illud: *Audiam quid loquatur in me Dominus*, ſic habet: *Quemadmodum creatura cæli, id eſt, Angelica natura, ſic creatura mundi, id eſt homo, poſt hanc vitam iam non per ſpeculum, & in ænigmate, ſed facie ad faciem Deum videbit, & ſapientiam eius in ſeipsâ ad liquidum contemplabitur. Interim verò opus habet humana anima, velut quodam vehiculo, creatura, vt ad cognitionem Creatoris aſſurgat: cùm è contra longè beatiùs, perfectiùſq; Angelica natura in Creatore notitiam habeat creaturæ: ad quam tamen excellentiam, licet ad modicum rapta fuiſſe videtur anima illa, quæ collectum ſub vno ſolis radio mundum vniuerſum conſpexit. De quo miraculo beatus Papa Gregorius in libro Dialogorum ſcribens: Videnti, inquit, Creatorem anguſta eſt omnis creatura.* Hactenus Bernardus. Quibus verbis planè indicat D. BENEDICTVM Angelorum more, id eſt, ſine vllo creaturæ vehiculo ac phantaſmatum nutibus, mundum vniuerſum conſpexiſſe ſub vno ſolis radio.

Ruperto:

Rupertus Tuitienſis lib. 12. de gloriâ & honore filij hominis diſtinctionem faciens inter eum modum, quo diabolus imaginario & phantaſtico modo IESV CHRISTO de monte oſtenderit omnia regna mundi & gloriam eorum, & eum quo Deus S. BENEDICTO ſub vno ſolis radio totum mundum oſtendit collectum; ait, in prima viſione mundum viſum exterioribus & corporalibus oculis, in ſecunda verò interioribus, quod probat ex S. Gregorij verbis dicentis: *In illâ ergo luce, quæ exterioribus oculis fulſit, lux interior in mente fuit, quæ videntis animum cùm ad ſuperiora rapuit, ei, quàm anguſta eſſent omnia inferiora, monſtrauit.* Quibus mox ſubiicit: *Cùm*, inquam, *hæc dicit palam aſtruit, quia proſpectus ille mentis magis quàm oculorum fuit.* Adductis deinde aliis S. Gregorij verbis, ita demùm concludit: *Illud mirantes veneramur, quod cùm homine fecit omnipotens Deus.* Hæc Rupertus in hâc materiâ fide digniſſimus, quia viſionibus & reuelationibus diuinis fuit valdè aſſuetus.

S. Bonauenturâ.

S. Bonauentura lib. de Luminaribus Eccleſiæ ſerm. 20. exponens hæc eadem Gregorij verba, ait: *Mundus non fuit coanguſtatus in vno radio ſolis, ſed eius animus dilatatus, quia vidit omnia in illo, cuius magnitudine omnis creatura anguſta eſt, & parua & modica.*

Dionyſ. Carthuſ.

Dionyſius quoque Carthuſianus, vir ſapientiſſimus, atque in materiâ raptuum exercitatiſſimus, in ſermone de S. BENEDICTO, S. Gregorij verbis iſta ſubiicit. *Sed & in diuinis gloria Dei fuit vberrimè raptus, & in lumine Creatoris ita expanſus, quod faciliter in eius luce conſpicere quiuit quidquid ſub illo fuit.*

Et aliis tam domeſticis quàm externis.

Antonius porrò Yepez teſtatur noſtros monachos Collegij S. Vincentij Salamanticæ ob prædicta teſtimonia, & tantorum Doctorum auctoritatem, in publicis vniuerſitatis actibus, hanc de intuitiuâ Dei viſione S. BENEDICTO conceſſâ defendere ſententiam. Idemque facere Valliſoletanos, in publicis diſputationibus tempore Capituli Generalis fieri ſolitis. Hinc P. Thomas à Ieſu lib. 6. de Contemplatione diuinâ cap. 3. ait: De S. BENEDICTO multi eiuſdem Ordinis filij diuinam eſſentiam vidiſſe piè ſuſpicantur & credunt, eâ ſolùm ratione adducti, quòd D. Gregorius eum vniuerſum mundum quaſi ſub vno ſolis radio collectum in Deo vidiſſe fateatur. Sed non ſolùm noſtros in hâc ſententiâ habemus patronos, verùm eam probabilem quoque pronuntiauit Maximilianus Sandæus in Theologiâ variâ lib. 3. Commentatione 42. Exercitat. 2. dicens, moueri ſe auctoritate magni Pontificis Gregorij, cuius fuit iſta opinio: vt eius, inquit, reſponſo ad quæſitum Petri collocutoris colligunt non infimæ notæ Auctores. Sciſcitante enim Petro: Quo ordine fieri poſſit, vt mundus omnis ab vno homine in ſolis radio collectus videatur? Reſpondet Gregorius: *Fixum tene Petre, quod loquor, quia* ANIMÆ VIDENTI CREATOREM, ANGVSTA EST OMNIS CREATVRA. Proinde non obſtat totius mundi moles, vaſtitas & amplitudo, quò minùs in Deo videri poſſit. Sed dices, An ergò mundi machina contracta eſt, vt parua appareat? Reſpondet Gregorius: *Non cælum & terra contracta eſt, ſed videntis animus eſt dilatatus, qui in Deo raptus, videre ſine difficultate potuit, omne quod infra Deum eſt.* Non obſtat proinde anguſtia humanæ mentis ad videndum totum mundum, quia, vt rurſum Gregorius; *Ipsâ luce viſionis, intimæ mentis laxatur ſinus: tantumq; expanditur in Deo, vt ſuperior exiſtat mundo.* Ex alto igitur humilem & infra iacentem mundum deſpicit. *Quid mirum*, ait Gregorius, *ſi mundum ante ſe collectum vidit, qui ſublevatus in mentis lumine extra mundum fuit?* Si quæras, quomodo hæc poſſunt fieri? Reſpondet Gregorius: *Hæc proculdubio cernere, non niſi in Dei lumine poterat.* Non vidit oculis corporalibus, nec viribus intellectus, nec lumine naturali, nec ſolâ fide, aut per ſpeciem creatam, ſed lumine gloriæ diuinam eſſentiam, in cuius Oceano cælum & terram ſimul contemplatus eſt.

Itaque D. Gregorius, ait Sandæus, exiſtimauit omninò viſionem illam ſpiritualem fuiſſe, & ſatis inſinuat fuiſſe coniunctam cum viſione eſſentiæ diuinæ. Quod niſi indicare voluiſſet, neque quæſtioni proponentis ſatisfeciſſet: neque ſimpliciter propriéque fuiſſet locutus, neque denique confirmationis vice illud adducere potuiſſet, in quo robur reſponſionis conſiſtit: *Animæ videnti Creatorem, anguſta eſt omnis creatura.* Ita cenſent recentiores aliqui.

Sed obiicies: S. BENEDICTVS teſtem viſionis ſuæ aduocauit Seruandum Diaconum, qui exiguam partem luminis vidit. Non erat ergò huic vitæ funditus mortuus, aut à ſenſibus alienus, quod tamen multi requirunt ad hoc, vt quis diuinam videat eſſentiam, ita enim ſcribit Auguſtinus duodecimo de Geneſi ad litteram, cap. 27. *Neminem videntem Deum viuere vitâ iſtâ, quâ mortaliter viuitur iſtis ſenſibus corporeis. Sed niſi ab hâc vitâ quiſque quodammodo moriatur, ſiue omnino exiens de corpore, ſiue ita auerſus, & alienatus à carnalibus ſenſibus, vt meritò neſciat, ſicut Apoſtolus ait, an in corpore, vel extra corpus ſit, cùm in illam rapitur & ſubuehitur viſionem.* Auguſtinum ſequitur S. Thomas 2. 2. q. 175. a. 4. Alphonſus à Caſtro V. Beatitudo Hæreſ. 1. Abulenſis 2. Paralip. cap. 1. q. 18. Henricus Quodlib. 7. q. 6. Sed duplex eſt Reſponſio. *Obiectio.*

Reſponſio.

Prior abſque ſpeciali miraculo poſſe Viatorem ſine abſtractione animæ à corpore, & ſenſuum vſu præditum Dei eſſentiam videre, vt docet Suarez lib. 2. de attributis Dei cap. 30. Et Ludouicus Molina 1. part. q. 12. tit. 2. Ioannes Salas 1. 2. tract. 2. diſput. 10. ſect. 4.

Digitized by Google

ſect. 4. Gabriel Vaſquez diſput. 55. cap. 1. & Sandæus in Theologiâ variâ lib. 3. comment. 29. exercitat. 5. Et probant potiſſimùm exemplo Beatorum, qui poſt reſurrectionem videbunt perfectè Deum ſine abſtractione à ſenſibus: imò erit in illis exquiſitus illorum vſus. Quid ergò vetat idem contingere in puro viatore? Deinde viſio eſſentiæ diuinæ non impedit naturales operationes animæ, aut intellectus: vt conſtat in Angelis, & animâ Chriſti. Ergo ſimiliter non impediet operationes ſenſuum, ſi Viatori in corpore mortali concedatur. Non enim corporis mortalitas impedimentum præbet. Plura vide apud citatos Auctores.

S. Benedictus in hoc raptu duplicem habuit viſionem.

Poſterior reſponſio eſt, etiam S. BENEDICTVM in hâc viſione à ſenſibus abſtractum, quod ſatis oſtendit Gregorius, cùm ait, cum ſuperiorem extitiſſe mundo, & extra mundum fuiſſe, & animam eius ſuper ſemetipſam fuiſſe exaltatam; quæ ſatis arguunt mentis à ſenſibus abſtractionem. Vnde notandum, duplicem fuiſſe viſionem. Prior erat corporalis, quâ vidit fuſam lucem deſuper cunctas noctis tenebras effugaſſe; quæ ſine dubio rei ſenſibilis, & in oculos incurrentis fuit. Certè ſpiritualis lux, corporeis tenebris non opponitur, neque obſcuritatem noctis pellit. Cui accedit quod Seruandus exiguam partem luminis vidit, quod de luce ſpirituali non poteſt intelligi. Sphæra quoque ignea, in quâ Germani animâ conſpiciebatur, corporeæ fuit imaginis. Altera autem viſio fuit ſpiritualis, quam Gregorius vocat *lucem Creatoris*, & *Dei lumen*, de vtrâque autem ait: *In illâ luce, quæ exterioribus oculis fulſit, lux interior in mente fuit, quæ videntis animum cùm ad ſuperiora rapuit, ei, quàm anguſta eſſent omnia inferiora monſtrauit.* Quæ autem in hâc ſpirituali luce abſtractus à ſenſibus vidit, poſteà illis redditus Seruando narrauit.

Diuinam eſſentiam cur viderit aliquot congruentiæ.

Etſi autem, vt benè Sandæus notauit, præter S. Gregorij auctoritatem euidens adſerri nequeat ratio, quæ probet S. BENEDICTVM clarè Deum vidiſſe; ex eius tamen meritis coniecturam poſſe ſumi, hanc illi à Deo gratiam fuiſſe factam. Prima autem congruentia ſit: Sicut Moyſi dicitur oſtenſa eſſentia diuina, quia erat legis veteris promulgator, & Paulo, quia Apoſtolus & Doctor gentium, ita credibile idem conceſſum BENEDICTO Monachorum Apoſtolo, *De cuius pectore*, vt inquit Vrbanus Papa, *quaſi de paradiſi fonte monaſticus Ordo emanauit.* Secunda ſit, cùm Dei amore BENEDICTVS totum mundum cum ſuo flore deſpexerit, voluerit viciſſim Deus illi oſtendere, quàm exigua ſit omnis creatura in comparatione Creatoris. Tertia, oſtenderit Deus in radio ſolis S. Patri totum mundum, vt in eo velut in chartâ quâdam geographicâ, videret tantam multitudinem Cœnobiorum, & Monachorum, qui ſub eius ſignis militaturi mundum replerent vniuerſum: nimirum ſic olim ſemen Abrahæ dixit iuxta multitudinem ſtellarum multiplicandum. Cæterùm Aimoinus noſter lib. 2. de geſt. Franc. cap. 22. hoc miraculum tanti facit, vt illud nec ſæculo anteà cognitum, nec vllum in eo ſancto Patri noſtro putauerit conferendum Sanctorum. Atque hæc ad honorem ſancti Patriarchæ noſtri attuliſſe ſuffecerit, quæ hanc ſententiam vtcumque probabilem faciant, atque à temeritate non difficulter excuſent.

Bannezij de viſione diuina eſſentia cenſura.

Seuera porrò acerbaque eſt in hâc re cenſura Dominici Bannez 1. part. q. 12. a. 11. qui ita enuntiat. Non licet extendere priuilegium videndi eſſentiam diuinam in hâc vitâ, ad aliquem aliorum Sanctorum præterquam ad Moſen & Paulum: (de his enim id probabile adfirmârat, & conſentaneum ſacris litteris,) addit: Hoc dixerim propter quoſdam Theologos, qui iſtud priuilegium extendunt ad beatum BENEDICTVM. Mouentur propter quoddam miraculum, quod refertur à D. Gregorio lib. 2. Dialog. cap. 35. vbi refert mirabilem quandam viſionem, quâ D. BENEDICTVS exiſtimauit ſe videre mundum vniuerſum. Hoc Bannezij aſſertum incautum vocat Ioannes Salas, 1. 2. trac. 2. diſp. 10 ſect. 4. atque in Auctore deſiderat candorem, & modeſtiam. Putat enim irreuerenter, & ſine vllo fundamento, ac contra aliorum expoſitionem, nec non contra Gregorij, aliorumque auctoritatem, dici, quod affirmat Bannez BENEDICTVM exiſtimaſſe ſe videre. Ex quo colligas, non habuiſſe reuera viſionem. Subdit deinde Salas. Falſum eſſe propter illam viſionem aſſeri licitè non poſſe, beatum BENEDICTVM vidiſſe in hâc vitâ diuinam eſſentiam. Itaque nec illicitè nec temerariè id quis affirmârit. Quod, quia nihil habet à fide, morumque ſanctitate alienum, quare BENEDICTI patronos temeritatis arguamus?

CAPVT XXXVII.

Vnde tantum S. Benedicto priuilegium.

Vlteriùs porrò quærenti, ex quo fonte tanta diuini fauoris prærogatiua in beatum Patrem BENEDICTVM profluxerit. Reſponderi probabiliter poteſt, eueniſſe id primùm ex eâ, quâ plurimum nitebat cordis munditiâ: *Beati*, enim *mundo corde*, inquit Saluator, *quoniam ipſi Deum videbunt*. Et S. Maximus cent. 1. de Charit. cap. 95. *Quemadmodum*, ait, *ſol exoriens & mundum illuminans, cùm ſeipſum, tum res à ſe illuminatas demonſtrat: ita quoque ſol iuſtitiæ purgato animo exoriens & ſeipſum videndum exhibet, & rerum quæ à ſe factæ ſunt, & deinceps fiunt, rationes demonſtrat.* *Matt. 5.*

Secundò, accidit hæc illi gratia ex indefeſſo orationis ſtudio, quo Deo iugiter adhærere, & cum illo colloqui ſatagebat. Ita prophetauit Henoch omnium noſtrûm parens, ſeptimus ab Adamo, quia cum Deo ambulabat. Ita Moſes factus eſt Propheta incomparabilis, quia in Sinâ cum eo colloquebatur. Ita S. Martinus illuſtrem prophetiæ ſpiritum hauſit ex alloquio Dei, quia iugiter cum eo verſabatur, vti teſtatur Sulpitius in vitâ.

Tertiò, donum hoc profluxit ex ardenti in Deum amore. Verè enim S. Bernardus lib. de inter. domo cap. 69. *Certum*, ait, *ſignum tibi ſit quæcumque es anima, quod Dilectum tuum minus diligis, vel ab illo minus diligeris, ſi ad theoricos illos exceſſus nondum vocaris, vel vocantem numquam ſequi merueris. Vis noſſe, quia ſublimitas diuinarum reuelationum, ſit manifeſtum diuinæ dilectionis indicium? Iam non dicam, inquit, vos ſeruos, ſed amicos: quia omnia quæ audiui à patre meo nota feci vobis.* Baſilius quoque procœmio in Iſaiam tradit; *Ex vehementiſſimâ in Deum intentione, & arcano amore animam Numine afflatam dignam prophetiæ dono reddi, Deo diuinam virtutem impertiente, animiq; oculos aperiente ad intelligendas quas velit ſpeculationes.*

Cæterùm exemplo huius tam ſublimis S. BENEDICTO conceſſi ſpectaculi, Myſticæ Theologiæ deditos inſtruit Ioannes Thaulerus Inſtitut. cap. 12. *Vt ſpiritus intellectualis ſuâ conſideratione Deum magis ac magis magnum, abyſſalem, immenſum comprehendat & intelligat; idq; non eum opinione, ſed reipsâ ita eſſe ſentiat: atque iuxta hoc ſuum dirigat intellectum, quantum poteſt, & quantum Deus illi hâc caliginoſâ luce, & lucidâ caligine ſeipſum cum actuali bonitate exhibere dignabitur. In hoc*, inquit, *interiori ſpi-*

P ritus

CAPVT XXXV.

ritus incremento omnis externa creaturarum cedit conſideratio. Quantoquamq; Deus ſpiritui ſit magnus, tantò omnes ei Creaturæ decreſcunt & euaneſcunt. Denique in hac luce glorioſus Pater BENEDICTVS *totum mundum, velut ſub vno ſolis radio, ante ſe adductum vidit. Hic amor omnis creaturarum exuitur: atque in hoc ſupermirabili ſpiritus miraculo, vbi ipſe ſupra omnem ſenſuum ac intellectus capacitatem, à Deo in admirabilem lucem ſuam deducitur, rapiturq; ita vt ſupra naturam & etiam ſupra ſeipſum, extra id quod factus eſt in quandam Deiformitatem eleuetur: ibi planè ſpiritus præ lumine abſque luce, præ cognitione abſque cognitione, & præ amore abſque dilectione efficitur: non quòd abſque dilectione ſit, ſed in ſuâ cognitione, vbi contemplationis oculum ad ſeſe reflectit, omnis ei eſſentia, vita, vires, cognitio, amorq; ſuus, nimis parua videntur ad ſummum Deum comprehendendum.*

Vocis Capua Etymologia quadruplex.

6. CAPVANI.] Quadruplex nominis *Capua* etymologia ab Auctoribus traditur. Primò à *Capys* Conditore. Virgilius Æneid. 10.

Et Capys, *hinc nomen Campana ducitur vrbs.*

Maroni autem hic *Capys* eſt, qui cum Æneâ in Italiam venit, cuius ſententiæ ſubſcribit Suetonius in Cæſare dictatore. Liuius à *Capy* Samnitium Duce dictam exiſtimat. Secunda eſt, quam tradit Pompeius Feſtus: *Capuam*, inquit, *in Campania quidam a* Capij *appellatum ferunt. quem à pede introrſus curuato nominatum, antiqui noſtri Falconem vocant.* Ioſephus Scaliger in eum locum: *Sanè*, ait, *Capys Græcum vel Tarentinum videtur, latinè expreſſum per Falconem.* Et Seruius ad citatum Virgilij locum, Capuam nominatam dicit: *Quoniam Capys linguâ Hetruſcâ Falconem auem, cuius augurio condita eſt, ſignificat.* Tertiam Iſidorus Origin. lib. 15. cap. 1. tradens, ait, *quoſdam à capacitate Capuam dictam putare; quod eius terra omnem vitæ fructum capiat. Inter tres maximas Romam, Carthaginemq; numerata: ex quâ & prouincia Italia Campania dicta eſt.* Quarta, Euſtathius in Dionyſium: *Cum duodecim ſint Campanorum vrbes; in medio earum eſt Capua; Caput reuerâ, vt Geographus ait, ex nominis etymo lingua Latina.* Intelligit autem per Geographum, Strabonem lib. 5. ita loquentem: *In mediterraneo eſt Capua, gentis Caput; reuerà id exiſtens, quod nomine eius ſignificaretur.* Duodecim ſcilicet Campaniæ Vrbium caput, hoc eſt, quod ipſa duodecima reliquis vndecim præeſſet. Conſtat certè Campaniæ Vrbium potentiſſimam fuiſſe, & Punici belli tempore Romanæ vrbis æmulam, agri autem bonitate nulli terrarum poſthabendam: vnde & diuitem *Capuam* vocat Virgil. 2. Georgic.

Capua potentia; fertilitas.

Talem diues arat Capua.

Sidonius Apollinaris:

——— *Non ſic Bacchanis opimam*
Annibal ad Capuam *periit.*

Conſule Cluuerium Italiæ antiquæ lib. 4. c. 2. & 5.

Scribitur hîc S. Germanus Capuanus Epiſcopus: poſteà autem, anno ſcilicet 971. Ioannes Papa *Capuam* in Archiepiſcopatum erexit, vt Auctor eſt Leo Oſtienſis Chronici Caſſinenſis lib. 2. c. 9. Quæ hodie Capua eſt, diſtat à veteri, duobus millibus paſſuum. In veteribus autem ruinis hodie tantùm exſtat templum DIVÆ MARIÆ GRATIARVM, vt ex Leandro, Alberto, & Caraffâ, in ſuo Theſauro annotauit Ortelius.

7. ANIMAM IN SPHÆRA IGNEA AB ANGELIS IN CÆLVM DEFERRI.] Diſquiri hîc poſſet, quod quarto Dialogorum libro, cap. 5. Petrus hîc interlocutor à S. Gregorio quæſiuit, an anima è corpore egrediens videri poſſit. Reſpondet antè Gregorius: *Natura animæ inuiſibilis eſt, atque ita ex corpore inuiſibiliter egreditur, ſicut in corpore inuiſibiliter manet,* *proinde corporeis oculis rem inuiſibilem non poſſe videri. Sed multi,* inquit, *noſtrûm mentis oculum fide purâ, & vbere oratione mundantes, egredientes è carne animas frequenter viderunt.* Quod hoc S. BENEDICTI exemplo, aliiſque pluribus deinceps confirmat. Clarius S. Thomas parte q. 89. art. 8. ad 2. *Quod mortui viuentibus appareant qualitercumque, vel contingit per ſpecialem Dei diſpenſationem, vt animæ mortuorum rebus viuentium interſint, & eſt inter diuina miracula computandum, vel huiuſmodi apparitiones fiunt per operationes Angelorum bonorum, vel malorum, etiam ignorantibus mortuis.* Ita Doctor Angelicus. Petrus autem Thyræus libro ſingulari de apparit. Spirit. cap. 12. ait: Animas plerumque vel in externâ ſpecie & aſſumpto corpore agnoſci à vigilantibus, vel interiori ſenſu conſpici à dormientibus: Vtrouis autem fiat modo, Angelorum interuenire miniſterium; neque enim poſſunt defunctorum animæ ſpecies in hominis imaginatione per ſe efformare, vti nec corpora, in quibus humanis rebus interſint, effingere. Neque enim vi ſuâ poſſunt elementa condenſare, & ſuis aptare vſibus, neque ſua valent in priſtinam formam reſtituere cadauera. An verò in efformatis Angelorum operâ corporibus ipſi ſpiritus degant, ſolus is ſcit, qui ducit ad inferos & reducit, & cui data eſt diiudicatio ſpirituum. Factum id aliquando teſtatur Auguſtinus lib. de curâ pro mortuis gerendâ cap. 15. exemplo Samuelis & Moyſi; quorum hic in transfiguratione Chriſti, ille Sauli apparuit. Exhibent autem ſe animæ hominum aſpectibus aliquando in alienâ ſpecie, vt quando S. Scholaſticæ anima, aliæque complures in formâ Columbæ viſæ ſunt euolaſſe; aliquando in formâ proprij corporis, & eâ ſpecie quâ inter homines vixerũt. Nouerat ita Saul adeſſe Samuelem; quando nondum viſus à Pythoniſsâ deſcribitur, Vir ſenex amictus pallio. Iudas Machabæus Oniam & Ieremiam cognouit. Petrum & Paulum ſibi apparuiſſe affirmat Conſtantinus, quando eorum imagines à Syluestro fuerunt exhibitæ. Atque hoc modo S. BENEDICTVS hîc vidit animam Germani Epiſcopi; eius enim eſſe ex conſuetâ, quâ apparebat, agnouit formâ: nam ſtatim (vt ait Gregorius) *religioſo viro Theoprobo mandauit, vt ad Capuanam vrbem ſub eâdem nocte tranſmitteret, & quid de Germano Epiſcopo ageretur agnoſceret, & indicaret. Factumq; eſt: & Reuerendiſſimum virum Germanum Epiſcopum is, qui miſſus fuerat, iam defunctum reperit, & requirens ſubtiliter, agnouit eodem momento fuiſſe illius obitum, quo vir Domini eius agnouit aſcenſum.*

Anima è corpore egrediens videri fit.

CA-

CAPVT XXXVI.

QVOD REGVLAM MONACHORVM SCRIPSERIT.

GREGORIVS.

LIBET, Petre, adhuc de hoc venerabili Patre multa narrare, ſed quædam eius ſtudioſè prætereo: quia ad aliorum geſta voluenda feſtino. Hoc autem nolo te lateat, quod vir Dei inter tot miracula, quibus in mundo claruit, [1] doctrinæ quoque verbo non mediocriter fulſit. Nam [2] ſcripſit Monachorum Regulam, diſcretione præcipuam, ſermone luculentam. Cuius ſi quis vult ſubtilius mores vitamque cognoſcere, [3] poteſt in eâdem inſtitutione Regulæ omnes magiſterij illius actus inuenire: quia ſanctus vir nullo modo potuit aliter docere, quàm vixit.

S. Benedictus ſcripſit monachorum Regulam.

COMMENTARIVS.

1. DOCTRINÆ QVOQVE VERBO NON MEDIOCRITER FVLSIT.] Præclarum hoc ſanctiſſimi Patriarchæ noſtri elogium à magno Gregorio, illi non immeritò tributum deterere, & quoad poteſt obnubilare conatur Eraſmus Roterodamus, qui in ſuo Eccleſiaſte, ſeu de ratione concionandi lib. 3. fol. 339. Sanctos BENEDICTVM & Franciſcum coniungens, de iis pariter pronuntiat, quod fuerint *homines pij, ſed quorum neuter eruditione ſcripturarum præcelluit.* Sed Ariſtarchus hic, qui ſanctiſſimos hos viros ſuæ ſubiicit cenſuræ, neutrius videtur ſcripta, vel Regulam legiſſe. Dum enim eâdem periodo addubitat, an certum vllum BENEDICTVS, aut Franciſcus ſuis præſcripſerit amictum, facilè oſtendit, quàm in eorum ſcriptis ſit peregrinus. Si enim Regulæ S. BENEDICTI caput 55. *De veſtiarijs & Calciarijs fratrum,* & S. Franciſci caput 2. legiſſet, inueniſſet ibi ſtatim peculiaria Monachorum indumenta. Quod verò eruditionem S. P. BENEDICTI ſpectat, eam ex ipsâ Regulâ, ſanctarum Scripturarum citationibus, velut ſtellis quibuſdam effulgente, colligit Gregorius: aſſeritque *diſcretione præcipuam, ſermone luculentam.* Quemadmodum autem duos hoſce Patriarchas, quorum doctrinam eleuaret, coniunxit Eraſmus, ita quoque quod de S. BENEDICTO aſſeruerat Gregorius primus, id de S. Franciſco in Bullâ Canonizationis repetiuit Gregorius IX. nimirum, *quod multos præuenerit ſcientiâ præditos*, SCIENTER NESCIVS, ET SAPIENTER INDOCTVS.

Eraſmus fruſtra S. BENEDICTI doctrinam eleuare nititur.

S. Benedicti eruditio ex Regulâ & illuſtrium virorum teſtimonijs aſtruitur.

Sed vt nihil iam de diuinâ S. Franciſci ſapientiâ dicamus, quam eruditâ epiſtolâ Gabriel Cardinalis de Trejo, & Lucas Waddingus præfatione ad Opuſcula eiuſdem Sancti propugnant: conſtat ſanè S. BENEDICTVM non ſanctitatis tantùm, ſed & eruditionis ac ſapientiæ nomine celebratum. Hunc enim Zacharias Papa cap. 8. vitæ, non dubitauit appellare: *mente illuminatum, veritatis Magiſtrum.* S. Petro Damiani lib. 6. cap. 12. dicitur *Doctor inſignis & Eremi cultor.* Venerabili Bedæ in ſerm. de S. Scholaſt. *Doctor omnium Monachorum, Pater ſanctiſſimus Patrum. Doctor dulciſſimus Doctorum.* S. Odo Cluniacenſis ſerm. de S. Bened. *vocetur*, inquit, *& Stella non tamen qualiſcumque, ſed talis quæ erudiens multos ad iuſtitiam refulgeat, iuxta illud Danielis in perpetuas æternitates. Vocetur etiam Angelus, quia legem requirunt ex ore eius.* Carthuſiani ordinis parens Bruno ſerm. de Confeſſoribus, de hoc noſtro parente illud dicere non dubitauit: *Ecce pluſquam Salomon hic. Quæris fortaſſe in quo maior ſit ipſe? in Sapientiâ: non dico de ſapientiâ huius mundi, quæ ſtultitia eſt, apud Deum, ad quam iſte numquam accedere voluit ſed de illâ ſapientiâ, quæ vera eſt, & quæ ducit hominem ad vitam æternam.* Eiuſdem Ordinis Doctor Extaticus Dionyſius, ſerm. 1. de S. Bened. ait, *eum ingreſſum abyſſum ſapientiæ increatæ.*

Quòd ſi fortè quæras, vnde ei hæc ſapientia & doctrina? Reſpondet citato loco Cardinalis de Trejo: *Multi ex ſanctis Patribus abſque ſæculari Magiſterio, profanorumq; librorum vſu in Dei lege docti euaſerunt. Ita contigit Antonio, ita Arſenio, ita Paulo & alijs ſanctis Monachis & Abbatibus, qui in deſertis à pueritiâ viuentes, lectione ſolâ & contemplatione ad magnam ſcientiam peruenerunt. Ita didicerunt* BENEDICTVS, *Baſilius, Ioannes Damaſcenus, & alij plures, qui nuſquam leguntur in ſcholis verſati, & quanto longius à Scholaſticorum argutijs aberant, tanto citius intellectus illorum illuminabatur, igne vibrante ardentis voluntatis, & quo Deum, quem ſemper memoriâ retinebant, citò cognoſcebant, & feruenter prædicabant.* Hæc ille. Imbutum porrò S. BENEDICTVM doctrinâ cæleſti, & eruditum ab eo, qui docet hominē ſcientiam, ſatis inſinuat ipſe Gregorius, cùm ſuprà ca. 35. de eo dixit, quòd *doctrina gratia cæleſtis influebat.* Idēque lib. 4. c. 4. in libros Regum, eumdem vocat *Arctiſſimæ vitæ Magiſtrum optimū, ſummæ veritatis diſcipulum eruditum.* Ipſa igitur prima veritas, & vnctio Spiritus ſancti S. BENEDICTVM de omnibus edocuit. Quod quidem luculentiùs in *Diſquiſitionibus* probabitur, cum Regulam à Spiritu ſancto profectam demonſtrabimus.

Sed vnde illi hæc eruditio?

2. SCRIPSIT MONACHORVM REGVLAM DIS-

CAPVT XXXVI.

CRETIONE PRÆCIPVAM.] Zacharias habet. *Cõſtituit Monachorum Regulas iudicio eximio & ſermone claro.* Vnde intelligas, ex aliorum Patrum Regulis ſuam S. BENEDICTVM delibaſſe, atque inſtar argumentoſæ apis ex ſingulorũ floribus, regularis doctrinæ mel collegiſſe, & Regulæ ſuæ alueario intuliſſe. Quæ autem de hâc Regulâ eiuſque præſtantiâ, & auctoritate hîc dici poſſent, fusè proſecuti ſumus in noſtris *Diſquiſitionibus Monaſticis.* Ne autẽ hunc locum abſque aliquâ annotatione prętcriiſſe videamur, Compendio, & velut ſummatim hîc dicimus; Sanctiſſimum Legiſlatorem noſtrũ *Regulam* ſuam propriis manibus in Caſſinenſi ſcripſiſſe monaſterio, eamque in ſua, vt nunc habemus, diſtinxiſſe capita. Quamuis autem ex ſummâ humilitate eam, vt *minimam inchoationis Regulam* S. Baſilij poſtponat, fuit nihilominus illa Spiritu ſancto inſpirante dictata & conſcripta: ex quo capite hoc conſecuta eſt, vt ſit maximè ſuauis, & diſcreta; omnibuſque omninò hominum generibus accommodatiſſima; tam plena denique ac ſufficiens, vt aliis conſtitutionibus & ſtatutis minimè videatur indigere ad dirigendos Monachorum pedes in viam ſalutis æternæ.

S. Benedictus Regulam ſuam ſcripſit propriis manibus, in monaſterio Caſſinenſi. Regula laus.

Omnibus quoque numeris eſt perfecta, valdè ſpiritualis & interna, vt minimè mirum ſit, ſi Obſeruatorẽ ſuum rectà perducat ad regna cælorum.

Summam eius vtilitatem agnoſcit Eccleſia in vberrimis fructibus, quos hæc ei arbor protulit. Quòd autẽ multipliciter ab Eccleſiâ fuerit approbata, hinc tanta eius eſt auctoritas, vt ſummi Pontifices & generalia Concilia ex eâ non rarò ſua deprompſerint decreta & Canones; quibus religioſos quoſuis in ſuâ dirigerent vocatione. Senſim porrò toto orbe promulgata fuit, & aliis quibuſdam, quæ ante eam erant, prælata, ſub eâque plures militant religioſorum Ordines. Nec ſuis contentata finibus, multum etiam profuit aliis poſterioribus Ordinibus, quantumuis ſub proprio Capite, & diſtinctâ viuentibus Regulâ. Quæ omnia citato libro pluribus comprobamus.

Omittendum hîc non videtur, Oraculum illud celeberrimum, quod diuinitus S. P. N. BENEDICTO factum fuiſſe perhibetur; atque in hunc modum narratur à Prudentio Sandoual lib. de Fundat. Monaſt. in Caſtellâ parte 1. §. 6. Dicit Auctor hiſtoriæ Sublacenſis, & habetur in peruetuſto codice eiuſdem domûs (qui & alium citat, qui extat in Franciâ in Monaſterio Lirinenſi; & velut certiſſimum aſſeuerat) S. P. N. BENEDICTO in oratione exiſtenti, in Monaſterio Narrebotenſi, apparuiſſe Angelum, eique dixiſſe: quòd Deus illum exaudiſſet, vtque eam, quam vellet, peteret gratiam aut beneficium. At Sanctus humilians ſe reſpondit, tanta beneficia ſibi, tanquam indigno à Deo collata, ſeque tam ignorantem, vt propterea forte minus exaudiretur petitio, faceretque Deus commiſerando illius, quod ſibi vtiliùs aut conuenientiùs foret.

Quinque promiſſa à Deo facta S. Benedicto.

Dixitque Angelus: Sunt quinque quæ tibi cõcedit Deus, cui propriũ eſt audire & exaltare humiles.

1. *Quod Ordo ſuus videlicet, vſque ad finem ſtabit.*

2. *Quod in eius fine pro Eccleſia Romanâ ſtabit fideliſſimè, & plurimos in fide confortabit.*

3. *Quod nullus in eo morietur, niſi in ſtatu ſalutis; & ſi male incipiet viuere; & non deſiſtet, vel confundetur, vel ab Ordine eiicietur, vel per ſe egredietur*

4. *Quòd omnis qui Ordinẽ ſuum perſequetur, niſi reſipiſcat, vita ſibi abbreuiabitur, vel malâ morte morietur.*

5. *Quod omnes qui Ordinem ſuum diligent, bonum finem habebunt.*

Refert hoc Oraculum Arnoldus Wion; lib. 1. cap. 1. & ex eo Stengelius in Coronâ lucidâ, & Cornelius à Lapide in cap. 35. Ieremiæ. Non diſſimilia ſunt Priuilegia Ordini S. Franciſci communicata, quæ libro ſingulari propugnauit R. P. Angelus de S. Franciſco Anglus, Ordinis Fratrum Minorum ſtrictioris obſeruantiæ; cuius ſcuto & hæc noſtra proteguntur.

3. POTEST IN EADEM INSTITVTIONE REGVLÆ OMNES MAGISTERII ILLIVS ACTVS INVENIRE.] Hoc verè Sanctorum eſt, plus factis quàm verbis docere, quorum, vt Ambroſius dixit lib. de S. Ioſeph. cap. 1. *vita cæteris norma viuendi eſt.* Ex quo capite & alios Sanctos à Patribus commendatos accepimus. Athanaſius de S. Antonio: *Perfecta eſt ſiquidem ad virtutem via, Antonium ſcire quis fuerit.* Hieronymus epiſt. 2. ad Nepotianum de vitâ Heliodori: *Normamq; vitæ eius, exemplum habere virtutum.* Idem epiſt. 15. ad Marcellam de Aſellæ vitâ: *Conuerſationem illius perfectæ vitæ normam arbitrentur.* De magno Euthymio Nicephorus lib. 14. cap. 52. *In tantum virtute eminuit, vt canon eſſet & formula inſtitutæ monaſtici.* Idemque ſequenti capite de Iſidoro Peluſiotâ. *Ita in monaſticis laboribus deſudauit, vt euangelicam prorſus degeret vitam, & viua animataq; monaſticis inſtituti diuinaq; contemplationis Columna, & veluti primarium quoddam exemplum flagrantis æmulationis doctrinæq; ſpiritualis eſſet.* Eadem habet Euagrius lib. 1. hiſt. Eccleſ. cap. 15. Itaque in hâc S. Patris BENEDICTI vitâ; altera Monachis (vt in præfatione dictum) exhibetur Regula. Quod & poſt S. Gregorium, de ſuo Patre S. Columbano Ionas in eius vitâ cap. 9. dixit. *His,* inquit, *in locis Monachorum plebibus conſtitutis, ipſe viciſſim omnibus intererat, Regulamq; quam tenerent Spiritu ſancto repletus condidit. In qua autem qualis, & quanta diſciplina vir ſanctus fuerit, prudens Lector vel Auditor agnoſcit.* Idipſum de S. Tereſiâ Carmeli reſtauratrice aſſerere non dubitauit Franciſcus Ribera lib. 2. vit. cap. 2. *Illius & prudentiam, & admirabilem ſapientiam, & ingenij ſublimitatem, & perfectionis magnitudinem quam manifeſtiſſimè pateſcere: nam, vt de S.* BENEDICTO *Gregorius Pontifex aſſerit, qui eius & vitam, & vitæ rationes exactiùs ſcire voluerit, illius Conſtitutiones euoluat & conſideret, neque enim tam ſancta mulier aliter docere poterat, quàm vixerat.*

Sanctorum vita via ad virtutem.

ADDITIO.

De tranſmiſſione S. Mauri in Galliam.

CVm vltimo quo S. Pater BENEDICTVS è viuis exceſſit anno, S. Maurum ad excitanda Ordinis ſui Monaſteria in Franciam tranſmiſerit; inſerenda hic hiſtoria tranſmigrationis eius, vt ea quæ circà illam S. P. BENEDICTVS egit, hic commodè repræſententur.

Tranſmittendi S. Maurum in Galliam cauſam dediſſe ſcribitur Bertingrannus Cœnomanenſis Epiſcopus, qui miſſis ad S. BENEDICTVM Legatis ac litteris, diſcipulos ſibi rogabat deſtinari, qui Galliam ſanctitatis exemplo illuſtrarent. Rem totam narrat oculatus teſtis, & itineris comes B. Fauſtus in vitâ S. Mauri, qui in præfatione refert S. BENEDICTO diuinitus reuelatam Caſſinenſis Monaſterij deſtructionem, cumque ob hoc mœſtus inconſolabiliter fleret S. Pater, cæleſti recreatus fuit oraculo, quo ei promittebatur locum illum in priſtinum, imò & ampliorem reſtituendum gradum,

S. Maurus quâ de causâ in Galliam miſſus.

S. Benedictus de Ordinis propagatione recreatur.

Digitized by Google

dum, & aliis quoque nationibus lumen ſuæ religionis de eodem inferendum loco. Vnde ei in eâdem reuelatione dicebatur; vt *quos probabiliores in ſuo haberet grege eò tranſmitteret, quo depoſcerentur, ſciens laboris eorum fructus vberrimos, quos & illi ad cumulum accederent præmiorum.*

Verùm antequam totam narrationem Fauſti hîc ſubiiciamus, ad hiſtoriæ veritatem elucidandam præmittenda hic eſt annotatio R. P. Hugonis Menardi qui lib. 1. Obſeruat. ad Martyrolog. Benedictin. die 15. Ian. ſcribit, non ſatis cohærere cum veritate hiſtoriæ, quod Bertingrannus Cœnomanenſis Epiſcopus dicatur ad S. BENEDICTVM direxiſſe Legatos: *Nam longè,* inquit, *poſt obitum Theodeberti Regis, quo regnante venit D. Maurus in Galliam, hic Bertingrannus Cœnomanenſis Epiſcopus renuntiatus eſt, anno videlicet vndecimo Childeberti filij Sigeberti Regis Auſtraſiorum; vt refert D. Gregorius Turonenſ. lib. 8. hiſt. Francor. ita vt inter aduentum S. Mauri in Galliam & promotionem Bertingranni tres interceſſerint Epiſcopi Cœnomanenſes: nempe S. Innocentius, ſeu Innocens, vt alij legunt, S. Domnoldus & Badegeſilus, cui ſucceſſit Bertingrannus, vt videre eſt apud eundem Gregorium lib. 6. & 8. hiſt. Franc. Ipſe etiam S. Bertingrannus fuit longæuus; vixit enim ſeptuaginta annos, & obiit regnante Clothario ſecundo, vt eius acta teſtantur, & vetera monumenta Monaſterij Culturæ apud Cœnomanos, cuius fundator extitiſſe fertur, ad me delata id confirmant. Suſpicor hunc errorem natum eſſe ex opinione eorum, qui obitum S. BENEDICTI ad annum ſexcenteſimum ſecundum reiecerunt, nec ſatis attenderunt tempus, quo obiit S. Bertingrannus, & hoc pacto ab eis vitiata eſſe acta S. Mauri. Nullum præterea antiquum Auctorem repereris, qui aſſerat eiuſmodi legationem fuiſſe à S. Bertingranno. Aymoinus lib. 2. de geſt. Francor. cap. 22. agens de eâdem legatione & aduentu S. Mauri in Galliam, nomen Epiſcopi reticuit.* Hactenus Menardus. Cuius obſeruatio confirmari poteſt ex Cœnomanenſium Epiſcoporum ſyllabo, apud Claudium Robertum in Galliâ Chriſtianâ, vbi Berthigrannus Comes ex Archidiacono Pariſienſi, ponitur II. Cœnomanicæ ſedis Epiſcopus, ſucceſſitque Valdegiſilo, qui obiit annò Chriſti 590. Non potuit ergo S. Maurus anno Chriſti 542. ex Caſſino in Galliam euocari à Bertingranno Epiſcopo, qui aliquot demum annis poſt S. Mauri obitum epiſcopalem Cathedram adiit. Teſtamenti verò eius (vt hoc in tranſcurſu dicam) fragmentum, vt & teſtamentum Hudoindi ſucceſſoris eius, in quo & illius & ædificatæ ab illo Baſilicæ SS. Apoſtolorum Petri & Pauli mentio fit, extat apud Barnabam Briſſonium lib. 7. formularum. Hac verò muniti obſeruatione, Fauſtum deinceps totum S. Mauri iter & diſceſſum à S. BENEDICTO enarrantem audiamus.

Bertingrannus non videtur Legatos miſiſſe ad S. BENEDICTVM.

Sed alius innominatus Epiſcopus.

Per idem, inquit, *tempus* (ad annum ſcilicet 542. vt annotat Yepez) *Legati ad noſtrum aduenerunt Monaſterium, miſſi à beatiſſimo Bertingranno Cœnomanicæ Ciuitatis Epiſcopo. Nam idem ſanctiſſimus Pontifex, auditâ famâ ſanctitatis eximij Patris noſtri, Flodegarium Archidiaconum, & Harderadum vicedominum ſuum, ſtrenuiſſimos ſcilicet atque clariſſimos viros, à latere ſuo cum xeniis magnis ad eundem Patrem noſtrum tranſmiſit, omnibus eum exorans precibus, vt illi perfectiſſimos dirigeret fratres qui monaſterium illic ſecundum regularis ordinem obſeruationis in fundo Eccleſiæ, quam regebat, ædificare deberent. Perfectiſſimus verò Pater noſter, iuxtà rationem & reuelationem, quæ in præfatione huius operis à nobis pleniter eſt expoſita, quamquam finem dierum ſuorum iam iamque ſciret imminere, ſecundum quod Spiritu ſancto didicerat reuelante, Legatis ſupradicti Antiſtitis tam beatiſſimum Maurum, quàm nos quatuor Simplicium, Antonium, Conſtantinianum & me Fauſtum aſſignauit, præcipiens nobis vt non minùs ipſi beatiſſimo Mauro, quem nobis tùm Magiſtrum conſtituebat, quam ei catenus, in omnibus pareremus.*

Ad S. BENEDICTVM venerunt è Franciâ legati.

Petuntque ad fundandum monaſterium illuc fratres dirigi.

CAPVT XXXVII.

S. Maurus aliique comites in Galliam deſtinantur.

Iam verò quis dignè explicet, quantus mœror, quantuſque luctus totam ſanctiſſimam noſtram ſubitò corripuit Congregationem? Quia enim S. Pater eis iam obitus ſui reſerauerat diem, ſpes & conſolatio totius congregationis in beatiſſimo Mauro pendebat, illum ſe patrem, illum ſe gaudentes poſt eius tranſitum habere Rectorem. Sanctiſſimus autem Pater noſter tantis fletibus & ſuſpiriis motus, omnem euocans congregationem, talem ad eos protulit orationem.

Fratres S. Mauri diſceſſum grauiter dolent.

Si triſtandum dilectiſſimi fratres ac filij, pro tali eſſet negotio, mihi magis, quàm vobis hinc eſſet mœrendum, qui quantùm ad præſens, magnis videor deſtitui ſolatiis. Sed quia dicente Apoſtolo: Charitas benigna eſt, benignitatem charitatis noſtræ omnimodis impendere debemus his, quos aliquo modo ea indigere cognoſcimus, nec noſtra tantùm, quàm aliorum quærere. Quapropter vos amoris paterni ſolicitudine à fletibus & mœrore temperare depoſcimus, quia potens eſt Deus meliores nobis poſt huius depoſitionem corporis huic ſanctæ immittere Congregationi, quorum meritis & exemplis longè præſtantiùs, quàm noſtris ædificemini. Sed & illud ſummoperè nobis eſt procurandum, ne verſutia antiqui hoſtis; vnde aliis ſalus acquiritur, inde nobis triſtitiæ malo detrimentum in aliquo ingeratur: nos etenim quos vnitatis ſemel in ſanctâ charitate iunxit concordia, numquam vel longiſſima diuident terrarum ſpatia: quoniam ſemper interioris hominis aſpectu, qui renouatur ſecundum imaginem eius, qui creauit eum, nos quoad vixerimus tempore, inuicem intuebimur. Vos autem, fratres chariſſimi, quos ad opus Domini cõſtruendum ad illas dirigimus partes, viriliter agite & conforteтur cor veſtrum in ſancto propoſito & religione: proculdubio ſcientes, quia quantò auſteriora cauſa ſalutis aliorum in huius viâ ſæculi pertuleritis, tantò maiora à Deo recipietis cæleſtium gaudia præmiorum. Nec vos vllo modo reſolutio huius noſtri mœſtificet corpuſculi, quoniam præſentior vobis, carnis depoſito onere, ero, veſtrique Dei per gratiam cooperator exiſtam aſſiduus.

Quos S. Benedictus conſolatur.

S. BENEDICTVS poſt mortem ſe ſuis affuturum ſpondet.

Et hæc dicens dans oſculum nobis, proſecutuſque nos cum omni congregatione, vſque ad oſtium monaſterij, oſculatis rurſum nobis, ac benedictione ſuper nos tradità, dedit ſanctiſſimo diſcipulo Mauro librum Regulæ, quem ipſe ſanctus manu ſuâ ſcripſerat, proferrique iuſſit pondus libræ panis, & vaſculum æneum, vini heminam capiens, & ita nos ſinit abire, dans mandatum miſſis ſupradicti Præſulis ad eundem Pontificem, vt ſuâ vice

S. Mauro abeunti Regulam, aliaque ſecum ferenda tradit.

Digitized by Google

CAPVT XXXVI.

paterno affectu nos ſuſcipiens, tractaret, ac nobis aptum locum ad ædificandum, ſicut pollicebatur, cœnobium traderet.

S. Mauri iter deſcribitur.

Igitur nos quintâ Epiphaniorum ſabbati iter arripientes, primam manſionem in poſſeſſione noſtri monaſterij in villâ, quæ Enceheia nuncupatur, habuimus. Quò aduenientes honorificè ſatis à duobus fratribus noſtris, Probo videlicet & Aquino ſuſcepti ſumus, quos S. Pater noſter huius rei gratiâ pridie illuc direxerat. Eâ nocte celebrantibus nobis nocturnale officium, aduenerunt illuc duo nihilominus ex fratribus noſtris Honoratus beatæ recordationis vir, ac Feliciſſimus egregiæ indolis Adoleſcens, conſobrinus S. Mauri, miſſi à ſanctiſſimo Patre noſtro BENEDICTO. *Quos, vt vidimus, gaudio non immodico gauiſi ſumus, certum tenentes apud nos, aliquid magni de parte eiuſdem Patris noſtri nos ab eis vel audituros, vel percepturos. Nec noſtrâ fruſtrati ſumus æſtimatione. Nam vt completis hymnis matutinalibus in vnum conuenimus, Honoratus monachus magnifica à pectore ſuo B. Mauro protulit munera, capſulam ſcilicet eburneam, & paginulam epiſtolæ, breuia quidem continentem verba, ſed amore prophetiæ, & ſanctæ charitatis dilectione grauida ſatis ac deſiderabilia, quæ idem ſanctiſſimus* BENEDICTVS *ipſi deportari antequam de loco egrederemur, perniciter*

S. Benedictus S. Mauro S. reliquias mittit,

inſſerat. Scilicet tres portiunculas ligni ſalutiferæ Crucis, & reliquias ſanctæ Dei genitricis, ſanctiq; Michaelis Archangeli, ex palliolo ſanctæ ſcilicet eius memoriæ, Stephani quoq; protomartyris, ac beati Chriſti Confeſſoris Martini, in ipſâ poſuerat capſula. Palliolum hoc memoriæ S. Archangeli Michaelis, Nauous lib. 3. Chronici S. Michaelis cap. 15. interpretatur eſſe illud Palliolum, quod ſuper altare in Gargano Monte ei dedicatum repertum fuit; vt inde S. P. BENEDICTVS portionem accipere meruerit, cum paulò poſt Apparitionem in Gargano, S. Maurum in Gallias tranſmiſerit.

& Epiſtolam:

Textus verò epiſtolæ, quam & conſepelire ſibi amore Patris ſui beatus iuſſit Maurus, hæc continebat.

Accipe, dilectiſſime, extrema Inſtitutoris tui dona, quæ & longum noſtrum teſtentur amorem, & tibi ac commilitonibus tuis contrà omnium perpetim munimen præbeant impedimenta malorum. Poſt expletam enim totam trinam vicenorum decurſionem annorum, ex quo monaſterialem adiſti perfectionem, in gaudium Domini tui es introducendus; vt nobis Dominus heſterno die, poſtquam à nobis digreſſus es, oſtendere eſt dignatus. Prædico etiam tibi, moram vos in eundo eſſe paſſuros, ac cum difficultate habilem locum inuenturos pro his quæ & Deo ordinante perficientur, & quæ inimicus humani generis molimine calliditatis ſuæ in vos concitabit. Nuſquam tamen benignitas miſericordis Dei vobis deerit, ſed potiùs, differendo licet, ac deſiderium animi veſtri in lõgum experiendo, aliorſum quam ſperauimus, aptiſſimam dignabitur largiri manſionem. Iamque vales felix in profectione, fælicior futurus in peruentione.

in quâ reuelatam ſibi illum obitum prænuntiat.

His beatus Maurus recitatis, & abundantiſſimè pro his, quæ & merebatur, & præmonebatur, hilaris effectus, ad Patris BENEDICTI *præſentiam eoſdem cum gratiarum actione remittit fratres, adoleſcenti iam dicto Feliciſſimo, quinquies ſiue ſepties perfectioris normâ religionis operam dare inculcans.*

Recenſet deinde, vt conſfractum Harderadi brachium S. Maurus oratione integritati reſtituerit, & quintodecimo die Vercellis diſcedentes, Alpes tranſmiſerint, & Agaunenſe S. Mauritij & ſociorum eius viſitauerint monaſterium. Inde digreſſi appropinquante ſolemnitate Paſchali, feriâ quintâ in Cœnâ Domini in pagum venerunt Antiſiodorenſem, ibi B. Romanum, qui S. BENEDICTVM olim in ſpecu aluerat, quique per reuelationem Gallias petens, Cœnobiolum in eodem pago, in loco, qui Fons Rogi dicitur, ædificauerat, inuiſit, vt ibidem ſacroſanctum Paſcha cum ſociis celebraret. Apud quem exiſtens, S. BENEDICTVM ſplendenti & ornatâ ſemitâ cælum vidit petentem, vt deinceps videbimus. Reliqua quæ ſpectant ad vitam S. Mauri, ex Fauſti hiſtoriâ petenda ſunt.

Quid in reliquo itinere factum.

CAPVT XXXVII.

DE PROPHETICA SVI EXITVS FRATRIBVS DENVNTIATIONE.

CAPVT XXXVII.

Mortem ſuam prædicit. Iubet ſibi aperiri ſepulchrum. Incidit in febrem: in oratorium deportari ſe facit: & S. Euchariſtiâ muniri. Inter verba orationis exſpirat.

1\. EODEM verò anno, quo de hâc vitâ erat exiturus, quibuſdam diſcipulis ſecum conuerſantibus, quibuſdam longè manentibus ſanctiſſimi [2] ſui obitus denunciauit diem, præſentibus indicens, vt audita per ſilentium tegerent, abſentibus indicans, quod vel [3] quale eis ſignum fieret, quando eius anima de corpore exiret. [4] Ante ſextum verò ſui exitus diem [5] aperiri ſibi ſepulturam iubet. Qui mox correptus febribus, acri cœpit ardore fatigari. Cumque per dies ſingulos languor ingraueſceret, ſextâ die portari ſe in oratorium à diſcipulis fecit, ibique [6] exitum ſuum Dominici corporis & ſanguinis perceptione muniuit, atque inter diſcipulorum manus imbecillia membra ſuſtentans, erectis in cælum manibus [7] ſtetit, & vltimum ſpiritum inter verba orationis efflauit. Quâ ſcilicet die [8] duobus de eo fratribus, vni in cellâ commoranti,

Digitized by Google

moranti, alteri autem longius poſito, reuelatio vnius atque indiſſimilis viſionis apparuit. Viderunt namque, quia [9] ſtrata pallus atque innumeris coruſca lampadibus via; recto Orientis tramite ab eius cellâ in cælum vſque tendêbatur. Cui [10] venerando habitu vir deſuper clarus aſſiſtens, cuius eſſet via, quam cernerent, inquiſiuit. Illi autem ſe neſcire profeſſi ſunt. Quibus ipſe ait: [11] *Hæc eſt via, quâ dilectus Domini cælum* BENEDICTVS *aſcendit*. Tunc itaque ſancti viri obitum, ſicut præſentes diſcipuli viderunt, ità abſentes ex ſigno, quod eis prædictum fuerat, agnouerunt: [12] Sepultus verò eſt in oratorio beati Ioannis Baptiſtæ, quod deſtructâ arâ Apollinis, ipſe conſtruxit. Qui & in eo ſpecu, in quo priùs habitauit, nunc vſque, ſi petentium fides exigat, miraculis coruſcat.

CAPVT XXXVII. *De eius in cælum aſcenſu, in ſignu apparitio.*

Tumba miraculis coruſcat.

COMMENTARIVS.

1. EODEM VERÒ ANNO, QVO DE HAC VITA ERAT EXITVRVS.] Inquirendum hîc accuratiùs, quo Christi anno, quo menſe, quâ die, & quâ ætate S. P. N. è viuis exceſſerit. Plures enim de hâc re referuntur ſententiæ.

Quo anno S. BENEDICTVS obierit. Prima ſententia. *Prima* eſt Mariani Scoti, qui S. Patrem obiiſſe vult anno Chriſti ſexcenteſimo tertio. Fundamentum eius eſt, quòd in Actis S. Mauri aſſeratur ex hâc vitâ migraſſe eo anno, quo contigit celebrari Paſcha duodecimo Kalend. Aprilis, & quòd ex tabulis aſtronomicis & paſchali computu id non videatur accidere potuiſſe, niſi dicto anno ſexcenteſimo tertio. Verùm ſequenti potiùs anno, ſexcenteſimo ſcilicet quarto, dictâ die celebratum Paſcha in Eccleſiâ reperitur. Redarguitur autem hæc ſententia ex eo, quòd S. BENEDICTVS hoc pacto vno tantùm vel paulò ampliùs ante Gregorium Magnum mortuus eſſet anno, cùm tamen teſtetur ſe vitam eius ſcribere ex diſcipulorum eius relatu, & inter illos Simplicij, qui congregationem illius poſt eum tertius rexit. Accedit, quod idem Gregorius Dialogorum libros Pontificatus ſui anno quarto ſcripſit, anno nimirum Domini quingenteſimo nonageſimo quarto, cùm autem vitam & obitum eiuſdem ſancti referat; quomodo anno ſexcenteſimo tertio mortuus traditur? & quonam pacto potuit eius ſcripſiſſe obitum, ſi poſt annos fermè decem ab eâ ſcriptione, ipſe S. BENEDICTVS dicatur fuiſſe ſuperſtes? ita ferè Baronius anno Chriſti 494.

Secunda. *Secunda ſententia* eſt, quam inſinuat Andreas Hoius in notis ad hiſtoriam Occidentalem Iacobi Vitriaci, qui S. BENEDICTVM obiiſſe ait anno Domini 545. hæ autem duæ ſententiæ, vt ætatem eius nimis prorogant, ſic aliæ nimis corripiunt.

Tertia. *Tertia* enim *ſententia*, quàm Chriſtianus Maſſeus ait eſſe quorumdam, & annotatur in Chronico Sigeberti Gemblacenſis, mortem S. BENEDICTI refert ad annum 509. eâ ratione, quòd tum Paſcha inciderit in diem vndecimum Calend. Aprilis, ſiue 22. Martij. Sed tum Totilas nondum regnare inceperat, & S. BENEDICTVS tantùm erat 29. annorum.

Quarta. *Quarta* ad annum 518. ita Raphael Volaterranus Antropologiæ lib. 20. & Hector Boëtius hiſt. Scotor. lib. 9.

Quinta. *Quinta ſententia* Studioſi cuiuſdam apud Bedam. præfatione in circulos B. Cyrilli & Dionyſij Romani atque ipſius Bedæ, qui hanc difficultatem accuratè expendiſſe videtur, vixitque, vt apparet, ante 500. annos. Hic igitur talem inſtituit computum. *Mihi aliud occurrit, quod non debeo obliuioni tradere: Anno ab incarnatione Domini 529. imperante Iuſtino Imperatore, ſanctiſſimus Monachorum Pater* BENEDICTVS *in Italiâ virtutibus claruit, vt teſtatur Victor Capuanenſis Epiſcopus, ſeu Paulus Caſſinenſis Monachus, huiuſque Dionyſij contemporalis extitit: qui videlicet* BENEDICTVS *Pater ſabbato ſancto Paſcha ex hâc vitâ migrauit 12. Calend. Aprilium, ſicus legitur in geſtis veraciſſimis. Requiſitus talis annus in circulis ſæpius nominandi Dionyſij, in quo ſabbatum ſanctum contingat prædictis Calendis, tertio in toto anno magno inueniri poterit: in tribus ſcilicet tantùm decennalibus cyclis, id eſt, 4. 22. & 27. Sed dum* BENEDICTVS *Pater poſt annum Domini 529. Caſſini miraculis viuens coruſcauit, conſtat quod nec 22. nec 27. ex hoc mundo diſceſſit* (vigeſimus enim ſecundus incipit ab anno Chriſti 399. & pertingit vſque ad annum 417. vigeſimus ſeptimus incipit ab anno 494. & terminatur 512.) *Quia verò vitæ eius mirabilis relator Papa Gregorius anno ab incarnatione Domini 605. obiit, certum eſt, quod nec quarto Cycli ex huius vitæ ærumnis moriens tranſiit* (Quartus autem Cyclus incipit anno Chriſti 57. & pertingit vſque ad 75.) *Quippè eius monaſterium à Longobardis eo mortuo iam fuerat peruaſum. Quare niſi ſumma fides geſtorum eſſet, prælibatus cyclus de ſcitus Domini tranſitu, calumniam induceret. Quâ calumniâ impulſus diſcutere cœpi, quid faceret controuerſiam huiuſmodi.* Et paucis interiectis ait: *Tranſierunt à paſſione Domini vſque ad tranſitum S. P.* BENEDICTI *497. anni.* Additis ergò iuxta eundem Auctorem annis 34. colligitur S. BENEDICTVM obiiſſe anno 531.

Sexta ſententia aſcribenda eſſet Philippo Ferrario, ſuppoſito enim eodem anno S. BENEDICTVM eiuſque ſororem Scholaſticam obiiſſe (quæ hiſtoriæ veritas eſt) tradit ille, ſanctam Scholaſticam circa annum ſalutis 532. ex mortali hâc vitâ migraſſe, ex quo ſequeretur, eodem & S. BENEDICTVM deceſſiſſe. *Sexta.*

Septima ſententia citati anteà Sigeberti Gemblacenſis, quæ videns relatam tertio loco opinionem hiſtoriarum (vt loquitur) conſequentiæ non conuenire ad annum 536. ita ait: *Hoc anno quidam dicunt S.* BENEDICTVM *obiiſſe, & Maurum diſcipulum eius in Galliam veniſſe.* In eundem annum conſentit Hugo Floriacenſis, & Matthæus Weſtmonaſterienſis in Floribus hiſtoriarum. Et hoc inclinat in Chronicis manu exaratis Balduinus Diaco- *Septima.*

Digitized by Google

CAPVT XXXVII. nus Niniuienſis, qui ad annum 535. ita ſcribit: *Totila Oſtro-gothorum Rex Italiam inuadit, & à S. BENEDICTO in Caſſino ſibi ventura agnoſcit; vbi ſunt ergò, qui ſibi de S. BENEDICTO contraria fabulantur? Qui prophetat viuus, fruſtra defunctus aſſeritur.* Vbi carpit eos, qui præmaturè nimis ante hæc tempora obitum ſancti Patris deſcribunt.

Octaua. *Octaua ſententia* eſt Belforeſtij annalium Franciæ lib. 1. c. 14. Qui mortem eius anno 538. aſſignat.

Nona. *Nona*, Aubertus Miræus in Chronico Belgico citans Ægidium Bucherium; & rurſus in Elencho Regularum, & in ſcholio ad Honorij Auguſtodunenſis lib. de Scriptor. Eccleſ. c. 30. cēſet obiiſſe anno 539. ſed cùm idem Auctor poſt tres annos ponat Totilam (cui S. BENEDICTVS locutus eſt, & decimo anno moriturum prædixit) ad regnum euectum, calculus hic omninò vacillat: iam tum enim, vt vidimus, Rex erat Totilas, quando cum S. BENEDICTO ſermonem conferebat.

Decima. *Decima ſententia* in cōpilatione Chronologicâ, in tomo Illuſtrium veterum Scriptorum Germaniæ, à Ioanne Piſtorio Nidano edito ponitur, qui obitum S. BENEDICTI adſcribit anno Domini 541.

Vndecima. *Vndecima ſententia*, ad veritatem magis accedens, ea eſt, quæ habetur in actis S. Placidi, & apud Trithemium lib. 2. & 3. de viris Illuſtribus Ordinis ſancti BENEDICTI cap. 1. in quâ etiam fuit Onuphrius Panuinius lib. 2. de Eccleſiâ Lateranenſi cap. 3. & in libello de ſeptem vrbis Eccleſiis pag. 132. eamque aliquando ſecutus eſt Baronius. Hæc tradit S. BENEDICTVM ex hâc deceſſiſſe vitâ anno Chriſti 542. Sed, vt optimè ait Baronius ad annum Chriſti 542. *Si res ad calculum, quam exactiſſimè redigatur, nec ipſa probari poteſt. Etenim quomodo hoc anno menſe Martio dicere aliquo modo poſſumus ipſum S. BENEDICTVM eſſe defunctum, cùm necdum creatus eſſet Totilas Rex Gothorum, quem hoc anno, occiſo Theodebaldo, præceſſit Alaricus? ſed etſi eodem anno creatus ſit Totilas, nondum in Campaniam duxiſſe copias conſtat ex iis, quæ de ipſo Procopius ſcripſit, qui fermè ſingula eiuſdem Regis veſtigia eſt conſectatus, cùm tamen ſatis ex S. Gregorio certum ſit, notum fuiſſe eidem Regi S. BENEDICTVM, pluresq; cum eo miſcuiſſe ſermones, atque ab ipſo ſub eodem Rege miracula edita eſſe, vt ad minus ad annum Domini 544. oportuerit eundem S. BENEDICTVM peruenisse. Hac autem dicta ſunto ad redarguendos potiùs de tempore obitus S. BENEDICTI vulgatos errores, quàm ad certum annū nobis incertum eius ad Deum tranſitus ſtatuendum.* Hactenus Baronius, cuius deductio præcedentes omnes ſententias (ſi primam & ſecundam excipias) validè refutat. Dionyſius quoque Petauius in Rationario temporum part. 2. lib. 4. cap. 13. optimè oſtendit ex litterâ Dominicali & cyclo Paſchali tam Nicæno, quàm Latinorum, non potuiſſe hoc anno Paſcha incidere in 22. Martij, adeoque, ſi hoc anno 542. dicatur exceſſiſſe S. BENEDICTVS, falſam fore notam diei, & Paſchatis à Fauſto proditam. Siquidem Paſcha iſto anno cadit in Aprilis 20. vnde mortuus erit 13. Kalendas Maij. quod & Sigonius lib. 19. de Occidentali imperio amplexus eſt.

Duodecima, eaq; vera ſententia: *Duodecima* tandem, eaque vera *ſententia* eſt, mortuum S. BENEDICTVM anno ſequenti, quingenteſimo ſcilicet quadrageſimo tertio, die 21. Martij in vigiliâ Paſchæ. Hanc tenent Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinenſi, correctiùs edito Neapoli à Matthæo Laureto, anno 1616. Chriſtianus Maſſæus, Arnoldus Pontacus, & Genebrardus in Chronographiâ, Arnoldus Wion, Antonius Yepez, & citatus Lauretus in annotationibus ad vitam S. BENEDICTI, Conſtantinus Bellottus colloq. 2. de S. Gregorio, Simon Milletius, Baronius in Annalibus & Notis ad Martyrologium Romanum in editione vltimâ, Syluester Maurolicus lib. 1. Hiſtoriæ ſacræ omnium Religionum, Iacobus Gordonus in Chronologiâ, Aubertus Miræus in Originibus Benedictinis cap. 1. licet poſteà ſententiam mutarit, Bernardus Hartfelder Prior Monaſterij SS. Vdalrici & Afræ, in breui chronico deſcriptioni Baſilicæ eiuſdem Monaſterij ſubiuncto. Georgius Garnefelt in elucidationibus Eremitarum, in Indice & Appendice 4. Auctor quoque Apoſtolatus Benedictinorum in Angliâ in præfat. ad Lectorem, & in ipſo opere aliquoties. Stephanus Binet in compendio vitarum Fundatorum Ordinum religioſorum cap. 1.

Hæc autem ſententia ita aſtruitur: Certum eſt vixiſſe S. BENEDICTVM eo tempore, quo cum Totilâ ſermonem habuit: Hic autem, vt ex Procopio lib. 2. de bello Gothorum docet Baronius, ad regni ſolium euectus eſt anno 542. Quod autem S. Pater annum 543. tranſgreſſus non fuerit, ita conficitur: B. Maurus & Placidus oblati ſunt S. BENEDICTO anno Dominicæ incarnationis 522. vt tradidimus ſuprà ad caput XIII. Fauſtus verò aſſerit B. Maurum cum S. BENEDICTO vixiſſe annis 20. donec ab eodem mitteretur in Galliam; iam ſi ad prædictum annum 522. addas 20. incidet in annum Chriſti 542. poſt quem S. Maurus non ampliùs cum S. BENEDICTO vixit: nam in principio Ianuarij ſequentis anni ab eodem diſceſſit in Galliam, & eodem anno mortuus eſt S. BENEDICTVS. Quod ſi cum Baronio, Antonio Yepez, Matthæo Laureto, & aliis dicas S. Maurum receptum ad monaſticum habitum anno 523. adiiciaſque 20: quibus illi cohabitauit, peruenies ad 543. per aliquot tantum dies inchoatum. Sed prior ſententia, quam aliàs amplexi ſumus, magis nobis probatur. Simile omninò argumentum fieri poteſt ex anno mortis S. Mauri, quæ contigit ex Fauſti aſſeueratione anno Chriſti 584. ab obitu S. Patris BENEDICTI, ſuique in Gallias aduentus anno 41. Quod ſi ab annis Chriſti quingentis octoginta quatuor, ſubducas quadraginta vnum, relinquitur quæſitus annus mortis S. BENEDICTI 543. firmatur.

Hæc de anno. Nunc de die; de quo tria aſſerit Fauſtus primum fuiſſe 21. Martij, ſiue duodecimo Kalend. Aprilis ſecundum fuiſſe Sabbatum. Tertium fuiſſe vigiliam Paſchatis; verba eius hæc ſunt: *Craſtinâ die* (feriâ ſextâ Paraſceues, S. Maurus loquebatur iſta Romano) *beatiſſimus Pater noſter* BENEDICTVS *terreno depoſito corporis onere cæleſtem gaudens, & hilaris ſcandet ad patriam. Noctem verò illam, quæ duodecimo Kalendarum Aprilis habebatur, & quâ ſacratiſſimum vigiliarum Paſchæ illuceſcebat Sabbatum, in oratione & pſalmis traduxerunt. Tranſactâ autem horâ quaſi tertiâ ipſius ſacratiſſimæ diei, vidit S. Maurus* S. BENEDICTVM *in cælum tendentem.* Ità ille oculatus teſtis eorum, quæ ſcripſit. Quod ſi fortè non vſque adeò huic per omnia fides adhibeatur, aut luculentiori hæc probanda videntur teſtimonio, conabimur & hoc aliquouſque præſtare. Quod primum ſpectat, diem mortis incidiſſe in 21. Martij totius Eccleſiæ Latinæ videtur conſenſus. Nam eo die reponitur in Martyrologio Romano antiquo, & nouo: in Bedæ, Rhabani, Vſuardi, Adonis, aliiſque Martyrologiis, & Kalendariis,

& Bre-

Quâ die obierit.

& Breuiarijs, vt omittam in re notâ plures teſtes. Secundum verò, fuiſſe ſcilicet diem Sabbati patet, quia littera Dominicalis eo anno erat D. vt videre eſt in Canone Paſchali Victorij Aquitani, apud Ægidium Bucherium pag. 68. & Cyclis Dionyſij Exigui, & Venerabilis Bedæ. Et probari quoque poteſt ex ipſo Fauſto, qui ait, ſe eo anno quintâ Epiphaniorum Sabbati iter arripuiſſe. Quod ſi quintâ die Epiphaniorum, ſiue quintâ die infrà octauam, cui reſpondet littera C. fuerit Sabbatum, conſequens eſt vt Dominicalis littera fuerit D. Sed de tertio non leuis ſupereſt difficultas, quæ Scriptorum quorumdam mentem diu torſit, quomodo ſcilicet, S. BENEDICTVS in Paſchatis obierit peruigilio; cùm anno Chriſti 543. iuxtà prædictos Victorij, Dionyſij & Bedæ Cyclos inciderit in Nonas ſiue diem quintum Aprilis.

Saluitur difficultas mota circa vigiliam Paſchatis quâ obiit S. Benedictus.

Ad hanc difficultatem ita reſpondet Chriſtianus Maſſæus: *Noueris ergò temporibus illis, quo die Paſcha celebrandum eſſet, ſæpe fuiſſe dubitatum; quòd nouus Dionyſij Cyclus, non eſſet receptus omnibus, & Cyclus Victorij, quo tunc vtebantur, oſtenderet diem Paſchæ incidere decimo nono Aprilis, & maluiſſe vigeſimo ſecundo Martij celebrare, & voluiſſe pro Emboliſmo communem annum obſeruare.* Sic ille. Non fuiſſe autem paſſim receptum Dionyſij Exigui computum, & præſertim in Galliâ, ſatis patet ex Concilio Aurelianenſi quarto, biennio ante obitum S. BENEDICTI celebrato, in quo Canone primo præcipitur, *Vt ſanctum Paſcha ſecundum Laterculum Victorij ab omnibus ſacerdotibus vno tempore celebretur, de quâ ſolemnitate quoties aliquid dubitatur, inquiſita vel agnita per Metropolitanos à ſede Apoſtolica, ſacra conſtitutio teneatur.* Bucherius verò in Commentario ſuo ad Victorij Canonem Paſchalem, cap. 10. ait, *eum in Galliis per hæc tempora cum dubio receptum, quibus Romani Italiq́; nouos Dionyſij Cyclos Victorianis anteferre incipiebant.* Ibidemque Gregorium Turonenſem allegat lib. 5. hiſt. Franc. cap. 17. dicentem, *Quoſdam in Galliis cum Hiſpanis duodecimo Kalendas Aprilis Paſcha celebraſſe, ſe verò cum multis ciuitatibus decimo quarto Kalendas Maias.* Accidit id anno 577. Cùm igitur S. BENEDICTI ſæculo, non rarò dubitaretur, quo die Paſcha eſſet celebrandum, & in dubio ad ſedem Apoſtolicam Aurelianenſis Synodus iuberet recurri, credendum aſſerenti Fauſto 22. Martij celebratum, quocumq́ue tandem vſi fuerint Cyclo. Atque hæc ſatis, ni fallor, fuerint de anno Chriſti, quo ex hâc vitâ S. BENEDICTVS migrauit.

Quo ætatis anno deceſſeris.

Ex his porrò difficile non fuerit eruere, quo id ſuæ ætatis contigerit anno. Si enim, vt initio libri diximus, natus ſit anno Chriſti 480. obieritq́ue anno 543. planè efficiuntur anni ſexaginta tres; quos ei tribuit Yepez, & Franciſcus Biuarius Sacræ Theologiæ Magiſter Ordinis Ciſtercienſis, qui in Commentario ad Chronicon Lucij Dextri, anno Chriſti 48. ait B. BENEDICTVM, Bernardum, ipſamq́ue ſacratiſſimam Virginem Mariam anno climacterico, ſiue ſexageſimo tertio ætatis ſuæ obiiſſe. Idipſum tradit Stephanus Binet loco ſuperiùs citato. Chriſtianus Maſſæus Chronicorum lib. 12. paulò aliter colligit ætatem S. BENEDICTI. *Suſcepit,* inquit, *habitum religionis, anno ætatis ſuæ decimo quinto. Vixit Monachus annis fermè quinquaginta, non vltrà, quod quidam falsè putauerint.* Ex quo computu efficiuntur anni vitæ circiter ſexaginta quinque. Subiicit deinde alium calculum, aitque; *Cum S.* BENEDICTVS *eſſet annorum quadraginta duorum, Maurum annos natum duodecim Monachum fecit, anno dehinc vigeſimo miſit eumdem ad Gallias menſe Ianuario.* Cùm autem eodem anno S. BENEDICTVS obierit, iuxtà hanc ſupputationem efficerentur anni ſexaginta duo; quos ſi intelligas completos, vt quod à Ianuario ad Martium vſque excurrit, non veniat in computum, res efficeretur plana, ſi in anni exordio natus eſſet S. Pater: ſed cùm id nemo prodiderit, non poſſumus hic planè exactum exhibere calculum. Longiùs porrò abit Marianus Scotus, qui anno Chriſti 603. ita ſcribit: *Niſi enim in anno 96. obiiſſe negetur, ante iſtum annum, obitus eius non habetur: quia tunc ætate valdè paruulus fui: in hoc autem anno ætatis ſuæ plus minuſve 90. obiiſſe poſſe videtur.* Sed hæc parum ſubſiſtere ex ſuperioribus ſatis patet.

CAPVT XXXVII.

Quâ diei horâ.

Vlteriùs porrò quærat aliquis, quâ diei vel noctis horâ, idem ſanctiſſimus Pater cæleſtem adierit patriam. Aperit hanc Fauſtus in vitâ S. Mauri, dicens: *Tranſactâ iam horâ quaſi tertiâ ipſius ſacratiſſimæ diei* (ſabbati videlicet ſancti) *beatiſſimus Maurus in Eccleſiâ conſiſtens, & raptus in ſpiritu vidit ſanctum* BENEDICTVM *in cælum tendentem.* Sic quoque Yepez, & Milletius.

Quo tempore de obitus die, edoctus.

2. SVI OBITVS DENVNCIAVIT DIEM.] Circà quod præcisè tempus ſancto Patri obitus ſui Deus reuelauerit diem, non omninò certum eſt. Yepez anno Chriſti 543. cap. 4. ait diuinam maieſtatem inter cætera, quæ S. BENEDICTO indulſit priuilegia, & hoc vnum tribuiſſe, quòd ab anno mortis ſuæ præſciuerit horam, quodq́ue in obitu S. Scholaſticæ vltimum ei eius rei miſerit nuntium, & iam tum ad portam pulſaret. Fauſtus in vitâ S. Mauri refert iam tum cùm Legati Cœnomanenſis Epiſcopi religioſos in Galliam mitti peterent, ſciuiſſe *finem dierum ſuorum iam iam imminere, ſecundum quod Spiritu ſancto didicerat reuelante.* Quodq́ue S. Pater idipſum toti reſerauerat Congregationi, quæ ob decretum S. Mauri deceſſum vehementer lugebat. Cùm autem Legati venerint ſub finem anni 542. tribus, aut ad ſummum quatuor menſibus obitus ſui diem fratribus intimauit, quem & S. Maurus, eiuſq́ue ſodales tum præſentes, antequam in Galliam abirent, cognouerunt. Non videtur anteà de ſuâ morte certiores feciſſe diſcipulos, ne nimis forſitan eos contriſtaret.

3. QVALE SIGNVM FIERET, QVANDO EIVS ANIMA DE CORPORE EXIRET.] Explicat inferiùs hoc ipſo capite Gregorius, ſignum hoc fuiſſe, ſtratam illam palliis, atque innumeris coruſcam lampadibus viam, quâ S. BENEDICTVS cælum aſcendit, aitq́ue, *Sicut præſentes diſcipuli ſancti viri obitum viderunt; ita abſentes ex ſigno, quod ei prædictum fuerat, eumdem agnouiſſe.*

Senex exiſtens tumbam ſibi parauerat.

4. ANTE SEXTVM SVI EXITVS DIEM.] Malè Ribadineira, eiuſq́ue interpretes habent, ante ſex menſes. Apertum enim fuerat ſepulchrum, quod ſibi S. Pater deſtinauerat, iam ab vno menſe, cum eò ſcilicet illatum eſt corpus ſororis ſuæ S. Scholaſticæ: quod deinde clauſum ante ſextum obitus ſui diem, Dominicâ ſcilicet palmarum, quæ tum in 15. diem Martij incidebat, iuſſit aperiri; ſanus vt apparet & incolumis, mortis tamen ex diuinâ reuelatione præſcius. Nam poſt apertum eo iubente ſepulchrum, ſubiicit Gregorius: *Mox correptus febribus, acri cœpit ardore fatigari;* vt ita paſſioni Chriſti, quam illâ hebdomadâ Eccleſia ſolemniter recolit, per patientiam participaret.

Diſceret & Chriſto cum moriente mori.

5. APE-

CAPVT XXXVII.

5. Aperiri ſibi ſepultvram ivbet.] Rectè ait, aperiri, non enim tunc primum ei ſepulchrum factum; nam vt ſuprà vidimus, corpus S. Scholaſticæ ad monaſterium delatum in ſepulchro, quod ſibi ipſe S. Pater parauerat, poni iuſſit. Obiit autem illa quadraginta ante S. Benedictvm diebus: præſcius ergò mortis ſuæ, de ſepulturâ ſibi proſpexit. Aut profectò iam pridem ſepulchrum ſibi parauerat, vt mortis memoriam, ſibi ſuiſque refricaret, qui in Regulâ præſcripſerat: *Mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere.*

Cur id fecerit.

Cap. 4. Reg.

Notat verò Auctor diſceptationis hiſtoricæ de Antiquitate Benedictinorum in Angliâ tract. 1. ſect. 1. §. 21. pag. 181. antiquiſſimam Ordinis fuiſſe conſuetudinem, *Vt ſemper in Eccleſiâ aut clauſtro vnum haberetur ſepulchrum apertum, quo memoria mortis fratribus iugiter imprimeretur, & hoc plerumq; ſibi aperiri faciebant ipſimet Prælati*: quod probat ex S. Gregorio, qui Dialogorum lib. 4. cap. 46. narrat Monachum quemdam Merulum, in viſione nocturnâ vidiſſe ſertum floridum capiti ſuo cœlitus imponi, qui poſt paucos dies defunctus eſt: *Ad cuius*, inquit, *ſepulchrum, dum Petrus, qui nunc monaſterio meo præeſt, ſibi ſepulturam facere poſt annos quatuordecim voluiſſet, tanta, vt aſſerit, de eodem ſepulchro fragrantia ſuauitatis emanabat, ac ſi illic florum omnium fuiſſent odoramenta congregata.* Ante mortem ergò de morte, & tumulo Abbas cogitabat, & ſepulchri inſpectione eiuſdem ſe identidem commonefaciebat. Idem Gregorius lib. 3. Dialog. c. 23. refert Presbyterum monaſterij B. Petri, apud Præneſtinam vrbem, cùm exitûs ſui per reuelationem factus eſſet certior, ab Abbate petiſſe, quatenus ei concederet, vt ſibi ſepulchrum pararet, cui ille reſpondit: *Ante te quidem ego moriturus ſum, ſed tamen vade, & ſicut vis præpara ſepulchrum tuum.* Sic de Ioanne Eleemoſynario narrat Leontius in eius vitâ, cap. 18. iuſſiſſe eum, dum adhuc viueret, ſibi monumentum ædificari, imperfectum verò manere vſque ad obitum ſuum, & celebrioribus feſtiuitatibus præſente Clero à quibuſdam ſibi dici: *Domine monumentum tuum imperfectum eſt, præcipe ergò vt conſummetur, eò quòd neſcias quâ horâ fur veniat.* Non diſſimiliter Maximilianus Imperator *ſarcophagum cum omni ſupellectile libitinaria clam parari iuſſit, eumq; omnibus expeditionibus ſecum vexit, & quam diligentiſſimè ſingulis noctibus conſeruari iuſſit. Arbitrabantur pleriq; Aulici, theſaurum aliquem illic conſeruari: alij nonnihil librorum, quibus hiſtoriæ veteres continerentur. Cæſar verò ſubridendo, in res cuiuſdam ſibi omnium chariſſimæ vſum, deferri illum dicebat.* Ita refert Reinhardus Lorichius Hadamarius. Hoc autem, vt religioſum in Imperatore, ita minimè alienum à Religioſis Benedictinis, qui lugubri habitu mortis memoriam repræſentant.

Semper aliquod ſepulchrum apertum haberi Benedictinis olim vſitatum.

Vnde Chriſtus Dominus in Regulâ S. Birgittæ traditâ cap. 27. tale hac de re præſcripſit decretum. *Foſſa quædam in monaſterio inſtar ſepulchri, loco debito habeatur quotidie aperta, ad quam poſt tertiam omni die egredientur ſorores, & incipiente Abbatiſſâ modicum terræ duobus digitis, legant pſalmum De profundis cum Collectâ. Feretrum quoq;, cui modicum terræ ſuperimponitur, ante ingreſſum Eccleſiæ iugiter ſtatuatur, vbi ab ingredientibus ſemper videri poſſit, vt videntes hoc, memoriam mortis in mente habeant, & legant in cordibus ſuis, quod terra ſunt, & in terram reuertentur.* Ita ibi. Quâ fortè mente & S. Benedictvs monumentum ſibi ante obitum præparabat, & aperiri tempeſtiuè iubebat.

Idem S. Birgittæ à Chriſto præceptum.

6. Exitvm svvm Dominici corporis et sangvinis perceptione mvnivit.] Quantâ id factum deuotione, à tanto præſertim viro, cogitari poteſt, explicari non poteſt. Fratrum quoque cum in illâ horâ munitum fuiſſe precibus, dubitandum non eſt; imò id aſſerit Compilatio Chronologica, quæ habetur inter Scriptores Germaniæ editos à Ioanne Piſtorio Nidano, in quâ dicitur; *S. Pater inter manus orantium & pſallentium diſcipulorum acceptâ communione ſacrâ, ſtans ante altare emigraſſe.* Idipſum S. Maurum, Romanum, alioſque in Galliâ feciſſe legimus. Poſtquam enim Maurus B. Romano dixit: *Craſtinâ die beatiſſimus Pater noſter* Benedictvs *terreno depoſito corporis onere cæleſtem gaudens & hilaris ſcandet ad patriam, illico in lacrymas Romanus eſt reſolutus. Quem Beatus Maurus conſolari cupiens, dicebat: Gaudere potius, quam flere de eius migratione debemus; quia & Patronum magnum præmittimus, & præſentiorem eum nunc, quam ſi carne viueret, ſumus habituri. Hæc tamen dicens, nec ipſe à fletu ſe poterat cohibere. Noctem vero ſequentem tam B. Maurus & nos* (inquit Fauſtus) *qui cum eo ibamus, quam S. Romanus cum aliquibus diſcipulis ſuis ſenſimus peruigilem duximus, vnuſquiſque noſtrûm ſecreto apud ſe, vt in illis diebus in Eccleſia Romanâ mos erat, pſalmos & orationum preces deuotè pro exitu eiuſdem Patris noſtri Deo dilectiſſimi* Benedicti *conſummantes.*

S. Benedictus inter fratrum orationes manus ſuſpirat:

7. Stetit, et vltimvm spiritvm inter verba orationis efflavit.] Memoriâ lapſus videtur S. Petrus Damiani, cùm in ſermone in vigiliâ S. Benedicti dixit: *Vbi decumbens cilicio inter paucorum diſcipulorum manus ſpiritum reddidit.* Non enim decumbens, ſed erectis in cælum manibus, ſtans, vt hîc ait Gregorius, vltimum ſpiritum efflauit. Neque ſi decubuiſſet, vllo modo opus fuiſſet inter diſcipulorum manus imbecillia membra ſuſtentari. Inuictus igitur Athleta, morbo, & morte fortior, illo non ſuperatus, hanc ſtans excepit. Ita nimirum Flauiorum ille primus dicere ſolebat, Imperatorem ſtantem mori oportere. Ita quoque Rex Regum & Dominus Dominantium Chriſtus Ieſus ſtans expirauit. Moriturus Martinus ſupinus decumbere volebat, vt cælum intueretur, quo anima iam iam erat migratura. S. Amator (vt refertur in vitâ S. Germani) in epiſcopali ſedens ſolio mortuus eſt. Pauli Eremitarum Principis corpus exanime ab Antonio inuentum eſt genibus complicatis, erectâ ceruice, extenſiſque in altum manibus, ita vt viuere crederetur. Idipſum accidit S. Homobono, qui genibus flexis, dum Miſſæ intereſſet officio, Spiritum reddidit Creatori. At glorioſus noſter Patriarcha non iacens, non ſedens, non genuflectens, ſed erectus ſtetit, tamquam ſuccinctus viator cæleſtem intraturus Ieruſalem.

Dum expirauit, erectus ſtetit.

Non omittam hîc attexere, quæ S. Gertrudis lib. 4. Diuinar. Inſinuat. cap. 11. ſcribit: Cùm enim in eius feſto videret in Spiritu ipſum Patrem glorioſum in conſpectu fulgidæ Trinitatis honorabiliter ſtantem, venuſtum formâ, aſpectuque decorum, & reſponſorium cantaretur (*Grandis Pater fiduciâ, morte ſtetit pretioſâ*) ita dixit ad eum: *Quid Pater ſancte obtines dignitatis, quod tam glorioſo fine ab hoc tranſiſti ſæculo? Reſpondit: Hoc, inquam, quod adhuc ex eo quòd vltimum ſpiritum inter verba orationis efflaui, tam ſuauiter ſpiro præ aliis ſanctis, quod omnes in afflatu meo mirificè delectantur. Tunc orabat, vt propter gloriam pretioſæ mortis ſuæ dignaretur cuilibet de congregatione in horâ mortis ſuæ fideliter adeſſe. Con*vene-

De gloriâ S. Benedicti in ſigni viſio.

Digitized by Google

venerabilis Pater reſpondit: Quicumque me admonere ſtuduerit illum dignitatis, quo me Dominus meus tam glorioſe ſine dignatus eſt honorare ac beatificare, huic ego in horâ mortis ſuæ tali fidelitate volo adeſſe, quod certè opponam me illi ex omni parte, quâ videro inſidias inimicorum nocuiùs contra ipſum ſanire, vt meâ præſentiâ munitus, laqueos inimicorum euadat ſecurus, ac cæli gaudia petat ſine fine beatus.

8. DVOBVS FRATRIBVS VNI IN CELLA COMMORANTI, ALTERI AVTEM LONGIVS POSITO REVELATIO VNIVS ATQVE INDISSIMILIS VISIONIS APPARVIT.] Alterum hunc longiùs poſitum fuiſſe S. Maurum, Yepez & Milletius tradunt. Fauſtus tamen in vitâ S. Mauri tertium his addit, ſanctumque Gregorium de duobus fratribus loquentem, non de S. Mauro, ſed de ſociis eius intelligit, ſic enim ait: *Cùm tranſactâ horâ quaſi tertiâ ipſius ſacratiſſimæ diei (vigiliæ Paſchæ) beatiſſimus Maurus in eccleſiâ conſiſteret, vt tranſitum eius* (S. BENEDICTI) *qualicumque eueniret horâ orando & pſallendo præmuniret, longè licet poſitus, satageret, ſeq́; pauimento in orationem dediſſet, raptus ſpiritu ſubitò ſe tranſpoſitum in loco, de quo egreſſi fueramus, vidit; conſpexitq́; viam palliis ſtratam, ac innumeris coruſcam lampadibus, recto orientis tramite, ab eius cellâ in cælum vſque tendentem. In quâ etiam viſione duos congregationis noſtræ fratres ſocios habuit, cum quibus ſimul eandem viſionem conſpexit.* Et poſteà ſubiicit: *Hanc viſionem, vnus ex illis duobus fratribus noſtris, qui eam ſimul cum B. Mauro viderunt in noſtro morabatur cœnobio, alter verò, vt B. ſcripſit Gregorius, longiùs poſitus vidit.* Vbi vides illum longiùs poſitum à S. Mauro diſtingui.

Quis ille longius poſitus, cui S. Benedictus apparuit.

Idem ſpiritus diuerſis locis appareꝰ.

Diſcimus hinc, quod Auguſtinus lib. de Curâ pro mortuis gerendâ cap. 16. docuit, ſanctorum ſpiritus vno etiam tempore diuerſis locis, & magnâ inter ſe longinquitate diſcretis aliquãdo apparere.

Quod autem dicat Fauſtus, Sanctum Maurum in ſpiritu raptum vidiſſe tranſpoſitum ſe in locum, de quo egreſſus fuerat, monaſterium puta Caſſinenſe, vt ita grandem hanc videret viſionem, de more fuiſſe Prophetarum: ſic enim & Ezechiel ſe tranſlatum vidit de Chaldeâ in Iudæam: ait enim cap. 8. 3. *Ego ſedebam in domo meâ, & ſenes Iuda ſedebant coram me, & cecidit ibi ſuper me manus Domini Dei. Et emiſſa ſimilitudo manus apprehendit me in cincinno capitis mei: & eleuauit me ſpiritus inter terram & cælum: & adduxit me in Ieruſalem in viſione Dei, iuxtà oſtium interius.* Aliâ autem tranſlationis formâ Habacuc per Angelum in Babylonem tranſpoſitus fuit, ille enim corporaliter; Ezechiel, aliique tantum in ſpiritu & viſione Dei. Commemoratâ porrò hâc viſione, ſubiicit Fauſtus, vt eam S. Maurus aliis indicarit. *Mox*, inquit, *vt Beatus ad ſe reuerſus eſt Maurus, ocyùs ſanctum Romanum ad nos euocans, cuncta quæ viderat, lucidè nobis per ordinem retulit, diem ibi illam & ſequentem Dominicam, quâ ſpecialiter dies Reſurrectionis Dominicæ celebratur, ſolemnem & celebrem omni cum gaudio & lætitiâ peregimus.*

S. Benedicti triumphalis in cælum ingreſſus deſcribitur.

9. STRATA PALLIIS ATQVE INNVMERIS CORVSCA LAMPADIBVS VIA IN CÆLVM VSQVE TENDEBATVR.] Animaduertis, credo, Lector triumphalem beatiſſimi Patriarchæ in cælum ingreſſum: quem admirans condigno elogio proſecutus eſt Aimoinus lib. 2. de Geſtis Francorum cap. 22. *Glorioſus*, inquit, *in ſanctis Deus, aſſiduè ſibi placitos mirificans famulos, huic egregio Patri excellentius cæteris iure præbuit iter ad ſe perueniendi: qui in conualle poſitus lacrymarum, aſcenſiones virtutum ſuo in corde diſpoſuerat, ſcalam Iacob, per quam aſcendentes Angeli monſtrati ſunt, ſuis proponens ſectandam ſequacibus. In cuius autem (vt pace omnium loquar Sanctorum) non dicam Martyris, verùm & Apoſtoli tranſitu, tam innumeris diuini fulgoris ſplendens apparuit via luminaribus, veſtibuſq́; ornata nuptialibus. Neque enim in eo calle textile credendum eſt apparuiſſe pallium, quo æternæ incorruptionis migrabatur ad regnum. Nihil porrò mirandum hunc diuinæ latorem legis, hinc in aſſumptione Spiritus promeruiſſe gloriam: qui corruptibilis adhuc circumamictus tegmine carnis tantis effulſit miraculorum ſignis, vt niſi vir toto venerabilis orbe, Papa videlicet Gregorius, eius eſſet vitæ relator, ſimulq́; aſſertor eximius, profectò ab infidelibus tam mirandis derogaretur actibus.* Ita ille. CAPVT XXXVII.

10. VENERANDO HABITV VIR DESVPER CLARVS ASSISTENS.] Quis hic vir? Angelum fuiſſe citato loco, & in ſermone de S. BENEDICTO aſſerit Aimoinus. Nec improbabiliter, ſæpius enim in ſacrâ Scripturâ, Angelis nomen viri tribuitur, quòd virili ſcilicet appareant ſpecie; ita Geneſ. 18. Abraham tres *viros* vidit, qui Angeli fuerunt. Et 32. *Vir*, id eſt, Angelus, *luctabatur cum Iacob*. Et Daniele 9. ait: *Ecce vir Gabriel quem videram principiò*. Zacharias quoque cap. 1. vidit *virum* ſtantem inter myrteta, quem ipſe poſteà nominat Angelum Domini. Denique & Chriſto in cælum ſublato, duo *viri* iuxtà Apoſtolos aſtiterunt eis dicentes, rediturum ita Ieſum, quemadmodum vidiſſent eum euntem in cælum. Sed nos venerandum hunc ſiue virum, ſiue Angelum de noſtro parente audiamus loquentem.

11. HÆC EST VIA QVA DILECTVS DOMINO CÆLVM BENEDICTVS ASCENDIT.] Confert, imò præfert hunc S. BENEDICTI aſcenſum Aimoinus, ſerm. de S. BENEDICTO, raptui Eliæ ad cælum: *Licet*, inquit, *in tranſitu Eliæ eum comparaſſe viſi ſumus, hoc tamen humanis ſenſibus excellentius forè creditur, quod hic amantiſſimus* BENEDICTVS, *non ſubuectus aut raptus eſſe, ſed conſcendiſſe perhibetur.* Ita ille.

Quid hæc via ſignificet.

Illuſtrem porrò hanc & inuſitatis ornatam tapetibus viam S. Bernardus in Declamationibus, nihil aliud eſſe ait, quàm vitæ formulam ab eo inſtitutam, quam vt ille ſeruans aſcendiſſet in cælum, ſic omnes; qui eum ſequerentur. *Ille*, inquit, *iuſtorum omnium ſpiritu plenus, & verè per omnia* BENEDICTVS *ſpiritualem nobis erexit ſcalam, cuius vtiq́; ſummitas cælos tangit, quod in eius glorioſo tranſitu euidenti legimus miraculo commendatum.* Allatâ autem S. Gregorij narratione, verbis tandem illis, *Hæc eſt via quâ dilectus Domini cælum* BENEDICTVS *aſcendit*, ſubiungit: *Quæ eſt enim via ab eius cellâ progrediens, niſi Ordo quem idem vir beatus inſtituit, & forma vitæ, quæ ab eo ſumpſit exordium? Quâ nimirum viâ Domini dilectus aſcendit, quia non potuit vir ſanctus aliter docere, quàm vixit. Et hæc quidem eorum vel maxima fiducia eſt, qui ipſius vtcumque ſtudent inhærere veſtigiis, ipſum Præceptorem prælatumq́; ſequuntur. Neque venire aliquatenus in dubium poteſt: quin omninò ſit ſacer modus conuerſationis, & diuinâ magis inſpiratione atque conſilio, quàm humanâ prudentiâ vel admonitione formatus, quo nimirum tantam in vitâ gratiam ſanctitatis, tantam poſt obitum gloriam felicitatis idem* BENEDICTVS *obtinuit.* Ita Bernardus. Cui conſentit piiſſimus Cardinalis Petrus Damiani Opuſc. 36. cap. 16. *Piâ*, (inquit, *fide credendum eſt, quia ſcala illa, quæ de Caſſino monte olim in cælum videbatur erecta, adhuc palliis ſtrata,*

CAPVT XXXV.

ſtrata, lampadibuſq́; coruſcat. Sicut tunc excepit Ducem, ita nunc exercitum tranſmittit ad cæleſtia ſubſequentem: nec ab eius glorioſo tramite exorbitant declinantes tam defuncti, cuius dum in hoc exilio viuerent, veſtigia ſunt ſecuti. Ita ille.

Per ſcalam religioſum inſtitutum frequenter ſignificatur.

Neque noua eſt horum Sanctorum hæc expoſitio, vt per *Scalam* Ordo religioſus, eiuſve Regula & diſciplina intelligantur: Nam & Baſilius in Pſal. 1. *Studium pietatis*, ait, *aſſimilari Scalæ illi, quam vidit Iacob.* Et Orſieſis Patris ſui Pachomij Regulas *Scalam* appellauit, dicens: *Traditiones Patris noſtri* Scalas *putemus ad cælorum regna tendentes.* Et Climacus opuſculum ſuum variis virtutum exercitiis ſeu gradibus inſtructum, *Scalam* appellauit. Huc ſpectat *Scala* S. Romualdo per viſum oſtenſa, per quam homines in veſte candidâ aſcendebant & deſcendebant, eoque Camaldulenſes Monachos deſignari mirabiliter agnouit.

Regula ſuis obſeruatoribus eſt via ſcalaq́; ad cælum.

Glorientur igitur Benedictini in Domino, quòd in Regulâ S. BENEDICTI lucidam habeant ad ſupernam patriam viam, & erectam *Scalam*, per quam poſt Ducis ſui veſtigia in cælum aſcendunt. Liceat hîc cum ſancto Climaco Confratres noſtros exhortari: *Aſcendamus, quæſo, promptè atque fideliter intellectualem hunc atque cæleſtem aſcenſum, cuius quidem initium eſt terrenorum omnium abrenuntiatio, finis verò charitatis Deus. Aſcendite fratres, aſcendite, aſcenſiones in corde promptè diſponentes, eiuſq́; memores, qui ait: Venite aſcendamus ad montem Domini, & in domum Dei noſtri: qui perfecit pedes noſtros ſicut ceruí, & ſuper excelſa ſtatuit, vt vincamus in viâ ſuâ.* Hactenus ille.

Hoc igitur pacto glorioſus mundi, carniſque triumphator BENEDICTVS per fulgidam hanc exornatamque viam, *Comitantibus*, (vt inquit S. Petrus Damiani) *hymnidicis Angelorum cætibus, ad cæleſtia regna migrauit. Quis verò explicet quanta ſupernorum ciuium congratulatione gloria cæleſtis innectitus eſt claritatis? Quantâ exultatione ab Angelis in æterna tabernacula ſuſceptus ſit? Quid enim mirum ſi cæleſtis Curiæ Senator inſignis poſt fælicem obitum, Angelorum petat contubernium, quandoquidem & in carne adhuc corruptibili conſtitutus, eorum tam ſæpe promeruit familiare colloquium.*

Verùm auet iam forte animus partem aliquam illius ſpectare fælicitatis, ad quam Patriarcha ſanctiſſimus eſt tranſlatus, & de torrente voluptatis illius, quo æternum potatur, colligere ſtillicidia aliqua ſtillantia ſuper terram. Excepit illa, nobiſque propinauit beatiſſima Gertrudis, ex cuius Inſinuationum diuinæ pietatis lib. 4. cap. 11. hæc cape. BENEDICTI, inquit, *Patris noſtri ſanctiſſimi feſto præclaro, dum ſub Matutinis ſancti virgo Deo intenderet deuotiùs ob honorem & reuerentiam tanti Patris, vidit in ſpiritu ipſum Patrem glorioſum in conſpectu fulgidæ ſemperq́; tranquillæ Trinitatis honorabiliter ſtantem, venuſtum formâ, decorumq́; aſpectu. Ex cuius ſingulis articulis membrorum videbantur mirabiliter germinando prodire roſæ pulcherrimæ, miræ virtutis & vernantiæ, fragrantiæq́; ſingularis, ſicq́; quodlibet membrum ipſius vernabat velut amœniſſimum roſetum, quia quælibet roſa de medio ſui producebat aliam roſam, & illa vltra aliam, ſicq́; plurimæ prodibant de qualibet, quarum quælibet alteri venuſtate, virtute & vernantia ſua præpollebat, & diuerſa diuerſas amœnitatis ſua odorifero virore præcellebant, ſicq́; totus floridus & amœnus ſanctiſſimus Pater gratia & nomine BENEDICTVS, ſemper venerandæ Trinitati, omniq́; militiæ cæleſti miræ & inæſtimabilis delectationis incitamentum miniſtrabat, & ad tanta beatitudinis ſuæ congratulationem prouocabat. Itaq́; per flores roſarum, quæ de ſingulis membris eius efflorebant, notabantur ſingula exercitia, quibus ipſe carnem ſuam domando ſpiritui ſubiugauerat, & omnia opera virtutum, quæ peregerat per omnem conuerſationem ſuam ſanctiſſimam, & etiam opera omnium imitatorum ſuorum, qui eius exemplo & doctrinâ prouocati ſæculo abrenuntiantes ſub regularis diſcretionis tramite, viâ regiâ ipſum ſequentes, iam ad portum patriæ cæleſtis peruenerunt, & adhuc vſque ad conſummationem ſæculi peruenturi ſunt. De quibus ſingulis idem venerabilis Pater ſingularem obtinuit dignitatem. Pro qua vniuerſitas omnium Sanctorum ipſius claritati & fælicitati congaudens Dominum ſine fine collaudat. Geſtabat quoq́; beatus* BENEDICTVS *velut pro baculo ſceptrum quoddam decentiſſimum gemmis pretioſiſſimis mirè coruſcantibus ex vtraq́; parte mirabiliter perornatum. Quod cùm manu teneret, à parte ad ſe versâ ex gemmis ſceptri arridebat ei fælicitas omnium, qui per regularem diſcretionem Ordinis ſui, vnquam ſunt correcti & emendati, ex quâ etiam inæſtimabili delectatione diuinæ pietatis afficiebatur. A parte verò alterâ, quæ ſcilicet verſa videbatur ad Dominum, reſplendebat decor diuinæ iuſtitiæ in hoc, quòd illos quos ad tanti Ordinis dignitatem gratuitâ ſublimauerat dignatione, culpis eorum exigentibus iuſto iudicio condemnando, ſupplicijs deputauit æternis. Quia quantò quis ad digniorem Ordinem à Domino ſublimatur, eò iuſtiùs indignè viuens condemnatur.* Hactenus S. Gertrudis.

S. Benedicti cæleſtis gloria.

Quòd autem ait S. BENEDICTVM ſingularem obtinuiſſe dignitatem ex ſingulis, qui eius veſtigia per regularis vitæ tramitem ſunt ſecuti, & quòd ex eorum fælicitate, inæſtimabili delectatione diuinæ pietatis afficiebatur, eam nobis innuit ſententiam, quæ tradit Sanctos in cælis eorum cingi coronâ, quos in terrâ ad meliorem vitam conuerterunt. Quod apertis verbis aſſerit S. Odo ſerm. de S. BENEDICTO, dicens: *Denique fidelis opinio eſt, quòd vnuſquiſque Sanctorum cum illis ſurget in regeneratione, quos Domino acquiſiuit.* Et ante eum Gregorius hom. 17. in Euangelia, ita ait: *Quale est (Deo) animarum lucrum de noſtrâ negotiatione monſtrabimus? Quot eius conſpectui animarum manipulos de prædicationis noſtræ ſegete illaturi ſumus? Ponamus ante oculos noſtros illum tantæ diſtrictionis diem, quo Iudex veniet, & rationem cum ſeruis ſuis, quibus talenta credidit, ponet. Ecce in maieſtate terribili, inter Angelorum atque Archangelorum choros videbitur. Ibi Petrus cum Iudæâ conuerſâ, quam poſt ſe traxit, apparebit. Ibi Paulus conuerſum, vt ita dixerim, mundum ducens. Ibi Andreas poſt ſe Achaiam, ibi Ioannes Aſiam, Thomas Indiam in conſpectum ſui Iudicis conuerſam ducet. Ibi omnes Dominici gregis arietes cum animarum lucris apparebunt, qui ſanctis ſuis prædicationibus Deo poſt ſe ſubditum gregem trahunt.* Sic ille.

Sanctorum accidentalis gloria ex animarum lucro.

Quo ſenſu fatetur Cornelius à Lapide accipi poſſe, quod Paulus Philippenſibus cap. 4. dicit. *Gaudium meum & corona mea.* Et Theſſalonicenſibus. *Quæ eſt enim noſtra ſpes, aut gaudium, aut corona gloriæ? nonne vos ante Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum eſtis in aduentu eius?* vbi *Corona* accipi poteſt pro ipſis Philippenſibus, & Theſſalonicenſibus à Paulo conuerſis; qui cum in die iudicij ſtipaturi ſunt inſtar coronæ, de quâ gloriabatur coram Deo, Angelis, & hominibus. Si enim in hâc vitâ parens coronâ filiorum cingitur, &, vt Sapiens ait, Prouerbiorum 17. 6. *Corona ſenum filij eorum.* Si Princeps ſuorum coronâ ſtipatur, & vt de ſe ſanctus Iob cap. 28. 15. ait. *Sedet quaſi Rex circumſtante exercitu:*

1. Theſſ. 2. 19.

quid

Digitized by Google

quid ni Parentes ſpirituales, qui filios in æternum victuros cælo genuerunt, eorum vallentur & ornentur coronâ? Ita S. Amandus moriens, & ad cælum conſcendens apparuit B. Aldegundi abſenti & oranti, auguſtâ ſpecie, cinctus coronâ albatorum, cumque illa percunctaretur, quis ille eſſet reuerendus, in quem albati omnes reſpicerent, ab Angelo audiuit: *Hic eſt amabilis Deo Amandus, qui à ſæculo migrat ad cælum, ſtipatus ſanctis animabus, quas verbo & exemplo ad omnem virtutem inſtituit*, ac proinde ab eis quaſi Pater colitur, *& cum eis ad gaudia Domini tam glorioſus aſcendit*. Teſtis eſt Auctor vitæ S. Giſleni cap. 12. & Auctor vitæ ſanctæ Aldegundis cap. 17. apud Surium tom. 5. & 6.

Hâc porrò ſuppoſitâ ſententiâ, expendit S. Odo magnam gloriam & dignitatem S. P. N. BENEDI-

Serm. de S. Bened. CTI. *Illius*, inquit, *laudes, non vna vox, non vna congregatio, neque vna vrbs vel prouincia proclamat; ſed vbicumque ſancta Eccleſia diffunditur per tribus, per nationes, per linguas laus* BENEDICTI *frequentatur. Si enim in multitudine populi dignitas Regis eſt, vt ait*

Prouerb. 14. 28. *Salomon; quantam putamus eſſe dignitatem iſtius Regis, quem tam numeroſus proſequitur exercitus Monachorum. Quis vnquam Rex aut Imperator in tantis mundi partibus imperauit, aut ex tam diuerſis nationibus ſibi tantas legiones conduxit, quantas videlicet iſte, cuiuſlibet ſexus & ætatis, in Chriſti militiâ, voluntariè iuratas diſponit? Quem quaſi præſentem intuentes, & vexillum inſtitutionis ſequentes, diabolicas acies*

Iſaiæ 30. 21 *viriliter infringunt. Quibus illud Propheticum coaptatur: Erunt oculi tui videntes Præceptorem tuum. Denique fidelis opinio eſt, quod vnuſquiſque Sanctorū cum illis ſurget in regeneratione, quos Domino acquiſiuit. Cùm igitur vniuerſi huiuſce inſtitutionis eius ſequaces, in vnum coacti fuerint: quale ſignū Apoſtolatus* BENEDICTO, *tunc ille copioſus exercitus, ſeipſum exhibebit.*

S. verò Petrus Damiani homil. 9. de S. Bened. eodem ſenſu, ita de ſuo Parente loquitur: *Hoc ſolùm dixiſſe ſufficiat, quia ſolus iſte militarem manum excelſo Principi cæteris abundantiùs præſentabit, & monachorum turmis, Angelorum more viuentibus, cælorum adimplebit palatia. Quàm igitur refulgens & ſplendidus miles aſtabit imperatorio tribunali, plenus infinitis virtutibus, agminibus innumeris comitatus, conſiliarius Regis, Iudicis amicus, vnicus hoſtis hoſtis antiqui.*

12. SEPVLTVS EST IN ORATORIO BEATI

S. BENEDICTVS *ſepultus in ſacello S. Ioannis.* IOANNIS BAPTISTÆ.] Sic quoque Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinenſi lib. 1. cap. 1. vnde miramur Fauſtum in vitâ S. Mauri ſcripſiſſe ſepultum in Oratorio S. Martini: ita enim ait: *Nam ſicut ſanctiſſimus* BENEDICTVS *in Oratorio eiuſdem beatiſſimi Martini, in quo deſtructâ arâ Apollinis, eius memoriam poſuerat, ſe ſepeliri iuſſerat: ſic ſe feliciſſimus eius diſcipulus, ne vel in ſepulturâ ab eius videretur diſcrepare qualitate, in domo eiuſdem orationis ſe præcepit tumulari.* Fuerat forſitan hic lapſus memoriæ, aut ita reuerà Fauſtus exiſtimauit, vel acta eius poſteà deprauata. Trithemius quoque lib. 1. de viris Illuſtr. Ordinis S. Bened. cap. 1. ait ſepultum *in Eccleſiâ S. Martini, quam ipſe in eodem cænobio conſtruxerat.* Lib. tamen 3. cap. 1. id corrigens, aſſerit ſepultum in Oratorio ſuo, quod in laudem S. Ioannis ipſe coſtruxerat.

Cæterum, vt alibi probauimus, erat tum hoc S. Ioannis Chriſti Prodromi Oratorium extrà Caſſi-

Deſcriptio cryptæ in quâ S. BENEDICTI ſepulchrū. nenſis Monaſterij ambitum; nunc verò ſummum eò loci eſt altare, in ipſo culmine montis: verùm ſub ipſo hoc altari ſpatioſa & illuſtris eſt crypta, habens feneſtras orientem verſus, in quam deſcenditur per duas portas, & vnum & triginta gradus, qui ſunt hinc inde in extremitatibus ſuppedanei maioris Altaris. Dextræ autē portæ inciſū hoc diſtichon: CAPVT XXXVII.

Quiſquis es ingredere, & BENEDICTI *corpus honora,*
Corde humili, flexo poplite, mente piâ.

Siniſtræ verò iſtud:

Æde ſub hac celebris Scolaſtica virgo quieſcit,
Quam tibi fauturam ſolicitato prece.

Tria ſunt in hâc cryptâ altaria, medium autem directè eſt ſub ſepulchro S. P. N. BENEDICTI, & ſororis eius Scholaſticæ. In ipſo autem choro, qui retrò ſummum altare eſt, ſitum eſt S. P. N. ſepulchrum, iuxtà poſteriorem, ſiue aduerſam altaris partem, eſtque inſtar parui cuiuſdam altaris, binis marmoreis columnis ſuſtentatum; ſub quo duæ continuò lucent lampades. In pauimento ante hoc ſepulchrum, marmoreæ tabulæ hæc inſculpta verba: *Diui P.* BENEDICTI *eiuſq; ſororis ſacræ virginis Scholaſticæ ſepulchrum, quorum mens vt ſemper in Deo vna fuit, ita eorum corpora nec ſepultura ſeparauit.* Hæc ex Milletio.

Sed quæret curioſior fortaſſe Lector, num antiquitus ſepulchro S. Patris BENEDICTI nullum fuerit appoſitum Epitaphium, præſertim cùm ex diſcipulis eius non deeſſent eruditione præſtantes, *An Epitaphio honoratus.* qui pro ſuo in communem Patrem affectu id facilè poſſent componere. Sed hactenus nullum mihi reperire contigit, niſi quod Syluester Maurolicus lib. 1. hiſtoriæ ſacræ omnium Religionum, de ſancto BENEDICTO agens, in lucem produxit, cui etiam fidem adſtruere nititur, hoc ferè modo diſſerens.

In vetuſtiſſimo codice, qui anno 1584 ad noſtras manus deuenit, cùm multas prouincias de mandato Regis Catholici Philippi II. peragraremus ad conquirendum manuſcriptos libros pro inſtruendâ Bibliothecâ S. Laurentij in Eſcuriali. In quo codice mentio fit dignitatis & magnificentiæ ſacri Cænobij Caſſinenſis tranſituſq; B. P. BENEDICTI *& ſepulchri eius hoc Epitaphio exornati:*

NVRSIA ME GENVIT, SPECVS OBTVLIT ALTA, CASINI
ME RAPVIT VERTEX, AVLA BEATA TENET.

Mirum non eſt hoc Epitaphium cum aliis multis rebus ſcitu digniſſimis hominum memoria excidiſſe; quod eius non meminerit Caſſinenſe Chronicon, quòd locus deſtructus fuerit deſertus nec inhabitatus, cùm ſe ad Lateranenſem recepiſſent Baſilicam. Hactenus ille.

DE FORMA CORPORIS S. P. BENEDICTI.

MOnumenti & Epitaphij vice lubet hîc appendere tabellam quandam, in quâ rudi minerua ſanctiſſimi Patris effigies, animique dotes extremis veluti lineamentis ſpectanda proponantur; quam quidem eius honori & memoriæ dicatam, excitando quoque in filiis eius æmulationis ſtudio optamus deſeruire.

Primùm agam de corporis ſtaturâ. Quamuis enim parum referre videatur, breuiſne an longus aliquis fuerit Sanctus, in quo non corporis moles, ſed animi præſertim ſpectantur dotes; quia tamen vt inquiebat ille:

Gratior eſt pulchro veniens è corpore virtus:

in externam quoque ſancti Patris noſtri ſpeciem, aliorum exemplo inquirendum duximus. Com-

CAPVT XXXVII.

S. BENEDICTVS procera fuit ſtatura.

muni autem traditione proceræ fuiſſe dicitur ſtaturæ, quæque ad longiorem accederet propius, vt mentis celſitudinem ipſo præferre corpore videretur. Corporis autem magnitudo pulchritudinis magna pars eſſe dignoſcitur. Ariſtoteles enim Ethicorum lib. 4. cap. 3. ait: *Magnanimitas in magnitudine conſiſtit, perinde ac pulchritudo in magno corpore: nam parui elegantes & concinni, non autem pulchri dicuntur. Etiam barbaris hominibus,* inquit Curtius, *in corporum maieſtate veneratio eſt, magnorumq; operum non alios capaces putant, quam quos eximia ſpecie natura donare dignata eſt.* Et iunior Plinius: *Proceritas corporis, honor capitis, & dignitas oris, longè lateq; Principem* (Traianum) *oſtentabant.*

Eius rei indicia.

Proceritatem autem S. BENEDICTI, & dignam imperio formam probat Prudentius Sandoual parte prima Fundation. Monaſter. Hiſpaniæ, ex ſigno rupi cuidam impreſſo. Declinâs enim Florentij inuidiam, cum Caſſinum montē aſcenderet, dæmon boni oſor ſanctum virum apprehendit, & magno impetu rupi cuidā alliſit, quæ quidē ſeruo Dei adeò ſe mollem præbuit, vt corporis formam ceræ inſtar retinuerit impreſſam. Quod quidem ea loca inuiſentibus, à Monachis paſſim oſtenditur, & in veneratione habetur: ſpectare autem licet tibias, muſculos, humeros, aliaſque corporis partes ita diſtinctè expreſſas, quaſi ſaxo forent inſculptæ.

Alterum non diſſimile ſignum Sublacenſis populus, quem *Ruytam* (vulgariter *Roiate*, oppidum mœnibus cinctum) vocant, oſtendunt. Cùm enim hos ſub veſperum S. BENEDICTVS adiret, ceu contagio laborans ab illis reiectus eſt. In proximum igitur ſe conferens campum, in aſperâ quâdam decubuit rupe, quæ mollem ei exhibuit lectulum, inditamque retinuit corporis figuram.

Quæ duo ne ſuprà fidem cenſeantur, ſimili Saluatoris noſtri poſſunt illuſtrari exemplo. Daniel enim Mallonius in explicatione ſacræ Sindonis c. 2. num. 17. refert Chriſtum infantulū in Ægyptum fugiētem, ad Nyli fluuium à Deiparâ virgine marmori fuiſſe ſuperpoſitum, donec madidæ eius veſtes exſiccarentur, eidem autem marmori corpuſculi ſui figuram inſculpſiſſe, quæ ad hæc vſque tēpora Ægyptum peragrantibus oſtendatur. Idem cap. 19. hæc habet Borchardus in deſcriptione Terræ ſanctæ part. 1. c. 6. §. 8. refert in vrbe Nazareth in deflexu ſupercilij collis, vnde impij Nazareth accolæ Chriſtum præcipitem agere decreuerant, locum etiam nunc videri, vbi Chriſtus, quod tranſiens per medium illorum ibat, ſe abſcondit, contrahente ſe rupe, ei intrà ſe ſuo opifici parante latibulum, in quo rugæ veſtimentorum, & pedum Chriſti veſtigia impreſſa cernuntur. Sic ibi. Idemq; refert Petrus Comeſtor hiſt. Euangel. c. 72. De S. quoque Wolfango in ſolitudine degente, apud Raderū Bauariæ Sanctæ volumine primo, ita cecinit Philippus Menzelius:

Fortè fatigatos ſomnus tibi longior artus
Preſſerat, in feſti iam clarum mane diei
Productus, cum tu domitor, cenſorq; tuimet,
Ante alios aſper, tibiq; ipſe ignoſcere durus,
Vt ſua tam lentum mulctaret pœna veternum,
Hæc ad ſaxa ruens; plantaſq;, manuſq;, pedeſq;
Feruidus aggrederis violento alliderè pulſu,
Ecce autem (res mira) manus, plantaſq; pedeſq;
Accipit immerſos, natiuum oblita rigorem,
Nuda ſilex: ceditq; locum molliſſima tactu,
Ductilis in modum argillæ ceræve liquentis.

Sed vt ad S. BENEDICTVM, cuius hæc occaſione inſeruimus, reuertamur, limpidiſſimum hodieque poſterior illa rupes, quæ eius refert figuram, deſudat liquorem, quo in morbis, & oculorum præſertim imbecillitate vti conſueuerunt. Vtraque hæc corporis forma ſaxo impreſſa ſeptem pedibus paulò maior eſt.

Varro autem primo Hebdomadum, modum dixit ſummum adoleſcendi humani corporis, ſeptem pedes. Et Einhardus ſtaturam hanc cenſuit modum non excedere. Sic enim de Carol. Magno ſcribit: *Staturâ fuit eminenti, quæ tamen iuſtam non excederet. Nam ſeptem ſuorum pedum proceritatem eius conſtat habuiſſe figuram.* Sidonius tamen Apollinaris, carmine 12. ad Catullinum *Septipedes patronos* vocat *Gigantes.*

Chriſti Domini & aliorum Sanctorum procera forma.

Laudantur autem à corporis proceritate etiam SS. Patres, Gregorius Magnus, Baſilius, Auguſtinus: & quod caput eſt ipſe hominum & Angelorum caput, CHRISTVS IESVS, quem fuiſſe ſtaturæ mediocriter proceræ, ait Epiſtola Publij Lentuli, cuius ex Eutropio meminit Antoninus in Chronico. Conſonat & altera epiſtola Pontij Pilati apud Hegeſippum lib. de Excidio Hieroſolymitano, & Franciſcum Samarinum quartâ parte Sacerdotalis, quæ ait Chriſtum fuiſſe *hominem præ cæteris mediocrem.* Beatiſſima Virgo apud S. Birgittam lib. 4. Reuelat. cap. 70. dicit *Chriſtum inter medios modernis temporis fuiſſe magnum.* Nicephorus porrò lib. 1. hiſtoriar. cap. 40. ex antiquis monumentis tradit Chriſtum fuiſſe ſeptenûm palmorum, ſiue ternum cubitorum & ſemis, id eſt, ſtaturâ ſatis procerâ: nam maxima non ſolet octauos palmos, ſiue quaternos cubitos excedere, vt ex Aben-Ezra tradit Genebrardus in Pſal. 44.

Ad Saluatoris ergò noſtri ſtaturam S. BENEDICTVS proximè acceſſerit, vel eam etiam modicè exceſſerit, de quâ Yepes noſter ita ait: *Fuit S. BENEDICTI corporis ſtaturâ procerâ, ſed quæ iuſtam non excederet proportionem, viſu et grauis & ſeuerus, ſubinde tamen gratus & hilaris: crines tam capitis quàm barbæ albi, tam decenter compoſiti, vt non modicam ei conciliarent auctoritatem, maieſtatemq;.* Vultus ergò compoſitio, & totius corporis habitus, probitatem indicabant mentis: quod & indicat Eccleſia in Officio ita canens: *Erat vir Domini* BENEDICTVS, *vultu placido, canis decoratus angelicis* (ſic habet Breuiarium Cluniacenſe & Caſſinenſe, nunc in Monaſtico legitur, *moribus decoratus angelicis*) *tantaq; circa eum claritas excreuerat, vt in terris poſitus, in cæleſtibus habitaret.* Sic & de S. Stephano, Hilarius Arelatenſis in homiliâ ait: *Al[illegible] pectoris ornamenta ſpeculum frontis irradiaſſe, & cum haberet in ſe Spiritum ſanctum, os præ ſe geſtaſſe Angelicum.*

Externa S. BENEDICTI ſpecies aliis ſolatio, aliis terrori fuit.

Iuſti aſpectus, ait Ambroſius in Pſal. 118. oct. 10. *perfectioribus lætitia eſt, aliis verò admonitio correctionis.* Appparuit id in S. BENEDICTO, ad quem videndum plurimi accedentes, non modicam retulerunt conſolationem, aliis porrò terrorem incuſſit. Nam qui ſolo aſpectu ligata ruſtici brachia exſoluit, idem Zallam ad terrā proſtrauit, & rigidæ crudelitatis ceruicem ſuis ſubiecit veſtigiis. Totilæ quoque Regis Spatharius ad aſpectum, & vocē viri Dei conſternatus cum ſociis in terram cecidit, nec vllus ad eum propinquare præſumpſit. Ipſe Totila eminus ſedentem intuitus, non auſus fuit accedere, ſed in terram ſe proſtrauit, è quâ nec ſurgere auſus fuit, niſi cum vir ſanctus erexiſſet. Sed in his fatendum externam vultûs maieſtatem morumque decentem grauitatem à diuinâ plurimùm gratiâ fuiſſe adiutam. Archebius Epiſcopus

apud

Digitized by Google

apud Caſſian. Collat. 11. cap. 2. de Monachis quibuſdam refert: *Quorum ſanctitas in ipſo etiam fulget aſpectu, vt vel ſola contemplatio eorum magnam intuentibus poſſit conferre doctrinam.* De Sereno idem Caſſian. Collat. 7. cap. 1. ait: *omnes virtutes, non ſolum in eius actu vel moribus, ſed etiam in ipſo vultu per Dei gratiam refulſiſſe.*

De ſermone autem quid dicam? cum cõſtet eum blandè & placidè fuiſſe locutum, cuius colloquium omnes paſſim ambiebant, & Gregorio teſte: *vix ipſa communis eius locutio à virtutis erat pondere vacua, quia cuius cor ſeſe in alta ſuſpenderat, nequaquam verba de ore illius incaſſum cadebant.*

Curioſior quiſpiam interrogauerit, an S. BENEDICTO promiſſa fuerit barba. Variant hîc picturæ, etiam ſatis antiquæ, vt hîc vſurpare illud Venuſini Vatis liceat:

——— Pictoribus atque Poëtis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.

S. BENEDICTI barba non promiſſa, ſed tonſa, aut raſa.

Quamquam verò crediderim ſimilius, cum ritum æui ſui ſecutum, & barbâ tonſum aut raſum fuiſſe, prout in Occidente paſſim Monachi, & præſertim in Italiâ & Romæ. Paulinus enim epiſt. 7. Monachos vocat *caſtâ informitate ad cutem caſos & prærasos.* Vnde Proſper Stellartius lib. 3. de Coronis & tonſuris cap. 18. negat S. Auguſtinum inceſſiſſe barbatum, vt pingi communiter ſolet, & citatus ab eo Ludouicus ab Angelis lib. 4. de vit. & Laudib. S. Auguſtini cap. 2. ait: *Africani Eccleſiaſtici Romanam ſemper Eccleſiam imitati, barbam minimè prolixam gerebant. Barbam etiam geſtauit* (Auguſtinus) *decenter abraſam more Latinorum, qui à Græcis & barbaris diſtinguebantur imberbes, etiam ſæculares; nec enim vſum barbæ prolixæ ſuſceperunt, niſi poſt Auguſtinum in Africâ celebrem.* Quin ipſe Auguſtinus lib. de Opere Monachorum cap. 33. obiurgat intonſos Monachos: *Sunt alij quos iſto ſermone corripimus, illos autem qui vno* VITIO CAPILLORVM, *contrà præceptum Apoſtoli* DEMISSORVM, *offendunt & perturbant eccleſiam.* Et conſtat regnantibus etiam Gothis in Italiâ, (vt obſeruatum à Baronio anno 58.) eundem morem eſſe ſeruatum: quamobrem Ennodius Ticinenſis ſuis verſibus vehementer exagitauit hominem, qui more Gothorum prolixam geſtaret barbam, & ſecundum Romanorum conſuetudinem lacernam indueret, hæc enim habet in Iouinianum.

Barbaricam faciem Romanos ſumere cultus
Miror & in modico diſtinctas corpore gentes.

Ac iterum.

Romuleam ſegetem vox oris nubila fuſcat:
Oppreſſit veſtes tenebroſo tegmine vultus.

Idemque rurſus.

Nobilibus collis geminum mala compta lacernis,
Diſcordes miſcens inimico fœdere proles.

Hæc Ennodius in Iouinianum, quòd haberetur loco prodigij lacernatum hominem geſtare barbam. Ennodius autem iſte S. P. N. BENEDICTO contemporaneus fuit, & cum iſta ſcriberet, iam tum maximam monachorum multitudinem, in ædificatis à ſe monaſteriis S. BENEDICTVS collegerat; atque inter eos etiam Gothos ad conuerſiooem venientes iam ſuſceperat, vt ex vitæ eius hiſtoriâ patet.

Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 6.

Sed & inde colligere liceat S. BENEDICTI barbam fuiſſe raſam, quod diſcipuli eius paſſim ita depinguntur, & ab illis monaſticâ tonſurâ ad alios pleroſque Ordioes, qui deinceps in Eccleſiâ ſunt inſtituti, translata ſit. Vide plura in *Diſquiſitionibus*, vbi de Monachorum barbâ tractauimus.

De S. BENEDICTI veſtibus. CAPVT XXXVII.

NON prætereunda hoc loco videtur diſquiſitio, de S. BENEOICTI indumentis: volupè enim filiis eſt, vel minima quæque Patrem concernẽtia cognoſcere. Hinc tam accuratè ab aliis de habitu S. Auguſtini & S. Franciſci diſputatum inueoimus. Et ſanè ipſe Spiritus ſanctus amictum Eliæ, & Ioannis Baptiſtæ, qui Monachorum, teſte Hieronymo, fuerunt Principes, in ſacris litteris iudicauit exprimendum. De illo enim 4. Regum cap. 1. ſcribitur. Quod fuerit *vir piloſus, & zonâ pelliceâ accinctus renibus.* De hoc autẽ, qui in Spiritu & virtute Eliæ Saluatorẽ præceſſit, Matthæus cap. 3. ait: *Ipſe autem Ioannes habebat veſtimentum de pilis Camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos ſuos.*

S. BENEDICTVS veſtibus quas in Regulâ præſcripſit, vſus.

Vt igitur de S. BENEDICTI veſtibus, quantum quidem cognoſcere datum fuerit, agamus, illud ex Magni Gregorij teſtimonio ſupponimus, ſanctum virum. *nullatenus potuiſſe aliter docere, quàm vixerit, omneſq; Magiſterij illius actus, mores, vitamq; eius in inſtitutione Regulæ inueniri.* Fuerit proinde, tot, talibuſque indutus veſtibus, quot, qualeſque in ipsâ ſuâ Regulâ expreſſit. In eâ autem cap. 55. ſingulis Monachis aſſignat: *Cucullam, & Tunicam, & ſcapulare propter opera. Indumenta pedum, pedules & caligas, de quarum omnium rerum colore, aut groſſitudine non cauſentur Monachi.* Zonam autem ſiue cingulum his addendum ex cap. 22. vbi ait: *Singuli dormiant veſtiti, cincti cingulis, aut funibus.*

Habuiſſe porrò S. Patrem hæc ipſa, quæ Monachis ſuis præſcribit indumenta, apud S. Birgittam lib. 4. Reuel. cap. 127. Filius Dei his verbis declarauit: BENEDICTVS *famulus meus habuit corpus ſuum quaſi ſaccum, qui habuit quintuplicem veſtem. Prima fuit tunica aſpera, quâ domuit carnem & motus inordinatos, ne laſciuirent, & non excederent metas ſuas. Secunda veſtis fuit Cuculla ſimplex, non accurata, nec rugoſa, quæ tegeret & ornaret, & calefaceret carnem, ne videntibus horror eſſet. Tertia fuit ſcapulare, quo ad labores manuum promptior & expeditior inueniretur. Quarta veſtis fuit, munimentum pedum, vt eſſet agilior, & humilior ad ambulandum in viâ Dei. Quinta fuit cingulum humilitatis, quo præcinctus reſtringeret ſuperflua, & expeditiùs laboraret conſuetum & iniunctam laborem.* Sic ibi.

Veſtes S. BENEDICTI ex lanâ.

Circà hæc autem inquiri poſſet de earumdem veſtium materiâ, formâ, & colore. Materiam ſupponunt paſſim fuiſſe ex panno laneo; hinc Gloſſa in Clementinam *Ne in agro*, exponens ea Pontificis verba: *Statuimus vt ſuperior veſtis ipſorũ habitus proxima, nigri, bruni, aut albi coloris exiſtat: ait iſtos colores permiſſos, quia ſine tincturâ ex lanâ poſſunt haberi.*

De formâ certiùs aliquid liceret adferre, ſi ipſum S. BENEDICTI habitum daretur inſpicere, aut exactiùs ab antiquis eſſet deſcriptus. Exſtabat ille tempore Petri Bleſenſis, qui Epiſtola 97. ait. *Attendit Dominus mentem non veſtem, merita non colorem. In monte Caſſino ſchema monaſticũ quo B.* BENEOICTVS *eſt vſus, vſque hodie, ſicut dicitur, perſeuerat. Quis audeat tanti Patris habitum blaſphemare in filiis? nam ſi delibutio ſancta, & maſſa: ſi radix ſancta, & rami.* Hoc igitur ſchemate deſtituti, formam monaſtici habitus beatiſſimi Patris noſtri quibuſcumque licet coniecturis deinceps inueſtigemus. Veroſimile autem arbitror eam talem fuiſſe, qualem nunc ferè conſpicimus in antiquis picturis, quamuis non neſciam variè à va-

Qualis forma veſtium S. BENEDICTI?

Digitized by Google

CAPVT XXXVII.

riis repræſentari. Extat porrò in ſacrâ S. BENEDICTI ſpecu, antiquiſſima, quantum apparet, pictura in pariete cuiuſdam porticûs, iuxta Oratorium delineata. In eâ (vt oculatus mihi & fide dignus ex Ordine noſtro retulit teſtis) S. BENEDICTVS cum aliis pluribus cerhitur Monachis. Habitus autem eius eſt lanæ nigræ non tinctæ, ſiue fuſcæ; geſtatque ſcapulare mediocris latitudinis, ad pedes vſque protenſum: Caputium quod caput proximè ambit, & ferè ſtringit, eſt nonnihil acuminatum, inſtar Carthuſianorum: ſunt in eâdem picturâ Monachi plerique eodem modo induti. Videre tamen eſt & variè veſtitos, nigro, tincto, albo, cæruleo, griſeo, caſtaneo, aliiſque quibuſdam coloribus. Omnes autem ſcapulare & caputium habent, prout S. BENEDICTVS.

Vt autem de hoc ſcapulari & caputio, vnum atque alterum addamus verbum, ſcribit Syluester Maurolicus lib. 1. Oceani hiſt. ſacræ omnium Ordinum in Ioanne Caſſiano, fuiſſe ſe in Monaſterio S. Victoris Maſſiliæ, ab eodem Caſſiano fundato, in quo nunc degunt, vt ait, Benedictini cum antiquiſſimo illorum habitu, & ſcapulari largiſſimo, quod priſcum Ordinis noſtri affirmabant eſſe indumentum. Largius autem illud fuiſſe quàm Congregationis Caſſinenſis, manifeſtè ſatis inſinuat, cùm dicit fuiſſe *largiſſimum*: quod reſpectu communium per Italiam ſcapularium dictum putem; illa enim Meſſanæ, vbi Sylueſter degebat, & aliis pluribus, vbi fuit locis, viderat frequentiſſimè. Non auſim tamen affirmare tale fuiſſe ſcapulare S. BENEDICTI. Nam Browerus lib. 2. cap. 16. in Antiquitatibus Fuldenſibus, aliud delineat ſcapulare, ad genua tantùm protenſum, & vndique clauſum, cui ſupernè annexum caputium. Theodemarus autem duodecimus poſt S. BENEDICTVM Caſſinenſis Abbas, in epiſtolâ ad Carolum Magnum, aliud deſcribit ſcapulare, his verbis: *Statuit autem venerabilis Pater vt ſcapulare monachi propter opera habeant: quod ab hoc ſcapulare dicitur, quod ſcapulas præcipuè tegat & caput. Quo veſtimento penè omnes in hac terrâ ruſtici vtuntur. Pro quo tegumento ex groſſiore textu ad melotum ſimilitudinem operimentum habemus: niſi quod manica in hoc vſque ad manus pertingentes habentur.* Sed hæc alibi diſcutienda penitiùs.

Caputia veterum acuminata.

Iam quòd Caputium dicebatur acuminatim in pyramidem aſcendere, id iuxta priſcorum Monachorum ritum exiſtimem factum. Nicephorus enim lib. 9. hiſtor. cap. 14. ſcribit Monachorum Cucullum fuiſſe acuminatum. Talia quoque fuêre caputia S. Maioli Abbatis Cluniacenſis, & S. Bernardi, quæ vidiſſe ſe ſcribit in ſuâ Politiâ regulari, Parænesi 15. Laurentius Benard: Vtraque, ait, longa erant & larga pedem vnum in quadro, neque ſuprà tunicam, aut humeros acuminatam caudam reclinabant (vt Benedictinorum Reformatorum, aliorumque mos eſt) neque rotunda erant, vt caputia Epiſcoporum; ſed acuminatim ſuprà caput attollebantur. Scribit verò Anaſtaſius Bibliothecarius (vt citat Conſtantinus Bellottus in ſuo Gregorio Magno, colloq. 3. pag. 295.) agens de monaſterio quodam in Galliâ ædificato à Carolomanno, *Repoſuiſſe in illud Caputium ſanctiſſimi Patris* BENEDICTI *ex villis nigris confectum*. Ex hoc autem, ſi cui videre conceſſum eſſet, certiùs omninò Caputij forma explicari poſſet.

Clement. Nein agiô.

Supereſt, vt & colorem habitus inſpiciamus. Cùm enim varius ex Regulæ textu iuxtà Clementis V. expoſitionem concedatur, albus ſcilicet, brunus, & niger, incertum relinquitur quonam iſtorum vſus fuerit BENEDICTVS. Boërius ad cap. 55. Regulæ ait: Beatus BENEDICTVS *nigris veſtibus vſus traditur in quibuſdam antiquis Doctoribus Caſſinenſibus.* Idipſum ſcribunt Declarationes Caſſinenſes nouiſſimæ: vti & Camaldulenſes. In iiſdem veſtibus viſus ſubinde in aëre fuit Nurſiam patriam ſuam defendere. De Conſaluo Ferdinandez Cordubenſi magno militum Ductore traditur, cùm afflictus admodum, & Barulanâ obſidione à Gallis preſſus eſſet; nocte eum ad S. BENEDICTVM (cui plurimùm addictus erat) confugiſſe: Eo autem dormiente, apparuit illi S. Pater eum confortans, & auxilij ſecurum reddens; hanc tantùm beneficij accepti redderet vicem, vt ad Caſſinatem montem ſe conferret, idque ageret, monaſterium vt illud vniretur inceptæ tum in Italiâ Reformationi S. Iuſtinæ de Paduâ. Poſtridie eius diei euocari monachos quoſdã iuſſit, quibus viſum explicauit. Verùm cùm duo Montis Oliueti, qui candido habitu ſub Regulâ S. BENEDICTI militant, oblati fuiſſent; non hos, inquiebat ſe quærere, quod ſanctus Pater tali amictu non apparuiſſet. Euocati deinceps alij fuerunt ex Monaſterio S. Seuerini Neapolitani, congregationis S. Iuſtinæ, quos *nigris* indutos vt vidit: hic, inquit, eſt habitus quo ſe ſanctus BENEDICTVS mihi videndum obtulit; iiſque ex ordine totam viſionem enarrauit. Ita refert Yepez in Chronico, ad annum Christi 523. cap. 5. Meminit eiuſdem Marcus Antonius Sabellicus lib. 10. exemplorum cap. 6. §. vltimo, & Matthæus Lauretus de exiſtentiâ corporis S. BENEDICTI in monte Caſſino, lib. 1. c. 32. & victoriam Conſalui ait accidiſſe anno 1503. Apparuit ergò S. BENEDICTVS in habitu nigro, vt ſe, ſuoſque Duci Conſaluo manifeſtaret. Quòd ſi beatæ Elizabeth Schoenaugienſi (vt ipſa refert libro primo Viſionum ſuarum cap. 5.) apparuit aliquando Cucullâ candidiſſimâ indutus, acciderit id, vel vt animi candorem, & illibatam deſignaret virginitatem, vel vt cæleſtis gloriæ, quâ iam erat donatus, ſignificaret claritatem. Ita enim & Ioannes in Apocalypſi cap. 7. *Vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, ſtantes ante thronum amictos ſtolis albis.*

S. Benedicti veſtes nigri coloris.

Nigrum autem S. BENEDICTI habitum fuiſſe, ex perantiquâ Ordinis noſtri traditione confirmat Petrus Venerabilis, Cluniacenſis Abbas lib. 4. epiſt. 17. vbi agens de Cluniacenſium cum Ciſtercienſibus contentione, ait: *Habes & tu* (Cluniacenſis) *probabilem Auctorem nigredini tuæ, longiſſimè à Patribus traditum conſuetudinis morem, quo tutior tibi videris ſequendo vetera, quàm adinueniendo noua. Tuetur ergo nigredinem tuam paterna auctoritas, quæ omni rationi æquipollet, & quam inferiorem iudicari, ab aliquo ſapiente ſanum non decet.*

Patrem proximè ſecutus eſt primarius eius diſcipulus S. Maurus, de quo Conſtantinus Bellottus Colloq. 3. de S. Gregorij Monachatu, ita ſcribit: *In cœnobio ſancti Michaelis Secuſiæ cucullum nigri coloris S. Mauri eius diſcipuli ſeruari ſcriptum inueni.*

Sed quale fuit hoc nigrum? artificio tinctum, an naturale, prout ſcilicet ipſa lana exhibebat? Intelligunt quidam, indumenta S. BENEDICTI nigri coloris naturalis fuiſſe, & ſine vllâ tincturâ: cùm enim voluerit veſtium materias eligi, *Quales inueniri poſſunt in Prouinciâ in quâ degunt, aut quod vilius comparari poteſt*, natiuus autem color aduentitio vilior, minoriſque ſit pretij; hinc probabiliter Reg. cap. 55

colligas

Digitized by Google

colligas vſum S. BENXDICTVM natiuo velleꝛum colore. Atque ita (vt ſuprà vidimus) eum repræſentabat pictura illa, quæ in ſacrâ Specu viſitur. Conſtantinus Caietanus lib. 2. cap. 3. pro Ioanne Diacono, ita ſcribit: BENEDICTVS ipſe Monachorum parens, ac ſacræ eius familiæ alumni, caſtanei coloris veſtibus depicti multis in locis viſuntur: ac in primis in Monaſterio SS. Bonifacij & Alexij in monte Auentino (quod S. BENEDICTI Monachorum fuiſſe, nemo eſt qui ignoret) ſub maiori Altari in Confeſſione, quam vocant, depicti cernuntur ante quadringentos ferè annos, vt inſcriptio docet ſub fornice altaris S. Thomæ Archiepiſcopo Cantuarienſi ſacri, à dextris S. BENEDICTVS Cucullâ coloris caſtanei indutus, à ſiniſtris autem Gregorius Magnus, cum eiuſdem coloris Planetâ, antiquo more cum pallio & Tiarâ pontificiâ. In antiquiſſimis quoque Hiſpaniæ monaſteriis, ac præſertim in eo S. Æmiliani Abbatis, (quod ipſo viuente S. BXNEOICTO exſtructum eſt) Item in altero S BENEDICTI Valliſoletani, tabulæ extant & picturæ, cæteraque eius generis monumenta vetuſtiſſima, in quibus Monachi cernuntur ante octingentos ferè annos, caſtanei coloris veſtibus depicti. Huiuſmodi ergò colorem cum antiquis Benedictinis in vſu fuiſſe appareat; Conuerſi & Commiſſi noſtri Ordinis tam in Italiâ, quàm Hiſpaniâ & Galliâ, hodieque in veſtimentis retinent, antiqui moris veſtigia haud dubiè indicantes. Ita ille. Cuius dicta confirmationem accipiunt ex tunicâ S. Scholaſticæ, de quâ Florentius de Boulenger Ordinis Minorum Recollectorum in tractatu Gallico de clanſurâ Sanctimonialium part. 3. cap. 1. §. 1. vbi ſic ait: Inuenimus S. BENEDICTI ætate eiuſdem Ordinis Monachorum & Monialium habitum coloris fuiſſe viliſſimi, nigri ſcilicet naturalis, ſiue ſubfuſci (quem vulgò brunum appellant) ad differentiam nigri artificialis per tincturam inducti. Talis coloris eſt tunica ſororis eius S. Scholaſticæ, ex quâ manicâ, aut ſatis longa eius pars, vnà cum cingulo aſſeruatur in celebri Monaſterio de Inuigni in Lotharingiâ. Eiuſdem coloris erat Cuculla S. Maioli Cluniacenſis, & S. Bernardi, Laurentio Benard viſa, itemque S. Ioannis Gualberti, quæ Florentiæ in Monaſterio S. Saluij adhuc religioſè ſeruatur. Imò hic habitus eſt Ordinis eius Vallis Vmbroſæ, & Sylueſtrinorum: vt citato loco tradit Caietanus.

Habitus S. BENEDICTI fuit coloris nigri naturalis.

Tunicâ S. Scholaſticæ eiuſdem coloris,

& aliorum Sanctorum.

Atque hæc de corporis ſpecie, & externo S. BXNEDICTI amictu ſatis. Nunc internum mentis habitum intueamr.

TABELLA

PRÆCIPVARVM VIRTVTVM

S. P. BENEDICTI.

PRæuentum in benedictionibus dulcedinis B. P. BENEDICTVM omnium gentium benedictione repletum, omnium virtutum effulſiſſe inſignibus, haud quaquam inficias ibit, qui eundem Magni Gregorij elogio, *Omnium iuſtorum ſpiritu plenum* fuiſſe conſiderauerit. Quod enim de Simone Oniæ filio Siracides olim cecinit, id S. P. noſtro non incongruè accommodauit Eccleſiaſticum Officium, in quo ſic canimus: *Ecce Confeſſor magnus, qui quaſi ſtella matutina in medio nebulæ, & quaſi luna plena in diebus ſuis lucet. Et quaſi ſol refulgens, ſic iſte effulſit in templo Dei.* Paulò poſt: *Quaſi vas auri ſolidum, ornatum omni lapide pretioſo.*

S. BENEDICTVS *omni genere virtutum claruit.*

Eccl. 50.

CAPVT XXXVII.

Fuit enim STELLA MATVTINA IN MEDIO NEBVLÆ, quia in tetræ noctis profundâ caligine toto Chriſtiano orbe ſub hæreticorum Principum dominio conſtituto (vt prolegomeno XIII. diximus) cùm grauiſſima paſſim graſſarentur ſcelera, clariſſimum hoc ſidus Pietatis, Sapientiæ, Diſcretionis, mundi Contemptus, Mortificationis, zeli diuini honoris, veluti ſex præclariſſimis radiis in medio nebulæ effulſit, & mundum illuſtrauit vniuerſum.

Stella comparatur:

QVASI LVNA PLENA IN DIEBVS SVIS LVCET, quia vt illa totum lumen accipit à ſole, ita S. BENEDICTVS ad Chriſtum iuſtitiæ ſolem continuò conuerſus, eiuſdem receptâ luce, in nocte huius ſeculi reſplenduit. Quod quidem apud S. Birgittam ſanctiſſima Dei Mater luculenter ſatis inſinuat, cùm ait: BENEDICTVS *etiam ſine eremo obtinuiſſet cælum, quia mundus erat ei mortuus, & cor eius totum plenum Deo.* Sic nimirum à *Sole* ſuo illuſtrata ſpiritualis hæc *Luna*, plena omninò fuit, & lumen poſt ſe ambulantibus præbuit. Aliam comparationem inſtituit Iacobus de Voragine Epiſcopus Ianuenſis: *Sicut*, inquit, *Sol occumbens dimittit nobis lucem in Lunâ, & Luna nos illuminat, ſic B.* BENXDICTVS *occumbens poſt mortem corporis dimiſit nobis Lunam, id eſt ſalutarem Regulam, quæ illuminat religionem monaſticam.*

& Lunæ,

Lib. 2 Reuelat. cap. 20.

Iac. à Vorag. ſerm. 1. de S. Benedicto.

TERTIÒ, QVASI SOL REFVLGENS, SIC ILLE EFFVLSIT IN TEMPLO DEI. Etenim vt Sol ſuo ſplendore rebus omnibus lucem, calorem, lætitiam & vitam communicat, ſic & B. P. BENEOICTVS Religionem Monaſticam luce cæleſtis doctrinæ, & vitæ illuminauit, exhilarauit, amore diuino accendit, eique vitam aſpirauit cæleſtem. Cæleſti hoc planè dignum comprobare teſtimonio, quod Deus Pater apud S. Hildegardem lib. 2. Viſione 5. ita extulit. *Sol diſcretam & benè diſpoſitam viam in ſeruo meo* BENEDICTO *declarat.* Alibi eadem Virgo lucem & calorem huius Solis, ita commendat: *Lucidiſſima dona & myſtica ſpiramina Spiritus ſanctus in* B. BENEDICTO *operatus eſt, ita quòd mens ipſius in amore Dei rutilabat.* & Deipara Virgo apud S. Birgittam: *Anima S.* BENEOICTI *erat quaſi Angelus, qui dedit ex ſe calorem magnum & inflammationem.* Quibus conſentit Epiſcopus Ianuenſis dicens: B. BENEDICTVS *habuit ignita eloquia, ſuccenſa deſideria, & feruentia opera.* Denique Cardinalis Baronius: *Tantus*, inquit, *ſplendor ex viro Dei* BXNEDICTO *ad Eccleſiam illuſtrandam diuinitùs emicuit, vt radios ſuos à ſolis ortu vſque ad occaſum, à Septentrione in Auſtrum longè lateq́; diffuderit.* Sic igitur *quaſi Sol refulgens, effulſit* B. Pater *in templo Dei.*

Soli:

Hildegard. in Expoſit. Reg. S. Bened.

Lib. 5. Reuel cap. 21.

Vorag. ſer. de S. Bened.

Baron. anno 529.

Cùm autem hic progreſſio quædam lucis innuatur, *Stella* enim *matutina* lucis eſt initium, *Luna* quoddam lucis incrementum, *Sol* autem eiuſdem plenitudo; non incongruè dicere poſſe videor S. BENEOICTVM *Stellam matutinam* fuiſſe in ſpeluncâ, *Lunam* in Sublaco, *Solem* in Caſſino. *Stella matutina* fuit in ſpecu, quando, vt Gregorius loquitur, *nomen eius per vicina loca innotuit cunctis, cœperuntq́; multi mundum relinquere, atque ad eius Magiſterium feſtinare.* Fuit *Lunâ* in ſolitudine Sublacenſi, vbi virtutibus ſigniſque ſuccreſcentibus, *multi ab eo ad Omnipotentis Dei ſunt ſeruitium congregati: ita vt illic duodecim monaſteria extrueret,* & Romanæ vrbis nobiles ſuos ei filios Omnipotenti Deo nutriendos darent. Fuit tandem *Sol* in mõte Caſſino, vbi *cõmorantem circumquaque multitudinem*

Digitized by Google

CAPVT XXXVII.

prædicatione continuâ ad fidem vocabat. Ex quo etiam loco per totum terrarum orbem monaſticus Ordo eſt dilatatus. Sed ad Eccleſiaſtici teſtimonium reuertamur.

Vaſi aureo:

Quartò, fuit QVASI VAS AVRI SOLIDVM ORNATVM OMNI LAPIDE PRETIOSO. Fuit enim B. BENEDICTVS capaciſſimum vas, in quo diuitias gratiæ ſuæ diuina bonitas largiſſimè infudit, animi conſtantiâ & fortitudine *ſolidum*, diuino amore, *aureum, ornatum* inſuper *omni lapide pretioſo*, omnium omninò virtutum gemmis ſplendidè coruſcans; quare à Gregorio *virtutum Magiſter* iure appellatur: Vnde autem ei virtutum omnium plenitudo, niſi à Deo, quo cor eius erat plenum? Vnde vitæ ſumma perfectio, niſi à Spiritu ſancto, à quo omnium chariſmatum dona in electos emanant? B. autem P. BENEDICTVS, vt S. Hildegardis loquitur: *Gratiâ Spiritus ſancti hoc modo perfuſus erat, quod in nullo opere ſuo velut in puncto momenti, & ictus oculi virtute Spiritus ſancti careret.* Breuem porrò virtutũ omnium S. Patris ſtatim ſubiũgit ſyllabum, ita ſcribens: *Beatus* BENEDICTVS *doctrinam ſuam in timore Dei mitiſſimè hauſit, & in pietate præcepta Dei docuit, & in charitate murum ſanctitatis Regulæ conſtituit, & in caſtitate omnibus pompis & delitiis terreni ſæculi peregrinus fuit. Et quia plus Columba erat, ſanctitate prædictarum virtutum plenus erat.* Noſter quoque Trithemius lib. 1. de viris Illuſtribus Ordinis S. BENEDICTI cap. 1. Magni Patriarchæ virtutes compendio ita recenſet: *Quantum ad conuerſationem* S. BENEDICTI *pertinet, fuit fide firmus, ſpe robuſtus, geminâ charitate feruidus, mente purus, deuotione præcipuus, in oratione ardens, in meditatione accenſus, in lectione ſanctarum Scripturarum ſedulus, in contemplatione altus: & vt breuiter concludam, omnium virtutum ornatu inſignis. Ad exteriorem conuerſationem totus erat igneus, totus exemplaris, humilis, charitatiuus, benignus, manſuetus, & ouium Chriſti paſtor vigilantiſſimus: qui amori Dei nihil vnquam prepoſuit. Et tamen cùm ratio exigebat, Zelo diſciplinæ accenſus, peruerſorum vitam conſtanter arguebat.* Sic ille.

Gregor. 2. Dialog. cap.

Hildegardis in expoſ. Relig.

S. BENEDICTI virtutes generatim oſtenſa.

Verùm quia præſtantiſſimarum exempla virtutum, non ita animos permouere ſolent, ſi generatim tantum oculis obiiciantur; vtiliùs ad particularia deſcendentes, præcipuas Fundatoris noſtri virtutes deinceps conſiderabimus, quas, ne longiùs euagemur, duodenario comprehendemus numero. Viſus enim eſt S. Pater numero hoc delectari, cum duodecim inſtituit Monaſteria, & in ſingulis duodenos deputauit Monachos. In diuino officio duodecim inſtituit pſalmos cum ſuis antiphonis, duodecim lectiones, duodecim reſponſoria. Et iam ſuprà audiuimus duodecim ei diuinitus tranſmiſſos ſolidos. Proinde & nos ex magno virtutum omnium, quibus ornatus fuit, numero, duodecim potiſſimùm expendemus, velut Ligni vitæ, cui non immeritò comparatur, fructus duodecim, aut totidem ſpiritualis Zodiaci ſigna, quæ magnus hic ſol percurrit. An non licebit virtutes has, duodecim appellare gemmas Rationalis, quibus Legiſlatoris noſtri ſacratiſſimum pectus, vt olim Pontificis, exornatum fuit.

S. BENEDICTVS *duodenarium amat numerum.*

Prima Virtus.

Prima S. BENEDICTI virtus Mundi contemptus.

EST perfectiſſimus MVNDI CONTEMPTVS, quo in omni vitâ maximè excelluit, quem & in ipſo narrationis de vitâ eius exordio ſpectandum Magnus exhibet Gregorius. Ita enim de eo ait: *Ætatem moribus tranſiens nulli animum voluptati dedit, ſed dum in hac terrâ eſſet, quo temporaliter liberè vti potuiſſet,* deſpexit *iam quaſi aridum* mundum *cum flore. Qui liberiori genere ex prouinciâ Nurſiæ exortus Romæ liberalibus ſtudiis traditus fuerat. Sed cùm in eis multos ire per abrupta vitiorum cerneret, eum, quem quaſi in ingreſſu mundi poſuerat, retraxit pedem: ne, ſi quid de ſcientiâ eius attingeret, ipſe quoq́; in immane præcipitium totus iret.* Ex quibus verbis liquet, quo fine mundum deſeruerit, nimirum vt peccati illecebras fugiens, immaculatum ſe cuſtodiret ab hoc ſæculo. Quare S. Hildegardis ſcripſit, quòd *omnibus pompis & delitiis terreni ſæculi peregrinus fuit.* Eodem hoc fine eum parentes deſeruiſſe Goffridus Vindocinenſis tradit: *Ne amor,* inquit, *parentum, ſiue diuitiæ eorum vita melioris propoſitum immutarent, eos, tanquam odiſſet, fugiens, dum Chriſti diuitias paupere vitâ lucrari deſiderat; vanum & quaſi impium reputat, quod multis aliis carum & pium videtur.* Ita ille. Qui B. Patrem perfectum mundanæ imperfectionis contemptorem appellat, & quod in eius corde & corpore mundus, & flos eius, patriæ cæleſtis amore prorſus aruerat. Diua Virgo apud S. Birgittam lib. 3. Reuelat. cap. 20. ait eum *omne contempſiſſe quod tranſitorium erat,* quando carnem ſuam ſeruire coegit animæ: & mundus erat ei mortuus. Auctor vitæ S. Adalberti eundem nuncupat: *Magiſtrum mundo morientium, & totâ mente cæleſtia quærentium.* Nimirum, vt illis qui in altiſſimi montis conſiſtunt faſtigio, & inferiùs iacentia reſpiciunt, valdè exilia ac penè nulla eſſe videntur, quæ aliàs notabiliter magna ſunt: ita S. BENEDICTVS, qui à tantâ perfectione incepit, vt dicere cum Paulo poſſet: *Noſtra autem conuerſatio in cælis eſt;* cuncta quæ in mundo ſunt, & à ſæcularibus magni fieri ſolent, velut res nihili, & contemptibiles excelſo animo deſpexit: & hinc fortè eſt, quod ſub vno ſolis radio totum mundum collectum aſpicere meruerit. Quò autem mundum fugiens ſe receperit, aperit.

Vindocinenſ ſerm. de S. Bened.

Secunda Virtus.

SOLITVDINIS ſcilicet AMOR, quo vitam Chriſti abſconditam & ſolitariam cum primis honorauit & imitatus eſt. Nutricem enim ſuam occultè fugiens, deſerti loci ſeceſſum petiit, & in ſpecu arctiſſimo tribus annis, omnibus hominibus, excepto Romano Monacho, incognitus vixit. Vnde de eo Dionyſius Carthuſianus ait: *Fuit Eremita & Anachoreta ſoloq́; pane contentus in eremo.* Cùm autem Carthuſiani vitam ex ſolitariâ & cœnobiticâ mixtam degant, hinc S. BENEDICTVM, qui in vtraque excelluit, idem Dionyſius *ſpecialem, feliciſſimum & beatiſſimum Patrem Noſtrum appellat.* Et ante eum S. Petrus Damiani lib. 6. Epiſt. 12. ſcribit: *Hoc præterea nouimus, quia B.* BENEDICTVS *eremi cultor extitit, & hoc certè nos optauit eſſe, quod fuit.*

Secunda S. BENEDICTI virtus, Solitudinis amor.

Dionyſ. Carthuſ. Ser. 2. de S. Bened.

Quâ autem mente Eremum petierit, beatiſſima Virgo Maria apud S. Birgittam lib. 3. Reuelat. c. 20. ita exponit: *Bonus ille Abbas* BENEDICTVS, *donum gratiæ quod acceperat multiplicauit, quando omne contempſit quod tranſitorium erat, quando carnem ſuam ſeruire coegit animæ, quando nihil præpoſuit diuinæ charitati, qui inſuper timens ne aures macularentur auditu vano, oculi viſione delectabilium, fugit in eremum, imitans illum, qui nondum natus exultando viſcera*

Quâ mente eremum petierit.

viſcera

Digitized by Google

viſcera materna cognouit aduentum ſui piiſſimi Redemptoris. Qui quidem BENEDICTVS *etiam ſine Eremo obtinuiſſet cælum, quia mundus erat ei mortuus, & cor eius totum plenum Deo. Sed placuit Deo vocare* BENEDICTVM *in montem, vt cùm pluribus innoteſceret, plures eius exemplo ad perfectionis vitam incitarentur.* Sic ibi. Vbi plura S. Patris virtutum indicantur inſignia. Sed quod ad ſolitudinis amorem ſpectat, quantum in eius corde exarſerit, vel inde apparet, quòd cùm Monachos, qui mortem ei machinati fuerant, deſereret; *Ad locum dilectæ ſolitudinis* (vt Gregorius loquitur) *rediit, & ſolus in superni ſpectatoris oculis habitauit ſecum.* Poſtquam autem in Caſſini arcem penetrauit, ſi Paulo Diacono credimus: *In magnâ ſe ſemper abſtinentiâ coarctauit, ſed præcipuè Quadrageſimæ tempore incluſus & remotus à mundi ſtrepitu manſit.*

Ex hiſt. Longobard. citat Adreuald. lib. 1. de mirac. S. Bened. c. 4.

Rariſſimè monaſterio egreditur.

Ægrè autem, atque admodum rarò è monaſterio egreſſus fuiſſe videtur. Cùm enim fratribus iuxtà Taracinenſem vrbem monaſterium conſtructuris addixiſſet venturum ſe, & loca ſingula, prout ædificari oporteret, deſignaturum, maluit in ſomnis illis apparere, & hanc deſignationem in viſione facere, quàm è Monaſterio egredi. Quod etiam ex eo patet, quod Sororem Scholaſticam non longè à Monaſterio ſuo degentem ſemel tantùm per annum inuiſeret, & importuniſſimè rogatus, vt vel vnâ nocte remaneret, velut maximum allegans incouueniens, dixerit: *Quid eſt quod loqueris ſoror? manere extrà cellam nullatenus poſſum.* Neſcio autem an maius recollectionis & ſolitudinis ſtudium declarare potuerit, quàm quòd cellam, in quâ quieſceret, in ſuperioribus cuiuſdam turris (vt cap. 35. dictum) elegerit. Quid enim in eâ egerit, ibidem narratur; *Quieſcentibus fratribus inſtans vigiliis, nocturnæ orationis tempora præueniebat, & Omnipotentem Deum deprecabatur.*

Tertia Virtus.

Tertia, diuinæ præſentiæ contemplationiſq́ exercitium.

Dialog. lib. 2. cap. 3.

QVid in ſolitudine præter iam dicta potiſſimùm egerit, exponit. Gregorius enim cauſam reddens, cur deſertis diſcolis fratribus, dilectam ſibi repeteret ſolitudinem; ait id eum feciſſe, ne *ſui vigoris uſum & modum tranquillitatis abſcinderet, atque à contemplationis lumine ſuæ mentis oculum declinaret.* Declarans deinde illud, quod ante dixerat, *habitauit ſecum*, ſubdit: *Hunc venerabilem virum ſecum habitaſſe dixerim: quia in ſuâ ſemper cuſtodiâ circumſpectus, ante oculos Conditoris ſe ſemper aſpiciens, ſe examinans, extrà ſe mentis ſuæ oculum non diuulgauit.* Et paucis interiectis: *Venerabilis igitur* BENEDICTVS *in illâ ſolitudine habitabat ſecum, in quantum ſe intrà cogitationis clauſtra cuſtodiuit: nam quotieſcumq́ hunc contemplationis ardor in altum rapuit, ſe proculdubio ſub ſe reliquit.* Quibus verbis & quotidianum CONSCIENTIÆ EXAMEN, & DIVINÆ PRÆSENTIÆ, ac CONTEMPLATIONIS EXERCITIVM exprimitur. Voluit enim Dei, ſuique notitiam coniungere, vt eundem diſceret & timere & amare; nam qui ſe ignorat, Deum non timet, qui Deum neſcit, Deum non amat. Optimè proinde S. Pater & ſe aſpiciebat, & Conditorem ſuum, vt humiliaret ſe, & hunc diligeret, cui ſoli deſiderabat placere. Quare mirandum non eſt, ſi eum in hac vitâ angelico refocillatum alloquio aſſeramus, quòd S. Petri Damiani verbis adſtruitur, qui hæc habet: *Quid mirum, ſi cæleſtis curiæ Senator inſignis, poſt fælicem obitum, Angelorum petiit contubernium:*

Pet. Dam. ſerm. 8. in Vigil. S. Bened.

quandoquidem & in carne adhuc corruptibili conſtitutus, eorum tam ſæpè promeruit familiare colloquium?

CAPVT XXXVI.

Potiſſimum ergò S.P.N. exercitium fuit, diuinam vbique cogitare præſentiam; quod pluribus nobis primo humilitatis gradu, & cap. 19. Regulæ ſuæ inculcauit. Sed annectamus hic etiam aliud exemplum ab eodem commendatum, & diligentiſſimè vſurpatum, *ſtudium* nimirum *imitandi Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.* Diſcipulum enim ſuum docet: *Abnegare ſemetipſum ſibi, vt ſequatur Chriſtum. Nihil amori Chriſti præponere. Cogitationes malas cordi aduenientes ad Chriſtum allidere. In Chriſti amore pro inimicis orare. Nihil ſibi Chriſto charius exiſtimare. Paſſionibus Chriſti per patientiam participare. Abbatem Chriſti vices agere credere. Chriſto in infirmis ſeruire. Chriſtum in hoſpitibus adorare & ſuſcipere. Denique credere omnes in Chriſto vnum eſſe.* Hæc non minùs moribus, quàm litteris Pater Sanctiſſimus expreſſit, cuius vnius vita cæteris eſt norma viuendi: perfectiſſimam enim Chriſti imitationem à Deo Patre, magiſtro optimo edoctus eſt, qui apud S. Hildegardem ait, docuiſſe ſe S. BENEDICTVM *in veſtitu conuerſationis ſuæ Incarnationem filij Dei colere, & in abnegatione voluntatis ſuæ Paſſionem illius imitari.* Quantum verò ſub hoc diuino profecerit Doctore, quis verbis poterit explicare, cùm eum Magnus Gregorius digniſſimo hoc decorauerit elogio, vt eum appellaret *Summæ veritatis diſcipulum eruditum.* De ſtudio verò Chriſtum imitandi, ita quoque ſcribit Vindocinenſis Cardinalis: *Dei famulus inſpiratione diuinâ repletur, eius adhuc tenera & delicata caro mentis conſtantiâ & vigore ſpiritus roboratur: & ſi violentia opus fuit, eam ſibi inferre non diſtulit, vt crucifixus crucifixum Dominum ſequeretur.* Accedat & teſtis S. Petrus Damiani Cardinalis Oſtienſis, qui ait: *Currentem Chriſtum curſu rapidiſſimo ſecutus eſt; nec deſtitit donec conſequeretur.*

Imitatio Chriſti.

Cap. 4.

Cap. 5.

In Prolog.

Cap. 2.

Cap. 36. 53.

S. Hildegard. lib. 2. viſ. 5. n. 22.

Goffrid. ſerm. 11. in feſto S. Bened.

Pet. Dam. ſerm. de S. Bened.

Quarta Virtus,

Quarta virtus: Studium orationis.

EST ORATIO, quæ Gregorio Nyſſeno tractatu de ſcopo Chriſtiani: *Veluti chori virtutum Antiſta* quædam eſt, & per ſanctitatem arcanam & ſpiritalem, & affectum inenarrabilem Deo coniungit eum, qui in prece perſeuerat, qui deſiderio feruens ſatietatem precationis non inuenit. Quam autem familiaris, aut potiùs quàm continua hæc S. Patri fuerit exercitatio, quis verbis cõſequi queat? Bernardus ſanè Caſſinenſis firmiter credit, S. BENEDICTVM, pſalterium die quolibet decantaſſe, ad imitationem Sanctorum Patrum, quorum eam fuiſſe conſuetudinem ipſe Legiſlator in ſuâ Regulâ cap. 18. ſcribit. At non vocaliter tantùm oraſſe beatiſſimum Patriarcham credimus, ſed cum meditationi & contemplationi tribuiſſe arbitramur plurimum. Et meritò quidem exiſtimare ita poſſumus; nam Gregorius commemorat eum frequẽtiùs oraſſe. Nocte enim cum Placido montis rupem aſcendit, ibique diutiùs orauit. Dum fratres parietem erigerent, in orationis ſtudio intrà cellæ ſuæ clauſtra morabatur. Conſueuerat autem in pſiathio ſiue mattâ, quam in cellâ habebat, orare, atque inter orandum plangere. Præueniebat quoque nocturnæ orationis tempora. Atque hæc de mentali oratione & contemplatione crediderim intelligi non incongruè poſſe. De quâ & hæc Gregorius: *Quotieſcumque hunc contemplationis ardor in altum rapuit, ſe proculdubio ſub ſe reliquit. Ad Caſſinum caſtrum* (vt habent Acta S. Placidi cap. 8.) *cùm*

Dialog lib. 2. cap. 12.

Dialog. lib. 2. cap. 21.

Cap. 28.

Cap. 3.

Digitized by Google

CAPVT XXXVII. *perueniſſet, per quadraginta dies non longè à templo Apollinis Deum Omnipotentem orans permanſit.*

Bleſenſ. Epiſt. 123. Addamus porrò his, quod Petrus Bleſenſis ſcribit S. BENEDICTVM, aliosque Eremitas noo Sacerdotes certâ dici horâ de Chriſti paſſione meditatos & ſpiritualiter communicaſſe. *Sicut*, ioquit, *B. Odilo Cluniacenſis Abbas in exhortationibus ſcribit, iſtorum ſinguli vnâ horâ dies, Dominica paſſionis, noſtræq; redemptionis beneficia, quaſi in faſciculum memoriæ deuotè ac fideliter colligebant, & ſic in timore & humilitate, hac ad. fruendum ſuauiter, firmiter in ſuâ conſcientiâ recondentes, corpus Domini ſpiritualiter manducabant.* Hæc ibi. Sed & Dionyſius Carthuſianus contemplationis altitudioem, quam B. Patriarcha habuit, his verbis: *Tam in ſpeluncâ, quàm extrà ingreſſus eſt B.* BENEDICTVS *ſanctuarium Dei, id eſt, abyſſum ſapientiæ increata, contemplationis ſecretum, reuelationum altitudinem diuinarum, quia incerta & occulta ſapientiæ ſuæ patefecit ei Altiſſimus, cordiumq; arcana reuelauit, & ſpiritu prophetiæ ipſum repleuit.* Eodem ferè modo Ioannes Raulinus: *B. inquit,* BENEDICTVS *luculenter contemplabatur diuinam veritatem, & vbertim reficiebatur dulcedine ſuauitatis interna, experimento dicens: Guſtate, & videte quoniam ſuauis eſt Dominus.* Quid porrò vltrà dicemus, cum vltimum ſpiritum inter *verba orationis* emittens eandem velut teſtamento ſuis legauerit diſcipulis?

Dion. Carthuſ ſer. 1. de S. Bened.

Ioan. Raulin. ſerm. de S. Bened.

Pſal. 45.

Quinta Virtus,

Quinta virtus: Mortificatio.

EST MORTIFICATIO, indiuidua orationis comes, quæ illi etiam vires præbet, quò enim magis deprimitur caro, eò liberiùs ſe extollit Spiritus. Atque hæc cauſa eſt, cor thuri, quod orationem deſignat, in ſacro epithalamio iungatur myrrha mortificationis ſymbolum. *Vadam*, inquit Sponſus, *ad montem myrrha, & ad collem thuris.* Sulamitidis verò decor ex eo vel maximè commendatur, quod aſcendat *per deſertum ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentarij.* Non neglexit hanc virtutum combinatiooem Pater noſter beatiſſimus, qui mortificationis myrrhâ probatiſſimâ, orationes ſuas vitamque totam condiuit. Quod non obſcurè indicatum à Magno Gregorio, qui antooomaſticè eum vocat, *arctiſſimæ vitæ Magiſtrum optimum.* Nam quidquid auſteritatis ;ocâ, quam præſcripſit Regulâ inueniri poteſt, illud oon modò ſeruauit exactè, ſed plura etiam pro flagranti ſuo in Deum amore adiecit:

Cant. 4. 6.

Cant. 3. 6.

Edomans carnem ſubigensq; Chriſto
Tortor acerbus.

Quantâ enim diſtrictione vſus eſt trienoio toto, quo in Sublacenſi ſpeluncâ degit, cùm antrum ei anguſtiſſimum præ ampliſſimo placeret palatio, & rude ſaxum præ molli lectulo? De quo Vindocinenſis Cardinalis: *Cultor Dei, & ſui contemptor* BENEDICTVS, *ad locum, qui Sublacus vocatur, perueniens, inter petrarum ſciſſuras, in quemdam arctiſſimum ſpecum ſe contulit, vbi deſideria carnis mentis ratione mortificans, tribus annis nulli hominum notus, excepto Romano monacho, manſit.* Quò reſpexiſſe crediderim S. Hildegardem, cùm lib. 2. viſiooe 5. num. 21. hoc Dei Patris de eo refert teſtimonium: *Ipſe* BENEDICTVS *eſt quaſi alter Moſes in lapideo foramine iacens, & corpus ſuum, in multâ aſperitate ob amorem vitæ crucians & conſtringens.* Dei Patris elogio accedat Deiparæ Matris, quæ apud S. Birgittam lib. 3. Reuelat. cap. 20. ita ait: *Bonus Abbas* BENEDICTVS *carnem ſuam ſeruire coëgit animæ. Huius B. viri corpus erat quaſi ſaccus terræ, in quo claudebatur ignis Spiritus ſancti, qui excluſit ab eius corde diabolicum ignem.* Iterumque ſequenti capite: *Dixi tibi priùs, quòd corpus B.* BENEDICTI, *erat quaſi ſaccus, qui diſciplinabatur & regebatur, ſed non regebat.* Ruſumque: *De ſacco B.* BENEDICTI *ſpirabat dulcedo Spiritus ſancti, per quem multa monaſteria innouantur.* Sic ibi. Oſtendit autem S. Legiſtator mortificationis ſtudium in continuâ cilicij geſtatione, de quâ accipiendum quod eidem S. Birgittæ dixit filius Dei: BENEDICTVS *famulus meus habuit corpus ſuum quaſi ſaccum, qui habuit quintuplicem veſtem. Prima fuit tunica aſpera, quâ domuit carnem & motus inordinatos, ne laſciuirent, & non excederent metas ſuas.* Sic ibi. De Cilicio autem, plura in Commentario primi capitis annotauimus. Corporalibus diſciplinis ſeſe afflixiſſe, ibidem ex S. Bertharij hymno aſſeruimus. Quàm rigidè autem fæmeote carnis tentatione corpus afflixerit, tum vel maximè demonſtrauit, cùm nudum ſcio ſpinarum aculeis, & vrticarum incendiis diu volutauit. Quo nomine ſanctiſſimo Papæ Gregorio dicitur *virtutum Magiſter, & ſpinis eruis exculta terra, quæ de virtutum ſegete feraciùs fructus dedit.*

Lib. 4. cap. 127.

Lib. 2. Dialog. cap. 2.

Sexta Virtus,

Sexta virtus, Abſtinentia & Sobrietas.

ABSTINENTIA & SOBRIETAS eſt, mortificationi valdè affinis aut eius qoædam filia, S. Patri BENEOICTO perquam familiaris: naio quod Regulâ ſuâ præſcripſit; *Delitias non amplecti, Ieiunium amare*, atque ita corpus reficere, *vt numquam ſubrepat Monacho indigeries*, id ille ſeruauit exactiſſimè, & plura etiam abſtinentiæ opera ſupererogauit. Qualis enim ei victus in ſpecu fuit, cùm tribus annis aliud non guſtauit, quàm modicum panis, quod certis diebus Romanus ei deferebat? Cùm autem hoc labore Romanus eſſet abſolutus, quaotâ premeretur inediâ, ipſe Dominus teſtatus eſt, cùm presbytero refectiooem ſibi in paſchali feſtiuitate paranti per viſum apparens, dixit, *Tu tibi delitias præparas, & ſeruus meus, illo in loco fame cruciatur.* Deinceps verò, cùm per vicina loca nomen eius cuoctis inooteſceret, alio non videtur vixiſſe cibo, qvàm qui ei vltrò deferebatur ab iis, (vt loquitur Gregorius) *ab eius ore in ſuo pectore alimenta referebant vitæ.*

Cap. 4. inſtrum. 13. 14. cap. 39.

Lib. 2. Dialog. cap. 1.

Cum à Tertullo Patricio in Caſinate monte inuiſeretur, aoimaduertit ille (vt Gordianus in vitâ S. Placidi ſcribit) beatiſſimum Patrem BENEDICTVM corpore præ *abſtinentiâ* exhauſtum. Confirmari hæc etiam, ampliuſque poſſuot illuſtrari ex iis, quæ S. Maurum ad imitationem Patris ſui feciſſe, Fauſtus condiſcipulus refert. *Quis*, inquit, *auſteriùs corpus proprium ieiuniis, abſtinentiâ ac vigiliis, ſqualoribus quoque & nimius edomuit frigoribus? Frequenter enim eum vidimus in diebus ſanctæ quadrageſimæ nec tunicâ, nec cucullâ, niſi ſolummodo ſacco vti cilicino, & duabus tantummodo vicibus in hebdomadâ paruiſſimum potiùs prægustare, quam ſumere cibum. Iſte quippe mos in omni vitâ ſanctiſſimo fuit* BENEDICTO: *cuius ille exemplo prouocatus, afflictione perualidâ carnem macerabat, in quantum illi eiuſdem Patris ſui permittebat licentia.* Hæc ibi. Auctor quoque Regulæ Solitariorum cap. 41. aſſerit ſanctum BENEOICTVM quotidie ieiunaſſe: *Si quis*, inquit, *voluerit omni tempore ieiunare, exceptis Dominicis & feſtiuitatum diebus, non prohibeatur eis, quia ſic faciebant*

Fauſt. in vit. S. Mauri.

baut SS. Patres noſtri. Antonius videlicet & Benedictvs, ac cæteri alij.

Septima Virtus,

Septima virtus, Humilitas.

Hvmilitas, virtutum cæterarum fundamentum eſt, de quâ pulchrè S. Cyprianus ſerm. de Natiuitate Chriſti: *Hic eſt primus religionis introitus, ſicut in mundum primus Chriſti ingreſſus: vt quicumque piè vult, viuere, humiliter de ſe ſentiat, neque ſupra ſe in mirabilibus ambulare præſumat. Fundamentum ſanctitatis ſemper fuit humilitas, nec in cælo ſtare potuit ſuperba ſublimitas. Hanc primam gratiam ingrediens mundum noſter paruulus attulit, & à cunabulis nos ſibi conformes fieri volens, teneri voluit in vitâ, quod exhibuit in perſonâ.* Quantum autem in *humilitatis* profecerit ſcholâ, illa demonſtrat Scala duodecim *Humilitatis* Gradibus inſtructa, quam capite ſeptimo Regulæ ſuæ erexit. Nemini verò dubium eſt, quin omnes S. Pater aſcenderit, cùm, Bernardo teſte, *priùs eos in corde ſuo diſpoſuerit*, & Chriſti exemplo priùs cœperit facere quàm docere. *Humilitas* autem S. Patris Benedicti vel ex ipsâ Regulâ elucet; cùm enim illa tota à Deo ſit, atque ab eo, tanquam organo Spiritus ſancti conſcripta, eamque ipſemet ex hoc capite Sanctam ſemel iterumque nominauerit; eam tamen minimam inchoationis Regvlam appellat, vt eam observantes in monasteriis aliqvatenvs vel honestatem morvm, avt initivm conversationis nos demonstremvs habere. Aliorum verò Regulas, & Scripta Sanctorum adeò ſuis non præfert, aut confert, vt etiam eorum comparatione ſua exiſtimet minima; & eos, qui maioris perfectionis cupidi ſunt, ad SS. Patrum doctrinas, & S. Baſilij Regulam remittat. Obſeruatum id ab Goffrido Vindocinenſi, qui hoc modo diſcurrit, Serm. de S. Benedicto: *Per laudabilem Patrem* Benedictvm, *cooperante Spiritu ſancto, eſt veritas reuelata. Ipſe tamen pro magnâ ſuâ humilitate S. Baſilij & præcedentium vitam & opera Patrum, vel ſua tacens, vel quaſi modica dicens, laudat & miratur. Bonus optimum diſcipulus Magiſtrum imitatus, qui taceri præcipiebat, cùm ea, quæ ſine ipſo nemo alius facere poterat, operabatur.* Vnde meritò à B. Petro Damiano vocatur, Vir sanctvs, tantæqve cvltor hvmilitatis. Et à Zachariâ Papâ, Gloriæ ōsor. Quàm verò ſola fuerit eius *humilitas*, non obſcurè Gregorius innuit, cùm ait, cum plus appetiiſſe mala mundi perpeti quàm laudes; pro Deo laboribus fatigari, quàm vitæ huius fauoribus extolli. Zacharias quoque Pontifex in Græcâ ſuâ vitæ S. Benedicti metaphraſi cap. 3. ait, cum ſupplicationem religioſorum in Abbatem & Paſtorem ſe poſtulantium reieciſſe, quòd à pueris coadoleſcentem ſibi diuinam *humilitatem* relinquere non ferret, ſeque peccatorem & indignum diceret. Ex humilitatis quoque fonte proceſſit, quòd cùm ad eius mandatum obediens S. Maurus ſuper aquas ambulaſſet, non ſuis id humilis Magiſter meritis, ſed diſcipuli adſcripſerit obedientiæ. Cùm tamen in hac mutuæ *humilitatis* & amicâ contentione arbiter Placidus, id Patri ſuo tribuendum ſignificauerit. Humilitatis quoque fuit, quod, vt ex S. Hildegarde, ſuo adduximus loco, hoſpitibus ante menſam aquam manibus eorum affuderit, & cùm ab illâ ſurrexiſſent, pedes eorum lauerit. Domini in hoc imitans exemplum, & Regulæ ſatisfaciens mandato. Rogatus porrò vt extinctum ruſtici puerum oratione ſuâ ad vitam reuocaret, quantâ *humilitate* reſpondit? valde enim contriſtatus dixit: *Recedite Fratres, recedite, hæc noſtra non ſunt, ſed ſanctorum Apoſtolorum. Quid nobis onera vultis imponere, quæ non poſſumus portare?* Eius verò, quam in reſuſcitatione infantis fudit oratio, quàm demiſſa & *humilis* fuit: *Domine*, inquit, *non aſpicias peccata mea, ſed fidem huius hominis, qui reſuſcitari filium ſuum rogat, & redde in hoc corpuſculum animam, quam abſtuliſti.* Placuit hæc humiliantis ſe, Altiſſimo, deprecatio, & vitam mortuo impetrauit.

Quæ in Regulâ maximè elucet.

Bernard. tract. de gradu humil. in fine.

Opuſc. 13. de perfect. Monach. cap. 6.

Zachar.

lib. 2. Dialog. cap. 1.

Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 9.

CAPVT XXXVII.

Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 32.

Octaua Virtus,

Octaua virtus: Manſuetudo.

Bernard. lignum magoum.

Mansvetvdo eſt & animi lenitas, humilitatis ſoror germana, de quâ rectiſſimè Bernardus: *Collactaneæ ſunt humilitas & manſuetudo: in eo confœderata germaniùs, qui dicebat: Diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde. Sicut enim mater præſumptionis elatio; ſic manſuetudo vera nonniſi ex verâ humilitate procedit.* In omni S. Patris Benedicti vitâ hæc virtus clariſſimè effulſit, vt pluribus epithetis Papa inſinuat Zacharias, qui modò *paſſionibus vacuum, Patrem inſuperabilem*, modò *virum per omnia mitiſſimum Patrem patientiſſimum* & *leniſſimum* appellat. Accedit & teſtis B. Hildegardis, quæ in Regulæ expoſitione, ita ait: *Beatus* Benedictvs *doctrinam ſuam in timore Dei mitiſſimè hauſit, & in pietate præcepta Dei docuit.* Et poſt pauca: *Quia filius columbæ erat, auſculta, ô fili, præcepta Patris tui, dicebat, & etiam idcircò ſanctitate, præclarum virtutum plenus erat, quemadmodum Moyſes vir mitiſſimus ſuper omnes homines, qui morabantur in terrâ.* Moyſi ſanè eum etiam S. Gregorius confert. Guarricus verò Igniacenſis Abbas audet etiam anteferre, ac de manſuetudine eius hæc habet: *In fide & lenitate ſanctum fecit illum. Hæc quidem de Moyſe ſcripta ſunt, ſed beato* Benedicto *non incongrue, quantum arbitror, apta ſunt: Qui cum omnium plenus fuerit ſpiritu ſanctorum, multò magis de ſpiritu Moyſe credendus eſt habuiſſe non minimum. Quid autem ſanctius lenitate Patris noſtri, qui nec malitiâ falſorum fratrum vitæ ipſius inſidiantium, & pro vino venenum propinantium potuit exaſperari? Moyſen quidem Scriptura prædicat mitiſſimum fuiſſe ſuper omnes homines, qui morabantur in terra, numquid tamen exacerbatum ſpiritum eius negat? numquid non iratum & valde iratum aduerſus æmulos memorat? Huius autem Magiſtri noſtri* Mansvetvdinem *non ſolùm erga maledicos, ſed etiam erga maleficos mirabilem me legiſſe memini, iracundiam non memini.* Hæc Guarricus.

Cap. 2.

Cap. 8.

Cap. 11. 12.

Serm. 4. de S. Bened.

Eccli. 45.

Sed hanc animi eius manſuetudinem expreſſiùs apud S. Gregorium intueri eſt, qui commemorato illo execrando malorum monachorum flagitio, ſubdit S. Patrem illicò ſurrexiſſe, & *vultu placido, mente tranquillâ*, conuocatos fratres ita allocutum fuiſſe: *Miſereatur veſtri, fratres, Omnipotens Deus, quare in me facere iſta voluiſtis?* Quid lenius aut blandius reſpondere potuiſſet? Eluxit quoque alias ſpiritus Manſuetudinis in mitiſſimo hoc viro: Cùm enim ſanctis eius ſtudiis æmulus Florentius Presbyter, ei infectum veneno panem quaſi pro benedictione tranſmiſiſſet, eum vir Dei (vt S. Gregorius ſcripſit) cùm gratiarum actione ſuſcepit, licet, quæ peſtis lateret in pane, cùm non lateret. Quare miraculo etiam à coruo eum in incognitum locum deferri fecit. *Venerabilis autem Pater contrà vitam ſuam mardeſcere Sacerdotis animum videns,*

Cap. 3.

Digitized by Google

CAPVT XXXVII.

videns, illi magis quàm ſibi doluit. Zacharias habet: *Pro illo magis quàm pro ſe orauit*. Quantæ verò illud Manſuetudinis exemplum eſt, quòd cùm idem Florentius, vt diſcipulorum mentes ad libidinem inflammaret, ſeptem nudas puellas horto immiſiſſet, B. vir lapſum tenerioribus diſcipulis pertimeſcens inuidiæ locum dederit, habitationem mutauerit, & iniqui hominis odia humiliter declinauerit? Deo porrò ſcelus illud vindicante, impiumque ſacerdotem ſolarij ruinâ conterente, tantum abeſt vt inimici nece lætatus ſit, vt potiùs Mauri diſcipuli lætitiam caſtigarit. Audito enim Presbyteri caſu, Cap. 8. *ſeſe* (S. Gregorio narrante) *in grauibus lamentis dedit, vel quia inimicus occubuit, vel quia de inimici morte diſcipulus exultauit. Quâ de re factum eſt, vt eidem quoque diſcipulo pœnitentiam indiceret, quod mandans talia, gaudere de inimici interitu præſumpſiſſet.*

Nona Virtus,

Nona virtus, paupertas.

EST PAVPERTAS rerumque pænè omnium inopia, à quâ ſuæ conuerſationis perfectionem incepit. Nam, vt Goffridus Vindocinenſis ait: *Chriſti diuitias paupere vitâ lucrari deſiderabat*; & cùm omnibus derelictis, cum nutrice ſuâ fugeret; *in loco qui Effide dicitur, à quodam paupere viro, pro Chriſti amore, pauper Chriſti cum ſua nutrice hoſpes ſuſcipitur*. Triticum verò pro quo purgando nutrix Capiſterium mutuo acceperat, idem Vindocinenſis ait, eis pro Dei amore collatum, vt intelligamus mendicatotum S. Patrem vixiſſe pane, quod & in ſpecu fecit, ex modicâ, quam ei Romanus adſerebat, viuens eleëmoſynâ. Ipſum porrò in monaſterio poſteà cum monachis degentem non rarò penuriâ laborasſe, ſatis eſt manifeſtum. Cap. 21. Aliquando enim triticum omne deerat, & ad refectionis horam non Cap. 27. niſi quinque panes poterant inueniri. Tantâ aliàs laborauit inopiâ, vt duodecim ſolidos, quos debitis oppreſſo erogare volebat, non haberet. Quo tempore fames Campaniam affligebat, pænè nihil in Cellario, niſi parum olei in vitreo vaſe remanſerat. Sed quis paupertatis eum negauerit fuiſſe ſtudioſum, qui monachos ſuos voluit *omni vilitate & extremitate* eſſe contentos?

Decima Virtus,

Decima Virtus Benignitas in pauperes.
Cap. 28.

EST LIBERALITAS, & BENIGNITAS IN PAVPERES; quam ipſe pauper pro ſuo modulo aliis impendebat, vigente (de quâ ſtatim diximus) alimentorum per Campaniam inopiâ, *Vir Dei diuerſis indigentibus monaſterij ſui cuncta tribuerat. Et, qui cuncta decreuerat in terrâ tribuere, vt in cælo omnia reſeruaret, hoc ipſum parum, quod remanſerat, olei, iuſſit petenti dari.* Cùm autem mandatum hoc negligeret Cellerarius, & vitreum vas ex mandato S. Patris è feneſtrâ proiectum manſiſſet incolume, præcepit illud egeno dari, quod ideò fortaſſis ſeruatum fuerit, ne S. Patris in pauperes miſericordia vllatenus impediretur. Nam & tredecim ſolidos, cùm anteà non haberet, diuinitùs oratione ſuâ impetrauit, vt eos afflicto tribueret petitori, *dicens, vt duodecim redderet, & vnum in expenſis propriis haberet.* Largiebatur ergò plus, quàm ab eo petebatur. Nec dubito, quin aliàs ſæpiùs in pauperes benignus fuerit, qui maximum ergà illos amorem & ſollicitudinem ſe habuiſſe ipſâ Regulâ declarauit. Monaſterium enim velut commune pauperum Reg. cap. 66. aſylum conſtituens, Portario præſcripſit, vt pauperi clamanti benediceret: & de ſuſcipiendis hoſpitibus loquens, nequaquam excluſit egenos, quos diuitibus tantum non prætulit, ita enim ait: *Pauperum & peregrinorum maximè ſuſceptio omni curâ ſollicitè exhibeatur: quia in ipſis magis Chriſtus ſuſcipitur. Nam diuitum terror ipſe ſibi exigit honorem.* Cap. 53. Ex quibus verbis apparet miſericordiſſimum Patrem non potuiſſe ſatis ſuum ergà pauperes exprimere affectum: voluit enim eos & maximè, & omni curâ & ſollicitè tractari. Nec his contentus, Cellerarium Cap. 31. etiam monendum putauit, vt inter cætera, *pauperum cum omni ſollicitudine curam gereret.* Sed & ve- Cap. 55. ſtimenta vetera reponi voluit in veſtiario *propter pauperes.* Solitum autem ſanctiſſimum Patrem etiam pauperiores filios minoris ætatis, quique ex toto nihil haberent in monaſterio ſuſcipere, capite 59. Regulæ ſuæ oſtendit, vbi agit de filiis nobilium qui offeruntur. Idemque inter inſtrumenta bonorum operum recenſuit, *pauperes recreare, nudum veſtire.* Quæ omnia quid, quæſo, aliud, indicant, quàm miſericordiæ viſcera, quæ pro Chriſti amore Chriſti pauperibus ſemper aperuit?

Vndecima Virtus,

Vndecima, Zelus animarum.

QVæ à charitate & in Deum religione proficiſcitur, flagrans eſt ZELVS ANIMARVM, gratiſſimum Omnipotenti Deo ſacrificium, vt Gregorius homiliâ 12. libri primi in Ezechielem ſcribit. Quemadmodum autem Monachos ſuos bonum zelum feruentiſſimo amore exercere voluit, & zeli huius commendatione, velut ſigillo, Regulam ſuam obſignauit: ita eundem perfectiſſimo, vt credi fas eſt, modo omnibus exhibuit. Neque enim vllam lucrandi Deo animas prætermiſiſſe videtur occaſionem, quantumuis ſolitudini, vt vidimus, eſſet addictiſſimus. Primò enim in ſpecu adhuc delitescens, cùm à Paſtoribus eſſet inuentus: *Eorum* Cap. 1. *multi ad pietatis gratiam à beſtiali mente mutati ſunt. Nomen itaq; eius per vicina loca innotuit cunctis. Factumq; eſt, vt ex illo iam tempore à multis frequentari cœpiſſet: qui cum ei cibum adferrent corporis, ab eius ore in ſuo pectore alimenta referebant vitæ.* Iſta Gregorius, de primis quos B. Patris pia ſolicitudo ad Deum conuertit. Idemque enarratâ graui illâ carnis tentatione ab eo deuictâ, nouos commemorat, quos Deo genuerit filios. *Cœperunt*, inquit, Cap. 2. *poſtmodum multi iam mundum relinquere, atque ad eius magiſterium feſtinare. Liber quippe à tentationis vitio, vero iure iam factus eſt virtutum magiſter.* Secundò, deſertâ diſcolorum Monachorum præfecturâ, *Non tantos indociles* (Gregorij verba ſunt) *deſeruit, quantos in locis aliis à morte animæ ſuſcitauit: Nam cùm vir ſanctus in eâdem ſolitudine virtutibus, ſignisq; ſuccreſceret, multi ab eo in eodem loco ad Omnipotentis Dei ſunt ſeruitium congregati: ita vt illic duodecim Monaſteria conſtrueret.* Tertiò, poſtquam Caſſinenſe adiuit caſtrum, maiora *boni zeli* exempla dedit; ibi enim Apollinis *contriuit idolum, ſub-* Cap. 8. *uertit aram, ſuccendit lucos, & commorantem circumquaq; multitudinem, prædicatione continuâ ad fidem vocabat.* Quod Apoſtolicum eius munus pluribus ſuo loco expendimus. His adde, quòd non longè ab eius monaſterio vicus fuerit, *in quo non minima* Cap. 19. *multitudo hominũ ad fidem Dei ab idolorum cultu* BENEDICTI *fuerat exhortatione conuerſa.* Ibidem Sanctimonialium cœnobium ſub eius directione & Regula, vt dictum ſuperiùs, excitatum fuit, vt ita Dei honorem gloriamque promoueret. Quartò, eumdem zelum oſtendit in corripiendo delinquentes, quaſi non ferret quidquam contra Dei

gloriam

gloriam agi. Ita ei, qui quotannis ad eum ieiunus venire conſueuerat, ſtatim obiecit, quòd maligni hoſtis fraude ſeductus, in viâ comediſſet. Quantâ verò libertate Regem Totilam de ſuis actibus increpauit? Quintò, quis tandem enumeret, quot, quantaſque animas ipſâ ſuâ Regulâ, & monaſtico inſtituto Deo lucrifecerit? Cùm enim Nouitiorum Magiſtrum talem voluerit eligi, *qui aptus eſſet ad lucrandas animas*, nemo non videt eum in cœnobiorum fundatione, & monachorum ſuſceptione, aliud non intendiſſe, quam vt animas perficeret, pluresque per eum ſaluarentur. Hinc apud S. Birgittam lib. 3. cap. 20. Dei Mater ait: *Vt ignis iſte bonus, qui erat in* BENEDICTO, *ignires plures, vocauit Deus* BENEDICTVM *in montem, qui conuocatis ad ſe pluribus ſcintillis, fecit de eis per Spiritum Dei maximum rogum, & compoſuit eis Regulam de ſpiritu Dei, per quam multi perfecti facti ſunt, ſicut* BENEDICTVS. Teſtimonium hoc ſanè ampliſſimum, ſtatim ab ipſâ morte, Patri ſuo ſanctiſſimo B. etiam reddidit Maurus, qui conſodales ſuos, Fauſto teſte, ita allocutus eſt: *Itaq; & nos per omnia, veſtigia Patris noſtri ſanctiſſimi* BENEDICTI *imitari ſatagamus, qui relictâ domo & rebus patriis, & ad vltimum nutricem ſuam occultè fugiens, ac ſoli Deo placere deſiderans, tantam à Domino promeruit gratiam, vt nemini poſt beatos Apoſtolos vnquam fuerit ſecundus, ſed potius Deo ſe iuuante, tot ſanctorum extiterit fundator cœnobiorum, tantaq; Domino acquiſierit millia perfectorum Monachorum.* Tantus ergò, totque millium perfectorum Monachorum numerus, an non eximium, quo S. Pater flagrauit, arguit *animarum zelum*, & inſtituendi ratione longè perfectiſſimam?

Reg. Cap.

Duodecima Virtus,

Duodecima, Regula obſeruantia. Cap. 56.

QVæ plures alias complectitur, REGVLÆ eſt OBSERVANTIA in tanto Legiſlatore planè ſingularis: de quâ ita Magnus Gregorius: *Scripſit* BENEDICTVS, *Monachorum Regulam, diſcretione præcipuam, ſermone luculentam. Cuius ſi quis velit ſubtilius mores vitamq; cognoſcere, poteſt in eâdem inſtitutione Regulæ omnes magiſterij illius actus inuenire: quia ſanctus vir nullo modo potuit aliter docere, quàm vixit.* Quibus verbis ſanctiſſimus Pontifex placè innuit, S. BENEDICTVM omnibus illis ornatum virtutibus, quas in Regulâ ſuâ Diſcipulis aut præſcripſit aut commendauit. Atque hanc allegat S. Gregorius velut ſufficientem cauſam, cur quædam de hoc venerabili Patre ſtudioſè prætereat, quòd eius vita, virtutes, & mores in Regulâ tanquam lucidiſſimo quodam ſpeculo clariſſimè appareant. Verùm vt hoc in particularibus quibuſdam actionibus videre liceat, conſideraodum hîc eſt, eum tempus omne ita diſpertiiſſe, *Vt certis temporibus occuparentur fratres in labore manuum: certis iterum horis in lectione diuinâ.* S. Patrem vtrumque præſtitiſſe ſatis conſtat, nam ad agri opera cum fratribus egreſſum fuiſſe ſuperiùs cap. 32. vidimus, & apud S. Birgittam lib. 4. cap. 127. Filius Dei dixit habuiſſe S. BENEDICTVM *ſcapulare, quo ad laborem manuum promptior & expeditior inueniretur, & cingulum quo præcinctus reſtringeret ſuperflua, & expeditus laboraret conſuetum & iniunctum laborem.* Quæ innuunt quotidianum, aut ſaltem valdè frequens B. Patri fuiſſe opus manuum, in quo ſeipſum, vt & in aliis, fratribus præbuerit exemplum. Lectionis verò fuiſſe ſtudioſiſſimum dubitari non poteſt, cùm digeſta ab eo Regula ſatis euincat in ſanctis Patribus legendis fuiſſe non indiligenter verſatum. Nam

Cap. 48.

vitas, & Collationes Patrum, & ſcripta S. Baſilij quæ citat, hæc ab eo lecta eſſe oſtendit. Tot verò Scripturæ allegationes, quartum caput ex Clemente Romano ferè ex integro deſumptum, aliaque quæ in Regulâ obſeruari poſſunt, quid aliud, quam continuum legendi indicant ſtudium? cui aliquando ante monaſterij fores ſedens ita intentus fuit, vt propter crudelem Zallam ad eius veſtigia proſtratum à lectione minimè ſurrexerit.

CAPVT XXXVII.

Ad Regulæ quoque obſeruantiam ſpectat, non diſſimulare peccata delinquentium, ſed mox vt cœperint oriri, radicitus ea amputare. Quod in Regulâ præſcriptum, ſtrenuè ipſe adimpleuit. Nam cum à diſſolutis fratribus in Abbatem eſſet electus: *Regularis vita cuſtodiam tenebat, nulliq; vt prius per actus illicitos in dexteram leuamq; partem deflectere à conuerſationis itinere licebat.* Quantâ ſollicitudine egit, vt vagationi addictum monachum ad orationis reduceret exercitium? Primò enim ad virum Dei deductus, vehementer ab eo increpatus eſt, deinde ipſe ad eum emendandum ad monaſterium accurrit, præterea biduò cum obſeruarunt, aliâ deinde die pro cæcitate cordis ſui virgâ eum percuſſit. Vbi diligentis & patientis Medici officium exhibuit. Mauri lætitiam in morte Florentij, pœnitentiâ expiari voluit. Idem obſeruantiæ zelus patuit in correptione eorum, qui contrà Regulæ vſum foris manducauerant, & eius qui mappulas à monialibus receperat. In defenſoris filio non tulit ſuperbam, licet occultam cogitationem. Procacioris linguæ monialibus excommunicationem interminatus eſt. Fratres omnes propter alimentorum indigentiam contriſtatos modeſtâ increpatione corrigere ſtuduit. Quæ quidem arguunt, eum contrà Regulam & virtutum exercitia haud facilè quidquam tolerasse, ſed in ipſo ortu declinandi anſas præſcidiſſe. Quid porrò amplius de exactâ hac Regulæ obſeruantiâ dicam, niſi quòd *hac ſit via, quâ dilectus Domini talum* BENEDICTVS *aſcendit? Quæ eſt enim via* (inquit in declamationibus Bernardus) *ab eius cellâ progrediens, niſi Ordo, quem idem vir beatus inſtituit, & forma vitæ quæ ab eo ſumpſit exordiũ? Quâ nimirum viâ Domini dilectus aſcendit, quia nõ potuit vir ſanctus aliter docere, quàm vixit.*

Cap. 31.

Cap. 22.

Hæc igitur ſunt, non quidem omnes, ſed præcipuæ S. Patris noſtri virtutes, quas aliud eſſe non dixerim, quàm magni cuiuſdam ignis exiguas ſcintillas, immenſi Oceani pauculas guttas, & lucidiſſimi ſolis exiguos quoſdam radios. Plura ſine dubio, & maximè eximia licuiſſet proferre, ſi B. Gregorius enucleatiùs virtutes eius ſibi ſumpſiſſet enarrandas, qui ea videtur tantùm litteris mandaſſe, quæ miraculis & prodigiis erant illuſtrata, disertè in prooemio proteſtans, ſe non omnia eius geſta didiciſſe, ſed pauca: & quod liberet *adhuc de hoc venerabili Patre multa narrare, ſed quædam eius ſtudiosè prætereat, quia ad aliorum geſta voluenda feſtinet.* Quòd ſi omnia S. Patris exercitia actuſque virtutũ cõſcripta eſſent, abſolutiſſimâ religioſæ perfectionis habuiſſemus ideam, & conſummatæ ſanctitatis ſpeculum lucidiſſimũ. Verè enim in Eccleſiaſtico cantamus officio: *Glorioſus confeſſor Domini vitam angelicam gerens in terris,* SPECVLVM *bonorum operum factus eſt mundo: & ideò cum Chriſto iam ſine fine gaudet in altis.* Lubet hanc de virtutibus S. Patris longam, etſi non inutilem digreſſionẽ verſiculo concludere:

Cap. 36.

Hoc Speculum Monachus BENEDICTI *de grege cernat,*
Et ſtudeat ſimilis filius eſſe Patri.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XXXVIII.

DE INSANA MVLIERE IN EO SPECV SANATA.

Mulier amens in S. Benedicti Specu ſanatur.

NVper namque eſt res geſta, quam narro. Quædam mulier mente capta, dum ſenſum funditus perdidiſſet, per montes & Valles, ſiluas & campos, die noctuque vagabatur, ibi tantummodò quieſcebat, vbi hanc quieſcere laſſitudo coëgiſſet. Quâdam verò die dùm vaga nimium erraret, ad beati viri BENEDICTI ſpecum deuenit, ibique neſciens ingreſſa manſit. Manè autem facto, ità ſanato ſenſu egreſſa eſt, ac ſi eam numquam inſania capitis vlla tenuiſſet, quæ omni vitæ ſuæ tempore in eâdem, quam accepit ſalute permanſit.

PETRVS.

Quidnam eſſe dicimus, quod plerumque in ipſis quoque patrociniis martyrum ſic eſſe ſentimus, vt non tanta per corpora ſua, quanta beneficia per reliquias oſtendant, atque illic maiora ſigna faciant, vbi minimè per ſemetipſos iacent?

GREGORIVS.

Sancti ſe à nobis innocari intelligant.

Vbi in ſuis corporibus ſancti Martyres iacent, dubium, Petre, non eſt, quòd multa valeant ſigna demonſtrare, ſicut & faciunt, & purâ mente quærentibus innumera miracula oſtendunt. Sed quia ab infirmis poteſt mentibus dubitari, vtrumne ad exaudiendum ibi præſentes ſint, vbi conſtat, quia in ſuis corporibus non ſint, ibi neceſſe eſt eos maiora ſigna oſtendere, vbi de eorum præſentiâ poteſt mens infirma dubitare. Quorum verò mens in Deo fixa eſt, tantò maius habet fidei meritum, quantò illic eos nouit, & non iacere corpore, & tamen non deeſſe ab exauditione. Vnde ipſa quoque
Ioan. 16. 6. veritas, vt fidem diſcipulis augeret, dixit: *Si ego non abiero, Paracletus non veniet ad vos.* Cùm enim conſtet quia Paracletus Spiritus à Patre ſemper procedat & Filio, cur ſe Filius receſſurum dicit, vt ille veniat, quià filio numquam recedit? Sed quia diſcipuli in carne Dominum cernentes, corporis hunc oculis ſemper videre ſitiebant, rectè eis dicitur: Niſi ego abiero, Paracletus non veniet, ac ſi apertè diceretur: Si corpus non ſubtraho, quis ſit amor Spiritus, non oſtendo, & niſi me deſieritis carnaliter cernere, numquam me diſcetis ſpiritualiter amare.

PETRVS.

Placet quod dicis.

GREGORIVS.

Aliquantulum iam à locutione ceſſandum eſt, vt ſi ad aliorum miracula enarranda tendimus, loquendi vires interim per ſilentium reparemus.

COMMENTARIVS.

Specus S. Benedicti miraculis clara.

EX pluribus, quæ à morte ſanctiſſimi Patris contigerunt, miraculis, vnicum hîc recitat S. Gregorius, quo diuinæ placuit bonitati primum pœnitentiæ, & auſterioris vitæ eius locum honorare; in quo hodieque (vt ait Yepez anno Chriſti 494.) plura contingunt miracula. Ex quibus hoc ſolum refert. Anno 1589. liquor quidam ſiue oleum gemmarum inſtar, quod Sublacenſes Monachi manna vocant, ſpelunca diſtillauit, quod etiam aliis contigit temporibus. Hoc porrò ſtillicidium ſiue ſudor diuerſis temporum accidit interuallis, & quâlibet vice tribus continuis fluebat diebus, & deinde per decem ceſſabat ſtillare. Seruatur hodieque in ſacriſtiâ liquor hic phialæ incluſus. Obſer-

Obſeruatum porrò miraculum hoc prognoſticon fuiſſe imminentis publicæ aduerſitatis. Simon verò Milletius ait, liquorem hunc ex lapidibus, ſiue fornice ſacræ ſpeluncæ fluentem, eſſe inſtar olei, aut aquæ craſſæ, admodum tamen perſpicuæ, prout ſe vidiſſe, & inde phialam quandam in Franciam vſque detuliſſe teſtatur.

Non eſt porrò animus deſcribere hîc miracula, quæ glorioſus Domini confeſſor poſt mortem variis locis patrauit: cùm tantùm S. Gregorij textum hoc qualicumque Commentario mihi ſumpſerim illuſtrandum. Ne quid tamen piè curioſis, aut pro Patris ſui honore ſollicitis ſubtraxiſſe videar filiis, Auctores dabo qui hæc miracula litteris conſignarunt. Ex Italis nominat Yepez Paulum Diaconum, Petrum Diaconum, Anaſtaſium Bibliothecarium, Victorem Papam III. Leonem Oſtienſem.

Qui de eius miraculis ſcripſerint.

Ex Galliâ S. Bertharium, Petrum Mauritium, ſiue Venerabilem, Adreualdum Floriacenſem, Adonem, Aimoinum: quos reperire eſt in Bibliothecâ Floriacenſi, cui addere licet Anonymi Floriacenſis librum quartum prioribus ſubiunctum, & Diederici Monachi librum de illatione reditu ve corporis S. BENEDICTI Abbatis, Aurelianis ad Floriacum.

Ex Germanis nominat Brunonem & Trithemium. Quæ in Hiſpaniâ contigerunt ipſe Yepez ſuo intexuit Chronico.

Inuocatio ipſius.

Sed iam à miraculis tranſeamus ad eius inuocationem. Quantæ enim ſit apud Deum potentiæ, ipſa miracula declarant, vnde Bernardus ait: *Quomodo tibi appono* (S. BENEDICTI) *miracula, numquid vt miracula facere velis? Nequaquam, ſed vt miraculis eius innitaris, videlicet vt confidas & gaudeas quod ſub tali poſitus es Paſtore, quod tantum meruiſti habere Patronum. Omninò enim valdè potens eſt in cælis, qui tam magnus & potens extitit in terris, ſecundum magnitudinem gratiæ, magnitudine gloriæ exaltatus. Nam & iuxta radicum quantitatem rami prodire noſcuntur, & quot radicibus arbor innititur, tot ramis (ſicut aiunt) decoratur. Sic ergò licet non habeamus noſtra, conſolatio magna nobis eſſe debent Patroni noſtri miracula.* Sic ille verè & piè; nam & S. Maurus, & Ordinis noſtri protomartyr Placidus, omnia pæne quæ fecerunt miracula, precibus & meritis ſanctiſſimi Patris ſui ſubnixi, ipſiuſque inuocato nomine, operati ſunt. Quare oblatis ſibi plurimis infirmis, ita S. Placidus oraſſe traditur: *Domine Ieſu Chriſte, qui Magiſtro meo* BENEDICTO *dediſti poteſtatem apud te impetrandi, quod vellet, tu per ipſius ſanctam interceſſionem omnibus languoribus iſtis ſalutem conferre digneris, vt ſanitate perceptâ laudem referant nomini tuo ſancto.*

Serm. de S. Bened.

SS. Maurus & Placidus inuocato S. BENEDICTO plera ſua patrarunt.

Cap. 43.

De Sanctiſſimi Patris Noſtri BENEDICTI *Aureolâ.*

QVid actum ſit in cælo, cùm glorioſus Monachorum Patriarcha BENEDICTVS, quiete lleſtem in terris vitam duxerat, in eo receptus eſt memoriæ tradere non incongruum foret, ſi quâratione illud cognoſcere, aut eloqui imbecillitati noſtræ concederetur. Attulimus iam nonnulla ſuperiùs, quæ gloriam & magnũ decorem, quem in cæleſti illâ Beatorum curiâ aſſequutus eſt, aliquouſque adumbrent. Nunc de *Aureolâ* eius, ſiue accidentali præmio, quantum caligantibus oculis per anguſtas quaſdam rimas licuit intueri, hîc repræſentabimus.

Decretam eſſe Sanctis tanquam victoribus æternæ gloriæ coronam, pluribus ſacræ Scripturæ inſtruimur auctoritatibus. *Non enim coronabitur, niſi qui legitimè certauerit.* Et Chriſtus dicit: *Eſto fidelis vſque ad mortem, & dabo tibi coronã vitæ.* Et Iacobus Apoſtolus ait: *Beatus vir qui ſuffert tentationem: quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromiſit Deus diligentibus ſe.* Et Paulus in Domino gloriatur repoſitam *ſibi iuſtitiæ coronam, quam reddat ei iuſtus Iudex, nec ei ſolùm, ſed & iis qui diligunt aduentum eius.* Sed vt nõ omnium Sanctorum æqualia ſunt merita, ita nec præmia. Sunt in cælo peculiaria quædam Sanctorum gaudia, quæ Theologi *Aureolas* nuncupant, ſpecialis dignitatis & excellentiæ, quæ illis ob illuſtrem competit victoriam, teſtimonia. Deſtinantur autem Martyribus, Virginibus, & Doctoribus. Nunc itaque videndum an Sanctiſſimo Patri BENEDICTO, ex accidentariis hiſce præmiis vnum, aut duo, aut tria poſſint aſſignari.

CAPVT XXXVIII.

Vincentibus æterna gloria corona promiſſa.

2. Timoth. 2. 5.

Apocal. 2. 10.

Iacob. 1. 12.

2. Timoth. 4.

Aureola quibus ſanctis attribuatur.

Antonius Yepez anno Chriſti 543. in fine, ait S. BENEDICTVM in cæleſti gloriâ duabus coronatum coronis, quarum altera *Virginitatis*, altera *Doctoratus* ſit inſigne, cumque eminenti loco Apoſtolis Iudicem ſuper duodecim tribus Iſrael aſſidere. Quod quidẽ etſi nullo probet teſtimonio, credi tamẽ probabiliter poteſt. Quod enim *Virginitatis* ſpectat *Aureolam*, non videtur ambigendum, quin illâ fuerit decoratus; cùm iuuenis admodum Eremum petierit, & carnis tentationi tam heroicè reſtiterit, *vt ex eo tẽpore, ſicut diſcipulis ipſe perhibebat, ita in eo fuerit tentatio voluptatis edomita, vt tale aliquid minimè ſentiret.* Vnde apparet eum perpetuâ mentis & corporis ſeruaſſe virginitatẽ; eiuſdemque in cælo frui gloriâ. Quod quidẽ in albâ veſte, in quâ ſubinde apparuit, deſignari, reuelatum eſt S. Mechtildi. Et S. Elizabeth lib. 2. Viſionum ſuarum cap. 5. vidit beatiſſimam Virginem Mariam in aëre cum duobus comitibus glorioſis vno à dextris, & altero à ſiniſtris. *Qui à dextris erat, cucullâ Monachi indutus eſſe videbatur, candidiſſimâ tamen; & baculum monaſtici Patris manu geſtare viſus eſt. Vnde*, inquit, *menti mea incidit, hunc eſſe venerabilem Patrem noſtrum beatum* BENEDICTVM. Hæc pro coronâ virgineâ.

S. BENEDICTVS an reolâ virginitatis decoratus.

Mechtild. lib.

Doctoratus porrò *Aureola* eidem Sanctiſſimo Patri deneganda non videtur, cùm non ſuos tantùm docuerit Monachos, ciſque velut Legiſlator & Doctor perfectionis monaſticæ Regulâ præſcripſerit; verùm etiam dæmonũ cultum deſtruxerit, *& commorantem circumquaque multitudinem prædicatione continuâ ad fidem vocauerit*, vt S. Gregorius ait: Et *in quodam vico non minimam hominum multitudinem ad fidem Dei ab idolorũ cultu* BENEDICTI *exhortatione conuerſam*, cap. 16 legitur. Prædicationi autem & Doctrinæ Aureolam deberi, ſicut Virginitati & Martyrio docet S. Thomas in 4. diſtinct. 49. q. 5. a. 3. quæſtiuncula 3. & a. 5. quæſtiunc. 1. quo loco etiã tradit ſcribentibus ſacram doctrinã deberi aureolam: *Quia ſcripta componere quidã modus docẽdi eſt*: quod cùm ſuâ Regulâ, vt dicebamus, abũdè præſtiterit S. BENEDICTVS, quid ni *Doctoratus* inſigni fulgeat in cælo, ſicut ſtella in perpetuas æternitates?

Et Aureolâ Doctoratus.

S. Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 8.

Sed enim videamus, num & *Martyrum corona* ei aliquo modo cõpetat. Licet enim propriè & ſtrictè loquendo Martyr non fuerit; fuit tamen per aliquã ſimilitudinem; propter auſteritatẽ vitæ, pœnitẽtiæ laborem, & multa quæ in vitâ paſſus eſt. Vnde Bernardus ſermone in octauâ Paſchæ: *Eſt Martyrij genus, & quædam effuſio ſanguinis, in quotidianâ corporis afflictione.* Idemque ſerm. 30. in Cantica ait: *Genus*

Aureola Martyrij num S. BENEDICTO competat.

Martyrium mortificationis:

R martyrÿ

CAPVT XXXVIII

martyrij eſt ſpiritu facta carnis mortificare, illo nimirum quo membra cæduntur ferro, horrore quidem mitius, ſed diuturnitate moleſtius. Et Hieronymus Epitaphio Paulæ: *Non ſolùm*, inquit, *effuſio ſanguinis in martyrio reputatur*, SED DEVOTÆ QVOQVE MENTIS SERVITVS IMMACVLATA, QVOTIDIANVM MARTYRIVM EST: *illa corona de roſis & violis texitur, iſta de liliis.* Religioſam autem vitam eſſe ſpirituale quoddam Martyrium, docet Hieronymus Platus lib. 2. de bono ſtatus Religioſi cap. 12. Et fuſiùs poſt illum Theophilus Raynaudus, in Diſquiſitione de Martyrio per peſtē, parte 1. cap. 3. Huius ergò Martyrij gloriam tantò perfectiùs S. BENEDICTVS obtinuit, quantò acrioribus ſe ieiuniis, vigiliiſque confecit. Quamuis autem in rigore theologico, & ſtrictè loquēdo Martyrum Aureola ei tribui non poſſit, à martyrum tamen præmio non prorſus excluſum, S. Mechtildi reuelatum aliquando fuit. Vidit enim inter Confeſſores, peculiariter glorioſum S. BENEDICTVM, Patrem excellentiſſimum, indutum togâ candidâ, puniceo colore variegatâ. In candore, illius deſignabatur Virginitas: colore puniceo ſignificabatur ipsū verum eſſe *Martyrem*, ob pœnalitates & labores in Ordinis rigore toleratos, & quòd glorioſè de omnibus difficultatibus triumphauerit. Sic ibi. Vnde in Burſfeldenſi Breuiario, in hymno ad Nocturnum, ita de eo canitur:

& Religionis.

Plus currit in certamine,
Confeſſor iſte ſuſtinens,
Quam Martyr ictum ſufferens
Mucrone fundens ſanguinem.

Quod exponens Iudocus Clichtoueus in Elucidatorio eccleſiaſtico, inter cætera ait: *Poſſet quiſpiam diutiùs afflictionibus preſſus, quas æquo tolerat animo, pluris apud Deum haberi, & ampliore compenſandus præmio, quam alter compendiariam pro Chriſto mortem ſuſtinens. Quis enim dubitat ſanctum Iob ſublimiore apud Deum loco cenſeri, quàm pleroſq; Martyrum breui morte conſummatorum? Idcirco de S. Martino canit Eccleſia, quod etſi eum gladius perſequentiū non tetigit, palmam tamen Martyrij non amiſit.* Hæc ille. Quid? quod Alexander III. in Bullâ Canonizationis de S. Bernardo dicat: *In afflictione corporis ſui vſque adeò ſibi mundum, ſeq; mundo reddidit crucifixum, vt confidamus* MARTYRVM *quoque eum merita obtinere ſanctorum, quem confeſſionis ordine, & parſimoniâ vitæ, tam longum conſtat duxiſſe* MARTYRIVM. Quæ eadem quoque & de SS. Patre BENEDICTO verè poſſe affirmari, nullus, vt arbitror, dubitauerit.

De S. BENEDICTI *Feſtiuitate.*

S. Benedicti Feſtiuitas in Eccleſiâ Latinâ Græcaq; celebris.

SOlennitatis eius memoria tam in Orientali, quàm in Occidentali Eccleſiâ tabulis eccleſiaſticis adſcripta legitur. Romanum Martyrologium 21. Martij, non ſine laude ita hoc feſtum recenſet: *In monte Caſſino, natalis S.* BENEDICTI *Abbatis, qui monachorum diſciplinam in Occidente penè collapſam reſtituit, ac mirificè propagauit.* Notat porrò Auctor Apoſtolatus Benedictinorum in Angliâ, in toto Martyrologio nulli alteri præterquam D. BENEDICTO hoc aſſignari elogium, quòd ſit reſtitutor & propagator Monachiſmi per Occidentem. Menologium Græcorum die 14. Martij, his verbis feſtum hoc recenſet: *S.P.N.* BENEDICTI *multorum monaſteriorum Patris celeberrimi pietate & miraculorum multitudine illuſtris.* Eodem die annotatur in Calendario Græcorū, quod expoſitioni in Pſalmos præmiſit Gilbertus Genebrardus. Et in Calēdario Ruthenorū, quod tam in Moſcouiâ, quàm in reliquâ Ruſſiâ eſt in vſu, & to. 2. Appar. ſacri inſeruit Anton. Poſſeu. In Rom verò Martyrol. aliiſque Latinis occurrit duodecimo Calendas Aprilis, ſiue vigeſimâ primâ Martij. Quo die in calce libri Sacramentorum S. Gregorij Papæ aſſignatur Miſſa pro Natali S. BENEDICTI Abbatis. Et eo die, vel ſaltem in Martio celebratum tempore S. Bernardi conſtat ex eius ſermone, in quo ait, in proximo celebrandam proceſſionem: *Quando venienti Domino ad paſſionem & ſedenti ſuper aſellum populi occurrerunt.* Celebratum verò olim fuiſſe hoc feſtum menſe Iulio, auctor eſt Radulphus Tungrenſis propoſitione 16. vbi ait: *Quia olim in quadrageſimâ non celebrantur feſta Gregorij, ac dies ordinationis eorum transferebantur, &* BENEDICTVS *ad diem tranſlationis ſuæ in Iulio. Sed poſteà Annuntiatione in Romanâ Eccleſiâ ad locum ſuum redeunte, ſimiliter alij apud nos redierunt. Et exinde retenta eſt Tranſlatio* BENEDICTI. Sic ille. Cuius verba an contrà tranſlationem corporis S. BENEDICTI in Galliam militent, illis expendendum relinquo, qui de eâ accuratiùs indicauerint diſſerendum. Obiter illud dixerim, ſi feſtum S. BENEDICTI ad diem tranſlationis eius, vndecimum videlicet Iulij, ſit tranſlatum, ergò ſupponitur iam ante factam eſſe tranſlationem. Cui enim feſtum hoc in illum potiſſimùm diem reijceretur? In Antiphonario S. Gregorij poſt natalitia SS. ſeptem Fratrum, quæ decimâ Iulij occurrunt, ſcribitur S. BENEDICTI NATALIS, ſed poſterius id eſſe Gregorio, ibidem Pamelius annotauit. Rabani Mauri Martyrologium quinto idus Iulij ponit: *Depoſitio Benedicti Abbatis.* quod tamen duodecimo Calendas Aprilis meminit *S.* BENEDICTI *Abbatis, qui Regulam ſcripſit Monachorum, cum magnâ diſcretione.* Similiter in Calendario Eccleſiaſtico generali Radulphi Tungrenſis, quod Molanus Martyrologio Vſuardi primæ editionis ſubiunxit, ita habetur: 21. *Martij, vbique propter vitam,* BENEDICTI *Abbatis & Confeſſoris Patris Monachorum. Communiter 9. lect.* Idemque in libro de Canonum obſeruantiâ, propoſitione 17. inter ea feſta, quæ generali conſuetudine cùm nouem celebrantur lectionibus, enumerat tertio loco S. BENEDICTI. Gauantus autem Commentario in Rubricas Breuiarij Romani ſect. 7. cap. 5. ait, Radulphum per feſtum nouem lectionum intelligere *Semiduplex*, quod conſtat ex eius propoſitione 18. vbi ait: *Dies ſanctorum nouem lectionum, qui feſtiuitates appellantur, ſicut Dominica de veſpera in veſperam officiari debent.* Probatque ex S. BENEDICTO, qui ait: *In ſanctorum feſtiuitatibus, vel omnibus ſolennitatibus, ſicut diximus Dominico die agendum, ita agatur.* Vnde feſtum S. Patris & Legiſlatoris noſtri BENEDICTI olim fuit ſemiduplex; atque ita duraſſe, ait citato loco Gauantus, vltra annum 1521. vt ex Breuiario eodem anno impreſſo conſtat. Duplex verò eſt in Breuiario anni 1550. prout etiam hodie, atque hic eſt ritus vniuerſalis Eccleſiæ, nam apud Monachos ſolenniſſimum fuiſſe nemo dubitauerit. Eiuſdem porrò ſolennitatem plurimùm auxit, & ad ſæculares quoque extendit S. D. N. Vrbanus Papa VIII. qui ad inſtantiam Comitiſſæ de Monterrey, regni Neapolitani vice-reginæ, Marchionis Caſtri Rodrichi apud ſedem Apoſtolicam Regis Catholici Oratoris, R. P. Auguſtini de Caſtro, monachi Benedictini, olim Comitis de Lemos, & R. P. Mauri de Villa Roel Ordinis S. BENEDICTI Abbatis Generalis: auctoritate Apoſtolicâ *Præcepit, vt deinceps perpetuis futuris tēporibus eiuſdem* S. BENEDICTI *tranſitus,*

Radulph. Tungrenſ. lib. de Canonum obſeruant.

Digitized by Google

Feſtum S. Benedicti quibuſdam locis eſt de præcepto.

tranſitus, die XII. Kalend. Aprilis videlicet quolibet anno, in omnibus & ſingulis ciuitatibus, oppidis, terris & locis, in quibus ad præſens exiſtunt Eccleſiæ Ordinis ipſius S. BENEDICTI *Congregationum Hiſpaniarum, ad inſtar aliarum de præcepto Eccleſiæ celebrandarum Feſtiuitatum, recolatur & celebretur.* Vt patet in Bulla quæ incipit: *Sancta Mater Eccleſia,* data Romæ XII. Kal. Aprilis, anno 1632. Pontificatus ſui anno decimo, vt refert Aſcanius Tamburinius Tom. 2. de Iure Abbat. diſputat. 24. Quæſito 5. Habet autem in Monaſtico Martyrologio apud Arnoldum Wion, & Hugonem Menardum, & hoc feſtum ſuam vigiliam: quam olim obſeruari ſolitam docet ſermo S. Petri Damiani octauus, qui incipit: *Vigilias egregij Confeſſoris, beati videlicet* BENEDICTI, *fratres chariſſimi hodie colimus.* De eâdem vigiliâ ſermones plures habuit Laurentius Epiſcopus & Monachus Caſſinas, vt refert Petrus Diaconus, de viris Illuſtribus montis Caſſini cap. 6. Sed & Auctor Apoſtolatus Benedictinorum in Angliâ tract. 1. ſect. 1. §. 15. pag. 53. tradit, in omnibus Anglorum & Germanorum monaſteriis, iam inde ab ipſorum exordio feſtum S. BENEDICTI cum vigiliâ, eo modo quo & S. Gregorij Apoſtoli ſui ſolemniter celebratum, idque ſub titulo, *Patris ac Patriarchæ Monachorum.*

De cultu & inuocatione S. Benedicti.

S. BENEDICTVS quo cultu honorandus.

QVo loco à nobis haberi, quo cultu & veneratione excipi debeat is, qui in Chriſto Ieſu per Regulam ſuam nos genuit, vix equidem explicare ſufficiens fuero. Maiores quidam noſtri cum Apoſtolis, aut primo poſt illos loco venerandum cenſuerunt. Vnde Diedericus Monachus præfatione ad librum de Illatione S. BENEDICTI ad monaſterium Floriacenſe: *Dignum,* inquit, *& æquum omnino fore cenſeo, vt poſt primos & beatos Apoſtolos ſanctiſſimum Patrem noſtrũ, cuius magiſterio colla ſubiecimus, omni honore & gaudio veneremur præſtantius.* Verùm, nonnullis Auctor hic profuſior in ſui parentis laudes videri forſitan queat, & ex affectu vltrà meritum ſuum extuliſſe patronum. Sed ne miremur, & alij his inſtitêre veſtigiis. S. Odo: *Conſtat,* inquit,

S. Odo. ſer. de S. Bened.

quod vnumquemque ſanctorum chriſtiana pietas tanto venerabilius colit, quantò celſius hunc à Deo decoratum cognouerit. Vnde & iſtum Patrem diuino quodam inſtinctu ſpecialius amat, eiuſq; memoriam dulcius recenſet: nimirum non neſcia, quod illum Omnipotens Deus, inter ſummos & electos ſanctæ eccleſiæ Patres, mirum in modum prouexit, & inter ſanctæ fidei fundatores ac cæleſtis diſciplinæ cenſores inſigniter ſublimauit. Quippe, quem ſancti Spiritus chariſma, tum miraculorum ſignis, tum virtutum exercitu adornauit: vt dignus in mundo appareret, per quem excelſioris ordinis multitudinem informaret. Sic ille, ſanctus de ſancto. Quam magnificè quoque glorioſus Carthuſianorum Patriarcha Bruno de noſtro locutus eſt Legiſlatore? *Quid*

S. Bruno ſerm. 4. de Confeſſ.

dicam, inquit, *de beato* BENEDICTO, *qui tam egregium nobis puteum fecit: cuius aqua ſaluberrima atque dulciſſima omnibus ſitientibus, & bibere volentibus & refectioni proficit & ſaluti. Nullus poſt Apoſtolos & Euangeliſtas puteus factus eſt, qui tot homines ſatiaſſet, & à mortis periculo, cunctiſq; animæ paſſionibus liberaſſet.*

Concludamus cum præcipuo S. Patris BENEDICTI diſcipulo ſancto Mauro, qui præconio exhortationem admiſcens, ita olim ſuos ſocios, & in iis nos omnes allocutus eſt. *Itaq; & nos per omnia veſtigia Patris noſtri ſanctiſſimi* BENEDICTI *imitari ſatagamus, qui relictâ domo & rebus patris, & ad vltimum nutricem ſuam occultè fugiens, ac ſoli Deo placere deſiderans, tantam à Domino promeruit gratiam, vt nemini poſt beatos Apoſtolos vnquam fuerit ſecundus, ſed potius Deo ſe iuuante, tot Sanctorum extiterit Fundator Cœnobiorum, tantaq; Domino acquiſierit millia perfectorum Monachorum.*

CAPVT XXXVIII.

Neminem credo offendent illuſtria hæc S. Patris elogia, neque enim in immenſum gloriati ſunt viri ſancti, ſed intrà menſuram Regulæ. Noui equidem Angelicum Doctorem in cap. 8. Epiſt. ad Romanos lect. 5. ſcripſiſſe, *quod Apoſtoli, ſunt omnibus aliis ſanctis, quæcúmq; prærogatiuâ præfulgeant, ſiue virginitatis, ſiue doctrinæ, ſiue Martyrij, præferendi, tanquam abundantiùs Spiritum ſanctum habentes.* Idemque lect. 3. in cap. 1. ad Epheſios: infert, temerarium ac fortè erroneum eſſe comparare Apoſtolis quoad gratiam, aut gloriam, ſanctos aliquos noui teſtamenti, nullo modo implicatos cum ordine vnionis hypoſtaticæ. Verùm in hanc cenſuram non impegerunt S. BENEDICTI Encomiaſtæ, quem Apoſtolis nec prætulerunt, nec contulerunt, ſed poſt illos ſecundas ei putauerunt tribuendas. Nam & alij, alios ſanctos ſecundùm aliquam analogiam Apoſtolis ſubindè æquarunt, quorum in ſaculâ ad Idiotam num. 3. ita recenſet Theophilus Raynaudus: Quâ ratione, inquit, S. Maximus homil. 1. de S. Laurentio, ait cum ſe Apoſtolorum conſeſſui copulaſſe, ſuiſſéque eorum ſupparem. Et S. Baſilius lib. de Spiritu ſancto cap. 29. Magnum Gregorium Neocæſarienſem, eodem, quo Apoſtolos, loco ponit, quod eodem cum eis ſpiritu vitam exegerit. Sed & S. Gregorius Nyſſenus in ipſius S. Baſilij Encomio, ſecurè pronuntiat, ſecundas Baſilio poſt Apoſtolos, partes, ſolum tempus dediſſe. Et in Græcorum horologio ac veluti diurnali 22. Iulij S. Magdalena, & 24. Septembris S. Thecla nominatur, ἰσαπόστολος, *par & æqualis Apoſtolis.* Item 21. Maij adſcripta ibidem habetur commemoratio *SS. Magorum Regum, & Apoſtolis æqualium Conſtantini & Helenæ.* Vbi etiam Conſtantinus vocatur, *inter Reges Apoſtolus Chriſti, ſicut Paulus; vocationem non ab Apoſtolis accipiens.* Nicolaus Cabaſilas orat. in SS. Baſilium, Gregorium, & Chryſoſtomum; vocat eos, *Theologorum trinitatem, ſecundùm vocationem, Apoſtolos poſt Apoſtolos, Euangeliſtas poſt Euangeliſtas,* Multuſque eſt in oſtendendâ eorum cum primis Apoſtolis paritate, nempè proportionali & aliquali. Eodem ſenſu accipi deberent, ſi paria de S. BENEDICTO aſſerta forent: ſed, vt diximus, modeſtiùs, & planè circumſpectè elogia ſua noſtri extulerunt, adeòque nullam, vt arbitror, merentur cenſuram.

Quâ ratione Apoſtolis alij Sancti æquari poſſint.

Cultum autem & inuocationem magni huius & potentiſſimi apud Deum Patriarchæ, non Monachi tantùm ſuis inculcarunt diſcipulis, ſed, quod mireris, Rex Francorum Hugo Capetus cum coniuge Adelaide ſpecialiter addicti erant venerationi S. BENEDICTI, in cuius honorem plura erexerant monaſteria, de quo audiendus Helgaldus, ſincerus (vt Baronius ait) hiſtoricus. *Fertur,* inquit, *dixiſſe moriens bonus Pater* (Rex Hugo) *O optime fili, per ſanctam & indiuiduam Trinitatem te obteſtor; ne quando animus ſubrepat acquiſcere conſiliis adulantium, vel muneribus, doniſq; venenatis te ad vota ſua maligna adducere cupientium ex iis Abbatiis, quæ tibi poſt Deum perpetualiter delego; neue animi leuitate ductus quolibet modo diſtrahas, diripias,*

Hugo Capetus & Adelais S. Benedicti cultores.

Baron. tom. 1. ad. Chriſti 1029.

aut

CAPVT XXXVIII *aut irâ excitante diſſipes. Specialiter verò tibi inculco, nullo pacto Ducem omnium, Patrem dico* BENEDICTVM, *à te patiaris diuelli, illum apud communem Iudicem ſalutis adytum, tranquillitatis portum, poſtq; carnis obitum ſecuritatis aſylum.* Sic ibi. Quibus iſta ſubiicit Baronius: *Vidiſti, Lector, ſecundum illud Iob: Super quo baſes illius regni ſolidata ſunt, nempè ſuper ſanctos, vt de eo dici iure poſſit; fundamenta eius in montibus ſanctis.* Hæc ſi rex ſuo moriens commendabat filio; quantò magis hæc audire & facere oportet proprios tanti Patris filios, qui tanto Duce, Magiſtro, & Paſtore gloriantur? *Hunc igitur* (vt Goſfridi Vindocinenſis vtamur verbis) *Beatiſſimum virum, præcordiales amici & fratres, corde & ore ſupplicater exoremus, quatenus Pater, Paſtor, Medicus, & Magiſter ſic noſter eſſe dignetur, vt piâ paternitate nos nutriat, animas noſtras paſcat pane virtutum, vulneribus peccatorum & criminum noſtrorum medeatur, & ſuo Magiſterio diligenter edoctis, quæ bona ſunt operemur, & ad ipſum peruenire mereamur.*

Iob. 38.

Pſal. 86.

Serm. de S. Bened.

S. Henricus Imperator S. Benedicti cultor eximius.

Illud poſtremò non omittendum; illuſtrem S. BENEDICTI cultorem fuiſſe S. Henrienm Romanorum Imperatorem, qui eum inter præcipuos ſibi apud Denm patronos repoſuit. In templo ſiquidem Baſileenſi, ab eodem Auguſto reſtaurato, multiſque donariis condecorato, *eminet* (vt inquit Rhenanus rerum Germanicarum lib. 3. pag. 149.) *lamina illa aurea, lignea tabulæ adhærens, ſeptem millibus florenorum æſtimata, quâ ipſe priuatim in larario ſuo, cùm viueret, vſus eſt. Vnde & tutelares Diuos refert, quos ille præcipuè coluit, nempè quatuor Angelos, Michaelem, Gabrielem, Raphaelem, Vriëlem, &* BENEDICTVM, *ac in horum medio ſtantem Chriſtum, cuius pedibus ipſe cum vxore Cunigunde aduoluitur.* Sic ibi. Quæ indecitat Nieolaus Serarius in cap. 12. Tobiæ quæſtiune. 14. Cur autem ſpecialiter S. BENEDICTVM ſibi delegerit patronum, ea refertur cauſa, quòd ab eodem miraculosè à calculi doloribus in monte Caſſino fuerit curatus; quem pluribus etiam honorauit donis, vt fuſiùs narrat Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinenſi lib. 2. cap. 43. Et ex eo refert Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 1022.

Scio equidem non deeſſe, qui fidem huius miraculi eleuent, & ſuſpectum habeant Leonis Oſtienſis teſtimonium, quod tranſlationi corporis S. BENEDICTI in Galliam aduerſari videatur. Quamuis autem de eâ nobis ſcribendum non putauerimus, hoc tamen exemplum adſcribendum duximus, quòd etiam in ſecuodâ Chronici Caſſinenſis editione ex M.S. expreſſâ contineatur, inueniaturque in vitâ S. Henrici Imperatoris cap. 22. quam ex antiquis monumentis edidit Gretſerus, de Diuis Bambergenſibus, vbi narrato diſceſſu S. Henrici, iſta ſubiunguntur: *Ab eo autem tempore, & deinceps quâdam ſpeciali dilectione & veneratione S.* BENEDICTO, *& omnibus monaſticæ religionis cultoribus ſtudiis deſeruire, & in amplificandis ac protegendis rebus eccleſiaſticis benignus ac deuotus Pater exiſtere. Hæc in Caſſino monte ſcripta inueniuntur, vt & moderni magnalia Dei in memoriâ habeant, & apud poſteros per antiquitatem temporis in obliuionem non veniant.* Sic ibi. Videri autem queat Auctor huiua vitæ ad Leonis Oſtienſis ſcripta reſpexiſſe, illo enim poſteriorem fuiſſe conſtat, quòd agat de eanonizatione S. Henrici factâ ab Eugenio III. Anno Chriſti 1152. Leo autem ad initium aoni 1110. obiit, vt notat Cardinalis Bellarminus lib. de Scriptorib. Eccleſ. Sed ex Romano Breuiario nouiſſimè Vrbani Papæ VIII. auctoritate recognito, confirmationem hæc de S. Henrico hiſtoria videtur accipere. Nam in lectione, quæ de hoc Sancto eſt, dicitur ſanitatem inſigni miraculo in Caſſinenſi Monaſterio impetrauiſſe.

Sed nec illorum hîc prætereundum ſtudium, qui noſtrâ ætate S. Patriarcham eiuſque Sororem, pio inſtituto Sodalitio honorãdos curaruot. Laërtius ſanè Cherubinus, & alij de terrâ Nurſiæ, quæ S. BENEDICTO natalis eſt, Romano Pontifici Paulo V. Anno Chriſti 1615. ſupplicarunt pro erectione confraternitatis S. BENEDICTI & SCHOLASTICÆ; quorum precibus benignè Pontifex inclinatus, ad augendum S. BENEDICTI cultum, & Chriſti fidelium ergà eumdem deuotioñe, poſtulatam confraternitatem in Eccleſiâ S. Euſtachij de Vrbe inſtituit, Indulgentiis & priuilegiis exornat, vt in eius Diplomate, quod incipit, *Paſtoris æterni*, videre eſt Tom. 3. Bullarij.

Lubet porrò hîc coronidis loco ſubiicere Orationem, & Præfationem de S. BENEDICTO, ex Miſſali Fuldenſi, ante nongentos annos conſcriptam, atque à Cornelio Schultingio editam; qui ſtatim à Martyrio S. Bonifacij, Miſſale illud teſtatur conſcriptum.

ORATIO.

OMnipotens æterne Deus, qui radiantibus beati BENEDICTI Confeſſoris tui exemplis, arduum tuis imitabile famulis iter feciſti, da nobis inoffenſis per eius inſtituta greſſibus pergere, vt eiuſdem in regione viuentium mereamur gaudiis admiſceri.

PRÆFATIO.

Hæc Præfatio habetur etiam inter præfationes antiquas per anni circulum Tom. 2. Liturgicorum Pamelij.

HOnotandi Patris BENEDICTI glorioſum celebrantes diem, in quo hoc triſte ſæculum deſerens, ad cæleſtis patriæ gaudia migrauit æterna: qui ſancti Spiritus repletus dono, decori Monachorum gregis diuinus pater effulſit, & quod ſacris monuit dictis, ſanctis impleuit operibus, vt quam diuinis inchoauerat oraculis, ſemitam; exemplis monſtraret lucidis, & glorioſa Monachorum plebs, paterna intuens veſtigia, ad perpetua lucis æternæ præmia venire mereatur, per Chriſtum Dominum noſtrum.

ORATIO SVPER POPVLVM,

Quæ illis temporibus vſurpabatur, pro illis, qui non communicabant in ſacro, quod audiebant.

OMnipotens & miſericors Deus, qui beatum BENEDICTVM ad cælorum gloriam diſcipulis videntibus migrare feciſti, da nobis, vt ſicut ille egregius Paſtor extitit Monachorum, ita nos quoque orationibus eius adiuti, illius exempla ſectantes, te ampliante ad vitam peruenire mereamur æternam.

VT autem & nos, cum aliquâ ſanctiſſimi Patris Noſtri inuocatione, Commentarium hunc concludamus, non prorſus importunè hîc ſubiicientur à nobis olim quali quali carmine concinnatæ LITANIÆ de ſanctiſſimo Patre Noſtro BENEDICTO. De quibus tamen, ne temeritatis forſitan arguantur, præmonendus mihi, atque etiam præmuniendus es, CANDIDE LECTOR.

I. *Nouum non eſſe hos tales Eccleſiæ ſupplicationes metro complecti, iam inde ab octingentis annis ſuo exemplo docuit Rabanus Maurus; qui carmine* LXXI. *communes* SANCTORVM LITANIAS *Elegis incluſit, cuius æuo, (vt Chriſtophorus BroWerus annotauit) mos obtinuiſſe videtur, vt ad faciliorem cantum, & harmoniam,* LITANIAS *metro conciperent, cuiuſmodi Tomo V. Antiqq. Lect. à S. Galli duobus eruditis, & rarâ pietate Monachis, Rutperto, & Notkero elaboratæ afferuntur. Atque hanc rythmicam Litaniam Sangallenſis monaſterij ſui illuſtrator Iudocus Metzlerus, fatetur in Feriis Rogationum hodieq́, vti & Fuldæ vſurpari, eamque à Nicolao III. Pontifice probatam.*

II. *Priuatæ tantùm deuotioni, aut potiùs piæ ac honeſtæ Monachorum noſtrorum recreationi has* LITANIAS *concinnauimus; non autem vt in Eccleſiis, ſiue Oratoriis, aut proceſſionibus vllo modo recitarentur. Neque enim ignoramus Clementis VIII. Decreto id eſſe prohibitum; quòd, vt Pontifex loquitur,* Prætextu alendæ deuotionis iam propè innumerabiles formæ LITANIARVM circumferantur, & in nonnullis ineptæ ſententiæ, in aliis (quod grauius eſt) periculoſæ, & errorem ſapientes inueniantur. *Vt autem hanc erroris, quantum liceret, vitaremus foueam, ſingulas beati Patris inuocationes, ſiue Epitheta, ſuis ad marginalem oram muniuimus auctoribus, qui vel hæc ipſa, vel eis ſenſu æquipollentia ſcriptis ſuis vſurparunt, quæ ipſis eorum verbis ſuprà Prolegomeno XVII. ferè produximus.*

III. *Græcum præmiſimus diſtichon; nullâ ſanè affectatione, ſed vt vſitatiſſimum in Eccleſiâ Dei* Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, *ſine vllâ immutatione retineremus. Exemplo præiuerunt Fuldenſes, qui ſuam itidem* LITANIAM, *Græco claudebant diſticho. Sed & Dominicus Lampſonius Horatiano metro vulgatas Sanctorum exhibens* LITANIAS, *eâdem, vt credo, ratione, primam ſtropham Græcè exhibuit.*

IV. *Conſultò S. Patris inuocationes ad* LXIII. *diſticha extendimus, vt ſingulis, ſingulos ætatis eius annos veneraremur. Ne autem prolixitate ſuâ faſtidium Lectori generarent, in VII. Enneades, per totidem hebdomadæ ferias diſtinximus, atque ita additis ijs, quæ in initio præmitti, atque in calce ſubiungi ſolent, ſeptenas velut exhibemus* LITANIAS; *meliori, fortè an affectu, quàm verſu, ſed qui ab illo veniam mereatur.*

LITANIÆ DE S. BENEDICTO.

KΥ'ΡΙΕ παντοκράτορ 'ΕΛ'ΕΗΣΟΝ, ΧΡΙ'ΣΤ' 'ΕΛ'ΕΗΣΟΝ,
Κ'ΥΡΙΕ, ω θεῖον πνεῦμ' 'ΕΛ'ΕΗΣΟΝ ἀεί.

CHRISTE tuas, bone Paſtor, oues NOS, quæſumus AVDI,
EXAVDI noſtras CHRISTE benigne preces.
CÆLESTIS MISERERE PATER, miſererier vſque
Cui proprium, & miſeris nolle negare Patrem.
SALVATOR MVNDI, MISERERE, ter optime, FILI
De Genitrice hominis, de Genitore Dei.
Patris amor, natique Patris, ſed vtrique coæve,
SPIRITVS ALME DEVS, fons, MISERERE, boni.
SANCTA, hominum MISERERE, TRIAS, DEVS in tribus VNVS.
O Pater! ô fili! ô Spiritus adfer opem!

Ora pro nobis
SANCTISSIMA Virgo MARIA,
SANCTA DEI GENITRIX.
CHRISTI puriſſima MATER,
VIRGINITATIS APEX.

DOMINICA.

NOMEN ET SANCTÆ CONVERSATIONIS PRIMORDIA.

Ora pro nobis
O ſancte Pater BENEDICTE. [a]
Nomine digne tuo. [b]
Diuini nominis hæres. [c]
Nomine quod meritis. [d]
Nomen virtutibus æquans.
Dux nóve militiæ. [e]
Nurſinæ gloria gentis. [f]
Nobilitatis honos.
Tranſcendens moribus annos. [g]
Vir, puer, atque ſenex. [h]

a Officium Eccleſiæ.
b Gregorius hoc 2. Dialog. lib. vt & pleraque alia.
c Gauzbertus Floriac.
d Paulinus de S. Felice Nat. 2. S. Odilo.
e S. Odo, S. Bernard. Turrecremata, Trithemius.
f Gregor. in præfat. & alij.
g Ibidem.
h Gregorius ibid.

Mun-

Ora pro nobis

Mundum cum flore relinquens.[i]
Delicias fugiens.
Inſtaurans vas prece fractum.[k]
Vas cruce comminuens.[l]
Rigidâ ſub rupe quieſcens.[m]
Cui ſtudium omne Deus.
Romani pauper alumne.[n]
Nil niſi Numen amans.[o]

i Idem, Petrus Damiani, Goffridus Vindocin.
k Gregorius cap. 1.
l cap. 3.
m cap. 1.
n cap. 1. & Goffridus Vindocinenſis.
o Gregorius in præfat.

FERIA SECVNDA.

EXERCITIA MORTIFICATIONIS.

Ora pro nobis

Squalentis cultor eremi.[a]
Vas ſine labe nitens.[b]
Abigens per vulnera vulnus.[c]
Cyprida vepre domans.
Roſa duris eruta ſpinis.[d]
Carni inimice tuæ.[e]
Sæcli calcator & hoſtis.[f]
Grandis amice Crucis.
Crucifixi in vulnere degens.[g]
Cui via trita Crucis.[h]
Excelſi culminis oſor.[i]
Corde humili patiens.
Mundani pulueris expers.[k]
Simplicitate placens.[l]
Optans præ laude labores.[m]
Cui fauor omnis onus.
Morum præclare Magiſter.[n]
Plebis origo nouæ.

a Gregor. & Petrus Damiani, & S. Thomas.
b Breuiarium Monaſtic. ex cap. 50. Eccli.
c Gregorius. Zacharias cap. 2.
d Ibid.
e Breuiar. Monaſt. Goffrid. Vindoc. & Birgitta.
f Goffrid. Vindoc.
g Goffridus Vind.
h Hildegardus.
i Zachar. & Dionyſ. Carthuſ.
k Goffrid. Vindoc.
l Zacharias.
m Gregorius cap. 1. & Goffrid. Vindocin.
n Gregorius & Zacharias cap. 2.

FERIA TERTIA.

VIRTVTES.

Ora pro nobis

Spirans VIRTVTIS imago.[a]
Relligionis apex.[b]
O paupertatis amator.[c]
Sobrie, iuſte, pie.[d]
Taciturni norma ſilentî.
Gemma pudicitiæ.[e]

a Zacharias & Trithemius.
b Zacharias.
c Goffrid. Vindoc.
d Trithemius.
e Aimoinus.

Ora pro nobis

Inimici funera plangens.[f]
  Vincere docte malum.
Inopum qui factus aſylum.[g]
  Maxime ſpretor opum.
Verum ſolamen egentûm.[h]
  Firma columna domûs.[i]
Altiſſime contemplator.[k]
  In prece peruigilans.[l]
Dîo ſuccenſe calore.[m]
  Saucie amore Dei.[n]
Columen, lumenque tuorum,
  Præſidium populi.[o]

f Gregorius cap. 8.
g Hugo Capetus apud Helgaldum.
h Gregorius cap. 28 & 29.
i S. Bertharius Martyr. Wern. Rolevinck, Baronius.
k Gregor. cap. 3. & 35. Dion. Carth. Trithem.
l Grego. cap. 35.
m Birgitta, Trithem:
n Zacharias, & Petr. Venerab. & Hilgardis.
o Hugo Capetus.

FERIA QVARTA.

GESTA, ET MIRACVLA.

Ora pro nobis

Pulſus cui ceſſit Apollo.[a]
  Fana profana mouens.[b]
Tellus[c] cui paret, &[d] vnda.
  Cui nigra paret auis.[e]
Totilæ formido tyranni.[f]
  Colla ſuperba domans.[g]
Venturi conſcius æui.[h]
  Cordis operta videns.[i]
Alapâ cacodæmona pellens.[k]
  Quem ſtygis antra timent.[l]
Nummos cui miſit Olympus.[m]
  Qui capis æthre dapes.[n]
Obtutu vincula ſoluens.[o]
  Multiplicans oleum.[p]
Morbi genus omne repellens.[q]
  Mortua viuificans.[r]
Requiem dans carne ſolutis.[ſ]
  Dæmona calce premens.[t]

a cap. 8.
b ibid.
c cap. 24. d cap. 7.
Hæc omnia ex Gregorio & Zacharia.
e cap. 8.
f cap. 14.
g cap. 15. & 31.
h cap. 15. & 17.
i cap. 20.
k cap. 30.
l cap. 8. 9. & 16.
m cap. 27.
n cap. 21.
o cap. 31.
p cap. 29.
q cap. 26. & 27.
r cap. 11. & 32.
ſ cap. 23. & 24.
t cap. 16.

FERIA QVINTA.

PRISCORVM IMITATIO.

Ora

Sacri bone Paſtor ouilis.
  Optima forma gregis.[a]

a Gregor. cap. 3. & 36.

Vete-

Digitized by Google

Veterum pius aſſecla Patrum.[b]
Prole Abraham referens.[c]
Ceu Moyſes Legifer alter.[d]
Dux Gedeona ſequens.[e]
Mitis Dauidis ad inſtar.[f]
Nec Salomone minor.[g]
Thesbytæ imitator Eliæ.[h]
Verbo operâque potens.
Eliſæi facta reducens.[i]
Spiritualis homo.[k]
Renouans miracula priſca.[l]
In cruce victor ouans.[m]
Cœleſtis tramitis index.[n]
Regulæ imago tuæ.[o]
Totus cui panditur orbis.[p]
Cui patet aula Dei.[q]

Ora pro nobis

b Goffrid. Vindoc.
c Miſſale & Breuiar. Monaſt.
d S. Odo, S. Bernardus, Hildegard. Goffr. Vindocin. & S. Thomas.
e Aimoinus.
f Gregorius cap. 8.
g S. Bruno Carthuſ.
h Gregorius cap. 8. Miſſale Monaſt.
i Aimoinus, Miſſale monaſt.
k S. Odo.
l Aimoinus.
m Gregorius cap. 3. & 9.
n Paulus Diaconus.
o Gregor. Zacharias cap. 36.
p Gregor. cap. 35.
q Idem cap. 37. Aimoinus Dionyſ. Carthuſ.

FERIA SEXTA.

COMPARATIONES VARIÆ.

Rutilans & amabile ſidus.[a]
Lucifer exoriens.[b]
Face fulgens Cynthia plenâ.[c]
Sol noue, ſalque ſoli.[d]
Fuluo vas dignius auro.[e]
Fructuum oliua ferax.[f]
Rectiſſima regula vitæ.
Nardus odora nimis.
Speculum pietatis auitæ.[g]
Fons ſalientis aquæ.[h]
Vitaï nobile lignum.[i]
O Cypariſſe virens.[k]
Spatioſo palmite vitis.[l]
De Libano alta Cedrus.[m]
Myrrham redolens & aroma.[n]
Thuris odore fragrans.[o]
Lumen venerabile mundi.[p]
Gloria magna Poli.

Ora pro nobis

a Paulus Diaconus, Goffrid. Vind. S. Odo, & S. Odilo.
b Bonizo Sutrienſ. Epiſc. & Martyr. Gordianus in vitâ S. Placidi.
c Miſſale Monaſt. ex Eccli. 50.
d S. Odo, Baron.
e Miſſal. Monaſt. ex Eccli. 50.
f Ibidem.
g Breuiar. Monaſt.
h Miſſal. Monaſt. & Hildegardis.
i Bernardus & Antoninus.
k Miſſale Monaſt.
l Trithemius.
m Miſſale Monaſtic.
n Trithemius.
o Miſſale Monaſt.
p S. Odo, & Baron.

SAB-

SABBATO.

SANCTORVM ORDINIBVS COLLATVS.

Ora pro nobis.

Cherubim bene iuncte cateruis.[a]
Vir ſpecie Angelicâ.[b]
Caput Ordinis, & Patriarcha.[c]
Magnæ Propheta Dei.[d]
Vitæ ſectator IESV.[e]
Doctor Apoſtolice.[f]
O gloria Confeſſorum.[g]
Martyribus ſimilis.[h]
Abbatum idea bonorum.[i]
Cœnobiale iubar.
Monachorum cincte coronâ.[k]
Inclyte Dux ouium.[l]
Non læſe cupidinis æſtu.[m]
Virginitate cluens.[n]
Iuſtorum pneumate plene.[o]
Numine plene Dei.[p]
Sanctiſsime cœnobiarcha.
O BENEDICTE Dei.[q]

Agne Dei, mundi qui tollis crimina, nobis
Parce reis, noſtrum dilue quæſo ſcelus.
Agne Dei, mundi qui tollis crimina, noſtras
Exaudi facili mitior aure preces.
Agne Dei, mundi fuſo qui ſanguine tollis
Crimina, tu refugi nunc miſerere gregis.

Verſ. Liliolum veluti producet germina iuſtus,
Reſp. Florebitq́ue ſuum iugiter ante Deum.

ORATIO.

Excita Domine, &c.,

OMnipotens, æterne Deus, nos Spiritus ille
Qui BENEDICTI olim corde refuſus erat
Impleat, vt ſancti Paſtoris pneumate plenus
Grex, quod amauit, amet, quod Pater egit, agat.
Per Dominum noſtrum Chriſtum rogitamus IESVM
Per, Pater, Vnigenam Te Genitore ſatum.
Vnus qui tecum Deus, & cum Flamine viuens
Omnia ſæclorum in ſæcula regnat, Amen.

ALIA

[a] Breuiar. Monaſtic.
[b] ibidem, Zacharias, Goffrid. Vindoc. Odo, & Birgitta.
[c] Miſſale & Breuiar. Monaſt. Beda, Wern. Roleuinck, Baron.
[d] Gregorius cap. 12. 13. 15. 17. 18. 19. Breuiar. Monaſt. Trithemius.
[e] Petrus Damiani, & Hildegardis. Stephanus III.
[f] S. Maurus apud Fauſtum Goffrid. Vindoc. Petrus Damiani, Beda, Bonizo, Turrecremata.
[g] Breuiarium monaſt. Fauſtus, & S. Bernard.
[h] Breuiarium Burſfeld. S. Mechtildis.
[i] S. Bernardus. Stephanus Papa III.
[k] Miſſale Monaſtic.
[l] Trithem.
[m] Gregorius, Zacharias cap. 2.
[n] Hildegardis.
[o] Gregorius cap. 8. & Goffrid. Vindoc.
[p] Hildegardis, Birgitta, Dyonyſ. Carthuſ.
[q] Gregorius & alij paſsim.

Digitized by Google

ALIA ORATIO.

Interceſſio, &c. Abbatis S. BENEDICTI quæſumus omnes,
Nos tibi commendent, ô Deus alme, preces,
Vt quod nos meritis non obtinuiſſe valemus,
Impetret hoc eius grande patrocinium.

CONCLVSIO.

Sancte Pater BENEDICTE, Deum quem conſpicis, ora,
Vt tibi poſt mortem conſociemur, Amen.

Sit nomen Domini Benedictum, ex hoc nunc & vſque in ſæculum.

FINIS.

Digitized by Google

ADDENDA.

PAucula hæc manum mentemque ſcribentis ſubterfugere, quæ hoc loco in gratiam Lectoris, apponimus.

Pag.34.col.2.linea 38. poſt illa verba, S. BENEDICTI *Confeſſoris non Sacerdotis.* Adde: Idipſum confirmari poteſt ex Breuiario Ambroſiano, ſiue Mediolanenſi, quod cùm exhibeat triplex Commune Confeſſorum, nempe *Pontificis, Sacerdotis, & Confeſſoris* abſolutè; in Proprio Sanctorum XI. Iulij, quo feſtum S. BENEDICTI ibi reponitur, ita præſcribit: S. BENEDICTI *Abbatis & Confeſſoris ſolemne. De communi Confeſſoris:* non ſecus quàm feſtis S. Antonij & S. Romualdi idipſum aſſignatur, & tamen in feſto S. Bernardi, S. Galli Abbatum, expreſsè ponitur: *De Communi Confeſſoris Sacerdotis.* Ex quâ differentia colligas in Mediolanenſi Eccleſia non haberi S. BENEDICTVM Sacerdotem; cui alioqui Commune Sacerdotum fuiſſet tribuendum.

Nonus teſtis -

Pag.86.col.1.lin.32. illis verbis, *alias Portiunculæ*, interſere: ad cuius exemplar aliud eiuſdem nominis ædificatum fuit in agro Aſſiſinate, quod à noſtris S. Franciſco -

Pag.195.col.1.lin.25. Patris ac Patriarchæ Monachorum. *adde*: Nec ſtetit hîc noſtrorum erga meritiſſimum Parentem affectus; nam & quotidianam Commemorationem, & hebdomadariam ei decretam venerationem reperias. Inter ſuffragia enim, quæ ſingulis diebus matutinis laudibus & veſperis ſubiunguntur, ſuum poſt Virginem Matrem & Apoſtolos S. BENEDICTVS ſortitur locum, vt conſtat ex Breuiariis. Et quemadmodum ſingulis pænè ſeptimanis non impeditis, Romana Eccleſia celebrat Officium *B. Mariæ in Sabbato*, cum tribus lectionibus; non ſecus apud noſtros viguit quot hebdomadibus peculiare de S. BENEDICTO Officium. In Capitulo enim Northamptoniæ in Angliâ anno 1444. celebrato, ita cap. 2. ſtatuunt Abbates: *Decernimus, & ſtrictè præcipimus temporibus futuris perpetuò duraturum; quatenus exceptis Aduentu Domini, Quadrageſima, & octauis Sanctorum; ſingulis ſeptimanis, ſi qua die vacauerit, B.* BENEDICTI *ſpecialis memoria in tribus lectionibus celebretur, dum tamen B. Mariæ Virginis ac Patronorum loci commemorationes ſolitæ præferantur.* Sic illi. Certam feriam alij velut S. BENEDICTO conſecratam huic officio deputarunt. Hinc Conſtitutiones Valliſoletanæ in Hiſpania cap. 53. præſcribunt, Feriis quartis feſto trium lectionum (multò magis duodecim) non impeditis, recitari Officium de S.P.N. BENEDICTO. Quando autem Feriâ quartâ officium eſt trium Lectionum, ſecunda Oratio eſt de eodem S. BENEDICTO, vt habent Cærimoniæ eiuſdem Congregationis cap. 6.

Romæ autem anno 1634. in Typographia R. Cameræ Apoſtolicæ excuſum eſt hoc officium cum hac præmonitione: *Officium ſanctiſſimi Patris* BENEDICTI, *tertiâ per hebdomadas Feriâ non impeditâ, in eius Ordine ſacro antiquitus celebrari ſolitum; generali verò ſacra Rituum Congregationis decreto, contra abuſus edito, iampridem intermiſſum; nunc accuratius recognitum, & emendatum, ad inſtantiam R.P.D. Gregorij à Peruſio Congregationis Caſinenſis, alias S. Iuſtinæ de Padua, in Curia Romana Procuratoris generalis, eadem ſacra Rituum Congregatio ex more priſtino recitandi facultatem conceſſit, ſub die prima April. 1634.*

Ceterùm & hoc ad Sanctiſſimi Patris Noſtri celebritatem ſpectare videtur, quod olim in quibuſdam Miſſalibus nomen eius in Canone ante conſecrationem cum SS. Apoſtolis & Martyribus recitaretur. In Sacramentario enim S. Gregorij ex Miſſali MS. Sancti Eligij Bibliothecæ Corbeienſis, quod Menardus noſter edidit, & doctiſſimis Notis illuſtrauit, poſt nomina *Coſmæ & Damiani*, ſubiicitur: *Hilarij, Martini, Auguſtini, Gregorij, Hieronymi, Benedicti, & omnium Sanctorum,* &c. Eodem ferè ordine in Codice Remenſi, & apud Ratoldum Abbatem ita legitur: *Nicaſij, Hilarij, Martini, Benedicti, Gregorij, Amandi, Remigij.* Sed hæc poſteriorum quorumdam fuerit deuotio: haud equidem probanda, quod nonniſi Martyrum nomina in Canone exprimantur, nec præter Romanum Pontificem ei quiſpiam aliquid adiicere poſſit. Quare Clichtoueus *in Elucidat. Eccleſ. lib. 3.* ſcribit: *Aliquorum ſententia eſt haudquaquam aſpernanda, Canonem ſpeciali inſpiratione, ordinationeque diuina, vt legitur compoſitum eſſe. In cuius rei ſignum memorant, quod aliqui patres quondam ex ſingulari quadam reuerentia & deuotione, quam ad certos ſanctos habuere, ipſorum nomina ſtuduerunt inſerere Canoni, & quorumdam prius appoſitorum nomina ſubmouere. Sed poſtridie inuenerunt ſanctos, quos appoſuerant deletos, & priores litteris aureis inſcriptos. Quod dictum ſit, ne quiſquam ſuo arbitratu, aut ſingulari affectu vnquam attentet, aut Sanctos hic nominatos prætermittere, aut alios de nouo inſerere, vt Vincentium, Nicolaum, Franciſcum, vel quoſuis alios. Nam huiuſmodi temeraria permutatio, & circa rem tam ſacram præſumptio, iudicium Dei non effugeret.* Sic ille.

INDEX

Digitized by Google

INDEX RERVM ET VERBORVM AD VITAM S. BENEDICTI.

Prior numerus paginam, ſecundus columnam deſignat.

A.

ABBAS ano S. Benedicti & poſt non neceſſariò Sacerdos.41.1.2.42.1.2. talis maior ſimplici ſacerdote.49.2. Eumq; precedit 50.2. Benedicebat oblata eſculenta & pocculenta.82.1.2. Dormire debet in communi dormitorio.167.1.
Abbatum S. Benedicti ſucceſſorum ſeries 61.2.62.1
Abſtinentia S. Benedicti. 188.2
Abundantia Riguardata S. Benedicti mater.24.2. Nurſini Comitis filia, non fuit Marchioniſſa Montis-ferrati. ibid. Benedictum & Scholaſticam vno partu fundit. ibid. Rebecca aſſimilata. ibid.
Actus heroici quanta vis. 78.2
S. Adalberti Pragenſis Epiſcopi humilitas. 51.1
Adoleſcentes vltra vigeſimum annum Romæ olim habitare vetiti. 60.2
Adrenaldi Floriac. de S. Benedicti nobilitate teſtimonium. 25.2
Ælfredi operâ Paſtorale & Dialogi S. Gregorij Anglicè verſi. 15.2
Æmiliana S. Gregorij amita Sanctimonialis. 131.2
Æquitius S. Mauri Pater.88.1. Nomen eius variè ſcriptum.ibid. Maurum filium offert S. Benedicto. ibid.
Ætas iuuenilis quorumdam prælatorum.91.2. humanæ ætatis gradus. 67.1
S. Aygulphus occiditur à ſubditis. 83.1
Aimoinus laudator S. Benedicti.32.1. eum Gedeoni & Samſoni comparat.102.2. & aliis Sanctis. 103.1
Alapâ fugatus dæmon. 151.152.2
Albertus à Neapoli liberè corripit Ochinum Ordinis ſui generalem.90.1. prædicit eius caſum. ibid.
S. Aldegundis Sabim tranſit ſiccis veſtigiis. 94.2
Aligerius Abbas Caſſinum reſtaurat. 127.1
Allocutio S. Benedicti Sublacenſes deſerentis.100.2. Placidum mittentis in Siciliam.114.1. Et Maurum in Gallias. 173.2
S. Amandus apparet S. Aldegundi. 181.1
S. Amator in columba ſpecie cælos petit. 161.2
S. Amatus in ſpecu degens eodem quo S. Benedictus miniſterio paſcitur. 74.1.2
Ammon draconibus imperat. 99.2
Amor fraternus quis verus. 102.1
Ampulla in pauimentum lapſa non frangitur. 149.2
Anachoreſis ſine præuio exercitio periculoſa.68.2. Cœnobitarum Patres plurimos producit. ibid.
Anachoretæ varias excogitarunt mortificationes.201.2. quàm validè à dæmonibus oppugnati. 108.2
Anathematis ſacri vis. 141.2.142.1
B. Andreæ Zoerardi in trunco arboris habitatio. 70.2
Angeli comites S. Benedicti.101.1. Clientum ſuorum perſonam ſubinde induunt. 139.2
Angelus in viri ſpecie apparet.179.2. An ſpecie S. Benedicti Placidum ex aquis eduxerit.96.2. S. Benedicto apparet. 172.1.
S. Angelus in columbæ ſpecie cælos petit. 161.2
Anicij quàm nobiles.23.1.2. Ex ijs ortus S. Benedictus. 23.1. 24.1.2. in ſenatu primò ſententiam dicebant, 23.2. primi poſt Conſtantinum Chriſtiani. ibid. Martyres Anicij. 24.1. Confeſſores & illuſtres fœminæ. ibid.
Anima è corpore egrediens an videri poſſit. 170.2
Animalia Sanctis quibuſdam familiaria.99.1.2. vt hominis reddantur ſubiecta. ibid.
Annus mortis S. Benedicti. 175.176
Antonia Aurelianenſis in Francia fundat Congregationem B. Mariæ in monte Caluariæ, & S. Scholaſticæ.72.1. Singulariter colit ſpecum S. Benedicti. ibid.
S. Antonini elogium de S. Benedicto. 31.2
Antoninorum nomen olim ſummo in pretio. 27.1.2
S. Antoninus Caſſinenſis anachoreta inſignis. 126.1
S. Antonius imperat beſtiis.99.2. apparet illi ſpiritus fornicationis.77.1. Eius cellula in rupe.70.1. non fuit Sacerdos. 34.1.2.35.1. Arianis oppoſitus à Deo. 22.1
Antonius Perez aſſerit S. Benedicto Sacerdotium. 33.2
Antonius de Tepez multis probare nititur S. Benedictum fuiſſe Sacerdotem, 33.2. eius pro hac re argumenta. 45.2.46.54.1.55.1. Rectène S. Maurum Sacerdotem faciat.43.2. emendatus. 120.1
Antonius Molina computat S. Benedictum inter Monachos non Sacerdotes. 35.1
Anxur oppidum. 138.2
Apocriſiarius quis. 110.1
Apollo Caſſini cultus.98. deſtruitur eius idolum à S. Benedicto. ibid.
Apollonio cibi adferuntur ab ignotis. 136.2
Apoſtolis, quomodo quidam Sancti dicantur ſuppares. 195.2.
Apparitiones viuorum.138.2. Quomodo fiant. 130.1
Aquas calcare an maius, quàm iiſdem diuiſis incedere. 95.1. quomodo iis quidam inambularint. 94.2
Aquinum oppidum vbi ſitum. 120.1
Arauſicani concilij celebrandi quæ occaſio. 164.2
Archidiaconus non ſacerdos presbyteris ſuperior. 45.1
Argumenta pro S. Benedicti Sacerdotio non prorſus euincunt. 55.1.2.
Ariani Monachos & Clericos perſequuntur. 153
Armiger Totilæ ob violatam virginem morte punitus, 117.2
Arnulphus piſcem veneno infectum à coruo aſportari curat. 99.1.
S. Arſenius non fuit Sacerdos. 34.1.35.1
Aſceta Monachi. 158.2
Aſceterium pro Cœnobio. 132.1
S. Athanaſius Monachos complures Sacerdotes & Epiſcopos ordinauit. 36.1
Auctores quidam à libris ſuis nomen ſortiti. 10.1
Auctores qui S. Benedictum in pueritiâ mundum reliquiſſe, aſſerunt. 66.1.2
S. Audomarus in vepribus ſe volutat. 78.2
S. Auguſtini de viuorum apparitionibus doctrina. 139.1.2. Confirmatur à recentioribus. ibid. Aut ſe viſum in Africa, ſe neſciente. ibid.
S. Auguſtinus hæreticis oppoſitus à Deo. 22.1. monet Monachos ne Clericatum detractent.36.2. Sanctorum ordinibus

S

colla-

Digitized by Google

collatus.102.1. *Eius barba an præmiſſa.* 183.1
Aureola quid, & quibus conueniat. 193.1.2. *Quotuplex S. Benedicto obtigerit.* ibid.
Aureus quanti olim æſtimatus. 147.2
Aurifabri de S. Gregory ſcriptis impudens calumnia. 19.2
Auſtrebertha necem tentanc Monia les. 83.1

B.

BAnnez de viſione diuina eſſentiæ cenſura. 169.1.2
Baradati in area dura habitatio. 70.2
Barba S.Benedicti an promiſſa. 183.1
*Baronius emendatus.*11.2.100.2. *Sententia eius de inſignibus.* 26.2. *Elogia de S.Benedicto.*31.2. *Renocat in dubium epiſtolam S.Benedicti ad Remigium.* 122.1. *Soluuntur eius argumenta.* ibid.2. *Sententia de ætate S.Benedicti eremum petentis.*66.1.*reſpondetur ei.*67.1.2.*Laudat Caſſinenſe Monaſterium.*105.1.*Quid de anno mortis S.Benedicti ſentiat.* 176.1.
Barthy critica obſeruatio refutata. 125.1
Baſilius magnus Patribus comparatus. 102.1. *Iuxta ciuitates Cœnobium ædificauit.*138.1.*Arianis à Deo opponitur.* 22.1
Baxea, quid. 116.1
Beda elogium de S. Benedicto. 32.1
*Bellarminus negat S. Benedicto Sacerdotium.*35.1. *Explicatur eius dictum de Abbatibus Sacerdotibus.* 46.1
Benedictini Ordinis amplum encomium. 22.2. *mirandi fructus in eccleſia Dei.* ibid. & 23.1. *à Sancto Benedicto benedictionis nomen hæreditarunt Benedictini.* 29.2. *debent hinc Patrem ſuum imitari.* ibid. *Olim in locis ſolitariis cœnobia ædificabant.* 137.1.2. *iuxta oppida.* 138.1. *Et poſt vtiliter in ipſis oppidis.* ibid. *Salutis animarum liceté ſtudent.* 138.1. *Caſtaneo colore depicti.* 185.1
Benedictini Hiſpaniarum defendunt ſententiam de viſo Deo à S. Benedicto. 168.1
Benedictio pro Eulogia. 154.2
Benedictione carere, quid. ibid.
Benedictiones, quas Abbates impendunt, non adſtruunt S. Benedicti Sacerdotium. 47.2. *poſſunt dari à non presbyteris.* ibid. *Epiſcopo inferior petit à ſecundo Choro.* 48.1. *Quæ exeuntibus dantur, non ſunt neceſſario ſacerdotales.* ibid. *aliquando à minoribus impenſa.* 49.1

S. Benedictus

Monachis proponitur imitandus. 2. *Qui eius vitam ſcripſerint.* 5.1. *Hiſtorici & Chronologi.* 6.1. *Martyrologia.* ibid. Sermones de S.Benedicto. ibid. *Poemata.* 6.2. *Hymni.* 7.1
S.Benedicto gloria accedit à Scriptore vitæ eius Gregorio.13.1.2. 14.1.quàm ea vtilis. 16.1. moralem doctrinam firmat. 18.1. 2. hæreſes confutat ibid.19.1.2.Natus Nurſiæ.ibid.Non ex Vrſinorum genere.ibid.Nurſiam ortu ſuo maximè illuſtrauit.21.1.2.Eam defendit & protegit. ibid. Occidenti afflicto à Deo miſſus & datus.22.1. Natiuitas felix vniuerſo mundo.ibid. 2. Ex ipſo diuerſi Monachorum Ordines deriuati. ibid. Aniciorum genere ortus. 23.1.24.1.2. Qui eius Parentes.24.2. Cùm Scholaſtica vno partu editus. ibid. in vtero matris pſallere auditus. ibid. Illuſtrior ſpreto Anicio ſtemmate.25.2. Eius inſignia. 26.1. Nomen ſuauiſſimum. 27. Benedictionis præſagium. ibid. eius excellentia.ibid.& 28.eius egreſſus & ingreſſus tropologicè explicatus.29.Quibus à Deo præuentus Benedictionibus.28.29. eius epitheta & elogia. 30.31.32. Ab omnium ferè Ordinum hominibus laudatus.ibid. fueritne Sacerdos.33.&ſeq. Non fuiſſe longè probabilius. 34. integro probatur tractatu.39. Quinam ei Sacerdotium tribuant.33. Quiue negent. 34.35. Quid mouerit eum abſtinere Sacerdotio.38.1.39.1.40.1.2. illud negare non illicitum.55.2. geſta eius compendio narrantur. 56. Roma ſtudet.59.60.2. ſtudia deſerit.ibid. eius in puerilia maturitas.60.1. domus, 61.1. Capiſterium redintegrat. 62. *Nutricem fugit. & Sublacum petit.* 63. *Habitu monaſtico donatur à Romano.* ibid. *Innoteſcit paſtoribus, aliiſq;.* ibid. *Diuino inſtinctu eremum petit.* 65.2. *Quando id factum.*66.1.2. *Quoto ætatis anno.* ibid. *cur statim venis Deo ſe dedicauerit.*ibid.67.1. *S.Ioanni Baptiſtæ comparatur.* ibid. *à Spiritu ſancto edoctus.* 73.2. *Non fuit inuentor veſtis monaſticæ.* 70.1. *In ſpecu arctiſſima viuit.* 71.1. *Quid in ingreſſu fecerit.*72.2. *Supellex eius.*ibid. *quo vſus libro.* ibid. *Cilicium ſemper geſtauit.* ibid. 73.1. *flagris an vſus.* 73.1. *auſteritas eius in ſpecu.* ibid. *Nullam Regulam profeſſus fuit antequam ſuam conderet.*ibid.2. *Nihil intulit in eremum.*74.1. *Diuinis intentus Paſcha ignorat.*75.1. *habitus eius in ſpecu.* ibid. 2. *Tentationem carnis ſuperat in vepreto.* 76. *ibidem ſe nudans defenditur à Nouatoris calumnia.*77.2. *in exemplum proponitur.* 78.1. *eligitur in Abbatem.*79. *veneno appetitur.* ibid. *Crucis ſigno vas venenatum frangit.*ibid. *dyſcolos Monachos relinquit.* ibid. *Quoto ætatis anno factus Abbas.*81.1.2.*vt rexerit.*ibid.*Prælatis, qui à ſuis vexantur, exemplum & ſolatium.*83.1. *vt habitaris ſecum.* 84.2. *fuit Ecſtaticus.*85.1. *Immeritò pietatis arceſſitur à Sectariis.* ibid. 2. *Quando & vbi duodecim Cœnobia erexerit.* ibid. 86.1. *Tanquam Generalis omnia moderatur.* ibid.2. *Cur duodenos cuique Monaſterio deputarit.*ibid. *Suſcipit Patricios Romanos, & eorum filios.*88.2.*vt pueros nobiles ſibi oblatos erudierit.*ibid.*Monachum vagum virgâ cædit, & emendat.*89.*fontem è rupe elicit.* 91. *ferrum ex aquis educit.* 92. *Ad Religionem admittit quoſcumque capaces.* ibid. 1. *In electione ad officia non ætatem, ſed virtutem ſpectari voluit.* ibid. 2. *S. Maurum conſtituit Priorem.* ibid. *Renouat miraculum coniunctionis ferri cum manubrio.* 93.2. *Agnoſcit S. Placidum in aquas lapſum, mittit Maurum, adſcribit miraculum obedientiæ diſcipuli.* 94. *recipit panem veneno infectum à Florentio miſſum.* 97. *imperat coruo vt deferat in locum incognitum.* ibid. *paſcit coruum, & fratrem vocat.* 99.1. *declinat Florentij perſecutionem.* 97. *illacrymatur morti eiuſdem.*98. *Maurum exultantem caſtigat.*ibid. Omnium iuſtorum ſpiritu plenus. 98. 102. *habuit ferè omnes gratias gratis datas.*102.1-103.2. petit Caſſinum. 98. *quo anno.* 99.1. *Diuina reuelatione confirmatus.*100.1. valedicit Sublacenſibus. 100.2. *qua cauſſa locum mutet.* ibid. *Iter hoc deſcribitur.* 101.1. Comites habet *Angelos & coruos.* ibid. *Marcius eremita locum ei cedit.* ibid. *Inimicos perfectè dilexit.* 102. Comparatur Patribus antiquis. 102.1.2.103.1. Caſſini deſtruit idololatriam. 98.105.1. prædicat, & conuertit plurimos ad fidem. 98. Diuinitus eligitur ad hoc munus.105.1.2. ſupplet locum & vicem Epiſcopi Caſſinenſis.ibid.eſt verus prædicator Apoſtolicus.ibid. imo Apoſtolus. ibid. Conſtruit oratoria S. Ioannis & S. Martino. 98. diabolum corporaliter videt frementem & ſibi aduerſantem. ibid. Quid egerit Caſſinum appulſus.106. 2. oratione à ſaxo dæmonem depellit.107. Phantaſticum incendium detegit.108. *Puerum à pariete confractum ſanat.* 109. Claret prophetico ſpiritu. 110. S. Placidum in Siciliam mittit.123.1. gaudet eum martyrio coronatum, & coram fratribus perorat.ibid.2. *Alios Monachos in Siciliam ablegat.*114.1. *Totilæ regis ſimulationem detegit.* ibid. Ipſum increpat & emendat. 117. Epiſcopo Canuſino quæ de Roma prædixerit.ibid. Sanat Clericum dæmoniacum. 118. conſcius Diuinorum ſecretorum.119.Energumenam remittit à S. Remigio ſanandam. 121.2. Epiſtola eius S. Remigi ſcripta. ibid. reuocatur in dubium cum hiſtoria tota. 122 defenditur. ibid. Caſſini euerſione prædicta, impetra Deo animas. 124. Conſolationem ab eodem recipit. 12 Orando lacrymari ſolitus. ibid. furtum pueri cogn 128. Claudum ſanat. 129.1. lapidi figuram ſui c imprimit. ibid. 2. Mittit ſuos ad Concionandum videt Monachum recipere mappulas ſine licentia.ibi ſimilis.132.1. videt ſuperbam Monachi cogitatio

nobilitas eius fruſtra in dubium vocata. ibid.1. fratres in magna ſame conſolatur, & Dei opem ſpondet. 135. Abſens dormientibus deſignat loca ædificando Cœnobio. 137. Suos proximis lucrandis vtiles eſſe voluit. 138.1. Minatur Monialibus loquacibus excommunicationem. 140. Tradit Euchariſtiam mortuo conſepeliendam. 143. Expenditur hoc factum. 144.2. Cur Monachum inconſtantem diſcedere iuſſerit. 145.1.2. Elephantiacum ſanat, ſubuenitq́; debitis grauato. 147. Sanat veneno infectum. ibid. dat omnia pauperibus. 148. Caſtigat Cellarium parcum & inobedientem. ibid. Oleum precibus impetrat. 150. peritiſſimus animarum medicus. 150.2. Alapa dæmonem pellit. 151. Infantem mortuum reſuſcitat. 155. & alios duos pueros. 156.2. Colloquitur cum Scholaſtica ſorore. ibid. 157. Non ſolus. 160.1. videt mortuam Sororem in cælum ferri. 161. Sepulchro ſuo eam inferri curat. 162.1. An Moniales ad clauſuram adegerit. 159.2. Mundum ſub Solis radio contemplatur. 165. videt Germani Epiſcopi animam in cælum deferri. ibid. quomodo id factum. 169.1. viderit ne diuinam eſſentiam. 168.1. probatur. ibid. vnde tantum ei priuilegium. 169.2. Regulam ſcribit. 171. vbi, & quando. 172.1. quam doctus fuerit. 171.1.2. Ordinis ſui priuilegia & propagationem edocetur. 172.1.2. S. Maurum in Gallias mittit. 173.2. prænidet & prædicit obitum ſuum. 174.177.2. Sanctiſſime moritur. ibid. Sententiæ variæ de anno mortis eius. 175.1.2. Adſtruitur verior. 176.1.2. Quo die obierit, & cuius ætatis. 177.1. Cur ſepulchrum ſuum aperiri iuſſerit. 178.1. Stans moritur. ibid. 2. Triumphalis in cælum ingreſſus. 179.1.2. eius gloria. 178.2.180.1.2. Sepultura & Epitaphium. 181.1.2. fuit proceræ ſtaturæ. 182.1. An eius barba promiſſa. 183.1. quales eius veſtes. ibid. 2. Cuius coloris. 184.2. Comparatus ſtellæ, Lunæ, & Soli. 185.2. eius virtutes generatim oſtenſæ. 186.1. Amat numerum duodenarium. ibid. Totidem præcipuæ eius virtutes. ibid. Mundi contemptus. ibid. 2. Solitudinis amor. ibid. Diuinæ præſentiæ exercitium. 187.1. Studium orationis. ibid. 2. Mortificatio. 188.1. Abſtinentia & ſobrietas. ibid. 2. Humilitas. 189.1. Manſuetudo. ibid. 2. Paupertas. 190.1. Liberalitas. ibid. Zelus animarum. ibid. 2. Regulæ obſeruantia. 191.1. Mulier amens in eius ſpecu ſanatur. 192. Miracula eius qui deſcripſerint. 193.1. Quot aureolæ illi competant. 193.2.194.1. fuit virgo. 193.2. Doctor. ibid. quo ſenſu & Martyr. ibid. 194.1. Eius feſtiuitas in Eccleſia Latina & Græca. ibid. Quibus in locis ſit de præcepto. 195.1. Cultus & inuocatio S. Benedicti. ibid. 2. Apoſtolis quo ſenſu æquiparetur. ibid. Sanat Henricum Imperatorem. 196.1.2. Sodalitates eius nomini erectæ. ibid. Litaniæ de S. Benedicto numeris incluſæ. 198. & ſeq.

BENEDICTVS nomen ſuauiſſimum. 27.1. Eius excellentia. ibid. 2. Chriſto peculiariter competit. 28.1. BENEDICTI martyres dicti. ibid. & Confeſſores. ibid. 2. Hodie in Oriente BENEDICTI audiunt Eccleſiaſtici & Religioſi. ibid.

Bernardini Ochini apoſtaſia ex neglecta oratione. 90.1

S. Bernardus vitam & doctrinam S. Benedicti deprædicat. 17.1.2. Vita eius martyrij inſtar. 194.1. Cenſet Deum à S. Benedicto viſum. 168.1. reprehendit pretioſa ædificia. 107.1. Energumenam bis ſanauit. 121.1

S. Berthary carmen de natiuitate S. Benedicti. 22.1. à Saracenis occiditur. 127.1

Bertingrannus Cœnomanenſis Epiſcopus quis fuerit. 173.1. An Benedictinos in Gallias euocauerit. ibid.

Beſarion aquas innoxiè calcat. 94.1

Bergettinæ foſſam ſepulchralem quotidie adeunt. 178.1

Blaſius ſiccis plantis lacum tranſit. 94.1

Blandinus venit ad S. Benedictum. 114

S. Bonauentura negat S. Benedictum fuiſſe Sacerdotem. 33.1 quædam confirmat ex eius vita. 18.1.2. Tenet Deum a S. Benedicto viſum. 168.1

S. Bonifacij Epiſc. Ferentini miracula in pueritia. 65.1.2

Bonifacius I. ab hæreticis vocatus Malefacius. 106.2

Bonizo Epiſc. S. Benedictum laudat. 31.2

Breuiarium Romanum Sancti Benedicti nobilitatem adſtruit. 25.2.

S. Bruno ampliſſimo S. Benedictum effert elogio. 32.2. Eundem Salomoni confert & præfert. 102.1

C.

CAietanus Abbas quæ ſcribat de S. Benedicti domo. 61.1. & Enſide. 64.2

Calces apud Romanos quales. 115.2

Calaminus de S. Gregorio elogium. 18.1. Eiuſdem in eum effrons calumnia. 19.2

Canuſij oppidi ſitus. 117.2

Canuſinati qui dicti. 118.1

Capiſterium à S. Benedicto reſtauratum. 62. Quid illud. 65.1.

Capuæ etymon, ſitus & potentia. 170.1

Caputia veterum acuminata. 184.1. Sancti Benedicti quale. ibid.

Carnes quibuſdam à morbis curatis interdicta. 120.2

Caroli magni verſus ad Paulum Diaconum. 104.2.105.1. laudat Caſſinenſe Monaſterium. ibid.

Carolomannus fit Caſſinenſis Monachus. 126.2

S. Carolus Borromæus anno 23. Cardinalis & Archiepiſcopus creatus. 93.1

Caſci populi. 104.1

Caſſinenſe Monaſterium vbi exſtructum. 104.1.2. eſt caput totius Ordinis. ibid. Illius ſtatus modernus. ibid. Sedes pietatis, & à magnis viris hoc nomine celebratum. 105.1. Eius admiranda olim potentia ibid. Seminarium Sacrorum Antiſtitum. ibid. Monachorum manibus exſtructum. 107.1. deſtruitur a Longobardis. 124. Quo anno. 125.2. quamdiu durauerit ea vaſtitas. ibid. reſtauratur à Petronace. 126.1. Eximitur a Iuriſdictione Epiſcoporum. ibid. 2. Claret iterum & reſurgit in priſtinum ſplendorem. ibid. Eius mira fœcunditas. ibid. Siconulphus illud expilat. ibid. à Saracenis incenditur. 127.1. Iterum reſtauratur ab Aligerno. ibid. à Normannis iterum diripitur, & ab aliis miſerè vexatur. ibid. Cœleſtinus V. illud Ordini ſuo vnire contendit. ibid. vertitur in Epiſcopatum. ibid. Iterum in Abbatiam. ibid. Traditur Commendatariis. ibid. 2. Reformatur, & vnitur Congregationi S. Iuſtinæ. ibid. Tradunt nullum Caſſini in letali peccato mori. ibid. Laudatur à Petro Damiani. ibid.

Caſſinenſes Romam ſe receperunt deſtructo monaſterio à Longobardis. 126.1. ſed non omnes. ibid. Quidam relicti pro cuſtodia ſepulchri S. Benedicti. ibid. Petronacem ſibi præficiunt, & Cœnobium reſtaurant. ibid. plurimi occiduntur à Saracenis. 127.1. Theani aliquamdiu habitant, & Capuæ. ibid.

Caſſinenſis Epiſcopatus in Abbatiam tranſit. 105.2

Caſſinenſium diſputatio coram Lothario à Baronio reiecta. 44.1.

Caſſinum an gemino SS ſcribendum. ibid. origo nominis. ibid. deſcriptio loci. 98.103.2. olim dicebatur Harum. 104.1.

Caſſiodori Cœnobium vt ſtructum. 104.2

Caſtelli montis ſecreta Eremitis aſſignata. 104.2

Catechumeni olim à miſſa dimiſſi. 141.1

Cella duplex Religioſi. 84.2. Interior maximè facienda. ibid.

Cella pro Monaſterio. 62.2.158.2

Cellarius Monaſterij. 148.2. Non ſit auarus, & in pauperes reſtrictus. 149.1. quidam lucro nimis intentus caſtigatur. ibid.

Cellula, in qua S. Scholaſtica & Germani animas in cælum deferri S. Benedictus vidit, deſcriptio. 165. Encomium heroico carmine. ibid.

Centuriatores reſtituti. 85. 2. *Eorum in S. Gregorium calumnia*. 12. 1. *perſtringuntur*. 149. 2. *Pontificum nomina peruerterunt*. 106.2
Charitine calcat aquas maris. 94.1
Chriſtiani quomodo olim inter ſe communionem ſeruabant. 142. 1.
Chriſtus quomodo miracula fecerit & Sancti in eius nomine. 153. 1. 2. *eius veſtigia ſaxis impreſſa*. 156. 1. *In marmore figuram ſuam imprimit*. 182. 1. *Fuit procera ſtatura* ibid. 2.
Chronotaxis vita S. Benedicti. 56. & ſeq.
Cyrilla nutrix S. Benedicti. 61.2
Cilicium S. Benedicti. 72. 2. 73. 1. *S. Mauri & S. Placidi*. ibid.
Ciſterna Monachorum habitacula. 70.1
Ciſtercienſes S. Benedictum ſtrenuè æmulantur. 17. 2. *in locis ſolitariis Monaſteria extruxerunt*. 137.2
Claudus greſſui à S. Benedicto reſtituitur. 129.1
Clauſura Monialium quam vetus. 130.1.2
Clemens Ancyranus Epiſcopatum inuenis adiit. 93.1
Clementis VIII. decretum de Litaniis. 197
Clerico excommunicato & mortuo cælum non patet, niſi abſoluto. 142 2
Clericus dæmoniacus à S. Benedicto ſanatur. 118. *Interdicit illi carnes & Ordinum ſuſceptionem*. ibid. *rurſus ob hac neglecta à dæmone corripitur*. 119. 121. 1. *Non fuit Sacerdos*. 120.1
Cœleſtinus Papa ab hæreticis vocatus Infernalis. 106.1.
Cœleſtinus V. Caſſinum Ordini ſuo vnire ſatagit. 127. 1. *illud viſitat*. 128. 2. *Indulgentias dat Sacello S. Crucis*. ibid.
Cœnobitarum patres extraordinariè ex ſolitariis producti. 68. 2.
Collationes Patrum S. Benedicto lectæ. 39.2
Colloquij ſpiritualis fructus. 160.2
Colloquium S. Benedicti cum Totila quando acciderit. 117.2
Color veſtium S. Benedicti. 184.2. 185.1
S. Columbani Pœnitentiale Regula dicitur. 82.2
Columbaria monaſterium. 86.1
Columbæ ſpecie qui ad cælos euolarint. 161.2
Columna cui impoſita ſæculares veſtes S. Benedicti. 68.2
Comitum officia & dignitas. 116.2
Comparatio S. Benedicti cum priſcis Patribus. 101. 2. 102.1
Communicandi ordo in primitiua Eccleſia. 37. 1. *modus apud veteres*. 52.2
Confeſſio qui fiebat in Monaſteriis vbi Abbates non erant Sacerdotes. 47.1
Confraternitatem Religioſorum ambire quàm antiquum. 113.1
Conſtantius Epiſc. Aquinas, quis. 120.1
Contemplationis effectus. 85.1
Contentio amica inter S. Benedictum & S. Maurum, dirimitur à S. Placido. 95.2
Conuerſatio interior elucidatur. 84.1
Conuerſatio pro Monachatu. 69.2
Conuerſio feruidè incipienda. 73.2
Conuerſus pro Monacho. 125.1
Conuerſus proprietarius flagris emendatus. 90.2
Cor domus noſtra interior. 84.2
Cordis occulta quomodo Sancti cognoſcant. 134.2
Corona quid ſignificet apud S. Paulum. 180.2
Corona Monaſtica vſus an poſterior S. Benedicto. 95.1
Corporis magnitudo commendata. 182.1
Corpus affligendum ſæuiente carne. 78.1
Correptio quomodo adhibenda. 151.1
Corui comitantur S. Benedictum. 103. 1. *Annonam à Caſſinenſibus petunt*. ibid. *obediunt S. Cuthberto*. ibid. *miniſtrant Eliæ*. ibid. *eorum encomium*. ibid.
Coruus alitus à Benedicto. 97. *Iuſſus venenatum panem aufert*. ibid. *à S. Benedicto frater nominatus*. ibid. *alter eorum S. Arnulfo obedit in ſimili cauſſa*. ibid.
Crypta, in quâ ſepulchrum eſt S. Benedicti, deſcriptio. 181.1.2
Crimina Monachorum plagis, vel expulſione digna. 145.1.2
Cruce ſignabant potum veteres Chriſtiani. 82. 1. *& cibum*. ibid. 2.
Crux impoſita baſi Apollinis à S. Benedicto. 105. 1. *Eadem in ſpecu liber S. Benedicti*. 72.2
Cubitorum genuumq; ſigna ſaxis impreſſa. 155.2
Cultus S. Benedicti. 195.1
Cuthbertus aquam è petra elicit. 91. 2. *phantaſticum incendium prædicit & extinguit*. 108.2

D.

D*Æmon conatur auellere homines ab oratione*. 89. 2. 90. 1. 2. *tintinnabulum frangit*. 63. *Ioanni Eremitæ fruſtra inſidiatur*. 74. 2. *Tintinnabulum eius ſecundo frangit*. ibid. *Monachum inuadit, & alapâ fugatur*. 151. *vbiq; laqueos tendit*. 152.2
Daniel puer Seniores increpauit. 92.1
Danielis Abbatis humilitas. 40.1
Dauid inimicos luget. 102.1
Decani non neceſſariò Sacerdotes. 45.2
Defenſoris nomen officiumq;. 133. 2. 134. 1. *Quomodo electi*. ibid.
Dei erga Eccleſiam prouidentia. 22. 1. 2. 21. 1. *In clarificandis ſanctis adhuc viuis adinuentiones*. 120.1
Dei Patris elogium de S. Benedicto. 30.1
Denarius quanti pretij. 147.1.2
Deus S. Benedicti auſteritatem prædicat. 73. 1. *Eius curam gerit*. 63. *Se verò quærentibus de temporalibus prouidet*. 74. 2. *Seruos ſuos in neceſſitatibus cibat*. 136.1
Diabolus excitat phantaſticum incendium. 108. *S. Benedictum & diſcipulos eius oppugnat*. ibid. *Quæ loca potiſſimùm infeſtet*. ibid. 2. *Ad obſeſſos à quibus expulſus ſubinde redit*. 120.2 *Exemplis monſtratur*. 121. 1. *vt monachos ad Clericatum inſtiget*. 40. 2. *Monachum abducit ab oratione*. 89. *flagellis abigitur*. 90. 2. *vim patitur à S. Benedicto* 98. *apparet eidem corporea & tetra ſpecie*. ibid. *In forma Mulo medici*. 151. *apparet S. Macario cum vaſculis multis*. 152. 2. *lapidi inſidet, & immobilem facit*. 107. *S. Benedicti precibus pellitur*. ibid. *Initiis ordinum Religioſorum ſemper infeſtus*. 100.1
Diaconatu ſolo multi contenti. 43.1
Diaconis prædicandi munus committi poteſt. 52. 1. *Cur humero ſiniſtro ſtolam geſtent*. ibid. *Olim SS. Euchariſtiam porrigere ijs licitum*. 52.1
Dialogi S. Gregorij propugnantur. 12. 2. *In varias linguas tranſlati*. 15. 1. *Ex iis arma petita contra ſchiſmaticos Græcos*. 15. 2.
Dialogiſta apud Zabarellam argumenta pro S. Benedicti Sacerdotio. 33. 2. 44. 2. 45. 1. 46. 2. 47. 2. 48. 2. 51. 2. 54. 2.
Dialogiſtico charactere qui vſi. 9.1
Dialogorum amœnitas. 9.2
Dies obitus S. Benedicti. 176.2
Digniorem à minus digno fratrem vocari, & benedici olim non inſuetum. 123.1
Dionyſij Carthuſiani elogium de S. Benedicto. 32. 2. *Tenet eum vidiſſe diuinam eſſentiam*. 168. 1. *Negat eiuſdem Sacerdotium*. 34. 2. *& S. Mauri*. 43.2
Doctoratus aureola S. Benedicti. 193.2
Doctrina vita conformis quàm efficax. 1.2
Domus S. Benedicti Romæ. 61. 1. *conſecratur in eccleſiam*. ibid. *Ex ea fit collegium Gregorianum*. ibid.
Domus interior quæ. 84.2
S. Donati monaſterium. 86.1
Donatus Monachus S. Placidum in Siciliam comitatur. 113 1
Dragma denario Romano æquiualens. 147.2
Ducum quæ olim dignitas. 116.2
Duodenarius numerus à S. Benedicto ſeruatus. 86. 2. *quare*. ibid.

Enxa-

Digitized by Google

E.

EΚκλησιέκδικοι qui. 133.2
Eccleſiæ ſtatus S. Benedicto naſcente. 22.2
Eccleſiæ diſtinctæ ab oratoriis. 37.2. plures in vno Monaſterio. 106.2
Eduardus Rex contractum quomodo ſanarit. 120.2
Effuſio in exteriora nocet. 84.2
Elephantiaſis quis morbus. 146.1
Elephantinus à S. Benedicto ſanatus. 146
Eliſeus arguit Giezi ob accepta clam talenta & veſtes. 132.2
Emmanuel Caleca Dialogis Gregorianis Græcos confutat. 15.2.
Enſide nomen, & ſitus. 64.2
Enſes geſtandi mos. 115.2
Epiphanius indignum iudicauit Monaſterium carere Sacerdote. 36.2
Epiſcopi Monachi facti Abbatibus ſe poſtpoſuerunt. 51.1
Epiſcopi cum Euchariſtia ſepulti. 144.2
Epiſcopi Caſſinenſes. 105.
Epiſtola S. Benedicti ad S. Remigium. 121.2. reuocatur in dubium. 122.1. defenditur. ibid.2
Epiſtola fratrum Remenſium ad Caſſinenſes è MS. S. Martini primum edita. 123.2. Iudicium de ea. 124.2
Epiſtola Roffredi Caſſinenſis Abbatis de quibuſdam miraculis S. Benedicti. 128.2
Epitaphium S. Benedicti. 181.2
Eraſmus notatus. 35.2. exiſtimat S. Benedictum recuſaſſe Sacerdotium. ibid. refutatus. 171.1
Eſpada. 115.2
Eſpée. ibid.
Eſſentia diuinæ viſionem plures S. Benedicto tribuunt. 168.1.2. probatur eadem ſententia. ibid. ſeq.
Euangelij lectio in Matutinis an ſolis Presbyteris & Diaconis competat. 42.2
Euchariſtiæ veritas probatur contra ſectarios ex S. Benedicti vita. 18.2. eius contactus non probat S. Benedicti Sacerdotium. 52.2. 53.1. olim viri manibus, fæminæ linteo eam ſumebant. ibid. Eius effectus. 143. olim mortuis conſepeliebatur. 144.1. quod poſteà antiquatum. ibid. Quid per hunc ritum intenderint. ibid.
S. Eugendus recuſat Sacerdotium. 39.1
S. Eulaliæ anima in columbæ ſpecie viſa. 161.2
Eulogiæ vt olim diſtributæ. 142.2
S. Euphroſyna à Monacho attonſa, & veſte monachica donata. 69.1.
Euprop ius S. Benedicti Pater. 24.2. Ductâ vxore Abundantia, Riguardati agnomen aſſumit. ibid. Eius inſignia. 26.1.
Euſebius in foſſa degit. 70.1
Euſebius Corradus ſenſit S. Benedictum non fuiſſe Sacerdotem. 33.2
Excommunicati è tumbis viſi exire. 141.2.142.1
Excommunicationem ferre, & ab ea abſoluere poſſunt non ſacerdotes. 54.1. eius vis. 141.2.142.1
Exemplorum quanta efficacia. 16.1
Exhilaratus flaſcones S. Benedicto referre iuſſus vnum abſcondit. 128. fit Monachus. ibid.
Extemplo in ſacris vſurpatum. 141.2

F.

FAlcaſtrum, quid. 92.1
Fames ingens in Italia. 135
Familia S. Benedicti etiamnum ſuperſtes Nurſiæ. 20.1.24.2.
Fauſtus laudat S. Benedictum. 31.2. emendatus. 181.1. propter obedientiam S. Benedicto carus. 87.2
S. Felix à Paulino commendatus. 27.2
Feminæ duæ ſeptemdecim viros in magna fame comederunt. 135.1.
Feminis olim Euchariſtia in linteo data. 53.1
Feſtum S. Benedicti celeberrimum 194.1.2. quibus in locis ſit de præcepto. 195.1
Flagellis quidam ad meliorem frugem reducti. 90.2
Flaſcones quid ſint. 128.1
Florentius inuidet S. Benedicto. 97. mittit ei panem venenatum. ibid. Impudicis choreis diſcipulos eius perdere nititur. ibid. horribili morte à Deo punitur. ibid. qualis fuerit. 99.1
Fluuius mirus circa Nurſiam. 20.1
Fons è rupe manat precibus S. Benedicti. 91. hodie ſuperſtes. ibid.1.
Forma veſtium S. Benedicti qualis. 183.2
Fortunatus Caſſinenſis Epiſcopus. 105.2
Franciæ Legati ad S. Benedictum pro fundandis Monaſteriis. 173.1
S. Franciſcus non fuit Sacerdos. 34.1.2. 35.1.2. Non deſiderabat in Monaſteriis ſuis multiplicari miſſas. 38.1. Viſione mira roboratus abſtinet Sacerdotio. 39.2. pergit in Syriam ad prædicandum Euangelium. 51.2. Scienter neſciens. 61.2. Humilitatis inſigne exemplum præbet. 77.2. Eius ſapientia vindicata. 171. ſuperbam ſocij cogitationem quomodo caſtigarit. 134.2. Corpus in niuem mergit. 78.2. ſecum S. Benedicti iunxit. ibid. vepretum in quo ſe volutauit S. Benedictus, exoſculatur, & in roſetum vertit. 79.1. proprietarij cadauer exurit. 84.1
S. Franciſcus de Paula in pueritia eremum petit. 67.1
Frater vagabundus ſepties flagellatur, & emendatur. 90.2
Frederici II. ſatellites Caſſinum diripiunt. 127.1
S. Frontonio monitu diuino cibaria deſtruuntur. 74.2

G.

GAbriel Pennottus refutatus. 36.2.37.1
Galliarum miſera facies naſcente S. Benedicto. 22.2
Gaſpar Barthius notatus. 99.1
Gennadius Scholarius Gregorium I. cum II. confundit. 10.2 Græcos refellit ex Dialogis S. Gregorij. 15.2
Georgius Niger notatus. 106.2
Georgius Fabricius S. Benedictum Lupercum faciens, perſtringitur. 77.2
S. Geraldus in vtero matris vocem emiſit. 25.1
Germaniæ vaſtitas naſcente S. Benedicto. 22.2
Germanorum propinandi mos vnde. 83.1
Germanus Epiſc. viſus à S. Benedicto in cælum ferri. 163. Quis fuerit, & quæ geſſerit. 167.1.2
S. Gertrudis viſio de gloria S. Benedicti. 178.2.180.1
Getæ an iidem cum Gothis. 115.1
Goffridi Vindocin. elogium de S. Benedicto. 31.1
Gonzalus Sylueria materno in vtero vagit. 25.1
Gordianus ſub S. Benedicto Græcis & Latinis litteris imbutus. 88.1. Scriptor vitæ S. Placidi. 112.2. mittitur cum eodem in Siciliam. 113.1. emendatur eius hiſtoria. 114.2
Gothardus Epiſcopus contumaces ſubditos excommunicat. 142.1 Quid miri tum acciderit. ibid.
Gothi qui, & vnde dicti. 115.1. quamdiu ſteterit ipſorum regnum. ibid.
Gothorum reges quando regias veſtes primum aſſumpſerint. 116.1.
Gothorum calcei quales. 116.1. veſtes & arma plenius deſcripta. 116.2
Gothus à S. Benedicto recipitur. 91. vepres exſcindens ferrum perdit. ibid. Accuſat ſe. 92.1. recepit ferrum. ibid.
Gotten / Goden / Gotten. 115.1
Gratiani ſententia Benedictiones regulares dandas ab Abbatibus Sacerdotibus. 48.2. ab ea receſſum. ibid. Ex Gratiano colligi poteſt S. Benedictum non fuiſſe Sacerdotem. 51.2

S. Gregorius Magnus ſcripſit libros Dialogorum 7.1. & in iis vitam S. Benedicti. 8.1.2. Eiuſdem in Monachos affectus. ibid. Dialogos reſperſit iucunda varietate. 9.2. Dictus Dialogus. 10. Scribenti columba adpingitur. 11.1. Dialogos ſuos Theodolindæ dedicat. 12.1. Eoſdem quanta fide conſcripſerit. 13.1. Laudatur. ibid. Eius ſcripta quanti æſtimata. 15.1. Dialogi ipſius tranſlati in linguam Græcam, Anglicam, & Gallicam. 15.1.2.16.1. ſe Græcè neſcire fatetur. 15.2. Ex Aniciana familia. 24.1. plures recenſet Abbates non ſacerdotes. 41.2. 42.1. Monaſterio ſuo præfecit Probum hominem laicum. ibid. Exiſtens Abbas non erat ſacerdos. ibid. Non omnia S. Benedicti geſta ſcripſit. 54.2.191.2. Ne cordine. 81.1. Mandat clauſuram Monialium. 130.2. Apoſtolus Anglorum 105.2. Quid de eo quod fertur oraſſe pro ſepeliendis in Eccleſia S. Andreæ, vt ſaluarentur. 143.2. Comparat miracula Sanctorum inter ſe. 150.1.2
Gregorius II. perperam Dialogus dictus. 10.1
Gregorius III. curat Monaſterium Caſſinenſe reſtaurari. 126.1
Gubba, quid. 70.1
Guelphi & Gibellini Caſſinenſes infeſtant. 127.1

H.

Habitare ſecum quid. 80.84.2
Habitus Monaſticus collatus olim à Sacerdotibus. 69.1. Et ſimplici Monacho. ibid. imo & à laicis. ibid.2
Harum olim pro Caſſino poſitum. 104.1
Hebræi cur non ſuper aquas ambulauerint. 95.1
Henricus Imperator S. Benedictum impensè coluit. 196.1.2. & quare. ibid.
Herba in fame quæſita. 136.1
Hierarchia Eccleſiaſtica adſtruitur ex vitâ S. Benedicti. 18.2.
Hieromonachi qui. 37.1
Hieronymi Coquelini relatio de Caſſino. 127.2
S. Hieronymus ex humilitate Miſſam non celebrat. 36.2.38.1. eius Monaſterium. 86.1
Hieronymus à Politio negat S. Benedicto Sacerdotium. 35.1.
Hydria S. Placidi lapidi impreſſa. 95.2
S. Hilarion non fuit Sacerdos. 34.1. 35. 1.2. adhuc puer eremum petiit. 67.1. Imperat draconi. 99.2.
Hincmarus ab errore vindicatus. 122.2
Hiſtoria Plani Horatiani. 99.2
Homerum multi ſuum ciuem iactant. 20.2.21.1.
Honoratus Sublacenſibus præficitur à S. Benedicto. 62.1. fuit Sacerdos. ibid.
Honoratus Epiſcopus à pueritia Sanctus. 67.2
Horæ Canonicæ aſſerta ex vitâ S. Benedicti. 19.1
Hoſpitis gratia remiſſum à Monachis ieiunium. 75.1
S. Hubertus alapa dæmonem pellit. 152.2
Hugo Capetus rex Franciæ venerationem S. Benedicti inculcat filio. 31.2
Hugonis Epiſcopi humilitas. 51.1
Huldrichus Coccius perſtringitur & refutatur. 7.2 8.1.2.
Humilitas S. Benedicti. 189.1.2

I.

Iacobi Breulij de S. Benedicti Sacerdotio ſententia. 35.1. Negat & illud S. Mauro. 44.1
Iacobus à Marcia matrem ſolatur vtero concluſus. 25.1
Ieiunium probatur ex S. Benedicti vita. 19.1
S. Ignatius Loyola quid de cæca Obedientia. 96.1. Apparet Leonardo Keſſelio. 138.2
S. Ildefonſus Dialogos S. Gregorij laudat 13.2. eiuſdem de magno Gregorio elogium. 13.2
Ilicet, quid. 141.2
Imaginariæ apparitiones quomodo fiant. 139.2
Imitator Chriſti S. Benedictus. 187.2
Imperatores Conſtantinopolitani inſigne imperij in calceis habebant. 116.1
Imperatorum calcei purpurei. 116.1
Imperatrici negatus ingreſſus in Fuldenſe Monaſterium. 160.1.
Infans mortuus à S. Benedicto reſuſcitatus. 155.
Iniuriarum memoria quando plenè ſepulta. 102.1
Innocentius Papa ab hæreticis vocatus Nocentius. 106.2
Innoteſco à quibus actiuè ſumptum. 103.2
Inobedientiæ pœna. 143.
Inſignium vſus an recentior. 26.1. eius finidam. ibid.2. ſucceſſerunt in locum imaginum. ibid.
Inuocatio S. Benedicti. 195.1
B. Ioanna cilicium ſuum vocat Benedictum. 73.1
S. Ioannes Euangeliſta gemmas fractas an ſolidauit. 65.1
Ioannes Eleemoſynarius ſepulchrum ſibi parat. 178.1
Ioannes XXII. Caſſinum erigit in Epiſcopatum. 127.1
Ioannes de Medicis reſignat Abbatiam Caſſinenſem. 127.2
Ioannes Diaconus à cenſura Baronij vindicatus. 11.1. Eiuſdem magna auctoritas. ibid.
Ioannes Picardus Dialogos S. Gregorij in linguam Gallicam vertit. 16.1
Ioannes Monachus apparet mulieri deuotæ. 139.1
Ioannes Abbas quid ſentiret de Monachorum Sacerdotio. 40.2
B. Ioannes Eremicola in ſpecu degit, & à matre ſonitu tintinnabuli alitur. 74.2. dæmonis aſtum eludit. ibid.
S. Ioannis Monaſterium. 86.1. eius Sacellum à S. Benedicto extructum. 98. vbi ſitum. 106.1
Iſaac Monachus ſpiritu prophetiæ clarus. 128.1
S. Iſidori de magno Gregorio elogium. 13.1
Iſidorus Abbas Paulæ Romanæ occurrit cum Monachis. 36.2
Italiæ clades ſub S. Gregorio. 118.2. calamitates naſcente S. Benedicto. 22.2
Ite Miſſa eſt, explicatum 141.1
Iter S. Benedicti ad Caſſinum à quibus deſcriptum. 101.1
Iube Domne benedicere, explicatum. 47.2.48.1.2
S. Iudoci liberalitas cœlitus remunerata. 136.1
Iulianus Sabas in antro degit. 70.1
Iulius II. Caſſinum vnit Congregationi S. Iuſtinæ. 127.2
Iuriſdictio quodam reſpectu Ordini præponitur. 45.1
Ius Canonicum explicatur. 85.2
Iuſtinianus S. Benedicti auus. 24.1. alius fuit à Iuſtiniano Imperatore. ibid. qui eiuſdem S. Benedicti cognatus germanus. 24.1
Iuſtis, qui verè Deum quærunt, nihil deeſt. 136.2
Iuſtus Monachus S. Gregorij non eſt is, quem corripuit S. Benedictus. 89.1

L.

Accrnaeus cum promiſſa barba irriſus. 183.1
Lacrymæ Sanctorum vnde prodeant. 101.2
Lacus in quem cecidit S. Placidus. 95.2
Laici poſſunt fieri Guardiani. 47.1. qualis talium auctoritas. ibid.
Laici olim Euchariſtiam tangebant, aſſeruabant, & aliis deferebant. 52.1. veſtem Monaſticam contulerunt. 69.2
Laicus quidam à dæmone tentatur ad comedendum. 111. conſentit, & à S. Benedicto increpatur. ibid.
S. Lambertus Epiſcopus Abbati ſe ſubdidit. 51.1
Lampas vitrea in pauimentum cadens non frangitur. 149.2
Langhebaerde. 125.2
Lapis in quem corruerat S. Benedictus molleſcit. 129.2
S. Laurentius Sublacenſis. 86.1
Leonardus de Aſſiſio S. Franciſco ſe præferens deprehenditur. 134.2.
Liberalitas S. Benedicti. 190.1
Liberius Patricius conſtruit Monaſterium 163. vbi & quando. 165.1. Qui fuerit. 164.1. Eius commendatio. ibid. Epitaphium. 165.1

Lymnaeus

Digitized by Google

Limneus ſub dino vinit incluſus. pag.70.col.2.
Litaniarum metricarum antiquitas. 197. *quænam in ijs obſeruanda.* ibid.
Litania de S. Benedicto verſu Elegiaco. 198
Locus Dialogorum correctus. 109.1. 110. 2. *alterius lectio confirmata.* 175.1
Longobardi Caſſinum diripiunt. 124. *vnde ſic dicti.* 125.2. *Quando irruperint in Italiam.* ibid.
Ludouicus Pius laudat S. Benedictum. 31.2
Ludouicus Alcaſar non benè intellexit prophetiam S. Benedicti. 118.2.
Luperci quales. 77.2. *An S. Benedictus ſe nudans ad vepres eos imitatus.* ibid.
Lutherus ridet S. Benedictum aliosq́;, qui carnem domuerunt. 78.1. *Eius impium dogma de corporis caſtigatione exploſum.* ibid. *Miſſam deteſtatur.* 18.1. *Excommunicationem exſibilat.* 19.1

M.

S. MAcarius non fuit Sacerdos. 34.1. 35. 1.2. *Se affligit in carnis tentatione.* 78.1
Macedonius in foſſa degit. 70.1
Macrinus Imperator creatus nominis Antonini titulo. 27.1
Maerſchalck. 152.1
Maſella Eremitarum Benedictinorum ſedes. 104.2
Mali bonos ferre non poſſunt. 97.
Manſuetudo S. Benedicti. 189.2
Mappulæ quid. 132.1
Marcella Monaſticen profitetur in ſua domo. 131.1
Mareſchal. *vnde deriuetur.* 152.1
Marcus eremita S. Benedicto Caſſinum relinquit. 101.1.2. *ſecedit in montem Marſicum.* ibid. *Catena ſibi pedem alligat.* ibid. *iubetur illam ſoluere à S. Benedicto.* ibid. *Fueritne Benedictinus.* ibid.
Marcus poeta S. Benedicti diſcipulus. 101.1. *Carmen eius de S. Benedicto.* ibid.
Maria Ægyptiaca benedicit Soſimæ Sacerdoti. 49.1. *Iordanem ſiccis plantis tranſit.* 94.1
B.V. Maria de S. Benedicto teſtimonium. 30.1. *eius in Primerana Monaſterium.* 86.1
Mariambuli ante S. Maurum. 94.1
Maronitarum mos celebrandi vnam Miſſam. 36.2
SS. Martyres dæmoniacum ſanare nolunt. 118. *& quare.* 120.1.
Martyres ſunt Religioſi. 194.1
Martyrij aureola an S. Benedicto tribuenda. 193.2
Martyrius Antiochenus epiſcopatum renunciat. 84.1
S. Martini oratorium à S. Benedicto ædificatum. 98. *vbi ſitum.* 106.1.
S. Martinus remittit infirmum vt ſanetur à S. Hermelando. 120. 1.
Matres dictæ actiuæ vitæ mancipatæ. 32.2
Matres filios comederunt. 136.1
Matta monachorum opus. 109.2
Matthæus Lauretus S. Benedicto Sacerdotium tribuit. 33.2
S. MAVRI commendatio. 87.2. *offertur S. Benedicto.* 88.1. *quo anno.* ibid.2. *Egregius S. Benedicti imitator.* 17.1. 43.1. *Anicij generis ſurculus.* 24.1. *Laudat S. Benedictum.* 31.2. 195.2. *non fuit Sacerdos.* 43.1.2. *probatur.* 44.1.2. *fit Prior Clauſtralis in Sublaco.* 92.1.2. *quoto ætatis anno.* ibid. 2. *Caſſinenſem Priorem egit.* 93.1.2. *Innoxie calcat aquas, & Placidum ex ijs educit.* ibid. *adſcribit miraculum S. Benedicto.* 94. *quomodo primus poſt S. Petrum ſuper aquas iuerit.* ibid.1.2. *Inſigne exemplar cœcæ obedientiæ.* 95.2. *Illuſtratur.* 96.1.2. *Nunciat S. Benedicto Florentij interitum.* 97. *pœnitentiam ideò accipit.* 98. *non eſt comitatus S. Benedictum.* 100.1. *Eum imitatus in dedicandis oratorijs.* 106. 2. *Clericum cœmentarium vitæ reddit.* 109. 2. *Mittitur in Gallias.* 172.2. 173.2. *Accipit Regulam à S. Benedicto.* ibid. *Reliquias & epiſtolam.* 174.1. *Iter eius deſcribitur.* ibid. 1.2. *Peruigilat & precatur in morte S. Benedicti.* 178.2. *An viſionem habuerit poſt eius tranſitum.* 179.1
Maurilio venenum propinatur. 83.1
Maurolicus S. Benedicti Epitaphium edit. 181.2
Maximilianus I. feretrum ſuum circumfert. 178.1
Melchioris Cani de Dialogorum fide ſententia caſtigatur. 12.2
Meldenſe concilium illuſtratum. 84.2
S. Meletij nomen melleum. 27.2. *Apparet Theodoſio Imperatori.* 138.2
Melote quæ veſtis. 96.2
Melotes veſtis S. Benedicti in ſpecu. 75.2
Membrana in ſepulchro S. Mauri inuenta eum Leuitam facit. 44.1. *quanta ſit fides.* ibid.
Merula quæ auis. 76.1.2
Meſſalinus S. Placidum Meſſanæ ſuſcipit. 113.2
Miles excommunicatus eijcitur è terra. 142.1
Miſſalia MSS. S. Maurum vocant Leuitam. 44.1
Milletius Epiſcopus refractarios deſerit. 84.1
Miracula S. Benedicti à quibus ſcripta. 193.1
Miraculum ingens meritis S. Benedicti factum. 93.2
Moyſis manſuetudo. 189.2
Molanus S. Mauro titulum Leuitæ tantùm tribuit. 43.2. *eiuſdem auctoritas.* ibid.
Monachi olim non erant omnes Sacerdotes. 33. 2. 34. 2. 41.2. *Medij inter Clerum & populum.* 36.1. *poſteà Clerici facti, Sacerdotes, & Epiſcopi.* ibid. *Ad titulum Monaſterij Sacerdotes ordinati.* ibid.2. *qua ratione olim communicauerint.* 37.1.2. 38.1. 53.1. *Illis olim non ita ſtrictè vetitum dare & accipere Eleëmoſynam.* 69.1.2. *In ſui mortificationem ingenioſi.* 70.1. *rigida habitacula elegerunt.* ibid. *Ita ſpiritualibus intenti, vt cibi obliuiſcerentur.* 75.2. *ad omnia ferculo & ſcyphos benedictionem petebant.* 82.1.2. *Quidam necem ſuis prælatis machinati.* 83.1.2. *quo caſu non poſſint eligere Abbatem.* 85.2. *Olim non tonſurabantur ante profeſſionem.* 95.1.2. *montes inhabitare gaudent.* 104. *Exire volentibus olim miſſio non negabatur.* 145.2. *foris contra Regulam comedentes à S. Benedicto arguuntur.* 110.
Monachi qualis oratio ſecundùm S. Antonium. 85.1
Monachi ſuperba cogitatio à S. Benedicto detecta. 133
Monacho fugitiuo fit obuius draco. 144. *non erat Nouitius.* 145.1. *Cur ergo permiſſum illi diſcedere.* ibid.2
Monachus fugere debet Epiſcopos & mulieres, dictum priſcorum. 39.1. *Credens ſe Diaconi officium agere ſalsè irriſus.* 40.2. *vagus à S. Benedicto increpatur.* 88. *ab eodem cæditur, & emendatur.* 89. *Energumenus ab eodem ſanatus.* 151. *Inobediens à dæmone corripitur.* 121.1. *Orationem intermittens damnatum ſe proclamat.* 90.1. *fruſtra monetur, & deſperans moritur.* ibid. *alter panes accipit è cælo.* 136.2
Monachus Martyr excommunicatus tempore miſſæ è tumba exit. 141. 2. *Abſolutus requieſcit.* ibid.
Monaſteria Benedictina in montibus. 104.2. *extra oppida olim conſtructa* 137. 1. *& in ipſis oppidis.* 138. *Prima Ordinis S. Benedicti Monaſteria.* 85.2. *quando & vbi exſtructa.* ibid. *eorum ſeries variè recenſita.* ibid. 86.1. *fuerunt Abbatiæ non Prioratus.* ibid.2. *Cur olim à laicis frequentata.* 111.1. *veterum Monaſteria qualia.* 87. 2. *Non fuere tantùm ſchola litterarum.* ibid.
Monaſterium vnum plures habebat Eccleſias. 106.2
Monaſtriæ ſunt Moniales. 158.2
Moniales garrulæ à S. Benedicto monentur ſub pœna excommunicationis. 140. *Non habitabant in Monaſterio.* ibid. 1.2. *Subditæ S. Benedicto.* 141.
Monialibus an clauſuram præſcripſerit S. Benedictus. 159.2
Monialium triplex olim inſtitutum. 130. 1. *Quædam viuebant ſub clauſura.* ibid. *Aliæ ſubinde exibant.* 131.1. *quædam in domibus ſuis habitabant.* ibid. *Hæ profitebantur in manibus Epiſcopi ſine tribus votis.* ibid. 2. *Regulæ tamen adſtringebantur.* ibid. *Quales fuerint quibus S. Benedictus* concio-

Digitized by Google

concionatores mittebat. 132. 1. Earum clauſura quam ve-tus.130.1.2. Pachomianæ & S. Cæſarij nunquam exibant. ibid. Benedictinæ olim clauſæ. 131.1
Montes a Monachis quæſiti ad inhabitandum. 104.2
Mortificatio S. Benedicti. 188.1.2
Mortificatio in minimis vtiliſſima. 112.1
Mortui abſolui poſſunt ab excommunicatione, non à peccatis. 54.1. Excommunicari non poſſunt. 142. 2. quomodo abſoluantur. ibid.
Mulier amens in S. Benedicti ſpecu ſanata. 192
Mulieres a Fuldâ excluſæ. 160.1
Mulles quales calces. 115.2
Mulo-medicus, quis. 152.1
Mundi contemptor S. Benedictus. 186. 2
Mundus totus qua ratione videri poſſit. 163.

N.

Nάρθηξ quid ſit. 141.2
Nazareth Chriſti conceptu clarior. 21.1
Nazarius & Celſus ſuper vndas ambulant. 94.1
Neapolitani à Totila deuicti. 117.1
Nicænum Concilium permiſit Monachis clericatum. 36 1
Nicolai quid. 136.2
S. Nicolaus apparet Conſtantino. 138.2
B. Nilus Dominico fas eſſe ieiunare docet exemplo S. Benedicti. 17.1.75.2
Nobilitas generis haud ita æſtimatur à prudentibus. 23.1
Nominis imponendi quæ olim ratio. 27. 1. dabantur boni ominis indicia. ibid. quæ ſuauia.ibid. anguſta & honorifica.ibid. Sanctorum merita & virtutem ſignantia.ibid.2. S. Benedicti nomen expenſum.
Nominum propriorum vſus in media ætate. 164 2
Normanni Caſſinenſes diuexant.127.1. à Monachis profligantur. ibid.
Nouatorum error de Monaſtico habitu. 70. 1. Malè vertunt Monaſteria in ſcholas. 87. 2. hiſtoriam de coruo, & pane inter fabulas habent. 99. 1.2. In Monachos maledicta iacientes dæmonem imitantur. 106.2
Nurſia S. Benedicti patria. 19. 2. ſitus & alia qualitates.20.1. Cur epiſcopo careat. ibid. 2. Sancti & illuſtres Nurſini. ibid. S. Benedicti ortu maximè illuſtrata. 21. 1.2. Eam defendit contra hoſtes. ibid.2
Nutricum conditio. 64.1

O.

OBedientiæ cæcæ illuſtre exemplum. 94.95.2.96.1
Oblationes olim ad altare offerri ſolitæ, populoq; diſtributæ. 142.1
S. Odilo laudat Gregorium Magnum. 14.1
S. Odonis de Gregorio Magno eloquium. 14. 1. vt vitam S. Benedicti commendet. 16. 2. 195. 1. quæ epitheta illi tribuat. 32.1.181.1
Odo Foſſatenſis S. Maurum vocat Leuitam. 44.1
Oeconomi erga pauperes tenaciores notati. 149.1
Officia danda iuxta virtutem, non ætatem. 92.1
Oleum multiplicatum. 150.1
Oraculum pro oratorio. 106. 1. alia eius ſignificatio. ibid.
Oratio mentalis an vſitata tempore S. Benedicti. 89. 1. non negligitur ſine periculo. ibid. probatur exemplis. 90. 1. reſiſtendum dæmoni, qui ſuadet negligere. ibid. 2. mentem eleuat. 85.1
Orationes de S. Benedicto. 196
Oratoria in Monaſterio plura habebant Monachi. 106.2
Ordericus vitalis correctus. 126.2
Ordines gemini plerumq; à Deo excitati. 23.1.2.137.2
Ordinum Patriarchæ ſubditorum actiones è cælo vident. 132. 2.
Ordo Congregationis ſecundum Conuerſionis tempus, & vitæ meritum ſpectatur à S. Benedicto. 50.1.2

P.

S. PAchomius crocodilis flumen traiicit. 99. 2. Non fuit Sacerdos. 34. 1. Nec ſuos eſſe voluit.37.2.40.2. Sororis ſuæ funus curat. 162.1
Panis veneno infectus S. Benedicto offertur. 97. vnanimitatis & vnitatis ſymbolum. 99. 1. olim panem ſibi inuicem mittebant Chriſtiani. ibid. Sumitur pro Eulogia. ibid.
Paſcha in letis vſurpatum. 75. 1. Eius celebrandi diuerſa ratio tempore S. Benedicti, & ante. ibid.2
SS. Patres quid ſentiant de Sacerdotij excellentia. 40.1
Patriam ſuam illuſtrant excellentes viri. 20.2.21.1.2
Patriarchæ Religionum degeneres filios pro ſuis non agnoſcunt. 83. 2.
Patricij quales. 88.2
Patricij Romani viſitant S. Benedictum. 112.2
Patriciorum calces quales. 115.2
S. Patricius nutrici ſuæ mel impetrat. 65. 1. flumen traiicit ſine nauigio. 94.1
Patris nomen imitationem exigit. 3.
Patroclus flumen tranſit ſiccis plantis. 94.1
Paulus Diaconus laudat S. Benedictum. 32.1
Paulus V. Confraternitatem S. Benedicti & Scholaſticæ inſtituit. 196.2
Pauperes vt iuuerit S. Benedictus. 190.1. paupertas quomodo ſeruata à priſcis Monachis. 69.2
Πέδιλον. 151.1
Peregrinatio ad montem Caſſinum olim celebris. 127
Perfectionem varij variè adipiſcuntur. 65.2
Perones quales calces. 116.1
S. Petri Eccleſia ad Enſide cedit Collegio Gregoriano. 64.2
S. Petri Venerabilis de S. Benedicto elogium. 32.1
Petronax Abbas reſtaurat Caſſinum. 126. 1. Non fuit Epiſcopus. ibid.2
S. Petrus cæcum & claudum remittit ab aliis Sanctis curandum. 120. 2. facilè ambulauit ſuper aquas. 95.1
Petrus Bleſenſis negat Sanctum Benedictum fuiſſe Sacerdotem. 34.1
Petrus Boërius in eadem ſententia. 34.2
Petrus Canenſis pluribus apparet adhuc viuens. 138.2
S. Petrus Cœleſtinus ex humilitate non celebrans, iubetur ſacrificare. 34.2. Exiſtimauit S. Benedictum non fuiſſe ſacerdotem. ibid.1
Petrus Damiani Epiſcopatum dimitti poſſe probat ex vita Sancti Benedicti. 17. 2. laudat eundem ſanctum. 31.1. Epiſcopatui ſe abdicat. 84.1. Memoriæ lapſus. 178.2
Petrus Diaconus Dialogorum interlocutor, fuit Benedictinus & Cardinalis. 10. 1. 2. S. Gregorio familiaris, & eo dilectus. ibid. Eius libros defendit contra æmulos. 11.1. Moritur ex condicto pro eorumdem aſſertione. ibid. Sepelitur iuxta S. Gregorium. ibid. 2. Salutiolæ ei dicatur eccleſia, in qua miraculis claret. 12.1
Petrus Martyr notatus. 143.2
S. Philippus Nerius alapas impingit ſe viſentibus. 152.2
Φλαινιον. 128.1
Pictauienſe Concilium explicatur. 45.1
Pierius inſignium antiquitatem probat. 26.2
S. Pynuphius Abbas & Sacerdos latere deſiderat. 40.2
S. Pyrminius in duodecim Monaſteriis totidem deputat Monachos. 87.1
Pius II. Sublacum adit. 68. 1. Specum S. Benedicti inuiſit. 71. 2. loca à S. Benedicto tacta exoſculatur. ibid. Spiritualis gratias confert. ibid.
S. Placidus inſignis S. Benedicti imitator. 17.1. Anicij generis ſurculus. 24. 1. laudatur. 87. 2. S. Benedicto offertur. 88. 2. quo anno. ibid. 2. adeſt S. Benedicto aquam prodigioſè impetranti. 91. labitur in aquas. 93. extrahitur à S. Mauro. 94. cui adſcribat miraculum. ibid. quomodo per capillos ex aquis eductus. 95. 1. 2. Mittitur in

Siciliam.113.1. *Miracula patrat.* ibid.2. *Meſſanam appellat.* ibid. *fit Martyr.* ibid. *Annorum vita eius periodus.* 114.1. *Quo anno obierit.* ibid.2
S. Plato à famulo in Monachum attondetur. 69.2
Plebeiorum calcei olim albi. 115.2
Plebis malitia ſatis eſt ad prælaturæ renunciationem. 85.1
Pleſſans notatus. 143.1
Plumbariola cœnobium S.Scholaſticæ. 158.1
Pluuiam lacrymis impetrat S. Scholaſtica. 156
Pœna furis manducantium. 110.2
Pœnitentes poſt mortem fidelium communioni reiuncti. 142.2
Polydori Vergilij opinio de Monaſtico habitu reiecta. 70.1
Pompeianus Abbas vagum Monachum S. Benedicto ſiſtit corrigendum. 88
Peppo venenum innoxiè haurit. 83.1. *alapâ dæmonem fugat.* 152.2.
Poteſtas clauium Sacerdotum propria. 46.2
Prædicare ſolis Sacerdotibus & Diaconis conceſſum. 51.1.2.52.1
Præfatio in Miſſa S. Benedicti. 196
Prælati in iuuenili ætate. 92.2.93.1. *triplici de cauſa tales eligi poſſunt.* ibid. *quas ob cauſſas abdicare ſe poſſint.* 85.1. *Quinam à ſuis vexati regimen dimiſerint.* 84.1. *Vide v.* Abbas.
Præpoſiti ex mente S. Benedicti non neceſſariò Sacerdotes. 45. 2.
Præſentia diuina exercitium. 187.1
Presbyter diuino monitu S.Benedicto cibum deſert. 63. *Quis fuerit.* 74.2
Presbyter à Macario ſanatur, ſed cum conditione vt ſacris abſtineat. 120.2
Priuilegia Ordini S. Benedicti à Deo conceſſa. 173.1
Proba Faltonia S. Benedicti amica. 24.1. *Laudatur à ſanctis Patribus.* ibid. *Græcè & Latinè doctiſſima.* ibid.
Probus creatus Abbas antequam Monachus. 42.1
Profeſſio facta ſine tribus votis. 131.2
Prophetæ triplici modo vident abſentia. 132. 2. *An prophetiæ ſpiritus illis ſemper aſſiſtat.* 135
Proprietarius poſt mortem à S. Franciſco crematur. 84.1
Pſiathius quid. 109.1
Puer Monaſterij deſertor apud Parentes moritur. 143. *alter à pariete confractus ſanatur à S. Benedicto.* 109
Pueri nomen quomodo accipiatur in Scriptura & S. Gregorio. 67. 1. 2. *perfectionis capaces.* 65. 2. 67. 1. 2. *moribus ſenes.* 60.1
Pueros quot ſuſcitarit S. Benedictus. 156.2

Q.

Q*Virinus Martyr ſuper mare graditur.* 94.1

R.

R*Achis Longobardorum Rex Monachum profitetur Caſſini.* 126.2
Radbertus Corbeienſis Abbas, nec Sacerdos. 42.2
Rapæ quadraginta librarum. 20.1
Raptus ad Deum orationis finis. 85.1
Reginaldus S. Benedicti exemplo delinquentes virga percutit. 18. 2. *Conuerſum proprietarium flagris cædit & emendat.* 90.2. *Item alterum qui fugam meditabatur.* ibid.
Regula accuratè à S. Benedicto obſeruata. 191. 1. *eſt via ad cælum.* 3. 180. 1. *quæ ſeruata tempore S. Benedicti.* 110.2. *Sancti Benedicti vbi & quando ſcripta.* 172. 1. *laudatur.* 170.172.1. *non tantum laicis ſcripta.* 37.1
Regula Monachorum non eſt Hieronymi, nec Euſtochio ſcripta. 46.2
Religio ſpirituale martyrium. 194.1
Religioſi duplex cella. 84.2. *tepido ſuadendum vt in ea ſedeat.* 85.1. *boni ſunt martyres.* 194.1. *Dyſcoli deſcribuntur.* 83.2. *vt fundatores ſuos præſentes exiſtimare debeant.* 132.2. *poſſintne ceſſare à manuum labore, & eleemoſynis viuere.* 73.2. *obiecta diluuntur.* ibid.74.1
Religioſos non ſacerdotes necdum veniſſe ad perfectionem ſuæ vocationis, falſum eſt. 34.2
Religioſus ſtatus defenditur à Sectariorum calumniis. 19.2. *Eius habitus tacitus monitor.* 141.1
Reliquiarum veneratio adſtruitur ex S. Benedicti vita. 19.1
S. Remigius Epiſcopus creatus anno 22. ætatis. 93. 1. *liberat Energumenam ſibi à S. Benedicto miſſam.* 121. 2. *Laudat eiuſdem.* 1.3.1
Reſponſales quis. 110.1
Reſponſum pro negotio. 110.1
Reuelatio S. Benedicto facta dum migrat è Sublaco. 110.1
Riggo Totilæ Spatarius regem ſe ſimulat. 114
Riguardatorum familia ex S. Benedicti ſtirpe. 20.1.24.2
Ritus duplex benedictionis menſæ. 82. 1. *propinandi ad menſam.* 83.1
Romæ clades à S. Benedicto prædicta. 117. *quomodo intelligenda.* 118.1. *quando acciderit.* ibid.2. *Eius æternitas an ex S. Benedicti vaticinio colligatur.* ibid. *Romæ litterarum ſtudia florent.* 60. 2. *& vitia.* ibid.61.1
Romanus Monachus S. Benedicto habitum monaſticum confert. 63. *Eum in ſpelunca paſcit.* ibid. *fuit Sanctus & Abbas.* 68. 1. *qui de eo ſcripſerint.* ibid. *S. Benedicto neceſſaria ſubminiſtrans defenditur.* 69.1.2. *fueritne Benedictinus.* 73. 2.
S. Romaricus in ſeptem Cœnobiis duodenas conſtituit Moniales. 87.1
S. Romualdus nunquam nouaculam admiſit. 95.1
Rota Monachis pro cella. 71.1
Rudericus venit ad S. Benedictum. 114
Ruina terribilis orationem negligentis. 90.1
Runcones quid ſint. 92.1
Ruperti Tuit. de Magno Gregorio elogium. 13.2. *exiſtimat S. Benedictum vidiſſe diuinam eſſentiam.* 168.1
Ruſticus ligatus ſolo aſpectu S. Benedicti ſoluitur. 153

S.

S. S*Abas ano S. Benedicti monaſticen propagat in Palæſtina.* 23.2
Sabinus Epiſc. Canuſinus viſitat S. Benedictum. 117. *Quis fuerit.* 118.1
Sacci, quibus farina Caſſinenſibus diuinitus allata, conſeruati. 136. 1.
Sacellum S.Crucis. 128. 1. *Indulgentiis à Celeſtino V. donatum.* ibid.2. *aliud in loco vbi S.Benedictus habitum monaſticum accepit.* 68.2
Sacerdos Nouitius ex mente S. Benedicti probandus vt ceteri. 50. 1. *Conceſſum ei poſt Abbatem ſtare, dum ſacris operatur & non aliàs.* 49.2.50.1
Sacerdotes Monachi plures in vno Monaſterio. 38.1. *vnus tantùm Miſſam celebrabat.* ibid.
Sacerdotij dignitas & excellentia. 33.1. *exigit magnam ſanctimoniam.* ibid. *An eo initiatus fuerit S. Benedictus fusè diſputatum.* 33. & ſeq. *probabilior ſententia negatiua.* 34
Sacerdotium non eſt neceſſarium ad perfectionem religioſam. 55. 2.
Samuel puer Heli redarguit. 92.2
Sancti non ex dignitatum gradu, ſed meritis æſtimati. 155.2. *Quo ſenſu aliqui Apoſtolis æquiparati.* 195. 2. *Qui ſiccis plantis aquas calcarunt.* 94.1.2. *Miracula ſua ſupprimunt.* 95. 2. *Quidam bruta habuerunt familiaria.* 99.1.2. *Eorum lacrymæ ex charitate fuſæ.* 102.1. *Vt iudicia Dei ſciant & neſciant.* 119. *à dæmone etiam obſeſſi.* 121. 1. *Vt cordium ſecreta cognoſcant.* 134. 2. *An proſit iuxta eorum corpora ſepeliri.* 143.1.2. *Miracula quomodo patrent.* 153.1. *Quinam ſorores ſanctas habuere. Eorum vita via eſt ad virtutem.* 172. 2. *Qui ſepulchrum ſibi præpararint.* 178.1. *Qui mortui erecto corpore.* ibid. 2. *Eorum accidentalis gloria*

ex ante-

ex animarum lucro. 180. 2. Proceraſtatura. 182. 2. Aſpectus ipſorum ad pietatem excitat. 183. 1. Intelligunt ſe à nobis inuocari. 192
Sanctulus Presbyter Nurſiæ colitur. 20.2
Saraceni Caſſinum incendunt. 126. 2. plures Monachos trucidant. 127.1
Saul verè fuit obſeſſus. 121.1
Scala Religioſum Ordinem deſignat. 180.1
Scatebra fluminis iuxta Caſſinum. 104.1
Scholæ an fuerint veterum monaſteria. 87.2
S. Scholastica S. Benedicti ſoror. 24. 2. 156. eius nomen expenditur. 157. 2. In monaſterio Deo oblata. ibid. fuit propriè dictæ Monialis. 158. 1. 159. 1. 2. & Abbatiſſa. ibid. Cœnobium exſtruit. 158. 1. 86. 2. fratrem viſitat, & tempeſtatem ciet. 156. Colloquitur tota nocte. 157. Cur quotannis fratrem acceſſerit. 159. 2. Eius ſanctitas & fiducia in Deum ſingularis. 160. 2. 162. 1. 2. Moritur, & in columbæ ſpecie ad cælos volat. 161. In S. Benedicti ſepulchro condita. 162. 1. Quinam de ea ſcripſerint. ibid. 2. veſtes eius quales. 158. 2. eius Tunica. 185.1
Scholaſticus honoris titulus. 167.1.2
Scutis res bello geſtæ inſcribebantur. 26.2
Sectarij in Religioſos & Ordinum inſtitutores inuehuntur. 19.2
Senatores qui venerunt ad S. Benedictum. 88.1
Senes moribus pueri. 60.2
Sententia 12. de anno obitus S. Benedicti. 175. 1. 2. probatur verior. 176.1.2
Sepeliri iuxta corpora SS. an proſit. 143.1.2
Septipeais patrons. 182.2
Sepulchra aperta viſus apud Benedictinos. 178. 1. & Burgundias. ibid.
Sepulchrum S. Benedicti vbi. 181. 1. ſemper fuit cuſtoditum. 126. 1.
Sepultura quid conferat mortuis. 143.1
S. Sequani cæſariem volens ſecare punitur. 69.2
Sertorius Nurſiæ ortus. 20.2
Seruandus Diaconus & Abbas viſitat S. Benedictum. 163. 164. 1
Seruij frigida interpretatio. 20.1
Seſtertius eſt ſtaterus noſter. 148.1
Seuerus Caſſinenſis Epiſcopus. 105.2
Sibylla Nurſina, eiuſq; antrum. 20.1.2.
Siconulphus Caſſinum expilat. 126.2
Silua dotat Monaſterium S. Scholaſticæ. 86.1
Silnij Antoniani in S. Specum adflictus, & carmen. 72.1
Simbruini montes. 67.2
Simeon Priſcus leonibus imperat. 99.2
Simeon ſtylita pedem catena illigat. 101.2
Simon Millettus S. Benedicti ſpecum deſcribit. 71. 2. Dialogos Gallicè vertit, & illuſtrat. 16. 2. ait S. Benedictum fuiſſe Sacerdotem. 33.2
Sodalitas S. Benedicti & Scholaſticæ. 196.2
Solario obteritur Florentius S. Benedicti æmulus.
Soli comparatur S. Benedictus. 285.2
Solidi tredecim cælitus allati. 147
Solidus, quid. ibid. 1. quanti æſtimetur. ibid.
Solitarius cum Abbate amicè diſceptat. 95.2.
Solitudinis amator S. Benedictus. 186.2
Spada. 115. 2. Spade. ibid.
Spatarius vnde dictus. 115. 2. Eius officium, dignitas. ibid.2
Spathæ quid. 115.2
Specuenſis Monaſterij deſcriptio. 72. 2. Monachorum ibi degentium auſteritas. ibid.
Specus S. Benedicti deſcriptio. 71. 1. 2. Sanctitas. ibid. cuſtodia. ibid. pietatis ſenſum in ea quidam expertus. ibid. 72. 1. Eam adit & veneratur Pius II. Carmine celebratur à Silnio Antoniano. 72. 1. colitur ab Antonia Aurelianenſi. ibid. Miracula in ea fiunt. 292.1.2
Spet. 125. 2. Spies. ibid.
Spirenſe horarium numerat S. Benedictum inter non ſacerdotes. 34.2
Spiritus ſanctus extraordinariè monet iuſtos. 96. 2. varia ſua dona largitur. 98.102.1
Spiritus vanus in varijs locis apparet. 179.1
Spiritus fornicationis deſcriptus. 77.1
Stapletonus ſacram Specum vidit & deſcripſit. 71.1
Stare ad menſam genus mortificationis. 134.2
Statura corporis S. Benedicti. 182.1
Stephanus III. ampliſſimo S. Benedictum afficit elogio. 31. 1. Eidem commendat Eccleſiam & Romanum imperium. ibid.
Stylita. 70.2
Subditi quomodo correptionem excipient. 151.1.2
Sublaci ſitus, nomen. 67. 2. eius plenior deſcriptio. 68.1
Supellex S. Benedicti in ſpecu. 72.2
Superbia duplex. 134.1
Superiori obſeruanda in correptione. 151.2
Suſcipe qui dicantur. 82.1

T.

Taracina ſitus, & breuis deſcriptio. 138.2
Tharſilla S. Gregorij amita Sanctimonialis. 231.2
Temporum ordo hiſtoriæ anima. 55.1.2
S. Tereſia corpus mirè affligit. 78. 2. vixit vt ſcripſit. 172.2. Apparet Gaſpari de Salazar. 139.1
Tertullus S. Placidi Pater. 88. 1. Caſſinum venit. 112. ſuſcipitur a S. Benedicto. ibid. 88. 1. Caſſinenſium confraternitatem expetit. 112. tradit eis multas poſſeſſiones. ibid. 113.1
Thalelaus in rotis ſuſpenſus anachoreticam excolit. 70.2
Theodati Regula quæ? 73.2
Theodebertus Francorum rex expetit ſocietatem Monachorum. 113.1
Theodelinda Longobardorum regina dedicata Dialogorum libri. 12. 1. Eius laus & pietas. ibid.2
Theodorus Balſamon oſtendit Abbates non neceſſariò eſſe Sacerdotes. 41.1.2
Theodorus Abbas Sacerdotium fugit. 39.1
Theodoſio mulas ſubmiſſus cum cibarijs. 74.2
Theoprobus Monachus S. Benedicto familiaris. 124. Quis fuerit. 125.1
Thomæ Bozij ſententia de ſuſcitatis Religionibus in Eccleſiæ neceſſitatibus. 22. 1. 23. 1. dictum eius de S. Benedicti nobilitate enerratur. 25.2
S. Thomas veritates aliquot confirmat ex vita S. Benedicti. 18. 1. 2. De incontinentia triumphat. 78. 2. S. Benedictum Moyſi comparat. 102.2
Timotheus creatus epiſcopus cum eſſet 23. annorum. 93.1
Tintinnabulum S. Benedicti frangitur. 63
Totila explorat an S. Benedictus propheticum habeat ſpiritum 114. Subornat Spatarium qui ſe regem ſimulet. ibid. De Totilæ nomine. 115. 1. Quomodo ad regnum euectus. ibid. Quibus calceis vſus. 116. 1. S. Benedictum veneratur. 117. Ab eodem increpatur & futura diſcit. ibid. Ex hoc congreſſu emendatur. ibid. 2. Clementiæ eius exempla. ibid quando obierit. ibid.
Tripedica quid ſit. 152.1
Τριπέδικλον. 151.1
Trithemij teſtimonium de S. Benedicto. 32. 1. Spanheimenſes relinquit ab iis vexatus. 84. 1. Catalogum texit Abbatum, quot in hoc imitatus. ibid.

V.

Valentiniani reſcriptum pro ſtudiis Romanæ vrbis. 60.2
Varronis villa ſub Caſſino. 104.1
Vas vitreum ſaxis illiſum & illæſum. 148
Veneno infectus ſanatur a S. Benedicto. 147. in quo loco. 148.2.
Venerabilis an plus quam Reuerendiſſimus. 60.1
Veſtes S. Scholaſticæ. 158 2. S. Benedicti quales. 183. 2. eiuſmodi coloris. 184.2.185.1

Digitized by Google

Veterinarius. 152.1
Via palliis ſtrata, quâ in cælos tetendit S. Benedictus. 175.
Quid ſignificet. 179.2
Vicouerra Monaſterium. 81.2
S. Victorini Monaſterium. 86.1
Vigilia S. Benedicti. 195.1
Vincentius Ferrerius latrare auditus in vtero materno. 25.1
Virginitatis aureola. 193.2
Viri ſeptemdecim à duabus feminis comeſti. 135.2
Viris Eucharistia olim in manibus poſita. 52.2
Virtus vera nobilitas. 26.2
Virtutes S. Benedicti in genere. 186. 1. *Speciatim deſcribuntur.* ibid. 187. & ſeq.
Viuarienſe Monaſterium. 104.2
Viuens quomodo dormienti apparere poſſit. 137. 139.1
Vrbanus V. Abbates Caſſino reddit. 127.1
Vrbanus VIII. vbi feſtum S. Benedicti de præcepto coli præceperit. 194.2
Vrſinorum origo Gallica. 19 2
Vultericus venit ad S. Benedictum. 114

W.

WErefridus Epiſcopus Dialogos Anglicè vertit. 15.2
VVerners Rolevvinck elogium de S. Benedicto. 32 2
VVilhelmus Hirſaugienſis Monaſterium a ſuis conſtrui voluit. 107. 1.
VVion S. Maurum indigitat Leuitam. 43.2
VViſigothi reges quando regalia aſſumpſerint. 116.1
S. VVolfgangus ſaxo figuram ſuam imprimit. 182.1

Z.

Z pro G vſurpatum. 154.1
Zacharias Papa Dialogos in linguam Græcam conuertit. 15. 1. *fuit Benedictinus.* ibid. *promouet Caſſini reſtaurationem.* 126.2. *Liberaliter quadam donat.* ibid. *Auctor eſt Regibus vt ibi Monaſticen profiteantur.* ibid.
Zalla Monachos & Clericos perſequitur. 153. *Ruſticum affligit.* ibid. *humiliatur à S. Benedicto.* 154. *Quis fuerit.* ibid. 2.

FINIS.

Menda ſic emenda.

Pag. 16. col. 2. lin. 20. inſpectus, lege *inſpectis.* p. 20. c. 1. l. 17. typographia. *topographia*. ibid. l. 34. Nurſinas. *Nurſinos.* p. 22. c. 1. l. 9. machinantis. *machinamentis.* p. 23. c. 1. l. 6. Sanctiſſima & Sanctiſſima. *Sacratiſſima*, &c. ibid. l. 9. proſecutionum. *perſecutionum.* ibid. l. 30. æſtimatores adeò, *æſtimatores non adeò.* p. 25. c. 1. l. 9. quoniam. *quonam.* p. 26. c. 1. l. 3. nomen inſignia. *nomen &.* ibid. l. 34. aquila. *aquila.* ibid. c. 1. lin. fin. 5. pontifice. *Pontice.* p. 28. c. 1. l. 18. voces. *vocis.* ibid. l. 29. putauerunt. *putauerint.* ibid. l. 68. Erga. *Ergo.* ibid. c. 2. l. 13. quam. *tuam.* p. 31. c. 1. l. 21. Manuſcriptis. *Manuſcripto.* p. 32. c. 1. l. fin. 4. ramitis. *tramitis.* ibid. l. 3. tramitiis. *tramitis.* p. 33. c. 2. l. 1. intemerata. *interminata.* ibid. l. fin. 2. vindicatur. *vindicat.* p. 34. c. 1. l. 6. abſurdum. *abſurdam.* p. 36. c. 2. l. 25. qua. *quam.* p. 37. c. 2. l. 64. ſiue. *fine.* ibid. l. 70. monaſteria. *monaſterio.* p. 39. c. 2. l. 61. nouerit. *nouerat.* p. 40. c. 2. l. 13. pollectum. *pellectum.* p. 43. c. 1. l. 22. à præcedenti. *à ſe præcedentis.* ibid. l. 34. viiæ. *viæ.* p. 46. c. 1. l. 29. habitant. *habitabant.* ibid. c. 2. l. 58. Conrardum. *Lotharium.* p. 51. c. 2. l. 63. dele, *non.* p. 53. c. 2. l. 21. quæ. *quia.* p. 54. c. 1. l. 36. ijſdemque. *iiſdem.* p. 60. c. 1. l. 44. atque. *ante.* p. 61. c. 1. l. 28. co. *&.* quod ibid. repetitur. l. 32. 39. p. 62. c. 1. l. 12. dele *enim.* p. 69. c. 2. l. 48. Timothæi. *Timothei.* p. 72. c. 1. l. 12. inuiſerit. *inuiſeret.* ibid. l. 65. dele *vt.* p. 78. c. 1. l. 21. perſeuerauerit. *perſeuerarunt.* p. 84. c. 1. l. 22. epiſcopatu. *Epiſcopatus.* p. 85. l. 51. ſex hæc. *hæc ſex.* ibid. l. 64. Marina. *Maria.* p. 87. c. 1. l. 24. exiandis. *excitandis.* p. 95. c. 1. l. 54. extrahit. *extraxit.* ibid. l. 58. forcipibus. *forficibus.* p. 98. l. 35. videtur. *videbatur.* p. 99. c. 1. l. 34. tuæ gratiâ, adde *vnitatis.* p. 104. c. 1. l. 32. ſulmonum. *Sulmonem.* ibid. l. 51. diuerſorum. *diuerſorium.* ibid. l. 39. rura Caſſini. *Caſini.* vt & ibid. l. 66. & p. 105. c. 1. l. 27. p. 112. c. 1. l. 25. gratiam. *gratam.* ibid. l. 31. ab. *ad.* ibid. c. 2. l. 20. perquiret. *perquireret.* ibid. c. 2. l. 14. Alcuimis. *Alcuinus.* p. 116. c. 2. l. 45. enim. *eum.* p. 118. l. 58. Celricus. *Clericus.* p. 122. c. 1. l. 39. reuocauit *reuocaui.* p. 137. l. 7. eum mœrore. adde. *cum.* p. 143. c. 2. l. 14. Gregorij. *Gregorio.* p. 147. c. 1. l. 7. quid. *quod.* ibid. c. 2. fin. l. 4. ſcribet. *ſcribit.* p. 152. c. 2. l. 16. mediolus. *modiolus.* p. 157. c. 2. l. 25. annum. *ad annum.* p. 172. c. 1. l. 2. indicio. *indicio.* p. 175. c. 2. l. 8. fin. quæ. *qui.* p. 188. c. 1. l. 15. verbis. adde *extollit.* ibid. c. 2. l. 24. fin. ab ijs. adde. *qui.* p. 189. c. 1. l. 22. fin. ſola. *ſolida.* ibid. c. 2. l. 13. leuitas. *lenitas.* p. 191. c. 2. l. 24. fin. hæc. *he.* p. 197. l. vlt. fortè ao. *fortean.* p. 202. l. 6. magnæ. *magne.* Et alia leuiora ſubinde occurrent, vt litterarum, maximè o pro u metatheſes, quæ Lectoris beneuolentiæ committimus.

MONA-

Digitized by Google

Digitized by Google

MONASTICARVM

DISQVISITIONVM

LIBRI XII.

QVIBVS

S.P. BENEDICTI

REGVLA,

ET

RELIGIOSORVM RITVVM

ANTIQVITATES

VARIE DILVCIDANTVR.

AVCTORE

DOMNO BENEDICTO HAEFTENO,

VLTRAIECTINO,

MONASTERII AFFLIGENIENSIS

ORDINIS S. BENEDICTI

PRÆPOSITO.

(a)

Digitized by Google

ORDO ET SERIES
HORVM LIBRORVM.

QVos ad illuſtrandam S. P. N. Benedicti Regulam conſcripſi & inſcripſi *Diſquiſitionum Monaſticarum* libros, nõ eo digeſſi ordine, vt ipſius Regulæ textum, & Capitum ſeriem mihi mordicùs propoſuerim ſequendam. Nam vt meliùs ordo conſtaret, ſimiles materias coniunxi, & vno veluti faſce colligatas ſimul explicaui: ne vnum idemque argumentum aut repetendum eſſet ſæpiùs, aut in partes diuulſum, integrè nuſquam repræſentaretur. Vnum aliquando caput vix integro libro exponeretur. Plura Capita vni vix Libro ſufficerent. Vt igitur aliquouſque eſſet conformis ſtructura totius Operis, ad magni cuiuſdam ædificij, ſeu potiùs *Monaſterij* formam, *Diſquiſitiones* noſtras compoſui, & in hunc non prorſus inconcinnum Ordinem redegi.

Operis totius ſeries.

Præfigitur Imago, ſeu vita S. Benedicti.

Nam, vt Romani olim maiorum effigies in atrijs collocabant, & nũc in templorum vel Cœnobiorum foribus aut faſtigijs tutelarium Sanctorum non raro imponuntur ſtatuæ; ita pro frontiſpicio Patriarchæ noſtri imaginem Magni Gregorij cœlo ſculptam præpoſuimus, quam *Commentarij* & *Prolegomenũ* noſtrorum limbo incluſimus, & quà licuit, ſtuduimus exornare.

Fundamentum eius eius Regula.

Cui includitur XII. Libri Diſquiſitionũ.

Deinde opus ipſum à fundamento aggredientes, Regulam ipſam attexim, in qua alteram; ſed ab ipſius Legiſlatoris manu exhibemus effigiem, tam viuis expreſſam coloribus, *vt ſi quis*, teſte Gregorio, *velit ſubtiliùs mores vitamq́, eius cognoſcere, poßit in eadem inſtitutione* Regvlæ *omnes magiſterij illius actus inuenire* Fundamentum, inquam, eſt, hęc *Regula*, cui tota librorum & tractatuum noſtrorum moles ſuperædificata eſt. Hæc centrum, in quod omnes noſtrarum *Diſquiſitionum* tendunt lineæ. Hoc corpus, quod commentationum noſtrarum veſte amicimus. Greg. Dialog. lib. 2. c. 36.

Hinc iam per ſingula Cœnobij huius loca Lectorem meum ordine deduco.

I. *Porticus.*

Portam itaque ingreſſis mox occurrit ſpatioſa Porticvs, quæ vt ſacris ædibus, illuſtrium virorum domibus, & publicis ædificijs, ornamenti animique cauſâ, addi ſolita; ita Monaſtico huic Operi minimè deeſſe debuit.

Agit de varijs Regulis.

Zeno ille Stoicorum Princeps, in Porticv, ςοὰ Græcis eſt, docuit, quæ *Piſianactæa* olim dicta, poſteà picturis variè à Polygnoto decorata, nomen illud ποικίλης ſiue *Varia* accepit. Noſtra quoque hæc *Porticus* varias omnis ætatis Regulas, earumque ſcriptores velut in tabula depictos

ctos exhibens,inambulantem Lectorem πολύγνωστον facilè reddet: multarum enim,ne dicam pænè omnium, REGVLARVM NOTITIAM oculis animiſque objicit. Verùm ne quis objiciat,quid Monachis & Stoi-
Tertull. lib. de præſcrip. cap 7. Ioan. 10. Act. 3. cis? dicam cum veteri Scriptore: *Noſtra inſtitutio de Porticu Salomonis eſt*. In quâ & Saluator noſter cum Iudæis diſputauit, & Apoſtoli Petrus & Ioannes populum docuerunt. Vt non immeritò Primum hūc Librum,ceterorum præambulum,*Porticum* licuerit nominare.

Sub ipſa Porticu ad læuam oſtium eſt, quo in primam venitur au- II.
lam,quæ nomen præfert, SCHOLA DIVINI SERVITII: tota enim Regula *De Regula S. Benedicti.*
ſua, de quâ hîc agitur, S. BENEDICTVS Monachum docet Deo ſeruire: cuius quidem compendium exhibet CATECHISMVS MONASTICVS, qui hunc locum ſubeuntibus paſſim expoſitus eſt,quo Monachi *Rudimenta* & *Officia* dilucidè breuiterque explicantur.

Scholæ huic adhæret amplum ędificium,COENOBIVM dictum,quod III. *De generis*
in eo quatuor Monachorum genera, & communia eorum habitacula, *Monaſticis.*
Abbatis ſcilicet,Præpoſiti, Decanorum, Sacerdotum, Cellelarij, aliorumque ſuis diſtincta locis viſantur.

Hinc egredientibus patet quadrata quædam area, nouellis planta- IV. *Tractat de*
tionibus vtrimque conſita,vnde SEMINARII nomen traxit. Hinc enim *Pueris &*
Nouitijs. PVEROS Religioni traditos vel bonis artibus imbuendos, ceu monaſtici viridarij ſurculos; inde NOVITIOS veluti arbuſta magis adulta ei proximè inſerenda ſpectantibus offert.

Proxima domus, VESTIARIVM dicta, Monaſtica conſeruat & explicat V. *De Veſtibus.*
Indumenta.

Vicino hinc pede tenditur in ASCETERIVM, in quo bonorum ope- VI.
rum inſtrumentis & Virtutibus Monaſticam profeſſionem vel maxi- *De Virtutibus Monaſticis.*
mè decentibus, *Silentio*, *Obedientiâ*, & *Humilitate* animus imbuitur & EXERCETVR.

Et hæc quidem vno ex latere diſpoſita habitacula: alterum porrò ea VII. *De Diuino*
habet quæ quotidianis Religioſorum ſubſeruiunt vſibus. Vbi quod re- *Officio.*
liquis auguſtius ſeptem conſcenditur gradibus, DOMVS DEI, & DOMVS ORATIONIS, ſiue ORATORIVM appellari conſueuit: in eo Cœnobitæ ſtatis iuxta Monaſticum Canonem horis DIVINVM diu noctuque celebrant OFFICIVM.

Hinc leui flexu itur in DOMVM DISCIPLINÆ, ſiue Monaſticæ Rei- VIII. *De Culpis*
pub. Tribunal: Vbi & *Culpas* humiliter agnoſcunt; & impoſitas à Præ- *& Pœnis.*
ſide ſuſcipiunt POENAS.

Contigua huic loco eſt OFFICINA, tàm Marthæ quàm Mariæ offi- IX.
ciis ex Regulæ præſcripto conſecrata: cum illa enim *manuum labori* *De Labore & Lectione.*
ſollicitè inſudant Monachi; cum hac, velut ad Chriſti pedes ſedentes, *Lectionibus* vacant diuinis.

Tenditur deinde in commune Triclinium, ſiue vt vulgo nuncupa- X.
tur, REFECTORIVM, vbi cibo potuque corporis ruinæ quotidie inſtau- *De Cibis & Ieiunijs.*
rantur: frugaliter omninò, vt non minùs abſtinentiæ & ieiuniis hic locus ſit, quàm epulis.

XI. *De Hoſpitibus, Iter agentibus, & Infirmis.* Quod ſequitur, TRIÆDIVM dicere liceat, tergemina enim complectitur cubicula, ijs qui à communi cœnaculo abſuerint, deſtinata. Hoſpitibus, inquam, Iter agentibus, Infirmis. Primis HOSPITIVM, ſecundis ITINERARIVM, tertijs, donec conualuerint, aſſignatur VALETVDINARIVM.

XII. *De quiete, & Cellis.* Fabricam totam claudit DORMITORIVM, locus quietis, in quo ad nocturnum capiendum ſomnum, longo ordine ſingulorum priſco more, diſpoſiti *Lectuli*, aut recentiori, *Cellulæ*.

Hac ſerie per duodenos libros, quibus ſingulis ſingula hæc deſcripſimus loca, decurrit hoc Opus. In quo vniuerſa Regulæ expoſita capita: quot autem & quæ ſingulis elucidentur libris, præfixum cuique declarat argumentum.

Quid circa textum Regulæ præſtitum.

Exemplar Regulæ quod hic exhibemus. CVM neceſſarium prorſus videretur *Diſquiſitionibus* hiſce ipſam S. BENEDICTI, circa quam verſantur, adiungere REGVLAM; exemplar illud delegimus, quod ex varijs, quæ ad manum erant editionibus, noſtro iudicio erat emendatiſſimum. Excuſum illud olim in folio auctoritate Patrum vnionis Burſfeldenſis, in Germania: cui ad amuſſim pænè reſpondet altera editio in quarto cum Martyrologio Benedictino, Cærimonijs ſiue Conſtitutionibus, & Ordinario diuinorum eiuſdem Congregationis editum. Hunc porrò textum cum alijs quibuſdam editionibus & MSS. exemplaribus comparauimus, & *Variantes Lectiones*, non omnes quidem, ſed quæ alicuius eſſent momenti, annotauimus. *Cui additæ Variantes Lectiones.* Vbi à ceteris omnibus diſcrepabat, aut manifeſtum apparebat mendum Typographicum, veriorem lectionem ſubſtituimus; ſed admodũ raro, ne temerè quid mutaremus, aut noſtro tribueremus iudicio. *Ex codicibus Manuſcriptis.* Auxilio nobis fuere MSS. Codices quinque, ex quibus vetuſtiſſimũ fuit, quod eruditiſſimus Hugo Menardus ex *S. Ebrulphi* Ordinis noſtri in Normannia Monaſterio, ad me ante aliquot annos tranſmiſit. Proximè ſequitur *Dionyſianum*, probæ notæ ex Cœnobio S. Dionyſij in Brocqueroia propè Montes Hannoniæ. Membranæ noſtræ *Affligemenſes* tertium ſuppeditarunt, nec alia domeſtica aduocare lubuit, quod ex hoc, vel iam editis, recentiori calamo exarata deprehenderim. R. D. Abbas *S. Andreæ* iuxta Brugas quartum exhibuit; quintum eſt Bibliothecæ *S. Hadriani* Martyris Gerardimonte, minùs correctum, quod capitum lemmata præfigit mutatque arbitratu, reclamantibus plerumque ceteris. Conſuluimus & textum quem Commentarijs ſuis MSS. inſeruit Petrus Boërius. Subinde etiam MSS. Regulas Donati, Magiſtri, & Solitariorum produximus, *Et alijs vetuſtioribus exemplis.* & textum, quem Concordiæ ſuæ præpoſuit BENEDICTVS Anianæ Abbas, prout Menardus edidit. Smaragdi lectionem retulimus ſæpiùs, adhibito Bibliothecæ noſtræ MS. Commentario; vbi à vulgata diſſidebat. Impreſſa habuimus exemplaria non pauca; ſed

ex ijs

Digitized by Google

ex ijs potiſſimùm citauimus S. Dunſtani correctionem typis Aſcenſianis & Pariſienſibus olim vulgatam. Vti & Guidonis Iuuenalis editionem vtramque. Eam quoque quæ facta Pariſijs anno 1522. Florentiæ cum Statutis Caſſinen. 1520. Coloniæ apud Geruinum Calenium præfixam Commentario Turrecremata an. 1575. Auctores ſubinde inſpeximus, ex quibus ſua S. Benedictvs hauſit, vel qui eius verbis ſua ſcripta deinceps exornarunt.

Licuiſſet ſanè plurium codicum fide, vel conſonantiam cum noſtro textu, vel diſſonantiam adſtruere: Vix enim vllum eſt Ordinis noſtri Monaſterium, quod nō aliquot ſuppeditare potuiſſet exemplaria, cùm Nouitiorum apud quoſdam hoc fuerit ſtudium, vt eam iuxta quam viuere elegerant Regulam, ſua manu deſcriberent: ſed maluimus hìc parſimoniâ quadam vti, veriti ne copia peccaremus, nimiumque ad ſingula pænè verba cirationum excreſceret numerus, quando & hæc ipſa quæ dedimus, pluſcula nonnullis videri queant.

Capitum ſectiones appoſita.

Sed ad textum noſtrum reuertamur, in quo & capitum ſectionem à nobis non ſemel commendatam accuratè ſeruauimus, de eâ in Cærimoniali ſuo PP. Burſfeldenſes: *Ex tunc annus probationis currere incipiat; infrà quem legetur ei* (Nouitio) *Regula per ordinem ter in capitulo quotidiano, iuxtà diſtinctionem eiuſdem Regulæ, Capitulariter factam & acceptatam*. Proinde quod illi diebus ſingulis Martyrologio annotarūt, quæ Regulæ pars legenda, idipſum nos imitati, ad marginem vnicuique ſectioni rres adſcripſimus dies, quibus iuxta eam conſtitutionem ſit recitanda: hæc enim methodus, cùm ſanctiſſimi Legiſlaroris noſtri decreto conformis ſit, vehementer optamus, vbi viget, conſeruari: aut in vſum, vbi exoleuit, poſtliminiò reuocari.

Burſfeld. diſtinct. 3. cap. 1.

Quò fine.

Reg. cap. 58. & 66.

Notæ etiam additæ.

Adiecimus inſuper *Notas*, quibus locus & pagina deſignatur, quâ S. Benedicti verba in Diſquiſitionibus explicantur. Hoc enim neceſſarium videbatur, ne in longo opere diutius quęrendo tempus conſumeretur, & Lectori tædium & moleſtia afferretur.

Grammaticum nonnunquam egimus, vt S. Patris latinitatem aut adſtrueremus, aut aliorum exemplo excuſaremus. Quamquam ille, vt Gregorius loquitur, *ſcienter neſciens, & ſapienter indoctus*, pietatis maiorem, quàm ſermonis habuerit rationem: vnde nec omnes diſcuſſimus loquendi formulas, ſatis arbitrati S. Viri mentem quomodocumque intellexiſſe.

Greg. præfat. ad l. 2. Dial.

Citationes Regulæ ex varijs adducuntur exemplaribus.

Denique & illud addendum, in conſcribendis Diſquiſitionibus nos huic textui minimè fuiſſe adſtrictos, ſed S. Benedicti verba, vel prout menti ſe ingerebant, vel ex eo, quod primum inter plura occurrebat exemplari, allegaſſe. Et hinc non vbique vniformis vnius ſententiæ citatio.

Sed his iam præmonitus ſatis & pręmunitus, Regulam ipſam & Diſquiſitiones inoffenſo Lęctor decurrat pede.

INDEX CAPITVM
REGVLÆ
S. P. BENEDICTI.

PROLOGVS.
CAPVT I. *De generibus vel vitâ Monachorum.*
CAP. II. *Qualis debeat eſſe Abbas.*
CAP. III. *De adhibendis ad conſilium fratribus.*
CAP. IV. *Quæ ſint inſtrumenta bonorum operum.*
CAP. V. *De Obedientia.*
CAP. VI. *De Taciturnitate.*
CAP. VII. *De humilitate.*
CAP. VIII. *De officijs diuinis in noctibus.*
CAP. IX. *Quanti pſalmi dicendi ſunt in nocturnis horis.*
CAP. X. *Qualiter æſtatis tempore agatur nocturna laus.*
CAP. XI. *Qualiter Dominicis diebus vigiliæ agantur.*
CAP. XII. *Quomodo matutinorum ſolennitas agatur.*
CAP. XIII. *Qualiter priuatis diebus matutini agantur.*
CAP. XIV. *In natalitijs Sanctorum qualiter agantur Vigiliæ.*
CAP. XV. *Quibus temporibus dicatur Alleluia.*
CAP. XVI. *Qualiter diuina opera per diem agantur.*
CAP. XVII. *Quanti pſalmi per eaſdem horas canendi ſunt.*
CAP. XVIII. *Quo ordine ipſi pſalmi dicendi ſint.*
CAP. XIX. *De diſciplina pſallendi.*
CAP. XX. *De reuerentia orationis.*
CAP. XXI *De Decanis Monaſterij.*
CAP. XXII. *Quomodo dormiant Monachi.*
CAP. XXIII. *De excommunicatione culparum.*
CAP. XXIV. *Qualis debet eſſe modus excommunicationis.*
CAP. XXV. *De grauioribus culpis.*
CAP. XXVI. *De his qui ſine iuſſione Abbatis iunguntſe excommunicatis.*
CAP. XXVII. *Qualiter debeat Abbas ſollicitus eſſe circa excommunicatos.*
CAP. XXVIII. *De his, qui ſæpius correpti, emendare noluerint.*
CAP. XXIX. *Si debeant iterum recipi fratres exeuntes de Monaſterio.*
CAP. XXX. *De pueris minori ætate qualiter corripiantur.*
CAP. XXXI. *De cellerario Monaſterij.*
CAP. XXXII. *De ferramentis vel rebus Monaſterij.*
CAP. XXXIII. *Si quid debeant monachi proprium habere.*
CAP. XXXIV. *Si omnes æqualiter debeant neceſſaria accipere.*
CAP. XXXV. *De hebdomadarijs coquinæ.*
CAP. XXXVI. *De infirmis fratribus.*
CAP. XXXVII. *De ſenibus vel infantibus.*
CAP. XXXVIII. *De hebdomadario lectore.*
CAP. XXXIX. *De menſura cibi.*
CAP. XL. *De menſura potus.*
CAP. XLI. *Quibus horis oportet fratres reficere.*
CAP. XLII. *Vt poſt Completorium nemo loquatur.*
CAP. XLIII. *De his qui ad opus Dei vel ad menſam tardè occurrunt.*
CAP. XLIV. *De his qui excommunicantur quomodo ſatisfaciat.*
CAP. XLV. *De his qui falluntur in oratorio.*
CAP. XLVI. *De his qui in leuibus rebus delinquunt.*
CAP. XLVII. *De ſignificanda hora operis Dei.*
CAP. XLVIII. *De opere manuum quotidiano.*
CAP. XLIX. *De Quadrageſima obſeruatione.*
CAP. L. *De fratribus qui longè ab oratorio laborant aut in via ſunt.*
CAP. LI. *De fratribus qui non longe proficiſcuntur.*
CAP. LII. *De Oratorio Monaſterij.*
CA. LIII. *De hoſpitibus ſuſcipiendis.*
CAP. LIV. *An debeat Monachus eulogias ſuſcipere.*
CAP. LV. *De Veſtiarijs vel calciarijs fratrum.*
CAP. LVI. *De menſa Abbatis.*
CAP. LVII. *De Artificibus Monaſterij.*
CAP. LVIII. *De diſciplina ſuſcipiendorum fratrum.*
CAP. LIX. *De filijs Nobilium vel pauperum qui offeruntur.*
CAP. LX. *De Sacerdotibus qui fortè in Monaſterio habitare voluerint.*
CAP. LXI. *De Monachis peregrinis qualiter ſuſcipiantur.*
CAP. LXII. *De Sacerdotibus Monaſterij.*
CAP. LXIII. *De ordine Congregationis.*
CAP. LXIV. *De Ordinando Abbate.*
CAP. LXV. *De Præpoſito Monaſterij.*
CAP. LXVI. *De oſtiarijs Monaſterij.*
CAP. LXVII. *De fratribus in via directis.*
CAP. LXVIII. *Si fratri impoſſibilia iniunguntur.*
CAA. LXIX. *Vt in Monaſterio non præſumat âlter alterum defendere.*
CAP. LXX. *Vt non præſumat quiſquam paſſim alium cædere.*
CAP. LXXI. *Vt obedientes ſibi inuicem ſint fratres.*
CAP. LXXII. *De Zelo bono quem debent Monachi habere.*
CAP. LXXIII. *De eo quod non omnis iuſtitiæ obſeruatio in hac ſit Regula conſtituta.*

SANCTIS-

Digitized by Google

SANCTISSIMI PATRIS NOSTRI
BENEDICTI,
MONACHORVM IN OCCIDENTE PATRIARCHÆ
REGVLA.

PROLOGVS.

AVSCVLTA, ô fili, præcepta Magiſtri, & inclina aurem cordis 1. IANVAR.
tui,& admonitionem pij Patris libenter excipe,& efficaciter com- 1. Maij 1. Septemb.
ple: vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras. Ad te ergo nunc meus ſermo dirigitur, quiſquis abrenuntians proprijs voluptatibus, Domino Chriſto vero Regi militaturus, obedientiæ fortiſſima atque præclara arma aſſumis. In primis, vt quidquid agendum inchoas bonum, ab eo perfici inſtantiſſimâ oratione depoſcas; vt qui nos iam in filiorum dignatus eſt numero computare, non debeat aliquando de malis actibus noſtris contriſtari. Ita enim ei omni tempore de bonis ſuis in nobis parendum eſt, vt non ſolùm iratus pater, non aliquando ſuos filios exheredet, ſed nec vt metuendus Dominus, irritatus malis noſtris, vt nequiſſimos ſeruos, tradat ad pœnam, qui eum ſequi noluerint ad gloriam.

a Rom. 14. EXurgamus ergo tandem aliquando, excitante nos Scriptura, ac dicente: [a] Hora 2. IANVAR.
eſt iam nos de ſomno ſurgere. Et apertis oculis noſtris ad deificum lumen, attoni- 2. Maij. 2. Septemb.
Pſalm. 93. tis auribus audiamus, diuina quotidie clamans quid nos admoneat vox, dicens: Hodie ſi
Apocal. 2. vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra. Et iterùm: Qui habet aures audien-
Pſalm. 33. di, audiat quid Spiritus dicat Eccleſijs. Et quid dicit: Venite filij, audite me, timorem
Ioan. 12. Domini docebo vos. Currite dum lumen vitæ habetis, ne tenebræ mortis vos comprehendant.

ET quærens Dominus in multitudine populi, cui hæc clamat, operarium ſuum, 3. IANVAR.
Pſalm. 33. iterùm dicit: Quis eſt homo qui vult vitam, & cupit videre dies bonos? Quòd ſi tu 4. Maij. 3. Septemb.
audiens, reſpondeas, Ego; dicit tibi Deus: Si vis habere veram & perpetuam vitam, prohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum. Diuerte à malo, & fac bonum: inquire pacem, & perſequere eam. Et cùm hæc feceritis, Oculi mei ſuper
Iſai. 65. vos, & aures meæ ad preces veſtras: & antequam me inuocetis, dicam: Ecce adſum. Quid dulcius nobis hac voce Domini inuitantis nos, Fratres chariſſimi? Ecce pietate ſua demonſtrat nobis Dominus viam vitæ.

Epheſ. vlt. Succinctis ergo fide, & obſeruantia bonorum actuum, lumbis noſtris, & calciatis pedibus in præparatione Euangelij pacis, per ducatum Euangelij pergamus itinera eius: vt mereamur eum, qui nos vocauit, in regno ſuo videre. In cuius regni tabernaculo ſi volumus habitare, niſi illuc bonis actibus curratur, minimè peruenitur.

b Pſal. 14. SEd interrogemus cum Propheta Dominum, dicentes ei: [b] Domine, quis habitabit 4. IANVAR.
in tabernaculo tuo, aut quis requieſcet in monte ſancto tuo? Poſt hanc interroga- 5. Maij. 4. Septemb.
tionem, Fratres, audiamus Dominum reſpondentem, & oſtendentem nobis viam ipſius

tabernaculi, ac dicentem: Qui ingreditur ſine macula, & operatur iuſtitiam. Qui loquitur veritatem in corde ſuo, qui non egit dolum in lingua ſua. Qui non fecit proximo ſuo malum, qui opprobrium non accepit aduerſus proximum ſuum. Qui malignum diabolum, aliqua ſuadente ſibi, cum ipſa ſuaſione ſua à conſpectibus cordis ſui reſpuens, *Pſal.136.*
deduxit ad nihilum: & paruulos cogitatus eius tenuit, & alliſit ad Chriſtum.

5 IANVAR. 6. Maij. 5 Septemb. QVi timentes Dominum, de bonâ obſeruátiâ ſuâ non ſe reddunt elatos: ſed ipſa in ſe bona non à ſe poſſe, ſed à Domino fieri exiſtimantes, operantem in ſe Domi- *Pſal.113.*
num magnificant, illud cum Propheta dicentes: Non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam. Sicut nec Paulus Apoſtolus de prædicatione ſua ſibi aliquid imputauit, dicens: Gratia Dei ſum id quod ſum. Et iterùm ipſe dicit: Qui gloriatur, in *1.Cor.15.* *2. Cor.1.*
Domino glorietur. Vnde & Dominus in Euangelio ait: Qui audit verba mea hæc, & *2.Cor.10.* *Matth.7.*
facit ea, ſimilabo eum viro ſapienti, qui ædificauit domum ſupra petram. Venerunt flumina, flauerunt venti, & impegerunt in domum illam, & non cecidit: fundata enim erat ſupra petram. Hæc complens Dominus, expectat nos quotidie, his ſanctis ſuis monitis factis nos reſpondere debere.

6. IANVAR. 7. Maij. 6. Septemb. IDeò nobis propter emendationem malorum, huius vitæ dies ad inducias relaxantur, dicente Apoſtolo: An neſcis, quia patientia Dei ad pœnitentiam te adducit? Nam *Rom 2.*
pius Dominus dicit: Nolo mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat. *Ezech.18.*

Cùm ergo interrogaſſemus Dominum, Fratres, de habitatore tabernaculi eius, audiuimus habitandi præceptum. Sed ſi compleamus habitatoris officium, erimus heredes regni cœlorum. Ergo præparanda ſunt corda noſtra & corpora, ſanctæ præceptorum obedientiæ militatura: & quod minùs habet in nobis natura poſſibile, rogemus Dominum, vt gratiæ ſuæ iubeat nobis adiutorium miniſtrare. Et ſi, fugientes gehennæ pœnas, ad vitam volumus peruenire æternam; dum adhuc vacat, & in hoc corpore ſumus, & hæc omnia per hanc lucis vitam vacat implere, currendum, & agendum eſt modò, quod in perpetuum nobis expediat.

7. IANVAR. 8 Maij. 7. Septemb. COnſtituenda eſt ergo à nobis Dominici ſchola ſeruitij: in qua inſtitutione nihil aſperum, nihil'q́, graue conſtituturos ſperamus. Sed & ſi quid paululùm reſtrictiùs, dictante æquitatis ratione, propter emendationem vitiorum, & conſeruationem charitatis proceſſerit, non illicò pauore perterritus refugias viam ſalutis, quæ non eſt niſi anguſto initio incipienda. Proceſſu verò conuerſationis & fidei, dilatato corde, inenarrabili dilectionis dulcedine curritur via mandatorum Dei: vt ab ipſius magiſterio numquam diſcedentes, in eius doctrina vſque ad mortem in Monaſterio perſeuerantes, Paſſionibus Chriſti per patientiam participemur, vt regni eius mereamur eſſe conſortes.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

AVSCVLTA.] Textus Boërij & Smaragdus legunt, *obſecunda*, quod etiam propugnant, eo modo quo dicitur, *obaudi, obtempera, obſecunda*, & alia multa talia. Eâdem voce vtitur Magiſter. Imitari videtur S. BENEDICTVS Baſilium, qui admonitionem ad filium ſpiritualem ita orditur: *Audi fili admonitionem patris tui, & inclina aurem tuam ad verba mea: & accommoda mihi libenter auditum tuum, & corde credulo cuncta quæ dicuntur auſculta.* Et ibidem mox ſubdit de militia ſpirituali, vti & hic noſter Legiſlator. Porrò *hi auſcultare*, iuxta Varronem lib. 5. de ling. Lat. dicuntur, *qui auditis parent*. Eſt autem *auſcultare* amplius aliquid quàm audire; hoc enim eſt ſimpliciter ſonum percipere, illud autem obedire. Cæcilius. *Audire, ignoti quod imperant, ſoleo: non auſcultare.* Pacuuius: *Auſcultare pro obedire.*

Hos qui animum cautum intelligunt,
Magiſque ex alieno iecore ſapiunt, quàm ex ſuo.
Magis audiendum, quàm auſcultandum *cenſeo.*

Plauto familiariſſima hæc phraſis, ſed ferè ſemper cum datiuo. Ita Curcul. act. 2. ſc. 1.

Si rectè facias, Phædrome, auſcultes *mihi.*

Idem Pœnulo & pluribus locis, quæ in Lexico Plautino citat Pareus, *Tibi auſcultabo*, id eſt, obediam, morem geram. Explicatur porrò hæc Regulæ ſententia In Diſquiſitionibus *pag.* 249.

MAGISTRI.] Dionyſianus addit, *tui*. Quis autem hic magiſter, vide *pag.* 247.

INCLINA AVREM.] expoſui pag 249 vti & quod ſequitur. *Efficaciter comple.*

REDEAS A QVO RECESSERAS.] quo duce & itinere, dictum pag. 245.

ABRENVNCIANS.] Monachi dicti *Renunciantes*, eorumque hoc officium explicatur pag. 238

VOLVPTATIBVS.] Ita MSS. Monaſterij S. Ebrulphi. Dion. Petrus Damiani opuſc. 13. c. 6. cum alijs MSS. BENEDICTVS Anianæ in Concordia, Smaragdus, Boerius, & editi ferè omnes, *voluntatibus*.

MILITATVRVS.] Monaſticam militiam fusè deſcriptam inuenies pag. 240.

ARMA ASSVMIS.] Enumerantur hæc & explicantur pag. 242.

INCHOAS

Digitized by Google

Inchoas bonvm.] Dionyſ. & duo impreſſa, *boni.*

Iratvs Pater.] Dion *ſicut*. Andræanum MS. *vt iratus*, quod impreſſi paſſim ſequuntur. Quamox ſubdit; *Nec vt metuendus Dominus.* Noſtram lectionem habet Concord. Smarag. Ebrul. editio Calenij, atque ita euitatur nimia repetitio τ8 *vt*.

Non aliqvando.] Dion, abſque negatione, *nos aliquando.*

Tradat ad poenam.] Pœnè omnes alij *perpetuam tradat.* deſumptum videtur ex Auguſtino, qui *ſerm.* 251. *de temp.* ait: *Non vt nequiſſimos ſeruos perpetuam tradat ad pœnam.*

Deificvm.] His & ſimilibus adiectiuis delectari ea ætas viſa eſt: Euagrius Antiochenus vitæ S. Antonij interpres in epilogo: *Malumus Græcum ſermonem hoc ſuſtinere, quàm fraudem pati eos lucri deifici.* Breuiarium Romanum in officio S. Martini: *Vt in virtute Trinitatis deifica.* Sic *Almificus* apud Flodoardum l.2. hiſt. Rem. c.3. *Dum hic igitur almifica conuerſatione decertat.*

Cvpit videre.] Vulgata, *diligit dies videre.* Sed S. Benedictvs tum hîc, tum alibi paſſim ſequitur Pſalterium Romanum, quod ſemel monuiſſe ſuffecerit.

Perseqvere.] Concor. *& Sequere.*

Calciatis.] Deeſt hoc vſque ad *per ducatum. &c.* Concord. MSS. Dion. Andr. editis Guid. Calen. & pluribus alijs. Ex Apoſtolo quidam fortè ſuppleuerint. Explicationem lege pag. 243.

In præparatione Evangelii pacis.] Abeſt ab vno alteroque impreſſo, in quo tamen præcedentia, *& calceatis* &c. Quænam verò *præparatio Euangelij pacis*, docebunt à nobis dicta pag. 555.

Per dvcatvm Evangelii.] Itidem deeſt aliquibus.

Actirvs cvrratvr.] quædam, *operibus*, & pro *curratur*, quod eſt apud Boërium alioſque, Dunſtanus, alijque habent *currendo.*

Timentes.] Aliqua exemplaria, *qui timent.* Explanationem vide lib. IX. Tract. 2. diſq. 3.

Magnificant.] Dionyſ. *glorificant.*

Svpra petram.] Impreſſum quoddam vtrobique legit, *firmam petram.*

Exspectat nos.] Obelo configunt alterutrum *nos* quædam MSS. & impreſſa. Dunſt. & alia vtrumque retinent: Concordiæ deeſt poſtremum.

Vt convertatvr.] Concordiæ *magis conuertatur.*

Præparanda svnt.] Tota hæc periodus ex epiſt. 1. Clementis Romani ad Iacobum fratrem Domini deſumpta.

Gratiæ svæ, &c.] Ab Auguſtino hauſit, qui l. de nat. & Grat. c. 68. Chriſtianos monet, vt *vbi difficultatem aliquam ſentiunt, fideliſſimis & perſeuerantiſſimis precibus, & miſericordiæ promptis operibus facilitatem à Domino impetrare perſiſtant.* Et mox: *Eo ipſo quo firmiſſimè creditur Deum iuſtum & bonum, impoſſibilia non potuiſſe præcipere, hinc admonemur & in facilibus quid agamus, & in difficilibus quid petamus.*

Ministrare.] Latinius quædam impreſſa, *miniſtrari.*

Ad vitam volvmvs velociter pervenire æternam.] τ8, *velociter* omnibus pænè exemplaribus deeſt, quæ pro *æternam* habent, *perpetuam.*

Lvcis vitam.] Sic MSS. Ebrul. Dion Andr. Concord. & multa impreſſa. Dunſt. Boër. Calen. & alij reponunt, *viam*: & ita exponit Bernardus Caſſinenſis, alijſque præponit Menardus; quia cùm lux hoc loco vitã ſignificet, ineptum eſſet dicere, *lucis vitam*, id eſt, vitæ vitam. Et ſanè hæc præſens vita via eſt ad vitam futuram, de qua via præclarè S. Columbanus epiſt. 1. *via es mortalium non vita, à peccato incipiens vſque ad mortem.* Et paulò pòſt: *Quid ergo es humana vita? non vita, vera es enim via: ſed non plena, alijs longa, alijs breuis, alijs lata, alijs anguſta. Via, inquam, es, via es, ſed non omnibus manifeſta es. Multi enim te vident, & pauci te viam eſſe intelligunt.* Sic ille Recentiorum correctorum eſt, quod hîc quidam ſubſtituant, *lucis vſuram.* *Vita hæc ad æternam via.*

Schola servitii.] Scholæ huius magiſtros & diſcipulos, Claſſes & Lectiones deſcripſimus pag. 247. & hunc titulum ſecundo Diſquiſitionum noſtrarum dedimus libro. Cur autem Regula eſt *Schola Dominici ſeruitij*, leges pag. 129.

Participemvr.] Sic MSS. Concord. & Dunſt. Impreſſa quædam reſcribunt, *participemus.* & hæc ex citata Clementis epiſtola excerpta.

Consortes.] Andr. cum excuſis quibuſdam addit, *Amen.*

CAPVT I.

De generibus vel vita Monachorum.

Monachorvm quatuor eſſe genera, manifeſtum eſt. Primum, Cœnobitarum, hoc eſt, monaſteriale, militans ſub Regula, vel Abbate. Deinde ſecundum genus eſt Anachoretarum, id eſt, Eremitarum; horum qui non conuerſionis feruore nouitio, ſed Monaſterij probatione diuturna, didicerunt contra diabolum, multorum ſolatio iam docti, pugnare: & benè inſtructi, fraterna ex acie ad ſingularem pugnam eremi, ſecuri, iam ſine conſolatione alterius, ſola manu vel brachio, contra vitia carnis vel cogitationum, Deo auxiliante, ſufficiunt pugnare. Tertium verò Monachorum teterrimum genus, eſt Sarabaitarum: qui nulla Regula approbati, experientiâ magiſtrâ, ſicut aurum in fornace, ſed in plumbi natura molliti, adhuc operibus ſeruantes ſæculo fidem, mentiri Deo per tonſuram noſcuntur. Qui bini, aut terni, aut certè ſinguli ſine paſtore, non Dominicis, ſed ſuis incluſi ouilibus, pro lege *8 Ianvar. 9. Maij. 8. Septemb.*

Digitized by Google

lege eis eſt deſideriorum voluptas, cùm quidquid putauerint vel elegerint, hoc dicunt ſanctum: & quod noluerint, hoc putant non licere. Quartum verò genus, eſt Monachorum, quod vocatur Gyrouagum: qui tota vita ſua per diuerſas Prouincias, ternis aut quaternis diebus per diuerſorum cellas hoſpitantur, ſemper vagi, & nūquam ſtabiles, & proprijs voluptatibus, & gulæ illecebris ſeruientes, & per omnia deteriores Sarabaitis. De quorum omnium miſerrima conuerſatione melius eſt ſilere, quàm loqui. His ergo omiſſis, ad Cœnobitarum fortiſſimum genus diſponendum, adiuuante Domino veniamus.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

MONACHORVM.] De Monachi etymo, alijſque nominibus & deſcriptionibus agitur toto Tract. 1. l. 3. p. 265.

GENERA.] An non plura, & qualia ſingula, vide eiuſdem libri Tract. 2. quo totum hoc caput explicatur.

SVB REGVLA VEL ABBATE.] Copulatiuè hîc ſumitur τὸ, *vel*, S. BENEDICTVS, quod obſeruaſſe memini pag. 286.

MONASTERII.] Vocem hanc, aliaſque Cœnobitarum habitacula ſignificantes interpretamur p. 289.

DIDICERVNT.] Ita etiam Regula magiſtri. Dionyſ. *didicerint*. Concord. *qui didicerunt*, ſed notat Menardus τὸ, *qui*, redundare.

EXPERIENTIA MAGISTRA.] Smarag. Calen. Magiſt. in Reg. habent *experientia Magiſtri*. quod non diſplicet Menardo, quia infrà dicuntur ſine paſtore eſſe.

IN FORNACE.] Concord. Dunſt. & MSS. Dionyſ. & Ebrul. *fornacis*.

NATVRAM.] Concord. & alia, *Natura*.

TOTA VITA.] Boer. Dionyſ. legunt, *totam vitam*.

ET PROPRIIS.] Smarag. Dunſt. *ſed ſemper & vbique proprijs voluptatibus*.

C A P V T II.

Qualis debeat eſſe Abbas.

9. IANVAR 10. Maij 9. Septemb. ABBAS, qui præeſſe dignus eſt Monaſterio, ſemper meminiſſe debet quod dicitur, & nomen maioris factis implere. Chriſti enim vices agere creditur in Monaſterio; quando ipſius prænomine vocatur dicente Apoſtolo: Accepiſtis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba pater. Rom. 8. Ideoque Abbas nihil extra præceptum Domini (quod abſit) debet aut docere, aut conſtituere, vel iubere: ſed iuſſio eius vel doctrina, fermentum diuinæ iuſtitiæ in diſcipulorum mentibus conſpergat.

10 IANVAR 11. Maij 10. Septemb. MEmor ſit ſemper Abbas, quia doctrinæ ſuæ, vel diſcipulorum obedientiæ, vtrarumque rerum in tremendo iudicio Dei facienda erit diſcuſſio. Sciatque Abbas, culpæ paſtoris incumbere, quidquid in ouibus paterfamilias minùs vtilitatis poterit inuenire. Tantùm iterùm liber erit, vt ſi inquieto vel inobedienti gregi paſtoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis earum actibus vniuerſa fuerit cura exhibita: paſtor earum in iudicio Domini abſolutus, dicat cùm Propheta Domino: Iuſtitiam tuam Pſalm. 39. non abſcondi in corde meo, veritatem tuam & ſalutare tuum dixi. Ipſi autem contemnentes ſpreuerunt me. Et tunc demum inobedientibus curæ ſuæ ouibus pœna ſit eis, præualens ipſa mors.

11 IANVAR. 12 Maij. 11. Septemb. ERgo cùm aliquis ſuſcipit nomen Abbatis, duplici debet doctrina ſuis præeſſe diſcipulis, id eſt, omnia bona & ſancta factis ampliùs quàm verbis oſtendat, & capacibus diſcipulis mandata Domini verbis proponat, duris vero corde, & ſimplicioribus, factis ſuis diuina præcepta demonſtret. Omnia verò, quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſuis factis indicet non agenda: ne alijs prædicans, ipſe reprobus inueniatur: ne 1. Cor. 9. quando dicat illi Deus peccanti: Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum Pſalm. 49. tuum per os tuum? Tu verò odiſti diſciplinam, & proiecisti ſermones meos poſt Matth. 7. te. Et qui in fratris tui oculo feſtucam videbas, in tuo trabem non vidiſti.

12. IANVAR. 13. Maij. 12. Septemb. NOn ab eo perſona in Monaſterio diſcernatur. Non vnus plus ametur quàm alius, niſi quem in bonis actibus, aut in obedientia inuenerit meliorē. Non præponatur ingenuus

Digitized by Google

ingenuus ex ſeruitio conuertenti, niſi alia rationabilis cauſa exiſtat. Quòd ſi ita, iuſtitiâ
dictante, Abbati viſum fuerit, & de cuiuſlibet ordine id faciat; ſin aliàs, propria teneant
1. Cor. 12. loca. Quia ſiue ſeruus, ſiue liber, omnes in Chriſto vnum ſumus, & ſub vno Domino
Rom. 2. *Galat. 2.* æqualem ſeruitutis militiam baiulamus: quia non eſt apud eum perſonarum acceptio.
Epheſ. 6. *Coloſ. 6.* Solummodò in hac parte apud ipſum diſcernimur, ſi meliores alijs in bonis operibus,
Act. 10. & humiles inueniamur. Ergo æqualis ſit ab eo omnibus charitas: vna præbeatur omnibus, ſecundùm merita, diſciplina.

IN doctrina namque ſua Abbas Apoſtolicam debet illam ſemper formam ſeruare, in *13. IANVAR.*
2. Tim. 4. qua dicit: Argue, obſecra, increpa, id eſt, miſcẽs temporibus tempora, terroribus blan- *14. Maij.*
dimenta, dirum magiſtri, pium patris oſtendat affectum: id eſt, indiſciplinatos & in- *13. Septemb.*
quietos debet diutiùs arguere; obedientes autem & mites, & patientes, vt in melius proficiant, obſecrare; negligentes autem & contemnentes vt increpet & corripiat, admonemus. Neque diſſimulet peccata delinquentium, ſed mox vt cœperint oriri, radicitus ea
1. Reg. 2. (vt prævalet) amputet; memor periculi Heli Sacerdotis de Silo. Et honeſtiores quidem & intelligibiles animos prima vel ſecunda admonitione verbis corripiat; improbos autem & duros, ac ſuperbos, vel inobedientes, verberum vel corporis caſtigatione in ipſo
Prou. 23. initio peccati coërceat, ſciens ſcriptum: Stultus verbis non corrigitur. Et iterùm: Percute filium tuum virgâ, & liberabis animam eius à morte.

MEminiſſe debet ſemper Abbas, quod eſt, meminiſſe quod dicitur, & ſcire, quia cui *14. IANVAR.*
plus committitur, plus ab eo exigitur. Sciatque, quàm difficilem & arduam rem *15. Maij.*
ſuſcepit, regere animas, & multorum ſeruire moribus. Et alium quidem blandimentis, *14. Septemb.*
alium verò increpationibus, alium ſuaſionibus: & ſecundùm vniuſcuiuſque qualitatem, vel intelligentiam, ita ſe omnibus conformet & aptet, vt non ſolùm detrimenta gregis ſibi commiſſi non patiatur, verùm etiam in augmentatione boni gregis gaudeat.

ANte omnia, ne diſſimulans, aut paruipendens ſalutem animarum ſibi commiſſa- *15. IANVAR.*
rum, non plus gerat ſollicitudinem de rebus tranſitorijs, terrenis atque caducis: ſed *16. Maij.*
ſemper cogitet, qui animas ſuſcepit regendas, de quibus rationem redditurus eſt. Et ne *15. Septemb.*
Matth. 6. cauſetur de minori fortè ſubſtantia, meminerit ſcriptum: Primùm quærite regnum Dei,
Pſalm. 34. & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Et iterùm: Nihil deeſt timẽtibus eum. Sciatque, quia qui ſuſcepit animas regendas, præparet ſe ad rationem reddendam. Et quantum ſub cura ſua Fratrum ſe habere ſcierit numerum, agnoſcat pro certo, quia in die iudicij ipſarum omnium animarum redditurus eſt Domino rationem, ſine dubio addita & ſuæ animæ. Et ita timens ſemper futuram diſcuſſionem paſtor de creditis ſibi ouibus, cùm de alienis ratiocinijs cauet, redditur de ſuis ſollicitus. Et cùm de monitionibus ſuis emendationem alijs ſubminiſtrat, ipſe efficitur à vitijs emendatus.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

ABBAS.] Dionyſ. in recto habet *Abba*, quod expenſum p. 310. De nomine autem Abbatis, qualitatibus & officio videantur lib. 3. Tract. 5. Diſquiſitiones quinque priores.

MEMINISSE.] Affligemenſis codex MS. Dionyſ. Andr. Boër. Concord. legunt *meminere*: & ſic eſt apud Keronem in interpretatione Alemannica vocabulorum Reg. S. BENEDICTI, quam inter Alemannicas Antiquitates edidit Goldaſtus. Antiquis in vſu fuiſſe videtur *memino*, vnde participium *meminens*. Liuius Erotopegnion 4. *Meminens Varro corde volutat.* Priſcianus lib. 11. de temporibus & naturis participiorum. Donatus arte 2. & Sergius: *Ab eo quod eſt memini artis nullum participium reperitur, ſi ad vſum, verum eſt, ad auctoritatem falſum: nam inuenimus in Plauto, meminens.* Sidonio autem frequentiſſimum eſt *meminens* lib. 1. epiſt. 10. *Siſque oppido meminens, quod olim Martia Hortenſio*, &c. vide lib. 4. ep. 3. lib. 6. ep. 3. l. 7. ep. 6. l. 4. ep. 12. Auſonius de profeſſ. Burdigal. 1.

Meminere, meminens, olim vſurpata.

Viuis adhuc, ani quod perijt meminens.

MAIORIS.] Hoc etiam nomine cenſeri Abbates, oſtenſum pag. 311.

CONSPERGAT.] Regula Magiſtri Concord. Dionyſ. Ebrul. Andr. Calen. *conſpergatur.* Boerius legit, *fermento diuinæ iuſtitiæ conſpergatur.* Epiſtola Lobienſium circa annum 990. apud Baldericum Nouiomenſem in Chronico Camerac. & Atreb. l. 1. c. 105. ſic hanc periodum citat: *Cuius iuſſio vel doctrina, velut fermentum diuinæ iuſtitiæ, in diſcipulorum mentibus conſpergatur.* Atque ita legitur in Apologia pro Henrico IV. Imp. circa eiuſdem tempora ſcripta.

ET CAPACIBVS.] Dionyſ. & Ebrul. *Vt.*

DISCIPVLIS.] Epiſtola Lobienſium, *Diſcipulos docuerit.*

NISI ALIA.] Ebrul. interponit *fortè*. Seruos non admittebat Baſilius, vt patet in Reg. fuſ. diſp. 9.

MELIORES

Digitized by Google

MELIORES ALIIS.] Ebrul. Dionyſ. *ab alijs.*
OMNIBVS.] Concord. Dunſt. Calen. *in omnibus.*
HELI.] Peccatum eius expendimus pag. 805.
INTELLIGIBILES.] Concord. & Dionyſ. *intelligibiliores.*
MEMINISSE.] Concord. Reg. Mag. & Dionyſ. hic repetunt *meminere.*
QVIA QVI.] Dunſtano deeſt τὸ, *quia*, & quibuſdam excuſis, *qui.*
PASTOR.] Concord. Dunſt. Calen. & quædam alia *Paſtoris.*

CAPVT III.

De adhibendis ad conſilium Fratribus.

16 IANVAR. 17. Maij. 16. Septemb. QVOTIENS aliqua præcipua agenda ſunt in Monaſterio, conuocet Abbas omnem congregationem, & dicat ipſe vnde agitur. Et audiens conſilium Fratrum, tractet apud ſe; & quod vtilius iudicauerit, faciat.

Ideò autem omnes ad conſilium vocari diximus, quia ſæpè iuniori Dominus reuelat quod melius eſt. *Matth. 11.* Sic autem dent Fratres conſilium cum omni humilitatis ſubiectione, vt non præſumant procaciter defendere quod eis viſum fuerit; ſed magis in Abbatis pendeat arbitrio, vt quod ſalubrius iudicauerit, ei cuncti obediant. Sed ſicut diſcipulis conuenit obedire Magiſtro, ita & ipſum condecet prouidè & iuſtè cuncta diſponere. In omnibus igitur omnes magiſtram ſequantur Regulam, neque ab ea temerè declinetur à quoquam.

17. IANVAR. 18. Maij. 17 Septemb. NVllus in Monaſterio proprij cordis ſequatur voluntatem: neque præſumat quiſquam cum Abbate ſuo proteruè intus aut foris Monaſterio contendere. Quod ſi præſumpſerit, regulari diſciplinæ ſubiaceat. Ipſe tamen Abbas cum timore Dei, & obſeruatione Regulæ omnia faciat; ſciens, ſe proculdubio de omnibus iudicijs ſuis æquiſſimo iudici Deo rationem redditurum. Si qua verò minora agenda ſunt in Monaſterij vtilitatibus; ſeniorum tantùm vtatur conſilio, ſicut ſcriptum eſt: Omnia fac cum conſilio, & poſt factum non pœnitebis. *Eccl. 32.*

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE ADHIBENDIS AD CONSILIVM.] Conſultò hæc explicamus pag. 322.

Quotiens pro quoties. QVOTIENS.] Proba lectio, quam repræſentant MSS. noſtra cum Dunſtano, Guidone Iuuenali, nec veteres deſiderantur. Plautus Curculione act. 5. ſcen. 2. *Quotiens dicendum eſt?* Et Epidico act. 2. ſc. 1. *Cuius quotient ſepulchrum vides:* Quam ſcripturam veteribus libris, & Grammaticis tribuit Lud. Carrion. in l. 1. Val. Flacci eoſque ſequitur Caper in orthographia: *Totiens & quotiens cum ſcribitur per N. ſcribenda ſunt.* Repugnant tamen Criticorum aliqui, licet non diffiteantur in vetuſtiſſimis tabulis æreis marmoreiſq; ſic legis. *Ideo amplio*, inquit doctiſſimus Lipſius, de pronũciat. c. 5. *nec temerè Damnem.* Bedam pro ſe allegant, qui lib. de metris ait: *Quoties, & toties ſine N. licet veteres per N.* Sed quanti hæc ſunt, vt accuratiorem mereantur notam? Nos ſuperſedemus, & ad Grammaticorum tribunal iſthæc remittimus.

FRATRES CONSILIVM.] Quo modo id faciendum, dixi p. 326.

IN OMNIBVS IGITVR OMNES, &c.] Vt non ſatis hæc ſententia Benedictinis inculcari poteſt, ita eam non ſemel exponere viſum. Occurret autem p. 204. 206. & alibi.

DECLINETVR.] Ebrul, *deuietur.*

PROTERVE INTVS AVT FORIS MONASTERIO.] Concord. Dionyſ. & Boër. *Monaſterium.* Smaragdus hæc annotat: B. BENEDICTVS cùm dixiſſet, *neque præſumat quiſquam cum Abbate ſuo proteruè*, non dixit, *intus aut foris*, ſicut aliqui codices habent: ſed ſicut in illo, quem manibus ſuis ſcripſit, *proteruè aut foris Monaſterium*, reperitur poſitum. Vnde intelligitur quia foris nullam, intus autem eſſe contentionem permiſit amicam. Sic ille. Significans redundare τὸ, *intus*, quod in MS. Smaragdo Afflig. textui deeſt, & in Concordia alio expreſſum charactere. Hanc autem phraſim *proteruè intus aut foris*, poſteriores Ordines hinc mutuati, ſuis inſeruere Conſtitutionibus: Præmonſtratenſes *diſt.* 3. *c.* 4. Carmelitæ ſub Ioanne Soreth, *part.* 4 *c.* 2. Prædicatores, *part.* 4. *c.* 18. Eremitæ Auguſtiniani, *part.* 6. *c.* 20.

CAPVT IV.

C A P V T IV.

Quæ ſunt inſtrumenta bonorum operum.

INPRIMIS, Dominum Deum diligere ex toto corde, totâ animâ, totâ virtute. *Deuter.6 7.* 18. IANV. 19. Maij. 18 Sept.
Deinde, proximum tanquam ſeipſum. *Matth.22.*
Deinde non occidere. *Luc.18.*
Non adulterari. *Matth.19.*
Non facere furtum. *Leuit.19.*
Non concupiſcere. *Deut.5.*
Non falſum teſtimonium dicere. *Marc.10.*
Honorare homines omnes. *1.Petr.2.*
Et quod ſibi quis fieri non vult, alij ne faciat. *Tob. 4.*
Abnegare ſemetipſum ſibi, vt ſequatur Chriſtum. *Luc.9.*
Corpus caſtigare. *1.Cor.9.*
Delicias non amplecti. *1.Tim 5 & 2 Petr.2.*
Ieiunium amare. *Ioel.1.& 2.*
Pauperes recreare. *Eccleſ 4.*
Nudum veſtire. *Iſai.58.*
Infirmum viſitare. *Eccleſ.7.*
Mortuum ſepelire. *Tob.1 & 2.*
In tribulatione ſubuenire. *Eccleſ.6.*
Dolentem conſolari. *1.Theſſ.5.*
A ſæculi actibus ſe facere alienum. *Iacob.1.*
Nihil amori Chriſti præponere. *Matth. 10.*
IRam non perficere. *Matth.5.* 19. IANV. 20. Maij. 19. Sept.
Iracundiæ tempus non reſeruare. *Epheſ.4.*
Dolum in corde non tenere. *Pſal.14.*
Pacem falſam non dare. *Rom.12.*
Charitatem non derelinquere. *1.Petr.4.*
Non iurare, ne forte periuret. *Matth.5.*
Veritatem ex corde & ore proferre. *Pſal 14.*
Malum pro malo non reddere. *1.Theſſ 5.*
Iniuriam non facere, ſed & factam patienter ſufferre. *1.Cor.6.*
Inimicos diligere. *Luc 6.*
Maledicentes ſe non remaledicere, ſed magis benedicere. *1.Pet.3.*
Perſecutionem pro iuſtitia ſuſtinere. *Matth.5.*
Non eſſe ſuperbum. *Tob.4.*
Non vinolentum. *1.Tim.3.*
Non multùm edacem. *Eccli 37.*
Non ſomnolentum. *Prouerb.20.*
Non pigrum. *Rom.12.*
Non murmurioſum. *1.Cor.10.*
Non detractorem. *Sap.1.*
Spem ſuam Deo committere. *Pſal 72.*
Bonum aliquid in ſe cùm viderit, Deo applicet, non ſibi. *1.Cor.4.*
Malum verò ſemper à ſe factum ſciat, & ſibi reputet. *Oſe.13.*
Diem iudicij timere. *Luc.12.*

 Gehen-

Gehennam expaueſcere. *Matth.*10.
Vitam æternam omni concupiſcentia ſpiritali deſiderare. *Philip.*1.
Mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere. *Matth.*24.
Actus vitæ ſuæ omni hora cuſtodire. *Deuter.*4.
In omni loco Deum ſe reſpicere pro certo ſcire. *Prou.*5.

20. Ianv. 21. Maij. 20. Sept. COgitationes malas cordi ſuo aduenientes mox ad Chriſtum allidere, & ſeniori ſpiritali patefacere. *Pſal.*136.
Os ſuum à malo vel prauo eloquio cuſtodire. *Pſal.*33.
Multùm loqui non amare. *Eccli.*32.
Verba vana, & riſui apta non loqui. 2.*Timoth.*2.
Riſum multum aut excuſſum non amare. *Eccli.*21.
Lectiones ſanctas libenter audire. *Luc.*11.
Orationi frequenter incumbere. *Coloſſ.*4.
Mala ſua præterita cum lacrymis, vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri. De ipſis malis de cetero emendare. *Pſal.*6.
Deſideria carnis non perficere. *Gal.*5.
Voluntatem propriam odire. *Eccleſiaſt.*18.
Præceptis Abbatis in omnibus obedire, etiamſi ipſe aliter (quod abſit) agat, memores Dominici præcepti: Quæ dicunt, facite: quæ autem faciunt facere nolite. *Matth.*23.
Non velle dici ſanctum antequam ſit: ſed prius eſſe, quo veriùs dicatur. *Matth.*6.

21. Ianv. 21. Maij. 21. Sept. PRæcepta Dei factis quotidie adimplere. *Eccleſ.*6.
Caſtitatem amare. 1.*Tim.*5.
Nullum odire. *Leuit.*1.
Zelum non habere. *Iacob.*3.
Inuidiam non exercere. *Iacob.*4.
Contentionem non amare. 2.*Tim.*2.
Elationem fugere, *Pſal.*130.
Seniores venerari. *Leuit.*19.
Iuniores diligere. 1.*Tim.*5.
In Chriſti amore, pro inimicis orare. *Matth.*5.
Cum diſcordantibus ante ſolis occaſum in pacem redire. *Epheſ.*4.
Et de Dei miſericordia numquam deſperare. *Pſal.*51.

Ecce hæc ſunt inſtrumenta artis ſpiritalis: quæ cùm fuerint à nobis die noctuque inceſſabiliter adimpleta, & in die iudicij conſignata; illa merces à Domino nobis recompenſabitur, quam ipſe promiſit: Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus his qui diligunt eum. Officina verò, vbi hæc omnia diligenter operemur, clauſtra ſunt Monaſterij, & ſtabilitas in congregatione. *Eſa.*41. 1. *Cor.*2.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE INSTRVMENTIS.] Titulum eſſe partem textus monuimus p. 109. De ipſis Inſtrumentis lib.6. Tract. 1. pag. 559. actum eſt. Cùm autem deſumpta ſint ex Clementis Romani epiſt. 1. & tranſcripta in Capitulari Theodulphi Aurelianenſis, ex his quoque lectionum varietatem adſcribimus.

IN PRIMIS DOMINVM DEVM DILIGERE.] Ebrul. & Reg. Solitariorum. *In primis oportet*, &c. Impreſſa quædam præmittunt: *Primum inſtrumentum eſt, in primis*, &c.

ADVLTERARI.] Theodulphus in Capitul. Dionyſ. Reg. magiſtri & Solitariorum. *Adulterare*.

SEMETIPSVM SIBI.] Abeſt ab Ebrul. τὸ *ſibi*: nec legit magiſtr, nec textus Euangelicus: reperitur tamen apud Clementem, in Regulis Donati, & Solitariorum c.25. Atque ita non ſemel extulit Ambroſius lib.2. de Pœnit. c.10 & offic. l. 1. c. 28. & in pſal. 118. octon. 12. V. *Tuus ſum ego: Si pro me ſe ipſum ſibi abneget*. Rufinus l.2. vit. Pat. c.31. *Secundum mandatum ſaluatoris obſeruandum eſſe, vt ante omnia vnuſquiſq; abneget ſemetipſum ſibi*. Cæſarius Arelatenſis in recapit. reg. Monial. n. 4. ita legit illud Matth. 16. *Si quis vult venire poſt me abneget ſemetipſum ſibi. Qui ſemetipſum ſibi iuſſus eſt abnegare, qua fronte præſumit ſibi aliquid de impedimentis mundi iſtius reſeruare.*

NVDVM.] Reg. Donati, *nudos, infirmos*.

INIMICOS DILIGERE.] Can. 6. ex S. Bauonis Gandauenſis MS. codice VI. Synodo ſubiectus, *Inimicos diligere propter Deum.*

MALEDICENTES SE.] Reg. Donati legit *Sibi*. Maledicere cum accuſandi caſu Latinè ponitur.

Petronius,

Petronius: *Maledic illam verſibus, vt habeat pudorem.* Act. 23. *Summum Sacerdotem Dei maledicis?*

Remaledicere. REMALEDICERE.] Clemen. Theodulph. Ebrul. habent *maledicere.* Illud tamen Latinis ſcriptoribus vſitatum. Suetonius Veſpaſiano cap. 9. de iurgio quodam Senatoris equitisque Romaoi ita proounciauit: *Non oportere maledici Senatoribus, remaledici ciuile faſq; eſſe.* Ambroſius l. 1. offic. c. 21. *Ipſe Dominus cum malediceretur non remaledixit.*

Murmurioſus. MVRMVRIOSVM.] Theodulph. Dunſt. & alij *murmuroſum:* ſed *murmurioſum* vox eſt Bernardo etiam vſitata epiſt. 73. & Bleſcoſi epiſt. 14. quod deductum à *murmurio.* Apud Clementem eſt, *non murmuratorem.*

REPVTET.] Duoſt. *imputet.*

DEVM SE RESPICERE.] Clementi deeſt τὸ, *ſe,* & poſt *reſpicere,* diſtinctionem ponit, & conſequenter mox legit, *firmiter ſcire cogitationes malas cordi ſuo aduenientes mox ad Chriſtum allidere.* S. BENEDICTVM ſequuntur Theodulphus. Reg. Donati, Solitariorum. MSS. & edita exemplaria.

CHRISTVM ALLIDERE.] Can. 6. *ad petram Chriſtum allidere.*

EXCVSSVM.] Cao. 6. *excelſum.*

LECTIONES SANCTAS.] Exponitur lib. IX. Tract. 4. diſq. 4. pag. 865.

PRÆTERITA.] Can. 6. addit, *& præſentia.*

EMENDARE.] Can. 6. *ſe emendare*

MEMORES DOMINICI PRÆCEPTI.] Concord. Dunſt. *illius Dominici præcepti.* Reg. Donati, Theodulph. Dionyſ. legunt, *Dominicum præceptum.*

NVLLVM ODIRE.] Theodulph. *odiſſe.*

ZELVM NON HABERE, INVIDIAM NON EXERCERE.] Theodulph. Smarag. Dunſt. Ebrul. Dionyſ. Reg. Donat. Solitar, & Boër. *Zelum & inuidiam non habere.* Sed noſtra lectio eſt Concordiæ, & Magiſtri in Regula.

ELATIONEM FVGERE. Iuuenal. & recentiores habent: *Elationem & iactantiam fugere.*

IVNIORES DILIGERE.] Interpunctionem tollunt, & legunt, *Iuniores diligere in Chriſti amore.* Donatus c. 3. Reg. Can. 6. Synodi VI. Iuuenal. Ebrul & aliquot excuſa, conſentiente Perez. Magis tamen placet alia lectio, quæ diſiungit, eſtque Clementis, Coocord. Smarag. Theodulph. Reg. Solitar. c. 25. MSS. pluriumque vulgatorum.

RECOMPENSABITVR.] Ita ferè omnia MSS. & edita, exceptis Smarag. & Dionyſ. quæ habent, *reconſignabitur.* S. Bernardus priore voce, licet minùs latinâ, etiam vſus, ſic enim epiſt. 144. loquitur: *Potens eſt ſi quid patimur, pro ipſo, recompenſare nobis in illa die miſericors iuſtus iudex.*

CAPVT V.

De Obedientiâ diſcipulorum.

PRIMVS humilitatis gradus eſt, Obedientia ſine mota. Hæc conuenit his, 22 IANV. 23. Maij.
qui nihil ſibi Chriſto charius aliquid exiſtimant, propter ſeruitium ſan- 22. Sept.
ctum, quod profeſſi ſunt, ſeu propter metum gehennæ, vel glotiam vitæ
æternæ, mox vt aliquid à maiore imperatum fuerit; ac ſi diuinitus impe-
Pſalm. 17. retur, moram pati neſciunt in faciendo. De quibus Dominus dicit: Obauditu oris obe-
Matth. 10. diuit mihi. Item dicit Doctotibus: Qui vos audit, me audit. Ergo hi tales, relinquentes
ſtatim quæ ſua ſunt, & voluntatem propriam deſerentes; mox exoccupatis manibus, &
quod agebant imperfectũ relinquentes, vicino pede obediẽtiæ iubentis vocem factis ſe-
quũtur: & veluti vno momẽto & prędicta Magiſtri iuſſio, & perfecta diſcipuli operatio,
in velocitate timoris Dei ambæ res communiter citiùs explicantur: quibus ad vitã æter-
nam gradiendi amor incumbit; ideò anguſtam viam arripiunt. Vnde Dominus dicit:
Matth. 7. Anguſta via eſt, quæ ducit ad vitam; vt non ſuo arbitrio viuentes, vel deſiderijs ſuis &
voluptatibus obedientes; ſed ambulantes alieno iudicio & imperio, in Cœnobijs degen-
tes, Abbatem ſibi præeſſe deſiderant. Sine dubio hi tales illam Domini imitantur ſenten-
Ioan. 5. tiam, quâ dicit: Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me.

SEd hæc ipſa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus; ſi quod iu- 23. IANV. 24. Maij.
betur, non trepidè, non tardè, non tepidè, aut cum murmure, vel cum reſponſo no- 23. Sept.
lentis efficiatur: quia obedientia, quæ Maioribus præbetur, Deo exhibetur. Ipſe enim di-
Matth. 10. 2. Cor. 9. xit: Qui vos audit, me audit. Et cum bono animo à diſcipulis præberi oportet, quia hila-
rem datorem diligit Deus. Nam cum malo animo ſi obedit diſcipulus, & non ſolùm
ore, ſed etiam in corde ſi murmurauerit; etiamſi impleat iuſſionem, tamen acceptum
Eccli. 35. iam non erit Deo, qui cor reſpicit murmurantis. Et pro tali facto nullam conſequitur
gratiam: imò pœnam murmurantium incurrit, ſi non cum ſatisfactione emendauerit.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE OBEDIENTIA.] Dunſt. Boër. Iuuenal. lemmati addunt, *diſcipulorum,* Reg. Magiſtri c. 7. *diſcipuli.* Disertè ait Smaragdus capitis huius titulum eſſe prænotatum. *De Obedientia diſcipulorum.* Huic autem virtuti conſecrauimus integrum Tractatum 2. lib. VI. p. 564.

HVMILITATIS GRADVS.] Vitioſuſne textus & reſcribendum, *Obedientia,* diſcuſſimus p. 564.

Sibi Christo.] Reg. Donati & Magiſtri. Concord. *Sibi à Chriſto.*

Carivs aliqvid.] Dunſt. & multis alijs impreſſis deeſt τὸ *aliquid*, & ſuperfluum dicit Boerius. Reperitur tamen apud Donat. Magiſt. & in Concurd.

Existimant.] Reg. Magiſtri, *exiſtimantes*, quod ſenſum facit expeditiorem, vt opus nō ſit periodum terminare ante *de quibus*, cùm aliqui id faciant ante *propter ſeruitium*, Dionyſ. ante *mox*.

Obavditv.] Iuuen. *In auditu*, vt eſt in vulgata Pſal. 17. Perez legit, *ob auditum*. *Ab auditu* eſt in textu, quem exhibet Stellartius in fundam. Ord.

Avris.] Miror cur Balduinus Moreau, quem alij duo ſequuntur, contra Scripturam & alia Regulæ exemplaria poſuerit, *Oris*. Niſi mendum fortè ſit Typographicum.

Obedivit.] Reg. Donati & Magiſtri. *Obaudiuit*.

Exoccupatus. Exoccvpatis.] Proba lectio, quam exhibent Concord. Dunſt. Boër. Iuuenal. & pleraque MSS. alij perperam duas voces faciunt. Vſus hac Ioannes Sareſberienſis latiniſſimus ſui æui ſcriptor in Policrat. l. 1. c. 8. *Exoccupatis etenim mentibus ſurrepunt tædia.* Gerardus Siluæ-Maioris in vitâ S. Adelardi c. 4. *Quandocumq; res eum occupabat mundialis, paullò poſt exoccupatus aderat totus in diuinis.*

Vicino pede obedientiæ.] Reg. Donati, Concord. Dunſt. Dionyſ. & alij legunt: *vicino obedientiæ pede.*

Discipvli operatio.] Reg. Magiſt. Concord. Dunſt. Dionyſ. & plura impreſſa legūt, *diſcipuli opera*. Aliqua etiam exemplaria *diſcipulorum*.

Explicantvr.] id eſt, exercentur. Ita vocem hanc à Cicerone lib. 3. de offic. ſumi notatum Nonio Marcello.

Qvibvs ad vitam æternam.] Varia hîc interpunctio: quidam enim eum ſuperioribus coniungunt, & periodum abſoluunt poſt τὸ *incumbit*. Ita præter noſtrum textum Concordia & MSS. Afflig. Dionyſ. Andr. approbante Boërio, & tū conſtruendum, explicantur ijs, quibus ad vitam æternam gradiendi amor incubit: vt datiuus poſitus ſit pro ablatiuo cum præpoſitione *à* vel *ab*. *Explicantur*, id eſt, expediuntur ab ijs, pronomine *ijs* ſubintellecto. Alij poſt *explicantur* punctum habent, & nouum ſenſum incipiunt ab illo, *quibus ad vitam*. Ita Ebrul. & S. Hadr. & ſic legit Magiſter, qui inter *explicantur* & *quibus*, integrum pœne interſerit foliū. Smaragdus quoque ſatis diſiungit, addens: *Hoc in loco* B. Benedictvs. Hi, *pronomē in ſubauditione reliquit. Quod ſi addideris, clariùs ea, quæ dicuntur, aduertis: id eſt ſi dixerit*, hi, *quibus gradiendi amor incumbit, ideo anguſtam viam arripiunt.*

Alieno ivdicio.] Dionyſ. *ſub alieno iudicio.*

Non trepide &c.] Has Obedientiæ conditiones enucleamus p. 581.

Cvm mvrmvre.] Reg. Donati. Mag. Concord. Smarag. Kero, Ebrul. Dionyſ. legunt, *murmurio*, voce S. Auguſtino alijſque non ignota. Et ſic habere MSS. Regulæ codices, annotauit Goldaſtus Not. ad cap. 10. Ekkehardi iunioris de caſ. Monaſt. S. Galli, ex coque deductum *murmurioſus*, de quo nos ſuprà. Murmurium.

Responso.] Reg. Donati, & plura edita ſcribunt, *reſponſione*; vnum etiam, *reſponſatione*.

Obedientia qvæ maioribvs &c.] Tranſcriptum ex Clemente, cuius hęc verba: *Obedientia enim & humiliatio, quæ magiſtris agitur, Domino exhibetur.*

Obedit.] Concord. Smarag. Dunſt. Ebrul. & Boër. *obediat*.

Nvllam conseqvitvr gratiam.] Qui fit, vt pœnam incurrat qui mandatum impleuit? Solutionem leges p. 581.

CAPVT VI.

De Taciturnitate.

24. Ianv. 25. Maij. 24. Sept. Faciamvs quod ait Propheta: Dixi, cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiam: obmutui, & humiliatus ſum, & ſilui à bonis. Hîc oſtendit Propheta, ſi à bonis eloquijs propter taciturnitatem debet interdum taceri, quantò magis à malis verbis, propter pœnam peccati, debet ceſſari. Ergo quamuis de bonis & ſanctis & ędificationū eloquijs, perfectis diſcipulis, propter taciturnitatis grauitatem, rara loquendi concedatur licentia; quia ſcriptum eſt: In multiloquio non effugies peccatum. & alibi: Mors & vita in manibus linguæ. Nam loqui & docere Magiſtrum condecet, tacere & audire diſcipulo conuenit. Ideò ſi qua requirenda ſunt à Priore, cùm omni humilitate & ſubiectione requirantur, ne plus videatur loqui quàm expedit. Scurrilitates verò, vel verba otioſa, & riſum mouentia, æterna clauſura in omnibus locis damnamus, & ad talia eloquia diſcipulum aperire os non permittimus. Pſalm. 38. Prou. 10. Prou. 18.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

De Taciturnitate.] Loquimur de ea toto Tract. 3. lib. VI. p. 584.

Ori meo cvstodiam.] Dionyſ. ſupplet ex Pſalmo: *cum conſiſteret peccator aduerſum me, obmutui*; quod meritò alijs deeſt. Expenſa hæc ſcriptura, pag. 585.

Interdvm taceri.] τὸ *interdum* deeſt Concordiæ. Dunſtanus ſingulariter: *debet tacere Monachus*, & poſtea, *ceſſare*.

Ergo qvamvis.] Ne hæreat ſenſus propter τὸ, *quamuis*, vult Boërius ita legi textum: *Ergo diſcipulis quamuis perfectis*, id eſt, quantumcumque perfectis, de bonis & ſanctis &c. ſed nulla MSS. aut vulgata fauent.

Ædifi-

Digitized by Google

ÆDIFICATIONVM ELOQVIIS.] Ita MSS.& Donatus,Iuuenal. & quędam impreſſa legunt, *ad ædificationem eloquijs.*

IN MVLTILOQVIO.] De hoc nos multa pag.587.

REVERENTIÆ.] MSS. Afflig. Andr. S. Hadr. Ebrul *& Subiectione & reuerentia.*

NE PLVS VIDEATVR LOQVI QVAM EXPEDIT.] Ita Boerius, & codices recentiores impreſſi. Tota verò ſententia deeſt noſtris MSS. Concord. Smarag. Dunſt. Iuuenali, editioni Florentinæ & Pariſienſi 1522. Gloſſema hoc è margine forſan in textum irrepſerit.

SCVRRILITATES.] quid propriè vide p.591.

AD TALIA ELOQVIA.] MSS. noſtra,& quædam edita *tale eloquium.*

C A P V T VII.

De Humilitate.

Luce 14. CLAMAT nobis Scriptura diuina, fratres, dicens: Omnis qui ſe exaltat, hu- 25 IANV.
miliabitur; & qui ſe humiliat, exaltabitur. Cùm hæc ergo dicit, oſtendit 26 Maij. 25. Sept.
nobis, omnem exaltationẽ genus eſſe ſuperbiæ. Quod ſe cauere Propheta
Pſal.130. indicat, dicens: Domine, non eſt exaltatũ cor meum, neque elati ſunt oculi
mei. Neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus ſuper me. Sed quid? Si non humiliter
ſentiebam, ſed exaltaui animam meam. Sicut ablactatus ſuper matre ſua, ita retribues in
animam meam. Vnde, Fratres, ſi ſummæ humilitatis culmẽ volumus attingere, & ad
exaltationem illam cæleſtem, ad quam per præſentis vitæ humilitatem aſcenditur, volumus
velociter peruenire; actibus noſtris aſcendentibus ſcala illa erigenda eſt,
Geneſ.28. quæ in ſomno Iacob apparuit, per quam ei aſcendentes & deſcendentes Angeli monſtrabantur.
Non aliud ſine dubio deſcenſus ille & aſcenſus à nobis intelligitur, niſi exaltatione
deſcendere, & humilitate aſcendere. Scala verò ipſa erecta, noſtra eſt vita in ſæculo, quæ
humiliato corde à Domino erigitur ad cœlum. Latera enim eiuſdem ſcalæ dicimus noſtrum eſſe
corpus & animam, in quæ latera diuerſos gradus humilitatis vel diſciplinæ, euocatio diuina
aſcendendos inſeruit.

PRimus itaque gradus humilitatis eſt, ſi timorem Dei ſibi ante oculos ſemper po- 26. IANV.
nens, obliuionem omninò fugiat, & ſemper ſit memor omniũ quæ præcepit Deus, 27. Maij. 25. Sept.
qualiter contemnentes Deum, in gehennam pro peccatis incidunt; & vitam æternam, quæ
timentibus Deum præparata eſt, animo ſuo ſemper reuoluat: & cuſtodiens ſe omni hora à
peccatis & vitijs, id eſt, cogitationum, linguæ, oculorum, manuum pedum, vel voluntatis
propriæ ſed & deſideria carnis amputare feſtinet.

ÆStimet ſe homo de cœlis à Deo ſemper reſpici omni hora, & facta ſua in omni 27. IANV.
loco ab aſpectu Diuinitatis videri, & ab Angelis omni hora renuntiari. Demõſtrat 28. Maij. 27. Sept.
nobis hoc Propheta, cùm in cogitationibus noſtris ita Deum ſemper præſentem oſten-
Pſalm. 7. dit, dicens: Scrutans corda & renes Deus. Et idem dicit: Dominus nouit cogitationes ho-
Pſalm 93. Pſal 138. minum quoniam vanæ ſunt. Iterùm ipſe dicit: Intellexiſti cogitationes meas à longè. Et:
Pſalm.75. Quia cogitatio hominis confitebitur tibi. Nam, vt ſollicitus ſit circa cogitationes ſuas
Pſalm. 17. peruerſas, dicat ſemper vtilis Frater in corde ſuo. Tunc ero immaculatus coram eo, ſi
obſeruauero me ab iniquitate mea.

Eccli. 18. VOluntatem verò propriam ita facere prohibemur, cùm dicit Scriptura nobis: Et à 28 IANV.
Matth. 6. voluntatibus tuis auertere. Et item rogamus Deum in Oratione, vt fiat illius vo- 29 Maij. 28. Sept.
luntas in nobis. Docemur ergo meritò noſtram non facere voluntatem, cùm cauemus
Prou. 16. illud quod dicit ſancta Scriptura, Sunt viæ quæ videntur hominibus rectæ, quarum finis
vſque ad profundum inferni demergit: & item cùm cauemus illud, quod de negligenti-
Pſalm. 52. bus dictum eſt: Corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt in voluntatibus ſuis. In deſide-
rijs verò carnis ita nobis Deum ſemper credamus præſentem, cùm dicit Propheta Do-
Pſalm.37. mino: Ante te eſt omne deſiderium meum.

CAuendum ergo eſt ideò malum deſiderium, quia mors ſecus introitum delectatio- 29 IANV.
Eccli 18. nis poſita eſt. Vnde Scriptura præcipit dicens: Poſt concupiſcentias tuas non eas. 30. Maij. 29. Sept.

Digitized by Google

Ergo ſi oculi Domini ſpeculantur bonos & malos,& Dominus de cœlo ſemper reſpicit
ſuper filios hominum, vt videat ſi eſt intelligens aut requirens Deum; & ſi ab Angelis *Pſalm.13.*
nobis deputatis die noctuq; Domino factori noſtro,opera noſtra núriantur: cauendum
eſt ergo omni hora,Fratres,ſicut dicit in Pſalmo Propheta, ne nos declinantes in malú, *Pſalm.13.*
& inutiles factos aliqua hora aſpiciat Deus, & parcẽdo nobis in hoc tempore, quia pius
eſt,& expectans nos conuerti in melius,ne dicat nobis in futuro: Hæc feciſti,& tacui. *Pſalm.49.*

10. Ianv. 31. Maij. 30. Sept. SEcundus humilitatis gradus eſt; ſi propriam quis non amans voluntatem, deſideria
ſua non delectetur implere, ſed vocem illam Domini factis imitetur,dicentis: Non *Ioan. 6.*
veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me. Item dicit ſcriptura: Voluntas
habet pœnam,& neceſſitas parit coronam.

31. Ianvar. 1. Iunij 1. Octobris. TErtius humilitatis gradus eſt, vt quis pro Dei amore omni obedientia ſe ſubdat
Maiori, imitans Dominum, de quo dicit Apoſtolus: Factus obediens vſque ad *Philip.2.*
mortem.

1. Febrv. 2. Iunij. 2. Octobris. QVartus humilitatis gradus eſt, ſi in ipſa obedientia duris & contrarijs rebus, vel
etiam quibuſlibet irrogatis iniurijs tacita conſcientia patientiam amplectatur,&
ſuſtinens non laſſeſcat,vel diſcedat,dicente Scriptura: Qui perſeuerauerit vſque in finem, *Matth.10.*
hic ſaluus erit. Item: Confortetur cor tuum,& ſuſtine Dominum.Et oſtendens,fidelem *Pſalm.26.*
pro Domino vniuerſa etiam contraria ſuſtinere debere, dicit ex perſona ſufferentium:
Propter te afficimur tota die: æſtimati ſumus vt oues occiſionis. Et ſecuri de ſpe retri- *Pſalm.43.*
butionis diuinæ, ſubſequuntur gaudentes & dicentes: Sed in his omnibus ſuperamus *Rom. 8.*
propter eum,qui dilexit nos.Et item alio loco Scriptura, Probaſti nos,inquit,Deus:igne *Pſalm.65.*
nos examinaſti,ſicut igne examinatur argentum. Induxiſti nos in laqueum, poſuiſti tri-
bulationes in dorſo noſtro.Et vt oſtendat,ſub Priore debere nos eſſe, ſubſequitur,dicens:
Impoſuiſti homines ſuper capita noſtra Sed & præceptum Domini in aduerſis & in in- *Ibid.*
iurijs per patientiam adimplentes,qui percuſſi in maxillam,præbent & aliam: auferenti *Matth.5.*
tunicam,dimittunt & pallium; angariati milliarium, vadunt & duo; cùm Paulo Apo- *Luc. 6.* *2. Cor.11.*
ſtolo falſos fratres ſuſtinent.& maledicentes ſe benedicunt.

2. Febrv. 3. Iunij 3. Octobris. QVintus humilitatis gradus eſt, ſi omnes malas cogitationes cordi ſuo aduenientes,
vel mala à ſe abſconsè commiſſa, per humilem confeſſionem Abbati non cela-
uerit ſuo. Hortans nos de hâc re Scriptura dicit: Reuela Domino viam tuam,& ſpera in *Pſalm.36.*
eum.Et item dicit: Confitemini Domino,quoniam bonus: quoniam in ſæculum miſe- *Pſal. 105.*
ricordia eius.Et item Propheta: Delictum meum cognitum tibi feci,& iniuſtitias meas *Pſalm.31.*
non operui. Dixi, Pronunciabo aduerſum me iniuſtitias meas Domino: & tu remiſiſti
impietatem cordis mei.

3. Febrv. 4. Iunij 4. Octobris. SExtus humilitatis gradus eſt, ſi omni vilitate vel extremitate ſit contentus ſit Mona-
chus; & ad omnia quæ ſibi iniunguntur, velut operarium malum & indignum ſe *Pſalm.72.*
iudicet, dicens ſibi cum Propheta: Ad nihilum redactus ſum, & neſciui: vt iumentum
factus ſum apud te, & ego ſemper tecum.

4. Febrv. 5. Iunij. 5 Octobris. SEptimus humilitatis gradus eſt, ſi omnibus ſe inferiorem & viliorem non ſolùm ſua
lingua pronuntiet,ſed etiam intimo cordis credat affectu, humilians ſe, & dicens
cum Propheta.Ego autem ſum vermis,& non homo: opprobrium hominum, & abie- *Pſalm.21.*
ctio plebis. Exaltatus autem & humiliatus ſum, & confuſus. Et iterum: Bonum mihi *Pſalm.87.* *Pſal.118.*
quòd humiliaſti me, vt diſcam mandata tua.

5 Febrv. 6. Iunij. 6. Octobris. OCtauus humilitatis gradus eſt, ſi nihil agat Monachus, niſi quod communis Mo-
naſterij Regula, vel maiorum cohortantur exempla.

6. Febrv. 7. Iunij. 7 Octobris. NOnus humilitatis gradus eſt, ſi linguam ad loquendum prohibeat Monachus: &
taciturnitatem habens,vſque ad interrogationem non loquatur,monſtrante Scri-
ptura,quia in multiloquio non effugietur peccatum:& quia vir linguoſus non dirigetur *Prou. 10.*
ſuper terram. *Pſal.139.*

Decimus

Eccli.21. DEcimus humilitatis gradus eſt, ſi non ſit facilis & promptus in riſu, quia ſcriptum eſt: Stultus in riſu exaltat vocem ſuam. 7. Febr. 8. Iunij 8. Octobris.

VNdecimus humilitatis gradus eſt, ſi, cùm loquitur Monachus, leniter & ſine riſu, humiliter & cum grauitate, vel pauca verba & rationabilia loquatur; & non ſit clamoſus in voce, ſicut ſcriptum eſt: Sapiens verbis innoteſcit paucis. 8. Febr. 9. Iunij. 9. Octobris.

DVodecimus humilitatis gradus eſt, ſi non ſolùm corde Monachus, ſed etiam ipſo corpore humilitatem videntibus ſe ſemper indicet, id eſt, in opere, in Oratorio, in Monaſterio, in horto, in via, in agro, vel vbicumque ſedens, ambulans, vel ſtans: inclinato ſit ſemper capite, defixis in terram aſpectibus, reum ſe omni hora de peccatis ſuis exiſtimans, iam ſe tremendo iudicio Dei præſentari æſtimet, dicens ſibi in corde ſemper illud, quod Publicanus ille Euangelicus, fixis in terram oculis, dixit: Domine non ſum dignus ego peccator leuare oculos meos ad cœlum. Et iterùm cum Propheta: Incuruatus ſum, & humiliatus ſum vſquequaque. 9. Febr. 10. Iunij. 10. Octobris. Luc.18. Pſal.118.

Ergo his omnibus humilitatis gradibus adſcenſis, Monachus mox ad charitatem Dei perueniet illam, quæ perfecta foras mittit timorem, per quam vniuerſa, quæ priùs non ſine formidine obſeruabat, abſque vllo labore velut naturaliter ex conſuetudine incipiet cuſtodire: iam non timore gehennæ, ſed amore Chriſti, & conſuetudine ipſa bona, & delectatione virtutum: quæ Dominus iam in operarium ſuum mundum à vitijs & peccatis, Spiritu ſancto dignabitur demonſtrare.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE HVMILITATE.] Scalam humilitatis cum ſuis gradibus vitijsque oppoſitis fusè deſcripſimus l.VI. Tract. 4. 5. 6. & 7.

DICENS.] Deſideratur id in Concordia.

ABLACTATVS SVPER MATRE SVA.] Concord. Smarag. Dunſt. Dionyſ. cum editis tribus habent; *ablactatum ſuper matrem ſuam*, iuxta textum Græcum.

RETRIBVES IN ANIMAM MEAM.] Quidam hîc vulgatam ſubſtituunt lectionem: *Ita retributio in anima mea.*

IN SOMNO.] Magiſter & Concord. *in ſomnio.*

LATERA ENIM EIVSDEM SCALÆ.] Concord. Smarag. Trithem. Dionyſ. *eius*: Ebrul. Hadr. & Florent. *huius*. Dunſt. neutrum habet.

IN QVÆ LATERA.] Magiſt. Concord. Kero, Dionyſ. *in qua latera.* Noſtra lectio eſt Smaragdi & aliorum MSS. Dunſtanus cum quibuſdam recentioribus legit, *in quibus.*

ASCENDENDOS.] Trithemius ſingulariter, *aſcendentibus.*

OBLIVIONEM.] Codex MS. Affligen. *Elationem omnino fugiat monachus.*

MEMOR OMNIVM.] Concord. *eorum.*

QVALITER CONTEMNENTES.] Concord. Smaragd. Calen. *vt qualiter*, Dunſt. cum vulgatis. *& qualiter.* Noſtra lectio eſt ferè omnium MSS.

IN GEHENNAM PRO PECCATIS INCIDVNT.] Ita membranæ noſtræ omnes cum Dunſtano & editis. Magiſter & Concordia. *Gehenna de peccatis incendit*, quam lectionem probat, & alijs præfert Menardus.

REVOLVAT.] Magiſt. Concord. Dionyſ. *euoluat.*

AMPVTARE FESTINET.] Deeſt Regulæ Magiſtri, Concordiæ, Smaragdo, & amputandum cenſet Menardus: ſed reperitur in MSS. noſtris & Boerio.

OMNI HORA RENVNCIARE.] Ebrul. Dionyſ. Hadr. & vulgata addunt *Deo.* ſed deeſt Magiſtro, Concord. Smarag. Dunſt. nec videtur neceſſarium.

VTILIS FRATER.] Sic omnia noſtra MSS. item Concord. Smarag. Dunſt. Iuuenal. & alia vetuſta. Recentior ergo eſt lectio quorundam vulgatorum *humilis Frater*, quæ forſan quod de humilitate agatur ad illud Iac. 1. alludere voluerit, *Glorietur autem frater humilis in exaltatione ſua.*

ETA VOLVNTATE TVA AVERTERE.] Legendum *voluntatibus tuis*, ſi fides omnibus codicibus impreſſis & chirographis verſio LXX. habet: ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου, id eſt, *ab appetitibus tuis.* Vulgata Eccli. 18. *à voluntate tua.*

SVNT VIÆ QVÆ VIDENTVR &c.] Sequitur hîc S. BENEDICTVS textum LXX. & ex duobus locis prouerb. 14. & 16. vnam conflauit citationem. Prior ſic habet: *Eſt via, quæ videtur apud homines recta eſſe, nouiſſima autem eius vadunt in fundum inferni.* Poſterior: *Sunt viæ, quæ videntur rectæ eſſe homini, attamen nouiſſima earum ſpectant in fundum inferni.* S. Cyprianus, notante Ciaconio, vtramque hanc ſcripturam quoque coniunxit, ita lib. de Singularit. Cleric. efferens: *Eſt via, quæ videtur apud homines recta eſſe, nouiſſima autem eius veniunt in profundum inferorum.* Eandem in plurali etiam legunt Ambroſ. in pſal. 118. octon. 8. Hieronymus in Iſaiæ c. 2. & l. 2. adu. Pelag. c. 1. Caſſianus Coll. 1. c. 20.

IN VOLVNTATIBVS SVIS.] Ita Concord. Smarag. Dunſt. Iuuenal. MSS. Dionyſ. Hadr. & quædam impreſſa. At MSS. Afflig. Ebrul. Andr. Trithem. Turrecrem. aliquot edita legunt, *in voluptatibus ſuis.* Romani & Ambroſiani Pſalterij pſal. 13. & Caſſiodori prior lectio eſt in pſal. 52. Vulgata editio pſal. 13. habet, *in ſtudijs ſuis.*

CAVENDVM ERGO EST MALVM DESIDERIVM.] Deſunt hæc Regulę à S. Dunſtano recognitæ, & impreſſæ anno 1544.

MORS SECVS INTROITVM &c.] Sic etiam citat S. Bernardus ſerm. 3. de natiu. Dom. Ioannes quidam Monachus in MS. libello, quo contraxit ſenſus capitum Regulæ noſtræ, exſtatque in Bibliotheca S. Martini apud Neruios, ait S. BENEDICTVM deſumpſiſſe hunc locum ex vita S. Sebaſtiani, cuius acta, auctore S. Ambroſio Epiſcopo, vt probabile aſſerit Bollandus, 20. Ianuar. ſic cap 4. habent: *Ipſe*

enim ita creauit hominem vt viueret: & mortem iuxta introitum delectationis poſuit, vt hi quos libet à mortis timore euadere vitam æternam quærant.

Ab Angelis nobis depvtatis.] Vide hanc doctrinam S. Benedicti à nobis vberiùs elucidatam p.629.

Die noctvqve.] Reg. Magiſt. Concord. MSS. Dionyſ. Hadr. Andr. & Turrec. ſic legunt: *Cotidie die, vel, diu nocinq;*. Iuuenal. Bertels omittunt *die noctuq;*.

Factori nostro.] Smarag. & Dunſt. *factorum noſtrorum*.

Exspectat nos.] Smarag. & Florent. *exſpectans nos*. Ebrul. *exſpectando nos*.

Ne dicat nobis.] Quibuſdam deeſt τὸ *ne*, nec admodum neceſſarium.

Volvntas habet poenam, &c.] Varias lectiones huius loci, & vbi is exſtet, lector inueniet pag. 635.

Sicvt igne examinatvr.] τὸ *igne* hîc repetitur in Afflig. Andr. quod alia omittunt, rectè.

Fratres Svstinent.] Ebrul. Dionyſ. Hadr. Florent. interponunt, *& perſecutionem*.

Hortans.] Reponunt nonnulli, *hortatur*.

Impietatem cordis mei.] Concordia cum vulgata legit, *impietatem peccati mei*. Sed S. Benedicti lectio inuenitur apud Ambroſium l. 1. de Jacob c.6. Hieronymum adu. Pelag. & ep.46. Auguſtinum. l. Confeſſ. c.5. & in Pſalterio Romano atque Ambroſiano, & Græcè eſt, τῆς καρδίας μου.

Leniter et sine risv.] Non leuiter errant, qui legunt *leuiter*, quod eſt in MS. Afflig. Dunſt. & Iuuenali.

Præsentari.] Concord. Smarag. Ebrul. Dionyſ. Andr. legunt, *repræſentari*.

Operarivm svvm.] Dunſt. Ebrul. Dionyſ. Andr. & alia edita, non malè, *operario ſuo*.

CAPVT VIII.

De officijs diuinis in noctibus.

10. Febrv. 11. Iunij. 11. Octobris.

HIemis tempore, id eſt, à Kalendis Nouembris vſque ad Paſcha, iuxta conſiderationem rationis, octaua hora noctis ſurgendum eſt, vt modicè ampliùs de media nocte pauſetur, & iam digeſti ſurgant. Quod verò reſtat poſt Vigilias, à Fratribus, qui Pſalterij vel lectionum aliquid indigêt, meditationi inſeruiatur. A Paſcha autem vſque ad ſupradictas Kalendas Nouembris, ſic temperetur hora Vigiliarum agenda, vt paruiſſimo interuallo, quo Fratres ad neceſſaria naturæ exeant, cuſtodito, mox Matutini, qui incipiente luce agendi ſunt, ſubſequantur.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

Octava hora noctis.] Quænam hæc hora, diximus pag. 776.

Post vigilias a Fratribvs.] Expenſus & hîc locus pag. 751. vbi & diximus quoſdam textui hîc addere τὸ, *niſi*.

Meditationi inservīatvr.] Quid hîc intelligendum per *meditationem*, vide p. 752.

Hora vigiliarvm.] Concord. Smarag. Ebrul. Dionyſ. Andr. Turrecrem. & pleraque vulgata legunt. *Hora vigiliarum agenda*. Dunſt. *agendarum*.

Parvissimo.] Et hunc ſuperlatiuum inter barbaras voces quidam reijcient, ſed eo vſus Lucretius l.1. Arnobius l.5. qui & *minimiſſimum* dixit. Cælius ſanè Aurelianus non vno loco *paruiſſimus* extulit: Et Varro l.7. de lingua lat. *boniſſimus*, & *maliſſimus*. Caſſianus coll.9.c.22. *Erga noſtrarum verò vel paruiſſimarum offenſionum debita exactores immites*. Idem Coll.6.c.17. *Stillicidijs primò paruiſſimis penetrantibus*. &c. Auctor vitæ S. Fulgentij c.12. *In ipſo paruiſſimo hoſpitij quod acceperat habitaculo.*

Intervallo.] De hoc actum pag. 751.

Matvtini.] Id eſt, Laudes. Vide ibid.

CAPVT IX.

Quanti Pſalmi dicendi ſunt nocturnis horis.

11. Febrv. 12. Iunij. 12. Octobris.

HIemis tempore ſuprà ſcripto, præmiſſo in primis Verſu, Deus in adiutorium meum intende. In ſecundo ter dicendum: Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam. Cui ſubiungendus eſt tertius Pſalmus, & Gloria. Poſt hunc Pſalmus nonageſimus quartus, cum Antiphona, aut certè indirectum decantādus. Inde ſequatur Ambroſianum. Deinde ſex Pſalmi cum Antiphonis. Quibus dictis, dicto Verſu, benedicat Abbas. Et ſedentibus omnibus in ſcamnis, legantur viciſſim à Fratribus in codice ſuper analogium tres Lectiones: inter quas tria Reſponſoria canantur. Poſt tertiam verò Lectionem, qui cantat, dicat Gloriam. Quam dum incipit Cantor dicere, mox omnes de ſedibus ſuis ſurgant ob honorem & reuerentiam ſanctæ Trinitatis. Codices autem

leguntur

legantur in Vigilijs tam veteris Teſtamenti, quàm noui, diuinæ auctoritatis: ſed & expoſitiones eorum, qui à nominatiſſimis Orthodoxis, Catholicis Patribus factæ ſunt. Poſt has verò tres Lectiones cum Reſponſorijs ſuis ſequantur reliqui ſex Pſalmi cum Alleluia canendi. Poſt hos Lectio Apoſtoli ſequatur, ex corde recitanda, & Verſus, & Supplicatio Litaniæ, id eſt, Kyrie eleiſon: & ſic finiantur Vigiliæ nocturnæ.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

Quanti pro quot Latinè dicitur.

QVANTI PSALMI.] Fruſtra eſt Laurentius Valla, qui hoc loquendi genus non infimæ notæ ſcriptoribus vſuatum improbat. Tertullianus ad Scapulam c.4. *Quanti honeſti viri.* & poſtea: *Quantis ignibus, quantis gladijs opus erit.* De reſurrect. c. 42. *Quantos enim ligebit vel prædianos inueniri.* Ambroſius orat. de exceſſu Satyri: *Quanti tibi dixerunt aliquid, qui ſe mihi dixiſſe memorarent.* Auguſtinus ſerm. 229. *Quanti pauperes in locis vbi ipſe habitat:* &c. Gregorius l. 12. epiſt. 6. de Ruſtico Diacono, *Quantos pſalmos minus teneat perſcrutādum eſt.* Sic & vulgata Luc. 15. 17. *Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus.* Demus & profanos, quos ita extollit Valla, atque ipſos Pandectarum libros; è quibus ſolis, *l. 3. Eleg.* dignitatem atque amplitudinem Latinæ linguę recuperari poſſe pronunciat. Ita autem in ijs lego l. 2. C. de præf. pręter. Afr. §. ſi verò: *Et quanti limitanei, & in quibus locis* &c. Ibidem: *Milites pro cuſtodia locorum quantos ibi magnitudo tua prouiderit.* Rurſumque: *Quantos autem milites, ſiue pedites* &c. Vegetius l. 3. c. 5. ex correctione Stewechij. *Signorum militarium quanta ſint genera,* & cap. 9. *vt integrè ſuis, quantos poſſint hoſtes interimant.* Dicuntur autem *tantus, quantus,* pro *tot, quot,* more Græcorum, quibus ποῦτος, promiſcuè ſignificat *tot,* & *tantus.*

DOMINE LABIA.] Verſum hunc explicamus pag. 739.

NONAGESIMVS QVARTVS.] Boër. Dionyſ. Hadr. addunt, *venite exultemus Domino.* De quo nos pag. 741.

CVM ANTIPHONA.] id eſt, Inuitatorio, vt expoſimus ibid.

AMBROSIANVM.] Vocis huius elucidationi tributa Diſq. 5. tract. 6. Lib. VII. Dionyſ. legit, *Ambroſianus Hymnus.*

ANALOGIVM.] Quid ſit, vide pag. 746.

TRIA RESPONSORIA CANANTVR. POST TERTIAM VERÒ.] Ita omnia MSS. noſtra, & quædam edita. Sed Concord. Dunſt. & alia interponunt: *Duo reſponſoria ſine gloria dicantur. Poſt tertiam* &c.

SEDIBVS SVIS.] Concord. Dunſt. Affligen. Dionyſ. Andr. Hadr. & alia quædam impreſſa legunt *Sedilibus ſuis.*

CODICES AVTEM LEGANTVR.] Concord. Smarag. Dunſt. Ebrul. Affligen. Aodr. cum aliquot impreſſis periodum ſic efferunt: *Codices autem legantur in vigilijs diuina auctoritatis, tam veteris teſtamenti quàm noui.*

EXPOSITIONES EORVM.] Ita Dunſt. Hadr. & quædam excuſa. Sed Concord. & reliqua MSS. cum pleriſque vulgatis habent, *earum.*

NOMINATISSIMIS ORTHODOXIS, &c.] Variè hæc tranſponunt quæ vidi exemplaria. Concord. Smarag. & Dionyſ. legunt: *Nominatis.* Dunſt. & plura impreſſa ſic: *Quæ à nominatiſſimis doctoribus orthodoxis & Catholicis Patribus.*

EX CORDE RECITANDA.] Quid hoc ſit diximus pag. 747.

CAPVT X.

Qualiter æſtatis tempore agatur nocturna laus.

A PASCHA autem vſque ad Kalendas Nouembris, omnis (vt ſuprà dictum 12. Febrv. 13. Iunij.
eſt) Pſalmodiæ quantitas teneatur: excepto, quòd Lectiones in codice, pro- 13. Octobris.
pter breuitatem noctium, minimè legantur: ſed pro ipſis tribus Lectionibus vna de veteri Teſtamento memoriter dicatur, quam breue Reſponſorium ſubſequatur, & reliqua omnia, vt dictum eſt, impleantur; id eſt, vt numquam minùs à duodecim Pſalmorum quantitate ad Vigilias nocturnas dicatur, exceptis tertio & nonageſimo quarto Pſalmo.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

CAPVT hoc præcedenti adiungit vtraque editio Iuuenalis. Explicamus nos illud ex parte pag. 746. 777.

QVAM BREVE RESPONSORIVM SVBSEQVATVR.] deſideratur totum in Concordia.

NOCTVRNAS DICATVR.] Smarag. Dunſt. Hadr. cum veteris editionis codicibus, legunt, *dicantur.*

CAPVT XI.

Qualiter Dominicis diebus Vigiliæ agantur.

DOMINICO die temperiùs ſurgatur ad Vigilias, in quibus Vigilijs tenea- 13. Febrv. 14. Iunij.
tur menſura, id eſt, modulatis (vt ſuprà diſpoſuimus) ſex Pſalmis, & Ver- 14. Octobris.
ſu, reſidentibus cunctis diſpoſitè & per ordinem in ſubſellijs, legantur in codice (vt ſuprà diximus) quatuor Lectiones cum Reſponſorijs ſuis, vbi

tantùm

tantùm in quarto Reſponſorio dicatur à cantante Gloria. Quam cùm incipit, mox omnes cum reuerentia ſurgant. Poſt quas Lectiones ſequatur ex ordine alij ſex Pſalmi cum Antiphonis, ſicut anteriores; & Verſus. Poſt quos iterùm legantur aliæ quatuor Lectiones cum Reſpõſorijs ſuis, ordine quo ſuprà. Poſt quas iterùm dicantur tria Cãtica de Prophetis, quæ inſtituerit Abbas: quæ Cantica cum Alleluia pſallantur. Dicto etiam Verſu, & benedicente Abbate, legantur aliæ quatuor Lectiones de nouo Teſtamento, ordine quo ſuprà. Poſt quartum autem Reſponſorium incipiat Abbas Hymnum, Te Deum laudamus. Quo perdicto, legat Abbas Lectionem de Euangelio, cum honore & tremore ſtantibus omnibus. Qua perlecta, reſpondeant omnes, Amen. Et ſubſequatur mox Abbas Hymnum: Te decet laus. Et data benedictione, incipiant Matutinos. Qui ordo Vigiliarum omni tempore, tam æſtatis quàm hiemis, æqualiter in die Dominico teneatur: niſi fortè (quod abſit) tardiùs ſurgant, aliquid de Lectionibus breuiandum eſt, aut Reſponſorijs. Quod tamen omninò caueatur ne proueniat. Quod ſi contigerit, dignè inde ſatisfaciat Deo in Oratorio, per cuius euenerit neglectum.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DOMINICO DIE.] Lucem dedimus huic capiti p.747.

TEMPERIVS.] Explicatum inuenies ibidem, vt & reliqua obſcuriora, quod ſemel monuiſſe ſatis erit.

SICVT ANTERIORES.] Deeſt Concordiæ & aliquot vulgatis.

DICANTVR TRIA CANTICA.] Dunſt. & alia impreſſa *dicantur iterum tria* &c.

DE PROPHETIS.] Afflig. & Andr. legunt, *Cantica prophetarum*, quæ ſic etiam indigetat Auguſtinus. epiſt. 119.

CVM HONORE ET TREMORE.] Smaragd. Afflig. Turrec. *cum honore & timore.*

INCIPIANT MATVTINOS.] Duo hîc obſeruanda: Primum, codicem MS. Afflig. & Boër. legere, *incipiat*, ſcilicet Abbas. Quam lectionẽ ex alijs MSS. etiam probat Menardus. Alterum, *Matutinos* hîc à S. BENEDICTO efferri in maſculino genere, ex more veteri. Rufinus vit. Pat. l. 3. n. 195. *Poſtquam verò expleuerunt Matutinos, egreſſus Macarius.* Sic & poſt S. BENEDICTVM Gregorius Turon. l. 2. hiſt. Franc. c. 7. & l. 10. c. 44. Baldericus in Chron. Camerac. l. 2. c. 3. *Matutinos* dixerunt, ſubaudi pſalmos vel hymnos, vt benè intellexit Kero noſter, qui vocabula Regulæ S. BENEDICTI Alemannicè interpretãs, *Matutinos*, inquit, Morkanlob, ſc. *Pſalmos ſeu hymnos.* Matutini.

TARDIVS SVRGANT.] Ita Concord. Andr. Hadr. Dunſt. cum aliquot editis, reliqui codices legunt, *Tardiùs ſurgatur.*

CAPVT XII.

Quomodo Matutinorum ſolemnitas agatur.

14 Febrv. 15. Iunij. 15. Octobris. IN Matutinis Dominico die, imprimis dicatur Pſalmus ſexageſimus ſextus ſine Antiphona indirectum. Poſt quem dicatur quinquageſimus, cum Alleluia. Poſt quem dicatur centeſimus decimus ſeptimus, & ſexageſimus ſecundus. Inde Benedictiones & Laudes: Lectio de Apocalypſi vna ex corde, & Reſponſorium & Ambroſianum, Verſus, Canticum de Euangelio, Litania, & Completum eſt.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

IN MATVTINIS.] Subintelligit Laudes, vt iam vulgo loquuntur. De his actum pag. 754.

INDIRECTVM.] Deeſt Concordiæ.

BENEDICTIONES.] Canticum trium puerorum ex Danielis 3. cap. vide diſquiſitiones ibid.

LAVDES.] Intellige pſalmum centeſimum quadrageſimum octauum, cum duobus ſequentibus.

LECTIO DE APOCALYPSI.] Concord. legit: *Lectio de ſcriptura.* Omnia alia exemplaria conſtanter retinent noſtram lectionem, licet aliter paulò periodum totam interpungant.

LITANIA.] De huius vocis ſignificatione actum pag. 763. Ceterùm, vt hoc obiter notem, mendosè in quibuſdam codicibus, & aliorum libris, vt S. Gregorij Magni, Gregorij Turonenſis, ordine Romano ſcribitur, *Letania*, & *letania*, pro *Litania*, cum ſit iota Græcum. Litania. Letania.

CAPVT XIII.

CAPVT XIII.

Qualiter priuatis diebus Matutini agantur.

DIEBVS autem priuatis Matutinorum ſolemnitas ita agatur, id eſt, vt ſexa- 15. Febrv. 16 Iunij.
geſimus ſextus Pſalmus dicatur ſine Antiphona, ſubtrahendo modicè, ſicut 16. Octobris
Dominica, vt omnes occurrant ad quinquageſimum, qui cum Antiphona dicatur Poſt quem alij duo Pſalmi dicantur ſecundùm conſuetudinem, id eſt, ſecunda Feria quintus & trigeſimus quintus, tertia Feria quadrageſimus ſecundus & quinquageſimus ſextus, quarta Feria ſexageſimus tertius & ſexageſimus quartus, quinta Feria octogeſimus ſeptimus & octogeſimus nonus, ſexta Feria ſeptuageſimus quintus & nonageſimus primus, Sabbato autem centeſimus quadrageſimus ſecũdus, & Canticum Deuteronomij, quod diuidatur in duas Glorias: nam ceteris diebus Canticum vnumquodque die ſuo ex Prophetis, ſicut pſallit Eccleſia Romana, dicatur. Poſt hæc ſequentur Laudes: deinde Lectio vna Apoſtoli memoriter recitanda; Reſponſorium, Ambroſianum, Verſus, Canticum de Euangelio, Litania, & Completum eſt.

PLanè agenda Matutina, vel Veſpertina, non tranſeat aliquando, niſi in vltimo ordi- 16. Febrv. 17. Iunij.
ne Oratio Dominica omnibus audientibus dicatur à Priore, propter ſcandalorum 17. Octobris.
ſpinas, quæ oriri ſolent, vt conuenti per ipſius Orationis ſponſionem, quâ dicunt, Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris, purgent ſe ab huiuſmodi vitio. Ceteris verò agendis, vltima pars eius Orationis dicatur, vt ab omnibus reſpondeatur, Sed libera nos à malo.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

SICVT DOMINICA.] Concord. Turrecrem. Calen. *Sicut in dominica.*

SEQVANTVR LAVDES.] Concord. *Sequẽtur*, Smarag. *dicantur.*

AGENDA.] Quid agenda? egimus pag. 693.

NISI IN VLTIMO ORDINE.] Concord. Smarag. & quædam edita legunt. *Niſi in vltimo per ordinem.*

ORATIO DOMINICA.] Locus hic elucidatur pag. 763.

VT CONVENTI.] MS. Ebrul. cum alijs, quæ recitat, Menardus, legit, *conuerſi.*

DIMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA &c.] Smarag. & omnia MSS. noſtra excepto Dionyſiano, omittunt *debita noſtra.* Sed Dionyſiano deeſt, *debitoribus noſtris.*

CAPVT XIV.

In natalitijs Sanctorum qualiter agantur Vigiliæ.

IN Sanctorum verò Feſtiuitatibus, vel omnibus ſolemnitatibus, ſicut dixi- 17. Febrv. 18. Iunij.
mus Dominico die agendum, ita agatur: excepto, quòd Pſalmi, aut Anti- 18. Octobris.
phonæ, vel Lectiones, ad ipſum diem pertinentes, dicantur: modus autem ſuprà ſcriptus teneatur.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

IN NATALITIIS.] Egimus de his pag. 750. de voce p. 790.

QVALITER AGANTVR VIGILIÆ.] plures ſic totum lemma legunt: *Qualiter in Natalitijs Sanctorum agantur vigiliæ.* Quidam ex hoc præcedente & ſubſequente capite vnum conſlant.

CAPVT XV.

Quibus temporibus dicatur Alleluia.

A SANCTO Paſchâ vſque ad Pentecoſten, ſine intermiſſione dicatur Alle- 18. Febrv.
luia, tam in Pſalmis quàm in Reſponſorijs: à Pentecoſte autem vſque ad 19. Iunij. 19. Octobris.
caput Quadrageſimæ, omnibus noctibus cum ſex poſterioribus Pſalmis tantùm ad Nocturnos dicatur. Omni verò Dominica extra Quadrageſimam,

Digitized by Google

mam,Cantica,Maturini,Prima,Tertia,Sexta,Nonaque cum Alleluia dicantur, Veſpera verò iam cum Antiphona; Reſponſoria verò numquam dicantur cum Alleluia, niſi à Paſcha vſque ad Pentecoſten.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

ALLELVIA.] De hac voce eſt diſquiſitio 1.lib. 7 Tract.8.pag.759.

A PENTECOSTE AVTEM.] Codices noſtri MSS. cum Smarag.& editis aliquot,legunt, *A Pentecoſten autem.*

VESPERA IAM CVM ANTIPHONA.] Deſideratur τὸ, *iam* in Concordia,alijsque quàm plurimis,nec admodum neceſſarium.

CAPVT XVI.

Qualiter diuina opera per diem agantur.

19.Febrv. 20.Iunij. 20.Octobr. VT ait Propheta, Septies in die laudem dixi tibi. Qui ſeptenarius ſacratus *Pſal.* 118. numerus à nobis ſic implebitur,ſi Matutino,Primæ,Tertiæ, Sextæ,Nonæ, Veſperæ, Completorijque tempore,noſtræ ſeruitutis officia perſoluamus: quia de his diurnis Horis dicit Propheta: Septies in die laudem dixi tibi. *ibid.* Nam de nocturnis Vigilijs idem ipſe Propheta ait: Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi. Ergo his temporibus referamus laudes Creatori noſtro ſuper iudicia iuſtitiæ ſuæ,id eſt,Matutinis,Prima,Tertia, Sexta,Nona,Veſpera,Completorio,& nocte ſurgamus ad confitendum ei.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

VT AIT PROPHETA.] Burchardus decret.l.2.c. 105.ſic habet: *Propheta dicente.* Dionyſ. *Et ait ſcriptura.*

SACRATVS NVMERVS.] Burchardo deeſt τὸ, *ſacratus.*

SI MATVTINO.] Dunſt.Iuuenal.& aliquot vulgata. *Si matutina.*

QVIA DE HIS DIVRNIS HORIS.] Concord. Burchard.Ebrul.cum aliquot excuſis & MSS.omittunt τὸ, *diurnis.*

SEPTIES IN DIE, &c.] Hoc teſtimonim non repetitur apud Burchardum, & ſatis ſubintelligitur.

SVPER IVDICIA IVSTITIÆ SVÆ.] Deeſt totum in Concordia,ſed alij omnes codices habent.

CAPVT XVII.

Quanti Pſalmi per eaſdem Horas canendi ſunt.

20 Febrv. 21. Iunij. 21.Octobris. IAM de Nocturnis vel Matutinis digeſſimus ordinem pſalmodiæ, nunc de ſequentibus Horis videamus. Prima Hora dicantur tres Pſalmi ſigillatim, & non ſub vna Gloria, Hymnus eiuſdem Horæ poſt Verſum, Deus in adiutorium meum intende, antequam Pſalmi incipiantur. Poſt expletionem trium Pſalmorum,recitetur Lectio vna,Verſus,Kyrie eleiſon,& Miſſæ ſint. Tertia verò,Sexta,& Nona, eodem ordine celebretur Oratio, id eſt, Verſus, Hymni earumdem Horarum,terni Pſalmi,Lectio,Verſus,& Kyrie eleiſon,& Miſſæ ſint.Si maior congregatio fuerit, cum Antiphonis; ſi verò minor,in directum pſallantur. Veſpertina autem ſynaxis quatuor Pſalmis cum Antiphonis terminetur: poſt quos Pſalmos lectio recitanda eſt.Inde Reſponſorium, Ambroſianum, Verſus, Canticum de Euangelio, Litania, & Oratio Dominica, & fiant Miſſæ. Completorium autem trium Pſalmorum dictione terminetur. Qui Pſalmi directaneè ſine Antiphona dicendi ſunt: poſt quos Hymnus eiuſdem Horæ,Lectio vna,Verſus,Kyrie eleiſon,Benedictio,& fiant Miſſæ.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

CANENDI SVNT.] Concord. Afflig. Andr. *dicantur.*

SEQVENTIBVS HORIS.] Membranacci Afflig.& Hadr.non habent τὸ, *horis.*

MISSÆ SINT.] Smarag. *miſſæ ſunt.* Hadr. *Miſſa eſt.* Nominis huius varias ſignificationes & expoſitiones quærat eruditus lector pag.693.

EODEM ORDINE CELEBRETVR ORATIO.] Sic ferè omnia noſtra chirographa. Sed Concordia & alia MSS.apud Menardum ita legunt: *Tertia verò*

& ſexta

& ſexta & Nona eodem ordine celebrantur:oratio,id eſt, verſus &c.ſingulariter Dunſt. *celebretur,id eſt, oratio,verſus* &c.

CVM ANTIPHONIS.] Smarag.Ebrul.Andr.Turrec.& Florent.addunt *dicantur.*

LECTIO RECITANDA EST.] Ita MSS.noſtra omnia & impreſſa,præter Concord.& Calen. quæ addunt,*Apoſtoli lectio.*Hæc autem lectio eſt Capitulum. Ordo Romanus in Sabbato ſancto: *Ante Magnificat verò Lectio non dicitur,vel verſus,ſed Antiphona,veſpere autem Sabbati.*

DIRECTANEE.] Melior eſt lectio Concordiæ, omnium MSS.& excuſorum quæ habent,*directaneo.* Hadr. legit,*indirectum.*

ET FIANT MISSÆ.] Concord. Calen. & Ferragius,*Poſt miſſæ fiant.*

CAPVT XVIII.

Quo ordine ipſi Pſalmi dicendi ſint.

INPRIMIS ſemper diurnis Horis dicatur verſus,Deus in adiutoriũ meum intende,& Gloria.Inde Hymnus vniuſcuiuſq; Horæ. Deinde prima Hora Dominica dicenda quatuor Capitula Pſalmi centeſimi octaui decimi. Reliquis verò Horis, id eſt, Tertia, Sexta, & Nona, terna Capitula ſuprascripti Pſalmi centeſimi octaui decimi dicantur. Ad Primam autem ſecundæ Feriæ dicantur tres Pſalmi,id eſt,primus,ſecundus & ſextus. Et ita per ſingulos dies ad Primam, vſque Dominicam dicantur per ordinem terni Pſalmi ad nonumdecimum Pſalmum; ita ſanè, vt nonus Pſalmus, & ſeptimus decimus diuidantur in binas Glorias: & ſic fiat, vt ad Vigilias Dominica ſemper à vigeſimo incipiatur. Ad Tertiam verò, Sextam, vel Nonam ſecundæ Feriæ nouem Capitula, quæ reſidua ſunt de centeſimo octauo decimo Pſalmo, ipſa terna per eaſdem Horas dicantur. 21. Febru. 22. Iunij. 22. Octobris.

EXpenſo ergo Pſalmo centeſimo octauo decimo duobus diebus, id eſt, Dominica, & ſecunda Feria; tertia Feria iam ad Tertiam, Sextam, & Nonam pſallantur terni Pſalmi, à centeſimo nonodecimo vſque ad centeſimum vigeſimumſeptimum, Pſalmi nouem. Quique Pſalmi ſemper vſque ad Dominicam per eaſdem Horas itidem repetantur, Hymnorum nihilominus, Lectionum vel Verſuum diſpoſitione vniformi cunctis diebus ſeruata: & ita ſcilicet, vt ſemper Dominica à centeſimo octauodecimo incipiatur. 22. Febru. 23. Iunij. 23. Octobris.

VEſpera autem quotidie quatuor Pſalmorum modulatione canatur. Qui Pſalmi incipiantur à centeſimo nono, vſque ad centeſimum quadrageſimum ſeptimum, exceptis his, qui in diuerſis Horis ex eis ſequeſtrantur, id eſt, à centeſimo decimoſeptimo, vſque ad centeſimum vigeſimum ſeptimum, & centeſimo trigeſimotertio, & centeſimo quadrageſimo ſecundo. Reliqui omnes in Veſpera dicendi ſunt. Et quia minùs veniunt tres Pſalmi, ideò diuidendi ſunt, qui in numero ſupraſcripto fortiores inueniuntur, id eſt, centeſimus trigeſimus octauus, & centeſimus quadrageſimustertius, & centeſimus quadrageſimusquartus. Centeſimus verò ſextus decimus, quia paruus eſt, cum centeſimo quinto decimo coniungatur. Digeſto ergo ordine Pſalmorum Veſpertinorum, reliqua, id eſt, Lectiones, Reſponſoria, Hymni, Verſus, vel Cantica, ſicut ſuprà taxauimus, impleantur. Ad Completorium verò quotidie iidem Pſalmi repetantur, quotidie id eſt, quartus, & nonageſimus, & centeſimus trigeſimus tertius. 23. Febru. 24. Iunij. 24. Octobris.

DIſpoſito ergo ordine pſalmodiæ diurnæ, reliqui omnes Pſalmi, qui ſuperſunt, æqualiter diuidantur in ſeptem noctium Vigilijs, partiendo ſcilicet qui inter eos prolixiores ſunt Pſalmi: & duodecim per vnamquamque conſtituantur noctem. Hoc præcipuè commonẽtes, vt ſi cui fortè hæc diſtributio Pſalmorum diſplicuerit, ordinet, ſi meliùs aliter iudicauerit: dũ omnimodis id attendatur, vt omni hebdomada Pſalterium ex integro numero centumquinquaginta Pſalmorũ pſallatur, & Dominico die ſemper à capite incipiatur ad Vigilias. Quia nimis iners deuotionis ſuæ ſeruitium oſtendũt Monachi, qui minùs Pſalterio cũ Canticis conſuetudinarijs per ſeptimanæ circulũ pſallunt, 23. Februarii, ſi fuerit biſſextilis, aliàs iũgitur præcedenti. 25. Iunij. 25. Octobr.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE REVERENTIA ORATIONIS.] Capitis huius expoſitio petenda p.224. Iuuenalis illud copulat cum præcedenti.

ET PVRITATIS DEVOTIONE.] MS. Hadr. *& puritate deuotionis.*

DIVINÆ GRATIÆ.] Ebrul. deeſt *τὸ gratiæ.*

CAPVT XXI.

De Decanis Monaſterij.

Act. 6. SI maior congregatio fuerit, eligantur de ipſis Fratres boni teſtimonij, & ſanctæ conuerſationis, & conſtituantur Decani, qui ſollicitudinem gerant ſuper Decanias ſuas in omnibus ſecundùm mandata Dei, & præcepta Abbatis ſui. Qui Decani tales eligantur, in quibus Abbas ſecurus partiatur Exod. 18. onera ſua. Et non eligantur per ordinem, ſed ſecundùm vitæ meritum, & ſapientiæ doctrinam. Quòd ſi quis ex eis, aliqua fortè inflatus ſuperbia, repertus fuerit reprehenſibi- Matth. 18. lis; correptus ſemel, & iterùm, atque tertiò, ſi emendare noluerit, deijciatur, & alter in loco eius, qui dignus eſt, ſubrogetur. Et de Præpoſito eadem conſtituimus. 16. Febrv. 18. Iunij. 18. Octobris.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE DECANIS MONASTERII.] Horum nomen & officium elucidamus lib. 3. Tract. 6. p. 332. & ſeq.

DE IPSIS FRATRES.] Concord. *fratribus.*

PARTIATVR ONERA SVA.] Alluſio ad illud Exodi 18. *Leuiuſque ſit tibi, partito in alios onere.* Quo loco de Decanis à Moyſe inſtituendis agitur.

QVOD SI QVIS EX EIS.] Concord. Smarag. legunt: *Quique Decani, ſi ex eis,* nec improbat Menardus.

SVBROGETVR.] MS. Hadr. Iuuenal. & aliquot edita babent, *Succedat.*

CAPVT XXII.

Quomodo dormiant Monachi.

SINGVLI per ſingula lecta dormiant. Lectiſternia pro modo conuerſationis ſecundùm diſpoſitionem Abbatis ſui accipiant. Si poteſt fieri, omnes in vno loco dormiant. Sin autem multitudo non ſinit, deni aut viceni cum ſenioribus, qui ſuper eos ſolliciti ſint, pauſent. Candela iugiter in eadem cella ardeat vſque manè. Veſtiti dormiant, & cincti cingulis, aut funibus: & cultellos ſuos ad latus non habeant dum dormiunt, ne fortè per ſomnum vulnerentur dormientes; & vt parati ſint Monachi ſemper, & facto ſigno, abſque mora ſurgentes, feſtinent ſe inuicem præuenire ad opus Dei, cum omni tamen grauitate & modeſtia. Adoleſcentiores Fratres iuxta ſe non habeant lecta, ſed permixti cum ſenioribus. Surgentes verò, ad opus Dei inuicem ſe moderatè cohortentur, propter ſomnolentorum excuſationes. 17. Febrv. 19. Iunij. 19. Octobr.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

QVOMODO DORMIANT MONACHI.] Illuſtratur huius capitis doctrina, Lib. XII. tract. 2.

PER SINGVLA LECTA.] Quidam legunt ſeu potiùs corrigunt, *per ſingulos lectos,* reclamantibus licet MSS. & Concordia. Nam *lectum* neutro genere protulit Vlpianus *in* §. *fin. librorum de legat. 3. Vt lectum,* loquit, *legatum continet & fulcra.* Briſſonius quoq; Parergon lib. ſingul. qui Lexico Iuris Schardij ſubiungitur num. 52. inter ea, quæ in Pandectis ambigui generis reperire eſt, enumerat *Lectus & Lectum,* in leg. 19. §. item Celſus, *ff. de aur. & argent.* *Lectum in neutro genere.*

IN VNO LOCO.] Vetera MSS. *in vnum locum.*

SIN AVTEM.] Sic legunt Concord. Smarag. & Afflig. reliqua omnia, *ſi.*

PAVSENT.] Vocem hanc alij ante & poſt S. BENEDICTVM vſurparunt. Caſſianus coll. 2. c. 5. *Oblatione pauſantium iudicaretur indignus.* Aldhelmus c. 12. de Ambroſio dormiente: *Ex improuiſo examen apum ora labraq; ſine periculo pauſantis compleuit.* Nonius: *Pauſa eſt quies alicuius rei.* Accius Epigono: *Sed iam Amphilochum huc vadere cerno, & nobis datur bona pauſa loquendi* Lucillius Satyr. l. 1. *Pauſare, Pauſo.*

Hæc vbi dicta dedit. pauſam *facit ore loquendi.*

Plautus in Pœnulo act. 2. *Ego pauſam feci.* Idem Trinummo act. 1. *Pauſa, viciſti caſtigatorem tuum.* Vbi τὸ, *pauſa* eſt imperantis.

VESTITI DORMIANT.] Quomodo, & qua obligatione, explicatum p. 519.

CVLTELLOS SVOS.] Abeſt τὸ *ſuos* à pluribus excuſis & manu exaratis codicibus, nec eſt apud Smarag. & Boer.

PER SOMNVM.] Dunſt. MS. Dionyſ. Iuuenal. Turrec. & alia quædam, *ſomnum*.

HABEANT LECTA.] Dunſt. Smarag. & MSS. plura etiam excuſa. *Habeant lectos*.

PERMIXTI CVM SENIORIBVS.] Afflig. Ebrul. Hadr. Andr. legunt, *mixti cum Senioribus*. Dunſt. *mixtim*. Boër. Turrec. vnum MS. *permixtim*.

C A P V T XXIII.

De excommunicatione culparum.

28. Febrv. 30. Iunij. 30. Octobris. SI quis Frater contumax, aut inobediens, aut ſuperbus, aut murmurans, aut in aliquo contrarius exiſtens ſanctæ Regulæ & præceptis ſeniorum ſuorum, contemptor repertus fuerit; hic ſecundùm Domini noſtri præceptum admoneatur ſemel, & ſecūdò ſecretè à ſenioribus ſuis. Si non emendauerit, obiurgetur publicè coram omnibus. Si verò neque ſic correxerit; ſi intelligit qualis pœna ſit, excommunicationi ſubiaceat: ſi autem improbus eſt, vindictæ corporali ſubdatur.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

SI QVIS FRATER CONTVMAX.] Explanationem huius capitis quære pag. 817.

CONTRARIVS EXISTENS, SANCTÆ REGVLÆ.] Varietas lectionum huius loci expenditur, ibid.

SECVNDVM DOMINI PRÆCEPTVM.] Ita Afflig. Hadr, Andr. reliqua MSS. & Concord. cum vulgatis, *Secundum Domini noſtri preceptum*.

A SENIORIBVS.] Dionyſ. à *Maioribus*

SI AVTEM IMPROBVS.] Concord. & nonnulla exemplaria legunt, *Sin*.

C A P V T XXIV.

Qualis debet eſſe modus Excommunicationis.

1. Martii. 1. Iulij. 31. Octobris. SECVNDVM modum culpæ, excommunicationis vel diſciplinæ debet extendi menſura. Qui culparum modus, in Abbatis pendet iudicio. Si quis Deuter. 25. tamen Frater in leuioribus culpis inuenitur, à menſæ participatione priuetur Priuati autem à menſę conſortio, iſta erit ratio, vt in Oratorio Pſalmum aut Antiphonam non imponat, neque Lectionem recitet vſque ad ſatisfactionem. Refectionem cibi poſt Fratrum refectionem ſolus accipiat: vt ſi, verbi gratia, Fratres reficiant ſexta hora, ille Frater nona: ſi Fratres nona, ille veſpera, vſque dum ſatisfactione congrua veniam conſequatur. 1. Cor. 5.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

IN ABBATIS PENDET IVDICIO.] Omnia chirographa & vulgata, *pendeat*. Lectio noſtra reperitur in Concordia.

PRIVATI AVTEM.] Boërius cum Hadr. & aliquo impreſſis legit, *priuatus*; additque, aliam litteram habere, *priuatis*, quam Bernardus Caſſinenſis reputet planiorem: *vel priuatis, vt legi in expoſitione Smaragdi, que littera eſt amicabilior conſtructioni.* Vide autem ritum hunc explicatum pag. 816.

REFICIVNT HORA SEXTA.] τὸ *reficiunt* deſideratur in Concordia.

C A P V T XXV.

De grauioribus culpis.

2. Martii. 2. Iulij. 1. Nouemb. IS autem Frater qui grauioris culpæ noxa tenetur, ſuſpendatur à menſa ſimul & ab Oratorio; nullus ei Fratrum in vllo iungatur conſortio, neque in colloquio. Solus ſit ad opus ſibi iniunctum, perſiſtens in pœnitentiæ luctu, ſciens illam terribilem Apoſtoli ſententiam dicentis: Traditum huiuſmodi 1. Cor. 5. hominem ſatanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini. Cibi autem refectionem ſolus percipiat, menſura, vel hora, qua præuiderit ei Abbas competere. Nec à quoquam benedicatur tranſeunte, nec cibus qui ei datur.

VARIÆ

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

GRAVIORIS CVLPÆ.] De hac non pauca attulimus pag. 818.

Concilium Duziacenſe 2. cap. 7. ait hoc Regulæ capitulum *ſententia Pauli Apoſtoli, & Canonum definitioni concordare.*

IN VLLO IVNGATVR CONSORTIO.] Smarag. Afflig. Dionyſ. & Andr. *in nullo.* minùs rectè.

IN INTERITVM CARNIS.] Smarag. & tria MSS. *interitu.*

C A P V T XXVI.

De his qui ſine iuſſione Abbatis iungunt ſe excommunicatis.

SI quis Frater præſumpſerit, ſine iuſſione Abbatis, Fratri excommunica- 3. MARTII. 3. Iulij.
to quolibet modo ſe iungere, aut loqui cum eo, vel mandatum ei diri- 2. Nouemb.
gere, ſimilem ſortiatur excommunicationis vindictam.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

SI QVIS FRATER.] Vide explicationem pag. 814.

LOQVI CVM EO.] Hadi. omittit τὸ, *cum eo.*

MANDATVM EI DIRIGERE.] Concordia non habet τὸ, *ei. Mandatum* hîc eſt nuncium, inſinuatio. Virgilius l. 8. Æneid.

Multa patri mandata *dabat portanda.*

C A P V T XXVII.

Qualiter debeat Abbas ſollicitus eſſe circa excommunicatos.

OMNI ſollicitudine curam gerat Abbas circa delinquentes Fratres, quia non 4. MARTII. 4. Iulij.
eſt opus ſanis Medicus, ſed malè habentibus. Et ideò vti debet omni modo, 3 Nouemb.
Matth. 9. vt ſapiens Medicus, immittere quaſi occultos cõſolatores ſempectas, id eſt,
ſeniores ſapientes Fratres, qui quaſi ſecretè conſolentur Fratrem fluctuan-
tem, & prouocent eum ad humilitatis ſatisfactionem: & conſolentur eum, ne abundan-
2. Cor. 2. tiori triſtitia abſorbeatur; ſed, ſicut ait Apoſtolus, confirmetur in eo charitas, & oretur
pro eo ab omnibus. Magnoperè enim ſolicitudinem debet Abbas gerere, & omni ſaga-
citate & induſtria curare, ne aliquam de ouibus ſibi creditis perdat. Nouerit enim ſe in-
firmarum curam ſuſcepiſſe animarum, non ſuper ſanas tyrannidem. Et metuat Prophe-
Ezech. 34. tæ comminationem, per quem dicit Deus: Quod craſſum videbatis, aſſumebatis: &
Luc. 15. quod debile erat, proijciebatis. Et Paſtoris boni pium imitetur exemplum, qui relictis
nonaginta nouem ouibus in montibus, abijt vnam ouem, quæ errauerat, quærere: cuius
infirmitati in tantum compaſſus eſt, vt eam in ſacris humeris ſuis dignaretur imponere,
& ſic reportare ad gregem.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

QVALITER DEBEAT &c.] Elucidauimus ſingulari diſquiſitione capitis huius doctrinam, pag. 816.

SEMPECTAS.] Quinam hi, & quod eorum munus, leges ibid. Vbi etiam probabiliter docemus legendum *Sympactas,* non *Sempetas.*

SED SICVT AIT APOSTOLVS, &c.] Omnes Membranæ cum Dunſtano & alijs, *ait idem Apoſtolus.* Concordiæ deeſt tota periodus.

SIBI CREDITIS.] Concord. *Sibi ſubiectis.* Bonauentura citans hunc locum l. 1. Pharet. c. 31. legit, *creditam.*

DICIT DEVS.] Afflig. Andr. Turrecrem. legunt, *Dominus.*

VIDEBATIS, ASSVMEBATIS.] Afflig. Andr. Calen. interijciunt τὸ, *vobis.*

C A P V T XXVIII.

De his qui ſæpiùs correpti emendare noluerint.

SI quis Frater frequenter correptus fuerit pro qualibet culpa, ſi etiam excom- 5. MARTII. 5. Iulij.
municatus non emendauerit, acrior ei accedat correptio, id eſt, vt verberum 4. Nouemb.
vindicta in eum procedat. Quòd ſi nec ita correxerit, aut fortè (quod abſit)
in ſuperbiã elatus, etiã defendere voluerit opera ſua; tunc faciat Abbas quod

ſapiens Medicus. Si exhibuit fomenta, ſi vnguenta adhortationum, ſi medicamina diuinarum Scripturarum, ſi ad vltimum vſtionem excommunicationis, vel plagas virgarum, & iam ſi viderit nihil ſuam præualere induſtriam; adhibeat etiam quod maius eſt, ſuam & omnium Fratrum pro eo orationem, vt Dominus, qui omnia poteſt, operetur ſalutem circa infirmum Fratrem. Quòd ſi nec iſto modo ſanatus fuerit, tunc iam Abbas
1. Cor. 5. vtatur ferro abſciſionis, vt ait Apoſtolus: Auferte malum ex vobis. Et iterùm: Infidelis ſi
1. Cor. 7. diſcedit, diſcedat: ne vna ouis morbida omnem gregem contaminet.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE HIS QVI SÆPIVS CORREPTI.] Lemmatis huius varia apud varios occurrit lectio. Sed nullus codex æquè titulos mutat atque S. Hadriani, qui id iuris in omnia pænè Regulæ capita vſurpat.

CORREPTIO.] Ebrul. Dunſt. & vulgata paſſim legunt, *Correctio*.

IN SVPERBIAM ELATVS.] Concord. & Ebrul. *ſuperbia*.

ETIAM SI VIDERIT.] Concord. Hadr. *Etiam ſi viderit*. Alij omittunt τὸ, *iam*.

FERRO ABSCISSIONIS.] Quodnam illud, & quando exſerendum, exponimus pag. 821.

CAPVT XXIX.

Si debeant iterùm recipi Fratres exeuntes de Monaſterio.

6 Martii. 6 Iulij. 5 Nouemb. FRATER, qui proprio vitio egreditur aut proijcitur de Monaſterio, ſi reuerti voluerit, ſpondeat priùs omnem emendationem vitij pro quo egreſſus eſt, & ſic in vltimo gradu recipiatur, vt ex hoc eius humilitas comprobetur. Quòd ſi denuò exierit, vſque tertiò ita recipiatur. Iam verò poſteà ſciat ſibi omnem reuerſionis aditum denegari.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

SI DEBEANT ITERVM RECIPI FRATRES.] Capitis huius elucidationi tributa Diſquiſitio 8. Lib. VIII. tract. 4. p. 822.

SI DENVO EXIERIT.] Vetera impreſſa legunt, *demum*. Recentiora, *quia ſi demum*.

ITA RECIPIATVR.] MSS. tria, & aliquot edita non habent τὸ *ita*.

IAM VERÒ POSTEA SCIAT.] Deeſt τὸ, *verò* apud Smaragdum. Dunſt. & Concordiam, quæ etiam habet *ſciens*.

CAPVT XXX.

De pueris minori ætate, qualiter corripiantur.

7. Martii 7. Iulij. 6. Nouemb. OMNIS ætas vel intellectus proprias debet habere menſuras. Ideoque quotiens pueri, vel adoleſcentiores ætate, aut qui minùs intelligere poſſunt quanta vel qualis pœna ſit excommunicationis; hi tales dum delinquunt, aut ieiunijs nimijs affligantur, aut acribus verberibus coërceantur, vt ſanentur.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE PVERIS.] Vt olim puniti, & puniendi ex mente S. Legiſlatoris, vide p. 363. & ſeq.

ACRIBVS VERBERIBVS.] Concord. Smarag. Dionyſ. Caſſinen. edit. anni 1509. & 1544. cum alijs legunt, *acris verberibus*. Ebrul. *acrius*.

CAPVT XXXI.

De Cellerario Monaſterij.

8 Martii. 8. Iulij. 7. Nouemb. CELLERARIVS Monaſterij eligatur de Congregatione ſapiens, maturis moribus, ſobrius, non multùm edax, non elatus, non turbulentus, non iniurioſus, non tardus, non prodigus, ſed timens Deum, qui omni Congregationi ſit ſicut pater. Curam gerat de omnibus: ſine iuſſione Abbatis nihil faciat: quæ iubentur cuſtodiat: Fratres non contriſtet. Si quis Frater ab eo fortè aliquid irratio-

Digitized by Google

irrationabiliter poſtulat, non ſpernendo eum contriſtet, ſed rationabiliter cum humili-
1.Tim.3. tate malè petenti deneget. Animam ſuam cuſtodiat; memor ſemper illud Apoſtoli-
cum, quod qui bene miniſtrauerit, gradum bonum ſibi acquirit. Infirmorum, infan-
tum, hoſpitum pauperumque cum omni ſolicitudine curam gerat, ſciens ſine dubio,
Matth.25. quia pro his omnibus in die iudicij rationem redditurus eſt. Omnia vaſa Monaſterij,
cunctamque ſubſtantiam ac ſi altaris vaſa ſacrata conſpiciat, nihil ducat negligendum:
neque auaritiæ ſtudeat: neque prodigus ſit aut ſtirpator ſubſtantiæ Monaſterij: ſed om-
nia menſuratè faciat, & ſecundum iuſſionem Abbatis.

HVmilitatem ante omnia habeat: & cui ſubſtantia non eſt quæ tribuatur, ſermo 9. Martii. 9. Iulij.
Eccli.18. reſponſionis porrigatur bonus, vt ſcriptum eſt: Sermo bonus ſuper datum opti- 8. Nouemb.
mum. Omnia quæcumque ei iniunxerit Abbas, ipſe habeat ſub cura ſua: à quibus eum
prohibuerit, non præſumat. Fratribus conſtitutam annonam ſine aliquo typho vel mo-
Matth.18. ra offerat, vt non ſcandalizentur, memor diuini eloquij, quid mereatur qui ſcandaliza-
rit vnum de puſillis. Si Congregatio maior fuerit, ſolatia ei dentur: à quibus adiutus, &
ipſe æquo animo impleat officium ſibi commiſſum. Horis competentibus dentur
quæ danda ſunt, & petantur quæ petenda ſunt; vt nemo perturbetur, neque contriſte-
tur in domo Dei.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE CELLERARIO MONASTERII.] Concord. Dunſt. Afflig. Dionyſ. Andr. alijque addunt, *qualis ſit.* Id nos expendimus prolixa Diſquiſitione, p.343.

MATVRVS MORIBVS.] Concor. Smarag. & MSS. tria, *maturis.*

SI QVIS FRATER.] Ita omnia MSS. ſed Concord. omittit τὸ *Frater.* Impreſſa omnia & Boër. habent: *Si quis autem Frater.*

MEMOR SEMPER ILLVD APOSTOLICVM.] Proba lectio, quam habent Concord. Kero, & alij codices à Menardo citati. In impreſſis habetur, *Memor illius Apoſtolici*, Membranæ quatuor addunt *præcepti.* Hadr. *ſermonis.*

INFANTIVM.] Deſideratur in aliquibus vulgatis.

AC SI ALTARIS VASA.] Concord. Smarag. *quaſi altaris vaſa.*

STIRPATOR.] Actum de hac voce p.344.

CVI SVBSTANTIA NON EST QVÆ TRIBVATVR.] Concord. Ebrul. *quod tribuatur.* Menardus ex MSS. locum ſic legendum contendit: *Et cui non eſt ex ſubſtantia, quod tribuatur.* Ita etiam Turrecrem. nec malè.

IPSE HABEAT.] Concord. cum MSS. omnibus. *ipſa habeat.*

SINE ALIQVO TYPHO.] Adi Diſquiſitiones p. 345. vbi pluſcula de hac voce.

QVID MEREATVR.] Concord. *meruerit.*

CONGREGATIO MAIOR.] Quænam hæc, explicui pag.293.

SOLATIA.] Quid hæc apud S. BENEDICTVM, diximus fusè p.347.

C A P V T XXXII.

De ferramentis vel rebus Monaſterij.

SVBSTANTIÆ Monaſterij in ferramentis, vel veſtibus, ſeu quibuſlibet 10. Mart. 10. Iulij.
rebus, prouideat Abbas Fratres, de quorum vita & moribus ſecurus ſit, & 9. Nouemb.
eis ſingula, vt vtile iudicauerit, conſignet cuſtodienda atque recolligenda.
Ex quibus Abbas breuem teneat, vt dum ſibi ipſa aſſignata Fratres viciſſim
ſuccedunt, ſciat quid dat, aut quid recipit. Si quis autem ſordidè aut negligenter res Mo-
naſterij tractauerit, corripiatur. Si non emendauerit, diſciplinæ regulari ſubiaceat.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE FERRAMENTIS.] Nonnulla diximus pag. 855.

SVBSTANTIA MONASTERII.] Smarag. Ebrul. & melioris notæ codices legunt, *Subſtantia.*

BREVEM TENEAT.] Vide quæ de hac voce notauimus p.856.

VICISSIM.] Concord. & Hadr. *Vicibus.*

DISCIPLINÆ REGVLARI SVBIACEAT.] Ioannes Monachus l.2. vitæ S. Odonis, hæc citans legit, *correptioni reg. ſub.*

CAPVT XXXIII.

Si quid debeant Monachi proprium habere.

11. Mart. 11. Iulij. 10. Nouemb.

PRæcipve hoc vitium radicitùs amputandum eſt de Monaſterio, ne quis præſumat aliquid dare aut accipere ſine iuſſione Abbatis, neque aliquid habere proprium: nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omnino: quippe quibus corpora ſua, nec voluntates licet habere in propria poteſtate. Omnia verò neceſſaria à Patre ſperare Monaſterij, nec quidquam liceat habere quod Abbas non dederit, aut permiſerit. Omniaque Act. 4.
omnibus ſint communia, vt ſcriptum eſt; nec quiſquam ſuum aliquid dicat, vel præſumat. Quòd ſi quiſquam huic nequiſſimo vitio deprehenſus fuerit delectari, admoneatur ſemel, & iterum. Si non emendauerit, correctioni ſubiaceat.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

PRoprivm habere.] De voce hac & re Monachis interdicta non pauca obſeruauimus pag. 424.

Ampvtandvm est.] Ita Concord. & omnia MSS. cum aliquot excuſis, recentius ergo eſt quod impreſſa habent, *amputetur*.

Tabvlas.] Expoſitio petatur pag. 851.

Graphivm.] Cur hæc ſcriptoria ſupellex Monachis danda, vide ibid.

Qvippe qvibvs nec corpora &c.] Explicatur p. 426.

Aliqvid dicat.] Sic Concord. Smarag. Dionyſ. & Turrecrem. reliqua tam excuſa, quàm MSS. *aliquid eſſe dicat*. Conſule Diſquiſitiones p. 427.

Hvic neqvissimo vitio.] Dunſt. Afflig. & duo vulgata legunt, *Hoc nequiſſimo vitio*. Cur autem proprietas vitium nequiſſimum dicta? Reſpondemus p. 432.

Admoneatvr semel.] Concord. Smarag. Dionyſ. *admonitus ſemel*.

CAPVT XXXIV.

Si omnes æqualiter debeant neceſſaria accipere.

11. Mart. 12. Iulij. 11. Nouemb.

SIcvt ſcriptum eſt: Diuidebatur ſingulis, prout cuique opus erat. Vbi non Act. 4.
dicimus, vt perſonarum (quod abſit) acceptio ſit; ſed infirmitatum conſideratio. Vbi qui minùs indiget, agat Deo gratias, & non contriſtetur. Qui verò plus indiget, humilietur pro infirmitate, non extollatur pro miſericordia; & ita omnia membra erunt in pace. Ante omnia ne murmurationis malum pro qualicumque cauſa in aliquo qualicumque verbo, vel ſignificatione appareat. Quòd ſi quis deprehenſus fuerit, diſtrictiori diſciplinæ ſubdatur.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

NEceſſaria accipere.] Quænam illa, & quî diſtribuenda, docuimus p. 435.

Vbi qvi minvs.] Ebrul. *vt qui minus*.

Non extollatvr.] Ita Smarag. Dionyſ. Hadr. & quædam vulgata. Concordia cum reliquis, *Et non extollatur*.

Ante omnia ne mvrmvrationis.] Dunſt. & duo impreſſa, *Ante omnia admonemus, ne* &c.

Si qvis deprehensvs.] Concord. Ebrul. deeſt *ſi, quis*.

CAPVT XXXV.

De Septimanarijs Coquinæ.

12. Mart. 13. Iulij. 12. Nouemb.

FRatres ſic ſibi inuicem ſeruiant, vt nullus excuſetur à coquinæ officio, niſi aut ægritudine, aut in cauſa grauis vtilitatis quis occupatus fuerit: quia exinde maior merces & charitas acquiritur. Imbecillibus autem procurentur ſolatia, vt non cum triſtitia hoc faciant, ſed habeant omnes ſolatia ſecundùm modum Congregationis, aut poſitionem loci. Si maior Congregatio fuerit, Cellerarius excuſetur à coquina, vel ſi qui (vt diximus) maioribus vtilitatibus occupantur. Ceteri ſibi ſub charitate inuicem ſeruiant. Egreſſurus de ſeptimana, Sabbato munditias

ditias faciat. Linteamina, cùm quibus ſibi Fratres manus pedes tergunt, lauet. Pedes verò tam ipſe qui egreditur, quàm ille qui intraturus eſt, omnibus lauent. Vaſa miniſterij ſui munda & ſana egrediens Cellerario reconſignet. Qui Cellerarius iterum intranti conſignet, vt ſciat quid dat, aut quid recipit.

Septimanarij autem ante vnam horam refectionis accipiant ſuper ſtatutam anno- 14. Mart. 14. Iulij.
nam ſingulos biberes, & panem; vt hora refectionis ſine murmuratione, & graui la- 14. Nouemb.
bore ſeruiant Fratribus ſuis. In diebus autem ſolemnibus vſque ad Miſſam ſuſtineant. Intrantes & exeuntes Hebdomadarij, in Oratorio mox Matutinis finitis Dominica, omnium genibus prouoluantur, poſtulantes pro ſe orari. Egrediens autem de ſeptimana, dicat hunc verſum: Benedictus es Domine Deus, qui adiuuiſti me, & conſolatus es me. Quo dicto tertiò, accipiat benedictionem egrediens. Subſequatur ingrediens, & dicat: Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me feſtina. Et hoc idem tertiò repetatur ab omnibus: & accepta benedictione, ingrediatur.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE SEPTIMANARIIS COQVINÆ.] Horum munus expendimus pag. 885.

FRATRES SIC SIBI INVICEM.] Concord. Smarag. Dunſt. Ebrul. Hadr. & quædam impreſſa omittunt *τὸ, ſic.*

MAIOR MERCES ET CHARITAS ACQVIRITVR.] Afflig. Andr. Turrecrem. Calen. Iuuenal. & alij non habent, *& charitas.* Eſt tamen in Concord. Smarag. & alijs.

CELLERARIVS EXCVSETVR.] Concord. Smarag. *Cellerarius.* Hadr. *Cellarius.*

VEL SI QVI.] Dunſt: Iuuenal. & vetuſtæ aliquot editiones, legunt in ſingulari, *vel ſi quis.*

MVNDITIAS FACIAT.] Quid hoc ſit, Plautus docebit in Sticho 2.3.

Munditias volo fieri. Adferte huc ſcopas ſimulq́; harundinem:

Vt operam omnem araneorum perdam, & texturam improbem.

Deyciamq́; earum omnes telas.

LINTEAMINA.] Ebrul. Dionyſ. Hadr. Dunſt. & aliquot vulgati codices legunt, *lintea.*

CELLERARIVS ITERVM INTRANTI CONSIGNET.] Concord. Ebrul. Iuuenal. Turrecrem. & quædam alia, *item intranti.* Afflig. Andr. *reconſignet.*

SINGVLOS BIBERES.] De his nonnulla obſeruauimus pag. 916.

EGREDIENS AVTEM DE SEPTIMANA.] Afflig. Andr. Iuuenal. Calen. & aliæ vetuſtæ editiones legunt: *Egredientes*, &c. in plurali.

ACCIPIAT BENEDICTIONEM EGREDIENS.] Cõcord. Smaragd. *Accepta benedictione egrediens.*

ET HOC IDEM TERTIÓ REPETATVR.] Ebrul. Dunſt. & duo edita: *Et hoc idem tertiò dicto, repetatur.* Atque ita habet monaſtica praxis.

CAPVT XXXVI.

De infirmis Fratribus.

Matth. 25. INFIRMORVM cura ante omnia & ſuper omnia adhibenda eſt; vt ſicut 15. Mart. 15. Iulij.
reuerà Chriſto, ita eis ſeruiatur: quia ipſe dicturus eſt: Infirmus fui, & viſi- 15. Nouemb.
Ibid. taſtis me. Et: quod feciſtis vni de his minimis meis, mihi feciſtis. Sed & ipſi infirmi conſiderent, in honorem Dei ſibi ſeruiri, & non ſuperfluitate ſua contriſtent Fratres ſuos ſeruientes ſibi. Qui tamen patienter portandi ſunt, quia de talibus copioſior merces acquiritur. Ergo cura maxima ſit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur. Quibus Fratribus infirmis ſit cella ſuper ſe deputata, & ſeruitor timens Deum, & diligens ac ſollicitus. Balnearum vſus infirmis, quotiens expedit, infirmis offeratur: ſanis autem, & maximè iuuenibus, tardiùs concedatur. Sed & carnium eſus infirmis omninoque debilibuſque, pro reparatione concedatur. At vbi meliorati fuerint, à carnibus more ſolito omnes abſtineant. Curam autem maximam habeat Abbas, ne à Cellerarijs aut ſeruitoribus negligantur infirmi, quia ad ipſum reſpicit, quidquid à diſcipulis delinquitur.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE INFIRMIS.] Capitis huius explicationi tribuimus Tract. V. lib. XI. pag. 1018.

IPSE DICTVRVS EST.] Concord. Ebrul. & omnia chirographa præter Afflig. & Andr. *Ipſe dixit.*

VNI EX MINIMIS MEIS.] Concord. Smaragd. & MSS. Pleraque *Vni de his minimis.*

COPIOSIOR MERCES ACQVIRITVR.] Cauſſas aliquot dedimus pag. 1020. Dionyſ. legit: *Copioſior merces & charitas acquiritur.*

CELLA

Cella ſuper ſe deputata.] An Italiciſmus hic? vel error? Conſtanter tamen ſic omnia MSS. Sed Dunſt. cum recentioribus *per ſe* legit. Nec prior lectio inuſitata. Ipſe S. Benedictus c.53. *Coquina ſuper ſe ſit*, id eſt, ſeorſum. Gregorius lib.9. epiſt.22. *Deſpoſueram in cellula mea ſuper me ſolitarius habitare.*

Servitor timens Devm.] Deſcripſimus eius officium pag.1024.

Balnea. Balnearvm vsvs.] Sic omnes Membranæ, antiquæ editiones. Recentiores reſcribunt *balneorum*. Sed veterum vſu magis tritæ balneæ. Plautus Aſinaria: *Ille in balneas iturus eſt, inde huc veniet poſtea.* Cæcilius Vmbris: *Quid mihi non ſunt baluea?* Cicero pro Sexto Roſcio: *Occiſus eſt ad balneas palatinas.* Ceterùm, an, & quomodo Religioſis adeundæ balneæ, dictum pag.1025.

Seo et carnivm esvs.] Adi diſquiſitiones pag.915.

Infirmis omninoqve debilibvs.] Concord. *Infirmis omninò debilibus*. MSS. Dionyſ. And. Smarag. S. Hildegardis, & alia quædam legunt: *Infirmis omninò debilibusq;.* Noſtra lectio proba eſt, & conuenit cum ijs quæ cap.39. S. Legiſlator ſcripſit: *Præter omninò debiles & ægrotos.* Plura ſuppeditabunt diſquiſitiones, pag.915.

A carnibvs omnes abstineant.] De hac abſtinentia ſcripſimus Tractatum libro X. pag. 627.

Cvram avtem maximam habeat Abbas.] Dunſt. Iuuenal. Calen. cum aliquot excuſis legunt *Cura autem maxima ſit Abbati.*

CAPVT XXXVII.

De ſenibus vel infantibus.

16. Mart. 16. Iulij. 13. Nouemb. LICET ipſa natura humana trahatur ad miſericordiam in his ætatibus, ſenum videlicet & infantum; tamen & Regulæ auctoritas eis proſpiciat. Conſideretur ſemper in eis imbecillitas, & nullatenus eis diſtrictio Regulæ teneatur in alimentis; ſed ſit in eis pia conſideratio, & præueniant Horas Canonicas.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

De senibvs vel infantibvs.] Quanta horum habenda cura, quæve illis piè indulgenda, diſcutimus pag.1033. Notandum autem *τὸ*, *vel* hic ſumi copulatiuè, vt & cap.63. *Pueri paruuli, vel adoleſcentiores.*

Licet ipsa natvra hvmana.] Guido Iuuenalis caput hocce ſuperiori coniungit, ſed diſtinctum eſſe probauimos p.1032. Afflig. & Andr. omittunt hic *τὸ*, *humana*.

CAPVT XXXVIII.

De hebdomadario Lectore.

17. Mart. 17. Iulij. 16. Nouemb. MENSIS Fratrum edentium lectio deeſſe non debet, nec fortuito caſu, qui arripuerit codicem, legere audeat ibi; ſed lecturus tota hebdomada, Dominica ingrediatur. Qui ingrediens poſt Miſſas & Communionem, petat ab omnibus pro ſe orari, vt auertat ab ipſo Deus ſpiritum elationis. Et dicatur hic Verſus in Oratorio tertio ab omnibus, ipſo tamen incipiente: Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam. Et ſic accepta benedictione, ingrediatur ad legendum. Summumque fiat ſilentium ad menſam, vt nullius muſſitatio, vel vox, niſi ſolius legentis, ibi audiatur. Quæ verò neceſſaria ſunt comedentibus & bibentibus, ſic ſibi viciſſim miniſtrent fratres, vt nullus indigeat petere aliquid. Si quid tamen opus fuerit, ſonitu cuiuſcumque ſigni potiùs petatur, quàm voce. Nec præſumat ibi aliquis de ipſa lectione, aut aliunde quidquam requirere, ne detur occaſio: niſi fortè Prior pro ædificatione voluerit aliquid breuiter dicere. Frater autem lector hebdomadarius accipiat mixtum, priùs quàm incipiat legere, propter Communionem ſanctam: & ne fortè graue ſit ei ieiunium ſuſtinere. Poſteà autem cum coquinæ hebdomadarijs & ſeruitoribus reficiat. Fratres autem non per ordinem legant, aut cantent, ſed qui ædificent audientes.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

De hebdomadario lectore.] Eius munia deſcribuntur pag.894.

Fortvito casv.] Concord. Kero. Afflig. Ebrul.

Fortuitu. Andr. habent, *Fortuitu caſu*. Rectè, ſi copula interijciatur, quam excidiſſe librariorum incuriâ ſuſpicatur Menardus, & legas *Fortuitu, & caſu*. Quam loquendi formam ex Tullio, auctore ad Herennium, & ipſo Priſciano idem probat. Quibus adde alios Ciceronis locos Philipp.10. l.1. de offic.c.19. vbi *fortuitu* occurrit pro fortè.

Tota

TOTA HEBDOMADA.] Dionyſ. *totam hebdomadam.*

SVMMVMQVE FIAT SILENTIVM AD MENSAM.] Smaragdus non habet, *ad menſam*, cuius loco Hadr. habet, *ibi*. De hoc ſilentio vide quæ diximus pag. 896.

SIBI VICISSIM MINISTRENT.] Smaragd. Afflig. Andr. Turrecrem. Iuuenal. & alia legunt *inuicem miniſtrent*. Hadr. *vicibus*.

SONITV CVIVSCVMQVE SIGNI.] Ex hoc loco Signorum vſum, priſcis etiam vſitatum, noſtri ſibi vendicarunt, vt pluribus oſtendi pag. 606. quibus hîc adiecerim Monachos S. Amandi hoc nomine Abbati ſuo dicam dixiſſe apud Stephanum Tornacẽſem Epiſcopum epiſt. 211. quod *in loquela digitorum neſciret exprimere fabam, caſeum, vel oua. vel in talibus errantes corripere, vel corrigere negligeret, vel contemneret.*

REQVIRERE.] Dunſt. Turrecrem. cum quibuſdam vulgatis, *referre*.

NE DETVR OCCASIO.] Ita Concord. Smaragd. & MSS. excepto Ebrul. quod habet, *nec detur*. Dunſtanus verò, Turrecrem. Iuuenal. & alij legunt; *Ne detur occaſio maligno.*

FRATER AVTEM LECTOR.] Ita Smarag. Dunſt. Afflig. Ebrul. Andr. ſed Concord. cum reliquis non habet τὸ, *Frater*.

AVT CANTENT.] Non exſtat in MS. Hadr. nec apud Iuuenal. & tres alias editiones.

CAPVT XXXIX.

De menſura cibi.

SVFFICERE credimus ad refectionem quotidianam tam Sextæ quàm Nonæ, omnibus menſibus cocta duo pulmentaria, propter diuerſorum infirmitates, vt fortè qui ex vno nõ poſſit edere, ex alio reficiatur. Ergo duo pulmentaria cocta Fratribus omnibus ſufficiant. Et ſi fuerit vnde poma, vel naſcentia leguminum, addatur & tertium. Panis libra vna propenſa ſufficiat in die, ſiue vna ſit refectio, ſiue prandij, & cœnæ. Quòd ſi cœnaturi ſunt, de eadem libra tertia pars à Cellerario reſeruetur, reddenda cœnaturis. Quòd ſi labor fortè factus fuerit maior, in arbitrio vel poteſtate Abbatis erit, ſi expediat aliquid augere, remotâ præ omnibus crapulâ, vt numquam ſubripiat Monacho indigeries. Quia nihil ſic contrarium eſt omni Christiano, quomodo crapula, ſicut ait Dominus noſter: Videte ne grauentur corda veſtra crapulâ & ebrietate. Pueris verò minori ætate non eadem ſeruetur quantitas; ſed minor quàm maioribus, ſeruatâ in omnibus parcitate. Carnium verò quadrupedum omnino ab omnibus abſtineatur comeſtio, præter omnino debiles & ægrotos.

[Margin: 18 MART. 18. Iulij. 17. Nouemb.]

[Margin: Luc. 21.]

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

OMNIBVS MENSIBVS.] Lectio hæc, quæ eſt Concord. Smaragd. Dunſt. & omnium MSS. præferenda recentioribus, quæ legunt, *omnibus menſis*. Notat Boërius quandam litteram habere, *Menſis*, ſed refutari à Bernardo Caſſinenſi.

PVLMENTARIA.] Lege quæ de his notauimus pag. 906.

ETSI FVERIT VNDE POMA.] Proba lectio, ſi ſubaudias, *haberi poſſint*. Eſtque Concord. & omnium MSS. Plauto nota hæc phraſis in Truculento act. 1. ſc. 2.

Vbi non eſt, Scripturam vnde dent, incuſant publicanos.

Vulgò legunt. *Et ſi fuerint indepoma.*

PANIS LIBRA PROPENSA.] Expendimus hunc locum pag. 900. vbi quædam rariora, nec paſſim obuia.

ALIQVID AVGERE.] Omnes codices noſtri MSS. excepto Hadr. legunt, *augeri*.

SVBRIPIAT.] Smaragd. Ebrul. Dunſt. & quædam alia, notante Boërio. *Subrepat*. Sed S. BENEDICTVS hic & cap. 40. ac 57. *ſubripiat* ſcripſit, pro, *ſubrepat*, veterum more. Rufinus vit. Pat. lib. 2. c. 15. *Huic quodam die ſatanas ſubripere volens.* pro *ſubrepere*. Et l. 3. *Ego autem timeo, ne fortè diabolus malignus mihi ſubripiat*. Auguſtinus enarrat. 2. in pſal. 31. *Quale poteſt ſubintrare iuſto homini, quale poteſt ſubripere bonæ ſpei*. Facundus Hermianenſis præfat. ad lib. 12. pro defenſ. 3. capit. Conc. Chalced. *Cùm in præiudicium ſancti Concilij Chalcedonenſis impugnatores eius Acephali per quoſdam ſubriperent*. Poſt S. BENEDICTVM verò Ioannes Epiſcopus Arelatenſis in Statuto quod Regulæ Aureliani ſubiecit: *Ne cor veſtrum contraria cogitatio ſubripiat*. Iſidorus Hiſpal. 3. ſent. c. 19. *Ne forte mentem otio deditam ſpiritus fornicationis ſubripiat*. S. Leodegarius in canon. Auguſtodunenſibus: *Iuſtum eſt, vt ſubripientia vitiorum ſemina falce iuſtitiæ reſecentur.*

[Margin: Subripiat pro ſubrepat.]

OMNI CHRISTIANO.] Deeſt τὸ, *omni* Afflig. & Andr. codicibus.

CRAPVLA ET EBRIETATE.] Concord. Smaragd. Ebrul. Hadr. legunt, *in crapula*, omiſſo, *& ebrietate*, quod eſt apud Dunſtanum & alia vulgata.

CARNIVM VERÒ QVADRVPEDVM, &c.] Expendimus hunc locum pag. 927. & ſeq.

PRÆTER OMNINÒ DEBILES ET ÆGROTOS.] Ebrul. non habet, *omninò*. Dunſt. cum duobus editis legit: *Debilibus omninoq; ægrotis exceptis.*

CAP. XL.

CAPVT XL.

De menſura potûs.

19 Mart. 19. Iulij. 18 Nouemb.

VNVSQVISQVE proprium habet donum ex Deo, alius ſic, alius verò ſic. 1. Cor. Et ideò cum aliqua ſcrupuloſitate à nobis menſura victûs aliorum conſtituitur. Tamen infirmorum contuentes imbecillitatem, credimus heminam vini per ſingulos ſufficere per diem. Quibus autem donat Deus abſtinentiæ tolerantiam, propriam ſe habituros mercedem ſciant. Quòd ſi aut loci neceſſitas, aut labor, aut ardor æſtatis ampliùs popoſcerit, in arbitrio Prioris conſiſtat, conſiderans in omnibus ne ſubripiat ſatietas, vel ebrietas. Licet legamus vinum omnimodò Monachorum non eſſe; ſed quia noſtris temporibus id Monachis perſuaderi non poteſt, ſaltem vel hoc conſentiamus, vt non vſque ad ſatietatem bibamus, ſed parciùs: quia vinum apoſtatare facit etiam ſapientes. Vbi autem neceſſitas loci expoſcit, vt nec ſu- Eccli. praſcripta menſura inueniri poſſit, ſed multò minùs, aut ex toto nihil; benedicant Deum qui ibi habitant, non murmurent: hoc autem ante omnia admonentes, vt abſque murmurationibus ſint.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

HEMINAM VINI.] Plenior huius menſuræ notitia petatur ex dictis pag. 911.

AVT LABOR, AVT ARDOR ÆSTATIS.] Concord. cum nonnullis, *Vel labor*. In Smaragdo deſideratur *vi, æſtatis*.

CONSIDERANS.] Dunſt. & edit. anni 1544. *conſiderantis*.

VINVM NON ESSE MONACHORVM.] Vbi hoc ſcriptum? Indicat pag. 909.

NON VSQVE AD SATIETATEM BIBAMVS.] Elucidatur hæc doctrina pag. 913.

SED MVLTÒ MINVS.] Concord. non habet vocem *multò*.

VT ABSQVE MVRMVRATIONIBVS SINT.] Smaragd. Turrecrem. *murmuratione*. Iunenalis & alij addunt, *Fratres*. Quàm prudenter & bene hoc à S. BENEDICTO cautum, oſtendimus pag. 923.

CAPVT XLI.

Quibus horis oportet Fratres reficere.

20. Mart. 20. Iulij. 19. Nouemb.

A SANCTO Paſcha vſque ad Pentecoſten, ad Sextam reficiant Fratres: & ad ſeram cœnent. A Pentecoſte autem tota æſtate, ſi labores agrorum non habent Monachi, aut nimietas æſtatis non perturbat, quarta & ſexta Feria ieiunent vſque ad Nonam; reliquis diebus ad Sextam prandeant. Quæ prandij Sexta, ſi opera in agris habuerint, aut feruor æſtatis nimius fuerit, continuanda erit, & in Abbatis ſit prouidentia. Et ſic omnia temperet atque diſponat, qualiter animæ ſaluentur, & quod faciunt Fratres, abſque vlla murmuratione faciant. Ab Idibus autem Septembris, vſque ad caput Quadrageſimæ, ad Nonam ſemper reficiant. In Quadrageſima verò vſque ad Paſcha, ad veſperam reficiant. Ipſa tamen veſpera ſic agatur, vt lumine lucernæ non indigeant reficientes: ſed luce adhuc diei omnia conſummentur. Sed & omni tempore, ſiue cœnæ, ſiue refectionis, hora ſic temperetur, vt cum luce fiant omnia.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

A SANCTO PASCHA &c.] Exponitur hoc caput pag. 882.

Sera, veſpera. AD SERAM COENENT.] Concord. *ſerâ cœnent*. Vetuſta apud Monachos locutio. Vit. Pat. l. 5. interprete Pelagio libell. 16. n. 18. *Illi fratri adferebat tantummodo modicum panem ad ſeram*. Gloſſæ Cyrilli: *ὀψία, ſera*, veſpera, crepuſculum *βραδεία ſera*, remoratrix. *βραδύς, ſerus, βραδύνω, ſero*. Hiſpanis & Italis *La Sera* eſt extrema diei pars.

QVARTA ET SEXTA FERIA IEIVNENT.] Legenda quæ de ieiunijs Monaſticis adducuntur pag. 961.

QVALITER ANIMÆ SALVENTVR.] MSS. aliquot & impreſſa legunt: *Qualiter & animæ ſaluentur*. Sed nobiſcum legit Concord. Smaragd. Ebrul.

ABSQVE MVRMVRATIONE FACIANT.] Concord. *Abſq; iuſta murmuratione faciant*, quod probat Ruthardus à Menardo citatus, ſic & Smaragd. Turrecrem. Calen. Alij codices tam excuſi quam MSS. exceptis Andr. & Hadr. habent: *abſq; vlla murmuratione*.

LVMINE LVCERNÆ NON INDIGEANT.] Curvetet S. Legiſlator ad lucernam refici, exponitur pag. 884.

CAP. XLII.

CAPVT XLII.

Vt poſt Completorium nemo loquatur.

OMNI tempore ſilentio debent ſtudere Monachi, maximè tamen noctur- 21. Mart. 21. Iulij. 10. Nouemb.
nis horis. Et ideò omni tempore, ſiue ieiunij, ſiue prandij, ſi tempus fuerit prandij, mox vt ſurrexerint à cœna, ſedeant omnes in vnum: & legat vnus eorum Collationes vel Vitas Patrum, aut certè aliquid quod ædificet audientes, non autem Eptaticum aut regum, quia infirmis intellectibus non erit vtile illa hora hanc ſcripturam audire: alijs verò horis legantur. Si autem ieiunij dies fuerit, dicta Veſpera, paruo interuallo, mox accedant ad lectionem Collationum, vt diximus: & lectis quatuor aut quinque folijs, vel quantum hora permittit, omnibus in vnum occurrentibus, per hanc moram lectionis: ſi quis fortè in aſſignato ſibi commiſſo fuerit occupatus, occurrat. Omnes ergo in vnum poſiti compleant: & exeuntes à Completorio, nulla ſit licentia denuò cuiquam loqui aliquid. Quòd ſi inuentus fuerit quiſquam hanc præuaricari taciturnitatis regulam; grauiori vindictæ ſubiaceat: excepto, ſi neceſſitas hoſpitum superuenerit, aut fortè Abbas alicui aliquid iuſſerit. Quod tamen & ipſum cum ſumma grauitate & moderatione honeſtiſſimè fiat.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

OMNI TEMPORE SILENTIO &c.] Illuſtratur hic locus p.230. & 599.

SEDEANT OMNES IN VNVM.] Afflig. Andr. addunt, *locum*. Sed Hadr. Calen. & aliquot legunt, *in vno loco*.

LEGAT VNVS COLLATIONES &c.] De lectione Collationis videndus totus Tractatus 5. libri 9. pag.869.

Vitaſpatrum. VITASPATRVM.] Ita Cod. MS. Afflig. & Bertels. Reliqua ſub duabus vocibus legunt, *Vitas Patrum*. Vnde autem orta nomenclatura *Vitaſpatrum*, vide ſis quæ annotauit Roſweydus Prolegom. 1. in hunc librum.

AVT CERTE ALIQVID.] Dunſt. Iuuenal. & alij, *aliud*.

Heptaticum. EPTATICVM.] Recentiora impreſſa imponunt *Heptateuchum*. Antiqua autem MSS. & quædam edita legunt, *Heptaticum*; atque ita credo S. BENEDICTI æuo fuiſſe locutos: nam S. Leander Hiſpal. in Regula virg. cap. 7. ad hunc Regulæ locum alludens, ait: *Meritò & à veteribus iſti libri prohibiti ſunt. Eptaticum & Cantica Canticorum, nedum eos ſpiritualiter neſciunt, libidinis ac voluptatum incitamento ſoluantur.* Browerus verò ad marginem & in notis legit *Eptatichum*, additque: atque hunc librorum ſyllabum S. Leandrum ex vſu ſui tẽporis exiſtimem appellaſſe ἑπτάτυχον, ea forma, qua veteres dixere Δίπτυχον. *Heptaticum* legit S. Gregorius *lib. 7. epiſt. 48. & lib. 10. epiſt. 22.* Et Rabanus præfatione in Ieremiam, & Ordo Romanus cap. de Septuageſima, quos vix dubitem S. BENEDICTI loquendi modum imitatos, prout etiam Guigo V. Carthuſiani Ordinis Præfectus cap. 4. ſtat. ita loquens: *Ab ipſa autem Dominica vſque ad Dominicam de Paſſione Domini, Heptaticum tam in Eccleſia, quam in refectorio legimus.* Hieronymus epiſt. 7. *Mandet memoriæ Prophetas, Heptateuchum & Regum & Paralipomenon libros.* Vbi Marianus Victorius annotauit: Mediceum & alterum ex Florentia exemplar, *Heptateuchum*, ſeu *Hepeaticum* habebant. Quo nomine alibi vtitur D. Hieronymus Hincmarus de diuortio Lotharij & Tetbergæ ad Interrog. 12. *Quæ vtraq; per ſe perpetrata in* HEPTATICO, *morte, Domino præcipiente, multantur.* Hæc de voce, de re ipſa vide Diſquiſit. pag.876.

IEIVNII DIES FVERIT.] Smaradg. Dionyſ. Calen. legunt, *fuerint*.

IN VNVM POSITI.] Smaragd. *compoſiti*. Dunſt. Iuuenal. & aliquot edita, legunt, *congregati*.

COMPLEANT.] Eandem phraſim vſurpat Fructuoſus reg. cap. 3.

EXEVNTES A COMPLETORIO.] Concord. Smaragd. & tria MSS. cum Dunſtano, & quibuſdam vulgatis, habent, *à Completorijs*.

NVLLA SIT LICENTIA DENVO CVIQVAM LOQVI ALIQVID.] Decreti huius cauſſas, aliaque eò ſpectantia perſequimur latiùs p. 600. & ſeq.

GRAVITATE ET MODERATIONE.] Afflig. & Andr. omittunt, *& moderatione*.

GRAVIORI VINDICTÆ.] Quid per hanc intelligatur in Regula noſtra memini dixiſſe p.610.

CAPVT XLIII.

De his, qui ad opus Dei vel ad menſam tardè occurrunt.

22 Mart. 22. Iulij. 21. Nouemb. AD horam diuini officij mox vt auditum fuerit ſignum, relictis omnibus quælibet fuerint in manibus, ſumma cum feſtinatione curratur; cum grauitate tamen, vt non ſcurrilitas inueniat fomitem. Ergo nihil operi Dei præponatur. Quòd ſi quis ad nocturnas Vigilias poſt Gloriam Pſalmi nonageſimi quarti (quem propter hoc omnino protrahendo & moroſè volumus dici) occurrerit, non ſtet in ordine ſuo in choro, ſed vltimus omnium ſtet: aut in loco, quem talibus negligentibus ſeorſum conſtituerit Abbas: vt videatur ab ipſo, vel ab omnibus, vſque dum completo opere Dei publica ſatisfactione pœniteat. Ideò autem eos in vltimo aut ſeorſum iudicauimus debere ſtare, vt viſi ab omnibus, vel pro ipſa verecundia ſua emendentur. Nam ſi foris Oratorio remaneant, erit fortè talis, qui ſe aut recollocet, & dormiat, aut certè ſedeat ſibi foris, vel fabulis vacet, & detur occaſio maligno. Sed ingrediatur intus, vt nec totum perdat, & de reliquo emendetur. Diurnis autem horis, qui ad opus Dei poſt Verſum & Gloriam primi Pſalmi, qui poſt Verſum dicitur, occurrerit, lege, qua ſuprà diximus, in vltimo ſtet: nec præſumat ſociari choro pſallentium vſque ad ſatisfactionem, niſi fortè Abbas licentiam dederit permiſſione ſua: ita tamen, vt ſatisfaciat reus ex hoc.

23. Mart. 23. Iulij. 22. Nouemb. AD menſam autem qui ante Verſum non occurrerit, vt ſimul omnes dicant Verſum & orent, & ſub vno omnes accedant ad menſam; qui per negligētiam ſuam, aut vitium non occurrerit, vſque ad ſecundam vicem, pro hoc vitio corripiatur. Si denuò non emendauerit, non permittatur ad menſæ communis participationem, ſed ſequeſtratus à conſortio Fratrum, ſolus reficiat, ſublata ei ſua portione de vino vſque ad ſatisfactionem & emendationem. Similiter autem patiatur, qui ad illum Verſum non fuerit præſens qui poſt cibum dicitur. Et nè quis præſumat ante ſtatutam horam aut poſteà quidquam cibi aut potûs percipere. Sed & ſi cui offertur aliquid à Priore, & accipere renuerit: hora qua deſiderauerit, hoc quòd priùs recuſauit, aut aliud omnino nihil accipiat, vſque ad emendationem congruam.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

AD HORAM DIVINI OFFICII.] Egimus de tempeſtiuo ad horas occurſu tract. 3. lib. 7. p. 703.

SI QVIS AD NOCTVRNAS VIGILIAS.] Concord. *in nocturnis.* Smaragdus addit *vigilijs.*

PROTRAHENDO.] Smaragd. *ſubtrahendo.* id eſt, inquit Boërius, qui & ita legit, *magis tractim dicendo.* Vide dicta p. 741.

SI FORIS ORATORIO REMANEAT.] Ita Concord. Ebrul. Dionyſ. ſed reliqua MSS. & vulgata legunt, *foris*, vel *foras Oratorium remaneant.*

SEDEAT SIBI FORIS.] Ita Concord. Ebrul. Afflig. Dionyſ. Hadr. & Calen. reliquis deeſt τὸ, *ſibi.*

ET DETVR OCCASIO.] Concord. Smaragd. Afflig. Andr. Hadr. *Et datur occaſio.* Aliqui: *Ne detur occaſio.*

INGREDIATVR INTVS.] Dunſt. Ebrul. Andr. *Ingrediatur intrò.*

IN VLTIMO STET.] Dunſt. Iuuenal. & aliquot edita addunt, *loco.*

PERMISSIONE SVA.] Smaragd. & Afflig. *remiſſione ſua.*

AD MENSAM AVTEM.] Dunſt. Iuuenal. & recentiora impreſſa legunt: *Ad horam verò refectionis.* Explicamus locum pag. 889.

VSQVE SECVNDAM VICEM.] Interdum abſolutè *vſque*, valet, *vſque ad.* Cicero in Verrem: *Erant acceptæ pecuniæ à C. Verrutio, tamen, vt vſque alterum V. litteræ conſtarent integræ.* Terentius Andr. act. 2. ſc. 5. *Qui me tam leni paſſus eſt animo vſque huc.* Florus l. 1. *Populus Romanus à rege Romulo vſque Cæſarem Auguſtum.*

Non ergo neceſſum addere huic loco S. BENEDICTI, vt faciunt omnia pœnè exemplaria, præpoſitionem *ad.* Et ſi vetuſtatem noſtræ lectionis requiris, in hac parte ſuffragium petet à Concordia, quæ diſertè habet, *vſque ſecundam vicem.*

PRO HOC VITIO CORRIPIATVR.] Quibuſdam vulgatis & MSS. deeſt τὸ *vitio.* Dunſt. cum alijs: *propter id corripiatur.*

PORTIONE DE VINO.] Corrigunt & reſcribunt vulgata: *portione vini.* Sed reclamant omnes membranæ cum Concord. Smarag. Dunſt.

ET NE QVIS PRÆSVMAT.] Dunſt. Ebrul. Hadr. & pleraque impreſſa habent: *Nec præſumat quis.* Concord. *Nec quiſquam præſumat.*

ANTE

Ante statvtam horam &c.] Iuſtiſſimas huius ſtatuti rationes lege, ſi non grauat, pag. 922.

Percipere.] Smarag. Dunſt. Iuuenal. Calen. & alij legunt, *Sumere*. Concord. & MS. Hadr. *præſumere*.

Sed et cvi offertvr.] Ita Afflig. Andr. reliqua: *Sed & ſi cui*.

Nihil accipiat.] Quidam habent: *non accipiat*. Ebrul. Dunſt. & alij: *Non percipiat*.

C A P V T XLIV.

De his qui excommunicantur, quomodo ſatisfaciant.

QVi pro grauiori culpa ab Oratorio & à menſa excommunicatur, horâ quâ 14. Mart. 14. Iulij. 13. Nouemb.
opus Dei percelebratur in Oratorio, ante fores Oratorij proſtratus iaceat, nihil dicens, niſi tantùm poſito in terram capite proſtratus pronus omniū de Oratorio exeuntium pedibus. Et hoc tamdiu faciat, vſque dum Abbas iudicauerit ſatisfactum eſſe. Qui dum iuſſus ab Abbate venerit, prouoluat ſe ipſius Abbatis pedibus, deinde omnium veſtigijs fratrum, vt orent pro eo. Et tunc ſi iuſſerit Abbas, recipiatur in choro vel ordine quo Abbas decreuerit: ita planè, vt Pſalmum aut Lectionē, vel aliud quid non præſumat in Oratorio imponere, niſi iterùm Abbas iubeat. Et omnibus horis dum completur opus Dei, proijciat ſe in terram in loco in quo ſtat, & ſic ſatisfaciat, vſque dum ei iterùm iubeat Abbas, vt quieſcat iam ab hac ſatisfactione. Qui verò pro leuibus culpis excommunicantur tantùm à menſa; in Oratorio ſatisfaciant vſque ad iuſſionem Abbatis hoc perficiant, vſque dum benedicat, & dicat, Sufficit.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

QVi pro graviori cvlpa.] Concord. Dionyſ. Boer. & aliquot impreſſa legunt: *Qui pro grauioribus culpis*: In alijs tam MSS. quàm vulgatis mira eſt varietas. Capitis huius explicationi Diſquiſitionem dedimus pag. 818.

In terram capite.] Ita duo MSS. & quædam excuſa. Concordia cum alijs habet, *in terra capite*.

Prostratvs.] Concord. Smaragd. & Calen. *ſtratus*.

Pedibvs.] Iuo in Decret. p. 14. c. 73. addit, *conculcetur*.

Provolvat.] Melior hæc lectio, quā Concord. Smarag. & quorundam MSS. quæ habent, *voluat*.

Proiiciat se in terra.] Sic fecit Paphnutius apud Caſſian. coll. 18. c. 15.

In loco in qvo stat.] Ita quatuor impreſſa. Reliqua cum Concordia: *In loco quo ſtat*.

Hoc perficiant.] Sic Concord. Dionyſ. Afflig. Andr. alij. *Hoc ſemper faciant*. Quidam omittunt τὸ, *ſemper*.

C A P V T XLV.

De his qui falluntur in Oratorio.

SI quis, dum pronuntiat Pſalmum, Reſponſorium, aut Antiphonam, vel 15. Mart. 15. Iulij.
Lectionem, fallitur, niſi per ſatisfactionem ibi coram omnibus humiliatus fuerit, maiori vindictæ ſubiaceat; qui noluit humilitate corrigere, quod negligentiâ deliquit. Infantes verò pro tali culpa vapulent. 24. Noueb.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

NIsi per satisfactionem.] Concord. Smaragd. *Niſi ſatisfactione*. Alij adijciunt τὸ, *cum*.

Vindictæ svbiaceat.] Concord. *Emendationi ſubiaceat*.

Qvi nolvit.] Concord. cum aliquot exemplaribus addit. *Quippe qui noluit*.

Negligentia deliqvit.] Andr. *per negligentiam deliquit*.

C A P V T XLVI.

De his qui in leuibus rebus delinquunt.

SI quis, dum in labore quouis, in coquina, in cellario, in miniſterio, in pi- 16. Mart. 16. Iulij.
ſtrino, in horto, in arte aliqua, dum laborat, vel in quocumque loco aliquid 15 Noueb.
deliquerit, aut fregerit quidpiam, aut perdiderit, vel aliud quid exceſſerit vbi vbi, & non veniēs continuò ante Abbatem, vel Congregationem, ipſe

vltrò ſatisfecerit, & prodiderit delictum ſuum; dum per alium cognitum fuerit, maiori ſubiaceat emendationi. Si verò animæ peccati cauſa fuerit latens, tantùm Abbati, aut ſpiritalibus ſenioribus patefaciat: qui ſciant curare ſua & aliena vulnera, non detegere & publicare.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE HIS QVI IN LEVIBVS DELINQVVNT.] Mira eſt codicum varietas in huius lemmatis lectione, quam minutatim deducere, vix eſt operæ pretium.

Vbi vbi pro vbicumque. VBI VBI.] pro *vbicumque*, elegantiſſima loquendi forma. Plautus Aſinaria act. 2. ſc. 2. *vbi vbi eſt gentium*. Id. Bacchid. act. 5. ſc. 1. *Quicumque vbi vbi ſunt*. Id. Rudente 4. 6. *Vbi vbi erit, tamen inueſtigabo*. Terentius in Andria: *Iam vbi vbi erit, inuentum tibi curabo*. Et in Eunucho: *Vbi vbi eſt, diu celari non poteſt*.

TANTVM ABBATI AVT SPIRITVALIBVS SENIORIBVS.] MS. Andr. *Tantùm Abbati, aut ſpiritualibus Fratribus, aut ſenioribus*.

QVI SCIANT CVRARE SVA ET ALIENA VVLNERA NON DETEGERE.] Concord. Dionyſ. *Qui ſciant curare, & ſua & aliena*, &c.

CAPVT XLVII.

De ſignificanda hora operis Dei.

27. Mart. 27. Iulij. 26. Nouemb. NVNTIANDA hora operis Dei die noctuque ſit ſub cura Abbatis. Aut ipſe nuntiet, aut tali ſollicito Fratri iniungat hanc curam, vt omnia horis competentibus compleantur. Pſalmos autem aut Antiphonas poſt Abbatem ordine ſuo, quibus iuſſum fuerit, imponant. Cantare autem & legere non præſumat, niſi qui poteſt ipſum officium implere, vt ædificentur audientes. Quod cum humilitate, & grauitate, & tremore fiat, & cui iuſſerit Abbas.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

NVNCIANDA HORA OPERIS DEI.] MS. noſter Smaragdus: *Nunciande horæ operis Dei*, Elucidatur hoc caput pag. 699.

SIT SVB CVRA ABBATIS.] Concordiæ deeſt τὸ, *ſub*. Membranæ omnes præter Ebrul. legunt cum Smaragdo Boerio & vulgatis aliquot: *Sit cura Abbati*. Sic & Petrus Venerab. l. 1. epiſt. 28. Alij habent cum Dunſtano, *Sit cura Abbati*.

AVT IPSE NVNCIARE.] Smaragd. Afflig. Dionyſ. Andr. *Aut ipſi nunciare*. Boer legit: *aut ipſe enuntiare curet*. Ebrul. *Aut ipſe nunciet*. Dunſt. & quædam edita prima reiecta littera habent: *vt ipſe nunciet*.

IMPONANT.] Id eſt, incipiant, præintonent, vt probatum p. 718.

OFFICIVM IMPLERE.] In Dionyſ. interijcitur *benè*.

CAPVT XLVIII.

De opere manuum quotidiano.

28. Mart. 28. Iulij. 27. Nouemb. OTIOSITAS inimica eſt animæ. Et ideò certis temporibus occupari debent Fratres in labore manuum, certis iterùm horis in lectione diuina. Ideoque hac diſpoſitione credimus vtraque tempora ordinari: id eſt, vt à Paſcha vſque ad Kalend. Octobris, manè exeuntes à prima vſque horam pænè quartam laborent quod neceſſarium fuerit. Ab hora autem quarta vſque ad horam quaſi ſextam lectioni vacent: poſt ſextam autem ſurgentes à menſa, pauſent in lectis ſuis cum omni ſilentio: aut fortè qui voluerit ſibi legere, ſic legat, vt alium non inquietet. Et agatur nona temperiùs, mediante octaua hora: & iterùm quod faciendum eſt, operentur vſque ad veſperum. Si autem neceſſitas loci, aut paupertas exegerit, vt ad fruges colligendas per ſe occupentur, non contriſtentur: quia tunc verè Monachi ſunt, ſi de labore manuum ſuarum viuunt: ſicut & Patres noſtri & Apoſtoli. Omnia tamen 1. Cor. 4. Ioan. 21. menſuratè fiant, propter puſillanimes.

29. Mart. 29. Iulij. 28. Nouemb. A Kalendis autem Octobris vſque ad caput Quadrageſimæ, vſque in horam ſecundam plenam lectioni vacent: hora ſecunda agatur Tertia, & vſque ad horam nonam omnes in opus ſuum laborent quod eis iniungitur. Facto autem primo ſigno horæ nonæ,

nonæ, diſiungant ſe ab opere ſuo ſinguli: & ſint parati, dum ſecundum ſignum pulſauerit. Poſt refectionem autem vacent lectionibus ſuis, aut Pſalmis. In Quadrageſimæ verò diebus à mane vſque ad tertiam plenam vacent lectionibus ſuis: & vſque ad decimam plenam, operentur quod eis iniungitur. In quibus diebus Quadrageſimæ accipiant omnes ſingulos codices de Bibliotheca, quos per ordinem ex integro legant: qui codices in capite Quadrageſimæ dandi ſunt.

ANte omnia ſanè deputetur vnus aut duo ſeniores, qui circumeant Monaſteriũ ho- 30. Mart.
ris quibus vacant Fratres lectioni, & videant ne fortè inueniatur Frater acedioſus, 30. Iulij. 29. Nouemb.
qui vacat otio, aut fabulis, & non eſt intentus lectioni: & non ſolùm ſibi inutilis eſt, ſed etiam alios extollit. Hic talis ſi (quod abſit) repertus fuerit, corripiatur ſemel & ſecundò: ſi non emẽdauerit, correptioni regulari ſubiaceat, & taliter, vt ceteri timeant. Neque Frater ad Fratrem iungatur horis incõpetentibus. Dominico autem die lectioni vacent omnes, exceptis his, qui varijs officijs deputati ſunt. Si quis verò ita negligens & deſidioſus fuerit, vt non velit, aut nõ poſſit meditari, aut legere, iniungatur ei opus quod faciat, vt non vacet. Fratribus infirmis, aut delicatis, talis opera aut ars iniũgatur, vt nec otioſi ſint, nec violentia laboris opprimantur, vt effugẽtur. Quorũ imbecillitas ab Abbate cõſideranda eſt.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

OTIOSITAS INIMICA EST ANIMÆ.] Illuſtratur hæc ſententia pag. 834.

CERTIS TEMPORIBVS.] Andr. *Certis horis ac temporibus.* Quot, & quibus horis vacandum Lectioni & labori, expoſitum inuenies pag. 781.

A MANE EXEVNTES.] Ita Concord. Dunſt. Boër. & editio 1544. Reliquis deeſt τὸ, *à.*

VSQVE HORAM.] Omnes codices tam excuſi quàm membranacei exceptis Ebrul. Dionyſ. & Andr. legunt, *vſque ad horam.*

QVI VOLVERIT SIBI LEGERE, SIC LEGAT.] Concord. Ebrul. Andr. Calen. omittunt τὸ, *ſibi.* Smaragdus & alij: *Qui voluerit legere, ſibi ſic legat.*

ET AGATVR NONA.] Concord. & membranæ noſtræ omnes non habent particulam, *Et.*

TEMPERIVS.] Ebrul. Florent. *Temporius.*

MEDIANTE OCTAVA HORA.] Explicuimus pag. 780.

VSQVE AD VESPERVM.] Concord. cum nonnullis: *vſque ad veſperam.*

VERI MONACHI SVNT.] Concord. cum pluſimis impreſſis & tribus MSS. legit: *verè Monachi ſunt.*

VSQVE AD HORAM NONAM.] Concordiæ deeſt τὸ, *horam.* Ebrul. Afflig. Dionyſ. Dunſt. & alijs τὸ, *ad.*

DISIVNGANT SE AB OPERE SVO.] Smarag. Dionyſ. Afflig. Dunſt. & alij habent, *diſiungantur ab opere ſuo.* Andr. *Diſcedant ab opere.*

IN QVADRAGESIMA.] MSS. Dion. & Hadr. ante hanc periodum claudunt caput, & quæ hîc deinceps habẽtur, ponunt poſt ſequens caput, præmiſſo hoc titulo: *De opere manuum in quadrageſima.* Quod inde contigerit, quia initio quadrageſimæ ſequenti capiti lecto ſubiungi ſolet.

VSQVE AD DECIMAM PLENAM.] Concord. *vſque ad vndecimam plenam.* Smarag. Ebrul. Turrecrem. interſerunt, *horam,*

ACCIPIANT SINGVLOS CODICES &c.] Ritum diſtribuendi libros ineunte quadrageſima illuſtramus pag. 980.

IN CAPITE QVADRAGESIMÆ.] Ita Concord. & quinque edita. Reliqua cum membranis legunt: *In caput quadrageſimæ.*

DEPVTETVR VNVS, &c.] Sic habent omnia noſtra MSS. cum Dunſt. & Boër. ſed Concord. Smaragd. Iuuenalis Turrecrem. & alia quædam legunt, *deputentur vnus &c.*

QVI CIRCVMEANT MONASTERIVM.] Circitores hos deſcribimus pag. 864.

ACEDIOSVS.] Vulgata paſſim, *accidioſus*, ſed veram lectionem demonſtrat Græcum ἀκηδία.

VACAT OTIO.] Quædam legunt; *vacet otio.*

ALIOS EXTOLLIT.] Afflig. *alios diſtollit*, id eſt, inquit Smaragdus MS. qui etiam ita legit, *ſegregat vel diſturbat.* Sed quid in communiori lectione eſt *extollit*? Audi Menardum: Extollere hoc loco eſt auferre, amouere: Id clarum eſt ex Plauto in Mercatore. *Hunc hodie poſtremum extollo mea domo patria pedem.*

VT CETERI TIMEANT.] Ita Concord. Smarag. Afflig. Dionyſ. Andr. Hadr. Turrecrem. reliqua habent: *vt ceteri metum habeant.*

LECTIONI VACENT OMNES.] Ebrul. præmittit, *Item.* Hadr. *vacent fratres.*

QVOD FACIAT, VT NON VACET.] Deſideratur totum in Concordia.

VT EFFVGENTVR.] Ordericus Vitalis l. 8. Eccl. hiſt. an. 1094. legit. *Et effrangantur.*

CAPVT XLIX.

De Quadrageſimæ obſeruatione.

LICET omni tempore vita Monachi Quadrageſimæ debet obſeruationem 31. Mart.
habere; tamen quia paucorum eſt iſta virtus, ideò ſuademus iſtis diebus 31. Iulij. 30. Nouemb.
Quadrageſimæ omni puritate vitam ſuam cuſtodire, & omnes pariter negligentias aliorum temporum his diebus ſanctis diluere. Quod tunc dignè

Digitized by Google

ſit, ſi ab omnibus vitijs temperemus, orationi cum fletibus, lectioni & compunctioni cordis atque abſtinentiæ operam demus. Ergo his diebus augeamus nobis aliquid ad ſolitum penſum ſeruitutis noſtræ, orationes peculiares, ciborum & potûs abſtinentiam: vt vnuſquiſque ſuper menſuram ſibi indictam aliquid propriâ voluntate cum gaudio Sancti Spiritus offerat Deo; id eſt, ſubtrahat corpori ſuo de cibo, de potu, de ſomno, de loquacitate, de ſcurrilitate, & cum ſpiritalis deſiderij gaudio ſanctum Paſcha expectet. Hoc ipſum tamen, quod vnuſquiſque offert Abbati ſuo ſuggerat; & cum eius fiat oratione & voluntate. Quia quod ſine permiſſione Patris ſpiritalis fit, præſumptioni deputatur, & vanæ gloriæ, non mercedi. Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda ſunt.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE QVADRAGESIMÆ OBSERVATIONE.] Vide Tract. 8. lib. X. pag. 969.

LICET OMNI TEMPORE.] Bernardus Caſſinenſis & Nic. continuat cum §. præcedentis capitis. *In quadrageſima verò diebus*. Sed Boerius ait idem dici poſſe de §. *In quadrageſima*, & quod eſt c. 41. *In quadrageſima vero vſque ad paſcha*.

DEBET.] Ita Smarag. Ebrul. Sed Concord. cum reliquis, *debeat*.

ET OMNES PARITER.] Smarag. Dunſt. & alij ſeptem editi legunt, *id eſt, omnes* &c. Concord. cum alijs, *omnes pariter*.

TEMPEREMVS.] Concord. Smarag. MS. Afflig. Hadr. *temperamus*. Alij addunt *nos temperemus*. Ebrul. *Intus temperemus*.

PENSVM.] Italici, inquit Boërius, communiter habent, *ſoluto penſo*. Prout etiam legit Smarag. & ita citant Burſfeldenſes in *Ordin. diuin. cap. 31.*

ABBATI SVO SVGGERAT.] Smaragd. non habet *ſuo*.

PERMISSIONE PATRIS SPIRITALIS.] Dionyſ. & Hadr. *Patris ſpiritalis fit voluntate*. legenda quæ de his obſeruamus pag. 975.

DEPVTATVR.] Concord. & alij, *deputabitur*, & ſic citat S. Bonauentura *Spec. Diſc. p. 1. c. 4.*

OMNIA AGENDA SVNT.] Audr. *Omnia fiant*. Locus hic explicatur pag. 576.

CAPVT L.

De Fratribus qui longè ab Oratorio laborant, aut in via ſunt.

1. Aprilis. 1. Augusti. 1. Decemb. FRATRES, qui omnino longè ſunt in labore, & non poſſunt horâ competenti occurrere ad Oratorium, & Abbas hoc perpendit quia ita eſt, agant ibidem opus Dei vbi operantur, cum tremore diuino flectentes genua. Similiter qui in itinere directi ſunt, non eos prætereant Horæ conſtitutæ; ſed vt poſſunt, agant ſibi, & ſeruitutis penſum non negligant reddere.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

LONGE' SVNT IN LABORE.] MS. Afflig. *longè ſunt ab oratorio*. Hadr. *longè ſunt*. lucem dedimus huic capiti pag. 689.

AD ORATORIVM.] Smarag. *ad Monaſterium*.

AGANT SIBI.] Alij, *ibi*, quod expendimus pag. 690.

SIMILITER QVI IN ITINERE DIRECTI.] Vide ibid.

CAPVT LI.

De Fratribus qui non longè proficiſcuntur.

2. Aprilis. 2. Augusti. 2. Decemb. FRATRES, qui pro quouis reſponſo proficiſcuntur, & ea die ſperant reuerti ad Monaſterium, non præſumant manducare foris, etiamſi omnino à quouis rogentur: niſi fortè ab Abbate ſuo eis præcipiatur. Quòd ſi aliter fecerint, excommunicentur.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

FRATRES QVI PRO QVOVIS RESPONSO.] Smaragd. totum hoc caput legit in ſingulari, vt & MS. Afflig. Explicationem pete ex Diſquiſit. pag. 1016. De *reſponſo* egimus ſuprà in Comment. ad VII. cap. 12.

PROFICISCVNTVR.] Concord. *diriguntur*.

SPERANT.] Concord. & Smaragd. excuſus, *Sperantur*.

ETIAMSI OMNINO A QVOVIS ROGENTVR.] Deſideratur totum in Concordia, & in quatuor MSS. *omnino*.

AB ABBATE SVO.] Ebrul. addit, *vel priore*.

CAPVT LII.

De Oratorio Monaſterij.

ORATORIVM hoc ſit quod dicitur: nec ibi quidquam aliud geratur, aut 1. Aprilis. 1. Auguſti. 1. Decemb.
condatur. Expleto opere Dei, omnes cum ſummo ſilentio exeant, & agatur reuerentia Deo: vt Frater, qui fortè ſibi peculiariter vult orare, non impediatur alterius improbitate. Sed & ſi alter ſibi vult fortè ſecretiùs orare, ſimpliciter intret & oret, non in clamoſa voce, ſed in lacrymis & intẽtione cordis. Ergo qui ſimile opus non facit, non permittatur, expleto opere Dei, remorari in Oratorio, ſicut dictum eſt, ne alius impedimentum patiatur.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

ORATORIVM HOC SIT.] De hac voce conſulat Lector Diſquiſitiones, quarum Liber 7. hoc titulo inſignitus. pag. 678.

AVT CONDATVR.] Quid alij his addant, notauimus pag. 680. Dunſtano deeſt.

EXPLETO OPERE.] Smarag. Dionyſ. & quædam exemplaria legunt, *Explicito opere.*

CAPVT LIII.

De hoſpitibus ſuſcipiendis.

OMNES ſuperuenientes hoſpites tamquam CHRISTVS ſuſcipiantur, quia 2. Aprilis. 2. Auguſti. 2. Decemb.
Matth. 25. ipſe dicturus eſt: Hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me. Et omnibus congruus honor exhibeatur, maximè domeſticis fidei, & peregrinis. Vt ergo nuntiatus fuerit hoſpes, occurratur ei à Priore vel à Fratribus cum omni officio charitatis: & primitùs orent pariter, & ſic ſibi ſocientur in pace: quod pacis oſculum non priùs offeratur, niſi oratione præmiſſa, propter illuſiones diabolicas. In ipſa autem ſalutatione omnis exhibeatur humilitas. Omnibus venientibus ſiue diſcedentibus hoſpitibus, in-
Matth. 18. clinato capite, vel proſtrato omni corpore in terram, Chriſtus in ijs adoretur, qui & ſuſcipitur. Suſcepti autem hoſpites ducãtur ad orationem: & poſteà ſedeat cum eis Prior, aut cui iuſſerit ipſe. Legatur coram hoſpite lex diuina, vt ædificetur; & poſt hæc ei omnis exhibeatur humanitas. Ieiunium à Priore frangatur propter hoſpitem, niſi fortè præcipuus ſit dies ieiunij, qui non poſſit violari. Fratres autem conſuetudines ieiuniorum proſequantur. Aquam in manibus Abbas hoſpitibus det; pedes verò omnibus hoſpitibus tam Abbas, quàm cuncta Congregatio lauet: quibus lotis, dicant hunc Verſum:
Pſalm. 47. Suſcepimus, Deus, miſericordiam tuam in medio templi tui. Pauperum autem, & peregrinorum maximè ſuſceptionis cura ſollicitè exhibeatur: quia in ipſis magis Chriſtus ſuſcipitur. Nam diuitum terror ipſe ſibi exigit honorem.

Matth. 18. COquina Abbatis & hoſpitum ſuper ſe ſit, vt incertis horis ſuperuenientes hoſpites, qui numquam deſunt Monaſterio, non inquietent Fratres: in quam coquinam 3. Aprilis. 3. Auguſti. 3. Decemb.
ad annum ingrediantur duo Fratres, qui ipſum officium benè impleant. Quibus, vt indigent, ſolatia miniſtrentur eis, vt abſque murmuratione ſeruiant. Et iterùm quando minorem occupationem habent, exeant, vbi eis imperatur, in opera. Et non ſolùm in ipſis, ſed & in omnibus officijs Monaſterij iſta ſit conſideratio; vt quando indigent, ſolatia accommodentur eis: & iterùm, quando vacant, obediant imperanti. Item & cellam hoſpitum habeat aſſignatam Frater, cuius animam timor Dei poſſidet, vbi ſint lecti ſtrati ſufficienter, & domus Dei ſapienter à ſapientibus adminiſtretur. Hoſpitibus, autem, cui non præcipitur, nullatenus ſocietur, neque colloquatur: ſed ſi obuiauerit, aut viderit, ſalutatis humiliter, vt diximus, & petita benedictione, pertranſeat, dicens, ſibi non licere colloqui cum hoſpite.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

OMNES SVPERVENIENTES HOSPITES.] Capitis huius elucidationi tribuuntur Tractatus tres Libri XI. pag. 982.

OCCVRRATVR EI A PRIORE.] Quis hic *Prior* dictum pag. 1008.

HOSPITIBVS INCLINATO CAPITE.] Ritum explicamus pag. 992.

CORPORE IN TERRAM.] Ita Dionyſ. Hadr. & Turrecrem. Reliqua habent *in terra*. Concordia omittit.

EXHIBEATVR HVMANITAS.] Vbi, à quibus, quove modo, dixi pag. 986. 991.

IEIVNIVM A PRIORE FRANGATVR.] Adi diſquiſitiones pag. 982.

AQVAM IN MANIBVS.] Cauſſæ huius decreti adferuntur pag. 999.

PEDES VERÒ.] Pediſauij ritum & cauſſas allegauimus pag. 996. 997.

SVSCEPTIONIS CVRA SOLICITE EXHIBEATVR.] Concord. Ebrul. Afflig. *Suſceptioni* &c. Dionyſ. Andr. & Hadr. *Suſceptionum*. Smaragd. *Suſceptio exhibeatur*. Alij inſerunt: *omni cura*.

QVIA IN IPSIS MAGIS CHRISTVS SVSCIPITVR.] Non exſtat in Concord. & Smarag.

COQVINA ABBATIS &c.] Non pigeat legere Diſquiſitiones pag. 1000. & ſeq.

SOLATIA MINISTRENTVR.] Concord. & quatuor MSS. habent, *adminiſtrentur*. Quid verò *Solatia*, notatum pag. 347.

VBI EIS IMPERATVR.] Membranæ, Ebrul. & Andr. *vbi eis imperatum fuerit*.

ET NON SOLVM IN IPSIS.] Concord. Ebrul. Afflig. Hadr. omittunt *in, in*.

FRATER, CVIVS ANIMAM.] Deſcribit Curatorem hoſpitum, de quo vide quæ nos ſcripſimus pag. 995.

TIMOR DEI POSSIDET.] Ita quatuor MSS. Sed Concord. cum reliquis legit: *poſſideat*

HOSPITIBVS AVTEM CVI NON PRÆCIPITVR &c.] Agitur de hoc decreto pag. 989.

CAPVT LIV.

An debeat Monachus eulogias ſuſcipere.

6. Aprilis. 6. Augusti. 6. Decemb. NVLLATENVS liceat Monacho neque à parentibus ſuis, neque à quoquam hominum, nec ſibi inuicem literas vel eulogias, aut quælibet munuſcula accipere, aut dare ſine præcepto Abbatis. Quòd ſi etiam à parentibus ſuis ei quidquam directum fuerit, non præſumat ſuſcipere illud, niſi prius indicatum fuerit Abbati. Quòd ſi iuſſerit ſuſcipi, in Abbatis ſit poteſtate cui illud iubeat dari; & non contriſtetur Frater, cui forte directum fuerat, vt non detur occaſio diabolo. Qui autem aliter præſumpſerit, diſciplinæ Regulari ſubiaceat.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

NVLLATENVS LICEAT MONACHO. &c.] Totum hoc caput citatur in Conc. Duzuceníi 2. cap. 2.

LITTERAS.] Nec ſcribendas, nec recipiendas ſine Superiorum venia bene inſtitutæ vitæ Spiritualis magiſtri. Vide pag. 428.

EVLOGIAS.] Dunſt. & quædam vulgata legunt: *Eulogia*, minus rectè. Quid autem ſint *Eulogiæ*, oſtendimus pag. 429.

IN ABBATIS SIT POTESTATE.] MS. Hadr. *in eius ſit poteſtate*.

IVBEAT DARI.] Smarag. Hadr. Turrecrem. Iuuenal. & alij legunt, *dare*.

OCCASIO DIABOLO.] Afflig. MS. *maligno*.

CAPVT LV.

De veſtiarijs vel calciarijs Fratrum.

7. Aprilis. 7. Augusti. 7. Decemb. VESTIMENTA Fratribus ſecundùm locorum qualitatem vbi habitant, vel aërum temperiem, dentur: quia in frigidis regionibus ampliùs indigetur, in calidis verò minùs. Hæc ergo conſideratio penes Abbatem eſt. Nos tamen mediocribus locis ſufficere credimus Monachis, per ſingulos cucullam & tunicam, cucullam in hieme villoſam, in æſtate puram aut vetuſtam, & ſcapulare propter opera. Indumenta pedum, pedules & caligas. De quarum omnium rerum colore aut groſſitudine non cauſentur Monachi, ſed quales inueniri poſſunt in Prouincia qua habitant, aut quod viliùs comparari poteſt. Abbas autem de menſura prouideat, vt non ſint curta ipſa veſtimenta vtentibus eis, ſed menſurata. Accipientes noua, vetera ſemper reddant in præſenti, reponenda in veſtiario, propter pauperes. Sufficit enim Monacho duas tunicas & duas cucullas habere, propter noctes, & propter lauare

Digitized by Google

uare ipſas res. Iam quod ſuperfuerit, ſuperfluum eſt, amputari debet. Et pedules, & quodcumque eſt vetuſtum, reddant dum accipiant nouum. Femoralia hi, qui in via diriguntur, de veſtiario accipiant: qui reuertentes, lota ibidem reſtituant. Et cucullæ & tunicę ſint aliquantò his, quas habere ſoliti ſunt, modicè meliores: quas exeuntes in via accipiant de veſtiario, & reuertentes reſtituant.

STramenta autem lectorum ſufficiant, matta, ſagum, læna & capitale. Quæ tamen lecta frequenter ab Abbate ſcrutanda ſunt, propter opus peculiare, ne inueniatur: & ſi cui inuentum fuerit, quod ab Abbate non accepit, grauiſſimæ diſciplinæ ſubiaceat. Et vt hoc vitium peculiare radicitus amputetur, dentur ab Abbate omnia quæ ſunt neceſſaria, id eſt, cuculla, tunica, pedules, caligæ, bracile, cultellum, acus, graphium, mappula, tabulæ, vt omnis auferatur neceſſitatis excuſatio. A quo tamen Abbate ſemper conſideretur illa ſententia Actuum Apoſtolorum, quia dabatur ſingulis prout cuique opus erat. Ita ergo & Abbas conſideret infirmitates indigentium, non malam voluntatem inuidentium. In omnibus tamen iudicijs ſuis Dei retributionem cogitet.

9. Aprilis. 8. Augusti. 8. Decemb.

Act. 4.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE VESTIARIIS VEL CALCIARIIS FRATRVM.] Ita Concord. Rupertus Tuitienſ. Dionyſ. ſed Ebrul. Afflig. legunt in ſingulari. *De veſtiario.* &c. vulgo: *de veſtimentis & calceamentis fratrum.* *Veſtiarium* autem & *calciarium* non ſolùm pro loco accipiuntur, ſed etiam pro ipſis veſtibus, & calceis, vt docet Perottus. Vnde Vlpianus de alim. leg. *Diarys vel cibarys relictis, neque habitationem, neque veſtiarium, neque calcearium deberi palam eſt.* vbi *veſtiarium* & *calcearium* tantùm ſignificat veſtium & calceorum, quantum corpori pedibusque honeſtè tegendis fuerit ſatis. Joannes auctor vitæ S. Odonis l. 2. circa finem: *Quid ſentiendum eſt de calcearys, qua ſunt pro pretio cara, & pauimento eccleſia adhærenda.* Ceterum capitis huius doctrina ſolidum argumentum dedit toti libro V. qui *veſtiarium* dicitur p. 451.

Veſtiarium, & calciarium.

VEL AERVM TEMPERIEM.] Reſcribunt quidam cum S. Hildegarde, *vel aeris.* Verùm omnes membranæ noſtræ cum excuſis habent *aërum.* Sic etiam Regula Solitar. c. 48. Rupert. l. 2. in reg. S. BENED. c. 16. Ordericus Vitalis l. 18. hiſt. an. 1094. & ita loquitur Caſſianus l. 4. c. 11. quem fortè S. BENEDICTVS deſcripſerit. Idem Caſſian. præfat. ad lib. Inſtit. *pro aſperitate aërum,* dixit.

MONACHIS PER SINGVLOS.] Ebrul. non habet τὸ, *Monachis.*

CVCVLLAM.] Quid hæc ſit docent quæ dicta p. 472.

TVNICAM.] Conſule Diſquiſitiones, p. 485.

SCAPVLARE.] De eius forma adferuntur non pauca p. 480.

PEDVLES.] Sunt ſocci lanei, vide p. 500.

CALIGAS.] Non vnus in hac voce caligauit, dum *caligas* inter tibiarum aut crurum tegumenta retulit. Sed propiùs ad verum acceſſiſſe arbitror, qui calcei genus eſſe dicunt, adeoque ſoleam vel ſandalium: quod aliquantò prolixiùs probaui p. 501. & ſeq.

NON CAVSENTVR.] Auguſtinus l. 1. de Ciuit. c. 28. *Nec permiſſum hoc eſſe cauſentur.* Vbi Lud. Viues: non in eo ſignificatu quo nunc Philoſophi in ſcholis, id eſt, cauſa ſint, ſed cauſam adferant: vt apud Virgilium:

Cauſarii.

Cauſando *noſtros in longum ducis amores.*

Sic Rom. 3. *Cauſati enim ſumus Iudæos & Græcos omnes ſub peccato eſſe.* Pro conqueri legitur Deuter. 30. *Neque trans mare poſitum, vt cauſeris.* Et ita fortè ſumit S. Legiſlator.

IN QVO HABITANT.] Smaragd. Dunſt. Afflig. & Andr. legunt, *qua degunt.*

COMPARARI POTEST.] Smaragd. & Affligen. *poſſit.*

DEMENSVRA PROVIDEAT, &c.] Quæ in habitu vitanda, notantur p. 521.

VTENTIBVS EIS.] Concord. Smarag. Ebrul. Dionyſ. & tria excuſa habent: *vtentibus ea.* Nec quemquam moueat accuſandi caſus, nam veteres ita vſurparunt. Plautus Pœnulo 5. 2.

Vtor cum accuſatiuo.

Profectò vtêris, *vt voles, operam meam.*

Idem Rudente 4. 7.

Diutinè es vti *benè licet partum.*

Et alibi ſæpiùs.

VETERA SEMPER REDDANT.] Cauſſæ huius decreti petantur pag. 471.

LAVARE IPSAS RES.] An hoc Benedictinis conueniat, examinauimus p. 467.

IAM QVOD SVPERFVERIT.] Ita Andr. cum duobus excuſis. Reliqua cum Concordia legunt: *Id quod ſupra fuerit.*

FEMORALIA.] An hæc Benedictinis domi conceſſa, vide p. 495.

REDDANT.] Membranæ, Ebrul. Afflig. & Andr. *Semper reddant.*

DVM ACCIPIVNT NOVVM.] Smarag. *noua.*

ET CVCVLLÆ &c.] Deeſt tota hæc periodus Concordiæ.

MATTA, SAGVM, LÆNA &c.] Harum vocum interpretationem dedimus p. 1041.

QVÆ TAMEN LECTA.] Lege quæ de hoc ſcrutinio annotamus pag. 1039.

DISCIPLINÆ SVBIACEAT.] Smaragd. *Diſciplinæ regulari ſubiaceat.*

VITIVM PECVLIARE.] Concord. Dunſt. Iuuenal. rectiùs legunt, *vitium peculiaris.*

NECESSARIA.] Exponitur hic locus pag. 435. Inter hæc autem S. Hildegardis etiam legit, *Zona.* Quod abeſt ab omnibus MSS. & editis exemplaribus. Sed nos de zona nonnulla poſuimus p. 490. & ſeq.

BRACILE.] Id eſt, ſubligaculum, ſuccinctorium, vt probatum pag. 495.

ACVS.]

CAPVT LVIII.

De diſciplina ſuſcipiendorum Fratrum.

1. Ioan 4. NOVITER quis veniens ad conuerſionem, non ei facilis tribuatur ingreſſus. Sed, ſicut ait Apoſtolus, probate ſpiritus ſi ex Deo ſunt. Ergo ſi veniens perſeuerauerit pulſans, & illatas ſibi iniurias & difficultatem ingreſſus poſt quatuor aut quinque dies viſus fuerit patienter portare, & perſiſtere petitioni ſuæ; annuatur ei ingreſſus, & ſit in cella hoſpitum paucis diebus. Poſteà autem ſit in cella Nouitiorum, vbi meditetur, & manducet, & dormiat. Et ſenior ei talis deputetur, qui aptus ſit ad lucrandas animas, qui ſuper eum omnino curioſè intendat, & ſollicitus ſit, ſi reuera Deum quærit, ſi ſollicitus ſit ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria. Prædicentur ei omnia dura & aſpera, per quæ itur ad Deum: & ſi promiſerit de ſtabilitate ſua perſeuerantiam, poſt duorum menſium circulum legatur ei hæc Regula per ordinem, & dicatur ei: Ecce lex, ſub qua militare vis, ſi potes ſeruare, ingredere; ſi verò non potes, liber diſcede. Si adhuc ſteterit, tunc ducatur in ſupradictam cellam Nouitiorum, & iterùm probetur in omni patientia: & poſt ſex menſium circulum relegatur ei Regula, vt ſciat ad quid ingreditur. Et ſi adhuc ſtat, poſt quatuor menſes relegatur ei iterùm eadem Regula. Et ſi, habita ſecum deliberatione, promiſerit ſe omnia cuſtodire, & cuncta ſibi imperata ſeruare, tunc ſuſcipiatur in Congregatione, ſciens ſe ſub lege Regulæ conſtitutum, quòd ei ex illa die non liceat egredi de Monaſterio, nec collum excutere de ſub iugo Regulæ, quam ſub tam moroſa deliberatione licuit aut excuſare vel excuſare. 11 April. 11 Auguſti 11 Decemb.

SVſcipiendus autem, in Oratorio coram omnibus promittat de ſtabilitate ſua, & conuerſione morum ſuorum, & obedientia, coram Deo & Sanctis eius, vt ſi aliquando aliter fecerit, à Deo ſe damnandum ſciat, quem irridet. De qua promiſſione ſua faciat petitionem ad nomen Sanctorum, quorum Reliquiæ ibi ſunt, & Abbatis præſentis. Quam petitionem manu ſua ſcribat; aut certè, ſi non ſcit litteras, alter ab eo rogatus ſcribat; & ille Nouitius ſignum faciat, & manu ſua ſuper altare eam ponat. Quam dum Pſal. 118. poſuerit, incipiat ipſe Nouitius mox hunc Verſum: Suſcipe me Domine ſecundùm eloquium tuum, & viuam, & non confundas me ab expectatione mea. Quem Verſum omnis Congregatio tertiò reſpondeat, adiungens, Gloria Patri. Tunc ille Frater nouitius proſternatur ſingulorum pedibus, vt orent pro eo: & iam ex illa die in Congregatione reputetur. Res, ſi quas habet, aut eroget prius pauperibus, aut facta ſolemniter donatione conferat Monaſterio, nihil ſibi reſeruans ex omnibus: quippe qui ex illo die nec proprij corporis poteſtatem ſe habiturum ſciat. Mox ergo in Oratorio exuatur rebus proprijs, quibus veſtitus eſt, & induatur rebus Monaſterij. Illa autem veſtimenta quibus exutus eſt, reponantur in veſtiario conſeruanda: vt ſi aliquando, ſuadente diabolo, conſenſerit vt egrediatur de Monaſterio (quod abſit) tunc exutus rebus Monaſterij, proijciatur. Illam tamen petitionem eius, quam deſuper altare Abbas tulit, non recipiat, ſed in Monaſterio reſeruetur. 11 April. 11 Auguſti. 11 Decemb.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

NOVITER QVIS VENIENS, &c.] De Nouitiorum receptione agit Tract. 2. lib. 4. p. 365.

NON EI FACILIS TRIBVATVR INGRESSVS.] Petrus Damiani opuſc. 16. c. 9. legit: *Non tam facilis*, &c. vide dicta p. 378.

PVLSANS.] Exſculpimus hinc nomenclaturam Nouitiorum qua *pulſantes* dicta p. 366.

PETITIONI SVÆ.] In alijs eſt: *In petitione ſua.*

POSTEA AVTEM SIT IN CELLA NOVITIORVM &c.] Dunſt. & edit. 1544. Louan. ſic hanc periodum legunt: *Poſtea autem manducet & dormiat in cella nouitiorum vbi & meditetur.*

NOVITIORVM.] De voce egimus p. 366. De ipſis toto libro 4.

SENIOR EI TALIS DEPVTETVR.] Deſcribit magiſtrum Nouitiorum, de quo legendus Tract. 4. lib. 4. p. 390.

AD LVCRANDAS ANIMAS.] Sic de S. Pachomio c. 25.

c.25. vitæ refertur, *Conſtituit Præpoſitos, qui ſibi ad lucrandas animas quæ ad eum quotidie confluebant, adiutores exiſterent.*

SI REVERA.] Recentiores contra fidem MSS. omnium, Concord. Smarag. Bernardi Caſſin. Boerij. & 4. editorum reſcribunt: *Si verè.* Rem explicamus p.384.

AD OPVS DEI.] Hauſit ex Baſilio, interprete Rufino c.8. reg.

DVRA ET ASPERA.] De his pag.386.

STABILITATE SVA PERSEVERANTIAM.] Concord. Smarag. Ebrul. Andr. *ſtabilitatis ſuæ perſeuerantia.*

ECCE LEX. &c.] Regulæ Benedictinæ cum lege analogias expendimus p.119.

SERVARE.] Concord. Smarag. & Boer. *obſeruare.*

AD QVID INGREDITVR.] Ita Concord. Dunſt. Reliqua MSS. habent: *ad quod ingreditur.*

RELEGATVR EI ITERVM.] Sic omnia MSS. excepto Diunyſ. Concordia habet: *Iterum ei legatur.*

SE SVB LEGE.] Sic etiam Boër. alij omittunt τὸ, *ſe*, Concord. τὸ, *ſub.*

DE SVB IVGO REGVLÆ.] Iugi & Regulæ analogias dedimus pag. 120. Quod pluraſim ſpectat, Grammaticorum regula eſt, quam tradunt Priſcianus l. 14. & 15. Seruius in 7. Æneid. Donatus in Andr. Terent quod præpoſitio ſeorſum non præponatur præpoſitioni vel aduerbio: in quam locutio hæc *De ſub iugo* videtur peccare, vt & illæ in ſacris litteris. Pſal. 77. *De poſt fœtantes accepit eum.* Sophon. 1. *De poſt tergum Domini.* & quod in Eccleſiaſtico officio S. Clementis legitur: *De ſub cuius pede fons viuus emanat.* Verùm Ioan. Deſpauterius, inſignis Grammaticus, minimè barbaras cenſet eiuſmodi locutiones, quia ſimiliter loquuntur, ait, nonnulli magnæ auctoritatis viri Florus de bello Liguſtico: *Sic de ſub alpibus, id eſt de ſub ipſis Italiæ faucibus gentes* &c. Hincmarus de diuortio Lotharij & Tetbergæ interrog. 12. *Nec de ſub illo cœlo in ſcriptura veritatis eſt lectum.*

De ſub iugo.

SVB TAM MOROSA.] A mora deriuatum adiectiuum, eoque etiam vſus Terentianus, vt notat Barthius aduerſ. l.35. c.9. Hericus Altiſiodorenſis Monachus vocat ſpondeos *moroſos* prima correpta ex carminis lege. Et alibi: *Iam diuiſio quarta, non moroſa.* Qua notione Theologi delectationem vocant moroſam, cui immoratus aliquis ſit.

SVSCIPIENDVS AVTEM.] Incipit agere de ritu profeſſionis, quem peculiari tractatu illuſtramus p. 403. & ſeq.

DE STABILITATE SVA.] Quid voto *ſtabilitatis* ſignificetur, explicaui p.417.

ET CONVERSIONE MORVM.] In quo hæc ſita, diſputauimus p.421. & ſeq.

ET OBEDIENTIA.] Vide p.415.

A DEO SE DAMNANDVM.] Smarag. Turrecrem. & 4. excuſa, legunt. *Ab eo ſe damnandum.*

FACIAT PETITIONEM.] Quid hæc? pete ex pag.406.

MANV SVA SCRIBAT.] Quàm vetus hæc conſuetudo, ſcripſi p.407.

FACIAT SIGNVM.] Subſcribendo, quod ſiebat per formam crucis, vt vidimus p.411.

ADIVNGENS GLORIA PATRI.] Ita Dunſt. cum duobus excuſis, proinde à Nouitio dicendus eſſet hic verſus. Reliqua cum Concordia. *Adiungentes*, vt à choro recitetur verſus, quod vſu obtinuit.

EX ILLA DIE.] Dionyſ. Afflig. Andr. & Turrecrem. habent: *Ex illa hora.*

RES SI QVAS HABET.] Quomodo de temporalibus bonis Nouitium diſponere conueniat, docui p.400.

EXVATVR REBVS PROPRIIS &c.] Patet ex hoc loco Nouitius annum probationis decurriſſe in veſte ſeculari, & demum in profeſſione donatos habitu Monachorum. Sed plura de his p.463.

REPONATVR IN VESTIARIO.] Exponitur p.467.

PETITIONEM EIVS.] Ita Smarag. Ebrul. Dionyſ. Hadr. Turrecrem. Sed Concord. cum reliquis omittunt τὸ, *eius.*

RESERVETVR.] Concord. *Seruetur.* Smarag. *Conſeruetur.*

C A P V T LIX.

De filijs Nobilium vel pauperum, qui offeruntur.

13. April. 13. Augusti. 13. Decemb.

SI quis fortè de Nobilibus offert filium ſuum Deo in Monaſterio, ſi ipſe puer minori ætate eſt, parentes eius faciant petitionem, quam ſuprà diximus, & cum oblatione ipſam petitionem & manum pueri inuoluant in pallâ altaris, & ſic eum offerant. De rebus autem ſuis aut in præſenti petitione promittant ſub iureiurando, quia numquam per ſe, numquam per ſuffectam perſonam, nec quolibet modo ei aliquando aliquid dent, aut tribuant occaſionem habendi. Vel certè, ſi hoc facere noluerint, & aliquid offerre voluerint in eleëmoſynam Monaſterio pro mercede ſua; faciant ex rebus, quas dare volunt Monaſterio, donationem, reſeruato ſibi, ſi ita voluerint, vſufructuario. Atque ita omnia obſtruantur, vt nulla ſuſpicio remaneat puero, per quam deceptus perire poſſit (quod abſit) quod experimento didicimus. Similiter autem pauperiores faciant. Qui verò ex toto nihil habent, ſimpliciter petitionem faciant, & cum oblatione offerant filium ſuum coram teſtibus.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

OFFERT FILIVM SVVM.] Smarag. *offerat.* An hæc oblatio licita ſit, diſſeruimus p.354.

SI IPSE PVER MINORI ÆTATE EST.] Dunſt. & quædam edita legunt, *minor eſt ætate.* Conueniatne pueros ad Religionem admitti, examinamus p.351.

CVM

Cvm oblatione.] Guido Iuuenalis legit, & Gallicè interpretatur, *obligatione*.

Et manvm pveri involvant. &c.] Totus hic ritus explicatur p.357.

Evm offerant Deo.] Formulas huius oblationis adſcripſimus ibid.

Per svffectam personam.] Ita Concord. Smarag. Afflig. & Andr. Reliqua *per ſuſpectam*, quod tanquam recentius de vitio ſuſpectum.

In Eleemosynam.] Concord. Smaragd. Afflig. Dionyſ. Andr. Hadr. *In Eleemoſyna*.

Vsvfrvctvario.] Smarag. *vſufructuum*. aitque: *vſumfructuum dicit, quod nos dicimus vſumfructuarium*. Sic in cap. *non liceat* 12.q.2. vbi Symmachus ait: *Non licebit Papæ prædium eccleſiæ alienare, nec in vſumfructum rura dare*. In quibuſdam Conciliorum editionibus legitur: *Sed nec in vſufructuario iure aliquibus dare liceat*. Et in vetuſto MS. eſt: *Sed nec vſufructuario aliquibus dari liceat*. Magnus Gregorius & hanc phraſim à S. Benedicto mutuatus videtur. Scribit enim l.2. Epiſt. 9. *Recento ſibi vſufructuario diebus vitæ ſuæ*.

Vſufructuarium.

Experimento.] Concord. *Experientia:* Explicatur hæc periodus cum præcedente p.359.

Similiter avtem et pavperiores &c.] MS. Andreano deeſt hæc periodus.

Coram testibvs.] Non eſt in MS. Hadr. De his teſtibus p 358. aliquid diximus.

C A P V T LX.

De Sacerdotibus qui fortè in Monaſterio habitare voluerint.

SI quis de Ordine Sacerdotum in Monaſterio ſe ſuſcipi rogauerit, non ei quidem citiùs conſentiatur. Tamen ſi omnino perſtiterit in hac ſupplicatione, ſciat ſe omnem Regulæ diſciplinam ſeruaturum, nec aliquid ei relaxabitur, vt ſit, ſicut ſcriptum eſt: Amice, ad quid veniſti? Concedatur ei tamen poſt Abbatem ſtare & benedicere, aut Miſſas tenere, ſi tamen iuſſerit Abbas. Sin aliàs, nullatenus præſumat aliquid, ſciens ſe diſciplinæ Regulari ſubditum, & magis humilitatis exempla omnibus det. Et ſi fortè Ordinationis, aut alicuius rei cauſa fuerit in Monaſterio, illum locum attendat, quando ingreſſus eſt in Monaſterium, non illum qui ei pro reuerentia Sacerdotij conceſſus eſt. Clericorum autem ſi qui eodem deſiderio Monaſterio ſociari voluerint, loco mediocri collocentur, & ipſi tamen ſi promiſerint de obſeruatione Regulæ, vel propria ſtabilitate.

14. April. 14. Auguſt. 14. Decemb.

Matth. 26.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE Sacerdotibvs &c.] MS. Hadr. *De Epiſcopis*. Elucidatur capitis huius doctrina p.372.

Consentiatvr.] Ita Smarag. in reliquis eſt, *Aſſentiatur*.

Amice ad qvid venisti?] Suppeditauit hæc formula materiam 2. parti Catechiſmi Monaſtici, quam ibi explicatum vide p.237. & ſeq.

Missas tenere.] Aliqui legunt *Miſſas canere*. Phraſis porrò illa *Miſſas tenere*, occurrit in Conc. Agathenſi can.21. & 47. Et in Indiculo qui directus eſt à Ioanne Epiſcopo vel Epiphanio presbytero ad Hormiſdam Papam, qui habetur tom.2. Conc. inter epiſtolas: *Ne quis miſſas foras ciuitatem teneret*.

Miſſas tenere.

Ivsserit Abbas.] Ita MS. Hadr. alij inſerunt *ei, ei*.

Locvm attendat.] Exponitur prolegom. 18. ante vitam S. Benedicti §.12. p.50. & in Diſquiſit. p.373.

Si qvi.] Ita Afflig. ſed Concord. cum reliquis legit in ſingulari, vt & ſequentia.

C A P V T LXI.

De Monachis peregrinis, qualiter ſuſcipiantur.

SI quis Monachus peregrinus de longinquis prouincijs ſuperuenerit, ſi pro hoſpite voluerit habitare in Monaſterio, & cõtentus fuerit cõſuetudine loci quam inuenerit, & ne fortè ſuperfluitate ſua perturbat Monaſteriũ, ſed ſimpliciter contentus eſt quòd inuenerit; ſuſcipiatur quanto tempore cupit. Si qua ſanè rationabiliter & cum humilitate reprehendit, aut oſtendit, tractet Abbas prudenter, ne fortè pro hoc ipſo eum Dominus direxerit. Si verò poſtea voluerit ſtabilitatem ſuam firmare, non renuatur talis voluntas; & maximè, quia tempore hoſpitalitatis potuit eius vita dignoſci.

15. April. 15. Auguſt. 15. Decemb.

QVòd ſi ſuperfluus aut vitioſus inuentus fuerit tẽpore hoſpitalitatis, non ſolùm non debet ſociari corpori Monaſterij; verùm etiam dicatur ei honeſtè, vt diſcedat, ne

16. April. 16. Auguſt. 16. Decemb.

Digitized by Google

eius miſeriâ etiam alij vitientur. Quòd ſi non fuerit talis qui mereatur proijci, non ſolùm, ſi petierit, ſuſcipiatur Congregationi ſociandus, verùm etiam ſuadeatur vt ſtet, vt eius exemplo alij erudiantur: & quia in omni loco vni Domino ſeruitur, vni Regi militatur. Rom.10.
Quem ſi etiam talem eſſe perſpexerit Abbas, liceat eum in ſuperiori aliquantulum conſtituere loco. Non ſolùm autem Monachum, ſed etiam de ſuprà dictis gradibus Sacerdotum, vel Clericorum, ſtabilire poteſt Abbas in maiori quàm ingrediantur loco, ſi eorum talem perſpexerit eſſe vitam. Caueat autem Abbas, ne aliquando de alio noto Monaſterio Monachum ad habitandum ſuſcipiat ſine conſenſu Abbatis eius, aut litteris commendaritijs, quia ſcriptum eſt: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Tob.4. Matth.7.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

De Monachis peregrinis.] Locum ijs dedimus inter Nouitios pag.373.

Volverit habitare.] Codex noſter Afflig. *voluerit hoſpitare, vel habitare.*

Contentvs est qvod invenerit.] Eſt ellipſis. Subauditur enim *eo*, vt ſic efferatur: *Contentus eſt eo, quod inuenerit.* familiare id Græcis, qui pronomina ἐκείνου, αὐτῷ, ſæpius reticent per ellipſin, quod & hîc obſeruat Menardus.

Cvm hvmilitate.] Ita Concord. In reliquis additur, *Charitatis.*

Ne forte pro hoc ipso &c.] Concordiæ deeſt *in ipſo.* Afflig. verò & Andr. legunt: *Ne fortè ad hoc ipſum.*

Avt vitiosvs.] Omittitur in Concord.

Svadeatvr vt stet.] Smarag. Dunſt. Afflig. Turrec. *Suadeatur ei vt ſtet.*

In svperiori aliqvantvlvm constitvere loco.] Quibus de cauſſis vnus alteri præponi aut poſtponi poſſit, diſcuſſimus p.296.

Qvam ingrediantvr loco.] Concord. Smarag. Ebrul. & aliquot excuſa legunt: *Quam ingreditur loco.*

Caveat avtem Abbas &c.] Exponitur p.373.

C A P V T LXII.

De Sacerdotibus Monaſterij.

17 April. 17 August. 17 Decemb.

SI quis Abbas ſibi Presbyterum vel Diaconũ ordinari petierit, de ſuis eligat, qui dignus ſit Sacerdotio fungi. Ordinatus autem, caueat elationem, aut ſuperbiam, nec quidquam præſumat, niſi quod ei ab Abbate præcipitur, ſciens ſe multò magis diſciplinæ Regulari ſubditum. Nec occaſione Sacerdotij obliuiſcatur Regulæ obedientiam & diſciplinam, ſed magis ac magis in Deum proficiat. Locum verò ſemper illum attendat, quo ingreſſus eſt in Monaſterium, præter officium altaris: etſi fortè electio Congregationis, & voluntas Abbatis pro vitæ merito eum promouere voluerit. Qui tamen Regulam à Decanis vel Præpoſitis conſtitutam ſibi ſeruare ſciat. Quòd ſi aliter præſumpſerit, non Sacerdos, ſed rebellio iudicetur. Et ſæpè admonitus ſi non correxerit, etiam Epiſcopus adhibeatur in teſtimonium. Quòd ſi nec ſic emendauerit, clareſcentibus culpis proijciatur de Monaſterio: ſi tamen talis fuerit eius contumacia, vt ſubdi aut obedire Regulæ nolit.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

De Sacerdotibvs Monasterii.] Tractatum de ijs ſatis prolixè ni fallor, p.336.

Diaconvm.] Smarag. Ebrul. Dionyſ. Hadr. Boër. & Turrecrem. veteri more ſcribunt, *Diaconem.* Miratur autẽ Eraſmus, Diaconem quis primus dixerit. Arguit & Budæus, qui *Diacones* & *Diaconibus* dicunt, quaſi *Diacon* in recto, vt dracon & ſolon diceretur. Sed non infimæ notæ Scriptores ita locuti. Cyprianus epiſt.35. & alijs ſic præfigit: *Cyprianus Presbyteris & Diaconibus, fratribus cariſſimis ſalutem.* Pontius in eiuſdem vita: *Dalmaticam verò tradidit Diaconibus.* Conc. Arauſicanum I. c.22. *Vt deinceps non ordinentur Diacones ordinati.* Iſidorus c.13 de vir. Illuſt. *Eugippius Abbas ad quemdam Paſchaſium Diaconem* &c. Quin & Interpres vulgatæ editionis Philipp.1. habet: *Cum Epiſcopis, & Diaconibus.* Cur autem ita dixerint veteres, cauſſam adfert Barthius l.42. aduerſar. c.14. Notat verò Meurſius in Gloſſario Græco-barbaro, poſteriores Græcos velut tertiæ declinationis extuliſſe Διάκων, prout ijdem, & præſertim IC.ti Græci dixerunt: Πάτρων, πάτρωνες, *patronus, patroni.* (margin: Diaconus.)

Caveat elationem.] Lege quæ dicta p.338.

Occasione Sacerdotii.] Afflig. Andr. *occaſione ſacerdotis.*

In Devm proficiat.] Quidam; *In Domino proficiat.* Explicationem quære p.339.

Sed rebellio ivdicetvr.] A manu recentiori eſt, quod in vulgaris habetur: *Sed rebellis iudicetur.* Lectio noſtra reperitur in Concord. Smarag. (margin: Rebellio, rebellis.)

Kerone

Kerone & omnibus membranis noſtris, eamque pluribus adſtruit Menardus. Mirum autem à Melchiore Goldaſto notis ad Ekkehardi c.7.de caſ. S. Galli Latinam hanc vocem trahi ad Rhætiſmum. Rhætis, inquit, atque adeo Italis omnibus *Rebello* dicitur rebellis. Sed meminiſſe debuerat, vti dicitur perduellio & perduellis, ſic etiam *Rebellio* & rebellis.

REGVLÆ NOLIT.] Ebrul. Dunſt. & duo excuſa legunt, *Regula noluerit.*

CAPVT. LXIII.

De ordine Congregationis.

ORDINES ſuos in Monaſterio ita conſeruent, vt conuerſionis tempus aut 8 April. .8 Auguſti. 18. Decemb.
vitæ meritum diſcernit, vtque Abbas conſtituerit. Qui Abbas non conturbet gregem ſibi commiſſum, nec quaſi libera vtens poteſtate, iniuſtè diſponat aliquid; ſed cogitet ſemper, quia de omnibus iudicijs & operibus ſuis redditurus eſt Deo rationem. Ergo ſecundùm ordines quos conſtituerit, vel quos habuerint ipſi Fratres, ſic accedant ad pacem, ad Communionem, ad Pſalmum imponendum, in choro ſtandum. Et in omnibus omnino locis ætas non diſcernatur in ordine,
1. Reg. 7. Dan. 13. nec præiudicet: quia Samuel & Daniel pueri Presbyteros iudicauerunt. Ergo exceptis his, quos (vt diximus) altiori conſilio Abbas prætulerit, vel degradauerit certis ex cauſis, reliqui omnes vt conuertuntur, ita ſint. Vt (verbi gratiâ) qui ſecundâ horâ diei venerit in Monaſterium, iuniorem ſe nouerit illius eſſe, qui primâ diei horâ venit, cuiuſlibet ætatis aut dignitatis ſit. Pueris verò per omnia ab omnibus diſciplina teneatur. Iuniores igitur priores ſuos honorent, priores iuniores ſuos diligant.

IN ipſa autem appellatione nominum, nulli liceat alium puro appellare nomine, ſed 19. April. 19. Auguſt.
priores iuniores ſuos Fratres nominent, iuniores autem priores ſuos Nonnos vocent, 19. Decemb.
quod intelligitur, paterna reuerentia. Abbas autem quia vices Chriſti agere creditur, Domnus & Abbas vocetur; non ſua aſſumptione, ſed honore & amore Chriſti. Ipſe autem cogitet, & ſic ſe exhibeat, vt dignus ſit tali honore. Vbicumque autem ſibi obuiant Fratres, iunior à priore benedictionem petat: transeunte maiore, minor ſurgat, & det ei locum ſedendi. nec præſumat iunior conſedere, niſi ei præcipiat ſenior ſuus, vt fiat quod
Rom. 12. ſcriptum eſt: Honore inuicem præuenientes. Pueri parui, vel adoleſcentes in Oratorio, vel ad menſas cum diſciplina ordines ſuos conſequantur; foris autem vel vbivbi cuſtodiam habeant & diſciplinam, vſque dum ad intelligibilem ætatem perueniant.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

ORDINES SVOS IN MONASTERIO &c.] Capitis huius elucidatio petenda ex Diſquiſitionibus p.294.

VT CONVERSIONIS TEMPVS.] Ex his verbis, & ijs quæ paulò infrà habentur, *vt conuertuntur ita ſint*, probauimus pag. 297. ordinem Religioſorum inter ſe deſumendum à tempore ingreſſus in Monaſterium, non Profeſſionis.

VTQVE ABBAS] Concord. *atque Abbas.*

VTENS POTESTATE.] Smarag. deeſt τὸ, *vtens.*

QVOS CONSTITVERIT.] Dunſt. Afflig. Andr. addunt, *Abbas.*

NON DISCERNATVR IN ORDINE.] Ita in omnibus chirographis noſtris, & excuſis. Concordia & Smarag. *Non diſcernat ordines.*

SAMVEL ET DANIEL PVERI &c.] De his quædam ſcripſimus Comment. ad vit. S. BENED. c.6.n. 3.p.92. vide etiam Diſquiſ. p. 297.

IVNIOREM SE NOVERIT ILLIVS ESSE.] Ebrul. *alio eſſe.* Quidam legunt, *Illo eſſe.*

DISCIPLINA TENEATVR.] Smarag. *conſeruetur.* Afflig. *Adhibeatur.*

PVRO NOMINE APPELLARE.] Quam hoc dedeceat Religioſos, quibuſve modis hic peccent, obſeruatum à nobis p.299.

FRATRES NOMINENT.] Concord. *Fratrum nomine*, ſubaudi *appellent*, inquit Menardus. Cauſſas huius nomenclaturæ inueſtigamus p.300.

NONNOS VOCENT.] De voce & varia lectione actum p.302.

AGERE CREDITVR.] Concord. & Ebrul. *videtur.*

DOMNVS ET ABBAS.] Lectionum varietas expenditur p.303. vbi plura de voce, *Domnus.*

IVNIOR A PRIORE BENEDICTIONEM PETAT.] Quomodo petenda hæc benedictio, expoſui p.307.

NISI PRÆCIPIAT EI SENIOR SVVS.] Spectat id ad religioſam morum ciuilitatem, vt probant ſcriptores quà ſacri, quà profani à nobis allati p.307. vbi & nonnulla de vocabulo *Senioris.*

PVERI PARVI.] Alij legunt *pueri paruuli.* explicatur hic locus p.361.

FORIS AVTEM, VEL VBIVBI.] Smaragd. Dionyſ. Andr. non habent τὸ, *vel.*

Digitized by Google

CAPVT LXVI.

De ordinando Abbate.

10 April. 20. Auguſt. 20. *Decemb.* IN Abbatis ordinatione illa ſemper conſideretur tatio, vt hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors Congregatio ſecundùm timorem Dei, ſiue etiam pars, quamuis parua, Congregationis ſanioti conſilio elegerit. Vitæ autem merito, & ſapientiæ doctrina eligatur, qui ordinandus eſt, etiamſi vitimus fuerit in ordine Congregationis. Quòd ſi etiam omnis Congregatio vitijs ſuis (quod quidem abſit) conſentientem perſonam pari conſilio elegerit: & vitia ipſa aliquatenus in notitiam Epiſcopi (ad cuius diœceſim pertinet locus ipſe) vel Abbatibus aut Chriſtianis vicinis claruerint, ptohibeant prauorum præualete conſenſum, & domui Dei dignum conſtituant diſpenſarorem, ſcientes pto hoc ſe receptutos mercedem bonam, ſi illud caſtè & zelo Dei faciant, ſicut è diuerſo peccatum, ſi negligant.

21. April. 21. Auguſt. 21. *Decemb.* ORdinatus autem Abbas cogitet ſemper quale onus ſuſcepit: & cui redditurus eſt *Luc. 16.* rationem villicationis ſuæ: ſciatque ſibi oportere prodeſſe magis, quàm præeſſe. Oportet ergo eum doctum eſſe lege diuina, vt ſciat & ſit vnde proferat noua & vetera, caſtum, ſobrium, miſeticordem, & ſemper ſuperexaltet miſericotdiam iudicio, vt idem ipſe conſequarur. Oderit vitia, diligat Fratres. In ipſa autem correptione prudenter agat, & ne quid nimis: ne, dum nimis cupit eradere æruginem, frangatur vas. Suamque fra- *Eſai. 42.* gilitatem ſemper ſuſpectus ſit, memineritque, calamum quaſſatum non contetendum. In quibus non dicimus, vt petmittat nutriri vitia; ſed prudenter & cum charitate ea amputet, prout viderit cuique expedire, ſicut iam diximus, & ſtudeat plùs amari, quàm timeri. Non ſit turbulentus & anxius, non ſit nimius & obſtinatus, non ſit zelotypus & nimis ſuſpicioſus: quia numquam tequieſcit. In ipſis imperijs ſuis ſit ptouidus & conſideratus: ſiue ſecundùm Deum, ſiue ſecundùm ſæculum ſint. Opera quæ iniungit, diſcernat & temperet, cogitans diſcretionem ſancti Iacob, dicentis: Si greges meos plus in ambu- *Geneſ. 33.* lando fecero laborare, morientur cuncti vna die. Hæc ergo, aliaque teſtimonia diſcretionis matris virtutum ſumens, ſic omnia temperet, vt ſit quod & fortes cupiant, & infirmi non tefugiant. Et præcipuè, vt præſentem Regulam in omnibus obſeruet: vt dum benè miniſtrauerit, audiat à Domino, quod ſeruus bonus, qui erogauit triticum conſeruis ſuis in tempote ſuo: Amen dico vobis, ait, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum. *Matth. 24.*

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

CONCORS CONGREGATIO.] Smarag. cum quatuor excuſis: *Cohors congregationis.* Sed retinenda noſtra lectio, quæ eſt omnium Membranarum & Concord. Dunſſ. aliorumque impreſſorum. Sic & ante 800. annos Ludouicus Pius Fuldenſes alloquens, de electo Abbate ita ait: *Iſténe eſt ille frater, quem ſibi tota* CONCORS CONGREGATIO, *ſecundum Dei timorem, & S. Regulæ auctoritatem vno ore probat ac poſtulat?* Huc & alluſiſſe crediderim S. Gregorium, cuius hæc verba l. 7. epiſt. 17. *Quem ſibi propria voluntate* CONCORS *fratrum ſocietas elegerit.* Sic & hunc locum citant Gratianus diſt. 61. c. *in ordinatione* Flodoardus hiſt. Rhem. l. 3. c. 27. ex epiſtola Hincmari.

LOCVS IPSE.] Aſcenſij editio & quædam hic interſerunt, *peruenerint*, ſed nullo vetuſtioris membranæ ſuffragio.

ABBATIBVS AVT CHRISTIANIS.] Apud Gratianum ex emendatione Gregorij XIII. *Ad alios vicinos Præpoſitos vel Chriſtianos claruerint.* Concord. Smarag. legunt: *ad Abbates aut Chriſtianos vicinos.* Locus autem hic totus exprimi videtur c. *Si quis Abbas*, 18. quæſt. 1. cap. 15. ex Conc. Triburienſi.

SICVT E' DIVERSO.] Multa habent: *ſicut è contrario.*

REDDITVRVS EST RATIONEM.] Hanc inter alias boni paſtoris conditiones poſuimus p. 319.

DOCTVM ESSE LEGE DIVINA.] Vide Diſquiſitiones p. 313.

VT SCIAT, ET SIT VNDE PROFERAT &c.] Smarag. Afflig. Andr. non habent, *& ſit.*

MISERICORDEM.] Iuuenalis & quædam edita addunt, *humilem.*

SVPEREXALTET MISERICORDIAM IVDICIO.] Smarag. Ebrul. Afflig. Andr. Turrecrem. & Calen. *Superexaltet miſericordia iudicium* Quę lectio magis placet, eamque ſic extulit S. Bonauentura l. 1 Pharet. c. 31

DILIGAT FRATRES.] Charitatem Abbati commendat, quæ vna ex qualitatibus, quam in ipſo requirimus. p. 315.

ÆRVGINEM.] Jn quibuſdam ſcribitur; *rubiginem.*

PROVT

* Prout viderit.] Concord. Smarag. Andr. Hadr. *vt viderit.*

Non sit tvrbvlentvs, non anxivs.] Hæc vitia remis veliſque Abbas fugiat: quò faciunt quæ ad harum vocum explicationem adduximus p. 313.

In ipsis imperiis.] Diſcretionem Abbati perquam neceſſariam ex his verbis exſculpſimus p. 319.

Sæcvlvm sint.] Ebrul. Turrecrem. & alia Impreſſa: *Sæculum ſit.*

Et temperet.] Ebrul. *contemperet.*

Vt et sit qvod fortes cvpiant.] Ita etiam Concord. ſed Smaragd. Afflig. Andr. habent: *Vt & ſit quod Fratres cupiant.* Alij codices mirè variant.

Vt dvm bene ministraverit.] Concord. & omnes membranacei codices, quos vidi, *Et dum* &c.

CAPVT LXV.

De Præpoſito Monaſterij.

SÆpius quidem contingit, vt per ordinationem Præpoſiti, ſcandala grauia in Monaſterijs oriantur, dum ſint aliqui maligno ſpiritu ſuperbiæ inflati, exiſtimantes ſe ſecundos Abbates eſſe, aſſumentes ſibi tyrannidem, ſcandala nutriunt, & diſſenſiones in Congregatione faciunt, & maximè in illis locis, vbi ab eodem Sacerdote, vel ab eiſdem Abbatibus, qui Abbatem ordinant, ab ipſis & Præpoſitus ordinatur. Quod quàm ſit abſurdum, facilè aduertitur: quia ipſo initio ordinationis materia ei datur ſuperbiendi: dum ei ſuggeritur à cogitationibus ſuis, exutum eum eſſe à poteſtate Abbatis ſui, quia ab ipſis eſt ordinatus, à quibus & Abbas. Hinc ſuſcitantur inuidiæ, iræ, rixæ, detractiones, æmulationes, diſſenſiones, exordinationes: & dum contraria ſibi Abbas Præpoſituſque ſentiunt, & ipſorum neceſſe eſt ſub hac diſſenſione animas periclitari: & hi qui ſub ipſis ſunt, dum adulantur partibus, eunt in perditionem. Cuius periculi malum illos reſpicit in capite, qui talibus in ordinatione ſe fecerunt auctores. Ideoque nos præuidemus expedire propter pacis charitatiſque cuſtodiam in Abbatis pendere arbitrio ordinationem Monaſterij ſui: & ſi poteſt fieri, per Decanos ordinetur, vt ante diſpoſuimus, omnis vtilitas Monaſterij, prout Abbas diſpoſuerit: vt dum pluribus committitur, vnus non ſuperbiat. 22. April. 22. Auguſt. 22. Decemb.

QVòd ſi aut locus expetit, aut Congregatio petierit rationabiliter cum humilitate, & Abbas iudicauerit expedire; quemcumque elegerit Abbas cum cõſilio Fratrum timentium Deum, ordinet ipſe ſibi Præpoſitum. Qui tamen Præpoſitus illa agat cum reuerentia, quæ ab Abbate ſuo ei iniuncta fuerint, nihil contra Abbatis voluntatem aut ordinationem faciens: quia quantum prælatus eſt ceteris, tantò eum oportet ſolicitius obſeruare præcepta Regulæ. Qui Præpoſitus ſi repertus fuerit vitioſus, aut elatione deceptus ſuperbiæ, aut contemptor ſanctæ Regulæ fuerit comprobatus, admoneatur verbis vſque quater: ſi non emendauerit, adhibeatur ei correptio diſciplinæ Regularis. Quòd ſi neque ſic correxerit, tunc deijciatur de ordine Præpoſituræ; & alius, qui dignus eſt, in loco eius ſubrogetur. Quòd ſi & poſteà in Congregatione quietus & obediens non fuerit, etiam de Monaſterio expellatur. Cogitet tamen Abbas, ſe de omnibus iudicijs ſuis Deo reddere rationem: ne fortè zeli aut inuidiæ flamma vrat animam. 23 April. 23 Auguſt. 23 Decemb.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DE Præposito.] Officium eius nomenque deſcripſimus p. 327.

Exiitimantes.] Ebrul. Dunſt. Iuuenal. & quædam excuſa habent: *Æſtimantes* Concord. Smarag. Dionyſ. Andr. Hadr. *Et æſtimantes*, vulgo: *qui æſtimantes.*

Ab ipsis ordinatvs est.] Concord. hæc refert, quaſi in ſecunda perſona dicerentur: *Ab ipſis ordinatus es.*

Invidiæ, iræ, rixæ.] Ita Dunſt. Turrecrem. Iuuenal. & quædam edita. Reliquis deeſt τὸ, *ira.*

Illos respicit.] Ita Concord. Ebrul. Dunſt. Boër. Sed alia noſtra manu exarata, & quædam typis expreſſa legunt: *Illis reſpicit.*

Qvi talibvs in ordinatione.] Dunſt. & quædam vulgata: *Qui talis ordinationis.* Iuuenal. Torrecrem. Calen. & alia: *Qui talibus inordinationibus.* Sunt & qui legunt: *Qui talis inordinationis.*

Ideo nos prævidemvs.] Sic membranæ noſtræ cum Dunſt. Sed Concord. habet, *videmus.* Reliqua: *Ideóque nos.*

Ante dispcsvimvs] Dunſt. & duo impreſſa: *Ante diximus.*

Petierit.] Dionyſ. *expetierit.*

Admonetur.] MS. Afflig. præmittit: *Hic ſecundùm Domini præceptum admoneatur.*

In loco eius ſubrogetur.] Abeſt à Concord. *τὸ, ει.*

Reddere rationem.] Ita Concord. Smarag. & omnia noſtra MSS. In reliquis eſt: *redditurum rationem.*

CAPVT LXVI.

De oſtiarijs Monaſterij.

24. April. 24 Auguſti. 24. Decemb. AD portam Monaſterij ponatur ſenex ſapiens, qui ſciat accipere reſponſum, & reddere: & cuius maturitas eum non ſinat vagari. Qui portarius cellam debet habere iuxta portam: vt venientes ſemper præſentem inueniant, à quo reſponſum accipiant. Et mox vt aliquis pulſauerit, aut pauper clamauerit, Deo gratias reſpondeat, aut benedicat: & cum omni manſuetudine timoris Dei reddat reſponſum feſtinanter, cum feruore charitatis. Qui portarius ſi indiget ſolatio, iuniorem Fratrem accipiat. Monaſterium autem, ſi poteſt fieri, ita debet conſtitui, vt omnia neceſſaria, id eſt, aqua, molendinum, hortus, piſtrinum, vel artes diuerſæ intra Monaſterium exerceantur: vt non ſit neceſſitas Monachis vagandi foras; quia omnino non expedit animabus eorum. Hanc autem Regulam ſæpius volumus in Congregatione legi, ne quis Fratrum ſe de ignorantia excuſet.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

Ponatvr senex sapiens.] Officium & qualitates Ianitoris deſcribimus p. 346.

Et cvivs matvritas.] Ita Smaragd. & Andr. Reliqua non habent *τὸ*, *&*.

Deo gratias respondeat.] Actum de hac ſalutandi formula p. 308.

Avt benedicat.] Quomodo hîc accipiendum *τὸ, benedicat*, habes p. 347.

Monasterivm ita debet constitvi.] Ita Codices noſtri membranacei cum Concordia. Synodo Moguntina ſub Carolo Magno c. 20. Guilielmo Gemmeticenſi lib. 6. cap. 23. de geſt. Normann. In reliquis legitur *debet conſtrui.* De modo autem exædificandi cœnobia quædam annotaui pag. 291.

Hortvs.] Boerij textus in neutro legit, *Hortum*: addita in Commentario hac gloſſa: *Licet noua & antiqua Grammatica dicat, hic hortus; neutrius tamen vel maſculini generis eſſe poteſt, cum ſexum diſcretum non habeat iuxta Priſcianum.* Citatque S. Benedictvm eâdem formâ dicentem, *lecta.* Sed *hortum* neſcio vbi legerit.

Artes diversæ.] Monachis quæ artes conueniant, quæve olim ab ijs exercitæ, retulimus pag. 846.

Infra Monasterivm.] Concord. Dionyſ. Dunſt. & alij quidam legunt: *Intra Monaſterium.*

Vagandi foras.] Chirographa noſtra habent, *vagandi foris.* Sed Lectionem noſtram retinent Concord. Smarag. Dunſt. & alij excuſi.

Regvlam volvmvs sæpivs legi.] Quàm vtile hoc decretum, dixi p. 196.

CAPVT LXVII.

De Fratribus in via directis.

25. April. 25. Auguſt. 25. Dec. DIrigendi Fratres in via, omnium Fratrum, vel Abbatis ſe orationi commendent, & ſemper ad orationem vltimam operis Dei, commemoratio omnium abſentium fiat. Reuertentes autem de via Fratres, ipſo die quo redeunt, per omnes canonicas Horas dum expletur opus Dei, proſtrati ſolo Oratorij, ab omnibus petant orationem propter exceſſus: ne quid fortè ſurripuerit in via viſus aut auditus malæ rei, aut otioſi ſermonis. Nec præſumat quiſquam alij referre, quæcumque foris Monaſterio viderit aut audierit, quia plurima deſtructio eſt. Quod ſi quis præſumpſerit, vindictæ regulari ſubiaceat. Similiter & qui præſumpſerit clauſtra Monaſterij egredi, vel quocumque ire, vel quidpiam, quamuis paruum, ſine Abbatis iuſſione facere.

VARIÆ

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

DIRIGENDI FRATRES IN VIA.] De his eſt tractatus 4. libri XI. quo tota huius capitis doctrina explicatur. pag 1009.

COMMEMORATIO OMNIVM ABSENTIVM FIAT.] Quomodo, & quo ritu, dictum pag. 1014.

NE QVID FORTE SVRRIPVERIT IN VIA VISVS.] Concordiæ ſingularis nec contemnenda lectio: *Ne quis fortè ſurripuerint in via viſus*, &c.

ALII REFERRE.] Concord. & Smarag. *Alio referre* conſtitutionis huius æquiſſimas cauſſas vide, pag. 1017.

FORIS MONASTERIO.] Ita Smarag. & Hadr. Sed Concordia habet: *foris Monaſtery*. Ebrul. & Andr. *foras Monaſterium*.

VINDICTÆ REGVLARI.] Dionyſ. *vindictæ corporali*.

QVOCVMQVE IRE.] Vetat S. Pater diſcurſum per Monaſterium, de quo nos nonnulla attulimus pag. 231. 1057.

QVAMVIS PARVVM.] Ita Concord. Turrecrem. & aliquot impreſſ. In alijs eſt: *quamuis paruum*. Locum elucidauimus p. 576.

CAPVT LXVIII.

Si Fratri impoſſibilia iniunguntur.

SI cui Fratri aliqua fortè grauia aut impoſſibilia iniunguntur, ſuſcipiat quidem iubentis imperium cum omni manſuetudine & obedientia. Quòd ſi omnino virium ſuarum menſuram viderit pondus oneris excedere, impoſſibilitatis ſuæ cauſas ei, qui ſibi præeſt, patienter & opportunè ſuggerat, non ſuperbiendo, aut reſiſtendo, vel contradicendo. Quòd ſi poſt ſuggeſtionem ſuam, in ſua ſententia prioris imperium perdurauerit, ſciat iunior ſibi ita expedire, & ex charitate confidens de adiutorio Dei, obediat. 16. April. 16 Auguſt. 16. Decemb.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

SI CVI FRATRI ALIQVA FORTE' GRAVIA &c.] Quomodo vſque ad impoſſibilia ſe extendat obedientia, ex hoc toto capite oſtendi. p. 573.

Impoſſibile. IMPOSSIBILIA.] Quidam hanc vocem inter minùs latinas ponunt. Impoſſibile, inquit Rhodiginus, non Latinum verbum malè feriatis videtur: quo tamen vtitur Boetius. & Quinctil. l. 5. & Ambroſ. l. 4. de fide c. 3. Caſſianus ſæpe.

PONDVS ONERIS.] Sic legit Concordia cum noſtris membranis. Vulgatis ferè deeſt τὸ, *oneris*.

POST SVGGESTIONEM SVAM.] MSS. Hadr. & Andr. non habent *ſuam*.

EX CHARITATE OBEDIAT.] Vide quæ annotamus p. 569. & 576.

CAPVT LXIX.

Vt in Monaſterio non præſumat alter alterum defendere

PRÆCAVENDVM eſt, ne quauis occaſione præſumat alter alterum defendere Monachum in Monaſterio, aut quaſi tueri: etiamſi qualibet conſanguinitatis propinquitate iungantur. Nec quolibet modo id à Monachis præſumatur: quia exinde grauiſſima occaſio ſcandalorum oriri poteſt. Quòd ſi quis hæc tranſgreſſus fuerit, acriùs coërceatur. 27. April. 27 Auguſt. 27. Decemb.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

PRÆCAVENDVM EST.] Dunſt. & Vulgata legunt: *Summopere præcauendum eſt.* Sed lectio noſtra reperitur in MSS. Concord. & Smarag.

ALTER ALTERVM.] MS. Afflig. & quædam edita: *Alius alium.*

DEFENDERE AVT TVERI.] Malum id in Congregatione, à qua peculiares illæ amicitiæ & familiaritates, tanquam diuiſionis ſeminaria, procul arcendæ. Hinc tam ſeuerè à Monaſterijs eam labem proſcripſêre maiores. Pachomius in reg. art. 99. *Qui conſentit peccantibus, & defendit alium delinquentem, maledictus erit apud Deum & homines, & corripietur increpatione ſeueriſſima.* Regula Patrum c. 5. *Si quis de fratribus errori fratris conſenſerit, culpabilis erit, atque excommunicatione digniſſimus.* Et meritò. *Siquidem*, vt à Magno Baſilio in *reg. breu.* 7. ſcribitur, *non tam obiurgationem ad correctionem, ſed defenſionem ad confirmationem peccati accepit ille qui peccauit. Ex quo fit, vt niſi fructus pœnitentiá dignos ediderit, qui alium defendit in eum conueniat illud, quod à Domino dictum eſt: Quod ſi oculus tuus dexter ſcandalizat te, erue eum & proyce abs te: Expedit enim tibi vt pereat vnum membrorum tuorum, & non totum corpus tuum mittatur in gehennam.* Hæc obiter, quod in diſquiſitionibus hic locus memoriam noſtram ſubterfugerit. Vide etiam annotata in Catechiſmo pag. 234.

Monachis vetitum alium defendere.

ETIAMSI QVAVIS CONSANGVINITATIS &c.]

Ne quidem conſanguineum. Sic & S. Columbanus in Regula: *Defendere proximum vel conſanguineum in Monaſterio nullo modo permitti cenſemus.* Iuſtam autem huius Decreti cauſſam allegat S. BENEDICTVS: *Quia exinde grauiſſima occaſio ſcandalorum oriri poteſt.* Per *ſcandala* intelligit hîc, vt & cap. 13. rixas, contentiones, iurgia, quæ ex mutuæ defenſionis fomite, tanquam ex ſilicum attritu ſtricturæ, elici ſolent.

C A P V T LXX.

Vt non præſumat quiſquam paſſim alium cædere.

28 April. 28. Auguſt. 28. Decemb. VETETVR in Monaſterio omnis præſumptionis occaſio. Ordinamus atque conſtituimus, vt nulli liceat quemquam Fratrum ſuorum excommunicare, aut cædere, niſi cui poteſtas ab Abbate data fuerit. Peccantes autem coram omnibus arguantur, vt ceteri metum habeant. *1. Tim. 5.* Infantibus vero vſque ad quintum decimum annum ætatis, diſciplinæ diligentia adhibeatur, & cuſtodia ſit ab omnibus: ſed & hoc cum omni menſura & ratione. Nam in fortiori ætate, qui præſumpſerit aliquatenus ſine præcepto Abbatis, vel in ipſis infantibus ſine diſcretione exarſerit, diſciplinæ Regulari ſubiaceat: quia ſcriptum eſt: Quod tibi non *Tob. 4.* vis fieri, alij ne feceris.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

VETETVR.] Ita Concord. Smaragd. Dunſt. & membranæ noſtræ omnes præter Hadr. quæ legit: *vitetur.* Impreſſa recentiora habent: *vt vitetur.*

PECCANTES CORAM OMNIBVS ARGVANTVR.] Qualiter id agendum breuiter dixi p. 805.

INFANTIBVS VERO &c.] Concordia ſic totam periodum exhibet: *Infantum verò vſque quindecim annorum ætates diſciplina diligentia adhibeatur ab omnibus, & cuſtodia.* In alijs exemplaribus variè poſtrema hæc leguntur. Rem examinauimus p. 361.

ALII NE FECERIS.] In Concordia & Smaragdo legitur: *Alio ne feceris.* Impreſſa aliquot habent: *Alijs ne feceris.*

C A P V T LXXI.

Vt obedientes ſibi inuicem ſint Fratres.

29 April. 29. Auguſt. 29. Decemb. OBEDIENTIÆ bonum non ſolùm Abbati exhibendum eſt ab omnibus, ſed etiam ſibi inuicem obediant Fratres, ſcientes per hanc obedientiæ viam ſe ituros ad Deum. Præmiſſo ergo Abbatis, aut Præpoſitorum qui ab eo conſtituuntur, imperio, cui non permittimus priuata imperia præponi; de cetero omnes iuniores Prioribus ſuis cum omni charitate & ſollicitudine obediant. Quòd ſi quis contentioſus reperitur, corripiatur. Si quis autem Frater pro quauis minima cauſa ab Abbate, vel à quocumque Priore ſuo corripitur quolibet modo, vel ſi leuiter ſenſerit animum prioris cuiuſcumque contra ſe iratum, vel commotum, quamuis modicè; mox ſine mora tamdiu proſtratus in terra ante pedes eius iaceat ſatisfaciens, vſque dum benedictione ſanetur illa commotio. Quod ſi quis contempſerit facere, aut corporali vindictæ ſubiaceat, aut, ſi contumax fuerit, de Monaſterio expellatur.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

SIBI INVICEM OBEDIANT.] Concord. Dionyſ. Hadr. Dunſt. & quædam excuſa legunt: *Ita obediant.* Explicationem huius loci quære p. 572.

AVT PRÆPOSITORVM.] Concord. Singulariter, *vt Præpoſitorum,* approbante Menardo.

CVM OMNI CARITATE.] Ita Ebrul. reliquis deeſt præpoſitio, *cum.*

SI LEVITER SENSERIT ANIMVM PRIORIS &c.] Concord. Dionyſ. Hadr. *Animos Prioris contra ſe iratos vel commotos.*

PROSTRATVS IN TERRA &c.] De hoc Satisfaciendi ritu legenda, quæ p. 799. adduximus.

QVOD SI QVIS CONTEMSERIT.] Concord. Ebrul. Smarag. Afflig. & Hadr. *Quod qui contempſerit.*

Digitized by Google

CAPVT LXXII.

De zelo bono, quem debent Monachi habere.

Iacob. 3. SICVT eſt zelus amaritudinis malus, qui ſeparat à Deo, & ducit ad infer- 30. April. 30. Auguſt.
Rom. 12. num; ita eſt & zelus bonus, qui ſeparat à vitijs, & ducit ad Deum, & ad vi- 30. Decemb.
1 Theſ. 4. tam æternam. Hunc ergo zelum feruentiſſimo amore exerceant Monachi,
Galat. 5. Philip. 2. id eſt, vt honore ſe inuicem præueniant. Infirmitates ſuas, ſiue corporum,
ſiue morum patientiſſimè tolerent: obedientiam ſibi certatim impendant. Nullus quod
Rom. 13. ſibi vtile iudicat, ſequatur; ſed quod magis alio. Charitatem fraternitatis caſto impen-
Epheſ. 5. dant amore, Deum timeant, Abbatem ſuum ſincera & humili charitate diligant; Chri-
ſto omninò nihil præponant: qui nos pariter ad vitam æternam perducat.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

INFIRMITATES SVAS SIVE CORPORVM, SIVE MORVM.] Lege dicta in Catechiſmo p. 233. & Bernardum ſerm. 12. in Cantica, & ſerm. 1. ad fratres de altitudine & vaſtitate cordis.

NVLLVS QVOD SIBI VTILE IVDICAT SEQVATVR.] Obſeruabant id accuratè Monachi illi Hermopolitani, de quibus S. Onuphrius: *Quidquid vni placebat, cunctis placebat.* Ita *vit. Patr. l. 1. in* Onuphrio *c. 3.*

SED QVOD MAGIS ALIO.] Ita Concord. & Dionyſ. in reliquis habetur, *magis alij.*

ET HVMILI CHARITATE DILIGANT.] Ebrul. *Sincera humilitate diligant.*

CHRISTO OMNINO NIHIL PRÆPONANT.] Deſumptum videtur ex S. Cypriano, qui in orat. Domin. ait voluntatem Dei eſſe, quam Chriſtus fecit & docuit: *Deum toto corde diligere, amare in illo quod Pater eſt, timere quod Deus eſt: Chriſto nihil omnino præponere, quia nec nobis quidquam ille præpoſuit.*

ÆTERNAM PERDVCAT.] Ita Smarag. Dionyſ. Ebrul. Hadr. & quædam edita. Concord. cum reliquis addit *vt, amen.*

CAPVT LXXIII.

De eo, quòd non omnis iuſtitiæ obſeruatio in hac ſit Regula conſtituta.

REGVLAM hanc deſcripſimus, vt eam obſeruantes in Monaſterijs, vel 1. Mart.
honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtremus ha- 31. Auguſt. 31. Decemb.
bere. Ceterùm ad perfectionem conuerſationis qui feſtinat, ſunt doctrinæ ſanctorum Patrum, quarum obſeruatio perducat hominem ad celſitudinem perfectionis. Quæ enim pagina, aut quis ſermo diuinæ auctoritatis veteris ac noui Teſtamenti non eſt rectiſſima norma vitæ humanæ? Aut quis liber ſanctorum Catholicorum Patrum hoc non reſonat, vt recto curſu perueniamus ad Creatorem noſtrum? Nec non & Collationes Patrum, & inſtituta, & vita eorum, ſed & Regula ſancti Patris noſtri Baſilij, quid aliud ſunt, niſi benè viuentium & obedientium Monachorum inſtrumenta virtutum? Nobis autem deſidioſis, & malè viuentibus, atque negligentibus rubor confuſionis eſt.

Quiſquis autem ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Chriſto perfice: & tunc demum ad maiora, quæ ſuprà commemorauimus, doctrinæ virtutumque culmina Deo protegente peruenies. Amen.

Facientibus hæc regna patebunt æterna.

VARIÆ LECTIONES ET NOTÆ.

REGVLAM AVTEM HANC.] En tibi humilem Benedictinæ Regulæ epilogum, quæ tamen qualis quantaque ſit, ex dictis libro 2. ſatis ſuperque conſtabit, vbi & S. Patris humilitatem ex hoc loco commendamus p. 115. Ceterum de Regula, quid ſit, quì differat à Conſtitutionibus tractaui pag. 3. 5. & ſeq. peculiariter autem de ipſa Regula S. BENEDICTI diſſerui toto libro II. pag. 97.

Digitized by Google

DESCRIPSIMVS.] Quando, quo loco, quo modo, & quoties Regula à S. BENEDICTO exarata, ibidem nobis ſcriptum. An autem quæ paſſim exſtat, & hic exhibetur, ea ipſa ſit, quam Gregorius Papa ſcriptam à S. BENEDICTO aſſerit, non diſquirendum nobis, ſed vt certiſſimum, & tot iam ſæculorum conſenſu confirmatum cum vniuerſa Dei Eccleſia recipiendum putauimus.

Ioachimi Vadiani opinio de Regula S. Benedicti.

Ioachimus interim Vadianus, auctor hæreticus, lib. 1. de Collegijs Monaſterijſque Germaniæ veteribus, tom. 3. Alemannic. rerum apud Goldaſtum, dubitationem ingerit, & magnam eius partem ſuccedentibus temporibus ab alijs adiectam. Atque en eius verba: *Simul tamen magno errore, & ſalutem docet ex obſeruatione doctrinæ hominum, & operum fiduciam fortiter inculcat multis in locis, vt vel hac vna cauſſa negari non poſſit, Regulam illam, quam hodie* BENEDICTO *adſcribunt, nec vno aliquo tempore, nec ab vno ſcriptam, ſed dogmatum & cæremoniarum acceſſione ſubinde ab alijs atque alijs mutatam & auctam fuiſſe.* Sed enim ſcire eſt animus, quo tempore, & à quibus aliqua Regulæ inſerta aut ei adiecta fuerint.

Refutatur.

Nam ex Smaragdi Commentario, BENEDICTI Anianæ Abbatis Concordia Regularum conſtat, ab octingentis & amplius annis eam, quæ nunc habetur, S. BENEDICTO adſcriptam Regulam. Nec, tum primum pro ea habitam Donati Veſontini Archiepiſcopi Regula ante annum Chriſti 670. ſcripta conuincit. Magnam enim eius Regulæ partem de verbo ſuæ ad virgines inſeruit.

Ex S. Gregorio, qui eam ſæpius citat.

Quid, quod & ipſe Magnus Gregorius non obſcurè indicet quænam ſit illa Regula, quam eum Dialog. lib. 2. cap. 36. ſcripſiſſe aſſerit? Nimirùm illa ipſa eſt ex qua lib. 4. Comment. in lib. 1. Reg. cap. 4. refert: *Arctiſſima vitæ Magiſtrum optimum, ſumma veritatis diſcipulum eruditum dicere: Probate ſpiritus ſi ex Deo ſint. Et item: Nuncientur ei dura & aſpera per quæ itur ad Deum, vt ſciat ad quid intrat.* Hæc autem habentur Regulæ S. BENEDICTI cap. 58. Illam Gregorius intellexit Regulam, in quam lib. 9. epiſt. 42 Catellum Monachum oſtendiſſe ait, qui ex parua Eulogia, quam Bonus Monachus accepit, partem petendo contentionem facere in itinere minimè timuerit; *quod, ex quanta animi ſtudine cordis deſcenderat, poteris tum dilectio ſcire, ſi* REGVLAM MONACHORVM *noſſe voluiſſet.* Nimirùm de Eulogijs his agit S. BENEDICTVS reg. cap. 54. Illam denique Gregorius intellexit Regulam, de quâ lib. 2. Dialog. cap. 12. ait: *Mos cellæ fuit, vt quoties ad reſponſum aliquod egrederentur fratres, cibum potumque extra cellam minimè ſumerent. Cumque hoc de vſu Regulæ ſolicitè ſeruaretur.* Hoc autem habetur Regula S. BENEDICTI cap. 51. Omitto rariores Regulæ noſtræ voces à Gregorio vſurpatas, vt in Diſquiſitionibus paſſim notauimus.

Alia Vadiani impoſtura refellitur.

Sed quâ cauſâ ſuſpicatur Vadianus Regulam S. BENEDICTI dogmatum & cæremoniarum acceſſione ab alijs & alijs ſubinde auctam? Nimirùm quod *ſalutem*, vt ait, doceat *ex obſeruatione doctrinæ hominum, & operum fiduciam fortiter inculcet.* Sed hæc Nouatores in totam Romanam deblaterant Eccleſiam. Quamquam mirari liceat eum operum fiduciam obijcere, cùm in ipſo Regulæ, quem citat prologo, S. BENEDICTVS dicat: *Timentes Dominum de bona obſeruantia ſua non ſe reddunt elatos: ſed ipſa in ſe bona non à ſe poſſe, ſed à Domino fieri exiſtimantes, operantem in ſe Dominum magnificant.* Et vide mihi acumen hominis, ne cogatur Monaſticorum rituum & obſeruantiarum admittere antiquitatem, mauult fingere hæc eorum ſcriptis poſtea ab alijs, infarta, quàm, quia ab ipſis verè ſcripta ſint, credere hodiernum Monachiſmum à vetere illo non diſtare. Eadem operâ Hieronymi, Baſilij, Chryſoſtomi & Caſſiani reijciat libros, vel quidquid in ijs Monaſticam ſapit diſciplinam, hoc poſtea dicat, vel additum vel aſſutum.

INITIVM CONVERSATIONIS.] Rectè omninò: quia Cœnobitas inſtruit. Anachoretæ enim non initium tantùm, ſed perfectionem conuerſationis habere debent. Hieronymus ad Ruſtic. epiſt. 4. *De ludo Monaſteriorum huiuſmodi volumus egredi milites, qui ſpecimen* CONVERSATIONIS *ſuæ multo tempore dederint.* Idem in c. 3. Thren. *Speciem* CONVERSATIONIS *boni Eremitæ imitari contendunt.*

Conuerſatio pro vita Monaſtica.

Sed & Magnus Gregorius Benedictinam pro more exprimens phraſim l. 4. Dialog. c. 8. ait duos nobiles viros *eius* (S. BENEDICTI) *ſe Regulæ in ſancta* CONVERSATIONE *tradidiſſe.* Vides Monaſticam vitam vocari *Conuerſationem.* Adi Commentarium noſtrum ad c. 1. Vitæ S. BENED. num. 13. pag. 69.

NOS DEMONSTREMVS.] Notat Boërius, quoſdam legere *demonſtremur.*

QVI FESTINAT.] Ita Ebrul. Afflig. Hadr. Calen. cum duobus vulgatis, reliqua habent: *Qui feſtinant.* Deducere Regulam ad cœlorum regnum, innumerus probat Sanctorum numerus de quo pag. 153.

RECTISSIMA NORMA VITÆ HVMANÆ.] Sic & vocari poſſe Regulam S. BENEDICTI, oſtendebamus pag. 30.

ET INSTITVTA ET VITA EORVM.] Deeſt Concordiæ, Ebrul. Afflig. & Hadr. *vitæ eorum.*

REGVLA S. PATRIS NOSTRI BASILII.] Fruſtra eſſe, qui ex his verbis ſcribunt S. BENEDICTVM militaſſe ſub ſignis Magni Baſilij, probauimus pag. 101. quod & operosè iuxta ac eruditè præſtitit Hiſpaniarum Ordiniſque noſtri magnum lumen *D. Ioſeph de la Cerda*, Pacenſis Epiſcopus doctiſſimis ſuis commentarijs in Iudith, Academ. 25. litter, mihi p. 252. quem antea non videram. De varijs autem Baſilij Regulis vide lib. 1. pag. 55. Quænam verò, cuius hîc cum laude meminit, & quare ſuæ eam anteponat Noſter Patriarcha, declaraui p. 115. & ſeq.

S. Benedictus non fuit Baſilianus.

QVID ALIVD SVNT.] Concord. *amplius.*

INSTRVMENTA VIRTVTVM.] Hoc Epitheto Regula S. BENEDICTI etiam decorari poteſt. Vide Diſquiſit. p. 130. Ceterùm ante hæc verba in quibuſdam codicibus additur: *Exempla & inſtrumenta virtutum.*

MINIMAM INCHOATIONIS REGVLAM.] Cur ita humilitatis Doctor & cultor egregius ſuam indigitet Regulam, vidimus p. 126.

DEO PROTEGENTE PERVENIES, AMEN.] An hæc vltima Regulæ verba, an quæ in quibuſdam ſequuntur; *Facientibus hæc regna patebunt æterna*, diſcuſſimus pag. 117. & à Legiſlatoris noſtri manu menteque non eſſe aliena declarauimus.

MONA-

Digitized by Google

QVÆDAM

HVIVS REGVLAE ELOGIA.

Ex Cod. MS. Bibliothecæ S. Victoris Parisiensis.

DICEBAT S. *Fulgentius*: Iuxta Regulam Patrum viuere ſemper ſtude, maximè autem ſecundùm S. Confeſſoris BENEDICTI; non declines ab ea in quoquam, nec illi addas quippiam: totum enim quod ſufficit habet, & nuſquam minus habet: cuius verba atque imperia ſectatores ſuos perducunt ad cœli palatia.

Teſtimonium hoc Lib. II. Tract. III. Diſq. V. produximus, ambigui de Auctore, quem Pariſienſis editio Regulæ anni 1641. facit S. Fulgentium Aſtigitanum Epiſcopum, qui vixit anno 600: de quo vide Prudentium Sandoualium in Commentario de Vitâ & natalibus SS. Leandri, Fulgentij, & Iſidori, editum à Brauvero inter Sidera SS. Illuſtrium Germaniæ.

Ex Concilio Auguſtodunenſi ſub S. Leodegario *Epiſcopo & Martyre, Canone XV.*

DE Abbatibus verò vel Monachis ita obſeruare conuenit, vt quidquid Canonicus Ordo, vel REGVLA S. BENEDICTI docet; & implere, & cuſtodire in omnibus debeant. Si enim hæc omnia fuerint legitimè apud Abbates, vel Monaſteria conſeruata; & numerus Monachorum, Deo propitio, augebitur: & mundus omnis per eorum orationes aſſiduas, malis carebit contagijs. *Celebratum hoc Concilium anno 670.*

Ex commendatione REGVLÆ S. BENEDICTI *quam Cardinalis Ioannes à Turrecremata Expoſitioni ſua præmiſit.*

HVius REGVLÆ S. BENEDICTI amplitudine dignitatis, & excellentiâ ſanctitatis ac perfectionis penſatâ, audacter dicere valemus, quod

QVICVMQVE HANC REGVLAM SECVTI FVERINT,

PAX

SVPER ILLOS.

ad Galat. 6.

VRBA-

VRBANVS
PAPA VIII.

QVIDQVID in Vitâ Sanctorum mirabile eſt, quidquid altum ſub lumine fidei; ad veſtram vocationem pertinet. Spirituales gratiæ, quæ alios Ordines ſanctificant varietate incomprehenſibilis earum diuiſionis, vnam partem conſtituunt plenitudinis earum, quæ ORDINI VESTRO communicantur: quandoquidem ILLIVS INSTITVTOR plenus erat Spiritu omnium Iuſtorum.

In Bulla ad Sanctimoniales Xanctonenſes.

MONA-

MONASTICARVM DISQVISITIONVM LIBER PRIMVS: PORTICVS, SIVE NOTITIA REGVLARVM.

Omnes quos Monaſterij ſepta concludunt, tam PATRVM REGVLAS, quàm Præceptoris proprij iuſſa ſeruate, & libenter præceptis ſalutaribus obedite. *Caſſiodorus diuin. Lect. cap. 32.*

ARGVMENTVM.

PRIVSQVAM te, *Benigne Lector*, in Monaſtici huius Ædificij inferas penetralia, in hâc quæ prima occurrit, PORTICV pauliſper obambula. Tuo id fiet emolumento, & aliquâ etiam, vt auguror, oblectatione. Nam in decem illis quibus innixa eſt Columnis, totidem, inquam, proœmialis huius Libri *Tractatibus*: Quid *Regula* ſit, quæ eius Diuiſiones, quod à Conſtitutionibus diſcrimen, quæ deinde ab ipſis Religioſæ vitæ incunabulis ad noſtra hæc vſque tempora ſingulis pænè Seculis ſcriptæ ſint *Regulæ*; qui etiam ſingularum *Regularum* ſint Conditores, veluti in tabulâ expreſſa ſpectare licebit. Vt enim illi, qui Ciuitatis alicuius moliuntur deſcriptionem, nonnihil de Regione in quâ ſita eſt, finitimiſque limitibus delibant: & qui Sanctorum, vel Illuſtrium Virorum exhibent hiſtoriam, de eorumdem Maioribus, proſapiâ, natali ſolo, & his coniunctis, non pauca prælo-

Digitized by Google

quuntur: ita mihi non abs re videbar facturus; ſi antequam ipſam S. P. N. BENEDICTI aggrederer REGVLAM, hanc REGVLARVM omnium præmitterem NOTITIAM. Vt ita intelligeremus, qui in eodem aliquando verſati eſſent ſcribendi argumento: ſimulque conſtaret quos Legiſlator noſter Sanctiſſimus in hoc itinere habuiſſet Duces; quos ſequaces. Sed & reliquo Operi non parum ſubſeruit hæc NOTITIA. In quo dum variarum REGVLARVM paſſim aduocantur teſtimonia, & Monaſticarum Legum conſenſus, aut aliqualis diuerſitas; & quo tempore aut loco vnaquæque exarata ſit, non difficulter colligitur.

Hæc proinde huius Libri Synopſis. *Tractatus Primus* agit de Regulâ in genere. *Secundus* de Regulis eorum, qui in veteri Lege Religioſum Statum adumbrarunt. *Tertius*, de Inſtitutis Regulisque Monaſticis à Chriſto Domino vſque ad Conſtantinum Magnum. *Quartus*, de Regulis quarti Seculi. *Quintus*, *Sextus*, & *Septimus*, de Regulis iiſdem Seculis conſcriptis. *Octauus*, de Regulis à ſeculo octauo vſque ad duodecimum ſcriptis. *Nonus*, de Regulis duodecimo Seculo exaratis. *Decimus*, de reſiduis poſteriorum Seculorum Regulis.

TRA-

TRACTATVS I.

DE REGVLA IN GENERE.

ANTEQVAM *particularem* Regularum *exhibeamus* Notitiam, *Prius de ipſâ Regulâ generatim, iuxta communem diſciplinarum Ordinem, hoc* Tractatu *agendum.*

In quo de hiſce VI. Capitibus diſquirimus. Primò, *Quid Regula?* Secundò, *An Cuilibet Congregationi Religioſæ ſua ſit Regula?* Tertiò, *Quod diſcrimen inter Regulam, & Conſtitutiones?* Quartò, *Quàm variæ Monachorum Regulæ?* Quintò, *Quænam Regularum diuiſiones?* Sextò, *An plures in vno Monaſterio aliquando ſeruatæ Regulæ?*

DISQVISITIO I.

Quid Regula?

Regulæ etymon. REGVLARVM NOTITIAM ab A ipſâ Regulæ notione & etymo lubet exordiri; & in hoc *Veſtibulo*, PRIMÒ omnium

I. diſquirere, quid REGVLA ſit.

Iſidor. lib. 6 Orig. cap. 15. Explicat hoc Iſidorus, dicens: *Canon Graecè, Latinè Regula nuncupatur. Regula autem dicta quòd rectè ducit; nec aliquando aliorſum trahit. Alij dixerunt Regulam dictam, vel quòd regat, vel quòd normam rectè viuendi præbeat; vel quia diſtortum prauumque corrigat.* Alibi verò

Idem lib. 19. Orig. cap. 18. hanc tradit etymologiam: *Regula dicta, quòd ſit recta, quaſi rectula, & impedimentum non habeat.*

Acceptiones Propriè autem loquendo, Regula inſtru- B mentum eſt Architecturæ; quo tum Cæmentarij in ædificando, tum Architecti in recognoſcendâ fabricâ vtuntur: cuius officium eſt, vt admota parietibus, eorum lon-

Cicero lib. 3. Epiſt. 1. ad Q. Frat. Vitru. lib. 7. de Architect. cap 3. gitudinem dirigat & æquet. A Cicerone, & Vitruuio, ſubinde Linea nuncupatur: fortaſſe quia primùm è lino, quod facilè ac longè deducitur, fieri cœpit: poſteà verò è ſolidiore materiâ æris, ferri, ligni, conſtructa eſt, ne in vſu torqueri poſſit. In proprio

3. lib Reg. cap. 6. 35. hoc ſenſu accipitur in ſacra Scripturâ: *Operuitque omnia laminis aureis opere quadro ad* C *Regulam.*

II. SECVNDÒ, acceptâ hinc metaphorâ, ſumitur pro breui & compendioſâ præce-

cap. Quæro 11. q. 1 Archid. diſt. 3. cap. Regula. ptione rerum, vt colligitur ex cap. *Quæro*, & ſentit Archidiaconus. Iuxta quam acceptionem, vniuerſales quædam propoſitiones, eæque omninò certæ, præcepta continentes, quibus in ſcientijs, artibus, & moribus dirigimur, Regulæ nuncupari ſolent. Hinc exiſtūt Grammaticorum, Rhetorum, Dialecticorum, Iuris, Sacræ Scripturæ, & quarumuis diſciplinarum Regulæ; quas

A benè deſcribit Venerabilis Beda: *Regula*, Beda tom. 6. Cōment. in Boëtium de Trinitate.
inquit, *dicuntur à regendo, eò quòd nos regant docendo, quid vitare, quid facere debeamus.* In hac ſignificatione accipiendum eſt illud, quod S. Paulus dixit: *Quicumque hanc Regulam ſecuti fuerint, pax ſuper illos.* Galat. 6. 16. Eodem quoque ſenſu Leges Ciuiles, Eccleſiaſticæ, Monaſticæ, Canones & Regulæ nuncupantur. *Lex enim*, Tullio teſte, *eſt iuris & iniuriæ Regula.* Cicero lib. 1. de legib. Hoc modo documenta ſingula, quæ S. Baſilius Monachis tradit, vocātur *Regula*, vel fuſiùs diſputatæ, num. 55. vel breuiores, num. 313. Sic Regulæ communes Societatis Ieſu.

B TERTIÒ, Regula accipitur collectiuè, ſi- III.
gnificans normam viuendi ſecundùm perfectionem Euangelicam, plures ſpeciales in ſe Regulas complectens: ſic religioſè viuendi præcepta, quæ Angelus S. Pachomio tradidit, S. Hieronymus *Regulam* nominauit. S. Pater noſter BENEDICTVS S. Baſilij Canones Regulam appellauit: eodemq́ue nomine, quam ſuis Diſcipulis præſcripſit legem, Regulam aliquoties nominauit; vt capite 58. *Legatur ei hac Regula per ordinem.* Et cap. 60. *Sciat ſe omnem Regula diſcipli-*

C *nam ſeruaturum.* Cap. 73. *Regulam autem hanc deſcripſimus.* Et vniuerſim ait Cœnobitarū genus *militare ſub Regulâ, vel Abbate.* Eodem nomine ſuas Inſtitutiones vocant S. Iſidorus, S. Fructuoſus, S. Franciſcus, alijq́ue Religioſorum Ordinum Patres. Monaſticam autem Regulam breuiſſimè deſcripſit Innocentius VII. dicens, eſſe *formam religioſè viuendi.* Innoc. 7. in confirmat. tertij Ord. S. Domin. Paulò pluribus Guilielmus Pariſienſis, cui dicitur *vel doctrina, vel ars, vel prudentia, quâ ſcitur vel docetur qualiter ſit viuendum profeſſoribus ipſius.* Guihel. lib. de virtute cap. 12. Propriam autem & accuratam definitionem, ita tradit Tho-

NOTITIA REGVLARVM.

Thom. in Reg. Carmelit. p 2. dub. 1. Humb. in proœm. 5. Aug. cap 7. Nigron. in expl. tit. Reg. Soc. p 1 nu. 21.

mas à Ieſu: REGVLA *Monaſtica eſt quædam Euangelica viuendi norma ab Eccleſiâ approbata, quæ tradit viam tendendi ad perfectionem, ſecundùm tria ſubſtãtialia vota, & alias obſeruantias proprias Religionis*. Analogias verò materiatæ Regulæ cum Religioſâ, benè explicauit Humbertus, quas pluribus illuſtrat Iulius Nigronus; quorum hìc veſtigia ſubſequar.

Regulæ materiata cum Religioſâ analogiæ.

I. *Rectitudo.*

Sen. Epiſt. 71. Chryſoſt. hom. 12. in Epiſt. ad Epheſ.

Prima autem eſt, quòd ſit omninò rectiſſima & effectrix rectitudinis in rebus prauis ac diſtortis, quibus applicatur: quæque per eam, atque ad eam dirigũtur. *Regula*, inquit Romanus Sapiens, *quâ rectũ probari ſolet:* B *quam ſi flectis, quidquid ex illâ mutaueris, iniuria eſt recti*. Cui conſonat Chryſoſtomus: *Regula* dicens, *nec addi ſibi quidquam, nec demi ſuſtinet; alioquin hoc ipſum, quod Regula eſt, amittit ac perdit*. Abſit rectitudo; Regula fallet artificem, fabricam corrumpet, ædificium corruet. Optimè namq́ue cecinit Lucretius:

Lucret. lib. 4.

Denique vt in fabricâ, ſi praua eſt Regula prima,
Normaque ſi fallax rectis regionibus exit;
Et libella aliqua ſi ex parte claudicat hilum; C
Omnia mendosè fieri, atque obſtipa neceſſũ eſt;
Praua, cubantia, prona, ſupina, atque abſona tecta;
Iam ruere vt quædam videãtur velle, ruantq́;
Prodita iudicijs fallacibus omnia primis.

Monaſticis Regulis conuenire has, aliaſq́ue conditiones, nemo ſapiens, credo, negabit. Exempli tamen causâ, de vnâ S. Patris noſtri BENEDICTI, cuius occaſione hæc ſcribimus, cõprobabimus. Eam autem eſſe rectiſſimam cõſtat; quia eſt *lex, ſub quâ* (vt ipſe Sanctus loquitur) Religioſus *militare* cupit. D Leges autem omninò rectæ eſſe debent nec vllam recipere flexuram. Hinc Ciceroni, *Lex eſt recta, & a numine Deorum tractaratio honeſta imperans, & prohibens cõtraria*. Deinde quis dubitet eam Regulã eſſe rectiſſimam, quæ *diuinâ magis inſpiratione atque conſilio, quàm humanâ prudentiâ, vel adinuentione formata eſt*, vt mellifluus dixit Bernardus; & peculiari Diſquiſitione poſteà probabimus. Præterea, approbata eſt hæc Regula à ſummis Pontificibus, Sacris Concilijs, totâque Eccleſiâ; vt deinceps videbimus.

Cicer. Philipp. 11.

Bern. ſerm. Ecce nos reliq.

II. *Cognitio praui.*

Ariſt lib. 1. de anim. text. 85. diſt. 3. cap. Reg.

Secunda proprietas eſt, vt per eam rectitudo prauitaſq́ue illius rei, cui applicatur, cognoſcatur. *Regula*, ait Ariſtoteles, *eſt quâ rectum & obliquum cognoſcimus, verum & falſum, bonum & malum diſcernimus*. Monaſtica autem Regula cogitationibus, verbis & operibus adhibita, optimè oſtendit an rectè, an verò diſtortè ſurgat ædificium ſpirituale: imò illa ipſa eſt menſura, quâ nos tùm Superiores, cùm alij homines metiuntur. Et quod maius eſt, ipſe Deus ad hanc Regulæ menſuram opera noſtra in die iu- A dicij exiget; & ſi quidem inuentus quis fuerit minus habens, audiet illud: *Non inuenio opera tua plena*. Meritò proinde vult S. P. BENEDICTVS, Monachos quotidie *diem iudicij timere*.

Apocal 3.

Inſt. 44.

III. *Correctio diſtorti.*

Tertia proprietas, eſt corrigere diſtorta: quod triplici fit modo. Primò, ſi operi facto Regula adhibeatur, vt deprehenſa in eo, ſi quæ forſan ſit, prauitas auferatur. Facit id Religioſus, ſi ita vitam inſtituat, vt Regulâ operibus eius adhibitâ, manifeſtè appareat eum, *honeſtatem morum, & initium conuerſationis aliquatenus habere:* ob quam cauſſam inter cæteras, ſe Regulam conſcripſiſſe S. Pater noſter aſſeruit. Idem quoque facit Abbas, cùm deprehenſas contra Regulam præuaricationes *non diſſimulet; ſed mox, vt cæperint oriri, cas, vt præualet, amputet*. Deinde quod prauum eſt, corrigitur, ſi dum opus ipſum exercetur, Regula ante oculos collocetur; itaq́ue diſtortio omnis, quæ irrepere poſſet, præuertatur. Id exſequentur Monachi, ſi illam Legiſlatoris noſtri vocem factis adimpleant, quà dicit: *In omnibus omnes magiſtram ſequantur Regulam, neque ab ea temerè declinetur à quoquam*. Quiſquis id diligenter fecerit, aut numquam, aut raró opus reficere vel emendare cogetur. Tertiò denique, ad Regulam aliquid fit, ſi dum illa abeſt, cõſideretur imago quædam illi per omnia ſimilis, & æqualis rectitudine. Ita lignarius Faber funiculo rubricato, qui amuſſis dicitur, lineam imprimit aſſeri ſecando: Librarius ſtylo plumbeo lineas ad Regulam in chartâ ducit, vt ſcribat quam rectiſſimè. Quomodo autem id Religioſus faciet? ſi nimirum exactè obſeruet illud, quod Regula præſcribit: *Nihil*, ſcilicet, *agat, niſi quod communis Monaſterij Regula, vel maiorum cohortãtur exempla*. Hæc enim Maiorum & Superiorũ bona exempla, velut lineæ ſunt iuxta Regulæ normam ductæ; quas ſi ſequatur, nihil contra illam committet. Quamquam & Maiorum nomine intelligere liceat Sanctos eos, qui nos in Ordine præceſſerunt, quorum impreſſa veſtigia viua quædã ſunt lineamenta Regulæ; quæ praxim eius ad oculum oſtendunt. *Sermo enim viuus & efficax* (vt ait Bernardus) *exemplum eſt operis,* E *plurimum faciens ſuadibile quod dicitur, dũ monſtrat factibile quod ſuadetur*. Et hoc quidem modo examinantur ad Regulam opera noſtra, qualia nimirum illa ſint.

Cap. 73.

Cap. 2.

Cap. 3.

Cap. 7. grad. 8.

Bern. ſerm. de S. Benedicto.

Modus ſe corrigendi ad Regulam.

Greg. hom. 13. in Ezec.

Cap. 2.

Quid verò facto opus ſit, ſi diſtorta inueniãtur, explicat Gregorius his verbis: *In funiculo autẽ Cæmentarij, hoc agi ſolet, vt cognoſcat æqualitas vel rectitudo ſurgentis parietis debeat; vt ſi lapis intus eſt, foras eijciatur, ſi exteriùs prominet, interiùs reuocetur*. Id ipſum S. BENEDICTVS Abbati, tanquam perito Cæmentario præſcribit; cùm modò dirum Magiſtri, modò pium Patris in eo requirit affectũ. Cùm

autem

NOTITIA REGVLARVM.

Cap. 23. autem contumacem, inobedientem, ſuperbum, murmurantem, vel in aliquo contrarium exiſtentē Sanctæ Regulæ, vult ſemel & ſecūdò admoneri; publicè obiurgari, excōmunicari, aut vindictæ corporali ſubdi; quid aliud videtur exigere, quàm vt prominentes nimiùm lapides intrò trudantur? Cap. 27. Cùm verò Seniores, ſapiētes fratres ſecretè ſubmittendos monet, qui conſolentur fluctuantem fratrem, & prouocent eum ad humilitatis ſatisfactionem; quid aliud hoc eſt, quàm retruſum nimis lapidem ad ęqualitatē exterioris ſuperficiei euocare? Cùm obedientes, mites & patientes, vt in melius proficiant, cenſet obſecrandos: cùm blandimentis & ſuaſionibus, ſecundū vniuſcuiuſque qualitatem, vel intelligentiam, vtēdum monet; aliud ſine dubio non præſcribit, quā vt latentes lapides foras prouocentur.

DISQVISITIO II.

An cuilibet Congregationi Religioſæ ſua ſit Regula?

Reſpub. nulla ſine Legibus. Oroſ. lib. 7. hiſt. cap. 41.

RESPVBLICA quęlibet ſuis conſtat gubernaturque legibus; nam vt Paulus Oroſius: *ſine legibus Reſpublica nō eſt Reſpublica.* Hinc leges Reipublicę ſalutem, neruos & animam dixerūt. *Vt corpora noſtra*, inquit Valerius Maximus, *ſine mente, ſic ciuitas ſine lege, ſuis partibus & neruis, ac ſanguine & membris vti non poteſt.* Status Religioſus monaſtica quędā eſt atque exactiſſima Reſpublica, vt ex profeſſo tradit Hieronymus Platus: quare leges quoq; habeat, quibus ſubditos ſuos regat, neceſſe eſt. Leges autem monaſticæ, *Regulæ*, ſiue quod idem eſt, *Canones*, vocari ſolent nomine. Aptiſſimè prorſus, cùm vnum per alterum definiri ſoleat. Chryſippus enim, referēte Marciano Iuriſconſulto, *legem* dixit *eſſe Regulam iuſtorum & iniuſtorum.* Et Tullius. *lex eſt iuris & iniuriæ Regula.* S. Gregorio Nyſſeno lex ciuilis *eſt certa Regula vitæ hominum.* Regula quoque vice verſa à S. Patre N. BENEDICTO Lex dicitur; agens enim de nouitio ſuſcipiendo, *legatur*, ait, *et hæc Regula per ordinem & dicatur ei: Ecce lex ſub quâ militare vis, ſi potes obſeruare, ingredere: ſi verò non potes, liber diſcede.* Et paulò pòſt: *Sciens lege Regulæ cōſtitutum.* Omnes proinde Religioſi ſuis religātur & obligantur Legibus, nullusque Ordo vel cœtus eſt, qui ijs careat: quæ communis omnium eſt ſententia. A *Regulâ* enim ipſi Religioſi *Regulares* ſunt appellati: quia nimirum, ad viuendū ſecundùm aliquam Regulā aſtringuntur, vt cōſtat in Rubricâ *de Regularibus:* vbi Panormitanus, & alij, id annotarūt. Atque hæc iam olim S. BENEDICTI doctrina eſt, qui *primum* & præcipuum *Monachorum genus* ait eſſe *Cœnobitarū; hoc eſt, monaſteriale, militans ſub Regulâ vel Abbate.* Idemq; Pſeudomonachos, & Sarabaitas eſſe ait, *Qui nullâ Regulâ approbati, adhuc operibus ſeruantes ſæculo fidem, mentiri Deo per tonſuram noſcuntur; quibus pro lege ſit deſideriorum voluptas.* Hos Iſidorus *Renuitas* vocat; *quia*, vt S. Odo ait, *iugum Regularis diſciplinæ renuunt.* Regularis proinde non eſt, qui Regulę alicui non ſubeſt: quod optimè confirmatur ex Innocentio II. dicente: *Pernicioſam & deteſtabilem conſuetudinem quarumdam mulierum (quæ licet neque ſecundùm Regulam B. BENEDICTI, neque Baſilij, aut Auguſtini viuant: Sanctimoniales tamē vulgò cenſeri deſiderant) aboleri decernimus.* Ex quo conſtat, verè Moniales non eſſe (idemque iudicium eſt de Monachis) niſi ſub aliquâ degant Regulâ. Vtor autem hìc laxè nomine *Regulâ*, vt ſimul comprehendam etiam Conſtitutiones, ſiue Statuta. Quidam enim Ordines ſolis reguntur Conſtitutionibus. Adhæc, Regulæ nomine intelligo, tam eam quæ ſcripto eſt tradita, quàm quæ viuâ voce, vel ſolâ conſuetudine in aliquo Religioſorū cœtu, fuerit obſeruata. Primis enim ſæculis, vix vllæ litteris conſignatæ Regulæ; & ipſimet Regularum conditores, antequam eas ſcriberent, commum tantùm traditione, conſuetudine & vſu ſuos regebant; eratque ijs Superioris imperium inſtar viuæ cuiuſdam Regulæ, ſicut Regula mutus quidam eſt Superior.

Marginal notes: Valer. Max. lib. 3. cap. 9. — Hieronym. Plat. lib. 2. de bon. ſtat. Relig. cap. 35. — Lib. 2. ff. de leg. — *Quæ leges Monaſticæ.* — Cicer. l. 1. de leg. — Nyſſen. Orat. ad diff. bapt. — S. Bened. ca. 58. Reg. — *Regulares, vnde.* — Cap. 1. Reg. — Iſidor. lib. 2. de offic. Eccl. c. 15. — S. Odo lib. 3. collat. — *Ordini cuique ſua Regula.* — *Vel Conſtitutiones.* — A — B — C

DISQVISITIO III.

Quod diſcrimen inter Regulam & Conſtitutiones?

D *Regulæ dictæ Conſtitutiones.*

QVÆ Religioſis prę́ſcribūtur rectè viuendi formulæ, nō Regularū tantùm nomine, ſed & Cōſtitutionum appellari ſolitæ ſunt. Nec immeritò, nam & B. Clemens Romanus, Apoſtolorū præceptiones, Conſtitutiones nūcupauit. In Iure quoque tàm Ciuili, quàm Canonico agitur de Conſtitutionibus. Et quod Religioſos ſpectat, S. Baſilius non Regulas tantùm, ſed & Conſtitutiones ſcripſit Monaſticas. Pleriquc autem Religioſi Ordines præter Regulam, etiam proprias habent Conſtitutiones: Nonnulli E autem ſolis reguntur Conſtitutionibus ſiue Statutis: quales ſunt Carthuſiani, & Clerici Regulares, quos Theatinos vocant. Hinc nata, pluribuſque nota quæſtio, Quomodò à Regulâ Conſtitutiones diſtinguantur?

Diſcrimen inter eas. I. Poteſt autem diſcrimen hoc ex quatuor capitibus deſumi. Primò, ab vtriuſque Auctore: Regulæ enim à SS. Patribus Ordinū Fūdatoribus, aut aliquibus Epiſcopis, plerumque præſcriptæ ſunt: Conſtitutiones verò à Capitulis generalibus, aut Ordinū Congregationibus, vt plurimū emanarunt.

II. Secundum diſcrimen deſumitur à lati-

NOTITIA REGVLARVM.

tudine extenſionis ſiue generalitate. Vna A enim Regula pluribus Ordinibus, aut vnius Ordinis, pluribus Congregationibus communis eſt: Singulis autem Cōgregationibus propriæ plerumque ſunt Conſtitutiones.

Nider lib. 2. de reform. Relig. cap. 2.

Vnde Ioānes Nider ait: *Sicut ſpecies apud Logicos integratur ex genere & differentiâ, ita forma cuiuſlibet Religionis vel confirmati Ordinis, vel plurimùm ex duabus principaliter integratur partibus: ex Regulâ ſcilicet per Eccleſiam approbatâ & ex Conſtitutionibus. Regula ſe habet per modum generis, & Conſtitutio loco differentiæ. Exempli gratia: Regula B. Auguſtini eſt communis Ordinibus Prædicatorum, Eremitarum S. Au-* B *guſtini, Præmonſtratenſium, Paulitarum, & ſimilium; qui omnes profitentur eandem Regulam, nec in hoc differunt. Sed pro ſingulis Ordinibus præfatorum Religioſorum ſunt formatæ Conſtitutiones quædam, in inceſſu, in victu, amictu, ritibus & cæremonijs, quibus inter ſe cauſant differentiam. Et ita dici poteſt de Regulis approbatis alijs Patrum Beatorum, Baſilij,* BENEDICTI, *& Franciſci.* Sic ille

III. Tertium diſcrimen deſumi poteſt à duratione, vel perpetuitate. Regula enim vix, aut ne vix quidem mutari ſolet: Conſtitu- C tiones verò pro temporum & locorum varietate non rarò mutantur.

Antonin. p. 2. tit. 16. cap. 1. §. 4.

Vnde S. Antoninus, ex Ioanne Andreâ ſcribit, quòd Regulæ mutari nō poſſint, niſi à Summo Pontifice: Conſtitutiones verò mutari queant per Prælatos Religionum, qui tantæ ſunt auctoritatis, quantæ fuerunt eas inſtituentes.

Suarez tomo 4. de Relig. lib. 1. cap. 2. nu. 5.

Sed hæc differentia non probatur per omnia Franciſco Suarez Primùm, quia non conſtat, inquit, Regulas ita confirmatas à Summis Pontificibus, vt non poſſint à Religionibus, quæ illas profitentur, communi D conſenſu & auctoritate mutari, ſaltē quoad aliquas eius partes; nam mutare totam, eſſet mutare ipſam Religionum ſubſtantiam. 2. nequit Religio ſua auctoritate mutare omnes Conſtitutiones ſimul ſumptas, quibus quaſi conſtituitur in eſſe talis Religionis: quia hoc eſſet deſtruere ſuam ſpecialem profeſſionem; non videtur ergo in hoc magna differentia.

Conſtitutiones mutantur.

3. Approbatæ à Sede Apoſtolicâ Conſtitutiones mutari poſſunt, quando ab eâdem Sede Religio poteſtatem accepit ad mutationem aliquam fa- E ciendam: poſſet ergo Pontifex idem concedere quoad Regulam. Ita ferè Suarez. Si tamen eam, quæ modò in Eccleſiâ viget, attendamus praxim, veram exiſtimo S. Antonini ſententiam. Paſſim enim Religioſi Ordines poteſtatem habent mutandi ſuas Conſtitutiones, non autem Regulam.

Cap. 1. primæ part. Antiquor. §. 1. & cap. 3. ſecundæ part.

Nam ex Statutis Carthuſianorum conſtat penes Capitulum generale eſſe poteſtatem demendi, addendi, vel alterandi aliquid in ijſdem Statutis. Et in prologo nouorum Statutorum expreſsè dicitur: *Poſt olim editam* A *compilationem Statutorum ac Conſuetudinum tripartitam, generale noſtrum Capitulum Conſtitutiones, Declarationeſque multas conſultè & rationabiliter ordinauit, quarum quaſdam penſatâ vtilitate euidenti, conſultiùs oportet & rationabiliùs reuocari, ſeu in melius commutari.* Similiter in Præfatione ad Conſtitutiones Theatinorum, dicitur, *Penes Capitulum generale per Summorum Pontificum priuilegia eſſe auctoritatem nouas condendi leges, & veteres abrogandi.* Idipſum confirmatur ex praxi eorum Ordinum, qui nolunt quidquam Conſtitutionum nomine haberi aut recipi, B niſi per tria Capitula generalia fuerit approbatum.

Prolog. conſtit. Prædic. num. 6. Auguſtin. in Prolog. Diſcalc. part. 3. conſtit. cap. 5. num. 6.

Ita PP. Prædicatores, Eremitæ S. Auguſtini, Carmelitæ Diſcalceati. Burſfeldenſes quoque noſtri, dum vetant in ſuo Cæremoniali propriâ voluntate cuiuſpiam quidquam mutare, addere, vel minuere; ſatis declarant, id auctoritate communi totius Capituli licere.

Non Regula.

De Regulâ autem non legi ab aliquibus vmquam mutationem factam, aut quod hanc auctoritatem vllum Capitulum, aut Congregatio ſe crediderit habere: licet Summus Pontifex eam poſſit C communicare.

IV. *Diſcrimen.*

Quartum diſcrimen, quoad aliquos ſaltem Ordines, deſumi poſſet ex vi & modo obligandi, quàm Regula vel Conſtitutiones habēt.

Conſtitut. Diſcalc. p. 1. cap. 2. nu. 4.

Ita apud Patres Diſcalceatos declaratum Regulam, exceptis votis & Officio diuino, ad culpam tantùm venialē obligare: Conſtitutiones autem nō ad culpam, ſed ad pœnam impoſitam, vel à Superiore imponendam; niſi contemptus adſit, aut contrarium eius, quod ſtatuitur, ex naturâ ſuâ, aut aliũdè culpa ſit. Vt autem hîc tranſ- D eamus noſtræ S. BENEDICTI Regulæ obligationem, de quâ alibi ſuo loco;

Conſtitutionū obligatio.

declararunt Burſfeldenſes, tranſgreſſores Statutorum & Ordinationum ſuarum, dumtaxat ad pœnam, & non ad culpam, niſi ex contemptu, obligari.

Prolog. ad Conſtitut. Prædic. & Erem.

Prædicatores verò, & Eremitæ S. Auguſtini, nec Regulam, nec Conſtitutiones volunt obſtringere ad culpam, ſed ad pœnam, niſi propter præceptum, & contemptū.

Suarez to. 4. de Relig. lib. 1. cap. 2. num. 5.

Suarez proinde, generaliter ait Regulam & Conſtitutiones per ſe non differre, ex obligatione quam inducunt. Vtra- E que enim eſſe poteſt, vel ad culpam mortalem aut venialem, vel ad ſolā pœnam, iuxtà intentionem Inſtituentium, aut acceptantium talem Regulam vel Conſtitutiones; & ſecundùm vtramque debent Prelati vniuſcuiuſque Religionis ſubditos gubernare.

DISQVISITIO IV.

Quàm variæ Monachorum Regulæ?

RELIGIOSVS ſtatus cum in veteri lege variè fuerit adumbratus, & in nouâ iam

Digitized by Google

ſam inde ab Apoſtolornm temporibus, ſæculis ſingulis, à diuerſis fundatoribus, diuerſis tegionibus & locis propagatus; non vno tamen modo & Regulâ ſemper & vbiq̃ue gubernari potuit, aut debuit Quamuis enim ad vnam Charitatis perfectionē principalis Ordinum quorumcumq̃ue tendat deſtinatio & ſcopus; diuerſâ nihilominus

Regularum multitudo & varietas.

viâ & ratione ad eum ferè nituntur. Et hinc ea, quam vel legimus, vel etiamnum cernimus, exiſtit non Ordinum tantùm, ſed & Congregationum eiuſdem Ordinis multiplicitas; quarum concinnâ varietate Eccleſia Dei circumamicta. Et iam olim priſci illi Aſcetæ (vt Claudius Hemeræus, Sorbonæ Doctor annotauit) pro ingenio ſuo atque arbitrio conſcribebāt ſibi traducendæ vitæ ſingularem quandam rationem; alij à maioribus acceptam excolebant exercebantq̃ue ſeueriſſimè Sic enim Macarium Alexandrinum ſcribit Sozomenus, nullum non eſſe Philoſophiæ Monaſticæ modum expertum, *& inſtituta alia ipſum excogitaſſe; alia, quæ didiciſſet à Magiſtris, diligenter ſubegiſſe.* Et in Sciti, ac Nitriâ, Monachorum olim ſibi priuatam Regulam impoſuiſſe pro ſenſu quemq̃ue ſuo, idem teſtatur lib. 3. c. 13. hactenus Hemeræus S. Baſilius epiſt. 79. ſcribit inueniſſe ſe multos Monachos apud Alexandriam, & reliquam Ægyptum; deinde & alios in Palæſtinâ, & in Cæloſyriâ, & Meſopotamiâ. Omnes autem hos, pluresq̃ue alios vnâ & eâdem, in tam diuerſis regionibus vixiſſe Regulâ non eſt admodum veriſimile. S. Ephrem Baſilio paulò ſenior, deplorans *relaxationem inſtituti Monaſtici ſuâ ætate nimis inualeſcentem*, veterum adducit in eâdem Regulâ conſtantiam. *Sola*, inquit, *inſtitutio, quæ Patrum noſtrorum temporibus vigebat, rectè ſeruabatur.* Ac deinde: *Sancti, probatiſſimique olim Patres, iactis firmiter vnius viuendi Regulæ fundamentis, perfecti euaſerunt; ſiquidem illum Canonem ac Regulam, quam ſemel arripuerant, ad finem vſque vitæ ſine impedimento aliquo retinuerunt. Nam alij quinquaginta annis, alij pluribus vno continentiæ atque abſtinentiæ ſuæ gradu indefeſſi cucurrerunt, numquam vitæ Ordinem immutantes.* Similia habet tom. 2. in ſerm. parænet. de ſecundo Domini aduentu, & alibi. Epiphanius libr. tertij tomo ſecundo, varias Monachorum conuerſationes & abſtinentias recenſet; & credibile eſt, Anachoretas ſibi ipſis plerumq̃ue viuendi formam, & continentiæ menſuram præſcripſiſſe. In diuerſis quoque Monaſterijs, diuerſæ erant viuendi Regulæ; neque, vt nunc fit, generalem aliquam toti Ordini communem ſequebantur.

Hemer. Carthuſ. peregrin. die 3. cap. 3.

In Oriente. Sozom. Hiſt. Eccl. lib. 3. cap. 13.

Ephrem tom. 1. ſer. aſcetico de vitâ Relig. & monaſticâ.

Caſſ. inſtit. lib. 2. cap. 2.

Caſſianus agens de horis Canonicis, & Pſalmorum numero, ait in Orientis partibus multos *ſuper hâc re diuerſos typos ac Re-*

A

gulas ſibimet conſtituiſſe: totque, ait, *propemodum typos ac Regulas vidimus vſurpatas, quot etiam Monaſteria cellaſque conſpeximus.* Et paulò pòſt, ait per vniuerſam Ægyptum, & Thebaidem vniformem Regulam cuſtodiri. Sed *diuerſitates*, inquit, *typorum ac Regularum per cæteras prouincias cernimus vſurpatas, quòd plerumq̃ue Seniorum inſtitutionis expertes Monaſterijs præeſſe audemus, & Abbates nos antequam diſcipulos profeſſi, quod libitum fuerit, ſtatuimus; promptiores noſtrorum inuentorum exigere cuſtodiam, quàm examinatam Maiorum ſeruare doctrinam:* In præfatione quo-

B

q̃ue ad Caſtorem Epiſcopum, indicat mitiorem fuiſſe diſciplinam Monaſteriorum, quæ per Palæſtinam vel Meſopotamiam habentur, quàm fuerit Ægyptiorum Regula.

NOTITIA REGVLARVM.

Idem cap. 3.

In Occidente ſimilem fuiſſe Regularum inſtitutorumq̃ue Monaſticorum varietatem, plures teſtantur. In primis verò ipſe Caſſianus, qui non obſcurè inſinuat æuo ſuo in Gallicanis partibus pleroſq̃ue Abbates pro ſuo arbitrio Regulas ſtatuiſſe; aut iam ante traditis aliquid adieciſſe vel ad-

Et Occidente.

C

emiſſe. Nam ad citatum Caſtorem Epiſcopum Aptenſem, qui vnus eſt ex Suffraganeis Aquenſis ſiue Taurinenſis Archiepiſcopi in Galliâ, ita ſcribit: *In eo quoque præceptis tuis ſatisfacere ſtudebo; at ſi quid fortè non ſecundum typum Maiorum antiquiſſimâ conſtitutione fundatum, ſed pro arbitrio vniuſcuiuſq̃ue inſtituentis Monaſterium, vel diminutum, vel additum in iſtis regionibus comprobauero, ſecundùm eam quam vidimus Monaſteriorum Regulam, per Ægyptum, vel Palæſtinam antiquitus fundatorum, fideli ſermone, vel adijciam*

D

vel recidam. Ita ille. Cæterùm Iacobus Sirmondus notis ad Epiſt. 17. lib. 7. Sidonij Apollinaris annotauit, Primis illis ſæculis ante receptam S. BENEDICTI Regulam, ſingulorum fermè cœnobiorum proprias fuiſſe leges & ſtatuta; quòd veritati conſentaneum eſſe, plures atteſtantur. S. enim Hildegardis huc, vt credo, ſpectauit, cùm in expoſitione Regulæ, ita locuta eſt: *Ante tempora Beati Patris huius* BENEDICTI, *nullâ certâ Regulâ Monachi confirmati, diuerſâ incertitudine & inſtabilitate hac & illac vaga-*

Etiam ante S. BENEDICTI.

E

bantur, certo Magiſterio & certâ locatione carentes. Quæ ita forſitan intelligi queant, vt ſignificauerit nullam fuiſſe vniuerſalem Regulam, omnibus aut pluribus Monachis præſcriptam, ſed pro Monaſteriorum diuerſitate, diuerſa fuiſſe Monachorum inſtituta, & magnam hinc ortam inſtabilitatem; cùm ab vno ad aliud Monachi tranſirent cœnobium, & aliud ſubinde appeterent inſtitutum. Goffridus Vindocinenſis idipſum teſtari videtur, cùm ita ſcribit: *Fuerunt ante* S. BENEDICTVM *Abbates & Abbatum inſtitutiones, ſicut ante Chriſtum*

Vindocin. ſerm. de S. Benedicto.

 Legiſla-

NOTITIA REGVLARVM.

Legiſlator extitit Moyſes. Et aliquibus interiectis: *Antiquorum ſanctio Patrum quaſi veteris legis cultores habuit. Pius autem & diſcretus Pater* Benedictvs *illorum ſtatuta tanquam duræ legis auſteritatem temperans, nos nouæ gratiæ filios procreauit.* Ita ille. Sed & viuente S. Patre Benedicto, & aliquot etiam poſt eius obitum annis, antequam paſſim in monaſterijs eiuſdem eſſet recepta Regula, varias extitiſſe viuendi formas, patet ex Epiſtolâ Bernardi Abbatis Monaſterij Fundani ad Simplicium, tertium à S Benedicto Caſſinenſem Abbatem, circa annum 550. datâ; quam Conſtantinus Bellottus ex Caſſinenſi Bibliothecâ publicauit, in quâ ita dicitur:

Italiæ monaſteria quando Benedictinorum facta.

Experientiâ compertum eſt, multorum rectorum mores varias viuendi normas in monaſterijs peperiſſe. Hinc factum eſt, vt iam omnia monaſteria Campaniæ, Samniæ, Valeriæ, Tuſciæ, Liguriæ, & aliarum prouinciarum Italiæ, certã & rectam Regulam viuendi, quam Sanctiſſimus & Deo acceptiſſimus Benedictvs *Magiſter tuus inſtituit, ſeruare decreuerint: vt iuxtà illam viuentes neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram declinare præſumant.*

Sed quàm variæ fuerint Religioſorum hominũ leges, in particulari magis poterit cognoſci, cùm ex eo quòd de diuerſis admodum Regulis apud pleroſque Authores mẽtio fiat; tum quòd iam inde ab octingentis annis notæ fuerint complures Patrum Regulæ. Benedictus enim Anianæ Abbas, qui obijt anno Chriſti 821. compoſuit ex illis ſuã Regvlarvm concordiam, quam Trithemius, & alij eum ſecuti, tribuunt S. Benedicto Biſcopio, Anglo. Sed eius nõ eſſe, probat Hugo Menardus, qui hanc *Concordiam* edidit. In eâ autem citantur viginti ſex Regulæ, videtur autem ipſemet primus eas variè ſparſas collegiſſe, & in vnũ corpus redegiſſe: nam Ardo vitæ eius Author, ita ſcribit: *Fecit demque librum ex Regulis diuerſorum Patrum collectum, ita vt prior beati* Benedicti *Regula cunctis eſſet, quem omni tempore ad collectam matutinã legere iuſſit.* Ex hoc autem concinnatam ab eo eſſe Regvlarvm Concordiam, ibidem mox ſubdit. Dubitat verò Menardus, an liber ille adhuc extet, & an idem ſit, cuius mentio fit in Teſtamento S. Gennadij Epiſcopi Aſturicenſis, inter libros, qui ab eo dantur Monaſterio S. Petri de Mõtibus: hoc titulo, Liber Regvlarvm virorvm illvstrivm. Ego verò eũdem eſſe vix dubito; Chronographus enim noſter Antonius de Yepez, agens de monaſterio Lirinenſi, ait ſe in monaſterio S. Petri de Arlancâ, in Aſturicenſi diœceſi, inueniſſe Gothicis litteris exaratũ librum: titulo, Regvlæ Patrvm; in quo Regulæ hoc ordine erant diſpoſitæ: S. Macarij, S. Pachomij, S. Baſilij, S. Benedicti, S. Fructuoſi, S. Iſidori & Caſſiani. Liber hic, ait, penes me eſt; quem vt monile præteriti temporis magni facio, & Deo iuuante omnes has Regulas, & alias quaſdam, quæ ſuperſunt, ad communem Religioſorum vtilitatem prælo ſubijciam. Idemque ferè repetit tomo 2. tractans de Monaſterio S. Petri de Montibus, aitque librum fuiſſe ſcriptum per Hereueum Preſbyterum, regnante Rege Ordonio. Hic ergo liber à Gennadio Epiſcopo Monaſterio S. Petri de Montibus datus, à Monachis S. Petri de Arlancâ facilè potuit deſcribi; atque ibidem vſque ad hæc noſtra tempora aſſeruari.

Concordia Regularum XXVI.

Hiſpaniæ cognita.

Tom. 1. ad ann. Chriſti 558. cap. 2.

Tomo 2. Anno 656. cap. 3.

Verùm in Germaniâ non paulò minùs nota videtur fuiſſe hæc Regularũ collectio; pleraſq; enim citat Trithemius lib. de proprietate Monachorum. Habuit porrò R.P. Heribertus Roſweydus MS. codicem vetuſtum ex Treuirenſi S. Maximini, Ordinis noſtri monaſterio, & alium Monaſterij S. Pantaleonis inde deſcriptum, in quo omnes hæ Regulæ (exceptâ S. Valerij) & aliæ nonnullæ habẽtur, & publici iuris, vt mihi non ſemel dixit, aliquando facere meditabatur. Eaſdem mihi communicatas curaui deſcribi, ijs tantum exceptis, quæ typis ſunt expreſſæ. Tertium porrò libri huius exemplar ex Treuirenſi expreſſum aſſeruatur Coloniæ in monaſterio SS. Corporis Chriſti Canonicorum Regularium.

Et Germaniæ.

Trithem. de propriet. Monach. cap. 5.

His porrò ſi adijciantur, quæ alibi repeRiuntur Regulæ, & quæ ſequẽtibus deinde ſæculis poſt eam collectionem ſunt editæ: non exiguus earum apparebit numerus, ſimulque varietas. Concinnaram ab aliquot annis omnium, quas reperire potui Regularum Catalogum, quem cum Viro amico communicaſſem; & exſcripſit, & ſuum inde Elenchum concinnauit: ratus fortaſſis, adeò Monachis nihil eſſe proprium, vt tutò etiam eorum labores liceat delibare. Hîc verò plures exhibemus Regulas, & de ſingulis, pro modulo noſtro, paulò accuratiùs inquirimus.

DISQVISITIO V.

Quænam Regularum *diuiſiones?*

EX tot tamque multiplicibus Regulis non difficile fuerit earumdem differẽtias, & *Diuiſiones* quaſdam annotare; quarum non inutilis Lectori notitia.

PRIMA DIVISIO.

Primò itaque, à loco in quo ſcriptæ, vel in quo degebant illi, quibus præſcriptæ ſunt Regulæ, diuidi poſſunt in Oriẽtales, & Occidentales. Factâ enim diuiſione Romani Imperij, duobus videlicet Imperatoribus in partes ſuccedentibus; Eccleſia Occidẽtalis dicta

Digitized by Google

dicta eſt, quæ Imperio Occidentali conti-
nebatur: Oriẽtalis verò, quæ Orientali. Illa
Italiam, Germaniam, Galliam, Africam cõ-
Romani Imperij diuiſio.
plectebatur. Vnde & Romana, & Latina, ſi-
ue Latinorum Eccleſia dicta eſt. Hæc Illy-
ricum, Syriam, Ægyptum, Græciam, aliaſq;
regiones verſus Orientem ſolem ſitas. Cæ-
terùm iſta Eccleſiarum diſtinctio (vt anno-
Baron. anno Chriſti 431.
tat Baronius) non ex ſitu orbis, ſecundum
exactam Coſmographorum deſcriptionem
facta eſt, ſed pro ratione partiti Romani
Imperij, vt dictum eſt. Vnde illud accidit,
vt interdum quæ in meridie potiùs collo-
candæ eſſent, inter Orientales reperiantur
adnumeratæ; & contrà Occidentales item
dicantur, quę ſpectant ad meridiem, aut Se-
ptentrionem: nõ aliâ quidem ratione, quàm
quòd illæ Orientalis, hæ Occidentalis par-
tes eſſent Imperij. Vt autem Orientales ab
Occidẽtalibus in Eccleſiaſticis ritibus ſępè
differebant, ita varia quoque erat, nec vni-
formis monaſtica diſciplina Regulis deſcri-
Regulæ Orientales.
pta. Orientales Regulæ ſunt, Baſilij, Pacho-
mij, Macarij. Item Regula S. Serapionis, Ma-
carij, Paphnutij, & alterius Macarij Abba-
tis, & aliorũ triginta quatuor. Regula Poſt-
humij, Orieſis, & illa quæ proprio nomine
vocatur Regula Orientalis. Item Regula
Occidentales.
Acęmitarum, & Theodori Studitę, &c. Oc-
cidentales Regulæ ſunt pleræque omnes
præter enumeratas. Eodem modo à loco in
quo Auctores vixerunt, diſtingui poſſunt
Italicæ.
Regulæ, vt aliæ ſint Italicæ; vt Adeodati,
Regula S. P. N. BENEDICTI, S. Petri Damia-
ni, Ordinis S. Marci de Mantuâ, S. Franciſ-
Hiſpanicæ.
ci, Clariſſarum. Aliæ Hiſpanicæ; vt S. Lean-
dri, S. Iſidori Hiſpalenſis, Valerij, Ioannis
Gerundenſis, Fructuoſi Epiſcopi, & alte-
Gallicæ.
rius Fructuoſi. Aliæ Gallicæ; vt Caſſiani,
Lirinenſium, Agaunenſium, S. Cæſarij A-
relatenſis, S. Aureliani, S. Ferreoli, S. Co-
lumbani, Donati Archiepiſcopi Veſuntio-
Hibernicæ.
nenſis. Aliæ Hibernicæ; vt S. Patricij, S.
Aluci Imlechenſis Abbatis, & Epiſcopi, S.
Columbæ, ſiue Columbani, Pictorum &
Scotorum Apoſtoli, S. Congelli, Brendani,
Kierani, Brigidæ Virginis, Adamnani, Mo-
laſſi &c. Atque ita à Patriâ, quam Regula-
rum Conditores inhabitarunt, multiplex
poteſt eſſe Regularum diuiſio: in quâ hoc
notandum, quòd eiuſdem regni & prouin-
ciæ Regularum Scriptores, inter ſe vtcum-
que conueniãt, & poſteriores ſubinde prio-
rum inhæreant veſtigijs.

SECVNDA DIVISIO.

SECVNDÒ, diſtinguuntur Regulæ, quòd
aliæ viris, aliæ fœminis ſint ſcriptæ: Credi-
dit quidem olim Heloiſſa Petri Abaelardi
prius coniunx, deinde facto diuortio, prima
Paracletenſis Monaſterij Abbatiſſa, nullam
à Sanctis Patribus Sanctimonialibus ad ſua
A vſque tẽpora præſcriptam Regulam: quare
NOTITIA REGVLARVM.
Heloiſſæ alucinatio.
Epiſt. 6. inter Pett. Abaelardi.
Petro Abaelardo ita ſcribit: *Alterùm verò*
eſt, vt aliquam nobis Regulam inſtituas & ſcri-
ptam dirigas; quæ fœminarum ſit propria, & ex
integro noſtræ conuerſationis ſtatum habitumque
deſcribat, quod nondum à Patribus ſanctis actum
eſſe conſpeximus. Cuius quidem rei defectu & in-
digentiâ nunc agitur, vt ad eiuſdem Regulæ pro-
feſsionem tam mares quàm fœminæ in monaſte-
rijs ſuſcipiantur, & idem inſtitutionis monaſti-
cæ iugum imponitur infirmo ſexui æquè vt for-
ti. Vnam quippe nunc Regulam beati BENE-
DICTI *apud Latinos fœminæ profitentur æquè*
B *vt viri. Quam ſicut viris ſolummodò con-*
ſtat ſcriptam eſſe, ita & ab ipſis tantùm impleri
poſſe tam ſubiectis pariter quàm Prælatis. Sic
illa.

Sed ignorantiâ laborauit mulier doctiſ-
Monialibus ſcripta olim Regula.
ſima, & in SS. Patribus egregiè verſata. Cõ-
ſtat enim Pachomium habuiſſe ſubditas ſi-
Pallad. in Lauſiac. cap. 39.
bi Sanctimoniales quadringentas, trans flu-
uium Nilum, ex aduerſo Monaſterij Tabẽ-
nenſis, vt refert Palladius, degentes. Quam-
uiş autem hoc monaſterium haberet ean-
dem viuendi formam, & idem cum viris in-
C ſtitutum, præter pellem ouillam; præſcri-
pſit tamen ipſis Pachomius, quæ peculiari-
ter ſeruare deberent. Regulæ enim eius ar-
ticulus 82. præfixum habet titulum, DE
PVELLARVM DISCIPLINA. Et Hieronymus
ſcribit S. Marcellam ab Alexandrinis Sa-
Hieronym. Epiſt. 16. ad Princip. Virg.
cerdotibus, & S. Athanaſio didiciſſe *Mona-*
ſteriorum in Thebaide Pachomij, & Virginum,
ac viduarum ab eo inſtitutarum diſciplinam,
nec erubuiſſe profiteri quod Chriſto placere co-
gnouerat. Qualis Regula ſeruata fuerit in
Idem Epiſt. 27. ad Euſtoch.
Virginum Monaſterijs, à Paulâ Romanâ
D conditis, idem Hieronymus exponit. Ve-
rùm, vt propiùs ad rem veniamus, certiſſi-
mum eſt, B. Auguſtinum ſuam ad Sancti-
moniales à ſe inſtitutas ſcripſiſſe Regulam.
S. Cæſarius Arelatenſis peculiarem Sancti-
monialibus ſcripſit Regulam, vbi ſtatim in
exordio ait: *Quia multa in monaſterijs* Puel-
larum, aut Monachorum inſtituta diſtare
videntur; elegiſſe ſe pauca de pluribus, quæ
ſpecialiter huic ſexui apta eſſe perſpexerit.
Imitatus eundem eſt Succeſſor eius Aure-
lianus, conſcriptâ itidem ad Virgines Re-
E gulâ. S. Leander Hiſpalenſis Florẽtinæ So-
rori ſuæ, & quæ eidẽ parebant, Monialibus,
Regulam Conſtitutionemque præſcripſit.
Regula etiam Cuiuſdam ad Virgines; ſiue,
Trithem. lib. de proprietate Monach. cap. 5.
vt vocat Trithemius, *Serui Dei ad Sorores*,
Smaragd. ad cap. 36. Reg. S. Bened.
pręcedit ętatem Heloiſſæ & Abaelardi. Ci-
tata enim inuenitur à Smaragdo in Com-
mentario ad Regulam S. BENEDICTI. Nec
eſt quod Heloiſſa cõqueratur, ad Regulam
S. BENEDICTI viris tantũ pręſcriptam, viue-
re moniales; idemq; inſtitutionis monaſticę
iugum imponi infirmo ſexui æquè ac forti?
Illud enim SS. Patribus neutiquã abſonum
videba-

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

Quædam viris & fœminis communes.

Aug.

videbatur: & mox vidimus eamdem fuiſſe Tabennenſium Virorum, ac Virginum diſciplinam. Auguſtinus quoque poſtquam de Monachorum egerat vitâ, ſubdit deinde de Monialibus, quæ eiſdem Legibus & Inſtitutis viuebant: *Hæc eſt*, inquit, *etiam vita fœminorum Deo ſolicitè caſtéque ſeruientium, quæ habitaculis ſegregatæ ac remotæ à viris, quàm longiſſimè decet, piâ tantùm illis charitate iunguntur, & imitatione virtutis ad quas Iuuenum nullus acceſſus eſt.* Et ipſa S. Auguſtini Regula Viris, ac mulieribus communis eſt. Vnam eandemque S. Alberti Regulam profitentur tam Fratres, quàm Sorores Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo; vt minimè iam mirandum ſit, ſub S. P. BENEDICTI Regulâ, tot ſæculis, iam inde à S. Scholaſticâ vſque ad hæc tempora, tot vixiſſe, atque etiamnum viuere Ordinis noſtri Sanctimoniales; quarum ingens numerus cælitibus adſcriptus eſt. Nec operæpretium putauerunt, aut Summi Pontifices, aut Concilia, alijve Superiores, aliâ monialibus Benedictinis præſcribere Regulam. Quòd ſi in eâ S. BENEDICTI Regulâ quædam occurrant fœmineo ſexui non ſatis accommodata; ea facile eſt agnoſcere, & tranſilire. Sed iam olim huic incommodo occurrendum cenſuit S. Donatus Archiepiſcopus Veſontionenſis, qui Chriſti anno 661. vixit. Is enim ex S. Cæſarij Arelatenſis Epiſcopi, beatiſſimorum BENEDICTI, & Columbani Abbatum vnam coaceruauit Regulam; & quæq; ſpecialiùs fœmineo competerēt ſexui, promulgauit. Alij per ſpecialia monialibus præſcripta ſtatuta, ſatis ſuperque ſpecificauerunt, quæ earum ſexui magis conuenirent. Ex hoc fonte emanauit, quæ Pariſijs Gallicè impreſſa eſt *Magna Regula Sanctimonialium Ordinis* S. BENEDICTI *reformatorum per Stephanum Ponchier Pariſienſem Epiſcopum*; in quâ conſtitutiones ipſiuſmet Regulæ textui ſunt permixtæ.

Vt autem hîc prætereamus Petri Abaëlardi Regulam Paracletenſibus Monialibus ſcriptam; magnus ille Minorum Pater Franciſcus Sororibus S. Claræ Regulam ſcripſit. Extat quoque Regula Sororum Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paulâ; vti & Annuntiatarum à Leone X. confirmata.

Regul. Saluat. cap. 12. Reuelat. lib. 8.

Adiungere hîc licet, non deeſſe Regulas vtrique ſexui promiſcuè ſcriptas; qualis in primis eſt Regula Saluatoris, data diuinitus ab ore Ieſu Chriſti Sanctæ Birgittæ, quæ inter eius opera habetur; in eâ autem præſcribitur monialium numerus ſexaginta, Sacerdotum tredecim, Diaconorum quatuor, laicorum octo, ac deinceps tam de Fratribus, quàm Sororibus mixtim Regula loquitur. Sed quod non parum mireris, Regula S. Fructuoſi Bracarenſis Archiepi- A ſcopi non tantùm de viris, & fœminis, ſed & de vxoribus & filijs agit. Capite enim 6. ita decernitur: *Cùm venerit quiſpiam cum vxore vel filijs paruulis, id eſt, infra ſeptem annos, placuit ſanctæ communi Regulæ, vt tam parentes quàm filij in poteſtatem ſe tradant Abbatis.* Præſcribitur deinde: *Nullam corporis ſui poteſtatem habeant: Et neque parētes ſolliciti ſint pro filijs, neque filij pro parentibus, neque communem confabulationem habeant, excepto ſi non authoritas Patris præceperit. Illos tamen paruulos quos adhuc in* [d] *repudia videmus tenerulos propter miſericordiam conceſſam, habeant licentiam* B *quando voluerint ad patrem aut ad matrem pergant, ne fortaſſe parentes pro ipſis in vitio murmurationis cadant, quia ſolet pro eis grandis in monaſterio murmuratio euenire, ſed inter vtroſque foueantur quouſque quantulumcumque Regulam cognoſcant, & ſemper inſtruantur ſiue ſint pueri ſiue puellæ, monaſterio prouocentur, vbi habitare futuri ſint.* Capite tamen 15. præſcribitur, ne Monachi cum Sororibus ſimul degant, aut in vno ſint conclaui. De his verò vtriuſque ſexus monaſterijs ita ſcribit Ambroſius Morales: *Hic notandum eſt in omnibus* C *monaſterijs tunc temporis Monachos & Moniales ſimul habitaſſe. Dico ſimul, quia numquam reperiebatur Monaſterium virorum, quin ſimul eſſet & fœminarum; & hi, prout ait S. Eulogius, ſolo muro diſtinguebantur. Tunc temporis ſic fiebat, ſed poſtea maior ſequeſtratio facta eſt, vt fit modò.* Ordo quoque à Gilberto de Sempingham inſtitutus, ex viris & mulieribus conſtat, quæ tamen ita erant concluſæ; vt nemini ad eas acceſſus *ſoloque feneſtra pateret, per quam* (vt Nicolaus Harpsfeldius ait) *cibaria eis inſerebātur. Ad quod munus puellæ quæ-* D *dam pauperiores, quas Laicas appellant, inſeruiebant. Quæ & ipſæ poſteà monaſtico voto illigatæ ſunt. Adiecit deinde & viros quoſdam, qui exteriores ruſticaſque monaſterij res obirent, qui & ipſi tandem toti ex monaſtico præſcripto, cui ſe palam ſolemni conteſtatione deuouebant, viuebant.* Eugenij Papæ III. authoritate, *& S. Bernardi conſilijs animatus piè cœpta ferventiùs proſecutus eſt. Addidit etiam & Canonicos viros & ſacro ſacerdotio & litteratura inſignes; qui noua huius multitudinis mentes ſacris concionibus reficerent, acuerentq́; ad omnem pietatis feruorem,* E *qui ſacro obirent, & ſacramento, cùm res poſtularet, miniſtrarent.*

Coniuges cùm filijs in eodem monaſterio.

[d] Forte repudia.

Ambr. Moral. lib. 14. cap. 7.

Duplicia monaſteria.

Harpsfeld. hiſt. Anglic. ſæcul. 12. cap. 37.

Notandum verò in hiſce duplicibus monaſterijs duplicē olim fuiſſe regiminis formam: aliquando enim fœminæ viris, aliquando contrà, viri fœminis erant ſubiecti. Sancta enim Hildegardis in monte S. Diſibodi, vbi Monachorum erat cœnobium, incluſa vixit ſub obedientiâ Abbatis & monachi cuiuſdam, quem ſibi magiſtrum propoſuerat. Scribitur autem ex illo ſuæ recluſionis habitaculo cum decem & octo puellis Deo ſacratis ad montem S. Roberti

Viris fœminæ præpoſ.

Theodo Abb. lib. 1. vit. S. Hildegard.

propè

Digitized by Google

propè Bingam commigraſſe, quæ omnes A moniales anteà Abbati S. Diſibodi ſubfuerant.

Fœmina viris.

Contrà. In Ordine Fontis-Ebraldi Uiri Religioſi æquè ac Moniales Abbatiſſæ ſubſunt, quæ in omnes tùm viros, tùm fœminas, ius ſummum obtinet: vt viri S. Ioannis Euangeliſtæ exemplo, virginibus ſeu mulieribus parêrent, & hæ viciſſim B. Virginis exemplum ſequentes, Religioſos tanquam filios amplecterentur. De quo Ordine vide Baroniũ, & Miræum in Originibus monaſticis. Scribit verò Chryſoſtomus Henriquez in primâ Ordinis Ciſtercienſis funda- B tione vſitatum fuiſſe, vt multi ad ſtatum Monachorum, ſeu Conuerſorum in ipſis fœminarum monaſterijs admitterentur; vt in vitâ beatæ Beatricis de Nazareth apertè habetur, & paſſim apud antiquos Scriptores legitur. Quòd præſertim in Camerâ B. Mariæ familiare fuit, vbi præter conuentum Virginum, non pauci viri Religioſi reſidebant: è quibus aliqui diuinis miniſterijs vacabant, alij rerum temporalium adminiſtrationi incumbebãt: de quibus expreſſam mentionem facit Henricus, Henrici primi C Ducis Brabantiæ filius, in Priuilegio eidem Cœnobio conceſſo, & extat inter Donationes Belgicas Miræi lib. 1. cap. 99. Jn hoc monaſterio Camerę B. Mariæ, habitum Ciſtercienſem induit B. Bonifacius Lauſanenſis Epiſcopus. In Hiſpaniâ quoque Monachos alicubi Abbatiſſæ ſubiectos, auctor eſt Yepez, ita loquens: In antiquâ chartâ fit mẽtio monaſterij S. Iuliani de Pedrenales, quod erat Sanctimonialium Era 464. in quâ hæc habebantur verba: *Hoſtiâ Abbatiſſâ regente ibidem Monachorum cateruam.* Sed & Hera- D clides in Paradiſo, ſcribit ſe Romæ nouiſſe Aſellam Christi Virginem, *multorum curam illic gerentem, vbi viros etiam cum coniugibus ſuis vidi, Monachorum eo tempore vitas & inſtituta diſcentes.*

Baron to. 12. an. Chriſti 1117. Miræus lib. 2. Origen. monaſt. c. 10. Henriq. in menolog. Ciſter. 19. Februa.

Yepez ann. Chriſti 537.

Heraclid. cap. 29.

TERTIA DIVISIO.

Vt duplex bonorum Monachorum apud priſcos Auctores inuenitur genus, Cœnobitarũ ſcilicet, & Anachoretarum; ita poſſunt totidem Regularum conſtitui differentiæ, vt aliæ dicantur Cœnobiticæ, quæ E eos dirigant; qui, vt Caſſianus loquitur: *In Congregatione pariter conſiſtentes vnius Senioris iudicio gubernantur.* Aliæ Anachoreticæ, vel Eremiticæ ijs ſcriptæ, *qui priùs in Cœnobijs inſtituti, iamque in actuali conuerſatione perfecti, ſolitudinis elegêre ſecreta.* Vt autem vtriuſque profeſſionis diuerſus eſt finis, ita qunque diſtinctas poſſunt habere Regulas. *Finis* enim *Cœnobitæ eſt omnes ſuas mortificare & crucifigere voluntates, ac ſecundùm Euangelicæ perfectionis ſalutare mandatum nihil de craſtino cogitare. Eremitæ verò perfectio eſt exutam* A *mentem à cunctis habere terrenis, eamque quantum humana imbecillitas ſinit, vnire cum Chriſto.* Et quidem vt à Cœnobitarum diſciplinâ ad Anachoreticam vitam benè probati tranſmigrare ſolent Monachi: ita Regulæ pœnè omnes vitæ Cœnobiticæ ſunt directrices; rariores autem vitæ Anachoreticæ, quòd illis ſcilicet, vt iam fermè perfectis, vix vlla videretur conſtituẽda lex; vel quòd Eremitæ ipſi ſibi pro ingenio ſuo atque arbitrio traducendæ vitæ ſingularem conſcriberent Regulam. De Celliotis enim ab aliorum cœtu ſecretis Sozomenus ait: *Has,* B inquit, *cellulas incolunt hi, qui ad id quod in monaſticâ diſciplinâ ſummum eſt peruenerunt; ſeq; ipſos ritè inſtituere & ſoli vitam degere poſſint: propter quietem ab illis ſeiuncti.* Non deſunt tamen Anachoretis peculiariter conſcriptę Leges. Magnus enim Baſilius Monaſticas ſcripſit *Constitutiones, tam ad eos qui in ſocietate cum cæteris, quàm ad eos qui ſolitariam ipſi ſeorſum vitam agunt*, pertinentes: & horum quidem viuendi normam prioribus capitibus ſeptemdecim; Illorum verò totidem ſequẽtibus explicat. Quâ Regulâ Anacho- C retæ vixerint in maximâ Laura S. Geraſimi, qui Iordanis ſolitudinis incola fuit & patronus, ſummatim explicat in vitâ S. Euthymij Cyrillus monachus. Sed & S. Sabas, vt habet Metaphraſtes, *Lauram extruxit maximam eorum qui ſunt in Palæſtinâ, & ab omnibus, qui vitam elegerant Anachoreticam, Paſtor eſt agnitus, eis effectus Regula ad ſanctitatem, nam & mores eis tradidit & LEGEM impoſuit.* Iam vt prætercam quæ de Anachoretis nõ vno loco habet Caſſianus; Eremitarũ Regulas, & viuendi inſtituta, optimè digeſſit D S. Petrus Damiani Opuſc. XV. quòd inſcripſit Stephano, amore ſupernæ claritatis Incluſo. Extat quoque Regula Incluſorum in Bauariâ Sanctâ Raderi. In MS. Regularum Codice monaſterij S. Maximini Treuiris bene longa eſt Solitariorum Regula capitibus 67. diſtincta, de quâ infrà hoc ipſo Libro. Nota & antiquis hæc Anachoretarum fuit forma, vt duo ſimul eandem incolerẽt cellam; vnde inter Monachorum culpas à Caſſiano refertur: *Si cum illo qui cellulæ ſuæ cohabitator non eſt, confabulari quantulumcumque præſumpſerit.* Idemq; alio loco ait, vnumquemque Monachum, finito Officio, recurrere *ad cellulam quam aut ſolus, aut cum alio tantùm inhabitare permittitur, quem ſcilicet ſocietas operationis, vel diſcipulatus & diſciplinæ imbutio copulauit, vel certè quẽ ſimilitudo virtutum cõparem fecit.* Hos autem vnius cellæ cohabitatores Collatione 20. cap. 2. *Syncellitas* vocat; Sidonius *Concellitas*; Eunomius *Concellaneos*. Quamuis autem hæc de Cœnobitis quis velit interpretari, crediderim tamẽ Anchoretis fuiſſe cõmunia. Climacus enim triplex bonorum Monachorum conſtituit

geuus:

Regulæ Cœnobiticæ.

Caſſia. collat. 18. c. 4.

Ibidem.

Caſſia. collat. 19 c. 8.

NOTITIA REGVLARVM.

Sozom. lib. 6. cap. 31.

Anachoreticæ.

Cyrill. monach. apud Surium to. 1. 20. Ianua. Metaphr. in vitâ.

Tractat 8. Diſquiſit. 2.

Duo in vnâ cellâ habitantes. Caſſian lib. 4. cap. 16.

Idem lib. 2. cap. 12.

Sidon lib 8. Epiſt. 14.

Gradu 1.

NOTITIA REGVLARVM.

genus: *In tribus*, inquit, *maximè principalibus ſtatibus monaſtica continetur vita. In Anachoreſeos. In vnius vel duorum contubernio. In cœnobij cum tolerantiâ commoratione.* Medium autem illum vitæ ſtatum, nimirum vt cum vno, vel duobus degas, multis ait maximè conuenire. Scriptum ſiquidem eſt: *Væ Soli, quoniam cum* vel in ſocordiam, vel ſomnum, vel ignauiam, vel deſperationem *ceciderit, non habet* inter homines, *ſubleuantem ſe. Vbi* verò, *duo vel tres fuerint congregati in nomine meo, ibi in medio eorum ſum*, dicit Dominus. Hæc Climacus.

Eccl. 4.

Matth. 18.

Carmelita inter Eremitæ.

B Sed vt ad Eremiticas redeamus Regulas. Primitiua Carmelitarum Regula, prout ab Alberto Patriarchâ Ieroſolymitano præſcripta eſt, Anachoreticam cōplectitur vitam; vt ex ipſo ſatis patet textu. Capite enim ſecundo dicitur. *Loca autem habere poteritis in eremis, vel vbi donata vobis fuerint ad veſtræ religionis obſeruantiam apta & commoda.* Et capite tertio: *Præterea iuxta ſitum loci quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrûm ſingulas habeant cellas præparatas.* Hanc porrò Regulam, ait Thomas à Ieſu, ſolam & vnicam eſſe ex Regulis ab Eccleſiâ approbatis, quę eremiticam vitam decernat.

Thom. à Ieſu in Regul. Carm. part. 2. dub. 7.

Ad Anachoreticæ vitæ inſtitutum ſpectant quoque Carthuſianorum, & Camaldulenſium Conſtitutiones.

QVARTA DIVISIO.

Regula Oeconomica.

Regularū aliæ ſunt œconomicæ, aliæ politicæ. Oeconomicas voco, quę vnam dumtaxat domum ſiue cænobium dirigunt: & tales ſunt omnes antiquorum Patrum Regulæ, etiam S. P. N. BENEDICTI. Quamuis enim in eâ diuerſarum fiat mentio prouinciarum; &, *Secundùm locorum qualitatem, vel aëris temperiem* veſtimenta danda: *quia in frigidis regionibus amplius indigetur, in calidis verò minus*; non tamen eam fecit monaſteriorum ſubordinationem, vt vnus eſſet Generalis, & ſummum Caput, à quo reliqui ceu membra dependerent; vt factum in Ordinibus poſterioribus. Quod autem mētionem facit diuerſarum regionum, id inde factum; quòd ſciret in Monachiſmi propagatione, vnum Monaſteriū ab altero plerumque Regulam accipere, vel illius formam imitari; atque ita ſecundùm locorum qualitatē veſtimenta, & ſi quæ ſunt alia, iubet attemperari; vt ex eo capite Regula ipſius tanquam vni loco nimis pręciſa & ſtricta, in alijs forſitan non poſſit introduci.

Regul. cap. 55.

Politica.

Politicas voco, quæ integrum dirigunt Ordinem in varia membra ſub vno Capite diuiſum: & in his Regulis deſcribūtur non tantùm domeſticorum Officialium munia; verùm etiā totius Ordinis Generalis, Prouincialium, Viſitatorum, Definitorum, Cōſultorum &c. Tales ſunt, Regula Ordinis

Regul. SS. Trin. n. 60.

A Sāctiſſimæ Trinitatis, in quâ agitur de Miniſtro Maiore, & Capitulo generali: Regula quoque vtriuſque Franciſci, Minorum ſcilicet, & Minimorum, fundatorum; & Regula Societatis Ieſu.

Quamuis autē alij plerique Ordines Regularem hanc habeant politiam, & ſub vno Capite in varias Claſſes diuiſi ſint; illam tamen ſubordinationem magis à Conſtitutionibus, vel ſummorum Pontificum inſtitutione habent, quàm ab ipsâ Regulâ.

QVINTA DIVISIO.

B Deſumitur hæc ex approbatione; vt aliæ dicantur Regulę approbatę, alię nō approbatæ. Rurſus approbatæ diuidi poſſunt in eas, quas Summi Pontifices, & in eas, quas particulares Epiſcopi ſuo calculo cōfirmarunt. Quin & inter approbatas à Sede Apoſtolicâ, hęc eſt diſtinctio: quòd quarumdam approbatio Corpori Iuris Canonici inſerta ſit, aliarum verò in particularibus dumtaxat Diplomatibus inueniatur.

Hæc quò meliùs intelligantur, notādum: vt alicui hominum cœtui certa pręſcribatur viuendi formula, quæ cum ſubſtantialibus Religioſi ſtatus votis eos dirigat ad perfectionem; requiratur iudicium, & approbatio Eccleſiæ: ne fideles decipiantur, ſequentes aliquam Regulam, quæ præſcribat modum viuendi ſaluti contrarium, vel perfectionem fortaſſis impedientem, aut ad illam nihil omninò conducentem. Hinc in Concilio Lateranenſi decretum, vt *qui voluerit Religioſam domum de nouo fundare, Regulam & inſtitutionem aſſumat de Religionibus approbatis.* Et hoc modo Ordines Mendicantes à Sede Apoſtolicâ approbati fuerunt. S. Franciſcus Primam quam ſcripſit Regulam, Innocentio III. & Secundam Honorio itidem III. confirmādam obtulit; vt auctor eſt S. Bonauentura. Antiquiores verò Regulæ, vt docet Suarez, non à Summo Pontifice immediatè fuerunt approbatæ; *ſed initium eius ad illum Epiſcopum ſpectabat in cuius Diœceſi primum Monaſterium incipiebat: quòd ſi aliud ſimile in aliâ diœceſi erigendum erat, ad eius Epiſcopum approbatio ſpectabat. Qui non tenebatur alterius iudicium ſequi, cùm non eſſet in hoc Superior, nec eius approbatio eſſet canonica, ſeu vniuerſalis, & ita procedebatur donec tam generalis fieret Religionis approbatio, vt tacito conſenſu vniuerſalis Eccleſiæ approbata cenſeretur; & hoc modo veteres Religiones Monaſticæ & Clericorum approbationem meruerunt, & obtinuerunt.* Sic ille. Quod etiam confirmatur ex eo, quod in Capitul. *Abbates* 18. q. 2. & 3. dicitur: *Monaſteria & Monachorum diſciplina ad eum pertineant Epiſcopum, in cuius ſunt territorio conſtituta.* Aſſerit deinceps Suarez loco ſupracit. c. 17. Religiones (ſiue Regulas) S. Baſilij, S. Auguſtini, S. BE-

Regulæ approbari debent.

C

Concil. Lateran. cap. vlt. de Relig. domib. in 6.

D

A summo Pontifice.

Bonauentura cap. 3. & 4. in vitâ S. Franciſci. Suarez tom. 3 de Relig. lib. 2. cap 15. num. 17.

E

Olim quædam ab Epiſcopis approbata.

NEDICTI,

NEDICTI, ſolâ Epiſcopi approbatione primùm fuiſſe introductas, & Baſilium & Auguſtinum tanquam Epiſcopos ſuâ auctoritate pro ſuis monaſterijs approbaſſe: quod & de alijs Epiſcopis, S. ſcilicet Martino Turonenſi, Cæſario Arelatẽſi, Aureliano eiuſdem Sedis, Iſidoro Hiſpalenſi, Fructuoſo Bracarenſi, dici poteſt. De Regulâ S. BENEDICTI ex profeſſo agemus alibi. Regula S. Antonij, vel modus ipſius viuendi, Regula S. Pachomij, Macarij, aliorumque Orientalium, approbatæ, vt credo, fuerunt à S. Athanaſio, qui Antonij vitam deſcripſit, & Tabennam Pachomij inniſit. Regula S. Columbani approbata eſt in Concilio Matiſconenſi. Probabile denique eſt, nullas vſpiam in monaſterijs ſeruatas fuiſſe Regulas, quæ non tacito, vel expreſſo Epiſcopotum conſenſu & iudicio fuerint approbatæ.

Infrà lib. 1. Tract. 5. diſq. 1.

Regula reprobata.

Non approbatæ Regulæ, quæ necdum legitimâ Eccleſiæ authoritate confirmationis robur acceperunt, ſicuti illæ, quæ ad experimentum tantùm in principio propoſitæ fuerunt. Qualis videri queat Regula Sanctimonialium, quam Paracletenſi Monaſterio præſcripſit Petrus Abaëlardus. Quamquam hæc Regula inter opera ipſius Pariſijs edita, plurimum commendetur. Maximè autem inter non approbatas recenſendæ, quæ vel hæreticos habuerunt auctores, vel poſitiuo Eccleſię iudicio ſunt reprobatæ: Quo nomine reijcienda ſcripta Euagrij Pontici Origeniſtæ, de quo Hieronymus: *Euagrius Ponticus Hyperborita, qui ſcribit ad Virgines, ſcribit ad Monachos &c.* Vide Roſweydum Prologomeno 4. ad vitas Patrum §. 5. Et in notis ad librum 2. num. 45. & ad Paradiſum Heraclidis numer. 26. In Concilio Gangrenſi damnatus eſt Euſtatius, ſiue, vt Baronius exiſtimat, Eutactus, qui monachiſmo adeò fauebat; vt reliquos Chriſtianorum ordines ſperneret, matrimonium & eſum carnium damnaret, pallioque cum ſuis vtens, tanquam ex eo iuſtitiam habens, deſpiciebat eos, qui communibus, & ſolitis vtebantur veſtibus; aliosque plures docebat errores. Scribit quoque Paulus Æmilius: *Per idem tempus* (circa annum 1212.) *Ordines duo ſacri exorti ſunt, Prædicatorum, Minorumque: duoque abrogati, Humilium* (*ita ſe vocabãt*) *& Pauperum à Lugduno, cõditore huius ſuperſtitionis Waldone Lugdunenſi. Illi humilitatis nomine munia quibus Curatores animarum Sacerdotes iure funguntur, ſibi arrogabant, confeſſiones arcanas audiebant, ac velut ipſi expiandi ius haberent, noxas ſoluebant. A liberalibus artibus cum abhorrerent, concionabantur tamen, regimen animorum ſibi vendicabant. Pauperes à Lugduno* (*ita enim vocitabantur*) *neque fundos ſui iuris neque certas ſedes habere volebant. Lucius Pontifex maximus vtramque ſectam damnauerat.* Hactenus ille.

Hieronym. Epiſt. ad Cteſiphontem.

Paulus Æmil. lib. 6. de geſtis Franc.

Quemadmodum autem Ordines Templariorum, & Humiliatorum Sedis Apoſtolicæ authoritate extincti ſunt; ita minimè dubium, quin Pontifex abrogare quoque poſſit Regulas, cùm ità expedire viſum fuerit.

NOTITIA REGVLARVM.

Hîc prętereà annotandũ, non eſſe vſquequaque verum, quod poſt S. Antoninum communiter dici ſolet; quatuor tantùm eſſe Regulas ab Eccleſiâ approbatas, Baſilij ſcilicet, Auguſtini, BENEDICTI, & Franciſci; quamuis enim hoc de ſolâ Summi Pontificis approbatione intelligeretur, nihilominus facillimũ fuerit quatuor alias, fortè etiam plures, Summi Pontificis authoritate confirmatas inuenire. Regula enim Sanctiſſimæ Trinitatis confirmata eſt ab Innocentio III. Regulam Carmelitarum ab Alberto Ieroſolymorum Patriarchâ cõſcriptam, Innocentius IV. alijque Pontifices approbauerunt. Regula ex ſcriptis S. Hieronymi à Lupo Oliuetano collecta, confirmationem accepit à Martino V. vti Regula Annuntiatarum, à Leone X. Regulam Minimorum ab ipſo S. Franciſco de Paulâ reformatam, & aliam pro Tertiarijs editam, Alexander VI. approbauit, vt refertur diplomate 10. Iulij II. §. 5. quæ incipit: *Dudum ad ſacrum Ordinem Minimorum*, apud Laërtium Cherubinum. Societatis IESV probata eſt à Paulo III. anno 1540. & à Iulio III. Gregorio XIII. Gregorio XIV. & Paulo V. vt refert Nigronus: qui & hoc addit: *Legi quoque approbationem Regulæ noui ordinis Clericorum, qui miniſtrant infirmis, factam à Gregorio XIV. Anno 1591. Nec dubito, quin alia multa ſint Regulæ probatæ; cùm videam in Eccleſiâ Dei Religioſos Ordines planè diuerſos ab illis quatuor, quorum Regula probata feruntur, non habitu ſolùm, ſed etiam inſtitutis.* Ita ille. Proinde, ſi cuipiam fortaſſe videatur retinenda communis illa opinio de quatuor Regulis approbatis; ea hoc ſenſu intelligenda: nimirum, eſſe tantùm quatuor Regulas approbatas Iure communi, ſiue quarum mentio vel confirmatio in Corpore Iuris Canonici, vt diximus, reperitur.

Regula IV. tantùm probata, quo ſenſu.

Laërtius to. 1. Bullarij.

Nigron. in Com. Tit. Soc. Iesv part. 1. nu. 6.

DISQVISITIO VI.

An plures in vno Monaſterio aliquando ſeruatæ Regulæ?

SVB vnâ eâdemque Regulâ plures militare Congregationes, quin imò diuerſos Ordines, notiſſimum omninò eſt: an autem in vno monaſterio plures aliquando ſeruatæ Regulæ, hîc diſquirendum putauimus. Non ignoramus hâc tempeſtate id mirum, neque fortaſſis conſultum videri: conuenit enim, vt quiſque ſui inſtituti, & non alterius ſequatur leges. Olim tamen, ſicut

Plures Regulæ vnius monaſterij.

NOTITIA REGVLARVM.

Monachi facilè de vno ad aliud tranſibant Monaſterium, in quo diuersâ plerumque viuebant Regulâ; ita in vno eodemq; Cœnobio, plures habebant quas ſequerentur Regulas: quamuis veroſimile omninò ſit, vnam ſemper fuiſſe præcipuam, quæ reliquis præferretur; cuius etiam comparatione illæ Conſtitutionum, ſiue ſtatutorum ſuppleuerint vicem: non ſecus atque nunc, cùm Regulâ S. BENEDICTI ſeruantur Caſſinenſium, Camaldulenſium, Ciſtertienſium, Burſfeldenſium, aliarumque Congregationum, Conſtitutiones. Veterem autem illum morem inſinuat; primò Regula ſecunda à Sanctis Patribus probata, quæ capite 1. ait: *Cùm in nomine Domini vnà cum Fratribus noſtris conueniſſemus, in primo placuit, vt Regula & inſtituta Patrum per Ordinem legerentur.* Et mox de ſuſcipiendo ait: *Si aliquam in cellulam voluerit inferre ſubſtantiam, in menſa ponatur coram omnibus Fratribus velut Regula continet.* Et rurſus Regulam citat capite 2. & 4. quo agit de familiaritate mulierum vitandâ, & non frequentandis Monaſterijs puellarum, *ſicut Regula docet.* Quæ cùm in illâ non reperiantur Regulâ, euidens eſt, cum illâ & aliam fuiſſe obſeruatam.

Vna principalis.

Reg. Paul. & Stephan. cap. 41.

In Regulâ quoque Pauli & Stephani præſcribitur; *Vitæ Patrum Regula legantur aſſiduè.* Ibidemque dicitur: *Plenitudo autem ſanctæ conuerſationis, & ſpiritalis vitæ perfecta doctrina in eorum Sanctorum PATRUM Regulis nobis quotidie recitatur.* Similiter S. P. N. BENEDICTVS in calce Regulæ ſuæ commẽdat lectionem Regulæ S. Baſilij, & Scriptorum Caſſiani.

Caſſiodor. diuin. Inſtitut. c. 32.

Caſſiodorus quoque Viuarienſibus ſuis loquens, ita ait: *Quapropter omnes, quos Monaſterij ſepta concludunt, tam Patrum Regulas, quàm Præceptoris proprij iuſſa ſeruate.* Vbi vides manifeſtè de pluribus agi Regulis.

Greg. Turon. lib. 10. de geſt. Fran cap. 9.

Gregorius Turonenſis agens de Aredio Abbate, ait: *Cœnobiumque fundauit, in quo non modò Caſſiani, verùm etiam Baſilij & reliquorum Abbatum, qui monaſterialem vitam inſtituerunt, celebrantur Regulæ, beatâ muliere victum atque veſtitum ſingulis miniſtrãte.*

S. Benedicti & B. Columbani ſimul ſeruata.

Donati Regula Sanctimonialibus præſcripta, ex S. BENEDICTI, Cæſarij Arelatenſis, & S. Columbani eſt compilata.

Order. Vit. lib. 8. hiſt. Eccleſ. ſub

Sed & de ipſis S. Colũbani diſcipulis, ſcribit Ordericus Vitalis, quod à ſocijs, & diſcipulis beati Mauri, *Sancti Normam ſuſcepêre* BENEDICTI; *ita tamen vt non abhorrerent ſui ſtatuta Magiſtri, almi videlicet Columbani.* Quod pluribus exemplis cõfirmari poteſt: Theodoricus enim Rex in priuilegio dato Cœnobio, Cella S. Leobardi dicto, ſiue Mauri monaſterio, ann. 724. ita ait: *Liceat Monachis ſecundùm normam Patrũ Domini* BENEDICTI, *& Domini Columbani quietos reſidere atque ſecuros.*

Flodoard. hiſt. Rhemenſ. lib. 2. cap. 7.

Et Flodoardus de Altumuillari loquens, inquit: *Vbi conſtruxit Monaſterium, quod dicitur Altumuillare, petente Bercharío Abbate, vbi cum Fratribus ſuis Monachis ſub Regulâ Patrum* S. BENEDICTI, *& S. Columbani viuere poſſet.*

Sauſſæus in Annal. Eccleſ. Aurel.

In teſtamento quoque Leodebodi Abbatis, & fundatoris monaſterij Floriacenſis, vt refert Carolus Sauſæus, ita ſcribitur: *In quo Monachi iuxta Regulam* S. BENEDICTI, *& D. Columbani ſolemnia conſiſtere debent.* Similiter in Monaſterio Corbeienſi Betfridus Ambianorum Præſul, in priuilegio eidem Monaſterio conceſſo, ait: *Illud etiam addi placuit, vt ipſi Monachi ſub Regulâ* S. BENEDICTI, *vel S. Columbani conuerſari, & viuere debeant.* Idipſum conſtat ex chartâ S. Eligij pro fundatione Monaſterij Solemniacenſis, in quâ dicitur: *Vt vos vel ſucceſſores veſtri tramitem Religionis Sanctiſſimorum virorum Luxouienſis Monaſterij cõſequamini, & Regulam beatiſſimorum Patrum* BENEDICTI, *& Columbani firmiter teneatis.*

Surius 12. Auguſt.

De S. Philiberto (qui ſucceſſori ſuo iam mortuus apparens, Regulam S. BENEDICTI tradidit) ita ſcriptum accepimus: *Legebat ſtudioſè Baſilij præclaras Conſtitutiones, Macarij Regulam,* BENEDICTI *Decreta, Columbani Inſtituta ſanctiſſima, atque ita omnium virtutum aromatibus, ſectatoribus ſuis egregiè de ſe exempla præbebat.*

Studita ſuam aliorumq; Regulas inculcat.

Scripſerat S. Theodorus Studita Monaſtica Inſtituta, vt Michaël eius diſcipulus teſtatur, ipſeque iam moriturus de ijs Præpoſitum ita admonet: *Mandata hæc quæ tibi do, obſeruare neceſſariò debes. Non igitur immutabis abſque vrgente neceſſitate formam & Regulam, quam ab humilitate meâ in omnibus accepiſti.* Et tamen eidem lectionem, & obſeruantiam Regulæ S. Baſilij commendat: *Non tranſilies,* inquit, *leges & Regulas Sanctorum Patrum, præcipuè ante omnes diuini & magni Baſilij.* Plura fortè exempla alibi occurrent. Ex his autem ſatis conſtat, conſueuiſſe olim Monachos varias legere, & ſectari Regulas; ex ſuorum etiam iudicio & voluntate Superiorum.

TRA-

NOTITIA REGVLARVM.

TRACTATVS II.

DE REGVLIS EORVM,

Qui in veteri lege Religioſum Statum adumbrarunt.

FAMILIARE *eſt architectis, cùm magnificum aliquod palatium, aut ſacram extruere meditantur ædem, primò omnium ædificij ichnographiam, aut delineationem aliquam exhibere; in quâ futuri operis partes omnes & perfectionem aliquouſque liceat contemplari. Ita Rex Dauid, cùm à filio ſuo ſciret ædificandam domum Domini;* dedit Salomoni (*vt ſacer textus inquit*) deſcriptionem porticus, & templi, & cellariorum, & cænaculi, & cubiculorum in adytis, & domus propitiationis, nec non & omnium quæ cogitauerat atriorum & exedrarum per circuitum in theſauros domus Domini. *Non ſecus erga Religioſum ſtatum ſe diuina bonitas geßiſſe videtur. Cùm enim tanta eius excellentia Euangelio reſeruari debuerit, vt eam Dei filius in plenitudine temporum, & gratiæ ſecum è cælo deferret; voluit tamen ad eam ornandam & illuſtrandam etiam in veteri teſtamento aliquam eius imaginem, & quidem certam & expreßam exiſtere. Non deſunt qui ab ipſâ mundi infantiâ, hæc Monaſticæ vitæ ſimulacra venantur; & ab Enos, qui, vt Scriptura ait,* cœpit inuocare nomen Domini, *Religioſæ vitæ præludia deducunt. Hæc ſententia Bellarmini, Tornelli, & Cornelij à Lapide. Alij alias in veteri lege Religioſorum adumbrationes inueſtigant. Nos tantum de ijs, qui euidentiora eius vitæ præbuerunt exemplaria, hic agemus;* I. *de* Nazaræis. II. *de* Rechabitis. III. *de* Eliâ, Eliſæo, *&* filijs Prophetarum. *Et IV. de* Eſſænis.

1 Paralip. 28. — Geneſis 4. — Bellar. lib. de Monaſt. cap. 5. Torniel. ann mund. 136. A Lap. in cap 4. Gen.

DISQVISITIO I.

Quænam Nazaræorum REGVLA?

Nazaræi Monachos figurarunt.

NAZARÆOS noſtrorum geſſiſſe typum Monachorum, ex Catholicis aſſerunt non pauci; Iacobus Latomus lib. de Inſtitutis Monaſticis, cap. 2. Bellarminus lib. de Monachis, cap. 5. Hieronymus Platus lib. de bono Status Religioſi. cap. 19. Cornelius à Lapide, & Leonardus Marius in cap. 6. Numerorum, Serarius lib. 3. Trihæreſij, cap. 8 & ampliſſimè in caput 13. libri Iudicum q. 5 & ſeqq. Stellartius in Fundaminibus & Regulis Ordinum cap. 1.

Probatur contra Nouatores.

Sed hæretici duo, Petrus martyr Vermilius, libro de votis, & Rodolphus Hoſpinianus lib. de Origine Monachatûs cap 6. aiũt *Nazaræos* nihil commune cum Chriſtianorum Monachis habere. Verùm quanta ſit, quamq; illuſtris inter vtroſque conuenientia, ex varijs parallelis facilè oſtendi poteſt.

1. *Ex nomine.* PRIMÒ conueniunt in nomine. נזיר *Nazir* enim, ſiue *Nazaræus*, ſignificat, vt Cornelius annotauit, primò ſeparatum Deo, ſecũ-A dò conſecratum, tertiò coronatum, quartò Cęſarem, ſiue comatum. Quæ in Religioſos etiam conuenire, quis nõ videat? Sunt enim ſeparati à cõmuni hominum vitâ, Deo conſecrati, itemque coronati in capite, vt tonſura ſuâ oſtendunt; vnde S. BENEDICTVS de Sarabaitis ait, quod *Deo mentiri per tonſuram noſcuntur*: aluntque cæſariem, cùm bonas & cæleſtes cogitationes, crinibus myſticè deſignatas, nutriunt. Expoſitione huic fauet Suidas, ita definiens: Ναζηραῖος, ὁ θεῷ κεχαρισ-B μένος, καὶ ἀφιερωμένος, ὁ μοναχός. Quod Portus vertit: *Nazaræus Deo gratus, & conſecratus Monachus.* Meurſius in Gloſſario, pro κεχαρισμένος, legit κεχωρισμένος, id eſt, *Separatus*; quod magis cõuenit *Nazaræorũ* conditioni. Quod autem Suidas addit, *Monachus*, eò indicat, ait Matthias Martinius in Lexico philologico, Monachos, qui dicuntur in Eccleſiâ Chriſtianâ, veteribus *Nazaræis* in aliquibus rebus ſimiles eſſe: *Nazaræos* porrò peculiare Monachorum eſſe genus apud Turcas ex

Benedict. cap. 1. Reg.

NOTITIA REGVLARVM.

Laonici Chalcondylæ lib. 7. ait Meurſius: Non dubitauit ſane Gregorius Nazianzenus, Monachos ſui tẽporis *Nazaræos* appellare, eoſque ita alloquitur: *Valete Nazaræorum chori, pſalmodiarum concentus, nocturnæ ſtationes.* Per *Nazaræos* autẽ eum ibi intelligere Monachos, & Elias Cretenſis, & Iacobus Billius teſtãtur; quòd ipſi ſcilicet totos ſeſe colendæ pietatis ſtudio deuoueant, atque à terrenis rebus animum prorſus abducẽtes, ad beatam illam vnitatem ſe transferant.

Nazianz. orat. 9. nu. 38 & 32.

II. Ex vocatione.

SECVNDÒ. Quemadmodum *Nazaræi* ſpeciali diuinæ gratiæ beneficio ad illum ſtatũ ſuſcitabantur; vnde Deus recenſens beneficia populo Iudæorum præſtita, commemorat inter cætera: *Ego ſuſcitaui de filijs veſtris in Prophetas, & de iuuenibus veſtris* NAZARÆOS: ita quoque Religioſam vitam Monachi ſuſcipiũt ex Spiritus ſancti inſtinctu; de quo quidem ille qui ad Religionem accedit, vt ait S. Thomas, dubitare non poteſt, diuini enim Spiritus eſt ducere hominem in terram rectam.

Amos 2.

S. Thom 2. 2. qu. 189. art. 10. ad 1.

III. Ex Voto.

TERTIÒ. Tam *Nazaræi*, quàm Monachi, ad quædã ſupererogationis opera voti religione ſe obſtringunt: vnde Angelicus Doctor, ex *Nazaræorum* voto concludit ad perfectionis ſtatum requiri votum. Nam ex Gregorij ſententiâ, per *Nazaræos* ſignificantur illi, *qui ad perfectionis ſummam pertingunt.*

2. 2 q. 186. art. 6.

Gregor lib. 2. Moral. cap. 16.

IV. Ex Perfectione.

QVARTÒ. Quòd ex precedẽti conſequẽs eſt, propter voti excellentiam ambo conſtituuntur in ſtatu perfectionis. Nazaræatus enim vocatur ſtatus perfectionis & ſanctificationis, ſcilicet legis veteris: nam Numerorum 6. 21. dicitur: *Iuxta quod mente deuouerat, ita faciet ad perfectionem ſanctificationis ſuæ.* Monachatus in nouâ lege acquirendæ perfectionis quoque ſtatus eſt; vnde Chriſtus Dominus: *Si vis perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, & veni, ſequere me.* Perfectionem hanc expendit Origenes: *Alij*, inquit, *vitulos, aut arietes, aut domos aut alia huiuſmodi ratione carentia, vota offerunt Deo. Ille verò qui appellatur* NAZARÆVS, *ſemetipſum deuouit Deo. Hoc eſt enim votum Nazaræi quod eſt ſuper omne votum. Nam filium offerre vel filiam, aut pecus, aut prædium; hoc totũ extra nos eſt. Semetipſum Deo offerre, & non alieno labore, ſed proprio placere; hoc eſt* PERFECTIVS ET EMINENTIVS *omnibus votis: quod qui facit, imitator eſt Chriſti. Ille enim dedit homini terram, mare & omnia quæ in eis ſunt, ad obſequium, dedit & cælum, Solem quoque, & Lunam, ac ſtellas, hominum miniſterio cõceſſit: pluuias, ventos, & omne quidquid in mũdo eſt, hominibus largitus eſt. Sed poſt hæc omnia ſemetipſum dedit. Sic enim dilexit Deus mundum, vt filium ſuum vnigenitũ daret pro mundi huius vitâ. Quid ergo magnum faciet homo, ſi ſemetipſum offerat Deo, cui ipſe ſe prior obtulit Deus?*

Matth. 19. 21.

Orig. homil. 24. in lib. Num.

Ioan. 3.

V. Ex Fine.

QVINTÒ. Conueniunt quoque in fine: vtrique enim vota ſua ad Dei gloriam & A honorem, maiorem virtutem, ſpiritualem profectum meritumque retulerunt.

VI. A Simil.

SEXTÒ. Similitudo quoque eſt ex parte eorum, qui ad hæc vota admittebantur. Quemadmodum enim erant *Nazaræi*, & *Nazarææ*, vt patet Numerorum 6. ita in Eccleſiâ ſunt Monachi, & Sanctimoniales. Et ſicut inter *Nazaræos* non adulti tantùm, ſed & paruuli admittebantur; vt videre eſt in Samuele ex voto Matris conſecrato: ita ad monachatum ſuſcepti olim pueri, pro quibus parẽtes, vt habet Regula S. BENEDICTI, faciebant promiſſionem, eoſque coram teſtibus offerebant Deo. B Rurſus Nazaræi alij erant ad certum tempus, alij totâ vitâ, vt Samuel, Samſon, S. Ioannes Baptiſta; ſic inter Religioſos nouitij qui egrediuntur, ad tẽpus tantùm monaſticis inſtitutis obſtricti ſunt: tales quoque ſunt Donati & Oblati, & in altero ſexu Beguinæ, & illi, qui per vota ſimplicia Religioſi effecti, ab ijs poſtea abſoluuntur.

S. Bened cap. 59. Regulæ.

VII. A Dignitate.

SEPTIMÒ. Vt veteris Synagogæ ornamẽtum & decus erant Nazaræi; vnde magnifica de eis apud Ieremiam commemoratio: C *Cãdidiores* NAZARÆI *eius niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, ſapphiro pulchriores*; non ſecus de Religioſis affirmat Hieronymus, quod *Flos quidam, & pretioſiſſimus lapis inter Eccleſiaſtica ornamenta, Monachorum & Virginum chorus* ſit; & verè illi ſunt cãdidiores niue, propter caſtitatem: nitidiores lacte, propter innocentiam: rubicundiores ebore antiquo, propter obediẽtiæ laborem: ſapphiro pulchriores, quia tota eorum conuerſatio in cœlis eſt. Sed videamus ex ipſis *Nazaræorum* Regulis & ſtatutis, quam aptè D cum Monachis noſtris conſentiant. Igitur

Ierem. Thren 4.

Hieronym. Epiſt. 17. ad Marcellam

VIII. Ex Regulis.

OCTAVÒ. Abſtinebant *Nazaræi* à vino, & ab omni potu, qui inebriare poteſt; itemq; ab aceto, & vuis tam ſiccis quàm recentibus. Per vinum, ait Hieronymus, id omne intelligitur, quod mentis ſtatum dimouere poteſt. Hoc autem nihil eſt aliud, quàm amor cuiuſlibet creatæ rei.

IX.

NONÒ. Alebant comam toto tempore ſeparationis ſuæ, vel, vt Scriptura loquitur; *Nouacula non tranſibat per caput eorum.* Intonſam autem cæſariem nutrire in arcano ſerE mone aliud non eſt, quàm ſanctas cogitationes fouere; quod proprium Religioſorum, qui quotidie orationi, meditationi & rerum diuinarum contemplationi incumbũt.

Numer 6.

X.

DECIMÒ. Non accedebant *Nazaræi* ad funus vel cadauera, ne quidem patris aut matris: ita Religioſi à carne & ſanguine prorſus debent eſſe alieni, & omnes erga propinquos truncare affectus; quaſi ſingulis diceretur: *Sequere me, & dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos.*

Matth 8.

XI.

VNDECIMÒ. In fine voti, ſeu ſeparationis (quod intelligendum eſt de temporarijs) offere-

offerebant ad oſtium tabernaculi tres victimas, Agnum anniculum in holocauſtum, Agnam anniculam in ſacrificium pro peccato, Arietem in hoſtiam pacificam. In Religioſis voti tempus cum ipſâ exſpirat vitâ: proinde cùm quotidie ſiſti poſſint ad oſtiũ tabernaculi, in quo Deus habitat; totâ vitâ illis prouidendum eſt, vt triplicem illam hoſtiam ſummò Numini offerant: Quàm aptè explicat Philo Iudæus: *Vouenti*, inquit, *conueniunt hæc omnia holocautomata, quia non ſua ſolùm, ſed ſe quoque Deo dicat: pro peccato victima, quia homò cùm ſit quantumlibet perfectus, peccato non caret: pro ſalute autem, quia ſalutem ſuam acceptam fert non homini medico, ſed ſeruatori vero Deo.*

Philo lib. de victimis.

XII. Ex Tonſurâ.

DVODECIMÒ, tandem *Nazaræi* radebãtur ante oſtium tabernaculi, & capilli eorum, qui Deo erant conſecrati, in ignem conijciebantur, ſed eum ignẽ qui ſuppoſitus erat ſacrificio. Ecce hîc adumbratam tonſuram monaſticam; & audi de eâ Iſidorum diſſerentem: *Tonſura Eccleſiaſticæ vſus à Nazaræis, niſi fallor, exortus eſt, qui priùs crine ſeruato, denuò poſt vitæ magnæ continentiam, deuotione completâ, caput radebant, & capillos in ignem ſacrificij ponere iubebantur, ſcilicet vt perfectionem deuotionis ſuæ Domino conſecrarent. Huius ergo exempli vſus ab Apoſtolis introductus eſt, vt hi qui in diuinis cultibus mancipati Domino conſecrantur, quaſi Nazaræi, id eſt, ſancti Dei, crine præciſo innouentur.* Et paulò pòſt, *quam renouationem in mente oportet fieri, ſed in capite demonſtrari, vbi mens noſcitur habitare.* Sic ille. Citatus verò Philo inſinuat ideò capillos mitti in ignem, vt, quoniam ſeipſum homo ſacrificat, quem inferre in altare non licet; ſaltem aliqua eius pars, quæ detracta nec dolorem afferret nec noxam, auferretur & conſumeretur.

Iſidor. lib. 2. de Eccl. off. cap. 4.

Vide autem has aliaſque *Nazaræorum* & Religioſorum analogias pleniùs explicatas apud Hieronymum Platum, Nicolaum Serarium, & Cornelium à Lapide.

Nec refert, quòd in his comparationibus inueniri etiam poſſit notabilis differentia, & quòd perfectio ſtatus monaſtici lõgè excedat Nazaræatum; neque enim figura per omnia figurato reſpondet, alioqui iam nullus eſſet Chriſti Saluatoris, aut ſacratiſſimæ Deiparæ typus; cùm quæ eos præfigurant veteris legis ſimulacra, ipsâ veritate longè ſuperẽt, & ſuo ſplendore velut obnubilent. Deinde, & in ipſis monaſticis inſtitutis quanta diuerſitas? Et tamen in genere omnia conueniunt.

A

DISQVISITIO II.

NOTITIA REGVLARVM.

De Regulis & Inſtitutis Rechabitarum.

NON minùs nobile monaſticæ vitæ ſpecimen in veteri lege exhibuerunt Rechabitæ, quos Abulenſis dicit fuiſſe *viros Religioſos in veteri teſtamento, ſicut nunc ſunt Monachi.* Et S. Hieronymus: *Noſtri duces*, inquit, *filij Prophetarum, qui habitabant in agris, & ſolitudinibus, & faciebant ſibi tabernacula propè fluenta Iordanis. De his ſunt illi filij Rechab, qui vinum & ſiceram non bibebant, qui morabantur in tentorijs, qui Dei per Hieremiam voce laudantur.* Noſter quoque Hrabanus; *Iſti Rechabitæ*, ait, *ſignificant eos qui deſiderio perfectionis arctiori vitâ tranſcendũt legis mandata: iuxta id quod ſibi Euangelij dogmata & Apoſtolica inſinuant exempla. Iuſti enim quibus lex non eſt poſita, ſic probantur non eſſe ſub lege, vt iuſtitias legis non ſolùm implere, verùm etiam ſuperare contendant.* Et Liranus: *Ab iſto Ionadab incipit modus viuendi Religioſus.* Omitto Recentiores, Serarium, Cornelium à Lapide, Martinum Becanum, Stellartium, alioſque in eâdem ſententiâ.

Rechabitæ Religioſorum typus. Abulenſ. in 1. Paralip. cap. 2 q. 12. Hieronym. Epiſt. 13.

B

Hraban. lib. 13. in Ierem. cap. 35.

Liran. in Ierem. 35.

C

Vt autem de eorum inſtitutore & inſtituto hîc paucis diſſeramus; ſciendum eos originem duxiſſe, vt nomen ipſum inſinuat, à Rechab; qui fuit filius Hæmath, ducens originem ex ſocero Moyſis Raguele, qui alio nomine dictus eſt Iethro & Cinæus, vnde ſæpè pro eodem vſurpantur hæc duo nomina Cinæi & Rechabitæ, vt 1. Paralip. cap. 2. *Hi ſunt Cinæi, qui venerunt de Calore patris domus Rechab.* Vel vt Hebræi, & Septuaginta dicunt; *Qui venerunt de Hamath patre domus Rechab*, id eſt, familiæ Rechabitarum. Vnde Serarius notat Cinæorum duo fuiſſe genera. Vnum vetus, veteri cum inſtituto ac nomine. Alterum recẽtius, Rechabicum ſcilicet à Rechab; cuius filius Ionadab ad veterem diſciplinam quædam addiderit, eumque inſtituerit cœtum, qui apud Ieremiam Rechabitarum dicitur. Quod inſtitutum ſpectat, de Cinæis hæc citato loco Scriptura. Primò, fuiſſe *Scribas*, quòd diuinarum ſcilicet rerum periti, ſacrorũ librorum, legumque peramantes ac ſtudioſi eſſent. Secundò, habitaſſe *in Iabes*, non vrbe, ſed ſolitarijs ac nemoroſis Iabeſſæ locis; fuiſſe enim nemus iuxta Iabes conſtat ex lib. 1. Regum cap. 31. Tertiò, erant *Canentes atque Reſonantes, & in tabernaculis commorantes*, quia in precibus maximè verſabantur: aſſiduas Deo laudes ac hymnos canebant, illuſtrique iubilo ac voce depromebant; alioſque, quod canebant, audire faciebant. *In tabernaculis commorantes.* Quia vel extra vrbes & vicos fixis alicubi tentorijs degebant, vel in vrbibus, & vicis, tanquam in taberna-

Eorum Auctor.

D

Serarius Tribæt. lib. 3. cap. 9.

Ieremiæ cap. 35.

1. Paralip. 2.

Inſtitutum.

E

berna-

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

A bernaculis, non habitaculis: tanquam in hoſpitijs, nō domicilijs. Quid verò iſta niſi ſanctum quendam, pium, ſecretumque à communi conſuetudine viuendi modum ſignificant? hæc carptim ex Serario.

Ierem. 35. *Auctum à Ionadab.*

Quænam autem fuerint Rechabitarum Regulæ, ſiue conſtitutiones à Ionadab per modum corollarij adiectæ; ita ipſimet apud Ieremiam declarāt: *Ionadab filius Rechab, Pater noſter, præcepit nobis, dicens: Non bibetis vinum vos, & filij veſtri, vſque in ſempiternum: & domum non ædificabitis, & ſementem non ſeretis, & vineas non plantabitis, nec habebitis: ſed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus veſtris, vt viuatis diebus multis ſuper faciem terræ, in quâ vos peregrinamini.*

Abulenſ. in lib. 1. Paralip. cap. 3. q. 21. *Planè ad formā Monaſtices.*

Toſtatus porrò ſcribit, Ionadab per hæc filios ſuos ad quatuor perfectiones voluiſſe deducere. Prima, erat paupertas voluntaria: nam ſi non ædificarent domos, nec ſererent ſemen, nec plantarent vineas; non poterant acquirere magnas diuitias, imò vix ſuſtentari poterant in vitâ pauperrimâ. Secunda, contemptus rerum ſæculi. Tertia, eleuatio rationis, & diſpoſitio corporis ad obediendum virtuti, & hoc in eo quia non C bibebant vinum, vnde Salomon dixit: *Cogitaui carnem meam abſtrahere à vino, vt animum meum transferrem ad Sapientiam.* Abſtinentia quoque à vino iuuat ad ſeruandam caſtitatem. Quarta, abſtractio à delectabilibus ſecundum communicationem vitæ, quia delectabile eſt poſſidere domos & agros, & pulchras inhabitare ædes.

Eccleſ. 2.

Id oſtenſum. Epheſ. 5.

Sed cuilibet facillimum ex his imaginem vitæ monaſticæ delineare. Obediētia enim Rechabitarum ab ipſo Deo in exemplum proponitur, & commendatur. Caſtitas in D abſtinentiâ à vino, *in quo*, vt ait Apoſtolus, *eſt luxuria*, vtcumque præfiguratur. Paupertas iam ſatis expreſſa eſt in eo, quòd non haberent domos, non negotiarentur, non ſererent, nec meterent. Deinde monachorum inſtar degebant extra vrbem, & populi frequentiam, nec deerat chorus & pſalmodia, quia erant *canentes atque reſonantes*: Vnde ab eis ſcriptus dicitur Pſalmus 70. cuius titulus: *Filiorum Ionadab, & priorum captiuorum*: Vt proinde non immeritò dixerit E Dionyſius Carthuſianus: *Ionadab iſte fuit Religioſus mundanorum contemptor, qui Religioſæ vitæ modum poſteris ſuis oſtendit, præfixit, reliquit: Siquidem ita viuendo teſtabantur ſe terrena deſpicere, aliamque patriam ſemper manſuram inquirere, & peregrinari in ſæculo iſto.* Cōcludamus cum Sancto Theodoreto: *Quod ſi tempore legis quæ continebat imperfectionem, propter infirmitatem eorum, quæ lege cauebantur, ſummam Philoſophiam amplexi ſunt iſti, quales eſſe debuerunt, qui legem Euangelicam audierunt?*

Carthuſ. in cap. 15. Iſai.

Theodor. in idem.

DISQVISITIO III.

De religioſâ viuendi formâ ab Eliâ, & Eliſæo inſtitutâ, & à filijs Prophetarum obſeruatâ.

Elias Religioſorum Patriarcha.

EXIMIVM illud Prophetarum, veteriſque Teſtamenti decus Elias Propheta, qui præter naturæ ordinem factus eſt Paradiſi colonus, & in mortali corpore immortalitatis candidatus; Religioſorum omniū iure merito Dux & Patriarcha eſt appellandus. De quo, ne ſine teſte loquamur, ita Hiero- B nymus: *Noſter princeps Elias, noſter Eliſæus, noſtri duces filij Prophetarum, qui habitabant in agris & ſolitudinibus, & faciebant ſibi tabernacula iuxta fluenta Iordanis.* Sozomenus plura prælocutus de monaſticæ vitæ laudibus ac perfectione, ait: *Hanc præclaram viuendi rationem primus, vti quidam memorant, inſtituit Propheta Elias, & Ioannes Baptiſta.* Eadem habet Nicephorus lib. 8 cap. 39. Caſſianus verò agens de cingulo Monachi, ait: *Hoc enim habitu etiam alios ambulaſſe, qui in veteri teſtamento profeſſionis huius fundauêre primordia, E- C liam ſcilicet, & Eliſæum, diuinarū Scripturarum auctoritate* monſtratur. Chryſoſtomus quoque Monachorum veſtes præparatas ait inſtar Eliæ, Eliſæi, & Ioannis, qui fuit alter Elias, de quo Angelus dixerat: *Ipſe præcedet ante illum* (Deum) *in ſpiritu & virtute Eliæ.*

Hieron. Epiſt. 13.

Sozomen. Eccleſ. hiſt. lib. 1. cap. 12.

Caſſian lib. 1. Inſtitut. cap. 1.

Chryſoſt. homil. 69. in Matth.

Luc. 1. 17.

Eius diſcipuli.

Cùm autem Theſbites ille Elias abſconditus eſſet Dei iuſſu in torrēte, ſiue ſpeluncâ iuxtà torrentem Carith; conuenêre ad eum viri pij, Deumque timentes, quos, vt Ioannes Patriarcha Ieroſolymitanus ait, *Secundùm formam ſibi à Deo traditam, habuit ſuæ D Monaſticæ vitæ primos diſcipulos, & imitatores veros, quos etiam docuit prophetare, id eſt, ad laudem Dei cantica, hymnos & Pſalmos, cum inſtrumentis muſicis, decantare.* Poſtquam autē Eliſæum in diſcipulum ſibi cooptaſſet, in mōtem Carmelum inſtituto ſuo monaſtico cōmodiorēm, ſe recepiſſe, idem author tradit: alios præterea diſcipulos collegiſſe, eoſq; ad vitam religioſè traducendam, nominatimq; ad laudes Deo iugiter decantandas, vnde & prophetare dicebantur, inſtituiſſe; habitu à profanis hominibus, cultu, conuerſationeq; E diſtinctā. Idq; minus nouum videri neceſſe eſt, ſi cuneos Prophetarū, qui à Samuele in Naioth domo doctrinæ erudiebātur, recordemur. Fuere & alibi pluribus locis Prophetarum filij, magni huius Patriarchæ in monaſticâ diſciplinâ diſcipuli, quorum collegia, antequam tolleret eum Dominus, tanquam Pater generalis viſitauit, inſtruxit, & conſolatus eſt. Eliſæum quoque, qui eos ſuo loco regeret, ſucceſſorem deſignauit. Quare cum eo venit in Galgalis, deinde in Bethel, & deinde in Iericho, quibus locis (vt ex Scripturâ conſtat) habitabant filij

Ioan. Ieroſolymit. de Inſtit. mon. cap. 8.

Eliſæus.

Cap. 11. & 19.

Prophetarum filij.

4. Reg. c. 2.

filij Prophetarum, Eliæ diſcipuli.

Regula ijs tradita. Trithem. de laudib. Carmel. cap. 4.

Sed quænam horum viuẽdi fuit Regula? Reſponder Trithemius l. de laudibus Carmelitarum: *Sancti fratres qui in monte Carmelo iuxta fontem Eliæ ante Chriſti natiuitatẽ habitabant, Regulam conſcriptam habuiſſe non legũtur, ſed ipſi norma & Regula ſibi fuerant, qui exemplo Eliæ concorditer viuebant.* Cyrillus, montis Carmeli quondam Prior lib. de peculiaribus geſtis Carmelitarum, & in Epiſtolâ ad Abbatẽ Joachim, agens de Regulis, quibus Carmelitarum Ordo olim Deo famulabatur, ſic ait: *Sacræ huius Religionis profeſſores inſtitutionem ſuam in diuinâ Scripturâ tanquam in amæno paradiſo ſpeculabantur; vbi & fundatorum dictæ Religionis virtuoſa exemplaria ab eis imitanda intuebantur, à Prophetis commendata, & multis ſacrorum voluminum teſtimonijs approbata.* Sic ille. Joannes Patriarcha Ieroſolymitanus lib. de inſtitut. Monachorum cap. 16. & 21. ait, Eliæ ſectatores eã ſecutos formam à Deo acceptã, quam Elias in Eremo Carmeli montis reſidẽs verbo & exemplo diſcipulis tradidit.

Eius forma. Cap. 2.

Sed quænam eſt hæc forma à Deo accepta? Prodit eam idem Patriarcha: *Deus ei (Eliæ) apparens mãdauit, vt communem hominum habitationem fugeret, & ſe à turbis in deſerto abſconderet, atque deinceps in Eremo monaſticè ſecundum formam ei indictam viueret: quod euidenti ſacræ Scripturæ teſtimonio comprobatur. Legimus enim de hoc ita ſcriptũ in libro Regnorum:*

3. Reg. 17.

Factum eſt verbum Domini ad Eliã dicens, recede hinc, & vade contra Orientem, & abſcondere in torrente Carith, qui eſt contra Iordanem; & ibi de torrente bibes, coruiſque præcepi vt paſcant te ibi. Quam ſententiam deinceps ita exponit, vt oſtendat in eâ contineri monaſticæ paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ præceptũ, Monacho conuenire ſolitudinem, eiuſque ſcopum eſſe perfectionẽ Charitatis. Eundem porrò æmulatus eſt, ſed breuiter, Ioannes Soreth, Ordinis Carmelitarum quondam Generalis in Expoſitione parænetica Regulæ; qui prædictam ſentẽtiam vocat *Regulam huius ſacræ Religionis, & Regulam cælitus Patri noſtro Eliæ datam*, aitque, *Spiritus ſanctus paupertatem & terrenorũ expropriationem* PRIMARIA HVIVS RELIGIONIS REGVLA *iam tũ apertè prædicabat.* Deinceps vocat *Regulam noſtræ profeſſionis diuinitus Eliæ traditã*, & Eſſenos Eliæ Regulam & Ordinem ſeruaſſe.

An ad veram rationem Religionis. Thom. à Ieſu in expoſit. Reg. Carm. p. 1. cap. 1.

Ex his autem videtur colligi poſſe Eliam non tàm vmbram, quàm corpus, nõ typum, ſed veritatem, non figuram; ſed ipſam ſubſtantiam monaſticæ Religionis exhibuiſſe. Vnde Pater Thomas à Ieſu probabiliter ſuſtinet, Eliam, eiuſque ſucceſſores, profeſſionem Monaſticam triplici (ferè vt nũc fit) votorum vinculo obſeruaſſe. Nec dubito quin vberiùs pro ſuâ eruditione id præſtiterit Eximius Pater Petrus Waſtelius S. theo- A logiæ Doctor, qui in Auctario libri 2. Vindiciarum pro Ioanne Ieroſolymitano, inter cætera quoque defendit, Eliam, Eliſæum, ac filios Prophetarum, veri nominis Monachos fuiſſe, & non ſolùm Monachiſmi præfiguratores. Ante actualem aduẽtum Chriſti inueniri profeſſionem cõſiliorum Euangelicorum, quæ ſuperet legem. Prædicationem Euangelij vitam monaſticam non concepiſſe, ſed formaſſe, ſtabiliuiſſe, dilataſſe tanquã verum cultum Dei. Horum probationẽ ex illo opere proximè exſpectamus.

NOTITIA REGVLARVM.

Ad Hebr. 7. *Videtur tribuendum ad Chriſto.*

Verùm, cùm *lex*, vt Apoſtolus ait, *nihil ad* B *perfectum* adduxerit; vereor vt hæc ſententia omnibus probetur, quòd Ieſu Chriſto gratiæ authori tantæ perfectionis inſtitutio videatur reſeruata: Sic enim Iacobus Latomus diſſerit: Quemadmodũ cætera in lege inchoata per gratiam conſummantur, ſic & Monachatus. Et ſicut cæterorũ, quæ in lege adumbrata, figurata, delineata, & inchoata ſunt, ita & ipſius monaſticæ perfectio & abſolutio Chriſto implenda ſeruata eſt. Rectè hoc Tertullianus libr. de reſurrectione carnis: *Chriſto*, inquit, *ſeruabatur, omnia retrò oc-* C *culta nudare, dubitata dirigere, prælibata ſupplere, prædicta repræſentare.* Vnde Bernardus ait: *Res eſt antiquæ Religionis, perfectè fundatæ in Chriſto pietatis, antiqua hæreditas Eccleſiæ Dei, à tempore Prophetarum præmonſtrata; iamque nouæ gratiæ ſole exorto in Ioanne Baptiſtâ inſtaurata & innouata.*

Latom. lib. de inſtitut. monaſt. cap. 2.

Cap. 2.

Bernardus ad fratres de monte Dei.

DISQVISITIO IV.

Qualis Eſſenorum vita & Regula?

Philaſtr. contra hæreſes.

VIVAM Religioſæ vitæ imaginem, ſi nõ D ipſam rẽ, exhibuere Eſſeni; de quibus Philaſtrius: *Eſſeni ſunt, qui Monachorum vitam exercent eſcas delitioſas non ſumẽtes, nec ſtudium in veſtimentis gerentes, nec poſſidentes aliquid: lectioni autem & bonis operibus inſiſtẽtes, & locis etiam ſeparatis habitantes.* De his porrò pluribus egerũt Matthæus Galenius lib. de Orig. Monaſt. cap. 5. Ill.[mus] Baronius tom. 1. Anno Chriſti 64. Bellarminus lib. 2. de Monachis cap. 5. Suarez to. 3. de Religione lib. 3. cap. 1. nu. 4. & alij ex Ioſepho, & Philone Iudæis. Omniũ verò accuratiſſimè, noſtro iudicio, E hæc excuſſit Nicolaus Serarius Trihæreſij lib. 3. ex quo compendio excerpam, quæ ad eorum aliqualem faciunt notitiam.

Eſſenorum duo genera

Notandum igitur, Philonẽ Ioſepho fuiſſe ſeniorem (vt c. 13. probat Serarius) vtrumq; autem duplex conſtituiſſe Eſſenorũ genus. Ioſephus quidẽ vnum *Coniugatorum*, alterum *Cælibum*: Philo autem, initio libri de vitâ cõtemplatiuâ, vnum *Practicorum* genus facit, quos & Cœnobitas vocat; alterum *Theoreticorum*, qui ſolitariam ſinguli vitã agebant in ædiculis, quas Semnea vocãt, ſiue monaſteria; ipſiq; appellati ſunt μονάζοντες, καὶ μονάζοντες.

NOTITIA REGVLARVM.

Agit verò Ioſephus de ſolis Eſſenis *Practicis*, ſiue Cœnobitis, tam Coniugatis, quàm cælibibus. Philo verò de iiſdem Eſſenis practicis, vitæque communis ſectatoribus, ijs tamen ſolis, qui eſſent cælibes; agit in Apologiâ Iudæorum, & in libro; *Quod omnis probus liber:* De alijs verò, qui præſtantiore modo *Theoretici*, vitæq; ſolitariæ cultores fuerunt, tractat in libro de vitâ contemplatiuâ: quod ex ipſius libri patet exordio, vbi ſic ait: *Poſtquam de Eſſæis diſſeruimus, qui vitam actiuam exercent, omnibus, aut quod minus inuidioſum dictu eſt, pleriſque felicius: Ordo poſtulat vt deinceps dicamus, quæ dicenda ſunt de cõtemplationi deditis.* Sic ibi.

An Eſſeni fuerint Chriſtiani?

Quæſtio autẽ eſt, an fuerint Eſſeni Chriſtiani? Conſtat autem *Practicos*, ante Chriſti Domini, & Apoſtolorum extitiſſe prędicationem; nec tamen, prout à Philone, & Ioſepho deſcribuntur, fuiſſe Chriſtianos: quãuis poſt Chriſti, & Apoſtolorum prædicationem eorum plurimi, etſi non omnes, ſalutarem Chriſti fidem amplexi ſint. *Theoretici* porrò *Eſſeni* vidẽtur omnes fuiſſe Chri-

A ſtiani; vt aſſeuerant vetuſtiſſimi, optimique Authores, Euſebius lib. 2. hiſt. cap. 15. 16. 17. & Epiſt. ad Marinum apud Cedrenum, S. Epiphanius hæreſi 29. D. Hieronymus lib. de Scriptor. Eccleſiaſt. in S. Marco, & Philone bis, Caſſianus lib. 2. Inſtitut. cap. 5. Sozomenus lib. 1. cap 12. Venerabilis Beda Præfat. in S. Marcum, Nicephorus lib. 2. cap. 15. Deinde huiuſcemodi Eſſenorum fuiſſe ante Chriſti Domini Euangelium aliquos, nullus omninò vel teſtatur, vel innuit, neque Philo, neque Ioſephus: licet cum

B Practicis habuerint hi communia non pauca.

Eorum Regula.

Iam quod vtrorumque inſtitutum, & viuendi ſpectat REGVLAM, ſuorum quidem ad longum deſcribit Ioſephus lib. 2. cap. 7: quod lucis maioris cauſa modicè interrũpit, & explicat Serarius cap. 4. Philo verò *Practicorum*, ſiue Cœnobitarum *Eſſenorum* REGVLAM repræſentat in Apologiâ, & libro, *quod omnis probus liber*. *Theoreticorum* verò REGVLAM exhibet libro de vitâ contemplatiuâ, & ex eo Serarius.

TRACTATVS III.

DE INSTITVTIS REGVLISQVE

Monaſticis à Chriſto Domino, vſque ad Conſtantinum Magnum.

V*T aptiori methodo omnium, quas reperire licuit,* REGVLARVM *exhibeam* NOTITIAM; *lubet eas in ſua, quibus ſcriptæ vel obſeruatæ ſunt, digerere ſecula: atque ita ordinatam quandam concinnare catenam continuati iam inde à Chriſto Domino vſque ad noſtra hæc tempora Monachiſmi; ex quâ eiuſdem quoque in varias orbis regiones propagatio, & ſucceſsio vtcumque poterit eluceſcere. Hoc igitur Tractatu, à Chriſto Domino vſque ad Conſtantinum Magnum, trium ſcilicet priorum ſæculorum* Inſtituta, Regulaſque Monaſticas *inueſtigabo.*

DISQVISITIO I.

Vt Religioſum Statum Chriſtus expreſſerit, *&*, *an* REGVLAM *præſcripſerit?*

AB aurorâ ad diem, ex vmbrâ ad Solem, à veteri Teſtamento ad nouum, à lege ad gratiam, gratiæq; Auctorem Ieſum Chriſtum, tranſitum facimus. A quo enim ſalutis noſtræ, inde quoque Euangelicæ perfectionis, & Monaſtici Statu ſumpſit exordiũ. Virginis enim filius Caſtitatem amauit, & docuit; Paupertatem, filius hominis non habens vbi caput

Chriſti religioſa vita.

A reclinaret, coluit, & verbis prædicauit; docens omnibus renuntiandum, omnia vendenda ei, qui eum vellet ſequi. Obedientiæ Magiſter *humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis*, Parentibus quoque in Nazareth ſubditus fuit. Philip. 2.

An voto firmata.

An autem ad harum virtutũ exercitium ſe voto, Religioſorum inſtar, obſtrinxerit; dubitari poſſit. Quâ in re, Franciſcus Suarez ait probabile eſſe Chriſtum in primo inſtanti

Suarez to. 2. in 1. par. diſput. 25. ſect. 2.

inſtanti conceptionis ſuæ, ſe voto conſecraſſe Deo ad redimendos homines, & in hunc finem omnes actiones, ac paſſiones vitæ ſuæ voto obruliſſe: ac proinde etiā perpetuæ Virginitatis votum occupaſſe. Cùm enim Virginitas Chriſto ſit digna; cur non & eius perfectio, ac conſecratio? Matrem ſanè Virginitatem vouere voluit, idemque nobis conſuluit: quid igitur obſtat, quò minùs præiuerit exemplo, cùm nullam id, quę Chriſtum dedeceat, imperfectionem includat? Idemque de Paupertate dici poſſe affirmat. Tandem verò totam quæſtionem

Chriſtus Religioſus quomodo fuerit.

ita concludit: *Si loquamur de ſtatu Religionis, qui per tria vota eſſentialia conſtituitur, manifeſtè conſtat Chriſtum Dominum hoc ſenſu Religioſam vitam profeſſum non eſſe. Quia neque illa tria voto emiſit, nec ſatis conſtat an aliquod eorum nuncupauerit. Si verò conſideremus id quod perfectionis eſt in ſtatu Religionis, & Religioſum vocemus eum, qui ſe totum ab affectu humanarum rerum abſtraxit, ac diuino cultui perpetuo & immobiliter conſecrauit; ſic certum eſt Chriſtum inſtituiſſe vitam habentem excellētiori modo quidquid perfectionis eſt in vitâ Religioſâ, ſecluſis imperfectionibus.* Hactenus Suarez.

Statum Religionis inſtituit. Suarez to. 4. de Relig. lib. 3. cap. 2.

Iam verò, Saluatorem noſtrum ſtatum Religionis ſecundum ſe, ſuamque ſubſtantiam immediatè inſtituiſſe, idem Doctor alibi tradit; aitque eſſe ſententiam omnium Catholicorum rectè ſentientium. Plures autem producit authores: Eademque veritas à Patribus confirmata eſt. Baſilius in Conſtitutionibus Monaſticis ità ait: *Hi* (Regularem vitam degentes in Cœnobio) *liberatoris, eiuſque vitæ, dum inter nos verſaretur, inſtitutorum, veri perfectique imitatores exiſtūt. Quemadmodum enim ille coacto diſcipulorum choro communia cuncta, ſeque ipſum communem Apoſtolis præbuit, item hi quoque Antiſtiti ſuo obtemperantes (qui modò vitæ ſuæ præſcripta rectè conſeruant) genus viuendi Apoſtolorum ac Domini imitantur.* Et cap. 23. *Hanc*, inquit, *obedientiam is qui ſecundum Deum verè eſt Monachus, Antiſtiti ſuo præſtet, oportet. Si quidem, vt iam diximus, diſcipulos Chriſtus in hoc elegit, qui hoc vitæ inſtitutum æmularentur, vt per eos formam relinqueret eandem ſecuturæ poſteritati.*

Baſil in cō. ſtitut. monaſt. c. 19.

Et ſermone 1. de abdicatione ſæculi, docet Chriſtum verbis iſtis: *Venite ad me omnes, qui laboratis*, hortari nos ad Monachorum vitam accedere. Sed & Chryſoſtomus Religioſam vocat *Philoſophiam à Chriſto introductam.* Idemque alibi: *vis ô Monache eſſe diſcipulus meus, imò vis diſcipulorum meorum eſſe diſcipulus? Fac tu, quod fecit Petrus, quod fecit Iacobus & Ioannes.* Cui conſonat Epiphanius: *Quinam*, inquit, *hi fuerint, quam generoſi Apoſtoli, ac monaſticam vitam degentes, & deinceps Virgines, Ioannes quidem & Iacobus filij Zebedæi. Poſt ipſos verò quot millia in mundo ſolitariam vitam degentes, & à monaſterijs, & à Virgineis*

Math 11. Chryſoſt. homil. 17. ad popul. Homil. 17. in Matth. Epiphan. hæreſi 58.

A *conuentibus huius certaminis gloriam abſtulerunt.*

NOTITIA REGVLARVM. Suarez loco citato. *Etiam particularem cum Apoſtolis.*

Addit porrò Suarez, Chriſtum etiam Religionem quamdam in particulari inſtituiſſe, ad quam Apoſtolos congregauerit; quibus proprium & particularem modum Religioſæ vitæ tribuerit. Apoſtolos autem verè ac propriè tria Religionis vota emiſiſſe, & quidem vt pertinentia ad ſtatum perfectionis. Quæ eſt expreſſa ſententia S. Thomæ 2. 2. q. 88. art. 4. ad 3. & docet Auguſtinus his verbis: *Dixerant potentes illi, Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, hoc*

August lib. 17. de ciuitate cap. 4.

B *votum potentiſſimi vouerant. Sed vnde hoc eis niſi ab illo, de quo dictum eſt, dans vocem vouenti? non enim Domino aliquid ratum voueret, niſi ab illo acciperet; quod voueret.*

Chriſti Regula, quæ? Iordanus de Saxon. lib. 1. vit. Fratr. cap. 2.

Si quæras, quænā fuerit REGVLA à Chriſto Domino Apoſtolis præſcripta, & ab illis ſeruata? Reſpondet Iordanus de Saxoniâ, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini: *Ipſe Chriſtus conuentum Apoſtolorum inſtituit*, REGVLAM *Euangelicam illis tradens; quam ſanctiſſimam communionem Apoſtoli poſt Domini reſurrectionem ſemper retinuerunt, & tunc etiam*

C *cohabitare in vnum corporaliter inceperūt.* Suarez verò reſpondet in hunc modum: *Non fuit neceſſe in illâ Religione aliquam ſpecialem* REGVLAM *deſcribi, aut ſtatui quoad alia quæ ſunt ſecundaria, vel cæremonialia in Religionibus, quia Chriſtum habebat præſentem, qui erat* REGVLA VIVA *ſufficiens; poſt illum autem non poterant eſſe huiuſmodi cæremonijs, aut ſpeciali Regula aſtricti, qui per vniuerſum mūdum ſpargendi erant: nec etiam illâ indigebant, quia erant perfectiſſimi, & Spiritu ſancto potiſſimum regendi erant, & ex parte hominum viuus etiam Petri*

D *influxus ſatis illis futurus erat.* Hactenus ille.

DISQVISITIO II.

Quæ primo Sæculo Religioſæ vitæ REGVLA?

Primi Chriſtiani inſtar Religioſorum.

QVAM à Chriſto Domino viuendi formam Apoſtoli accepēre, eam ſtatim Primis Chriſtianis verbo & exemplo tradiderunt; vt in ipſis naſcentis Eccleſiæ exordijs vitæ communis dignitas effulſerit. Vnde S. Lucas ait: *Omnes etiam, qui credebant,*

Act. 2.

E *erant pariter, & habebant omnia communia. Poſſeſſiones & ſubſtantias vendebant, & diuidebant illa omnibus, prout cuique opus erat.* Et rurſus: *Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna: nec quiſquam eorum quæ poſſidebat, aliquid* SVVM *eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia.* Ex quibus locis infert S. Hieronymus: *Talem apparet primam in Chriſtum credentium fuiſſe Eccleſiam, quales nunc Monachi eſſe nituntur & cupiunt; vt nihil cuiuſquam ſit proprium, nullus inter eos diues, nullus pauper: patrimonia egentibus diuidantur; orationi vacetur & Pſalmis, doctrina quoque & continentiæ,*

Cap. 4. Hieron. de vir. Illuſt. cap. 20.

Digitized by Google

NOTITIA REGVLA RVM.

nentia, quales & Lucas refert primùm Hieroſolymæ fuiſſe credentes.

Quam Regulam ſeruârint. Poſſid. in vitâ Aug. cap. 5.

Ex quibus vtcumque conſtat quænam tunc tẽporis fuerit ſeruata REGVLA, Quam etiam innuit Poſſidius in vitâ S. Auguſtini, de quâ ait: *Cum Dei ſeruis viuere cœpit ſecundum modulam &* REGVLAM SVB SANCTIS APOSTOLIS CONSTITVTAM: *maximè vt nemo quidquam proprium in illâ ſocietate haberet, ſed eis eſſent omnia communia, & diſtribueretur vnicuique prout cuique opus erat.* Ipſe porrò Auguſtinus ſermone 50. de Diuerſis, Apoſtolicæ huius Regulæ mentionem facit: *Quomodo,* inquit, *viuere velimus, quomodo Deo* (B) *propitio iam viuamus, quamuis de Scripturâ ſanctâ multa noueritis, tamen ad commemorandos vos, ipſa de libro Apoſtolorum lectio recitabitur; vt videatur vbi deſcripta ſit* FORMA, *quam deſideramus implere.* Legit Lazarus Diaconus quæ in Actis Apoſtolorum ſcripta ſunt, & inter alia: *Multitudinis autem credentium erat cor vnum* &c. A principio porrò Apoſtolicæ prędicationis duplex Religioſorum fuit genus; alterum Clericorum, alterum Monachorum.

Act. 4.

An Clerici Monachis antiquiores.

Quinam autem fuerint primi, non vſquequaque inter Auctores conuenit. (C) Clericis primatum tribuit Suarez tom. 3. de Religione lib. 3. cap. 3. & ab his ortos vocat Canonicos & Clericos Regulares. Pro Monachis eſt teſtimonium Caſſiani, qui ait: *In primordijs fidei pauci quidem, ſed probatiſſimi Monachorum nomine cenſebantur, qui ab Euangeliſtâ Marco, qui primùm Alexandrinæ Eccleſiæ præfuit, normam ſuſcepêre viuendi.* Et S. Bernardus in Apologiâ ad Guilielmum Abbatem, idem apertè inſinuat, dum ait: *Heu me miſerum qualemcumque Monachum, cur adhuc viuo, videre ad id deueniſſe* (D) *Ordinem noſtrum, Ordinem ſcilicet qui primus fuit in Eccleſiâ, imò à quo cœpit Eccleſia?*

Caſſian. lib. 2. Inſtitut. cap. 5.

Monachi à S. Marco inſtituti. Euſeb. Eccleſ. hiſt. li. 2. cap. 16. Epiphan. hær. 20. Hieron. de Scriptor. Eccleſ. in Philone. Caſſian. lib. 1. de inſtitut. cap. 5. Niceph. Eccleſ. hiſt. lib. 1. c. 15.

Primò hoc ſæculo viguerunt etiam Cœnobitæ, à S. Marco Euangeliſtâ iuxta Alexandriam inſtituti; de quibus Euſebius, Epiphanius, Hieronymus, Caſſianus, & alij. Nicephorus verò Calliſtus ſuam, aliorumque ſententiam ita profert: *Dicunt diuinum hunc Marcum primum in Ægyptum & Alexandriam Euangelium, quod conſcripſit, prædicaſſe, Eccleſias ordinaſſe, atque ei qua ibi eſt, Chriſtianorum Monachorum ſolitariæ vitæ leges dediſſe.* (E) Horum Inſtitutum, & REGVLAM Philo, vt ſuprà diximus, libro de vitâ contemplatiuâ expreſſit. Adeò quidem luculenter, nihil vt propemodùm in noſtris Monachis inueniatur, quod ibi ſimiliter non legatur: Nam & τῶν μοναζόντων nomen Monachorum, & τὰ μοναςήρια, reperiuntur. Scribit quoque ad hoc vitæ inſtitutum ſuaptè eos ſponte accedere, facultates omnes relinquere, fratres, liberos, parentes & vxores deſerere, extra mœnia degere in hortis ac villis ſolitarijs, vigilijs, ieiunijs, orationibus, ac meditationibus operam dare. (A) Et alia quæ apud ipſum videre eſt.

Dionyſ. Areopag. de Eccleſ. Hierarch. cap. 6. part. 2. 3.

Dionyſius quoque Areopagita, qui hoc vixit ſęculo, myſterium monaſticæ cõſecrationis deſcribens, abrenuntiationis & profeſſionis formam repræſentat. Negant quidem Nouatores hos libros ab Areopagita conſcriptos, ſed ijs iam pridem reſponſum à Bellarmino, Matthæo Galeno, Martino Delrio, Petro Halloix, Petro item Lanſſelin. Quod autem hos Monachos ſpectat, obijcit Ioſephus Scaliger: *Ante Paulum nullus Eremita fuit, nulli* κοινόβιοι μονάζοντες *in Chriſtianiſmo. Eos ſanè non tacuiſſent, quotquot à Iuſtino Martyre viri Eccleſiaſtici ad Cyprianum vſque ſcripſerunt.* (B) *Neque tot examina Monachorum potuerunt eſſe, quin (vt Tertullianus loquitur) aliquam conteſſerationem cum Eccleſijs atque Epiſcopis haberent. Denique multa de illis apud Scriptores Eccleſiaſticos teſtimonia extarent. At nulla extant. Et vetuſtiſſimus Scriptor Tertullianus ſatis aperit, ſuo æuo nullos Eremicolas fuiſſe. Non ſumus,* inquit, *ſiluicolæ & exules vitæ. Monachatus igitur ignotum vitæ propoſitum priſco Chriſtianiſmo.* Ita ille.

Nouatorum de ijs opinio. Scaliger. in Elencho.

Refutatur. Primo.

Sed his ordine reſpõdeamus; primò enim, (C) vt ante Paulum primum Eremitã non fuerint alij Eremitæ aut Cœnobitæ eo prorſus viuentes modo, quo poſterioribus ſæculis Antoniani, alijque; Fuêre tamen Monachi, qui inter laicos recenſerentur, & vel priuatim in ædibus ſuis, vel communiter in Collegijs vitam puram & caſtam ducerent, quibus denique in templo primus inter laicos locus, & Ordini Eccleſiaſtico proximus eſſet aſſignatus (vti ex Epiſtolâ ad Demophilum liquet) tales (inquit Petrus Halloix) Monachi, neque Antonij tempore, neque pòſt leguntur extitiſſe. (D) Sed enim in Theoreticis, à Philone deſcriptis Eſſenis, quis non Eremitas agnoſcat? Habebant enim, vt ipſe ait, *domicilia admodum frugalia, parata contra æſtum tantummodò & frigora, non cõtigua vt in vrbibus: Non enim placet id amantibus ſolitudinem: Nec tamen longè remota, quia ſocietatem diligũt, vt ſibi poſſunt inuicem ſuccurrere contra latronũ incurſus fortuitos.* In his per ſex dies ſeorſum degebant, ſeptimo die in cœtum communem conueniebãt. Hoc autem inſtituti eſſe Anachoretici, conſtat ex (E) Ruffino, qui de ijs ita ait: *Die tãtum ſabbati & Dominicâ in vnum ad Eccleſiam coëunt, & ibi ſemetipſos inuicem tanquam cœlo redditos vident.* Fuiſſe autem Monachos, qui in parentum, aut priuatis degerent ædibus, poſt Antonij tempora, ſignificant quæ ſcripſit Hieronymus ad Heliodorum, Ruſticum, Paulinum. Hi enim Monachi erant, & tamen apud Matrem aut ſororem degebant. Qualeſcumque tamen hi fuerint Monachi, de quibus Dionyſius agit, ſiue in vrbibus, ſiue ruri degentes, & ad Eccleſiam conuenientes; negari non poteſt eos tum extitiſſe.

Ruffin. in vit. Patrum lib. 2. c. 12.

Secundo.

Quòd

Secundò. Quod ſecundo loco obijcit Scaliger, eorum non meminiſſe viros Eccleſiaſticos à Iuſtino martyre ad Cyprianum vſque; nihil obſtat: nam cùm in primitiuâ Eccleſiâ cælibem vitam eligerent plurimi, & quidam ex illis multò etiam ſublimiora ſectarentur, externo habitu & profeſſione Monachum agerent: horum cælibum tantùm non pauci meminerunt ſecundi ſęculi Scriptores, non ità autem Monachorum, quòd Gentilium, contra quos ſcribebant, nihil intereſſet, eos, vel eorum viuendi formam agnoſcere.

Tertiò. Tertiò. Quòd ait non potuiſſe eos eſſe, quin aliquam conteſſerationem cum Eccleſijs atque Epiſcopis haberent; mirum eſt ab eo dici, cùm ex ipſo Dionyſio ſatis conſtet, hos Monachos populi partem fuiſſe, *traditoſque perficienti Pontificum ordini, cuius diuinis illuſtrationibus Pontificijſque inſtitutis eruditi ab eorumdem ſacrâ ſcientiâ ad perfectiſſimam pro ſuo modulo perfectionem euehantur.* Conſecrabātur autem à Sacerdotibus, quibus ſine dubio ſubditi erant. (Dionyſ. de Eccl. Hierarch. c. 6.)

Quartò. Quartò. Dictum Tertulliani: *Non ſumus ſiluicolæ & exules vitæ*; non de Monachis, ſed de totâ natione Chriſtianâ intelligendum; atque etiamnum verum eſt, licet non pauci in Siluis & ſolitudine degant. Ita S. Baſilius, quāuis ſuâ ætate permultos ſciret eſſe Monachos, negat tamen hominem eſſe animal μοναστικὸν, ſiue agreſte: ex quo non rectè inferas Baſilij ætate nō fuiſſe Monachos, quos inuitis Nouatoribus primo huic ſæculo, Areopagitæ teſtificatione, aſſerimus.

Sanctimoniales primi ſæculi. Nec deerant hoc tempore Sanctimoniales, ac velatæ Virgines: nā Matthæus Iphigeniam, Paulus Theclam, & Petrus Petronillam, Virgines conſecrarunt. De Marthâ etiam legimus Maſſiliæ collegium Virginū congregaſſe; cùm quibus vſque ad mortem ſanctiſſimè vixit. Fuiſſe Antiochię collegia Virginum, Ignatio ibidem Pontifice, clarum eſt ex eius ad Philippenſes Epiſtolâ, cùm dicit: *Saluto collegium Virginum.* Sed an Ignatius primus inſtituerit, vt profeſſę Virginitatem ſimul cohabitarent, an aliquis alius antiquior; non ſatis liquet; vt Petrus Halloix annotauit. (Petr. Halloix ad cap. 7. vit. S. Ignatij.) Certè erant nonnullæ Ignatij æuo, quæ profitebantur perpetuam Virginitatem: quas proinde in Epiſtolâ ad Smyrnæos in fine, vocat *degentes in perpetuâ Virginitate*, quas & ſalutari iubet: itaque ſupponit eas Eccleſiæ notas eſſe. Meminit autem conſecrationis ipſarum in Epiſtolâ ad Antiochenos, his verbis: *Virgines intelligant, cui ſe conſecrauerint.* Et in Epiſtolâ ad Heronem Diaconum, dum ſalutari iubet Mariam pudiciſſimam fœminam, & quæ in domo illius eſt, Eccleſiam: probabile eſt eum intelligere cœtum Virginum, cuius illa fuerit moderatrix.

NOTITIA REGVLARVM.

DISQVISITIO III.

Vt ſecundo ſæculo Monaſtica viguerint Inſtituta?

SECVNDA *Spiritus ſancti velificante aurâ ad Secundum Sæculum appulimus*; quo etiam Monaſticam viuendi formam, ſiue ab Anachoretis, ſiue à Cœnobitis fuiſſe continuatam, hoc loco demonſtrādum eſt. Primò autem loco occurrit S. Teleſphorus ex Anachoretâ (vt habet Liber de Romanis Pontificibus, Damaſi nomine ſcriptus, verè autē Anaſtaſij Bibliothecarij) ſummus Pontifex creatus, anno Chriſti 142. *S. Teleſphorus Papa, Monachus.* Sed & idem Liber Monachas nobis ſuppeditat: nam Soter, qui Chriſti anno 175. & ſequentibus Petri Cathedram obtinuit; *Conſtituit vt nulla Monacha pallam ſacratam contingeret.* Vide Epiſtolam Soteris ſecundam ad Epiſcopos Italiæ, in quâ ità legitur: *Sacratas Deo fœminas vel Monachas ſacra vaſa vel ſacratas pallas penes vos contingere &c.* quod etiam à Gratiano citatum. (Gratian. 23. cap. Sacratas.)

S. Frontonij Monachatus. Eodem ſæculo, anno ſcilicet 13. Imperij Antonini, qui eſt Chriſti annus 152. in Ægypto S. Frontonius Abbas, quem alij Frontonem appellāt; cum ſeptuaginta Fratribus in Eremo vixit: cuius viuendi Regula ex vitæ hiſtoriâ, quæ habetur lib. 1. de vitis Patrum, vtcumq; patet. Legere enim eſt, eos orationi, manuū labori, ac ieiunijs cumprimis vacaſſe: cùmque in eâdem Eremo longo tempore morarentur, & contra Inſtituti rigorem fratres murmurarent, eos oratione ſuâ ſedauit.

Monaſterium S. Heleni. Ex hoc ſecundo occurrit monaſterium S. Heleni Epiſcopi, cui pręfuit Theodorus, illique ſucceſſit Eugenius, ſiue Eugenia, Virgo enim in virili habitu monachum agebat. In eo autem monaſterio die noctuque pſallentes audiebantur. Porrò cùm ad monaſteriū S. Helenus accederet; comitabātur eum ampliùs quàm decem millia virorum pſallentiū. Nā, vt in vitâ S. Eugeniæ dicitur; *Mos eſt apud Ægyptum, quādo circumeunt monaſteria Epiſcopi, pſallētium eos ſequatur exercitus.* In eâdem vita ſcribitur Helenus *ab infantiâ Chriſtianus, & dum infātulus in monaſterio creſceret*, ardentes prunas illæſâ veſte detuliſſe.

Qualis eius Regula. Monaſterij autem Regula in ipſius Eugeniæ virtutibus, vtcumque conſpicienda traditur: nam in Superiorem electa, *Ante omnes opus monaſterij, quod infima ſolebat exercere perſona, ſuſcepit: in omnibus aquam portare, ligna concidere, munditias adhibere. In eo denique loco habitaculum ſibi elegit, vbi oſtiarius monaſterij manebat, ne vel ipſo ſe ſuperiorem oſtenderet. Sanè refectionem Fratrum ſollicitè curabat, & pſallendo Deo ordinem fortiter cuſtodiebat: & tertia, ſexta, nona, veſpertinis vel nocturnis atque matutinis horis tam cautiſſimè inſiſtebat, vt*

videre-

NOTITIA REGVLARVM.

videretur iam periſſe Deo, ſi horarum vel quidpiam ſpatij abſque diuinis laudibus aliqua præteriſſet. Hæc ex vitâ illius Sanctæ.

DISQVISITIO IV.

De Monachis, ac Monaſterijs tertij ſæculi.

Monachi tertio ſæculo vigent.

VIGVISSE hoc ſæculo Monachos, & Sanctimoniales, Monaſteria & Aſceteria, etſi negẽt Nouatores; antiquæ tamen adſtruunt hiſtoriæ. S.Calliſtus, qui martytio coronatus eſt anno 226. Monachorum mentionem facit, cùm in Decreto ait: B *Preſbyterus, Diaconus, Subdiaconus, & Monachus concubinas habere, ſeu matrimonia contrahere penitus interdicimus.* Eodem ſæculo S. Dionyſius ex monacho Papa eligitur. Et Hyppolitus martyr in oratione de cõſummatione mundi, inter lugendas temporis illius ærumnas hanc numerat; quòd *Monachi rerum mundi huius cupidi ſint futuri.* S. verò hunc Martyrem, & Portuenſem Epiſcopum, S Petrus Damiani opuſculo 19. cap. 7. ſcribit etiam NONNVM fuiſſe appellatum. Quod etiam probat Baronius in Annalibus anno Chri- C ſti 229. aitque: *Porrò* NONNVS *erat illi cognomentum, quod idem eſt quod Monachus.* Monachus ergò Monachorum mentionem fecit. Sed pergamus vlteriùs. Tempore Maximini, ſeptem Monachos in carcere detentos Varus miles viſitans atque reficiens, vno ex ipſis defuncto, in eius locum ſubrogatur, vt eſt in martyrologio Romano 19. Octobris. Addit Baronius: *Complures Monachos ſub Maximino martyrio coronatos eſſe, non tantùm ex Martyrologijs & Menologijs expreſſum habes, ſed apud Euſebium.* D Refert autem Euſebius martyrium Petri Abſelami, qui fuit ἀσκητὴς, *id eſt Religioſus, vel Monachus, vitam ſolitariam & meditationi deditam ſecutus.* Capite 22. agit de Seleuco, qui *militia munere ſpoliatus, eorum qui* ἀσκηταὶ, *id eſt pietatis cultores, vel Monachi, qui dies noctesque diuinis meditationibus ſe exercent, æmulum ſe & imitatorem effecit.* Sed & ſub Maximiano Monachi, & Martyres fuêre; ita enim Romanum martyrologium: *Apud Sirmium beati Sireni Monachi & martyris, qui, iubente Maximiano* E *Imperatore, tentus, cum ſe Chriſtianum eſſe confiteretur, capite caſus eſt.*

Apud Gratia diſt. 27. can Preſbyteris.

Vari vit. Sur tom. 5.

Et Martyres ſunt.

Euſeb lib. 8. cap. 10.

Martyrol. die 23. Feb.

Monachatus in Hiſpaniâ antiquitas.

In Hiſpaniâ, anno Domini 283. paſſi ſunt ſancti Martyres Fabricianus & Philibertus, de quibus in Breuiario S. Iſidori Hiſpalenſis ita legitur: *Sanctorum Fabriciani & Philiberti Abbatum & Martyrum; omnia dicantur plurimorum Martyrum, nouem lectionum;* vt ad Chronicon Lucij Dextri, anno Chriſti 308. annotauit Franciſcus Biuarius, aitque fuiſſe ex illo Monachorum genere, quod à S. Marco ſumpſit initiũ, & de quo S. Dionyſius ſcripſit in libro de Eccleſiaſticâ Hie- A rarchiâ. *Vnde habemus*, inquit, *in Hiſpaniâ inductum fuiſſe Monachorum genus antequam S. Antonius Monachos colligere, & inſtruere cœpiſſet.*

Ad hoc ſæculum referendus quoque videtur S. Chariton, qui Iconij in Iſauriâ, verbo reque ſe dignum exhibens conciuis ſuæ S. Theclæ imitatorem, ſupplicia acerbiſſima pertulit, vt refert Baronius Chriſti anno 275. Sed Dei vindictâ ſublato Aureliano, & redditâ Eccleſiæ pace, ipſe pariter liberatus, perinde ac Paulus & Antonius, in Eremum conceſſit: ibique ſublime vitæ genus accipiens, alios ad idem Inſtitutum vitæ ſtudium capeſſendum prouocauit. Nam ſub Tacito Aureliani ſucceſſore liber dimiſſus, cùm Ieroſolymam peteret, in latrones incidit, qui diuinitus veneno extincti, Charitonem ſpeluncæ ſuæ, & pecuniarum, quas illic congeſſerant, reliquerunt hæredem. Quas ille (vt habent eius acta apud Metaphraſtem) partim pauperibus, *& Patribus in ſolitudine degentibus diſtribuit*, partim ad ſacram LAVRAM ædificandam impendit. Cuius Eccleſiã Macarius Ieroſolymorum C antiſtes dedicauit. Cùm autem per miracula omnibus manifeſtus euaderet, innumerabilis multitudo Gentilium & Iudæorum non modò ad fidem, ſed ad vitam quoque cõuerſa eſt monaſticam. Præfecturam porrò vni diſcipulorum ſuorum cùm demandaſſet, ad partes Hierichuntinas in aliâ ſpeluncâ ſolus victurus commigrauit. Sed & illuc concurrentibus pluribus, qui vitam illius ſtatuiſſent imitari, alteram hîc excitauit *Lauram*, quam Elpidius poſteà amplificauit. Quoniam autem & hîc, multis acce- D dentibus, interrumpebatur eius quies; cùm iſtis quoque Monachis dediſſet CONSTITVTIONES, & præcepiſſet quomodo oporteat viuere, eumque deſignaſſet, qui eſſet præfuturus; hinc rurſus recedit, & accedit ad aliam partem ſolitudinis, quæ quatuordecim ſtadijs paulò plus aut minus diſtat à regione Thecoorum; vbi cùm multi fratres congregarentur, tertiam quoque illic ædificat *Lauram*, quam nonnulli linguâ Syrâ, *Sucam* vocãt, alij voce Græcâ veterem *Lauram*: à quâ non longè diſtantem in præcipiti E & prærupto monte ſpeluncam, quæ *Cremaſtos*, id eſt, penſilis dicebatur (non enim poterat adiri niſi ſcalis) inhabitauit. Mortis ſuæ præſcius, omnes trium monaſteriorum Paſtores & greges ad ſe accerſit, & cum ijs primam Lauram, Pharum dictam, petijt, vbi egregio ad illos ſermone habito, ſuauiter in Domino obdormiuit.

S. Chariton illuſtr. Confeſſor,

& Monachus.

Lauras ædificat.

Et Regulis informat.

De Elpidio fit mentio in vitâ S. Sabæ cap. 8. fuitque Euthymij diſcipulus.

De Suca & Thecoeno in vitâ S. Sabæ c. 47.

Piè moritur.

Silueſter Maurolicus in Oceano hiſtoriæ ſacræ Religioſorum Ordinum, ſcribit, eum tribus ſupradictis monaſterijs Inſtituti ſui tradidiſſe *Regulam*, quã CONSTITVTIONVM nomine Metaphraſtem deſignaſſe credo.

Quòd

NOTITIA REGVLARVM.

Quòd autem illâ ſine *Regulâ*, ſiue *Conſtitutionibus*, præſcriberetur, Religioſis forſitan Lector requirat; ſed prompta eſt reſponſio, fuiſſe pleraque talia, qualia in alijs Monachorum paſſim occurrunt Regulis; ex quibus hæc peculiariter recitat Metaphraſtes.

Metaph. apud Sur. 28. Sept. Charitonis Conſtitutiones.

De omnibus quidem, ſuis mandat Diſcipulis ea, quæ ſtatui Monaſtico conueniunt, tempus cibi ſumendi ſtatuens, quod quidem eſt die deſinente: & non veſci ad ſatietatem, ſed ventre adhuc poſtulante ceſſare: eſſe autem alimentum panem ſolum, & ſalem, qui impleat locum condimenti: potum autem aquam, quæ ipſa quoque modicè & parcè ſumatur. Deinde cùm de pſalmodiâ mandaſſet, & oratione, tam diurnâ, quàm quæ noctu fieret, iubet eos odio habere otium, vt cauſam multorum malorum: opus autem tradere manibus, quod ſacris pſalmis irrigetur. Si qua verò mala cogitatio, veluti quædam mala zizania, communi hoſte omnium ſata fuerit in terrâ cordis, ieiunio & aſſidua orationis enſe eam exſcindere. Prætereà autem docebat non oportere aſſiduè procedere: ſilentio verò & quiete gaudere vt plurimùm, quæ eſt mater virtutum. Hæc ibi.

An ſcripto tradita.

An autem *Conſtitutiones* hæ ſcripto, an viuâ dumtaxat voce traditæ, & vſu conſuetudineque ſint obſeruatæ; non adeò facilè eſt affirmare. Vero enim ſimillimum eſt, quod Ludouicus Miranda in Manuali Prælatorum tradidit, vſque ad tempora S. Baſilij non vixiſſe Religioſos vllis determinatis, aut ſcriptis *Regulis*: ſed vitam iuſtituiſſe ſecundùm perfectionem Euangelicam, & pront vnicuique vnctio Sancti Spiritus ſuggerebat, aut iuxta id quod viuâ Prælatorum voce præſcribebatur. Sed reuertamur ad Monaſtica, quæ ſuperſunt, huius ſæculi *Inſtituta*.

Mirand. quæſt. 4. artic. 5.

Iulianus & Baſiliſſa Monachos congregant. Metaphr. apud Surium 9. Ianuarij.

Fuit Antiochiæ temporibus Diocletiani & Maximiani par nobile Coniugum, par Virgiuum, Iulianus & Baſiliſſa. Hi pari animo & concordi ſententiâ, vt Metaphraſtes narrat, *Conſtituerunt Monaſteria, in quibus animarum meſſem ex huius mundi ſpinis atque ærumnis ereptam colligerent. Erat autem Beatus Iulianus ſacri illius gregis, ferè decem millium Monachorum Pater. Nam quicumque ad cæleſtem vitam animos ſuos conuertebant, apud Iulianum ipſum ad Deum ſe transferebant. Eodem modo & Beata mulier Baſiliſſa, Virginum & mulierum animas ab huius mundi ſordibus liberatas, ad cælum dirigebat.* Habebat autem chorum ſacrarum Virginum ferè mille.

Monaſteria terrij ſæculi. Metaphr. 26. Decembris.

Sed & in Actis Sanctorum Martyrum Indes & Domnæ, qui ſub eiſdem Imperatoribus Diocletiano & Maximiano paſſi ſunt, monaſteriorum illuſtris inuenitur memoria. Nam decollato Inde, *iuſſit Imperator Virginem*, Domnam, *quæri in Monaſterijs, & dijs illius ſeruari. Hæc cum reſciuiſſet ea, quæ Monaſterio præerat, in quo erat Sancta; in primis virili ſuſceptâ cogitatione, virili tonſu & veſte ornatâ virgine, & preces cum lachrymis ei præbens via cuſtodes & duces, eam clam emittit ex ſacro thalamo.* Monet hîc Baronius anno Chriſti 301. nouum videri non deberi, ſi de Aſceterijs ſiue monaſterijs hoc tempore mentio habeatur; quandoquidem iamdiu antè & S. Ignatius Apoſtolorum diſcipulus meminerit de Collegijs Virginum ſuo tempore exiſtētibus. Quonam pacto verò Maximianus poſt hæc ſæuierit in ſacras Deo dicatas Virgines, eadem Acta ſic narrant: *Sed ſceleratus non ceſſabat quærere: & cùm eam non inueniret, furebat communiter in omnia Aſceteria. Atque ſacra quidem Aſceteria omnia crudeliter diruebantur, Virgines verò turpiter probris afficiebantur: Virgines (proh dolor!) quas ne maſculorum quidem oculis videri erat vmquam tolerandum.*

Ignat. ad Philip. Epiſt. 8.

Maximianus in ea deſæuit.

Monaſterium Sibapolitanum. Metaphr. 25. Iunij apud Surium.

Denique quo tēpore Diocletianus Romanis imperabat, erat Sibapoli in finibus Aſſyriorum (vt refert Metaphraſtes) *Monaſterium mulierum quinquaginta, quæ monaſtica vita ſtudio ſeipſas exercebant. His præerat mulier quædam nomine Brienna, quæ magiſtram habuerat Platoniam, diaconatus officio ante ſe functam, cuius traditionem &* CANONEM *ad finem vſque optimè ſeruauit.* Huius monaſterij alumna erat Sancta Febronia illuſtri martyrio perfuncta.

Ex his ergò iam ſatis ſuperque, ni fallor, contra Nouatores oſtenſa eſt Monaſticæ Vitæ antiquitas; Et quemadmodum ante Paulum, Antonium, Hilarionem, & Macarios, varijs locis viguerint Monaſtica Inſtituta.

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

TRACTATVS IV.

DE REGVLIS QVARTO ſæculo conſcriptis.

POST *ſæuas perſecutionum procellas; poſt ventos & tempeſtates,*
quibus ſuperioribus ſæculis Petri nauicula variè quaſſata eſt, quar-
Matth. 8. *to hoc ſæculo, quo Magnus Cõſtantinus Imperium tenuit;* Impetauit
Monachiſmus floret regnante Conſtantino. *Dominus* vento & mari, & facta eſt tranquillitas magna. *Redditâ*
proinde Eccleſiæ pace, adeò multiplicata fuêre Monachorum exa-
mina, tantumque monaſtica Inſtituta ſumpſerunt incrementum; Vt
propterea Heterodoxi ſcribant, tum primum cœpiſſe Monachiſmi
natales. Rariores anteà erant Monachorum cœtus, qui deinceps tam copioſo prouentu ex-
creuerunt; vt eorum numerus haud facilè iniri potuerit. Tunc ſanè impleta videtur
Iſaiæ 35. *illa Iſaiæ Prophetia:* Lætabitur deſerta & inuia, & exultabit ſolitudo, & florebit quaſi
lilium. Germinans germinabit, & exultabit lætabunda & laudans: gloria Libani data eſt
Ruffin. l. 2. de vit. PP. cap. 7. ei: decor Carmeli, & Saron, ipſi videbunt gloriam Domini, & decorem Dei noſtri. *Ad*
quem locum Ruffinus iſta annotauit: Quamuis hæc de Eccleſiâ dicta ſint, tamen in Æ-
gypti deſertis hæc etiam hiſtoricâ relatione completa ſunt. Vbi tantæ per vrbes multi-
tudines veniunt ad ſalutem, quantas Ægypti deſerta protulerunt? quanti populi haben-
tur in vrbibus, tantæ penè habentur in deſertis multitudines Monachorum, vt vbi ſu-
Pallad. in Lauſiac. c. 52. perabundauit peccatum (*idololatriæ*) ibi ſuperabundet & gratia. *Similia habet Palla-*
dius. Meritò proinde exclamat Hieronymus: ô deſertum floribus Chriſti vernans! ô ſoli-
Hieron. Epiſt. 1. ad Heliod. tudo in quâ illi naſcuntur lapides, de quibus in Apocalypſi ciuitas magni Regis extrui-
tur! ô Eremus familiaribus Deo gaudens.

Idem Epiſt. 22. ad Euſtoch. *Cùm autem idem Hieronymus, Monaſticæ vitæ auctorem faciat Paulum, illuſtrato-*
rem Antonium; de Paulo hoc breuiter nobis aliquid annotandum. Quamuis enim hic qui
S. Paulus Eremitarum auctor. *primus Eremita dictus eſt Paulus, ſub Decio & Valeriano perſecutoribus deſertum petie-*
rit, ibique omnibus ignotus, vixerit; ab Antonio tamen anno ætatis ſuæ centeſimo decimo
Roſweyd. Not. ad vit. Pauli primi Erem. *tertio, quo & mortuus eſt, cognitus fuit. Porrò hic obitus eius annus, vt oſtendit Roſwei-*
dus, fuit Conſtantij Imperatoris quartus, qui eſt Chriſti 344. calculo Pontaci, vel 342. cal-
culo Scaligeri. Proinde & huic ſæculo annumerari poteſt. De eius porrò Inſtituto, vix
Miræus lib. 1. orig. Monaſt. c. 20. *quidquam dicendum; cùm diſcipulos habuiſſe non legatur.* Ordo *enim* Monachorum S.
Pauli *celeberrimus & ditiſſimus in Hungariâ, vt ſcribit Miræus, viciniſque prouincijs*
per Euſebium Strigonienſem circa annum Domini 1215. inſtitutus eſt in Hungariâ; &
poſteà à Paulo Veſprinienſi Epiſcopo anno 1263. auctus, & Conſtitutionibus quibuſdam
ſtabilitus.

Eſt & Congregatio Eremitarum S. Pauli primi Eremitæ *anno 1553. inchoata, quæ mul-*
ta habet Monaſteria in Hiſpaniâ, & Italiâ. Sed tam hæc Congregatio, quàm Ordo prædi-
ctus, S. Paulum Eremitam Patronum potius, quàm Fundatorem agnoſcit. Militant au-
Stellartius anno Chriſti 255. *tem ſub Regulâ S. Auguſtini, vti in Chronologiâ Monaſticâ annotat Stellartius.*

Tranſeuntes igitur primùm hunc, vt dici ſolet, Eremitam, Expendemus hoc Tracta-
tu eorum REGVLAS *& Inſtituta, qui quarto hoc ſæculo Monaſticam vitam opere &*
ſermone potiſſimùm illuſtrauerunt: In his principem facilè locum ſibi vendicat S. Anto-
nius, *quem deinde conſecuti ſunt* Pachomius, Orſieſius, *cui ſubiungimus Diſquiſitionem de*
Regula

Digitized by Google

Regulâ Orientali, *& quæ dicitur* Serapionis, Macarij, Paphnutij, *& alterius* Macarij. *Iterumque de* Regulâ S. Macarij *ſeorſim. De* Regulis Patrum, *& quæ* Hermopoli *ſeruata. De* Monachiſmi *per Occidentem propagatione. De* Regulis *Monachorum* S. Martini, S. Baſilij, S. Hieronymi, *de cuius etiam Monachatu diſquiritur. De* Regulâ Ioannis Ieroſolymitani, *eorumque* Monachorum, *de quibus agit Chryſoſtomus.*

NOTITIA REGVLARVM.

DISQVISITIO I.

An Monachis REGVLAM *præſcripſerit* ANTONIVS?

S. Antonius Cœnobitarum Inſtitutor.

MONASTICVM viuendi Inſtitutum, quod vrgentibus perſecutionum procellis, non adeò publicè ac frequẽter exercebatur, plurimùm auxit propagauitque Magnus Antonius; vt Cœnobitarum Monachorum idem Inſtitutor ſit habitus, vel potiùs reſtitutor. Nam vſque ad eius tempora, vt ſcribit Athanaſius, *Necdum tam crebra erant in Ægypto Monaſteria: neque omninò quiſquam auiam ſolitudinem nouerat, ſed quicumq; in Chriſti ſeruitute ſibimetipſi prodeſſe cupiebat, non longè à ſuâ villulâ ſeparatus inſtituebatur. Erat igitur in agello vicino ſenex quidam, vitam ſolitariam à primâ ſectatus ætate: hūc Antonius cùm vidiſſet, æmulatus eſt ad bonum. Et primò quidem incipiens etiam ipſe, in locis paululum à villâ remotioribus manebat.* Deinde annorum iam triginta quinque factus, Eremũ petijt, & in monte ſolitarius per viginti annos vixit: verùm cùm plurimi ad eum vndique confluerẽt, quibus humanarum rerum contemptum perſuadebat; *multoſq; magiſterio ſuo Fratres confirmaret:* factum eſt, *Vt breui tempore plurima fierent Monaſteria. Nouos antiquoſque Monachos pro ætate vel tempore Paterno moderabatur affectu.* Quibus etiam *Inſtitutoria præcepta* tradidit. *Erant igitur,* vt poſteà ſubditur, *in monte monaſteria tãquam tabernacula, plena diuinis choris pſallentium, legentium, orantium: tantumq; ieiunandi & vigiliarũ ardorem cunctorũ mẽtibus ſermo eius afflauerat, vt futuræ ſpei auiditate, ad charitatem mutuam & miſericordias indigentibus exhibendas iugi ſtudio laborarent: quis infinitam regionem quamdam, & oppidum à mundanâ conuerſatione ſeiunctum, plenum pietatis & iuſtitiæ videbantur incolere.*

Athanaſ. in vitâ Antonij cap. 1.

Athanaſ. cap 14.

Cap. 21. *Monaſteria ædificat.*

Monaſticam vitam propagat. Baron. to. 3. anno Chriſti 328.

Ità ergò Sãctiſſimus hic vir intermiſſum aliquouſq; Monachiſmum non tantùm reſtituit; verùm etiam (vt Baronij verbis vtar) longè latèq; in Chriſtianum orbem copioſiſſimo fœtu propagauit. Nam ex ijs qui ſe eius ſubiecẽre diſciplinę, alij in eiſdem cum illo montibus monaſticam exercuère diſciplinam: alij verò eâdem ex plantâ palmites ſuccidentes, & in diuerſis prouincijs complantantes, breui tempore factum eſt, nempè hoc ipſo ſæculo, vt replerint terrarum orbẽ tam ſanctâ propagine, nimirùm Palęſtinam, Syriam, Aſiam minorem, Cappado- A ciam, Pontum Armeniam, Meſopotamiam, & Boreales regiones, vſque ad latrones Beſſas & Dacos.

An Regulam ſuis tradiderit.

Sed quænam Monachorum S. Antonij viuendi fuit REGVLA? Gregorius Nazianzenus ait S. Athanaſium, *Diui Antonij vitam conſcribẽtem, Monaſticæ vitæ præcepta ſub narrationis ſpecie tãquam latâ lege promulgaſſe.* Affirmant verò Rodolphus Hoſpinianus, & Abrahamus Sculterus hæretici, non reperiri in vitâ S. Antonij ab Athanaſio ſcripta vitæ Monaſticæ leges; ac proinde librum hunc B eſſe Athanaſij negant. Reſpõdet verò Roſweydus: *Sanctorum vita* (vt ait Ambroſ. lib. de S. Ioſeph. cap. 1.) *cæteris norma viuendi eſt.* Et de ipſo Antonio ait in præfatione Athanaſius: *Perfecta eſt ſiquidẽ ad virtutem via, Antonium ſcire, quis fuerit.* Vel vt in Græco ad verbum habetur: *Eſt enim Monachis Antonij vita idonea ad Religioſam exercitationẽ formula.* In cuius rei confirmationem in vita S. Pachomij dicitur: *Erat per id tempus beati Antonij vita cunctis ad imitandum præclare propoſita.* Et Barlaam apud Damaſcenum, Monachorum viuendi inſtitutum exponere volens, C ait: *Si vnius ipſorum, hoc eſt Antonij, qui etiam Monaſticæ vitæ Auſpex ac Princeps extitiſſe dicitur, vitam tibi ſigillatim exponerem, nimirum ex vnâ arbore fructum eorum, qui eiuſdem generis ac ſpeciei ſint, dulcedinem prorſus intelligeres.* Nicephorus quoque ait Athanaſij de vitâ S. Anthonij librum, *Monaſtici Inſtituti ceu finem quemdam eſſe.* Ruffinus verò S. Antonium ait, *Inſtitutionis ſuæ præclara vſque in hodiernum Monachis exempla reliquiſſe.* Viua ergò erat ipſe Antonius ſuorum & poſterorum REGVLA. Quod nouiſſimè quoque Gaſpar D Barthius luculenter teſtatur: *Beati Antonij,* inquit, *Principis Vitæ Aſceticæ, ſiue Exercitatoriæ, Vitam deſcripſit Athanaſius ille celeberrimus Alexandrinus Antiſtes; inſiſtens rerum ſimul veritati, & Monaſticæ vitæ ſimul* PRÆCEPTA *tradens.* Mox autem allato Naziãzeni teſtimonio, probat, *eumdem* REGVLAM *Vitæ ſolitariæ voluiſſe ſcribere;* & à Deo ipſo dicendũ & credendum Antoniũ in ſpecimẽ & exemplum Monaſticæ perfectionis prẽſtitutũ. *Nec paucas,* ait Roſweydus, *S. Antonius Monaſticas Leges exhortationibus ſuis, quæ in eius vitâ habentur, exprimit.* Quod ipſum Romanũ inſinuat

Nazianz. orat. 10.

Hoſpin. de Orig. Monach. lib 3. cap. 2.

Sculter. medul. Theolog. Pat. part. 2.

Roſvveyd. notis ad prælud. vit. S. Antonij lib. 1. de vit. Pat.

Aſſertum contra hæreticos.

Vit. Pachomij cap 1.

Damaſcen. cap. 12.

Nicephor. lib. 8 c. 40.

Ruffin. lib. 1. hiſt. Eccleſ. cap 8.

Barthius aduerſario. lib. 57. c. 2.

NOTITIA REGVLARVM.

Breuiarium, dicens: *Cùm innumerabiles ſui* A *Inſtituti imitatores haberet, conuocatis Monachis, & ad perfectam Chriſtianæ vitæ Regulam inſtructis, ſanctitate & miraculis clarus migrauit in cœlum.*

Monachi Antoniani in Æthiopiâ,

Quod ſpectat S. Antonij diſcipulos; plerique in Æthiopiâ Monachi dicuntur eſſe Ordinis S. Antonij flauo habitu, ex craſſiori goſſipio, aut pellibus caprinis induti, vt habetur in Gallico libro de Statibus Imperiorum & Principatuum totius mundi per D T.V.Y conſcripto. Poſſeuinus quoque in Apparatu Sacro, agens de Maronitis in Oriente populis, & Libani montis in Syriâ B incolis, aut Patriarchæ ſedem eſſe in Monaſterio ſeu cœnobio; in quo paulò plus quàm viginti degunt Monachi, qui dicuntur S. Antonij, viuētes valdè parcè, obſonijs enim vix vtuntur alijs præter oryzam, iuſcula & herbas: vinum autem bibunt tantummodò feſtis, aquam profeſtis, humi edunt: noctu verò & interdiu cùm matutinas & reliquas horas diebus feſtis recitant, confluunt populi. Sacerdotes caſtè ac cælibes viuunt, ſed nullis ſtudijs litterarum addicti, quod reliquum habent temporis, id præſtant cul- C turæ in agris, ſiue vt operas ad laborem hortentur, ſitque vnde & cibus percipi, & tributum perſolui poſſit. Ordo autem Hoſpitalariorum S. Antonij, per Gaſtonem Virum nobilem circa annum Domini 1121. excitatus, pauperibus, mutilis, ſacro igne contactis, cæteriſque ægris ſubleuandis, operam in primis per id tempus impendebat. Bonifacius porrò VIII. Regulam S. Auguſtini illis præſcripſit. De quo Ordine legendus Aubertus Miræus Originum Monaſticarum lib. 1. cap. 5.

Et Syriâ, qui viuant.

Hoſpitalarij.

S. Hieron. in vit. Hilarion. Cap. 2.

Magno Antonio coronidis vice adijcio S. Hilarionem, qui eiuſdem *viſendi ſtudio perrexit ad Eremum. Et ſtatim vt eum vidit, mutato priſtino habitu, duobus ferè menſibus iuxta eum manſit, contemplans Ordinem vitæ eius morumque grauitatem.* Ab eo autem digreſſus, ſolitudinem petijt, & ſedem ſępius mutauit. Eum verò Monachorum, Monaſteriorumque in Syriâ, Palæſtinâ, & Meſopotamiâ, Hieronymus agnoſcit Inſtitutorem. *Necdum enim*, inquit, *tunc Monaſteria erant in Palæſtinâ, nec quiſquam Monachum ante S. Hilarionem in Syriâ nouerat; ille fundator & eruditor huius conuerſationis & ſtudij in hâc prouinciâ primùm fuit. Habebat Dominus Ieſus in Ægypto ſenem Antonium: habebat in Palæſtinâ Hilarionem iuniorem.* Et pòſt nonnulla: *Exemplo itaque eius per totam Palæſtinam innumerabilia Monaſteria eſſe cœperunt, & omnes ad eum Monachi certatim cucurrêre*; quos ille quotannis viſitabat.

S. Hilarionem Monaſticam promouet.

Cap. 3.

Cap. 19.

DISQVISITIO II.

De Regulâ S. Pachomij.

S. Pachomius Regulam ab Angelo accepit. Vit. Pachomij cap. 11.

MAGNI Antonij tempore vixit S. Pachomius, Tabenneſiotarum Monachorum & Sanctimonialium Auctor & Inſtitutor; cui, vt vitæ auctor habet, *Apparuit Angelus Domini, deferens ei tabulam, in quâ erat omnis forma Inſtitutionis adſcripta, quâ docendi forent, quicumque ad eius magiſterij ſtudia perueniſſent. Quam* REGVLAM *Tabennenſes ho-* B *dieque cuſtodiunt.* Quæ autem in eâ tabolâ erant annotata, compendio recenſentur cap 22. Ipſam porrò Pachomij Regulam Ægyptiacè ſcriptam, tranſlatam in Græcum, Latinè reddidit S. Hieronymus, rogāte Siluano Monacho, eo tēpore, quo S. Paula ex hac luce migrauit, Honorio ſextùm & Ariſteneto Coſſ. anno Domini, iuxta Faſtos Onuphrij. 404. Regulam hanc edidit Achilles Statius Luſitanus. Petrus verò Ciacconus, & Alardus Gazæus, Caſſiano adiunxerunt; Scholijſque Gazæus illuſtrauit: qui etiam C diſputat, an non plures à S. Pachomio emanarint Regulæ; nimirū vna ab Angelo tradita; & altera nō à ſolo Pachomio, ſed à tribus Patribus iunctim compoſita, de quibus in ipſo exordio dicitur: *Hæc ſunt præcepta vitalia, tribus à Maioribus tradita*, quos in pręfatione nominat Hieronymus, aitque fuiſſe, Pachomium, Theodorū, & Orſieſium: quæ quidem alia videtur fuiſſe ab illâ, quam ſoli Pachomio tradidit Angelus; & multò plura continet pręcepta, quàm ea quæ cap. 22. vitæ, & apud Palladium habetur. Trithemius D lib. de Proprietate Monachorū, cap. 5. cùm citaſſet Regulā S. Pachomij, ac deinde ſubieciſſet teſtimonium ex *Regulâ SS. Patrum, quæ Pactum Monachorum dicitur*, & ex Regulâ Ioannis Gerundenſis, mox ſubdit: *In Regulâ etiam Pachomij Angelicâ dicitur:* quod ſignum eſt eum duas, eaſque diſtinctas Pachomij agnouiſſe Regulas.

An plures S. Pachomij Regulæ.

Pallad. in Lauſ. c. 38.

Quamuis autem liberum lectori iudicium de hâc quæſtione Gazæus concedat; ea tamen veriſimilior apparet ſententia, quæ vnicam tantùm aſſerit *Pachomij Regu-* E *lam*, ab Angelo ſiue dictatam, vt Gennadius, ſuffragante Romano Martyrologio refert; ſiue in tabulâ æneâ diuinitus delatam; vt vitæ Auctor, nec non Palladius, Sozomenus, Nicephorus, & alij tradunt. Nulli enim Auctores de diuerſis Pachomij Regulis mentionem faciunt. Et Palladius non integram Regulam, ſed eius quoddam exhibuerit breuiarium. Baronius tam in Annalibus, quàm in Notis ad Martyrologium Romanum, diſertis verbis ait, Regulas S. Pachomij Ægyptiacè ſcriptas, à S. Hieronymo Latinè redditas. Quòd autem

Vnicam reliquiſſe.

Gennad. de vir. illuſt. cap. 7. Martyrol. 14. Maij. Sozom. lib. 3. cap. 13. Niceph. lib. 9. c. 14.

tem in ijs fiat mentio rrium Patrum, probabile efficitur, ab ijs nonnulla fuiſſe Regulæ illi addita. Fuſiùs hæc vide apud Gazæum.

Quot Capitum.

Edita porrò *Pachomij Regula* conſtat Capitibus ſiue Articulis 128. In Manuſcripris tamen Treuirenſi, & Colonienſi codicibus, qui *Patrum* exhibēt *Regulas*, inueniūtur Pachomianæ Regulæ capita 142. & hâc Regulâ vſus videtur Benedictus Anianæ Abbas in ſuâ Regularum Cōcordiâ; in quâ mulri citantur articuli, qui in impreſsâ deſiderantur: atque, vt Menardus annorauit, alius arriculorum ordo in Concordiâ videtur, quàm in editâ Regulâ.

Gennad. de Sciptor. Eccleſ. c. 7.

Operum verò S. Pachomij catalogū texit Gennadius. Sed plures tractarus, & Epiſtolæ jnueniunrur in ſupradictis libris MSS.

Dubitatum de Poſthumio, eiuſq. Regulâ.

In Vitis Patrū lib. 1. habetur virâ B. Poſthumij, cui Macatius moriens ſuorum regimen Monachorum impoſuir. Tribus verò poſt Macarij obitum diebus, Regulam ab Angelo accepit; quæ in eius vitâ cap. 8. referrur. Quis verò hic Poſthumius ſir, non admodū eſt exploratum: de quo nihil vel in tabulis Eccleſiaſticis, vel apud Hiſtoricos, ſe inueniſſe teſtatur Roſweydus. Cùm autem in eius vitâ multa ſint affinia cum Pachomio, eiuſque Regulâ; & Pachomius dicatur quibuſdam *Pachumius*; hinc ait vereri ſe, ne *Paſthumius* ex *Pachumio* irrepſerit.

DISQVISITIO III.

Quænam Orſieſij Regula.

Orſieſij nomen.

VNvs ex tribus Patribus, quorum in Pachomij Regulâ, & S. Hieronymi ad eam præfatione fit menrio, fuit *Orſieſius*; cuius nomen variè inuenitur exaratum. Gennadio in Catalogo Scriptorum Eccleſiaſticorū, dicitur *Oreſieſis*; auctoritare S. Pachomij, quæ eſt in Viris Patrum, *Orſeſius*. Græci auctores, vt Hugo Menardus obſeruauir, Socrates, Sozomenus, Palladius in Lauſiacâ, vocanr *Arſiſium*. Pelagius lib. 5. de Viris Patrum, *Orſiſium*. Suffridus Petrus ad Gennadium addidir: *Hic ſcriptor in excuſis exemplaribus, vt & apud Honorium, & Trithemium,* ORIESIS, *in noſtris MS. Codicibus* ORECTESIS *eſt*. Menardus air, cōſtanter à Latinis appellatur *Orſieſius*, ſiue, *Orſieſis*, tum in eius opere edito, tum apud S. Hieronymum, tum apud Gennadium, atque etiam in MS. Cod. Concordiæ Regularum; & hanc ſcribēdi rationem nos ſequuti ſumus. Mortuo igirur Pachomio ſucceſſir ex eius nominatione, fratrumq; electione Petronius; *Qui paucis diebus totam fraternitatem gubernans*, (vr habet vitâ Pachomij) *in pace defunctus eſt, relinquens poſt ſe virum iuſtū & acceptum Deo,* ORSESIVM *nomine*. Abbatis titulo nominatus reperitur citaris locis apud Pelagium. Scripſit verò librum, qui in editione Colonienſi anno

Socrat. lib. 4. cap. 14. Sozom lib. 3. cap. 13. Pallad c. 8. Pelag. Libell. XI. nu. 37. & Libell. XV. num. 51.

Liber eius de Inſtit. Monaſt.

A 1536. & Bibliorhecâ vererum Patrum tom. 5. terriæ edirionis Parienſis, hunc præferr ritulum: DIVI ORESIESIS MONACHI ANTIQVISSIMI, REGVLÆ DE INSTITVTIS MONASTICIS DIVINO SALE CONDITÆ. Gennadius autē hęc de eo ſcribit: ORESIESIS *Monachus, amborum* (id eſt Pachomij & Theodori) *collega, vir in ſanctis ſcripturis ad perfectum inſtructus, compoſuit librum diuino conditum ſale, totiuſq. Monaſtica diſciplina inſtrumentu conſtructum, & vt ſimpliciter dicam, in quo totum penè vetus & nouum teſtamentum compēdioſis diſſertationibus, iuxta Monachorū dumtaxat neceſſitatem, inuenitur expoſitum: quem tamen vice teſtamēti, propè diem obitus ſui, Fratribus obtulit*. Sic ille. Veriſſimè omninò: neque enim rā Regulam, quàm Teſtamentum voluir cōdere, ſiue exrremam ad Fratres, & in ijs ad poſteros, exhortationem; vnde in fine ait: *Vigilate, omni ſtudio curâq; contendite, ne obliuiſcamini propoſiti veſtri, ſed implete quod vos ſcitis eſſe pollicitos, ego enim iam delibor, & tempus reſolutionis meæ adeſt*. Nimirum, poſtquā Chriſtus diſceſſurus ex hoc mundo ad Patrem, benè longo & diuino illo ſermone ſuos poſt Cœnam inſtruxir Apoſtolos, & charitatem eis teſtamenti vice legauit: idipſum Sanctorū plurimi ſumpſerunt imitandum. Sic Antonius prędictâ fratribus morte ſuâ, eos monitis ſalutis confirmauir. Sic eſt Pachomius ante duos dies ſanctę dormirionis ſuæ, conuocans vniuerſos Fratres, eos monuir hæreticorum conſortia fugere, & ſe præſente iubet Prælatum eligi. Sanctus Ephręm Syrus prolixum ſcripro digeſſir Teſtamenrum, ſicut hoc ſuo Libro Oreſieſis; in quo ordine monet Præpoſitos, & Subditos, & quæ ad perfectionem Monaſticam & communem vitam ſpectant, dilucidè inculcat: nec nouam cōſcribir Regulam, ſed Patris ſui S. Pachomij ſupponir, & frequenter commēdat, de quâ ait: *Traditiones Patris noſtri, ſcalas putemus ad cœlorum regna tendentes*. Item: *Si mandata ſunt Dei quæ per Patrem noſtrum tradidit nobis, & quæ ſequentes poſſumus peruenire ad regna cœlorum, toto eadem deſiderio complectamur*. Er rurſus: *Nos igitur Sanctorum imitatores ſimus, nec obliuiſcamur Inſtitutionis, quâ nos erudiuit* PATER NOSTER, *dum adhuc eſſet in corpore*. Liber totus abſque vllâ capitum, aur articulorum diſtinctione, continuatâ ſerie ad finem vſq; decurrir. Agit de eo tamquam Sancto, Petrus Equilinus lib. 4. cap. 174. appellatque *Oroſienſem*.

NOTITIA REGVLARVM.

Gennad. de Script. Eccleſ. cap. 9.

Teſtamenti loco ſcriptus.

Non eſt noua Regula.

DISQVISITIO IV.

Quæ Regula Orientalis?

Auctor Regula Orientalis incertus.

IN Cōcordiâ Regularum Benedicti Abbaris citatur *Regula Orientalium*, quam MSS. codices Treuirenſis & Colonienſis, integrè exhibent hoc initio: *Vt neque Senio-*

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

Breuiarium, dicens: *Cùm innumerabiles ſui* A *Inſtituti imitatores haberet, conuocatis Monachis, & ad perfectam Chriſtianæ vitæ Regulam inſtructis, ſanctitate & miraculis clarus migrauit in cœlum.*

Monachi Antoniani in Æthiopiâ.

Quod ſpectat S. Antonij diſcipulos; plerique in Æthiopiâ Monachi dicuntur eſſe Ordinis S. Antonij flauo babitu, ex craſſiori goſſipio, aut pellibus caprinis induti, vt habetur in Gallico libro de Statibus Imperiorum & Principatuum totius mundi per D T. V. Y conſcripto. Poſſeuinus quoque in Apparatu Sacro, agens de Maronitis in Oriente populis, & Libani montis in Syriâ B incolis, aut Patriarchæ ſedem eſſe in Monaſterio ſeu cœnobio; in quo paulò plus quàm viginti degunt Monachi, qui dicuntur S. Antonij, viuẽtes valdè parcè, obſonijs enim vix vtuntur alijs præter oryzam, iuſcula & herbas: viuum autem bibunt tantummodò feſtis, aquam profeſtis, humi edunt: noctu verò & interdiu cùm matutinas & reliquas horas diebus feſtis recitant, confluunt populi. Sacerdotes caſtè ac cælibes viuunt, ſed nullis ſtudijs litterarum addicti, quod reliquum habent temporis, id præſtant cul- C turæ in agris, ſiue vt operas ad laborem hortentur, ſitque vnde & cibus percipi, & tributum perſolui poſſit. Ordo autem Hoſpitalariorum S. Antonij, per Gaſtonem Virum nobilem circa annum Domini 1121. excitatus, pauperibus, mutilis, ſacto igne contactis, cæteriſque ægris ſubleuandis, operam in primis per id tempus impendebat. Bonifacius porrò VIII. Regulam S. Auguſtini illis præſcripſit. De quo Ordine legendus Aubertus Miræus Originum Mo- D naſticarum lib. 1. cap. 5.

Et Syriâ, qui viuant.

Hoſpitalarij.

S. Hieron. in vit Hilarion. Cap. 2.

Magno Antonio coronidis vice adijcio S. Hilarionem, qui eiuſdem *viſendi ſtudio perrexit ad Eremum. Et ſtatim vt eum vidit, mutato priſtino habitu, duobus ferè menſibus iuxta eum manſit, contemplans Ordinem vitæ eius morumque grauitatem.* Ab eo autem digreſſus, ſolitudinem petijt, & ſedem ſępius mutauit. Eum verò Monachorum, Monaſteriorumque in Syriâ, Palæſtinâ, & Meſopotamiâ, Hieronymus agnoſcit Inſtitutorem. *Necdum enim,* inquit, *tunc Monaſteria erant in* E *Palæſtinâ, nec quiſquam Monachum ante S. Hilarionem in Syriâ nouerat; ille fundator & eruditor huius conuerſationis & ſtudij in hâc prouinciâ primum fuit. Habebat Dominus Ieſus in Ægypto ſenem Antonium: habebat in Palæſtinâ Hilarionem iuniorem.* Et pòſt nonnulla: *Exemplo itaque eius per totam Palæſtinam innumerabilia Monaſteria eſſe cœperunt, & omnes ad eum Monachi certatim cucurrêre;* quos ille quotannis viſitabat.

S. Hilarion vitam Monaſticam promouet.

Cap. 3.

Cap. 19.

DISQVISITIO II.

De Regulâ S. Pachomij.

S. Pachomius Regulam ab Angelo accepit. Vit. Pachomij cap. 12.

MAGNI Antonij tempore vixit S. Pachomius, Tabenneſiotarum Monachorum & Sanctimonialium Auctor & Inſtitutor; cui, vt vitæ auctor habet, *Apparuit Angelus Domini, deferens ei tabulam, in quâ erat omnis forma Inſtitutionis adſcripta, quâ docendi forent, quicumque ad eius magiſterij ſtudia perueniſſent. Quam* REGVLAM *Tabennenſes hodieque cuſtodiunt.* Quæ autem in eâ tabulâ erant annotata, compendio recenſentur cap 22. Ipſam porrò Pachomij Regulam Ægyptiacè ſcriptam, tranſlatam in Græcum, Latinè reddidit S. Hieronymus, rogãte Siluano Monacho, eo tẽpore, quo S. Paula ex hac luce migrauit, Honorio ſextùm & Ariſteneto Coſſ. anno Domini, iuxta Faſtos Onuphrij. 404. Regulam hanc edidit Achilles Statius Luſitanus. Petrus verò Ciacconus, & Alardus Gazæus, Caſſiano adiunxerunt; Scholijſque Gazæus illuſtrauit: qui etiam diſputat, an non plures à S. Pachomio emanarint Regulæ; nimirũ vna ab Angelo tradita; & altera nõ à ſolo Pachomio, ſed à tribus Patribus iunctim compoſita, de quibus in ipſo exordio dicitur: *Hæc ſunt præcepta vitalia, tribus à Maioribus tradita,* quos in pręfatione nominat Hieronymus, aitque fuiſſe, Pachomium, Theodorũ, & Orſieſium: quæ quidem alia videtur fuiſſe ab illâ, quam ſoli Pachomin tradidit Angelus; & multò plura continet pręcepta, quàm ea quæ cap. 22. vitæ, & apud Palladium habetur. Tritbemius lib. de Proprietate Monachorũ, cap. 5. cùm citaſſet Regulã S. Pachomij, ac deinde ſubieciſſet teſtimonium ex *Regulâ SS. Patrum, quæ Pactum Monachorum dicitur,* & ex Regulâ Ioannis Gerundenſis, mox ſubdit: *In Regulâ etiam Pachomij Angelicâ dicitur:* quod ſignum eſt eum duas, eaſque diſtinctas Pachomij agnouiſſe Regulas.

An plures S. Pachomij Regulæ.

Pallad. in Lauſ. c. 38.

Quamuis autem liberum lectori iudicium de hâc quæſtione Gazæus concedat; ea tamen veriſimilior apparet ſententia, quæ vnicam tantùm aſſerit *Pachomij Regulam,* ab Angelo ſiue dictatam, vt Gennadius, ſuffragante Romano Martyrologio refert; ſiue in tabulâ æneâ diuinitus delatam; vt vitæ Auctor, nec non Palladius, Sozomenus, Nicephorus, & alij tradunt. Nulli enim Auctores de diuerſis Pachomij Regulis mentionem faciunt. Et Palladius non integram Regulam, ſed eius quoddam exhibuerit breuiarium. Baronius tam in Annalibus, quàm in Notis ad Martyrologium Romanum, diſertis verbis ait, Regulas S. Pachomij Ægyptiacè ſcriptas, à S. Hieronymu Latinè redditas. Quòd autem

Videri vnicam reliquiſſe.

Gennad de vir. illuſt. cap. 7. Martyrol. 14. Maij. Sozom. lib. 3. cap. 11. Nicephor. lib. 9. c. 14.

Digitized by Google

tem in ijs fiat mentio trium Patrum, probabile efficitur, ab ijs nonnulla fuiſſe Regulæ illi addita. Fuſiùs hæc vide apud Gazæum.

Quot Capitum.

Edita porrò *Pachomij Regula* conſtat Capitibus ſiue Articulis 128. In Manuſcriptis tamen Treuirenſi, & Colonienſi codicibus, qui *Patrum* exhibēt *Regulas*, inueniūtur Pachomianæ Regulæ capita 142. & hâc Regulâ vſus videtur Benedictus Anianæ Abbas in ſuâ Regularum Cōcordiâ; in quâ multi citantur articuli, qui in impreſſâ deſiderantur: atque, vt Menardus annotauit, alius articulorum ordo in Concordiâ videtur, quàm in editâ Regulâ.

Gennad. de Scriptor. Eccleſ. c. 7.

Operum verò S. Pachomij catalogū texit Gennadius. Sed plures tractatus, & Epiſtolæ inueniuntur in ſupradictis libris MSS.

Dubitatum de Poſthumio, eiuſq; Regulâ.

In Vitis Patrū lib. 1. habetur vitâ B. Poſthumij, cui Macarius moriens ſuorum regimen Monachorum impoſuit. Tribus verò poſt Macarij obitum diebus, Regulam ab Angelo accepit; quæ in eius vitâ cap. 8. refertur. Quis verò hic Poſtbumius ſit, non admodū eſt exploratum: de quo nihil vel in tabulis Eccleſiaſticis, vel apud Hiſtoricos, ſe inueniſſe teſtatur Roſweydus. Cùm autem in eius vitâ multa ſint affinia cum Pachomio, eiuſque Regulâ; & Pachomius dicatur quibuſdam *Pachumius*; hinc ait vereri ſe, ne *Paſthumius* ex *Pachumio* irrepſerit.

DISQVISITIO III.

Quænam Orſieſij Regula.

Orſieſij nomen.

VNvs ex tribus Patribus, quorum in Pachomij Regulâ, & S. Hieronymi ad eam præfatione fit mentio, fuit *Orſieſius*; cuius nomen variè inuenitur exaratum. Gennadio in Catalogo Scriptorum Eccleſiaſticorū, dicitur *Oreſieſis*; auctoritate S. Pachomij, quæ eſt in Vitis Patrum, *Orſeſius*. Græci auctores, vt Hugo Menardus obſeruauit, Socrates, Sozomenus, Palladius in Lauſiacâ, vocant *Arſiſium*. Pelagius lib. 5. de Vitis Patrum, *Orſiſium*. Suffridus Petrus ad Gennadium addidit: *Hic ſcriptor in excuſis exemplaribus, vt & apud Honorium, & Trithemium,* ORIESIS, *in noſtris MS. Codicibus* ORECTESIS *eſt*. Menardus ait, cōſtanter à Latinis appellatur *Orſieſius*, ſiue, *Orſieſis*, tum in eius opere edito, tum apud S. Hieronymum, tum apud Gennadium, atque etiam in MS. Cod. Concordiæ Regularum; & hanc ſcribēdi rationem nos ſequuti ſumus. Mortuo igitur Pachomio ſucceſſit ex eius nominatione, fratrumq; electione Petronius; *Qui paucis diebus totam fraternitatem gubernans*, (vt habet vitâ Pachomij) *in pace defunctus eſt, relinquens poſt ſe virum iuſtū & acceptum Deo*, ORSESIVM *nomine*. Abbatis titulo nominatus reperitur citatis locis apud Pelagium. Scripſit verò librum, qui in editione Colonienſi anno

Socrat. lib. 4. cap. 14. Sozom lib. 3. cap. 13. Pallad. c. 8. Pelag. Libell XI. nu. 37. & Libell. XV. num. 31.

Liber eius de Inſtit. Monaſt.

A 1536. & Bibliothecâ veterum Patrum tom. 5. tertiæ editionis Parienſis, hunc præfert titulum: DIVI ORESIESIS MONACHI ANTIQVISSIMI, REGVLÆ DE INSTITVTIS MONASTICIS DIVINO SALE CONDITÆ. Gennadius autē hęc de eo ſcribit: ORESIESIS *Monachus, amborum* (id eſt Pachomij & Theodori) *collega, vir in ſanctis ſcripturis ad perfectum inſtructus, compoſuit librum diuino conditum ſale, totiuſq; Monaſtica diſciplina inſtrumentis conſtructum, &, vt ſimpliciter dicam, in quo totum penè vetus & nouum teſtamentum compēdioſis diſſertationibus, iuxta Monachorū dumtaxat neceſſitatem, inuenitur expoſitum: quem tamen vice teſtamēti, propè diem obitus ſui, Fratribus obtulit.* Sic ille. Veriſſimè omninò: neque enim tā Regulam, quàm Teſtamentum voluit cōdere, ſiue extremam ad Fratres, & in ijs ad poſteros, exhortationem; vnde in fine ait. *Vigilate, omni ſtudio curâq; contendite, ne obliuiſcamini propoſiti veſtri, ſed implete quod vos ſcitis eſſe pollicitos, ego enim iam delibor, & tempus reſolutionis meæ adeſt.* Nimirum, poſtquā Chriſtus diſceſſurus ex hoc mundo ad Patrem, benè longo & diuino illo ſermone ſuos poſt Cœnam inſtruxit Apoſtolos, & charitatem eis teſtamenti vice legauit: idipſum Sanctorū plurimi ſumpſerunt imitandum. Sic Antonius prędictâ fratribus morte ſuâ, eos monitis ſalutis confirmauit. Sic eſt Pachomius ante duos dies ſanctę dormitionis ſuæ, conuocans vniuerſos Fratres, eos monuit hæreticorum conſortia fugere, & ſe præſente iubet Prælatum eligi. Sanctus Ephręm Syrus prolixum ſcripto digeſſit Teſtamentum, ſicut hoc ſuo Libro Oreſieſis; in quo ordine monet Præpoſitos, & Subditos, & quæ ad perfectionem Monaſticam & communem vitam ſpectant, dilucidè inculcat: nec nouam cōſcribit Regulam, ſed Patris ſui S. Pachomij ſupponit, & frequenter commēdat, de quâ ait: *Traditiones Patris noſtri, ſcalas putemus ad cælorum regna tendentes.* Item: *Si mandata ſunt Dei quæ per Patrem noſtrum tradidit nobis, & quæ ſequentes poſſumus peruenire ad regna cælorum, toto eadem deſiderio compleamus.* Et rurſus: *Nos igitur Sanctorum imitatores ſimus, nec obliuiſcamur Inſtitutionis, quâ nos erudiuit* PATER NOSTER, *dum adhuc eſſet in corpore.* Liber totus abſque vllâ capitum, aut articulorum diſtinctione, continuatâ ſerie ad finem vſq; decurrit. Agit de eo tamquam Sancto, Petrus Equilinus lib. 4. cap. 174. appellatque *Oroſienſem*.

NOTITIA REGVLARVM.

Gennad. de Script. Eccleſ. cap. 9.

Teſtamenti loco ſcriptus.

Non eſt noua Regula.

DISQVISITIO IV.

Quæ Regula Orientalis?

Auctor Regulæ Orientalis incertus.

IN Cōcordiâ Regularum Benedicti Abbatis citatur *Regula Orientalium*, quam MSS. codices Treuirenſis & Colonienſis, integrè exhibent hoc initio: *Vt neque Seniores in*

NOTITIA REGVLARVM.

res in regendis Fratribus inaniter laborent, neque diſciplina iuniorum vacillet &c. Quis autem huius Regulæ auctor? quibus fuerit præſcripta? aut vbi obſeruata? qui tradat, hactenus legi neminem. Petrus Boërius S. Aniani Abbas, & poſteà Epiſcopus Vrbeuetanus, in Commentario ad caput 53. Regulæ S. BENEDICTI, hæc habet: *Pachomius fundator dicitur fuiſſe Cœnobiorum Ægypti, & Regulam, quæ* ORIENTALIS *dicitur, dictante Angelo conſcripſiſſe.* Regula porrò quę in prędictis libris habetur, alia eſt à Regulâ Pachomij verſâ à S. Hieronymo, & ab eâ, quã compendio deſcribit Palladius: videtur tamen ex Pachomij deſcripta, ordine articulorum mutato, nonnullis prætermiſſis, & paulò aliter ſubinde expreſſis. An alia ſit Regulæ S. Pachomij editio, vel ab aliquo Diſcipulorum eius in hanc formam redacta; viri docti iudicabunt.

Deliba nis Pachomianam.

Orientales Regulæ variæ.

Sed quod ad *Orientalium* ſpectat *Regulas*, conſtat eas non vnius fuiſſe formæ. Nam vt varijs locis Monaſticum propagabatur Inſtitutum; ita pro Superiorum voluntate diuerſa in quibuſdam rebus erat obſeruantia: quamuis in præcipuis vtcumque conuenirent.

Sozom. lib. 3. hiſt. Eccleſ. cap. 13. Caſſian. lib. 4. inſtitut. cap. 1. Lib. 3. cap. 1.

De Tabenneſiotis Pachomij Monachis ſcribit Sozomenus, quod eorum *habitus & vita inſtitutio, à reliquorum eſſet Monachorum diſciplinâ in quibuſdam rebus diſcrepans.* Caſſianus quoque ait: *Tabenneſiotarum in Thebaide Cœnobiũ quantò numero populoſius cunctis, tantò conuerſationis rigore eſſe diſtrictius.* Idemque meminit *Regulæ Monaſteriorum Paleſtinæ, vel Meſopotamiæ, quæ perfectionem Ægyptiorum, & inimitabilem diſciplinæ rigorem non exæquaret.*

Ex ijs concinnata Occidentales.

Sed quod hanc, de quâ agimus, ORIENTALEM ſpectat REGVLAM; fuerit ea fortaſſis in Occidente conſcripta ex alijs Orientalium Regulis, aut viuẽdi formâ ab Orientalibus olim Monachis obſeruatâ. Nam Petrus Rouerius è Societate IESV in Illuſtrationibus hiſtoriæ Monaſterij Reomaënſis, num. 37. ſcribit, olim fuiſſe moris vulgatiſſimi, maximè in his Occidentis regionibus, vt nemo ſibi Monachi nomen auderet arrogare, qui non ad alicuius ex Oriente Abbatis mores & Inſtituta, vitam dirigere videretur. Cùm nihil cenſeretur rationabilius, aut perfectius, vt ait Caſſianus in præfatione libri primi, quàm illa eſſent Inſtituta, in quibus ab exordio prędicationis Apoſtolicæ à ſanctis ac ſpiritualibus Patribus fundata Monaſteria euſque perdurarent. Itaque ſcribebantur tunc vulgo Regulæ ab Occidẽtalibus Monachis, non ſuo, ſed eius ex Oriẽtalibus nomine inſcriptæ, cuius illæ maximè mores, monita, atque inſtituta, ab eo qui ſcriberet, vel viſa, vel audita, exprimerent. Caſſianus id prodit ſcribens ad Caſtorem. *In prouinciâ*, inquit, *tuâ Cœnobiorum* A *experte, Orientalium, maximèque Ægyptiorum volens Inſtituta fundari.* Talem etiam fuiſſe hanc Regulam, idem Rouerius videtur arbitrari; de quâ ita ibidem ſcribit: Quid *Regula Orientalium*, à quo tandem Orientali homine ſcripta probabitur? Sic ille. Nec in re modum obſcurâ nos ampliùs quod proferamus habemus.

DISQVISITIO V.

De Regulâ Serapionis, Macarij, Paphnutij, & alterius Macarij.

B IN peruetuſto illo iam ante citato ſępiuſque citando S. Maximini Treuirẽſis Codice, & deſcripto ex illo S. Pantaleonis Colonienſis, exſtat Regula hunc præferens titulum: *Regula Monaſteriorum vel Deum timẽtium pro diſcipulorum eruditione: id eſt Serapionis, Macarij, Paphnutij, & alterius Macarij Abbatis, vel aliorum XXXIIII.* Præmittitur autem talis præfatio: *Sedentibus nobis in vnum conſilio ſaluberrimo * cum prece Dominum noſtrum rogauimus, vt nobis diſtribueret Spiritum ſanctum, qui nos inſtrueret, qualiter* C *Fratrum conuerſationem, vel Regulam vitæ ordinare poſſimus.* Regula porrò in Collectâ vel ſenatu Patrum facta videtur; conſtatque capitibus 14. quorum primum eſt iam dicta Præfatio. Secundò prænotatur; *Serapion dixit.* Tertiò & quartò præponitur, *Idem ipſe*, vel, *Qui ſuprà.* Quatuor deinde capita abſoluit Macarius vſque ad octauum incluſiuè. Nonum, & tria ſequentia tribuuntur Paphnutio. Duo vltimâ alteri Macario; in fine ſubiungitur: *Explicit Regula Patrum, Abbatum XXXVIII.* Cùm autem præter quatuor D prædictos, nullius alterius Abbatis ſententia referatur; ſignum fortaſſe fuerit, reſiduos triginta quatuor prędictorum, vtpotè magis celebrium, ordinationes approbaſſe, & ijs fortaſſe ſubſcripſiſſe. Hoc ex noſtro Codice. Duo eiuſdem Regulæ exemplaria MSS. ſe vidiſſe teſtatur Menardus; alterum Bibliothecæ Floriacenſis, quod eundem cũ noſtro libro pręfert titulũ, conuenitq; cum ijs, quæ in Concordiâ Regularum citantur, ſed octo abſoluitur capitibus: alterum Bibliothecæ Corbeienſis; quod quidem plu- E ribus eandem rem exprimit verbis, & quodãmodò paraphraſtice ſe gerit, ſed quatuor dumtaxat capita complectitur, eaq; maiora. Ex quo conijcias capitum diſtinctionem ab aliquo poſterioris æui forſitan adiectam, placueritq; Corbeienſi vnum ſingulis Auctoribus tribuere caput.

Regula Patrum Abbatum.

* Competenti.

Eius forma.

Conſtat autem Auctores fuiſſe Synchronos; de quibus breuiter aliquid dicendum. *Serapion*, non vnus fuit. Meminit Serapionis Hieronymus, *Thmüeos Ægypti vrbis Epiſcopi, qui, vt ait, ob elegantiam ingenij, cognomen Scholaſtici meruit, carus Antonio Monacho, edidit ad-*

Auctores eiuſdem Synchroni. Hieron. Scripto. Eccleſ. in Serapio.

dit aduerſum Manichæum egregium librum, & de Pſalmorum titulis alium, & ad diuerſos vtiles Epiſtolas; & ſub Conſtantio Principe etiam in confeſſione inclytus fuit. Ordinatus fuit à S. Athanaſio, & ab eodem in libris, qui exſtant, celebratus; Quàm carus autem Magno extiterit Antonio; ſatis ipſe moriens demonſtrauit, cùm alteram ſuam melotem eidem teſtamento dari iuſſerit, vt ſcribit Athanaſius. Ruffinus porrò, & Palladius meminerunt alterius *Serapionis* Presbyteri, multorum Monaſteriorum, & *quaſi decem millium Monachorum Patris*. Et hunc Menardus inſinuat Regulæ huius Auctorem. Probabiliter admodum: nam prior ille viuente adhuc Antonio Epiſcopus erat, quæ eius qualitas in hac Regulâ fuiſſet alicubi expreſſa. Et veriſimile eſt in eo conuentu, vbi hæc Regula decreta, non niſi Abbates adfuiſſe.

Athanaſ. in vit. Anton. cap 58. Ruffin. lib. 2. de vit. Patrum c. 18. Pallad. hiſt. Lauſiac. c. 76.

Reliquos tres vno verſu Sidonius Apollinaris concluſit:

Sidon. carmin 16. ad Fauſtum.

Nunc duo Macarij, nunc Paphnutius heros.

Macarij duo.

Macariorum illorum alter *Ægyptius* dictus fuit, alter verò *Alexandrinus*, ſiue, vt Socrates ait; *alter ex ſuperiore Ægypto, alter ex vrbe Alexandriâ oriundus. Ægyptius* ille fuit diſcipulus S. Antonij. *Alexandrinus* hic dictus eſt iunior. De vtroque ſcribunt cõplures citati à Roſweydo in notis ad librum ſecundum de vitis Patrum, num 46. & ſequenti.

Socrat lib. 4 hiſt. c. 18.

De *Paphnutio* verò eodem libro Ruffinus: *Vidimus*, inquit, *Monaſterium S. Paphnutij hominis Dei, qui nominatiſſimus in illis locis Anachoretes, & vltimus habitator fuerat deſerti in regionibus Heracleos, ſplendidæ apud Thebaidem vrbis.* Et hunc in parte Regulæ huius Auctorem agnoſcit Hugo Menardus, eundemque facit cum *Paphnutio* cognomento *Bubalo*, Presbytero Congregationis illius, quæ in eremo Sciti morabatur; cuius eſt apud Caſſianum Collatio tertia: quemq; ait *in choro Sanctorum, qui velut aſtra puriſſima, in nocte mundi iſtius refulgebant, vice luminaris magni claritate ſcientiæ coruſcaſſe.* Sed hunc Roſweydus alium putat ab illo Ruffini.

Paphnutius.

DISQVISITIO VI.

De Regulâ S. Macarij.

Macarij Regula.

PRÆTER eam, de quâ proximè egimus, inuenitur & alia *Regula* ſolius *Macarij* prænotata nomine, cuius tam in Treuirenſi & Colonienſi citatis codicibus, quàm in eâ, quam ex Beccenſis Monaſterij MS. exhibet Petrus Rouerius, talis eſt inſcriptio. *Regula S. Macarij qui habuit * ſub ordinatione ſuâ quinque millia Monachorum.* Regulæ verò exordiũ eſt: *Milites ergò Chriſti, ſic taliter ſuos debent componere greſſus.* Nullis autem diſtinguitur capitibus in Codice Treuirenſi, quã-

* Beccenſ. ſub ſuâ diſpoſitione.

A muis Rouerius exhibeat articulos 30. quos in Illuſtrationibus Regulas appellat. Sed in fine aliquid peeſſe videtur.

NOTITIA REGVLARVM.

Utrius verò *Macarij* hæc Regula ſit, non leuis eſt controuerſia. Aubertus Miræus, in Scholijs ad Gennadium de Scriptoribus Eccleſiaſticis, ità ait: Horum alter ſenior, cognomento *Ægyptius*, S. Antonij diſcipulus, Græcè ſcripſit *Homilias*: quas Ioannes Picus, in Senatu Pariſienſi Claſſium Inquiſitoriarum Preſes, anno 1559. Latinè reddidit. Idem *Macarius Ægyptius* ſcripſit, ad Iuniores profeſſionis ſuæ Monachos, Epiſto-
B lam, ſiue REGVLAM: quæ ſic incipit; *Milites ergò Chriſti.* Idemque repetit in Elencho Regularum. Verùm Regula hæc diſtincta videtur ab illâ Epiſtolâ, de quâ Gennadius ità diſſerit: *Macarius, Monachus ille Ægyptius, ſignis & virtutibus clarus, vnam tantùm ad iuniores profeſſionis ſuæ ſcripſit Epiſtolam: in quâ docet, illum perfectè poſſe ſeruire Deo, qui conditionem creationis ſuæ cognoſcens, ad omnes ſemetipſum inclinauerit labores, & luctando atque Dei auxilium aduerſum omne, quod in hâc vitâ ſuaue eſt, explorando, ad naturalem quoque perue-
C niens puritatem, continentiam, velut naturæ debitum munus obtinuerit.* Hæc ſanè, aut his æquipollentia, in hac Regulâ non comparẽt. Notauit verò Poſſeuinus, Macario Gennadij verbis apathiam videri adſcribi: vt non obſcurè appareat, quod alij ſunt ſuſpicati, Gennadium ad Pelagianiſmum propendiſſe. Trithemius autem præter vtilem omnibus Religioſis Epiſtolam, ait, eum & alias ad alios ſcripſiſſe, inſuperque ad Monachos lib. 1. cuius exordium: *Inprimis quidem ſic.* In MS. quodam codice Auguſtano, ex quo
D R. Pater Patricius Flemingus vtramque S. Columbani Regulam repræſentat, continebantur quoque Monita S. Macarij Abbatis, & Epiſtolâ eius ad Monachos. Atque hæc occaſione Regulæ de eius lucubrationibus.

An Ægyptij?

Non videtur. Gennad. cap. 10.

Trithem. lib. de Scriptor. Eccl.

Cæterùm Petrus Rouerius Regulã hanc putat ex *Macarij Alexandrini*, ſiue Iunioris, quem & Nitrienſem vocat, Inſtitutis expreſſam. Hic enim *cùm eſſet*, vt loquitur Palladius, *poſterior ætate*, quàm Ægyptius, *erat tamen prior prærogatiuis Monaſticis.* Ille deſer-
E tum Scetes, aut Scitæ incoluit: iſte in monte Nitriæ ſedem præcipuam habuit. Teſtatur enim Palladius, eum *diuerſas habuiſſe cellas, vnam quidem in Scete, quæ eſt interior in ſolitudine, & vnam in Libyâ, & vnam in Cellijs, & vnam in monte Nitriæ.*

Rouer. in Illuſtrat. Monaſt. Reomaenſ. num. 38. *Adſcribenda Macario Alexandrino.* Pall. cap. 19.

Sed quo argumento probatur ad huius diſciplinam hanc Regulam concinnatam? duplici quidem: prius deſumitur ex titulo, quo ſcribitur quinque millibus Monachorum præfuiſſe. Hoc autem numero Nitrienſes huius Macarij Monachos Hieronymus circumſcripſit: *Monachi*, inquit, *circi-*

Probatur primò.

Hieronym. Epiſt. 22.

Digitized by Google

MOTITIA REGVLARVM

Pallad hiſt. Lauſia. c. 7. Cap. 14.

ter quinque millia diuiſis cellulis habitabãt. Palladius: *In eo* (mõte Nitriæ) *habitãt ad quinque millia virorum* Iterumque: *Nam cùm quinque millia Monachorum illum montem habitent.* Extat etiam inter Pattum Vitas hiſtotia, & Regula Poſthumij, qui *Macarium Alexandrinum* excepiſſe eâ in præfecturâ dicitur, ac Monachorum quinque millium Patet extitiſſe (in editione Roſweydi eſt, quinquaginta millium, forte errore Scriptoris) Cõcludit Rouerius: Itaque non eſt, vt opinor, dubium, quin is, qui hanc Regulam concinnauit, hâc notâ numeri quinque millium Monachorum docete voluerit, ſe in eâ expreſ- B ſiſſe mores, atque inſtituta eorum, qui Nitriæ montem incolerent, & diſciplinâ huius Macarij nonnihil, vt obſetuat Palladius, ab alijs diuerſam, ſectarentur.

Secundò.

Poſtetius pro hac Regulâ argumentum, eſt mita conuenientia cum Inſtitutis Nitrienſibus; quam ex ſeptem capitibus probat & illuſtrat Rouetius. Qui etiam cenſet hanc Regulam à *Macaria* non eſſe ſcriptam, aut dictatam, ſed ab aliquo iuxta Monachorum eius viuendi formam litteris commendatam: Itaque non eſſe Macarij, vt ſctipto- C ris, ſed vt Infotmatoris; non manu eius, ſed motibus, ac monitis delineatam. Neque verò fœtum hunc eſſe ſuppoſititium, merumque figmentum; quod quidam pronuntiare auſi ſunt, vel inde conſtat, quòd ex eâ quædam ſententiæ eiſdem, vt nunc leguntur, verbis, citentur à Smaragdo in Commentario ad Regulam S. Benedicti, & à Benedicto Anianæ Abbate in Concotdiâ Regularum. Nouerat eandem quoque Philibertus; qui ante annos nongentos, *Legebat*, vt vitæ Auctor ait, *Baſilij præclaras Conſtitu-* D *tiones*, MACARII REGVLAM, BENEDICTI *decreta*, *Columbani Inſtituta.* Eandem hanc *Macarij Regulam* S. Ioannes Abbas, & Inſtitutor Monaſterij Reomaenſis tempote Clodouæi primi, Ftancorum Regis, ſuis tradidit Religioſis, vt Ionas vitæ Auctot, & ipſe Clodouæus ſcribit. Ex quibus manifeſtum eſt, eam iam olim ante S. Patris Noſtri BENEDICTI Regulam in Galliâ obſeruatam.

Eius antiquitas adſtructa.

Ionas lib. 1. cap. 7. priuileg Clodou. lib. 5. hiſt. Reomaënſ. c. 2.

Sed à Galliâ in Ægyptum tranſeamus, & ibi *S. Macarij* poſteros inquiramus. Silueſter Maurolycus ex Franciſci Patrui ſui E Martyrologio iſta ſuppeditat.

Silueſt. Maurolyc. lib. 5. de hiſt. omnium Relig.

Monachi Macariani hodie in Ægypto.

Epiſtola plena vtilium & ad vitam Monaſticam ſpectãtium. Modò reperiuntur in Ægypto Monachi, & habent pluſquam quinquaginta Monaſteria, quorum caput eſt *S. Macarij*, quod à Cairo abeſt itinere bidui, & intetiacet quædam eremus, in quâ iacet corpus *S. Macarij.*

Quomodò viuant.

Iſti Monachi aſperitates magnas & rigorem Monaſticum obſeruant, & in ieiunijs ſuot ſtrictiſſimi, recitãt horas Canonicas linguâ A quæ ab ipſis vocatut *Copta*, quæ ab Arabicâ non multum differt. Regulas & Conſtitutiones Monaſticas habent à *Macario* præſcriptas, conſecrant Gtæcorum more, & vltrà Ægyptum ſe non extendunt. Amplas habebant diuitias priuſquam ea loca à Saracenis & Turcis occuparentur; nunc vetò ex eleemoſynis, & labote manuum ſuarum viuunt. Emittunt tria Religionis vota, induuntutque patientiâ, ſiue ſcapulari nigro ſubtus tunicâ violaceâ, & geſtant in capite bitetum. Hæc ex quodam eius Otdinis Monacho Ioſepho nomine Maurolycus Romæ hauſit, aitque hunc Otdinis S. Antonij quemdam eſſe tamum, aut ipſummet Otdinem.

Philippus Ferrarius in Topographiâ Martyrologij Romani, ait in Nittiâ Ægypti ciuitate multa olim Monachorum fuiſſe Cœnobia: noſtrâ verò tempeſtate iacere; ſed manere Monaſtetium, & Eccleſiam *S. Macaria* Abbati dicatam: in quo Monachi aliquot, quos *Coſtas* vocant, morantut, ſub obedientiâ Patriarchæ Alexandrini, vt ait idem in voce, *Scetis.*

DISQVISITIO VII.

De Regulis Patrum.

Patrum Regulæ II. vbi extent.

DVÆ occutrunt in citato ſuperiùs MS. Codice *Patrum Regulæ.* Vtraque hoc titulo prænotata: *Regula à SS. Patribus prolata.* Vttaque, vt ex Præfationibus patet, in Patrum conuẽtu ſancita. Quamuis autẽ titulo conueniant; diffetentia tamen inter illas manifeſta eſt. Hoc loco eas tecẽſere libuit, quòd ſuperiotibus eſſent coniunctæ. Prioris hæc eſt Præfatio: *Cùm reſidentibus in vnũ, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſecundùm traditionem Patrum ſanctarum virarum, viſum eſt nobis conſcribere, vel Regulam ordinare, quæ in Monaſterio teneretur ad profectum Fratrum, vt neque nos laboremus, neque ſanctus Præpoſitus, qui conſtitutus eſt in loco, dubitationem aliquam pati poſſit, vt omnes vnanimes, ſicut ſcriptum eſt, & vnum ſentientes inuicem honorantes, ea quæ ſtatuta ſunt à Domino iugi obſeruatione cuſtodiant.* Conſtat verò hæc Regula capitibus ſeptem.

Prima.

Ptimum autem incipit: *Ante omnia habentes charitatem, humilitatem, patiẽtiam, manſuetudinem* &c. Quam ſententiam Trithemius noſter libto de Propriet. Monach. cap. 5. citans, præmittit: *Et in Regulâ Sanctorum Patrum, quæ Pactum Monachorum dicitur.* Vt videas hanc Regulam fuiſſe olim cognitam, & à ſequente diſtinctam.

Qualis ſecunda.

Poſteriot *Regula* à Sanctis *Patribus* prolata ſic incipit: *Cùm in nomine Domini vnà cum Fratribus noſtris conueniſſemus, in primo placuit, vt Regula & Inſtituta Patrum per Ordinem legerentur, quibus lectis placuit, ſi de ſæcula*

quis

quis in Monaſterio conuerti voluerit, Regula ei introeunti legatur. Haber capira XIV.

Supponit aliam Regulam.

Hęc verò Regula cùm breuis admodum ſit, aliam, quæ ſimul cum eâ fuerir in vſu, viderur ſupponere; eiuſque meminit capite 1. dicens de Nouitio: *Si aliquam in cellulam voluerit inferre ſubſtantiam, in menſâ ponatur coram omnibus Fratribus, velut* REGVLA *continet.* Et capite 2. *Si quis verò (quod in* REGVLA *Iunioribus prohibetur) ſibi aliquid ex ſucceßione parentum, ſeu quolibet donato retinere præſumpſerit, & non omnia in commune poſuerit; à Fratribus arguatur.* Capite 4. ait, Regulam docere, vt fœminæ arceantur à Monaſterijs, vel culturis Monachorum; & Monachi à Monaſterijs Puellarum. Quam autem Regulam ſubindicet, haud facilè fuerir diuinare. Cùm autem præſcribat, vr Abbas depoſitus *inferiorem ſe omnibus Presbyteris recognoſcat:* Er, vt Monachus qui furrum fecerir, ſi iunior fuerit, numqnam officium clericatus accipiat, etiam Clericus nominis dignitate priuetur; non videtur S. Pachomij inſinuaſſe Regulam, quæ nullos Preſbyteros aut Clericos admirrebat.

Cap. 4.

Et poſterior S. Benedicto.

Apparet autem S. BENEDICTO eſſe poſteriorem: nam capite 3. agit de cucullis nigris etiam colore tinctis, cùm tamen S. BENEDICTVS nullum colorem præſcripſerit, volueritque de eo Monachos, vt loquitur, non cauſari. Capite 9. in ebrietate deprehēſum iubet puniri ſecundum canones, aut triginta dierum à communione ſeparatione, aut virgis cædi; quod habetur in Concilio Agathenſi capite 41. celebratum id eſt anno 506. præſidente S. Cæſario Arelatenſi. Sed cùm hæc etiam habeantur apud Burchardum, Iuonem, & Gratianum, incertum ex quo fonte hic Regulæ Auctor expreſſerit. Hoc loco eam exhibui, quod in Treuirenſi codice poſt Regulam Serapionis, Macarij, & Paphnutij, haberetur, & aliundè nihil certi liqueret.

DISQVISITIO VIII.

De Regula Hermopoli ſeruata.

Lib. 1. de vit. Patrum.

Vitâ S. Onuph. c. 3.

S. Onuphrius meminit Regulæ Hermopolitanæ.

ALTERAM incerti Auctoris, & temporis *Regulam* ſubijcere placuir, quam ſuppeditat vita S. Onuphrij. Narrat enim ipſe, ſe antequam eremum incoleret, in Monaſterio *Hermopolim* dicto, in prouinciâ Thebaidâ, fuiſſe nutritum: vbi ſimul pænè centum degebāt Monachi; qui vno corde & vno ſpiritu, iugo ac diſciplinæ SANCTÆ REGVLÆ colla ſubmittebant. Breuiter autem ibi nonnulla ex Regulæ præſcripto à Monachis obſeruata commemorat. *Ibi,* inquit, *pabulum ſanctæ doctrinæ ab adoleſcentiâ ſuſcepi: ibi* REGVLARIS *vitæ normam à Fratribus didici.* An hæc Pachomij, an alterius alicuius fuerit Regula; an verò huic Monaſterio propria, quis affirmare queat? Quòd autem variæ fuerint ante Baſilium, atque etiam poſteà, Monachorum Regulæ; videbatur hoc loco huius non prætereunda commemoratio.

NOTITIA REGVLARVM.

DISQVISITIO IX.

Vt Monachiſmus in Occidentem fuerit illatus, & propagatus?

AB Oriente in Occidentem tranſmigremus, atque vt *Monaſticum Inſtitutum* ſenſim per Occidentalem Eccleſiam plantatum, & dilaratum ſit, conſideremus. Illud autem in hunc ferè modum contigiſſe accepimus.

Athanaſius Monachiſmum infert in Occidentem.

Cùm S. Arhanaſius tertio anno ſuſcepræ gubernationis Alexandrinæ Eccleſiæ, cunctas ex officio viſitaret Eccleſias, hâc occaſione Ægypti etiam ſolirudines Monaſteriaque adijr, & cum Antonio, Pachomioq; (vt in vtriuſque habetur vitâ) collocutus eſt: quorum Inſtiruta Romam poſteà deferens, Monachiſmum in Occidentalem Eccleſiam inuexit. Teſtis enim eſt Hieronymus, Marcellam ab Athanaſio Romæ *vitam beati Antonij adhuc viuentis, Monaſteriorumq́; in Thebaide Pachomij & Virginum ac Viduarum didiciſſe diſciplinam: nec erubuiſſe profiteri quod Chriſto placere cognouerat.* Tam auidè autem, vt Baronius annotauit, Occidentales Eccleſię eiuſmodi ſanctiſſimæ vitę genus ſunt amplexatæ; vt & Clerici idem ipſum fuerint æmulati: in ſuis Eccleſijs ita degentes, vt in Ægypro Monachi, in deſertis ſolitudinibus habitantes. Primas hac in parte obtinet S. Euſebius Vercellenſis, de quo Ambroſius: *Primus in Occidentis partibus diuerſa inter ſe Euſebius ſanctæ memoriæ coniunxit, vt in ciuitate poſitus Inſtituta Monachorum teneret, & Eccleſiam regeret ieiunij ſobrietate.* Et poſt pauca. *Hac igitur patientia in S. Euſebio Monaſterij coaluit vſu; & durioris obſeruationis conſuetudine hauſit laborum tolerantiam. Nam hæc duo in attentiore Chriſtianorum deuotione præſtantiora eſſe quis ambigat, Clericorum officia, & Monachorum Inſtituta?* Idemque in ſermone 69. (vel vt recentior edirio, ſermone 15. de Sanctis) ait: *Nam, vt cætera taceam, illud quàm admirabile eſt, quod in hac ſanctâ Eccleſiâ* (Vercellenſi) *eoſdem Monachos inſtituit eſſe quos Clericos? atque ijſdem penetralibus ſacerdotalia officia contineri, quibus & ſingularis caſtimonia conſeruatur? vt eſſet in ipſis viris contemptus rerum, & accuratio Leuitarum: vt ſi videris Monaſterij lectulos, inſtar Orientis Præpoſiti iudices, ſi deuotionem Cleri proſpexeris, Angelici Ordinis obſeruatione gaudeas.* Sic ille. Notat verò Autonius Caracciolus, olim Religioſos Clericos multis modis inter ſe fuiſſe diſtinctos; nempè *Regulis, habitu, vocabulo. Regulis quidem, quod aliæ eſſent S. Auguſtini Regulæ, aliæ*

Hieron. ad Principiam Epiſt. 16.

Auidè excipitur. Baron. anno Chriſti 3... nu. 21.

Ab Euſebio Vercellenſi. Ambroſ. ad Vercell. li. 3. Epiſt. 25.

Cui Monaſticum Clericatus iunxit.

Caracciol. notis ad Præfat. in conſtitut. Cleric Reg.

NOTITIA REGVLARVM. *Quod alij imitantur. Baron. vbi ſuprà.*

le aliæ Euſebij Vercellenſis, alia Proſperi, aliæ cæterorum Clericalis Inſtituti Ducum. Hoc autem ipſum præſtantiſſimum vitæ genus (vt ait Baronius) S. Martinus, Epiſcopus Turonenſis, tranſuexit in Gallias; & S. Auguſtinus in Africam: qui admirabili quadam connexione duo hæc (vt dictum eſt) omninò perfectiſſima vitæ genera, Clericorum & Monachorum, in vnum pariter coniungentes, tanquam luciđiſſimis aſtris, vt olim Martyres tempore perſecutionis, in pace, Chriſti Eccleſiam exornarunt. De quibus deinceps.

DISQVISITIO X.

Quæ Monachorum S. Martini fuerit Regula?

S. Martinus ſimul Epiſcopus & Monachus.

MAGNVM illud Gallicanæ, aut potiùs vniuerſalis Eccleſiæ decus, S. Martinus, Monachis æquè ac Clericis iure meritiſſimo eſt annumerandus; qui mixtum hoc ex Monacho & Clerico vitæ genus, in ſe, ſuiſq; exprimens diſcipulis, ſanctitatis ſuæ fragrantiam toto orbe diffudit. Hic igitur Vir tantus, Mediolani primùm, deinde ab Auxētio Ariano hinc exturbatus, alterum apud Pictauos Monaſterium inſtituit; quo titulo Sancti Viri corpus Pictaui poſt mortem retinere volentes, dicebant: *Noſter eſt Monachus, nobis Abbas extitit, nos requirimus commendatum.* Tertium Turoni iam Epiſcopus, in quo, vt Venantius Fortunatus cecinit, vixit

Sulpicius Epiſt. ad Baſſulam. Fortunat. lib. 1. de vit. S. Martin.

Vir Monachus perſtans in Pontificatus honore.

Sulpic. in vit. S. Martin. apud Surium c. 7.

Nam, vt Seuerus Sulpicius ait; *Idem conſtantiſſimè perſeuerabat, qui priùs fuerat. Eadem in corde eius humilitas; eadem in veſtitu eius vilitas erat. Atque ita plenus Authoritatis & gratia, implebat Epiſcopi dignitatem: vt non tamen propoſitum Monachi, virtutemque deſereret.*

Sed quænam eius fuere *Monaſtica Inſtituta?* quæ leges aut *Regula?* Petrus Rouerius triplicem *Monaſtica* Vitæ rationem olim in Galliâ fuiſſe tradit; vnam eorum, qui ſuo fibi arbitrio leges dicerent, vt ferè Anachoretæ: alteram eorum, qui vnius Præpoſiti monita ac iuſſa pro omni lege haberent, quales viuente S. Martino fuiſſe videntur Turonenſes: tertiam eorum, qui communi cuidam ac perpetuæ Regulæ ſeſe addicerent, qualia Lerinenſium, & Grimniacenſium *ſtatuta* commemorat Sidonius. Viua ergò iuxta hunc Auctorem Martini inſtitutio, viuo ipſius exemplo confirmata, *Regulæ* vicem implebat. Quam autem illa fuerit accurata; ex Sulpicio vtcumque licet colligere. *Ipſe, inquit, ex lignis contextam cellulam habebat: multique ex Fratribus in eundem modum. Plerique ſaxo ſuperiecti montis cauato, receptacula ſibi fecerant. Diſcipuli verò octoginta erant, qui ad exemplum B. Magiſtri inſtituebantur.*

Rouerius in illuſtrat. hiſt. Monaſt. Reomaeu. c. 61.

Viua diſciplinarum Regula.

Sulpic. in vit. cap. 7.

Ex exponitur.

A *tur. Nemo ibi quidquam proprium habebat, omnia in medium conferebantur. Non emere, aut vendere (vt pleriſque Monachis moris eſt) cuiquam licebat. Ars ibi, exceptis Scriptoribus, nulla habebatur: cui tamen operi minor ætas deputabatur: Maiores orationi vacabant. Rarus cuiquam extra cellam egreſſus, niſi cùm ad locum orationis conueniebant. Cibum vnà omnes poſt horam ieiunij accipiebant. Vinum nemo nouerat, niſi quem infirmitas coëgiſſet. Plerique camelorum ſetis veſtiebantur: mollior ibi habitus pro crimine erat.*

Habitus S. Martini, qualis.

Sed quærat hîc aliquis, qualis fuerit S. Martini, Monachorumque eius habitus? B Album fuiſſe, colligi poteſt ex Iocelino in vitâ S. Patricij, cuius hæc verba: *Quia idem ſanctiſſimus Sacerdotum carbunculus, Monachus fuit, cognato ſuo Patricio monaſticum habitum, & eius inſtituta tradidit obſeruanda: quæ iſte deuotè ſuſcepta, actibus habitui reſpondentibus adornauit.* Cuius autem coloris hic habitus fuerit, videtur ex habitu S. Patricij colligendum; quem ità idem Auctor deſcribit: *Super cætera indumenta cucullâ candidâ amiciebatur, vt ipſe habitus formâ & colore Monachatus ſui ſpeciem, & candidatum humilitatis, & innocentiæ repræſentare videretur. Vnde & Monachi* C *in Hiberniâ S. Patricij ſequendo veſtigia, per multa temporum volumina habitu ſimplici contenti erant, quem ouium miniſtrabat lana, quâlibet extrinſecâ tincturâ remotâ.* Veriſimiliter ergò talis quoque erat S. Martini veſtis; niſi dicamus S. Patricium auunculi & Præceptoris ſui veſtitum deſeruiſſe: quod fortaſſe aſſerendum; nam Petrus Venerabilis nigro vſum colore aſſerit. *De magno, inquit, & admirabili, verèque Monacho Martino non legitur, quod albo & curto, ſed quod nigro & pendulo* D *pallio proceſſerit.* Indicat nimirum hunc ex Dialogo 2. Sulpicij locum: *Sed vbi Martinum in veſte hiſpidâ, nigro & pendulo palliolo circumtectum, contigua de latere iumenta viderunt.*

Iocelin. in vit. S. Patr. cap. 12.

Ibid. c. 185.

Argumentum pro albo.

Fortius pro nigro.

Petrus Venerab. lib. 1. Epiſt. 12.

Illud quoque, quod ſuis decretis poſteà S. BENEDICTVS inſeruit, vt aquam in manibus Abbas hoſpitibus det, eorumque pedes lauet; ex S. Martini, quem ille mirificè coluit, exemplo deſumptum eſt: de eo enim iam Epiſcopo hæc Seuerus: *Cùm me ſanctâ conuiuio ſuo dignatus eſt adhibere, aquam mani-* E *bus noſtris ipſe obtulit: ad veſperum autem ipſe nobis pedes abluit.* Quod ipſum imitatus S. Paulinus, eidem Seuero ſcribit, Victorem ab eo ad ſe miſſum, vix permiſiſſe vt aquam manibus eius miniſtraret; ſubditque: *Ex libro enim tuo illius gratiam ſeruitutis adamaui, vt minimam ſaltem guttulam de ſacru Martini actibus delibarem.*

Ex S. Martino quæ hauſerit Benedictus.

Sulpic. in vit. S. Mart. c. 16

Paulin. Epiſt. 1. Seuero.

Inter Diſcipulos verò & quoſdam habuit Eremitas, vt in 2. Dialogo Seuerus aſſerit, & admiſſos ab eo pueros, Bricij conſtat exemplo; qui à primis annis in Monaſterio intra ſacras Eccleſiæ diſciplinas ipſo

Cap. Dialo cap. 2

Martino

Martino educante creuiſſe ſcribitur.

Diſcipuli S. Martini. Vit. cap. 10.

Denique Inſtitutum ſuum varijs locis propagauit, *Nam vbi fana deſtruxerat, ſtatim ibi aut Eccleſias, aut Monaſteria conſtruebat.* Et diſcipulorum eius numerus eruitur ex eo, quod de eiuſdem funere Seuerus ſcripſit. *O quantus luctus omnium! quanta præcipuè mærentium lamenta Monachorum, qui eo die ferè ad duo millia conueniſſe dicuntur, ſpecialis Martini gloria, cuius exemplo in Domini ſeruitutem ſtirps tanta fructificauerat. Agebat nimirum ante ſe Paſtor exſtinctus greges ſuos, ſancta illius multitudinis pallidas turbas, agmina palliata, & aut emeritorum laborum Senes, aut iuratos Chriſti in ſacramenta tyrones.*

Sulpic. Epiſt. 3. ad Baſſulam.

DISQVISITIO XI.

Quaſnam S. Baſilius conſcripſerit Regulas?

S. Baſilius auctor Monachiſmi in Ponto.

QVI Monaſticum Inſtitutum maximè illuſtrauit, & Cœnobiticæ vitæ, in Armeniâ, Ponto, Paphlagoniâ, alijſque adiacentibus prouincijs, Auctor fuit, Magnus eſt *Baſilius*: qui REGVLIS editis ad perfectã Monaſticæ diſciplinæ normam Monachos excoluit. In ſcriptis eius Aſceticis, & apud Auctores, variarum fit mentio *Regularum.*

Quas Regulas ſcripſerit. Phot. in Biblioth. Cod 144.

PRIMÒ autem loco ſe offert Liber REGVLARVM FVSIVS DISPVTATARVM; in quo, vt Photius ait, *velut definitiones, & Quæſtiones quaſdam Aſceticas, ad Interrogationis, & reſponſionis formam comparatas exponit, num. 55.* quæ indubitanter Baſilij ſunt.

SECVNDÒ, ſe offerunt REGVLÆ BREVIORES, ſiue conciſius diſputatæ, numero 313. quas idem Photius agnoſcit. Verùm Nicephorus Calliſtus ſcribit, eum *qui Baſilio Magno adſcribitur, librum, & Aſceticus dicitur, opus Euſtathij Sebaſteni eſſe* multorum opinione. De quo lib. 13. cap. 29. agens ait: *Cuius ſcriptum pulcherrimum quidam eſſe ferunt, quæ Baſilij magni Aſcetica, ſeu Monaſtica dicuntur.* Quod etiam nonnullos conſtaoter affirmare, Sozomenus tradit. Negat verò Ill.mus Barooius Euſtathium hûc Monachum vmquam fuiſſe, probatque *Aſceticum* librum verum eſſe *Baſilij* fœtum. Cardinalis verò Bellarminus ait, Nicephori, & Sozomeni verba videri intelligenda de quæſtionibus compendio explicatis; nam quæſt. 1. & 95. videtur damnare traditiones, quas Baſilius acriter defendit in lib. de Spiritu ſancto, c. 27. Item quæſt. 4. & 293. videtur de medio tollere diſcrimen peccati mortalis, & venialis: quod certè Baſilio tribui oon poteſt. Et hæc de Regulis breuioribus.

Nicephor. Calliſt lib. 9 hiſt. Eccl. cap. 16.

Liber Aſceticus verè Baſilij.

Sozom lib. 3. hiſt. Eccleſ. cap. 13. Baron. anno Chriſti 362 nu 48. Bellarm. de Scriptor. Eccleſ. in Baſil.

TERTIÒ, ſcripſit *S. Baſilius* CONSTITVTIONES MONASTICAS, *tam ad eos, qui in ſocietate cum cæteris, quàm ad eos, qui ſolitariam ipſi ſeorſum vitam agunt, pertinentes;* conſtantque capitibus XXXV.

A QVARTÒ, agnoſcit Paleonydorus præter hanc, aliam Baſilij Regulam continuo ſermone pertextam; ità enim ſcribit: *Iſte eſt Baſilius, qui Monachorum Inſtitutum duplici ſub formâ compoſuit: vnam per modum Dialogi, & hanc eius Confratres Carmelitæ, in monte Dydimi aſſumpſerunt; & eundem in Patronum eligentes, de Ordine S. Baſilij vocati ſunt: aliam per modum communis admonitionis, quam S. Ioannes 44. Hieroſolymorum Epiſcopus, ſuo libro inſeruit, & Carmelitis tradidit.* Ita ille. Arbitratur verò Thomas à Ieſu, Ioannem hunc Regulam ſuam extraxiſſe ex Regulâ *S. Baſilij*; non quiB dem ex aliquâ earum, quæ inter ſcripta Baſilij circumferuntur, ſed ex alijs inſtitutionibus, quas ipſe Eremitis Ponti, ſiue voce, ſiue ſcripto, tradiderit. Fuit enim ipſe vnà cum Gregorio Nazianzeno, collega eorum Monachorum, qui vitam ſolitariam in Ponto Euxino agebant: vt ex vtriuſque Epiſtolis colligere licet. Et veriſimile eſt, Inſtitutiones illas non à ſolo Baſilio, ſed coadiutore quoque Nazianzeno elaboratas; ipſe enim de his agens, ità dicit: *Quis mihi dabit virtutis certamen, & ad eam incitationem, quam* C *ſcriptis legibus & Regulis aſſirmauimus.*

Paleon. lib. 2. cap. 5.

Carmelitæ quid ex Baſilij Regulis hauſerint.

Tho. à Ieſu in Reg. Carmel p. 2. dub. 6.

Nazianz. Epiſt. 9.

QVINTÒ, circumfertur alia quædam *Regula S. Baſilij*, à Rufino Aquileienſi interprete centum capitibus diſtincta, de quâ hoc Schotti iudicium eſt, eam conſarcioatam tantùm è varijs *S. Baſilij* locis, idque σποράδην, vt quiuis intelliget, qui Rufiniana illa cum Græcis Baſilianis cooferre volet. Poſſeuinus quoque ait vertiſſe Rufinum *Aſcetica Baſilij*, ſed non integrè, nec verſione reſpondente contextus continuationi; ſed hinc inde è Baſilij præſertim fuſioribus, atD que item ex contractioribus, ſi hæ Baſilij ſint.

Regula Baſilij à Rufino verſa expenditur.

Poſſeuin. in apparat. Sacro V. Baſil. c. 10.

Non importunè hîc & alia quædam ſiue *Baſilij*, ſiue aliorom, inter opera eius repoſita, quæ Monaſticum maximè ſpectant Inſtitutum, receoſere. Nam præter commemorata ſcripſit *Baſilius* ſermonem ad Monachos *de abdicatione ſæculi & ſpiritali perfectione*, cuius initium: *Venite ad me omnes.* Et aliũ de *Aſceſi*, ſeu cultu & exercitatione Monaſticâ, hoc exordio: *Monachum oportet cum primis* &c. Item *Hypotypoſin*, ſeu deſcriptionem E vitæ Monaſticæ. Sermonem de *Inſtitutionibus Monachorum*, qui incipit: *homo ad imaginem.* Et aliom eodem titulo, cuius exordium: *Monachorum vitæ ratio* &c.

Alia S. Baſilij Aſcetica.

Poſt Regulas breoiores, habentur *Animaduerſiones aduerſus Canonicos delinquentes*, numero 11. Et aliæ *aduerſus Canonicas delinquentes*, numero 19.

Has ſubſequuntur *Pœnæ incerti Auctoris & inſcriptione carentes, inter Baſilij ſcripta repertæ;* ſuot autem num. 49. *Pœnæ* autem hæ eo modo Regulis accenſeri poſſunt, quo inferiùs de *Pænitentiali* S. Colũbani dicemus.

S. Baſilij

NOTITIA REGVLARVM.

Monachi Baſiliani hodie in Græciâ.

Miræus Orig. Monaſt. lib. 2. cap. 33.

A *S. Baſilij* Inſtituta Regulaſque plerique in Oriente olim ſecuti ſunt, hodieque, vt ait Aubertus Miræus, ſequuntur omnes Monachi Grçciæ, & aliarum prouinciarum Orientalium. Sed & Ioannes Langus ad librum vndecimum Nicephori, cap. 38. annotauit, hodie in Atho monte viginti duo inſignia eſſe monaſteria Græcorum Monachorum Ordinis S. Baſilij, quæ tributi nomine Turcarum Tyranno quotannis ex vinetis & oliuetis ſuis pendunt 6000. obolorum Turcicorum. Mons is à Chriſtianis ἅγιον ὄρος, hoc eſt, *Sanctus mons* dicitur: à Ruteins *Suaata hora*. Plura vide apud Andream Theuetum Coſmograph. Vniuerſ. tom. 2. lib. 18. cap. 13.

In Siciliâ, & Italiâ.

Porrò Nilus Roſciani in magnâ Græciâ non infimo loco natus, Tuſculum veniens, ibi Monaſterium *Cryptæ Ferratæ* extruxit; quod caput Monaſteriorum Ordinis S. Baſilij per Italiam eſt, vt citatus ſcribit Miræus. Alexander verò III. in Bullâ, quæ incipit: *Apoſtolica Sedis* &c. datâ Anno 1175. approbauit Ordinem *Monachorum S. Baſilij* in Monaſterio S Saluatoris, in ciuitate Meſſanenſi. Enumerat quoque loca iſtius Ordinis per Siciliam, & Calabriam, Bullarium tom. 1. pag. 27. Sed de his plutibus agit Silueſter Maurolycus, in Oçeano hiſtoriæ ſacræ omnium Religionum, qui plura tam in Oriente, quàm Occidente, Baſiliani Ordinis enumerat monaſteria, aitque in Siciliâ eſſe ſeptemdecim: quorum caput eſt S. Saluatoris Meſſanenſis. In Calabriâ, & regno Neapolitano, viginti quinque. Idem porrò & aliam nobis adfert *Regulam*. Cùm enim, vt inquit, Monaſticæ Cõſtitutiones & Ordinationes, per varia *S. Baſilij* ſparſæ eſſent volumina; Cardinalis Beſſario natione Grçcus, Monachus & Abbas Cryptæ Ferratæ, eas in compendium redactas, viginti tribus capitibus diſtinxit; in vſum tam Orientalium, quàm Occidentalium Monachorum Ordinis *S. Baſilij*. Veſtiuntur hoc tempore colore nigro, videlicet tunicâ, patientiâ, ſiue ſcapulari, & cucullâ, deſuperque mantello planè nigro. Antiquitus ferebant tunicam coloris leonini, & ſupra eam patientiam, vel ſcapulare prorſus nigrum. Sic ibi.

Quomodo viuant.

Et in Hiſpaniâ.

Sed & in Hiſpaniâ tempore Gregorij XIII. erecta ſunt Monaſteria quædam Ordinis *S. Baſilij*; quibus Clemens VIII. anno 1603. Conſtitutiones præſcripſit, declarauitque præter tria ſubſtantialia Vota, Ordini huic peculiare Orationis, & Laboris manuum exercitium. Vide tom. 3. Bullarij pag. 151.

DISQVISITIO XII.

Fueritne S. Hieronymus Monachus.

S. Hieronymus verus Monachus.

DE *S. Hieronymo* duo quęri poſſunt. Primùm, an Monachus fuerit? Alterum, an Monaſticam conſcripſerit Regulam? de quo ſequenti agendũ *Diſquiſitione*. De priori vix dubium eſſe poteſt: ab omnibus enim Monachis annumeratur. Et quidem ex neotericis Scriptoribus non eſt quòd multos commemorem; in ore duorum, vel trium teſtium, qui plurimorum inſtar ſunt, ſtabit

Plat. de bono Stat. Relig. lib. 2. cap. 25.

Probatur teſtimonijs Orthodoxorum.

Bellar. lib. 2. de Monachis c. 6.

B hoc verbum. Hieronymus Platus: *De Hieronymo*, inquit, *conſtat ab ineunte adoleſcẽtiâ eum Monachi vitam egiſſe, neque vmquam mutaſſe, quamuis vel Romam, vel Antiochiam, aut ad alia loca peregrinatus ſit*. Cardinalis Bellarminus contra Caluinum probat, non ideò pios homines olim Monachatum ſuſcepiſſe, vt ſe ad Eccleſiæ gubernationem præpararent. Nam & Hieronymus, epiſtolâ ad Pammachium, aſſerit ſe inuitum à Paulino Epiſcopo Preſbyterum eſſe creatum, cùm non Preſbyter, ſed Monachus tantùm eſſe de-

Suarez to. 3. de Relig. lib 8. cap. 7. num. 27.

C creuiſſet. Eodem capite, ait Hieronymum Monaſterij Bethlehemitici fuiſſe Præpoſitum. Franciſcus Suarez, qui iuxta ſcholaſticum rigorem ſua ſolet expendere, ità ait: Nemo, credo, negabit ſtatum Hieronymi fuiſſe verè ac propriè Religioſum, cùm ipſe multis alijs locis, præſertim verò Epiſt. 13. ad Paulinum dicat: *Nos autem habeamus propoſiti noſtri Principes, Paulos, & Antonios, Iulianos, Hilariones, Macarios* &c. Sic ille. Vt autem ad veteres veniamus; S. Auguſtinus deplorans diſcordiam inter Rufinum, &

Auguſtin. Epiſt. 15.

D Hieronymum exortam, vtrumque Monachum fuiſſe, ſatis declarat, cùm de vtroque ait; *Eos abiectis ſarcinis ſæcularibus expeditos Dominum ſecutos*. Sed & ipſe Hieronymus reſpondens Rufino exigenti promiſſionem factam in ſomnio, de non legendis libris Gentilium. *Tu à me*, inquit, *ſomnij exigis ſponſionem, ego te veriùs ſtrictiuſque conueniam; feciſti omnia quæ baptiſmate promiſiſti? quidquid Monachi vocabulum flagitat, noſtrum vterque compleuit.*

Et Heterodoxorum.

Centur. 4. ca. 10. pag. 1255.

Hieronymum verò ne illi quidem Mo-
E nachum fuiſſe negare audent, qui Monachis ſunt infenſiſſimi, & omnem Monachatum iam pridem abolitum vellent. Magdeburgici enim Centuriatores, vel hoc nomine eum reprehendũt, quòd Monachus fuerit. *Quemadmodum*, inquiunt, *plenum ſuperſtitionis hoc ipſum fuit, quòd Eccleſiaſticas ſanctiones fugiens, Monaſticen colere & profiteri, exemplo nocenti, & ad errorem ſimilem multos inuitanti, maluit: ita duriſſimas in eo vitæ genere moleſtias tum expertus eſt, tum falsâ ſanctitatis & religionis perſuaſione ſibi ipſi accerſiuit & auxit*. Et ex Lutheri ſcholâ Vrbanus Regius, in locis commu-

Digitized by Google

communibus, cap 20. ait: *Hieronymum peſſimè ſuum Monachiſmum tueri.* Nimirùm animaduertebant, Monachatum Hieronymi negari non poſſe, quem in eius ſcriptis clariſſimè deprehendebant; ſed hoc ipſum ei vitio vertebant.

[*Eraſmi de Monachatu S. Hieronymi ſententia.*]

Sed Eraſmus, & alius quidam Catholicus Magiſter, ità ei Monachi nomen tribuunt, vt rem ipſam velut animam à corpore tollant. Eraſmi hæc in vitâ Hieronymi à ſe conſcripta eſt narratio. *Penſatis*, inquit, *omnibus ac circumſpectis, Hieronymo Monachi placuit Inſtitutum. Quod ne quis in hoc erret id temporis longè diuerſum erat ab hoc, quod hodie videmus cæremonijs obſtrictum. Imò quibus maximè libertas erat cordi, hi Monachi profeſſionem ſuſcipiebant. Primùm enim res manebat integro, ſi quis ita cenſuiſſet. Manebat commigrandi, remigrandique quo vellent, poteſtas; manebat dulciſſimum ac liberrimum otium. Ad ſtudium, ieiunia, Pſalmos, vigilias, aut ſuoptè incitabantur animo; aut exemplis inuitabantur. Non cogebantur hominum conſtitutionibus. Veſtitus erat ſimplex, nec is tamen præſcriptus, ſed ſuo cuique arbitrio ſumptus. Nam qui prodigioſâ nouitate faceret inſignem digitoque notandum, ſed qui ſimplicitatem Chriſtianam præ ſe ferret. Votorum nulla vincula, niſi quæ ſunt cuiuſque purè Chriſtiani. Denique ſi quem ſui Inſtituti pœnitentia cæpiſſet, tota demum pœna erat inconſtantiæ nota. Cuius rei ſi quis fidem requirat, legat Hilarionis vitam, legat inſtitutionem Monachi ad Ruſticum, & item ad Paulinum. Legat in Epiſtolâ, cuius initium Audi filia, deſcriptum triplex apud Ægyptios Monachorum genus.* Hæc Eraſmus ibi: quæ eruditè Richardus Cenomanus, Pariſienſis Theologus, in Antidoto contra cenſuram Eraſmi in Regulam Sancti Auguſtini, confutauit. Idem verò Eraſmus in ſuo, vt vocat Antidoro, quod Epiſtolæ S. Hieronymi ad Ruſticum præfixit, ait: *De colore veſtium, figurâ, materiâ, nulla vſquam apud Hieronymum mentio. De tribus illis votis, quæ vocant ſolemnia, nec verbum* Ita ille. A cuius quidem ſententia, dolendum Catholicum illum, quem dixi, Magiſtrum, virum ſanè eruditum, non ſatis receſſiſſe; ita enim de Hieronymi Monachatu ſcribit, vt Eraſmo patrocinari & fauere videatur; verba eius hæc ſunt *Fas eſſet hic quoque de Hieronymo nonnulla ſpeculari. Numquid ipſe Manocharum familias auxerit? At eius hiſtoria tam trita eſt & perſpecta, vt commentario non egeat: ſeceſſit quippè in Eremum, illic ſolitudini, & quieti indulſit, & ſarcinâ veluti corporis abiectâ, totus fuit in animo virtutibus & ſtudijs melioribus poliendo: attulit in deſertum inſtructam bonis omnibus libris Bibliothecam, hos habuit comites, hos vitæ formatores ac Inſtitutores ſuæ: ſi hoc appellamus Monachum eſſe; quot erunt hodie, qui in ſuo rure ſeneſcentes & contemplando atque ardua prorſus intenti, Monachis adſcribentur? qui tamen præter mutas librorum præfecturas, Magiſtros ac Priores non agnoſcunt, quorum voce & maieſtate terreantur. Ex his certè fuit Hieronymus Religionis ſtudio, non perennitate votorum deſertis ſuis ac nemoribus incluſus, ex quibus ad grauiora negotia non piguit tam ſanctum ac innocentem virum emergere, vt Romam adiret, vt Damaſo Pontifici ſummo, in Epiſtolis, & Commentarijs rerum Eccleſiæ ſcribendis, manciparetur. Vno verbo, Monachi nomen vt ante oſtendimus, virtutum erat, non ſodalitiorum. Sine Rectore, ſine Præpoſito per caſtimoniam atque abſtinentiam fiebant Monachi, & dicebantur, nec in alias leges, quàm in harum virtutum exercitia, ſtudiáve ſacramento auctorabantur.* Hactenus Auctor ille. Sed hæc diligentiùs deinceps examinanda ſunt.

[*Et alterius Theologi Catholici.*]

[NOTITIA REGVLARVM.]

PRIMVM, vt probet Eraſmus Hieronymi Monachatum ab eo, qui hodie viget, longè fuiſſe diuerſum, ait eos, *quibus maximè libertas erat cordi, Monachi profeſſionem ſuſcepiſſe, quibus manebat commigrandi remigrandiq; quò vellent, poteſtas, votorum nullo vincula, niſi quæ ſunt cuiuſque purè Chriſtiani.* Sed ſi liberi omninò manebant Monachi, quid eſt, quod ipſe Hieronymus Florentio ſcribit: *Ad illud tendit oratio vt doceam te non tuo arbitrio dimittendum: ſed viuere debere in Monaſterio ſub vnius diſciplinâ Patris, conſortioque multorum.* Et an ſuo arbitrio Monachum dimittit, qui ait: *Non facias quod vis, comedas quod iuberis, veſtiare quod acceperis, operis tui penſum perſoluas, ſubiiciaris cui nõ vis, laſſus ad ſtratũ venias, ambulãſque dormites, & necdum expleto ſomno ſurgere compellaris.* Et mox: *Præpoſitum Monaſterij timeas vt Dominum, diligas vt parentem; credas tibi ſalutare quidquid ille præceperit, nec de Maiorum ſententiâ iudices, cuius officij eſt obedire & implere quæ iuſſa ſunt.* An, quæſo, hæc libertas faciendi quod lubet? Alibi verò reprobat *deterrimum, atque neglectum Monachorum genus, quod* REMOBOTH *dicunt. Hi ſuo arbitratu ac ditione viuentes, non patiuntur ſe alicui eſſe ſubiectos.*

[*Eraſmus refutatur ex ipſo S. Hieronymo.* I. *In libertate Monachorum.* — Hieronym. Epiſt. 6 ad Florent. — Ibidem. — Ibidem. — Epiſt. 22. ad Euſtoch.]

SECVNDÒ, quod deinceps Eraſmus ait, *Votorum nulla fuiſſe vincula, niſi quæ ſunt cuiuſque purè Chriſtiani;* ab ipſo redarguitur Hieronymo, qui illud Ieremiæ exponẽs: *Bonum eſt viro cùm portauerit iugum ab adoleſcẽtiâ ſuâ,* ait. *Hanc ſpeciẽ conuerſionis, boni Eremitæ & Monachi qui* VOTO MONASTICÆ DISCIPLINÆ OBLIGATI SVNT, *imitari cõtendũt. Sed rara eſt, & paucißimis dono Dei hæc perfecta cõceſſa.* Quomodo nulla Votorum vincula, cum Heliodoro ſcribat: *Tu autem perfectum te fore pollicitus es.* Et: *Qui perfectus non eſt, cùm ſe perfectum fore* DEO POLLICITVS SIT, *ante Deum mentitus eſt. Os autem quod mentitur, occidit animam.* An nullum hic vinculum, quàm quod eſt cuiuſque Chriſtiani? Audi rurſus Hieronymum: *Sed forſitan dicturus es: quid ergo?*

[II. *In Votorum vinculis.* — Thren. 3. — Epiſt. 1.]

NOTITIA REGVLARVM.

quicumque in ciuitate ſunt, Chriſtiani non ſunt? non eſt tibi eadem cauſa quæ cæteris. Si nulla Monachi erant Votorum vincula; cur centum ſolidi, quos moriens quidam frater dereliquit, ex ſententiâ Patrum cum eodem terræ infoſſi ſunt, cùm hâc acclamatione: *Pecunia tua tecum ſit in perditionem?* vt narrat Hieronymus Epiſt. 22.

Actor. 8. Hieron lib. 1. contr. Iouinian. 1. Cor. 7.

De Continentiæ Voto contra Iouinianum ſcribens, & illud Apoſtoli diſſerens: *Et ſi nupſerit Virgo, non peccauit. Non illa,* inquit, *Virgo quæ ſemet Dei cultui dedicauit. Harum enim ſi quâ nupſerit, habebit damnationem, quia primam fidem irritam fecit.*

III. *In obſeruantiâ Regula.*

TERTIÒ, ait Eraſmus: *Non cogebantur hominum Conſtitutiunculis*, ita abſque Regulâ fuiſſe vult Monachos. Sed non aduertit ipſum Hieronymum humanas has Monachorum Conſtitutiunculas, ſiue viuendi Regulas, in Epiſtolâ ad Euſtochium, & Præfatione ad Regulam S. Pachomij, accuratè recenſere. An non Philo, & Ioſephus, vt ſuprà vidimus, Eſſenorum deſcripſerunt Regulas? An humanas Hieronymus non putabat Conſtitutiones, quas Heliodoro, Ruſtico, Florentio, & Paulino ipſemet præſcripſit? In Epitaphio Paulæ Canonem viuendi, quẽ Virgines ſub Paulæ Magiſterio ſeruabant, clariſſimè exponit. Sed hæreticorum more eleuat Eraſmus humanas Conſtitutiones, vt ita Monaſticas quoq́ue explodat Regulas. Sed quid, ſi probemus Deum ipſum humanas probaſſe Conſtitutiones, & præmio compenſaſſe earumdem obſeruantiam? An non Rechabitæ commendati ſunt, quòd obedierint voci Ionadab Patris ſui, eiuſq́ue ſeruauerint inſtituta? Quinimò Deus expoſtulat cum viris Iuda, quod ſibi non obedierint, cum filij Rechab ob præceptum Patris, vinum non biberint.

IV. *Quoad veſtitum.*

QVARTÒ, ait Eraſmus: *Veſtitum fuiſſe ſimplicem nec præſcriptum, non qui prodigioſâ nouitate faceret inſignem digitoq́ue notandum* quaſi is, qui nunc eſt Monachorum habitus, valdè ſit prodigioſus, aut ab antiquo notabiliter diuerſus. Hilarionem ſanè ipſe Hieronymus ſcribit, mutato priſtino habitu iuxta Antonium manſiſſe. Qualis autem is fuerit, poſteà explicat, cùm ait eum membra ſacco cooperuiſſe, & pelliceum habuiſſe ependyten, quem illi B. Antonius proficiſcenti dederat, ſagumq́ue ruſticum. Eſt autem ependytes ſcapulare, vt exponitur in vitâ S. Antonij. An autem hic non fuerit notabilis & præſcriptus veſtitus, doctorum iudicio relinquo. Si autem nullus erat Monachis præſcriptus amictus; cur ipſe Hieronymus inuehitur in eos, qui veſte tenus Monachi tantùm ſunt? *Vidi*, inquit, *quoſdam, qui poſtquam renuntiauêre ſæculo, veſtimentis dumtaxat & vocis profeſſione, non rebus; nihil de priſtinâ conuerſatione mutarunt.*

Idem Epiſt. 5. ad Florent.

A Quid eſt, quod ait Eraſmus: *De colore veſtiũ, figurâ, materiâ, nulla vſquam apud Hieronymum mentio?* Colorem enim deſcribit, cùm ait: *Quis hoc crederet, vt Conſulum pronepos, & Furiani germinis decus, inter purpuras Senatorum furuâ tunicâ pullatus incederet.* Qualis fuerit materia, collige ex ijs, quæ Ruſtico ſcribit: *Sordidæ*, inquit, *veſtes candidæ mentis indicia ſint: vilis tunica contemptum ſæculi probet.* Ipſe de ſe Hieronymus ſcribit: *Horrebant ſacco membra deformia.* Ex quibus iam conſtat, ab ipſo refelli Hieronymo, quæ de Monachis eius temporis ſcripſit Eraſmus.

Epiſt. Pammach. Epiſt. 4.

B Quod poſteriorem verò ſpectat Auctorem, facit is Hieronymum ex his, *qui in ſuo rure ſeneſcentes, contemplãdo atque orando prorſus ſunt intenti; & præter mutas librorum præfecturas, Magiſtros ac Priores non agnoſcunt, quorum voce ac maieſtate terreantur.* An autem alius Hieronymo non fuerit ſcopus adeundæ ſolitudinis, quàm ſtudiorum cauſsâ, cui potiùs credemus, quàm ipſi Hieronymo? Neque enim quâ mente ſæculum deſeruerit, ſcribere neglexit; cuius hæc ad Pammachium verba. *Ob id ego Antiochiam, & ille* C (Vincentius) *Conſtantinopolim vrbes celeberrimas deſeruimus; vt in agris & in ſolitudine adoleſcentiæ peccata deflentes, Chriſti in nos miſericordiam deflecteremus.* Quo autem id fecerit ſtudio, ipſe ad Euſtochium exponit. *Sedebam ſolus qui amaritudine plenus eram; horrebant ſacco membra deformia, & ſqualida cutis ſitum Æthiopicæ carnis obduxerat: quotidie lacryma, quotidie gemitus, & ſi quando repugnantem ſomnus imminens oppreſſiſſet, nudâ humo vix oſſa hærentia collidebam. De cibis verò & potu taceo, cùm etiam languentes Monachi aquâ* D *frigidâ vtantur, & coctum aliquid accepiſſe luxuria ſit.*

S. Hieronymus non ſtudiorum cauſsâ Eremum petijt. Hieron. Epiſt. 61. Idem Epiſt. 22.

Addamus verò his hoſpitalitatis ſtudium, quo à ſcribendo orandoq́ue impediebatur plurimùm, de quo ipſe libro 3. contra Ruffinum: *Nobis in Monaſterio hoſpitalitas cordi eſt, omneſq́ue ad nos venientes latâ humanitatis fronte ſuſcipimus, veremur enim ne Maria cum Ioſeph locum non inueniat in diuerſorio. Propoſitum nobis quippè eſt pedes lauare veniẽtium, non merita diſcutere.* Quin & hâc causâ excuſat ſe Euſtochio, quod explanationes in Eze- E chielem tardiùs abſolueret: *Nulla*, inquit, *hora, nullumq́ue momentum eſt, in quo non Fratrum occurramus turbis, & Monaſterij ſolitudinem hoſpitum frequentiâ commutemus; in tantùm, vt aut claudendum ſit nobis oſtium, aut ſcripturarum per quas aperiendæ ſunt fores, ſtudia relinquenda.* Vides ni fallor, hoc aliud eſſe, quàm in ſuo rure contemplando atque orando ſeneſcere.

Hoſpites ſuſcipit. Idẽ Præf. in lib. 7. Ezech.

Quod SECVNDÒ Auctor hîc ait, Monachos eâ ætate, *ſine Rectore, ſine Præpoſito vixiſſe, & præter mutas librorum præfecturas, Magiſtros ac Priores non agnouiſſe;* ab ipſo ſatis confu-

Monachi olim ſub Præfectis degebant.

Digitized by Google

Epiſt. 22.

confutatur Hieronymo, qui de Cœnobitis agens: *Prima*, inquit, *apud eos confœderatio eſt obedire Maioribus, & quidquid iuſſerint, facere.* Ibidem agit de Decanis, atque Cẽteſimum decem ſub ſe habere Præpoſitos. Mentio quoque fit eius, qui omnium eſt Pater.

Tertiò, ait Hieronymum *Religionis ſtudio, non perennitate votorum deſertis ſuis ac nemoribus incluſum, ex quibus ad grauiora negotia non puduit tam ſanctum ac innocentem virum emergere, vt Romam adiret, vt Damaſo Pontifici ſummo, in Epiſtolis & Commentarijs rerum Eccleſia ſcribendis, manciparetur.* Quibus verbis ſi velit Monachos iſto tempore nulla edidiſſe vota, iam ſuprà cum Eraſmo reſponſum accepit. Si autem cõtra Monachi propoſitum, migrationem de loco eſſe credit, videat in vitis PP. quoties ea Monachis indulta fuerit. Sed & S. Benedictvs, qui ſtabilitatis votum in Profeſſionis formulâ voluit exprimi, agit *de Monachis peregrinis, qualiter ſuſcipiantur*; de quibus nos alibi pluribus. Ipſe ſanè Hieronymus non niſi neceſſitate compulſus, & inuitus Eremum aliquando deſeruit, vt videre eſt Epiſt. 77. in quâ cõqueritur ſe ab æmulis eâ ſolùm cauſâ exagitatum, vt ſolum verteret. Tam autem tenax Monaſtici fuit propoſiti, vt cùm Antiochiæ Paulinus eum Preſbyterum ordinare vellet; id facere non potuerit, niſi in Monachi profeſſione ſe eum relicturum priùs polliceretur. Vnde ſcribit, ſe Epiſcopo Paulino dixiſſe: *Num rogaui te vt ordinarer? Si ſic Presbyterum tribuis, vt Monachum nobis non auferas: tu videris de iudicio tuo. Sin autem ſub nomine presbyterij tollis mihi propter quod ſeculum dereliqui: ego habeo quod ſemper habui: nullum diſpendium in ordinatione paſſus es.* Quorum verborum ſenſum vide in notis Mariani Victorij.

Non perpetuò Monaſterijs incluſi.

Hieron. Epiſt. 61.

Licitè Pontificijs negotijs ſubſeruiunt, vt ipſe Hieronymus.

Quod verò Magiſter hîc ait; *Non puduiſſe tam ſanctum virum ad grauiora negotia ex Eremo emergere, vt Romam adiret, vt Damaſo Pontifici ſummo, in Epiſtolis & Commentarijs rerum Eccleſiæ ſcribendis, manciparetur*; id quidem Monachatui eius non obeſt. Nam hodieque ſi qui Religioſorum à Summo Pontifice ad Vrbem euocarentur, licitè eò, & citra Votorum violationem ſe conferrent; & Pontificijs negotijs, etiam extra Conuentus degentes, ſubſeruirent. Et an non Principum Confeſſarij è Monachis aſſumpti, illis adhærent, nec clauſtris ſuis includuntur.

Monachi in Monaſterijs ætate Hieronymi viuebant.

Qvartò ait: *Monachi nomen virtutum erat, non ſodalitiorum, ſine Rectore, ſine Præpoſito.* Hoc verò quis credat, qui tot Monachorum ſodalitia Hieronymi ætate, & circa eam, legit? Quot enim ſodalitijs præfuit Antonius? quot Pachomius? cuius Regulam Hieronymus Latinis auribus dedit, & in Præfatione ait, Tabenneneſes Monachos

A habere *per ſingula Monaſteria Patres, & Diſpenſatores, ac Miniſtros, & ſingularum domorum Præpoſitos; ita vt in vnâ domo quadraginta plus minuſve Fratres habitent, qui obediant Præpoſito, ſintque pro numero Fratrum triginta, vel quadraginta domus in vno Monaſterio.* An non Monachorum erant ſodalitia, Palæſtinæ illa Monaſteria, quæ Hieronymo teſte, S. viſitabat Hilarion, Fundator, & Eruditor Monaſteriorum in Syriâ? An ſodalitatem non conſtituebant Cœnobitæ illi, quos Hieronymus ſcribit, per decurias, & centurias diuiſos? Ipſe autem Hieronymus B non ſolus in eremo habitauit, ſed in Monaſterio Fratres ſecum habuit. Vnde Auguſtino ſcribens, ait, ſe *ab adoleſcentiâ vſque ad eam ætatem in monaſteriolo cum ſanctis Fratribus labore deſudaſſe.* Itemque: *Sancti Fratres, qui nobiſcum in Monaſterio Domino ſeruire feſtinant, oppidò te ſalutant.*

NOTITIA REGVLARVM.

Hieron. in vit. S. Hilarion.

Epiſt. 92.

Epiſt. 98.

Quod poſtremò ait, *Monachos non in alias leges, quàm in caſtimoniæ atque abſtinentiæ exercitia, ſtudiáve ſacramento auctoratos.* Iam ſuprà refellimus, cùm vota ſubſtantialia, Monaſticaſque Cõſtitutiones, Monachos Hie- C ronymi æuo obſeruaſſe, vidimus.

Sed opus non eſt operoſiùs hæc confirmare, cùm idem Auctor de Monachis primitiuæ Eccleſiæ agẽs cap. 14. ipſemet Hieronymum inter eos recenſet Monachos, qui quamuis eſſent Preſbyteri, profeſſione tamen humilioris vitæ, ſe pro Preſbyteris gerere deſinebant. *In quo*, inquit, *Monaſterio, duo erant Monachi Presbyteratu illuſtres, Vincentius nempè & Hieronymus, qui, vt ait Epiphanius, propter verecundiam & humilitatem nolebant debita nomini ſuo exercere ſacrificia, &* D *laborare in hac parte miniſterij, quæ Chriſtianorum præcipua ſalus eſt.*

Magiſter Hieronymũ Monachis annumerat.

Epiphan. Epiſt. ad Ioannem Hieroſol.

DISQVISITIO XIII.

An S. Hieronymus Monachis, aut Monialibus Monaſticam aliquam præſcripſerit Regulam?

S. Hieronymum Monaſticum vitæ genus fuiſſe ſectatum, dubium non eſt; ſed non ęquè conſtat, an Monachis, aut Mo- E nialibus vllam præſcripſerit Regulam. Et quidẽ quod Monachos ſpectat, videri poſſet, hoc in genere aliquid ſtylo mandaſſe: nam Caſſianus rogatus à Caſtore, vt de Regulis ac Inſtitutis Monaſteriorum, quæ per Ægyptum & Palæſtinam florere vidiſſet, quidpiam ſcriptis committeret; inter alia reſpondet, ſe deterreri ab hac ſcriptione; *Quod ſuper hâc re, Viri & vitâ nobiles, & ſermone ſcientiáque præclari, multa iam opuſcula deſudarint. S. Baſilium & Hieronymum dico, quorum hic non ſolùm ſuo elucubratos ingenio edidit libros; verùm etiam Græcâ linguâ digeſtos in*

Caſſian. in Præfat. in Cœnob.

Conjectura pro Regulâ Monachorum S. Hieronymi.

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

Latinum vertit eloquium: poſt quorum tam exuberantia eloquentiæ flumina, poſſem non immeritò præſumptionis notari, ſi aliquid ſtillicidij huius inferre tentaſſem. Ex quibus colligi videtur, id præſtitiſſe S. Hieronymum, quod Caſſianus rogabatur; atque etiam perfecit; adeòque non minùs quàm Baſilium Monachorum digeſſiſſe Regulam.

Huc accedit, quod inter Opera S. Hieronymi, *Regula Monachorũ* inueniatur. Cùm autem in Eccleſiâ Dei ſint Monachi Hieronymiani dicti, apparet eos hoc nomen inde ſortitos, quòd Hieronymi ſequerentur Inſtitutum & Regulam; perinde atque Auguſtiniani, Benedictini, Franciſcani, à Regulæ Conditore nomen habent.

Item pro Regulâ Monialium. Pallad. in hiſt. Lauſiac. c. 121. Parad. & Heraclid. cap. 29. citatis his verbis.

Similes pro Monialium Regulâ ſunt cõiectutæ. Scribit namque Palladius, Paulæ quò minus genus vitæ, quod eſt ſecundùm ſpiritum ſequeretur, impedimento fuiſſe Hieronymum: *Qui mulierem optimâ indole ad genus vitæ perfectum, cùm in eo multos ne dicam omnes longiſſimo poſt ſe interuallo videretur poſſe relinquere, ipſe inuidiâ motus ad ſuum peculiare viuendi inſtitutum pertraxit. Eius filia nomine Euſtochium in Bethlehem vitam adhuc monachalem exercet, quam quidem ego numquam allocutus ſum: cæterum fertur inſigni eſſe pudicitiâ, & regere ſocietatem Virginum quinquaginta.* Apparet igitur habuiſſe S. Hieronymum peculiare viuẽdi Inſtitutum, quod Paula & Euſtochium ſequerentur. Regula verò, ſiue *Canon Monaſterij Virginum*, quibus Paula præerat, refertur ab ipſo Hieronymo in vitâ Paulæ cap. 19. Quin & in ipſis S. Hieronymi operibus extat *Regula Monacharum*; quæ, vt habet proœmium, Euſtochio, & reliquis Virginibus inſcribitur: conſtatq; capitibus 41. Agnoſcit hanc Regulam, atque vt S. Hieronymi, citat Dionyſius Carthuſianus libr. de Profeſſione monaſticâ artic. 2. & artic. 8. ait: *Glorioſus expertiſſimusq; Hieronymus in Regulâ ſuâ, quam Monialibus deuotis & ſanctis ſcripſit, interdum alloquitur eas duriſſimè.* Iterumque artic. 13. *Hieronymus ait in Regulâ ſuâ:* Et art. 15. agens de Clauſurâ: *hoc manifeſtè iubetur in Regulâ glorioſi Hieronymi, quam ſanctus vir ille monialibus dedit & ſcripſit.* Eandem citans articulo 17. ait: *S. Hieronymus in Regulâ ſuâ, multa ſcribit ſaluberrima documenta, quæ quamuis ſpecialiter ſcribat* MONIALIBVS ORDINIS SVI. Eandem citat lib. de mortificatione viuificâ artic. 6. & 7. & de Reformatione Monialium artic. 4. Trithemius, libro de Proprietate Monachorum, cap. 5 *Beatus*, inquit, *Hieronymus dicit in Normulâ Virginum.* Iacobus Faber Stapulenſis, Præfatione ad Heraclidis Paradiſum, Pariſijs anno 1504. editum, aſſerit ſe à quodam ſuorum monitum, quòd non ritè Vitas Patrum Hieronymo abiudicaſſet, quas Hieronymus ipſe à ſe ſcriptas agnoſceret in *Regulâ Sanctimonialium*, quam ſcripſit ad Euſtochium & reliquas Virgines, cap. 10. Habuit ergò Faber hanc Regulam pro legitimo Hieronymi fœtu, ex quo de Vitis Patrum firmũ ſe credit ſumere argumentum. Pater quoque Florentius Bouleogerus, ex Ordine Minorum, in Gallico tractatu de Clauſurâ Monialium, paſſim hanc Regulam, vt S. Hieronymi citat, atque ex eâ Clauſuræ antiquitatem exſculpſit part. 1. cap. 5. Ioannes Nider de eâdem ſic ait: *Quid reformationis gratiâ B. Hieronymus, quem conſtat Religionis* REGVLAM *edidiſſe ſaltem fœminis, in Vrbe ſuſtinuerit à falſis Clericis, quid pertulerit à Religionis æmulis, cùm in Bethlehemitico ſcriptita ret Monaſterio, non ſilent eius legenda, & Prologi ſui in Biblia.* Ex eâdem Regulâ, Bartholomæus Gauantus ritum pulſandi campanas probat antiquiorem eſſe Sabiniano Papâ.

Quæ ſcriptores nonnulli citãt, & agnoſcunt.

Nider lib. 2. de reformat. Rel. cap. 4.

Gauant. comment. ad Rubr. Miſſal. par. 1. tit. 20. pag. 76.

S. Hieronymus neutrius Regulæ auctor.

Verùm his non obſtantibus, dicendum, S. Hieronymum nullam Monachis, nullam Monialibus præſcripſiſſe Regulam; niſi quod Regulam S. Pachomij ex Græco in Latinum vertit, mortuâ iam S. Paulâ, vt ex Præfatione Hieronymi ad eam Regulam patet. Quo autem fine hanc Regulam tranſtulerit, ipſe aperit, dicens: *Vt venerabilis Virgo Chriſti Euſtochium haberet, quod Sororibus legendum tribueret, noſtrique Fratres Ægyptiorum, hoc eſt, Tabennenſium Monachorum, exempla ſequerentur:* quorum mores & inſtitutâ deinceps recenſet. Vnde veroſimile non eſt, aliam S. Hieronymum Monialibus aut Monachis præſcripſiſſe Regulam. Quod euidentiùs patebit ex reſponſione ad allatas pro ſcriptâ ab eo Regulâ coniecturas.

Soluuntur argumenta oppoſitæ ſententiæ. Primum.

Ad primum dico, Caſſianum fortaſſis reſpexiſſe hanc Regulæ S. Pachomij traductionem, vel alia Hieronymi ſcripta, in quibus, qualis ſit Monachorum vita, vel eſſe oporteat, non ſemel deſcribit. Epiſtolâ enim 22. ad Euſtochium, tria Ægyptiorum Monachorum recenſet genera; eorumque mores & inſtituta enarrat. Epiſtolâ 4. Ruſtico Monacho viuendi formam, & Monachi munus depingit. Epiſtolâ 13. ad Paulinum, de *Monachi inſtitutione* inſcribitur. Epiſtolâ 47. nonnulla de voto, tonſurâ, & Clauſurâ Monialium habet; vt omittam alia loca, quibus Monachorum inſtitutum vel laudat, vel commemorat. Atque ob hæc crediderim Caſſianum voluiſſe ſe excuſare à ſcribendi prouinciâ, quòd in his citatis locis Ægyptiorum Monachorum Regulas Hieronymus ſatis ſuperque delibaſſet.

Secun

Iam verò quod ſecundò adferebatur loco, de Regulâ inter S. Hieronymi opera relatâ; ſciendum illam non eſſe Hieronymi,

ſed ex

Digitized by Google

ſed ex eius operibus à Lupo Oliuetano, Ordinis Eremitarum S. Hieronymi Pręposito Generali collectam. Approbauit eam Martinus V. permiſitque, vt Fratres deinceps iuxta eam, profeſſionem emitterent, & vitam moreſque componerent, cùm antea ſub Regulâ S. Auguſtini militarent.

Tertiò.

Ad id, quòd ex Palladio dicebatur, Hieronymum ex inuidiâ Paulam ad peculiare viuendi traxiſſe Inſtitutum; facilis eſt reſponſio: Palladium cùm eſſet Origeniſta, & ab Hieronymo confutaretur, in ipſum ſtylum conuertiſſe, & odio in virum ſanctum, vt Magiſter Sacri Palatij ait, apertè mentiri, & rabie in eundem furere, quare ſubdit: Sed haud crede, Lector, impudēti Origeniſtæ & Pelagiano Palladio, dum maledicentiæ fræna effundit in Sanctiſſimum Virum Angelis venerandum. Dicendum proinde Regulam & Inſtitutum Paulæ ab aliarum Virginum viuendi formâ non diſcrepaſſe, vel ſi aliqua fuerit differentia, eam fuiſſe potiſſimùm in ijs, quæ Hieronymus de Canone Monaſterij eius refert in eiuſdem vitâ. Vbi non totam Regulam, ſed quędam tantùm ex eâ hiſtorico modo commemorari, notiſſimum eſt.

Ioan Maria Braſichel. in Ind. lib expurgand. in Pallad.

Palladius notatur.

Regulam Monachorum Hieronymo abiudicant viri docti.

Regula verò *Monachorum*, quæ inter opera S. Hieronymi reperitur, iam pridem à viris doctis notata eſt, tanquam ſuppoſititius Hieronymo fœtus: quare Marianus Victorius eam retulit inter illa Opera, quæ certò conſtat Hieronymi non eſſe; & ab illius phraſi, ſtyloque maximè diſſident. Et facilè apparet, recentioris hominis ſcriptum eſſe; nam capite 34. agit de *Primâ* dicendâ, & poſt illam de audiendâ *Miſſâ*. Conſtat autem, Primam tempore Caſſiani primùm fuiſſe inſtitutam; quod ipſe teſtatur, lib. 3. Inſtitut. cap. 4. vbi vide Gazæum noſtrum. Neque antiquitùs Monachi vel Moniales quotidie Sacrum audiebant, vt facilè etiam probari poteſt ex diſtributione temporum, quam tradit S. BENEDICTVS. In eâdem Regulâ cap. 39. agit de *Cōpletorio*, quod nomen Hieronymi tempore inauditum, primùm in S. BENEDICTI Regulâ expreſſum, Auctores tradunt: vt ſatis hinc appareat, Regulam illam Hieronymi non eſſe; & Dionyſium Carthuſianum vulgarem ſecutum opinionem, rem illam non ſatis expendiſſe.

Quando vixerit eius Auctor.

Molan. in natalib. SS. Belgij 5. Februar. nu. 2.

Quâ autem ætate Regulæ huius Auctor vixerit; non ſatis conſtat. Molanus agens de S. Aleide Abbatiſſâ Vilecenſi, ait eam *in Cœnobio ſanctarum Virginum, ſub Regulari inſtitutione S. Hieronymi, Chriſti ſeruitio mancipatam.* Idque factum tempore Othonis III. qui regnauit 985. Quæ deſumpſit ex vitâ per Bertradam ſiue Bertam, ſororem S. Wolfhelmi ſcriptâ. An autem hoc Inſtitutum fuerit ſecundùm eam *Monachorum* *Regulam*, quæ inter Opera habetur, ambigi queat. Scribitur enim S. Adelheidis in Vilecenſi Monaſterio de monaſtico viuendi Inſtituto ſuſcipiendo cogitare, & experiri cœpiſſe, poſſetne S. BENEDICTI Regulam complecti, carnibus abſtinere, & laneis ad nudum corpus indui; tandemque cum ſuis Regulam S. BENEDICTI fuiſſe amplexatam. At in S. Hieronymi Regulâ æqualis, ſi non maior in cibo, & ſtratu rigor præſcribitur. Sed occurrit Molanus lib. 1. de Canonicis cap. 15. dicens, Regularem hanc & liberiorem inſtitutionem fuiſſe Canonicam. Suſpicor autem nomine *Regulæ S. Hieronymi* deſignari Inſtitutionem Sanctimonialium in Concilio Aquiſgranenſi Anno 816. ſub Ludouico Pio editam; quòd incipiat ab Epiſtolâ 22. S. Hieronymi *Audi filia & vide* &c. & tria prima ſatis longa capita ex S. Hieronymi Epiſtolis ſint deſumpta: ſicut & vitæ Patrum Hieronymo tribuuntur, cùm priores tantùm ab illo ſint exaratę. Quod autem Canonicâ relictâ, ſubinde Monaſtica aſſumpta ſit Regula; id Molanus ait accidiſſe, quod, *Sicut inter Canonicos, liberior,* vt loquitur, *& diſſolutior vita multis tantopere diſplicuit, vt potius ad Monaſticam eligerent tranſire profeſſionem, quàm in eâ remanerent, ita etiam accidit inter Canonicas.* Quod deinde hoc S. Adelheidis confirmat exemplo. Vitriacus quoque refert, Canonicas quaſdam ad Ciſtercienſem tranſiuiſſe Ordinem.

Exſtat apud Sur. tom. 1. Februar. 5.

NOTITIA REGVLARVM.

Coniectura de eâdem Regulâ.

Molan. lib. 1. de Can. cap. 15.

Vitriac. lib. 2. hiſt Occiden. c. 31.

DISQVISITIO XIV.

De Regulâ Ioannis Ieroſolymitani.

IOANNES Epiſcopus Ieroſolymitanus vixit tempore S. Hieronymi, vt notum eſt ex contentionibus inter eos non ſemel excitatis. Scripſit Regulam, quâ vſi ſcribuntur Patres Carmelitæ, ab anno Domini 400. vſque ad 1171. quo Albertus aliam eis tradidit. Regula verò hæc vocatur, *Liber de Inſtitutione primorum Monachorum in lege veteri exortorum, & in nouâ perſeuerantium, ad Capraſium Monachum.* Extat hic liber in Bibliotheca Sanctorum Patrum tom. 2. edit. 2. Et apud Thomam à Ieſu in Expoſitione Regulæ Primitiuæ Carmelitarum, parte 1. Conſtatque capitibus 41. Negant porrò Ioannis Ieroſolymitani hunc librum eſſe, Illuſtriſſimi Cardinales Baronius & Bellarminus. Eum verò Auctori huic vindicant Pater Petrus Waſtelius in *Apologetico* pro Ioanne Ieroſolymitano, Pater Thomas à Ieſu, loco citato, Ioannes Carthagena.

Regula Ioan. Ieroſolymit. Carmelitis ſcripta.

Baron. to. 6. ad annum 414. Bellarm. de Scriptor. Eccleſ.

Eius Propugnatores.

NOTITIA REGVLARVM.

DISQVISITIO XV.

De Regulis & Instituto Monachorum, de quibus agit S. Ioannes Chryſoſtomus.

S. Chryſoſtomus Monachus. Baron. ann. Chriſti 382. num. 10. Caracc. in dedicat. Synop. vet. Relig. vit. Et not. ad Præfat. pag. 14.

S. Ioannem Chryſoſtomum Monaſticam in Syriâ vitam annis aliquot exercuiſſe, vitæ eius Scriptores, & Ill.mus Baronius teſtantur. Quare Antonius Caracciolus eũ vocat *Hilarionici, hoc eſt, Antoniani Instituti* B *Monachum ſanctiſſimum.* Idemque ait, eum è Monaſterio propè Antiochiam ab Hilarione fundato, diuinitus per Flauianum Epiſcopum fuiſſe euocatum. Formam verò, Regulamque Clericalis vitæ, ex eiuſdem homilia IX. in Epiſtolam ad Philippenſes, elici poſſe. Sic ille. Tradit verò Georgius Patriarcha Alexandrinus in vitâ S. Chryſoſtomi, Sanctum hunc virum, cùm eſſet in monaſterio, *recuſaſſe quidem Præfecturam, ſed* C *ſcripſiſſe* REGVLAS *& multa præcepta.* Leo Imperator, Oratione Encomiaſticâ, idipſum his tradit verbis: *Cùm talis autem cerneretur, rogatur quidem, vt Fratrum ſuſcipiat Præfecturam; ſed minimè id ſuſtinet. Decreta autem & Ordinem omnis bonæ Monaſticæ exercitationis diuinus hic zelotes conſcripta eis tradit.* Quod ſi ipſa Chryſoſtomi euoluamus opera, facilè videbimus, ab eo Monachorum vitam, inſtituta, officia, & exercitia, varijs locis tam accuratè deſcripta; vt Regulæ vicem ſubire

Regulas Monaſticas ſcribit.

A poſſe videantur. Quinimò, quod Lupum Oliuetanum ſuprà ex Hieronymi operibus feciſſe vidimus, poſſet fortaſſis & ex Chryſoſtomi ſcriptis, nõ diſſimilis Monachorum concinnari Regula. Quare in Lectorum gratiam, loca aliquot inſigniora deſignabimus; vt cui placuerit, adire illa queat.

Ex ſcriptis Chryſoſtomi Regula formari poteſt.

Homilia 14. in Epiſtolam 1. ad Timotheum longâ oratione deſcribit cilicia, ieiunia, *terrenorum*, vt loquit, *duritiam lectulorum,* B *eliminatum prorſus* MEVM *&* TVVM; vigilias Monachorũ, modum excitandi, nocturnam pſalmodiam, & breuem poſt illam quietem, ſtudium ſanctarum Scripturarum, ſilentium: Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Veſpertinamque Synaxim: ſobrium ex oleribus & leguminibus cibum, mortuorum exequias, & alia his ſimilia.

Loci à quibus id fiat

Vide eundem homilia 69. in Matthæum, vbi Monachorum vitam deſcribit; aitque C teneră ac molli ſæcularium iucundiorem eſſe. Similia habet homilia 70. & 71. in eundem Matthæum. Sed plura occurrunt tom. 5. in quo legendæ homiliæ 56. 57. 58. 59. ad Populum Antiochenum, quæ de Monachorum vitâ inſcribuntur. Vide eiuſdem Sermonem: *Quod diſpenſatio rerum tuarum per teipſum exequenda eſt, &, de laudibus, Inſtitutiſq; Monachorum.* Legendum eiuſdem opuſculum *De Comparatione Regis & Monachi;* Libríque tres *aduerſus vituperatores vitæ Monaſticæ.*

TRACTATVS V.

DE REGVLIS

Quinto Sæculo ſcriptis.

CONTINVATA *hoc* Sæculo *varijs locis Monaſteriorum multiplicatio: quibus ſuas dum Inſtitutores quique præſcriberent Regulas; earumdem hic, quantum conſequi licuit, exhibetur* Notitia. *Diſquirimus enim* I. *De Regulâ* S. Auguſtini. II. *De eâ, quæ inſcribitur* Conſenſoria Monachorum. III. *De Regulâ* Lirinenſium. IV. *De* Caſſiani *Regulâ.* V. *De Abbatis* Pinufij. VI. *De* Marciani *Regulâ.* VII. *De* Stylitarum *Inſtituto.* VIII. *De Regulâ* Baſi. IX. *De Inſtituto* Acœmetarum. X. *Qui in Occidente Acœmetas imitati.* XI. *De Regulâ* Agaunenſium. XII. Vigilij *Diaconi.* XIII. Pauli & Stephani. XIV. Euthymij, & *Diſcipulorum eius* Theoctiſti & Geraſimi. XV. *De Regulâ* S. Patricij. XVI. S. Ailbei. XVII. S Mochtei, *ſiue* Maccei.

DISQVI-

DISQVISITIO I.

Quot REGVLAS *Scripſerit* S. AVGVSTINVS?

MAGNVM illud Eccleſiæ lumē, & Doctorum omnium Phœnix *Auguſtinus*, plurimorum Religioſorum Ordinum Patronus, Regulam quoq; ſcripſit, ſub quâ omnipoteuti Deo humilirer deſeruiunt. Quęſtio autem eſt, an plures, an vnicam tantùm ſcripſerit Regulam. Paulus enim Bergomenſis in Apologiâ, & Coriolanus in Defenſorio, cap. 2. tres eum ſcripſiſſe docent, vt refert Pennottus; & totidem tom. 1. Operum S. Auguſtini reperire eſt.

S. Auguſtini tres Regulæ.

Prima hoc titulo: *Regula B. Auguſtini ad Seruos Dei*. Et incipit: *Ante omnia, Fratres chariſſimi, diligatur Deus* &c.

Secunda, quæ in Appendicem reiecta eſt, hunc habet titulum: *Regula Clericis tradita fragmentum*; incipitque: *Communi definitione decreuimus apud vos* &c.

Tertia vocatur *Regula ſecunda*, & eodem vt prima, incipit exordio: *Ante omnia, Fratres chariſſimi* &c. itâ in editione vltimâ Colonienſi, Anno 1616. ex Louanienſium correctione factâ. In alijs autem quibuſdam editionibus, alio ordine hæ Regulæ exhibentur; itâ vt prima Regula ſit Clericis tradita, hoc exordio: *Communi definitione* &c. Secunda, cuius initium: *Ante omnia, Fratres chariſſimi*. Tertia eodem incipiens modo, ea ipſa eſt, quam editio Colonienſis primo propoſuit loco.

Quæ genuina.

Iam verò, vt quæ germana ſit *Auguſtini Regula*, cognoſcatur; lubet non meam, ſed Theologorum Louanienſium, proferre cēſuram, qui ante primam, quam aliæ editiones vocant tertiam, iſta habent: *Regula hæc continetur etiam in Epiſtolâ* 109. *ad fœminas ſcriptâ. Bernardus, de Præcepto & Diſpenſatione, bis meminit Regulæ Auguſtini; in eamque viris datam expoſitionem ſcripſit Hugo de Sancto Victore*. Alijs verò duabus ita præponunt: *Doctorum conſenſus vnicam tantùm agnoſcit S. Auguſtini Regulam: quæ hanc Appendicem præceſſit. Ideóque ſequentes Regulæ, ſeu potiùs Regularum fragmenta, tam ex ſtylo, quàm ex Doctorum virorum conſenſu, Auguſtini eſſe negantur*. Sententiæ huic ſubſcribens Cardinalis Bellarminus, obſeruatione ad primum tomum Auguſtini, ait: Ex tribus Regulis ſola tertia eſt certa S. Auguſtini, ſed fœminis data nō Viris, habetur enim in Epiſtolâ 109. reliquę duæ non videntur Auguſtini.

Duæ illi abdicantur.

Verùm dubitant nonnulli, an non Auguſtinus vnicam ſuam Regulam bis ſcripſerit: primò Clericis, ac deinde Sanctimonia-

An Auguſtinus Clericis Regulam ſcripſerit.

A libus. Quod quidem Gabriel Pennottus in ſuâ triparritâ hiſtoriâ aſſerit, atque itâ confirmat. Ipſe Auguſtinus ſatetur, ſe Clericis ſecum viuentibus leges nonnullas ſcripſiſſe. Hoc enim verba eius redolent in 1. Sermone de communi vitâ Clericorum exaratâ: *Noueram enim, & noui omnes, qui mecum viuerent, noſſe propoſitum noſtrum, noſſe legem vitæ noſtræ*. Et Poſſidius cap. 25. cum ait, *quòd indiſciplinationes ſuorum, & tranſgreſſiones à Regulâ arguebat & tolerabat, quantum decebat, & oportebat*. Et ſuprà cap. 5. cùm ait, *quòd cum ſeruus Dei cœpit viuere in Monaſterio ſecundum Regulam ſub ſanctis Apoſtolis conſti-* B *tutam*. Quid enim eſt aliud ipſa B. Auguſtini Regula, niſi eadem Regula Apoſtolica, quæ ante ſine ſcripturâ ſeruabatur, in ſcriptis redacta? Et ſanè quis credat B. Auguſtinum, qui paucis fœminis in Monaſterio degentibus Regulam ſcribere voluit, ſuos Clericos, cùm quibus 40. circiter annis in communi vixit, quorum inſtituendorum, ſiue potiùs ad exemplar vitæ Apoſtolicæ, reformandorum curam præcipuam mente gerebat, quorum plures adhuc viuens Eccleſijs regendis, & Monaſterijs inſtituendis in diuerſis locis Preſbyteros, & Epiſcopos dedit, ſine Regulâ ſcriptâ relinquere vo- C luiſſe? Hactenus Pennottus, cuius ſententiam iam antea expoſuit Richardus Cenomanus, Pariſienſis Theologus, in Antidoto contra cenſuram Eraſmi, ad Regulam tertiam S. Auguſtini.

Pennott. li. 2. cap. 18. num. 2.

Contrà verò intrepidè, & diſertis verbis, vt vidimus, Cardinalis Bellarminus ait Fœminis, non Viris datam à S. Auguſtino Regulam. Quod ex Canonicis Regularibus Simon Werlinus, Præpoſitus S. Mariæ in Dieſten, datâ operâ defendit in Emendatione Regulæ Monaſticæ S. Auguſtini, excuſá Monachij 1618. apud Nicolaum Henricum, quem ſequitur Bernardus Vindiri- D gus in Critico caſtigato, excuſo Vellameriæ 1621. per Georgium Medellanum, vt annotauit Franciſcus Biuarius in Apologetico ſecundo pro Lucio Dextro; qui ait difficile creditu, D. Auguſtinum Regulam Canonicis ſuis ſcripſiſſe, quòd eius in lib. Retractationum ipſe non meminerit Auguſtinus, nec Poſſidius in Indiculo; quinimò, nec vſque ad annum 1100. à quoquam Scriptorum, aut Conciliorum, ſub nomine Auguſtini citetur. In eandem ſententiam inclinat Proſper Stellartius, qui in Fundaminibus & Regulis omnium Ordinum, cùm ad S. Auguſtinum ventum eſt, itâ præſcribit:

Solis Monialibus Regulam dedit Auguſt.

Biuar. in Apolog. ſ. 4. num. 5.

Probatur.

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

Dini Aureliani Auguſtini Regula Sanctimonialibus mandata, Monachis commendata. Ponitque Præfationem ad Sanctimoniales, & adſcribit ad marginem: hanc Regulam verbotenus inueniet Lector tom. 2. S. Auguſtini Epiſt. 109. Et in Diſquiſitione hiſtoricâ, quam Regulæ ſubiungit, itâ ait: Neque verò abſurdum eſt, Monaſterium à D. Auguſtino conditum ſine peculiari ſcriptâ viuendi normulâ dirigi. Quâ namque Regulâ olim in Ægypto & Palæſtinâ, Cœnobitæ ſimul & Eremitæ fuerunt vſi, ſub Antonio & Hilarione? Quibus legibus ſubditi Turonenſes Martino, Mediolanenſes Simpliciano & Ambroſio, Bethlehemitici Hieronymo? Nulláne vitis tam Regularibus fuerit Regula? Nulla (quod legatur) præter Apoſtolicos Actus & Euangelium.

Reſponſio ad rationes Pennotti. Prima.

Ex his iam non difficulter reſpõdere poſſet ad rationes à Pennotto allatas. Nam ad *primam* dicendum, non loqui Auguſtinum niſi de lege & Regulâ, quæ ex Actis Apoſtolorum colligitur. Quod ipſum ſatis declarat ſerm. de vitâ Clericorum, qui incipit: *Propter quod volui*, in quo ait: *Nos omnes aut penè omnes ſic nos viuere in eâ domo, quæ dicitur domus Epiſcopi, vt quantũ poſſumus, imitemur eos ſanctos, de quibus loquitur liber Actuum Apoſtolorum; nemo dicebat aliquid proprium, ſed erant illis omnia communia.* Et altero ſermone, qui incipit: *Charitati veſtræ*, ſimilia habet: *Quomodo viuere velimus*, inquit, *quomodo Deo propitio iam viuamus; quamuis de Scripturâ ſanctâ multa noueritis, tamen ad commemorandos vos, ipſa de libro Actuum Apoſtolorum lectio recitabitur, vt videatis vbi deſcripta ſit* FORMA *quam deſideramus implere.* Ac deinde Lazarus Diaconus legit: *Cùm oraſſent, motus eſt locus* &c. vt habetur cap. 4 Act. Apoſtolorum.

Secunda.

Quod deinde ex Poſſidio dicebatur, quòd indiſciplinationes ſuorum & tranſgreſſiones à Regulâ, arguebat & tolerabat, non agit de Regulâ à ſe ſcriptis traditâ; nam Poſſidius non habet ſimpliciter à Regulâ, ſed *à Regulâ rectâ & honeſtate.* Quinimò, ex illo 25. capite vbi domeſticam Auguſtini diſciplinam cum ſuis Clericis Poſſidius deſcribit, argui poſſet, eos ibidem non vſos eâ quæ nunc circumfertur, Auguſtini Regula. Ibi enim pœna iurantis commemoratur; nempè vt vnam de ſtatutis perderet potionem: *numerus enim erat ſuis ſecum commorantibus, & conuiuantibus poculorum præfixus.* Hoc autem in Regulâ non habetur, quòd veroſimile non eſt ab Auguſtino omiſſum fuiſſe, ſi propriam, iuxtà quam cum ſuis viuebat, ſcripſiſſet Regulam.

Tertia.

Quòd *tertiò* allegabatur ex eodem Poſſidio, eum in Monaſterio cum Dei ſeruis viuere cœpiſſe, ſecundùm modum & Regulam ſub ſanctis Apoſtolis conſtitutam; id verè inſinuat aliam ab eo non ſcriptam: ſed contentos fuiſſe lectione illâ ex Actis Apoſtolorum recitatâ, quam ſolam (vt vidimus) obijcit Clericorum ſuorum viuendi formam vel ignorantibus, vel perſcrutantibus.

Quarta.

Ad vltimam rationem, iam dictum, nouum non eſſe ſi abſque ſcriptis Regulis, ſuã Auguſtinus, priſcorum Patrum more, regeret Congregationem. Nimirùm, vt annotauit Stellartius: lex viua erat Auguſtinus præſentibus, abſentibus verò fœminis ſcriptam dedit legem. Et verò ſine illâ, vt ipſe Auguſtinus ait, Sanctimoniales in Monaſterio per multos annos, & numero, & ætate creuerant, ſine illâ eruditæ, ſine illâ velatæ, ſine illâ multiplicatæ erant.

Auguſtin. Epiſt. 109.

Atque hæc pro vnicâ, & tantùm Sanctimonialibus præſcriptâ Regulâ probabiliter dixerim; quæ doctiorum & meliùs ſentientium iudicio lubens ſubijcio.

DISQVISITIO II.

Qualis REGVLA, *quæ inſcribitur* CONSENSORIA MONACHORVM?

IN manuſcripto Treuirenſi codice Regulam S. Baſilij ſequebatur ſcriptum quoddam, hoc titulo: CONSENSORIA MONACHORVM.

In Colonienſi autem ſubſequebatur doctinam Orſieſij.

CONSENSORIA Monachorum eſt Regula Auguſtino tributa.

Quale autem illud ſit, hoc loco diſquirendum. Re enim diligentiùs examinatâ, inueni illud S. Auguſtino tribui, & ad calcem tomi primi operum eius vocatur, vt iam ante meminimus, *Regula prima Clericis tradita*, cùm quo de verbo ad verbum concordat. Quo autem id loco habendum; ex Louanienſium Doctorum cenſurâ iam audiuimus. Vocatum fuerit CONSENSORIA MONACHORVM, quod ex communi Monachorum, vel Superiorum conſenſu, quæ in eo habentur, decreta forſitã fuerint, vt ipſo ſatis patet exordio; itâ enim incipit: *Communi definitione decreuimus apud nos, quod nũquam poſtmodum ab vllo poterit infringi. Reſidentibus nobis in Monaſterio, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Omnibus placuit ſecundùm Apoſtolicam traditionem, vnum ſentire* &c. In fine autem aliqua videntur deeſſe.

Iordan. lib. 2. cap. 14. Quâ occaſione ſcripta.

Agnouit ſcriptum hoc Iordanus de Saxonia, libro, quem inſcripſit VITAS FRATRVM; & quâ occaſione exaratum ſit, itâ aperit: *Pater & Præceptor Auguſtinus, poſtquam Fratres ſuos per Eremum hinc inde diſperſos in vnum locum congregauerat, voluit eos ad vnius vitæ obſeruantiam reducere. Primò quidem propoſitum ſuum ad vitæ Apoſtolicæ ſectationem coram omnibus aperuit, ſingulorumque ad hoc voluntates requiſiuit. At illi, vtpotè vno inſpirante ſpiritu, omnes ad idem propoſitum cum ſancto Patre aſpirantes, communi diffinitione apud ſe decreuerunt,*

Digitized by Google

creuerunt, vitam illam ſe obſeruaturos cum Dei adiutorio, quam ipſe Pater Auguſtinus duceret eis ſtatuendam. Et ſic ipſe Pater vitam, quam ipſe primus apud agros proprios cum ſuis ſecundum Apoſtolicam traditionem ſeruare cœperat, breui compendio conſcriptam eis tradidit. Qui libellus ſic incipit: COMMVNI DIFFINITIONE DECREVIMVS APVD NOS. *Et ob hoc vocari poteſt,* DECRETVM OBSERVANTIÆ REGVLARIS: *& à nonnullis Regula prima nuncupatur.* Quibuſdam verò interpoſitis rurſus ait: *Itaque ſecundum præmiſſa dici poteſt, quòd B. Auguſtinus fecit tres Regulas: primam adhuc laicus exiſtens, quam tamen ego Regulam non appello, cùm nullâ* B *auctoritate fretus adhuc fuerit, ſed fuerit quoddam priuatum decretum, vtpotè de communi priuatorum conſenſu factum, vt dictum eſt. Quare illud non Regulam, ſed decretum obſeruantiæ Regularis cenſui appellandum.* Hæc ille. Ambroſius Coriolanus, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini Generalis, in Defenſorio cap. 2. Tres B. Auguſtini agnoſcit Regulas; & primam ait compoſitam in monte Piſano, anno ætatis ſuæ 31. Et quia ſecundam nominat, quæ incipit: ANTE OMNIA, FRATRES. Et tertiam, quæ appellatur SPECVLVM, C quod in fine Regulæ ſuæ Auguſtinus dixerit: *Vt autem vos in hoc libello tanquam in ſpeculo poſſitis inſpicere.* Videtur per primam intellexiſſe hoc ipſum, de quo agimus, ſcriptum. Sed Defenſorium hoc per Sixtum IV. & Innocentium VIII. fuiſſe ſuſpenſum, ſcribit Gabriel Pennottus. Suarez quoque huius ſcripti meminit, ſub nomine primæ Regulæ S. Auguſtini, ſed ait eſſe incerti Auctoris, & probabilius credi non eſſe S. Auguſtini: & ideo primo tomo operũ eius D ſeparatim poni, & quaſi in angulum reiectum eſſe. Sed hæc ſuperiore etiam Diſquiſitione expendimus.

Opinio de tribus Auguſtini Regulis.

Pennott. li. hiſt. Can. cap. 36 nu. 2. & cap. 40. num. 5. & cap 41. n. 3. Suarez to. 4. de Relig. lib 2. cap. 8. num. 14.

Improbabilis.

DISQVISITIO III.

Qualis Lerinenſium Regula?

Lerina deſcriptio.

LERINA Inſula eſt Prouinciæ Narbonenſi adiacens, è regione Antipolis; in hac anno Domini 375. S. Honoratus Monachorum fundauit Monaſterium, diſciplinæ Monaſticæ celebre gymnaſium; quod E viros omnibus perfectæ vitæ numeris abſoluriſſimos, & diuinâ ſapientiâ perpolitos quam plurimos tulit. Horum verò plerique ex inſulâ Lerinenſi tanquam coloniâ propagati, Galliam vniuerſam magnitudine exempli impleuerunt. Cœnobium hoc, quo tempore S. Maurus à S. BENEDICTO in Gallias tranſmiſſus fuit, in eius quoque tranſiuit familiam & Regulam.

Qua Lerinenſium Regula.

Sed quæritur, ſub quâ vſque ad illud tempus Deo Monachi militauerint: nam in vitâ S. Eugendi mentio fit Regulæ, quam A Sanctorum Lerinenſium Patres ediderint; & Dinamius Patricius in vitâ S. Maximi, Lerinenſium Inſtitura Regulæ nomine coheneſtat: *Tantus*, inquit, *feruor in eo extitit, vt antequam Monaſticam viuẽdi Regulam complexus eſſet, vel myſtica Inſtituta, iam conuerſatione præcipuus videretur.* Quænam igitur hæc Regula? Ioannes Marquez à Pennorto citatus, putat Lerinenſe Monaſterium ſub B. Auguſtini Regulâ inſtitutum: quod abſque fundamento aſſeri, ait idem Pennotus: cùm à S. Honorato fundatum ſit, ſub Inſtituto, quod vel à Capraſio didicerat, vel in Oriente ipſemet viderat. Libro verò 2. cap. 35 num. 4. ait S. Honoratum, non ſub Regulâ D. Auguſtini, ſed ſub Regulâ à ſe præſcripta, Lerinenſe Monaſterium fundaſſe. Quod etſi ex coniecturâ ſine vllo dicat teſte; probari tamen vtcumq; poteſt ex Concilio Arelatenſi III. à Rauennio Epiſcopo, in cauſâ Fauſti Abbatis Inſulæ Lerinenſis, & Epiſcoporum celebratum, circa annum Chriſti 455. ex Lugdunenſis Eccleſiæ codice editum à Sirmondo, in quo præſcribitur: *Vt Clerici ad ordinationẽ Epiſcopi debitã ſubiectione reſpiciãt: laica verò omnis Monaſterij Congregatio ad ſolam ac liberam Abbatis proprij, quem ſibi ipſa elegerit, ordinationem diſpoſitionemque pertineat,* REGVLA, QVÆ A FVNDATORE IPSIVS MONASTERII *dudum conſtituta eſt, in omnibus cuſtoditâ.* Vbi manifeſtè inſinuatur *S. Honorati Regula.* Quam & deſignat Eucherius, Lugdunenſis Epiſcopus, in libello ſuo de laude Eremi, ad Hilarium Lerinenſem Monachum, cùm de Lerinâ ita ait: *Digna quæ cæleſtibus diſciplinis Honorato Auctore fundata ſit, quæ tantis* INSTITVTIS *tantùm nacta ſit Patrem, Apoſtolici Spiritus vigore, & vultus honore radiantem.* Noſter quoque Yepez ait, Lerinenſes propriâ vſos Regulâ, à S. Baſilij, S. Auguſtini, aliorumque Patrum prorſus diſtinctâ: quod optimè probat teſtimonio ex vitâ S. Eugendi productoin quo dicitur: *Sic namque, quòd non omninò illa, quæ quondam Sanctus ac præcipuus Baſilius, Cappadocæ Vrbis Antiſtes, vel ea, quæ Sanctorum Lirinenſium Patres, ſanctuſque Pachomius Syrorum priſcus Abbas, ſiue illa, quæ recentior Venerabilis edidit Caſſianus, faſtidioſâ præſumptione calcemus.* Confirmari idipſum poteſt ex Sidonio Apollinari, qui Voluſianum hortatur, vt Auernenſe S. Cyrici Monaſterium, Abrahæ Antiſtitis morte perculſum ſuſcipiat; *Fluctuantemque Regulam Fratrum deſtitutorum, ſecundùm* STATVTA LIRINENSIVM PATRVM, *vel* GRININCENSIVM, *feſtinus informet.* Ex quibus verbis peculiarem fuiſſe Lirinenſibus normam, colligit Chriſtophorus Browerus, Notis ad Venãtium Fortunatum. Et Sirmondus: primis aurem illis ſæculis, ante receptam S. BENEDICTI Regulam, ſingulorum fermè Cœno-

NOTITIA REGVLARVM.

Non Auguſtini.

Pennot. lib. 2. hiſt Can. Regul. cap. 37. num. 5. & cap. 54. num. 3.

Sirmond. tom. 1. Concil. Gall.

Probabiliter Honorati.

Quæ diſtincta ab alijs Regulis.

Yepez anno Chriſti 558.

Sidon lib. 7. Epiſt. 17.

Browet ad lib. 5. carmin. 2.

Sirmond. not. ad Sidonium 2

NOTITIA REGVLARVM.

Cœnobiorum propriæ erant leges & ſtatutâ.

De Monaſterio porrò Lirineoſi, vt Pennottus ait, & de Inſtituto Monachorum, qui ibidem temporibus D. Hilarij (S. Honorati ſucceſſoris) degebant, datâ operâ ſcribit Syluester Maurolicus, lib. 1. ſuæ hiſtoriæ omnium Religioo um, vbi ex antiquis Auctoribus multa colligit. Verùm cū ad manus modò mihi non ſit; quæ de Lerinenſium obſeruantiâ, ex fide dignis Auctoribus cognouimus, hic aliquouſque delibabimus; vt antiquorum ſtatutorum, vel Regularum, ex quarum vixerunt præſcripto, veſtigia agnoſcamus.

Lerinēſium obſeruantia.

In genere autem præmittendum, ſectatos maximè Monachorū Ægyptiorum Inſtituta, vt ex Caſſiano docemur; qui Honorato Epiſcopo, & Eucherio ſcribens, ait: *Tanta illorum ſublimium virorum, à quibus prima Anachoreſeos Inſtituta ſuſcepimus, laude flāmamini, vt vnus quidem veſtrùm ingenti Fratrum Cœnobio præſidens, Congregationem ſuam, quæ quotidiano ſanctæ conuerſationis veſtræ docetur intuitu, illorum quoque Patrum præceptis optet inſtitui: alter verò vt etiam corporali eorum ædificaretur aſpectu, Ægyptum penetrare voluerit.* Sic ille. Sed iam videamus quam viuendi tenuerint formam.

Ab Ægyptijs fontibus.

Caſſian. Præfat ante collat. 11.

PRIMÒ. Monachi erant partim Cœnobitæ, partim Anachoretæ ſiue Eremitæ. Vtrumque hoc genus in Lerioenſi Inſulâ Sidonius Fauſto ſcribens, agnoſcit: *Precum peritus Inſulanarum, quas de palæſtra Congregationis Eremitidis, & de ſenatu Lirinenſium Cellulanorum, in vrbem quoque (cuius Eccleſia ſacra ſuperinſpicis) tranſtuliſti.* Eremitæ autem, qui poſt longam in Cœnobiticâ vitâ aſceſim ſolebant ad Eremum ſecedere, ſolitarij diuiſis habitabant cellulis. Teſtis Eucherius: *Hac nunc habet ſanctos ſenes illos, qui diuiſis cellulis Ægyptios Patres Gallijs noſtris intulerunt.* De Ægyptijs Rufinus lib. 2. de Vitis Patrum in Præfatione: *Commanent autem per Eremum diſperſi & ſeparati cellulis.* Et libro 3. num. 219. *Nam in eodem loco circiter quinque millia diuiſis cellulis habitabant*: quod deſumptum ex D. Hieronymo, Epiſt. 31. ad Euſtochium, de cuſtodiâ Virgin. Cœoobitæ verò Lerinenſes iuoctis degebaot cellulis, quos hîc Sidonius *Cellulanos* nominat, & alibi *Concellitas*. Caſſianus *Syncellitas*. Eunodius *Concellanios*.

Lerinenſes Cœnobitæ & Anachoretæ.

Sidon lib. 9. Epiſt. 3.

Eucher. de laud. Eremi ad Hilar.

Sidon. lib. 8 Epiſt. 14. Caſſ. collat. 20. cap. 2.

SECVNDÒ. Viuebant in maximâ diſtrictione & auſteritate, vt patet ex Euchariſtico Sidooij ad Fauſtum Reienſem Epiſcopum.

Auſterè viuebant.

Sidon. carm. 16.

Seu te Lirinus priſcum complexa Parētęm eſt,
Quà tu iam fractus pro magnâ ſæpè quiete
Diſcipulus ſeruire venis, vixque otia ſomni
Vix coctos captare cibos, abſtemius æuum
Ducis, & inſertis pingis ieiunia Pſalmis.

In hâc autem Lirinenſi palæſtrâ, teſte Hilario, ita exercebantur, vt hæc *eſſent certamina grata propoſiti, cuius mens ad pietatem mollior, cuius eſſet cibus durior, cuius ſermo blandior, cuius amictus aſperior, quis loqui rariùs, quis orare crebriùs poſſet: cui in ore rarior mundus, cui frequentior Chriſtus.*

Hilar. Areelat. in vit. S. Honor.

TERTIÒ. Non mediocriter ibidem viguit Orationis, Lectionis, & variarum diſciplinarum ſtudium: vt viri vndequaque doctiſſimi & ſanctiſſimi, qui ex hac ſcholâ prodierunt, & Eccleſiam velut ſidera quædam illuſtrarunt, maoifeſtiſſimè oſteodunt. Vt non immeritò de Lerinenſi Inſulâ hæc, qui in eâ Monaſticen exercuit, Cæſarius Arelatenſis, ſcripſerit: *O felix & beata habitatio Inſulæ huius, vbi tam ſanctis quotidie, & tam ſpiritalibus lucris gloria Domini Saluatoris augetur, & tātis damnis diaboli nequitia minoratur. Beata, inquam, & felix Inſula Lerinenſis, quæ cùm paruula & plana eſſe videatur, innumerabiles tamen montes ad cœlum miſiſſe cognoſcitur. Hæc eſt, quæ eximios nutrit Monachos, & præſtantiſſimos per omnes prouincias erogat Sacerdotes. Ac ſic quos accipit filios, reddit Patres: & quos nutrit paruulos, reddit magnos, quos velut tyrones excipit, Reges facit.*

Lectioni. Orationi intenti.

Cæſar. homil. 25 ad Monach.

DISQVISITIO IV.

Quænam Regula Caſſiani?

INTER Regularum Conditores annumerandus quoque videtur Ioanoes Caſſianus. In his eſt Auctor vitæ S. Eugendi, qui fuit diſcipulus S. Lupicini, qui inter cætera Inſtituta recenſet, quæ *recentior venerabilis edidit Caſſianus, quæ quotidie lectitantes, iſta pro qualitate loci & inſtantiâ laboris inuictâ, potiùs quàm Orientalium perficere affectamus, quia proculdubio efficaciùs hæc faciliùſque natura vel infirmitas exequitur Gallicana.* Similiter Gregorius Turonenſis agens de S. Aredio Abbate, meminit Regulæ Caſſiani: *Cœnobiumque fundauit, in quo non modò Caſſiani, verùm etiam Baſilij, & reliquorum Abbatum, qui Monaſterialem vitam inſtituerunt, celebrantur Regulæ.* Et S. Benedictus Anianæ Abbas in Concordiâ Regularum, crebrò citat *Regulam Caſſiani*. Photius Epiſcopus Conſtantinopolitanus in Bibliothecâ Cod. 197. hæc habet: *Caſſiani Monachi (patriâ Romani) libri duo continebantur: Eorum alter Caſtori cuidam Epiſcopo nuncupatur, qui hunc ab illo ſcribi poſtularat. Formas autem, ac Regulas præſcribit, ex quarum præſcripto viuunt in Ægypto Monachi, per cœtus illos diſtributi, quos ex vocis origine petitâ ratione, Cœnobia nominăt.* Vincentius Belluacenſis: *Ioannes Eremita, qui & Caſſianus, multa ſcripſit, inter quæ etiam vitas Patrum in Ægypto compertas, doctrinaſque & REGVLAS, datis ad plurimos libris expoſuit.* Eadem habet Aotonius in ſummâ hiſtor. part. 2.

Sur. 1. Ian.

Caſſiani Regula olim nota.

Gregor Turon lib. 10 de geſt. Franc cap. 9.

Vincent. Bell Spec. hiſt. lib. cap 14.

Digitized by Google

part.2. tit. 10. Trithemius quoque contra Monachorum proprietatem, hunc citans Auctorem, ait: *Et in Regulâ Abbatis Caßiani dicitur: nec quidquam peculiare liceat Monacho poßidere* &c.

Libri IV. Inſtitutionum ſunt Caſſiani Regula.

Ex his porrò Auctoribus, cùm Caſſiani agnoſcamus Regulam, primò quæritur; Quænam hæc Regula ſit, vel quid hoc nomine deſignetur? Nam ex ſcriptis ab eo libtis, nullus hâc epigraphe inſignitur. Reſpondetur, iuxta Gennadium in Catalogo Illuſt. virorum, intelligi tres priores *Libros Inſtitutionum*, ait enim eum ſcripſiſſe: *Res omnium Monachorum profeßioni neceſſarias*, id eſt, de habitu Monachi, *de Canonico Orationum atque Pſalmorum modo, qui in Monaſterijs Ægypti die noctuque tenetur, libros tres.* Cui ſubiungit *Inſtitutionum librum vnum*, quo nomine intelligit librum quartum, qui inſcribitur, *De. Inſtitutis Renuntiantium*; quo deſcribitur modus recipiendi in Cœnobijs Nouitios. Photius verò *Regularum* nomine quatuor *Inſtitutionum libros* intelligit, vt patet ex loco ſuperiùs citato. Nam ex duobus libris priorem ait continere Monachorum Regulas: poſteriorem eſſe de octo vitiolis cogitationibus. Hugo Menardus fatetur quoque, citatam in Concordiâ Regularum Caſſiani Regulã ex his quatuor libris Caſſiani compactam. Quæ quidem, ait, verum Regulæ nomen ſortiri poteſt, non enim in eâ narrantur Monachôrum Ægypti mores & inſtituta, ſed quid faciendum ſit, præcipitur. Vero autem ſimile mihi videtur, ex his Caſſiani libris aliquam cõcinnatam Regulam, eamque Græcè verſam, Photio fortaſsè lectam: citat enim Ioannes Meurſius in Gloſſario Græco-barbaro, verbo *Hebdomadarius* Caſſianum de Regulis Cœnobiorum Ægypti, & ſententias Græcè allegat, vti quoque verbo Πα̃ιον, eandemque reponit in Indice Auctorum Græcorum hactenus nondum editorum. Locus quoque à Trithemio ſub nomine Regulæ Caſſiani citatus, habetur libro quarto, cap. 13. vt euidẽs ſit, eum quoque Regulæ nomine à Trithemio cenſeri; quamquam verba ab eo citata ad amuſſim verbis Caſſiani nõ reſpondeant. Sed quidquid de eo ſit; notum eſt diſciplinam ſuſcipiendorum Fratrum ſiue tyronum inſtructionem, omnibus pænè Monaſticis interſeri Regulis; atque ita quoque factum à Caſſiano; primum enim librum ſic exorditur: *De Inſtitutis ac Regulis Monaſteriorum dicturi vnde competentius, donante Deo, quã ab ipſo habitu Monachorum ſumemus exordium.* Primò verò capite quinti libri oſtẽdit quouſque ſe Monaſteriorum Regulæ extenderint: *Nam poſt quatuor libellos*, inquit, *qui ſuper Inſtitutis Monaſteriorũ digeſti ſunt, nunc arripere colluctationem aduerſus octo principalia vitia veſtris orationibus Domino cõfortãte diſponimus.*

Fortè verſa Græcè.

NOTITIA REGVLARVM. Caſſiani Regula vbi obſeruata. Gennad. Catalog. illuſt. viror.

A Vlteriùs quærat aliquis, quibus hæc Regula præſcripta, vel vbi fuerit obſeruata? Reſpõdetur in duobus illis, quæ apud Maſſiliam Caſſianus cõdidit Monaſterijs, Virorum vno, & mulierum altero, vt Auctor eſt Gennadius. Sylueſter Maurolicus, lib. 1. hiſt. ſacræ omnium Religionum, ait Caſſianum fundaſſe Monaſterium S. Victoris Maſſiliæ: vbi nunc degũt Monachi Benedictini, cum antiquiſſimo illorũ habitu, & ſcapulari largiſſimo, quòd aiunt priſcũ Benedictinorum eſſe habitũ, & quòd ibi ſepultus ſit Ioannes Caſſianus, primus Abbas, & fundator ſan-B ctæ illius Congregationis, cuius caput erat hoc Monaſterium S. Victoris, à quo deriuatum eſt Monaſteriũ Lerinenſe. In his porrò inſtituendis ac regendis, non eſt dubitandũ (vt ait S. Hieronymus Platus) quin reipsâ explicarit, quęcumq; ex SS Patrũ congreſſu, ac ſermone, ſcriptis mandauerat. Quod manifeſtiùs probatur ex Epiſtolâ S. Caſtoris Aptenſis Epiſcopi ad Caſſianum, quam Inſtitutionibus eius præmiſit Gazæus; in quâ eam petit Regulã, quam ſuo Monaſterio Caſſianus præſcripſerat; ità enim ait. C *Poſcimus namq; tuam Paternitatem, vt Inſtituta Monaſteriorum, quæ per Ægyptum, & Palæſtinã florere ac inſtitui vidiſti, & ſeruanda ſanxiſti. & ſicuti ibi à Patribus tradita ſunt, ſimplici ſermone in noſtro rudi Monaſterio adhibere complanata ne abnuas.* Ex quo teſtimonio colligere licet, eandem deinde Regulam ſeruatam in Monaſterio, quod Caſtor hic Epiſcopus in ſuâ extruxit prouinciâ: nam reſpondens Caſſianus, ait: *Poſcis, præcipiſq; vt Inſtituta Monaſteriorum, quæ per Ægyptum, & Palæſtinã cuſtodiri conſpeximus, imperito digerã ſtylo, quæ Fratribus* D *in nouello Monaſterio tuo cupis explanari.* Quod manifeſtiùs Photius inſinuat: *Tertiũ*, inquit, *his adiunctum libellum legimus, quem à Caſtoris Epiſcopi morte inſcripſit Cœnobij illius moderatori, cuius cœnobij cauſâ & Regulæ illæ priùs miſſæ fuerant.* Forſitan & inde in alia Galliæ Monaſteria Caſſiani hæc Regula fuerit traducta. Nam ex Gregorio Turonenſi liquet, in Monaſterio à S. Aredio Abbate fundato ſeruatam Caſſiani Regulam.

Scripta ex Patrum doctrinâ. Plat. de bono Stat. Relig. lib. 2. cap. 25.

Photius in Bibliothec. cod. 197.

Quod verò pleniorẽ eius ſpectat notitiã; quamuis Caſſianus à pueritiâ, vt ipſe in hac E epiſtolâ ait, inter monachos fuerit educatus, in Bethlehemetico ſcilicet Monaſterio, & inde per Ægypti & Palæſtinæ ſolitudines, inter Anachoretas diu verſatus, eorumque doctrinâ imbutus; ità tamẽ apud Maſſiliam conſtitutus, hanc ſuam ſcribit Regulam, vt aliqua nõnihil mitiget atque tẽperet. *Illam*, inquit, *ſanè moderationem opuſculo huic inſerere præſumam, vt ea, quæ ſecundum Ægyptiorum Regulam ſeu pro aſperitate aërũ, ſeu pro difficultate, ſeu diuerſitate morum impoßibilia in his regionibus, vel dura, vel ardua comprobauero, Inſtitutis Monaſteriorum, quæ per Palæſtinam vel Meſopotamiam*

Et temperata ad ſolum Gallicanum.

NOTITIA REGVLARVM.

Lib. 4. c. 1.

tomiam habentur, aliquatenus temperem. Er lib. 4. ait ſe quædam de Ægyptiorum, quædam de Tabenneſiotarum Regulis admiſcere. A

Regula, ſcriptorumque Caſſiani commendatio.

Quantæ verò vtilitatis hęc Regula ſit, ex Doctorum Virorum elogijs, qui vniuerſa Caſſiani opera plurimùm commmendanr, quilibet facilè agnoſcet. De Inſtitutionum libris, quorũ quatuor primi hanc abſoluunt *Regulam*, ita Hĕricus Cuyckius, Ruræmundenſis Epiſcopus: Priores verò libri hoc cõſilio ab eo ſcripti eſſe videntur, vt in ijs vitę piæ, Religioſæ, & Monaſticę certam quandam abſolutamque formam poſteris traderer. Digni idcircò qui numquā de manibus B maxime Religioſorum deponātur; propter ſancta ſalutariaque, quę continent dogmata & exēpla. Sed inſigne prorſus eſt teſtimonium Photij Patriarchæ, qui de his libris ita proloquitur: *Vtiliſſimo verò, ſi quæ olia, hoc ijs ſunt pronuntiato, qui Religioſam inire vitam cupiunt. Et verò tanto ijs vis ineſt, ac quaſi diuinitas, vt & in hũc vſque diem, ſi quis Monachorum conuentus hoc ex formô, & hiſce proceptionibus gubernetur, reuera tantiſper floreat, cæteriſq; prælucens virtutum eſſe officino cernotur: cùm qui hac repudiorit cœtus, paruis quibuſdom virtutum C reliquijs inſtructus, veluti in fluctibus iactetur, vel etiom naufragium faciot. Quore expedit nihil eorum, quæ ibi traduntur, contemnere.*

Cuyck. Præfat. ad Caſſ.

Phot. in Bibliothec. cod. 197.

De Caſſiani verò ſanctitate vide Menardum ante Concordiam Regularum, & Vindicias pro eiuſdem Sanctitate, vltimæ editioni Caſſiaui cum notis Gazæi præfixas.

DISQVISITIO V.

De Regulâ Abbatis Pinutij.

Pinutij Regula obſcura.

DE hâc Regulâ Auctorem qui ſcribat D reperi neminem, ſed inuenitur ea in MS. codice Auguſtano, ad quē P. Patricius Flemingus S. Columbani recenſuit Regulā. Sed quod liber hic nobis, nec lectus, nec viſus ſit, nihil de Auctore, aut Regulâ ſtatuere poſſumus. Occurrit apud Caſſianum lib. 4. cap. 30. mentio Abbatis *Pynufij*, quem Petrus in Catalogo, lib. 11. c. 56. vocat *Pynuphicum*: qui cũ eſſet immanis Cœnobij Preſbyter, quod eſt in Ægypto nō longè à Panephyſi ciuitate, depoſito habitu Monachorũ, aſſumptâ ſæculari veſte, humilitatis causâ, E cœnobium Tabenneſiotarum expetijt: qui à ſuis quęſitus, poſt triennium in ſuum monaſterium eſt reductus. At paulò pòſt iterum fugit in partes Syriæ, ſed & ibi cognitus, ſummâ vi precũ ad cœnobium ſuũ reuocatus eſt. Subijcit porrò Caſſianus eiuſdem *Pinufij* pulcherrimam, ſatiſque prolixam *Exhortationem*, quam dedit Fratri, quē in ſuo cœnobio recipiebat: & fortaſſis hæc velut Nouitiorũ Regula ex illo libro tranſcripta fuerit, & aliorum Patrum Regulis inſerta, vel adiuncta.

An fortè Pinuphij Exhortatio.

Eiuſdem porrò eſt apud eundem Caſſianum Collatio 20. *de Pænitentiæ fine, & ſatisfactione*; in quâ ſecundò capite mentionē prędictæ *Exhortationis* faciēs, air eum *ſatis ardua atque procelſo, cuidam Fratri Monaſterij Regulam ſubeunti, coram omnibus in Synaxi Fratribus, præcepta tradidiſſe.* Ex quo facilè colligas, ingēs illud monaſterium ſuam habuiſſe Regulam; & fortaſſis peculiarem ab ipſo *Pinufio* veroſimiliter præſcriptam.

DISQVISITIO VI.

De Regulâ Marciani.

Theodor. in Philot. c. 3.

BEatus Theodoretus in Philotheo Marciani vitam deſcribens, eius viuendi Regulam & Inſtitutum à Diſcipulis propagatum refert: cuius hîc non prætereunda memoria, quod ab aliorũ Regulis veroſimiliter diſcrepauerit. Sic igitur ait: *Cùm præteriſſet aliquantum temporis, duos odmiſit cõtubernales, Euſebium, qui ſacri illius tugurij fuit hæres, & Agapetũ, qui has leges Angelicas tronſtulit Apameom. Eſt enim quidā vicus maximus & populoſiſſimus. Eſt autem ei nomen Nicerte. In* C *eo ergò conſtruit duo maxima Philoſophiæ gymnoſia, quorum vnum quidem eſt ab eius nomine denominatum, alterum verò ab odmirabili Simeone, qui quinquoginto onnorum ſpotio refulſit in hâc Philoſophiâ. In his in hodiernum vſque diem plus quā quadringenti viri, virtutis Athletæ & amatores Religionis veriqne Dei cultus, & qui ſuis cælum coëmunt laboribus. Huius outem Reipublicæ Legiſlotores fuère Agapetus & Simeones, qui Leges accepêre ò magno Marciono. Ab his outem plurimo quæ plantata ſunt exercitatorum virtutis habitacula, quæ quidem iiſdem legi-* D *bus reguntur & Inſtitutis, difficile eſt enumerore.* Marciani diſcipulus fuit Baſilius Seleuciæ Epiſcopus, *qui*, vr hîc ait Theodoretus, *apud Seleucobelum, (eſt autem vrbs Syriæ) monaſticum extruxit habitaculum.*

Marcianus duo extruit Monaſteria.

Et Regulâ imbuit.

Fuerintne verò Marciani ſcriptæ Leges, an autem continuâ traditione, Diſcipulorum operâ per cœnobia diſperſæ; haud facilè fuerir definire. Marciani Inſtitutum plurimùm propagauit Euſebius; de quo idē Theodoretus cap. 4. *Horum certaminum Pædotribo & exercitator, cùm alios quoque plures* E *tales feciſſet, eos tranſmiſit Doctores ad olios polæſtras, qui totum illum ſocrum montem diuinis his pratis & ſuauem emittentibus odorem impleuère. Nam cum ad Orientem ab initio fuiſſet illius exercitationis Monaſticæ tugurium, licet videre eius Philoſophiæ fœtus ad Occidentem & Meridiem, veluti quaſdam ſtellas circa lunam choros ducentes: & alios quidem Græcâ, alios verò eius in quâ habitant regionis voce, laudantes Creatorem.*

Euſebius Marciani inſtitutum propagat.

DISQVI-

DISQVISITIO VII.

De Stylitarum Regulâ, & Inſtituto.

VT paria propremodum ſunt Monachorũ Inſtituta, & quod vnius præſcribit REGVLA, hoc & in aliâ inueniatur expreſſum: ita contingit, vnâ alteraue ſuperadditâ obſeruantiâ, creſcente præſertim varijs locis diſcipulorum numero, nouum ac peculiare cenſeri Inſtitutum. Plurium Ordinum exemplis id conſtare poteſt: crebrò enim inter ſe non niſi accidentalibus quibuſdam differunt ritibus & obſeruantijs. Quod & in Stylitis non obſcurum arbitror. Peculiare enim horum fuiſſe Inſtitutum, prorſuſque ſtupendum, nimis quàm manifeſtum eſt. Quod quidem agnoſcens Theodoretus, hanc eius rei reddit rationem: *Quemadmodum ij quibus obtigit, vt eſſent Reges hominum, poſt aliquam temporis conuerſionem mutant imagines nummorum; aliquando quidem leonum exprimentes imagines, aliquando autem ſtellarum, & aliquando Angelorum, nouo charactere tentantes aurum reddere pretioſius: ita etiam ſummus Rex vniuerſorum, velut quaſdam figuras ac characteres, hæc noua & multiplicia viuendi Inſtituta, pietati veræque Religioni adiiciens, non ſolùm fidei alumnorum, ſed eorum, qui laborant morbo incredulitatis, ad laudandum linguas excitat.* Sic ille Metaphraſtes quoque in vitâ Danielis Stylitæ, hoc viuendi genus appellat *Inſtitutum Simeonis*, in quo etſi aliud nihil, quàm iugis illa in columnâ ſtatio conſideraretur; eſſet illa ſatis ad nouum & inuſitatum viuendi Inſtitutum admirandum; quod accuratè deſcribit Raderus Viridarij parte 2. ex quo breuiter accipe, quæ forma, craſſities, & altitudo earum fuerit columnarum, quas Stylitæ inſiſtebant: quæque communis illorum ratio viuendi. Columnarum forma ferè fuit, vt arbitror, rotunda; altitudo varia. Modius ſeu cella ſiue domicilium columnis impoſitum, in quo conſiſtebant, in omnem partem binos cubitos ſeu tres pedes patebat, tecto nullo, vt liberè cælum omne contemplarentur, & omnibus iniurijs cæli expoſiti maiorem haberent tolerantiæ ſegetem & meſſem. Ianuas habebant nonnulli, nullas alij, quod tempeſtatis violentia parietis partem diſciciſſet. Scalæ admouebantur, cùm vel alij ad illos enitebantur, vel illi ad alios ſe demittebant; quod quidem vel numquam vel ad ſumma Reipublicæ pericula deuocati factitabant. Statione porrò æternâ ſe cruciabant, nec enim iacendi vel decumbendi ſpatium erat; poterant tamen ſedere; ſediſſe verò nuſquam lego, numquam puto. Nam primis quadraginta diebus Simeon ad trabem ſe alligari curauit, alteriſque quadraginta liber abſque adminiculo conſiſtebat, medio corpore supernè velut Eccleſiaſtes in ambone extabat. Etſi de omnibus non affirmarim. Hæc ferè quantum aſſequi potui columnarum, & illas inſiſtentium ratio fuit. Ne autem vnus alterque tantùm prodigioſi huius Inſtituti fuiſſe putetur ſectator; lubet eorundem ex eodem Auctore ſubijcere ſyllabum.

Vnde Inſtitutorum varietas. — *Theodoret. in Philot. cap. 26.* — *Metaphraſt. cap. 15. Stylitarum viuendi modus.* — *Plenius deſcribitur.* — NOTITIA REGVLARVM.

Catalogus Stylitarum.

Primus Stylitarum Auctor eſt Simeon, qui obijt Leonis Imperatoris anno 4. Chriſti 460.

II. Daniel Stylites, obijt anno Chriſti 489.

III. Theodulus.

IV. Anonymus Stylita, Simeonis iunioris Magiſter, de quo Euagrius.

V. Simeon Stylites iunior.

VI. Alypius Stylites, tempore Heraclij Imperatoris.

VII. Simeon Stylita Fulminatus. Vides hîc tres Stylitas Simeonis nomine inſignitos, qui non rectè quandoque ab eruditis confunduntur. Trium ſimul meminit Græcorum Triodium pag. 32. *Cælum quatuor inſtructum luminibus in terrâ apparuit, his bina ipſa Simeonia cognominatio, quorum in Columnis tres ſunt, & vnus Salus.* Trium quoque Stylitarũ meminere Menæa. Tres hos Roſweydus lib. 1. de vitis Patrum diſtinguit, & quarto nonnullam ſuſpicionem mouet, quem adi, ſi lubet, nos reliquos ſubnectimus.

Simeones tres diſtincti.

VIII. Iulianus Stylita Pratum ſpirituale cap. 57.

IX. Anonymus triginta millibus paſſuum ab Æginâ Ciliciæ vrbe diſtans, Romanæ Eccleſiæ filius. prat. Spirit. cap. 29.

X. Alter ibidem, ſed Seuerianæ hæreſis. Ibidem.

XI. Anonymus itidem, Seuerianus non procul Hieropoli quem Ephræm Patriarcha Antiochenus miraculo cõuertit. prat. Spirit. cap. 36.

XII. Stylita Edeſſenus.

XIII. Lucas imperante Romano Seniore cum Conſtantino Porphyro-genito.

XIV. Quidam Stylita, de quo Athenogenes, Petræ Epiſcopus. In Prato ſpirituali cap. 129. De his enumeratis agit Raderus.

Non ceſſaſſe ſtatim hanc vitæ formam, ſatis conſtat. Addendus enim eſt & S. Wolphus ex Gregorio Turonenſi, lib. 8. Hiſt. Gentis Francorum cap. 15. quem ex tabulis Benedictinorum 21. Octobris re-

S. Vulphus Stylita.

NOTITIA REGVLARVM.

ponit Sutius, Mattytologium Wion & Menardi. Vide Chronicon Yepez, anno Chriſti 600. cap. 2. & Gononum in vitis PP. Occidentis lib. 2.

* Fuit genere Longobardus. Columnam aſcendit in territorio Treuitenſi. Sed Stylitarum meminit Theodotus Studita, qui anno Chriſti 826. obijt. Ille enim Catecheſi 38. monens, vt vnuſquiſque in quo vocatus eſt maneat Inſtituto, ait: *Multos contubernijs ſuis peregrinandi ſtudio relictis, gradu cecidiſſe, nec quæ ambirent tuliſſe. Atq; vt omittam,* inquit, *veteres hiſtorias, intra ætatem noſtram exigamus ſermonem. Ecquid Pſalterio, qui dicebatur, profuit ſtylum profecto? an non reductus inde eſt mente captus, ac iam nec ſubditus eſt, nec ſtylita? Quid S-prita contulit ſtylus? an non degreſſus inde eſt ob orthodoxiam, lapſuſque in hæreſim?* Ex ſuo quoque grege nominat Amphilochium, tum ſuperſtitem notumque ijs, apud quos diſſerebat: qui *Stylita in primis, ac deinde ſactus Cluſius, nunc indeeorè huc illuc palatur.*

Et alij ſecundo poſterioribus.

DISQVISITIO VIII.

De Regulâ Baſii.

SIMEONIS Stylitæ vita binas nobis ſuggerit Regulas, quarum, coronidis vice, hic videbatur facienda commemoratio. Prior ea eſt, quæ in Monaſterio S. Timothei Abbatis ſeruabatur; ad quod cum Simeon acceſſiſſet, & ſuſcipi rogaſſet, Abbas cum Fratribus aſſignans, dixit: *filioli mei, ecce trado vobis iſtum fratrem, docete eum Canones Monaſterij.* Ita Antonius in vitâ. In hoc Monaſterio vixit Simeon annos nouem, vt ait Euagrius, ſed iuxta Theodoretum, tantùm duos.

Regula Monaſterij S. Timothei.

Euagrius lib. 1 hiſt. cap. 13.

Poſterior Regula eſt, vt Theodoreti verbis vtar. *admirandi hominis Dei Baſſi, qui præerat ijs, qui in pagis erant Sacerdotibus.* Cuius Inſtitutum ita explicat. *habebat pluſquam ducentos ſodales, cùm nec eis iumentum habere, nec molam permiſiſſet, neque aurum ab aliquo oblatum accipere, neque aliquem extra fores egredi, aut aliquid ex neceſſarijs empturum, aut aliquem ex ſuis notis viſurum: ſed intus agere, & quod à diuinâ gratiâ mittebatur alimentum accipere. Hanc* LEGEM *in hodiernum vſque diem ſeruant ſodales, & quamuis creuerit eorum numerus, mandata quæ eis data ſunt, non tranſilierunt.*

Theodoret. in Philot. cap. 16.
Regula Baſſi qualis.

DISQVISITIO IX.

De Regulâ & Inſtituto Acœmetarum.

CELEBRE in Oriente fuit *Acœmetarum* ſiue *Inſomnium*, vel *non dormientium* Inſtitutũ: in quo plurima multitudo Monachorum, iuges diu noctuque peruigil, Deo A laudes offerebat; tripartito tempore, & Monachis ſibi inuicem ſuccedentibus. De huius porrò Inſtituti Auctore, viuendique forma, non prætereunda videbatur hoc loco narratio. Auctorem fuiſſe tradit Metaphraſtes Alexandrum Abbatem, qui cùm priùs Byzantij exerceretur in templo magni Martyris Menæ, poſtea *In ipſo oſtio Ponti venerandum ſtatuit Monaſterium, in quo nouam quidem, ſed longè omnium pulcherrimam,* LEGEM *impoſuit, vt* HYMNO-B RVM AD DEVM *numquam interrumperetur* PERPETVITAS: *ſed per vices mutatis miniſtris, hac numquã ſilens & numquàm conquieſcens tribueretur Deo glorificatio.* Mortuo verò Alexandro ſucceſſit Ioannes, qui ab eo recedens loco in regione Bythinorum aliud excitauit Monaſterium, quod *propter perpetua, quæ ad Deum fiunt cantica, in hodiernum vſque diem nominatur Monaſterium* ἀκοιμήτων *hoc eſt, Non dormientium. Nam cùm eandem formam, quam Alexander, imitatus eſſet Ioannes, eorum, qui per vices canebant, nullo ſomno interruptam faciebat glorificatio-* C *nem.* Ioanni porrò ſucceſſit Marcellus: ſub quo *Acœmetarum* Monaſteria plurima excreuerunt, & diuerſis in locis ſunt propagata, vt idem Auctor narrat. *Quemadmodum,* inquit, *ex magnâ Eden quatuor dicunt manare fluuios: ita etiam ex Marcelli tabernaculo capit per vniuerſum ferè orbem terræ profundi purum & iucundiſſimum & ſalutare fluentum, illa, inquam, accuratiſſimæ vitæ, quæ ab eo agebatur, imitatio. Præterea autem ſupernarum poteſtatum miniſterij, quod nullo ſomno interrumpitur, zelus, cùm hinc* D *cepiſſet initium, venit ad primam & vrbium reginam. Deinde ad alia quoque loca tranſijt imitatio. Et ſiue quis templa extruebat, aut Monaſteria, ſiue aliquid aliud ſacrum faciebat, à Marcello etiam accipiebat Curatores & duces. Sic Monaſteriorum & templorum, quæ erant *vbique, per ſuos diſcipulos communis extructor fuit, & communis curator.* Hactenus ille.

Metaphraſtes apud Sur. 19. Decemb.
Alexander Acœmetarum Inſtitutor.

Cui ſuccedunt Ioannes.

Et Marcellus qui propagat.

Quod autem ait tandem veniſſe *ad primam & vrbium reginam;* Conſtantinopolim intelligit, vt ex Nicephoro; qui iſta nar-E rat, colligitur. *Eiuſdem Gennadij Epiſcopatûs tempore, Studius vir præclarus, Româ Conſtantinopolim peruenit, & ſancto Præcurſori templum erexit, in quod Monachos ex domicilio eorum, qui* ἀκοίμητοι, *hoc eſt, Inſomnes dicuntur, induxit. Horum domicilium Marcellus diuiniſſimus conſtruxerat, in quo* PERPETVIS CARMINIBVS *numquam non* HYMNI DEO CANEBANTVR; *ſodalitate Monachorum eam ob rem in tres cœtus diuiſâ, In ea quoque Mandrâ Ioannes Calybites Monachum egit.* Sic ille.

Vſque Conſtantinopolim.
Niceph hiſt Eccl. cap. 13.

Quod

Regula Acœmetarum præcipuum caput Laus perennis. Quod verò ſpectat Monachorum Regulam; vero ſimile eſt eos peculiarem habuiſſe, in quâ *ingis* hæc *Pſalmodia* præcipuum obtinuerit locum. Nam Metaphraſtes,vt vidimus, ait Alexandrum Monaſterio ſuo *nouam quidem, ſed longè omnium pulcherrimam*, LEGEM *impoſuiſſe*. Idemque in vitâ Ioannis Calybitæ,ait Monachū quendam ex eorum Monaſterio, qui vocantur *Acœmetæ*, à Ioanne interrogatum, quænam foret Monaſterij illius exercitationis ratio:*enarraſſe omnem vitam,&* EXERCITATIONIS REGVLAM. Sed & ipſi Ioanni Monaſticum petenti habitum, Archimandrita,vt ibidem poſtea ſubditur,dixit: *Nobis mos eſt, vt,qui Monaſticam vitam profiteri velit,quadraginta dies apud Monaſterium maneat, & cum* EXERCITATIONIS *noſtræ* REGVLAM conſiderauerit,ità tondeatur.

Euag. hiſt. Eccleſ. li. 3. c. 18. 19. 21. An autem præter hanc & S. Baſilij ſeruauerint Regulam; mihi incompertum. Meminit & Euagrius Monaſterij *Acœmetarum*,& Cyrilli eorum Præfecti, & Simeonis Monachi, ab eodem ad Felicem III. Papam miſſi. In Conſtantinopolitanum *Acœmetenſe* Monaſteriū Primaſius Epiſcopus Afer, anno Chriſti 553. relegatur vt victor Tonnonenſis in Chronico ſcribit.

DISQVISITIO X.

Quinam in Occidente Acœmetarum Inſtitutum fuerint imitati?

Ambroſ. lib. de Virginib. Ebaminum Laudis perennis. ANGELICVM illud dum accuratius conte̅plor *Acœmetarum* Inſtitutum, nunc mihi de eius Auctore (quod aliâ occaſione dixit Ambroſius) dicere poſſe videor. *E cælo acceſſiuit, quod imitaretur in terris: nec immeritò viuendi ſibi vſum quæſiuit è cælo,* qui animæ ſuæ *ſponſū inuenit in cælo.* Quid enim aliud cæleſtis illius patriæ indigetes faciūt, quàm continuis hymnis diuinum Numen
Pſal. 83. celebrare? *Beati* (ait Pſamiſta) *qui habitant in domo tuâ Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te.* Hoc iam inde ab ipſius mundi exordio perpetuum Angelorum munus
Iob 38. fuit, vt ipſe mundi Conditor apud Iob teſtatur,dicens. *Vbi eras quando ponebam fundamenta terræ, cùm me laudarent aſtra matutina, & iubilarent omnes filij Dei?* vbi Chaldæus
Angeli Deũ perpetuò laudant. Paraphraſtes vertit: *Et iubilarent omnes acies Angelorum.* Septuaginta verò: *Et iubilarent Angeli mei.* Ecce diuinarum Laudum Cantores primos, ſed & perpetuos. Neque enim ceſſarunt vmquam, aut ceſſabunt ab hoc cantu. De Seraphinis ſiquidem,quos Iſaias, & Ioannes vidit,dicitur: *Et requiem non habebant* (Græcè ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσι
Apocal. 4. *non habent*) *die ac nocte,dicentia: Sanctus,Sanctus, Sanctus Dominus Deus Omnipotens.* De iiſdem canit Eccleſia,quod: *Non ceſſant clamare quotidie,vnâ voce dicentes.* Et alibi: *Inceſſabili voce proclamant.* Cur autem non ceſſent, aut requiem non habeant: hanc Damaſcenus aſſignat rationem, quia *hæc erat ipſorum requies.* Ac ſi diceret,quòd Angeli non laborem, ſed dulciſſimam quietem in continuâ Dei laude reperiant. Angeli autem cum corpore careant,ſomno nō indigent,ſed ſemper vigilant: vnde inter Angelorum nomina à Daniele vſurpata, vnum fuit *vigilis: Et ecce*, ait, VIGIL *& Sanctus de cælo deſcendit*; vbi Septuaginta *vertunt, Angelus.* Et Paulò pòſt ſubdit Daniel: *In ſententia* VIGILVM *decretum eſt.* Vigiles hos Monachi noctu pſallentes imitantur: *vnde & nos* (ait S. Hieronymus) *crebris pernoctationibus imitamur Angelorum officia.* Id verò *vel maximè* & peculiariter fecerunt *Inſomnes*, ſiue Acœmetæ noſtri: qui velut terreſtres Angeli,cæleſtem nobis hierarchiam repræſentarunt.

NOTITIA REGVLARVM. Præfat. de S. Trinit. In hymno. Te Deum. Damaſc. l. 2. de fid. Orthodox. cap. 16. Daniel 4. v. 10. Quod imitati ſunt Monachi. v. 14.

Benedictini Laudis perennis in Occidente inſtitutores. Hoc autem Inſtitutum cùm in Oriente, vt vidimus, primùm viguerit; tum Benedictini Noſtri in Occidente,non minùs feliciter quàm piè,ſunt æmulati. Nam pluribus locis *Perpetuam Pſalmodiam*,ita vt nulla hora nocturna vel diurna à Dei laudibus vacua præteriret, inſtituerunt. De S. Columbano enim hæc Bernardus: *Ad has noſtras Gallicanas partes S. Columbanus aſcendens, Luxouienſe conſtruxit Monaſterium, factus ibi in gentem magnam. Aiunt tam magnam fuiſſe, vt ſuccedentibus ſibi viciſſim choris,continuarentur ſolemnia diuinorum, ita vt ne momentum quidem diei ac noctis vacaret à laudibus.* Ita Bernardus. *Bernard. in vit. S. Malach.*

Luxouij Laus perpetua diu viguit. Hæc autem PERENNIS LAVDIS perennitas, Inſtitutionis S. Columbani præcipuum fuit caput. Vnde in ipſo Luxouio perſeuerauit vſque ad magnam illam Monaſterij deſolationem, ab Hungaris, & Wandalis factam: cuius in ſuo Priuilegio Luxouienſibus conceſſo meminit Carolus Magnus Imperator. Contigiſſe eam tradit Catalogus Abbatum Luxouienſium circa annum Domini 732. *Poſt hunc*, inquit, (nempe Walbertum tertium Luxouienſis cœnobij Abbatem) *fuerunt quamplurimi Abbates, qui ſtatum* LAVDIS PERPETVÆ *ſeruauerunt, videlicet Wandalogus, Berthoardus, Ingofredus, Cunctanus, Reſticus Seſarius, Addonus, Arulfus, Rendinus, Regnebertus, Gerardus, Ratto, Vllincranus, Mellinus; tempore iſtius venerunt Wandali, & Hungari, & interfecerunt fratres conuentûs & Abbatem. Et ceſſauit* LAVS PERPETVA, *nec Abbas fuit per quindecim annos.* Hæc ibi. *Inceſſabilis* hæc *Pſalmodiæ* ratio in Latinâ Eccleſiâ, & noſtro præſertim Ordine dici ſolet LAVS PERENNIS: quam in Monaſterio Agaunenſi & S. Medardi Sueſſionenſis, Reli-

NOTITIA REGVLARVM.

Yepez anno Christi 558 & 554. Bonart lib. 1 de hor. Can. cap. 1. *Et in cœnobio Fuldenſi* Capgrauius in legend SS. Angliæ & ex illo Eduard. Mathieuvv. in add. ad tab. 2. tropheę Angliæ. *Kentigeri in hac re ſtudium.*

gioſè obſeruatam, Antonius de Yepez in Chronico affirmat. Sed de Agaunenſibus eorumque imitatoribus dicetur Diſquiſitione ſequente. Idipſum alibi quoq; ſtrenuę factum. Nã vt Oliuerius Bonartius ait: Referunt diuerſi in Cœnobio Fuldenſi ſpatio annorum trecentorũ, numquam intermiſſam Dei alternam laudationem. S. Kentigerus (vt Capgrauius Auctor eſt) trecentos ſexaginta quinque literatos Monachos *Diuinis Officijs iugiter celebrandis* intitulauit. Nec facilè quemquã illorum egredi, ſed tanquam in ſanctuario Domini, aſſiduè commorari inſtituit. Diuiſit autem per turmas & conuentus collegium ita vt vno conuentu ſeruientiũ Deo in Eccleſia terminante, alter continuò intrans illud inchoaret, quo conſummato, alius ſine morâ introiret. Sicque turma vnâ exeunte, & altera ingrediente, oratio ſine intermiſſione ab Eccleſia illâ ad Deum fiebat; & benedicendo Dominum in omni tempore, ſemper laus Dei in ore eorum reſonabat. Sed ne Sanctimoniales quidem ab hac laude extorres fuere; nam & ipſæ Agnum *Iugi Pſalmodiâ* alicubi ſunt proſecutæ. S. Romaricus omnes Sanctimoniales in ſeptem turmas diuiſit. quarũ ſingulæ ex duodecim Monialibus conflatæ erat; quæ ſibi inuicem in choro ſuccedentes, diuinas laudes ſiue die, ſiue nocte perpetuò *canebant*. Id autem S. Amato, qui huius Monaſterij curam gerebat, vitæ Auctor, & ex eo Yepez ad annum 558 tribuit. In Monaſterio quoque à S. Salabergâ conſtructo *Perennis* hæc *Pſalmodia* viguit. Sed palmam omnibus præripuiſſe videtur S. Angilbertus, Monaſterij Centulenſis Abbas; qui in vnâ Eccleſiâ tres choros inceſſabili voce nocte & die Deum ſimul laudantes conſtituit; de quo manu ſcriptus Auctor tradit, quòd Monachos ad diſtrictiorem vitæ rationem adduxerit, atque id vnum ſtuduerit, vt ſine vllo interſtitio, laus Deo in Eccleſiâ S. Saluatoris à ſuis Monachis haberetur. Ad quod ritè tenendum, tres ſtatuit in Eccleſiâ choros. Quorũ vnus conſiſtebat in turri Occidentali coram altari S. Saluatoris: alter in medio Eccleſiæ coram memoria ſanctæ Paſſionis: tertius in Orientali turri ex Parte Baſilicæ, quæ dicitur thronus S. Richarij. Et omnes quidem horas Canonicas tres chori ſemper concinebãt; ſinguli in ſuas turmas diuiſi: ita vt vna alteri ſuccederet, nec ab Eccleſiâ *Laus diuina ceſſaret*.

Moniales Deum ſemper laudantes. Menard l. 1 Obſeruat. 7. Decemb.

Angilbertus tres perpetuò canentium Choros inſtituit. Menard l. 2 obſeruat. 16 Febru. ex Hatulp. MS lib. 1. hiſt. Cẽtur.

Laus perennis olim prædicta. Iſai. 62.

Præclaram autem hanc Deum aſſiduè laudandi formam, prophetico ſpiritu preuidiſſe videtur Iſaias, cùm de Eccleſiâ bellatrice, ſub nomine Ieruſalem loquens, ita vaticinatur: *Super muros tuos Ieruſalem conſtitui cuſtodes* (Clericos & Monachos vigiles qui cuſtodiunt ciuitatem) *totâ die, & totâ nocte in perpetuum non tacebunt*. Sequitur ad eos mox celeuſma & exhortatio, vt agant, quod agunt: *Qui reminiſcimini Domini, ne taceatis, & ne detis ſilentium ei, donec ſtabiliat & donec ponat Ieruſalem laudem in terrâ*.

DISQVISITIO XI.

De Agaunenſium Regulâ.

Monaſterium Agaunenſe

Sur. poſt vit. S. Mauritij.

THEBÆORVM Martyrum palæſtra fuit *Agaunum* oppidũ in Alpibus, qua tenuior adhuc à fontibus & à Lacu Lemano intactus affluit Rhodanus. Templum his Sanctis ædificatum fuit, cum adiuncto Monaſterio; quod tempore S. Martini extitiſſe, euidens eſt ex Fragmento epiſtolæ Decani, & Canonicorum Caſtri-noui in Gallijs ad Philippum Archiepiſcopũ Colonienſem, in qua dicitur S. Martinum Româ redeuntem, *Agaunum veniſſe, & completâ oratione à Monachis (nam Monachi tunc temporis locum poſſidebant) de reliquijs eorundem Martyrum aliquid ſibi deuotè donari petiſſe*. Reædificatum hoc Monaſteriũ tradunt à Sigiſmundo Burgundionum Rege. In hoc autem Monaſterio (vti de Lerinenſi iam dictum) peculiaris fuit Regula, ſiue viuendi Inſtitutum, quod Auctor vitæ S. Eugendi in litteras ſe miſiſſe teſtatur. *Si animos veſtros, ſpretâ dudum philoſophiâ, ruſticans quoque garrulitas exſatiare non quiuerat: Inſtituta, quæ de informatione Monaſterij noſtri Agaunenſis cœnobij, Sãcto Marino Presbytero, Inſulæ Lirinenſis Abbate compellente, deſideris veſtra tam pro Inſtitutionis inſignijs, quàm pro iubentis auctoritate, Chriſto opitulante, luculenter explebunt.*

Eius Regula.

Inſtituta hic perennis Laus à Sigiſmundo.

Yepez anno Chriſti 558.

Qualis verò Regulæ huius fuerit obſeruantia, nuſquam legere memini. Inſtitutam *perennem* in hoc Monaſterio *Pſalmodiam* ſatis conſtat: nam ad calcem vitæ S. Mauritij his verbis id traditur: *Pro eo ipſo* (miraculorum ſplendore) *die noctuque Pſalmorum hymnorumque decantatio non deſiſtit: quod iubente ſancta & præclaro Chriſti Martyre Sigiſmundo Rege inſtitutum, hinc vſque hodie Deo protegente eſt conſeruatum*. Quæ verba non eſſe S. Eucherij Lugdunenſis Epiſcopi, qui vitã S. Mauritij deſcripſit, benè obſeruatum à noſtro Yepez. Eucherius enim iam diem clauſerat extremum, antequam Sigiſmundus Rex fieret.

Sed quâ ratione *perennis* hæc *laus* à Sigiſmundo concepta, & introducta ſit, demouſtrant verba Chronico S. Benigni Diuionenſis vetuſtiſſimo charactere adſcripta. Nam poſt illa. *Monaſterium Sanctorum Agaunenſium miri operis conſtruxit;* iſta addun-

adduntur: *Cùmque ibi in orationibus perſiſteret, ieiunijs & eleemoſynis intentus, reuelatum eſt ab Angelo, vt ad inſtar cæleſtis militiæ pſallendi choros inſtitueret. Qua diuinitus accepto conſilio Epiſcopos & alios Religioſos viros conſuluit, vtrum ſalubriter cogitaret. Quâ interrogatione Sancti Antiſtites interſe ventilatâ, licet inuſitatũ opus, tamen Domino annuente, vnanimiter corroborauerunt. Quod Sanctum opus ſeruitutis Domini perfectè inſtitutum & confirmatum eſt pari conſenſu omnium. Atque extunc laudes Domini omnibus perſoluuntur horis.* Quod verò Epiſcoporum & Religioſorum ait adhibitum conſilium, eo deſignari putat Iacobus Gaulterius Concilium Epaunenſe, cenſetque vocandum *Agaunenſe*, in quo de hâc pſallendi formâ cap. 25. actum ſit, & confirmari poteſt ex Aimoino dicente, Ordinem pſallendi in loco Sanctorum *Agaunenſium* ab Auito, & cæteris Pontificibus illius temporis fuiſſe inſtitutũ. Porrò Auitus Epaunenſi Concilio præſedit, & primo loco ſubſcripſit.

Quam approbant Epiſcopi.

Greg. Turon. lib. 4. Hiſt. Franc. c. 6. l. 3. c. 6. Iuge Pſallentium.

Pſallendi hunc ritum Gregorius Turonenſis peculiari vocabulo appellauit IVGE PSALLENTIVM, & de hoc ipſo Sigiſmundo agens: *Ille*, inquit, *ad Sanctos Agaunenſes abiens, per multos dies in fletu & ieiunijs durãs, veniam precabatur*, PSALLENTIVM *ibi* ASSIDVVM *inſtituens*. Quod idem fermè repetit libro de Gloriâ Martyrum, cap. 75. vbi ait, Inſtitutum ibi à Sigiſmundo PSALLENTIVM QVOTIDIANVM.

Aimoni. l. 3 de geſt. Franc. c. 80. Quomodo Laus perennis peracta.

Sed animus fortaſſis fuerit hunc pſallendi modum particulariùs cognoſcere; ecce eum ab Aimonio accuratiùs deſcriptum *Ipſe* (Guntrannus Rex) *Baſilicam* (S. Marcelli) *ſtudioſiſſimè ædificauit: vbi Monachos aggregans, Monaſterium conſtruxit, quod pluribus prædijs facultatibuſque ditauit. Synodũ quadraginta Epiſcoporum aggregari præcipiens, vt Ordo pſallendi, qui in loco Sanctorum Agaunenſium, temporibus Sigiſmundi Regis ab Auito, & cæteris Pontificibus illius temporis inſtitutus fuerat, in cœnobio quod ipſe fabricarat teneretur, effecit. Qui videlicet Ordo etiam ad ſepulchrum S. Martini antiquitus celebratur: & à B. Germano in Monaſterio S. Vincentij ſeruari iuſſus: nec non in Monaſterio S. Dionyſij à Dagoberto Rege agi præceptus: & à nobis cuiuſmodi eſſet, exquiſitus, taliter ſe habere eſt repertus. In diebus namque æſtiuis ſex antiphonæ binis pſalmis explicabantur. Porrò toto Auguſto propter crebras feſtiuitates, manicationes fiebant. Manicare autem mane ſurgere dicitur. In Septembri verò ſeptẽ antiphonæ canebantur, diſtributis vnicuique binis pſalmis. In Octobri octo, cum ternis pſalmis. In Nouembri nouem, cum ternis itidem pſalmis. In Decembri decem, cum ternis ſimiliter Pſalmis. Verùm in Ianuario ac Februario, vt poſſibilitas ſinebat. Hoc tamen obſeruantes, ne minùs à duodecim pſalmorum quantitate ad vigilias dicerent nocturnas. Ad Sextam tamen ſex pſalmi cum alleluia: ad Duodecimam duodecim, idque cum alleluia, pſallebantur; ſed de his iſta ſufficiant.*

In Synodo Turon explicata.

Deſcripta hæc ab Aimoino *Agaunenſium Pſalmodia*, eodẽ modo ſtatuitur in Synodo Turonica II. quæ vt faciliùs intelligatur; Notandum, *ſex antiphonas binis pſalmis explicare*, idem omninò eſſe atque ſub vnaquaque iſtarum antiphonarum duos pſalmos canere, vnde à Paſchate vſque ad Auguſtum, duodecim recitabant pſalmos. In Septembri quatuordecim. In Octobri viginti quatuor. In Nouembri viginti ſeptẽ. In Decembri triginta. In Ianuario, & Februario (addit Synodus, *vſque ad Paſcha*) vt poſſibilitas ſinebat, id eſt, quantũ pro ratione temporũ, virium & noctium prolixitate cantare poterant: vnde Synodus addit, *qui facit amplius pro ſe, & qui minus vt potuerit.*

S. Amatus Moniales inſtituit quæ iugiter canerent.

Paulò fuſiùs hæc proſecutus ſum, quòd ab *Agaunenſium* prototypo plura, vt iam vidimus, tranſumpta ſint exemplaria. Nam & S. Amatus, qui Agaunenſis fuit Monachus, eandem formam Sanctimonialibus præſcripſit; de quo hæc vitæ Auctor. *Porrò S. Amatus ſemper deſerti loci ſecretum appetens, in vaſtis voſagi ſpatijs caſtrũ reperit, vbi multas virgines collegit, eaſque in ſeptem turmas diſtribuitas, noctu diuque per vices ſine intermiſſione pſallere voluit, ita vt ſemper duodecim virgines in vnaquaq; turmâ eſſet.* In vitâ quoque S. Salabergæ Abbatiſſæ, quã ex veteri MS. codice Cœnobij S. Cornelij Compendienſis edidit Hugo Menardus, ſcribitur: cũ ſancta hæc mulier conſilio S. Walberti Laudunum clauatum; ſic enim legendum, pro eo quod ibi eſt, *Lugdunum*, idem Menardus aſſerit) perueniſſet: *Monaſterium breui tempore conſtrui curauit, quo conſtructo in eo trecentas adunauit famulas Chriſti, choris diſpoſitis per turmas, ad inſtar Agaunenſium Monachorum, canendi normam diſpoſuit.*

Et Salaberga.

Menard. l. 1 obſeruat. 21 Septemb.

DISQVISTIO XII.

De Regulâ Vigilij Diaconi.

Trithem. in Catalog. Script. Eccleſ. Vigilij Regula.

DE hoc Auctore, eiuſque Regulâ ita Trithemius: *Vigilius Diaconus & Monachus, vir in Scripturis ſanctis ſtudioſus & eruditus, Monaſticæ diſciplinæ cuſtos & rector, fertur, ad ædificationem Monachorum quadam edidiſſe opuſcula, quæ ad noſtram memoriam venire & locorum & temporum diſtantia prohibuit. Dicit autem Presbyter Gennadius ſcripſiſſe illũ valde vtilem Regulã. De conuerſatione Monachorum librum vnum. De cæteris non loquitur. Claruit ſub Honorio & Theodoſio Principibus anno* 420. Gennadij autẽ verba, quæ

 Hono-

NOTITIA REGVLARVM.

Honorius Auguſtodunenſis & Poſſeuinus exſcripſerunt, ſunt hæc : *Vigilius Diaconus compoſuit ex traditione Patrum, Monachorum Regulam, quæ in cœnobio ad profectum fratrum in Conuentu legitur, breuiato, & aperto ſermone totius Monaſticæ profeſsionis in ſe tenentem diſciplinam. Viuebat anno* 420. Citat porrò idem Trithemius libro de *proprietate Monachorum*, cap. 5. hanc Regulam in hæc verba: *Vigilius quoque Diaconus & Abbas in* 33. *capitulo ſuæ Regulæ ſic loquitur : Si quid peculiare apud aliquem inuentum fuerit, grandi eum Abbas & diuturnâ excommunicatione condemnet, vt illius exemplo deterriti omnes, nullus hoc audeat imitari*. Verba hæc (vt & à Menardo obſeruatum) reperiuntur in Regulâ Magiſtri, cap. 82. ac proinde Trithemij citatio in capitum numero aberrat. Nequit verò huius Regulæ Auctor, qui ſe Magiſtrum vocat, idem eſſe cum *Vigilio*, de quo Gennadius, hic enim *aperto & breuiato ſermone* Regulam ſcripſit : Magiſter obſcuro, perplexo, & prolixo vſus eloquio, nec ſatis Latino. In annis quoque magna diuerſitas. Gennadij enim *Vigilius* vixit circa annum Domini 420. vt iam diximus: Magiſter autem integro ſæculo eſt poſterior, & S. BENEDICTI verba frequentiùs deſcribit. Sed de eo poſteà redibit ſermo.

Citata à Trithemio.

Menard. ante concord. Regularum.

Vigilius alius à Magiſtro.

Tract. 7. diſq. 10.

DISQVISITIO XIII.

De REGVLA PAVLI *&* STEPHANI

HOc titulo occurrit Regula in Manuſcriptis Codicibus Treuirenſi & Colonienſi, eſtq; vna ex ijs, quæ in *Concordiâ Regularum* Benedicti Abbatis citantur. Trithemius eamden contra Monachorum allegans proprietatem, vocat Antiquiſſimã; quo nomine hoc loco à nobis collocatur, cùm tẽpus quo ſcripta eſt, ipſiſque nos lateant Auctores. Nam cùm multi *Pauli* & *Stephani* Monaſticum ſectati ſint Inſtitutum; quinam hanc concinnarint Regulam, hactenus ſcire non licuit: nec ex Regulæ contextu vllatenus apparet. Quòd ſi in rebus profundâ caligine inuolutis tantiſper coniecturæ locus eſſe queat, donec poſterior dies præcedentis Magiſter veritatem eruerit, exiſtimari fortaſſis liceat *Paulum de Pherme* hîc deſignari. Nam Sozomenus l. 6. cap. 29. Nicephorus lib. 11. c. 36. Caſſiodorus l. 8. c. 1. tradunt hunc Paulum eodem tempore vixiſſe; *Paulum* & Pachonem *Stephanum* & Moſen, & Piorem Ægyptium coëtaneos fuiſſe. Et *Paulus quidem domiciliũ habuit in Pherme, qui eſt mons in Sceti: cui fuêre Diſcipuli non pauciores quingentis. Stephanus circiter Mareotem non longè à Marmaricâ habitauit, quem memoriæ proditum eſt, exquiſitum in primis & perfectiſſimum diſciplinæ genus excoluiſſe, & ad ſexaginta annorum ſpatium Monachum fuiſſe ſpectatiſſimum, & Antonio Magno familiarem*, vt loquitur Sozomenus. Amborum hæc eſt congruentia, quòd eodem vterque vixerit tempore: vterque fuerit ex Libyâ. *Paulum* enim Caſſiodorus Libycũ appellat, *Stephanum* autem & Moſen Libycos fuiſſe, Sozomenus & Nicephorus ſcribunt; nec locorũ interuallo longè ab inuicem fuêre diſparati. Palus enim *Mareotis* Sceti adiacet, cui Cellia & Nitriæ mons vicinus, ſuntque in Libyâ Ægypti. *Stephanus* ergo vicinum ſuum *Paulum*, tot Monachis præfectum, in condenda Regulâ fortaſſe iuuerit; aut ab eo exaratã ipſe cum ſuis, ſi quos habuit, ſeruauerit Diſcipulis. Meminit nõ ſemel Pauli Abbatis Caſſianus & Collat. 19. c. 1. ait: *Poſt dies admodum paucos maioris doctrinæ deſiderio pertrahente, rurſus ad Abbatis Pauli Cœnobium ſummâ ſpiritus alacritate perreximus : vbi pluſquam ducentorum fratrum numerus morabatur*. *Paulum* hunc Gazæus in Commentario, Libycum noſtrum, cui in Pherme domicilium, fuiſſe arbitratur. De eodem Palladius in Lauſiacâ, cap. 23. & de *Stephano* cap. 30. Hos autem non tam certò aliquid definientes, quàm ex quâdam coniecturâ, cui ne ipſi quidem firmiter adhæreamus, huius Regulæ magis ſuſpicamur, quàm credimus Auctores. Et ſanè ſtylus, quantum conijcere licet, Latinum arguit Auctorem, qui proinde in Occidentali quærendus Eccleſiâ. Hugo Menardus, quinam ſint iſti Patres *Paulus & Stephanus*, & quando vixerint, ſe fatetur ignorare.

Regula Pauli & Stephani antiquitas.

Auctores in obſcuro.

Coniectura noſtra.

Paulus & Stephanus ſynchroni.

Poterant inter ſe conferre.

Regula hæc fortè Latinè ſcripta.

Ipſa autem Regula tali exordio inchoatur : *Incipiunt tituli de quibus fratres ſunt admonendi*. Menardus ex MS. codice Floriacenſis Bibliothecæ ita repræſentat : *Incipiunt tituli pro quibus ſunt fratres ammoniti, Pauli & Stephani*.

Capitibus abſoluitur XLI.

DISQVISITIO XIV.

QVALIS REGVLA *&* INSTITVTVM *SS. Euthymij & diſcipulorum eius Theoctiſti & Geraſimi Abbatum?*

PECVLIARE fuiſſe horum Inſtitutum, ex hiſtorijs colligi poſſe videtur. De Sancto *Euthymio* Nicephorus ait : *Viguit tum maximè* (circa annum Domini 450) in ASCETICA PALÆSTRA *præcipuus, & vitâ* MONASTICA *illuſtris, Magnus ille Euthymius, qui ſolitudinem in vrbis formam redegit*. Paulò clariùs id poſteà explicans, ait : *In Palæſtinâ vnà cum admirando Theoctiſto in antro quodam virtutis ſtatuit officinam, multiſque & varijs Cellis, ſanctioris philoſophiæ mellis ſtipandi*

Niceph. lib 14. Hiſt. ca. 50.

Euthymij & Diſcipulorum eius Inſtitutum diuerſum ab alijs. cap. 52.

pandi gratiâ conſtructis, ingens condidit Monaſterium. In tantum autem virtute enituit, vt cùm CANON ESSET ET FORMVLA INSTITVTI MONASTICI; *tum miraculis etiam edendis præclarum obtineret nomen.* Cùm multi ad eum confluerent, & ſub eo duce viuere vellent, ille quietis ac ſilentij ſtudioſior, omnem eorum, qui adueniebant, curam commiſit B. *Theoctiſto*, quotidie tamen Monachos ipſe erudiens, & Monaſticis inſtruens diſciplinis, vt in eius vita ſcribit Cyrillus Monachus.

Cùm ad *Euthymium* veniſſet B. Sabas, rogaſſetque vt eius fieret ouis; *Non priùs* (vt Metaphraſtes in vitâ ait) *permiſit vt habitaret cum Monachis, qui erant in Laurâ, quàm totam Monaſticam perſecutus eſſet vitæ inſtitutionem, quæ eſt in Cænobio, & oſtendiſſet eam quæ exigebatur, abſolutionem. Remiſit itaque eum ad Abbatem Theoctiſtum.* Videtur ergo *Theoctiſtus* in cœnobiticâ priùs palæſtra inſtruxiſſe Anachoretas, & peculiarem eis fortaſſe præſcripſerit REGVLAM. De eo enim ſimul & Geraſimo hæc habet Nicephorus: *Sub idem tempus alij itidem plurimi floruerunt: qualis ille fuit Theoctiſtus & Geraſimus magnorum Cænobiorum Præſides, qui ad* NOVVM *quemdã* CANONEM *vitæ ſuæ rationem inſtituerunt.* Qualis autem hic fuerit CANON; lubet ex Cyrillo Monacho, hoc loco repræſentare, ex quo & illud diſcere licebit, ſtrictioribus omnino REGVLIS olim vixiſſe Anachoretas, quàm Cœnobitas, & illos non prorſus ſibi & Spiritui ſancto, ſine alijs Regulis (vt nuperus quidam voluit Scriptor) fuiſſe relictos. Ait igitur:

Metaphraſt. in vit. S. Sabæ.

Theoctiſtus exercet tirones Anachoretas.

Niceph. lib. 14. cap. 32.

Cyrill. in vit. Euth.

Oportet etiam de magno tractare Geraſimo, & quales ipſe dederit REGVLAS ET FORMAS *ijs qui ſub ipſo exercebantur, & veluti condimentum adtexere narrationem, quæ magnam vtique habet vtilitatem.*

Hic ergo magnus Geraſimus, qui Iordanis ſolitudinis eius fuit ſimul & patronus, cum maximam illi Lauram, quæ non pauciores quàm ſeptuaginta Anachoretas habebat, conſtruxiſſet, & prætera Cænobium in medio eius optimè collocaſſet, curabat, vt, qui introducebantur quidem Monachi, manerent in Cænobio, & vitam Monaſticam exercerent.

Geraſimi Regula pro Anachoretis.

Qui autem crebris & longis ſe laboribus exercuerant, & ad perfectionis menſuras iam peruenerant, eos in ijs, quæ vocantur, Cellis collocans, ſub hac iubebat viuere RE- A GVLA: *vt quinque dies hebdomadæ vnuſquiſque in ſuâ Cellâ ſileret, nihil guſtans quod eſſet eſculentum, niſi panem, & aquam, & dactylos. Sabbato autem & Dominicâ venientes in Eccleſiam, cùm participarint ſanctificata, cocto vterentur in Cænobio, & ſumeret parum vini.*

In cellis habitabant.

NOTITIA REGVLARVM.

In Cellâ verò nulli permittebatur aut ignem accendere, aut coctum guſtare. Nihil B *autem poſſidere tantæ erat eis curæ, quantæ nihil aliud: & humilitate maximè ornabantur.*

In quibus nihil coqui poterat.

Vnuſquiſque verò laborem ſuarum manuum, qui per hebdomadam ab eis factus fuerat, Sabbato ferens in Cænobium, circa crepuſculum Dominicæ [1] hebdomadæ ſumptus rurſus accipiens, panes, inquam, & dactylos, & aquam in vaſe aliquo, & palmas, rurſus redibat in Cellam.

Labor manuum.

C *Erant autem adeò remoti ab omni ſolicitudine, & à negotijs humanis ita diſtincti, vt nihil haberent præter ea, quibus induebantur, adeò vt non eſſet ſecundus amictus.*

Paupertas.

Stratum autem quid erat aliud, quàm ſtorea? & quæ ſolent appellare [2] centonium & [3] embrymium, & vas fictile ad aquam: quod quidem ſimul ſufficiebat ad potum, & D *ad palmas irrigandas.*

Lectus.

Hæc lex autẽ eſt optimè tradita à Geraſimo, vt exeuntes Cellas, dimitterent apertas, vt liceret ei, qui vellet, ingredi, & quod vellet, accipere ex illis vilibus & ad vſum neceſſarijs, nemine prohibente, quin etiam ipſi quoque cernerentur viuentes Apoſtolicè, & eſſet eorum quoque qui habitabant in ſolitudine, eis conſimiliter cor & anima E *vna: quandoquidem nemo ex ijs quæ habebat, indicabat eſſe aliquid proprium, ſed omnia eis ex æquo eſſe communia.*

Cellas apertas relinquebant.

Porrò autem hoc quoque dicitur de Anachoretis, quòd cùm quidam ad eum acceſſiſſent, & peterent vt ſibi liceret aquam calefacere, & coctum ſumere, & ad lucernam legere, magnum reſpondentem Geraſimum dixiſſe: Si ſic vultis viuere multò magis expedit, vt vos viuatis in Cænobio. Ego enim nequaquam permittam toto meæ vitæ tempore hoc fieri apud Anachoretas.

Geraſimi in hoc viuendi modo conſtantia.

NOTITIA REGVLARVM.

Adeò vt cùm Hierichuntini audirent eorum, qui erant apud Geraſimum, eſſe adeò arctum & omnis ſolatij expers vitæ inſtitutum, eſſeque admodũ aſperum & violentum, hanc ſibi legem tulerint, vt Sabbato & die Dominico ad eos abirent, & eis non modicam afferrent conſolationem.

Hæc Regula trium Patrum fuit.

Metaph. 5. vit. S. Quiriaci.

Et hactenus quidem hæc Regula, quam tribus his Patribus fuiſſe communem, ſatis conſtat. Nicephorus enim, vt vidimus, eam *Theoctiſto* & *Geraſimo* tribuit, tribuendam quoque Euthymio, Metaphraſtis aſſertione diſcimus. *Patrum*, inquit, *Euthymij & Theoctiſti monaſteria ſolùm in diuiſione nominum agnoſcebantur: commune namque habebant* INSTVTITVM, *& communem viuendi rationem, rectaque & adminiſtrata erant ab vno & eodem Paſtore.*

3 Martij.

Obijt porrò S. *Euthymius* anno Chriſti 472. S. *Theoctiſtus* 463. die 3. Septembris, vt Auctor vitæ S. Euthymij. *Geraſimus* anno 475. vt habet Baronius in notis ad Martyrologium Romanum.

Circa hanc Regulam occurit vna, alteraque

NOTATIO.

1 HEBDOMADÆ SVMPTVS RVRSVS ACCIPIENS.] Ecce Anachoretarum ſanctam, & paupertati maximè conſentaneam viuendi rationem. Totius enim hebdomadæ opera Cœnobij Præfecto, aut ſtatutis ab eo Patribus conſignant, & velut operis pretium ſequentium dierum annonam recipiunt, hoc pacto labores manuum ſuarum manducantes. Iiſdem veſtigijs hodieque inſiſtunt Patres Carthuſiani, qui non niſi Dominicis & Feſtiuis diebus commune adeunt refectorium, reliquis (vt etiam hi, de quibus agimus) manẽt in Cellis. Morem autem illum accipiendi cibaria, Guigo in Statutis expreſſit. *Poſt Nonam* (diei dominicæ) *in clauſtrum convenimus, de vtilibus locuturi. In hoc ſpatio incauſtum, pergamenum, pennas, cretam, libros ſeu legendos, ſeu tranſcribendos à Sacriſtâ; à coquinario verò legumina cetera huiuſmodi poſcimus & accipimus. Poſt cœnam ſingulas tortas, tanquam Chriſti mendici accipientes, cellas repetimus.* Tortam autem alibi exponit, panem: Si quid verò panis aut vini ſuperſit, Sabbatho redditur. Vides ex antiquis Carthuſianum fluxiſſe ritum. Auguſtinus quoque de Anachoretis eis agens, ait panem *per certa temporum intervalla afferri*, eoque & aquâ contentos viuere.

Carthuſiani in quo Geraſimi Anachoretas ſecuti.

Statut. Guig. cap. 7

2. Parte ſtatut. antiq. cap. 14.

Aug. de Moribus eccleſ. c. 31.

Centonium, quid.

2 CENTONIVM.] A *Centone* vox deducta, eſt autem *Cento* ſtraguli genus, quod cubantibus inſterni ſolet. Cato de Re ruſt. c. 10. & 11. *Culcitras octo, inſtragula octo, puluinos ſexdecim, operimenta decem, mappas tres, centones pueris ſex.* Similiter & Macrobius dum ſcropham ſub *centonibus* iacêre ſcribit ruſticum ſtragulum eſſe declarat. Fieri autem *centones* conſtat ex pannis diuerſorum colorum, vel lanis in vnum condenſatis atque conſutis. *Centonarium* opus dicitur, quod conſtat è *centonibus*. Tertullianus de Præſcriptionibus cap. 39. *Homerocentonas etiam vocare ſolent, qui de carminibus Homeri propria opera more centonario ex multis hinc inde compoſitis, in vnum ſarciunt corpus.* Habebant igitur pro lecto ſtoream, ſiue mattam, pro ſtragulo *centonium*, ſiue *centonem*, ceruical præſtabat, quod deinceps explicandum.

Gazæus ad Caſſian. coll. 1. c. 23.

Caſaub. Exercit. 1. ad ann. Baron.

3 EMBRYMIVM] Alardo Gazæo barbarum vocabulum. Iſaacus Caſaribonus ſuſpicatur dictum à βρίωιν, dormitare, & ſomnum leuem capere, & delicatis hominibus alia fuiſſe EMBRIMIA ad meridiandum; quales fuit grabati lautiorum è panno viridi conſtrati, magis ad quieſcendum per æſtũ diei, quàm ad dormiendum. ASCETÆ verò ſua EMBRIMIA faſciculis ſtipulæ ſarta, vel papyro (vt apud Philonem de Eſſenis) aut duro tomento, vel ſimili materia, ſibi parârint ad ſomnum nocturnum. Sic ille.

Embrimiũ, ceruical Anachoretarum.

Caſſian. Coll. 1. c. 23

Deſcribitur

Verùm, quid ſit EMBRIMIVM, ſiue EMBRYMIVM, fuſè deſcribit Caſſianus. *Pſiathys admonens incubare,* EMBRIMIIS *pariter capiti noſtro ceruicalium vice ſuppoſitis, quæ craſſioribus papyris in longos graciles que faſciculos coaptatis, ſequipedali interuallo molliter nexa, nunc quidem humillimum ſedile ad ſcabelli vicem Fratribus in Synaxi conſidentibus præſtant, nunc verò ſubiecta ceruicibus dormientium præbent capiti non nimis durum, ſed tractabile aptumque fulcimentum. Ad quos Monachorum vſus hæc idcirco vel maximè opportuna habentur & congrua, quod non ſolùm ſint aliquatenus mollia, paruoque & opere præparentur & pretio; vtpote paſſim papyro per ripas Nili fluminis emergente, quam cuique volenti in vſum aſſumere, nemo prohibeat deſecare, ſed & quod remouendum, ſeu cùm neceſſe fuerit, admouendum habilis materiæ, leuiſque naturæ ſint.* Plura vide in Lexico Philologico Matthiæ Martinij.

DISQVISITIO XV.

De Regula S. Patricij Hiberniæ Apoſtoli.

S. Patricius in Hiberniam venit.

EX Palæſtinâ in Hiberniam, à Geraſimo Abbate, ad S. Patricium Epiſcopum trãſeamus. Hic vir ſanctiſſimus anno Chriſti 431. cum poteſtate Legati in Hiberniam venit; & inter cætera quæ per eum Deus geſſit magnalia, Monachos quoque

Digitized by Google

que inſtituit, eiſdemque Regulam præſcripſit, vt Probus apud Bedam in eius vitâ auctor eſt, *Monachorum plebibus intererat, Regulam quam tenerent, Spiritu ſancto repletus condidit.* Si quæras, vnde Monaſticum hoc Inſtitutum didicerit? Reſpondebimus à B. Martino Turonenſi id hauſiſſe; qui vt Iocellinus cap. 22. ait: *Auunculus Matris ſuæ Conqueſtæ fuerat, & quia idem ſanctiſſimus Sacerdotum carbunculus Monachus fuit, Cognato ſuo Patricio Monaſticum habitum, & eius inſtituta tradidiſſe obſeruanda, quæ iſte deuotè ſuſcepta actibus reſpondentibus habitus adornauit, & in eiſdē perſeuerauit.* Cuius verò Coloris hic habitus fuerit, tradit idem auctor cap. 185. *Super cætera indumenta cucullâ candidâ amiciebatur, vt ipſe habitus formâ & colore Monachatus ſui ſpeciem & candidatum humilitatis & innocentiæ repræſentare videretur. Vnde & Monachi in Hiberniâ S. Patricij ſequendo veſtigia, per multa temporum volumina habitu ſimplici contenti erant, quem ouium miniſtrabat lana, qualibet extrinſeccâ tincturâ remotâ.* Poſt quam autem S. BENEDICTI receperunt Regulam, nigrum quoque in veſtibus credo admiſſum colorem. Copioſam autem fuiſſe multitudinem Monachorum ſub *Regulâ S. Patricij* militantium, ex eiuſdem Auctoris hiſtoriâ manifeſtum eſt Capite enim 174. ait: *Fecit ergo totam Inſulam in funiculo diſtributionis diuidi, diuiſam cum omnibus Incolis vtriuſque ſexus decimari, omneque decimum caput, tam in hominibus, quàm in pecoribus, in partem Domini iuſsit ſequeſtrari. Omnes ergo mares Monachos, fœminas ſanctimoniales efficiens, numeroſo Monaſterio ædificauit, decimamque portionem terrarum ac pecudum, eorum ſuſtentationi aſsignauit. Infra breue igitur temporis ſpatium, nullo eremus, nullus penè angulus terræ aut locus in Inſulâ tam remotus, qui perfectis Monachis & Monialibus non repleretur, ita vt Hibernia ſpeciali nomine Inſula Sanctorū, vbique terrarum iure nominaretur. Viuebant enim ſecundum Regulam à S. Patricio illis præfixam, mundi contemptu, cæleſtium appetitu, ſanctâ mortificatione carnis, ac abdicatione voluntatis propriæ, pares Ægyptijs Monachis merito, atque numero; ita vt exteras atque longinquas regiones illuſtrarent verbo, ac Religionis exemplo.* Hæc de Hiberniâ.

Fuit Monachatus.

Veſtis alba.

Patricius innumeros Monachos inſtituit.

Inſula Sanctorum.

In Britannia porrò, vt idem cap. 167. præmiſerat; *Monaſteria multa fundauit, atque à paganis deſtructa reparauit, Monachorum ſacris conuentibus ſecundum formam Religionis, quam eis præfixerat, eâ repleuit.* Notam porrò fuiſſe S. Patricij REGVLAM, & illud inter cetera argumento eſt, quòd S. Winwalocus, vt vitæ Auctor apud Surium tom. 2. habet, eximiæ virtutis eius opinione permotus, *modis omnibus ad eum proficiſci peroptauerit, vt* VIVENDI NORMAM, *ex eius ſanctiſſimâ Inſtitutione capeſſeret.*

Regula Patricij.

NOTITIA REGVLARVM

Notandum porrò, varios Monaſticos Ordines à tempore S. Patricij ſub diuerſis *Inſtitutoribus*, & REGVLIS peculiaribus viguiſſe. Conſtat id ex peruetuſto auctore vitæ S. Patricij & altero Vitę S. Finiani auctore, quem ex MS. Armacano codice citat R. P. Patricius Flemingus Ordinis Minorum, in Diſceptatione de Monaſtico Ordine S. Columbani. Diſtinguit autem ille Auctor tres claſſes, ſiue Ordines Sanctorum primitiuæ Eccleſiæ in Hiberniâ. Primus erat Epiſcoporum, ſecundus Cœnobitarum, tertius Eremitarum. Sed ipſum audiamus. *Primus Ordo* Sanctorum erat in tempore Patricij, & tunc erant Epiſcopi omnes clari & Sancti, & Spiritu ſancto pleni, 350. numero, Eccleſiarum Fundatorem vnum caput Chriſtum colentes, & vnum Ducem Patricium ſequentes, vnam tonſuram habentes, & vnam celebrationē miſſę, & vnū Paſcha, ſcilicet poſt Æquinoctium vernale celebrabant, & excommunicatum ab vnâ Eccleſiâ omnes excommunicabant; mulierum adminiſtrationem & conſortia non reſpuebant, id eſt, in contiguis clauſtris & habitaculis ad vnū Abbatem & Eccleſiam ſpectantibus. Durauit hic Ordo ab anno 431. ad annum circiter 538.

Tres Monaſtici Ordines in Hiberniâ.

Hæc diſceptatio cum operibus S. Columbani prælo ſubijcietur à PP. Minoribus Hibernis Louanij.

Primus Ordo Epiſcoporum.

In *ſecundo Ordine* pauci erant Epiſcopi, & multi Presbyteri numero 300. vnum caput Dominum colentes, diuerſos celebrandi ritus habebant, & diuerſas REGVLAS viuendi, & vnum Paſcha 14. Lunâ celebrabant, & hi vniformem tonſuram, ſcilicet ab aure vſque ad aurem faciebant. Mulierum quoque conſortia & adminiſtrationem fugiebant, atque à Monaſterijs ſuis eas excludebant. Hic Ordo perſeuerauit vſque ad Annum Chriſti 595. iuxta vulgarem Chronologiam Regum Hiberniæ, ſed iuxta hunc codicem vitæ S. Patricij, vſque ad Annum 604.

Secundus Presbyterorum Cœnobiticè viuentium.

In *tertio Ordine* erant Presbyteri ſancti, & pauci Epiſcopi, numero 100. qui in locis deſertis habitabant. Hi oleribus, & aquâ & eleemoſynis fidelium viuebant; & omnia terrena contemnebant: & omnem ſuſurrationem, & detractionem penitus euitabant. Hi diuerſas REGVLAS, & varios celebrandi ritus habebant, & diuerſam etiam tonſuram; aliqui enim habebant coronam, aliqui cæſariem: & hi diuerſam ſolemnitatem Paſchalem habebant; alij enim 14. Lunâ, alij 13. celebrabant. Perſtitit hic Ordo vſque ad Annum Chriſti 669. vel iuxta hunc codicem 656.

Tertius in deſertis habitantium.

Ex his porrò conſtat primum Ordinem vixiſſe ſub REGVLA *S. Patricij*. In ſecundo verò, & tertio varias fuiſſe REGVLAS,

Primus Ordo ſub S. Patricio.

prout

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

prout ſingulis Monachorum Patriarchis ſeu Fundatoribus, pro locorum & temporum ratione videhatur expedire. Præcipua tamen REGVLÆ S. Patricij documenta, vel utp rimi fundatoris & Apoſtoli ſui, veroſimile eſt retinuiſſe, vt de candido cucullæ colore Iocelinus ſcribit, per multa temporum volumina à Monachis in Hiberniâ retentum.

Iocelin. cap. 185.

Paulò fuſiùs hæc proſecuti ſumus, vt hinc appareat Hiberniæ Monachos non Inſtituta, vel REGVLAS Ægyptiorum antequam S. BENEDICTI reciperent, (vt quidam ſcripsêre) fuiſſe ſecutos: ſed proprias, à ſuis fundatorihus traditas REGVLAS, obſeruaſſe, quæ variæ fuerint, & multiplices, iuxta multitudinem Monaſticorum Ordinum, & Congregationum, quæ in Hiberniâ olim viguerunt. Hæc proinde deductio præfatio quædam & fundamentum fuerit eorum, quæ de alijs Hibernicis REGVLIS deinceps adſeramus. Horum autem notitiam, & quarumdam REGVLARVM transſumpta mihi perbenignè communicauit R. P. Joannes Colganus S. T. Lector Jubilatus, Louanij apud Patres Minores Hibernos, qui eas, aliaque ad Sanctorum Gentis ſuæ gloriam ſpectantia, Deo auxiliante, publici iuris breuî, vt ſperamus, faciet.

Hibernia Monachi nihil cum Ægyptijs commune habuerunt.

DISQVISITIO XVI.

Qualis Regula S. Ailbei, ſiue Aluei, Mumonienſium Cœnobiarchæ, & Archiepiſcopi?

S. *Ailbeus* ſiue *Alueus* Hiberniæ Inſulæ, (vt acta propria habent) alter Patricius. Fuit enim ante S. Patricij prædicationem à S. Palladio primò Hiberniæ Apoſtolo ad fidē conuerſus & baptizatus, in Gallia ſub S. Hilario Arelatenſi Epiſcopo in Monachatu & litteris educatus, Romæ ordinatus, & miſſus in patriam, tanquam Coadiutor S. Patricio fuit. In ſingulis Hiberniæ prouincijs diuerſas, & in Mumonia plurimas fundauit Eccleſias: & hinc à S. Patricio fuit toti Mumoniæ Præfectus, & factus Archiepiſcopus Jmlilenſis. Vnde dicitur Cœnobiorum, & Sanctorum Mumoniæ Pater. Plurimos habuit diſcipulos ſanctitate illuſtres tam Epiſcopos, quàm Cœnobiorum Patres. Jnter quos fuit S. Eugenius, Sarani filius, Abbas Cluain-cœlanenſis, ad cuius & eorum, qui cum eo erant Monachorum petitionem, REGVLAM MONASTICAM ſcripſit; quæ more Sāctorum iſtius patriæ metro Hibernico eſt digeſta, quòd ſcilicet ita faciliùs memoriæ commendaretur, & non ita promptū eſſet quidquam addere vel demere. Latinè eam

Ailbeus alter Hiberniæ Patricius.

Regulam ſcribit verſu Hiberno.

A vertit, & in capita diſtinxit, quem citaui; P. Colganus; eſtque penes me manu ſcripta.

Floruit autem *Ailbeus* circa Annum Chriſti 460. & colitur 12. Septembris, de quo ad eundem diem agunt S. Æneas Abbas in ſuo Feſtilogio, S. Germanus in Martyrologio Angl. Fitzimin, & alij.

DISQVISITIO XVII.

De Regulâ S. Mochtei ſiue Maccæi.

B S. *Mochteus* ſiue *Maceeus*, cognomento Bacciarius natione Britannus, S. Patricij Hibernorum Apoſtoli diſcipulus, & prædicatione Euangelij, apud Hibernos ſtrenuus Coadiutor, ſcripſit REGVLAM, cuius Auctor vitæ eius cap. 4. meminit, dicens: *Denique Mochteus in Metheorum nemoribus cepit conſtruere Monaſterium, quod Cella magna, ſeu* KILLMOR *dicitur: ipſe Rector, ipſe* REGVLA *Fratrum: legebant enim in vitâ eius quomodò conuerſarentur; & ipſe ante* C *illos præibat in iuſtitiâ, & ſanctitate corā Deo. Præter Inſtituta communia, multa ſingulariter faciens, in quibus potiùs præibat omnes, & aliorū nemo illum poterat ad tam ardua ſequi. Et ne quidem huius Religionis aliqua pars poſſet obliuione negligi, & non ſolùm apud præſentes, ſed etiam apud futuros, ſine defectu perſiſteret; ſanctæ* INSTITVTIONIS REGVLAM *ſcripſit: vnde ſuæ meritò ſanctitatis prænomen habens, Religioſus ab vniuerſis iure prædicatur.* Hæc ibi

Monchteus S. Patricij Diſcipulus

Regulam Macheus ſcribit.

Nec mirum eſt hunc ſanctiſſimum Lug- D dunenſis, Kill-morenſis, & aliorum plurium Monaſteriorum Patrem, & celeberrimæ Lugdunenſis ſcholæ Magiſtrū, REGVLAM ſuis Monachis & diſcipulis præſcripſiſſe. Sed valdè mirum eſt, ſuæ tantæ Congregationis vaſtum corpus, vel vllius REGVLÆ cancellis potuiſſe regi. Nam vt in eius vitâ cap. 6. habetur: *Creſcens magiś ac magis, factus eſt in gentem magnam, & numero & meritis multam; nam vt ceteræ, cuius non erat numerus, progenies taceam multitudinem, centum Epiſcopos, trecentoſque Presbyteros* E *dicitur habuiſſe diſcipulos: vnde emiſſis Sanctorum velut apum examinibus multorum Genitor extitit Cænobiorum.*

Quod mirum in tâ tâ Diſcipulorum multitudine.

Præclara ſunt teſtimonia, quæ de ipſius vitâ & ſanctimoniâ habentur apud Iocelinum, in vitâ S. Patricij, cap. 13. & 135. Vbi *Moccheus* vocatur. Et quod mireris, trecentis annis iuxta prædictionem S. Patricij vixiſſe ſcribitur. Eiuſdem meminerunt S. Comineus Conerenſis, in Opuſculo de præcipuis Hiberniæ Sanctis numero 4. S. Anguſius, & S. Marianus Luthenſis in Martyrologijs ſuis, die 19. Auguſti, Martyrologium quoque Tamlactenſe eodem die.

Qui de Mochteo meminerint.

A Ioan-

A Joanne Pitſeo Doctore Theologo, Liuerduni in Lotharingiâ Decano, in libro de Illuſtribus Britanniæ Scriptoribus vocatur *Bacharius Maccæus*, natione Britannus, S. Patricij diſcipulus &c. Eodem ante ipſum nomine eum vocat Balæus de Scriptoribus Angliæ, & Geſnerus in ſuâ Bibliothecâ: cognomentum enim ipſi erat

Dictus eſt etiam Bacharius.

A *Bacharius* ſeu *Bacchanus*. vide ſub ſolo hoc nomine, ſeu cognomine celebres & vetuſti Scriptores meminerunt eius operum, vt Gennadius Maſſilienſis de Scriptoribus Eccleſ. c. 24. Honorius Auguſtodunēſis de Luminaribus Eccleſiæ libello 2. c. item 24. Fulbertus Carnotenſis Epiſt. 64. Vide Poſſeuinum in Apparatu ſacto, V. *Bacciarius*.

NOTITIA REGVLARVM.

TRACTATVS VI.

DE REGVLIS

Sexto Sæculo conſcriptis.

QVÆ *præcedentium duorum* Sæculorum *in proferendis Monaſticorum Inſtitutorum fundatoribus ac* REGVLIS *fuit vbertas, eadem &* SEXTO *hoc* SÆCVLO, *Deo benedicente, atque incrementum largiente non parum continuata fuit. Nam in diuerſis orbis partibus, ſub diuerſis Inſtitutoribus, Monachiſmus propagatus varias viuendi peperit formas, ac* REGVLAS, *prout vnicuique in Domino videbatur expedire. Quare iam cùm ad exemplar vniuerſalis Eccleſiæ, Monaſtica Religio decenter apparuit circumamicta varietate, præſertim cùm poſteriores* REGVLÆ *prioribus non tam ſuccederent, quàm accederent. Hoc igitur Tractatu conſiderandæ ſunt* REGVLÆ. *I. S. Cæſarij Arelatenſis Epiſcopi. II. Regula Eugippij Abbatis. III. S. Birgidæ Virginis, IV. S. Sabæ Abbatis. V. Adeodati Abbatis VI. S. P. N.* BENEDICTI. *VII. S. Aureliani Epiſcopi Arelatenſis. VIII. S. Columbæ Pictorum Apoſtoli. IX. S. Congelli. X. S. Brandani. XI. S. Kierani. XII. S. Adomnani. XIII. Regula S. Donati in Hiſpaniâ. XIV. S. Ferreoli Epiſcopi.*

DISQVISITIO I.

De Regulâ S. Cæſarij Arelatenſis Epiſcopi.

FVIT hic S. Cæſarius primò Lirinenſis Monachus & Cellarius, ac deinde Abbas poſtea que Arelatenſis Epiſcopus.

Duplicem ſcripſit REGVLAM. Priorem ad Monachos, quam ex Bibliothecâ Patrũ editionis Colonienſis exhibet Stellartius, quæ hunc habet titulum: *Incipit Regula à S. Teridio Presbytero, Nepote beatæ memoriæ, S. Cæſarij Epiſcopi Arelatenſis Abbati, meâ paruâ perſonâ rogante, tranſmiſſas quam à ſuo ſupra memorato Domino Cæſario, dixit ipſe dictatam: quam, dum eſſet ſacerdos, ipſe per diuerſa Monaſteria tranſmittebat.* Regula verò incipit: *In Chriſti nomine* REGVLA, *qualis debeat eſſe in Monaſterio, vbi Abbas eſt, quicumque fuerit.*

Cæſarij Regula ad Monachos. Biblioth. Pat. tom. 4. p. 3 pag. 790 Stellart. in fund. in Reg. Ord. cap. 25.

Poſterior & celebrior eſt ea S. Cæſarij REGVLA, quam Sanctimonialibus præſcripſit, cuius Præfatio ſic exorditur, *Sanctis & plurimùm in Chriſto venerandis Sororibus, in*

Altera ad Sanctimoniales celebrior.

A *Monaſterio, quod Deo inſpirante & iuuante condidimus, conſtitutis, Cæſarius Epiſcopus. Quia nobis Dominus, &c.* Virginum huic Cœnobio præfuit S. Cæſaria Soror S. Cæſarij, quam Deo dicatam virginem in Maſſilienſi Monaſterio prius excôli voluit Monaſticis Inſtitutis, cui poſteà Monaſticam hanc ſcripſit REGVLAM: meminit eius Venantius Fortunatus, his verſibus:

Cæſaria inſcripta.

Has inter comites coniuncta Cæſaria fulget,
Temporibus noſtris Arelatenſe decus.
Cæſarij monitis, luci ſociata perenni,
Si non Martyrij, Virginitatis ope.

Venant. l. 8. Carm.

B Habuit porrò Cæſaria ducentas ſub ſuo regimine Virgines, ex huius inſtitutione REGVLÆ viuentes, & arctiſſimam ſeruantes clauſuram: *nam vſque ad ſupremum vitæ diem* (vt Cyprianus in vitâ ait) *nulli fas Monaſterij oſtium progredi.* Quod & in Maſſilienſi Monaſterio ſeruatum, ibidem legitur. In eodem verò Virginum Monaſterio

Quæ plurium Virginum Mater.

ſepe-

NOTITIA REGVLARVM.

Baron to.6 anno Chriſti.507. Cæſarij Regula adiecta Recapitulatio.

ſepeliri voluit ſanctus hic Pontifex.

Putauit autem Cardinalis Baronius REGVLAM non extare, ſed eam exhibuit Pariſienſis editio Bibliothecæ Patrum, & ex ea Stellartius in Fundaminibus Ordinum, cap. 32. cui adiecta eſt eiuſdem Cæſarij RECAPITVLATIO, hoc exordio: *Cùm Deo propitio in exordio inſtitutionis Monaſterij, vobis* REGVLAM *fecerimus, multis tamen poſtea vicibus ibi aliquid addidimus, vel minuimus*, &c. Ad hanc porrò REGVLAM adiecit eruditas obſeruationes Franciſcus Meinardus Anteceſſor Pictauienſis.

Sententia Cæſarij vbi extentur.

Cæterùm illud hîc annotandum duxi, in Inſtitutione ſiue REGVLA Sanctimonialium canonicè viuentium, ſiue (vt loquuntur) Canoniſſarum, edita in Concilio Aquiſgranenſi, anno Chriſti 816. recitari cap. 5. plura ex ſermone S. Cæſarij Epiſcopi Sanctimonialibus directo, quæ tamen non ſunt ex hâc deſumpta REGVLA, & neſcio an alibi extent; vti & illa quę cap. 7. citantur ex epiſtolâ S. Cæſarij, quā ad *Oratoriam* Abbatiſſam ſcripſit. Quænam verò hæc ſit *Oratoria* Abbatiſſa, vix credo conſtare; ſuſpicor mendum irrepſiſſe, & legendum ad *Cæſariam* Abbatiſſam: Illa enim cōſtructo ab illo per triginta annos præfuit Cœnobio, illiq; pauliſper ſuperuixit: huic quoque competit quod initio ait; *Audi ergo me dulciſſima Soror & filia*: Erat enim Cæſaria, vti diximus, Soror S. Cæſarij: Erat & filia, quia fratri tanquam Epiſcopo ſubiecta. In his porrò duobus ſcriptis, ſicut & in totâ REGVLA, plura ex S. Auguſtino, quem vel maximè coluit, & in cuius vigiliâ obijt, deſumpſit.

Regula Cæſarij Pictauios traducta.

Fuit verò eadem REGVLA traducta ad Pictauienſe Monaſterium, in quo S. Radegundis ſub Agnete Abbatiſsâ vixit, quam ab Arelatenſi vrbe deſcriptam afferri, ſeruarique Fortunatus petijt, vt his ipſe teſtatur verſibus;

Venant. li. 3 carm. 2.

Atque adſcita ſibi ſeruetur ab vrbe Geneſi
REGVLA *Cæſarij Præſulis alma pij.*
Qui fuit Antiſtes Arelas de ſorte Lirini,
Et manſit Monachus Pontificale Decus.

Vrbem verò Geneſij vocat Arelatē, quòd ibi ſit ſtadium & patrocinium S. Martyris Geneſij. Quibuſdam hæc *Regula* dicitur ARELATENSIS. Diligenter porrò à Radegunde ſeruatam idem Venantius auctor eſt, cùm ait:

A S. Radegunde ſeruata.

Venant. lib. 8. carm. 1.

REGVLA *Cæſarij linea nota ſibi eſt.*

Et rurſum:

Carm. 4.

Concipiente fide Chriſti Radegundis amore
Cæſarij lambit REGVLA *quidquid habet.*

Epiſt. Radeg. tom. 1. Concil. Gall anno Chriſt 567.

Sed luculentius teſtimonium eſt ipſius Radegundis in Epiſtolâ ad Epiſcopos: *Inſuper Congregationi per me, Chriſto præſtante, collectæ*, REGVLAM, *ſub quâ S. Cæſaria deguit, quam ſolicitudo B. Cæſarij Antiſtitis Arelatenſis ex Inſtitutione ſanctorum Patrum conuenienter collegit, adſciui.*

Et in alijs Monaſterijs recepta.

Eandem porrò *Regulam* in aliis deinceps Monaſterijs receptam, probabiliter credi poteſt. Nam & Donatus plurima ex eâ Monialibus ſuis præſcripſit, ita enim in Prologo REGVLÆ à ſe collectæ ait: *Sæpius mihi iniungitis, vt exploratâ S. Cæſarij Epiſcopi Arelatēſis* REGVLA, *quæ ſpecialibus Chriſti virginibus dedicata eſt, vnà cum Beatiſſimorum* BENEDICTI *quoque & Columbani Abbatum, vt puta quibuſdam (vt ita dixerim) collectis in vnum floſculis ad inſtar Enchridion excerpere vobis, vel coaceruare deberem, & quæque ſpecialius fœmineo ſexui cuſtodienda competerent, promulgarem.* Hæc ibi. Qui vitam S. Radegundis Anno 1621. accuratiùs gallicè edidit, exiſtimat ARELATENSEM hanc REGVLAM eſſe velut quintam eſſentiam REGVLÆ Lirinenſium, virginum tamen accommodatam ingenio.

Vit. S. Radegund. lib. 2. cap. 5.

DISQVISITIO II.

De Regulâ Eugipij Abbatis.

Iſidori de Eugipio, eiuſque Regula teſtimonium.

AVCTORIS, Regulæque huius meminit Iſidorus Hiſpalenſis, libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, c. 13. & de viris illuſtribus, cap. 26. quo poſteriore loco ait: *Eugipius Abbas Lucullanenſis, Oppidi Neapoli Campaniæ. Hic ad quemdam Paſchaſium Diaconum libellum de vitâ ſancti Monachi Seuerini tranſmiſſum breui ſtylo compoſuit. Scripſit &* REGVLAM *Monachis conſiſtentibus in Monaſterio S. Seuerini, quam eiſdem moriens quaſi teſtamentario iure reliquit. Claruit poſt conſulatum Importuni Iunioris, Anaſtaſio Imperatore regnante.*

Eugipij nomen variè ſcriptum.

Caſſiodorus, Diuinarum lectionum cap. 23. Abbatem hunc vocat *Eugepium* Presbyterum, quem viderit, quique ad Probam virginem ſacram ex operibus S. Auguſtini quæſtiones, ac ſententias diuerſas deflorans, in trecentis triginta octo capitulis collocauit. Alij *Eugippium* vel etiam *Eugypium* nuncupant. Honorio *Egippus* dicitur, corruptiuſque Philippo Bergomati *Egeſippus*, quem Platina, & Sabellicus ſecuti ſunt.

Quando vixerit.

De ætate quâ vixerit, vide quæ accuratè diſputat Gerardus Ioannes Voſſius li. 2. de Hiſtoricis Latinis cap. 18. Poſſeuinus ait fuiſſe virum ſanctum, & Gelaſij Papæ diſcipulum, qui vixerit circa annum Domini 490. Trithemius ait Presbyterum fuiſſe, ad quem S. Fulgentij Ruſpenſis nonnullæ feruntur Epiſtolæ. Scripſit autem clariſſimus vir Marcus Velſerus notas ad Eugippium.

DIS-

Digitized by Google

DISQVISITIO III.

De Regulâ S. Brigidæ Virginis.

CVM propoſitum nobis ſit primo hoc Libro ex antiquitatū fodinis omnes, quas poſſumus, eruere REGVLAS, & in earumdem Conditores, quà licet, inquirere: Plures nobis Hibernicas Regulas ſuppeditauit pius labor R. P. Patricij Flemingi, Minoritæ Hiberni, qui opera S. Colūbani vndequaq; collecta in ordinem redegit, & annotationibus illuſtrauit. Hic igitur & Diſceptatione de Ordine, ſub quo profeſſionē Monaſticā emiſerit S. Columbanus, varios in Hiberniâ Monaſticos Ordines, eorumq; Fundatores, ac Regulas recenſet.

Hibernicæ Regulæ vnde erutæ.

Fleming. art. 3. §. 2.

Octo ſiquidem Ordines, Regulaſq; ſuppeditat vitâ S. Kierani, ab ipſius Sācti Diſcipulis compilata: quæ exſtat MS. Hibernicè, ſpectatq; ad ipſius Sancti Eccleſiam, *Cluain* nunc dictam, in Mediâ Sunt autem hi. 1. S. Patricij (qui de ſequētibus vaticinatus fuiſſe traditur). 2. Brādani. 3. Kierani Cluanenſis. 4. Columbæ Huenſis (qui dicebatur pulchræ Societatis.) 5. Congelli. 6. S. Adomnani. 7. S. Brigidæ. 8. S. Molaſſi ſeu Laſciani: quos omnes eadem Hiſtoria tradit, trecenta animarum millia cœlo peperiſſe, miſeros illos inclamitans, qui poſt hos Ordines extinctos in Hibernia vixerint.

Ex vitâ S. Kierani VIII. colliguntur.

C *Quarum fructus ſtupendi.*

Inter hos ordine temporum præcedere videtur *S. Brigida*, Virgo Kildarienſis in Lageniâ, quam ſuis meritis reddidit illuſtriorem. Migrauit autē ad Dominum (vt ſcribit Sigebertus, & Ioannes Capgrauius in Legendâ Sāctorum Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ) circa Annum Domini 518. vel, vt Marianus Scotus, anno 3. Iuſtini Senioris Imperatoris, qui eſt annus à Chriſto, ſecundùm faſtos Onuphrij, 521. Gerardo Ioanni Voſſio eſt annus 523.

S. Brigidæ obitus.

D

Cogitoſus vetuſtus Auctor vitam *S. Brigidæ* deſcribens, ait, *ad eam egregijs creſcentem virtutibus, de omnibus prouincijs Hiberniæ innumerabiles populos de vtroq; ſexu confluxiſſe: vota ſibi vouentes, volūtariè ſuum Monaſterium caput penè omnium Hibernienſium Eccleſiarum, & culmen præcellens omnia Monaſteria Scotorum, cuius Parochia per totam Hibernienſem terram diffuſa, à mari vſque ad mare extēſa eſt, in campeſtribus campi Liffei ſupra fundamentum fidei firmū conſtruxiſſe, & prudenti diſpenſatione de animabus eorum* REGVLARITER *in omnibus procuraſſe, & de Eccleſijs multarum Prouinciarum ſibi adhærētibus fuiſſe ſollicitam.* Mox ſubdit: *Gubernaculis omnium virtutum ſuam erexit principalem Eccleſiam, & amborum* (ſuis ſcilicet & Epiſcopi) *meritis ſua Cathedra Epiſcopalis, & puellaris, ac ſi vitis frugifera diffuſa vndique ramis creſcentibus, in totâ Hibernienſi Inſulâ inoleuit. Quam ſemper, Archiepiſcopus Hibernienſium Epiſcoporum, & Abbatiſſa, quam omnes Abbatiſſæ Scoto-*

Cogitoſ. in Prolog. vit. S. Brigid.

Ingens hominum concurſus ad S. Brigidam

E

A *rum venerantur, felici ſucceſſione, & ritu perpetuo dominantur.*

NOTITIA REGVLARVM.

In quibus verbis P. Flemingus notādum monet, quod Virgo ſacra dicatur de animabus ad ſe confluentium REGVLARITER in omnibus procuraſſe; iuxta REGVLAM, inquit, vel ab ipſâ cōpoſitam, vel à S. Patricio traditam, ad cuius normam omnia ſibi ſubdita Cœnobia regebat. Tāta autem erat eorum multitudo, vt Ioānes de Bruxellâ, ſiue Mauburnus, Liuriacenſis Abbas, in ſuo Venatorio Canonicorum Regularium, nō dubitauerit *S. Brigidam* tredecim millium Monacharum Abbatiſſam appellare. Has verò Monachas fuiſſe Sāctimoniales Canonicas, ſiue Canoniſſas, aſſerit Gabriel Pennottus, & ex candido *S. Brigidæ* habitu argumentum deſumit: Monachorū enim & Monacharum nigrum fuiſſe cōſtat. Cogitoſus autem ſcribit Epiſcopum ſanctiſſimum Maccam nomine *pallium album & veſtem candidam ſuper ipſius venerabile caput impoſuiſſe, cùm coram Deo & Epiſcopo ac altari genua humiliter flectēs* Virginitatem omnipotēti offerret. Addit Pennottus; quæ innumerabilium Virginum ſacrarū Mater eſt effecta in Monaſterio REIGLERS nuncupato ſiue Regularium: vnde collegia Canoniſſarum non ſolùm in totâ Hiberniâ, ſed etiam in Angliâ & Belgio, ad quas prouincias ſicut Canonicorum, ita etiam Canoniſſarum Inſtitutum ex Hiberniâ primitus videtur deriuatum, Regularium vocantur, quemadmodum etiam collegia Canonicorum, vt videre eſt apud antiquos illarum Prouinciarum Scriptores.

Quibus Regulam tradit.

B *Numerus Monialium quas rexit.*

Pennot. lib. 3. hiſt. Canon. Regul. cap. 49. n. 2.

Cogitoſ. cap. 2. vit. S. Brigid.

C

Regulæ porrò S. Brigidæ Compendium Hibernicâ linguâ conſcriptum eſt penes

D PP. Minoritas Hibernos Louanij.

DISQVISITIO IV.

De Inſtituto S. Sabæ Abbatis.

PECVLIARE quoque Inſtitutum videtur habuiſſe *S. Sabas*, aut certè Magiſtrorū ſuorum, quibuſdā ſuperadditis, ità auxiſſe, vt nouus inde Monachorū grex, qui ab illo nomen ſortiretur, prodierit. Nam Siluester Maurolicus in Oceano Hiſtoriæ omnium Ordinum, lib. 1. antequam agat de S. BENE-

Sabæ Inſtitutum.

E DICTO, præmittit Originem ſacri Ordinis S. Sabbæ Abbatis in Cappadociâ; ab hoc enim Congregationem *Sabbaitarum* ſuum ait ſumpſiſſe principium, quæ hodieque exſtat in Cappadociâ.

Habuit hic Sanctus multos ſanctitate & doctrinâ illuſtres Diſcipulos; è quorum numero fuit Stephanus *Sabbaita*, illuſtris (vt Græci ſcribūt) Poëta, & ſanctitate eximius, cuius Feſtum celebratur 28. Octobris. Plures aſſerunt, ab eo compoſitam tragœdiam, *Chriſtus patiens*, inſcriptam, quæ exſtat inter opera Nazianzeni.

Eius Diſcipuli clari.

Huius Ordinis plures alij fuerunt San-

 cti, ſed

NOTITIA REGVLARVM.

ĉti, ſed noſtro hoc calamitoſo tēpore, amiſſo Imperio Conſtantinopolitano, prorſus extinctus eſt. Hęc ex Maurolico. Commendat & Climacus Ioannem *Sabaïtem*, Virum ſibi in paucis carum, qui ex Cœnobio quodam in Aſiâ ad eum acceſſerat.

Climac. grad. 4.

Sabas Euthymij & Theoctiſti diſcipulus. Metaphr. in vit. S. Sabæ.

Fuit autem *S. Sabas* diſcipulus Sanctorum Euthymij & Theoctiſti, de quibus ſuprà. Scribit verò Metaphraſtes, cū ad Euthymiū veniſſet *B. Sabas rogaſſetq́; vt eius fieret ouis, nō prius permiſit vt habitaret cum Monachis*, quā in Cœnobio eſſet exercitatus, quo nomine remiſſus eſt ad Theoctiſtū. Ipſe autē *Sabas* poſt S. Antoniū maximè colebat S. Euthymium.

Regula Sabæ.

De eius porrò Inſtituto, & Regulâ, ità Metaphraſtes: *S. Sabas Lauram extruxit maximam earum quæ ſunt in Palæſtinâ, & ab omnibus qui vitam elegerant Anachoreticam, tāquam Paſtor eſt agnitus, eis effectus* REGVLA *ad ſanctitatem. Nam & mores eis tradidit, &* LEGEM *impoſuit, doctus ab Euthymio, & ſeipſo vtens exemplari, vt nullum imberbem ad Lauram admitteret; quod quidem & apud Patres veteres fiebat, & diligenter ab illis obſeruabatur.* Quod autem ait, *ſeipſo vtēs exemplari*, inſinuat, quod poſtea ſubdit, eum denſam geſſiſſe barbam. Paſtorē verò vocat vitæ Anachoreticæ, quòd iuniores ad Theodoſium inſtruēdos tranſmitteret: nam duo hi *Sabas*, & Theodoſius curam omnium Monachorum circa Ieruſalem ſuſceperāt: *Sabas* Anachoretarum, *Theodoſius* Cœnobitarum, vnde & Cœnobiarchâ dictus. Hoc enim erat *S. Sabæ* axioma: *Sicut flos fructum præcedit, ità vita Cœnobiaca Anachoreticam*: teſtis Cyrillus Monachus.

Anachoretas Sabas gubernat.

Cyrill. in vit. Ioan. Silentiarij.

Fuerunt autem *S. Sabæ* primùm quidem diſcipuli ſeptuaginta, deinde centum quinquaginta. Ædificauit quoque Monaſterium in colle Caſtellio, pluresque excitauit Lauras, quibus Pręfectos dedit: ipſe autē, veluti Generalis, omnibus præerat. Pręter Epiſtolam ad Anaſtaſium Imperatorem perfidum, ſcripſit TYPICVM ECCLESIASTICÆ TRADITIONIS, ET CONSECRATIONIS D. LAVRÆ HIEROSOLYMIS, vt ait Poſſeuinus in Apparatu ſacro. Cùm autem TYPVM vſurpari legerim pro Canone, aut Regulâ (Caſſianus enim ait: *Multos comperimus diuerſos Typos ac Regulas ſibimet conſtituiſſe.* Iterumque: *Illud autem, vt reficientibus Fratribus ſacra lectiones in Cœnobijs recitentur, non de Typo Ægyptiorum proceſſiſſe, ſed de Cappadocum nouerimus.* Ambroſius quoque ait, *poſſe* TYPVM *aliquem reperiri, quo poſſit auferri Fratrum diſcordia*;) Ex his, inquam, teſtimonijs ſuſpicabar TYPICVM *Sabæ* fortaſſis Lauræ eius, aut Monaſteriorū Regulā exprimere. Sed examinatis, quæ in Gloſſario Græco-Barbaro Ioannis Meurſij, ex hoc TYPICO citantur, deprehendi ferè Rubricas & ritus diuini Officij continere: Neque enim hactenus videre nobis contigit hoc TYPICVM *Sabæ*; quod Gretſerus in Notis ad to. 2. de Cruce ſcribit

Lauras extruit.

Scripta.

Caſſian. lib. 2. Inſtit. c. 2. Lib. 4. c. 17.

Quid ſit Typicum Sabæ.

Ambroſ. Epiſt. 68.

Venetijs impreſſū anno Domini 1545. Obijt autem *S. Sabas* anno Chriſti 531. vt probat Cardinalis Baronius, Annalium tom. 7. & in Notis ad Martyrol. Rom. 5. Decemb.

DISQVISITIO V.

De Regulâ Adeodati Abbatis.

AVCTORIS huius Regulam vnus nobis ſuggeſſit, atque, vt reor, ſolus Magnus Gregorius, qui de Romano S. P. N. BENEDICTI in ſpecu per trienniū Nutritore agens, ità ait: *Qui videlicet Romanus, non longè in Monaſterio ſub Adeodati* (legunt alij Theodati) *Patris Regulâ degebat.* Diſtinctam fuiſſe hanc Regulam à S. Auguſtini, Baſilij, aliorumque Regulis, Antonius Yepez affirmar, & nos ex eo libro ſequenti.

Dialog. lib. 2. cap. 1.

Regula Adeodati diuerſa ab alijs.

Lib. 1. tract. 1. Diſquiſ. 2.

Quamquam quod Gregorius ait, *ſub Adeodati Patris Regulâ*: Eruditiſſimus Hugo Menardus non de particulari aliquâ ſcriptâ Regulâ, ſed pro diſciplinâ, accipiendum putet; prout etiam Gregorius libro 1. Epiſt. 40. *ſub Abbatis ſui Regulâ.* Sic interpretatur quod c. 62. de Sacerdotibus Monaſterij ait S. BENEDICTVS: *Qui tamen Regulam à Decanis & Præpoſitis ſibi conſtitutam ſeruare ſciat.*

Menard. ad cap. 69. Concord. Reg. 3. 1.

DISQVISITIO VI.

De Regulâ S. P. N. BENEDICTI.

OCCIDENTALIVM Monachorū Patriarcha, ſanctiſſimus Pater BENEDICTVS, *inter tot miracula*, vt Gregor. ait, *quibus in mūdo claruit, doctrina quoque verbo nō mediocriter fulſit: nam ſcripſit Monachorū* REGVLAM *diſcretione præcipuam, ſermone luculentam.* De celeberrimâ porrò hac REGVLA, totiq́; mundo notiſſimâ, ſequenti libro toto agemus.

S. Benedicti Regula.

Dialog. 2. cap. 36.

Illud hoc loco dumtaxat notandum, ex allatis hactenus diuerſorū Patrum Regulis ſatis conſtare, S. P. BENEDICTVM non fuiſſe primum, qui Monachis Regulā pręſcripſit, quod tamen Meurſius in Gloſſario Græco-Barbaro ei tribuit: Primitus, inquit, liberè viuebāt ſine vllâ Regulâ, quam primus illis pręſcripſit B. BENEDICTVS. Clarè Hildegardis in Explicatione Regulæ S. BENEDICTI: *Ante tempora B. Patris huius* BENEDICTI *nullâ certâ Regulâ confirmati Monachi, diuerſâ incertitudine & inſtabilitate, hàc & illàc vagabantur, certo Magiſterio & certâ locatione carentes. Quapropter ipſe vitia inſtabilitatis morū illorum deſcribēs, vt vitâ eorum à fidelibus Monachis deuitetur, monet.* Sic Canonicis B. Auguſt. Hæc Meurſius. A quo nō diſcrepare videtur Felinus, qui Rubricâ de *Maioritate & Obedientiâ* ait, S. BENEDICTVM monaſticæ vitæ primum Inſtitutorem; putatq́; eſſe communē Doctorum ſententiam, citās plures textus. Et Caſſanæus in Catalogo Gloriæ mundi.

An omnium primo ſcripta.

Meurſ. in Gloſſ. verb. Monachus. Cenſent quidam.

Simplex Sacerdos num. 6.

Caſſan. p. 4. conſid. 14.

Sed hoc in rigore, & abſolutè verum non eſſe, ex ſuperioribus Regulis patet. Sanctâ verò Hildegardis S. BENEDICTO

Non eſt probabile.

non

Nec id voluit Hildegardus. *Caſſian. lib. 2. Inſtitut. cap. 2.*

non abſolutè primas in condendis Regulis tribuit, ſed hoc tantùm voluit, quod cùm Monachi vniuerſalem Regulam non haberēt, ſed tot ferè eſſent, vt Caſſianus ait, Regulę, quot Monaſteria; primus ipſe in Occidente eam condidit Regulam, quæ ſenſim alijs exnleſcētibus vbiq; recepta fuit. Quod ſatis colligitur ex alijs eiuſdem S. Virginis verbis, vel Dei potiùs ad ipſam ſic loquentis: BENEDICTVS *famulus meus propoſitū huius Ordinis, quod ante ipſum diuerſiſsiſima conuerſatio fuit, per dulcedinem inſpirationis Spiritus ſancti diſcretam & planam viam fecit, ac per hoc plurimam cohortem ſuæ Religionis collegit.*

Lib. 2. viſion. 5.

DISQVISITIO VII.

De duplici S. Aureliani Arelatenſis Epiſcopi Regula.

A SANCTO BENEDICTO, cum quo nobis in ſequentibus libris perpetuus pæne erit ſermo, in Galliam tranſeuntes, Arelatenſem reuiſamus ciuitatem: inuenturi in eâ nouum poſt Cęſarium Sanctimonialium Inſtitutorem, duplicisque REGVLÆ tam his, quàm illis præſcriptæ Conditorem. AVRELIANVS hic eſt, poſt Anxanium Cæſarij ſucceſſorem, Arelatenſis Epiſcopus, & ſummi Pontificis per Gallias Vicarius, vt teſtis eſt Vigilius Papa in Epiſtolâ ad Epiſcopos Galliæ. *Dudum*, inquit, *Auxanio quondam Arelatenſis ciuitatis Antiſtiti vicem noſtrarum ſollicitudinum dederamus, ſed curſum vitæ præſentis implendo de hâc luce migrauit: in cuius loco Aurelianus Frater noſter noſcitur ſucceſsiſſe.*

Aurelianus Arelatenſis.

Duo ædificat Monaſteria. *Gregor. lib. 7. Epiſt. 117.*

Duo hic exſtruxit Monaſteria, Virorum vnum; alterum Virginum: illius meminit Gregorius Papa: *Glorioſæ memoriæ*, inquit, *Childebertus Francorum Rex, Catholicæ Religionis amore ſuccenſus, intra muros Arelatenſis ciuitatis Monaſterium Virorum, vt ſcripto reperimus, pro ſua mercede conſtituens, quædam ibidem pro habitantiū ſuſtentatione conceſsit.* Subdit deinde de priuilegijs, quæ ait, *à Prædeceſſore noſtro Vigilio Romanæ Sedis Antiſtite ad Prædeceſſorem veſtrum* AVRELIVM *ſcripta tranſmiſſa ſunt.*

Dictus etiā Aurelius.

In quibus verbis duo notāda ſunt: prius, Sanctum hunc Epiſcopum Gregorio dici *Aurelium*, quo nomine etiam apud Smaragdum inuenitur citatus. In Concilio Aurelianenſi V. Anno Chriſti 549. qui ſecundo loco ſubſcribit in Editione Binij dicitur *Aurelius*, ſed Fronto Ducæus, in Notis reponit, *Aurelianus*, & ſic eſt apud Sirmondum. Alterum hîc notandum, Gregorium Monaſterij Fundationem tribuere Childeberto Francorum Regi, quod tamen in Præfatione REGVLÆ, & in calce adſcribitur Aureliano, Rege iubente. Præfatio ſic incipit: *Sanctis ac in Chriſto venerandis Fratribus, in Monaſterio, quod Deo miſerante, ac iubente Rege Childeberto fecimus, conſtitutis, Aurelianus Epiſcopus* &c. Subiungitur REGVLÆ Ordo pſallendi, & Ordo conuiuij. In fine verò additur: *Aurelianus peccator* REGVLAM *hanc in Chriſti nomine inſtitui.* Et mox ſubiunguntur ſequentia: *In Chriſti nomine fundatum eſſe Monaſterium Virorum Dei, in ciuitate Arelatenſi à Sancto Aureliano Epiſcopo, iubente ſanctæ memoriæ Childeberto Rege Francorum, XV. Kalendas Decembris, Indictione XI. anno quinto poſt Conſulatum Baſilij Iunioris V. C. & Baſilica ibidem in honorem ſanctorum Apoſtolorum & Martyrum, habetque reliquias poſitas, id eſt, de Cruce Domini, &c.*

Sirmond. tom. 1 Concil. Gall.

Aureliani Regula ad Monachos.

NOTITIA REGVLARVM.

Excitatum ergo hoc Monaſterium Chriſti anno 546. cùm enim Baſilius vltimus omnium in Occidente Conſulatus honore functus ſit anno ſalutis 541. ſequentes anni (vt in Vigilij, & Pelagij Papæ Epiſtolis videre eſt) poſt Conſulatum Baſilij nominari cœperunt: & hinc quintus annus efficitur, quem diximus 546.

Altera ad Virgines.

Poſterior REGVLA, quæ inſcribitur AD VIRGINES, priori omninò perſimilis eſt. Vtraque apud me eſt deſcripta ex Codicibus Treuirenſi & Colonienſi. Monachorum conſtat Capitibus 55. Sanctimonialium 40. earumque Monaſterium dedicatum erat Beatæ Mariæ intra muros Vrbis Arelatenſis. In vtrâq; Regulâ nonnulla deſumpta ſunt ex Regulâ Sancti Cæſarij.

Statutum Ioannis Epiſcopi.

Regulam porrò ad Virgines ſubſequebatur in iiſdem codicibus STATVTVM IOANNIS EPISCOPI; quarti (vt puto) ab Aureliano excluſiuè, quo vetat ne cum Viris aut Mulieribus, Religioſis aut laicis, propinquis, aut extraneis, potandi licentiam Sanctimoniales habeant, nihilque aliud formulæ Aureliani indicat adijciendum.

DISQVISITIO VIII.

De Regulâ S. Columbæ, Pictorum Apoſtoli.

Columba laus, & nomen varium. *Iocelin. vit. S. Patric. c. 89. & 90. Bed. lib. 3. hiſt. Angl. cap. 4. & 25.*

INCLYTVS hic Sanctus à magno Patricio, auo prædictus, & ex nomine indicatus fuit, vt habet Iocelinus, qui inſuper ait eum COLVIMCILLE dictum, & cētum Cœnobiorum extitiſſe Fundatorem. Venerabilis Beda eum modò *Columbanum*, modò *Columbam* appellat. Sed verum eius nomen Adamnanus, Præfatione ad eius vitam, ità explicat: *Vir erat vita Venerabilis, & beatæ memoriæ, Monaſteriorum Pater, & Fundator: cùm Ionâ Prophetâ Homonymum ſortitus eſt nomen: hoc quod Hebraicè dicitur* IONA, *Latinâ linguâ* COLVMBA *nuncupatur.* De quo rurſus Beda: *Erat autem* COLVMBA *primus Doctor fidei Chriſtianæ tranſmontanis Pictis ad Aquilonem, primuſque Fundator Monaſterij, quod in* HVV *Inſulâ multis diu Scottorum Pictorumque populis venerabile manſit. Qui videlicet* COLVMBA *nunc à nonnullis, compoſito à cellâ & Columbâ nomine,* COLVMCELLI *vocatur.*

Bed lib. 5. cap. 10.

NOTITIA REGVLARVM.

vocatur. Eodem modo explicat hoc nomen A S. Notkerus Balbulus in Martyrologio, vbi ſic ait: *In Scotiâ Inſulâ Hiberniâ depoſitio Sancti* COLVMBÆ, *cognomento apud ſuos* COLVMBKILLI, *eò quòd multarum cellarum, id eſt, Monaſteriorum, vel Eccleſiarum Inſtitutor, Fundator & Rector exſtiterit: adeò vt Abba Monaſterij, cui nouiſſimè præfuit, & vbi requieſcit, contra morem Eccleſiaſticum Primas omnium Hibernienſium habeatur Epiſcoporum.* Inuſitatum hoc priuilegium etiam Bedæ teſtimonio adſtruitur.

Abbatum eius Succeſſorum dignitas.

Bed. lib 3. cap. 4.

Huius Patriarchæ Congregatio vocabatur ORDO PVLCHRÆ SOCIETATIS: Regu- B lam verò ſuis præſcripſiſſe, Wilfridus apud Bedam teſtis eſt. *De Patre autem veſtro* COLVMBA, *& ſequacibus eius, quorum ſanctitatem, vos imitari, &* REGVLAM *ac præcepta cæleſtibus ſignis confirmata perhibetis, poſſum reſpondere*, &c. Breuem autem huius Sancti Viri REGVLAM (niſi fortè ſit Regulæ fragmentum) ad me Louanio miſit R. P. Ioannes Colganus Hibernus, qui eam ex Hibernico idiomate, de verbo ad verbum fideliter tranſtulit: habetque octo capita; & ad finem adiecit; Non videtur hæc eſſe Cœnobitica C Sancti *Columbæ* Regula, ſeu Eremitica, ſeu præſcripta Fratribus in Eremo degentibus. Multi enim ſub eius Inſtituto erant, qui Eremiticam vitam agebant. Quod quidem ex Adamnani teſtificatione cõſtat, ità enim ait: Virgnous (Sancti *Columbæ* diſcipulus) *poſt multos in ſubiectatione inter Fratres irreprehenſibiliter expletos annos, alios duodecim in loco* ANACHORETARVM *in* MIVRBVLCMAR *vitam deducens Anachoreticam, Chriſti victor miles expleuit.*

Ibidem cap. 25. *Regula S. Columbæ quæ ſuperſtes.*

Videtur Eremitis ſcripta.

Adamnan. vit. S. Columb lib. 3. cap. 18.

Vixiſſe videtur Sanctus *Columba* vſque D ad annum Domini 597. vt habet Baronius in Notis ad Martyrologium, nonâ Iunij.

DISQVISITIO IX.

De S. Congelli Regulâ.

Vitæ Columb. lib. 3. cap. 12.

PRÆCEDENTI perfamiliaris ſocius, diſcipulusque, vt Notkerus annotauit, fuit *B. Congellus*, qui primus nominatur inter quatuor Sanctos Monaſteriorum Fundatores, qui de Scotiâ venerunt ad viſitandum E S. Columbam. Ortũ eius, & quæ Deo oblaturus eſſet Monachorum examina, longè antè præuidit prædixitq́; S. Patricius. Conſpexit enim cum ſuis diſcipulis vallem, *in quâ poſteà conſtructum eſt Beannchorenſe Cœnobium* (vt refert Iocellinus) *athereâ luce, & multitudine militiæ cæleſtis repletam*, audieruntq́; Angelicam melodiam. Rogantibus diſcipulis, vt illo loco ædificaret Eccleſiam, abnuit vir Sanctus: ſed verbo vatidico illis ait: *Annorum ſexaginta circulo completo, naſcetur quidam Filius vitæ*, COMHGALLVS *nomine, quod*

Congelli geſta à S. Patricio prædicta.

Iocellin. cap 98. vitæ S. Patricij.

A *interpretatur pulchrum pignus; etenim dilectus Deo & hominibus, atque ob morum meritorumq́ pulchritudinem intendens, proſperè procedet, & regnabit cum Chriſto inter ipſius pignora computandus. Ipſe verò in loco luce præoſtenſo Eccleſiam Sanctorum ædificabit; in quâ innumera Filiorum agmina lucis & vitæ Chriſti ſeruitio mancipanda coadunabit. Omnium horum, quæ S. Patricius prædixit; nec iota vnum incompletum præterijt. Tẽpore verò prophetato, natus* COMHGALLVS, *proceſſuque annorum & virtutum, poſteà adultus in loco præfato*, BEANNCHOR *nominato, nobiliſſimum Cœnobium exſtruxit: in* B *quo multa millia Monachorum perfectorum per Euangelium Chriſto genuit.* Sed audiendus vel maximè Bernardus. *Nobiliſſimum*, inquit (Benchor) *extiterat ante ſub primo Patre* CONGELLO, *multa millia Monachorum generans, multarum Monaſteriorum caput. Locus verò ſanctus, fœcundusque Sanctorum, copioſiſſimè fructificans Deo, ita vt vnus ex filijs ſanctæ illius Congregationis nomine* LVANVS, *centum ſolus Monaſteriorum Fundator exſtitiſſe feratur. Quod idcircò dixerim, vt ex hoc vno conijciat lector, quàm ingens fuerit reliqua multitudo.* C *Denique ita Hiberniam Scotiamque repleuerunt genimina eius, vt ea potiſſimùm tempora Dauidici illi verſiculi præcinuiſſe videantur: Viſitaſti terram, & inebriaſti eam: multiplicaſti locupletare eam. Et in hunc modum cæteri qui ſequuntur. Nec modò in præfatas, ſed in exteras etiam regiones quaſi inundatione factâ illæ ſe Sanctorum examina effuderunt.* Hæc ibi.

Congellus Benchorenſe Monaſteriũ exſtruit.

Bernard. in vit. S. Malach. cap. 7.

Quod à Bernardo laudatum.

Pſal. 74.

Peculiarem porrò à Beato *Congello* tantæ Monachorum multitudini præſcriptam Regulam tradunt, quam inſinuat Wion, & D ex eo Poſſeuinus, cuius hæc verba: *Congellus* Scotus, Abbas Benchorenſis, & adeò Auctor ipſius Congregationis, qui propè annum Domini 560. floruit; reliquit *Methodum vitæ Regularis*, & plures Epiſtolas, quas Patribus Cœnobiorũ ſcripſerat. Methodum hanc Alanus Copus Dialogo 5. c. 18. Regulam nominat: Fuit, inquit, ex omnibus *Congelli* diſcipulis Brendanus celeberrimus, & multorum Monachorum Pater; qui REGVLAS ſui inſtituti ab ipſo *Congello* accepit.

Wion lign. vit. l. 2. c. 64. Poſſeuin. in Apparat. Sacro.

Regula Congelli.

E Clariùs REGVLÆ *S. Congelli* teſtimonium exhibet Vita eius manuſcripta in Armacano codice: refert enim quemdam Monachum ſanctitate & auſteritate vitæ *S. Congelli* illectum, ad ipſum commigraſſe: *Tantam*, inquit, *ille Frater gratiam in Sancto* CONGALLO *videns, egit pœnitentiam de tumore mentis ſuæ, manſitque deinceps ſub* REGVLA *S. Congalli.* In fine Hiſtoriæ variorum de cruciatibus S. Congalli ſententias referens, inter cætera hæc habet: *Alij etiam dicebant, quod tanti dolores ſuper eum à Deo dati ſunt propter duritiam & aſperitatem Regulæ eius* &c.

De

De eâdem quoq; fit mentio in vitâ S. Munum ſeu Fintani, qui ſicut ibi legitur, *cùm Sancto Congello manſit, legens apud eum, & addiſcens* REGVLAM *eius.*

Vbi extet. Sed quid opus probatione, cùm ipſa penes me ſit Regula a R. P. Ioanne Colgano, Lectore apud Minoritas Hibernos Louanij, mihi communicata hunc præferens titulum.

Regula S. Congelli Archimandritæ Benchorenſis, & trium millium Monachorum Patris, circa annum 550. compoſita, & ex vetuſtiſſimo metro Hybernico nunc primùm in Latinum verſa.

Conſtat hæc Regula 36. ſtrophis, quarum ſingulæ, quaternos continent verſus.

Non importunè hîc adiecero notationem aliquam circa ipſum Congelli nomen. Apud Notkerum Balbulum in Martyrologio legitur: *Cùm plurimos diſcipulos, vel ſocios ſanctitatis ſuæ ſuppares habuiſſet,* (S. Columba) *vnum tamen,* CONGELLVM *ſcilicet, Latinè Fauſti nomine illuſtrem præceptorem beatiſſimi Columbani, magiſtri Domini, & Patris noſtri Galli, virtutum ac meritorum ſuorum quaſi vnicum exemplo Iſaac reliquit hæredem.* Ad quæ verba Meurſius in Gloſſario Græco-barbaro, eumque exſcribens Ludouicus de La Cerda, dicunt, viros eruditos falli, qui, *Congellus*, nomen proprium cenſent: Exiſtimant enim CONGELLVS, idē eſſe quòd σύγκελλος, ſiue σύγγελλος, ſeu σύγγελος: quo nomine olim appellabatur is, qui mortuo Patriarchæ ſucceſſurus erat: de quo legēdus Gretſerus, tom. 2. de Cruce, Notis in Orationem Ioannis Xiphilini: quo loco etiam refutat Iunium, qui Syncellum interpretatur Cœnobitam. Sed iam antè Roſweydus annotauit Meurſius allucinationem, qui *Congellum* cœperit pro Syngello: Imò, inquit, *Congellus* viri ſancti Hiberni nomen proprium eſt, diſcipuli Sancti Columbæ, cuius feſtum occurrit IX. Iunij. Ipſe verò *Congellus* præceptor fuit S. Columbani. Ionas in vitâ cap. 3. *Dedit operam vt Monachorum nectæretur ſocietati, ac Monaſterium, cuius vocabulum eſt* BENCHOR, *petijt; in quo Præſul virtutum vbertate cluebat Beatus* CONGELLVS, *egregius inter ſuos Monachorum Pater, quique & Religionis ſtudio, & Regularis diſciplinæ cultu, præcipuus habebatur.*

Congellus eſt nomen proprium.

La Cerda aduerſ. cap 149 num. 8.

Perperam ſumptum pro Syngello.

An Congellus fuerit Benedictinus. Quæri denique poteſt, an Benedictinis noſtris accenſendus *S. Congellus.* Aſſerunt id quidem Arnoldus Wion, & Hugo Menardus in Martyrologio, die 23. Nouemb. Antonius Yepez in Chronico. Sed haud ſcio an omninò ſolidè. Nam vt Petrus Diaconus in Catalogo Abbatum Caſſinenſium ait: *Sub Valentiniano Abbate Britannia & Scotiæ Ordo oſtenditur;* quod citat, ſequitur Wion lib. 1. cap. 4. & lib. 3. in Epilogo: & ex illo Stengelius in Coronâ Lucidâ, qui addit: agebatur tum fortè Annus circiter 590. quo ipſo & Yepez eiuſdem præfecturam aſſignat. At verò *Congellum* idem Yepez reponit ad Annum Chriſti 557. Wion autem & Poſſeuinus ad annum 560. Qui igitur potuit S. P. N. BENEDICTI Regula informari, quæ triginta annis pòſt in Scotiam, id eſt Hiberniam primùm illata fuit? Clemens proinde Rynerus agens de Apoſtolatu Benedictinorum in Angliâ, ait, ante Auguſtini aduētum in Angliam, Monachos Britanniæ, & Scotiæ ſiue Hiberniæ, more Ægyptienſium Monachorum, vitam inſtituiſſe. Idemque alibi: Nec noſtro numero adijciendos putamus eos, qui in Hiberniâ exercebantur, donec à Sede Apoſtolicâ, Monachiſq; Anglis correcti, Catholicum Paſcha, tonſuramque Monachorum Romanorum receperunt: quia nimirum quantumuis moribus, & aſceſis ſeu exercitationis genere, parum aut nihil à noſtris diſtabant; Regulam tamen S. BENEDICTI nondum ſuſceperant. Gabriel verò Pennottus abſolutè, & ſine hæſitatioue dicēdum putat, Monachos ex Hiberniâ in Angliam, Gallias, Belgium, & Alemaniam profectos, vel Regulares fuiſſe Canonicos, vel per S. Patricium ſub Regulâ ab ipſomet eis traditâ inſtitutos: vel tandem CONGELLVM, Columbam, & Columbanum, & alios Sanctos viros, Monachos proprij inſtituti per illos excogitati, & per Epiſcopos, in quorum diœceſibus degebant, probati, Auctores, & profeſſores extitiſſe.

NOTITIA REGVLARVM.

Yepez anno Chriſti 579. cap. 4. Vix eſt veriſimile.

Clem. Ryner. tractat. 1. ſect. 2. §. 18.

Ibidem pag. 130.

Pennot lib. 2. cap. 33. num. 6.

DISQVISITIO X.

De Regulâ S. Brandani Abbatis.

BRendanus ſiue, vt alijs vocatur, *Brandanus*, fuit prædicti S. Congelli diſcipulus; Vir, vt ait Harpsfeldius, ſanctiſſimus, & multorum Monachorum Pater: qui per Scotiam & Hiberniam plurima Monaſteria conſtituit. Et poſt pauca: Illud verò conſtantiùs aſſeruerim, fuiſſe *Brendanum* ſingularibus dotibus illoſtrem, & Monaſticam præſertim diſciplinam & ipſum accuratè obſeruaſſe, & ab alijs obſeruari curaſſe. Qui præter alia in *Hiberniâ* atque *Scotiâ*, Cœnobium quoddā apud *Lancaruanenſes* in *Cambriâ* poſuit; cui & ipſe præfuit. Adeoque eius curâ & induſtriâ res monaſtica ſucceſſiſſe traditur, vt tribus Monachorum millibus (qui ſuis, ſibi ipſi, laboribus victum, manibus operando ſuppeditabāt) præfuiſſe credatur. Obijt decimoſeptimo Kalendas Iunij, ſepultus in *Cluenarchâ.* Hæc ille.

Harpsfeld. hiſt. Angl. ſæculo 6. cap. 25.

Brendani laus.

Monaſticen in Hiberniâ propagat.

Anno 560.

Propriâ verò *Regulâ* virum hūc ſanctum ſuos rexiſſe Monachos, ex eo fit veriſimile, quòd Arnoldus Wion, eumque ſecu-

Wion lign. vit. lib. 2. cap. 63.

NOTITIA REGVLARVM.

Poſſeuin. in Appatat. Sacr.

Brendanus ab Angelo Regulam accipit.

tus Poſſeninus, aſſerant eum ſcripſiſſe de LEGIBVS MONACHORVM librũ vnum. Luculentius autem perhibet teſtimonium vitæ ipſius Auctor his verbis: *Cùm eſſet S.* BRENDANVS *in campo* AV, *apparuit ei Angelus Domini dicens: Scribe à me* REGVLAM, *& viue ſicut ipſa indicabit tibi. Et ſcripſit ibi S. Brẽdanus* REGVLAM *ſecundùm quam ordinauit vitam ſuam, & illâ vſque hodie manet apud Succeſſores S. Brendani.* Dauid verò Rothus, Oſſorienſis Epiſcopus in elucidationibus ad vitam, ſiue officiũ S. Patricij, de hâc S. BRANDANI REGVLA ita ſcribit: Et ne præteream noſtrum *Brandanum*, Virum perfectum, & trium millium ferè Monachorum Patrem, vt in Codice Salmantino de vitâ & rebus geſtis eiuſdem habetur: *Cùm vir ſanctus pro Domino peregrinaretur, apparuit ipſi Angelus Domini in viâ dicens ei; Scribe à me verba Religionis Domini. Tunc Brandanus ſcripſit ex ore Angeli* SANCTAM REGVLAM ECCLESIASTICAM *quæ vſque hodie manet*, inquit, vitæ Scriptor. Atque vtinam ita maneret, vt ad noſtram ædificationem manare poſſet: vt noſtri Hiberni Brandano ductore & inſtitutore non minùs gloriari queant, quàm Tabennenſes ſuo Pachomio, cui pariter apparuit Angelus Domini deferens ei tabulam, in quâ erat omnis forma Inſtitutionis adſcripta, quâ docendi forent quicumque ad eius Magiſterij ſtudia perueniſſent.

Roth. elucid. 2. num. 42.

Machutes Brendani diſcipulus.

Vit. S. Machut. cap. 1.

Ex *S. Brandani* Diſcipulis celeberrimus in primis fuit S. Machutes ſiue Maclouius, in cuius vitâ editâ ab Ioanne à Boſco, in Bibliothecâ Floriacenſi, hæc leguntur: *In valle quæ dicitur Caruanna elegantiſſimum & nobile Monaſterium erat ſitum, cui Brendanus religioſus Confeſſor Chriſti Abbas præerat.* Sigebertus in Chronico floruiſſe ait *Brendanum* anno Chriſti 561. Trithemius verò anno 570. Feſtum eius tabulis Eccleſiaſticis legitur 16. Maij: vbi vide Baronium in Notis.

Trithem. l. 3. de vir. illuſt. Ord. S. Bened. cap.

DISQVISITIO XI.

De Regulâ S. Kierani.

INTER octo illos Monaſticos Ordines Hiberniæ, quos Diſquiſitione 3. ſuperiùs enumerauimus, tertio loco occurrit *S. Kierani*, quem Flaccus Alcuinus *Cheranum* (vt arbitror) vocat, ita canens:

Alcuin. Poemat. 246.

Patricius, CHERANVS, *Schottorum gloria Gentis*
Atque Columbanus, Congallus, Adomnanus
Atque præclari Patres morũ, vitæq; Magiſtri,
Hic pietas, precibus horum nos adiuuet omnes.

In Martyrologio Romano, & Vſuardi, in Monaſtico quoque tam Arnoldi Wion, quã Hugonis Menardi 9. Septembris, ita exprimitur: *in Scotiâ S. Querani Abbatis.* De quo cùm nihil ampliùs apud Auctores inuenerim; quædam hic delibabo ex ijs, quæ ex

S. Kierani geſta obſcura.

A MS. Codice Armacano ſunt apud Patrem Patricium Flemingum.

Fleming. art. 3 §. 2. de inſtit. S. Columb.

Illuſtrantur ex Codice MS.

De *S. Kierano* Cluanenſi Abbate, & inſtitutâ ab ipſo Monaſticâ ſocietate, inquit, pleniſſimam exhibent fidem acta ipſius MS. ab antiquis Viri ſancti diſcipulis accepta, in quibus legitur S. Finianum huius, de quo agimus, Magiſtrum, propter inſtitutæ ab ipſo Congregationis amplitudinem, *Leath-Neivim*, id eſt, dimidium Hiberniæ nomen impoſuiſſe; eius enim parochia per medium Hiberniæ dilabitur.

Deinde in ſequentibus refertur viſio ipſi B in Inſulâ *Auâ*, & S. Ennæ ſeu Endeo Abbati, in cuius tum Monaſterio viuebat, de hoc exhibita. Cùm ibi, inquit, eſſet *S. Kieranus*, viſionem hanc mirabilem vidit: ſimilem quoque viſionem S. Enna vidit, id eſt, arborem magnam fructiferamque ſuper ripam fluminis *Hymna* in medio Hiberniæ; cuius vmbra protegebat Hiberniam omni parte, & rami eius vltra Hiberniam fluebant in mare. Craſtino autem die iſtam viſionem *S. Kieranus* S. Ennæ narrauit, quam ſtatim ſanctus Pater Enna interpretatus eſt, dicẽs: C *Arbor illa fructifera quam vidiſti, & ego ſimiliter vidi, tu ipſe es, Fili mi, qui coram Deo & hominibus magnus eris, & honor tuus Hiberniam implebit, & vmbra adiutorij, pietatis, & gratiæ tuæ, proteget eam à dæmonibus, plagis & periculis, & fructus tuus plurimis longè lateque proficiet*, &c. Et poſtea de acceſſu eius ad locum ſibi à Deo deſignatum, & celebritate ac famâ conſtructi ibi Monaſterij *Cluanenſis*, iſta ſubiungit: Venit *S. Kieranus* ad locum, qui quondam dicebatur *Tybrayt*, modò *Cluain Maccnois* vocatur; & veniens ad ipſum lo- D cum dixit: *Hic habitabo, multæ enim animæ in hoc loco exibunt ad regnum Dei, & in hoc loco mea reſurrectio erit.* Deinde beatiſſimus *Kieranus* cum ſuis habitauit, & cœpit magnum Monaſterium ibi fundare, & multi vndique veniebant ad eum. Et parochia eius per circuitum multum dilatata eſt, & nomen *S. Kierani* per totam Hiberniam celebrabatur, & clara ciuitas & ſanctâ in ipſo loco in honore *S. Kierani* creuit, quæ eſt in Occidentali plagâ Regionis nepotum *Neill*, ſuper ripam Orientalem fluminis *Hymna*, E contra prouinciam *Connachtorum*, in quâ ſiue Reges ſiue Principes nepotum *Neille*, & *Connathorum* apud *S. Kieranum* ſepeliuntur. Hæc ibi: quibus omnibus, & alijs in eâdem hiſtoriâ pleniùs cõtentis attentè conſideratis, nemo mirabitur hunc ſanctiſſimum virum à præfato Auctore reliquis Monachorum Patriarchis Hiberniæ inter primos adnumeratum.

Kierani & Ennæ viſio.

Exponitur.

Kieranus Cluanenſe Monaſterium extruit.

An Regulam inſtar aliorum Hiberniæ Patriarcharum ſcripſerit; mihi incompertum: ſupponere id videtur R. P. Flemingus.

De Regulâ Kierani.

DISQVI-

Digitized by Google

DISQVISITIO XII.

De inſtituto S. Adomnani Abbatis.

Beda lib. 5. cap. 16.

Adomnanus Monaſteria exſtruit.

Fit Abbas Huenſis.

Moritur.

PERGO ex Armacanis membranis ſubiungere *Adomnanum, Presbyterum, & Abbatem Monachorum, qui erant in inſulâ* Hv; quem ſcribit Beda, fuiſſe *virum & ſapientem, & ſcientiâ ſcripturarum nobiliſſime inſtructum.* Aduertēdum autem ipſum antequā Huenſis Monaſterij adminiſtrationem ſuſcepiſſet, plura in Hiberniâ Monaſteria ſubcditæ à ſe Regulæ præſcriptis erexiſſe; quorum præcipua fuêre Napotenſe, Pontis, S. Adomnani, Dromtuamenſe, & Secinenſe: poſteà verò ad Maiomeuſe, poſt mortem Sancti Gerardi, primi eius loci Abbatis, gubernandum cōmigraſſe, & exinde ad Huenſis monaſterij regimen fuiſſe aſſumptum: in quo ſic commiſſæ ſibi adminiſtrationis curam, ſecundùm Columbæ inſtituta ſibi anteà in Hiberniâ ſatis cognita, & forſan etiā vſitata exercebat; vt priſtinam ſuam viuendi formam retineret, quæ facilè ſtare poterat cum illâ Huenſium: quibus cum Catholicum Paſchę ritum, ab Anglis tempore ſuæ apud eos legationis acceptum, perſuadere laboraret, nec poſſet; (quamuis multos in ipsâ Hiberniâ conuertiſſet) diuino munereante expletum anni curſum ad cœlum euolauit. Ne, vt inquit Beda, *redeūte tempore Paſchali grauiorem cum eis, qui eum ad veritatem ſequi nolebant, cogeretur habere diſcordiam.* Vide de eo Trithemium de Scriptor. Eccleſiaſticis, & lib. 3. de Viris Illuſtribus Ordin. S. Benedicti, qui eum floruiſſe ait anno Domini 690. vti etiam Wion, & Poſſeuinus. Epitome Bibliothecę Geſneri claruiſſe ſcribit 699. Nos hoc loco repoſuimus, quòd inter octo illos Monaſticorum Ordinum Fundatores in Hiberniâ recenſeretur, nec ob Chronologiæ rationem poſtponendum duximus.

DISQVISITIO XIII.

De S. Molaſſi ſiue Laſceani inſtituto.

Molaſſi conatus pro ritu celebrandi Paſchatis.

Et Inſtitutum.

SVPEREST tandem in eodem codice, octauo loco recenſitus *S. Molaſſus*, ſeu Laſceanus, Abhas Leghleniēſis; qui, vt legitur in vitâ S. Nunni, ſeu Fintani; mille quingentos monachos ſibi ſubiectos habebat; quos Româ reuerſus, ſecūdum Romanum ritū Paſchatis inſtrucbat, tūc nuper ex vrbe tranſmiſſum; quem ipſe contra Fintanum, alioſque ſanctiſſimos Abbates, in Concilio quodam, hac de re in Hiberniâ coacto, defendebat; vt in vitâ ipſius ſancti Fintani pleniùs continetur: à quibus, ſicut Eccleſiaſticis Paſchæ & tonſuræ ritibus, ita & Monaſticâ inſtitutione diuerſam viuendi normam ſuis Monachis præſcripſiſſe, credendum eſt.

NOTITIA REGVLARVM.

A Et hactenus quidem de illis Ordinibus, eorumque Inſtitutoribus, quorum mentio in peruetuſtâ illâ S. Kierani vitâ habebatur. Subnectit porrò in citato ſæpius tractatu Pater Flemingus & alios celeberrimarum Congregationum Patres; quos veriſimiliter credit proprias & peculiares Monachis ſuis præſcripſiſſe Regulas: quorum hîc ſtrictim facienda commemoratio, ne quid huius argumenti ſponte præteriſſe videamur.

Alij Monachorum Patres in Hiberniâ.

Canigenus.

Primus eſt *S. Canigenus*, ſingularis S. Congalli amicus, *multarum millium animarum in*
B *eodem habitu* (vt vitæ Auctor loquitur) *& profeſſione ipſi ſuccedentium ad cæleſtem patriam dux:* qui nobiliſſimo Glandolorchenſi in Lageniâ Cœnobio originem dedit; cellæque, & varia Monaſteria in eâ regione ſub eo fundata ſunt.

Fintanus.

Circa eadem tempora claruit *S. Fintanus* Keuſelabenſis Congregationis in præfatâ Lageniâ, S. Congalli, & Columbæ primùm auditor: quem ad Monachatum recipi, S. Columba vetuit; quia ei reuelatum erat, quòd caput magni populi eſſet futurus.
C Cùm autem alteri Regulæ non ſubfuerit; hinc ſcilicet P. Patricius colligit propriam condidiſſe, more in Hiberniâ ſatis vſitato.

Canicus.

Ex horum etiam collegio exſtitit *S. Canicus*, familiariſſimus Sanctorum Columbæ, Congalli, & Brandani amicus, à quo nobilis illa in Lageniâ Kilkennyenſis ciuitas nomē & originem traxit: qui ſacris litteris, & Monaſtichis inſtitutis, à S. Decio in Britanniâ inſtructus, inde in Italiam profectus eſt, vbi mirandis editis ſignis, & nobili conſtructo Cœnobio, denuò monitu Angelico in Hi-
D berniam rediuit, ibique vitam virtutibus plenam, factus multorum Monachorum Magiſter, & octo mortuorum ſuſcitator, felici fine concluſit.

Carthagus.

P[illegible]etitur æmulis.

Prædictis coæuus fuit *S. Carthagus*, ſeu *Morhuda*, Epiſcopus Liſmorenſis in Momoniâ, ſanguine regio oriundus, vir admirandæ Sanctitatis, bis mille ad minus Monachorum Pater, qui poſt celeberrimum Patthenſe Cœnobium, multorum Monaſteriorum caput in Midiâ exſtructum, octingentorum ſexaginta ſeptem vel octo Sancto-
E rum ſepulturâ clarum; inde tandem cum totidem eximiæ ſanctitatis Monachis, & Spiritu ſancto plenis, poſt quadraginta annos ſui ibi incolatûs, inuidiâ quorumdam Clericorū, & impietate Regis Midiæ Blathemaci, violenter expulſus, eâ, quâ in Galliâ contra Theodoricum Columbanus Luxouio eiectus, ipſe contra impium Midiæ Principem in Hiberniâ, gloriâ triumphauit; & tandem multis ad locum ſibi à Deo præordinatum, & ab Angelis conſignatum, *Liſmor* in Momoniâ peruenit, vbi celeberrimæ per vniuerſam Hiberniam & Britan-

Quis ille inter tres Ferreolos Epiſcopos.

Quis porrò fuerit hic Ferreolus Epiſcopus, accuratiùs indagandum. Trithemius eius aduocans ex hac Regulâ teſtimonium, ait: *Denique in Regulâ Cœnobij ſancti Ferreoli Epiſcopi & Martyris, decimo capitulo, ſic ſcribitur.* Sed qui in Romano Martyrologio occurrunt huius nominis gemini Martyres; alter 16. Kalendas Iulij Veſontionæ: alter 14. Kalendas Octobris Viennæ paſſus, Epiſcopi non fuerunt. Inueniuntur autem tres *Ferreoli* Epiſcopi, ſed Martyrij expertes: Primus, qui Concilio Matiſconenſi II. Anno Christi 585. ſubſcripſit: *Ferreolus Epiſcopus Eccleſiæ Lemouicinæ.* De quo agit S. Gregorius Turonenſis, lib. 5. cap. 28. Secundus, qui Cabilonenſi Synodo, anno 650. ſubſcripſit: *Ferreolus Epiſcopus Auguſtodunenſis:* Tertius Vceticenſis, ſeu Vcecienſis in primâ Narbonenſi, Nepos & Succeſſor S. Firmini, Vcecienſis Epiſcopi, vt habetur in eiuſdem Firmini vitâ MS. huius quoque meminit citatus Turonenſis Gregorius, appellans eum *magnæ virum ſanctitatis*, qui obijt *plenus ſapientiâ & intellectu, qui libros aliquot Epiſtolarum quaſi Sidonium ſecutus, compoſuit.*

Greg. Turon. hiſtor. Franc. lib. 6. cap. 1.

Cuinam autem horum trium hæc Regula tribuenda? Hærenti hactenus, & nullum certò deſignare ſcienti, facem prætulit Eruditiſſimus noſter Menardus; qui probabiliùs Vcecienſem hunc Regulæ huius facit Auctorem. 1. propter ipſum Regulæ ſtylum, qui commendatam eius à Gregorio Turonenſi eruditionem teſtetur: deinde quia Regulam ſuam dedicat Lucretio Epiſcopo, ſiue vt pro illorum temporum more, Sidonio præſertim vſitato, appellat, PAPÆ: qui ſanè non videtur alius eſſe, quàm Lucretius Epiſcopus Dienſis ſiue Deenſis, Prouinciæ Viennēſis, qui ſubſcripſit Concilijs Aurelianenſi IIII. anno 541. Pariſienſi II. Lugdunenſi II. per Vincentium Presbyterum, & Pariſienſi IIII. anno 573. ita vt ſediſſe videatur pluſquam

Menard. ad Concord. Reg. Ferreolus Vcecienſis huius Regulæ auctor.

A quatuor & triginta annos. Ei mittit Regulam corrigendam Ferreolus tanquam amico; vel quia Monaſterium in eius diœceſi ſitum erat. Cùm enim Vceci non adeò remota ſit à Rhodano, & Deâ ciuitate in Prouinciâ Viennenſi; Ciuitas verò Lemouicum remotiſſima (quippè quæ in primâ Aquitaniâ conſtituta eſt) *Ferreolum* Vcecienſem magis familiarem fuiſſe Lucretio Deenſi Epiſcopo, quàm Lemouicenſem Ferreolum, credibilius eſt. Eodem autem

B tempore hi tres Epiſcopi floruerunt.

NOTITIA REGVLARVM.

Sed quare Trithemius *Ferreolum* hunc Epiſcopum & Martyrē nominat? an quòd putauerit forſitan hunc Regulæ conditorem, qui ſe Epiſcopum ſatis clarè oſtendit, eundem eſſe cum alterutro Martyre Ferreolo? An fortè Epiſcopus hic exſtructum à ſe Monaſterium, ſuâque Regulâ inſtructum, nominis ſui Patrono dedicauerit, atque inde dictum ſit modò Monaſterium *Ferreoli* Epiſcopi, modò Sancti *Fer-*

Vnde factum vt Ferreolus dictus ſit Epiſcopus & Martyr.

C *reoli* Martyris; atque ità vtrumque tandem facili errore coniunctum? Quod non vſque adeò improbabile poſſit videri, cum celebris eſſet cultus Sancti Martyris Ferreoli in Prouinciâ Viennenſi. In vitâ S. Clari Abbatis Viennenſis ſcribitur ipſe cùm matre ſuâ veniſſe *ad Sanctiſſimum Cœnobium vltra Rhodanum, vbi tunc temporis oſſa beatiſſimi Ferreoli Martyris quieſcebant.* Paulò pòſt eâdem vitâ enumerans Monaſteria, quæ Viennenſis Pontifex Cadolbus regebat, pri-

Sur. tom. 1.

D mo loco ponit *Grinianenſium* (Surius habet Grimanenſium) *Cœnobia à Sanctis Pontificibus vrbis fundata, in quorum maximo oſſa beatiſſimi Ferreoli Martyris condita venerabantur:* ita ex vitâ S. Clari, quam ex Breuiarijs Lugdunenſis & Diennenſis Eccleſiæ exhibet Benedictus Gononus, Cęleſtinus. Hoc, inquam, modo *Ferreolus* Epiſcopus Monaſterium ſuum Sancto *Ferreolo* Martyri voluerit forſitan eſſe ſacrum.

Gonon. lib. 4. de vit. Pat. Occid.

TRA-

NOTITIA REGVLARVM.

TRACTATVS VII.

DE REGVLIS

Septimo Sæculo conſcriptis.

SEPTIMI Sæculi *Tractatu hoc ſeptimo ex ordine proſequimur Regulas, earumque Conditores ſumpto exordio à Sancto Columbano, qui ſuperiori ſæculo florens, hoc tandem plenus dierum, meritorumque obijt. Natus ſiquidem ſcribitur anno Chriſti incarnati 520. peregrinationem ex Hiberniâ in Galliam ſuſcepit anno ætatis ſuæ trigeſimo, Chriſti 550. Denatus eſt circa annum 615. Hunc ordine ſubſequuntur S. Luanus, Ioannes Gerundenſis Epiſcopus: S. Leander, S. Iſidorus, Hiſpalenſes Epiſcopi. Donatus Archiepiſcopus Veſuntinus. Fructuoſus vterque, & Valerius, ſinguli ſingularum Regularum Scriptores. Subſequitur Regula Ternantenſis Monaſterij. Item cuiuſdam Patris, & Serui Dei ad Sorores. Illa quoque quæ dicitur Magiſtri. Quas ordine recenſebimus, & expendemus.*

DISQVISITIO I.

Qualis S. Columbani Regula?

S. Columbanus in Galliam venit. Ionas cap. 3.

NON infrequens apud Auctores memoria eſt Regulæ, & Inſtituti *S. Columbani*, de quo in vitâ eius Ionas ſcribit, cum ſub beato Congello in Benchorenſi Monaſterio Monaſticam exercuiſſe vitam. Peractis autem annorum multorum in Monaſterio circulis, cum duodecim comitibus Galliam adijſſe, locumque à Sigeberto Rege Auſtraſiorum, Burgundionumq; in Eremo Voſago obtinuiſſe, atque ibi cum ſuis reſediſſe. Multiplicatis deinde Diſcipulis, Luxouium venit, & Monaſterium conſtruere cœpit. *Ad cuius famam plebs vndique concurrere, & ſe cultui Religionis dicare curabat; ità vt plurima Monachorum multitudo adunata, vix vnius Cœnobij Collegia conſidere valeret. Aliud ergò Monaſterium conſtruxit, cui,* AD FONTANAS *nomen indidit, deditque gubernatores Præpoſitos, de quorum Religione nihil dubitabatur. His ergo in locis Monachorum plebibus conſtitutis ipſe viciſſim omnibus interërat,* REGVLAMQVE, QVAM TENERENT, *Spiritu ſancto repletus condidit. In quâ qualis & quanta diſciplinæ Vir ſanctus fuerit, prudens lector, vel auditor agnoſcit.*

Ionas cap. 9. Luxouium extruit.

Regulam ſcribit.

De eodem Sancto, eiuſque Regulâ, & Diſcipulis audiendus quoque Ordericus Vitalis: *Hic,* inquit, *admirandæ ſanctitatis Pater inter præcipuos laborauit, ſignis & prodigijs glorioſè inter terrigenas effulſit, & Spiritu ſancto edoctus,* MONACHILEM REGVLAM *edidit, primuſq; Gallis tradidit. Florentiſſimi de ſcholâ eius Monachi prodierunt, & in mundo, velut aſtra in firmamento, virtutibus micuerũt. Euſtaſius enim Luxouienſis, Agilus Resbacenſis, Faro Meldenſis Audomarus Bononienſis, Philibertus Gemmeticenſis, alijque plures Epiſcopi, & Abbates excellentiſſimæ proceſſêre Religionis.* Sic ille.

Orderic. Vital. lib. 8. hiſt. Eccleſiaſt.

Diſcipuli S. Columbani.

Hæc porrò Regula omnibus pænè titulis, quibus aliorum Patrum Regulæ ſiue Monaſticæ Leges nominari ſolent, inuenitur inſignita. Nam à citato Ionâ vocatur *Religio & Status Regulæ. Epiſcopos,* inquit, *ſollicitare aggreſſa eſt* (Brunechildis) *vt de eius* RELIGIONE *detrahenda,* STATVM REGVLÆ, *quã ſuis cuſtodiendam Monachis indiderat, macularent.* Poſteà, *vt accederet &* RELIGIONEM *probaret.* Deinde ipſe Columbanus ibidem vocat REGVLAREM DISCIPLINAM. S. Euſtaſius contra Agreſtiuum agens, ait: *Cuius tu* DISCIPLINAM & INSTITVTA *damnas.* Auctor vitæ S. Philiberti: *Quia perfecti,* inquit, *Viri ſemper ad meliora contendunt, Sacerdos Chriſti* (Philibertus) *Sanctorum luſtrauit cœnobia, vt poſſit aliquid haurire emolumenti ex illorum perſpectâ ſanctitate. Itaque inuiſit Luxouienſe, Babienſe, & alia* COLVMBANI INSTITVTVM *cõplexa Monaſteria.* Et mox: *Legebat ſtudioſè Baſilij præclaras conſtitutiones, Macarij Regulam,* BENEDICTI *decreta,* COLVMBANI INSTITVTA SANCTISSIMA.

Regula eius perfecta. Ionas c. 18.

Ionas in vit. S. Euſtaſ. cap. 5. Surius to. Aug.

Sed

Duplex S. Columbani Regula.

Sed his præmiſſis ad rem ipſam accedamus; duplex eſt Sancti *Columbani* Regula: Prior abſolutè vocatur Regula, eaque ex codice Bobienſi edita eſt in Florilegio Inſulæ Sanctorum Hiberniæ à Thomâ Meſſinghamo. Conſtar autem capitibus decem. Altera vocatur *S. Columbani Abbatis* REGVLA COENOBIALIS *Fratrum: ſiue* LIBER DE QVOTIDIANIS POENITENTIIS *Monachorum.* Incipit autem: *Diuerſitas culparum, diuerſitatis pœnitentia medicamento ſanari debet.* In fine verò ita ſcribitur: *Explicit* REGVLA COENOBIALIS S. COLVMBANI *Abbatis.* Ex quo ſoluitur aliquorum hæſitatio, qui, quòd quæ in Matiſconenſi Cõcilio tanquam Regulæ S. Columbani decreta ab Agreſtino deſertore citantur & improbantur, atque à Sancto Euſtaſio propugnantur, in illa Bobienſi Regulâ non habeantur, exiſtimant eam imperfectam; cùm expreſſa ſint in ipſius S. Columbani Pœnitentiali, ſiue, vt appellari diximus, Regula Cœnobiali Fratrũ.

Diſcrimen inter vtramque. Fleming. in MS tractat. de Reg. S. Columban.

Inter vtramque hanc Regulam hoc diſcrimen ponit, qui opera *S. Columbani* omnia recenſuit, & notis illuſtrauit P. Patricius Flemingus: quòd in primâ Regulâ, graui & doctrinali ſtylo ſumma Monaſticæ vitæ documenta complexus ſit: in ſecundâ verò cenſorio tantùm calamo Canones pœnitentiales, & mulctas Regularium tranſgreſſionum attexuerit. Adeoque prima habeat locum Regulæ; ſecunda ſiue Cœnobialis vicem gerat ſtatutorum, vt ità ex ambabus exurgat completè Monaſtica Inſtitutio, acceſſorium & principale; ſubſtantialia ſimul & accidentalia complectens. Et quidem primæ illius Regulæ eam probat ſufficientiam & exactam plenitudinem, vt præter tria eſſentialia vota, cætera quoque quæ in capitulo *De præſentium* 16. quæſt. 1. Monachis tribuit Pelagius Papa, nimirùm quies, ſilentium, Oratio ſeu Contemplatio, & labor manuum, magno ſacrarum ſententiarum pondere & breuitate, propoſita reperiantur. Nam primo capite Obedientia, quarto Paupertas, ſexto Caſtitas commendantur. Deinde capite ſecundo ſilentium, tertio abſtinentia, ſeptimo Pſalmodiæ ordo, vltimo labor manuum ſeriò præſcribuntur. Prætereà capite quinto humilitatis, capite octauo & nono diſcretionis & mortificationis, aliaque pietatis documenta traduntur. Vt proinde nihil à perfecta Regulâ, & omnibus numeris ſuis abſolutâ ei deeſſe videatur, præſertim ſi ei adiunxeris ſecundariam illam Regulam de Pœnitijs Monachorum.

Stengel. cap. 8.

Sed enim exſtat apud Stengelium in Coronâ Lucidâ Præfatio, ſecundæ huic Regulæ præmiſſa ex antiquiſſimis, vt ait, manuſcriptis codicibus deprompta, eſtque talis.

A *Incipit* PRÆFATIO REGVLÆ COENOBIALIS *Patrum de Hiberniâ Subſequentis.*

NOTITIA REGVLARVM. *Præfatio ſecundæ Regulæ B. Columbani. Senſus obſcurus & fortè deprauatus. Sed nihil immutatũ eſt.*

Equidem S. P. BENEDICTVS *in hanc Regulam qualitate Ordinis pœnitentia modos inſtituit. Sed vnde de quibuſdam cauſis intimauit, dicens: Si quis hoc aut illud perpetrauerit, diſciplinæ Regulari ſubiaceat. Ipſius quippè diſciplinæ menſuram in arbitrium Abbatis iudicandum permiſit. Quia dum qualitatis morum vel pœnitentiarum innumerabilis eſt diuerſitas, potuit ei fieri in arbitrium oneroſa prolixitas. Etenim ipſe per humilitatem ſpiritus præcedentium* B *Patrum diſciplinæ auctoritatem recipit quia, vt fertur, omnium Sanctorum Spiritu plenus fuit. Igitur de eâdem emendatione diſciplinæ quibuſdam verbis inſtituta ſubter inſerta nectuntur.*

Sequitur Regula ad verbum, vti alibi nomine *S. Columbani* inſcripta & impreſſa circumfertur. Hactenus Stengelius.

In dubium vocata.

Sed hæc Præfatio ſuſpecta videtur P. Patricio Flemingo: primò quidem, quòd licet habeatur in Codice Auguſtano, alijs tamen deſit, præſertim Oxenhuſano in C Sueuiâ exemplari, Auguſtano illo in multis longè correctiori; nam poſt primam *Columbani* Regulam immediatè nullâ interpoſitâ Præfatione, ſubſequitur *Regula Cœnobialis, ſiue liber de quotidianis pœnitentijs Monachorum* abſque vllo præloquio. Secundò, quia Sanctus *Columbanus* in primâ perſonâ de ſe ſemper loquitur. Hæc Præfatio, ait, *ſubter inſerta nectuntur*, non, *nectimus.* Suſpicatur autem præfixam hanc Præfationem à fratre Sigiſmundo Taus, Monacho Auguſtano, qui Regulam illam *Co-* D *lumbani*, cùm additis in Cœnobiali canonibus, vt in codice Auguſtano habentur, deſcripſiſſe legitur: cùm eſſet circa annum Domini 1510. Reformator Cœnobij Augiæ diuitis, ex cuius ſcrinijs forſan extractum fuerat exemplar illud Auguſtanum, exceptâ præfatione Sigiſmundi. Ita ferè ille; quod alij accuratiùs expenderint.

Moniales ſub Regulâ S. Columbani.

Hîc illud adijciendum, fuiſſe quoque Sanctimoniales Regulæ *S. Columbani* ſubditas. S. Amatus enim præfuit Virginibus, E in Cœnobio à S. Romarico exſtructo. S. Eligius, Viromandenſis Epiſcopus non tantùm Solemniacum, & alia multa Cœnobiâ exſtruxit; ſed & Pariſijs Puellarum Monaſterium, cui Chriſti Virginem Auream præfecit. Idem in Bituricenſi Vrbe fecit nobilis fœmina, Bertuara, ſiue Bertrada. Theodulphus item, cognomento Babelenus, Carantonij Virginum Monaſterium, aliudque eiſdem iuxta Niuernenſe oppidum ſub eâdem Regulâ conſtruxit. Hæc Ionas in vitâ S. Euſtaſij.

Cæterùm, grauis conttouerſia eſt, an

Sanctus

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

Auctores qui S. Columbanum Benedictinum fuiſſe probant.

Sanctus *Columbanus* fuerit profeſſione Benedictinus, eiuſque Regula Conſtitutionum tantùm ſubierit vicem: conſtat enim in multis Monaſterijs vtramque ſimul ſeruaram Regulam. Aſſerit hoc pluribus locis Antonius Yepez, tom. 2. Chronici Benedictini, & quos cirat, Paulus Langius ad finem hiſtoriæ Bozauienſis, Trithemius lib. 2. de Viris illuſtribus Ordinis S. Benedicti, cap. 5. & libro 3. cap. 26. Arnoldus Wion, & Gilbertus Genebrardus in Chronologiâ ad annum Chriſti 622. His porrò annumerandi, Carolus Stengelius in Coronâ lucidâ cap. 8. Clemens Reynerus in Tractatu 1. de Apoſtolato Benedictinorum in Angliâ, ſect. 1. §. 20. Hugo Menardus in Martyrologio Benedictino, 21. Nouemb. & in libello de Origine & incremento Ordinis S Benedicti.

Scribit verò Stengelius, R.mum Dominum Conſtantinum Abbatem Caietanum, S. D. N. à ſacris litterarom monumentis, ſingulari concertatione ſatis fusè, & doctiſſimè demonſtraſſe *S. Columbanum*, eiuſque Commilitones nullam aliam, præter S. BENEDICTI Regulam fuiſſe profeſſos.

Horom rationes adſert, & expendit Patricius Flemingus in MS. tractatu de hoc ipſo argumento, quem collectis a ſe *S. Columbani* operibus adiunxit. In quo pro virili ſtudet noſtrorum argumēta diluere; cuius labores neque delibare animus eſt, neque hoc loco tantas componere lites.

DISQVISITIO II.

De S. Luani Regulâ.

LVanus, qui & *Molúa*, & *Lugidius*, magni illius Congelli, Benchorēſis Archicœnobitæ magnus diſcipulus, & prædicti Columbani cōdiſcipulus, vti Magiſtri & Condiſcipuli virtutum, & ſanctimoniæ proximè ſubſecutus eſt exempla; ita & in multorum Cœnobiorū erectione, & in regimine felici, & Regulæ Monaſticæ inſtitutione vtrumque eſt imitatos. Edidit enim Regulam à Gregorio Magno, cui erat familiaris & carus, approbatā; cuius Auctor vitæ cap. 50. his verbis meminit. S. Daganus Abbas pergens Romam, dnxit ſecum Regulam, quam *S. Molúa* ordinauit & dictauit Monachis ſuis: & legens S. Gregorius Papa illam Regulam coram omnibus, dixit; *Sāctus, cuius eſt hac Regula, circumſepſit ſepem circa familiam ſuam vſque ad cælum.* Et mandauit S. Gregorius ſuam orationē & Benedictionem ſancto *Molúa*: & de hoc *S. Molúa* gaudens, gratias egit Deo. Præclarum eſt S. Bernardi teſtimonium de hoc Sancto Viro, eiuſque inſtituto, & Cœnobijs. In vitâ enim S. Malachię, cap. 7. loquens de Monaſterio Benchorenſi, ità ſcribit: *Benchor locus verè ſanctus, fœcun-*

Luani Regula commendata à S. Gregorio.

Luanus C. Monaſteria fundat.

A *duſque Sanctorum copioſiſſimè fructificans Deo, ita vt vnus ex filijs ſancta illius Congregationis, nomine* LVANVS, *centum ſolus Monaſteriorum fundator extitiſſe feratur.* De ipſo, 4. Augusti agunt S. Euchuſius, S. Marianus in ſuis Martyrologijs, & Martyrologium Tamlachtenſe: ſed eius Regulam, ſi exſtet, videre non potui.

DISQVISITIO III.

De Regulâ Ioannis Epiſcopi Gerundenſis.

B HISPANICAS nonc aliqnot ſęcoli huius proponemus Regulas: ac primò *Ioannis* illius, qui modò *Biclarienſis* à cōdito Monaſterio, modò *Gerundenſis* ab Epiſcopatu, vocari ſolet. Hunc ſuo penicillo ita deſcribit Iſidorus Hiſpalenſis. *Ioannes, Gerundenſis Eccleſia Epiſcopus, natione Gothus, prouincia Luſitana Scolobitanus. Hic cùm eſſet adoleſcēs Conſtantinopolim perrexit, ibique Græcâ & Latinâ eruditione nutritus, ſeptimo demum anno in Hiſpaniam reuerſus eſt, eodem tempore, quo incuāte Rege Leuuigildo, Ariano feruebat inſania. Hunc*
C *ſupradictus Rex cùm od nefanda hæreſis crudelitatem compelleret, & hic reſiſteret, exilio truſus, Barcinonam relegatus, per decem aunos multas inſidias & perſecutiones ab Arianis perpeſſus eſt. Qui poſteà condidit Monaſterium, quod nunc Biclaro dicitur: vbi congregatâ Monachorum ſocietate, ſcripſit* REGVLAM *ipſi Monaſterio profuturam, ſed & cunctis Deum timentibus ſatis neceſſariam.* Hactenus ille. An autem hæc Regula alicubi exſtet, prorſus ignoro. Trithemius lib. de proprietate Monachorum, ita eam citat. *Ioannes Gerundenſis* Epiſcopus in
D Regula Monachorum: *Quicumque in Monaſterium ſuſceptus fuerit, non ſolùm de ſubſtantiâ, quam intulit: ſed nec de ſemetipſo ab illâ horâ iudicabit. Nam ſi aliquid prius intulit Fratribus; ipſi tamen non eſt licitum, vt aliquid habeat in ſuâ poteſtate.*

Iſidor. de Vir. Illuſt. cap. 21.

Quis Ioannes Gerundenſis.

Regulam ſcripſit.

An ea ſuperſit.

Chronographus noſter Yepez *Gerundenſem* hunc *Ioannem*, æquè ac Sanctum Fructuoſum, Archiepiſcopum Bracarenſem, ait ſine dubio fuiſſe Monachum Benedictinum, & quam compoſuit Regulam, aliud non eſſe, quàm Conſtitutiones, Instructio-
E nes & Directiones Religioſorum, ad meliùs ſeruandam Regulam S. BENEDICTI, quam profitebantur; tantùm abeſt, vt nouam condere voluerit. Eundem quoque Viris Illuſtribus Ordinis S. BENEDICTI annumerat Trithemius lib. 2. cap. 15. lib. 3. cap. 83. & lib. 4. cap. 159. Scripſiſſe ait *Exhortatorium ad Monachos librum vnum*, & claruiſſe anno Domini 610. Ambroſius verò Morales de eo agens, hiſt. Hiſpan. lib. 12. inſinuat obijſſe anno Chriſti 635. ſuccedente ſibi S Nonniro Monacho. Diem feſtiuitatis eius ſub nomine *S. Ioannis Gothi*, pridie nonas Maij in Marty-

Yepez ann. Chriſt. 635. Ioann. Gerundenſis inter profeſſores Benedictinos.

Moritur.

Martyrologio Monaſtico reponit Arnoldus Wion, eũque ſecutus Hugo Menardus.

DISQVISITIO IV.

De Regulá S. Leandri, Hiſpalenſis Epiſcopi.

Prud Sandoual in comment. de vit. & natal. S. Leandri.

S. Leander Benedictinus.

SANCTVS *Leander*, vt Prudentius Sandoualius ait, Monachus fuit è diſciplinâ S. BENEDICTI, quã amplexum ferunt in aliquo eorum Cœnobiorum, quæ eâ ætate erant Hiſpali; ſteteruntque, dum à Mauris cruerentur. Eius germanus D. Iſidorus hoc ſolùm de eo memorat, Monachũ fuiſſe: S. Maximus Scriptor doctus, & ſanctus eorũ temporum, ſacrum habitum ſumpſiſſe Hiſpali. Fama quoque eſt à maioribus accepta, vixiſſe in Cœnobio Legionenſi S. Claudij, quod vt hodie olim quoq; in poteſtate fuit familiæ noſtræ Benedictinæ.

Scripſit de Inſtitutione virginum.

Scripſit verò, teſte S. Iſidoro, Fratre & ſucceſſore ſuo, *vnum ad Florentinam Sororẽ de Inſtitutione virginum, & contemptu mundi libellum, titulorum diſtinctionibus prænotatũ.* Hunc in lucem extulit, & an. ſalutis 1604. publici iuris fecit prædictus Sandoualius. Et poſt eũ Chriſtophorus Browerus inter Sidera Illuſtrium Virorum; vbi hunc præfert titulum: *Regula S. Leandri ad Florentinã. In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, incipit liber B. Leandri, Hiſpalenſis Eccleſiæ Epiſcopi, editus ad Florentinã Sororem ſuam de Inſtitutione virginum.* Exordium verò eſt: *Perquirenti mihi, Soror chariſsima Florentina.* Libellus bipartitus eſt, & priori parte mundi contemptum, & virginitatis laudẽ deſcribit: poſteriori, quæ titulis prænotatur, aſceticæ diſciplinæ præcepta Regulaſque tradit, quæ quàm Regulæ S. BENEDICTI ſint conſentaneç, ad marginalem oram annotatur. Hæc enim Monaſticæ vitæ præcepta, Sandoualius ait decerpta è Regulâ S. BENEDICTI, quã illa procul dubio profitebatur. Quippe iam tum ea viuendi ratio, velut delapſa de cœlo plurimùm laudabatur.

Qua Regula dicitur ad Florentinam.

L. Cœnobijs præfuit Florentina.

Florentina porrò quinquaginta omninò Cœnobijs præfuit: in quibus mille Virgines numerabãtur. Fama eſt vixiſſe an. octoginta, ſed quoto Chriſti anno viuendi finẽ fecerit, obſcurum eſt. At *S. Leander* in cælũ migrauit an. Chriſti 600. vt probabiliter colligit Garſias de Loaiſa Notis ad Iſidorũ de Viris illuſt. Feſtum eius Martyrologijs Romano, Bedæ, Vſuardi, Monaſtico Wion & Menardi adſcriptũ reperitur tertio Kalẽdas Martij: ſed Villegas in Flore Sanctorũ, & Morales tertio idus Martij reponunt.

S. Leandri obitus.

Moral. in Caron. hiſp. lib. 1. cap. 5.

DISQVISITIO V.

De Regulá S. Iſidori Hiſpalenſis Epiſcopi.

NON ſeparamus ab inuicem, quos & ſanguinis coniunctio, eadem pietas, eruditio & ſanctitas verè fecit eſſe germa-A nos, & in eâdem Pontificali cathedrâ ſibi inuicẽ ſucceſſores. Poſt S. Leandrum, Fratrẽ eius ſubijcimus *S. Iſidorum*, iiſdem cum eo, & S. Fulgentio, & Florentinâ virgine ortum parentibus: quos quidẽ adeò paruulus amiſit, vt vix per ætatem noſſe potuerit. Educatus à S. Leandro germano ſuo ad ſummam, vt fatentur omnes, ſanctimonię, & eruditionis gloriam euaſit. Quare Rex Ferdinãdus, cognomento Magnus, eum nominat *Hiſpaniarum Doctorem*, à Luca autem Tudenſi appellatur, *Pater Clericorum, Doctor* B *& ſuſtentator Monachorum & Monialium, conſolator mærentiũ.* In Cõcilio Toletano VIII. Cap. 2. dicitur *Noſtri ſeculi Doctor egregius, Eccleſiæ Catholicæ noviſsimum decus, præcedẽtibus ætate poſtremus, doctrinæ comparatione non infimus, & (quod maius eſt) ſæculorum fiuitorũ doctiſsimus, cũ reuerentiâ nominandus.* Braulio Cæſarauguſtanus Epiſcopus, hoc ei tribuit elogiũ: *Vir fuit in omni locutionis genere formatus, vt imperito doctoque ſecundum qualitatẽ ſermonis exiſteret aptus, congrua verò opportunitate loci, incomparabili eloquentiâ clarus.*

NOTITIA REGVLARVM.

S. Iſidori elogium.

Luc. Tud. in Cinthilano Rege.

Braulio in Prænotat. ad lib. S. Iſidori.

C Inter præclara & plurima ingenij ſui monumenta, ſcripſit quoque teſte eodem Braulione, MONASTICÆ REGVLÆ *librũ vnũ quem pro patriæ vſu, & inualidorum animis decentiſsimè temperauit.* Quod ſanè & ipſe *Iſidorus* in Præfatione Regulæ proteſtatur, ita enim ait: *Plura ſunt præcepta vel inſtituta Maiorum, quæ à Sanctis Patribus ſparſim prolata reperiuntur, quæque etiã nonnulli latius vel obſcurius poſteritati compoſita, tradiderũt; ad quorum exemplum nos hæc pauca vobis eligere auſi ſumus, vſi ſermone plebeio vel ruſtico, vt quàm* D *facillimè intelligatis, quo ordine profeſsionis veſtræ votũ retineatis.* Conſtat Regula capitibus 24. eamq; non multùm differre à Regulâ S. BENEDICTI, aſſerit Hugo Menardus in MS. Codice Monaſterij Sanctiſſimi Corporis Chriſti, quod eſt Coloniæ Canonicorum Regularium, in quo plures habentur Regulę, *Regula Iſidori* ſic incipit. *Sanctis Fratribus in Cœnobio Honorianenſi, Iſidorus. Plura ſunt præcepta, &c.* Finitur capitibus 23. Quod & Miræus in ſuo Elencho Regularum expreſſit; ſed quod ſubiungit: *Scripſit item Sententiam de Regulis Deuotarũ:* E *Nemo ad eas vadat viſitandas, &c.* In quo vereor ne fallatur: quamuis enim ſententia hæc Regulam *S. Iſidori* ſubſequatur; non tamen dicitur eſſe *Iſidori*, nec in ipſius Operibus reperitur deſcripta fortaſſis fuerit ex Regula S. Pachomij, cuius articulus 82. hoc præfert lemma, DE PVELLARVM DISCIPLINA, & articulus ſic incipit: *Nemo ad eas vadat viſitãdas, niſi qui habet ibi Matrẽ, aut Sororẽ, aut propinquas.* Nec hãc ſententiã quidquam aliud continere inde veriſimile eſt, quod in Catalogo ipſi Domino Miræo

Sententia de deuotis et ſubiuncta non eſt Iſidori.

tram-

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

tranſmiſſo, ſcribatur Dimidiâ columnâ terminari.

Qualis Regula quã Clericis dedit.

Cæterùm in antiquiſſimo membraneo codice Bibliothecæ S. Victoris Pariſienſis, poſt Turpini hiſtoriam, habetur Itinerarium quoddam, alterius Regulæ *S. Iſidori* mentionem faciens, his verbis: *Apud vrbem Legionensẽ viſitandũ eſt corpus B. Iſidori Epiſcopi & Confeſſoris, ſiue Doctoris: qui* REGVLAM *piiſſimam Clericis Eccleſiaſticis inſtituit, & gẽtẽ Hiſpanicã ſuis doctrinis imbuit, totamque ſanctã Eccleſiã codicibus florigeris decorauit.* Inquirenti mihi inter *S. Iſidori* opera hanc Regulã occurrit caput. 2. lib. 2. de officijs Eccleſiaſticis, cuius titulus eſt; *De Regulis Clericorum*, totuſque ille liber hoc fortaſſis nomine in illo Itinerario deſignatus fuerit.

Iſidorus quo anno obierit. Grial. ante opera S. Iſidori.

Quamuis autem nonnulla de anno obitus *S. Iſidori* inter Scriptores fuerit controuerſia; Ioannes tamen Grialus ex Redempto, Sancti viri diſcipulo, certiſſimè ait mortuum anno Chriſti 636. pridiè Nonas Aprilis: quo die adſcriptus inuenitur Martyrologio Rumano alijſque. Agit Baronius in Notis de pluribus *Iſidoris*, & hunc dictum ait, Iuniorem reſpectu Cordubenſis Senioris. Vitam eius adfert Thomas de Trugillo in Theſauro Concionatorum, tom. 2.

DISQVISITIO VI.

De Regulã Donati Archiepiſcopi Veſontini.

Donati Regula ad Virgines.

EXHIBENT MSS. S. Maximini Treuirenſis, & S. Pantaleonis Colonienſis, codices Regulã hac inſcriptione: REGVLA DONATI AD VIRGINES, eique præmiſſus prologus ſic habet *Sanctis & à me plurimum venerandis Chriſti virginibus, Gautſtrudæ, omnique ſuæ Congregationi in Cœnobio à famulã Dei Flauiâ conſtructo, Donatus omnium extremus famulorum famularumque Dei ſeruulus ſalutem.*

Quã occaſione ſcripta.

Quamquam vos iuxta normam Regulæ, vaſa Chriſti pretioſiſſima, egregiè nouerim quotidie vitam ducere, attamen qualiter magis excellere debeatis, ſagaci vultis ſemper intentione perquirere. Quam ob cauſam ſæpius mihi iniungitis, vt exploratâ S. Cæſarij Arelatenſis Epiſcopi Regulâ, quæ ſpecialibus Chriſti Virginibus dedicata eſt, vnà cum Beatiſſimorũ BENEDICTI *quoque & Columbani Abbatum, vt puta, quibuſdam (vt ita dixerim) collectis in vnũ floſculis ad inſtar enchiridion excerpere vobis vel coacervare deberem; & quæque ſpecialius fœmineo ſexui cuſtodienda competerent, promulgarem, &c.*

Ad calcem verò ita ſubijcitur: *Explicit Regula Donati ad Gautſtrude.*

Quis hic Donatus.

Dubium autem non leue eſt, quiſnam ſit hic *Donatus*. Heribertus Roſweydus ad deſcriptam hanc Regulã ita annotauerat. *De Donato vide ante Regulam S. Leandri pag. 22.* Sed quæ iſtâ paginâ à Browero inter Sidera Germaniæ notata ſunt, priori Donato, qui ex Africa in Hiſpaniam tranſmigrauit conueniunt; & iam ſupra retulimus. Non poteſt autem hic eſſe huius Regulæ Auctor, quæ plura S. Columbani exſcribit decreta. Nã quo tempore hic in Hiſpaniã venit, necdum, vt veriſimile eſt, exſtabat S. Columbani Regula; aduectus enim Donati in Hiſpaniã, vt vidimus, accidit anno 569. vel 572 Columbanus autẽ, vt Sigebertus auctor eſt ann. 602. ex Hiberniâ in Burgũdiã venit, excitatoque Luxouienſi Monaſterio alteroque, quod *ad Fõtanas* nominatur; Regulã ſuã ſcripſit, vt diximus ſuprâ Diſquiſ. 1. Non potuerit ergo Donatus ille Seruitani Monaſterij Abbas, ante ſuum in Hiſpaniam aduentum, S. Columbani vidiſſe Regulam. Adde quod neutiquam vero ſit ſimile, in Africâ S. Columbani Regulam fuiſſe cognitam.

Non eſt Seruitanus Abbas.

Alius proinde quærendus Donatus, cui Regula S. Columbani perſpecta fuerit, & lecta, Quærendum Monaſterium virginum à famula Dei Flauiâ conſtructum. Quærẽda Abbatiſſa Gauſtrudis, huic parthenoni præfecta. Non modicum, fateor, hæc me cura detinuit, pluribuſque inſpectis hiſtorijs reperi tandem *Donatum* hunc fuiſſe ciuem, & Archiepiſcopum Veſontionenſem Teſtatur enim Ionas, Waldelenum Ducẽ cũ coniuge ſuâ Flauiâ nomine, ex Veſontionenſi oppido ad B. Columbanum perrexiſſe, precantes, vt à Domino heredem ſibi impetraret (nulla enim eis erat ſoboles) votique per eum compotes effectos, editum infantem ad virum Dei detuliſſe; quem ille ſacro lauacro tinxerit, & *Donatũ* appellauerit. Poſtea (vt idẽ Auctor ſubdit) *in eodem monaſterio ſapientiâ imbutus, & Veſontionenſis Pontifex factus, nunc vſque ſupereſt, eandem cathedram regens. Qui poſt in amore Beati Columbani ex ipſius Regulâ Monaſteriũ virorũ conſtruxit, quod* PALATIVM *nuncupauit.* Vetuſtæ membranæ Veſontinæ apud Chiffletiũ habent in hoc Monaſterio Donatũ *fideles viros ſub* B. BENEDICTI, *& B. Columbani Luxouiẽſis Regulâ victuros inſtituiſſe.*

Eſt Donatus Veſontinus.

Ionas c. 13 vit. S. Columbani B. Columbani precibus impetratus.

Chifflet. V. ſont. p. 2. cap. 25. in Donato pag. 151.

De Parthenone autem apud Ionam ſequitur: *Poſt iſta munera, mater ipſorũ* FLAVIA *poſt mariti obitũ Monaſterium Puellarum conſtruxit in ſupradictâ vrbe Veſontionis, & omni munimine roborans, multarũ Puellarum concionem adunauit.* Sed quod Ionas ſoli Flauiæ tribuit, hoc antiquus, & ſexcentis propè abhinc annis conſcriptus Biſontinorum Antiſtitum catalogus, Donato quoque adſcribit. *Ædificauit*, inquit, *Eccleſiam S. Pauli in qua etiã in Domino requieſcit: & Iuſſanum Monaſteriũ cũ Matre ſuâ Flauiâ, quæ ibi ſepul-*

Flauia Donati Mater exſtruit monaſterium.

Chifflet. ibidem.

ſepulta eſt. Paria habēt Veſontionēſes antiquæ membranæ, quæ & Abbatiſſam, quam quærimus, produnt, ſic autem ſe habent. *Suo denique tempore, matre eius* FLAVIA *cooperante ex propriâ hæreditate, aliud in eâdem vrbe nobile Sanctarum Monialium, in honorem Beatæ Mariæ eſt ædificatum cœnobiū: in quo requieſcit eadem* FLAVIA *in pace, & Strudis eius filia, virgo ſacratiſſima, eiuſque loci Abbatiſſa.*

Habemus igitur & *Donatū*, & Flauiam, & cœnobium, quod etiamnum, vt Chiffletius ait, à B. Mariâ nomē habet (à quo vicina porta ciuitatis, *Dominæ noſtræ*, ſeu *Beatæ Mariæ* dicta) & appellari quoque ſolet, *Iuſſanum Monaſterium*. De Abbatiſſâ reliquus eſt ſcrupulus; quod in Regulâ nō *Strudis*, vti in mēbranis, ſed *Gauſtrudis*, aut *Gauſtruda* nuncupetur. Verū in proprijs nominibus facilē eſſe conſtat lapſum, & litterarum metatheſin, vel additamentū ſubinde fieri, prę ſertim ſi ſæpius exemplar tranſcribatur. Quare vix dubitē hunc *Donatum* Archiepiſcopū Veſontionēſem REGVLÆ huius eſſe auctorem, eandemque nō ante ſuſceptum Epiſcopatum fuiſſe conſcriptā; quod ipſe ſubindicare videtur, cùm in Prologo ait, ſe *Quotidiano ſtrepitu ſæcularium inquietari.*

Prius Abbatiſſa Strudis ſcripta hac Regula.

Quod Donati ætatem ſpectat, inuenitur an. Chriſti 630. Rhemenſi interfuiſſe Concilio, vt videre eſt apud Flodoardū, & Sirmondū: idemq; Cabilonēſi Concilio ad an. Chriſti 650. ſubſcripſit. Sed ad an. vſq; 661. & alios plures, vitā produxiſſe, putat Chifletius, quem de hâc chronologiâ pluribus agentē cōſule. Obijt ſeptimo idus Auguſti, quę dies illi feſta eſt in diœceſi Veſontina.

Donati ætas. Flodoard. lib. 2. hiſt. Rhem. c. 5. Sirmond. tom. 1. Cōcil. Gall.

DISQVISITIO VII.

De vtrâque S. Fructuoſi Epiſcopi, alterius S. Fructuoſi Regulâ.

S. *Fructuoſus* (vt Garſias Loaiſa, Notis ad Concilium Toletanum X. ait) ex Regio Gothorum ſanguine ortus, Duçis filius Epiſcopi Palentini Tonantij diſcipulus, multorū Monaſteriorū conditor, & Pater, ex Complutenſi Abbate, cùm Monaſteriū exædificaret ad Virgidienſem tractum, Iuſti, & Paſtoris Martyrū nomine; Dumienſis Epiſcopus creatus; in Potamij deiecti locū ſubrogatus, Bracarenſis Eccleſiæ curam ſuſcepit. Subſcripſit Concilio Toletano X. Vitam eius ex Valerio Abbate S. Petri de Monte, & Paulo Diacono Emeritæ, adſert Yepez tom. 2. Choronici Benedictini, & Benedictus Gononus, l. 4. de vitis Pat. Occidentis, ex incerto auctore.

Fructuoſi Bracarenſis Epiſcopi geſta.

Yepez ad ann. 646.

Scripſit autem Bracarenſis hic Archiepiſcopus, *Fructuoſus*, Monaſticam Regulā: verùm, quia in Concordiâ Regularum reperitur etiam citata Regula alterius Fructuoſi, & vtraque ab inuicem diſtincta in MSS. Treuirenſi & Colonienſi codicibus; vtcumque intricatū & perplexum fuerit dicere, vtra huius aut illius ſit. Quæ Epiſcopi nomine in illis codicibus inſignita eſt (prout mea inde deſumpta repræſentant exemplaria) viginti conſtat capitibus: & primo quidem hoc eſt lemma præfixū: *vt nullus præſumat ſuo arbitrio Monaſteria facere, niſi communem Collationem conſuluerit, & hoc Epiſcopus per canones & Regulā conſulerit.* Incipit: *Solent enim nonnulli ob metum gehennæ in ſuis ſibi domibus Monaſteria componere, &c.* Hæc autem eſſe ex *S. Fructuoſi* Epiſcopi Regulâ, aſſerit Antonius Yepez tom. 1. ad annum Chriſti 546. Deinde Smaragdus in Commentario ad caput 29. Regulæ S. BENEDICTI, ſub nomine *Fructuoſi* Epiſcopi duo citat teſtimonia, quæ in hâc Regulâ cap. 20. eodem modo leguntur. Prætereà in S. Benedicti, Anianæ Abbatis Cōcordia Regularū, cap. 63. §. 4. aduocatur hæc ſententia: *Cum fratribus aduenientibus hoſpitibus & peregrinis in vnâ menſâ communiter viuant: quia de ipſis Dominus ait, hoſpes fui, & collegiſtis me.* Quæ totidem verbis legere eſt in illâ *Fructuoſi* Epiſcopi Regulâ, capite 10.

NOTITIA REGVLARVM.

Dubium cuius Regulæ Auctor.

Prima ei tribuitur.

Yepez ca. 3.

Altera in iſdem MSS. libris Regula hoc prænotatur titulo: *Incipit Regula à Domino, & P. N. Fructuoſo edita in pace. caput primum de dilectione Dei & proximi. Poſt dilectionem Dei & proximi, &c.* Abſoluitur ipſa Regula capitibus 25. quamuis in noſtro exemplari duo vltima deſint; hanc autem ex fide MS. codicis Abbatiæ Craſſenſis, Menardus tribuit magno illi *Fructuoſo*, Pontifici Bracarenſi, aitque conſtare ex capite 18. eiuſdē Regulę, in quo ſtatuitur vna quadrageſima ieiunanda ante feſtum ſanctorū Iuſti & Paſtoris; quam ſanè inſtituit *S. Fructuoſus*, quia ſuum Monaſterium dedicatum erat ſub patrocinio horum ſanctorum Martyrum; quod ideo Compluticum appellatum eſt; quia dicti Martyres Compluti paſſi ſunt, vt habetur in *Fructuoſi* vitâ, quę ex membranis exijt à Prudentio Sandouallio, Epiſcopo Pompelonenſi. Quod ipſum confirmatur ex priuilegio Regis Chindaſuinthi, huic Monaſterio conceſſo, in quo dicitur à *S. Fructuoſo* conſtructum in honorem Sanctorum Martyrum *Iuſti & Paſtoris.*

Et ſecunda.

Yepez ad calcem to. 2. Script. 15.

Sanè quantū colligere licuit, videtur hęc κατ' ἐξοχὴν dicta Regula *Fructuoſi Epiſcopi*; pleraque enim, quæ in Concordiâ Regularum, à Benedicto Anianæ Abbate, & à Smaragdo in Commentario Regulę S. BENEDICTI, titulo Regulæ *S. Fructuoſi* ſimpliciter, & ſine addito, vel *Fructuoſi Epiſcopi*, allegantur, in hâc Regulâ reperiuntur, vnū dūtaxat alterumve exceperis teſtimoniū. In Iure Canonico de conſecrat. diſtinct. 5. cap. *Carnem* Tribuitur *Fructuoſo* Epiſcopo,

Quæ dicta Fructuoſi Epiſcopi ſecundum excellentiam.

NOTITIA REGVLARVM.

ex citatione Smaragdi, in expoſitione Regulæ S.BENEDICTI; cap.39. At illud verbotenus repræſentatur Regulæ huius capite 5. Sed & Trithemius citans Regulam *Fructuoſi Epiſcopi*, libro de Proprietate Monachorum, non alia profert verba, quàm quæ in hac cōparent Regulâ; adeò vt alteram illā, de qua prius egimus, quæque Epiſcopi nomē præfert, ignoraſſe videatur; licuiſſet enim & ex illa contra proprietatis vitium, aliquid dicere.

Trithem. cap. 5.

Equidem negari non poteſt plures inueniri Fructuoſos; nam præter hunc Bracarenſem Archiepiſcopum, affert Benedictus Gononus vitam alterius Fructuoſi Eremitę, ex inſigni Hiſpaniæ oppido Segobia orti, quem Lucius Marinæus Siculus, *S. Fructum* vocauerit, cuius mentionem facit Thomas de Trugillo in Theſauro Concionatorum, Menſe Octobri. Antiquior eſt Fructuoſus, Taraconenſis Epiſcopus, Prudentio, hymno 4. Periſteph. celebratus cuius feſtum ocurrit in Romano Martyrologio 21. Ianuarij. Menardus ex Chronico S. Maximi. Cæſar-auguſtani Epiſcopi, ad annū Chriſti 569. meminit alterius Fructuoſi Abbatis Conſtantinæ, in agro Bracarenſi: ſed quod hoc Chronicon multis erroribus reſperſum ſit, contineatque plurima abſurda, & S. Maximo prorſus indigna, vt ibidē probat; vix vllam liceat ei adhibere fidem. Non videtur autem Eremita ille Fructuoſus, de quo egimus diſcipulos habuiſſe, aut Regulam conſcripſiſſe; vti neque Tarraconenſis ille Epiſcopus & Martyr: Quare *Fructuoſo* Abbati Conſtantinæ, Menardus hanc Regulam potiùs tribuendam putaret; aitque ferè ſequi Regulam S.BENEDICTI. Sed non credo ei hanc Regulam lectam niſi quatenus in Concordia Regularum ſubinde adducitur.

Fructuoſi plures. Gono. li. 4. de vit. Pat. Occident. — 15. Octob. — *Chronicon S. Maximi.*

Cæterùm, ſi coniecturis fas indulgere, non abhorrerem ab eâ ſententiâ, quæ vni *Fructuoſo* Bracarenſi vtramq; hanc aſſignaret Regulam. Quod quidem video factum ab Auberto Miræo, qui cùm in noſtro Regularum Indice legiſſet Regulā *S. Fructuoſi Epiſcopi*; & Regulā alterius *Fructuoſi*, in ſuo, tamen Elencho expreſſit: *S. Fructuoſus Bracarenſis in Luſitaniâ Epiſcopus, ſcripſit Regulas duas.* Cauſam inueſtiganti, occurrit, quòd in Catologo Regularum ſibi è Monaſterio Corporis Chriſti Coloniâ tranſmiſſo, inueniſſet vtramque Regulam Epiſcopi titulo prænotatam. Sed quâcumque id conſideratione ſcripſerit, noſtræ ſuſpicionis ſine coniecturæ rationes depromamus. Dico igitur Regulam illam, quæ incipit. *Poſt dilectionem Dei & proximi* videri ſcriptam à *S. Fructuoſo* nondum Epiſcopo, ſed tantū *Abbate* Monaſterij à ſe fundati in honorem SS. Matyrum Iuſti & Paſtoris; quorum in ipsâ Regulâ mentionem facit. Hoc enim ipſa Epigraphe innuere videtur: *Incipit Regula à Domino & Patre noſtro Fructuoſo edita in pace.* Vbi quòd Epiſcopi nomen non exprimatur, argumento eſt, eum tum necdū cum gradum conſecutū: ſed Monachorum ſuorum fuiſſe Dominū, & Patrem, id eſt, Abbatem. Et verò in citato priuilegio Regis Chindaſuinthi nominatur ſemper *Fructuoſus Abbas monaſterij*, quod *Complutum* dicitur, Fundator: cui Rex bona quædam tribuit *in opus*, vt ait, *Monachorum, Anachoretarum, Eremitarum, & omnium ibidem Deo ſeruientium.* Ex quo non malè forſitan collegeris, ibidem vixiſſe & Cœnobitas, & Anachoretas: Erat ſiquidē *S. Fructuoſus* ſummus ſolitudinis amator & magnum Monachorū numerum in illo Monaſterio congregauerat, poſteà tamē deſertum ſibi adeò dilectū petijt, & Monaſterio S. Petri de Montibus initiū dedit, vt tradit Yepez; qui etiam adiungit plurima à *S. Fructuoſo* per totam Hiſpaniam excitata Monaſteria: in omnibus autem fuiſſe tam Cœnobitas quàm Anachoretas. His igitur, ſimilibuſque hanc Regulam præſcriptam apparet: eaque poſtea *S. Fructuoſo* ad Pontificalem cathedram aſſumpto, dicta forſitan fuerit *S. Fructuoſi Epiſcopi*, & hoc nominc, vt vidimus, paſſim citata.

Fructuoſus Bracarenſis vtriuſq; Regulæ parens. — *Vnam compoſuit ante epiſcopatū.* — *Pro Cœnobitis & Anachoretis.* — *Yepez. tom. 2. an. no 646.*

Altera porrò, illa Regula cuius exordiū eſt: *Solent enim nonnulli ob metum gehennæ.* Videri queat ab eodem iam Epiſcopo exarata; aut ſaltē alijs Monaſterijs præſcripta. Cū enim ſtatim primo capite reprehendat eos, qui *in ſuis ibi domibus Monaſteria cōponere, & cū vxoribus, filijs & ſeruis atque vicinis, cum Sacramenti conditione in vnum ſe copulare*, audent *& in ſuis ſibi, vt diximus villis ex nomine Martyrum Eccleſias conſecrare, & eas falſo nomine Monaſteria nuncupare*; quòd in ijs ſcilicet, ſuo arbitratu viuant; videtur, vt huic incommodo occurreret, talem digeſſiſſe Regulam, ſub quâ cuiuſcumque conditionis homines recipi, & degere poſſent; & talia erexiſſe Monaſteria, in quibus ſalubriter id præſtaretur, quod in illis pſeudomonaſterijs videbatur vtcumque prætendi. Nam ex Concilio Illerdenſi diſcimus, laicos talium Monaſteriorum erectione ſe ſtuduiſſe ab Epiſcoporū iuriſdictione eximere; ſic enim ait: *Si ex laicis quiſquā à ſe factam Baſilicā conſecrari deſiderat, nequaquā ſub Monaſterij ſpecie, vbi cōgregatio nō colligitur, à diœceſanâ lege audeat ſegregare.* Illa igitur Monaſteriorum formâ proſcriptâ, videtur *S. Fructuoſus* hâc ſuâ Regulâ aliā adinueniſſe, quâ quibuſuis Religioſi ſtatus ianuā aperiret. Nam 4. capite inſinuat admitti poſſe liberos & ſeruos; diuites & pauperes: coniu-

Alteram ſcripſit iam eſſet Epiſcopus. — *Quâ occaſione.* — *Quo cæteris Laicis.* — *Hac Fructuoſi Regula quibuſuis accommodata.*

coniugatos & virgines; ſtultos & ſapientes, inſcios & artifices infantulos & ſenes. Et hos quidem etiam ſeptuaginta annorum, illos ſecundum ſeptem. Et ſexto capite modum recipiendi maritos cum vxoribus, & paruulis deſcribit, pueros intelligens & puellas: capite 13. vetat nimiam curam erga vxores, filios, & propinquos; & quia plura Monaſteria ſub hac degebant Regula; vult Abbates ſingulis menſibus congregari, & de communi obſeruantiâ inter ſe tractare. 16. capite de Monaſterio Puellarum agens, quales ibi fratres habitare debeant, definit: vbi & mentio Abbatiſſæ. Ex ſequenti deinde capite colligitur, quamuis diſtinctum eſſet monaſterium virorum à Puellarum, ſubinde tamen Fratres & Sorores ſimul audiuiſſe concionem, ſed diuiſis choris. Poſt Regulam ſubijcitur PACTVM, vt ibi vocatur; eſtque profeſſionis formula, quâ omnes ſe Abbatis & REGVLÆ obedientiæ adſtringebant, ſuumque nomen ſubnotabant.

Ex quibus omnibus quid aliud colligas, quàm hanc Regulam ab alterâ longè eſſe diuerſam? & cum non alio, quàm *S. Fructuoſi* nomine allegetur; probabili ſatis coniecturâ illi, non minus quàm alteram poſſe attribui? Floruit autem *S. Fructuoſus* circa annum Domini 664. Vitam eius ex Valerio Abbate S. Petri de Montibus, & Paulo Diacono Emeritenſi, adſert Yepez Tom. 2. Chronici Benedictini; & Benedictus Gononus ex auctore incerto lib. 4. de vitis PP. Occidentis.

Yepez anno Christi 646 & 646. Nig on Tract. aſcet 12. cap. 2. num. 6. Regula Fructuoſi explicat S. Benedicti.

Regulam denique eius aſſerit Yepez eſſe quandam explicationem Regulæ S. BENEDICTI. Iulius quoque Nigronus cùm citaſſet S. BENEDICTVM, & eiuſdem doctrina eruditum dixiſſet S. Iſidorum Hiſpalēſem, ſubiungit: *Ex eadem ſcholâ puto fuiſſe S. Fructuoſum Epiſcopū, qui ſcripſit in ſuâ Regulâ, &c.* Benedictinis præterea annumeratur ab Arnoldo Wion, & Hugone Menardo. Quod quidem vt veriſſimum eſſe fatear, ita dicere non verebor, non ſatis id ſequi ex co fragmento, quod ex tomo 5. Antiquarū Lectionum Henrici Caniſij adfert, in quo dicitur: *Plurimi nequaquam pleniter intelligentes iudiciorum ſententias in Regulâ* S.P.N. BENEDICTI, *aliter quàm præcipit, iudicare ſolent, &c.* Fragmentum enim hoc non eſt deſumptum ex Regulâ *S. Fructuoſi*, vt vtramque euoluenti liquido apparet: ſed cū in Appendice Pœnitentiali Halitgarij, Cameracenſis Epiſcopi, ſubiunctâ, teſtimoniū quoddam ex Regulâ *S. Fructuoſi* eſſet productū; eo finito à nonâ lineâ ſubiungebatur diſcurſus ille, qui incipit: *Plurimi nequaquā, &c.* quod etiam adiungitur duabus Regulæ S.P.N. BENEDICTI editionibus, ante centum annos impreſſis, hoc titulo: *Bonum notabile ſuper Regulam* S. BENEDICTI, *quod ſpectat & ſeruit Abbatibus & Prioribus ad rectè iudicandum.* Quod perperam putatum fuit ex *S. Fructuoſi* Regula depromptum.

Fragmentū Fructuoſo haud rectè tributum.

NOTITIA REGVLARVM.

DISQVISITIO VIII.

De Regulâ S. Valerij.

INTER Regulas à Benedicto Anianenſi Abbate in Concordiâ Regularum citatas, enumerauerat pridem Hugo Menardus, libello de Origine & incremento Ordinis S. BENEDICTI, Regulā *S. Valerij*, quod ſecutus in ſuo Elencho Miræus, ait: *Valerij* Regula citatur à Benedicto Abbate in Cōcordiâ Regularum. Fortaſsè is fuit, qui S. Fructuoſo in Epiſcopatu Bracarenſi ſucceſſit, eiuſque vitam conſcripſit. Verùm in editâ iam Regularum Concordiâ, hoc corrigere videtur Menardus in Catalogo Regularum, hanc *Valerij* omittens, & pro eâ reſcribens: Citatur prætereà caput vnicum ex *S. Valerio* de generibus Monachorum: & de eo hæc ſubiungit. Hic *Valerius* natione fuit Hiſpanus, ciuitate Aſturicenſis (vt ipſe ſcripſit in ſuâ vitâ, quam refert Prudentius Sandouallius 1. parte fundationis Monaſteriorum n. 3.) appetijt Monachatum in Monaſterio S. Fructuoſi Complutico; ſed quibuſdam de cauſis, quas non profert, à propoſito deterritus, ſeceſſit in montem Vergidum, in ſolitudinem iuxta Caſtrum S. Petri. Variè exagitatus, ſæpè mutare ſedes coactus eſt. Tandem per multas tempeſtates viginti annis variè tentatus & vexatus conquieuit in Oratorio S. Petri ædificato olim à S. Fructuoſo in ſolitudine Vergidi. Sed quia litteratus erat, Iſidorus Epiſcopus Aſturicenſis eum inde abſtractum Toletum ſecū ducere voluit inuitū, quod tamen morte interueniente Epiſcopi minimè perfectum eſt. Varia opuſcula compoſuit. Floruit circa annum Domini 675. Quod autem dicta *S. Valerij* à noſtro Auctore citata, ſint huius *Valerij*, ex illius verbis clarum eſt. *Et cùm in iſta vltima extremitatis occiduæ partis confinia rara videlicet & exigua pullularent ſacræ Religionis crepundia.* Quæ verba homini Hiſpano, eoque Aſturicenſi planè conueniunt. Hactenus Menardus.

Valerij Regula an alijs annumeranda.

Epitome vitæ Valerij.

Porrò Ioannes Mariana vocat eum Abbatem, qui, Wambâ Rege, Monaſterio S. Petri de Monte, quod S. Fructuoſus excitauerat, præfuit. Ex quo, ni fallor, noſter Wion, & Poſſeuinus hæc de eo tradunt. Valerius Abbas S. Petri Montenſis, Hiſpanus, vir doctus, & ſanctus, qui floruit anno 660. ſub Congregatione *Hiſpanicâ* Marianâ, *Valliſclaræ* appellatâ, tum ſolutâ, tum

Mariana lib. 6. reb. Hiſp. cap 8. Wion lign. vitæ l. 2. c. 79. Poſſeuin. in Apparat. Sacro. Fuit Abbas S. Petri Montenſis.

NOTITIA REGVLARVM.

tum numeris aſtrictâ Oratione plurima ingenij ſui monimenta reliquit, inter quæ exſtat liber *de vanâ ſæculi Sapientiâ*. Vitam ex eius Scriptis concinnauit Ambroſius Morales, & ex eo refert Yepez ad annum Chriſti 675. qui de eius Scriptis ibidem agit, ſed Regulæ non meminit. De titulo autem Sanctitatis dicit, ſe eum ei tribuere, quod Gennadius, Aſturicenſis poſteà Epiſcopus, in quodam lapide circa introitum Eccleſiæ S. Petri de Montibus eum ſcripſerit Sanctum, & non imparem meritis Beato Fructuoſo, quod & confirmatur ex eiuſdem Gennadij teſtamento, vbi eodem nomine appellatur.

Moral. lib. 2. cap 52.

Inter Sanctos habetur.

DISQVISITIO IX.

De Regulis Tarnantenſis Monaſterij: Cuiuſdam Patris, & Serui Dei ad Sorores.

HAC Diſquiſitione nonnullas expendemus Regulas, quarũ Auctores, & Monaſteria, in quibus ſeruatæ ſunt, hactenus ignorantur. Primo loco occurrit *Regula Tarnantenſis* Monaſterij vel *Tarnatenſis*, vt alij ſcribunt. Citatur in Concordiâ Regularum, & MSS. exemplaria S. Maximini Treuiris, & S. Pantaleonis Coloniæ, eam repræſentant capitibus 23. Exordium eſt: *Si quis fidei ardore ſuccenſus renuntians ſæculo*, &c. Plurima habet ex S. Auguſtini Regulâ, nonnulla etiam ex Iſidori Hiſpalenſis. Vbi autem gentium hoc Monaſterium ſitum ſit, etiamnum inquiro. Quidam putant (inquit Menardus) Regulam eſſe celeberrimi illius Monaſterij Agaunenſis, quod in Heluetijs de nomine S. Mauritij, & Sociorum conditum eſt: eò quòd *Tarnadæ* locus, cuius meminit Antoninus Auguſtus in Itinerario, idem ſit cum Agauno, horum Sanctorum paſſione celebrato; quod quidem probabile eſt, ſed de eo ampliùs inquirendum.

Tarnantenſis Regula.

Vnde ſumpta.

Forſè Agaunenſis Regula.

Eſt deinde in ſupradictis libris manu exaratis Regula hoc titulo inſignita: *Incipit* REGVLA *Cuiuſdam Patris*; hoc initio: *Caueat lector bonus ne ſuo ſenſui obtemperet Scripturas.* Nullis capitum ſectionibus eſt diſtincta, & citatur in Concordiâ Regularum. Videtur Auctor, qui ex humilitate latere voluit, deſiderium animæ ſuæ conſecutus; latet enim ipſius nomen, & Congregationis, cui Regula hæc præfixa.

Regula cuiuſdam Patris Auctor latet.

Reperitur & alia REGVLA CVIVSDAM AD VIRGINES, quam Trithemius allegans, vocat SERVI DEI AD SORORES; conſtatque capitibus 24. Quorum primum eſt de Abbatiſsâ: vltimum porrò, quod eſt *de nutriendis infantibus*, imperfectum eſt, quòd folia quædam ex Codice eſſent exciſa. In Concordiâ Regularum vltimo plerumq; citatur loco; & mutato fœminino genere in maſculinum, quod etiam fit in S. Auguſtini, S. Cæſarij & S. Aureliani Regulâ allegandâ. Exiſtimat Menardus hanc Regulam nihil aliud eſſe, quàm Regulam S. BENEDICTI ad vſum Sanctimonialium accommodatam, aut ſaltem; quod capite 42. Concordiæ §. 23. ait; ad eam præ reliquis magis accedere. Sed deſtitutus ipsa hâc Regulâ, non potuit eruditiſſimus Pater abſolutum de eâ ferre iudicium: Sunt quidem in eâ nonnullæ S. BENEDICTI phraſes & ſententiæ, decreta quoque ab eius Regulâ non abhorrentia, (vt magna eſt Monſticarum legum ſimilitudo) multa tamen occurrunt diuerſa à S. BENEDICTO, atque aliter ordinata. Capitibus de Abbatiſsâ, Præpoſitâ, & Portaria nihil deſumpſit ex ijs, quæ S. BENEDICTVS de ijſdem ſtatuit officijs. Capite 14. decernit, vt binæ & binæ in eodem lecto dormiant, quod S. BENEDICTO contrarium eſt.

Trithem. lib de perfect. Monach. cap. 5. Serui Dei ad Sorores Regula.

Non conuenit in multis cum Regulâ Benedictinâ.

Quis autem hic Seruus Dei, quæ Sorores, quod Earum Monaſterium, quo tempore Regula hæc condita, quis nobis ediſſeret? Regulam hanc excipiebat fragmentum quoddam alterius Regulæ Sanctimonialibus itidem præſcriptæ, in quâ nonnulla ex Pœnitentiali S. Columbani deſumpta animaduerti. Deerat verò principium propter exſecta, vt diximus, folia. Vnicus in fragmento illo circa medium extat hic titulus: *De accedendo ad Deum prompto corde orandum.*

Fragmentum alterius Regulæ.

DISQVISITIO X.

De Regulâ Magiſtri.

RELIQVA eſt REGVLA MAGISTRI, admodum prolixa vt, quæ 96. complectatur capita. Frequenter citatur in Concordiâ Regularum, & Commentario Smaragdi, qui dum ex eâ ſententias aduocat, hoc vel ſimili modo vtitur: *Dicit quidam Monachorum Magiſter.* Ipſe autem Regulæ Auctor *Magiſtri* nomine non ſeipſum intellexit, ſed eum de quo ſcriptum eſt: *Magiſter veſter vnus eſt Chriſtus*, vt patet ex Prologo, in quo ait: *Ergo Auditor, qui me audis dicentem, percipe quæ tibi non os meum, ſed per hanc Scripturam loquitur Deus, qui te, dum adhuc viuis, conuenit de hoc, quod ei poſt mortem redditurus es rationem.* Et capitum inſcriptiones ita concipit: *Interrogatio Diſcipuli. Qualis debeat eſſe Abbas? Reſpondet Dominus per Magiſtrum.* Quam ſcribendi formam idcirco fortaſſis delegerit, quòd animaduerteret S. Baſilij Regulas per Inter-

Quis hic Magiſtri nomine intelligendus.

Matth. 23. 10.

terrogationes, & Reſponſiones decurrere; & *Magiſtri*, nomen à S. BENEDICTI exordio; *Auſculta ò fili, præcepta Magiſtri,* mutuatus ſit. Exhibet enim ferè totam S. Patris BENEDICTI Regulam, quam ad verbum ſæpe deſcribit, nonnunquam paraphraſticè quædam adiiciens, & pluribus idem inculcans. Admixtæ autem ſunt aliæ multæ obſeruantiæ, quæ in Regulâ S. BENEDICTI, alijſve, quod ſciam, non reperiuntur. Ad calcem Regulæ additur: *Explicit Regula Sanctorum Patrum.*

Qualis Magiſtri Regula.

De Auctore & tempore, certi nihil ſtatuere poſſum: Nam, quod Trithemius ex hâc Regulâ teſtimonium producit, tribuitque Vigilio Diacono, id ſuperiùs Tractatu 5. Diſquiſit. 12. refutatum eſt. Amplectar proinde quã doctiſſimus Menardus ſuggerit coniecturam: vixiſſe, inquit, videtur circa tempora Clodouæi ſecundi, Francorum Regis, non multò poſt S. Gregorium magnum, quia vtitur vocabulo *Maioris domus*, quod tunc maximè erat in vſu. Gallus, aut certè aliquamdiu in Galliâ vixit: quia Phraſis illius Gallicum idiotiſmum ſapit & quædam vocabula habet à Gallis vſitata. Suſpicarer eſſe S. Benedictum Biſcopium Anglum, ſed ampliùs quærendum eſt.

Quis Auctor.

NOTITIA REGVLARVM.

In ſtilo Gallizat.

De codice autem, quem ex Corbeienſis Monaſterij Bibliothecâ Menardus habuit, ait videri ſcriptum circa annum Domini 701. Nam ad calcem illius exſtat Catalogus Romanorum Pontificum, ſcriptus eâdem manu litteris quadratis, deſinitque in Ioanne VI. qui ſedit anno 701.

TRACTATVS VIII.

DE REGVLIS

A Sæculo octauo vſque ad duodecimum ſcriptis.

PROPAGATA *in orbe terrarum* S. P. BENEDICTI. *Regulâ, ceſſatum ferè fuit, à nouis excogitandis & conſcribendis: cùm & Monaſteria plura priſtinis deſertis Regulis, hanc vnam tamquam vniuerſalem, amplecterentur. Quod nimirum Gregorius Magnus præcepiſſet:* Vt eam diligentiſſimè obſeruarent quicumque ad Conuerſionis gratiam acceſſuri eſſent, vſque in finem mundi. *Hinc rariores deinceps cùm occurrant Regulæ;* Octauo *hoc* Tractatu *plura complectimur Sæcula: eaſque Regulas producimus, quæ aliam etiam ſupponunt.* Primò *enim agimus, De Regulâ S. Theodori.* Secundò, *De Solitariorum Regulâ.* Tertiò, *De S. Cormaci, Regis Archiepiſcopi & Martyris Regulâ.* Quartò, *Quærimus, An, & quam S. Dunſtanus Archiepiſcopus ſcripſerit Regulam.* Quintò, *De Regulâ S. Petri Damiani.*

Ex Priuil. Sublac.

DISQVISITIO I.

De Regulâ S. Theodori Studitæ.

FVIT ſanctiſſimus hic vir *Hegumenus* (vt à Paulo Diacono iuxta Meurſij correctionem, vocatur) id eſt, Præfectus Monaſterio *Study*: habuit verò Cœnobium hoc nomen à Conditore STVDIO, viro clariſſimo, de quo ſuprà hoc libro egimus. Hic verò Theodorus ob Saracenorum incurſiones, cum ſuis migrans Conſtantinopolim, à Patriarchâ rogatus, Monaſterij *Study*, iã diutius Monachis deſtituti præfecturam ſuſcepit; vnde *Studitæ* cognomẽtũ eſt conſecutus, vt refert Baronius ex Michaële itidẽ Studitá monacho, qui de Mocaſticis ab eodẽ ſcriptis REGVLIS hæc ait: *Edidit præterea* INSTITVTIONES *Iambicis verſibus cõſcriptas, quemadmodũ vnumquemque imperata facere oporteret. Quorum verſuum contextus initiũ à Præpoſito ipſo duceret: cùm deinde cæteros omnes ad infimum vſque percurrens, definit ac ſtatuit, quibus pœnis, quibuſue ſeparationibus, aut genuflexionibus*

Theodorus Studio præeſt.

Tract. 5. Diſp. 9.

Baron. anno Chriſti 798.

Michael in Vitâ S. Theodori.

Eius Monaſtica Regula.

NOTITIA REGVLARVM.

aſſici debeat, qui ad diuinas laudes tardiùs venerit, qui vas confregerit, aut temerè proiecerit aut negligentiùs tractarit; qui fratrem in re quâpiam offenderit: qui in loquendo modum excesſerit: & linguæ frænum non adiecerit; quibus omnibus congruentes pro delicti modo pœnas impoſuit.

Porro Monachorum numerum ad decem perueniſſe centenaria, idem Auctor vnus ex illis affirmat. Viuebant potiſſimùm ex manuum labore, & ſcriptione. Subdit deinde idem Michaël, ſcripſiſſe Theodorũ *Magnum Catechiſticum tribus mẽbris, ſeu partibus comprehenſum, qui egregia cœnobij Inſtituta ſingillatim declarat, diſciplinam tradens ſuprà quàm dici queat vtiliſſimam.* Obijt autem anno Christi 826. condito egregio teſtamento, quod affert Baronius, in eo autem inter cætera ſic ait: *Confiteor inſuper Monaſticum ſtatum ſublimem eſſe & excelſum, & Angelicum, qui & peccata omnia expurget abſoluta vitæ perfectione, tum nimirum ſi ex diuini magnique Baſilij Aſceticorum legibus plenè exigatur, & non dimidiatâ ex parte, vt ſolent quidam, qui aliqua deſumunt, alia (vt placet) omittunt.* Subnectit deinde monita ad ſucceſſurum ſibi Præpoſitum, & ſubditos fratres: ex quibus vtcunque colligi poteſt, quid præter S. Baſilij Regulam, & LAVDEM, quam diximus, PERENNEM, in monaſterio illo obſeruaretur.

Theodori mors & teſtamentum.

DISQVISITIO II.

Quæ Solitariorum Regula?

DESCRIPTA & hæc cum reliquis inueniebatur Regula in Treuirẽſi volumine MS. abſque nomine Auctoris, qui tamen in Prologo dicit ſe Regulam ſcribere SOLITARIORVM COENOBITARVM, & ex priſcorum Patrum floribus excerptam. Pleraque autem deſumpſit à S. BENEDICTO adijciens ſubinde aliqua de ſuo, ſed vbi occurrit nomen *Monachorum*, ſcribit ille *Solitariorum*, inſeritque ex quibuſdam Auctoribus exempla. Capita habet 67. vixiſſe autem videtur Auctor poſt Smaragdum, Regulæ S. BENEDICTI Commentatorem, cuius elegiacos verſus Commentario præfixos (quos eius eſſe Aimoinus aſſeruit) magnâ ex parte deſcripſit, ſed dum pro MONACHIS, ad metrum non attendens, repoſuit RETRVSOS; verſus nonnullos euertit.

Solitariorum Regula ex S. Benedicto & Patribus decerpta.

Aimoin. Serm. de S. Bened.

Occaſione huius Regulæ, quæ INCLVSIS, vt vocant, præſcripta eſt, opportunum fuerit eorum viuendi formam recludere. Qui de his eruditum conſcripſit Syntagma Matthæus Raderus, natales eorum ad ipſa Eccleſiæ primordia referre non dubitat: cùm nimirum tyrannorum perſecutiones fugientes Chriſtiani, in latebras ſe & gurguſtia abdiderunt: & hanc immanitatem etiam Prodromum Chriſti in deſertum expuliſſe, multoſque Iudæorum coegiſſe fugam capeſſere, de quibus Paulus: *Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes anguſtiati, afflicti, quibus dignus nõ erat mũdus, in ſolitudinibus errantes, in montibus & ſpeluncis, & cauernis terræ.* Sed quod initiu neceſſitatis fuit, poſteà, Deo animos permouente pietati datum, & vltrò cæpere, Dei amore, has latebras adamare & adire. Dicendum (inquit Raderus) poſterioribus ſæculis viros fæminaſque cum ſolemni cerimoniâ Deo initiatos, cultu religioſo velatos ab Epiſcopis & Præſulibus laribus incluſos, ex quibus ſe nunquam egreſſuros, ſacramento votoque iurati aſtrinxerunt.

Inclusorum antiquitas, & origo.

Hebr. 11.

Sanè, vt in noſtro S. BENEDICTI Ordine, nullum non ſeuerioris exercitationis genus viguit, ita hoc de quo agimus, à pluribus, diuerſis locis, & temporibus, religioſiſſimè cultum reperitur. Nam quia in ipſo Regulæ aditu Anachoretarum, & Eremitarum, qui ex Monaſterij probatione diuturnâ ad ſingularem eremi pugnam deſcendunt, mentionem Legiſlator facit; plurimi & hoc perfectionis culmen conſcendere conati ſunt. Inde eſt, quod in Mõtibus, ſiluis, vel etiam inſulis, Monaſterio erecto, circumquaque eremiticas ædificauerint cellulas, quibus *incluſi*, totoque à cordibus excluſo mundo, ſederent ſolitarij, & tacerent, leuantes ſe ſuper ſe. Id verò cùm in ciuitatibus vix fieri poſſe videretur; ingenioſa pietas modum adinuenit, quo in medijs cœnobijs exiguo cubiculo, & vnius cellulæ anguſtijs INCLVSI, Ægypti & Paleſtinæ ſolitudines minimè deſiderarent. Prælucebat nimirum illis, & Regulæ, quam dixi, auctoritas, & ipſius Regulæ conditoris exemplum: quem triennio in arctiſſimâ ſpecu vitam tranſegiſſe non ignorabant. Fuiſſe quoque illi diſcipulum *Marcium* nomine, qui teſte Gregorio, *In monte Marſico ſolitariã vitam duxit, multiſque annis in ſpecu anguſtiſſimo* INCLVSVS *fuit.* ET INCLVSIONIS ſuæ tempore decreuerat mulierem non videre.

Incluſi in S. Benedicti Ordine vſitati.

Etiam in vrbibus.

Quo inclusi.

Greg. 3. Dialog. cap. 16. Martius Incluſus.

Hic cùm primùm ſe in eundem montem contulit, necdum CLAVSO *ſpecu habitans, catenâ ſibi ferreâ pedem ligauit, eamque ſaxo ex parte alterâ affixit, ne ei vltrà liceret progredi, quàm catenæ eiuſdem quantitatis tendebatur. Qui dum ſe poſtmodum in eiuſdem loci ſpecu* CONCLVSISSET, *cæpit etiam diſcipulos habere.*

Ecce tibi hìc, ipſo adhuc viuente S. BENEDICTO, INCLVSVM, illiuſque obedientiæ ſubditum: quod inſtitutum à pluribus deinceps, varijs locis obſeruatum fuit. *Ba-*

Catalogus Incluſorum Benedictinorum.

Baſolus.

ſolus

ſolus enim vt Flodoardus l.2.Hiſt.Rhem.c. 3.auctor eſt, ex Cœnobitâ in contigui Mõtis cellula per XL. annos INCLVSVS, Deo militauit. In quâ INCLVSIONIS habitatione, ei ſucceſſit *Balſemius*. Iuxta Criſpinium Ioanni INCLVSO, de licentiâ Abbatis ſucceſſit *Aibertus*, teſte Molano in Fuldẽſi Monaſterio; *Amnichadum* ſecutus eſt *Marianus Scotus* decem annis ibidem INCLVSVS, prout ante duobus, Coloniæ, & Mogũtiæ poſtea quindecim; vt Trithemius auctor eſt. *B. Caluppanus* vt Gregorius Turonenſis lib. de vit. Pat. c. 13. ſcribit, haud procul à Monaſterio degit in ſcopulo. *S. Eparchius* obtẽtâ Abbatis ſui licẽtia, ab Epiſcopo, præſente Archidiacono & Archipresbytero ſolenniter fuit RECLVSVS; vt ex Breuiario, & antiquis MS. Codicibus Monaſterij Eugoliſmenſis, refert Gononus. *Cellulam Maiori Monaſterio propinquam de quâ Alaricus quidã receſſerat, deuotus acceſſit: ibique ſeipſum.* S. Leobardus INCLVSIT, ait Gregorius Turõ. de vitis PP. cap. vlt. Vide eundem c. 13. de *Lupicino* RECLVSO, per modicam feneſtellã parum panis vel aquæ accipiente. Libro de Gloriâ Confeſſorum c. 86. Meminit idem *Deſiderati* Presbyteri, apud Monaſterium Gurthonenſe vſquequaque RECLVSI, nec è cellulâ egredientis. *Seuerinus* apud Lutetiam Pariſiorum Monaſticam vitam amplexus, vt multò faciliùs & liberiùs diuinis vacaret obſequijs, & rerum cæleſtium contemplationi: cellâ ita ſe CONCLVSIT, vt omnium hominum conuictum & conſpectum vitaret. Ita Gononus ex Breuiario Pariſienſi. Apud Molanum in Natalibus Sanctorum Belgij occurrit, RECLVSIO *Columbani* Abbatis Hibernienſis, viri ſanctiſſimi, in cœmeterio Gandenſis Cœnobij. Quin *S. Bettelinus* diſcipulus S. Guthlaci, multis annis iuxta Monaſterium Croylandenſe in CELLA vixit, concedente Cenulpho Abbate, vt narrat Ingulphus Abbas in hiſtoriâ Croylandenſi. In S. Medardi Monaſterio, hoc RECLVSIONIS Inſtitutum egregiè ſectati ſunt *Ereboldus* & *S. Arnulphus* Sueſſionẽſis poſtea Epiſcopus. Pariſijs in S. Dionyſij *Sigobertus*, vt conſtat ex Aimoino, de Geſtis Francorum lib. 4. cap. 57.

Balſemius. *Aibertus.* *Amnichadus.* *Marianus Scotus.* Natal. SS. Belg. 2. Maij. Trith. lib. 2 Vir. Ill. Ord. S. Bened. ca. 95. *Caluppanus* *Eparchius.* Gonon. Append. ad Vit PP. Occid. *Leobardus.* *Lupicinus.* *Deſideratus* *Seuerinus.* Molan. 2. Februar. *Columbanus.* *Bettelinus.* Vide vitam apud Sur. tom. 4. *Arnulphus.* *Sigobertus.*

Sed ſtupenda prorſus, & miranda potiùs quàm imitanda fuit *S. Paterni*, apud Monaſterium Paderbornæ INCLVSIO. Hic vrbis incendium prædixit, cum quâ in cellâ ipſe cõflagrauit, ne ab INCLVSIONIS propoſito dimoueretur, reclamantibus etiam Monachis, qui cellam eius circumſedebant. Auctores ſunt Marianus Scotus lib. 3. Chron. Sigebertus ad an. 1058. Ioannes Trithemius in Chron. Hirſaugienſi. Quod quidem inuſitatum facinus S. Petrus Damiani Dei iudicio permittit. Sed miracula ad eius ſepulchrum facta, peculiarem Spiritus ſancti inſtinctum viro ſancto adfuiſſe declarant. S. Petrus Cluniacenſis *Giſlebertum*, Ordinis ſui Monachum, peculiari & ſatis longâ inſtructione informat lib. 1. Epiſt. 20.

Paternus Incluſus incendio abſumitur. Pet. Damian. Apologet. ca. 6. NOTITIA REGVLARVM. *Giſlebertus.*

Sed quorſum hîc tam prolixum INCLVSORVM contexìmus Catalogum? vt ex his, ſcilicet, quos Ordinis noſtri fuiſſe conſtat, intelligatur, quàm familiare ei fuerit hoc Inſtitutum, tam crebrò & tam varijs locis vſitatum. Vigente igitur tali conſuetudine, voluerit hic Auctor eis peculiarem Regulam ſcribere, vel potiùs totam S. BENEDICTI Regulam eis accommodare, adiunctis aliundè varijs inſtructionibus: ijſque præſertim, quæ RECLVSIS ſunt propria: Quæ ſanè non nihil delibaſſe iuuabit.

Ratio huius Catalogi. *Regula Solitariorum expenditur.*

Primò igitur vocat hanc Regulam SOLITARIORVM COENOBITARVM, quòd diſtinguit contra Eremitas ſolitarios. Triplici autem ratione vocantur Cœnobitæ. Primò, quia ſuſcipiendi iuxta S. BENEDICTI, & aliorũ Patrum doctrinam, debent priùs in Congregatione per aliquot annos fuiſſe exercitati. Atque ita de his ipſis INCLVSIS Concilium VI. in Trullo, can. 41. ſtatuit. *Eos*, inquit, *qui in vrbibus vel vicis, in* CLAVSVRIS *volũt ſecedere, & ſibi ipſi ſeparatim, ſeu in ſolitudine, attendere, prius quidem in Monaſterium ingredi oportet, & anachoreticam hoc eſt, ab alijs ſeparatam, ac ſemotam viuendi rationem exercere, & ſpatio triennij, ei qui manſioni præeſt, in Dei timore parêre, & obedientiam in omnibus vt æquum eſt, implere, & ita eius vitæ eligendæ inſtitutum profitentes, & quod eam ex toto corde ſuâ ſponte amplectuntur, ab eius loci præſule examinari: deinde ſic alio anno extra* CLAVSVRAM *fortiter ſe gerere, vt ſcopus eorum euadat manifeſtior. Poſt tanti autem temporis complementum, ſi in eodem eligendi vitæ inſtituto permaneant,* INCLVDI *ipſos, & eis non ampliùs licere, quando etiam voluerint, ex tali manſione egredi, præterquàm ſi propter communem vtilitatem, vel aliam neceſſitatem ad mortem vrgentem, ad id trahantur, & ita cum benedictione eius loci Epiſcopi.* Hæc ibi. Secundò vocantur Solitarij Cœnobitæ quòd *nullo alio loco* hoc religionis propoſitum à quoquam velit aſſumi, niſi in Cœnobiorum Congregationibus. Tertiò, quia non minùs quàm duos vult eſſe ſimul; ita tamen vt ſinguli ſint in ſingulis cellis.

Cap. 1. *Debent fuiſſe Cœnobitæ.* cap. 15. cap. 17.

Secundò ſtatuit eadem Regula, vt *ſine licentiâ & conſenſu Epiſcopi, aut Abbatis proprij, in quo idẽ frater educatus fuit, nihil omnino de hac reſiat.* Decretum id iam pridem fuit in Concilio Toletano VII. can. 5. Cùm enim cæpiſſent & hi INCLVSI ad ſe venientes inſtruere, & rem tam ſanctam ex vanâ quâdam

ibid. *Recluduntur licentia Epiſcopi.*

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM. Conc. Toletus.7.can.8. dam appetere gloriâ; decreuerunt illos, quos nulla vitæ dignitas ornat, ſed (quod eſt deterius) & ignorantia fœdat, & morum execratio turpat, ab his abijci CELLVLIS atque locis, in quibus aut feruntur vagi, aut tenentur INCLVSI: atque ab Epiſcopis ſiue Rectoribus Monaſteriorum, ex quorum congregatione fuerunt, vel in quorum vicinitate conſiſtunt, in Monaſterijs omnino deputari.

Cap.15. Promittunt Stabilitatē. Tertiò præſcribitur, vt ſuſcipiendus in Oratorio coram Epiſcopo, & omni Clero, promittat verbis tantùm de ſtabilitate ſuâ, vel conuerſione morum ſuorum. Poſt ingreſſionem autem, præcipiat Epiſcopus oſtium RETRVSIONIS CELLVLÆ apoſragiſmo ſuo ſigillare.

Cap.16. Cellula inclusorum qualis. Quartò, cellulam ita deſcribit: CELLVLA igitur RETRVSIONIS debet eſſe exigua & firmiſſimis vndique munitionibus circumſepta, quatenus ne SOLITARIO foras euagandi facultas maneat, ne cuiquam ad eum, quod non decet, introeundi aditus pateat. Vt autē omnis obſtruatur neceſſitatis occaſio, habeat interius præparatas ſuis vſibus habitationes neceſſarias. Hoc eſt, Oratorium. Oratorium ab Epiſcopo conſecratum, ſi tamen ipſe Solitarius eſt Sacerdos. Idipſum quoq; oratoriū ita ſit domui Eccleſiæ contiguum, quatenus idem Solitarius per feneſtram eiuſdem Oratorij poſſit ad Miſſam per manus ſacerdotum oblationes offerre, & cantantes, ac legentes Fratres congruè audire, atque ſimul cum eis poſſit pſallere, etiam aduenientibus, quibus ibidem valeat reſponſa dare. Sint etiam ante ipſam feneſtram deintus & deforis vela obpanſa, ne facilè à foris videri, vel videre queat. Tales autem fuiſſe cellulas eorum, quos enumerauimus, animaduertere licuit. Et Petrus venerabilis ſuo Gilleberto ait: Obſerata quidē eſt ianua, vel fortè lapidibus obturata: ſed per anguſtum feneſtellæ aditum recipit, quidquid per oſtij latitudinem admittit. Petrus Ven. lib.1. Epiſt. 20.

Cap.16. Hortus. Quintò, pergit Regula hortulū aſſignare exiguum intra ipſa RETRVSIONIS ſepta, in quo per tempus exire, & aliqua olera plantare vel colligere, atque ab aere tangi poſſit. Petrus Cluniacenſis ſuo vetat, ne quid accipiat vt pauperibus illud eroget, ſed remittat illos ad Priorē; à quo victum ſobrium, & veſtitum non ſuperfluum debeat præſtolari. Paupertas.

Camaldulenſium duplex reclusio. Hactenus ex ſcriptoribus antiquis de latentis huius pietatis Inſtituto: quod quidem (ne omninò excidiſſe putetur) etiamnum viget inter Eremitas noſtros Camaldulenſes, vt ex eorum Conſtitutionibus patet, in quibus RECLVSIO hæc à B. Romualdo inter ipſos adinuenta ſcribitur, & aliam eſſe ad tempus v. g. decem dierum, aliam perpetuam. Priorem illam Maior nō permittere dumtaxat, ſed ad eam capeſſendā Eremitas exhortari debet: quòd ſi omnes eam poſtulent, deſignandi quatuor, qui diuinum in templo perſoluant officium. De ſecundâ hæc carptim accipe. Ante quam perpetuò RECLVSVS in ſuâ recluditur cellâ, celebrat pro eo Maior Miſſā de Spiritu ſancto, cui Eremitæ omnes interſunt. Finito Sacro, inſtituitur proceſſio cum cruce, thuribulo, & aquâ Benedictâ: leguntque VII. Pſalmos Pœnitentiales. Incedit recludendus à ſiniſtris ipſius Maioris, & cum alijs pijs ritibus deducitur ad cellam. Hi tales perpetuò RECLVSI, ſe, quod viuendi modum ſpectat, in omnibus conformant cæteris Eremitis, quantum quidē ipſa recluſio permittit: & integrum quotidie dicunt Pſalterium, licet eis quaſuis auſteritates petitâ, etſi non obtentâ Maioris licētia, aggredi, idque ex indulto Apoſtolico. Nō vtuntur tibialibus. Feria V. in Cœnâ Domini accedunt ad Miſſam conuentualē, & reliquos quantumuis ſeniores, loco præcedunt.

Conſtit. Camal. fol. 212. Fol. 214. Ibid. Fol. 136. Ritus perpetuo Incluſionis. Qui ſe gerant perpetuo Recluſi. Fol. 235. 241. 143. 144.

Atque hæc de Camaldulenſibus, qui in ſuâ Eremo, eam, quam alij in Monaſterijs, atque in ipſis etiam ciuitatibus, exercent clauſurā. De quibus Raderus, hi ſunt, qui medijs vrbibus, extra vrbes, in mundo extra mundum, mortui ante mortem, & ante ſepulturam quodammodò ſepulti, tenebris & turribus, & ſpelæis & cōditorijs, ædiculis & caſis, quas clauſuras appellabant vel incluſoria, concluſi, qui non ſolùm omnia corporis gaudia à ſe excluſerunt, ſed corpora ipſa intra anguſtias ſeptorum, & clauſtra domorum incluſerunt, vbi in vmbra mortis de morte præſenti, & futurâ vitâ meditabantur. Raderus Virid. SS. part.3.ca.5. Incluſi paropſi... et de ſeſe ...

De his propter Deum voluntariè incarceratis, & maximè liberis, illud vſurpare meritò poſſis, quod de Martyribus olim Tertullianus dixit: Segregati eſtis à mundo. Si enim recogitemus ipſum magis mundū carcerem eſſe, exiſſe vos à carcere quàm in carcerē introiſſe intelligemus. Hic vacas à ſcandalis, à tētationibus à recordationibus malis, iā & à perſecutione. Hoc præſtat carcer Chriſtiano (cella Religioſo) quod eremus Prophetis. Etſi corpus INCLVDITVR, etſi caro detinetur, omnia ſpiritui patent. Vagare ſpiritu, ſpatiare ſpiritu, & non ſtadia opaca aut porticus longas proponens tibi, ſed illam viam quæ ad Deum ducit. Quoties eam ſpiritu deambulaueris toties in carcere non eris. Ita Tertullianus. S. quoque Baſilius vocat cellam RECLVSIONEM corporum, libertatē animarū. Audiamus hîc pium Scriptorem, Thomam à Kempis: Si mæſeris ſtabilis, citò vertetur carcer tuus in paradiſum voluptatis. Sancti in carceribus pro Chriſto detenti, ab Angelis ſanctis frequenter ſunt viſitati, & abundantiùs conſolati. Tu quoque ſi te in cellâ patienter pro Chriſto clauſeris, veniet tibi cito (Deo miſerante) lumen cælitus, bonæ conſcientiæ gaudium, & magnum ſpiritualis profectus lucrum. Sic ille. Tertull. lib. ad Martyr. cap.2. S. Baſil. de laud. Erem. Thom à Kemp. de diſcipl. clauſtral. cap.7.

Inclu-

Thren 3. *Sedere Solitarijs proprium.* Pallad. in Lauſiac. cap 42.

Incluſis his Vel maximè propheticum illud conuenit: *Sedebit ſolitarius & tacebit, quia leuauit ſupra ſe.* vbi notandũ *Sedendi* verbum frequens Monaſticis Scriptoribus, ad quietem Anachòretarum indicandam. *Sedebat* Pachomius *in cellulâ.* Stephanus *Sedit annos ſexaginta*: Pitirum *ſedebat in porphyrite.* &c. ait Palladius. Sed ea eſſe debet prudenter INCLVSI ſeſſio, vt incluſo quidem anguſtijs tugurioli corpuſculo, mens aliò non diuagetur, ſed indefeſsâ meditatione, indiuulſiſque ſenſibus in Deũ rapiatur. *Monachus* inquit B. Hieronymus *ſe talem eſſe non loquẽdo aut diſcurſando, ſed tacendo & ſedendo nouerit.* Quod magis illa innuit phraſis, *Sedere apud ſemetipſũ. Perfecti*, aiebat Pachomius, *nõ habẽt opus Regulis ſed cum apud ſe,* καθ' ἑαυτοὺς, *ſedeant in cellulis ſuis, vitã totam contemplationi Dei addicunt.* Apud ſe dixit, vt Sozomenus dé B. Martini anachoreſi, καθ' ἑαυτὸν διέτειβε *apud ſeipſum ſedit*; non circumtulit in varia animum, ſed ſibi illum præſentem ſemper eſſe coegit. quæ vera eſt contemplatio. Nimirum hoc eſt *habitare ſecum,* quod alibi expendimus.

Hieron. in Regul. Monach. cap. de contempla. per Lupum Oliuet collecta. Pallad. in Lauſiac. c. Sozom. l. 3. cap. 13.

Ad vit. S. Bened. c. 3. num. 8.

Ceterũ, vt quæ INCLVSOS hos ſpectant, hic ſimul reddamus, adfert Raderus in Bauariâ Sanctâ aliam perbreuem, ſiue Regulam, ſiue viuendi formulam ex MSS. membranis Paumburgenſis Monaſterij, quam hîc ad verbum repræſentare viſum, in gratiam antiquæ pietatis ſtudioſorum. Eſt verò talis:

ORDO INCLVSORVM.

ITA ſcribitur ſecundum conſilium S. BENEDICTI, *quicumque ſeruauerit Ordinem illum, ſciat ſe ſine dubio ſaluandum; ſed ſi quis introierit, & non perſeuerauerit, ſciat ſe damnandum.*

Quicumque vult eſſe INCLVSVS, *prouideat ſibi locum competentem & idoneum vt die noctuque a ſeruitiũ Dei poſſit habere & audire; & quod Paſtor Eccleſiæ tantus ſit, quod de ſcientia, ætate & diſcretione, ſciat & velit regere.*

a Sacrificiũ miſſæ Den Gods dienſt. horalque canonicas.

Incluſi domus qualis.

INCLVSA, *id eſt, domus* INCLVSI; *debet eſſe lapidea, longitudo & latitudo in 12. pedes habeat, tres feneſtras, vnam contra chorum, per quam corpus Chriſti accipiat; alteram in oppoſito, per quam victum recipiat; tertiam vnde lucem habeat, quæ ſemper debet eſſe clauſa vitro vel cornu.*

Feneſtra per quam recipit victum, debet aſſerem habere, & vitrum ſimul iuncta, A *quod per vnum claudatur & aperiatur: quia nemo inſpicere debet, niſi quantum poteſt per vitrum, nec ille deintus reſpicere.*

NOTITIA REGVLARVM.

Tria vaſa habeat, ollam, nappam, & Ciphum.

Refectio.

Poſt Tertiam ponat ollam & ciphum per feneſtram, & claudat: circa Nonam veniat & videat, ſi prandium ibi ſit, ſi eſt, B *ſedeat ad feneſtram, comedat & bibat, quo peracto, quidquid ſupereſt, dimittat ei qui ſumat, & non habeat curam de craſtino; ſed ſi ita euenerit, quod non habet prandere, Deo gratias conſuetas non obmittat, & in ſecundam diem ſic permaneat.*

Veſtis.

Tunicam & cappam habeat, in quibus vadat & dormiat, & ſi neceſſitas compellit tempore hiemali, de gratiâ Paſtoris ſui pellicium ferat, quia ignem non debet habere, niſi quantum candela capere C *poteſt.*

Pambicium habeat & miranimum puluinar

Tumulum ſibi præparet.

Ieiunium.

Tres dies in pane & aquâ ieiunet; ſcilicet ſecundâ & quartâ & ſextâ feriâ, reliquos dies comedat ferculum vnum quadrageſimale, & ſi habeat pira vel poma.

In die Dominicâ & in ſummis feſtiuitatibus D *lac comedat.*

Silentium habeat.

De nonâ vſque ad veſperam, ſi vult, loquatur.

Precationes

Omni die ſepties quinquaginta Pater noſter *dicat, cum totidem* * *Veni Sancte Spiritus* (hæc duo verba ex coniecturâ ſic legimus, quia penitus exoleuêre) *dicat, quantum poſſit in honore B. Virg. Mariæ, omniumque Sanctorum, & pro remedio* E *animarum: ſi ſciat Pſalterium, dicat omni die nocturnum, ſin autem, trecenta Pater noſter.*

* Aue Maria.

Omni die Dominicâ communicet.

Hæc ſiquidem incluſorum vita, de præmio ſecurus erit. Sed & alia vita INCLVSORVM *ſupra* VIAM (vt conijcimus, quia legibile non eſt) * *quancumque ſepta ſit ædificatio diuinam merebitur remunerationem.*

* Quandocumq; cœpta.

Atque

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

Menard. Obſeruat. lib. 2. die 25. Ianu. *Clauſæ Moniales iuxta cœnobia virorum.*

Atque hæc ex illo codice MS. Raderus. Porrò hic notanda eſt conſuetudo vetus, quæ in cœnobijs S. BENEDICTI diu viguit, vt iuxta monaſteria virorū eſſent quædam cellulæ, quas CLVSAS, ſeu INCLVSORIA nominãt. In quibus vna Sanctimonialis, vel plures includerentur ſub poteſtate Abbatis; ad quas ei ſoli patebat aditus. Id videtur apud Dodechinum in Appendice Mariani Schoti ad annū 1136. vbi id legitur de S. *Iuttâ*, quæ fuit INCLVSA in Monte S. Diſibodi, propè monaſterium eiuſdem ſancti; apud Hermannum Contractum, vbi ſancta *Viborada* virgo & martyr, & *Rachildis* dicuntur INCLVSÆ apud monaſterium S. Galli ad annum 925. Beata quoque *Adundina* fuit primò Sanctimonialis Virduni: deinde RECLVSA in cœnobio S. Vitoni eiuſdem vrbis, vt habetur in actis S. Popponis Abbatis, apud Surium. Agit de his pluribus Trithemius in Chronico Sponheimenſi; & monaſterium, quod CLVSA vocatur, hinc nomen habere dicit, quod olim ibi Virgines RECLVDERENTVR, & exempla plura recenſet: atque de ſuo monaſterio Sponhemenſi ait: *Bernhelmus, primus huius loci Abbas in pede montis declius ad occidentalem huius monaſterij plagam, cænobium paruum conſtruxit, in quo Mechthildem ſororem ſuam apud S. Albanū prius* INCLVSAM, *propter amorem vitæ cæleſtis, cum aliâ quâdã Sophiâ nomine* RECLVSIT. *Fueruntq; in eodem* RECLVSORIO *multis annis ſibi inuicem ſuccedentes Virgines complures, ſanctæ atque deuotiſſimæ, quarum nomina ſcripta in cælo non dubitamus; ſed hodie apud nos præter nomen loci, quod* CLAVSA *ab* INCLVSIONE *Virginum olim ibidem habitantiū appellatur, nullum cænobij aut ſtructuræ veſtigium cernitur.* Hactenus ille.

Iutta.

Viborada, & Rachildis.

Adundina.

Ann 1130. *Cluſa virginum eluſdata.*

Ann. 1136.

Demum hodieque in Belgio plures Virgines varijs locis RECLVSÆ: & jam olim Dionyſius Carthuſianus tali alicui librum ſcripſit: DE VITA INCLVSARVM, qui exſtat inter eius Opuſcula.

DISQVISITIO III.

De S. Cormaci, Regis, Archiepiſcopi, & Martyris Regulâ.

Cormaci Regula metro Hibernico ſcripta.

EX vltimâ Hiberniâ, vltimam quam nanciſci licuit Regulam, hîc exhibemus, nono ſæculo ſcriptã. Ea eſt S. CORMACI, qui ex Rege Momoniæ Monachus, & ex Monacho Archiepiſcopus Caſſelenſis, in Hiberniâ factus, compoſuit REGVLAM, ſeu Methodum religioſè viuēdi, metricè, & Hibernico idiomate conſcriptam: quæ exſtat in Conuentu Fratrum Minorum ſtrictioris obſeruantiæ Louanij. Et incipit ſic: *Samhadh bnan, bri athar iſe.d, &c.*

Hic autem *Cormacus* eſt diuerſus ab alio A Cormace, Rege itidem Momoniæ, & poſteà Monacho; quem mirificè laudat S. Bernardus in vita S. Malachiæ, cap. 3. & ſequētibus. Ille etenim de quo agit S. Bernardus, licet fuerit vir ſanctus, Rex Momoniæ, & poſteà Monachus; non tamen fuit Epiſcopus, vel Martyr, vti Auctor REGVLÆ, de quo loquimur. Item floruit tēpore S. Bernardi circa annum 1120. *Cormacus* verò Epiſcopus circa annum 890. & martyrium paſſus eſt anno 903. vt habent Annales Hi- B berniæ, eiuſque feſtum celebratur 15. Septemb. iuxta B. Marianum, in ſuo Martyrologio Hibernico.

Cormacus ab alijs eius nominis diſcretus.

Eſt etiam diuerſus ab illo Cormaco Rege Momoniæ, & viro ſancto; cujus mentionem in viſione Tundali cap. 17. facit Vincentius Bellouacēſis lib. 26. cap. 88. & Dionyſius Carthuſianus, de quatuor Nouiſſimis, art. 49. & lib. de iudicio Animæ ar. 21. Tundalus enim in iſtâ viſione cap. 17. dicit ſe, dum vterque viueret, familiariter egiſſe C cū Rege Cormaco, cuius ibi facit mentionem; tanquam cum ſuo Domino. Sed Tundalus floruit ann. Chriſti 1149. vt ex opuſculo de eius viſione cõſtat, & ſcribit Geſnerus in ſuâ Bibliothecâ, Poſſeuinus in Apparatu, Eiſingreinius, & alij.

Denique hic Regulæ Auctor manſit ſemper puriſſimus, & virgo; alter de quo in viſione Tundali, minimè vt ex eodem opere cap. 17. conſtat.

Cormacus Virgo manſit.

Exiſtimo tamen eundem eſſe, de quo in viſione Tundali fit mentio, & quem in vitâ D S. Malachiæ laudat S. Bernardus, quia circumſtantiæ temporis, regiæ dignitatis, vitæ ſanctitatis ita comprobant.

DISQVISITIO IV.

An, & quam S. Dunſtanus, Archiepiſcopus Cantuarienſis, ſcripſerit Regulam.

Dunſtani Monachatus.

VIR hic ſanctiſſimus Monaſticū habitum, vt Osbernus in eius vitâ teſtatur, Wintoniæ à B. Elphego Epiſcopo accepit. Inde Glaſtoniam ſe contulit, ibiq; vitã ſolitariã egit; poſteà verò illius Monaſterij E Abbas eſt conſtitutus. Aſſumptus deinde ad Epiſcopatum Wigornienſem, & mox Londinenſem, denique Cantuarienſis Archiepiſcopus creatus eſt. Inter alia quæ ſcripſit, enumerat etiam Pitſius Librum vnum *De* REGVLA *vitæ Monaſticæ*, (ſiue vt alij loquũtur) REGVLAM VITÆ MONASTICÆ. Eiuſdem quoq; meminit Baleus. Centuriâ 2. Et Eduardus Mahieuw, qui de eâ hęc annotat. Quod REGVLAM MONACHORVM ab ipſo compoſitam ſpectat, videtur illa tempore S. Anſelmi magnæ fuiſſe æſtimationis. Eam ſiquidem adhuc Prior Beccenſis cœnobij, à B. Lanfranco Archiepiſcopo Cantuarienſi, his verbis expetijt: *Audiui*

Regula Monaſtica.

Mahieuw in trophęis Angliæ. Tab. 3 cap. 66.

In pretio habita. Anſelm lib 1. Epiſt. 31

Digitized by Google

Audiui quòd S. DVNSTANVS REGVLAM VITÆ A MONASTICÆ *inſtituerit: Si igitur ſic ſe res habet, vellem libenter famoſam vitam, & INSTITVTA tanti Patris videre.* Ne verò hæc eius petitio aliquâ ratione negligeretur, eodem tempore etiam ad Mauritium Monachum, in hunc modum ſcripſit. DE REGVLA SANCTI DVNSTANI *ſcripſi Domino Archiepiſcopo. Tu tamē iniūa Domino Henrico, & Domino Gundulpha ex noſtrâ parte, vt eandem* REGVLAM *mihi debeant accommodare.*

Idem eod. lib. Epiſt. 34.

Incertum quæ Dunſtani Regula.

Quænam verò hæc ſit REGVLA, non ſatis conſtat; ſuſpicari licet, REGVLÆ *S. Dunſtani* nomine appellatam fuiſſe *Regularem Concor-* B *diam Anglicæ nationis Monachorum Sanctimonialiumque*, tempore Eadgari Regis concinnatam: in cuius Prçfatione mētio fit *S. Dunſtani* Archiepiſcopi. Ea verò Cōcordia aliud nihil eſt, quàm Abbatum & Monachorum per Angliam conuentio de ſeruandis ſecūdùm Regulam S. BENEDICTI iiſdē ritibus, & conſuetudinibus; quod in Cōcilio Wintonienſi pariter decreuerunt, vt patet ex ipsâ *Concordiâ*, quæ edita eſt à Clemente Reynero 3. parte Appendicis libri, qui inſcribitur *Apoſtolatus Benedictinarū in Angliâ*, C Scriptura 55. eamque nomine *Statutorum S. Dunſtani* in his Diſquiſitionibus non rarò citamus. Sunt enim *Statuta* Regulæ S. BENEDICTI ſuperaddita, & receptam in Angliâ praxim explicantia, cui conformia vtcumque ſunt, quæ ad calcem eiuſdem libri habētur S. Lantfranci *Statuta*. Obijt *S. Dunſtanus* anno Christi 988. vt ſcribit Maihieuw: quamuis alij paulò ſeriùs eum exceſſiſſe tradant.

Fortè Concordia.

DISQVISITIO V.

Quæ S. Petri Damiani Regula?

Petri Damiani laus.

PETRVS cognomento DAMIANI, vel vt ipſe ſe ex humilitate nuncupare ſolet, PECCATOR, ex Monacho S. BENEDICTI Epiſcopus Oſtienſis, & S.R.E. Cardinalis, vir fuit ſanctiſſimus, & Monaſticæ Solitudinis ac rigoris amantiſſimus. Plura illuſtrandæ Dei Eccleſiæ, & proximorum vtilitati ſcripſit: inter cætera etiam, vt refert S. Antoninus, *de Perfectione Monachorum: Item ſcripſit* REGVLAM *Eremiticam, & de Ordine vitæ Eremiticæ.* Sic etiam vocat Harimannus Schidelius in hiſtoriâ vniuerſali, ad annū Chriſti 1068. Trithemius lib. 2. de Viris Illuſtribus Ordinis S. Benedicti, vocat REGVLAM *Eremitarum & Incluſorum*. Idemq; lib. 2. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, vocat REGVLAM *Solitariorum*, quæ incipiat: *Dum feruorem ſanctæ conuerſationis* &c. Eodem nomine nuncupauit Iacobus Philippus Bergomenſis in Supplemento Chronicorum, editionis ſecūdæ, & Petrus Recordatus, Diario 4. Hiſtoriæ Monaſticæ. Poſſeuinus verò hunc librum A ita recenſet. *De Ordine Eremitarum, & facultatibus Eremi fontis Auellani, vbi deſcribit* REGVLAM, *ad cuius præſcriptum, ſe defuncto, cupiebat vt Eremitæ fontis Auellani viuerent.*

Antonin p. 2. Sum hiſt. tit. 16. c. 8. *Regula Eremitica.* Bergomen. lib. 12. ann. Chriſti 1070. Poſſeuin in Appatat. Sacr. tom. 2.

NOTITIA REGVLARVM.

Eſt autem hæc Regula inter edita eius opera Opuſculum 14. eodem, quo Poſſeuinus ſcripſit, inſignitum titulo: cui etiam ex ipſius Auctoris mente, REGVLÆ nomen præſcribi poſſit, quod ipſe non ſemel in eo libello vſurpat, cùm dicit: *Viuēdi autem* REGVLA *hoc noſtro tempore talis eſt.* Et; *per nomen te diuinæ Maieſtatis obteſtor, vt ab huius obſeruantiæ* REGVLA *cum his qui tibi ſubditi fuerint,* B *non declines.* In eodem porrò Opuſculo maniſeſtè inſinuat ab Eremitis ſuis etiam REGVLAM S. BENEDICTI ſeruatam.

Quam ipſe agnoſcit.

Opuſculum 15. de ſuæ Congregationis Inſtitutis ad Stephanum Monachum, eandem Regulam, ſed paulò fuſiùs, exponit; vbi ſtatim in principio appellat *Eremiticæ vitæ* REGVLAM, cui ſaluberrima admiſcet monita. Habuiſſe verò Monachos Monaſterij S. Crucis, & Congregationis fontis Auellani peculiarem amicitiam, eiuſdem Monaſterij monimenta antiquiſſima, & Pe- C trus Recordatus in hiſtoriâ Monaſticâ, Diario I. fidē faciunt. Vſi enim ſunt indumentis albis, & cærulei coloris pallio. Quem habitum geſtauēre B. Landulphus Congregationis illius Fundator, & B. Petrus Damiani eiuſdem propagator.

Et alibi exponit.

Non deſunt qui Sanctiſſimo huic viro tribuēdas cenſeant CONSTITVTIONES CANONICIS PORTVENSIBVS APVD RAVENNAM PRÆSCRIPTAS quas REGVLAM DAMIANAM appellant, eſtque à S. Auguſtini diſtincta. Verùm Gabriel Pennottus probat harum D Cōſtitutionum auctorem fuiſſe, alium Petrum de Honeſtis, ciuem Rauennatem, Monaſterij Portuenſis Priorem, qui ante S. Petrum Damiani obierit, & in eiuſdem Monaſterij Eccleſiâ ſit ſepultus, quique ſe etiā Petrum Peccatorem nominare ſit ſolitus. Obtulit autem Paſchali II. has *Cōſtitutiones*, ſiue REGVLAM CANONICÆ INSTITVTIONIS ex pluribus collectam, approbandam: quod ille fecit Chriſti an. 1118. in hunc modum:

An Pet. Damiani auctor Conſtitutionum Portuenſium.

Pennottus lib. 2 hiſt. Can. Reg. cap 41.

Paſchalis Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilēctis filijs apud Eccleſiam Beatæ Mariæ in Partu E *Rauennati Exarchatus regulariter commorantibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Hanc Inſtitutionis canonicæ* REGVLAM *tam ex ſanctorum Patrum auctoritate, quàm Religioſorum Virorum exemplis, & morū honeſtate conceptam, nos perſpectam Deo auctore ſuſcipimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmantes, vobis per Dei gratiam efficaciter obſeruādam iniungimus: vt quorum ſequi veſtigia deuouiſtis in terris, eorum obtinere conſortium poſſitis in cælis. Datum Tranſtyberim 12. Cal. Ianuarij, indictione 10.*

Paſchalis eas confirmat.

TRACTATVS IX.

DE REGVLIS

Duodecimo Sæculo ſcriptis.

EXHIBET Duodecimum *hoc* Sæculum *ſex* REGVLAS, *de quibus noſtro more hoc ordine diſquirendum.* PRIMÒ, *de Regulâ Templariorum militum.* SECVNDÒ, *de Regulâ Conuerſorum Ciſtertienſis Ordinis.* TERTIÒ, *de Regulâ à Petro Abaelardo Sanctimonialibus præſcripta.* QVARTÒ, *de Regulâ Carthuſianorum.* QVINTÒ, *de Regulâ Cruciferorum.* SEXTÒ, *de Regulâ Ordinis SS.^ma^ Trinitatis, & Redemptionis Captiuorum.*

DISQVISITIO I.

De Regulâ Militum Templariorum.

Templariorum origo. TEmplariorum Militum initia A progreſſumque Guilielmus Tyrius lib. 2. hiſt. cap. 7. deſcribit, qui, quòd Ieroſolymis iuxta *Templum* Domini in palatio Regis manſionem haberent, FRATRES MILITIÆ TEMPLI dicti ſunt. Anno enim Domini 1118. Nobiles quidam Equeſtris ordinis, Deo deuoti in manu Domini Patriarchæ, more Canonicorum Regularium, in Caſtitate, & Obediētiâ, & ſine proprio, velle perpetuò viuere profeſſi ſunt. *Inſtitutū.* Prima autem eorum profeſſio fuit, vias & itinera maximè B ad ſalutem peregrinorum à latronibus tueri. Nouem annis in habitu ſæculari vixerūt. *Regula.* Tandem à Concilio Trecenſi *inſtituta eſt eis* REGVLA, *& habitus aſsignatus, albus videlicet, de mandato Domini Honorij Papæ, & Domini Stephani Hieroſolymitani Patriarchæ. Tempore Domini Eugenij Papæ, vt dicitur, cruces de panno rubeo, vt inter cæteros eſſent notabiliores, mantellis ſuis cœperūt aſſuere, tam Equites, quàm eorum Fratres inferiores, qui dicuntur, Seruientes.*

Quæ à S. Bernardo ſcripta dicitur. Hæc verò *Templariorum* REGVLA à S. Bernardo Clarevallenſi Abbate conſcripta C dicitur in ipſo Regulæ prologo. Edita autē primùm eſt ab Auberto Miræo in Chronico Ciſtertienſi, Coloniæ anno 1614. In ipſâ porrò profeſſione ſeu iuramēto à Magiſtro Prouinciali huius ſacræ Militiæ præſtari ſolito, mentio fit Regulæ, ſiue Conſtitutionū S. Bernardi. *Henriq. Menolog. Ciſterc. 24. Maij in Not. lit. F.* Nam vt refert Chryſoſtomus Henriquez, inter cætera dicit: *Promitto ſubmiſsionē generali Magiſtro Ordinis, & obedientiam ſecundùm ſtatuta ſancti Patris noſtri Bernardi.* Regulæ hic titulus præſcribitur: *Regula pauperum Commilitonum Chriſti, Templique Salomonici.* Sequitur deinde prologus. Ipſique Regulæ hæc rurſus præponitur Epigraphe: *Incipit Regula pauperum Commilitonum Sanctæ ciuitatis.* Primùm caput eſt, *Qualiter diuinum officium audiant.*

Putat verò Stellartius, Regulam hanc à S. Bernardo *Templarijs* traditam, alieno vt apparet conſcriptam ſtylo (poſtremū enim id verbum videtur Stellartio deeſſe) & ſanè ſtylus longè diſſidet à Melliflui Doctoris charactere. *Licet ſtylus reclamet.* Dici fortè queat, militum imperitiæ ſponte virum ſanctum ſtylum attemperaſſe: niſi prolixus ille *Sermo* eiuſdem Patris *ad milites Templi* floride, & diſertè omninò eſſet conſcriptus, prout aliæ ſanctiſſimi viri lucubrationes.

DISQVISITIO II.

De Regulâ Conuerſorum Ciſtertienſium.

TRIBVITVR & hæc ſanctiſſimo Patri Bernardo, quam ex Alnenſis Bibliothecæ MS. Codice Menelogio Ciſtertienſi intexnit Chryſoſtomus Henriquez. *Regula Conuerſorum tributa S. Bernardo.* Titulus erat *Inſtituta S. Bernardi*; poſteà alius titulus ſequebatur in hunc modum. *Henriq. Men. 5. Iulij.*

Breue & memoriale ſcriptum de conuerſatione Laicorum Fratrum, ſecundùm Inſtituta beati Bernardi.

Salubris inſtitutio Patris ſancti, quarum ſuorum cordibus filiorum lingua eius tanquam calamus ſapientia cœleſtis ſcripſit, hoc breui & memoriali ſcripto includitur, vt ſi extra ea quæ communis conſuetudinis liber continet, aliqua de conuerſatione

uerſatione Laicorum Fratrum emerſerit dubitatio, habeant ſaltem filij Claræ vallis, de matris auctoritate quod teneant, ne ab his quæ in eâ beatus Bernardus inſtituit, tepidâ vel temerariâ nouitate recedant. Videant & attendant, quo lacte ſimplicitatis aluerit, quos Dominus parturiuit; & æmulantes in bonitate quod bonum eſt, ad fouenda plantaria Religionis in Fratribus, fluenta puriſſima de hoc fonte deriuent. Capita habet ſexdecim.

DISQVISITIO III.

De Regulâ Petri Abaëlardi Monialibus Paracletenſibus præſcripta.

Abaëlardi ſcripta damnata.

NON me latet, viri huius ſcripta, agente S. Bernardo, & in Senonenſi Concilio; & ab Innocentio II. fuiſſe damnata. Verùm, quia & ille reſipuit, & opera eius cum longâ pro ipſo Apologiâ Pariſijs ab Illuſtri viro Franciſco Amboeſio Equite, & Chriſtianiſſimi Regis in ſanctiore Conſiſtorio Conſiliario edita ſunt, vnà cum Doctorum Pariſienſium in eadem opera Cenſurâ; in quâ loca ſalebroſa annotata ſunt: volui & REGVLÆ ab eo conditæ, quæque in ijſdem habetur operibus, mentionem hîc facere, ne quid à me prætermiſſum, conqueri quis iure poſſit. Præſertim cùm Regulæ illius doctrina proba omninò ſit, & in eâ vix quidquam à prædictis Cenſoribus, vt minùs ſanum ſit annotatum. Si tantùm excipias, quod pag. 168. lin. 8. & pag. 179. lin. 9. dicat *Copulæ nuptialis vſum omninò peccato non carere:* Quod quidem in ijs qui rectitudinem & honeſtatem obſeruant, minimè eſt concedendum.

Defenſa, & edita cum Cenſuris Doctorum.

Abaëlardus vir doctiſſimus. Chronicon Autiſiodor. Anno 1140

Vir igitur hic vndequaque doctiſſimus, & Petri Venerabilis elogio non ſemel laudatus, *Ingenio* (vt ait Chronicon Roberti Antiſiodorenſis Monachi) *fuit ſubtiliſſimus, mirabiliſque Philoſophus, qui conſtruxerat Cænobium in Territorio Trecaſſino, in prato quodam vbi legere ſolitus fuerat. In quo Sanctimoniales plurimas Epiſcopali auctoritate cōgregauit, quod* PARACLETVM *nominauit. Quibus Sāctimonialibus* HELOISSAM *quondam vxorem ſuam, religioſam fœminam; & litteris tam Hebraicis quàm Latinis adprimè eruditam, præfecit Abbatiſſam.*

Rogatus Regulam pro Monialibus ſcribere. Epiſt. 7. inter Petri Abaëlardi, quæ eſt Heloiſſæ ad ipſum Petrum.

Petijt porrò hæc à ſuo pridem coniuge, iam verò vitæ ductore & doctore, vt ſibi, ſuiſq; Virginibus REGVLAM aliquam conderet, quæ, vt ipſius vtar verbis, *fœminarum eſſet propria, & ex integro* fœmineæ *conuerſationis ſtatum habitumq; deſcriberet; quod id nondum à Patribus Sanctis actum eſſe conſpexerit. Vnam quippè nunc Regulam,* inquit, B. BENEDICTI *apud Latinos fœminæ profitentur æquè vt viri. Quam ſicut viris ſolummodo cōſtat ſcriptam eſſe; ita & ab ipſis tantùm impleri poſſe.* Recenſitis porrò pluribus capitibus, quæ ægrè ab infirmiore ſexu putabat poſſe obſeruari, A petit diſcretâ moderatione cuncta temperet.

NOTITIA REGVLARVM. *Facit id prolixè.*

Præſtitit, quod rogatus fuerat Petrus luculenter, & Epiſtola 8. hanc ipſam exhibet *Regulam,* quam *Tripartitum Inſtructionis Monialium* vocat *Tractatum;* Libri enim potiùs, quàm Epiſtolæ formam refert. In eo autem de tribus præcipuis Monaſticæ vitæ virtutibus agit: Continētiâ videlicet, Paupertate volūtariâ, & ſilentio. Eſum autem carnium Heloiſſæ voto benignè indulget: hac tamen reſtrictione: *Vt non ampliùs, quàm ſemel in die ſumant, nec diuerſa indè fercula eidem perſonæ* B *parentur; nec ſeorſum aliqua ſuperaddantur pulmenta, nec vllatenus ei veſci liceat, plus quàm ter in hebdomadâ; primâ videlicet feriâ, tertiâ, & quintâ feriâ, quantæcumque etiam feſtiuitates intercurrant.* Pluribus porrò argumentis & rationibus probat, quàm æqua, nec omninò contra S. BENEDICTI mentem, in ſequiori præſertim ſexu, hæc ſit, diſpenſatio. Alia deindè quæ ad monaſticam ſpectant diſciplinam, prudentiſſimè exſequitur, & Patrum ſententijs aptè illuſtrat.

Carnium eſum indulget. Abaël. Ep. 8.

Abaëlardi Regula laudata. Amboeſ in præfat. apologet. pro Petro Abaelardo.

Hanc verò Regulā tanti æſtimauit prędi- C ctus Amboeſius, vt de eâ ita ſcripſerit: Quē libellum verè aureum omnes Sanctimoniales nocturnâ diuturnâque manu verſare deberent, & nos in Gallicum idioma transferri curauimus. Nec enim cedit Regulis à S. Baſilio, S. Auguſtino, S. BENEDICTO traditis, quas Eraſmus Melanchton, & Centuriatores veras, & ab ijs conſcriptas non diffitentur. Cæſarius Epiſcopus Arelatenſis, vt eſt apud Gregorium Turonenſem, Regulas viris, & Cæſaria eius Soror, Virginibus ſcripſerant; quæ in Gallijs aliquo tem- D pore floruerūt in viridi obſeruātia. Sed D. Maurus, à D. BENEDICTO in Gallias miſſus ad reformāda Deo ſeruientium Cœnobia, pro illis veteribus nouam & ſtrictam Præceptoris ſui Regulam ſuppoſuit, quâ ferè omnes vtuntur vtriuſque ſexus in hunc vſque diem, vt exceptis Canonicis S. Auguſtini, & Fratribus in Eremo, & ſodalibus vtriuſque Franciſci, Aſſiſinatis, & de Paulâ. Hactenus ille.

Numquam præpoſita Benedictinæ.

Verùm, vt S. BENEDICTI Regulæ aliæ vetuſtiores paſſim ceſſerunt; ita neuti- E quam mihi perſuadeo in Paracletenſi Monaſterio eam abrogatam, & hanc Abaëlardi ſubſtitutam. Id enim & ipſius Abaëlardi, qui Cluniacenſis erat Monachus, & Heloiſſæ repugnaret modeſtiæ. Vterque enim de Sancto BENEDICTO honorificè, & maximâ cum reuerentiâ loquitur: eiuſque, vbi res fert, ſententijs ſua confirmat. Fuerit proindè hæc Regula Statutorum aut Conſtitutionum inſtar, quibus ipſa Sancti Patris BENEDICTI Regula in quibuſdam punctis nonnihil mitigatur, & explicatur. Similia eſſe credo, quæ huic

Sed ad tam Statutorum loco adiecta.

Digitized by Google

tium adijſſent, cognouerunt Pontificem ſimili reuelatione fuiſſe diuinitus inſtinctũ. Quamobrem à Pontifice benignè excepti, ab eodem candidis veſtibus decorantur, ſuperadditâ cruce, qualem Angelus oſtendiſſet. Additque nouo Ordini titulum *de Trinitate, & Redemptione Captiuorum*, cui negotium imponit; Captiuos à malè credentibus Chriſtianos liberandi.

Regula Ordin. SS. Trinitatis. Habet verò hîc Ordo Regulam peculiarem, vt ex *Ioannis Mathæ* Fundatoris Epitaphio, quod adfert Stellartius, conſtat, eſtq; tale: Anno Dominicæ Incarnationis M. C. XCVII. Pontificatus verò Domini Innocentij Papæ III. anno primo, XV. Kalend. Ianuarij, inſtitutus eſt nutu Dei, *Ordo ſanctiſſimæ Trinitatis* à Fratre Ioanne, ſub propriâ Regulâ ſibi ab Apoſtolicâ ſede conceſsâ. Sepultus eſt idem Frater in hoc loco, anno Domini M.CC.XIII. Decemb. XXI. Deinde ſequitur Regula, cuius hoc initium: *In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Fratres domus Sanctæ Trinitatis ſub obedientiâ Prælati domus ſuæ* (qui Miniſter vocabitur) *in caſtitate, & ſine proprio viuant.* Ad marginem autem de huius Regulæ auctore iſta adijcit Stellartius. Hanc Regulam Sodalibus SSS. Trinitatis præſcripſit Honorius III. Pont. Maximus. Duplicem porrò ponit Regulam; Primariam ſcilicet & mitigatam: Sed cuius auctoritate mitigata ſit, non prodit. *NOTITIA REGVLARVM.*

TRACTATVS X.

DE REGVLIS

Poſterioribus Sæculis ſcriptis.

QVæ *ſuperſunt Regulæ conſequentibus ſæculis ſcriptæ*, Decimo *hoc* Tractatu, *Diſquiſitionibus totidem expediemus. Quarum* Prima *eſt, Quænam Regula Ordinis S. Marci de Mantuâ?* Secunda, *De Regulâ S. Alberti Carmelitis tradita.* Tertia, *Quæ S. Franciſci Regula?* Quarta, *De Regulâ Tertiariorum ſiue Fratrum de Pœnitentiâ.* Quinta, *De Regulâ Fratrum & Sororum de Pœnitentiâ, Ordinis Prædicatorum.* Sexta, *De Regulâ Saluatoris, Ordini S. Birgittæ tradita.* Septima, *De Regulâ Annuntiatarum Virginum, ſeu B. Mariæ.* Octaua, *De Regulis Minimorum à S. Franciſco de Paulâ conſcriptis.* Nona, *De Regula Societatis Ieſu.* Decima, *Cur Regulæ quædam, aut Inſtituta, quæ huc ſpectare videbantur prætermiſſa?*

DISQVISITIO I.

Quænam Regula Ordinis S. Marci de Mantuâ?

CONGREGATIONEM Canonicorum Regularium S. MARCI DE MANTVA, nouum potiùs Ordinem Canonicorum ab Auguſtiniano diſtinctũ, quàm Congregationem in Ordine D. Auguſtini vocari poſſe, Gabriel Pennotus aſſerit; ex quo carptim deſumpſimus, quæ de eo adducenda putauimus. *Pennot. lib. 2. hiſt. Canon. Regul. cap. 40.*

Albertus Spinula Fundator Ordinis S. Marci. Præſidente Eccleſiæ Dei Cæleſtino III. Romano Pontifice, Venerabilis Sacerdos Albertus Spinula, aliàs de Formigolâ, vir pius & religioſus, habitâ poteſtate à Sede Apoſtolicâ erigendi Collegium Canonicorum Regularium ſecundùm Ordinem *D. Marci*; obtento loco, & reditibus, cùm ſe illi Clerici quidam adiunxiſſent; nec tamen certam viuendi haberent REGVLAM: idem Presbyter Albertus REGVLAM ſcripſit, quã Innocentius III. anno 1204. ſibi oblatam probauit, illiſque inuiolabiliter ſeruandã iniunxit. Quam REGVLAM Honorius III. poſt Generale Concilium Lateranenſe, iterum examinatam, & correctam confirmauit, & ſeruandam mandauit. Idem etiã Gregorius IX. Honorij ſucceſſor egit; quæ habentur ex litteris ipſius Gregorij IX. quibus eadem REGVLA à prædictis Romanis Pontificibus examinata, & probata, iterum confirmatur. Exemplum litterarum eſt. *Regulam ſuis tradit.* *Qua approbatur à Pontif. Roman.*

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei; dilectis filijs Prioribus, & Collegijs, Eccleſiarum

 Ordinis

NOTITIA REGVLARVM.

Ordinis Sancti Marci Mantuani tam præſentibus, quàm futuris hanc Regulam profeſsionis in perpetuum. Piæ poſtulatio voluntatis &c. Conſtat hæc REGVLA Capitulis 32. quorum quoddam velut ſummarium exhibet ibidē Pennottus.

DISQVISITIO II.

De Regulâ S. Alberti Carmelitis traditâ.

Albertus Regulam ſcribit. Thomas à Ieſu part 1. de Varijs Reg. Carmel. c. 3.

ALbertus Ieroſolymitanæ Eccleſiæ Patriarcha (vt ait Thomas à Ieſu) ſuſpicatus incōmoda, quæ ex Ioannis Ieroſolymitani Regulæ obſeruatione eremitis Montis Carmeli contingere poterant, & præcauens in futurum, ſuis Fratribus Carmelitis Regulam perfectione, diſcretione, breuitate, & claritate conſpicuam, partim ex Ioannis Regulâ, partim ab experimento noui Ordinis ſtatus deſumptam, confecit. Exhibet eam prout ab Alberto ſcripta eſt, citatus Thomas à Ieſu, & incipit: *Albertus Dei gratiâ Ieroſolymitanæ Eccleſiæ vocatus Patriarcha* &c.

Ea Primitiua Carmelitarum.

Vocatur hęc *primitiua Carmelitarum*, quia etſi alias ante hanc habuerint, illæ tamen vel ſcriptæ olim non erant; ſed tantùm traditione obſeruatæ: vel ſi ſcriptæ, per modum tamen exhortationis, aut inſtructionis cuiuſdam ferebantur. Declarauit, ac nonnihil mitigauit hāc Regulam Innocentius IV. ſed ita modicè, vt hæc Innocentij REGVLA à ſummis Pontificibus paſſim *primitiua* nuncupetur.

Mitigata à Summ. Pontif.

Eadem porrò REGVLA deinceps ab Eugenio IV. Pio II. & Sixto IV. mitigata fuit, verùm anno 1562. *Clariſsima Virgo S. Tereſia* (vt ait Joannes à Ieſu Mariâ) *Regulam Alberti ab Innocentio modicè temperatam; & ſub ipſo temperamento pro primitiuâ habitam tam cupidè amplexata eſt, vt primæuam illam obſeruationem, quæ Innocentij mitigationem anteceſſit, excelluerit: & ad ſui æmulationem Patres duos, & ſanctitate & doctrinâ conſpicuos, depoſitâ Eugenij mitigatione permulſerit.* Atque hinc orti ſunt Carmelitæ diſcalceati, toto nunc ferè orbe clariſſimi.

Ioannis à Ieſu Mar. vit. S. Tereſ. l. 1. c. 2. *S. Tereſia primitiuæ ad amuſſim obſeruatrix, & propagatrix.*

De Auctore verò tradit R. D. Miræus, fuiſſe hunc S. Albertum pronepotem Petri Eremitæ, qui Vrbano II. Auctor belli ſacri exſtitit: vt probat ex antiquo Nummo ab Alberto cuſo, cùm iſta ex vnâ parte inſcriptione. *Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus, anno M.CC VI.*

Miræus ad Chron. Sigeb. anno 1206. Et in Faſt. Belg. & Burgūd. 21. Nouemb. *Nummus Alberti Ieroſolymitani.*

Ex alterâ. *Hieroſolyma à Saracenis capta, ſede Aconem tranſlatâ. Numus Peregrinorum.*

Spectantur in eodem nummo inſignia vrbis Hieroſolymitanæ, nimirùm literâ H. cum I. interſecante, & quatuor + circumpoſitis (quod contra vulgi errorem nota) itemque inſignia gentilitia familiæ Eremitanæ, quæ etiamnum apud Francos Hannoneſq; florent. ita ille. Similia habet Gretſerus in Horto S. Crucis, ſed nummi interiorem Epigraphen hanc ait fuiſſe: RAMVS PEREGRINORVM; qui eſt, inquit, Palma. Nam peregrinis abſolutâ feliciter peregrinatione, palma in ſignum reportatæ victoriæ tradebatur. Tres Crucigeræ turres in Numiſmate Alberti, vrbem Acconenſem denotāt: Nam quaſcumque ciuitates Chriſtiani occupabant; ſtatim vexillo Chriſtianæ religionis in ſublimibus locis collocato, ad cuius ditionem pertinerent, publicè teſtabātur. Ex quibus colligas, de alio Gretſerum agere numiſmate, quàm fuerit R. D. Miræi. De *Alberto* verò, ex Onuphrio ait deinceps Gretſerus, fuiſſe Epiſcopum Vercellenſem; dein in Oriente Bethlehemiticum, & Aſcalonitanum; poſteà Patriarcham Ieroſolymitanum; vnum ex quindecim, ſeu duodecim viris, qui anno Domini 1203. Balduinum Frandriæ Comitem, captâ Conſtantinopoli crearunt Imperatorem. Quique Heraclio in Pattiarchatu ſucceſſerit. Gabriel verò Pennottus enumerans viros ſanctitate conſpicuos Congregationis Mortarienſis ſanctæ Crucis, Canonicorum Regularium, inter eos etiam recenſet *Albertum Patriarcham Ieroſolymitanum, qui Fratribus Carmelitis Regulam dedit, circa annum* 1171. Idemque lib. 3. cap. 54. inter Patriarchas ex Congregatione Lateranenſi acceptos, ſecundo loco collocat *D. Albertum*, ex Canonico S. Crucis Mortarienſis, primum Epiſcopum Vercellenſem, deinde Patriarcham Ieroſolymitanū, ex Onuphrio in Chronico, ſub anno 1204. & ex Chronico Monaſterij Mortarienſis.

Gretſ. part. 2. pag. 131.

Alius ex Gretſero.

Albertus qualis ante Patriarchatum.

Pennot. lib. 2. hiſt. Canon. Regul. cap. 46. n. 6. *Canonicus Mortarienſis.*

Inſinuat tamen Pater Thomas à Ieſu, hunc *Albertum* fuiſſe Montis Carmeli Incolam, & Elianæ familiæ Fratrem, id, inquit, mihi compertum videtur. Quod in primis probo ex Martyrologio Molani, qui octauâ die Aprilis illum inter noſtri Ordinis ſanctos annumerat. Et Erardus Carthuſianus in ſuo temporum Faſciculo, circa annum 1293. idem cenſet. An autem ex allatis ſcriptoribus id ſatis comprobetur, aliorum eſto iudicium. Molanus ſanè ad Vſuardi Martyrologium editionis ſecundæ, ita habet: *Item beati Alberti, Patris Ordinis Carmeli, Epiſcopi & Confeſſoris Hieroſolymitanæ Eccleſiæ.* Wernerus autem Rolewinck Carthuſianus, anno Chriſti 1203. ſic ſcribit: *Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus Ordinem Carmelitarum inſtituit in Monte Carmelo.* Potuit enim dici Pater Ordinis Carmeli à traditâ ſolùm REGVLA. Sed alij hoc penitiùs excutient.

Thom. à Ieſu in Expoſit. tit. Reg. Carmelit. lib. 3. *Alij eum inter Carmelitas numerant.*

An rectè.

DISQVI-

DISQVISITIO III.

Quæ S. Franciſci Regula?

Gemina S. Franciſci Regula.

MAGNVM Minorum Ducem, Patremque *Franciſcum* binas compoſuiſſe Regulas, ex vitæ hiſtotiâ, & Annalibus Ordinis Minorum manifeſtum eſt. *Prima.* Prior prolixior viginti tribus conſtat Capitulis; quam, cùm numerus Fratrum ad duodenarium excreuiſſet, ex varijs Scripturis Euangelij coaceruauit nonnihil confusè & indigeſtè, anno Chriſti 1210. Religionis anno 3. eamq; à ſe approbatam Innocentius III. ei reddidit eodem anno. Ita R. P. Petrus Marchant, in Quæſtionibus proœmialibus ad Regulam S. Franciſci. *P. March. quæſt. 1.* Agit de hâc Regulâ S. Bonauentura in vitâ S. Patris, cap. 3. eamque inter opuſcula *S. Franciſci* tom. 2. exhibet Lucas Waddingus, & incipit: *Hæc eſt vita quam frater Franciſcus petijt.*

Poſterior diuino inſtinctu ſcripta.

Poſteriorem verò diuino monitu duodecim Capitibus compendioſiùs concinnauit; & velut ex varijs micis verborum Euangelij, in vnam hoſtiam (prout ei diuinitus erat oſtenſum) coagmētauit. Nam conſcenſo quodam monte, *cùm duobus ſocijs* (vt ait S. Bouentura) *vbi pane tantùm contentus & aquâ, ieiunans conſcribi eam fecit, ſecundùm quod oranti ſibi, diuinus Spiritus ſuggerebat. Quam, cùm de monte deſcendens, ſeruandam ſuo Vicario commiſiſſet; & ille elapſis paucis diebus aſſereret, per incuriam deperditam: iteratò vir ſanctus ad locum ſolitudinis redijt, eamque inſtar prioris, ac ſi ex ore Dei verba ſuſciperet, illico reparauit: & per ſupradictum Dominum Papam Honorium, octauo Pontificatus illius anno, ſicut optauerat, obtinuit confirmari. Ad cuius obſeruantiam Fratres feruenter inducens, dicebat, ſe nihil ibi poſuiſſe ſecundùm induſtriam propriam; ſed omnia ſic ſcribi feciſſe, ſicut ſibi fuerant diuinitus reuelata.* Hæc S. Bonauentura. Ipſa porrò Regula Scholijs illuſtrata habetur eodem tomo 2. Opuſculorum *S. Franciſci*, atque hanc obſeruant Fratres Minores, ſiue de Obſeruantiâ, ſiue Recollecti, ſiue Capucini, ſiue Diſcalceati &c. nominentur; Et hāc ipſam in formulâ profeſſionis ſpecificant, cùm dicunt: *Regulam Fratrum Minorum per D. Honorium Papam confirmatam.* Et hæc Regulà communiter vocatur *prima* reſpectu Regulæ S. Claræ, quæ data eſt Monialibus, & tertiæ Regulæ, quæ Fratribus & Sororibus de Pœnitentiâ eſt conſcripta.

Bonauent. lib. 1. cap. 4. vit.

Ab Honorio approbatur.

Qui hanc obſeruent.

Franciſcus Clariſſis Regulam tradit.

Nam quod Fratribus ſuis diuinus præſtiterat *Franciſcus*, id S. Claræ eiuſque Sororibus non putauit denegādum; quibus Regulam totidem Capitibus, paribus præceptis, ſimillimis omninò verbis ac fratrum præſcripſit; quam Innocentius Papa IV. A confirmauit. Exſtat apud Waddingum in iiſdem S. Franciſci opuſculis, atque hunc præfert titulum: *Regula & vitâ Sororum Pauperum. Capitulum primum In nomine Domini Amen. Incipit Regula & forma vitæ Ordinis Sororum pauperum, quæ quidem eſt ſanctum Euangelium Domini noſtri Ieſu Chriſti obſeruare*, &c.

NOTITIA REGVLARVM.

DISQVISITIO IV.

De Regulâ Tertiariorum, ſiue Fratrum de Pœnitentiâ

S. Franciſcus trium Ordinum, & Regularum Auctor.

B SERAPHICVS Pater Franciſcus vti tres Ordines inſtituit; primum Fratrum Minorum, ſecundum pauperum Dominarum, tertium Fratrum de Pœnitentiâ; ita totidem Regulas iiſdem præſcripſit. Qui tertiam profitentur, à numero vel ordine eius, & relatione ad alias duas, *Tertiarij* communiter dicuntur. Ab ipſo S. Franciſco Inſtitutore, & ſummis quibuſdam Pontificibus, propriè *Fratres, vel Sorores de Pœnitentiâ* appellantur. Quamuis autem non deſint celebres ex Ordine S. Franciſci Scriptores, (quos citat Lucas Waddingus in Argumē- C to huius Regulæ) qui negant eam à S. Franciſco concinnatam, ſed à Nicolao IV. Aliorum tamen teſtimonio, & ex ipsâ *Tertiariorum* profeſſionis formulâ, idem Waddingus comprobat Regulam, hanc genuinum eſſe S. Franciſci fœtum. Forma enim Profeſſionis, quam ex Firmamento trium Ordinum, parte 5. Tract. 2. adfert, ita habet: *Ego Frater N. vel Soror N. voueo*, &c. *ſeruare mandata Dei toto tempore vitæ meæ, & ſatisfacere, vt conuenit, tranſgreſſionibus contra Regulam & viuendi modum tertij Ordinis de pœnitentiâ inſti-* D *tutam per B. Franciſcum, & per Dom. Nicolaum IV. confirmatam*, &c. Imò expreſsè idipſum habet Leo X. in Conſtitutione, vel Bullâ *Inter cætera*, edita pro *Tertiarijs* in congregatione viuentibus; vbi pluries ait illam à Franciſco editam, & à Nicolao confirmatam & approbatam. Edidit & hanc cum ſuperioribus Regulam, idem Waddingus inter Opuſcula S. Franciſci: cuius primum caput incipit; *Si qui voluerint hanc vitam obſeruare*, &c. Et viginti abſoluitur Capitibus.

Regula Tertiariorum vt abdicata.

Sed non rectè.

Forma Profeſſionis Tertiariorum.

E

DISQVISITIO V.

De Regulâ Fratrum & Sororum de Pœnitentiâ, Ordinis Prædicatorum.

CONGRVIT hæc nomine cùm præcedēte Regulâ; cuius quidem Profeſſores viui eidemq; Domino, ſed ſub vexillo S. Dominici militāt: de quâ in breui & compendioſâ chronicâ de Magiſtris Generalibus, & Viris illuſtribus Ordinis Prædicatorum, capit. 9. ita ſcribitur. *Anno Domini* 1285.

NOTITIA REGVLARVM.

Conc. Tolet. 7. can. 8.

dam appetere gloriâ; decreuerunt illos, *quos nulla vita dignitas ornat, ſed (quod eſt deterius) & ignorantia fœdat, & morum execratio turpat, ab his abijci* CELLVLIS *atque locis, in quibus aut feruntur vagi, aut tenentur* INCLVSI: *atque ab Epiſcopis, ſiue Rectoribus Monaſteriorum, ex quorum congregatione fuerunt, vel in quorum vicinitate conſiſtunt, in Monaſterijs omnino deputari.*

Cap. 15. *Promittunt Stabilitatē.*

Tertiò prę̨ſcribitur, vt *ſuſcipiendus in Oratorio coram Epiſcopo, & omni Clero, promittat verbis tantùm de ſtabilitate ſuâ, vel conuerſione morum ſuarum. Poſt ingreßionem autem, praecipiat Epiſcopus oſtium* RETRVSIONIS CELLVLÆ *apoſfragiſmo ſuo ſigillare.*

Cap. 16. *Cellula inclusorum qualis.*

Quartò, cellulam ita deſcribit: CELLVLA *igitur* RETRVSIONIS *debet eſſe exigua & firmißimis vndique munitionibus circumſepta, quatenus ne* SOLITARIO *foras euagandi facultas maneat, ne cuiquam ad eum, quod non decet, introeundi aditus pateat. Vt autē omnis obſtruatur neceßitatis occaſio, habeat interiùs præparatos ſuis vſibus habitationes neceſſarias. Hoc eſt,*

Oratorium.

Oratorium ab Epiſcopo conſecratum, ſi tamen ipſe Solitarius eſt Sacerdos. Idipſum quoq; oratoriū ita ſit domui Eccleſiæ contiguum, quatenus idem Solitarius per feneſtram eiuſdem Oratorij poſſit ad Miſſam per manus ſacerdotum oblationes offerre, & cantantes, ac legentes Fratres congruè audire, atque ſimul cum eis poßit pſallere, etiam aduenientibus, quibus ibidem valeat reſponſa dare. Sint etiam ante ipſam feneſtram deintus & deforis vela obpanſa, ne facilè à foris videri, vel videre queat. Tales autem fuiſſe cellulas eorum, quos enumerauimus, animaduertere licuit. Et Petrus venerabilis ſuo Gilleberto ait:

Petrus Ven. lib. 1. Epiſt. 20.

Obſerata quidē eſt ianua, vel fortè lapidibus obturata: ſed per anguſtum feneſtellæ aditum recipit, quidquid per oſtij latitudinem admittit.

Cap. 16. *Hortus.*

Quintò, pergit Regula hortulū aſſignare exiguum *intra ipſa* RETRVSIONIS *ſepta, in quo per tempus exire, & aliqua olera plantare vel colligere, atque ab aere tangi poßit.* Petrus Cluniacenſis ſuo vetat, ne quid accipiat vt

Paupertas.

pauperibus illud eroget, ſed remittat illos ad Priorē; à quo victum ſobrium, & veſtitum non ſuperfluum debeat præſtolari.

Camaldulenſium duplex recluſio.

Hactenus ex ſcriptoribus antiquis de latentis huius pietatis Inſtituto: quod quidem (ne omninò excidiſſe putetur) etiamnum viget inter Eremitas noſtros Camaldulenſes, vt ex eorum Conſtitutionibus

Conſtit. Camal. fol. 234.

patet, in quibus RECLVSIO hæc à B. Romualdo inter ipſos adinuenta ſcribitur, & aliam eſſe ad tempus v. g. decem dierum,

Fol. 234.

aliam perpetuam. Priorem illam Maior nō permittere dumtaxar, ſed ad eam capeſſendā Eremitas exhortari debet: quòd ſi omnes eam poſtulent, deſignandi quatuor, qui diuinum in templo perſoluant officium. De ſecundâ hæc carptim accipe. Antequam perpetuò RECLVSVS in ſuâ recluditur cellâ, celebrat pro eo Maior Miſsā de Spiritu ſancto, cui Eremitæ omnes interſunt. Finito Sacro, inſtituitur proceſſio cum cruce, thuribulo, & aquâ Benedictâ: leguntque VII. Pſalmos Pœnitentiales. Incedit recludendus à ſiniſtris ipſius Maioris, & cum alijs pijs ritibus deducitur ad cellam.

Ibid. Fol. 236. *Ritus perpetuæ incluſionis.*

Hi tales perpetuò RECLVSI, ſe, quod viuendi modum ſpectat, in omnibus conformant cæteris Eremitis, quantum quidē ipſa recluſio permittit: & integrum quotidie dicunt Pſalterium, licet eis quaſuis auſteritates petitâ, etſi non obtentâ Maioris licētia, aggredi, idque ex indulto Apoſtolico. Nō vtuntur tibialibus. Feria V. in Cænâ Domini accedunt ad Miſſam conuentualē, & reliquos quantumuis ſeniores, loco præcedunt.

Qui ſe gerant perpetuo Recluſi. Fol. 239. 242. 243. 244.

Atque hæc de Camaldulenſibus, qui in ſuâ Eremo, eam, quam alij in Monaſterijs, atque in ipſis etiam ciuitatibus, exercent clauſurā. De quibus Raderus, hi ſunt, qui medijs vrbibus, extra vrbes, in mundo extra mundum, mortui ante mortem, & ante ſepulturam quodammodò ſepulti, tenebris & turribus, & ſpelæis & cōditorijs, ædiculis & caſis, quas *clauſuras* appellabant vel *incluſoria*, concluſi, qui non ſolùm omnia corporis gaudia à ſe excluſerunt, ſed corpora ipſa intra anguſtias ſeptorum, & clauſtra domorum incluſerunt, vbi in vmbra mortis de morte præſenti, & futurâ vitâ meditabantur.

Raderus Virid. SS. part. 3. ca. 5. *Incluſi paraphraſticè deſcribuntur.*

De his propter Deum voluntariè incarceratis, & maximè liberis, illud vſurpare meritò poſſis, quod de Martyribus olim Tertullianus dixit: *Segregati eſtis à mundo. Si enim recogitemus ipſum magis mundū carcerem eſſe, exiſſe vos à carcere quàm in carcerē introiſſe intelligemus. Hîc vacas à ſcandalis, à tētationibus à recordationibus malis, iā & à perſecutione. Hoc præſtat carcer Chriſtiano* (cella Religioſo) *quod eremus Prophetis. Etſi corpus* INCLVDITVR, *etſi caro detinetur, omnia ſpiritui patent. Vagare ſpiritu, ſpatiare ſpiritu, & non ſtadia opaca aut porticus longas proponens tibi, ſed illam viam quæ ad Deum ducit. Quoties eam ſpiritu deambulaueris toties in carcere non eris.* Ita Tertullianus. S. quoque Baſilius vocat cellam RECLVSIONEM corporum, libertatē animarū. Audiamus hîc pium Scriptorem, Thomam à Kempis: *Si mānseris ſtabilis, citò vertetur carcer tuus in paradiſum voluptatis. Sancti in carceribus pro Chriſto detenti, ab Angelis ſanctis frequenter ſunt viſitati, & abundantiùs conſolati. Tu quoque ſi te in cellâ patienter pro Chriſto clauſeris, veniet tibi cito (Deo miſerante) lumen cælitus, bonæ conſcientiæ gaudium, & magnum ſpiritualis profectus lucrum.* Sic ille.

Tertull. lib. ad Martyr. cap. 2.

S. Baſil. de laud. Erem.

Thom. à Kemp. de diſcipl. clauſtral. cap. 7.

Inclu-

NOTITIA REGVLARVM.

Incluſis his Vel maximè propheticum illud conuenit: *Sedebit ſolitarius & tacebit, quia leuauit ſupra ſe.* vbi notandũ *Sedendi* verbum frequens Monaſticis Scriptoribus, ad quietem Anachòretarum indicandam. *Sedebat* Pachomius *in cellulâ.* Stephanus *Sedit annos ſexaginta*: Pitirum *ſedebat in porphyrite,* &c. ait Palladius. Sed ea eſſe debet prudenter INCLVSI ſeſſio, vt incluſo quidem anguſtijs tugurioli corpuſculo, mens aliò non diuagetur, ſed indefeſſâ meditatione, indiuulſiſque ſenſibus in Deũ rapiatur. *Monachus* inquit B. Hieronymus *ſe talem eſſe non loquẽdo aut diſcurſando, ſed tacendo & ſedendo nouerit.* Quod magis illa innuit phraſis, *Sedere apud ſemetipſũ. Perfecti,* aiebat Pachomius, *nõ habẽt opus Regulis ſed cum apud ſe,* καθ' ἑαυτοὺς, *ſedeant in cellulis ſuis, vitã totam contemplationi Dei addicunt.* Apud ſe dixit, vt Sozomenus dé B. Martini anachoreſi, καθ' ἑαυτὸν διέτριβε *apud ſeipſum ſedit*; non circumtulit in varia animum, ſed ſibi illum præſentem ſemper eſſe coegit. quæ vera eſt contemplatio. Nimirum hoc eſt *habitare ſecum,* quod alibi expendimus.

Thren 3. *Sedere Solitarijs proprium.* Pallad. in Lauſiac. cap. 42.

Hieron. in Regul. Monach. cap. de contempla. per Lupum Olinet collecta. Pallad. in Lauſiac. c. Sozom. l. 3. cap. 13.

Ad vit. S. Bened. c. 3. num. 8.

Ceterũ, vt quæ INCLVSOS hos ſpectant, hic ſimul reddamus, adfert Raderus in Bauariâ Sanctâ aliam perbreuem, ſiue Regulam, ſiue viuendi formulam ex MSS. membranis Paumburgenſis Monaſterij, quam hîc ad verbum repræſentare viſum, in gratiam antiquæ pietatis ſtudioſorum. Eſt verò talis:

ORDO INCLVSORVM.

ITA *ſcribitur ſecundum conſilium S.* BENEDICTI, *quicumque ſeruauerit Ordinem illum, ſciat ſe ſine dubio ſaluandum; ſed ſi quis introierit, & non perſeuerauerit, ſciat ſe damnandum.*

Quicumque vult eſſe INCLVSVS, *prouideat ſibi locum competentem & idoneum vt die noctuque a ſeruitiũ Dei poſſit habere & audire; & quod Paſtor Eccleſiæ tantus ſit, quod de ſcientia, ætate & diſcretione, ſciat & velit regere.*

a Sacrificiũ miſſæ Den Godts dienſt. horaſque canonicas.

Incluſi domus qualis.

INCLVSA, *id eſt, domus* INCLVSI; *debet eſſe lapidea, longitudo & latitudo in 12. pedes habeat, tres feneſtras, vnam contra chorum, per quam corpus Chriſti accipiat; alteram in oppoſito, per quam victum recipiat; tertiam vnde lucem habeat, quæ ſemper debet eſſe clauſa vitro vel cornu.*

Feneſtra per quam recipit victum, debet aſſerem habere, & vitrum ſimul iuncta, A *quod per vnum claudatur & aperiatur: quia nemo inſpicere debet, niſi quantum poteſt per vitrum, nec ille deintus reſpicere.*

Tria vaſa habeat, ollam, nappam, & Ciphum.

Refectio.

Poſt Tertiam ponat ollam & ciphum per feneſtram, & claudat: circa Nonam veniat & videat, ſi prandium ibi ſit, ſi eſt, B *ſedeat ad feneſtram, comedat & bibat, quo peracto, quidquid ſupereſt, dimittat ei qui ſumat, & non habeat curam de craſtino; ſed ſi ita euenerit, quod non habet prandere, Deogratias conſuetas non obmittat, & in ſecundam diem ſic permaneat.*

Veſtis.

Tunicam & cappam habeat, in quibus vadat & dormiat, & ſi neceſſitas compellit tempore hiemali, de gratiâ Paſtoris ſui pellicium ferat, quia ignem non de- C *bet habere, niſi quantum candela capere poteſt.*

Pambicium habeat & miranimum puluinar

Tumulum ſibi præparet.

Ieiunium.

Tres dies in pane & aquâ ieiunet; ſcilicet ſecundâ & quartâ & ſextâ feriâ, reliquos dies comedat ferculum vnum quadrageſimale, & ſi habeat pira vel poma.

In die Dominicâ & in ſummis feſtiuita- D *tibus lac comedat.*

Silentium habeat.

De nonâ vſque ad veſperam, ſi vult, loquatur.

Precationes

Omni die ſepties quinquaginta Pater noſter *dicat, cum totidem* * *Veni Sancte Spiritus* (hæc duo verba ex coniecturâ ſic legimus, quia penitus exoleuêre) *dicat, quantum poſſit in honore B. Virg. Mariæ, omniumque Sanctorum, & pro remedio* E *animarum: ſi ſciat Pſalterium, dicat omni die nocturnum, ſin autem, trecenta Pater noſter.*

* Aue Maria.

Omni die Dominicâ communicet.

Hæc ſiquidem incluſorum vita, de præmio ſecurus erit. Sed & alia vita INCLVSORVM *ſupra* VIAM (vt conijcimus, quia legibile non eſt) * *quancumque ſepta ſit ædificatio diuinam merebitur remunerationem.*

* Quandocumq; cœpta.

Atque

Digitized by Google

NOTITIA REGVLARVM.

Menard. Obſeruat. lib. 2. die 15. Ianu.

Clauſæ Moniales iuxta cœnobia virorum.

Atque hæc ex illo codice MS. Raderus. Porrò hic notanda eſt conſuetudo vetus, quæ in cœnobijs S. BENEDICTI diu viguit, vt iuxta monaſteria virorū eſſent quædam cellulæ, quas CLVSAS, ſeu INCLVSORIA nominãt. In quibus vna Sanctimonialis, vel plures includerentur ſub poteſtate Abbatis; ad quas ei ſoli patebat aditus. Id videtur apud Dodechinum in Appendice Mariani Schoti ad annũ 1136. vbi id legitur de S. *Iuttâ*, quæ fuit INCLVSA in Monte S. Diſibodi, propè monaſterium eiuſdem ſancti; apud Hermannum Contractum, vbi ſancta *Viborada* virgo & martyr, & *Rachildis* dicuntur INCLVSÆ apud monaſterium S. Galli ad annum 925. Beata quoque *Adunaliua* fuit primò Sanctimonialis Virduni: deinde RECLVSA in cœnobio S. Vitoni eiuſdem vrbis, vt habetur in actis S. Popponis Abbatis, apud Surium. Agit de his pluribus Trithemius in Chronico Sponheimenſi; & monaſterium, quod CLVSA vocatur, hinc nomen habere dicit, quod olim ibi Virgines RECLVDERENTVR, & exempla plura recenſet: atque de ſuo monaſterio Sponheimenſi ait: *Bernhelmus, primus huius loci Abbas in pede montis decliui ad occidentalem huius monaſterij plagam, cænobium paruum conſtruxit, in quo Mechthildem ſororem ſuam apud S. Albanũ prius* INCLVSAM, *propter amorem vitæ cæleſtis, cum aliâ quâdã Sophiâ nomine* RECLVSIT. *Fueruntq; in eodem* RECLVSORIO *multis annis ſibi inuicem ſuccedentes Virgines complures, ſanctæ atque deuotiſsimæ, quarum nomina ſcripta in cælo non dubitamus; ſed hodie apud nos præter nomen loci, quod* CLAVSA *ab* INCLVSIONE *Virginum olim ibidem habitantiũ appellatur, nullum cænobij aut ſtructuræ veſtigium cernitur.* Hactenus ille.

Iutta.

Viborada, & Rachildis.

Adunaliua.

Ann 1130. *Cluſa virginum elucidata.*

Ann. 1136.

Demum hodieq́ue in Belgiò plures Virgines varijs locis RECLVSÆ: & jam olim Dionyſius Carthuſianus tali alicui librum ſcripſit: De VITA INCLVSARVM, qui exſtat inter eius Opuſcula.

DISQVISITIO III.

De S. Cormaci, Regis, Archiepiſcopi, & Martyris Regulâ.

Cormaci Regula metro Hibernico ſcripta.

EX vltimâ Hiberniâ, vltimam quam nanciſci licuit Regulam, hîc exhibemus, nono ſæculo ſcriptã. Ea eſt S. CORMACI, qui ex Rege Momoniæ Monachus, & ex Monacho Archiepiſcopus Caſſelenſis, in Hiberniâ factus, compoſuit REGVLAM, ſeu Methodum religioſè viuẽdi, metricè, & Hibernico idiomate conſcriptam: quæ exſtat in Conuentu Fratrum Minorum ſtrictioris obſeruantiæ Louanij. Et incipit ſic: *Sambadh bnan, briathar iſeal, &c.*

Hic autem *Cormacus* eſt diuerſus ab alio Cormaco, Rege itidem Momoniæ, & poſteà Monacho; quem mirificè laudat S. Bernardus in vita S. Malachiæ, cap. 3. & ſequẽtibus. Ille cremm de quo agit S. Bernardus, licet fuerit vir ſanctus, Rex Momoniæ, & poſteà Monachus; non tamen fuit Epiſcopus, vel Martyr, vti Auctor REGVLÆ, de quo loquimur. Item floruit tẽpore S. Bernardi circa annum 1120. *Cormacus* verò Epiſcopus circa annum 890. & martyrium paſſus eſt anno 903. vt habent Annales Hiberniæ, eiuſq́ue feſtum celebratur 15. Septemb. iuxta B. Marianum, in ſuo Martyrologio Hibernico.

Cormacus ab alijs eius nominis diſcretus.

Eſt etiam diuerſus ab illo Cormaco Rege Momoniæ, & viro ſancto; cujus mentionem in viſione Tundali cap. 17. facit Vincentius Bellouacẽſis lib. 26. cap. 88. & Dionyſius Carthuſianus, de quatuor Nouiſſimis, art. 49. & lib. de iudicio Animæ ar. 21. Tundalus enim in iſtâ viſione cap. 17. dicit ſe, dum vterq́ue viueret, familiariter egiſſe cũ Rege Cormaco, cuius ibi facit mentionem; tanquam cum ſuo Domino. Sed Tundalus floruit ann. Chriſti 1149. vt ex opuſculo de eius viſione cõſtat, & ſcribit Geſnerus in ſuâ Bibliothecâ, Poſſeuinus in Apparatu, Eiſingrenius, & alij.

Denique hic Regulæ Auctor manſit ſemper puriſſimus, & virgo; alter de quo in viſione Tundali, minimè vt ex eodem opere cap. 17. conſtat.

Cormacus Virgo manſit.

Exiſtimo tamen eundem eſſe, de quo in viſione Tundali fit mentio, & quem in vitâ S. Malachiæ laudat S. Bernardus, quia circumſtantiæ temporis, regiæ dignitatis, vitæ ſanctitatis ita comprobant.

DISQVISITIO IV.

An, & quam S. Dunſtanus, Archiepiſcopus Cantuarienſis, ſcripſerit Regulam.

Dunſtani Monachatus.

VIR hic ſanctiſſimus Monaſticũ habitum, vt Osbernus in eius vitâ teſtatur, Wintoniç à B. Elphego Epiſcopo accepit. Inde Glaſtoniam ſe contulit, ibiq; vitã ſolitariã egit; poſteà verò illius Monaſterij Abbas eſt conſtitutus. Aſſumptus deinde ad Epiſcopatum Wigornienſem, & mox Londinenſem, denique Cantuarienſis Archiepiſcopus creatus eſt. Inter alia quæ ſcripſit, enumerat etiam Pitſius Librum vnum *De* REGVLA *vitæ Monaſticæ*, (ſiue vt alij loquũtur) REGVLAM VITÆ MONASTICÆ. Eiuſdem quoq; meminit Baleus. Centuriâ 2. Et Eduardus Mahieuw, qui de eâ hęc annotat. Quod REGVLAM MONACHORVM ab ipſo compoſitam ſpectat, videtur illa tempore S. Anſelmi magnæ fuiſſe æſtimationis. Eam ſiquidem adhuc Prior Beccenſis cœnobij, à B. Lanfranco Archiepiſcopo Cantuarienſi, his verbis expetijt:

Regula Monaſtica.

Mahieuw in trophæis Anglic. Tab. 3. cap. 66.

In prima habita. Anſelm lib. 1. Epiſt. 31.

Audiui

Digitized by Google

Audiui quòd S DVNSTANVS REGVLAM VITÆ MONASTICÆ *inſtituerit: Si igitur ſic ſe res habet, vellem libenter famoſam vitam, &* INSTITVTA *tanti Patris videre.* Ne verò hæc eius petitio aliquâ ratione negligeretur, eodem tempore etiam ad Mauritium Monachum, in hunc modum ſcripſit. DE REGVLA SANCTI DVNSTANI *ſcripſi Domino Archiepiſcapo. Tu tamē iuſſa Damino Henrico, & Domino Gundulpho ex naſtrâ parte, vt eandem* REGVLAM *mihi debeant accommodare.*

Idem eod. lib. Epiſt. 34.

Incertum quæ Dunſtani Regula.

Quænam verò hæc ſit REGVLA, non ſatis conſtat; ſuſpicari licet, REGVLÆ *S. Dunſtani* nomine appellatam fuiſſe *Regularem Concordiam Anglicæ nationis Monachorum Sanctimonialiumque*, tempore Eadgari Regis concinnatam: in cuius Præfatione mētio fit *S. Dunſtani* Archiepiſcopi. Ea verò Cōcordia aliud nihil eſt, quàm Abbatum & Monachorum per Angliam conuentio de ſeruandis ſecūdùm Regulam S. BENEDICTI ijſdē ritibus, & conſuetudinibus; quod in Cōcilio Wintonienſi pariter decreuerunt, vt patet ex ipsâ *Concordiâ*, quæ edita eſt à Clemente Reynero 3. parte Appendicis libri, qui inſcribitur *Apoſtolatus Benedictinorū in Angliâ*, Scriptura 55. eamque nomine *Statutorum S. Dunſtani* in his Diſquiſitionibus non rarò citamus. Sunt enim *Statuta* Regulæ S. BENEDICTI ſuperaddita, & receptam in Angliâ praxim explicantia, cui conformia vtcumque ſunt, quæ ad calcem eiuſdem libri habētur S. Lantfranci *Statuta*. Obijt *S. Dunſtanus* anno Chriſti 988. vt ſcribit Maihieuw: quamuis alij paulò ſeriùs eum exceſſiſſe tradant.

Forte Concordia.

DISQVISITIO V.

Quæ S. Petri Damiani Regula?

Petri Damiani laus.

PETRVS cognomento DAMIANI, vel vt ipſe ſe ex humilitate nuncupare ſolet, PECCATOR, ex Monacho S. BENEDICTI Epiſcopus Oſtienſis, & S. R. E. Cardinalis, vir fuit ſanctiſſimus, & Monaſticæ Solitudinis ac rigoris amantiſſimus. Plura illuſtrandæ Dei Eccleſiæ, & proximorum vtilitati ſcripſit: inter cætera etiam, vt refert S. Antoninus, *de Perfectione Monachorum: Item ſcripſit* REGVLAM *Eremiticam, & de Ordine vitæ Eremiticæ.* Sic etiam vocat Harimannus Schidelius in hiſtoriâ vniuerſali, ad annū Chriſti 1068. Trithemius lib. 2. de Viris Illuſtribus Ordinis S. Benedicti, vocat REGVLAM *Eremitarum & Incluſorum.* Idemq; lib. 2. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, vocat REGVLAM *Solitariorum*, quæ incipiat: *Dum feruorem ſanctæ conuerſationis* &c. Eodem nomine nuncupauit Iacobus Philippus Bergomenſis in Supplemento Chronicorum, editionis ſecūdæ, & Petrus Recordatus, Diario 4. Hiſtoriæ Monaſticæ. Poſſeuinus verò hunc librum

Antonin p. 2. Sum. hiſt. tit. 16. c. 8.

Regula Eremitica.

Bergomen. lib. 12. ann. Chriſti 1070.

Poſſeuin. in Apparat. Sacr. tom. 2.

A ita recenſet. *De Ordine Eremitarum, & facultatibus Eremi fontis Auellani, vbi deſcribit* REGVLAM, *ad cuius præſcriptum, ſe defuncto, cupiebat vt Eremitæ fontis Auellani viuerent.*

NOTITIA REGVLARVM.

Eſt autem hæc Regula inter edita eius opera Opuſculum 14. eodem, quo Poſſeuinus ſcripſit, inſignitum titulo: cui etiam ex ipſius Auctoris mente, REGVLÆ nomen præſcribi poſſit, quod ipſe non ſemel in eo libello vſurpat, cùm dicit: *Viuēdi autem* REGVLA *hoc noſtro tempore talis eſt.* Et; *per nomen te diuinæ Maieſtatis obteſtor, vt ab huius obſeruantia* REGVLA *cum his qui tibi ſubditi fuerint,*
B *non declines.* In eodem porrò Opuſculo maniſeſtè inſinuat ab Eremitis ſuis etiam REGVLAM S. BENEDICTI ſeruatam.

Quam ipſe agnoſcit.

Opuſculum 15. de ſuæ Congregationis Inſtitutis ad Stephanum Monachum, eandem Regulam, ſed paulò fuſiùs, exponit; vbi ſtatim in principio appellat *Eremiticæ vitæ* REGVLAM, cui ſaluberrima admiſcet monita. Habuiſſe verò Monachos Monaſterij S. Crucis, & Congregationis fontis Auellani peculiarem amicitiam, eiuſdem Monaſterij monimenta antiquiſſima, & Pe-
C trus Recordatus in hiſtoriâ Monaſticâ, Diario I. fidē faciunt. Vſi enim ſunt indumentis albis, & cærulei coloris pallio. Quem habitum geſtauêre B. Landulphus Congregationis illius Fundator, & B. Petrus Damiani eiuſdem propagator.

Et alibi exponit.

Non deſunt qui Sanctiſſimo huic viro tribuēdas cenſeant CONSTITVTIONES CANONICIS PORTVENSIBVS APVD RAVENNAM PRÆSCRIPTAS quas REGVLAM DAMIANAM appellant, eſtque à S. Auguſtini diſtincta. Verùm Gabriel Pennottus probat harum
D Cōſtitutionum auctorem fuiſſe, alium Petrum de Honeſtis, ciuem Rauennatem, Monaſterij Portuenſis Priorem, qui ante S. Petrum Damiani obierit, & in eiuſdem Monaſterij Eccleſiâ ſit ſepultus, quique ſe etiā Petrum Peccatorem nominare ſit ſolitus. Obtulit autem Paſchali II. has *Cōſtitutiones*, ſiue REGVLAM CANONICÆ INSTITVTIONIS ex pluribus collectam, approbandam: quod ille fecit Chriſti an. 1118. in hunc modum:

An Pet. Damiani auctor Conſtitutionum Portuenſium.

Pennottus lib. 2. hiſt. Can. Reg. cap 47.

Paſchalis Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilectis filijs apud Eccleſiam Beatæ Mariæ in Portu
E *Rauennati Exarchatus regulariter commorantibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Hanc Inſtitutionis canonicæ* REGVLAM *tam ex ſanctorum Patrum auctoritate, quàm Religioſorum Virorum exemplis, & morū honeſtate conceptam, nos perſpectam Deo auctore ſuſcipimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmantes, vobis per Dei gratiam efficaciter obſeruādam iniungimus: vt quarum ſequi veſtigia deuouiſtis in terris, eorum obtinere conſortium poſſitis in cælis. Datum Tranſtyberim 12. Cal. Ianuarij, indictione 10.*

Paſchalis eas confirmat.

NOTITIA REGVLARVM.

TRACTATVS IX.

DE REGVLIS

Duodecimo Sæculo ſcriptis.

EXHIBET Duodecimum *hoc* Sæculum *ſex* REGVLAS, *de quibus noſtro more hoc ordine diſquirendum.* PRIMÒ, *de Regulâ Templariorum militum.* SECVNDÒ, *de Regulâ Conuerſorum Ciſtertienſis Ordinis.* TERTIÒ, *de Regulâ à Petro Abaëlardo Sanctimonialibus præſcripta.* QVARTÒ, *de Regulâ Carthuſianorum.* QVINTÒ, *de Regulâ Cruciferorum.* SEXTÒ, *de Regulâ Ordinis SS.*^mæ^ *Trinitatis, & Redemptionis Captiuorum.*

DISQVISITIO I.

De Regulâ Militum Templariorum.

Templariorum origo. TEmplariorum *Militum initia progreſſumque Guilielmus Tyrius lib. 2. hiſt. cap. 7. deſcribit, qui, quòd Ieroſolymis iuxta *Templum* Domini in palatio Regis manſionem haberent, FRATRES MILITIÆ TEMPLI dicti ſunt. Anno enim Domini 1118. Nobiles quidam Equeſtris ordinis, Deo deuoti in manu Domini Patriarchæ, more Canonicorum Regularium, in Caſtitate, & Obediētiâ, & ſine proprio, velle perpetuò viuere profeſſi ſunt. *Inſtitutū.* Prima autem eorum profeſſio fuit, vias & itinera maximè ad ſalutem peregrinorum à latronibus tueri. Nouem annis in habitu ſæculari vixerūt. Tandem à Concilio Trecenſi *inſtituta eſt eis* *Regula.* REGVLA, *& habitus aſsignatus, albus videlicet, de mandato Domini Honorij Papæ, & Domini Stephani Hieroſolymitani Patriarchæ. Tempore Domini Eugenij Papæ, vt dicitur, cruces de panno rubeo, vt inter cæteros eſſent notabiliores, mantellis ſuis cœperūt aſſuere tam Equites, quàm eorum Fratres inferiores, qui dicuntur, Seruientes.*

Quæ à S. Bernardo ſcripta dicitur. Hæc verò *Templariorum* REGVLA à S. Bernardo Clarevallenſi Abbate conſcripta dicitur in ipſo Regulæ prologo. Edita autē primùm eſt ab Auberto Miræo in Chronico Ciſtertienſi, Coloniæ anno 1614. In ipſâ porrò profeſſione ſeu iuramēto à Magiſtro Prouinciali huius ſacræ Militiæ præſtari ſolito, mentio fit Regulæ, ſiue Conſtitutionū S. Bernardi. Nam vt refert Chryſoſtomus Henriquez, inter cætera dicit: *Henriq. Menolog. Ciſterc. 24. Maij 10 Not. lit. F.* *Promitto ſubmiſsionē generali Magiſtro Ordinis, & obedientiam ſecundùm ſtatuta ſancti Patris noſtri Bernardi.* Regulæ hic titulus præſcri- A bitur: *Regula pauperum Commilitonum Chriſti, Templique Salomonici.* Sequitur deindè prologus. Ipſique Regulæ hæc rurſus præponitur Epigraphe: *Incipit Regula pauperum Commilitonum Sanctæ ciuitatis.* Primùm caput eſt, *Qualiter diuinum officium audiant.*

Putat verò Stellartius, Regulam hanc à S. Bernardo *Templarijs* traditam, alieno vt apparet conſcriptam ſtylo (poſtremū enim id verbum videtur Stellartio deeſſe) & ſanè ſtylus longè diſſidet à Melliflui Doctoris charactere. *Licet ſtyiu reclamet.* Dici fortè queat, militum B imperitiæ ſponte virum ſanctum ſtylum attemperaſſe: niſi prolixus ille *Sermo* eiuſdem Patris *ad milites Templi* floride, & diſertè omninò eſſet conſcriptus, prout aliæ ſanctiſſimi viri lucubrationes.

DISQVISITIO II.

De Regulâ Conuerſorum Ciſtertienſium.

TRIBVITVR & hæc ſanctiſſimo Patri Bernardo, quam ex Alnenſis Biblio- *Regula Conuerſorum tributa S. Bernardo.* C thecæ MS. Codice Menelogio Ciſtertienſi intexuit Chryſoſtomus Henriquez. Titulus erat *Inſtituta S. Bernardi*; poſteà alius titulus ſequebatur in hunc modum. *Henriq. in Menolog. 5. Iulij.*

Breue & memoriale ſcriptum de conuerſatione Laicorum Fratrum, ſecundùm Inſtituta beati Bernardi.

Salubris inſtitutio Patris ſancti, quarum ſuorum cordibus filiorum lingua eius tanquam calamus ſapientiæ cæleſtis ſcripſit, hoc breui & memoriali ſcripto includitur, vt ſi extra ea quæ communis conſuetudinis liber continet, aliqua de con- *uerſatione*

uerſatione Laicorum Fratrum emerſerit dubitatio, habeant ſaltem filij Claræ vallis, de matris auctoritate quod teneant, ne ab his quæ in eâ beatus Bernardus inſtituit, tepidâ vel temerariâ nouitate recedant. Videant & attendant, quo lacte ſimplicitatis aluerit, quos Dominus parturiuit; & æmulantes in bonitate quod bonum eſt, ad fouenda plantaria Religionis in Fratribus, fluenta puriſſima de hoc fonte deriuent. Capita habet ſexdecim.

DISQVISITIO III.

De Regulâ Petri Abaëlardi Monialibus Paracletenſibus præſcripta.

Abaëlardi ſcripta dãnata.

NON me latet, viri huius ſcripta, agente S. Bernardo, & in Senonenſi Concilio; & ab Innocentio II. fuiſſe damnata. Verùm, quia & ille reſipuit, & opera eius cum longâ pro ipſo Apologiâ Pariſijs ab Illuſtri viro Franciſco Amboëſio Equite, & Chriſtianiſſimi Regis in ſanctiore Conſiſtorio Conſiliario edita ſunt, vnà cum Doctorum Pariſienſium in eadem opera Cenſurâ; in quâ loca ſalebroſa annotata ſunt: volui & REGVLÆ ab eo conditæ, quæque in ijſdem habetur operibus, mentionem hîc facere, ne quid à me prætermiſſum, conqueri quis iure poſſit. Præſertim cùm Regulæ illius doctrina proba omninò ſit, & in eâ vix quidquam à prædictis Cenſoribus, vt minùs ſanum ſit annotatum. Si tantùm excipias, quod pag. 168. lin. 8. & pag. 179. lin. 9. dicat *Copulæ nuptialis vſum omninò peccato non carere:* Quod quidem in ijs qui rectitudinem & honeſtatem obſeruant, minimè eſt concedendum.

Defenſa, & edita cum Cenſuris Doctorum.

Abaëlardus vir doctiſſimus.

Chronicon Antiſiodor. Anno 1140

Vir igitur hic vndequaque doctiſſimus, & Petri Venerabilis elogio non ſemel laudatus, *Ingenio* (vt ait Chronicon Roberti Antiſiodorenſis Monachi) *fuit ſubtiliſſimus, mirabiliſque Philoſophus, qui conſtruxerat Cœnobium in Territorio Trecraſſino, in prato quodam vbi legere ſolitus fuerat. In quo Sanctimoniales plurimas Epiſcopali auctoritate cõgregauit, quod* PARACLETVM *nominauit. Quibus Sãctimonialibus* HELOISSAM *quondam vxorem ſuam, religioſam fœminam; & litteris tam Hebraicis quàm Latinis adprimè eruditam, præfecit Abbatiſſam.*

Rogatus Regulam pro Monialibus ſcribere.

Epiſt. 7. inter Petri Abaëlardi, quæ eſt Heloiſſæ ad ipſum Petrum.

Petijt porrò hæc à ſuo pridem coniuge, iam verò vitæ ductore & doctore, vt ſibi, ſuiſq; Virginibus REGVLAM aliquam conderet, quæ, vt ipſius vtar verbis, *fœminarum eſſet propria, & ex integro* fœmineæ *conuerſationis ſtatum habitumq; deſcriberet; quod id nondum à Patribus Sanctis actum eſſe conſpexerit. Vnam quippè nunc Regulam,* inquit, B. BENEDICTI *apud Latinos fœminæ profitentur æquè vt viri. Quam ſicut viris ſolummodò cõſtat ſcriptam eſſe; ita & ab ipſis tantùm impleri poſſe.* Recenſitis porrò pluribus capitibus, quæ ægrè ab infirmiore ſexu putabat poſſe obſeruari, petit diſcretâ moderatione cuncta temperet.

NOTITIA REGVLARVM.

Facit id prolixè.

Præſtitit, quod rogatus fuerat Petrus luculenter, & Epiſtola 8. hanc ipſam exhibet *Regulam,* quam *Tripartitum Inſtructionis Monialium* vocat *Tractatum;* Libri enim potiùs, quàm Epiſtolæ formam refert. In eo autem de tribus præcipuis Monaſticæ vitæ virtutibus agit: Continentiâ videlicet, Paupertate volũtariâ, & ſilentio. Eſum autem carnium Heloiſſæ voto benignè indulget: hac tamen reſtrictione: *Vt non ampliùs, quàm ſemel in die ſumant, nec diuerſa indè fercula eidem perſonæ* B *parentur; nec ſeorſum aliqua ſuperaddantur pulmenta, nec vllatenus ei veſci liceat, plus quàm ter in hebdomadâ; primâ videlicet feriâ, tertiâ, & quintâ feriâ, quantæcumque etiam feſtiuitates intercurrant.* Pluribus porrò argumentis & rationibus probat, quàm æqua, nec omninò contra S. BENEDICTI mentem, in ſequiori præſertim ſexu, hæc ſit, diſpenſatio. Alia deindè quæ ad monaſticam ſpectant diſciplinam, prudentiſſimè exſequitur, & Patrum ſententijs aptè illuſtrat.

Carnium eſum indulget.

Abaël. Ep. 8.

Abaëlardi Regula laudata.

Amboëſ. in præfat. apologet. pro Petro Abaëlardo.

Hanc verò Regulã tanti æſtimauit prædi- C ctus Amboëſius, vt de eâ ita ſcripſerit: Quẽ libellum verè aureum omnes Sanctimoniales nocturnâ diuturnâque manu verſare deberent, & nos in Gallicum idioma transferri curauimus. Nec enim cedit Regulis à S. Baſilio, S. Auguſtino, S. BENEDICTO traditis, quas Eraſmus Melanchton, & Centuriatores veras, & ab ijs conſcriptas non diffitentur. Cæſarius Epiſcopus Arelatenſis, vt eſt apud Gregorium Turonenſem, Regulas viris, & Cæſaria eius Soror, Virginibus ſcripſerant; quæ in Gallijs aliquo tem- D pore floruerũt in viridi obſeruãtiâ. Sed D. Maurus, à D. BENEDICTO in Gallias miſſus ad reformãda Deo ſeruientium Cœnobia, pro illis veteribus nouam & ſtrictam Præceptoris ſui Regulam ſuppoſuit, quâ ferè omnes vtuntur vtriuſque ſexus in hunc vſque diem, vt exceptis Canonicis S. Auguſtini, & Fratribus in Eremo, & ſodalibus vtriuſque Franciſci, Aſſiſinatis, & de Paulâ. Hactenus ille.

Numquam præpoſita Benedictinæ.

Verùm, vt S. BENEDICTI Regulæ aliæ vetuſtiores paſſim ceſſerunt; ita neuti- E quam mihi perſuadeo in Paracletenſi Monaſterio eam abrogatam, & hanc Abaëlardi ſubſtitutam. Id enim & ipſius Abaëlardi, qui Cluniacenſis erat Monachus, & Heloiſſæ repugnaret modeſtiæ. Vterque enim de Sancto BENEDICTO honorificè, & maximâ cum reuerentiâ loquitur: eiuſque, vbi res fert, ſententijs ſua confirmat. Fuerit proindè hæc Regula Statutorum aut Conſtitutionum inſtar, quibus ipſa Sancti Patris BENEDICTI Regula in quibuſdam punctis nonnihil mitigatur, & explicatur. Similia eſſe credo, quæ huic

Sed ad eam Statutorum loco adiecta.

tium adijſſent, cognouerunt Pontificem ſimili reuelatione fuiſſe diuinitus inſtinctũ. Quamobrem à Pontifice benignè excepti, ab eodem candidis veſtibus decorantur, ſuperadditâ cruce, qualem Angelus oſtendiſſet. Additque nouo Ordini titulum *de Trinitate, & Redemptione Captiuorum*, cui negotium imponit; Captiuos à malè credentibus Christianos liberandi.

Regula Ordin. SS. Trinitatis. Habet verò hic Ordo Regulam peculiarem, vt ex *Ioannis Mathæ* Fundatoris Epitaphio, quod adfert Stellartius, conſtat, eſtq; tale: Anno Dominicæ Incarnationis M. C. XCVII. Pontificatus verò Domini Innocentij Papæ III. anno primo, XV. Kalend. Ianuarij, inſtitutus eſt nutu Dei, *Ordo ſanctiſſimæ Trinitatis* à Fratre Ioanne, ſub propriâ Regulâ ſibi ab Apoſtolicâ ſede conceſſâ. Sepultus eſt idem Frater in hoc loco, anno Domini M. CC. XIII. Decemb. XXI. Deinde ſequitur Regula, cuius hoc initium: *In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Fratres domus Sanctæ Trinitatis ſub obedientiâ Prælati domus ſuæ* (qui Miniſter vocabitur) *in caſtitate, & ſine proprio viuant.* Ad marginem autem de huius Regulæ auctore iſta adijcit Stellartius. Hanc Regulam Sodalibus SSS. Trinitatis præſcripſit Honorius III. Pont. Maximus. Duplicem porrò ponit Regulam; Primariam ſcilicet & mitigatam: Sed cuius auctoritate mitigata ſit, non prodit. NOTITIA REGVLARVM.

TRACTATVS X.

DE REGVLIS

Poſterioribus Sæculis ſcriptis.

QVÆ *ſuperſunt Regulæ conſequentibus ſæculis ſcriptæ*, Decimo *hoc* Tractatu, *Diſquiſitionibus totidem expediemus. Quarum* Prima *eſt*, *Quænam Regula Ordinis S. Marci de Mantuâ?* Secunda, *De Regulâ S. Alberti Carmelitis tradita.* Tertia, *Quæ S. Franciſci Regula?* Quarta, *De Regulâ Tertiariorum ſiue Fratrum de Pœnitentiâ.* Quinta, *De Regulâ Fratrum & Sororum de Pœnitentiâ, Ordinis Prædicatorum.* Sexta, *De Regulâ Saluatoris, Ordini S. Birgittæ tradita.* Septima, *De Regulâ Annuntiatarum Virginum ſeu B. Mariæ.* Octaua, *De Regulis Minimorum à S. Franciſco de Paulâ conſcriptis.* Nona, *De Regula Societatis Ieſu.* Decima, *Cur Regulæ quædam, aut Inſtituta, quæ huc ſpectare videbantur prætermiſſa?*

DISQVISITIO I.

Quænam Regula Ordinis S. Marci de Mantuâ?

CONGREGATIONEM Canonicorum Regularium S. MARCI DE MANTVA, nouum potiùs Ordinem Canonicorum ab Auguſtiniano diſtinctũ, quàm Congregationem in Ordine D. Auguſtini vocari poſſe, Gabriël Pennotus aſſerit; ex quo carptim deſumpſimus, quæ de eo adducenda putauimus. *Pennot lib. 2. hiſt. Canon. Regul. cap. 50.*

Albertus Spinula Fundator Ordinis S. Marci. Præſidente Eccleſiæ Dei Cæleſtino III. Romano Pontifice, Venerabilis Sacerdos Albertus Spinula, aliàs de Formigolâ, vir pius & religioſus, habitâ poteſtate à Sede Apoſtolicâ erigendi Collegium Canonicorum Regularium ſecundùm Ordinem *D. Marci*; obtento loco, & reditibus, cùm ſe illi Clerici quidam adiunxiſſent; nec tamen certam viuendi haberent REGVLAM: idem Preſbyter Albertus REGVLAM ſcripſit, quã Innocentius III. anno 1204. ſibi oblatam probauit, illiſque inuiolabiliter ſeruandam iniunxit. *Regulam ſuis tradit.* Quam REGVLAM Honorius III. poſt Generale Concilium Lateranenſe, iterum examinatam, & correctam confirmauit, & ſeruandam mandauit. Idem etiã Gregorius IX. Honorij ſucceſſor egit; quæ habentur ex litteris ipſius Gregorij IX. quibus eadem REGVLA à prædictis Romanis Pontificibus examinata, & probata, iterum confirmatur. Exemplum litterarum eſt. *Quæ approbatur à Pontif. Roman.*

Gregorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei; dilectis filijs Prioribus, & Collegijs, Eccleſiarum

Digitized by Google

DISQVISITIO III.

Quæ S. Franciſci Regula?

Gemina S. Franciſci Regula.

Prima.

MAGNVM Minorum Ducem, Patremque *Franciſcum* binas compoſuiſſe Regulas, ex vitæ hiſtoriâ, & Annalibus Ordiois Minorum manifeſtum eſt. Prior prolixior viginti tribus conſtat Capitulis; quam, cùm numerus Fratrum ad duodenarium excreuiſſet, ex varijs Scripturis Euangelij coaceruauit nonnihil confusè & indigeſtè, anno Chriſti 1210. Religionis anno 3. eamq; à ſe approbatam Innocentius III. ei reddidit eodem anno. Ita R. P. Petrus Marchant, in Quæſtionibus proëmialibus ad Regulam S. Franciſci. Agit de hâc Regulâ S. Bonauentura in vitâ S. Patris, cap. 3. eamque inter opuſcula *S. Franciſci* tom. 2. exhibet Lucas Waddingus, & incipit: *Hæc eſt vita quam frater Franciſcus petijt.*

P. March. quæſt. 2.

Poſterior diuino inſtinctu ſcripta.

Bonauent. lib. 1. cap. 4. vit.

Poſteriorem verò diuino monitu duodecim Capitibus compendioſiùs concinnauit; & velut ex varijs micis verborum Euangelij, in vnam hoſtiam (prout ei diuinitus erat oſtenſum) coagmētauit. Nam conſcenſo quodam monte, *cùm duobus ſocijs* (vt ait S. Bouentura) *vbi pane tantùm contentus & aquâ, ieiunans conſcribi eam fecit, ſecundùm quod oranti ſibi, diuinus Spiritus ſuggerebat. Quam, cùm de monte deſcendens, ſeruandam ſuo Vicario commiſiſſet; & ille elapſis paucis diebus aſſereret, per incuriam deperditam: iteratò vir ſanctus ad locum ſolitudinis redijt, eamque inſtar prioris, ac ſi ex ore Dei verba ſuſciperet, illico reparauit: & per ſupradictum Dominum Papam Honorium, octauo Pontificatus illius anno, ſicut optauerat, obtinuit confirmari. Ad cuius obſeruantiam Fratres feruenter inducens, dicebat, ſe nihil ibi poſuiſſe ſecundùm induſtriam propriam; ſed omnia ſic ſcribi feciſſe, ſicut ſibi fuerant diuinitus reuelata.* Hæc S. Bonauentura. Ipſa porrò Regula Scholijs illuſtrata habetur eodem tomo 2. Opuſculorum *S. Franciſci*, atque hanc obſeruant Fratres Minores, ſiue de Obſeruantiâ, ſiue Recollecti, ſiue Capucini, ſiue Diſcalceati &c. nominentur; Et hāc ipſam in formulâ profeſſionis ſpecificant, cùm dicunt: *Regulam Fratrum Minorum per D. Honorium Papam confirmatam.* Et hæc Regulâ communiter vocatur *prima* reſpectu Regulæ S. Claræ, quæ data eſt Monialibus, & tertiæ Regulæ, quæ Fratribus & Sororibus de Pœnitentiâ eſt conſcripta.

Ab Honorio approbatur.

Qui hanc obſeruent.

Franciſcus Clariſſis Regulam tradit.

Nam quod Fratribus ſuis diuinus præſtiterat *Franciſcus*, id S. Claræ eiuſque Sororibus non putauit denegādum; quibus Regulam totidem Capitibus, paribus præceptis, ſimillimis omninò verbis ac fratrum præſcripſit; quam Innocentius Papa IV. confirmauit. Exſtat apud Waddingum in ijſdem S. Franciſci opuſculis, atque hunc præfert titulum: *Regula & vitâ Sororum Pauperum. Capitulum primum In nomine Domini Amen. Incipit Regula & forma vitæ Ordinis Sororum pauperum, quæ quidem eſt ſanctum Euangelium Domini noſtri Ieſu Chriſti obſeruare*, &c.

NOTITIA REGVLARVM.

DISQVISITIO IV.

De Regulâ Tertiariorum, ſiue Fratrum de Pœnitentiâ

S. Franciſcus trium Ordinum, & Regularum Auctor.

B SERAPHICVS Pater Franciſcus vti tres Ordines inſtituit; primum Fratrum Minorum, ſecundum pauperum Dominarum, tertium Fratrum de Pœnitentiâ; ita totidem Regulas ijſdem præſcripſit. Qui tertiam profitentur, à numero vel ordine eius, & relatione ad alias duas, *Tertiarij* communiter dicuntur. Ab ipſo S. Franciſco Inſtitutore, & ſummis qnibuſdam Pontificibus, propriè *Fratres, vel Sorores de Pœnitentiâ* appellantur. Quamuis autem non deſint celebres ex Ordine S. Franciſci Scriptores, (qnos citat Lucas Waddingus in Argumē-
C to huius Regulæ) qui negant eam à S. Franciſco concinnatam, ſed à Nicolao IV. Aliorum tamen teſtimonio, & ex ipſâ *Tertiariorum* profeſſionis formulâ, idem Waddingus comprobat Regulam, hanc genuinum eſſe S. Franciſci fœtum. Forma enim Profeſſionis, quam ex Firmamento trium Ordinum, parte 5. Tract. 2. adfert, ita habet: *Ego Frater N. vel Soror N. voueo*, &c. *ſeruare mandata Dei toto tempore vitæ meæ, & ſatisfacere, vt conuenit, tranſgreſſionibus contra Regulam & viuendi modum tertij Ordinis de pœnitentiâ inſti-*
D *tutam per B. Franciſcum, & per Dom. Nicolaum IV. confirmatam*, &c. Imò expreſsè idipſum habet Leo X. in Conſtitutione, vel Bullâ *Inter cætera*, edita pro *Tertiarijs* in congregatione viuentibus; vbi pluries ait illam à Franciſco editam, & à Nicolao confirmatam & approbatam. Edidit & hanc cum ſuperioribus Regulam, idem Waddingus inter Opuſcula S. Franciſci: cuius primum caput incipit; *Si qui voluerint hanc vitam obſeruare*, &c. Et viginti abſoluitur Capitibus.

Regula Tertiariorum vt abdicata.

Sed non rectè.

Forma Profeſſionis Tertiariorum.

E

DISQVISITIO V.

De Regulâ Fratrum & Sororum de Pœnitentiâ, Ordinis Prædicatorum.

CONGRVIT hæc nomine cùm præcedēte Regulâ; cuius quidem, Profeſſores viri eidemq; Domino, ſed ſub vexillo S. Dominici militāt: de quâ in breui & compendioſâ chronicâ de Magiſtris Generalibus, & Viris illuſtribus Ordinis Prædicatorum, capit. 9. ita ſcribitur. *Anno Domini* 1285.

NOTITIA REGVLA-RVM.

Nunnio eligitur Generalis Ord. Prædicat.

electus eſt in Magiſtrum Ordinis ſeptimum in Capitulo Generali Bononiæ, Magiſter Nunnio, Prior Prouincialis Hiſpaniæ, & rexit Ordinem annis ſex, laudabiliter & prudenter. Aſſumptus deinde ad Epiſcopatum Palentinum in Hiſpaniâ. Fuit autem vir magni animi, & patientiæ ſingularis in aduerſis. Hic Pater ſanctus REGVLAM *Fratrum & Sororum de pænitentiâ B. Dominici dictauit, quã nunc habent: Cùm priùs ſub quibuſdam conſuetudinibus à B. Dominico eis traditis viuerent: & Ordinem illum plurimùm auxit, & gratijs communiuit.* Sic ibi.

Regulam Tertiarijs ſcribit.

In Summario Conſtitutionum, Declarationum, & Ordinationum Ordinis Prædicatorum collecto à Patre Petro Martyre Feſto Vrceano ad calcem habetur hæc ipſa *Tertiariorum* Regula, ſcribiturque confirmata ab Innocentio VII. quæ roborata eſt ab Eugenio IV. additurque, quòd propriè Regula vocari non poſſit: quia *Tertiariorum* ſtatus propriè non ſit regularis, cùm tria vota in quâlibet regularium religione neceſſaria non includat. Subnectuntur ibidem priuilegia huic Ordini conceſſa, atque ipſa Regula viginti tribus Capitibus comprehenſa.

Quæ haud propriè Regula vocatur.

DISQVISITIO VI.

De Regulâ Saluatoris, Ordini S. Birgittæ tradita.

S. Birgitta Ordinem instituit.

S. *Birgitta*, vulgò Brigitta, vidua, regijs in Succiâ natalibus orta, poſt varias peregrinationes factas, Ordinem religioſum vtriuſque ſexus inſtituit, anno Domini 1370. quem Vrbanus Papa V. Auinione confirmauit. Vt refert Onufrius in Chronico. De hâc porrò inſtitutione ita Bonifacius IX. in Bullâ canonizationis loquitur: *In loco etiam de Watzſteno Lyncopenſis diœceſis, de ſuis facultatibus vnum Venerabile Monaſterium canonicè conſtrui fecit, pro ſexaginta Monialibus ſub clauſurâ viuentibus, & viginti quinque Fratribus Ordinis S. Auguſtini, ſancti Saluatoris nuncupati: qui tàm moniales, quàm fratres, certas Conſtitutiones per ipſam beatam Viduam editas, & poſteà per Sedem Apoſtolicam approbatas obſeruare tenentur.* Ita ibi.

Trithem. ann. 1362. Regula ſua approbationem obtinet. Naucler. Volum. 2. generat. 46.

Trithemius verò in Chronico Hirſaugienſi ait, eam veniſſe Auinionem ad Vrbanum Papam V. miſſam à Domino noſtro Ieſu Chriſto pro confirmatione REGVLÆ ſuæ, quam fecit. Similiter Ioannes Nauclerus: *Venit*, inquit, *cum religioſo & honeſtiſſimo apparatu ad Vrbanum, à quo benigniſſimè ſuſcepta eſt, ob eius ſanctitatem & Prophetiam,* REGVLAMQVE *eius confirmauit.* Hanc autem Regulam appellabat Bonifacius IX. Conſtitutiones, habeturque in libro Reuelationum S. Brigittæ hoc titulo:

Qualis ea.

Hic incipit Regula ſancti Saluatoris data diuinitus ab ore Ieſu Chriſti deuotæ ſponſæ ſuæ ſanctæ Brigittæ de regno Sueciæ, & primò ponitur proœmium in hæc verba: In Domino Regis Noruegiæ &c. conſtatque Capitibus 31. quæ deinde in Reuelationibus extrauagãtibus per quadraginta ſex capita ab ipſo Chriſto exponitur, & in ijs *Regula* perpetuò nominatur.

Seruant præterea eiuſdem Ordinis Profeſſores *Additiones* quas vocant, ſiue Conſtitutiones B. Petri de Aluaſtro Prioris, & S. Birgittæ Confeſſarij, quia Saluator in ipſâ Regulâ cap. 26. ſtatuit vt quędam de Regulis BENEDICTI, vel Bernardi addantur, & cap. 1. Reuelationum extrauagantium ait, *Confeſſor tuus paucioribus verbis exponat gradus humilitatis, quos didicit in Regulâ* BENEDICTI *mei.* Et ſequenti capite rurſus iubet addi vtilia & neceſſaria, ſed nulla ſuperflua. Et cap. 45. gratam ſibi teſtatur fore additionem ex S. BENEDICTO, & alijs Patribus. Conſtant additiones illæ capitibus 53.

Additiones Petri de Aluaſtro.

DISQVISITIO VII.

De Regulâ Annuntiatarum Virginum, ſeu B. Mariæ.

Ioanna Ludouici XII. coniux.

ORDO Beatæ *Mariæ* ſemper Virginis primùm inſtitutus fuit in Galliâ à beata Ioannâ, filiâ Ludouici XI. ſorore Caroli VIII. eâdemq; coniuge Ludouici XII. Regum Galliæ. Huic antè etiamnum Duci Aurelianenſi cùm nupta eſſet, iſque Carolo in regno eſſet ſuffectus, Aulicorum conſilio, & ſedis Apoſtolicæ diſpenſatione, intactam integramque B. Ioannam dimiſit. Illa verò ſe libens ad alterius æternique Regis cultum conuertit. Inſtinctu verò ſacratiſſimæ Virginis *Mariæ*, de Religioſo Ordine ad eiuſdem Deiparæ cultum inſtituendo agere cœpit, quo in negotio ſedulam ei operam impēdit R. P. Gilbertus Nicolaus, Ordinis Minorum Regularis Obſeruantiæ, (qui pietatis ergò in D. Virginem, à Leone X. dictus fuit *Gabriel Maria.*) Regulam enim quæ decem *B. Mariæ* præcipuas virtutes ex ſacris Euangelijs proponit imitandas, eidem collectiſque Virginibus præſcripſit: quæ ab Alexandro VI. anno 1501. confirmata eſt, ac demum à Iulio II. & Leone X. approbata, multiſque aucta eſt priuilegijs. Plura vide in Chronico Miræi, & eiuſdem Originibus Monaſticis, lib. 3. cap. 12.

Ordinem Annuntiatarum fundat.

Sub Regula Gabrielis Mariæ.

Quæ approbata.

Annuntiatarum verò hanc Regulam, prout Leonis X. inſerta erat Diplomati, Gallicè edidit Guilielmus Gazæus in libello qui inſcribitur *L'Image de la Religieuſe reformee*, Attrebati, 1616.

DISQVI-

DISQVISITIO VIII.

De Regulis Minimorum à S. Franciſco de Paulâ conſcriptis.

S. Franciſci de Paulâ vita.

QVi Minorum Patriarchæ cognominis, eiuſque interceſſione conceptus, natuſq; fuit FRANCISCVS DE PAVLA (quod Calabriæ eſt oppidum) eiuſdem quoque Spiritus, ac virtutum hæres fuiſſe videtur. Nã & hic rudi amictu, nudis pedibus incedens, humi cubabat. Eccleſiâ propè Paulam ædificatâ, ibi ſui Ordinis iecit fundamenta: B Humilitatem verò ſic coluit, vt ſe omnium MINIMVM diceret, ſuoſque alumnos MINIMOS appellari voluerit. Cibi abſtinẽtiâ fuit admirabili: ſemel in die poſt ſolis occaſum reficiebatur; & ad panem & aquæ potum vix aliquid eiuſmodi obſonij adhibebat, quo veſci in quadrageſimâ licet: quam conſuetudinem, vt Fratres ſui toto anni tempore retinerent, quarto eos voto aſtrinxit.

Tres Regulæ eiuſdem.

Rodrig. to. 1. q. Regul. q. 2. art. 7.

Ob multitudinem tam virorum quam mulierum ex omnibus partibus ad ſe confluentium (vt Emmanuel Rodriguez ait) C REGVLAS tres inſtituit, Vnam pro Fratribus, aliam pro Monialibus, & tertiam pro Mantelatis: quæ confirmatæ, & approbatæ fuerunt à Sixto IV. Innocentio VIII. Alexandro VI. Pio III. & Iulio II. Omnes tres exhibet Stellartius his titulis: *Regula SS. Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paulâ. Regula Sororum Ordinis Minimorũ S. Franciſci de Paulâ.* Vtraque decem abſoluitur Capitibus. *Regula vtriuſque ſexus fidelium Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paulâ.* Capita habet ſeptem.

Approbantur.

DISQVISITIO IX.

De Regulâ Societatis IESV.

Regula, & Conſtitutiones Societatis.

Nigron. in comment. ic. Regul. Societ. p. 1. num. 8.

ILLVSTRIS in Eccleſiâ Dei eſt SOCIETAS IESV, à S. Ignatio de Loyolâ, communi totius bono excitata: de quâ cum plures ſcribant Auctores, videatur Nicolai Orlandini hiſtoria. Dirigitur verò Societas (vt Iulius Nigronus annotauit) tùm REGVLA ab Apoſtolicâ ſede probatâ; tùm Conſtitutionibus, quæ Regulæ breuitatem ſupplent.

A ſancto Ignatio ſcripta.

Libro verò Regularum (ait idem Auctor) tria continentur. Primò eæ, quæ *Summarij dicuntur Regulæ:* Secundò, eæ quæ dicũtur *Regulæ cõmunes:* Tertiò, *Regulæ* diuerſorum *Officialium* ac Superiorum. Omnium harum Auctor eſt. B. Ignatius de Loyolâ, Societatis Fundator, de quo, deque harum Regularum à ſede Apoſtolicâ approbatione, vide eundem Nigronum fuſiùs diſſerentem.

DISQVISITIO X.

Cur Regulæ quædam, aut Inſtituta quæ huc ſpectare videbantur, prætermiſſa?

MONASTICAS quas reperire hactenus licuit, recenſuimus *Regulas*, quarum vti nonnullas meras eſſe Cõſtitutiones non imus inficias: ita plures diligentiori & magis accurato Lectori apud Auctores poſſe occurrere, nolimus diffiteri. Quas *Regularum* nomine à Scriptoribus inuenimus appellari, ferè expreſſimus. Supereſt nunc rationem adiũgere, ob quam aliquarum prætermiſſa ſit mentio; cùm ad hanc *Regularum Notitiam* ſpectare viderentur.

Quædam hic ſtudio omiſſa.

Conſtitutiones quæ dictæ Regulæ.

PRIMÒ, nihil nobis dicendum putauimus de varijs *Conſtitutionibus*, quas pleriq; Religioſi Ordines vltra primariam, ſub qua militãt, habent Regulã. Quamuis non ignoremus, Regularũ eas nominẽ nõnumquam à Scriptoribus appellari: quemadmodum in Regulâ Saluatoris, nominatur Regula S. Bernardi, & in Reuelationibus S. Birgittæ, Regula S. Dominici, quâ nihil aliud quàm Ciſtercienſium, & Prædicatorum Conſtitutiones, vel viuendi formulæ ſunt intelligendæ. Cùm hi ſub S. Auguſtini, illi ſub S. BENEDICTI, vt conſtat, degant Regulâ. Hoc modo accipiendum, quod Azorius, & poſt eum Franciſcus Suarez aſſerit Ordinem Ieſuatorum S. Hieronymi, à Ioanne Columbino Fundatum, & ab Vrbano V. approbatum: poſt Auguſtini Regulam, accepiſſe etiam propriam, quam quidam ex eorum D Ordine in Epiſcopum electus compoſuit, & Romani Pontifices probauẽre. Sed hac Regulâ eorumdem Fratrum Conſtitutiones crediderim inſinuari: nam profiteri eos Regulam S. Auguſtini, ait Pius V. in Bullâ, quæ incipit: *Romanus Pontifex*, & habetur tom. 2. Bullarij pag. 245. Iulius quoque Nigronus ait: Legi approbationem Regulæ noui Ordinis Clericorum, qui miniſtrant infirmis, factã à Gregorio XIV. anno 1591. Et Santius Cicatellus, qui Camilli de Lellis, Fundatoris huius Religionis vitam con- E ſcripſit, non ſemel Regularum eius meminit, ipſumque Fundatorem cuiuſdam præuaricationis occaſione exclamaſſe. *Eccui vſui iſtæ* REGVLÆ *ſi non ſeruantur?* In ipsâ tamen profeſſionis formulâ, quam Camillus, eiuſque ſocij ediderunt, non *Regulæ*, ſed *Conſtitutionum* ſit mentio. Vouebant enim iuxta formam viuendi contentam in Bullâ Congregationis Miniſtrantium infirmis, ac in eius Conſtitutionibus, auctoritate Apoſtolicâ tam editis iam, quàm in poſterum edendis.

Reg. Saluat. cap. 26.

Reuel. S. Birg. lib. 1. cap. 17. & 18.

Azor. Inſtit. Moral. lib. 13. c. 11. Suar. tom. 4. de Relig. tract. 9 lib. 2. cap. 5. num. 12.

Nigr. tract. de Regul. Com. Soc. part. 1. nu. 7.

Cicatell. li. 3. cap. 15.

Idem lib. 1. cap. 29.

Olim quoque, cùm fas eſſet cuilibet Superiori

NOTITIA REGVLARVM. *Variæ obſeruantiæ.*

periori proprias condere Leges: quidam prioribus Regulis S. Baſilij, S. Pachomij, vel alterius cuiuſlibet, varias adiecerunt obſeruantias, quæ eorum inſtitutum non parùm ab alijs diſtinguebant. Quàm varia fuerit Monachorum Paleſtinæ, tempore Eudociæ, victus viuendique ratio, explicat Euagrius Eccleſ. Hiſtor lib. 1. cap. 21. Quã vitæ, victùs, & amictùs formam S. Fulgentius, Ruſpenſis Epiſcopus, tùm ipſe obſeruauerit, tùm in ſuis, vt credere fas eſt, induxerit Monaſterijs, ex vitæ hiſtoriâ liquet. Non fuiſſe autem Ordinis Eremitarum, aut Canonicorum Regularium S. Auguſtini, probat Pennottus.

Pennot lib. 1. hiſt. Canon Regul. cap. 26. num. 4. & cap. 40. num. 1.

De diſciplinæ Monaſteriorum Orientalium.

Qualis fuerit diſciplina in Monaſterio Ioannis Abbatis Raithuni, quòd in Ægypto erat ad Erythræum mare (vbi duodecim fontes, & ſeptuaginta palmæ in ſacris Litteris deſcribuntur) vt eſt in Menæis & Menologio Græcorum, varijs locis deſcribit Climacus, præſertim Gradu 4. & Libro ad Paſtorem, ad hunc ipſum Abbatem ſcripto: quem ducentis triginta Monachis ſcribit præfuiſſe.

Similiter ex Sermonibus Iſaiæ & Dorothei Abbatum, quæ apud eos viguerit Monaſtices exercitatio, colligi vtcumque poteſt. Nam in Oriente ab his, alijſque quædam obſeruata contra vel præter S. Baſilij ſanctiones, non difficulter poſſet demonſtrari. Climacus enim Gradu 14. opus manuum, à S. Baſilio, alijſque Patribus tantopere commendatum, improbare videtur, cùm ait, *impoſſibile eſſe Deo, & operi manuum mente aſſiſtere.* Quare ad pellendum ſomnum, & ventris ingluuiem remedij tantùm loco illud præſcribit.

Regulæ Sodalitatum.

SECVNDÒ, longiùs à noſtro inſtituto abeunt Regulæ diuerſarum Confraternitatum, ſiue Sodalitatum piarum, perſonis in ſæculo degentibus, aut ſaltem non clauſtralibus præſcriptæ. Regulæ quoque ſiue Canones Eccleſiaſtici, Chriſtianis omnibus communes, aut Clero peculiares. Nec recenſendi nobis fuêre ij quorumdam libri, qui REGVLÆ aut CANONIS nomine inſcribuntur: qualis eſt Ludouici Bloſij *Canon vitæ Spiritualis*, & eiuſdem *Breuis Regula*: Benedicti à Canſfelt *Regula Perfectionis*. Quo titulo etiam omiſimus à Miræo adſcriptum librum S. Gregorij Papæ, *de Curâ Paſtorali*, quem ipſe Gregorius Leandro ſcribens, vocauerit *Librum Regulæ Paſtoralis*: Sic enim plures Epiſcoporũ & Paſtorum Inſtructiones huc referẽdæ fuiſſent. Omiſimus quoque Martini Dumiẽſis in Galæciâ primùm Abbatis, poſt Bracarenſis in Luſitaniâ Epiſcopi, *Copioſa præcepta piæ Inſtitutionis*, vt Iſidorus & Honorius, libro de Scriptor. Eccleſ. loquuntur, quòd ea *Regulæ* nomine nuſquam legerimus appellata. Nec huc ſpe-

Et libri pij Regulæ nomine inſignit.

Gregor lib. 4. Epiſt. 46.

A ctare putamus Iuliani Pomerij Librum *de Virginibus Inſtituẽdis*, non magis quàm aliorum Patrum, Auguſtini, Ambroſij, Baſilij, Gregorij Nazianzeni, Nyſſeni, Ephræm, Hieronymi, *Inſtitutiones*, vel Præcepta *Virginibus* tradita.

de Inſtitutiones Virginum.

TERTIÒ, quæri non iam immeritò poſſit, cur prætermiſſa duplex Regula, tempore Ludouici Pij in Concilio Aquiſgranenſi, anno Chriſti 816. condita? Prior eſt Canonicorum, ſiue *forma Inſtitutionis Canonicorum*: altera eſt *Forma Inſtitutionis Sanctimonialium canonicè viuentium*. Has enim Canonicis Regularibus S. Auguſtini ſcriptas, nõ contemnendi auctores arbitrantur, maximè autem priorem. Quare S. Petrus Damiani, Opuſculo XXIV. quod inſcribitur, *Contra Clericos Regulares proprietarios*, in editione Romanâ Epiſtolâ 16. lib. 1. ait, ſe hanc *Regulam* nec *funditus improbare, nec auctoritatem illi omninò tribuere*. Maximè autem carpit tanquam abſurdum, quod ſcribatur cap. 120. quod, *qui nec ſuis rebus abundant, nec Eccleſiæ habent poſſeſſiones, & magnam vtilitatem Eccleſiæ conferunt, accipiant in canonicâ congregatione victum, & veſtimentum, & eleëmoſynarum partes.* Inuehitur quoq; in auctorem Regulæ, & menſuram cibi ab eo præſcriptam, redarguens etiam dicendi characterem. Quæ ſanè immeritò Canonicis, quos vocant ſæculares, obijcerentur, quos conſtat ſtipendia Eccleſiæ optimo iure accipere. Ioannes Mauburnus in Roſeto Spirituali, Regularibus Canonicis hanc Regulam præſcriptam aſſerit: & in eâdem ſententiâ eſt Antonius Caracciolus, Notis ad Conſtitutiones Theatinorum, pag. 19. Ioannes le Paige in Bibliothecâ Præmonſtratẽſi, lib. 1. ſect. 14. Buſæus de Statibus hominum V. Monachus. Suarez tom. 4. de Religione lib. 8. c. 8. n. 6. ait Clericis, ſeu Canonicis Regularibus hanc Regulam maximè cõmendari. Gabriel Pennottus lib. 1. cap. 21. num. 3. Ordo, inquit, Canonicus, de quo in Concilio Aquiſgrani, nullo pacto diſtinctus ab Ordine D. Auguſtini.

Regula duplex Concilij Aquiſgranenſis.

An prior Canonicis Regularibus ſcripta.

Verùm ex ipsâ Regulâ ſatis conſtat ijs præſcriptam, qui ſe rerum ſuarum proprietate non abdicabant, nam cap. 115. conceditur eis *dare & accipere, proprias res & Eccleſiæ cum humilitate & iuſtitiâ habere; quòd Monachis, qui ſecundùm regularem inſtitutionem, arctiorem ducunt vitam, penitus inhibitum eſt.* Pruur etiam ex ipsâ S. Auguſtini Regulâ Canonicis Regularibus. Proinde rectè Clemens Reynerus in Apoſtolatu Benedictinorum in Angliâ, negat hanc Regulam Canonicis Regularibus præſcriptam, ſequiturque Miræus in Notis ad hanc ipſam Regulam, qui ſæcularibus tribuit, vti & Ioannes Langecrucius in Speculo Canonicorum lib. 1. cap. 21. Nam & Ioannes Trullus,

Probatur ſcriptam fuiſſe Canonicis Sæcularibus.

lib. 1.

lib. 1. de Canonicis Regular. cap. 31. ſcribit quoſdam fuiſſe, qui *vitam quandam communem in refectorio, dormitorio, communique domo propè ſacras ædes degebant, propria tamen bona priuatim poſſidentes: quorum Canonicorum inſtitum deſcribit Præpoſitus, atque Abbas: qui huiuſmodi Clericos Collegiatos vocant, & à Regularibus differre ſignificant.* Hæc ille. Ex vitâ quoque S. Norberti colligitur hanc Regulam ſæcularibus præſcriptam. Nam cum eſſet hic vir ſanctus apud Xautenſes *Canonicus Sæcularis*, vt vitæ auctor loquitur, *cùm omnes ex more in Capitulo, vt vocant, reſediſſent, cœpit primò, accepto codice alloqui Decanum, oſtendens ex verbis beatorũ Gregorij atque Iſidori, quorum ſe Regulam tenere dicebant* &c. quo nomine hæc Regula deſignatur; eò quòd prima Capitula Regulæ Aquiſgranenſis, ex iſtis Patribus ſint deſumpta. Omitto alia, ne in re ſatis clarâ, ſuperuacaneis inſiſtere videar argumentis.

Vit. S. Norbert. cap. 4.

Hâc ipsâ ratione, prætermiſſa à nobis *S. Religionis Regula*, quam teſte Sigeberto, de Viris Illuſtribus, ſuis ſcripſit Clericis Metenſis Epiſcopus *Godegrandus*, Hermanno Contracto *Rodgangus*, Trithemio *Rugrandus*. Et ſi quæ ſint aliæ Regularum nomine Clericis Leges præſcriptæ.

S. Religionis Regula.

Qvartò, negligendæ nobis & illæ fuerunt Regulæ, quæ non ab auctoribus, ſed ab obſeruantibus, aut aliâ quâpiam ratione, hoc nomen ſunt conſecutæ; exempli cauſsâ, Antonius Yepez tom. 4. agit de Regulâ S. Giraldi, Fundatoris Monaſterij Aureliacenſis in Galliâ, quod ſcilicet in quodam Priuilegio Regis Ferdinandi, dicti de Leon, ſiue Legionenſis, filij Alphonſi ſeptimi, dato Era 1224. ita dicitur: *Concedo & confirmo Hoſpitali montis Cebruarij donationes, quas pater meus Imperator, proauuſque meus rex Aldefonſus, prædicto Hoſpitali, & Fratribus ibidem ſub Regulâ beati Giraldi degentibus, diuinâ inſpiratione in perpetuum ſunt largiti.* Quæ intelligenda non ſunt de aliquâ Regulâ, quam S. Giraldus ſcripſerit, ſed de eâ, ſub quâ cœnobium ab eo ædificatum Deo militabat. Neque enim ſanctus hic vir, qui Aureliacenſis in Aruerniâ fuit Comes, Monachus vnquam exſtitit; vt ex S. Odone Cluniacenſi Abbate, qui vitam eius litteris mandauit, probat Hugo Menardus, Obſeruationum lib. 1. 4. Octobris.

S. Giraldi.

NOTITIA REGVLARVM.

Yepez tom. 4. an. Chriſti 838. & 911.

Qui nunquam Monachus fuit.

Deniqve, tres alias Regulas ſuppeditat nobis Syllabus editorum, ſiue edendorum Librorum Ioannis Baptiſtæ Gramaye in Bibliothecâ Belgicâ Valerij Andreæ. Prima, eſt *Anachoretarum*, ſecunda *Clericorum*, tertia *Monachorum* Africæ: ſed eas quia necdum videre licuit, non potuimus earum notitiam exhibere.

Regula Africana.

Atque hîc tandem finis eſto Primi huius Libri de Notitia Regvlarvm, ad Laudem & Gloriam Omnipotentis Dei, cuius Sanctiſſima voluntas humanorum actuum eſt Æterna & Prima Regvla: quam vtinam omnes, prout tenentur, ita quoque ex charitate ſequantur!

SIT

NOMEN DOMINI

BENEDICTVM,

EX HOC

NVNC, ET VSQVE IN

SÆCVLVM.

REGVLÆ PATRVM ideò nobis aſsiduè leguntur, vt eorum Sanctis exhortationibus, interiorem accommodantes auditum, & diſciplinæ concipiamus amorem dulciſsimum; & Domino per omnia adiuuante, vitæ ipſorum exempla ſequamur. Propter quod nobis feſtinandum eſt, vt à noſtris mentibus tepor excludatur inolitus.

Plenitudo autem Sanctæ conuerſationis, & ſpiritalis vitæ perfecta doctrina, in eorum SANCTORVM PATRVM REGVLIS nobis quotidiè recitatur, quorum & probata vita diuino munere, & docendi eſt attributa auctoritas.

REGVLA

Pauli & Stephani cap. XLI.

Digitized by Google

MONASTICARVM

DISQVISITIONVM

LIBER SECVNDVS:

SCHOLA

DOMINICI SERVITII,

SIVE

DE IPSA S.P.N. BENEDICTI

REGVLA.

Vt ignis iſte bonus, qui erat in BENEDICTO, igniret plures; vocauit Deus BENEDICTVM in montem, qui conuocatis ad ſe pluribus ſcintillis, fecit de eis per Spiritum Dei maximum rogum, & compoſuit eis REGVLAM DE SPIRITV DEI, per quam multi perfecti facti ſunt, ſicut BENEDICTVS. *Mater Dei apud S. Birgittam, lib. 3. Reuelat. cap. 20.*

ARGVMENTVM.

SATIS diu, ni fallor, nos hæc PORTICVS tenuit; nunc ſi placet, mi LECTOR, intrò eamus, & hanc, quæ primò occurrit Aulam, cõtemplemur. Inſcriptionem habet ab ipsâ S. BENEDICTI manu, SCHOLA DOMINICI SERVITII. Diuinus enim hic Magiſter ſuâ Regulâ SCHOLAM conſtruxit, in quâ diſcipulos ſuos potiſſimùm docuit *Domino ſeruire:*

 cui

cui nimirùm fidele *Seruitium* non vno titulo omnes debemus. Proinde hæc ipſa Regula variè conſiderata ſolidum huius Libri argumentum eſt. Quot in eo Tractatus, tot veluti Claſſes Sacri huius Gymnaſij animo tuo repræſenta. Titulum ipſum in decurſu expendemus. Nunc quod huius loci eſt. *Primo Tractatu* agitur de Regulâ, vt ab ipſo S. P. BENEDICTO eſt ſcripta. *Secundo*, De Regulæ S. BENEDICTI nominibus. *Tertio*, De eiuſdem præſtantiâ. *Quarto*, De vtilitate Regulæ S. BENEDICTI. *Quinto*, De eiuſdem Approbatione, & Auctoritate. *Sexto*, De Regulæ S. BENEDICTI promulgatione. *Septimo*, De Fine ac Scopo Regulæ S. BENEDICTI. *Octauo*, De eiuſdem Obligatione, & Obſeruantiâ.

Tractatus hos Mantiſſæ loco excipit CATECHISMVS MONASTICVS, ſiue Doctrinæ S. BENEDICTI Synopſis Analytica, duabus conſtans Partibus.

TRACTA-

TRACTATVS I.

DE REGVLA

vt à S. BENEDICTO ſcriptâ.

P*Oſt variarum Regularum Notitiam tractaturus deinceps de vnâ* S.P.N. BENEDICTI, *Spiritum illum inuoco, quo ille repletus eam perſcripſit; vt qui illi ſcribenda ſuggeſſit, mihi ad eadem cognoſcenda lucem, ad explicanda congruum tribuat ſermonem. Veni igitur,* Sancte Spiritus, *& emitte cœlitus lucis tuæ radium. Ad te, ô Spiritus Veritatis, per quem reſpiro, gemens ſuſpiro: tu qui vbi vis ſpiras, meis hiſce conatibus benignus aſpira, tu latentem in* S. B. BENEDICTI *verbis veritatem meo, atque legentium cordibus, precor inſpira. Emitte lucem tuam, & veritatem tuam; ad vtramque caligantes mentis oculos erige: vacillantem ſtylum dirige, aberrantem corrige, totoque hoc opere diuinam opem porrige, vt ſuauiſſimâ tuâ aurâ ad fœlicem huius Nauigationis portum perueniat. Denique ex eo*

Sit Laus Patri cum Filio,
Tibique Sancte Spiritus,
Nunc & per omne ſæculum.

Iam ad Argumentum huius Tractatus veniamus, in quo ipſam conſideramus Regulam prout à S. P. BENEDICTO *exarata eſt: de quâ inquirimus:* Primò, *Quam Regulam ſecutus ſit* S. BENEDICTVS, *antequam ſuam conſcriberet?* Secundò, *Cur eam ſcripſerit?* Tertiò, *Quo tempore & loco?* Quartò, *Quoties ſcripta, & quibus locis aſſeruata?* Quintò, *An in Capita diſtinxerit, titulosque præfixerit?* Sextò, *Quæ eorundem Capitum connexio?* Septimò, *Quis Regulæ Stylus?* Octauò, *Cur ſuæ S. Baſilij Regulam præponat* BENEDICTVS? Nonò, *Quænam illa Baſilij Regula?* Decimò, *Quæ vltima Regulæ* S. BENEDICTI *verba?*

DISQVISITIO I.

Quam Regulam ſecutus ſit S. BENEDICTVS *antequam ſuam conſcriberet?*

ANTEQVAM de ipsâ S. P. BENEDICTI agamus *Regulâ*, vno quaſi paſſu retrocedētes, inquirēdum duximus, ſub quâ ſtatim à ſuâ conuerſione nouus Chriſti tyro vixerit. Quam quidem quæſtionem propoſuit, & doctè pertractauit Antonius de Yepez in Chronico, eumq; ſecutus Simon Milletius in Annotationibus ad Dialogos S. Gregorij, quorum veſtigijs ita inſiſtemus, vt de noſtro etiam plura adijciamus. Variæ autem hic occurrunt ſententiæ, ex eo quod diſcepetur, cui Regulæ paruerit Romanus ille, qui ſancto Patri noſtro ſanctæ conuerſationis habitum donauit.

An. Chriſti 494.
Millet. ad cap. 1.

Sententiæ de Regulâ ſub quâ vixit S. Benedictus.

Prima, ſub S. Baſilij.

PRIMA ait, ſectatum Regulam *S. Baſilij*,
A quam etiam refert Ludouicus Miranda, in Manuali Prælatorum, his verbis: BENEDICTVS, vt à quibuſdam dicitur ſub inſtituto D. Baſilij aliquamdiu fuit. Non tamen hoc ita plane conſtat, atque expediret, ſed circumfertur communiter. Fundamentum eorum ſuggerit, quod S. Pater triennio ſoli Romano cognitus, in ſpeluncâ ſolitarius vixerit, & quòd à Monachis quibuſ-
B dam in Abbatem ſit electus, qui venenum ei in vaſe vitreo præbuerunt. Supponunt ergo Monaſteriū hoc, & illud, cuius alumnus erat Romanus, fuiſſe Ordinis S. Baſilij. Sed & inde argumentum ſumunt, quod ipſemet S. BENEDICTVS Regulam S. Baſilij citans, dixerit: *Regula S. Patris noſtri Baſilij, & Collationes Patrum, quid ſunt*

Mirand. q. 4. art. 1.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

aliud niſi benè viuentium, & obedientium Monachorum exempla, & inſtrumenta virtutum? vbi ex illo, *Patris noſtri*, inferunt S. BENEDICTVM eiuſdem fuiſſe filium, ſaltem eo tempore, quo ipſe needum Monachos cõgregauerat, aut Regulam condiderat. Non poterat autem S. Baſilij ſe nominare filium inſtitutione, (tempus enim & locus repugnant) ergò ex eo tantùm capite, quod ſecundùm inſtituta Regulæ ipſius aliquot annis vixerit. Hanc ſententiam expreſsè tuetur Antonius Gallonius in Apologetico aduerſus Conſtantinum Caietanum, & ita ferè colligit. Teſtatur Gregorius dum de Monachis agit, qui ipſo exordio S. BENEDICTI gubernationi ſe commiſère: quòd S. Pater *in eodem Monaſterio Regularis vitæ cuſtodiam teneret*: per Regularem vitam intelligit, quæ ex Regularum præſcripto compoſita eſt: igitur S. BENEDICTVS, *qui regulariter ſuos gubernabat, antequam ſuas ſcriberet, alienis Regulis iam anteà promulgatis vt eos inſtituerit, neceſſe eſt.* Quænam autem illæ fuerint, ab ipſo intelligendum BENEDICTO, qui cùm recèns ſuas condidit Regulas, noluit antiquas abolitas. Nominat autem vltimo capite Regulam S. Baſilij. *Vt oſtendat*, inquit, *quemnam in ſuis inſtituendis Monachis fuerat Magiſtrum ſecutus, & quibus, antequam Regulas ſuas ſcriberet, ipſe vixerit, & ſuos Monachos erudierit.* Poſteà ſubdit etiam duodecim Sublacenſia Monaſteria Regulâ S. Baſilij (quem communẽ Patrem S. BENEDICTVS appellat) inſtituta fuiſſe. Quod Regula noſtrorum communiori ſententiâ ſcripta non ſit antequam Caſſinũ peteret. Pergit porrò: *Sed non ſolùm ſub Monachatus ſui primordia atque media, ſed ad poſtrema vſque ipſa, & obitum*, S. BENEDICTVM *iiſdem Regulis ſuos Monachos informaſſe, veſtrorum aſſertionibus (quod abſque eorum teſtificatione dicere non auſi eſſemus) cogimur profiteri.*

Quam ſententiam tuetur Gallonius. Pag. 86 & ſeq.

Secunda, ſub S. Auguſtini.

Secunda ſententia aſſerit, S. BENEDICTVM, primùm Regulæ *S. Auguſtini* ſubfuiſſe, quòd nimirum hic ſanctiſſimus Doctor ſuam Latinis præſcripſerit.

Tertia, ſub Carmelitarum. Coria lib. 1. cap. 17. & l. 4. cap. 16. Paleonyd. lib. 2. cap. 6.

Tertia ſententia eſt Patris Didaci Coriâ in Elucidario Chronici, & antiquitatum Ordinis Carmelitici, qui cenſet Romanum S. BENEDICTI Nutritorem, fuiſſe Ordinis Carmelitarum, citans Ioannem Palconydorum itidem Carmelitam, qui Romanum Capraſij, ad quem Ioannes Ieroſolymitanus librum ſcripſerit *de Inſtitutione Monachorum*, diſcipulum facit. Ex quo Auctore in hunc ferè modum diſſerit Coria: Capraſius Abbas quaqua-verſus Monachos ſuos emittebat, vt verbum Dei contra hæreticos diſſeminarent. Fælicem autem & Liberatum in Africam, Romanum Conſtantinopolim direxit. Fælix verò cum Romano vices commutauit; ille enim cum Liberato manſit Conſtantinopoli; hic Africam petijt; vbi cùm videret S. Auguſtinum cum ſuis hæreticos confutare, tranſmiſit in Italiam. Et paulò pòſt ſubiungit: Romanus Abbas manſit, vixitque in Vmbria, in Monaſterijs quæ in illa erant Prouinciâ: atque ibidem Deus eum Magiſtrum inſtituit S. BENEDICTI Abbatis, Patriarchæ Monachorum per Europam. Sic ille. Seruaſſet proinde Romanus Regulam Ioannis Ieroſolymitani, Capraſio Magiſtro ſuo inſcriptam, & toti Carmelitarum Ordini, vt volunt, præſcriptam. Quamuis Coria putet, tum cum Regulam S. Baſilij fuiſſe ſecutum.

Quarta, ſub Adeodati.

Quarta ſententia eſt, S. BENEDICTVM vixiſſe ſub Regulâ *Adeodati* Abbatis; ſub illâ enim S. Romanum militaſſe, aſſerit S. Gregorius. *Vir autem Dei in arctiſſimum ſpecum ſe tradidit, & tribus annis, excepto Romano Monacho, omnibus hominibus ibi incognitus manſit. Qui videlicet Romanus non longè à Monaſterio ſub Theodati Patris Regulâ degebat.* Lib. 2. Dialog. cap. 1.

Quamuis autem Sanctiſſimo Patriarchæ, aut Ordini noſtro non eſſet indecorum, quod alterius cuiuſdam Sancti, antequam ſuam ſcriberet, ſubfuiſſet Regulæ; (prout Patribus Dominicanis nihil decedit, quòd glorioſus eorum Fundator anteà fuerit Canonicus Regularis, ſicut S. Antonius de Paduâ, poſteà Ordinis Minorum S. Franciſci) nullam tamen ex præcedentibus ſentẽtijs arbitror veritati conſentaneam. Proinde aſſerimus, S. BENEDICTVM neutiquam illi ſubfuiſſe Regulæ, ſub quâ S. Romanus, eiuſque Confratres militabant, nec vlli etiam alteri, ſed quamdiu ſpecum incoluit, Deo immediatè fuiſſe ſubiectum, & Abbatis vice illi fuiſſe Spiritum ſanctum, cuius inſtinctu tam arduum vitæ genus ſuſceperat, cuius vnctione deinceps dirigebatur.

S. Benedictum nulli Regulæ ſubfuiſſe quamdiu ſpecum incoluit.

Probatur.

Elicitur hæc ſententia ex ipsâ S. BENEDICTI vitâ, ex quâ conſtat, cum in conuerſionis ſuæ primordijs Anachoreticam, non Cœnobiticam duxiſſe vitam: non in Monaſterio, ſed in ſpecu habitaſſe: Abbati & Monachis, imò, vt S. Gregorius ait, *excepto Romano, omnibus hominibus ibi incognitum manſiſſe.* Qui ergo potuiſſet iſtius Ordinis aut Regulæ cenſeri, quam numquam viderat? Quomodò Monachus eſse Monaſterij, quod numquam intrauerat? Quomodo ſubditus Abbati, quem Abbas iſtic viuere ignorabat? Nihil ergo commune cum iſtis Religioſis in cæremonijs, legibus, totoque viuendi modo S. P. habuit: nec communi

cum

Digitized by Google

cum cæteris vſus eſt refectorio, ſed certis tantùm diebus pane veſcebatur, quem pio furto ſublatum Romanus ei deferebat.

Ex his corruunt iam omnia fundamenta pro alijs opinationibus adducta: ne quid tamen deſiderari queat, ordine ſingulis reſpondeamus.

Reſpondetur obiectionibus.

I. Ac primò quidem, ſi, quod negamus, admitteremus S. BENEDICTVM eandem cum Romano ſeruaſſe Regulam, iam ſanè probatum eſſet, neque S. Baſilij, neque Auguſtini, neque Carmelitarum eam fuiſſe, cùm Gregorius disertè aſſerat, ſub Theodati Patris Regulâ vixiſſe: Nec eſt quod concedamus Theodati Patris Regulā fuiſſe vnam ex tribus nominatis, quaſi tunc aliæ nullæ ſuerint. Eâ enim ætate paſſim Abbates ſibi, ſuiſque particulares concinnabant Regulas, vt alibi probatum eſt: Idemque dici poteſt de Monaſterio illo, cui breui tempore S. BENEDICTVS præfuit: vnde enim conſtat illud ſub S. Baſilij, aut Auguſtini Regulâ fuiſſe?

Suprà lib. 1. tract. 1.

II. Si quæras; quomodo ergo S. BENEDICTVS vocat S. Baſilium *Patrem* ſuum? Reſpondeo, nomen *Patris* tribui ſolere præſtantiſſimis in Eccleſiâ Dei ſcriptoribus, prout communiter ſanctos *Patres* nominamus: inter quos valdè celebris eſt S. Baſilius. Deinde, titulus hic frequens eſt apud Monachos: nam vt S. Hieronymus ait: *Vulgato ſermone, maximè in Palæſtinâ & Ægypti Monaſterijs, ſe inuicem* PATRES *vocant.* Et Cyrillus Alexādrinus Epiſtolam, quam miſit ad Presbyteros & Diaconos, quæ habetur in actis Synodi Epheſinæ, inſcripſit:

Patris nomen quibus tribuitur. — *Hieron. lib. 4. in Matth.* — *Part. 1. c. 11.*

Πατράσι μοναχοῖς, *Patribus Monachis.* Ex quà inſcriptione, perperam quis Cyrillum Monachorum iſtorum fecerit diſcipulum. Audiendus porrò Auguſtinus cauſam explicans, cur PATRIS nomen aliquibus tribuatur. *Honorificentiæ cauſâ* PATRES *appellamus eos, qui nos vel tempore vel meritis præceſſerunt; Nam illud honoris eſt, vt quotidie ſenibus dicamus,* PATER.

Aug. Collat. Cart. 3. cap. 242.

Ex his igitur capitibus S. Baſilium Legiſlator noſter *Patrem* appellauit, nempe quia inſignis Eccleſiæ Doctor, quia Monachorum inſtitutor, quia tempore antiquior.

III. Quòd ſi vlteriùs inſtes, non vtcumque vocaſſe *Patrem*, ſed expreſsè dixiſſe, *Regulam Patris noſtri Baſilij.* Reſpondeo, nec pronomen *noſtri* quidquam concludere: nam & illud honoris & obſeruantiæ cauſa addi ſolet. Ita in Vniuerſitate Louanienſi & alibi, ſacræ Theologiæ Doctores *Magiſtri noſtri* vocantur, etiam ab ijs, quos non erudierunt. Ita etiam Iudam Rabbi, Simeonis filium, propter doctrinæ probitatiſque ex-

Titulus Patris noſtri expenditur.

A cellentiam Iudæi *Rabbenum Haccados*, id eſt, *Magiſtrum noſtrum ſanctum* cognominant, vt teſtis eſt Galatinus. Titulus porrò S. P. N. paſſim Sanctorum, & præſertim Monachorum libris præſcribitur: vt videre eſt in Bibliothecâ veterum Patrum, vbi ſæpiùs occurrit; v. g. S. P. N. Antiochi in Laurâ primum Monachi, &c. S. P. N. Dorothei Archimandritæ, &c. S. P. N. Climachi *Scala Paradiſi*, &c. S. P. N. Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani *Theoria* &c. S. P. N. Marci Eremitæ opuſcula; ita quoque pleraque opuſcula S. Ephræm Syri B inſcribuntur; imò in Græcorum Menologio ita habetur. Quinto Calend. Februarij, *commemoratio S. Patris noſtri Ephræm Syri.* Ex quo videas, non tantùm Epigraphes librorum hunc titulum prætuliſſe, ſed etiam in citationibus aut commemorationibus, Sanctorum Auctorum nomini adiunctum fuiſſe. Atque vt ad Baſilium reuertamur, eundem hoc titulo ornat S. Amphilochius, Iconij Epiſcopus. *Fratres*, inquit, *vtilem quamdā vobis facere inſtitui narrationem, de celebri Baſilio, ac Ephræm Syro: eo-* C *rum ſcilicet, quæ partim in ſancto Patre noſtro Baſilio perſpexi.* Amphilochius autem non diſcipulus, ſed perſamiliaris Baſilio fuit. Sed & tituli librorum ita prænotantur: S. P. N. Baſilij Aſcetica &c. Quare exiſtimo S. BENEDICTVM eundem morē imitatum, præſertim cùm impensè eū coleret, velut Monaſticarum Regularum Conditorem. Quid, quòd & ipſi Græci eundem titulum S. BENEDICTO tribuant, dum in Menologio ſuo, 14. Martij eius Natalem ita recenſent. *S. Patris noſtri* BENEDICTI, *multorum* D *Monaſteriorum Patris celeberrimi, pietate, & miraculorū multitudine illuſtris.* Imò in quodam Breuiario Benedictino in Oratione de S. Antonio, ita habetur. *Deus qui glorioſum Patrem noſtrum Antonium:* vt videas ex illo titulo inferri non poſſe, illum eſſe Ordinis parentem, cùm nec Græci S. BENEDICTVM, nec Benedictini S. Antonium eo loco habeant. Quid, quod & Breuiarium Romanum in communi Confeſſoris Pontificis, hunc titulum cuicumque iſtius Ordinis Sancto tribuat, cùm ex Sermone E ſancti Maximi Epiſcopi ita legendum ſtatuit: *Ad ſancti ac beatiſſimi Patris noſtri N.* &c. & deinceps: *Benè & congruè in hac die, quam nobis beati Patris noſtri N.* &c.

DE REGVLA S. BENEDICTI. — *Galat. lib. 1. cap. 2.* — *Præfigitur libris veterum Patrum.* — *In comparatione Baſilij & Ephræm. habetur initio operum S. Ephræm.* — *Græci eo S. Benedictum inſigniunt.*

Denique, ſi ad hominem argumentari licet, deſtruetur Callonij argumentatio, qui negat ſanctum Gregorium Benedictinis annumerandum, quòd ſanctum BENEDICTVM *Patrem* nominet. Siquidem etſi ex relatione Patris ad Filium, poſſet ſpeciem aliquam habere argumentum; tamen cùm liqueat conſueſſe Gregorium

Argumentum in arguentem retortum. — *In Apolog. pag. 114.* — *Lib. 1 Dial. cap. 1. 2. 7.*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Patres nominare inſignes virtute Monachos, vt Honoratum, Libertinum, Nonnoſum alioſque, argumentum euaneſcit. Ita illc. A

Cui ſuâ iam credo ſolutũ monetâ. Nam verba ipſius de S. BENEDICTO, reſpectu Baſilij repetimus.

Quæ autem Regula ſeruata in Sublacenſibus Monaſterijs, patebit inferiùs. Sicut etiam alibi diſſoluemus quod ait, viuente S. BENEDICTO Regulam eius in Italiâ non fuiſſe ſeruatam, aut publicatam.

Hoc tract. Diſp. 1.

Infrà tract. 6. diſp. 1.

Euertitur tertia ſententia.

Iam verò quæ pro Carmelitano Ordine attulit Didacus de Cotiâ, parum ſtringunt. Paleonydorus enim non abſolutè aſſerit, ſed dubitanter ait: *Quidam verò opinantur iſtum Romanum* S. BENEDICTO *habitum monaſticum tradidiſſe.* Sed huic eorum opinationi Chronologia repugnat. Nam cùm S. Romanum Simpliciano coæuum faciat, & tempore S. Auguſtini Africam adijſſe, eundemque poſteà S. BENEDICTO habitum dediſſe, admittere cogitur, eum ducentis ferè annis vixiſſe. Simplicianus enim Anno 350. primùm innotuit, & iam admodum ſenex, Anno Chriſti 390. S. Ambroſio in Epiſcopatu ſucceſſit, centum videlicet annis antequam S. BENEDICTVS eremum peteret. Deinde S. Auguſtinus quinquaginta annis ante natiuitatẽ S. BENEDICTI obijt. Quibus adde, S. Romanum vnanimi Hiſtoricorum conſenſu S. BENEDICTO fuiſſe ſuperſtitem, vnde ille idem eſſe non poteſt, qui cum Simpliciano & Auguſtino hæreticos impugnauit.

Quæ ex eâ ſequantur abſurdâ.

Præterea Romanus ille Capraſij diſcipulus in Europam venit (vt Coria aſſerit) velut prædicator promulgaturus Regulam S. Baſilij, & Monaſteria erecturus: at qui S. BENEDICTVM veſtiuit, nec concionator, nec Abbas, nec Cœnobiorum fundator exſtitit, ſed priuatus vixit ſub REGVLA Theodati Patris, non S. Baſilij; quam ſi Romanus ille Simpliciano contemporaneus ſeruarit, mirùm profectò eſt, quomodo Coria eum Carmelitis accenſeat, cùm Thomas à Ieſu aſſerat Carmelitarum Regulam nihil commercij, ſocietatis, aut ſimilitudinis cùm S. Baſilij inſtitutionibus habere. Et Thomas Waldenſis dicat: *Ordo Carmelitarum à Ioanne Patriarchâ Hieroſolymitano Regulam viuendi Græcè conſcriptam accepit, quam pleniori poſt ſub Alberto Patriarchâ formâ digeſtam inſpexit.* Sed ipſe Coria cum ſui Ordinis hominibus hanc pugnam depugnet.

Comment. in Regul. Carmelit. part. 2. dub. 2.

Wald. de Sacrament. tit. 9. R. 8. 9.

DISQVISITIO II.

Cur ſuam S. BENEDICTVS *conſcripſerit* REGVLAM?

QVÆSITI huius cauſſa eſt, quòd non deeſſent Monaſticæ Leges, ſub quibus Deo liceret militare. Nam præter S. Baſilij, quàm ipſemet S. Pater citat Regulam, aliæ exſtabant plures; vt viſum libro ſuperiore, & iam olim Caſſianus de typorum, ſiue Regularum multitudine conqueſtus fuit. B Cur igitur nouam, antiquorum Patrum venerator eximius, Monachis condidit Regulam?

Quæ impulerint S. BENEDICTVM ad ſcribendam Regulam.

Reſpondetur, eamdẽ S. P. BENEDICTO Regulam ſcribẽdi fuiſſe cauſſam, quæ iam olim & alios Monachorum Patres ad hoc impulit, de quo audiendus Caſſianus, hunc in modum diſſerens: *Eâ tempeſtate quâ primitiuæ Eccleſiæ perfectio penes ſucceſſores inuiolata adhuc durabat, venerabiles Patres tractaturi conueniunt; quinam modus quotidiano cultui per vniuerſum fraternitatis corpus de*C*cerni deberet, idq; ideò vt hereditatẽ pietatis ac pacis etiam ſucceſſoribus ſuis abſolutam ab omni diſſenſionis lite tranſmitterent: verentes ſcilicet ne qua in quotidianis ſolemnitatibus inter viros eiuſdem culturæ conſortes diſſonantia, vel varietas exorta, quandoque in poſterum erroris, vel æmulationis ſeu ſchiſmatis noxium germen emitteret.* Hæc ibi.

Caſſian. l. 2. Inſtit. c. 5.

Quatuor Cauſſæ.

Scripta igitur S. BENEDICTI eſt Regula; Primò, vt eius viuendi forma hoc veluti ſpeculo expreſſa, tranſiret ad poſteros. Secundò, ne inter eiuſdem Ordinis religio- D ſos, pro cuiuſque voluntate, varius eſſet viuendi modus; néve de eo inter ſe, vt fieri ſolet, hinc inde diſceptarẽt. Tertiam cauſſam addit S. BENEDICTVS, dicens: *Regulam hanc deſcripſimus, vt eam obſeruantes in monaſterijs, aliquatenus vel honeſtatem morum, aut initiũ conuerſationis nos demonſtremus habere.*

Cap. 73. Regul.

Quartò, peculiarem ſcripſit Regulam, quod Spiritus ſancti inſtinctu, vt admodũ eſt veriſimile, moueretur: de eo enim S. Hildegardis ait: *Ipſe gratiâ Spiritus ſancti hoc modo perfuſus erat, quod in nullo opere ſui vel* E *ut in puncto momenti, & ictus oculi virtute Spiritus ſancti carebat.* Quare ad præcipuum hoc opus, eum ex Spiritus ſancti impulſu acceſſiſſe, ambigi non debet.

Cur nullam Patrum Regulam ſumpſerit.

Cur autem nullam præcedentium Patrum aſſumpſerit Regulam, id fortaſſe factum, quòd alia quædam ab illis non expreſſa, voluerit adijcere; alia tempori, loco, & perſonis, quibus præerat, non viderentur ſatis opportuna. Et liceat nobis S. Antonini veſtigia premere, & dicta ab eo ſine arrogantiâ repetere: *Regula*, inquit, *Baſilij, ſatis intricata eſt, Regula Auguſtini multum gene-*

Antonin. in Sum. Hiſt. p. 2. tit. 15. cap. 7. in fine.

Digitized by Google

generalis, & ad particularia parum deſcendens; ſed Regula ſanctiſſimi BENEDICTI *ſingula quæque clarè deſcribit.*

S. Benedictus Regulam ſuam Occidentalibus attemperauit.

His accedat, quod Regulam ſuam S. BENEDICTVS ad Occidentalium mores, & incipientium capacitatem potiſſimùm attemperauerit. Ità & Pſeudo-Auguſtinus: vel Auctor Inſtitutionis de vitâ Eremiticâ, ad Sororem ſcribit: *Hac, Soror chariſſima, de exterioris hominis conuerſatione, non pro antiquitatis feruore, ſed pro huius noſtri temporis ſpatio, te compellente conſcripſi, infirmis temperatum quemdam modum viuendi proponens,* B *fortioribus ad perfectiora progrediendi libertatem derelinquens.* Eandem cauſſam auctor vitæ S. Eugendi adfert, cur Regulam S. Baſilij non ſequeretur: *Sic namque,* ait, *quòd non omninò illa quæ quondam ſanctus ac præcipuus Baſilius, Cappadociæ vrbis Antiſtes, vel ea quæ Sanctorum Lirinēſium Patres, ſanctuſq; Pachomius Syrorum priſcus Abbas, ſiue illa, quæ recentior venerabilis edidit Caſſianus, faſtidioſâ præſumptione calcemus, ſed ea quotidie lectitantes, iſta pro qualitate loci, & inſtantiâ laboris inuictâ, potiùs quàm Orientaliū perficere affectamus,* C *quia proculdubio efficaciùs hæc, faciliuſq; natura vel infirmitas exequitur Gallicana.* Sic ibi. Quę etiam S. BENEDICTO conueniunt. De quo ita Vindocinēſis Cardinalis: *Quæ ante illum Patres ſancti conſtituerūt, velut lex Moyſi, dura & aſpera fuerunt. Sapientis verò* BENEDICTI INSTITVTIO SANCTA, *ſuauis, & leuis eſt: & matre virtutum Diſcretione videlicet plena. Antiquorum ſanctio Patrum, quaſi veteris Legis cultores habuit. Pius autem & diſcretus Pater* BENEDICTVS *illorum Statuta tāquam duræ legis auſteritatem temperans, nos nouæ gratiæ filios procreauit.* D *Illa quaſi vetera penè vel penitus omnia tranſierunt: & ecce à* S. BENEDICTO *facta ſunt noua.*

Sur. 1. Ianu.

Goff. Vindoc. ſerm. de S. Bened.

Quòd ſi vllam præcedentium Patrum voluiſſet aſſumere Regulā, vix vllū credo eſſe dubium, quin S. Baſilij, quam commēdat extremo Regulæ capite, prælegiſſet. At quàm multa voluit S. BENEDICTVS cōſtituere, de quibus S. Baſilius nullā omninò fecit mētionem: exempli cauſsâ, de formâ Diuini Officij, diſtributione Pſalmorū: de continuo ieiunio ab Idibus Septembris vſ- E que ad Paſcha: de abſtinētiâ à carnibus; de quibus omnibus nihil in Regulâ S. Baſilij. De ieiunio certè nullū peculiare ſtatutum inuenitur: & carnium eſus non ſolùm non interdicitur, ſed expreſsè conceditur, vt patet in Regulis fuſioribus Interrog. 19. & 20. vbi Baſilius apertè Monachis, ſe nolle carnium eſum negare, fatetur. De ſilentio quoque nocturno, in Baſilij Regulâ ſermo non fit. Aliaque paſſim occurrunt apud S. BENEDICTVM, de quibus ille tacet. Quinimò Caſſiani Inſtitutiones, & Collationes

Quæ multa ſtatuerit, de quibus nihil Baſilius.

A magis, quàm Baſilij Regulam ſequi videtur: quamquam & ab illo nonnūquam diſſentiat. Ac proinde ſufficientes illi erant rationes, cur nouam, & ab alijs diſtinctam conſcriberet Regulam.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Denique Clemens Reynerus, libro de Apoſtolatu Benedictinorum in Angliâ, ait S. BENEDICTVM non ſcripſiſſe Regulam, vt peculiare genus Monachorū, à reliquis diuerſum inſtitueret: ſed vt omnes omninò Monachos, qui tunc paſſim ſine Regulâ certâ in Occidente viuebant, certâ fixâq; B diſciplinæ normâ informaret. Quod S. Hildegardis verbis confirmari poſſe videtur, ita enim ait: *Ante tempora B. Patris huius* BENEDICTI, *nullâ certâ Regulâ Monachi confirmati, diuersâ incertitudine & inſtabilitate, hàc & illàc vagabantur, certo magiſterio, & certâ locatione carentes.*

Reyner. Tract. 1. §. 10.

Monachi ſine Regula.

Hildeg. in Expl. Reg. S. Bened.

DISQVISITIO III.

Quo tempore, & loco Regula S. BENEDICTI *ſcripta?*

C QVÆSTIONIS ſenſus eſt: num cùm adhuc in Sublaco duodecim, illa extrueret, regeretque Monaſteria, an verò poſtquam in Caſſinum demigraſſet montem, Regulā ſuam ſanctiſſimus Patriarcha noſter exararit. Quâ in re video Proſperū Stellartium in Chronologiâ Monaſticâ ad an. Chriſti 510. aſſerere, eo circiter anno, aut paulò pòſt, deſertis ſcilicet diſcolis illis Monachis, qui veneno Sanctum Patrem extinguere conati erant, deamatam in ſolitudinem repedaſſe, vbi, inquit, REGVLAM D ſcripſit Monachis melioribus tradendam.

Stellartij opinio.

Alij tradunt, exſtructis iam in Sublacenſi ſolitudine duodecim monaſteriis conſcriptam fuiſſe Regulam. In hac ſententiâ eſt Guilielmus Gazæus, qui in hiſtoriâ de vitis Sanctorum Gallice ſcriptâ, ait: Duodecim exſtruxit Monaſteria, & in ſingulis duodecim collocauit religioſos, cum Abbate, ſanctiſque legibus & conſtitutionibus, vt ibidem viuerent ſub præſcriptâ ab eo REGVLA, in omni caſtitate & obedientiâ. Idem tradit Clemens Reynerus, E lib. de Apoſtolatu Benedictinorum in Angliâ, in præfatione, dicens: BENEDICTVS Regulam Sublaci ſcripſit, & obſeruandam Monachis ſuis tradidit, anno circiter 506. In eâdem ſententiâ eſſe videtur Hugo Menardus in Libello de Origine & incremento Ordinis S. BENEDICTI, circà finem. Breuiarium quoque Romanum, & Monaſticum referēs B. Patrem duodecim ædificaſſe Monaſteria, mox ſubdit: *Eaq; ſanctiſſimis Legibus communiuit. Poſteà Caſſinū migrauit.* &c. Fauet eidē ſententię Ioan. Leſlęus, Hiſtor. Scot. lib. 4. dicens: In Caſſinum ſe

Auctores qui Regulam Sublaci ſcriptam cenſent.

Guil. Gazæus.

Clem Reynerus.

Menardus.

Ioan. Leſlæus. Hiſt. Scot. lib. 4.

DE REGVLA S. BENEDICTI

oppidum tamquam angulum abdidit, ac condito monaſterio, quoſdam ſocios ad ſanam vitæ rationem traductos, REGVLA A SE PRIMÒ CONSTITVTA informauit. Et ante eum Adreualdus Floriacenſis ità ait: *Qui de re actum eſt, vt fama tanti viri, amatores quique ſacræ religionis ad eum confluerẽt: ſeq́; inſtitutis illius deuotiſſimè ſubderent. Adeò vt confluẽtis ad ſe multitudinis ſuamine duodecim inibi Monaſteria, haud longè à ſe diſparata conſtrueret: ſingulisque in locis, duodenos Monachos delegaret. Qui prælatis ſibi Patribus obediendo, ſanctæ* REGVLÆ *præceptis mitia ſubderent colla.* Et ſanè ante Caſſinenſem commigrationem, ſcriptam ſeruatamq́ue fuiſſe REGVLAM, ex S.Gregorij lib.2.Dialog.narratione apparet, nã cap.12.dicitur: *Cumque hoc de vſu Regulæ ſollicitè ſeruaretur,* &c. cap.18.obiurgantur qui mappulas acceperant contra *Regulæ* caput 54.

Adreualdus lib.1.de Mirac. S. Ben.cap.3.

Ex S.Gregorio.

Sed enim vel maximè hîc audiendum duxerim R.^mum Abbatem Caietanum, qui hanc inter Sublacenſes, & Caſſinẽſes controuerſiam accuratiùs excuſſit: & libro de S.Gregorij Monachatu, ità diſſerit. Sublacenſibus Patribus fauent tum ratio, tum auctoritas. Ratio, quia cùm S. BENEDICTVS Sublaci duodecim erexiſſet cœnobia, aliaq́ue alibi etiam exſtructa informaſſet; ea omnia ſine Regula gubernaſſe, quis affirmat? Rem hanc Leo IX. ſanctiſſimus Pontifex apertiſſimè faſſus eſt, qui cùm Sublacum piè perluſtraſſet, dicebat, vt eſt apud antiquum Auctorẽ Sublacẽſis Chronici: *Mirabilis eſt locus iſte per omnipotentem Deum. Hoc Monaſterium caput eſt omnium Monaſteriorũ per Italiam conſtitutorum, & verè, quia inde Auctor & caput omnium Latinorum enituit Monachorum, &* REGVLA *ibi ab eodem ſanctiſſimo viro deſcripta, in totam Latij exijt amplitudinem terrarum. Neque enim credendum eſt, vt tot Monachi, tantaque ab ipſo in iiſdem locis cõſtructa Monaſteria, ſine Regulâ fuiſſent: ſed procul dubio qui Monaſteria fecit & Monachos, ipſe eis Regulam tradidit, non aliam, niſi quam ipſe à Spiritu ſancto edoctus exarauerat.* Hæc Leo.

Conſtantinus Caietanus.

De S.Greg. Mon ſect. 6.

Leo IX. ſedit an Chriſti 1049.

Auctor Chronic. Sublac. in Otho Abb apud Caiet. MS. Leo IX.

Accedit auctoritas Petri Boërij, egregij Decretorum Doctoris, cuius hęc ſunt verba: Refert etiam Fulgentius, quòd Abbas Egeſippus ſcripſit Regulam Monachis S. Seuerini, quam iure hæreditario eis reliquit: Si enim fuerit hæc Regula propria, aut aliqua ex prædictis quidem (Pachomium, Baſilium, & huiuſmodi cęteros Regularũ ſcriptores intelligit) vel alia, ignoro. Potuit enim eſſe Regula BENEDICTI, quam ipſe vel fecit, aut ſaltem incœpit in *Valle Specus*, regnante Papâ Anaſtaſio II. & Imperatore Anaſtaſio I. circa annos quingentos à Chriſti natiuitate. Caſſinenſes au-

Petrus Boërius. Sup. Reg. S. Bened. cap 17. MS. Sublac. & in S. Ben. Maur.

A tem Monachi dicunt eam in eorum cœnobio fabricatam, cùm inde etiam receſſit Maurus, ipſam, panis pondus, viniq́; menſuram apud Gallias conferens, vt in vitâ Mauri legitur, & in expoſitione ad Regulam Petri Diaconi Cardinalis.

Vit. Mauri apud Sur. 15. Ianuar.

Verumtamen cùm teſte Gregorio, 2. Dialogorum, in Valle Sublacenſi, in quâ Specus eſt antedictus, duodecim Monaſteria BENEDICTVS conſtruxerit, quorum cuilibet duodecim Fratres ſub Abbate inſtituerit; ſatis puto veriſimile, ipſam Re- B gulam ibi ſaltem inchoatam fuiſſe: & præſtant etiam argumẽta multa, quæ in dicto Dialogo continentur: & verſus quos legi, manuque extraxi propriâ ex ſilice dicti Specus, qui ſunt hi:

Ornatam fidem fuit hic data Regula pridem,
Hic & cunctorum mãdat Lex Monachorum,
Currite, quid ſtatis, mea gaudia ſumite gratis.

Verſus antiqui.

His Boërius vicem agit Sublacenſium Monachorum,

Verùm ex alterâ parte non minores auctoritates & rationes ſunt, pro ijs, qui Caſ- C ſini demum exaratam Regulam volũt. Antequam verò pluribus id confirmem; præmittendum duxi: vſitatam Legiſlatoribus pleriſque hanc gubernandi formam, vti priùs quidem abſque vllis ſcriptis regant Legibus; deinde verò eas, quas vſus aut experientia probauerit, figant cõſtitutiones. Apoſtoli ſanè neq́; à Chriſto aliquod ſcripto præceptum acceperunt, neque (ſi Irenæo credimus) per totos quindecim poſt Chriſti aſcenſionem annos, vllo Eccleſiam ſcripto docuerunt. Nam principio viuâ D tantùm voce, & δια τῶν ἀγράφων, fideles inſtituebantur. Quinetiam, eodem S. Irenæo teſte, ducentis fermè à Chriſto nato annis, multæ gentes exſtiterũt, quæ ſincerè credebant in Chriſto, non vllâ ſcripturâ, ſed ſolâ voce perdocti.

Legiſlatores initio ſine ſcriptis regunt.

Iren. lib. 4. cont. hæreſ.

Iren. lib. 3. cont. hæreſ. cap. 4.

Atque vt ad Monaſticas accedamus Regulas, ſatis apparet Baſilium cum Monachis aliquamdiu vixiſſe, antequam ſuas conſcriberet Regulas, vt manifeſtè colligitur ex proœmio Regularum fuſiùs diſputatarum. De Auguſtini Regulâ, res eſt cer- E tiſſima, pluribus iam annis Moniales, quibus illam ſcribebat, abſque vllâ ſcriptâ vixiſſe Regulâ. Ipſe enim Epiſtolâ 109. quâ Regulam præſcribit, teſtatur Sanctimoniales illas per multos annos in Monaſterio ſub Præpoſitâ, quam mutari deſiderabant, perſeueraſſe, & numero & ætate creuiſſe. Antè illam verò, Sororem ſuam eidem Monaſterio fuiſſe Præpoſitam. Erant igitur ſine Regulâ velatæ, profeſſæ, multiplicatæ, & æternùm fortè ſine Regulâ in ſancto propoſito manſiſſent niſi Præpoſitam mutari volentes, inde-

Quod exemplu ipſo ſum. S. Baſilij.

S. Auguſtini.

Digitized by Google

Brunonis. indecenter fuiſſent tumultuatæ. S. Bruno A Carthuſianorum Parens, nihil ſcripſit, ſed Statuta eorum primus Guigo exarauit, qui fuit quintus eiuſdem Ordinis Generalis.

Et S. Benedicti imprimis.

De ſancto BENEDICTO veriſimile quoque eſt, eum non ſtatim à principio, ſed poſt longam annorum experientiam, ſuam condidiſſe Regulam. De quo ferè ita ſtatuit Antonius de Yepez: Poſtquam S. Pater irreligioſos iſtos religioſos, qui mortem ei machinati fuerant, reliquiſſet, verereturque non diſſimiles in alijs Italiæ Monaſterijs reperiri, REGVLAM ſcribere B meditatus eſt; quâ abuſibus, quos aduerterat, & manu veluti palpauerat, remedium adferret. Dei hæc erat inſpiratio, qui animum ei ad heroicum hoc tantæque vtilitatis opus ſuggerebat. Magna hæc Sublacenſium Monachorũ dignitas, quod ſanctiſſimus Patriarcha triginta quinque annis apud eos commoratus eſt; ex quibus primos ſolus egit, reliquos ædificandis duodecim impendit Monaſterijs, quibus eas præfixit leges & præcepta, quæ deinceps in Caſſinate monte expoliuit C perfecitque, eâ formâ diſponens REGVLAM, quâ hodieque eam videmus. Ad annum verò IESV Chriſti 529. ſub finem rurſus agens de REGVLA, ait: Sanctus Patriarcha duodecim Monaſteria in Sublaco, viuâ voce, & abſque ſcriptis gubernanit Legibus; fuit hæc Regula ad inſtar tabularum Legis, quam Deus Moyſi dedit, poſtquam cum eo quadraginta diebus in vertice montis Sina verſatus fuit. Vndè Deſiderius Caſſinenſis Abbas (qui poſtea fuit Victor Papa III.) in cõſtructa à ſe Caſſinenſi Baſilicâ, aureis litteris in abſidâ ſub pedibus Baptiſtæ, & Euangeliſtæ Ioannis, hos verſus deſcribi præcepit:

Yepez ann. Chriſti 510.

Auctores qui Regulam in Caſſino ſcriptã aiunt.

Ant. Yepez.

Deſiderius Caſſin. Abbas.

Leo Oſtie. lib. 3. cap. 27. in edit. ſecundâ c. 29.

Hæc domus eſt ſimilis Synaï ſacra iura ferentis:
Vt Lex demonſtrat, hic quæ fuit edita quondam.
Lex hinc exiuit, mentes quæ ducit ab imis,
Et vulgata dedit lumen per climata ſecli.

Cenſuit ergò Deſiderius Abbas, Caſſini ſcriptam Regulam. Ex quo capite Pontij Cluniacenſis Abbatis, qui ſe *Abbatem Abbatum* nuncupauerat, arrogantiam in Romanâ Synodo Ioannes Cancellarius refutauit. Nam, vt Petrus Diaconus habet: *Interrogatus à Ioanne Cancellario, ſi Caſſinenſes accepiſſent Regulam à Cluniacenſibus, an Cluniacenſes à Caſſinenſibus? Pontius reſpõdit, quòd non ſolùm Cluniacenſes, verumetiam omnes Monachi in orbe Romano degentes, Regulam Patris* BENEDICTI *à Caſſinenſi cœnobio acceperunt: tum Cancellarius; Ergo ſi ex Caſſinenſi cœnobio, tamquam à viuo fonte Monaſticæ religionis norma manauit, iure ac meritò Caſſinenſi*

Petr. Diac. l. 4. Chron. Caſſin. cap. 60. & in edit. a. c. 60.

Abbati hæc prærogatiua à Romanis Pontificibus conceſſa eſt. Confirmari vlterius hęc ſententia poteſt ex dictis ſummorum Pontificum, eorumque ſignatis diplomatibus, quibus Caſſinenſi Monaſterio ſupremum inter omnia totius orbis monaſteria locum decreuerunt: Calliſtus Papa II. in Concilio Romano, hæc coram Epiſcopis dixiſſe refertur: *Caſſinenſis Eccleſia per Ieſum Chriſtum fundata eſt: cuius imperio Pater* BENEDICTVS *ad eundem locum deueniens, illumque ab idolorum ſordibus emundans, ſancta Regula deſcriptione, & miraculorum prodigijs, & ſui corporis ſepulturâ, toti orbi ſpectabilem reddidit, & totius Monaſtici Ordinis caput effecit.* Ita Petrus Diaconus. Alexander verò II. in Priuileg. de reuelat. corporis S. BENEDICTI, Caſſinenſe Monaſterium vocauit *Monaſticæ normæ principale Gymnaſium.* Et Vrbanus II. in Bullâ à Clemente Papa IV. cõfirmatâ, cùm dixiſſet, *Monaſterium Caſſinẽſe caput omnium monaſteriorum perpetuò habetur*, eiuſdem rei cauſſam ſubnectens, ait: Et meritò; *nam ex eodem loco de* BENEDICTI *pectore Monaſtici Ordinis Veneranda Religio quaſi de Paradiſi fonte manauit.*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Calliſtus II.

Petr. Diac. Chron. Caſſin. l. 4. c. 78. edit. Math. Laur. Neap. 1616. & in prior. edit. ca. 80.

Alexander II.

Vrbanus II.

Ampliſſimum porrò eſt huius rei teſtimonium, atque antiquitate venerandum, quod Zacharias Pontifex in Priuilegio eidem monaſterio conceſſo inſeruit his verbis: *Præterea corroboramus, ac in perpetuum confirmamus eidem dilecto filio, eiuſq; ſucceſſoribus, in omni conuentu Epiſcoporum & Principũ, ſuperiorem vniuerſis Abbatibus ſedem: & in conſilijs & iudicijs priorem ſui Ordinis omnibus ſententiam proferre, pro reuerentiâ tanti loci, qui primum & ſummum monaſticæ vitæ Legiſlatorem viuum & mortuum in perpetuum retinere promeruit: quique ipſius Legiſlationem in eodem Caſſinenſi cœnobio ſcribens, verbo & exemplo cœnobiale propoſitum appetentibus in toto mundo ſole clarius enitebrauit. Pro quo Caſſinenſe cœnobium exaltantes, decernimus ac in perpetuum confirmamus, vt ſupradictus locus dignitate, vigore ac honorificentiâ præcellat omnia monaſteria, quæ conſtructa vel conſtruenda ſunt in toto orbe terrarum. Abbaſq; eiuſdem loci celſior ac celebrior exiſtat omnibus Abbatibus* E *eandem Regulam tenentibus, illicque lex Monaſtici Ordinis caput teneat ac principatum: vbi eiuſdem Legis deſcriptor* BENEDICTVS *Pater ſanctiſſimus eandem deſcribens promulgauit Regulam: ibiq; Abbates & Monachi honorem & reuerentiam deferant; & ibi vſque ad diem iudicij quærant Doctorem, vbi Monachorum vniuerſalis Magiſter & Doctor* BENEDICTVS, *Pater almificus, corporaliter vnà cum ſorore ſuâ quieſcens, glorioſæ reſurrectionis diem expectat.* Hæc Zacharias Pontifex. Quod autem ait, vt ibi *quærant Doctorem*, id deinceps paſſim factitatum legimus; nam vt Radulphus

Zacharias Papa.

Caſſinenſis cœnobij principatus in alia.

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Radulph. apud Sur. 28 Sept. vit. S. Liob. cap. 10.

Ex Caſſino petita olim Regulæ obſeruantia.

dulphus in vitâ S. Liobæ refert, Boniſacius Moguntinus Archipræſul *miſit in Caſſinum montem Sturmin diſcipulum ſuum, virum genere & moribus nobilem, vt in Monaſterio, quod B.P. BENEDICTVS inſtituit, diſciplinam regularem & vitam moreſque Monaſticos agnoſceret, paſtorque futurus, diſcipulus fieret; atque in ſuâ ſubiectione diſceret, quomodo alijs præeſſe deberet.* Pari modo S. Willibaldus, S. Wilfridus, S. Benedictus Biſcopius, Bedæ Magiſter, Adelardus, Ludgerus, alijque quamplurimi, Caſſinenſe cœnobium adierunt, vt Benedictinæ Regulæ obſeruantiam à Monachis iſtius loci diſcerent.

Leo Oſt. li. 1. cap. 14.

Carolus quoque Magnus, vt habet Leo Oſtienſis in Chronico, ad Abbatem Theodemarum de Franciâ litteras miſit, rogans, vt aliquot ſibi de Monaſterio B. BENEDICTI dirigeret Fratres, qui tegularem diſciplinam, in illis partibus iam extinctam, renouarent.

Petrus Diaconus.

Lib. de Vit. Illuſt. Mon. Caſ. cap. 1. MS. apud Conſtant. Caietan.

Porrò & alij Scriptores in Caſſinenſi Monaſterio Regulam litterarum monimentis conſignatam ſcribunt. Petrus Diaconus, lib. de vitis Illuſt. Montis Caſſini: *Scripſit autem* (BENEDICTVS) *iam ſenex in eodem Caſſinenſi Cœnobio Monachorum Regulam diſcretione præcipuam, ſermone luculentam.*

Boerius.

Petrus Boerius in cap. 11. Regulæ ait, TEMPERIVS, *dictum eſſe ſecundum vulgare regionis Monaſterij Caſſinenſis, in quo fuit hæc Regula edita.* Nec verò quiſpiam miretur Boerium vtramque protuliſſe ſententiam, Sublaci ſcilicet & Caſſini ſcriptam Regulam; duplicem enim in Regulam S.P. BENEDICTI edidit explicationem; priorem in Galliâ, exiſtens Abbas S. Amani, & Decretorum Doctor, ex quâ iam citatum teſtimonium protulimus: poſteriorem in in Italiâ, factus Epiſcopus Vrbevetanus, quam petentibus Monachis Sublacenſibus compoſuit, ex eâque D. Caietanus, quæ ſuprà attulimus, produxit.

Cuius duplex in Regulam explicatio.

Trithemius.

Lib. 1. de Vir. Illuſt. Ord. S Ben. cap. 1.

Idem lib. 3. cap. 1.

Trithemius quoque ibidem ſcriptam arbitratus eſt; nam lib. 1. de Viris Illuſt. noſtri Ordinis, ait: *In monte Caſſino geſsit Abbatis officium triginta & quatuor annis, & Regulam ſcripſit omni diſcretione præcipuam, ſermone luculentam.* Et lib. 3. cap. itidem 1. *Caſſinenſe fundauit Cœnobium, in quo multitudinem Deo ſeruientium habuit Monachorum, quibus bonæ vitæ ſe viuum exemplum præbuit, ac Monaſticæ diſciplinæ Regulam deſcripſit.*

Ioan. Bertels.

Eamdem ſententiam expreſſit Ioan. Bettels, qui Regulam S. Patris Dialogis ſuis præpoſuit, & in fine ſubiecit: *Finit Regula ſanctiſsimi Patris* BENEDICTI, *ab ipſo conſcripta in monte Caſſino. Anno Domini CCCCCXXVIII.* ſed in anno, vt alibi oſtendimus, allucinatur.

Maurolycus.

Lib. 1. Ocean. hiſt. ſac. omn. Religion.

Silueſter Maurolycus ait, S. Patrem in Monte Caſſino degẽtem, Angelicam ſcri-

A pſiſſe Regulam, quam cum ſuis ſeruauit Monachis. In eâdem mente eſt Arnoldus Wion, qui in Tractatu de ſtirpe Anicia, agens de S. BENEDICTO, ait eum Sublaci primò Abbatẽ egiſſe, deinde Caſſini, Tertulli patruelis ſui caſtro, in quo *Monachorum Regulam* ſpiritu dictante diuino compoſuit; ex qua vniuerſalis Occidentalium Monachorum Pater & Patriarcha nominari, & eſſe meruit.

Vvion.

Simon Milletius.

Et Simon Milletius, Annotatione ad lib. 2. Dialog. S. Gregorij, cap. 3. ait: Secũdum Monaſterium ex duodecim Sublaci Monaſterijs à B. Patre ędi-

B ficatis, quod nunc S. Scholaſticæ appellatur, ſi antiquitatem ſpectes, in Ordine noſtro primum eſſe, Caſſinenſe nihilominus quantumuis poſtea ædificatum, gaudere hoc titulo, quòd totius Ordinis ſit Caput, non quia locupletius, *ſed quod in eo* S.P. BENEDICTVS *ſuam conſcripſit Regulã*, celebriora ediderit miracula.

Steph. Binet.

In comp. d. vit. Fundat. Ord. cap. 10.

Subſcribere videtur Stephanus Binet, qui cum retuliſſet ſanctum BENEDICTVM, Caſſinum migraſſe, ſubdit: Ibidem glorioſus Patriarcha inſtar Angeli vixit, eiuſque Monachi erant An-

C geli. Compoſuit diuinam illam Regulam, quam ipſemet euulgauit.

Sententia Auctoris.

Regula cœpta eſt Sublaci, perfecta Caſſini.

Sed iam auditis vtrimque teſtibus, & productis ab ijs rationum momentis, quæ probabilior nobis videatur ſententia, aperiamus. Equidem poſt Conſtãtinum Caietanum, libro de S. Gregorij Monachatu, ſect. 6. in Boëtij ſententiam eundum arbitror: nimirùm, S. BENEDICTVM Sublaci quidem Regulam ſcribere exorſum, ſed eam non omni ex parte perfeciſſe: Caſſini autem auxiſſe, & omnibus numeris abſo-

D lutam, velut ab vltimâ auctoris manu ediſſe.

Bellot. in Greg. teſtit. pag. 108.

Quæ etiam ſententia eſt Conſtantini Bellotti, hoc modo diſſerentis: Indies autem ad eum magnâ confluente multitudine, ædificauit duodecim Monaſteria, in quibus ſingulis duodecim Monachos conſtituit, quo tempore etiam Regulam, quam inſtituti ſui alumni ſequerentur, digerere cœpit; quâ enim ratione Monaſteria ædificauerat, & in eis Monachos conſtituerat, ſub ſingulis Abbatibus, ſi non peculiari formulâ eos inſtituebat?

E Maximè cùm ad eum confluerent, quos iam alibi Monachorum vitam conſtabat eſſe profeſſos, qui vtique, ſi non cognouiſſent ſanctiſſimum Patrem BENEDICTVM nouâ normâ ſuos inſtituere Monachos, ſuam nunquam dereliquiſſent.

Pag. 11.

Alibi verò idem auctor ait, S. Patrem Regulæ extremam manum impoſuiſſe, cùm iam ſenex eſſet, & longâ experientiâ didiciſſet, quid addendum, quidve demendum Regulæ eſſet, quam iam ante in ſeceſsu Sublacenſi ſcripſerat. Ità ille.

Regu-

Probatur varijs argumentis.

Regulam porrò, dum Caſſinatem inhabitaret montem, rurſus ad incudem reuocatam, auctam, & alicubi correctam, inde confirmari poſſe videtur, quod in ipsâ Regulâ, cap. 17. agat de maiore & minore congregatione, quòd velit conſtitui Decanos, qui decem Fratrum curam gerant: diſponat etiam, vt deni aut viceni cum ſenioribus pauſent, agatque de ſenibus & infantibus, pluribuſque officialibus: ex his, inquam, non difficulter colligitur, placuiſſe Legiſlatori noſtro in Caſſino aliam Monaſterij formam, quàm olim Sublaci conſtituerat. Ibi enim duodenarium elegit Monachorum numerum, quem à S. Baſilio fortaſſe didicerit: ſic enim ſcribit: *Quemadmodum lex ſpiritualis pauciores eſſe quàm duodecim vetat illos, qui myſticum paſcha manducent: item quoque eorum qui ſpirituali vitæ ſimul operam dant, denarius numerus ampliandus eſt, quàm reſtringendus.* Imitati & hoc primi Ciſtertienſes, de quibus Sigeberti Continuator Robertus de Monte: *Et ſicut ille* (BENEDICTVS) *per duodenos Monachos Monaſteria conſtructa, adiuncto Patre diſponebat, ſic ſe facturos confirmabant.* Vbi ergo non niſi duodecim Monachi, qui vſus eſſe poterat Decanorum? aut quomodò deni, & viceni, cùm ſuis requieuiſſent ſenioribus? Quomodo tot, quot in Regulâ commemorantur, conſtitui Officiales? Et tamen, ſi ea S. BENEDICTO Sublaci etiamnum degenti fuiſſet mens, quam ex Regulâ colligimus, vt nimirùm, præter Abbatem & Præpoſitum, aliquot eſſent Decani, & alij in Regulâ expreſſi Officiales, facillimum ei omninò fuiſſet, numerum 156. Monachorum (quot erãt in duodecim Monaſterijs, computatis etiam Abbatibus,) in duobus collocare Monaſterijs, vt in vnoquoque eſſent 78. Monachi, & 7. Decaniæ: vel in tribus Monaſterijs, in quorum ſingulis 52. eſſent Monachi, & Decuriæ 5. Et tunc omnibus Officialibus ſuus eſſe potuiſſet locus. Id verò cùm non fecerit; probabiliter dicere licet, poſteà eum comperiſſe plures vni Monaſterio aſſignãdos cœnobitas, & tum Regulam ſuam ijs per omnia adaptaſſe.

Cap. 21.

Cap. 22.

Baſil. ſerm. 1.

Robert. de Monte an. 1107.

Poſtremò, ne quid diſſimulem, adiungo, Abbatem Caietanum, libr. 2. pro Ioanne Diacono cap. 8. fateri, ſe priùs de hâc materiâ problematicè diſputaſſe: nunc verò, affulgente veritatis luce, conſtantiſſimè tueri Sublaci conſcriptam Regulam: in quo ſanè Caſſinenſes, inquit, contrarium aſſerentes, iuſtam habent excuſationem.

DISQVISITIO IV.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Regula S. BENEDICTI *quoties ſcripta; quibus locis aſſeruata?*

QVANTVM ex hiſtoriarũ monumentis eruere licet, videtur glorioſiſſimus Legiſlator noſter REGVLAM ſuam pluries, minimumq́ue bis ſcripſiſſe. Nam conſtat eam ipſam, quam ſcripſerat, S. Mauro in Gallias proficiſcẽti tradidiſſe Regulam, vt teſtatur viæ vitæq; eius ſocius S. Fauſtus, qui ait: *Oſculatis nobis ac benedictione ſuper nos traditâ, dedit Sanctiſſimo diſcipulo Mauro librum* REGVLÆ, *quem ipſe Sanctus* MANV SVA SCRIPSERAT, *proferriq; iuſſit pondus libræ panis, & vaſculum æneum vini heminam capiens, & ita nos ſiuit abire.* Hæc Fauſtus.

S. Benedictus manu ſuâ ſæpius Regulam ſcripſit.

Exemplar S. Mauro datum, in Gallijs diu aſſeruatum.

Remanſit porrò Regula hæc in Gallijs, & apud Maius-Monaſterium Turonenſe pro reliquijs aſſeruata fuit, viſaque Sancto Petro Mauritio, nono Cluniacenſis Monaſterij Abbati, vt ex veteri quodam MS. Caſſinẽſi codice refert R. P. Jacobus Breulius, Monachus S. Germani à Pratis. Memoriale autem eſt, quod de eodem libro in Fuldẽſium Antiquitatibus refert Chriſtophorus Browerus, quod eius verbis hîc adſcribam: Regulæ, inquit, Auctorem qua reuerentiâ complexi ſint Buchonij Cœnobitæ, vel indicio ſit perantiqui codicis atteſtatio, in quo ad calcem Regulæ S. BENEDICTI adtexitur hoc præclarum Mnemoſynon beati Patriarchæ.

Brow. lib. 2. cap. 16.

Regula MS. ex B. Virg. Monte.

Quæ ad eius calcem verba adtexta.

Codex peccatoris BENEDICTI. *Væ mihi miſero habenti contrariam mihi rem. Qui reus in his omnibus,* * *quæ aduerſantur moribus meis malis. Tu verò horum Lector, ſi tuam vitam videris concordare præceptis, orans pro Scriptore, codicem redde Domino ſuo.*

** Quia.*

Hæc verba ſancti Patris reperta ſunt in fine Regulæ, quam ipſe manibus ſuis propriis ſcripſit; & S. Mauro, cùm eum ad Gallias mitteret, tradidit: quę Dominus ac Venerabilis Abbas * N. cùm apud Maius-Monaſterium Turonenſe, in eâdem Regulâ, quæ ibi pro reliquiis ſeruatur, inueniſſet, rogauit ſibi apud Cluniacum tranſmitti; & in hâc Regulâ noſtrâ, pro amore ipſius ſanctiſſimi Patris noſtri, iuſſit ſtudioſè deſcribi. Hæc de primo exemplari Regulæ S. BENEDICTI.

** Rothardus: is Monaſterium B. Virg. reformauit; cuius hic MS.*

Pręter hoc autem, alterum quoq́ue eius manu exaratum in Jtaliâ manſiſſe, neceſſariò fatendum eſt. Cùm enim anno Chriſti 586. Longobardi Caſſinenſe Monaſterium vaſtarẽt (vti iam olim S. BENEDICTVS pręuiderat) fugientes Monachi, Romam petierunt,

Exemplar alterum in Italiâ.

Digitized by Google

DE REGULA S. BENEDICTI.

tierunt, ſecum Codicem SANCTÆ REGVLÆ, quam præfatus P. BENEDICTVS ſcripſerat, & quædam alia ſcripta, nec nō pondus panis, & menſuram vini deferentes; vt tradunt Leo Oſtienſis, & Aimoinus, de geſtis Francorum. Poſt annos autem centum & ampliùs, inſtaurato à Petronace Caſſinenſi Monaſterio, eadem REGVLA à Zacharia Papâ, eodem relata eſt, vt præter Leonem Oſtienſem teſtatur Adreualdus Floriacenſis. Sed ediſſerat nobis ipſe Pontifex hanc ſuam erga Benedictinos liberalitatem, qui in Priuilegio, quod Caſſinenſi Chronico ſubnectitur, ſic ait: *Hæc autem eo die, quo Sanctiſſimi Patris Eccleſiam dedicauimus, paruitas noſtra obtulit: libros ſcilicet* SANCTÆ SCRIPTVRÆ, *& librum* REGVLÆ, *quam* PIISSIMVS PATER MANV PROPRIA SCRIPSERAT. *Pondus etiam libræ panis, & menſuram vini, nec non diuerſa ad Eccleſiaſticum miniſterium ornamenta, & poſſeſſiones Apoſtolicâ liberalitate conceſſimus.*

Leo Oſtie. l. 1. Chron. Caſſin. c. 2. Aimoin l. 3. cap. 79.

Adreuald. lib. 1. de Mirac. S. Bened. cap 13.

A Zachariâ Caſſinatibus redditur.

Ex hoc verò exemplari, ſuſpicor Theodemarum, poſt Romanam è Laterano transmigrationem, ſeptimum Caſſinēſem Abbatē, curaſſe deſcribi REGVLAM illam, quam Carolo Magno in Frāciam miſit. Sic enim in eius Epiſtolâ, ad calcē Chronici Caſſinenſis editâ, habetur: *Volumen vobis* REGVLÆ *eiuſdem B. Patris* (BENEDICTI) *de ipſo codice, quem ille ſuis ſanctis manibus exarauit, tranſſcriptum direximus,*

Theodemarus deſcribi curat pro Carolo Magno.

At enim vbi tam pretioſus theſaurus deinde remanſit? Sanè, quod alijs rebus ſanctiſſimis quoque euenit, in cineres & fauillas, proh dolor! abijt; vt teſtis eſt Leo Cardinalis Oſtienſis lib. 1. Chron. Caſſin. cap. 51. *Septimo*, inquit, *huius Abbatis* (Ragemprandi) *anno, Monaſterium Teanenſe occulto Dei iudicio cum omnibus operibus ſuis igne abſumptum eſt; ibi etiam* REGVLA, QVAM BEATVS BENEDICTVS MANV SVA CONSCRIPSERAT, *& ſacci, in quibus diuino iuſſu cælitus eidem Patri* BENEDICTO *eſcæ delatæ ſunt, & plura inſuper cænobij iſtius monumenta incendio conflagrarunt.* At ne omnia voracibus flammis perijſſe putemus, ſubditur ibidem: *Quidquid à Fratribus de theſauro Eccleſiæ potuit quomodolibet eripi, in Epiſcopio eiuſdem ciuitatis repoſitum eſt.* Inter quæ fortè fuerit particula quędam REGVLÆ, quæ etiamnum in Caſſinenſi Sacrario inter reliquias aſſeruatur.

Quo igni poſteà abſumpſit.

Yepez ponit hæc ad ann. 890.

Seruato fragmento, quod Caſſini ſupereſt.

Scribit enim Simon Milletius, ſe anno Domini 1605. in Sacriſtiâ Montis Caſſini vidiſſe VLTIMVM CAPVT REGVLÆ S. BENEDICTI, propriâ ipſius manu in cortice arboris deſcriptum. Erat autem argento, pellucidoque criſtallo incluſum, hæc verba cælaturæ inſculpta gerèns:

Millet. In notis ad l. 2. Dialog. S. Gregor. c.

A HÆC EST SCRIPTVRA PROPRIÆ MANVS S. BENEDICTI ABBATIS.

Suſpicabitur fortè quiſpiam ſuppoſititium hoc eſſe fragmentum: cùm chartæ & pergameni, ſiue membranarum vſus etiam ante Chriſtum fuerit, adeoque exoleuiſſe antiquum morē, quo in ligno, corticibus, & philyrâ, ſiue tabulis è tiliâ cōfectis, ſcribebant. Verùm non ita abiectæ ſunt tabulæ, aut arborum libri, vt ijs poſt chartas & membranas non aliquando vterentur. Priuilegium enim, quo S. Germanus immunitatem Monaſterio S. Crucis, & S. Vincentij cōceſſit, apud Aimoinum, ſcriptum erat in philyrâ, vt Iacobus Breulius ibidem annotauit. Datumque erat anno Domini 569. viginti ſcilicet annis poſt obitum S. BENEDICTI. De quâ ſcribendi ratione hæc ſubijcit Breulius: Quod verò S. Germanus cortice maluit vti: hoc ideò (ni fallor) fecit, vt ſeneſcentem ac intereuntem antiquitatem renocaret. Quem Dagobertus Rex, Clotharij ſecundi filius imitatus eſt. Nam Dionyſianis Monachis (quibus totus addictus fuit) priuilegium magnificentiſſimum in cortice ſcriptum conceſſit. Guilielmus Paradinus lib. 2. Hiſtor. Lugdun. cap. 20. ſcribit in Cathedrali S. Ioannis Eccleſiâ eſſe commentarium in Pſalmos in cortice pariter ſcriptum, qui etiamnum facilè legi poteſt. Fortaſſe veteres philyrâ, è tiliâ potiùs, quàm ex aliâ arbore abſtractâ ad ſcribendum vtebantur: quoniam, vt ait Plinius, hæc materies teredinem non ſentit.

Mos ſcribendi in cortice poſt inuentam chartam durauit.

Aimoin. l. 1. cap 2.

Pl... c...

Poſterioribus deinde temporibus ipſum REGVLÆ textum magno in honore fuiſſe, hoc argumento patet. Nam *Deſiderius Caſſinenſis Abbas codicem* REGVLÆ BEATI BENEDICTI (verba ſunt Leonis Oſtienſis) *intus pulcherrimè ornatum, foris argento veſtiuerat;* non ſecus atque libros Sacramentorum, Euangeliorum, & Epiſtolarum exornauerat. Volens nimirùm externo illo ſplendore Monachis REGVLÆ venerationem, & accuratam obſeruantiam commendare.

Deſiderius Regulam exornat. Leo Oſtie. lib. 3. c. 19.

DISQVISITIO V.

An Capitum in REGVLA *diſtinctio, & Titulorum inſcriptio, à* S. BENEDICTO *appoſita?*

VETERIS æui Scriptores continuato orationis filo, atque vno contextu Libros ſuos plerumque cōſcribebant: nullas Capitum aut Sectionum adhibentes diſtinctiones. Prolixiores Ciceronis Orationes in Capita diuiſas, docet nos Rhetor Iulius

Libri ſcripti Capi...

Rufinian. lib. de fig. ſentent. & Elocut.

Iulius Rufinianus: quæ haud dubio in alijs plerisque auctoribus, vt Plinio, Vitruuio, Columellâ; Celſo, & talibus, à veteribus Criticis concinnata ſunt. Sacrorum Bibliorum ſcriptores nullis libros ipſos diſtinxiſſe Capitibus, & communis & vera opinio eſt.

Etiam Sacri.

Nam in vetuſtiſſimis exemplaribus ea non inueniuntur; cuiuſmodi optimum ex Affligemienſi noſtro Cœnobio laudat Benedictus Arias Montanus:

Arias in Iſai. cap 14.

neque vetuſtiores Patres, Græci, & Latini, cum ex ijſdem ſcripturis afferunt aliquid, vllum, vnquam aliquo cum numero caput citant. Quæ in S. Auguſtini libris nunc capitum inuenitur diſtinctio, cum adiunctis ſummarijs, ipſum ſanè auctorem non habent; nuſquam enim capitum meminit; & prolixior illa continuoque per integros libros decurrens filo, ratiocinatio, eam interruptionem non aptè ſemper patitur.

An & S. Benedicti Regula.

Diſquirimus igitur, an hoc ipſum REGVLÆ S.P.N. BENEDICTI euenerit, vt quæ nunc in eâ eſt capitum diſtributio, eorumdemque tituli, à poſterioribus ſint adiecti? Nam & B. Auguſtini Regula, quam continuā eſſe conſtat Epiſtolam, in varia capita ſecta circumfertur. Quod noſtrā Regulam ſpectat in editione quam Frater Chriſtianus, Presbyter & Monachus Pariſienſis, circa an. Domini 1544. adornauit, præfatur ille ſe in quodam cœnobio, & obſeruantiæ regularis gloriâ, & antiquitate inſigni inueniſſe Regulam à B. Dunſtano, Cantuarienſi Archiepiſcopo ad integritatem reſtitutam & explicatam, quam trāſcripſerit, atque edi curauerit.

Videri à Dunſtano factam in Capita.

Atque capitum ſyllabum contexens, ita præſcribit: *Sequuntur Capitula Regulæ* B. BENEDICTI *Abbatis ſecundum ſeriem, & ordinem quo ſunt à S. Dunſtano Cantuarienſi Epiſcopo digeſta.* Quod & aliæ quædam editiones præſerunt. Ex his ergo videri poſſit, S. Dunſtanus Regulam noſtram in Capita ſecuiſſe, aut circa illam ſimile aliquid conſtituiſſe.

Probatur id factum ab ipſo S. Benedicto. Primò.

Verùm; probabilius exiſtimo, ab ipſâ Legiſlatoris manu, tam Capitum diſtinctionem, quàm quæ ijs præfiguntur Lemmata emanaſſe. Hoc enim *Primò* ipſa quorumdam Capitum exordia, quæ cum ſuperioribus haud ita concinnè connecti poſſent, ſatis euincunt. Quod hoc exemplo clariſſimum euadit. Niſi enim inſcriptionem Capitis IV. quæ eſt; *Quæ ſunt inſtrumenta bonorum operum*, à S. BENEDICTO poſitam aſſeramus; nullo modo cum ſuperioribus connecti potuit Capitis illius contextus. Ita enim incipit: *In primis Dominum Deum diligere*, &c. Atque idem in alijs Capitibus oſtendi poſſet.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Quid, quod non adeò difficile ſit colligere, Vnde Capitum Epigraphes S. BENEDICTVS, de ſumpſerit? Nam & apud Caſſianum, quem libenter ſequitur, & in Regulâ S. Baſilij à Rufino verſa, atque alibi; ſimiles ferè Tituli occurrunt.

Secundò

Secundò Concordiæ Regularum, Libro à S. Benedicto Anianæ Abbate conſcripto, præponuntur Regulæ S. BENEDICTI Capitula illis ipſis inſcriptionibus, quas nunc habemus: quamuis quibuſdam amplius aliquid adiectum ſit. Conſtat autem hunc librum, eiuſque auctorem, S. Dunſtanum ætate præcedere. Deinde & Regula Magiſtri ab eodem ſæpius citata, & Donati Archiepiſcopi (qui circa annum Domini 650. vixit) Regula, pænè omnes Capitum Titulos ijſdem, quibus hodieque leguntur verbis, repræſentanr.

Tertiò ex Smaragdo.

Tertiò, confirmantur hæc ex Smaragdi in Regulam Commentario, ante S. Dunſtani tempora ſcripto. Exponens enim cap. V. diſertè ait: *Iſtius Capituli titulus, non de humilitate, ſed de Obedientiâ diſcipulorum eſt prænotatus.* Secundi Capitis Titulum, *Qualis debeat eſſe Abbas*, Legiſlatori expreſsè tribuit. *Qualitatem*, inquit, *boni Paſtoris in ſubſequentibus oſtendere volens* B. BENEDICTVS, *præmiſit, dicens: Qualis debeat Abbas eſſe.* Sed & ipſos Titulos tamquam indubitata S. BENEDICTI verba nonnumquam exponit: nam ad XI. Capitis Lemma, *Qualiter Matutinorum ſolemnitas agatur*, declarat quid ſit *Solemnitas*. Capitis LXX. inſcriptio eſt: *Vt non præſumat quiſquam alium paſſim cædere aut excommunicare*: hìc verò quid, *paſſim*, ſit, explanat; innuere volens, hęc à S. Patre Capiti iſti pręfixa.

Capitum numerus haud antiquus.

Vlteriùs porrò circa hanc Capitum diuiſionem notandum, in vetuſtis quibuſdam Regulæ exemplaribus manu exaratis, quamuis illæ, quas diximus Inſcriptiones, reperiantur; non exprimi tamen Capitum numerum: qui etiam deeſt MS. noſtro Smaragdo; & vtrique editioni Guidonis Iuuenalis, & illi, quæ Pariſijs prodijt anno 1522. Sed & S. Bernardus & S. Petrus Cluniacenſis, dum aliquod Caput citant, non numeri, ſed tituli meminerunt. Ex quo colligi videtur, poſterioris æui ſtudio hos numeros adiectos. In concilio tamen Duziacenſi II. anno Chriſti 874. celebrato, citatur Regula S. BENEDICTI valdè frequenrer; cum expreſſione numeri, ſeu quoto Capite allegata verba habeanrur. Nominat autem Caput

XXV.

De Regula S. Benedicti.

XXV. XXVII. XXXIX. XLIX. & LXIV. A Regulæ; quo poſtremo cùm dicat, *Meminerit autem Abbatiſſa ſecundum Capitulū LXIV. Regulæ, calamum quaſſatum non conterendum*; illudque eodem Capite in vulgatis exemplaribus nunc reperiatur, prout etiam aliæ citatiunes, quæ non ad marginalem oram, ſed in ipſo contextu allegantur; ſignum eſt, iam olim apud aliquos ſaltem, cognitum Capitulorum numerum.

Alibi tamē expreſſus.

Radulph. Propoſit. 18.

Licet non æqualiter.

Hic & illud adiecerim, Radulphum de Riuo Decanum Tungrenſem, Libro de B Canonum Obſeruantia, citantem illud Regulæ: *In Sanctorū verò feſtiuitatibus*, dicere: *Hoc ponit* B. BENEDICTVS *Capitulo trigeſimotertio*, cùm in omnibus exemplaribus ſit Capite XIV. ex quo colligas, aliā in ipſius exemplari fuiſſe Capitum diuiſionem. Nec id caſu, vno tantùm loco accidit, nam & aliæ eius allegationes, quas videre eſt Propoſit. X. XL. XII. XIV. à vulgatis codicibus diſſentiunt: nec ſcio quod exemplar ſit ſecutus.

Boer. in cā. 65. Reg. S. Benedi.

Notat denique Boërius, Capita nonnulla ad inſtar Pſalmorum prolixorum diuidi: nimirum Prologum Regulæ, Caput II. XLIII. XLVIII. XLIII. XLIV. & XLV. vbi miror prætermiſſum Caput VII. Alij autem plura ſubdiuidunt Capita, & vnum aliquando in plures partes. Quod quidē cā ratione factum, vt quotidianæ Regulæ lectioni certa tribueretur portio: & ſingulis annis tertiò aut quartò tota Regula Conuentui, poſt primam in Capitulo cōgregato, prælegeretur; Dominicis, & feſtiuis diebus, iuxta aliquos, exceptis. Ita Andreanus MS. codex diuiſus eſt in ſectiones 91. vt ſingulis trimeſtribus Regula abſoluatur. Editio Pariſienſis cum Speculo Bernardi Caſſinenſis anno 1509. quam ſequitur Veneta anno 1609. centum & ſeptem ſectionibus abſoluitur, vt ita (prætermiſſis 44. diebus) ter in anno Regula legatur. Sed omnium diligentiam ſuperarunt Congregationis Burſfeldenſis Patres, qui Regulā in 122. diſtinctiones partitā, in ipſo Martyrologio ad ſingulos dies imprimi curarunt, quæ Regulæ pars legenda: atque ita ſicut de Nouitijs S. P. BENEDICTVS præſcripſerat, ter in anno Regula prælegatur: &,

Capitum varia Diuiſio.

Cuiſnā.

Burſfeldenſes inuo laudati.

Nulla dies abeat, quā REGVLA *non recitetur.*

DISQVISITIO VI.

Quæ Capitum Regulæ S. BENEDICTI *connexio?*

VT nihil tam ſanctum, adeòque numeris omnibus perfectum, quod non aliquibus improbetur; Ita S. BENEDICTI Regulam ſanctam, tot iam ſæculis in Eccleſia Dei receptiſſimam, ab aliquot annis neſcio quis Ariſtarchus, aut Momus auſus eſt dicere ſine ſpiritu eſſe, nec congruo ſatis ordine contextam.

Inepta cuiuſdam cauillatio.

Verùm eruditā Apologiā eum confutauit D. Laurentius Benard. S. T. D. qui vt oſtenderet non deeſſe Regulæ Analyticam Capitum diſpoſitionem, quæ ſcholaſticā methodo fieri ſolet, immutato ordine Capitum, nouā ſerie Regulam pertexuit; in quā ordinatè vnum ex altero dependeret: C inſinuans pro facti ſui ratione fieri potuiſſe (quod in ſacrā Scripturā accidiſſe ait) vt vndecim ſæculorum ſpatio (quod à conditā Regulā fluxit) quædam fortaſſè Capitum Metatheſis ſubrepſerit. Id verò, etſi affirmare nolim, cùm apud antiquiſſimos Commentatores, eodem prorſus ordine, quo nunc paſſim habetur, Regula decurrat; ita dicere minimè verebor, ea, quæ in Regulā noſtrā occurrunt, hyperbata, aut non ſuo loco dicta, vel quæ eiuſdem D generis ſunt, non inter ſe connexa; eiuſdem Regulæ dignitati minimè officere: neque S. BENEDICTVM, aut vllum Regulæ conditorem, ad ſcholaſticam methodum adſtringendum fuiſſe. Cùm enim Spiritu ſancto inſpirante ac dirigente, Leges ſuas ſcriberent; perſuaſum cuilibet eſſe debet, eaſdem perſcriptas prout Spiritus ſanctus dabat eloqui illis.

Refutata.

Verùm, vt nemini quidquam in hoc genere debeamus, placuit totius Regulæ E quandam Acoluthesin, ſiue ordinatam capitum ſeriem concinnare, quò appareat non tradi nobis in Regulā ſcopas diſſolutas; aut, vt inquiebat ille, arenam ſine calce; ſed apto ſatis ordine, Capita inter ſe cohærere, cuius quidem connexionis rationem; aut ſaltem occaſionem declarabimus.

Regulæ acoluthesis.

Diuinus igitur Monaſtici Ordinis Magiſter BENEDICTVS in ſcribendā Regulā aliud ſibi propoſitum non habuit, quàm vt conſtitueret SCHOLAM DOMINICI SERVITII, vt ipſemet in Prologo loquitur, idque eo fine, vt à Ieſu Chriſti *Magiſterio nunquam diſcedentes, ſed in eius doctrinā vſque ad mortem in Monaſterio perſeuerantes, paſſionibus Chriſti per patientiam partici-*

Regula instar Scholæ.

*participemur, & regni eius mereamur eſſe con-
ſortes.* Vt autem totam huius Scholæ con-
ſtructionem, debitamque ſingularum par-
tium ſymmetriam & connexionem probè
In quatuor Claſſes diuiſa. intelligamus; eam quatuor in *Claſſes* diui-
demus, quę erunt veluti quatuor tractatus
generales, quibus tota Regulæ noſtræ di-
ſciplina abſoluitur.

Prima. IN PRIMA CLASSE tractatur in commu-
ni de virtutibus diſcipulorum huius *Scho-
læ*, diuino officio, quod eorum penſum
diurnum ſanctus Pater vocauit, & de-
linquentium pœnis à capite primo vſque
ad 31.

Secunda. SECVNDA CLASSIS varia Monachorum
miniſteria, & exercitia tradit certis per-
ſonis, locis, & temporibus deſignata,
quibus ex occaſione interſerit modum
ſatisfaciendi pro erroribus, qui in ijs
committi poſſunt; à capite 31. vſque
ad 58.

Tertia. TERTIA CLASSIS Nouitiorum
admiſſionem; & officialium Monaſterij
functiones deſcribit, à cap. 58. vſque ad
68.

Quarta. IN QVARTA CLASSE velut ad princi-
pium rediens, omnęs communiter inſtruit,
& perfectionem obedientiæ, charitatiſ-
que officia à capite 68. vſque ad finem
explicat.

Verùm enim verò, vt Capitum ordi-
Regulæ connexio ſu... oſtendi-tur. nem & concinnam ſatis inter ſe connexio-
nem non nihil oſtendamus; lubet ab ipſo
Prologo ad Epilogum vſque Regulam
percurrere, & quâ vel ratione, vel oc-
caſione quodlibet Caput alteri ſubnecta-
tur, aliquouſque demonſtrare. Ex quo
facilè apparebit, vſque adeò non con-
fuſo ordine Regulæ noſtræ documenta
tradi, ſed ea inter ſe maximè eſſe connexa;
licet ingenuè fatendum ſit, occurrere
nonnunquam aliquas digreſſiones ac tranſ-
poſitiones, illaque quibuſdam Capiti-
bus ſcribi, quę præcedentibus, vel ſequen-
tibus aptiùs fortè alicui coniungenda vi-
derentur.

Verùm tales Metatheſes in ipſa ſacrâ
Scripturâ, alijſque auctoribus non infre-
quenter occurrunt, vt mirum id adeò in
ſanctiſſimo Præceptore noſtro videri non
debeat.

Quid in ... Claſ. doceat S. Benedictus. Prolog. cap. 1. In primo ergo *Scholæ* ſuæ ingreſſu, di-
ſcipulos ſuos beneuolos, attentos, dociles-
que reddens, inſtitutionum ſuarum ar-
gumentum, ſummamque exponit. Hæc
in *Prologo* præfatus, *Monachorum qua-
tuor genera*, primo ſtatim capite depingit,
& quodnam ex illis inſtruere, ac in diſci-
pulos ſuos cooptare velit, oſtendit. Rem
itaque à capite aggrediens, Gymnaſiarchę
ſui mores muniaque deſcribit, dum ſe-

A cundo capite, *qualis debeat eſſe Abbas*, expo- *DE REGVLA S. BENEDICTI*
nit. Ne autem cum errare contingat, ter-
tio capite monet *adhibendos ad conſilium*
fratres. His præmiſſis, optimè ſciens in 2.
quâuis facultate artis Inſtrumenta ne- 3.
ceſſariò eſſe cognoſcenda, quarto capite
explicat, *quæ ſint Inſtrumenta bonorum ope-* 4
rum. Adfertque ſeptuaginta duo Inſtru-
menta, vt vocat, *artis Spiritualis*; quæ ſunt
quaſi prima elementa Scholæ Monaſticæ,
perfectionis: vnde in *Catechiſmo Monaſtico*, *Virtutes*
ſecundò huic libro ſubiuncto, exhibebi- *Diſcipulorum.*
mus ex ijs iam olim concinnatum AL-
B PHABETVM MONACHORVM. Inde
verò ad particularia magis deſcendens
ſanctiſſimus Pædagogus, *de obedientiâ* 5.
diſcipulorum præcepta tradit. Hæc enim
virtus prima atque præcipua eſt, quæ in
Religioſo requiritur, quinimò neceſſaria
eſt cuiuſcumque generis diſcipulo er-
ga ſuum Magiſtrum. Proximo deinde ca-
pite *Taciturnitatem* ſuos docet, quam & 6.
Pythagoras in ſuis requirebat diſcipulis.
Quàm autem hæc ſuæ *Scholæ* conueniat,
C ipſe ſanctus Pater aperit dicens: *Loqui &
docere Magiſtrum condecet tacere & audire
diſcipulo conuenit.* Obedientes autem &
taciturnos diſcipulos mox edocet ſolidum
fundamentum omnis perfectionis, & per
myſticam *Scalam duodecim graduum humi-* 7.
litatis ad culmen diuini amoris eos ſenſim
promouere conatur.

Poſt explicatas verò virtutes, quibus *Horæ Canonicæ.*
diſcipulos ſuos ornari exoptat, aſſignat
eis deinceps *penſum ſeruitutis diuinæ*,
D ſiue Canonicum *Horarum officium*, inci-
piens à nocturnis vigilijs ac primo ca- *à 8. vſque*
pit. 8. horam quâ ad eas ſurgendum ſit *ad 19.*
determinat; deinde ſequentibus capitibus
pſalmodiæ rationem in Dominicis, & Fe-
ſtiuitatibus, tam hieme quàm ęſtate, in no-
cturnis diurniſque horis obſeruandam latè
exponit.

Expleto autem numero & ordine pſal-
morum, cap. 19. attexit, quæ ſit *diſciplina* 20.
pſallendi, cui aptiſſimè ſubiungit cap. 20.
E *de reuerentiâ orationis*, ſiue ea ſit vocalis,
ſiue mentalis, volens eam fieri *cum omni
humilitate & puritatis deuotione, compun-
ctioneque lacrymarum.* Vt autem hæc di-
uina officia, aliaque Religioſorum munia
congruè & decenter fiant, voluit conſtitui
Decanos, qui diſcipulis ſuis inuigilarent; 21.
cùm vnius cura Abbatis ſufficiens non *Decani.*
eſſet: prout mos *Scholarum* obtinuit con-
ſtituendi *primos* ſingularum *decuriarum*, qui
ſubſequentium lectionibus ac moribus ali-
quo vſque inuigilent. Cùm autem expleto
totius diei officio corporali indulgendum
ſit quieti, volueritque decanos illi quoque
intendere; poſt explicatum eorum officiū,

DE REGVLA S. BENEDICTI. congruè ſubdit, *quomodo dormiant Monachi.* A
Conſtituta porrò lege, penſóque diurno,
congruo ordine deinde agit de delinquen-
23. tium pœnis, ſiue vt ipſe vocat *Excommu-*
Pœna delinquentiũ. *nicatione culparũ*, explicans illius *modum*; cul-
2.. parum grauitatem, qualiter vitandi ex-
24.25.26. communicati; quæ circa eos Abbati cura
27. habenda, quid circa incorrigibiles, eiectos,
28.29. ſiue fugitiuos, pueróſque agendum ſit. At-
30. que ita abſoluitur *prima Claſſis* Monaſticæ
huius Academiæ.

Secunda Claſſis agit de miniſterijs & exercitijs varijs. Ad *ſecundam* verò *Claſſem* tranſiens, tra- B
ctaturus, vti diximus, de diuerſis Mona-
chorum miniſterijs & exercitijs, incipit à
Cellerario, quem vult, vt *omni Congregatio-*
ni ſit ſicut Pater. Inde verò ad alios officiales
31. tranſit, eóſque in primis, quibus *ſubſtantia*
32. *Monaſterij in ferramentis, vel veſtibus, ſeu qui-*
buſlibet rebus conſignatur cuſtodienda. Ne au-
tem ex rebus Monaſterij quiſquam præſu-
meret aliquid auferre, dare aut alienare;
33. diſtrictè præcipit, *Ne quiſpiam habeat ali-*
quid proprium, ſed ſint omnia communia. Ita C
tamen ſequenti capite rerum diſtributio-
34. nem æqualiter fieri mandat, prout neceſſi-
tas aut infirmitas exegerit. His ex occaſio-
ne Cellerarij, & eorum, quibus vtenſilium
cuſtodia commiſſa eſt, inſertis; pergit de-
inde reliqua officia deſcribere, agitque
35. cap. 35. *de Septimanarijs coquinæ*, ac deinde
36.37. *de infirmorum ſenum, & Infantum curâ haben-*
dâ, quia & illis ex culinâ benignè ſubuenien-
38. dum eſt. Inde verò, *de Lectore menſæ*, qui
ſpiritualem cibum proponat, agit ac de- D
39.40. inceps de corporali cibo prouidens, *men-*
41. *ſuram cibi & potus, horáſque refectionis definit;*
42. Indéque poſt cænam & *Completorium ſilen-*
tium indicit. Ad cautelam verò & medi-
43.44.45. cinam delinquentium, aut ſerò occurren-
46. *Erratis qui ſatisfaciendum.* tium, tractat de modo *ſatisfaciendi*; at-
que inde tranſit ad deſcribendum offi-
47. cium illius, cui incumbit *ſignificare horam*
operis Dei. Deſcripturus porrò in ſequen-
48. tibus Monachorum exercitia, incipit *de la-*
bore manuum quotidiano, cui, vti & lectioni, E
certa tempora aſſignat; & quia peculiare
aliquid in Quadrageſimâ fieri voluit, ſub-
49. iungit *de Quadrageſimæ obſeruatione.* Quia
autem manualis iſte labor non ſemper in
Monaſterio exercetur, reſoluit quidnam ijs
50. agendum ſit, *qui ita longè ab Oratorio labo-*
rant, vt non facilè ad ſingulas horas in ora-
torium conuenire poſſint; quid item illi,
51. qui *non longè proficiſcuntur*; quâ occaſione,
52. quid ipſum *Oratorium ſit*, quove modo in
eo verſandum, explicat. Inde verò gradum
facit *ad hoſpitum ſuſceptionem*, & cùm non 53.
rarò accidat vt hoſpites literas, vel munu-
ſcula amicorum, fratribus deferant; prohi- 54.
bet peculiari Capite, ne huiuſmodi mune-
ra, aut literas ſine licentiâ Abbatis acci-
piant. Inde verò *veſtimentorum* diſpenſa- 55.
tionem, qualitatem, & menſuram aperit,
breuiterque factâ mentione *menſæ Abbatis*, 56.
quid circa *artifices Monaſterij* obſeruan- 57.
dum ſit, ordinat; atque hic finis eſt *ſecunda*
Claſſis.

In *tertiâ* porrò *Claſſe*, de perſonis quibuſ- *Claſſis Tertia*
dã in Monaſterio agentibus acturus incipit *De Nouitijs, & ſpiritualibus.*
à *Nouitijs*, tractans primò in genere, *De di-*
ſciplinâ ſuſcipiendorum fratrum quorumcun- 58.
que; inde vero de ſuſcipiendis *filijs, Nobi-* 59.
lium vel Pauperum, Itemque *Sacerdotibus &* 60.
Clericis, ac tum, qualiter admitti poſſint
aliorum Monaſteriorum Monachi. Tranſ- 61.
iens verò ad certorum quorundam Offi-
cialium munera, ordinémque Fratrum
deſcribendum, agit primò *de Sacerdotibus* 62.
Monaſterij; Inde *de ordine Congregationis*; 63.
in qua, quia primus eſt Abbas, agit *de ordi-*
nando Abbate; mox de *Præpoſito*, ac deinde 64.65.
de *officio Portarij*, & eorum, qui portam 66.67.
egredientes in *viam diriguntur*; quibus qui-
dem explicatis, tertia hæc Claſſis abſolui-
tur.

Diſtributis exercitijs atque officijs, quæ *Quarta Claſſis omnes erudit.*
ad diuerſas perſonas, vt vidimus, ſpectant;
In *quartâ Claſſe* ſupremam obedientiæ per-
fectionem omnes communiter docet, quã
ſcilicet etiam exhiberi vult. *Si fratri impoſ-* 68.
ſibilia iniungantur; in quo caſu perquam dif-
ficili, ne quis per ſe, vel per alium, ſe excu-
ſet; vetat, *ne præſumat alter alterum defendere,* 69.
neve quis aliquem excommunicet, aut cæ- 70.
dat, ſed potiùs vt *obedientes ſint ſibi inuicem* 71.
fratres.

Vt verò cùm hanc, tum alias omnes vir-
tutes, & præſertim virtutum reginam Cha-
ritatem, faciliùs aſſequantur; commendat
eis *bonum*, quem habere debent *Zelum.* Re- 72.
gulam porrò concludens humillimè fate- 73.
tur, eam non niſi initium conuerſatio-
nis eſſe; & intento digito, diſcipulis
ſuis altiora perfectionis culmina demon-
ſtrat, eóſque deſignat libros, quorum
lectione ad vlteriorem profectum adiuuari
queant.

Vt verò tradita hactenus totius Regulæ
noſtræ acoluthia, memoriæ magis infiga-
tur, iuuerit eam breui carmine compre-
henſam oculis ac memoriæ Lectorum
obijcere.

SVM-

Digitized by Google

Summa Regulæ capita verſibus expreſſa.

Prolog. EST *Schola ſeruitij*, BENEDICTI *Regula, Dij.*
1. *Erudiens Monachũs Cœnobiale genus.*
2. *Rectorem ſacri qualem decet eſſe Lycæi,*
3. *Conſilia huic fratrum quando petenda, docet.*
4. *Inſtrumenta pia mox plurima porrigit artis,*
5. *Et parère citò, &* 6. *ritè tacere iubens.*
ab 8. vſque ad 19. 7. *Erigit inde Gradus* humilis *quos ſcandat,* Opuſque
Per capita exponit mox duodena, Dei.
20. *Orari vult mente Deum;* 21. *ſtatuitque Decanos,*
22. *Atque modum ſomnus quo capiendus erit.*
ab 23. vſque ad 30. *Culparum pœnas capita octo ſequentia narrant.*
31. *Cellari, quæ ſint munia, deinde notat.*
32. *Ferrea ſeruari mandat,* 33. *propriumque repelli,*
34. *Omniaque, vt fuerit cuique neceſſe, dari.*
35. *Vultque culinare vt faciant opus hebdomadatim.*
36. *Infirmis,* 37. *ſenibus, conſulit & pueris.*
38. *Ad menſam Lector,* 39. *Victus menſura,* 40. *Merique,*
41. *Et quæ ſumendi ponitur hora dapes.*
42. *Completis precibus nocturna ſilentia ſeruent.*
ab 43. vſque ad 46. *Pro culpis quæ ſit pœna luenda docet.*
47. *Sedulus officij frater denuntiet horas,*
48. *Cuique labor manuum quottidianus erit.*
49. *Quadragenorum ſeruetur forma dierum.*
50. *In campis, ſacrâ, pſallat, ab æde, procul.*
51. *Nil guſtato foris,* 52. *domus Oratoria ſit quod*
Dicitur, 53. *Hoſpitibus magnus habendus honor.*
54. *Munera non capiat Monachus,* 55. *ſit Veſtis honeſta.*
56. *Ad menſam Abbatis pauper & hoſpes edant.*
57. *Inſtruit artifices,* 58. *Tyrones, ſuſcipiendus*
Qui ſit ab 59. *Illuſtri, aut paupere ſtirpe ſatus.*
60. *Presbyter, aut* 61. *Monachus peregrinus in ordine Fratrum*
Admitti, ſcribit, quâ ratione queat.
62. *Quidue Sacerdotes deceat,* 63. *quis fratribus Ordo.*
64. *Abbas quo fiat,* 65. *Præpoſitusque modo.*
66. *Tradit & ad portas quid aget portarius,* 67. *& quî*
Se geret emiſſus cum ratione foras.
68. *Parendum, quamuis faciendi parua facultas.*
69. *Nec fratrem frater qui tueatur erit.*
70. *Nemo alium cadat,* 71. *Fratri quoque frater obaudi.*
72. *Zelus & hinc Monachis debet ineſſe bonus.*
A 73. *Vt tamen hæc facias quæ Regula præcipit, haud te*
Iuſtitiæ culmen mox adijſſe putes. DE REGVLA S. BENEDICTI.

DISQVISITIO VII.

Quis Stylus Regulæ S. BENEDICTI?

ACCVRATVM dicendi characterẽ, verborum elegantiam, Rhetorum ornamenta phaleraſque nemo anxiè, vt credo, requiret ab eo, qui non loquendi, ſed ta-
B cendi, non verborum, ſed morum Magiſter, humilitati monaſticæ magis conſonum iudicat, florida hæc contemnere potiùs, quàm ſtudioſè conſectari. Rectè Victorinus Hugo. *Chriſtus inter duo animalia poſitus vilibus eſt pannis inuolutus. Ponitur Dei ſapientia inter bouem & aſinum, vt erudiret rudem, moneret tardum: rudem ſenſu, tardum intellectu: erudiret ſimplicitatem per humilitatem. Qui igitur inuolui ſe permiſit in vilibus pannis, de ſe loqui permittit ſimplicibus verbis.* Quis, quæſo, ſublimitatem ſermonis, aut
C perſuaſibilia humanæ ſapientiæ verba ab eo exſpectet, qui *deſpectis litterarum ſtudijs, Româ receſſit, ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus?* Poſſet de Regulâ ſuâ Sanctiſſimus Legiſlator illud Plinij Secundi vſurpare: *Non ſint compoſita verba, parum id facio, cùm ipſa virtus ſe per omnes numeros oſtendat. Et tu hic non quæres elegantiam orationis, ſed vitæ puræ ſplendorem ſodalitio noſtro, quâ fieri poteſt, conſectando.*

[S. Benedictus ſæcularis ſcientiæ contemptor.] [Hugo Vict. lib. 4. de clauſt. perf.] [Greg. Dial. lib. 2.] [Plin 2. ad Veſpaſ.]

Quamquàm autem hæc ita ſe habeant,
D non dubitauit tamen Romanus Pontifex Gregorius, à ſolo hoc Regulæ libro, inſignem S. Patris eruditionem commendare: *Hoc,* inquit, *nolo te lateat, quòd vir Dei inter tot miracula, quibus in mundo claruit,* DOCTRINÆ QVOQVE VERBO NON MEDIOCRITER FVLSIT. *Nam ſcripſit Monachorum* REGVLAM, *diſcretione præcipuam*, SERMONE LVCVLENTAM. Quod tanti Doctoris Elogium ab alijs identidem repetitum, non infimum ei in-
E ter ſacros ſcriptores locum meritumque conciliauit. Chronographus noſter Yepez poſt alios ita ait: Neque multos, neque magnos libros S. BENEDICTVS compoſuit; modicum tamen id, quod veluti in ſpecimen diuini ſui ſpiritus poſt ſe dereliquit, excellens prorſus eſt, & admirabile. Et citatis ſuperioribus S. Gregorij, verbis, ſubdit: loquitur de S. BENEDICTO Gregorius, tanquam de valdè erudito, & eximio, non in prudentiâ ſolùm & doctrinâ, verùm etiam in eloquentiâ & proprietate Latini ſermonis, quo ſuã Regulã exarauit. Sancti enim in ſuis ſcriptis diſerti fuerunt & eloquentes; non rudi ac barbaro ſtylo, ſed valdè

[Gregorius S. Benedicti eruditionẽ prædicat.] [Greg. Dial. lib. 2. ca. 36.] [Et alij Scriptores.] [Yepez anno Chriſti 529.]

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI.

dè exacto ac proprio fidei myſterio explicantes. Ita ferè ille.

Regula S. Benedicti ſententijs variegata.

Sanè ſi quis ipſam Regulam penitiùs inſpexerit, deprehendet eam ſacrarum ſcripturarum ſententijs, quaſi gemmis quibuſdam rutilantem: ſanctorum Patrum floſculis ſuauiter redolentem. Mirum enim eſt, quàm concinnè & quàm appoſitè S. Legiſlator ad ſuum propoſitum eloquia Scripturarum alleget, vt de eo dici queat. *Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore ſuo.* Nam, vt Beda ait. *Sacra eloquia rectiſſimè* LECTIS *comparantur* ARGENTEIS. *Lectis videlicet, quia requiem præſtant animabus audientium:* argenteis *autem, quia ſplendida fulgent virtutibus Patrum. Vnde ſcriptum eſt, Eloquia Domini, eloquia caſta, argentum igne examinatum. Quorum ornatus Lectorum,* mala *ſuperaddit* aurea, *quiſquis eadem diuina eloquia & ſpiritualibus plena ſenſibus & myſterijs, exponendo demonſtrat. Qui nimirum ſenſus aptè* mala *vocantur; quia de arbore vitæ, id eſt, Dei Sapientiâ ſunt orta. Aptè* aurea mala, *quia notitiam amoremque perpetuæ Charitatis mentibus infundunt.* Hæc ille.

Prouerb. 25. 1.
Beda in ill. locum.

Quàm aptè Scripturas citet, ac exponat.
Timot. 4.
Cap. 2. Reg.

Vis exemplum? Vide, quæſo, quàm aptè Apoſtolicã illam S. Pater exponat ſententiam; *Arguè, obſecra, increpa:* Aſſignat enim in quos hæc tria officia exercenda. *Indiſciplinatos, & inquietos,* inquit, *debet duriùs* ARGVERE: *obedientes autem & mites & patientes, vt in melius proficiant,* OBSECRARE. *Negligentes autem & contemnentes, vt* INCREPET *& corripiat admonemus.* In alijs quoque Scripturis, quas creberrimè citat, facilè elucet, eas maximè in tempore ſuo & opportuniſſimè adduci. Vt manifeſtum planè ſit, S. BENEDICTVM illis triginta quinque annis, quibus Sublaci vixit, ſacrarum ſcripturarũ, & ſanctorum Patrum monumentis, (ex quibus pluſcula, vt alibi dicam, Regulæ inſeruit) non ſegniter incubuiſſe; cui & acceſſit illa ſcientia, quæ diuinitùs ei à Spiritu Sancto infuſa fuit.

Notanda in citationibus S. Benedicti.
Primum.

Sed circa S. BENEDICTI citationes, quatuor notanda. *Primum:* non adſerri ab eo ſemper editionem Vulgatam: nonnunquàm enim iuxta LXX. Interpretes citat; pleraque autem ex pſalmis, iuxta Romanum, quo vſus eſt, Pſalterium allegantur.

Secundum.

Secundum: duarum Scripturarum hemiſtichia, quaſi eodem loco haberentur, contrahit in vnum. Exemplum aliqui aſſignant in XII. Humilitatis gradu. *Incuruatus ſum, & humiliatus ſum vſquequaque.* Illud enim, *Incuruatus ſum,* dicunt eſſe ex pſalmo 37. reliquum ex Pſalmo 118. alij tamen dicunt in pſalterio Romano, pſalmo 118. totum haberi vt S. Pater citat. Melius ergo exemplum occurrit cap. 35. in hoc verſu: *Benedictus es Domine Deus, qui adiuuiſti me, & conſolatus es me:* cuius prior pars ex pſalmo 118. poſterior ex pſalmo 83. deſumpta eſt. De more autem duas Scripturas coadunandi, Lege Pamelium, Notis ad Epiſt. 28. Cypriani, & Alphonſum Salmeronem. Tom. 1. Prolegom. 9. can. 27. Sic quòd Saluator noſter ait Matth. 21. *Domus mea, domus Orationis vocabitur; vos autem feciſtis eam ſpeluncam latronum:* ex duobus ſumptum eſt Prophetis. Prior enim pars eſt ex Iſaiæ 59. cap. poſterior ex 7. Ieremiæ.

Tertium.
Luc. 18.

Tertium: Scripturæ tribuit quod in eâ non habetur; ſic eodem gradu ait Publicanum Euangelicum dixiſſe: *Domine non ſum dignus ego peccator leuare oculos meos ad cælum.* Id tamen in Euangelio nuſquàm inuenitur, ſed tantùm: *Deus propitius eſto mihi peccatori.* Verùm quia S. Lucas narrat, quòd à longè ſtans, nolebat nec oculos ad cælum leuare; huc alludens S. BENEDICTVS, ei ſuperiora verba tribuit, ex labili, vt credi poteſt, memoriâ. Et quòd talia non immeritò dicere potuiſſet; quemadmodum Manaſſes dicebat: *Non ſum dignus intueri & aſpicere altitudinem cæli, præ multitudine iniquitatum mearum.*

Quartum.
Reg. Fruct. cap. 10.
Scriptura non ſemper pro Sacrâ ſumitur.
Vit. Pat. l. 5. num. 31.

Quartum: Per *ſcripturam* non ſemper intelligit ſcripturam ſacram; ſed aliquid quod ab aliquo viro ſancto, aut celebri auctore ſcriptum eſt. Occurrit Gradu 11. *Voluntas habet pœnam: neceſſitas parit coronam.* Quæ verba, teſte Paulo Diacono, Smaragdo, Turrecrematâ, non habentur in ſacra Scripturâ ad litteram, ſed ſecundùm ſenſum. Menardus ait aliorum ſcripta etiam nuncupari SCRIPTVRAM, & adfert exemplum ex Regulâ S. Fructuoſi: *Retroacta Sanctorum Patrum per* SCRIPTVRAS *ſciſcitantes, reuoluant.* Regula Magiſtri cap. 31. *Monſtrante nobis de S. Heleno* SCRIPTVRA, *cùm dicit.* Eodem modo accipiendum quod Gradu XI. dicitur: *Sicut* SCRIPTVM *eſt: Sapiens verbis innoteſcit paucis.* Quæ ſententia non eſt in Sacrâ Scripturâ; ſed exſtat in ſententijs Xyſti, num. 134. Sic quod dicit cap. 40. *Licet legamus vinum Monachorum omninò non eſſe.* Non quærendum, vt aliqui faciunt, in quo ſcripturæ ſacræ id libro legatur, in illâ enim nuſquam reperitur: ſed in Vitis Patrum.

Patres v... citet S. Benedictus.

Iam quod Patrum ſententias ſpectat, illas ſanctus Pater ita operi ſuo intexit, vt nullam auctorum faciat mentionem; ſed illorum verba ſua efficiens, opus exhibet vniforme. Potiores ex quibus ſua deſumit, ſunt S. Baſilius, Caſſianus, vitæ Patrum: quibus addendus Clemens Romanus, ex quo integrum Caput *de Inſtrumentis bonorum operum*, paucis admodum mutatis deſcripſit. Occurrit alicubi ſententia S. Cypriani, & alibi S. Auguſtini.

Verùm

Digitized by Google

Quæ barbara quibuſdam in Regulâ videantur.

Verùm enimuerò, quod ſtilum magis ſpectat, reperire eſt verba nonnulla, quæ purioris Latinitatis amantes, vt barbara, aut ſemi-latina faſtidirent; qualia ſunt: *Agenda* matutina, vel veſpertina: *Aërum*, numero plurali: Accipiant ſingulos *Biberes*, *Bracile*, *Capitale*, pro ceruicali. *Clauſtrum*, *Cuculla*, *Decania*, *Exocenpatis manibus*, *Lecta*, pro cubilibus: *Murmurioſus*, *Matutinos*, *Miſſa*, pro dimiſſionibus: *odire*, *paruiſſimum*: *remaledicere*, *reconſignare*, *reſponſum* pro negotio. *ſurripiat*, pro ſubrepat, *ſtirpator*, *temperius*, & ſi quæ ſunt huiuſmodi: de quibus alibi ſuis locis.

Excuſatione digna.

Quemadmodum autem minores quidam næui totius corporis venuſtatem non tollunt: ita pauca hæc eam quam diximus S. Patris in ſcribendo elegantiam, aut parum aut nihil violant. In pleriſque enim habet, quos ſecutus eſt auctores: præſertim eos, qui de rebus Monaſticis ſcripſerunt. Et tolerari in his quædam, tanquam propria artis vocabula, aut idiotiſmi iſtius temporis, & regionis, iure meritiſſimo poſſunt. Neque verò ſacri Scriptores anxij admodum fuerunt circa Grammaticorum regulas. Nam *Si Demoſthenes* (vt optimè ait S. Auguſtinus) *clariſſimus Oratorum, cui verborum tanta fuit cura, quanta rerum auctoribus noſtris; cùm ei nonnullam elocutionis inſolentiam obiiciſſet Æſchines: negauit in eo poſitas eſſe fortunas Græciæ, illóne an illo verbo vſus fuerit: & an huc an illuc manum porrexerit: quantò minùs nos laborare debemus de regulis deriuandorum nominum, quando, ſiue hoc, ſiue illud dicamus, intelligitur ſine ambiguitate quod dicitur, quorum non in expolitione ſermonis, ſed in demonſtratione veritatis eſt maior intentio.* Hæc pro ſe, & pro ſancto noſtro Patriarchâ Hipponenſis Præſul: quæ meritò nobis ſufficiant, quorum intentio magis Sanctiſſimi parentis ſpiritum attendere, quàm litteram. Nec Regulam illam noſtro ſubijcimus iudicio, cui omne noſtrum ſubiecimus iudicium.

Sacra Grãmatica haud ſemper alliganda.

August. l. 2. in Creſc. cap. 1. Demoſt. 3. Orat. pro Cteſip. Cicero lib. de Orat.

DISQVISITIO VIII.

Cur Sancti Baſilij Regulam ſuæ anteponat S. Benedictus?

Humilis Regula Epilogus.

COLOPHONEM Regulæ ſuæ impoſiturus S. P. BENEDICTVS, & cur eam ſcripſerit, & quòd non omnis obſeruatio iuſtitiæ in hâc ſit Regulâ conſtituta, declarat. Rudimenta tantùm perfectionis, & initium aliquod conuerſationis in eâ agnoſcit: ipſam verò perfectionem, virtutumque culmina in ſcripturâ ſacrâ, ſanctorum Catholicorum Patrum libris, vitâ & collationibus, Patrum nec non Regulâ S. Baſilij, A aſſerens inueniri. Quæri autem hîc poſſet, cùm Regula S. BENEDICTI eximiæ ſit perfectionis, vt poſteà videbimus, eamque poſt S. Baſilij & Caſſiani Inſtituta toto orbe euulgata côſcripſerit; cur nihilominus, hæc illi præferat? vt de Caſſiano, de quo alibi, hîc nihil dicam; duplicem cauſſam eſſe arbitror, cur ſuæ Regulæ *Baſilij* prætulerit. Alteram, eximiã ſancti, & verè Magni *Baſilij* ſanctitatem, eiuſque excellentem in omni diſciplinarum genere eruditionem. B Alteram, S.P.N. BENEDICTI humilitatem.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Cur S. Benedictus Regulam ſuam deprimat.

Nazianzenus porrò ſtudiorum magni Baſilij particeps & ſodalis, eum VIRTVTIS LEGEM omnibus fuiſſe ſcribit, atque hoc inſuper Elogio exornat. *Baſilius omnia quæ ſpiritus ſunt, perſcrutatus eſt. Ex eoque mores omnes erudiuit, ac ſublimiter loqui docuit, hominumque animos à rebus præſentibus abſtractos ad futura traduxit.* Quem Patriarchis, quoque ac Prophetis Apoſtolis, & Martyribus, idem comparare non veretur. C Quinimò hanc illius cùm Sole inſtituit collationem. *Laudatur apud Dauidem Solis pulchritudo, & magnitudo & curſus, & celeritas, & vis ac facultas: quippe qui ſponſum ſplendore, gigantem magnitudine referat, ac longè lateque progrediendo tantam vim habeat, vt ab extremis extrema æquè colluſtret, nec locorum internallis ipſius feruor vllo modo minuatur. Baſilio autem pulchritudo virtus fuit, Magnitudo, Theologia, curſus, perpetua virtutis agitatio, per quotidianos aſcenſus ad* D *Deum fereus; potentia, doctrina ſemen ac diſtributio. Itaque ne hoc quidem mihi dicere verendum eſt, in omnem terram ſonum illius exijſſe, atque in fines orbis terræ vim illius verborum.* Hæc ille. Nec minora S. Ephræm: cui non ſatis fuit Baſilium Veteris teſtamenti Sanctiſſimis viris compoſuiſſe, ſed hæc inſuper, eum alloquens, addit. *Inſtar Petri prædicaſti, inſtar Pauli docuiſti, inſtar Thomæ filium Dei paſſum confeſſus es: inſtar Matthæi, Marci, Lucæ, & Ioannis de rebus diuinis diſſe-* E *ruiſti, inſtar Apoſtolorum iniquos erudiſti, impios conuertiſti, & Deo gratus fuiſti.* Ita Ephrem, vir ab adulatione (teſte Baronio) remotiſſimus, veriqué, ſi quis alius ſtudioſiſſimus. Sed cur non ſummis efferret virum præconijs, quem diuini Spiritus ſciret apertâ teſtificatione laudatum? Siquidem (vt auctor eſt Gregorius Nyſſenus: & eius vitæ acta teſtantur) cùm illum conuênit, vidit ſuper Baſilij dexteram inſidentem columbam, eidem concionanti ſermonem ſuggerentem. Columbam autem hieroglyphicum eſſe Spiritus ſancti, ex ſacro Euangelio notum eſt. Tantus hic Baſilius eſt, vt eum Damaſcenus, & Theodoretus, præclarum orbis terrarum luminare, Gregorius Nyſſenus, Os Eccle-

Naz. Orat. in fun. Baſil.
S. Baſilij elogium.

Soli comparatur.

Ab Ephræm laudatus.

An. Chriſt. 378.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

ſiæ, Chryſoſtomus parem Apoſtolis fateatur.

Regulæ & Aſcetica Baſilij quanti æſtimata:

Sed vt propiùs ad rem veniamus, illud omninò fatendum eſt, *Regulas S. Baſilij* & vniuerſa eius *Aſcetica*, ſummis laudibus in Eccleſia eſſe iam olim celebrata; vt proindè nihil mirum ſit ſi tam honorificam eorum S. BENEDICTVS fecerit mentionem.

A Photio.

Photius Patriarcha cum magnoperè dicendi charecterem laudaſſet, nec Platone ipſo, ſiue Demoſthene in perſuadendo inferiorem feciſſet, ita demum ſubdit: *Legimus &* ASCETICA, hoc eſt, *Monaſticæ vitæ præceptiones, ex quarum quidem præcepto qui vixerit, cæleſti certè regno aliquando potiatur.*

Phot. in Bibloth. Cod. 144.

Ita Photius. Quæ ſanè ampliſſima commendatio eſt, nec video, quid amplius deſiderari poſſet. Idemque alibi: *Legi B. Baſilij Epiſcopi Cæſareæ Cappadociæ ea, quæ vocantur* ASCETICA, *duobus libris comprehenſa: opus, ſi quod aliud vtile his, qui pietati ſtudent, & cæleſtia bona adipiſci conantur: maximè verò ijs, qui in cænobio religioſam vitam ducunt.* Sed audiamus iterum Gregorium Theologum magnumque omninò oratorem de ſe diſſerentem, & explicantem quantum ex Baſilij ſcriptis in ſpiritu profecerit.

Cod. 191.

Greg. Nazianzeno.

Nazianz. in orat. Funebri.

Cùm, inquit, *orationes eas, quas de moribus ac benè viuendi ratione ſcripſit, in manus accipio, animo & corpore purgor, templumque Dei capax efficior, atque inſtrumentum muſicum à Spiritu pulſatum, diuinamque gloriam canens. Per eas corrigor & concinnor, atque diuinâ quâdam immutatione alius ex alio efficior.* Eundem fructum in alijs quoque idem Theologus animaduertit, ſuſpirãs enim ad Baſilij & fratrum eius conſortium ita ait: *Quis mihi dabit fratrum eorum, qui dij à te efficiebantur atque in altum euehebantur, concordiam animorumque coniunctionẽ? quis virtutis certamen, & ad eam incitationem, quam ſcriptis* LEGIBVS *ac* REGVLIS *obfirmauimus?*

Id Epiſt. 9.

Anno Chri. 363.

Sunt autem, inquit Baronius, hæ Regulæ illæ Monaſticæ Baſilij, quæ exſtant; ex quibus reliqui, qui poſteà vixerunt ſanctiſſimi Patres, Monachorum inſtitutores, diſciplinam hauſerunt. Eaſdem porrò magnoperè etiam commendat in teſtamento ſuo B. Theodorus Studita: *Cõfiteor*, inquit, *inſuper monaſticum ſtatum ſublimẽ eſſe & excelſum, & Angelicum, qui & peccata omnia expurget abſolutæ vitæ perfectione, tum nimirũ, ſi ex diuinique magnique Baſilij Aſceticorum legibus plenè exigatur.*

Theodoro Studitâ.

Tanti igitur cùm ab omnibus fierent Regulæ S. Baſilij, mirum minimè videri debet; ſi ijs ſuam S. BENEDICTVS ſuppoſuerit, & ad earum diligentem lectionem ſuos non leuiter ſit cohortatus.

S. Benedicti Humilitas.

Altera, quam diximus, cauſſa erat, ſumma S. P. BENEDICTI Humilitas; quâ ſe paruum, alios verò magnos; ſua exilia, aliorum eximia iudicabat opera. Animaduertit id Goffridus Vindocineſis, ita ſcribens: *Illa* (veterum Patrum ſtatuta) *tamquam vmbra & figura futuræ Monaſticæ vitæ videntur; Sed per laudabilem Patrem* BENEDICTVM, *cooperante Spiritu Sãcto, eſt veritas reuelata. Ipſe tamẽ pro magnâ ſuâ humilitate S. Baſilij, & præcedentiũ vitam & opera Patrum, vel ſua tacens vel quaſi modica dicens, laudat & miratur. Bonus optimũ diſcipulus Magiſtrũ imitatus, qui taceri præcipiebat, cũ eo quæ ſine ipſo nemo alius facere poterat, operabatur.* Hæc Goffridus Vindocinenſis.

Serm. de S. Benedic.

Quam ſecutus Iſidorus.

Imitatus porrò videtur in ſuâ Regulâ Iſidorus Hiſpalenſis hanc S. BENEDICTI humilitatem, cùm ita loquitur: *Quiſquis veſtrum illam vniuerſam veterum diſciplinam contendit appetere, pergat in quantum placet, & arduum illum limitem, atque anguſtum leuigato curſu incedat. Qui verò tanta iuſſa Priorum explere nequiuerit in huius limite diſciplinæ greſſus conſtituat.* Et mox conſequenter: *Sicut illa præcepta Priorum perfectum Monachum reddunt ac ſummum: ita faciunt iſta vel vltimum. Illa cuſtodiant perfecti, iſta ſequantur poſt peccatum conuerſi.*

Præfat. ad Reg. Monach.

DISQVISITIO IX.

Quænam ſit illa Sancti Baſilij Regula quam S. BENEDICTVS *commendat?*

Tract. 4. Diſquiſ. XI Plures Baſilij Regulæ.

SVPERIORE Libro varias Magni Baſilij enumerauimus Regulas, nimirum fuſius, & conciſiùs diſputatas, ſiue, quas vocant REGVLAS BREVIORES, CONSTITVTIONES MONASTICAS: item eam; quá Eremitas Ponti iuſtruxit, aliam quoque à Rufino conuerſam: denique quam in compendium contraxit Cardinalis Beſſarion.

Quam deſignet, ac commendet S. Benedictus.

Hîc iam quæritur, quænam ex his à S. BENEDICTO deſignata fuerit, cùm inter ſcripta, quæ ſuæ Regulæ anteponit, recenſet *Regulam S. P. N. Baſilij*. Proſper Stellartius exhibiturus fundamina, & Regulas omnium Ordinum Monaſticorum, conſiderãſq; varias eſſe S. Baſilij Regulas, quæ ſimul iunctæ volumen per ſe conſtituerent; ait, ſe compendio ſtudentem, eas daturum, quales omiſſis reliquis dare conſueuerunt, qui de Monaſticis Regulis ſermocinantur & ſcribunt. Adfert autem Regulas fuſiùs diſputatas, illas ſupponens præcipuam S. Baſilij eſſe Regulam.

Regulam … Rufino … ſam.

Ioannes verò Franciſcus Congregationis S. Iuſtinæ Monachus edens quatuor approbatas Religioſorum Regulas, pro S. Baſilij Regulâ repræſentat *Inſtituta Monachorum à Rufino tranſlata. Quæ etiã habetur in editione* Louanienſi, inter SS. Patrum Regulas Monaſticas. Eadem primo loco occurrit MSS. Codicibus S. Maximini Treuiren-

Digitized by Google

uirenſis, & S. Pantaleonis Colonienſis; qui Regulas SS. Patrum exhibent. Hunc librum (verba ſunt Iulij Nigronij) Regulam eſſe Baſilij puto, quam commendat S. BENEDICTVS, & Innocentius II. Capitulo *Pernicioſam*, vnà cum Auguſtini, & BENEDICTI Regulis commemorat; quam miror inter opera Baſilij non excudi. Cauſſam verò cur ita ſentiat, alibi idem Nigronius explicat, nimirum, quòd Gratianus Benedictinus Monachus, inſtituta hæc Monaſtica *Regulam* nuncupet: Deinde quòd ex ijs pluribus locis Decreta colligat, tamquam ex VII. Synodo; quod arguit in eâ approbatam fuiſſe vel inſertam. Ita Nigronius.

Nigron. tract. Aſcet. 5. c. 3. §. 11. Cauſ. 18. q. 2.

Nigr. part. 1 Tit. Reg. Societ.

Cap. diſſimus 7. Syn. cap. 20.

Sed & Hugo Menardus, agens de S. Baſilij Regulâ, prout à S. Benedicto Anianenſi Abbate, in Concordiâ Regularum allegatur; ait nihil aliud continere, quàm illius Conſtitutiones, tam fuſiùs, quàm breuiùs diſputatas, ex interpretatione Rufini, quæ in vetuſtiſſimo codice MS. Bibliothecæ S. Germani à Pratis diuiduntur in ducentas Interrogationes. Ex hâc ipſâ, ſub Baſilij nomine, teſtimonia producit Smaragdus in Commentario ad Regulam S. BENEDICTI. Cur autem hactenus Baſilij operibus ea Regula addita non fuerit; rationem reddunt Typographi Pariſienſes, præliminari Epiſtolâ ante *Baſilij Opera Græco-latina*, quod ſcilicet, commodiùs vnà cum ceteris Rufini Operibus ſeorſim edetur: præſertim cùm ordinem Regularum non ſeruet, quam Baſilij opera præ ſe ferunt, & ſæpe non tam Interpretem, quàm Paraphraſten agat, multis de ſuo etiam intertextis.

Quo illo tempore orta.

Videtur autem hæc Regula æuo S. BENEDICTI, & circa illud per antonomaſiam appellata Regula *S. Baſilij*, tum quod illa in Oriente, vt Rufinus in præfatione teſtatur, paſſim obſcuraretur; tum quòd verſione eiuſdem Rufini, in Occidentali etiam Eccleſiâ magis ſit diuulgata: & vt credi par eſt, in pleriſque Monaſterijs vſu recepta. Scribit enim Vrſacium ſibi pollicitum *quod per vniuerſa Occiduæ partis Monaſteria, ſi hæc Sancti & ſpiritualis viri ſancta & ſpiritualia innoteſcerent inſtituta; ille ſeruorum Dei profectus, qui ex huiuſmodi Inſtitutionibus naſceretur, aliquid mihi gratiæ vel mercedis afferret.* Et mox eundem ſic admonet: *Tui ſanè ſit Officij, etiã alijs Monaſterijs exemplaria præbere, vt ſecundùm exemplar Cappadociæ, omnia Monaſteria, eiſdem & non diuerſis vel Inſtitutis vel Obſeruationibus viuant.*

Et in Occidente diuulgata.

Quamquam autem hæc ita ſint, credi quoque poſſit S. BENEDICTVM omnes omninò Baſilij Regulas, & vniuerſa ipſius *Aſcetica* commendare voluiſſe; quæ à principaliori nomine, *Regulam* appellauerit.

DISQVISITIO X.

De Regula S. Benedicti.

Quæ ſint vltima REGVLÆ S. BENEDICTI *verba?*

REGVLÆ ſuæ Epilogum his verbis S. P. concluſit: *Quiſquis ergo ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Chriſto perfice: & tunc demum ad maiora, quæ ſupra commemorauimus, doctrinæ, virtutumque culmina, Deo protegente, peruenies.*

Cap. 73. Regulæ.

Quibus verbis MSS. Regulæ exemplaria, & antiquiora quædam impreſſa, finem Regulæ imponunt. In alijs autem iam editis, paſſim ſubijciuntur hæc verba: *Facientibus hæc, regna patebunt æterna*, vel, *ſuperna*. Quæ quidem Diſquiſitioni locum fecere, an etiam à S. BENEDICTI mente, & manu ſint poſita.

An promiſſio vitæ æternæ facta à S. Benedicto.

Neque enim adeò nupera eſt hæc additio, vt heri aut nudiuſtertius Mantiſſæ loco adiecta fuerit: ſed eius iam olim noſtri Scriptores meminerunt. Tritthemius ſanè explicans Prologum Regulæ, eam S. BENEDICTO tribuit: *Viam ergo*, inquit, *quâ itur ad Deum nobis oſtendit ſanctiſſimus Pater noſter* BENEDICTVS, *ſicuti concludit in fine Regulæ ſuæ, dicens: Facientibus hæc, regna patebunt æterna.* Et iam olim Boërius notauit quoſdam libros hunc verſum non habere. *Petrus tamen Diaconus*, inquit, *in textu expoſitionis ſuæ ipſum poſuit, & apud nos communiter habetur.* Meminit eiuſdem S. Hildegardis, dicens: *Ad vltimũ verò beatus Pater omnia hæc ſic affirmat*: FACIENTIBVS HÆC REGNA PATEBVNT ÆTERNA. Bonizo vel Bonizus, Epiſcopus Sutrienſis, Martyrio coronatus an. 1089. (vt tradit Baronius Tom. XI.) libro de Eccleſiaſticis Sacramentis, eidem teſtimonium præbet in hęc verba: *Sed longo poſt tempore* S. BENEDICTVS, *Monachorũ Apoſtolus velut Lucifer Matutinus emicuit, qui compendioſam & luculentam viuendi Regulam Monachis inſtituit: quam in fine ita concluſit:* FACIENTIBVS HÆC, REGNA PATEBVNT ÆTERNA. Smaragdus cùm poſuiſſet hæc vltima Regulæ verba: *Deo protegente peruenies Amẽ*; continuò ſubijcit: FACIENTI HÆC, VITA ERIT ÆTERNA; ac tum demum explicationem ſuam aggreditur. Idem quoque in cap. 18. ad hæc verba alludens, ait: *Confidens de Dei miſericordiâ credat, quia cuſtodientibus eam* (Regulam) *patebunt cælica regna.* In textu Concordiæ Regularum, in quo vltimum Regulæ S. BENEDICTI Caput primo loco ponitur, hæc ipſa clauſula conſequenter adijcitur: additque Menardus exſtare in MSS. codicibus, & in vulgatis

Videri omnino ex antiquitate.

Trithemij.

Boërij.

Petri Diaconi.

S. Hildegardis.

Bonizonis.

Smaragdi.

Benedicti Anianenſis.

Vet. Cod. MSS.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

tis editionibus. Imperator Ludouicus Prius manifeſtè ſatis inſinuat ſe hanc ſententiam in Regulâ S. BENEDICTI legiſſe: Alloquens enim Fuldenſes Monachos (vt Candidus ait in vitâ Ægilis Abbatis) ita loquitur: *Vos Patres, Fratres, & dilectiſſimi filij mei conuerſationem veſtram ſecundùm Dei timorem, & ſanctæ Regulæ auctoritatem componite, vt in eâ permanentes hæredes ſitis regni Dei. Si enim ſuſcepiſtis minimam inchoationis Regulam; & in eâ confidentiam habuiſtis iuxta promiſſum beati viri Dei* BENEDICTI, *vitam perpetuam vos adipiſci, quare neglexiſtis tantum bonum.* Quis hic non videat vltimi capitis Regulæ verba citari? Et cùm ait: ex promiſſione S. BENEDICTI Regulæ obſeruatores vitã æternam ſperare; quod S. Patris promiſſum ſignificare voluit, niſi illud, quod in calce adiectum legerat: *Facientibus hæc, regna patebunt æterna?*

Ludouici I.

Neque verò inſolens, aut à S. BENEDICTI humilitate alienum eſt, adimplentibus Regulam, vitam ſpondere æternam. Nam vt S. Fulgentius dixit: *Omni voventi, & reddenti quod vouit, ipſe quoque Deus reddit cæleſtis Regni præmia, quæ promiſit.* Atque hinc etiam alij monaſticarum Regularũ conditores confidenter, & abſque vllo ſcrupulo, ex præſcripto Regulæ viuentibus æternam beatitudinem repromittunt. Innuit hoc Orſieſis in ſuâ Regulâ, vel de Inſtitut. Monach. dicens: *Si mandata ſunt Dei, quæ per Patrem noſtrum* (Pachomium) *tradidit nobis, & quæ ſequentes poſſumus peruenire ad regna cælorum; toto eadem deſiderio compleamus.* Iterumque: *Hæc ſunt quæ nos ducant ad æternam vitam, quæ nobis tradidit Pater noſter, & iugiter meditanda præcepit.* Ita S. Cæſarius Arelatenſis in fine Regulæ Sanctimonialium: *Credo de Dei miſericordiâ, quod non pro aliquâ negligentiâ reatum incurrere, ſed pro ſanctâ & Deo placitâ obedientiâ ad æternam beatitudinem poſſitis feliciter peruenire.* Theodorus Studita cùm pleraque inſtituti Monaſtici præcepta in teſtamento ſuo Subditis explicaſſet, non dubitauit ſimilem clauſulam vir animi ſubmiſſiſſimi ſubiungere: *Et quidem ſi hæc feceritis, beati qui ad finem vſque illa ſeruabitis. Vos enim Martyrum chorus excipiet, coronisque in regno cælorum redimiti ſempiternis bonis fruemini.* Minorum verò Pater, S. Franciſcus largam omninò benedictionem, Regulam & teſtamentum ſuum ſeruantibus largitur: *Et quicumque,* inquit, *hæc obſeruauerit, in cælo repleatur benedictione altiſſimi Patris cæleſtis, & in terrâ repleatur dilecti filij ſui, cum ſanctiſſimo Spiritu Paracleto, & omnibus Sãctis. Et ego Frater Frãciſcus paruulus, & veſter ſeruus in Domino, quãtumcumque poſſum confirmo vobis intùs & foris iſtam ſanctiſſimam benedictionem. Amen.* Atque ex hoc, vti credo, capite illud exiſtit, quod in eodem Ordine poſtquam Nouitius conceptis verbis vota ſua Deo nuncupauit, Prælatus reſpondeat: *Et ego ex parte Dei, ſi hæc obſeruaueris, promitto tibi vitam æternam, In nomine Patris, & filij, & Spiritus ſancti. Amen.* Humillimus autem Minimorũ Pater, S. Franciſcus de Paulâ, non diſſimili formulâ Regulas ſuas concludit: *Hæc eſt chariſſimi fratres lex ac Regula mitis & ſancta, quam vos hortamur humiliter ſuſcipere ac fideliter cuſtodire: quatenus per ipſius obſeruantiã, tandem de manu Domini pro benedictione perenni gratiam & gloriam ſempiternam feliciter conſequamini. Amen.* Hæc cùm viri hi ſanctiſſimi, & humilitatis cultores eximij ſcripſerint, mirum videri non debet, ſi clauſula illa *facientibus hæc, regna patebunt æterna:* è S. BENEDICTI mente, calamoque profluxerit: quem imitari forſitan voluit eiuſdem Patris Magnus diſcipulus, Petrus Damiani, qui cùm Regulam quandam eremitis ſuis præſcripſiſſet, ita eam concludit: *Hoc autem ex diuinæ clementiæ bonitate confidimus, quod quiſquis illa peragere quæ in hoc Opuſculo ſcripta ſunt, augendi prouectus intentione ſtuduerit; non lædetur à morte ſecundâ, nec delebitur nomen eius de libro vitæ, ſed Agnus ille, qui eum poſt ſe crucis ſuæ conſpicit geſtatorem, in cæleſti Hieruſalem adſcribet ſibimet proculdubio cohæredem. Amen.*

Fulgent. de fide ad Pet. cap. 1. Fecerunt idipſum & alij.

Orſieſis.

Cæſarius Arelatenſis.

Theodorus Studita.

S. Franciſcus Minorum Pater.

S. Franciſcus de Paulâ.

B. Petrus Damian.

TRACTA-

TRACTATVS II.

DE REGVLÆ
S. BENEDICTI Nominibus.

Iſid. Orig. lib. 5. cap. 7.

R*EGVLAM ipſam perſpeximus: proximum eſt, vt diuerſa quibus inſignita reperitur nomina, hic expendamus. Si enim* Nomen, *Feſto dictum ſit quaſi* Nouimen, *vel vt poſt Boëtium & Priſcianum Iſidoro placuit*, quaſi notamen, quod nobis vocabulo ſuo res notas efficiat: *quis non videat nos per ipſius Regulæ nomina in pleniorem eius duci notitiam? Explicandum igitur* Primò, *Cur Regula* S. BENEDICTI *Lex appelletur?* Secundò, *Quanta inter Moyſen Legiſlatorē, &* S. BENEDICTVM *ſimilitudo?* Tertiò, *Quæ inter Moſaicam & Benedictinam Legem, ipſumque Euangelium comparatio?* Quartò, *Cur Regula* S. BENEDICTI *dicatur iugum?* Quintò, *Cur minima inchoationis Regula?* Sextò, *Cur appellata Sancta, & SS. Patrum?* Septimò, *Quæ alia eius nomina?*

DISQVISITIO I.

Cur REGVLA S. BENEDICTI *vocetur* LEX?

INTER varia, quæ Regulæ A S. P. N. BENEDICTI tribuuntur nomina, primo loco expendam nomen LEGIS, quod ei & communi Scriptorum conſenſu, & ipſius Patriarchæ noſtri auctoritate iure merito competit. Ea ſanè Legem inter Regulamque reperitur affinitas, vt vna per alteram ſi non definiatur, vtcumque ſaltem declaretur. Lex Ariſtòteli eſt REGVLA, *quam faciendis quibuſcumque applicare decet.* [Ariſt. li. B 3. Polit.] *Lex*, inquit Cicero, *eſt naturæ vis; mens ratioque prudentis: atque iniuriæ* REGVLA. Et Seneca: LEGEM *iuſti iniuſtique* REGVLAM *eſſe, dicimus.* Si noſtros magis lubet audire Theologos, & inter eos, Scholaſticorum Principem S. Thomam Aquinatem; Legem ille definit, vt ſit *quædam* REGVLA, *& menſura ſecundum quàm inducitur aliquis ad agendum, vel ab agendo retrahitur.* Regulā ſuam viciſſim S. BENEDICTVS LEGEM appellat. De Nouitio enim agens, *Legatur*, inquit, *ei hæc* REGVLA *per ordinem, &* C *dicatur ei, Ecce* LEX, *ſub quâ militare vis, ſi potes obſeruare, ingredere: ſi verò non potes, liber diſcede.* Et poſt pauca: *Suſcipiatur in congregatione, ſciens* LEGE REGVLÆ *conſtitutum, quod ei ex illâ die non liceat de monaſterio egredi.*

Legis & Regulæ affinitas.

Cicer. 1. de Leg.

Seneca li. 4. de benef. cap. 12.

S. Thom. 1. 2. quæſt. 90. art. 1.

Regul. c. 58

In hac LEGE, inquit Bernardus Caſſinenſis, *omnia quæ requiruntur in* LEGE *condendâ, inueniemus. Quæ autem ſunt illa? Iſidorus exprimit, dicens: Erit autem* LEX *honeſta, iuſta, poſſibilis, ſecundùm naturam, ſecundùm patriæ conſuetudinem, loco temporique conueniens, neceſſaria, vtilis, manifeſta quoque, ne aliquid per obſcuritatem in captione contineat, nullo priuato commodo, ſed pro communi ciuium vtilitate, conſcripta.* Quas quidem conditiones ſi noſtræ Regulæ probauerimus ineſſe, eiuſdem præſtantiam & perfectionem non parum manifeſtabimus. *Prima* eſt, vt ſit *honeſta*: & S. BENEDICTVS teſtatur ſe Regulam ſcripſiſſe, *vt eam obſeruantes in monaſterio, aliquatenus vel* HONESTATEM *morum aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere.*

Bern. Caſſinenſ. p. 1. Spec. ca. 10.

Legum conditiones Regulæ adaptata.

Iſid. lib. 5. Orig. ca. 21

Eſt Honeſta. Regul. c. 73.

Secunda conditio, vt ſit *Iuſta*: de quâ ſanè nemo dubitauerit. Quamuis enim ex humilitate, vltimum Caput inſcripſerit: *Quod non omnis obſeruatio* IVSTITIÆ *in hac ſit Regulâ conſtituta*; certum tamen eſt, tantæ eam eſſe perfectionis, vt obſeruantem ad patriam cæleſtem perducat. Nam & de ſolo Capite quarto non veritus eſt S. Pater affirmare: quòd ſi quis enumerata in eo bonorum Operum Inſtrumenta die noctuque inceſſabiliter adimpleuerit, illa merces ei à Domino reddetur, quàm oculus

Iuſta.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

lus non vidit, nec auris audiuit; nec in cor hominis aſcendit.

Poſſibilis.

Tertia conditio eſt, vt ſit *poſſibilis*. Hanc probat præcipua ea, à qua commendatur Diſcretio: & quod ipſe Legiſlator teſtetur, ſe *nihil aſperum, nihilque graue conſtituturum*. (Prolog. Regul.) Nec quidquam obſtat, quod iubeat, *Si cui Fratri aliqua fortè grauia aut impoſsibilia iniungantur, ſuſcipiat quidem iubentis imperium*: (Regul. c. 68.) Hæc enim impoſſibilia nonniſi poſſibili modo voluit adimpleri, prout ab ipſo ſancto Patre explicatur.

Naturæ, & loco conuenient.

Quarta conditio, vt ſit *ſecundum naturam, ſecundum patriæ conſuetudinem, loco temporique conueniens*; optimè à S. BENEDICTO in ſuâ Regula fuit obſeruata. Quamuis enim Monaſtica Lex imitans Euangelicam, naturam per omnia non ſequatur, ſed diuino auxilio ſuperet; rectiſſimè tamen conſulit S. Pater, vt, *quod minus habet in nobis* NATVRA *poſsibile, rogemus Dominum, vt gratiæ ſuæ iubeat nobis adiutorium miniſtrari*. (In Prolog.) An non ſecundùm Naturam eſt illa pijſſima Lex, quæ ait: *Licet ipſa* NATVRA HVMANA *trahatur ad miſericordiam, in his ætatibus, ſenum videlicet & infantum: tamen & Regulæ auctoritas eis proſpiciat*. (Regul. c. 37) Patriæ conſuetudinem, Loci temporiſque conuenientiam, quam exactè attendit, qui præſcripſit: *Veſtimenta fratribus ſecundum* LOCORVM *qualitatem vbi habitant, vel aëris temperiem dentur: quia in frigidis regionibus amplius indigetur, in calidis verò minus*. (cap. 55.)

Neceſſaria.

Quintam conditionem Iſidorus ponit, vt *Lex* ſit *neceſſaria*: congruit enim, vt vnaquæque reſpublica ſuis regatur Legibus: & vbi diuerſi ſunt fines, diuerſæ quoque ſunt, illiſque accommodatæ Leges. Hoc ſenſu Regula S. BENEDICTI Monaſticæ Reipublicæ erat neceſſaria: tum vt ipſa ſua Regula ab alijs omnibus diſtingueretur, tum etiam, vt ad finem à ſancto Patre intentum, Regulæ præceptis ac monitis, ſubditi dirigerentur. Complectitur enim Regula ea in primis, quæ ad religioſam perfectionem, & peculiarem Ordinis noſtri finem, ac ſcopum, maximè ſunt neceſſaria: quibus plura admiſcet adiumenta & media ad eundem finem conducentia.

Vtilis.

Sexta conditio requirit, vt Lex ſit *vtilis*: Regulam autem S. BENEDICTI profeſſoribus ſuis, totique Eccleſiæ Dei maximè vtilem fuiſſe, ſingulari Diſquiſitione, ſuo loco oſtendemus.

Clara.

Septima igitur conditio exigit, vt ſit *manifeſta, ne aliquid per obſcuritatem in captione contineat*. Ab hac Regulam noſtram Magnus commendat Gregorius, cùm eam prædicat SERMONE LVCVLENTAM: quod Zacharias vertit, SERMONE CLARO. (Antonin. part. 2. tit. 15. c. 7.) Et S. Antoninus in ſummâ hiſtoriali, ait: *Regula Sanctiſsimi* BENEDICTI *ſingula quæque* CLARE *deſcribit*. Et adeò quidem clarè, vt Siluester dicat, eam non indigere *Declaratione illuſtratiuâ, cùm in* LVCE SVÆ CLARITATIS dicatur LVCVLENTA. (Silu. v. Religio num. 10.) Et hactenus quidem de conditionibus *Legis* ab Iſidoro requiſitis.

Aliæ Legis proprietates cum Regulâ collatæ.

Neque difficile eſſet, alia quoque quæ de Legis fine, eiuſque effectibus tradi ſolent, Regulæ noſtræ accomodare. Nam ſi Legis finis eſt, ſubditos facere bonos; Lex Regulæ eò dirigitur, vt ſubditos reddat perfectos & ſanctos. Si Legis effectus ſunt, præcipere, prohibere, permittere, punire: quis non videat illa in S. BENEDICTI Regulâ paſſim occurrere? Lex S. Thomæ dicitur, *à Ligando, quia obligat ad agendum*. (S. Thom. 1. 2. q. 90. art. 1.) Quam acriter hanc obligationem inculcat & vrget S. BENEDICTVS, cùm ait: *Suſcipiatur* (Nouitius) *in Congregatione, ſciens* LEGE REGVLÆ *conſtitutum, quòd ei ex illâ die non liceat egredi de Monaſterio, nec collum excutere de ſub iugo Regulæ, quam ſub tam moroſâ deliberatione licuit recuſare, aut ſuſcipere*. (Regul. c. 58.) Ariſtoteli, *Lex eſt princeps, cui obedire debemus: eſt dux, quem ſequi congruit: eſt Regula, quam faciendis quibuſcumque decet applicare*. (Ariſt. lib. 3. Polit.) Eodem ferè modo, S. P. BENEDICTO Regula dicitur *Magiſtra*, quam audire, & ſequi Diſcipuli debeant. *In omnibus*, inquit, *omnes* MAGISTRAM *ſequantur* REGVLAM: neque ab eâ temerè declinetur à quoquam. (Regul. c. 3.)

Clauſula ad Religioſos.

Sed hanc de Monaſticâ Lege Diſquiſitionem aliquâ ſacræ Legis ſententiâ, velut ſigillo quodam obſignemus. Religioſus quiſque illud Salomonis ſibi dictum putet: *Audi, fili mi, Diſciplinam* (Syrus LEGEM) *Patris tui; & ne dimittas* LEGEM *Matris tuæ*. (Prou. 1. 8.) Ecquis Pater noſter, niſi S. BENEDICTVS? & quæ eſt Mater noſtra, niſi ſacra Religio, & Ordo ab eo inſtitutus? Quæ vtriuſque Lex, niſi Regula ab eo præſcripta? Hanc igitur audiamus, hanc numquam dimittamus, hanc ſemper cuſtodiamus: quia, *Qui* CVSTODIT LEGEM *beatus eſt*. (Prou. 29.)

DIS-

DISQVISITIO II.

Quanta inter Moyſem Legiſlatorem, & S.Benedictvm *ſimilitudo?*

Cap. 8. no. 13.

Similitudo inter Moyſem & S. Benedictum.

MAgnvs Monaſticæ Religionis *Patriarcha Benedictvs, quia omniũ iuſtorum ſpiritu plenus fuiſſe à Gregorio veraciter perhibetur; vniuerſis pænè veteris Teſtamenti Sanctis, ab antiquis Scriptoribus confertur. Nonnullos in Commentario ad Vitam citauimus, huic tamen loco eiuſdem cum *Moyſe*, maximo Legiſlatore comparationem reſeruauimus: quòd ex eâ Monaſticæ Legi, ſiue conſcriptæ ab eo Regulæ commendationis nonnihil accedere videretur. Collationem inter hos duos, iam olim inſtituerunt S.Gregorius, S. Odo Cluniacenſis, Goffridus Vindocinenſis, Guarricus Abbas, S. Hildegardis, S.Thomas Aquinas, alijque poſt eos. Horum veſtigia ſequentes vtriuſque Parallela hîc explicabimus. Atque vt à nomine ordiamur;

Prima in nomine. Thom. ſer. 1. de S. Bened. — Ambroſ. l. 1. de Cain & Abel 2. — Serm. de S. Bened.

Primò. Notat Angelicus Doctor, veterem illum Legiſlatorem, *re & nomine Moyſen* fuiſſe, hoc eſt, *de aquis eductum*: Fuit autem & Pater noſter, re & nomine Benedictvs; vel vt S.Gregorius ait, *gratiâ* Benedictvs *& nomine; aſſumptus inſuper de aquis carnalis concupiſcentiæ.* De Moyſe S. Ambroſius ait: *Moyſes humanæ dignitatem conditionis exceſſit eouſque vt Dei vocaretur nomine. Poſui*, ait, *te Deum Pharaonis.* An non & Legifer noſter Dei vocatus eſt nomine, cùm toties Deus in ſacrâ Scripturâ vocetur Benedictvs? Quod antiquus Floriacenſis Poeta, Gauzbertus apud Aimoinum, ſic celebrauit.

Quem Deus æternâ faciens in Sede potentem
Hæredem proprij nominis eſſe dedit,
Nam fuit, eſt, & erit Benedictvs *iure vocatus, &c.*

II. In ſeculi fuga. — Hebr. 11. 24. — Lib. 2. Dialog. cap. 1.

Secvndò. *Moyſes* in pueritiâ ac adoleſcentiâ eruditus omni ſcientiâ Ægyptiorum, eam regionem grandior factus, reliquit, magis eligens, vt Apoſtolus ait, *affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias æſtimans theſauro Ægyptiorum improperium Chriſti.* S. Benedictvs quoque, vt de eo refert S. Gregorius, Romæ liberalibus ſtudijs traditus, cùm in eis *multos per abrupta vitiorum ire cerneret; eum, quem quaſi in ingreſſu mundi poſuerat, retraxit pedem, receſſit ergò ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus. Reliquit*, inquit S.Thomas, *Moyſes Ægyptum*, Benedictvs *mundum, quem quaſi aridum cum ſuo flore deſpexit.*

III. In ſolitudinis amore.

Tertiò. *Moyſes* quadraginta annis in

A deſerto vixit, contemplationi vacans, vt S.Baſilius ait, * ibiq; pauit oues ſoceri ſui Ietro. S.Benedictvs eremum petijt, ſoli Deo placere deſiderans, ibique, vt Romanus Præſul Gregorius ait, *quoties eum contemplationis ardor in altum rapuit, ſe proculdubio ſub ſe reliquit.* In eâdem ſolitudine præfuit etiam cuidã cœnobio, atque poſtea duodecim illic Monaſteria exſtruxit; quorum Monachos, ceu rationales pecudes ad vitæ æternæ paſcua deduxit.

* Hom. 1. in Hexamer.

IV. In principatu.

Qvartò. *Moyſes* à deſerto eductus, dux Populi Iſraelitici fuit, quem ex Ægypto
B per mare Rubrum eduxit. S. Benedictvs, vt beati Odonis verba vſurpem, *de genuinis carnalium deſideriorum tenebris, multas ex populo acquiſitionis cateruas ſuo ducatu abſtractas ad terram viuentium introducit.* Vlteriùs autem pergens Guarricus Abbas, ait: *Dux ille filiorum Iſraël, quos de Ægypto eduxit, in requiem promiſſam non induxit. Dux noſter rectâ viâ Orientis tramite, tanquam ſignifer exercitus Monachorum, præceſſit nos in regnum cælorum.*

V.

Qvintò. *Moyſes* (ait S. Odo) *mare Rubrum*
C *diuiſit:* Benedictvs, *poſt Petrum inuſitato miraculo, diſcipulum* (S.Maurum) *ſuper aquas currere fecit.*

VI.

Sextò. *Ille in exuſtis aruis, aquam ſitienti populo de petrâ produxit; iſte de ſiccâ rupe fontem vſibus Monachorum elicuit, qui hodieque in riuum fluit.*

VII.

Septimò. *Moyſes* precibus Coturnices, & Menna in deſerto à Deo impetrauit: S. Benedicto ducenti modij farinæ cælitus allati ſunt.

VIII.

Octavò. *Moyſes* totam fabricam & con-
D figurationem tabernaculi Beſeleel deſignauit: S. Benedictvs abſens, conſtruendi Monaſterij loca, & formam dormientibus, diuino miraculo oſtendit.

IX.

Nonò. Fuit *Moyſes* Propheta Domini, loquens cum eo familiariſſimè: S.Benedictvs quoque prophetiæ Spiritu claruit, ſuique Monaſterij euerſionem, Romanæ ciuitatis conflagrationem, aliaque prædixit.

X. In ieiunio, & Oratione. — Lib. 2. viſione 5.

Decimò. Potiſſima *Moyſis* arma fuerunt preces & ieiunia, qui bis quadraginta die-
E bus ieiunus permanſit. Fuit S. Benedictvs (teſte Sanctâ Hildegarde) *quaſi alter Moyſes in lapideo foramine iacens, & corpus ſuum in multâ aſperitate ob amorem vitæ crucians & conſtringens.* Id verò fecit toto illo triennio, quo in ſpecu vixit, & non niſi parum panis à Romano allati in cibum adhibuit: cuius etiam inediam Dominus Sacerdoti reuelans, dixit, *Tu tibi delitias præparas, & ſeruus meus fame cruciatur.* Orationi verò nihil fuit Patri noſtro familiarius, vt per totam vitam ferè pater;

DE REGVLA S. BENEDICTI.

atque ex eo, quòd inter verba orationis vltimum ſpiritum efflauerit.

XI. *In moribus.* VNDECIMÒ. Conſideremus nunc ea, quę de *Moyſe* Spiritus ſanctus apud Eccleſiaſticum dixit, & ea S. BENEDICTO vtcumque adaptemus. *Eccli. 45.* *Dilectus*, inquit, *Deo & hominibus Moyſes*. An non id de beatiſſimo Parente noſtro quoque dicere licebit, cùm cæleſti oraculo de mortuo dictum ſit: *Hæc eſt via quâ* DILECTVS DOMINO *cælum* BENEDICTVS *aſcēdit?* Hominibus verò quàm amatus fuerit, vel inde patet, quòd eum infimi, ſummi, mediję; generis homines creberrimè viſitare ſoliti ſint, & ab eius do- B centis ore pependerint; illique certatim filios ſuos nutriendos tradiderint. Pergit Siracides de *Moyſe*: *Cuius memoria in benedictione eſt*. Id vero notius eſt beatiſſimo Parenti noſtro conuenire, quàm vt pluribus probetur, cum ipſo nomine id pręferat.

XII. DVODECIMÒ. Subiungit ibidem ſacer textus: *Similem illum fecit in gloriâ Sāctorum*, præcedentium videlicet Patriarcharum: De S. BENEDICTO Magnus Gregorius aſfirmat, quòd non aliquorum, ſed *omnium iuſtorum Spiritu plenus fuerit.*

XIII. *In miraculis.* DECIMOTERTIÒ. *In verbis ſuis*, inquit Scriptura, *Moyſes monſtra placauit*; portētoſa ſcilicet illa ſigna in Ægypto edens. Sanctiſſimū BENEDICTVM, per *Moyſen* præfiguratum vult Aquinas Doctor, propter miraculorum multitudinem, quæ apud S. Gregorium toto lib. 2. Dialogorum leguntur.

XIV. DECIMOQVARTÒ. *Moyſen Deus magnificauit in conſpectu Regum* (Pharaonis nimirum) vt Interpretes exponunt. Quàm magnificatus autem fuit S. BENEDICTVS in conſpectu Regis Totilæ, cuius fraudē cognouit; quem ante ſe humi proſtratum nec ſeſe attollere auſum, vidit & increpauit; cui ſcelera exprobrauit, & poſt decennium mortem denuntiauit.

XV. *In viſione Dei.* DECIMOQVINTÒ. *Oſtēdit* Deus *Moyſi gloriam ſuam*; adeò quidem, vt eum diuinam eſſentiam vidiſſe, multi è Theologorum ſcholâ putent. Oſtendit Deus S. BENEDICTO, ſub vno ſolis radio totum mundum collectum, cuius rationem reddens S. Gregorius, ait: *Lib. 2. Dialog. cap. 35.* *Animæ videnti Creatorem, anguſta eſt omnis creatura*; ex cuius verbis multi Doctores itidem aſſerunt Deum Patri noſtro etiam ſecundùm eſſentiam viſum.

XVI. *In manſuetudine.* DECIMOSEXTÒ. *In fide & lenitate ſanctum fecit illum*, *Moyſen*, qui fuit vir mitiſſimus in terrâ. Eadē verba de S. BENEDICTO Guarricus Abbas interpretatus eſt; qui & inimici mortē defleuit, & diſcipulis mortem ſibi machinātibus neſciuit iraſci, ſed manſuetiſſimè eos admonuit. S. Hildegardis quoque S. BENEDICTVM vocat *filium Columbæ*, & inſtar *Moyſis*, virum mitiſſimum A ſuper omnes homines, qui morabantur in terrâ.

XVII. *In mortis præſcientia.* DECIMOSEPTIMÒ. *Moyſes* pręſciuit mortem ſuam, eamque Deuteronomij 37. populo denunciauit; S. BENEDICTVS quoque (vt habet S. Gregorius) *Ibid. cap. 37.* *eodem anno, quo de hâc vitâ erat exiturus, quibuſdam diſcipulis ſecum conuerſantibus, quibuſdam longè manentibus, ſanctiſſimi ſui obitus denunciauit diem.*

DISQVISITIO III.

Quæ inter Moſaicam, & Benedictinam Legem, ipſumque Euangelium comparatio?

A PVERITIA vſque ad extremam ſenectutem, ipſamque adeò mortem, S. P. BENEDICTVM Moyſi in pluribus ſimilem fuiſſe, aut potiùs, vt Angelicus Doctor ait, eum præfiguraſſe, vtcumq; oſtendimus: Nunc quod monaſticam vitam, & *Regula S. Benedicti Moſaicæ Legi comparatur.* ſanctiſſimam eius *Regulam* propiùs tangit, & vehementer commendat, illud eſt, quod ipſi *Legi* Dei, à ſanctis Viris conferatur, & tantùm non auferatur, vt videbimus; Et C Legifer noſter populi Dei Legiſlatori ſūmo non omnino impar fuiſſe probetur. *Hunc enim beatiſſimum Patrem*, inquit S. Odo, *legiſlatio ſpecialiter comparat*. Sed agedum ipſam comparationem inſtituamus.

Primò. PRIMÒ. Siracides de Moyſe ait: *Eccli. 45.* *Elegit eum Deus ex omni carne, & dedit illi coram præcepta, & legem vitæ & diſciplinæ.* De S. BENEDICTO, audi citatum modò S. Odonem: *Odo ſerm. de S. Bened.* *Nec Monachorum cohortes vbique terrarum diffuſæ, tantam eius* (S. BENEDICTI) *celſitudinem ignorant: qui ſanctam ipſius Inſtitu-* D *tionem præ cæteris ſectantur. Ita vt etiam in ipſorum Patrum Cœnobijs, qui normam ſancti propoſiti fideliter ac religioſè promulgarunt: Hanc, proprij clientes eorum, malint profiteri, non immeritò arbitrantes, quod hunc ſpecialiter, tanquam alterum Moyſen Deus prædeſtinauit: per quem* MONASTICÆ LEGIS *decreta ſanciret.*

Secundò. Vtriuſque perfectio. SECVNDÒ. Confert idem S. Odo perfectionem Monaſticæ *Regulæ* cum Moſaicæ *Legis* ſufficientiâ. *Fuerunt*, inquit, *quidam alij, ſicut iam dictum eſt, eiuſdem ſanctæ Inſti-* E *tutionis decretores: ſed tanquam Moyſi, huic quoque dicatur*: Noui te ex nomine, *Iſte eſt, qui in hâc cæleſti diſciplinâ, placidiùs effulſit: Nam & ante Moyſen, ſacrificiorum cæremoniæ, & Circumciſionis ritus, frequentatiſſimo viguit vſu: qui tamen ſpecialiter per eundem Moyſen inculcatus eſt. Sic ergo, & huic beatiſſimo Legiſlatori non præiudicent alij Patres, qui ſanctæ Regulæ munia deſcripſerunt: ſed magis vt aſſertores eius ſancita confirment.*

TERTIÒ. Legem Moyſes non tam condidit, quàm à Deo latam promulgauit: S. BENE-

BENEDICTVS, vt poſteà probabitur, Spiritu ſancto docente ac dictante, Regulam ſuam ſcripſit, & diſcipulis ſuis propoſuit.

Quartò. Lib. 2. tract. 1. diſq.

QVARTÒ. Lex Synagogæ in monte Sinâ, Moyſi tradita fuit, Lex monaſtica (vt ſuprà vidimus) in Caſſinate Monte à S. BENEDICTO ſcripta eſt.

Quintò. Antitheſes variæ.

QVINTÒ. Varias, veteres Scriptores inter *Legem* Moyſis, & *Regulam* S. BENEDICTI antitheſes obſeruarunt; quas ipſi eorum verbis hîc repræſentabimus. I. *Prima* eſt S. Odonis ſic loquentis: *Ille* (Moyſes) B *brutos mores Iudæorum, quos incredulos vocat & rebelles, virgâ legis coërcenit: Iſte* (BENEDICTVS) *Monachorum gregem, ſicut voluntariè auditu auris obedientem, quaſi vnâ perſonâ, propter vnum cor alloquens, filium nominat, & ſuaui Iugo Chriſti ſupponit.* Alludit nempè ad Prologum Regulæ, vbi S. Pater ait: AVSCVLTA, ô FILI, &c. II. *Serm. de S. Bened.* *Secunda* eſt Aimoini Floriacenſis: *A Moyſe*, inquit, *vni tantummodò genti lex data eſt: ô venerabili Patre BENEDICTO vbicumque per tribus, per linguas, per nationes,* C *electi Dei dilatati ſunt paternâ manſuetudine filij appellati, vt ſuaui Iugo Chriſti colla ſubmittant, admonentur.* III. *Tertio* eſt Guarrici Igniacenſis Abbatis, qui duos hos Legiſlatores ita inter ſe opponit: *Ille Moyſes, Dux fuit exeuntium de Ægypto; iſte* (BENEDICTVS) *renunciantium ſæculo: Legiſlator ille, Legiſlator & iſte: Ille tantùm miniſter litteræ occidentis; iſte Spiritus viuificantis: Ille ad duritiam Iudæorum dedit eis iuſtificationes non bonas, præter pauca moralia: iſte ſolam puritatem Euangelicam, ſimplicemq́; morum tradidit diſciplinam: Ille tam* D *multa ſcribit intellectu difficilia, factu impoſſibilia vel inutilia; iſte rectiſſimam vitæ ſcribit Regulam, ſermone luculentam, diſcretione præcipuam.* Hæc ille.

Sextò. Euangelij & Regulæ S. Benedicti ſimilitudo.

SEXTÒ. Vt *Lex per Moyſen data eſt, gratia & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt*; ita non Moyſi tantùm, ſed & Chriſto Legiſlator noſter ſimilis fuiſſe, à doctis & pijs Scriptoribus aſſeritur; & *Regula* noſtra cum *Euangelio*, piâ quadam ſimilitudine, componitur. Quod quidem ipſe Deus apud S. Hildegardem (cuius ſcripta Eugenius III. agente S. Bernardo, in Concilio Treuirenſi Apoſtolicâ auctoritate approbauit) ſuo teſtimonio aſſeruit: *Hildeg. lib. 1. viſion. 5.* *Primus*, inquit, *Moyſes in lapideis tabulis ex præcepto meo, aſperam & duram legem ſcribens, Iudæis dedit; ſed vt filius meus eandem legem per dulcedinem Euangelij perforauit; ſic etiam* BENEDICTVS *famulus meus, propoſitum huius ordinis, quod ante ipſum diuerſiſſima conuerſatio fuit, per dulcedinem inſpirationis Spiritus ſancti, diſcretam & planam viam fecit: ac per hoc plurimam cohortem ſuæ Religionis collegit; vt etiam filius* A *meus per ſuauitatem odoris ſui Chriſtianorum populum ſibi coadunauit.* Sed & centum ferè ante Hildegardem annis, Goffridus Vindocinenſis Abbas, S.R.E. Cardinalis, ſic item locutus eſt: *Fuerunt namque ante S.* BENEDICTVM *Abbates, & Abbatum Inſtitutiones, ſicut ante Chriſtum Legiſlator extitit Moyſes. Bonam ſiquidem & ſanctam Iudæo populo Moyſes attulit legem, ſed Chriſtus Chriſtiano populo contulit meliorem. Ita ſancti viri illius temporis ſecundum datam ſibi à Deo gratiam, Monachorum leges ſtatuerunt: ſed Pater,* B *ac Legifer noſter* BENEDICTVS, *ſicut à Deo maiorem gratiam percepit, ita meliorem legem inſtituit. Nam quidquid illi minus vel amplius faciendum prædixerunt, vel fieri permiſerunt, ipſe poſt illos correxit.* Hæc ille. Cùm quo Parentis ſui leges pro dignitate expendente, vlteriùs etiam pergere libet. *Sanctorum*, inquit, *præcedentium Patrum omnis inſtitutio eſt quidem bona, ſed venerabilis* BENEDICTI *longè præſtantior. Quæ ante illum Patres ſancti conſtituerunt, velut Lex Moyſi, dura & aſpera fuerunt. Sapientis verò* BENEDICTI C *Inſtitutio ſancta, ſuauis & leuis eſt: & Matre virtutum, diſcretione videlicet plena. Antiquorum ſanctio Patrum, quaſi veteris legis cultores habuit. Pius autem & diſcretus Pater* BENEDICTVS, *illorum ſtatuta tanquam duræ legis auſteritatem temperans, nos nouæ gratiæ filios procreauit. Illa quaſi vetera penè vel penitus omnia tranſierunt: Et ecce à S.* BENEDICTO *facta ſunt noua. Illa etiam tanquam vmbra & figura futuræ Monaſticæ vitæ fuiſſe videntur; ſed per laudabilem Patrem* BENEDICTVM, *cooperante Spiritu ſancto, eſt ve-* D *ritas reuelata.* Hæc ille. Glorientur ergo in ſuis Legiſlatoribus Athenienſes, Lacedæmonij, Græci, Ægyptij, Aſſyrij, Romani; nos de noſtro illud Iob verè pronuntiare poterimus: *Nullus ei ſimilis in Legiſlatoribus.* Iob 32. 22.

DE REGVLA S. BENEDICTI. Vindoc ſer. de S. Bened.

Qualis Monachorum ante S. Benedictum inſtitutio.

Septimò.

SEPTIMÒ. His addamus, Moyſen inſtituiſſe *Nazaræos*, quorum vota, conſecrationes, abſtinentiã, rituſque, Numerorum 6. deſcribit. S. BENEDICTVS Ordinem inſtituit Monaſticum admodum religioſum; in quo ea ferè, quæ Nazaræi ad tempus, Mo- E nachi totâ vitâ accuratiſſimè ſeruant: Vnde Nazaræos Religioſorum typum geſſiſſe, ſancti Patres docent.

Octauò.

VLTIMÒ. Quemadmodum Xenophon, vt ideam quandam Imperatoris exprimeret, Cyrum depinxit; & Socrates in Platone, omnibus numeris abſolutum Philoſophum exhibuit; Cicero verò L. Craſſum, vt perfectum Oratorem propoſuit: Ità quoque Gregorius Nyſſenus, volens exemplar perfectæ & omnibus numeris abſolutæ virtutis exhibere mortalibus; vnum *Moyſen* aſſumpſit, de quo ad calcem

DE REGVLA S. BENEDICTI.
Nyſſen. de vit. Moſ.

Libri, ſic ait: *Habes de vitâ perfectâ in breui hac oratione meum iudicium; nam tanquam exemplar quoddam perfectionis, vitam Moyſis deſcripſimus; ex quâ vnicuique noſtrûm per inſtitutorum imitationem in ſe monſtratæ huius pulchritudinis characterem depingere licebit.*

S. Benedictus Monaſticæ vitæ ſpeculum.

Fuit quoque S. BENEDICTVS, Monaſticæ perfectionis ſpeculum & exemplar, de quo, quod de S. Baſilio Nazianzenus Gregorius dixit; verè affirmare poſſumus: BENEDICTI *vita omnibus fuit Canon viuendi.*

Lib. 2. Dialog. cap. 36.

Quod optimè probat Gregorius Romanus, dicens: *Si quis velit ſubtiliùs mores vitamque beati* BENEDICTI *cognoſcere, poteſt in eâdem Inſtitutione Regulæ omnes Magiſterij illius actus inuenire: quia ſanctus vir nullo modo potuit aliter docere, quàm vixit.* Pontifici huic ſuffragatur Cardinalis Vindocinenſis, his verbis:

Vindoc ſer. de S. Bened.

Veraciter dicere poſſumus, & firmiter credere debemus, quod S. BENEDICTVS *à Deo nobis ſit tanquam Apoſtolus & Angelus deſtinatus. Nam illum idcirco nobis ſpecialiter miſit Deus, vt ipſe formatæ & formoſæ vitæ ſuæ exemplo nos propriè & ſingulariter informaret, atque ſuæ doctrinâ ſapientiæ nobis quæ ſunt bona, familiariter nuntiaret.* Quoniam igitur (vt cum Nyſſeno concludam) *perfectionem humanæ vitæ quærebamus, eamq́; vt potuimus adinuenimus, nihil iam reſtat, niſi vt ad exemplar iſtud viuamus.*

Nyſſen. vbi ſuprà.

DISQVISITIO IV.

Cur Regula S. BENEDICTO *dicatur* IVGVM?

Lex iugum dicta.
Eccli. 51. 34.

IN ſacrâ Scriptura Dei Lex IVGVM appellatur, ita Eccleſiaſticus: *Collum veſtrum ſubijcite* IVGO, *& ſuſcipiat anima veſtra diſciplinam.* Ieremias: *A ſæculo confregiſti* IVGVM *meum, rupiſti vincula, & dixiſti; Non ſeruiam.* Et in Threnis: *Bonum eſt viro, cùm portauerit* IVGVM *ab adoleſcentiâ ſuâ.* Et Oſee: *Reuerſi ſunt, vt eſſent abſque* IVGO. In nouâ quoque Lege Saluator ait: *Tollite* IVGVM *meum ſuper vos,* &c. IVGVM *enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue.*

Ierem. 2. 25.
Thren. 3. 27.
Oſee 7. 16.
Matth. 11. 29.

Hoc ipſum nomen, cùm Monaſticæ ſuæ Legi inter cætera quoque tribuat S. BENEDICTVS; hoc loco ſe conſiderandum offert. Ita verò ſcribit: *Suſcipiatur in congregatione, ſciens lege Regulæ conſtitutum, quod ei ex illâ die non liceat egredi de Monaſterio, nec collum excutere de ſub* IVGO REGVLÆ. Frequẽtata eſt Eccleſiaſticis Scriptoribus hæc ipſa phraſis. Paphnutius in vitâ S. Onuphrij, cap. 3. IVGO *ac diſciplinæ ſanctæ* REGVLÆ *colla ſubmitterent.* Hieronymus ad Ruſticum: *Nunc Monachi incunabula, moreſque diſcutimus, & eius Monachi, qui liberalibus ſtudijs eruditus, in adoleſcentiâ* IVGVM CHRISTI COLLO SVO IMPOSVIT. Concilium Toletanum II. c. 1. *Hi tamquam appetitores arctiſſimæ viæ, leuiſſimo* DOMINI IVGO *ſubdantur.* Qui ex Monacho Epiſcopus ordinatur; dicitur, *A* IVGO *Monaſticæ Profeſſionis abſolui,* vt habetur Cauſ. 18. q. 1. c. *ſtatutum eſt.* Sed Clemens III. ipſam S. P. N. phraſin expreſſit, dicens: *Non videtur illa Monaſticæ Profeſſionis à ſe poſſe* IVGVM EXCVTERE, *cùm eã non conſtet euidenter contradixiſſe.* Et Clementina, *Ne in agro: Quia nonnulli Monachorum ipſorum, ſicut accepimus, ſuaui* IVGO *obſeruantiæ regularis abiecto, interdum proprijs Monaſterijs relictis, ſe in eis ſecurè morari non poſſe fingentes, &c.* Atque hæc de nomine.

Et Regula à S. Benedicto.
Regul. cap. 58.
Et alijs Scriptoribus.
Hieron. Epiſt. 4.
18. c. de iis.
X. de Reg. & tranſ. c. cum virum.

Sed cur Lex, vel REGVLA appellatur IVGVM? Triplex reddi poteſt ratio, ſiue analogia.

Analogia Iugi & Regulæ.

PRIMA. Iugum iumentis imponitur, vt pareant ad arandum, currumq́ue, aut aliud onus ducendum; vnde Virgilius:

Prima.

Sub IVGA *parentes cogit lorata iuuencos.*

Virg. in Moret.

Lex quoque & Regula ſubditis, ac Religioſis imponitur, ad ſeruiendum Deo. Ita *Iugum* reſpectu imponentis, eſt imperium eius, qui præeſt: nam in ſacris Litteris, non rarò IVGVM pro regno & dominatione accipitur, vt Geneſis 27. 40. *Tempuſq́; veniet, cùm excutias & ſoluas* IVGVM *eius de ceruicibus tuis.* Et 3. Reg. 12. 4. Populus ad Roboã ait: *Pater tuus duriſſimum* IVGVM *impoſuit nobis: tu itaq́; nunc imminue paululum de* IMPERIO *Patris tui duriſſimo, & de* IVGO *grauiſſimo.* Sic in Machabæis dicitur: *vt auferrent ab eis* IVGVM *Græcorum.* Iterumque: *Ablatum eſt* IVGVM *Gentium ab Iſraël. Regula* igitur *Iugum* dicitur, quia regit, imperat, & dominatur voluntati obedientium Monachorum. Atque hinc ſequitur

1. Machab. 8. 18.
Ibid. 13. 41.

SECVNDA *Analogia:* Quod ſicut boues aliaque animalia, colla *Iugo* ſubmittunt, illudque ferunt; ita ſubditorum eſt, Legis *Regulæq́; Iugũ* portare, &, vt Chriſtus dixit, *ſuper ſe tollere,* illique humiliter ſubijci. Hoc ſenſu Eccleſiaſticus monet: *Collum veſtrum* SVBIICITE IVGO, *& ſuſcipiat anima veſtra diſciplinam.* Sic & Cœnobitas Regulam ſuper ſe tollere, illique ſubiectos eſſe, S. P. BENEDICTVS inſinuat, cùm eos ait, *militare ſub Regulâ, vel Abbate.*

Secunda.
Matth. 11.
Eccli. 51. 34.
Reg. cap. 1.

TERTIA *ratio* eſt. *Iugum* plerumq́ue dicitur, quod duo iumenta iuncta ſubeunt. Vt in Euangelio: IVGA *boum emi quinque.* Atque ita *Coniuges* à *coniugo*, ſecundum Phocam appellantur, qui ſub eodem ſint *Iugo*: aut ſecundum Priſcianum, à *coniungo*, velut vno *Iugo* iuncti vinctique: vt illud Apoſtoli ſignificat: *Alligatus es vxori? noli quærere ſolutionem.* Non ſecus Monachi, non tantùm ipſi *Regulæ*, velut *iugo* ſunt alligati; verùm etiam ipſâ *Regulâ* inter ſe ſunt deuincti.

Tertia.
Luc. 14.
1. Cor. 7.

Regula.

Reg. cap. 2.

Regula, inquit Boërius, *dicitur* IVGVM, *quia* IVNGIT *Monachos ad Dei militiam.* Nimirùm, vt S. Legiſlator ait: *Omnes ſub vno Domino æqualem ſeruitutis militiam baiulamus.*

Hoc igitur pacto, *Regula Iugum* eſt, Religioſo iugiter, & humiliter ferendum: cui Pindari illud inculcandum:

Pind. Pyth. Oda 2. ἐπαυχένιον.

Φέρειν δ' ἐ λαφρῶς
ἐπαυχένιον λαβόντα
ζυγὸν, ἀρήγει.

IVGVM *autem quod ſumpſeris ſuper ceruicem, leniter ferre prodeſt.*

Excutere Iugum, quid.

Iam quod ſpectat S. BENEDICTI phraſin, EXCVTERE COLLVM DE SVB IVGO REGVLÆ; ea Sacræ Scripturæ conformis eſt, quæ rebellionem & inobedientiam, IVGI EXCVSSIONE, diruptione, vel fracturâ, ſimilibuſque deſignat. Pſalmiſta: *Dirumpamus vincula eorum, & proijciamus à nobis* IVGVM *ipſorum.* Et Deus apud Ieremiam: *A ſæculo confregiſti* IVGVM *meũ.* Hinc homines exleges, & indomiti, qui negant iura ſibi nata, neque Deo, vel hominibus volunt obedire; vocantur *abſque* JVGO: *Reuerſi ſunt vt eſſent abſque* JVGO. Hebræo ſermone appellantur *filij Belial:* quod vulgatus Interpres Judic. 19. rectè vertit: *abſque* JVGO. LXX. verò Deuteronom. 13. ἄνδρες παράνομοι, *viri tranſgreſſores Legum.* Veteres Rabbini in ſuo Sanhedrim; *Viri Belial, ſunt filij, ſeu homines, qui* JVGVM *cæli collo ſuo* EXCVSSERVNT. *Belial* etiam diabolus dicitur: & filij *Belial*, filij diaboli. Hinc illa S. Pauli interrogatio: *Quæ communicatio Chriſti ad Belial?* Nimirùm, Chriſtus factus eſt obediens vſque ad mortem, & *Iugum* ſuum ferri docuit: Belial vix creatus, ſtatim Dei imperio ſe ſubduxit, & in contumaci rebellione æternùm perſeuerat. Obedientes ergò, filij ſunt Chriſti: tranſgreſſores & rebelles, filij *Belial*, ſiue diaboli.

Pſalm. 2. — Ierem. 2. 25. — Oſee 7. 16. — Filij Belial. — 2. Cor. 6. 13.

Monaſticam profitens, iugum ſuſcipit.

Cæterùm, vt in ipsâ Profeſſione hoc Monaſticæ *Regulæ Iugum* Religioſus ſuſcipit; ita in oratione, quæ tum pro eo ad Deum effunditur, expreſſa eius fit mentio. Nam in Ordine Romano ita Legitur: *Omnipotens, ſempiterne Deus, cuius charitatis ardore ſuccenſus hic famulus tuus, ſtabilitatem ſuam tibi in hoc Monaſterio promittendo,* LEGIS TVÆ JVGO COLLA SVBMITTIT, *concede propitius*, &c. In Ordine Carmelitarum, cùm Nouitio imponitur Scapulare, præſcribitur dicẽdum: *Tolle* JVGVM CHRISTI *ſuaue, & onus eius leue. In nomine Patris & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.*

Ordin. ad Monach. faciend.

Caſſ. collat. 24. cap. 22. Quomodo Iugum ſuaue videatur durum.

Apud Caſſianum, Abraham Abbatẽ interrogat Germanus, quomodò inter ſe conueniant, quod in Euangelio dicitur: *Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue:*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

A &, quod regius Vates ait: *Propter verba labiorum tuorum ego cuſtodiui vias duras. Cùm etiam Apoſtolus dicat: Omnes qui volunt piè viuere in Chriſto, perſecutionem patientur. Quidquid autem durum, & perſecutionibus eſt refertum, nec leue poteſt eſſe, nec ſuaue.* Quæ quidem huic loco non importuna eſt quæſtio. Similiter enim diſquiri poſſet, cur in Prologo Regulæ S. BENEDICTVS dixerit, ſe *nihil aſperum, nihilque graue conſtituturum;* Nouitio tamen prædicari velit *omnia dura & aſpera, per quæ itur ad Deum.*

Pſalm. 16. — 2. Tim. 3.

Reſponſio.

B Pluribus autem reſpondet Abbas Abraham; quorum hæc ferè ſumma. Idem *Iugum* Chriſti videri durum, quòd non legitimè, & ſecundùm voluntatem Chriſti, viam perfectionis aggrediamur: nec propriam voluntatem, & omnia noſtra abſolutè deſeramus: voluptates verò quibus vtimur, nos retinere, ne ſpiritualem ſuauitatem, quæ *Iugo* Domini ineſt deguſtemus.

Iſai. 10. 27.

Ad vberiorem porrò huius loci illuſtrationem, addamus aliam Scripturam, C quæ dicit: *Et computreſcet* JVGVM *à facie Olei.* Cuius ſenſus hic à Cornelio adfertur: Sicut lora, nodi (hos enim vngendo oleo vel pinguedine ſoluere ſolent agricolæ,) & funes, ex quibus fit *Iugum* boum, oleo impoſito lenteſcere, molleſcere, diſſolui, oleaſcere, & tandem putreſcere ſolent; ita diuinum auxilium, Jugum alioqui durum, facit molle & languidum, illudque diſſoluit. Poſſet quoque ſic exponi per metonymiam: JVGVM, id eſt, Jugi aſperitas, tollitur, & D quaſi computreſcit & perit, cùm tam colla boum, quàm Jugum coriaceum oleo, id eſt, pinguedine, vel aruinâ, inungitur: eâ enim fit molle & glabrum. Id magis verum, & proprium eſt in Jugo, & oleo ſpiritali, ad quod maximè hîc reſpicit Spiritus ſanctus. Magnum hîc audiamus Gregorium: *Oleo Spiritus ſancti vnctio deſignatur, de quâ dicitur: Computreſcet* JVGVM *à facie* OLEI. JVGVM *enim à facie* OLEI *computreſcit: quia dum Spiritus ſancti gratiâ vngimur, à captiuitatis no*E*ſtræ ſeruitute liberamur; denique maligni ſpiritus dominatio ſuperba repellitur, Iugum conteritur, quo libertatis noſtræ colla premebantur. Hinc ait Pſaltes: Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea.*

Oleum diuina opis dura emollit. — Gregor. 19. Mor. cap. 12. & 13.

Quod quadruplex.

Vnde quadruplex notare poſſumus Oleum ſpirituale, quo Jugum Domini molleſcat. *Primum*, Gratia Spiritus ſancti, de quâ iam dictum, de quâ item S. Leo: *Facilè omnia præcepta veniunt in effectum, quando & GRATIA prætendit auxilium, & obedientia mollit imperium. Secundum*, eſt Spes retributionis; de quâ Auguſtinus:

1. Gratia. — Leo ſerm. 3. de Epiph. — 11. Spes. — Aug. ſerm. 9. de verb. Domin.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

ſiæ, Chryſoſtomus parem Apoſtolis fateatur.

Regula & Aſcetica Baſilij quanti aſtimata:

Sed vt propiùs ad rem veniamus, illud omninò fatendum eſt, *Regulas S. Baſilij* & vniuerſa eius *Aſcetica*, ſummis laudibus in Eccleſia eſſe iam olim celebrata; vt proindè nihil mirum ſit ſi tam honorificam eorum S. BENEDICTVS fecerit mentionem.

A Photio.

Photius Patriarcha cum magnoperè dicendi charecterem laudaſſet, nec Platone ipſo, ſiue Demoſthene in perſuadendo inferiorem feciſſet, ita demum ſubdit: *Legimus* & ASCETICA, hoc eſt, *Monaſticæ vitæ præceptiones, ex quarum quidem præcepto qui vixerit, cœleſti certè regno aliquando potiatur.*

Phot. in Biblioth. Cod. 144.

Ita Photius. Quæ ſanè ampliſſima commendatio eſt, nec video, quid amplius deſiderari poſſet. Idemque alibi: *Legi B. Baſilij Epiſcopi Cæſareæ Cappadociæ ea, quæ vocantur* ASCETICA, *duobus libris comprehenſa: opus, ſi quod aliud vtile his, qui pietati ſtudent, & cœleſtia bona adipiſci conantur: maximè verò ijs, qui in cœnobio religioſam vitam ducunt.*

Cod. 191.

Greg. Nazianzeno.

Sed audiamus iterum Gregorium Theologum magnumque omninò oratorem de ſe diſſerentem, & explicantem quantum ex Baſilij ſcriptis in ſpiritu profecerit.

Nazianz. in orat. Funebri.

Cùm, inquit, *orationes eas, quas de moribus ac benè viuendi ratione ſcripſit, in manus accipio, animo & corpore purgor, templumque Dei capax efficior, atque inſtrumentum muſicum à Spiritu pulſatum, diuinamque gloriam canens. Per eas corrigor & concinnor, atque diuinâ quâdam immutatione alius ex alio efficior.* Eundem fructum in alijs quoque idem Theologus animaduertit, ſuſpirans enim ad Baſilij & fratrum eius conſortium ita ait:

Id Epiſt. 9.

Quis mihi dabit fratrum eorum, qui dij à te efficiebantur atque in altum euehebantur, concordiam animorumque coniunctionē? quis virtutis certamen, & ad eam incitationem, quam ſcriptis LEGIBVS *ac* REGVLIS *obfirmauimus?*

Anno Chri. 363.

Sunt autem, inquit Baronius, hæ Regulæ illæ Monaſticæ Baſilij, quæ exſtant; ex quibus reliqui, qui poſteà vixerunt ſanctiſſimi Patres, Monachorum inſtitutores, diſciplinam hauſerunt. Eaſdem porrò magnoperè etiam commendat in teſtamento ſuo B. Theodorus Studita:

Theodoro Studità.

Cōfiteor, inquit, *inſuper monaſticum ſtatum ſublimē eſſe & excelſum, & E Angelicum, qui & peccata omnia expurget abſolutæ vitæ perfectione, tum nimirū, ſi ex diuinique magnique Baſilij Aſceticorum legibus plenè exigatur.* Tanti igitur cùm ab omnibus fierent Regulæ S. Baſilij, mirum minimè videri debet; ſi ijs ſuam S. BENEDICTVS ſuppoſuerit, & ad earum diligentem lectionem ſuos non leuiter ſit cohortatus.

S. Benedicti Humilitas.

Altera, quam diximus, cauſſa erat, ſumma S. P. BENEDICTI Humilitas; quâ ſe paruum, alios verò magnos; ſua exilia, aliorum eximia iudicabat opera.

A Animaduertit id Goffridus Vindocinēſis, ita ſcribens:

Serm. de S. Benedic.

Illa (veterum Patrum ſtatuta) *tamquam vmbra & figura futuræ Monaſticæ vitæ videntur; Sed per laudabilem Patrem* BENEDICTVM, *cooperante Spiritu Sācto, eſt veritas reuelata. Ipſe tamē pro magnâ ſuâ humilitate S. Baſilij, & præcedentiū vitam & opera Patrum, vel ſua tacens vel quaſi modica dicens, laudat & miratur. Bonus optimū diſcipulus Magiſtrū imitatus, qui taceri præcipiebat, cū eo quæ ſine ipſo nemo alius facere poterat, operabatur.* Hæc Goffridus Vindocinenſis.

Quam ſecutus Iſidorus.

B Imitatus porrò videtur in ſuâ Regulâ Iſidorus Hiſpalenſis hanc S. BENEDICTI humilitatem, cùm ita loquitur:

Præfat. ad Reg. Monach.

Quiſquis veſtrum illam vniuerſam veterum diſciplinam contendit appetere, pergat in quantum placet, & arduum illum limitem, atque anguſtum leuigato curſu incedat. Qui verò tanta iuſſa Priorum explere nequiuerit in huius limite diſciplinæ greſſus conſtituat. Et mox conſequenter: *Sicut illa præcepto Priorum perfectum Monachum reddunt ac ſummum: ita faciunt iſta vel vltimum. Illa cuſtodiant perfecti, iſta ſequantur poſt peccatum conuerſi.*

C

DISQVISITIO IX.

Quænam ſit illa Sancti Baſilij Regula quam S. BENEDICTVS *commendat?*

Tract. 4. Diſquiſ. XI Plures Baſilij Regulæ.

SVPERIORE Libro varias Magni Baſilij enumerauimus Regulas, nimirum fuſius, & conciſiùs diſputatas, ſiue, quas vocant REGVLAS BREVIORES, CONSTITVTIONES MONASTICAS: item eam; quā Eremitas Ponti iuſtruxit, aliam quoque à Rufino conuerſam: denique quam in compendium contraxit Cardinalis Beſſarion.

D

Quam deſignet, ac commendet S. Benedictus.

Hîc iam quæritur, quænam ex his à S. BENEDICTO deſignata fuerit, cùm inter ſcripta, quæ ſuæ Regulæ anteponit, recenſet *Regulam S. P. N. Baſilij*. Proſper Stellartius exhibiturus fundamina, & Regulas omnium Ordinum Monaſticorum, conſideranſq; varias eſſe S. Baſilij Regulas, quæ ſimul iunctæ volumen per ſe conſtituerent; ait, ſe compendio ſtudentem, eas daturum, quales omiſſis reliquis dare conſueuerunt, qui de Monaſticis Regulis ſermocinantur & ſcribunt. Adfert autem Regulas fuſiùs diſputatas, illas ſupponens præcipuam S. Baſilij eſſe Regulam.

E

Regulam à Rufino verſam.

Ioannes verò Franciſcus Congregationis S. Iuſtinæ Monachus edens quatuor approbatas Religioſorum Regulas, pro S. Baſilij Regulâ repræſentat *Inſtituta Monachorum à Rufino tranſlata. Quæ etiā habetur in editione* Louanienſi, inter SS. Patrum Regulas Monaſticas. Eadem primo loco occurrit MSS. Codicibus S. Maximini Treuiren-

A

uirenſis, & S. Pantaleonis Colonienſis; qui Regulas SS. Patrum exhibent. Hunc librum (verba ſunt Iulij Nigronij) Regulam eſſe Baſilij puto, quam commendat S. BENEDICTVS, & Innocentius II. Capitulo *Perniciosſam*, vnà cum Auguſtini, & BENEDICTI Regulis commemorat; quam miror inter opera Baſilij non excudi. Cauſſam verò cur ita ſentiat, alibi idem Nigronius explicat, nimirum, quòd Gratianus Benedictinus Monachus, inſtituta hæc Monaſtica *Regulam* nuncupet: Deinde quòd ex ijs pluribus locis Decreta colligat, tamquam ex VII. Synodo; quod arguit in eâ approbatam fuiſſe vel inſertam. Ita Nigronius. Sed & Hugo Menardus, agens de S. Baſilij Regulâ, prout à S. Benedicto Anianenſi Abbate, in Concordiâ Regularum allegatur; ait nihil aliud continere, quàm illius Conſtitutiones, tam fuſiùs, quàm breuiùs diſputatas, ex interpretatione Rufini, quæ in vetuſtiſſimo codice MS. Bibliothecæ S. Germani à Pratis diuiduntur in ducentas Interrogationes. Ex hâc ipſâ, ſub Baſilij nomine, teſtimonia producit Smaragdus in Commentario ad Regulam S. BENEDICTI. Cur autem hactenus Baſilij operibus ea Regula addita non fuerit; rationem reddunt Typographi Pariſienſes, præliminari Epiſtolâ ante *Baſilij Opera Græco-latina*, quod ſcilicet, commodiùs vnà cum ceteris Rufini Operibus ſeorſim edetur: præſertim cùm ordinem Regularum non ſeruet, quam Baſilij opera præ ſe ferunt, & ſæpe non tam Interpretem, quàm Paraphraſten agat, multis de ſuo etiam intertextis.

Nigron. tract. Aſcet. 5. c. 5. §. 11. Cauſ. 18. q. 2.

Nigr. part. 1 Tit. Reg. Societ.

Cap diſſi. nimus 7. Syn. cap. 20.

B

C

D

Quo illo tempore nota.

Videtur autem hæc Regula æuo S. BENEDICTI, & circa illud per antonomaſiam appellata Regula *S. Baſilij*, tum quod illa in Oriente, vt Rufinus in præfatione teſtatur, paſſim obſeruaretur; tum quòd verſione eiuſdem Rufini, in Occidentali etiam Eccleſiâ magis ſit diuulgata: & vt credi par eſt, in pleriſque Monaſterijs vſu recepta. Scribit enim Vrſacium ſibi pollicitum *quod per vniuerſa Occiduæ partis Monaſteria, ſi hæc Sancti & ſpiritualis viri ſancta & ſpiritualia innoteſcerent inſtituta; ille ſeruorum Dei profectus, qui ex huiuſmodi Inſtitutionibus naſceretur, aliquid mihi gratiæ vel mercedis afferret.* Et mox eundem ſic admonet: *Tui ſanè ſit Officij, etiã alijs Monaſterijs exemplaria præbere, vt ſecundùm exemplar Cappadociæ, omnia Monaſteria, eiſdem & non diuerſis vel Inſtitutis vel Obſeruationibus viuant.*

Et in Occidente diuulgata.

Quamquam autem hæc ita ſint, credi quoque poſſit S. BENEDICTVM omnes omninò Baſilij Regulas, & vniuerſa ipſius *Aſcetica* commendare voluiſſe; quæ à principaliori nomine, *Regulam* appellauerit.

DISQVISITIO X.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Quæ ſint vltima REGVLÆ S. BENEDICTI *verba?*

REGVLÆ ſuæ Epilogum his verbis S. P. concluſit: *Quiſquis ergo ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Chriſto perfice: & tunc demum ad maiora, quæ ſupra commemorauimus, doctrinæ, virtutumque culmina, Deo protegente, peruenies.*

Cap 73. Regulæ.

Quibus verbis MSS. Regulæ exemplaria, & antiquiora quædam impreſſa, finem Regulæ imponunt. In alijs autem iam editis, paſſim ſubijciuntur hæc verba: *Facientibus hæc, regna patebunt æterna*, vel, *ſuperna*. Quæ quidem Diſquiſitioni locum fecere, an etiam à S. BENEDICTI mente, & manu ſint poſita.

An promiſſio vitæ æternæ facta à S. Benedicto.

Neque enim adeò nupera eſt hæc additio, vt heri aut nudiuſtertius Mantiſſæ loco adiecta fuerit: ſed eius iam olim noſtri Scriptores meminerunt. Tritthemius ſanè explicans Prologum Regulæ, eam S. BENEDICTO tribuit: *Viam ergo*, inquit, *quâ itur ad Deum nobis oſtendit ſanctiſſimus Pater noſter* BENEDICTVS, *ſicuti concludit in fine Regulæ ſuæ, dicens: Facientibus hæc, regna patebunt æterna.* Et iam olim Boërius notauit quoſdam libros hunc verſum non habere. *Petrus tamen Diaconus*, inquit, *in textu expoſitionis ſuæ ipſum poſuit, & apud nos communiter habetur.* Meminit eiuſdem S. Hildegardis, dicens: *Ad vltimũ verò beatus Pater omnia hæc ſic affirmat*: FACIENTIBVS HÆC REGNA PATEBVNT ÆTERNA. Bonizo vel Bonizus, Epiſcopus Sutrienſis, Martyrio coronatus an. 1089. (vt tradit Baronius Tom. XI.) libro de Eccleſiaſticis Sacramentis, eiuſdem teſtimonium præbet in hæc verba: *Sed longo poſt tempore S.* BENEDICTVS, *Monachorũ Apoſtolus velut Lucifer Matutinus emicuit, qui compendioſam & luculentam viuendi Regulam Monachis inſtituit: quam in fine ita concluſit*: FACIENTIBVS HÆC, REGNA PATEBVNT ÆTERNA. Smaragdus cùm poſuiſſet hæc vltima Regulæ verba: *Deo protegente peruenies Amẽ*; continuò ſubijcit: FACIENTI HÆC, VITA ERIT ÆTERNA; ac tum demum explicationem ſuam aggreditur. Idem quoque in cap. 18. ad hæc verba alludens, ait: *Confidens de Dei miſericordiâ credat, quia cuſtodientibus eam* (Regulam) *patebunt cælica regna.* In textu Concordiæ Regularum, in quo vltimum Regulæ S. BENEDICTI Caput primo loco ponitur, hæc ipſa clauſula conſequenter adijcitur: additque Menardus extare in MSS. codicibus, & in vulgatis

Videri omnino ex auctoritate.

Trithemij.

Boërij.

Petri Diaconi.

S. Hildegardis.

Bonizonis.

Smaragdi.

Benedicti Anianenſis Vet. Cod. MSS.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

tis editionibus. Imperator Ludouicus Prius A manifeſtè ſatis inſinuat ſe hanc ſententiam in Regulâ S. BENEDICTI legiſſe: Alloquens enim Fuldenſes Monachos (vt Candidus ait in vitâ Ægilis Abbatis) ita loquitur: *Vos Patres, Fratres, & dilectiſſimi filij mei conuerſationem veſtram ſecundùm Dei timorem, & ſanctæ Regulæ auctoritatem componite, vt in eâ permanentes hæredes ſitis regni Dei. Si enim ſuſcepiſtis minimam inchoationis Regulam, & in eâ confidentiam habuiſtis iuxta promiſſum beati viri Dei* BENEDICTI, *vitam perpetuam vos adipiſci, quare neglexiſtis tantum bonum.* Quis B hic non videat vltimi capitis Regulæ verba citari? Et cùm ait: ex promiſſione S. BENEDICTI Regulæ obſeruatores vitā æternam ſperare; quod S. Patris promiſſum ſignificare voluit, niſi illud, quod in calce adiectum legerat: *Facientibus hæc, regna patebunt æterna?*

Ludouicus Pius.

Neque verò inſolens, aut à S. BENEDICTI humilitate alienum eſt, adimplentibus Regulam, vitam ſpondere æternam. Nam vt S. Fulgentius dixit: *Omni vouenti, & reddenti quod vouit, ipſe quoque Deus reddit cæleſtis Regni præmia, quæ promiſit.* Atque hinc C etiam alij monaſticarum Regularũ conditores confidenter, & abſque vllo ſcrupulo, ex præſcripto Regulæ viuentibus æternam beatitudinem repromittunt. Innuit hoc Orſieſis in ſuâ Regulâ, vel de Inſtitut. Monach. dicens: *Si mandata ſunt Dei, quæ per Patrem noſtrum* (Pachomium) *tradidit nobis, & quæ ſequentes poſſumus peruenire ad regna cælorum; toto eadem deſiderio complectamur.* Iterumque: *Hæc ſunt quæ nos ducant ad æternam vitam, quæ nobis tradidit Pater noſter, &* D *iugiter meditanda præcepit.* Ita S. Cæſarius Arelatenſis in fine Regulæ Sanctimonialium: *Credo de Dei miſericordiâ, quod non pro aliquâ negligentiâ reatum incurrere, ſed pro ſanctâ & Deo placitâ obedientiâ ad æternam beatitudinem poſſitis feliciter peruenire.* Theodorus Studita cùm pleraque inſtituti Monaſtici præcepta in teſtamento ſuo Subditis explicaſſet, non dubitauit ſimilem clauſulam vir animi ſubmiſiſſimi ſubiungere: *Et quidem ſi hæc ſcitis, beati qui ad finem vſque illa ſeruabitis. Vos enim Martyrum chorus excipiet, coronisque in regno cælorum redimiti ſempiternis bonis fruemini.* Minorum verò Pater, S. Franciſcus largam omninò benedictionem, Regulam & teſtamentum ſuum ſeruantibus largitur: *Et quicumque,* inquit, *hæc obſeruauerit, in cælo repleatur benedictione altiſſimi Patris cæleſtis, & in terrâ repleatur dilecti filij ſui, cum ſanctiſſimo Spiritu Paracleto, & omnibus Sãctis. Et ego Frater Frãciſcus paruulus, & veſter ſeruus in Domino, quãtumcumque poſſum confirmo vobis intus & foris iſtam ſanctiſſimam benedictionem. Amen.* Atque ex hoc, vti credo, capite illud exiſtit, quod in eodem Ordine poſtquam Nouitius conceptis verbis vota ſua Deo nuncupauit, Prælatus reſpondeat: *Et ego ex parte Dei, ſi hæc obſeruaueris, promitto tibi vitam æternam, In nomine Patris, & filij, & Spiritus ſancti. Amen.* Humillimus autem Minimorũ Pater, S. Franciſcus de Paulâ, non diſſimili formulâ Regulas ſuas concludit: *Hæc eſt chariſſimi fratres lex ac Regula mitis & ſancta, quam vos hortamur humiliter ſuſcipere ac fideliter cuſtodire: quatenus per ipſius obſeruantiã, tandem de manu Domini pro benedictione perenni gratiam & gloriam ſempiternam fœliciter conſequamini. Amen.* Hæc cùm viri hi ſanctiſſimi, & humilitatis cultores eximij ſcripſerint, mirum videri non debet, ſi clauſula illa *facientibus hæc, regna patebunt æterna:* è S. BENEDICTI mente, calamoque profluxerit: quem imitari forſitan voluit eiuſdem Patris Magnus diſcipulus, Petrus Damiani, qui cùm Regulam quandam eremitis ſuis præſcripſiſſet, ita eam concludit: *Hoc autem ex diuinæ clementiæ bonitate confidimus, quod quiſquis illa peragere quæ in hoc Opuſculo ſcripta ſunt, augendi prouectus intentione ſtuduerit; non lædetur à morte ſecundâ, nec delebitur nomen ejus de libro vitæ, ſed Agnus ille, qui eum poſt ſe crucis ſuæ conſpexit geſtatorem, in cæleſti Hieruſalem adſcribet ſibimet proculdubio cohæredem. Amen.*

Fulgent. de fide ad Pet. cap. 1. Fecerunt idipſum & alij.

Orſieſis.

Cæſarius Arelatenſis.

Theodorus Studita.

S. Franciſcus Minorum Pater.

S. Franciſcus de Paulâ.

B. Petrus Damiani.

TRACTA-

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI.

TRACTATVS II.

DE REGVLÆ S. BENEDICTI Nominibus.

Iſid. Orig. lib. 1. cap. 7.

R*EGVLAM ipſam perſpeximus: proximum eſt, vt diuerſa quibus inſignita reperitur nomina, hic expendamus. Si enim* Nomen, *Feſto dictum ſit quaſi* Nouimen, *vel vt poſt Boëtium & Priſcianum Iſidoro placuit*, quaſi notamen, quod nobis vocabulo ſuo res notas efficiat: *quis non videat nos per ipſius Regulæ nomina in pleniorem eius duci notitiam? Explicandum igitur* Primò, *Cur Regula* S. BENEDICTI *Lex appelletur?* Secundò, *Quanta inter Moyſen Legiſlatorē, &* S. BENEDICTVM *ſimilitudo?* Tertiò, *Quæ inter Moſaicam & Benedictinam Legem, ipſumque Euangelium comparatio?* Quartò, *Cur Regula* S BENEDICTI *dicatur jugum?* Quintò, *Cur minima inchoationis Regula?* Sextò, *Cur appellata Sancta, & SS. Patrum?* Septimò, *Quæ alia eius nomina?*

DISQVISITIO I.

Cur REGVLA S. BENEDICTI *vocetur* LEX?

A

INTER varia, quæ Regulæ S. P. N. BENEDICTI tribuuntur nomina, primo loco expendam nomen LEGIS, quod ei & communi Scriptorum conſenſu, & ipſius Patriarchæ noſtri auctoritate iure merito competit. Ea ſanè Legem inter Regulamque reperitur affinitas, vt vna per alteram ſi non definiatur, vtcumque ſaltem declaretur. Lex Ariſtoteli eſt REGVLA, *quam faciendis quibuſcumque applicare decet.* [Ariſt. li. 3. Polit.] *Lex*, inquit Cicero, *eſt naturæ vis; mens ratioque prudentis: atque iniuriæ* REGVLA. Et Seneca: LEGEM *iuſti iniuſtique* REGVLAM *eſſe, dicimus.* Si noſtros magis lubet audire Theologos, & inter eos, Scholaſticorum Principem S. Thomam Aquinatem; Legem ille definit, vt ſit *quædam* REGVLA, *& menſura ſecundum quàm inducitur aliquis ad agendum, vel ab agendo retrahitur.* Regulā ſuam viciſſim S. BENEDICTVS LEGEM appellat. De Nouitio enim agens, *Legatur*, inquit, *ei hæc* REGVLA *per ordinem, & dicatur ei, Ecce* LEX, *ſub quâ militare vis, ſi potes obſeruare, ingredere: ſi verò non potes, liber diſcede.* Et poſt pauca: *Suſcipiatur in congregatione, ſciens* LEGE REGVLÆ *conſtitutum, quod ei ex illâ die non liceat de monaſterio egredi.*

Legis & Regulæ affinitas. — Cicer. 1. de Leg. — Seneca li. 4. de benef. cap. 12. — S. Thom. 1. 2. quæſt. 90. art. 1. — Regul. c. 58

B

In hac LEGE, inquit Bernardus Caſſinenſis, *omnia quæ requiruntur in* LEGE *condendâ, inueniemus. Quæ autem ſunt illa? Iſidorus exprimit, dicens: Erit autem* LEX *honeſta, iuſta poſſibilis, ſecundùm naturam, ſecundùm patriæ conſuetudinem, loco temporique conueniens, neceſſaria, vtilis, manifeſta quoque, ne aliquid per obſcuritatem in captione contineat, nullo priuato commodo, ſed pro communi ciuium vtilitate, conſcripta.* Quas quidem conditiones ſi noſtræ Regulæ probauerimus ineſſe, eiuſdem præſtantiam & perfectionem non parum manifeſtabimus. *Prima* eſt, vt ſit *honeſta*: & S. BENEDICTVS teſtatur ſe Regulam ſcripſiſſe, *vt eam obſeruantes in monaſterio, aliquatenus vel* HONESTATEM *morum aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere.*

Bern. Caſſinenſ. p. 1. Spec. ca 10. — Legis conditiones Regulæ adaptata. — Iſid lib 5. Orig ca. 21 — *Eſt Honeſta.* Regul. c. 73.

C

Secunda conditio, vt ſit *Iuſta*: de quâ ſanè nemo dubitauerit. Quamuis enim ex humilitate, vltimum Caput inſcripſerit: *Quod non omnis obſeruatio* IVSTITIÆ *in hac ſit Regulâ conſtituta*; certum tamen eſt, tantæ eam eſſe perfectionis, vt obſeruantem ad patriam cæleſtem perducat. Nam & de ſolo Capite quarto non veritus eſt S. Pater affirmare: quòd ſi quis enumerata in eo bonorum Operum Inſtrumenta die noctuque inceſſabiliter adimpleuerit, illa merces ei à Domino reddetur, quàm oculus

Iuſta.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

lus non vidit, nec auris audiuit; nec in cor hominis aſcendit.

Poſſibilis. Prolog. Regul. Regul c. 68.

Tertia conditio eſt, vt ſit *poſſibilis*. Hanc probat præcipua ea, à qua commendatur Diſcretio: & quod ipſe Legiſlator teſtetur, ſe *nihil aſperum, nihilque graue conſtituturum*. Nec quidquam obſtat, quod iubeat, *Si cui Fratri aliqua fortè grauia aut impoſſibilia iniungantur, ſuſcipiat quidem iubentis imperium*: Hæc enim impoſſibilia nonniſi poſſibili modo voluit adimpleri, prout ab ipſo ſancto Patre explicatur.

B

Natura, & loco conueniens. In Prolog. Regul. c. 37 cap. 55.

Quinta conditio, vt ſit *ſecundum naturam, ſecundum patriæ conſuetudinem, loco temporique conueniens*; optimè à S. BENEDICTO in ſuâ Regula fuit obſeruata. Quamuis enim Monaſtica Lex imitans Euangelicam, naturam per omnia non ſequatur, ſed diuino auxilio ſuperet; rectiſſimè tamen conſulit S. Pater, vt, *quod minus habet in nobis* NATVRA *poſſibile, rogemus Dominum, vt gratiæ ſuæ iubeat nobis adiutorium miniſtrari*. An non ſecundùm Naturam eſt illa piiſſima Lex, C quæ ait: *Licet ipſa* NATVRA HVMANA *trahatur ad miſericordiam, in his ætatibus, ſenum videlicet & infantum: tamen & Regulæ auctoritas eis proſpiciat*. Patriæ conſuetudinem, Loci temporiſque conuenientiam, quam exactè attendit, qui præſcripſit: *Veſtimenta fratribus ſecundum* LOCORVM *qualitatem vbi habitant, vel aëris temperiem dentur: quia in frigidis regionibus amplius indigetur, in calidis verò minus*.

Neceſſaria.

D *Quintam* conditionem Iſidorus ponit, vt *Lex* ſit *neceſſaria*: congruit enim, vt vnaquæque reſpublica ſuis regatur Legibus: & vbi diuerſi ſunt fines, diuerſæ quoque ſunt, illiſque accommodatæ Leges. Hoc ſenſu Regula S. BENEDICTI Monaſticæ Reipublicæ erat neceſſaria: tum vt ipſa ſua Regula ab alijs omnibus diſtingueretur, tum etiam, vt ad finem à ſancto Patre intentum, Regulæ præceptis ac monitis, ſubditi dirigerentur. Complectitur enim Regula ea in primis, E quæ ad religioſam perfectionem, & peculiarem Ordinis noſtri finem, ac ſcopum, maximè ſunt neceſſaria: quibus plura admiſcet adiumenta & media ad eundem finem conducentia.

Vtilis.

Sexta conditio requirit, vt Lex ſit *vtilis*: Regulam autem S. BENEDICTI profeſſoribus ſuis, totique Eccleſiæ Dei maximè vtilem fuiſſe, ſingulari Diſquiſitione, ſuo loco oſtendemus.

Clara.

Septima igitur conditio exigit, vt ſit *manifeſta, ne aliquid per obſcuritatem in captione contineat*. Ab hac Regulam noA ſtram Magnus commendat Gregorius, cùm eam prædicat SERMONE LVCVLENTAM: quod Zacharias vertit, SERMONE CLARO. Et S. Antoninus in ſummâ hiſtoriali, ait: *Regula Sanctiſſimi* BENEDICTI *ſingula quæque* CLARE *deſcribit*. Et adeò quidem clarè, vt Silueſter dicat, eam non indigere *Declaratione illuſtratiuâ, cùm in* LVCE SVÆ CLARITATIS dicatur LVCVLENTA. Et hactenus quidem de conditionibus *Legis* ab Iſidoro requiſitis.

Anton. part. 2. tit. 15. c. 7. Silu. v. Rel. 1. num. 10.

Aliæ Legis proprietates cum Regulâ collatæ.

B Neque difficile eſſet, alia quoque quæ de Legis fine, eiuſque effectibus tradi ſolent, Regulæ noſtræ accomodare. Nam ſi Legis finis eſt, ſubditos facere bonos; Lex Regulæ eò dirigitur, vt ſubditos reddat perfectos & ſanctos. Si Legis effectus ſunt, præcipere, prohibere, permittere, punire: quis non videat illa in S. BENEDICTI Regulâ paſſim occurrere? Lex S. Thomæ dicitur, *à Ligando, quia obligat ad agendum*. Quam acriter hanc obligationem inculcat & vrget S. BENEDICTVS, cùm ait: *Suſcipiatur* (Nouitius) C *in Congregatione, ſciens* LEGE REGVLÆ *conſtitutum, quòd ei ex illâ die non liceat egredi de Monaſterio, nec collum excutere de ſub iugo Regulæ, quam ſub tam moroſâ deliberatione licuit recuſare, aut ſuſcipere*. Ariſtoteli, *Lex eſt princeps, cui obedire debemus: eſt dux, quem ſequi congruit: eſt Regula, quam faciendis quibuſcumque decet applicare*. Eodem ferè modo, S. P. BENEDICTO Regula dicitur *Magiſtra*, quam audire, & ſequi Diſcipuli debeant. D *In omnibus*, inquit, *omnes* MAGISTRAM *ſequantur* REGVLAM: neque ab eâ temerè declinetur à quoquam.

S. Thom. 1. 2. q. 90. art. 1. Regul. c. 58. Ariſt. lib. 3. Polit. Regul. c. 3.

Clauſula ad Religioſos.

Sed hanc de Monaſticâ Lege Diſquiſitionem aliquâ ſacræ Legis ſententiâ, velut ſigillo quodam obſignemus. Religioſus quiſque illud Salomonis ſibi dictum putet: *Audi, fili mi, Diſciplinam* (Syrus LEGEM) *Patris tui; & ne dimittas* LEGEM *Matris tuæ*. Ecquis Pater noſter, niſi S. BENEDICTVS? & quæ eſt Mater noſtra, niſi ſacra Religio, & Ordo ab eo E inſtitutus? Quæ vtriuſque Lex, niſi Regula ab eo præſcripta? Hanc igitur audiamus, hanc numquam dimittamus, hanc ſemper cuſtodiamus: quia, *Qui* CVSTODIT LEGEM *beatus eſt*.

Prou. 1. 8. Prou. 29.

DIS-

DISQVISITIO II.

Quanta inter Moyſem Legiſlatorem, & S.BENEDICTVM ſimilitudo?

MAGNVS Monaſticæ Religionis* Patriarcha BENEDICTVS, quia omniũ Iuſtorum ſpiritu plenus fuiſſe à Gregorio veraciter perhibetur; vniuerſis pæne veteris Teſtamenti Sanctis, ab antiquis Scri-
Cap.8.nu. 13. ptoribus confertur. Nonnullos in Commentario ad Vitam citauimus, huic tamen loco eiuſdem cum *Moyſe*, maximo Legiſlatore comparationem reſeruauimus: quòd ex eâ Monaſticæ Legi, ſiue conſcriptæ ab eo Regulæ commendationis nonnihil
Similitudo inter Moyſem & S. Benedictum. accedere videretur. Collationem inter hos duos, iam olim inſtituerunt S.Gregorius, S. Odo Cluniacenſis, Goffridus Vindocinenſis, Guarricus Abbas, S. Hildegardis, S.Thomas Aquinas, aliiq́ue poſt eos. Horum veſtigia ſequentes vtriuſque Parallela hîc explicabimus. Atque vt à nomine ordiamur;

Prima in nomine. Thom. ſer. 1. de S. Bened. PRIMÒ. Notat Angelicus Doctor, veterem illum Legiſlatorem, *re & nomine Moyſen* fuiſſe, hoc eſt, *de aquis eductum*: Fuit autem & Pater noſter, re & nomine BENEDICTVS; vel vt S.Gregorius ait, *gratiâ* BENEDICTVS *& nomine; aſſumptus inſuper de*
Ambroſ.l.1. de Cain & Abel 2. *aquis carnalis concupiſcentiæ*. De *Moyſe* S. Ambroſius ait: *Moyſes humanæ dignitatem conditionis exceſſit eouſque vt Dei vocaretur nomine. Poſui*, ait, *te Deum Pharaonis*. An non & Legifer noſter Dei vocatus eſt nomine, cùm toties Deus in ſacrâ Scripturâ voce-
Serm de S. Bened. tur BENEDICTVS? Quod antiquus Floriacenſis Poëta, Gauzbertus apud Aimoinum, ſic celebrauit.

Quem Deus æternâ faciens in Sede potentem
Hæredem proprij nominis eſſe dedit,
Nam fuit, eſt, & erit BENEDICTVS *iure vocatus, &c.*

II. In ſeculi fuga. SECVNDÒ. *Moyſes* in pueritiâ ac adoleſcentiâ cruditus omni ſcientiâ Ægyptiorum, eam regionem grandior factus, reli-
Hebr.11.24. quit, magis eligens, vt Apoſtolus ait, *affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias æſtimans theſauro Ægyptiorum improperium Chriſti*. S.
Lib.2. Dialog.cap.1. BENEDICTVS quoque, vt de eo refert S. Gregorius, Romæ liberalibus ſtudijs traditus, cùm in eis *multos per abrupta vitiorum ire cerneret; eum, quem quaſi in ingreſſu mundi poſuerat, retraxit pedem, receſſitq́, ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus. Reliquit*, inquit S.Thomas, *Moyſes Ægyptum*, BENEDICTVS *mundum, quem quaſi aridum cum ſuo flore deſpexit*.

III. In ſolitudinem amore. TERTIÒ. *Moyſes* quadraginta annis in A deſerto vixit, contemplationi vacans, vt S.Baſilius ait, * ibiq; pauit oues ſoceri ſui Ietro. S.BENEDICTVS eremum petijt, ſoli Deo placere deſiderans, ibique, vt Romanus Præſul Gregorius ait, *quoties eum contemplationis ardor in altum rapuit, ſe proculdubio ſub ſe reliquit*. In eâdem ſolitudine præfuit etiam cuidã cœnobio, atque poſtea duodecim illic Monaſteria cxſtruxit; quorum Monachos, ceu rationales pecudes ad vitæ æternæ paſcua deduxit.

DE REGVLA S. BENEDICTI. * Hom.1. in Hexamer.

QVARTÒ. *Moyſes* à deſerto eductus, dux Populi Iſraelitici fuit, quem ex Ægypto IV. In principatu.
B per mare Rubrum eduxit. S. BENEDICTVS, vt beati Odonis verba vſurpem, *de genuinis carnalium deſideriorum tenebris multas ex populo acquiſitionis cateruas ſuo ducatu abſtractas ad terram viuentium introducit*. Vlteriùs autem pergens Guarricus Abbas, ait: *Dux ille filiorum Iſraël, quos de Ægypto eduxit, in requiem promiſſam non induxit. Dux noſter rectâ viâ Orientis tramite, tanquam ſignifer exercitus Monachorum, præceſſit nos in regnum cælorum.*

QVINTÒ. *Moyſes* (ait S. Odo) *mare Ru-* V.
C *brum diuiſit*: BENEDICTVS, *poſt Petrum inuſitato miraculo, diſcipulum* (S.Maurum) *ſuper aquas currere fecit*.

SEXTÒ. *Ille in exuſtis aruis, aquam ſitienti* VI.
populo de petrâ produxit; iſte de ſiccâ rupe fontem vſibus Monachorum elicuit, qui hodieque in riuum fluit.

SEPTIMÒ. *Moyſes* precibus Coturnices, VII.
& Mannam in deſerto à Deo impetrauit: S. BENEDICTO ducenti modij farinæ cælitus allati ſunt.

OCTAVÒ. *Moyſes* totam fabricam & con- VIII.
D figurationem tabernaculi Beſeleel deſignauit: S. BENEDICTVS abſens, conſtruendi Monaſterij loca, & formam dormientibus, diuino miraculo oſtendit.

NONÒ. Fuit *Moyſes* Propheta Domini, IX.
loquens cum eo familiariſſimè: S.BENEDICTVS quoque prophetiæ Spiritu clarnit, ſuique Monaſterij euerſionem, Romanæ ciuitatis conflagrationem, aliaque prædixit.

DECIMÒ. Potiſſima *Moyſis* arma fuerunt X.
preces & ieiunia, qui bis quadraginta die- In ieiunio, & Oratione.
E bus ieiunus permanſit. Fuit S. BENEDICTVS (teſte Sanctâ Hildegarde) *quaſi al-* Lib. 2. viſione 5.
ter Moyſes in lapideo foramine tacens, & corpus ſuum in multâ aſperitate ob amorem vitæ crucians & conſtringens. Id verò fecit toto illo triennio, quo in ſpecu vixit, & non niſi parum panis à Romano allati in cibum adhibuit: cuius etiam inediam Dominus Sacerdoti reuelans, dixit, *Tu tibi delitias præparas, & ſeruus meus fame cruciatur*. Orationi verò nihil fuit Patri noſtro familiarius, vt per totam vitam ferè patet;

DE REGVLA S. BENEDICTI. atque ex eo, quòd inter verba orationis vltimum ſpiritum efflauerit.

XI. *In moribus.* Eccli. 45. VNDECIMÒ. Conſideremus nunc ea, quę de *Moyſe* Spiritus ſanctus apud Eccleſiaſticum dixit, & ea S. BENEDICTO vtcumque adaptemus. *Dilectus*, inquit, *Deo & hominibus Moyſes*. An non id de beatiſſimo Parente noſtro quoque dicere licebit, cùm cæleſti oraculo de mortuo dictum ſit: *Hac eſt via quâ* DILECTVS DOMINO *cælum* BENEDICTVS *aſcēdit?* Hominibus verò quàm amatus fuerit, vel inde patet, quòd eum infimi, ſummi, mediję; generis homines creberrimè viſitare ſoliti ſint, & ab eius docentis ore pependerint; illique certatim filios ſuos nutriendos tradiderint. Pergit Siracides de *Moyſe: Cuius memoria in benedictione eſt*. Id verò notius eſt beatiſſimo Parenti noſtro conuenire, quàm vt pluribus probetur, cum ipſo nomine id pręferat.

XII. DVODECIMÒ. Subiungit ibidem ſacer textus: *Similem illum fecit in gloriâ Sāctorum*, præcedentium videlicet Patriarcharum: De S. BENEDICTO Magnus Gregorius affirmat, quòd non aliquorum, ſed *omnium iuſtorum Spiritu plenus fuerit*.

XIII. *In miraculis.* DECIMOTERTIÒ. *In verbis ſuis*, inquit Scriptura, *Moyſes monſtra placauit*; portētoſa ſcilicet illa ſigna in Ægypto edens. Sanctiſſimū BENEDICTVM, per *Moyſen* præfiguratum vult Aquinas Doctor, propter miraculorum multitudinem, quæ apud S. Gregorium toto lib. 2. Dialogorum leguntur.

XIV. DECIMOQVARTÒ. *Moyſen Deus magnificauit in conſpectu Regum* (Pharaonis nimirum) vt Interpretes exponunt. Quàm magnificatus autem fuit S. BENEDICTVS in conſpectu Regis Totilæ, cuius fraudē cognouit; quem ante ſe humi proſtratum nec ſeſe attollere auſum, vidit & increpauit; cui ſcelera exprobrauit, & poſt decennium mortem denuntiauit.

XV. *In viſione Dei.* Lib. 2. Dialog. cap. 31. DECIMOQVINTÒ. *Oſtēdit* Deus *Moyſi gloriam ſuam*; adeò quidem, vt eum diuinam eſſentiam vidiſſe, multi è Theologorum ſcholâ putent. Oſtendit Deus S. BENEDICTO, ſub vno ſolis radio totum mundum collectum, cuius rationem reddens S. Gregorius, ait: *Anima videnti Creatorem, anguſta eſt omnis creatura*; ex cuius verbis multi Doctores itidem aſſerunt Deum Patri noſtro etiam ſecundùm eſſentiam viſum.

XVI. *In manſuetudine.* DECIMOSEXTÒ. *In fide & lenitate ſanctum fecit illum, Moyſen*, qui fuit vir mitiſſimus in terrâ. Eadē verba de S. BENEDICTO Guarricus Abbas interpretatus eſt; qui & inimici mortē defleuit, & diſcipulis mortem ſibi machinātibus neſciuit iraſci, ſed manſuetiſſimè eos admonuit. S. Hildegardis quoque S. BENEDICTVM vocat *filium Columbæ*, & inſtar *Moyſis*, virum mitiſſimum ſuper omnes homines, qui morabantur in terrâ.

XVII. *In mortis præſcientia.* Ibid. cap. 37. DECIMOSEPTIMÒ. *Moyſes* pręſciuit mortem ſuam, eamque Deuteronomij 37. populo denunciauit; S. BENEDICTVS quoque (vt habet S. Gregorius) *eodem anno, quo de hâc vitâ erat exiturus, quibuſdam diſcipulis ſecum conuerſantibus, quibuſdam longè manentibus, ſanctiſſimi ſui obitus denunciauit diem.*

DISQVISITIO III.

Quæ inter Moſaicam, & Benedictinam Legem, ipſumque Euangelium comparatio?

A PVERITIA vſque ad extremam ſenectutem, ipſamque adeò mortem, S. P. BENEDICTVM Moyſi in pluribus ſimilem fuiſſe, aut potiùs, vt Angelicus Doctor ait, eum præfiguraſſe, vtcumq; oſtendimus: Nunc quod monaſticam vitam, & ſanctiſſimam eius *Regulam* propiùs tangit, & vehementer commendat, illud eſt, quod ipſi *Legi* Dei, à ſanctis Viris conferatur, & tantùm non auferatur, vt videbimus; Et Legifer noſter populi Dei Legiſlatori ſūmo non omnino impar fuiſſe probetur. *Regula S. Benedicti Moſaicæ Legi comparatur.* *Hunc enim beatiſſimum Patrem*, inquit S. Odo, *legiſlatio ſpecialiter comparat*. Sed agedum ipſam comparationem inſtituamus.

PRIMÒ. Siracides de Moyſe ait: *Elegit eum Deus ex omni carne, & dedit illi coram præcepta, & legem vitæ & diſciplinæ*. *Primò.* Eccli. 45. De S. BENEDICTO, audi citatum modò S. Odonem: *Odo ſerm. de S. Bened.* *Nec Monachorum cohortes vbique terrarum diffuſæ, tantam eius* (S. BENEDICTI) *celſitudinem ignorant: qui ſanctam ipſius Inſtitutionem præ cæteris ſectantur. Ita vt etiam in ipſorum Patrum Cœnobijs, qui normam ſancti propoſiti fideliter ac religioſè promulgarunt: Hanc, proprij clientes eorum, malint profiteri, non immeritò arbitrantes, quod hunc ſpecialiter, tanquam alterum Moyſen Deus prædeſtinauit: per quem* MONASTICÆ LEGIS *decreta ſanciret.*

SECVNDÒ. *Secundò. Vtriuſque perfectio.* Confert idem S. Odo perfectionem Monaſticæ *Regulæ* cum Moſaicæ *Legis* ſufficientiâ. *Fuerunt*, inquit, *quidam alij, ſicut iam dictum eſt, eiuſdem ſanctæ Inſtitutionis decretores: ſed tanquam Moyſi, huic quoque dicatur:* Noui te ex nomine, *Iſte eſt, qui in hâc cæleſti diſciplinâ, placidiùs effulſit: Nam & ante Moyſen, ſacrificiorum cæremoniæ, & Circumciſionis ritus, frequentatiſſimo viguit vſu: qui tamen ſpecialiter per eundem Moyſen inculcatus eſt. Sic ergo, & huic beatiſſimo Legiſlatori non præiudicent alij Patres, qui ſanctæ Regulæ munia deſcripſerunt: ſed magis vt aſſertores eius ſancita confirment.*

TERTIÒ. Legem Moyſes non tam condidit, quàm à Deo latam promulgauit: S.

BENEDICTVS, vt poſteà probabitur, Spiritu ſancto docente ac dictante, Regulam ſuam ſcripſit, & diſcipulis ſuis propoſuit.

Quartò. Lib. 1. tract. 1. diſq.

QVARTÒ. Lex Synagogæ in monte Sinâ, Moyſi tradita fuit, Lex monaſtica (vt ſuprà vidimus) in Caſſinate Monte à S. BENEDICTO ſcripta eſt.

Quintò, Antitheſes variæ.

1. QVINTÒ. Varias, veteres Scriptores inter *Legem* Moyſis, & *Regulam* S. BENEDICTI antitheſes obſeruarunt; quas ipſi eorum verbis hîc repræſentabimus. *Prima* eſt S. Odonis ſic loquentis: *Ille* (Moyſes) *brutos mores Iudæorum, quos incredulos vocat & rebelles, virgâ legis coërcuit: Iſte* (BENEDICTVS) *Monachorum gregem, ſicut voluntariè auditu auris obedientem, quaſi vnā perſonā, propter vnum cor alloquens, filium nominat, & ſuaui Iugo Chriſti ſupponit.* Alludit nempè ad Prologum Regulæ, vbi S. Pater ait: AVSCVLTA, ô FILI, &c.

II. *Serm. de S. Bened.* *Secunda* eſt Aimoini Floriacenſis: *A Moyſe*, inquit, *vni tantummodò genti lex data eſt: à venerabili Patre* BENEDICTO *vbicumque per tribus, per linguas, per nationes, electi Dei dilatati ſunt paternâ manſuetudine filij appellati, vt ſuaui Iugo Chriſti colla ſubmittant, admonentur.*

III. *Tertia* eſt Guartici Igniacenſis Abbatis, qui duos hos Legiſlatores ita inter ſe opponit: *Ille Moyſes, Dux fuit exeuntium de Ægypto; iſte* (BENEDICTVS) *renunciantium ſæculo: Legiſlator ille, Legiſlator & iſte: Ille tantùm miniſter litteræ occidentis; iſte Spiritus viuificantis: Ille ad duritiam Iudæorum dedit eis iuſtificationes non bonas, præter pauca moralia: iſte ſolam puritatem Euangelicam, ſimplicemq́; morum tradidit diſciplinam: Ille tam multa ſcribit intellectu difficilia, factu impoſſibilia vel inutilia; iſte rectiſſimam vitæ ſcribit Regulam, ſermone luculentam, diſcretione præcipuam.* Hæc ille.

Sextò. Euangelij & Regulæ S. Benedicti ſimilitudo.

SEXTÒ. Vt *Lex per Moyſen data eſt, gratia & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt*; ita non Moyſi tantùm, ſed & Chriſto Legiſlator noſter ſimilis fuiſſe, à doctis & pijs Scriptoribus aſſeritur; & *Regula* noſtra cum *Euangelio*, piâ quâdam ſimilitudine, componitur. Quod quidem ipſe Deus apud S. Hildegardem (cuius ſcripta Eugenius III. agente S. Bernardo, in Concilio Treuirenſi Apoſtolicâ auctoritate approbauit) ſuo teſtimonio aſſeruit: *Primus*, inquit, *Moyſes in lapideis tabulis ex præcepto meo, aſperam & duram legem ſcribens, Iudæis dedit; ſed vt filius meus eandem legem per dulcedinem Euangelij perforauit; ſic etiam* BENEDICTVS *famulus meus, propoſitum huius ordinis, quod ante ipſum diuerſiſſima conuerſatio fuit, per dulcedinem inſpirationis Spiritus ſancti, diſcretam & planam viam fecit: ac per hæc plurimam cohortem ſuæ Religionis collegit; vt etiam filius* (*Hildeg. lib. 2. viſion. 5.*)

A *meus per ſuauitatem odoris ſui Chriſtianorum populum ſibi coadunauit.* Sed & centum ferè ante Hildegardem annis, Goffridus Vindocinenſis Abbas, S. R. E. Cardinalis, ſic item locutus eſt: *Fuerunt namque ante S.* BENEDICTVM *Abbates, & Abbatum Inſtitutiones, ſicut ante Chriſtum Legiſlator extitit Moyſes. Bonam ſiquidem & ſanctam Iudaico populo Moyſes attulit legem, ſed Chriſtus Chriſtiano populo contulit meliorem. Ita ſancti viri illius temporis ſecundum datam ſibi à Deo gratiam, Monachorum leges ſtatuerunt: ſed Pater,* B *ac Legifer noſter* BENEDICTVS, *ſicut à Deo maiorem gratiam percepit, ita meliorem legem inſtituit. Nam quidquid illi minus vel amplius faciendum prædixerunt, vel fieri permiſerunt, ipſe poſt illos correxit.* Hæc ille. (*DE REGVLA S. BENEDICTI. Vindoc. ſer. de S. Bened.*)

Cùm quo Parentis ſui leges pro dignitate expendente, vlteriùs etiam pergere libet. *Sanctarum* inquit, *præcedentium Patrum omnis inſtitutio eſt quidem bona, ſed venerabilis* BENEDICTI *longè præſtantior. Quæ ante illum Patres ſancti conſtituerunt, velut Lex Moyſi, dura & aſpera fuerunt. Sapientis verò* BENEDICTI C *Inſtitutio ſancta, ſuauis & lenis eſt: & Mater virtutum, diſcretione videlicet plena. Antiquorum ſanctio Patrum, quaſi veteris legis cultores habuit. Pius autem & diſcretus Pater* BENEDICTVS, *illorum ſtatuta tanquam duræ legis auſteritatem temperans, nos nouæ gratiæ filios procreauit. Illa quaſi vetera penè vel penitus omnia tranſierunt: Et ecce à S.* BENEDICTO *facta ſunt noua. Illa etiam tanquam vmbra & figura futuræ Monaſticæ vitæ fuiſſe videntur; ſed per laudabilem Patrem* BENEDICTVM, *cooperante Spiritu ſancto, eſt veritas* D *reuelata.* Hæc ille. (*Qualis Monachorum ante S. Benedictum inſtitutio.*)

Glorientur ergo in ſuis Legiſlatoribus Athenienſes, Lacedæmonij, Græci, Ægyptij, Aſſyrij, Romani; nos de noſtro illud Iob verè pronuntiare poterimus: *Nullus ei ſimilis in Legiſlatoribus.* (*Iob 36. 22.*)

Septimò.

SEPTIMÒ. His addamus, Moyſen inſtituiſſe *Nazaræos*, quorum vota, conſecrationes, abſtinentiā, rituſque, Numerorum 6. deſcribit. S. BENEDICTVS Ordinem inſtituit Monaſticum admodum religioſum; in quo ea ferè, quæ Nazaræi ad tempus, Mo- E nachi totâ vitâ accuratiſſimè ſeruant: Vnde Nazaræos Religioſorum typum geſſiſſe, ſancti Patres docent.

Octauò.

VLTIMÒ. Quemadmodum Xenophon, vt ideam quandam Imperatoris exprimeret, Cyrum depinxit; & Socrates in Platone, omnibus numeris abſolutum Philoſophum exhibuit; Cicero verò L. Craſſum, vt perfectum Oratorem propoſuit: Ità quoque Gregorius Nyſſenus, volens exemplar perfectæ & omnibus numeris abſolutæ virtutis exhibere mortalibus, vnum *Moyſen* aſſumpſit, de quo ad calcem

Regula, inquit Boërius, *dicitur* IVGVM, *quia* IVNGIT *Monachos ad Dei militiam.* Nimirùm, vt S. Legiſlator ait: *Omnes ſub vno Domino æqualem ſeruitutis militiam baiulamus.*

Reg. cap. 2.

Hoc igitur pacto, *Regula Iugum* eſt, Religioſo iugiter, & humiliter ferendum: cui Pindari illud inculcandum:

Pind. Pyth. Oda 2.

φέρειν δ' ἐλαφρῶς
ἐπαυχένιον λαβόντα
ζυγὸν, ἀρήγει.

IVGVM *autem quod ſumpſeris ſuper ceruicem, leniter ferre prodeſt.*

Excutere Iugum, quid.

Iam quod ſpectat S. BENEDICTI phraſin, EXCVTERE COLLVM DE SVB IVGO REGVLÆ; ea Sacræ Scripturæ conformis eſt, quæ rebellionem & inobedientiam, IVGI EXCVSSIONE, diruptione, vel fractura, ſimilibuſque deſignat. Pſalmiſta: *Dirumpamus vincula eorum, & proijciamus à nobis* IVGVM *ipſorum.* Et Deus apud Ieremiam: *A ſæculo confregiſti* IVGVM *meū.* Hinc homines exleges, & indomiti, qui negant iura ſibi nata, neque Deo, vel hominibus volunt obedire; vocantur *abſque* IVGO. *Reuerſi ſunt vt eſſent abſque* IVGO. Hebræo ſermone appellantur *filij Belial:* quod vulgatus Interpres Judic. 19. rectè vertit: *abſque* IVGO. LXX. verò Deuteronom. 13. ἄνδρες παράνομοι, *viri tranſgreſſores Legum.* Veteres Rabbini in ſuo Sanhedrim; *Viri Belial, ſunt filij, ſeu homines, qui* IVGVM *cæli collo ſuo* EXCVSSERVNT. *Belial* etiam diabolus dicitur: & filij *Belial*, filij diaboli. Hinc illa S. Pauli interrogatio: *Quæ communicatio Chriſti ad Belial?* Nimirùm, Chriſtus factus eſt obediens vſque ad mortem, & *Iugum* ſuum ferri docuit: Belial vix creatus, ſtatim Dei imperio ſe ſubduxit, & in contumaci rebellione æternùm perſeuerat. Obedientes ergò, filij ſunt Chriſti: tranſgreſſores & rebelles, filij *Belial*, ſiue diaboli.

Pſalm. 2. Ierem. 2. 20. Oſee 7. 16. Filij Belial. 2. Cor. 6. 15.

Monaſticen profitens, iugum ſuſcipit.

Cæterùm, vt in ipſa Profeſſione hoc Monaſticæ *Regulæ Iugum* Religioſus ſuſcipit; ita in oratione, quæ tum pro eo ad Deum effunditur, expreſſa eius fit mentio. Nam in Ordine Romano ita Legitur: *Omnipotens, ſempiterne Deus, cuius charitatis ardore ſuccenſus hic famulus tuus, ſtabilitatem ſuam tibi in hoc Monaſterio promittendo,* LEGIS TVÆ IVGO COLLA SVBMITTIT, *concede propitius*, &c. In Ordine Carmelitarum, cùm Nouitio imponitur Scapulare, præſcribitur dicendum: *Tolle* IVGVM CHRISTI *ſuaue, & onus eius leue. In nomine Patris & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.*

Ordin. ad Monach. faciend.

Caſſ. collat. 24. cap. 22. Quomodo Iugum ſuaue videatur durum.

Apud Caſſianum, Abraham Abbatē interrogat Germanus, quomodò inter ſe conueniant, quod in Euangelio dicitur: *Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue:* & quod regius Vates ait: *Propter verba labiorum tuorum ego cuſtodiui vias duras.* Cùm etiam *Apoſtolus dicat: Omnes qui volunt piè viuere in Chriſto, perſecutionem patientur. Quidquid autem durum, & perſecutionibus eſt refertum, nec leue poteſt eſſe, nec ſuaue.* Quæ quidem huic loco non importuna eſt quæſtio. Similiter enim diſquiri poſſet, cur in Prologo Regulæ S. BENEDICTVS dixerit, ſe *nihil aſperum, nihilque graue conſtituturum;* Nouitio tamen prædicari velit *omnia dura & aſpera, per quæ itur ad Deum.*

DE REGVLA S. BENEDICTI. Pſalm. 16. 2. Tim. 3.

Reſponſio.

Pluribus autem reſpondet Abbas Abraham; quorum hæc ferè ſumma. Idem *Iugum* Chriſti videri durum, quòd non legitimè, & ſecundùm voluntatem Chriſti, viam perfectionis aggrediamur: nec propriam voluntatem, & omnia noſtra abſolutè deſeramus: voluptates verò quibus vtimur, nos retinere, ne ſpiritualem ſuauitatem, quæ *Iugo* Domini ineſt deguſtemus.

Iſai. 10. 27.

Ad vberiorem porrò huius loci illuſtrationem, addamus aliam Scripturam, quæ dicit: *Et computreſcet* IVGVM *à facie Olei.* Cuius ſenſus hic à Cornelio affertur: Sicut lora, nodi (hos enim vngendo oleo vel pinguedine ſoluere ſolent agricolæ,) & funes, ex quibus fit *Iugum* boum, oleo impoſito leneſcere, molleſcere, diſſolui, oleaſcere, & tandem putreſcere ſolent; ita diuinum auxilium, Jugum alioqui durum, facit molle & languidum, illudque diſſoluit. Poſſet quoque ſic exponi per metonymiam: IVGVM, id eſt, Jugi aſperitas, tollitur, & quaſi computreſcit & perit, cùm tam colla boum, quàm Jugum coriaceum oleo, id eſt, pinguedine, vel aruinâ, inungitur: eâ enim fit molle & glabrum. Id magis verum, & proprium eſt in Jugo, & oleo ſpirituali, ad quod maximè hîc reſpicit Spiritus ſanctus. Magnum hîc audiamus Gregorium: *Oleo Spiritus ſancti vnctio deſignatur, de quâ dicitur: Computreſcet* IVGVM *à facie* OLEI. IVGVM *enim à facie* OLEI *computreſcit: quia dum Spiritus ſancti gratiâ vngimur, à captiuitatis noſtræ ſeruitute liberamur; denique maligni ſpiritus dominatio ſuperba repellitur, Iugum conteritur, quo libertatis noſtræ colla premebantur. Hinc ait Pſaltes: Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea.*

Oleum diuina opera dura emollit.

Gregor. 19. Mor. cap. 12. & 13.

Quod quadruplex.

Vnde quadruplex notare poſſumus Oleum ſpirituale, quo Jugum Domini molleſcat. *Primum*, Gratia Spiritus ſancti, de quâ iam dictum, de quâ item S. Leo: *Facilè omnia præcepta veniunt in effectum, quando & GRATIA prætendit auxilium, & obedientia molliſt imperium.* *Secundum*, eſt Spes retributionis; de quâ Auguſtinus: *Adeſt*

1. Gratia. Leo ſerm. 5. de Epiph. 2. Spes. Aug. ſerm. 9. de verb. Domin.

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI.

A *Adeſt Spiritus ſanctus, qui in exterioris hominis corruptione renouat de die in diem, & guſtatâ requie ſpirituali in affluentiâ deliciarum Dei, in* SPE FVTVRÆ BEATITVDINIS *omnia præſentia delinit, aſpera & omnia grauia releuat.* Et Gregorius: *Ipſa anguſta porta amantibus lata eſt; ipſæ viæ duræ ſpiritualiter currentibus molles, & planæ ſiunt, dum ſcit animus ſe pro temporalibus doloribus* GAVDIA ÆTERNA *recipere; & hoc incipit, quod affligit, amare.* (Greg. hom. 17. in Ezec.)

Tertium, eſt Amor Dei. Vnde S. Auguſtinus: *Omnia*, inquit, *ſunt facilia* CHARITATI, *cui Chriſti ſarcina leuis eſt: aut ea vna eſt ſarcina ipſa, quæ leuis eſt.* (III. Amor Dei. Auguſt. lib. de Nat. & Grat. c. 69.)

B *Secundum hoc dictum eſt: Et præcepta eius grauia non ſunt; vt cui grauia ſunt, conſideret non potuiſſe diuinitus dici, Grauia non ſunt, niſi quia poteſt eſſe cordis affectus, cui grauia non ſunt, & petat quo deſtituitur, vt impleat quod iubetur.* Et mox. *Quomodo eſt enim graue, cum ſit dilectionis mandatum? Aut enim quiſque non diligit, & ideò graue eſt: aut* DILIGIT, *& graue eſſe non poteſt.* Semitæ ergo iuſtitiæ *duræ ſunt timori,* LEVES AMORI. Idemque alibi: *Regit te ſub* IVGO *ſuo, & ſub ſarcina ſua. Vt enim ſarcina eius ſit tibi leuis, & iugum eius ſuaue, ille tibi amorē inſinuat.* AMANTI *ſuaue eſt, non Amāti* (Serm. 12. de verb. Apoſt.)

C *durum eſt.* AMANTI *ſuaue eſt, Dominus dedit ſuauitatem.* *Quartum*, eſt Conſuetudo, quæ omnia dura lenit. *Dura ſunt*, inquit Gregor. *quæ cōtra vſum ſpiritaliter animo proponimus; & tamen onus Dei leue eſt, poſtquā hoc ferre cœperimus, ita vt pro amore eius etiam perſecutio placeat, & omnis præſens afflictio in mentis dulcedinem veniat ſicut ſancti quoq; Apoſtoli gaudebāt, cum pro Domino flagella tolerabant.* Similiter & S. P. BENEDICTVS de *Iugo Regulæ* ſuæ, & Humilitatis Gradibus ait: quod cum Monachus peruenerit ad Charitatem perfectam, *per eam cuncta ſibi, quæ prius non ſine formidine obſeruabat, abſque vllo labore velut naturaliter ex* CONSVETVDINE *incipiet cuſtodire, non iam timore gehennæ, ſed amore Chriſti, &* CONSVETVDINE *ipſa* BONA, *& delectatione virtutum.* (I. Conſuetudo. Greg. hom. 17. in Ezechiel. Regul. c. 7.)

D Adiecerim porro hîc, quod Cæſarius Arelatenſis, ſiue vt alijs placet, Euſebius Gallicanus, ait: *Sciendum eſt, quod quantò humiliores, & obedientiores fuerimus, tantò nos leuius & dulcius* IVGVM *Domini ſentiemus.* Eodem ſenſu S. Columbanus in Regula ait: *Cauenda ergo eſt ſuperbis Monachis libertas, & vera humilitas diſcenda ſine murmuratione & heſitatione obedientibus, quo iuxta Domini verbum* IVGVM *Chriſti ſuaue, & onus eius leue ſentiant. Alioquin donec Chriſti humilitatem diſcunt, ſuauitatem* IVGI *eius, & oneris illius leuitatem non ſentient.* Quæ merito nobis conſideranda, cum tota S. BENEDICTI Regula ex Obedientia & Humilitate conflata ſit. (Homil. 3. vel 4. ad Mon. *Humilitas iugum leuat.* Regul. Columb. cap. 9.)

E Ex his igitur patet, quàm aptè Regula ad inſtar Legis Euangelicæ vocata ſit IVGVM: & quemadmodum illud fiat ſuaue. Concludo Ambroſij exhortatione. *Suſcipite* IVGVM *Chriſti. Nolite timere, quia* IVGVM *eſt; feſtinate, quia leue eſt. Non conterit colla, ſed honeſtat. Quid dubitatis? quid procraſtinatis? Non obligat ceruicem vinculis, ſed mentem gratiâ copulat. Non neceſſitate conſtringit, ſed voluntate boni operis dirigit.* (Ambr. lib. de Elia & Ieiu. c. 22.)

DISQVISITIO V.

Regulam ſuam cur S. BENEDICTVS *minimam inchoationis Regulam nuncupauerit?*

HVMILITATIS Doctor, & cultor egregius, humillima coronide Regulam, ſummis reuera dignam præconijs, concludit. *Quiſquis*, inquit, *ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc* MINIMAM INCHOATIONIS REGVLAM *deſcriptam adiuuante Chriſto perfice: & tunc demum ad maiora, quæ ſupra commemorauimus doctrinæ, virtutumque culmina, Deo protegente, peruenies.* (S. Benedictus ſuam extenuat. Regul. cap. 73.)

Quo quidem ſermone videtur mihi Gentium Apoſtolum imitari voluiſſe, qui Hebræos hortatur, vt relictis fidei rudimentis, ad perfectionem tendant. *Quapropter*, ait, *intermittentes* INCHOATIONIS *Chriſti ſermonem, ad perfectiora feramur, non rurſum iacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum.* Vbi *ſermonem* INCHOATIONIS *Chriſti* vocat doctrinam, quæ tradi ſolet ijs, qui Chriſto initiantur; quam ſuperius appellauerat *Elementa exordij ſermonum Dei.* Quis non animaduertat, Apoſtolico, & Dei Spiritu imbutum Patriarcham noſtrum, ſimili omninò loquendi formula dixiſſe: *Regulam autem hanc deſcripſimus; vt eam obſeruantes in Monaſterijs, aliquatenus vel honeſtatem morum, aut* INITIVM CONVERSATIONIS *nos demonſtremus habere. Cæterum ad* PERFECTIONEM *qui feſtinat, ſunt doctrinæ ſanctorum Patrum: quarum obſeruatio perducit hominem ad* CELSITVDINEM PERFECTIONIS. (Hebr. 6. Minimam vocat Regulā ſuam. Regul. cap. 73.)

Sed quorſum Regula illa, quam poſteà probabimus a Spiritu ſancto eſſe, & valdè perfectam, dicitur MINIMA INCHOATIONIS REGVLA? Reſpondere licet. Beatiſſimum Patrem ijſdem ferè rationibus duci potuiſſe, quibus Saluator noſter permotus fuit, vt Euangelica præcepta MINIMA vocaret. *Qui*, inquit, *ſoluerit vnum de mandatis iſtis* MINIMIS, *& docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum.* Hæc enim non tantum de mandatis veteris Legis, ſed etiam de ijs, quæ Chriſtus eodem capite traditurus erat, poſſe intelligi, docēt Chryſoſtomus, (Vt Chriſtus Euangelica præcepta. Matth. 5.)

Chryſoſt. hom. 16. in Matth.

ſoſtomus, Theophylactus, Euthymius, & Auctor operis Imperfecti. *Non enim prouetteribus Legibus hoc dixit*, inquit Chryſoſtomus, *ſed pro his quæ ipſe erat præcepturus: quæ quidem* MINIMA *vocat, licet* MAGNA *ſint. Sicut enim multoties de ſe humiliter locutus eſt: ita & de ſuis præceptis humiliter loquitur.*

Primò: ex modeſtiâ.

PRIMÒ itaque vocantur MINIMA propter modeſtiam, & ſummam IESV Christi humilitatem: *Vt & te*, ait Theophylactus, *inſtruat modeſtè docendo loqui.* Ex eodem fonte S. BENEDICTVS præſtantiſſimã Regulam ſuam *leuigando*, vt inquit Petrus Damiani, *& annullando depretiat*, & infra aliorum ſcripta deprimit. Id enim Sanctorum eſt, ſua parui facere, aliena magni. Ita quoque S. Baſilius, ſuas Regulas, & Inſtitutiones, velut pueriles, comparatione Ægyptiorum Patrum, infimo loco collocat. *In Ægypta*, inquit, *& Palæſtinâ, ſunt qui ad Euangelij normam vitæ ſuæ conuerſationem perfectam reddant. Audio & in Meſapotamia viros eſſe perfectos ac beatos. Nos verò perfectis collati, pueri ſumus. Sunt autem & fœminæ Euangelicam vitam amplexæ: quæ virginitatem quidem nuptijs præferunt: ſenſum verò carnis ſeruituti ſubijciunt: & beato luctui immorantes, beatæ ſunt ex propoſito, vbicumq́ terrorū degāt. Apud nos verò iſto, qui* PRIMIS *adhuc* ELEMENTIS *ad pietatem inſtituimur & initiamur:* MINVTA SVNT AC RVDIA. Hæc ille. Sanctus quoque Petrus Damiani cum de ſuæ congregationis Inſtitutione librum ſcripſiſſet, parētem ſuum imitatus, ita humiliter concludit: *Nos ſpiritalis infantiæ crepundias teximus, & lactantis adhuc Eremitæ, vt ita fateor, incunabula fabricamus: dum debiles quoſque, noſtriq́ conſimiles per planiora deducimus, expeditè præcinctos ab ardui montis aſcenſu minimè prohibemus; quatenus imbecilles adhuc ſic lactis liquor enutriat, vt valentes, ac viuidos, corpulentioris cibi ſoliditas non repellat.* Ita familiariſſimum ſemper Sanctis ſe ſuaque aliorum comparatione extenuare ac deprimere.

Dam. lib. 6. Epiſt. 12.

Baſil. Epiſt. 63.

Sic de ſuis ſentit Baſilius.

Et Pet. Damiani.

Damia. Opuſc. 15. c. 31.

Secundò: ad humilitatem noſtram.

SECVNDÒ. Vocat Christus Mandata ſua MINIMA, *ne extollerentur*, inquit Euthymius, *qui ea ſeruarent.* Eodem modo S. BENEDICTVS humilitatem ſuos docere voluit; ne ſcilicet magnum ſe quid præſtitiſſe arbitrentur, ſi eam Regulam ad vnguem ſeruauerint, *in quâ*, vt ipſe ait, *non omnis obſeruatia iuſtitiæ ſit conſtituta*: quæque tantùm MINIMA INCHOATIONIS eſt REGVLA. Tacitè proinde admonentur omnes, vt, *priorum* obliti, cum S. Paulo *in anteriora ſe extendant*; & *ad maiora doctrinæ virtutumq́ culmina* gradatim aſcendant. Numquam igitur perfectum ſe quis credere debet, quantumuis totam adimpleſſet Regulam; ſed ſemper meminiſſe, quotidie ſibi eſſe incipiendum; quippe qui non niſi *inchoationis Regulam* hactenus ſeruârit: quare etiam ad initia hæc plura indies addere debeat, dicens cum eodem Apoſtolo: *Fratres, ego me non arbitror comprehendiſſe, ſed ad ea quæ futura ſunt extendo meipſum.*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Philip. 3.

Tertiò: reſpectu perfectorum.

Matth. 22.

TERTIÒ. Euſebius Emiſſenus MINIMA credidit appellata Christi præcepta, comparatione maximi illius mandati: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum tuum, ſicut teipſum*; collatione quoque præceptorum Decalogi. *Maxima*, ait, *hæc duo ſunt, & illa decem, quæ digito Dei in tabulis lapideis ſcripta ſunt. Ad horum comparationem, alia omnia vel minora, vel minima intelligi poſſunt.* S. BENEDICTI quoque *Regula minima* cenſeri poteſt, ſi cōſideremus eam ſcriptam Cœnobitis, vt ipſe S. Pater, primo capite indicat. Cœnobitica autem vita præparatio quædam, & gradus eſt ad Anachoreticam, quæ auſterioribus viuendi Legis adſtringitur. *De ludo*, inquit Hieronymus, *Monaſteriorum, huiuſmodi volumus egredi milites, quos Eremi duro rudimento non terreant, qui ſpecimen conuerſationis ſuæ multo tempore dederint: qui omnium fuerint* MINIMI, *vt primi omnium fierent.* Hoc ſenſu MINIMA INCHOATIONIS REGVLA dicitur, quia S. BENEDICTVS, *Doctor inſignis* (verba ſunt Petro Damiani) *In Monaſterio quidem conſtituit* BONÆ CONVERSATIONIS INITIVM, *ſed poſt ad* SVBLIMIORIS *vitæ in ſanctâ religione prouocat* INSTITVTVM; *vt illic honeſtè viuere, moreſque componere, velut in conualle primæ conuerſationis incipiat: deinde iam ſpiritalibus exercitijs roboratus, tamquam à lacte ad ſolidum cibum tranſiēs, verticem* PERFECTIONIS *aſcendat.* Hæc ille. Turrecremata tamen, MINIMAM vocari Regulam putat, reſpectu Scripturarum ſacrarum, quæ excellentioris perfectionis continent doctrinas.

Hier. Epiſt. 4. ad Ruſt.

Dam. lib. 6. Epiſt. 12.

Quartò: propter ſeruandi facilitatem.

Matth. 11.

Luc. 17.

QVARTÒ. Potuit Christus Dominus, teſte Barradio, MINIMA vocare ſua præcepta, quòd illorum, vt Christus dixit, *iugum ſuaue ſit, & onus leue.* Quòd ſi cum obedientia & gratitudine, quam Deo debemus conferantur, minimum quid eſt, quod ſoluimus, dum præcepta ſeruamus: iuxta illud; *Cùm feceritis omnia quæ præcepto ſunt vobis dicite: ſerui inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus.* Eodem prorſus modo Regula S. BENEDICTI *minima* dici poteſt, id eſt, facilis, leuis, ſuauis. Sic enim ipſe Legiſlator ait: *Conſtituenda eſt ergò à nobis Dominici ſcholo ſeruitij: in quâ inſtitutione nihil aſperum, nihil q́ graue nos conſtituturos ſperamus.*

In Prolog. Reg.

An verò *minima* hæc *inchoationis Regula* non minimam habeat ſimilitudinem cum doctrina Euangelicâ, de quâ ſumpta eſt?

DE RE-GVLA S. BENEDI-CTI. de eâ enim Saluator ait; quod, Similis ſit A granoſinapis,quod accipiens homo ſeminauit in agro ſuo. Quod MINIMVM quidem eſt omnibus Matth. 13. ſeminibus: cùm autem creuerit, MAIVS eſt omnibus Oleribus, & fit arbor, ita vt volucres cœli Regula Benedictina tenue exordium. veniant, & habitent in ramis eius. Regula S. P.N. BENEDICTI tenue habuit exordium: & collata cũ dogmatibus Philoſophorum, & libris eorum, & ſplendore eloquentiæ, & compoſitione ſermonum; multò illis inferior minorq; videbitur. Sed poſtquam Homo Dei eam in Eccleſiæ agro ſeminauit, poſtquam vel in animabus credẽtium, vel in toto mundo ſata fuit; ingentem creuit in Arborem: ita, vt volucres cœli (quas, Hier. lib. 2. in Matth. iuxta Hieronymum, vel animas credentium, vel fortitudines Dei ſeruitio mancipatas, ſentire debemus) venerint & habitauerint in ramis eius. Quis enim enumeret Duces, Marchiones, Reges, Epiſcopos, alioſque Illuſtres Viros, qui cùm in ſæculo eſſent maximi, minime huius Regulæ iugo colla ſubmittentes, pro Deo facti ſunt minimi; & in ramis huius Arboris nidificantes, ad cœlum per contemplationem ſubuolare didicerunt? Sed minimè opus eſt, hæc fuſiùs C perſequi; cùm in ſequentibus de iis ſæpè ſermo redibit.

DISQVISITIO VI.

Regula S. BENEDICTI *cur appellata* SANCTA & SANCTORVM PATRVM?

Regula dicta Sancta ab eius conditore. REGVLAM ſuam SANCTITATIS titulo SANCTVS Legiſlator inſigniuit. *Si quis frater*, inquit, *in aliquo contrarius exiſtẽs* D Reg. cap. 3. *SANCTÆ REGVLÆ repertus fuerit.* Iterumque: Cap. 65. *Aut contemptor SANCTÆ REGVLÆ fuerit comprobatus.* Hinc vſitatiſſimum poſteris Scriptoribus Patriarchæ veſtigia prementibus, hoc ipſo nomine, etiam prætermiſſo S. BENEDICTI, Regulam eondecorare: quaſi per antonomaſiam REGVLA SANCTA, non alia eſſet, quàm B. BENEDICTI. Bened. Anianenſis. Hinc Benedictus Anianæ Abbas, in ſecundâ Præfatione ad Concordiam Regularum:

Sumite hæc Monachi monita, quæ REGVLA SANCTA
Vos monet aſſiduè. ——

Paulo Diacono. Lib 6. hiſt. Long. cap. 40. Paulus Diaconus agens de S. Petronace, Caſſinenſis Monaſterij inſtauratore: *Multorum*, ait, *ibi Monachorum nobilium, & mediocrium ad ſe concurrentium Pater effectus, ſub REGVLÆ SANCTÆ iugo, & B. BENEDICTI Inſtitutione reparatis habitaculis viuere* Menard. l. 2. Obſeru. die 14. Feb. *cœpit.* Vita quoque S. Richmiri, quam ex MSS. adfert Hugo Menardus, habet, eum Monachos ſub SANCTA REGVLA congregaſſe. Quòd de Benedictinâ intelligi, ex A conſequentibus patet, vbi dicitur, præfecturam Sanctimonialium Cenomanẽſium adiiſſe; *quæ ad normam Regulæ S. BENEDICTI viuerent.* In Priuilegio Betfridi Ambianenſis Epiſcopi, Corbeienſi cœnobio Betfrido. Ann. 664. Apud Sirmondũ to 1. conceſſo, ita legitur: *Vt quietè ſub REGVLA SANCTA ipſi Monachi viuere debeant.* Et Leutherius Epiſcopus Weſt-Saxonum in præ- Conc. Gall. Leutherio. cepto, ſeu chartâ pro amplificatione Monaſterij Malmeſburienſis, quam conceſſit Malmesb. l. 1. de geſt. Reg. Angl. cap. 2. S. Adhelmo, ita ait: *Quapropter prædictorum Abbatum precibus annuens, ipſum locum, tam Succeſſoribus ſuis, normam SANCTÆ REGVLÆ* B *ſolerti deuotione ſequentibus, fraternè petitione coactus, vltroneus concedo.* Ludouicus Pius Ludou. Pio. Imperator, Regulam citans, illi perhonorificum hoc epithetum tribuit, eùm ita Candid. in vit. Ægil. lib. 1. Fuldenſes alloquitur: *Iſtum* (Ægilem Abbatem) *nunc vobis committo Fratres, ſecundùm Dei timorem, & SANCTÆ REGVLÆ auctoritatem, vt ſit vobis Pater, Paſtor, & Frater.* Idem ad eoſdem: *Conuerſationem veſtram ſecundum Dei timorem, & SANCTÆ REGVLÆ auctoritatem componite.* S. Petrus Damiani: Petr. Damiani. Opuſc. 13. cap. 3. *SANTA REGVLA*, inquit, *quaſi amplo quedam, capax, & ſpatioſa domus facta eſt, ad omnia genera hominum capienda.* Loquitur autem de Regulâ Benedictinâ, quam ibidem hoc titulo ſæpius exornat. Idem lib. 6. Epiſt. 12. *In illis igitur SANCTÆ REGVLÆ verbis, quæ ſuprà poſuimus, perſpicuè declaratur, quia S. BENEDICTVS, dum in Monaſterio hominem ponit, ad eremum dirigit:* Et paulò pòſt: *In ipſo SANCTÆ REGVLÆ reperiuntur exordio.*

Similiter Concilia loquuntur: Moguntiacum Concil. Moguntinum. Canon 11. ſub Carolo Magno: *Abbates autem cenſuimus ita cum Monachis ſuis pleniter viuere, ſicut ipſi qui in præſenti Synodo aderant, palam nobis omnibus promiſerunt: id eſt, ſecundùm doctrinam SANCTÆ REGVLÆ BENEDICTI.* Ibidem: *Quæ verò profeſſionẽ SANCTÆ* Can. 13. *REGVLÆ BENEDICTI fecerunt.* Iterũque: *Sicut in SANCTA REGVLA dicitur: Monaſte-* Can 10. *rium ita debet conſtitui, vt omnia neceſſaria* &c. Et Troſleianum, anno 909. celebra- Troſleiano cap. 3. tum: *In ipſo ingreſſu ſectionis SANCTÆ REGVLÆ legitur de eligendo Abbate, & qualis eſſe debeat.*

Sed quibus de cauſſis *Regula* dicitur E SANCTA?

PRIMÒ. Quia aliarum Legum inſtar ſan- Cauſſa hactenus nominis Prima. cita, & inuiolabiliter ſtatuta eſt: Lex autem dicitur ſanciri, cùm auctoritas ei conciliatur, comminatione pœnarum aduerſus tranſgreſſores. *Quod enim ſanctione quâdam ſubnixum eſt, id SANCTVM eſt*, inquit ff. de diuidẽ ſione rerũ §. 6. proptiè. Iuſtinianus. Sacratas verò eas Leges appellatas Feſtus ſcribit, quibus cautũ erat, vt ſi quis aduerſus eas feciſſet, ſacer alicui deorum cum familiâ pecuniâque eſſet. *Sacroſanctum*, inquit Cicero, *nihil poteſt eſſe, niſi* Cicer. pro Corn. Balbo. *quod*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

quod populus plebsve ſanxiſſet. Quòd ſi omnis Lex hoc modo SANCTA; cur non etiam Monaſtica, ſanctiori populo præſcripta?

Secunda. L. 2. ff. de Leg.

SECVNDÒ. Ab ipſo fonte Lex & Regula eſt SANCTA. Demoſthenes ſiquidem dixit, Martiano teſte; *Omnis lex inuentio quædam, & donum Dei eſt.* Expreſſiùs Auguſtinus: *Conditor Legum temporalium ſi vir bonus eſt, & ſapiens, illam ipſam conſulit æternam, de quâ nulli animæ iudicare datum eſt; vt ſecundùm eius incommutabiles regulas, quid ſit pro tempore iubendum, vetandumve diſcernat.* A Deo igitur ſanctiſſimo, velut ab Auctore, Lex SANCTA. Quod noſtræ *Regulæ* tantò magis conuenit, quantò luculentiùs deinceps probabitur, ex Spiritus ſancti peculiari inſtinctu, à ſancto Patriarchâ exaratam fuiſſe.

August. lib. de ver. Rel. cap. 31.

Tertia.

TERTIÒ. Regula potiſſimùm SANCTA, quia in ſanctum finem ab auctore deſtinata, inſigne ſanctitatis inſtrumentum eſt; vt probat innumerus ille Sanctorum numerus, qui per eam æternam ſanctitatis gloriam ſunt cõſecuti. Vt non immeritò Sanctus Pater dixerit: *Quiſquis ad* PATRIAM CÆLESTEM *feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam, adiuuante Christo, perfice.*

Reg. cap. 73.

Regula Patrum eſt S. Benedicti Regula.

Alterum verò titulum, quo hæc ipſa Regula dicitur SANCTORVM PATRVM; exſculpit Menardus ex vitâ S. Wilfridi, qui cùm Romam adiret, vt diem celebrandi Paſchatis, & Monachorum viuendi rationem addiſceret; dicitur propoſuiſſe REGVLAM PATRVM ſeruandam. Conſtat id ex eiuſdem Epitaphio, quod apud Bedam legitur:

Beda lib. 5. hiſt. Eccleſ. cap. 20.

Inque locis iſtis Monachorum examina crebra
Colligit, ac monitis cauit, quæ REGVLA PATRVM
Sedulus inſtituit.

At Romæ tum temporis nulla obſeruabatur Regula, quàm S. BENEDICTI. Et Guilielmus Malmesburienſis ait, S. Wilfridum iuſſiſſe Monachos obſeruare Regulam S. BENEDICTI. Nec alia fuit Regula quàm S. BENEDICTI, quam S. Martinus Vertanenſis Abbas, attulit ex Tranſalpinis regionibus, de quâ hæc Auctor vitæ: *Ipſe quoque cum eis* (Monachis) *regulari lineâ morum ſe ſubdidit; quam* REGVLAM *priorum* PATRVM *decretis inſtitutam à Tranſalpinis ferunt regionibus ab ipſo delatam.* Hunc autem fuiſſe Benedictinum, inde colligi poteſt; quod eius diſcipulus S. Ebrulphus, Vticenſis in Nortmannia Abbas, Regulam S. BENEDICTI ſeruauerit, vt ibidem Menardus probat.

Malmesb. lib. 3. de Pōtif. Angl. §. de Eboracenſ. Epiſc.

In priuilegio quoque Betfridi Ambianēſis Antiſtitis, quod iam ante citauimus, ita legitur: *Vt Monachi ibidem* (in Corbeiâ) A *degentes ſub* REGVLA SANCTORVM PATRVM, *quieti conuerſari poſſint, &c.* Sed hic locus non de Benedictina tantùm Regulâ, ſed S. Columbani quoque intelligendus erit. Præceſſerat enim: *Illud etiam addi placuit, vt ipſi Monachi ſub Regulâ* S. BENEDICTI, *vel S. Columbani conuerſari & viuere debeant.* Quare autem Sanctorum *Patrum Regula*, S. BENEDICTI vocetur, eam eſſe arbitror rationem, quod S. Legiſlator noſter præcedentium Patrum Pachomij, Baſilij, Caſſiani aliorumque veſtigia preſſerit, eorumque non raro verba, in ſuam Regu- B lam tranſtulerit.

Cur ita vocata.

DISQVISITIO VII.

Quibus alijs nominibus REGVLA S. BENEDICTI *appelletur.*

SVNT præter iam dicta & alia quædam nomina, epithetaque, quibus Regulam ſuam ſanctiſſimus Legiſlator ſubinde appellat; aut appellari poſſe, vtcumque inſinuat.

C Hæc porrò, cùm ad eiuſdem Regulæ commendationem, aut Regularium inſtructionem non parum conducant; hîc quoque recenſenda, & nonnihil illuſtranda putauimus.

Regula Benedictina dicta.

PRIMÒ. Nuncupat Regulã ſuam SCHOLAM DOMINICI SERVITII: ita enim in Prologo ait: *Conſtituenda eſt ergo à nobis* DOMINICI SCHOLA SERVITII. Vt enim variæ ſunt diſciplinæ, litterarum, armorum, aliarumque artium, eæque ſingulos ſuos habent magiſtros, ſua etiam Gymnaſia, vbi D tractantur, exercentur, & addiſcuntur; ſic virtutum diſciplina in Religione traditur, vt ſi Religionẽ definire velimus, iure eam virtutis SCHOLAM appellare poſſimus. In hoc ſenſu fuit Magnus Baſilius, ita loquẽs: *Solitaria vita* CÆLESTIS DOCTRINÆ SCHOLA *eſt: ac diuinarum artium* DISCIPLINA. *Illic Deus eſt totum quod diſcitur, via quâ tenditur, totum per quod ad ſumma veritatis notitiam peruenitur.* Cùm autem nulla virtus in noſtrâ Regulâ expreſſiùs doceatur, quàm Humilitas, virtutum omnium fun- E damentum; aptiſſimè S. Bernardus Ordinem noſtrum SCHOLAM dixit *Humilitatis*, dum conqueritur, *nonnullos poſt ſpretam ſæculi pompam, in* SCHOLA HVMILITATIS *ſuperbiam magis addiſcere: ac ſub alis mitis, humiliſque* MAGISTRI *grauius inſoleſcere.*

Schola Dominici Seruitij.

Baſil. de laud. Erem.

Bern Homil. 1. ſuper Miſſ.

Sanctus verò BENEDICTVS vt hanc pietatis SCHOLAM ſuâ Regulâ conſtitueret; nihil eorum, quæ ad eam pertinent, prætermiſiſſe videtur. Magiſtrum enim ipſo limine indicat, dicens: *Auſculta, ô fili, Præcepta* MAGISTRI. Diſcipulos paſſim nominat

Valdè adæquatè.

Id oſtẽſum.

Mona-

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Cap. 6. *Lectiones huius Scholæ.* Cap. 48.

Monachos. Hinc ait: *Loqui & docere, Magiſtrum condecet: tacere & audire, Diſcipulo conuenit.* Lectiones autem vult non tantùm quotidianas, ſed etiam bis, terve repetitas. Prælegitur enim quotidie Regula in Capitulo: deinde, eſt Lectio Spiritualis, de quâ ait: Quod *certis horis fratres occupari debeant in Lectione diuinâ.* Et hæ ſunt Lectiones ante meridiem: quibus ſuccedit meridiana, ſiue menſalis, tempore refectionis; & ſerotina, quæ eſt Lectio Collationum. Quænam verò ars, vel diſciplina in hâc SCHOLA tradatur, ſatis ex ipſo nomine manifeſtum eſt; cùm dicitur DOMINICI SCHOLA SERVITII: ſummo enim rerum omnium Domino, ac Deo noſtro, hîc diſcimus ſeruire: & *ſub hoc vno Domino, æqualem ſeruitutis militiam baiulamus.* Et qui *nihil ſibi Chriſto charius exiſtimant, propter Seruitium ſanctum, quod profeſſi ſunt,* ſine mora obediunt. Atque hæc de *Scholâ.* De quâ rurſum * inferius.

Cap. 2. Cap. 5. * Part. 2. Catech. diſquiſ. *Regula Magiſtra nominatur.* Cap. 1.

SECVNDÒ. Ab ipſo Scholæ noſtræ Magiſtro *Regula* quoque dicitur MAGISTRA. *In omnibus*, inquit, *omnes* MAGISTRAM *ſequantur* REGVLAM: *neque ab eâ temerè declinetur à quoquam.* Quemadmodum enim Prælatus, viua dicitur eſſe Regula; ita Regula muta cenſetur MAGISTRA. Hoc loquendi modo Eccleſia Romana, dicta eſt MAGISTRA CHRISTIANORVM: Experiētia, MAGISTRA agendorum: Cella Laurentio Iuſtiniano, *Magiſtra Silentij*: Regula S. BENEDICTI, MAGISTRA Monachorum; quos docet honeſtatem morum, initium conuerſationis, & diſciplinam Monaſticæ perfectionis.

Laur. Iuſt. de vit. Solit. c. 12.

Inſtitutio.

TERTIÒ. Affinis nomenclatura eſt, quâ Regula ab eiuſdem conditore INSTITVTIO nuncupatur. *In quâ*, inquit, INSTITVTIONI *nihil aſperum, nihilque graue nos conſtituturos ſperamus.* Frequenter occurrit in Diplomatibus; REGVLARIS INSTITVTIO S. BENEDICTI &c. Imperialium *Inſtitutionū* Libros Iuſtinianus Imperator vocat *prima Legum cunabula, & totius legitimæ ſcientiæ prima elementa.* Non ſecus *Regulam* ſuam primà Monaſticæ vitæ cunabula, primaq; Chriſtianæ perfectionis elementa cenſeri voluit, qui eam *minimam* INCHOATIONIS REGVLAM appellauit. *

In proœm.

Diſcrimen inter Inſtitutiones, & Inſtituta.

Differunt autem INSTITVTIONES ab INSTITVTIS: quod INSTITVTA, mores ſūt conſilio & ratione instituti: INSTITVTIONES verò Præceptiones, quibus inſtituuntur & docentur homines. Quâ notione INSTITVTA accipere videtur S. BENEDICTVS, cùm ait: *Collationes Patrū, &* INSTITVTA, *& vitâ eorum. quid aliud ſunt, niſi benè viuentium & obedientium Monachorum exempla & inſtrumenta virtutum?* Intelligit au-

Reg. c. 73.

A

tem per INSTITVTA, Bernardo Caſſinenſi expoſitore, XII. Libros INSTITVTIONVM Caſſiani: quibus alij titulum faciunt; *De* INSTITVTIS *Cænobiorum*, vt S. Thomas in Summâ Theologicā; editio Baſileenſis, & Cuyckij: Ciacconius autem: *De* INSTITVTIS *Renunciantium.* Nimirum, ipſe Caſſianus primum caput ſic exorditur: *De* INSTITVTIS, *ac Regulis Monaſteriorum dicturi.* Quo loco, ſi quis INSTITVTA cum INSTITVTIONIBVS, idem eſſe contenderit; non admodum repugnauerim. Nam & ipſos Imperialium INSTITVTIONVM Libros Iuſtinianus Nouell. 18. INSTITVTA vocauit: vt & Harmenopolus lib. 1. tit. 1. Balſamon ad Nomocanonem Photij tit. 11. cap. 11.

B

Norma vitæ humanæ.

QVARTÒ. Dici poteſt hæc Regula, RECTISSIMA NORMA VITÆ HVMANÆ: quo nomine, quamuis S. Pater veteris nouique Teſtamenti paginas appellet; idem tamen & ipſius Regulæ, inferiori quodam modo, tribui poteſt. Aptiſſimè enim, & rectiſſimè, ceu *Norma* & amuſſis humanam vitam in ſuum dirigit finem. Amuſſis enim Feſto eſt *Regula, ad quam aliquid exæquatur.* Vndè & DIRECTRIX, vel DIRECTORIVM actuum religioſorum vocari poſſit.

C

Inſtrumentum virtutum.

QVINTÒ. Quemadmodum S. Pater Collationes Patrum, & Regulam S. Baſilij vocat INSTRVMENTA VIRTVTVM; ita & ipſius Regula, quæ ijs valdè eſt conformis, accommodatiſſimum dici queat INSTRVMENTVM VIRTVTVM. Quæ enim virtus eſt, quæ hâc Regulâ non doceatur; in quâ etiam integra reperitur officina, pluribus INSTRVMENTIS BONORVM OPERVM inſtructiſſima?

Reg. cap. 4.

D

Via vitæ æternæ.

SEXTÒ. Nominari etiam poteſt VIA VITÆ ÆTERNÆ; ὁδοιπορικόν, ſiue ITINERARIVM AD PATRIAM CÆLESTEM; vel, vt Sanctus BENEDICTVS loquitur, quo *recto curſu perueniamus ad Creatorem noſtrum.* Totius enim Regulæ ſcopus huc tendit, * *vt ad Deum per obedientiæ laborem redeamus, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſimus:* * *& regni eius mereamur eſſe conſortes.* Sanctus Franciſcus quoque inter laudes Regulæ ſuæ refert, quòd ſit SPES SALVTIS, ARRHA GLORIÆ, CLAVIS PARADISI, PACTVM ÆTERNI FOEDERIS: Quæ vide ab Lucâ Waddingo illuſtrata.

Prolog. * Ibid. in fin.

E

Wadding tom. 2. Opuſc. S. Franciſc. pag. 185.

Hactenus ferè ex ipsâ Regulâ produximus nomina, quibus duo hæc adijcere licet.

Limes Diſciplinæ.

PRIVS, Iſidorum Hiſpalēſem eam, quam ſcripſit Regulam, appellare LIMITEM DISCIPLINÆ. *Qui*, inquit, *iuſſa priorum explere nequiuerit, in huius* LIMITEM DISCIPLINÆ *greſſus conſtituat.* Idem, vt arbitror, nomen ſuæ Regulæ tribui pateretur S. BENEDICTVS:

Ibid. Præfat. in Regul. Monach.

Regul. cap. 11 & 57. Cap 63.

CTVS: cùm Capita inſcripſerit, *De* DISCIPLINA *pſallendi; De* DISCIPLINA *ſuſcipiendorũ Fratrum*; ſtatueritque, vt *Pueri, vel adoleſcentes in Oratorio, vel ad menſas cum* DISCIPLINA *ordines ſuos conſequantur; foris autem, vel vbiubi cuſtodiam habeant &* DISCIPLINAM. Et receptiſſimæ paſſim ſunt hæ voces: *Diſciplina* Regularis, *Diſciplina* Monaſtica, *Diſciplina* Religioſa, ea notione, quâ dicimus, *Diſciplina* Chriſtiana, vel Chriſtianæ perfectionis: quâ etiam S. Cyprianus librum ſcripſit, hoc titulo: *De* DISCIPLINA *& habitu Virginum.* Sic & S. Bonauenturæ legimus *Speculum* DISCIPLINÆ *ad Nouitios:* Notus quoque B. Laurentij Iuſtiniani Liber *De* DISCIPLINA *Monaſticæ Conuerſationis*: Et alter Thomæ à Kempis *De* DISCIPLINA *Clauſtralium.* Quarũ inſcriptionum ſatis euidens eſt ratio; quod nimirùm DISCIPLINA propriè ſit eruditio, quam à præceptore diſcipulus accipit: & ſicut doctrina eſt in Magiſtro; ita DISCIPLINA in Diſcipulo.

Regulam aptè dici Speculum.

POSTERIVS nomen eſt, quo ſuam B. Auguſtinus appellauit Regulam, SPECVLI titulum ei tribuens. *Vt autem vos in hoc libello*, ait, *tamquam in* SPECVLO, *poſſitis inſpicere*, &c. Cur non & S. BENEDICTI Regula SPECVLVM ſit, quæ non minùs quàm S. Auguſtini, Religioſo oſtẽdit animæ ſuæ faciem: vt videat quantum à virtutis perfectione diſtet, & animæ maculas intuens, abſtergere eas poſſit, atque eluere? Regulam noſtram eſſe Legem, & diuinæ Legi Euangelicæque quadantenus ſimilem, ſuprà conſiderauimus: proinde ei etiam congruunt, quæ de diuinis præceptis generaliter S. Leo, & Euangelicâ Lege Bernardus dixit.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Leo ſerm. 11. de Quadrag.

Illius hæc eſt ſententia: *Artifex miſericordia Dei ſplendiſſimum in Mandatis ſuis condidit* SPECVLVM, *in quo homo ſuæ mentis faciem inſpiceret; & quam conformis imagini Dei, aut quàm diſſimilis eſſet agnoſceret.* Hic verò ita ſcribit: *Euangeliũ* SPECVLVM *veritatis, nemini blanditur, nullum ſeducit; talem in eo ſe quiſque reperiet, qualis fuerit. Renunciauit*, ait Auguſtinus, *tibi* SPECVLVM *faciem tuam: ſicut* SPECVLVM *non ſentit adulatorem, ſic nec te palpes.*

Bern. ſerm. 1. de ſept. pan.

Auguſt in Pſalm. 103. conc. 1.

Ad Religioſos.

Quare quod de Ægyptijs mulieribus, Cyrillus Alexandrinus & Procopius Gazæus retulerunt, eas nimirum lineâ ſtolâ amictas, & ſacro habitu indutas, SPECVLVM ſiniſtrâ, dexterâ verò ſiſtrum geſtantes, templum adire ſolitas; idem ego à Religioſis omnibus ſpirituali quodam modo fieri optarim. Vt videlicet animæ & corporis puritate, ceu ſyndone veſtiti, ſiniſtrâ *Regulam* ſuam, velut manuale SPECVLVM, in quod ſubinde intueantur, circumferãt: dextrâ verò ſiſtrum diuinæ laudis, ac boni operis geſtent; atque ita in templum illud cæleſte magnis paſſibus aſcendant: vbi non in SPECVLO & ænigmate, ſed facie ad faciem, videtur Deus ſuper omnia Benedictus.

TRACTATVS III.

DE REGVLÆ S. BENEDICTI præſtantiâ.

VT *proprijs nominibus dignitatum plerumque adijcimus titulos, ita quoque expoſitis hactenus nominibus, quibus S. P.* BENEDICTI *Regula cenſetur, eiuſdem nunc excellentiam & præſtantiam oculis obijcimus. De quâ diſquiremus*, Primò, *An ſit à Spiritu ſancto.* Secundò, *Quàm ſuauis S.* BENEDICTI *Regula?* Tertiò, *Quàm diſcreta?* Quartò, *Vt omni hominum generi Regula S.* BENEDICTI *ſit accommodata?* Quintò, *Quam plena S* BENEDICTI *Regula?* Sextò, *An S.* BENEDICTI *Regula ſit ſpiritualis & interna?* Septimò, *An Regula S.* BENEDICTI *ſit perfecta?* Octauò, *Qualis inter S.* BENEDICTI, *& aliorum Sanctorum Regulas collatio?*

DISQVI-

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI.

DISQVISITIO I.

An Regula S. BENEDICTI *ſit à Spiritu ſancto?*

Regula S. Benedicti à Spiritu ſancto.

PRÆSTANTEM Regulæ noſtræ eminentiam ab ipſo fonte, à quo promanauit, hauriemus: eam ſiquidem abſque veritatis præiudicio dicere licet, ab ipſo Deo inſpiratam, à S. BENEDICTO, velut calamo ſcribæ velociter ſcribentis, fuiſſe exaratam. Quod pronunciatum ne cui fortè temerarium, aut nimis audax videatur; latiùs hîc probandum ſuſcepimus. Illud enim primis Prologi verbis ſatis innuitur, cùm dicit: *Auſculta, ô Fili, præcepta* MAGISTRI, *& inclina aurem cordis tui, & admonitionem pij* PATRIS *libenter excipe.* In quibus verbis, nomine MAGISTRI, & PATRIS, non ſeipſum; ſed Deum, vel SPIRITVM SANCTVM, aut Chriſtum Dominum intelligit, ſciens ſcriptum: *Patrem nolite vobis vocare ſuper terram: Vnus eſt enim* PATER *veſter, qui in cœlis eſt. Nec vocemini Magiſtri; quia* MAGISTER *veſter vnus eſt*, CHRISTVS. Hunc autem *Magiſtrum, Patremque* ab eo intelligi, ex ſequentibus verbis ſatis colligitur, quibus ait: *Vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras.* A Deo autem receſſimus, & ad Deum redire oportet. Hic ergo eſt *Magiſter*, & *Pater* quem auſcultare, cuiuſque admonitiones excipere monemur. Neque verò hæc noua, aut noſtra eſt horum verborum interpretatio; ſed omninò antiquiſſima: pręterquam enim quod ante annos ſeptingentos & amplius, ita Smaragdus interpretatus ſit; grauiſſimis eam verbis Sanctus Petrus Damiani expreſſit, cùm ait: *Quod in ipſo libri principio manifeſtè colligitur, ſi ad quem ſua verba Spiritus Sanctus dirigat, ſubtiliter attendatur, Spiritum Sanctum dico. Neque enim vir ſanctus, tantæque cultor humilitatis, protinus vt in verba prorumperet, Magiſterij cathedram, & præcipuè pij Patris ſibi priuilegium vſurparet, dicens:* AVSCVLTA, ô FILI, *præcepta Magiſtri, & inclina aurem cordis tui, & admonitionem pij Patris libenter excipe. Sed ille ſeruum ſuum propriæ vocis organum fecit, qui ſimiliter in ipſo vaticinij incipientis exordio clamare per Iſaiam cœpit: Filios*, inquit, *enutriui & exaltaui.* Hæc Sanctus Doctor. Probari eadem quoque veritas poteſt ex eo, quòd Dux & Legifer noſter conditam à ſe legem, SANCTAM REGVLAM, ſe-

Quem nomine Magiſtri intelligit.

Matth. 23.

Ex mente Smaragdi. & Pet. Damiani.

Opuſ XIII. cap. 6.

Probatur aſſertio noſtra.

Cap. 23. & 41.

A mel iterumque nominauerit: non enim ſummus ſui contemptor, & humilitatis Magiſter ſcripta ſua *Sancta* vocare auderet, ſi propria eâ adinuentione excogitaſſet, & non magis à Spiritus ſancti vnctione edoctus fuiſſet. Cùm enim Regulam vt opus à ſe elaboratum contemplatur, eam vocat MINIMAM INCHOATIONIS REGVLAM. Cap. 71.

Sed aſſertionem noſtram Sanctorum, & Doctorum virorum teſtimonijs robo-B remus. Atque in primis Sancti Gregorij Papæ, qui in Commentario in librum primum Regum ita ſcribit: *Qui arctiſſimam conuerſationis viam imperant, nouiter accedentibus facilè aditum non impendant: quare & eiuſdem arctiſſimæ vitæ Magiſter optimus, ſummæ veritatis diſcipulus eruditus, præcipit, dicens: Probate ſpiritus, ſi ex Deo ſint; & item: Nuncientur ei dura & aſpera, per quæ itur ad Deum.* Quæ verba deſumpta ſunt ex Regulâ Sancti BENEDICTI, cap. 58. Cur autem Sanctum Patrem noſtrum C vocat Gregorius *ſummæ veritatis diſcipulum eruditum*; niſi vt doceret, Regulam Sancti BENEDICTI non in ſcholâ hominum, ſed in ſcholâ Spiritus ſancti fuiſſe compoſitam, eruditionemque ac doctrinam Beati BENEDICTI, diuinam potius, quàm humanam eſſe cenſendam? Sancto Gregorio ſuccedat. Sanctus Bernardus, qui eodem ſenſu ait: *Quod Beati Patris noſtri Regula docuit, hoc nobis lectio* D *Euangelij commendat, nec aliud ſonuit veritatis præco, quam* VERITAS *ipſa* PRÆDOCVIT. Sed luculentius huic rei teſtimonium. Idem prohibet in Declamationibus, vbi ſic loquitur: *Neque enim venire in dubium aliquatenus poteſt, quin omnino ſacer ſit modus conuerſationis, &* DIVINA MAGIS INSPIRATIONE *atque conſilio, quàm humanâ prudentiâ, vel adinuentione formatus; quo nimirum tantam in* E *vitâ gratiam ſanctitatis, tantam poſt obitum gloriam fœlicitatis idem* BENEDICTVS *obtinuit.* Hæc Bernardus.

Auctoritas Gregorij Magni.

S. Gregor. in lib. 1. Regum lib. 4. cap. 4.

S. Bernardus.

Homil. Ecce nos reliquimus.

Sed & longè ante eum Goffridus Vindocinenſis Abbas, & S. R. E. Cardinalis, idem docuit, dicens: *Præter Regulam Monachorum, vbi inuenitur omnis perfectio* Monachorum, quam *dictante Spiritu ſancto ſcripſit, nec ipſe quidem minùs perfectè vixit, quàm docuit.* Itemque poſt pauca: *Per laudabilem*

Goffridi Vindocinenſis.

Serm. de S. Bened.

dabilem Patrem BENEDICTVM, COOPERANTE SPIRITV SANCTO, *eſt veritas reuelata.* Petrus Damiani: *Infælix non illud ad memoriam reuocans, quod per os Beati* BENEDICTI SPIRITVS SANCTVS terribiliter clamat: *Qui ſuſcipit animas regendas, præparet ſe ad rationẽ reddendam.* Sanctus quoque Petrus Venerabilis, Bernardo coætaneus, & ad eum ſcribens, ait: *Audi & ipſum Regulæ ſcriptorem immò* IPSIVS REGVLÆ DICTATOREM SPIRITVM SANCTVM.

Petri Damiani. Opuſc. 21. cap. 2.

Petri Venerabilis. Li. 4. Epiſt. 17.

Fas erit & fæminæ hîc ſuffragium admittere, ſed fæminæ omninò Sanctiſſimæ, cuius teſtimonia credibilia facta ſunt nimis, quòd ea Apoſtolica ſedes approbauerit. Sancta igitur Hildegardis, Beato Bernardo familiariſſimè nota vitam ſancti Diſibodi Epiſcopi deſcribens, narranſque cum Monaſterium ſub Regula S. BENEDICTI conſtruxiſſe, hæc habet, *Agente autem Spiritu Sancto omne animi ſui ſtudium & voluntatem, ad vitam & doctrinam S.* BENEDICTI *(qui iam ad Deum tranſierat, & quoſdam beatos viros, ſanctæ Inſtitutionis ſuæ fideles adminiſtros, iis temporibus adhuc ſuperſtites reliquerat) appulit: & ad longinqua loca, vbi ea conſtitutio religiosè & ſanctè colebatur nuncios miſit ſupplices preces offerens, vt quidam ad ipſum venirent, vineam Domini Sabbaoth, ad præſcriptum doctrina* B. BENEDICTI *plantaturi Is enim S. Pater* BENEDICTVS REGVLAM, quæ ſpiritualibus hominibus eſſet accommodata, SANCTO SPIRITV DOCENTE ET OSTENDENTE, *condiderat.* Hæc illa: ex quo teſtimonio habemus & Regulam Spiritus Sancti inſtinctu ſcriptam, & ex eiuſdem inſpiratione, Sanctum Epiſcopum eam ſuo monaſterio delegiſſe. Eadem Virgo Sanctiſſima humano magiſterio indocta, ſed diuino lumine illuſtrata, Regulam S. BENEDICTI expoſitura, de eodem ſic præfatur: *Ipſe enim gratiâ Spiritus ſancti hoc modo perfuſus erat, quòd in nullo opere ſuo velut in puncto momenti & ictûs oculi virtute* SPIRITVS SANCTI *carebat.* Si autem in nullo opere, ne ad momentum quidem virtute SPIRITVS SANCTI caruit; Quis vltra ambigat, quin eadem ei maxime præſens fuerit, cùm opus illud moliretur, quod tanti Ordinis erat futurum fundamentum; & cùm eam ſcalam conſtrueret, per quam ipſe, & poſt ipſum tot millia ad cælum aſcenderent perfectorum Monachorum? Adſuit ſanè illi SPIRITVS SANCTVS, quia vt eadem Sancta, poſt pauca ſubdit; *Nihil ei (Regulæ* S. BENEDICTI*) deeſt, quoniam in* SPIRITV SANCTO *facta & completa eſt.*

S. Hildegardis.

Vit. S. Diſib. c. 11. & 12.

Eiuſdem.

Intellexit hoc quoque Sanctus Bartholomeus, Cryptæ Ferretæ Abbas, deſcribens enim vitam Magiſtri ſui ſancti Nili, exponenſque quo affectu ab Aligerno Abbate, & Monachis Caſſinenſis Monaſterij ſuſceptus fuerit, ſic ait: *Nec aliud quippiam videbantur audire, aut videre, quàm ſi Magnus Antonius Alexandriâ aduenisset, vel è mortuis magnus* BENEDICTVS *ſurrexiſſet, Diuinus ille ipſorum Legiſlator & Magiſter.* Cur autem diuinum legiſlatorem & magiſtrum vocat? niſi quòd non humano ſtudio aut Magiſterio, ſed diuinâ magis inſpiratione, atque conſilio (vt ſuprà loquebatur Bernardus) Regulam ſuam inſtituerit, atque conſcripſerit? Sed & qui eodem ſæculo vixit Rupertus Tuitienſis Abbas, hîc audiendus. *Olim*, inquit, *conuenerat nobis ſermo de tam dictâ Regulâ Patris eiuſdem Sanctiſſimi* BENEDICTI, *quòd eam verè per mentem eius diſpoſuiſſet, & per os eius locutus fuiſſet* SPIRITVS SANCTVS, *quo ille plenus fuit, & quòd omnino ſuperædificata eſſet ſuper fundamentum diuinæ poſitionis, fundamentum Euangelicæ auctoritatis, cui nimirum talis ædificator, ſiue ſcriptor, apertos ſuæ mentis oculos, dum ſcriberet, intendit.*

Bartholomæi Abbatis.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Baron. an. 980.

Ruperti Tuitienſis. Lib. 1. in Reg. S. Bened.

Ampliſſimum porrò eſt teſtimonium, quod Benedictinæ Regulæ eiuſque Auctori tribuit Auguſtinus Ciſtertienſis, citatus à Conſtantino Caiëtano; quod etſi longiuſculum, in laudem Magiſtri noſtri, eiuſque doctrinæ non grauabor adſcribere. *Eadem gratia quæ ad inſtituendam, corroborandamque Monaſtici Ordinis diſciplinam prædictos ſanctos Patres* (BASILIVM puta, & PACHOMIVM, & ANTONIVM, alioſque) *contulit Orienti, non inferioris meriti virum dignatione ſuâ prærogauit Occidenti, Sanctiſſimum videlicet Patrem noſtrum* BENEDICTVM, *qui non ſolùm Antonij & Baſilij ſpiritu, verùm etiam (teſte Beato Papa Gregorio) Iuſtorum omnium ſpiritu plenus, tanquam ſidus puriſſimum & lucidiſſimum prærogatiuâ ſanctitatis ſuperexcellenti puritate, conſeruatione, ſingulorum denique miraculorum inæſtimabili gloriâ, ab Occidente vſque ad Orientem clariſſimè refulſit. Ita vt quidquid Oriens in diuerſis partibus, diuerſis charismatibus habere ſe gaudet, hoc totum in vno ſanctiſſimo Patre ſuo* BENEDICTO, *Iuſtorum omnium ſpiritu pleno ſe poſſidere Occidens non immeritò glorietur. Scripſit namque idem Reuerendiſſimus Pater Monachorum Regulam, quam diuturno virtutum exercitio, non per hominem, ſed per vnctionem illius, qui docet hominem ſcientiam, didicit: in qua mirabilis* ARTIFEX SPIRITVS SANCTVS, *ſummam perfectionem, moderatiſſimam diſcretionem, tam ſubtili connexione copulauit: vt quantumcunque Religioſus in eâ inuenerit, unde adhuc proficiat, quantumcunque puſillanimis aut infirmus infirmitatis ſuæ in eâ remedia inueniat.* Hactenus Auguſtinus.

Auguſtini Ciſtertienſis.

In Chronico.

De Regula S. Benedicti.

Verùm ne allata hactenus elogia ideò minoris fortaſſis fiant, quod ab ijs profecta ſint, qui ſub eadem Regulâ Deo militauerint, adeoque in parentis ſui, eiuſque Regulæ præconijs nimiùm effuſi videantur; teſtimonium hîc adijcimus omni exceptione maius, à viduâ Sanctiſſimâ Birgittâ, quæ aliud quàm S. BENEDICTI inſtitutum ſequebatur, deſcriptum; vel potiùs illi à beatiſſimâ Virgine reuelatum, quæ ita Sanctam Birgittam alloquitur: *Vt ignis ille bonus, qui erat in* BENEDICTO, *igniret plures; vocauit Deus* BENEDICTVM *in montem. Qui conuocatis ad ſe pluribus ſcintillis, fecit, de eis* PER SPIRITVM DEI *maximum Rogum, & compoſuit* REGVLAM DE SPIRITV DEI, *per quam multi perfecti facti ſunt, ſicut* BENEDICTVS.

Sancta Birgitta. Reuelat. li. 3. cap. 20.

Concilium Duziacenſe II. *Beatus gratiâ & nomine* BENEDICTVS, SANCTO SPIRITV INSPIRATVS *conſona Sacris Scripturis, & aliorum Orthodoxorum Patrum prædicationibus in Regulâ ſuâ dicit.* Et; SANCTVS SPIRITVS per B. BENEDICTVM *eodem ſpiritu, quo & ſacri Canones conditi ſunt, Regulam Monachorum edidit.* Ludouicus Imperator in allocutione ad Fuldenſes Monachos: *Qui,* BENEDICTVS, *hanc eandem Regulam Monachorum* SPIRITV SANCTO *repletus cum magna diſcretione conſcripſit, ſuiſque ſecum ſeruandam mandauit alumnis.* Eadem his verſibus, expreſſit Candidus Presbyter Fuldenſis.

Cap. 8. Conc. Duziacenſis.

Ludouici Py.

Candidi. In vit. Ægil.

Hanc BENEDICTVS *ouans* SACRO SPIRAMINE *plenus*
Legem conſtituit, Monachorum ritè Magiſter.
Seruandamque ſuis ſecum mandarat alumnis.

Hincmarus apud Flodoardum, Epiſtolâ ad Richildem: *Legat Capitula Regulæ* S. BENEDICTI *de Ordinatione Abbatis vel Abbatiſſæ, & inueniet, quàm grauiter pro hac ordinatione in* SPIRITVM SANCTVM, QVO IPSA REGVLA EST PROMVLGATA, *peccauerit.*

Hincmarus. Flod. Hiſt. Rhem. Eccl. l. 3. c. 27.

Neque verò obſtat, quod pluribus S. Baſilij, Caſſiani, aliorumque Patrum vtatur ſententijs, & nonnunquam etiam verbis, adeòque humano potiùs ingenio ſtudiòque videatur contexta. Nam & in his ſeligendis, & ſuis locis prudenter diſponendis, ſcriptoris mentem manumque SPIRITVS SANCTI gratia promouere, ac dirigere potuit. Longè enim inferiori modo ac gradu dicimus hanc Regulam à SPIRITV ſancto promanaſſe, quàm Sacras & Canonicas Scripturas, quibus nec SS. Patrum ſcripta, nec Pontificum decreta rectè quis æquauerit.

Occurritur dubio.

Nemini autem vt credo, mirum videbitur, ſi S. P. BENEDICTVM diuinitus edoctum aſſeramus; ſi enim *initium ſapientiæ timor Domini, & recedere à malo intelligentia*: iam tum quaſi ſe ad diuinam Sapientiam præparauerat, cùm litterarum ſtudia deſeruit, veritus, *ne, ſi quid de ſcientiâ mundi attingeret, ipſe quoque in immane præcipitium* (vt S. Gregorius loquitur) *totus iret.* Si centuplum Dominus promiſit relinquenti domum, aut Patrem, aut Matrem, aut vxorem, aut filios aut agros, propter nomen Chriſti: cur non centuplum melioris ſcientiæ donauerit ei, qui pro eodem ſeculares ſcientias contempſerit? Ipſe certè beatiſſimus Pater, quia etiamnum puer aridum mundum cum ſuo flore deſpexit; id præmij à Deo in hâc vitâ conſecutus eſt, vt totum mundum ſub vno ſolis radio collectum aſpiceret: quid ni ergo, qui *ſoli Deo placere deſiderans, receſſit ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus*, à diuinâ Sapientiâ illuſtraretur, fieretque non BENEDICTVS modò ſed etiam BENE-DOCTVS à Domino? Ab hoc igitur fonte diuinæ Sapientiæ dimanauit, quidquid in Regulâ ſuâ propoſuit.

Pſalm. 110. Congruentia aliquot huius inſpirationis. Prouerb. 3. 7.

Dialog lib. 2. cap. 1.

Ibid.

Quare, vt Diſquiſitionem hanc concludam, ſicut Magnus Gregorius vniuerſos Chriſti fideles admonuit, non aliter ſacram Scriptam legerent quàm velut Epiſtolam Dei ad ſe ſcriptam: ita Benedictinos Fratres meos hortor, vt Regulam ſuam pro ſua dignitate & merito æſtimantes, ita legant; ac ſi cæleſtis quædam eſſet Epiſtola, à Deo Opt. Max. ad nos per manum S. BENEDICTI tranſmiſſa, in quâ perſcripſerit diuina bonitas, quid à nobis Famulis ſuis fieri velit.

Gregor. l. 4. Regiſt. Epiſt. 4. Ad Religioſos.

DISQVISITIO II.

Quàm ſuauis S. BENEDICTI *Regula?*

SPIRITVS Domini, qui in Sacrâ ſcripturâ *bonus & ſuauis* eſſe dicitur, atque etiam *ſuper mel dulcis*, diſponit omnia ſuauiter, & quæ profert eloquia, dulciora ſunt *ſuper mel & fauum.* Degustarunt hanc diuinam ſuauitatem Sanctiſſimi viri Ezechiel Propheta, & Ioannes Euangeliſta qui oblatum ſibi cælitus librum comedentes, vnanimi voce dixerunt: *Comedi illud, & erit in ore meo tanquam mel dulce.* Liber quoque Regulæ beatiſſimi Patris BENEDICTI, vti inſpirante eodem ſuauiſſimo Spiritu ſcriptus eſt, ita quoque mirâ dulcedine repletus eſſe cognoſcitur.

Sap. 12. 1. Eccleſiaſt. 24. Sap. 8. 1. Pſal. 18. 11. Ezech. 3. Apocal. 10.

Regulæ Benedictinæ ſuauitas.

Quod

Quòd Goffridus Vindocinenſis Abbas, & Cardinalis, agnouit, dicens: *Sapientis Benedicti inſtitutio, ſancta, ſuauis, & lenis eſt, & matre virtutum diſcretione videlicet plena.* Suauitatem hanc in ipſo Regulæ exordio quoque animaduertit ſancta Hildegardis, ſic loquens; *Doctrina* S. BENEDICTI *in ſpiritu Sancto facta & completa eſt; & quia filius Columbæ erat, auſculta ô fili, præcepta Patris tui, dicebat.* Alibi quoque eadem Theodidacta Virgo, à Deo ipſo hauſit, Sanctum BENEDICTVM Chriſto comparari, ex eo, quòd ſicuti rigidam legem Moyſis Saluator noſter in ſuauiſſimam Euangelij commutauit, ita quoque Sanctus Pater noſter antiquiorum Monachorum non adeò certum viuendi modum, cumque valdè rigidum certis Regulis circumſcripſerit, ac ſuauiſſimè mitigauerit. Sed Dei ad ſanctam Virginem verba audiamus: *Primus Moyſes in lapideis tabulis ex præcepto meo, aſperam & duram legem ſcribens, Iudæis dedit; ſed vt filius meus eandem Legem per dulcedinem Euangelij perſonauit; ſic etiam* BENEDICTVS *famulus meus propoſitum huius Ordinis, quod ante ipſum diuerſiſſima conuerſatio fuit,* PER DVLCEDINEM INSPIRATIONIS SPIRITVS SANCTI, *diſcretam & planam viam fecit: ac per hoc plurimam cohortem ſuæ Religionis collegit, vt etiam filius meus per* SVAVITATEM ODORIS SVI, *Chriſtianorum populum ſibi coadunauit.*

(Vindoc. ſerm. de S. Bened.)

(Vt veterum Monachorũ auſteritatẽ temperauerit S. Benedictus.)

(Hildeg l. 2. viſ. 5.)

Quemadmodum ergo de Euangelicâ lege Chriſtus Dominus pronunciauit, *Iugum meum ſuaue eſt, & onus meum leue*: ita quoque de Regulà ſuà, eadem verba Beatiſſimus Legiſlator noſter non iniuriâ vſurpare poſſet, quia reuera mandata eius grauia non ſunt. Quod ſanè ipſemet in Prologo Regulæ diſertiſſimis verbis teſtatur, vbi ait: *Conſtituenda eſt ergo à nobis Dominici ſchola ſeruitij; in qua inſtitutione nihil aſperum, nihilque graue nos conſtituturos ſperamus.* Quod ſi in eadem Regulà aliquid fortaſſe rigoris atque auſteritatis ineſſe videatur, audi quantâ verborum dulcedine id mitiget, & rationem reddat, quare neceſſum fuerit id admittere: *ſed & ſi quid,* inquit, *paululum reſtrictius, dictante æquitatis ratione, propter emendationem vitiorum, vel conſeruationem charitatis proceſſerit, non illicò pauore perterritus refugias viam ſalutis, quæ non eſt niſi anguſto initio incipienda. Proceſſu verò conuerſationis & fidei, dilatato corde,* INENARRABILI DILECTIONIS DVLCEDINE *curritur via mandatorum Dei.* Ac ſi dicat; noli ad primum aſpectum alicuius difficultatis nimiùm terreri, aut laborem fingere in præcepto, vſus & exercitium tollet, atque etiam cuncta reddet facilia. Strictiſſima vincula, quæ initio premunt; diuturno ferendi vſu ſenſim laxantur: Ita quoque ipſo exercitio difficultas tollitur, cordis anguſtia ampliatur, nihil vt graue aut difficile æſtimetur, vt non tantum in via Domini, quæ arcta primùm videbatur, ambulare poſſimus, verùm etiam expeditiſſimè currere, & cum Dauide dicere: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilatiſti cor meum.* Ex parentis ſui ſenſu, Smaragdus Abbas Regulam Sancti BENEDICTI in initio difficilem, deinde verò facilem ac perquam ſuauem eſſe definiuit. Ita enim in elogio Regulæ, quod Commentarijs ſuis præmiſit, cecinit.

(Math. 11.)

(Dura & aſpera vertuntur molliuntur.)

(DE REGVLA S. BENEDICTI.)

(Pſal. 118. 32.)

Eſt Monachis SANCTI BENEDICTI REGVLA *Patris*
Pefectis plana, ſuauis & ampla via.
Aſpera ſed pueris, nec non tyronibus arcta,
Quos aluit gremio, lactea vita diu.

Et poſt pauca

Hanc nullus nolens; cupiens implebit at omnis,
Eſtque grauis grauibus; ſuauis & apta bonis.

Hæc verò *Regulæ* noſtræ *ſuauitas* in duobus potiſſimùm conſiſtit. PRIMÒ: quòd extremum rigorem veterum Monachorum, pro exigentià temporum & perſonarum, diſcretione maximâ temperauerit; quod ipſe S. BENEDICTVS ſatis inſinuat, qui ſcribens *Vinum omninò Monachorum non eſſe, tamen quia id Monachis omnino perſuaderi nõ poterat;* parcum eis vſum, & menſuratum permittit. Ita quoque ciborum abſtinentiam temperauit, taliaque ieiunia indixit, vt ſine magnà difficultate ea ſeruari queant, ſaltem ab ijs, qui integrà vigent ſanitate. Aliàs ſecundùm antiquam Monachorum auſteritatem loquens, ait: *Omni tempore vita Monachi Quadrageſimæ debet obſeruationẽ habere.* Angelicus Doctor in Opuſculo contra retrahentes homines ab ingreſſu Religionis, ait, Sanctum BENEDICTVM communes poſſeſſiones admiſiſſe, quia ipſemet in ſuâ Regulà dixerit, ſe aliquid remiſiſſe de rigore Monaſticæ vitæ; condeſcendendo infirmitatibus ſui temporis Monachorum. Pſalmodiam verò, quæ admodum prolixa olim erat, ita mitigauit, *vt omni hebdomadâ Pſalterium ex integro numero centum quinquaginta Pſalmorum pſallatur,* cuius ordinationis eam rationem aſſignat, quòd tantundem veteres Monachi quotidie perſoluere ſoliti fuerint. *Nimis,* inquit, *iners deuotionis ſuæ ſeruitium oſtendunt Monachi, qui minus Pſalterio cum Canticis conſuetudinarijs per ſeptimanæ circulum pſallunt. cùm legamus ſanctos Patres noſtros vno die hoc ſtrenuè impleuiſſe, quod nos tepidi vtinã ſeptimâ integra perſoluamus.*

(Regulæ ſuauitas declaratur. Primò.)

(Cap. 40.)

(Reg. ca. 49.)

(Cap. 16.)

(Cap. 18.)

[DE REGVLA S. BENEDICTI. Secundò. Comm in prolog. Reg. n. 122.]

SECVNDÒ, ſuauis dicitur S. BENEDICTI Regula, quia iuxta explicationem R. P. Antonij Perez, quantùm fieri potuit, à præceptis, & cenſuris eccleſiaſticis abſtinuit. Grauia enim & aſpera Monaſticæ inſtitutionis non alia habentur, nec ſunt, quàm præcepta formalia & cenſuræ, quibus innodamur ab illa quæ tanto pretio digna non apparent. Quare Conſtitutio & Regula, quarum violatio ad pœnam dumtaxat temporalem obligat, ſuauis & lenis cenſetur; quæ verò ad ſpiritualem, acerba, niſi violatio ſit vt crimen læſæ maieſtatis, qualis eſt votorum ſolemnium ſimiliumque tranſgreſſio. Hactenus ille.

DISQVISITIO III.

Quàm diſcreta S. BENEDICTI *Regula?*

[Caſſ. collat. 2. cap. 4. Diſcretio commendata.]

TAM Beati Antonij quàm vniuerſorum ſententiâ definitum eſt, inquit Abbas Moyſes, apud Caſſianum, *diſcretionem eſſe, quæ fixo gradu intrepidum Monachum perducat ad Deum, virtuteſque iugiter conſeruet illæſas, cum quâ ad conſummationis excelſa faſtigia minore poſſit fatigatione conſcendi, & ſine quâ multi etiam propenſiùs laborantes, perfectionis nequiuerint culmen attingere. Omnium namque virtutum generatrix, cuſtos, moderatrixque diſcretio eſt*. Ab hâc potiſſimum virtute, Regulam noſtram Magnus Gregorius commendandam duxit, cùm dixit: *vir Dei inter tot miracula, quibus in mundo claruit, doctrinæ quoque verbo non mediocriter fulſit. Nam ſcripſit* MONACHORVM REGVLAM DISCRETIONE *præcipuam, ſermone luculentam*. Quod tanti viri elogium alij paſſim tranſcripſerunt, ſuiſque tractatibus inſeruerunt. At non vicarij modò Chriſti, ſed ipſius etiã Chriſti Domini teſtimonio Regulæ noſtræ ſumma diſcretio comprobari poteſt: Sanctiſſimæ enim viduæ Birgittæ Ieſus animarum ſponſus aliquando dixit: *Monachus qui ſaluari deſiderat, attendat quod Regula* BENEDICTI *mei permittit habere neceſſaria cum moderantiâ, vtilia, non ſuperflua, honeſta & expedientia, omnia humilia, nullaque ſuperba*. Quę ſine dubio diſcretione temperata omnia Regulę pręcepta arguunt. Nec aliud voluit S. Hildegardis, cùm ſcripſit: *Omnia quæ in hâc Regulâ* (S. BENEDICTI) *deſcripta ſunt, nec nimis remiſſa, nec nimis conſtricta ſunt: ſed ad dexteram, & non ad ſiniſtrã reſpiciunt, quapropter ea conſeruantem ad cæleſtia mox perducunt*. Vbi vides ab hâc Sanctiſſimâ Virgine id Regulę tribui, quod Moyſes Abbas de diſcretione paulò antè dixerat, quòd nimirum *Monachum perducat ad Deum*. Orholonus, Fuldenſis Monachus, Regulam vocat diſcretiſſimam: *Non paucis fratribus ſpiritalis exercitij feruore coadunatis, honeſtiſſimam atque diſcretiſſimam* S. BENEDICTI *Regulam obſeruare Pater almus* (Priminus) *inſtituit*, Sanctus quoque Petrus Damiani Cardinalis & Epiſcopus Oſtienſis *Regulæ* noſtræ *diſcretionem* deprædicat, dicens: *Auctor S. Regulæ librato diſcretionis examine alia ex auctoritate præcipit, alia propter imbecillitatem fragilium ex neceſſitate permittit*.

[A quâ laudat Regula S. Benedicti S. Gregorius Dial. lib. 2. cap. 36.] [S. Birgitta. Lib. 4. reuel. ca. 127.] [S. Hildegardis. In expoſit. Reg.] [Orholonus.] [In vitâ S. Priminii.] [Pet. Damiani.]

[Probatur ex ipsâ Regulâ in Corporalibus. Cap. 48. Cap. 40.]

Quod quidem ex eo probat, quòd S. BENEDICTVS pro ſuo viuendi rigore cenſuerit, *vinum Monachorum omnino non eſſe*, ijs tamen moderatum & parcum eius vſum permiſerit, cùm dixit: *Infirmorum condeſcendentes imbecillitati, credimus heminam vini ſingulis ſufficere per diem*. Quâ moderatione etiam circa cibum, aliaſque Religioſorum ſuorum vel infirmitates, vel neceſſitates vſus eſt. Vnde apertè proteſtatur, *Cum aliquâ ſcrupuloſitate à ſe menſuram victùs aliorum conſtitui*. Et propter *diuerſorum infirmitates*, indulget *cocta duo pulmentaria, vt fortè qui ex vno non potuerit edere ex alio reficiatur*. Quinimmò in arbitrio & poteſtate Abbatis relinquit, aliquid augere propter laborem. Hinc quoque debilibus & ægrotis carnium eſum, alijs interdictum, permittit. Quantâ verò diſcretione ſenum & infantum imbecillitati proſpicit, cùm decernit, vt, *nullatenus eis diſtrictio Regulæ teneatur in alimentis, ſed ſit in eis pia conſideratio?* nec minore circumſpectione vſus eſt in quotidiano manuum labore, quem cùm ſingulis iniunxiſſet, ita tamen moderatus eſt: *Omnia moderatè fiant propter puſillanimes*. Et: *Fratribus infirmis, vel delicatis, talis opera aut ars iniungatur, vt nec otioſi ſint, nec violentiâ laboris opprimantur*.

[Cap. 39. Cap. 37. Cap. 48.]

[In Officialibus. Cap. 53.]

Cùm verò officiales Monaſterij varias ſæpe habeant difficultates & moleſtias in adminiſtratione officiorum ſuorum; diſcretiſſimus Magiſter ijs quoque occurrendum ſuâ prudentiâ putauit, itaque ſtatuit: *In omnibus officijs Monaſterij iſta ſit conſideratio, vt quando indigent, ſolatia accommodentur eis*. Atque in particulari ſolatia talia tribuenda cenſet hoſpitum ſeruitoribus; Portario c. 66. Septimanarijs coquinæ cap. 35. Cellerario, 31. cap. alijſque &c, ne longior ſim in re manifeſtâ: omnia Regulæ præcepta hoc *diſcretionis* ſale condita inueniuntur.

[Et maximè in Abbate. Cap. 64.]

Verumenimuerò, cùm totã Monaſterij ordinationẽ in vnius Abbatis pendere arbitrio voluerit, vt Monachorum regimen, adeoque perfectiſſimũ conſtitueret, tum vel maximè ei hanc *diſcretionem* inculcat, cùm ait: *In ipſis imperijs ſuis ſit prouidus & conſideratus: ſiue ſecundùm Deum, ſiue ſecundùm ſæculum ſit. Opera, quæ iniungit* DISCERNAT *& temperet, cogitans* DISCRETIONEM *ſancti Iacob, dicentis: ſi greges meos plus in ambulando fecero*

fecero laborare, morientur cuncti vnâ die. Hac ergo, aliaque teſtimonia DISCRETIONIS *Matris virtutum ſumens, ſic omnia temperet, vt & fortes ſint qui cupiant, & infirmi non refugiant.*

Similia paſſim per totam Regulam videre eſt; inter cætera tamen egregia eſt ſollicitudo pij Patris, ſummaque *diſcretio*, quam circa delinquentes fratres, cap. 27. & prudentiſſimum corripiendi modum 2. cap. Abbati præſcribit, quem alibi quoque monet vt ſic omnia temperet atque diſponat, qualiter & animæ ſaluentur: & quod faciunt fratres, ſine vlla murmuratione faciant. Quæ ſine dubio iuſtiſſima eſt æquitatis & diſcretionis menſura. Ex his porrò alijſque locis, quæ ſparſim in totius Regulæ decurſu occurrunt, facilè apparet, quã meritò de Sanctiſſimâ Regulâ noſtrâ dixerit Cardinalis Turrecremata. Summâ prudentiâ, quæ Mater eſt omnium virtutum, menſurata ſunt vniuerſa huius (B. BENEDICTI) Sanctæ Regulæ inſtituta.

DISQVISITIO IV.

Vt omni hominum generi Regula S. BENEDICTI *ſit accommodata?*

EX ſuauitate illâ atque diſcretione, quâ Regulam noſtram præcellere docuimus, illud conſequens eſt, vt eadem quoque omnibus quam maximè accommoda cenſeatur. Quod quidem ad laudes eius plurimùm facit; bonum enim quò vniuerſalius eſt, pluribuſque communicabile, eò etiam melius habetur. Eo ipſo enim magis refert imaginem illius, qui per eſſentiam bonus eſt, Dei, inquam, optimi, maximi: à quo omnia bona procedunt, nihilque bonum niſi ex illius bonitatis participatione dici poteſt. Regulam autem noſtram tanto moderamine eſſe temperatam, vt cuiuis commoda ſatis atque apta iudicari poſſit, teſtatur in primis Beata Hildegardis aliquoties iam à nobis citata, iterumque citanda, cui nimirùm excellens Sanctitas auctoritatis pondus conciliauit. Illa igitur in Expoſitione Regulæ S. BENEDICTI, ſic ait: *Fons quoque clauſus fuit* (S. BENEDICTVS) *qui in diſcretione Dei doctrinam ſuam effudit, cùm acutum clauum doctrinæ nec nimis in altum, nec nimis in profundum, ſed in medium rotæ fixit, ita vt vnuſquiſque ſiue fortis, ſiue imbecillis ſit ex eâ ſecundùm poſſibilitatem ſuam bibere competenter poſſit.* Hæc illa. Eiuſdem animi & ſenſus fuit Sanctus Petrus Damiani, qui in Opuſculo de perfectione Monachorum, ait *Sancta Regula quaſi ampla quadam, capax, & ſpatioſa domus facta eſt ad omnia genera hominum capienda, pueros videlicet & ſenes, fortes & debiles; delicioſos & multimodâ morum inæ-*

Regulam S. Benedicti omnibus conuenire probatur.

Ex B. Hildegarde.

In expoſit. Reg. S. Bened.

Petrus Damian. Opuſcul. 13. cap. 7.

A *qualitate diuerſos.* Peritiſſimus nimirùm legiſlator, iuxta formam Apoſtolicam omnibus omnia factus, vt omnes lucrifaciat, ita vniuerſa Regulæ ſuæ præcepta temperauit, vt fortes ſint qui cupiant, & infirmi non refugiant. Vnde ſenes & infantes, & laicos, & Clericos, & fortes, & imbecilles ad conuerſionem admiſit: quibus omnibus ne quid deeſſet, Regulæ auctoritate proſpexit.

DE REGVLA S. BENEDICTI

Ex Regulâ ipsâ.

Tam librato quoque diſcretionis examine Sanctiſſimam Regulam ſuam Beatus B BENEDICTVS diſpoſuit; vt omnibus bonorum operum exercitijs ſecundùm eum vacare quis poſſit, adeò vt nulla propemodũ perfectionis opera in alijs ordinibus fiant quæ per hanc Regulam excludantur; ita ex Hiſtorijs, & Sanctorum vitâ, conſtat Benedictinos ſuos habuiſſe Anachoretas, ſoli contemplationi rerum diuinarum vacantes. Alios deinde habuerunt Euangelij prędicatores, & Regnorum Apoſtolos. Alij in ipſis Monaſterijs miſericordiæ operibus deditiː Infirmis in hoſpitalibus, quæ Monaſterijs coniungere ſolebant, inſeruiebant. C Alij in ſcholis iuuentutem in bonis artibus erudiebant. Alij Academici Profeſſores ſuperiores ſcientias Philoſophiam, Iuriſprudentiam, Theologiam è cathedrâ docebãt. Nec defuere, qui captiuis redimendis ſeſe dedicabant: quæ omnia ex Benedictino Chronico probari poſſunt. Ex quibus euidens fit, omnibus iſtis exercitijs, Regulam noſtram contrariam non eſſe, ſed cum ijs etiam ſtare poſſe eiuſdem obſeruantiam.

Cap. 37. & 48.

Quæ omnia bonorũ operum exercitia admittit.

Verùm & hinc probari poteſt, quàm D conueniens cuicunque hominum generi noſtra ſit Religio, & Regula; quòd eius ſuaui iugo ex omnibus regnis & prouincijs tot tantique ſe ſubmiſerint, vt præ multitudine numerari vix poſſint. Quos inter tamen illuſtriùs emicant illi, qui firmioribus retinaculis ſæculo alligati, minùs apti videbantur diſciplinæ & rigori monaſtico ſubeundo; Principes, inquam, viri ac mulieres, diuites ſecundùm ſæculum, quorum difficilem admodum conuerſionem conſiderans Chriſtus Dominus, dicebat: *Amen* E *dico vobis, quia diues difficilè intrabit in regnũ cælorum. Facilius eſt camelum per foramen acûs tranſire, quàm diuitem intrare in regnum cælorum.* Verũ quæ miſerentis Dei benignitas eſt, habet Ordo noſter quãplurimos tales camelos, qui depoſito gibbo diuitiarũ, per arctũ foramen Benedictinę Regulæ, intrauerunt in regnũ Cælorum. Ad hunc enim Ordinẽ è ſęculi pompis conuolarunt Principes, Duces, Marchiones, Comites vltra ducentos quadraginta tres, Regum & Imperatorum liberi centum quadraginta ſex, Reginæ quinquaginta & vna, Imperatores qua-

Numerus eorum qui ſub eâ militarunt innumerus.

Matth. 19. 21.

Regum & Principum copioſus.

qua-

DE REGVLA S. BENEDICTI.

quatuor, Imperatrices duodecim: quem numerũm alij etiam augent, de quibus videndus noſter Arnoldus Wion, toto libro quarto Ligni vitę, qui ſingulos nominat, & citatis auctoribus, eorundem Benedictiniſmũ probat. Hi igitur pro regali paludamento, Benedictinam cucullam; pro militari Baltheo, Monaſticum cingulum; pro corona regiâ, tonſuram religioſam aſſumẽtes; liquidò ſatis probarunt quàm bonum, & iucundum ſit Benedictinos inter fratres habitare in vnum. Quis iam non dicat cum Bernardo: *Legeram; non multos nobiles, non multos ſapientes, non multos potentes elegit Deus: at nunc præter Regulam, mirâ Dei potentiâ talium conuertitur multitudo.* Et cum Hieronymo; *Noſtris temporibus Roma poſsidet, quod mundus ante neſciuit. Tunc rari ſapientes, potentes, nobiles, Chriſtiani: Nunc multi Monachi ſapientes, potentes, nobiles.* Vt igitur Diſquiſitionem hanc concludamus, quod de Religione vniuerſim Hugo Victorinus affirmauit, id denoſtrâ Regulâ peculiariter etiam dicere poſſumus. Eſt enim ea, perinde atque Religioſus ſtatus, *abundans pauperi, mediocri ſufficiens, tolerabilis diuiti: infirmis larga, delicatis compatiens: fortioribus moderata: pœnitentibus miſericors: peruerſis ſeuera: bonis, optima.*

Bern Epiſt. 109.

Hieron. Epiſt. 26.

Hugo lib. 1 de clauſt. anim. ca. 8.

DISQVISITIO V.

Quàm plena S. BENEDICTI *Regula?*

SANCTISSIMÆ Regulæ noſtræ ea peculiaris, ac veluti propria laus eſt, quòd ſingula quæque religioſam vitam concernentia, tam exactè, perſpicuè, ac luculenter tradat; ei vt nihil omninò deeſſe videatur. Mirum ſanè eſt, tam paucis verbis, quibus Regulæ textus abſoluitur, adeò numeris omnibus abſolutum viuendi modum præſcribi: vt cũ aliæ ferè Regulæ multa intermiſerint, quæ adiectis Conſtitutionibus vel ſupplẽda, vel latiùs explicanda fuerint hæc vna ita ſufficienter omnia complexa ſit, vt ſine vllis Conſtitutionibus, Statutis, aut Ordinationibus, quidquid ad Monaſticam diſciplinam neceſſarium eſt, in eâ facilè inueniatur. Id verò in omnibus prorſus legibus requirit, atque admodum commendat Ariſtoteles dicens: *Maximè expedit bene inſtitutas leges, omnia quæcumque poſſunt, complecti ac definire, minimamque partem iudicum arbitrio relinquere.* Id verò in Sancti BENEDICTI Regulâ fieri, omnes facilè animaduertunt. Ad cuius rei Demonſtrationem, aliâ opus non eſſet probatione, niſi accuratâ Regulæ ipſius Lectione, ac cum alijs collatione: ex quâ id quod hîc aſſerimus, quilibet manifeſtiſſimè poſſet colligere; Id verò S. BENEDICTVM ipſâ ſuâ Regulâ expreſſiſſe, aliqui putant. Cornelius enim exponens illud Prouerb. 22. *Ne tranſgrediaris terminos, quos poſuerunt Patres tui;* ait, hanc gnomen intorqueri poſſe in eos, qui Euangelio, Religioni, Regulis à Patribus ſancitis, aliqua quaſi perfectiora addere volunt: quocirca S. BENEDICTVS prudenter Regulis ſuis quippiam addi vetuit. Quæ quidem hauſiſſe videtur ex Petro Ribadineira, qui in vitâ Sancti BENEDICTI, ait eum Abbatibus præcepiſſe, ne vltra Regulam rigidiora, aut perfectiora quàm inſtitutum & ſtatus requirat, introducerent. Sed in totâ Regulâ nihil tale repetitur: forſitan in aliquo exemplari id ad calcem Regulæ fuerit adſcriptum, & inde pro verbis S. BENEDICTI citatum. Veriſſimum tamen eſt, quod hâc Diſquiſitione oſtendere nitimur; nimirum, Regulam S. BENEDICTI præ cæteris eſſe *Plenam;* vt opus non ſit ei multa ſuperaddere. Quod ne ſine fundamento, hoc primùm excogitaſſe videamur, aliorum id teſtimonijs cõfirmabimus; & eorum quidem, à quibus vel leuiter fingendi ſuſpicio quàm longiſſimè ſemper abfuerit. Primus, idemque antiquiſſimus huius aſſerti teſtis ſit Auctor libri, *De conflictu virtutum & vitiorum:* quẽ alij S. Leoni Papæ, alij S. Ambroſio, alij S. Auguſtino tribuũt; verùm cùm S. BENEDICTI mentionem faciat, qui Sanctis iſtis poſterior fuit, nulli illorũ tribui poteſt. Quare alij S. Gregorium; alij Sigebertum ſequuti, S. Iſidorum Hiſpalenſem libri auctorem faciunt. Cuiuſcunque tandem ſit ita de S. BENEDICTI Regulâ loquitur. *Tu igitur iuxta Regulas Patrum viuere ſemper ſtude, maximè autem S. Confeſſoris* BENEDICTI: *non declines ab eâ quoquam, nec illi addas quippiam, nec minuas: totum enim quod ſufficit habet; & nuſquam minus habet, cuius verba atq; imperia ſectatores ſuos perducunt ad cali palatia.* Ita ille. Nõ impar eſt teſtimonium, quod perhibet Beatiſſima Virgo Hildegardis, cuius ob ſummam ſanctitatem auctoritas multo maxima eſt. Illa ergo in Expoſitione Regulæ, ſic ait: *Et quoniam ipſe* (S. BENEDICTVS) *in timore, & pietate, in Charitate, & Caſtitate doctrinam ſuam ſcripſit; ideo nihil eidem doctrinæ addendum, vel inferendum eſt: quia nihil ei deeſt; quoniam in ſpiritu ſancto facta & completa eſt.* Hæc illa indicans ſimul cauſſam, quare nihil Regulæ noſtræ deſit; quia ſcilicet à Spiritu S. facta ſit: Dei autem perfecta ſunt opera, vt proinde niſi ab eodem, vlteriùs perfici, illiſque adijci aliquid minimè fas ſit. Quod ſanè in omni Regulâ ita Chryſoſtomus requirit, vt ſine eo nomen & eſſentiam ſuam amittat. Sic enim ait: *Regula nec addi ſibi quidquam, nec demi ſuſti-*

Sufficientia Regulæ Benedictinæ.

Ariſtot. li. 1. Rhet. ca. 3.

An cautum à S. Benedicto, ne quid ei addere-tur.

Videtur non.

Auctor libri de conflictu Virtut. &c.

Regulæ plenitudinem adſtruit.

Et Hildegarda.

Chryſoſt. hom. 12 in Epiſt. ad Epheſ.

Digitized by Google

ſuſtinet; alioquin hoc ipſum, quod Regula eſt, amittit ac perdit. Agnouit porrò, atque ipſâ experientiâ docente, probauit hanc *Regulæ* noſtræ *ſufficientem plenitudinem* S. Odo, qui Cluniaci Abbas conſtituitur (vt in eius officio canimus) *theſauros in Regulæ obſeruatione latentes, Monachis explicauit; nullumque illius apicem prudenti inconſultum, proficienti inutilem, credenti difficilem, pœnitenti aſperum eſſe, ſuo & multorum exemplo docuit.*

S. Odo.

Alij aliarū rei teſtes.

Verùm, ne domeſticos tantùm teſtes, ſub S. BENEDICTI vexillis militantes protuliſſe videamur; audiamus alios aliquot ſcriptores doctiſſimos, & eminentes in eccleſiâ Dei auctoritatis, qui ſub aliâ Regulâ Monaſticam vitam ducentes, eandem tamen veritatē prorſus adſtruxerunt. Primus ſit S. Antoninus, ex Ordine Prædicatorum Archiepiſcopus Florentinus, qui de Benedictinâ Regula loquens, affirmat eam eſſe præ cæteris in omnibus directiuam, & quod ſingula quæque clarè deſcribat, eoque nomine etiam illi præfert, ſub quâ ipſemet profeſſionem emiſerat, S. videlicet Auguſtini.

S. Antoninus. Part 3. hiſt. tit. 15. §. 8.

Turrecremata.

Secundus teſtis ex eodem Ordine, eſt Cardinalis Joannes à Turrecremata, qui expoſitioni Regulæ S. BENEDICTI eiuſdem elogia præmittens: Eam inter cætera commendat *à plenitudine*, vt ipſe Loquitur *continentiæ. Traditur ſanè in eâ*, inquit, *totius perfectionis Monaſticæ norma: cùm vniuerſa virtutum inſtrumenta, ac Religionis præcepta contineat, ſicut apertiſſimè eſt ſingula ipſius Regulæ capitula contemplantibus, vt de eâ meritò dicamus illud Sapientiæ: Doctrix eſt diſciplinæ Dei, & electrix operum eius.* Ita Cardinalis ille doctiſſimus.

Sap 8.

Tertius eiuſdē inſtituti, Silueſter Prierias, Magiſter ſacri Palatij, teſtis hîc audiatur. *Hæc Regula*, inquit, *non indiget declaratione mitigatiuâ, cùm ſit præcipuæ diſcretionis: nec illuſtratiuâ, cùm in luce ſua claritatis dicatur luculenta.* Cui quartus ſubſcribit Jacobus de Vittriaco S.R.E. Cardinalis, ſic loquens: *Qui enim diligenter & diſtrictè primas Nigrorum Monachorum Inſtitutiones obſeruare ſtuderet, nihil prorſus addere oporteret.* Ludouicus Pius Imperator ita Ægilem Abbatem Fuldenſem alloquitur: *Regulam verò vir Dei* BENEDICTVS *luculento ſermone conſcripſit; in quâ nihil doctrinæ latentis, nihil obſcuritatis comprehendit, quapropter non indiget Expoſitione, ſed admonitione. Hæc eſt enim anguſta porta, & arcta via, quæ ſequentes ſe ducit ad Deum.* His accedat Auctor Gloſſæ in Capitulum, *ſunt non nulli*, vbi cùm Bonifacius Papa Monachis Sacramentorum adminiſtrationem competere diceret, *quia* B. BENEDICTVS *Monachorum præceptor almiſ-*

Silu. V. Reg. 1. n. 10.

Iacobus de Vittriaco. Hiſt. occident. ca. 20.

Lud. Pius.

Cādidus in vita Ægilis lib. 1.

Auctor Gloſſæ. Cauſa 16. q. 1.

cus huius rei interdictor nō fuerit; addit Gloſſa, quod omnia quæ non prohibuit S. BENEDICTVS, ſint conceſſa Monachis: quod etiam argumentationis Pontificiæ forma exigit, alioqui admodum infirma eſſet ea conſecutio; Sanctus BENEDICTVS non vetuit: ergo hoc licet. Debet proinde ex mente huius Gloſſatoris: tam plena eſſe S. BENEDICTI Regula, vt nihil omninò intermiſerit. Idem elogium Regulæ tributum ab S. Hildegarde: *Quæ enim fieri recuſat, aut ea apertè interdicit: & quæ fieri exhortatur, illa apertè manifeſtat. Hæc autē de quibus tali modo reticet, arbitrio & diſcretioni Abbatis, & fratrum dimittit.*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

S. Hilegardis in explicat Reg.

Obſeruat Iulius Nigronus, eos, qui breuem primam formulam habuerunt ab Inſtitutore, vt Ordo Minorum S. Franciſci, Carmelitarum, & alij; coactos fuiſſe poſteà multas alias ordinationes & Conſtitutiones ſcribere, quibus primæua Regula declararetur, ac ſepiretur: tum vt Religioſi in viâ perfectionis dirigerentur, *in* qua vel pericula erant, vel errores eſſe poterant; quibus Regulæ breuitas non occurrerat. Accuratior proinde illa Regula, quæ omnia complectitur, & vix quidquam relinquit regentium arbitrio & voluntati: ita enim excluditur quæ ſuboriri ſolet crebra mutatio & varietas Regularium obſeruantiarum. Eo nomine Regula noſtra paſſim commendatur.

Nigron. in caplic. tit. part. 1 Reg. ſociet. 4. 18.

Breues Regulæ ferè explicandæ.

Atque hoc ipſo titulo negat P. Patricius Flemingus, regulam S. Columbani eſſe ſtatuta quædam, ad Regulam S. BENEDICTI ſuperaddita. Cùm enim huiuſmodi, *Statuta* (vt ait) introduci ſoleant ad diſciplinam conſeruandam, vel lapſam reſtituendam; & ipſa S. BENEDICTI Inſtitutio multâ prudentiâ & vigilantiâ omnes relaxationi vias præcluſerit & ipſi eius cultores, pro primæuo iam exorientis Ordinis feruore, cuncta ad amuſſim obſeruare ſatagerent: quâ ratione iudicaſſet Columbanus talem Regulam tam copioſam, tot contra impendentia diſſolutionis mala præceptis & documentis inſtructam, tantâ à ſuis profeſſoribus obſeruantiâ & rigore excultam, nouis legibus & conſtitutionibus onerandam? Ita ille: quem eatenus tantùm hîc produxerim, vt ſufficienti *plenitudine Regulæ* S. BENEDICTI teſtimonium perhiberet. Ex quâ ſanè plenitudine, multa poſteriores Ordines acceperunt, quæ in Conſtitutiones Legeſque ſuas tranſtulerunt.

Fleming. in trac. M.S. de reg S. Columb.

An Regula Columbani ſint ſtatuta Benedictina

DE REGVLA S. BENEDICTI. Monachos. Hinc ait: *Loqui & docere, Magiſtrum condecet: tacere & audire, Diſcipulo conuenit.* Lectiones autem vult non tantùm quotidianas, ſed etiam bis, terve repetitas. Prælegitur enim quotidie Regula in Capitulo: deinde, eſt Lectio Spiritualis, de quâ ait: *Quod certis horis fratres occupari debeant in Lectione diuinâ.* Et hæ ſunt Lectiones ante meridiem: quibus ſuccedit meridiana, ſiue menſalis, tempore refectionis; & ſerotina, quæ eſt Lectio Collationum. Quænam verò ars, vel diſciplina in hâc SCHOLA tradatur, ſatis ex ipſo nomine manifeſtum eſt; cùm dicitur DOMINICI SCHOLA SERVITII: ſummo enim rerum omnium Domino, ac Deo noſtro, hîc diſcimus ſeruire: *& ſub hoc vno Domino, æqualem ſeruitutis militiam baiulam us.* Et qui *nihil ſibi Chriſto charius exiſtimant, propter Seruitium ſanctum, quod profeſſi ſunt*, ſine mora obediunt. Atque hæc de *Scholâ*. De quâ rurſum * inferius.

Cap. 6. Lectiones binæ Scholæ. Cap. 48. Cap. 2. Cap. 5. * Part. 1. Catech diſquiſ.

SECVNDÒ. Ab ipſo Scholæ noſtræ Magiſtro *Regula* quoque dicitur MAGISTRA. *In omnibus*, inquit, *omnes* MAGISTRAM *ſequantur* REGVLAM: *neque ab eâ temerè declinetur à quoquam.* Quemadmodum enim Prælatus, viua dicitur eſſe Regula; ita Regula muta cenſetur MAGISTRA. Hoc loquendi modo Eccleſia Romana, dicta eſt MAGISTRA CHRISTIANORVM: Experiētia, MAGISTRA agendorum: Cella Laurentio Iuſtiniano, *Magiſtra Silentij*: Regula S. BENEDICTI, MAGISTRA Monachorum, quos docet honeſtatem morum, initium conuerſationis, & diſciplinam Monaſticæ perfectionis.

Regula Magiſtra nominatur. Cap. 3. Laur. Iuſt. de vit. Solit. c. 12.

TERTIÒ. Affinis nomenclatura eſt, quâ Regula ab eiuſdem editore INSTITVTIO nuncupatur. *In quâ*, inquit, INSTITVTIONE *nihil aſperum, nihilque graue nos conſtituturos ſperam us.* Frequenter occurrit in Diplomatibus; REGVLARIS INSTITVTIO S. BENEDICTI &c. Imperialium *Inſtitutionū* Libros Iuſtinianus Imperator vocat *prima Legum cunabula, & totius legitimæ ſcientiæ prima elementa.* Non ſecus *Regulam* ſuam primâ Monaſticæ vitæ cunabula, primaq; Chriſtianæ perfectionis elementa cenſeri voluit, qui eam *minimam* INCHOATIONIS REGVLAM appellauit. *

* Inſtitutio. In proœm.

Differunt autem INSTITVTIONES ab INSTITVTIS: quod INSTITVTA, mores ſūt conſilio & ratione inſtituti: INSTITVTIONES verò Præceptiones, quibus inſtituuntur & docentur homines. Quâ notione INSTITVTA accipere videtur S. BENEDICTVS, cùm ait: *Collationes Patrū, & INSTITVTA, & vitâ eorum, quid aliud ſunt, niſi benè viuentium & obedientium Monachorum exempla & inſtrumenta virtutum?* Intelligit autem per INSTITVTA, Bernardo Caſſinenſi expoſitore, XII. Libros INSTITVTIONVM Caſſiani: quibus alij titulum faciunt; *De* INSTITVTIS *Cænobiorum*, vt S. Thomas in Summâ Theologicâ; editio Baſileenſis, & Cuyckij: Ciaconius autem: *De* INSTITVTIS *Renunciantium.* Nimirum, ipſe Caſſianus primum caput ſic exorditur: *De* INSTITVTIS, *ac Regulis Monaſteriorum dicturi.* Quo loco, ſi quis INSTITVTA cum INSTITVTIONIBVS, idem eſſe contenderit; non admodum repugnauerim. Nam & ipſos Imperialium INSTITVTIONVM Libros Iuſtinianus Nouell. 18. INSTITVTA vocauit: vt & Harmenopolus lib. 1. tit. 1. Balſamon ad Nomocanonem Photij tit. 11. cap. 1.

Diſcrimen inter Inſtitutiones, & Inſtituta. Reg. c. 73.

QVARTÒ. Dici poteſt hæc Regula, RECTISSIMA NORMA VITÆ HVMANÆ: quo nomine, quamuis S. Pater veteris nouique Teſtamenti paginas appellet; idem tamen & ipſius Regulæ, inferiori quodam modo, tribui poteſt. Aptiſſimè enim, & rectiſſimè, ceu *Norma* & amuſſis humanam vitam in ſuum dirigit finem. Amuſſis enim Feſto eſt *Regula, ad quam aliquid exæquatur.* Vndè & DIRECTRIX, vel DIRECTORIVM actuum religioſorum vocari poſſit.

Norma vitæ humanæ.

QVINTÒ. Quemadmodum S. Pater Collationes Patrum, & Regulam S. Baſilij vocat INSTRVMENTA VIRTVTVM; ita & ipſius Regula, quæ ijs valdè eſt conformis, accommodatiſſimum dici queat INSTRVMENTVM VIRTVTVM. Quæ enim virtus eſt, quæ hac Regulâ non doceatur; in quâ etiam integra reperitur officina, pluribus INSTRVMENTIS BONORVM OPERVM inſtructiſſima?

Inſtrumentum virtutum. Reg. c. 4.

SEXTÒ. Nominari etiam poteſt VIA VITÆ ÆTERNÆ; ὁδοιπορικὸν, ſiue ITINERARIVM AD PATRIAM CÆLESTEM; vel, vt Sanctus BENEDICTVS loquitur, quo *recto curſu perueniamus ad Creatorem noſtrum.* Totius enim Regulæ ſcopus huc tendit, *vt ad Deum per obedientiæ laborem redeamus, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſimus:* * *& regni eius mereamur eſſe conſortes.* Sanctus Franciſcus quoque inter laudes Regulæ ſuæ refert, quòd ſit SPES SALVTIS, ARRHA GLORIÆ, CLAVIS PARADISI, PACTVM ÆTERNI FOEDERIS: Quæ vide ab Lucâ Waddingo illuſtrata.

Via vitæ æternæ. Prolog. * Ibid. in fin. Wadding tom. 1. Opuſc. S. Franciſc. pag. 185.

Hactenus ferè ex ipſâ Regulâ produximus nomina, quibus duo hæc adijcere licet.

PRIVS, Iſidorum Hiſpalēſem eam, quam ſcripſit Regulam, appellare LIMITEM DISCIPLINÆ. *Qui*, inquit, *iuſſa priorum explere nequiuerit, in huius* LIMITEM DISCIPLINÆ *regreſſus conſtituat.* Idem, vt arbitror, nomen ſuæ Regulæ tribui pateretur S. BENEDICTVS:

Limes Diſciplinæ. Iſid. Præfat. in Regul. Monach.

Regul. cap. 13 & 57. Cap 63.

CTVS: cùm Capita inſcripſerit, *De* DISCIPLINA *pſallendi; De* DISCIPLINA *ſuſcipiendorũ Fratrum;* ſtatueritque, vt *Pueri, vel adoleſcentes in Oratorio, vel ad menſas cum* DISCIPLINA *ordines ſuos conſequantur; foris autem, vel vbiubi cuſtodiam habeant &* DISCIPLINAM. Et receptiſſimæ paſſim ſunt hæ voces: *Diſciplina* Regularis, *Diſciplina* Monaſtica, *Diſciplina* Religioſa, ea notione, quâ dicimus, *Diſciplina* Chriſtiana, vel Chriſtianæ perfectionis: quâ etiam S. Cyprianus librum ſcripſit, hoc titulo: *De* DISCIPLINA *& habitu Virginum.* Sic & S. Bonauenturæ legimus *Speculum* DISCIPLINÆ *ad Nouitios:* Notus quoque B. Laurentij Iuſtiniani Liber *De* DISCIPLINA *Monaſticæ Conuerſationis:* Et alter Thomæ à Kempis *De* DISCIPLINA *Clauſtralium.* Quarũ inſcriptionum ſatis euidens eſt ratio; quod nimirùm DISCIPLINA propriè ſit eruditio, quam à præceptore diſcipulus accipit: & ſicut doctrina eſt in Magiſtro; ita DISCIPLINA in Diſcipulo.

Regulam aptè dici Speculum.

POSTERIVS nomen eſt, quo ſuam B. Auguſtinus appellauit Regulam, SPECVLI titulum ei tribuens. *Vt autem vos in hoc libello,* ait, *tanquam in* SPECVLO, *poſſitis inſpicere,* &c. Cur non & S. BENEDICTI Regula SPECVLVM ſit, quæ non minùs quàm S. Auguſtini, Religioſo oſtēdit animæ ſuæ faciem: vt videat quantum à virtutis perfectione diſtet, & animæ maculas intuens, abſtergere eas poſſit, atque eluere? Regulam noſtram eſſe Legem, & diuinæ Legi Euangelicæque quadantenus ſimilem, ſuprà conſiderauimus: proinde ei etiam congruunt, quæ de diuinis præceptis generaliter S. Leo, & Euangelicâ Lege Bernardus dixit. Illius hæc eſt ſententia: *Artifex miſericordia Dei ſplendiſſimum in Mandatis ſuis condidit* SPECVLVM, *in quo homo ſuæ mentis faciem inſpiceret; & quam conformis imagini Dei, aut quàm diſſimilis eſſet agnoſceret.* Hic verò ita ſcribit: *Euangeliũ* SPECVLVM *veritatis, nemini blanditur, nullum ſeducit; talem in eo ſe quiſque reperiet, qualis fuerit. Renunciauit,* ait Auguſtinus, *tibi* SPECVLVM *faciem tuam: ſicut* SPECVLVM *non ſentit adulatorem, ſic nec te palpes.*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Leo ſerm. 11. de Quadrag.

Bern. ſerm. 1. de ſept. pan.

Auguſt in Pſalm. 103. conc. 1.

Ad Religioſos.

Quare quod de Ægyptijs mulieribus, Cyrillus Alexandrinus & Procopius Gazæus retulerunt, eas nimirum lineâ ſtolâ amictas, & ſacro habitu indutas, SPECVLVM ſiniſtrâ, dexterâ verò ſiſtrum geſtantes, templum adire ſolitas; idem ego à Religioſis omnibus ſpirituali quodam modo fieri optarim. Vt videlicet animæ & corporis puritate, ceu ſyndone veſtiti, ſiniſtrâ *Regulam* ſuam, velut manuale SPECVLVM, in quod ſubinde intueantur, circumferãt: dextrâ verò ſiſtrum diuinæ laudis, ac boni operis geſtent; atque ita in templum illud cæleſte magnis paſſibus tendant: vbi non in SPECVLO & ænigmate, ſed facie ad faciem, videtur Deus ſuper omnia Benedictus.

TRACTATVS III.

DE REGVLÆ

S. BENEDICTI præſtantiâ.

VT *proprijs nominibus dignitatum plerumque adijcimus titulos, ita quoque expoſitis hactenus nominibus, quibus S. P.* BENEDICTI *Regula cenſetur, eiuſdem nunc excellentiam & præſtantiam oculis obijcimus. De quâ diſquiremus,* Primò, *An ſit à Spiritu ſancto.* Secundò, *Quàm ſuauis S.* BENEDICTI *Regula?* Tertiò, *Quàm diſcreta?* Quartò, *Vt omni hominum generi Regula S.* BENEDICTI *ſit accommodata?* Quintò, *Quam plena S.* BENEDICTI *Regula?* Sextò, *An S.* BENEDICTI *Regula ſit ſpiritualis & interna?* Septimò, *An Regula S.* BENEDICTI *ſit perfecta?* Octauò, *Qualis inter S.* BENEDICTI, *& aliorum Sanctorum Regulas collatio?*

DISQVISITIO I.

An Regula S. BENEDICTI *ſit à Spiritu ſancto?*

PRÆSTANTEM Regulæ noſtræ eminentiam ab ipſo fonte, à quo promanauit, hauriemus: eam ſiquidem abſque veritatis præiudicio dicere licet, ab ipſo Deo inſpiratam, à S. BENEDICTO, velut calamo ſcribæ velociter ſcribentis, fuiſſe exaratam. Quod pronunciatum ne cui fortè temerarium, aut nimis audax videatur; latiùs hic probandum ſuſcepimus. Illud enim primis Prologi verbis ſatis innuitur, cùm dicit: *Auſculta, ô Fili, præcepto* MAGISTRI, *& inclina aurem cordis tui, & admonitionem pij* PATRIS *libenter excipe.* In quibus verbis, nomine MAGISTRI, & PATRIS, non ſeipſum; ſed Deum, vel SPIRITVM SANCTVM, aut Chriſtum Dominum intelligit, ſciens ſcriptum: *Patrem nolite vobis vocare ſuper terram: Vnus eſt enim* PATER *veſter, qui in cælis eſt. Nec vocemini Magiſtri; quia* MAGISTER *veſter vnus eſt*, CHRISTVS. Hunc autem *Magiſtrum, Patremque* ab eo intelligi, ex ſequentibus verbis ſatis colligitur, quibus ait: *Vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras.* A Deo autem receſſimus, & ad Deum redire oportet. Hic ergo eſt *Magiſter*, & *Pater* quem auſcultare, cuiuſque admonitiones excipere monemur. Neque verò hæc noua, aut noſtra eſt horum verborum interpretatio; ſed omninò antiquiſſima: præterquam enim quod ante annos ſeptingentos & amplius, ita Smaragdus interpretatus ſit; grauiſſimis eam verbis Sanctus Petrus Damiani expreſſit, cùm ait: *Quod in ipſo libri principio manifeſtè colligitur, ſi ad quem ſua verba Spiritus Sanctus dirigat, ſubtiliter attendatur, Spiritum Sanctum dico. Neque enim vir ſanctus, tantæque cultor humilitatis, protinus vt in verbo prorumperet, Magiſterij cathedram, & præcipuè pij Patris ſibi priuilegium vſurpiret, dicens:* AVSCVLTA, Ô FILI, *præcepto Magiſtri, & inclina aurem cordis tui, & admonitionem pij Patris libenter excipe. Sed ille ſeruum ſuum propriæ vocis organum fecit; qui ſimiliter in ipſo vaticinij incipientis exordio clamare per Iſaiam cœpit: Filios,* inquit, *enutriui & exaltaui.* Hæc Sanctus Doctor. Probari eadem quoque veritas poteſt ex eo, quòd Dux & Legiſer noſter conditam à ſe legem, SANCTAM REGVLAM, ſemel iterumque nominauerit: non enim ſummus ſui contemptor, & humilitatis Magiſter ſcripta ſua *Sancta* vocare auderet, ſi propriâ eâ adinuentione excogitaſſet, & non magis à Spiritus ſancti vnctione edoctus fuiſſet. Cùm enim Regulam vt opus à ſe elaboratum contemplatur, eam vocat MINIMAM INCHOATIONIS REGVLAM.

Regula S. Benedicti à Spiritu ſancto.

Quem nomine Magiſtri intelligit.

Matth. 23.

Ex mente Smaragdi, & Pet. Damiani.

Opuſ XIII. cap. 6.

Probatur aſſertio noſtra.

Cap. 23. & 43.

Cap. 73.

Sed aſſertionem noſtram Sanctorum, & Doctorum virorum teſtimonijs roboremus. Atque in primis Sancti Gregorij Papæ, qui in Commentario in librum primum Regum ita ſcribit: *Qui arctiſſimam conuerſationis viam imperant, nouiter accedentibus facilè aditum non impendant: quare & eiuſdem arctiſſimæ vitæ Magiſter optimus, ſummæ veritatis diſcipulus eruditus, præcipit, dicens: Probate ſpiritus, ſi ex Deo ſint; & item: Nuncientur ei dura & aſpera, per quæ itur ad Deum.* Quæ verba deſumpta ſunt ex Regulâ Sancti BENEDICTI, cap. 58. Cur autem Sanctum Patrem noſtrum vocat Gregorius *ſummæ veritatis diſcipulum eruditum*; niſi vt doceret, Regulam Sancti BENEDICTI non in ſcholâ hominum, ſed in ſcholâ Spiritus ſancti fuiſſe compoſitam, eruditionemque ac doctrinam Beati BENEDICTI, diuinam potius, quàm humanam eſſe cenſendam? Sancto Gregorio ſuccedat Sanctus Bernardus, qui eodem ſenſu ait: *Quod Beati Patris noſtri Regula docuit, hoc nobis lectio Euangelij commendat, nec aliud ſonuit veritatis præco, quam* VERITAS *ipſa* PRÆDOCVIT. Sed luculentius huic rei teſtimonium. Idem prohibet in Declamationibus, vbi ſic loquitur: *Neque enim venire in dubium aliquatenus poteſt, quin omnino ſacer ſit modus conuerſationis, &* DIVINA MAGIS INSPIRATIONE *atque conſilio, quàm humanâ prudentiâ, vel adinuentione formatus; quo nimirum tantam in vitâ gratiam ſanctitatis, tantam poſt obitum gloriam fœlicitatis idem* BENEDICTVS *obtinuit.* Hæc Bernardus.

Auctoritas Gregorij Magni.

S. Gregor. in lib. I. Regum lib. 4. cap. 4.

S. Bern.

Ho… ce o… quit

Sed & longè ante eum Goffridus Vindocinenſis Abbas, & S. R. E. Cardinalis, idem docuit, dicens: *Præter Regulam Monachorum, vbi inuenitur omnis perfectio Monachorum, quam dictante Spiritu ſancto ſcripſit, nec ipſe quidem minùs perfectè vixit, quàm docuit.* Itemque poſt pauca: *Per laudabilem*

Digitized by Google

dabilem Patrem BENEDICTVM, COOPERANTE SPIRITV SANCTO, *eſt veritas reuelata.* Petrus Damiani: *Infelix non illud ad memoriam reuocans, quod per os Beati* BENEDICTI SPIRITVS SANCTVS terribiliter clamat: *Qui ſuſcipit animas regendas, præparet ſe ad rationẽ reddendam.* Sanctus quoque Petrus Venerabilis, Bernardo coætaneus, & ad eum ſcribens, ait: *Audi & ipſum Regulæ ſcriptorem immò* IPSIVS REGVLÆ DICTATOREM SPIRITVM SANCTVM.

Petri Damiani Opuſc. 21. cap. 1. — *Petri Venerabilis.* — *Li. 4. Epiſt. 17.*

Fas erit & fœminæ hîc ſuffragium admittere, ſed fœminæ omninò Sanctiſſimæ; B cuius teſtimonia credibilia facta ſunt nimis, quòd ea Apoſtolica ſedes approbauerit. Sancta igitur Hildegardis, Beato Bernardo familiariſſimè nota vitam ſancti Diſibodi Epiſcopi deſcribens, narranſque eum Monaſterium ſub Regula S. BENEDICTI conſtruxiſſe, hæc habet, *Agente autem Spiritu Sancto omne animi ſui ſtudium & voluntatem, ad vitam & doctrinam S.* BENEDICTI *(qui iam ad Deum tranſierat, & quoſdam beatos viros, ſanctæ Inſtitutionis ſuæ fideles* C *adminiſtros, ijs temporibus adhuc ſuperſtites reliquerat) appulit: & ad longinqua loca, vbi ea conſtitutio religioſè & ſanctè colebatur nuncios miſit ſupplices preces offerens, vt quidam ad ipſum venirent, vineam Domini Sabbaoth, ad præſcriptum doctrinæ* B. BENEDICTI *plantaturi Is enim S. Pater* BENEDICTVS REGVLAM, quæ ſpiritualibus hominibus eſſet accommodata, SANCTO SPIRITV DOCENTE ET OSTENDENTE, *condiderat.* Hæc illa: ex quo teſtimonio habemus & Regulam Spiritus Sancti inſtinctu ſcriptam, & ex eiuſdem inſpiratione, Sanctum Epiſcopum eam ſuo monaſterio delegiſſe. Eadem Virgo Sanctiſſima humano magiſterio indocta, ſed diuino lumine illuſtrata, Regulam S. BENEDICTI expoſitura, de eodem ſic præfatur: *Ipſe enim gratiâ Spiritus ſancti hoc modo perfuſus erat, quòd in nullo opere ſuo velut in puncto momenti & ictûs oculi virtute* SPIRITVS SANCTI *carebat.* Si autem in nullo opere, ne ad momentum quidem virtute SPIRITVS SANCTI caruit; Quis vltra ambigat; quin eadem ei maxime præſens fuerit, cùm opus illud molitetur, quod tanti Ordinis erat futurum fundamentum; & cùm eam ſcalam conſtrueret, per quam ipſe, & poſt ipſum tot millia ad cælum aſcenderent perfectorum Monachorum? Adfuit ſanè illi SPIRITVS SANCTVS, quia vt eadem Sancta, poſt pauca ſubdit; *Nihil ei (Regulæ* S. BENEDICTI*) deeſt, quoniam in* SPIRITV SANCTO *facta & completa eſt.*

S. Hildegardis. — *Vit. S. Diſib. c. 11. & 12.* — *Eiuſdem.*

Intellexit hoc quoque Sanctus Bartholomeus, Cryptæ Ferretæ Abbas, deſcribens enim vitam Magiſtri ſui ſancti Nili, A exponenſque quo affectu ab Aligerno Abbate, & Monachis Caſſinenſis Monaſterij ſuſceptus fuerit, ſic ait: *Nec aliud quippiam videbantur audire, aut videre, quàm ſi Magnus Antonius Alexandriâ aduenisſet, vel è mortuis magnus* BENEDICTVS *ſurrexiſſet, Diuinus ille ipſorum Legiſlator & Magiſter.* Cur autem diuinum legiſlatorem & magiſtrum vocat? niſi quòd non humano ſtudio aut Magiſterio; ſed diuinâ magis inſpiratione, atque conſilio (vt ſuprà loquebatur Bernardus) Regulam ſuam inſtituerit, atque conſcripſerit? Sed & qui eodem ſæculo vixit Rupertus Tuitienſis Abbas, hîc audiendus. *Olim*, inquit, *conuenerat nobis ſermo de iam dictâ Regulâ Patris eiuſdem Sanctiſſimi* BENEDICTI, *quòd eam verè per mentem eius diſpoſuiſſet, & per os eius locutus fuiſſet* SPIRITVS SANCTVS, *quo ille plenus fuit, & quòd omnino ſuperædificata eſſet ſuper fundamentum diuinæ poſitionis, fundamentum Euangelicæ auctoritatis, cui nimirum talis ædificator, ſiue ſcriptor, apertos ſuæ mentis oculos, dum ſcriberet, intendit.*

Bartholomæi Abbatis. — *DE REGVLA S. BENEDICTI.* — *Baron. an. 980.* — *Ruperti Tuitienſis. Lib. 1. in Reg. S. Benedict.*

Ampliſſimum porrò eſt teſtimonium, quod Benedictinæ Regulæ eiuſque Auctori tribuit Auguſtinus Ciſtertienſis, citatus à Conſtantino Caiëtano; quod etſi longiuſculum, in laudem Magiſtri noſtri, eiuſque doctrinæ non grauabor adſcribere. *Eadem gratia quæ ad inſtituendam, corroborandamque Monaſtici Ordinis diſciplinam prædictos ſanctos Patres* (BASILIVM puta, & PACHOMIVM, & ANTONIVM, alioſque) D *contulit Orienti, non inferioris meriti virum dignatione ſuâ prærogauit Occidenti, Sanctiſſimum videlicet Patrem noſtrum* BENEDICTVM, *qui non ſolùm Antonij & Baſilij ſpiritu, verùm etiam (teſte Beato Papa Gregorio) Iuſtorum omnium ſpiritu plenus, tanquam ſidus puriſſimum & luc diſſimum prærogatiuâ ſanctitatis ſuperexcellenti puritate, conſeruatione, ſingulorum denique miraculorum inæſtimabili gloriâ, ab Occidente vſque ad Orientem clariſſimè refulſit. Ita vt quidquid Oriens in diuerſis partibus, diuerſis charismatibus* E *habere ſe gaudet, hoc totum in vno ſanctiſſimo Patre ſuo* BENEDICTO, *Iuſtorum omnium ſpiritu pleno ſe poſſidere Occidens non immeritò glorietur. Scripſit namque idem Reuerendiſſimus Pater Monachorum Regulam, quam diuturno virtutum exercitio, non per hominem, ſed per vnctionem illius, qui docet hominem ſcientiam, didicit: in qua mirabilis* ARTIFEX SPIRITVS SANCTVS, *ſummam perfectionem, moderatiſſimam diſcretionem, tam ſubtili connexione copulauit: vt quantumcunque Religioſus in eâ inuenerit, vnde adhuc proficiat, quantumcunque puſillanimis aut infirmus infirmitatis ſuæ in eâ remedia inueniat.* Hactenus Auguſtinus.

Auguſtini Ciſtertienſis. — *In Chronico.*

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Verùm ne allata hactenus elogia ideò minoris fortaſſis fiant, quod ab ijs profecta ſint, qui ſub eadem Regulâ Deo militauerint, adeoque in parentis ſui, eiuſque Regulæ præconijs nimiùm effuſi videantur; teſtimonium hic adijcimus omni exceptione maius, à viduâ Sanctiſſimâ Birgittâ, quæ aliud quàm S. BENEDICTI inſtitutum ſequebatur, deſcriptum; vel potiùs illi à beatiſſimâ Virgine reuelatum, quæ ita Sanctam Birgittam alloquitur: *Vt ignis ille bonus, qui erat in* BENEDICTO, *igniret plures; vocauit Deus* BENEDICTVM *in montem. Qui conuocatis ad ſe pluribus ſcintillis, fecit, de eis* PER SPIRITVM DEI *maximum Rogum, & compoſuit* REGVLAM DE SPIRITV DEI, *per quam multi perfecti facti ſunt, ſicut* BENEDICTVS.

Sancta Birgitta. Reuelat. li. 3. cap. 20.

Concilium Duziacenſe II. *Beatus gratiâ & nomine* BENEDICTVS, SANCTO SPIRITV INSPIRATVS *conſona Sacris Scripturis, & aliorum Orthodoxorum Patrum prædicationibus in Regulâ ſuâ dicit.* Et; SANCTVS SPIRITVS per B. BENEDICTVM *eodem ſpiritu, quo & ſacri Canones conditi ſunt, Regulam Monachorum edidit.* Ludouicus Imperator in allocutione ad Fuldenſes Monachos: *Qui,* BENEDICTVS, *hanc eandem Regulam Monachorum* SPIRITV SANCTO *repletus cum magna diſcretione conſcripſit, ſuiſque ſecum ſeruandam mandauit alumnis.* Eadem his verſibus, expreſſit Candidus Presbyter Fuldenſis.

Cap 8. Conc. Duziacenſis.

Ludouici Py.

Candidi. In vit. Ægil.

Hanc BENEDICTVS *ouans* SACRO SPIRAMINE *plenus*
Legem conſtituit, Monachorum ritè Magiſter.
Seruandamque ſuis ſecum mandarat alumnis.

Hincmarus apud Flodoardum, Epiſtolâ ad Richildem: *Legat Capitula Regulæ* S. BENEDICTI *de Ordinatione Abbatis vel Abbatiſſæ, & inueniet, quàm grauiter pro hac ordinatione in* SPIRITVM SANCTVM, QVO IPSA REGVLA EST PROMVLGATA, *peccauerit.*

Hincmari. Flod Hiſt. Rhem. Eccl. l. 3. c. 27.

Neque verò obſtat, quod pluribus S. Baſilij, Caſſiani, aliorumque Patrum vtatur ſententijs, & nonnunquam etiam verbis, adeoque humano potiùs ingenio ſtudioque videatur contexta. Nam & in his ſeligendis, & ſuis locis prudenter diſponendis, ſcriptoris mentem manumque SPIRITVS SANCTI gratia promouere, ac dirigere potuit. Longè enim inferiori modo ac gradu dicimus hanc Regulam à SPIRITV ſancto promanaſſe, quàm Sacras & Canonicas Scripturas, quibus nec SS. Patrum ſcripta, nec Pontificum decreta rectè quis æquauerit.

Occurritur dubio.

Nemini autem vt credo, mirum videbitur, ſi S. P. BENEDICTVM diuinitus edoctum aſſeramus; ſi enim *initium ſapientiæ timor Domini, & recedere à malo intelligentia*: iam tum quaſi ſe ad diuinam Sapientiam præparauerat, cùm litterarum ſtudia deſeruit, veritus, *ne, ſi quid de ſcientiâ mundi attingeret, ipſe quoque in immane præcipitium* (vt S. Gregorius loquitur) *totus iret.* Si centuplum Dominus promiſit relinquenti domum, aut Patrem, aut Matrem, aut vxorem, aut filios aut agros, propter nomen Chriſti: cur non centuplum melioris ſcientiæ donauerit ei, qui pro eodem ſeculares ſcientias contempſerit? Ipſe certè beatiſſimus Pater, quia etiamnum puer aridum mundum cum ſuo flore deſpexit; id præmij à Deo in hac vitâ conſecutus eſt, vt totum mundum ſub vno ſolis radio collectum aſpiceret: quid ni ergo, qui *ſoli Deo placere deſiderans, receſſit ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus,* à diuinâ Sapientiâ illuſtraretur, fieretque non BENEDICTVS modò ſed etiam BENE-DOCTVS à Domino? Ab hoc igitur fonte diuinæ Sapientiæ dimanauit, quidquid in Regulâ ſuâ propoſuit.

Pſalm. 110. Congruentia aliquot huius inſpirationis. Prouerb. 3. 7. Dialog lib. 2. cap. 1. Ibid.

Quare, vt Diſquiſitionem hanc concludam, ſicut Magnus Gregorius vniuerſos Chriſti fideles admonuit, non aliter ſactam Scriptam legerent quàm velut Epiſtolam Dei ad ſe ſcriptam: ita Benedictinos Fratres meos hortor, vt Regulam ſuam pro ſua dignitate & merito æſtimantes, ita legant; ac ſi cæleſtis quædam eſſet Epiſtola, à Deo Opt. Max. ad nos per manum S. BENEDICTI tranſmiſſa, in quâ perſcripſerit diuina bonitas, quid à nobis Famulis ſuis fieri velit.

Gregor. l. 4 Regiſt. Epiſt. 4. Ad Religioſ.

DISQVISITIO II.

Quàm ſuauis S. BENEDICTI *Regula?*

SPIRITVS Domini, qui in Sacrâ ſcripturâ *bonus & ſuauis* eſſe dicitur, atque etiam *ſuper mel dulcis*, diſponit omnia ſuauiter, & quæ profert eloquia, dulciora ſunt *ſuper mel & fauum.* Degustauerunt hanc diuinam ſuauitatem Sanctiſſimi viri Ezechiel Propheta, & Ioannes Euangeliſta qui oblatum ſibi cælitus librum comedentes, vnanimi voce dixerunt: *Comedi illud, & erit in ore meo tanquam mel dulce.* Liber quoque Regulæ beatiſſimi Patris BENEDICTI, vti inſpirante eodem ſuauiſſimo Spiritu ſcriptus eſt, ita quoque mirâ dulcedine repletus eſſe cognoſcitur.

Sap. 12. 1. Eccleſiaſt. 24. Sap. 8. 1. Pſal. 18. 11. Ezech. 3. Apocal. 10. Regulæ Benedictinæ ſuauitas.

Quod

Vindoc. ſerm de S. Bened.

Quòd Goffridus Vindocinenſis Abbas, & Cardinalis, agnouit, dicens: *Sapientis Benedicti inſtitutio, ſancta, ſuauis, & lenis eſt, & matre virtutum diſcretione videlicet plena.* Suauitatem hanc in ipſo Regulæ exordio quoque animaduertit ſancta Hildegardis, ſic loquens; *Doctrina* S. BENEDICTI *in ſpiritu Sancto facta & completa eſt; & quia filius Columbæ erat, auſculta ô fili, præcepta Patris tui, dicebat.* Alibi quoque eadem Theodidacta Virgo, à Deo ipſo hauſit, Sanctum BENEDICTVM Chriſto comparari, ex eo, quòd ſicuti rigidam legem Moyſis Saluator noſter in ſuauiſſimam Euangelij commutauit, ita quoque Sanctus Pater noſter antiquiorum Monachorum non adeò certum viuendi modum, eumque valdè rigidum certis Regulis circumſcripſerit, ac ſuauiſſimè mitigauerit. Sed Dei ad ſanctam Virginem verba audiamus: *Primus Moyſes in lapideis tabulis ex præcepto meo, aſperam & duram legem ſcribens, Iudæis dedit; ſed vt filius meus eandem Legem per dulcedinem Euangelij perforauit; ſic etiam* BENEDICTVS *famulus meus propoſitum huius Ordinis, quod ante ipſum diuerſiſſima conuerſatio fuit,* PER DVLCEDINEM INSPIRATIONIS SPIRITVS SANCTI, *diſcretam & planam viam fecit: ac per hoc plurimam cohortem ſuæ Religionis collegit, vt etiam filius meus per* SVAVITATEM ODORIS SVI, *Chriſtianorum populum ſibi coadunauit.*

Vt veterum Monachorũ auſteritatẽ temperauerit S. Benedictus.

Hildeg l. 2. vi ſ. 5.

Math. 11.

Quemadmodum ergo de Euangelicâ lege Chriſtus Dominus pronunciauit, *Iugum meum ſuaue eſt, & onus meum leue*: ita quoque de Regulâ ſuâ, eadem verba Beatiſſimus Legiſlator noſter non iniuriâ vſurpare poſſet, quia reuera mandata eius grauia non ſunt. Quod ſanè ipſemet in Prologo Regulæ diſertiſſimis verbis teſtatur, vbi ait: *Conſtituenda eſt ergo à nobis Dominici ſchola ſeruitij; in qua inſtitutione nihil aſperum, nihilque graue nos conſtituros ſperamus.* Quod ſi in eadem Regulâ aliquid fortaſſe rigoris atque auſteritatis ineſſe videatur, audi quantâ verborum dulcedine id mitiget, & rationem reddat, quare neceſſum fuerit id admittere: *ſed & ſi quid,* inquit, *paululum reſtrictius, dictante æquitatis ratione, propter emendationem vitiorum, vel conſeruationem charitatis proceſſerit, non illicò pauore perterritus refugias viam ſalutis, quæ non eſt niſi anguſto initio incipienda. Proceſſu verò conuerſationis & fidei, dilatato corde,* INENARRABILI DILECTIONIS DVLCEDINE *curritur via mandatorum Dei.* Ac ſi dicat; noli ad primum aſpectum alicuius difficultatis nimiùm terreri, aut laborem fingere in præcepto, vſus & exercitium tollet, atque etiam cuncta reddet facilia. Strictiſſima vincula,

Dura & aſpera exercitio molliuntur.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

quæ initio premunt; diuturno ferendi vſu ſenſim laxantur: Ita quoque ipſo exercitio difficultas tollitur, cordis anguſtia ampliatur, nihil vt graue aut difficile æſtimetur, vt non tantum in via Domini, quæ arcta primùm videbatur, ambulare poſſimus, verum etiam expeditiſſimè currere, & cum Dauide dicere: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti cor meum.* Ex parentis ſui ſenſu, Smaragdus Abbas Regulam Sancti BENEDICTI in initio difficilem, deinde verò facilem ac perquam ſuauem eſſe definiuit. Ita enim in elogio Regulæ, quod Commentarijs ſuis præmiſit, cecinit.

Pſal. 118. 32.

Eſt Monachis SANCTI BENEDICTI REGVLA *Patris*
Pefectis plana, ſuauis & ampla via.
Aſpera ſed pueris, nec non tyronibus arcta,
Quos aluit gremio, lactea vita diu.

Et poſt pauca

Hanc nullus nolens; cupiens implebit at omnis,
Eſtque grauis grauibus; ſuauis & apta bonis.

Regulæ ſuauitas declaratur. Primò.

Hæc verò *Regulæ* noſtræ *ſuauitas* in duobus potiſſimùm conſiſtit. PRIMÒ: quòd extremum rigorem veterum Monachorum, pro exigentiâ temporum & perſonarum, diſcretione maximâ temperauerit; quod ipſe S. BENEDICTVS ſatis inſinuat, qui ſcribens *Vinum omninò Monachorum non eſſe, tamen quia id Monachis omnino perſuaderi nō poterat;* parcum eis vſum, & menſuratum permittit. Ita quoque ciborum abſtinentiam temperauit, taliaque ieiunia indixit, vt ſine magnâ difficultate ea ſeruari queant, ſaltem ab ijs, qui integrâ vigent ſanitate. Aliàs ſecundùm antiquam Monachorum auſteritatem loquens, ait: *Omni tempore vita Monachi Quadrageſimæ debet obſeruationẽ habere.* Angelicus Doctor in Opuſculo contra retrahentes homines ab ingreſſu Religionis, ait, Sanctum BENEDICTVM communes poſſeſſiones admiſiſſe, quia ipſemet in ſuâ Regula dixerit, ſe aliquid remiſiſſe de rigore Monaſticæ vitæ; condeſcendendo infirmitatibus ſui temporis Monachorum. Pſalmodiam verò, quæ admodum prolixa olim erat, ita mitigauit, *vt omni hebdomadâ Pſalterium ex integro numero centum quinquaginta Pſalmorum pſallatur,* cuius ordinationis eam rationem aſſignat, quòd tantundem veteres Monachi quotidie perſoluere ſoliti fuerint. *Nimis,* inquit, *iners deuotionis ſuæ ſeruitium oſtendunt Monachi, qui minus Pſalterio cum Canticis conſuetudinarijs per ſeptimanæ circulum pſallunt. cùm legamus ſanctos Patres noſtros vno die hoc ſtrenuè impleuiſſe, quod nos tepidi vtinā ſeptimanâ integra perſoluamus.*

Cap. 40.

Reg ca. 49.

Cap 16.

Cap. 18.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Secundò.

Comm in prolog. Reg n. 122.

SECVNDÒ, ſuauis dicitur S. BENEDICTI Regula, quia iuxta explicationem R.P. Antonij Perez, quantùm fieri potuit, à præceptis, & cenſuris eccleſiaſticis abſtinuit. Grauia enim & aſpera Monaſticæ inſtitutionis non alia habentur, nec ſunt, quàm præcepta formalia & cenſuræ, quibus innodamur ab illâ quæ tanto pretio digna non apparent. Quare Conſtitutio & Regula, quarum violatio ad pœnam dumtaxat temporalem obligat, ſuauis & lenis cenſetur; quæ verò ad ſpiritualem, acerba, niſi violatio ſit vt crimen læſæ maieſtatis, qualis eſt votorum ſolemnium ſimiliumque tranſgreſſio. Hactenus ille.

DISQVISITIO III.

Quàm diſcreta S. BENEDICTI *Regula?*

Caſſ. collat. 2. cap. 4. Diſcretio commendata.

TAM *Beati Antonij quàm vniuerſorum ſententiâ definitum eſt*, inquit Abbas Moyſes, apud Caſſianum, *diſcretionem eſſe, quæ fixo gradu intrepidum Monachum perducat ad Deum, virtuteſque iugiter conſeruet illæſas, cum quâ ad conſummationis excelſa faſtigia minore poſſit fatigatione conſcendi, & ſine quâ multi etiam propenſiùs laborantes, perfectionis nequiuerint culmen attingere. Omnium namque virtutum generatrix, cuſtos, moderatrixque diſcretio eſt.* Ab hac potiſſimum vittute, Regulam noſtram Magnus Gregorius commendandam duxit, cùm dixit: *vir Dei inter tot miracula, quibus in mundo claruit, doctrinæ quoque verbo non mediocriter fulſit. Nam ſcripſit* MONACHORVM REGVLAM DISCRETIONE *præcipuam, ſermone luculentam.* Quod tanti viri elogium alij paſſim tranſcripſerunt, ſuiſque tractatibus inſeruerunt. At non vicarij modò Chriſti, ſed ipſius etiã Chriſti Domini teſtimonio Regulæ noſtræ ſumma diſcretio comprobari poteſt: Sanctiſſimæ enim viduæ Birgittæ Ieſus animarum ſponſus aliquando dixit: *Monachus qui ſaluari deſiderat, attendat quod Regula* BENEDICTI *mei permittit habere neceſſaria cum moderantiâ, vtilia, non ſuperflua, honeſta & expedientia, omnia humilia, nullaque ſuperbo.* Quę ſine dubio diſcretione temperata omnia Regulę pręcepta arguunt. Nec aliud voluit S. Hildegardis, cùm ſcripſit: *Omnia quæ in hâc Regulâ* (S. BENEDICTI) *deſcripta ſunt, nec nimis remiſſa, nec nimis conſtricta ſunt: ſed ad dexteram, & non ad ſiniſtrã reſpiciunt, quapropter ea conſeruantem ad cæleſtia mox perducunt.* Vbi vides ab hâc Sanctiſſimâ Virgine id Regulę tribui, quod Moyſes Abbas de diſcretione paulò antè dixerat, quòd nimirum *Monachum perducat ad Deum.* Otholonus, Fuldenſis Monachus, Regulam vocat diſcretiſſimam: *Non paucis*

A quâ laudat Regulã S. Benedicti S. Gregorius Dial. lib. 2. cap. 36.

S. Birgitta. Lib. 4. reuel. ca. 127.

S. Hildegardis. In expoſit. Reg.

Otholonus.

A *fratribus ſpiritalis exercitij feruore coadunatis, honeſtiſſimam atque diſcretiſſimam* S. BENEDICTI *Regulam obſeruare Pater almus* (Priminus) *inſtituit*, Sanctus quoque Petrus Damiani Cardinalis & Epiſcopus Oſtienſis *Regulæ* noſtræ *diſcretionem* deprædicat, dicens: *Auctor S. Regulæ librato diſcretionis examine alia ex auctoritate præcipit, alia propter imbecillitatem fragilium ex neceſſitate permittit.* Quod quidem ex eo probat, quòd S. BENEDICTVS pro ſuo viuendi rigore cenſuerit, *vinum Monachorum omnino non eſſe*, ijs tamen
B moderatum & parcum eius vſum permiſerit, cùm dixit: *Infirmorum condeſcendentes imbecillitati, credimus heminam vini ſingulis ſufficere per diem.* Quâ moderatione etiam circa cibum, aliaſque Religioſorum ſuorum vel infirmitates, vel neceſſitates vſus eſt. Vnde apertè proteſtatur, *Cum aliquâ ſcrupuloſitate à ſe menſuram victûs aliorum conſtitui.* Et propter *diuerſorum infirmitates*, indulget *cocta duo pulmentaria, vt fortè qui ex vno non potuerit edere ex alio reficiatur.*
C Quinimmò in arbitrio & poteſtate Abbatis relinquit, aliquid augere propter laborem. Hinc quoque debilibus & ægrotis carnium eſum, alijs interdictum, permittit, Quantâ verò diſcretione ſenum & infantum imbecillitati proſpicit, cùm decernit, vt, *nullatenus eis diſtrictio Regulæ teneatur in alimentis, ſed ſit in eis pia conſideratio?* nec minore circumſpectione vſus eſt in quotidiano manuum labore, quem cùm ſingulis iniunxiſſet, ita tamen moderatus eſt: *Omnia moderatè fiant propter puſillanimes.*
D Et: *Fratribus infirmis, vel delicatis, talis opera aut ars iniungatur, vt nec otioſi ſint, nec violentiâ laboris opprimantur.* Cùm verò officiales Monaſterij varias ſæpe habeant difficultates & moleſtias in adminiſtratione officiorum ſuorum; diſcretiſſimus Magiſter ijs quoque occurrendum ſuâ prudentiâ putauit, itaque ſtatuit: *In omnibus officijs Monaſterij iſta ſit conſideratio, vt quando indigent, ſolatia accommodentur eis.* Atque in particulari ſolatia talia tribuenda cenſet
E hoſpitum ſeruitoribus; Portario c. 66. Septimanarijs coquinæ cap. 35. Cellerario, 31. cap. alijſque &c, ne longior ſim in re manifeſtâ: omnia Regulæ præcepta hoc *diſcretionis* ſale condita inueniuntur.

In vitâ S. Primini. Pet. Damiani.

Probatur ex ipſâ Regulâ in Corporalibus. Cap. 48. Cap. 40. Cap. 39. Cap. 37. Cap. 48.

In Officialibus. Cap. 31.

Verumenimuerò, cùm totã Monaſterij ordinationẽ in vnius Abbatis pendêre arbitrio voluerit, vt Monachorum regimen, adeoque perfectiſſimũ conſtitueret, tum vel maximè ei hanc *diſcretionem* inculcat, cùm ait: *In ipſis imperijs ſuis ſit prouidus & conſideratus: ſiue ſecundùm Deum, ſiue ſecundùm ſæculum ſit. Opera, quæ iniungit* DISCERNAT *& temperet, cogitans* DISCRETIONEM *ſancti Iacob, dicentis: ſi greges meas plus in ambulando*

Et maximè in Abbate. Cap. 64.

fecero

Digitized by Google

fecero laborare, morientur cuncti vnâ die. Hæc ergo, aliaque teſtimonia DISCRETIONIS *Matris virtutum ſumens, ſic omnia temperet, vt & fortes ſint qui cupiant, & infirmi non refugiant.* Similia paſſim per totam Regulam videre eſt; inter cætera tamen egregia eſt ſollicitudo pij Patris, ſummaque *diſcretio*, quam circa delinquentes fratres, cap. 27. & prudentiſſimum corripiendi modum 2. cap. Abbati præſcribit, quem alibi quoque monet vt ſic omnia temperet atque diſponat, qualiter & animæ ſaluentur: & quod faciunt fratres, ſine vllâ murmuratione faciant. Quæ ſine dubio iuſtiſſima eſt æquitatis & diſcretionis menſura. Ex his porrò alijſque locis, quæ ſparſim in totius Regulæ decurſu occurrunt, facilè apparet, quā meritò de Sanctiſſimâ Regulâ noſtrâ dixerit Cardinalis Turrecremata: Summâ prudentiâ, quæ Mater eſt omnium virtutum, menſurata ſunt vniuerſa huius (B. BENEDICTI) Sanctæ Regulæ inſtituta.

DISQVISITIO IV.

Vt omni hominum generi Regula S. BENEDICTI *ſit accommodata?*

EX ſuauitate illâ atque diſcretione, quâ Regulam noſtram præcellere docuimus, illud conſequens eſt, vt eadem quoque omnibus quam maximè accommoda cenſeatur. Quod quidem ad laudes eius plurimùm facit; bonum enim quò vniuerſalius eſt, pluribuſque communicabile, eò etiam melius habetur. Eo ipſo enim magis refert imaginem illius, qui per eſſentiam bonus eſt, Dei, inquam, optimi, maximi: à quo omnia bona procedunt, nihilque bonum niſi ex illius bonitatis participatione dici poteſt. Regulam autem noſtram tanto moderamine eſſe temperatam, vt cuiuis commoda ſatis atque apta iudicari poſſit, teſtatur in primis Beata Hildegardis aliquoties iam à nobis citata, iterumque citanda, cui nimirùm excellens Sanctitas auctoritatis pondus conciliauit. Illa igitur in Expoſitione Regulæ S. BENEDICTI, ſic ait: *Fons quoque clauſus fuit* (S. BENEDICTVS) *qui in diſcretione Dei doctrinam ſuam effudit, cùm acutum clauum doctrinæ nec nimis in altum, nec nimis in profundum, ſed in medium rotæ fixit, ita vt vnuſquiſque ſiue fortis, ſiue imbecillis ſit ex eâ ſecundùm poſſibilitatem ſuam bibere competenter poſſit.* Hæc illa. Eiuſdem animi & ſenſus fuit Sanctus Petrus Damiani, qui in Opuſculo de perfectione Monachorum, ait *Sancta Regula quaſi ampla quædam, capax, & ſpatioſa domus facta eſt ad omnia genera hominum capienda, pueros videlicet & ſenes, fortes & debiles; delicioſos & multimodâ morum inæqualitate diuerſos.* Peritiſſimus nimirùm legiſlator, iuxta formam Apoſtolicam, omnibus omnia factus, vt omnes lucrifaciat, ita vniuerſa Regulæ ſuæ præcepta temperauit, vt fortes ſint qui cupiant, & infirmi non refugiant. Vnde ſenes & infantes, & laicos, & Clericos, & fortes, & imbecilles ad conuerſionem admiſit: quibus omnibus ne quid deeſſet, Regulæ auctoritate proſpexit.

Regulam S. Benedicti omnibus cõuenire probatur. Ex B. Hildegarde. In expoſit. Reg. S. Bened. Petrus Damiani. Opuſcul. 13. cap. 7. DE REGVLA S. BENEDICTI Et Regulâ ipſâ.

Tam librato quoque diſcretionis examine Sanctiſſimam Regulam ſuam Beatus BENEDICTVS diſpoſuit; vt omnibus bonorum operum exercitijs ſecundùm eum vacare quis poſſit, adeò vt nulla propemodū perfectionis opera in alijs ordinibus fiant quæ per hanc Regulam excludantur; ita ex Hiſtorijs, & Sanctorum vitâ, conſtat Benedictinos ſuos habuiſſe Anachoretas, ſoli contemplationi rerum diuinarum vacantes. Alios deinde habuerunt Euangelij prędicatores, & Regnorum Apoſtolos. Alij in ipſis Monaſterijs miſericordiæ operibus dediti; Infirmis in hoſpitalibus, quæ Monaſterijs coniungere ſolebant, inſeruiebant. Alij in ſcholis iuuentutem in bonis artibus erudiebant. Alij Academici Profeſſores ſuperiores ſcientias Philoſophiam, Iuriſprudentiam, Theologiam è cathedrâ docebāt. Nec defuere, qui captiuis redimendis ſeſe dedicabant: quæ omnia ex Benedictino Chronico probari poſſunt. Ex quibus euidens fit, omnibus iſtis exercitijs, Regulam noſtram contrariam non eſſe, ſed cum ijs etiam ſtare poſſe eiuſdem obſeruantiam.

Cap. 37. & 48. Quæ omnia bonorū operum exercitia admittit.

Verùm & hinc probari poteſt, quàm conueniens cuicunque hominum generi noſtra ſit Religio, & Regula; quòd eius ſuaui iugo ex omnibus regnis & prouincijs tot tantique ſe ſubmiſerint, vt præ multitudine numerari vix poſſint. Quos inter tamen illuſtriùs emicant illi, qui firmioribus retinaculis ſæculo alligati, minùs apti videbantur diſciplinæ & rigori monaſtico ſubeundo; Principes, inquam, viri ac mulieres, diuites ſecundùm ſæculum, quorum difficilem admodum conuerſionem conſiderans Chriſtus Dominus, dicebat: *Amen dico vobis, quia diues difficilè intrabit in regnū cælorum. Facilius eſt camelum per foramen acûs tranſire, quàm diuitem intrare in regnum cælorum.* Verū quæ miſerentis Dei benignitas eſt, habet Ordo noſter quāplurimos tales camelos, qui depoſito gibbo diuitiarū, per arctū foramen Benedictinę Regulæ, intrauerunt in regnū Cælorum. Ad hunc enim Ordinē è ſęculi pompis conuolarunt Principes, Duces, Marchiones, Comites vltra ducentos quadraginta tres, Regum & Imperatorum liberi centum quadraginta ſex, Reginæ quinquaginta & vna, Imperatores

Numerus eorum qui ſub eâ militarunt innumerus. Matth. 19. 21. Regum & Principum copioſa.

ſuſtinet; alioquin hoc ipſum, quod Regula eſt, amittit ac perdit. Agnouit porrò, atque ipsâ experientiâ docente, probauit hanc *Regulæ* noſtræ *ſufficientem plenitudinem* S. Odo, qui Cluniaci Abbas conſtitutus (vt in eius officio canimus) *theſauros in Regulæ obſeruatione latentes, Monachis explicauit; nullumque illius apicem prudenti inconſultum, proficienti inutilem, credenti difficilem, pœnitenti aſperum eſſe, ſuo & multorum exemplo docuit.*

S. Odo.

Alij eius rei teſtes.

Verùm, ne domeſticos tantùm teſtes, ſub S. BENEDICTI vexillis militantes protuliſſe videamur; audiamus alios aliquot ſcriptores doctiſſimos, & eminentes in eccleſiâ Dei auctoritatis, qui ſub aliâ Regulâ Monaſticam vitam ducentes, eandem tamen veritatē prorſus adſtruxerunt Primus ſit S. Antoninus, ex Ordine Prædicatorum Archiepiſcopus Florentinus, qui de Benedictinâ Regula loquens, affirmat eam eſſe præ cæteris in omnibus directiuam, & quod ſingula quæque clarè deſcribat, eoque nomine etiam illi præfert, ſub quâ ipſemet profeſſionem emiſerat, S. videlicet Auguſtini.

S. Antoninus. Part. 2 hiſt. tit. 15. ſ. 8.

Turrecremata.

Secundus teſtis ex eodem Ordine, eſt Cardinalis Joannes à Turrecremata, qui expoſitioni Regulæ S. BENEDICTI eiuſdem elogia præmittens, Eam inter cætera commendat *à plenitudine*, vt ipſe Loquitur *continentiæ. Traditur ſanè in eâ*, inquit, *totius perfectionis Monaſticæ norma: cùm vniuerſa virtutum inſtrumenta, ac Religionis præcepta contineat, ſicut apertiſſimū eſt ſingula ipſius Regulæ capitula contemplantibus, vt de eâ meritò dicamus illud Sapientiæ: Doctrix eſt diſciplinæ Dei, & electrix operum eius.* Ita Cardinalis ille doctiſſimus.

Sap 8.

Tertius eiuſdē inſtituti, Silueſter Prieras, Magiſter ſacri Palatij, teſtis hîc audiatur. *Hæc Regula*, inquit, *non indiget declaratione mitigatiuâ, cùm ſit præcipuæ diſcretionis: nec illuſtratiuâ, cùm in luce ſuæ claritatis dicatur luculenta.* Cui quartus ſubſcribit Jacobus de Vitriaco S.R.E. Cardinalis, ſic loquens: *Qui enim diligenter & diſtrictè primas Nigrorum Monachorum Inſtitutiones obſeruare ſtuderet, nihil prorſus addere oporteret.* Ludouicus Pius Jmperator ita Ægilem Abbatem Fuldenſem alloquitur: *Regulam verò vir Dei* BENEDICTVS *luculento ſermone conſcripſit; in quâ nihil doctrinæ latentis, nihil obſcuritatis comprehendit, quapropter non indiget Expoſitione, ſed admonitione. Hæc eſt enim anguſta porta, & arcta via, quæ ſequentes ſe ducit ad Deum.* His accedat Auctor Gloſſæ in Capitulum, *ſunt non nulli*, vbi cùm Bonifacius Papa Monachis Sacramentorum adminiſtrationem competere diceret, *quia B.* BENEDICTVS *Monachorum præceptor almiſſimus rei interdictor nō fuerit*; addit Gloſſa, quod omnia quę non prohibuit S. BENEDICTVS, ſint conceſſa Monachis: quod etiam argumentationis Pontificiæ forma exigit, alioqui admodum infirma eſſet ea conſecutio; Sanctus BENEDICTVS non vetuit: ergo hoc licet. Debet proinde ex mente huius Gloſſatoris: tam plena eſſe S. BENEDICTI Regula, vt nihil omninò intermiſerit. Idem elogium Regulæ tributum ab S. Hildegarde: *Quæ enim fieri recuſat, ait, ea apertè interdicit: & quæ fieri exhortatur, illa apertè manifeſtat. Hæc antē de quibus tali modo reticet, arbitrio & diſcretioni Abbatis, & fratrum dimittit.*

Silu. V. Reg. 1. n. 10.

Iacobus de Vitriaco. Hiſ. occident. ca. 20.

Lud. Pius.

Cādidus in vitâ Ægilis lib. 1.

Auctor Gloſſæ. Cauſa 16. q. 1.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

S. Hilegardis in explicat Reg.

Obſeruat Iulius Nigronus, eos, qui breuem primam formulam habuerunt ab Inſtitutore, vt Ordo Minorum S. Franciſci, Carmelitarum, & alij; coactos fuiſſe poſteà multas alias ordinationes & Conſtitutiones ſcribere, quibus primæua Regula declararetur, ac ſepiretur: tum vt Religioſi in viâ perfectionis dirigerentur, in qua vel pericula erant, vel errores eſſe poterant; quibus Regulæ breuitas non occurrerat. Accuratior proinde illa Regula, quæ omnia complectitur, & vix quidquam relinquit regentium arbitrio & voluntati: ita enim excluditur quæ ſuboriri ſolet crebra mutatio & varietas Regularium obſeruantiarum. Eo nomine Regula noſtra paſſim commendatur.

Nigron in explicat. tit. part. 1 Reg. ſociet. ſ. 18.

Breues Regulæ ferè explicandæ.

Atque hoc ipſo titulo negat P. Patricius Flemingus, regulam S. Columbani eſſe ſtatuta quædam, ad Regulam S. BENEDICTI ſuperaddita. Cùm enim huiuſmodi, *Statuta* (vt ait) introduci ſoleant ad diſciplinam conſeruandam, vel lapſam reſtituendam; & ipſa S. BENEDICTI Inſtitutio multâ prudentiâ & vigilantiâ omnes relaxationi vias præcluſerit & ipſi eius cultores, pro primæuo iam exorientis Ordinis feruore, cuncta ad amuſſim obſeruare ſatagerent: quâ ratione iudicaſſet Columbanus talem Regulam tam copioſam, tot contra impendentia diſſolutionis mala præceptis & documentis inſtructam, tantâ à ſuis profeſſoribus obſeruantiâ & rigore excultam, nouis legibus & conſtitutionibus onerandam? Ita ille: quem eatenus tantùm hîc produxerim, vt ſufficienti *plenitudine Regulæ* S. BENEDICTI teſtimonium perhibeter. Ex quâ ſanè plenitudine, multa poſteriores Ordines acceperunt, quæ in Conſtitutiones Legeſque ſuas tranſtulerunt.

Fleming. in tiac. M. S. de reg S. Columb.

An Regula Columbani ſint ſtatuta Benedictina

DE REGVLA S. BENEDICTI.

DISQVISITIO VI.

An S. BENEDICTI *Regula ſit ſpiritualis & interna?*

CVM anima plus ſit quàm corpus, & Spiritus præſtet carni; doctrina illa, quæ animæ ſalutem, atque interioris hominis eruditionem potiſſimùm tradit, multò excellentior iudicanda eſt ea, quæ externum tantùm hominem atque ipſum corpus componit. Ex quo capite non modicè augetur laus Regulæ S. BENEDICTI,

1. Corinth. 2. Regula S. Benedicti valdè ſpiritualis.

qui velut alter Paulus *ſpiritualia ſpiritualibus comparans*, Regulã ſuam ita condidit, vt potiorem ſpiritus, quàm corporis rationẽ habuerit, decebat nimirum Regulam illã, quã à Spiritu ſancto inſpiratã atque dictatam ſuprà docuimus, prorſus eſſe ſpiritualem, ſuumque Authorem toto opere teſtari. Locuples huius rei teſtis eſt Beata virgo Hildegardis, cuius hoc eſt de S. BENEDICTI Regulâ Elogium:

In vitâ S. Diſibodi apud Suriũ.

S. BENEDICTVS *Regulam, quæ ſpiritualibus hominibus eſſet accommodata, ſanctis viris ſancto Spiritu docente & oſtendẽte condiderat.* Quod quidem quàm ex vero pronunciatum ſit, ipſamet Regula luculentiſſimè probare poteſt: quæ cùm

Quod ex ipsâ oſtenditur.

Abbati ad ſubditorum directionem auctoritatis plurimùm conferat, tum vel maximè monet, vt ſpiritualium curæ animarumque ſaluti potiſſimũ intendat. Audiamus verò, quàm grauiter id inculcet.

Dum Abbatem inſtruit. Reg. cap. 2.

Ante omnia, ne diſſimulans, aut paruipendens ſalutem animarum ſibi commiſſarum, non plus gerat ſollicitudinem de rebus tranſitorijs, & terrenis atque caducis: ſed ſemper cogitet, quia animas ſuſcepit regendas, de quibus & rationem redditurus eſt. Et ne cauſetur de minori fortè ſubſtãtiâ, meminerit ſcriptum: Primùm quærite regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Eundem porrò & alibi monet vt *nouerit ſe infirmarum curam ſuſcepiſſe animarum;*

Cap. 27.

atque ideò, *omni ſolicitudine curam gerat circa delinquentes fratres.*

Cap. 41.

Atque iterùm cum inſtruit, vt *ſic omnia temperet atque diſponat, qualiter & animæ ſaluentur: & quod faciunt fratres, abſque vllâ murmuratione faciant.*

Et inſtrumenta ſpiritualia omnibus præbet.

Iam verò quod omnes concernit, quid, quæſo, toto capite quarto aliud facit, quã aſſignare INSTRVMENTA ARTIS SPIRITVALIS, *die noctuque inceſſabiliter adimplenda,* vt ipſe S. Pater ait? Quorum officinam, dicit eſſe *Clauſtra Monaſterij.* Quam verò interna ac ſpiritualia ſunt illa, eodem capite recenſita: *A ſæculi actibus ſe facere alienum: Nihil amori Chriſti præponere: vitam æternam omni concupiſcentiâ* SPIRITVALI *deſiderare:*

A *Actus vitæ ſuæ omni horâ cuſtodire: Omni loco Deum ſe reſpicere pro certo ſcire. Cogitationes malas cordi ſuo aduenientes mox ad Chriſtum allidere, & ſeniori* SPIRITVALI *pateſacere,*

Quæ omnia quidem ad interioris hominis officia vel maximè ſpectant. Quæ autem de *Humilitate*, ſpiritualis vitæ fundamento, præſcripſit, adeò quidã ſpiritualia ſunt; vt ex eo ſolo capite facillimè appareat quàm internum, recollectum, Deoque vnitum deceat eſſe Monachum Benedi-

Quæ de humilit. præſcrib.

B ctinum. In eo ſiquidem præſcribitur: *Vt ad omnia quæ ſibi iniunguntur, velut operarium malum & indignum ſe iudicet: & omnibus ſe inferiorem & viliorem non ſolùm ſuâ linguâ pronunciet, ſed etiam intimo cordis credat affectu.* Et cùm pręſcripſiſſet, vt Monachus *vbicunque ſedens, ambulans, vel ſtans inclinato ſemper eſſet capite, defixis in terram aſpectibus;* non contentus hâc externâ humilitate ſtatim ſubiunxit interiorem actum, qui exteriori coniungendus eſt; dicitque, Vt hoc faciens

Cap. 55

C *reum ſe omni horâ de peccatis ſuis exiſtimans, iam ſe tremendo iudicio Dei præſentari exiſtimet.* In hoſpitibus *Chriſtum adorari & ſuſcipi* vult; eoſque deduci ad *orationem, propter illuſiones diabolicas.*

Cap. 66. Circa egreſſum ex monaſtern.

Quantâ verò curâ ac ſolicitudine cauit, *Ne Monachis eſſet neceſſitas vagandi foras, quia* (vt inquit) *omninò non expedit animabus eorum;* Et verò, ſi qui egreſſi, aut certâ de cauſâ abſentes eſſent *ſemper ad orationem vltimam operis Dei* eorundem *commemorationem fieri* voluit.

D Summo quoque ſtudio hoc egit, vt ſi fortè quid detrimenti in viâ ſpirituali egreſſi Fratres accepiſſent, id communi oratione dilueretur, ac quantum fieri poſſet reſarciretur; Itaq; ſtatuit:

Cap. 67.

Reuertente autem de viâ fratres, ipſo die quo redeunt, per omnes canonicas horas dum expletur opus Dei, proſtrati ſolo Oratorij, ab omnibus petant orationem propter exceſſus: ne quid fortè ſurrepſerit in viâ viſus, aut auditus malæ rei, aut otioſi ſermonis.

E Quòd ſi diligentiùs oculos reflectere voluerimus ad eam perfectionem, cum quâ omnia Monachorum ſuorum opera Sanctus BENEDICTVS fieri voluit; ſine dubio fateri cogemur, illa maximè eſſe ſpiritualia. Vt enim alibi ex ipsâ Regula declarabimus voluit S. Pater actiones noſtras fieri in Dei præſentiâ, cum diffidentiâ de viribus proprijs, & confidentiâ auxilij diuini; cum humilitate item, & obedientiâ: vtque totũ opus tanquam à Deo & non à ſe factum, in eius ſolius gloriam referatur. Hiſce enim conditionibus, velut ſpiritualibus quibuſdam alis, opera noſtra, ad longè eminentiorem dignitatem enehuntur, quàm aliàs per ſe haberẽt. Fit enim hoc modo, vt ea quæ indifferentia ex ſe eſſent

Qui ſunt opera fieri velit Benedictus.

ſent opera, nihilque prorſus ab Ethnicorum, aut ſæcularium ſaltem actionibus diſtantia; iam prædictarum virtutum vera ſint exercitia actuſque multiplicium meritorum feraciſſimi. Et neſcio ſanè an ſublimius ac ſpiritualius quid præſcribi, aut excogitari potuerit: vnde meritò Cardinalis à Turrecrematâ dixit, quod Regulę Sanctiſſimi P. BENEDICTI conſideratio maximè circa ſpiritualia verſetur. Ioannes verò Trithemius deſcripturus Religioſis ſpiritualia exercitia, nō dubitat aſſerere ipſam S. BENEDICTI Regulam ad omnem inſtitutionem ſpiritualē ſatis eſſe, ita enim ait: *Ad ſpiritualis exercitij tam vtilis, tamque neceſſarij commeatū* REGVLA *Sanctiſſimi Patris noſtri* BENEDICTI *Monacho videtur ſufficere, quàm conſtat omnem materiam exercitiorum, tam ſpiritualium quàm corporalium ad cuſtodiam Regularis diſciplinæ neceſſariam Monachis continere. Et idcircò omnia Monachorum exercitia conſtitutionibus Regulæ humiliter ſubmittenda ſunt, quoniam quidquid vel à nobis, vel ab alijs pro reſtitutione Monachorum præcipitur, totum ad obſeruantiam normæ monaſticæ deputatur. Nam totius Religionis noſtræ ſumma, quæ continuatione ſpiritualis exercitij acquiritur, in* REGVLA *Monaſticæ traditionis quaſi in radice per compendiū habetur. Omne igitur, vel ſpirituale vel corporale monachorum exercitium quo mens ad humilem obedientiam, & abnegationem ſui ipſius ex amore inducitur, inſtitutis* S. REGVLÆ *conformatur.* Hæc Trithemius.

Trithem. Præfat. in lib. de triplici Relig. Clauſt. Trithemius Regulæ Spiritum commendat.

Quibus omnibus attentè conſideratis, abſque vllâ prorſus iniuriâ cum Apoſtolo de Regulâ noſtrâ dicere poterimus: *Scimus quia lex ſpiritualis eſt.* Et ſanè alia eſſe non poterat ab illo, qui Iuſtorum omnium ſpiritu plenus, *gratiâ Spiritus Sancti eo modo* (vt loquitur S. Hildegardis) *perfuſus erat, quòd in nullo opere ſuo velut in puncto momenti & ictus oculi, virtute Spiritus Sancti carebat* Quidni enim *ſpiritualis* eſſet *Regula*, quam Beatiſſima virgo Maria, vt iam aliàs citauimus, dixit compoſitam *de Spiritu Dei*? Quare quicunque in ſpiritu proficere deſiderant, meritò ſibi gratulari poſſunt, ſe ſub eâ Regulâ Religioſam vitam ducere, quæ & *ſpiritualis* cum-primis ſit, & *ſpiritualia* præcepta profeſſoribus ſuis præſcribat. Qui proinde hiſce S. Pauli verbis conueniri, & admoneri ſe arbitrentur: *Sectaminî charitatem, æmulamini ſpirtualia.* Sectamini; inquā, Charitatem; quia charitas totius Regulæ finis eſt, vt poſteà oſtendemus, & ad illam omnia regularia exercitia diriguntur. Æmulamini ſpiritalia: lex enim ſpiritalis ſpiritualia mandata præſcribit; vt carnales ſpirituales efficiat, adeoque ſpiritualiter ſeruari atque adimpleri debet.

Rom. 7.14. Quem ſiū ab Auctore ſuo accepit.

1 Corinth. 14.1.

DISQVISITIO VII.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

An Regula S. BENEDICTI *ſit perfecta?*

CARDINALIS à Turrecrematâ, qui plurimis ex capitulis Regulam digniſſimis elogijs exornauit, eam quoque commendandam dicit ab eminentiâ Euangelicæ perfectionis. *Planè enim* (vt verba eius exhibeam) *nihil de voluntate propriâ, nihil de corporis proprij poteſtate, nihil de rerum mundanarum poſſeſſione, nihil de tempore dereliquit. Equidem perfectionem Paupertatis incluſiuè deduxit, vſque ad graphiū: perfectionem Obedientiæ deduxit vſque ad momentū; cuius exuberantiſſimæ perfectionis gratiâ de huius perfectiſſimi & Deo acceptiſſimi Patris Regulâ dicere meritò poſſumus illud Eccleſiaſtici* BENEDICTIO *illius quaſi fluuius inundauit.* Hęc ille. Cuius ſi inhęrere veſtigijs voluerimus, abſque veritatis prę iudicio addere licebit perfectionē *Paupertatis* non modò vſque ad graphium, ſed vſque ad corpus proprium definitam; quòd nimirum S. Pater neget eſſe in poteſtate Monachi. Similiter perfectionem *Obedientiæ* non tantùm vſque ad momentum, verùm vſque ad impoſſibilia deduxit; neque eam tantùm Abbati aut Superioribus, ſed æqualibus, & ſibi inuicem voluit impendi. Modum verò obediendi exquiſitum requiſiuit vt non murmurationem modò, & reſponſum nolentis, ſed malum etiam animum, & interiorem contradictionem excluſerit. Addamus hiſce quoque perfectionem *Silentij*, cui omni tempore ſtudere voluit Monachos; atque propter taciturnitatis grauitatem etiam perfectis diſcipulis rarā concedi loquendi licentiam de bonis quoque, & Sanctis ad ædificationem ſpectantibus eloquijs. Quæ ſanè valde eximia taciturnitatis perfectio eſt. Quantæ verò perfectionis eſt *Humilitas* illa duodenis gradibus deſcripta & pro totius perfectionis baſi ac fundamento Religioſis propoſita? vbi inter cætera vult, *Vt omnibus ſe inferiorem & viliorem nō ſolùm ſuâ linguâ pronunciet Monachus; ſed intimo cordis credat affectu.* Ex quibus alijſque Regulæ locis, ſatis ſuperque conſtare puto, S. P. BENEDICTVM non qualeſcunque virtutum gradus à ſuis requirere diſcipulis ſed eximios, heroicos, & maximè perfectos, neque paucis aliquibus virtutibus contentus fuit, ſed omnes vno quaſi faſciculo colligatas quarto Capite, exercendas præſcripſit.

Regula Benedictina perfectiſſ. Eccleſ. 49. In Paupertate. Obedientia. Silentio. Cap. 6. Humilitate. Cap. 7.

Meritò proindè noſter venerabilis Beda in vitâ S. Outhberti nominandam cenſuit *Regulam Monaſticæ perfectionis*; quaſi dicere voluiſſet illâ contineri omnia ea, quæ ad Religio-

Cap. 17.

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI

Religioſam perfectionem requiruntur, prout abſolutè aſſeruit Goffridus Cardinalis Vindocinenſis, dicens: *In Regulâ eius* (Sancti BENEDICTI) *inuenitur omnis perfectio Monachorum.*

Goffrid. Sermo. de S. Benedict.

Occurritur obiectioni.

Neq; verò opponi hîc poteſt, perfectionẽ Chriſtianam in moralibus virtutibus, aut Euangelicis conſilijs ſitam non eſſe. Licet enim id ex doctrina S. Thomæ veriſſimum ſit; eodẽ tamen Doctore diſcimus, Euangelica conſilia perfectionis inſtrumenta eſſe, & efficacia quædam ad eam conſequendã media; tum quia per illa impedimenta perfectionis remouentur, & cordis munditia acquiritur; tum etiam quia vt aliarum virtutum ſeminaria ad ipſam perfectionem proximè manuducunt. De Paupertate enim dixit ipſa veritas: *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende quæ habes, & veni, ſequere me.* De Caſtitate: *Incorruptio proximum facit eſſe Deo.* Conformitas autem cũ voluntate Dei, quæ ſine dubio ad perfectionem requiritur, per obedientiam obtinetur. Alijs porrò virtutibus perfectionem adſcribi, ex Apoſtolo conſtat; qui ad Epheſios ſcribens, ait: *Accipite armaturam Dei, vt poßitis reſiſtere in die malo, & in omnibus perfecti ſtare.* Exponẽs verò quænã ſit illa armatura Dei, ſubiungit: *State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate, & induti loricam iuſtitiæ, in omnibus ſumentes ſcutum fidei.* Iacobus quoque Apoſtolus ait, *quod patientia opus perfectum habeat.* Quam perfectionem idem quoque ſilentio tribuit, cùm ait: *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus eſt vir.* Eodem ergò modo virtutibus à S. P. BENEDICTO commendatis nomen perfectionis tribuimus, atque ab illis non immeritò Regulam poſſe dici *perfectam* aſſerimus.

2.2.q.184. a.3.

Matth.19.

Sap.6.

Epheſ.6.13

Iac 14.

Cap.1.3.

At enim ſi abſolutè Chriſtianam perfectionem conſideremus, quam in charitate conſtitutam, Angelicus Doctor tradit, inueniemus eam à S. BENEDICTO neutiquã fuiſſe prætermiſſam. Non minus enim de eius Regula, quàm de Euangelicâ lege, dicere licebit: *Finis præcepti eſt Charitas:* Itemque illud; *Plenitudo legis eſt dilectio.* Vt enim Beata illa Hildegardis ait: *S. P. BENEDICTVS murum ſanctitatis Regulæ ſuæ in charitate Dei cõſtituit.* Quod ipſum pluribus infra probabitur, cùm de fine Regulæ noſtræ agemus.

2.2.q.184. a.1.

Charitas à S. Benedicto commendata.

1.Timo.1.

Rom.13. 10.

Tract.7. Diſquiſit.1.

Quod igitur de Sanctorũ Patrũ Doctrinâ, ipſe Legiſlator noſter aſſeruit, id de eius quoque Regulâ dicere licebit; videlicet, quod Regulæ *obſeruatio perducit hominem ad celſitudinẽ* PERFECTIONIS. Id verò licet in confeſſo ſit, nihilominus tamen ipſius Reginæ cæli teſtimonio confirmatũ legimus. Ad S. enim Birgittam verba faciens, de B. BENEDICTO ait: *Compoſuit Regulã de Spiritu Dei, per quam multi* PERFECTI *facti ſunt, ſicut* A BENEDICTVS. Quod quidem teſtimonium omni exceptione maius, etſi vlteriori probatione non egeat; ſatis ſuperque tamen confirmari poteſt ex tam innumero Sanctorum numero, quos Benedictina Religio cælo adſcriptos, tanquam huius Regulæ fructus veneratur ac colit. Neq; verò longo temporis ſpatio hæc Sanctorum adeoq; perfectorũ Monachorũ copioſa multitudo collecta eſt, ſed ſtatim in ipſo Ordinis noſtri exordio, ſuperſtite etiamnum eiuſdem conditore Benedictinorum Monachorum B *perfectio* non in vno aut altero, ſed in multis omninò millibus clariſſimè eluxit. De B. enim BENEDICTO primus eiuſdem diſcipulus S. Maurus, ſuos exhortans, hęc dicere non dubitauit. *Itaque & nos per omnia veſtigia Patris noſtri Sanctiſſimi* BENEDICTI *imitari ſatagamus, qui relictâ domo & rebus patriæ, & ad vltimum nutricem ſuam occultè fugiens ac ſoli Deo placere deſiderans, tantam à Domino promeruit gratiam, vt nemini poſt Beatos Apoſtolos vnquam fuerit ſecundus, ſed potius Deo ſe iuuante, tot Sanctorum extiterit fundator cænobiorum; tantaque Domino acquiſierit millia* C *perfectorum Monachorum.*

Cap.73.

Quàm multi Sancti ex obſeruantiâ Regulæ Benedictinæ.

Etiam viuente S. Benedicto

Fauſt. in vita S. Mauri.

Quàm excellens igitur debet eſſe illa arbor, à quâ tam eximij fructus, quàm perfecta cauſa, quæ tam nobilis & perfectos producit effectus. Vt enim Aquinas Doctor ait: *Quidquid perfectionis eſt in effectu oportet illud perfectiori & eminentiori modo inueniri in causâ agente.* Iam verò quis ambigat, quidquid eſt virtutis & gratiæ, quidquid perfectionis & ſanctitatis in ſanctâ plebe tot Sanctorum BENEDICTINO- D RVM, quin illud totum de huius Regulæ, quaſi quodam lucidiſſimo omnium riuulorum fonte, emanauerit?

1.p.q.4.a.2.

DISQVISITIO VIII.

Qualis inter S. BENEDICTI *& aliorum SS. Regulas collatio?*

ODIOSA plerumque eſſe ſolet præſtantium rerum inter ſe comparatio, præſertim ſi vna alteri præſtare probetur. E Quare etiam ad inuidiam declinandam, & ne ſanctiſſimis aliarum Religionum Conſtitutionibus derogare voluiſſe viderer, ab hac diſquiſitione omninò abſtinuiſſem, niſi animaduertiſſem hanc rem ab alijs fide digniſſimis Scriptoribus ita eſſe pertractatã, vt non tam noſtrâ commentatione, quàm teſtimoniorũ deſcriptione id conficiatur, quod lemma, Diſquiſitioni præfixum continet.

In primis igitur, Goffridus Vindocinenſis Abbas, qui ante quingentos & ampliùs annos vixit, noſtram Regulam omnibus, quæ

Regulam S. Benedicti alijs præfert Goffridus Vindoc.

Serm. de S. Bened.

eam præceſſerunt præfert. *Fuerunt namque ante S.* Benedictvm *Abbates & Abbatum Inſtitutiones, ſicut ante Chriſtum Legiſlator exſtitit Moyſes. Bonam ſiquidem & ſanctam Iudaico populo Moyſes attulit legem, ſed Chriſtus Chriſtiano populo contulit meliorem. Ita Sancti viri illius temporis ſecundùm datam ſibi à Deo gratiam, Monachorum Leges ſtatuerunt; ſed Pater ac legiſlator noſter* Benedictvs, *ſicut à Deo maiorem gratiam percepit, ita meliorem legem inſtituit. Nam quidquid illi minus vel amplius faciendum prædixerunt, vel fieri permiſerunt, ipſe poſt illos correxit.* Pluribus ille, vt ſuprà vidimus Regulæ præeminentiam ad comparationem legis Moſaicæ & Euangelicæ proſequutus eſt, quæ hîc nō repeto. Illud tantùm ex eodē addo; quòd, *ſicut poſt beatos tres Euangeliſtas, Matthæum ſcilicet, Lucam, & Marcum eorum quartus Ioannes Apoſtolus ſcripſit, & meliùs. Sic vir iſte Beatus poſt alios Patres Monachorum Regulam ſcripſit, quâ tanquam dulcioris charitatis cæmento, viuo lapidi Chriſto homines diligentiùs iungit.* Cuius quidem S.R.E. Cardinalis iudicium de Regulæ noſtræ excellentiâ ex eo non modicū probari poteſt, quòd ſtatim ab ipsâ conditâ Regulâ, paſſim ab omnibus pænè Italiæ Monaſterijs, aliud ante Inſtitutum profitentibus, recepta ſit. Similiter vbi in Galliam per S. Maurum hæc Regula illata eſt, eam Monachi, qui ibi erant, paſſim admiſerunt; vt de nobiliſſimo Monaſterio Linnenſi clariſſimum eſt: Illud enim proprijs dimiſſis Inſtitutis, S. Benedicti Regulam à S. Mauro traditam ſuſcepit obſeruandam, vt Auctor vitæ S. Honorati, & poſt eum Cardinalis Baronius, alijque teſtes ſunt. Quod aliàs etiam factum fuiſſe, probat idem Cardinalis Baronius in Notis ad Martyrologium Romanum. Quinimò, Sanctum Equitium, multorum Monaſteriorum in Valeriæ Prouinciâ Patrem, Regulæ Benedictinæ obſeruantiam ſuſcepiſſe, licet anteà ſub ſancti Baſilij, aut alterius cuiuſuis S. Patris Regulis vixiſſet, pluribus probat admodum Reuerendus Dominus Henricus vanden Zype, ex Priore Monaſterij S. Ioannis in monte Ipras tranſlati, meus in hâc Affigemienſi Præpoſiturâ prædeceſſor, & nunc S. Andreæ iuxta Brugas Abbas digniſſimus, in ſuo de Monaſtico Ordine S. Gregorij libro.

Quæ paſſim vbique recepta in ſuo ortu.

Tomo 6.

11. Ianuarij.

Part. 3. c. 7. & ſequentibus.

Veriſſimè proinde dixit Antonius Gallonius, Congregationis Oratorij Presbiter: S. Benedictvs non eſt ſuâ laude fraudandus, vtpotè qui ſcribens Regulas, non de Monachis tantùm ſuis, ſed de omnibus eſt benè meritus, factus toti orbi proficuus atque conſpicuus, vt iam non habeat quod faſtu tumens Græcia Latinis inſultet, vincere Occidentales Monachos Orientalium Regulis, cum tanti Patris beneficio, habeat Latina eccleſia in theſauris, quod Græcia mutuari poſſit ab ipsâ, nam pænè exoleſcentibus Regulis reliquis Benedicti vbique locorum, frequentiori ſunt vſu receptæ, & obſeruantiori cultu retentæ. De his enim Honorius Auguſtodunenſis ait: Benedictvs *Abbas Caſſinenſis Monaſterij ſcripſit Regulam Monachorum, per totum mundum promulgatam.*

Latinos nob. à Græcis debere in cauſâ Regularum.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Lib. de ſcript. eccleſ.

Quod verò approbatas in Eccleſiâ Dei Regulas ſpectat, quamquam ego inter eas noſtrę palmam tribuere minimè auderem, ne proprij Inſtituti amore id potiùs, quàm ex veritate feciſſe viderer, tamen quæ vir doctiſſimus, & S. Eccleſię publico teſtimonio Sanctiſſimus, aliâ ſub Regulâ Monaſticen profeſſus, de noſtræ Regulæ præeminentiâ ſcripſit, non grauabor tranſcribere. Sanctus igitur Antoninus, Ordinis Prædicatorum, qui ſub S. Auguſtini Regulâ militat, quatuor Regulas inter ſe componens, ita ait: *Sicut Baſilius dicitur Pater Monachorum in Oriente, ita etiam Beatiſſimus* Benedictvs *Pater Monachorū in Occidente. Ipſe enim vt ait Gregorius, ſcripſit Regulam diſcretione præcipuam, ſermone luculentam, & præ cæteris (vt ita dicam) in ſingulis directiuam. Nam Regula Baſilij ſatis intricata eſt. Regula Auguſtini multum generalis, & ad particularia parum deſcendens: ſed per Conſtitutiones et additas à diuerſis Religionis eius profeſſoribus, auſteritatibus & cærimonijs adornata. Regula S. Franciſci breuis, & propterea multa ibi præcepta ſcrupulis plena: Sed Regula ſanctiſſimi* Benedicti *ſingula quæque clarè deſcribit. Quæ etiam vt approbata allegatur in Decretis cap. 18. q. 2. Cap. Perniciosam. Hanc omnes Monachi Occidentis pro fundamento tenent, exceptis Carthuſienſibus, ſed habitibus, & Conſtitutionibus additis, ac cærimonijs diſtinguuntur.*

S. Antonin. part 2. tit. 15 c. 12. §. 1.

S. Antonini de Regula Benedictina præſtantiâ teſtimonium.

Ita Beatus illę Antiſtes Florentinus, cuius verbis neſcio quid amplius ad Regulæ commendationem, vel ab ipſis Benedictinis addi poſſit. Quare non in immenſum de hâc eadem Regulâ gloriatus eſt Trithemius, cùm ſcripſit. *Scripſerunt multi ſancti Patres Monachorum propoſito Regulas: ſed* Benedicti *Regula iure omnibus præfertur, quæ diſcretior, ſolidiorque in ſingulis comprobetur.*

Trithem. lib. 1. de viris illuſt. ord. S. Benedict. c. 2.

TRACTA-

DE REGVLA S. BENEDICTI.

TRACTATVS IV.

DE VTILITATE Regulæ S. BENEDICTI.

REI cuiuſque præſtantia non rarò colligitur ex eâ, quam vtentibus præſtare ſolet, vtilitate. Hanc proinde poſt illam recto ordine in S. BENEDICTI *Regulâ conſiderandam ſuſcipimus. Diſquirentes* Primò, *Quàm ea vtilis?* Secundò, *An perducat ad regnum cœlorum? quo cum nihil vtilius eſſe poſſit, meritò acquieſcimus.*

DISQVISITIO I.

Quàm vtilis S. BENEDICTI *Regula.*

A NIHIL eſt quod adeò hominum mentes ad rei alicuius amorē & proſecutionem alliciat, quàm probè cognita, atque expenſa eiuſdem rei vtilitas.

Vtile trahit homines

Vtilitate enim ducimur, imò rapimur omnes; & prout res aliqua ad deſtinatum animo finem conſequendum magis minùſve apta eſt, eò etiam magis minùſve in pretio eſt, atque diligitur. Hinc pecunia, quòd eâ alia omnia, quæ homines ad neceſſitatem aut voluptatem concupiſcunt, facilè comparentur, tanti paſſim fit, vt de eâ dictum B ſit. *Pecuniæ obediunt omnia.* Itemque,

Eccle. 10. Horat. li. 1. epiſt. 6.

Et genus & formam Regina pecunia donat.

Ita agri, vineæ, Arbores, fructuum cauſa coluntur: ita peruerſo iudicio,

Ouid li. 2. de Ponto. eleg. 3.

Vulgus amicitias vtilitate probat.

Adeò ſcilicet homo naturâ ſuâ vtilitatis auidus eſt, vt ei nil niſi quod prodeſt charū ſit. Quare ne quidquā Regulæ S. BENEDICTI ad abſolutam laudē deſit, hanc quoque vtilitatē ei ineſſe confirmabimus.

Vtilitas Regulæ Benedictinæ expenditur.

Et quidem tantò etiam excellentius, quantò ad ampliora bona conſequenda ipſamq; adeò C Beatitudinē æternam, quę bonum ſummū eſt, efficaciora media ſuppeditat. Ab hoc capite Regulam noſtram cùm primis celebrandā cenſuit Cardinalis à Turrecrematâ ſic loquens: *Commendatur Regula S. Patris* BENEDICTI *à magnitudine vtilitatis: ſtuduit ſiquidem Sanctiſſimus Pater in hâc ſuâ Regulâ vtilia docere, exemplo Domini dicentis: Ego Dominus docens te vtilia. Docet enim huius Clariſſimi Patris Regula, ſobrietatem, Prudentiam, Iuſtitiam & virtutem: quibus vtilius nihil eſt in vitâ hominibus.*

Turrecremata. Iſa. 48. Sap. 2.

Quod ſi, vt veritas ipſa dixit; ex fructibus arbor dignoſcenda ſit; luce meridianâ clarius erit, Benedictinæ Regulæ arborem longè optimam eſſe; quæ nimirum vberrimos Fructus dominicis horreis intulerit, vt quidam noſtri æui magnæ auctoritatis ſcriptor dicere non dubitarit: *Poſt Sacratiſſima & ſanctiſſima Eccleſiæ Sacramenta, nihil ita in Eccleſia vtile fuiſſe, ac Sanctorum Monachorum Benedictinorum Ordines, & inſtituta*, vt refert Arnoldus Wion.

Ex fructibus varij & copioſi.

Wion. li. 1. Lig. fructum recenſet.

Quam Ordinis noſtri vbertatem, etiam alij Auctores paſſim celebrant: & in primis Iacobus Vitriacus Cardinalis, qui de eo refert, quòd nulla Religio alia tot Sanctis viris abundauerit, aut tanto tempore rigorem diſciplinæ conſeruauerit, aut tot genuerit Eccleſię Paſtores; qui excellentis vitæ exemplo, & doctrinæ verbo colluſtratis tā multis regionibus, tot è diaboli faucibus animas eripuerint. Hæc Vitriacus.

Vitriac. hiſt. Occiden. cap. 20.

Cui omninò conſentit Thomas Bozius, ſic loquens: BENEDICTVS Adoleſcens, nullis humanarum rerum, quibus mortales interdum capiuntur, præſidijs & ornamentis inſtructus, audet ante annos mille atque ampliùs normam vitæ inducere longè auſteriſſimam, ac tot poſt ſe ſectatores abduxit, vt eorum numerus iniri nullo modo poſſit. Ex eius verò Familiâ prodierunt tot ac tanti in omni laudum genere virtutumq; florentes viri, vt quoquò te conuertas, admiratione defixus tenearis. Quot enim Martyres, quæſo, ex illius Ordine? Quot miraculis ac ſanctimoniâ præſtantiſſimi viri exierunt?

Bozius de ſig. Eccl. l. 6. c. 6 n. 17.

Quot

Quot Pontifices ſummi, & admirandi? Hæc ille.

Quid de ijs ſcripſerit Baronius. Anno Chriſti 529.

Paria quoque adfert, ſi non maiora, qui eiuſdem cum illo eſt Ordinis, Magnus Annaliũ conditor Baronius, cuius hæc verba. Quis Dei conſilium non magnopere admiretur, dum conſiderat, eo ferme tempore, quo in Oriente Monachiſmus eſſet magna ex parte collapſus, eodem in Occidente à S. BENEDICTO inſtaurari, atque longè latéque diffundi obſeruantiã monaſticæ diſciplinæ, eamq; adeò fœcundo germine propagari, cũ veluti ex tenui ſurculo B prægradium exorta ſint frugiferarum arborum ſiluæ, quæ vniuerſam repleuêrint Occidentalem Eccleſiam, extiteritque locuples ſeminarium, ex quo plurimi progreſſi ſint ſanctiſſimi diuerſarum Eccleſiarum Epiſcopi; nec defuerint ex ijs, qui in throno Apoſtolico conſidentes, vniuerſam Catholicã Eccleſiam, cum vehementiores vrgerent fluctus, conſtantiſſimè gubernarint: progreſſique ex eodem Monachorum Ordine ſint, qui Apoſtolico munere complures Barbaras nationes, C Chriſti iugum ferre impatientes, tandem ad Chriſtianam fidem ſponte capeſcendam conuerterint; prodierintque alij, qui ob ſuſcepta grandia pro religione certamina ſint victores conſecuti coronam martyrij. Prætermus modo illos, qui ſacrarum rerum ſciẽtia nobiles inter ſcriptores Eccleſiaſticos floruère; nec numeramus, quæ numerari vix poſſint, ſacrarum examina virginum. Hæc tanta tibi hîc vno intuitu, tanquam immenſum cælum in paruo globo deſcriptum, inſpicienda obiter modò D proponimus. Ita Illuſtriſſimus Cardinalis. Sed ſi ſpatioſiſſimi huius Cæli vniuerſa ſidera, toto orbe clariſſimè radiantia, ſingillatim ſpectare atque enumerare non poſſumus: liceat ſaltem eorum congeriem in certas claſſes, veluti ſphæræ huius maiores circulos diſtributã, aliquouſque contemplari. Quod vt iucundius faciamus, lubet è ſacræ Scripturæ theſauro figuram quandam ac typum præmittere, quæ totius huius diſcurſus adumbret atque repræſentet argumentum.

Apocalyp. 22.

Glorioſus Apoſtolus Domini Ioannes, cæleſtis Ieruſalem topographiam exhibẽs, inter cetera deſcribit eius flumen ex vtraque parte arboribus conſitum, de quo ſic loquitur: *Et oſtendit mihi fluuium aquæ vitæ, ſplendidum tanquam cryſtallum, procedentem de ſede Dei & Agni. In medio plateæ eius, & ex vtrâque parte fluminis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menſes ſingulos reddens fructum ſuum & folia ligni ad ſanitatem gentium.* Sanctam hanc ciuitatem in ſenſu accommodato, Ordinem S. BENEDICTI A deſignare accipimus. Quid enim ille aliud eſt, quàm ampliſſima quædam ciuitas ſupra montem poſita? Ciuitas, inquam, Domini virtutum, Cæleſtis illius æmula, quæ meritò etiam illo nomine glorietur, *Dominus ibidem.* Vt enim S. BENEDICTVS diuinæ præſentiæ conſiderationem diſcipulis ſuis, huius Ciuitatis ciuibus, non ſemel commendauit; ita etiam Dominus Ordinem hunc, ceu ciuitatem ſuam, ſemper protexit, & Benedictione ſuâ repleuit. Hæc eſt Ciuitas, non vocanda *Derelicta*, aut *Deſolata*, B ſed iuxta Iſaiæ vaticinium, nomine nouo, quod os Domini nominauit, appellanda, *voluntas mea in eâ.* Nihil enim aliud in Benedictino Ordine docetur, quàm abnegatâ propria voluntate per veram obedientiam probare, quæ ſit *voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta;* adeò vt tota ciuium noſtrorum vita ſit *in voluntate eius.* Fluuium autem aquæ vitæ, cuius impetus vniuerſam hanc ciuitatem Dei lætificat, quid aliud eſſe dicemus, quàm S. P. N. BENEDICTI Regulam, quæ non immeritò C *aqua vitæ* vocatur, quia ad veram & perpetuam vitam properanti facem præfert, viam commonſtrat, & ad vitam æternam introducit. Eſt hic fluuius ſplendidus, tanquam cryſtallum, quia, vt iam ſuprà vidimus, præ cæteris Regula hæc dilucida eſt, & vt S. Antoninus dixit; *ſingula quæque clarè deſcribit.* Procedit autem *de ſede Dei & Agni*, quia, vt multis iam anteà probauimus, Spiritu ſancto docente & oſtendente, ſcripta eſt; & vt ſanctiſſima Virgo Maria apud Sanctam Birgittam ait: D *Compoſita eſt de ſpiritu Dei.* Spiritus autem ſanctus, huius Regulæ dictator, procedit à Patre & Filio, non ſecus ac fluuius ſic à throno Dei & Agni emanare dicitur, quæ eſt interpretatio noſtri Ruperti. De cuius Regulæ exuberantiſſimæ perfectionis gratia, Cardinalis Turrecremata iure affirmari poſſe ait illud Eccleſiaſtici: *Benedictio illius quaſi fluuius inundauit.*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Ordo S. Benedicti Ciuitas magna. Ezec. 48.

Iſaiæ 62.

Rom. 3.

Regula fluuius.

Birgitta l. 3. Reuelat. cap. 20.

Eccleſiaſt. 39.

Arbores eius.

Sed quænam ſunt hæc ligna (ita enim pluralis numerus per ſingularẽ intelligen- E dus eſt) ex vtrâque parte fluminis poſita, afferentia *fructus duodecim*, niſi magna illa Eccleſiæ lumina, Ordinis noſtri Proceres atque Senatores; quorum aliqui inter herbas germinauerũt *quaſi ſalices iuxta præterfluentes aquas.* Alij, vt palma floruerunt, & ſicut cedrus Libani multiplicati, fructum dederunt in tẽpore ſuo; vt de Sanctiſſimo Parente noſtro illud Eccleſiaſtici vſurpare liceat: *Quaſi Oliua pullulans, & Cypreſſus in altitudinem ſe extollens; circa illum corona fratrum quaſi plantatio Cedri in monte Libano, ſic circa illum ſteterunt quaſi rami*

Iſaiæ 44.

Eccli. 50.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

palma, & omnes filij eius *in gloriâ*. At vnde arboribus his varijs fructibus grauidis tanta vbertas, niſi ab irrigatione præterlabentis fluminis? Ab ipſa, inquam, Regulâ, quæ totius Religionis noſtræ fons & ſcaturigo eſt? A qua omnis vtilitas in ipſos Religioſos, & per eos in totam Eccleſiam dimanauit.

Et Fructus duodecim.

Vt igitur admirabiles hos *Fructus* duodenario numero comprehẽſos, vno veluti faſce colligatos, lectorum oculis obijciamus, fuit Sacratiſſima S. BENEDICTI Religio.

1. In vniuerſalis Eccleſiæ gubernatione admirabilis.
2. In particularium Eccleſiarum & Diœceſium regimine ſolicita.
3. In Gentilium conuerſione infatigabilis.
4. In hæreſium oppugnatione & extirpatione inuicta.
5. In Schiſmaticorum ad Eccleſiam reductione pacifica.
6. In Scholarum & Academiarum erectione vtilis.
7. In Sacræ Scripturæ Interpretatione aſſidua.
8 In Iuris Canonici collectione fidelis.
9. In Hiſtoriarum & veterum monumentorum conſeruatione incorrupta.
10. In Deiparæ Virginis cultus propagatione pia.
11. In Ceremoniarum ac Rituum SS. Miſſæ Sacrificij & Diuini Officij ac Feſtorum inſtitutione deuota.
12. In vtilium rerum adinuentione, ac diſciplinarum illuſtratione ingenioſa.

Hæc omnia igitur magnalia Sacroſanctæ Eccleſiæ decora, & Reipub. Chriſtianæ ornamenta Orbi dedit S. BENEDICTI

Arbor vna nobilis.
Nulla Silua talem profert
Fronde, flore, germine.

Sed *Fructus* hos ſingillatim aliquouſque, in gratiam Noſtrorum delibabimus.

PRIMVS FRVCTVS.

Eccleſiæ vniuerſalis gubernatio.

ORDINIS noſtri emolumenta ab eâ dignitate ordimur, quę parem in terris nō habet, vnique Deo tantùm inferior eſt, Pontificiâ, inquam, quæ vniuerſalis Eccleſiæ molem humeris ſuis ſuſtinet; ad quam ex noſtro Ordine plures aſſumpti fuerunt, qui magnâ ſapientiæ & Sanctitatis laude, Petri nauiculam direxerunt. De numero inter Hiſtoricos nō omninò conuenit. Trithemius noſter, de viris Illuſtribus Ordinis S. BENEDICTI, lib. 1. cap. 5. & lib. 4. cap. 20. octodecim cognoſcit; qui tamē & alibi aliquoties 24. extitiſſe fatetur. Petrus à

Trithem. de viris Illuſt. lib. 1. cap. 5. & l. 4 cap. 20. Benedictini Pontifices variè numerati.

A Bugiano, Pontificibus Ordinum, Camaldulenſis, Ciſtertienſis, & Cæleſtini excluſis, legitimos 37. nouem verò ſchiſmaticos cum Franciſco Gonſaluo Illeſcas, & Hieronymo Plato, & aliis, fuiſſe contendit. Omnium autem diſcuſſione exactiſſimâ factâ, ita Wionus ſtatuit: Pōtifices Sanctos, quorum locus profeſſionis conſtat, fuiſſe numero octodecim: quibus ſi alios ſeptem addas, eoſdemq; Sanctos, ſed quorum profeſſionis locus ignoratur, exurget numerus viginti quinque. qui ab omnibus pænè

Fr: Bug. *Yua.* *Sancti XVIII.* *Vel, XX.*

B Hiſtoricis adducitur. De quibus intelligendus eſt Ioannes XXII. de quo in fine Chronici Caſſiuenſis legitur:

Ioannes Papa XXII. fecit extrahi Canonizatio de Ordine & Regulâ Sanctiſſimi BENEDICTI, *ex libris ſummorum Pontificum: & refert, quod à tempore dicti Patris, vſque ad tempus ſuum, fuerunt infraſcripti Romanæ ſedis Pontifices XXV. &c.*

C His verò ſi eos annectamus, qui in Sanctorum numerum relati non ſunt, de quorum tamen Benedictino Monachatu conſtet; qui decem referuntur, addamuſque alios quinque, de quibus dubitatur an Monachi fuerint; inueniemus omninò quadraginta, quibus Deus ſtatuit Sacerdotiū hoc magnum, & beatificauit eos in gloriâ. Prætereo autem quinque Antipapas, qui ex Monachis ad ſummam Cathedram euecti, non rectè ſe pro Pontificibus geſſerūt; vti etiam ſex illos Pōtifices Schiſmaticos,

Simul Quadragin. *Antipapæ aliquot.*

D qui à ſede ſuâ deiecti, Ordinem Benedictinum profiteri coacti ſunt, aut eiuſdem habitu induti; de quibus Wion, lib. 2. cap. 6.

Pontificibus porrò eos ſubijciamus, qui in vniuerſalis Eccleſiæ regimine iiſdem dati ſunt cooperatores S. R. E. *Cardinales*: quorum numerus ab Hiſtoricis probatæ fidei ab ipſo S. Patre BENEDICTO, adusque Concilium Conſtantiēſe dicitur fuiſſe 184. quibus ſi adiungantur alij quatuordecim, à tempore dicti Concilij ad

Cardinales Benedictini 200.

E hæc vſque noſtra tempora creati, omninò reſurget numerus à Genebrardo proditus, *Cardinalium* videlicet ferè ducentorum.

Gratiæ à ... Christi

SECVNDVS FRVCTVS.

Aliarum Eccleſiarum Regimen.

VT iam ad particularium Eccleſiarum gubernationem deſcendamus, illi recenſendi ſunt, qui fuerunt *Principes ſacerdotum & fratres eorum in diebus ſuis*. Patriarchæ, ſcilicet, Archiepiſcopi, & Epiſcopi.

2. Esdr.

Patriar-

Benedictini Patriarcharum verò numerus fuiſſe refer- A tur quinquaginta. *Archiepiſcoporum* verò, mille quingentorum & ſexaginta quatuor, ſiue vt alij legunt, mille ſexcentorum: quod ex Trithemio, Sabellico, Volaterano, Genebrardo, & Plato, Wionus recipiendum putat, lib. 2. cap. 13. qui ex iiſdem quater mille, & eo amplius, aſtruit fuiſſe ex Benedictino Ordine *Epiſcopos.* Illi autem ſupra candelabrum poſiti, quantum alijs præluxerint, & vtilitates Eccleſiæ Dei attulerint, vix oratione conſequi datur. Ab his enim maximè profluxit, qui Ordine ſequitur

Patriarchæ ſo. Archiepiſc. 1600. Wion lib. 2. cap. 13. Epiſcopi 4000.

TERTIVS FRVCTVS.

Gentium conuerſio.

DVces ac Præceptores Gentium, magnos Ordinis noſtri Apoſtolos, qui *directi ſunt diuinitùs in pœnitentiam gentis, & tulerunt abominationes impietatis*, prolixo ſermone commemorare neceſſum foret; ſed compendio vtentes, eorum nomina, & Regnorum ſiue Prouinciarum, quibus fi- C dei lumen intulerunt, annotaſſe ſuffecerit. Quem verò delectat penitiùs cognoſcere, quæ per eoſdem magnalia diuina bonitas effecit, citatos à noſtro Wiono Hiſtoricos adeat.

Apoſtoli Ordinis S. Benedicti.

Anno igitur Domini 596. *Auguſtinus*, alijque S. Gregorij diſcipuli in Angliam miſſi, Reges, Gentemq; ad fidem conuertetunt; totamque Regionem Monaſterijs repleuerunt, quæ magnâ parte Metropolitanæ, & Cathedrales Eccleſiæ fuerũt, quarum Præſules & Canonici aliquot ſæculis D non alij quàm Benedictini Abbates & Monachi fuiſſe reperiuntur. Hi porrò Chriſto plures lucrifacientes diſcipulos, Euangelij lumen per totum Septemtrionem ſparſerunt. Nam anno 683. *S. Chilianus* in Franconiam, ſiue Orientalem Franciam à Conone Papâ miſſus, Ducem Gentemque ad fidem adduxit. Circa eadem tempora duo *Evvaldi* Weſtphaliam Chriſto & Eccleſiæ acquiſierunt, Martyrio coronati anno 693. *S. Lambertus* Tungrorum Epiſcopus Taxandros, ſiue Kempinienſes à gentilita- E tis errore reuocauit, Martyrij palmâ donatus anno 698. Quid verò dicemus de *S. Bonifacio*, Moguntino Epiſcopo & Martyre?

S. Auguſtinus, & ſocij. Chilianus. Evvaldi duo. S. Bonifacius Mogũt. Epiſc.

Quo Duce Germanis pietas ſe vera, fideſque Inſinuans, cepit ritus abolere profanos.

Hic enim totius ferè Germaniæ, & Friſiæ Apoſtolus, Martyrij gloriâ Apoſtolatus munus cumulauit, anno Chriſti 754. ex eodem noſtro Ordine *S. Stephanus* Vpſalenſis Epiſcopus, Sueciæ, & Helſingæ Apoſtolus extitit, Martyrio affectus anno 850. *S.* *Wigbertus* Sorabos, ſiue Frigio-Saxones ad fidei confeſſionẽ adduxit. Vti etiam *S. Abbo* Vaſcones conuertit. S. verò *Adelbertus* Pragenſis Epiſcopus, in Bohemiâ, Hungariâ, Poloniâ, Liuoniâ, & Pruſſiâ ſactæ fidei cultum plantauit; quem continuis prædicationibus in Poloniâ S. BENEDICTVS, ex Monacho Sancti Alexij Romæ ad Gentium conuerſionem Epiſcopus conſtitutus rigauit, adeoque ad maturitatem perduxit, vt poſt S. Adalbertum Poloniæ Apoſtolus dici meruerit. Eodem tempore ex B eodem Monaſterio S. Alexij eductus *S. Bonifacius*, primus Boſnenſis Archiepiſcopus, Hunnorum, Slauorum, & Ruſſorum Apoſtolus fuit. Sanctus verò *Gerardus* Hungaros in Pannoniâ Euangelicâ luce illuſtrauit. *S. Bruno* Ruthenorum Archiepiſcopus Pruſſos, & Lituanos Sarmatiæ populos ſacto Baptiſmate tinxit, atque ipſe, vt etiam præcedentes quatuor, Apoſtolatus gloriam etiam Martyrij laureâ condecorarunt. Longum porrò foret alios omnes Apoſtolos nominatim ſuis elogijs exprimere: quare vt de Confeſſoribus Apoſtolis confertim dicamus; *S. Chilenus* Atrebatenſes; *S. Willibrordus* Friſios; *S. Amandus* Brabantos, Flandros, Sclauos, & Vaſcones; *Vulfrannus* item Friſones; *Wilfridus* Hollandos ad fidem adduxit. Franconiam ſecundò *Willehadus* Bremenſis Epiſcopus Chriſto adiunxit. Friſijs, Hollandis, Saxonibus *S. Wilbertus*; Suecis, Gothis & Aquilonaribus *S. Anſgarius*; *S. Ludgerus* Saxonibus, & Friſijs Orientalibus; *S. Vicelinus* Wandalis & Slauis. *S. Lebuinus* Tranſiſelanis; *S. Wimo* Gothis Aquilonaribus. *S. Otto* Bambergenſis Epiſcopus, Pomeranis in Sarmatia Euangelium Chriſti annuntiauit. In hiſce Regionibus Chriſto iam ſubiugatis paſſim Monaſteria, velut ſpiritualia militum Chriſti fortalitia, excitarũt, in quibus ad tuendam, ampliuſq; propagandam fidem Monachorum præſidia collocarunt.

DE REGVLA S. BENEDICTI. Wigbertus. S. Adalbertus. Benedictus. Bonifacius. Gerardus. Bruno. Chilenus. Willibrordus. Amandus. Willehadus. Anſgarius. S. Otho.

Poſtremo loco adijciendus hic eſt Dominus *Buellus*, qui penetrans inferiores partes terræ, Antipodum, ſiue noui Orbis, & Americæ Apoſtolus primus fuit. Ob ſingularem Sanctitatem, & admirabilem doctrinam, Indiarum Archiepiſcopus, & Patriarcha, ſummique Pontificis Vicarius apud illas Regiones conſtitutus anno Domini 1493. ſub Alexandro ſexto.

Buellus Americæ Apoſtolus primus.

Inter plurima verò, quæ Cœnobitarum noſtrorum Euangelicam meſſem conſecuta ſunt bona, non poſtremo loco habendum eſt, quod poſt illatum regnis Chriſti Euangelium, populi ad voluntatem magis adducti, Oppida & Ciuitates exædificare cœperint. Vt enim ex Strabone, Iulio Cæ-

Vnde vrbes ædificatæ in Septemtrione.

Thomas Boz. lib. 22. cap. 6.

ſare, Tacito, Pomponio Melâ, Senecâ, & Herodiano, Bozius probat, Germani olim, & Boreales populi in ſubterraneis ſpecubus, aut ſub frondibus cubabant; cùm domos aut ciuitates non haberent, quas tamen magno numero poſtquam fide Chriſti imbuti ſunt, conſtruxerunt. Illud autem, ait Bozius, non pigebit repetere, pleraſque Septentrionis vrbes iuxta Monaſteria conditas, quod à Monachis ſcilicet ad omne bonum populi olim Boreales inculti & agreſtes inſtituerentur. Id hæreticus Munſterus in deſcriptione Lucernæ tradit: Ciuitas, inquit, Lucerna poſt Monaſterium, & partim ratione Monaſterij eſt condita; id quod in multis Oppidis quoque videre licet, quæ iuxta Monaſteria ſucceſſu temporis ſuccreuerunt, præſertim iuxta Monaſteria Diui BENEDICTI. Rhenanus, damnatæ fidei ſcriptor, ait occaſione Cœnobiorum in Germanicis Prouinciis oppida fieri cœpta, eoque modo Argentoratum fuiſſe reſtitutum, ædificato prius Monaſterio, cui cupiebat optimus quiſque ædes habere coniunctiſſimas, itaque ex oppidulo Cœnobiali (nam Cœnobium potior pars erat) contractis eò vicis proximis, tandem poſteriori tempore eſſe vrbem cõſtitutam. Eadem ratione, inquit, nunc propius Rhenum viſitur Maguntiacum, quod olim pluſculum diſtabat. Idem accidiſſe Spiræ conijcio. Hæc ille.

Pleraq; in Germaniâ ex Monaſterijs coaluerunt.

Monſt. l. 1. Geograph.

Rhen. lib. 2. rer. Germ.

QVARTVS FRVCTVS.

Hæreſum extirpatio.

NON tantùm eam in curam Benedictinorum Monachorũ pia ſolicitudo incubuit, vt fidem plantaret; verùm etiam vt euelleret impietatem, opera diaboli deſtrueret, errores diſperderet, hæreſes diſſiparet. Fuit enim Ordo noſter fidei fortalitium, Sanctæ Eccleſiæ Armamentarium, & fortiſſima turris Dauid, in quâ omnis armatura fortium. Sequentibus enim hæreſibus, ex noſtris extiterunt, qui ſe opponerent murum pro domo Dei, & vel hæreticos coram confutarent, vel eorum ſcripta abſentes refellerent. Ita S. Gregorij induſtriâ Longobardi in Italia, & Sancti Leãdri Hiſpalẽſis Epiſcopi Viſigothi in Hiſpaniâ, ad fidem Catholicã reducti ſunt. Ita Martinus Dumienſis ab eâdem ſectâ Sueuos partem aliquam Hiſpaniæ incolentes reuocauit. Et an nõ Benedictini noſtri Sacramentariam hereſin in ſemine ſuo, & capite Berengario ſuffocarunt? Cùm enim ille vndecimo ſæculo cor & animam Religionis noſtræ, veritatem dico Sacroſanctæ Euchariſtiæ, impeteret; an non ſtatim exſurrexerũt noſtri, Fulbertus eius Magiſter, Lanfrancus, Albericus, Guitmũdus, Guido, aliiq; ? Quid verò de Paſchaſio Ratberto dicemus, qui prophetico ſpiritu necdum natam hæreſin, tanto tempore ante refutauit? vixit enim anno 880. Quod eodẽ ſpiritu etiam fecit Ratherius Veronenſis primùm, ac deinde Leodienſis Epiſcopus, qui inſuper Anthropomorphitarum hæreſim extirpauit. Gilebertus Porretanus, Petrus Bruiſius, Abaelardus, Hẽricus, & Arnoldus de Brixiâ hæretici, à quo refutati ſunt, niſi à noſtris SS. Petro Cluniacẽſi, & Bernardo Claræuallenſi Abbatibus? Græcorum errores ſcriptis confutauit S. Anſelmus: coram etiam mirâ verborũ facundiâ Humbertus Cardinalis Michaëlem Conſtantinopolitanum, & Leonem Acridanum Epiſcopos, præſente Imperatore confudit conuicitq;. Albigenſes quoque primos, ac præcipuos aduerſarios Benedictinos è Ciſtercienſi familia ſenſerunt; vt pluribus refert Abrahã Bzouius anno Chriſti 1199. Lutheranis & Caluiniſtis ſtrenuè occurrit doctiſſimus Genebrardus noſter, Archiepiſcopus ad Aquas Sextias; & vt alios omittã, Gabriel Gifford, ſiue à S. Mariâ ex Benedictino Archiepiſcopus Rhemenſis, qui ſuis Concionibus Caluinum, eiuſque ſequaces validiſſimè oppugnauit.

Benedictini Monachi hæreticos cõfutarunt. *Arianos.* *Sacramentarios.* *Anthropomorphitas.* *Petrobuſianos.* *Græcos.* *Albigenſes.* *Lutheranos.*

QVINTVS FRVCTVS.

Schiſmaticorum reconciliatio.

Benedictini ſchiſmata ſuſtulerunt.

PACIFICI Regis filij ad pacem & vnitatem S. Romanæ Eccleſiæ, quos ſchiſma ab illa diuiſerat, reducere ſemper ſtuduerunt. Quo in genere noſtrorum induſtria maximè enituit. Petrus enim Damiani Mediolanenſes ducẽtis annis à Romanâ Eccleſiâ abductos, Simoniacâque labe, ac Nicolaitarum hæreſi infectos, ad Eccleſiæ Catholicę gremium glorioſiſſimè reduxit. Et memoratus ſuprà S. Bernardus ingens illud ſchiſma inter Innocentiũ ſecundum, & Antipapam Anacletũ ſuâ vnius auctoritate & opera ſuſtulit. Henricum Angliæ Regem Pontifici conciliauit, Galliam ei, omnemque Germaniam coniunxit, vrbem ipſam, totamq; Italiã liberauit; Rogerium Siciliæ Regem confutauit, Petri Leonis partes fregit: Guilielmum Aquitaniæ Ducem, ſchiſmatis defenſorem emolliuit, & ad pœnitentiam permouit. Idem etiam Mediolanenſium ſchiſma contra Eccleſiam ſuſtulit.

S. Bernardi in hanc rem labores.

SEXTVS FRVCTVS.

Scholarum ac Academiarum inſtitutio.

INTER precipua Reipub. Chriſtianę bona ſine dubio cenſeri debet Iuuentutis inſtitu-

Digitized by Google

inſtitutio, quæ tanti eſt, vt beneficio huic A Philoſophi teſtati ſint, homines vicem reddere non poſſe. De quo, ne (quod dici ſolet) ſine die & Conſule loquamur, iuuat loquentem introducere noſtrum Trithemium. *Erat*, inquit, *his temporibus in Monaſterijs noſtri Ordinis hæc conſuetudo celeberrima, vt Scholæ Monachorum in ſingulis penè Cœnobijs haberentur, quibus non ſæculares homines, ſed Monachi moribus & eruditione præficiebantur nominatiſſimi: qui non ſolùm in diuinis ſcripturis docti eſſet, verùm etiam in Mathematicâ, Aſtronomiâ, Arithmeticâ, Geometriâ, Muſicâ, Rethoricâ, Poeſi, & in cæteris omni-* B *bus ſæcularis litteraturæ ſcientijs eruditiſſimi haberentur. Ex his multi, non ſolùm in Romanâ linguâ docti erant, ſed etiam in Hebraicâ, Græcâ, & Arabicâ peritiſſimi. Quoties autem idoneum ad hanc ſubeundam prouinciam in ſuo Cœnobio Monachum Abbas minimè habuiſſet, de aliquo alio Monaſterio petere aptum, non erat verecũdum. Sic namq; doctiſſimus ille Monachus Gemblacenſis Sigebertus, multo tempore in Cœnobio S. Vincentij Metenſi, Monachorum Præceptor, quamquã de alio Monaſterio fuit. Ita Strabus Monachus Fuldenſis in Hirsfeldiâ: Notge-* C *rus Sãcti Galli in Stabulaus: Albinus Monachus Anglicus in Fuldâ, Milo S. Amandi in Corbeiâ, atque alij complures in alijs Monaſterijs, docendi ad tempus tenuerunt officium, vbi conuerſionis primordia non ſumpſerunt. Hæc autem cõſuetudo ſanctiſſima primùm in Angliâ cœpit, vbi venerabilis ille Monachus, & Presbyter Beda Monachorum inſtitutor factus, multos poſt ſe doctiſſimos reliquit diſcipulos.* Anno quoque 952. idem ſcribit, in omnibus Monaſterijs fuiſſe Scholas litterarias, in maioribus autem Cœnobijs fuiſſe generalia ſtudia Sa-D cræ Scripturæ, & aliarum diſciplinarum: ad quæ ex alijs Monaſterijs, tanquam ad Vniuerſitates, Monachi tranſmitti ſolerẽt. Et ſanè Alcuino, ſiue Albino Flacco Pariſienſis Academia originem ſuam debet, de quo vetus Poeta.

Trithem. in Chron. Hirſaugiẽſi anno 890. *Scholæ olim variarum ſcientiarum in Cœnobijs.*

Magiſtri Monachi ex alijs Monaſterijs petiti.

Beda inſtituit.

Benedictini Academias fundarunt.

Pariſienſem.

Quid non Alcuino *facunda Lutetia debes?*
Inſtaurare bonas ibi qui fœliciter artes,
Barbariemq́ue procul, ſolus depellere cœpit.

Oxonienſem Vniuerſitatem noſter Neotus Diaconus fundauit: in quâ tria principiò conſtructa erant collegia, Grammati- E cis vnum, Philoſophis alterum, tertium Theologis. Quatuor alij Monachi Cantabrigienſe ſtudium excitarunt. Ticini, ſiue Papiæ in Italiâ Vniuerſitatem fundauit Ioannes Scotus, Venerabilis Bedę diſcipulus. Quorũ exemplo Benedictini hodieq; varijs locis è cathedrâ docent. In Hiſpaniâ Valliſoletani Patres decreuerũt, vt in Congregatione perpetuò ſint tria Collegia, in quibus Artes liberales, & Philoſophia doceãtur, & quartum, in quo Theologia. Pro

Oxonienſem.

Cantabrigienſem.

Papienſem.

Vbi hodie doceant.

A Philoſophiâ deſignantur S. Stephani de *Ribas del Sil*, S. Iuliani *de Samos*, & S. Mariæ *de Trache*: pro Theologiâ, S. Vincẽtij Salmanticæ. Prætereà deſignãtur 2. alia Monaſteria particularia, in quibus Artes, & Theologia prælegantur: vt videre eſt in eorum Conſtitutionibus Barcinonę impreſſis. A Benedictinis quoque regitur Salisburgenſis in Bauaria Vniuerſitas. Pariſijs in Galliâ prę-legunt Patres Congregationis S. Mauri: Duaci in Flandriâ, Vedaſtini, & Miſſionis Anglicanæ; alijq́ue alibi. Ex hoc porrò fructu alij aliquot ſequentes prodierunt, at-B que in primis,

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Cap. 113. & ſeq.

SEPTIMVS FRVCTVS.

Sacræ Scripturæ Interpretatio.

IN hâc ſanè adeò Noſtri ſe indefeſſos exhibuerunt, vt aliis palmam pręripuiſſe videantur. Dedit enim Ordo noſter S. Matri Eccleſiæ decem Doctores, qui totam ſacram ſcripturam à capite, quod aiunt, ad calcem ſuis lucubrationibus expoſuerunt. Quorum primus ſit Venerabi-C lis Beda. Secundus, Rabanus Maurus. Tertius, Haymo Halberſtadenſis Epiſcopus. Quartus, Strabo, qui Gloſſam ordinariam; & Quintus, Anſelmus Laudunenſis, qui interlinearem compoſuit. Sextus, Rupertus Tuitienſis. Septimus, Petrus Berchorius, qui omnia pænè Scripturæ verba in ſuo Dictionario moraliter explicat, alteroq́ue libro Moralitates totius Sacræ Scripturæ plano ſtylo interpretatur. Octauus, S. Paterius ex S. Gregorij ſcriptis excerptiones in omnes veteris & noui Teſta-D menti libros exhibuit. Nonus, Hieronymus Lauretus Siluam Allegoriarum ad totius ſacræ ſcripturæ intelligentiam ex SS. Patribus conſcripſit. Decimus, Iſidorus Clarius Brixienſis, Græcè, Hebraicè Latinèq́ue doctiſſimus, ex Monacho Caſſinenſi Epiſcopus Fulginatenſis, ſacra Biblia ad Hebraicam Græcamq́ue veritatem caſtigauit, & ſcholiis locupletibus illuſtrauit, in quo tamen quædam corrigenda ex ſententiâ PP. Concilij Tridentini annotata ſunt. Prætereo nunc alios clariſſimos Do-E ctores, Gregorium Magnum, Alcuinum, Anſelmum, Angelomum, Ambroſium, Ansbertum, alioſq́ue innumeros in hoc ſtudio diligentiſſimè verſatos. Neque defuit nobis alter Hieronymus, qui Hebraiſmos, Hebræorumq́ue Chronica, & Rabinorum aliquot tractatus Latinis auribus daret, Gilbertus Genebrardus, hæreticorum expugnator acerrimus, & ſcriptis ſuis orbi notiſſimus.

Ex Benedictinis decem totam S. Scripturam interpretati ſunt.

Alij in hoc ſtudio nobiles.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

OCTAVVS FRVCTVS.

Iuris Canonici collectio & interpretatio.

Quæ præſtiterint Benedictini in Iure Canonico.

VTILEM toti Eccleſiæ, ac præſertim Iuriſcōſultis operam nauaſſe Benedictinum Ordinē, nemo non fatebitur, qui conſiderauerit ab eo profluxiſſe tot Canonum, ac Decretorum Collectores, & clariſſimos Pontificij Iuris Interpretes. Inter eos autem, qui ſacros Canones collegerūt, primo loco Cardinalis Baronius ponit Dionyſium Exiguum, noſtri Ordinis Abbatem. Tertio loco Martinum Dumiēſem ac Bracarenſem Epiſcopum. His addēdus ſextus, S. Burchardus, qui libros viginti ex SS. Patrum, & Generalium Conciliorum ſententijs, ac Pontificum Decretis compoſuit. Quintus verò fuit Gratianus, qui nobile illud opus de Concordantiâ diſcordantium Canonum, ſiue quod Decretum appellatur, compilauit: quo Juris Canonici Profeſſores, præcepto Eugenij III. in ſcholis vtuntur. Cuius gloriam æmulatus eſt Ioannes Abbas Niuicellenſis, qui præclarum opus, & à nullo alio tentatum, Bibliæ, ſcilicet & Canonum concordantiam, poſteris reliquit. Quem alius Abbas Lapus nomine, ſecutus eſt, qui omnium primus Sextum Decretalium, & Clementinas expoſuit. His omninò par, vel etiam maior fuit Nicolaus Tudeſcus, Abbas Catanenſis, & Archiepiſcopus Panormitanus, & S. R. E. Presbyter Cardinalis, qui octo Tomis quinque Decretalium libros, Clementinas, aliaque multa ad Pontificium Jus ſpectantia explicauit.

Baron. anno 527.

S. Burchardus.

Gratianus.

Panormitanus.

NONVS FRVCTVS.

Hiſtoriarum conſeruatio.

Benedictinorum induſtria ſeruatam debemus Hiſtoriam.

EA fuit Benedictinorum Cœnobitarum in annotandis rerum ſuo, & præcedenti tempore geſtarum hiſtorijs, diligentia, ea in deſcribendis, vel in Epitomen contrahendis priorum chronographorum monumentis fidelitas; vt penes eos veterum Annaliū repoſitorium, & Sanctæ Eccleſiæ Archiuum fuiſſe videatur. Hinc ſcilicet prodierunt Chronographiæ & Chronica noſtrorum Mariani Scoti, Hermanni Contracti, Regmonis Abbatis, Lamberti Schafnaburgenſis, Anaſtaſij Bibliothecarij, Sigeberti Gemblacenſis, Leonis Oſtienſis, Petri Diaconi, Dodechini, Roberti Montenſis, Aimoini, Roberti Remenſis, Ioannis Trithemij, Helinaldi, Matthæi Paris, Matthæi Weſtmonaſterienſis, Thomæ Walſinghami, Witichindi, Pauli Lāgij, Genebrardi, & aliorum plurimorum. Quid? quòd

A pleræque Sanctorum vitæ, quas Surius refert, à Benedictinis Monachis ſcriptæ legantur.

Ipſorum Martyrologia.

Qui verò Martyrologia ſcripsēre, ſoli pæne Benedictini fuerunt. Venerabilis ſcilicet Beda, Florus, Vſuardus, Wandelbertus, Ægidius de Dammis. Addendum denique, quod ad omne diſciplinarum genus ſpectat, tradi à noſtro Wiono ex hiſtoricorum fide, fuiſſe noſtri Ordinis quindecim millia Auctorum, ſcriptis & eruditione celebrium. Nec ſilētio prætereundum,

Scriptorum numerus.

Wion lib. 2. cap. 61.

Et litteras ſeruando vaiis.

B à noſtris veterum Patrum monumēta potiſſimùm conſeruata eſſe, quę vel ipſi ante exortam typographiam deſcribebant, vel à ſuis diſcipulis exarari curabant. De his enim in Floriacenſi Bibliothecâ ad vitam S. Abbonis ſic annotauit Ioannes à Boſco: *Scholæ quondam adeò inſignes atque celebres, in Cœnobio Floriacenſi habebantur, vt ſcholaſticorum plus quinque millibus recenſerentur. Hi Didaſcalis ſuis, muneris honorarij gratiâ, pro candelis, Edictiſue, in Pariſienſi Academiâ, noſtrâ ætate, Claſsium moderatoribus exhiberi con-*

Ad vit. S. Abbon. c. 1.

C *ſuetis: bina manuſcripta (eò quòd necdum typographica ars emerſerat) offerebant volumina. Quorum numeroſitas, locupletiſsimam Floriacenſem conſtarat Bibliothecam.* Hæc ille.

DECIMVS FRVCTVS.

Cultus Deiparæ Virginis propagatus.

CVM Spiritu Sancto inſpirante, ſcriptum ſit: *Sicut qui theſaurizat, ita & qui honorificat Matrem.* Benedictini Monachi volentes habere theſaurum in Cœlis,

Eccli. 3.

D ſummo ſtudio & induſtriâ conati ſunt Sāctiſſimam Deiparentem Virginem *Mariam* honorificare. Ipſa enim rectiùs, quàm Eua, *Mater viuentium* eſt appellata, quia vt Epiphanius ait: *Ab eâ vita mundo genita eſt, & per eam Filius Dei venit in mundum.* Hanc igitur Saluatoris noſtri, omniumque in eum credentium Matrem, præcipuo deuotionis affectu noſtri ſemper & coluerunt, eiuſque cultum, quantum in ipſis fuit, longè latèque propagarunt. Atque vt Chriſtus Dominus vitæ ſuæ ſcriptores

Epiph. l. 3. hæres. 78.

Benedictinorum in propagando B. Mariæ cultu ſtudium.

E quatuor habuit Euangeliſtas, & Eccleſiā quam acquiſiuit ſanguine ſuo, totidē præcipuos agnoſcit Doctores; ita à Benedictino Ordine glorioſa Regina Cœli quatuor accepit laudum ſuarum egregios Præcones, & Doctores verè eximios: Ildephonſum Toletanum, Anſelmum Cantuariēſem Archiepiſcopos, Rupertum Tuitienſem, & Bernardum Claræuallenſem Abbates, quos vulgò *S. Mariæ* Sacellanos nuncupāt: & verè paſſis velis in eius laudibus deliciosiſſimè ſpatiantur.

Doctores Deiparæ.

Nec defuit aliorum Noſtrorum circa

DE REGVLA S. BENEDICTI

eiuſdem Virginis venerationem ſtudium. Atque vt ab Apoſtolicâ Sede incipiamus, S. Gregorius Magnus cum ſolemnes illas Supplicationes inſtituiſſet, in quibus B. Virginis Imago à S. Lucâ delineata præferebatur, quæ peſtem quaquauerſum auertebat: cùm Angeli Canticum illud, *Regina Cæli lætare, Alleluia* &c. canerent, ipſe ſubiecit: *Ora pro nobis Deum, Alleluia.* Idemque in capite Litaniarum tertiò eam inuocari voluit, creberrimaſque Stationes ad eius templum inſtituit. Officium Circumciſionis Domini, ſiue Octauæ Natiuitatis, cùm collecta, *Deus qui ſalutis æternæ,* ad eiuſdem honorem compoſuit. Bonifacius IV. Gentilium Deorum templum, quod *Pantheon* dicebatur, Deiparæ Virgini, omnibuſque Martyribus dedicauit: quod inde SANCTA MARIA *ad Martyres* dictum, nunc ab ædificij formâ, S. MARIA *rotunda* nuncupatur. Octauam *Aſſumptionis B. Mariæ* Leo IV. inſtituit: Officium *S. Mariæ in Sabbato,* & præfationem illam, *& te in Veneratione* B. MARIÆ, Vrbanus II. cui etiam *paruum Officium* tribuitur; licet alij illud S. Petro Damiani, itidem Benedictino adſcribendum putēt. Eiuſdem inuentum eſt pulſus matutinus, & veſpertinus, in honorem Virginis Matris, quē reſtituit, ac meridiano pulſu auxit Gregorius IX. itidem Benedictinus. Abſtinentiā à carnibus diebus Sabbati, in honorē eiuſdē Sanctiſſimæ Virginis Gregorius VII. in Eccleſiam introduxit. Innocentius IV. ad Feſtum *Natiuitatis B. Mariæ* Octauam adiunxit. S. Ildephonſus Feſtum *Expectationis B. Mariæ* Virginis in Hiſpaniâ inſtituit, vti S. Anſelmus Feſtum *Conceptionis*: atque alius quidam Abbas S. Nicolai, primarius Auctor fuit inſtitutionis Feſti *Præſentationis* S. MARIÆ. *Roſarij* quoque inuentionem, ſiue Coronæ Marianæ, cuidam Petro Monacho Benedictino tribuūt Pontacus in Chronologiâ, Polydorus Vergilius, & ex ijs noſter Wion. Quam verò glorioſum eſt, à noſtro Hermanno Contracto dulciſſimam illam Dei Genitricis ſalutationem, SALVE REGINA, Eccleſiam habere, & toties cum gaudio & fructu illi recitare! Poſtremum verò illud Epiphonema, *O Clemens, ô pia, ô dulcis Virgo Maria!* S. Bernardus Spiræ exiſtens adiecit. Idem Contractus alteram quoque Antiphonam, *Alma Redemptoris Mater*, Sacratiſſimæ Virgini meritò conſecrauit, à quâ ingenium, & Sapientiam acceperat. Decantatiſſimum illum in totâ Eccleſiâ Hymnum, *Aue Maris Stella*, Beato Bernardo acceptum ferimus.

Gregorij Magni affectus in eamdem.

Bonifacij IV. & aliorum Pontificum.

Feſta pleraque B. Virg. à Benedictinis inſtituta.

Polydor. de Inuent. rerum lib. 10. cap. 1. §. 4.

Auctor Salue Regina.

Admirabilis prorſus eſt pietatis affectus, quē erga Cœli Reginam habuit, alioſque docuit S. Gerardus Epiſcopus, Hungarorum Apoſtolus & Martyr, qui cōſecratâ in honorem Sanctiſſimæ Virginis pulcherrima Eccleſia, eius deuotione ita tenebatur, vt ne nominare quidem eam vel audire, ſine Lacrymarum profuſione valeret: & quod maius eſt, ad eiuſdem Sacratiſſimæ Virginis cultum promouendum, per ſingulas ſuæ Diœceſis Eccleſias, Sabbatum diem in eius honorem ſacrum inſtituit; & vt eumdem omnes ſub officio nouem lectionum, ſicut in die Aſſumptionis celebrarent, præcepit: tantamque in animis Hungarorum, ipſiuſq; Regis pectore, huius Sāctæ Virginis deuotionem excitauit; vt & ipſius Regis familia, totaque Pannonia, *S. Mariæ familia* appellata ſit: & inſuper ab ipſis Hungaris, in quorum ore nomen eius non auditur, ſed tantùm DOMINA, pro Patronâ & protectrice in perpetuum electa. Qui verò de eâ loquēs, *Dominæ* nomen tacuiſſet, ei ex Gerardi lege genua ilicò flectenda erant, & corpus humi proſternendum. Ad eiuſdem Virginis aram thuribulum argenteum collocauit, duoſq; prouectæ ætatis homines adhibuit, qui perpetuò vigilarent, darentque operam, ne vnquam thimiama deficeret. Ad eandem cum ſacrâ pompâ, & ſupplicatione poſt Matutinas & Veſpertinas preces veniebat. Nihil vnquam denegauit, quod S. MARIÆ nomine peteretur; adeò vt ſontes impunitos dimitteret, ſi errati veniam Sacroſanctæ Virginis interpoſitò nomine poſtulaſſent.

S. Gerardus eximius B. Mariæ cultor.

Surius 14. Septemb.

Hungari B. Virginem Dominam vocant.

Quid referam Ioſcionem, Bertinianum Monachum, qui Sacratiſſimum Virginis nomen tot Pſalmis, quot litteras continet, ſuo exemplo honorandum docuit? quàm verò id gratū Virgini *Mariæ* fuerit, quinque Roſæ, quæ ſuper demortui faciem inuentæ ſunt, & in medio earum aureis litteris exaratum dulce nomen MARIA, ſatis ſuperque declararunt. Odiloni quoque Cluniacenſi Abbati tanta in Virginem pietas fuit, vt cùm in choro pſallentium ad illum verſum ventum eſſet, *Tu ad liberandum ſuſcepturus hominem, non horruiſti Virginis vterum*, ſeſe protinus in terram proſterneret; quod S. Lutgardem quoque feciſſe, ſuumque Confeſſarium Thomam Cantipratanum edocuiſſe, accepimus. Solemne item Cluniacenſibus fuit, quotidie ſacrum de Beatâ Virgine decantare, & in Eccleſiâ infirmorum, quæ in eius honorem conſecrata erat, quotidie horæ de Domina ab alijs, quàm qui in conuentu publico horas perſoluebant, decantabantur. Ne longior ſim, omitto plurium noſtrorum Hymnos, Proſas, Cantica, Homilias, aliaque ad ſanctiſſimæ Virginis honorē excogitata: mira item obſequia à S. Petro Damiano, S. Getrude, & Mechtilde, alijſque plutibus delata.

Ioſcionis in eamdem pietas.

B. Odilonis. S. Petr. Damiani in vitâ.

Et Cluniacenſium.

Aliorumq.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

lata. Hæc autem paulò fuſiùs proſecutus A ſum; vt Benedictam inter mulieres Matrem, à Benedictino Ordine maximi habitam, ſemperque cultam fuiſſe, nec poſterioribus Ordinibus noſtrum hac in parte quidquam cedere, ſed exemplo potiùs præluxiſſe, oſtenderem.

VNDECIMVS FRVCTVS.

Eccleſiaſt. 47. v. 11.

QVOD in Regij Prophetæ laudibus poſitum legimus: *Dedit in celebrationibus decus.* Id ad Ordinem noſtrum non iniuria transferre quoque poſſumus. Nam B ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium, & Horarum Canonicarum officium, eorumdemque ritus & cæremoniæ potiſſimum inſtituta atque amplificata fuit à S. Gregorio, qui ex noſtro Ordine Pontifex Maximus exſtitit. Ille verò *Introitus*, prout nunc dicitur, *Alleluia, Tractus, Collectas, Orationes ſecretas, Poſt communionem* compoſuit. *Offertorium* poſt Euangelium fecit, & decantari iuſſit. *Præfationes* plures fecit: in Canone verba illa. *Dieſque noſtros in tuâ pace diſponas*, &c. appoſuit. Orationem Dominica, cùm C humili illa præfatione; *Præceptis ſalutaribus moniti*, &c. in Miſſa dici inſtituit; & plura alia, quæ in eiuſdem Antiphonario, & Sacramentorum libro videre eſt. *Breuiarij* totius ordinatio ab eodem facta eſt, atque ex B. BENEDICTI Regula fluxit, vt Horis ſingulis præponeretur. *Deus in adiutoriũ meum intende.* Idem ieiunium Aduentus, & Officium Dominicarum eiuſdem, Officium item Commemorationis S. Pauli, & Dedicationis Eccleſiæ, Litanias Maiores, Stationes ordinauit. Ab eodẽ habemus piam D illam cæremoniam imponendi cineres in capite Ieiunij, Adorationis S. Crucis in die Paraſceues, Lotionis pedum in Cœnâ Domini. Idem Cantum firmum, qui ab eo *Gregorianus* dicitur, in Eccleſiam inuexit, & Cantorum ſcholas excitauit. Miſſæ triginta pro defunctis, ab eo etiam *Gregorianæ* dictæ inueniuntur.

Quæ circa diuinum officium inſtituerit S. Gregorius.

Sequentia in Miſſâ à Notkero noſtro compoſita.

Vt verò ad alios progrediamur, Notkerus, S. Galli Monachus, inuenit compoſuitque Proſas, ſiue ſequentias, quæ inter Alleluia & Euangelium decantari ſolẽt. quas E Nicolaus Papa I. approbauit. Gregorius IV. feſtum omnium Sanctorum: S. Odilo Cluniacenſis Abbas Commemorationem Fidelium Defunctorum, Guido ex Generali Ciſtercienſis Ordinis Abbate S. R. E. Cardinalis Diaconus, pium ritum pulſandi campanulam ad eleuationẽ ſacræ Hoſtiæ, & cum eâdem ad infirmos defertur, adinuenit. Hymni, *Vt queant laxis*: Paulus Diaconus, Caſſinenſis Monachus auctor fuit. Theodulphus Aurelianenſis Epiſcopus hymnum, *Gloria, laus, & honor*, quem in Dominicâ Palmarum Eccleſia canit, itemq; & alterum, *Vexilla Regis prodeunt*, compoſuit. Officium SS. Trinitatis, & S. Stephani Alcuinus Abbas Eccleſiæ dedit. Atque alij alia.

Et alia ab alijs.

DVODECIMVS FRVCTVS.

Benedictinorum inuenta.

VLTIMVS ſic fructus variarum & vtilium rerum, quas noſtri vel adinuenerunt, vel illuſtrarunt, faſciculum floridum exhibebit, quorum in ſuperioribus nulla facta mentio. Michael igitur Florentinus, Camaldulenſis Eremita, Coronam Chriſti Domini inuenit; qua trigintatribus Orationibus Dominicis, & quinque ſalutationibus Angelicis annos vitæ Saluatoris noſtri veneramur. Quod ſalutare inuentum Leo X. diplomate ſuo confirmauit, & Indulgentijs exornauit. Gerbertus Epiſcopus Rhemenſis, qui poſteà Pontifex maximus, Silueſter II. eſt appellatus, Horologia, & Organa hydraulica compoſuit. Et quamuis de ijs Vitruuius meminerit; neglectam tamen, & ab hominum memoriâ abſconditam praxim Silueſter in vſum reuocauit: qui etiam plura ſcripſit de Arithmeticâ, de Sphæra, & compoſitione Aſtrolabij. Guido Abbas notas Muſices, *Vt, Re, Mi, Fa, Sol, La*, adinuenit, Manum præterea, vt vulgò vocant, per litteras flexuris digitorum ſiniſtræ manus adiungere docuit, ex quibus, vt omnes fatentur, facillima reddita eſt Muſicæ inſtitutio. Dionyſius Exiguus Cyclum Paſchale, & morem computandi annos à Natiuitate Domini N. IESV CHRISTI primus excogitauit, quo duo bona Eccleſiæ inuexit: Primum, vt memoria Diocletiani tyranni, à cuius Principatus initio anni denominabantur, tolleretur, & beneficium Incarnationis mẽti noſtræ obuerſaretur. Ptolomæi Tabulas, totamque Coſmographiam reparauit Nicolaus de Donis, Monachus Richenbacenſis, Congregationis Burſfeldenſis. At quantus, quæſo, fuit Conſtantinus Afer, ſacri montis Caſſini Monachus, verè Polyglottos; qui Hebræam, Syram, Chaldaicam, Græcam, Latinam, Italicam, Perſicam, Arabicam, Ægyptiacam, Æthiopicam, & Indicam linguam perfectè nouerat? Hic Grammaticâ, Dialecticâ, Rhetoricâ, Geometriâ, Matheſi, Aſtronomiâ, Muſicâ, Phyſicâque Chaldæorum, Arabum, Perſarum, Saracenorum per triginta nouem annos edoctus, Orientis, & Occidentis Magiſter, nouuſque Hypocrates orbi effulſit. Factus enim Monachus, ex diuerſarum gentium linguis plurima transtulit, ipſeque alia ad Medicinam pertinentia conſcripſit. Ciceronianam Eloquentiam Ioachimus Perionius imitari ſtuduit, dum quædam Ariſtotelis,

Corona Chriſti.

Horologia.

Vitru. lib. 9. cap. 9.

Muſica.

Cyclus Paſchalis.

Reſtaurata Coſmographia.

Linguæ Orientales.

Medicina.

Eloquentia.

telis, & Porphyrij nitido & eleganti ſtylo è Græco in Latinam linguam tranſtulit. Iuſtinum quoque Martyrem interpretatus, alia quoque plura conſcripſit.

Benedictinæ Propheti des IV. Cotonidis loco ſubijcio quinque prudẽtes Virgines, veterum Sibyllarum ęmulas, iiſq; Sanctitate longè maiores. S. Eliſabeth Schonaugiæ Abbatiſſam, S. Hildegardem, S. Gertrudem itidẽ Abbatiſſam. S. Mechtildem & Roſwidem Sanctimoniales: quarum priores quatuor prophetiæ ſpiritu, Sanctitatis gloriâ, & litteratum monumentis clariſſimæ fuerunt. *Roſwvidis doctiſſima.* Roſwidis verò Poetria, Græcè, & Latinè doctiſſima, Oratores dicendi arte ſupergreſſa, Poetarum ſui temporis nulli inferior, multa verſibus compoſuit, Virgineſque ſacras ad Continentiam hortando, Comœdias ſex compoſuit, Laudes B. Virginis, & S. Annæ, aliorumque Sanctorum diuerſo metri genere. Quamuis autem gentilis vates cecinerit, haud ſibi placere fœminam, quæ

Iouenal. Satyr. 6.

——— *curtum ſermone rotato*
Torqueat enthymema.

Nobis tamen hæc, & quæcumque ei ſimilis, meritò videtur eximium Ordinis noſtri ornamentum, &

Gloria fæminei, & decus admirabile ſexus.

Atque hi ſunt ampliſſimi *Fructus*, quos in Eccleſiæ Paradiſo magnâ copia attulerunt Benedictinæ arbores, plantatæ ſecus decurſus aquarum, quæ fluunt impetu de Libano; conſitæ, inquam, iuxta fluuium Regulæ, qui à S. BENEDICTO Montis Libani nomine deſignato, impetu quodam deſcendit, ad cuius humorem arbores hæ radicem mittentes, omnem ab eo vigorem & fructum acceperunt. Vnde de Beatiſſimo P. N. BENEDICTO Iſaias vaticinatus fuiſſe videri poſſet, cùm ita ait. *Iſai. 43. 5. cap. 44. 3.* Ab Oriente adducam Semen tuum, & ab Occidente congregabo te. *Effundam* Spiritum *meum ſuper* Semen *tuum, &* Benedictionem *meam ſuper* ſtirpem *tuam. Et germinabunt inter herbas quaſi ſalices iuxta præterfluentes aquas.* *Cap. 54.* *Ad dexteram enim, & ad Læuam penetrabis: &* SEMEN *tuum gentes hæreditabit, & Ciuitates deſertas inhabitabit. Et ponam vniuerſos filios tuos, doctos à Domino: & multitudinem pacis* *Cap. 65.* *filijs tuis. Non laborabunt fruſtra, neque generabunt in conturbatione: quia* SEMEN BENEDICTORVM *eſt, &* NEPOTES *eorum cum eis.*

DISQVISITIO II.

An S. BENEDICTI REGVLA *perducat ad Regnum Cœlorum?*

OMNIVM, quas hactenus enumerauimus Laudum atque excellentiarum, hæc vna facilè princeps eſt, quod *Regula* A S. BENEDICTI Obſeruatorem ſuum rectà ducat, atque etiam introducat ad Regnum Cœlorum. *DE REGVLA S. BENEDICTI.* Quantum enim exaltatur Cœlum à terra, tantùm hæc prærogatiua omnibus aliis anteſtat. *Cœlum ſeruantibus Regulam promiſſum.* Quid enim aliud eſt *Regula*, niſi ſpes ſalutis, arrha gloriæ, pactũ ęterni fœderis, Clauis paradiſi, via Regni Cæleſtis? Spes, inquam, eſt ſalutis; quia ideò nos Regulæ ſubdidimus, *Prolog. Regul.* *Vt ab ipſius Magiſterio nunquam diſcedentes, & in eius doctrinâ vſque ad mortem in monaſterio perſeuerantes, paſſionibus Christi per patientiam participemus; vt regni eius mereamur eſſe conſortes.*

B Atque vt recens quidam Scriptor: *Hieronym. Plat. lib. 1. de bono ſtat. Relig. cap. 25.* Credere ac profiteri quiſque Religioſus de ſuâ *Regulâ* debet, quod eâ ingrediens, & ſine errore, & cum magno lumine, magnâ etiã & perpetuâ voluptate, ad immarceſſibilem cęleſtis patriæ voluptatem perueniet. Arrha eſt gloriæ, & pactũ fœderis æterni, quia qui Regulam hanc profitentur, cum Deo pactum ineunt; vt pro regulari obſeruantiâ æternæ vitæ conferat gaudiũ. Hoc verò pactum Deus libentiſſimè admittit. *Omni enim voventi Deo*, vt ait S. Fulgẽtius, *Fulgent. lib. de fide ad Petrum cap. 3.* C *& reddenti quod vouit; ipſe quoque Deus reddet Cæleſtis Regni præmia quæ promiſit.* Huius autem promiſſionis pignus & arrham in Sacrâ Regulâ nobis exhibuit. Clauis deinde eſt Paradiſi, huius enim portas ſicuti primorum Parentum tranſgreſſio nobis occluſerat; ita mandatorum Dei obſeruatio eaſdem nobis recludit, idque de ſuâ *Regulâ* Sãctiſſimus Legiſlator noſter apertè ſignificat, cùm ait: *Prolog.* *Admonitionem pij Patris libenter excipe, & efficaciter comple: vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per* D *inobedientiæ deſidiam receſſeras.* Regulæ ergò obedientia obſerata Paradiſi oſtia reſerat atque pateſacit. Via poſtremò eſt regni cæleſtis, quia ad eam rectà ducit. Hæc eſt enim arcta via, quæ ducit ad vitam. Vnde optimè ſuos diſcipulos Beatiſſimus Magiſter monuit: *Ibid.* *Si quid paululùm reſtrictius (dictante æquitatis ratione) propter emẽdationem vitiorum, vel conſeruationem charitatis proceſſerit; non illicò pauore perterritus refugias* VIAM *ſalutis, quæ non eſt niſi anguſto initio incipienda.* Finemque iungens principio, E optimè de hâc *viâ* concludit: *Cap. 73.* *Quiſquis ergo ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Christo perfice.*

Verùm, ne verbis tantùm quantumuis veriſſimis hanc cæleſtis hæreditatis promiſſionẽ adſtruamus; Cæleſte prodigium in medium adferemus, quo Diuinæ bonitati placuit eam omnibus reddere certiſſimam. Adferemus autem non ex noſtrâ interpretatione, ſed eorum, quorum auctoritas in Eccleſiâ eſt multo maxima, &

Sanctitas

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Regula S. Benedicti Scala in Cælum.

Sanctitas notiſſima, Sanctorum ſcilicet Gregorij Magni, & Bernardi Abbatis, qui *Regulam* noſtram tanquam ſcalam in Cœlum porrectam, per quam S. BENEDICTVS aſcendiſſet, deſcribit: quod eius verbis etſi pluſculis hic deſcribendum duxi. *Humilitatis gradus ille Iuſtorum omnium ſpiritu plenus in Regulâ ſuâ tradidit verè per omnia* BENEDICTVS. *Ille enim ſpiritualem nobis erexit ſcalam: cuius vtique ſummitas cælos tangit, quod in eius glorioſo tranſitu euidenti legimus miraculo commẽdatũ, B. Papâ Gregorio ſic ſcribente. Inter diſcipulorum manus imbecillia mẽbra ſuſtentans, erectis in cælum manibus ſtetit, & vltimum ſpiritum inter verba orationis efflauit. Quâ ſcilicet die duobus fratribus, vni longiùs poſito, alteri autem in cellâ commoranti, reuelatio vnius atque indiſsimilis viſionis apparuit. Viderunt namque quia ſtrata pallijs, & innumeris coruſca lampadibus via, recto Orientis tramite ab eius cellâ in cælum vſque tendebatur. Cui venerando habitu vir deſuper clarus aſsiſtens, cuius eſſet via quam cernerent inquiſiuit. Illi verò ſe neſcire profeſsi ſunt. Quibus ille ait: Hæc eſt Via, quâ dilectus Domini Cælum* BENEDICTVS *aſcendit. Quæ eſt enim Via ab eius cellâ prodiens, niſi Ordo quem idem vir Beatus inſtituit, & forma vitæ quæ ab eo ſumpſit exordium? Quâ nimirum viâ Domini dilectus aſcendit, quia non potuit vir Sanctus aliter docere quàm vixit. Et hæc quidam eorum vel maxima fiducia eſt, qui ipſius vtcumque ſtudent inhærere veſtigijs, ipſum præceptorem præmiumq́; ſequuntur. Neque enim venire aliquatenus in dubium poteſt, quin omninò ſacer ſit modus conuerſationis, & diuinâ magis inſpiratione atque conſilio, quàm humanâ prudentiâ vel adinuentione formatus, quo nimirum tantam in vitâ gratiam ſanctitatis, tantam poſt obitum gloriam felicitatis idem verè* BENEDICTVS *obtinuit.* Hactenus Bernardus.

Bernard. in declamat. Ecce nos reliq.

Petr. Damiani opuſ. 36. cap. 16.

Cuius ſermonem luculento teſtimonio S. Petrus Damiani confirmat, atque hoc nomine fælices Caſſinenſes, adeoque omnes Benedictinos cenſens, inſtar Reginæ Sabæ exclamat: *Beati qui vobiſcum viuunt! Beati qui inter vos, & in ſanctis operibus veſtris moriuntur! Piâ nimirum fide credendum eſt, quia Scala illa, quæ de Caſsino monte olim in cælum videbatur erecta, adhuc pallijs ſtrata, lampadibuſque coruſcat. Sicut tunc excepit Ducem, ita nunc exercitum tranſmittit ad cæleſtia ſubſequentem: nec ab eius glorioſo tramite exorbitãt declinantes iam defuncti, cuius dum in hoc exilio viuerent, veſtigia ſunt ſecuti.* Hæc ille.

Birgitta l. 3. reuel. cap. 21.

Quæ etiam Deipara Virgo Maria apud S. Birgittam, confirmat, ſic loquens: *Cùm his ignibus incœpit Religio* BENEDICTI, *quæ vnumquemque iuxta diſpoſitionem & capacitatem ſenſus ſui dirigebat in viam ſalutis & æternæ felicitatis.*

Numerus Sanctorum Ordinis D. Benedicti.

Sed quis vel mente complectatur innumerabilem prorſus numerũ SS. militum, qui Ducem ſecuti per hanc *Scalam* ad cæleſtia tabernacula aſcenderunt? De Sancto enim BENEDICTO ita cecinit Mantuanus:

Mant. lib. 3. Faſtor.

Progenies huius longos imitata per annos
Acta Patris Diuos auxit, ditauit olympum
Ciue nouo.

Et alius quidam:

Iſte quot indigites! quot Diuos protulit Ordo!
Vix faſti capiunt numerum; ſunt æthere plures,
Quàm qui Sanctorum ſunt in monumenta relati.

Vix more poteſt.

Pet. Dam. homil. 9. de S. Benedict.

Petrus autem Damiani multitudinem Sãctorum ex Ordine Sancti BENEDICTI admiratus, ita ait: *Solus iſte militarem manum excelſo Principi cæteris abundantiùs præſentabit, & Monachorum turmis, Angelorum more viuentibus, cælorum adimplebit palatia. Quam igitur refulgens, & ſplendidus miles aſtabit imperatorio tribunali, plenus infinitis virtutibus, agminibus innumeris comitatus?*

Vt autem quæ de innumero pænè noſtrorum Sanctorum numero tradita accepimus, hîc recenſeamus; ſcribit Wiouus eum tantum fuiſſe, vt ſecundum Trithemium millenariũ quintumdecimum, iuxta Petrum Meſſiam, trigeſimum, ſecundùm alios, trigeſimũ ſeptimum, & iuxta Petrũ Bugianum, quinquageſimum excedere feratur. At Antonio Yepez numerus quinquaginta quinque millium Sanctorum ſatis exiguus videtur, certoq́; credit multò plures omninò fuiſſe. Quod ne cui fidem excedere videatur, aut per hyperbolen nimiâ exaggeratione dictum, duobus ex capitibus aſtruere conatur. Primum ex multitudine Monaſteriorum, quę noſter Ordo obtinuit. De quibus Folengius explanans illum verſiculum: *In conuertendo populos in vnum*, ſcribit: Pontificia decreta referunt, vno eodemq́; tempore Benedictini inſtituti fuiſſe ſupra ſeptem & triginta millia Cœnobiorum, quas Abbatias vocari libuit. Quibus Antonius de Yepez putat Prioratus, & Monialium Monaſteria non connumerata, quorum illi quatuordecim millia, hæ verò quindecim millia aliquando habuerint. Et Genebrardus in ſuâ Chronologiâ ad annũ Domini 524. non longè ab hoc numero recedit. Hanc porrò multitudinẽ non credit per exceſſum expreſſam; tum quia præter Ordinem noſtrum aliquot ſęculis vix aliquis in Eccleſiâ viguerit, atque ita omnia Monaſteria eiuſdem fuerint Ordinis. Vnde in ſolâ Viennenſi Diœceſi Surius in vitâ S. Clari Abbatis, refert ſexaginta Cœnobia fuiſſe: tum quia Ordo per totum mũdum propagatus fuit, vt per Apoſtolos

Yepez in 545. Videtur ... Li.

Probatur I. ex multitudine Monaſteriorum.

Foleng. in Pſalm. 101.

Quæ in gem.

Nec ſupra fidem.

Sur. t. Ian.

ſtolos noſtros, qui varijs locis Euangelium diſſeminarunt, paſſim multiplicata fuerũt Monaſteria; quorum alia Cathedralium Eccleſiarum, alia Parochialium loco erant, atque ita noſtri multis locis totum Clerum conſtituerint, omniaque ea obierint munia, quæ iam vel ſæcularis Clerus, vel diuerſorum Ordinum Religioſi laudabiliter exercent: tum etiam quod ſingulorum Ordinum ac Congregationum ſub Regula S. BENEDICTI militantium plurima referantur fuiſſe Monaſteria. Ciſtertienſium fuerunt quatuor millia Monachorum, & ſex millia Monialium Cœnobia; quibus ſi aliarum Congregationum & ordinum, atque etiam plurima, quæ à nullâ Congregatione dependent, adiiciantur; magnum ſine dubio numerum effecerint.

II. *Ex Monachorum infinito numero.* Alterum caput ſtatuit noſter Chronographus infinitam quaſi Monachorũ multitudinẽ, quam partim ex iam dicto Cœnobiorum numero, partim ex hiſtoriis colligere liceat; aitque ſine auxeſi dici poſſe, fuiſſe tempus, quo tot fuerint noſtri Ordinis Monachi, quot iã in omnibus aliis Ordinibus ſimul ſumptis Religioſi numerentur. In Hiſpaniâ enim in Monaſterio S. Petri de *Cardenâ*, repetit fuiſſe ducentos. In S. Petri de *Arlancâ*, ducentos quadraginta. In *Alcobaſtio*, nongentos nonaginta nouem. In Franciâ, vt ex vitâ S. Clari Surius refert, in aliquibus Monaſteriis quingenti, aut ſexcenti Monachi erant. Vno quoque tempore in ſuâ Claraualle ſeptingentos S. Bernardus habuit. In S. Germani de Pratis, centum viginti nutriri ſolebant. In Dunẽſi Monaſterio, refert Meyerus olim fuiſſe trecentos ſexaginta. *Meyerus ann. 1392.* In Monaſterio de *Poblet* in Catalauniâ, vſque ad quingentos. In Luxouienſi Abbatia, tempore S. Columbani erant trecenti, & tempore S. Euſtaſij ſexcenti. In Gemmetico, teſte Meyero, erant nongẽti ad chorum profeſſi, vltra mille quingentos laicos. *Ibid.* In Fuldenſi Monaſterio, exceptis conuerſis, iiſque qui diuinis Officiis deſtinabantur, quadringenti Monachi ſtudioſi reſidebant. In Benchorenſi Monaſterio, vt S. Bernardus refert, *Bern. in vit. S. Malac.* tria millia Monachorum exſtiterunt, qui ſuccedentibus ſibi viciſſim choris continuatent ſolemnia Diuinorum; ita vt nẽ momentum quidem dici ac noctis vacatent à laudibus: qui pſallendi modus *laus perennis* dictus eſt, & in pluribus Ordinis noſtri locis vſitatus, nominatim in Agaunẽſi, quod S. Mauritij dicitur, & S. Medardi.

Et Sanctimonialium. Neque exiguus fuit Monialium numerus. Lugduni enim S. Salaberga ſub ſe habuit trecentas. *Sur. 27. Septemb.* S. Flora Pariſiis totidem, vt auctor eſt S. Antoninus. In Monaſterio *Wimbum*, quingentæ erant: & S. Florentia SS. Leandri & Iſidori ſoror, præerat mille Sanctimonialibus, in quadraginta Monaſteriis diſtributis.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Ex his porrò duobus capitibus colligi vult immenſum Sanctorũ numerum, cùm magna paſſim viguerit ſanctitas: quòd ſi in ſingulis Monaſteriis vnus atque alter tantùm fuiſſet Sanctus; vel ſic magnus conficeretur numerus. Quid igitur dicendum erit, cùm aliqua centurias aliquot, & chiliades Sanctorum dederint? Sacrum enim Caſſinenſe Monaſterium quinquies mille, *Sancti Monte Caſſini plures V. m.* quingẽtos, & quinquaginta quinque Sanctorum numero adſcriptos computat, vt antiqui verſus indicant.

Mitis, & inuicte Chriſti verna BENEDICTE,
In Cœlo ſiſti, tot Fratres promeruiſti;
Quingentos quinque quingenos millia quinque,
Ad te tranſlatos, priùs omnes canonizatos.

Alij aliorum Cœnobiorum. Wion in Prologo Martyrol. His porrò iungamus Monachos nongentos in Benchorenſi Cœnobio à Pictis occiſos fuiſſe, alios item nongentos à Danis in Gemeticenſi, mille & ampliùs iterum à Danis in Angliâ, cum Sanctâ Leofronâ Abbatiſſa, Turonis à Normannis centum & ſedecim, Floriaci ſexaginta; Meſſanæ *Martyrol.* vſque tertio à Piratis, & Lerini ab infidelibus, in S. Vincentio propè Vulturnum, à Saracenis, nonantulæ, ab Hũgaris, & aliis in Cœnobiis, tam virorum, quàm mulierum, infinitos ferè per Martyrij gloriam ad cœlos euolaſſe. Et iam dictum Gemeticum *Sur. 15. Septemb. in vitâ S. Aicardi.* vno die quadringẽtos quinquaginta Confeſſores cœlo dedit, quæ res valdè admirabilis legi poteſt apud Surium.

Confeſſores. Hiſce demum ſi annumerentur Pontifices, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Monachi, Sanctimoniales, & Conuerſi in numerum Sanctorum ſub Confeſſorum nomine relati; quis non videat facilè ad eum numerum ſummam peruenturam, quem noſter Hiſtoricus aſſignauit. Sed te toto numero nil certius affirmari poſſe arbitror, quàm ſi cum Diſcipulo, quem diligebat IESVS, dixerimus eſſe *turbã magnam, quam dinumerare nemo poterat*, niſi ille, *cui* *Soli Deo cogniti.* *ſoli cognitus eſt numerus electorum, in æternâ felicitate locandus*; qui omnium nomina in libro vitæ deſcripta tenet.

Et nobis prælucent. Atque hæc quæ de Sanctorum Ordinis noſtri multitudine hactenus dicta ſunt, non eò tantùm faciunt, vt Ordinis ſplendorem magnificè commendent; ſed inſuper magnæ omnibus in eo degentibus conſolationi ſunt, quod animaduertant ſe ſub eâ Regulâ Deo militare, per cuius obſeruantiam tam innumerabiles cœtus æternæ gloriæ hæreditatem adepti ſunt. Quin & illud accedit, quod tot viæ ſpiritualis

DE REGVLA S. BENEDICTI.

tualis habeant Duces ac ſpirantes Monaſticæ pietatis imagines, tot item apud Deum Patronos & Interceſſores, quot eiuſdem ſecum profeſſionis in Cœlo regnantes Sanctos venerantur ac colunt.

TRACTATVS V.

DE REGVLÆ

S. BENEDICTI Approbatione & Auctoritate.

EXCELLENTIAM *Regulæ noſtræ ab ipſo, ex quo profluxit fonte, Spiritu ſancto, à varijs eiuſdem Elogijs, ab vtilitate & fructibus, velut internæ ipſius bonitatis luculentiſſimis teſtimonijs, comprobauimus. Nunc quæ ab externâ Approbatione, & quam paſſim obtinuit Auctoritate, eidem acceſſerit commendatio, inueſtigabimus: quatuor hiſce Diſquiſitionibus: Quarum* Prima inquirit, *Quàm variè* REGVLA S. BENEDICTI *approbata?* Secunda, *Quanta eiuſdem Auctoritas?* Tertia, *Quibus verſibus celebrata?* Quarta, *Qui Commentarijs, vel quouis modo eam illuſtrauerint?*

DISQVISITIO I.

Regula S. BENEDICTI *quàm variè approbata?*

Quadruplex Regulæ S. Benedicti Approbatio.

A DE Regularum *Approbatione* primo Libro diſquiſiuimus; nunc iis ſuppoſitis, quàm variè, & quàm ſolenniter S. P. N. BENEDICTI *Regula* ſit approbata, conſiderandum.

Prima ab Epiſcopis facta.

Prima autem APPROBATIO ea cenſeri debet, quæ facta eſt ab Epiſcopis, in quorum Diœceſibus vel S. BENEDICTVS, vel Diſcipuli eius, vt S. Maurus in Galliâ, S. Placidus in Siciliâ, alij alibi, Cœnobia ex- B truebant. Nam cùm citra eorum conſenſum peculiaris viuendi forma introduci legitimè non poſſet; ipſam S. BENEDICTI Regulam, quam in Monaſteriis obſeruari videbant, vel expreſsè, vel ſaltem tacitè, eam ſcilicet tolerando, dicendi ſunt approbaſſe. Quod tum maximè contigerit, cùm ab ipſiſmet Epiſcopis ad noua fundanda Monaſteria, Monachi inuitaban- C tur. Sicut accidit S. Mauro, qui etiam Regulam S. BENEDICTI ex Italiâ ſecum in Galliam detulit: & ita in aliis de more factum, exiſtimari poteſt. Neque tum temporis aliâ opus erat APPROBATIONE, cùm needum exitaret decretum; quo talis APPROBATIO Sedi Apoſtolicæ reſeruatur: quod ab Innocentio III. poſteà emanauit, de quo videatur Suarez tom. 3. de relig. lib. 2. cap. 17.

Cap. vlt. de relig. dom. in 6.

Secunda à Ioanne III.

Secunda APPROBATIO implicitè facta eſt à Ioanne III. circa annum Domini 562. nouemdecim ſcilicet poſt S. BENEDICTI obitum annis, viuente adhuc B. Mauro. Qui in Priuilegio, Monaſterio S. Medardi (cuius etiam meminit S. Gregorius lib. 12. Epiſt. vltima) conceſſo, ita ait: *Monachi Deo vacent liberi, & per omnia Regulæ* S. BENEDICTI *artibus obediant ſine vlla inquietudine.* Quod etiã refertur apud Choppinum, lib. 1. Monaſticõn, tit. 2. num. 19. Hanc autem implicitam Regulæ APPROBATIONEM appellaui, quia ex eo quod Põtifex mandet, vt *Regulæ obediant*; non cenſetur eam peculiariter voluiſſe approbare: licet virtualiter id feciſſe putandus ſit, aut ſuppoſuiſſe eam iam antea fuiſſe probatam. Qui enim preſcribere eam Monachis in Franciâ degentibus potuit, niſi eam Sanctam, & omni acceptione dignam iudicaſſet?

Tertia à Gregorio Magno. Greg. Dial. lib. 2. cap. 36.

Tertia APPROBATIO fuit Gregorij Magni, ita loquentis: *Vir Dei inter tot miracula, quibus in mundo claruit, doctrinæ quoque verbo non mediocriter fulſit. Nam ſcripſit* MONACHORVM REGVLAM, *diſcretione præcipuam ſermone luculentam. Cuius ſi quis velit ſubtilius mores vitamque cognoſcere, poteſt in eádem Inſtitutione* REGVLÆ *omnes Magiſterij illius actus inuenire.* Hæc enim verba pro

expreſsâ

A expreſsâ. Regulæ noſtræ approbatione adducuntur apud Tamburinium, tom. 1. de Iure Abbat. diſput. 25. Quamuis Suarez tom. 3. de relig. dicat quòd Gregorius ibi Regulam non approbet vt Pontifex, ſed vt Doctor, & Sanctus.

Quæſt. 1. n. 256. lib. 2. c. 17. nu. 11.

Eadem plenior.

Clarior proinde & celebrior REGVLÆ APPROBATIO facta eſt ab eodem S. Gregorio in Synodo Romanâ, vt refert Baronius, ad annum Domini 595. Cuius confirmationis tenor ex priuilegio Sublacenſi Monaſterio conceſſo ſic ſe habet.

Tom. 8.

B *Ego* GREGORIVS *S. R. E. Præſul, ſcripſi* VITAM BEATI BENEDICTI, *& legi* REGVLAM, *quam ipſe Sanctus manu propriâ ſcripſit; laudaui eam, &* CONFIRMAVI IN SANCTA SYNODO, *& per diuerſas partes Italiæ, & vbicumque Latinæ litteræ legerentur,* PRÆCEPI VT DILIGENTISSIME OBSERVARENT, QVICVMQVE AD CONVERSIONIS GRATIAM *acceſſuri eſſent, vſque ad finem mundi. Et confirmo duodecim Monaſteria, quæ ipſe Sanctus conſtruxit.*

Qua in pretio fuit & æſtimatione.

C Ampliſſima hæc APPROBATIO magni ſemper habita fuit: nam perhonorifica eius mentio fit in ſecundo Concilio Duziacenſi, Anno 874. celebrato, vbi ſic legitur: *Ceterum quoniam eadem Regula* (S. BENEDICTI) *à S. Spiritu promulgata, & laudis* AVCTORITATE *B. Papæ Gregorij inter Canonicas ſcripturas, & Catholicorum Doctorum ſcripta, eſt teneri decreta,* &c. Quod ait: *Canonicas Scripturas*, intellige non libros Scripturæ ſacræ, ſed vt Catholicorum Patrum ſcripta contra Apocrypha diſtinguntur. Pluribus Rupertus Tuitienſis Gregorij APPROBATIONEM extollit verbis, ita ſcribens. *Scriptum eſt:* Ne tranſgrediatis terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui. *Dic mihi, Regulam Beati* BENEDICTI, *fateris eſſe de terminis quos poſuerunt Patres? Primus beatus Gregorius de notiſſimis Patrum tuorum, vel Patrum noſtrorum, eſt ſedis Apoſtolicæ lampas ſplendida, & pro merito ſermonis egregij, ſanctæ vniuerſalis Eccleſiæ columna argentea, & reclinatorium aureum, in quo ſine dubio reclinauit ſe ipſa Sapientia. Hic dixit, & ſcripſit, quia* beatus BENEDICTVS omnium iuſtorum ſpiritu plenus fuit. *Et Regulam ab eo conſcriptam primus ipſe laudauit diſcretione præcipuam, ſermone luculentam, & poſt illum cuncti Patres Apoſtolici, Chriſtiani, omnes Catholici. Ergo Regula hic defenditur iure terminorum antiquorum, quòd eam nullâ vnquam nouâ traditione ſuperductâ tranſgredi licet.*

Conc. Duz. cap. 7.

Rup. Tuit. in Reg. S. Bened. lib. 4. cap. 7.

Gregor. lib. 2. Dialog.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Quarta Approbatio per Zachariam.

QVARTA APPROBATIO facta eſt à Zacharia Papâ, hoc tenore:

ZACHARIAS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, OMNIBVS CHRISTI ſanguine redemptis ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Omnipotenti Deo, cuius melior eſt miſericordia ſuper vitas gratias agimus, quòd glorioſus in Sanctis ſuis atque mirabilis eſt; & virtutes ac dona ineffabili largitate diſpergit. Ipſe quippè beatiſſimum BENEDICTVM *Patrem omnium conſtituit Monachorum. Ipſe illius meritis Caſſinenſe Monaſterium, in ſolo Tertulli Patricij fundatum, omnibus per totum orbem Cœnobijs clementi benignitate præfecit: vbi ipſe Sanctus* MONACHORVM REGVLAM *ſcripſit, quam Sanctæ memoriæ Prædeceſſor noſter Gregorius in libro Dialogorum ſatis* APPROBAT *& laudat, & nos* APPROBAMVS, *& laudamus, &* SANCTAM CONSTITVIMVS *& ordinamus, in dedicatione eiuſdem Eccleſiæ, dum ibidem, cum tredecim Archiepiſcopis, & ſexaginta octo Epiſcopis adeſſemus.*

Quæ priores ſunt aliorum Ordinum approbatione.

Hæ autem *Approbationes* aliorum Ordinum præceſſerunt. Baſilius enim, & Auguſtinus (vt ait Bellarminus) nullam leguntur à Pontifice *Approbationem* quæſiuiſſe; propterea quòd nondum extaret Ius Eccleſiaſticum id præcipiens. Huius autem Benedictinæ Regulæ APPROBATIONIS non meminiſſe videtur R. P. Petrus Marchant, Ordinis Minorum Regularis Obſeruantiæ Definitor Generalis, dicens: Regula S. Franciſci prima eſt, quæ vnquã à Summo Pontifice approbata fuit. Sed fortè intellexerit S. Franciſcum inter D Ordinum Fundatores primum eſſe, qui Regulæ ſuæ Approbationem à Sede Apoſtolica petierit.

Lib. 2. de Monach. cap. 4.

Expoſit. in cap. 1. Reg. S. Franc.

DISQVISITIO II.

Quanta Regulæ S. BENEDICTI *auctoritas?*

MAGNVM Dominicanæ familiæ ornamentum, Humbertus, vir pietate & doctrinâ illuſtris, ac ſui Ordinis poſt E S. Dominicum quartus Generalis, Benedictinæ Regulæ mentionem faciens, eam hoc elogio decorauit: *Beatus* BENEDICTVS, *cuius Regula eſt in grandi* AVCTORITATE *in Eccleſiâ Dei, compoſuit Regulam ad exemplar vitæ Cœnobitarum priorum.* Hanc porrò *auctoritatem*, cùm ipſius Legiſlatoris eximia ſanctitas, tùm præceptorũ eius perſpicuitas, diſcretio, ſummaque perfectio pepererunt. Quare ſummi Pontifices Monachis Iura præſcribentes, huius Regulæ auctoritate potiſſimùm Decreta ſua roborarũt.

In Expoſit. Reg. S. Auguſt. cap. 3.

Pontifices Regulæ auctoritate vſi.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Ita allegatur in Iure Canonico cauſſa 16. quæſt. 1. Capitulo, *Iuxta*, vbi dicitur: *Iuxta Chalcedonenſis tenorem optimi Concilij Monachis, quamuis religioſis ad normam* S. BENEDICTI *intra clauſtra morari præcipimus.* Eâdem quoque quæſtione Bonifacius Papa decernit Monachos presbyterij honore decoratos poteſtatem habere ligandi & ſoluendi, *quia Beatus* BENEDICTVS, *Monachorum præceptor almificus* id non interdixit.

Cap. ſunt nonnulli.

Cauſ. 17. q. 2. c. Gonſaldus.

Alexander II. ex Beati BENEDICTI Regulâ ante vnius anni probationem, quempiam Monachum fieri poſſe negat; vti B quoque eum ſecutus Angelicus Doctor S. Thomas 2. 2. quæſt. 189. artic. 2. Innocentius deinde II. in Concilio Romæ habito, Regulæ Sancti BENEDICTI meminit, eamque ante S. Baſilij, atque Auguſtini nominat.

Cauſ. 18. q. 2. c. perniciosam.

Sed & Gregorius IX. Miniſtro & Fratribus Ordin. Minorum, ne intra probationis annum quempiam ad profeſſionem inducant aut recipiant, prohibet, eò quòd S. BENEDICTVS præſcribat, vt, *ad conuerſionem venienti non facilis tribuatur ingreſſus: ſed ſicut dicit Apoſtolus; an ſit ex Deo ſpiritus comprobetur.* Ita refert Waddingus ex Regiſtro Vaticano.

Waddin. an. 10 Gregor. 9.

Idemque Clariſſis carnium eſum interdicit, quia in Ciſtertienſi, & quibuſdam alijs Ordinibus laudabiliter ſit ſtatutum, vt carnes infra Monaſteriorum ſuorum ſepta, exceptis (ſecundùm B. BENEDICTI Regulam) infirmis & debilibus, non edantur.

Ex eod. Regiſt. Epiſt. 957.

At enim importunum fortè, ac ſuperuacanei laboris eſſet, omnes Pontifices hîc D commemorare, qui Regulæ S. BENEDICTI teſtimonijs in ſuis Decretalibus vſi ſunt: ex dictis autem facili negotio colligitur, quo loco vniuerſalis Eccleſiæ Antiſtites eam Regulam habuerint, quam toties in ſuis ſcriptis allegarunt. Quinimò Ioannes Anania in terminis ait, B. P. BENEDICTI Regulam tantæ eſſe auctoritatis, vt pro Lege allegari poſſit.

Ioan. Anan. in Conſ. 62.

Si verò Concilia adire velimus, multò frequentiùs videbimus ea ad S. BENEDICTI Regulam recurrere, tanquam ad generalem normam, ſecundùm quam Monachorum vita dirigeretur. In Synodo ſiquidem Ratiſponenſi, ſub Zachariâ Papâ, & Carolo-manno principe, ita dicitur: *Decreuimus, vt Monachi & ancillæ Dei Monaſteriales iuxta Regulam* S. BENEDICTI *viuere ſtudeant.* In Moguntino, ſub Carolo Magno, crebra Benedictinæ Regulæ mentio habetur. Vitam deinde Monachorum ſecundùm doctrinam Regulæ S. BENEDICTI Concilij iſtius Patres capitibus 11. 12. & ſequentibus vſque ad 21. ordinant A atque componunt. Concilium verò Aquiſgranenſe ſub Ludouico Pio, nihil aliud agit, quàm de rectâ Benedictinæ Regulæ obſeruantiâ, vt alibi dicendum fuſiùs. Cabilonenſe porrò Concilium ſecundum teſtatur omnes pænè Monachos Benedictinam Regulam ſecutos, cuius obſeruantiam grauiſſimis verbis inculcat. Eiuſdem meminit Concilium Turonenſe, eodem tempore celebratum, ſicut & Synodus apud Altheum, ſiue Althin celebrata, atque etiam alibi.

Et Concilia.

Ann. Chriſti 742.

Concil. Aquiſg. Ann. 817.

Cap. 25. Cauſſa 18. q. 2. Capitulo, Statutum eſt.

Hîc verò velim conſideret Religioſus Lector, cur vna hæc Regula, præteritis alijs etiam antiquioribus, à ſummis Pontificibus, & Sacroſanctis Concilijs ita paſſim proponatur. Id enim cur factum eſſe dicemus, niſi quod indicauerint eam eſſe aptiſſimam formam, & pulcherrimum exemplar, iuxta quod Monachorum vitam dirigerent, eoſque ad perfectionem promouerent. Aut ideò fortaſſe, quòd vſque ad annum Domini 836. nullos Europa agnouerit Monachos præter ſolos Bene- C dictinos; vt pluribus probat noſter Clemens Reynerus in Diſceptatione Hiſtoricâ de antiquitate Benedictinorum in Angliâ.

Huius rei duplex ratio.

Tract. 1. ſect. 1. §. 10.

His porrò & illud non immeritò adijciendum, quod ſicuti Canones, qui poſt, aut propè Sancti BENEDICTI tempora de Monachis editi ſunt, de ſolis Monachis Sancti BENEDICTI, vel qui ab eo duxerunt originem, loquantur, vt expreſsè tradit Suarez tom. 4. de Religione, idemque in Iure ſit MONACHVS & BENEDICTINVS: ita quoque cùm nominatur REGVLA, ſine aliquo addito; per antonomaſiam intelligenda ſit REGVLA S. BENEDICTI, vt ante me aſſeruit Antonius de Yepez. Hoc autē ad ipſius Regulæ commendationem ſpectare, nullus credo negauerit. Nam ſi Philoſophum nominantes, intelligimus Ariſtotelem; & pro Poëtâ, Virgilium, pro Apoſtolo, Paulum, pro Sapiēte, Salomonem, atque ex eo rectè colligatur eos in ſuo genere maximè excelluiſſe: Quis non videat S. BENEDICTI REGVLAM vel hoc nomine E celebriorem atque excellentiorem cenſeri, quod nomen REGVLÆ per ſe poſitum, pro eâ ſit accipiendum, atque inde ea ſit maximæ auctoritatis?

Suarez lib. 2. cap. 11. & 12.

Regula Benedictina communiter.

Yepez to. Chron. anno 519.

DISQVISITIO III.

Quibus verſibus Regula S. BENEDICTI *celebrata?*

EA quæ ſuo in genere præclara admodum atque eximia ſunt, amplam ſacris Vatibus ſcribendi materiam præbere ſolent:

ſolent: id quod Regulæ Sanctiſſimi Patris A
noſtri BENEDICTI non defuit. Inter tot
enim S. Viri diſcipulos omni dicendi genere verſatiſſimos, aliqui etiam extitere, qui non modo vitam S. Patris, ſed deſcriptam etiam ab eo Regulam, ſolutâ & aſtrictâ oratione celebrarunt; atque inter eos S. Simplicius, tertius poſt B. Patrem Caſſinêſis Abbas, Regulam quam magiſter ediderat, publicè legendam omnibus Monachis tradidit, & cùm eſſet Poetica etiam Laude clarus, verſus nonnullos de eâdem re deſcripſit, vt habet Wion in Catalogo B
Abbatum montis Caſſini. Sed & S. Aldhelmus, Occidentalium Saxonum Epiſcopus, in opere de laude Virginum, S. BENEDICTI laudes prætexens, eiuſdem quoque Regulæ meminit, aitque:

Simplicij verſus in Regulam S. Benedicti.

Aldhelmi.

Primò qui ſtatuit noſtræ certamina vitæ,
Qualiter optatam teneant cænobia formam,
Quoq; modo properet directo tramite ſanctus
Ad ſuperûm ſcandens cælorum culmina cultor.

Pluribus verò eandem Regulam verſibus ornauit Smaragdus Abbas, ſuoque eos præpoſuit Commentario, quos hîc, prout inuenimus, apponendos duximus. C

Et Smaragdi Abbatis.

Quiſquis ad æternum mauult conſcendere regnum;
Debet ad aſtrigerum mente ſubire polum.
Religione piâ, vitæ perquirere callem:
Scandere quo valeat, aurea regna celer.
Eſt Monachis Sancti BENEDICTI *Regula Patris*
Perfectis: plana, ſuauis & ampla Via.
Aſpera ſed pueris, nec non tyronibus arcta:
Quos aluit gremio lactea Vita diu. D
Hæc eſt ſancta via, prælucida ſemita cæli;
Carpere quam cupiunt, caſtra beata Dei.
Admonet hæc Monachos ſublimis Regula cunctos,
Vt rebus careant, regna ſuperna petant.
Propria dimittant, habeant vt propria cũcta,
Proſpera quæ ſocijs cælica regna manent.
Patribus à noſtris, in ſacræ carmine legis,
Regia rectigradis dicitur iſta via.
Hæc eſt vita bonis, nec non & norma ſalutis;
Arcus & arma pijs, frigida tela malis. E
Hanc nullus nolens, cupiens implebit & omnis:
Eſtque grauis grauibus, ſuauis & apta bonis.
Florigeri Monachis oſtendit hæc Paradiſi
Regula, luciſluum deſiderare locum.
Hæc benè materno natos caſtigat amore,
Arguit erudiens, & ſine felle monens.
Hæc patiẽter eos tenero cum verbere nutrit,
Candida poſt obitum prœmia multa dabit.
Pandit iter rectis; cæleſtia pandit amicis,
Currere ne pigeat, ſed patienter eant.
Examinat vitam, mores componit & ornat, A
Librat & æquiparat, & moderando minat.
Adnihilat paruum, iuſtum conſtaſcit vt aurum,
Limat & examinat, & poliendo librat.
Eſt ouibus virga gracilis, moderatio iuſta,
Lima piacla pians, regna beata parans.
Arguit, obſecrat, increpat, atque libenter emendat,
Quos ſibi germano fœdere conſociat.
Nouit ad æternum Monachos perducere regnum,
Et ſociare choro dulciter Angelico. B
Quamuis hæc ſocios cæli deducat ad alta,
Eſt tamen anguſtus callis, & arcta via,
Arcta pios celſi deducit ad atria regni,
Ampla malos putei mergit in ima nigri.
Nemo viam timeat Monachorum intrare per arctam,
Ducit ad aſtrigerum caſtra beata polum.
Ille poli poterit leuiter conſcendere celſa,
Quem nocuo nulla pondere culpa grauat.
Aliger æthereus grauido cum corpore nullus
Verberat æthereas ſæpè volando vias.
Nullus enim Monachus peccati pondere preſſus, C
Stelligeri poterit regna ſubire poli.
Omnis enim Monachus lacrymis commiſſa lauare
Debet, & vlteriùs nulla lauanda pati.
Temperet intereà Monachi diſcretio mẽtem,
Et via per medium regia ducat eum.
Vt caueat dextram ſolers, timeatque ſiniſtram,
Hortantur ſacræ munia legis eum.
Triſtia non timeat, timeat ſed proſpera mũdi,
Scandere tunc poterit regna beata poli.
Quiſquis amat rutilos Sanctorum carpere fructus, D
Actibus in cunctis conſocietur eis.
Moribus ornatus, & caſto corpere comptus
Viuat, & à Domino ſemper amatus erit.
Sit tacitus, humilis, mitiſſimus atque benignus,
Sit patiens, ſobrius, prouidus, atque pius,
Indolis & docilis, ſapiens, ac mente puſillus,
Compunctus placidus, & bene cautus eat.
Excitet intereà cordis compunctio fontem,
Qui ſordes animæ, illuuieſque lauet E
Chriſmate perfuſo lacrymarum fuſio fonti
Æquiparat, maculas tergit vt ille nigras
Tergit, & ablutos paradiſi ritè colonos
Efficit, vt ciues iam ſine fine petat.
Qui iugiter laudis poſſint perſoluere grates,
Viuere cum Domino, ſemper & eſſe ſuo.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Vt elogia hæc tandem concludam, lubet pro coronide ſubijcere, id quod de hâc Regulâ Sãcti BENEDICTI Cardinalis Turrecremata aſſeruit, dicens: *Huius Regulæ amplitudine vtilitatis, & excellentiâ Sanctitatis ac perfectionis penſatâ, audacter dicere valemus,*

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI.

mus, quod, QVICVMQVE HANC REGVLAM SECVTI FVERINT, PAX SVPER ILLOS ET MISERICORDIA. Et illud: *Pax multa diligentibus legem tuam: & non eſt illis ſcandalum.*

Ad Gal. 6. Pſalm. 18.

DISQVISITIO IV.

Quinam S. BENEDICTI *Regulam Commentarijs, vel alio quouis modo illuſtrarint?*

Catalogus Commentatorum Regulæ S. Benedicti.

INSTITVTI noſtri ratio poſtulare videtur, vt eorum quoque exhibeamus Catalogum, qui S. BENEDICTI Regulam vel totam, aut aliquam eius partem expoſuerunt; aut aliàs quoquo modo illuſtrarunt. Quo in genere vel primus, vel inter primos commemorandus *Paulus Diaconus*, qui Carolo Magno in delicijs fuit, vt teſtantur verſus ipſius Imperatoris ad hunc Paulum ſcripti. *Hic igitur rogatus ab Abbate & Fratribus expoſitionem Regulæ* S. BENEDICTI *perutilem edidit; vbi multa de veteri Monaſterij huius Caſinenſis conſuetudine neceſſariò inſerit.* Ita Leo Oſtienſis. quam Manuſcripti litterâ Longobardicâ in Bibliothecâ Caſſinenſi, & litterâ Italicâ in Bibliothecâ Sancti BENEDICTI Mantuæ aſſeruari, Wionus teſtatur. Annotat tamen Hugo Menardus, quæ Pauli Diaconi nomine feruntur Commentaria, eius non eſſe: in quibus quod S. BENEDICTVS ait: *Naſcentia leguminum*, ita exponitur: *Naſcentia leguminum intelliguntur germinantia: quia mos eſt illius terræ & Romanæ, & aliarum Prouinciarum mittere legumina in aquam.* Quæ ſi eſſent Caſſinenſis illius Diaconi, dixiſſet, *huius terræ*, non, *illius terræ*: ſenſit proinde hæc tribuenda Ruthardo.

Paulus Diaconus.

Oſtienſ lib. 1. Chron. Caſſin. cap. 17.

Dubium.

Quis verò hic *Ruthardus?* Audi Trithemium. *Ruthardus Hirſaugienſis Monachus, Rabani & Strabi auditor, primus inter omnes, quos ego legerim, Regulam Sanctiſſimi Patris Noſtri* BENEDICTI *Commentario gloſſare auſus eſt: cuius expoſitionis proœmium incipit poſt exordium ipſius Regulæ: Tres enim ſunt Eccleſiaſticæ diſciplinæ*, &c. Quod ſi Rabani auditor, Trithemij iudicio, primus in Regulam Sancti BENEDICTI ſcripſerit; Rabano ipſi neutiquam tribuendus eſt Commentarius, quem ſub eius nomine citat Pamelius, Notis ad libr. Tertulliani de Pallio. Sed nuſquam Trithemius tertiò Operum ipſius texens Catalogum, hunc fetum illi aſſignat. Neque enim eius meminit in libr. de *Eccleſ. Scriptoribus*, nec de *Viris Illuſtribus Ordinis* S. BENEDICTI nec in *Catalogo Illuſtrium Germaniæ Scriptorum.* Locus ergo ille à Pamelio citatus, totuſque Commentarius in Regulam Sancti BENEDICTI, qui habetur tomo ſexto operum Rabani à Pamelio collectorum, eoque defuncto ſtudio Georgij Coluenerij editorum, non Rabani, ſed *Smaragdi* Abbatis eſt, prorſuſque idem, qui cum Turrecremata Coloniæ excuſus eſt, Anno 1575. Eſt penes nos vetuſtum eiuſdem Commentarij exemplar manuſcriptum, quod *Smaragdi Abbatis* nomen præfert. Inuenerit forte Pamelius hunc librum abſque Auctoris titulo operibus Rabani coniunctum, quem propterea ipſi tribuendum putauerit.

Ruthardus. Trithem. Chron. Hirſaug. ann. 863.

Rabani Cõmentarius in Regulam.

Eſt Smaragdi Abbatis.

Agendum proinde hîc de eodem *Smaragdo*, Abbate Monaſterij S. Michaëlis in Saxoniâ, vt eum Trithemius vocat, cuius exſtat Commentarius in *Regulam Sancti* BENEDICTI. Etſi autem Antonius Poſſeuinus eum vixiſſe aſſerat anno Domini 680. adeòque alijs præponendus videretur; Nos tamen eum hoc loco collocamus, quòd Trithemius tam in libro de *Scriptoribus Eccleſiaſticis*, quàm in *Catalogo Illuſtrium Virorum Germaniæ*, itemque in libro de *Illuſtribus Viris Ordinis Sancti* BENEDICTI, vbique eum poſt annum nongenteſimum reponat. Vnde & noſter Wion dubiè de eo ſcribit, referens aliquos ſentire eum claruiſſe 940. Alios verò 680. Error fortè contigerit, ex Numeri notâ, facilè enim 6. pro 9. inter ſe commutantur. Nec potuit vixiſſe anno 680. cùm eitet Concilium Aquiſgranenſe, celebratum anno 817. Sed occurrit Eruditiſſimus Menardus, Notis ad vitam Benedicti Anianenſis Abbatis, dicens Ardonem Smaragdum, vitæ illius auctorem, horum quoque Commentariorum eſſe parentem. Exhibet enim velut epitomen *Concordiæ Regularum*, à ſuo Magiſtro pertextæ: aitque in Commentarijs in caput primum Regulæ tale præfigi lemma: *Incipit Regula eiuſdem ſancti Patris, cum Expoſitione Smaragdi Monachi.* Hic enim Smaragdus nunquam fuit Abbas, ſed tantùm Monachus. Vide plura ibidem.

Trithem. de Script. Eccl. & lib. 2. de Vir. Illuſt. Ordin. S. Bened. c. 83.

Eius ætas.

An fuerit Abbas?

Suo igitur merito hîc reponendus *Benedictus Anianæ & Indæ Abbas*, qui ex ijs, quas vel ante, vel poſt Sanctum BENEDICTVM, ſcriptas reperit Regulis, ſuam concinnauit CONCORDIAM REGVLARVM. Quam doctiſſimis Notis & Obſeruationibus illuſtratam Hugo Menardus publici iuris fecit. A Trithemio quidem, & alijs eum ſecutis, tribuitur hic liber BENEDICTO Biſcopio, Anglo; ſed haud ſolido ſatis fundamento, quòd id à nullo ante Trithemium legatur aſſertum: quòd Bedam Biſcopij diſcipulum citet, adeòque illo poſterior eſſe videa-

Benedicti Indenſis Concordia.

A videatur: quod hæc ipſa CONCORDIA *A-nianenſi Benedicto*, ab Ardone eiuſdem biographo expreſsè aſſignetur.

Kero. Sed & *Kero* S. Othmari diſcipulus Alemannicam Interpretationem vocabulorum Regulæ S. BENEDICTI elaborauit; qua ſe adiutum, Menardus teſtatur,

S. Dunſtanus. *Sanctus Dunſtanus* quoque Archiepiſcopus Cantuarienſis, dicitur in Regulam S. BENEDICTI ſcripſiſſe Tractatum paruum, qui excuſus eſt in Belgio in 8. vt ait Wion. Sed & Balæus, Centuriâ 2. Scriptorum Britanniæ, ait hunc Sanctum ſcri-B pſiſſe ſuper Regulam S. BENEDICTI. Vide quæ de eo diximus ſuprà Libro primo. *Tract. 8 Disq. 4.*

Regula interpretatio Anglica. Illuſtrandæ quoque Legi Monaſticæ facit, quod circa huius Dunſtani tempora, nempè ann. 964. transfuſa fuerit in linguam Saxonicam. *Esdgarus enim Rex, & Alfreda (regina) dederunt S. Atheuvoldo* (Wintonienſi Epiſcopo) *manerium, quod dicitur Suderborne, eo pacto, vt ille Regulam S. BENEDICTI in Anglicum idioma de Latino transferret: qui ſic fecit.* Ita refert Hiſtoria Monaſterij Elienſis.

Theuzus. *B. Theuzus* diſcipulus S. Ioannis Gualberti, & Abbas Monaſterij S. Pauli de Razzolo in eandem Regulam commentatus eſt, mortuus eſt 1095.

Petr. Diaconus. Scripſerunt prætereà in eandem Regulam, *Petrus Diaconus*, libris 4. vt ipſemet teſtatur, lib. 4. Chron. Caſſin. cap. 68. Anno *Rupertus.* 1115. *Rupertus Tuitienſis* Abbas, libris itidem quatuor; qui vltimæ operum eius editioni acceſſere, curâ & ſtudio Andr. *Hildegardis.* Schotti. Anno 1119. *S. Hildegardis* Abbatiſſa præcipua capita explicauit: obijt anno D Chriſti 1280. Exſtat cum eiuſdem Epiſtolis, editis Coloniæ anno 1566. & nouiſſimè in Lilijs Ciſtert. Henriquez.

Bernardus Caſinenſis. Eodem tempore *Bernardus Caſinenſis* Abbas, ac S. R. E. Cardinalis pretium eruditionis tulit edolato inſigni in Regulam B. BENEDICTI Commentario. Habemus etiam ab eodem *Sermones ad Fratres*, &c, *Speculum Monachorum* de præceptis Regularibus. Obijt Caſſini, ibique ſepultus ann. *Nicol. de S. Germano.* 1282. Anno deinde 1299. *Nicolaus de S. Germano*, I. V. D. Monachus primùm Caſſi-E nenſis, poſteà Abbas Monaſterij S. Vincentij iuxta Vulturnum, eruditè ſecundùm Iura Canonica & Ciuilia *Regulam* expoſuit, quæ MS. reperitur in eodem Monaſterio.

Eadmundus Stoutton. *Eadmundus Stoutton*, Anglus, Monachus Glaſconiæ, ſcripſit *Dialogum in Regulam* D. BENEDICTI. Claruit anno 1200. Auctor Poſſeuinus in Apparatu. A quo & *Guil. Peraldus.* innotuit nobis *Guilielmus Peraldus*, Epiſcopus Lugdunenſis, qui ſcripſit *Expoſitionem Regulæ* Sancti BENEDICTI. Obijt an. 1255.

A *Benedictum* X. Pontificem Maximum, anteà vocatum Fratrem Iacobum, natione Gallum, Regulam S. BENEDICTI expoſuiſſe, ſcribit Poſſeuinus in Apparatu ſacro: ſed credo deſignare voluiſſe *Benedictum XII.* qui X. vocatur. Hic ab ineunte ætate Ciſtertienſem Ordinem amplexus fuit, vt in Menologio, 25. Aprilis, probat Chryſoſtomus Henriquez. Ante Pontificatum dictus eſt *Frater Iacobus du Four*; quod autem ait Poſſeuinus, eum Regulam S. BENEDICTI expoſuiſſe; arbitror intelligendum de Bulla illâ, quam Summus Pontifex edidit, & *Benedictinâ* dicitur. *DE REGULA S. BENEDICTI. Benedictus X.*

Petrus Boërius, Gallus, Narbonenſis I. C. Monachus, & Abbas S. Aniani, S. Pontij Thomeriarũ Diœceſeos, vir eâ ætate perdoctus, deinde Epiſcopus Vrbeuetanus, nomen cõſecutus eſt apud poſteros *duplici in Regulã* S. BENEDICTI *Expoſitione*. Quarũ *prima* cõciliat ſententias ipſius Regulę, cùm ſententijs SS. Patrum; quam quidem ſcripſit petentibus Monachis Sublacenſibus. Hæc ſecunda prima eſt, quam ſcripſit in C Francia ante Epiſcopatum: ſic enim ipſemet in fine ait: *Petri Boërij duplex Expoſitio. Prima.*

Mille ter centum X. ſex quoque ſemel,
Feſto BENEDICTI, *quo cæpt te gloſſa finitur,*
Canonici iuris quod nullus ante me fecit
Anno reuoluto. Simplo calamo delibuto
Prædicti normæ Boherij nomine Petrus,
Decreti Doctor, Sancti Præſulis Aniani
P. Ro. do ſignum petens iam fore benignum,
Qui me per lignum ſaluans fecit ſibi dignum,
Si quis defectus eſt hic, vel error ineptus;
Dic quis perfectus, corrig ⁊ non eo profectus.

Secunda verò nouo expoſitionis genere omnia Regulæ non ſolùm capita, ſententias & dogmata; verùm etiam verba, conſilia, & præcepta cum Iure Pontificio, Decretalibus, & Canonibus ſummorum Pontificum, & Patrum comprobat. Exſtat vtraque manuſcripta in Bibliothecâ S. BENEDICTI de Mantuâ. Poſterior verò, quâ diu vſus ſum, in Monaſterio Haſnonienſi in Hannoniâ. Scripſit item in *Speculum Monachorum* lib. 1. de *Signis locutionum*, lib. 1. In *Benedictinam* Benedicti XII. Claruit Anno 1350. *Secunda.*

Richardus de Sancto Angelo, Abbas S. Iuſtinæ de Paduâ, ſuo merito in horum Commentatorum refertur numerum; in cuius notitiam deueni ex periodo ſuper Regulæ S. BENEDICTI cap. 21. *de Decanis*, quam ex ipſo citat Arnoldus Wion, Ligni Vitæ lib. 1. cap. 64. *Ioannes Belga*, Monachus, & Abbas Monaſterij S. Bauonis Gandaui, *Declarationes* edidit *in Regulam* S. BENEDICTI, & Librum *de eſu carnium*, Anno 1390. Circa eadem tempora *Ioannes*, Germanus, Monachus Caſtellenſis in *Richardus de S. Angelo. Ioannes Belga. Ioan. Germanus.*

Diœceſi Diſtetenſi, duobus libris Regulam expoſuit. *Ioannes de Turrecrematâ*, Hiſpanus, Ordinis Prædicatorum S.R.E. Cardinalis, Epiſcopus Sabinus, petente Arſenio Abbate Caſſinenſi, vtilem & piam *Regulæ expoſitionem* conſcripſit 1442.

Turrecremata.

Ioannes Haghem, dictus *de Indagine*, Carthuſianus, qui vixit anno 1460. ſcripſit in Regulam lib. 1. qui incipit: *Probate Spiritus, ſi ex Deo ſint*. Item alium de *Eſu Carnium* in Ordine S. BENEDICTI.

Ioan. de Indagine.

Gabriel Biel.

Eodem tempore *Gabriel Biel*, Theologus Germanus, quem Trithemius Ordinis Clericorum in communi viuentium fuiſſe ſcribit, Commentarium in Regulam Benedictinam elaborauit. Qui exſtat MS. in Bibliothecâ S. Pantaleonis, Coloniæ.

Trithemius.

Ioannes Trithemius, Abbas Spanhemenſis, duos in eandem Regulam libros dedit, editos à Ioanne Buſæo cum reliquis eius Operibus ſpiritualibus, & ſeorſim Antuerpię ab Hĕrico Sommalio: neutra tamen expoſitio vltra caput ſeptimum protenditur. Iacobus tamen du Breul, in Supplemento Antiquitatum vrbis Pariſiacæ, citat eundem Trithemium in caput quadrageſimũ Regulæ, Tractatu C.V. vixit anno 1506.

Ioan. Caleſtinus.

Ex Bibliothecâ S. Martini Tornaci cõmunicatus eſt mihi libellus quidam, conſcriptus à Fratre *Ioanne*, qui ſe dicit inter Cæleſtinos educatum, iiſque ſuum laborem inſcribit. Habet autem ſenſus abbreuiatos ſingulorum capitulorum. *Regula* S. BENEDICTI, & ſubinde etiam annotationes & citationes.

VVilhelmus Staden.

Sed & in Bibliothecâ Monaſterij S. Martini Coloniæ aſſeruatur lucubratio MS. *Wilhelmi Staden* in Regulã S. BENEDICTI.

VVernerus.

In quam & commentatum fuiſſe *Wernerum Sigebergenſem*, diſcimus ex Molani Bibliothecâ, v. *Regula*.

Fernandus.

Carolus Fernandus Brugenſis, ab ineunte ętate cœcus, tantum in ſtudiis profecit, vt Orator, Philoſophus, ac Theologus eâ tempeſtate inſignis euaſerit, ex publico ſalario ſacras litteras Lutetiæ ſit interpretatus. Poſt cõtemptis omnibus, Monachus Benedictinus in Vincentiano cœnobio apud Cenomanos factus, ſcripſit de *Obſeruatione Regulæ Benedictinæ Epiſtolam parænitican*. Item *Speculũ diſciplinæ Monaſticæ*, libris quatuor: obiit anno 1515.

Siluanus Radius.

Siluanus Radius, Monachus Camaldulenſis, vertit Regulam ex Latinâ in Italicam linguam, cui & annotationes aliquas adiecit; excuſa fuit Florentiæ in 4. anno 1574.

Henricus Crixtede.

Henricus Crixtede, Anglus, Monachus Ordinis D. BENEDICTI, ſcripſit in Regulam Monachorum, vt teſtatur Poſſeuinus in Apparatu ſacro.

Ioan. Bertels.

Ioannes Bertels Louanienſis, Abbas S. Mariæ Munſterienſis intra muros vrbis Lucemburgenſis, Dialogos viginti ſex in prædictam Regulam edidit.

VVallencappelle.

Sed & Venerandus Pater *Petrus à S. Audomaro*, aliàs de *Walloncappelle*, Prior S. Winoci (cuius *Illuſtrationes*, & *Inſtitutiones* Monaſticæ paſſim circumferuntur) eruditum Commentarium in Regulam conſcripſit, qui MS. aſſeruatur in eodem Monaſterio, & ad S. Petrum in Monte Blandinio.

Iacob. Marquais.

R. D. *Iacobus Marquais* ex Priore S. Vedaſti, Abbas S. Martini Tornaci, iuſtum in eandem Regulam exarauit Commentarium, qui ibidem exſtat MS.

Lud. Eſtrada.

Ludouicus de Eſtradâ, Abbas Hortenſis, Ordinis Ciſtercienſis in Hiſpaniâ, vir ingenij ſublimis, & ſanctimoniæ laude clarus, ſcripſit in Regulam S. BENEDICTI libros decem in folio, vt teſtatur Chryſoſtomus Henriquez, in *Phœnice* reuiuiſcente, lib. 2. cap. 62. Qui & cap. 58. alium profert, qui idem argumentum pertractauit.

Bernard. de Quiros.

Ludouicus enim *Bernardus de Quiros*, Reformator Generalis Congregationis Hiſpanicæ, Ordinis Ciſtercienſis, ſcripſit Reipublicæ Monaſticæ, ſiue Commentariorum in Regulam ſanctiſſimi P. N. BENEDICTI libros duodecim.

Philippus de Latre.

Philippus de Lattre, Subprior Cœnobij Vedaſtini, Regulam S. BENEDICTI eruditis iuxta ac pijs lucubrationibus illuſtrauit. Teſtis Ferreolus Locrius in Catal. Scriptor. Artheſiæ.

Creſp. v. Monach. Caleſtinquatuor.

Creſpetius quoque in *Summa*, Antonium *Pocquetum*, *Petrum Bardum*, & *Theobaldum Artauldum* Regulæ noſtræ Commentatores laudat.

v. Humilit.

Addit *Simonem de Corroy*, tertio Cæleſtinorum Prouincialem, & de his ſimul ait: Luculenter in hanc Regulam BENEDICTI diſſeruerũt, & eam caliginoſis mentibus lucidam reliquerunt.

Ioan. Craeſbeeck.

Eandem quoque recenti memoriâ interpretatus eſt *Ioannes Craesbeeck*, Ordinis Ciſtercienſis, Monaſterij S. Bernardi ad Scaldim quondam Prior.

Antonius Perez.

Luculentũ quoque Commentarium dedit R. P. Magiſter *Antonius Perez*, Congregationis Hiſpanicæ quondam Generalis, nunc Vrgellenſis Epiſcopus. Exſtat paſſim Lugduni, & Coloniæ impreſſus, & demum ex Auctoris recognitione in Hiſpaniâ recuſum intelligo.

Bald. Moreau.

Balduinus Moreau, Religioſus Camberonenſis, Ordinis Ciſtercienſis, textum Regulæ ad triginta MSS. exemplaria contulit additiſque Opuſculis S. BENEDICTI, alijſque vtilibus Prolegomenis, edendum curauit.

Iacob. Ferragus.

Iacobus Ferragus S.T.D. Regulam S. BENEDICTI ad exemplar regalis Monaſterij B. Mariæ *Vallis gratia*, priſtino ſplendori reſtituit, & Canonibus, ac Conciliorum conſtitutionibus illuſtrauit, anno 1627.

Sunt præterea penes me duo alij Commentarij

Petrus Walnem. Columbanus Vranckx. mentarij MSS. quorum prior eſt *Petri Walnem*, Religioſi Fratrum Guilielmitarum in *Peenem.* Poſterior R. D. *Cornelij Columbani Vranckx* S. T. L. ex Canonico ac Pœnitentiario Gandauenſi, D. Petri in Monte Blandinio Abbatis, qui & Iubilum Monachorum, & alia quædam nondum edita conſcripſit, quæ in eodem Monaſterio aſſeruari, crediderim.

Hugo Menardus. R. P. *Hugo Menardus*, Congregationis S. Mauri, vir eruditiſſimus, textum Regulæ S. BENEDICTI, prout in Concordiâ Regularum S. BENEDICTI, Anianæ Abbatis, exhibetur, ad ſeptem MSS. & aliquot impreſſa exemplaria comparauit, & doctiſſimis Notis atque Obſeruationibus illuſtrauit.

Ioannes Caramuel. Denique Exim. D. M. N. *Ioannes Caramuel Lobkovvitz*, Abbas Melroſenſis, Ordinis Ciſtertienſis, S. Theologiæ Doctor Louanienſis, in eamdem S. BENEDICTI Regulam ſcripſit *Commentarium*, vt vocat, Hiſtoricum, Scholaſticum, Moralem, Iudicialem, Politicum: in quo varias quæſtiones eruditè mouet, & reſoluit.

Poſtremò Gallicâ linguâ non ſpernenda in noſtram Regulam edita ſunt opera. *Guido Iuuenalis.* *Guido* enim *Iuuenalis*, Abbas S. Sulpicij Biturcenſis, Regulam S. BENEDICTI Gallicè interpretatus eſt, & paraphraſticè ſubinde expoſuit. Floruit anno 1490. *Matthæus Lambert.* *Matthæus Lambert*, Prior Monaſterij Alnenſis, expoſitionem breuem in totam Regulam edidit, Leodij excuſam anno 1596. *Laurentius Benard.* *Laurētius Benard*, S. T. D. & Prior Collegij Gluniacenſis Pariſijs, tribus Tomis *Parænèſes* ſuas in Regulam digeſſit. Idemque ſcripſit de *ſpiritu Ordinum*, & præſertim S. BENEDICTI, additque Regulam Gallicè verſam, eiuſdemque Sanctiſſimi Patris vitam. Ex Reformatâ porrò Congregatione SS. Vitoni & Hidulphi in Lotharingiâ, R. P. *Philippus François.* *Philippus François*, Nouitiorum eiuſdem Congregationis Director, ac deinde Prior & Abbas Monaſterij S. Agerici Verdunenſis, varia ad Ordinis vtilitatem compoſuit, atque in primis *Meditationes* in totam Regulam, quas Latio donatas Carolus Stengelius in Germaniâ edidit; deinde etiam *Ducem Spiritualem* Nouitiorum ac Religioſorum noſtri Ordinis, alterumque *Ducem* pro inſtructione Magiſtri Nouitiorum. Ac poſtremò *Nouitiorum exercitia*, quæ auctiora Montibus Hannoniæ euulgata ſunt, cùm hac Epigraphe: Exercitia Spiritualia, ſiue Methodica explanatio finis vocationis Religioſæ, deque medijs eundem obtinendi, ex Regulâ glorioſi Patriarchæ S. BENEDICTI educta, ann. 1626. *Benedictus à S. Ioanne.* *Benedictus à S. Ioanne*, Cōgregationis Virdunenſis, librum edidit de *Benedictionibus* & Gratiis à Deo Ordini S. BENEDICTI conceſſis, & de Excellentiâ Regulæ eiuſdem Sancti. Pariſiis an. 1629.

Henricus Zypæus. Tandem R. D. *Henricus Vanden Zype*, Abbas Monaſterij S. Andreæ iuxta Brugas, S. P. N. Regulam in Belgicum idioma conuerſam euulgauit, addiditq; inſignem Tractatum de *Profeſſione Benedictinâ*, & *Clauſurâ Monialium*. Hactenus enim (quod meritò admireris) nuſquam Regula noſtra noſtrate linguâ typis impreſſa fuerat.

DE REGULA S. BENEDICTI.

Atque hi ſunt, quos equidem reperire potui, qui in totam Regulam lucubrationes aliquas conſcripſerunt. Vt verò ſubijciam eos, qui aliquam eius partem interpretati ſunt; primùm occurrit *Elemon.* *Elemon*, Monachus Benedictinus, & Doctor, qui ſcripſit elegantem tractatum ſuper *Instrumenta bonorum operum*, ſiue cap. 4. Regulæ S. BENEDICTI, qui ſic incipit: *Sicut ſunt Fabrorum*, &c. Extat MS. in membranis, in reliquiario Cœnobij S. Gregorij maioris Venetiis, ſed aliqua ex parte imperfectus, quo autem vixerit tempore, non proditur. Caput 7. de *Gradibus Humilitatis* proprio, ſibique primo opuſculo expoſuit *S. Bernardus.* *S. Bernardus*. Angelicus verò Doctor, *S. Thomas.* *Thomas Aquinas* 2. 2. quęſt. 161. art. 6. probat congruenter hos gradus à S. BENEDICTO diſtinctos eſſe. Vberem de eiſdem Tractatum exarauit Iacobus Aluarez de Paz tomo 2. lib.

Andreas Tract. *Andreas* Belga Traiectenſis, Monachus in Spanhem, qui obiit 1454. ſcripſit de abſtinentiâ carnium, & vſu Floccorum. *Gazæus.* *Alardus* quoque *Gazæus*, Cœnobita Vedaſtinus, in ſuis ad Caſſianum Annotationibus, plurima Regulæ noſtrę loca ſparſim accuratè elucidauit.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

TRACTATVS VI.

DE REGVLÆ

S. BENEDICTI Promulgatione.

PROPRIVM *Legibus eſt, vt promulgentur* REGVLAM S. BENEDICTI *Legem eſſe, & à ſuo Auctore vocari, ſecundo Tractatu oſtendimus. Supereſt proinde, vt de eiuſdem Promulgatione hoc loco agamus*. Primò *autem Diſquirendum, Num* S. BENEDICTVS *Regulam ſuam promulgarit, & ſecundùm eam vixerit?* Secundò, *An eam quæ ante* S. BENEDICTVM *erant Monaſteria, paſſim receperint?* Tertiò, *An toti mundo ſcripta, toto orbe ſit promulgata?* Quartò, *Quinam Ordines ſub eâ militent?* Quintò, *Quantum Regula & Ordo* S. BENEDICTI *alijs profuerit Ordinibus?*

DISQVISITIO I.

Num S. BENEDICTVS *Regulam ſuam promulgarit, & ſecundum eam vixerit?*

Occaſio huius Diſquiſitionis.

SVPERVACANEA videri queat hæc Diſquiſitio, quòd communi hominum iudicio quilibet Religioſæ vitæ Inſtitutor eam, quam tulerit, ſeruaſſe putetur Legem: eamque non minùs exemplo, quàm ſcripto, ſequacibus commendaſſe.

Gallon. in Apolog. de Monach. S. Greg. pag. 89.

Verùm cum Antonius Gallonius, Congregationis Oratorij Presbyter, ſcripſerit: Abſque ſcriptis à S. BENEDICTO Regulis, non ſolùm ipſo BENEDICTO viuente, ſed & poſt mortem eius, vſque ad Abbatem Simplicium, Benedictinos Monachos in Italiâ gubernatos: de hâc ipsâ re paulò accuratiùs inquirendum videtur. Sed priùs argumenta ipſius proferamus.

Gallonij argumenta de ſerâ Regulæ promulgatione.
Pag. 90.

Exſtat, inquit, in Vaticanâ Bibliothecâ veterrimus codex, in quo ipſa S. BENEDICTI Regula deſcripta habetur, & poſt eam Martyrologium Vſuardi eiuſdem antiquitatis. Ante ipſam autem Regulam breuis præfatio præpoſita legitur his ipſis verbis:

INCIPIT PROLOGVS DE REGVLA SANCTI BENEDICTI ABBATIS.

Qui leni iugo Chriſti colla ſubmittere cupis, Regulæ ſponte da mentem, dulcia vt capias mella. Hic Teſtamenti veteris, nouique cuncta mandata. Hic ordo diuinus. Hicque caſtiſſima vita. Hoc BENEDICTVS *Pater conſtituit ſacrum volumen, ſuiſque* A *mandauit hæc ſeruanda alumnis. Simplicius Chriſti miniſter Magiſtri latens opus propagauit vt omnes. Vna tamen merces vtroſque manet in æternum.*

Incipit Regula. AVSCVLTA, ô FILI, &c. Ad iſtam planè præfationem viſus eſt alluſiſſe, quem diximus, Petrus Diaconus, dum ait: *Simplicius Regulam, quam ſuus Magiſter condiderat*, id eſt occultauerat, *publicè* B *legendam omnibus Monachis tradidit*. Et Sigebertus eadẽ ipſa recitata ſuperiùs verba habet, dum ait: Simplicius, diſcipulus eius, latens Magiſtri opus publicauit. *Vt ſit ſenſus ſecundum dictam præfationem ad Regulam, quod Simplicius Regulam, quam* S. BENEDICTVS *occultauerat, publicauit. Sicque vox illa,* CONDIDIT, *non ibi ſignificat, quod, compoſuit, ſed quod, occultauit.*

Sigeb. de illuſt. Script. Eccleſ. c. 31.

Hũc autem Simplicium vult fuiſſe tertium non Caſſinenſis, ſed Lateranẽſis Mo- *Pag. 88.* C naſterij Abbatem, ſociumque S. Mauri in Galliâ: ex quâ poſteà in Italiam redijt, ſed non ante annum Redemptoris 586. ante *Pag. 91.* quod tempus nec Regula potuerit in Italiâ publicari. *Simplicius enim è Gallijs rediens, illam, quam à* S. BENEDICTO *acceperat experiendam Regulam, iam annis 43. vſu probatam, ſaluberrimamque inuentam, promulgari curauit pariter in Italiâ, cũ ex Galliâ ſerò rediſſet.* Hęc ferè deductio Gallonij. Sed antequam ad eam reſpondeamus, ipſam, quam impugnat aſſertionem noſtram, ſtabiliamus.

PRIMÒ,

Digitized by Google

…nedi- …Regu- …quam …aſſe …batur. I. *…ipſa Regula.* Cap.73.

PRIMÒ,credibile nõ eſt S.BENEDICTVM A Monachorum ſcripſiſſe Regulam, quam nec ſeruauerit, nec publicauerit, ſed occultauerit: cùm finis ſcriptionis alius ei non eſſet, quàm vt obſeruaretur; quod ipſiuſmet teſtimonio comprobamus. REGVLAM *autem* HANC *deſcripſimus,vt eam* OBSERVANTES *in Monaſterijs, aliquatenus vel honeſtatem morum nos demonſtremus habere.* Et quoties hanc OBSERVANTIAM inculcat? nam citato capite ait: *Hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Chriſto* PERFICE. In ipsâ Nouitij ad- B miſſione vult, *vt legatur ei* HÆC REGVLA. Capite 63.agens de Abbate,ait: *Et præcipuè vt præſentem* REGVLAM *in omnibus* CONSERVET.Et cap.66.HANC *autem* REGVLAM *ſæpius volumus in Congregatione legi, ne quis Fratrum, ſe de ignorantiâ excuſet.* In quibus verbis cùm dicat, HANC REGVLAM, HÆC REGVLA,PRÆSENTEM REGVLAM; præcluditur ſubterfugium, quo forſan diceretur S.Pater locutus de aliâ cuiuſcumque Regulâ. Quis autem ſibi perſuadeat, hæc ab illo ſcripta,& præſcripta, & tamen Regu- C lam abdidiſſe, nec vmquam ſeruaſſe, quæ citatis verbis decreuit?

II. *Ex vitâ S. Mauri.* Probatur SECVNDÒ, quia S. Mauro in Gallias proficiſcenti S. Pater ſuis manibus deſcriptam Regulam, & libram panis, & menſuram vini tradidit. Ergo iam tum in Caſſinenſi Monaſterio, è quo diſcedebat, Regula nota erat. Et quî, quæſo, Maurus in Galliâ Regulæ praxim doceret, quam ipſe ad illam vſque diem,neque Caſſinenſium vllus,vel vidiſſet,vel ſeruaſſet?

III. *Ex S.Gregorio Magno.* Dial. lib.2. cap.36. TERTIÒ,probatur ex ipsâ S.BENEDICTI D vitâ, eiuſque Scriptore Magno Gregorio, qui ait: *Nam ſi quis velit ſubtilius mores vitamque eius cognoſcere,poteſt in eâdem inſtitutione* REGVLÆ *omnes Magiſterij illius actus inuenire: Quia ſanctus vir nullo modo potuit aliter docere,quàm* VIXIT. At Gallonio aliter vixit, aliter ſcripſit: vtri credendum cenſes,Lector? Deinde idem S.Gregorius refert morem non comedendi extra Monaſterium cap. 51. in Regulâ præſcriptum accuratè ſeruatum fuiſſe, verba eius ſunt:

Ibid.c.12. *Mos etenim cellæ fuit, vt quoties ad reſponſum* E *aliquod egrederentur Fratres, cibum potumque extra cellam minimè ſumerent. Cumq́; hoc* DE VSV REGVLÆ SOLICITE' SERVARETVR; *quâdam die* &c. Quis hîc non animaduertit Regulam iam tum fuiſſe *in vſu*, & quidem *ſolicitè ſeruatam?* Alibi quoque idem

Lib.4 Dialog.cap.8. Pontifex narrat duos nobiles viros, EIVS SE REGVLÆ *in ſanctâ conuerſatione* TRADIDISSE; *quos idem Pater Venerabilis in Monaſterio, quod iuxta Tarracinenſem vrbem conſtruxerat, fecit habitare.* Quid euidentius, quæſo,dici potuiſſet? Vide ergo, vt Gallonium ipſum S. Gregorius, pro quo tam acriter pugnat, expugnat.

DE REGVLA S. BENEDICTI. IV. *Ex Pontificum teſtimonio.*

QVARTÒ,probatur aliorum Pontificum teſtimonio. Zacharias enim in Priuilegio Caſſinenſi Monaſterio conceſſo, eiuſdem loci Abbati celſiorem & celebtiorem locum tribuit, *quia in eo loco* S.BENEDICTVS LEGISLATIONEM *ſuam ſcribens verbo & exemplo Cænobiale propoſitum appetentibus, in toto mundo ſole clarius enibrauit,* vt ait Pontifex. Qui mox ſubdit: *Illic lex Monaſtici Ordinis caput teneat ac principatũ, vbi eiuſdem* B *Legis deſcriptor* BENEDICTVS, *Pater ſanctiſſimus eam deſcribens,* PROMVLGAVIT REGVLAM. Ergo iam tum viuente adhuc S.BENEDICTO Regulæ obſeruantia in vſu erat. Idem confirmatut ex teſtimonio Leonis IX. ſuperiùs producto, in quo ait: *Neque credendum eſt,vt tot Monachi, tantaque ab ipſo conſtructa Monaſteria* SINE REGVLA FVISSENT. Tract. 3. Diſq.3.

V. *Ex Præfatione Simplicij.* QVINTÒ denique,probatut ex ipsâ,quã allegat Gallonius Præfatione,& Sigeberto ad eiuſdem confirmationem aduocato. In C illa dicitur:

Hoc BENEDICTVS *Pater conſtituit ſacrum volumen;*
Suiſq́; mandauit hæc SERVANDA ALVMNIS.

Vbi nota,*hoc volumẽ.*Et quod illud,quod incipit vt ipſe fatetut Gallonius, *Auſculta ô Fili.*Iam audi Sigebertum: BENEDICTVS *Caſſinenſis*, inquit, *prouectus ad ſummum culmẽ Monaſticæ perfectionis,*SECVNDVM QVAM VIXIT, SCRIPSIT REGVLAM *Monachorum ſermone luculentam.* At enim hîc tergiuer- D ſatur Gallonius: & Sigeberti verbis lepidam hanc apponit gloſſam. *Secundùm quam vixit, ſcripſit Regulam, poſſumus intelligere præceſſiſſe experimentum,indè verò ſubſecutam ſcriptionem, nempè vt S. Baſilij Regulas ipſo vſu ad ſuum inſtitutum paulatim inflexerit, ſenex demum ſcriptis ſuas mandarit,non tamen viuens (vt audiſti) promulgarit,ſed potiùs occultarit.* Sigeb. de Script. Eccleſ.cap.3. Pag. 18.

Gallonij argumenta eliduntur. Agedum verò iam ipſa Gallonij argumenta expendamus. Plurimum roboris ponit in illâ Regulæ Præfatione, quam ex E Vaticanâ protulit Bibliothecâ: & à noſtris vt genuina admittitur. Inuenitur enim & in Caſſinenſi Bibliothecâ, & eâ, quæ eſt Abbatis Caietani, & ſubijcitur ad calcem Regulæ Monaſterij S. Hadriani Gerardi-Montenſis. Sed quid in eâ eſt, quod premat? nimirùm quia dicitur: *Simplicius Chriſti miniſter Magiſtri latens opus * propagauit * vt omnes.*Et ad hæc verba alluſiſſe ait Petrum Diaconum & Sigebertum. Si enim latuit hoc opus vſque ad Simplicium, quo modo antea fuit publicatum? Reſpondet Lauretus, libr. de exiſt. corp. S.Bened.in Caſſ.

* Al publicauit. * Al. in omnes.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Caſſ.cap.5.*Primò*, Simplicium ordinaſſe, vt A in publicis conuentibus Regula coram omnibus legeretur, cùm antea priuatim à Monachis legi conſueuiſſet. *Secundò*, Simplicium publicaſſe, ſiue promulgaſſe Magiſtri ſui BENEDICTI Regulam, non quidem ſuis Monachis (quibus iam notiſſima erat, & ſecundùm quam vitam ſuam inſtituebant;) ſed alijs etiam alterius Congregationis, & inſtituti viris, qui famâ peruulgante intellexerant, Regulam illam eſſe ſanctiſſimã, atque diſcretione præcipuam: cumque eius deſiderio tenerentur, ac participes fieri cuperent tanti boni; ad præfatum Simplicium Caſſinenſem Abbatem ſupplices obtulerunt preces, flagitantes, vt eandem Regulam illis tranſmittere dignaretur. Sic ille. Et aliquouſque innuitur, in illo, *propagauit in omnes*, ſcilicet nationes: vel, *vt omnes* eam ſequerentur nationes: quæ Antonij de Yepez coniectura eſt, hiſtoricis noſtris conformis. Fruſtra ergo eſt Galloni j interpretatio: CONDIDERAT, *id eſt*, ABSCONDERAT. Nam & Grammatici docent, *condere* non ſemper idem eſſe quod *recondere*: Verùm etiam ſignificare, *conſtituere, componere*; ſic Virgilius dixit:

Quo modo Simplicius S. Benedicti Regulam promulgarit.

Condo pro conſtituo ſæpiùs accipitur.

——— *Pallas quas* condidit *arces*
Ipſa colat.

Et Horatius: *Horat.lib. 1.Epiſt.1.*

Condo *& compono, quæ mox depromere poſſim.*

Sic enim ſacra Scriptura ait: *Per me Reges regnant, & legum* CONDITORES *iuſta decernunt*. Quare mirum valdè eſt, Gallonium alterum illum ſenſum ſecutum eſſe, cùm vix vmquam apud Auctores legamus, Leges *condere*, accipi pro *recondere*. In Catalogo Abbatum Caſſinenſium, quem lib.1. cap.3.adfert Wion, non legitur, CONDIDERAT, ſed, *Regulam, quam ſuus Magiſter* EDIDERAT, *publicè legendam omnibus Monachis tradidit*. *Prou.8.*

In Simplicio autem non ſimpliciter labitur, dum eum vult eſſe eundem cum comite Sancti Mauri in Galliam, qui alius ab hoc eſt: & cùm ſtatuit tertium Abbatem Lateranenſem, cùm ex Sancti Gregorij verbis colligatur, fuiſſe tertium Caſſinenſem Abbatem. Vide quæ annotaui in Commentario ad Præfationem vitæ Sancti BENEDICTI numero 12. & alios, qui Sancti Gregorij Monachatum Benedictinum propugnant. *Alij lapſus Gallonij.*

DISQVISITIO II.

An S. BENEDICTI *Regulam alia quæ ante eum erant Monaſteria, paſſim receperint?*

QVÆSTIONEM hanc proponit & diſcutit Franciſcus Suarez, qui ſupponit, ac probat fuiſſe ante S. BENEDICTVM, & circa illius tempora in Occidente Monaſteria ab alijs fundatoribus excitata, aliiſque paruiſſe Superioribus: ut etiam ex primo libro conſtare poteſt. Atque hoc poſito ait, veriſimile eſſe, vel ſtatim, vel paulò pòſt, inſtitutam & diuulgatam Regulam S. BENEDICTI, omnes Occidentis Monachos ad illam ſe conformaſſe, adeòque poſt S. BENEDICTVM ceſſaſſe inter Monachos Religionum diſtinctionem. Adfert autem ad hoc probandum Antoninum in ſecundâ parte hiſtoriali, ſic loquentem: *Poſt* BENEDICTVM *omnes Monachi Occidentis militant ſub Regulâ B.* BENEDICTI, *& ipſum habent in Patrem, exceptis Carthuſienſibus*. Quod inter cætera confirmat, quia nullum veſtigium alterius Monachatus in Europâ inchoati, (vt Auguſtinianam, inquit, & Carmelitanam familiam nunc omittam) ad nos peruenit, præter Religionem S. BENEDICTI, vel alterius, quæ ab illa originem ducat, aut certè propriam & notam aliam originem multo pòſt tempore habuerit, vt de Carthuſianis conſtat: Ergo veriſimile fit, omnia alia cœnobia Monachorum, quæ per Italiam, & alias Europæ partes erant ante BENEDICTVM, eius Regulam & profeſſionem aſſumpſiſſe, nam ſi poſtea duraſſent, in eâ profeſſione inuenirentur. Sicut ergo de antiquitate traditionum, quarum principium ignoratur, argumentari ſolemus, reuocandas eſſe vſque ad initium Eccleſiæ: ita hîc cum proportione colligimus; vniuerſalem tunc ritum Monachorum ſtatim ab initio Religionis S. BENEDICTI incepiſſe. Hæc & plura Suarez.

Suarez to. 4 de Religione lib. 2.cap.2.nu. 6.

Quando inſtitutum S. Benedicti Occidentis Monachi amplexi fuerint.

Antonin. tit. 15.cap.14.

Sed aliundè hæc etiam comprobemus. Profertur ex Caſſinenſi Bibliothecâ Epiſtola Bernardi Abbatis Fundenſis ad Simplicium, qui tertius poſt S. BENEDICTVM Caſſinenſibus præfuit, quam ex eorum Bibliothecâ eruit Conſtantinus Caietanus, ea verò ſic habet.

Epiſtola Bernardi Abbatis Fundenſis.

Reuerendiſſimo Monachorum Patri Simplicio Bernardus Abbas Monſterij apud Fundanam Vrbem obedientiæ ſubiectionem. Experientiâ compertum eſt, multorum Rectorum mores, varias viuendi normas in Monaſterijs peperiſſe. Hinc factum eſt iam omnia Monaſteria Campania, Samnia, Valeria, Tuſcia, Liguria, & aliarum

rum prouinciarum Italiæ certam & rectam Regulam viuendi, quam Sanctiſſimus & Deo acceptiſſimus BENEDICTVS, *Magiſter tuus, inſtituit, ſeruare decreuerint: vt iuxta illam viuentes, neque ad dextram, neque ad ſiniſtram declinare præſumant. Hanc ego ſeruandam propoſui huic Congregationi, cum nuper me inſuum Abbatem elegerit indignum. Quam cupientes in hoc Monaſterio, ſicut in Caſsinenſi Monaſterio obſeruare inuiolabiliter, decreuimus ad ſanctitatem veſtram deſtinare Religioſos ex eâdem Cōgregatione viros, Hugonem & Paulum, Fratres noſtros, iuxta prædictam ſanctam Regulam, & obſeruantiam plenius inſtruendos in Caſsinenſi ſanctâ Congregatione; quos commendatos apud Paternitatem Tuam humili obſequio rogamus. Datum in Monaſterio propè vrbem Fundanam 7. Calend. Aprilis.*

Defenditur.

Impugnat hanc Epiſtolam velut ſuppoſititiam Antonius Gallonius, ſed egregiè eam propugnat Matthæus Lauretus, lib. de Epiſt. corp. S. Bened. in Caſſin. R. D. Henricus Vanden Zype, & Clemens Reynerus. Ille etiam ex eo quòd pleraque Monaſteria per Italiam ſe Benedictinæ Regulæ ſubmiſerint probabiliter admodum colligit, S. Equitium, multorum Monaſteriorum in Valeriæ prouinciâ Patrem, aut ſaltem eius ſucceſſores eandem ſuſcepiſſe; præſertim cùm de Equitiano viuendi modo, formâ, ac Regulâ, nulla vſquam reperiatur fieri mentio.

Henric. Zyp. lib. de Monaſter. Ord. S. Gregor. Reyn. in Apoſt. Benedict.

In dies autem magis magiſque relictis prioribus Regulis Monachos Benedictinā ſuſcepiſſe tū arbitror, cùm S. Gregorius cā in generali Synodo confirmauit, & vt ipſe loquitur, præcepit: vt, *Vbicumque Latinæ litteræ legerentur, eam obſeruarent, quicumque ad conuerſionis gratiam acceſſuri eſſent, vſque ad finem mundi.* Quòd quidem diſertè ita factum, aſſerit Robertus Antiſiodorenſis, Canonicus Premonſtratenſis in Chronico ad an. 538. *Huius* (BENEDICTI) *vitā ſanctus Papa Gregorius ſcripſit* &c. Mox verò: *Quam etiam vitam, & Regulam idem Dominus Apoſtolicus auctoritate roborauit, & ſtylo. Vnde & ab illo tempore mos inoleuit, vt penè omnes, qui Monachico habitu induuntur, ſecundùm huius ſancti Patris Regulam ſe viuere profiteantur.*

Gregor. in priuileg. Sublac. cit. à Baron. an. 519. Poſt approbationem Regulæ à S. Gregorio factam Benedictiniſmus viget.

In Galliâ quoque cum iam inde à Sancti Martini tempore Monachi varijs locis fuerint, ſuſceperunt & illi tandem S. BENEDICTI Regulam; in ipſo Turonenſi Monaſterio. Et de Lerinenſi res eſt notiſſima, Cardinalis Baronij teſtimonio quoque cō probata, qui ait S. Cæſarij Arelatenſis Regulam cum ipſo Lerinenſi Monaſterio in S. BENEDICTI tranſijſſe, ita enim ait: Cùm adcò frequens mentio ſit de Cæſarij Regulis editis de vitâ Monaſticâ, nec exſtent illæ quidem: putamus eas in S. BENEDICTI

Galliâ ... gula ... nſeunt ... Benedi... am.

... ad ... Chri... 8.

A Monaſtica inſtituta receptas, non autem perijſſe: Sicut enim ipſum Lerinenſe cœnobium ceſſit vſui Monachorum S. BENEDICTI, ita & ipſas Cæſarij conſtitutiones Monaſticæ vitæ, vt riuum in flumen deriuatas eſſe in Regulas S. BENEDICTI mihi facilè perſuadeo. Suſceptam autem Benedictinam Regulam in prædicto Lerinenſi Monaſterio viuente adhuc S. BENEDICTO, antiquus auctor vitæ S. Honorati Arelatenſis Epiſcopi teſtis eſt, ita enim in præfatione habet: *Legitur quodam loco, quod S.* B *Maurus cum ad Galliam pergeret, huius Honorati diſcipulis in Lerinenſi Inſulâ beatiſſimi* BENEDICTI *Regulam tradiderit: quod reipsâ quidem nunc probari poteſt.*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Quinimò Clemens Reynerus probabili coniecturâ aſſerit, ex eo quòd in repetitione, quam ad Sanctimonialium Regulam S. Cæſarius fecit, in quâ duo integra capita ex Regulâ S. BENEDICTI ad verbum deſcripſit, iam tum ſuſceptam fuiſſe Regulam S. BENEDICTI vnà cum ipſius Cæſarij Inſtitutis, tam à Monialibus Arelatenſibus, C quàm Monachis Lerinenſibus. Neque mirum id eſſe, cùm ex emendatâ à Baronio temporum ratione conſtet, S. Cæſarium decem totos annos S. BENEDICTO ſuperuixiſſe, totidem B. Mauro in Gallijs agenti, exſtitiſſe coæuum.

Clem. in diſcep: de Antiquit. Benedictin. in Angliâ tract. 1. ſect. 1. §. 20.

Sed vniuerſa penè Galliæ Monaſteria repudiatis priſcis conſtitutionibus Benedictinæ Regulæ poſt S. Mauri aduentum ſe ſubdidiſſe, tradit B. Odilo, cùm de S. BENEDICTO loquens, ait: *Poſt eius autem piiſſimi Patris ex hâc vitâ migrationem, per beatum* D *Maurum eius diſcipulum, omnis penè Gallia eius inſtitutionis & Religionis inſtituta ſuſcepit, atque per eundem Maurum, eoſque quos ille ad iuſtitiam erudiuit, per longa temporum ſpatia eadem Religio ad perfectionis cumulum excreuit.* Atque ita ſenſim defecerunt in Galliâ Monaſticæ inſtitutiones S. BENEDICTO antiquiores, adcò quidem vt Carolus Magnus anno Chriſti 811. in Capitulari interrogationum, quas Synodo, ni fallor, proponere intendebat, ita ſcripſerit: *De conuerſatione Monachorum, & vtrum aliqui Mo-* E *nachi eſſe poſsint præter eos, qui Regulam* S. BENEDICTI *obſeruant. Inquirendum etiam, ſi in Galliâ Monachi fuiſſent, priuſquam traditio Regulæ* S. BENEDICTI *in has prouincias perueniſſet.* Et Franciſcus Belforeſtius teſtatur: Nulla alia cœnobia fuiſſe in Galliâ, quam Benedictina, vſque ad annum M. LXVII. quo primum Monaſterium alterius Ordinis, Canonicorum videlicet Regularium, Beluaci à S. Iuone conſtructum eſt. Id verò quod de Italiâ & Franciâ hic aſſerimus, in alijs quoque Europæ partibus accidiſſe, minimè dubium eſt. Atque hæc ſufficerunt

Probatur ex S. Odilone.

In vit. S. Maioli.

Carolo Magno.

Interrog. 12. apud Sirmond.

Et Belforeſtio. Annal. Franc. lib. 1. c. 12. &c. Coſinogr. tom. 1.

[margin: … RE… LA S. BENEDICTI.]

…riit ad probandam excellentiam Regulæ S. BENEDICTI, quam alij tanti fecerint, vt ſuæ quam iam pridem ſeruauerant, eam meritò prætulerint.

DISQVISITIO III.

An Regula S. BENEDICTI *toti mundo ſcripta? & quàm latè propagata?*

LAVDIBVS ſanctiſſimæ Regulæ noſtræ & illud non iniuriâ accenſeri queat, quod prorſus vniuerſalis ſit, non vni tantum Monaſterio præſcripta, ſed toti omnino terrarum orbi, omnibuſq; cuiuſcumque generis hominibus propoſita. Non ignorans enim ſanctiſſimus Patriarcha noſter ſe futurum in gentem magnam, ei ſemen ſuum multiplicandum velut ſtellas Cœli, & adeò quidē, vt à ſolis ortu vſque ad occaſum, ab Aquilone vſque ad mare, plantata ab eo Benedictina vitis, extenderet palmites ſuos; ita Regulam ſuam condidit, vt nulli nō loco vtilis eſſet, nulli non genti accōmodata. Id verò ex ipsâ Regula facile colligi poteſt, in quâ nō ſemel diuerſorū locorum & Regionum meminit, in quibus eam ſeruandam iam tum fortaſſe ſciebat. Ita cap. 40. ait: *Vbi autem neceſſitas loci expoſcit, vt nec ſuprâſcripta menſura inueniri poſſit, ſed multò minùs, aut ex toto nihil, benedicant Deum qui ibi habitant, & non murmurent.* Innuens Regulam & ibi cum tempore introducendam, vbi aut nullus, aut exiguus eſſet vini prouentus. Manifeſtiùs autem idipſum probari poteſt ex cap. 55. vbi ſic ſtatuit: *Veſtimenta Fratribus ſecundum locorum qualitatem vbi habitant, vel aërum temperiem dentur: quia in frigidis Regionibus amplius indigetur, in calidis verò minùs.* Ex quibus quis non videat, & frigidis & calidis, atque etiam mediocribus Regionibus Regulam hanc ab ipſo Conditore deſtinatam eſſe? Quod vti ſanctiſſimus Legiſlator noſter diuino inſtinctu præuidit, ac certâ animi deſtinatione Regulā ſuam eò direxit, ita deinceps etiam eſt conſecutus, vt in omnem terrā exiret ſonus eius, & in fines orbis terræ verba Regulæ ipſius. Vndè non immeritò S. Petrus Damiani eum non tantùm *Auctorem, ſed & Promulgatorem ſanctæ Regulæ* appellat. Similiter Honorius Auguſtodunēſis de ipſo dixit: BENEDICTVS *Abbas Caſſinenſis Monaſterij ſcripſit Regulam Monachorum* PER TOTVM MVNDVM PROMVLGATAM.

[margin: S. Benedictus præuidit Regulæ ſuæ propagationem.]

[margin: Eam varijs regionibus temperat.]

[margin: Opuſc. 13. cap. 7.]

[margin: Ordo S. Benedicti plātatus.]

Etſi autem hęc promulgatio, atque adeò ſanctiſſimi Ordinis noſtri, longè lateque propagatio notiſſima omninò ſit, eam tamen pluribus è noſtris adſtruunt Arnoldus Wion in Epilogo libri tertij ligni vitæ,

A & Carolus Stengelius in Coronâ lucidâ. Hugo quoque Menardus Libello ſingulari, de Origine & incremento Ordinis S. BENEDICTI. E quibus hanc breuem accipe Synopſin. Per ITALIAM, in quâ Ordo noſter cœpit, ab ipſo ſanctiſſimo Patre noſtro BENEDICTO, eiuſque Diſcipulis Regula, vt ſuprà probauimus, promulgata eſt. Per SICILIAM ab eiuſdem Diſcipulo Placido. De Ordinis verò propagatione in Sardiniâ, & Dalmatiâ, & per totum Illyricum, agit Leo Oſtienſis Chronici Caſſin.
B l. 3. cap. 22. Et Petrus Diaconus l. 4. c. 82. & in Catalogo Abbatum Montis Caſſini.

[margin: In Italiā.]

De GALLIA idem Oſtienſis ſic ait: *Per S. Maurū eiuſq; diſcipulos, omnis ordo, & regularis diſciplinæ norma, quæ per ſanctiſſimum Patrem* BENEDICTVM *fuerat conſtituta, per totam Galliam diffuſa ac diſſeminata eſt.*

[margin: Propagatu in Galliam. Lib. 1. cap. 1.]

In HISPANIAM Monaſticā Regulam detulerunt Diſcipuli S. BENEDICTI, ipſo adhuc viuente, & iubente; circa annum Domini 540. vt colligitur ex teſtimonio S. Maximi, Cæſar-Auguſtani Epiſcopi, quod
C tale exſtat. Era DXXVIII. (hoc eſt A.C. DXL.) *Sācta Seueriani mater, ædificato Monaſterio Monachis, quos* S. BENEDICTVS *primùm miſit in Hiſpaniam ad S. Petrum Caragdinēſem Toleti moritur, & in eodem Monaſterio conditur.* Et paulò pòſt. Era DXLII. (Anno C. DLIV.) *Athanagildus Rex in planicie ſuburbij Toletani ædificauit Monaſterium Ordinis S.* BENEDICTI, *in honorem S. Iuliani apud Auernos paſſi, dictum Agallienſe ab Agallula villa.* Præ cæteris autem Inſtitutum noſtrum per Hiſpaniam magis propagauit S. Æmi-
D lianus, qui obijt circa annum Domini 574.

[margin: Hiſpaniam.]

[margin: Apud Prud. Sandoual p. 1. Fundat. Monaſt. Benedict. Hiſp.]

In Germaniam primus omnium Benedictinos aduocauit S. Diſibodus, vt in eius vitâ teſtatur S. Hildegardis. Eos verò mirificè auxit S. Bonifacius cum ſuis diſcipulis, fundato celebri Fuldenſi Monaſterio, è quo multis locis Cœnobiorum Præſides, Gentium Apoſtoli, omnium diſciplinarum Magiſtri prodierunt; à quibus Benedictiniſmus in varias oras delatus eſt.

[margin: Germaniam.]

Per *Alſatiam*, Alemanniam, & Boiariam, Benedictina Monaſteria fundauit S. Pir-
E minius, Monachus Benedictinus, ac deinde Meldenſis Epiſcopus.

In *Hungariâ* Benedictinas Colonias è Caſſinate Monte, ad Monaſteria cōſtruenda S. Stephanus Pannoniæ Rex inuitauit, vt auctor eſt Leo Oſtienſis, lib. 2. Chronici Caſſinenſis cap. 79. & Bonfinius rerum Hungaricarum lib. 1. Decade 2.

[margin: Hūgariam.]

In *Bohemiam* idem Inſtitutum aduexit S. Adalbertus Pragenſis Epiſcopus 2. qui ex Romano S. Alexij Cœnobio ſex ſecum Fratres deducens, in Breunonienſi Monaſterio collocauit.

[margin: Bohemiam.]

[margin: Ioan. Dubrauius lib. 6.]

Promouit

Promouit porrò, maximèque hoc inſtitutum illuſtrauit, qui ex eodem Cœnobio prodijt S. Procopius, natione Bohemus. Sex deinde eiuſdem Monaſterij Monachi in *Poloniam* ſolitudinis deſiderio migrarunt. Et Boleſlaus primus in eodem regno alia deinde Monaſteria ædificauit.

Poloniam.

Sed maximè Benedictiniſmum per *Poloniam* propagauit Caſimirus Poloniæ Rex, qui Cluniaco, vbi Monachus fuerat, duodecim Monachos euocauit, quibus domicilia & templa exſtruxit, vt refert Martinus Cromerus libro quarto Hiſtoriarum.

Sueciam, Daniam.

De Cœnobijs *Sueciæ, Daniæ*, & partium Aquilonariũ, legendi Albertus Krantzius, Ioannes Magnus, Gothus, Epiſcopus Vpſalenſis, & Helmondus Presbyter in Chronico Slauorum.

Angliam.

In ANGLIAM SS. Auguſtinus, Mellitus alijque S. Gregorij diſcipuli, Regulam Ordinemque S. BENEDICTI intulerunt; qui mira ibi incrementa accepit.

De Britanniâ, Scotiâ, & Hiberniâ, author eſt Petrus Diaconus ſub Valentiniano, qui fuit ſextus Caſſinenſis Abbas, colla ſua Monaſticæ Regulæ ſubmiſiſſe. Et hæc de Ordine Diui BENEDICTI per totam ferè Europam propagato.

Benedictini in Aſiâ.

De *Aſiâ* verò, & partibus Vltramarinis, ad quas propagines ſuas hæc ſacratiſſima plantatio emiſit, agit Guilielmus Epiſcopus Tyri, de bello ſacro, lib. 18. cap. 5. Trithemius lib. 3. cap. 23. de Viris Illuſt. Ord. S. BENEDICTI. Et in libro de Script. Eccl. & alibi aliquoties. Petrus Diaconus in catalogo Abbatum Montis Caſſini, de S. Oderiſio primo Abbate, ſic loquens: *Hic Hiſpania iterum, Conſtantinopoli, Hieroſolyma, Illyrico, Ordinem mittit.*

Græcia.

Sed & Cluniacenſes vſque ad Vallem Ioſaphat, & ſepulchrum Matris Domini noſtri Ieſu Chriſti propagines ſuas extenderunt, obtinueruntq; Monaſterium, quod *Ciuitot* dicitur, in ſuburbio ciuitatis Conſtantinopolitanæ, vt habet Chronicon Cluniacenſe.

Ægypti. Apud Surium 30. Augusti.

Penetrarunt etiam Benedictini inuias *Ægypti* ſolitudines, vt in vitâ S. Bononij Abbatis legitur, qui ad perfectiora chariſmata contendens, Ægypti ſolitudinē adijt, in quâ ſanctiſſimè viuens, procerum ac populi in ſe amorē prouocauit, adeò quidem, vt poteſtatem ei facerent iſtis in locis inſtituendi quæ ad Religionis reſtaurationem pertinere cenſuiſſet. Quod ille ſedulò perficiens, primùm diruta multis in locis templa reſtaurat: *Et poſt iactum hoc virtutum ſuarum quaſi ſpirituale fundamentum*, Monaſteria deinde plurima reparans, per quæ cœtus Monachorum diſtribuit, Abbates conſtituit, eoſque ſecundùm à Diuo BENEDICTO preſcriptam REGVLAM, vitam religioſè traducere iuſſit.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Poſtremò Benedictinam Regulam in Occidentales Indias, Regnum videlicet Peruanum, ſiue *Americam*, inuexit Bueillus, primus Indiarum Archiepiſcopus & Patriarchà, ac ſummi Pōtificis Vicarius, creatus anno Chriſti 1493. de quo Indiarum Scriptores videndi. Ex hiſce porrò luculentiſſimè patet, per vniuerſum terrarum orbem longè lateque Benedictinum Ordinem eſſe diffuſum.

Primus Indiarum Apoſtolus fuit Benedictinus.

Quod vlteriùs etiam euidentiſſimè probari poſſet ex ſummi Pōtificis BENEDICTI XII. Bullâ, quæ vocatur *Benedictina*, in quâ Ordinem diuidens in triginta ſeptem Prouincias, integra ſubinde regna vnius Prouinciæ nomine deſignat, vt regna Scotiæ, Bohemiæ, Daciæ, Sueciæ, Sardiniæ, Corſicæ, & Cypri. In eâdem quoque partitione ita vniuerſam Europam diſtribuit, vt nullum in Occidente, Septentrione, aut meridie ſit Regnum, Prouincia, vel Inſula, quæ illâ non comprehendatur. Quinimò & Orientis plurimas ciuitates expreſſit, vt patet in deſignatione Prouinciæ 27. vbi his verbis vtitur Pontifex: *Prouincia Thebanenſis, Athenienſis, Patracenſis, Corinthienſis, & Neopacenſis, cum toto Patriarchatu Conſtantinopolitano habeantur pro vnâ prouinciâ.*

Ordo S. Bened. in quot Prouincias diuiſus.

Ex quibus liquet per vniuerſam Græciam, ipſamque Syriam, Ordinem noſtrum propagatum fuiſſe, & ne vlla loca in quibus Ordo noſter viguit ab hâc Prouinciarum diuiſione excluſa videantur, ita Pontifex eam concludit: *Cæterùm, ſi qui Epiſcopatus, aut ſi qua Monaſteria, vel loca dicti Ordinis, vel Religionis fuerint, quæ in aliquâ dictarum Prouinciarum minimè includantur quoad prædicta Capitula: de illâ prouinciâ eſſe volumus, cui Epiſcopatus, Monaſteria & loca huiuſmodi vicinora exiſtent.* Atque hęc ſine dubio ſuffecerint ad aſſertam hâc Diſquiſitione veritatem comprobandam.

DISQVISITIO IV.

Quinam Ordines ſub Regula S. BENEDICTI *militent?*

Fœcunditas Ordinis S. Benedicti.

HAVD facilè eſt recenſere, quot ex vno Regulæ noſtræ fonte flumina ſint deriuata, quot ex tenui veluti ſurculo prægrandium exortæ ſint frugiferarum arborum ſiluæ, quæ vniuerſam Occidentalē Eccleſiam fœcundo germine repleuerint; quot, inquam, ex BENEDICTO diuerſorum ORDINVM ſint progreſſa agmina MONA-

Pp CHO-

DE REGVLA S. BENEDICTI

chorvm; qui licet diuerſo nomine in Eccleſia Dei circumamictâ varietate cenſeantur, Inſtituti tamen ſe eſſe S. Benedicti, & ab ipſo progredi gloriantur. De his autem Ordinibus ſub Sanctiſſimi legiſlatoris noſtri ſignis militantibus, cùm fuſiùs egerint Ioannes Trithemius libro primo de Viris Illuſtribus, cap. 3. Arnoldus Wion, lib. 1. ligni vitæ: Aubertus Miræus, Originum Monaſticarum toto libro ſecundo. Ioannes Azotius, Inſtitutionum Moralium lib. 12. cap. 21. Emmanuel Rodericus, tomo 1. qq. Regularium quæſt. 3. articul. 2. Nos ex ijs breuem hîc Syllabum exhibebimus.

2 quo XII. alij prodierunt

Monaſtici igitur Ordines Benedictinâ Regulam profitentes duodecim omninò numerantur: quorum *primus* eſt *Ordo*, ſeu Congregatio Clvniacensis, quæ à S. Odone Abbate anno Domini 913. exordium ſumpſit. Eſſe autem hunc Ordinem à reliquis omnibus diſtinctum, imò etiam contra ipſum Ordinem S. Benedicti diſtingui, ex Pontificum Diplomatibus, atque ipſis Cluniacenſium ſcriptis, pluribus probat Clemens Reynerus in Diſceptatione Hiſtorica de antiquitate Benedictinorum in Anglia. *Cluniacenſes.* *Reyn. tract. 2 sect. 1. §. 1.*

Secutus eſt deinde anno 1012. S. Romualdus, qui Ordinē Camaldvlensem, ſub candido amictu, in Italiâ inſtituit. *Camaldulenſes.*

Tertium Ordinem, qui Vallis-Vmbrosæ, à loco dictus eſt, S. Ioannes Gualbertus Florentinus inſtituit; qui obijt anno ſalutis 1073. vtitur verò hic Ordo Veneto ſeu griſeo colore, & ab Alexandro II. approbatus eſt. *Vallis-Vmbroſa.*

Quartus Ordo fuit Grandimontensivm Monachorum, qui in Lemouicenſi Diœceſi circa annum Chriſti 1080. ſumpſit exordium, Auctore atque Anteſignano Stephano, mitæ ſanctitatis viro. Ordinem porrò hūc Benedictinæ potiùs, quàm Auguſtinianæ Regulæ addictum eſſe, docet Renatus Choppinus. *Grandimontenſes.* *Sacræ Politiæ lib. 1 & 2. Monaſti con lib. 1. tit. 1.*

Quintus Ordo iſque celeberrimus, eſt Cistertiensis, à S. Roberto Moliſmenſis Cœnobij Abbate anno Domini 1098. inſtitutus: in quo Cucullâ candidâ, nigro ſcapulari Monachi vtuntur: Quem Ordinem plurimùm auxit propagauitque S. Bernardus. *Ciſtercienſes.*

Sextus Ordo Fontis-Ebraldi, in Galliâ per Robertum Bleſælium Pariſiēſem anno Domini 1117. inſtitutus: in quo etiam Viri Abbatiſſæ parēt: exemplo S. Ioannis Euangeliſtæ B. MARIAM Deipatam Virginem in Matrem accipientis. Quem quidem Ordinem authēticis Bullis multi Pontifices approbarunt; Docentes eum ab illis Chriſti verbis, Ecce Filivs tvvs: Ecce Mater tva, Inſtitutionis ſuæ originem traxiſſe. Poſteris deinde temporibus, facta eſt Ordinis iſtius Reformatio iuxta Regulam S. Benedicti, & Statuta Roberti Inſtitutoris, idque auctoritate Sixti IV. Pontificis Maximi. *Fontis Ebraldi.*

Septimus Ordo Hvmiliatorvm, in Inſubriâ, ſeu Lōgobardiâ per S. Ioannem Medam, circa annum 1066. cœpit, & ab Innocentio III. anno 1200. auctoritate Apoſtolicâ confirmatus. Hunc Ordinem Pius V. anno 1570. ob nefarium ſcelus, quod quidam eius Ordinis Monachi in S. Carolum Bortomeum machinati erant, deleuit; Annuos verò eius prouentus, qui triginta millium aureorum ſummam efficiebant, in alios vſus deſtinauit. Atque ita, inquit Ioānes Azorius, deletus eſt optimus olim Monachorum Ordo, & tale edidit Pius exemplum neglectæ diſciplinæ vindicandæ, vt cæteri diſcant ſibi diligentiùs cauere, & ſuſceptæ, ac voto promiſſæ vitæ Regulam ſtudioſiùs tenere. *Humiliati.* *Extinctio à Pio 5.* *Azor. tom. 1. Inſt. l. 12. cap. 21.*

Octauus Ordo eſt Montis Virginis, à S. Guilielmo Vercellenſi inſtitutus, qui obijt anno poſt Chriſtum natum 1142. De habitu huius Ordinis hæc habet Wion: Monachorum primus habitus cādidus Humiliatorum, vti à nonnullis intellexi, omninò perſimilis: mutatus deinde formâ, non colore, ſimul cum Regulâ eiuſdem Patris, in Regvlam S. P. N. Benedicti, ſuæq; Religionis Caſſinenſis habitum: ſed aliquot poſt annos, transformata ſunt. Factum id ſub Roberto Sancti Guilielmi immediato ſucceſſore, auctoritate Alexandri Papæ III. *Montis Virginis.*

Nonus Ordo Eremitarvm S. Gvilielmi, ſiue vt vocant, *Guilielmitarum*; initia ſua debet Aquitaniæ Duci & Pictonum Comiti, S. Gvilielmo, qui in Stabulo *Rhodis* ab hominum conſortio ſe ſubducens, Ordinem Eremitarum fundauit; quem poſtea B. Albertus eius diſcipulus, qui in ſæculo illi à ſecretis fuerat, & Reinaldus ex medico Monachus, alijque mirificè propagarunt. Militaſſe autem hunc Ordinem à multis retro ſæculis ſub Regulâ S. Benedicti, ex variorum Pontificum, vt Innocentij IV. Alexandri IV. Vrbani IV. & aliorum diplomatibus probat Sampſon Haius Guilielmita Pariſienſis, in ſuo libro de veritate vitæ & Ordinis S. Guilielmi, Pariſijs anno 1588. edito; quæ quidem diplomata exſtant apud Miræum. Quare erroris conuincuntur Raphael Volateranus, Iacobus Bergomenſis, Onuphrius Panuinus, Ioſephus Pamphilus, Moriſius, & alij, qui Guilielmitas Regulæ Sancti Auguſtini ſubijciunt. Videndus etiam Chryſoſtomus Hēriquez, ſingu- *Guilielmitæ.* *Mir. Orig. Monaſt. l. 2. cap. 15.*

ſingulari libro hoc argumentum proſecutus.

Cæleſtini. *Decimus Ordo* CÆLESTINORVM à Petro de Morono initium habuit: qui ad ſummum Pontificatum anno 1294. euectus, Cæleſtinus V. dictus eſt: à quo Ordo ab eo inſtitutus nomen accepit, & à Gregorio X. approbationem.

Montis Oliueti. *Vndecimus Ordo* MONTIS OLIVETI, à B. Bernardo Senenſi, cognomento Ptolomæo, cùm alijs ſocijs originem duxit anno Domini 1319. ſub Ioanne XXI. qui eos ad Guidonem Epiſcopum Aretium cum litteris Apoſtolicis remiſerat; vt ab eo Religionis habitum ſub aliquâ probatâ Regulâ acciperent. Apparuit verò Epiſcopo B. V. MARIA Angelorum choro ſtipata, quæ ei viros illos commendans, candidum habitum, & Regulam S. BENEDICTI, quâ deinceps vterentur, porrexit; quam ille eis obſeruandam tradidit. Approbatus autem Ordo eſt à Gregorio XII. circa annum 1372.

Silueſtrini. *Duodecimus Ordo* SILVESTRINORVM, à B. Silueſtro Vallis-Vmbroſę Monacho initium duxit, anno Domini 1232. & confirmatus eſt ab Innocentio IV. anno 1258. Olim hic Ordo dicitur fuiſſe ſubiectus Ordini Vallis-Vmbroſæ: nunc gubernatur curâ vnius Generalis Præpoſiti, qui olim ſolet eſſe perpetuus, ſed nunc triennalis eſt.

Congregationes aliæ. Alij Ordines Monaſtici, qui à quibuſdam ſub S. BENEDICTI vexillis militare ſcribuntur, aut alterius Regulæ eſſe dignoſcuntur; aut certæ Congregationes tantùm, aut quædam Reformationes potiùs ſunt, quàm noui Ordines, vt Ordo *Specnenſis, Scotorum, & Gilbertinorum: Vallis* etiam *Caulium, & Fulienſis*; qui duo poſtremi ſub Ciſtertienſi Inſtituto militant: de quibus conſulendi Wion & Miræus.

Hi igitur duodecim Ordines, in Militante Eccleſia ſunt veluti ſpirituales caſtrorum acies optimè ordinatæ, quas aduerſus Dei hoſtes S. BENEDICTVS, ſpiritualis militiæ Dux, copioſo numero eduxit: hi, inquam, ſunt, qui ſacris vigilijs pro Eccleſiâ Dei excubias egerunt. Hi Pſalmodiæ & precationum iaculis tela in hoſtem miſerunt: hi lacrymarum imbribus aduerſas munitiones euerterunt: hi gladio verbi Dei ſubegerunt Gentes, conuerterunt Regna, deſtruxerunt hæreſes, & innumeris ciuibus cæleſtem ciuitatem Ieruſalem auxerunt.

Verùm & alias copias in ſacratiſſimo exercitu ſuo victorioſiſſimus Imperator S. BENEDICTVS habet, quibus Eccleſiam Dei ciuitatem validiſſimè propugnat atque defendit.

A Sacros, inquam, MILITARES ORDINES, qui corporalibus armis contra Chriſtiani nominis hoſtes cominus dimicantes, ſe Chriſti Athletas fortiſſimos, fidei defenſores acerrimos, & ſacroſanctæ Eccleſiæ propugnatores inuictiſſimos conſtituerūt, ipſoque facto ſæpiſſime exhibuerūt. Quos inter *Primus Ordo* eſt, qui de *Auis* vel AVISIVS nuncupatur, ab Alphonſo primo Luſitaniæ Rege anno Domini 1147. fundatus, & Ordini Ciſtertienſi ſubiectus fuit. Vtuntur huius Ordinis milites habitu al- *DE REGVLA S. BENEDICTI.* *Ordines Militares ſub Regulâ S. Benedicti.* *Auiſini.*

B bo, rubrâ Cruce inſignito, qui poſtea militiæ Calatrauenſi vniti, atque incorporati ſunt.

Quare proximo ab hoc Ordine loco ponendus eſt ORDO CALATRAVÆ à S. Raimundo Abbate, & Sanctio Caſtellæ Rege anno à Chriſto nato 1157. ſub Regulâ S. P. BENEDICTI, & Ciſtertienſi habitu candido excitatus, quem Alexander Papa III. anno Chriſti 1164. ſuo diplomate confirmauit. Innocentius quoque III. & Paulus itidem III. priuilegijs auxe- *De Calatraua.*

C runt.

Tertium Equeſtrem Ordinem anno Domini 1170. Gometius Fernandus, nobiliſſimus miles, in Regno Legionenſi inſtituit ſub nomine MILITVM S. IVLIANI DE PIRO, quod nimirum in eo Oppido primum Cœnobium exſtructum eſſet. Ordinem primus probauit Alexander Papa III. anno 1177. Comprobauit Lucius item III. anno 1183. & à Diœceſanis exemit, additâ Diui P. N. BENEDICTI Regulâ, quam ſequerentur. Confirmauit tertio In- *S. Iuliani de Piro.*

D nocentius & ipſe III. idque anno 1305. Donati deinde Alcantaræ Oppido, ab eo *Milites* ALCANTARÆ dicti ſunt: Cucullum & rubram faſciam, quâ antea diſtingui conſueuerant, cruce viridi floridâ in candido ſcapulari mutarunt. *Seu de Alcantarâ.*

Quartus Ordo Militaris S. MARIÆ DE MERCEDE & REDEMPTIONE CAPTIVORVM inſtitutus dicitur à Iacobo I. Aragoniæ Rege, poſt quem Petrus Nolaſcus, homo Gallus, Ducem ſequentibus ſe præbuit, optimiſque legibus & Inſti- *S. Maria de Mercede.*

E tutis ad S. P. BENEDICTI normam naſcentem familiam temperauit. Gregorius IX. inſtitutam viuendi rationem ſuo diplomate probauit. Alius eſt Ordo huic cognominis, ſub S. Auguſtini Regulâ militans, quem cum hoc multi confundunt, ſed diſtinguendos prorſus eſſe, contendit noſter Wion. *Wion lib. 1. cap. 86.*

Quinto loco in Equeſtres Ordines recenſeri poteſt, qui de MONTESIA dicitur, cui Templariorum Militum bona, quæ in ſuâ Valentino tractu obtinuerant, attributa fuerunt: & quamuis Militia hæc Calatra- *De Monteſia.*

DE REGVLIS S. BENEDICTI.

ua ſubiecta ſit, proprio tamen Magiſtro gaudet, vtiturq; veſte candidâ, Cruce rubra & plana inſignitâ. Ciſtertienſium legibus, & S. BENEDICTI Regula Milites viuunt. Quorum Ordinem Ioannes XXII. approbauit.

Milites Chriſti.

Sextus militaris Ordo à Dionyſio, cognomento Perioca, Portugalliæ Rege anno Domini 1320. in Luſitaniâ erectus eſt, cui MILITVM IESV CHRISTI, ſiue de *Portugallo*, nomen inditum eſt; atque Ordo à prædicto Ioanne XXII. approbatus, ex Ciſtertienſium Inſtituto viuit, nigrâque veſte, & Cruce partim rubrâ, partim candidâ induitur. Sunt enim quatuor eius brachia per medium diſciſſa, & lineâ candidâ interſecante diſtincta: ſic vt in ſingulis brachijs binæ Cruces appareant, rubrâ & candidâ.

S. Stephani.

Septimus Ordo à *S. Stephano Papâ* appellatus, Coſmo Medicæo, Magno Hetruriæ Duci initia ſua debet; quem Pius Papa IV. probauit, priuilegijſque auxit.

Templarij.

His *Octauo* loco addi poſſet Ordo MILITVM TEMPLARIORVM, quibus viuendi modum Sanctus Bernardus deſcripſerat; ſed quòd omninò deletus ſit, ſilentio prætcrimus.

Meliteñſes.

Nonus Ordo, MILITVM S. IOANNIS BAPTISTÆ, ſiue Eleemoſynarij, vulgò Ieroſolymitani, ac poſtmodum Rhodiani, nunc verò MELITENSES appellantur, ſuperioribus accenſeri poſſet; quòd olim, vt habet Arnoldus Wion, ſub S. BENEDICTI Regulâ inſtitutus fuerit, quamuis nunc S. Auguſtino pareat.

S. Mauritij.

Decimus Ordo, qui apud Sabaudos ac Pedemontanos floret, eſt S. MAVRITII, quem Gregorius XIII. poſtliminiò reſtituit, & ſub Inſtituto Ciſtertienſi contra hæreticos militare iuſſit; Cui idem Pontifex Ordinem Equitum Hoſpitalariorum *S. Lazari* Ieroſolymitani, ſub Regulâ S. Auguſtini militantem vniuit atque annexuit. Geſtant porrò Equites iſti Crucem viridem limbo candido concluſam, in cuius medio altera Crux, quæ S. Mauritij eſt, cernitur.

Recenſet Miræus lib. 5. Originum Monaſticarum, cap. 10. *Vndecimum* Ordinem

Ala.

Equitum Ala nuncupatum, anno 1167. in Luſitaniâ inſtitutum.

S. Bernardi.

Ab eodẽ accipe *Duodecimum* Ordinem *S. Bernardi*, qui olim in Hiſpaniâ notiſſimus fuit. De quo Mariana lib. 7. cap. 11. & Montalinus tomo 1. Chron. Ciſtertienſis, lib. 2. art. 21.

Et alij.

Alij autem ſi qui ſint militares Ordines ſub S. BENEDICTI Inſtituto militantes; ad ſupra enumeratos ferè pertinent. Ordo enim *S. Georgij de Alſamâ*, in Regno Valen-
A tiæ, Monteſianis acceſſit, vt tradit Martinus Viciana in Chronicis Valentiæ, parte 3. *Ordo Montis Gaudij* in Caſtellâ, & Ordo militum *de Truxillo* in Extremadurâ, Ordini Alcantaræ, vt ex Andradâ & Montaluo, Miræus ſuprà citato loco ſcripſit.

DISQVISITIO V.

Quantum Regula & Ordo S. BENEDICTI *alijs Ordinibus profuerit?*

Zach. PP. in Priuileg. Mon. Caſ. conceſſo & appen. ad Leon. Oſtienſ.

Quid Ordines Benedictino alij debeant.

PLVRIMVM quoque ad Benedictinæ
B Regulæ excellentiam ſine dubio facit, quòd ſicuti Deus (Teſte Zachariâ Papâ) *dignationis ſuæ potentiâ Beatiſſimum* BENEDICTVM, *Patrem omnium conſtituit Monachorum*: ita quoque plerique, qui eum ſecuti ſunt Ordines Religioſi, huic Parenti eiuſque Regulæ aliquid debere videantur, certumque ad Ordinem noſtrum habeant reſpectum. Nam vt eos omittam, qui ſub S. BENEDICTI Regulâ Deo ſeruiunt, (qui potiùs vnius Ordinis variæ Congregationes, quàm diſtincti Ordines
C cenſendi ſunt.) *Ordo Carthuſianus* plurima à S. BENEDICTO mutuatus eſt, totamque pſallendi diſciplinam, varioſque ritus ac cærimonias illi debet. Guigo qui primus Ordinis ſui Statuta litteris mandauit, ſcribit ſe ideò diſtuliſſe Conſuetudines Ordinis ſui deſcribere, *quia in Regulâ Beati* BENEDICTI, *ſeu in cæteris ſcripturis authenticis omnia penè quæ hic religiosè agere conſueuimus, contineri credebamus.* Idemque verbis & phraſi S. BENEDICTI non rarò vtitur. Ijdemque Carthuſiani à Ciſtercienſibus ſi-
D lentij formam didicerunt, vt in ipſis Guigonis Statutis expreſsè legitur. Quare Doctiſſimus Dionyſius Richelius S. BENEDICTVM vocat *ſpecialem & feliciſſimum Ordinis ſui Patrem.*

Carthuſienſes.

Guigo. ſtatut. cap. 55. Dionyſ. ſer. de S. Bened.

Præmonſtratenſes.

Candidi deinde Præmonſtratenſis Ordinis glorioſus Inſtitutor *S. Norbertus* apud Sigebergenſes Benedictinos Monachos, diebus circiter quadraginta (vt vitæ Auctor ſcribit) Sacerdotij didicit vſum, certaque ſimul religiosè viuendi documenta. Ab illo igitur Benedictino Aſceterio Or-
E do ille tam celebris ſuum Fundatorem inſtructum accepit. Quid, quod & primum locum *Præmonſtratum*, aliaque Monaſteria eius Ordinis à Ciſtercienſibus, vt S. Bernardus ſcribit, acceperint? Philippus Bergomenſis in Supplemento Chronicorum, lib. 12. Ioannes de Pinedâ, Ordinis S. Franciſci, alijque, quos noſter ſequitur Arnoldus Wion, in Martyrologio Monaſtico; cenſent S. Norbertum ſub S. BENEDICTI Regulâ Ordinem ſuum inſtituiſſe, ac in eo poſteà Regulam S. Auguſtini receptam.

Bern. Epiſt. 253.

Ioan. de Pinedâ in Monarch. Eccleſiaſt. lib. 22. cap. 12.

Quod

Quod cum veritate non vſquequaq; ſubſiſtere arbitror, cùm in Appendice ad vitam S.Norberti, ipſi Sancto Regula aurea à S.Auguſtino tradita legatur.

Prædicatores.

Vt verò ad alios Ordines tranſeamus; nobiliſſimus *Ordo Prædicatorum* Benedictino debet Inſtitutorem ſuum S. Dominicum, ſterili matri precibus S. Dominici Abbatis impetratum; cuius etiam nominis hæres fuit. Idemq; Magiſtrum poſteà habuit B.Didacum Azebes, Monachum Ciſtertienſem, à quo Cōſtitutiones, quas ſuis tradidit, accepiſſe fertur. Et antequam Religionem ſuam inchoaret, promotorem B habuit, & fautorem B.Fulconem Epiſcopum Toloſanum, ex Ordine Ciſtertienſi, qui ei primum templum in quo Ordinis fundamēta iaceret, & multa bona conceſſit. B. Conradus Ciſtertienſis item Monachus eundem Ordinem authoritate Apoſtolicâ approbauit, & cōtra omnes aduerſarios defendit. Clariſſimum quoque huius Ordinis Sidus, & Theologiæ ille ſol, Thomas Aquinas in Monte Caſſino Monachis, litteris & pietati imbuendus traditus fuit.

Franciſcani in Italiâ à Benedictinis adiuti.

Sanctiſſimus deinde Ordo *S. Franciſci* C primarium locum ſuum, quique totius illius Ordinis caput eſt, à Benedictinis habet. Eccleſiam enim S. Mariæ de Angelis, quæ *Portiuncula* dicebatur, Abbas S. BENEDICTI ad Montem Cubaſum Sanctiſſimo Patri Franciſco ceſſit, cuius tamen non dominium, ſed vſum ſolùm Paupertatis Euangelicæ Zelator ſummus admiſit; quare Abbati in ſingulos annos caniſtrum piſciculis plenum pendebat, vt refert P. Sedulius. De quo etiam S. Bonauentura ait: D *Hunc locum vir Sanctus amauit præ cæteris mundi locis: hic humiliter cœpit, hic virtuosè profecit, hic feliciter conſummauit. Hunc in morte Fratribus tamquam Virgini chariſſimum commendauit.* Hæc Bonauentura. Simile beneficium à Benedictinis Compoſtellæ in Hiſpaniâ idem Seraphicus Pater accepit. Ab Abbate enim S. Pelagij, ſiue *Paj* (cuius ſucceſſores modò in S. Martini conuentu degunt) fundum Monaſterij in vallibus Dei atque Inferni (ſic enim populus vocabat) pro conſtruendo Monaſterio accepit, promittens ſe pro annuo cen- E ſu ciſtellulam piſcium perſoluturum, de quâ re tabulæ confectæ ſunt S.Franciſci, atque Abbatis chirographis munitæ, quod à noſtris in Sacrario etiamnum aſſeruatur. Et Philippus II. anno 1554. vt memoriâ & veneratione dignum ſibi oſtendi voluit. Viuente adhuc S.Franciſco, Moniales *S. Claræ* ſub Regulâ S. BENEDICTI, quam eis Gregorius IX. præſcripſit, inſtitutæ ſunt, & multis deinceps annis perſtiterunt; vt ex plurimis Pon- A tificum diplomatibus patet.

Sedul. in Commentar. ad c. 1. vit. S. Franc.

Et in Hiſpaniâ.

Wadding. in Annal. minor. an. 1214.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Capucini quæd à Camaldulenſibus mutuati.

Sed & qui *Capucinorum* inchoarunt Reformationem, cum noſtris Camaldulenſibus aliquantiſper conuerſati, peculiaria quædam ſibi ab ijs ſibi ſeruanda deſumpſerunt; quale eſt barbam oblongam deferre: nec non ſine cantu, ſolaque diſtinctâ pronuntiatione diuinas laudes perſoluere, & alia multa his ſimilia. Vt ſcribit Archangelus Haſtiuillius, Hiſtor. Camal.dub. lib. 1. cap. 15. Quæ etiam Clementis VII. auctoritate confirmata ſunt, vt conſtat ex Bullâ editâ Anno 1528.

Regula Saluatoris quid à Benedictinâ habeat.

Reg. S Birgitt. cap. 26

Quid de *Ordine à Birgittâ* inſtituto dicam? approbatus ille quidem ſub Regula Sancti Auguſtini, & nouam Regulam à Chriſto Domino accepit, ſed in illâ ipsâ plurima veſtigia Sancti BENEDICTI reperire eſt. Nam ita legitur: *Deinde iſtâ Regulâ per Papam confirmatâ, inquirantur aliqui deuoti Fratres, de Regulis* BENEDICTI *vel Bernardi, qui huic Regulæ inſeribant, quomodo exceſſus emendandi ſunt in Monaſterio. Et omnia alia neceſſaria quæ in his verbis non narrantur, ad huius Regulæ roborationem aſſumantur de Regulis ſupradictis.* Quanta verò hæc Regulæ noſtræ laus, quod ea roboret ac ſuppleat Regulam Saluatoris noſtri, idque ipſiuſmet voluntate ac mandato? In Reuelationibus extrauagantibus iubet Chriſtus exponi gradus Humilitatis ex Regulâ Sancti BENEDICTI: *Vt diſcant*, inquit, *filiæ Matris meæ principium virtutum, in quo ſtabiliant ædificia ſua.* Quin & ſequenti capite Petro Priori de Aluaſtro dubitanti, an addenda eſſent aliqua de lectiſternijs vel indumentis; præcepit Chriſtus, quod adderet neceſſaria & vtilia, ſed nulla ſuperflua, & quod illi oſtenſum eſſet qualis eſſe debeat habitus Sancti BENEDICTI. Si quis verò attentiùs perlegat additiones ipſius Petri de Aluaſtro, planè videbit eas ex Benedictino fonte profluxiſſe: quas quidem non pro libitu ſuo videtur concinnaſſe, ſed ex mandato Chriſti Domini, vt aliàs dictum. Ex quibus apertè ſatis conſtat, quantam cum Benedictinâ Regulâ & Ordine affinitatem Chriſtus filias Matris ſuæ habere voluerit.

In Reuelat. extrauag. Birg. cap. 3.

Societ. Ieſu multis nominibus obſtricta Benedictinis.

S. Ignatium initio Conuerſionis direxerunt.

Sed à Mariæ familiâ ad *Societatem Ieſu* tranſeamus. Parēs & Auctor illius S. Ignatius Loyola in quatuor Ordinis noſtri Cœnobijs præclara quædam Ordinis ſui fundationem ſpectantia perfecit. Primitias enim Spiritus ſui in celeberrimâ beatæ Mariæ æde, quæ in *Monte Serrato* à Monachis Benedictinis incolebatur, hauſit. Apud eius Cœnobij Virum virtute inclytum Chanonium, veteris vitæ noxas generali confeſſione expiauit: eiq; ſua de vitæ

DE REGVLA S. BENEDICTI.

ineundæ ratione conſilia ex ordine patefecit. In *Monte* deinde *Martyrum*, Sanctimonialiũ Ordinis noſtri Monaſterio, cùm primis Socijs prima vita ęterno Deo nuncupauit. In *Caſſinate Monte* Societatis ſuæ Regulas conſcripſit, ibique, vt Antonius Scipio in Elogijs Abbatum Caſſinenſium prodidit, tum libris qui opus eſſent, tum vnius alteriuſque Monachi ſubſidio à Pręſide inſtructus, ad *Albanetam* ſe contulit, locum in eodem Caſſinati ſaltu quingentos circiter paſſus à primario Cœnobio diſiunctum; eique operi, quod Ignatius tũc moliebatur apprimè accommodatum

Apud ipſos Regulas ſcripſit.

& habilem. Hìc omni rerum humanarum curâ & cogitatione abiectâ, partim aſſiduis precibus exploranda Numinis voluntati, partim ſtudiosè lectitandis expendendiſque Sanctorum Patrum, qui Religioſas familias condidêre, ſacris decretis, plures dies traduxit: alia ab alijs, quæ aptè videbantur ad ſuum inſtitutum transferri poſſe (ſed ſapienter mutuatus) ſanctiſſimas leges præſcripſit. Hìc inter orandum Socij cuiuſdam è ſuis (qui per id tempus Romæ obierat) animam in cœlum ferri conſpexit. Vt S. Patriarcha BENEDICTVS videri potuerit diuerſari domi ſuæ Ignatio, & pulcherrimo operi intento gratificari voluiſſe, impetratâ illi diuinitùs communicatione miraculi, quo ipſe apud Caſſinum degens Scholaſticæ ſororis, & Germani Capuæ Antiſtitis animas ad Superos euolantes clarè vidit. Denique confir-

Et Profeſſionem emiſit.

matâ ab Apoſtolicâ Sede Societate, in *Monaſterio S. Pauli* viâ Oſtienſi, quod noſtri itidem Ordinis eſt, ſolemni ritu Profeſſionis ſuæ vota ex Apoſtolici diplomatis formulâ, Ignatius ipſe alijque cum eo nuncuparunt, vt ſcribit Nicolaus Orlandinus.

Orland lib. 1. hiſt. Soc. num. 11.

His & illud accedit ab Arnoldo Wion cõmmemoratum: Patres ſcilicet Societatis Ieſu omnem ſuæ Religionis perfectionem, meditandique modum ſumpſiſſe ex EXERCITATORIO vitæ ſpiritualis libro, quem compoſuit Garſias à Ciſneros, Monaſterij S. Mariæ Montis Serrati Abbas, qui cùm eſſet Vir Sanctus, doctus & Religionis veræ Zelator, Congregationis Valliſoletanæ fundamenta iecit. Non immeritò igitur Iacobus Aluarez de Paz de noſtro Legiſlatore agens, eum vocat venerandum omnium Sanctarum Religionum Patriarcham BENEDICTVM, ac ſpecialiter noſtræ Societatis Patrem ſanctiſſimum, ad cuius honorem præſcriptos ab eo duodecim Humilitatis gradus ſuſcepit explicandos.

Wion lig. vit. lib 5. cap. 10.

Quid S. I. ex Ciſneri Exercitatorio hauſerit.

Paz tom. 3. lib. 4. part. 4.

Verùm non modò ipſis ſacrorum Ordinum Fundatoribus Benedictina Religio aliquid, vti iam vidimus, cõtulit; ſed etiam cum naſcentium in Eccleſiâ Dei Ordinum inſtituta paſſim impugnarentur, illi qui eadem ſtatuta ſcriptis libris propugnabãt, S. BENEDICTI exemplo & Regulâ ſe plerumque tuiti ſunt: ad eum ſcilicet Ordinem prouocantes, qui iam Eccleſiæ teſtimonio, & Sanctorum numero pænè innumero, aliquot ſæculis ſanctiſſimus atque omninò probatiſſimus habitus eſſet. Ita cum Ordinibus Mendicantibus obijceretur, quòd ex Eleëmoſynis viuerent, nec manibus laborarent, eos defendens S. Thomas Aquinas, allato S. BENEDICTI exemplo, ab obtrectationibus vindicauit; vt videre eſt in opuſculo contra impugnantes Religioſos. Eodem ſcuto Ordinem ſuum defendit S. Bonauentura contra Magiſtrũ Guillielmum. Prædicandi & docendi munus, Angelicus Doctor Religioſis competere docet, ex eo quod Bonifacius Papa dixerit, quòd huiuſcemodi S. BENEDICTVS Monachorum Præceptor Almificus interdictor non fuerit. In opuſculo quoque contra retrahẽtes homines ab ingreſſu Religionis, probat etiam eos admitti poſſe ad Religionem, qui priùs in præceptis exercitati non fuerint, quia S. BENEDICTVS nobilium pueros Omnipotenti Deo nutriendos ſuſceperit. Idemque aliàs ſæpè S. BENEDICTI exemplo & Regulâ vtitur ad Religioſi ſtatus defenſionem ac inſtructionem; vt hæc noſtra Religio aliarum ſequentium ſit veluti exemplar & propugnaculum. Vnde etiam Societatis Ieſu Patres iuuentutis inſtitutionem, litterarum ſtudia, ſuaque collegia Benedictino potiſſimùm exemplo tuentur. Quòd in vitâ S. Ignatij ſtrenuè fecit Ribadineira: qui quoniam plura ad Benedictinorũ ſcholas pertinentia habet, digniſſimus eſt, qui Diſquiſitionem hanc verbis ſuis concludat. Sic ergo ait: Diuus BENEDICTVS Monachorũ in Occidente Parens, pueros in Cœnobijs educabat, informabatque ad pietatem (in eum ferè modũ, quo Societas noſtra quibuſdam in Collegijs ſeparatim nunc facit) ſic Placidum & Maurum puerulos à BENEDICTO receptos legimus, & in omni genere virtutum excultos atque perfectos. Quæ conſuetudo diu poſteà tenuit. Nam D. Gregorius Anglos pueros magnâ diligentiâ conquiri iubebat, & in ſui Ordinis Cœnobijs ali atque educari. Et D. Thomas Aquinas longo poſt tempore in Caſſinenſi Monaſterio à puero inſtitutus eſt. Neque verò pueros fingebant Monachi S. BENEDICTI ad omnem tantummodò virtutis laudem, ſed etiam diſciplinis, & omni ſcientiarum genere inſtruebant. Nam & in Germaniâ, & in Galliâ, & in Angliâ, magnâ cum laude docuerunt: authore

Ordines alij impugnati Benedictino ſe ſcuto protexerunt.

S. Thom. opuſc. 19. cont. impug. Relig. & 2. 2. q. 187 art. 4.

Bonau. in l. de Paup. Chriſti cõt. Magiſt. Guil.

16. quæſt. 1. cap. ſunt nonnulli.

Soc. Ieſu Clerus Scholas ſuas Benedictinorum exemplo tuentur.

Ribadin. lib. 3. cap. 23.

D. Greg. in vit. S. Bened.

Ioan. Diacon. lib. 2. de vit. S. Greg.

In vitâ S. Thom.

thore & principe huius inſtituti Venerabili Bedâ, qui ante annos 800. in Angliâ docuit, & ſcholæ præfuit: in cuius locum poſteà ſucceſſit Albinus, Caroli Magni Præceptor, & in locum Albini Rabanus Abbas Fuldenſis, qui poſteà etiam Archiepiſcopus fuit Moguntinus. Et Monachi S. BENEDICTI Collegia (quemadmodum nos nunc habemus) habuerunt, in quibus do- A cebant, ſcilicet quæ nos nunc docemus, vt videre eſt apud Ioannem Trithemium Monachum & Abbatem eiuſdem Ordinis, qui rem totam diligentiſſimè perſequitur. Atque eâ re tantopere floruit Ordo S. BENEDICTI, & ſanctiſſimis doctiſſimiſq; Viris abundauit, quorum doctrina vniuerſam Eccleſiam illuſtrauit. Hactenus Ribadineira.

DE REGVLA S. BENEDICTI. Trithem. in Chron. Hirſaugienſi, anno Domini 854. & 890. & 952. & alibi.

TRACTATVS VII.

DE FINE AC SCOPO

Regulæ S. BENEDICTI.

QVIS Regulæ noſtræ, & ex eius præſcripto viuentium Cœnobitarum finis ac ſcopus, neceſſarium cumprimis fuerit cognoſcere; ne religioſi ſtatus excepti nauigio, nullum certum petant portum. Hoc tales Satyricus perſtringens, non illepidè interrogat:

Eſt aliquid quò tendis, & in quod dirigis arcum?
An paſſim ſequeris coruos, teſtaque, lutoque, Perſ. Sat. 3.
Securus quò pes ferat, atque ex tempore viuis?

Hoc igitur Tractatu conſiderandum. Primò, *Quis Regulæ S.* BENEDICTI *finis?* Secundò, *Quis ſcopus, ſiue proximus finis?* Tertiò, *An Regulæ huic conſona Anachoretica vita?* Quartò, *An & illa quæ proximorum vacat ſaluti?* Quintò, *An vitæ actiuæ exercitia comprehendat?* Sextò, *Quis Regulæ Ordiniſque noſtri ſpiritus?*

DISQVISITIO I.

Quis ſit finis REGVLÆ S BENEDICTI?

Caſſian. Collat. 1. cap. 2.

DE fine vocationis religioſæ apud Caſſianum verba facturus Abbas Moyſes, ſubtiliter admodum inter finē & ſcopum diſtinguit: *Omnes,* inquit, *artes ac diſciplinæ ſcopon quemdam, id eſt, deſtinationem, & telos, hoc eſt finem propriū habent: ad quem reſpiciens vniuſcuiuſque artis induſtrius appetitor, cunctos labores & pericula diſpendiaque vniuerſa æquanimiter libenterq́; ſuſtentat. Sic agricola finem habens ſecurè copioſèque viuendi in prouentu ſegetum fœcundarum, ſcopon, id eſt, deſtinationem gerit, agrum ſuum ſentibus cunctis expurgare, eumq́; vniuerſis infructuoſis vacuare graminibus; nec aliter ſe quieti finis opulentiam adepturum eſſe confidit, niſi id quod vſu obtinere deſiderat, quadam priùs operis ac ſpei ſuæ ratione poſſideat. Negotiator quoque comparandarum mercium deſiderium non deponit, per quod poſſit quæſtuoſiùs diuitias congregare: quia fruſtra concupiſceret* A *lucrum, niſi viam quâ ad id tenderet, elegiſſet: & qui certis quibuſque dignitatibus mundi huius cupiunt honorari, cui ſe officio vel ordini debeant mancipare, ante proponunt, vt per legitimum ſpei tramitem finem quoque valeant deſideratæ dignitatis attingere. Habet ergo & noſtra profeſſio ſcopon proprium ac finem ſuum, pro quo labores cunctos non ſolùm infatigabiliter, verumetiam gratanter impendimus.* Vltimus autem finis tam Religioſorum quàm B ſæcularium eſt vita æterna, vnde dixit Apoſtolus: *Habentes quidem fructum veſtrum in ſanctificationem, finem verò vitam æternam.*

Finis conſideratio in qualibet re neceſſaria.

Ibid. cap. 4.

Similitudine declaratur.

Finis Chriſtianorum vita æterna. Rom. 6.

Vltra hunc porrò finem alius quidam eſt, non vltimus, ſed medium quoddam ad prædictum finem conſequendum: & in eo omnes omnium Ordinum Congregationes conueniunt, & ad illum pariter tendunt; hic autem alius non eſt quàm perfectio charitatis, vt idem Abbas Moyſes cap. 7. docet, & S. Thomas ita probat: *Vnumquodque*

Religioſorum Charitas.

2. 2. q. 184. art. 1.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

*quodque dicitur perfectum, in quantum attingit proprium finem qui eſt vltima rei perfectio. Charitas autem eſt, qua vnit nos Deo, qui eſt vltimus finis humanæ mentis: quia,*qui manet in Charitate, in Deo manet, & Deus in eo, vt dicitur 1. Ioan. 4. *Et ideò ſecundum Charitatem ſpecialiter attenditur perfectio Chriſtianæ vitæ.* Quare rectiſſimè ſic Abbas Moyſes infert: *Omnia igitur huius gratiâ gerenda appetendaque ſunt nobis; pro hac ſolitudo ſectanda eſt, pro hac ieiunia, vigilias, labores, corporis nuditatem, lectionem, cæteraſque virtutes debere nos ſuſcipere nouerimus: vt ſcilicet per illas ab vniuerſis paſſionibus noxijs illæſum parare cor noſtrum & conſeruare poſſimus, & ad perfectionem Charitatis iſtis gradibus innitendo conſcendere.* Illa enim enumerata *non perfectio, ſed perfectionis inſtrumenta ſunt, quia non in ipſis conſiſtit diſciplinæ* Monaſticæ *finis, ſed per illa peruenitur ad finem.*

Caſſ. ſuprà cap. 7. Et ad eam omnia ſpiritualia Exercitia referenda.

Eſt finis Regulæ S. Benedicti.

Hunc autem finem eſſe à S. BENEDICTO in deſcriptione Regulæ ſuæ principaliter intentum (etſi nemo ſit qui id negauerit) lubet tamen idipſum accuratiùs comprobare; vt diſcant Fratres noſtri omnia religioſæ vitæ exercitia huc dirigere, totamque cordis ſui intentionem in hunc ſcopum deſtinare. Obſeruauit id S. Bernardus, qui Benedictini inſtituti potiores partes enumerans, *Charitatem* omnium veluti caput ac finem conſtituit. Ita enim ad Monachos Alpenſes ſcribit: *Ordo noſter eſt, eſſe ſub Magiſtro, ſub Abbate, ſub Regulâ, ſub diſciplinâ. Ordo noſter eſt, ſtudere ſilentio, exerceri ieiunijs, vigilijs, orationibus, opere manuũ, & ſuper omnia excellentiorem viam tenere, quæ eſt* CHARITAS. Expreſſiùs idipſum docuit Petrus Venerabilis. *Habes,* inquit, *inſtitutionum tuarum* BENEDICTVM auctorem, qui ad FINEM CHARITATIS *vniuerſa ſcripta ſua redigi præcepit, & animarum ſaluti inſeruire.* Et paulò pòſt: *Regula illa illius S. Patris ex illâ ſublimi & generali* CHARITATIS *regulâ pendet, ex quâ & in quâ, iuxtà veritatis verba vniuerſa lex pendet & Prophetæ. Quod ſi vniuerſa lex, tunc & illius Regula lex. Monachus ergò Regulam Patris* BENEDICTI *profitens, tunc eam verè ſeruat, quando* CHARITATIS *legem vbique conſeruat.* Hæc ille.

Ex mente S. Bernardi.

Epiſt. 142.

Petri Venerabilis. Lib. 4. Epiſt. 17.

Et maximè ipſius Legiſlatoris noſtri.

Quòd ſi non Scriptorum modò teſtimonia, ſed ipſum Patriarcham noſtrum loquentem audire velimus; facilè animaduertemus hũc ſibi finem propoſitum habuiſſe. Quarto enim capite generalem catalogum texens mediorum, ſiue vt ipſe vocat, *Inſtrumentorum bonorum operum*, per quæ religioſa perfectio acquiritur, principem in ijs locum aſſignat Charitati, dicens: *Primum inſtrumentum eſſe, Dominum Deum diligere ex toto corde, totâ animâ, totâ virtute; deinde proximum tanquam ſeipſum.*

A Cur enim CHARITATEM in capite propoſuit, niſi vt inſinuaret omnia reliqua inſtrumenta ad CHARITATEM, tanquam in finem tendere? etſi autem finis in actione ſit vltimus (agẽdo enim ad finem venitur) in intẽtione tamẽ eſt primus. Quia propter acquirendũ media omnia adhibentur. Hîc CHARITAS perfecta finis eſt reliquarum omnium virtutum, quia ideò omnes exercentur, vt CHARITATIS perfectio acquiratur. Vnde dixit Apoſtolus: *Finis autem præcepti eſt* CHARITAS *de corde puro, & cõſcien-* B *tiâ bonâ & fide non fictâ.* Et alibi: *Plenitudo legis eſt* DILECTIO. Ad CHARITATIS enim perfectionem omnia præcepta ac tota lex ordinatur. Optimè proinde dixit S. Gregorius: *Omne mandatum de ſolâ* DILECTIONE *eſt, & omnia vnum præceptum ſunt; quia quidquid præcipitur, in ſolâ* CHARITATE *ſolidatur.* Idem ex cap. 7. probatur, in quo volens quoddam compendium totius Regulæ ac perfectionis religioſæ tradere; ſcalam duodecim graduum humilitatis erexit, atque ſupremo loco CHARITATEM C conſtituit, quæ iuxta Apoſtolum, eſt vinculum perfectionis. *His omnibus,* inquit, *humilitatis gradibus aſcenſis, Monachus mox ad* CHARITATEM *Dei perueniet illam, quæ perfecta foras mittit timorem, per quam vniuerſa quæ priùs non ſine formidine obſeruabat, abſque vllo labore velut naturaliter ex conſuetudine incipiet cuſtodire, non iam timore gehennæ, ſed amore Chriſti.* Ex quo patet totam Regulam ad CHARITATEM Dei tendere, ac veluti manuducere. Nec tantùm hoc capite B. Pater CHARITATIS meminit; ſed finem D iungens principio, penultimo capite Regulæ ſuæ, velut nobilem coronidem operi ſuo impoſiturus, rurſus de CHARITATE erga Deum & Proximum agit; vt oſtendat hunc eſſe totius Regulæ ſuæ finem & ſcopum. Inſcripſit autem caput: *De zelo bono, quem debent Monachi habere.* Zelus autem, vt Angelicus Doctor ait, *eſt amor intenſus non patiens conſortium in re amatâ.* Vnde Legiſlator noſter hunc exerceri vult feruentiſſimo amore, ita vt *Charitatem fraternitatis caſto impendant amore: Abbatem ſuum ſin-* E *cerâ, & humili Charitate diligant; & Chriſto omninò nihil præponant.* Quibus verbis inſinuat Charitatem habendam erga æquales, Superiores, atque erga Deum Opt. Max. Quibus quidem Regulam claudens, teſtatum reliquit omnia præcedentia præcepta eò ſpectaſſe, vt ad Charitatem deducerent.

In varijs Regulæ locis.

1. Timoth. 1.

Rom. 13.

Greg. homil. in Euang.

Regulæ cap. 7.

Thom. 1. 2. q. 28. art. 4.

DISQVISITIO II.

Quis ſit ſcopus, ſiue proximus & immediatus finis REGVLÆ S. BENEDICTI?

Religioni cuiuſ. ſuus ſcopus.

PRÆTER communem illum finē, quem omnes in genere Religioſorum Congregationes habent, vnaquæque inſuper particularem ac proprium quemdam ſcopum ſortitur; qui ex potioribus cuiuſque obſeruantiæ partibus componitur. Ex hac porrò ſpecificâ differentiâ oritur admirabilis illa Religioſorum Ordinum varietas ac diſtinctio, quam in Eccleſiâ videmus, quæ illo ex capite dicitur circumamicta varietate. Tres igitur modos, ſiuc' vias Theologi tradūt, quibus Religioſi ad perfectionem Charitatis contendant. Aliqui enim ſectantur *Vitam Actiuam*: alij *Contemplatiuam*: tertij denique ex vtraque *mixtam*. Idque rurſum bifariam fieri poteſt, vel enim tantùm ex inſtituto vacant Contemplationi quantum Actioni; vel plus habent actionis & minùs cōtemplationis, aut cōtrà. Id igitur hîc diſquirimus, quiſnam horum trium ſit ſanctiſſimæ Regulæ noſtræ, ac totius Religionis B. BENEDICTI ſcopus, ſiue finis proprius, legitimus atque immediatus? Ad quam quæſtionem ita reſpondet Suarez. Conſtat in primis Religionem à BENEDICTO inſtitutam, propriè & perfectè monachalem eſſe; nam finis illius ſolùm eſt propria perfectio ad diuinam Contemplationem & laudem ordinata, & comparanda per media vitæ Monaſticæ propria: vt ex diſcurſu eiuſdem Regulæ conſtat. In quâ illa quæ pertinent ad Diuinum & canonicum Officium, & Pſalmodiam, expreſſiùs & diſtinctiùs tradita inueniuntur, quàm in alijs Regulis Religionum ab Eccleſiâ approbatis: ſimul tamen in eâdem Regulâ artificia, ſeu opera & labores Monachorum commendantur, nam in eâ ſupponitur ſtatum illum non fuiſſe per ſe inſtitutum ad clericorum miniſteria, ſed ad vitam purè Monaſticam, prout ante BENEDICTVM in vſu erat. Quocirca quantùm ad finem & ſubſtantiam Religionis ſpectat, non videtur fuiſſe diuerſum BENEDICTI inſtiturum ab antiquis inſtitutis Monachorum. Ita Suarez. Contemplationem autem eſſe præcipuum inſtiturum priſcorū Monachorum, teſtatur Caſſianus: *Omnis*, inquit, *Monachi finis cordiſque perfectio ad iugem atque indiſruptam orationis perſeuerantiam tendit: & quantum humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis ac perpetuam nititur puritatem. Ob quam omnem tam laborem* A *corporis, quàm contritionem ſpiritus indeſeſſè quærimus, & iugiter exercemus: & eſt inter alterutrum reciproca quædam inſeparabiliſque coniunctio.* Sic Caſſianus. Ordinem autem S. BENEDICTI idem omninò inſtitutum cum veteribus iſtis Monachis ſectari, omnes paſſim admittunt; atque etiam probari poteſt. *Primò*, quia S. Thomas dicit ad vitā Contemplatiuam pertinere *Orationem, lectionem* & *Meditationem*: atqui hęc ipſa ſunt exercitia, quæ S. BENEDICTVS in Regulâ ſuâ Monachis præſcripſit; vt ex ipſâ Re- B gulâ patet, & alibi pleniùs docebo.

Ex triplici vitâ ſumptus.

Suarez to. 4. de relig. tract. 9 lib. 2 cap. 2. Vita Contemplatiua Ordinis S. Benedicti ſcopus.

Caſſian. Collat. 9. [cap.] 2 ... pro- ... vete- ... Mona- ... um.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Probatur I. Auctoritate. 2. 2. q. 180. art. 1. ad 4.

Secundò, probatur ab exemplo & vitâ S. BENEDICTI, quæ altera & viua quædam Regula fuit. Vixit enim ille vir Sanctiſſimus in iugi quâdam nec interrupta Contemplatione. Vnde de eo Petrus Bleſenſis ſcribit, S. Odilonem dixiſſe, S. BENEDICTVM conſueuiſſe meditari quotidie vnâ horâ de die Paſſionis Dominicæ, noſtræq; Redēptionis beneficia. Et Dionyſius Carthuſianus, dicit eum ingreſſum *abyſſum ſapientiæ increatæ, Contemplationis ſecretum, re-* C *uelationum altitudinem diuinarum; quia incerto & occulta ſapientia ſuæ patefecit ei Altiſſimus, cordiumque arcana reuelauit, & ſpiritu Prophetiæ ipſum repleuit. Et erat Contemplator altiſſimus.* De cuius contemplationis altitudine, ita quoque S. Gregorius ſcribit: *Venerabilis* BENEDICTVS *in illo ſolitudine habitabat ſecum, in quantum ſe intra cogitationis clauſtra cuſtodiuit: nam quotieſcumq; hunc contemplationis ardor in altum rapuit, ſe procuIdubio ſub ſe reliquit.* Sed aliàs plura de ſtudio Orationis S. BENEDICTI.

II. Exemplo S. Benedicti.

Petr. Bleſenſ. Epiſt. 123.

Carth. ſer. 1. de S. Bened.

Greg. lib. 2. Dialog. cap. 3.

D *Tertiò*, probatur: Ille eſt finis Religionis ad quem cætera præſcripta in Regula exercitia diriguntur, omnia autem Regulæ noſtræ exercitia ad orationis quietē præcipuè deſtinantur; quare & hæc Regulæ finis erit. Id autem non difficulter probatur, ſi per ſingula Regulæ capita diſcurrere velimus. Quid enim cellæ cuſtodia & Monaſterij clauſura, quâ non ſolùm Monachi foris vagari prohibentur, verùm etiam ne Frater ad Fratrem iungatur horis incompetētibus, ſeriò interdicitur? Quid, E inquam, aliud hæc volunt, quàm Monacho eam præſtare commoditatem, quâ ſe faciliùs leuet ſuper ſe, & meditationibus intendat diuinis? In capite de Inſtrumentis bonorum operum multa commemorātur, quæ vel orationis materia ſunt, vel ad eam diſponunt, aut illam ipſam commendant, An non materia meditationis eſt: *Diem Iudicij timere; Gehēnam expaueſcere; vitam æternam omni concupiſcentia ſpirituali deſiderare; mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere?* An non ad orationem diſponit: *Corpus caſtigare; delicias non amplecti; à ſæculi actibus ſe facere*

III. Ratione: nam quæ Regula præſcribit, eò diriguntur.

Vt ſolitudo.

Inſtrumenta bonorum operum.

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI. *facere alienum?* Ipſam denique orationem, A nónne apertiſſimè hæc inſinuant: *Lectiones ſanctas libenter audire; Orationi frequenter incumbere; mala ſua præterita cum lacrymis vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri; in* Vota. *Chriſti amore pro inimicis orare?* Ipſa verò vota Monaſtica optima ſunt ad cōtemplationem adminicula. Humilitas porrò quam duodecim gradibus deſcribit, orationis comes eſt: *Oratio* enim *humiliantis ſe nubes* Silentium. *penetrat.* De Silentio autem diuino oraculo edocemur, quàm illud ad contemplationem opportunum ſit: *Bonum eſt* enim *præ-* B Thren. 3. *ſtolari cum ſilentio ſalutare Dei:* Et; *Sedebit ſo-* Abſtinentia. *litarius & tacebit, quia leuauit ſuper ſe.* Abſtinentia deinde à carnibus, & regulare ieiunium, optimam ad Contemplationem diſpoſitionem eſſe, Moyſis, Eliæ, Danielis, aliorumque exempla euincunt, & SS. Pa- Chryſoſt. homil. 5. in Geneſ. tres paſſim clamant. *Ieiunium,* inquit Chryſoſtomus, *eſt animæ noſtræ alimentum, leues ei pennas producit, vt in ſublime feratur & ſum-* Labor manuum. *ma contemplari queat.* Labor verò manuum à S. BENEDICTO præſcriptus, adeò Contemplationi non aduerſatur, vt vel ideò C eam ab Ægyptijs Monachis vſurpatam, Caſſian. Inſtit. lib. 2. cap. 14. ſcribat Caſſianus; ne meditationi ſpirituali finis imponeretur; *ita vt quid ex quo pēdeat, haud facilè poſſit à quoquam diſcerni, id eſt, vtrum propter meditationem ſpiritualem manuum opus exerceant; an propter operis iugitatem tam præclarum ſpiritus profectum ſcientiæque lumen acquirant.* Sed & horarum Canonicarum penſum, quod integris duodecim capitulis S. BENEDICTVS deſcripſit, non tam ad orationem medium eſt, quàm ipſamet oratio, & exercitium vitæ con- D templatiuæ. Atque ita clariſſimè apparet, pleraſque Regulæ noſtræ conſtitutiones ad vnum orandi ſtudium referri, illudque velut ſcopum ſpectare.

IV. Inductione. *Quartò*, idem inductione probatur hoc modo: E tribus illis enumeratis vitæ generibus, vnum aliquod Regula noſtra pro fine & ſcopo habet. At conſtat non habere vitam actiuam, neque mixtam, quæ in animarum procurandâ ſalute ſita ſit (de eâ enim ne minima quidem in totâ Regulâ mentio ſit) neceſſe igitur eſt, vt *pro fine ha-* E *beat Vitam Contemplatiuam,* ad quam, vti iam oſtendimus, tota Regulæ inſtitutio dirigi- Ita ſenſit Petrus Venerabilis. tur. Atque hic ſenſus fuit S. Petri Cluniacenſis Abbatis, qui exiſtimauit etiam laborem manuum intermittendum, ne eius occaſione à Contemplatione, potiore & primario Monachorum exercitio, Religio- Lib. 1. Epiſt. 28. ſi auocarentur: ita enim S. Bernardo ſcribit: *Qui aſſiduè in clauſtro morari, ſilentio, Orationi, lectioni ac* MEDITATIONI, *ac cæteris Regulæ præceptis, & Eccleſiaſticis miniſterijs intentiſſimè operam dare præcipiuntur, his omnibus dimiſſis, ruſticationi, & vulgaribus operibus intendant. Et qui, vt byſſus tabernaculi, interiora ſua pretioſitate & ſubtilitate, hoc eſt, cæleſtium ſubtili* CONTEMPLATIONE *ornare debuerant; vt cilicium extrinſecus poſitum, ventorum impulſiones, hoc eſt, mundanorum operum nimias occupationes, eos ab intimis extra trahentes, ſuſtineant.* Hæc ille. Neque plura addenda arbitror, cum hanc veritatem omnes admittant; ne accenſâ lucernâ ſolem illuſtrare velle videamur.

DISQVISITIO III.

An REGVLA S. BENEDICTI *etiam Anachoreticam vitam complectatur?*

CVM maximum adiumentum ad contemplandum afferat ſeceſſus ab hominum conſortio, & perturbantium negotiorum declinatio, vt ſuo exemplo Sal- Luc. 5. uator noſter docuit, qui tam crebrò *ſecedebat in deſertum, & orabat:* quæri hîc poſſet, C num S. BENEDICTVS, qui ſcopum Regulæ ſuæ in Contemplatione poſuit, etiam Eremiticam vitam inſtituti ſui limitibus incluſerit; atque adeò Anachoretas inſtituendos ſuſceperit? Ad quod quidem re- S. Benedictus principaliter inſtituit Cœnobium. ſponderi poteſt, primò ac principaliter S. BENEDICTVM inſtituiſſe vitam Cœnobiticam, quę Anachoreticâ multò eſt tutior. Id patet ex ipsâ Regulâ, in quâ recenſens quatuor Monachorum genera, primo loco ponit *Cœnobitarum,* id eſt, in commune degentium, ſiue vt S. P. N. loquitur, *Monaſte-* Regula cap. 1. D *riale militans ſub Regulâ, vel Abbate.* Enumeratis deinde tribus alijs Monachorum generibus, quodnam ſuum ſit inſtitutum, ita explicat: *His ergo omiſſis, ad Cœnobitarum fortiſſimum genus diſponendum, adiuuante Domino veniamus.* Quibus verbis apertè demonſtrat, cui Monachorum generi viuēdi præcepta, atque Regulam præſcribat, *Cœnobitarum* nempe: quod fortiſſimum genus vocat, idque merito: *Frater* enim, *qui adiuua-* Prouerb. 18. *tur à Fratre, quaſi ciuitas firma eſt.* Et Dominus ait: *Vbi ſunt duo, vel tres congregati in no-* Matth. 18. E *mine meo, ego ſum in medio eorum;* tanquam ſcilicet turris fortitudinis à facie inimici.

Quamquam autem hæc primaria S. Pa- Quos ad Anachoreſim dirigit. tris ſit intentio; noluit tamen ab inſtituto ſuo Eremitas excludere: ſed potiùs ipsâ Regulæ ſuæ inſtitutione ad ſublimius illud viuendi genus ſuos diſponere, dirigere ac manuducere. Atque ideò legem ſuam *minimam inchoationis Regulam* appellat, indicans Eremitarum multò perfectiorem. Sed totum hoc Argumentum ampliſſimè proſecutus eſt Sanctus Petrus Damiani; Petr. Dam. lib. 6. Epiſt. 11. digniſſimus ſanè, quem ſuis verbis loquentem

Digitized by Google

quentem hic audiamus, ſic igitur ait. *Oſtendamus nũc* qualiter S.BENEDICTVS, *vt Monachus de Monaſterio feſtinaret ad Eremum, etiam prouocauit. Hæc itaque noſtra non ſunt, ſed eiuſdem Patris noſtri verba: Secundùm,* inquit, *genus eſt Anachoretarum, id eſt, Eremitarum. Horum, qui non conuerſionis feruore nouitio, ſed Monaſterij probatione diuturnâ didicerunt contra diabolum, multorum ſolatio iam docti pugnare: & benè inſtructi fraternâ ex acie, ad ſingularem pugnam eremi, ſecuri iam ſine conſolatione alterius, ſolâ manu vel brachio, contra vitia carnis vel cogitationum, Deo auxiliante, ſufficiunt pugnare. Ex quibus vtique manifeſtè colligitur, quia Doctor almificus de Monaſterio Fratrem quemlibet ad eremum conſcendere non modò prohibuit, verùm inſuper monuit & docuit: inſuper etiam quibuſdam perſuaſionibus incitauit. Auctoritatem quippe dat, vt diuturnâ priùs probatione Frater in Monaſterio diſcat, qualiter in eremo contra callidi tentatoris argumenta confligat. Hic enim pugnare multorum ſolatio fretus inchoat, vt illic poſtmodum ſolâ manu vel brachio infatigabiliter ſe, & indeſinenter exercens, carnis ingruentibus vitijs, vel cogitationibus non ſuccumbat. Hic tyro, illic miles. Hic rudis & tener, qui ſub campi Doctore certaminibus aſſueſcit; illic roboratus iam cominus dimicat, & ſingulare certamen Chriſti Monachus non recuſat. Hic velut per ſimulatæ pugnæ proludium; illic docta manus ad prælia conſerit arma, nec perhorreſcit conſtipatos impetus bellatorum.* Et paucis interiectis. *In illis itaque ſanctæ Regulæ verbis, quæ ſuprà poſuimus, perſpicuè declaratur: quia* S.BENEDICTVS, *dum in Monaſterio hominem ponit, ad eremum dirigit. Hîc quidem collocat, ſed illuc cohortatus inuitat. Hic ſpiritale certamen incipere, illic edocet conſummare. Hic admonet tyronatus arma corripere, vt illic nouerit phalangas hoſtium, vitiorumque barbariem non eneruiter obtruncare. Sed fortè dicatur, quia nos S. Viri verba ad noſtra voluntatis arbitrium violenter inflectimus: & potiùs argumentis innitimur, quàm in hac interpretatione verborum nobis ſuffragetur veritas. Inquiramus adhuc beatiſſimum Virum, vt quid ſuper huius diſceptationis articulo ſentiat, enucleatiùs eluceſcat: & illa quidem eius, quæ ſuprà poſuimus, in ipſo ſanctæ Regulæ reperiuntur exordio; videamus nunc, quo eandem Regulam fine concludat: Regulam autem hanc deſcripſimus, vt hanc obſeruantes in Monaſterijs aliquatenus, vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere. Cæterùm, qui ad perfectionem feſtinat, ſunt doctrinæ Sanctorum Patrum, quarum obſeruatio perducit hominem ad celſitudinem perfectionis. Vides igitur, quia Doctor inſignis in Monaſterio quidem conſtituit bonæ conuerſationis initium, ſed poſt ad ſublimioris vitæ in ſanctâ Religione* A *prouocat inſtitutum; vt illic honeſtè viuere, moreſque componere, velut in conualle primæ conuerſationis incipiat: Deinde iam ſpiritalibus exercitijs roboratus, tanquam à lacte ad ſolidum cibum tranſiens, verticem perfectionis aſcendat.* Et rurſum: *Hoc præterea nouimus, quia B.* BENEDICTVS *eremi cultor extitit, & hoc certè nos optanti eſſe, quod fuit: ſed quoniam, ſicut ipſe teſtatur, vnuſquiſque proprium donum habet ex Deo, alius ſic, alius quidem ſic: nec omnes capiunt verbum hoc: diſpenſatiuè cõſtituit priùs Monaſterialis vitæ plantitiem, vt illic diſcipli-* B *næ flagellis attriti, & exercitijs roborati, iam faciliùs eremi cõſcendamus ad arcem.* Hæc ſanctus ille Doctor: cuius theoriã ipſa Ordinis praxis commẽdat, in quo vſitatiſſima olim fuit Eremitarum, qui diuiſis cellulis in deſertis & Montibus degerent, exercitatio; & hodieque in *Monte Serrato* plures Anachoreticæ ſunt cellulæ, atque Ordo Camaldulenſis, qui ſub S.BENEDICTI vexillis militat, Eremiticam vitam ſectatur. Ita quoque mons *Voſagus* Benedictinis Anachoretis repletus fuit, qui in ſpeluncis & C cauernis terræ abſconditi à conturbatione hominum, vitam Angelicam ducebant; cuius rei teſtis eſt auctor vitæ S. Pauli Epiſcopi Virdunenſis, apud Surium, vbi ſic loquitur: *Ad eremum Voſagi peruenit, eamque poſthabitis mundi rebus omnibus, lætus ingreditur, Chriſto Regi ſuo illic militaturus. Aiunt autem in illâ ſolitudine multos habitaſſe Anachoretas diſtinctis cellulis, quique demptis Sabbato & Dominico die, perpetuò ſoli degerent in arctiſſimo ſilentio, niſi vel morbus corporis, vel animæ ſalus ſecus poſtulaſſet.* Tradit quoque D Antonius de Yepez, priſcum fuiſſe noſtris morem exſtruendi Monaſteria in Montibus & ſolitudinibus, in quibus maiori aliquo ac principali exſtructo Monaſterio, circumquaque plures erant ſeparatæ cellulæ, ad quas ſolitudinis deſiderio ſe Monachi recipiebant: vt etiam nunc in Monte Serrato. Opportunitatem eamdem ſuis Monachis deeſſe paſſus non eſt Caſſiodorus, qui ita ſcribit: *Si vos in Monaſterio Viuarienſi, ſicut credere dignum eſt, diuinâ gratiâ ſuffragante, Cœnobiorum conſuetudo competen-* E *ter * audiat, & aliquid ſublimius defectos animos aptare contingat: habetis montes Caſtelli ſecreti ſuauia, vt vel Anachoretæ præſtante Domino feliciter eſſe poſſitis. Sunt enim remota & emicantia eremi loca, quando muris priſtinis ambientibus probantur incluſa. Quapropter aptum vobis erit eligere exercitatis iamque probatiſſimis illud habitaculum, ſi priùs in corde veſtra fuerit præparatus aſcenſus.* Neque ſatis Benedictinis fuit deſerti ſolitudines incoluiſſe, ſed vt magis ſe ab hominibus elõgarent, inhabitatas Inſulas quæſierunt, vt ibi vorticibus maris circumſepti, vitam

abſcon-

Marginal notes:

lat A- ...oretas.

Qua ratione Canobita ad Eremiticam vitam ſe comparare debeant.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

S. Benedictus fuit Eremita.

Et olim in Ordine noſtro Anachoretæ viguerunt.

Sur. 8. Febr.

Hinc Monaſteria in montibus exſtructa.

Yepez in Chron. an. Dom. 532.

Caſſiod. diuinar. lection. cap. 29.

* Accidat.

Benedictini ſolitudinis amantes Inſulas incoluerunt.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

abſconditam ducerent in Chriſto. Notum id eſt ex hiſtorijs, cõplura ingentia & magnifica Ordinis noſtri Cœnobia in Inſulis longè ab hominum conuerſatione exædificata fuiſſe. Qualia ſunt in Angliâ, Lindiſfarnenſe & Elienſe; In Germaniâ, diuitis Augiæ. In Franciâ, Lerinenſe. In Hiſpaniâ S. Fructuoſus plura Monaſteria in Inſulis collocauit. Et Abbo Floriacenſis in vitâ S.

Sur. to. 20. Nouemb.

Eadmundi Regis & Martyris, teſtatur Orientalem Britanniæ partem, quæ *Eaſtengle* vocatur, aquis pænè vndique allui à ſubſolano & Euro oceano, ab Aquilone verò immenſarum paludum vligine cingi. Hæ verò *paludes*, inquit, *præbent pluribus Monachorum gregibus optatos ſolitariæ conuerſationis ſinus, quibus incluſi, non indigeant ſolitudine eremi: ex quibus ſunt S. Monachorum Patris* BENEDICTI *cælibes Cænobitæ, in loco celebri hac tempeſtate.* De Italiâ Leo O-

Leo Oſtienſ. lib. 3. cap 1.

ſtienſis refert, in Adriatico mari apud Inſulam, Diomedis quondam nomine vocatam, extitiſſe Monaſterium Tremitenſe; quod XXX. circiter millibus à terrâ diſtaret: cuius famam cum Deſiderius, qui

Deſiderius Caſſinenſis Eremiticam vitam expetit.

poſteà Caſſinenſis Abbas fuit, & Pontifex Maximus Victor III. inaudiſſet; impetratâ Abbatis licentiâ, illuc perrexit: *ibique ſatis auſteræ conuerſationi ſe tradens, non paruum tempus exegit.* Subditque deinde, quomodo idem Deſiderius Monaſteriũ *Maiellæ* (quod

Gord. vit. à Pla..c.p. 12.

Gordianus ab ipſo S. BENEDICTO conſtructum affirmat) adierit. *Andiens autem*, inquit, *celebre tunc Eremitarum nomen Maiellæ degentium: illic Deo ſeruire ſecretiùs cupiẽs, eemitem vt ſe illuc dirigeret rogat: idque incunctanter obtinuit. Vbi cùm tribus ferè menſibus, in ſummâ continentiâ fuiſſet remotus, aduenit illuc memoratus Hyacinthus cum litteris ex parte Apoſtolicâ ad eremi ipſius Priorem: quarum tenore Priori ſub interminatione iubebat, ne illum vltra retinere præſumeret: illi nihilominus mandans, vt nullas ibi moras auderet innectere.*

S. Benedicti diſcretio in extruendis Cænobijs.

Ex hac verò hiſtoriâ tria notanda ſunt. *Primò*, S. BENEDICTVM quædam Monaſteria in ſalutem proximorum iuxta ciuitates extruxiſſe; alia verò in montibus & ſolitudinibus ab hominum conſortio longè remotis, vt hoc præſens *Maiellæ*, duodecim illa quæ in Sublaco conſtruxit, atque ipſum caput Ordinis Caſſinẽſe. Id verò ideò fecit, vt Religioſi principalis *Monaſterij probatione diuturnâ*, contra diabolum, *multorum ſolatio iam docti, pugnare, benè inſtructi, fraternâ ex acie ad ſingularem pugnam eremi* deſcenderẽt; atque particulares in eâ exiſtentes cellulas incolerent. Vbi verò ere-

Diſtinctio inter Conuentuales & Eremitas noſtros.

mi ſolitudo non ſuppetebat, Inſulæ, vt vidimus, vicem illius ſupplebant. *Secundò* notandum, fuiſſe diſtinctionem inter Conuentuales Fratres & Eremitas, atque hos Priori ſubiectos, illos verò ipſumque eremi Priorem Abbati paruiſſe. Habuit enim illud Maiellę Cœnobium Abbatem ſuum, vt videre eſt apud eundẽ Leonem Oſtienſem, lib. 2. cap. 52. *Tertiò* notãdum eſt, multò ſtrictiùs vixiſſe Eremitas, quàm reliquos: quæ cauſa fuit, vt Deſiderius ad eos commigraret. Auſterior quoque viuendi ratio in Inſulis ſeruabatur, cuius rei teſtis eſt S. Gregorius, ſcribens Anthemio Subdiacono in hunc modum: *Quia autem dura eſt in Inſulis congregatio Monachorum, pueros in ijſdem Monaſterijs ante decem & octo annorum tempora ſuſcipi prohibemus. Vel ſi qui nunc ſunt, tua eos experientia auferat, & in Romanam vrbem tranſmittat. Hoc & in Palmariâ, alijſque Inſulis te per omnia volumus cuſtodire.* Atque hęc de Anachoreticis & Inſulanis Ordinis noſtri Monaſterijs.

Eremitæ auſterius viuebant.

Greg. lib. 1. Epiſt. 48.

Subijciendum hîc eſſet de Incluſis, qui auſteriorem Anachoreſin ſectati ſunt: ſed de his iam ſuprà lib. 1. Tract. VIII. Diſq. 2. fuſiùs egimus.

A B C D E

DISQVISITIO IV.

Sitne REGVLÆ *ac inſtituto* S. BENEDICTI *conſentaneum proximorum ſaluti vacare?*

TANTVM ſolitudinis ac recollectionis ſtudium, tanta ab hominum conſpectu & populari conuerſatione fuga atque elongatio, quantam noſtros ſectatos vidimus, id præ ſe ferre videtur, non aliam eſſe Ordinis noſtri vocationem, quam Deo ſibique vacare, neque vllatenus cum Marthâ ſatagere, & turbari erga plurima: ſed cum Mariâ optimam partem eligere, ſedere ad pedes Domini, & audire verbum illius. Hoc enim iam ſuprà diximus veterũ Monachorum, quos S. BENEDICTVS æmulari voluit, proprium ac peculiare inſtitutum fuiſſe. Deinde in totâ Regulâ nulla fit mentio de procurandâ aliorum ſalute, aut proximis per Catecheſin, Scholas, verbi Dei prædicationem, aliaque media iuuandis. Tertiò, in Iure Canonico multis auctoritatibus probatur, Monachum officia Eccleſiaſtica obire non poſſe: *Quia nemo*, inquit, *poteſt & Eccleſiaſticis obſequijs deſeruire, & in Monachicâ Regulâ ordinatè perſiſtere.* Et, *Monachus*, vt ibidem ex Hieronymo dicitur, *non docentis, ſed plangentis habet Officium, qui vel ſe, vel mundum lugeat; & Domini pauidus præſtoletur aduentum.* Et capite 8. ex Eugenio Papâ: *Placuit communi noſtro Concilio, vt nullus Monachorum pro lucro terreno de Monaſterio exire nefandiſſimo auſu præſumat, neque pænitẽtiam dare, neque filium*

Videri bened. aſtrictos tantum vitæ Contemplatiuæ. I.

II. Ex Regulâ.

III. Iure Canonico. Cauſ. 16. q. 1. c. 2.

Hieron. Epiſt. 53. ad Paulin.

de Baptiſmo

de Baptiſmo accipere, neque baptizare, neque infirmum viſitare, neque mortuum ſepelire, neque ad Eccleſiam ſæcularem tranſire, neque alijs qualibuſcumque negotijs ſe implicare: ſit clauſtro ſuo contentus; quia ſicut piſcis ſine aquâ caret vitâ; ita ſine Monaſterio, Monachus. Sedeat itaque ſolitarius, & taceat: quia mundo mortuus eſt, Deo autem viuit. Deinde quod nos maximè concernit, ex Concilio Chalcedonenſi cap. 4. ita ibidem ſtatuitur: *Iuxta Chalcedonenſis tenorem optimi Concilij, Monachis, quamuis Religioſis, ad normam Sancti* BENEDICTI *intra clauſtrum morari præcipimus: vicos, Caſtella, Ciuitates peragrare prohibemus, & à populorum prædicatione omninò ceſſare cenſuimus; niſi fortè quis de ſuæ animæ ſalute ſolicitus, vt eorum habitum aſſumat, eos intra clauſtrum conſulere voluerit.*

Benedictinis omninò licita Sacerdotalis Ordinis functiones.

Hiſce tamen non obſtantibus, omninò aſſerendum eſt, licere Monachis prædicare, & Sacramenta adminiſtrare, & alia Clericorum & Sacerdotum Officia obire: quod Bonifacius Papa IV. non tantùm ijs permiſit, ſed inſigni Apologia aduerſariorum audaciam repreſſit, vt habetur eâdem quæſt. 16. cap. *Sunt nonnulli.* Quod quidem Capitulum non truncatum, vt in Iure habetur, ſed prout illud ex Colonienſi Bibliotheca edidit Conſtantinus Caietanus, ad longum hìc exhibere placet.

Probatur ex Bonifacio IV.

Sunt nonnulli nullo dogmate fulti, ſed magis zelo amaritudinis, quàm dilectionis inflammati, aſſerentes Monachos, qui mundo mortui ſunt, & Deo viuunt, Sacerdotali officio indignos; neque pœnitentiam, neque Chriſtianitatem, ſeu abſolutionem largiri poſſe, per ſacerdotalis Officij iniunctam gratiam; ſed omninò falluntur: nam ſi ex hâc causâ veteres æmuli vera prædicarent, Apoſtolicæ ſedis compar B. Gregorius, Monaſtico cultu pollens, ad ſummum apicem nullatenus conſcenderet, cui ſoluendi & ligandi poteſtas conceſſa eſt. Auguſtinus quoque eiuſdem Sancti Gregorij diſcipulus, Anglorum prædicator egregius, aliique quamplurimi ſancti Viri pretioſo Monachorum habitu fulgentes, nequaquam à quoquam Pontificali Officio ſubarrarentur: neque enim BENEDICTVS, *Monachorum Pater & Præceptor almificus, huius rei aliquo modo fuit interdictor; ſed eos ſæcularium negotiorum edixit fore expertes tantummodò. Quod quidem Apoſtolicis documentis, & omnium Patrum inſtitutis, non ſolùm Monachis, ſed etiam Canonicis imperatur. Nemo enim militans Deo, implicat ſe negotijs ſæcularibus. Tantorum igitur Patrum inſtituti exemplis (quibus periculoſiſſimum eſt refragari) credimus à Sacerdotibus Monachis ligandi ſoluendique officium, Deo operante, dignè adminiſtrari, ſi eos dignè contigerit hoc miniſterio ſublimari. Decertantes igitur Mo-* A *naſticæ profeſſionis Presbyteros ſacerdotalis potentiæ arcere officio, omni modo præcipimus, vt ab huiuſmodi auſibus reprimantur in poſterum: quare quantò quiſque eſt celſior, tantò & illa erit potentior.* Hæc Bonifacius.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Ex quibus facilè animaduertere eſt minimè Regulæ noſtræ contraria exercitia ſacerdotalia. Etſi enim veteres Monachi ab Eccleſiaſticis Ordinibus olim arcerentur; poſteà tamen vſu & iure introductum eſt, vt ad Sacerdotium promouerentur: ſic tamen vt extra Monaſte- B ria Clericorum muneribus non fungerentur. Atque ita S. BENEDICTVS expreſſum caput *De Sacerdotibus Monaſterij* habet. Tandem autem vſus obtinuit, vt Monachi iiſdem atque Clerici officijs in Eccleſia fungerentur, quod eam ad rem magis idonei, & aptiores Clericis Monachi eſſe viderentur. A temporibus autem S. Gregorij Magni cùm noſtri paſſim Euangelium Dei diſſeminarent, gentes ad fidem conuerterent; omninò neceſſe fuit, omnes ferè ad Sacerdotium promouere: vt in C amplìſſimâ meſſe dignos haberent operarios, qui panem verbi Dei, & Eccleſiaſtica Sacramenta populo adminiſtrarent. Ita iam ſuprà viſum eſt, noſtros ad omnia Eccleſiæ munia & dignitatum gradus admiſſos fuiſſe, atque inde tantus extitit Archiepiſcoporum & Epiſcoporum ex Ordine noſtro numerus, ſub quibus alij noſtri Monachi, Archidiaconorum, Officialium, Archipresbyterorum, ac Parochorum munere fungebantur: vſque adeò, vt multis locis totus Clerus cõſtaret ex meris D Monachis Benedictinis.

Et Monachorum ad Eccleſiæ dignitates promotione.

Prætereo nunc iuuentutis inſtitutionem, omniumque ſcientiarum explicationem aliquot ſæculis à Noſtris potiſſimùm exercitam fuiſſe; vt latiùs ſuprà dicebamus, cùm de Benedictinorum Scholis & Academijs ageremus. Illud ſanè ſine aliorum inuidiâ dicere licet, nullum pænè extare in Eccleſiâ Dei ad proximorum ſalutem promouendam, exercitium, quod à Noſtris vſurpatum non fuerit. Nemo autem dixerit, tot viros doctrinæ & ſan- E ctitatis gloriâ excellentiſſimos à Regulæ ſuæ ſcopo exerraſſe, & alienis ab Ordine ſuo exercitijs ſeſe tanto ſtudio tradidiſſe.

Aliiſq; functionibus & Officijs.

Verumenimuerò, hiſce nunc relictis, ipſum Ordinis noſtri Patriarcham S. BENEDICTVM tanquam alterum & viuum Regulæ ſuæ exemplar intueamur; quod enim ab eo factum legimus, neutiquam Regulæ poteſt eſſe cõtrarium. Is ergo cùm ad Caſſinum Montem veniſſet, vbi infidelium adhuc turba idolorum cultui vacabat, tanquam verus loci illius Apoſtolus, cõtriuit

S. Benedictus conuerſiont impedium ſtuduit.

Idolum, ſubuertit aram, ſuccidit lucos; & *commorantem circumquaq; multitudinẽ* PRÆDICATIONE CONTINVA *ad fidem vocabat*, vt S. Gregorius teſtatur. At non ipſe modo Beatiſſimus Pater noſter prędicationis officio fungebatur, ſed & ſuos è Monaſterio diſcipulos ad Euangelizandũ populo, quin & ad Sanctimoniales exhortandũ mittere ſolitus erat; de quo ſic S. Gregorius: *Non longè autem à Monaſterio vicus erat, in quo non minima multitudo hominum ad fidem Dei ab idolorũ cultu,* BENEDICTI *fuerat exhortatione conuerſo. Ibi quoque quadam Sanctimoniales fœminæ inerant: & crebrò iſtuc pro exhortandis animabus Fratres ſuos mittere* BENEDICTVS *Dei famulus curabat.* Hæc S. Pontifex. De ſcholis verò minimè mihi dubiũ eſt, quin ipſe S. BENEDICTVS iuuentutem inſtruxerit: cùm enim Fauſtum & Gordianum ſeptennes pueros in Monaſterio ſuſceperit, atque illi poſteà doctiſſimi euaſerint, vt ex eorum ſcriptis liquidò patet; (alter enim vitã S. Mauri Latinè, alter S. Placidi Martyrium Græcè, pulchro diſertoque ſtylo exarauit) ab ipſo S. BENEDICTO tam hi, quàm alij pueri erudiri debuerunt, cùm circa ipſa primordia Ordinis noſtri ad Religionem acceſſerint. Atque hęc ſuffecerint ad comprobãdum, ab inſtituto noſtro non eſſe alienum proximorum ſalutẽ procurare, iuuentutem inſtituere, ludum aperire, ſacras litteras, aliaſque diſciplinas in gymnaſijs explicare.

Greg. lib. 2. Dial. cap. 8.

Ibid. cap. 19.

Adoleſcentes Nouitios docuit.

Soluuntur argumenta.

Iam verò vt ad argumenta in principio huius capitis poſita reſpondeamus, parum vrget, quod *primo* loco adferebatur veterũ Monachorum exemplum, qui ab hiſce Eccleſiaſticis officijs abſtinebat: non enim ad hoc obligabantur ex voto vel præcepto Regulæ, vt annotat S. Thomas, neque ipſe ſtatus Monachalis vllũ adfert impedimentum talia exequendi; ſed ex pietatis exercitio, quod aſſumpſerunt, magis reddũtur idonei. Vnde P. Thomas à Ieſu in Stimulo miſſionum, ſiue libro de procurandâ omnium gentium ſalute per Religioſos, latiſſimè probat Religioſis omnibus, quãtumuis ſolitudini ac contemplationi deditis, valdè eſſe conſentaneũ, imò expedientiſſimum, Eccleſiæ conatus in animarum conuerſione adiuuare: vnicuique enim Deus mãdauit de proximo ſuo. Et ſanè iam olim Aphraates Anachoreta pulcherrimè docuit licere Monachis, vrgẽte Eccleſiæ neceſſitate, eremum & clauſtra relinquere, & proximorum ſaluti operam dare. Cuius hiſtoriam refert Nicephorus, lib. 11. cap. 25. & Theodoretus lib. 4. Hiſtor. cap. 24. & in Philotheo eſtque talis: Cùm Valens Imperator Eccleſiam Dei affligeret, eiuſque Doctores in exilium ablegaret, Aphraates ad communem pro Religione pugnam, quiete relictâ, acceſſit. Quem cùm Imperator ad gymnaſium euntem vidiſſet, atque dixiſſet: *Quánam de cauſâ vitam profitẽs Monaſticam, ſecurè per forum ingrederis, ſilentio & quiete relictâ?* Reſpondit: *Dic, mihi, Imperator, ſi eſſem virgo abſcõſa in thalamo, vidiſſem autem aliquem in domum patris ignem inycientem, quid mihi conſuluiſſes facere, videnti flammam ardentem, & domum quæ comburitur; intuſve ſedere, & domum quæ crematur deſpicere? Sed ſic ego quoque fuiſſem conſumpta ab incendio. Sin autem dicis oportere properare, aquam ferre, & ſurſũ deorſũ currere flammamq; extinguere: ne me reprehendas, ô Imperator, ſi idipſum facio. Quod enim tu conſulueris Virgini quæ eſt in thalamo, hoc ego cogor facere qui vitam ſum profeſſus monaſticã.* Quod *ſi tu me reprehendis, qui quietem reliquerim, teipſum reprehẽde qui hanc flammam in domum diuinam inieceris; & non me, qui conor extinguere. Nihil abſurdum facimus, ô Imperator, neque cœpto noſtro & inſtituto contrarium, ſi veræ Religionis alumnos congregamus & paſcimus, & eis herbam diuinam exhibemus.*

1. 2. quæſt. 187. art. 1.

Lib. 2. part. 2.

Aphraatis factum in Eccleſia neceſſitate.

Theod. Philoth. cap. 8.

Arg. Secundum eneruatur.

Ad Secundum verò facilis eſt ſolutio. Etſi enim de proximorum procuranda ſalute nullum in Regula ſit verbum, ſufficit prorſus quòd in ea non prohibeatur, vt ex Bonifacio Papa S. Thomas adſtruit. Deinde ſoluta Regula non conſtituit religioſum inſtitutum, ſed eſt veluti materia quædam ac generalis inſtitutio, quæ ſpecificatur & contrahitur ad varios fines, quos Religionum fundatores ſibi præfixerunt. Quare non ex ſola Regulà, ſed ex Fundatoris fine inſtitutum Religionis eſt iudicandum: & magis etiam ex declarationibus, ac Bullis ſummorum Põtificum. Nam cùm Regula ſit ius quoddam humanũ, quod à ſummis Pontificibus cõfirmationem ſuam accipit; ab ijſdem quoq; explicatur, extenditur, limitatur, corrigitur, aut ad altiorem finem, ſiue ſcopum extollitur. Atque ideò in hac quæſtione ſufficit S. BENEDICTI exemplum, ſummorum Pontificum declaratio, & ſpeciale etiam mandatum, quo noſtri toties ad Gentium conuerſionẽ miſſi ſunt; & quæ hinc proceſſit Ordinis tot ſæculorum conſuetudo. Neque opus eſt exſtare in Regulà de hâc materiâ peculiare pręceptum, tale enim nec in Regulâ S. Auguſtini inuenitur, ſub quà militant PP. Prædicatores, Præmonſtratenſes, Eremitæ Auguſtiniani, alijque Ordines, qui ex profeſſo in ſalutem animarum incumbunt.

Loco cit.

Reſpondetur argumentis ex Iure petitis.

Quæ verò ex Iure Canonico producta ſunt Capitula, hiſce minimè obſtant: quia temporũ diſtinctione hæc Iura ſoluuntur; quod enim priùs Monachis non licuit poſterioribus decretis illis eſt permiſſum,

ideoque

ideoque quod illis non competit quà Monachis, competit quà Clericis. In noſtro verò Ordine non ſolùm permiſſum eſt, vt Religioſi ſacris Ordinibus initientur, ac ſtudijs vacent; ſed expreſſum etiam de eo exſtat ſummi Pontificis mandatum: nam Clemens V. in decretali, *Ne in agro*, ita ſtatuit: *Ad ampliationem autem cultus diuini, ſtatuimus quòd Monachi quilibet ad monitionem Abbatis ſe faciant ad omnes Ordines ſacros, excuſatione ceſſante legitimâ, promoueri. Rurſus vt ipſis Monachis proficiendi in ſcientiâ via opportuna non deſit: in ſingulis ipſorum Monaſterijs, quibus ad hoc ſuppetunt facultates, idoneus teneatur Magiſter: qui eos in primitiuis ſcientijs inſtruat diligenter.* Quæ quidem Benedictus XII. non tantùm confirmauit, verumetiam voluit noſtros deinceps mitti ad generalia ſtudia; in quibus etiam liceat ijs Academicos gradus, Licentiam, & Doctoratum in Theologiâ, & Iure Canonico recipere. Vide *Benedictinam* cap. 7. & 8.

DISQVISITIO V.

An etiam vitæ actiuæ exercitia REGVLA S. BENEDICTI *comprehendantur?*

S. Benedictus vitæ actiuæ ſuas partes tribuit.

NON ita ſpecioſæ Dominæ Saræ B. P. noſter BENEDICTVS adhæſit, quin ancillam etiam Agar in familiam ſuam admiſerit. Poſt Annam quam dilexit, etiam Phenennam introduxit, neque Liam lippientem licet contempſit, qui pulcherrimam Rachelem præcipuo amore proſecutus eſt. Magdalenę quietem ac contemplationem non ita vniuerſim, aut ipſe ſectatus eſt, aut ſuis præſcripſit; vt Marthæ
Conſtat ex eius vitâ. miniſteria prorſus excluſerit. Exempla enim vitæ actiuæ tam in eius vitâ, quàm in Regulâ apertiſſimè leguntur. Scribit
Lib. 2. Dialog. cap. 32. namque S. Gregorius, Legiſlatorem noſtrum cum Fratribus ad agri opera egreſſum fuiſſe, indeque redeuntem ruſtici filium à mortuis excitaſſe. De eius verò diſcipulis, res eſt manifeſtiſſima eos ſæpè graues manuum labores ſubijſſe: ſic cap. 5. ſcribitur iuſſiſſe Monachis montis rupem cauare; & ſequenti, cuidam Gotho vepres abſcindere in loco in quo hortum fieri volebat. Aliàs eoſdem Fratres terram effodiſſe, lapides comportaſſe, murum ſtruxiſſe, atque cæmentarium opus exercuiſſe conſtat.

Regulâ. In ipſâ porrò Regulâ idem etiam multò manifeſtiùs apparet; in quâ ſæpè laboris mentio fit. Vnde caput 48. inſcripſit, *de opere manuum quotidiano*: in quo ſanè notanda eſt illa ſententia; *Tunc verè Monachi*
A *ſunt, ſi de labore manuum ſuarum viuunt, ſicut* DE REGVLA S. BENEDICTI.
& Patres noſtri & Apoſtoli. Ex capite verò 57. *de Artificibus Monaſterij*, facilè conſtat varias artes in Cœnobijs exerceri ſolere; *Hinc variæ artes in Cœnobijs.* non tantùm in vſum domeſticum, ſed etiam externorum: vnde ibidem ſubditur de venumdandis Monachorum operibus benigniori pretio, quàm à ſæcularibus fieri ſolet. Ex quadrageſimo autem ſexto capite colligere licet, voluiſſe S. BENEDICTVM, Coci, Piſtoris, hortulani, aliaque officia non per famulos, ſed per ipſos Monachos fieri. Sic enim ibi ait: *Si quis, dum in*
B *labore quouis in Coquina, in Cellario, in Miniſterio, in Piſtrino, in Horto, in Arte aliquâ, dum laborat, vel in quocumque loco aliquid deliquerit, aut fregerit* &c. Et ne quis hæc de Laicis aut Conuerſis Fratribus ſolummodò accipienda putet, ex ipſâ Regulâ apparet, voluiſſe Sanctiſſimum Patrem, omnibus hæc opera eſſe communia; cùm vniuerſis aſſignet *ſcapulare propter opera.* Et *Cap. 55.* quotidie certas horas operi manuum deputauerit, cap. 48. Quinimò idipſum clariſſimè conuincitur ex 50. capite, vbi ſta-
C tuit, vt *Fratres, qui omninò longè ſunt in labore, & non poſſunt occurrere horâ competenti ad Oratorium; agant ibidem opus Dei vbi operantur, cùm tremore diuino flectentes genua.*

Tales verò inſtituere Monachos, decretum fuit S. Bonifacio Archiepiſcopo Moguntino, qui Zachariæ Papæ ſcribens, ait, *Fuldenſes proprio labore viuūt.* ſe velle conſtituere Monachos ſub Regulâ S. P. BENEDICTI *proprio manuum ſuarum labore contentos.* Et ſanè aſſecutus eſt quod animo conceperat: eo namque modo pri-
D mi vixerunt Fuldenſes, perſeuerauitque mos etiam ſub ſecundo Abbate Baugolfo; de quo hæc Trithemius: *Viuebant de laboribus manuum ſuarum, ſicut veri Patris noſtri* *Trithem. in vit. Rab. Mauri.* BENEDICTI *ſequaces & Monachi, cùm nullos eo tempore in Monaſterio ſeruos permitterentur habere ſæculares. Nam quidquid operis neceſſarij faciendum in Monaſterio clauſtralibus occurriſſet, non ſæcularium, ſed manibus fiebat Monachorum.* Hæc ille. Cùm autem poſteà hic labor intermiſſus eſſet, ijdem Fuldenſes Monachi, oblato Libello ſupplici, Ca-
E rolum Magnum Imperatorem rogarunt, hæc miniſteria per Religioſos exercenda ſuâ auctoritate reſtitueret. Ita enim habetur num. 16. Libelli ſupplicis, quem refert Chriſtophorus Browerus: *Vt ipſa Monaſterij miniſteria per Fratres ordinentur, id* *Browerus lib. 3. Antiq. Fulden. cap. 12.* *eſt, piſtrinum, hortus, bratiarium, coquina, agricultura, & cætera miniſteria, ſicut apud deceſſores noſtros fuerunt; quia deuotius & dignius per Fratres omne exercebitur officium, quàm per laicum, aut ſeruum maleuolum.* Hi autem manuum labores vitæ

DE REGVLA S. BENEDICTI.

contemplatiuæ adeò non aduerſantur, vt omnes ferè Anachoretæ, & antiqui Monachi eumdem vſurpauerint; non neceſſitate victûs id exigente, ſed *pro ſolâ purgatione cordis, & cogitationum ſoliditate, ac perſeuerantiâ cellæ, vel acediæ ipſius victoriâ & expugnatione*, vt ait Caſſianus; & nos plura de Labore manuum trademus alibi. *Caſſ. Inſt. lib. 10. c. 14.*

Benedictini Valetudinaria olim curarunt. Verùm quod propiùs ad actiuam vitam ſpectat, inuenimus noſtros Xenodochia etiam rexiſſe, & pauperum ac ægrotorum curam geſſiſſe. Sanctus Gregorius enim, vt in eius vitâ habet Ioannes Diaconus: Religioſos hoſpitalibus in Italiâ præfecit; & *Probum religioſum Abbatem* (Monaſterij ſui) *cum multis pecunijs Hieroſolymam deſtinauit: cuius inſtantiâ Venerabile Xenedochium conſtituit, & tam ibi, quàm in monte Sina penes Arabiam, Dei famulis ſub regimine Paliali conſtitutis, quotidianis victus, & veſtimenti copiam quamdiu viuere potuit, annualiter mittere procurauit.* Eodem zelo Sanctus Stephanus, Hungariæ Rex, in eadem ciuitate Hieroſolyma Monaſterium ſimul & hoſpitale excitauit, vt nimirum & melius pauperibus ſubueniretur, & Monachis exercendæ charitatis præſtaretur occaſio. Ex Epiſtolis quoque Sancti Gregorij intelligimus Brunichildam, Franciæ Reginam, & Theodoricum Regem, eius nepotem, Xenodochium in Auguſtodunenſi ciuitate conſtruxiſſe, cui Monaſterium eſſet coniunctum; ita vt vtriuſque adminiſtratio ad Abbatem & Presbyterum pertineret. Vnde ita S. Gregorius ait: *Conſtituimus, vt obeunte Abbate atque Presbytero ſupra ſcripti Xenodochij atque Monaſterij, non alius ibi quicumque obreptionis aſtutiâ ordinetur, niſi quem Rex eiuſdem Prouinciæ cum conſenſu Monachorum, ſecundum timorem Dei elegerit, ac praniderit ordinandum.* Vetat quoque ne Abbas fiat Epiſcopus, ne res Xenodochij in alios vſus transferantur: Itemque, ne Epiſcopus de eodem loco Monachos ſine licentiâ Abbatis auferat, ne deſint perſonæ hoſpitalis deſeruientes. Hæc ex S. Gregorio. Sed & alibi pluribus locis hoſpitalia noſtris Monaſterijs coniuncta fuerunt, vt in Monaſterio Resbacenſi; de quo piam admodum hiſtoriam vide tomo 2. Chron. Benedictini, Anno Chriſti 618.

Ioan. Diac. lib. 2. vit. Greg. c. 52.

Greg. lib. 11. Regiſt. Epiſt. 10.

Et Captiuos redemerunt. Alterum actiuæ vitæ exercitium à noſtris ſubinde vſitatum, eſt Captiuorum redemptio. Exercuit id per ſuos Gemmeticenſes Monachos S. Philibertus, cui cùm multa pecunia à Rege & fidelibus offerretur; decimam partem inde ſeponebat, Captiuis redimendis, & alendis pauperibus eam impendens: idque verò liberaliter, vt etiam Monachos ſuos cum onuſtis A nauibus in regiones transmarinas mitteret, qui illic Captiuorum greges redimerent, vt in eius vitâ apud Surium habetur. Ad quem locum Antonius de Yepez, Annalium noſtrorum Conditor annotat, Regulam noſtram eſſe accommodatam fini ac ſcopo diuerſorum Ordinum; adeoq; Monachos noſtros ex Regulâ non habere ſibi certum finem ac ſcopum præſtitum, inſtar aliorum Ordinum, quorum hic Contemplatiou, ille Captiuorum redemptioni, iſte verbi Dei prædicationi, alius ægrotorum B in hoſpitali ſeruitio, ex profeſſo vacat. Noſtri verò Ordinis finis eſt, inquit, prorſus generalis, adeò diſcretè à magno Patriarchâ conſtitutus; vt nulla bonorum operum exercitia excludat. Hinc ſecundùm Regulam S. BENEDICTI viuentes Monachi, omnes ferè aliorum Ordinum functiones, pro locorum & temporum exigentiâ obiuerunt.

20. Aug. Yepez ad ann Chriſti 614.

Quod quidem vt ex diuerſis hiſtorijs ſatis probari poſſit, & verum eſſe fatear; ægrè tamen mihi perſuaſerim, S. BENEDI- C CTVM in ſcribendâ Regula nullũ particularem finem intendiſſe. Quare ita potiùs dicendum putem, Regulæ noſtræ principalem ſcopum eſſe, vitæ contemplatiuæ exercitijs vacare; ei tamen ſecundariò adiuncta eſſe aliæ actiuæ vel miſtæ exercitia, prout Eccleſiæ neceſſitas, loci opportunitas, vel perſonarũ qualitas exigebat: atque ita Sanctos illos Monachos, charitate vrgente, & fortè etiam Spiritu S. inſpirante, varia illa miniſteria frequentaſſe; quia id ad Dei honorem, & proximorum vtilita- D tem omninò expedire iudicabant. Aliàs autem propria Ordinis noſtri exercitia in ipsâ Regulâ præſcripta ſunt, Diuini Officij recitatio, Oratio ſiue meditatio, lectio ſpiritualis, & labor manuum; quæ auctores paſſim fatentur ad vitam contemplatiuam pertinere. Cùm autem S. BENEDICTVS pueros & ſenes, nobiles & ignobiles ad conuerſionem admitteret, vt velut alter Paulus, omnibus omnia factus, omnes lucrifaceret; omninò crediderim ſi quos reperiret contemplationi minus idoneos, E eum actioni deſtinaſſe, & artificijs quibuſdam ac miniſterijs occupaſſe. Et verò, an non id ipſe in Regulâ ſuâ inſinuauit, dum ait: *Si quis verò ita negligens & deſidioſus fuerit, vt non velit, aut non poſſit meditari, aut legere, iniungatur ei opus quod faciat, vt non vacet.* Quibus verbis minimè putandum eſt S. BENEDICTVM cuiuſuis arbitrio & voluntati permiſiſſe, vt legat aut meditetur, ſi velit, & ſi nolit, hæc intermittat; ſed id credo voluit, vt qui minùs lectioni aut meditationi apti eſſent, ſiue id ex deſidiâ & paruâ diligentiâ circa ſpiritualia,

Contemplatiua vita praecipuus Regulæ Benedicti ſcopus.

Secundarium eſt vita actiua.

An S. Benedictus [illegible] Cap. 48.

ſiue

ſiue ex naturali impotentia contingeret, eos iudicio Abbatis, alijs exercitijs eſſe applicandos. Quod faciie colligitur ex ſequentibus verbis: *Fratribus infirmis, vel delicatis, talis opera aut ars iniungatur, vt nec otioſi ſint, nec violentiâ laboris opprimantur. Quorum imbecillitas ab Abbate conſideranda eſt.* Maneat ergò, Regulæ noſtræ præcipuum ſcopum eſſe Contemplationem: cui ſecundariò accedat vita mixta, vel actiua, ſi quos Superiores iſtis deſtinandos iudicauerint.

DISQVISITIO VI.

Quis Spiritus REGVLÆ *atque Ordinis* S. BENEDICTI?

Spiritus duo ſignificat.

VT quod inquirimus, meliùs intelligatur; prænotandum eſt *Primò*, vocem hāc, *Spiritus*, duo ſignificare. Primum, id quod ſpirat, ſiue inſpirat, aut aliquò impellit; quale eſt Deus, Angelus, dæmon, & proprius ſpiritus, ſiue anima hominis. Secundò, vt notauit S. Thomas, nomen, *Spiritus, in rebus corporeis impulſionem quandam & motionem* denotat, *nam flatum & ventum ſpiritum nominamus.* Ad cuius ſimilitudinem in incorporeis rebus impreſſionem illam, quam homo à Deo, Angelo, dæmone, proprióve ſpiritu accipit, etiam ſpiritus vocatur: quia non ſecus ſpiritualiter hominem impellit, ac ventus corporaliter. Vnde idem ait, amoris proprium eſſe, *mouere & impellere voluntatem amantis in amatum.* Spiritus ergo in hoc ſenſu eſt incitatus animi motus, impetus & ardor immiſſus, vel à naturâ & cupiditate, vel etiam à dæmone, tumq́ue dicitur furor & inſana cupido: ſic vocatur Spiritus ſuperbiæ, iræ, fornicationis, Acediæ, &c. vel à Deo, tumq́ue dicitur Spiritus Domini. Sic Apoſtolus ait: *Non dedit vobis Deus Spiritum timoris; ſed virtutis, & dilectionis.* Sic apud Zachariam, *Spiritus precum* nominatur. Atque paſſim ita dicitur Spiritus compunctionis, humilitatis, manſuetudinis. Nec aliter exprimuntur ſeptem Spiritus ſancti dona Iſaiæ 11. quàm, *Spiritus ſapientiæ, & Intellectus, Spiritus Conſilij, & Fortitudinis, Spiritus ſcientiæ, & Pietatis, & Spiritus Timoris Domini;* cuius rationem aſſignat Angelicus Doctor: quia ſecundùm ea homo diſponitur, vt efficiatur promptè mobilis ab inſpiratione diuinâ. Quo igitur quiſq́ue motu ad agendum incitatur & impellitur, eo ſpiritu agi ac duci dicitur. Ita *Zelotypiæ ſpiritu* concitatus perhibetur vir, qui ſuſpectam habens vxorem, eam ad Sacerdotes adducit. Sampſon verò *Spiritu* fortitudinis Heroica illa operaratrauit. Ioannes Baptiſta quia magno zelo æſtuauit, dicitur præceſſurus ante Dominum in *ſpiritu, & virtute Eliæ.* Nam & ipſe Elias magno zelo zelatus eſt pro Domino exercituum. Cum Samaritani Dominum non reciperent, dicerentq́ue illi Diſcipuli: *Domine, vis dicimus vt ignis deſcendat de Cœlo, & conſumat illos? Increpauit illos, dicens: Neſcitis cuius Spiritus eſtis.* Ac ſi diceret, non ſunt modò Eliæ tempora, nec eius zelo ac ſpiritu procedendum eſt: non enim venit filius hominis vt perdat, ſed vt ſaluos faciat peccatores: quare potius Spiritu manſuetudinis & clementiæ agendum erit, atque illius eſtis Spiritus.

S. Thom. 1. 2. q. … art. … — *Ibid.* — *Quod. 1.* — *In Sacra Scriptura.* — *2. Timoth.* — *Zachar. 12.* — *1. 2. q. 68. art. 1.* — *Homo incitatus ad agendum eſt Spiritu operante.* — *Num. 5.* — *DE REGVLA S. BENEDICTI.* — *Luc. 1.* — *Luc. 9.*

Sancti vario Spiritu ducebantur.

Ex quibus iam facilè apparet, viros ſanctos diuerſo ſpiritu in actionibus ſuis ductos fuiſſe: etſi enim omnibus virtutibus exornati fuerint; illa tamen quæ magis in ijs eluxit, quæq́ue veluti prædominans aliarum actus imperauit; dicitur eorum proprius fuiſſe Spiritus. Ita S. Hieronymus & S. Ephrem ſpiritu compunctionis, S. Auguſtinus & S. Catharina Senenſis Spiritu Amoris Dei, Sanctus Franciſcus Spiritu Paupertatis maximè repleti fuerunt.

Vnde notandum vlteriùs. Quemadmodum humani corporis, & omnium animalium ſanitas, in quatuor primarum qualitatum debitâ temperaturâ conſiſtit; ita tamen vt ex omnibus vna ſemper plures gradus habeat, reliquiſq́ue prædominetur; à quâ alij Cholerici, alij Melancholici, alij Sanguinei, alij Phlegmatici denominantur: Ita quoq́ue in Religioſis Ordinibus res ſeſe habet. Omnes enim in generali fine, qui eſt per charitatem ſe Deo vnire, & tribus eſſentialibus votis, conueniunt; atque hic dici poteſt Spiritus generalis omnium omninò Ordinum. At tria hæc vota, aliarumq́ue virtutum exercitia, modificantur ac determinantur ad certos gradus intenſionis, aut remiſſionis, ſecundùm Regulas & conſtitutiones cuiuſq́ue Ordinis: in vno ſiquidem plus viget obſeruantia huius quam illius voti, & in alio autem alterius, ita quod vnaquæq́ue Religio principale quoddam habeat alicuius voti aut virtutis exercitium, quod præ reliquis magis obſeruet, cęteriſq́ue omnibus præpolleat; atque in eo ſpecialis cuiuſq́ue Ordinis Spiritus conſiſtere dicendus eſt. Ita Carthuſiani, quia ſolitudini, ieiunijs, & carnis macerationi maximè vacant, peculiarem Caſtitatis curam habere noſcuntur. Franciſcani verò exactiorem Paupertatem ſectantur. Prædicatores & Societatis Patres in proximorum ſalutem ex profeſſo incumbunt.

Omnes Ordines Spiritum ſibi proprium habent.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Spiritus Regulæ S. Benedicti eſt perfecta Obedientia. Probatur 1.

Vt autem iam de noſtro Ordine & Regulâ loquamur, proprius illius ac peculiaris Spiritus eſſe videtur perfecta Obedientia: prout ante me aſſeruit Laurentius Benard in lib. de Spiritu Religioſorum Ordinum. Et probari poteſt, *Primò*, auctoritate S. Petri Damiani, qui ait, totum ſcopum S. BENEDICTI in ſcribendâ Regulâ alium non fuiſſe, quàm vt Obedientiam edoceret: *Videamus*, inquit, *cùm ſcribere incipit* (S. BENEDICTVS) *quibus verba dirigit, ad quod hominum genus omnem vim ſecuturæ elocutionis intendit; ait enim: Ad te ergo nunc meus ſermo dirigitur, quiſquis abrenuncians proprijs voluntatibus, Domino Chriſto vero Regi militaturus*, OBEDIENTIÆ *fortiſſima, atque præclara arma aſſumis. Quantum ergo ex ſancti viri verbis colligere poſſumus, magis ad diſcendam Obedientiam, quàm ad peragendam pœnitentiam Regulæ huius ſchola cognoſcitur instituta: non vt ſine peccatores, ſiue iuſtos excludat, vel vnum genus hominum reſpuat; ſed quia omnem vim, & intentionem ad edocenda obedientiæ præcepta conſtituat.* Hæc ille. Et nos infrà in Catechiſmo Monaſtico pluribus probabimus, totius Regulæ ſummam in vnâ *Obedientiâ* eſſe conſtitutam.

Petr. Dam. Opuſc. 13. cap. 6.

Part. 2. Diſq. 12.

Probatur II.

Secundò idem probari poteſt, quia S. Pater non tantam perfectionem Caſtitatis ac Paupertatis requirit, quantam Obedientiæ. Cibum enim & potum, ieiunia, totamque carnis macerationem (quæ ad Caſtitatem ſpectant) Superioris diſcretioni magnâ ex parte permittit. Quoad Paupertatem verò, bona mobilia & immobilia, fundos reditusque in communi poſſideri concedit: in particulari verò, duas veſtes bonæ iuſtæque quantitatis, vnicuique Religioſo tribui voluit, & propter honeſtatem, paulò meliores egredientibus indulget; quod ſuis S. Franciſcus non permittit. Obedientiam autem exigit S. BENEDICTVS omninò exactam, atque perfectam: nam eius materiam extendit vſque ad impoſſibilia; vultque non Abbati modò, ſed vt *ſibi inuicem obediant Fratres*. Modum obediendi vult adeò eſſe velocem, vt imperfecta ſua relinquat, quæ forte erant in manibus. Vnde (vt alias circumſtantias ſilentio præteream) apertè liquet Sanctiſſimum Legiſlatorem primas Obedientiæ in ſuâ Regulâ dediſſe.

S. Benedictus exactam in ſuis Obedientiam requirit. Regulæ cap. 68. Cap. 71.

Neque neſcius ſum alios aſſerere, *humilitatem* eſſe proprium Ordinis S. BENEDICTI ſpiritum, propterea quòd eam duodecim gradibus exactiſſimè deſcribat, & in ſingulis diſcipulis ſuis requirat: verùm ſi penitius ea, quæ de humilitate perſcripſit, inſpiciamus; videbimus eam Obedientiæ eſſe ſubordinatam, & pleroſque eius gradus ad Obedientiam ſpectare. *Primus*

Humilitas non eſt proprius Spiritus Regulæ S. Benedicti.

A enim *humilitatis gradus eſt, Obedientia ſine morâ*. Secundus, propriam non amare voluntatem. Tertius, *pro Dei Amore omni Obedientiâ ſe ſubdere maiori*. Quartus, *in ipſâ Obedientiâ duris & contrarijs rebus*, vel etiam irrogatis iniurijs patiētiam amplecti. Quintus, Cogitationes ſuas Abbati manifeſtare. Octauus, nihil agere, *niſi quod communis Monaſterij Regula, vel maiorum cohortantur exempla*. Quæ quidem, quis non videat veros ac proprios virtutis Obedientiæ actus eſſe, & non minus ad eam, quàm ad humilitatem ſpectare? Cui & illud accedat, quod Obedientia excellentior longè virtus ſit quam humilitas. Eſt enim velut Mater omnium virtutum, quia eas menti inſerit, inſertaſque cuſtodit, vt S. Gregorius ait. Inter virtutes autem morales principem locum tenet, tantò præſtantior cæteris, quantò difficilius & præclarius eſt, propriam voluntatem, quam aliud quoduis bonum, Dei cauſſâ relinquere & abdicare. Et, vt S. Thomas docet, in quātum procedit ex reuerentiâ Dei, Religionis actus eſt, & pertinet ad deuotionem; quæ eſt principalis actus Religionis. Quinimo, & ſacrificijs præfertur: *Melior eſt enim Obedientia quàm victimæ*.

Cap. 5. Cap. 7. Greg. … Moral. … 12. … art. … …

Declarato autem hoc modo Regulæ noſtræ ſpiritu, reliquum eſt, vt eiuſdem Profeſſores omnes actiones ſuas eodem ſpiritu ducti obeant, eaſdemque hoc ſpiritu animent atque viuificēt. Hic eſt enim velut character & notâ, quâ veri Benedictini dignoſcuntur. Quemadmodum enim S. Paulus dixit: *Quicumque Spiritu Dei aguntur, ij ſunt filij Dei:* ita quoque dicere licebit; Quicumque ſpiritu Regulæ S. BENEDICTI aguntur, ij ſunt filij S. BENEDICTI. Et contrà, vt inquiebat Apoſtolus: *Si quis autem Spiritum Chriſti non habet; hic non eſt eius*: Ita ad S. BENEDICTVM non pertinet, qui eiuſdem non fuerit Spiritu imbutus. Veri ergo Benedictini eſſe debent velut illa myſtica Ezechielis animalia, de quibus dicitur: *Vbi erat impetus Spiritus, illuc gradiebātur, nec reuertebātur cùm ambularent.* Ad horum, inquam, ſimilitudinem quocumque eos Obedientiæ Spiritus egerit, eò ambulare debēt; imò nuſquam progredi, nuſquam ſubſiſtere, nihil agere aut intermittere deberent, abſque hoc Spiritu. Quare etiam Deus omnium Spirituum pōderator ſuppliciter rogādus eſt, vt Spiritum hunc rectum innouet in viſceribus noſtris. Neque enim dubitandum eſt, quin ille, qui dixit: *Petite, & dabitur vobis*. Et: *Omnis, qui petit, accipit; dabit Spiritum bonum petentibus ſe.* Quamobrem frequenter optaui, noſtris vt Religioſis frequens eſſet in corde, frequens in ore hæc

Ad Religioſ. … Ezechiel. Luc. 11.

ORA-

ORATIO.

Excita, Domine, in Eccleſiâ tuâ Spiritum, cui Beatus BENEDICTVS *Abbas ſeruiuit: vt eodem nos repleti, ſtudeamus amare quod amauit, & opere exercere quod docuit.* DE REGVLA S. BENEDICTI.

TRACTATVS VIII.

DE OBLIGATIONE ET OBſeruantiâ Regulæ S. BENEDICTI.

DISCVTIENDVM *tandem, quam arcto profeſſores ſuos Benedictina Regula obſtringat vinculo, quóve ſtudio obſeruanda: quod hàc Diſquiſitionum decade explicabimus.* Prima eſt, *Quæ Regulæ* S. BENEDICTI *obligatio?* Secunda, *Quanta eam ſeruandi neceſſitas?* Tertia, *Quanta dignitas & vtilitas?* Quarta, *Quibus medijs Superiores Regulæ obſeruantiam tueri poſſint?* Quinta, *Quanto amore & honore proſequenda Regulâ?* Sexta, *Quanto ſtudio legenda & meditanda?* Septima, *An memoriæ mandanda?* Octaua, *Vt opere adimplenda?* Nona, *Quàm exactè & quo zelo ſeruanda?* Decima, *Vt Monachorum opera ad Regulæ amuſſim exigenda?*

DISQVISITIO I.

Quæ ſit Obligatio REGVLÆ S. BENEDICTI?

COMMVNIS omninò circa omnium Ordinum Regulas excitari ſolet quæſtio, quam obligandi vim vnaquæq; obtineat. Quæ vti à pluribus paſſim eſt pertractata, ita admodum difficilis eſt, & prorſus ardua. Cum enim Regula Religioſa habeat vim & rationem legis; neceſſitatē aliquam operandi imponit, nec cēſeri debet merum conſilium: poteſt autem obligare ad culpam mortalem, aut venialem, vel etiam ad nullam; ſed tātùm ad aliquam pœnam. Cùm autem Regulæ Conditores ſæpè non explicent, quo horum modorum ſubditos ſuos obligare velint, ſed abſolutè tantùm ea quæ agenda vel omittenda ſunt, ordinent, ſtatuant, aut præcipiant: hinc nimirùm oritur difficultas diiudicandi, quænam obligatio ex tali Regulâ, in profitentibus illam, oriatur. Vnde Cardinalis Caietanus pro huius dubij reſolutione ſummum Pontificem adeundum putat, cuius declarationem circa S. Auguſtini Regulam Angelus deſiderabat. Doctiſſimus Nauarrus adeò difficilem & abſtruſam huius rei inueſtigationem arbitratur, vt aſſerat optaſſe ſe, vt à Concilio Tridentino definiretur. Quod & Henricum, & Caietanum expectaſſe, aſſerit. Vſque adeò autem hæc difficultas Fratres Ordinis Minorum torſit, vt ſummos Pontifices, Gregorium IX. Nicolaum III. & Clementem V. ſuis precibus vrſerint, vt obligationem Regulæ S. Franciſci Apoſtolicâ auctoritate declararent. Hinc tot Doctiſſimorum virorū ingenia circa Regularum obligationem explicandam deſudarunt. De ſingulis enim his Regulis tractat B. Antoninus 3. part. tit. 16. cap. 1. §. 5. & ſeqq. Azorius Inſtit. Moral. part. 1. lib. 13. cap. 11. Eandemque materiam excutiunt ferè Scholaſtici Doctores in tractatu de legibus: quam de Religioſorum Regulis in genere etiam proſecuti ſunt Gregorius à Valentiâ, tom. 3. in S. Thomam diſp. 10. quæſt. 4. puncto 5. Suarez tom. 4. de Religione, lib. 1. cap. 2. & 3. Sanchez to. 2. operis Moral. lib. 6. cap. 4. In particulari verò de Regulæ S. Auguſtini obligatione ſcripſerunt Henricus Quodlib. 6. quæſt. 17. Humbertus in Expoſitione eiuſdem Regulæ, cap. 10. Ioannes Dominicus ex Ordine Prædicatorum. Seruatius de Laituelz in Opticis Regularium, Laurentius

Qui de Regularum obligatione ſcripſerint.

De Regula S. Benedicti.

Landtmeter in Commentario Regulæ, qui duo poſtremi ſunt Ordinis Præmonſtratenſis. De S. Franciſci Regula, præter Pontificum deciſiones, videndi ſunt Antonius Cordubenſis, & Hieronymus à Politio, Cyprianus Crouſers in Lectionibus Paræneticis ad eandem Regulam. Carmelitarum Regula quomodò obliget, elucidat P. Thomas à Ieſu, Carmelita Diſcalceatus. De Societatis Ieſu Regulâ conſulendi, quos citauimus, Suarez & Sanchez.

Veniunt ad Regulam S. Benedicti.

Obligationem porrò S. BENEDICTI explicant S. Bernardus, lib. de Præcepto & Diſpenſatione. Itemque Bernardus alter, Abbas Caſſinenſis in Speculo ſuo: Cardinalis à Turrecrematâ, tractatu 5. & 6. in Regulam, alijque qui eam ſunt interpretati. Silueſter narrat Summam Angelicam dicere, quod hæc Regula indigeat declaratione Papali, quibuſdam ponentibus in eâ plura præcepta, quibuſdam pauciora; quod ipſi Silueſtro verum nō eſt, quia non indiget declaratione mitigatiuâ, cùm ſit præcipuæ diſcretionis: nec illuſtratiuâ, cum in luce ſuę claritatis dicatur luculenta. Omnia autem præcepta eius ſufficienter per prædicta cognoſcuntur probabiliter: alioquin omnia humana iura indigerent Papali declaratione, & ipſa declaratio in infinitum, cum ſemper varięntur opiniones. Ita ille. Nos verò totius huius dubij reſolutionem Propoſitionibus aliquot comprehendemus; vnde ſit

Silu. v. Religio 1 numer. 10.

Quæ non obligat ad mortale, niſi in materia voti.

PROPOSITIO PRIMA. Regula S. BENEDICTI non obligat ad peccatum mortale, niſi apertè cōtineat materiam voti, aut aliquid, quod præcepto diuino poſitiuo, aut naturali, aut Eccleſiaſtico, aliàs ad mortalem culpam obſtringit: quod quidem vbi contingit, non tam ex Regulâ, quam ex voto aut alio illo pręcepto obligatio talis naſci cenſenda eſt. Vnde tranſgreſſio talis præcepti nec eſt ſpeciale peccatum, nec grauius eò quòd ſit contra Regulam. Non enim præſumendum eſt, voluiſſe S. BENEDICTVM nouam inducere obligationem circa res aliàs præceptas & in Regulâ expreſſas, cùm id nuſquam explicet; & verò plus damni, quàm vtilitatis adferat, plures obligationes circa eandem rem inducere.

Probatur Primò.

Hæc verò propoſitio probatur. *Primò*, quia Regula S. BENEDICTI eſt diſcretione præcipua, teſte S. Gregorio, at ſi omnia obligarent ſub mortali, non diſcreta, ſed admodum rigida foret, cederetque Religioſis in laqueum. Sed SS. Patres, vt ait D. Thomas, qui Ordines inſtituerunt, nolentes hominibus inijcere damnationis laqueum, ſed magis viam ſalutis oſtendere; ordinauerunt talem profeſſionis formam, in quâ periculum eſſe non poſſet. Quod

Quodlib. 1. art. 20.

A quidē de ſuâ Regulâ ipſe S. BENEDICTVS teſtatur, in quâ ait, ſe *nihil aſperum, nihil quę graue* conſtituturum; & iam aliàs ſatis probauimus totam Regulæ inſtitutionem eſſe benignam, diſcretam, ſuauem, & nulli non hominum generi accommodatam.

In Prolog.

Secundò probatur: quia nomen *Regulæ* de ſe non vendicat rigoroſam vim præcipiēdi, ſed dirigendi & inſtruendi. Vnde in ipsâ Regulâ ſunt multa tantùm per modum conſilij, & cuiuſdam monitionis tradita; quòd ipſe B. P. BENEDICTVS in ipſo exor-B dio Regulæ ſatis indicat, cùm ait: *Auſculta, ô Fili, præcepta Magiſtri, & admonitionem pij Patris libenter excipe.* Euidētiſſimum autem eſt, hæc non obligare ad peccatum mortale. Alia verò quæ in eâ habentur, non ſunt omnia præcepta, ſed quædam (vt citato loco ait S. Thomas) ordinationes ſiue ſtatuta, quæ non habent vim præcepti. Vnde infert ſtultum eſſe putare, quod Monachus frangens ſilentium poſt completorium, peccaret mortaliter, niſi fortè faceret hoc contra præceptum Prælati, vel ex C contemptu Regulæ. *Et ſimiliter*, ait, *abſtinere à carnibus non ponitur in Regulâ* B. BENEDICTI *vt præceptum, ſed vt ſtatutum quoddam: vnde Monachus comedens carnes, non ex hoc ipſo peccat mortaliter, niſi in caſu propter inobedientiam, vel contemptum.* Hæc S. Thomas. Quod ſi autem hæc non ſint præcepta, vix vlla præter, quæ eſſentialia vota ſpectant inuenientur. Aut vt demus ea eſſe præcepta, ſed non obligantia ad culpam mortalem, neque alia his ſimilia vel etiam leuiora ad eam obligabunt.

Secundò.

D Probatur *tertiò*. Hæc tanta Regulæ noſtræ obligatio neque ex ipſis verbis S. BENEDICTI, neque ex pœnis, quibus tranſgreſſores afficiendos decernit, neque ex conſuetudine Regulam ita interpretandi, colligi poteſt: ergo id de eâ non eſt aſſerendum. Antecedēs autem probatur quoad primum; quia nulla verba præceptiua vel imperatiua eam vim habent, vt ex originariâ ſignificatione indicent obligationem ad mortale, ſed ex ſubiectâ materiâ, & circumſtantijs, verba & legis obligatio E penſanda ſunt, & in dubio potiùs interpretanda de veniali, vt multi Doctores tradūt apud Sanchez, lib. 6. in Decalogum cap. 4. num. 30. Quoad ſecundum verò itidem probatur, quia nulla pœna ſpiritualis in Regulâ S. BENEDICTI præſcribitur, ex quâ neceſſitas præcepti ſub graui culpâ apertè ſignificetur, vt annotauit in hâc materiâ Suarez. Excipe tamen, niſi cum decernitur pœna ob votorū violationem, aut incorrigibilitatē. Tertium verò membrum ſatis patet, quia communis Interpretum Regulæ noſtræ ſenſus eſt, eam

Tertiò.

non

non obligare ad mortale, vt etiam S. Thomas, S. Antoninus, & paſſim Scholaſtici, & Canoniſtæ cenſent. Quinimò Pater Thomas à Ieſu aſſerens diſcrimen, quare præcepta Regulæ S. Franciſci ad mortale obligent, non item S. BENEDICTI; ait id euenire, quod conſuetudine interpretante, in Ordine Minorum ab ipſo Religionis primordio apud omnes eius proceres, & litteratos receptiſſimum ſemper fuerit, vniuerſa ſuæ Regulæ mandata præuaricantes, lethalis criminis fuiſſe participes: cuius contrarium in Ordine D. BENEDICTI, aut aliis, contrario etiam conſenſu, & conſuetudine introductum eſt. Quare, cùm neque vtrobique deficiant præceptiua verba, & ſubſit materia grauis, fit vt tota obligandi, vel non obligandi ratio à conſuetudine deriuata ſit. Alias probationes vide apud Bernardum Caſſinenſem, Turrecrematam, & S. Antoninum.

Diſcrimen inter obligationem Regulæ S. Benedicti, & S. Franciſci.

Ordinationes & Statuta Reg. S. Bened. obligant ad veniale.

PROPOSITIO SECVNDA. Ordinationes & Statuta, ſiue etiam præcepta Regulæ S. BENEDICTI, quæ non concernunt vota, aut eſſentialia Religionis, vel materiam alio præcepto ad mortale obligante iniunctam, probabile eſt obligare ad culpam venialem.

Probatur Auctoritate: S. Thom. 2. 2 q. 186. art. 9.

Colligitur hæc propoſitio ex D. Thoma, qui ait. *Tranſgreſſio vel omiſſio aliorum* (quæ non ſunt contra præceptum Regulæ) *obligat ſolùm ad peccatum veniale.* Vnde facilè colligas, quæ in Regula ponuntur per modum conſiliorum, admonitionum, aut inſtructionum, ad nullam culpam obligare.

Quodlib. 1. art. 21.

Quod autem ab eodem Angelico Doctore dicitur, *Abſtinere à carnibus non poni in Regulâ Beati* BENEDICTI, *vt præceptum, ſed vt ſtatutum quoddam;* non omnem (vt quibuſdam forte videtur) excludit culpam, ſed tantùm mortalem. Fatetur enim, vt iam vidimus, venialem admitti in tranſgreſſione vel omiſſione aliorum, quæ non ſunt contra præceptum Regulæ. Præterea, cùm de ſuo Ordine peculiariter dicat ſimiles tranſgreſſiones non obligare ad culpam neque mortalem, neque venialem; ſed ſolùm ad pœnam taxatam ſuſtinendam; tacitè cenſet aliorum Ordinum Regulas, quæ non declarant ſe obligationem ad culpam excludere, tranſgreſſores ad venialem obligare. Idemque de Regulâ S. Auguſtini fatetur Caietanus, tom. 1. opuſc. 15. art. 1.

S. Bernardi.

De noſtrâ autem S. BENEDICTI idem ſentit S. Bernardus lib. de præcept. & diſpenſat. cap. 12. vbi hanc regulam conſtituit: *Vniuerſorum quæ per ſe, aut propter ſe nec bona, nec mala ſunt, aut diuinâ inſtitutione, aut propriâ cuiuſque profeſſione fixa non ſunt, nõ iuſſa quidem licitè, vtrumlibet, vel admittantur vel omittantur; iuſſa verò ſine culpâ non negligan-* A *tur, ſine crimine non contemnantur.* Sentit ergo (inquit Suarez) quæ ſunt in Regulâ, ſecluſo contemptu, ſine mortali omitti, hoc enim vocat crimen, non tamen ſine aliqua culpa; etiamſi ex negligentia fiat, quæ ad minimum erit venialis. Et paſſim toto illo libro S. Bernardus probat obligationem Regulæ ad venialem culpam, ſecluſo contemptu. Et Bernardus Caſſiuenſis ait: *In Regularibus obſeruantijs, quæ non ſunt de tribus in profeſſione diſtinctè expreſſis, etſi non habent culpam mortalem, & per conſequens æternam damnationem: poſſunt tamen ha-* B *bere grauem tranſgreſſionem. Nam quæ ſunt maiora, erunt igne purgatorij quaſi ligna: quæ ſunt mediocria, ſicut fœnum erunt in purgatorio conſumenda, locumq́; ſtipulæ tenebunt minora.* Quæ ſingula exemplis probat.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Bernardi Caſſinen. In Specul. part. 1.

Inter maiora reputat *eſum carnium ſine neceſſitate, vel reparationis vtilitate, vel Superiore mandante, cuius frequentatio ſicut ligna longum cruciatum habebit. Fractio verò ſilentij poſt Completorium, loquacitas, ſcurrilitas, & verba mouentia riſum cum ſuis ſimilibus, credo eſſe de mediocribus, quæ tardiùs quàm ſtipula,* C *citiùs tamen in igne conſumentur quàm ligna. Sed & riſus non multùm immoderatus, nec cum exaltatione vocis emiſſus, & locutio illis quibus aliquando licet horis, & illis quibus permittitur in locis, aliquantulum immoderata, & ex vanitate verbique qualitate aut quantitate, verba otioſa citius, quàm præmiſſa, vt æſtimo, punientur, & iuxta modum ſtipulæ faciliùs ſuccedentur.* Hæc ille. In eandem ſententiam propendet Turrecremata, & S. Antoninus, & communiter ſequuntur Canoniſtæ: vt videre eſt apud Abbatem, cap. D *Relatum, ne Clerici vel Monachi.* Archid. cap. 1. 27. quæſt. 1. Immolam, & Felin. in cap. *Nam Concupiſcentiam* de conſtitution. Denique etiam multi Summiſtæ.

Probatur ratione.

Ratione verò probatur à S. Thomâ & Suarez. Primò, quia verba Regulæ ſunt præceptiua vel ordinatiua, ergo vi ſuâ inducunt aliquam obligationem, & intentio Legiſlatoris, quoad hanc partem præſumitur conformis ſignificationi verborum: quia ceſſant coniecturæ omnes factæ de obligatione ſub mortali, nam hæc minor E obligatio eſt ſatis conſentanea fini Regulæ, & Inſtitutoris eius, & eſt valdè intrinſeca ex vi talis modi ordinandi: ergò niſi expreſsâ & quaſi reflexâ intentione excludatur, ſemper ineſt ex vi Regulæ.

Alij aliter ſentiunt, nec improbabiliter.

Et hæc quidẽ pro hac ſententiâ; quamuis aliqui non improbabiliter ſuſtineant Regulam noſtram nulla continere præcepta, adeoq́ue non obſtringere niſi ad pœnam. Vtcumq́ue iſta ſe res habeat, benè annotauit Suarez, non multùm eſſe contendendum de obligatione peccati venia-

lis, quia

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI.

lis, quia illa vix ſeparari poteſt à tranſgreſſione Regulæ; quia rarò contingit Religioſum operari ex fine honeſto, quando agit contra Regulam, vel quod illa præcipit, omittit. Huiuſmodi enim frequentiùs fiunt ex aliquâ otioſitate, delectatione, aut animi tepiditate ad ſuperandam aliquam difficultatem.

Regulæ transgreſſio in votis eſt mortalis.

PROPOSITIO TERTIA. Trãſgreſſio Regulæ in materiâ trium votorum eſſentialium ex genere ſuo eſt peccatum mortale. Eſt ſententia S. Thomæ ab omnibus recepta. Dixi autem *ex genere ſuo*; quia quando malitia eſt modica, voti tranſgreſſio eſt venialis. Vbi notandum Religioſum non teneri ex voto Obedientiæ ad ſeruanda ſingula in Regula contenta, ita vt tranſgreſſio ſit culpa mortalis, aut venialis contra hoc votum; ſed obligatur tantùm eo modo, quo ipſa Regula præſcribit & obligat: quia vt S. Bernardus, & S. Thomas obſeruarunt, non promittunt Religioſi ſeruare Regulam, ſed *obedientiam ſecundum Regulam*, hoc eſt, non promittunt ſingula in particulari & collectiuè; ſed ſolùm mores ſuos ſecundùm Regulæ præſcriptum componere, atque ideò non alio modo obligantur, quàm ipſa Regula determinat: aliàs enim periculoſiſſimus eſſet Status Religionis, multiſque peccandi ruinis paſſim expoſitus.

Item facta ex contemptu.

PROPOSITIO QVARTA. Regulæ tranſgreſſio facta ex contemptu, eſt peccatum mortale, etiam in minimis: ità S. Bernardus, lib. de præcept. & diſpenſat. & S. Thomas 2. 2. quæſt. 186. art. 9. & eſt communis ſententia Doctorum. In quo autem ille contemptus conſiſtat, non omnes inter ſe conueniunt.

S. Thomas ait in Solutione ad tertium: *Tunc aliquis tranſgreditur ex contemptu, quãdo voluntas eius renuit ſubijci Regulæ, & ex hoc procedit ad faciendum contra Regulam.*

Quomodo id fiat.

Quod vt ſit peccatum mortale, Suarez ità intelligendum cenſet, vel quando intentio non viuendi ſecundùm Regulam talis eſt, vt vel ſimpliciter totam Regulam, nihil diſtinguendo inter grauia & leuia, ſubſtantialia & accidentalia, deſpiciat; vel quando talis eſt, vt omninò quis ſtatuat, nec ſeruare Regulam, nec ſubiacere Religioſæ diſciplinæ; vel certè quando quis ità deſpicit Regulam, vt non ſolùm non intendat totam ſeruare, ſed etiam quaſi poſitiuè intendat totam illam non ſeruare, ne illi ſubiectus appareat: extra hos verò caſus non eſt peccatum mortale, niſi per accidens, ratione periculi. Vide hanc materiam explicatam ab eodem Franciſco Suarez tom. 4. de Religione lib. 1. cap. 4. & à Thomâ Sanchez in opere Morali lib. 1. A cap. 5. numer. 8. & lib. 6. cap. 4. num. 16. & ſeq.

Quæ Regula conſulit, non obligãt ad peccatum.

PROPOSITIO QVINTA. Ea, quæ in Regulâ traduntur per modum conſilij, ad nullum peccatum obligant; ſicuti nec conſilia Euangelica vllam obligationem inducunt, vt explicat S. Auguſtinus, lib. de ſanctâ Virginitate cap. 4. & Chryſoſtomus to. 4. homil. in illa verba: *Salutate Priſcillam*, quæ habetur poſt Commentariũ in Epiſt. ad Rom. & S. Hieronymus ait: *Vbi conſilium datur, offerentis conſilium eſt, vbi præce-* B *ptum, neceſſitas eſt ſeruientis.*

Hieron lib. 1 contr. Iouin.

Vt reſpondendum obiectionibus Diſquiſitionis huius doctrinæ oppoſitis.

Obijcitur

Aduerſus ea, quæ in primâ Propoſitione dicta ſunt, plures fieri poſſunt obiectiones, quas pro maiori eiuſdem intelligentiâ hìc diſſoluemus. Sit igitur

Primò.

Prima obiectio. S. BENEDICTVS in Prologo Regulæ ait: *Præparanda ſunt corda & cor-* C *pora ſanctæ præceptorum obedientiæ militatura*: ergo innuere videtur omnia, quæ Regulâ continentur, eſſe præcepta, & per conſequens obligare ad peccatum mortale. Confirmatur ex S. Bernardo, qui ſic ait: *Omnia proinde* S. BENEDICTI *instituta, exceptis ſanè nonnullis de ſpiritualibus, verbi gratiâ, charitate & humilitate, manſuetudine, quæ non tam ipſum conſtat inſtituiſſe, ſed Deũ, & ob hoc penitus non eſſe mutanda. De cætero reliqua vniuerſa non profitentibus quidem monita ſolùm ſeu conſilia cenſenda ſunt, nec grauant non* D *obſeruata, cùm tamen profitentibus in præcepta, præuaricantibus in crimina fiant.* Per *crimen* autem S. Bernardus culpam mortalem intelligit; ergo putat totam Regulam ad eam obligare.

Bern. lib. de præcept. & diſpenſ.

Reſp. S. Benedictum ad vlq; præcepta in Regulâ.

Ad hanc obiectionem reſpondetur, verba S. BENEDICTI citata nõ ſignificare omnia in Regulâ eſſe præcepta, ſed in ijs quædam eſſe præcepta, quæ nimirum ſunt magis intrinſeca ac proxima fini Religionis, ad quorum obedientiam & adimpletionem vti cor & corpus præparare debet is, E qui ſub lege Regulæ militare voluerit; ità etiam ſubſtantialia illa ad mortalem culpam obligant. Vnde Bernardus Caſſinenſis Abbas ait, S. BENEDICTVM ibi expreſsè loqui de præceptis obedientiæ; nemo autem negauerit, quin ea, quæ in virtute ſanctæ obedientiæ præcipiũtur, grauiſſimè obligent. Ad verba S. Bernardi reſpondent Turrecremata & S. Antoninus, S. Bernardum non accipere ibi *præceptum* propriè & ſtrictè, ſcilicet pro iuſſione Superioris, cùm intentione ligandi in virtute obedientiæ; ſed largè pro quâcumque iuſſio-

iuſſione, ordinatione, vel prohibitione, quę transgreſſorem non conſtituat reum culpæ letalis, ſed tantùm venialis. Hęc autem ſolutio Thomæ à Ieſu non probatur: grauiorem enim (inquit) culpam, quàm veniale ſonare videntur illa verba, *cùm tamen profitentibus præcepta, præuaricantibus in crimina fiant*; quare dicendum eſt, D. Bernardum loqui ibi indiffinitè de aliquibus præceptis, quæ tangunt tria ſubſtantialia vota, quæ obligant ſub grauiori culpâ; de reliquis verò in Regula contentis apertè tradit D. Bernardus in dicto libro, ſolùm ligare ad veniale, ità enim loquitur: *Ex his leuioribus, verbi gratiâ, dico eſſe vel riſum interdictum, vel indictum ſilentium; hæc ſiquidem ſi contra mandatum non veniunt, nec peccata ſunt, accedente mandato, ſi quo minus iam obſeruantur, in peccatum reputantur, non tamen in crimen. Ita ſanè, ſi per ſubreptionem aut obliuionem, non autem per contemptum horum transgreſſio contigerit.*

Secunda. Reg. cap. 58. OBIECTIO SECVNDA. S. BENEDICTVS præcipit, vt Nouitius, cui Regula prælecta fuerit, *Si habitâ ſecum deliberatione, promiſerit ſe omnia cuſtodire, & cũcta ſibi imperata ſeruare, ſuſcipiatur in Congregatione, ſciens ſe ſub lege Regulæ conſtitutum.* Hæc autem promiſſio eſt ipſa Religioſa profeſſio, ergò ex voto profeſſionis tenetur Religioſus omnia ſeruare, quæ in Regulâ continentur; & per conſequens in omnibus transgreſſionibus, quas contra Regulam committit, peccabit mortaliter, quia erunt violationes voti. Reſponſio. Reſpondetur negando minorem, verbum enim *promittendi* largè ibi ſumitur, non pro obligatione voti, aut ipsâ profeſſione, ſed pro oſtenſione voluntatis, ità vt ſenſus ſit; ſi oſtenderit ſe velle cuncta ſeruare eo modo, quo habentur in Regulâ, atque vt ipſa obligat, præcepta ſcilicet vt præcepta, monita vt monita, atque ad omnia cuſtodienda, quantum in ſe eſt, voluntatem ſuam dirigere ſe velle declarauerit, Vbi ſuprà. tunc ſuſcipiatur. *Nemo enim,* vt rectè ſcripſit S. Bernardus, *ſi cautè profitetur, pollicetur in nullo ſe vltra transgreſſurum, & qui ſe ideò periurum putat, quod ad puñtum Regulam non obſeruat: videtur mihi non ſatis attendere, quid iurauerit. Nemo quippè, cum profitetur, ſpondet Regulam; ſed determinatè ſecundum Regulam, ſui quiſque conuerſionem, ſuamq́ deinceps conuerſationem ſeſe pollicetur dirigere. Hæc profectò huius temporis omnibus fermè Monachis communis profeſſio eſt.* Hæc Bernardus.

3. OBIECTIO TERTIA. De eodem Nouitio, *qui habitâ ſecum deliberatione promiſit omnia cuſtodire*, dicit S. BENEDICTVS: *Si aliquando aliter fecerit, à Deo ſe damnãdum ſciat, quem irridet*: ergo emiſsâ profeſſione cenſet omnes Regulæ præuaricationes inducere culpam letalem. Reſpondetur negando Conſequentiam, non enim de quacumque Regulæ transgreſſione, ſed de ipſius profeſſionis ac votorum violatione S. Pater ibi loquitur, in quo omnes Doctores conueniunt peccatum mortale admitti. Reſponſio.

Quarta. OBIECTIO QVARTA. S. BENEDICTVS c. 51. mandat excommunicari Monachos, qui extra Monaſterium abſque licentia Abbatis comederint, ſed excommunicatio non fertur niſi ob peccatum mortale, ergò in violatione illius Regulę committitur peccatum mortale. Reſponſio. Reſpondeo non intelligi hic excommunicationem eam, quæ eſt cenſura Eccleſiaſtica, ſed eam quę eſt Monaſtica, de quâ ſcribit cap. 24. *Secundùm modum culpæ, excõmunicationis vel diſciplinæ debet extendi menſura,* ſeque declaratis oſtendit ſe à menſæ conſortio & communione ob leuiores culpas delinquentes excludere. Vel accipitur, vt vult Turrecremata, de maiori vel minori excõmunicatione, pro varietate exceſſus, delicti, aut conditionis delinquentis perſonæ: ergò eſt qualitas perſonæ, & quantitas delicti penſanda, pro quorum varietate eſt culpa Fratris iuxta diſcretionem Abbatis maiore vel minore excommunicatione plectenda.

Quinta. OBIECTIO QVINTA. In Extrauagante, *Ne Clerici*, cap. *Relatum* dicitur: *Relatum eſt nobis quod Monachi de N. viuunt ſæculariter, & alios exemplo corrumpunt. Ideò mandamus, quatenus ad obſeruantiam Regulæ appellatione remotâ compellas.* Nullus autem videtur poſſe compelli ad id, ad quod ſub peccato mortali non tenetur: ergo apparet vniuerſa quæ Regulâ continentur, ad mortalem culpam obſtringere. Reſponſio. Reſpondet Ioannes Andreæ in gloſſa illius capitis, & ex illo Turrecremata & S. Antoninus, hinc quidem confici argumentum, quòd Regula ſit in præcepto, ſed id intelligendum indiſtinctè, quoad tria ſubſtantialia vota. *Alia autem* (inquit) *non credo eſſe in præcepta, aliàs vnus de mille Monachus non ſaluaretur.* Apparet autem ex ipſo textu eos ſæculariter viuentes ſubſtantialia fortaſſè violaſſe: atque inſuper ſcandalo alijs fuiſſe, quod meritò præſcribitur auferendum. Neque vniuerſaliter verum eſt, quod in minore ſumitur, neminem poſſe compelli ad id, ad quod ſub mortali non obſtringitur: iuſtè enim Superiores exigunt obſeruantiam eorum, quæ ſub veniali vel nullâ culpâ obligant.

Sexta. OBIECTIO SEXTA. In Regulâ S. BENEDICTI ſtatuitur, vt Monachi abſtineant ab eſu carnium: In Iure verò Canonico ita decernitur: D. conſecr. diſt. 5 cap. carnem. *Carnem cuiquam nec ſumendi, nec guſtandi eſt conceſſa licentia. Quod ſi quis Monachus violauerit, & contra ſanctionem Regulæ, vſumque*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

vſumque veterum veſci carnibus præſumpſerit, ſex menſium ſpatio retruſioni, & pœnitentiæ ſubiacebit. Ergo ſentit in hoc caſu Regulam obligare ad mortale. Pœna enim carceris, & præſertim ſemeſtris, non infligitur pro peccato veniali. Reſpondet S. Thomas, quòd pœna illa infligatur Monacho contumaciter & inobedienter carnes comedenti. *Abſtinere enim à carnibus non ponitur in Regulâ B.* BENEDICTI *vt præceptum, ſed vt ſtatutum quoddam, vnde Monachus comedens carnes non ex hoc ipſo peccat mortaliter, niſi in caſu propter inobedientiam vel contemptum.* Hæc Angelicus Doctor. Reſponderi etiam poſſet S. Fructuoſum, cuius eſt illud in ſua Regula decretũ, voluiſſe ſuos quoad hoc punctum grauiùs obſtringere, ideoq; pœnam illam addidiſſe: nec conſtat eam in alijs Benedictinorum Monaſterijs cum illo rigore receptam.

Solutio. — *Th. quodlib. art. 20.* — *Alia.*

Quamuis autem hæc ita ſeſe habeant, nemo tamen propterea Regulæ ſtatuta liberius tranſgrediatur. Non enim modicum eſt in Religioſo, veniale peccatum ſponte admittere, & pronâ voluntate non leuiter in leues etiam Regulæ tranſgreſſiones ferri. Licet enim ad nullam culpam obligarent, magni tamen fieri deberent ea, quæ diſciplinâ Religioſam ſartam tectam cuſtodiunt. *Qui* autem *ſpernit modica* (vt Scriptura ait) *paulatim decidet*. Quocirca (vt cum Bernardo Caſſinenſi materiam hanc concludam) *minimas etiam obſeruantias Regulæ & Ordinis noſtri ſtudeamus obſeruare, & de noſtrâ ſalute ſemper ſolliciti nihil vilipendamus, nihil in contemptum vel conſuetudinem reducamus.*

Nota Religioſe. — *Eccli. 19.* — *Bern. Caſſ. in Spec.*

DISQVISITIO II.

Quàm neceſſarium REGVLAM *obſeruare?*

PRVDENTER admodum ſcripſit Romanus Sapiens: *Vnam ſemel, ad quam viuas, Regulam prende, & ad hanc omnem vitam tuam exæqua.* Hic finis eſt omnium eorum, quæ hactenus toto hoc libro diximus. ideò enim præconia Regulę deprompſimus, vt illis excitati, ad amorem & obſeruantiam Regulæ prouocaremur. Ideò Finem, Scopum, Spiritum, & Obligationem Regulæ diſcuſſimus; vt illis cognitis, pro eorumdem exigentiâ eam adimplere ſatagamus. Hic ſcopus eſt, quem omnes Regularum conditores præ oculis habuerunt: hunc S.P.N. BENEDICTVS reſpexit, cùm dixit: *Regulam autem hanc deſcripſimus, vt eam obſeruantes in Monaſterijs, aliquatenus vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere.* Obſeruatio ergo Regulæ deſcriptionis eiuſdem finis eſt: & verò id omnia vocabula, quæ Regulæ tribuuntur, & ſecundo Tractatu expoſita ſunt, apertè inſinuant: dicitur enim *Lex*; at cui illa bono ſeruit, ſi non ſeruetur? Ita ſane in ipſa admiſſione tironibus ſuis diſertè ſanctiſſimus Legiſlator edici voluit: *Ecce Lex, ſub quâ militare vis, ſi potes ſeruare, ingredere; ſi vero non potes, liber diſcede.* Aut ſeruanda igitur eſt ex mente S. BENEDICTI Regula, aut Monaſterium deſerendum. Nullum enim in eo eſſe permittit, qui non legibus pareat. Siquidem quod de legibus Philoſophi dixerunt, itidem aptè cadit in Regulas. Plato eas ſimiles ædificiorum fulcris cõcipiebat animo, quod ijs ciuitas fulciretur. Ariſtoteles vitam legibus tribuiſſe fertur tanquam animæ: quòd maximè congruit cum doctrinâ, quam tradit in Rhetoricis, ſalutem totius ciuitatis in legibus eſſe collocatam. Alij eas Reipub. neruum & fundamẽtum appellauerunt. Regius verò vates de diuina lege pronunciauit: *Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen ſemitis meis.* Id quod & de Regula aſſeuerare poterimus: in viâ enim hâc, in quâ filij Adam ambulamus, non niſi tenebræ & lubricum eſt, in quo vix quiſquam tutò pedem figere poſſit: verùm donec illuceſcat dies in caliginoſo hoc loco, *Regula* pedibus erit *lucerna*, ſemitis lux; quam meritò ſequi debemus, niſi in tenebris ambulare velimus.

Seneca Epiſt. 20. — *Superiùs dicta ſpectant ad Regulæ obſeruantiam.* — *Reg. cap. 73.* — *Quæ ſcripta eo ſunt, & vocata Lex.* — *Cap. 58.* — *Plato Dialog. 7. de legib. Ariſt. lib. 1. Rhet. cap. 21.* — *Pſal. 118.* — *Et dicitur ipſa lucerna.*

Eſt porrò hæc eadem Regula *Schola Dominici ſeruitij*, quam niſi frequentemus, inerudit prorſus in ſcientia perfectionis noſtræ remanebimus. Nullo vſui ſeruit Gymnaſium, quod diſcipuli non adeunt, & in quo nemo docetur; nec quidquam profuerit Regula, ſi ea ad mores edocendos non adhibeatur, neque ab eâ nos inſtrui patiamur. Via deinde eſt Regula, & ſcala ad cæleſtem patriam; at niſi hanc ſcalam aſcendamus, inutiliter nobis erecta eſt: & humi repentes, ad cæleſtem beatitudinem minimè peruenire poterimus. Hæc eſt enim, & non alia via, *quâ dilectus Domini cælum* BENEDICTVS *aſcendit.*

Sub Regula Schola Dominici ſeruitij.

Officina quoque artis ſpiritualis Regula noſtra vocatur: quo nomine aliud nobis non commendatur, quàm vt continuo exercitio in hâc Officinâ occupemur. Huc enim ſpectat tota illa ſupellex Inſtrumentorum bonorũ operum, quæ eam ob cauſſam nobis exhibita eſt, vt ijs die noctuque diligenter atque inceſſabiliter ſalutem noſtram operemur.

Officina quoque.

Speculi deinde nomen iam aliàs diximus Regulæ maxime conuenire; verùm niſi hoc oculis noſtris obijciamus, & animæ vultum exploremus, nullo nobis vſui erit.

Regula Speculum.

Optimè

Aug.con.1. in Pſal.103.

Optimè autem ſpeculi huius vſum B. Auguſtinus expoſuit, cùm ſpiritualem ſponſam ſic alloquitur: *Vide*, inquit, *ſi hoc es quod dixit; ſi nondum es, geme vt ſis. Renunciauit tibi ſpeculum faciem tuam; ſicut ſpeculum non ſentit adulatorem, ſic nec te palpes. Hoc tibi oſtendit nitor ille, quod es; videque es: & ſi tibi diſplicet, quære vt non ſis. Si enim cum fœda ſis tibimetipſi diſplices, pulchro iam places.* Quæ Auguſtini verba ſi de Regulari Speculo intelligas, quid aliud quàm accuratam Regulæ obſeruantiam, & morum noſtrorum cum eiuſdem præſcripto collationem inſinuant? Iam & ipſum *Regulæ* nomen vſum ſuum ſatis indicat, qui eſt dirigere, & corrigere tortuoſa; in quem ſenſum benè dixit Sanctus Auguſtinus: *Quamdiu integra eſt Regula, habes quò te conuertas, & corrigas prauitatem tuam; habes vnde corrigas quod in te tortum eſt.* De Regulâ proinde religioſâ illud accipere poſſumus quod Origenes ſcripſit in illud Cantici: *Recti diligunt te.* Pro quo ipſe cum LXX. legit: *Rectitudo*, ſeu *æquitas dilexit te: Regulam quandam*, inquit, *directam ponamus eſſe æquitatem; vt ſi quid in nobis iniquitatis eſt, hanc adhibentes ac ſuperducentes directoriam mandatorum Dei, ſi quid in nobis curuum, ſi quid tortuoſum eſt, ab huius Regulæ lineâ reſecetur, vt poſſit & de nobis dici: Æquitas dilexit te.* Atque hæc quidem omnia Regulæ cuſtodiam diligentem ſuadent, illa enim totius Religionis firmamentum eſt, quo ſemel neglecto, neceſſe eſt omnia

Regulæ nomen quid importet.

Idem in Pſalm.93.

Cant. 1.

Orig. homil. 1. in Cant.

In præceps ruere, ac retrò ſublapſa referri.

Ruina Ordinum à Regulæ neglectu profluxit.

Hinc luctuoſam Ordinum à primæuo feruore defectionem, & miſerandam totius Religionis ruinam, ſpirituales Magiſtri in Regularum neglectum referre non dubitauerunt. Sanctus Ephræm ait: *Magnum quippe animarum naufragium, in quo Canones & rectæ vitæ inſtitutiones non vigent.* Deplorat idipſum in noſtro Ordine Ioannes Trithemius: *In cœnobijs*, inquit, *vbi Regula deſpicitur, vbi diſciplina non ſeruatur, quid aliud quàm quædam ſcaturigo vitiorum omnium conſpicitur? nulla obedientia, nulla paupertas, nulla caſtitas apud illos virtutis amore tenetur.* Cauſam eandem excidij Ordinis noſtri adfert Iudocus Clichtoueus. *Deperijt*, inquit, *fructus bonorum operum, opportuno tempore naſci ſolitus, & in domo Monachorum prodijt quaſi ex adipe iniquitas, fructus impietatis, horroris, & iniuſtitiæ. Sed quæ cauſa ſubeſt tantæ permutationis, obſecro, & quod obſcuratum eſt aurum puritatis Monaſticæ, mutatuſque color optimæ religioſæ ſinceritatis? Nulla ſanè potior quàm quod reiecto Regularis obſeruationis iugo in omnem diſſolutionem vitæ morumque improbitatem licentiùs abducti ſunt. Nempe quamdiu Regula à primo Patre veſtro conſtituta ad amuſſim & ad vnguem ſeruata eſt, non habuerunt in domo Religionis locum hæc informia monſtra vitiorum. Fuit enim illa repagulum quoddam & retinaculum, quo continerentur inſolentes animorum motus, ne toto impetu ferrentur in vetita. At verò poſtquam id abruptum eſt vinculum, & effracto aggere, laxatiſque habenis, inſtituta ſanctiſſimæ Regulæ peſſumdata ſunt, & proculcata pedibus; tum demum, omnis vitiorum eluuies & ſentina cœpit effrenatiſſimo agmine totum hunc ſacratiſſimum Ordinem obruere atque labefactare. Tunc (vt Pſalmographi verbis vtar) Exterminauit eam aper de ſiluâ, & ſingularis ferus depaſtus eſt hanc vineam, in domo Domini plantatam. Si cauſa requiritur? quia deſtructa erat maceria eius, & vindemiarunt eam omnes qui prætergrediuntur eam, diſſipantes hæreditatem Domini, & per conculcatam diſciplinæ ſepem, facilè tranſcendentes. Vnde omnis deformitas, irregularitas, ſcandalorumq́ cumulus, in hanc Domini domum miſerè inuectus eſt.* Hactenus Clichtoueus.

Ephræm in doctr. vitæ, cap.32.

Trithem. lib. Penthico, cap 3.

Clichtou. ſerm. in Capitulo Cluniacẽſi.

Eâdem de cauſâ Ordo noſter à primæuo feruore deſecit.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Pſalm.79.

Sed Ordinis ruinam multorum ſine dubio præuaricatorum præceſſit interitus; particularium enim perſonarum defectio generalem totius Religionis præcedere ſolet. Stabit florebitque Religio, in quâ ſinguli Regularum exacti obſeruatores ſunt; ſenſim verò deficiet illa, in quâ nunc vna, nunc altera Regula paſſim violatur. Væ autem Religioſis illis, qui laxitatem & diſſolutionem ſuo exemplo & agendi modo inducunt. Vt enim Salomon optimè dixit: *Qui diſſipat ſepem, mordebit eum coluber.* Sepis autem nomine Ordinis Regula intelligi poteſt. Acerbas porrò pœnas, & infernalis colubri morſus manere eos, qui regularia inſtituta tranſgrediuntur, aſſerit Caſſianus, cuius verba adſcribo: *Sicut immenſa gloria fideliter ſeruientibus Deo, ac ſecundùm inſtitutionis* REGVLAM *ei cohærentibus repromittitur in futurum: Ita pœnæ grauiſſimæ præparantur his, qui tepidè eam negligenterque fuerint executi; & ſecundùm hoc quod profeſſi ſunt, vel quod ab hominibus eſſe creduntur, fructus etiam congruos ſanctitatis eidem exhibere neglexerint.*

Et præceſſerunt, particulares præuaricatores.

Eccleſ.10.

Caſſian lib. 4. cap. 34.

Pœna Regulæ præuaricantium.

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI.

DISQVISITIO III.

Quanta dignitas, & vtilitas REGVLAM *ſeruare?*

Merces Regulam obſeruantibus parata.

NON damna modò ſpiritualia, & horrendas pœnas, Regulam ſeruantes effugiunt, ſed plurima inſuper animæ lucra, dignitatemque omninò eximiam à Deo conſequuntur. Audiant igitur Benedictini noſtri Alcuinum, Caroli Magni Magiſtrum, benè prudenterque monentem: *Regularis vitæ obſeruationem diligentiſſimè cuſtodite: quatenus æternæ benedictionis mercedem habere mereamini. Hæc eſt laus veſtra, iſte honor veſter apud homines, & retributio apud Deum.* Potiſſimos verò fructus & emolumenta, quæ Regulæ cuſtodia parit, Salomon enumerare viſus eſt, dum ita ſcribit: *Fili mi, ne effluant hæc* (ſcilicet præcepta Dei) *ab oculis tuis: cuſtodi legem atque conſilium; & erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in viâ tuâ, & pes tuus non impinget: ſi dormieris, non timebis: quieſces, & ſuauis erit ſomnus tuus.* Præclarè & fusè explicat hanc ſententiam Aluarez, tomo 2. libro 3. parte 4. cap. 8. agens de cuſtodia Regularum Religioſarum: breuiter verò Georgius Tyskeuicius notat per exactam legum ac Regularum obſeruationem, conſequi nos in hâc vitâ, hæc quatuor inter alia. *Primum*, vt anima noſtra verè viuat vitâ ſpirituali, ſcilicet non amittat gratiam iuſtificantem, imò etiam exerceat opera illius vitæ, grata nimirum Deo, & meritoria nobis vitæ æternæ, & propterea dixit: *Et erit cuſtodia legis, vita animæ tuæ. Secundum*, vt Oratio noſtra, quæ per gratiam faucium deſignatur, ſemper ſit accepta Deo, ac exaudiatur ab eo. *Tertium*, vt peculiariter protegatur à Deo, anima noſtra, ne non ſolùm non ſuccumbat in tentationibus, ſed etiam vt victoriam contra illas conſequatur: & propterea addidit ſequentibus verbis eodem capite Prouerb. *Dominus erit in latere tuo, & cuſtodiet pedem tuum, ne capiaris;* ſcilicet à malo, à tentatione, à dæmone. Quid præſente tali cuſtode, tam potenti & vicino, timendum eſt? & quomodò non fidendum, imò audendum? *Quartum* & vltimum, & omnia nobis proſperè eueniant de die, & de nocte, in proſperis, ac in aduerſis, & nihil nos terreat, nec in vitâ, nec in morte; imò nec in extremo die iudicij, cùm omnes alij trepidabunt, & *dicent montibus*, id eſt, Chriſtianâ perfectione ſublimioribus Dei ſeruis, *cadite ſuper nos, & operite nos.*

Alcuin. Epiſt. 49.

Prouerb. 3.

Quadruplex in hâc vitâ.

Tyskeuic. lib. de perf. Chriſt. cap. 51.

Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Luc. 23.

Internam verò animi tranquillitatem & copioſam Dei miſericordiam inſuper conſequi eos, qui ſtudiosè Regulas obſeruant, nos docet Apoſtolus, ſcribens: *Quicumque hanc Regulam ſecuti fuerint, pax ſuper illos & miſericordia.* Pacem, inquam, habent tam cum conſcientiâ ſua quàm cum Deo, cuius voluntati etiam in rebus non præceptis concordes ſunt. Tranſgreſſores verò, bellum cum Deo gerunt, quandoquidem voluntati eius aduerſentur; ac proinde internâ pace carent. Habent porrò & Regulæ cuſtodes pacem cum Prælatis ſuis, qui Regularum obſeruationem vrgent, & impensè optant, vt ſubditi ſecundùm præſcriptum Regulæ conuerſentur. Quare & illud eis euenire videtur, quod Dominus per Iſaim dixit: *Ponam*, ait, *viſitationem tuam pacem, & Præpoſitos tuos iuſtitiam.* Faciam, inquam, vt dum Præpoſiti tui iuſta iubent, ipſi viſitatores tui pacem in te inueniant. Præuaricatores autem cum Superioribus pacem habere vix poſſunt, & Regularis viſitatio, pacis illis videtur turbatio. Denique cum Fratribus & toto Religioſorum cœtu Regulam obſeruantes, pacem habent: ſine querelâ enim huiuſmodi in omnibus iuſtificationibus Domini, & mandatis Regulæ incedunt.

Ex eodem fonte manat pax interna animæ.

Gal. 6.

Et cum Prælatis, qui diſcipli-na tenax,

Iſai. 6.

Quantas verò miſericordias, gratias, auxilia & beneficia à Dei bonitate Religioſus conſequatur ob integram & exactam Regulæ cuſtodiam, longum foret, ne dicam impoſſibile, enarrare. Audiendus hîc cumprimis S. Leodegarius, qui in Canonibus Auguſtodunenſibus ait: *De Abbatibus verò vel Monachis ita obſeruare conuenit, vt quidquid canonicus Ordo, vel Regula* S. BENEDICTI *edocet, & implere, & cuſtodire in omnibus debeant. Si enim hæc omnia fuerint legitimè apud Abbates vel Monaſteria conſeruata: & numerus Monachorum Deo propitio augebitur, & mundus omnis per eorum orationes aſſiduas, malis carebit contagijs.* Sic ibi. Nec prætereũda pulcherrima Chriſti verba, quibus apud S. Birgittam ſe auxiliatorem & protectorem eorum conſtituit, qui Regulam inſtituti ſui adimplere voluerint. *Ego*, inquit, *qui ſum omnium cordium ſcrutator, & omnium verborum auditor, ſi aliquos inuenero, qui Monaſterij ſui errorem corrigere tentauerint, ſuamque Regulam tenere in omnibus quæ præcipit, ſcilicet in humili, & regulari habitu, in debitis abſtinentijs, in fugâ proprietatis, in obſeruantiâ caſtitatis, & veræ humilitatis, atque in omnibus bonis conſuetudinibus; cooperabor eis, & circumdabor eis, & circumdabo*

Alia bona ex Regulæ obſeruantia.

Tom. 1. Conc. Gall.

Ex Chriſti promiſſo.

Regul. Saluat. cap. 28.

eos di-

eos dilectione meâ, ſicut circum dare ſolent vineam macerià ſuâ, daboque eis gratiam, vt libenter ſe contentos reddant de ſolis vitæ neceſſarijs, ſuperfluitatem omnem contemnendo. Hæc ibi. Meritiſſimo ergo iure S. Bernardus ita Religioſos alloquitur. *Vnde rogo vos Fratres, & multum obſecro; ſic agite, & ſic ſtate in Domino dilectiſſimi, ſolliciti ſemper circa cuſtodiam Ordinis, vt Ordo cuſtodiat vos.* Atque eadem mente dixit Sanctus Anſelmus: *Sanctè viuitis, ſi Ordinem & propoſitum veſtrum diligenter cuſtoditis.* Per *Ordinem* autem, hi Sancti ordinatam Regulæ obſeruationem intelligunt. Quam qui benè ſeruat, ab eadem ſine dubio ſeruabitur: & ex prędicta Chriſti promiſſione, habitabit in adiutorio Altiſſimi, in protectione Dei cœli commorabitur. Cui inſuper & illud accedit, quod per Regulæ obſeruantiā intimam quandam cum Domino noſtro Ieſu Chriſto familiaritatem & amicitiam ineamus. Quod ipſemet aſſeruit: *Vos amici mei eſtis ſi feceritis quæ ego præcipio vobis.*

Bern Epiſt. 321. ad Frat. de S Anaſt.

Anſel. lib. 3. Epiſt. 125.

Ioan. 15.

Verùm & ad eam celſitudinem dignitatemque multo maximam diligens Regulæ cuſtos ſubleuatur, vt cæleſtibus illis & Angelicis ſpiritibus quodammodò ſimilis eſſe perhibeatur. Id quod S. Wolfgangus ex Benedictino Monacho de noſtra Regulà indicauit. *Perſpectis enim & cognitis rebus Epiſcopatus ſui, cùm animaduerteret in vrbe Ratiſponenſi Monaſticæ vitæ religioni multum decedere, crebrò ſuſpirans, dixiſſe fertur: O ſi Monachos haberemus, cætera ſatis ſuppeterent. Quibuſdam verò è familiaribus eius dicentibus, multis locis magnam eſſe Monachorum copiam, dolens & lacrymans dicebat: O quàm defecit Sanctus! O quàm diminutæ ſunt veritates à filijs hominum! Quid prodeſt ſanctitatis geſtare habitum, operibus deſtitutum?* MONACHI, QVI AD REGVLÆ SVÆ PRÆSCRIPTVM VIVVNT, BEATIS COMPARANTVR ANGELIS: *qui verò ſæculares & mundo deditiſunt, apoſtatæ cenſentur.* Cur autē Sanctiſſimus hic Antiſtes Regulæ ſeruatores, Angelis ſuppares fecit? non aliam arbitror ob cauſam, niſi quòd Angeli cæleſtis illius curiæ Regulas accuratiſſimè cuſtodiant, vixque ipſum diuinæ voluntatis percipiant nutum, quin ſine morâ perficiant. Quod optimè indicauit Regius Propheta, dicens: *Benedicite Domino omnes Angeli eius, potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem ſermonum eius. Benedicite Domino omnes virtutes eius, miniſtri eius, qui facitis voluntatem eius.* Quibus verbis celerrima Angelorum obedientia explicatur: illud enim, *facientes verbum illius, ad audiendam vocem ſermonum eius;* duplicem habet ſenſum, & vterque Angelicam commendat obediētiam. Prior autem hic eſt: ad audiendam, ſiue in audiendo, id eſt, vt audierint vocem, abſque vlla mora pareant, & verbum illius, id eſt, voluntatem Dei faciunt. Alter ſenſus eſt: vt his verbis ſignificetur cauſſa finalis obedientiæ Angelorum, quaſi dictum eſſet, facientes verbum illius, tantùm eo fine vt audiant, id eſt, obediant voci ſermonum eius. Deo itaque obediunt, non ob aliquam ſuam vtilitatem vel neceſſitatem, ſed ſolummodò vt ſe fideles ſeruos probent, idque præſtent, quod Dominis famuli debēt. Atque hunc ſenſum vt Hebręo & Græco textui conformiorem, præfert Bellarminus. Ex quo iam diſcimus Religioſos illos, qui & celerrimè & eundem ob finem, cùm Superioribus, tum Regulæ obtemperāt, Angelis ęqualem dignitatem obtinere. Nam, vt Græcus quidam apud Agellium dixit: *Quorum ſtudium idem, eorum & dignitas eadem eſt.* Nec video qui altius Regulæ obſeruatores euehi poſſint, niſi forte & illud addamus, eos, qui Angelicam hanc obedientiam ſedulò conſtanterque ſecuti fuerint, eorumdem perpetuo conſortio in cœlo fruituros, idque cum ijs facturos, ad quod S. Dauid inuitabat, laudare ſcilicet & benedicere Deum in ſæcula. *Quiſquis igitur* (vt cum Sancto BENEDICTO concludam) *ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam, adiuuante Chriſto perfice.*

Angelis ſimiles qui Regulam diligenter obſeruant.

Sur. 31. Octob. in vit. cap. 15.

Ratio huius comparationis.

Pſal. 102.

DE REGVLA S. BENEDICTI

Locus Pſalmi explicatur.

Regul. cap. 71.

DISQVISITIO IV.

Quibus medijs Superiores REGVLÆ *obſeruantiam tueri poſſint?*

IN duplici genere ſunt ſpiritualia præſidia & adminicula, quæ nos ad ſeruandam Regulam iuuare poſſunt. Alia enim Superiores, totamque congregationem in communi ſpectant: alia ad ſingulos in particulari pertinent. Vt autem de Prioribus primo loco agamus,

1\. PRIMVM MEDIVM ſit, vt Superior ipſe in omnibus Regulæ præceptis obediat, ſeque alijs obſeruantiæ regularis exemplum præbeat. Nam, vt dixit Sanctus Iſidorus Peluſiota: *Ita naturâ comparatum eſt, vt ad eius, qui præeſt, ſimilitudinem, ij qui parent, ſeſe effingant.* Et Velleius Paterculus: *Facere rectè ciues ſuos, Princeps optimus faciendo docet.* Cuius quidem rationem Sanctus Ephræm tradit: *Nihil æquè hominis animum ducit ad ſalutem, tumoreſque ad laborandum incendit, atque ſi Doctorem reipsâ, & exemplo ad virtutem cohortatorem, inuenerint.* Illa enim vox libentiùs auditorum corda penetrat, quàm

Superior Regulam obſeruare, & alijs præire debet.

Iſidor Peluſ. lib. 2. Epiſt. 209.

Vell Paterc. lib. 2. hiſt.

Ephræm to. 1 tract. de vitâ ſpirit. cap. 37.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Claud. Pa-neg. in 4. coſſ. Honorij.

dicentis vita commendat: quia dum quid loquendo imperat, oſtendendo adiuuat vt fiat. Idem porrò pulcherrimis paſſimque decantatis verſibus Claudianus extulit.

In commune iubes ſi quid, cenſeſque tenendum:
Primus iuſſa ſubi; tunc obſeruantior æqui
Fit populus, nec ferre vetat, cùm viderit ipſum
Auctorem parere ſibi. Componitur Orbis
Regis ad exemplum: nec ſic inflectere ſenſus
Humanos edicta valent, quam vita regentis.

Ægypti Reges legum ſeruantiſſimi.

Diodorus lib. 1. cap. 6.

Imitetur ergo Superior Benedictinus Ægyptios Reges, qui *pro conſuetudine receptâ,* inquit Diodorus, *nihil agebant proprijs affectibus, ſed omnia iuxta legum decreta. His enim nec iudicandi, neque pecuniam congregandi, neque puniendi quemquam per ſuperbiam, aut iram aut aliam iniuſtam ob cauſam licentia permiſſa erat, ſed veluti priuati legibus tenebantur, neque id ægrè ferebant, exiſtimantes parendo legibus ſe beatos fore.* Ita, inquam, non ſuprà Regulam ſe Superiores exiſtimantes, ad eiuſdem ſtateram mores ſuos exigant: in eo felicitatem ſuam reponentes, quòd S. Regulæ ſtrenui æmulatores fuerint. Cæleſti id viſione edoctus eſt S. Aichardus, cui, dum Gemmeticenſis cœnobij futurus eſſet Abbas, in ſomnis apparuit S. Philibertus, eius prædeceſſor REGVLAM S. BENEDICTI ei porrigens, ac dicens: *Accipe librum, vt tu primò quæ in eo exarata ſunt cuſtodias, & in his tibi ſubiectos informare ne deſiſtas.* Quod ipſum S. Mater Eccleſia in conſecratione Abbatum, ſacris cærimonijs luculenter expreſſit. Prima enim interrogatio examinis, quæ in Pontificali Romano habetur, hæc eſt: *Vis tuum ſanctum propoſitum, & Sancti N.* (Ordo Romanus antiquus habet, BENEDICTI) *Regulam obſeruare, tibique ſubiectos, vt idipſum faciant, diligenter inſtruere?* Poſteà verò, cùm ſolemni ritu ei traditur Regula, ita dicit Pontifex: *Accipe Regulam à ſanctis Patribus traditam, ad regendum, cuſtodiendumque gregem tibi à Deo creditum, quantum Deus ipſe te confortauerit, & fragilitas humana permiſerit.* Quibus verbis Ordo Romanus hæc, quæ maximè rem noſtram confirmant, adiungit. *Accipe Monaſticæ conuerſationis Regulam, ad quam propriam & ſubditorum corrigere debes vitam, & vide, vt non ſolùm auditor, ſed etiam ſatagas eſſe illius operator.* Sed & ipſe S. P. BENEDICTVS Abbatem ſuum monet: *Vt omnia bona & ſancta factis ampliùs quàm verbis oſtendat: & quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſuis factis indicet non agenda.* Et cap. 64. eidem adiungit, mandatque præcipuè, *vt præſentem* REGVLAM *in omnibus conſeruet.* Benè ergo dixit Bernardus: *Non eſt Abbas ſuprà Regulam, cui ſemel & ipſe ſpontaneâ ſe profeſſione ſubmiſit* (dixerim Ego, cui in conſecratione ſecundò ſe ſubmiſit) pergit verò Bernardus: *Super Fratrum ſanè tranſgreſſiones, non ſuper Patrum traditiones conſtituitur, qui Abbas eligitur: mandatorum cultor & vltor vitiorum.* Quare non immeritò Conuentus Abbatum Aquiſgrani congregatorum ita ſtatuit: *Vt Abbates, mox vt ad Monaſteria ſua remeauerint, Regulam per ſingula verba diſcutientes pleniter legant, & intelligentes, Domino opitulante, efficaciter cum Monachis ſuis implere ſtudeant.* Hæc ergo eorum ſit prima cura. Proxima eſt, quam ſuggerit

Aichardus cælitus id edocetur.

Fulbert. in vit. Aichardi, apud Sur. 15. Sept.

Pontific. Rom. in Bened. Abbat.

In Abbatũ conſecratione Regulæ obſeruantia commendatur.

Ordo Roman. in Ordinat. Abb.

Cap. 2.

Abbas non eſt ſuprà Regulam.

Bernard. lib. de præcept. & diſpenſ. cap. 7.

Conu. Aquiſg. c. 1.

MEDIVM SECVNDVM: vt nimirùm in communi cœtu Regulam legi faciat. Præceptum id eſt S. P. BENEDICTI, ita ſtatuentis: *Hanc autem Regulam ſæpius volumus in Congregatione legi, ne quis Fratrum ſe de ignorantiâ excuſet.* Optimè ſanè: nam vt tres Imperatores ſtatuerunt: *Leges neſcire nulli licet.* Quæras autem, cùm ſæpiùs S. Pater Regulam legi velit, quoties id fieri debeat? S. Auguſtinus de ſuâ ita ait: *Ne per obliuionem aliquid negligatis: ſemel in ſeptimanâ vobis legatur.* Noſtra autem non ſingulis ſeptimanis, ſed quotidie iam inde ab octingentis annis in Conuentu legi ſolet. Ita enim ad prædictum Regulæ locum commentatur Smaragdus: *Nos autem Regulam noſtrã non ſolùm ſemel in Kalendis, vel in hebdomadâ, ſed etiam quotidie in collatione legimus, vt eius præcepta cognoſcere, & ad purum intelligere valeamus.* De Burſfeldenſibus dictum ſuprà. Caſſinenſes verò etiam ſingulis diebus legunt, præterquam in Dominicis & feſtis de præcepto Eccleſiæ, aut de conſuetudine ciuitatum, in quibus legitur principium Euangelij, cum aliquâ particulâ homiliæ. Ita declaratorium ad capit. 17. Regulæ. Quod quidem antiquo confirmatur exemplo. In Concordiâ enim regulari Sancti Dunſtani, eodem ferè modo præſcribitur: *Cunctis reſidentibus legatur Regula, vel ſi dies feſtus fuerit, Euangelium ipſius diei, de quâ Lectione à Priore, prout Dominus dederit, dicatur.* Ijdem porrò Caſſinenſes decreuerunt, vt eadem Regulæ lectio, quæ manè lecta fuerit in Capitulo, veſperi in cœnâ in vulgari legatur, cùm totâ declaratione ſuâ, quæ etiam ad ſecundam menſam repetatur. Neque verò nimis crebra videri debet hæc Regulæ lectio: ſi enim Deus olim Regi præcepit, vt poſtquam ſederit in ſolio regni ſui, deſcribat ſibi Deuteronomium legis & habeat ſecum, legatque *illud omnibus diebus vitæ ſuæ, vt diſcat timere Dominũ*

II.

Superior Regulam in conuentu legi faciat.

Cap. 66.

Cod. Theodos. lib. 1. tit. 1.

Auguſt. in Regul. cap. vlt.

Benedictini olim non Regulam quotidie legunt.

Tract. 1. diſq. 3.

Declarat. ad cap. 18.

Recti monitum.

Deut. 17.

Deum

Deum ſuum, & cuſtodire verba & cæremonias eius, quæ in lege præcepta ſunt; quantò magis Religioſis curæ eſſe debet, vt vitæ ſuę Regulam & legant, & intelligant?

III. TERTIVM ſeruandæ Regulæ MEDIVM eſt: vt per ſe, aut per aliquem alium, Superior Regulam aliquando explanet, & ad eiuſdem obſeruantiam Fratres ſuos hortetur: nam, vt Celſus Iuriſconſultus ait: *Scire leges, non eſt earum verba tenere, ſed vim ac poteſtatem.* Ad Superiores autem ſpectat, hæc rudioribus, & præſertim nouitijs explicare: Ita olim decreuit Clemens V. in celebri illâ decretali, *ne in agro;* vbi ita ſtatuit: *Regula quoque cum in Capitulo legitur, ab illo qui præeſt ipſi capitulo, vel alio, cui ipſe iniunxerit, propter iuniores vulgariter exponatur.* Cuius Pontificis mandato multis in locis à noſtris obtemperatum fuit: vnde ſimilem conſtitutionem in Capitulis Generalibus aut Prouincialibus ſæpius inſertam inuenimus, vſumque eius clariſſimè inſinuant Burſfeldenſes, qui ita ſtatuunt: *Lector finitâ lectione Regulæ, præſentet librum Præſidenti omni tempore. At ille omnibus expeditis, exponat lectionem Capituli, ſi expoſitione indigeret.* Sed & quingentis annis ante Clementem V. Albinus, ſiue Alcuinus Caroli Magni Magiſter, idem ſeriò monuit, ita ſcribens ad Fratres Wirenſis & Gyruenſis Eccleſiæ. *Vos verò, qui eſtis Patres & Paſtores ſanctæ congregationis, docete diligentiſſimè fraterno amore familiam, quam accepiſtis regendam, omneque bonitatis exemplum in vobiſmetipſis oſtendite.* Sæpiuſque Regula S. BENEDICTI in Conuentu Fratrum propriâ exponatur linguâ, *vt intelligi poſſit ab omnibus. Ad cuius inſtitutionem vnuſquiſque ſuam corrigat vitam, vt quod vouiſtis ante altare, inuiolabiliter cuſtodiatur à vobis.*

Superior ipſe, vel alius Regulam explanet.

Clem. lib. 3. de Stat. Monach. tit. 10.

Burſfelden. in Ordin. cap. 11.

Alcuin. Epiſt. 49.

Quod olim in Ordine noſtro laudabiliter factum.

Sed & ante hunc viguit in Ordine noſtro conſuetudo exponendi Regulam. De Sancto enim Cuthberto ſcribit Venerabilis Beda, tranſlatum eum ab Abbate ſuo Eata in Monaſterium, quod in Lindisfarnenſium inſula ſitum erat: *Vt ibi quoque Regulam Monachicæ perfectionis Præpoſiti auctoritate doceret.* Quo in Officio quam dextrè ſe geſſerit, reclamantibus diſſolutioribus Fratribus Beda deinceps enarrat. *Erant autem*, inquit, *quidam in Monaſterio Fratres, qui priſcæ ſuæ conſuetudini, quàm regulari mallent obtemperare cuſtodiæ: quos tamen ille modeſtâ patientiæ ſuæ virtute ſuperabat, & quotidiano exercitio paulatim ad melioris propoſiti ſtatum conuertebat. Denique* ſæpius in cœtu Fratrum de Regulâ diſputans, *cùm acerrimis contradicentium fatigaretur iniurijs, exurgebat repente, & placido vultu atque animo egrediens, dimittebat con-*

Beda in vita S. Cuthberti, cap. 16.

A *uentum: ac ſequente nihilominus die, quaſi nil obiectionis pridie ſuſtinuiſſet, eadem, quæ priùs, monita eiſdem dabat auditoribus, donec illos paulatim, vt diximus, ad ea, quæ vellet, conuerteret.* Hæc Beda.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Quæ quidem attulimus, vt ſanctum ac laudabilem vſum publicè legendi Regulam, ac de eâ diſſerendi, ab antiquitate comprobaremus; adeoque Ordini noſtro commendaremus. Videtur autem hæc lectio Regulæ, eiuſque interpretatio, typo lectionis legis, quam fecit Eſdras filijs B Iſrael, aliquouſque præfigurata. PRIMÒ enim, ſtans in gradu ligneo, legit coram omni populo, quemadmodum coram toto Conuentu in capitulo Regula legi ſolet. SECVNDÒ, *legit in Libro legis Dei per dies ſingulos, à die primo vſque ad diem nouiſſimum.* Vti etiam diximus quotidianam eſſe Regulæ lectionem. TERTIÒ, ſcribitur, quod legerit *diſtinctè, & apertè ad intelligendum.* In quo Regulæ lectores eum imitari debent. QVARTÒ, quod à Prælatis requirimus, perfecit Eſdras Sa-C cerdos, & Leuitæ interpretantes vniuerſo populo. Quis autem det, vt eodem animo, & fructu, Religioſi Regulæ lectionem percipiant, quo Iſraelitæ iſti legenti attendebant. Nam QVINTÒ, magna & diligens eorum attentio deſcribitur, cùm dicitur: *Et aures omnis populi erant erectæ ad librum.* SEXTÒ, *flebat omnis populus cùm audiret verba legis:* pari modo compungi debent Religioſi, cùm audiunt Regulam legi, quam ſępiùs prętergreſſi ſunt. SEPTIMÒ, cùm intellexiſſent in lege in-D dictum eſſe feſtum Tabernaculorum; ſtatim vniuerſi fecerunt tabernacula. Vtinam autem & Religioſi ex Regulâ intelligentes, quæ eis facienda ſunt, eadem & libenter excipiant, & efficaciter compleant!

2. Eſdræ cap. 8. *Lectio & expoſitio Regulæ ex S. Scripturâ exſculpitur.*

Ad hanc autem communem Regulæ lectionem, pium exercitium tradit Ioannes Trithemius, quod hîc adſcribendum duxi: *Dum lector paſſum vnum ex more de Regulâ recitat, deuotus cœnobita in corde dicat:*

Deuota praxis Lectionis Regularum.

Trithem. in Exerc. Mon. tract. 3. conſider. 1.

E *Adiuua me, dulciſſime Domine* IESV CHRISTE, *vt ſecundùm hanc normam ſerui tui* BENEDICTI *religioſè poſſim viuere; & in tuo ſanctiſſimo ſeruitio omni tempore fideliter permanere.*

Deinde cogitet, quoniam, ſicut Regula bonis & deuotis ad profectum quotidie legitur, ſic tepidis, malis, ſeu negligentibus, vt ſint inexcuſabiles, ad damnationis cumulum recitatur. Denique nouerit ſe ad fidelem conatum obligari omnium quæ Regula continet, quemadmodum tenor Profeſſionis habet.

Digitized by Google

DE REGVLA S. BENEDICTI. IV.

Superior curet, vt ſubditi ad præſcriptum Regulæ viuant.

Sex. Emp. l. adu. log. cade iud. ve|rit.

Seneca Epiſt. 9.

QVARTVM MEDIVM ſeruandi Regulã, eſt diligens attentio & cura Superiorum, vt omnes ſubditi iuxta Regulæ normam viuant, & quos exorbitare compererint, ſecundùm menſuram Regulæ corrigant ac puniant. Hoc enim proprium eſt Regulæ officium: ad diſcernenda enim recta & obliqua, vt Sextus Empiricus obſeruauit, tribus opus eſt; *Artifice, Regulâ, & applicatione Regulæ.* Aliqua quidem eunt recta (quod Seneca adnotauit) vel caſu, vel exercitatione: ſed niſi Regula in manu ſit ad quam exigantur, non credemus recta eſſe, quæ fecimus. Similiter in Religione Superior, tanquam peritus artifex, Regulam Religioſis applicare debet, & conſiderare, an iuxta eiuſdem præſcriptum mores ſuos componant: & ſi quid diſtortum fuerit, id, quo meliore poteſt modo, corrigat.

Prauæ pœnarum, quæ decreta in præuaricatores.

Ex hoc capite Ordinum inſtitutores in ipſis Regulis ſuis, pœnas decreuerunt, in tranſgreſſione regularis diſciplinæ violatoribus imponẽdas. Quales legere eſt apud S. Pachomium, Baſilium, Caſſianum, & in noſtrâ Regulâ paſſim occurrunt. Has autem Superiores tanquam Regulæ violatæ vindices iniungere; & ſubditi tanquam remedium acceptare & adimplere debent.

Bernard. de præcept. & diſpenſ.

Pars ſiquidem Regulæ eſt (vt B. Bernardus ait) *regularis correctio; & in eâ reperitur non ſolùm bonæ vitæ inſtructio, ſed etiam emendatio prauæ. Inueniuntur in eâ & præcepta obedientiæ, & inobedientiæ remedia: vt ne peccando quidẽ à Regulâ recedatur.* Quare etiam monet, vt qui in aliquo fortè regularium mãdatorum deliquerit, & interdum obedientiæ limitem præterierit, conſilium non reſpuat pœnitentiæ, & cenſuræ, quæ ex Regulâ eſt, diſciplinam non ſubterfugiat. Illum enim cenſet fregiſſe votum, violaſſe propoſitum, pactum præuaricaſſe, qui & præceptum contempſerit, & remedium.

DISQVISITIO V.

Quanto amore, & honore REGVLA *proſequenda?*

Regulæ amore ſtimulentur ad eam ſeruandam.

Pſalm. 118.

NVNC ea proponenda ſunt media ad ſeruandam Regulam, quæ vnumquemque Religioſum in particulari concernunt. Horum autem PRIMVM ſit vehemens Regulæ amor; quæ enim diligimus, ea cum gaudio adimplemus mãdata: quod Regius Vates teſtatur, cùm ait: *Et meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi: & leuaui manus meas ad mandata tua, quæ dilexi: & exercebar in iuſtificationibus tuis.* Cur autem meditatus eſt in lege Domini? cur leuauit manus, ſiue eas ad operandum extendit? cur exercebatur in iuſtificationibus Domini: niſi quia dilexit? Dilectio enim omnem difficultatem, quæ aliàs in ſeruandis mandatis occurrit, prorſus auſert. Probat id Chryſoſtomus hac ſimilitudine: *Qui meretricis amore captus eſt, etiamſi afficiatur probro & contumeliâ, etiamſi verberetur, etiamſi bonis paternis euertatur, etiamſi grauiora patiatur, ea fert iucundè & lubenter, propter amorem impudicum. Quòd ſi illa cum voluptate ſuſcipiunt, quomodò non multò magis Dei præcepta, quæ ſunt ſalutaria, & gloriæ plena, & magnam nobis præbent Philoſophiam, & animam meliorem efficiunt, oportet cum magnâ voluptate ſuſcipere, & nihil eſſe difficile in eis exiſtimare?* Expertus id Regius Vates, iterùm canit: *Quomodo dilexi legem tuam Domine? totâ die meditatio mea eſt:* Ac ſi dicat, ſatiari non poſſum meditatione legis tuæ, quam toto die recogito, quia illam ſupra modũ dilexi; nempe illa eſt theſaurus meus; proptereà ſemper eſt in eâ cor meum, dulcis eſt illa faucibus meis ſuper mel & fauum, & dilexi teſtimonia tua *ſuper aurum & topazion.* Quid verò hanc dilectionem conſequitur, niſi diligentiſſima legis obſeruatio? Nam vt dixit Sapiens: *Cura diſciplinæ dilectio eſt, & dilectio cuſtodia legum.* Ideò ſubdit Dauid: *Proptereà ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui.* Quæ verba Claudius Aquauiua, meditatione ſic expendit: Ad omnia, inquam, mandata tua, non ad vnum, aut alterum, non ad facilia tantùm & quæ delectant, ſed ad omnia etiam aſpera & ardua: ad omnia, inquam, dirigebar, id eſt, recto & facili curſu ferebar. Amor enim ducit & portat. Dirigebar etiam ad mandata tua omnia, meipſum ad ea quaſi ad normam dirigens & complanans. Cumque ipſa rectiſſima ſint, ego curuus, non illa ad meam curuitatem inclinare iuxta voluptates, & voluntates meas conatus ſum, ſed me ad illorum normam, ac rectitudinem dirigere. Eodem planè modo Religioſus quiſq; magno amore proſequi debet eam legem ac Regulam, ſub quâ Deo militare profeſſus eſt, quin & ſibi perſuadere debet, in eâ contineri efficacia media, quibus eum Deus ad perfectionem & æternam beatitudinem perducere decreuit. Quare ſe, moreſq; ſuos omnes ad Regulæ normam dirigere & conformare debet. Errat enim qui per alterius Ordinis ſemitam ad ſuæ Regulæ perfectionem tẽdere nititur, cùm Deus hanc illi non præſcripſerit, ſed eam tantùm, quæ ſui eſt inſtituti. Cùm autem ſinguli Ordines peculiarem ſibi habeant ſcopum propoſitum; ad illum non quâlibet Regulâ peruenitur, ſed eâ tãtùm, quæ ad hoc eſt ab Auctore inſtituta. Proprio iudicio nimiùm tribuere illum iudico, qui modò

Amori difficile nihil.

Chryſoſt. tom. 1. in Pſalm. 111.

Pſalm. 118.

Sap. 6.

Locus Pſalmi in lucem explicatus.

Religioſus Regulam ſuam amet.

Nec alterius Ordinis ſectetur.

modò per hanc, modò per illam, modò per aliam Regulam incedẽs, ad perfectionem Religioſã ſe currere arbitratur. Qui enim duabus vijs inſiſtit, ad termiuum non peruenit, fitque vt qui multas Regulas diuerſorum Ordinum ſectatur, nullam omninò teneat.

Prou. 7.

Quod Salomon dixit ſcribẽdam Regulam Dei *in tabulis cordis* noſtri, idem Religioſus ſibi dictum putet de ſuâ Regulâ, quam non in tabulis lapideis aut æreis; ſed *in tabulis cordis*, hoc eſt, in memoria, intellectu, & voluntate, deſcribere debet, adeò quidem, vt virtutes & perfectiones, quas Regula continet, manẽant in animâ exaratæ, & velut inſculptæ. Non ſatisfaciet huic Officio, ſi ex alienâ Regulâ virtutum imagines & charecteres in animæ tabulâ efformet: illi enim cum prototypo non conueniẽt. Quippe non qualitercumq; virtutes Religioſo exercendæ ſunt, ſed iuxta eam ideam, quam ptopria ipſi Regula præſcribit. Expendit id optimè Ludouicus de Ponte, qui ait: Religioſus non ſcribit virtutes in tabulis cordis, ordine, quaſi auctor librum componẽs, & ſententias ſcribens verbis, ordine, & modo, qui magis ipſi placet; ſed quaſi ex aliquo originali deſcribens: qui non fungitur benè ſuo officio, dum ſententiam, & ſenſum eius, qui in Originali eſt, ponit; ſed etiam debet eadem verba, eodemque ordine, ac diſtinctione ponere: nec iotâ, aut apice prætermiſſo. Cogita igitur: Regulam eſſe exemplar, & quaſi originale virtutum religioſarum; & ſingulas virtutes eſſe quaſi ſententias; earumq; proprias actiones eſſe quaſi charecteres; circumſtantias verò illas exornantes, eſſe quaſi apices, & commata: incumbere autem tibi ex officio totam Regulam, ſicut verè eſt deſcribere in animâ tuâ. Hæc ille. Perperam autem erit Regulæ tranſſumptum, quod non ex illâ, ſed ex aliâ quâpiam deſcriptum fuit. Habeant alij Ordines ſublimiora, forſan & meliora exercitia: illa tamen quiſque ſibi conuenientiora iudicare debet, quæ proprium inſtitutum ſuppeditat. Non expedit quidem vnam Regulam alteri inuidioſè conferre, multòque minus anteferre, quod à Religioſâ humilitate id alienum ſit; profeſſo tamen ſua Regula pulcherrima videri debet, non ſecus (inquit Thomas Gallettus) atque vir coniugatus Helenam ſpecioſiſſimam quidem iudicauerit, at vxorem in conuictu illi iure prætulerit, tametſi minus elegantem. Alioquin vix continget, vt quis præclarus Palæſtrites euadat, cùm ſuum Agonothetam, ac Xiſtarchem non magni faciat, & Romæ manens, Carthaginis arenariam ſuſpiret.

Regula vi animo inſculpenda. — Ludou. de Pont. to. 1. de perfect. tract. 7. cap. 2. — *Simile.* — *Perfectio à Religioſo maximè quærenda in ſua Regula obſeruatione.* — Gallet. in Religioſo c. 8.

A Hæc ille. *Vnuſquiſque* ergo, vt Apoſtolus ait, *in quâ vocatione vocatus eſt, in eâ permaneat. Væ* enim, inquit Bernardus, *portantibus crucem, non ſicut Saluator ſuam, ſed ſicut ille Cyrenæus alienam. Væ Citharædis citharizantibus non vt illi de Apocalypſi, in citharis ſuis, ſed in alienis.* Cùm autem *impoſſibile ſit vel vnum hominem omnes Ordines, vel vnum Ordinem omnes homines tenere*; faciamus quod idem monet, vt vnum Ordinem opere teneamus, cæteros charitate. Faciet autem charitas, vt ne illorum quidẽ fructu fraudemur, quorum inſtituta non ſequimur.
B *Quicumque ergo perfecti ſumus*, aut eſſe concupiſcimus (cùm Paulo iterum loquor) *hoc ſentiamus; vt idem ſapiamus*, ET IN EADEM PERMANEAMVS REGVLA.

DE REGVLA S. BENEDICTI. — 1. Cor. 7. — Bernard in Apolog ad Guil. Abb. — Apoc. 14. — Philip 3. 15.

SECVNDÒ. Magno honore proſequenda eſt Regula, idque his nominibus: quia à viro Sanctiſſimo B. BENEDICTO ſcripta, à Spiritu S. inſpirata & dictata, à ſede Apoſtolicâ approbata, & tot ſæculorũ conſenſu in tota Eccleſiâ receptatiſſima. Innuit hoc medium S. Bonauentura in Expoſitione Regulæ D. Franciſci, ſic loquens:
C *Nec in ſpeciali ampliùs diffinio, niſi vt omnia Regulæ verba cum reuerentiâ ſuſcipiantur, & ipſorum tranſgreſſio penitus deuitetur: cùm certum ſit, Regulam pro lege dari.* Hæc porrò reuerentia audaciam illam à Religioſorum mentibus arcebit, quâ quidam forſan eam diiudicare præſumerent, aut aliquid aliter prudentiùs conſtitui potuiſſe, aut iam immutandum eſſe temerè cenſerent. Nam, vt Ariſtoteles dixit: *Probatæ leges id maximè vetãt, ne quis ſe legibus prudentiorem velit oſtendere.* Et Plato eandem modeſtiam nos
D docet, cùm Lacones & Cretenſes laudans, ita ait: *Vobis quidem rectè conſtitutæ ſint leges: vna tamen lex eſt optima: quæ iubet, ne quis iuuenum quærere audeat, rectène an contra ſe leges habeant; ſed vno omnium ore vnaque voce rectè tanquam à Dijs poſitas concedi præcipit: nec vllo modo aliter pati quidquam à quoquam dici.* Quod ſi nihil in Reipub. legibus ille carpendum, nihil de illis diſceptari voluerit, quæ tamen ab hominibus errori obnoxijs conditæ erant; quis adeò præſumptuoſus erit, vt ſanctiſſimas Religioſi
E Ordinis Regulas, à Sanctiſſimo fundatore, non ſine Spiritus S. aſſiſtẽtiâ latas, ſummo Catholicæ Eccleſiæ iudicio comprobatas, expendere ſuâ lance, ſuoque iudicio examinare audeat? In ijs porrò aliquid reprehendere tanquam ſuperfluum aut minùs conueniens, nimis quàm temerarium eſt, & homine etiam ſæculari indignum. Quâ de re ſic S. Bernardus: *Regula Sanctorum, Baſilij, Auguſtini*, BENEDICTI: *necnon authentici canones, & ſi qua ſunt alia Eccleſiaſtica inſtituta digna auctoritatis; quæ quoniam*

Quibus titulis ad honorandam Regulam prouocemur. — Bonau. in expoſit. R. S. Franc. c. 12. — Lib. 1 Rhet. ad Theod. cap 31. — Plato Dialog de leg. — *Cauendum à Regulæ ſugillatione.* — S. Bernard. lib. de 1 ræcept & diſpenſ.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

à Sanctis tradita ſunt, ſancita ſtabiliter perſeuerant: nec omninò cuiuis ſubiectorum ea aliquo modo variare, vel mutare conceditur.

Et ſanè horrendâ animaduerſione Deus olim puniuit calumniatores Regulæ S. Columbani. Agreſtius enim quidam, vt eſt apud Ionam in vitâ S. Euſtachij Abbatis Luxouienſis, aiebat, *ſuperflua quadam, & à canonicâ conſtitutione aliena, ab eius Regulæ profeſſoribus pari ſtudio obſeruari.* Cumque aliquos in ſuas partes adduxiſſet, qui S. Columbani Regulam abijciendam putabant; *non defuit vltio diuina. Cùm enim ad hoc iam omnes aſpirarent, vt contemptui priſtinorum documentorum ſubſcriberent, & aſſenſores ſe præberent: primùm lupi rabie exagitati, duos ex huius aſſertionis fautoribus, per intempeſtam noctem intra ſepta irrumpentes, morſibus laniarunt, atque ipſos quoque rabie comprehenſos, miſerabiliter morti tradiderunt. Alium quendam* * *Plareum, qui ad hunc diſcordiæ fomitem vehementer aſpirabat, dæmoniacus furor peruaſit atque ignobiliter neci dedit: nam propriâ manu ipſe ſe laqueo ſuſpendit. Sed cùm hæc vltio necdum corrigeret delinquentes, protinus maior ſecuta eſt. Nam ſubito fulgur lapſum è cœlo magno fragore percutit locum, Eccleſiam peruagatur, tegumenta ſubuertit, plebem vrit & exanimat, ſcilicet vt præſens correctio illi, quæ nimiâ ſimplicitate præueniẽte, calliditate euerſâ, ignauæ perſuaſioni aſſenſum præbuerat, monſtraret futuram debere iam fugere.* Hæc ibi. Terribile autem hoc exemplum Religioſos ab audaci Regulæ diiudicatione compeſcere, & intra modeſtiæ limites continere deberet.

Ion. cap. 5. ap. Sur. 29. Mart.

Cap. 6.

Terribilis vltio in calumniatores Regulæ S. Columbani.

* Plareum.

Spectat verò ad hanc modeſtiam & reuerentiam, Regulæ verba non detorquere in alienum ſenſum, aut exotico gloſſemate ita interpretari, vt eadem prauis quibuſdam corruptelis, aut relaxationibus deſeruiat. Quiſquis autem eam de Regulâ ſuâ, quam debet, exiſtimationem habuerit; nõ tantùm ab his cauebit, verumetiam quæcumque illa præſcripſerit, vel ideò faciet, quia illa præſcripſit: quantumuis fortaſſe aliter alias iudicaret faciendum. Id verò eſt congruum honorem Regulæ deferre: quod admodum laudat S. Petrus Mauritius, S. Bernardo ſcribens hunc in modum: *Habes tu huius propoſiti tui* BENEDICTVM *Auctorem, cuius licet ſcripta, vbi charitas iubet, ipſo teſte minimè ſequi cogaris: ſequi tamen quia tanto viro congrua viſa ſunt, deuotione laudabili delectaris.* Digna eſt prorſus Religioſo animo hæc erga inſtituti ſui fundatorem obſeruantia, cuius quidem tanta apud eum debet eſſe auctoritas, vt quidquid ille etiam in rebus indifferentibus eligendum iudicauerit, hoc ſine dubio amplectatur: quia id tanto viro & parenti etiã

Ad libitũ, & exoticè Regulam interpretari Religioſus non debet.

Petr. Ven. lib. 4. Epiſt. 17.

A ſuo congruum viſum fuit. Hâc mente & intentione quicumque Regulæ paruerit, in ſingulis obſeruantijs magnum honorem Regulæ conditori habebit. Vt enim præuaricatio legis eſt veluti contemptus legiſlatoris; ita eiuſdem obſeruatio, honore & reuerẽtiâ legiſlatorem afficit, quæ hinc magnum ſanè incrementum accipit, ſi ob ſolam eam, quam de eo habemus exiſtimationem, legi obtemperauerimus.

DISQVISITIO VI.

B *Quanto ſtudio legenda, & meditanda* REGVLA?

ALIVD medium ſeruandæ Regulæ, præcedentibus non minùs vtile, hîc adtexo; frequentem nimirum, imò quotidianam ipſius Regulæ lectionem, quam priuatim quiſque ſibi impendat, ita vt modò hanc, modò illam partem ex ordine euoluat, ſerioque expendat. Neque verò quiſquam obijciat, ſatis eſſe eam quotidie ſemel iterumque audire; ſi enim vſquam, C maximè hîc locum habet vulgatum illud:

Vtilem eſſe quotidianam Regulæ lectionem.

Lectio lecta placet, decies repetita placebit.

Si Deus, cùm pium codicem legis ad omnium vtilitatem ſcriptum, tecũ loquitur, (vt Auguſtinus ait) quantò magis tecum loquetur, cùm legis non ad omnes ſcriptã, ſed ad te, & ad tui inſtituti profeſſores ſpecialiter exaratã Regulam? Quis Deum ſpecialiter ſibi loquentem nõ audiat? quis verba ſapientiæ ſibi propoſita, & ſuæ neceſſitati accommodata, non libenter excipiat? D Si Regula eſt Dei ad nos epiſtola per S. BENEDICTVM deſtinata; meritò eam & ſæpius, & magnâ attentione euoluere par eſt. Ob hanc, ni fallor, cauſsã voluit S. Franciſcus in teſtamento ſuo, vt Fratres Minores Regulam ſemper haberẽt ſecum. Et S. Athanaſius ait: *Regulam tuã geſtabis per omne tempus vitæ tuæ.* Neque hoc nimium cenſeri debet, cùm Dominus olim de mandatis ſuis ita præceperit: *Ligabis ea quaſi ſignũ in manu tuâ, eruntque & mouebuntur inter oculos tuos, ſcribeſque ea in limine & oſtijs do-* E *mus tuæ.*

August. in Pſal. 75.

Quæ Dei ad nos Epiſtola.

Athan. in Reg. de ſeruandâ virginit.

Deuter. 6.

Commendat autem Humbertus Monachum à ſe cognitum, qui ferè ſemper in manibus ferebat Regulam S. BENEDICTI, modò legens in eâ, modò ſtudens, modò quærens eius dubitabilia, cùm inueniebat virum diſcretum. Dignum eſt autem hoc exemplum, vt Religioſi imitentur. Atque in ſacrâ quidem Scripturâ crebram legis Dei lectionem frequentatam legimus. *Leuitæ enim* (vt ait Eſdras) *legebant in volumine legis Domini Dei ſui quater in die, &* quater

Humbert. cap. 39. in Reg. S. Auguſt.

2. Eſdræ cap. 9. 3.

quater confitebantur & adorabant Dominum Deum ſuum. Quibus verbis etiam modum lectionis indicari vult Ludouicus de Fonte: vt videlicet non vno tractu totam legem recitauerint, ſed partem aliquam ſingulis vicibus, & quidem eo modo, vt lectionem interrumperent diuinis laudibus, aut lectionem & laudes aptè ſimul commiſcerent. Atque ita docet lectionem Regulæ non ſiccè, & curſim fieri debere, ſed paulatim cum aliquâ morâ, vt varij affectus ac petitiones lectioni miſceantur, cōformes ſpiritui, qui in legente prædominatur, & quem eius auctor habebat. Quod præclare omninò admonitum eſt.

De Ponte tom. 3. de perfect. tractat 7. c. 2.

Quomodo legenda Regula.

Lubet verò hîc adijcere memorabile exemplum, quod inter legendum Regulam S. BENEDICTI, cuidam accidit. Refert Petrus Damiani. *Michael Polenſis,* inquiens, *ſicut nobis in confeſſione perhibuit, in ipſo ſuæ conuerſationis initio, circulo ſe ferreo ſub hâc deſiderij ſui pactione conſtrinxit, rogans Dei Omnipotentis clementiam, vt cùm locum ſaluti ſuæ congruum reperiret, confeſtim ille circulus frangeretur. Porrò autem ipſo die, quo eremum nouus hoſpes ingreſſus eſt, vix poſt trium horarum ſpatium, dum in* B. BENEDICTI *Regulâ, ſicut eſt idiota, vtcumque ſyllabatim legeret; repentè compunctionis eum ſpiritus in lacrymas ſoluit, eodemque momento circulus ille fractus apparuit.* Commendare & perſuadere id poteſt tam Sāctæ Regulæ lectionem, quæ non Monachis tantùm, ſed & multis laicis, & principibus viris admodum placuit: cuius rei teſtis ſit Thomas Gallettus, qui Religioſum deſcribens, inter cętera hæc habet: Memini ſanè, Coſmum Medicem, magnum Æthruriæ Ducem, D. BENEDICTI REGVLAM crebrò præ manibus habere cōſueuiſſe, quemdam virum grauiſſimum ſæpè referre, cauſamque eiuſce ſtudij aſſignaſſe, quòd ex tam prudentibus S. Patris pręceptionibus ad populos ſuæ fidei concreditos gubernandos valdè accommodara remedia caperet. Quidni inde Monachus animæ quoque remedia, & vitæ ex Dei nutu inſtituendæ ſalutaria pręcepta colligat? Id verò ideò magnoperè commendandum duxi, quia ex inſtituto Regulæ noſtræ, tenemur *certis horis occupari in lectione diuinâ.* Quid autem vtilius legere poteſt Religioſus, quàm ipſam legē ſuam, ſub quâ Deo militat? Si enim S. BENEDICTVS *collationes Patrum, & inſtituta, & vitam eorum; ſed & Regulam S. Baſilij,* ideò legenda commendat, quod ſint *benè viuentium & obedientium Monachorum exempla & inſtrumenta virtutum;* quis non putet his etiam adiungendam ipſam S. BENEDICTI Regulam, quæ principem locum obtinere debet apud eum, qui ſe ad eius normam

Miraculum in eius lectione.

Petr. Dam. lib. 1. Ep. 19. ſiue in vit. SS. Rodulp. & Dominici cap. 11.

Gallet. cap. 1.

Coſmus Medices ſtudioſè Regulam S. Benedicti legit.

Reg. c. 48.

Cap. 73.

Imitentur Monachi eius fructu.

victurum ſpopondit? Vtinam verò Monachus in Regulæ ſuæ lectione id contingat, quod ſibi eueniſſe dum D. Baſilij Regulas legeret, ſcribit Gregorius Nazianzenus: *Cùm eas,* inquit, *in manibus accipio, animo & corpore purgor, templumq; Dei capax efficior, atque inſtrumentum muſicum à Spiritu pulſatum, diuinamque gloriam & potentiam decantans. Per eas corrigor & concinnor, atque diuinâ quâdam immutatione alius ex alio efficior.* Hos verò fructus tum maximè conſequi poterunt, ſi lectionem hanc excipiat.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Nazianz. Orat. in laud. Baſilij Magni.

ALTERVM MEDIVM, crebra & attenta Regulæ Meditatio. Eam enim ipſe Deus circa legem ſuam non ſemel exegit: *Quæ ego præcipio tibi hodie, erunt in corde tuo; & meditaberis in eis ſedens in domo tuô, & ambulans in itinere, dormiens atque conſurgens.* Et alibi quoque: *Non recedat volumen legis huius ab ore tuo: ſed meditaberis in eo diebus ac noctibus, vt cuſtodias & facias omnia quæ ſcripta ſunt in eo.* Exemplo autem hanc meditationem eiuſque modum Propheta Dauid toto Pſal. 118. nos edocuit, in quo toties occurrit, *Lex tua meditatio mea eſt.* Et: *Meditabor in mandatis tuis.* Item: *Exercebar in iuſtificationibus tuis. Nam & teſtimonia tua meditatio mea eſt:* aliaque ſimilia. Quis verò non aduertat orationem præparatoriam hiſce verſiculis contineri: *Reuela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tuâ. Da mihi intellectum & ſcrutabor legem tuam, & cuſtodiam illam in toto corde meo.* Quæ etiam in Regularum meditatione vſurpari poteſt, in quâ quidem duo illa potiſſimùm conſideranda fuerint, quæ S. Auguſtinus ſuæ Regulæ profeſſoribus præſcripſit. Primum; *Vbi vos inueneritis, ea quæ ſcripta ſunt facientes: agite gratias Domino bonorum omnium largitori.* Hoc affectu gratus cantabat Dauid: *Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua.* Item: *Seruaui mandata tua.* Et: *A iudicijs tuis non declinaui, quia tu legem poſuiſti mihi.* Atque ideò dicit in gratiarum actionem: *Eructabunt labia mea hymnum, cùm docueris me iuſtificationes tuas.* Ob eamque cauſſam: *Viuet anima mea, & laudabit te.* Et alia plura, quæ ad gratitudinis affectum, magnumque quo erga Dei mandata ferebatur, amorem, pertinent. *Alterum* ex S. Auguſtini mente in Regularum meditatione expendendum, eſt: vt, vbi quis *viderit aliquid* ſibi *deeſſe, doleat de præterito, caueat de futuro: orans vt ſibi debitum dimittatur, & in tentationem non inducatur.* Fecit hoc ſedulò S. Dauid, dicens: *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non cuſtodierunt legem tuam.* Cautelam verò de futuro, & propoſitum deinceps ſeruandi legem, idem expreſſit: *Iuraui & ſtatui, cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ.* Et: *Paratus ſum, & non ſum turbatus, vt cuſtodiam mandata tua.*

Regulæ meditatio quàm vtilis.

Deuter. 6. 6.

Ioſue 1.

Pſalm. 118.

Circa eam duo obſeruanda.

Primum.

Auguſt. in Reg. cap. 6.

Pſalm. 118.

Secundum.

Auguſt. ſupra.

Ibid.

Sed

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Sed abundat ille Pſalmus multiplicibus affectibus, quibus ſe ſanctiſſimus Rex in Dei lege exercebat, quos omnes imitari poteſt, qui in Regulæ meditatione ſe diligenter, & ſępe voluerit occupare.

Ne quis verò in materiâ adinueniendâ, aut meditationum punctis diſponendis, nimiùm laboret; exſtant in hunc vſum piæ admodum & doctæ conſiderationes, in totam Regulam S. BENEDICTI ſcriptæ à R. P. Philippo François Abbate S. Agerici; quibus quiſque ſe plurimùm adiuuare poterit.

Oratione petenda obſeruatio Regulæ.

Affine eſt huic meditationi, Oratio pro impetrandâ gratiâ adimplendi Regulam: cùm enim ſine eâ nec Dei legem, nec Euangelica conſilia ſeruare poſſimus; meritò pro eâ ſupplices preces Deo offeremus. *Qui enim conſeruat legem, multiplicat oblationem.* Humilis autem deprecatio genus quoddam oblationis eſt. Offeremus ergo pro Regulæ cuſtodiâ impetrādâ preces Domino, B. Virgini Mariæ, Angelo Tutelari, & pręcipuè Sanctiſſimo P. N. BENEDICTO. Neque enim dubitandum eſt, quin ille, qui toties alijs in rebus multò minoribus opem tulit, in hoc proprio ſibi negotio, filijs ſuis ampliſſimam *benedictionem dabit Legiſlator.* Meritò ſanè præſidium hoc à benigniſſimo Patre filij exſpectent; meritò hunc pro ſeruandâ Regula, Patronum ac Legiſlatorem commendo: cùm Hugo I. Franciæ Rex, huic baſi regni ſui molem imponere glorioſum duxerit, vt ad S. P. Noſtri vitam pluribus annotauimus.

Eccleſiaſt. 35.

Comment. ad cap. 38.

DISQVISITIO VII.

An REGVLA *mandanda memoriæ?*

Regulam ediſcere quam vtile.

NON modicum adiumenti ad Regulæ cuſtodiam & illud adferre poterit, ſi ea de verbo ad verbum tota, aut ſaltem pręcipua eius capita, memoriæ mandentur. Quod quidem adeò difficile videri nō debet, cùm id de ſuâ lege Deus Iudæis pręcepiſſe videatur, per Moyſen ita populo locutus: *Audi Iſraël cæremonias atque iudicia, quæ ego loquor in auribus veſtris hodie; diſcite ea, & opere complete.* Quo loco exigit, vt non modò audiant, verùm etiam diſcāt, ſiue ediſcant; ac memoriæ infixam Dei legem retineant. Atque id, quod in Prouerbijs dicitur de eâdem Dei lege, *Liga eam in digitis tuis;* quidam eo modo exponunt: legem Dei ita memoriâ tenendam, quemadmodum decem vtriuſque manus digiti in proſpectu ſunt. Alij ad artem memoriæ reſpicientes (de qua Quintilianus lib. 11.) putant Salomonē voluiſſe, vt qui mandata Dei memoriâ cōplecti vellet; ſingula ſin-

Deuter. 5.

Prouerb. 3.

Locus Salomonis in hanc rem explicatus.

A gulis digitis, animo & cogitatione cōmitteret. Deinde verò ab ijſdem repeteret, atq; ita inter decem digitos, decem præcepta legis diſtribuens, ſemper ea faciléque memoriæ occurrant. Rurſum alij apud Salazar: *Liga in digitis legem Dei*, idem volunt eſſe, atque, ad eum modum tibi ſit in memoria, quo eſſe ſolent ea, quæ in annulis exarantur & inciduntur. Vel: hæreat Dei lex in memoriâ, vt annulus in digito. Quæ quidem expoſitiones ſignificāt legem Dei memoriæ firmiter eſſe mandādam. Atque

B idem innuit Salomon, cùm vult legem deſcribi in *tabulis cordis.* Ita videlicet, vt memoriter, ſiue (vt S. BENEDICTI, atque Itala, & Gallicâ phraſi loquar) *ex corde* recitari poſſit.

Prouerb. 3.

Reg. cap.

Opuſcula Regulas ſuas callent.

Hæc autem ſi de totâ Dei lege ſcripta ſint, meritò quoque à Religioſis exigetur, vt Monaſticam legem memoriter teneant. Grammatices ſanè Regulas pueri memoriæ mandāt, vt congruè loqui ſciant. Omnes quoque artifices artium ſuarum Regulas exactiſſimè callent; quidni & Mo-

C nachus, vt religioſè loqui, *& inſtrumenta artis ſpiritalis in officinâ Monaſterij* ritè tractare queat, memoriæ commendet eam Regulam, quæ methodum illis vtēdi pręſcribit? Id à ſuis exegiſſe videtur S. Franciſcus in *Laudibus* ijs, quæ *ſecundæ Regulæ* Fratrum Minorum ſubijciuntur, apud Lucam Waddingam, vbi ſic ſcribitur: *Hanc ergo veſtram Regulam ſcitote omnes, & in alleuiatione tadij, & memoriâ præſtiti iuramenti, cum interiori homine de eâ confabulamini, cum intentione eam adimplendi ſemper præ oculis*

Quidni Monachi ſuam?

Cap. 4.

Voluit hoc S. Franciſcus.

Wadding. to. 1. opuſc. B. Franciſ.

D *portate; imò & cum ipſâ debetis mori.* S. Patris ſui inſiſtentes veſtigijs PP. Capucini, in prima Generali Congregatione Aluacinæ anno 1529. coactâ, inter cęteras Conſtitutiones, & hanc ediderunt: *Nouitij tempore probationis totam Regulam ediſcant, ac memoriâ teneant: in idque Magiſtri Nouitiorum incumbant.* Fecit hoc præclarè S. Didacus, qui *Omnes cogitationes ſuas, in eo potiſſimùm fixas habuit, idque omnibus viribus contendit, vt quam viuendi diſciplinam ſibi delegiſſet, eam ſingulari ſtudio, atque omni affectu exprimeret.*

Imitantur Capucini.

Bouerius tom. 1. Annal. Capuc. anno 1529.

Petr. Galeſio in vit. B. Didaci cap. 4.

E *Id quò rectiùs, & perfectiùs in Ordine Seraphico præſtaret, illius Regulas, Conſtitutioneſque memoriâ complexus, eas ad vitæ vſum, & conſuetudinem quotidianam adduxit.* Iulius autem Nigronus ſcribit: In domibus probationis tantùm obſeruari, vt Regulam memoriter diſcant; ne iam prouecti labore propemodum iuuenili onerentur.

Aliqui.

Nigron. ad Regul. & comm. Societ. 1.

Benedictini idem præſcripſerunt.

De noſtrâ autem S. BENEDICTI Regulâ idipſum decretum inuenio in Aquiſgraneuſi Concilio, ſub Ludouico Pio, in quo ita ſtatuitur: *Vt Monachi omnes qui poſſunt, Regulam memoriter diſcant.* Conſtat autem

Conc. Aquiſg. cap. 2.

Leo Oſtie. l.1. chron. Caſſin. c.28.

tem ibi agi de Regulà S.BENEDICTI. Fuiſſe verò id vſu obſeruatum, ex Leone Oſtieñ liquet, qui ait, Omnia illa capitula perinde ferè fuiſſe ſeruata apud ſuos, ac Regulam S.BENEDICTI. Idem quoque inſinuat Smaragdus Abbas, qui lectionem Regulæ præſcribi ait; *vt eam intelligentes, & ſecundum poſſibilitatem memoriâ retinentes, adiuuante Chriſto, implere operibus valeamus.* Fuitque id olim apud noſtros antiqua conſuetudine receptum. Vnde Bernardus Caſſinenſis (citante Boerio) ait: *Nouitij debent eam* (Regulam) *ſicut Pſalterium mente ſcire.* Subiungit deinde Boerius: *Turpe namque eſt ignorare quod omnibus conuenit ſcire. Vtinam Romanus Pōtifex ordinaſſet, quod Monachi ſtudentes iura in generalibus ſtudijs, deberent audire per vnum annum præſentem Regulam: & primo anno ſui Baccalaureatus ipſam ſolemniter legere Monachus, maximè cùm amica exiſtat Canonum, & ab ipſis ſæpiùs allegetur.* Exercitia autem Nouitiorum Congregationis SS. Vitoni & Hidulphi, præſcribunt ex Regula memoriæ mandari Prologum, & Capita 1.2.3.4.5.6.7.20.23.31.33.34.35.38.42.43.45.46.47.48.49.50.51.52.53.54.55.57.58.60.62.67.68.69.70.71.72.73. De totâ igitur Regulâ, aut hiſce ſaltem Capitulis Religioſus quiſque ita ſe à Salomone rurſum moneri arbitretur. *Conſerua, fili mi, præcepta Patris tui* (S.BENEDICTI) *& ne dimittas legem matris tuæ* (Religionis Monaſticæ.) *Liga ea in corde tuo iugiter, & circumda gutturi tuo. Cùm ambulaueris, gradiantur tecum: cùm dormieris, cuſtodiāt te, & euigilans loquere cum eis.* Quæ omnia varias induſtrias & diligentiam inſinuant, quæ ab ijs adhibetur, qui firmiter aliquid memoriâ comprehendere voluerint.

Smaragd. in cap. 66. Reg. S Ben.

Poërius ad c.66 Reg.

Boerij votum.

Prou.6.20.

Præcis Regulam facile... (margin note)

Affine huic MEDIVM erit, vt ſi difficile nimiùm videatur, vel totam Regulam, vel enumerata jam Capita, memoriâ complecti, eam in certum quoddam compēdium redigamus, quo ea potiſſimùm contineantur, quæ vnicuique erga Deum, Superiores, Confratres, Religionem, & ſeipſum agenda incumbunt: atque id nobis familiare reddamus; quod in huius libri Manliſſa, quam CATECHISMVM MONASTICVM vocamus, pro modulo noſtro fecimus. Duplex quoque Regulæ compendium, quorum poſterius priori breuius eſt, à quodā Claræuallenſi ſummatim collectum, ſubiungitur editioni Regulæ S. BENEDICTI, quam ex Latino in Gallicum ſermonem traduxit Guido Iuuenalis, Abbas S. Sulpitij Bituricenſis, in quo ſeruato ipſius Regulæ ordine, præcipua capita breuiter perſtringuntur: quod huic exercitio opportunum fortè fuerit, aut quiſq; ſibi ſimilem aliquam Epitomen concinnare poterit.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Alia induſtria vtiliſſima.

Denique præterire nequeo piam quandam induſtriam ſeſe magno cum fructu in Regulæ lectione occupandi, quæ nimirum in eo ſita eſt, vt ipſa Regulæ capita, aut tota Regula in formam orationis, ſiue precationis redigatur: vt hoc pacto Religioſus firmius illam menti imprimat, & ſimul orando gratiam à Deo impetret eam adimplendi. Ita accepimus Franciſcum Borgiam nō diſſimili ratione ſtudio Theologico incubuiſſe; de qua Nicolaus Orlandinus: Adhæc, vt eſt mirè ſolers pietatis ingenium, ſolebat Borgia Theologicarum rerū à S. Thomâ deprompta capita in ſeriem quaſi Litaniarum digerere: vt ſtudium eſſet oratio: deque Deo diſputatio eſſet conſuetudo cum Deo. Eadem mens fuit Patri Ioanni Michaeli Conſtantienſi, totius Ordinis Carthuſiani Generali, qui methodum ſeruiendi Deo Alphonſi Madrilienſis in formam orationis continuæ redegit, atque edidit; vt perfectionis & Orationis ſtudio lectores ſimul vacare poſſet. Neque verò circa Benedictinam Regulam deeſt huius tam piæ induſtriæ exemplū. Alcuinus enim in libro de Pſalmorum vſu, ſub titulo ORATIO MONACHORVM, pleraque, quæ de Religioſi hominis virtutibus, & officiis in Regulâ habentur, ipſis ferè S.BENEDICTI verbis, per modum precationis pertexuit, & Monachis recitandum dereliquit.

Orland. in hiſtor. Societ. lib. 9. num. 80.

DISQVISITIO VIII.

Vti opere REGVLA *adimplenda?*

QVÆ hactenus ſuggeſſimus ſeruandi Regulam adminicula, ad intellectū, memoriam, & cognitionem maximè ſpectant: nunc ea adjicienda ſunt, quæ in ipſo opere & exercitio Regulæ conſiſtūt. Quorum primum, inſtarque omnium hoc ſit, quod ipſe S.BENEDICTVS dixit: *In omnibus omnes Magiſtram ſequantur* REGVLAM, *neque ab eâ temerè declinetur à quoquā.* Neutiquam ergo ſatis eſt Regulam ſcire, aut etiam intelligere, niſi ipſa vitâ exprimatur. *Seruus enim ſciens voluntatem Domini, & non faciēs, plagis vapulabit multis.* Quare hîc locum habebit illud Hieronymi ad Celantiam: *Nec ſufficere tibi putes mandata Dei memoriâ tenere, & operibus obliuiſci: ſed ideò illa cognoſce vt facias, quidquid faciendum didiceris. Non enim auditores legis iuſti ſunt, ſed factores legis iuſtificabuntur.* Etſi autem hæc de Dei mandatis dicta ſint, aptè tamen ad Monaſticam Regulam transferuntur, quæ magnam cum ijs habet ſimilitudinem. *Sculpſit Rex Salomon,* vt ait ſcriptura, *Cherubim, & palmas, & cælaturas valdè eminentes: operuitq;*

Opere implenda Regula ... facienda.

Reg. c.3.

Hieronym. Epiſt. 14.

Rom. 2.13.

1. Reg. 6.32. ... expreſſum.

omnia

Google

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Sed abundat ille Pſalmus multiplicibus affectibus, quibus ſe ſanctiſſimus Rex in Dei lege exercebat, quos omnes imitari poteſt, qui in Regulæ meditatione ſe diligenter, & ſępe voluerit occupare.

Ne quis verò in materiâ adinueniendâ, aut meditationum punctis diſponendis, nimiùm laboret; exſtant in hunc vſum piæ admodum & doctæ conſiderationes, in totam Regulam S. BENEDICTI ſcriptæ à R. P. Philippo François Abbate S. Agerici; quibus quiſque ſe plurimùm adiuuare poterit.

Oratione petenda obſeruatio Regulæ.

Affine eſt huic meditationi, Oratio pro impetrandâ gratiâ adimplendi Regulam: cùm enim ſine eâ nec Dei legem, nec Euangelica conſilia ſeruare poſſimus; meritò pro eâ ſupplices preces Deo offeremus. *Qui enim conſeruat legem, multiplicat oblationem.* Humilis autem deprecatio genus quoddam oblationis eſt. Offeremus ergo pro Regulæ cuſtodiâ impetrādâ preces Domino, B. Virgini Mariæ, Angelo Tutelari, & pręcipuè Sanctiſſimo P. N. BENEDICTO. Neque enim dubitandum eſt, quin ille, qui toties alijs in rebus multò minoribus opem tulit, in hoc proprio ſibi negotio, filijs ſuis ampliſſimam *benedictionem dabit Legiſlator.* Meritò ſanè præſidium hoc à benigniſſimo Patre filij exſpectent; meritò hunc pro ſeruandâ Regulâ, Patronum ac Legiſlatorem commendo: cùm Hugo I. Franciæ Rex, huic baſi regni ſui molem imponere glorioſum duxerit, vt ad S. P. Noſtri vitam pluribus annotauimus.

Eccleſiaſt. 35.

Comment. ad cap. 58.

DISQVISITIO VII.

An REGVLA *mandanda memoriæ?*

Regulam ediſcere quam vtile.

NON modicum adiumenti ad Regulæ cuſtodiam & illud adferre poterit, ſi ea de verbo ad verbum tota, aut ſaltem pręcipua eius capita, memoriæ mandentur. Quod quidem adeò difficile videri nō debet, cùm id de ſuâ lege Deus Iudæis pręcepiſſe videatur, per Moyſen ita populo locutus: *Audi Iſraël cæremonias atque iudicia, quæ ego loquor in auribus veſtris hodie; diſcite ea, & opere complete.* Quo loco exigit, vt non modò audiant, verùm etiam diſcāt, ſiue ediſcant; ac memoriæ infixam Dei legem retineant. Atque id, quod in Prouerbijs dicitur de eâdem Dei lege, *Liga eam in digitis tuis;* quidam eo modo exponunt: legem Dei ita memoriâ tenendam, quemadmodum decem vtriuſque manus digiti in proſpectu ſunt. Alij ad artem memoriæ reſpicientes (de quâ Quintilianus lib. 11.) putant Salomonē voluiſſe, vt qui mandata Dei memoriâ cōplecti vellet; ſingula ſingulis digitis, animo & cogitatione cōmitteret. Deinde verò ab ijſdem repeteret, atq; ita inter decem digitos, decem præcepta legis diſtribuens, ſemper ea facileque memoriæ occurrant. Rurſum alij apud Salazar: *Liga in digitis legem Dei*, idem volunt eſſe, atque, ad eum modum tibi ſit in memoriâ, quo eſſe ſolent ea, quæ in annulis exarantur & inciduntur. Vel: hæreat Dei lex in memoriâ, vt annulus in digito. Quæ quidem expoſitiones ſignificāt legem Dei memoriæ firmiter eſſe mandādam. Atque idem innuit Salomon, cùm vult legem deſcribi in *tabulis cordis.* Ita videlicet, vt memoriter, ſiue (vt S. BENEDICTI, atque Italâ, & Gallicâ phraſi loquar) *ex corde* recitari poſſit.

Deuter. 5.

Prouerb. 5.

Locus Salomonis in hanc rem explicatus.

Prouerb. 3.

Reg. cap. 5.

Hæc autem ſi de totâ Dei lege ſcripta ſint, meritò quoque à Religioſis exigetur, vt Monaſticam legem memoriter teneant. Grammatices ſanè Regulas pueri memoriæ mandāt, vt congruè loqui ſciant. Omnes quoque artifices artium ſuarum Regulas exactiſſimè callent; quidni & Monachus, vt religioſè loqui, *& inſtrumenta artis ſpiritalis in officinâ Monaſterij* ritè tractare queat, memoriæ commendet eam Regulam, quæ methodum illis vtēdi pręſcribit? Id à ſuis exegiſſe videtur S. Franciſcus in *Laudibus* ijs, quæ *ſecundæ Regulæ* Fratrum Minorum ſubijciuntur, apud Lucam Waddingam, vbi ſic ſcribitur: *Hanc ergo veſtram Regulam ſcitote omnes, & in alleuiatione tædij, & memoriâ præſtiti iuramenti, cum interiori homine de eâ confabulamini, cum intentione eam adimplendi ſemper præ oculis portate; imò & cum ipſâ debetis mori.* S. Patris ſui inſiſtentes veſtigijs PP. Capucini, in prima Generali Congregatione Aluacinæ anno 1529. coactâ, inter cęteras Conſtitutiones, & hanc ediderunt: *Nouitij tempore probationis totam Regulam ediſcant, ac memoriâ teneant: in idque Magiſtri Nouitiorum incumbant.* Fecit hoc præclarè S. Didacus, qui *Omnes cogitationes ſuas, in eo potiſſimùm fixas habuit, idque omnibus viribus contendit; vt quam viuendi diſciplinam ſibi delegiſſet, eam ſingulari ſtudio, atque omni officio exprimeret. Id quò rectiùs, & perfectiùs in Ordine Seraphico præſtaret, illius Regulas, Conſtitutioneſque memoriâ complexus, eas ad vitæ vſum, & conſuetudinem quotidianam adduxit.* Iulius autem Nigronus ſcribit: In domibus probationis tantùm obſeruari, vt Regulam memoriter diſcant; ne iam prouecti labore propemodum iuuenili onerentur.

Opifices Regulas ſuas callent.

Quidni Monachi ſuam? Cap. 4.

Voluit hoc S. Franciſcus. Wadding. to. 1. opuſc. B. Franciſci.

Imitantur Capucini.

Boucrius tom. 1. Annal. Capuc. anno 1529.

Petr. Galeſin in vit. B. Didaci cap. 4.

Alijque.

Nigron. ad Regul. 49. comm. Societ. Ieſu.

De noſtrâ autem S. BENEDICTI Regulâ idipſum decretum inuenio in Aquiſgranenſi Concilio, ſub Ludouico Pio, in quo ita ſtatuitur: *Vt Monachi omnes qui poſſunt, Regulam memoriter diſcant.* Conſtat autem

Benedictinis idolim præſcriptum. Conc. Aquiſg. [illegible]

tem

Digitized by Google

Leo Oſtie. in chron. Caſſin. c. 28. — Smaragd. in cap. 66. Reg. S. Ben. — Poëtius ad c. 66. Reg. — Boërij votum

tem ibi agi de Regulâ S.BENEDICTI. Fuiſſe A verò id vſu obſeruatum, ex Leone Oſtiēſi liquet, qui ait, Omnia illa capitula perinde ferè fuiſſe ſeruata apud ſuos, ac Regulam S.BENEDICTI. Idem quoque inſinuat Smaragdus Abbas, qui lectionem Regulæ præſcribi ait; *vt eam intelligentes, & ſecundùm poſſibilitatem memoriâ retinentes, adiuuante Chriſto, implere operibus valeamus.* Fuitque id olim apud uoſtros antiqua conſuetudine receptum. Vnde Bernardus Caſſinenſis (citante Boërio) ait: *Nouitij debent eam* (Regulam) *ſicut Pſalterium mente ſcire.* Subiungit deinde Boerius: *Turpe namque eſt ignorare quod omnibus conuenit ſcire. Vtinam Romanus Pōtifex ordinaſſet, quod Monachi ſtudentes iura in generalibus ſtudijs, deberent audire per vnum annum præſentem Regulam: & primo anno ſui Baccalaureatus ipſam ſolemniter legere Monachus, maximè cùm amica exiſtat Canonum, & ab ipſis ſæpiùs allegetur.* Exercitia autem Nouitiorum Congregationis SS. Vitoni & Hidulphi, præſcribunt ex Regula memoriæ mandari Prologum, & Capita 1.2.3.4.5.6.7. 20. 23. 31. 33.34. 35.38. 42. 43. 45.46.47. 48.49. 50.51.52. 53.54.55. 57.58. 60. 62. 67.68.69. 70.71. 72.73. De totâ igitur Regulâ, aut hiſce ſaltem Capitulis Religioſus quiſque ita ſe

Prou. 6. 20.

à Salomone rurſum moneri arbitretur. *Conſerua, fili mi, præcepta Patris tui* (S.BENEDICTI) *& ne dimittas legem matris tuæ* (Religionis Monaſticæ.) *Liga ea in corde tuo iugiter, & circumda gutturi tuo. Cùm ambulaueris, gradiantur tecum: cùm dormieris, cuſtodiāt te, & euigilans loquere cum eis.* Quæ omnia varias induſtrias & diligentiam inſinuant, quæ ab ijs adhibetur, qui firmiter aliquid memoriâ comprehendere voluerint.

Præuis Regulam ſatiſ... (margin)

Affine huic MEDIVM erit, vt ſi difficile nimiùm videatur, vel totam Regulam, vel enumerata jam Capita, memoriâ complecti, eam in certum quoddam compēdium redigamus, quo ea potiſſimùm contineantur, quæ vnicuique erga Deum, Superiores, Confratres, Religionem, & ſeipſum agenda incumbunt: atque id nobis familiare reddamus; quod in huius libri Manliſſa, quam CATECHISMVM MONASTICVM vocamus, pro modulo noſtro fecimus. Duplex quoque Regulæ compendium, quorum poſterius priori breuius eſt, à quodā Claræuallenſi ſummatim collectum, ſubiungitur editioni Regulæ S. BENEDICTI, quam ex Latino in Gallicum ſermonem traduxit Guido Iuuenalis, Abbas S. Sulpitij Bituricenſis, in quo ſeruato ipſius Regulæ ordine, præcipua capita breuiter perſtringuntur: quod huic exercitio opportunum fortè fuerit, aut quiſq; ſibi ſimilem aliquam Epitomen concinnare poterit.

DE REGVLA S. BENEDICTI. — *Alia induſtria vtiliſſima.* — Orland. in hiſtor. Societ. lib. 9. num. 80.

A Denique prætérire nequeo piam quandam induſtriam ſeſe magno cum fructu in Regulæ lectione occupandi, quæ nimirum in eo ſita eſt, vt ipſa Regulæ capita, aut tota Regula in formam orationis, ſiue precationis redigatur: vt hoc pacto Religioſus firmius illam menti imprimat, & ſimul orando gratiam à Deo impetret eam adimplendi. Ita accepimus Franciſcum Borgiam nō diſſimili ratione ſtudio Theologico incubuiſſe; de quâ Nicolaus Orlandinus: Adhæc, vt eſt mirè ſolers pietatis ingenium, ſolebat Borgia Theologicarum B Breuiū à S. Thomâ deprompta capita in ſeriem quaſi Litaniarum dirigere: vt ſtudium eſſet oratio: deque Deo diſputatio eſſet conſuetudo cum Deo. Eadem mens fuit Patri Ioanni Michaeli Conſtantienſi, totius Ordinis Carthuſiani Generali, qui methodum ſeruiendi Deo Alphonſi Madrilienſis in formam orationis continuæ redegit, atque edidit; vt perfectionis & Orationis ſtudio lectores ſimul vacare poſſet. Neque verò circa Benedictinam Regulam deeſt huius tam piæ induſtriæ C exemplū. Alcuinus enim in libro de Pſalmorum vſu, ſub titulo ORATIO MONACHORVM, pleraque, quæ de Religioſi hominis virtutibus, & officijs in Regulâ habentur, ipſis ferè S.BENEDICTI verbis, per modum precationis pertexuit, & Monachis recitandum dereliquit.

DISQVISITIO VIII.

Vti opere REGVLA *adimplenda?*

Opere implenda quæ nouiſſe facienda. — Reg. c. 3. — Hieronym. Epiſt. 14. — Rom. 2. 13. — 3. Reg. 6. 32. *figura, id expreſſum.*

D QVÆ hactenus ſuggeſſimus ſeruandi Regulam adminicula, ad intellectū, memoriam, & cognitionem maximè ſpectant: nunc ea adijcienda ſunt, quæ in ipſo opere & exercitio Regulæ conſiſtūt. Quorum primum, inſtarque omnium hoc ſit, quod ipſe S.BENEDICTVS dixit: *In omnibus omnes Magiſtram ſequantur* REGVLAM: *neque ab eâ temerè declinetur à quoquā.* Neutiquam ergo ſatis eſt Regulam ſcire, aut etiam intelligere, niſi ipſa vitâ exprimatur. *Seruus enim ſciens voluntatem Domini, & non faciēs,* E *plagis vapulabit multis.* Quare hîc locum habebit illud Hieronymi ad Celantiam: *Nec ſufficere tibi putes mandata Dei memoriâ tenere, & operibus obliuiſci: ſed ideò illa cognoſce vt facias, quidquid faciendum didiceris. Non enim auditores legis iuſti ſunt, ſed factores legis iuſtificabuntur.* Etſi autem hæc de Dei mandatis dicta ſint, aptè tamen ad Monaſticam Regulam transferuntur, quæ magnam cum ijs habet ſimilitudinem. *Sculpſit Rex Salomon,* vt ait ſcriptura, *Cherubim, & palmas, & cælaturas valdè eminentes: operuitq.*

omnia

DE REGVLA S. BENEDICTI.

omnia laminis aureis opere quadro ad regulam. Hæc figura quid aliud deſignatur, quàm Religioſum hominem in templo animæ ſuæ ſculpere debere figuras Cherubim, id eſt, vitam quaſi Angelicam, quæ non exprimitur; niſi cœlo, vel ſcalpro mortificationis, omnia ſuperflua exſcindantur? Addere debet & palmas, multiplices ſcilicet victorias, quas de hoſtibus animæ ſuæ reportat in exercitio vitæ regularis, & obedientia. *Vir enim obediens loquetur victorias.* Debēt porrò cælaturæ hæ valdè eminentes eſſe, quia non qualitercumque Religioſo virtutes exercendæ ſunt, ſed modo quodam eximio, qui ſæcularium vitam multis gradibus excellat. Sibi enim dictum

Eccli. 35.

putare debet illud Eccleſiaſtici: *In omnibus operibus tuis præcellens eſto.* Cur autem omnia tegi debēt laminis aureis, niſi propterea, quod opera noſtra abſque charitate nihil ſint? Hæc autem charitas, quæ omnes actus noſtros informare & animare debet, finis eſt totius Regulæ; imò ex ea vniuerſa lex pendet, & Prophetæ.

Ad Regulæ trutinam omnia expendenda. Reg. cap. 7.

Oportet denique omnia facta ſint *ad Regulam*, vt nimirùm ſignificetur id, quod S. BENEDICTVS ait: *Nihil agat Monachus, niſi quod cōmunis Monaſterij Regula, vel maiorum cohortantur exēpla.* Ad Regulæ igitur amuſſim omnia Religioſorum opera exigenda ſunt. quidquid ab hac declinauerit normâ, obliquum & diſtortum iudicandum eſt.

Hieron. in cap. 6. ad Galat.

Ad normam enim omnia diriguntur, & vtrum praua rectave ſint, cùm Regula appoſita fuerit, arguūtur, inquit Hieronymus. Id verò perquam diligenter fieri debet, atque etiam ſolet in benè conſtitutis Religioſis domibus, in quibus optimus ordo conſpicitur,

Chryſoſt. lib. 3 contra vitæ Monaſt. vituperatores.

vt aduertit S. Chryſoſtomus, ita dicens: *Ibi* (in Monaſterio) *velut quâdam ex Regulâ, & librâ, cuncta diligentiſſimè ſunt ordinata. Nulla ibi inæqualitas, cæterùm ordo ſummus & moderatio, & ineffabilis concordiæ ſeruandæ diligentia, iugiſq́; ac perpetua lætitiæ materia. Quacircà omnes omnia patiuntur & faciunt vt vnà lætētur & gaudeant.*

Ex mente S. Benedicti.

Qui igitur ſpitituali gaudio exultare cupit, Regulam exactè ſeruet, mentique ſuæ illud Legiſlatoris noſtri inſcriptum teneat.

Cap. 3. Reg.

In omnibus igitur omnes Magiſtram ſequantur Regulam: neque ab eâ temere declinetur à quoquam. In quibus verbis tria præcipi animaduerto. 1. vt Regula ſeruetur ab omnibus. 2. in omnibus. 3. vt non temerè ab eâ declinetur.

1 *Nemo eximitur ab obſeruantiâ Regulæ.*

Quoad *Primum*, omnes omninò Regulam ſequi debēt, tam Prælati, quàm Subditi; tam ſenes, quàm iuuenes; tam Sacerdotes, quàm nullis ordinibus initiati; tam Officiales, quàm ab officijs immunes; omnes enim Magiſtræ Regulæ diſcipuli ſunt.

Quo in genere nonnumquam peccatur A à quibuſdam, qui diuturnitate temporis, & annorum prærogatiuâ, putant ſe à Regulæ obſeruantiâ exemptos, ſenſimque in laxitates quaſdam declinantes, collum quaſi excutiunt de ſub iugo Regulæ; ac ſi exactior illa obſeruantia à iunioribus tantùm exigenda foret. Optimè proinde admonuit S. Ephræm:

Ephræm ſerm. de ſecundo Domini aduentu.

Canonem, inquit, *vnum retine, ſicut etiam SS. fecerunt Patres, qui ad quinquaginta & vltra annos, ſuum non mutarunt Canonem ac Regulam. Cur mundo renunciaſti chariſſime: ſi mundanas adhuc oble-* B *ctamenta queris? ad tribulationem vocatus es: & tu requiem inquiris?* Idipſum alibi inculcat tanquam certam viam ad perfectionem:

Tom. 3. ſer. Aſcet. de vit. relig. *Sancti viri nunquam, à primæuo feruore defecerunt.*

Propterea, ait, *perfecti Patres, fundantes ſemetipſos, per vnam Regulam in omnibus, perfecti inuenti ſunt. Quidquid à principio aſſumpſerunt, ad finem vſque vitæ nullis externis diſtracti rebus, integrum ac ſanctum propoſitum ſeruare conati ſunt. Vſque ad quinquaginta enim annorum, & amplius numerum excedentes, in nullo aſſumptam ſemel* REGVLAM *mutauerunt.*] Id verò alibi exemplo C comprobat S. Abramij Eremitæ, de quo

To. 3. in vitâ S. Abramij.

inter alia ſic enarrat: *Toto porrò tempore renunciationis ſuæ, Canonem ſeu Regulam ſemel arreptam nunquam mutauit; ſed quinquaginta annorum ſpatio in vitæ religioſæ inſtituto ſe exercuit: omneque temporis illius æuum quaſi dies paucos reputabat, nullaque ſatietate religioſi inſtituti ſui capi vnquam poterat.* Vtinam verò exemplo hoc prouocati Religioſi omnes, Inſtitutum ſuum eo amore proſequerentur, vt nulla eos vnquam eius caperet ſatietas! Maximè enim dolendum, D quoſdam ſenſim adeò obtorpeſcere, vt non ſatietatem modò; ſed etiam nauſeam, & faſtidiū illius Inſtituti concipiant, quod tanto ardore olim ambiebant, ad quod tot precibus admitti ſupplices rogabant; in quo tantâ lætitiâ & animi gaudio, admiſſi exultabant.

II. *Nihil negligendum in Regulæ obſeruatione.*

SECVNDVM à S. BENEDICTO requiſitum eſt, vt Regula ſeruetur *In omnibus*, tam difficilibus, quàm facilibus; tam communibus, quàm particularibus; tam in magnis,

Eccli. 19. 1. Petr. Dam. op. 13. cap. 4.

quàm in paruis. Pium S. Petri Damiani E huc ſpectat votum. *Vtinam*, inquit, *nullus in eâdem* Sancti BENEDICTI *Regulâ mandatorum angulus ſub negligentiâ deliteſceret, quem noſtri laboris, & exercitij aratrum non ſculcaret. Nam vbicumque duriora, vel quantumlibet altiora præcepta conſpicimus, illuc aratrum noſtri ſudoris immittere, velut in præruptum montem, vel in viuum lapidem formidamus.* Sed verò, Regulæ zelatori nihil vmquam tam paruum videbitur, quod temere leuiterque putet omittendum.

Greg. part. 3. curæ Paſtor. cap. 34.

Qui enim ſpernit modica, paulatim decidit. Hoc eſt, S. Gregorio exponente:

Qui

Curanda minima. *Anſelm lib. ſimilit. cap. 122. Simile.*

Qui peccata minima flere & deuitare negligit, à ſtatu Iuſtitiæ non quidem repentè, ſed partibus totis cadit. Et noſter S. Anſelmus egregiâ id ſimilitudine declarat: *Sicut piſces,* inquit, *decurrente aquâ viuarij moriuntur, ſi clauſuræ ipſius minutatim ac ſæpè crepant, nec reficiuntur; ita omnis Religio Monaſtici Ordinis funditus perit, ſi cuſtodia eius per modicarum contemptum culparum paulatim à feruore ſuo tepeſcit; atteſtante ſcripturâ, quæ dicit: Qui modica ſpernit paulatim decidet.* Omnes ergo rimæ, vt ait Cyprianus, *ne dicam portæ claudendæ ſunt, ne per vnum foramen caſtra omnia penetrentur: Et vniuerſa ſunt componenda munimenta, ne per modicum non munitum tota ciuitas ruat.*

Cyprian. lib. de ſing. Clericor.

Sancti Patres minimorum curam habendam docēt.

Frequentes admodum ſunt SS. Patres in commendandâ minimorum curâ; de quâ accuratum tractatum edidit Iulius Nigronus, qui eſt decimus inter Aſceticos; quo pluribus perſequitur cauſas & rationes, cur tanto ſtudio minimorum non minima ſit habenda ratio. Etſi autem vniuerſim hoc ita ſit, maximè tamen in Regularum obſeruatione minimorum curam habendam docet. Id verò ab omnium Ordinum, & Religioſorum exemplo probat; quibus curæ in primis fuit, ne minima negligerentur: de quo illud etiam S. Benedicti accipere poſſumus, quod Cellerario dixit: *Nihil ducat negligendum.* Addit verò idem Nigronus, S. Patrem in Regulâ multa ſcripſiſſe, quę ſtudium hoc minimorum ſapiunt, vtpotè cap. 32. tam accurata & minuta præceptio de cuſtodiâ ferramentorum, quorū negligenti tractatori graues imponuntur pœnæ. Item quod ſequenti capite verbum, Mevm, à Monaſterijs ableget: aliaque paſſim huius generis occurrunt, vt *de his, qui falluntur in Oratorio; de his, qui in quibuſlibet rebus leuibus delinquunt.*

Et inter eos S. Benedictus. *Reg. cap. 31.* *Reg. c. 45. 46.*

Obſeruatum autem fuit in Ordine noſtro magnâ diligentiâ hoc circa minima ſtudium, ſine quo diſciplina tota diſſoluitur: vt expertus S. Anſelmus teſtatur, cùm ait: *Certiſſimum namque eſt, quod in multis Eccleſijs experimento didicimus, quia* in Monaſterio vbi minima diſtrictè cuſtodiuntur, ibi rigor Monachorum inuiolabilis permanet: *ibi pax inter Fratres, & in Capitulo proclamationes conquieſcunt.* Vbi verò minimi exceſſus negliguntur, ibi totus Ordo paulatim diſſipatur & deſtruitur. *Si ergo de virtute in virtutem vultis aſcendere, ſemper timete in ſingulis minimis Deum offendere.* Eadem porrò damna, quæ ex minimorum neglectu, Anſelmus euenire aſſerit, multis Ordinibus eueniſſe, S. Antoninus tradit: cùm enim de Religionibus multis egiſſet; *Præfata,* inquit, *Religiones, quæ cū magno feruore, & vita ſanctimoniâ initium habuerunt,* minima negligentes *traditionum paternarum, in proceſſu temporis paulatim* defluxerunt, & exinanitæ ſunt, *vſque ad fundamentum in eis, vota ſcilicet ſubſtantialia.* Et hinc tanta viris ſanctis extitit cura, ne minimi ſenſim defectus irreperent, præſertim circa proprietatem: quare S. Eugendus Abbas *cellam, armarium, arcellamve nulli omninò conceſſit: nulla cuique de neceſſitate exigua proprietatis operandi dabatur occaſio. Nam vſque ad acum ipſam, lanaſque netas, etiam ſuendi conſuetudine cuncta præbebantur in medium, dummodo ſubtiliſſima Fratribus declinandi eximeretur occaſio. Cæterum nouit Fraternitas cuncta* (inquit Auctor vitæ) *quæ dico: nunquam in cœnobio declinandi cauſſas deeſſe maximas, vbi non propellantur etiam* minima.

S. Anſelm. Epiſt. 6. *Hac doctrina magni æſtimanda.* *Ordines lapſi ob negleſta minima.* *S. Antoninus part. hiſtorialis tit. 15. cap. vltimo §. 2.*

DE REGVLA S. BENEDICTI *S. Eugendus ſolicitè ijs obuiauit.* *Sur. 1. Ianu.*

Quoniam vero magni momenti eſt hęc in minimis diligentia; lubet huc adducere exempla quædam Ordinis noſtri, ex quibus manifeſtè colligere licet, quantopere aduerſarius noſter diabolus gaudeat minimorum neglectu: vt inde vel ad grauiora nos inducendi, vel ad calumniam ſtruendi, anſam arripiat. Patuit id in Cluniacenſi Monaſterio, in quo hæc erat conſuetudo, vt micas ex panum ſectione decidentes, ſinguli diligenter colligerent; & ante lectionis finem cum benedictione ſumerēt. Finitâ lectione, nec illa, nec cibum vllum quiſpiam capere auſus erat. Has autem micas alijs cibis ſacratiores exiſtimabant propter miraculum. Frater enim quidam ad mortem perueniens, *circumſtātibus Fratribus, qui eius venerant orando commendare ſpiritum Domino, ſubitò emiſſâ voce clamauit, dicens: Adiuuate me, obſecro, Domini propter Deum. Modò,* inquit, *raptus ſum ad iudicium, ibique protulit accuſator humani generis diabolus, contra me ad teſtimonium, de micis panum ſacculum plenum, quas comedere ſecundùm conſuetudinem nolui, & de menſâ ceciderunt. Atque poſt puſillum iterum terribiliter clamare cæpit, & dicere: Ecce, de quo vobis dixi diabolus adeſt, deferens prædictum ſacculum. Nā cùm territi Fratres mirarentur, adiecit rurſum; illo in loco adeſt: at non videtis eum? Deinde iterum ſigno crucis totam ſe muniuit, & inter verba orationis ſpiritū reddidit. Ab illo ergo die omni cum diligentiâ ſunt collecta.* Sed & eadem hiſtoria aliud miraculum refert, quo demonſtratur placuiſſe Deo morem illum. Quidā eius Monaſterij Frater (quem S. Odonem, vitæ ſcriptor fuiſſe aſſerit) *cùm ſederet ad menſam, toto animo lectioni intendebat. Contigit autem quandoque, vt collectis pro more micis, priuſquam eas ederet, Abbas Berno lectioni finem imponeret. Tum ille, quid ageret, prorſus ignorabat. Abſolutâ enim lectione, non audebat eas ſumere: nec etiam relinquere, ne caſu perirent. Tandem viſum illi eſt, manu eas*

Exemplis oſtenditur cauenda minima. *I. Fratris negligentis micas comedere.* *Vitæ S. Odonis lib. 1. cap. 14.* *Ibid. c. 17. S. Odonis in his ſtudium miraculo approbatum.*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

continere, & cùm poſt verſum ab Eccleſiâ eſſent egreßi, Patri Monaſterij exhibere: Itaque poſtquam ex Oratorio egreßi ſunt, mox ad Abbatis pedes ſe abiecit. Interrogatus ab eo, cur veniam peteret, ille explicatâ manu, oſtendere micas voluit, & ecce in margaritas mutatæ viſuntur, quæ poſteà cuidam Eccleſiæ ornamento intextæ ſunt. Hæc ibi.

II. *Sanctimonialis minimas quaſdam poſſidens in agone mortis infeſtatur.* S. Odo lib. 3. collat. cap. 21.

Sed & ipſe S. Odo refert ob minimam quandam proprietatem, dæmonem morienti Monachæ apparuiſſe, vehementerque exterruiſſe. *Nec prætereundum,* inquit, *quod in prædicto cœnobio cuidam puellæ morienti malignus hoſtis apparuit, quæ vehementer intremiſcens recordata eſt, quod vnam aculam ſine licentiâ haberet, quam de loco, vbi hanc eſſe dixit, ſorores detulerunt, ſed dæmon non receßit. Illa verò aliquid proprium, ſe adhuc habere cognoſcens, pro quo malignus hoſtis inſtaret, tandem recordata: Tum,* ait, *filum ſericum ad ſpondam habeo, quo vix reperto & allato mox diabolus receßit, & puella quaſi ſubridens migrauit.*

III. *B. Aichardus à dæmone obſeruatus, dum tonderetur.*

Sed mirum omninò eſt, quod in minima quaque offenſa B. Aichardo accidit: Narrat id Fulbertus vitæ Auctor, ad incutiendam cunctis formidinem ne vanæ ſecuritati deditì, dum in minimis peccare non timent, in magnis fiducialius offendant. Res autem ſic ſe habet paucioribus contracta: S. Abbas grauibus diſtentus negotijs, die quodam Sabbati, ſequentis Dominicæ immemor, veſpere tonſore accito, capillos ſibi æquari forficibus iuſſit. Aſtitit illicò dæmon ſub humanâ perſonâ, capillos colligens, numerans, & in libellum referens numerum eorum. Interrogatus quid illic ageret, reſpondit, ſuum ſe officium exequi; ſeruorum Dei habitacula inuiſere, peccata ſingulorum in ſuo Breuiario notare, ne vacuus ad Principem ſuum reuerſus, acrioribus ſupplicijs addiceretur. Addidit ſe palmam à principe ex eo ſe conſecuturum, quod nunciaturus eſſet Aichardum Abbatem, qui ſe formam & ſpeculum Religionis cæteris exhibere debebat, Dominicæ noctis feſtiuum tempus operi illicito tribuiſſe. Tonſuram Abbas reliquit imperfectam, dæmoni reſpondit venialem eſſe culpam, quæ ſimplici mente, atque ex incogitantiâ commiſsâ eſſet: veniam à benigno Domino impetraturum. His dictis, baculo, & ſigno crucis belluam illam abegit è cellâ, poſt ſe fœda veſtigia relinquentem: Fratribus rem aperit, fatetur culpam, veniam poſcit: Orant pro Abbate Fratres; & poſt preces (res mira) tonſuræ illius inchoatæ ſignum euanuit; vnde coniecerunt culpam quoque fuiſſe deletam.

Apud Sur. 15. Sept.

Nota.

Hæ autem diaboli machinationes Dei ſeruos admonent;

Vt nunquam in vitijs quicquam paruique leuiſque
Ponderis eſſe putent. Qui paruis obuius ibit,
Is nunquam præceps ſcelera in grauiora feretur.

Nazianz. carm. 3. Salubre monitum.

Vt igitur concludamus, audienda rurſus S. Anſelmi ſeria admonitio: *Hæc Fratres, & filij mei chariſſimi, ſeruate. De Ordine veſtro ita ſolliciti eſſe debetis, vt non in modico illum alicubi; vel aliquando in ſecreto, vel in conſpectu aliorum violetis. Scriptum eſt enim:* Qui modica deſpicit, paulatim decidit. *Si ergo coram Deo vultis proficere, nunquam minima mãdata velitis deſpicere. Sicut autem qui modica deſpicit, paulatim decidit: ſic qui modica non deſpicit, non dico paulatim, ſed efficaciter proficit.* Vt Tertium prædictæ ſententiæ explicemus, nouum ſumamus principium. Sit igitur

Anſelm lib. 3. Epiſt. 131.

Eccli. 19.

DISQVISITIO IX.

Quàm exactè, & quo zelo REGVLA *ſeruanda?*

QVOD Regius Vates de diuinâ lege ipſi Deo dixit: *Tu mandaſti mandata tua cuſtodiri nimis:* quodque ipſe Dominus toties præcepit, *vt cuſtodirent vniuerſa mãdata eius, & non* DECLINARENT *neque ad dextram, neque ad ſiniſtram:* idem de ſua Regula pronũciaſſe viſus eſt S.P.N. BENEDICTVS, cùm in explicatâ ſuperiori Diſquiſitione ſentẽtia, ita ait: *In omnibus igitur omnes Magiſtram ſequantur Regulam: neque ab eâ* TEMERÈ DECLINETVR *à quoquam.* Quid enim hoc eſt aliud, quàm in *Scholâ Dominici ſeruitij* oculis noſtris quodammodò *videntes Præceptorem noſtrum, audire verbum poſt tergum monẽtis: hæc eſt via ambulate in eâ: & non* DECLINETIS *neque ad dextram, neque ad ſiniſtram?* Et meritò præcipit, ne quis à Regulâ temerè declinet? *cùm illius obſeruatio perducat hominem ad celſitudinem perfectionis, & facienti regna patebunt ſuperna.* Nihil igitur mirum eſt, adeò exactam requiri legis cuſtodiam, cui tantæ felicitatis reddatur retributio.

Pſalm. 118. Deuter. 5. S. Benedictus cauet, ne qui a Regulà deſciſcerent. Reg. cap. 3. Iſaiæ 3. 21. Reg. c. 73.

Quos autem dicemus *temerè* à Regulâ *declinare,* niſi eos, qui nulla legitimâ exiſtẽte causâ, ſed ob vanos quoſdam prætextus, modò hanc, modò illam Regulæ partem leuiter tranſgrediuntur? ita, proh dolor, viderè ſæpenumerò eſt Religioſos quoſdam tam ſuæ ſenſualitati propitios, vt à ſeipſis acceptâ, vel potiùs præſumptâ diſpenſandi licentiâ, à pluribus regularibus actibus ſeſe paſſim eximant: atque ita ſenſim laxitatem in Ordine inducant. Strenui verò Monachi adeò inuiolatè ſingula Regulæ capita ſeruant, vt ne iota vnum,

Quidam ſecus faciunt.

Digitized by Google

Ipſis Patrem præiuit in accurata Regulæ obſeruantiâ.

vnum, aut vnum apicem præterire ſinant, A donec omnia opere compleant. Præiuit hanc viam nobis ipſe Legiſlator noſter, cuius tota vita rectiſſima fuit norma viuendi,& viuâ Regulæ ſuæ imago; ita enim de eo Magnus Romanæ Eccleſiæ Præſul Gregorius ſcripſit: *Cuius ſi quis velit ſubtilius mores vitamque cognoſcere, poteſt in eadem inſtitutione Regulæ omnes Magiſterij illius actus inuenire: quia ſanctus vir nullo modo potuit aliter docere, quàm vixit.* Hunc verò Patrem ſecutus eſt pænè paſſibus æquis *S.Maurus*, quem Fauſto teſte, Sanctiſſimus B BENEDICTVS præ omnibus ſemper charius dilexit & inſtruxit: atque ita in Omnipotentis Dei informauit ſeruitio, vt nemini poſt ipſum in cœnobiali ſacroſanctâ obſeruatione fuerit ſecundus. Quinimò ipſi Magiſtro non rarò admirationi erat tantâ diſcipuli perfectio,adeò vt ſanctiſſimus de illo BENEDICTVS plerumque in conuentu Fratrum, ſuppreſſo eius nomine, quaſi de alio loqueretur, iunioribus & negligentioribus illum proponēs ſequendum. *Vidimus*, aiebat, *noſtrâ ætate quemdam* C *ſtrenuiſſimæ nobilitatis iuuenem, infra annos adoleſcentiæ ita omnis Monaſticæ Religionis ſubitò arripuiſſe perfectionem,vt alicui ex prioribus ſimilis, imò æqualis per omnia digniſſimè iudicetur.*Hæc ille.Nec inferior fuit *S.Placidi* virtus, tam ſtrictè regulare ſilentium obſeruantis;vt numquam alicui hominum locutus ſit, niſi neceſſitas coëgiſſet, aut charitas: *ſemperque ſpiritus eius in Deo poſitus erat*,vt inquit Gordianus.Sed & in omnibus virtutibus,in quibus eum perfectiſſimus Magiſter ſuus BENEDICTVS inſtruxerat, de die in diem proficiebat atque creſcebat. Hi fuêre generoſiſſimi duces Regularis obſeruantiæ, quorum veſtigijs inſiſtere oportet. D

Lib.1.Dial. cap.36.

S.Maurus eum ſecutus.

Fauſtus in vitâ apud Surium 15. Ianuar.

Fauſtus in vitâ apud Sur.15.Ian.

Et S.Placidus. Gordianus in vita apud Surium 5. Octob.

Laudent alij Athenienſes Solonis,& Lacedæmonios Lycurgi legibus rigidè obtemperantes: noſtro Ordini non deſunt plurima exempla eorum, qui religioſiſſimè etiam minima Regulæ mandata, magno animo ſeruauerūt.*Fuldenſium* hęc magna laus,& ingens erga Regulam ſtudium, de quo audiendus Ægil. *Cum,inquit, Fratres Regulam* S. P. BENEDICTI *inhianter obſeruare deſideraſſent,& ad Monaſticæ diſciplinæ normam ſuo corporamenteſque* TOTO ANIMO INCLINASSENT; *conſilium vtile inierunt, quatenus aliqui ex ipſis ad magna alicubi mitterentur Monaſteria, vt Fratrum ibi concordiam, & conuerſationem regularem perfectè diſcerent.*Nam vt idem ait: *Deſiderium tunc ingens inerat Fratribus,ad omnia, quæ eis,dicta vel oſtenſa fuerant Sanctorum exemplis, ſemetipſos toto adniſu aptare, & Regulam* S.BENEDICTI, *quam ſe implere promiſerant, ad omnia* E

Exempla ſtrenuiſſimorum qui Regulam vel minima ſeruarunt.

Ægil. in vit.Sturm.

obſeruabant. Iiſdem Fuldenſibus Religio fuit poſt vigilias æſtiualiū noctium, atque in feſtis duodecim lectionum poſt matutinas,ſomno reficere corpus, niſi Ludouicus Pius à Papâ Gregorio id ipſis obtinuiſſet,vt refert Chriſtophorus Browerus, qui ſubdit: Nefas tunc habitum vel tantillum à Regulâ diſcedere ſemel adamatâ, ni legis grattam faceret legum ſummus arbiter. Quanto autem rigore Regulam ſeruādam putauit *S.Aygulphus* Abbas & Martyr Benedictinus? Hic enim cum ſocijs Monachis captus & grauiter cæſus, cùm ei circa horam tertiam Arcadius Monachus cibos deruliſſet, adhortareturq; Sanctos, vt membra ieiunio, nimioque cruciatu iam defeſſa reficerent; B. Aygulphus, etſi interno languore fatigatus, reſpondit: *Nunquid non his diebus ieiunia ad horam nonam vſque protrahit Regularis inſtitutio? An ignoras Regularem diſciplinam debere occaſione nullâ violari?*Dignum ſanè generoſo legis zelatore reſponſum. Laudat quoque Guilielmus Malmesberienſis *Lanzonem*,qui præ cæteris ſui æui hominibus, Regulam Sancti BENEDICTI obſeruabat: & vt noris quàm fuerit Religioſi tenax inſtituti, licet ſupremâ ægrotatione ſic excruciaretur, vt nec ſedens,nec ambulans, nec iacens,nec ſtans,ne momento quidem tranquillus fuerit: *Nunquam tamen noctibus eſt locutus: rogantibus Fratribus, vt ſilentium ſolueret, non acquieuit, rogans ne Monachatûs ſui pudicitiam libarent, quòd nunquam, poſtquam Monachicum habitum accepiſſet, à Completorio exiens, vſque ad ſequentis diei Primam locutus fuiſſet.*

DE REGVLA S. BENEDICTI.

I. *Fuldenſes.*

Brow. Antiquit. Fuldenſium l. 2. cap.16.

II. *Aygulphus.*

In eius vita.

III. *Lanzo.*

Malmesb. lib. 5. de geſt reg. Angl.

Commendat Sacra Scriptura inuictos Machabæos,qui pro lege patriâ mori maluerunt, quàm legem violare. Quis verò ſatis deprædicet zelum & conſtantiam Eleazari, cui enim data eſſet optio, vt ſimularet ſe Antiocho eſum porcinæ lege vetitæ imperanti, obedire; allatis carnibus alijs, quibus ei iuxta leges patrias veſci licebat: *reſpondit citò, dicens, præmitti ſe velle in infernum:* & Adoleſcentibus exemplum fortè relinquere,ſi prompto animo ac fortiter pro grauiſſimis ac ſanctiſſimis legibus,honeſtâ morte perfungeretur. Atque hoc dicto,à carnificibus arreptus, glorioſiſſimè occubuit. Fortiſſimo huic viro ſimiles illi Ordinis noſtri ſunt, qui pro Regulæ obſeruantiâ temporalia damna, & vitæ diſcrimen adire non reformidarunt; non ignorantes quod Hegeſippus ait: *Mori pro lege patriâ, inſigne eſt immortalitatis.* Claruerunt hâc laude ſub S. Odone Abbate Cluniacenſes Monachi, de quibus in Eccleſiaſtico officio legimus, *quod aut Regula conuenienter viuere, aut mori cupe-rent.*

Hi ſimiles Machabæis. 2. Machab. cap.6.

2. Mach. 6.

Hegeſipp. lib. 1. de excid. Hieroſolym.c.45.

Cluniacenſes laudati ab exactâ obſeruantiâ Regulæ.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

In vitâ S. Odonis, lib. 2.

rent. Et ſanè Nortmannis Pictauorum atque Turonenſium fines deuaſtantibus luculento id docuêre exemplo. Cùm enim duo Monachi ex eâdem Congregatione Turones miſſi, in Nortmannorum manus incidiſſent, capere eos quidem, *& ligare eorum manus, deinde minari potuerunt, ſed eorum ſilentium rumpere nequiuerunt. Manè autem facto, applicuerunt in aſſignatum locum, in quo ſibi congregandi poſuerant conſtitutum.*

Duo Monachi nullis tormentis adigi poſſunt ad violandum ſilentium.

Prædicti verò Fratres paululum ſe ab eis ſequeſtrarant, & ſicut erant ligati, in terram ſe ſuper facies ſuas dederunt, quatenus peracto Pſalmorum curſu, ſilentio finem imponerent: nondum enim oratione completâ, venit pars reliqua, captâ multâ prædâ. Inueniens itaque Dux eorum prædictos Fratres in terram iacere, interrogauit qui eſſent; at illi retulerunt ei omnia quæ geſſerant, per ordinem, addentes quòd nullo modo potuiſſent eos loqui facere. Ille itaque quia erat barbaricâ immanitate turgidus, ob nimiam elationem, cum eodem in quo ſedebat phalerato equo, inclinato velut ad feriendum conto, irruit ſuper eos, metum mortis eis incutiens, volens eos probare, an timerent. Cæterum vulgus vndique quod confluxerat ad hoc ſpectaculum vociferantes barbarico ritu, manibus plauſum dabant. At illi vt erant animo conſtantes, ita & corpore permanſerunt immobiles: & hoc non aliquâ fiebat apud eos in deluſione, ſed ius faſque ſanctæ Regulæ, ſub quâ videlicet cupiebant mori & viuere, & nunquam ab eâ declinare. Poſt aliqua interiecta, ità Auctor concludit. *Si* autem hi *Fratres cum cæderentur, & ab hoſtibus tunderentur, atque vinctis minarentur, voce ſilentium rumpere non ſunt paſſi; illi qui nullam vim patiuntur, nec à quouis coacti,* ſed ſuâ ſponte Regulæ iura tranſgrediuntur, quid *dicturi erunt ſimul poſiti ad iudicium, cum vtrorumque cauſa in conſpectu Dei & Angelorum examinabitur?* Hæc ibi.

Alter equũ rapi patitur ne ſilentium rumperet.

Vbi etiam aliud exemplum habetur de eo, qui equum ſciens auferri permiſit, ne nocturnum violaret ſilentium. Digna ſunt hæc generoſis Benedictinæ Regulæ zelatoribus, digna quæ poſteri pro loco & tempore imitentur, cùm in omnibus Regulæ mandatis, tum etiam in hoc de ſilentio, cui omni tempore ſtudere debent Monachi, vt Legiſlator noſter ait. Rectiſſimè ſiquidem Pariſienſis Cancellarius obſeruauit, & experientiâ docente clarum eſſe dixit, quòd *vbi hæc cenſura ſilentij ſeruatur arctiùs: ibi Religio viget laudabiliùs & perfectiùs.* Hæc Gerſon.

Gerſon tit. 2. in reſp. ad 4. quæſt. quæſt. 1. concl. 3.

S. Benedicto ad ſuos adhortatio.

Verùm, vt Fratres noſtros ad excelſam illam animi fortitudinem, & feruentiſſimum zelum cuſtodiendæ Regulæ exhortemur, imaginentur ſibi Sanctiſſimum P. N. BENEDICTVM in Monaſticâ cathedrâ confidentem, iiſdemque verbis diſcipulos ſuos alloquentem, quibus olim moriens Matathias filios ſuos Machabæos grauiſſimè admonuit, vt Moſaicam legem, ab Antiocho & Gentibus tantùm non peſſumdatam, pro viribus in integrum reſtituerent: *Nunc ergo, ô filij, æmulatores eſtote legis, & date animas veſtras pro teſtamento Patrum veſtrorum, & mementote operum Patrum, quæ fecerunt in generationibus ſuis, & accipietis gloriam magnam & nomen æternum.* Vos ergo filij confortamini, & viriliter agite in lege, quia in ipſa glorioſi eritis.

1. Machab. cap. 2.

DISQVISITIO X.

Vt Monachorum opera ad Regulæ amuſſim exigenda?

QVOD Ezechiel Propheta in myſticâ viſione Angelum vidit, in cuius manu erat funiculus lineus, & calamus menſuræ, quo vniuerſam templi fabricam interiùs & exteriùs menſurabat: idipſum ſpirituali quodam modo à Religioſis omnibus ſæpiùs fieri, maximè par eſt. Quod enim eſt templum Dei, niſi anima viri iuſti? de quo Hieronymus, vel potiùs Paulinus ad Cælantiam: *Nihil quietius, nihil purius, nihil denique pulchrius eâ mente eſſe debet, quæ in Dei habitaculum præparanda eſt; quem non auro templa fulgentia, non gemmis altaria diſtincta delectant, ſed anima ornata virtutibus.* Ideò & templum Dei Sanctorum corda dicuntur, affirmante Apoſtolo, qui ait: *Si quis templum Dei violauerit, diſperdet illum Deus. Templum enim Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos.* Quiſquis autem ſanctuarij huius Deum cupit habere inhabitatorem, omnes eius partes ſæpiùs examinare, & ad normam diſcutere debet, an exactè menſuris ſuis reſpondeat. Cæmentariorum itaque funiculus, & calamus menſuræ in manu ſumendus eſt, ſinguliſque ſtructuræ partibus adhibendus: vt num rectè ſibi conſtet ædificatio domus ſpiritalis, explorari poſſit. Quis autem hic funiculus: quis calamus menſuræ; niſi norma, ſecundùm quam vnuſquiſque vitam ſuam dirigere debet? Hæc autem Monaſticen profeſſis eſt ſua cuique Regula, quæ velut amuſſis illud in Religioſo agere debet, quod perpendiculum fabris cæmentarijs, aliiſque artificibus præſtat. Quid autem hoc ſit, explicat Sanctus Gregorius: *In funiculo,* ait, *Cæmentarij hoc agi ſolet, vt cognoſci æqualitas, vel rectitudo ſurgentis parietis debeat: vt ſi lapis intus eſt, foras eijciatur, ſi exteriùs prominet, interiùs reuocetur.* In calamo autem menſuræ idem ferè intelligitur: per quem idem Pontifex

Anima iuſti templum Dei.

Hieron. Epiſt. 14.

1. Corinth. 3.

Examinandum id ad normam.

Quæ ſit Religioſorum Regula.

S. Gregor. homil. 17 in Ezech.

Digitized by Google

ſex Sacram Scripturam intelligit, dicens, *Quiſquis hanc legit, in eâ ſemetipſum metitur, vel quantùm in ſpirituali virtute proficit, vel quantùm à bonis quæ præcepta ſunt, longè diſiunctus remanſit; quantum iam aſſurgat ad bona facienda, quantum adhuc in prauis actibus proſtratus iaceat.* Quæ ſine dubio in Religioſorum Regulam optimè conueniunt: illa enim vitæ noſtræ adhibita, facilè apparet morum noſtrorum probitas aut prauitas ſecundùm illam, quod prominet, intus reuocandum, quod nimis retruſum eſt in ſpirituali homine, ad æqualitatem foras educendum eſt: ab hâc profectùs aut defectûs ſpiritualis menſuram accipere oportet. Verè ergo dixit Sanctus Auguſtinus: *Stet Regula, & quod prauum eſt, ad Regulam corrigatur.* Partes igitur boni Religioſi erunt, Regulam ſuam ceu rectiſſimam amuſſim omnibus obſeruantiæ Monaſticæ partibus, ſingulisque ſuis actionibus per conſcientiæ examen frequenter adhibere; vt videat, num ad menſuram Regulæ conſurgat ædificium ſpirituale, quod in animâ ſuâ Deo exſtruere molitur. Metiatur itaque nunc parietem Obedientiæ, nunc Paupertatis, nunc Caſtitatis, aliàs fundum & pauimentum humilitatis, aliàs oſtium ſilentij, totamque interiorem domum Orationis, contemplationis, præſentiæ Dei, & rectiſſimæ intentionis; ſingulas denique Inſtituti ſui partes & exercitia ad Regulam exactiſſimè expendat: vt videat quantum Regulæ reſpondeat, vel ab eâ deflectat fabrica ſpiritualis. Non diſſimili ratione Chriſtus Dominus B. Mechtildem, magnum Ordinis noſtri decus, inſtituit quo ſe modo ad ſacram Synaxim præpararet. *Cùm vis communicare*, inquit, *diligenter animæ tuæ domum perſpicias, ſi parietes eius aut læſi ſunt, aut infecti.* Monens deinde quid in ſingulis partibus Orientali, Occidentali, Auſtrali, & Aquilonari peculiariter examinandum, ſubdit: *In Occidentali parte intuere diligenter, quantum profeceris ſiue defeceris in virtutibus, quàm obediens, & humilis, quàm patiens ad iniurias, ſi* REGVLAM TVAM ET STATVTA TVA BENE' TENVERIS; *ſi vitia in te exterminaueris & deuiceris.* Et mox: *Si quam maculam aut læſionem in omnibus his inueneris, per humilem pænitentiam, & ſatisfactionem ſtudeas reparare.*

Cui non incongruè ſubijci poſſet, recepto tanto hoſpite, & bonorum omnium fonte, enixiùs ab eodem petendum, vt gratiam & ſpiritum largiatur, ad Regulam cum omni puritate & feruore deinceps obſeruandam. Meritò ſanè Religioſi noſtri cùm hoc, tùm alio quouis tempore, cùm in ſe inquirunt, & hoc de Regulæ obſeruantiâ punctum adiunxerint.

Sed vel maximè id faciendum, cùm ex hâc ad alteram vitam migraturi, ſe præparant ad reddendam æquiſſimo Iudici de omnibus actibus ſuis rationem. Hinc apud S. Birgittam Saluator noſter ait: *Ille eſt Monachus* BENEDICTI *qui plus obedit* REGVLÆ, *quàm carni, qui nec in habitu, nec in moribus, alicui placere deſiderat, niſi Deo: qui quotidie deſiderat mori, & parat ſe ad exitum de hoc mundo, ſollicitus eſt* QVOMODÒ REDDAT RATIONEM DE REGVLA BENEDICTI. Sed quod his verbis Chriſtus Dominus docuit, longè anteà monſtrauit exemplo. In cruce etenim moriturus, ſeipſum ad Scripturarum, quæ de ipſo erant, Regulam, veluti expendit. Cùm enim veniſſet, non vt ſolueret legem, ſed adimpleret; iam proximè ſpiritum emiſſurus, animo percurrit omnia, quæ de vitâ & morte eius Prophetæ Spiritu S. pleni prędixerant; vt videret, num aliquid reſtaret adimplendum. Inſinuat hoc Ioannes, his verbis: *Poſteà ſciens* IESVS *quia omnia conſummata ſunt, vt conſummaretur Scriptura, dixit: Sitio.* Vnicum hoc deerat, vt in epilogo vitæ ſuæ dicere poſſet, CONSVMMATVM eſt. Non ſecus Chriſtiani, & maximè Religioſi, antequam vitæ ſuæ curſum conſumment, ſeriò inquirant, num ſuperſit aliquid de Regulâ ſuâ adimplendum, illudque mox faciant; & de alijs imperfectè peractis doleant. Fecit hoc S. Gertrudis Germana, quæ moribũda, inter cætera etiam Regulam ſuam intentiſſimè relegens, ſingula verba tam deuotiſſimis ſupplicationibus, ac ponderoſis ſuſpirijs remetiebatur, quod non ſolùm (vt prædictum eſt) neglecta, imò cooperante pietate Dei etiam perfecta nobiliſſimo ornatu decorare valebant.

Quod verò ad praxim ſpectat, licebit examen hoc adhibere toti Regulæ, diſcurrendo per præcipua eius capita, eaque cum noſtrâ vitâ conferendo: vel vnum tantùm caput examini ſubijcere, & in quo ab eodem deflexerimus, ſedulò examinare & expendere. At non expendiſſe ſatis eſt, ſed tria inſuper adijcienda iudico. *Primum*, dolorem de defectibus contra Regulam admiſſis. Vt enim rectè Ambroſius dixit: *Dum dolemus admiſſa, admittenda excludimus, & fit quædam de condemnatione culpæ diſciplina innocentiæ.* Ita Ioſias Rex cùm audiſſet verba legis Domini, *ſcidit veſtimenta ſua*, & fleuit; ob culpas nimirum contra Legem admiſſas. Dignum id eſt religioſâ imitatione, vt qui contra Regulam ſe deliquiſſe meminerint, ex corde doleant de admiſſâ præuaricatione. Huic affine eſt, vt ex hoc examine cognitionem

Marginalia: …rum applicanda, vt …rgat, di…; S. Auguſt. in Pſal. 31. in Enarrat. 2.; Methodus examen exequendi.; B. Mechtil. lib. 3. ſpecial. gr. c. 31.; Poſt Communionem.; Cum petitione Gratia ſubſidiaria.; DE REGVLA S. BENEDICTI; Ante mortem.; Birgitt. lib. 4. reuelat. cap. 127.; Exemplo Chriſti Scripturas implentis.; Ioan. 19.; Vt nihil Religioſo ſuperſit ex Regulâ adimplendum.; Inſinuat. Diuin. pietat. lib. 5. cap. 31.; Praxis pro examine Regulæ.; 1. Dolendum de tranſgreſſionibus.; S. Ambroſ. lib. 2. de Pœnitent. cap. 10.; 4. Reg. 22.; Cum humilitate & ſui erubeſcentiâ.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

ſui, & ſpiritum humilitatis Monachus eliciat, atque erubeſcat de imperfectionibus ſuis, quibus à menſurâ Regulæ multùm defecit. Innuit hoc Dominus, cùm per Ezechielem ait: *Fili hominis oſtende domui Iſrael templum, & confundantur ab iniquitatibus ſuis, & metiantur fabricam: & erubeſcant ex omnibus, quæ fecerunt.* Quid autem eſt Regula in chartâ ſcriptâ, niſi quædam idea & effigies ſanctitatis; quâ Religioſi, qui ſunt viua Dei templa, ornati eſſe debent? Hæc oſtenditur eis, vt confundantur de defectibus in Regularum transgreſſione commiſſis. Vult autem eos metiri B hanc fabricam, vt aſſequantur perfectionem virtutum, quas Regula proponit; atque erubeſcant videntes ſe tam procul ab illis diſtare, ſimulque ſe exſtimulent ad eas procurandas: vt ita pulcherrimum quoddam templum, huic exemplari, quàm poteſt fieri maximè conforme, in animabus ſuis extruant.

Ezech 41.

Vt porrò hunc humilitatis & confuſionis propriæ ſpiritum ex Regulæ meditatione, & examine eliciamus; optimum erit imitari piam admodum induſtriam Monachi illius, quem S. Ioannes Climacus commendat, & in exemplum proponit. *Cuidam*, ait, *fortiſſimo athletæ Chriſti, qui ad hanc beatiſſimam virtutem feſtinabat, impuri dæmones laudem in corde ſubſeminabant. At ille diuinâ inſpiratione malignorum ſpirituum nequitiam pio & religioſo compendio vincere aggreditur. Deſcribit in cellulæ pariete altiſſimarum virtutum appellationes, puta perfectæ Charitatis, Angelicæ humilitatis, mundiſſimæ Orationis, incorruptibilis Caſtitatis, & huiuſmodi virtutum reliquarum. Cùm ergo illum cogitationes extollere cæpiſſent, dicebat illis: Eamus ad arguentem, adueniensque relegebat appellationes illas, ſibique ipſi clamabat: Cùm has omnes poſſederis, tunc ſcies quàm longè adhuc à Deo ſis. Cùm enim eas poſſederis, ſeruus eris inutilis, feciſti enim quod facere debuiſti.*

Clim. grad. 25.

Monachi ad ſuperandã vanam gloriam inuentum.

Eodem modo Religioſus Regulam lecturus dicat animæ ſuæ: *Eamus ad arguentem Regulam*, ſcilicet. Quemadmodum enim S. Iacobus ait, perſonarum acceptores redargui à lege quaſi trãſgreſſores, ita etiam Regula, Monaſtica lex arguit prævaricatores, dum oſtẽdit etiam viam ab eâ, quam ipſi ſectati fuerant. Dicat ergo Religioſus: *eamus ad arguentem*, relegatque ſibi nunc Caput *de Inſtrumentis bonorum operum*; nunc *de Obedientiâ*, aliàs *de taciturnitate*; tum *de humilitate*; deinde *de reuerentiâ Orationis*; atque ita percurrat omnia, nunc hoc, nunc illud euoluendo: & quamuis vtcumque ſe illa perfeciſſe viderit, humiliet ſe nihilominus, & dicat: *ſeruus inutilis ſum, quod debui facere, feci.* Hoc verò

Lucæ 17.

Regula arguit præuaricatores.

Iac. 2. 9.

A ſi Regulam adimplens vſurpabit, quid illos dicere fas eſt, qui in multis delinquunt, niſi illud S. BENEDICTI: *Nobis autem deſidioſis, & malè viuentibus, atque negligentibus rubor confuſionis eſt?* Ex quibus verbis apparet, hunc affectum humilitatis & pudoris conformem eſſe Spiritui S. BENEDICTI, qui ideò Regulam ſuam ſe deſcripſiſſe ait: *Vt eam obſeruantes in Monaſterijs, aliquatenus honeſtatem morum, aut initium conuerſationis ſe demonſtrarent habere.* Quod ſine dubio vnuſquiſque de ſe meritò ſentire debet, quantumuis fortè Regulam rariſſimè transgrediatur. Cogitans enim ſe etiam ſeruata Regula, tantùm initium conuerſationis habere; diſcet quotidie incipere, & renouato animo, initium hoc ad finem perducere, quod SS. Patres grauiter & ſæpè inculcant.

Regulæ cap. vlt.

Quid ſentire de ſe debeat Regulam obſeruans. Eadem.

Secundum, quod examen hoc comitari deberet, eſt propoſitum emendandi iam cognitos defectus. Ait namque Lactantius, *eum reſipiſcere, qui confirmat animum ſuum ad rectiùs viuendum, tum illud ipſum maximè cauet ne rurſus in eoſdem laqueos inducatur.* Fecit id ſui inquiſitor diligentiſſimus, Pſalmiſta Dauid, qui cùm ad menſuram diuinæ legis ſeſe expendiſſet, aiebat: *Cogitaui vias meas, & conuerti pedes meos in teſtimonia tua.* Id eſt, conſideraui actiones meas, an legi Dei conformes eſſent, & conuerti affectus meos à lege carnis, & peccati, ad legem tuam Domine, quæ ſola eſt via recta. Non ſecus ergo Religioſus, qui, vt Auſonij verſu vtar,

II. Emendandi propoſitum. Lactant. l. 6. Inſtit. cap. 24.

C

Pſalm. 118.

Iudex ipſe ſui totum ſe explorat ad vnguem,
Cogitat, & iuſto trutinæ ſe examine penſat;

D vbi aduerterit ſe à Regulâ deflexiſſe, animo proponere debet greſſus ſuos iterum ad Regulam dirigere, & exactius iuxta eiuſdem præſcriptum viuere.

Tertium, quod pro examinis huius coronide vtiliter admonendum adijcitur, eſt, vt pro commiſſis exceſſibus impoſitæ pœnæ æquanimiter ſuſtineantur, & vel ipſi eas irrogari nobis poſtulemus, aut ſponte aliquas pœnitentię loco ſuſcipiamus. Monitum hoc eſt Sancti Chryſoſtomi, qui ait: *Neque peccata quæ nobis videntur parua, contemptim prætereamus; ſed quotidie à nobis rationem repetamus & verborum, & ſpectationum; & pœnas de nobis ipſis ſumamus, vt nos à futuro ſupplicio liberemus.* Vt etiam ſi noſipſos iudicauerimus, propter quotidiana peccata, minuamus ſupplicium, quod alibi futurum eſt. Exemplo nobis ſit S. Iob, qui inconſideratam locutionem pœnitentiâ deleuit: *Inſipienter*, inquit, *locutus ſum, idcirca ipſe me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauillâ & cinere.* Areopagitæ olim hâc mente præditi ad obſeruandas Solonis leges ſeſe

III. Satiſfaciendum pro culpis.

Chryſ. homil. Gen.

E

Iob 42.

Areopag. in Lege Solonis

Digitized by Google

ges ſeſe adſtrinxerunt; Senatus quidem, vt Plutarchus ait, commune iuſiurandum peragendo, ſinguli autem Theſmothetæ peculiare iuramentum præſtando, ſe, ſi quam violaſſent legem, aurcam ſtatuam paris ſibi ponderis Delphis dicaturos. Quis non miretur hunc erga mortalis hominis leges amorem ac venerationem? Quis non leuiorem prorſus mulctam lubens ſuſtineat amore illius legis, quam non neſcit Deo inſpirãte eſſe dictatam? Quare promptiſſimâ voluntate impoſitas à Superioribus pœnas veri Religioſi non tantùm ſuſtinuerunt, ſed vltrò etiam indulgente Præſide, eas ſibi efflagitarunt. Nobile exemplum hâc in parte dedit B. Margareta, Regis Hungarorum filia, quæ in Dominicano Ordine Religionem profeſſa, *obſeruantias ſiue inſtituta Regularia perfectiùs cunctis alijs totâ vitâ ſeruauit.* Nolebat autem, vt Garinus in eius vita ſcribit, *parci ſibi à pœnis, quæ cæteris Sororibus irrogabantur. Itaque rogauit Priorem Prouincialem vt ipſi, ſicut alijs, mulctam irrogaret pro fractione ſilentij: ſicque factum eſt. Nam cum alijs humi diſcubuit, panem & aquam comedens.* Quis verò enarret pœnas eas, quas feruentiſſimi Religioſi ob ſummum perfectionis deſiderium, etiam in minimis tranſgreſſionibus à ſeipſis exegerunt? Occurrunt illæ paſſim in Sanctorum hiſtorijs: ſed memorabile cumprimis eſt, nec paſſim imitabile, quod de Euſebio Theodoretus refert; qui cum ſemel ab auditione lectionis Euangelicæ aſpectu quorumdam agricolarum diſtraheretur, qui in ſubiecto campo terram excolebant; ita ſeipſum puniuit, vt per quadraginta annos, & amplius, quibus poſteà vixit, nec agrum aſpiceret, nec in cœlum & aſtra oculos attolleret: ſed ſemper iniecto in collum collari ferreo, inclinatus incederet. Interrogatus autem, quam ob cauſam ſe tam ſæuiter ob modicum defectulum caſtigaret, reſpondit dignam Sanctiſſimo viro ſententiam: *Ne, dixit, aduerſarius de rebus magnis bellum gerat, conor illum ad hæc parua traducere.* Frequentes autem fuerunt perfectionis amatores exigendis mulctis, ob leues etiam tranſgreſſiones: ſed Benedictinis ex Sancti BENEDICTI ſcholâ propono exemplum, quod Petrus Diaconus ſic refert: *Et quia ſilentium illis diebus* (quibus obſeſſum erat Monaſterium Caſſinenſe) *tumultus cauſâ ſeruare non poterant: decreuerunt, vt tribus diebus tria pſalteria poſt Completorium in Eccleſiâ pſallerent. Priùs verò quam eam tridui obſecrationem inchoarent, Abbas ex Monaſterij conſuetudine in Capitulo ſurgens, veniam petijt: confeſſionem de ſuis exceſſibus fecit.* Similiter & Fratres poſt illum omnes, *in* BENEDICTI *Patris Regulam ſe deliquiſſe confeſſi ſunt. Sicque eos Abbas ab omni ſententiâ excommunicationis, ſi quam incurriſſent, abſoluit, indulgentiamque conceſſit.* Tanta illis fuit Regulæ reuerentia, vt leuem hanc & pænè nullam culpam rigidâ adeò cenſurâ caſtigarint: eo quippè modo ſibi non parcentibus ille parcit, *cuius altum iuſtumque iudicium* (vt Auguſtinus ait) *nullus contemptor euadit.* Atque hæc quidem dicta ſint, vt quantum fieri poteſt,

Margin notes:

Plutarch. in Solone.

Apud Sur. 28. Ianuar.

Sancti Ro-[illegible] [illegible] [illegible] ſcuri ca. parant.

Theodor. in Philoth. cap. 4.

DE REGVLA S. BENEDICTI.

Euſebius euagationem oculorum.

Lib. 4. Chronici Caſſin. cap. 101

Caſſinenſes violationem ſilentij in obſeruatione Monaſterij.

In omnibus omnes Magiſtram ſequantur Regulam: neque ab eâ temerè declinetur à quoquam.

CATECHISMVS
MONASTICVS,
SIVE
DOCTRINÆ S. BENEDICTI
SYNOPSIS ANALYTICA.

Audi, Fili mi, DISCIPLINAM PATRIS TVI: & ne dimittas Legem Matris tuæ. *Prouerb. 1.*

PRÆFATIO.

SVPERIORI Libro Mantiſſam A adijcio CATECHISMVM hunc MONASTICVM; hoc loco, & tuâ, mi Lector, cōſideratione nō prorſus indignum. Quam enim ille fuſiùs, & in genere vrgebat Regulæ obſeruantiam, hic velut ad praxim deducens, breuiter, & in particulari oſtendit, quibus, & quâ ratione ſit exhibenda.

Catechiſmi ſcribendi occaſio. Religioſum enim ea, ad quæ ex ſuo tenetur Inſtituto, & quæ ei quotidie prçſtāda, noſſe cumprimis oportet. Hac ſiquidem de cauſsâ voluit S.P. BENEDICTVS, quam ſuis præſcripſit REGVLAM, *ſæpiùs in Cōgregatione legi, ne quis Fratrū de ignorantiâ ſe excuſet.* *Cap. 66.* Sed enim, cùm Regula ſparſim, atque vt ferebat occaſio, ea tradat, quç vniuſcuiuſq; erga Deū, Superiores, Ordinē, Seipſum, & Confratres Officiū concernūt; non inutiliter hæc inde excerpta, certo ordine diſpoſita, & velut in faſciculum colligata, Monachis noſtris viſum eſt proponere. *Exercitatio interni hominis.* Sic enim ex ipsâ Regulâ eis ſubminiſtrantur Religioſæ pietatis argumenta: in quibus ſe quotidie, vel crebrò ſaltem, poſſint exercere, & velut in ſpeculo animæ ſuæ ſtatum, diſpoſitionemq́ue cognoſcere.

Enimuerò, & hinc Ordines quoſdam à C primæuo feruore ſenſim prolapſos, Ioānes Mauburnus cenſet, quod ijs defuerit *totius Religionis conſeruatiuum, Exercitatio ſcilicet interni hominis, ſtudiumq́; deuotionis.* *Maub. Roſet. ſpir. diſtinct. 1. tit. 2. cap. 3.* Et non ita pridem Ioānes à S. Mariâ, Ordinis Prçdicatorum, ſolerter indagās ſcaturiginem ex quâ Religioſorum Ordinum relaxatio profluxerit, duo hæc adfert capita: quòd vel caruerint Regulis, quæ ſpiritualia & interna prçſcriberent exercitia; ſed totæ potiſſimùm verſarentur circa exteriota: vel, quamuis vitæ ſpiritualis doctrina in A ipſis ſatis Regulis eſſet expreſſa; (vt certè expreſsè S. BENEDICTI) ea tamen Nouitijs non fuerit inculcata, tanquam ſummè neceſſaria, & præcipuus exteriorum obſeruantiarum ſcopus; imò, & anima: ſine quâ illæ quid erūt, niſi merum cadauer? *Ex cuius neclectu orta Religioſorum ruina. Tractat. in vit. SS. Ordin. Prædic. § 5.* Quod non ſemel Bernardus perſtringit: *Corporis,* inquit, *conuerſio ſi ſola fuerit, erit nulla. Forma ſiquidem conuerſionis eſt, non veritas, vacuam virtute gerens ſpeciem pietatis. Miſer homo, qui totus pergēs in eâ quæ* FORIS *ſunt, & ignarus* INTERIORVM *ſuorum, putans ſe aliquid eſſe, cùm nihil ſit, ipſe ſe ſeducit.* *S. Bernard. de curâ internorum ſententia. Bern. ſerm. 1. de Quadrag.* Exteriorē *quippe* B *ſuperficiem intuens, ſalua ſibi omnia ſuſpicatur: non ſentiens vermem occultum, qui* interna *corrodit. Videas,* ait idem alio loco, *ſic palliatum hominem: vt ſeducat etiam ſemetipſum: penitus non attendens vermem, qui* interiora *depaſcitur. Manet enim* ſuperficies, *& ſalua ſibi omnia arbitratur.* *Id. ſerm. 1. de Aſſump. B. Mariæ.* Monet proinde: Non ſola inueniatur *in nobis* Exercitatio corporalis *ad modicum valens: ſed inueniatur vtilis ad omnia pietas,* & EXERCITIVM SPIRITVALE. Sic ille.

Copioſam quidem huic Exercitio ſacta Regula ſuggerit materiam, quam in hâc ANALYTICA SYNOPSI vtcumq́ue digeſſi, eamq́; CATECHISMVM MONASTICVM non immeritò nuncupaui. *Catechiſmus ex Regulâ concinnatus.* Vt enim *Catechiſmi* titulo ij ferè prçnotātur Libri, quibus fidei rudimēta, & doctrinâ traditur Chriſtiana, ita hoc Regularis vitæ Compendium non prorſus abs re eodem gaudebit nomine.

Bipartitus eſt autem hic CATECHISMVS. *Eius partitio.* Priori Parte, vt iam inſinuatum, explicat Monachi Ordinationē erga Deum, & Ordinem; erga Superiores, proximos, & ſeipſum; in quibus variatum virtutum occurrūt Exercitia. Poſteriori, deſcribuntur Monachi Officia ſub ijs titulis, quos in ſuâ

Regulâ

Regulâ S.BENEDICTVS expreſſit; additur denique totius Regulæ SVMMARIVM.

Occurunt, fateor, nonnullæ S.BENEDICTI ſententiæ aliquoties repetitæ, ſed id factum, quòd diuerſis ſubſeruirent titulis: & ne quidpiam quod pietatē promouere poſſet, ſuo deeſſet loco. Vtile enim in hoc genere, quemadmodum & in cibis nouo condimento nouam veteris, ſolitique alimenti prouocare orexin. Glycera coronaria ex iiſdem ſæpè floribus, verſicolori mixturâ alia atque alia concinnabat ſerta, vt Pauſiæ pictoris induſtria illa vix imitari poſſet, *eſſetque certamen artis & naturæ.* Non ſecus pij ſcriptores ex iiſdem variè diſpoſitis ſententijs, diuerſa in ſpeciem concinnant pietatis exercitia, vt nouo flore ea Lectoribus commendent. Hoc fine quæ noſtris deberet eſſe vſitatiſſima documentorum ſacræ Regulæ meditatio, nunc hoc, nunc illo expendenda modo proponitur, vt varietate faſtidium tollatur, & vtiliſſima doctrina frequentiùs inculcetur.

PRÆFATIO.

Quoniam autem *prima litterarum elemēta* non rarò *Catechiſmis* ſolent præmitti; & nos eorum imitatione hîc præfigimus

ALPHABETVM MONASTICVM.

Scribendorum alphabetorum cauſa.

QVOD in Sacris litteris cernere eſt, Pſalmos quoſdam, & Ieremiæ Lamentationes, ALPHABETI ordine decurrere, id eâ potiſſimùm factum eſt cauſsâ, vt, quemadmodum Hieronymus ait, *Hiſce litteris & exordijs in Dei doctrinâ tenera adhuc & lactens viri iuſti erudiretur infantia. Vt enim,* Ambroſio teſte, *paruulorum ingenia primis litterarum elementis aſſueſcunt diſcendi vſum aſſumere;* ita etiam nos huiuſmodi elementis vſum diſcamus viuendi.

Hieronym. Præfat. in lib. Regum.

Ambroſ. in Pſal. 118.

Pium hoc artificium plures deinde imitati ſunt, qui viuendi præcepta breuibus ſententijs litterarum ſerie diſpoſitis, fidelibus tradiderūt. Nam & Gregorius Nazianzenus Iambicis viginti quatuor verſibus morale *Alphabetum* digeſſit. Climacus quoque gradu 26. *Rudium, Mediocrium,* & *Magiſtrorum,* vt ipſe loquitur, ſiue Incipientium, Proficientium, & Perfectorum terna exhibet *Alphabeta.* Ex Latinis S.Bonauentura tom. 7. *Alphabetū* ſcripſit *Incipientium.* Habet & Thomas à Kempis *Alphabetum paruum Monachi in Scholâ Chriſti,* quod etiā inter opera S.Bonauenturæ cōparet. Ioanni Gerſoni adſcriptum *Alphabetum diuini amoris,* parte 3. operū eius recēſetur, quamuis eius verè nō ſit, cùm in eo ipſe citetur. Adfert autem quindecim ad eleuandum mētem in Deum *Alphabeta.* Quarto autem capite tractans de viâ inſtructiuâ, ait eam à S. BENEDICTO Inſtrumenta bonorum operum enumerante, traditam: ex quibus ibidem ſpirituale concinnat *Alphabetum.* Cùm autem S. BENEDICTVS dixerit ſe SCHOLAM DOMINICI conſtituere SERVITII, viſum eſt eiuſdem Scholæ diſcipulis ſumma monaſticæ vitæ capita *Alphabeto* illo comprehenſa in *Catechiſmi* huius frontiſpicio proponere.

Regula Gymnaſium eſt: Monachi, benè diſcite, prima

Quæ Benedictinæ ſint Elementa Scholæ.

Indigetis enim, vt doceamini quæ ſint ELEMENTA exordij Sermonum Dei. Hebr. 5. 12.

Sed Rupertum hîc præloquentē audire iuuerit: *In eo,* inquit, *quòd ſingulæ ſententiolæ ſingulis* ALPHABETI *litteris prænotantur, pulchrè nobis innuitur, vt humili conſcientiâ paruulos nos eſſe iudicemus, quatenus iſtorū declaratione ſermonum illuminari digni habeamur. Scriptum namque eſt:* Declaratio ſermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis. *Igitur ad iſtud* ALPHABETVM *tanquam pueri* ABECEDARII *diſponamur, ſub iſtis vocibus contineri non dubitantes ſcientiam, quæ abſcondita eſt ſapientibus, & prudentibus, vt nec prima nouerint Elementa.*

Rupert. lib. 1. in Ierem. cap. 12.

Pſal. 118.

A bnegare ſemetipſum ſibi, vt ſequatur Chriſtum.

B onum aliquod in ſe cùm viderit, Deo applicet non ſibi.

C aſtitatem amare.

D elitias non amplecti.

E lationem fugere.

F acere ſe à ſæculi actibus alienum.

G ehennam expaueſcere.

H onorare omnes homines.

I n omni loco Deum ſe reſpicere pro certo ſcire.

K aritatem non derelinquere.

L ectiones ſanctas libenter audire.

M ala præterita cum lacrymis, vel gemitu quotidie in Oratione Deo confiteri.

N on velle dici ſanctum antequam ſit, ſed priùs eſſe quo veriùs dicatur.

O s ſuū à malo & prauo eloquio cuſtodire.

P ræceptis Abbatis in omnibus obedire.

Q uod ſibi fieri quis non vult alteri non facere.

Riſum

PRÆFA-TIO. R iſum multum, aut excuſſum non ama- A re.

S pem ſuam Deo committere.
T imere diem iudicij.
V itam ęternam omni cócupiſcentiâ ſpirituali deſiderare.
X P̄I amori nihil præponere.
Z elum & inuidiam non habere.

CONCLVSIO.

Scribe, nouelle MONACHE, ALPHABETVM *iſtud in corde tuo, quaſi in libro vitæ, & per ſingulos dies chartulam tuam inſpice, & bonos mores aſſueſce. Pauca ſunt verba, ſed magna habent myſteria & perfectorum opera: ornant exteriùs, & quietant interiùs.* Thomas à Kempis Opuſculo ſ. breui.

Non abs re fortaſſe fuerit alterum hîc ſubijcere, quod in Cœnobitarum gratiam aliquando * luſimus. * In Cantic. Catechet.

ALPHABETVM RELIGIOSORVM.

✠ ABSTRACTVS ſæculo Dei clem —
Ex hoc te ſpeculo diſce dec —
A mato Dominum totâ pot —
B enefac omnibus, ſine inuid —

C ellamque inhabitans, ſerua ſil —
D iſcurſus fugias, Obedi —
E t verâ niteas indiffer —
F er iugum Domini cum pati —

G ulæ remedium ſit abſtin —
H onora Præſules cum reuer —
I n Dei iugiter viuas præſ —
L aua à malitiâ cor pœnit —

M urmur, tepiditas, concupiſc —
N eglectus Regulæ ſint hic abſ —
O ra ſæpiſſimè, penſa immin —
P auper, cum proprij viue car —

Q uouſque ſequeris hæc fugi —
R elinque vilia citò lab —
S ectare humilia, plus conduc —
T imor ſit Domini prima prud —

V irtute ſtudeas, & ſtet ſent —
X P̄I veſtigia ſequi fulg —
Y mnos in populi canta frequ —
Z eloque ferueas & dilig —

Hiſce virtutibus Clauſtra nit —
Et in virtutibus profici —
Votaque Domino Deo redd —
Steterunt priſtino flore flor —

Sed rerum ſubijt vbi afflu —
Heu pura perijt mox CONSCI —
Refrixit pietas, manſit SCI —
Hæc cedat: quid erunt? quid? mera

E N T I A

Digitized by Google

CATECHISMI MONASTICI PARS PRIMA:

MONACHI RVDIMENTA,

SIVE

DOCTRINA REGVLÆ S. BENEDICTI

ad quinque Capita reuocata.

A REGVLA ſanctiſſimi Patris Noſtri BENEDICTI ſpiritu Dei plena, dirigit Religioſum ad omnē perfectionem iuſtitiæ, eique diſcretione præcipua, ſermone luculento deſcribit (vt præmonuimus) quid Deo, quid Superioribus, quid Religioni, quid Sibiipſi, quid denique Proximis ſiue Fratribus debeat. Quicumque autem debitis hiſce exactè ſatisfecerit, næ omnes Iuſtitiæ adimpleuerit partes: Iuſtitia enim eſt virtus, quæ vnicuique tribuit quod ſuum eſt.

Catechiſmi pars I. circa tria verſatur.

Vis, ô Religioſe, verbo vno intelligere quemadmodum multiplicibus Iuſtitię officijs erga quemlibet ſatisfacies? Audi: Erga Deum & Superiores, qui Patres tibi ſunt; erga Religionem ipſam, quæ Mater tua eſt, habe Cor filij; erga Fratres tuos, & proximos, Cor Matris; erga teipſum cor exhibe Iudicis: In his ſiquidem conſiſtit tripartitum illud Iuſtitiæ munus, quod Propheta ſcribit Deum à nobis exigere. *Indicabo tibi, ô homo, quid ſit bonum, & quid Dominus requirat à te: Vtiq; facere Iudicium, & diligere miſericordiam, & ſolicitum ambulare cum Deo tuo.* Mich. 6. Ex his primum ſpectat ad B uos, *Facere* nimirùm *iudicium;* alterum ad proximos; *Diligere miſericordiam:* tertium verò ad Deum; *Solicitum ambulare cum Deo tuo.* Cùm autem tribus hiſce tota Chriſtianæ Iuſtitiæ perfectio, atque omne bonum noſtrum contineatur, primâ hâc *Catechiſmi* parte declarabimus, quemadmo- C dum S. P. BENEDICTVS Religioſos ſuos docuerit obligationibus hiſce ſatisfacere; à *Deo* ipſo, omnium rerum principio & auctore ſumentes principium. Priùs autem totam Libelli materiam in hoc *Schemate* Lectorum oculis ſubijcimus.

CATE-

CATECHISMI

Doctrina eſt

PARS PRIOR EXHIBET MONACHI RVDIMENTA.

RVDIMENTA MONASTICA exponunt quid Monachus debeat

- **DEO,** vt
  - Eum cogitet præſentem. *Reg. cap.* 7.
  - Timeat. *Ibid.*
  - In eum ſperet. *Inſtrum.* 41.
  - Amet. *Inſtrum.* 1.
  - Honoret. *Prolog. Reg.*
  - Chriſtum imitetur. *Inſtrum.* 10.
- **SVPERIORI**
  - Amorem. *cap.* 72.
  - Reuerentiam. *cap.* 63.
  - Obedientiam. *Inſtrum.* 60.
  - Manifeſtationem cogitationum. *Inſt.* 50. *& grad.* 5. 6. 7.
- **RELIGIONI** hæc tria, vt ſeruet
  - **VOTA**
    - Stabilitatis. } *cap.* 58.
    - Conuerſionis morum. } *cap.* 58.
    - Obedientiæ quoad
      - Perſonam
        - Superioris. *Grad.* 3.
        - Æqualis. *cap.* 71.
      - Materiam, vſque ad grauia, & impoſſibilia. *cap.* 68.
      - Modum, vt ſit
        - Velox. } *cap.* 5.
        - Cæca. } *cap.* 5.
        - Bono animo impenſa. } *cap.* 5.
        - Patiens. *Grad.* 4.
    - Caſtitatis.
    - Paupertatis, quæ
      - Vetat habere, dare, accipere, præſumere, dicere *proprium.* cap. 33.
      - Suadet viliſſimis & pauciſſimis eſſe contentum, *cap.* 7. *grad.* 6.
  - **REGVLAM,** quæ præcipitur
    - Amanda.
    - Honoranda.
    - Sæpè legenda.
    - Obſeruanda.
    - Actionibus applicanda, vt probatum ſuprà. *Tract. VIII.*
  - **EXERCITIA,** quæ ſunt quatuor
    - Diuinum Officium, in quo commendatur
      - Feſtinus occurſus. *cap.* 22.
      - Dei præſentis memoria. *cap.* 19.
      - Attentio. *Ibid.*
      - Honeſtas. *cap.* 47.
      - Reuerentia. *cap.* 52.
    - ORATIO, eius præſcribit
      - Tempus poſt vigilias nocturnas. *cap.* 8.
      - Materiam.
        - Mala præterita. *Inſtrum.* 58.
        - Mortem. *Inſtrum.* 47.
        - Iudicium. *Inſtrum.* 44.
        - Gehennam. *Inſtrum.* 45.
        - Vitam æternam. *Inſtrum.* 46.
      - CONDITIONES
        - Humilitas. *cap.* 20.
        - Puritas cordis. *Ibid.*
        - Compunctio lacrymarum. *Ibid.*
    - Lectio, quæ eſt triplex
      - Ad menſam. *cap.* 38.
      - Ad Collationem. *cap.* 48.
      - Priuata cuiuſque. *Ibid.*
    - Labor manualis, cuius aſſignat horas, *cap.* 48.
- **SIBI,** vt
  - Vitia extirpet, quorum multa recenſentur, *cap.* 4.
  - Virtutes inſerat
    - Humilitatem, cuius ſcalam 12. gradibus vſque ad Charitatis culmen pertingentem depingit. *cap.* 7.
    - Manſuetudinem iræ moderatricem. *Inſtrum.* 23. 24. *Grad.* 10.
    - Modeſtiam in
      - Viſu. *Grad.* 12.
      - Veſtitu. *cap.* 55.
      - Riſu. *cap.* 4.
      - Inceſſu. *cap.* 22.
      - loquendo, cuius circumſtantiæ
        - Quando
        - Quid
          - Non mala. } *cap.* 6.
          - Non ſcurrilia. } *cap.* 6.
          - Non otioſa, vel riſum mouentia. } *cap.* 6.
          - Non foris viſa, vel audita. *cap.* 67.
        - Quomodo.
          - Leniter. } *Grad.* 11.
          - Sine riſu. } *Grad.* 11.
          - Humiliter. } *Grad.* 11.
          - Cum grauitate. } *Grad.* 11.
          - Pauca verba. } *Grad.* 11.
          - Rationabilia. } *Grad.* 11.
          - Non clamosâ voce. } *Grad.* 11.
    - Silentium, cui omni tempore ſtudendum: maximè
      - poſt Completorium. *cap.* 42.
      - & in
      - Menſa, *cap.* 38.
    - Solitudinem, quæ ſeruatur vitando
      - Crebrum egreſſum.
      - Diſcurſum per domum. *cap.* 67.
      - Societatem hoſpitum. *cap.* 53.
      - Acceſſum ad Fratres horis incompetentibus. *cap.* 48.
    - Abſtinentiam, & Sobrietatem. *Inſtrum.* 35.
- **FRATRIBVS.**
  - Dilectionem. *cap.* 72.
  - Honorem. *Ibid.*
  - Defectuum tolerantiam. *cap.* 72.
  - Adiutorium. *cap.* 35. 36. 39. &c.
  - Circumſpectionem in conuerſando. *cap.* 69.

Digitized by Google

MONASTICI

Bipartita.

PARS POSTERIOR MONACHI OFFICIA.

Vt non Monachi agnoſcere officium? Attende, AD QVID VENISTI? nimirum AD

- SERVANDAM REGVLAM. cap. 58. ABRENVNCIATIONEM. Prol.
- MILITIAM. Prolog.
- ITER VITÆ peragendum. Prol. & cap. 73.
- SCHOLAM. Prolog.
- SERVITIVM SANCTVM. cap. 2. & 3.
- HONESTAM conuerſationem. cap. 73.
- CONVERSIONEM. cap. 58.
- PATIENTIAM, Prol.

Hinc oportet te fungi officio.

- REGVLARIS.
- ABRENVNCIANTIS
  - Rebus & hominibus.
  - Voluntati propriæ.
  - Inani Gloriæ.
  - Huius / Praxis
    - Eius ſæpè meminiſſe.
    - Sæpè renouare.
    - Vitâ exprimere.
- MILITIS, cuius arma
  - Galea Spei.
  - Lorica iuſtitiæ.
  - Baltheus Caſtitatis.
  - Calceamenta obſeruantiæ Euangeliorum.
  - Scutum Fidei.
  - Gladius verbi Dei.
  - Seruetque has leges, vt
    - Conſtanter pugnet.
    - Hoſtem vltrò inuadat.
    - Ad internecionem deleat.
    - Cùm eo non conſpiret.
    - Militem ſæculi imitetur.
- VIATORIS Per tria Milliaria vitæ,
  - Purgatiuæ.
  - Illuminatiuæ.
  - Vnitiuæ.
  - Tendentis ad
    - Timorem Dei. *Grad.* 1.
    - Imitationem Chriſti. *cap.* 4.
    - Charitatem. *Grad.* 12.
- STVDIOSI, cuius
  - MAGISTRI
    - Deus, *Prolog. Reg.*
    - Sanctus BENEDICTVS. *Ibid.*
    - Abbas. *cap.* 2.
  - LECTIONES.
    - Regulæ in Congregatione. *cap.* 66.
    - Priuata certis horis. *cap.* 48.
    - Ad menſam. *cap.* 38.
    - Ad Collationem. *cap.* 42.
  - CLASSES.
    - Paupertatis. *cap.* 33.
    - Obedientiæ. *cap.* 5. & 71.
    - Silentij. *cap.* 6. & 42.
    - Virtuosè conuerſandi. *cap.* 4.
    - Humilitatis & Charitatis. *c.* 7.
    - Orationis. *cap.* 20. & 52.
    - Patientiæ. *Prolog.* & *Grad.* 4.
    - Studendi Modus ſit, vt
      - Auſcultet.
      - Diſcendi deſiderio flagret.
      - Doctrinam excipiat.
      - Efficaciter compleat.
      - PROLOGO.
- SERVI DEI cui incumbit
  - Ei ſoli ſeruire.
  - Ei adhærere.
  - Nihil ſibi iuris in ſe vindicare.
  - Omnia ad Dei gloriam referre.
  - Obedire Superiori vt Deo.
  - Non refugere aduerſa.
- Honeſtè CONVERSANTIS per
  - Modeſtiam. *Grad.* 12.
  - Moderationem linguæ. *Grad.* 9.
  - Honeſtatem morum. *cap.* 73.
- CONVERSI A
  - Sæculo
  - Peccatis
  - Vitijs
  - Voluptate
  - Superbiâ
  - Vanitate
  - Cupiditate
  - Voluntate propriâ
  - Carne
  - Exterioris
  - Multitudine
  - Creaturâ
  - ad
    - Religionem.
    - Pœnitentiam.
    - Virtutes.
    - Continentiam.
    - Humilitatem.
    - Veritatem.
    - Charitatem.
    - Dei Voluntatem.
    - Spiritum.
    - Interna.
    - Vnitatem.
    - Creatorem.
    - Modus eſt, vt fiat in toto corde, & ad eum conuertatur cordis noſtri
      - Amor.
      - Timor.
      - Gaudium.
      - Triſtitia,
- PATIENTIS.
  - Dura
  - Contraria
  - Iniurias
  - Superiorem immitem.
  - *Grad.* 4.
  - Infirmitates Fratrum. *cap.* 72.

His ſubſeruit pia EXERCITATIO exhibens perfectè operandi
- Stimulum.
- Adminiculum.
- Exemplum.
- Scopum.
- Ex Conſideratione.
  - Mortis inſtantis. *Inſtrum.* 47.
  - Dei præſentis. *Grad.* 1.
  - Chriſti operantis. *Grad.* 2. & 3.
  - Diuinæ gloriæ per puram intentionem. *cap.* 5.

Totius verò REGVLÆ SVMMARIVM conſiſtit in Abrenunciatione voluntatis propriæ, & perfectâ Obedientiâ.
- Ad quam excitat
  - Amor Dei.
  - Obligatio profeſſionis.
  - Metus gehennæ.
  - Spes mercedis æternæ
  - *cap.* 5.

DOCTRINA S. BENEDICTI

DISQVISITIO I.

Quid Religioſus Benedictinus Deo debeat?

Benedictini debita ad Deum.

ERGA *Deum*, Dominumq; noſtrum *Ieſum Chriſtum* ſex potiſſimùm S. BENEDICTVS Religioſis præſcribit.

I. *Præſentia Dei.* PRIMVM, vt eum præſentem vbique concipiant: vnde ait: *In omni loco Deum ſe reſpicere pro certo ſciat.* Et: *Æſtimet ſe homo de cœlis à Deo ſemper reſpici, & facta ſua omni loco ab aſpectu Diuinitatis videri, & ab Angelis omni horâ Deo renuntiari.* Cap. 4. Cap. 7.

Eius duo modi traduntur. Duplicem autem modum concipiendi diuinam Præſentiam à ſancto Patre noſtro tradi innenio. Prior, qui allatis iam verbis inſinuatur, quo Deum, tanquam Agonothetem de cœlo nos in huius vitæ ſtadio currentes aſpicere cõcipimus. Alter multò perfectior eſt, quo Deum, non iam in cœlo, aut circa nos, vel etiam noſipſos in Deo, vndique nobis aëris inſtar, circumfuſo, cogitamus; ſed Deum intimè nos penetrantem, & in nobis exiſtentem, verè credimus. Subindicat hunc modum, & ad humilitatis cuſtodiam aptiſſimum nobis S. Legiſlator commendat, cùm in Prologo ita loquitur: *Timentes Dominum, de bonâ obſeruantiâ ſuâ non ſe reddunt elatos: ſed ipſa in ſe bona, non à ſe poſſe, ſed à Domino fieri exiſtimantes, operantem in ſe Dominum magnificant, illud cum Prophetâ dicentes: Non nobis, Domine, non nobis: ſed nomini tuo da gloriam.* Pſalm. 113. Iuxta hunc igitur modum minimè neceſſarium erit, vt homo magno conatu, & mentis eleuatione, cœlum petat, ibique Deum præſentem contempletur: ſed in ipſo animæ ſuæ fundo, per ſolam humiliationem, & recollectionem ſuiipſius, *Dei in ſe operantis* præſentiam inueniet. Quod ad humilitatis ſpiritum, & gratitudinis affectum fouendum, medium eſt accõmodatiſſimum: atque ita beati in cœlo cãticum gratiarum actionis decantantes Deo, apud Iſaiam dicunt: *Domine dabis pacem nobis: omnia enim opera noſtra operatus es nobis.* Iſaiæ 26. 12. Atque hunc diuinæ Præſentiæ iugem intuitum vult Sanctus BENEDICTVS nobis eſſe inſtar fræni, ab omni malo retrahentis; quare ita infert: *Ergo ſi oculi Domini ſpeculantur bonos & malos, & Dominus de cœlo ſemper reſpicit ſuper filios hominum, vt videat, ſi eſt intelligens, aut requirens Deum: Et ſi ab Angelis nobis deputatis die noctuque Domino factori noſtro opera noſtra nuntiantur; cauendum eſt omni horâ, Fratres, ſicut dicit in Pſalmo Propheta; ne nos declinantes in malum, & inutiles factos aliquâ horâ aſpiciat Deus, & parcendo nobis in hoc tempore (quia pius eſt, & exſpectat nos conuerti in melius) dicat nobis in futuro: Hæc feciſti; & tacui.*

II. *Timor Dei.* SECVNDVM eſt, vt Deum timeat. *Timorem Dei* (inquit) *ſibi ſemper ante oculos ponens, obliuionem omninò fugiat, & ſemper ſit memor omnium quæ præcepit ei Deus; & qualiter contemnentes Deum, in gehennam pro peccatis incidunt.* Cap. 7.

Eodem ſpectat: *Mala ſua præterita cum lacrymis, vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri: & de ipſis malis de cætero emendare.* Inſtrum. 4. Itemque illud, vt Religioſus; *reum ſe omni horâ de peccatis ſuis exiſtimans, iam ſe tremendo iudicio Dei præſentari exiſtimet.* Gradu 12. Qua pia conſideratione perterritus ſtudeat; *actus vitæ ſuæ omni horâ cuſtodire.* Inſtrum. 48.

Quid autem aliud, quàm *Timorem Domini* inculcat, cùm monet, ita nos geramus, vt Deus, *qui nos iam in filiorum dignatus eſt numero computare, non debeat aliquando de malis actibus noſtris contriſtari? Ita enim ei tempore de bonis ſuis in nobis parendum eſt, vt non ſolùm vt iratus pater, ſuos non aliquando filios exhæredet: ſed nec vt metuendus Dominus, irritatus malis noſtris, vt nequiſſimos ſeruos perpetuam tradat ad pœnam, qui eum noluerint ſequi ad gloriam.* In Prolog. Reg.

III. *Spes in Deum.* TERTIVM eſt, in *Deo ſperare* & confidere; vnde S. BENEDICTVS docet: *Spem ſuam Deo committere, & de Dei miſericordiâ nunquam deſperare.* Inſtrum. 41. Inſtrum. 72.

Quia autem *Spei* exercitium eſt oratio, huc omnia ſpectant, quæ de ea inferius adducemus; & illud præſertim quod S. Pater monet: *Vt quidquid agendum inchoas bonum, ab eo perfici inſtantiſſimâ oratione depoſcas.* In Prolog. Reg.

Ad *Spem* quoque pertinet, vt Monachus *ſecurus de ſpe retributionis diuinæ, in ipſâ obedientiâ duris & contrarijs rebus, vel etiam quibuſlibet irrogatis iniurijs, tacitâ conſcientiâ patientiam amplectatur.* Cap. 7. Gradu 4. Tale quoque eſt: *Si cui Fratri aliqua fortè grauia aut impoſſibilia iniunguntur, vt ex charitate* confidens *de adiutorio Dei, obediat.* Cap. 68.

Item, vt in temporalium rerum penuriâ *Benedicat Deum, & non murmuret.* Cap. 40.

IV. *Amor Dei.* QVARTVM eſt, *Deum amare*, quod à ſuis Religioſis S. Pater cumprimis requirit. Quare in Nouitio curioſe voluit obſeruari, *Si verè Deum quærat.* Cap. 58. Omnibuſque præſcribit, *Dominum Deum diligere ex toto corde, totâ animâ, totâ virtute*, docetque Monachum, *Omnibus humilitatis gradibus aſcenſis, ad cha-* Cap. 7. in fine.

Digitized by Google

ad charitatem Dei peruenire illam, quæ perfe- A *cto foras mittit timorem, per quam vniuerſa, quæ prius non ſine formidine obſeruabat, abſque vllo labore velut naturaliter ex conſuetudine incipiet cuſtodire, non iam timore gehennæ, ſed* AMORE CHRISTI, *& conſuetudine ipſâ bonâ, & delectatione virtutum:* Cùm autem probatio dilectionis exhibitio ſit operis, & mandatorum Dei obſeruatio, iuxta
Ioan. 14. Chriſti pronuntiatum; *Si quis diligit me,*
Inſtrum. 2. *ſermonem meum ſeruabit:* Hinc S. Pater præſcribit, *præcepta Dei factis quotidie adimplere.* Atque toto capite 4. plurima commemo- B rat Inſtrumenta bonorum operum, quæ ſunt iuris diuini, vt nimirùm Religioſus intelligat, peculiari & magis ſpirituali modo ſe ea obſeruare debere, quæ Deus præcepit, vt charitatem Dei, in quâ perfectio Chriſtiana conſiſtit, ſe demonſtret habere. Quantò autem plus eſt eſſe Religioſum, quàm Chriſtianum, tantò etiam magis prælucere debet obſeruantiâ diuinorum præceptorum, quæ omnibus Chri-
Grad. 1. ſtianis ſunt communia. Hinc monet S. BENEDICTVS, vt Monachus *obliuionem omninò* C *fugiat, & ſemper ſit memor omnium quæ præcepit Deus.*

Cùm autem Monaſtica vita perpetuum ſit Obedientiæ exercitium; hanc ipſam ex diuini Amoris radice non tam Superiori-
Cap. 5. bus, quàm Deo in ipſis vult exhiberi: *Quia,* vt ait, *Obedientia, quæ Maioribus præbetur, Deo exhibetur.* Exigit inſuper, *vt quis pro Dei*
Cap. 7. *amore omni Obedientiâ ſe ſubdat Maiori.* Et alibi vrget, vt in grauibus & impoſſibilibus,
Cap. 68. *ex Charitate obediat.*

V. Pro gloria. QVINTVM Deo debitum eſt, Honor & D Gloria, Laus & gratiarum actio. Quod fit,
Cap. 16. dum certis *temporibus referimus laudes Creatori noſtro ſuper iudicia iuſtitiæ ſuæ; & nocte ſurgimus ad confitendum ei.*

Quod verò vnumquemque concernit,
Inſtrum. 42. operam det, vt *bonum aliquod in ſe cum viderit, Deo applicet, non ſibi.* Nam vt alibi di-
In Prolog. Reg. cit: *Timentes Dominum, de bonâ obſeruantiâ ſuâ non ſe reddunt elatos: ſed ipſa in ſe bona, non à ſe poſſe, ſed à Domino fieri exiſtimantes, operantem in ſe Dominum magnificant, illud cum Prophetâ dicentes: Non nobis, Domine, non* E *nobis: ſed nomini tuo da Gloriam.* Vt autem Deo tanquam bonorum operum Auctori honor debetur & gloria, ita & pro iiſdem eidem agendæ ſunt gratiæ. Et hanc S. BENEDICTI eſſe mentem, nullus, vt arbitror, ambiget, qui expenderit; quo coquinæ hebdomadario poſt expletum Miniſterij ſui laborem præſcripſerit tertiò dicere:
35. *Benedictus es Domine Deus, qui adiuuiſti me, & conſolatus es me.* Quod ſanè ſpiritualibus expletis operibus, maiori crediderim iure dicendum.

SEXTVM quod huc ſpectat, eſt IESVM CHRISTVM, Dei Filium imitari. Hûc enim Monaſticæ vocationis ſcopum, omniſque Obedientiæ finem, S. P. BENEDICTVS vi- DOCTRINA S. BENEDICTI VI. *Imitatio Iesv Christi*
detur conſtituere, dum in ipſo Regulæ exordio ait: *Ad te ergo nunc meus ſermo dirigitur, quiſquis abrenuntians proprijs voluntatibus, Domino Chriſto vero regi militaturus, obedientiæ fortiſſima, atque præclara arma aſſumis.* In Prolog. Reg. Ex quo conſtat, voluntatis propriæ abnegationem, & obedientiæ laborem eò à S. Patre referri, vt Ieſu Chriſto regi noſtro militemus, eumque, vt milites Ducem, ſequamur. *Quam plauis vrget S. Benedictus.* Quod & alibi inculcat, cùm inter Inſtrumenta bonorum operum recenſet, *Abnegare ſemetipſum ſibi, vt ſequatur Chriſtum.* Inſtrum. 10. Et de *Obedientiâ ſine morâ* ait: *Hæc conuenit ijs, qui nihil ſibi Chriſto charius aliquid exiſtimant.* Cap. 5. Obedientes verò ait, illam Domini imitari ſententiam, quâ dicit: *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me.* Ioan. 5.

Ad hanc *Chriſti imitationem* ſpectat, *vt paſſionibus Chriſti per patientiam participemus.* In Prolog. Reg. Et illud quoque: *Nihil amori Chriſti præponere;* & : *In Chriſti amore pro inimicis orare.* Inſtrum. 21. & 69.

Vt autem facilius ſit *Chriſtum imitari,* monet nos: *Omnes in Chriſto vnum eſſe, & ſub vno Domino æqualem ſeruitutis militiam baiulare.* *Varijs motiuis.* Cap. 2. Hinc eſt quod in proximis voluerit nos Chriſtum reſpicere, & honorare. Quare de Superiore ait: *Abbas autem quia vices Chriſti agere creditur, Domnus & Abbas vocetur; non ſuâ aſſumptione, ſed honore & amore Chriſti.* Cap. 63. De infirmis præſcribit: *Vt ſicut reuera Chriſto, ita eis ſeruiatur, quia ipſe dixit: Infirmus fui, & viſitaſtis me.* Cap. 36. Similiter de hoſpitibus: *Tamquam Chriſtus,* inquit, *ſuſcipiantur, quia ipſe dicturus eſt: hoſpes fui, & ſuſcepiſtis me.* Cap. 53.

Quoniam autem Dilectus Ieſu Diſcipulus ait: *Qui dicit ſe in Chriſto manere, debet, ſicut ille ambulauit, & ipſe ambulare;* 1. Ioan. cap. 2. audiamus S. P. BENEDICTI admonitionem, *Et ſuccinctis fide, vel obſeruantiâ bonorum actuum lumbis noſtris, & calceatis in præparatione Euangelij pacis pedibus, pergamus itinera eius: vt mereamur eum, qui nos vocauit, in regno ſuo videre.* In Prolog. Reg.

DISQVISITIO II.

Quid Religioſus ſuo debeat Superiori?

POST Deum Monachus illi potiſſimùm obſtrictus eſt, qui Dei nomine ei præeſt, & Chriſti vices agere creditur, Abbas vel Superior. Erga hunc cor debet gerere amantis & obedientis filij, & ex affectu filiali, ei quatuor hæc impendere, *Superiori debet ſubditus.*

DOCTRINA S. BENEDICTI *Amorem, Reuerentiam, Obedientiam,* & *maniſeſtationem cogitationum:* de quibus ſingulis ità ſtatuit S. BENEDICTVS.

I. Amorem. Cap. 72. *Primò,* de *Amore. Abbatem,* inquit, *ſuum ſincerâ & humili Charitate diligant.*

II. Reuerentiam. Cap. 63. *Secundò,* de *Reuerentiâ*, vt in appellatione *Domnus & Abbas vocetur, non ſuâ aſſumptione, ſed honore & amore Chriſti.*

Cap. 6. *Si qua requirenda ſunt à Priore, cùm humilitate & ſubiectione reuerentiæ requirantur, ne videatur plus loqui quàm expedit.*

Cap. 3. Ad Conſilium vocati ab Abbate, *ſic dent fratres conſilium cum omni humilitatis* B *ſubiectione, vt non præſumant procaciter defendere, quod eis viſum fuerit; ſed magis in Abbatis pendeat arbitrio, vt quod ſalubrius indicauerit, ei cuncti obediant.*

Ibid. *Neque præſumat quiſquàm cum Abbate ſuo proterue intus vel foris Monaſterio contendere.*

Cap. 71. *Si quis frater pro quauis minimâ cauſâ ab Abbate, vel à quocumque priore ſuo corripitur quolibet modo; vel ſi leuiter ſenſerit animum prioris cuiuſcumque contra ſe iratum, vel commotum quamuis modicè; mox ſine morâ tam diu* C *proſtratus in terrâ ante pedes eius iaceat ſatisfaciens, vſque dum benedictione ſanetur illa commotio.*

III. Obedientiam. Cap. 4. Inſtrum. 60. *Tertiò,* de *Obedientiâ* vnumquemque inſtruit: *Præceptis Abbatis in omnibus obedire: etiamſi ipſe aliter (quod abſit) agat.* Et, nihil *quamuis paruum, ſine Abbatis iuſſione facere.* Cap. 67. Cap. 71. Quò ſpectat etiam, quod alibi ait: *Abbatis aut Præpoſitorum, qui ab eo conſtituuntur, imperio, non permittimus priuata imperia præponi.* Quin & illud, quod pro augmento ad ſolitum penſum ſeruituris ſuæ, in quadra- D geſimæ diebus Deo quiſque offert, Abbati Cap. 49. vult ſuggeri; vt *cum eius fiat oratione & voluntate: quia quod ſine permiſſione Patris Spiritualis fit: præſumptioni deputabitur, & vanæ gloriæ, non mercedi. Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda ſunt.* Plura vide Diſquiſit. 4. §. 3.

IV. Manifeſtationem cogitationum. Cap. 27. *Quartò,* cùm Spiritualis Medici munus Superior ſubeat, quem S. Pater monet, vt *nouerit ſe infirmarum curam ſuſcepiſſe animarum;* Hinc ſubditi eidem vulnera ſua, & tentationes, atque ipſum animæ ſtatum E interiorem, manifeſtare fas eſt. Præſcribit Inſtrum. 50. Legiſlator: *Cogitationes malas cordi ſuo aduenientes, mox ad Chriſtum allidere, & Seniori Spirituali pateſacere.* Et quintum Humilitatis Cap. 7. grad. 5. gradum ſtatuit: *Si omnes cogitationes malas cordi ſuo aduenientes, vel mala à ſe abſconditè commiſſa, per humilem confeſſionem Abbati non celauerit ſuo.* Quare etiam cum præ- Cap. 46. ſcribit, vt qui alicubi *deliquerit, aut fregerit quidpiam, aut perdiderit, continuò ante Abbatem, vel Congregationem, vltrò ſatisfaciat, & prodat delictum ſuum;* magna diſcretione A adiecit: *Si animæ verò peccati cauſſa latens fuerit, tantùm Abbati, aut Spiritualibus Senioribus pateſaciat: qui ſciant curare ſua, & aliena vulnera non detegere aut publicare.*

DISQVISITIO III.

Vt erga Religionem, ſiue Ordinem ſuum, ſe Monachus gerere debeat?

DEVS, qui patrem & matrem hono- *Religio mater noſtra.* rari præcepit, ijs qui pro eius amo- B re abrenunciantes ſæculo, carnales reliquerunt parentes, de ſpiritualibus eorum loco prouidit. Vt enim Superior cuique Religioſo eſt vice Patris; non ſecus ipſa *Religio,* ſiue *Ordo Monaſticus* eidem ſe exhiber *Matrem*, quæ eum iterum parturiat, donec formetur Chriſtus in illo. Quò Salomonis illud ſpirituali ſenſu referas. *Audi* *Prouerb. 1.* *fili mi diſciplinam Patris tui, & ne dimittas legem Matris tuæ:* Religionis ſcilicet Monaſticæ. Cuius lex ipſa Regula. Matri huic *Quæ illi debeamus.* cor & affectum filij pius Cœnobita debet: C & ex corria hæc erga illam obſeruare, *Vota* ſcilicet, *Regulam,* & præſcripta ab ea, vel in Ordine vſitata *Exercitia:* de quibus ex Sancti BENEDICTI mente deinceps dicendum.

DISQVISITIO IV.

Quid de Votis Monaſticis S. BENEDICTVS *præſcribat?*

QVINQVE ſunt *Vota,* quæ in profeſ- *Benedictinorum vota quinque.* ſione Cœnobita Benedictinus ede- D re cenſetur. *Stabilitas, Conuerſio morum, Obedientia, Paupertas,* & *Caſtitas.* Quamuis enim duorum poſteriorum in BENEDICTINA Profeſſione nulla fit mentio, ad illa tamen etiam ſe Religioſi obligant: cùm adeò ſint eſſentialia, vt ſine illis Religioſus nemo eſſe queat, vt patet in Decretali, *cùm ad Monaſterium*, de Statu Monachorum. Sed *Duo in tribus includuntur.* hæc *Paupertatis,* & *Caſtitatis* vota in aliquo præcedentium cenſentur incluſa, & eo ipſo quo illa exprimuntur, & hæc voueri cen- E ſentur. Quare Bernardus Caſſinenſis ait, *Bernard. Caſſin. in ſpec. part. c. 10.* abdicationem proprietatis, & obſeruationem cōtinentiæ ſalutaris in *morum Conuerſione* includi. S. verò Thomas, *votum* ait *2. 2. q. 186. art. 8. in corp.* *Obedientiæ continet ſub ſe alia vota: nam Religioſus etſi teneatur ex voto Continentiam ſeruare, & Paupertatem, tamen hæc etiam ſub Obedientiâ cadunt.* Sed de hac quæſtione alibi pluribus: nunc de ſingulis Votis compendio agamus.

§. I.

Digitized by Google

§. I.

De Stabilitate.

I. *Votum Stabilitatis.* PRimum in Benedictinâ profeſſione Votum eſt, *Stabilitas*, quod quale ſit, ipſemet Legiſlator noſter expreſſit, cùm de Nouitio ità ſtatuit: *Suſcipiendus in Oratorio coram omnibus promittat de* Stabilitate *ſuâ,& ſi habitâ ſecum deliberatione, promiſerit omnia cuſtodire, & cuncta ſibi imperata ſeruare,& promiſerit de* Stabilitate *ſuâ perſeuerantiâ; ſuſcipiatur in Congregatione, ſciens lege Regulæ conſtitutum, quod ei ex illâ die non liceat de Monaſterio egredi* (abſque Superioris licentiâ) *nec collum excutere de ſub iugo Regulæ, quam ſub tam moroſâ deliberatione licuit recuſare aut ſuſcipere.* Cap. 58. *Quid docuerit S. Benedictus.*

Secundò, vt hanc loci *Stabilitatem*, & perſeuerantiam in Monaſterio B.P. oſtenderet non debere eſſe otioſam; ſed continuâ ſolidarum virtutum exercitatione negotioſam: vocauit eam *officinam bonorum operum*, ità loquens: *Officina vbi hæc omnia* (Inſtrumenta bonorum operum) *diligenter operemur, clauſtra ſunt Monaſterij, &* Stabilitas *in Congregatione.* Cap. 4.

Tertiò, aperit idem Legiſlator in quem finem hæc *Stabilitas* dirigenda ſit; ad Chriſti nimirùm imitationem, & æternæ vitæ per eam adeptionem. *A Chriſti Magiſterio numquam diſcedentes, in eius doctrinâ vſque ad mortem* in Monaſterio perſeuerantes, *paſſionibus eius per patientiam participemus, vt & regni eius mereamur eſſe conſortes.* In Prolog. Reg.

§. II.

De Conuerſione morum.

II. *Votum Conuerſionis morum.* SEcundum Monaſticæ profeſſionis votum eſt, *Conuerſio morum.* De quo B. P. N. ita decreuit: *Promittat ſuſcipiendus* (Frater Nouitius) *in Oratorio Conuerſionem morum ſuorum.* Cap. 58.

Ad *morum* porrò *Conuerſionem* vel maximè ſpectat, quod inter Inſtrumenta bonorum operum retulit: *A ſæculi actibus ſe facere alienum.* Et quæ infrà dicemus de ijs, quæ Monacho fugienda, vel facienda; præſertim verò de Modeſtiâ, Moderatione Linguæ, alijſque Virtutibus.

§. III.

De Obedientiâ.

III. *Votum Obedientiæ, in quo conſiſtat.* TErtium & præcipuum Religionis noſtræ votum eſt, *Obedientia*, de quâ multa paſſim S.P.N. BENEDICTVS in Regulâ ſuâ digeſſit, quæ vt analyticâ Methodo diſponamus, conſiderandum eſt in A *Obedientia* operibus quatuor attendi poſſe. *Primò*, præcepti Materiam, ſiue id quod faciendum iniungitur. *Secundò*, perſonam præcipientem. *Tertiò*, modum quo præcepti executio eſt facienda. *Quartò*, finem propter quem Obedientia adimplenda ſuſcipitur. DOCTRINA S. BENEDICTI

Quoad *Primum*, vult Religioſos in omnibus omninò rebus vſque ad *impoſſibilia Obedientiam* exercere. *Si cui Fratri aliquo fortè grauia aut impoſſibilia iniunguntur, ſuſcipiat quidem iubentis imperium cum omni manſuetudine & Obedientiâ. Quod ſi omninò* B *virium ſuarum menſuram viderit pondus excedere; impoſſibilitatis ſuæ cauſſas ei, qui ſibi præeſt patienter & opportunè ſuggerat, non ſuperbiendo, aut reſiſtendo, vel contradicendo. Quod ſi poſt ſuggeſtionem ſuam, in ſuâ ſententiâ Prioris imperium perdurauerit: ſciat iunior ità ſibi expedire, & ex charitate confidens de adiutorio Dei, obediat.* Vbi nota ſubiectionem commendari. *Primum, Materia præcepti.* Cap. 68.

Secundò, quoad perſonam præcipientem ſtatuit, vt Religioſus ante omnia *pro Dei amore omni Obedientiâ ſe ſubdat Maiori.* Deinde C præcipit etiam, vt æqualibus ac ſibi inuicem obediant Fratres, *Obedientiæ bonum*, inquit, *non ſolùm Abbati exhibendum eſt ab omnibus, ſed etiam ſibi inuicem ita obediant Fratres, ſcientes ſe per hanc Obedientiæ viam ituros ad Deũ. Præmiſſo ergo Abbatis, aut Præpoſitorum, qui ab eo conſtituuntur, imperio (cui non permittimus priuata imperia præponi) de cætero omnes iuniores Prioribus ſuis omni charitate & ſollicitudine obediant.* Et cap. 72. *Obedientiam ſibi certatim impendant.* *Secundum, Perſona præcipiens.* Cap. 7. grad. 3. Cap. 71.

Tertiò, modum Obedientiæ præſcribit D prorſus perfectiſſimum, cuius perfectio hiſce quatuor conditionibus continetur. *Tertium, Modus cuius conditiones 4.* *Prima* eſt, vt ſit VELOX: Hanc ità ipſe Legiſlator deſcribit. *Mox vt aliquid imperatum à Maiore fuerit, ac ſi diuinitus imperetur, moram pati neſciunt in faciendo: ſed relinquentes ſtatim quæ ſua ſunt, & voluntatem propriam deſerentes; mox exoccupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquẽtes, vicino Obedientiæ pede iubentis vocem factis ſequuntur, & veluti vno momento prædicta Magiſtri iuſſio, & perfecta diſcipuli opera, in* VELOCITATE E *timoris Dei ambæ res communiter citiùs explicantur. Hæc Obediẽtia tunc eſt acceptabilis Deo, & dulcis hominibus, ſi quod iubetur, non tardè, non tepidè efficiatur.* Quibus vltimis verbis non modò obediendi volũtas, ſed & feruor ac diligentia tanquam comites Obedientiæ adijciuntur, vt quæ tarditatem, & teporem omnem excludant. 1. *Vt ſit velox Obedientia.* Cap. 5.

Secunda conditio eſt, vt ſit *Cæca*, à Patribus tantopere laudata, quæ in eo conſiſtit, vt proprium quis abneget Iudicium; vnde S.BENEDICTVS: *Vt non ſuo arbitrio viuẽtes,* 2. *Vt ſit cæca.* Ibid.

 vel

DOCTRINA S. BENEDICTI

vel deſiderijs ſuis & voluptatibus obedie̅tes; ſed ambulantes alieno iudicio & imperio, in Cænobijs degentes, Abbatem ſibi præeſſe deſiderant. Hinc requirit, vt Obedientia *non tepidè, aut cum murmure, vel cum reſponſione nolentis efficiatur;* volens vt ne quidem *corde murmurent,* aut interiorem contradictionem admittant. Cum autem in ijs, quæ videntur rationi contraria, aut aliquo modo impoſſibilia, maximè intellectus captiuandus ſit in obſequium ſanctæ *Obedientiæ*, & proprium abnegandum iudicium; prudentiſſimè S. Pater monuit: *Sciat iunior ità ſibi expedire:* ac ſi diceret; Non diiudicet, non argutetur, etiamſi virium ſuarum menſuram pondus excedat, allegatâ ſemel ſuâ impotentiâ, & perſiſtente Superioris imperio, *ſciat ità ſibi expedire.*

Cap. 68.

3. Bono fiat animo. Cap. 5.

Tertia conditio eſt, vt ex *bono animo* obediat. *Obedientiam* enim, verba ſunt ſanctiſſimi Magiſtri noſtri, *cùm bono animo à diſcipulis præberi oportet, quia hilarem datorem diligit Deus.* In hanc conditionem impingit is, qui cum *murmure, aut reſponſione nolentis,* opus imperatum exequitur: de quo ita idem Pater: *Cum malo animo ſi obedit diſcipulus, & non ſolùm ore, verùm etiam in corde ſi murmurauerit; etſi impleat iuſſionem, tamen acceptum iam non erit Deo, qui cor reſpicit murmurantis. Et pro tali facto nullam conſequitur gratiam; imò pœnam murmurantium incurrit, ſi non cum ſatisfactione emendauerit.*

Ibid.

4. Obedientia ſit patiens. Cap. 7. grad. 4.

Quarta conditio, vt ſit *patiens* ac *perſeuerans. In ipſâ Obedientiâ duris & contrarijs rebus,* inquit S. BENEDICTVS, *vel etiam quibuſlibet irrogatis iniurijs, tantâ conſcientiâ patientiam amplectatur, & ſuſtinens non laſſeſcat, vel diſcedat.*

Quartum in obedientiâ conſiderandum, eſt finis. Cap. 5.

Quoad *quartum, finem* ſcilicet, quem quiſque ſibi in obediendo ſtatuit, is ex S. BENEDICTI inſtructione quadruplex eſſe poteſt. Primus iſque infimus, *Propter metum gehennæ.* Secundus, *propter gloriam vitæ æternæ.* Tertius, *propter ſeruitium Sanctum quod profeſſi ſunt*, id eſt, vt vota ſua quæ in profeſſione emiſerunt, Domino Deo reddant. Quartus, *propter amorem Dei:* Vnde ait tertium Humilitatis gradum eſſe: *Vt quis pro Dei amore omni Obedientiâ ſe ſubdat Maiori.* Sed fines hos, tamquam totius Regulæ obſeruandæ ſtimulos, ad finem huius *Catechiſmi* rurſus expendemus. Hic verò tres ijs non prorſus abſimiles ex S. BENEDICTI Regula Stimulos, quibus ſuos ad obediendum vrget, breuiter proponemus.

Cap. 7.

Tres Stimuli ad obediendum. Part. 2. Diſquiſ. 13.

Primus.

Primus eſt, inobedientiæ pœna, & Obedientiæ præmium, de quibus ſic ſcribit: *Propriam quis non amans voluntatem, deſideria ſua non delectetur implere; ſciens quòd propria voluntas habeat pœnam: neceſſitas* verò (quam Obedientia imponit) *pariat coronam.*

Cap. 7. grad. 2.

Secundus.

Secundus Stimulus eſt, quod non homini, ſed Deo obediatur; vnde vult Deum in perſona Superioris concipi. Quod inſinuat cùm ait: *Abbas Chriſti vices agere in Monaſterio creditur.* Hinc quæ præcipit, *ac ſi diuinitus imperentur,* exequi vult. *Quia Obedientia, quæ Maioribus præbetur, Deo exhibetur. Ipſe enim dicit: Qui vos audit, me audit.*

Cap. 2. Cap. 5.

Tertius, ex imitatione Chriſti.

Tertius Stimulus eſt, exemplum & imitatio Chriſti Saluatoris noſtri. Vnde ait de Religioſis, *qui ambulantes alieno iudicio & imperio, in Cænobijs Abbatem ſibi præeſſe deſiderant: Sine dubio hi tales illam Domini imitantur ſententiam, quâ dicit: Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me.* Alibi quoque hortatur, *vt propriam quis non amans voluntatem, deſideria ſua non delectetur implere; ſed vocem illam Domini factis imitetur, dicentis: Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me.* Ac deinde ait; vt qui *omni Obedientiâ ſe ſubdit Maiori*, Dominum imitetur, de quo dicit Apoſtolus: *Factus eſt obediens vſque ad mortem.* Ex quibus conſtat, quòd voluerit S. P. N. filios Obedientiæ reſpicere *in Auctorem fidei & Conſummatorem Ieſum,* tanquam perfectiſſimum Obedie̅tiæ ſpeculum & exemplar; qui cùm didicerit *ex ijs, quæ paſſus eſt, Obedientiam; factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſſa ſalutis æternæ.* Quæ etiam Sanctus BENEDICTVS de Obedientiâ tractaturus, ſtatim in ipſo ſermonis exordio dixit, *Eam conuenire his, qui nihil ſibi Chriſto charius aliquid exiſtimant.*

Ioan. 5. Cap. 7. grad. 2. Grad. 3. Hebr. 12. Ibid. 5. 9.

§. IV.

De Caſtitate.

IV. Votum Caſtitatis.

CAſtitatis votum profeſſioni noſtræ tacitè includitur: de quo etiam ſuos S. Pater non intermiſit inſtruere. Et

Eius ſeruanda media à S. Benedicto tradita. Cap. 4. Afflictio corporis.

Primò quidem, inter Inſtrumenta bonorum operum ponit, *Caſtitatem amare.* Eiuſdemque præſidia hæc ſuggerit. *Corpus caſtigare; delicias non amplecti; ieiunium amare; non eſſe vinolentum, non multùm edacem, non ſomnolentum; A ſæculi actibus ſe facere alienum.*

Malarum cogitationum, & Cap. 7.

Secundò, iubet vigili curâ attendi ad cogitationes, *vt ſollicitus ſit*, inquit, *circa cogitationes ſuas peruerſas, dicat ſemper humilis Frater in corde ſuo: Tunc ero immaculatus coram eo, ſi obſeruauero me ab iniquitate meâ.* Ac deinde oſtendit remedium, ad quod in conflictu malarum cogitationum confugiendum

Cap. 4. Inſtrum. 50. giendum eſt: nempe, *Cogitationes malas cordi ſuo aduenientes mox ad Chriſtum allidere, & Seniori ſpirituali pateſacere.*

Deſideriorum præſcriptio. Ibid. Cap. 7. grad. 1. *Tertiò*, quia ex cogitationibus oriuntur carnalia deſideria, mandat *deſideria carnis non perficere*: quomodo verò id fiat, clariùs alibi aperit, dicens: *Cuſtodiens ſe omni horâ à peccatis & vitijs, id eſt, cogitationum, linguæ, oculorum, manuum, pedum, vel voluntatis propriæ, ſed & deſideria carnis amputare feſtinet.* Ac ſi diceret; qui peccandi occaſiones, lubricas cogitationes, oculorum, aliorumque ſenſuum euagationes ſollicitè cauerit, is carnis deſideria tali ſtudio facilè amputabit. Quæ quàm noxia ſint animæ, vt ab ijs prorſus abſtinerent, manifeſtare non neglexit. Ibid. *Cauendum*, inquit, *ideò malum deſiderium, quia mors ſecus introitum delectationis poſita eſt. Vnde Scriptura præcipit, dicens: Poſt concupiſcentias tuas non eas.*

Memoria diuinæ præſentiæ. Ibid. *Quartò* tandem, contra hæc carnalia deſideria antidotum præſcribit efficaciſſimum; Memoriam diuinæ præſentiæ. *In deſiderijs verò carnis ita Deum nobis credamus ſemper eſſe præſentem, cùm dicit Propheta Domino: Ante te eſt omne deſiderium meum.* Hoc qui aſſiduè mente reuoluerit, ab omni actu carnali facilè immunis erit.

§. V.

De Paupertate.

V. Paupertas, quam accuratè ſeruari mandat S. Benedictus. Cap. 33. PAupertatem valdè exactam atque perfectam in ſuis Cœnobitis S. P. BENEDICTVS requirit, quæ in his potiſſimùm conſiſtit.

Primò, Omnia verò neceſſaria à Patre Monaſterij ſperare: nec quidpiam liceat habere, quod In receptione. *Abbas non dederit, aut permiſerit. Omniaque omnibus ſint communia, vt ſcriptum eſt, nec quiſquam ſuum eſſe aliquid dicat, aut præſumat.*

Secundò, vt eliminetur proprietas & peculium: de quo ipſum iuuerit audire Legiſlatorem: Ibid. Proprietas extirpanda. *Præcipuè hoc vitium amputetur de Monaſterio, ne quis præſumat aliquid dare aut accipere ſine iuſſione Abbatis*: neque aliquid habere proprium, *nullam omninò rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omnino: Quippe quibus nec corpora ſua, nec voluntates licet habere in propriâ poteſtate.* Ecce, quot & quàm grauibus verbis *Proprium* è Monaſterio proſcribat; de Cap. 54. quo rurſus alio loco. *Nullatenus liceat Monacho nec à parentibus ſuis, nec à quoquam hominum, nec ſibi inuicem litteras, aut eulogias, vel quælibet munuſcula accipere, aut dare, ſine præcepto Abbatis ſui. Quod ſi etiam à parentibus ſuis ei quidpiam directum fuerit, non præſumat ſuſcipere illud, niſi priùs indicatum fuerit*

A *rit Abbati. Quod ſi iuſſerit ſuſcipi, in Abbatis ſit poteſtate, aut illud iubeat dari. Et non contriſtetur Frater, cui fortè directum fuerat, vt non detur occaſio diabolo. Qui autem aliter præſumpſerit, diſciplinæ regulari ſubiaceat.* DOCTRINA S. BENEDICTI

Tertiò, Ad Paupertatis quoque cultum ſpectat, quod glorioſus Patriarcha ait: *Vt omni vilitate vel extremitate contentus ſit Monachus.* Vſu rerum vilium: Cap. 7. grad. 6. Vnde in veſtibus id adhiberi vult, *quod vilius comparari poteſt*, diſtrictè inhibens, ne de earum *colore aut groſſitudine cauſentur Monachi.* Cap. 55.

B *Quartò*, ſpectat & illud, vt non alia quàm neceſſaria deſideret, & pauciſſimis contentus ſit, etiamſi alij plura haberent: in quo caſu ait S. BENEDICTVS: *Qui minùs indiget, agat Deo gratias, & non contriſtetur, aut murmuret.* Et neceſſariarum. Cap. 34.

DISQVISITIO V.

Quid de Regulæ obſeruatione S. BENEDICTVS *ſtatuat?*

C

SEcundum, quod poſt eſſentialia vota Religioſus Ordini, & Religioni ſuæ, tanquam matri, filiali affectu impendere debet, eſt diligens cuſtodia, & obſeruantia Regulæ ſecundùm quam profeſſus eſt. Religioſus debet Religionis Regulæ obſeruantiam. Hæc enim liber ille eſt, qui in Scholâ illâ, quam S. P. BENEDICTVS conſtruxit, aſſiduè prælegitur, & diſcipulis ediſcendus proponitur. Ideò toties Regula legitur. De quo iſta præſcribit: *Poſt duorum menſium circulum legatur ei* (Nouitio) *hæc Regula per ordinem, & dicatur ei:* Nouitijs. Cap. 58.

D *Ecce Lex, ſub quâ militare vis, ſi potes ſeruare, ingredere; ſi verò non potes, liber diſcede.* Nec ſemel legiſſe ſat eſt, ſed, *Si adhuc ſteterit*, ait, *ducatur in cellam Nouitiorum, & iterum probetur in omni patientiâ. Et poſt ſex menſium circulum relegatur ei Regula, vt ſciat ad quid ingreditur. Et ſi adhuc ſtat, poſt quatuor menſes iterum legatur ei hæc eadem Regula.* Tertiò ergò tyrocinij tempore tota Regula Nouitijs eſt proponenda; quoad Profeſſos verò ita ſtatuit.

Primò, mandat frequentem & publicam Profeſſis.

E Regulæ lectionem. *Hanc autem ſæpiùs volumus in congregatione legi, ne quis Fratrum de ignorantiâ ſe excuſet.* Cap. 66.

Secundò, Nihil agat Monachus, niſi quod cōmunis Monaſterij Regula, vel maiorum cohortantur exempla. Vt eam ſequantur. Cap. 7. Gradu 8. Et multò clariùs: *In omnibus omnes Magiſtram ſequantur Regulam, neque ab eâ temerè declinetur à quoquam.* Cap. 3.

Tertiò, Finem propter quem Regulam ſcripſerit aperit. *Regulam autem hanc deſcripſimus, vt eam obſeruantes in Monaſterijs, aliquatenus vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtraremus habere.* Quia initium eſt Conuerſationis. Cap. 73.

DOCTRINA S. BENEDICTI *Deducit ad Patriam.*

Quartò, propoſito præmio ad Regulæ A obſeruantiam hortatur. *Quiſquis ergò ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Chriſto perfice.*

DISQVISITIO VI.

Quid de Exercitijs Ordinis obſeruandis in Regulâ præſcriptum?

Quanti referat Exercitia Ordinis obſeruare.

POST diligentem Regulæ cuſtodiam *tertio* loco debet Cœnobita *Exercitia Ordini ſuo peculiaria* piè & feruẽter implere, credens in illorum obſeruãtiâ, magnam religioſæ perfectionis partem cõſtitutam. Illa enim ſunt quotidianum noſtræ ſeruitutis penſum, quod fideliter, & cum ſpiritu certis horis Domino reddendum. Prudenter proinde Bernardus: *Singulis horis ſecundùm communis inſtituti canonem tua diſtribue* EXERCITIA, *cui ſpiritualia, ſpiritualia; cui corporalia, corporalia; in quibus ſe exoluat omne* DEBITVM: *Spiritus Deo, corpus ſpiritui, vt ſi quid fuerit intermiſſum, ſi quid neglectum, ſi quid imperfectum, ſuo modo, ſuo loco, ſuo tempore, non abeat impunitum, vel irrecompenſatum.* Cauſſam verò reddit Thomas à Kempis; quia *leuis omiſſio exercitiorum vix ſine aliquo diſpendio tranſit.* Quare notari velim quæ Auctor recentior in hæc verba ſcripſit: Scias Deum vnumquemque vocare non tantùm ad ſtatum certum; ſed certam viam ac gradum in hoc vel illo ſtatu: quæ ſunt EXERCITIA aliqua, quibus ſi homo inſiſteret, ad perfectionem venire poſſet, & non aliter. Hinc verò ferè eſt principiũ apoſtaſiæ à FINE ET VOCATIONE RELIGIOSA, quòd parua in ſpeciem propria ſtatui; re verò magna negligantur; & interrumpantur EXERCITIA; atque fluxus diuinæ gratiæ retardetur. Legiſlator verò noſter volens à ſuo Ordine otium, omnis iniquitatis matrem, excludere, ita tempus omne diſpertijt, vt nihil eius remaneret, quod non certis *Exercitijs* eſſet deputatum. *Exercitia* autem illa ſunt quatuor. Primum eſt, *Officium Diuinum*; Secundum, *Oratio*; Tertium, *Lectio*; Quartum, *Labor manualis.*

Bernard. in Epiſtol. ad Fratres de monte Dei.

Lib. 1. de Imit. Chriſti cap. 19. Anton Sucquet lib 2. viæ vitæ æternæ cap. 14.

Quid de ijs S. Benedictus decernat.

§. I.

De Officio diuino.

CIrca diuinum Officium, quod *Opus Dei* Sanctus BENEDICTVS peculiariter vocauit, hæc obſeruanda proponit.

I. *Circa diuinum Officium.* Cap. 16.

PRIMÒ, Quid nomine *Operis Dei* intelligatur, deſcribit his verbis: *Vt ait Propheta, Septies in die laudem dixi tibi. Qui ſeptenarius ſacratus numerus à nobis ſic implebitur, ſi Matutina, Prima, Tertiæ, Sexta, Nona, Veſpera, Completoryq́ tempore, noſtræ ſeruitutis officia perſoluamus.* In quem verò finem? ſubdit. Vt his *temporibus referamus laudes Creatori noſtro ſuper iudicia iuſtitiæ ſuæ: & nocte ſurgamus ad confitendum ei.* *In quo commendat.*

SECVNDÒ, Præcipit *feſtinum* ad opus Dei *occurſum. Ad horam Diuini Officij mox vt auditum fuerit ſignum, relictis omnibus qualibet fuerint in manibus,* ſummâ cum feſtinatione B curratur: *cùm grauitate tamen, vt nõ ſcurrilitas inueniat fomitem. Ergo nihil operi Dei præponatur.* Alibi monet, vt *feſtinent inuicem ſe præuenire ad Opus Dei, cùm omni grauitate & modeſtiâ.* Et pœnam in ſerò venientes decernit cap. 43. *Feſtinum occurſum.* Cap. 43. Cap. 22.

TERTIÒ, Sub ipsâ pſalmodiâ admonet *Deum præſentem* eſſe concipiendum. *Vbique*, inquit, *credimus Diuinam eſſe præſentiam, & oculos Domini in omni loco ſpeculari bonos & malos: maximè tamẽ hoc ſine aliquâ dubitatione credamus, cùm ad opus diuinum aſſiſtimus. Et* C *conſideremus, qualiter oporteat nos in conſpectu Diuinitatis & Angelorum eius eſſe.* *Præſentiæ Dei memoriam.* Cap. 19.

QVARTÒ, *Attentionem* monet adhibendam: *Sic ſtemus ad pſallendum, vt mens noſtra concordet voci noſtræ.* *Attentionem.* Ibid.

QVINTÒ, decẽtem *ordinem & honeſtatem* in pſallendo obſeruari vult. *Pſalmos vel antiphonas poſt Abbatẽ ordine ſuo, quibus iuſſum fuerit, imponant. Cantare autem, aut legere non præſumat, niſi qui poteſt ipſum officium implere, vt ædificentur audientes. Quod cum humilitate, & grauitate, & tremore faciat, & cui iuſ-* D *ſerit Abbas.* *Honeſtatem.* Cap. 47.

Si quis, dum pronuntiat Pſalmum, Reſponſorium, aut Antiphonam, vel lectionem, fallitur: niſi cum ſatisfactione ibi coram omnibus humiliatus fuerit; maiori vindictæ ſubiaceat, quippe qui noluit humilitate corrigere, quod negligentiâ deliquit. Cap. 45.

SEXTÒ, *Reuerenter* ab officio exeundum. *Expleto opere Dei, omnes cum ſummo ſilentio exeant, & agatur reuerentia Deo.* *Reuerentiam.* Cap. 52.

§. II.

E

De Oratione mentali ſiue Meditatione.

CVM vitam Contemplatiuam tãquam ſcopum Ordini ſuo S. BENEDICTVS propoſuerit, vt omnium Auctorum conſenſus eſt, non ſatis habuit Religioſos ſuos eò dirigere per publicam diuini Officij recitationem: verùm & per prælectionis, & meditationis, ſiue mentalis Orationis exercitia, eos ad deſtinatum finem tendere voluit. At quamquam videri poſſit contem- *S. Benedictus ſolicitè Monachos dirigit ad Contemplationem.*

Digitized by Google

Per meditationem. contemplationis ac meditationis vſum, vt notum ſatis, atque ex communi antiquorum Monachorum vſu iam tum receptum ſuppoſuiſſe; adeòque de eo peculiarem mentionem (vt nonnullis viſum) in Regulâ non feciſſe: non deſunt tamen euidentia teſtimonia, quæ mentem eius de tam vtili, ac Religioſis prorſus neceſſario exercitio, luculenter ſatis aperiant. *Quam exprimit in Regulâ.* Nam præterquam quòd hortetur Monachos, *Orationi frequenter incumbere*, quod tam de mentali, quàm vocali intelligi poteſt; (Cap. 4.) vult

PRIMÒ, Nouitium recèns admiſſum ſeſim probari in *Cella nouitiorum, vbi* MEDITETVR, *manducet, & dormiat.* Alibi ſic ait: *Quod verò reſtat poſt vigilias, à Fratribus qui pſalterij vel lectionum aliquid indigent*, MEDITATIONI *inſeruiatur.* (*Agunt de Nouitio.* Cap. 58. Cap. 8.)

SECVNDÒ, Materiam Meditationis ſubminiſtrat, cùm præſcribit: *Mala præterita cum lacrymis, vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri. Mortem ante oculos habere; diem Iudicij timere. Gehennam expaueſcere: vitam æternam omni concupiſcentiâ ſpiritali deſiderare.* Quod nihil eſt aliud, quàm præſcribere nouiſſimorum quotidianam meditationem. (*Materiam meditandi deſignat.* Cap. 4.)

TERTIÒ, qui affectus in oratione excitandi ſint, & qualis ipſa eſſe debeat, inſinuat, cùm de reuerentia orationis ſic præſcribit: *Si, cum hominibus potentibus volumus aliqua ſuggerere, non præſumimus, niſi cum humilitate & reuerentiâ: quantò magis Domino Deo vniuerſorum, cum omni humilitate, & puritatis deuotione ſupplicandum eſt? Et non in multiloquio, ſed in puritate cordis & compunctione lacrymarum nos exaudiri ſciamus. Et ideò breuis debet eſſe & pura oratio: niſi fortè ex affectu inſpirationis diuinæ gratiæ protendatur.* Quis hîc non videat mentalem potiùs, quàm vocalem deſcribi orationem? in illâ enim magis, quàm in hâc puritas deuotionis, compunctio lacrymarum, inſpiratio diuinæ gratiæ, communicatur & ſentitur. Quare Antonius Perez in Commentario Regulæ ait, hîc agere Sanctum BENEDICTVM de Oratione priuatâ & particulari, quâ priuatim quiſque apud ſeipſum, ſiue corde tantùm, ſiue corde ſimul & ore Deum precetur. Eodem ferè modo alibi S. BENEDICTVS habet, vt *Frater, qui ſibi peculiariter, vel ſecretiùs vult orare, oret, non in clamoſa voce, ſed in lacrymis & intentione cordis.* Vbi ſecretæ orationis nomen, lacrymæ, intentio cordis, excluſio vocis clamoſæ, ſatis manifeſtè arguunt præter canonicum officium tempore S. BENEDICTI in vſu fuiſſe alias orationes, quas mentales potiùs, quàm vocales fuiſſe, adeòque maioris efficaciæ, rectè putat Cardinalis Turrecremata; quare etiam ab his S. BENEDICTVS voluit neminem impediri alterius improbitate, ſed eum, *qui ſimile opus non facit, non* permittit *expleto opere Dei remorari in oratorio.* (*Item affectum, qui in illa excitandi.* Cap. 20. *Et alio in loco.* — DOCTRINA S. BENEDICTI)

QVARTÒ, Conſuetudinem prædictam à Regulâ ſatis inſinuatam, manifeſtiùs comprobat praxis Monachorũ primitiuorum ipſo S. BENEDICTO adhuc viuente; quam S. Gregorius declarat; referens Monachum quemdam, qui ad orationem ſtare non poterat, ſed mox vt ſe Fratres ad ſtudium orationis inclinabant, egreſſum foras, & mente vagâ terrena aliqua ac tranſitoria egiſſe, de quo actum in Commentario ad S. BENEDICTI vitam. (*Vita ipſius S. Benedicti.* Lib. 2. Dialog. cap. 4.)

§. III.

De examine Conſcientiæ.

CONſcientiæ diſcuſſio vel Orationis mentalis pars eſt, vel ante eam vtiliter exerceri conuenit; vt *Iuſtus in principio orationis accuſator* ſit *ſui*, & in Oratione pro delictis ſuis deprecetur; quare quid de eo S. P. BENEDICTVS decreuerit, hoc loco videndum. An non Conſcientiæ examen præſcripſiſſe cenſendus eſt, cùm Monachum monet, *Actus vitæ ſuæ omni hora cuſtodire?* Et: *Mala ſua præterita cum lacrymis, vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri, & de ipſis malis de cætero emendare?* (*Quid S. Bened. de examine Conſcientiæ ſtatuerit.* Inſtrum. 48. Inſtrum. 58.)

In quibus verbis non difficile eſt omnes Examinis partes annotare: nempe: 1. peccatorum diſcuſſionem. 2. dolorem pro ijs aſſumptum. 3. veniæ petitionem. 4. emendandi propoſitum. Quas piarum rerum ſcriptores luculentiùs exponunt.

Fuit porrò hæc in ſe inquirendi cura Sancto Patri Noſtro familiariſſima. Exponens enim Sanctus Gregorius, quomodò ſolus habitauerit ſecum, ita ait: *Hunc ergo venerabilem virum* (BENEDICTVM) *ſecum habitaſſe dixerim: quia in ſuâ ſemper cuſtodia circumſpectus, ante oculos Conditoris ſe ſemper adſpiciens, ſe ſemper* examinans, *extra ſe mentis ſuæ oculum non diuulgauit.* Quod ſanè aliud nihil eſt, quàm dicere eum quotidie & fortè etiam ſæpiùs examini Conſcientiæ vacaſſe. Quod verò Sanctus Gregorius paulò pòſt ſubdit: *Venerabilis igitur* BENEDICTVS *in illa ſolitudine habitabat ſecum*, in quantum ſe intra cogitationis clauſtra *cuſtodiuit.* Quid aliud eſt, quàm doctrinam ſuam præcurrere exemplo; & antè facere, quod poſteà doceret; nempe, *Actus vitæ ſuæ omni hora cuſtodire?* Vtinam omnes tanti Patris Filij hæc veſtigia imitarentur, ſeque ſemper aſpicientes, ſemper examinantes, interrogarent: Quid facis anima mea? quid dicis? (Greg. Dial. lib. 2. *Et exemplo oſtenderit.* *Formula examinis.*)

DOCTRINA S. BENEDICTI dicis? quid cogitas? exercéſne iam ali- A
quam virtutem? Deúmne præſentem cogitas? Omne tempus ſibi perijſſe reputantes, quo non aliquod malum ſuum correxerint: Nam, vt Regula noſtra dicit, *propter emendationem malorum, huius vitæ dies ad inducias nobis relaxantur.* *In Prolog. Reg.*

§. IV.

De Lectione.

SPiritualem *Lectionem* (in quâ ex Sanctorum ſenſu Deus nobis loquitur, vti B nos in oratione Deo) frequenter S. P. BENEDICTVS commendat.

PRIMÒ in genere: inter Inſtrumenta enim bonorum operum ponit: *Lectiones ſanctas libenter audire.* Et alibi ait; *Certis horis occupari debent Fratres in lectione diuinâ.* Atque ibidem horas omnes, quibus pro diuerſo anni tempore, *Lectioni* vacandum eſt, accuratiſſimè determinat. *Inſtrum. 56*

Triplex Benedictinis Lectio praeſcripta. SECVNDÒ, triplex eſt *Lectio* à Regulâ præſcripta. *Prima* ad menſam, de quâ cap. 38. & fit ab vno audientibus omnibus; vt C ſicut corpus cibo, ita anima paſcatur Lectione. Sacra enim Lectio eſt mentis refectio. *Secunda*, eſt Lectio Collationis, de qua capite 42. *Omni tempore, ſiue Ieiunij, ſiue prandij, mox vt ſurrexerint à cœnâ, ſedeant omnes in vnum; & legat vnus Collationes, vel vitas Patrum, aut certè aliquid quod ædificet audientes. Tertia*, eſt Lectio particularis, quam quiſque ſibi facit quotidie; de qua in cap. 48. agitur: eaque, vt apparet ex mente S. BENEDICTI in cellis aut alijs locis ſeorſim ab vnoquoque in- D ſtituẽda eſt: ideò enim deputari vult *vnum aut duos ſeniores, qui circumeant Monaſterium horis quibus vacant Fratres Lectioni; vt videant ne fortè inueniatur Frater acedioſus, qui vacat otio, aut fabulis, & non eſt intentus Lectioni.*

Modus legendi. TERTIÒ, modum hunc legendi inſinuat. *Primò*, vt ſinguli legãt ſingulos libros, non autem multos, aut nunc hos, nunc illos. *Secundò*, vt legant per ordinem, non tranſcurſim, modicum hic, modicum ibi. *Tertiò*, legant ex integro, quod Turrecremata E explanante, eſt legere cum mentis attentione, non verba tantùm, ſed ſenſum eorum, quæ leguntur attendendo.

Qui libri ex mente S. Benedicti legendi. QVARTÒ, quoad legendi materiam & Libros, commendat in genere, quidquid *ædificare poteſt audientes*; in particulari verò, capite vltimo Regulæ ſuæ, Monachis legendam inſinuant Sacram Scripturam, *Veteris ac noui teſtamenti; item Libros Sanctorum & Catholicorum Patrum, Collationes Patrum, & Inſtituta, & Vitas eorum, & Regulam S. Baſilij, quæ aliud nihil eſſe ait, niſi benè viuentium, & obedientium Monachorum exempla, & inſtrumenta virtutum.* Quibus ſine dubio adijcienda quoque ipſa Regula S. P. N. BENEDICTI, quam ſæpiùs voluit *in Congregatione legi, ne quis Fratrum de ignorantiâ ſe excuſet.* Quam non tantum quotidie legere, ſed etiam memoriæ mandare Monachi ſoliti ſunt, vt dictum alibi. *Cap. 66.*

§. IV.

De labore manuali.

QVotidianum manuum Laborem, ad exemplum veterum Ægyptiorum Monachorum ſuis Religioſis S. P. BENEDICTVS præſcripſit, certas ad hoc horas determinans; vbi & illud adiecit: *Si neceſſitas loci, aut paupertas exegerit, vt ad fruges colligendas per ſe occupentur, non contriſtentur: Quia tũc verè Monachi ſunt, ſi labore manuum ſuarum viuunt, ſicut & Patres noſtri, & Apoſtoli.* Ex quibus liquidò conſtat, S. P. N. BENEDICTVM vitam actiuam iunxiſſe contemplatiuæ; vt qui mentali exercitio minùs aptus eſſet, corporali ſaltem occuparetur. Vnde ait; *Si quis verò ita negligens & deſidioſus fuerit, vt non velit, aut non poſſit meditari, aut legere, iniungatur ei opus quod faciat, vt non vacet.* *Laborem manuum praeſcribit S. Benedictus. Cap. 48.*

Circa hunc verò Laborem maximâ vtitur diſcretione, cùm ita ſtatuit: *Omnia menſuratè fiant propter puſillanimes.* Item: *Fratribus infirmis, vel delicatis, talis opera aut ars iniungatur, vt nec otioſi ſint, nec violentiâ laboris opprimantur, vt effugentur.* Ex capite verò 57. conſtat varias olim artes in Monaſterijs exercere ſolitas: ac deinde monet quomodò, & per quos opera ipſa, ſeu opificia Monachorum venundari fas ſit. *Cum magnâ diſcretione.*

Quo autem modo, quóve ſpiritu externa opera peragenda, fuſiùs ſuo loco exponetur.

DISQVISITIO VII.

Vt ſibi ipſi Religioſus obſtrictus ſit?

IPSE ſibi Religioſus quoque debitor eſt, cius ſiquidem erga ſe officiũ eſt, *Facere iudicium*, & cor iudicis aſſumere. Ad Iudicem verò ſpectat, bonũ à malo diſcernere, vnde id quod Dauid dixit: *Declina à malo, & fac bonum*; Religioſo erga ſeipſum maximè faciendum incumbit: vt videlicet omnia peccata etiam minima, quantum poteſt fugiat, & eorundem radices, paſſiones, prauaſq; inclinationes cultro mortificationis exſcindat, ac deinde animam ſuam virtutibus religioſo homine dignis exornet. *Religioſus ſui iudex. Pſal. 36. Diſcernat bonum à malo.*

Vt primum illud conſideremus, hæc Monacho maximè vitanda à S. P. N. capite quarto recenſentur. *Monacho fugienda.*

Elatio-

Digitized by Google

Elationem fugere: & non eſſe ſuperbum. Non vinolentum, Non multùm edacem: Non ſomnolentum: Non pigrum: Non detractorem.

Atque vltra hæc, aliaque, quæ vel omni Chriſtiano ſunt communia, vel alijs titulis iam repoſita; otium maximè vitandum eſt Religioſo, de quo S. BENEDICTVS.

Otium maximè. Cap. 48.

Otioſitas inimica eſt animæ, & ideò certis temporibus occupari debent Fratres in labore manuum, certis iterum horis in lectione diuinâ. Adeò vt quotidianum laborem vel ideò potiſſimùm iniunxiſſe videatur, ne Religioſi ótio vacarent, aut fabulis. Temporis verò tam accuratam rationem haberi voluit B. Pater, vt illud diſtribuerit vſque ad momentum, *Nihil*, vt inquit Cardinalis à Turrecrematâ, *de tempore derelinquens.* Ad vtilem porrò temporis deductionem, optimum omninò eſt, certum & inuariatum in exercitijs ordinem tenere, quem ſine neceſſitate, aut obedientiâ non interturbes; ad quod Sanctiſſimus Legiſlator reſpexiſſe videtur, cùm præcepit, vt, *Omnia horis competentibus compleantur.* Item: *horis*, inquit, *competentibus dentur quæ danda ſunt, & petantur, quæ petenda ſunt, vt nemo perturbetur, neque contriſtetur in domo Dei.* Quæ teſtimonia etſi de diuino officio, & neceſſariorum per Cellerarium ſubminiſtratione agant; tamen cùm in alijs eadem quoq; ratio ſit, & in Ordine Religioſo maximi referat ordinem ſeruare, atque ordinatè procedere; de ijs quoque S. Patrem intellexiſſe, conijcere poſſumus.

Exercitijs tempus & Ordo inuariatè præſcrib. Cap. 47. Cap. 31.

Cuſtodire ſe, præterea Religioſus debet *à murmuratione*; quæ, vt Sapiens ait, *nihil prodeſt*; imò verò animæ quàm maximè obeſt: Vitium hoc vt à Cœnobijs ſuis excluderet S. BENEDICTVS, Abbatem ita admonet: *Omnia ſic temperet* (Abbas) *atque diſponat, qualiter & animæ ſaluentur, & quod faciunt Fratres, abſque vlla* murmuratione *faciant.* Vniuersè verò ita ſubditos ab hoc vitio arcet.

...ciò murmurationem omnino ſtudium. Sap. 1. 11. Cap. 41.

Ante omnia ne murmurationis malum *pro qualicumque cauſâ, in aliquo qualicumque verbo, vel ſignificatione appareat. Quod ſi deprehenſus fuerit quis, diſtrictiori diſciplinæ ſubdatur.* Idipſum ferè repetit cùm monet, vt, cùm *neceſſitas loci expoſcit, vt nec præſcripta menſura* (potiùs) *inueniri poſſit, ſed multò minùs, aut ex toto nihil, benedicant Deum qui ibi habitant*, & non murmurent. *Hoc ante omnia admonentes, vt abſque* murmurationibus *ſint.* Quæ verba exponens Sanctus Bernardus, ait: *Fortè aliqui leue peccatum æſtimant* murmurare, *ſed non hic, qui ante omnia monet eſſe cauendum. Puto autem ne illum quidem leue reputaſſe, qui* murmurantibus *aiebat.* Non cõtra nos eſt murmur veſtrum, ſed contra Dominum: nos enim quid ſumus? *Sed ne illum quoque, qui dixit.* Non murmurauetitis, ſicut quidam murmurauerunt, & perierunt ab exterminatore: *illo nimirùm exterminatore, qui poſitus eſt in hoc ipſum, vt à terminis beatæ illius ciuitatis arceat* murmurantes, *& longè faciat à finibus eius, cui dicitur:* Lauda Hieruſalem Dominum, lauda Deum tuum Sion, qui poſuit fines tuos pacem. *Nihil enim commune habent*, murmur & pax; *Gratiarum actio & detractio; Zelus amaritudinis & vox laudis. Itaque in ore trium, & talium teſtium* (S. P. nimirùm BENEDICTI, Moyſis, & Pauli) *ſtet hoc verbum; vt peſtem iſtam* murmurationis *ſummopere nobis nouerimus eſſe cauendam.* Hactenus Bernardus.

Cap. 34. Cap. 40. S. Bernardi de cauenda murmuratione. Bernard. in ſerm. Philipp. 2. 14. Exod. 16. 8. DOCTRINA S. BENEDICTI. 1. Corinth. 10. 10. Pſal. 147. 12.

Cæterùm, non externum tantùm murmurationis actum aut verbum, Perfectionis Magiſter vetuit, ſed & interiorẽ: vnde ſat diſertè præſcribit, vt Obedientia *non tardè, non tepidè, aut cum murmure, vel reſponſione nolentis efficiatur.* Et quare? *Nam cum malo animo*, inquit, *ſi obedit diſcipulus, & non ſolùm ore, verùm etiam* in corde ſi murmurauerit; *etſi impleat iuſſionem, tamen acceptum iam non erit Deo, qui* cor *reſpicit* murmurantis, *& pro tali facto nullam conſequitur gratiam, imò pœnam* murmurantium *incurrit, ſi non cum ſatisfactione emendauerit.*

Etiam interius murmurare nefas.

DISQVISITIO VIII.

Quæ Religioſo ſint potiſſimùm facienda?

RELIGIOSI muneris eſt, non tantùm vitia maloſque habitus euellere & deſtruere, ſed bonos inſuper cordi inſerere, illudque veris virtutibus exornare. Præcipuæ verò virtutes, quas S. BENEDICTVS in Cœnobitis ſuis requirit, ſunt hæ:

Virtutes Benedictinis imperatæ.

Humilitas, Manſuetudo, Modeſtia, Moderata lingua, Silentium, Solitudo, Abſtinentia & Sobrietas.

§. I.

De Humilitate.

ERECTVRVS B. P. N. BENEDICTVS Scholam Dominici ſeruitij; & officinam artis Spiritualis, non ignorans Euangelicæ perfectionis excelſam turrim ſe conſtruere ſuſcepiſſe, ante omnia de fundamento cogitauit *Humilitatis.* Cui cùm tantam diſponeret ſuperimponere molem ædificij, vt eius cacumen vſque ad ipſum Deum amandum aſſurgeret, *Scalam* duodecim *graduum Humilitatis* in Regula ſua conſtruxit; vt eam Religioſi gradatim aſcendẽtes, *Summæ humilitatis culmen* (vt ipſe loqui-

Scala Humilitatis à S. Benedicto erecta. Cap. 7.

ponunt, exterior quædam ac decens mo- A
Modeſtia vnde oria-tur. rum compoſitio, quam *Modeſtiam* vocant,
conſequi ſolet; eſt enim genuinus prædi-
ctarum virtutum fœtus; vnde à S. Paulo
cum ijs ſimul connumeratur, ac Colloſ-
Coll. 3. 12. ſenſibus commendatur: *Induite vos*, inquit,
*ſicut electi Dei, Sancti, & dilecti viſcera miſe-
ricordiæ, benignitatē, humilitatem, Modeſtiam,
patientiam.* Huius autē virtutis partes ſub-
Eccleſiaſt. 19. 26. indicaſſe videtur Eccleſiaſticus, cùm ait:
*Ex viſu cognoſcitur vir, & ab occurſu faciei
S. Benedictus eas præſcribit. cognoſcitur ſenſatus. Amictus corporis, & riſus
dentium, & ingreſſus hominis enuntiant de illo.* B
Circa omnes haſce partes S. BENEDICTI
ſollicitudo verſata eſt.

I. In viſu. Cap. 7. grad. 12. *Primò* enim, viſus Modeſtiam commen-
dat, ita præſcribens. *In Oratorio, in Monaſte-
rio, in horto, in viâ, in agro, vel vbicumque ſe-
dens, ambulans, vel ſtans, inclinato ſit ſemper
capite*, DEFIXIS IN TERRAM ASPECTIBVS.
Quod ne vt nudam cæremoniam abſque
ſpiritu exerceat Monachus, huic externo
actui, interiorem, à quo ille animetur ad-
iungit: *Reum ſe omni horâ de peccatis ſuis exi-
ſtimans, iam ſe tremendo Dei iudicio præſen-* C
*tari aſtimet: dicens ſibi in corde ſemper illud,
quod Publicanus ille Euangelicus, fixis in ter-
ram oculis, dixit: Domine, non ſum dignus ego
peccator leuare oculos meos ad cælum. Et ite-
rum cum Prophetâ: Incuruatus & humiliatus
ſum vſquequaque:* Inſignis planè hæc ocu-
los deijciendi, ſeque interiùs recolligendi
praxis eſt, tantoque Doctore digniſſima:
Timore enim Domini, qui ſapientiæ, ac
pietatis omnis initium eſt, cor & carnes
noſtras validè configit. *Modeſtiam* enim ti-
1. Pet. 3. 15. mori etiam Apoſtolorum princeps con- D
iunxit, dicens: *Cum Modeſtiâ & timore con-
ſcientiam habentes bonam, vt in eo quod detra-
hunt vobis confundantur, qui calumniantur ve-
Rom. 12. ſtram bonam in Chriſto conuerſationem.* Et
clariùs Salomon: *Finis Modeſtiæ, timor Do-
mini.* Quare ad hunc finem omnes *Modeſtiæ*
actus Religioſi magno merito referre ſat-
agent.

II. In veſtitu. *Secundò*: amictus corporis, ſiue veſtium
Modeſtiam Sanctus Pater ſatis inculcat,
cùm eas vult fieri ex viliori materiâ, quæ
comparari poteſt, aut *qualis inueniri poteſt* E
Cap. 55. *in prouinciâ, quâ degunt*; caueťque, *ne de ea-
rum colore aut groſſitudine cauſentur Mona-
chi.* Atque Abbati iniungit, *vt de menſurâ
prouideat, vt non ſint curta veſtimenta vten-
tibus eis, ſed menſurata.* In ijſque omne ſu-
perfluum amputari mandat. Ipſe ſanè Mo-
naſticus habitus Benedictinos *Modeſtiæ* &
grauitatis admonere videtur, vt Sanctus
Reg. 22. indicauit Baſilius, dicens: Imbecillioři-
bus, *veluti pædagogi diſciplina ſit quædam,
quâ innitis etiam à rebus flagitioſis prohibentur,
hæc quæ in veſtitu foris apparet profeſſio.*

A *Tertiò*: riſum dentium, leueſque cachin- *DOCTRINA S. BENEDICTI*
nos longiùs à ſuâ congregatione vir San-
ctus proſcribit, volens Religioſum *verba* *III.*
vana aut riſui apta, non loqui; riſum multum *In Cachinnorum proſcriptione.*
aut excuſſum non amare. Quod iterum repe-
tit, cùm iubet, vt Monachus *non ſit facilis ac* *Cap. 4.*
promptus in riſu: quia ſcriptum eſt: Stultus in *Inſtium. 54. 55.*
riſu exaltat vocem ſuam: vir autem ſapiens, vt *Cap. 7.*
ibidē ſubdit ſacer textus, *vix tacitè ridebit.* *grad. 10.*

Quartò: inceſſus *Modeſtiam* S. Pater inſi- *IV.*
nuare nō prætermiſit, cùm enim feſtinum *In inceſſu.*
ad opus Dei occurſum ſuis præſcriberet;
B & in præproperâ acceleratione facilè ali-
quam ſubrepere aut interuenire poſſe diſ-
ſolutionem animaduerteret; ſuos præmo- *Cap. 22.*
nuit, vt feſtinarēt quidem inuicem ſe præ-
uenire ad opus Dei, *cùm omni tamen grani-
tate & Modeſtiâ.* Alibi iterum ſic monet; *Ad* *Cap. 43*
*horam diuini officij mox vt auditum fuerit ſi-
gnum, relictis omnibus, qualibet fuerint in ma-
nibus, ſummâ cum feſtinatione curratur: cùm
grauitate tamen, vt non ſcurrilitas inueniat
fomitem.* Id eſt, inquit, Turrecremata, oc-
caſionem alicuius leuitatis. A quâ vt lon- *Qualis incessus.*
C giùs abſit cœnobita Benedictinus, hoc
beati Baſilij monitum incedendo obſer- *Baſil. Epiſt. 1. ad Greg.*
uet: *Inceſſus eſto, nec ſegnis, ne animum diſſo-* *Nazianz.*
*lutum declaret, nec rurſus inſolenter incitatus,
ne conſternatos impetus animi ſignificet. Habi-
tus enim mentis* (vt pulchrè dixit Ambro-
ſius) *in corporis ſtatu cernitur. Hinc homo cor-
dis noſtri abſconditus aut leuior, aut iactantior,
aut turbidior: aut contrà grauior & conſtan-
tior, & purior æſtimatur.*

§. IV.

De Moderatione linguæ.

D SI *quis putat ſe Religioſum eſſe* (inquit Ia- *Iacobi 1.*
cobus Apoſtolus) *non refrænans lin-
guam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius vana
eſt religio.* Quare plerique religioſæ vitæ
Inſtitutores plurima linguæ damna refor-
midantes, loquendi & tacendi tempora,
modumque Regulis ſuis decreuerunt. In
loquendo autem maximè conſiderandum
eſt, *Quando, Quid*, & *Quomodò* loquendum *Loquendi circumſtantia à S. Benedicto definita.*
ſit. *Qui* enim *inconſideratus eſt ad loquen-
E dum*, ait Salomon, *ſentiet mala.* De ſingu-
lis aptè ſatis in Regulâ ſuâ B. P. BENEDI-
CTVS. *Prouerb. 13. 3.*

Primò enim, quo ad loquendi tempus, *I.*
vniuersè ſuos monet, *multùm loqui non ama-* *Quando.*
re; magis verò, *omni tempore ſilentio ſtude-* *Cap. 4.*
re. Atque ideò etiam *de bonis*, inquit, *&* *Inſtium. 53.*
*ſanctis ad ædificationem eloquijs perfectis diſci-
pulis propter* taciturnitatis *grauitatem raro* *Cap. 6.*
conceditur loquendi licentia. Quare niſi ne-
ceſſitas, charitas, vel magna vtilitas vr-
geat, tacendum potiùs quàm loquendum
indicat. Quo etiam ſpectat illud Regulæ

DOCTRINA S. BENEDICTI Cap. 7. grad 9. monitum, *Vt linguam ad loquendum prohibeat Monachus; &* taciturnitatem *habens vſque ad interrogationem, non loquatur, monſtrante ſcripturâ: Quia in multiloquio non effugies peccatum. Et quia vir linguoſus non dirigetur ſuper terram.*

II. *Quid loquendum.* Inſtrum. 28. *Secundò*, quid in ſermone proferendum, inſinuat, cùm præcipit, *veritatem ex corde & ore proferre*, ac deinde à quibus lingua cohibenda ſit, aperit, Religioſum admonens, Inſtrum. 52. *Os ſuum à malo vel prauo eloquio cuſtodire: verba vana aut riſui apta non loqui.* Inſtrum. 54. *Non eſſe murmurioſum. Non detractorem.* Pluribus verò atque ex profeſſo linguæ vitæ perſtringit, Cap. 6. ſic ſcribens: *Faciamus quod ait Propheta: dixi, cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in linguâ meâ. Poſui ori meo cuſtodiam: obmutui, & humiliatus ſum, & ſilui à bonis. Hic oſtendit Propheta, ſi à bonis eloquijs interdum propter taciturnitatem debet taceri: quantò magis à malis verbis propter pœnam peccati debet ceſſari? Scurrilitates verò, & verba ocioſa, & riſum mouentia, æternâ clauſurâ in omnibus locis damnamus: & ad tale eloquium diſcipulum aperire os non permittimus:*

Interdixit quoque ſæculares rumores Cap. 67. in Monaſterium inferri, cùm ait: *Nec præſumat quiſquam alijs referre quæcumque foris Monaſterium viderit, aut audierit: quia plurima deſtructio eſt. Quod ſi quis præſumpſerit, vindictæ regulari ſubiaceat.*

III. *Quomodo.* *Tertiò*, quoad loquendi modum peritiſſimus architectus oſtium illud circumſtãtiæ, quod Dauid ſibi petebat, ſeptem velut ſpiritualibus aſſeribus compegit, & diſcipulis ſuis cuſtodiendum tradidit. Cap. 7. grad. 11. *Cùm loquitur*, ait, *Monachus, 1. leniter 2. ſine riſu, 3. humiliter, 4. cum grauitate, 5. pauca verba, 6. & rationabilia loquatur, & 7. non ſit clamoſus in voce, ſicut ſcriptum eſt: Sapiens verbis innoteſcit paucis.*

Has circumſtantias Commentatores Regulæ fuſiùs explicant. Vide porrò quæ infrà ad IX. & XI. humilitatis gradum annotamus.

§. V.

De Silentio.

Iſaiæ 32. 17. SIlentium, dicente Iſaiâ, *cultus iuſtitiæ eſt. Bonum eſt præſtolari* (vt docet Ieremias) *cùm* Silentio *ſalutare Dei*. Hunc Iuſtitiæ cultum, hanc omnium virtutum matrem, nutricem & cuſtodem, quaſi chariſſimam ſponſam, Benedictinos amplecti par eſt; ac ſi ipſis peculiariter per Prophetam Iſaiæ 30. 15. dictum eſſet: *In* Silentio, *& ſpe erit fortitudo veſtra.* De hâc virtute hæc apud Sanctiſſimum Patriarcham noſtrum præcepta leguntur.

Omni tempore Silentio *debent ſtudere Mo-* A *nachi; maximè tamen nocturnis horis. Exeuntes à Completorio, nulla ſit licentia denuo cuiquam loqui aliquid. Quod ſi inuentus fuerit quiſquam præuaricari hanc taciturnitatis Regulam; grauiori vindictæ ſubiaceat.* *Quid S. Benedictus de Silentio ſtatuerit.* Cap. 42.

Pauſent in lectis ſuis cum omni Silentio.

Cap. 48. *Expleto opere Dei, omnes cum ſummo* Silẽtio *exeant. Summum fiat* Silentium *ad menſam, vt* Cap. 52. Cap. 38. *nullius muſſitatio, vel vox, niſi ſolius legentis ibi audiatur. Si quid opus fuerit petere, ſonitu cuiuſcumq; ſigni potiùs petatur quàm voce.*

Loca Silentij. Circa quæ teſtimonia notandum. *Primò*, Summos Pontifices ab ipsâ Regulâ loca B Silẽtij deputaſſe, *Dormitorium, Refectorium, & Oratorium*: vt habetur in Clementinâ, *Ne in agro.* Innocentius III. in celebri illa decretali, *Cùm ad Monaſterium. In Oratorio*, inquit, *Refectorio & Dormitorio continuum ſemper* Silentium *obſeruetur.*

Duplex Silentium. *Secundò*, ex Smaragdi Abbatis Commẽtario notãda eſt diſtinctio *ſimplicis Silentij, & ſummi*; & quid de ſingulis ſanctiſſimus Legiſlator noſter ſtatuerit, cõſiderandum; In cap. 38. Regulæ. Sic autem ait: *Inter Silẽtium tantùm, & ſummum Silentium diſtantia eſt.* Silentium tan- C tùm eſt, *vbi loquuntur, ſed leniter & cum Silentio.* Vnde in Euangelio Martha vocauit Ioan. 11. Mariam, *Silentio, dicens: Magiſter adeſt, & vocat te.* De hoc Silentio dicit Regula: *Omni tempore Silentio ſtudeant Monachi.* Silentium ſummum *eſt, vbi nulla vox, nullaq; muſſitatio ſonat, de quo dicitur: Ad menſam, & in nocte ſummum* Silentium *fiat.*

Silente lingua, cor Deo loquatur. Bernard. Epiſt. 90. *Tertiò*, S. Bernardi monitum obſeruandum eſt, vt dum quieſcũt labia à confabulatio, non quieſcant corda die ac nocte meditari in lege Domini, quę eſt Charitas. D Hoc eſt enim quod alibi vocat *fructuoſum, & negotioſum Silentium.* De ordine vitæ.

Tacendo enim apud homines, meliùs loquimur Deo. Multæ enim cõtemplationes ſunt, quibus anima deuota tacendo, mirabiliter paſcitur. Epiſt. 78. *Quàm glorioſum tale Silentium, vbi eloquia Domini, eloquia caſta ſunt!* Et rurſum: *Iuge Silentium, & ab omni ſtrepitu ſæcularium perpetua quies, cogit cæleſtia meditari.* Gradu 11. Quare non immeritò Climacus. Taciturnitatem eſſe ait, *matrem orationis, ſpeculationis opificem, ſecretum in Deum profe-* E *ctum, occultum aſcenſum.*

§. VI.

De Solitudine.

Solitudo Silentij ſoror. GErmanæ ſibi inuicem ſunt ſilentium & *ſolitudo*, adeò vt qui illius accuratus obſeruator eſſe velit, hanc neceſſe eſt, vt impenſiùs colat. Tacere namq; is optimè poterit, qui hominum conſortia declinare, ſecumque habitare didicerit. Docuit id Propheta, qui Religioſum veluti deſcribens,

Thren. 3. bens, ait: *Sedebit* ſolitarius, *& tacebit, quia leuauit ſuper ſe.* Ac ſi dixiſſet, vt tacere, ac ſe ſupra ſe leuare poſſit, elongabit ſe, fugiens humanam conuerſationem, & permanebit in ſolitudine, in quâ Deus loquitur ad cor. Hanc quatenus in Cœnobiticâ vitâ, & externorum hominum fugâ, intra cellarum receſſus exerceri poteſt, ſuis diſcipulis S. BENEDICTVS voluit eſſe commendatiſſimam. Vnde

Quid de ea S. Benedictus.

I. *Primò*, raram è Monaſterio prodeundi ſuis concedit licentiam. *Monaſterium*, inquit, *ſi poteſt fieri, ita debet conſtrui, vt omnia neceſſaria, id eſt, aqua, molendinum, piſtrinum, vel artes diuerſæ intra Monaſterium exerceantur, vt non ſit neceſsitas Monachis vagandi foras*: qua re? *quia omninò non expedit animabus eorum.* Parentis ſui Spiritu imbutus Ordinis noſtri Protomartyr Placidus, ſimilem ferè ſententiam protulit, dicens. *Non decet Monachum in domibus laicorũ ſtationem habere, quia contrarium eſt omnibus modis Ordini noſtro.* Ex hoc capite Benedictini Cõgregationis Vallisoletanæ in Hiſpaniâ in Profeſſione vouent, ſeruantque *perpetuam Clauſuram:* quam ad Regulæ noſtræ obſeruantiam, & ſpiritualem Monachorum conſolationem, plurimùm conducere, in ſuis aſſerunt Conſtitutionibus Barcinonæ impreſſis. Videndus quoq; R.D. Antonius de Yepez, Abbas Vallisoletanus, in ſuo Chronico Benedictino ad annum Domini 554. Eſt ſanè hæc *Clauſura* Spiritui S. BENEDICTI, eiuſque Regulæ ſatis conformis. Nam de Nouitio iam profeſſo ait: Sciat *lege Regulæ conſtitutum, quòd ei ex illâ die non liceat* EGREDI DE MONASTERIO: ſine licentia ſcilicet Abbatis. Ex ipsâ enim Regulâ conſtat, Fratres aliquando dirigi in viam. At citra veniã, *qui præſumpſerit*, ait S. BENEDICTVS, *clauſtra Monaſterij egredi vindictæ regulari ſubiaceat*. Hinc apud Gratianum cap. *Placuit* 2. ſtatutum: *Sit Monachus clauſtro ſuo contentus: quia* ſicut piſcis ſine aqua, caret vitâ; ita ſine Monaſterio, Monachus. *Sedeat itaque ſolitarius, & taceat: quia mundo mortuus eſt, Deo autem viuit.* Et Alexander II. in cap. *Iuxta*, ait: *Monachis, quamuis religioſis, ad normam* S. BENEDICTI *intra clauſtrum morari præcipimus: vicos, caſtella, ciuitates peragrare prohibemus.*

Raro permittit ſuis Monaſterium egredi. Cap. 66. — Gord. in vit. cap. 41. — Clauſura Benedictinorum in Hiſpaniâ. — Conſt. Valliſ. cap. 71. & 78. — Cap. 58. — Cap. 67. — 16. quæſt. 1.

Patres quoq; Caſſinenſes ſcientes, quòd Monachus extra Monaſterium, vt S. Antonius dicere ſolebat, ſit *veluti piſcis extra aquam*; & quòd Religioſi commixti inter gentes & ſæculares, facilè diſcãt opera eorum; ſtatuerũt, licentiam eundi ad affines, vel conſanguineos viſitandos, vel ad alia loca recreationis cauſsâ, vltra vnius diei iter à Monaſterio, à nullo poſſe concedi, præterquam à Capitulo Generali. Eodem

De licentiâ viſitandi conſanguineos. Ad cap. 67. Reg. no. 10.

A ferè modo Burſfeldenſis vnionis Patres inhibent Prælatis, & Rectoribus, ne vnquam, vel ſaltem abſque Viſitatorũ permiſſione, licentiam parentes aut patriam inuiſendi Fratribus illis concedant, qui ex proprijs motiuis, & ſenſuali quodam affectu, pro huiuſmodi facultatis obtentu inſtantias faciunt, & importunè ſuos ſuperiores ſollicitant. Ita in compilatione ſtatutorum eiuſdem Capituli ab anno 1514. vſque ad annum 1614. articulo 15. Quæ omnia magis locum habere in ſanctimonialibus, B manifeſtum.

DOCTRINA S. BENEDICTI

II. *Secundò*; vt à ſæculi actibus Religioſi magis ſint alieni, ait: *Nec præſumat quiſquam alijs referre quæcumque foris Monaſterium viderit aut audierit, quia plurima deſtructio eſt. Quod ſi quis præſumpſerit, diſciplinæ regulari ſubiaceat.*

S. Benedictus vetat rumores. Cap. 67.

III. *Tertiò*, Conuerſationem & colloquium cum hoſpitibus, qui in Monaſterio fortè eſſent, interdixit. *Hoſpitibus cui non præcipitur*, ait, *nullatenus ſocietur aut colloquatur: ſed ſi obuiauerit aut viderit, ſalutatis humiliter, & C petitâ benedictione pertranſeat, dicens, non licere ſibi colloqui cum hoſpite.*

Colloquium cum Hoſpitibus. Cap. 53.

IV. *Quartò*, diſcurſum per Monaſterium vetuit, cùm *vindictæ regulari* ſubdit, *qui præſumpſerit clauſtra Monaſterij egredi, vel quocumque ire.* Quod Bernardus Caſſinenſis explicat etiam *intra Monaſterium:* quæ proba videtur interpretatio; nam olim etiam Monachis promiſcua per domum diſcurſatio interdicta à Pachomio *art.* 47. Caſſiano, *lib.* 4. *cap.* 10. Regulâ Orientali, circa finem. Regulâ Fructuoſi cap. 8. Baſilij Reg. D Breu. cap. 141. Quorum verba alibi dabimus.

Diſcurſum per Monaſterium. Cap. 67.

V. *Quintò*, vt ea, quæ ad mentalem orationem & cõtemplationem neceſſaria eſt recollectio, inter Fratres meliùs ſeruaretur, noluit vt ſe promiſcuè adirent. *Neque Frater ad Fratrem*, ait, *iungatur horis incompetentibus:* quibus verbis, cùm ingreſſum cellarum, & officinarum Monaſticarum, tùm cõſabulationem mutuam prohiberi puto. Horas autẽ incompetentes definiunt Caſſinenſes: *Totum tempus quod ſupereſt vltra Canonicas Horas, & refectionem, & exercitij E tempus, & aliud tempus in quo qualitas negotij exegerit plures Fratres in vnum conuenire.* Ex quibus apparet, quàm debeant cellæ, ſolitudinis, & ſeceſſus Benedictini amantes eſſe, quo nimirùm in perpetuâ mentis recollectione Deo vnitos viuere par eſt.

Confabulationem mutuam. Cap. 48. — Caſſin. in hunc loc.

§. VII.

De Abſtinentiâ, & Sobrietate.

CVm ſolitudo & ſilentium ideò potiſſimùm Religioſis à SS. Patribus præ-

DOCTRINA S. BENEDICTI

Abſtinentia bona.

ſcripta ſint, vt eorum adminiculo mentem A ad cæleſtia contemplanda meliùs ſubleuare poſſent; meritò quoque hiſce virtutibus, *Abſtinentiam*, & *Sobrietatem*, veluti ſocias adiungent, per quas ad mentis exercitia homo redditur expeditior; nimio autem cibo & potu acies intellectus obtûditur. *Sicut enim impoſsibile eſt*, ait Climacus, *vt granatæ nimis carnibus volucres in cælum euolent, ita & qui carnem ſuam nutrit & fouet, illuc aſcendere non poterit.* Quocirca opportunum hic erit, ea quæ de hâc virtute à Sancto Legiſlatore preſcripta ſunt, in me- B dium adducere.

Grad 26.

S. Benedicti de eâ decreta.

Primum. Inſtrum. 35. & 36.

Primò autem, generatim vult Monachũ eſſe *non vinolentum, non multùm edacem.*

Secundum. Cap. 39.

Secundò, victus menſuram moderatam præſcribens, ſtatim monet: *Remoueatur præ omnibus crapula, vt nunquam ſubrepat Monacho indigeries: quia nihil ſic contrarium eſt omni Chriſtiano quomodo crapula, ſicut ait Dominus noſter: videte ne grauentur corda veſtra crapulâ & ebrietate.*

Tertium. Ibid. & Cap. 36. Cap. 40.

Tertiò, Præſcribit vt *præter omninò debiles & ægrotos à carnibus omnes abſtineant.* Et C quoad potum, *ſaltem hoc conſentiamus*, inquit, *vt non vſque ad ſatietatem bibamus, ſed parciùs.*

Quartum. Cap. 41.

Quartò, continuum indicit ieiunium ab Exaltatione S. Crucis vſque ad Paſcha: Et omnibus ferijs quartis, & ſextis à Feſto Pentecoſtes.

Quintum. Cap. 40.

Quintò, ſignificat ſe hæc tantùm ob infirmorum imbecillitatem conſtituiſſe. Et *quia*, vt loquitur, *noſtris Monachis perſuaderi non poteſt, vt omninò à vino abſtineant.* Alioquin ſatis inſinuat optare ſe, vt vinum non D bibant, monetque eos, qui ibi habitant, vbi præſcripta menſura vini inueniri non poteſt, aut ex toto nihil; Deum benedicant, & non murmurent. Quam verò ſuos deſiderauerit eſſe abſtinentes, vel ex eo facilè apparet, quod ſcribat: *Omni tempore vita Monachi Quadrageſima debet obſeruationem habere.* Quod licet non præcipiat, eò tamen retributionis ſpe propoſitâ prouocat. *Quibus donat*, ait, *Deus tolerantiam abſtinentiæ, propriam ſe habituros mercedem ſciant.* Hæc & ſimilia ſupererogationis opera in Re- E gulâ non-præcepta, ita à B.P.N. commendari ait S. Petrus Damiani, ac ſi diceret: *Alta quidem oſtendo, ſed poplitibus teneris adhuc vos claudicare conſpiciens, per plana deduco; ſi cui autem poſsibilitatis vigor acceſſerit, deſerat ima, quæ inuitus indulgeo, teneat alta, quæ volo. Suſcipientes quidem quod indulgeo, non peccatis; ſed non ſuſcipientes mercedem habetis: Admiſſo ſiquidem miſericordiæ non incurritis pœnam, ſed propter Deum dimiſſa pertingitis ad coronam.* Ex quibus idem Auctor infert: *Non debemus ergo vanâ noſmetipſos ſecu-*

S. Benedictus optat Monachos eſſe abſtemios.

Cap. 49.

Cap. 40.

Petr. Dam. Opuſc. 13. cap. 7.

A *ritate decipere, nec omnem clementiam Regulæ noſtris quaſi licenter vſibus arrogare. Et ideò hortamur*, inquit, *vt vnuſquiſque Frater, qui de ſuâ eſt ſalute diſpoſitus, ad poſsibilitatis ſuæ conſcientiam redeat, & de remiſsione Regulæ, non tam quod licet, quam quod neceſsitas poſtulet, in proprios vſus aſſumat.* Ita Doctor Sanctus. Addiderim ego ex S. BENEDICTI mẽte & Regulâ: *Hoc ipſum tamẽ quod vnuſquiſque aſſumit, Abbati ſuo ſuggerat, & cum eius fiat oratione & voluntate, aliàs præſumptioni, & vanæ gloriæ deputabitur, non mercedi.* Cap. 49.

B

DISQVISITIO IX.

Quomodo erga Fratres ſe geret Religioſus?

SVPEREST exponere, quomodò erga Fratres & proximos ſuos ſeſe habere debeat Monachus. Erga hos autẽ, vt initio diximus, tenerum & maternum induere oportet affectum. Is porrò ſe prodet, ſi in ijs Deum, ad cuius ſimilitudinẽ facti ſunt, C cogitantes, & quòd, vt S. Pater noſter loquitur: *Omnes in Chriſto vnum ſumus, & ſub vno Domino æqualem ſeruitutis militiam baiulamus.* Cap. 2.

Quinque erga Fratres nobis præſtanda.

Primò, Fratres noſtros diligamus. *Secundò*, eoſdem cõgruo afficiamus honore. *Tertiò*, eorũ defectus toleremus. *Quartò*, cùm opus eſt opem impendamus. *Quintò*, circumſpectè & cautè cum ijs conuerſemur: de quibus ſingulis S. BENEDICTVS hoc modo nos inſtruxit.

D

§. I.

De Amore Fratrum.

Primò. teneri diligendi.

PRimò, in genere monet, *Proximum diligere tanquam ſeipſum. Et, quod ſibi quis fieri non vult, alij non faciat*, & charitatem non derelinquat. Abbi verò hortatur, vt, *Charitatem Fraternitatis caſto impendant amore.* Cap. 72.

Secundò, vt hoc aſſequantur, monet vt vitia charitati contraria fugiant, nominatim hęc quarto capite inter bonorum ope- E rum inſtrumenta recenſita, *Dolum in corde non tenere; pacem falſam non dare. Iram non perficere; iracundiæ tempus non reſeruare; non eſſe ſuperbum; non detractorem. Nullum odire. Zelum & inuidiam non habere.*

Tertiò ad charitatis actus exhibendos hortatur, cùm monet, vt *priores iuniores ſuos diligant. Omnes iuniores prioribus ſuis omni charitate & ſolicitudine obediant: infirmos viſitare, dolentem conſolari, in tribulatione ſubuenire.* Cap. 63. Cap. 72. Cap. 4.

§. II.

§. II.

De honorandis Fratribus.

Secundò, Fratribus honor debitus impendendus. EX amore naſcitur *veneratio*, quàm Fratribus Chriſti amore, cuius ſanguine redempti, cuius capitis ſunt membra, cuius vitis ſunt palmites, cuius Paſtoris ſunt oues; mutuò conuenit impêdere.

Cap. 63. De quâ hæc S. Pater ſtatuit: *Iuniores priores ſuos honorent*. Et alibi: *Honore ſe inuicem præueniant*. Cùm autem *honoris* exhibitio in mutuâ compellatione, & congreſſibus familiaribus maximè eluceat, vt eundem ſibi inuicem in iſtis caſibus deferre debeant, optimè cap. 63. declarauit, dicens:

Ibid. *In ipſâ appellatione nominum nulli liceat alium puro nomine appellare; ſed priores iuniores ſuos* Fratres *nominent: Iuniores autem priores ſuos* Nonnos *vocent, quod intelligitur Paternâ reuerentiâ.*

Vbicumque autem ſibi obuiant Fratres, iunior à priore benedictionem petat.

Tranſeunte maiore, minor ſurgat: Nec præſumat iunior conſedere, niſi ei præcipiat ſenior ſuus, vt fiat quod ſcriptum eſt: Honore inuicem C *præuenientes.*

§. III.

De Fratrum defectibus tolerandis.

Tertiò, Fratrum defectus tolerandi. VT nihil eſt ab omni parte beatum, ita reperire eſt & in Congregatione Sanctorum quaſdam morum animorumque aſperitates in quas qui incurrerit, niſi benignitate & manſuetudine animum excoluerit, facilè poteſt oſtendi. Quibus proinde S. Pater congruam adfert medicinam. D

Cap. 72. *Infirmitates ſuas*, inquit, *ſiue corporum, ſiue morum patientiſſimè tolerent.*

Cap. 70. *Nulli liceat quemquam Fratrum ſuorum excommunicare, aut cædere.* Huc etiam ſpectât hæc bonorum operum inſtrumenta.

Cap. 4. *Malum pro malo non reddere. Iniuriam non facere, ſed & factam patienter ſufferre. Inimicos diligere. In Chriſti amore pro inimicis orare. Maledicentes ſe non remaledicere, ſed magis benedicere. Perſecutiones pro Iuſtitia ſuſtinere. Contentionem non amare. Cùm diſcordantibus ante ſolis occaſum in pacem redire.* Ad E omnem porrò diſcordiam contentionemve preueniendam, non efficacius medium, quàm ſi ſeruetur, quod à BENEDICTO præ-

Cap. 72. ſcribitur. *Nullus quod ſibi vtile iudicat, ſequatur; ſed quod magis alij.* Vbi enim viguerit iudicij proprij abnegatio, ibi quoque voluntatum maximus conſenſus, tam S. BENEDICTO dilectus, vt ſeriò præſcripſerit:

Cap. 3. *Nullus in Monaſterio ſequatur proprij cordis voluntatem.*

Quàm verò ſolicitus fuit, vt ſi qua diſ-A ſenſio, etiam leuiſſima orta eſſet, ea humilitatis antidoto ſtatim tolleretur; *Si quis autem Frater*, ait, *pro quâuis minimâ cauſâ ab Abbate, vel à quocumque priore ſuo corripitur quolibet modo; vel ſi leuiter ſenſerit animum prioris cuiuſcumque contra ſe iratum, vel commotum, quamuis modicè; mox ſine morâ tamdiu proſtratus in terrâ ante pedes eius iaceat ſatisfaciens, vſque dum benedictione ſanetur illa commotio.* Non ſtetit hîc pia S. Patris ſolicitudo; verùm vt homines ſumus, & lutea vaſa, quæ faciunt inuicem anguſtias, ne mutuâ fortè colliſione lædantur, voluit B bis per diem in publicis precibus à Domino pro his offenſiunculis veniam rogari, & expreſſis verbis, quod ſibi inuicem Fratres ignoſcant, declarari. *Planè*, inquit, *agenda matutina, vel veſpertina non tranſeat aliquando, niſi in vltimo ordine oratio Dominica omnibus audientibus dicatur à priore, propter ſcandalorum ſpinas, quæ oriri ſolent, vt conuenti per ipſius orationis ſponſionem, quâ dicunt,* Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris, *purgent ſe ab huiuſmodi vitio.* DOCTRINA S. BENEDICTI S. Benedictus ſollicitus, ne quid diſſidia in Monaſteriis ſuboriantur. Cap. 71. Cap. 13.

§. IV.

De adiuuandis Fratribus.

Quartò, Fratres adiuuandi. FRater qui iuuatur à Fratre, quaſi ciuitas firma eſt, inquit Sapiens; cui conſonans S. P. N. vult etiam vt Fratres ſibi inuicem auxilium impendant, ac viciſſim tum in coquinâ, tum menſâ, ac alibi ſeruiant. Prou. 18.

Fratres, ait, ſibi inuicem ſeruiant, quia exinde maior merces, & charitas acquiritur.

Ad hoc etiam referre licet ex quarto capite: *In tribulatione ſubuenire; dolentem conſolari; infirmum viſitare.* Maximâ verò charitate mutui adiutorij leges implebunt, ſi id ſeruare ſtuduerint, quod Sanctus Pater monuit, *vt Obedientiam ſibi certatim impendant.* Cap. 71.

§. V.

De circumſpectâ cum Fatribus conuerſatione.

Ieremiæ 9. QVod Spiritus Sanctus monuit: *Vnuſquiſque ſe à proximo cuſtodiat;* ſibi dictum Religioſi meritò exiſtimare poſſunt: atque adeò ex mutuâ conuerſatione etiam eorum, quos vt ſeipſos diligere tenentur, animæ periculum nonnumquàm ſubuereri. Quod plerumque ex nimiâ familiaritate, & inordinato ad Fratres affectu naſcitur. Vitium ſanè in Religione valdè perniciosum, & charitatis ſpecioſo titulo charitatem lædens. Excluſiſſe id è ſuis congregationibus S. P. BENEDICTVS videri poſſet, Quintò, Circumſpectè cum Fratribus conuerſandum.

DOCTRINA S. BENEDICTI Cap. 48

Familiaritas, & particularis amicitia vitanda.

poſſet, cùm decreuit: *Ne Frater ad Fratrem iungatur horis incompetentibus.* A Iſta enim clancularia & coniunctio, & quæ eam ſubſequitur familiaris confabulatio, ſenſim particularem amicitiam gignit, & deſiderium identidem mutuos conceptus communicandi generat. Hanc amicitiam quoque excluſit, quando vetuit, ne quid ſibi inuicem darent, quantumuis paruum, ſine expreſſâ Abbatis licentiâ. Multò verò clarius hiſce familiaritatibus oſtium clauſit, quando diſtrictè inhibuit, ne quis alterum præſumat defendere. *Summoperè*, inquit, *præcauendum eſt, ne quâuis occaſione præſumat alter alterum defendere, aut quaſi tueri, etiamſi quâlibet conſanguinitatis propinquitate iungantur. Nec quolibet modo id à Monachis præſumatur, quia exinde grauiſſima occaſio ſcãdalorum oriri poteſt. Quod ſi quis hæc tranſgreſſus fuerit, acriùs coerceatur.* B

Cap. 69.

Inter conſanguineos.

Obſeruarat nempe accuratiſſimus ſpiritualis vitæ Magiſter, peculiares amicitias vt plurimùm coaleſcere inter ſanguine iunctos, indeque ſequi, vt inuicem ſibi ſuffragentur, ſe mutuò laudent, aduerſantibus iunctim reſiſtant, alter alterutrum C tueatur ac defendat. Perſenſit hanc reprehenſibilẽ conſanguineorum coitionẽ Magnus Baſilius, & in eam ita calamum ſtrinxit. *Quòd ſi quis inuentus fuerit, qui maiore quâdam propenſione Monachum Fratrem, vel propinquum, vel alium quemuis quâuis de cauſâ videatur diligere, hunc caſtigare oportebit vt iniurium publicæ charitati.* Qui plura deſiderat, Tractatum Aſceticum XIII. Iulij Nigroni adeat, qui peſtem hanc Monaſteriorum inſigni Commentario fugare ſtuduit.

Baſil ſerm. 1 de inſtit. Monaſt.

De Munere Superioris.

Quæ officiales concernunt, à S. Benedicto optè digeſta.

QVæ hactenus ex Regulâ digeſta ſunt, neminem non concernũt: quæ vero ad quoſdam certis officijs deputatos ſpectant, ea peculiaribus capitibus S. Legiſlator explicauit; v.g.

De Præpoſito Monaſterij, cap. 65.
De Decanis, cap. 21.
De Cellerario, cap. 31.
De Sacerdotibus, cap. 62.
De Septimanarijs coquinæ, cap. 35.
De Hebdomadario Lectore, cap. 38.
De Infirmario, cap. 36.
De Hoſpitalario, & hoſpitibus, cap. 53.
De Artificibus Monaſterij, cap. 57.
De Nouitijs, eorumque Magiſtro, cap. 58.
De Oſtiario, cap. 66.
De Fratribus in viam directis, cap. 67.

Hæc cùm ſuis locis in Regulâ legi poſſint, opus minimè fuit in hâc analyticâ Synopſi deſcribere. Quamuis autem de officio Abbatis, ſiue Superioris *cap. 2. & 64.* ex

Quæ Abbatem, ſparſim.

A profeſſo egerit; plura tamen de eo totâ occurrunt Regulâ, quæ vt vno legi poſſent intuitu, ad certa reuocauimus capita, & hîc putauimus repræſentanda.

Cura autem Abbatis, vel Superioris, quocumque tandem vocetur nomine, in eo potiſſimùm verſari videtur, vt nouerit quid ſibi, & quid ſuis debeat ſubditis.

DISQVISITIO X.

Quæ ſibi ipſi debeat ſuperior?

Abbati incumbit, I. *Expendere officij ſui dignitatem, & onus.*

B PRimum, quod Abbati erga ſeipſum incumbit, eſt, vt expendat officij ſui dignitatem, & onus. *Abbas* (inquit S. BENEDICTVS) *qui præeſſe dignus eſt Monaſterio, ſemper meminiſſe debet quod dicitur, & nomen maioris factis implere: Chriſti enim agere vices in Monaſterio creditur. Ipſe autem cogitet, & ſic ſe exhibeat, vt dignus ſit tali honore.* Cap. 2. Cap. 63.

Cogitet ſemper quale onus ſuſcepit, ſciatque ſibi oportere prodeſſe magis, quàm præeſſe: Nouerit ſe infirmarum curam ſuſcepiſſe animarum. Cap. 64. Cap. 27.

Sciatque quàm difficilem & arduam rem ſuſ- Cap. 2. C *cepit regere animas, & multorum ſeruire moribus.*

II. *Reddere ſtrictam ſui ſuorumque rationem.*

Secundum, recogitet diſtrictam quam redditurus eſt officij ſui rationem. *Sciat*, inquit S. BENEDICTVS, *quia ſuſcepit animas regendas, & præparet ſe ad rationem reddendam.* Quod cùm ſæpiùs & varijs modis inculcet, animaduertere in ijs licet, de quibus ab eo ratio exigenda. Nam 1. *redditurus* Cap. 64. *eſt rationem villicationis ſuæ.* 2. *quantum ſub* Cap. 2. *curâ ſuâ Fratrum ſe habere ſcierit numerum, agnoſcat pro certo, quia in die iudicij ipſarum* D *omnium animarum redditurus eſt Domino rationem.* 3. *ſine dubio addita & ſua anima. Et ita* Ibid. *ſemper timens futuram diſcuſſionem Paſtoris de creditis ouibus, cùm de alienis ratiocinijs cauet, redditur de ſuis ſollicitus.* 4. *Memor ſit ſemper Abbas, quia doctrinæ ſuæ*, 5. *vel diſcipulorum obedientiæ, vtrarumque rerum in tremendo iudicio Dei facienda erit diſcuſſio.* 6. *Sciatque Abbas, culpæ paſtoris incumbere, quidquid in ouibus paterfamilias vtilitatis minùs potuerit inuenire.* 7. *Cogitet ſemper quia de omnibus* Cap. 63. & 65. *iudicijs & operibus ſuis redditurus eſt Deo ra-* Cap. 3. E *tionem.*

III. *Sit Abbas eruditus.*

Tertium, Inſtructus ſit competenti doctrinâ, vnde ait: *Vitæ autem merito, & ſapientiæ doctrinâ eligatur, qui ordinandus eſt. Oportet ergo eum eſſe doctum lege diuinâ, vt ſciat* Cap. 64. *vnde proferat noua & vetera. Abbas nihil extra præceptum Domini (quod abſit) debet aut* Cap. 2. *docere, aut conſtituere, vel iubere: ſed iuſſio eius vel doctrina, fermentum diuinæ iuſtitiæ in diſcipulorum mentibus conſpergatur.*

IV. *Prudens & diſcretus.*

Quartum, Vigeat prudentiâ & diſcretione. *In ipſis imperijs ſuis*, ait, *ſit prouidus &* Cap. 64. *conſi-*

Digitized by Google

conſideratus; ſiue ſecundùm Deum, ſiue ſecundùm ſæculum ſint. Opera, quæ iniungit, diſcernat & temperet; vt ſint & fortes qui cupiant, & infirmi non refugiant. Sicut diſcipulis conuenit obedire Magiſtro, ita & ipſum prouidè & iuſtè condecet cuncta diſponere. Cap. 3. *Omnia autem menſuratè fiant propter puſillanimes.* Cap. 48.

V. Bonæ vitæ. Cap. 2. *Quintum*, Sit ſuperior exemplaris vitæ; &, *omnia bona & ſancta factis ampliùs quàm verbis oſtendat.*

Ibid. *Omnia verò, quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſuis factis indicet non agenda: ne alijs prædicans, ipſe reprobus inueniatur.*

VI. Vitia fugiat. Cap. 64. *Sextum.* Vt hæc aliaque diligentiùs obſeruet, vitet quod ait Regula: *Non ſit turbulentus & anxius, non ſit nimius & obſtinatus, non ſit zelotypus & nimis ſuſpicioſus; quia numquam requieſcit.* Quem inſuper *oportet eſſe caſtum, ſobrium, miſericordem, & ſemper ſuperexaltantem miſericordiam iudicio, vt idem ipſe conſequatur.*

VII. Regulæ obediat. Cap. 1. Cap. 64. *Septimum*, Ne ſupra Regulam ſe exiſtimet; aut ab eâ exemptum, optimè Legiſlator noſter illi inculcat, vt, *Cùm timore Dei & obſeruatione Regulæ omnia faciat. Et præcipuè, vt præſentem Regulam in omnibus conſeruet.*

DISQVISITIO XI.

Quid ſuperior ſuis debeat ſubditis?

Superior debet I. ſubditos amare. PRimum, quod à Superiore ſubditis exhibendum, eſt *Amor*, quem nec ob vitia perſonis ſubtrahat, quę cùm amari non poſſint, à perſonis ſecernenda ſunt, vt fiat quod S. BENEDICTVS ait: *Oderit vitia, diligat Fratres.* Cap. 64.

Cap. 2. *Æqualis ſit omnibus ab eo charitas: vna præbeatur omnibus, ſecundùm merita, diſciplina.* Nam *omnes in Chriſto vnum ſumus: & ſub vno Domino æqualem ſeruitutis militiam baiulamus, quia non eſt perſonarum acceptio apud Deum. Non ab eo perſona in Monaſterio diſcernatur. Non vnus plus ametur quàm alius, niſi quem in bonis actibus, aut obedientiâ inuenerit meliorem. Non præponatur ingenuus ex ſeruitio conuertenti, niſi alia rationabilis cauſſa exiſtat.*

Ibid. *Miſcens temporibus tempora, terroribus blandimenta, dirum Magiſtri, pium* PATRIS *oſtendat* AFFECTVM. *Et ſecundùm vniuſcuiuſque qualitatem, vel intelligentiam, ita ſe omnibus conformet & aptet, vt non ſolùm detrimenta gregis ſibi commiſſi non patiatur, verùm etiam in augmentatione boni gregis gaudeat.* Quæ quidem vt amor ſuggerit, ita abſque eo difficile fuerit præſtare.

II. Eorum curam gerere. *Secundò*, Curam & ſolicitudinem, quæ ex amore profluunt, ſubditis impendere tenetur: Vnde S. Pater ait, tum Paſtorem

A in iudicio Domini abſoluendum, *ſi inquieto vel inobedienti gregi paſtoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis eorum actibus vniuerſa fuerit cura exhibita.* Quare eundem monet: *Ante omnia, ne diſſimulans, aut paruipendens ſalutem animarum ſibi commiſſarum, non plus gerat ſolicitudinem de rebus tranſitorijs, & terrenis atque caducis.* Atque illud: *Non conturbet gregem ſibi commiſſum, nec quaſi liberâ vtens poteſtate, iniuſtè diſponat aliquid.* DOCTRINA S. BENEDICTI Ibid. Cap. 63.

Cùm autem omnia *neceſſaria à Patre Monaſterij ſperare* debeant Fratres, *nec quidquam* Cap. 33.
B *liceat habere quod Abbas non dederit aut permiſerit: dentur ab Abbate omnia quæ ſunt neceſſaria, vt omnis auferatur neceſſitatis excuſatio. A quo tamen Abbate ſemper conſideretur illa ſententia Actuum Apoſtolorum: quia dabatur ſingulis, prout cuique opus erat. Ita ergo & Abbas conſideret infirmitates indigentium, non malam voluntatem inuidentium.* Cap. 33.

Quoad *Officiales*: curet, vt *domus Dei ſapienter ſapientibus adminiſtretur.* Et *tales eligantur, in quibus ſecurus partiatur onera ſua. Imbecillibus autem procurentur ſolatia, vt non* In Officijs. Cap. 53. Cap. 21.
C *cum triſtitia hoc faciant, ſed habeant omnes ſolatia ſecundùm modum Congregationis, & poſitionem loci.* Cap. 35.

Quoad *Laborem & Lectionem*: ordinat, vt *Fratribus infirmis, vel delicatis, talis opera aut ars iniungatur, vt nec otioſi ſint, nec violentiâ laboris opprimantur, vt effugentur. Quorum imbecillitas ab Abbate conſideranda eſt.* Labore. Cap. 48.

Cura quoque maxima ſit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur infirmi. Quod ipſum iteratò inculcat, dicens: *Curam autem maximam habeat Abbas, ne à cellerarijs aut ſeruito-* Infirmis. Cap. 36. Ibid.
D *ribus negligantur infirmi: quia ad ipſum reſpicit, quidquid à diſcipulis delinquitur.*

Imbecillitatem ſenum & infantium cōſideret, geratque curam hoſpitum, pauperum, & peregrinorum. Cap. 37. Cap. 53.

III. Inſtruere & admonere. Cap. 2. *Tertiò*, Debet ſubditis inſtructionem & admonitionem: quæ quomodò impendenda, optimè S. Pater explicat: *In doctrinâ ſuâ Abbas Apoſtolicam debet illam ſemper formam ſeruare, in quâ dicit: Argue, obſecro, increpa, id eſt, indiſciplinatos & inquietos debet duriùs arguere: obedientes autem & mites, & patientes, vt in meliùs proficiant, obſecrare: ne-*
E *gligentes autem & contemnētes vt increpet & corripiat, admonemus. Et alium quidem blandimentis, alium verò increpationibus, alium ſuaſionibus: & ſecundùm vniuſcuiuſque qualitatem, vel intelligentiam, ita ſe omnibus conformet & aptet, vt non ſolùm detrimenta gregis ſibi commiſſi non patiatur, verùm etiam in augmentatione boni gregis gaudeat.*

IV. Corripere delinquentes in Miſericordiâ & Iudicio. Cap. 64. *Quartò*, Delinquentibus duo debet *Miſericordiam*, & *Iudicium*, ità tamen, vt *ſemper ſuperexaltet miſericordiam iudicio.*

Cap. 27. *Magnopere debet ſollicitudinem gerere Abbas*

DOCTRINA S. BENEDICTI *bus circa delinquentes Fratres: & omni ſagacitate & induſtriâ curare, ne aliquam de ouibus ſibi creditis perdat. Et Poſtoris boni pium imitetur exemplum, qui relictis nonoginta nouem ouibus in montibus, abyt vnam ouem, quæ errauerat, quærere: cuius infirmitati in tãtùm compaſſus eſt, vt eam in ſacris humeris ſuis dignaretur imponere, & ſic reportare ad gregem.* Cap. 28. Faciatque quod Sapiens Medicus. *Si exhibuit fomenta, ſi vnguenta adhortationum, ſi medicamina ſcripturarum diuinarum, ſi ad vltimum vſtionem excommunicationis, vel plagas virgarum, & iam viderit nihil ſuam prævalere induſtriam, adhibeat etiam (quod maius eſt) ſuam & omnium Fratrum pro eo orationem: vt Do-* A *minus, qui omnia poteſt, operetur ſalutem circa infirmum Fratrem.*

In ipſo autem correptione prudenter agat, & ne quid nimis: ne, dum nimis cupit eradere æruginem, frangatur vas. In quibus non dicimus, vt permittat nutriri vitia; ſed prudenter & cum charitate ea amputet, prout viderit cuique expedire. Cap. 64. Animaduertere hîc eſt piam *Miſericordiæ* & *Iuſtitiæ* mixturam, ſanctumque Patrem imitari eum, qui diſponit omnia fortiter & ſuauiter.

De *Iudicio* verò & iuſtâ culparum punitione pluribus agit capitibus, nimirùm 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 43. 44. 45. 46. 54. 69. 70. 71.

CATECHISMI
MONASTICI
PARS SECVNDA:
AD QVID VENISTI?
SIVE DE
MONACHI BENEDICTINI
OFFICIIS.

Vnuſquiſque ſui ORDINIS gerat OFFICIVM, ne totum quod viuit, deputetur mendacium. Si enim, quod Ordinis ſui eſt, non egerit, omnis eius exterior habitus mentitur, qui eum Ordinis illius eſſe teſtatur. *S. Anſelm. in Similit. cap. 127.*

PRÆFATIO.

CHRISTIANA Catecheſis nō tantùm Symboli Apoſtolici, Orationis Dominicæ, Decalogi, & Sacramentorum explicat Doctrinam; ſed & *Officium* tradit *Iuſtitiæ Chriſtianæ. Monaſtici* Monachi Officium Catechiſmi huius obiectum. huius *Catechiſmi* vnicū ferè obiectum eſt Benedictini Monachi declarare OFFICIVM. Quid enim aliud hactenus egimus; quàm quòd Monachi erga *Deum, Superiores, Ordi-* A *nem religioſum, Confratres,* & *Seipſum,* munus PRÆFATIO. expoſuerimus? His enim quiſquis ritè ſatisfecerit, næ ille Officij ſui partes probè expleuerit. Quia tamen in ipsâ ſuâ Regulâ *In Regulâ variè expreſſum,* S. BENEDICTVS Monachi OFFICIVM varijs nominibus exponit; viſum fuit de ijs hoc loco peculiariter agere; vt piæ cuiuſdam exercitationis Religioſis noſtris materiam ſuppeditaremus. Optandum enim quàm maximè, vt in lege, ſub quâ Deo militant

ſitant Monachi, meditentur die ac nocte; & in eius praxi ſe quotidie exerceant. *Omnes* enim *res*, inquit Ambroſius, *proprijs ac domeſticis* EXERCITIIS *augetur.* Item: *Quomodo ſine* EXERCITIO *doctrina, aut ſine vſu profectus?* Monachi proinde Officium variè nobis expendendum. *Officium*, inquit idem Ambroſius, *dictum putamus, quaſi efficium: ſed propter decorem ſermonis vnâ immutatâ litterâ*, OFFICIVM *nuncupari. Vel certè, vt ea agas, quæ nulli officiant, proſint omnibus.*

Ambr. lib. 1. Offic. cap. 12.

Ambr. lib. 1. de Offic. cap. 8.

Vt autem quiſq; ſui *Officij* ſiugulis diebus meminerit, & ſe ad illud componat, ſeipſum ſeriò interroget

Amice, ad quid veniſti?

His enim Chriſti ad proditorem ſuum verbis, Monachi olim ſe alioſque videntur excitaſſe, vt relictis alijs omnibus, vocationis ſuæ officium explerent. Quamobrem & S. P. BENEDICTVS agens de Sacerdote, qui in Monaſterio vult recipi, idipſum ei inculcat, dicens: *Sciat ſe omnem Regulæ diſciplinam ſeruaturum, nec aliquid ei relaxabitur, vt ſit, ſicut ſcriptum eſt:* AMICE, AD QVID VENISTI? Ex quo colligimus hanc fuiſſe familiarem formulam, qua Nouitios, & iam Profeſſos olim officij ſui admonere ſoliti ſint. Vnde & B. Arſenius ſemper in ore habuiſſe ſcribitur: *Arſeni, propter quid exiſti?* Quod alij extulerunt, *Arſeni, ad quid veniſti?* Climacus quoque refert Abbatem quemdam interrogatum à Monacho, quid faceret, ſi Magiſter eius eſſet negligentior, reſpondiſſe: *Etſi fornicari illum videris, noli diſcedere, ſed ad teipſum conuerſus dic:* AMICE, AD QVID VENISTI? *Tunc aſpicies tumorem tuæ mentis diſſipari, excandeſcentiamque miteſcere.* S. quoque Bernardus hoc dicto ſeipſum excitare ſolitus erat, nam vt Guilielmus in vitâ eius ait: *Hoc ſemper in corde, frequenter etiam in ore habebat; Bernarde, Bernarde,* AD QVID VENISTI?

Formula excitandi Monachos ad officium ſuum implendum.

Cap. 60.

Valdè antiqua, & a ſanctis viris vſurpata. Pelag. in vit. Patr. l. 5 libell. 15. num. 9. Clim. grad. 4.

Guilelm. in vitâ lib. 1. cap. 4.

Exſtat porrò opuſculum S. Bernardo adſcriptum, & inſcriptum, AD QVID VENISTI? quod ex MSS. Bibliothecæ Dominicanorum Romæ, euulgauit, & Libris de Cōſideratione ſubiecit Gerardus Voſſius. Primo autem capite (quod toti libello Epigraphen forte dedit) dictum hoc nonnihil explicat. *Primò*, inquit, *conſiderare debes* AD QVID VENERIS, *& propter* QVID VENERIS. *Propter quid veniſti? niſi ſolùm propter Deum ſolum, vt fieret merces tua in vitâ æternâ. Sicut enim propter nullum alium veniſti: ita propter nullum alium debes omittere, nec tepeſcere alicuius exemplo, quin ſtudeas ad hoc, ad quid veniſti. Veniſti enim ad ſeruiendum Deo, cui ſeruire omnis creatura debet.* Sed & ante illum Smaragdus Abbas, S. BENEDICTI Regulam explanans, ad illa verba: *Amice ad quid veniſti,* ſubiungit: *Subaudiendum, hoc age. Hoc enim modo dicendum eſt Sacerdotibus, & omnibus in regulari vitâ degentibus, qui eius in omnibus non curant obedire præceptis. Dicatur enim, Amice ad quod veniſti, hoc age. Veniſti enim obedire, non imperare; operari, non otiari: operibus exerceri, non fabulis vacare: humiliari, non ſuperbire. Ergo Amice ad quod veniſti, hoc age. Regularia veniſti obſeruare præcepta, in quantum vales domino adiuuante obſerua illa; vt iuſtificeris illa obſeruando, non pericliteris contemnendo.* Hæc ille. Qui non malè addit, *hoc age*: Nam vt Auguſtinus dixit: *Officium eſt, quod faciendum eſt, finis propter quid faciendum eſt.* Piiſſimus quoque Scriptor Thomas à Kempis ſententiam hanc Religioſis inculcat: *Eſto vigilans & diligens in Dei ſeruitio, & cogita frequenter: Ad quid veniſti, & ſæculum reliquiſti? Nonne vt Deo viueres, & ſpiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferueas, quia mercedem laborum tuorum in breui recipies.* Seraphicus S. Franciſci Ordo, vt teſtatur Sedulius, quinque habet verba, (*Religioſorum Manum* appellant) ceu elemēta quædam, quæ ſuis tyronibus ſtatim in initio tradit, velut Iſagogen ad altiora perfectionis culmina, quæ tanquam digitos ſuos tenere debeant. Primum autem ex illis eſt,

Quid ſit, Ad quid veniſti?

PRÆFATIO.

Smarad. in c. 60. Reg.

Auguſt. lib. 4. contra Iulian. cap. 3.

Lib. 1. de Imit. Chriſti cap. 25.

Religioſorum Manus.

Henric. Sedulius ad Spec. diſciplin. S. Bonauent. ad Nouit.

Ad quid veniſti?

cui ita reſpondet:

Non velle meum facere:
Sed paſſiones vincere.
Sanctamque Crucem tollere,
Et indies proficere.

Vt igitur ſe in pietate Benedictinus exerceat Monachus, & ad continuum vrgeat profectum; ſæpius, & ſi lubeat, quotidie interroget ſe;

Amice, ad quid veniſti?

Tum verò expendat, quid ex mente & Regulà Sancti BENEDICTI reſpondendum, & quâ ratione nomini, munerique ſuo poſſit ſatisfacere; vt deinceps explicabitur, & in hoc aliquouſque patet *ſchematiſmo*.

Digitized by Google

Ad quid venisti?		Est enim Benedictinus Monachus
	1. Ad Seruandam Regulam.	Regularis.
	2. Ad Abrenunciationem.	Abrenuncians.
	3. Ad Militiam.	Miles.
	4. Ad Iter vitæ peragendum.	Viator.
	5. Ad Scholam.	Studioſus.
	6. Ad Seruitium Sanctum.	Seruus Dei.
	7. Ad Honeſtam conuerſationem.	Conuerſans.
	8. Ad Conuerſionem.	Conuerſus.
	9. Ad Patiendum.	Conſors Paſſionis.

DISQVISITIO I.

Quid nomine REGVLARIS *à Monacho requiratur?*

DOCTRINA S. BENEDICTI *Religioſus venit ad obſeruandam Regulam.*

INGREDERE nunc, Religioſe Lector, internum hoc animi tui tribunal, & teipſum interroga:

Ad quid venisti?

Ad quid autem, niſi AD OBSERVANDAM REGVLAM. Hoc in ipſo ingreſſu tibi denunciari Legiſlator voluit, cùm de Nouitio ait: *Legatur ei hæc* REGVLA, *vt ſciat* AD QVID *ingreditur.* Hæc eſt enim Lex, ſub B qua militare vult: hoc iugũ Regulæ, quod ſub tam moroſa vnius anni deliberatione licuit recuſare, aut ſuſcipere: ſuſceptum verò non licet collo excutere.

Reg. cap. 58.

Hinc dictus Regularis.

Ab hâc Regulæ obſeruantiâ, nomen ſortitus eſt REGVLARIS. Vide ergo, an hæc Regula ſit norma rectiſſima vitæ tuæ? an actiones tuas ad eam, ceu libellam quamdam exigas? An iuxta hanc amuſſim exer- C citia tua dirigas? An denique, vt S. Pater loquitur: *In omnibus Magiſtram ſequaris* REGVLAM, *nec ab eâ temerè declines?* Vide porrò quæ hoc ipſo CATECHISMO de eâ diximus part. 1. Diſq. 5. & Libro 2. Tract. VIII. Diſq. 9. & 10.

DISQVISITIO II.

Vt ABRENVNCIANTIS *Officio fungi Mo-* D *nachus queat?*

Benedictina abrenũciatio illuſtrata.

ALIVM nunc Officij tui titulum conſidera, & à teipſo iterum inquire:

Amice, ad quid venisti?

Ad quid verò, niſi ad ABRENVNTIATIONEM? Cui enim ſuam Regulam ſcribat S. BENEDICTVS, in ipſo aditu aperit, dicens: *Quiſquis* abrenuntians *proprijs voluntatibus, Domino Chriſto vero Regi militaturus*, &c. Prolog. Reg. Súmpta phraſis ex verbis Saluatoris noſtri apud Lucã: *Omnis ex vobis, qui non* renũtiat Luc. 14. *omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Vnde ipſa Monaſtica Profeſſio aliàs RENVNTIATIO nuncupatur, & ipſi profitentes, *Renuntiantes* dicebantur, vt patet ex Caſſiano, qui Inſtitutionum Librum IV. inſcripſit: *De Inſtitutis* RENVNTIANTIVM. Et cap. I. ait, *Ad inſtitutionem eius, qui* RENVNTIAT *huic mundo, tranſimus.*

Nimirùm, vt in Baptiſmo ſolemus fit ABRENVNTIATIO mundi & ſatanæ; ita in ſuſceptione Monachiſmi, qui alter ſanctis Patribus Baptiſmus dicitur, altera fit ABRENVNTIATIO. Vnde Dionyſius Areopagita deſcribens myſteriũ Monaſticæ Conſecrationis, ait, Sacerdotem interrogare eum, qui futurus eſt Monachus: *An omnibus rebus diuiduis renuntiet, non ſolùm vitis, verùm etiam imaginationibus.* Quid autem hoc ſignificet, explicat in ſcholijs S. Maximus: *Diuiduis*, inquit, id eſt, *temporibus, & multum diſtrahentibus, vt mercimonijs alijſque contractibus. Imaginationibus, id eſt, mentis cupiditatibus, & perturbationũ imaginibus.* Antiquam hanc formam ſequentibus deindè ſæculis, etiam poſt S. BENEDICTVM ſeruatam, conſtat ex *Ordine Romano*, in quo illius crebra mentio. Capite autem de *Ordine ad faciendum Monachum*, ita præſcribitur: *Tunc exuatur ab Abbate ipſe Nouitius proprijs veſtimentis, & interroget eum, ſi propriâ voluntate* ABRENVNTIET *mundo, & omnibus quæ ſunt*

Ex ritu conſecrandi Monachum.

Dionyſ. de Eccl. Hierarch. c. 6.

Digitized by Google

ſunt mundi: & quod maius eſt, etiam voluntatibus. Ibidem paulò pòſt in Oratione ita ſubditur: *Dignare, Domine, quæſumus, famulo tuo N.* RENVNTIANTI *ſecularibus pompis, gratiæ tuæ ianuas aperire.*

Memoria abrenũtiationis in Baptiſmo factæ Chriſtianis inculcatur.

Vides, ſi quid vides, quàm propria Monacho ABRENVNTIATIO. Sed hic neutiquam ſiſtendum. Chriſtianos frequentiſſimè monent SS. Patres, vt ABRENVNTIATIONEM ab vnoquoque in Baptiſmo factam, in memoriam reuocent. Caroli Magni Imperatoris ea fuit pijſſima ſollicitudo, vt in *memoriali*, ſiue, vt vocant *Breui Capitulorum*, inter cæteros articulos, quos B Epiſcopis & Abbatibus volebat proponere, num. 9. annotauerit inquirendum. *Quid vnuſquiſque Chriſto in Baptiſmo promittat, vel quibus cauſis abrenunciet.* Item, *Qua ſectando vel negligendo, vnuſquiſque noſtrûm ipſam ſuam promiſſionem &* ABRENVNTIATIONEM *vel conſeruet vel irritam faciat. Et quis ſit ille Satanas, ſiue aduerſarius, cuius opera vel pompas in Baptiſmo renuntiamus.* Hæc ſi Chriſtianorum omnium debeat eſſe cura, cur non eandem requiramus à Monachis? Vt ſcilicet ABRENVNTIATIONIS in ipsâ C Profeſſione factæ iugiter meminerint, eãque quoad licuerit perficere ſtudeant: *Parum eſt enim*, inquit Caſſianus, RENVNTIASSE *Monachum ſemel, id eſt, in primordio conuerſionis ſua contempſiſſe præſentia, niſi eis quotidie* RENVNTIARE *perſtiterit. Vnde & Dominus in Euangelio: Si quis vult*, inquit, *poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me.*

Tom. 2. Conc. Galliæ, anno 811.

Monachis in Profeſſione.

Caſſian. Collat. 24. cap. 2.

Quid ſit Renuntiatio.

Quæ cùm ita ſint, Quærendum, quid ſit RENVNTIATIO: audi Magnum Baſilium. D *Perfecta* RENVNTIATIO *in eo conſiſtit, ſi quis id aſſecutus fuerit, vt paſſionibus omnibus careat, & nec ad vitam ipſam affectu inclinetur.* Quam definitionem pluribus exponit: Denique & hanc ſubiungit: RENVNTIATIO *eſt cordis ab humano viuendi ritu ad eum tranſcriptio qui in cælis eſt, adeò vt iure optimo dicere poſſimus: Noſtra conuerſatio in cælis eſt: &, quod omnium maximum eſt, ſimilitudinis, quam cum Chriſto habere debemus, initium, qui ipſe, cùm diues eſſet, egenus factus eſt propter nos: quam ſine controuerſia niſi priùs conſequamur, nunquam viuendi ex Euangelio Chriſti* E *Inſtitutum poterimus attingere.* Hactenus ille.

Regula 8. ubid.

Philipp. 3.

2 Corinth.

Triplex Renuntiatio. Caſſia. Collat. 3. cap. 6.

Quotuplex autem eſt RENVNTIATIO? Reſpondet Caſſianus, ABRENVNTIATIONES *tres eſſe, & Patrum traditio, & Scripturarum ſanctarum demonſtrat auctoritas.* Prima *eſt, quâ corporaliter vniuerſas diuitias mundi, facultateſque contemnimus:* Secunda, *quâ mores ac vitia affectuſque priſtinos animi, carniſque reſpuimus:* Tertia, *quâ mentem noſtram de præſentibus vniuerſis ac viſibilibus euocantes,* A *futura tantummodò contemplamur, & ea quæ ſunt inuiſibilia concupiſcimus.* Ita ille. Paulò aliter Climacus: *Nemo* (ex Monachis) *in cæleſtem thalamum coronatus ingreditur, niſi qui primam & ſecundam & tertiam* ABRENVNTIATIONEM *impleuerit. Vt ſcilicet primò* ABRENVNTIET *rebus omnibus, hominibus & parentibus. Secundò, voluntati propriæ. Tertiò inani gloria, quæ ſolet obedientiam ſubſequi.* Ita ille. Cuius ſecunda RENVNTIATIO illa ipſa eſt, quam à ſuæ Scholæ diſcipulo S. BENEDICTVS in primis requirit, cùm ait; *Ad te nũc meus ſermo dirigitur, quiſquis* ABRENVNTIANS *proprijs voluntatibus*, &c. Quorſum autem hanc vſque adeò exigit ABRENVNTIATIONEM? Nimirùm quia Cœnobitarum fortiſſimum Monachorum genus ſuâ Regulâ ſuſcepit informandum. *Finis autem Cœnobitæ eſt, omnes ſuas mortificare & crucifigere voluntates;* vt apud Caſſianum docet Abbas Ioannes.

DOCTRINA S. BENEDICTI

Climac. grad. 2.

Quænam ex S. Benedicti mente.

Prol. Reg.

Caſſ. Collat. 19. c. 8.

Triplex praxis Abrenuntiationis.

Vis aliquam huius ABRENVNTIATIONIS praxim? Conſidera, quæ SS. Patres inculcant de communi illa, quæ in Baptiſmo fit ABRENVNTIATIONE, & hoc ipſum in hâc Monaſticâ diligenter exerce. Tria in exemplum propono. *Primùm*, ipſius ABRENVNTIATIONIS memoriam, quam refricat Chryſoſtomus, *Vocis*, inquit, *illius recorderis, quam* dum ſacris inſtituereris, emiſiſti: *Abrenuntio tibi Satana, & pompæ tuæ, & cultui tuo.* Et Concilium Pariſienſe VI. *Omnibus fidelibus ſtudendum eſt, vt pactionis & ſponſionis, quam cum Deo in Baptiſmate fecerunt, ſemper memores exiſtant.* Ita quoque nunquam tibi excidat, ô Religioſe, ABRENVNTIASSE te volũtati propriæ, cum Monaſticen es profeſſus, & hoc crebrò in memoriam tibi reuoces. *Secundum*, Quemadmodum citato loco Ioan. Chryſoſtomus ſcribit; nihil hâc voce eſſe tutius: ABRENVNTIO *tibi Satana, & coniungor tibi Chriſte.* Hortaturque non modò cùm in forum prodimus, verùm etiam cùm fuerimus egreſſi ianuæ veſtibulum, ijs priùs vtamur verbis: Non ſecùs Monachus identidem vel corde, vel ore renouet Monaſticam ABRENVNTIATIONEM. Vnde S. Gertrudis diuinitùs inſpirata, legit aliquando trecentis ſexaginta quinque vicibus hæc verba Euangelica: *Non mea ſed tua voluntas fiat amantiſſime Ieſu.* Quod etiam ſenſit Domino plurimùm placere. SS. Epictetus & Aſtion Martyres, in omnibus ſuis tormentis licet grauiſſimis nihil aliud dixerũt, quàm; *Chriſtiani ſumus: fiat voluntas Dei noſtri in nobis.* In hunc ſenſum dicit S. P. BENEDICTVS: *Rogamus Deum in oratione, vt fiat voluntas eius in nobis.* Illuſtriſſimum porrò exemplum *reſignationis* propriæ voluntatis in horto Gethſemani Chriſtus Domi-

Prima.

Chryſoſt. homil. 21. ad pop. Antioch.

Conc. Pariſ. VI. Can. 9.

Secunda.

Chryſoſt. ibid.

Bloſ. in Monili c. 11.

Vit. Patr. lib. 1. cap. 15.

Cap. 7. Grad. 1.

nus

DOCTRINA S. BENEDICTI

nus exhibuit, cùm Patri ſupplicans, ſecundùm Lucam dixit: *Non mea voluntas, ſed tua fiat*, ſubijciens illi ſuam voluntatem ſecundum totam ſubſtantiam.

Luc. 22.

Secundum Marcum: *Non quod ego volo, ſed quod tu*: indifferens ad quodque obiectum.

Marc. 14.

Secundùm Matthæum: *Non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*: indifferens ſcilicet, & paratus ad quemcumque modum. Quæ verba magno affectu ſuaſerim vt Religioſus identidem repetat.

Matth. 26.

Tertia. August. de Symb. ad Catech. lib. 4. cap. 2.

Tertium: Baptizatos ita Auguſtinus alloquitur: *Huic* (inimico) *vos renuntiare profeſſi eſtis, in quâ profeſſione non hominibus,* B *ſed Deo & Angelis eius conſcribentibus, dixiſtis* (RENVNTIO.) *Renuntiate non ſolùm vocibus, ſed etiam moribus, non tantùm ſono linguæ, ſed & actu vitæ, nec tantùm labijs ſonantibus, ſed operibus pronuntiantibus.* Monachus quoque profeſſus eſt, ſe propriæ RENVNTIARE voluntati: Hoc proinde non verbis tantùm, ſed operibus oſtendat. Monet Legiſlator noſter, *vt quis propriam non amans voluntatem, deſideria ſua non delectetur implere, ſed vocem illam Domini* FACTIS *imitetur dicentis: Non veni facere voluntatem meam,* C *ſed eius qui me miſit.*

Cap. 7. grad. 2.

Ioan. 6.

Quemadmodù autem id opere ipſo ſit expleudum, pulcherrimè docet S. Dorotheus: *Breui cuilibet ſpatio (modò velit) ſuas amputare voluntates, & ſeipſum abnegare decies perfacilè poterit. Quomodò autẽ id fiat, edocebo: Obambulat quiſpiam, & aliquid fortè conſpicatur, ſuadetur aſturum à cogitatione, vt illud aduertat. At is, ſi ſapit, cogitationi & ſuaſioni illi repugnat, ſeque auertit & dicit, Certè non aduertam, neque id penitus conſiderabo. Rurſus offendit quis aliquas nugas, & varijs rumoribus occupatos, & ait illi* D *cogitatio cordis ſui; Dic & tu verbum aliquod, immiſce te huic turbæ: At ille negat ſe id acturum & voluntatem ſuam abrumpit prorſus. Iterum dicit ei cogitatio; Adi cocum, & interroga, quid paret obſonij: at ille non adit, nec voluntati ſuæ obtẽperat. Item cernit fortaſſe quidpiam, ſuadet illicò cogitatio, vt interroget quiſnam illud attulerit: At ille negat, & voluntati ſuæ repugnat, appetitum comprimit, nec percunctatur omninò. Atque ad hunc modum, ſi voluntates proprias frequenter præciderimus, breui fiet, vt quæcumque nobis aduenerint, perfa-* E *cilè illa præcidere (ſi voluerimus) aſſueſcamus; & à paruis quidem ac minimis inchoandum eſt, vt iam ſummâ cum requie, maiora ac maxima præcidamus. Sic demum ad id perueniemus, vt voluntatem propriam penitus non habeamus: ſed ſi quid factum fuerit ab alio, ita nos quietos reddat & pacatos, ac ſi à noſtrâ proficiſceretur voluntate.* Hactenus ille.

Doroth. ſerm. 1.

Methodus pulcherrima voluntatem propriam mortificandi.

Magno emolumento.

Solet autem *abrenuntiatio* hæc frequenter appellari ABNEGATIO ſui. De quâ Sancti Patres, & Euangeliorum Interpretes legendi. Adi, ſi lubet *Regiam* noA ſtram *Viam Crucis*, *Lib.* 1. *cap.* 14.

DISQVISITIO III.

Vt Officio MILITIS *Chriſti Monachus queat ſatisfacere?*

ITERVM tibi propone;

Amice, ad quid veniſti?

Cui quidem reſponderi poteſt, ad MILITIAM. Quilibet enim Benedictinus eſt MI- B LES Ieſu Chriſti ſub vexillo S. P. BENEDICTI, contra ſpirituales hoſtes Deo MILITANS.

Miles Benedictinus.

Deſcriptionem hanc ſuppeditat ipſe huius ſacræ MILITIÆ Dux, qui initio Prologi ait, ſe ad eum verba dirigere, *qui Domino Chriſto vero Regi* MILITATVRVS, *Obedientiæ fortiſſima atque præclara* ARMA *aſſumit.* Deinceps verò introducit Chriſtum, ſupremum huius MILITIÆ Imperatorem ſuauiſſimè omnes inuitantem, & bellandi leges præſcribentem: tandemque concludit: *Ergo præparanda ſunt corda & corpora no-* C *ſtra ſanctæ præceptorum Obedientiæ* MILITATVRA.

Prolog. Reg.

Duplicis generis in ſuis caſtris habet MILITES: alios, qui in acie; alios qui duello depugnent. Prioris ordinis eſt *Cænobitarum fortiſſimum genus,* MILITANS *ſub Regulâ vel Abbate.* Poſterioris ſunt Anachoretæ, qui *benè inſtructi fraternâ ex acie ad ſingularem pugnam Eremi* deſcendunt: & *ſolâ manu vel brachio, contra vitia carnis, vel cogitationum, Deo auxiliante,* PVGNARE *ſufficiunt.*

Duplicis generis.

Reg. cap. 1.

Nullum verò Tyronem vult ſuſcipi, niſi cui prælectâ Regulâ expreſsè dictum D ſit: *Ecce Lex, ſub quâ* MILITARE *vis; ſi potes obſeruare, ingredere: Si verò non potes, liber diſcede.*

Cap. 58.

Conſtat igitur Statum Monaſticum eſſe MILITIAM *Chriſti, Militiam* cæleſtem, *Militiam* diuinam, vt appellauit Iſidorus Hiſpalenſis. Monachos eſſe MILITES, Monaſteria caſtra ſpiritualia, cellas Monaſticas eſſe tentoria ſiue tabernacula ſacræ MILITIÆ. Quare S. Baſilius in cellæ laudem ſe effundens, ait: *O cella turris Dauid, quæ ædificata es cum propugnaculis; mille clypei pendent ex te; omnis armatura fortium: tu campus* E *diuini prælij, ſpiritualis arena certaminis, Angelorum ſpectaculum.*

Monaſticus eſt militia.

Iſidor. in Reg. Monach. c. 4.

Baſil. de laud. Erem.

Sed paulò attentiùs conſideremus, quomodò Religioſi Chriſti dicantur MILITES; conſtat enim omnes Chriſtianos in Baptiſmo Chriſti MILITIÆ inſcribi, & in Confirmatione armis indui. Fidelium enim cõgregatio, ſiue quæ in terris eſt Eccleſia, vocatur MILITANS, & *caſtrorum acies benè ordinata.* Exercitus huius ſummus *Imperator* & Dux eſt Chriſtus IESVS, *Vicarius* eius Summus Pontifex. *Vexillum* eſt ſignum Crucis; *Arma* ſunt virtutes; *Tuba* verbum

Eccleſia Militans.

Exercitus.

Cant. 6.

Dei,

Digitized by Google

In tres acies diuiſus. Dei. In magno hoc Exercitu tres ſunt, & A numeroſæ admodum *Acies*, Clericorum ſcilicet, Religioſorum, & Laicorum; quæ ſingulæ ſuis pugnant armis.

Legiones S. Benedicti. In ſecunda hac *acie* ſuas S. BENEDICTVS explicat copias, tot inſtructus *Legionibus*, quot ſub eius Regulâ *militant* Ordines, tot nobilitatus *Tribunis*, quot habet Ordinum *Specimen centuriæ militaris in Monaſterio.* Fundatores. Sed vel in vno Cœnobio cohortem Militũ vtcumq; adumbratã videre licet. *Centurionẽ* enim agit Abbas; *Optionem* repręſentat Præpoſitus, ſiue Prior; *Signiferũ* Supprior; *Decuriones*, ſiue Manipuli Præſides, Decani, *Circitores* illi ſunt, quos depu- *Cap. 48.* tat S. BENEDICTVS, vt *circumeãt Monaſteriũ horis, quibus vacãt Fratres lectioni.* Quos *Circas*, & *Circatores* vocant. *Annonæ Structorem* exhibet Cellerarius; *Tympaniſtã* ſignificator Horarũ, vt vocat Petrus Damiani; *Tirones* diximus eſſe Nouitios, Monachos omnes *Petr. Abael. Epiſt. 8.* Petrus Abaelardus *Equites*, Conuerſos *Pedites* facit. Huius MILITIÆ ſtipendia ſunt auxilia diuinæ gratiæ: Finis & Victoria, regni Dei fieri cõſortem. Nam vt Imperator noſter ait: *Regnũ Cœlorũ vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Vis ordinatã Caſtrorum *Pet. Dam. Opuſc. 13. cap. 17.* aciem in Monaſterijs intueri? Vide Petrum Damiani velut digito commõſtrantem. *Ad pugnã quaſi caſtra contẽdimus, cùm, vt ita dicã, pſalluri vel oraturi ad Eccleſiã feſtinamus. Illic enim tenebrarũ principes aduerſũ nos feraliter dimicant, vt per illuſiones phantaſmatum ab his quæ per labia defluunt, vagabũdas mentes auer-* *Pugna adumbratur.* *tant. Et reuerâ quã pulchra militiæ ſpecies, præcipuè nocturnis horis, cùm Fratres quaſi tubarũ clangoribus excitati, cuneũ faciunt, & tamquam directâ acie properantes, attoniti ad procinctum diuini certaminis cõcorditer gradiuntur. Cùm videlicet puerorum ala procedit, iuuenum verò tanquam manipulorũ turma ſubſequitur: poſtrema autem legentes veſtigia ſenes, belli ſcilicet robur, ne ſubſidat aliquis, ne vel hoſtis furtiuus immergat, totius exercitus terga cuſtodiunt.*

Adde quod laterna in primâ belli fronte præfertur, vt columna ignis per deſertum præcedere populum aptiſſimâ ſimilitudine videatur.

Hęc de toto Exercitu: nũc Militis cuiuſque munus contemplemur. Militiæ huic *2. Timoth. 2.* adſcripto Apoſtolicũ illud inculco: *Labora* E *ſicut bonus* MILES *Chriſti. Milita bonã* MILI- *Militia Benedictina leges & munera.* TIAM. Belli leges obſerua. Admiſſi MILITES conceptis verbis ſacramentũ edebãt, cuius ſumma erat, obtemperaturos ſe pro viribus Imperatori, ſigna ſecuturos, eaq; nullo tẽpore deſerturos. An non idem omninò fit in Profeſſione Monaſticâ, de quâ S. BENE- *Cap. 58.* DICTVS: *Si habitâ ſecũ deliberatione, promiſerit ſe omnia cuſtodire, & cuncta ſibi imperata ſeruare, tunc ſuſcipiatur in Congregatione, ſciens lege conſtitutum, quod ei ex illâ die non liceat de Monaſterio egredi, nec collum excutere de ſub iugo Regulæ, quam ſub tam moroſâ deliberatione licuit recuſare aut ſuſcipere.*

DOCTRINA S. BENEDICTI

I. *Conſtanter & ne remiſſione militandum.*

Primò itaq;, vide quàm alacriter ſigna ſequaris, an ea non deſeras: & ſi nõ corpore, animo ſaltem caſtra nõ deſerueris. Monet etiã Abbas Paphnutius apud Caſſianum; *Vt quemadmodũ corpore parentes, patriam, diuitias mũdi, voluptateſq; deſpeximus; ita etiã corde hæc* *Coll. 3. cap. 7.* *omnia relinquẽtes, nulla rurſus ad ea quæ dimiſimus, cõcupiſcẽtiâ reuertamur. ſicut illi, qui educti per Moſen, cũ vtiq; corpore nõ rediſſent, corde tamẽ reuerſi dicũtur in Ægyptũ; ſicut Scriptura cõmemorat: Et reuerſi ſunt cordibus ſuis in Æ-* B *gyptũ.* Vbi obiter liceat mirari eruditũ Caſ- *Caſſianus illuſtratus.* ſiani Cõmentatorem negare hęc in editione vulgatâ haberi, nec apud aliũ Authorem reperire potuiſſe, cùm Actorum 7. 39. ita legatur; *Et auerſi ſunt cordibus in Ægyptum.*

II. *Repellendus & vltrò inuadendus hoſtis.* *Secundò*, cõſidera, an fortiter cũ hoſtibus congrediaris, an viriliter reſiſtas, an vltrò inuadas. Sed quinã hoſtes? Cõmuniter recenſentur Mundus, Caro, Diabolus. Sed in Monaſtico prælio nullus nobis magis formidandus, quã nos ipſi, ſiue propria voluntas, contra quã *militaturus, Obẽdientiæ fortiſſi-* C *ma atq; præclara arma aſſumit.* Hinc Cæſarius *Hom. 8 ad Monachos.* Arelatenſis, ſiue vt alijs placet, Euſebius Gallicanus: MILITIA, inquit, *noſtra hoc à no-* *Maximè Propria voluntas.* *bis requirit, vt non cõtra alios, ſed cõtra noſipſos quotidie dimicemus: & vniuerſos hoſtes noſtros in nobis ipſis iugiter perſequentes, palmas ſpirituales triũphi à Domino cõſequamur.* Pluribus *Orig. hom. 5. ſup. Cap. 5. Ioſue.* Origenes: *Nouũ tibi videbitur, quod dicturus ſum, ſed tamen verũ eſt. Præter temetipſum extrinſecus nihil requiras, intra te eſt præliũ quod geſturus es, intrinſecus eſt mala ædificatio, quæ ſubruẽda eſt, hoſtis tuus de tuo corde procedit, nõ* D *meo vox iſta, ſed Chriſti eſt dicentis: De corde* *Matth. 15.* *procedũt cogitationes malæ, adulteria, homicidia, &c. Vide quãtus & qualis exercitus hoſtium de tuo corde procedit aduerſum te, iſti nobis primâ ſtrage proſternẽdi ſunt, horũ ſi ſubruere mœnia, ipſaſq; ad internecionẽ cædere poterimus, ita vt nõ relinquamus ex eis, qui renũciet, vel reſpiret, tũc nobis per Ieſũ dabitur illa requies, vt vnuſquiſque ſub vite ſuâ, & ſub ficu ſuâ requieſcat, cùm non ſit iam, qui exterreãt filios Iſrael.*

III. *Ad internecionem delendi inimici.* *Tertiò*, vno hoſte deuicto, aliũ inuade dicens cum Prophetâ: *Perſequar inimicos meos,* E *& cõprehendam eos: & nõ conuertar, donec deficiant. Calca mortuũ*, inquit Auguſtinus. *tranſi* *Pſal. 17.* *ad viuum, calca iacentẽ, confligo cum reſiſtente.* *Serm. 13. de verb. Apoſt.* *Mortua eſt enim vna delectatio, ſed viuit altera, & illã dum non cõſentis, mortificas, cum cœperit omninò non delectare, mortificaſti; hæc eſt actio noſtra, hæc eſt* MILITIA *noſtra: in hoc agone cum cõfligimus, Deũ habemus ſpectatorẽ, in hoc agone cum laboramus, Deũ poſcimus adiutorẽ. Si enim nos ipſe non adiuuat, nõ dico vincere ſed nec pugnare poterimus.* Nimirũ ille eſt, *qui docet manus noſtras ad præliũ, & digitos noſtros ad bellũ.*

IV. *Nec cum iis vnquam conſpirandum.* *Quartò*, noli conſpirare, aut vllam admittere cõmunicationem cũ hoſtibus: proditoris

DOCTRINA S. BENEDICTI

toris hoc eſt, & Ducis ſui partes deſerẽtis. Quod quidem eò magis faciendum, quòd præualere nobis hoſtes nequeant, niſi ipſis cõſentiamus. *Tres*, inquit Bernardus, *imminent ſtratores, horũ diabolus liuore malitiæ, mũdus vẽto vanitatis, homo ſemetipſum põdere ſuæ corruptionis impellit. Impellit diabolus, ſed non euertit, ſi quidem tuum illi negaueris aſſenſum; deniq́, habes, reſiſtite diabolo, & fugiet à vobis, iſte eſt, qui ſtantes in Paradiſo impulit inuidus, & euertit, ſed conſentientes, non reſiſtentes, iſte eſt, qui ſeipſum de cælo ſuperbus nullo impellente præcipitauit, vt ſcias multò magis hominẽ ipſius caſui imminere, quàm propria ſubſtantiæ põdus grauat: eſt & Mundus impulſor, quia in maligno poſitus eſt, impellit omnes, ſed ſolum euertit amicos ſuos, id eſt conſentaneos ſibi. Ex quibus ſatis claret, quàm ſit homo præcipuus impulſor ſui, qui ſuo ſine alieno impulſu cadere poteſt, alieno abſq́; ſuo cadere non poteſt.* Sic ille.

Serm. 85. in Cant.

V. Expendenda comparatio S. Baſilij. Admonit. ad filium ſpirit.

Quintò, expende illam, quam S. Baſilius inter ſæcularem MILITEM & ſpiritualem inſtituit comparationem: *Ille*, inquit, *donec pugna geritur, arma à ſemetipſo non proijcit, ne ab aduerſario vulneretur: ita & tu nũquã debes eſſe ſecurus, quia tuus hoſtis hoſte illius eſt aſtutior. Illius quidem hoſtis ad tẽpus dimicat, tuus verò hoſtis quãdiu in ſtadio vitæ huius conſiſtis, tecum pugnare nõ ceſſat. Illius arma grauia ſunt & laborioſa ad portandũ, tua verò arma volentibus portare ſuauia ac leuia ſunt. Ille cum ſuperauerit aduerſariũ, ad domum coniugis ac liberorũ reuertetur: tu verò hoſte proſtrato in illud cæleſte regnum cum omnibus Sãctis intrabis. Ille pro labore terreno terrenum accipit donatiuum: tu verò pro ſpirituali labore cæleſte recipies præmium. Cæleſte enim donum expectet Monachus, qui terrenos actus à ſemetipſo proijcit, ne implicet ſe negotijs ſæcularibus* MILITANS *Deo.*

DISQVISITIO IV.

Quænam Spiritualis MILITIÆ *arma?*

MILITEM produximus, ſed hactenus inermẽ; nunc *arma* illi aſſignanda, ne mutila ſit hæc tractatio: & hàc occaſione nõnullę S. BENEDICTI ſentẽtię dilucidẽtur.

Benedictina militia arma fortiſſima. Prolog. Reg.

De *armis* autẽ MILITIÆ noſtræ Dux ait: *Ad te nunc meus ſermo dirigitur, quiſquis abrenuntiãs proprijs volũtatibus, Domino Chriſto vero Regi* MILITATVRVS, *Obediẽtiæ* FORTISSIMA *atq́; præclara* ARMA *aſſumis*. Ab Apoſtolo didiciſſe videtur hęc, quæ *armis* tribuit, epitheta. FORTISSIMA vocat, quia ARMA MILITIÆ *noſtræ non carnalia ſunt ſed potẽtia Deo*, id eſt per Deum. Sunt ARMA FORTISSIMA, quia de S. Scripturæ armamentario ſumpta, in quò mille clypei & omnis armatura fortium. Sũt *arma fortiſſima*, quia Apoſtolus vocat *armaturam Dei*, qui eſt *Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio*. Sũt deinde *Arma præclara*, quia, vt vocat A- A poſtolus, ſunt *Arma lucis: Abijciamus*, inquit, *opera tenebrarum & induamur* arma *lucis*. Sũt *arma* iuſtitię, quę ab ipſo Iuſtitię Sole Chriſto Ieſu Fulgorẽ & Splendorẽ deſumunt.

2. Corinth. 10.

Pſalm. 23.

Rom. 13.

Quæ Arma Chriſtianorum. Epheſ. 6.

Sed quænã ſunt hęc Obedientiæ *Arma*? S. Paulus aſſignat Chriſtiani Militis *Arma* in hunc modum: *Accipite armaturam Dei, vt poſſitis reſiſtere in die malo, & in omnibus perfecti ſtare. State ergo ſuccincti lumbos veſtros in veritate, & induti* loricam *iuſtitiæ, & calceati pedes in præparatione Euãgelij pacis: in omnibus ſumẽtes* ſcutum *fidei, in quo poſſitis omnia tela* B *nequiſſimi ignea extinguere. Et* galeam *ſalutis aſſumite: &* gladiũ *ſpiritus, quod eſt verbũ Dei.*

Monachis propriè imbuta, & illuſtrata.

Quamuis autẽ hęc omnibus conueniant Chriſtianis, peculiari tamen ratione ea etiã Monachis præſcribunt S. Patres, Baſilius in Admonitione ad filium ſpiritualem, S. Ephrẽm Tractatu de Panopliâ, ſiue armatura ſpirituali: Caſſianus, Collatione 7. cap. 5. Climacus gradu 4. cum aliquâ tamen, ſed exiguâ, vti videmus, differentiâ.

Porrò vt ordine à capite ad calcẽ *Religioſum Militem* his *armis* induamus, atq́; ornemus, C initiũ à GALEA, capitis operimento ſumemus. *Galeam ſalutis*, inquit Apoſtolus, *aſſumite*. *Galea ſalutis*, vt exponũt Theophylactus & Vatablus, eſt *galea ſalutaris*, quę caput ſeruet & ſaluet. Sed quænam hęc? Ipſe Apoſtolus ſe explicat, *induti*, inquit, *Galeam ſpem ſalutis*. Ipſa ergo Spes eſt *galea*. Et ſic in alijs videbimus ipſas virtutes eſſe ſpiritualia arma noſtra. Sicut enim *Galea* principem hominis partem, caput ſcilicet, à quo cætera membra, totuſq́; homo pendet, tuetur & munit, ita *Spes ſalutis* munit interioris D hominis caput, id eſt cogitationes, fines & intentiones. Hæc enim id ſunt in actionibus, quod caput in homine: nam ſicut caput dirigit, mouet & gubernat cętera mẽbra: ita intentio omnia noſtra deſideria, verba, & opera. Spes ergo ſalutis finem & intẽtionem noſtram gubernat. *Primò*, quia facit, vt vltimus noſter finis, noſtra intentio, noſtrum deſiderium ſit Deus, & ęterna ſalus, & vt omnia noſtra eò referamus. *Secundò*, facit, vt homo cogitans æternam ſalutem & retributionẽ, repellat omnes alias E cogitationes diffidentiæ, puſillanimitatis, carnalium deſideriorum, vanitatum mundi, & ſenſualitatis propriæ, & cogitationè ſalutis armatus, fortia quæq́; aggrediatur & ſuſtineat. Vnde S. Ephræm & Caſſianus *galeam* vocant *Spem futurorum*. Tria autem ſperare debet Miles Chriſti. *Primum*, quod habebit vires ad reſiſtendũ hoſtibus; imò quòd eos quoq́ue ſperabit, & *Vir obediens loquetur victoriam*. *Secũdum*, quòd non deerunt auxiliares copiæ à Summo Imperatore è cœlo ſubmiſſæ, gratia ſcilicet Angelorũ & Sãctorum, quos inuocauerit in adiu-

I. Galea.

1. Theſſal. 5. 8.

Per quam Spes intelligitur.

Duas ob cauſſas.

Tria ſperanda Chriſti militi.

Prou. 21.

in adiutorium. *Tertium*, quod expectet Victoriæ triumphũ, donatiuum Imperatoris ſummi, vitam & ſalutẽ æternam: Hęc vno verbo inter Inſtrumẽta bonorum operum complexus eſt S. BENEDICTVS, *Spem ſuam Deo cõmittere.* Quia autem ex Spe naſcitur Oratio, & inuocatio diuini auxilij, quo ea, quæ ſperamus, poſcimus conſequi: hinc

Petiſt & pro Galeam Oratio ſignificari. Climacus *Galeam* interpretatus eſt, *Orationem Patris ſpiritualis*: volens ſubditum magnum præſidium in hoc bello ponere in oratione ſui Superioris. Et S. BENEDICTVS

Cap. 49. loquẽs de operibus ſupererogationis, vult ea non tantùm cum Obediẽtia & benedictione Patris ſpiritualis, ſed etiam cũ illius fieri oratione. S. Paulus quoq; enumeratis omnibus Chriſtiani Militis armis, veluti de

Ephes. 6. ſubſidio ſollicitus ſtatim ſubiunxit; *Per omnem orationem & obſecrationem orantes omni tempore in ſpiritu: & in ipſo vigilantes in omni inſtantiâ.* Quid grauius dici, aut vehementius inculcari & vrgeri poſſet? Requirit enim *omnem orationem, omni tẽpore, omni inſtãtiâ.* Credi poſſit huc alluſiſſe S. P. BENE-

Prolog. Reg. DICTVM: Poſtquam enim dixit: *Ad te nunc meus ſermo dirigitur, quiſquis abrenũcians proprijs voluntatibus, Obedientiæ fortiſſima atque præclara arma aſſumis*: mox ſubdit: *In primis, vt quidquid agendum inchoas bonum, ab eo perfici inſtantiſſimâ oratione depoſcas.*

II. *Lorica.* Sed iam à capite nonnihil deſcendẽtes, LORICAM conſideremus. *Lorica* autẽ Grçcis *Thorax*, eſt pectoris munimentũ: & duas

Lipſ. lib. 3. de milit. Rom dial. 6. habebat partes apud Romanos, vt Lipſius annotauit, vnam anteriorem pectus defendentẽ, aliam poſteriorem, quâ dorſum obarmabatur. Inferiora enim ſcuto ſatis protegebãtur. Cornelius verò ait hîc intelligi *Loricam Germanicam*, quæ à collo ad genua porrigitur, tegitq; tam femur, quã pectus; adeoq; ferè totum hominis corpus. Hanc

Quæ eſt Iuſtitia. autem *Loricam* Apoſtolus vocat *Iuſtitiam*, nõ eam quæ ſpecialis eſt virtus, & vnicuique ſuum ius reddit: ſed generalem quæ complexio omnium virturũ eſt: Hęc enim totum hominem vndique obarmat, & ex omni parte cõmunit. Vnde Chryſoſtomus, *Lorica*, inquit, *Iuſtitia eſt Catholica & virtute prædita vita.* Sic apud Prophetam de Deo

Iſa. 59. ipſo dicitur: *Et indutus eſt Iuſtitiâ vt Loricâ.* Sed ne nimis fortaſſe generalis ſit hæc *Loricæ* interpretatio, & cùm alia arma ſingulares quaſdam exprimant virtutes; hæc vna omnium virtutum aggregationem ſignificare non ſatis aptè videatur: Notandũ eſt, etiã alias inueniri *Loricæ* explicationes:

Pro fides, & Charitas. 1. Theſſ. 5. Nam idem ipſe Apoſtolus ait: *Induti Loricam fidei, & Charitatis.* Hinc SS. Ephrem & Baſilius *Loricam* exponũt fidem, licet apud Baſilium in margine ſcriptum ſit: *Charitatem.* Et Caſſianus ſolam ponit Charitatem:

A & *Loricam*, inquit, *Charitatis. Ipſa namque eſt quæ vitalia pectoris noſtri circumdans atque cõmuniens, lethalibus perturbationũ obiecta vulneribus, cõtrarios retundit ictus, nec ad interiorem hominem noſtrum iacula diaboli penetrare permittit. Omnia enim ſuffert, omnia patitur, omnia ſuſtinet.* DOCTRINA S. BENEDICTI Caſſ. collat. 7. cap. 5.

Et rectè omnino Charitas Obediẽtiæ militaturo conuenit: nam hinc eſt quod Legiſlator noſter agens de Obediẽtiâ, dicat: *Hæc conuenit ijs, qui nihil charius Chriſto exiſtimant*: vt oſtenderet ex radice Charitatis noſtrã procedere debere Obe- *Quæ obedientiæ docet.* Cap. 5.

B dientiam. Vnde cùm agit in Obedientiâ in rebus difficillimis, &, vt loquitur, impoſſibilibus præſtãdâ, ait: *ex Charitate confidẽs de adiutorio Dei, obediat.* Et tertiũ Humilitatis gradum eſſe dicit: *Vt quis pro Dei amore omni Obedientiâ ſe ſubdat Maiori.* Quia autẽ *Charitas*, vt Apoſtolus dixit, *patiens eſt, benigna eſt, omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet*; *hinc* ſcilicet Climacus Religioſo Militi *Loricas ferreas, Patiẽtiæ ſcilicet & manſuetudinis* aſſignat, *per quas omnẽ contumeliam & aculeum, ſermoniſq; iaculũ repellat.* Excipiat, inquam, Patiẽtiæ *Loricâ* increpationes, in- Cap. 68. Cap. 7. 1. Cor. 13. *Et pati iniurias.* Climac. grad. 4.

C iurias, opprobria, probationis cauſsâ, vel ex hominũ infirmitate ſibi illata. Concinit & S. BENEDICTVS, quartũ humilitatis gradum conſtituens: *Si in ipſâ Obediẽtiâ duris & cõtrarijs rebus, vel etiã quibuſlibet irrogatis iniurijs, tacitâ conſcientiâ Patientiã amplectatur.* Cap. 7.

Sed iam ad alia Religioſi Militis *arma* deſcendamus. Sequitur *Baltheus*, ſiue Cingulum; quod loricæ ſuperponitur, & lumbos ſiue renes circũdat: de quo Apoſtolus ait: *State ergo accincti lumbos veſtros in veritate.* Vt autem varias *Balthei* explicationes, III. *Baltheus.* *Qui Caſtitatis ſymbolum eſt.*

D quas adfert Cornelius, hîc prætereamus, cõmunis ſatis eſt ea interpretatio, vt caſtitaris ſymbolũ ſit. Hinc Gregorius ait: *Lumbos præcingimus, cùm carnis luxuriam per continentiam coarctamus.* Et Sacerdos ſacris ſe induẽs veſtibus, ad Cingulum ait: *Præcinge me Domine cingulo puritatis, & extingue in lumbis meis humorem libidinis, vt maneat in me virtus continentiæ & caſtitatis.* Greg. hom. 13. in Euan.

A Baltheo veniamus ad OCREAS ſiue *calceamenta*; de quibus ait Apoſtolus: *Et calceati pedes in præparatione Euangelij pacis.* Nõ IV. *Ocreæ.*

E diſſimiliter S. BENEDICTVS: *Et calceatis pedibus noſtris, per ducatum Euãgelij pergamus itinera eius. Calcei* ergo ſunt *Ocreæ* (militares enim calcei non plantas tantùm, ſed & pedes, & tibias tegunt) adeoque *Ocreæ* Militis ſpiritualis ſunt præparatio Euangelij: hæc autẽ præparatio, vt certè notat Theophylactus, & Chryſoſtomus, eſt alacris promptitudo, & prõpra alacritas animi, partim ad ambulandum viam Euãgelij pacis, partim ad eandem annunciandũ. Quod luculenter B. P. N. expreſſit, cùm ait: *Vt per ducatum* In Prolog. *Quæ deſignant præparationem Euangelij.*

Digitized by Google

DOCTRINA S. BENEDICTI

Euangelij pergamus itinera eius! Sic nimirùm militē decet eſſe obarmatum, vt per viam Euangelij inoffenſo pede ambulet; ſuaque exemplari & piâ vitâ alios ad eandem viam ineundam alliciat & trahat. Sed ſi ad Obedientię particulare certamē velimus hoſce trāsferre *calceos*; dicere licebit ſignificari ijs eam alacritatē & promptitudinē, quam in obedientibus Diſcipulis S.P. BENEDICTVS requirit: nimirùm, *vt non ſit tarda, non tepida, non trepida, ſed ſine mora, & mox vt imperatum aliquid à maiore fuerit, ac ſi diuinitus imperetur, moram pati neſciant in faciendo.* Hi nempe, *vicino Obedientiæ pede iubentis vocem factis ſequuntur.* Ecce, quantam in obtemperando requirat velocitatem, cùm autem dicat, *vicino obedientiæ pede*; quis non videat pedem hunc, vt velociter poſſit currere, meritò *calceo* ſuo muniendum? Qui enim nudis incedit pedibus, is tardiùs, trepidè, timidè, & pedetentim graditur, veritus ne alicubi pedem fortè offendat. Sed obediēs debet habere pedes velociſſimos, vt poſſit dicere, *Qui perfecit pedes meos tamquam ceruorum.*

Vel obedienda promptitudinem. — Cap. 5. — Pſal. 17. 34.

Sed & aliâ ſe offerunt in ſpirituali viâ Chriſtiano Militi *calceamenta*. Gregorius enim Nyſſenus ait *calceos* eſſe vitam *mortificationis* duram & aſperam: vel, vt alij, *memoriā mortis*. Fiunt enim calcei ex mortuorum animaliū pellibus ac corio. Docemur igitur, *Mortificationem Ieſu* Chriſti iugiter *in carne noſtrâ circumferre: Mortificare mēbra noſtra, quæ ſunt ſuper terrā.* Alias *Ocreas* ſuggerit nobis S. Anſelmus: *Calceamēta*, inquit, *quæ fiūt ex corijs mortuorum animalium, ſignificant exempla Patrum iam defunctorum, quibus ab omni terrenâ læſione defenduntur pedes noſtræ mentis, id eſt affectiones, quibus tamquam pedibus ad faciendum aliquid promouemur. Sanctorū vita*, inquit Ambroſius, *cæteris eſt norma viuendi.* Atque vt S. Eucherius ait: *Armantur filiorum animi, dum Patrum recēſentur triumphi.* S. Ephrēm religioſum armaturus militem, *Calceos* illi tribuit *Humilitatis*. Cōgruè ſanè: nam vt calceamentis humum calcamus; ità admonent nos Humilitatis noſtræ, quod terra ſumus, de terrâ ſumpti, & in terram reuerſuri. Climacus præterea de ſpiritualibus differens *Ocreis*, ità ait: *Stēs præterea non vinctis pedibus, ſed alterū quidem ad miniſteria prætendant, alterum verò fixum in orationibus atque immobilē teneant.* In quibus verbis requirit agilem, promptā atque velocem ex vnâ parte obedientiam, ex aliâ verò perſeuerantiam in oratione. Oratio enim obedientiam valdè exornat, & vires impetrat, vt facilè fieri queat quod Superior imperat. Sed ſatis non eſt *Calceamenta* hæc induiſſe; cùm illis enim incedendum & ambulandum, vt de cuiuſq; animâ dici

Item, mortificationē. — Lib. de vit. Moſ. — 1. Cor. 4. — Coloſ. 3. — Anſelm. in Epiſt. ad Epheſ. — *Et exempla Patrum.* — Ambroſ. l. de Ioſeph cap. 1. — *Et alia.* — Gradu 4. — *Incedendum cum Ocreis.*

A poſſit: *Quam pulchri ſunt greſſus tui in calceamentis, filia principis!* Vbi notandum, non ipſa *calceamenta*, ſed greſſus, qui in eis fiunt laudari. Deus enim maximè delectatur noſtro in virtutibus progreſſu.

Cant. 7.

Quæ hactenus deprompſimus arma, ſpiritualem *Militem* ita muniunt, vt ſimul etiā veſtiant: nūc ea promemus, quibus vel hoſtem offendit, vel corpus defendit. Vtramque manum B. Apoſtolus armat; ſiniſtræ enim *ſcutum*, dextræ tribuit *Gladium*, vt hoc impugnet, illo autem inimico repugnet. B De Clypeo ait: *in omnibus ſumentes* Scutum *fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere.* In omni tētatione vult nos diaboli ſagittas, & ſuggeſtiones inſtar ignis penetrantes, ardentes & inflammātes, *Clypeo* fidei excipere & retundere. Quam impenetrabile *Scutum* ſit fides, S. Paulus oſtendit, cùm ait: *Sancti per fidem vicerunt regna.* Et S. Ioānes: *Hæc eſt victoria, quæ vincit mūdum, fides noſtra.* Iſidorus: *Ab incredulis*, inquit, *diabolus timetur vt leo, à fortibus in fide vt vermis contēnitur.* S. Climacus paulò pro- C piùs ad Monaſticam reſpiciēs Militiam, ait: *Ne ipſum* quidem *fortiſſimorum bellatorum habitum negligenter prætereundū exiſtimemus. Vt illi* Clypeū *teneant; fidem, ſcilicet ad Deum, atque ad exercitationis ſuæ Magiſtrū, per ipſum, vt ita dixerim, omnem infidelitatis omnemque præuaricationis cogitationem repellentes.* Iungit fidem in Deum, & erga Magiſtrum, quia hunc verus Obediens Dei vice habet, & credit ſanctum, quod ille iuſſerit.

V. *Scutum fidei, quo hoſtium impetus eluduntur.* — Epheſ. 6. — Hebr. 11. — 1. Ioan. 5. — Iſid. lib. 3. de ſum. bono cap. 5. — Climac. grad. 4.

Vltimum inter arma locum habet GLADIVS: de quo Apoſtolus: Et *Gladium ſpiritus* D (aſſumite,) *quod eſt verbū Dei.* Hoc ipſo *gladio* Dux noſter Chriſtus vicit & iugulauit dæmonem ſe in deſerto tentantem. Hoc *gladio* vſa quoq; S. Paula Romana, vt in eius Epitaphio commemorat S. Hieronymus. Hinc liquet, quemadmodū ſpiritualia hęc arma conueniant Monachis. Quod & inde magis confirmatur, quod Gręci in ſuo Euchologio, dum ritum ordinemq; præſcribunt inſtituendi Nouitium, vel tradendi *magni & Angelici* (vt vocant) *habitus*: hæc ipſa arma veſtibus Monaſticis attribuunt. *Galeam* enim repręſentat Cuculla; *Loricam* E refert Tunica; *Baltheum* Zona, vel cingulū Monaſticum; *Ocreas* calcei, vel pedules: *ſcutum* fidei exprimit ſcapulare; in quo videtur Monachus, vt in Euchologio illo dicitur, *aſſumere crucem ſuam in humeros, & ſequi Dominum Chriſtum*: pro Scapulari *cruce & fide munitus*. De *Gladio* ſpiritus, quod eſt verbum Dei, nihil ibi dicitur; ſed interpretari poſſumus, illud in quotidiana lectione, ſiue S. Scripturæ, ſiue SS. Patrum, aut ſpiritualium librorū, Monacho abûdè ſuppeditari, atque ita vndique ſatis eſſe munitum. Hîc teipſum

VI. *Gladius Verbi Dei, quo iugulandus inimicus.* — *Arma hæc in veſte Monaſticâ expreſſa.*

Digitized by Google

teipſum examina, an armis his inſtructus ſis, an nulla tibi deſint, an integra omninò ſint, vt nihil illis deſit; quomodò illis vtaris, quàm promptus eorum tibi vſus, quàm crebra tractatio: neque enim decet ad militiam vocatum in his rudem eſſe & inexercitatum.

DISQVISITIO V.

Vt Viatoris Officium à Monacho implendum?

EXVLES nos, & peregrinos eſſe in hac lacrymarum valle, & S. Scripturę auctoritas, & quotidiani filiorum Euæ ad patriam ſuſpirantium gemitus teſtantur. Inde adeò eſt, vt ſi repetito ſermone inquiramus,

Amice, ad quid venisti?

Reſponderi optimè poſſit, ad perambulandam viam, quæ ducit ad cœlum, ad peragendum iter in cæleſtem Ieruſalem. Quid enim aliud eſt Benedictinus, imò quilibet Chriſtianus, quàm PEREGRINVS, & Viator? Sicut enim omnes communem Patrem habemus Deum, cui dicimus: *Pater noſter, qui es in cœlis*; ità omnibus vna eſt patria, cæleſtis Ieruſalem; ad quam properare debent. Verùm, quia Religioſi tutiorem *viam*, vt ad eam peruenirent, elegerunt; peculiari quodam modo, dici & eſſe debent *Viatores*, & iter agentes ex hâc vitâ ad alteram illam cæleſtem atque perpetuam. Sed ex eo capite maximè nobis conſiderandum eſt hoc *Viatoris* officium, quod illud ab ipſo Legiſlatore noſtro S. P. BENEDICTO inculcatum inueniatur. Sic enim Regulam exorditur: *Auſculta, ô fili, præcepta Magiſtri, & inclina aurem cordis tui, & admonitionem pij Patris libenter excipe, & efficaciter comple, vt ad eum per Obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras.* Quibus verbis breuiter id quod diximus inſinuatur; Patrem ſcilicet eſſe Deum, Patriam cœlum, ab vtroque nos receſſiſſe per inobedientiæ deſidiam; *viam* redeundi non eſſe aliam, quàm *Obedientiæ laborem.* Ad mentem verbaque S. P. ſui alluſiſſe videtur Magnus Gregorius, qui exponens quomodò Magi per aliam viam reuerſi ſunt in *Regionẽ* ſuam. *Regio*, inquit, *noſtra Paradiſus: ad quam, Ieſu cognito, redire per viam quâ venimus, prohibemur. A regione etenim noſtrâ ſuperbiendo, inobediendo, viſibilia ſequendo, cibum vetitum guſtando diſceſſimus: ſed ad eam neceſſe eſt, vt flendo, obediendo, viſibilia contemnendo, atque appetitum carnis refrænando, redeamus.*

Benedictinus viator.

Matth. 6.

Labor de-ius ad Deū, a quo receſ-ſit.

Prolog. Reg.

Greg. hom. 10. in Euangel.

Itinerantes igitur & *Viatores*, filios ſuos vult eſſe S. Pater: & ne forſitan huc illuc per varias ambages vagentur, tradit eis Regulam, quæ tanquam Ariadnæum filum eos tutò deducat in tabernaculum Domini. Vnde ait: *Quiſquis ergo ad Patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Chriſto perfice.* Per iter igitur Regularis diſciplinæ nobis ad cæleſtem Patriam gradiendum eſt: nec declinandum ad dexteram vel ſiniſtram, vt ipſe viæ Dux monuit: *In omnibus omnes Magiſtram ſequantur Regulam: neque ab eâ temerè declinetur à quoquam.*

DOCTRINA S. BENEDICTI Duce Regulâ ſuâ.

Cap. 3.

Sed quia hæc in genere totam ſpectant Regulam, lubet in particulari aliquid de noſtro *itinere*, eiuſq; longitudine ſiue durationе conſiderare. Videtur mihi *iter* hoc tribus, & ſatis magnis conſtare milliaribus, quæ non vno die poſſunt confici; ſed ſicut filij Iſrael trium dierum conficiebant *iter* in deſerto, vt ſacrificarent Domino; non ſecus nos in loco ſolitudinis noſtræ à mundo ſequeſtrati, trium dierum *itinere redire* conamur ad Deum Patrem noſtrum, à quo per inobedientiam receſſeramus.

Per iter trium dierum, ſeu milliarium.

I. *Primo* die, inchoandum eſt *primum milliare*, quod complectitur *viam purgatiuam*, ſiue *viam incipientium*, in quâ per conſiderationem nouiſſimorum, & præſertim gehennæ, incutitur *initium Sapientiæ timor Domini.* Pro hâc viâ præſcribit S. Pater: *Diem iudicij timere: gehennam expaueſcere; vitam æternam omni concupiſcentiâ ſpiritali deſiderare; mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere. Actus vitæ ſuæ omni horâ cuſtodire.* Vt per hanc *Viam* expeditiùs & citiùs curramus, ita nos admonet: *Si fugientes gehennæ pœnas, ad vitam volumus peruenire perpetuam, dum adhuc vacat, & in hoc corpore ſumus: & hæc omnia per hanc lucis* Viam *vacat implere; currendum & agendum eſt modò, quod nobis in æternum expediat.* Nemo autem dum naturæ ſuæ repugnantiam attendit, & rebellantem carnem ſentit: illicò terrore perterritus refugiat: quia, vt optimè deinceps monet: *Via ſalutis non eſt niſi anguſto initio incipienda.* Sed per anguſta peruenitur ad auguſta, per aſpera ad plana, per telum ad cœlum, per nubila ad iubila. *Proceſſu verò conuerſationis, & fidei, inenarrabili dilectionis dulcedine* curritur Via *mandatorum Dei.* Suſtineamus ergo primi diei difficultatem animo generoſo, vt reliquum Viæ ſuauiùs lætiùſque percurramus.

Via purgatiua.

Pſalm. 110. *Quam præit timor. Domini.*

Cap. 4.

Prolog. Reg.

II. *Secundum Milliare* altero peragendum die, eſt *Via illuminatiua, via proficientium:* in quo anima à peccatis, vitijs, & tenebris ſuis expurgata, apta efficitur, vt radijs diuinæ lucis illuſtretur, & ſequatur Chriſtũ, qui eſt *Lux mundi:* de quo intelligere illud

Via illuminatiua.

DOCTRINA S. BENEDICTI Pſalmiſtæ licet: *Accedite ad eum, & illuminamini; & facies veſtra non confundentur.*
Pſalm. 33. Chriſtus igitur IESVS eſt *Dux*, & *Lux* huius *Via*; *qui* illuminat *omnem hominem* Ioan. 1. *venientem in hunc mundum*.
Dux Chriſto. Sed Magiſtrum & Legiſlatorem noſtrum de hâc ſecunda *Viâ* diſſerētem audiamus.
Prolog. Reg. *Apertis oculis ad Deificum* Lumen, *attonitis auribus audiamus, diuina quotidie clamans quid nos admoneat vox, dicens: Et quid dicit?* Currite *dum* Lumen *vita habetis, ne tenebra vos comprehendant*. Et poſt pauca: *Ecce pietate ſuâ demonſtrat nobis Dominus* Viam *vitæ*. *Succinctis ergo fide, vel obſeruantiâ bonorum actuum lumbis noſtris, & calceatis pedibus, per ducatum Euangelij pergamus* itinera *eius: vt mereamur eum, qui nos vocauit, in regno ſuo videre.* Videtis, ni fallor, ab ipſo S. P. N. aperiri nobis hanc *lucidam & illuminatam Viam*, eamque per ducatum Euangelij, per veſtigia Chriſti, per itinera virtutum eius, nobis emetiendam & percurrendam. Hinc illę eius voces, & adhortationes efficaciſſimæ, quibus vnũquemque admonet:
Cap. 4. *Abnegare ſemetipſum ſibi, & ſequatur Chriſtum. Nihil amori Chriſti praeponere.*
Cap. 5. *Nihil Chriſto charius exiſtimare, in Chriſti amore pro inimicis orare. Vocem illam Domini factis imitari:*
Cap. 7. *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me. Imitari Dominum, de quo ait Apoſtolus, factus eſt obediens vſque ad mortem.* Denique;
Prolog. *Vt ab ipſius Magiſterio numquam diſcedentes, in eius doctrinâ vſque ad mortem in Monaſterio perſeuerantes, paſſionibus Chriſti per patientiam participemus, vt regni eius mereamur eſſe conſortes.* Hæc omnia S. P. N. BENEDICTVS. Et quis luculentiùs *proficientium Viam, Viam illuminatiuam*, & Chriſti imitationem ſibi quærat aut commendari, aut perſuaderi?

III. Via vnitiua. Supereſt *tertium Milliare*, iter tertij diei: *Via vnitiua, Via perfectorum*: qui per Charitatem Deo & Chriſto vniuntur. De hâc
1. Cor. 13. Apoſtolus: *Et adhuc excellentiorem* Viam *vobis demonſtro: Si linguis hominum loquar, &*
Quæ ducit ad Charitatem. *Angelorum, Charitatem autem non habeam, factus ſum velut æs ſonans, aut cymbalum tinniens.* Religioſę Vitæ perfectio conſiſtit in charitate; & ideò hoc eſt vltimum & ſupremum *Viatoris* ſpiritualis milliare: arduum ſanè & difficile, quia oportet aſcendere in montem excelſum, in quo charitas reſidet. Sed aſcenſum Dux *Via* noſtræ S. P. BENEDICTVS docet fieri per Humilitatem; iuxta illud:
Luc. 14. *Qui ſe humiliat, exaltabitur.* Sed ne nimiùm in aſcenſu huius montis defatigemur, erexit nobis idem S. Pater ſcalam duodecim graduum humilitatis, de
Per ſcalam humilitatis à S. Benedicto erectam. Cap. 7. quà ait: *Vnde, Fratres, ſi ſummæ humilitatis volumus culmen attingere, & ad exaltationem illam cæleſtem, ad quam per præſentis vitæ humilitatem aſcenditur, volumus velociter peruenire: actibus noſtris aſcendentibus, ſcala illa erigenda eſt, quæ in ſomno Iacob apparuit; in quâ diuerſos gradus humilitatis euocatio diuina aſcendendos inſeruit.* Hæc breuiter de ſcalâ; ſed quo peruenit eius ſummitas? In quod culmen per tot eius gradus aſcenditur? Summitas eius eſt Charitas, culmen eius diuinus amor; audiamus rurſus doctorem ductoremque *Via* noſtræ: *Ergo his omnibus* Ibid. Grad. 12. *humilitatis gradibus aſcenſis, Monachus mox ad* Charitatem Dei *perueniet illam, quæ perfecta foras mittit timorem: per quam vniuerſa, quæ priùs non ſine formidine obſeruabat, abſque vllo labore, velut naturaliter ex conſuetudine incipiet cuſtodire: non iam timore gehennæ, ſed amore Chriſti, & conſuetudine ipsâ bonâ, & delectatione virtutum.*

Ecce deſcripſimus triplicem noſtram *Viam*, quid reliquum eſt, niſi vt eam perambules, imò non tantùm perambules, ſed etiam percurras? Per has tres vias non eundum, ſed currendum. Si enim aduertere volueris, inuenies S. P. BENEDICTVM nos non tam ad eundum, quam ad cùrrendum & feſtinandum vrgere, & adhortari. *Currite*, inquit, *dum lumen vitæ habetis, ne tenebræ mortis vos comprehendant*. Et disertè ait; *In* In Prolog. Reg. *cuius regni habitaculo ſi volumus habitare, niſi illuc bonis actibus* currendo *minimè peruenitur*. Item: *Si fugientes gehennæ pœnas, ad vitam volumus peruenire perpetuam*, currendum, *& agendum eſt modò, quod nobis in æternum expediat. Proceſſu conuerſationis & fidei, dilatato corde, inenarrabili dilectionis dulcedine* curritur Via *mandatorum Dei*. Denique Cap. 73. concludit: *Quiſquis ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis Regulam deſcriptam adiuuante Chriſto perfice.* Viden, vt moneat & inſtet, vt velociter curras & feſtines; *Grandis enim tibi reſtat Via*; & quãtum temporis ad illam conficiendam indultum ſit, prorſus ignoras, & ideò properandum eſt, ne cùm vitæ venerit tempus, necdum *Viæ* attigeris terminum. Verùm ne hoc te reddat puſillanimem, audi piam S. Ephræm admonitionem: *Ingruente acediâ ne euadamus puſillanimes: verùm vim* Ephræm tom. 2. de vitt. cap 4. *nobis ipſi inferamus, magnanimi* Viatoris *inſtar; quippe cui dum defectio atque debilitas per viam accidit, non cadit animo, neque à ſcopo deſiſtit propter longitudinem* Viæ; *ſed ſeipſum conſolatur, dicens: Adhuc modicum reſtat* Viæ, *& ad diuerſorium peruenies, atque quieſces. Et Dominus vim eius cernens, robur illi vireſque præbet,* Viæque *mollit ac mitigat aſperitatem.*

DISQVISITIO VI.

Quâ ratione STVDIOSI *Officium Monachus obibit?*

EXAMINI te iterum ſiſtens, inquire:

Ad quid veniſti?

Ex mente autem S. BENEDICTI reſpondere licet, Ad SCHOLAM: quos enim inſtituit Monachos, *Scholaſticos* facit, ſiue STVDIOSOS, & doctrinę ſuę Diſcipulos. De ſuâ autem Regulâ ita loquitur: *Conſtituenda eſt à nobis Dominici* SCHOLA *Seruitij.* Inquirendum proinde breuiter de huius SCHOLÆ *Magiſtro, Diſcipulis, Lectionibus, Claſſibus, & ſtudendi modo.*

Schola à S. Benedicto erecta. Prol. Reg.

Atque vt à *Magiſtro* pro eius dignitate incipiamus: triplicem video in ipsâ Regulâ exhiberi: *Primus* idemque ſummus eſt ipſe Deus, de quo ita loquitur: *Auſculta, ô fili, præcepta* Magiſtri, *& admonitionem pij Patris libenter excipe.* Hũc enim *Magiſtrum*, & pium Patrem, non ipſum S. BENEDICTVM, ſed Chriſtum intelligendum, docuit Smaragdus Abbas, & S. Petrus Damiani, qui ait, à S. BENEDICTI *humilitate alienum eſſe, vt ſe vocet* Magiſtrum, *& pium Patrem.* Et ſatis colligitur ex textu, quia de hoc *Magiſtro*, & Patre ait, *vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras.* Et: *qui nos in filiorum numero dignatus eſt computare, non debeat aliquando de malis actibus noſtris contriſtari, ne vt iratus Pater aliquando filios ſuos exheredet.* Ex quibus pater agi de Deo, *Patre ac Magiſtro noſtro*, quem introducit etiam ſic loquentem: *Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos.* Denique cùm dixiſſet, *inenarrabili dilectionis dulcedine curritur via mandatorum Dei;* conſequenter ſubiungit, *vt ab ipſius* (Dei procul dubio) *Magiſterio numquam diſcedentes, in eius doctrinâ vſque ad mortem in Monaſterio perſeueremus.* Primus igitur ſummuſque *Magiſter* eſt Deus Deique Filius, qui in Euangelio ait: *Vos vocatis me* Magiſter, *& Domine: & benè dicitis: ſum etenim.*

Causæ Magiſtri tres. Primus eſt Deus. Ioan. 13.

Secundus Magiſter eſt ipſe S. P. N. BENEDICTVS, qui ſeipſum ſine dubio inſinuat, cùm ait: *Conſtituenda eſt à nobis Dominici Schola ſeruitij, in quâ inſtitutione nihil aſperum, nihilque graue nos conſtituturos ſperamus.* Qui & eam, quam præſcripſit Regulam, *Magiſtram* vocat. *In omnibus igitur omnes* Magiſtram *ſequantur Regulam:* quia nimirùm *Magiſtri* noſtri mentem & inſtitutionem nos edocet.

Secundus, S. Benedictus. Cap. 3.

Tertius Magiſter eſt Abbas, *qui Chriſti vices agere in Monaſterio creditur*, de quo ait: *Abbas nihil extra præceptum Domini (quod abſit) debet aut docere, aut conſtituere, vel iubere. Sed iuſſio eius vel doctrina, fermentum diuinæ iuſtitiæ in diſcipulorum mentibus conſpergat. Memor ſit ſemper Abbas, quia doctrinæ ſuæ, vel diſcipulorum obedientiæ vtrarumque rerum in tremendo iudicio Dei facienda eſt diſcuſſio.* Et: *Cùm aliquis ſuſcipit nomen Abbatis, duplici debet doctrinâ ſuis præeſſe diſcipulis.* Et paſſim plura tradit de hoc *Magiſtro.* Huius porrò *Magiſtri*, ſiue Rectoris hypodidaſcalus, & veluti Subregens, eſt Præpoſitus; Cellerarius autem eſt Præfectus Conuictus. Primi verò Decuriarum qui alij ſunt, quàm Decani, *in quibus ſecurus Abbas partiatur onera ſua?*

Tertius, Abbas. Cap. 2. DOCTRINA S. BENEDICTI. *Cap. 21.*

Sed *diſcipulos* iam conſideremus, quo nomine Monachos ſuos S. BENEDICTVS ſępiſſimè nominat, aitque inter cętera: *Diſcipulis conuenit obedire Magiſtro.* Et quintum caput inſcripſit, *De obedientiâ diſcipulorum*, vultque *vno momento Magiſtri iuſſionem, & perfecta diſcipuli opera explicari.* Et vt bono animo à diſcipulis obedientia præbeatur. Cap. 6. ait: *Loqui & docere* Magiſtrũ *condecet: tacere & audire* diſcipulo *conuenit.* Sed inſpiciendum diligentiùs quoſnam ad *Scholam* ſuam indicet admittendos, quoſnam verò excludendos. Deſcribit ipſe ipſo Regulæ initio quatuor Monachorum genera, Primum Cœnobitarum, ſecundum Anachoretarum, tertium Sarabaïtarum, quartum Gyrouagorum. Tribus autẽ alijs omiſſis, *Cœnobitarum fortiſſimum genus* ad ſuum Gymnaſium admittit, illis ſuam pręſcribit Regulam, illos docet & inſtruit. Quod ipſum etiam in Profeſſionis formulâ manifeſtè ſatis expreſſit: vult enim promitti *ſtabilitatem* contra Gyrouagos, *qui totâ vitâ ſuâ per diuerſas Prouincias, ternis aut quaternis diebus per diuerſorum cellas hoſpitantur, ſemper vagi, & numquam ſtabiles.* 2. Promitti vult *Conuerſionem morum* contra Sarabaitas, *qui adhuc operibus ſeruantes ſæculo fidem, mentiri Deo per tonſuram noſcuntur;* qui adeò mores non conuertunt, vt *pro lege eis ſit deſideriorum voluptas.* Hos igitur procul arcet à ſuâ Scholâ. 3. Promitti vult *obedientiam*, vt oſtendat ſe non includere Anachoretas, qui ſoli degunt, & vix vllam obedientiæ habent materiam, qui cùm perfecti eſſe debeant, *vt ſine conſolatione alterius, ſolâ manu vel brachio, contra vitia carnis vel cogitationum, Deo auxiliante ſufficiant pugnare;* non putauit eos ad ſuam Scholam pertinere, in quâ tradit tantùm, vt humiliter ipſe loquitur, *minimam inchoationis Regulam: vt eam obſeruantes in Monaſterijs, aliquatenus vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere.*

Diſcipuli huius Scholæ ſunt Monachi. Cap. 5. Cœnobitæ, quibus Regula ſcripta. Cap. 1. Cap. 73. Reg.

DOCTRINA S. BENEDICTI

Lectiones quatuor Scholæ Benedictinæ.

habere. Atque hæc de diſcipulis.

Reſtat videamus quæ nobis quotidie in hâc *Scholâ* audiendæ *Lectiones*, nam & de ijs Sapientiſſimus Magiſter noſter valdè ſollicitus fuit. Iouenio autem quatuor *Lectiones* ex vſu & præſcripto, diebus ſingulis frequentandas.

Prima. *Prima* eſt *Lectio Regulæ*, quæ poſt Primam in Capitulo nobis prælegitur, de quâ ita Legiſlator: *Regulam autem hanc ſæpius volumus in Congregatione legi, ne quis Fratrum ſe de ignorantiâ excuſet.* Cap. 66. Quod autem ſæpius legi voluit, vſu Ordinis iam inde ab octingentis annis obtinuit, vt quotidie legeretur.

Secunda. Cap. 48. *Secunda* Lectio, quæ maiori durat tempore, eſt *Lectio ſpiritualis*, de quâ S. Pater: *Certis temporibus occupari debent Fratres in labore manuum, certis iterum horis in* Lectione *diuinâ*; quas horas ibi curioſè deſignat. Quo modo autem legendum, vide ſuprà priore parte huius Catechiſmi Diſq. 6. §. 4.

Tertia. Cap. 38. *Tertia Lectio* exhiberur in *menſâ*, vt cùm ipſo corporali comedamus ſimul animæ cibum ſpiritualem, nam pia *Lectio* mentis refectio.

Quarta, Cap. 42. *Quarta Lectio* ad finem diei eſt lectio *Collationis*, in quâ eam vult legi materiam, *quæ ædificet audientes.* Ecce, quàm multiplex nobis in SCHOLA Dominici ſeruitij ſingulis diebus exhibeatur *Lectio*: vt mirum ſit, ſi poſt tot annos, poſt tot auditas lectiones, ijdem maneamus, & parum aut nihil profecerimus.

Scholæ Christi, quarum doctrina conformia tradit S. Benedictus. Claſſes porrò ipſas adeamus: & eos, qui in ſingulis prælegûtur, inſpiciamus libros, ſacrum enim hoc *Gymnaſium* ſummus *Scholarum Præfectus*, Chriſtus IESVS, pluribus D diſtinxit Claſſibus, ſiue peculiaribus *Scholis*: in qualibet autem earum proprius explicatur *Liber*, virtutis alicuius tradens doctrinam à S. BENEDICTO Monachis quoque commendatam.

Prima. Paupertatis. *Primam* SCHOLAM mundum ingrediens in Stabulo Bethlehemitico fundauit: in eâ autem ex Cathedrâ Præſepij ſui non tam verbis, quàm opere expoſuit Librum Euangelicæ *Paupertatis*, Religioſis omnibus neceſſariæ. Quam etiam inculcat S. BENEDICTVS, dum vetat Monachis *aliquid proprium habere: nullam omninò rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, ſed nihil omninò: quippe quibus nec corpora ſua, nec volũtates licet habere in propriâ poteſtate.* Cap. 33. Quinimò, vult eos *omni vilitate, & extremitate* esse contentos; vilitate ſcilicet victûs & veſtitûs, extremitate loci, & abiectiſſimi officij, & imitentur eum, qui propter nos egenus factus, vilibus pannis eſt inuolutus, & infimo loco inter iumenta in Præſepio collocatus. Cap. 7. grad. 6.

Secunda, Obedientiæ. *Secundam Scholam* erexit in Nazareth, vbi A perfectæ *Obedientiæ* doctrinam explicauit, ſubditus Mariæ & Ioſeph. Luc. 2. Subſequitur S. BENEDICTVS, quinto Capite de Obedientiâ diſcipulorum ſuorum accuratè tractans, alibi quoque monens: *Vt obedientes ſint ſibi inuicem Fratres.* Reg. cap.

Tertia. Silentij. *Tertiam Scholam* conſtituit in deſerto, per quadraginta dies, *Silentij*, ſolitudinis, & recollectionis, ſuo exemplo omnes admonens. Quid verò S. BENEDICTVS? *Omni tempore*, inquit, *ſilentio ſtudere debent Monachi*, & integro capite Taciturnitatem alibi B commendat. Cap. 42. Cap. 6.

Quarta. Virtutum variarum. *Quarta Schola* à Chriſto conſtituta eſt in familiari cũ diſcipulis ſuis conuerſatione, in quâ omnigenas *Virtutes*, & modom cum proximis verſandi eos docuit. Idem S. Pater noſter in Regulâ ſuâ feciſſe viſus eſt, quam ſe ait deſcripſiſſe, *Vt eam obſeruantes in Monaſterijs aliquatenus vel honeſtatem morum aut initium conuerſationis nos demonſtremus habere.* Cap. 73. In capite vero de *Inſtrumentis bonorum operum*, &, *de zelo bono, quem debent Monachi habere*, quid aliud quàm diuerſa- Cap. 4. & 72. C rum virtutum inſtructiones tradit?

Quinta, Humilitatis. *Quintam Scholam* ſuppeditat grande illud Cœnaculum Montis Sion, in quo ſummus Magiſter opere & ſermone *Humilitatem* docuit, cùm velut infimus ſeruus diſcipulorum lauit pedes, addens mandatum: *Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Ioan. 13. *Et Charitatis.* Sed humilitatis Lectioni ſubiunxit Librum *Charitatis*, quem expandit, & omnibus legendum propoſuit, cùm inſtitutâ ſacrâ Euchariſtiâ, infiniti ſui erga nos amoris memoriali perpetuo, diuiniſſimum illum de *Charitate* ſermonem ad diſcipulos habuit. Humilitatis Doctorem æmulatus eſt humillimus diſcipulus, S. BENEDICTVS, filijs ſuis erigens ſcalam duodecim *humilitatis* gradibus diſtinctam, cuius culmen ad perfectionem *Charitatis* pertingit; ſic enim ait: *His omnibus* humilitatis *gradibus aſcenſis, Monachus mox ad* Charitatem *Dei perueniet illam, quæ perfecta foras mittit timorem.* Cap. 7. grad. 12.

Sexta. Orationis. Ad *ſextam Scholam* cum Scholarchâ noſtro IESV CHRISTO aſcendamus, ad hortũ E ſcilicet Montis Oliueti, in quo cæleſtem Patrem tertiò humiliter orans, *orandi ſtudium* methodumque inſinuauit: ſed & S. Legiſlator noſter pſallendi diſciplinam, orationis reuerentiam, eiuſque tempora, oratorij locum, & peculiares orationes Monachis frequentandas Regulæ ſuæ libro complexus eſt. Cap. 19. 20 & 52.

Septima, Patientiæ. *Septima* IESV CHRISTI *Schola* fuit Mons Caluariæ, in quo ex Cathedrâ Crucis, cùm omnes docuerit virtutes, tum vel maximè explicauit bonum *Patientiæ*: ſed intento digito hanc ſummi Doctoris noſtri nobis edifcen-

Digitized by Google

edifcendum S. BENEDICTVS deſignat, cùm ab ipſius *Magiſterio* Monachos numquam, diſcedentes, *Paſsionibus Christi per Patientiam* vult *participare*; & hanc *Patientia* virtutem pluribus gradu quarto exponit, & nos infrà peculiari diſquiſitione *Patientis Monachi officium* expendemus. Et hæc de SCHOLIS, ſiue Claſsibus.

Prol. Reg. — Parte 2. Diſq. 10.

Quis verò STVDENDI MODVS? breuiter eum in ipſo Regulæ limine S. P. perſtringit, cùm ita exorditur: *Auſculta, ô fili, præcepta Magiſtri, & inclina aurem cordis tui, & admonitionem pij Patris libenter excipe, & efficaciter comple.* Quibus in verbis quatuor à ſuis exigit Diſcipulis. *Primum*, vt *auſcultent*, ſiue audiant: nimirùm & hinc Auditores illi dicti: nec alia viâ, niſi per organū auditus in mentem deſcendit ſcientia. Sic etiam Apoſtolo teſte, *fides ex auditu.* Sed huic S. Pater *ſecundum* addit: *Inclina aurem cordis tui:* vt non corpore tantum, ſed cordeanimoque præſens ſit Auditor. Crebra in ſacris litteris phraſis eſt *Inclina aurem tuam*, quamuis enim hominis immotas natura dederit aures; *inclinari* tamen dicuntur, cùm ſe totum homo ad audiendum demittit. Aures cordis, vt Origenes annotauit, ſunt illæ de quibus Chriſtus: *Qui habet aures audiendi, audiat:* eaſq; ſtatuit promptitudinem diſcendi, & obediendi. Rectè omninò: nam pondus, quod cor ad aliquid inclinat, amor eſt: propēſio per quam tendit in id ad quod eſt inclinatum, deſiderium eſt, & cupiditas. Hinc aures cordis *inclinantur*, cùm magno deſiderio & auiditate ad audiendum inſtigamur. Vnde illud:

Modus ſtudendi quadruplex ex mente S. Bened. — Primum. — Rom. 10. — Secundum. — Inclinare aurē quid. — Orig. hom. 9 in Ioan. — Lucæ 1.

Amor eſt Magiſter optimus diſcentium,

&:

Si fueris cupidus diſcendi, plurima diſces.

Sed quid vltra Magiſter noſter requirit? *Tertium* eſt, *Libenter excipe.* Ordine id quodam ex præcedēti ſequitur; nam, vt Scriptura dicit: *Si inclinaueris aurem tuam*, excipies *doctrinam: & ſi dilexeris audire, ſapiens eris.* Vbi poſterius illud, *ſi dilexeris audire*, exponit quod ante dixerat; *ſi inclinaueris aurem tuam*, vt conſtat ex Græco textu, qui inuerſo ordine legit: *Si dilexeris audire, recipies intellectum: & ſi inclinaueris aurē tuam, ſapiens eris.* Hæc autem ſiue dilectio, ſiue auris inclinatio, cordis ſinum extendit, vt capacior efficiatur ad inſtillatam doctrinam EXCIPIENDAM. Vnde notandæ hîc quæ apud Hebræos in Capite 5. *Pirke Anoth*, ſunt ſententioſæ Tetrades tres. Prima. *Qui ſapientibus audiendis operam nauat diſcipulus, vel ſpongia eſt, vel tubus, vel colum, vel cribrum.* Secunda. *Diſcipulorum genera quatuor. Primò, quod dicitur, quidam citò capiunt, & citò perdunt. Secundò, quidam difficulter capiunt, & difficulter perdunt. Tertiò, quidam citò capiunt, & difficulter perdunt. Quartò, quidam difficulter capiunt, & citò perdunt.* Tertia, *qui ad ſcholas ingrediuntur, vel ingrediuntur, & non faciunt; vel faciunt, & non ingrediuntur; vel ingrediuntur, & faciunt; vel nec ingrediuntur, nec faciunt.* Vnde

Tertium. — Eccli. 6. — Hebræorum ſententia de diſcipulis. — DOCTRINA S. BENEDICTI

Quartum, quod à diſcipulo S. BENEDICTVS requirit, eſt, *Efficaciter comple.* Hic finis priorum. Ideò enim oportet *auſcultare*, aurem cordis *inclinare* libenter, doctrinam *excipere*, vt illa opere compleatur. Vnde Auguſtinus. *Scopus Chriſtianæ Religionis eſt, vt quæ ex doctrinâ veritatis didicimus, opere impleamus.* Hortatur proinde Iacobus Apoſtolus: *Eſtote factores verbi, & non auditores tantùm fallentes voſmetipſos.* Paulus quoque ait: *Non enim auditores legis iuſti ſunt apud Deum, ſed factores legis iuſtificabuntur.*

Quartum. — Auguſt. ſer. de blaſph. in Spirit. ſanct. — Iac. 1. 22. — Roma. 2.

His iam conſideratis, reſumpto examine attende:

Ad quid veniſti?

Attēde, inquam, vt in hoc ſtadio ſtudioque Scholaſtico te geras; vt erga Magiſtrū comparatus ſis, qualis tu diſcipulus; an diligēs, an verò ſegnis; an lectiones frequentes, an nullas intermittas; quem ex illis colligas fructum; ad quam Claſſem perueneris, quos Libros audieris, quem ſtudendi teneas modum: num diligenter auſcultes: num aurem cordis inclines: num ſalutarem inſtructionem libēter excipias; an denique efficaciter eam compleas. Ex his interrogationibus tui notitiam comparabis; meliora propones, & ad ſpiritualem profectum, tamquam ſapiens diſcipulus, teipſum promouebis.

Synopſis Scholaſtici examinis.

DISQVISITIO VII.

Vt Serui Dei Officium implendum?

REPETE ſolitam quæſtionem, & ſedulò inquire:

Amice, ad quid veniſti?

Ad quid autē, niſi ad SERVIENDVM Deo? Quamuis enim omnes Chriſtiani ſint, atq; eſſe debeant SERVI DEI; peculiari tamen ratione hoc nomine Religioſi appellantur. Hinc Regulæ S. Auguſtini titulus eſt, *Regula S. Auguſtini ad Seruos Dei:* atque ita nō vno loco Monachos nominat, & deliberationem de ſtatu Religioſo vocat *Propoſitum ſeruiendi Deo.* Saluianus Maſſilienſis, Gregorius Papa, alijque, *Seruorum Dei* vocabulo non rarò Monachos afficiunt. Sed quid S. BENEDICTVS? *Omnes*, inquit, *in Chriſto vnum ſumus, & ſub vno Domino æqualem ſeruitutis militiam baiulamus.* Et obedientiam

Religioſi Serui Dei peculiariter — Reg. cap. 2.

DOCTRINA S. BENEDICTI Cap. 5.

dientiam ſine morâ ait, *conuenire his, qui nihil ſibi Chriſto charius aliquid exiſtimant, propter ſeruitium ſanctum, quod profeſſi ſunt.* Monaſticen igitur profiteri, idem iuxta S. BENEDICTI mentem eſt, atque *ſancto Dei ſeruitio* ſe addicere; vt non immeritò huic ſtatum ambienti dicere liceat: *Fili accedens ad Seruitutem Dei, ſtâ in iuſtitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem.* Vt igitur ſcias, an *ſerui Dei* officium expleas, & non fruſtrà illuſtre hoc nomen, quo etiam Apoſtolus Paulus gloriatur, geras; attende quid illud à te requirat.

Eccli. 2.

Quid ex hoc titulo ipſis præſtandum.

I. *Soli Deo ſeruiant.* Matth. 4

Primum huius ſanctæ *Seruitutis* præceptum eſt, quod ſuo ore Dominus protulit: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſeruies. Soli,* inquit, vt nulli alteri ſeruias. Vide Chriſtus Dominus hoc explicans ait: *Nemo poteſt duobus Dominis Seruire: Non poteſtis Deo ſeruire, & mammonæ.* Abdicandi ſunt igitur omnes alij Domini, vt huic vni & ſoli *ſeruiatur.* Renunciandum Mundo, Carni, voluptatibus, & maximè peccato: *Qui enim facit peccatum,* ſeruus *eſt peccati,* inquit ipſa veritas. Peccatum enim velut iure ſuo imperat peccatori, vt deſiderijs ſuis obſequatur. Rectè proinde Ambroſius: *Veniunt omnia vitia, & dicunt,* MEVS ES TV. *Venit Superbia, & ait, Meus es tu, venit Auaritia, & venit luxuria, venit acedia, & ait; meus es tu. Quem tanti capiunt, quàm vile mancipium eſt!*

Lucæ 16. Ioan. 8. Ambroſ. in Pſal. 118.

II. *Eique adhæreant.*

Secundò, abdicatis ſerio & perpetuo animi decreto omnibus alienis dominis, elige Dominum Deum tuum, cui ſoli *ſeruias.* Audi Auguſtinum: *Conſtanter Deo crede, eiq́; te totum committe quantum potes. Noli eſſe velle quaſi proprius, & in tuâ poteſtate; ſed eius clementiſſimi & vtiliſſimi Domini te ſeruum eſſe profitere:* Dic igitur cum Regio Vate: *O Domine, ego* Seruus *tuus, & filius ancillæ tuæ. Seruus* ſcilicet creatione, *ſeruus* emptione, *ſeruus* propoſito & voto. Qualis, quàm exacta, quàm ſincera debet eſſe *ſeruitus,* quæ Domino exhibetur, quæ tot titulis, tot nominibus fulcitur!

Aug. Soliloq lib 1. cap. 13. Pſal. 115.

III. *Nihil iuris in ſe ſibi vendicent.*

Tertiò, quemadmodum *Seruus* non eſt ſuus, ſed Domini; ita nihil in te iuris tibi ſupereſſe crede, ſed totum te eſſe Dei, *propter Seruitium ſanctum, quod profeſſus es.* Apoſtolica hæc argumentatio eſt: *Non eſtis veſtri. Empti enim eſtis pretio magno; glorificate, & portate Deum in corpore veſtro.* Quę ſi omnibus omninò Chriſtianis ſcripta, quid dicendum de Monachis, & quidem Benedictinis, quibus, vt Legiſlator ait; *Nec corpora ſua, nec voluntates licet habere in propriâ poteſtate?* Igitur non corpus tantùm, ſed ipſa etiam anima diuinæ addicta eſt *Seruituti,* ex vi profeſſionis Monaſticæ; vt Dauidicum illud vſurpare Monachus poſſit: *Et anima meâ illi viuet.* Sic enim exiſtimãdum ei eſt, ſe ſuum nõ eſſe, ſed Dei: & quidquid habeat; non ſibi, ſed Deo vni ſeruire debere; atque ad eum ſemper dirigi. Rectè ac piè Bernardus: *Dignus planè eſt morte, qui tibi Domine* IESV *recuſat viuere, & mortuus eſt: & qui tibi non ſapit, deſipit: & qui curat eſſe niſi propter te, pro nihilo eſt, & nihil eſt. Propter temetipſum Deus feciſti omnia; & qui vult eſſe ſibi, & non tibi, nihil eſſe incipit inter omnia.*

1. Corinth. 6. Reg. cap. 33. Pſalm. 21. Bern. ſer. 20. in Ca

IV. *Omnia ad Dei gloriam referant.* 1. Pet. 4

Quartò, vt ſeruus ſuo ſtatu & comitatu Dominum afficit honore; ita ſtudeat Religioſus, *vt in omnibus honorificetur Deus: vt ſanctificetur nomen eius.* Atque hoc in primis, vt omnes actiones ſuas ad Dei gloriam & honorem dirigat; vtile fuerit hunc affectum Deum honorandi, & illi ex amore ſeruiendi, toties excitare, quoties in Pſalmodiâ, vel orationibus occurrit verbum, *Dominus.*

V. *Obediant Superiori, tamquam Deo.*

Quintò, cum Serui, vt ait Cyprianus (vel quiſquis eſt Libri auctor de *Singularitate Clericorum*) *non poſſint à ſemetipſis ſcire quid ſuis Dominis placeat, niſi Dominorũ ſequantur imperia; & vtiq́ue homines hominum ſimilium ſibi non valeant voluntates agnoſcere, niſi acceperint quod obſeruent; multò magis mortales neſciunt immortalis Dei iuſtitiam comprehendere, niſi ipſe iuſtitiarum ſuarum dignetur indicia demonſtrare.* Sæpius igitur cum Pſalte dicas: *Seruus tuus ſum ego, da mihi intellectum, vt ſciam teſtimonia tua.* Et cum Paulo: *Domine, quid me vis facere?* Atque ita cuncta ſiue ex Regulà, ſiue ex Obediẽtiâ Superiorum tibi iniuncta perfice, quaſi ipſe Deus per illos ea tibi demandaſſet. *Nam hoc Deo dignum* (inquit citatus Auctor) *quod ipſe Deus voluntati fatetur acceptum, vt exerceat per omnia dominatum. Alioqui nec nos ſerui adſcriberemur, nec ipſe Dominus haberetur, ſi ſecundùm voluntatem noſtram permitteremus impendere ſeruitutem, & arbitrio noſtro, non Dei, eligeremus excitamenta Iuſtitiæ.*

Pſalm. 118. Act. 9. De ſingul. Clericor.

VI. *Non refugiant pati aduerſa.*

Sextò, mèmor illius Euangelici: *Non eſt ſeruus maior Domino ſuo. Si me perſecuti ſunt, & vos perſequentur:* non abhorreas conſortium, & ſimilitudinem Domini tui, qui propter te formam *Serui* accepit, & in hoc mundo pauper, egenus, & abiectus fuit, & grauiſſima propter te ſuſtinuit tormenta; atque ita diſcas, *Paſſionibus Chriſti per patientiam participare.* Circa hæc, & ſimilia teipſum frequenter examina, & vbi deliquiſſe te videris, veniam pete; & dic ex animo: *Non intres in iudicium cum* Seruo *tuo,* Domine.

Prolog. Reg. Pſal. 142.

DISQVI-

DISQVISITIO VIII.

Quomodo Officium honeſtè Conuerſationis adimplendum?

SI reſumpto examine, Religioſe Aſceta, abs te rurſum petas,

Ad quid veniſti?

Conſidera te veniſſe ad *Scholam Vrbanitatis*, in quâ morum diſcas ciuilitatem. Si enim S. BENEDICTVS profiteatur ſe ideò B Regulam ſuam deſcripſiſſe, *vt eam obſeruãtes in Monaſterio, aliquatenus vel honeſtatem morum, aut initium conuerſationis ſe Monachi demonſtrent habere*: Quid inde conſequens eſt, niſi quod omnis hanc Regulam profeſſus, morum ciuilitati, & *honeſtæ conuerſationi* debeat ſtudere? Fuit enim hic modeſtiæ cultus priſcis illis Monachis maximè cultus & commendatus, vt ex eorum ſcriptis patet: quorum veſtigijs inhærere Sancto Patri noſtro familiariſſimum fuit.

Benedictinus morum ciuilitati ſtudere debet. Cap. 73.

Quam modeſtiæ Monachis cultus [illegible]

De quo Auctor Apologiæ pro Henrico C IV. Imp. hæc habet: *Doctores dicunt morem eſſe conſenſum omnium ſimul habitantium, qui inueteratus conſuetudinem facit: ſicut eſt aſſurgere maioribus, & vultum atque inceſſum, & ſermonem atque habitum ita moderari ac regere, vt honeſtas naturæ perpendatur ex morum probitate. Nam ipſe Pater* BENEDICTVS *teſtatur ſe Regulam deſcripſiſſe, vt hanc, inquit, obſeruantes in Monaſterijs, diſcant aliquatenus vel* HONESTATEM MORVM, *aut initium cõuerſationis tenere.* Sic ille. Rectiſſimè omninò: diſplicent ſcilicet agreſtes Monachi, D qui in ſolitudine ruſticitatem quamdam videantur aſſumpſiſſe, vt decorè, & vtiliter cum hominibus agere, & conuerſari nequeant. Vnde S. Dorotheus peculiarem de hac honeſtâ Monachi compoſitione ſermonem ſcripſit, in quo inter cætera ait: *Aſſerunt Patres, & Maiores noſtri, Sedere in cellâ, dimidium quoddam eſſe: Verſari autem cum patribus & ſenioribus ſuis, alterum eſſe dimidium. Hoc autem vult innuere ſermo, quòd in cellâ, & extra cellam, ſobrietate, modeſtiâ, ac vigilantiâ pariter opus ſit, vt pernoſcamus, cur* E *oportcat in cellâ quieſcere, & habitare ſecum, & cur verſandum ſit cum ſenioribus ac Fratribus ſuis. Cum quis alijs ſe adiungit, &* CONVERSATVR; *conſiderat, perpendit, atque adeò intuetur conditionem & ſtatum ſuum, vtrum ex* CONVERSATIONE *ſeu congreſſu & occurſu fratrum quidquam lucretur, & proficiat, an non? atque etiam vtrum ſine damno aliquo & iacturâ reuertatur in cellam ſuam, nec ne?* Hactenus ille. Legenda Oratio 3. B. Eſaiæ Abbatis in Bibliotheca PP. & quæ habet S. Bonauentura in Speculo Diſciplinæ ad Nouitios, &

[illegible]

Quid de eâ ſcripſerit S. Dorotheus. Doctrin. 6.

L. [illegible] Diſq. [illegible]

A quæ priori huius Catechiſmi parte diximus de *Modeſtiâ, Moderatione linguæ, Silentia*, &c. Vt concludamus, audiendum S. Bernardi monitum: *Miniſter*, inquit, *Chriſti ſic debet* conuerſari; *vt ex moribus exterioris hominis qui videtur, exiſtimetur compoſitio interioris animi, qui non videtur.*

DOCTRINA S. BENEDICTI

Bern. ſerm. de Triplici Iudicio.

DISQVISITIO IX.

Conuerſi Officio vt Monachus ſatisfaciat.

REVERSVS ad priſtinum examen, & in te inquirens;

Ad quid veniſti?

Animaduerte ex S. BENEDICTI mente, & Regulâ reſpõderi poſſe, AD CONVERSIONEM. Hoc enim ipſe tibi Legiſlator indicat; cùm de Diſciplinâ ſuſcipiendorum Fratrum acturus, ita inchoat: *Nouiter quis veniens ad* CONVERSIONEM, *non ei facilis tribuatur ingreſſus.* Et ipſa Profeſſionis formula ſtatuit, vt idem promittat de CONVERSIONE MORVM SVORVM. Inde adeò eſt, quod Monachi vocentur CONVERSI, vt alibi expendimus.

Benedictinus eſt conuerſus.

Cap. 58.

Comment. ad vit. S. Bened. & lib. 3. Tract. 3. Diſq. 8.

Sed iam nunc expende tuæ CONVERSIONIS Modum, & terminos. Quis autem CONVERSIONIS modus? ille ipſe quem expreſſit Propheta Ioel: *Conuertimini ad me in toto corde veſtro.* In quæ verba Bernardus: *Vt* conuertaris in toto corde tuo, *Attende ſollerter, quid diligas, quid metuas, vnde gaudeas, aut contriſteris. Totum enim cor in his quatuor affectionibus eſt. Conuertatur proinde amor tuus, vt nihil omninò diligas, niſi ipſum; aut certè propter ipſum. Conuertatur etiam ad ipſum timor tuus; quia peruerſus eſt timor omnis, quo metuis aliquid propter eum, aut non propter eum. Sic & gaudium tuum, & triſtitia æquè conuertantur ad ipſum. Hoc autem ita fiet: ſi non niſi ſecundum eum doleas aut læteris.* Sed vnde hoc nobis, niſi ab eo, qui *conuertit animas?* ad quem magno affectu clamabat Dauid: *Domine Deus virtutum* conuerte *nos.* Et Ieremias: *Conuerte nos Domine ad te, & Conuertemur.*

Modus Conuerſionis qualis.

Ioel 2.

Bern. ſerm. 2. de quadra.

Pſalm. 18.

Pſalm. 79.

Thren. 5.

Qui autem piæ *Conuerſionis* termini, A QVO ſcilicet, & AD QVEM, deinceps attende. Facienda enim Conuerſio hæc A Sæculo ad Religionem: A peccatis ad pœnitentiam: à vitijs ad virtutes: à voluptate ad Continentiam: à ſuperbiâ ad humilitatem: à vanitate ad veritatem: à cupiditate ad Charitatem: à voluntate propria ad voluntatem Dei: à carne ad ſpiritum: ab exterioribus ad interiora: à Multitudine ad vnitatem: à creaturâ ad Creatorem.

Termini Conuerſionis XII.

En tibi ſpiritualem Zodiacum, quem

anno

DOCTRINA S. BENEDICTI anno integro decurras, En tibi duodecim titulos, velut vnius anni menſes ad Exercitium piæ CONVERSIONIS destiuatos. Bern. ſerm. 2. de quadrag. in cap.ieiun. *Spiritualis* enim *Conuerſio*, vt Bernardus ait, *non vno die perficitur; vtinam vel in omni vitâ, quâ degimus in hoc corpore, valeamus conſummari:* Verùm age, ſingulos repetamus.

I. A ſæculo ad Religionem. *Primò*, à ſæculo ad Religionem. Cenſetur hæc feciſſe quicumque Monaſticen eſt Rom. 12. profeſſus, quò ſpectat illud Apoſtoli: *Nolite conformari huic ſæculo, ſed reformamini in nouitate ſenſus veſtri.* Item: *Nemo militans* Reg. cap. 4. *Deo, implicat ſe negotijs ſæcularibus.* Et illud S. BENEDICTI: *A ſæculi actibus ſe facere alienum.* Sed enim refert, vt non corpore tantùm, ſed & corde fiat hæc *Conuerſio. Corpo-* Bern. vt ſuprà. *ris Conuerſio*, inquit Bernardus, *ſi ſola fuerit, erit nulla. Forma ſiquidem Conuerſionis eſt, non veritas: vacuam virtute gerens ſpeciem pietatis.*

II. A peccatis ad Pœnitentiam. *Secundò*, Conuertat ſe Religioſus à peccatis ad Pœnitentiam. De quâ Chriſtus: Matth. 4. *Pœnitentiã agite, appropinquauit enim regnum* Lucæ 13. *Cælorum.* Et: *Niſi pœnitentiam habueritis, om-* Cap. 4. *nes ſimiliter peribitis.* Et S. BENEDICTVS: *Mala ſua præterita cum lacrymis, vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri. De ipſis malis de cetero emendare.* Vnde vulgò dicitur, Monachorum eſſe officium, ſua & aliorum peccata plangere.

III. A vitijs ad Virtutes. *Tertiò*, Conuerſio fiat à vitijs ad Virtutes. Hoc nimirum eſt, quod ait Propheta: Pſalm. 36. *Declina à malo, & fac bonum.* Quæ autem S. BENEDICTVS Monacho fugienda, quæ fa- Diſq. 8. §. 1. 2. & ſeq. cienda præſcripſerit, in primâ Catechiſmi parte perſtrinximus.

IV. A voluptate ad Continentiam. *Quartò*, A voluptate ad Continentiam. Inculcat hoc Legiſlator noſter, monens: Cap. 4. *Delicias non amplecti. Deſideria carnis non perficere. Corpus caſtigare. Actus vitæ ſuæ omni horâ cuſtodire.*

V. A ſuperbiâ ad Humilitatem. *Quintò*, A ſuperbiâ ad Humilitatem. Nõ poteſt quis conuerti ad humilem IESVM, niſi relinquat viam ſuperbiæ, & ingredia- Matth. 18. tur viam Humilitatis: *Niſi conuerſi fueritis*, inquit ipſemet, *& efficiamini ſicut paruuli: non intrabitis in regnum Cælorum.* Huc ſpectat tota doctrina S. BENEDICTI de Humilitate.

VI. A vanitate ad Veritatem. *Sextò*, A Vanitate ad Veritatem. Non poteſt coniungi Deo veritatis, & Deo vero, qui non oderit vanitatem. *Filij homi-* Pſalm. 4. *num*, ait Pſalmiſta, *vſquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?* Vanitatem & mendacium appellauit hæc omnia tranſitoria, mundana, cadu- Eccle. 1. ca, mutationi ac viciſſitudini obnoxia. *Vanitas vanitatum, dixit Eccleſiaſtes; & omnia vanitas.* Ab hac conuertendus animus ad incommutabilem veritatem. Quis autem animus rectior & erectior, & ab omni ter-

A renâ fæce incorruptior cogitari, quis Deo ſimilior fingi poteſt, quam qui *Veritatem* incommutabiliter ſingularum virtutum præſcripta dictantem, ſinceriſſimè, caſtiſſimè, ardentiſſimèque diligat, & præter ipſam nihil diligat? & hanc cùm diligit, nihil aliud, quam Deum incommutabilem diligit. Vnde Auguſtinus ad Honoratum: August. lib. de vtil. credendi cap. 15. *Cùm ſapiens ſit ita mente coniunctus, vt nihil interponatur quod ſeparet, Deus eſt enim Veritas; nec vllo pacto ſapiens quiſquam eſt, ſi non veritatem mente contingat.* Inſipiens pro-

B inde eſt diligens vanitatem, quærens mendacium, auerſus à veritate, vt idem ſanctiſſimus Doctor tradit. *Ea quæ dicitur à veritate atque Sapientiâ ſeparatio, peruerſa voluntas eſt, quâ inferiora diliguntur.* Nimirùm, quia ſicut voluntas veritatem diligens, recta eſt (nam iuxta Scripturam, *facere veritatem, ambulare in veritate, & diligere veritatem*, idem eſt quod opus bonum;) ita voluntas abrumpens veritatis illius dilectionem, & ab eâ ſe ſeparans, non poteſt vel eſſe, vel cogitari, niſi diſtorta atque per-

C uerſa. Vnde Auguſtinus: *Interfice in te quid-* Idem in Pſal. 4. *quid contrarium eſt Veritati.* Item: *Lex tua veritas, & Veritas tu. Ecce tibi* Deus *eſt ipſa* 4. Confeſſ. c. 9. VERITAS: *amplectere illam, ſi potes, & fruere illâ, & delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.*

Septimò, à Cupiditate ad Charitatem. VII. A cupiditate ad Charitatem. Quare? quia *radix omnium malorum eſt cupiditas:* & omnium bonorũ radix eſt Charitas. Vtrumque vrget S. BENEDICTVS. 1. Tim. 6. Prius, cùm citat Scripturam: *Poſt concu-* Reg. cap. 7. *piſcentias tuas non eas.* Poſterius, cùm ſua- Cap. 4.

D det, *Charitatem non derelinquere; Dominum Deum diligere ex totâ animâ, ex totâ virtute. Nihil amori Chriſti præponere.*

Videndum, inquit Auguſtinus, *quid ſit ve-* Auguſt. lib. 8. de Trinit. c. 7. *ra dilectio, imò verò quid ſit dilectio. Ea quippe dilectio dicenda eſt, quæ vera eſt, alioquin cupiditas eſt.* Quod rurſum alibi itâ exponit: Idem lib. 9. de Trinit. c. 7. & 8. *Nemo volens aliquid facit, quod non in corde ſuo priùs dixerit, quod verbum amore concipitur, ſiue creaturæ, ſiue Creatoris, id eſt, aut naturæ mutabilis, aut incommutabilis Veritatis. Ergo aut cupiditate, aut Charitate. Non quod non ſit amanda Creatura, ſed ſi ad Creatorem refertur*

E *ille amor, non iam cupiditas, ſed Charitas erit. Tunc enim eſt cupiditas, cum propter ſe amatur creatura; tunc non vtentem adiuuat, ſed corrumpit fruentem.*

Octauò, à Volũtate propriâ ad Volũtatem VIII. A propria ad Dei Voluntatem. Dei. Hæc ipſa S. BENEDICTI doctrina eſt; *Voluntatem propriam ita facere prohibemur,* Cap. 7. *cùm dicit Scriptura nobis: Et à voluntatibus tuis auertere. Et item rogamus Deum in oratione, vt fiat voluntas eius in nobis.* Vide ſuprà Diſq. 2. de Abrenunciatione.

IX. A carne ad Spiritum. *Nonò*, A carne ad Spiritum. *Si enim ſecundùm*

Digitized by Google

Rom 1. *eundùm carnem vixeritis, moriemini; ſi autem ſpiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.*

X. *Ab externis ad interna. Aug. tract. 18. in Ioan.* — *Decimò*, ab exterioribus ad interiora, à corpore ad cor. *Redi*, inquit Auguſtinus, *ad cor, tolle te à corpore. Redi ad cor, vide ibi quid ſentias fortè de Deo, quia ibi eſt imago Dei. In interiore homine habitat Chriſtus, in interiore homine renouaris ad imaginem Dei, in imagine ſuâ cognoſce auctorem eius.* Vbi autem habitat ille, quo loco inuenitur? *(Id. lib. 4. Confeſſ. c. 12.)* *Intimus cordi eſt, ſed cor errauit ab eo. Redite præuaricatores ad cor, & inhærete illi, qui fecit vos.* *(Iſa. 46.)* *State cum eo, & ſtabitis. Requieſcite in eo, & quieti eritis. Quò itis in aſpera? quò itis? Nimirùm ſunt aliqui quærentes Deum per exteriora, deſerentes interiora ſua, quibus Deus interior eſt.* *(Auguſt. de Spirit. & animâ c. 51.)* De quo alibi: *Tu eras interior intimo meo, & ſuperior ſummo meo.* *(Lib. 3 Confeſſ. cap. 6.)* Modum autem reuocandi ſe ab exterioribus ad interiora, optimè & breuiter docet idem Auguſtinus: *(Epiſt. 3.)* *Vbi vera eſt pulchritudo? In animo ſcilicet. Animus igitur magis amandus quàm corpus. Sed in quâ parte animi eſt iſta veritas? in mente atque intelligentiâ. Quid huic aduerſatur? Senſus. Reſiſtendum ergo ſenſibus totis animi viribus? Liquet. Quid ſi ſenſibilia nimiùm delectant? fiat vt non delectent. Vnde fit? Conſuetudine iis carendi appetendiſque melioris.*

XI. *A multitudine ad vnitatem. Pſalm. 11.* — *Vndecimò*, A multitudine ad vnitatem. Vni enim Deo coniungi non poteſt, qui turbatur erga plurima. Porrò vnum eſt neceſſarium. *In circuitu impij ambulant.* Collige te ergo homo à circuitu erroris, ad centrum Veritatis, à circuitu multitudinis, ad centrum vnitatis. *Quia & eſt in temporalibus multiplicatio, quæ auertit ab vnitate Dei.* Benè Thomas à Kempis: *(Thom. à Kemp. lib. 1. cap. 3.)* *Cui omnia vnum ſunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt, poteſt ſtabilis corde, & in Deo pacificus permanere. O Veritas Deus meus, fac me vnum tecum in charitate perpetuâ.* Nec minùs piè alius. *(Auguſt. ſolil. cap. 32.)* *Domine Deus meus, non me permittas ampliùs ex vno diſtrahi in multa, ſed collige me de exterioribus ad me, de me ad te, vt dicat tibi ſemper cor meum, Exquiſiuit te facies mea, faciem tuam Domine requiram.*

XII. *A creaturâ ad Creatorem. Idem lib. 1. Confeſſ. c. 20.* — *Duodecimò*, A creaturâ ad Creatorem. Explicet hoc Auguſtinus: *Bonus eſt, qui fecit me, & ipſe eſt bonum meum, & illi exulto bonis omnibus meis. Hoc enim peccabam, quòd nō in* IPSO, *ſed in* CREATVRIS *eius, me atque ceteras voluptates, ſublimitates, veritates quærebam: atque ita irruebam in dolores, confuſiones, errores.* Rurſumque: *(Idem Confeſſ. lib. 2. cap. 5.)* *Propter vniuerſa hæc* (creata) *peccatum admittitur: dum immoderata in iſtâ inclinatione, cùm extrema bona ſint, meliora & ſumma deſeruntur, tu Domine Deus noſter, & veritas tua, & lex tua. Habent enim & hæc ima delectationes, ſed nō ſicut Deus meus, qui fecit omnia, quia in ipſo delectatur iuſtus, & ipſe eſt deliciæ rectorum corde.* Aſpirans ad has delicias Creatoris ſui idem ſanctiſſimus Doctor, alibi ſe ità excitat: *(DOCTRINA S. BENEDICTI. Conf. lib. 5. cap. 1.)* *Exurgat in te à laſſitudine anima noſtra, innitens eis, quæ feciſti, & tranſiens ad te, qui feciſti hæc mirabiliter; & ibi refectio & vera fortitudo.*

Ex duodecim hiſce ſanctæ CONVERSIONIS gradibus liquet à quibus, ad quæ conuerti oporteat. Pietatis ſectator ſubinde ſe ſerioque examinet, quantum ab illis auerſus, ad hæc autem conuerſus ſit: ſtudeatque in his quotidie proficere, vt Deus ab eo iram ſuam auertat, & faciem ſuam ad eum conuertat.

DISQVISITIO X.

Quomodo Benedictinus paſſionibus Chriſti communicare, & Patientis officio poſſit perfungi?

VETERE inſtauratâ quæſtione, iterum expende;

Ad quid veniſti?

Ad PATIENDVM vtique: Docet enim S. BENEDICTVS Monachos in Monaſterio vſque ad mortem perſeuerare, vt *paſſionibus Chriſti per* patientiam *participantes, regni eius mereantur eſſe conſortes.* *(Prol. Reg.)* Nota hîc breuiter Monaſticæ vitæ ſcopum, & finem, quæ duo Abbas Moyſes apud Caſſianum diſtinguit. *(Benedictino Patientia neceſſaria. Caſſ. coll. 1. cap. 3.)* Sagittarij enim finis eſt obtinere præmium; ſcopus iaculis contingere metam. Finis vitæ Monaſticæ eſt regni Dei fieri conſortem; ſcopus *paſſionibus Chriſti per* patientiam *participare.* *(Quis ſcopus vitæ Monaſticæ.)* Quid igitur *Benedictinus* niſi particeps paſſionum Chriſti, ſocius in tribulatione, & velut ouis occiſionis? Hoc quiſquis cupit implere officium, ita animo debet eſſe diſpoſitus, vt cum Diſcipulo, quem diligebat Ieſus, dicere poſſit: *Ego Ioannes Frater veſter, & particeps in tribulatione, & regno, &* patientiâ *in Chriſto Ieſu.* *(Apocal. 1.)* In quibus vides ſcopum, & finem, quem diximus, coniungi. Eodem quo S. BENEDICTVS ſcripſit modo, quem & alibi ſeruat, cùm de Nouitio ait: *Prædicentur ei dura & aſpera:* *(Cap. 58.)* Ecce participationem tribulationis, deinde ſubiungit: *Per quæ itur ad Deum:* en participium regni.

At verò, quàm frequens eſt in hoc ſcopo proponendo. *(A S. Benedicto inculcatur. Ibid.)* Tironem enim non vult admitti; *niſi illatas ſibi iniurias, & difficultatem ingreſſus, poſt quatuor aut quinque dies viſus fuerit* PATIENTER *portare:* ſi poſt duos menſes prælectâ ei Regulâ adhuc perſeuerauerit; tum, ait, *iterum probetur in omni* PATIENTIA. Atque inter cetera vult obſeruari, *ſi paratus ſit ad opprobria.* Ita enim expedit, vt

DOCTRINA S. BENEDICTI

dit, vt ſanctæ prçludat PATIENTIÆ, quam totâ deinceps vitâ oportet exhibere. Neque enim Nouitijs dumtaxat hanc præſcribit PATIENTIAM; ſed profeſſis omnibus inter inſtrumēta bonorum operum inculcat: *Malum pro malo non reddere: iniuriam non facere, ſed & factam* patienter *ſufferre. Inimicos diligere, & pro ipſis orare. Maledicentes ſe, non remaledicere, ſed magis benedicere. Perſecutionem propter iuſtitiam ſuſtinere.* Hæc autem quis facere poſſit, niſi didicerit pro Chriſto, & cum Chriſto iniurias tolerare, & mala pati? Quâ in re ipſe Pater noſter filijs ſuis prçiuit. Nam, vt Gregorius ait: *Plus appetijt mala mundi perpeti, quàm laudes: pro Deo laboribus fatigari, quàm vitæ huius fauoribus extolli.*

Cap. 4. — Greg. lib. 2. Dial. cap. 1.

Vt autem Benedictinam hanc *Patientiam* meliùs intelligamus; memoriâ hîc repetendum, Ordinis noſtri SPIRITVM eſſe OBEDIENTIAM: cui tanquam Reginæ Eſther duas S. BENEDICTVS adiũxit pediſſequas, HVMILITATEM ſcilicet, & PATIENTIAM: quas ſimul producit, & Monachis ſuis velut deſponſat, cùm ait: *Quartus* HVMILITATIS *gradus eſt; ſi in ipſa* OBEDIENTIA *duris & contrarijs rebus, vel etiam quibuſlibet irrogatis iniurijs tacitâ Conſciētiâ* PATIENTIAM *amplectatur, & ſuſtinens non laſſeſcat, vel diſcedat.* In his quis non videat tria hæc, *Obediētiam, Humilitatem, Patientiam?* Sed obſecro te, *reſpice in faciem Chriſti tui*: aſpice in *Auctorem fidei, & conſummatorem* IESVM; & videbis ternas has virtutes ita in eo coniunctas, quaſi ab hoc exēplari S. BENEDICTVS in Regulæ ſuæ tabulâ eas depinxiſſet. Audi Apoſtolum: *Humiliauit,* inquit, *ſemetipſum Dominus Ieſus*: ecce Humilitas: *factus Obediens,* ecce Obediētiã: *vſque ad mortem, mortem autem Crucis,* ecce *Patientia.* Vt facillimũ iam ſit aduertere, quã Spiritui Chriſti cōformis ſit Spiritus S. BENEDICTI. Atque vt de PATIENTIA iã ſolùm dicamus, in hâc conſiſtere genuinum Chriſti Spiritũ, Apoſtolorum Princeps denunciarit, nam cùm dixiſſet: *Cōmunicantes Chriſti* PASSIONIBVS *gaudete;* cauſſam ſubiungens, ait: Quia *ſi exprobramini in nomine Chriſti, beati eritis: quoniam quod eſt honoris, gloriæ & virtutis Dei, & qui eſt eius Spiritus, ſuper vos requieſcit.* Quaſi diceret: Summus honor, ſumma gloria, & ipſa Dei virtus in hoc eluceſcit, quod pro eo patiamini: & Spiritus Dei, Spiritus ſanctus, ſuper vos requieſcit: ille enim in *patiente,* tamquam in templo & thalamo ſuo, requieſcit & deliciatur.

Cap. 7. — *Spiritus Ordinis noſtri conformis Spiritui Chriſti.* — Philip. 2. — *Pater in Patientiâ.* — 1. Petr. 4.

A B C D E

In quibus autem *Benedictina* hçc *Patientia* conſiſtit? Quænam potiſſimùm ſunt in quibus S. Pater nos vult *Paſſionibus Chriſti per* Patientiam *participare?* Quinque hçc in quarto HVMILITATIS gradu recenſet. 1. DVRA, id eſt, aſpera, difficilia, & carni moleſta, 2. CONTRARIA, quæ inclinationi propriæ repugnant. 3. Illatas INIVRIAS. 4. Vt ſuſtineat quoque durum & imperfectum Superiorem, de quo S. BENEDICTVS dicit: *Impoſuiſti homines ſuper capita noſtra.* 5. Vt cum Paulo Apoſtolo etiam falſos Fratres ſuſtineat, ſiue vt alibi loquitur; *Infirmitates ſiue corporum, ſiue morum in Fratre patientiſſimè toleret.* Ecce, hæc ſunt in quibus Paſſionibus Chriſti per PATIENTIAM oportet participare, vel communicare. Chriſtus enim paſſus eſt DVRA tormenta, flagella, ſpinas, crucem: paſſus eſt CONTRARIA, quia rogauit à ſe tranſire calicem Paſſionis: irrogatæ ſunt ei INIVRIÆ, cùm blaſphemaſſe dictus eſt, cùm audiuit, *dæmonium habes, homo vorax, potator vini, ſeductor.* Paruit in te *difficillimâ,* qualis eſt acceptatio mortis, & crucis, non tantùm æterno Patri, ſed etiam ſententiæ Pilati, ipſiſque tortoribus arundinem in dexterâ dantibus, & eum cruce onerantibus, & crucifigentibus. FALSOS FRATRES ſuſtinuit, cùm proditus fuit à Iudâ, negatus à Petro, & ab omnibus Diſcipulis derelictus. Diſce in his ſimilibus PATIENTIAM amplecti, & Chriſti Paſſionibus participare.

Benedictina Patientia conſiſtit in quinque. — Pſalm. 65. — Reg. cap. 72. — *Quæ Chriſtus pertulit.* — Ioan. 7. Matth. 11.

Sed quid vlterius S. BENEDICTVS requirit? nimirùm, vt ſcopus Patientiæ tuæ ſit ipſe Chriſtus, ſiue Deus, & ei dicere liceat: *Propter te mortificamur totâ die:* Item: *In his omnibus ſuperamus propter eum, qui dilexit nos.* Intentio enim noſtra ferri debet in Deum. Pati enim miſeriæ eſt; ſed propter Deum pati, maximæ gloriæ, atque etiam meriti.

Pati oportet propter Deum. — Grad. 4.

Iam igitur vt ſcias, *ad quid veniſti,* attende, an tibi etiam perſuadeas proprium officium tuum eſſe PATI, & tribulationes ſuſtinere: quaſi cùm Paulo dicas: *Nemo moueatur in tribulationibus* noſtris, quoniam *in hoc poſiti ſumus.* Vide vt te erga *Patientia* obiecta habeas, & quem in ipſâ *Patientiâ* ſcopum tibi prçfigas. Denique quoad modum examina, an generosè te reſolueris ad quælibet, quæ ſe offerre poſſunt, aduerſa æquanimiter toleranda; an quamcumque crucem de manu Dei acceptes: an ipſâ cruce diuinæ voluntati, à quâ non permittitur ſolùm, ſed & immittitur, acquieſcas: an Chriſto in ſimili paſſione conſtituto, te ſtudeas per omnia conformare: an in cruce gaudeas, & pro illâ etiam gratias agas.

Synopſis. — 1. Theſſ. 3.

Hæc PATIENTIÆ documenta, ſi lubet, vide latiùs explicata in *Regiâ Viâ Crucis,* libro præſertim ſecundo.

DISQVI-

DISQVISITIO XI.

Quæ pia & quotidiana Benedictini Monachi Exercitatio?

Si cupis induleũ tibi ſanctè expendere tẽpus,
Quattuor hæc animo ſæpè reuolue tuo.
1 Fors hodie moriar; 2 quid agam Deus aſpicit; 3 Ecqui
Hoc faceret Chriſtus? 4 quis ſcopus? ESTNE DEVS?

EN tibi, *Religioſe Aſceta,* quatuor veluti rotas, quibus quotidianarum, imò etiam ſingularum actionum tuarum curſus moueatur; vt nec ad dexteram declines, nec ad ſiniſtram.

Benedictini exercitatio quotidiana quadruplex.

Prima eſt timor Domini, ex inſtante vbique morte conceptus. *Secunda,* conſideratio diuinę pręſentiæ. *Tertia,* Imitatio Chriſti. *Quarta,* pura intentio, & actualis vel ſaltem virtualis operum in Deum, tamquam ſcopum directio, vt ſcilicet purè ad eius gloriam fiant.

Timor Domini operandi prębet ſtimulum: Dei pręſentia perfectè operandi adminiculum. Chriſti imitatio operandi exemplum; pura intentio operandi ſcopum: de quo optimè Auguſtinus: *Magni intereſt cùm aliquid boni facimus; cuius rei contemplatione faciamus. Officium quippe noſtrum, nõ initio ſed fine penſandum eſt, vt ſcilicet nõ tantùm ſi bonum eſt quod facimus, ſed præcipuè ſi bonum eſt propter quod facimus cogitemus.* Sic ille: docens conſequenter gloriam Dei debere eſſe finem cuiuſcumque operis boni.

Auguſt. in Pſalm. 18. conc. 2.

Vis iam hęc quatuor ex ipsa S. BENEDICTI mente eiuſdemque pænè intelligere verbis? AVSCVLTA, ô FILI, *& inclina aurem cordis tui, & admonitionem pij Patris libenter excipe, & efficaciter comple.* Cùm nobis *propter emendationem malorum, huius vitæ dies ad inducias relaxentur; ſi fugientes gehẽnæ pœnas, ad vitam volumus peruenire perpetuam, dum adhuc vacat, & in hoc corpore ſumus currendum & agendum eſt modò, quod nobis in æternum expediat.* Quid autem agendum?

Ex S. Benedicti mente deſumpta. Prolog. Ibid. Ibid.

I. Timor Domini. Cap. 4. Cap. 7.

PRIMÒ, *Mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere.* Nec hoc tantùm, ſed humilis Frater *vbicumque ſedens, ambulans, vel ſtans, reum ſe omni horâ de peccatis ſuis exiſtimans, iam ſe tremendo iudicio Dei præſentari æſtimet.*

II. Dei præſentia. Ibid.

SECVNDÒ, de diuinâ Præſentia ait: *Æſtimet ſe homo de cælis ſemper à Deo* RESPICI *omni horâ: & facta ſua omni loco ab aſpectu* DIVINITATIS VIDERI, *& ab Angelis Deo omni horâ renunciari.*

III. Imitatio Chriſti. Cap. 4.

TERTIVM vtcumque inſinuatur, cùm Monacho commendat, *Abnegare ſemetipſum ſibi, vt ſequatur Chriſtũ.* Continuò enim propria abneganda voluntas, & in Chriſtum, tamquam ideam & prototypon reſpiciendum, vt illum in noſtris actionibus poſſimus ſequi & imitari. Hortatur quoque *vocem illam Domini* factis imitemur, dicentis: *Non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me.*

DOCTRINA S. BENEDICTI

IV. Recta intentio. Cap. 5. 4.

QVARTVM *conuenit his, qui nihil ſibi Chriſto charius aliquid exiſtimant; & nihil amori Chriſti præponunt.* Hi enim ſe, ſuaque omnia ad eum, tãquam dilectionis ſuæ centrum, quod ſibi proponunt, referunt: Nam vt docet S. Thomas, *Charitas omnium virtutum forma eſt, cùm per ipſam omnium virtutũ actus in debitum & vltimum finẽ ordinentur.* Idemque ait: *Ad præceptum Charitatis, quo præcipitur vt diligatur Deus ex toto corde, pertinet, vt omnia referantur in Deum: & ideo præceptum Charitatis implere homo non poteſt, niſi etiam omnia referat in Deum:* actu ſcilicet vel virtute, vt ipſemet S. Doctor exponit. Vnde illam Apoſtolicam ſentẽtiam; *Siue manducatis, ſiue bibitis, ſiue aliud quid facitis; omnia in gloriam Dei facite;* ſic interpretatur, vt ſignificet, *omnia facienda cum inuocatione Creatoris, eâ intentione, vt laudetur & glorificetur Deus.* Et illam: *Omnia veſtra in Charitate fiant,* ad eundem modum explicat: *Omnia debent referri ad finem Charitatis, ſcilicet vt fiant propter Deum & proximum.* Pulchrè proinde monet S. Gregorius: *Vigilanti curâ per cuncta opera* INTENTIO *nobis noſtra penſanda eſt, vt nil temporale in his, quæ agit appetat, & totam ſe in ſoliditate æternitatis figat. Nam ſicut fabrica columnis, columnæ autem baſibus innituntur, ita vita noſtra in virtutibus, virtutes verò in intimâ* INTENTIONE *ſubſiſtunt. Et quia ſcriptum eſt:* Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus; *tunc baſes in fundamento ſunt, cùm* INTENTIONES *noſtræ in Chriſto roborantur. Incaſſum verò alto ſuper ſe baſes ædificia erigunt, ſi non ipſæ in fundamento ſolido tæ conſiſtunt, quia nimirum quamlibet ſumma opera inaniter faciunt, ſi* INTENTIONES *cordium extra æternitatis certitudinem deflectuntur.* Sic nimirùm SCOPVS VITÆ NOSTRÆ Chriſtus: ſic actionum noſtrarum FINIS ipſe DEVS.

Thom. 2. 2. quæſt. 23. art. 8. 1. 2. quæſt. 100. art 10. ad 2. In 1. ad Cor. 10. In 1. ad Cor. 16. Greg. 28. Moral. cap. 6. Quæ in omnibus attendenda. 1. Cor 3.

Pro praxi autem, notanda B. Bernardi doctrina varia INTENTIONVM genera diſtinguentis. *Duo quædam,* inquit, *in* INTENTIONE, *quam faciem animæ eſſe diximus, neceſſaria requirũtur, res, & cauſſa, id eſt, quid* INTENDAS, ET PROPTER QVID. *Et ex his ſanè duobus animæ vel decor, vel deformitas indicatur.* Ex diuerſâ autem INTENTIONE quintuplicem animæ ſtatum oſtendit. Primò, INTENDERE *non in Deum, ſed in ſæculum, ſæcularis animæ eſt.* Secundò, INTENDERE *quaſi in Deum, ſed nõ propter Deum, hypocritæ planè*

Bern. ſerm. 40. in Cant. Varia Intentionum genera.

DOCTRINA S. BENEDICTI

A *animæ eſt.* Tertiò, *vel ſolùm, vel maximè ob vitæ præſentis neceſſaria ad Deum conuertere* INTENTIONEM, mercenariæ animæ eſt, & *puſillanimitatis vitio,* vt Bernardus ait, *ſubobſcura & minùs accepta.* Quartò, INTENDERE *in aliud, quàm in Deum, tamen propter Deum, non otium Mariæ, ſed Marthæ negotiũ eſt:* quæ cum *turbetur erga plurima, non poteſt terrenorum actuum vel tenui puluere non reſpergi, quem tamen citò facilèque deterget, vel in horâ ſanctæ dormitionis caſta* INTENTIO, *& bona conſcientiæ interrogatio in Deum.* Quintò, *ſolùm inquirere Deum, propter ipſum ſolum, hoc* B *planè eſt vtramque bipertitæ* INTENTIONIS *faciem habere pulcherrimã. Atque id proprium & ſpeciale* Sponſæ. Vigila igitur, ô religioſa anima, circa hanc puritatem INTENTIONIS, vt (quod alibi ait Bernardus) quidquid *feceris, propter Deum facias, & ad locum, vnde exeunt gratiæ, reuertantur, vt iterum fluant.*

Pulcherrimam.

Bern ſerm. 3. in vigil. Natiu.

Quadripartitam hãc Exercitationem ex S.BENEDICTI Regulâ deſumptam, ſuo ipſe non parum confirmauit exemplo. Quia, vt Gregorius ait, *Sanctus vir nullo modo potuit aliter docere, quàm vixit.* Et de ſingulis C ex ipſa vitæ hiſtoriâ ſatis conſtat. 1. *Mortem* enim præ oculis habuit, qui eam ex Dei reuelatione cognouit, Fratribus anteà denunciauit, & ſepulchrum ſibi ante ſextum obitus ſui diem aperiri iuſſit. 2. Iugem Dei præſentis memoriam ei adſcribit Magnus Gregorius, his verbis: *In ſuâ ſemper cuſtodiâ circumſpectus, ante oculos Conditoris ſe ſemper aſpiciens, ſe ſemper examinans, extra ſe mentis ſuæ oculum non diuulgauit.* Ità Deum ſe aſpiciẽtem S.BENEDICTVS ſemper aſpexit. 3. Quomodò autem Chriſtum, D tamquam actionum ſuarum exemplar ſibi propoſuerit, audi Petrum Damiani: *Currentem Chriſtum curſu rapidiſsimo ſecutus eſt; nec deſtitit, donec cõſequeretur.* 4. Viuum Ieſu Chriſti exemplar intuitus eſt, quem cæleſtis Pater, vt eſt apud S. Hildegardem, docuit *in veſtitu conuerſationis ſuæ Incarnationem Filij Dei colere, & in abnegatione voluntatis ſuæ Paſsionem illius imitari.*

S. Benedictus quatuor prædicta exemplo firmauit.

2. Dial. cap. 26.

Greg. lib. Dial. c. 3.

Petr Dam. ſerm de S. Bened.

Hildeg. lib. 2. viſ. 5. nu. 21.

Quid iam dicam, Religioſe Lector, niſi illud Saluatoris. *Vade & tu, fac ſimiliter.* Examina, an mortem & Dei iudicium aſſiduè præ oculis habeas, an non agas tamquam diu victurus, aut numquam moriturus: an Deum præſentem aſpicias: an in tuis operibus Chriſtum, tamquam exemplar inſpicias: an verè Deum quæras: an ille actionum tuarum vnicus ſcopus ſit & finis: an non tuum commodum, vanam gloriam, aut delectationem reſpicias.

Lucæ 10. Examen vtile.

Hæc meditare, in his eſto. Hoc enim, ni fallor, eſt, quod Sanctus BENEDICTVS commendauit: *Actus vitæ ſuæ omni horâ cuſtodire.*

1. Tim. 4.

Cap 4.

A Sed quid vel ante, vel poſt actiones ſingulas piè faciendum; ex eodem S. Patre accipe: *In primis vt quidquid agendum inchoas bonum, à Deo perfici inſtantiſsimâ oratione depoſcas.* Poſt opus, fac quod idem ait: *Timentes Dominum, de bonâ obſeruantiâ ſuâ non ſe reddunt elatos: ſed ipſa in ſe bona, non à ſe poſſe, ſed à Domino fieri exiſtimantes, operantem in ſe Dominum magnificant, illud cum Prophetâ dicentes: Non nobis, Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.* Vtiliter proinde actionibus ſubijcies tritam illam ſanctiſſi- B mæ Trinitatis doxologiam: *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto,* &c.

Quid agendum ante, vel poſt opera quæq. Prolog.

Pſal. 113.

DISQVISITIO XII.

Quodnam ſit Regulæ totius Summarium?

Quæ documenta ſuis ſcripſit BENEDICTVS *alumnis*
Plurima, vis verſu clauſa videre breui?
C LINQVE VOLVNTATEM PROPRIAM, ET MOX PROMPTVS OBEDI.
Regula vix aliud quod ſacra mandet, habet.

VT illi, qui ſuarum facultatum rationes accuratè volunt ſubducere, eas primò in certas claſſes ſingularum annotatis pretijs quàm diligẽtiſſimè diſtribuunt, ac deinde ad vnam omnes ſimul collectas ſummam reuocant: ita vtiliſſimum omninò nobis viſum fuit, Regulam Sanctiſſimi Patris ac Legiſlatoris noſtri BENEDICTI, quam in certa capita iam coëgimus, ad D vnum aliquod punctum, velut ceterorum omnium caput, ſummam atque compendium contrahere; in quo breuiſſimè totius Regulæ, ſingulorumque præceptorum ſubſtantia contineatur. Id verò non tam ex noſtrâ meditatione, quàm ipſius Sancti Patris noſtri mente & verbis depromemus.

Summarij bonum ratio.

Ipſe ſiquidem ædificaturus, *Scholam Domini Seruitij,* & *officinam artis ſpiritalis,* in ipſo veſtibulo totius operis ichnographiã, & exemplar, quaſi in tabellâ delineatum, ſpectandum propoſuit. Ita namque exor- E ditur: *Ad te ergo nunc meus ſermo dirigitur, quiſquis abrenuntians proprijs voluntatibus, Domino Chriſto vero Regi militaturus,* OBEDIENTIÆ *fortiſſima atque præclara arma aſſumis.* Ac ſi luculẽtiùs ſic dixiſſet: hæc ſcholæ meæ, aut potiùs Chriſti, tota diſciplina, hoc artis ſpiritualis officium hæc religioſæ militiæ exercitatio eſt: vt proprijs quis abrenunciet volũtatibus, & perfectè obediat. Hoc eſt totius Regulæ, quam filijs ac diſcipulis meis præſcribo, argumentum & anacephaleoſis.

Ad quam reſpexit S. Benedictus.

Celebra-

Digitized by Google

Celebrarunt olim ſcriptores Stoicæ ſectæ Philoſophum Epictetum, qui ſummam totius Philoſophiæ duobus his verbis contineri dicebat, ἀνέχου, καὶ ἀπέχου, id eſt, SVSTINE, ET ABSTINE: potiori iure laudandus Ordinis noſtri fundator ac Inſtitutor BENEDICTVS, qui *Summam totius Philoſophiæ Monaſticæ* duobus his verbis incluſit: ABRENVNTIARE, ET OBEDIRE. Vel, vt alijs verbis alibi extulit, ABNEGARE SEMETIPSVM, VT SEQVATVR CHRISTVM. Cùm enim D. N. Ieſus Chriſtus per totam vitam factus ſit obediens vſque ad mortem, maluerit que vitam perdere, quàm obedientiam; quid aliud Chriſtum ſequi eſſe dicemus: quàm obedire, & obedientiæ fortiſſima atque præclara arma aſſumere? Tota ergo Benedictinæ vitæ profeſſio duos contrarios terminos, & velut oppoſitos ſibi inuicẽ polos reſpicit; à quorum vno quãtum recedere, tantum ad alterum debet accedere. Ab vno oportet auerti; voluntate nimirum propriâ, ſicut ſcriptum eſt: *A voluntate tuâ auertere*: ad alterum verò Deum neceſſe eſt conuerti, iuxtà illud: *Conuerte ad Dominum Deum tuum.* Hæc autem conuerſio ad Deum potiſſimùm fit per veram Obedientiam, ſicut auerſio à Deo per inobediẽtiam. Quod optimè S.P.N. BENEDICTVS indicauit, dicens: *Admonitionem pij Patris libenter excipe, & efficaciter comple: vt ad eum per* Obedientiæ *laborem redeas, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras.*

Abrenuntiatio & Obedientia Regulæ S. Benedicti ſumma. — *Eccliſ.* — *Prol. Reg.*

In his porrò duobus totius Regulæ noſtræ ſummam quandam & epitomen eſſe conſtitutam, agnouit quoque S. Anſelmus, Cantuarienſis Archipræſul in prolixo carmine de *mundi contemptu*, & *vita Monachorum*, in quo ita cecinit:

Summa quidem virtus Monachi parere Priori,
Ferre iugum Normæ, ſeque negare ſibi.

Quod quidem nihil aliud eſt dicere, quàm vitæ Monaſticæ ſummam in eo poſitam eſſe, vt quis obediat Superiori ſecundùm normam Regulæ, & abneget ſemetipſum.

Teſtimonium S. Anſelmi.

Verùm enimuerò, ſi rem diligentiùs expendere velimus, id quod de Dei lege Apoſtolus affirmauit, *Omnis lex in vno ſermone impletur, diliges proximum tuum ſicut teipſum. Et plenitudo legis eſt dilectio:* De noſtra itidem lege vſurpare licebit: Omnis Regula in vno ſermone impletur, *Præcepta Abbatis in omnibus obedire.* Et plenitudo legis Cœnobiticæ eſt *Obedientia.* Hæc autem (vt Sanctus Thomas ait) in abrenunciatione propriæ voluntatis conſiſtit. Vnde & à S. Ioanne Climaco vocatur *anima propriæ perfecta abnegatio*, & *ſepulchrum voluntatis.* Ex quibus liquidò paret, duo illa quæ attulimus puncta, *abnegationem* ſcilicet voluntatis propriæ, & *Obedientiam*, in re vnum tantum eſſe perfectæ obedientiæ exercitium, quod cum propria voluntate conſiſtere nequit. Quare etiam S. BENEDICTVS duo illa non tantùm in Prologo, ſed alibi quoque coniunxit. Capite enim quarto cum dixiſſet: *Voluntatem propriam odire*, ſtatim ſubdidit: *Præceptis Abbatis in omnibus obedire;* innuens nimirùm hæc inter ſe ita eſſe connexa, vt vnum ſine altero obtineri non poſſit.

Galat. 5. Rom. 13. — Plenitudo legis Cœnobiticæ eſt Obedientia. — Cap. 4. — S. Thom. Opuſc. 18. de perfect. vitæ ſpirit. cap. 10. — Climac. grad. 4. — DOCTRINA S. BENEDICTI. — Quæ incluſit Abrenunciationem. — Inſtrum. 19. & 60.

B Agnouit porrò & noſter S. Petrus Damiani, præcipuum medium acquirendi religioſam perfectionem, in vna Obedientiâ à S. BENEDICTO cõſtitutum eſſe. *Videamus ergo* (inquit) *cùm ſcribere* (S. BENEDICTVS) *incipit, quibus verba dirigit, ad quod hominum genus omnem vim ſecuturæ elocutionis intendit: ait enim: Ad te ergo nunc meus ſermo dirigitur, quiſquis abrenuntians proprijs voluptatibus, Domino Chriſto vero Regi militaturus,* Obedientiæ *fortiſſima atque præclara arma aſſumis.* Quantum ergo ex ſancti Viri verbis colligere poſſumus, magis ad diſcendam Obedientiam, quàm ad peragendam pœnitentiam, Regula huius ſchola cognoſcitur inſtituta: non vt ſiue peccatores, ſiue inſtos excludat, vel vnum genus hominum reſpuat; ſed quia omnem vim, & intentionem ad edocenda Obedientiæ præcepta conſtituat, Ita Doctor Sanctus. Cuius doctrina ex alio quoque eiuſdem Prologi loco adſtrui poteſt, vbi dicit: *Ergo præparanda ſunt corda & corpora noſtra, ſanctæ præceptorum* Obedientiæ *militatura.* Ex quo colligere poſſumus vitam religioſam, quæ ſpiritualis quædam militia eſt, in *Obedientia* virtute totam conſiſtere, vt aſſumptis fortiſſimis atque præclaris *Obedientiæ* armis, *propriam* iugiter expugnemus *volũtatem.* Quod quidem adeò S.P.N. cordi fuit, vt minimè ei ſuffecerit id ſemel iterumque commendaſſe; verùm ita Regulam ſuam pertexuit, vt ſingulis propemodum capitulis, voluntatis propriæ abdicationem, atque Obedientiam, aut apertè, aut ſaltem implicitè insereret.

Petr. Dam. Opuſc. 13. cap. 6. — Et medium eſt acquirendæ perfectionis. — S. Benedictus Obedientiam & voluntatis abnegationem multis docet.

E Monachorum enim genera deſcribens, Cœnobitarum omnibus præfert, atque fortiſſimum appellat, *Militans ſub Regula vel Abbate.* Abbatis deinde Ideam exprimens, eum admonet, *doctrinæ ſuæ, & diſcipulorum* Obedientiæ, *in tremendo iudicio Dei faciendam eſſe diſcuſſionem: Inobedientibus curæ ſuæ ouibus pœnam eſſe ipſam mortem.* Item; *ne vnum plus amet quàm alterum, niſi quem in bonis actibus, aut* Obedientiâ *inuenerit meliorem.* Cap. 3. Diſc. m. *Diſcipulis*, ait, *conuenit obedire Magiſtro.* Et: *Nullus in*

Cap. 1. — Cap. 2.

Digitized by Google

DOCTRINA S. BENEDICTI

Monaſterio proprij ſequatur cordis voluntatem. Quarto capite inter cetera præſcribit, *voluntatem propriam odire*, & *præceptis Abbatis in omnibus obedire.* Quintum caput totum eſt *de Obedientiâ.* Sexto capite *tacere & audire*, ait, *diſcipulo conuenit. Et ideò ſi quæ requirenda ſunt à Priore, cum ſubiectione reuerentiæ requirãtur.* Ex humilitatis gradibus capite ſeptimo deſcriptis, quinque priores *Obedientiam* proprijſſimè concernunt. Capitibus deinde ſequentibus vſque ad 21. totius diuini Officij curſum deſcribit; In quo Pſalmos aut Antiphonas non vult imponi, niſi ab ijs, quibus iuſſum fuerit.

Cap. 47.

Imò, *Cantare*, ait, *aut legere, non præſumat, niſi qui poteſt ipſum officium implere, & cui iuſſerit Abbas.*

Cap. 21. & 65.

Decanorum, & Præpoſiti officia deſcribens, perſonas deſignat, quibus poſt Abbatem Obedientia impendi debeat. Cellerarius iubetur ſine iuſſione Abbatis nihil facere.

Cap. 31

Cap. 62.

Similiter & admonentur Sacerdotes, *Ne occaſione Sacerdotij obliuiſcantur Regulæ Obedientiam.* In Nouitijs attendi vult, an ſint ſolliciti *ad Obedientiam:*

Cap. 71. & 72.

Et nemine excepto ſuadet, *vt* etiam *ſibi inuicem* obediant *Fratres, &* Obedientiam *ſibi certatim impendant.* Ita vt Benedictina Obedientia tam ſit generalis, vt nullam excipiat perſonam, nullam omninò rem: adeò vt ſi

Cap. 68.

grauia aut impoſſibilia iniungantur, ſuſcipi velit *iubentis imperium, cum omni manſuetudine & Obedientiâ.*

Omnia verò & ſingula præcepta vel monita, quæ de Monaſterij officialibus, Artificibus, infantibus, ſenibus, infirmis, hebdomadarijs coquinæ, lectore menſæ, diſciplinâ pſallendi, dormiendi, hoſpites ſuſcipiendi, menſurâ ciborum, opere manuum, proprietate, veſtimentis & ferramentis, oratorio, ieiunijs, totâque Regulari obſeruantiâ, in Regula habentur; quid quęſo aliud ſunt, quàm obiectum, & materia circà quam ipſa Obedientia verſatur? Ideoque Sanctus BENEDICTVS vniuerſim decreuit,

Cap. 49.

Cùm voluntate Abbatis omnia agenda eſſe, & quod ſine permiſſione Patris ſpiritualis fit, præſumptioni deputandum *& vanæ gloriæ, non mercedi.* Quæ autem de culparum excommunicatione, & regularium præuaricationum pœnis ſparſim per Regulam traduntur, aliud ſanè non ſunt, quàm Inobedientiæ antidota & remedia; vt qui mandata non impleuerint, decretam pœnitentiam ex obedientiâ ſuſcipientes, quantum Regulæ, & Obedientiæ deferendum ſit, humilitate ſubiectionis demonſtrent.

Ex hâc porrò inductione clariſſimè patere arbitror, ſummam totius Regulæ S. BENEDICTI in vnius Obedientiæ exerci-

A tio eſſe conſtitutam. Et ſicut ille ex diuinæ gratiæ diſpenſatione velut ſub vno ſolis radio totum mundum collectum aſpexit: ita diſcipulos eius ſub vnius vocabuli *Obedientiæ* anguſtijs totam ſanctiſſimę eius Regulæ latitudinem contractam intueri.

Obedientia Regulæ totam doctrinam complectitur.

Cap. 71.

Quod igitur ipſe de *Collationibus Patrum, & inſtitutis, & vitâ eorum*, ſed & de *Regulâ S. Patris Baſilij* affirmauit, id de eius quoque Regula, iure meritoque dicere poſſumus, eam ſcilicet aliud non eſſe, *niſi benè viuentium, &* OBEDIENTIVM MONACHO-

B RVM *exempla & inſtrumenta Virtutum.* Ita ſcilicet ſigillo *Obedientiæ*, à quâ in prologo exorſus fuerat, quamque per totam Regulam variè commendauerat, textum obſignauit, & finem iungens principio, præter eam aliud nihil toto libro ſe docuiſſe demonſtrauit.

Aliud Regulæ compendium diuinitus reuelatum.

EA eſt Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti gratia atque benignitas, vt non mo-

C do tunc cum patratâ incarnatione in terris viſus eſt, & cùm hominibus conuerſatus; viam vitæ edocuerit; Verùm etiam poſtquam iam cœlos aſcendit, electis ſuis ſæpè apparere dignatus ſit, eoſque per ſemetipſum diuinus Magiſter nonnũquam edocuerit omnem iuſtitiam & perfectionem. Id cùm pluribus Sanctis, tum creberrimè beatiſſimæ Viduæ Birgittæ exhibitum legimus: cui etiam certâ quâdam occaſione, ſummarium quoddam, atque epitomen Regulæ S.P.N. BENEDICTI tra-

Summarium Regulæ S. Benedicti reuelatum B. Birgittæ.

D didit, quod in gratiam noſtrorum hîc adſcribendum duxi.

Birg. lib. 4. Reuel. cap. 127.

Frater quidam Benedictinus, rogauit Dominam (Birgittam) *vt requireret Deum, quatenus certificari poſſet de habitu ſuo, quia multum tribulabatur de multitudine abuſionum habitus Religionis* S. BENEDICTI, *igitur cum* S. Birgitta *fuiſſet in ſpiritu*, poſt multa de habitus humilitate dicta, Filius Dei poſtremò hæc ſubiecit.

Quomodò poteſt profeſſor Regulæ ignorare Regulam, quæ quotidie legitur, & auditur?

E *in quâ inſtruitur Monachus humiliari, & obedire, & habitum habere de vilioribus, non de mollioribus, & habitum portare exemplarem, non pompoſum. Aut cuius conſcientia ſic obtuſa eſt, quod non intelligat ſe profeſſorem humilitatis, & totius paupertatis? Ergo ille eſt* MONACHVS BENEDICTI, *qui plus obedit Regulæ, quam carni, qui nec in habitu, nec in moribus alicui placere deſiderat niſi Deo: qui quotidie deſiderat mori, & parat ſe ad exitum de hoc mundo, ſollicitus eſt quomodò reddat rationem de Regulâ* BENEDICTI.

Quis verus Benedictinus.

In qui-

In quibus verbis inſtitutum Benedi- A ctinum ad ſex puncta reuocatur.

Regula ad ſex puncta reducta.

Primum, eſt Humilitas, de quâ legendum Caput 7. Regulæ, vel ea quæ ſuperiùs * annotauimus.

2. *Secundum*, Obedientia, quam cap. 5. & paſſim totâ Regulâ S.P.N. deſcribit.

* Part. 1. Diſq. 4. §. 2.

3. *Tertium*, Paupertas, de quâ agit cap. 33. & 34. & in hoc *Catechiſmo*, Diſq. 4. §. 5.

4. *Quartum*, Charitas, ſiue deſiderium placendi ſoli Deo. Vnde ait Obedientiam conuenire his, *qui nihil ſibi Chriſto charius aliquid exiſtimant*; primumque inſtrumen- B tum bonorum operum facit, *Dominum Deum diligere ex toto corde, totâ animâ, totâ virtute.*

Cap. 5.

5. *Quintum*, Deſiderium moriendi, & præparatio ad exitum de hoc mundo, quæ 4. cap. ita inſinuat: *Vitam æternam omni concupiſcentiâ ſpirituali deſiderare. Mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere. Actus vitæ ſuæ omni horâ cuſtodire.*

Inſtrum. 46. 47. 48.

6. *Sextum*, Cogitatio futuri iudicij, & rationis reddendæ de totâ obſeruantiâ Regulæ Sancti BENEDICTI. Vnde S. Pater C præſcribit, *diem iudicij timere*, & aſſignatis omnibus bonorum operum inſtrumentis, ait: *Cùm* illa *fuerint à nobis die noctuque inceſſabiliter adimpleta, & in die iudicij reconſignata*, illam nobis à Domino reddendam mercedem, quam oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit.

Inſtrum. 44.

DISQVISITIO XIII.

Quibus Stimulis S. BENEDICTVS *ad O- D bedientiam, & totius Regulæ obſeruantiam vrgeat?*

NE ardunm nimis atque difficile fortaſſe videatur, promptam hanc atque expeditam obedientiam vbique præſtare, itaque in omnibus Magiſtram ſequi Regulam, vt ab eâ in nullo declinetur; quatuor Stimulos S. P. BENEDICTVS nobis exhibet, quibus languentem animum, ad regularem obſeruantiam liceat incitare. Obedientiam enim diſcipulorum ſcholæ E ſuæ deſcripturus, ita exorditur. *Primus humilitatis gradus eſt, Obedientia ſine mora. Hæc conuenit his, qui nihil ſibi Chriſto charius exiſtimant, propter ſeruitium ſanctum, quod profeſſi ſunt, ſeu propter metum gehennæ, vel gloriam vitæ æternæ; mox vt aliquid imperatum à maiore fuerit, ac ſi diuinitus imperetur, moram pati neſciunt in faciendo.* Ex quibus verbis Cardinalis à Turrecrematâ, alijque poſt eum Regulæ Commentatores, quatuor efficacia motiua & ſtimulos obediendi eliciunt.

Cap. 5.

Quadruplex ſtimulus ad obſeruandam Regulam.

DOCTRINA S. BENEDICTI I.

Amor Dei.

A PRIMVS eſt, *Amor Dei* & Domini noſtri IESV Chriſti, quo nil charius habentes, ob eius amorem obtemperant, qui propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, *factus eſt* Patri *obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis.* Validiſſimus autem ad obſequendum ſtimulus eſt Amor. Qui enim verè amat, amato nihil negat, ſed quidquid petierit, libentiſſimè concedit. Cùm ergo obedientia, quæ maioribus exhibetur, Deo exhibeatur; is qui Deum diligit, Superiori eius vices geren- B ti facilè parebit. *Probatio* enim *dilectionis*, vt Sanctus Gregorius ait, *exhibitio eſt operis.* Et Chriſtus ipſe: *Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit.* Similiter & diſcipulus, quem diligebat Ieſus, ait: *Hæc eſt Charitas Dei, vt mandata eius cuſtodiamus: & mandata eius grauia non ſunt*; Habenti nempè charitatem, quæ computreſcere facit iugum, & onus alleuiat. Sic Iacob etiam ſeptennis ſeruitutis labores non ſenſit, *præ amoris magnitudine.* Quare optimè dixit Sanctus Auguſtinus: *Qui amat, aut non la-* C *borat, aut ipſum amat laborem.* Religioſi ergo conſiderantes Chriſtum eſſe Redemptorem, Paſtorem, Medicum, & Saluatorem animarum ſuarum, ex eius amore ſtudebunt omnem obedientiam Regulæ, ac ſuperioribus deferre; atque hoc in omnibus conari, vt quæcumque opera ex præſcripto religionis faciant, ea prodeant ex radice charitatis. Id quod non tam meum quàm ipſiuſmet S. P. N. BENEDICTI monitum eſt, qui monet Fratrem, *cui impoſſibilia iniunguntur, vt* EX D CHARITATE, *confidens de adiutorio Dei* OBEDIAT. Quod intelligendum arbitror, vt obedientiam atque vniuerſa opera noſtra ita faciamus, vt non modò fiant in ſtatu gratiæ; ſed ex actuali vel virtuali intentione charitatis, & propter ipſum Dei amorem, tanquam rationem, vt loquuntur, formalem, exerceantur. Re enim Theologicè expensâ, multò maioris meriti eſt opus quodcumque virtutis ex amore Dei procedens, quàm ex ſpeciali bonitate, quæ in ipſa virtute reperitur. E Quod de obedientiæ virtute Spiritus ſanctus docuiſſe videtur, cùm ait: *Diligas Dominum Deum, atque* obedias *voci eius, & illi adhæreas.* Præmittit enim, vt Turrecremata exponit, dilectionem obedientiæ, innuens, quòd obedientia ex dilectione debeat oriri.

Philip. 2.

Ioan. 14.

1. Ioan. 5.

Qui omnia ſunt facilia facit. Gen. 28.

Lib de Sancta Viduit.

Cap. 68.

Deuter. 10. 20.

In cap 5. Reg. S Benedict.

II. *Obligatio Profeſſionis, & Voti.*

SECVNDVS ſtimulus eſt, obligatio profeſſionis, & voti, quoad ſeruiendum Deo ſub obedientiâ & iugo Regulæ, Religioſus ſe aſtrinxit, quod Sanctus BENEDICTVS illis verbis indicauit: *Propter ſeruitium ſanctum, quod profeſſi ſunt.* Sæpiſſimè

Cap. 5.

DOCTRINA S. BENEDICTI autem nos Scriptura hortatur ad exactam
votorum adimpletionem, vt ibi: *Vouete,*
& reddite Domino Deo veſtro, omnes qui in
Pſal.75.12. *circuitu eius affertis munera:* Et alibi: *Si quid*
Eccl.5.3. *vouiſti Deo, ne morêris reddere: diſplicet enim*
ei infidelis & ſtulta promiſſio. Sed quodcum-
que voueris, redde: Multoque melius eſt non
vouere, quam poſt votum, promiſſa non red-
Deut.23.21. *dere:* Item: *Cùm voueris Domino Deo tuo,*
non tardabis reddere: quia requiret illud Do-
minus Deus tuus, & ſi moratus fueris, reputa-
bitur tibi in peccatum. Religioſi ergo con-
ſiderãtes neceſſitatem ſibi impoſitam red-
dẽdi vota, ita cuncta ſua opera facere ſat-
ageut, vt ex virtute religionis, & ani-
mo votum adimplendi procedant; ſint-
que velut Sacrificia, & Holocauſta Deo
gratiſſima; cui ſe, & ſua omnia per ſan-
ctam profeſſionem obtulerunt. Etſi ad ea
opera quæ communiter peragenda ſunt,
vi voti non obligentur, adeoque grauiter
peccandi periculum vt plurimùm abſit;
expedit tamen Religioſorum actiones ſpi-
ritu religionis animari, & propter ſerui-
tium ſanctum, quod profeſſi ſunt, exerce-
ri; cùm religionis virtus inter morales vir-
tutes maximam omninò dignitatem, me-
ritumque eximium obtineat.

III. Metus gehennæ. TERTIVS ſtimulus eſt, vt ſi neque Dei
amore, neque ob emiſſa vota, quis ſe ad
obedientiam vrgeri ſentiat, eum ſaltem
Cap.5. vel *propter metum gehennæ* amplectatur.
Pœnarum enim infernalium conſidera-
tio, quas per bona opera euadimus, & per
mala incurrimus, vehementer cùm ad vir-
tutis exercitia, tùm ad peccatorum fu-
gam animum impellit. *Nemo* autem *eſt,*
August. lib. 84. quæst. Auguſtino teſte, *qui non magis dolorem fu-*
giat, quàm affectet voluptatem: quandoquidem
videmus immaniſſimas beſtias à maximis vo-
luptatibus exterreri dolorum metu. Quam er-
go diligenter omnem præuaricationem &
inobedientiam cauere par erit Cœnobi-

A tam, ne incidat in pœnas nunquam finien-
das, & cruciatus per omnem ſæculorum
æternitatem duraturos. In hos autem in-
cidere præceptorum Dei & votorum vio-
latores, ſacra Scriptura teſtatur, dicens:
Peribitis, ſi inobedientes fueritis voci Domini Deuter.8.
Dei veſtri. Et: *Maledicti qui declinant à man-*
datis tuis. Hic ergo ſtimulus erit timoris Pſalm.118.
Domini, quo metuens incidere in manus
Dei viuentis, diligentiſſimè ſe accinget
ad currendam viam ſalutis, nihilque ne-
B gligendum. *Qui enim timet Dominum*, vt Eccleſ.7.19.
Eccleſiaſtes docet, *nihil negligit.* Et, *Per ti-* Prouerb. 15.28
morem Domini declinat omnis à malo. Quare, Eccleſ.12,
ô Religioſe, *Deum time, & mandata eius ſer-* 13.
ua.

IV. Spes mercedis æternæ. QVARTVS & vltimus ſtimulus eſt, Spes
retributionis æternæ. Quantumuis enim
laborioſa videatur vita Monaſtica, quæ
voluntarium quoddam Martyrium iure
nuncupata eſt; leuis tamen apparebit, ſi
gloria vitæ æternæ obedienti obuerſetur.
C Nam, vt Sanctus Gregorius ait. *Cùm mens* Greg lib.7.
patriæ felicis quanta ſit dulcedo conſiderat, pro Moral.cap.
ea præſentis vitæ amaritudines feruenter amat. 7.
Et alibi: *Mercenarius quod graue perpendit* Lib.8.cap.
ex opere, leue reputat ex præmio; ſic iuſtus. 18.
Hinc Paulus aliquando ſupra modum, & 2.Corinth.
ſupra virtutem grauabatur, ſed linteo re- 1.
munerationis tergebatur, dicens: *Non ſunt* Rom. 8.
condignæ paſſiones huius temporis ad futuram
gloriam, quæ reuelabitur in nobis.
D Religioſus ergo iuxta S. P. N. BENEDI- Cap. 7.
CTI conſilium, *Vitam æternam, quæ timenti-* grad. 1.
bus Deum præparata eſt, animo ſuo ſemper re- Inſtrum.
uoluat, eamque omni concupiſcentia ſpirituali 46.
deſideret; vt hoc ſibi propoſito gaudio, li-
benter atque hilariter ſuſtineat crucem
religioſæ diſciplinæ, & præcepta Dei fa-
ctis quotidie ſtudeat adimplere; dicens
cum Prophetâ Regio: *Inclinaui cor meum* Pſalm.118.
ad faciendas iuſtificationes tuas, propter retri-
butionem.

PERORATIO

Sanctiſſimi Patris noſtri BENEDICTI.

Fratres Chariſſimi,

Prolog. Reg. *ECCE pietate ſua demonſtrat nobis Dominus viam vitæ. Succinctis ergò fide, vel obſeruantiâ bonorum actuum lumbis noſtris, per ducatum Euangelij pergamus itinera eius: vt mereamur eum, qui nos vocauit, in regno eius videre. In cuius regni tabernaculo ſi volumus habitare, niſi illuc bonis actibus currendo minimè peruenitur.*

Quare, *ſi fugientes gehennæ pœnas ad vitam perpetuam volumus peruenire; dum adhuc vacat, & in hoc corpore ſumus, & hæc omnia per hanc lucis viam vacat implere, currendum & agendum eſt modò quod in perpetuum nobis expediat.*

Quiſquis

DOCTRINA S. BENEDICTI

Cap. 73. Quiſquis ergo ad patriam cæleſtem feſtinas, hanc minimam inchoationis REGVLAM deſcriptam adiuuante Chriſto perfice. Igitur

Qui	Legit, intelligat.	nam	Legere & non intelligere, eſt negligere.
	Intelligit, faciat.		Seruus ſciens voluntatem Domini, & non faciens, vapulabit multis.
	Facit, perſeueret.		Qui perſeuerauerit vſque in finem, ſaluus erit; adeoque

Facientibus hæc Regna patebunt ſuperna. ***Amen.***

SIT

NOMEN DOMINI

BENEDICTVM

EX HOC

NVNC, ET VSQVE IN

SÆCVLVM.

MONA-

Digitized by Google

MONASTICARVM

DISQVISITIONVM

LIBER TERTIVS:

COENOBIVM,

SIVE

DE PERSONIS MONASTICIS.

Quid, obſecro, videntur vobis eſſe COENOBIA? Nónne vnum videntur eſſe corpus, & inuicem membra? Qui autem adminiſtrant & gubernant, capitis loco habentur; qui verò ſpeculantur & corrigunt, oculorum vicem tenent; at qui ſermone proſunt, oris munere funguntur; qui obediunt, aurium loco putantur; qui opera exercent, manibus comparantur; qui reddunt reſponſa, & huc atque illuc ad miniſteria diriguntur, vicem exequuntur pedum. *S. Dorotheus ſerm. 6.*

ARGVMENTVM.

Liber Tertius agit de Cœnobitis.

A *SCHOLA & Catechiſmo*, in quo prima Monaſticæ vitæ *Rudimenta* dilucidè ſatis, vt arbitror, perſpeximus, iam velut rude donati, proximā adeamus aulam COENOBII titulo inſignatam. Præambula enim hactenus ad S. P. N. Regulam, variaſque eiuſdem excellentias expendimus; nunc Regulæ ipſius textum aggreſſuri, Regulares perſonas, ſiue inſtitutos à S. BENEDICTO *Cœnobitas*, eorumque contemplabimur officia. Quemadmodum autem tota fidelium congregatio myſticum Chriſti

Digitized by Google

Chriſti corpus conſtituit quod eſt Eccleſia; (dicente Paulo: *Vos* 1. Cor. 12.
autem eſtis corpus Chriſti, & membra de membro;) non ſecus vniuerſa *Qui corpus Monaſticū conſtituunt.*
Monachorum multitudo Monaſticum quoddam efficit corpus,
cuius ſinguli in ordine ſuo ſunt membra. Quod quidem intelligens S. Legiſlator, de Monacho peregrino ſuperfluo aut vitioſo inuento tempore hoſpitalitatis decernit, non debere *ſociari corpori* Reg. cap 61.
Monaſterij. Notum autem communitatem, collegium, ſiue congregationem *corpus* vocari. Calliſtratus Iuriſconſultus: *Quibuſdam collegijs, vel* corporibus, *quibus ius coëundi lege permiſſum eſt, immunitas* ff. in tit 6. L. 5. §. Quibuſdam.
tribuitur: ſcilicet eis collegijs vel corporibus, *in quibuſdam artificij ſui cauſſâ vnuſquiſq; adſumitur; vt fabrorum* corpus *eſt*. Monaſticum igitur *corpus* exhibet hoc Cœnobium, ex Monachis Cœnobitis, tamquam membris conſtructum: in quo caput eſt *Abbas*; collum, *Cuius membra enarrantur.*
Præpoſitus, ſiue *Prior*; brachia & manus, *Decani*; humeri, *Cellerarius*, ferens pondus diei & æſtus, ſatagenſque circa frequens miniſteriū; crura & pedes, *Fratres Laici*, ſiue *Conuerſi*, & *Commiſſi*; manuum pedumque digitos appellare liceat auxiliares Socios, quos *Solatia* Regula noſtra indigitat. Poſſe verò hoc modo *Monaſterij corpus* ex- *Satis aptè.*
plicari, ſuprascripta S. Dorothei ſentētia oſtendit, & Magnus cōfirmat Gregorius: *Quid enim*, inquit, *ſancta Eccleſia, niſi superni ſui capitis* Gregor. lib. 28. Moral.
corpus *eſt? In quâ alius alta videndo,* oculus; *alius recta operando*, ma- cap 6.
nus; *alius ad iniuncta diſcurrendo*, pes; *alius præceptorum vocem intelligendo*, auris; *alius malorum fœtorem, bonorumq; fragrantiam diſcernendo*, naris *eſt*. Quemadmodum autem Paulus probans Chriſtianos 1. Cor. 12.
omnes vnum corpus eſſe, ait: *Etenim in vno ſpiritu omnes nos in vnum corpus baptizati ſumus*; ita & Benedictini per profeſſionem S. Regulæ, & participationem ſpiritus S. Benedicti, Ordini eius *Cor huius Corporis.*
ſunt incorporati, ac veluti membra corpori coagmentata, vnum corpus congregationis efficiunt. Cor igitur huius corporis, eſt *Spiritus* ille, cui B. Benedictus *Abbas ſeruiuit*, quo inſpirante Regulam condidit, quem obtinere quotidie poſtulamus, *vt eodem nos repleti, ſtudeamus amare quod amauit, & opere exercere quod docuit.*

Quemadmodum autem ſeptenarius numerus totius corporis membra diſponit, vt ait, probatque Macrobius, ſitque *totius fabricæ* Macrob. lib. 1. in
diſpenſator & Dominus; nos quoque Cœnobiticum hoc corpus in ſomn. Scipion. cap. 6.
totidem *Tractatus*, velut maiora quædam membra diuidemus. *Libri Tertij Tractatus ſeptem.*
Primus, explicat varia Monachorum nomina. *Secundus*, eorum genera. *Tertius*, habitacula & Monachorum in ijs numerum & ordinem. *Quartus*, quæ apta Religioſos compellandi formula. Atque hæc in genere quaſi materiam Monaſtici corporis exhibent. Inde ad præ-

ad præcipua deſcendentes membra, *Tractatu Quinto*, de capite, id eſt, Abbate agimus. *Sexto*, de Præpoſito, & Decanis. *Septimo*, de Sacerdotibus, alijſque Officialibus.

Monita duo. Liceat autem hîc in tranſcurſu myſtici huius *corporis* membris Apoſtolicam inculcare doctrinam, obiterque monere. Primò, ne

I. *Membrum quodlibet ſuo officio fungatur.* 1. Cor. 12. 15. humiliori deſtinatus officio, ſe velut extraneum à corpore exiſtimet: Nec dicat *pes:* (Frater Conuerſus) *Quoniam non ſum manus*, (Prior vel Decanus) *non ſum de corpore*. Nec dicat *auris* (iunior vel obediens) *quoniam non ſum oculus* (officio alicui ſuperintendens) *non ſum de corpore: num ideò non eſt de corpore? Si totum corpus oculus; vbi auditus? Si totum auditus: vbi odoratus? Nunc autem poſuit Deus membra, vnumquodq́; eorum in corpore ſicut voluit.* Quilibet ergò in quo poſitus eſt, remaneat loco, & officio, eoq́; ſtrenuè perfungatur. Hinc

Doroth. ſerm. 6. S. Dorotheus: *Caput es? guberna. Oculus es? attende, mentemq́; adhibe, & conſidera. Os es? quæ recta ſunt loquere & adiuua. Auris es? ſimpliciter obtempera. Manus es? Operare, & viriliter te exerce. Pes es? obſequere, & miniſterium tuum exple.*

II. *Habeat cum alijs vnionem.* Deinde, vt cum Apoſtolo pergam: Cùm *non poſſit oculus dicere manui: Operâ tuâ non indigeo; aut iterum caput pedibus: Non eſtis mihi*

Citato cap. v. 21. *neceſſarij: ſed multò magis quæ videntur membra corporis infirmiora eſſe,*

22. *neceſſariora ſint:* omni ſtudio cauẽdum, *vt non ſit ſchiſma in corpore, ſed*

25. *idipſum pro inuicem ſolicita ſint membra. Et ſi quid patitur vnum membrum, congaudent omnia membra: ſiue gloriatur vnum membrum, congaudent omnia membra.* Et hæc ex occaſione.

Explicantur autem hoc libro Regulæ S. BENEDICTI Capita decem, nimirùm: I. II. III. XXI. XXXI. LXII. LXIII. LXIV. LXV. & LXVI.

DISQVI-

TRACTATVS I.

DE NOMINE MONACHORVM.

REGVLAM *ſuam* S. BENEDICTVS *à quatuor Monachorum generibus orditur: nominis etymon & definitionem vt paſſim notam prætermittens. Sed enim, cùm* omnis, *vt Tullius ait,* quæ à ratione ſuſcipitur de aliqua re inſtitutio, debeat à definitione proficiſci, vt intelligatur id de quo diſputatur; *nos quoque ne quid huic operi deeſſe videatur,* Primo *hoc* Tractatu *Monachorum nomina, deſcriptioneſque diſcutiemus.* Primò, *Quid Monachus?* Secundò, *An nomen & res Monachi in ſacris litteris inueniatur?* Tertiò, *Rectène Monachi dicantur Aſceta?* Quartò, *An & Religioſi?* Quintò, *Quid Religioſi nomine ſignificetur?* Sextò, *Num etiam dicendi Regulares?* Septimò, *Quæ alia Monachorum nomina?* Octauò, *De Laicorum Fratrum nominibus.* [Cicero 1. de offic.]

DISQVISITIO I.

Quid Monachus?

[Monachi nomen deductum. I. Ab vnando]

PRIMÒ, Quidam μοναχὸν dictum volunt, quaſi μονευχὸν, παρὰ τῶ μόνω θεῶ προσεύχεσθαι, quod vnum Deum aſſiduè deprecetur. Quò reſpexiſſe crediderim Ioannem Climacum, qui ſic definit MONACHVM: MONACHVS *eſt, qui ſolùm ad Deum acie mentis intentus, illum ſemper orat in omni tempore, loco, & re.* Cui concinit Iſaac Presbyter: MONACHVS *eſt, qui ſedet extro ſæculũ, & ſemper ſupplicat Deo, vt adipiſcatur bona futura.* Et S. Maximus Confeſſor: MONACHVS *eſt, qui mentem ſuam à rerum terrenarum amore ſegregatam habet, atque per continentiam & charitatem, & precandi aſſiduitatem in Deo amando, & colendo perdurat.* [Climac. grad. 1.] [Isaac presb. tom. 5 Bibl. Pat. lib. 1. de contempt. mund. c. 15.] [S. Maxim. 2. cent. 2. an. 54.]

Philippus Bonæ ſpei Abbas, aliam, ſed ſatis exoticã MONACHI adfert appellationem, ita ſcribens: *Monos vnus, ſiue ſingularis interpretatur, vnde qui à pluralitate populi, quietis gratiâ ſeparatur, rectè* MONACHVS *appellatur. Siue, vt quidam volunt:* MONACHVS *quaſi monoculus dicitur, id eſt, vnum tantùm oculũ habens. Qui enim priùs quaſi gemino oculo vtebatur, dum & mundum appetere, & tamen Deum diligere ſpecialiter videbatur, nunc reiectis omnibus, quibus temporaliter ſolebat delectari, ſola cæleſtia indiuiſo deſiderio diligit cõtemplari. Et quia eluſit, imò eruit, & proiecit oculum, quo eo, quæ mundi ſunt auidius appetuntur, eum autem retinuit & mundauit, quo cæleſtia cognoſcuntur, rectè* MONACHVS *quaſi monoculus meruit appellari, qui bonæ cæcitatis ignominiâ nõ abhorruit gloriari. Denique apud litteras ſæculares vir quidam* MONICHVS *appellatur, qui ſingularem in fronte oculum habere perhibetur. Iaculatur, inquit,* MONICHVS *ornos. Noſter autem* MONACHVS *non in fronte, ſed in corde ſingularem oculum habere perhibetur, quo inuiſibiliter intuetur: Et eum ſibi oculum eruit, qui foris eſſe quaſi in facie videbatur, quo carnalia carnaliter mirabatur.* [Philipp. lib. de Contin. Cler. c. 78.] [Peregrinà nominis] [PERSONÆ MONASTICÆ.]

[II. Ab vno triſti.]

SECVNDÒ. Eugenius Papa apud Gratianum: MONACHVS *idem eſt, quod vnus triſtis. Agnoſcat,* inquit, *nomẽ ſuum; μόνος enim Græcè, Latinè eſt vnus. ἄχος Græcè, Latinè triſtis ſonat. Inde dicitur, id eſt, vnus triſtis. Sedeat ergo triſtis, & officio vacet.* Hoc ſenſu rurſum Climacus: MONACHVS *eſt afflictus & mærens animus, qui iugi mortis memoriâ, ſiue vigilans, ſiue dormiens, ſeipſum ſemper exercet.* Hinc tritum illud Hieronymi: MONACHVS *non docentis, ſed plangentis habet officium: qui vel ſe, vel mundum lugeat, & Domini pauidus præſtoletur aduentum.* [16 quæſt. 1. cap. Placuit 2.] [Climac. grad. 1.] [Hieron. ad Riparium aduerſ. Vigilant.]

[III. A ſolitudine.]

TERTIÒ. S. Hieronymus MONACHI nomen à ſolitudine deducit: *Interpretare,* inquit, *vocabulum* MONACHI, *hoc eſt tuum, quid facis in turbâ, qui ſolus es?* Et rurſus: *Si cupis eſſe quod diceris,* MONACHVS, *id eſt, ſolus, quid facis in vrbibus, quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?* [Epiſt. ad Heliod.] [Epiſt. 13. ad Paul.]

Ad hanc nomenclaturã alludit Rutilius: [Rutil. in Itiner. lib. 1.]

Proceſſus pelagi iam ſe Capraria tollit,
Squalet lucifugis inſula plena viris.
Ipſi ſe MONACHOS *Graio cognomine dicunt,*
Quod ſoli nullo viuere teſte volunt.

 Verùm

PERSONÆ MONASTICÆ.

Hieron. Epiſt. 22.

Verùm hæc etymologia Eremitis, & Anachoretis tantùm congruit, vt qui ſoli habitabant in deſertis: MONACHORVM tamen nomen ipſe Hieronymus Euſtochio ſcribens, Cœnobitis, & Anachoretis vult eſſe commune.

IV. *Ab vnitate.*

Auguſt. in Pſal. 132.

QVARTÒ, S. Auguſtinus MONACHI nomen à μόναδι vel vnitate, ſed potiùs vnanimitate, ſimul in cōmunitate viuentiū vult deduci; exponens enim illud Pſalmi: *Ecce quòm bonum, & quàm iucundum, habitare Fratres in vnum. Iſta,* inquit, *verbo pſalterij, iſte dulcis ſonus, iſta ſuauis melodia, tam in cantico quàm in intellectu, etiam Monaſteria peperit. Ad hunc ſonum excitati ſunt Fratres, qui in vnum habitare concupierūt: iſte verſus fuit tuba ipſorum. Sonuit per orbem terrarum; & qui diſperſi erant, cōgregati ſunt in vnum.* Et infrà: *Quare nō appellemus* MONACHOS, *cùm dicit Pſalmus: Ecce quòm bonum, & quàm iucundum habitare Fratres in vnū? μόνος enim vnus dicitur. Et nō vnus quomodocumque: nā & in turbâ eſt vnus, ſed vnà cum multis dici poteſt. μόνος non poteſt, id eſt, ſolus: μόνος enim vnus ſolus eſt. Qui ergo ſic viuunt in vnum, vt vnum hominem faciāt, & ſit illis verè, quomodò ſcriptum eſt, vna anima & vnum cor; multa corpora, ſed non multæ animæ, multa corpora ſed non multa corda; rectè dicitur μόνος, id eſt, vnus ſolus.* Videtur autē & hæc reſtrictior eſſe MONACHI acceptio, vtporè quæ ſolis cōpeteret Cœnobitis, cū & Anachoretæ MONACHI in primis ſint.

V. *A ſingulari vita.*

Dionyſ. de Eccl. Hier. cap. 6.

Caſſian. Coll. 18. c. 5.

16. quæſt. 1. cap. Placuit 3.

QVINTÒ igitur, MONACHI, Dionyſio Areopagitâ auctore, à *monade*, ab indiuiduâ & ſingulari vitâ appellātur, *vt quæ illos ſanctis diuiſibilium complicationibus, in diuinam & Deo gratam monadem perfectionemq́; promoueat.* Sic & Abbas Piammon apud Caſſianū, ait: *Quod ſegregati à credentium turbis, ab eo quòd à coniugijs abſtinerent, & à parentum ſe conſortio, mundiq́; iſtius conuerſatione ſecernerent,* MONACHI, *ſiue Monazontes, ſingularis ac ſolitariæ vitæ diſtrictione nominati ſint.* Eodē alludit Canon Concilij Nicæni à Gratiano citatus, in hæc verba: *Placuit omnibus reſidētibus in ſanctâ Nicænâ Synodo, vt* MONACHORVM *conuerſatio, & vita ſecundùm etymologiā nominis, ab omnibus diſcrepet.* MONACHVS *enim Græcè, Latinè ſingularis dicitur. Vnde* MONACHVM *per omnia ſingulariter agere oportet.* Sic ibi.

Bellarm. l. 2. de Monach. c. 1.

Qui propriè dicti Monachi?

Ex quo ſequi ait Bellarminus, propriè MONACHOS nō eſſe, niſi eos Religioſos, qui ſoli vitæ cōtemplatiuæ dant operā: quales ſunt Caſſinenſes, Ciſtercienſes, Carthuſiani, Camaldulenſes, atque alij id genus. Quod intelligētes, S. Thomas. S. Bonauentura, & alij Doctores poſteriores; non vocant MONACHOS, Dominicanos, & Franciſcanos, & ſimiles, qui non ſoli contēplationi inſiſtūt, ſed in actione verſantur, iuuantes Epiſcopos & Clericos in concionibus, & Sacramētis; ſed *Regulares*, vel *Religioſos* appellāt. Communi tamē vſu & hi MONACHORVM nomine cēſentur, & de ijs ſub MONACHORVM nomine, Iura ſubinde loquuntur.

Variæ Monachi definitiones & deſcriptiones.

Nazianz. Iam 15.

Vt autem allatæ iam definitiones Monaſtici ſtatus dignitatem, & officiâ manifeſtè inſinuant; ita inueniūtur & aliæ apud auctores non diſſimiles definitiones, vel potiùs deſcriptiones. Gregorius Nazianzenus ita ait:

Quid MONACHVS? *eſt qui viuit & legi, & Deo.*

Legi, intellige tam Diuinæ, quàm Monaſticæ, ſiue Regulæ præſcriptæ. Monaſterium autem definit conformiter hoc modo:

μονὴ ſaluti quæ ſtudet ſoli cohors.

Baſil. ſer. de inſtit. Monach.

Gregor. in lib. 1. Reg. cap. 1.

A quâ definitione non abludit id quod ait Baſilius, nempe; *Monaſticæ vitæ inſtitutum nihil aliud ſibi propoſitum habere, quàm animæ ſalutem, atque vt quidquid ad eum finē prodeſſe poteſt, tanquam Dei mandatū cum timore obſeruet.* Gregorius Magnus ait: *Hanc demum eſſe perfectam abrenuntiationem, quæ* MONACHO *nomen tribuit, vt vox nominis illius inſinuet altitudinem dignitatis, & animus tantò ardentiùs ad conditoris viſionem ſe erigat, quantò ſublimitatem, in quâ ſemper debet conſiſtere, quaſi in fronte prælatam portat.* Sic ille.

Ex Climaco.

Carol. Fernand. lib. 1. c. 5. & ſeq.

Climac. grad. 1.

Sed inſignes ac paſſim celebratæ ſunt MONACHI deſcriptiones apud Climacum, quas prolixè interpretatur noſter Carolus Fernādus in ſpeculo diſciplinę monaſticę. *Primo.* MONACHVS, *eſt ordo & ſtatus Angelicus in corpore materiali & ſordido cōſummatus.* Secunda. MONACHVS *eſt, qui ſolùm ad Deum acie mentis intentus, illum ſemper orat in omni tempore, & loco, & re.* Tertia. MONACHVS *eſt, perpetua naturæ violētia, ſenſuumq́; vigilātiſſimo & indefeſſa cuſtodia.* Quarta. MONACHVS *eſt, caſtificatum corpus, expiatum os, animuſque ſemper diuino lumine irradiatus.* Quinta. MONACHVS *eſt, afflictus & mœrēs animus, qui iugi mortis memoriâ, ſiue vigilans, ſiue obdormiens ſeipſum ſemper exercet.*

Idem grad. 22.

Ibid.

Nil. lib. de orat. c. 118.

S. Birg. l. 4. Reuelat. c. 103.

Alibi & has addit. *Sexta.* MONACHVS *propriè eſt animi oculus omni elatione carens, immobiliſque corporis ſenſus.* Septima. MONACHVS *eſt, qui hoſtes ferorum in morem prouocat & irritat, cùm illi ab illo fugiant.* Octaua. MONACHVS *eſt iugis exceſſus mentis, ac mœror vita.* Nona. MONACHVS *eſt, qui ita virtutibus affectus eſt, vt eſſet voluptatibus alius.* Decima. MONACHVS *eſt lux cordis, oculos iugiter irradians.* Vndecima. MONACHVS *eſt humilitatis abyſſus, ſpiritum omnem præcipitans & ſuffocans.* Hæc Climacus. Audiendus & hìc S. Nilus: MONACHVS *eſt, qui ab omnibus eſt ſeparatus, & ad omnes aptè accommodatus.* Et S. Birgitta ait: *Nomen* MONACHI *eſt cuſtodia ſui, & abſtinentia etiam à licitis.* Sed prætermittere

Eadem lib. 4. Reuel. cap. 127. mittere nequeo eam Benedictini MONACHI deſcriptionem, quam ipſe Chriſtus eidem S. Fœminę tradidiſſe ſcribitur: ita ergo ait. Benedictini Monachi deſcriptio. *Ille eſt* MONACHVS BENEDICTI, *qui plus obedit Regulæ quã carni; qui nec in habitu, nec in moribus alicui placere deſiderat, niſi ſoli Deo; qui quotidie deſiderat mori, & paratus ſe ad exitum de hoc mundo, & ſollicitus eſt quomodò reddat rationem de* REGVLA BENEDICTI.

Nuper Hermannus à Woeſtenraedt, Ordinis S. Crucis, conuentus Leodienſis Cœnobiarcha, *Myſticam edidit* MONACHI *Elucidationem*, quâ omnes litteras huius nominis exponit, ſummamque libelli his verſibus expreſſit:

Mite clemẽta ſui MONACHVS *ſi ſingula pẽſet*
Nominis attẽtè, inueniet ſibi quid ſit agendũ:
Militat, Obſequitur, Nil poſſidet, Ardet amore,
Continet, eſt Humilis, Verax, in Simplicitate.

DISQVISITIO II.

An nomen & res MONACHI *in ſacris litteris inueniatur?*

QVAM SS. Patres multi ſunt in commendandâ monaſtice, eamque varijs exornãt elogijs: tam noſtri Monachomaſtyges, Nouatores & Nouantes hæretici (Hæretici Monachis infenſi.) plurimis cõuitijs, & calumnijs Angelicum hunc profeindunt ſtatum; incitati ab illo, de quo apud Athanaſium Magnus Antonius (Athanaſ. in vita Anton.): *Omnes quidem Chriſtianos diabolus odit, ſed probos* MONACHOS, *Chriſti q; Virgines tolerare nullo modo poteſt.* Hoc antiquum dæmonis artificium, per hæreticos inſectari MONACHOS, in eoſque debacchari. De Petiliano hæreticorum principe Auguſtinus (Auguſt. lib. 3. aduerſ. Petilian. cap. 40.): *Deinceps*, inquit, *perrexit ore maledico in vituperationẽ Monaſteriorũ, &* MONACHORVM, *arguẽs etiam me, quod hoc genus vitæ à me fuerit inſtitutum.* Ioannes Wicleff ſenſit Religioſorũ Ordines omnes ad vnũ, à diabolo in Eccleſiã introductos (Bellarm. præfat. ad lib. de Monach.), & Auguſtinũ, BENEDICTVM, Bernardũ ad inferos eſſe damnatos, niſi pœnitẽtiam egerint, quòd MONACHI, & PATRES MONACHORVM fuerint. Sic enim habent articuli eius poſtremi in Concilio apud Conſtãtiam reprobati. Lutherus (Luther. in cap. 7. 1. ad Corinth.) inquit eos omnes, qui cœlibẽ vitam in Monaſterijs ducunt, idolo Moloch corpora ſua cremare. Iterumque: Statũ Religionis nihil valere, ſed ethnicũ, terrenum, ſæcularem, ac veluti lutum eſſe dicit, cùm è contrario ſtatum coniugij ſpiritualem, cœleſtem, diuinũ, atque aureum eſſe prędicet. Caluinus vult Monaſteria, lupanaria (Caluin. lib. 4. Inſtit. cap. 13.); vota monaſtica retia Satanæ eſſe; MONACHOS omnes Sophiſtas cucullatos, qui ab Eccleſiã diſſenſionem fecerint, & ſe totos diabolo conſecrauerint (Melancht. in Apolog. no confeſſ. Auguſt. art. de votis.). Philippus Melanchton vota atq; opera MONACHORVM nũc obſeruationes fatuas, nunc hypocriticas ſimulationes, nunc etiã traditiones Phariſaicas, atque Mahumeticas vocat (PERSONÆ MONASTICÆ.). Magdeburgẽſes MONACHOS hominum monſtra, inimicos humanæ ſocietatis, & contra totam ſecundam tabulam delinquentes nominãt (Magdebur. centur. 4. cap. 10.). Leunenklaius (vt Billius citat) totum MONACHORVM genus ignauas pecudes, & ventres appellare non veretur (Billius ad Iamb. 15. Greg. Nazianz.).

Verùm, vt blaſphemas has tranſeamus calumnias, nõ defuit ita pridem in Belgio noſtro, qui MONACHI nomẽ & inſtitutum, iam inde ab ipſo orbis exordio à Deo Opt. Max. improbatum, ex ſacris litteris oſtendere voluit (Prædicantis inepta argumentatio.). Michaël ſiquidẽ Hogius, Prædicans Seuenbergenſis, hunc ſi Deo placet, in MONACHOS ſtrinxit ſyllogiſmum (Hogius contra conſultat. Leſſij de fide capeſ. ſenda.).

Dixit quoq; Dominus Deus: non eſt bonum eſſe hominem ſolum, μόνον *Græcè:* (Gen. 2. 18.)
μόνος *idem eſt quod* μοναχὸς:
Ergo non eſt bonum hominem eſſe μοναχὸν.

Cui repoſuit P. Ioannes de Gouda.
μόνος *eſt* μοναχὸς,
Adam creatus eſt μόνος:
Ergo Adam creatus eſt μοναχὸς.

Videbatur ſibi plauſibiliter hęreticus arreptâ occaſione, ex ſacrâ ſcripturâ, & Dei verbo, MONACHOS perſtrinxiſſe, eorumq; nomen tanquam ſacris litteris contrarium exploſiſſe; ſed quid, ſi nos non paulò probabiliùs ex Dei verbo, non iuxta noſtram, ſed Patrum expoſitionem, MONACHI nomẽ è ſacris litteris eruamus? (Monachi nomen S. Scriptura conſignatum.) Auguſtinus ſanè exponens illa Pſalmiſtæ verba: *Ecce quàm bonum & quàm iucundum, habitare Fratres in vnum: Ex voce*, inquit, *huius Pſalmi appellati ſunt &* MONACHI, *ne quis vobis de iſto nomine inſultet Catholicis.* (Auguſt. in Pſal. 132. Pſalmo CXXXII.) Et infrà: *Quid ergo dicunt illi, qui nobis de nomine* MONACHORVM *inſultant? qui nobis dicunt, oſtẽdite vbi ſcriptũ ſit nomen* MONACHORVM, *oſtẽdant vbi ſcriptum ſit nomẽ Agoniſticorum:* (quò hęretici appellari gaudebãt) *& inueniſtis*, ait Auguſtinus (Interprete S. Auguſtino.), *vnde dicit Apoſtolus, quia dicit Apoſtolus*, bonũ agonem certaui (1. Timoth. 7.). *Quare ergò & nos nõ appellemus* MONACHOS, *cùm dicit Pſalmus.* Ecce quàm bonũ & quàm iucundum, habitare Fratres IN VNVM? μόνος *enim vnus dicitur.* Quomodo autem MONACHVS in cõmunitate viuens, ſit *vnus ſolus*, deinceps exponit, vt ſuprà citauimus, demum ſubijcit de hęreticis. *Meritò inſultant nomini* VNITATIS, *qui ſe ab* VNITATE *præſciderunt. Meritò illis diſplicet nomen* MONACHORVM, *quia illi nolunt habitare in* VNVM *cum Fratribus, ſed ſequentes Donatum, Chriſtum dimiſerũt.* Hęc Auguſtinus.

Hieronymo adſcriptus Commentarius in Pſalmos aſſerit (S. Hieronymo.), propriè Pſalmũ iſtum, *Cœnobijs & Monaſterijs conuenire, licet de eccleſijs intelligatur, quia ibi propoſiti diuerſitate non videtur eſſe tanta concordia, cùm ſit in Mo-*

PERSONÆ MONASTICÆ.
Item Baſilio.
Baſil. in Conſtitut. Monaſt. cap. 19.
Pſalmo LXVII. ex communi Interpretum mente.

naſterijs vnum propoſitum, vnus animus, & pro vno fratre qui dimittitur, tam multi acquiruntur, & frater carnalis non tam amat MONACHVM, *quàm ſubſtãtiam eius.* Sic ille. Baſilius quoque agnoſcit Dauidem hæc Pſalmi verba dixiſſe de ijs, qui regularem vitam degunt in cœnobio.

Sed adijciamus etiam alium Scripturæ locum, in quo MONACHORVM exprimatur nomen. Quod Pſalmo 67. in vulgata editione legitur: *Deus qui inhabitare facit* VNIVS *moris in domo*; ex alijs Tranſlationibus, MONACHOS, & ſolitarios concernere, manifeſtum eſt. LXX. enim verterunt, *Pro vnius moris*, *μονοτρόπους*, id eſt, ait Bellarminus, vnius ſenſus, vnius voluntatis, vnius fidei, ſpei, dilectionis; quales erant in Ieruſalem primi Chriſtiani, quorum erat *cor vnum, & anima vna.* Idemque ait, non eſſe abſurdum ſenſum eorum, qui hæc referunt ad MONACHOS, qui relictis mundi curis, ſolitarij habitãt. S. Hieronymus ſanè vertit. *Qui inhabitare facit* SOLITARIOS. Nomine Hebræũ יחידים *iechidim*, ſignificat, *ſolitarios, ſingulares, vnicos*, vt fatetur Pagninus in Dictionatio, Genebrardus, Lorinus, & alij. *Solitarij* autẽ Græcè dicuntur *μοναχοὶ*. Rabbi Kimhi ita explicat: *Populum ſuũ ſolitarium, & ſeparatum à reliquis religione, & moribus, vel triſtem, & afflictum in Eccleſiâ collocat, ſeruat, & protegit.* Qui autẽ magis ſolitarij, & à reliquiorum conſortio ſeparati, ſecũdùm Deum triſtes & afflicti, quàm MONACHI? Huc etiam referri poteſt, quod habet Quinta editio. *Habitare facit eos, qui ſunt eiuſdẽ vitæ, vel eiuſdẽ ſtudij ac præſtantiæ in domo.* Sed manifeſtiſſimè Symmachus vertit, *Δίδωσι μοναχοῖς οἰκεῖν οἰκίαν. Dat* MONACHIS *habitare domum.* Commentatius in Pſalmos Hieronymo tributus, ad hũc verſum ita annotat. In Hebręo autem habet: *Dominus inhabitare facit*, MONACHOS *in domo, id eſt, in quibus non habitat peccatum.* Atque ex hoc velut Hieronymi teſtimonio, Alardus Gazæus contra ſectarios notat, nomen MONACHI in ſacris litteris reperiri. Hæc de nomine ſuffecerint: rem ipſam, aut ſaltem rei vmbram, & figuram, libro primo vidimus; cùm Nazaræorum, Rechabitarum, Eliæ, & Eliſæi, filiorumque Prophetarum, Inſtituta expendebamus.

Act. 4.

Solitarij ſunt Monachi.

Monachi nomen antiquum, vt res ipſa.

DISQVISITIO III.

Rectène Monachi dicantur Aſcetæ?

VARIIS nominibus Monaſticæ vitæ cultores olim hodieque appellari, ex ſanctorum Patrum, aliorumq; monumentis, notiſſimum eſt. Ea recenſere, atque expendere, non modicam pietati adferet vti-

A litatem. Lubet autem primò conſiderare nomen ASCETÆ, frequẽtiſſimè Monachis tributum: Videndum autem, an omninò rectè. Iſaacus Caſaubonus demonſtrare nititur Annam Propheti ſſam, quam Cyrillus Ieroſolymitanus vocat *continentem, religioſiſſimam & ἀσκήτριαν*, nõ rectè ab interprete dici MONIALEM, ac Baronium interpretis fidem temerè ſecutum, non mediocriter hallucinatum eſſe. Cauſam verò reddens cur id reprehendat, *Quaſi ἀσκεῖν*, inquit, *& ab eo deducta, in ſolis* MONACHIS *&* MONIALIBVS *locum habent: ſequeretur inde omnes* B *Chriſtianos eſſe* MONACHOS *&* MONIALES: *de omnibus enim id verbum promiſcuè vſurpatur apud Patres.*

Caſaubonus negat Monachos rectè dici Aſcetas.
Cyrill. Ieroſol. catech. 10.
Caſaub. exercit. 2 in Baron. cap. 13.

Sed obiectioni huic occurrit doctiſſimus Andreas Eudæmon Ioannes, dicens, vocabulum ἀσκητοῦ, cùm abſolutè, & ſine addito ponitur, non minùs apud Græcos proprium Monachorum eſſe, quàm apud Latinos Religioſi nomen. Quamquã enim Chriſtiani omnes, cùm ad pietatem ſeſe exerceant, ἀσκηταὶ; & cùm veram Dei Religionem colant, Religioſi dici poſſunt; ta- C men ea vocabula propter excellentem eorum pietatem, atque religionem, ijs veluti propria ſunt impoſita, qui exequẽdis Chriſti conſilijs, ſeueriorem inter Chriſtianos diſciplinam ſectantur. Sic ille. Obſeruauit quoque poſt Budæum Iacobus Billius, vocem *Aſceta* adeò tritam eſſe apud Sanctos Patres, atque vſu ſcriptorum Eccleſiaſticorum mollitam, vt virum religioſum planè denotet, nec alio modo, cùm ſermo eſt de vitâ perfectiore, verti debere.

Soluitur eius obiectio.
Andreas Eudæm. caſtigat. exercit. Caſaub. lib. 1. cap. 6.
Budæus Comment. Græc. linguæ. Bill. lib. 1. ſacr. obſeruat. cap. 40.

Accedit Ludouicus Creſollius, dicens D τοὺς ἀσκητὰς propriè nonnũquam religioſæ vitæ tribui, quæ tota in pietatis, & heroicarum virtutum EXERCITATIONE conſiſtit. Vnde ἄσκησις apud SS. Patres eſt *vita Monaſtica*, & *Aſcetæ*, ipſi *Monachi*. In his ſimilibuſq; exponendis monet ſtudium adhibendum, ne obſcurè ambiguèque res dicatur. Cyrillus Ieroſolymitanus S. Ioãnem Baptiſtam ἀσκήσεως τύπον vocat: vertũt non ſat benè: *Exercitationis typum, in ſeipſo monſtrantem.* Meliùs, *Vitæ Monaſticæ typum, & exemplar.* Sic Dorothei interpres Doctrin. E 14. ἀσκητὴν vertit *fortẽ & induſtrium*: quaſi de pugile & luctatore loqueretur. Qui S. Athanaſium Latinum fecit, ἀσκητὰς interpretatur *deuotarios*, in quo mirum cur eã voce minùs vſitatâ rẽ obſcurare voluerit.

Creſoll. Myſtag. lib. 2. exercit. ſect. 10.
Aſceſis eſt vita Monaſtica.
Cyrill. Catech. 3.
Interpretes in his hallucinati.

Sed ne his tantùm Scriptoribus niti videamur; exemplis quibuſdam ex antiquiorum monumentis notionem hanc illuſtremus Euſebius Cæſarienſis: *Iam verò, cùm eorum viuendi rationem, qui apud nos ἀσκηταὶ, id eſt, Monachi religioſique, virtutis ſtudio & exercitationi maximè dediti, appellati ſunt, quã accura-*

Probatur vlteriùs Monachos dictos Aſcetas.
Euſeb. Eccleſ. hiſt. l. 2. cap. 16.

Lib. 8. cap. 21.

accuratiſſimè percẽſeat, &c. Idem de Seleuco martyre agẽs, agit: *Eorum qui ἀσκηταὶ, id eſt, pietatis cultores, vel Monachi qui dies noctéſq; diuinis meditationibus ſe exercent, æmulum ſe & imitatorem effecit.* Synodus VI. in Trullo celebrata: *Quod non oportet ſacris initiatos, vel Clericos, vel Aſcetas* (addit Latinus Interpres; *id eſt Exercitatores, ſeu Monachos*) *lauari cum mulieribus.* Vbi Theodorus Balſamon Scholiaſtes: ASCETÆ, ait, *ſunt* MONACHI, *qui Epiſcopalem characterem non accepère, ſed ſolam tonſuram Monachalem. Monachi enim qui Epiſcopalẽ tonſuram accepere, dicuntur Clerici.* ASCETARVM *autem &* MONACHORVM *nulla eſt differentia.*

Can. 77.

Et Moniales Aſcetriæ.

Porrò, vt *Monachi* dicti *Aſcetæ*, ita Moniales *Aſcetrias* appellari legimus. Iuſtinianus, Nouella 79. *Apud quos oporteat cauſas dicere Monachos &* ASCETRIAS. Ibidẽ in præfatione: *Præſumentes accedere intra loca ſancta, & Monachos trahere, atque Monaſtrias vel* ASCETRIAS *inquietare.* Itẽ Nouella 123. cap. 27. vetat *Monaſtriam aut* ASCETRIAM *Monaſterio abſtrahi.* Et cap. 43. *Si quis rapuerit aut ſollicitauerit, aut corruperit* ASCETRIAM, *aut Diaconiſſam, aut Monaſtriam.* Sequẽti deinde capite: *Omnibus interdicimus vti ſchemate Monachi, aut Monaſtriæ aut* ASCETRIÆ. Similia occurrũt in Photij *Nomo-canone*, & Balſamonis Scholijs, alijſque paſſim Auctoribus. Et Zacharias Pótifex Dialogos S. Gregorij in Græcam conuertens linguam, nomen *Sanctimonialis*, quo Gregorius vtitur, ſubinde transfert ASCETRIAM: vt cap. 23. δύο τινὲς παρθένοι ἀσκήτριαι, id eſt, *duæ virgines* ASCETRIÆ.

Hinc Monaſteria vocata Aſceteria.

Baron. to. 2. an. 303.

Iam verò ex his conſtat Monaſteria, & præſertim Virginum, dicta *Aſceteria*: quæ vox crebrò occurrit apud Imperatorẽ Iuſtinianum. Legitur quoq; eodem ſenſu in Actis legitimis quorũdam Martyrum Nicomediæ ſub Diocletiano & Maximiano Imperatoribus, apud Cardinalẽ Baronium. Clariſſimè Socrates: *Ea loca quæ dicuntur* Ἀσκητήρια, *id eſt, in quibus Monaſtica viuendi diſciplina excolitur, quamquam fortaſſe in Ægypto ante longum temporis ſpatium initium ſumpſere*, &c.

Socrat. lib. 4. cap. 18.

Profeſſio religioſa aſceſis.

Quia ipſa religioſa profeſſio apud Græcos Scriptores ἄσκησις dicta eſt. Hinc apud Photium, μοναστικὴν ἄσκησιν ἐπαγγέλλειν, eſt, *vitam Monaſticam profiteri.* Sic Iuſtiniano conuerſationis Monachalis vita dicitur: ὁ ἐν ἀσκήσει μοναχικῇ βίος. Concilium Gangrenſe: Εἴ τις γυναικῶν διὰ νομιζομένην ἄσκησιν ἀποκείροιτο τὰς κόμας.

Iuſtinian. Nouel. 5. in Præfat.

Conc. Gangrenſ. can. 17.

Quod ſecunda editio vertit: *Quæcumque mulier, religioni iudicans conuenire, comam ſibi amputauerit.* Omitto alia, quæ paſſim occurrũt, teſtimonia. Denique & hinc ASCETICA, ſiue ſermones *aſcetici*, rerum Monaſticarum diſputationes, & præceptiones de vitá Religioſorum, ſignificant apud S. Ephræm, Baſilium, Nilum, atque alios antiquos Patres.

PERSONÆ MONASTICÆ.

Nec quidquã obſtat, quod omnes Chriſtiani ſint, aut eſſe debeant pietatis *exercitatores*; nam vt ante nos optimè reſpondit Eudæmon Ioannes: Caſauboni à notatione nominis grammatica prorſus argumentatio: quâ nunquam vſus eſſet, ſi intellexiſſet quantam theſauris, ac lexicis cladem pararet. Nam eius quidem argumentationis nulla planè vis eſt, niſi pro comperto accipiat, *de quibus verbum aliquod dicitur, de ijs deducta etiam ab eo nomina verè dici.* Quid ſi autem eo poſito, ita quiſquam argumentetur. Reges à regendo, Conſules à conſulendo, ab imperãdo Imperatores, à fingendo figuli dicti ſunt. Reges igitur ſunt, qui ſiue ſuo, ſiue alieno iure, non res modò publicas, ſed priuatas etiã, ac ſi libet, equos, ac pecudes regunt; Conſules, qui vnicuipiam, aut ſibi ipſi priuatim, rebuſque ſuis conſulunt; Imperatores, qui vni, aut alteri mancipio imperant; Poetæ verò etiam, ac ſtatuarij figuli, auctore quidem Caſaubono, dici poterunt. Sic ille.

Eudæm. vbi ſuprà Caſauboni grammatica argumentatio reiecta.

Cæterùm, cùm ASCETÆ nomen Pugilem & Athletam ſignificet; hoc ipſo admonentur Religioſi militiæ & pugnæ ſpiritualis, quã totâ vitâ exercere debent. Nam vt S. Ephræm ait: *Bellum militum breue: ſed Monachi pugna, donec emigret ad Dominum, ſemper durat.* Et Caſſianus: *Athletæ Chriſti in corpore commoranti nunquam deficit colluctationum palma: ſed quantò magis triumphorum ſucceſſibus creuerit, tãtò ei etiam colluctationum robuſtior ordo ſuccedit. Subiugatâ etenim carne atque deuictâ, quanta aduerſariorum cohortes, quanta hoſtium agmina aduerſum victorem militem Chriſti triumphis eius inſtigata conſurgunt? ſcilicet ne pacis otio miles Chriſti lenteſcens incipiat obliuiſci colluctationum ſuarum glorioſa certamina, ac ſecuritatis inertiâ diſſolutus, præmiorum ſtipendijs ac triumphorum meritis defraudetur.*

Pugna ſpiritualis memor ſit Aſceta.

Ephræm in exhortat. ad pietat.

Caſſian. lib. 5. Inſtit. c. 19.

DISQVISITIO IV.

An Monachi dici poſſint Religioſi?

PÆNE mihi fuerit religio præterijſſe *Religioſi* nomẽ, tot iam ſæculis magno hominum conſenſu ijs attributum, qui ſeculo relicto, ad Monaſteria ſe receperunt. Quibus quidem obluctatur Eraſmus, & hoc nomine Cœnobitas perſtringit, quòd *Religioſi* vterentur nomine. Nam in ſuo Eccleſiaſte, ſiue de ratione concionandi, ita ait: *At, qui ob hoc ipſum* RELIGIOSOS *appellant, quòd in verba* BENEDICTI, *aut Franciſci*

Eraſ. Eccleſ. lib. 3. fol. 339.

PERSONÆ MONASTICÆ

Eraſmus, ali j Monachorum nomen Religioſi eripere tentant.

ciſci iurarint (nam hi ſoli apud Latinos ſcripſerunt Regulam) mihi quidem videntur ambitiosè facere. Nihil enim intereſt vtrum quis dicat, Ego ſum RELIGIOSVS, *an, ego ſum pius, ego ſum ſanctus. Quis autem ferat ita loquentem? Si profeſſio inſtituti quod* BENEDICTVS, *aut Franciſcus tradidit, aut amictus quem illi præſcripſerunt, ſi tamen vllum certum præſcripſerunt homines pij, ſed quorum neuter eruditione Scripturarum præcelluit, præſtat homini*

Argumenta ipſorum.

vt RELIGIOSVS *appelletur, quantò iuſtius id præſtabit profeſſio, quâ nos totos ad fontem ſacrum Chriſto Redemptori addiximus?* Sic ille.

Hoſpin. l. 3. de Orig. Monach. cap. 3.

Rudolfus quoque Hoſpinianus ait, æuo S. Auguſtini & S. Hieronymi nullum vnquam Monaſticen nomine *Religionis* appellaſſe. Nuper etiam magnæ dignitatis & auctoritatis ſcriptor, conatus eſt oſtendere, malè Clauſtrales præ alijs Chriſtianis *Religioſos* appellari, quod nomen hoc non adeò ſit vetuſtum, vt canos oſtendere poſſit; diſtinctionem Monachi & Religioſi ex cerebro phantaſtici cuiuſdam natam eſſe: Et imperitum vulgus caſu fortuito ſæpiùs, quàm matura deliberatione, cœtibus quibuſdam nomen imponere; cumq; Regulares nomen *Religioſi* à populo obtinuerint, ſtultum fore contra obniti. Priſcis quoque Scriptoribus incognitum fuiſſe nomen *Religioſi*, non item Monachi.

Voyag. pag. 348.

Petronille pag. 186. Voyag pag. 350.

Exam. pag. 45.

Ob hæc aliaque, nominis huius antiquitas, & vulgatiſſimus in Eccleſia Dei vſus, hîc nobis adſtruendus. Cuius quidem tam facilè fuerit canos oſtendere, vt non Neſtoreos tantùm, ſed ipſius etiam Mathuſalæ annos, abſque vlla exaggeratione vel auxeſi, ſuperare conuincantur: atque vt liberaliter omninò agamus, viciniora nobis ſæcula, in quibus hunc vſum percrebuiſſe, non difficulter concedent, gratis pertranſibimus: atque à duodecimo exordientes ſurſum aſcendendo oſtendemus hâc notione nomen *Religioſi*, ſingulis ferè ſæculis, vſque ad Auguſtini & Hieronymi tempora, à probis Scriptoribus fuiſſe vſurpatum.

Refutantur ſæculorum conſenſu, & Scriptorum teſtimonio.

S. Bernardi. Serm. 1. de Aſcenſ.

Duodecimo itaque ſæculo vixit *S. Bernardus*, qui non ſemel per *Religionem* Monaſticen, per *Religioſos* Monachos intelligit. *Nec minor*, inquit, *fortaſſe videbitur ipſis quoque* RELIGIOSIS *ex hoc verbo prouenire deſperatio: quàm ex verbo priore vana ſpes data ſæcularibus videtur.* Et alibi: *Peccaſti in ſæculo: numquid ampliùs Paulo? Quod ſi & ipſo in* Religione; *numquid plus Petro?* Eodem ſæculo claruit *Ioannes Sareſberienſis*, Epiſcopus Carnotenſis, qui Monachos ita deſcribit: *Clauſtrales, qui planè verè* RELIGIOSI *ſunt, dum profeſſionibus ſeruiunt, ab hâc malitiâ immunes ſunt. Nullo vita fidelior, nulla ſimplicior, nulla felicior, quàm eorum qui in clauſtris fideliter degunt.*

Serm 3. de SS. Petr. & Paul.

Ioannis Sareſberienſis. Sareſber. Policrat. l. 7. cap. 21.

B. Petri Damiani.

Sæculo vndecimo viguit *B. Petrus Damiani*, qui ſæpè ſæpiùs eam Nomenclaturam vſurpat. Duos ſolùm locos profero, è quibus id colligas. *Nonnulli ſic ad noua* Religionis *tranſeunt Ordinem, vt tamen præteritæ vitæ numquam deſerant vetuſtatem.* Et infrà: *Erat autem ferè iam ſeptennis in habitu* RELIGIONIS.

Petr. Dam. opuſc. 13. cap. 4. Cap. 6.

Synodi Lingonenſis.

Sæculo nono *Synodus Ligonenſis* apud Saxonarias relecta Carolo Caluo aſſidente, ſtatuit: *Vt Congregationes Canonicorum & Monachorum, ac Sanctimonialium ſecundum canonicam inſtitutionē à proprijs Epiſcopis ſtrenuè viſitentur, & eorum* RELIGIO *& habitus exquiratur.*

Conc. Lingon. can. 3.

S. Bedæ. Bed. Hiſt. Angl. lib. 1. cap. 26.

Octauo ſæculo non incognitum fuiſſe *Religionis* nomen, vel vnus *Beda* dicet, cuius hæc verba: *Vnde in magnâ erat veneratione tempore illo* RELIGIONIS *habitus, ita vt vbicumque Clericus aliquis, aut Monachus adueniret, gaudenter ab omnibus tamquam Dei famulus exciperetur.*

Conc. Toletani X. Cap. 6.

Sed ſeptimum ſæculum plures dabit huius rei teſtes. Concilium Toletanum X. RELIGIONIS *habitum*, RELIGIONIS *tonſuram*, in vno Capite quinquies repetit. In Toletano VI. ita legitur. *Quiſquis virorum ac mulierum habitum ſemel induerit ſpontaneè* RELIGIOSVM, &c. S. Ferreolus: *Si quis veniens ad* RELIGIONEM, *expetens Monaſterium*, &c. Idem: *Vt in vnum, more apum,* RELIGIOSORVM *turbo collecta*, &c. Magiſter in Regulâ: *Per multorum* RELIGIOSORVM *teſtimonia conuenti ab Abbote:* Reges audiamus Wiſigothorum hoc æuo in Hiſpaniâ dominatos. Chindaſuindus. *Sancimus*, inquit, *vt quicumque* RELIGIONIS *habitum, per honorabile tonſuræ ſignum, &c. & ſuſceperint, & ad loicalem conuerſionem, poſtmodum apoſtatizando redierint, iuxta ſententiam canonicam, ad eundem* RELIGIONIS *Ordinem, quolibet proſequente perenniter relegati, diſtrictiore macerentur pœnitentiâ, corrigendi.* Reccaredus: *Similis quoque de* RELIGIOSIS *forma ſeruabitur, quibus nubere, Canonum ſentētiâ prohibetur.* Demus & ipſum, quem tantopere expetunt, Magnum Gregorium. *Quidam noſter* RELIGIOSVS, inquit, *vir vita valdè laudabilis, cum ante hoc quadriennium moreretur, ſicut* RELIGIOSI *alij qui præſentes fuerunt, teſtati ſunt:* Alibi: *Tales in eis* (Xenodochijs) *qui præſint ordinentur, qui vitâ, moribus, atque induſtriâ innotiantur eſſe digniſſimi:* RELIGIOSI *dumtaxat, quos vexandi iudices non habeant poteſtatem.* Et paullò infrà: *Eis verò qui ab Eccleſiaſticâ communione ſuſpenſi ſunt, nullus* RELIGIOSVS *ſecundùm canonum præcepto iungotur.* Neſcio quid clariùs dici, aut ampliùs deſiderari queat. Tamen

Tolet. 6. cap. 6.

S. Ferreoli. Ferr. in Reg. cap. 3.

Magiſtri. Cap. 83

Leg. Wiſig. lib. 3. tit. 5. Chindaſuindi.

Reccaredi. Ibid. lib. 2. tit. 5.

S. Gregorij Magni. Greg. lib. 4. Dial. cap. 34.

Lib. 3. regiſt. epiſt. 24.

Sexto

Sexto Sæculo non pauciora Monachis proauita nominis *Religioſi* profeſſione ſuffragantur teſtimonia. Patres Concilij Matiſconenſis I. *Sancimus*, inquiunt, *vt tam illa, quam quæcumq; alia Monacha, ſe de* RELIGIONIS *habitu, ad illecebras ſæculi dare cenſuerit*, &c. Clariſſimè Tarraconenſe I. *Si verò* RELIGIOSVS, *vel Monachus in cellâ Monaſterij incluſus pœnitentiæ lamentis incumbat.* Vbi nota particulam, *vel*, expoſitiuè accipi: nec de Clericis intelligi poſſe, de quibus antea mentio fuerat. Nec omittendum hîc Aurelianenſe I. quod prohibet *Abbatibus, & in* RELIGIONIS *profeſſione* viuentibus acceſſum ad Reges ſine commendatitijs Epiſcopi. Subijcio duo loca ex Cæſario Arelatenſi. Priore ait: *Putant quod illis ſufficiat veſtem mutaſſe, &* RELIGIONIS *tantùm habitum ſuſcepiſſe.* Altero præſcribit, *vt nullaquamlibet ſocietatem nec cum* RELIGIOSIS, *nec cum Laicis ſeu viris, ſeu mulieribus ſecretam habeat.* Qui eadem ætate vixit Caſſiodorus, ita Monachos ſuos affatur: *Data eſt vobis quadam vrbs propria, ciues* RELIGIOSI, *in quâ ſi concorditer & ſpiritualiter Domino præſtante tranſigitis, cæleſtis patriæ præfiguratione gaudetis.*

Aliquot Conciliorum. Conc. Matiſc. cap. 19. Tarracon. can. 1. Aurel. cap. 3. Cæſarij Arelatenſis. Cæſar. ſer. 11. In recapitul. Reg. Monach. num. 4. Caſſiodori. Caſſiod. diuin. Lect. cap. 32.

Aſcendamus porrò ad antiquiores, & videamus, an quinti Sæculi Scriptoribus religio fuerit RELIGIOSOS, & RELIGIONEM chartis ſuis allinere. *Saluianus* agẽs de filijs, qui Deo offeruntur in Monaſterio à parentibus, ait: *Sed præclaram videlicet, qui hæc faciunt, rationem conſilij ſui reddunt, dicentes: Quid opus eſt; vt filijs iam* RELIGIOSIS *æqua cum fratribus ſuis hæreditatis portio relinquatur?* Et paucis interiectis: *Dicitis: Quid opus eſt* RELIGIOSIS *æquam accipere cum Fratribus patrimonij portionem?* Vide eũdem lib. 4. de Prouidẽtiâ. *Eucherius Lugdunenſis* Epiſcopus de Hilario & Petronio ſcribit: *Vnus in* RELIGIONIS, *alius in Sacerdotij nomen aſcendit.* Caſſianus: *Eſſetque inter eos* (Monachos) *pro* RELIGIONIS *Regulâ pia contẽtionis ſancta diuerſitas.* Accedat his *Vincentius Lerinenſis: Cùm aliquamdiu*, inquit, *varijs ac triſtibus ſæcularis militiæ turbinibus volueremur, tandem nos in portum* RELIGIONIS *cunctis ſemper fideliſſimum, Chriſto aſpirante condidimus.* Atque vt omnem ponas ambiguitatem, audi quid præmiſerit: *Remotioris villulæ, & in eâ ſecretum Monaſterij incolamus habitaculum.*

Saluiani. Salu. lib. 3. ad Eccleſ. Cath. Eucherij Lugdun. Euch. Epiſt. ad Valer. de contem. mundi. Caſſiani. Caſſ. Inſt. 2. c. 5. Vincentij Lerinenſis. Lerin. adu. Hæreſ.

Satis iſta eſſe quiſpiam dicet: ſed iuuat adhuc altius nomen hoc noſtrum repetere, & luſtrare quartum Sæculum; aureum, inquam, illud, quo Monaſtice per omnes mundi oras diffundi latiùs cœpit: In Concilio Carthaginienſi IV. cui D. Auguſtinus interfuit vetãtur coniugia viduarum, *quæ ſe deuouerunt Domino, & veſte laicali* (ita loquuntur Patres) *abiectâ, ſub teſtimonio Epiſcopi, & Eccleſiæ* RELIGIOSO *habitu apparuerint.* Rufinus in interpretatione Regulæ S. Baſilij: *Si verò eum qui* RELIGIOSAM *vitam profitetur, videat quis paruum, vel aliud contra quod condecet facere, obſeruant omnes & increpant, & ad* RELIGIONIS *opprobrium ducunt. Itaque velut pædagogus quis eſt infirmioribus habitus iſte* RELIGIOSIOR. S. Ambroſius agens de Paulini Nolani Monachatu, *Si fortè*, inquit, *Chriſtianus vir attentior ſacroſanctæ* RELIGIONI, *veſtem mutauerit, indignum facinus appellant. Equidem doleo tantam eſſe in mendacio obſeruantiam, in veritate negligentiam, vt confundantur plerique attentiores ad ſacroſanctam* RELIGIONEM *videri.*

Carthagin. IV cui ſubſcripſit D. Auguſtinus. Carthag. 4. can. 103. PERSONÆ MONASTICÆ. Rufini. Rufin. cap. 12. S. Ambroſij. Amb. Epiſt. 30. ad Sab.

Et hactenus quidem Teſtimoniorum hoc agmen inſtruximus, vt tot Sæculorum poſſeſſionem, & venerandam Religioſæ nomenclaturæ aſtrueremus caniciem, Mathuſalæ ætatem, vt dicebamus, longè ſuperantam.

Subijciamus his & illud, Monachos *Therapeutas*, id eſt, cultores *à ſincero Dei famulatu atque cultu*, vt Areopagita ait, fuiſſe appellatos. Sed *Religio* Dei cultum ſignificat, & *Religioſus* Dei cultorem; ergo ſicut *Therapeutæ*, ſic & dici poſſunt *Religioſi*. Nam, vt Chryſoſtomus ait, *Totam vitam ſuam Dei cultui manciparunt, & ſe totos Deo dederunt, & pro pietate, ac Dei cultu cum dæmonibus bellum gerunt.*

Dion. Eccleſ. Hierar. cap. 6. Chryſoſt. h. de comp. Reg. & Monachi.

Excutiamus nunc quæ allata ſunt contra hoc nomen argumenta. *Ambitioſum* illud vocat Eraſmus. *Nihil enim intereſt*, inquit, *vtrum quis dicat, Ego ſum Religioſus, an, ego ſum pius, ego ſum ſanctus. Quis autem ferat ita loquentem?* Sed quid? an numquam audiuit Eraſmus, quàm multi etiam proprio nomine vocentur *Pij*, & Græcè *Euſebij*? In Romano Martyrologio occurrit cum alijs Martyribus *Sanctus* Diaconus, & apud S. Gregorium *Sanctulus* Presbyter. *Iuſti* nomen quàm non iniuſtè multis tributum, vt & *Beati*, quo & Rhenanus, vitæ Eraſmi ſcriptor, appellatus eſt? *Beatas*, & *Beatrices, Macarios*, & *Cæleſtinos* quis non patienter audiuit? aut ambitioſos iudicauit, qui hoc nomine vterentur? *Philoſophorum, Theologorum, Doctorum* nomina inſignia planè ſunt, at quis ferat, ſtatim dici ambitioſos, qui ita ſeipſos ſubſcribunt? Et verò Monachi *Religioſi* dicuntur, non quod præ ceteris tales ſint, ſed tales eſſe nitantur; atque ita ſe certis diuini cultus operibus deuouerunt, vt à reliquis omnibus, quæ impedire poſſint, ſeparauerint. Sic *Poetas, Rhetores, Medicos, Theologos* dicimus, qui hiſce ſcientijs operam nauant; quamuis Magiſterij titulum nondum ſint adepti.

Reſponſ. ad argum. oppoſita. Eraſm. Eccleſ. lib. 3. fol. 139. I. *Religioſi nomen non eſt ambitioſum.* 2. Iunij. Greg. Dial. lib. 3. c. 18. *Vt nec alia propria honoris,* *Et dignitatum.* *Item Scholaſtiarum.*

PERSONÆ MONASTICÆ. Dion. vbi ſuprà.

Nec minùs ſplendidum eſt *Therapeutarum* nomen, aut etiam, quo nos libenter appellant, *Monachorum*, ſi Magnum Dionyſium nomenclatorem admittamus. Sic enim eos vult dici, *ab indiuiduâ & ſingulari vitâ, quæ ipſos ad Deiformem quandam vnitatem, Deoque gratam perfectionem adducat.*

II. *Nomina multa communia rectè particulari tribuuntur.*

Neque enim illud obſtat, quòd ſicuti *Religio*, ita & *Religioſi* nomen Chriſtianis omnibus ſit commune, atque ita ab Apoſtolo Iacobo vſurpetur; ſiquidem infrequens non eſt, vt nomen generis certæ alicui tribuatur ſpeciei, aut indiuiduo. *Chriſtiani* nomen nonnullis proprium eſt, nullâ reliquorum fidelium iniuriâ. Hiſpaniarum Rex *Catholicus* dicitur, nemo tamen hoc ſibi putat eſſe præiudicio. Infimus beatorum Spirituum chorus, *Angelorum* ſortitur nomen, quod tamen ſuperioribus omnibus commune eſt. Quis indignetur Sacrorum Antiſtites dici *Epiſcopos*, quamuis vocabulũ illud ſpeculatorẽ quemuis, ſiue inſpectorẽ, & ſuperintendẽtem ſignificet? Nam & Homerus Hectorem vocat *Epiſcopum* ciuitatis. Cicero de ſeipſo: *Vult me Põpeius eſſe, quem tota hæc Campana & maritima ora habeat* ἐπίσκοπον. Et lepidè Palladius Ioãni Abbati vrbis Lyco interroganti: *Vis fieri Epiſcopus?* reſpondit, *Nequaquam*; iam enim ſe eſſe. Rogatus, *vbi?* dixit: *In coquinis, in penu, in menſis, in dolijs: ea diligenter* inſpicio, *& ſi vinum acuerit, id ſegrego; bonum autem bibo: ſimiliter ollam quoque diligenter* inſpicio, *& ſi ſal defuerit, vel condimenti aliquid, eam condio, & ſic eam comedo. Hic eſt meus* Epiſcopatus, *mea inquam* inſpectio. Apoſtolorum temporibus, Chryſoſtomus, alijſque Græcis auctoribus, *Epiſcopi* nomẽ Presbyteris erat commune. Vnde Presbyteri ciuitatis Epheſiorum (*Maiores natu* vocat Interpres) à Paulo appellantur *Epiſcopi. Attendite*, ait, *vobis, & vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit* Epiſcopos *regere Eccleſiam Dei.* Sic cùm idem gratiã & pacem precatur ijs, *qui ſunt Philippis cum Epiſcopis & Diaconibus*; per *Epiſcopos*, ait Cornelius intelligi Presbyteros. Nec ſuam hãc Preſbyteri reputant iniuriam, ſi ſummis tantùm Sacerdotibus hæc appellatio tribuatur. Non malè in hanc rẽ Nigronus: Quod eſt commune, rectè quidam accipiunt, ſi alijs non fiat iniuria, nec vetet cuſtos communitatis, ſed potius probet; vt in paſcuis, vijs, aquis & ſimilibus rebus. Quid magis commune, quàm *Deus*: qui Parens, Dominus, & bonum eſt omnium noſtrûm? At viri ſancti ſibi illum attribuẽtes voce, proprium faciunt ac ſuum. Dauid: *Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.* Paulus: *Primum quidẽ gratias ago Deo meo.* Cùm ergo ſummi Pontifices hanc nomenclaturam Monachis non negent, ſed in Breuiarijs ac Diplomatibus non raró vtantur; non eſt quod vnius aut alterius Scriptoris cenſura perſtringatur.

Cic. lib. 7. ad Attic. Epiſt. 12. *Lepidum de culinario Epiſcopo.* Pallad. Hiſt. Lauſiac. cap. 43. *Presbyteri olim dicti Epiſcopi.* Act. 20. Philip. 1. Nigron. Tit. part. 3. in Reg. Soc. *Communis licita vſurpatio dum abſit iniuria.* Pſalm. 15. Rom. 1.

Nec eſt quod Eraſmus inuidioſè interroget: *Si profeſſio inſtituti, quod* BENEDICTVS, *aut Franciſcus tradidit, aut amictus quẽ illi præſcripſerunt, præſtat homini vt Religioſus appelletur, quantò iuſtiùs id præſtabit profeſſio, quâ nos totos ad fontem ſacrum Chriſto Redemptori addiximus?* Neque enim abrenunciationi, quæ fit in Baptiſmo, Monaſtica profeſſio opponitur, ſed apponitur; iuſtiuſque cenſeri poteſt, vt qui duplici hoc titulo Deum impenſius colere ſatagit, *Religioſus* appelletur, quàm qui vnico dumtaxat. Adde in his vſum maximè attendi,

III. *Rectius Monachi poſſunt dici Religioſi, quam alij.*

Quem penes arbitrium, ius eſt, & norma loquendi.

Horat. art. Poët.

Claudat Diſquiſitionem hanc Eximius Doctor Ioannes Molanus, qui ex Carthaginienſi Concilio citans hæc verba: *Qui Religioſis fœminis præponendus eſt, ab Epiſcopo loci probetur*; ita concludit: Non igitur vnicæ Religionis noſtræ hoſtes, aut quidam nimiùm litteris addicti, malè accipiant, quòd Monachos peculiari honore *Religioſos* vocemus, cùm videant hanc phraſim, & *ab Apoſtolis emanaſſe, & in Eccleſia Dei ſemper vſitatam fuiſſe.*

Cap. 99. Molan. lib. 1. de Can. cap. 25.

DISQVISITIO V.

Quid RELIGIOSI *nomine ſignificetur?*

VINDICAVIMVS nobis RELIGIOSI nomen; nunc illius etymon conſiderandum, vt ex eo pietatis argumenta deſumere liceat. Prius tamen, ne mali ominis, aut exoſum videri queat, à Nigidij Figuli, doctiſſimi iuxta Varronem hominis, cenſura abſoluendum; is enim apud Agellium producto antiquo hoc carmine:

Religentem eſſe oportet, Religioſum *nefas*;

ait: *Hoc inclinamentum ſemper huiuſcemodi verborum; vt vinoſus: mulieroſus:* Religioſus: *nummoſus: ſignificat copiam quandam immodicam rei, ſuper quâ dicitur: quocirca* Religioſus *is appellabatur; qui nimiâ & ſuperſtitioſâ religione ſeſe alligauerat. Eaque res vitio aſſignabatur.* Sed opponit Agellius: Cur *ingenioſus, & formoſus, & officioſus, & ſpecioſus, diſciplinoſus, conſilioſus, victorioſus, numquam in culpam, ſed in laudem dicantur?* Nimirùm quæ deſinunt in *oſus*, non egreſſum vitioſum ſignificant, ſed copiam; quæ poteſt eſſe, vt & impleat decenter, aut indecenter exundet.

Nigidius cenſet vi Religioſus in vitium verti. Agell. lib. 4. noct. Attic. cap. 9. *Negat Agellius.* Et rectè.

Religioſus autem, vt notiſſimum, à *Religione* deducitur. Quadruplex autem eſt vocis huius deriuatio, variéque ab auctoribus

Religionis quadruplex origination.

ribus explicata: ita tamen, vt omnes Monachis quam maximè conueniant, & ex ijs ipſis ratio deduci poſſit, cur peculiariter *Religioſi* appellentur.

I. *A relinquendo.* *Macrob. Saturn. lib. 3. cap. 3.*

Prima deriuatio eſt, quam tradit Macrobius: *Seruius Sulpicius*, inquit, RELIGIONEM *eſſe dictam tradidit, quæ propter ſanctitatem aliquam remota ac ſepoſita à nobis ſit; quaſi à* relinquẽdo *dicta, vt à carendo ceremonia. Hoc Virgilius ſeruans, ait:*

Eſt ingẽs gelidũ lucus propè Ceretis amnem
Religione *patrum latè ſacer.*

& adiecit, quo proprietatem Religionis exprimeret:

——————— *Vndique colles*
Incluſere caui, & nigrâ nemus abiete cingit.

quæ res vtique faciebat lucum à populi communione ſecretum. Quis hoc *Monachis* neget competere, qui à popularibus turbis ſecreti, deſerti loci ſecretum petiuerunt: Exſules mundi, & à mũdo relicti, quorum typum expreſſerũt Nazaræi, ſic dicti, quaſi *ſeparati.* Segregant enim ſe à vulgi tumultu Monachi, vt vni Deo in ſolitudine vacare poſſint. Quimmò, ipſe Deus, cuius gratiâ id ſunt, quod ſunt, eos ſeparat, cuius illa vox: *Eritis mihi ſancti, quia ſanctus ſum ego Dominus, & ſeparaui vos à ceteris populis, vt eſſetis mei.* En finẽ, ô Religioſe, cur Deus te à reliquis ſeparauerit: vt nimirùm eſſes eius; quæ ſanè maxima dignitas, de quâ idem apud Prophetam: *Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo: Meus es tu*, cui cum regio Prophetâ optimè reſpondeas: *Tuus ſum ego, ſaluum me fac.* Hoc igitur ſenſu remoti, ſepoliti, & *relicti Religioſi.* Poſſunt quoque ſic dici ab eodem verbo actiuè ſumpto, veluti *Relinquentes:* bona enim huius mundi, voluptates carnis propriamque voluntatem, propter Deum relinquunt, vt cùm Apoſtolis dicere poſſint: *Ecce, nos* reliquimus *omnia, & ſecuti ſumus te.*

Monachis conueniunt. *Leuit. 20. 16.* *Quo idem omnia reliquerant, vt ligent.* *Iſa. 43.* *Pſal. 118.* *Matth. 16.*

II. *A relegendo.* *Cicer. lib. 2. de nat. Deor. c. 28.* *Suar. tom. 1. lib. 1. de relig. c. 1.*

Secunda deriuatio, quam tradit Cicero: *Qui omnia, quæ ad cultum Dei pertinerent diligenter retractarent, & tamquam* relegerent; *ſunt dicti* Religioſi *ex relegendo.* Hæc eſt, inquit Suarez, probabilis deductio, ſiue vocum ſimilitudinem, ſiue munus ipſum *Religionis* ſpectemus. Quid enim tam frequens in Religione, quàm legere, & relegere, quæ Deus ſiue in Scripturis, ſiue in alijs libris pijs à nobis requirit? Quotidiana hinc in Monaſterijs viget lectio: vt ſicut opifices à ſuis artibus denominantur, ſutores, ſartores, piſtores, pictores; ita à *relegendi* ſtudio dicti ſint *Religioſi.* Quia autem ex relectione oritur diuini numinis metus, & conſcientiæ timor; hinc *eſſe* dicitur *aliquid Religioni*, id eſt, curæ, ne Deũ offendat, &, *religionem iniicere*, id eſt, conſcientiæ ſcrupulum. Sic & officium ad quod tenemur, vocatur *Religio.* Ego, inquit Cicero, *quos adhuc Magiſtratus mihi populus Romanus mandauit, ita accepi, vt me omnium officiorum* Religione *obſtringi arbitrarer.*

Applicatur Monachis.

PERSONÆ MONASTICÆ. *Cic. act. 4. in Verrem.*

III. *A religando omnes.* *Lact. lib. 4. Inſtit. c. 28.*

Tertiam deriuationem adfert Chriſtianus Cicero Lactantius: *Hac conditione gignimur, vt generanti nos Deo iuſta & debita obſequia præbeamus, hunc ſolùm nouerimus, hunc ſequamur. Hoc vinculo pietatis obſtricti Deo, &* religati *ſumus: vnde ipſa* Religio *nomen accepit, non vt Cicero interpretatus eſt, à relegendo.* Alludit ad hanc etymologiam S. Auguſtinus: *Religet nos*, inquit, *Religio vni omnipotenti Deo.* Et: *Ad vnum Deum tendentes, &* ei religantes *animas noſtras, vnde* Religio *dicta eſt, omni ſuperſtitione careamus.* Quo autem modo Deo alligemur, optime docet Angelicus Doctor in hunc ferè modum diſſerens: *Ligare* rem dicimur, quam ita alteri aſtringimus, vt ei facultas adimatur aliò diuertendi. *Religare* autem, quam iterum eidem rei deuincimus, cum quâ primò coniuncta fuerat, & à quâ defluens diſtare cœperat. Omnis autem res creata ante in Deo exſtitit, quàm in ſe ipsâ: cùm verò à Deo per creationem proceſſit, quaſi quibuſdam paſſibus progreſſa, ſeſe ab eo remouiſſe videtur. Quare eæ quidem quæ poſſunt, & eius capaces ſunt, rurſus in Deum reuocandæ, & cùm eo colligandæ ſunt. Primum autem vinculum, quo homo coniungitur & alligatur Deo, fides eſt; cuius fidei officia & ſigna externis actibus exhibentur. Hinc omnes fideles *religioſi* dici poſſunt, & ſic vocatur Religio catholica. Omnes enim baptiſmi profeſſione ſeſe ligant cum Deo, ac deuouent ad cultum Deo præſtandum. Omnes enim tum vouerunt, tum profeſſi ſunt. Sed quia alij à Deo tracti, fortiùs ſe Deo religari cupiũt: nouis inſuper votorum vinculis ſeſe Deo aſtringunt: quibus non tantùm libertas peccãdi coerceatur ſicut in baptiſmo; ſed etiam libertas tractandi ſæcularia. *Nemo* enim *militans Deo, implicat ſe negotijs ſæcularibus:* Sicut enim in baptiſmo morimur peccato: ita per religioſum ſtatum morimur ſæculo: & ſicut per peccatum animæ vita tollitur: ita per occupationes ſæculares famulatus Dei impenditur.

Auguſt. lib. de ver. relig. cap. 55. *Quo id fiat modo, explicatur.* *S. Thom. opuſc. 19. cont. imp. relig. c. 1.* *2. Tim. 2.*

Alium *religandi* modum adfert S. Hieronymus, qui ait *Religionem* homines quaſi in vnum colligare gregem; ac propterea *iuſtorum, ſeu electorum faſciculũ appellari, quòd vnâ Domini Religione conſtrictus ſit. Vnde & ipſa Religio à* religando, *& in faſcem Domini vinciendo, nomen accepit.* Sic Catholicâ religione fideles inter ſe religati ſunt: clauſtrales quoque, quibus eſt cor vnum, & anima

Hieronymus Religionem dictam putat, quod homines inter ſe liget. *Hier. in c. 9. Amos.*

Digitized by Google

PERSONÆ MONASTICÆ.

A & anima vna, vna viuendi forma & norma, vna veſtis, vna menſa; quibus meritò Pſalmiſtæ illud applicatur: *Ecce, quàm bonum & quàm iucundum, habitare Fratres in vnum.* Placuit & Seruio à *religando Religionem* deducere. *Religio*, inquit, *id eſt, metus, ab eo, quod mentem* religet, *dicta Religio.* Metus autem coarctat & ligat animum. Intellige autem metum cum reuerentiâ, ſicut idem alibi ait: *Religioſi ſunt, qui per reuerentiam timent.* Quò mihi reſpexiſſe videtur Agellius: *Alio*, inquit, *diuerticulo ſignificationis*, Religioſus *pro caſto atque obſeruanti, cohibentique ſeſe certis legibus finibuſque dici cœptus.* Quod ſanè vel maximè in Cœnobitas, & deuotam Deo eorumdem caſtitatem quadrat. Sed quænam in Religione virtus exercetur, quæ non vel corporis membra, vel animi affectiones liget? Verè S. Bernardus (vel quiſquis eſt auctor Tract. de Paſſione Dom.) *Religa*, ait, *linguam tuam, ſi vis eſſe* Religioſus: *quia ſine lingua* religatione Religio *vana eſt.* Nimirùm, vt Iacobus Apoſtolus ait: *Si quis putat ſe* Religioſum *eſſe, non refrænans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius vana eſt Religio.*

Pſalm. 132.
Et alij Religionem à religando deducunt.
Seru. in 8. Æneid.
Idem lib. 6.
Agell lib. 4. cap. 9.
Quæ Monachos ligent in Religione.
Cap. 27.
Iac. 1.

His igitur modis à *ligando* dicta *Religio*, de quâ & illud Eccleſiaſtici accommodatè accipias: *Iniice pedem tuum in compedes illius, & in torques illius collum tuum; ſubiice humerum tuum, & porta illam; & ne acedieris in vinculis eius.* Per compedes autē torques, & vincula, aptiſſimè Religioſorum vota, quibus Deo deuincti ſunt, intelliguntur: quorum etiam felicitatem deinceps oſtēdit. Sed nos meritò de Religioſo dicamus, quod ſcripſit Ambroſius: *Quis Chriſtum refugiat, quem ſequuntur alligati vinculis, ſed voluntarijs, quæ ſoluunt, non alligant?* & licet alligarent, quid felicius quàm alligari, & coniungi Chriſto? Chriſtus vitis eſt, & nos palmites, & vitis niſi alligetur, humi ſerpet, & putreſcet: Religioſus animus niſi Chriſto alligetur, in terram defluit, & fructum nullum adfert. Præclarè rurſum Ambroſius: *Vt vinea dum alligatur, erigitur, & reciſa nō minuitur, ſed augetur: ita ſancta plebs dum ligatur erigitur, dum humiliatur attollitur, dum reciditur coronatur.*

Eccli. 6. 24.
Beatum eſt Deo alligari.
Ambroſ. Epiſt. 83.
Idem lib. 9. in Luc. cap. 10.

IV. *Quarta deriuatio* à S. Auguſtino tradita, qui *Religioſos* vult dici à *religendo*; ſic enim ait: Deum *eligentes vel potiùs* religentes (*amiſeramus enim negligentes*) *vnde &* Religio *dicta perhibetur, ad eum dilectione tendimus, vt perueniendo quieſcamus.* Eandem expoſitionem probat in Retractationibus, vbi ait: *Non me fugit aliam huius nominis originem expoſuiſſe Latini ſermonis auctores, quod inde ſit appellata* Religio, *quod* religitur. *Quod verbum compoſitū eſt à legendo: id eſt, eligendo, vt ita Latinum videatur* Religio, *ſicut eligo.*

Religio dicta à religendo.
Auguſt. lib. 10. de Ciuit. cap. 4.
Retract. lib. 1. cap. 13.

Dicti ergo ſunt *Religioſi* quaſi *religentes.* Quid autem? niſi Deum omnis beatitudinis fontem, omnium deſideriorum noſtrorum finem. Religionis autem quod prius erat electum, & poſteà per negligentiam amiſſum, iterum illud eligimus, vt illud fortius & perpetuò teneamus. Prior electio facta eſt in baptiſmo; poſterior fit in profeſſione monaſticâ: adeò vt iam profeſſo dici poſſit: *Dominum elegiſti hodie, vt ſit tibi Deus, & ambules in vijs eius.* Magnum hoc profectò Dauidico ſenſu: B *Beatus*, inquit, *populus, cuius Dominus Deus.* Cuius autem non eſt? reſpondet Auguſtinus: *Omnium quidem Deus eſt, ſed eorum propriè Deus dicitur, qui eum diligunt, qui eum tenent, qui eum poſſident, qui illum colunt. Tanquam de domo ipſius magnâ ſunt familiæ eius redemptæ magno ſanguine vnici filij. Quantum dedit nobis Deus, vt ipſius eſſemus, & ipſe ſit noſter.* Alibi verò idem Auguſtinus ait: *Etenim Deus tuus ei propriè dicitur, quem familiariùs habet Deus; tanquam in mancipio ſuo, tanquam in peculi ſuo. Deus Deus tuus ſum* C *ego. Quid vis ampliùs? pretium quæris à Deo, vt aliquid tibi det Deus, vt quod tibi dederit tuum ſit? Ecce ipſe Deus qui dabit, tuus eſt. Quid eo dulcius? dona quærebas? ipſum donatorem habes.* Et ipſum habens, quid non habes? In Deo ſunt omnia, Deus habet omnia, Deus fecit omnia, Deus eſt omnia, qui ergo vnum habet, omnia habet.

Religioſi Deum religunt.
Deuter. 26. 17.
Cuius poſſeſſione nihil felicius.
Pſalm. 143.
Auguſt. in Pſalm. 32.
In Pſal. 49.

Denique his addendum, Statum Monaſticum dici *Religionem*, eiuſque profeſſores *Religioſos*, quia ad exercitium virtutis *Religionis* inſtituti ſunt. *Religio* autem, vt D Clemens Alexandrinus ait, *ceteras virtutes ſuperans, antiquiſſimam & ſupremam cauſſam docet colere & venerari.* Colimus autem Deum actibus exterioribus & interioribus: interiores ſunt, *Deuotio & Oratio*, quos in cœnobijs quotidie exerceri, manifeſtum eſt. Exteriores ſunt, *adoratio, ſacrificium, votum, iuramentum, adiuratio, laus.* Ipſe autem Status Monaſticus quoddam eſt Sacrificium, imò & holocauſtum, & in eo perpetuis votis ſe Monachi Deo conſecrant, atque Angelorum inſtar, laudantium & colentium Deum diuinis pœnè iugiter E inſiſtunt laudibus. Nam quod agunt Angeli in cœlis, hoc agunt Monachi in choro, & in cellis. Dicamus igitur: *Benedicite Angeli Domini Dominum, laudate & ſuperexaltate eum in ſecula. Benedicite omnes* RELIGIOSI *Domino Deo deorum.*

Monaſticus Status rectè dicitur Religio.
Clem. 1. Strom.
In quo exercetur maximè virtus Religionis.
Dan. 3.

DISQVI-

DISQVISITIO VI.

An Monachi à ſuâ Regulâ dicendi REGVLARES?

Regularis nomine Monachos contentos quidam negat.

E T hoc nomine nonnemo Cœnobitas veteres poſſeſſores expoliandos putauit; quòd illud omnibus fidelibus Chriſti regulam ſequentibus, potiori iure debeatur: quibus Paulus dixerit: *Et quicumque hanc Regulam ſecuti fuerint, pax ſuper illos, & miſericordia, & ſuper Iſraël Dei.* Sed enim, ſi hæc argumentandi valeat forma, cur aliquos patiuntur dici *Clericos*, quaſi peculiariter ſint de ſorte Domini: an non omnes ad eam pertinent fideles? an non omnium omninò Dominus ſors eſt, & pars hæreditatis eorum? Iniuriâ ergo reprehendatur Caluinus, qui ait: *Hæc appellatio aut errore, aut certè ex prauâ affectione nata eſt, cum tota Eccleſia Clerus, id eſt, hæreditas Domini à Petro dicatur.* Qui & alibi auſus dicere: *Vtinam nunquam Patribus veniſſet in mentem, vt hâc voce uterentur.* Si præbendas, vt vocant, in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſijs obtinentes, meritò vocantur *Canonici*, à canone, id eſt, regulâ: de quibus Iuo Carnotenſis Epiſcopus: *Ideò Canonici* (quidam codices addunt vocem *Regulares*) *appellati eſtis, quod canonicas regulas vel velle obſeruare, ceteris arctiùs deuoniſtis:* quid cauſſæ erit, vt ad S. BENEDICTI v.g. aut Auguſtini Regulam viuentes, nefas ſit appellare *Regulares*, cùm idem omninò nomen ſit; licet hoc de Monachis, illud de Clericis plerumque intelligatur? Vnde in antiquis Concilijs aliud eſt *regulariter*, aliud *canonicè* viuere. Nam in Concilio Moguntino legitur: *Si Monachi fieri voluerint, regulariter viuant; Sin autem, canonicè viuant omninò.* Itemque: *Qua profeſſionem ſanctæ Regulæ* BENEDICTI *fecerũt, regulariter viuant; ſin autem, canonicè viuant pleniter.* Hinc illa diſtinctio Ordinis *Canonici*, & *Regularis* ſiue Monaſtici. Concilium Arelatenſe VI. *Prouidendum neceſſe eſt vnicuique Epiſcopo, qualiter Canonici viuere debeant, nec non & Monachi; vt ſecundùm ordinem* Canonicum, *vel* Regularem *viuere ſtudeant.* Quod idem repetitur in Capitulari Caroli Magni cap. 4. In Concilio Vernenſi: *Placuit vt in Monaſterio ſint ſub ordine* regulari, *aut ſub manu Epiſcopi ſub ordine canonico.*

Num nobis. Calu. lib. 4. Inſtit. c. 4. § 9. Id. inc. 5. 1. Petr. Prebatur à Regulâ dici Regulares. Ivo Epiſt. 101. Diſcrimen inter Canonicum & regularem viuere. Concil. Mog. c. 22. Cap. 13. Arelat. can. 6. Vern. cap. 11.

Monachi olim dicti Regulares. In vit. Ioan. R. tom. cap. 3.

Ipſos porrò Monachos, quod caput eſt, *Regulares* dictos inuenimus. In vitâ S. Ioannis Reomaënſis ſcribitur de S. Sequano, quod decreuerit *Eccleſiaſticum officium derelinquere, & Monaſticam vitam ſilentio amicam arripere. Sed quoniam* Monachorum *ex-* A *pers erat* Regularium, *vota ipſius ſunt pauliſper à diſpoſitione propriâ remorata.* Ad quem locum Rouerius: Hæc verba videntur innuere Monachos S. Sequano non defuiſſe, qui priuatâ deuotione ac legibus vitam inſtituerent, ſed tantùm qui communi cuiuſdam Regulæ obſeruationi ſe adſtrinxiſſent. Cur autẽ *Monachos Regulares* dixit, niſi vt eos, qui Regulæ cuiuſdam Magiſterium quaſi mortuum ſectarentur, ſecerneret ab ijs, qui ſuis vel alterius viuis oraculis regerentur? In Concil. Vernenſi B decernitur, *vt vnuſquiſque Epiſcoporum poteſtatem habeat in ſuâ Parochiâ, tam de* Clero, *quàm de* Regularibus, *vel ſæcularibus, ad corrigendum vel emendandum.* Et ne plura coaceruem, huc ſpectat titulus *De Regularibus* in Iure Canonico.

PERSONÆ MONASTICÆ. Rou. Illuſt. hiſt. Reom. num. 61. Concil. Vern. c. 5.

Et hæc quidem ſatis confirmant huius nominis vſum: quod ſi nobis eripiatur, neſcio quo tandem appellari nos velint, vt tale aliquod tribuatur, quod alijs non ſit aliquo modo commune. Nam & Canonicos olim dictos *Clericos Religioſos, Clauſtrales, & Cœnobitales, Conuentuales Fratres,* ſimi- C libuſque nominibus: Molanus affirmat. Et mirum fuerit, ſi non etiam *Monachi* nomen ad alios extendere velint. Nec enim ſoli Clauſtrales ſingulari illi, & ter ſanctæ Monadi, à quâ Monachos dici ait Areopagita, intendunt. Si, vt Abbas Piammon apud Caſſianum ait; Monachi dicti ſunt ab eo, *quod à coniugijs abſtinerent, & à parentum ſe conſortio, mundique illius conuerſatione ſecernerent;* quàm multi erunt in Clero, & extra illum, quibus huius nominis participatio, ſi quidem ambiant, poſſit indulgeri.

Neceſſariò id nomen ejs tribuendum. Molan. lib. 1. de Can. cap. 5. Ni & ipſo Monachi ſtultè vivere ſit velle. Caſſian. coll. 18. cap. 5.

D

DISQVISITIO VII.

Quæ alia Monachorum nomina?

PLVRIBVS præterea nominibus tam apud Græcos, quàm apud Latinos MONACHI inueniũtur appellati; quæ quia eorumdem officia & viuendi inſtitutum plerumque explicant; Hîc etiam adferenda & elucidandâ fuerunt. Vt autem nunc Anachoretarum, Eremitarum, & Cœno- E bitarum nomina tranſeamus (de ijs enim poſtea cum S. BENEDICTO agemus) inueniuntur Monachi.

Monachi quoque appellati.

Primò, dicti θεραπευταί, vt eos nominat Philo Iudæus, & Dionyſius Areopagita, atque hîc ait: *Diuinos noſtros Cathegemones, ſeu Duces* (quos Apoſtolos eſſe, Matthæus Galenus aſſerit) *ſacro hoc cognomine eos, qui Monaſticem ſunt amplexi, dignatos eſſe.* Duplicem autem Etymologiæ rationem adfert Philo. Primò enim ſignificare vult *Curatorem*, vt etiam placuit Euſebio, & S. Epiphanio,

I. Therapeuta. Philo lib. de vit. contemplat. Dionyſ. Eccleſ. Hierarch. c. 6. Gale. Orig. Monaſt. c. 1. Cauſa vocis duplex nomen. Euſeb. l. 2. Eccleſ. hiſt. cap. 16. Epiphan. Hæreſ. 29.

PERSONÆ MONASTICÆ.

plunio, qui diſertè *Medicum* exponit, aitque: IESVS *ſecundùm Hebraicam linguam, vocatur* θεραπευτὴς ἤτοι ἰατρὸς, καὶ σωτὴρ, hoc eſt, *Therapeuta*, ſiue *Medicus*, & *Saluator*. Apparet autem ex Philone, vtramq; Medicinā tam corporalem, quàm ſpiritalem, *Therapeutas* fuiſſe profeſſos. Deinde ait, *Therapeutas* appellatos, *quod à naturâ, & ſacris legibus ſint formati ad colendum id, quod* EST, *quod etiam bono præſtat, & vno eſt ſincerius, ac purius, & monade, ſeu vnitate antiquius.* Areopagita ſimiliter ita dictos cenſet, eò, quòd Deo purè miniſtrarent, ac ſeruirent. Nam θεραπεία apud Platonem, pro cultu ac religione ſumitur.

Plato in Eutyphr.

Duplex hæc notio (ait Nigronus) probè declarat naturam religioſæ vitæ. Nam reſpectu Dei debet *Monachus*, & quilibet regularis vitæ profeſſor eſſe *Therapeuta cultor*, ac *ſeruiens*, hoc eſt, maximè Religioſus erga Creatorem in diuino ſeruitio: reſpectu ſui, *Therapeuta Curator*, id eſt, *Medicus* ſanandæ animæ perpurgandæque à vitijs, & paſſionibus ſtudioſus. Si regularis ſit Clericus, atque ad aliorum ſalutem procurandam ex inſtituto deſtinatus; debet quoque proximorum eſſe *Medicus ſpiritualis*: atque ita quærere ſalutem eorum, vt boni, diligentis, prudentiſque *Medici* partes exequatur.

Nigron. comment. ad Reg. com Socie. tit, part 1. num. 51. *Aptè quadrat in Religioſos.*

II. *Iceta dicti Monachi.*

Secundò, ab eodem Philone Monachi vocantur ἱκέται, id eſt, *ſupplices*. Librum enim de vitâ Contemplatiuâ inſcripſit, *de ſupplicum virtutibus*. Hoc autem nomen ſubſequentibus ſæculis parum fuit vſitatum.

III. *Philoſophi.*

Tertiò, S. Baſilius *Monachos* appellauit φιλοσόφους, quod S. Chryſoſtomo multò eſt familiarius, atque etiam Gregorio Nazianzeno: & B. Nilus librū Monaſtices inſcripſit de *Chriſtianâ* PHILOSOPHIA: quod exiſtimet & meritò, locum eum à *Monachis* inter Chriſtianos teneri; quem apud Ethnicos *Philoſophi* tenuerūt, propter virtutem & ſapientiam honeſtiſſimum. denique Iuſtinianus Imperator *Monachos* PHILOSOPHIÆ *Monaſticæ certatores* nuncupauit.

Baſil. de inſtit. Monac. Chryſoſt. cont. vitup. Monach. S. Nilus lib. Aſcet. Auth. collat. 1. tit. 5. cap. 4.

IV. *Clauſtrales.*

Quartò, apud Latinos non tantùm *Religioſi* & *Regulares*, vt iam vidimus, verùm etiam CLAVSTRALES appellantur, & Monaſteria *Clauſtra*, ab eo, vt Iſidorus eſt Auctor, quod *claudantur muris aut ſepibus*. Vſus eſt hoc verbo ipſe Pater S. BENEDICTVS, dicens: *Officinam in quâ* Inſtrumenta bonorum operum diligēter exerceantur, CLAVSTRA *eſſe Monaſterij*. Et ante eum Caſſianus: *Agriculturæ dediti* Clauſtris *minimè cohibentur*: occurritque crebriùs in Iure Canonico. Hinc Eugenius Pontifex: *Sit Monachus* Clauſtro *ſuo contentus*. Et Alexander II. apud Gratianum: *Iuxta Chalcedonenſis tenorem optimi Concilij, Monachis ad normam* S. BENEDICTI *intra* Clauſtrum *morari præcipimus*. Innocentius III. Silentium ſeruare iubet certis horis & locis *in Clauſtro*. Plures Auctores citatos vide apud Gazæū ad Collationem 24. Caſſiani. Hinc *Monachi* dicti CLAVSTRALES. Et Trithemius librū ſuum inſcripſit *de triplici regione Clauſtralium*. Et Thomas à Kempis, ac Ioannes à IESV Maria, *De diſciplinâ Clauſtrali*. Ab hâc voce Germanicè, & Belgicè, Monaſteria vocantur **Cloosters** / Gallicè, & Anglicè, *Cloiſtre*; & Cœnobitæ, ſiue *Clauſtrales*, **Cloostervolck / Cloosterlic /**

Iſid. lib 15. Etym. cap. 6. Cap. 4. Reg. Caſſia. collat. 24. ca. 4. 16. quæſt. 1. Capit. Placuit 2. Ibid cap. ſtatuta. Cap. Cum ad Monaſt, 3. decret. tit. 10. Cap. 4.

V. *Serui Dei.*

Quintò, Peculiari nomine vocātur SERVI DEI. Auguſtinus Simplicium ſolitariæ vitæ cultorem conſulit, quia *bonus apparebat ei* SERVVS DEI. Quo nomine Dionyſius, Poſſidius, Saluianus Maſſilienſis, & alij vtūtur. Et S. Auguſtini Regula in editione Plantinianâ, hunc præfert titulum: *Regula B. Auguſtini ad Seruos Dei*. Quamquam non negauerim etiam alijs tribui nomen *Serui Dei*, vt non ſemper idē ſit quod Monachus.

Lib. 8. Confeſſ. cap. 1.

DISQVISITIO VIII.

De Laïcorum Fratrum nominibus. Cur dicti Conuerſi, Commiſſi, Donati, Oblati?

VT in eâdem domo germanæ habitabant ſorores, Maria, & Martha; ita in Monaſterijs quidam orationibus & Choro, ſiue, contemplatiuæ vitæ exercitijs deputantur; quidam externis operibus, aliorumque obſequijs, & actiuæ vitæ officijs ſe ex obedientiâ impendunt. Hoc *Laïcos* communi nomine dicimus, tamquam de populo, cùm alij Clerum olim repræſentarent, & iam plerumque ex illo ſint. Sunt hi *Laici* in corpore Monaſticæ Congregationis velut manus, & pedes; nam vt teſtatur Origenes, in Eccleſiâ, *alij dicuntur manus pro bonis operibus, religioſiſque miniſterijs*. S. Dorotheus Cœnobium corpori comparans, & ſingula officia membris accommodans, *Qui opera*, inquit, *exercent*, manibus *comparantur; qui reddunt reſponſa, & huc atque illuc ad miniſteria diriguntur, vicem exequuntur pedum*. Et hos mox admonens: *Manus*, inquit, *es? operare, & viriliter te exerce. Pes es? obſequere, & miniſterium tuum exple. Vnuſquiſque demum veſtrûm communi corpori deſeruiat; & munus ſuum non ſegniter, ſed pro viribus ſuis, exequatur.* Subſidiarij hi Fratres, ſiue opitulatores & adiutæ, varijs exprimuntur nominibus, quæ hîc quoque explicanda & illuſtranda.

Laici externis operibus mancipantur. Sunt velut manus, & pedes Monaſterij. Orig. hom. 2. in Cant. Doroth. doct. 6.

Communiſſimum eſt nomen *Laïcorum*, quod hâc notione, quâ à Monachis diſtinguitur, inuenitur in Regulâ S. Fructuoſi: *Monachi*,

Laici à Monachis distincti. Reg. [illegible] cap. [illegible]

Digitized by Google

Monachi, inquit, *in Monaſterio ſanctè, & pudicè atque honeſtè viuentes perſiſtant*: *Laici foris Abbatis, vel Præpoſiti mandata peragant.* De his & illud accipiendum arbitror, quod Iuſtinianus ſanciuit, vt Nouitij, *nondum Monachicum habitum promerentes, tonſurâ, & veſte eorum qui* Laici *vocantur*, vterentur. Ex quo colligas diſtinctam eorum fuiſſe veſtem. Hos *Laicos* intelligo etiam, de quibus in Conuentu Abbatum Aquiſgranenſi cap. 62. ſtatuitur: *Laicus cauſſâ manducandi & bibendi in refectorium non ducatur.* Non enim accipiendos hîc *Laicos* pro hoſpitibus, conſtat ex canone 27. eiuſdem Synodi, vbi decernitur, *vt Abbas, vel quiſpiam Fratrum ad portam Monaſterij cum hoſpitibus non reficiatur. In refectorio autem omnem eis humanitatem manducandi & bibendi exhibeat.* An & de ijſdem agit Iſidorus, cùm ait: *Laici miniſtri menſis Monachorum nullatenus intererunt; nec enim poterit illis menſæ communis eſſe locus, quibus diuerſum eſt propoſitum?* Videntur enim hi ad ſeruitium Monaſterij aſſumpti; & hâc forſan conſideratione dicuntur eſſe diuerſi propoſiti: quos ideò noluerit Fratrum refectioni intereſſe, ne nimia familiaritas induceret contemptum; nam & infrà ait: *Ars autem piſtoria ad* Laicos *pertinebit: ipſi enim triticum purgant, ipſi* * *ex more molant. Maſſam tantumdem Monachi conficiant, & panem ſibi proprijs manibus ipſi faciant. Porrò pro hoſpitibus, vel infirmis* Laici *faciant panes.* Aliter autem intelligendi *Laici*, vel *Laica* congregatio, in Concil. Arelatenſi III. in cauſſa Inſulæ Lerinenſis, vbi dicitur: *Monaſterij omnis* Laica *multitudo ad curam Abbatis pertineat: neque ex eâ ſibi Epiſcopus quidquam vindicet, aut aliquem ex illa clericum, niſi Abbate petente præſumat. Hoc enim & rationis & religionis plenum eſt, vt clerici ad ordinationem Epiſcopi debita ſubiectione reſpiciant*: Laica *verò omnis Monaſterij congregatio ad ſolam ac liberam Abbatis proprij, quem ipſa elegerit, ordinationem, diſpoſitionemque pertineat.* Hi enim *Laici* erant verè Monachi, choro & orationi iuxta Lerinenſium inſtituta deſtinati; non autem ſeruilibus operibus ſaltem omnes addicti. Quod autem clericali non eſſent inſigniti tonſurâ, dicti ſunt *Laici*, non admodum propriè. Monachos enim Clericis adiungi, *non Laicis*, ab Dionyſio Areopagitâ, probat Ludouicus Cellotius. Quos autem plerique Ordines *Fratres Laicos* vocant, in Societate IESV dicuntur *Coadiutores*, quod nomen exponit & illuſtrat Nigronus.

Iuſt. Nouel. cap. 2.

Locus Concilij Aquiſgranenſis explicatur.

Iſidor. in Reg. Mon. cap. 5.

Cap. 10.

* Aliàs molendo.

Laici etiam vere Monachi.

Tom. 1. Conc. Gall. pag. 113.

Non propriè.

Cellot. lib. 7. de Hier. c. 1. & ſeq.

Nigr. Reg. 14. comm.

Apud Monachos porrò non vnius generis ſunt hi *Laici*. Quidam enim dicuntur *Conuerſi*, & *Commiſſi*: alij verò, *Donati*, & *Oblati*, notabili ſanè differentiâ profeſſionis, habitus, & obſeruantiæ. Quod nomina ſpectat, dicebantur olim Monachi *Conuerſi*, vt in Commentario ad vitam Sancti BENEDICTI, & in Catechiſmo Monaſtico annotauimus; vbi ex ipſo Sancto BENEDICTO nomen & officium *Conuerſi* expendimus, quo etiam Saluianus vſus eſt: *Et licet de* Conuerſorum *venerabili choro eſſe videaris, licet* Religionem
B *veſtibus ſimiles* &c. Et Magnus Gregorius: *Ne militia vel rationibus publicis obligati ad Eccleſiaſticum habitum veniant, vel in Monaſterijs conuertantur.* Item Aurelianenſe I. *Monachus in Monaſterio Conuerſus.* Sic quoque intelligendus Iſidorus in libello de *Conuerſis*, id eſt, Monachis. Idem tamen Iſidorus, per *Conuerſum* intelligit nouitium, vti & Fructuoſus. Quod Sanctus BENEDICTVS extulit: *Noniter quis veniens ad Conuerſionem.* Poſterioribus tamen ſæculis illi potiſſimùm dicti *Conuerſi*, qui rei familiari adminiſtrandæ præ-
C ficiuntur, & Marthæ miniſterijs, vt diximus, deputantur, vt ex Ciſtercienſium, Burſſeldenſium, aliorumque Conſtitutionibus notum eſt. Sed enim, quærat aliquis, cùm omnes Monachi ad Deum ſint *conuerſi*, cur hoc nomen peculiariter *Laicis* adhæſerit Fratribus? Cauſſa hęc eſt, quòd, vt ex Sancti BENEDICTI patet Regulâ, quidam ad Monaſterium veniant omninò pueri, alij verò prouectæ ætatis, & ſæcularium rerum agendarum vtcumque expertes. Hi, cùm ſæ-
D culum potiùs ignorarent, quàm deſererent, dicebantur in Religione *Nutriti*: illi à ſæculo, quod relinquebant, *Conuerſi*, & quia nonnullâ pollebant experientiâ, miniſterijs potiſſimum adhibebantur. Cùm autem poſteà placeret his obſequijs peculiariter quoſdam deſtinare, qui pſalmodiâ & diuinis officijs non impedirentur, vt alij Monachi: nomen *Conuerſorum* his eâ ratione tributum eſt, quod à ſæculo *conuerſi* ſint, nec ab infantiâ in Monaſterio enutriti. Ex Anſelmo hoc diſ-
E crimen diſcimus, qui contentionem inter *Conuerſos* & *Nutritos* ita deſcribit. *Quia*, inquit, *de* Conuerſis *&* Nutritis *congregatur ordo Monachorum, ſolet* inter eos quædam *eſſe contentio. Attendunt enim* Nutriti, *ſe nulla crimina commiſiſſe, nec ſe in ſæculi ſordibus coinquinaſſe, ſed quia mundam ab infantiâ vitam duxerunt, & in Dei ſeruitio ſemper laborauerunt: illos verò è contrario vixiſſe conſiderant, & ideò meritò inferiores eſſe indicant. At contrà*, Con-

PERSONÆ MONASTICÆ.

Laici varij generis.

I. Conuerſi, quo nomine Monachi olim dicti.

Part. 2. diſq. 9.

Saluian. lib. 4. ad Eccl. Cath.

Greg. lib. 7. Epiſt. 11.

Aurel. can. 2.

Iſidor. in Reg. cap. 4. Reg. Fruct. c. 21. & 22.

Cur Laici iam dicantur Conuerſi.

Diſcrimen inter Nutritos & Conuerſos.

Anſel. lib. ſimil. c. 78.

Et contentio.

PERSONÆ MONASTICÆ.

uerſi, *quia ſcientiam exteriorum habent, & res Monaſterij ſapienter tractant*, Nutritis *ipſis neceſſaria inueniunt, ordinem quoque ſuum feruentiùs plerumque cuſtodiunt: Illos verò parum in his valere conſiderant, ideò ſe meliores illis æſtimant; ſicque alijs alij ſe præferunt, dum non ſuam, ſed aliorum infirmitatem attendunt. Sed ſi verè Monachi eſſent, ſic eſſet inter eos, quomodò inter Angelos in cœlis, & homines ſanctos. Angeli enim ſunt quaſi* Nutriti, *ſancti, verò homines quaſi* Conuerſi. *Sed nec Angeli Sanctos deſpiciunt, quia tentationibus aliquando victi ſunt; nec Sancti Angelos, quia nullam, quam vincerent, paſſi ſunt tentationem.* Sic ille.

Quomodo ſapienda.

Quam admonitionem decet ſanè vt omnes omninò Monachi cum Fratribus *Lucis* viciſſim obſeruent; nec illos deſpiciant in miniſterijs ſuis. Hugo Victorinus, vel quibuſdam videtur, Hugo de Folietto, lib. 4. *de clauſtro animæ*, cap. 43. in Chriſti ordine & Clauſtro Apoſtolos *Nutritis*, Diſcipulos *Conuerſis* æquiparat: inter quos etiam ſumma fuit animorum conſenſio.

Trithem. Chron. Hirſaug. an. 1069. Antiquitas, & Statuta Conuerſorum in Germaniâ.

Scribit Trithemius Wilhelmum XII. Hirſaugienſis Monaſterij Abbatem, *Conuerſorum* vſum *in Germaniæ Cœnobijs primum vel inſtituiſſe, vel potiùs abolitum renouaſſe, quem ſolùm in primæuâ Monachorum conuerſatione olim nouimus celebrem. His Pater ſanctus decreta ſanctæ Regulæ conformia, pro pleniori inſtitutione morum & mentium edidit, quæ miſſis Fratribus ad Cluniacum, vt illorum conſuetudines diſcerent ac reportarent, in vno volumine variâ & pulchrâ diſtinctione compilauit. Harum conſuetudinum codex in multis hodie Cœnobijs habetur, teſtis priſcæ religionis & ſanctitatis Monachorum Hirſaugienſium, licet per nouarum conſtitutionem Burſfeldenſium editionem, penè ab vſu videatur abolitus.* Sic ille.

Conuerſi in plerisq; Ordinibus ſunt veri Religioſi.

Iam quod rem ipſam ſpectat, *Conuerſi* hi cenſentur veri nominis Religioſi, in Ordine noſtro apud Ciſtertienſes, Burſfeldenſes; apud Carthuſianos, Præmonſtratenſes, Prædicatores, Carmelitas, tam Mitigatos, quàm Diſcalceatos, apud omnes aliqua eſt diſtinctio habitus, quædam & diuerſitas obligationis, ac obſeruantiæ inter Monachos & *Conuerſos*: quos Caſſinenſes vocant *Commiſſos*, dubites an ex eo quòd Monachorum curæ, an quòd externa negotia ipſis curanda committantur. Hos declarant Fratrum nomine cenſeri, & in eorum numero computari, omnibuſque indulgentijs & immunitatibus, ſicut cæteri Monachi, pleniſſimè gaudere. Poſt completum annum probationis recipiuntur ad profeſſionem. Quod autem dicunt: *Donec nobiſcum perſeuerauerint, teneantur ſeruare Caſtitatem, Paupertatem, & Obedientiam*; oſtendunt eos poſſe ex cauſſis dimitti, & à votis abſolui, quæ tantùm cenſentur ſimplicia.

Caſſinenſes eoſdem Commiſſos vocant.

II. Donati, & Oblati.

Veniamus ad alterum *Laicorum* genus, qui *Donati*, vel *Oblati* communiter dicuntur. Nominis autem rationem ex probabili venamur coniecturâ. Valdè vſitatum erat apud Maiores noſtros, vt vel vltimæ voluntatis diſpoſitione, aut quando ad Monaſticam, vel Canonicam vitam tranſibant, ſeruos ſuos & ancillas, Monaſterijs vel Eccleſijs offerrent, commoti ad id faciendum tum pietate erga Eccleſiam Chriſti, tum pio ac paterno affectu erga ſua mancipia, quibus poſt mortem ſuam bonos patronos, aut dominos dare cupiebant. De quibus Seruis exſtat textus apud Gratianum. Sic Rodualdus nobilem filium ſuum, Megenfridum Monaſterio Sancti Bertini obtulit, cum parte hæreditatis, & quatuor mancipijs, cui poſteà adiecit manſum vnum, cum ſeruo vno, vxore, & liberis. Anno 1175. Godefridus Louanienſis Bertam, mulierem ſuæ familiæ, cùm pueris ſuis, Sancto Petro in Affligenienſi Eccleſiâ liberaliter dedit, pro animæ ſuæ & parentum remedio, vt ipſa per ſuccedentia tempora Abbati & Eccleſiæ, cùm pueris ſuis in perpetuum ſeruiat. Vetuſtam admodum hanc fuiſſe conſuetudinem, apparet ex Sancto Auguſtino, qui de quodam Diacono ait: *Aliqui ſeruuli eius reliqui fuerant, iam quidem in* Monaſterio viuentes, *quos tamen geſtis Eccleſiaſticis manumiſſurus eſt hodie.* In Regulâ tamen Iſidori ſcribitur: *Abbati vel Monacho, Monaſterij ſeruum non licebit facere liberum.* Quod ipſum prohibetur Abbati in Concilijs Agathenſi, can. 56. & Epaonenſi, can. 8. Solebant tamen Monachi ſeruos Eccleſiaſticos, tam ſuos, quàm alios, à mundanâ ſeruitute, quos probatos agnouerant, ad ſpiritalem Monaſticæ vitæ ſeruitutem, ſine acceptione perſonarum, libenter transferre. Quod tamen abſque præuiâ probatione faciendum non eſſe, docet nos Synodalis Magni Gregorij cõſtitutio. Hos igitur ſeruos credi poteſt dictos eſſe *Donatos*, quod Monaſterijs donatione ſolenni traderentur, dictos quoque *Oblatos*: quia non ſimpliciter donabant ſeruos ſuos huic Eccleſiæ vel Monaſterio, ſed in altari eos offerre ſolebant Deo; & Patrono Eccleſiæ, vel Monaſterij, vt ex ipſis donationum formulis

Molan. lib. 1. de Can. cap. 17.

Serui olim Eccleſijs & Monaſterijs dabantur.

Cauſſa 12. q. 2.

Ex Chron. Ipetij cap. 16. & 17.

Ex Archiu. Affligen.

Aug. ſer. 1. de comm. vit. Cler.

Iſidor. Reg. c. 19. Non rarò Monaſticam amplexabantur.

Lib. 4. regiſt. cap. 5. Vnde dicti Donati, & Oblati.

formulis conſtat. Vtrumque nomen illis adhæſiſſe, ſi quãdo ad Monachatum transferebantur, probabile eſt. Poſtquam autem ſeruitio inter Chriſtianos deſierunt, & illos fortaſſe, ni fallor, dixerint *Donatos*, qui vltro ſe, ſuaque ad ſeruiendum Dei ſeruis in Monaſterio donabant. Illuſtrat nonnihil hanc nomenclaturam, quod Cornelius à Lapide ad illa Chriſti verba, *Non omnes capiunt verbum iſtud, ſed quibus datum eſt*, ſcribat, Arabicum textum legere, *niſi qui* DONATI *ſunt*, ſcilicet Deo & continentiæ. Sic in Religionibus, inquit, *Conuerſi* vocantur *Donati*, ſcilicet Religioni. Inſinuant id ſatis Patres Burſfeldenſes, cùm de *Donatis* his ita loquuntur: *Cùm Dominus Deus omnes velit ſaluos fieri, nos etiam Laicales perſonas, quæ ſe ſuaque Monaſterio offerentes, veniunt ad conuerſionem, ſuſcipere non abnuimus; quamquam nec habitum, nec omnem Conuerſorum rigorem acceptare conſentiant, dum aliàs ſint bonæ famæ, & ſufficientis ætatis, & aliàs vtiles, & ad laborem idonei: ita vt quiſque eorum, vnius ex mercenarijs opus valeat compenſare, & ſint liberi ab humanâ ſeruitute & ſoluti, nec voto Religionis aliàs adſtricti*, &c. In profeſſione promittunt, quod erunt obedientes Abbati, & fideles Monaſterio, votum autem Paupertatis, aut Caſtitatis non emittunt, ſed expreſsè ante profeſſionem monentur, *quòd in virtute obedientiæ præſtandæ, perpetua etiam continentia & carentia proprij ſunt ei iniungendæ.* Atque ita etiam fit, reſignatque ad manus Abbatis *Donatus* quidquid poſſidet. Similes ferè ſunt *Donati* Carthuſianorum, vt videre eſt in eorum Statutis.

Matth. 19. 11.

Cæremon. Burſf. diſt. 4 cap. 5. *Quomodo ſuſcipiantur.*

Quid promittant.

PERSONÆ MONASTICÆ.

1. Part Stat. nou. cap. 3. & 3. compil. c. 11.

Atque hi, cùm ſolummodò votum ſimplex obedientiæ in manibus Prælati emittant, & ex vi voti non teneantur ſeruare Paupertatem, & Caſtitatem; non ſunt verè & in rigore dicendi Religioſi. Secus tamen eſt de *Donatis* Congregationis Valliſoletanæ in Hiſpaniâ. Nam iuxta Conſtitutiones Barcinonæ ann. 1575. impreſſas, promittunt in promiſſione ſua tria eſſentialia vota, & iniungitur Generali, vt à Pontifice petat Diploma, quo *Donatorum* & familiarum vota declarentur eſſe ſolennia: ſic enim eorum ſtabilitati eſſe conſultum. Mentionem tamen faciunt aliorum *Donatorum*, qui ſe cũ ſolo voto Obedientiæ Monaſterijs offerunt, quibus peculiarem & breuiorem præſcribunt habitum.

Non ſunt veri nominis Religioſi.

Excipe Donatos Congregationis Valliſoletanæ. Conſt. Vall. cap. 111.

TRACTATVS II.

DE GENERIBVS MONACHORVM.

ALTERO *hoc* Tractatu, *quod in Regulâ* S. BENEDICTI *primum occurrit caput, cum eiuſdem benedictione, pro noſtro modulo explicabimus. Diſquirendum autem*, Primò, *Quot ſint Monachorum genera?* Secundò, *Qui qualéſve Monachi Sarabaïtæ?* Tertiò, *Quales Gyrouagi?* Quartò, *Qui & quales Anachoretæ, ſiue Eremitæ?* Quintò, *Qui & quales Cœnobitæ?* Sextò, *Cur Cœnobitarum genus* S. BENEDICTVS *appellauerit fortiſſimum?*

DISQVISITIO I.

Quot ſint Monachorum genera?

AD hanc Diſquiſitionem in ipſo Regulæ ſuæ exordio ita reſpondet Legiſlator noſter BENEDICTVS: *Monachorum quatuor eſſe genera, manifeſtum eſt. Primum, Cœnobitarum: hoc eſt, monaſteriale, militans ſub Regulâ vel Abbate. Deinde ſecundum genus eſt Anachoretarum, id eſt, Eremitarum. Tertium verò Monachorum teterrimum genus, eſt Sarabaïtarum. Quartum verò genus, eſt Monachorum, quod nominatur Gyrouagum.*

Monachorum quatuor genera statuit S. Benedictus. Cap. 1.

Contra hãc verò diuiſionem obijci poſſit. Primò, quod S. Hieronymus in epiſtolâ ad Eu-

Contra obijcitur primò.

Hier. Epiſt. 22.

PERSONÆ MONASTICÆ.

ad Euſtochium, tantùm tria Monachorum genera in Ægypto fuiſſe commemorat.

Secundò Auguſt. de moribus Eccl. cap. 31.

Secundò, D. Auguſtinus duos tantùm ordines, ſeu Monachorum genera agnoſcit: vnum ſcilicet *Anachoretarum*, ſiue Eremitarum; & alterum *Cœnobitarum*: de quibus etiam Caſſianus, lib. 5. Inſtitution. cap. 36. Et probari videtur hæc ſententia: *Sarabaïtæ* enim, & *Gyrouagi*, non Monachi, ſed Monachorum laruæ ac portēta quædam ſunt; ergo non niſi duo Monachorum enumeranda ſunt genera.

Tertiò. Iſidor. lib. 2. de diuin. offic. c. 15.

Tertiò, Iſidorus Hiſpalenſis ſex enumerat genera Monachorum: *quorum tria*, inquit, *optima; reliqua verò teterrima, atque omnibus modis euitanda.* Primum genus eſt, *Cœnobitarum.* Secūdum, *Eremitarum.* Tertium, *Anachoretarum.* Quartum, *Gyrouagorum*, Quintum, *Circumcellionum.* Sextum, *Sarabaïtarum*, ſiue *Renuitarum.* Plura igitur ſunt quàm quatuor Monachorum genera.

Probatur S. Benedicti ſententia.

His tamen non obſtantibus dicendum cum S. BENEDICTO, tātùm *quatuor eſſe Monachorum genera* duo bonorū, & duo malorum. Etſi autē mali verè Monachi non ſint, nec officiū nominis ſui adimpleant; voluit tamē Legiſlator noſter omnes illos recenſere, qui ſuo tempore Monachi dicebātur; ſiue verè, ſiue tantū apparēter eſſent, quod dicebantur. Nam, vt Auguſtinus ait; *Tam ſunt Monachi falſi, quàm Clerici falſi, & fideles falſi. Omnia iſta tria genera habēt bonos ſuos, habent malos ſuos. De tribus enim iſtis dictum eſt:* Duo in agro; vnus aſſumetur & vnus relinquetur. Duo in lecto: vnus aſſumetur, & vnus relinquetur. Et duæ in molēdino, vna aſſumetur, & vna relinquetur. *In agro* enim *ſunt* Clerici, *qui gubernant Eccleſiam. Videte, ſi non in agro erat qui dicebat:* Ego plantaui, Apollo rigauit, ſed Deus incremētum dedit. *In lecto ſunt* Monachi, *qui amauerunt quietem, non ſe miſcentes turbis, non tumultui generis humani, in otio ſeruientes Deo: & inde tamen vnus aſſumitur, & vnus relinquitur. Duæ in molendino, ex nomine generis fœminini appellauit, plebes enim intelligi voluit. Quare in molendino? quia in iſto mundo verſantur, vbi molendinum intelligitur, quia ſic vertitur mundus iſte quomodò mola: væ enim quos conterit: Sic ibi verſantur fideles boni, vt vna ex eis conſumatur, altera aſſumatur. Quaſdam enim actiones mundi faciunt dilectores ſæculi, fraudatores, ſimulatores. Alij autem ſic ibi ſunt, quomodo ait Apoſtolus: Et qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtentes ſint. Præterit enim figura huius mundi.* Hæc Auguſtinus. Vt ergo fideles, & Clerici inueniuntur boni & mali; ita & Monachi, in quibus optimè conuenit viſio Ieremiæ, cui oſtenſi fuerunt duo calathi ficubus pleni, quorum vnus habebat ficus bonas valdè, & alter malas valde, erāt

Auguſt. in Pſalm. 132. *Sunt mali Monachi, vt & Clerici, & Chriſtiani.* Matth. 24. 1. Cor. 3. 1. Cor. 7. *Religioſi boni & mali adumbrantur* Ierem. 24.

A autem poſiti ante templum Domini. Vnde Liranus per eos ſignificari ait, Religioſos bonos & malos. Hi enim ſunt quaſi in templo Domini, & terreſtri paradiſo Dei conſtituti, vt ficus, & fructus cęleſtes proferant, offerantque Deo. Hinc rectè ait S. Auguſtinus: *Sicut non inueni meliores ijs, qui in Monaſterio profecerunt, ſic nec deteriores ijs, qui in Monaſterio defecerunt.*

S. Auguſt. Epiſt. 137.

Bonos igitur maloſque enumerauit S. P. BENEDICTVS, vt oſtenderet qui vitandi, qui eſſent imitandi; & quale ex quatuor B his generibus inſtituendum ſibi ſumpſiſſet Monachorum genus: Cœnobitarum ſcilicet, quod omnium appellauit, atque eſt fortiſſimum. Ita autem profeſſionis diſpoſuit formulam, vt ſingulis quæ in eâ eduntur votis, ab alijs Monachorum generibus diſtinguerentur. *Stabilitas* enim aduerſatur *Gyrouagis*: *Morum conuerſio* repugnat *Sarabaïtis*: *Obedientiæ* ſubiecti vix ſunt *Anachoretæ.* Suâ igitur profeſſione à tribus prædictorum Monachorum generibus *Cœnobitæ* ſecernitur.

Cur utroſque recenſeat S. Benedictus

C Sed iam ad obiectiones reſpondeamus. Ad *primam*, dicimus; Rectè à S. Hieronymo quartum Monachorum genus prętermiſſum: quod eius id tempore nondum eſſet exortum. Id autem manifeſtè ſatis indicauit Caſſianus, qui Collationi decimæ octauæ hunc fecit titulum: *De tribus antiquis generibus Monachorum, & quarto nuper exorto.* Capite autem quarto agit de tribus illis à S. Hieronymo commemoratis Monachorum generibus, & octauo demum capite nouum illud, quod nuper emerſiſſe D ait, ſubiungit.

Reſpondetur obiectionibus. Primæ.

Ad *Secundam* Obiectionem, dicendum cum Bellarmino, verè non eſſe niſi duo genera bonorum Monachorum; alia autem non eſſe Religioſorum genera, ſed quaſdam relaxationes, & corruptiones Religionum. Nam tertium genus vocant eorum, qui in cœnobijs viuunt, ſed adhuc aliquas proprias retinent facultates, nec in omnibus obtemperāt ſuis Præpoſitis; quæ ſine dubio eſt corruptio vitę cœnobiticæ. Quartum genus vocāt eorum, qui ex Mo- E naſterijs ad eremum tranſeunt, non vt ſanctiùs, ſed vt liberiùs viuant; nimirùm excuſſo iugo Superiorum, & Legum cœnobiticarum; quæ eſt corruptio vitæ eremiticæ, quare iſta duo à Patribus vocantur deterrima genera Monachorum.

Secundæ. Bellarm. l. 2. de Monach. cap. 3.

Nec difficultatem habet obiectio *Tertia.* Iſidorus enim, quia plura inuenit nomina Monachorum, eorumdē etiam multiplicauit genera: cùm tamen ijdem ſint *Eremitæ* & Anachoretæ. Nam quod dicit *Eremitas* procul ab hominibus recedentes, deſerta loca & vaſtas ſolitudines inhabitare:

Tertiæ.

Digitized by Google

tare: *Anachoretas* verò Cœnobiali conuerſatione perfectos, ſemetipſos includere in cellis procul ab hominum conſpectu remotis; leue admodum diſcrimen eſt, in verbis potiùs, quàm in ipsâ re conſiſtens: vnde tanti non eſt, vt ſpeciem aut genus Monachatùs nouum conſtituant. Deinde ijdē ſunt *Gyrouagi* & *Circumcelliones*. Quartum autem genus innominatum apud Iſidorum & Caſſianum, non multùm differt à ſexto *Sarabaïtarum* genere. Nam quos quarto loco recenſet, ait ſub *Anachoretarum* imagine ſibi blandiri, & dum ſubdi ſeniorum imperio dedignantur, ſeparatas expetere cellas, & ſolitarios ſedere deſiderare. Sarabaitas verò conſtruere ſibi cellas, vt liberi ab imperio ſeniorum, arbitrio ſuo viuant, certatim in operibus laborantes. Vnde hoc tantùm in his videtur eſſe diſcriminis, quòd quarti generis degant in cellis ſoli: *Sarabaïtæ* autem (vt S. BENEDICTVS ait) *bini, aut terni, aut certè ſinguli ſine Paſtore, non Dominicis, ſed ſuis incluſi ſint Ouilibus.*

Monachorum non tot genera quot nomina.

DISQVISITIO II.

Qui qualéſve Monachi Sarabaïtæ.

EX enumeratis Monachorum generibus S. BENEDICTVS Cœnobitarum, quod fortiſſimum appellat genus, ſuâ informandum Regulâ ſuſcepit. Nos eiuſdem veſtigijs inhærentes, de alijs tribus generibus primò diſquiremus, vt deinceps totam Cœnobitarum Regulam, quantum Deus dederit, ex ordine diſcutiamus. Cùm autem quatuor Monachorum genera in duo liceat contrahere, bonorum ſcilicet, & malorum: boni enim ſunt Cœnobitæ & Anachoretæ: mali, Sarabaïtæ & Gyrouagi; de his primò tractabimus. Nimirùm, vt in officijs Iuſtitiæ Chriſtianæ, priùs eſt declinare à malo, quàm facere bonum: ita in his Monachorum generibus primò, quid fugiendum, deinde, quid ſequendum, conſiderabimus. Quinam igitur *Sarabaïtæ?* S. BENEDICTVM audiamus. *Tertium Monachorum teterrimum genus eſt* SARABAÏTARVM; *qui nullâ Regulâ approbati, experientiâ magiſtrâ, ſicut aurum fornacis: ſed in plumbi naturâ molliti, adhuc operibus ſeruantes ſæculo fidem, mentiri Deo per tonſuram noſcuntur. Qui bini, aut terni, aut certè ſinguli ſine Paſtore, non Dominicis, ſed ſuis incluſi ouilibus, pro lege eis eſt deſideriorum voluptas: cùm quidquid putauerint vel elegerint, hoc dicunt Sanctum, & quod noluerint, putant non licere.* Hæc B. BENEDICTVS imitatus alios ante ſe ſcriptores. Caſſianus enim de ijſdem agens, nuncupat *deterrimum & infidele Monachorum genus*, vel potiùs noxiam illam plantationem, quæ *per Ananiam & Sapphiram in exordio Eccleſiæ pullulans, Apoſtoli Petri ſeueritate ſucciſa eſt.* Quod idem affirmat Iſidorus Hiſpalenſis, & Beda in Acta Apoſtolorum, c. 5. Hieronymus porrò hoc genus ait dici *Remoboth, teterrimum atque neglectum, & quod in noſtrâ prouinciâ aut ſolum, aut primum eſt. Hi bini, vel terni, nec multò plures ſimul habitant, ſuo arbitratu, ac ditione viuentes; & de eo, quod laborauerint, in medium partes conferunt, vt habeant alimenta communia.* Pluribus eorum mores delineauit citato loco Caſſianus: ex quo hæc de nominis etymologiâ accipe. *Ab eo,* inquit, *quod ſemetipſos à Cœnobiorum congregationibus ſequeſtrarent, ac ſigillatim ſuas curarent neceſſitates, Ægyptiæ linguæ proprietate,* SARABAÏTÆ *nuncupati ſunt.* Similiter Iſidorus: *Ab eo quod ſemetipſos à Cœnobiali diſciplina ſequeſtrant, ſuaſque appetunt liberè voluntates, Ægyptiorum linguâ* SARABAITÆ, *ſiue Renuitæ nuncupantur.* Ægyptium igitur vocabulum eſt, non Hebræum, quamquam, non malè vt Gazæus noſter ait, ab Hebræâ dictione *Saranim* appellatos dici queat. *Saranim* enim *Rebelles* ſignificat, vt ſunt huiuſmodi pſeudomonachi, qui neque Regulæ, neque ſuperioribus ſubdi volunt. Aliàs originationes minùs probabiles, quas videre eſt apud eundem Gazæum, lubens prætereo. Auctor verò Apologiæ Henrici IV. Imperatoris hunc Regulæ locum citans, ita legit: SARABAÏTARVM, *id eſt, ſibi viuentium.* Lectio quidem infrequens, ſed optima interpretatio, & quæ Caſſiani ac Iſidori etymologiam confirmet.

Ordo dicendorum.

Quales Sarabaïtæ. Cap. 1. Reg.

Caſſian. collat. 18. cap. 7.

PERSONÆ MONASTICÆ Peſſimi Monachi.

Iſidor Hiſpal. lib. 2. de offic. Eccleſ cap. 15. Hieron. Epiſt. 22.

Sarabaïtarum nomen vnde deriuetur.

Iſidor. ſup.

Subijciendum verò hoc loco, quod de SARABAÏTIS apud Turcas ſub ſpecie religionis degentibus, Cœlius Rhodiginus commemorat: SARABAÏTÆ *ſunt,* inquit, *eo nomine in Ægypto ſacerdotes, in ſaxorum cauitatibus ferè habitantes, ſuillis ac bubulis circumamicti exuuijs, funibus zonarum præcincti loco, pedibus nudis, cruore conſperſi; vbi Scenopegiorum ingruit celebritas, è cauernis ſe promentes, Hieroſolymam petunt, ac templum adeuntes, inopiam & abſtinentiam oſtentui habent; ingerunt omnibus barbam ſibi etiamnum acriter vellentes, vt ſpectent iſta vniuerſi, & velut cælitus demiſſos homines opinentur, ſuſpiciantque, etiamſi intercutibus nunquam non vitijs madeant. Propterea non eſſe imitandos, præcipit Auguſtinus, & commeminit facundus ſcriptor Hieronymus.* Sic ille.

Sarabaïtæ Sacerdotes apud Turcas.

Rhodig. antiq lect. lib. 14. cap. 39.

Noſtri autem SARABAÏTÆ ab Hieronymo vocantur *Romoboth*, vel *Remoboth*, quod vocabulum ſuſpicatur Marinus Victorius eſſe Hebraicum, idque à ſuperbo inceſſu dictum putat; nam, vt Hieronymus ait:

Sarabaïtæ dicti Remoboth.

Marian. Victor. in Schol. ad Epiſt. 22.

 apud

PERSONÆ MONASTICÆ.

apud hos (Remoboth) *affectata ſunt omnia, laxæ manicæ, caligæ folliccantes, veſtis craſſior, crebra ſuſpiria, viſitatio virginum, detractio Clericorum*, &c. Vocantur ijdem ab Iſidoro, vt vidimus, *Renuitæ*, eò quòd, vt Smaragdus ait, *maiorum exemplo vel doctrinam ſequi renuant*: vel vt alij, *Rennentes* iugum monaſticæ diſciplinæ; ita interpretatur S. Odo Cluniacenſis Abbas, dum ſe ſuique temporis Monachos deplorans, ait: *Nos miſeri, non ſumus Monachi, vt falsò nominamur: ſed* SARABAITÆ, *id eſt*, Renuitæ, *qui iugum regularis diſciplinæ renuimus.*

Et Renuitæ.

S. Odo collat. lib. 3. c. 23.

DISQVISITIO III.

Quales Gyrouagi?

Gyrouagi vnde dicti.

QVARTVM, ſiue vltimum Monachorum genus apud Caſſianum anonymum, à S. BENEDICTO conuenienti vocabulo appellatur GYROVAGVM, quod in circuitu ambulent, & in gyrum ſæpè vertantur. Auguſtinus hos vocauit *Circumcelliones*, qui ſic dicti ſunt, quia (vt idem ait) *circum cellas vagantur. Solent enim ire hòc atque illòc, nuſquam habentes ſedes, & facere quæ noſtis, & quæ illi norunt, velint, nolint.* Ex quibus patet, non rectè Iſidorum diſtinxiſſe inter *Circumcelliones* & GYROVAGOS. Nam quod de illis Auguſtinus dixit, quod *circum cellas vagentur*, hoc & de GYROVAGIS S. BENEDICTVS affirmauit, dicens, eos *totâ vitâ ſuâ per diuerſas prouincias, ternis aut quaternis diebus per diuerſorum cellas hoſpitari, ſemper vagos, & nunquam ſtabiles.* Ait autem, *ternis vel quaternis diebus per diuerſorũ cellas* hoſpitari, quia Monachorum hoſpitalitas (vt alibi dicemus) triduo definiebatur. Si quis vlteriùs voluiſſet manere, ad communem vrgebatur legem, & conſueta Monachis exercitia, quæ GYROVAGI ſubterfugiebant. Pluribus autem eorum mores deſcribit Baſilius: *Illi etiam deuitandi ſunt, qui inſtabiles identidẽ locum demutãt, modò ad hos, modò ad illos Fratres ſe conferunt, & irrequieto actis impetu ſe in circumluſtrandis aſſiduè Monaſterijs occupant, & per ſimulationem ſpiritualis charitatis, carnis libidinibus obſequuntur: quorum in animis nihil firmitatis, nihil ſolidi, nihil quod diſciplinæ conueniat Ordinis, nihil denique prudentiæ ineſt, aut grauitatis: contraque ſummo curioſitas, morum peruerſitas, leuitas, inconſiderantia, dolus, hypocriſis; mendacis, & veteratoriæ orationis pleniſſima oſtentatio in his redundat. Hi enim & linguâ rudes, & ventre intemperantes ſunt.* Hæc Baſilius.

August. in Exposit. Psal. 132. Circumcelliones.

Motu gaudent, & vagis curſibus.

Baſil. in Conſt. Monaſt. cap. 9.

Inconſtantes & intemperantes.

Audi Peluſiotam, Philippũ Monachum GYROVAGVM, quem lepori ex cubili in cubile ſubinde migranti comparat, acriùs increpantem: *Loca ſubinde commutant: pinguiorem potiùs, vt videtur, menſam, quàm firmiorem ac ſolidiorem eruditionem quærens. Ac tibi, ni fallor, iſtud continget, vt omnibus terræ receſſibus cum huiuſmodi ventre, atque animi inſtituto peragratis, Euripus quidam ſis, omni nidoris ciborum vento circumactus, ac perpetuâ inſtabilitate laborans.* Eoſdem etiam depingit Auguſtinus hoc modo: *Tam multos hypocritas ſub habitu Monachorum vſquequaque diſperſit* hoſtis ſcilicet humani generis, *circumeuntes prouincias, nuſquam miſſos, nuſquam fixos, nuſquam ſtantes, nuſquam ſedentes. Alij membra martyrum ſi tamen martyrum, venditant: alij fimbrias & phylacteria ſua magnificãt: alij parentes vel conſanguineos ſuos in illâ vel illâ regione ſe audiſſe viuere, & ad eos pergere mentiuntur; & ab omnibus petunt, omnes exigunt, aut ſumptus lucroſæ egeſtatis, aut ſimulatæ pretium ſanctitatis: cùm intereà in factis ſuis malis deprehenſi fuerint, vel quoquo modo innotuerint, ſub generali nomine Monachorum veſtrum propoſitum blaſphematur, tam bonum, tam ſanctum, quod in Chriſti nomine cupimus, ſicut per alias terras, ſic per totam Africam pullulare.* Sic Auguſtinus. Eoſdem GYROVAGOS poeticâ venuſtate ita pingit S. Paulinus

Iſidor. Peluſ. lib. 1. ep. 41.

Auguſt. de opere Monach. c. 28. Gyrouagi inſignes hypocritæ.

Paulin. ad Cythet.

Qualia vagari per mare & terras ſolent
Auara mendicabulo.
Qui deierando Monachos ſe vel naufragos,
Nomen coſumque venditant.

Baſilius Magnus hac eos oratione perſtringit: *Horum volucris animus continenter flabris veluti quibuſdam pulſatur, horum conſilio aſſimilio veſpertilionum volatibus ſunt: quippe qui in directum nunquam feruntur, ſed tortuoſo, & incerto maximè volatu huc illucq́ temerè pererrant, ac circumuagantur.* Ijdem etiam antiquiſſimis temporibus nominabantur communiter VACANTIVI, hoc eſt, inertes, otioſi, nulli operæ addicti, fuci volantes, Clerici agyrtæ. De quibus ita Syneſius Epiſcopus: *Vagantur quidam apud nos* VACANTIVI. *Hi certam quidem nullam ſedem habere volunt, qui quam habebant antea reliquerunt: eò* VAGANTES *vbi maius compendium eſt.* Porrò ſequiori æuo, cùm nihil GYROVAGI de ſolitis curſibus & moribus remitterent; vocati ſunt TRVTANI. Teſtis Cæſarius Heiſterbacenſis: qui memorat, veniſſe Claramuallem *quendam Clericum actu* TRVTANVM, *quales per diuerſas* VAGARI *ſolent prouincias*, &c. vbi malim legere, TRVANVM: voce quidem barbarâ, ſed Germanis, Hiſpanis, & Gallis notâ; quâ vagabundos, vappas, & homines ignauos deſignant. Hinc Flandricum **trouwant** / Hiſpanicum *Truhan*, Gallicum *Truan.*

Baſil. Conſt. Mon. cap. 9. Sunt ſimiles veſpertilionibus.

Vocati quoque vacantiui.

Syneſ. Epiſt. 67.

Trutani, ſiue Truani.

Cæſar. lib. 1. cap. 16.

Sed

Digitized by Google

Petr. Dam. opuſc. 17. cap. 3. Inter Cœnobitas etiam reperiuntur.

Sed & ex noſtris Petrus Damiani conqueritur etiam inter Cœnobitas, GYROVAGOS: proh dolor, inueniri. *In monachico,* inquit, *Ordine, quos in clauſtris ſub Abbatis imperio regulariter manere conſpicimus, conſequenter vtique Monachos appellamus: quos autem proprium poſſidere, indifferenter huc illucque diſcurrere, ſolutis legibus, iuxta propriæ voluntatis arbitrium diffluere cernimus non Monachorum, ſed* GYROVAGORVM *potiùs dignos vocabulo iudicamus.* Cōpeſcendis porrò his erronibus, & veris Monachorum monſtris, ſub Anachoretarum aut Cœnobita- B rum nomine diſcurrentibus; vtiliter tertia Conſtantinopolitana Synodus ita ſtatuit; *Eos, qui dicuntur Eremitæ, qui quidem nigris veſtibus induti, & capite comati vrbes obeunt, & cum viris ſæcularibus ac mulieribus verſantur, & propriæ profeſſioni faciunt iniuriam, ſtatuimus, ſi elegerint quidem tonſis comis reliquorum Monachorum amictum ſuſcipere, eos in monaſterio conſtitui, & inter Fratres referri. Quod ſi hoc non elegerint, ex vrbibus expelli, & ſolitudines habitare, ex quibus ſibi etiam denominationes confinxere.* Sic C ibi.

Synod. 3. Conſtantinop. can. 42.

Olim coinitus.

Cur deteriores Sarabaitis.

Quod autem S. BENEDICTVS dicit GYROVAGOS hos per omnia *deteriores Sarabaïtis;* eius rei tres aſſignat Turrecremata cauſſas. *Prima* eſt, quia Sarabaïtæ cellas ædificant, & manent firmiter in eis. GYROVAGI verò non ſic, ſed tanquam hoſpites diuerſas prouincias percurrunt. *Secunda,* quia licet Sarabaïtæ ſint mali, nihilominus de labore proprio viuunt, GYROVAGI de laboribus alienis: imò quod multo tempore & labore quæſitum aut con- D gregatum eſt, breui horâ iſti conſumunt. *Tertia,* quia iſti per diuerſa loca percurrentes, plurimos malæ vitæ exemplo perdunt ac corrumpunt. Sic ille.

DISQVISITIO IV.

Qui & quales Anachoretæ, ſiue Eremitæ?

RELICTIS malis hiſce Monachis, aſ- E ſumentes pennas columbæ, volemus in ſolitudinem, tantiſper illic commorantes, donec ANACHORETARVM inſtitutum & viuendi rationem aliquouſque guſtauerimus. Secundum enim Monachorum genus à S. BENEDICTO recenſitum, eſt *Anachoretarum,* id eſt, *Eremitarum.* Anachoretæ autem Græco nomine à *ſeceſſu* ſic appellati ſunt. Ἀναχωρέω, eſt *ſecedo,* ἀναχώρησις, *ſeceſſio:* inde *Anachoretæ* dicti ſunt, qui pietatis ſtudio ab hominum conſortio ſecedebant, vt rerum diuina-

Anachoretæ cur ſic appellati.

A rum contemplationi liberiùs vacarent. D. Hieronymus ad Euſtochium: *Anachoretæ,* inquit, *qui ſoli habitant per deſerta, & ab eo quod procul ab hominibus receſſerunt, nuncupantur.* Hos etiam ἡσυχάστας, hoc eſt, in quiete & ſilentio degentes, appellari ſolitos, ſcribit Iuſtinianus. Eoſdem S. BENEDICTVS, alijque *Eremitas* vocant. Ἔρημος enim Græcè, Latinè dicitur deſertum, vel locus ſolitarius. Vnde *Eremitæ* dicti incolæ locorum ſolitariorum, quos Caſſianus etiam *ſolitarios* appellare ſolitus. Horum autem originem Cœnobitis facit poſteriorem, atque illos ex his ait profluxiſſe. *Cœnobitarum,* inquit, *diſciplina, à tempore prædicationis Apoſtolicæ ſumpſit exordium, cum* multitudinis credentium eſſet cor vnum & anima vna: nec quiſquam eorum quæ poſſidebat aliquid ſuum eſſe *diceret. Sed cum poſt Apoſtolorum exceſſum tepeſcere cœpiſſet multitudo credentium, ab illâ diſtrictione laxati ſunt. Hi autem quibus adhuc Apoſtolicus inerat feruor, diſcedentes ab illorum conſortio, qui remiſſioris vitæ negligentiam licitam credebant, in locis ſuburbanis ac ſecretioribus commanere, & ea quæ ab Apoſtolis meminiſſent inſtituta, priuatim exercere cœperunt, atque ita coaluit iſtorum diſciplina, cuius profeſſionis Principes S. Paulum vel Antonium nouimus extitiſſe.* Ita Caſſianus. In eâdem ſententiâ eſt S. Hieronymus, qui ait: *Ipſius vitæ* (Anachoreticæ) *Auctor Paulus, Illuſtrator Antonius, & vt ad ſuperiora conſcendam, Princeps Ioannes Baptiſta.* Quod autem ait, Antonium hoc vitæ genus illuſtraſſe, ita accipiendum eſt, quòd illud ſcilicet primum per viginti annos in ſolitudine exercuerit, licet poſtea, cùm multos Fratres diuino monitu in vnum collegiſſet, & vitæ Monaſticæ præceptis imbuiſſet, vitam cum eis inſtituerit cœnobiticam, & multa diuerſis locis excitauerit Monaſteria, vt auctor eſt Athanaſius. Tandem tamen ad Anachoreticam rediјt, ſuorum interim curam non deſerens, cuius exemplo (ait Gazæus) contigit reciproco quodam ordine *Anachoretas* generare *Cœnobitas;* & vice verſâ *Cœnobitas* parere *Anachoretas;* qui ſcilicet ſub imperio Abbatis, aut Senioris omnibus præſidentis agere ſolitarij permitterentur; vt tamen vinculo quoque Obedientiæ manerent aſtricti.

D. PERSONÆ MONASTICÆ.

Hieron. Epiſt. 22. ad Euſtoc.

Heſychaſtæ. Iuſtin. nouell. 5. de Monach.

Eremus.

Solitarij.

Caſſia. collat. 18. cap. 5. Anachoretæ orti ex Cœnobitis.

Act. 4. 32.

Hieron. Epiſt. 22. ad Euſtoch.

Hieronymi locus explicatus de Anachoreſi B. Antonij.

Gazæus ad cap. 9. collat. 18. Caſſian.

Atque inde eſt, quod Patres conſiderantes periculoſum admodum eſſe abſque vllius Magiſterio in ſolitudine degere, cenſuerint Eremiticam vitam non permittendam niſi ijs, qui in cœnobitica anteà eſſent exercitati; ità diſertè Legiſlator noſter: *Secundum genus eſt Anachoretarum, id eſt Eremitarum: horum qui non*

Anachoretæ prius in Cœnobijs exercendi. Cap. 1 Reg.

 conuer-

PERSONÆ MONASTICÆ.

conuerſationis ſeruare nouitios, ſed Monaſterij probatione diuturnâ didicerunt. contra diabolum multorum ſolatio iam docti pugnare: & benè inſtructi fraternâ ex acie ad ſingularem pugnam Eremi, ſecuri iam ſine conſolatione alterius, ſolâ manu vel brachio contra vitia carnis vel cogitationum, Deo auxiliante, ſufficiunt pugnare. Hauſit hanc doctrinam ex Hieronymo potiſſimùm & Caſſiano, quorum ille ad Ruſticum ſic ſcribit: *De ludo,* ait, *Monaſteriorum huiuſmodi volumus egredi milites, quos Eremi dura rudimenta non terreant, qui ſpecimen conuerſationis ſuæ multo tempore dederint, qui omnium fuerint minimi, vt primi omnium fierent: quos nec eſuries aliquando, nec ſaturitas ſuperauit, qui paupertate lætantur, quorum habitus, ſermo, vultus, inceſſus, doctrina virtutum eſt.* Et Caſſianus: *Solent,* ait, *nonnulli, ita diuturna ſilentio ſolitudinis efferari, vt prorſus hominum conſortia perhorreſcant, & cum vel paululum à ſecreti ſui ſolitudine, interueniente Fratrum viſitatione, diſceſſerint, notabili mentis angore, & euidentibus puſillanimitatis indicijs æſtuare. Quod vel maximè his euenire conſueuit, qui non perfectè in Cœnobijs inſtituti, nec excoctis prioribus vitijs ad ſolitariam ſe vitam immatura deſiderio tranſtulerunt.* Et rurſus: *Porrò Eremum perfectos, omnique vitio purgatos oportet expetere, & excoctis ad purum in congregatione Fratrum, vitijs, non puſillanimitatis profugio, ſed diuinæ contemplationis obtentu, & deſiderio intuitus ſublimioris intrare, qui non niſi in ſolitudine à perfectis ſolummodo poterit apprehendi. Quæcumque enim vitia incurata in Eremum detulerimus, aperta in nobis non abolita ſentientur. Solitudo namque ſicut nouit emendatis moribus contemplationem puriſſimam reſerare, & intuitu ſinceriſſima ſpiritualium ſacramentorum ſcientiam reuelare; ita eorum, qui minùs emendati ſunt, vitia non ſolùm ſeruare, verumetiam exaggerare conſueuit, tamdiuque ſibi quis patiens videtur, & humilis, donec nullius hominis commiſceatur conſortia.* Hæc ille: qui etiam ex ſententiâ Ioannis Abbatis Medicinam adfert ijs, qui nimis citò de Cœnobijs diſceſſerint, & non expurgatis vitijs ſolitudinem fuerint ingreſſi.

Hier. Epiſt. 4. ad Ruſt.

Et variè probandi.

Caſſia. collat. 19. c. 10.

Aliàs periculo exponunt.

Idem lib. 8. Inſtitut. cap. 18.

Permanent in vitiorum fuco.

Collat. 19. cap. 11. & deinceps.

Quot annis inſtituendi in Monaſterijs qui Anachoreſim expetunt.

Quot autem annis in Cœnobijs oporteat exerceri, antequam ad Eremi quis pugnam prodeat, inquiri hîc meritò poſſet; in quâ re non puto vniuerſalem tradi poſſe regulam, quæ omnibus conueniat, alij enim citiùs, alij tardiùs à vitijs expurgantur. S. BENEDICTVS *Monaſterij probationem* requirit *diuturnam*, & vt *benè inſtructi Fraternâ ex acie* prodeat. Synodus in Trullo congregata, de *Anachoreticâ* & ſolitariâ vitâ ita definit: * *Quadriennio tota multis*

Variant ſententiæ.

Can. 41.
* Zonaras & Balſamô, *triennio.*

A *modis in Monaſterijs probatos, & accedente Epiſcopi examine, & iudicio ad illam admitti poſſe.* Sed hæc Trullana definitio (inquit Poſſeuinus) laxior eſt, vt ſunt pleraque alia, quæ in Canonibus huius Synodi continentur. Iſidorus verò de ijſdem agens Anachoretis, ait: *Sed iſti examinatione Cœnobiorum probati in omnibus diſciplinis Monaſterij per XXX.* (Poſſeuinus legit XX.) *annos ad hanc contemplationem per obedientiam eliguntur.* Quam ſententiam priore licet ſeueriorem, antiquiorum Patrum
B geſtis, & Eremiticæ vitæ inſtitutioni magis conſentaneam, ait idem Poſſeuinus. Sanè S. Sabas ſolidum decennium habitauit apud Theoctiſtum, nec ad Anachoretarum Lauram priùs admiſſus eſt, quàm totam Monaſticam perſecutus eſſet vitæ inſtitutionem, quæ eſt in Cœnobio, & oſtendiſſet eam quæ exigebatur abſolutionem.

Poſſeuin. lib. 5. Biblioth. cap. 57.

Iſidor. lib. 2. de diuin. offic. cap. 15. *Pro ſenioribus ſunt ſacres.*

Vitâ S. Sabæ apud Sur.

De huius porrò vitæ excellentiâ, prærogatiuis, proprietatibus, & officio pluta paſſim apud Sanctum Hieronymum,
C Baſilium, Chryſoſtomum, Caſſianum, aliòſque occurrunt; ex quibus multa collegit Buſæus. Verbulo hîc ſuffecerit adieciſſe, quis Eremitarum ſcopus ac finis: quem ità explicat Caſſianus: *Eremitæ,* inquit, *perfectio eſt, exutam mentem habere à cunctis terrenis, eamque quantùm humana imbecillitas ſinit, vnire cum Chriſto. Quem virum Ieremias Propheta deſcribens: Beatus,* inquit, *vir qui tulit iugum ab adoleſcentiâ ſuâ, ſedebit ſolitarius & tacebit, quia leuauit ſeſuper ſe.* Quæ eadem ad verbum habet Hie-
D ronymus *ad cap. 3. Lament. Ieremiæ*, additque: *Quam quidem ſpeciem conuerſationis boni Eremitæ, & Monachi, qui vota Monaſticæ diſciplinæ obligati ſunt, imitari contendunt: ſed rara eſt, & pauciſſimis dono Dei hæc perfectio conceſſa.* Idem *Anachoretis* officium tribuit Auguſtinus: *Nihil,* inquit, *de ijs dicam, qui ſecretiſſimi penitus ab omni hominum conſpectu, pane ſolo, & aquâ contenti, deſertiſſimas terras incolunt, perfruentes colloquia Dei, cui puris mentibus inhæſerunt, & eius pulchritudinis contemplatione beatiſſimi,
E quæ niſi Sanctorum intellectu percipi non poteſt.* Et infrà: *Hoc tam excellens faſtigium ſanctitatis, cui non ſuâ ſponte mirandum & honorandum videtur, oratione noſtrâ videri qui poteſt?* Ita ille. Hanc etiam ſublimiſſimam, & Monacho dignam exercitationē agnouit, & præconio ſuo proſecutus eſt Baſilius, cùm de laudibus Eremi, inter cetera, ita ait: *O cella ſpiritualis exercitij, mirabilis officina, in quâ certè humana anima Creatoris ſui imaginē in ſe reſtaurat, & ad ſuæ redit originis puritatem: vbi ſenſus obtuſi ad ſubtilitatem ſui acuminis redeunt, & pro vitiata natura ſinceritatis*

Buſæ. de Statu hominis Erem. ſtatus.

Caſſian. collat. 19. cap. 8. *Scopus & finis Anachoretarum.*

Thren. 3.

Auguſt. lib. 1. de morib. Eccleſ. cap. 31.

Baſil. de laude ſolit. vitæ.

Laus vitæ Anachoreticæ.

vitatis azyma reperitur. Tu das vt homo mundo corde Deum conſpiciat, qui ſuis obuolutus tenebris Deum & teipſum priùs ignorabat. Tu hominem ad ſuum facis redire principium, & de exilij deſectione ad antiqua dignitatis reuocas celſitudinem. Tu facis vt homo in mentis arce conſtitutus, cuncta ſub ſe videat terrena defluere, ſemetipſum quoq; in ipſa rerum labentium proſpiciat decurſione tranſire.

Anachoretæ ægroti ad Cœnobia remiſſi.

Sed enim, vt difficillima erat *Anachoretarum* vita, ita indulgeutiam quamdam exhibebant ægrotis: quos ad Cœnobia plerumque curandos mittebāt. Hinc Aphrodiſius cum 30. annos in Laurâ tranſegiſſet, mortis ſuæ præſcius, petijt à S. Sabâ, *vt ſibi liceat deſcendere* ad Cœnobium S. Theodoſij. Sic & Barnabas Anachoreta cum pes eius, ob inſixam ex arundine feſtucam, eſſet læſus, coactus eſt aſcendere ad Monaſterium Turrium, ſibique vnam cellam accipere, vt eſt in Prato ſpitituali. Et opus ſanè ijs erat hâc benignitate. Nam in Eremo non vtebantur Medicis, aut Medicinis, vt inſinuat S. Diadochus, & Macarius Ægyptius, ſerm. 48.

Vit. S. Sabæ cap. 63. *Et mortiì benignitas* [?] *habita.* *Prat. ſpir. cap. 10.* *Diad. de perf. ſpirit. cap. 53.*

Sancti viri ſolitudinem amantes iuxta Monaſteria cellas eremiticas ſtatuerunt.

Illud porrò hîc pro coronide annotandum; cùm recollectio & ſolitudo ad animæ perfectionem maximè conducat; magnum ſemper amorem erga Anachoreſim Viri ſancti oſtenderunt. Non longè enim à Cœnobijs Lauras quaſdam, aut Eremiticas condebant cellulas, ad quas recederent, Deo ſibique vacaturi. Vidimus id in Euthymio & Theoctiſto, Sabâ & Theodoſio, quorum hi Cœnobitis, illi Anachoretis in locis vtcumque vicinis præerant. Commendat Caſſianus quatuor Abbates, quibus ſeptem vltimas Collationes ſuas inſcribit, quòd non ſolùm *Cœnobialem profeßionem Monachos expetere, verùm etiam Anachoreticam ſitire ſublimitatem* prouocauerint: *& quòd non longè à Cœnobijs ſuis ſecedentes, Anachoretarum* geſtirent *ſectari diſciplinam.* Laudat & Climacus Ioānem Monachorum præſidem, eiuſque diſcipulos, ab exactâ obedientiâ: *Eratque,* inquit, *eidem laudando Viro & Lauræ ſubtecta, ex quo Cœnobio præſul ille omnibus numeris abſolutus, ad ſolitudinis quietem perfectiores deducebat.* Vt Viuarienſibus Cœnobitis in Caſtelli montibus, Eremi ſeceſſum præparauerit Caſſiodorus, dictum nobis alibi, atque etiam de *Benedictinâ Anachoreſi.* S. Romualdus vbicumque loci opportunitas ſe offerebat, nō longè à Monaſterio *Eremum* quoque condebat.

Lib. 1. tract. 3. diſq. 14. *Caſſ. præf. ad 2. Coll.* *Climac. ad Paſt. c. 14.* *Lib. 2. tract. 3. diſq. 1.* *Benedictini Eremi ferum.* [?] *Kaſtimil. Hiſt. Camald. lib. 1. cap. 5.*

Quod etiam [?] *Recentiores.*

Placuit idem Inſtitutum poſterioribus Religioſorum Ordinum Cōditoribus. Minores enim in Religionis ſuæ exordijs, frequenter deſertum petijſſe, ibique ſecundùm ſtatas à B. Franciſco Leges, liberiùs vacaſſe ſpiritui ſub paupere tugurio & humili Eremitorio, ſcribit Portuenſis Antiſtes in ſuis Chronicis: atque ipſe ſanctiſſimus Pater in quâdam Collatione ait: *Illi qui religiosè volunt ſtare in Eremitorijs, ſint tres aut quatuor,* &c. tradens ibi Eremitis quandam viuendi formulam. Addit ibidem Waddingus: Adhuc hoc noſtro æuo vidi certè in Luſitaniâ, & alijs Hiſpaniæ regionibus, in deſertis locis quoſdam ex noſtris ſub pauperculis tuguriolis cæleſtem ducere vitam, nihilo inferiorem admirabili illorum Thebaidæ Monachorum, & per integra luſtra mundanam faſtidientes conuerſationem, in ſæculo extra ſæculum poſitos, quid in mundo agatur, & ſi mundus ſit ignorantes; vt verè dixeris hos mundo mortuos, eorumque in cœlis eſſe conuerſationem. Ijſdem veſtigijs inſiſtentes PP. Capucini in primâ congregatione Generali Aluacinæ coactâ ita ſtatuerunt: *In omnibus Monaſterijs vbi id commodè fieri poterit, vna aut altera cellula lōgiùs à Fratrum habitatione, in ſolitario aliquo loco exſtruatur: vt ſi quiſpiam Fratrum perfectiori Dei ſpiritu inflammatus Eremiticam vitam in ſilentio ducere voluerit; idque Superiori benè viſum fuerit, in eam poßit cum Dei ac Superioris benedictione ſecedere, ac ſolitariè viuere. Eapropter vniuerſos Superiores hortamur, vt ſi quos huic vitæ idoneos Fratres offenderint, hunc illis ſeceſſum minimè denegent.* Carmelitarum Ordo cum ex primæuâ inſtitutione Eremiticus ſit, vt hunc ſpiritum fouerent PP. Diſcalceati conſtituerunt in vnaquaque Prouinciâ Monaſterium vnum Eremiticum in ſolitudine aliquâ ſitum, in quo perfectionis augendæ gratiâ commorentur ij, quos idoneos iudicauerint Superiores, vt videre eſt in eorum Conſtitutionibus, vbi plurima ad Eremiticam vitam idonea præſcribuntur. De ſimili Conuentu agunt etiam Conſtitutiones Carmelitarum antiquæ Obſeruantiæ ab Vrbano VIII. An. 1636. confirmatæ. Habent verò tam hi, quàm illi præter clauſtrum Eremi etiam ſeparatas aliquot cellulas, in quibus ad tempus Anachoreticam ducunt vitam.

PERSONÆ MONASTICÆ. *1. Part. lib. 1. cap. 80.* *Tom. 3. opuſc. S. Franc. collat. 1.* *Etiam nunc in Hiſpaniâ.* *Capucinorum in hac rem decreta.* *Bouer. in Annal. an. 1529.* *Carmelitarum Diſcalceatorum.* *Item Carmelitarum antiquæ obſeruantiæ.*

Omnibus porrò his, ſiue Anachoretis, ſiue Eremitis, aut alio quouis nomine ſolitariam vitam degentibus, vtiliſſimum fuerit, legere & expendere ea, quæ de Anachoreſi ſcripſit Ioannes Climacus Gradu XXVII.

DISQVI-

PERSONÆ MONASTICÆ.

DISQVISITIO V.

Qui & quales Cœnobitæ?

AB Anachoretarum quiete & ſilentio ad loquendum de communi *Cœnobitarum* vitâ accedamus. Dicendum autem de eorum origine, nomine ac fine.

Cœnobitarum natales à primitiuâ Eccleſiâ. Caſſia. collat. 18. c. 5.

Quod *primum* ſpectat, *Cœnobitarum* diſciplina (inquit Caſſianus) *à tempore prædicationis Apoſtolorum ſumpſit exordium, talis enim tunc erat omnis Eccleſia, quales nunc perpaucos in Cœnobijs inuenire difficile eſt.* Eadem eſt ſententia Chryſoſtomi homil. 11. in Act. Apoſtolorum, & libro 3. *contra vituperatores vitæ Monaſticæ*, Hieronymi in Catalogo agentis de Philone. Auguſtini, ſerm. 1. & 2. *de communi vitâ Clericorum.* Iſidori, lib. 7. Etymolog. cap. vltimo.

Baſil. in conſtitut. Monaſt. c. 19. *A Chriſto.*

Baſilius verò ab ipſo Chriſto *Cœnobiticæ* vitæ formam aſſerit inſtitutam, ſic enim ait: *Hi Liberatoris eiuſque vitæ, dum inter nos verſaretur, inſtitutorum veri, perfectiq́; imitatores exiſtunt. Quemadmodum ille coacto diſcipulorum choro communia cuncta, ſeque ipſum communem Apoſtolis præbuit, ita hi quoq; Antiſti ſuo obtemperantes (qui modò vitæ ſuæ præſcripta rectè conſeruant) genus viuendi Apoſtolorum ac Domini imitantur.* Sic ille. Cardinalis verò Turrecremata altiùs aſcendens, ait *Cœnobitarum* genus quoad aliquid initium ſumpſiſſe à Cuneis Prophetarum.

Turrecre. Tract. 8. in Reg. S. Benedict. *A Prophetis quidam petunt.* 1. Reg. 10.

Vnde Samuel dicitur primus inſtituiſſe Religioſorum conuentus iugiter pſallentium Domino, vt ait Magiſter in hiſtoriâ Scholaſticâ, ſuper illud: *Obuium habebis gregem Prophetarum deſcendentium de excelſo, & ante eos pſalterium.* In talium congregatione laudauit Dominum Dauid, dicens, *Confitebor tibi Domine, in toto corde meo: in conſilio iuſtorum & congregatione.* Quod autem iſtorum Prophetarum conuentus perſonam Religioſorum repræſentarent, teſtatur Hieronymus, dicens: *Filij Prophetarum, quos Monachos legimus*, &c. *Iſtud ergo ſolum* (vt Caſſianus ait) *fuit antiquiſſimum Monachorum genus; quod non modò tempore, ſed etiam gratiâ primum eſt.*

Pſalm. 110. Hieron. ad Ruſtic. Epiſt. 4.

Cœnobitæ à vitâ communi appellati. Caſſian. ſuprà. Iſidor. Etymolog. lib. 15. cap. 4.

Secundò, quod nomen ſpectat, dicuntur *Cœnobitæ* à communi vitâ, quia in congregatione pariter conſiſtentes, vnius Senioris iudicio gubernantur. Vnde Caſſianus ait: *Ex communione conſortij Cœnobitæ, cellæque ac diuerſoria eorum Cœnobia vocantur.* Iſidorus autem *Cœnobium* itâ definit: *Cœnobium eſt habitaculum multorum in commune viuentium: κοινὸν enim Græcè commune dicitur.* Plenius ab alijs ita deſcribitur: *Cœnobium* eſt locus, vbi communis vita ducitur: nam κοινὸς, eſt *communis*, βίος, *vita.*

A *Tertiò*, finem ſiue Scopum *Cœnobitarum* ita apud Caſſianum Ioannes Abbas exponit: *Finis*, inquit, *Cœnobitæ eſt, omnes ſuas mortificare & crucifigere voluntates, ac ſecundùm Euangelicæ perfectionis ſalutare mandatum, nihil de craſtino cogitare. Quam perfectionem prorſus à nemine, niſi à Cœnobitâ impleri poſſe certiſſimum eſt.*

Abnegatio propriæ voluntatis Cœnobitarum finis. Caſſian. Coll. 19. c. 8.

Quod dicit *Cœnobitarum* ſcopum ac finem eſſe, *omnes ſuas crucifigere voluntates*; id mirificè conſentit cum S. BENEDICTO, qui ait; *Cœnobitarum genus eſſe Monaſteriale,* B *militans ſub Regulâ vel Abbate.* Quid enim hoc aliud innuit, quàm abnegationem voluntatis propriæ, eiuſdemque ſub Regulæ vel Abbatis imperio, ſubiectionem? Hæc enim eſt diſciplina illa, quæ in Dominici ſchola ſeruitij, quam Magiſter noſter nobis conſtruxit, docetur. Hinc ad eum ſermonem totum dirigit, *qui abrenuncians proprijs voluntatibus, Domino Chriſto vero regi militaturus, obedientiæ fortiſſima, atque præclara arma aſſumit.* Et iterum: *Ergo præparanda ſunt corda noſtra, & corpora ſanctæ præce-* C *ptorum obedientiæ militatura. Cœnobitarum* ergo Regula à S. BENEDICTO ſcripta ipſum vitæ *Cœnobiticæ* finem ſtatim in exordio, totoque deinceps Regulæ decurſu inculcat. Hinc & Hieronymus de *Cœnobitis* ait: *Prima apud eos confœderatio eſt, obedire maioribus, & quidquid iuſſerint, facere.*

Ex mente S. Benedicti. Cap. 1. Reg. In Prolog. Reg. Hieron. Epiſt. 22.

Regula lectio explicatur.

Quod verò S. BENEDICTVS ait: *Cœnobitas* militare *ſub Regulâ vel Abbate*, intelligendum eſt eâ ratione dixiſſe, quòd olim ante Regulas conſcriptas Abbatis imperio regerentur, cuius voluntas in omnibus D pro Regulâ ipſis erat: atque ita Caſſianus dixit: *Cœnobitarum* genus eſſe, *qui in congregatione pariter conſiſtentes, vnius Senioris iudicio gubernantur.* Sed communior interpretum ſententia eſt, *vel*, hîc non diſiunctiuè accipi, ſed copulatiuè; pro, *&*, vt ſit ſenſus; *ſub Regulâ & Abbate.* Paſſim enim ab Auctoribus obſeruatum, *vel*, nō diſiungere tantùm, ſed copulare. Emmanuel Sà, *Leuit.* 17. 16. vbi olim legebatur: *Quod ſi non lauerit veſtimenta ſua vel corpus, portabit iniquitatem ſuam*: notat *vel* poſitum pro, *&*, E quod nūc eſt in Sixtinâ correctione. Quin & Schardius in Lexico Iuridico, *vel* pro, *&*, ſumi ſcribit, *l. ſæpe. ff. de verb. ſignif.* l. *cum quidam ff. eod. tit.* Quando autem diſiungat, aut non, diſcutit Bartolus. *l. ſuprà iter ff. aqu. & aquâ plu. arcenda.* S. verò BENEDICTVS ſæpius hâc diſiunctiuâ pro copulatiuâ vtitur; vt in Prologo: *Succinctis ergo ſide* vel *obſeruantiâ bonorum actuum lumbis noſtris.* Item: *Memor ſit Abbas, quia doctrinæ ſuæ* vel *diſcipulorum obedientiæ, &c. facienda erit diſcuſſio; Scurrilitates verò* vel *verba otioſa, & riſum mouentia, æternâ clauſurâ in omnibus locis damna-*

Caſſ. collat. 18. cap. 4. *Vel copulatiuè quandoque ſumitur, vel hic.* *Et apud alios,* *Et crebro a S. Benedicto,* Cap. 2. Cap. 6.

Cap. 17. Cap. 18. *damnamus. Iam de nocturnis* vel *matutinis di-geſſimus ordinem pſalmodiæ. Si exhibuit vſtionem excommunicationis* vel *plagas virgarum.* Nam ex ipſo textu patet hos eſſe diſtinctos correctionis gradus. Lemma cap. 37. eſt: *De ſenibus* vel *infantibus*; vbi in textu eſt, *Ætatibus ſenum & infantum.* Et hunc ipſum, de quo agimus, locum, ſic olim intellectum liquet ex Clemēte III. qui de Bartholomæo Monacho ait, *quòd ſub Regulâ & Abbate Deo militans, in Diaconatus Ordinem ſit promotus.* Cœnobitæ ergo militant ſub Regula & ſub Abbate. Sub Regulâ, quia obedientiam ſecundùm Regulam profeſſi ſunt, ſciuntque non licere *collum excutere de ſub iugo Regulæ.* Sub Abbate, quia ipſa Regula iubet, *Præceptis Abbatis in omnibus obedire.* Et: *Alieno iudicio & imperio in cœnobijs degentes, Abbatem ſibi præeſſe deſiderant. Si quis contrarius extiterit Sanctæ Regulæ & præceptis Seniorum ſuorum*; ab Abbate corripiendus & puniendus eſt, iuxta menſuram à Regulâ præſcriptam. Non diſiungendus proinde Abbas à Regula, aut Regula ab Abbate, qui viuens quodammodo ſuorum eſt Regula; & illa Superior mortuus.

Extra. de corp. vit. c. et parte 10.

Probatur de loco allegato. Cap. 58.

Cap. 4. Cap. 5. Cap. 23.

DISQVISITIO VI.

Cur Cœnobitarum genus S. BENEDICTVS *appellauerit fortiſſimum?*

ENVMERATIS quatuor Monachorum generibus, quodnam ceteris antecellat, breuiter S. BENEDICTVS declarat, verbo dicēs, *Cœnobitarum genus eſſe fortiſſimum.* Et quidem de Sarabaitis, ac Gyrouagis nulla hîc quæſtio. *Quid enim opus*, ait Auguſtinus, *vt verbis noſtris comparentur ebrioſi cum ſobrijs, præcipites cum conſideratis, furentes cum ſimplicibus, vagantes cum congregatis?* Agendum ergò de ſolis Anachoretis, & *Cœnobitis.* Angelicus autem Doctor poſita quæſtione, vtrum perfectior ſit Religio in ſocietate viuentium, quàm agentium ſolitariam vitam? poſt multa ita concludit: *Sicut ergo id quod iam perfectum eſt, præeminet ei, quod ad perfectionem exercetur: ita vita ſolitariorum, ſi debitè aſſumatur, præeminet vitæ ſociali. Si autem abſque præcedenti exercitio talis vita aſſumatur, eſt periculoſiſſima: niſi per diuinam gratiam ſuppleatur, quod in alijs per exercitium acquiritur, ſicut patet de beatis Antonio & BENEDICTO.* Eandē quæſtionem anteà diſputauerat Baſilius, qui non tantùm cœnobiticam præfert viuendi rationem, ſed tot etiam reſponſi ſui adfert rationes, vt quæſtionem hanc planè abſoluat, quem proinde inſtar omnium audire hîc iuuerit: *Equidem*, inquit, *ad multa ego res vtilius eſſe intelligo, ſi vno & eodem*

Cœnobitæ cum Monachis prælatio. Auguſtin. Pſalm. 132.

Thom. 2. 2. q. 188. art. 8. Anachoretæ vitam præeminent.

Baſilius Cœnobitas præfert Anachoretis. Baſil. in Reg. fuſ. diſ. interr. 7.

A *in loco plures viuant vnà: ac* PRIMÒ *quidem, quod noſtrûm eſt nemo, in quo vno ad res ſibi neceſſarias ad vitam parandas eſſe ſatis præſidij poſſit, quando in his inquirendis, viciſſim alios aliorum videmus operâ indigere. Hoc autem nimirum, vt alij viciſſim aliorum operâ indigeremus, eo conſilio ſtatutum eſt ab opifice noſtro Deo; vt officiorum permutatione, inter nos dando, accipiendoque hanc, ad mutuam coniunctionem, cauſſam haberemus.*

PERSONÆ MONASTICÆ. I. Socialis vitæ emolumentum.

SECVNDÒ, *In huiuſmodi vitæ à ceteris ſeceſſione, illud etiam eſt incommodum, quod neque* B *peccare ſe facilè quis intelligit; quippe qui neminem habeat, à quo & arguatur leniter, & clementer corrigatur. Quo fit vt in eum illud conueniat:* Væ ſoli; quoniam cùm ceciderit, non habet ſubleuantem ſe. Eccleſ. 4.

II. Eremitarum ſolitudo perienloſa.

TERTIÒ, *Illud etiam accedit; quòd qui plures ſimul eodem in loco congregati ſunt, ij pluribus etiam poſſunt ſimul præceptis ſatisfacere. Quod contra eſt in eo, qui ſolus eſt: dum enim vnum exequitur, ab alio impeditur. Veluti ægrum viſitans, hoſpitem non poteſt recipere: neque in opere faciendo ſtudium retinere, qui in* C *partiendis diſtribuendiſque ad vſum vitæ neceſſarijs rebus occupetur: præſertim quando in miniſterijs hiſce obeundis Fratres diutius neceſſe ſit detineri.*

III. Cœnobitæ ſubſidio mutuo fulciuntur.

QVARTÒ, *Quòd ſi omnes in vnâ ſpe vocati, vnum corpus ſumus, & caput Chriſtum habemus; ſinguli autem viciſſim alij aliorum membra: profectò niſi in hoc conſpirauerimus, vt ad ſimilitudinem corporis vnius, in Spiritu ſancto nexi, aptique inter nos ſimus, ac non ſeorſim quiſque disiunctam à reliquorum communione vitam inſtituerit, qui fieri poterit, vt in huiuſ-* D *modi diſtractione, & quaſi auulſione, mutuam inter ipſa membra conuenientiam, mutuaque præſtemus officia? Neque enim in tali ſeiunctione compatitur, vt gaudenti quis congaudeat; aut patienti compatiatur: ſiquidem ea ſeparatio facit, vt alter alterius ſtatum non norit quidem.*

IV. Sunt vniti ideoq. fortiores.

QVINTÒ, *Cùm nemo vnus idoneus ſit, qui dona ſpiritualia omnia ſuſcipiat, illud vſu venit in vitæ conſociatione, vt donum, quod in vnoquoque eſt peculiare, id aliorum quoq. commune ſociorum fiat.* Alij enim datur ſermo 1. Cor. 12.

V. Inter ipſos eſt chariſmatum participatio.

E Sapientiæ, alij ſermo ſcientiæ, alij fides, alij prophetia, alij gratia ſanationum, *&c. Quæ ſingula qui habet, is non ſuâ magis, quàm aliorum causâ habet. Quamobrem neceſſe eſt in vitæ * ſocietate, quæ in vno aliquo eſt ſpiritus efficacia, eam in vniuerſis ſimul peruadere. Igitur qui ſeorſim à ceteris vitam degit, is vnum aliquod fortaſſe donum habet: & illud ipſum, eò quod nihil exerceat, ſed in ſeipſo defoſſum detineat, inutile facit. Contra verò, vbicumque multorum ſocietas viget, eo fruitur quiſque, quod ſuum eſt: & ex alienis nihilominus, vt ſuis, fructum capit.*

* ἐν κοινωνίᾳ ζωῆς.

SEXTÒ,

PERSONÆ MONASTICÆ.

VI. *Anachoretis non tot exercendæ virtutis occasiones ſuppetunt.*

Sextò, *Adde, quod periculum etiam huiuſmodi ſolitariam vitam comitatur, & aſſidet præter iam dicta: primum quidē & maximum, ne qui eam degit, is ſibi veluti planè iam perfectionem adepto blandiatur. Cùm enim neminem in eâ ſit habiturus, qui iudicare poßit de his, quæ ab ipſo fiant, cumulatiſſimè ſe omnia præſtitiſſe arbitrabitur. Ex quo illud ſequetur, vt cùm animi habitum, quem habet ad virtutem, aſſiduè apud ſe compreſſum tenuerit, ac veluti introcluſum; neq; quibus rebus deſtituatur, intelliget: neque progreßionem vllam, quam in virtutibus faciat, videat: quippe qui vndique materiam ſibi exercendorum mandatorum omnem ademerit. Quâ enim re humilitatis ſuæ documentum dabit, qui neminem habeat, quo ſe humiliorem declaret? Quod item ſpecimen edet ſuæ in alios commiſerationis, à plurium communion. diſſectus, cui cum nullo penitus commercium ſit?* Hactenus Baſilius. Plura videre licet apud Turrecrematam, Tract.7.in Regulam S.BENEDICTI, & Hieronymum Platum.

Lib. 1. de bono Stat. Rel. cap. 39.

Lib. 5. de vit. Patr. libello 14. num. 19.

Obediens Cœnobita præfertur ſolitario.

Sed iuuat exemplo, & cæleſti quâdam viſione, Cœnobiticæ vitæ præſtantiam cōprobare, deſcribitur apud Pelagium hoc modo. *Narrauit*, inquit, *aliquis Patrum, vidiſſe ſe quatuor Ordines in Cœlo; quorum primus ordo erat hominum infirmorum, & gratias agentium Deo: ſecundus verò hoſpitalitatem ſectantium, & inſtanter miniſtrantium eis: Tertius ordo in ſolitudine conuerſantium, & non videntium homines: Quartus ordo eorum, qui ad obediendum Spiritualibus patribus ſe ſubijciunt propter Deum. Vtebatur autem ordo obedientium torque aureâ & coronâ, & maiorem*

Aureola Obedientiæ.

A *quàm alij gloriam habebat. Et ego dixi ei, qui mihi oſtendebat omnia hæc: Quomodo iſte Ordo, qui paruus eſt, maiorem quàm alij gloriam habet? Et ille reſpondens, dixit mihi: Quia qui hoſpitalitatem ſectantur, ſecundùm propriam voluntatem idipſum faciunt. Similiter & qui in eremo ſe relegant, arbitrio ſuo de ſeculo receſſerunt. Hic autem ordo, qui ſe ad obediendum dedit, omnes voluntates ſuas abijciens, pendet ad Deum & ad iuſſionem Patris Spiritualis, proptereà & maiorem gloriam alijs habet. Quapro-*B*pter, ò fili, bona eſt obedientia, quæ propter Deum fit.* Hæc ibi. Quare non adeò mirandum, Abbatem illum Ioannem, de quo Caſſianus, cùm triginta annos in Cœnobij congregatione egiſſet, alioſque viginti in ſolitudine, & utroſque in ſummâ ſanctitate, demum in illâ ætate, in illâ etiam ſapientiâ tam prouectâ, ad priorem vitæ communitatem ſeſe vltrò retuliſſe. Facti cauſſam rogatus, reſpondit: *Eremi fructibus non poſſe poſtponi* præceptum Euangelicum, *vt* C *ſcilicet de craſtino nihil cogitaret, & vſque ad finem ſubiectus Abbati, illum imitaretur, de quo dicitur: Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem*, & cum illo mereretur dicere; *Quia non veni facere voluntatem meam, ſed eius qui miſit me Patris.* Ex his igitur colligas meritò hoc Monachorum genus dici fortiſſimum: quamuis negandum non ſit ad Anachoreſim, maiorem quandam animi conſtantiam, & robur eſſe neceſſarium, vt cùm vaferrimo & fortiſſimo hoſte, ſolâ manu vel brachio ſufficiant pugnare: Sed procliuior ibi lapſus, vbi fraternâ ex acie nullus adfert ſuppetias.

Caſſia. de Inſt. l. 5. cap. 1.

Ioannes Abbas ex Eremita fit Cœnobita.

Ibid. cap. 6.

Non ſine cauſſa.

Philipp. 2.

Ioan. 6.

TRACTATVS III.

DE COENOBITARVM HABITACULIS, eorumque in ijs numero, & ordine.

VIDIMVS *Monachorum hactenus genera, luſtremus nunc, & quà licet, illuſtremus eorumdem manſiones &* Habitacula: Numerum *inhabitantium, & quem inter ſe ſeruent* Ordinem, *quæ ſex Diſquiſitionibus expediuntur.* Prima, *Quibus nominibus Cœnobitarum habitacula appellata?* Secunda, *Quo modo conſtruenda Cœnobia.* Tertia, *Quot in vnoquoque conſtituendi Cœnobitæ?* Quarta, *Quis in congregatione ſeruandus ordo?* Quinta, *Quibus ex cauſis poßit alys præponi, aut poſtponi?* Sexta, *An à tempore profeßionis, an ab ipſo Monaſterij ingreſſu hic ordo deſumendus?*

DISQVISITIO I.

Cœnobitarum habitacula quibus nominibus appellata?

Monachorum habitacula dicta I. *Cœnobium.*

PLVRIBVS rem vnam appellari nominibus, vt frequētiſſimum, ita quoque paſſim reperire eſt in Monachorū domicilijs ſiue habitaculis accidiſſe. *Primò* enim, dicta ſunt COENOBIA, quâ conſideratione & huic libro COENOBII titulum dedimus. Porrò COENOBIVM etiam apud Ethnicos Philoſophos vſitatū fuiſſe, & quoddam *Cœnobiticæ* vitæ ſpecimen ab ipſis adumbratum, docet Agellius, qui de Pythagoræorum diſciplinâ agens: B *Omnes*, inquit, *ſimul, qui à Pythagorâ in cohortem illam diſciplinarū recepti erant, quod quiſquis familia pecuniæque habebant, in medium dabant, & coibatur ſocietas inſeparabilis; tanquam illud fuerit antiquum conſortium, quod in re, atque verbo appellabatur κοινόβιον.*

Agell. lib. noct. Attic. cap.

II. *Monaſterium.*

Secundò, à Monachorum nomine locus habitationis eorū vſitatiſſimè dicitur MONASTERIVM. Inter *Cœnobium* autem & *Monaſterium*, hanc Piammon Abbas apud Caſſianum tradit differentiam: *Licet*, inquit, *à* C *nonnullis ſoleant indifferenter* Monaſteria *pro Cœnobijs appellari, tamē hoc intereſt, quod* Monaſterium *nomen eſt diuerſorij, nihil ampliùs quam locum, id eſt, habitaculum ſignificans, Monachorum.* Cœnobium *verò etiam profeſſionis ipſius qualitatē diſciplinamq́ deſignat. Et* Monaſterium *poteſt etiam vnius Monachi habitatio nominari;* Cœnobium *autem appellari non poteſt, niſi vbi plurimorum cohabitantium degit vnita communio. Dicuntur ſanè* Monaſteria *etiam, in quibus Sarabaïtarum collegia cōmorantur.* Ita ille. Quæ diſtinctio ab ipſis petita vocabulis proba ſatis apparet: non enim vnius Monachi habitatio poteſt dici *Cœnobium*, quia communis vita multorū eſt, non vnius. Sic *Monaſterium* à ſolitudine deductum, non multorum, ſed vnius ſignificat manſionem. Ita Philo ait: *Vnicuique ſacrum domicilium eſt, quod* Monaſterium *vocatur, in quo manentes ſanctæ vitæ myſteria celebrant.* Sic & alibi aliquando Anachoretæ, qui ſibi E cellulas ædificabant, dicuntur *Monaſteria* conſtruxiſſe.

Caſſian. Collat. 18. cap. 18. *Diſtinctio inter Cœnobium, & Monaſterium.* *Philo lib. de vit. contempl.*

Haud ita ſeruatur.

Verùm hæc diſtinctio vix eſt in vſu, & plerumque hæc vocabula pro eodem ſolēt accipi. Vnde & S.P.N. BENEDICTVS *Cœnobitarum* genus appellat *Monaſteriale*. Quod ſi *Cœnobitæ* ijdem ſunt, qui & *Monaſteriales*; ergo etiam *Cœnobium* idem erit quod *Monaſterium*. Atque hoc nomine paſſim totâ Regulâ habitationem Monachorum idem Legiſlator deſignat.

A *Tertiò*, præcedenti affine vocabulum eſt, Μονὴ, quod apud Setiprores ſæpè occurrit, & Nazianzenus ita definit: *Monaſterium eſt collecta ſalutis comparādæ cauſſâ multitudo.* Siue, vt Latino Iambo expreſſit Morellus: III. *Mone, i. manſio.* *Nazianz. Iamb. 15.*

Μονὴ *ſaluti quæ ſtudet tota cohors.*

Μονὴ dicta eſt quaſi *manſio*, hinc & apud Latinos Ecclesiaſticos Scriptores nomē *Manſionarij*. Malè verti ab Interprete Codini *Ædem*, cū ſit *Monaſterium*, obſeruauit Meurſius: Vide Gretſeri notas ad orationē Pantaleonis Preſbyteri Monaſterij Byzantinorum. *Non benè vertitur ædes.*

Quartò, Philoni quoque dicitur σεμνεῖον: *Singulis*, ait, *Therapeutis eſt domus ſacra, quod* Semneum, *&* Monaſterium *appellatur, in quo ſolitarij venerandæ vitæ myſteria peragunt.* Suidas quoque & Moſchopulus σεμνεῖον interpretantur *Monaſterium*. IV. *Semnæum.* *Philo de contempl.*

Quintò, appellatur μάνδρα apud Theodorum Anagnoſtā: nimirùm vt fideles oues, eorumque rectores Paſtores nominati; ita C loca, quæ Religioſi ad Deo cultū exhibendum inhabitant, μάνδραι, ſiue, *ouilia*, rectè nuncupātur. Quo ſenſu Cæſarius Arelatēſis ait: *Si quæ relictis parentibus ſuis ſæculo renuntiare, & ſanctum* Ouile *voluerit introire, vt ſpiritualium luporum fauces Deo adiuuante poſſit euadere, vſque ad mortem ſuam de Monaſterio non egrediatur.* Sic quoque S.P.N. BENEDICTVS de Sarabaïtis ait: *Eos ſine Paſtore non Dominicis ſed ſuis incluſos ouilibus.* Hinc Monachorum Superior dictus *Archimandrita*, apud Iuſtinianum, *Nouell.* 5. & 123. In Ordine S. Baſilij Superiores *Archimandritæ* nominanrur. V. *Mandra, ſiue Ouile.* *Eclog. 1.* *Cæſar. in Reg. art. 1.* *Reg. cap. 1.* *Hinc Archimandrita.*

Sextò, Monaſtica habitatio plnribus locis in Prato ſpirituali, & apud alios Auctores, vocatur LAVRA: quam à Cœnobio diſtinguit Benedictus Gononus, quod in hoc Monachi viuāt ſocialiter, & in commune, ſub Abbate; in *Laurâ* licet ſubditi ſint Abbati, tamē ſolitariam & Eremiticam vitam ducāt, in longè ab inuicem ſeparatis cellis habitantes. Suidas *Lauram* interpretatur anguſtam Monachorū domum. Verùm, vt Godefridus Tilmannus annotauit: *Lauram* neoterici Græci inſigne dicūt Monaſteriū, pro magnâ hominū copiâ, quæ deuotionis ergò inſtar multarum aquarum confluunt. Et hodieq; montis Atho incolæ Monachi ſua Cœnobia vulgò *Lauras* nuncupant. VI. *Laura, quæ differt à cœnobio.* *Gonon. in vit. Pat. orient. not. ad vit. S. Quiriaci.* *Tilman. in Schol. ad Antiochi homil.*

Septimò, dicitur quoque ἀσκητήριον, quaſi dicas *Exercitatorium*. Apud Iuſtinianum Nouell. 105. & Latinè apud S. Eugenium, VII. *Aſceterium.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

epiſt. ad Willinſindum Epiſcopum Pampiloncnſem.

VIII. Phrontiſterium. Nazianz. orat. 21. *Octauò*, φροντιστήριον appellatur à Gregorio Naziãzeno, quod Suida Interprete, Monaſteriũ ſignificat. Alij volunt eſſe Scholam, curarum domum. Nimirùm, φροντὶς, curam, ſolicitudinem, commentationem, cogitationem ſignificat: hinc commune verbum in ore omnium; Δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι. Cic. Philipp. 12. Cicero: *Poſteriores enim cogitationes (vt aiũt) ſapientiores ſolent eſſe.* Cœnobia igitur dicta *Phrontiſteria*, quod in ijs ſacris commentationibus, pijſque cogitationibus, velut in Scholâ quadam Monachi operam dent. Quare & S. BENEDICTVS affirmauit, à ſe conſtitui *Sholam Dominici ſeruitij*. Theodor. cap. 3. Et Theodoretus in Philotheo, ſcribit à Marciano excitata *Philaſophiæ Gymnaſia*.

IX. Agneuterium. Nazianz. Orat. 1. in Iulian. *Nanò*, ab eodem Nazianzeno Monachorum manſiones dictæ ἁγνευτήρια; ità enim ſcribit: Ἔτι δὲ καὶ καταγώγια πήξασθαι καὶ ξενῶνας, ἁγνευτήριά τε καὶ παρθενῶνας καὶ φροντιστήρια. *Conſtruere etiam diuerſoria, Xenodochia eorum qui caſtimoniam colunt, Virginumq́ habitacula, ac phrontiſteria.* Bud. in Cõment. linguæ Græc. Ἁγνευτήρια, ait Budeus, dicta ſunt, quia ibi mens expiari debet, & à contagione vitæ ciuilis expurgari. Ἁγνεύω enim ſignificat purus ſum, caſtimoniam colo, ſeruo caſtitatem.

X. Heſychaſterium. *Decimò*, Manuel Comnenus, Bulla medicatrice, ἡσυχαστήρια cellulas Anachoreticas, & habitacula Monaſtica ſimul nominauit. Cùm autem ἡσυχία ſignificet otium, quietem, ſilentium, *Heſychiſteria* dici queant *ſilentioria*. Monachorũ ſiquidem eſt à tumultibus ſæculi quieſcere, nec turbari erga plurima, atque in ſilentio, & ſpe ſortitudinem ſuam conſtituere. Hinc ipſi Monachi Nouell. 5. Iuſtiniano dicti ἡσυχασταί. Et hæc quidem aliaque Græca *Cœnobiarum* ſunt nomina.

XI. Cœnobia Latinè dicta Clauſtra. *Vndecimò*, Latinè Religioſorũ habitacula ſaltem apud Eccleſiaſticos CLAVSTRA nominata reperiuntur. Ipſe S.P.N. BENEDICTVS cum addito vocat *Clauſtro Monaſterij*. Reg. cap. 4. *Officina*, inquit, *vbi hæc omnia diligẽter operemur*, Clauſtra *ſunt* Monaſterij. Cap. 67. Et: *Similiter qui præſumpſerit* Clauſtra Monaſterij *egredi, vel quocũq́ ire*, &c. Alij ſimpliciter *Clauſtra* vocant. Eucherius Lugdunẽſis in quâdam ad Monachos homiliâ: *Id Profeſſia noſtra in* Clauſtris *à nobis requirit, vt contra proprias cõcupiſcẽtias repugnemus.* Et paulò pòſt: *Multò peiores in* Clauſtro *efficimur, quàm eramus in ſæcula.* 16. q. 1. cap. Placuit 2. Eugenius Papa apud Gratianũ: *Placuit noſtra cõmuni conſilio, vt nullus Monachorum pro lucra terreno de Monaſteriae exire auſu nefandiſſima præſumat. Sit Monachus* Clauſtro *ſuo contentus*, &c. Bern. ferm. in feſto S. Nicolai. S. Bernardus quoque: *Verè Clauſtrum*, inquit, *paradiſus eſt.* Quamquam & *Clauſtrum* non rarò pro particulari illa Monaſterij parte ſumatur, quæ quadrãgulari murorum ambitu circumcincta, & columnis plerumq́; exornata, *ambitus, Periſtylium, Xyſtus*, & *Porticus* ſolet appellari.

XII. *Duodecimò*, Monaſterium etiam CELLA appellatur, de quâ voce alibi à uobis * actum, & rurſum agendum. * Cõment. in vit. S. Ben præfat. num 14.

Vtiliter hæc recenſemus. Sed dicet aliquis; Quæ, obſecro, vtilitas in recenſendis tot Monaſticarum ædium nominibus? Reſpõdeo, non ſine fructu hęc commemorari; quot enim nomina, tot ad pietatem ſtimuli & incitamenta: Ipſo enim *Cœnobij* nomine ſtatim admonemur cõmunis vitæ, & quod nobis debeat eſſe *cor vnũ & anima vna*, nihil proprium, ſed omnia communia, vt ita deguſtemus, *quàm bonum & quàm iucundum, habitare Fratres in vnum.* Cœnobium monet de vnitate. Act. 4. Pſal. 132.

Monaſterij nomen ſolitudinem inculcat, & quàm deceat ſummæ illi atque ſanctiſſimæ Monadi eſſe intentos, atque omnibus renuntiare diuiſibilibus. Monaſteriũ ſolitudinem. Quis *Mandram* ſe inhabitare cogitans, non ſentit tacitè moueri ſe, vt ouinã ſimplicitatem, humilitatẽ, & obedientiã in moribus exhibeat, ſuumq́; *Archimãdritam*, velut animæ ſuæ Paſtorem agnoſcat & ſequatur? Mandra ſimplicitatem, &c. *Lauræ* anguſtias attendenti illud quaſi ingeritur, *per anguſta ad anguſta*, & quantumuis arcta ſit habitatio, vel monaſtica cellula, quod tamen Laura anguſtias calcitrat.

Amplior in cœla domus eſt, & amænior aula.

Si in *Aſceteria* te morari recordaris, ſtrenuum *Aſcetem* te præbe, & Apoſtolicum illud auribus tuis cõtinuò inſonare exiſtima: *Exerce teipſum ad pietatẽ.* Aſceterium pugna. 1. Timoth. 4. 7. *Phrontiſterium* te hortetur *ſolicitum ambulare cum Deo tuo. Solicitudine non pigrum, ſpiritu ferventem, Domino ſeruientem.* Phrontiſterium ſolicitudinem. Mich. 6. Roman. 12. Deuotã caſtitatem, animæ puritatem & ſanctimoniã ſuo iure & vocabulo exigere videtur *Agneuterion*. Agneuterium caſtitatem. Monachorum enim eſt ab omni pollutione mentis & corporis prorſus expiari, *animas ſuas caſtificantes in obedientiâ Charitatis, in fraternitatis amare*. Vt S. Petrus monet. 1. Petr. 1. Qui ſe *Heſychaſterij* nouerit incolam, meminiſſe debet ex Legiſlatoris noſtri præſcripto, *omni tempore ſilentio ſtudere* debere Monachos. Heſychaſterium ſilentium. Reg. cap. 42. Cui in *Clauſtro* ſedenti Propheticum illud non aliquãdo occurrat, *Quam ſpecioſa tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Iſrael! vt valles nemoroſæ, & horti iuxta fluuios irrigui, vt tabernacula quæ fixit Dominus, quaſi cedri propè aquas.* Num. 24. Clauſtrum receſſum. Et illud Saluatoris: *Tu autẽ cùm oraueris, intra in cubiculũ tuum, & clauſo oſtio, ora Patrem tuum in abſcondito: & Pater tuus qui videt in abſcondito, reddet tibi.* Matth. 6.

Cella denique in cœlum Cœnobitæ mentem ſuſtollit, dicente Bernardo: Cella cœli. Bernard. Fratres de mont. Dei. *Cella & cœli habitatio cognata ſunt; quia ſicut cœlum & cella ad inuicem videntur aliquam habere cognationem nominis, ſic & pietatis. A celanda enim* cœlum *&* cella *nomen habere videntur; & quod celatur in* cœlis, *hoc & in* Cellis;

Digitized by Google

lis; *quod geritur in* cœlis *hoc & in* cellis. *Quidnam eſt hoc? vacare Deo, frui Deo. Quod cum ſecundùm ordinem piè & fideliter celebratur in* Cellis; *audeo dicere, ſancti Angeli Dei* Cellas *habent pro* cœlis *& æquè delectantur* in Cellis *ac in* cœlis.

DISQVISITIO II.

Quomodo conſtruenda Cænobia?

S. Benedictus præſcribit modum ædificandi Monaſterij. OPPORTVNE autem hic illud explicabitur, quod idem accuratiſſimus Monachorũ Magiſter non neglexerit præſcribere, quâ formâ Monaſterium eſſet ædificandum; ità enim ait: *Monaſterium autem ſi poſſit fieri, ita debet conſtrui; vt omnia neceſſaria, id eſt, aqua, molẽdinum, hortus, piſtrinum, vel artes diuerſæ intra Monaſterium exerceantur: vt non ſit neceſſitas Monachis vagandi foras; quia omninò non expedit animabus eorum.* Doctrinam hanc, vt pleraque alia à maioribus S. BENEDICTVS accepit, & videtur imitari voluiſſe hac in parte Iſidorũ illum, cuius ampliſſimum Monaſterium Ruffinus & alij deſcribũt: *Vidimus,* inquit, *& apud Thebaidam etiam Iſidori nominatiſſimũ Monaſterium, ampliſſimis ſpatijs circumſeptum, muroq; circumdatum, in quo habitantibus viris, larga præbebantur habitacula. Intrinſecus putei plures, horti irrigui, omnium quoque pomorum arborumq; paradiſi, & quæcumq; neceſſaria vſibus erant, ſufficiẽter, imo & abundanter prouiſa; ob hoc, vt nulli Monachorum habitantium intrinſecùs, neceſſitas vlla fieret exeundi foras ad aliquid requirẽdum. Senior quidam vir grauis, & de primis electus, ad ianuam ſedens, hoc habebat officij, vt aduentantes eâ lege ſuſcipiat, quâ ingreſſi vltrà non exeant. Si ergo ſemel ingredi placuerit, ſtat immobilis lex; ſed quod eſt admirabilius, ingreſſos non iam legis neceſſitas, ſed vitæ beatitudo retinet ac perfectio.* Hactenus ille. Tãtâ igitur amplitudine, hic Iſidorus, eumq; ſecutus P. N. BENEDICTVS, exeundi licentiã voluerunt reſtringere. Cuius cauſſam aſſignat, quòd omninò non conueniat animabus Monachorũ. Hinc tritum illud, & à S. Antonio inculcatum: *Sicuti piſces extra aquam, ita Monachi extra Monaſterium.* Hinc & S. Bernardus dicebat: *Meritò ſtagnis Monaſteria comparantur, vbi quodammodo incarcerati piſces, euagandi non habeant libertatem, quo videlicet parati ſint ſemper ad epulas ſpirituales.*

Cap. 67. Reg. — Imitatus Iſidorum, cuius Monaſterium ampliſſimum. Ruffin. lib. 2. de vit. Patr. cap. 17. — Omnibus abundabat. — Ne Monachi egrederentur. — Vnde capta dic. — Bernard. ſerm. 1. de S. Andrea.

Notandum autem tanti habitum S. BENEDICTI de Monaſterij conſtitutione decretum, vt illud nõ pro Monachis tantùm & Monialibus, ſed etiam pro Canonicis in Concilio Mogantino tempore Caroli Magni fuerit inſertum, ſic autem ait: *Dignum ac neceſſariũ eſt, vt Miſſi per quæq; loca directi, ſimul cum Epiſcopo vniuſcuiuſq; Diœceſis, perſpiciant loca Monaſteriorum, Canonicarum pariter & Monachorum, ſimiliterq; puellarum, ſi in apto & congruo loco ſint poſita, vbi commodum neceſſarium poſſit acquiri, quod ad vtilitatem pertinet Monaſterij, ſicut in ſanctâ Regulâ dicitur:* (ſcilicet BENEDICTI Caſſinenſis, *cap.* 35. & 57. & alijs) *Monaſterium autem ita debet conſtitui, vt omnia neceſſaria infra Monaſterium exerceantur, vt non ſit neceſſitas Monachis vel Clericis vagandi foras, quia omninò non expedit animabus eorum. Similiter quoque ædificia Monaſteriorum ſupradicti Miſſi, & cum eis Epiſcopi, per diuerſa loca prouideant, ſi apta ſint, & congruenter ſanctæ profeſſioni compoſita; vel ſi clauſtrum firmum habeant, in quo ſaluari poſſint animæ in eis commorantium ſub diſciplinâ canonicâ vel regulari. Vbi autem aliter inuentum fuerit, hoc omnimodis Epiſcopus loci ipſius faciat emendari; ita vt condignam profeſſioni eorum cuſtodiam habeant Canonici, vel Monachi, atque Nonnanes, ne detur eis occaſio maleſaciendi, quod abſit.* Hæc ibi.

Statuta S. Benedicti decreta Conciliorum. — Conc. Mogunt. 1. Cap. 10. — PERSONÆ MONASTICÆ. — Clericis præſcriptum à Patribus Concil. Moguntini.

Notat præterea Boerius, ex ijs quæ S. BENEDICTVS hîc intra Monaſterium vult concludi, *aquam* nimirùm, *molendinum, hortum, piſtrinum,* & diuerſarum *artium* officinas, colligi Monaſteria non conſtruenda in vrbibus, ad hoc citans Hieronymum, ſic loquentem: *Si cupis eſſe, quod diceris Monachus, id eſt, ſolus, quid facis in vrbibus, quæ vtique nõ ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?* Et cap. *iuxta,* vt proximè viſum eſt. Item cap. *numquam,* ex Hieronymo interrogat: *Numquid omnes peribunt, qui in vrbibus habitant? Reſpondetque ſe non de Clericis diſputare, ſed Monachum inſtituere.* Inſinuans Clericos in vrbibus eſſe poſſe, non autem Monachos.

An Cænobia in vrbibus ſtatuenda ex mente S. Benedicti. — Hieron. Epiſt. 13. ad Paulin. — 16 quæſt. 1. cap. iuxta. Epiſt. 5. de Conſecrat.

Differendum hîc vlteriùs foret de Monaſterij architecturâ, ſingulorum locorum ſitu, & ædificiorum formâ, ſi de ijs quidpiam in particulari Legiſlator noſter ſtatuiſſet. Magnam tamen eius rei habitam rationem, & non niſi ex præſcripto S. Patris ædificia fuiſſe extructa, inde conſtat, quòd in vitâ eius legantur Fratres habitacula cellæ ſibimet conſtruxiſſe, & obortâ difficultate ad cũ recurriſſe. Cùm ad Monaſterium iuxta Tarracinenſem Vrbem fundandum Fratres miſiſſet, euntibus ſpopondit, dicens: *Ite, & die illa ego venio, & oſtendo vobis in quo loco oratorium, in quo refectoriũ Fratrum, in quo ſuſceptionem hoſpitum, vel quæq; ſunt neceſſaria, ædificare debeatis. Statuto autem die vir Domini in ſomnis apparuit, & loca ſingula, vbi quid ædificare debuiſſet, ſubtiliter deſignauit.* Non potuit autem generali lege præſcribi, qua ratione Monaſtica ædificia eſſent diſponẽda: propter varium locorum ſitum & opportunitatem, nam

Benedictina Cænobia qui olim extructa. — Cap. 9. in vitâ. — Greg. Dial. lib. 2. c. 22.

[PERSONÆ MONASTICÆ.] epiſt. ad Willinſindum Epiſcopum Pampilonenſem.

[VIII. *Phrontiſterium.* Nazianz. orat. 21.] *Octauò*, φροντιστήριον appellatur à Gregorio Naziãzeno, quod Suida Interprete, Monaſteriũ ſignificat. Alij volunt eſſe Scholam, curarum domum. Nimirùm, φροντὶς, curam, ſulicitudinem, commentationem, cogitationem ſignificat: hinc commune verbum in ore omnium; Δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι. [Cic. Philipp. 12.] Cicero: *Poſteriores enim cogitationes (vt aiũt) ſapientiores ſolent eſſe.* Cœnobia igitur dicta *Phrontiſteria*, quod in ijs ſacris commentationibus, pijſque cogitationibus, velut in Scholâ quadam Monachi operam dent. Quare & S. BENEDICTVS affirmauit, à ſe [Theodor. cap. 3.] conſtitui *Sholam Dominici ſeruitij*. Et Theodoretus in Philotheo, ſcribit à Marciano excitata *Philoſophiæ Gymnaſia.*

[IX. *Agneuteriũ.* Nazianz. Orat. 1. in Iulian.] *Nonò*, ab eodem Nazianzeno Monachorum manſiones dictæ ἁγνευτήρια; ità enim ſcribit: Ἔτι δὲ καταγώγια πήξασθαι καὶ ξενῶνας, ἁγνευτήριά τε καὶ παρθενῶνας καὶ φροντιστήρια. *Conſtruere etiam diuerſoria, Xenodochia eorum qui caſtimoniam colunt, Virginumq́; habitacula, ac phrontiſteria.* [Bud. in Cõment. linguæ Græc.] Ἁγνευτήρια, ait Budeus, dicta ſunt, quia ibi mens expiari debet, & à contagione vitæ ciuilis expurgari. Ἁγνεύω enim ſignificat purus ſum, caſtimoniam colo, ſeruo caſtitatem.

[X. *Heſychaſteriũ.*] *Decimò*, Manuel Comnenus, Bulla medicatrice, ἡσυχαστήρια cellulas Anachoreticas, & habitacula Monaſtica ſimul nominauit. Cùm autem ἡσυχία ſignificet otium, quietem, ſilentium, *Heſychiſteria* dici queant *ſilentiaria*. Monachorũ ſiquidem eſt à tumultibus ſæculi quieſcere, nec turbari erga plurima, atque in ſilentio, & ſpe fortitudinem ſuam conſtituere. Hinc ipſi Monachi [Nouell. 5.] Iuſtiniano dicti ἡσυχασταί. Et hæc quidem aliaque Græca *Cœnobiorum* ſunt nomina.

[XI. *Cœnobia Latinè dicta Clauſtra.*] *Vndecimò*, Latinè Religioſorũ habitacula ſaltem apud Eccleſiaſticos CLAVSTRA nominata reperiuntur. Ipſe S.P.N. BENEDICTVS cum addito vocat *Clauſtra Monaſterij.* [Reg. cap. 4.] *Officina*, inquit, *vbi hæc omnia diligẽter operemur*, Clauſtra *ſunt* Monaſterij. [Cap. 67.] Et: *Similiter qui præſumpſerit* Clauſtra Monaſterij *egredi, vel quocũq́; ire*, &c. Alij ſimpliciter *Clauſtra* vocant. Eucherius Lugdunẽſis in quâdam ad Monachos homiliâ: *Id Profeſſio noſtra in* Clauſtris *à nobis requirit, vt contra proprias cõcupiſcẽtias repugnemus.* Et paulò poſt: *Multò peiores in* Clauſtro *efficimur, quàm eramus in* [16. q. 1. cap. Placuit 2.] *ſæculo.* Eugenius Papa apud Gratianũ: *Placuit noſtro cõmuni conſilio, vt nullus Monachorum pro lucro terreno de Monaſterio exire auſu nefandiſſimo præſumat. Sit Monachus* Clauſtro [Bern. ferm. in feſto S. Nicolai.] *ſuo contentus*, &c. S. Bernardus quoque: *Verè Clauſtrum*, inquit, *paradiſus eſt.* Quamquam & *Clauſtrum* non rarò pro particulari illa Monaſterij parte ſumatur, quæ quadrã-[A]gulari murorum ambitu circumcincta, & columnis plerumq́; exornata, *ambitus, Periſtylium, Xyſtus*, & *Porticus* ſolet appellari.

[XII.] *Duodecimò*, Monaſterium etiam CELLA appellatur, de quâ voce alibi à nobis * [* Cõment. in vit. S. Ben. præfat. num 14.] actum, & rurſum agendum.

Sed dicet aliquis; Quæ, obſecro, vtilitas in recenſendis tot Monaſticarum ædium nominibus? [*Vtiliter hæc recenſemus.*] Reſpõdeo, non ſine fructu hęc commemorari; quot enim nomina, tot ad pietatem ſtimuli & incitamenta: [*Cœnobium monet nos vnitatis.* Act. 4.] Ipſo enim *Cœnobij* nomine ſtatim admonemur cõmu-[B]nis vitæ, & quod nobis debeat eſſe *cor vnũ & anima vna*, nihil proprium, ſed omnia communia, vt ita deguſtemus, *quàm bonum* [Pſal. 132.] *& quàm iucundum, habitare Fratres in vnum.*

[*Monaſteriũ ſolitudinis.*] *Monaſterij* nomen ſolitudinem inculcat, & quàm deceat ſummæ illi atque ſanctiſſimæ Monadi eſſe intentos, atque omnibus renuntiare diuiſibilibus. [*Mandra ſimplicitatis, &c.*] Quis *Mandram* ſe inhabitare cogitans, non ſentit tacitè moueri ſe, vt ouinã ſimplicitatem, humilitatẽ, & obedientiã in moribus exhibeat, ſuumq́; *Archimãdritam*, velut animæ ſuæ Paſtorem [C] agnoſcat & ſequatur? [*Laura anguſtiis cælorum.*] *Lauræ* anguſtias attendenti illud quaſi ingeritur, *per anguſta ad anguſta*, & quantumuis arcta ſit habitatio, vel monaſtica cellula, quod tamen

Amplior in cælo domus eſt, & amœnior aula.

[*Aſceterium pugna.* 1. Timoth. 4. 7.] Si in *Aſceterio* te morari recordaris, ſtrenuum *Aſcetem* te præbe, & Apoſtolicum illud auribus tuis cõtinuò inſonare exiſtima: *Exerce teipſum ad pietatẽ.* [*Phrontiſterium ſolicitudinis.* Mich. 6. Roman. 12.] *Phrontiſterium* te hortetur *ſolicitum ambulare cum Deo tuo. Solicitudine non pigrum, ſpiritu feruentem, Domino ſeruientem.* Deuotã caſtitatem, animæ [D] puritatem & ſanctimoniã ſuo iure & vocabulo exigere videtur *Agneuterion.* [*Agneuteriũ caſtitatis.*] Monachorum enim eſt ab omni pollutione mentis & corporis prorſus expiari, *animas ſuas caſtificantes in obedientiâ Charitatis, in fraternitatis amore.* [1. Petr. 1.] Vt S. Petrus monet. Qui ſe *Heſychaſterij* nouerit incolam, [*Heſychaſterium ſilentij.* Reg. cap. 42.] meminiſſe debet ex Legiſlatoris noſtri præſcripto, *omni tempore ſilentio ſtudere* debere Monachos. [Num. 24. 5. *Clauſtrum recollectionis.*] Cui in *Clauſtro* ſedenti Propheticum illud non aliquãdo occurrat, *Quam ſpecioſa tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Iſrael!* [E] *vt valles nemoroſæ, & horti iuxta fluuios irrigui, vt tabernacula quæ fixit Dominus, quaſi cedri propè aquas.* [Matth. 6.] Et illud Saluatoris: *Tu autẽ cùm oraueris, intra in cubiculũ tuum, & clauſo oſtio, ora Patrem tuum in abſcondito: & Pater tuus qui videt in abſcondito, reddet tibi.*

[*Cella cæli.* Bernard. ad Fratres de mont. Dei.] Cella denique in cœlum Cœnobitæ mentem ſuſtollit, dicente Bernardo: *Cellæ & cæli habitatio cognatæ ſunt; quia ſicut* cœlum *&* cella *ad inuicem videntur aliquam habere cognationem nominis, ſic & pietatis. A celando enim* cœlum *&* cella *nomen habere videntur; & quod celatur in* cœlis, *hoc & in* Cellis;

lis; *quod geritur in* cœlis *hoc & in* cellis. *Quidnam eſt hoc? vacare Deo, frui Deo. Quod cùm ſecundùm ordinem piè & fideliter celebratur in* Cellis; *vnde dicere, ſancti Angeli Dei* Cellas *habent pro* cœlis *& æquè delectantur* in Cellis *ac in* cœlis.

DISQVISITIO II.

Quomodo construenda Cœnobia?

S. Benedictus præſcribit modum ædificandi Monaſterij.

OPPORTVNE autem hîc illud explicabitur, quod idem accuratiſſimus Monachorũ Magiſter non neglexerit præſcribere, quâ formâ Monaſterium eſſet ædificandum; ità enim ait: *Monaſterium autem ſi poſſit fieri, ita debet conſtrui; vt omnia neceſſaria, id eſt, aqua, molẽdinum, hortus, piſtrinum, vel artes diuerſæ intra Monaſterium exerceantur: vt non ſit neceſſitas Monachis vagandi foras; quia omninò non expedit animabus eorum.* Doctrinam hanc, vt pleraque alia à maioribus S. BENEDICTVS accepit, & videtur imitari voluiſſe hac in parte Iſidorũ illum, cuius ampliſſimum Monaſterium Ruffinus & alij deſcribũt: *Vidimus*, inquit, *& apud Thebaidam etiam Iſidori nominatiſſimũ Monaſterium, ampliſſimis ſpatijs circumſeptum, muroq́ circumdatum, in quo habitantibus viris, larga præbebantur habitacula. Intrinſecus putei plures, horti irrigui, omnium quoque pomorum arborumq́ paradiſi, & quæcumq́ neceſſaria vſibus erant, ſufficiẽter, imò & abundanter prouiſa: ob hoc, vt nulli Monachorum habitantium intrinſecùs, neceſſitas vlla fieret exeundi foras ad aliquid requirẽdum. Senior quidam vir grauis, & de primis electus, ad ianuam ſedens, hoc habebat officij, vt aduentantes eâ lege ſuſciperet, quâ ingreſſi vltrà non exeant. Si ergo ſemel ingredi placuerit, ſtat immobilis lex; ſed quod eſt admirabilius, ingreſſos non iam legis neceſſitas, ſed vitæ beatitudo retinet ac perfectio.* Hactenus ille. Tãtâ igitur amplitudine, hic Iſidorus, cumq; ſecutus P. N. BENEDICTVS, exeundi licentiã voluerunt reſtringere. Cuius cauſſam aſſignat, quòd omninò non conueniat animabus Monachorũ. Hinc tritum illud, & à S. Antonio inculcatum: *Sicuti piſces extra aquam, ita Monachi extra Monaſterium.* Hinc & S. Bernardus dicebat: *Meritò ſtagnis Monaſteria comparantur, vbi quodammodo incarcerati piſces, euagandi non habeant libertatem, quo videlicet parati ſint ſemper ad epulas ſpirituales.*

Cap. 67. Reg.

Imitatus Iſidorum, cuius Monaſterium ampliſſimum.

Ruff. lib. 2. de vit. Patr. cap. 17.

Omnibus abundabat.

Ne Monachi egrederentur.

Non expedit.

Bernard. ſerm. 1. de S. Andreâ.

Notandum autem tanti habitum S. BENEDICTI de Monaſterij conſtitutione decretum, vt illud nõ pro Monachis tantùm & Monialibus, ſed etiam pro Canonicis in Concilio Moguntino tempore Caroli Magni fuerit inſertum, ſic autem ait: *Dignum ac neceſſariũ eſt, vt Miſſi per quæq; loca directi, ſimul cum Epiſcopo vniuſcuiuſq́ Diœceſis, perſpiciant loca Monaſteriorum, Canonicorum pariter & Monachorum, ſimiliterq́ puellarum, ſi in apto & congruo loca ſint poſita, vbi commodum neceſſarium poſſit acquiri, quod ad vtilitatem pertinet Monaſterij, ſicut in ſanctâ Regulâ dicitur:* (ſcilicet BENEDICTI Caſſinenſis, *cap.* 35. & 57. & alijs) *Monaſterium autem ita debet conſtitui, vt omnia neceſſaria infra Monaſterium exerceantur, vt non ſit neceſſitas Monachis vel Clericis vagandi foras, quia omninò non expedit animabus eorum. Similiter quoque ædificia Monaſteriorum ſupradicti Miſſi, & cùm eis Epiſcopi, per diuerſa loca prouideant, ſi apta ſint, & congruenter ſanctæ profeſſioni compoſita; vel ſi clauſtrum firmum habeant, in quo ſaluari poſſint animæ in eis commorantium ſub diſciplinâ canonicâ vel regulari. Vbi autem aliter inuentum fuerit, hoc omnimodis Epiſcopus loci ipſius faciat emendari; ita vt eandignam profeſſiant eorum cuſtodiam habeant Canonici, vel Monachi, atque Nonnanes, ne detur eis occaſio malefaciendi, quod abſit.* Hæc ibi.

Quanti æſtimatum hoc S. Benedicti decretum.

Conc. Mogunt. 1. Canon. 20.

PERSONÆ MONASTICÆ.

Clericis præſcriptum à Patribus Concil. Moguntini.

Notat præterea Boerius, ex ijs quæ S. BENEDICTVS hîc intra Monaſterium vult concludi, *aquam* nimirùm, *molendinum, hortum, piſtrinum,* & diuerſarum *artium* officinas, colligi Monaſteria non conſtruenda in vrbibus, ad hoc citans Hieronymum, ſic loquentem: *Si cupis eſſe, quod diceris Monachus, id eſt, ſolus, quid facis in vrbibus, quæ vtique nõ ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?* Et cap. *iuxta*, vt proximè viſum eſt. Item cap. *numquam*, ex Hieronymo interrogat: *Numquid omnes peribunt, qui in vrbibus habitant? Reſpondetque ſe non de Clericis diſputare, ſed Monachum inſtituere.* Inſinuans Clericos in vrbibus eſſe poſſe, non autem Monachos.

An Cœnobia in vrbibus ſtatuenda ex mente S. Benedicti.

Hieron. Epiſt. 13. ad Paulin.

16 quæſt. 1. cap. iuxta. Epiſt. 5. de Conſecrat.

Differendum hîc vlteriùs foret de Monaſterij architecturâ, ſingulorum locorum ſitu, & ædificiorum formâ, ſi de ijs quidpiam in particulari Legiſlator noſter ſtatuiſſet. Magnam tamen eius rei habitam rationem, & non niſi ex præſcripto S. Patris ædificia fuiſſe extructa, inde conſtat, quòd in vitâ eius legantur Fratres habitacula cellæ ſibimet conſtruxiſſe, & obortâ difficultate ad eũ recurriſſe. Cùm ad Monaſterium iuxta Tarracinenſem Vrbem fundandum Fratres miſiſſet, euntibus ſpopondit, dicens: *Ite, & die illo ego venio, & oſtendo vobis in quo loco oratorium, in quo refectoriũ Fratrum, in quo ſuſceptionem hoſpitum, vel quæq́ ſunt neceſſaria, ædificare debeatis. Statuta autem die vir Domini in ſomnis apparuit, & loca ſingula, vbi quid ædificare debuiſſet, ſubtiliter deſignauit.* Non potuit autem generali lege præſcribi, qua ratione Monaſtica ædificia eſſent diſponẽda: propter varium locorum ſitum & opportunitatem, nam

Benedictina Cœnobia qui olim extructa.

Cap. 9. in vitâ.

Greg. Dial. lib. 2. c. 22.

Digitized by Google

PERSONÆ MONASTICÆ.

Ad certam formam, cuius veſti gia retinentur.

Iſidor. Cap. 1 Reg.

quæ hic aptè poteſt fieri, alibi non item. Apparet tamen in Ordinis noſtri Monaſterijs antiquis nonnulla conformitas, quã vel traditione acceperint, vel vſus ipſe comprobauerit. Iſidorus ſanè Hiſpalenſis hæc de Monaſterio præſcribit. Primùm, *vt miram concluſis diligentiam habeat, & firmitatem cuſtodia munimenta clauſtrorum exhibeant.* Secundò, *vt vnam tantùm ianuam extrinſecùs habeat, vnumque poſticum, per quem exitur ad hortum.* Tertiò, *vt villa remota ſit à Monaſterio; ne vicinùs poſita aut labis inferat periculum, aut famam inficiat dignitatis.* B Quartò, *Cellulæ Fratribus iuxta Eccleſiam conſtituantur: vt poſſint properare quantocyus ad officium.* Quintò, *locus ægrotantium remotus erit à Baſilicâ, vel cellulis Fratrum: vt nullâ inquietudine, vel clamoribus impediantur.* Sextò, *Cellarium Monachorum iuxta cœnaculum*, id eſt, Refectorium, *eſſe oportet, vt ſine morâ miſſis miniſterium præbeatur:* Septimò, *Hortulus intra Monaſterium ſit incluſus: quatenus dum intus Monachi operantur, nullâ occaſione exteriùs euagentur*, Sic ille.

Monaſterij habitacula ordine relata.

Sed & omnia Monaſterij habitacula, ſiue officinæ ordine quodam recenſentur in C *Libro Sacramentorum S. Gregorij Papæ*, in quo habentur peculiares orationes, in aditu vel tranſitu ſingularum, vt arbitror, dicendæ. 1. *In introitu Baſilicæ.* 2. *In Sacrario.* 3. *Vbi veſtimenta ſeruantur.* 4. *In Refectorio.* 5. *In Dormitorio.* 6. *In Cellario.* 7. *In Scriptorio.* 8. *In Hoſpitali.* 9. *In Domo infirmorum.* 10. *In Areâ.* 11. *In Granario.* 12. *In Piſtrino.* 13. *In Coquinâ.* 14. *In Lardario.* 15. *In Caminata*, ſiue Calefactorio. Ex his pleræq; in Proceſſionali noſtro Monaſtico præſcribuntur dicendæ D à Sacerdotibus, Dominicis diebus, dũ per Clauſtrum ſolennis fit Proceſſio, vt videri queant hâc cauſsâ à S. Gregorio cõpoſitę, adeoq; tam vetuſtum eſſe hunc per clauſtrum procedendi morem: cuius commoditatem etiam Eremitis ſuis ſuppeditauit S. Petrus Damiani, vt ipſe teſtatur. *Clauſtrum quoque iuxta Eccleſiam conſtrui hâc intentione cenſuimus, vt ſi quem adhuc inolita Monaſterialis ordinis conſuetudo delectat, habeat vbi in præcipuis feſtiuitatibus ſolenniter ex more procedat.*

Antiquitas proceſſionũ per Clauſtrum.

Petr. Dam. opuſc. 14. de ordine Erem. font. Auell.

Clauſtri IV. Latera ædificijs cincta.

Quamuis autem nonnullam reperire ſit Monaſteriorum ędificijs diuerſitatem; veteri tamen conſuetudine, quatuor latera Clauſtri, ſiue ambitus, Monachorũ habitaculis certo ordine diſpoſitis cingebantur. Prodit id Petrus Bleſenſis: *Inde eſt*, inquit, *quod in Clauſtris Conuẽtuum quatuor loca cum proprijs deputantur officijs. In latere Clauſtri occidẽtali eſt ſcholaris ſubiectio: in eo quod contingit Eccleſiam lectio moralis: in ipſâ Eccleſiâ lectio ſpiritualis. Ad orientem in Capitulo correctio materialis.* Per *ſcholarem ſubiectionem*

Serm. 25.

A (vt Menardus ad cap. 55. Concord. Regul. annotat) intelligit Nouitios, qui olim ſedebant in parte occidentali. Richardus Cremonenſis Epiſcopus in *Mitrali*, citatus à Durando, eadem ferè enumerat ædificia, eorumdem topographiam, & tropologiam ita exprimens: *In Clauſtro*, inquit, *ſunt quatuor latera, ſcilicet, contemptus ſui, contemptus mundi, amor Dei, & amor proximi. Vnumquodq; autem latus ſuum habet ordinem columnarum. Contemptus ſui habet mentis humilitatẽ, carnis afflictionem, humilem ſermonẽ, & ſimilia. Baſis* B *omnium columnarum, eſt patientia. In hoc Clauſtro diuerſitas officinarum, eſt diuerſitas virtutum. Capitulũ eſt cordis ſecretum. Refectorium, dilectio ſanctæ meditationis. Cellariũ, ſacra ſcriptura; Dormitorium, munda conſcientia. Oratorium, vita immaculata. Hortus arborum & herbarum, cõgeries virtutum. Puteus aquarum viuentium, irrigatio donorum, quæ hîc ſitim mitigant, & in futuro penitus extinguent.* Sic ille. Eumdem officinarum ordinẽ ex Monachorũ imitatione in ſuis Clauſtris imitati ſunt Canonici, vt patet ex Concilio Turonenſi, C *cap.* 23. Aquiſgranenſi, *cap.* 117. & decreto Leonis IX. apud Gratianum, *cauſa* 12. *qu.* 1. vide Molanum, *Lib.* 1. *de Canonicis, cap.* 13.

Durand. lib. 1. Rational. cap. 1. num. 42.

Topographicè, & tropologicè expoſita.

Denique non pretermittendus & ille ritus in Monaſterijs ędificãdis olim obſeruatus. Primò, locus ſacer fiebat crucis fixione, quam Greci σταυροπήγιον, ſeu σταυροπηγίαν appellabant. Iuſtinianus Imperator. *Epiſcopus manus extendat ad cælum, & per orationem locum Deo cõſecret, figens in eo noſtræ ſalutis ſignum, dicimus autem adorandam & honorãdam verè Crucem: ſicque inchoet ædificium, bonum* D *vtique hoc ac decens fundamentũ ponens.* Hinc illæ loquendi formæ; *ſub Stauropegio*, vel, *Cruce Patriarchicâ*, vel *Epiſcopali eſſe*, id eſt, Patriarchæ, vel Epiſcopi iuriſdictioni ſubiacere. Vide hunc ritum pluribus explicatum apud Gretſerum, *Tom.* 1. *Lib.* 2. *de S. Cruce cap.* 8.

Monaſterij olim fixione Crucis inchoata ædificatio.

Nouella 5.

DISQVISITIO III.

Quot in vnoquoque Cœnobio conſtituendi Cœnobitæ?

E QVÆSITO huic ſatisfacere videtur Concilium Tridentinum, dicens: *In Monaſterijs & domibus tam virorũ, quàm mulierum, bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus, is tantùm numerus conſtituatur, ac in poſterum cõſeruetur, qui vel ex redditibus proprijs Monaſteriorum, vel ex conſuetis eleëmoſynis commodè poſſit ſuſtentari.*

Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 3.

Religioſorum numerus ex cenſu ſtatuendus.

Sed vlteriùs quæri poſſet, an ſuppoſitis ſufficientibus medijs ſatius ſit duo parua exſtruere Monaſteria, quàm vnũ magnũ? Quâ quidem in re illud certum videtur, cauenda eſſe extrema; neque nimis magnum,

Inconuenientia ex maiori & minori numero.

gnum, neque nimis exiguum conſtituendum numerum. Ex maiori enim Religioſorum numero, maxima exiſtit regẽdi difficultas, vt videre licet in exercitu copioſo: in minori vix poteſt ſatisfieri religioſis functionibus in choro, alijſque Monaſticis munijs, vnoque aut altero ægrotante, tota facilè diſſoluitur obſeruãtia. De certo autem Religioſorum conſtituendo numero, non eadem omnibus ſemper fuit mens. S. P.N. BENEDICTVS duodecim extruẽs Monaſteria, in ijs *ſtatuit Patribus duodenos Monachos deputauit*, vt ait Gregorius. A S. Baſilio hunc numerum fortaſſis didicerit, qui ſerm. 1. ait: *Quemadmodum lex ſpiritualis, pauciores eſſe quàm duodecim vetat illos, qui myſticum paſcha mãducent: item quoque eorum qui ſpirituali vitæ ſimul operam dant, denarius numerus ampliandus eſt, quàm reſtringendus.*

S. Benedictus initio duodenos Monachos cuiq. cœnobio dedit. Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 3.

Quotuminitas Carthuſienſes. Petr. Sut. de vit. Carthu. lib. 1. tract. 1. cap 4.

Ita ille. Carthuſiani quoque in principio Ordinis ſtatuerunt tredecim tantùm cellas Monachoſque conſtituendos, vt habet Petrus Sutor, cuius cauſsã aſſignat, quòd corporeo labori, animalibuſque alendis operã nauantes, inde pauperem vitam ſuſtentare decreuerint. Si autem plures admitterent, forſitan vagari cogerentur. Addit deinde, duodecim fuiſſe filios Iacob, quibus ſi patrem addideris, numerus præfatus reſultabit. Duodecim virgas à duodecim tribubus, & vnam ab Aaron Moyſes accepit. Chriſtus duodecim annumeratus Apoſtolis, hunc quoque decorat numerum. Poſteà tamen plures admiſſi ſunt, quod ità ſuaderet conuertentium feruor, & vt eſſent qui ſenibus iam decrepitis, onus Ordinis & officia ſubirent.

Accedebat, quod eleemoſynæ & fundationes ſenſim multiplicarentur, vt metus non ſubeſſet alicuius defectus rerum neceſſariarum. Primæ Capucinorum Conſtitutiones editæ anno 1529. in Congregatione Aluacinæ coacta, ita habent: *Statuimus vt conuentum familia ſeptimum vel octauum Fratrum numerum non excedant, præterquam in magnis ciuitatibus, vbi decem vel duodecim circiter Fratres commodè habitare poterunt. In reliquis vrbibus, aut Oppidis non ampliùs quàm ſeptem vel octo Fratres commorentur: ob id potiſſimùm vt perfectiùs, & abſque impedimento, Regula ac ſanctæ paupertas obſeruentur. Ea ſiquidem erat S. Patris Franciſci voluntas, vt in chronico Ordinis habetur; vt pauci dumtaxat Fratres in locis degerent.*

Habentur tom. 1. Annal. Capucin.

Capucini olim paucos admittebant.

Inter quatuor illa monita, quæ Dominus S. Tereſiæ reuelauit Diſcalceatis Patribus ſuo nomine denuntianda, ſecundum erat, *vt quamuis plures eſſet conuentus, in ſingulis tamen pauci eſſent Monachi.* Tanti autem hoc aliaque tria monita Dominus dixerat eſſe facienda, vt quamdiu illa ſeruarent, *Religio*

S. Tereſ. in vit. ſuâ cap. 40.

S. Tereſia Diſcalceatis idipſum denuntiare iubetur.

A *quotidie magis ac magis creſceret; at ſi negligerent, à ſuo principio & fundamento ſe ſcirent Fratres declinare.* Non fuit autem minoris huius Monachorum numeri ea quam quidam dixit cauſſa, quòd nimirùm pro multis eleemoſynæ, cum magna diſtractione & ſolicitudine corrogari ſoleãt; ſed vt ait P. Nicolaus à Ieſu Mariâ: Vt Superiores meliùs ſubditis attendere, pleniùs proſpicere, eorumque conſcientias accuratiùs moderari valerẽt. Pluribus enim non ęquè poteſt inuigilare Superioris induſtria. Idipſum fortaſſis & alij, interque eos S. P. B BENEDICTVS, in mente habuerunt, & primi illi Ciſtercienſis Ordinis imitatores hac in parte S. P. imitandum duxerunt; de quo iſta continuator Sigeberti Robertus de Monte. *Et ſicut ille* (BENEDICTVS) *per duodenos Monachos Monaſteria conſtructa adiũcto patre diſponebat, ſic ſe facturos confirmabant.* Et Ioannes Craesbeeck ait: Auctoritate Ordinis noſtri Ciſtercienſis ſtatutum eſt, vt ad inſtitutionem & fundationẽ noui Monaſterij minùs quàm duodecim Religioſi cum Abbate, qui eſſet decimus tertius, C non mitterentur.

PERSONÆ MONASTICÆ

Cauſſa huius paucitatis.

In Apoleg. vit. Spirit. propoſ. 11.

Primi Ciſtercienſes pauci numero.

Rob. de Mont. 1107.

Craeſbeeck comment. ad cap. 17. Reg. diſt. 3. definit cap. 1.

Sed vt ad S. BENEDICTVM redeamus, videtur tantùm ſub initium fundati à ſe Ordinis, Monachorum numerum ad duodecimũ voluiſſe reſtringere, idque in Sublacenſibus dũtaxat Monaſterijs feciſſe. Nam ex Regulâ, & ex ijs, quos in eã aſſignat officialibus, colligitur eum ſupponere plures eſſe Monachos, quàm duodecim; vt aliàs etiam * obſeruauimus. Illud autem præcipuè notandum, S. Patrem expreſsè diſtinguere maiorem, & minorem Cõgregatio- D nem. De diurnis enim horis ait: *Si maior congregatio fuerit, cum antiphonis: ſi verò minor, indirectum pſallantur.* Iterumque præſcribit, *vt ſi maior fuerit Congregatio, eligantur de ipſis Fratres boni teſtimonij, & conſtituantur Decani.* Et de Cellerario: *Si congregatio maior fuerit, ſolatia ei dentur, à quibus adiutus, & ipſe æquo animo impleat officium ſibi commiſſum.*

S. Benedictus poſtea plures admiſit.

* Lib. 2. tract. 1. diſquiſ. 3.

Cap. 17.

Cap. 21.

Cap. 31.

Quæri autem poſſet, quænam dicatur maior congregatio? Reſpondet primò citatus Craesbeeck: Maior congregatio eſt, cuius E iuſtus & regularis eſt Religioſorũ numerus. Regularis autem numerus eſt duodenarius ad numerum duodecim Apoſtolorum Chriſti. Quæ ſententia cõfirmari poteſt ex Clementinâ *ne in agro.* Vbi præſcribitur, vt *in locis in quibus Congregatio duodecim Monachorum, aut ſuprà, intra ſepta Monaſterij Abbas, Prior, aut alius præſidens portet floccum de panno,* &c. *In his autem Monaſterijs, & intra domos & alios prioratus, vbi non eſt tanta congregatio Monachorum, cucullas clauſas deferant, & honeſtas.*

Quæ dicenda maior congregatio.

Primò.

Secundò,

PERSONÆ MONASTICÆ.

Secundò. Boërius in cap. 17. Reg.

Secundò, reſpondet Boërius *triplicem eſſe Congregationem, ſimplicem, maiorem, & minorem. Simplex namq; Congregatio eſt duodecim Fratrum præter Abbatem: ſi verò vltra hunc numerum ſunt, maior eſt Congregatio; ſi infra duodecim ſunt, minor Congregatio dici poteſt*, ex ſententia Pauli Diaconi, quem citat. A

Tertiò. Bernard. Spec. part. 3. cap. 4.

Tertiò, Bernardus Caſſinenſis in *ſpeculo*, minorem congregationem duodecim facit Monachorum, ita enim diſſerit: *Innuit Beatus* BENEDICTVS, *quòd non ſeparatiores quàm duodecim in Monaſterio eſſe debeant, nec pauciores ſimul etiam dormiant: & propterea vbi maior eſt numerus, decanos præcipit per Abbatem ordinari. Vnde rectè poteſt conſiderari, quod cùm Decanus debeat eſſe ſupra decem, & ita eſt vndecimus, & Præpoſitus ſupra Decanum, & ita eſt duodecimus, non debet eſſe minor numerus in Monaſterio congregatus.* B

Quartò. Turrecre. tract. 74. in Reg. & tract. 80.

Quartò, Cardinalis Turrecremata: *Maior Congregatio dicitur ab aliquibus à triginta & ſupra. Minor verò Congregatio, ſi minùs à triginta fuerint Fratres deſcendẽdo vſque ad duodecim. Nam minus à duodecim non videtur Cõgregatio Regularis.* Atque hæc de ſenſu verborum Regulæ. C

Monaſteria in quibus Monachorũ magnus numerus. Gordian. in vitâ.

Fuiſſe verò copioſum admodum Cœnobitarum numerũ in Caſſinẽſi Monaſterio, ſatis veriſimile eſt; nam & S. Placidus plures in ſuo cœnobio habuit diſcipulos; cũ eo enim Donatus, Firmatus Diaconus, Fauſtus, alijq́ue triginta Monachi eius diſcipuli martyrio affecti ſunt. Et S. Maurus cum vniuerſa ſua congregatione ſtatuit, vt centum quadraginta Monachi iuxta rationem prouentuum in ſuo ſemper nutrirentur Monaſterio, atque hũc numerum nemo vel excedere, vel minuere auderet. Si quis autem Ordinis noſtri hiſtorias reuoluat, inueniet deinceps in vno aliquando Monaſterio aliquot centena Monachorum. D

Fauſt. in vit. S. Mauri.

Per Decanos regebãtur ex mente S. Benedicti.

Si autem obijciatur, difficile admodum eſſe tantam prudenter regere multitudinem. Reſpõdetur, S. Legiſlatorem incommodo huic occurriſſe per Decanos, quos ſingulis decem voluit præfici. Eodem modo ſuis proſpexit S. Pachomius, qui ſeptẽ millium virorum fuit Pater, vt ſcribit Palladius. Habebat autem Pachomius præter Abbatem, quem Principem Monaſterij vocat, & Præpoſitos domorũ, plures enim in uno Monaſterio erant domus, in ſingulis autem triginta vel quadraginta Monachi. E

Pallad. in hiſt. Lanſiac. cap. 3.

Fatendum tamen eſt, & nimiâ multitudine, vt ſuprà dicebamus, difficillimam reddi gubernationẽ, & nimiâ rurſus paucitate vix ſubſiſtere poſſe Congregationis corpus, & monaſtica adimpleri exercitia.

DISQVISITIO IV.

Quis in Congregatione Cœnobitarum ſeruandus Ordo?

Epiſt. 2. ad Sever. Epiſc. *Ordinis in omni ſtatu neceſſitas.*

QVAM neceſſarius in Eccleſiâ Dei ſit Ordo, & diuerſorum graduum diſtinctio, optimè docuit Dionyſius Papa I. quem præloquentem hîc audiamus: *Ad hoc*, inquit, *diuinæ diſpenſationis prouiſio, gradus & diuerſos conſtituit ordines eſſe diſtinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent, vna concordia fieret ex diuerſitate contextio, & rectè officiorum generaretur adminiſtratio ſingulorum. Neque enim vniuerſitas aliâ poterat ratione ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magnus eam differentiæ ordo ſeruaret. Quia verò creatura in vnâ eâdemque æqualitate gubernari vel viuere non poteſt, cæleſtium militiarum exemplar nos inſtruit: quia dum ſint Angeli, ſint Archangeli, liquet quia non æquales ſunt, ſed in poteſtate, & ordine, ſicut noſti, differt alter ab altero. Si ergo inter eos, qui ſine peccato ſunt, iſta conſtat eſſe diſtinctio, quis hominum abnuat huic ſe libenter diſpoſitioni ſubmittere? Hinc etiam pax & charitas mutuâ ſe vice complectuntur, & manet firma concordiæ in alterna & Deo placita dilectione ſinceritas.*

Ex cælo petita.

S. Benedicti de Ordine Congregationis decretum. Cap. 63. Reg.

Sic ſapientiſſimus Pontifex, cui conſentiens prudentiſſimus Legiſlator noſter, ne in Ordine aliquid eſſet inordinatum, hanc de Ordine congregationis edidit ſanctionem: *Ordines ſuos in Monaſterio ita conſeruẽt, vt conuerſionis tempus & vitæ meritum diſcernit, vtque Abbas conſtituerit.* In his verbis notat Boerius, & poſt eũ Cardinalis Turrecremata, tribus modis Ordines diſponi. 1. ſecundùm tempus conuerſionis. 2. iuxta merita, vitæq́ue ſanctitatem. 3. ſecundùm cõſtitutionem Abbatis. Quod autem dicitur de merito ſanctitatis, nemo ſibi hunc præſumere debet honorem, ſed Abbatis exſpectare prouiſionem, ſicuti de tertio ſubditur, *prout conſtituerit Abbas*, quod non ſolùm ad vitæ meritum refertur, ſed etiam ad neceſſitatem vel vtilitatem: vt ſi aliquis ſit bonus Cantor, in ordine Cantorum alijs præerit, licet vitæ meritum non ſuffragetur.

Explicatur.

Reg. Magiſtri cap. 92. Aliter omnino ſtatuit Magiſter.

Mirum porrò eſt, & ab omnibus Religioſis congregationibus (quantum quidem cognoſcere licuit) alienum, quod Regula Magiſtri preſcribit, vt nimirùm Abbas Ordinũ gradus ſemper confundat, & per vices Fratres ſecùs ſe ſedere faciat, per vices in Oratorio iuxta ſe ſtare, & pſalmos imponere: *Vt nullus*, inquit, *de ſecundo honore reddatur elatus, ſiue de vltimo gradu ſe faciat*

ſiat deſperatum. Omnium proindè gradus (vt poſteà ſubijcit) vult eſſe æquales, & primos aliquando fieri nouiſſimos, & nouiſſimos primos, idque propter humilitatis exercitium, & quia Dominus dixerit: *Qui vult eſſe inter vos maior, ſit veſter miniſter.* Sed hoc, vt dixi, communi omnium

Præcedentia ex dignitate petitur.

aduerſatur cõſuetudini. Paſſim enim apud omnes obtinuit, vt qui dignitate præminet, principẽ ſortiatur locum. Ita inter Apoſtolos primus ſẽper nominatur Petrus, caput ſcilicet eorũ, & Princeps Eccleſiæ à Chriſto conſtitutus. Sepoſitâ verò dignitate, qui prior eſt tempore, potior eſt iure.

Vel tempore prioritate.

Hoc autem antiquitùs obſeruatum, vt qui prior ad Ordinem acceſſiſſet, præcederet alterum, quantumuis ætate maiorem, ex

Philo de vit. contempl. Apud Eſſenos.

Philone diſcimus, qui de Eſſenis agens, *Nec ſeniores,* ait, *ex annis æſtimãtur, ſed quantumlibet grãdæuos habent pro pueris, ſi ferò inſtitutum hoc complexi ſunt. Honorem verò ſenectutis tribuunt his, qui excoluerunt ſe à iuuentute in hâc pulcherrimâ diutinâque parte contemplatiuæ philoſophiæ.* Caſſianus idipſum

Monachos Ægyptios. Caſſian. Inſtitut. lib. 4. cap. 3.

narrat, laudatque in Ægyptijs Thebaïſque Monachis, hiſce verbis: *Ita namque renuntiantem huic mundo obedire cunctis neceſſe eſt, vt redeundum ſibi ſecundum ſententiam Domini ad infantiam priſtinam nouerit, nihil ſibi de conſideratione ani, vel annorum numeroſitate præſumens, quam in ſæculo inaniter conſumptam ſeſe putat perdidiſſe, ſed pro rudimẽtorum merito, & tyrociny nouitate, quam ſe gerere in Chriſti militiâ recognoſcit, ſubdere ſe etiam iunioribus non moretur.* Sic ille. De S. Pacho-

Pachomianos. Hier. præfat. ad Reg. Pachom.

mij Monachis hæc habet Hieronymus. *Quiſquis autem Monaſterium primus ingreditur, primus ſedet, primus ambulat, primus pſalmum dicit, primus in menſâ manum extendit, prior in Eccleſiâ communicat; nec ætas inter eos quæritur, ſed profeſſio.*

Quos ſequitur S. Benedictus. Reg. cap. 63.

Hos ergo imitatus eſt S. BENEDICTVS, cùm ita ſtatuit: *Ergo ſecundùm ordines, quos conſtituerit* (Abbas) *vel quos habuerint ipſi Fratres, ſic accedant ad pacem, ad communionem, ad pſalmum imponendum, in choro ſtandum. Et in omnibus omninò locis ætas non diſcernatur in ordine, nec præiudicet: quia Samuel & Daniel pueri presbyteros iudicauerunt.*

Et ipſum Fructuoſus. Fructuoſ. in Reg. cap. 13.

Ita Legiſlator noſter, quem S. Fructuoſus vel imitatur, vel explicat, ita dicens: *Qui primus in Monaſterio conuerſus fuerit, primus ambulet, primus ſedeat, primus eulogiam accipiat, primus communicet in Eccleſiâ, primus loquatur cùm interrogantur Fratres pro aliquâ quæſtione, prior pſalmum dicat, in choro primus conſiſtat, hebdomadam prior faciat, manum in menſam primus extendat. Nec ætas ſola inter Fratres requirenda, ſed conuerſio eſt, & laboris ſtudijque propoſitum. Vnde & hæc diſcretio ſenioris eſt poſtulanda, vt quem quomodo erga*

A *Dei amorem cultumque feruentem viderit, ſic honoret.* Hæc ille.

PERSONÆ MONASTICÆ.

Quoad ea verò in quibus S. BENEDICTVS ordinem ſeruandum dicit, *Primum* eſt, cùm *accedunt ad pacem,* ad quam in Miſsâ accipiendam videntur ordine olim ſinguli ad celebrantem acceſſiſſe. Vide Bernardus Caſſinenſis hunc locum exponens, ait: *Hoc manifeſtius apud nos apparet in Natiuitate Domini, Reſurrectione, & Pentecoſte, quando ſinguli Monachi poſt* Agnus Dei *ante communionem ab Abbate pacem aſſumunt. Et*

In quibus ſecundum S. Benedictum ordo ſeruandus. Primò, in acceptione pacis. Bern. Caſſin. in Specul.

B *qui prior aſſumit, ſecundus in ordine ſtat; & accedit ſecundus ab Abbate pacem aſſumpturus, quâ perceptâ, à Priore ſtante pacis oſculum ſumit, & ſtat iuxta Priorem. Accedit tertius ad Abbatem, & ſumptâ pace ab ipſo, & illo & ſecundo ſtantibus, ſtat & ipſe. Et ſic omnes ordinatim accedunt ad pacem, & ſinguli à ſingulis eam ſumunt.* Ita ille. Subijcit verò Boerius: *Hoc quidem apud nos non ſeruatur: quia in Miſſa Monachorum, qui mundo ſunt mortui, ſicut in Miſsâ defunctorum pax non datur. Et eſt ratio, quia in perturbatione mundi non ſunt, ſed Ab-*

Cuius ritus exponitur. Boer. in cap. 63.

C *bas ſolus, vel Prior abſente Abbate, vel alius qui primus fuerit in choro, recipit quotidie pacem in Miſsâ conuentuali, Diacono miniſtrante.* Quare illud, *ſic accedant ad pacem,* intelligit de *oſculo pacis, quod tribuitur hoſpitibus & peregrinis, vel de illo* oſculo, *quod datur profeſſis poſt miſſam, aut fortaſsis loquitur de oſculo, quod in nonnullis Monaſterys recipitur Euangelio dicto à textu Euangely ſiue cruce.*

Secundò, ordo ſeruandus eſt, *cùm accedunt ad Communionem.* Vbi animaduertit Boerius Miniſtris altaris, alios fratres præcedere, quando communicant, ſicut & Sa-

Secundò, In Communione.

D cerdos celebraturus, quia pro omnibus orat, & reddit ſacrificium Deo, ante omnes ſtare debet, cùm ſacris eſt indutus veſtibus, id eſt, poſt Abbatem, vel Præpoſitum, aut Decanum.

Tertiò, ordo ſeruandus *ad pſalmum,* vt loquitur S. BENEDICTVS, *imponendum,* quod intellige de Antiphonâ, quæ pſalmum præcedit. De quo & alibi: *Pſalmos autem vel Antiphonas poſt Abbatem ordine ſuo, quibus iuſſum fuerit, imponant.*

Tertiò, Ad pſalmum imponendum. Cap. 47. Reg.

De ordine autem à ſe conſtituto generaliter ait: *In omnibus omninò locis ætas non diſcernatur in ordine, nec præiudicet: quia Samuel & Daniel pueri presbyteros iudicauerunt.*

S. Benedictus noluit haberi rationem ætatis.

E Hauſerit hoc fortè ex S. Ignatio Martyre Magneſianos monente, ne Damam Epiſcopum ob ætatem contemnant, aut ad iuuentutem, quæ in eo apparebat, reſpicerent; quod Daniel duodecim annos natus ſenes calumniatores conuicerit: Samuel, paruus puellus nonagenarium Heli redarguerit. Vide hoc fuſiùs in *Comment. ad vitam S. Bened. cap. 6. num. 3.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

DISQVISITIO V.

Quibus de cauſſis poſſit quis in ordine Congregationis alijs præponi, aut poſtponi?

I Ob vitæ meritum poſſunt aliqui alijs præponi. Baſil. in reg. breuior. tib. reſp. 171. 1. Tim. 5.

PRÆPONENDI cauſſa prima eſſe poteſt, vitæ meritum. Nam, vt Baſilius ait: *Digniori loco habendi ſunt, quorum in rectè factis maior viget induſtria. Quod* (inquit) *in presbyteris Apoſtolus præcipit, cùm dixit: Qui* bene præſunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrinâ. *Hoc rectum arbitror vt in omnibus qui iſtiuſmodi ſunt ſeruetur.* Sed S. BENEDICTI, de hâc re audiamus conſtitutionem. *Ergò,* inquit, *exceptis his, quos (vt diximus) altiori conſilio Abbas prætulerit, vel degradauerit certis de cauſſis, reliqui omnes vt conuertantur ita ſint.* Vbi nota *Primò*, Abbatem non pro libitu, ſed maturo iudicio, & alto conſilio vti debere, cùm ob vitæ meritum aliquê voluerit ſuperiori collocare loco. Vnde ſuprà etiam monuit: *Abbas non conturbet gregem ſibi commiſſum: nec quaſi liberâ vtens poteſtate, iniuſte diſponat aliquid, ſed cogitet ſemper, quod de omnibus iudicijs & operibus ſuis redditurus eſt Deo rationem.* Vbi notat Craesbeeck, nuſquam abſolutè, & ſine adiunctione, Ordinem & locum religioſorum in Abbatis voluntate conſtitui, ſed requiri cauſſam rationabilem, & ſingulare vitæ meritum. Nam ſi pro voluntate & libitu, non pro ratione, alium alij præponit, & ordinem ſuæ congregationis inuertit; conturbat gregem ſibi commiſſum, & terrorem iudicij ſui exaggerat.

Cap. 63. Reg. — Abbas non debet pro libitu id decernere. — Ibid.

Promotio ad altiora cenſetur perpetua. — Cùm autem aliquis ex vitæ merito promouetur in altiorem locum, videtur ea promotio (vt ſubdit idem Auctor) non ſore tantùm ad tempus, ſed perpetua, quod colligitur ex eo, quod Legiſlator noſter agens de Monacho peregrino ſuſcipiendo, dicat: *Quem ſi etiam talem eſſe perſpexerit Abbas, liceat eum in ſuperiori aliquantulum conſtituere loco. Non ſolum autem Monachum, ſed etiam de ſupraſcriptis gradibus ſacerdotum, vel clericorum, ſtabilire poteſt Abbas in maiori, quàm ingreditur loco: ſi eorum talem perſpexerit eſſe vitam.* Verbum autem illud *ſtabilire* videtur innuere non breuem aliquam, aut ad tempus ſtabilitatem; ſed conſtantem & perpetuã. Exaltari hoc modo ſubinde poſſunt docti, & pij, zelumque animarum habentes, vt tanquam Lectores & Nouitiorum Magiſtri alios inſtruant: hoc enim eũ maiore auctoritate, & ideò quoque cum maiore fructu faciet, conſiſtens in ſuperiori loco erga ſibi inferiores, quàm in inferiore erga ſibi ſuperiores.

Cap. 61. Reg. — Quales exaltandi.

A Verùm quænam Perſonæ ob vitæ eminentiam, aut officium, altiorem ſortiantur locum, ſingularum Congregationum declarari ſolet ſtatutis; ne vel Abbates nimiũ hîc ſibi ſumant, aut ſubditorum diuexentur obloquijs & murmurationibus. Monet verò opportunè Baſilius. *Si inferior doleat præſtantiorem in pietate ſibi anteponi, eum in parabolâ Euangelij manifeſtè malignitatis damnari, in quâ parabolâ Dominus ait ad eos, qui ægrè tulerant quoſdam pari præmio ſecum fuiſſe affectos: An oculus tuus malignus eſt, quia ego* B *bonus ſum?*

Spectanda Statuta Congregationum. — Baſil. in reg. breuior. tib. reſp. 171.

II. *Secundò*, Altiori loco collocari ſolent ſacris Ordinibus initiati, qui tantiſper ante ſe profeſſos præcedunt, donec ipſi eodem Ordine fuerint inſigniti: hoc autem ex Congregationum conſuetudine, & iuxta Canones ſeruari conſueuit, ſecundùm Regulam autem, *in quâ*, vt Boërius ait, *magis attenditur tempus ſacræ conuerſionis, quàm Ordinis, vel alterius dignitatis, non præcedit initiatus, niſi in ipſo miniſterio altaris, vel Ordinis officio*; quod ex eo colligitur, quod S. C BENEDICTVS ordinatum ſacerdotem moneat: vt *locum illum ſemper attendat, quo ingreſſus eſt in Monaſterium, præter officium altaris*. Quod latiùs expendimus *Prolegomeno XVIII. ad vitam S. BENEDICTI* §. 12. Vnde quod cap. 60. dicitur de Sacerdote nouitio. *Concedatur ei poſt Abbatem ſtare, & benedicere, aut miſſas tenere*, id ſimiliter intelligendum, vt tunc ſtet poſt Abbatem, quando hiſce officijs de facto deſeruit, alioqui plus concederetur Sacerdoti Nouitio, quã poſt profeſſionem promoto. Vnde benè D Valliſoletani, ob maius humilitatis exercitium, ſtatuunt *Nouitios ſacerdotes gradum ſortiri in Monaſterio iuxta tempus conuerſionis, niſi aliquando ob ſacerdotij reuerentiam ab Abbate iubeantur altiorem locum tenere, quàm ij, qui parum ante eos non ſacerdotes ingreſſi ſunt religionem.*

Qui ſunt in Sacris præcedunt carentes eo ordine. — Non ex vi Regulæ. Cap. 61. — Ad cap. 60. Reg.

Iam verò quod S. BENEDICTVS ait: *exceptis ijs, quos Abbas degradauerit certis ex cauſſis* id declarat aliquos poſſe ob demerita alijs poſtponi, ac degradari, non quidem pœnâ illâ Canonici Iuris, ſed depoſitione aut E amotione à loco & gradu aliàs ei debito. Ita Regula ſtatuit: *vt Frater qui proprio vitio egreditur aut proijcitur de Monaſterio, ſi reuerti voluerit, in vltimo gradu recipiatur, vt ex hoc eius humilitas comprobetur.* Nota erat & S. Pachomio hæc pœna, à quo fortè noſter deſumpſerit: *Qui*, inquit, *abſque Ordine Fratrum receſſerit & poſteà actâ pœnitentiâ redierit, non erit in ordine ſuo abſque Maioris imperio.* Et rurſum art. 35. iracundum & furioſum frequenter iraſcentem ſine cauſſâ, & poſt ſex monitiones non ſe corrigentem, eandem pœnam decernit.

Poſſunt quidam ob demerita alijs poſtponi. — Cap. 29. Reg. Caſin. — Reg. Pachomii 69.

Et art.92. de quodam delinquente ait: *Degradabunt eum in vltimum gradum, donec corrigatur.* In Iure Canonico, eâdem puniuntur pœnâ Monachi, qui de Monaſterijs ad audiendam Phyſicam, id eſt, medicinam, aut Leges ciuiles exeunt, & infrà duos menſes non redeunt.

Cap. *non magnopere.*

DISQVISITIO VI.

An Ordo Religioſorum inter ſe à tempore profeſſionis, an verò ab ipſo Monaſterij ingreſſu, vel Nouitiatu deſumendus?

An prioritas loci ſumenda ex conuerſione, vel profeſſione.

CONTINGERE non rarò poteſt, vt qui poſterior ad Nouitiatum admiſſus eſt, profeſſionem emittat ante alios Nouitios priùs receptos; ſiue quòd illi vlteriùs debeant probari, vel quòd necdum ætatem profeſſioni congruam attigerint, vel aliam aliquam ob cauſſam remora iniecta ſit, quæ votorum nuncupationem ad aliquod tempus differat. Quæſtio ergò eſt, an hi tales emiſsâ profeſſione, eos in ordine præcedere debeant, qui eam iam ante ediderint? Proponit hoc ipſum Boërius ad illa S. BENEDICTI verba: *Omnes vt conuertuntur ita ſint.* Et reſoluit, Ordinem deſumendum à tempore profeſſionis, non autem Nouitiatus. Atque illud: *Conuertũtur*, intelligit perfectè, ſcilicet per profeſſionem: *Nam tempus*, inquit, *probationis in hoc conſideratur.* Probat autem duplici argumento. *Primò*, quia toto titulo de *Conuerſione Coniugatorum* intelligitur *conuerſio* pro religioſâ profeſſione. *Secundò*, quia ipſe S. BENEDICTVS agens de diſciplinâ ſuſcipiendorum Fratrum, expleto probationis anno, ait: *Et ſi habitâ ſecum deliberatione, promiſerit ſe omnia cuſtodire, & cuncta ſibi imperata ſeruare*, tunc *ſuſcipiatur in Congregatione.* Ergo non ante.

Videri ex tempore profeſſionis.

Lib. 3. Decretal. tit. 32.

Cap. 58. Reg.

Probabilius ab exordio Nouitiatus.

Contrarium tamen, nempè ab ipſo Monaſterij ingreſſu, vel Nouitiatus exordio tempus conuerſionis eſſe numerandum, veroſimilius videtur, & ex ipſis S. BENEDICTI verbis poſſe colligi.

Probatur I. Ex verbis Legiſlatoris. Cap. 63.

Probatur *Primò*, quia ex mente S. BENEDICTI, in Monaſterio ordines ſuos conſeruare debent, *iuxta conuerſionis tempus.* Vnde ait: *Ergò exceptis his, quos, vt diximus, altiori conſilio Abbas prætulerit, vel degradauerit certis ex cauſſis, reliqui omnes, vt conuertuntur, ita ſint.*

Sed tempus *conuerſionis* eſt illud, quo ingrediuntur Monaſterium, & tum dicuntur *conuerti*: non autem cùm profitentur. A primo ergo ingreſſu deſumendus eſt ordo & præcedentia Monachorum. Minor huius argumenti probatur: quia S. Gertru-

A dis expreſsè diſtinguit tempus *Conuerſionis*, & *Profeſſionis*, duplex faciens exercitium: prius, *Cõuerſionis Spiritualis*; poſterius, *Profeſſionis animæ erga Deum*: priori autem hæc præmittit: *Quoties renouato bono propoſito memoriam primæ* Conuerſionis *tuæ, quâ mundo renuntiaſti, celebrare* &c. Deinde Regularum conditores, cùm agunt de eo, qui ſe primum vt in Monaſterio recipiatur, offert, vocant eum *Conuerſum*, aut venientem ad *Conuerſionem*, cui præſcribunt prælegendā Regulam, & poſt experimen-

PERSONÆ MONASTICÆ. Diſtinctio inter tempus Conuerſionis & Profeſſionis.

Conuerſus & conuerſio vſurpata pro ambientibus Monachatum.

B ta aliqua ſuſcipiendum ad probationem. Conſtat id ex Regulâ Serapionis, Macarij, Paphnutij, & aliorum cap. 4. ex Regulâ Patrum, cap. 1. ex Regulâ Macarij, cap. 4. & recapitulatione Cęſarij Arelatenſis, & Regulâ Aureliani, cap. 1. Iſidori Hiſpalenſis, cap. 4. Fructuoſi, cap. 21. Denique ipſe S. BENEDICTVS, cùm ait: *Nouiter quis veniens ad Conuerſionem*, de eodem mox ſubdit: *poſt quatuor aut quinque dies, ſi viſus fuerit patienter portare illatas iniurias, & perſiſtere petitioni ſuæ, annuatur ei ingreſſus*, in Monaſterium

Cap. 58.

C ſcilicet: Nam poſt annum expletum, ad Profeſſionem admittebatur.

Probatur II. Ab indubitato ſenſu verborum S. Benedicti.

Secundò, quaſi vereretur S. BENEDICTVS ne non ſatis aſſequeremur, quid illis verbis indicauerit, *Omnes vt* conuertuntur, *ita ſint*; ſe ipſe explanat, cùm immediatè ſubijcit: *Vt verbi gratiâ, qui ſecundâ horâ diei* venerit in Monaſterium, *iuniorem ſe nouerit illius eſſe, qui primâ horâ venit diei.* Vbi illud, *venerit in Monaſterium*, meo iudicio, valdè vrget, & ab ipſo S. BENEDICTO inculcatur Sacerdoti ad Monaſticen ſe conuer-

D tenti. *Illum*, inquit, *locum ſemper attendat, quando ingreſſus eſt in Monaſterium, non illum qui ei pro reuerentiâ ſacerdotij conceditur.* Quod ipſum & Monacho ad ſacerdotium promoto inculcat; permittitque Abbati, Monachum peregrinum, Sacerdotem, vel clericum ſtabilire *in maiori, quàm* ingrediuntur *loco.* In quibus primum Nouitij ingreſſum, qui ei pulſanti & roganti, poſt quatuor aut quinque dies annuitur, attendi vides: vt *intrare in Monaſterium* idem ferè ſit, atque illud, *Nouiter veniens quis ad*

Cap. 60.

Cap. 61.

E *conuerſionem.* Hinc Petrus Walnem & Walloncapellius vno ore dicunt, ordinem inter Religioſos conſtituendum, ſecundùm tempus & horam, quâ Monaſterium ingrediuntur. Et in his ipſis quæ expendimus verbis, ſanctiſſimus Legiſlator caſum ponit inter duos, qui eodem die, ſed diuerſis horis ingrediuntur Monaſterium, definitque: *Qui ſecundâ horâ diei venerit in Monaſterium, iuniorem ſe nouerit illius eſſe, qui primâ horâ venit diei.* Quod locum non habet in Profeſſione, quam vno die ſæpius, & præſertim horis immediatè ſe ſubſequentibus

Auctoritate Interpretum, & caſu quem ponit S. P.

Cap. 63.

PERSONÆ MONASTICÆ.

quentibus ſuſcipi, vix credo fuiſſe in vſu. Quin & ipſe Boerius fatetur hunc locum nutare contra ſuam explicationem, quâ illud: *Omnes* vt conuertuntur, *ita ſint*, interpretabatur de perfecta, quæ per Profeſſionem fit, conuerſione. Quod autem hic dicitur, *qui ſecundâ horâ diei venerit*, poſſe locum habere in caſu, qui exprimitur cap. *ex parte*, in quo dicitur: *Nonnullos fuiſſe, qui pluribus annis geſtauerint habitum Monachalem, profeſſionem tamen monaſticam non fecerunt*. In quibus proindè hora ingreſsûs in Monaſterium conſideranda. Sed quis non videat planius fore, vt eodem modo vterque textus intelligatur, & S. BENEDICTVS non quid in raro aliquo caſu, ſed quid ordinariè faciendum, determinauerit; cùm dixit: *Qui ſecundâ horâ diei venerit*, &c. quod confirmatur ex eo, quòd Anonymus quidam, qui ad textum Regulæ annotationes quaſdam calamo exarauit, putet ideò poſt illa verba: *Iuniorem ſe nouerit illius, qui primâ horâ venit*, ſtatim ſubiungi: *Pueris verò per omnia ab omnibus diſciplina teneatur*, ne fortè, inquit, crederetur, quod puer qui iam habet in Ordine quinque annos, & adhuc puer eſt, puta quia quinquennis intrauit, decrepito vel presbytero præferatur, quod abſurdum videretur & indecorum. Cenſuit igitur hic in adultis ordinem ingreſsûs ſeruandum. Robur his adijciunt Carthuſianorum Statuta, quæ Benedictinis plerumque inhærent veſtigijs. Guigo enim ita primò decreuit: *Ordinem autem ſiue in refectorio, ſiue vbicumque, eum cuncti tenemus, quem ſingulis ſuus dedit aduentus*. Quâ voce clariùs exponit tempus conuerſionis, & ingreſſum in Monaſterium, intelligendum de cuiuſque Nouitij primo ad remanendum in Monaſterio aduentu: vt manifeſtè patet ex alia reſolutione, quæ habetur par. 2. antiquit. Statut. *Quando*, inquiunt, *nouitij duo ad aliquam domum veniunt, qui poſterior venit, ſi priùs profeſſionem fecerit, primus deinceps remaneat*. Quâ exceptione Regula cõfirmatur: niſi enim in hoc caſu ita fuiſſet declaratum, ordinem aduentus ſui debuiſſent ſequi: atque ita faciendum exiſtimo, vbi aliud non fuerit declaratum.

Boerius ſe ſtringi fatetur.

Extra. de regular.

Fruſtra euaderé nititur.

Anonymus ſententiæ noſtræ adſtipulatur.

Pro quâ & faciũt Statuta Carthuſienſium Stat. Guig. cap. 26.

Cap. 14. §. 10.

A

B

Neque verò multùm vrgent quæ pro contrariâ ſententiâ allegantur. Ad *prius* enim dicendum, mirum non eſſe in titulo de *Conuerſione Coniugatorum* ſemper mentionem fieri profeſſionis, nam per illam conuerſionem diſſoluitur matrimonium, quod per ſolum Religionis ingreſſum non poteſt fieri. Ad *poſterius* dicendum: Ideò tantùm à die profeſſionis Nouitium in congregatione reputari, quia tempore S. BENEDICTI, vt ex Regulâ patet, Nouitiatum peragebant extra communem Monachorum congregationem, *in cellâ*, vt loquitur, *Nouitiorum*, quæ, vt poſteà dicetur erat in exteriore parte Monaſterij; atque ita poſt profeſſionem tãtùm ſociabantur corpori Monaſterij. Deinde ait quidem B. Pater, *ex illâ die in congregatione reputetur*, ſed non dicit ſecundùm Ordinem illius diei, aut emiſſæ profeſſionis.

Reſpondetur contrariæ ſententiæ.

C

Cap. 58.

TRACTATVS IV.

DE RELIGIOSA COMPELLATIONE.

NOMINA *Monachorum primo* Tractatu *excuſsimus, nunc qui ijs, vt in omnibus ſeruetur decorum, honoris vel amoris in quotidianâ compellatione præmittendi tituli, deinceps expendendum.* Prima itaque Diſquiſitio inquirit, *Quæ in Religioſis compellandis ſeruanda honeſtas?* Secunda, *Cur Fratris nomen Religioſis tributum?* Tertia, *Quid vox Nonnus ſignificet?* Quarta, *Quæ ſignificatio vocis Domnus?* Quinta, *An Patris nomen rectè tribuatur Religioſis?* Sexta, *Quâ reuerentia Iuniores proſequi debeant Seniores?* Septima, *Quæ apta inter Religioſos ſalutandi formula?*

DISQVI-

PERSONÆ MONASTICÆ.

DISQVISITIO I.

Quæ in Religioſis compellandis ſeruanda honeſtas?

Decora cõpellatio ad honeſtatem refertur.

AD Religioſam vrbanitatem, & honeſtatem motum proculdubio ſpectat, decorem in compellando obſeruare, ne inciuilis quædam ruſticitas hic ſubrepat. Quare Legiſlator noſter prudenter admodum ſanciuit, quid hoc in genere vitandum, quidve potiſſimùm ſequendum. *Iuniores,* ait, *priores ſuos honorent: Priores iuniores ſuos diligãt.* Vbi benè annotauit Smaragdus: *Nõ hic honor exigitur rerũ, ſed reuerentia expetitur verborum & morum.* B Nimirùm, vt in verbis & moribus ſeniorum erga iuniores reluceat dilectio; in verbis verò vel moribus Iuniorum erga Seniores reuerentia. Mutuus verò amor hũc honorem nutrit ac fouet. Quem enim non amat quis, hunc nec honorat, nec poteſt non honorare, quem diligit. Amor ſiquidem in cauſſa eſt, vt honoremus; honor facit, vt amemus, & viciſſim amemur. Ex hoc autem fundamento elicit S. BENEDICTVS, quid in mutuâ compellatione vitan- C dum. *In ipſa,* inquit, *appellatione nominum, nulli liceat alium puro nomine appellare.* Quibus verbis non vetat, vt proprio quis nomine vocitetur; *ſed,* vt *proprio nomini,* iuxta S. Bonauenturæ expoſitionem, *ſemper apponatur religioſæ prænominationis inſigne.* Auctor vitæ S. Fulgentij, Ruſpenſis Epiſcopi: *Aliàs autem circa ſingulos ita manſuetus fuit, vt neminem Fratrum* puro nomine *clamitaret.* Ex quo videas ad manſuetudinem & beniguitatem ſpectare, ſi proprio nomi- D ni amoris, aut honoris præmittatur titulus. S. Ignatius Martyr vetuit, ne vxores viros ſuos *ex nomine appellare audeant.* Nimirùm (vt mihi annotauit Vairlenius) compellare quemquam proprio nomine, contemptum quemdam præ ſe ferre videtur. Vult itaque Ignatius, vt vxores eos appellent vel *Dominos,* vel certè *Maritos.*

Reg. cap. 63.

Honor ex amore.

Vetat S. Benedictus puro nomine quemquam vocare. Ibid.

Bonauent. in ſpec. di. ſcip. part. 2. cap. 6.

Ex Sanctis cauerunt. Apud Sur. 1. Ianuar. cap. 27.

Ignat. Epiſt. 9. ad Antioch.

Vitanda in compellatione religioſa.

Variè autem in hanc partem peccari poteſt. *Primò,* ſi ſolo nomine quis compel- E letur, vt Domini ſeruos ſolent, dicendo v. g. *Petre, Paule, Ioannes, Nicolae.*

I

Purum nomen

Secundò, ſi ſolo cognomine v. g. *ô Perez, ô Coeke, Verpoorten:* quod poſt S. Bonauẽturã in Conſtitutionibus Monachorum Montis-Olıueti, ſub Regulâ S. BENEDICTI militantium, expreſſè prohibetur. Rationem reddit Nigronus: quia cognomina ſapiunt ſæculum, etſi nobilium familiarum ſint, reuocant animum appellati ad compla-

II.

Solum cognomen.

Conſtitut. Mont. Ol. part. 2. cap. 92.

Nigron. in Reg. 22 Societ. Ieſu n. 42.

A centiam nobilitatis ſæcularis. Si cognomina malè ſonẽt, vt ſæpè accidit, qualia ſunt. *Aſinarius, Bubalus, Vitulus, Ruſticus;* tametſi nobilia, diſplicent appellato. Proinde Religioſi aliquot Ordines cognominibus vti vetuerũt ſuos; atque ad diſtinctionem adhibent, vel patriæ nomen dicentes, *Frater Petrus de Cremonâ,* vt Minores; vel nomen alicuius Sancti, dicentes: *Frater Ioannes de S. Ioſeph,* vt Carmelitæ Diſcalceati, Fulienſes, & alij. Hæc ille. Qui etiam cenſet Re- B ligioſos multò meliùs appellari proprio nomine, quàm cognomine; quantumuis præponeretur *Pater, Domine, Frater,* dicendo: *Pater de Chriſtynen, Domine Cambier, Frater Boudewyns.* Ipſis enim nominibus memoria Sanctorum & Patronorum noſtrorum renouatur, ad quorum imitationem, & venerationem hoc pacto accendimur. Vnde non modò Socrates apud Platonem, ſed etiam S. Chryſoſtomus cupiebat nomina ſpecioſa pueris imponi, vt ex com- C memoratione comparandæ virtutis, quam fortè ſignificant, caperent vtilitatem: vt, *Pius, Iuſtus, Modeſtus, Prudentius,* &c. Vel, vt diximus, ad magnorum virorum imitanda exempla inuitarentur. Neſcio autem, ait Nigronus, cur nobis Religioſis hæc vtilitas præripiatur per vſurpationem ſolorum cognominum.

Quo quidam Ordines abſtinent.

Præſtat nomine proprio, quam cognomine vti.

Plat. in Theage Chryſoſt. homil. 21. in Geneſ.

Loc. cit.

Tertiò, reprehendit S. Bonauentura, ſi ſolo nomine Nationis aliquis nuncuperur, puta, *Lombarde, Galle, Hiſpane, Flander, Walo,* D *Lotharinge;* quod abſurdum prorſus eſt, & inter perſonas variarum nationum offendiculum ſubinde & inuidiam parit. Idemque dicendum, ſi Patriæ, Ciuitatis, Municipij, aut Pagi nomine quis appelletur, v. g. *Bruxellenſis, Antuerpienſis, Aſcanes* quod Magiſtri in ſcholis, vbi copioſior diſcipulorum numerus, factitare ſolent.

III.

Nomen nationis ſolum

Quartò, nonnihil offendit, qui ſolo officij nomine vtitur, dicẽdo; ſalue *Prior,* vale E *Subprior;* vbi eſt *Sacriſta?* quid facit *Cellerarius?* etſi enim hæc dignitatum, & honorum nomina ſint, inſulſum tamen eſt, & præter decorem, illis non præponere *Pater, Domine, Frater.*

IV.

Nomen officij.

Quintò, indecorum multis cenſetur *Tutiſſare,* vel hâc formulâ in loquendo vti: *Tu, Tibi, Te;* Nobilium enim ac politiorum vſus pro his reponit, vos, *vobis,* & abſtracta, *Veſtra dominatio, Veſtra Reuerentia.* Hæc verò an Religioſis præſertim Latinè loquentibus

V.

Politiores preſcribunt Tu, Tibi.

Digitized by Google

PERSONÆ MONASTICÆ.

Vmb. lib. de inſtruct. offic. cap. 5. §. quoad membra. Cler. Reg. S. Pauli in Reg. conuerſ. p. 2. cap. 4. Nigron. ad reg. 22. Comm. Societ. Ieſu. Petr. Bleſ. Epiſt. 15. Bleſenſis in aliâ ſententiâ. Epiſt. 52. Non conſtanter. Epiſt. 51. Epiſt. 56.

tibus conueniant, aliorum eſto iudicium. Vmbertus Prædicatorum nouitios inſtituens, *Omnibus*, ait, *cum reuerentiâ loquantur per pluralem, dicendo potiùs*, vos, *quàm per ſingularem*, *Tu*. Eundem modum Tutiſſandi ablegant Clerici Regulares S. Pauli, tamquam Religioſis indignum. Societas Iesv Sacerdotibus tribuit *veſtra Reuerentia*, reliquis Socijs, ſi Latinè loquantur, *Tu, Tibi, Te*: ſi vernaculè, *vos*, & *vobis*. Petrus Bleſenſis ante quadringentos & ampliùs annos de hâc conſuetudine ad Comitem quemdam electum in Epiſcopum Carnotenſem ſcribens, ita cenſuit: *Quodque per* Tu, *&*, Tibi, *&*, Te, *ſcribo, moleſtè non feras: pluralis enim locutio, quâ vni loquendo mentimur, ſermo adulatorius eſt, longè à ſacro eloquio alienus*. Idem tamen Bleſenſis Cantuarienſi Archiepiſcopo ſcribens, non exhorruit hanc phraſim: *Vos verò Pater oretis altiſſimum*, & Epiſtolâ præcedenti: *Date igitur, Reuerende Pater, voci veſtræ vocem virtutis &c.* Item ad Gualterum Roffenſ. Epiſcop. *Malo tamen vos offendere*. Et alibi ſæpius.

Cap. 63.

Iam verò quomodo Religioſos ſuos Legiſlator noſter compellari voluerit, ità aperit: *Priores iuniores ſuos* Fratres *nominent: Iuniores autem priores ſuos* Nonnos *vocent: quod intelligitur paterna reuerentia. Abbas autem, quia vices Chriſti agere creditur*, Domnus *& Abbas vocetur, non ſuâ aſſumptione, ſed honore & amore Chriſti*. Quæ in ſequentibus ordine diſcutienda erunt.

DISQVISITIO II.

Cur Fratris *nomen Religioſis tributum?*

Fratris appellatio charitatis plena.

AD inſinuandam eam, quæ inter Religioſos eſſe debet, animorum vnionem, mutuamque charitatem, nihil conuenientius, nihilque ſuauius Fratris nomine excogitari potuit. *Frater* enim, ſi vocis etymologiam ſpectes, teſte P. Nigidio apud Agellium, dicitur quaſi *ferè alter*. Conueniunt enim in multis *Fratres*, quibus nimirùm, vt Philoſophus ait, *communes ſunt parentes, vterus, ſanguis, ortus, educatio, domus, generis claritas, res familiaris, patrimonium, diſciplina, mores*. Nō immeritò igitur Quinctilianus ait; *quod nulla amicitia poſſit eſſe tam felix quæ imitetur Fraternitatem*. Atque vt Heſiodus cecinit:

Agell. lib. 13. cap. 10. Ariſt. 8. Ethic. cap. 12. Quinct. declam. 321. Fraternus amor valdè magnus. Heſiod. in Ergis.

Sed nec germano quiſquam eſt æquandus amori.

Certè coniugali, ac filiorum dilectioni præferendus quodammodò videtur: nam, vt maxima etiam ſit, aſcititia eſt, & violari facilis, neque ſemper reciproca, propter inæqualitatem. Illa autem inter Fratres eſt perfectiſſima. Vnde in ſacro Epithalamio amātes illi, *ſponſi*, & *ſponſa*, alijſq; nominibus nō cōtenti, *Fratris*, *& Sororis* quoq; nomine vtuntur, vt ſe ſuauiùs arctiùſque complectantur. Audi illum: *Vulneraſti cor meum* Soror *mea, Sponſa*, &; *Aperi mihi* Soror *mea, amica mea, columba mea*. Audi iam & ſponſam: *Quis mihi det te* Fratrem *meum ſugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, &c.* Sic Aſſuerus trepidæ & timore exanimatæ Eſther dicebat: *Quid habes Eſther? ego ſum* Frater *tuus*. Vniuersè ergo qui inter ſe ſociali vinculo colligantur, *Fratres* appellatos inuenimus.

Suauiſſimus. Cant. 4. 9. 5. 2. Cant. 8. 1. Eſther 15.

I. Nam *Primò*, quia Deus voluit omnes proximos diligi, omnes *Fratres* appellantur; *quos* (vt inquit Ambroſius) *rationalis natura quidem vterus effudit, & eiuſdem matris generatio copulauit: eadem enim natura omnium mater eſt hominum, & ideo* Fratres *ſumus omnes, vno atque eadem matre generati, cognationiſque eodem iure deuincti. Ideoque & Dominus Fratrem appellauit, & eum, à quo ſanguis Fratris exquiritur*. Sic *Fratris* nomine etiam cenſetur inimicus, hæreticus, infidelis; quia, vt Lucretius cecinit:

Fratres dici poſſunt omnes homines. Ambroſ. de Noë, c. 26. Lucret. lib. 2.

——— Cæleſti ſumus omnes ſemine oriūdi,
Omnibus ille idem Pater eſt, ———

Imò & aliâ ratione, quam adfert Baſilius, *Quoniam non modo ſpiritualis pater vnus eſt Deus, ſed terrenus quoque Adam, & mater tum Eccleſia, tum terra*. Vnde Tertullianus gentilibus ſcribens, ait: *Fratres autem etiam veſtri ſumus, iure naturæ matris vnius, etſi vos parum homines, quia mali Fratres.*

Baſil. hom. 21. Tertull. in Apolog. ad uerſ. Gent. cap. 39.

II. *Secundò*, Plato cenſebat omnes, qui in vnâ ciuitate viuūt *Fratres* eſſe. Atque apud Hebræos, vt Clemens Alexandrinus annotauit, *Frater dicebatur non tantùm ex eiſdem natus parentibus, ſed etiam qui erat eiuſdem tribus, & eiuſdem verbi particeps, atque ita lex prohibebat Fratri fænerari*. Sic in Leuitico dicitur: *Fratres veſtros filios Iſraël ne opprimatis per potentiam.*

Ciues vnius oppidi. Plato in Menexe. Clem. Alex. Strom. lib. 2. cap. 8. Deuter. 24. Leuit. 25.

III. *Tertiò*, Chriſtus Dominus ſuos *Fratrum* nomine dignatus eſt appellare; *Ite*, inquit, *nuntiate* Fratribus *meis, &c.* Et Magdalenæ dixit: *Vade ad* Fratres *meos, & dic eis: aſcendo ad Patrem meum*. Vnde in primitiuâ Eccleſiâ Chriſtiani omnes *Fratres* dicebantur; quo nomine frequentiſſimè vtuntur Apoſtoli Petrus & Paulus, alijque. Ridebant verò hanc appellationem Gentiles, quibus Patres optimè reſponderūt. Tertullianus: *Sed & quod* Fratres *nos vocamus; non aliàs, opinor, infamant, quàm quod apud ipſos omne ſanguinis nomen de affectatione ſimulatum eſt.* Fratres *autem etiam veſtri ſumus, iure naturæ matris vnius. At quantò dignius* Fratres *& dicuntur & habentur, qui vnum Patrem Deum agnouerunt, qui vnum ſpiritum biberunt ſanctitatis,*

Chriſtus diſcipulos Fratres nominauit. Matth. 28. Ioan. 20. Et primi Chriſtiani ſemmnò. Tertull. in Apolog. aduerſus gēt. cap. 39. Quas ob cauſſas.

Lactant. Inſtit. lib. 5. cap. 16.

ctitatis, qui de vno vtero ignorantiæ eiuſdem ad vnam lucem expauerint veritatis? Lactantius aliam addit rationem: *Nec alia cauſſa eſt, cur nobis inuicem Fratrum nomen impertiamur, niſi quia pares eſſe nos credimus. Nam cùm omnia humana non corpore, ſed ſpiritu metiamur, tametſi corporum ſit diuerſa conditio: nobis tamen ſerui non ſunt, ſed eos & habemus & dicimus ſpiritu Fratres, religione conſeruos.*

Tertull. vbi ſuprà.

Sic ille. Teſtatur verò Tertullianus: Cœtum ipſum Chriſtianorum vocatum eſſe nomine *Fraternitatis*, ob incredibilē amorem, vſque etiam ad gentilium ſtuporem, qui non poterant, quin exclamarent: *Vide, vt inuicem ſe diligant, & pro alterutro mori ſint parati.*

IV. Religioſi meritò Fratres vocantur.

Quartò, ob eaſdem has aliaſque rationes, meritò nomen *Fratris* appropriatum eſt Religioſis, qui ſacratiori quodam nexu inuicem colligati ſunt. Quare S. Baſilius illum Regij Vatis verſiculum, *Ecce quàm bonum & quàm iucundū habitare Fratres in vnū*, ait pertinere ad eos, qui regularem vitam degunt in cœnobio. Et Auguſtinus ait: *Iſta verba pſalterij, iſte dulcis ſonus, iſta ſuauis melodia, tam in cantico quàm in intellectu, etiam Monaſteria peperit. Ad hunc ſonum excitati ſunt* Fratres, *qui habitare in vnum concupierunt. Iſte verſus fuit tuba ipſorum, ſonuit per orbem terrarum, & qui diuiſi erant, congregati ſunt in vnum.* Hæc Auguſtinus.

Baſil. conſt. Monaſt. cap. 19. Pſalm. 132. Auguſt. in Pſalm. 132.

Declaratur.

Et ſanè nihil deeſt Monachis, cur *Fratres* vocari non poſſint: eſt enim ipſis vnus & idem Pater, vna etiam & communis Mater. Omnes enim eodem ſemine Spiritus ſancti progeniti ſunt, omnes ab vno Deo ſpiritualem hanc vitam acceperunt. Mater autem ipſa Religio, quæ eos omnes non ſuâ vi, ſed Dei vi generatos, ſuo tamen vtero eodem omnes concepit, eodemque lacte aluit, & tamquam veriſſimos fœtus ſuos formauit, enutriuit, & ad perfectionem prouexit. Inter ſe verò ita vniti ſunt, vt verè habitent vnius moris in domo, atque vt Auguſtinus ait: *Ita in vnum viuunt, vt vnum hominem faciant, & ſit in illis, vt ſcriptum eſt, vna anima, & vnum cor, & multa quidem corpora, ſed non multa corda.* Spiritualis autem hæc Fraternitas multò melior Fraternitate ſanguinis. *Hæc enim*, vt alibi Auguſtinus, *inter ſe communia cum æmulatione diuidit: illa etiam cum gratulatione communicat. Hæc conſortio ſæpè deſpicit Germanos: illa aſſumit frequenter alienum.* Er apud Caſſianum Abraham Abbas: *Fratrum* (ſanguine) *dirimit charitatem contētioſa diuiſio. Monachi ſoli perpetuam coniunctionis retinent vnitatem, atque indiſcretè poſſident vniuerſa: quia omnia ſua eſſe, quæ* Fratrum, *omnia* Fratrum *eſſe credunt, quæ ſua ſunt.* Et idcirco, vt idem Auctor alibi: *In*

Ibid. Fraternitas ſpiritualis præſtat carnali. Auguſt. ſer. 27. de verb. Apoſt. Caſſia. coll. 24. cap. vlt. Collat. 16. cap. 3.

his tantùm indirupta poteſt dilectio permanere, in quibus vnum propoſitum, ac voluntas, vnum velle, ac nolle conſiſtit. Hinc in vitis Patrum, & apud pleroſque Monaſticos Scriptores tam Græcos quàm Latinos, Monachi paſſim *Fratres* vocantur, & non *iuniores* tantùm ita appellari S. BENEDICTVS voluit, ſed totâ Regulâ ſuâ diſcipulos ſuos *Fratres* appellat.

PERSONÆ MONASTICÆ. Monachi olim Fratres dicti.

Caſſinenſes verò in *Declarationibus* ad huīc Regulę locum ita ſcribunt. *Ex noſtrâ antiquâ conſuetudine ad differentiam Mendicantium, Monachos noſtros appellamus Domnos, ſed affectu Fratres.* Diſplicet porrò hæc *Domni*, præſertim in Iunioribus appellatio, Columbano Vrancx Blandinienſi Abbati, & Petro Walloncappellio ad S. Winnoci Priori in MSS. ſuis ad Regulam S. BENEDICTI commentarijs, & nomen *Fratrum* ſeruari mallent, *Primò*, quia *Domni* nomen eſt Abbatis, ijſque tantùm conuenit, à quibus ex Regulâ benedictio petenda, & danda eſt. *Secundò Fratris* nomen maioris humilitatis, charitatis, & amicitiæ vocabulum eſt, quàm *Domnus*, quod dominationem, & arrogantiam ſonat, & iunioribus minimè conuenit. Abſurdè ſanè iuuenis ſeipſum *Domnum* vocitet, & omninò incongruum eſt, ſi puer ſexdecim annorum in profeſſione dicat: Ego *Domnus* N. &c. *Tertiò, Fratris* appellatio, vt iam dictum, à primis Chriſtianis, ipſiſque Apoſtolis, & Apoſtolorum Domino Ieſu Chriſto, in Religioſos velut hereditario quodam iure deriuata eſt. Retinenda igitur *Fratris*, & *Patris* vocabula, quæ mutuæ charitatis ſunt indicia, & dulcia admodum nomina. Ita ferè illi. Vnde etiam nonnullæ Congregationes *Fratris* nomen retinent, vt Burſfeldenſis, Mellicenſis, Valliſoletana, & aliæ. Quibuſdam placet Sacerdotes *Domnos* vocare; alios eo ordine non initiatos, *Fratres.* Quod videtur etiam Caſſinēſibus in vſu fuiſſe; vt enim ex chartâ Bernardi Abbatis apud Wion, ex quâ officiales pronuntiabantur, patet, non tantùm *Nonni* ibidem aſſignantur, ſed etiam *Fratres*; ita ſiquidem habet: *Epiſtolam* Frater *Deſiderius legat. Euangelium, Reſponſorium, & Verſum* Frater *Vincentius canat. Lectionem memoriter* Frater *Thomas legat. Lucernam* Frater *Andreas procuret, &c.* Quin imò, illa etiā mens fuiſſe videtur Abbatum in Concilio Aquiſgranenſi congregatorum. Dum enim decernunt: *Vt qui præponuntur, Nonni vocentur;* alios hoc nomine cenſeri minimè videntur voluiſſe, ſed *Fratris* nomen illis reliquiſſe. Probat nihilominùs Iulius Nigronus hanc Caſſinenſium in Iunioribus appellandis vocis *Fratris* ſuppreſſionem, quantumuis à Sancto BENEDICTO

Caſſinenſes nunc vocāt Domnos. Quod quibuſdam non placeat. Primò. Secundò. Tertiò. Sacerdotes Domni, cæteri Fratres quibuſdam dicti. Arnold. Wion lib. 2. lig. vit. cap. 61. Probabilior. Concil. Aquiſg. can. 54. Nigron. Reg. 22. com. nu. 41. Caſſinenſes iuſtè Fratris nomen ſuppreſſerunt.

PERSONÆ MONASTICÆ.

præſcripta fuerit; quod ipſum Societas Ieſu imitata ſit. Expediebat enim, quod à Religioſis Mendicantibus, qui ferè omnes *Fratres* appellantur, Monachi adoleſcentiores diſtinguerentur. Adeò autem Mendicantibus Ordinibus *Fratru* nomen appropriatum eſt, vt per illud in diplomatibus Pontificijs diſtinguantur à Canonicis, & Clericis Regularibus, atque à Monachis. Mihi vero in hoc genere placet prudens Conſtitutio Carthuſianorum, quæ ita habet: *Monachi vocentur* Fratres *in Prouincijs illis, in quibus inter ſæculares eſſet ſcandalum, ſi vocarentur Domni.* Ita illi. Neque metuendum arbitror, ne hæc appellatio charitatis plena, humilior quibuſdam videatur, quando & Dominos Canonicos multis ſæculis *Fratres* dictos fuiſſe, Molanus, eruditus Theologus, & ipſe Canonicus, ex profeſſo aſſtruit; quæ nomenclatura, ait, paſſim obuia eſt in multarum Eccleſiarum erectionibus, dotationibus, priuilegijs, & conſtitutionibus. Sed nollent, vt mox ſubdit, digniorum Eccleſiarum Canonici inferiores Canonicos, *Fratres*, aut *Confratres* agnoſcere. Vnde Leodienſis Canonicus ab Hoxemenſi *Confrater* ſalutatus, reſpondiſſe fertur: *Confrater, ſicut muſcæ ſunt aues.*

Quod Mēdicantibus proprium. — *Conſt. Carthuſ. 3. Cõpil. cap. 13. §. 5.* — *Non tamen humile cenſendum.* — *Molan. lib. 1. de Canonica. 3.* — *Cum Canonicis tributum olim fuerit.*

DISQVISITIO III.

Quid vox Nonnus *ſignificet?*

Cap. 63. — *Origo vocis Nonnus variè petita.*

I*Vniores*, inquit S. BENEDICTVS, *Priores ſuos* NONNOS *vocent.* Cuius vocis origo, ſignificatio, & vſus apud Monachos, nobis hîc expendendus.

Vnde autem hæc vox originem ducat, & cuius linguæ ſit, non ſatis aſſequi ſe fatetur Gaſpar Barthius, & à nemine adhuc deciſum eſſe. Sed nos quæ de eâ inuenimus, hîc proferemus.

Barth. in Aduerſ. lib. 46. cap. 21.

I. *Ex Græco.* *Primò*, Guido Iuuenalis in Metaphraſi Gallicâ dicit eſſe nomen Græcum, cui faueat Matthias Martinius, formari volens à νοῦς, vt νόννος ſit νουνεχὴς, ſapiens, vel à νοεῖν, cogitare, meditari. Sed longiùs id petitum.

II. *Ab Hebræo.* *Secundò*, Hadrianus Scrieckius Flandricum 𝔑𝔬𝔫𝔫𝔢 / deducit ab Hebræo נין NIN vel נון NVN vnde quodam dicunt 𝔑𝔲𝔫𝔫𝔢𝔨𝔢𝔫 / & interpretatur *virgo*, vel *vidua velata*: pro quâ interpretatione citat Stephanum Guichardum, in Harmonia Etymologica Linguarum v. *Nin.* Vereor tamen, vt id Hebræis perſuaderi poſſit. נין *Nin* enim, Pagnino Auctore, *Filium* ſignificat: quod prorſus alienum, cùm *Patrem* hîc potiùs indicare velit. נון *Nun* quoque S. Hieronymo, in interpretatione nominum de A Pſalterio, & *fetus, piſcis, ſempiternus*: & vltimam hanc interpretationem etiam habet in Epiſtola ad Paulam Vrbicam; traditurque ab Euſebio. Syriacè & Chaldaicè נונא *Nuna*, quod cum *Nonna* & *Nunna* magis conuenit, piſcem ſignificat: ſed quid, quæſo, hæc ad mentem S. BENEDICTI? aut cur hinc *Nonnus* originem traxerit?

Scrieck. 3. Ind. Orig. — *Non ita rectè.* — *Pagnin. in Lex.* — *Epiſt. 155.* — *Euſeb. lib. 10. de præpar. Euang. c. 4.*

III. *A nouem.* *Tertiò*, recentior Regulæ noſtræ Commentator, Vir variè doctus, vocem NONNVS, Latinam arbitratus, molliuſque Hiſpano more efferens, *Nonus*, interpretatur B *Subdecanus*, atque: Cur Religioſi vocentur *Noni*, multi dubitarunt, placet hæc coniectura. Monaſteria magna in decurias diſtribuit D. Pater, Decurio in Regulâ dicitur *Decanus*, reliqui nouem *Noni*; ſi ſtylo cultiori operam des, *Nouemviros* potiùs vocabis. Quæ explicandi ratio ſanè miranda, cùm in nullis, quod ſciam, exemplaribus legatur *Nonos*; & in Ordine Ciſtercienſi iam pridem vulgatiſſimum ſit, Sacerdotes vocare *Nonnos.* Deinde repugnat S. BENEDICTO: ſi enim totum Monaſte-C rium in Decurias diſtributum, & omnes Subdecani ſint *Noni*, quinam erunt reliqui, qui vocentur Fratres? Deinde, Priores, ſiue Seniores vocandi ſunt *Noni*, vt nunc ita loquar, ergo & ipſi Decani; qui plerumque Seniores: vt omittam nullâ Latinitatis ſpecie, *Nonum* ſignificare *paternam reuerentiam*, atque vt ſignificaret, non tribueretur omnibus, qui *Subdecani* ſunt: nec cultiori ſtylo nouem ſubditos vni Decano, vocaueris potiùs *Nouemviros*; vocabulum enim hoc ſignificat nouem collegas, vnum D ſimul adminiſtrantes Magiſtratum, ſicut Duumviri, Triumviri, & Decemviri.

Peregrinè ſatis, nec ad mentem S. Benedicti.

IV. *Ab Italico.* *Quartò*, cùm Italus fuerit S. P. BENEDICTVS, non incongruum videri queat, ex Italicâ linguâ huius vocis etymon venari. *Nonno* enim Italis eſt auus, *Nonna*, auia: quibus non ineptè tribuatur paternæ reuerentiæ titulus.

V. *Verior deriuatio ab Ægyptijs, qui ſanctos Monachos vocabant Nonnos.* *Quintò* igitur, dicendum ab Ægyptijs hoc verbum veniſſe; ſolent enim aliquoties res eius gentis ſortiri vocabula, in quâ præcipuè fuerint, aut vnde natæ ſint. E Ægyptus autem præter ceteras prouincias Monachorum gregibus abundabat. Apud Ægyptios, inquit Kilianus, ſanctimoniâ præſignes Monachi, dicti *Nonni*; Monachæ verò & virgines ſacræ, *Nonnæ.* Sic etiam Henricus Grauius, Gerardus Falkenburgius, & Fridericus Silburgius, præfatione in Nonnum Poëtam.

Grau in Epiſt. 22. Hieron.

Nonnus quid ſignificet. Quæ autem vocis huius ſignificatio? *Gloſſæ Arabico-Lat. Nonnus, Maior*, nempè in Monaſterio. Sed nomenclatorem hîc egit S. P. BENEDICTVS, qui ait: *Iuniores ſeniores ſuos* Nonnos *vocent, quod intelligitur paterna*

reueren-

reuerentia; cuius quidem interpretationi Alis Turrecremata tractatibus ſuis inſeruit. acquieſcere nos par eſt.

Viſitata ea vox veteribus. Veterem apud Monachos huius nominis vſum diſcimus ex Hieronymo: *Quæ in adulationem tui ſanctum* Nonnumque *coram te vocat.* Arnobius ſimiliter: *Adulantes nobis inuicem, in præſenti poſiti ſanctos vocamus & Nonnos.* Idemque: *Terrena mentes interficiuntur hoc ordine: ſi ille qui ſanctus vocatur &* Nonnus, *ſic agit; ego quis, aut quotus ſum, vt non agam?* Vides hic *ſanctum* ſemper coniungi cum *Nonno*: Vnde fœmininum *Nonna*, pro Sanctimoniali frequentiùs apud Auctores inuenitur. Hieronymus in prologo vitæ S. Hilarionis: *Decus ac dignitas virginum* Nonna *Aſella.* Et ad Euſtochium: *Quia maritorum experta dominatum, viduitatis præferunt libertatem, caſtæ vocantur & Nonnæ.* Eædem porrò & *Nonnanæ*, & *Nonnanes* antiquitùs dictæ. Vnde Galli *Nonnaine*, & *Nonnettes*, & Germanicum Nonnen/ & Nonnelens.

(Hieron. Epiſt. 47. Arnob. in Pſal. 140. in Pſal. 103. — *Etiam Nonna.* Hieron. Epiſt. 22.)

Benedictini multo tempore dicti ſunt Nonni. *Nonni* verò appellatione olim ex Regulæ ſuæ præſcripto vſos Benedictinos, conſtat ex Concilio Aquiſgranenſi, in quo decernitur: *Vt qui præponuntur*, Nonni *vocentur.* Quod & apud Cluniacenſes obtinuit. Venerabili Bedæ *Nonni* prænomen attribuit Trithemius. Quæ conſuetudo talis denominationis, vt ait Arnoldus Wion, inuiolabiliter obſeruata eſt in Monaſterio Caſſinenſi, per annos ampliùs quàm octingentos, vt ex Cerimonia pronuntiandi Officiales hebdomadarios per D. Bernardum Abbatem anno 1282. defunctum factâ, colligere licet. Vbi ſic præſcribitur: *Vicarius ordo poſtulat, vt in hac futurâ hebdomadâ canit* Nonnus *Amicus Miſſam; coquinæ ſeruitium* Nonnus *Remigius faciat, ad ſeruitium Eccleſiæ* Nonnus *Iacobus &c.*

(Can. 34. Trithem. lib. 2. de vir. ill. Ord. S. Ben. c. 155. Wion lib. 2. lig. vit. c. 61. *Caſſinenſis.*)

Poſteà Domnus, vel Donnus appellati. Denique & hoc annotandum, quòd vox *Nonnus*, iam olim ab aliquot ſæculis in nomen *Domnus*, vel *Donnus* migrauit. Teſtis Smaragdus, qui ita ait: *Sicut tunc apud illos paterna exhibebatur reuerentia, vt Priores vocarentur* Nonni: *Ita nunc apud nos exigitur hodie, vt ipſa paterna reuerentia Priores noſtri à nobis vocentur* Donni; *ſiue enim* Nonni, *ſiue vocentur* Donni; *ſiue iuniores vocentur Fratres, omnia benè congruunt. Tantùm eſt vt nullus Fratrum proprio vocetur nomine.* Hæc Smaragdus. Vnde colligas, malè in impreſſis quibuſdam Regulæ exemplaribus, loco illius *Nonnos*, legi *Domnos*: quam lectionem miror in textu & commentario legi ab Antonio Perez. Habetur tamen eadem in Regulâ, quæ cum Conſtitutionibus Patrum Camaldulenſium impreſſa eſt Florentiæ anno 1572. & in textu, quem Cardina-

(Smarag. in cap. Reg. 63. — *Et quidam ſic legunt.*)

PERSONÆ MONASTICÆ.

DISQVISITIO IV.

Quæ ſignificatio vocis Domnus?

D*Omni* titulum Abbati tribuendum S. Legiſlator ait. *Abbas*, inquit, *quia vices Chriſti agere creditur, Domnus & Abbas vocetur: non ſuâ aſſumptione, ſed honore & amore Chriſti.* Vbi primùm excutienda lectionum diuerſitas; nam in *Concordiâ Regularum* pro, *Domnus*, legitur *Dominus*: atque ita, teſte Bberio, habet littera Caſſinenſis; exemplaria quoque Victorina, teſte Menardo, vtraq; editio Guidonis Iuuenalis, Louanienſis, & Ioan. Bertels: præferendum tamen putarim, *Domnus*, vt citat Buſæus in notis ad Petrum Bleſenſem, Alardus Gazæus, præfat. ad Caſſianum, aſſeritque Menardus ita in codicibus MSS. atque editis omnibus quos vidit, legi *Domnus.* Et confirmatur hæc lectio, ex eo, quòd æuo Sancti BENEDICTI, ac deinceps valdè frequens fuit. Ennodius: *Cùm veſtris ad* Domnum *Fauſtum commendatitijs.* Repetitque lib. 9. Epiſtol. 29. & Epiſt. 30. *Domnus Rhodianus.* etiam in fœminino; *Benè feciſti* Domna *Agnella.* Venantius Fortunatus *Domnum Martinum* extulit. Gregorius Magnus: *Domnum Alexandrum, Domnum Theodorum, Domnam Euſtoriam, Domnam Eudochiam, & Domnam Dominicam, meâ peto vice ſalutari.* In precibus Eccleſiaſticis ſummus Pontifex vocatur *Domnus Apoſtolicus.* Lector in diuino officio benedictionem petens, dicit: *Iube* Domne *benedicere.* Eadem vox occurrit apud Gregorium Turonenſem, S. Odonem, Goffridum Vindocinenſem, Petrum Bleſenſem, aliosque. Rectè proindè Molanus: Abbatiſſæ non *Domina*, ſed *Domna* dici ſolent, vt Abbates *Domni* ſicut animaduertere licet ex multorum Monaſteriorum membranis, quarum quædam Gothicis litteris ſunt deſcriptæ. Robur denique noſtræ lectioni adijcitur ex Carthuſianorum Statutis, qui Benedictinis vt plurimum veſtigijs inſiſtunt: ſic autem habent: *Fiat admonitio in Domibus Ordinis, vt nulli Prælati, aut ſubditi Domini appellentur.* Quo autem nomine vocandi, explicatur alibi: *Priores à ſuis ſubditis Domni nuncupentur.*

(Cap. 63. — *An legendum, Dominus, vel Domnus.* — *Abbat.* — *Proba magis lectio, Domnus.* — *Probatur ex vſu vſo apud Scriptores S. B. Synchronos.* Ennod lib. 1. Epiſt. 4. Lib. 9 epiſt. 15. — S. Greg lib. 2. regiſt. Epiſt. 6. — *Item alios.* — Molan. lib. 3. de Cano. cap. 15. — *Et Carthuſianum ſtatutis.* Stat. antiq. 2. p. cap. 31. §. 25. — Stat. nou. 2. p cap. 3. §. 15.)

Cur autem non *Domini*? nimirùm, quòd *Domini* titulum illi propriè conuenire cēſerent, *qui eſt Rex Regum, & Dominus dominantium*: & cui in Hymno Angelico accinimus; *Tu ſolus Dominus.* Vt ſignificetur in Deo eſſe ſupereminentem Dominij gra-

(*Dominus ſoli propriè Deo conuenit.* 1. Tim. 6.)

PERSONÆ MONASTICÆ.

dum: cuius comparatione quodcumque A terrenum dominium, etiamſi totius orbis eſſet Monarchia, vix vmbra eſſet perfecti illius dominij, quod eſt penes Dominum Deum noſtrum. Reuerentiæ ergo cauſsâ, à *Domini* nomine abſtinuerunt, & per ſyncopen eliſo, i, dixerunt *Domni*: ſiue ab Hebræo אדון *Adon*, vt quibuſdam placet per litteræ primæ aphæreſim. Vnde vulgatus ille verſiculus:

Modeſtia se abſtinere ſuaſit.

Cæleſtem Dominum, *terreſtrem dicito* Domnum.

Vt iam minimè mirum ſit, Baſilium, Ambroſium, Hilarium, alioſque veteres Patres probare Spiritum ſanctum, ex eo B quòd ſit *Dominus*, eſſe Deum. Quid, quod & primi Romani orbis Imperatores *Domini* titulum recuſauerint? Scribit enim Suetonius de Octauiano: *Domini appellationem, vt maledictum & opprobrium ſemper exhorruit*. Et de Tiberio: *Dominus appellatus à quodam, denunciauit ne ſe amplius contumeliæ cauſâ appellaret*. Alexander etiam Seuerus, teſte Lampridio, cùm Auguſtum nomen accepiſſet, *Dominum* ſe appellari vetuit. Quæ modeſtia Eccleſiaſticis, & præſertim Monachis meritò imitanda. Obſeruat autem Franciſcus Iuretus, Iuonis æuo, *Domni* prænomen Eccleſiaſticis ferè tribui: *Domini* ſæcularibus. In Religioſorum familijs idem titulus non tantùm Superioribus, ſed & alijs aſſignatur. Vnde Smaragdus: *Nunc apud nos exigitur hodie, vt ipſa paterna reuerentia Priores noſtri à nobis vocentur Domini*. Et Caſſinenſes in Declaratorio: *Ex antiquâ noſtrâ conſuetudine, ad differentiam Mendicantium, Monachos noſtros appellamus* Domnos, *ſed affectu Fratres*. Viitatam quoque hanc apud Carthuſianos appellationem ex eorum colligas Statutis, in quibus habetur: *Monachi vocentur Fratres in Prouincijs illis, in quibus inter ſæculares eſſet ſcandalum, ſi vocarentur Domni*. Clerici Regulares Theatini, alijque Ordines S. Pauli, Sacerdotes ſuos eadem appellatione honorant: ſiue, vt Hiſpani & Itali dicunt, *Don*, Luſitani, *Dom*. Græci quoque in eâdem hâc voce ſyncopen amant, qui κῦρος, pro κύριος ponunt, & breuiùs aliquando, κῦρ: exempla vide apud Gretſerum, *Notis ad orationem* Germani Patriarchæ. Vnde fortaſſe à Belgis vſurpatum ſit, ſeu Dominus, & Hebraicè שר *Sar*, vt notat Serarius. An & hinc Gallorum *Sire*?

Et Romani Principes recuſarunt. Sueton. in Aug. cap. 53.

Id. in Tib. cap. 28.

Domni quondam dicti Eccleſiaſtici. Iuret not. ad Epiſt. 28. Iuon.

Smarag. ad cap. 63. Reg.

Et hodie retinent Ordines Religioſi.

3. Compil. cap. 13. §. 5.

Græcorum κῦρ unde.

Tom. 2. de Cruce pag. 591.

Lib. 1. Litaneut. c. 13.

DISQVISITIO V.

An Patris nomen rectè tribuatur Religioſis?

NON rectè tribui, ex Sancti Hieronymi reprehenſione colligi videtur: ſic enim ait. *Cùm Dominus noſter in Euangelio præcipiat, nullum* Patrem *vocandum niſi Deum: neſcio quâ licentiâ in Monaſterijs, vel vocemus hoc nomine alios, vel vocari nos acquieſcamus.*

Videri Religioſos non rectè vocari Patres. Hieron. lib. 2. in Gal. 4.

Contraria tamen pænè omnium Ordinum praxis eſt, vulgari vſu receptiſſima, vt Sacerdotes *Patres* appellentur. Nam quamuis ſcribat Nigronus, cùm ſuauiſſimum nomen *Fratris* præoccupatum eſſet ab Ordinibus Mendicantibus, voluiſſe S. Ignatium, Societatis Ieſu Sacerdotes *Patris* nomine nobilitare, vt eo appellarentur, non quidem à ſeipſis, ſed ab alijs eiuſdem Ordinis, tum voce tum ſcripto: paſſim tamen videmus inualuiſſe mo- C rem, vt etiam Mendicantium Ordinum Sacerdotes, & præſertim Concionatores, Confeſſarij, & officium aliquod gerentes, *Patris* prænomine cohoneſtentur; quamuis eum eodem etiam nomen *Fratris* retineant, ſcribentes: R. P. *Frater Ludouicus Granatenſis*, *R. P. Frater Philippus Diez*: quinimò, conqueritur doctiſſimus Boſquierus in quibuſdam Seraphici Ordinis Auctorũ ſcriptis prętermiſſum illud *Fratris* prænomen; perpetuam illam, inquit, Religioſorum hominũ notam. Quare D & Humbertus, V. Magiſter Generalis Ordinis D. Dominici: ſcripſit *vitas-Fratrum* ſui Ordinis; nec alio nomine Iordanus de Saxoniâ, Ord. Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini, librum quem de origine & progreſſu eiuſdem Ordinis ſcripſit, inſcripſit, quàm *vitas-Fratrum*. Vt videas adamatam iam olim, atque etiamnum Mendicantibus Ordinibus nomenclaturam *Fratrum*, licet & *Patrum* eis conueniret.

Reclamat praxis in Sacerdotibus. Nigron. in Reg. 21. com. nu. 15.

Apud Ieſuitas.

Et Mendicantes, qui etiam Fratres dici amant.

Boſq. præfat. ad conc. de prodigo.

Hinc Vitæ-Fratrum.

Sed vt de noſtris nunc agamus, poſſe E Sacerdotio initiatos, non minùs quàm aliorum Ordinum, *Patres* appellari, nullus credo negauerit. *Primò*, quia, vt Hieronymus teſtatur, *vulgato ſermone, maximè in Palæſtina & Ægypti Monaſterijs, ſe inuicem* Patres *vocant*. Cyrillus etiam Alexandrinus Epiſtolam, quam miſit ad Presbyteros, & Diaconos, quæ habetur in actis Synodi Epheſinæ, ſimul inſcripſit πατράσι μοναχοῖς, *Patribus Monachis*. Et Auguſtinus: *Honorificentiæ cauſâ Patres appellamus eos, qui nos vel tempore, vel meritis præceſſerunt: Illud honoris eſt, vt quo-*

Benedictini Sacerdotes poſſunt dici Patres.

1 *Honoris cauſâ.* Hieron lib. 4. in Matth.

Part. 1. cap. 2.

Collat. Carthag. 3. cap 142.

vt quotidie ſenibus dicamus Pater. Cur igitur in Ordine S. BENEDICTI, Presbyteros & Seniores, honorificentiæ cauſsâ, non liceat appellare *Patres?* præſertim cùm S. BENEDICTVS veterum Monachorum inſtituta, & loquendi formulas maximè ſit imitatus?

II. *Sacerdotij.* *Secundò*, quibuſcumque Sacerdotibus nomen *Patris* competit: quibus in S. Liturgiâ dicimus: *Confiteor Deo,* &c. *& tibi Pater:* &c. *Benedicite* Pater *reuerende.* Quo iure illud Benedictinis Sacerdotibus negaueris?

III. *Ex mente S. Benedicti.* *Tertiò*, iubet S. Pater Seniores vocari *Nonnos*, id eſt, *paterna reuerentia.* Poſſunt proinde ex eius mente, & *Patres* vocari, cùm *Paterna reuerentia*, vel *reuerenda Paternitas* paulò ampliùs videatur.

IV. *Et praxi.* *Quartò*, praxim probant Caſſinenſes in Declaratorio: *Iuniores Seniores ſuos* Patres *vocant.*

Reſponſio ad argumentum. Sixt. Sen. lib. 6. annotat. 179. Sed quid ad argumentum ex S. Hieronymo initio motum? Reſpondet Sixtus Senenſis; arbitrari ſe periodum hanc à ſeditioſulo quopiam Monacho in fronte paginæ deſcriptam: & inde poſteà ab oſcitantibus Librarijs in contextum tranſlatam. Nec ſe falli, probat ex altero, quod produximus Hieronymi teſtimonio, quo *S. Hieronymus in noſtrâ ſententiâ.* loco S. Doctor exponit, quomodò *Patres* vocari poſſint homines, cùm Saluator dixerit: *Patrem nolite vobis vocare ſuper terram.* *Matth. 23. Hieron. lib. 4. in Matth.* *Quod*, inquit, *ſic ſoluitur: Aliud eſt naturâ eſſe Patrem, vel Magiſtrum: aliud indulgentiâ: nos ſi hominem* Patrem *vocamus, honorem ætati deferimus: non auctorem noſtræ oſtendimus vitæ. Magiſter quoque dicitur ex conſortio veri Magiſtri. Et ne infinita replicem, quomodo vnus per naturam Deus, & vnus Filius non præiudicat ceteris, ne per adoptionem Dij vocentur, & filij; ita & vnus* Pater, *& Magiſter non præiudicat alijs; vt abuſiuè appellentur* Patres, *& Magiſtri.* Eodem ferè modo Au- *Et S. Auguſtinus.* guſtinus exponens illud; *Ne vobis dicatis Patrem in terrâ*, ait: *Quod non ideò dictum eſt, vt hoc vocabulum honoris humani de loquendi* *Matth. 23. Auguſt. in Pſalm. 77.* *conſuetudine tolleretur, ſed ne gratia Dei, quâ in æternam vitam regeneramur, naturæ, vel poteſtati, vel etiam ſanctitati cuiuſquam hominis tribueretur.*

Peccatur in appellatione, exceſſu, Aſſertâ ſic hâc appellatione: Notandum in eâ dupliciter peccari poſſe, exceſſu ſcilicet, & defectu. Exceſſu, ſi Sacerdotio non initiatus, *Pater* appelletur: quod pluribus proſequitur Nigronus: aut ſi eidem dica- *Nigron. ad reg. 22. comm. nu. 44.* tur, *veſtra reuerentia*, &, *veſtra Paternitas*, quæ formulæ Sacerdotibus conueniunt. *Et defectu, ſi Patris nomen Sacerdoti negetur* Defectu, vt idem annotauit, peccatur, ſi Sacerdotes ſine *Patris* nomine appellentur, & qui eoſdem alloquens, illis formulis vtetetur, quæ Clericis, & Coadiutoribus (ſiue Conuerſis & Laicis) in alio Ordine) conueniunt. Quod ſi hâc vrbanitatis *PERSONÆ MONASTICÆ.* honeſtate Religioſos eiuſdem Ordinis & domus inter ſe vti par eſt, quantò id magis erit obſeruandum erga aliorum Ordi- *Maximè alterius Ordinis.* num Patres? Quos ſi inferiori titulo appellaueris, id vel contemptus, vel æmulationis quodam ſtudio feciſſe forſitan iudicaberis. Optaſſem proinde, vt fraternæ hu- *Quidam hîc impegerunt.* ius R. P. Iulij Nigroni admonitionis memores fuiſſent, cùm ille, qui ad *Bibliarum Concordantias Morales & hiſtoricas Appendicem* adijciens ex *Siluâ Allegoriarum*, Auctorem eius numquam alio vocat nomine, quàm *Fratrem Hieronymum Lauretum Benedictinum:* cùm Abbatem fuiſſe, ſatis ex titulo libri, & Poſſeuino, intelligere potuerit: tum alter, qui *Aſtri inexſtincti Eclipſim* & deliquium ſcribēs; Antagoniſtam ſuum nonniſi *Fratris Romani* dignatur nomine; quod ad aduerſarij, Presbyteri ſanè & Theologi, depreſſionem, quiſpiam fortè traxerit. Etſi enim vterque hic Auctor, vt & alij Benedictini, non illibenter ſe *Fratres* nominent; religioſæ tamen morum hone- *Honora alios, teipſum parui, ende. Philipp. 2.* ſtati conueniens eſt, vt alios congruentibus ſemper nominemus titulis: *In humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes*, infimo loco & titulo ipſi contenti. Quo nomine laudata S. Mechthildis Diczzenſis, de quâ *Fecit S. Mechthildis.* vitæ Auctor: *Soror Mechthildis contendit appellari ſine* Dominæ *adiectione; altum omne* *Cap. 10.* *contempſit in nomine: ſed vſus exegit domus, & Monaſterij Regula, vt Domina vocaretur & Abbatiſſa.* Laudandus & ille Carthuſiano- *Prior Carthuſienſis.* rum Prior, qui Petrum Venerabilem precabatur, ne *Patris* illi nomen adſcriberet. *Et illud*, inquit, *præ omnibus & ſuper omnia* *Petr. Clun. lib. 3. ep. 23.* *quæſumus, & defixis in terram genibus obſecramus, ne vilitatem noſtram* Patris *nomine dignam vlteriùs exiſtimetis. Satis & ſuper ſatis eſt; ſi Frater; ſi amicus; ſi filius appelletur, qui nec ſerui nomine dignus habetur.* Quare Euthymius ad illud Chriſti: *Patrem nolite vo-* *Matth. 23.* *care vobis ſuper terram: Nec vocemini Magiſtri;* ait: *Nec vocemini, id eſt, ne vocari cupiatis: nam ſi vos ita vocent alij, non erit id ad veſtram condemnationem.*

Græci Monachos ſuos appellant Calogeros. Hoc denique adiecerim, quos nos *Patres Domnos*, vel *Nannos* appellamus, Græcis dici καλογήρους, quo nomine noſtri Ordinis Scriptores Græcos inſigniuit Wion. *Wion lig. vit. lib. 2.* Meurſius autem in Gloſſario Græco-barbaro, ex *Coronâ pretioſâ*, καλόγηρος interpretatur *Monachus*, & καλογρία, *Monialis*. Vtitur *Pallad. cap. 193. Lauſia.* hâc voce Palladius in Lauſiaca: δακρύσας οὖν ὁ καλόγηρος, καὶ σπλαγχνισθεὶς: quod Gentianus Heruetus vertit: *Lacrymatus ergo* præclarus Senex, *& commotus viſceribus.* Pro quo Heraclidis interpres habet: *Vir ille venerabilis.* Subdit porrò Meurſius: Ita autem *Vnde id nomen ipſis inditum.* vocabant Monachos & Monachas ætatis

 proue-

PERSONÆ MONASTICÆ.
Theuet.li. 18. Coſmog.c.13.

prouectioris, quaſi à pulchrâ ſenectute: & mox extendi nomen ad quoſuis cœpit, nullâ habitâ ætatis ratione. Theuetus deſcribens Monachos Montis Athos, ait eos *Kalogeros* appellari duplici ſignificatione, vel quaſi *bonos ſenes*, & *bonos homines* Deo ſacratos, vt ſunt Eccleſiaſtici.

DISQVISITIO VI.

Quâ Reuerentiâ Iuniores proſequi debeant Seniores?

AD debitum in Religioſâ congregatione ſeruandum ordinem, & illud quoque ſpectat, vt inter Iuniores & Seniores debita ſeruetur iuſtitia: nimirùm vt hi *Iuniores diligant*, illi *Priores honorent*. Duo autem ſunt, per quæ S. BENEDICTVS Senioribus reuerentiam & honorem, à Iunioribus voluit impendi.

S. Benedictus vult vt iuniores benedictionem petant à Senioribus. Cap. 63. 23. q 5. cap. Decreta. 1. Petr. 5. 5.

Primum eſt, vt *vbicumque ſibi obuiant Fratres, Iunior à Priore* (id eſt Seniore) *benedictionem petat. Decreta Patrum* (vt Zoſimus Papa apud Grarianum refert) *ſenectuti ſanxerunt reuerentiam, nam ſenectus iuuentuti anteponenda eſt*. Et Apoſtolorum Princeps ait: *Adoleſcentes ſubditi eſtote Senioribus*. Cicero de Amicitiâ: *Eum, qui nos ætate anteit, tamquam Superiorem colere debemus*. Cui conſonat Ambroſius: *Bonorum Adoleſcentum eſt, deferre parentibus honorem, habere Senioribus reuerentiam*. Hanc autem S. BENEDICTVS exhiberi voluit in eo, quod *Iunior benedictionem petat* à Seniore. Vt enim S. Paulus ait: *Sine vllâ contradictione, quod minus eſt, à meliore benedicitur*. Ex quo capite infert; Melchiſedech Abrahamo, & omni eius poſteritate extitiſſe maiorem.

Ambroſ. lib. 1. offic. cap. 17.
Hebr. 7.

Eiſq. aſſurgant reuerenter. Cap. 63.

Alterum, quod S. BENEDICTVS à Iunioribus requirit, hiſce exprimit verbis: *Tranſeunte Maiore, minor ſurgat, & det ei locum ſedendi: nec præſumat Iunior conſedere, niſi ei præcipiat Senior ſuus, vt fiat quod ſcriptum eſt: honore inuicem præuenientes*.

Aſſurgere maioribus in more fuit. Hebræis. Geneſ. 31. 35.

Vbi notandum *primò*, apud Hebræos, Græcos, & Latinos, Maioribus, à ſedentibus exhiberi reuerentiam aſſurgendo. De Hebræis conſtat ex Scripturâ. Nam Rachel Patri ſuo ſe excuſans, ait: *Ne iraſcatur Dominus meus, quod coram te aſſurgere nequeo*. Et Aman ſuccenſuit Mardochæo, quòd ſedens ante fores palatij, ſibi non aſſurrexiſſet. Imò & inter diuina præcepta, & hoc vnum: *Coram cano capite* conſurge, & *honora perſonam Senis, & time Dominum Deum tuum*. De Græcis teſtis eſt Ariſtoteles; *Omni*, inquit, *Seniori honor pro ætate reddendus eſt, aſſurgendo, & ſeſſione cedendo, atque huiuſmodi ceteris*. Plato quoque Iuuenes ac pueros inſtruit, quemadmodũ facere debeant, coram Senibus, cedere illis locum, & aſſurgere. *Lacedæmonij*, vt M. Tullius tradit, *venientibus Senibus, omnes in theatro aſſurgere ſolebant, & eos ſeſſum recipere*. De Romanis Agellius: *Maiores natu à minoribus colebantur, ad Deûm propè & parentum vicem*. De iiſdem Romanis ita cecinit Iuuenalis,

Eſther 3.
Leuit. 19. 32.
Græcis. Ariſt. lib. 9. Ethic. c. 2.
Plato in Dialogo de repub.
Cicero de Seneſt.
Romanis. Agell. lib. 2. cap 15.
Iuuen Satyr. 13.

Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,
Si Iuuenis Vetulo non aſſurrexerat, & ſi
Barbato cuicumq; puer: licet ipſe videret
Plura domi farra, & maiores glandis aceruos,
Tã venerabile erat præcedere quattuor annis,
Primaq; par adeò ſacra lanugo ſenectæ.

Leges honorem Senibus accernunt. L. ſemper de iur. immun.

Calliſtrati quoque Iureconſulti dictum receptum eſt, & in Leges relatum. *Semper in ciuitate noſtrâ Senectus venerabilis fuit. Namque Maiores penè eundem honorem Senibus, quem Magiſtratibus tribuebant*. Quis crederet eam rem cordi fuiſſe Imperatoribus Romanorum, niſi leges audiret? Iuſtinianus Imperator in Conſtitutione quâdam *de Monachis & Aſceterijs, & eorum conuerſatione*, aſſerit ſe in aliâ conſtituiſſe, vt, *Iuniores reuereantur canitiem Seniorum*.

Iuſtin. Nouell. 133.

S. Benedicti locus illuſtratur. Smarag in cap. 63. reg. S. Bened.

Notandum *ſecundò*. Quamuis ſufficienter mentem ſuam S. BENEDICTVS explicauerit; ita tamen apud Smaragdum à quodam Magiſtro Monachorum illuſtrari: In occurſu, *ſi ex eis*, inquit, *vnus fuerit Senior, priùs Iunior benedictionem poſtulet; tunc demum Senior proſequatur. In conſeſſu verò Fratrum, ſi alius ſuperuenerit, qui Iuniores ſunt, ordine* aſſurgant, *& Senioribus locum præbeant. Iuniores verò Senioribus nullatenus ſuperbiendo contradicant*. Praxim verò Baſilius ita docuit: *Coram natu maiore quàm tu, caue ne aſſidere feſtines; quòd ſi vt id facias, iubeare, nolito tu, & in pari cum illo ſellâ ſedere, ſed cùm huc illucq; oculis diligenter circumſpexeris, operam ſedulò da, vt ſellam humiliorem aliquã inuenias; vt ob iſtam animi tui humilem ſubmiſſionem, gloriâ te afficiat Deus*. Sic ille.

Baſil. ſerm. de abdicat. rerum.

Quid de eodem ſtatuant Camaldulenſes. Camal. ad c. 63. Reg.

Rectè quoque Camaldulenſes in eandem rem ſic habent: *Præcipiunt Patres, ac volunt, quod Prælati, ac Magiſtri Nouitiorum, ſeu Iuuenum, doceant eos vbique revereri Senes, ac Sacerdotes, detegendo caput, ſiſtendo, ac locum dando, ſeu aſſurgendo, dum tranſeunt; inclinando, & alia huiuſmodi reuerentiæ ſigna faciendo. Imò hoc non ſolùm erga maiores & Seniores obſeruare debent Nouitij, ac Iuuenes, verùm etiam inter ſe Sacerdotes, iuniores & Senes dum ſibi inuicem obuiant, inclinando caput, vel detegendo, & id genus reliqua faciendo, quæ etiam vrbanitas docet*.

Ratio naturalis dictat honorandos ſenes.

Notandum *tertio*. Optimo iure præcipi, vt honorentur *Seniores*; naturalis enim ratio id docet: cuius rei ſignum eſt, quòd Itali, Hiſpani, & Galli, Dominum dicant *Signore, Señor, Seigneur*, à Latino *Senior*, quaſi

dignitas

Digitized by Google

Barth. adverſar. lib. 48. cap. 4. *Veteres Germani laudati.*

dignitas in Senibus ſit. Ex quâ re (vt ait Gaſpar Barthius) licet veterum Germanorum bonos mores notare, qui tantùm reuerentiæ prouectioris ætatis hominibus tribuerunt, vt alio eos nomine non cenſuerint quàm *Dominorum:* quod ex eo clariſſimum, quod quibuſcumque illi regionibus & prouincijs Romanorũ imperium euerrerunt, nullum ſit diſcrimen inter appellationem *Senioris* & *Domini:* Imò *Domini* vocabulum prorſus pænè interijt, ſuffecto illo altero, piam ciuilitatem præ ſe ferente. Sic ille. Qui vocem *Senior* pro *Domino* vſurpari, putat à Fauſto Reienſi, illis verbis: *Putamus chariſſimi, quòd dignè quærat illa anima, & ita pulſet, vt ei aperiatur, quæ ad lene præceptum Senioris reſpondere præſumit, & dicere: numquid ſerui veſtri ſumus? Iam feci vicem meam: & ille faciat ſuam.* Verùm, hunc cùm ad Monachos ſcribat, crediderim eodem modo loqui, quo S. BENEDICTVS dicit: *Neque præſumat Iunior conſedere, niſi ei præcipiat* Senior *ſuus:* quod ex toto illo libello patet. Supremum quoque Romanæ Reipublicæ Concilium *Senatus* appellabatur, voce à *Senibus* deducta. Vnde Ouidius:

Fauſt. de inſtruct. Monach. *Fauſtus Reienſis voce Senioris intelligit Superiorem.*

Senatus à Senibus dictus.

Ouid. 5. Faſtor.

Magna fuit quondam capitis reuerentia cani;
Inque ſuo pretio ruga ſenilis erat.
Nec niſi poſt annos patuit tunc curia ſeros,
Nomen & ætatis mite Senatus habet.

Et honor apud Græcos.

Plutarch. Num ſeni reſp. ſit gerenda. cap. 10.

Tradit quoque Plutarchus, Græcis *honorem* dici γέρας, & *honorare*, γεραίρειν, eaſq; voces eſſe deductas ἀπὸ τῶν γερόντων, hoc eſt, à *Senibus*. Præterea ſupremum eorum Magiſtratum, qui Spartanorum Regibus aſſidebant, γερουσίαν vocatum. Optimè quoque Ambroſius: *Apud omnes vtique gentes honorabilis eſt Senectus. Vnde & Synagoga, & poſteà Eccleſia* Seniores *habuit, quorum ſine conſilio nihil agebatur in Eccleſiâ.*

Ambroſ. in 1. Tim. 5.

Clerici iubentur seniores honorare.

Canon. 20.

Notandum *quartò*. Eadem quæ Monachis hîc S. BENEDICTVS præcipit, iam olim quoque Clericis fuiſſe præſcripta. Concilium enim Laodicenum ita habet: *Non oportet Diaconum coram Presbytero ſedere, ſed iuſſione Presbyteri ſedeat. Similiter & Diaconis honor habeatur ab obſequẽtibus, id eſt à Subdiaconis, & omnibus Clericis.* Idem conſtituit Concilium Agathenſe, & Aquiſgranenſe primum. Hinc ritus Miſſalis præſcribit, vt, Diacono circa altare occupato, aſſurgat Subdiaconus.

Agath. Can. 65.

Vltimò loco addiderim præceptum à S. Ephræm Iuniori inculcatum: *Si quando eris*, ait, *inter Senes, non ſis ad loquẽdum velox ac loquax; ac tace, donec interrogeris.* Ad virtutem temperantiæ id totum refert S. Proſper, his verbis: *Temperantia eſt quod reuerentiam Senioribus exhibemus: æquales germanitus honoramus, iunioribus gratiam paternæ dilectionis impendimus: quod præſtamus loquenti Seniori ſilẽtium, quod ipſius ad loquendum præſtolamur imperium.* Scripturæ S. præceptum eſt: *In medio magnatorum non præſumas, & vbi ſunt* Senes, *non multùm loquaris.*

Ephræm Tom. 2. in cant. Spir. Proſper lib. 3. de vit. contemp. cap. 19. *Quod ad temperantiam refertur.*

PERSONÆ MONASTICÆ. Eccli. 32. 13.

DISQVISITIO VII.

Quæ apta inter Religioſos ſalutandi formula?

Iſocrat. orat. ad Demon.

QVod Iſocrates in parænesi ſuâ Demonicum, monet, vt ſalutandi obuios quoſque perquam ſit ſtudioſus, & facilis ad hoc humanitatis officium, id, Ambroſio teſte, *cõmunis vſus eſt gratiæ: Sic inferiores Superiorum ſibi fauorem cõciliare conſueuerunt. Gentiles quoque cum Chriſtianis habent huiuſmodi officiorum commercia.* Salutatio autem, vt annotauit Iulius Nigronus, beneuolẽtiæ, amicitiæ & charitatis eſt ſignum; per quam aliquod bonũ optamus ac precamur ijs, quos ſalutamus: quod non faceremus, niſi amaremus. Hinc eſt quòd per ſalutationem iniuria remiſſa, reconciliatio facta putatur; atque ex negatâ ſalutatione cenſetur, qui negauit, inimicus, vt ex iure Canonico Gloſſa docet. Et quia hæretici ſunt hoſtes Eccleſiæ, minimè ſalutandos præcipit S. Ioannes, qui negat eis *aue* eſſe dicendum. Cùm ergo inter Religioſos Charitas florere, ac nutriri debeat: præſcripſit etiam S. BENEDICTVS, vt occurrentes ſibi inuicem Fratres, ſalutationem impertiantur: *Vbicumque*, inquit, *ſibi obuiant Fratres, iunior à Priore benedictionem petat.*

Ambroſ. li. 7. in Luc. 10.

Nigron. ad Reg. 27. commun. *Salutatio neceſſaria alenda charitati.*

Gloſſa in cap. cum Adriau. d. 61. 2. Ioan. 10.

A S. Benedicto præſcripta petitio benedictionis. Cap. 63.

Sed quomodo petenda hæc *benedictio?* Iam olim Ciſtertienſes Cluniacenſibus exprobrarunt neglectum huius *benedictionis*, quòd non dicerent omnibus locis occurrentibus Fratribus; *Benedicite*; ſed ex Petri Cluniacenſis reſponſo: optima eorum praxis facilè apparet, ita enim ait: *Vbicumque ſibi obuiant Fratres, iunior à priore benedictionem petit*, Benedicite, *dicendo, ſi extra regularia loca fuerit, & humiliter inclinando: ſed nihil ore proferendo, ſi infrà officinas regulares ſibi occurrerit. Quod ſi ſemper loquendo hanc peti debere dicitis, videant diſcreti, vtrum ſuperfluæ locutioni vtile ſilentium imponi, an ſupponi debeat. Superfluam verò idcirco dicimus, quia ad id quod æquè benè ſilentio fieri poteſt, linguam non eſſe neceſſariam exiſtimamus: maximè cùm nullius ſermonis propter hanc ſalutationem proferendi in Regulâ facta fuerit mentio.* Sic ille. A quo non diſſentit Bernardus Caſſinenſis, qui ait: *Vbi & quando loqui licet, poteſt iunior modeſtè dicere:* Benedicite. *Aliàs autem vbi & quando non licet, ſolâ corporis*

Pet. Benerab. lib. 4. epiſt. 28.

Qualis eius praxis apud Cluniacenſes.

Bern. Caſſ. in Spec. *Non ſemper fit locutione ſed inclinatione mou...*

Digitized by Google

PERSONÆ MONASTICÆ.

Conſt. Caſſinenſ. ad cap. 63. Valliſolet. ad cap. 63. Reg.

poris inclinatione benedictionis poſtulatio fiat: quod vniuerſaliter approbant Conſtitutiones Caſſinenſium, quæ ſic habent: *Hanc benedictionis petitionem, intelligimus ſigno magis quàm verbo; ideò per inclinationem capitis fiat.* Valliſoletani ita ferè ſtatuunt: *Hanc benedictionem petimus dicendo*, Benedicite, *& inclinando verſus illum qui præterit, qui ſi ſit Decanus, vel multi temporis profeſſus, dicat, Dominus, vel ſi malit ob maiorem humilitatem, petat eius iunioris benedictionem dicendo:* Benedicite. *Poſt completorium, & in dormitorio, & ceteris locis, & temporibus ſummi ſilentij,* B *hæc benedictio non datur, nec petitur.* Ordo Præmonſtratenſis (vt habet Boerius) ita ſtatuit: *Si qui Fratres obuient Abbati, ſe in partem debent diuertere, ſupplicantes eidem vbicumque fuerint, extra dormitorium.* Solam inclinationē ſuis præſcribit S. Dorotheus: *Summâ,* inquit, *cum reuerentiâ, & veneratione mutuò vobis occurrite, & obuiam ite. Quiſque veſtrûm Fratri ſuo caput inclinet, humiliet ſe coram Deo, & Fratre ſuo.*

Secundum loci & temporis exigentiam.

Doroth. ſerm. 4.

Verùm quia hæc benedictionis petitio non vniuersè omnibus, ſed iunioribus tan- C tùm erga *Seniores* præſcripta inuenitur (quamuis & *Senior*, vt Valliſoletani mox dicebant, ex humilitate petere poſſit;) diſquirendum deinceps, num alia etiam noſtris commendata, aut vſitata ſalutationis reperiatur formula. Et ſanè erui illa poteſt ex ijs, quæ Oſtiario S. Pater, his verbis præſcripſit: *Mox vt aliquis pulſauerit, aut pauper clamauerit,* Deo gratias *reſpondeat, aut benedicat.* Quibus verbis duplicem ſalutandi tradit formam. Prima eſt, quâ dicitur, *Deo gratias:* altera, quâ *benedictio* vel à maiore D petitur, vel minori impenditur.

Alia ſalutandi formula ex Regulâ eruitur.

Cap. 66.

Deo gratias.

Notandum autem formulam illam dicendi, *Deo gratias*, priſcis etiam vſitatam Monachis, & à magno Auguſtino contra circumcellionum obloquia defenſam; ita autem ait: *Hi inſultare nobis audent, quia Fratres dum vident homines,* Deo gratias, *dicunt. Quid eſt, inquiunt,* Deo gratias? *Itáne ſurdus es, vt neſcias quid ſit* Deo gratias? *Qui dicit* Deo gratias, *gratias agis Deo. Vide ſi non debet Frater* Deo gratias *agere, quãdo videt Fratrem ſuum. Non enim non eſt locus gratulatio-* E *nis, quando ſe inuicem vident, qui habitant in Chriſto? & tamen vos* Deo gratias *noſtrum ridetis.* Hæc ille, qui alibi quoque de eâdem voce hæc habet: *Nam quid melius,* inquit, *& animo geramus, & promamus, & calamo exprimamus, quam* Deo gratias? *Hoc nec dici breuius, nec audiri lætius, nec intelligi grandius, nec agi conſultius poteſt.* Deo *igitur* gratias.

Quâ vſi Monachi veteres.

Auguſt. in Pſal. 132.

Ab Auguſtino defenſa.

Idem Epiſt. 77.

Vtuntur porrò hâc formâ non illi tantùm qui Benedictinis parēt legibus, ſed & Societatis Ieſu Clerici, & Theatini, alijq;,

Quinam Ordines hodie dicant. Deo gratias.

Caracciol. ad Conſtitut. Cleric. Reg. p. 1. c. 1.

vt annotat Caracciolus, qui ait: *Deo gratias,* pſalmodiæ quædam continuatio eſt. Reuerà non hominum eſt humi degentium, ſed cæleſtiū ſpirituum perpetua Dei laudum celebritas. Nos imbecilles cùm æmulari cœlites, aut integris aſſequi veſtigijs non valeamus, identidem nihilominùs duo iſta verbula *Deo gratias* proferimus, vt hoc ſaltem modo diuini numinis recordemur. Eam porrò formulam à Deiparâ Virgine ad poſteros profluxiſſe, elicitur ex D. Bonauenturâ.

Bonau. in Med. de vit. Chriſt.

Ceterùm, vt rectè Baronius obſeruauit, vſque ad Chriſti Aſcenſionem *pacis* tantùm verbo aliquem ſalutare moris fuit (dicendo, *pax tibi*, aut, *Pax vobis*) vt in antiquo teſtamento plura exempla ſuppetūt, & in nouo, de Chriſto, qui eodem *Pacis* nomine ſalutare conſueuit Diſcipulos; quos, vt eodem etiam modo, cùm in domos alienas introirent, in eis agentes ſalutarent, monuit. Vnde Tertullianus: *Nam & hodie,* inquit, *Iudæi in pacis nomine appellant, & retrò in ſcripturis ſic ſalutabant.* Solēt verò Epiſcopi loco *Dominus vobiſcum*, in primâ præſertim Miſſæ ſalutatione, dicere, *pax vobis: Eius enim vtuntur Eulogio, cuius funguntur Pontificio,* inquit Innocentius III. Nec tantùm in Liturgiâ, ſed & in Eccleſiæ ingreſſu, & ex Cathedrâ, in exordio ſermonis ad populum dicebat Epiſcopus, *Pax vobis.* Teſtatur id Chryſoſtomus, & eius diſcipulus Iſidorus Peluſiota, lib. 1. epiſt. 122.

Vetus mos apprecandi pacem.

Baron. ann. Chriſti 45. num. 28.

Tertull. aduerſ. Marcion lib. 5. cap. 5.

Innocent. 3. lib. 1. de Miſſæ Myſter. cap. 24.

Chryſoſt. hom. 36. in 1. ad Cor.

Paulus IV. alijque nonnulli graues Patres Ordinis Clericorum Regularium, vt teſtatur Caracciolus, allocutiones ad Fratres his verbis auſpicabantur: *Benedictus Deus,* quam formulam, è Chryſoſtomo deſumpſerint: fatetur enim ille ſe ea verba ferè ſemper habuiſſe in ore.

Benedictus Deus.

Caracciol. loco citato.

Chryſoſt. homil. de reditu ab exilio.

Affinis huic ſalutationi eſt ea, quam Carmelitas Diſcalceatos frequentare intellexi, nimirùm, vt vnus dicat, *Laudetur Ieſus Chriſtus*, alterque reſpondeat: *In ſæcula,* vel, *Amen,* vel, *Semper:* quam ſalutandi formam Sixtus V. in Bullâ quâdam Fratribus Diſcalceatis conceſſa anno 1587. probauit, & indulgentijs decorauit, cuius verba hîc ſubijcio. *Quia non eſt aliud nomen ſub Cælo in quo nos oporteat ſaluos fieri, niſi nomen* IESV, *idcirco omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus, qui hoc modo ſalutauerint alios, nempè ſuo vulgari, ſeu Latino ſermone:* Laudetur Ieſus Chriſtus, *& his qui ſic reſponderint,* In ſæcula, *vel,* Amen, *aut,* ſemper; *vtriſque tam ſalutantibus quàm reſpondentibus, quinquaginta, vbicumque id factum fuerit: Qui autem nomen* IESV *ore nominauerit reuerenter, vel nomen* Mariæ, *vigintiquinque dies. Qui verò in mortis articulo ore, vel corde (ſi ore non potuerit)*

Carmelitæ qui ſe ſalutent.

Cum fructu Indulgentiarum.

Quæ concessa ad nominis IESV pronunciationem.

rit) idem nomen inuocauerint, dummodo ante habuerint conſuetudinem ſic ſalutandi, vel nominandi idem nomen Iesv, *plenariam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem impertimur.* Ita Pontifex. Cuius verbis approbari quoque videtur, & illa ſalutandi forma, quâ Sanctimoniales quædam ad

Modus ſalutandi apud Moniales.

A Cratem vtuntur: dicendo nomen, Iesvs; & reſpondendo, *Maria.* Aut quâ aliæ quadam dicunt: *Aue Maria,* reſpondētque, *Gratia plena.* Et noſtrarum illa Benedictinarum, quâ primùm dicitur. *Benedicamus Domino:* & reſpondetur, *Deo gratias.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

TRACTATVS V.

DE ABBATE.

QVæ hactenus *dicta aut explicata, totius* Cœnobij *corpus in genere ſpectant. Nunc, vt in anatomiâ fieri amat, ad partes potiores deſcendentes, nouum à Capite exordimur caput. Quemadmodum autem* Christus caput corporis Eccleſiæ, *&* vir caput eſt mulieris; *ità in Monaſtico corpore,* Abbas, *ſiue Prælatus, Capitis locum obtinet.* Caput, *vt Ambroſius ait*, tamquam numen in ſublime locatum membra dirigit, & obſequia ſingulis decernit. Abbas *quoque, vt* S. Benedictvs *ait*, vices Chriſti agere creditur: *& omnibus ſuperior, ſingulis ſua decernit officia. Diſquirimus itaque* Primò, *de nomine Abbatis.* Secundò, *Quibus alijs nominibus vocetur?* Tertiò, *Qualis eſſe debeat?* Quartò, *Quæ eius erga ſubditos officia?* Quintò, *De Baculi Paſtoralis, quo vtitur, nomine & ſignificatione.* Sextò, *Vt ab eo Fratres ad conſilium adhibendi?* Septimò, *Quo modò conſilium dandum?*

Coloſſ. 1. Epheſ. 5. *Abbas in Monaſtico corpore eſt Caput.* Ambroſ. li. 9. Hexam. cap 9. Cap. 63.

Non neſcius ſum, multò plura de Abbatis *aut Superioris officio poſſe diſputari, & fortaſſis à non nemine exſpectari; verùm ego non integrum volumen de hoc officio, ſed quaſdam tantùm annotationes ad* S. Benedicti *textum adijcere volui. Plura qui deſiderat, alios Commentatores, & Caſuum conſcientiæ Tractatores adeat, & præſertim Ludouici Mirandæ* Manuale Prælatorum Regularium, *& Aſcanij Tamburinij Ord. Vallis Vmbroſæ, & S.* Theologiæ *Magiſtri, Opus tribus tomis diſtinctum*, de Iure Abbatum.

Auctor non intendit fusè Abbatis officium perſequi.

Si cui ſpiritualia magis eſt animus legere, huic ſuggero Climaci librum ad Paſtorem, *S.Gregorij Magni de* Curâ Paſtorali, *Proſperi de* Vitâ Contemplatiuâ & actiuâ Sacerdotum: *S.Bonauenturæ de* Sex Alis Seraphim, *Laurentij Iuſtiniani de* regimine Prælatorum, *& eiuſdem tituli opuſculum Dionyſij Carthuſiani. Vtiliſſimum quoque in hoc genere fuerit legiſſe Claudij Aquæuiuæ, Societ. Ieſu Præpoſiti Generalis*, Tractatum de inſtruendis formandiſque Superioribus, *eiuſdem* Induſtrias ad curandos animæ morbos, *& ex his locupletiùs formatos Caroli Scribanij* Superiorem, *&* Medicum Religioſum: *Quibus adde* Oculum Abbatum *R. D.* Guilielmi *de le Val Prælati Monaſterij* S. Ioan. *Baptiſtæ in Pratis, & breuem Cardinalis Berulli libellum, cui titulus*, Directio Superioris.

Scriptores, à quibus plura in hanc rem peti poſſunt.

DISQVISITIO I.

De nomine Abbatis.

Abbas pro Cœnobij Præfecto.

COenobii præfectum, & monaſticæ Congregationis caput, vſitato iam olim apud Ægyptios, alioſque vocabulo, S. Benedictvs *Abbatem* A nominat. *Abbas* porrò Græcâ Latinâque inflexione dicitur, qui Hebræis eſt אב *Ab* Chaldæis & Syris אַבָּא *Abba:* qua terminatione & apud Latinos non rarò legitur. MS. Regulæ S. Benedicti exemplar Monaſterij

PERSONÆ MONASTICÆ.

naſterij S. Dionyſij in Brocqueroiâ, iuxta A Montes Hannoniæ, in recto ſemper habet, *Abba.* S. Odilo in vitâ S. Maioli: *Et ab omnibus Dominus, & Abba honoratur.* Et paulò pòſt: *Dominus videlicet & Abba Wilhelmus.*

Dictus etiā Abba.

Abbo lib. 2. de obſid. Lutet.

Abbo Cernuus:

——— *Ebolus fortiſſimus* Abba.

Idem: ——— *alter Cames, alter & Abba.*

Sic alter Abbo Floriacenſis in Carmine Dædalæo ad Othonem Imperatorē, quod refert Aimoinus in vitâ ipſius cap. 13. Bernardus Morlanenſis:

Morlan. de contemptu mundi.

Qui benè diſputat, & citò computat arte Scholari,
Non petit actibus, at petit artibus Abba creari.

Nouell. 123.

Iuſtinianus quoque eadem forma in Græco textu dixit: κελεύομεν τοίνυν τὸν ἀββᾶν, ἢ τὸν ἀρχιμανδρίτην, τοὺς ἐν ἑκάστῳ μοναστηρίῳ προβάλλεσθαι μὴ πάντως κατὰ τοὺς βαθμοὺς τῶν μοναχῶν. *Iubemus igitur, Abbatem, aut Archimandritam in vnoquoque Monaſterio ordinari, non omninò ſecundùm gradum Monachorum.*

Rom. 8. — Abba Patrem ſignificat. — Galat. 4. — Marc. 14. — Auguſt. Epiſt. 177. — Id. lib. 3. de conſ. Euangel. cap. 4.

Significatio autem manifeſta eſt Sacris Litteris. Paulus ad Romanos: *Accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus:* Abba Pater. Et ad Galatas: *Miſit Deus ſpiritum Filij ſui in corda veſtra, clamantem:* Abba, *Pater.* Quin & ipſe Chriſtus in horto orans, *dixit:* Abba *Pater, omnia tibi poſſibilia ſunt.* De quibus teſtimonijs, vt alios omittam, audiendus Auguſtinus: *Paulus dicit Romanis ſcribens, in quo clamamus:* Abba Pater, *in vno nomine duabus vtitur linguis, dicit enim* Abba *Hebræa vocabula Patrē, & Latinè nominat idē tidem Patrem.* Alibi iterum: *Quod autem ipſe Marcus, non ſolùm Pater, ſed,* Abba Pater, *eum dixiſſe commemorat, hoc eſt,* Abba *Hebraicè, quod Latinè Pater.* Cenſet ergo vtràque linguâ Chriſtum locutum, prout etiam Scholiaſtes apud S. Hieronymum: *Hebraicè, inquit, & Græcè loquitur, quia non eſt diſtinctio Iudæi & Græci.* Alij putant, Scripturarum more, Hebræum vocabulum cum ſuâ interpretatione poſitum.

Quo nomine Cœnobiarchæ officium exprimitur. — Tertull. lib. de Orat. cap. 2. — Cap. 2. — 2. 2. q. 102. art. 1.

Vtcumque autem hoc ſit, *Abbatis*, ſiue Patris nomine, optimè exprimitur Cœnobiarchæ officium. Nam, vt Tertullianus ait: *Appellatio iſta & pietatis eſt, & poteſtatis.* Pietatis, quia parentes & ſuperiores filios ſubditoſque debent diligere: poteſtatis, quia peccantes debent corrigere. Hinc Abbatem S. BENEDICTVS admonet, vt *miſcens terroribus blandimenta: dirum Magiſtri, pium* Patris *oſtendat affectum.* Vt autem hoc paulò planiùs explicemus, notādum quod S. Thomas ait, quòd *ſicut carnalis Pater particulariter participat rationem principij, quæ vniuerſaliter inuenitur in Deo: ita etiā perſona quæ quantum ad aliquid prouidētiam circa nos gerit, particulariter participat rationem Patris: quia Pater eſt principiū & generationis & educationis, & diſciplinæ, & omnium quæ ad perfectionem humanæ vitæ pertinent.* Hinc liquet, quàm meritò Monachorum Præfecti *Patres, Abbateſque* nominentur, cùm iis tria hæc paterna beneficia, *gignere, alere, inſtruere,* impendere debeant.

Cuius eſt, Filios Religioni & S. Benedicto ſignere. — 1. Cor. 4.

A primo officio Patres vocantur Genitores: quemadmodum autem Paulus dixit: *In Chriſto Ieſu per Euāgelium ego vos genui;* ita Abbates quâdam ſimilitudine de ſubditis ſuis dicere poſſunt: Per Regulam B Religioni, ac S. BENEDICTO vos genui. Vt autem naturalis eſt amoris affectus parentum erga filios; ita ſpiritualis dilectio à Superioribus exhibenda eſt ſubditis, quod *Abbatis* nomine indicatur. Nam אבא *Abba* Syriacè ab אבה *Aua*, id eſt, *dilexit*, deriuatur. Hanc autem dilectionem S. BENEDICTVS *Abbati* non ſemel inculcauit, cùm ait: *Oderit vitia, diligat Fratres. Æqualis ſit ab eo omnibus charitas.* Cap. 64. Cap. 2.

Eoſdem educare.

Secundum Patris officium eſt, prolem educare, ſiue paſcere: hinc πατὴρ quidam C deducunt à πάω, id eſt, alo. Et Belgicum noſtrum **Vaeder**, eſt quaſi **Voeder**, altor: niſi ex Græco deriuare malis. Cœnobiarcham autem Paſtorē creditarum ſibi animarum eſſe, ex Regulâ paulò pòſt oſtendemus.

Et erudire.

Tertium Patris officium eſt, filios erudire. Hinc Hebræum אב *Ab* etiam pro Magiſtro vſurpatur, ſicut & filius nonnumquam capitur pro diſcipulo. Quid autem frequentiùs in totâ Regulâ, quàm doctrina Abbatis, & diſcipulorum obedientia D inculcatur? *Cùm aliquis ſuſcipit nomen Abbatis, duplici debet doctrina ſuis præeſſe diſcipulis.* Quomodo autem ea inſtillanda, pluribus proſequitur. Ibid.

S. Benedictus Patris nomen Cœnobiarchæ inculcat.

Hæc autem vel eā gratiâ fuſiùs nonnihil proſecuti ſumus, quòd ipſe Legiſlator hanc nomenclaturam inculcet & vrgeat. *Meminiſſe*, inquit, *ſemper debet Abbas quod eſt, meminiſſe quod dicitur.* Et ipſum caput ſic exorditur: *Abbas qui præeſſe dignus eſt Monaſterio, ſemper meminiſſe debet, quod dicitur: & nomen maioris factis implere. Chriſti* E *enim agere vices in Monaſterio creditur quando ipſius vocatur prænomine, dicente Apoſtolo:* Rom. 8. *Accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus: Abba Pater.* Circa quæ verba quærat aliquis, quodnam Chriſti prænomen ſit, quo & *Abbas* vocetur? An quia dixit Chriſtus: *Vos vocatis me Magiſter, & Domine; & benè dicitis: ſum etenim;* vtrumque hoc nomen vel prænomen indicare voluerit S. Pater Abbati communicatum? Magiſtrum paſſim in Regulâ vocari, vti & ſubditos diſcipulos, manifeſtum eſt. De altero prænomine ita ſtatuit: *Abbas autem,* Cap. 63.

Quo Chriſti prænomine Abbas vocetur. — Ioan. 13.

quia

quia vices Chriſti agere creditur, Domnus *& Abbas vocetur: non ſua aſſumptione, ſed honore & amore Chriſti*. An quia, vt Chriſtus omnium Chriſtianorum *Pater* eſt, ita ſuorum *Abbas* ſit, dicaturque *Pater* Monachorum: vel, vt ipſe S. BENEDICTVS eum vo-

Reg cap. 33. cat, *Pater Monaſterij. Omnia*, inquit, *neceſſariò à* Patre Monaſterij *ſperare, nec quidquam liceat habere, quod Abbas non dederit*. Chriſto autem hoc nomen *Patris* conuenire, nemo

Chriſtus eſt Pater. Iſai. 9. dubitauerit, cum apud Iſaiam vocetur *Pater futuri ſæculi*, vel quia futuros Chriſtianos ad nouam & Euangelicam vitam inſtituit, vel quia in arbore crucis peperit nos, & in cœlum aſcendens, ſupernæ Ieruſalem ianuam nobis reſerauit. Vatablus propriè vertit: *Pater æternitatis*. Adã enim genuit nos tempori, Chriſtus æternitati; Adam morti, Chriſtus reſurrectioni, Adam

Et Prælatus participat hoc nomen. terræ, Chriſtus cœlo. Vnde S. BENEDICTVS ſignificare videtur, nos per ſpiritum adoptionis filiorum ipſi Chriſto clamare; *Abba Pater*, & hoc ipſum Chriſti nomen *Abbatem* vices eius gerentem participare.

Aquiſg. 2. cap. 1. Quod in Concilio II. Aquiſgranenſi vtcumque exponitur, his verbis: *Abbates Eccleſiaſticæ iura intemerata cuſtodiant, videlicet: vt cognoſcant, cuius prænomine notentur in eo quod* Abbates *vocati ſunt, quod & intelligitur in typo Chriſti, nomen* Spiritalis Patris. *Ideoque ſemetipſos nomini quod acceptunt conforment, vt ſubditis & ſpiritalibus filijs exemplum præeundo & informando religioſè exhibeant*.

Chriſtus Abbas Monaſterij. Sic ibi. Vnde piè nonnulli, & per accommodationem Chriſtum *Abbatem* faciunt in magno Monaſterio Eccleſiæ: cuius Regula in Euangelijs digeſta ſit, vt Crantzius, lib. 8. Metrop. cap. 47. Gerſon verò ait: *Erat*

Gerſ. part. 2. ſerm. in Cœn Dom. *Iudas ciuis ſanctorum adſcriptus de ciuitate Ieruſalem, tamquam domeſticus commenſalis, & Canonicus Regularis ſub Abbate Chriſto*. Et

Apoſtoli Canonici Regulares, vt quidam ſtatulantur. Penn. lib. 2. cap. 4. & 5. Tamb. to. 1. de Iure Abb diſp. 2. q. 9. mox: *Tradidit Ieſum Patrem ſuum, Fratrem ſuum, domeſticum ſuum, & Abbatem*. Quo teſtimonio inter alios vtitur Pennottus, vt Canonicos Regulares ab Apoſtolis inſtitutos demonſtret; & Tamburinius aſſerit etiam reſpectu Monachorum, Chriſtum appellari *Abbatem*, inſtitutorem, Legiſlatorem, Ducem, & Patrem: quia Monachorum, omniumque Religioſorum ſtatus ab eo immediatè inſtitutus, & ordinatus fuit.

DISQVISITIO II.

Quibus alijs nominibus Abbates dicti?

Alia Abbatis nomina. I. Dictus eſt Maior. PLVRIBVS vocabulis rem vnam deſignari frequentiſſimum eſt. Alia proinde *Abbatis* hic nobis expendenda nomina. *Primò* autem occurrit quod ait S. BENEDICTVS, *Abbatem* debere *nomen* MAIO-

A RIS *factis implere*. Vbi *Maior* ſubſtantiuè videtur ſumi, ad *Abbatis* dignitatem denotãdam, vt dicatur *Maior*, ſicut etiam dicitur Superior, & Prior. De quo & illud Legiſlatoris noſtri intelligas: *Mox vt aliquid imperatum à* Maiore *fuerit, ac ſi diuinitus imperetur, moram pati neſciunt in faciendo*. Et: *Tertius humilitatis gradus eſt, vt quis pro Dei amore, omni obedientiâ ſe ſubdat Maiori*. *PERSONA MINISTII CÆ.* *Cap. 5.*

Notauit Meurſius in Gloſſ. Græco-barb. *Maiores* pro dignitate accipi. In l. 2. C. *de Iudæis. Iudæis, & Maioribus eorũ, & Patriar-* *Deſignati eâ voce in officio & dignitate poſiti.*

B *chis* volumus intimatum. Benedictus Leuita: *Presbyteri curas ſæculares nullatenus exerceant, id eſt, vt neque iudices, neque* Maiores *fiant*. Flotilda in Viſionibus: *Audiebatque vocem dicentem, quòd hi eſſent Archidiaconi, & Præpoſiti, Iudiceſque, &* Maiores, *atque Decani, quos ibi videbat reſidentes*. In his vltimis teſtimonijs *Maiores* ſunt in aliqua ſæculari functione, quales Belgicè dicimus **Meyers** / Gallicè *Maires*, quod Kilianus *Lib. 5. cap. 107.*

C interpretatur *Prætores Maiores*, ſiue, vrbanos: &, **Meyer van het dorp** / eſt *Prætor minor*, ſiue *ruralis*: de quibus VII. Synodus intelligenda. *Si quis autem eorum, qui dicuntur* Maiores, *curationem obtinere deprehenſus fuerit, vel ceſſet, vel deponatur*; explicans Balſamon qui ſint iſti *Maiores*, ait: μειζότεροι μέντοι λέγονται, οἱ κουράτορες τῶν ἀγροικικῶν προαστείων: *Maiores dicuntur, qui agreſtium ſuburbanorum curatores ſunt*. Sic & *Maior domus* eſt quidã iudex, qui domui alicuius Principis, atque etiam Epiſcopi præeſt. S. Gregorius: *Volumus autem, vt memoratus Frater noſter Paſchaſius, & vicedominum ſibi ordinet,* *Prætores maiores, & minores.* *Syn. 7. can. 10.* *Maior domus, quis.* *Greg. lib. 9. regiſt. Ep. 99.*

D *&* Maiorem domus: *quatenus poſſit vel hoſpitibus ſuperuenientibus, vel cauſſis, quæ eueniant, idoneus & paratus exiſtere*. Vbi *vicedominus* eſt œconomus, qui curet hoſpites; & *Maior domus*, qui cauſis præſit. Vide plura apud Menardum, *in cap. 28. Conrad. Regul. §. 2.* Vt autem eſt *Maior domus*, ſic & inuenitur *Maior Monaſterij*. Concilium Carthaginieñſe V. *Placuit, vt ſi quis de alterius Monaſterio repertum, vel ad clericatum promouere voluerit, vel in ſuo Monaſterio* Maiorem Monaſterij *conſtituere: Epiſcopus qui hoc fecerit*, &c. Regula Pachomij: *Ægrotantem abſque conceſſu* *Ann. 398. can. 13.* *Maior Monaſterij pro Abbate.* *Pach. Reg. Art. 14.*

E Maioris, *nullus audeat viſitare*. Rurſumque: *Qui abſque ordine fratrum receſſerit, & poſteà redierit, non erit in ordine ſuo abſque* Maioris *imperio*: & alibi aliquoties. Regula Magiſtri: *Nam non ad veniam* Maioris *& ipſe pertineat: niſi pænitentia ſimilis ſatisfactio ab eis æqualiter fuerit operata*. Vbi *Maior* eſt Abbas, vel Superior. Apud Camaldulenſes Eremitas hodieque Præfectus vocatur *Maior*. Quamquam & *Maiores* ſubinde intelligantur ſeniores. Regula Pachomij: *Maiores quicumque è Fratribus mittuntur foras*. *Art. 79.* *Reg Mag. cap. 13.* *Art. 115.*

Secundò,

Digitized by Google

PERSONÆ MONASTICÆ.

II. *Abbas dicitur Prælatus.* Secundò, Abbas cõmuniter dicitur *Prælatus*, quòd ſubditis ſuis præferatur. Vnde de Præpoſito Magiſter noſter ait: *Quantò prælatus eſt ceteris, tantò eum oportet ſollicitiùs obſeruare præcepta Regulæ.* Probat autem Tamburinius, Abbates in ſacris Canonibus *Eccleſiæ Prælatos* verè proprieque dici, & eſſe. (*Cap. 6. Tamb. to. 1, diſp. 2. q. 3.*) Quod nomen vt ipſis cum Epiſcopis commune eſt; ità

III. *Antiſtes.* Tertiò, appellari ſolent *Antiſtites*. Sunt autem apud antiquos *Antiſtites* primarij cuiuſque templi ſacerdotes. *Antiſtes*, vt Iſidorus ait, (*Iſidor. Orig. lib. 7. cap. 12.*) *dictus ab eo quòd ante ſtat, primus eſt enim in ordine Eccleſiæ, & ſupra ſe nullum habet.* Hinc Superiorem Religioſorum προεστῶτα Baſilius ſæpiſſimè nominat, quod ab Interpretibus verſum, *Antiſtes*.

IV. *Præſul.* *Quartò*, dicuntur & *Præſules*. Dicitur autem *Præſul* quaſi *præſultor*, qui in ſacris præſiliebat: nam in omnibus pompis, ludiſque Circenſibus iuuenes ibant in numerum ſaltantes, & ſubſilientes, qui ludij, & ludiones dicebantur, vt annotat Turnebus. (*Turneb. l. 10. aduerſ. cap. 10.*) *Præſul* dicebatur, qui primus erat inter Salios, id eſt, Martis Sacerdotes, à ſaliendo dictus. (*Significatio & origo eius vocis.*) Onomaſticon: *Præſul* χοροστάτης. *Id eſt, qui chorum inſtituit, & et cantu vel ſaltu præit.* Vnde non ineleganti metaphorâ *Præſul* vocatur, qui ceteris in officio, aut munere, præſertim Eccleſiaſtico, præeſt. Præclare in hunc ſenſum Gregorius Nyſſenus: (*Nyſſ. hom. 2. in Eccl.*) *Vt chorus aſpicit ad coryphæũ, nempè ſuum ductorem, & nauta ad gubernatorem, & acies ad Imperatorem: ita etiam ad Eccleſiæ Ducem, ij qui ſunt in Eccleſia cœtu.* Papiæ *Præſul* dicitur, *quòd præſit ſolicitudine:* ſicuti ſolicitus quaſi ſolers citus.

V. *Archangelus Monachorum.* *Quintò*, legere quoque eſt, vbi *Abbates* dicti *Archangeli Monachorum*. Ita appellat Fulbertus S. Odilonem: (*Fulb. Epiſt. 66.*) *Excepto illo ſancto* Monachorũ Archangelo *Odilone, cui me in nullo comparare præſumo.* Petrus Damiani (*Dam. lib. 2. Epiſt. 14.*) Caſſinenſi Abbati ſcribens, ita Epiſtolam inſcribit: *Archangelo Monachorum Deſiderio, Petrus peccator Monachus ſeruitutem.* Er epiſt. 15. *Domino Deſiderio* Archãgelo Monachorum, *ac ceteris ſanctis Fratribus* vbi Caſſinenſem Congregationem vocat *Angelicum Fratrum, ſanctumque conuentum.* (*Monachi Angeli appellati.*) Nimirùm, Monachi etiam *Angeli* appellati, quod frequentiſſimũ Chryſoſtomo, qui ait: (*Chryſoſt. homil. 9. in Matth.*) *Si quis nunc ad Ægypti ſolitudines veniat, paradiſo prorſus videbit omnem illam eremum digniorem, & innumerabiles Angelorum cœtus in corporibus fulgere mortalibus.* Monachum deſcribens Climacus, inter cetera ait: (*Clim. grad. 1.*) *Monachus eſt ordo & Status Angelicus, in corpore materiali & ſordido conſummatus.* Vt igitur Metropolitanus, qui alios ſub ſe habet Epiſcopos, nuncupatur Archiepiſcopus; ita auctoribus his, Abbas, qui Monachis terA reſtribus illis Angelis præeſt, appellatus *Archangelus Monachorum*.

VI. *Cœnobiarcha.* *Sexto*, Græcis Abbas eſt Κοινοβιάρχης, quaſi *Cœnobij Princeps*. Vnde in Regulà S. Pachomij occurrit *Princeps Monaſterij*.

VII. *Archimandrita.* *Septimò* iiſdem dicitur Ἀρχιμανδρίτης, velut ouium, ſiue mandræ paſtor, vt * ſuprà quoque indicatum. Iuſtinianus: (** Tract. 3. diſq. 1. Nouell. 5.*)

Prohibent dilecti Deo Epiſcopi, & dicti Archimandritæ.

VIII. *Hegumenus.* *Octauò* denique, vocantur Abbates Ἡγούμενοι, ab Ἡγεμονεύω, id eſt, dux ſum, principatum teneo, præſidẽ ago. Hinc Ἡγούμενοι, B *præfecti Monaſteriorũ:* vſus hac voce S. Paulus: Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν. (*Hebr. 13. 7.*) Vbi vulgatus Interpres: *Mementote Præpoſitorum veſtrorum.* Sæpiùs occurrit apud Baſilium, Climacum, alioſque. Vide Meurſium, qui corrigit Paulum Diaconum in Nicephoro & Michaële Curopalate ſcribentem, *Theodorum Eugumenum ſtudij*, pro; *Hegumenum Studij*. (*In Hadriano.*) Anaſtaſius Bibliothecarius: *Hegumenum præfectum Monaſterio B. Sabæ.* Vbi *præfectũ Monaſterio*; manifeſto gloſſemate idem C inſertum ait. Baſilio quoque καθηγούμενος, & ἀφηγούμενος, Antiſtes nominatur.

DISQVISITIO III.

Qualis debeat eſſe Abbas?

Accvrato penicillo, viuiſque coloribus veri *Abbatis* effigiem in Regulæ ſuæ tabulis S. Benedictvs, peritiſſimus ſanè pictor, delineauit. Synopſin eius analyticam *Catechiſmo* inſeruimus. Cùm D autem hîc proprius de eo agẽdi ſit locus; (*Abbatis qualitates ſub Paſtoris typo explicata.*) eamdem nonnihil illuſtrabimus: & ſub typo Pastoris, quem vel maximè S. Pater adamaſſe videtur, & S. Scripturæ conformis eſt, Superioris officium explicabimus.

Nam, vti Superior Dominici gregis *Paſtor* iure meritiſſimo vocatur, ita Monachi oues, & Monaſteria Mandræ, caulæ, & Ouilia dici queunt. Hinc S. P. reprehendit Sarabaïtas, quòd *bini aut terni, aut ſinguli, ſine Paſtore, non Dominicis, ſed ſuis incluſi Ouilibus* viuant. (*Cap. 1.*)

E *Parallela* igitur vtriuſque *Paſtoris*, tam rationis expertium, quàm rationabilium ouium depromamus.

Primò autem, conſiderandum ordinariâ Dei lege inferiora per ſuperiora regi: ſolum hoc per cœlum, & aſtrorum influentias: Angelos inferiores per ſuperiores, homines per Angelos: Bruta per homines. (*Superiores regunt inferiora.*) Ita quod regitur minus eſt regente. Hinc benè in rem noſtram Gregorius: (*Greg. Paſt. part. 2. c. 1.*) *Tantùm debet actionem populi actio tranſcendere Præſulis, quantum diſtare ſolet à grege vita Paſtoris.* Magiſter itaque noſter, vt *Abbatis*

batis præ reliquis dignam deſignaret eminentiam; decreuit, *vt vita merito, & ſapientiæ doctrinâ eligatur, qui ordinandus eſt Abbas.* Cùm autē eum *vices Chriſti agere* dixiſſet, ſtatim monuit: *Ipſe autem ſic ſe exhibeat, vt dignus ſit tali honore.* Chriſti ergo in *Abbate* reſplendeat ſpecies, cuius gerit vices; & huius ſimilitudine magis præcellat alijs, quàm dignitatis gradu. Inde adeò eſt grauis illa Bernardi expoſtulatio. *Enimuero,* inquit, *ſi ſacerdos paſtor eſt, & populus oues; dignum eſt vt in nullo appareat ouibus paſtor diſſimilis? Si inſtar mei qui ouis ſum, paſtor meus & ipſe incuruus graditur, vultum gerens deorſum, & terram ſemper reſpiciens, & ſoli ventri mente ieiunus pabulo quæritans, in quo diſcernimur? Væ ſi venerit lupus, non erit qui præuideat, qui occurrat, qui eripiat. Decét ne paſtorem more pecorum ſenſibus incubare corporeis, hærere infimis, inhiare terrenis: & non potiùs erectum ſtare vt hominem, cælum mente ſuſpicere, quæ ſurſum ſunt & quærere & ſapere, non quæ ſuper terram?* Hæc Bernardus.

Cap. 61.
Prælatus ſanctimoniâ tantum ſuis præſtet, quantum Paſtor ouibus.
Bernard. Epiſtol. ad Henr. Sen. Epiſc.

Plura autem requiruntur, vt Cœnobiarcha ita vitæ merito, & ſapientiæ doctrinâ inter ſuos emineat, vt tanto officio, quantum eſt regere animas Chriſti ſanguine redemptas, dignus habeatur. Oporteret enim omnibus vitijs carentem, omnium virtutum floribus decorari. Breuiter S. BENEDICTVS: *Oportet ergò eum eſſe doctum lege diuinâ, vt ſciat vnde proferat noua & vetera. Caſtum, ſobrium, miſericordem, ſemper ſuperexaltautem miſericordiam iudicio, vt idem ipſe conſequatur.* Quam poſtremam particulam benè exponit Bernardus Caſſinenſis. *Præponat,* inquit, *miſericordiam iudicio, id eſt, rigori: alioquin non eſſet miſericors: nam ab humore prædominante dicitur quis aut ſanguineus, aut cholericus, aut huiuſmodi. Sic & virtuoſus ab eâ quæ in eo excellit virtute, aut humilis, aut miſericors, vel eiuſmodi nuncupatur. Sit igitur in Abbate iuſtitia, ſed non crudelis: ſit miſericordia, ſed non remiſſa nimis. Sed vbi dubium eſt de aliquo vitio, numquā vtendum eſt præciſè iuſtitiæ ſeueritate. Vbi verò clarum eſt, iudicium citra & non vltra cōdignum exerceri debet.* Sic ille. Cùm autem longum foret omnes boni *Abbatis* qualitates explicare; videamus ſaltem qualis ſenſu S. BENEDICTI eſſe non debeat; quem proindè audiamus: *Non ſit,* inquit, *turbulentus, non anxius: non ſit nimius, & obſtinatus: non ſit zelotypus, & nimis ſuſpicioſus: quia numquam requieſcit.* Fuldēſes Monachi in Libello ſupplici Carolo Magno porrecto, breui paraphraſi hāc periodum ſic explanant: *Non* turbulentus *vultu,* non anxius *animo, non* nimius *in iudicio, non* obſtinatus *in conſilio.* Sed ſingula nonnihil expēdamus. *Turbulentus* Smaragdo dicitur *commotionis irâ turbatus,* veluti

Abbas quibus virtutibus præditus eſſe debeat.
Bern. Caſſin. in Spec.
Quæ vitia vitare.
Cap. 61.
Brovv. antiq. Fuld. l. 3. cap. 12.
I. *Iracundiæ ſigna.*

A turbidus, ac turbine *iracundiæ* incitatus, quæ & vultu ſe facilè prodit; cui opponitur ſedatus, tranquillus, mitis & patiens. Benè Salomon: *Vir iracundus prouocat rixas, qui autem patiens eſt, mitigat ſuſcitatas.* Prælatus proinde, monente Bonauenturâ, *maturè & benignè ad ſingula reſpondeat, & impetum feruoris reprimat, ne in voce aut vultu, ſeu moribus impatientiam oſtendat. Tunc enim magis proficit per patientiam, & tandem deuincit, quos impetuosè agendo prouocaret.* Sed quis *anxius?* Qui naturâ procliuior eſt ad angorem. *Non autem omnes anxij ſunt,* inquit Cicero, *qui anguntur aliquando, nec anxij ſemper anguntur.* Vt enim iratus differt ab iracundo, ſic anxietas ab angore. *Anxitudo,* teſte eodem Tullio apud Nonium, *eſt prona ad luctum, & mærens, ſemperque ipſa ſe ſolicitans.* Hæc ſi Superiorem corripuerit, reddet eum meticuloſum, puſillanimē, ad omnia hærentem, & vix quidquam, etiamſi ratio ſubſit, audentem concedere, & ſua poteſtate vti. Sequitur, *Non ſit nimius,* id eſt, immoderatus, plus æquo excedens, eſt enim *nimium* plus ſatis: Nam, vt Cicero ait; *Quod ſatis eſt, eo quidquid acceſſerit, nimium eſt.* Idemque aſſerit mediocritatem eſſe *inter nimium & parum.* Clarè Auguſtinus: *Nimis dicitur, quidquid plus fuerit, quā oportet. Nam* parum & nimium *duo ſunt inter ſe cōtraria.* Parum *eſt, quod minus eſt, quàm oportet: &* nimium *eſt, quod plus eſt, quàm oportet.* Smaragdo: *Nimius* dicitur *dilargus, prodigus, vel rerum Monaſterij nimius & ſuperfluus diſpenſator:* quæ explicatio ex Cicerone cōfirmari poteſt: *Vnum,* inquit, *reprehendebas, quod in honoribus decernendis eſſem nimius, & tanquam prodigus.* Sed non videtur ad prodigalitatem ſubſtantiæ Monaſterij, hæc vox coarctanda: *nimius* enim eſt & ille Abbas, qui tam grauiora, quàm leuiora eodem exigit ardore, imò ſubinde minora magis vrget: & minutijs quibuſdam plus æquo intendit, vt vel vnum apicem præterijſſe, grande ducat & dicat ſcelus. Benè hunc talem mouet Climacus: *Caue in minimo curioſius inquiras, neque enim (id faciendo) Deum imitabere.* Ille quoque nimius cenſendus, qui eamdem rem vltra modum, & nimis crebrò inculcat, qui minutula quædam errata nimiùm exaggerat, & ex culice elephantem facit.

Vetat deinde, ne ſit *obſtinatus,* id eſt, pertinax, nimis præfractè ſuo ſenſui inhęrens, qui de ſusceptâ ſententiâ ſe nullo modo patiatur diuelli: ij in Scripturâ dicuntur *prudentes apud ſemetipſos,* qui aliena nec rogant conſilia, nec ijs acquieſcunt, quod ſine dubio è radice pullulat ſuperbiæ.

Cauendum denique ne ſit *Zelotypus & nimis ſuſpicioſus:* quæ duo pro ſynonimis

PERSONÆ MONASTICÆ
Prou. 15.
Bonau de 6. alis c. 5.
II. *Angorem & puſillanimitatem.*
Tuſcul. 5.
Cic. de rep. lib. 2.
III. *Nimietatem.*
Idem de offic.
Quis nimius.
Aug. concl. 4. in Pſalm. 118.
Smaragd. in cap. 64.
Orat. pro Milone.
Climac. ad Paſt. c. 15.
IV. *Pertinaciam.*
Rom. 12.
V. *Suſpiciones & zelum nimi. m.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

Smaragd. ſuprà.

poni videntur. *Zelotypus*, ait Smaragdus, *dicitur zelo ſolicitudinis plenus, & ſuſpicionis typo repletus: qui etiam ea, quæ non ſiunt, fieri in abſentiâ ſuſpicatur: & ea quæ nemo committit, committi in abſcondito pertimeſcit: & ideò ſpiritus eius nunquam quieſcit.* Paulus Diaconus notat, non ad ſpiritualia, ſed temporalia hęc referri. Vt videlicet non ſit nimis *ſuſpicioſus* circa officiales, qui habent adminiſtrationem temporalium. *Nam ad ſpiritualia, ſcilicet lectionem, ſilentium, & ad diuinum officium, & ſimilia, debet eſſe ſuſpicioſus.* Sic ille.

DISQVISITIO IV.

Quæ Abbatis erga ſubditos officia?

NON hîc ad amuſſim omnia Superioris munia indagabimus, multoque minus explicabimus: ſed ea dumtaxat, quę cùm allato boni *Paſtoris typo* conueniunt. Cuius quidem hæ potiores conditiones: 1. *Oues noniſſe.* 2. *Eas diligere.* 3. *Pro ijs ſolicitudinem gerere.* 4. *Prodeſſe.* 5. *Exemplo praire.* 6. *Verbo paſcere & inſtruere.* 7. *In his diſcretionem adhibere.* 8. *Reddendæ rationis crebrò meminiſſe.*

Abbatis erga ſuos officia ſub Paſtoris typo explicantur.

PRIMA CONDITIO,

Ouium Cognitio.

I. *Cognoſcat oues ſuas.*

Ioan. 10. 14.

HANC expreſſit Princeps paſtorum, cùm dixit: *Ego ſum Paſtor bonus: &* cognoſco *oues meas*, & cognoſcunt *me meæ.* Notitia hæc principem in paſcendis ouibus locum obtinet: nam quas ignorat, quomodo paſcet? Non malè poeta cecinit:

Martial. l. 8. epig. 15.

Principis eſt virtus maxima, NOSSE SVOS.

Abbatis igitur hæc prima cura, vt ſuorum non tantum nomina, ſed & mores, & humores, propenſiones, robur vel imbecillitatem, complexionem, animique dotes habeat exploratas: vt quid vnicuiq; demandare, vel credere poſſit; quid ab ingenio, vel ſtudio ſingulorum exſpectandum; quibus officijs deſtinandi, vel deſtituendi, quibus medijs iuuandi ſint, nouerit. Rectè hoc Bonauentura monuit: *Ad ſtatum debitum tenẽdum, conuenit, vt rector ſubditorum mores, conſcientias & vires præcipuè* cognoſcat; *vt ſecundùm quod vnicuique expedit, eum dirigat & hortetur.* Salomonis monitum eſt. *Diligẽter* agnoſce *vultum pecoris tui, tuoſque greges conſidera.* Vultũ inſpici iubet; quia in vultu pecoris relucet tota corporis complexio & conſtitutio: Vnde ex vultu colligas pecoris, ęquè ac hominis ſanitatem vel morbum, maciem vel pinguedinem, robur vel infirmitatem, &c. rurſum an ſtudioſè pabulum cibumque ore carpant & capiant; hoc enim ſignum eſt bonæ valetudinis &

Quò eas melius dirigat.

Bonau. de ſex alis.

Prou. 27. 23.

Pecoris cõplexio ex vultu apparet.

A roboris: an verò ſegniter & interpolatè, velut nauſeantes id faciant; hoc enim ſignum eſt inualetudinis & infirmitatis.

Beda hunc locum explicans, *Paſtori*, inquit, *dicitur Eccleſiæ, diligenter adhibe curam eis, quibus te præeſſe contigerit, agnoſce animos actuſque ſingulorum, & ſi quid in eis vitij ſordidantis inueneris, citiùs caſtigare memento.* Patet hinc, cur tam accuratè pecoris vultus agnoſcendus: nimirùm, vt ei languenti opportunè poſſit ſuccurri, & conueniens adhiberi medicina. Animaduertit hoc S.

Prælatus ſubditos noſſe debet, vt ægris ſuccurrat.

B Ephræm, ita Superiorẽ quemq; inſtruens: *Eum qui ceteris præeſt, peritiſſimum eſſe conuenit, & ad conſulendum ſaluti ſubditorum vigilantiſſimum, vtque ſingulorum obſeruet inceſſum, motum, geſtum ac habitum, adhibitâ etiam debitâ earum rerum correctione, quæ minùs conueniunt, vt ad optimum ea ſtatum, formamque reducantur. Magiſtri enim non ſolùm elementorum figuras diſcipulis oſtendunt, ſed & minima quæque puncta, diſtinctionesque proponunt. Sic igitur oportet Prælatum nihil quantumuis minimum, quod ad ſalutem pertineat, omittere,*

Serm de vità Spirit. num. 16.

C *quin id fratribus proponat.* Sic ille. Seruit pręterea hęc notitia, vt Paſtor ipſe ſe ouiũ, quà fas eſt, accommodare poſſit infirmitati. Hoc præ oculis habuit, qui Abbatem vult meminiſſe, *vt nouerit infirmarum ſe ſuſcepiſſe curam animarum*: ac proindè monet, vt *ſecundum vniuſcuiuſque qualitatem vel intelligentiam ita ſe omnibus conformet, & aptet; vt non ſolùm detrimenta gregis ſibi commiſſi non patiatur: verùm etiam in augmentatione boni gregis gaudeat.* Iuxta Apoſtolum ſcilicet, *omnibus omnia factus, vt omnes lucrifaciat.*

Et eorum ſe aptet infirmitati.

Reg. cap. 2.

1. Cor. 9.

D Appoſitè proindè Regula Cuiuſdam ad Virgines Abbatiſſæ inculcat: *Habeat tot animos Mater, quot in ſuo regimine filias: vt iuxta omnium mores, omnium nouerit vitia coërcere.*

Reg. ad Virg. cap. 11

Paſtoribus & hoc familiare eſt, vt ab ouibus cognoſcantur, ouillo ſe tegere vellere, vt ouem induiſſe quodammodo videãtur. Ita & benigniſſimus Saluator noſter noſtrâ non horruit carne veſtiri, *habitu inuentus vt homo*, vt homines ad ſe alliceret, & ad ſe traijceret: *Sanans*, vt ait Auguſtinus, *tumorem, & nutriens amorem. Ne fiducia ſui pro-*

Paſtor ouinâ pelle tectus oues allicit.

Philipp. 2.

Auguſt. 9. Confeſſ. cap. 18.

Chriſtus carne noſtrâ hominei.

E *grederentur longiùs; ſed potiùs infirmarentur, videntes ante pedes ſuos infirmam diuinitatem, ex participatione tunicæ pelliceæ noſtræ; & laſſi proſternerentur in eam; illa autem ſurgens leuaret eos.* * *Attendit* diuiniſſimus ille Paſtor, *per retia carnis, & blanditus eſt, & inflammauit, vt curreremus poſt odorem eius*, eumq; ſedulò ſequeremur. Hoc autem cùm ex merâ factum ſit charitate, quid, quæſo, hinc elicimus, niſi eâdem exornandum cor cuiuſcumque Superioris? vnde adiungenda hic

* Lib. 11. cap. 15.

SECVN-

SECVNDA CONDITIO,

Charitas.

11. *Abbas oues ſuas diligat.*

DEBET enim *oues ſuas diligere:* quinimò & Chriſtum, cuius vices agit, cuius ſanguine oues redēptæ ſunt. Petrus dominici gregis futurus Paſtor à Chriſto examinatur, & tertiò interrogatur: *Simon Ioannis diligis me plus his?* & reſpondenti: *Tu ſcis Domine, quia amo te,* dicitur: *Paſce oues meas:* quaſi ſit indiciũ amoris, paſcere Chriſti ouiculas. *Non otiosè,* inquit Bernardus, *toties repetitum eſt, Petre amas me? in cõmiſſione ouium: ego quidem id ſignificatum prouidè puta, ac ſi dixiſſet illi Ieſus: niſi teſtimoniũ tibi perhibente conſcientiâ quòd me amas, & valdè perfectè amas, hoc eſt, plus quàm tua, plus quàm tuos, plus quàm te: vt huius repetitionis meæ numerus impleatur; nequaquã ſuſcipias curam hanc, nec te intromittas de ouibus meis pro quibus vti**q**; meus effuſus eſt ſanguis.* Sic ille. Meritò proinde Climacus: *Paſtorẽ verum oſtendit* Charitas, *quæ Principem Paſtorem in cruce* *egit.* Quàm charum autem animarum Paſtoribus eſſe debet, quod Charitatem hĩc ab ipſo diſcant Chriſto, imò & Deo; dicente Moyſe: *Portauit te Dominus Deus tuus, ſicut geſtare ſolet pater filium paruulum, donec veniretis ad locum hunc.* Idipſum etiam per Oſeam teſtatur, cùm ait: *Ego quaſi nutritius Ephraim portabã eos in brachijs meis, & ipſi non intellexerunt, quòd curarem eos.* Idem quoque apud Iſaiam pollicetur: *Sicut Paſtor, gregem ſuum paſcet, in brachio ſuo congregabit agnos, & in ſinu ſuo leuabit, fœtas ipſe portabit.*

Ioan. 21. — *Bern. ſerm. 76. in Cant.* — *Exemplo S. Petri.* — *Climac. ad Paſt. cap. 5.* — *Imò Chriſti, & Domini Dei.* — *Deut. 1.* — *Oſeæ 11.* — *Iſai. 40.*

Ex mandato S. Benedicti. *Reg. cap. 64.* *Cap. 2. Ibid.* *Cum æqualitate.*

Quid Regula noſtra? *Oderit,* inquit, *vitia; DILIGAT FRATRES.* Et: *Æqualis ſit ab eo omnibus Charitas.* Sed quia Amoris affectu etiam pij abripi poſſunt; cautionem adhibet peritiſſimus Magiſter: *Non ab eo perſona in Monaſterio diſcernatur. Non vnus plus ametur quàm alius: niſi quem in bonis actibus aut obedientiâ inuenerit meliorem.* Cur autem in Charitate ſeruanda hæc æqualitas, vitanda perſonarum diſcretio? Quia, vt ſubdit Paſtor noſter, *omnes in Chriſto vnum ſumus, & ſub vno Domino, æqualẽ ſeruitutis militiam baiulamus: quia non eſt perſonarũ acceptio apud Deum. Solummodò in hâc parte apud ipſum diſcernimur, ſi meliores alijs in operibus bonis, & humiles inueniamur.* Ex tribus ergo titulis cenſet aliquos in amore poſſe alijs præferri. 1. propter obedientiam: 2. propter humilitatem: 3. propter præcellentiam in bonis operibus.

S. Benedictus cenſet meliores in amore præferendos.

Quæri autem poſſet; rectène meliores in amore præferantur? Reſpondet Suarez: Inter non coniunctos, per ſe loquẽdo, præferendi ſunt meliores; iuſti peccatoribus. Quamuis autem ex eiuſdem ſententiâ, coniunctiores tam in corporalibus quàm in ſpiritualibus, bonis præferendi ſint; in Monaſterijs tamen, ſi caſum neceſſitatis excipias, carnalis coniunctionis non eſt habẽda ratio. Vnde S. Baſilius: *Æqualiter ſe diligere inter ſe omnes debẽt, idemq; aduerſus vniuerſum fratrũ cœtũ charitatis tenendus eſt modus. Quòd ſi quis inuentus fuerit, qui maiore quâdam animi propenſione Monachum, Fratrem, vel propinquum, vel alium quemuis quâuis de cauſâ videatur diligere, hunc caſtigare oportebit vt iniurium publicæ charitati.* Et Proſper: *Si propinquos noſtros quamuis incompoſitos, turpes ac male moratos, pluſquam quoſlibet ſanctos, quos à nobis ſecundùm ſanguinem vocamus extraneos, diligamus; non ſolùm carnaliter diligimus, ſed etiam grauiter in tali eorum dilectione peccamus.* Et ſanè intempeſtiuum erga ſanguine iunctos affectum à Religioſorum cœtibus eliminandum, Chriſtus docuit: Cùm enim ei nunciatum eſſet, matrem eius, & Fratres ſtare foris, quærentes loqui ei, reſpondit: *Quæ eſt mater mea,* &c. ac deinde propinquitatem obedientiâ præceptorum Dei æſtimandam eſſe docens, monſtratis diſcipulis, ait: *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt.* Quem in locum ſcribens Hieronymus: *Apoſtolos,* inquit, *cognationi prætulit, vt & nos in comparatione dilectionis carni ſpiritum præferamus.* Et Beda in eundem locum, verbis à Petro Lombardo citatis: *Non iniuriosè,* inquit, *negligit matrem, nec mater negatur; ſed religioſiores monſtrantur copulæ mentium, quàm corporum.*

Suar. tract. de char. diſp. 9. ſect. 4 n. 18. — *PERSONÆ MONASTICÆ.* — *Rectè, & ex mente SS. Patrum.* — *Baſil. de Inſt. Monach. ſer. 1.* — *Proſp. lib. 3. de vit. contempl. cap. 15.* — *Chriſtus ſpiritum carni prætulit.* — *Matth. 12.* — *Lib. 3. diſt. 29.*

Excluſo igitur, vel ſaltem ſepoſito hoc ſanguinis vinculo, probatur hæc S. BENEDICTI doctrina. *Primò,* quia cùm amoris obiectum ſit bonum: oportet vt meliora magis amentur. Vnde Auguſtinus eam eſſe vult perfectam iuſtitiam, quâ potiùs potiora, & minùs minora diligamus. Hinc Siracides: *Melior eſt vnus timens Deum, quam mille impij:* ſiue, vt habet Syrus: *Melior eſt vnus qui facit voluntatem* (obediens) *quàm mille.* Chryſoſtomus: *Melior eſt vnus faciens voluntatem Domini, quàm decem mille peccatores.* Et Philo aſſerit, *vnumquemque dum Deo paret & legibus, æquari frequentiſſimo populo, vel potiùs omnibus gentibus, imò mundo vniuerſo.* Ex quibus teſtimonijs patet, quàm meritò S. BENEDICTVS illi potiorem in Abbatis amore locum tribuat, *quem in obedientiâ inuenerit meliorem:* quem etiam Chriſtus, vt iam dictum, ſibi æſtimat propinquiorem. Hinc Cæſarius Arelatenſis: *Non quæ tibi vultu, intuituque placuerit, non quam tibi ad oculum cognoueris, vel cuius blandiori obſequio fueris delinita: ſed quam amor Chriſti, & religioſior demonſtrauerit vita, præponas.*

Probatur doctrina S. Benedicti. Primò. — *S. Auguſt. lib. de Vera Relig. c. 48.* — *Eccli. 16.* — *Chryſoſt. homil. 39. in Geneſ.* — *Philo lib. de Decal.* — *Cæſar. Epiſt. ad Orat. cap. 7. Reg. Sanctim. Can.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

Secundò. Auguſt. in Pſalm 93.

Secundò, Deus meliores magis diligit; cuius voluntati nos conformari oportet, ſi rectè diligere volumus. *Illi* enim, iuxta Auguſtinum, *ſunt recti corde, qui hoc volunt, quod vult Deus.*

Tertiò. 2. 2. qu. 26. art. 13.

Tertiò, vt Angelicus docet Doctor, in cæleſti patriâ ſecundùm differentiā boni, quod quis alteri optat, quilibet beatus plus diliget meliores, quàm minùs bonos: *tota enim vita beata conſiſtit in ordinatione mentis ad Deum. Vnde totus ordo dilectionis beatorum obſeruabitur per comparationem ad Deum: vt ſcilicet ille magis diligatur, & propinquior ſibi habeatur ab vnoquoque, qui eſt Deo propinquior.* Quid autem conuenientius, quàm vt cælitum horum amorem tantò ſolicitiùs Monachi imitentur, quantò vehementiùs ad eorum conſortium aſpirant?

Quartò, Exemplo Sanctorum, qui virtuti primas in dilectione dederunt. Geneſ 37. Ambr. lib. de Ioſeph cap. 2.

Quartò, exemplo eadem doctrina ſtabiliri poteſt. Iacob enim Patriarcha *diligebat Ioſeph ſuper omnes filios ſuos*; quod ne ſolùm referas in eam, quā Scriptura ſubdit cauſſam, eò *quòd in ſenectute genuiſſet eum*; Ambroſius ad virtutis præeminentiam refert. *Nec libertatem*, inquit, *poſſumus auferre parentibus, ne eos plus diligant, quos plus credunt mereri.* Et pòſt: *Iacob illum plus amabat, in quo maiora virtutum inſignia prauidebat.* Quantò amore Chriſtus Dominus Ioannem Euangeliſtā proſecutus ſit, ex eo colligas, quod ſeipſum non ſemel vocauerit *Diſcipulum, quem diligebat Ieſus.* Cuius quidem cauſſam virtuti tribuendam, nemo credo dubitauetit: Et Eccleſiæ in diuino officio hæc vox eſt. *Virgo eſt electus à Domino, atque inter ceteros magis dilectus: qui priuilegio amoris præcipui ceteris altiùs à Domino meruit honorari.* Quorſum autem? quoniam *ſpecialis prærogatiua caſtitatis ampliori dilectione fecerat dignum.* Benè in hanc rem Aluarez de Paz: Vt Chriſtum in hoc imiteris, poteris ſanè meliores magis amare, perfectiores imperfectioribus præferre, & maioribus donis præditos, comunioribus hominibus anteponere. Hoc enim ordo charitatis poſcit, æquitas petit, iuſtitia exigit. Quā ſi omnes ad amuſſim cuſtodirent, & meliores, ac digniores vehementiùs ſuſciperenr, ampliùs honorarent, & locum ambitioni prenſationibus non præberent; meliùs regeretur Eccleſia Dei, & quælibet Religioſa familia pulchriore colore fulgeret. Atque hæc de Paſtorali Amore.

Paz tom 1. lib. 5 cap. 26. *Id etiam exigit ordo charitatis.*

TERTIA CONDITIO,

Solicitudo.

III. *Prælatus ſuorum curam habeat.*

EXPENDAMVS nunc eam, quæ ex amore naſcitur, SOLICITVDINEM. Docet eam natura in matribus, in quibus naturalis erga proles affectus eas exſtimulat ad tantam curam & diligētiam, quam paſſim licet obſeruare: vix nocte capiūt ſomnum, de die vix auelli à liberis poſſunt, minima quæque timent, & in continuā degunt anxietate, ne quid mali eis eueniat. Nempe:

Res eſt Solliciti *plena timoris amor.*

Ouid. Epiſt. Heroid. 1.

Vis hanc vigilantiam in *Paſtore* conſpicere? attende Patriarcham Iacob de ſe loquentem: *Die noctuq́; æſtu vrebar & gelu, fugiebatque ſomnus ab oculis meis.* De Superiore quouis Paulus ait: *Qui præeſt in Solicitudine.* B Magnus autem Gregorius non dubitauit Eccleſiæ Paſtores, ex Opilionum exemplo ad vigilantiam excitare. *Studeamus*, inquit, *cor noſtrum terrenorum Paſtorū imitatione ſuccendere, qui hiemales noctes imbribus geluque conſtricti ducūt ſæpè peruigiles, ne vel vna ouis, & non fortè vtilis pereat. Quam & ſi inſidiator ore voraci momorderit, quomodo ſatagunt? quibus cordis anhelant æſtibus? in quas voces, vt eruant pecus captum, anguſtiâ ſtimulante proſiliūt? ne à gregis Domino quidquid per incuriam perdiderint exigatur. Vigilemus ergo, ne quid pereat,* C *& ſi captū quid forte fuerit, vocibus diuinorū eloquiorum ad gregem Dominicum reducamus.*

Exemplo Opilionum. Geneſ. 31. Rom. 12. 8. S. Gregor. lib. 2. Epiſt. 33. *Qui magno labore greges paſcunt.*

Peruigilem Paſtorem Bernardus graphicè deſcribit, & Prælatis in exemplum proponit: *Si quem fortè*, ait, *ex his quos genuit in Euangelio, deprehenderit forti aliquâ tentatione cōcuſſum, & inde turbatum ac triſtem puſillanimemq́; factum non poſſe tam ferre vim tentationis: quomodo cōdolet, quomodo mulcet, quomodo plangit, quomodo conſolatur, quot argumenta pietatis mox reperit, quibus erigat deſolatum? E contra ſi promptum, ſi alacrem, ſi benè proficien-* D *tem cognouerit, exultat: aggreditur ſalutaribus monitis, accendit ampliùs, inſtruit de quibus poteſt, vt perſeueret, vtq́; meliùs ſemper proficiat, exhortatur. Omnibus ſe conformat, omnium in ſe transfert affectus, matrem ſe denique probat non minùs deficientium quàm proficientium. Quæ mater eſt, non diſſimulat: habet vbera, & non vacua. Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus nouit: nec ceſſat exprimere de vbere quidem congratulationis lac exhortationis, de vbere verò compaſſionis lac conſolationis.*

Bern. ſerm. 10 in Cant. *Officium boni Prælati erga ſubditos deſcribitur.*

Hanc porrò ſollicitudinem curamque E S. BENEDICTVS quam ſeriò Abbati inculcat? *Ante omnia*, inquit, *ne diſſimulans, aut paruì pendens ſalutem animarum ſibi commiſſarum, non plus gerat ſollicitudinem de rebus tranſitoriis, & terrenis atque caducis, ſed ſemper cogitet, quia animas ſuſcepit regendas, de quibus & rationem redditurus eſt.* Quantâ circumſpectione, quantâ curâ, & vigilantiâ opus ſit, non obſcurè indicat, cùm *aliū quidem blandimētis, aliū verò increpationibus, aliū ſuaſionibus* vult foueri, corripi, & ad bonum induci. Quemadmodū autem Paſtores ouibus medētur, & infirmas ſuſtētāt, atque in

S. Benedictus Abbatem vult eſſe ſolicitum. Cap. 2. Ibid.

humeris

humeris etiam portant; ita iubet, vt *omni* A

Cap. 27. *Præſertim circa infirmas oues.*

ſollicitudine *curam gerat Abbas circa delinquentes Fratres: Quia nō eſt opus ſanis Medicus, ſed malè habentibus. Et ideò vti debet omni modo, vt ſapiens* MEDICVS *&c. Magnoperè debet* ſolicitudinē *gerere Abbas circa delinquentes Fratres; & omni ſagacitate & induſtriâ curare, ne aliquam de ouibus ſibi creditis perdat. Nouerit enim ſe infirmarum curam ſuſcepiſſe animarum, non ſuper ſanas tyrannidem: metuat Prophetæ comminationem, per quem dicit Deus:*

Ezech. 34. Luc. 15.

Quod craſſum videbatis, aſſumebatis: & quod debile erat, proijciebatis. Et Paſtoris boni pium imitetur exemplum: Qui relictis nonaginta nouem ouibus in montibus, abijt vnam ouem quæ errauerat quærere: cuius infirmitati in tantùm compaſſus eſt, vt eam in ſacris humeris ſuis dignaretur imponere, & ſic reportare ad gregem.

Paſtoralis cura olim in calicibus adumbrata. Tertull. lib. de pudicit. c. 7.

Paſtoralis huius curę vt memores eſſent Sacerdotes & Epiſcopi, ſolebant olim in ſacris calicibus exprimere effigiem *Paſtoris* ouem humeris ſuis ad ouile reportantis. Tertullianus: *Procedant ipſæ picturæ calicum veſtrorum, ſi vel in illis perlucebit interpretatio pecudis illius, vtrumne Chriſtiano an* C *Ethnico peccatori de reſtitutione colliniet.* Et

Cap. 10.

infrà: *Cui ille, ſi fortè patrocinabitur Paſtor, quem in calice depingis, &c. de quo nihil libentiùs bibas quā ouem pœnitentiæ ſecundæ.* Oues proindè rationales non tolerare tantùm, ſed in humeros tollere oportet: quod egregiè indicauit ille, qui ex Paſtore ouium,

Num. 11. *In Moyſe oſtenſa.*

factus eſt *princeps populorum*, cùm Domino diceret: *Cur* impoſuiſti *pondus vniuerſi populi huius ſuper me? Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem, vel genui eam, vt dicas mihi:* Porta *eos in ſinu tuo ſicut* portare *ſolet* D *nutrix infantulum, & defer in terram, pro quâ iuraſti Patribus eorum?* Portandi igitur ſunt ſubditi: quod illo quoque adumbratum typo, quo Dominus olim præcepit, nomina duodecim filiorum Iſrael in *ſuperhumerali*,

Exod 28.

quod Aaronis humeros tegebat, duobus lapidibus onychinis inſculpi, eadēq; duodecim lapidibus inſcripta in *Rationali* ſiue pectorali, (quod Pagnino Hebræa vox, חֹשֶׁן *choſen* ſignificat) *reponi*. Quid enim hoc

Quomodo à Superiore portandi ſubditi.

aliud ſibi vult, quàm quòd Superior commiſſas ſibi animas, & in pectore per charitatem, & in humeris per continuum laborem debeat portare? Quę quidem ita inter ſe connexa ſunt, vt vnū ex altero ſequatur. Quātum enim amat ſubditū, tantū portat: ſi deſinat amare, deſinit portare. Nimirùm, hoc onus eſt Abbatiale, ipſis etiam Angeli-

Bern. Epiſt. 73.

cis humeris formidandum. *Hoc onus*, ſcribit ad Rainaldum Abbatem S. Bernardus, *animarum eſt infirmarum: Nam quæ ſanæ ſunt,* portari *non indigent, ac per hoc nec onus ſunt. Quoſcumque igitur de tuis inueneris triſtes, puſillanimes, murmurioſos, ipſorum te Patrem,* A *ipſorum te noueris eſſe Abbatem. Conſolando, exhortando, increpando agis opus tuum,* portas *onus tuum, &* portando *ſanas, quos ſanando* portas. *Si quis verò ita ſanus eſt, vt magis iuuet te, quàm iuuetur à te, huius te non Patrem, ſed parem, comitem, non Abbatem agnoſcat.* Sic

PERSONÆ MONASTICÆ.

Etiam duri & contumaces.

ille. Ab hâc ſolicitudine excludendus nemo, etiamſi durus & contumax exiſtat, & errans ouicula non derelinquenda, ſed inquirenda. Opportunum hic occurrit S.

Orſieſ. lib. de inſtit. Monaſt.

Orſieſij monitum: *Caueant Præpoſiti domorum, ne forſitan quilibet vnus è Fratribus in-* B *iuriam Præpoſito fecerit, & iratus ille diſcernat & dicat. Quid cauſſa habeo ad hominem cōtemptorem? faciat quod vult, ad me non pertinet. O homo, quid hæc loqueris? intellige, quo furore ſupereris, & quod odium occupauerit cor tuum, vt magis tuo vitio, quàm ſuo peccato Frater pereat, cui debes ignoſcere, & eum ſuſcipere pœnitentem.* In multiplici hac ſolicitudine quantum deſudant, quantum ingemiſcunt boni *Paſtores*, dum *poſt ſomenta & vnguenta adhortationum, poſt medicamina Scripturarum diuinarum, nihil vident ſuam præualere indu-* C *ſtriam.* Sed meminerint, curam ſibi demandatam, non curationem: & quod ex S. BENEDICTI mente, Paſtor tunc *liber erit, ſi inquieto vel inobedienti gregi* Paſtoris fuerit *omnis diligentia attributa, & morbidis earum actibus vniuerſa fuerit cura exhibita:* Paſtor *earum in iudicio Domini abſolutus, dicat cum Prophetâ Domino:* Iuſtitiam tuam non abſcondi in corde meo, veritatem tuam & ſalutare tuum dixi: ipſi autem contemnentes ſpreuerunt me. *Et tunc demum inobedientibus curæ ſuæ ouibus pœna ſit eis præ-* D *ualens ipſa mors.*

Licet non ſine labore & moleſtiâ. Reg. cap. 28.

Cap. 2.

Pſalm. 39.

QVARTA CONDITIO,

Ouium Vtilitas.

IV. *Abbas curet ſuis prodeſſe.*

QVAM explicauimus ſolicitudinē non parum promouebit Abbas, ſi officij ſui ſcopum eſſe credat, atque animo ſuo præfigat, non ſuā, ſed ouium VTILITATEM: *Sciatque*, vt S. BENEDICTVS ait, *ſibi oportere* prodeſſe *magis, quàm præeſſe.* Muneri ſuo ſe non defuiſſe, Iacob Patriarcha teſtatur, ſo- E cero ſuo dicens: *Oues tuæ & capræ ſteriles non fuerūt.* Ita *Paſtor* Dominicis præſit proſitq; ouibus, vt de illis dici queat: *Omnes gemellis fœtibus, & ſterilis non eſt in eis.* Hunc porrò profectum vehemēter vrget formidabilis illa S. Patriarchæ noſtri ſententia: *Sciatque Abbas culpæ* Paſtoris *incumbere, quidquid in ouibus paterfamilias* vtilitatis *minùs potuerit inuenire.* Terribilis ergo eſt locus iſte, ſi ab eo qui præficitur, non tantùm exigitur ratio eius animæ, quæ deficit; ſed & illius quę minus proficit. Vt igitur poſſit Fratribus *prodeſſe*, qui cogitur præeſſe, caueat abeſſe,

Cap. 64.

Gen. 31.

Cant. 4.

Si negligat, periclitatur. Cap. 2.

PERSONÆ MONASTICÆ.

Neceſſaria Prælati præſentia ad ſubditorum profectum.

abeſſe, ſtudeat adeſſe. Mirum enim quantum in omni gubernatione momentum adferat Superioris præſentia. Hinc Paſtores ab aliorum conſortio ſequeſtrati, inter oues iugiter verſantur, in montibus, in ſiluis, in pratis, & paſcuis, nocte & die vigilantes ſuper cuſtodiâ gregis ſui.

Ariſt. lib. 1. Oeconom. Refert Ariſtoteles, Perſam rogatũ, quid maximè ſaginaret equum, reſpondiſſe: *Oculum Domini.* Afrum verò rogatũ, quodnam in agro eſſet ſtercus optimum, reſpõdiſſe: *Domini veſtigia,* id eſt, in agro ambulatio & præſentia. Sic ad ſaginandas oues rationales, & fœcundandum agrum Eccleſiæ, plurimùm valent *Paſtoris* veſtigia, & oculus, id eſt cognitio, & præſentia.

QVINTA CONDITIO,

Exemplum Paſtoris.

V. *Abbas exemplo ſubditis præeat.*

QVAMVIS plurimùm iuuet Præſulis præſentia, non eſt tamen in eo totum repoſitũ, niſi ſimul etiam PRÆEAT ijs, quibus prælatus. Huc *Paſtoris* officium eſſe, animarum noſtrarum Paſtor docuit, dicẽs:

Ioan. 10. *Cùm proprias oues emiſerit,* ANTE EAS VADIT: *& oues eum ſequuntur.* Nihil ſanè efficacius bono boni *Paſtoris* exemplo. Verba enim mouent, exempla trahunt. Atque, vt Tertullianus dixit, *Dicta factis deficientibus erubeſunt.* Hinc Chæremon apud Caſſianum: *Nunquam erit efficax inſtituentis auctoritas, niſi eam effectu operis ſui cordi affixerit audiẽtis. Dabis voci tuæ vocem virtutis,* inquit Bernardus, *ſi quod ſuades, prius tibi illud videaris perſuaſiſſe. Validior operis quàm oris vox. Fac vt loqueris, & non ſolùm me faciliùs emendas, ſed te quoque graui liberas probro.*

Quod verbis præſtat, & eſt efficacius. Tertull. lib. de patient. Caſſ. collat. 11. cap. 4. Bern. ſerm. 59. in Cant.

Et monet S. Benedictus. Cap. 2. Sed noſtrũ potiùs iuuat hîc audire Magiſtrum: *Omnia bona & ſancta, factis ampliùs quàm verbis oſtendat, & capacibus diſcipulis mandata Domini verbis proponat: duris verò corde & ſimplicioribus factis ſuis diuina præcepta demonſtret. Omnia verò quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſuis factis indicet non agenda.* Boni *Paſtoris* formam exhibuerunt Gedeon & Abimelech, qui ſuis dicebant: *Quod me facere videritis, hoc facite.* Boni prçlati non dicunt; *ite, & facite:* ſed, *venite, & faciamus.*

Iudic. 7. & 9.

Prælatus in quibus prælucebit exemplo. In quibus autem potiſſimùm bonum hoc præbendum exemplum? Apoſtolum audiamus: *Exemplum eſto fidelium, in verbo, in cõuerſatione, in charitate, in fide, in caſtitate.* Nimirùm *Paſtor* ſit exemplar ſubditorum, & forma gregis. 1. in *Verbo,* ſcilicet ponderato, ordinato & circumſpecto. 2. In *Conuerſatione,* exteriori, vt ſicut excellit loco, & dignitate, ita & honeſtâ conuerſatione. 3. In *Charitate,* erga Deum, & proximum: quarum hęc per opportuna ſubſidia & be-

1. Tim. 4. Ita S. Thomas hunc locum explanat.

1.
2.
3.

A neficia proximis impenſa: illa per religionis cultum ſe prodit. Addunt autem Græca, *ἐν πνεύματι,* id eſt, *in ſpiritu,* vt ſcilicet zelum & amorem Dei ſe habere oſtendat. 4. In *Fide,* id eſt, in fidei rectitudine, & conſtantiâ. 5. In *Caſtitate,* id eſt, in vitæ totius puritate. Simile monitum alteri inculcat Diſcipulo, dicens: *In omnibus teipſum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in grauitate.* Prò, *exemplum,* Græcè eſt, *τύπον,* id eſt, typum, ſiue exemplar: vnde Chryſoſtomus exponens, ait: *Sit doctri-*
B *na & exemplar virtutis tuæ ſpeculũ vitæ, quod omnibus proponitur ad imitandum, veluti archetypus, & primitiua quædam imago, omnia in ſe habens, quæ bona & honeſta ſunt.* Triplex autem (vt S. Thomas in hunc locum annotat) debet eſſe in Prælato integritas: ſenſus ſcilicet per prudẽtiam, affectus per charitatem, corporis per caſtitatem. Vnde Theſſalonicenſibus Apoſtolus optat, vt *integer ſpiritus, & anima, & corpus ſine querelâ in*
C *aduentu Domini noſtri* IESV *Chriſti ſeruetur.*

4.
5.
Alius Apoſtoli locus in hanc rem explicatus. Tit. 2.
Triplex Prælati integritas.
1. Theſſ. 5.

Peculiariter autem Cæſarius Arelatenſis Oratoriũ Abbatiſſam inſtruit, in quibus exemplo præire debeat: *Prior,* inquit, *in Eccleſiâ inueniaris, poſtrema exeas. Par ſis in communi cibo cum quibus pari vteris in menſâ conſeſſu. Abſtinentiam, quam lingua prædicat, proximæ fauces, vel vicinus ſtomachus ſentiat: ne forſitan ſubditæ audientes, tacitis cogitationibus dicant: O quàm pulchrè abſtinentiam nobis prædicat plenus venter! Et in his omnibus, ceteriſque hoc tibi noueris conuenire, vt anguſti callis itinera, per quæ ſocias admones gradiendum, prior ipſa gradiaris.* Similiter Fructuo-
D ſus: *Abbas, vel Præpoſitus diuinis ſemper officijs, & vigilijs interſint, & priùs ipſi agant, quod alios doceant.*

Ad particularia deſcenditur. Citatur in Reg. Sanctim. cap. 7. Tom. 1. Conc. Gall.
Fruct. in Reg. cap. 10.

SEXTA CONDITIO,

Ouium paſtus & inſtructio.

VI. *Abbas ſubditos paſcat.*

PRÆSENTEM, & præeuntem *Paſtorem* quonam oues ſequentur? AD PASCVA. Vnde Chriſtus: *Per me ſi quis introierit, ſaluabitur: & ingredietur, & egredietur, & paſcua inueniet.* In his conſtitutus Dauid, grato animo canebat: *Dominus regit me, & nihil*
E *mihi deerit: in loco paſcua ibi me collocauit.* Quænam autem animæ *Paſcua?* Dominum audiamus: *Dabo,* inquit, *vobis Paſtores iuxta cor meum, & paſcent vos ſcientiâ & doctrinâ.* Ad hęc Paſcua ſuas ouiculas deduci voluit S. BENEDICTVS, cùm de Paſtore ait: *Oportet eum doctum eſſe lege diuinâ, vt ſciat & ſit, vnde proferat noua & vetera.* Et cap. 2. ſparſim agit de Doctrina Abbatis. Chryſologum hîc audiamus. *Paſtor dulci iubilo, & variâ modulatione, aut gregem producit ad paſcua, aut ſub nemore vmbroſo ſeſſum pecus retinet ad quietem,*

Ioan. 10.
Pſalm. 22.
Ierem. 3. *Scientiâ & doctrinâ.*
Chryſol. ſerm. 46.

Digitized by Google

Gregis ad paſcua deductio depingitur.

tem, aut alta collium ſalubriaris graminis hortatur cupiditate conſcendere, aut ad deuexa vallium ſenſim totâ neceſſitate deſcendere. Sed beatæ ſunt illæ oues, quæ ſui vocem admittunt Paſtoris, attrahunt, nutriunt, congregant, & verè Paſtori ſuo iubilant: quæ germina ſui gregis Domino multiplicare moliuntur.

SEPTIMA CONDITIO,

Diſcretio.

VII. Abbas in his Diſcretionem adhibeat. Cap. 64.

TAm in doctrinâ, quàm in toto regimine, maxima Abbati adeſſe debet DISCRETIO: quam Paſtoris exemplo B S. Legiſlator inculcat: *In ipſis imperiis ſuis*, inquit, *ſit prouidus & conſideratus, ſiue ſecundùm Deum, ſiue ſecundùm ſæculum ſint. Opera quæ iniungit, diſcernat & temperet, cogitans* DISCRETIONEM *S. Iacob, dicentis:* Si greges meos plus inambulando fecero laborare, morientur cuncti vnâ die. *Hæc ergo aliaq; teſtimonia* Diſcretionis *matris virtutum ſumens, ſic omnia temperet: vt fortes ſint qui cupiant, & infirmi non refugiant. Diſcretio*, inquit Bernardus, *non tam virtus eſt quàm quædam moderatrix & auriga virtutum: ordinatrixq; affectuum, & morum doctrix. Tolle hanc, & virtus vitium erit; ipſaque affectio naturalis in perturbationem magis conuertetur exterminiumq; naturæ.* Idemque alibi: *Virtus* Diſcretionis *abſque charitatis feruore iacet, & feruor vehemens abſque* Diſcretionis *temperamento præcipitat. Ideò laudabilis cui neutrum deeſt, quatenus & feruor* Diſcretionem *erigat, &* Diſcretio *feruorem regat.* Maximè autem opus eſt *Diſcretione*, in correctione & correptione delinquentiū, & vtramq; hâc moderatur regula: *In doctrinâ ſuâ Abbas Apoſtolicā debet illam ſemper formam ſeruare, in quâ dicit;* Argue, obſecra, increpa, *id eſt, miſcens temporibus tempora, terroribus blandimenta: dirum Magiſtri, pium Patris oſtendat affectum; id eſt, indiſciplinatos & inquietos debet duriùs arguere: obedientes autem & mites, & patientes, vt in meliùs proficiant obſecrare: negligentes autem & contemnentes, vt increpet & corripiat, admonemus. Et honeſtiores quidem atque intelligibiles animos, primâ vel ſecundâ admonitione verbis corripiat: improbos autem, & duras corde ac ſuperbas, vel inobedientes, verberum vel corporis caſtigatione in ipſo initio peccati coërceat.* En quantâ *diſcretione*, quantâ opus E ſit prudentiâ, erga præuaricantes Fratres. Sed de his aliàs forſan vberiùs.

Gen. 33.

Eius commendatio, & neceſſitas. Bern. ſerm. 49. in Cant. C

Ibid. ſerm. 23.

Prælato indicitur Diſcretio in correctione, & correptione. Cap. 2.

1. Tim. 4. D

OCTAVA CONDITIO,

Memoria reddendæ rationis.

VIII [...]iat Ab[...] exigen[...]

VLTIMAM nunc *Paſtoris* noſtri cum Opilione analogiam explicemus. A Non ſecus quàm Iacob Patriarcha oſtendit Laban ſe pro ouibus exactè reſpondiſſe: *Nec captum*, inquit, *à beſtiâ oſtendi tibi, ego damnum omne reddebam: quidquid furto peribat, à me exigebas:* Ita S. BENEDICTVS magnum Abbati ſubdit ſtimulum, vt iis, quæ explicauimus, probè fungatur officiis. *Cogitet*, ait, *ſemper, quia de omnibus iudiciis & operibus ſuis* REDDITVRVS *eſt Deo* RATIONEM. Paulò ſuſiùs alibi: *Sciatq;, quia qui ſuſcepit animas regendas, præparet ſe ad* RATIONEM REDDENDAM. *Et quantum ſub ſuâ curâ Fratrum ſe habere ſcierit numerum, agnoſcat pro certo, quia in die iudicii ipſarum omnium animarum eſt* redditurus *Domino* rationem, *ſine dubio addita & ſuæ animæ. Et ita ſemper timens futuram* diſcuſſionem *Paſtoris de creditis ouibus, cùm de alienis ratiociniis cauet, redditur de ſuis ſolicitus.* Faxit Deus, vt altè Prælatorum Regularium mentibus hæc cogitatio infigatur! ſperandum enim hinc eos ad omnes officii ſui functiones validiſſimè excitādos. Audiunt vnum hæc anxiè expendentem: *Grauiori & periculoſiori debito tenentur adſtricti, qui pro multis animabus* reddituri *ſunt* rationem. *Quid ego infelix, quò me vertam, ſi tantum theſaurum, ſi depoſitum iſtud, quod ſibi Chriſtus ſanguine proprio pretioſius iudicauit, contigerit negligentiùs cuſtodire? Si ſtillantem in cruce Domini ſanguinem collegiſſem: eſſetq; repoſitus penes me in vaſe vitreo, quod & portari ſæpius oporteret; quid animi habiturus eſſem in diſcrimine tanto? Et certè id ſeruandum accepi, pro quo mercator non inſipiens (ipſa vtique Sapientia) ſanguinem illum dedit. Sed & habeo theſaurum iſtum in vaſis fictilibus, & quibus multò plura, quàm vitreis imminere pericula videantur. Accedit ſanè ad ſolicitudinis cumulum, & pondus timoris; quòd cùm & meam, & proximi conſcientiam ſeruare neceſſe ſit, neutra mihi ſatis eſt nota. Vtraque abyſſus eſt imperſcrutabilis, vtraque mihi nox eſt, & nihilominus exigitur à me vtriuſque cuſtodia.*

PERSONÆ MONASTICÆ. [...]dum à ſe [...]rationem commiſſi gregis. Gen. 31. Cap. 63. Cap. 2.

Huius oneris grauitas graphicè deſcribitur.

Bernard. ſerm. 3. de Aduent. Dom.

DISQVISITIO V.

De Baculi Paſtoralis nomine, & ſignificatione.

PASTOR & Dux eſt & ductor, [illegible]diraſque oues non vno modo debet deducere. *Abducere* enim eas debet à vitiis; *ſubducere* periculis: *reducere* ab erroribus; *deducere* ad caulas: *educere* ad paſcua; *conducere* per viam: *adducere* ad Chriſtum: *inducere* ad bonum; *perducere* ad perfectionē: *introducere* ad regnum. In tam multiplici ducatu quid opus ei, niſi *Baculo Paſtorali*; quo manus eius, antequam ad vlteriora progrediamur, ornabimus.

Paſtor variè oues ducit.

Hinc ei opus Baculo Paſtorali, qui dictus.

PERSONÆ MONASTICÆ.

I. *Pedum.* Virg. eclog. 5.

Vt autem de nomine aliqua præmittamus, tam Opilionum quàm Eccleſiæ Paſtorum Baculus, *Primò* dicitur PEDVM, quo vocabulo vſus Virgilius:

At tu ſume PEDVM, *quod me cum ſæpe rogaret*
Non tulit Antigenes.

Pedum autem, Feſto auctore, eſt baculus recuruus, quo Paſtores vtuntur ad comprehēdendas oues aut capras. Quæ & Seruius habet in Virgilium. Goropius autem Becanus vetuſtam Cimmeriurum vocem eſſe contendit, quam ſuo more, PE-TOOM diuiſis ſyllabis, pecudis freuum interpretatur, ſiue id quo pecudes veluti freno reguntur. Sed frenandam docti cenſuerunt huius viri in coniectandis & eruendis vocum originationibus licentiam.

Gorop. Hieroglyph. l. 10.

II. *Virga.*

Secundò, dicitur VIRGA, Leuit. 27. *Bouis & Ouis & capra, quæ ſub Paſtoris* virgâ *tranſeunt*. Sic in Pſalmis: *Virga regni*, virga *directionis*, & *virga aurea* Aſſueri, pro Sceptro ponuntur. Honorius comparat *Virgæ* Moyſis miraculorum effectrici.

Eſther 5. Honor. in Gemmâ animæ lib 1. cap 217.

III. *Caputta*

Tertiò, eidem dicitur CAPVITA. Comeſtori *Cambuca: Sicut*, inquit, *in baculo* Cambucæ *Pontificalis eburneo fieri ſolet*. In Ordine Romano ad dedicandā Eccleſiam, *Cambutta* vocatur. Apud Flodoardum in Teſtamento S. Remigij occurrit: *Et argenteam* Cabutam *figuratam*; vbi Briſſonius legit, *Cambutam*: quæ vox etiam legitur in vitis SS. Galli & Magnoaldi. Cenſet autem Gauantus, voces has eſſe corruptas, à *Cambura*, voce barbarâ, quæ ſignificat baculum retortum. Sed Menardus *Cambuta* deriuat ἀπὸ τοῦ κάμπτειν, id eſt, *curuare*; quia Abbatum, vt aliorum Eccleſiæ Prælatorum virgæ ſunt in ſummitate curuæ ad Paſtorum imitationem, quorum virgæ in faſtigio curuæ erant; cum Magiſtratuum virgæ eſſent rectæ, vt notat auctor veteris Etymologici.

Comeſt. in Hiſt. Exod. cap. 52. Flod. hiſt. Rhem. l. 1. cap. 8. Gauant. in rubr. Miſſ. p. 1. tit. 1. n. 6. *Vnde ea vox.* Menard. in Concord. Reg. c. 18. §. 11.

IV. *Ferula.*

Quartò, dicitur Honorio quoque FERVLA, à feriendo dicta: inſtrumentum eſt, quo aliquid feritur: vt baculus, virga.

V. *Lituus.*

Quintò, Hadrianus Iunius LITVVM vocari poſſe ait inflexum à ſummo bacillum Antiſtitum, quali olim augures vtebantur, vertitque Biſſchopsſtaf / vel Krootſe / à Gallico *Croce*, quaſi dicas, baculum aduncum. Budæo dicitur *Lituus Pontificius*. Primò autem reges & Pontifices *Lituo* vſos, Goropius ait: reprehenditque Agellium dicentem *Lituum* eſſe *virgam breuem*, *in parte quâ robuſtior eſt*, *incuruam*: quod, inquit, cum omnibus vetuſtis numiſmatis & ſaxis pugnat; atque adeò cum ipſo Cicerone, qui parte ſuperiore, incuruum eſſe dicit. Laudat verò Guilielmum Ghoulium, qui multos *Lituos* congeſſit, quorum nullus eſt qui non parte ſui tenuiore reflectatur: quod niſi ita eſſet, *Pedum* male referret.

Eius vſus, & forma. Agell. lib. 5. cap 8.

Vnde Abbatis Pedum?

Vt à nomine iam ad rem veniamus, quæri poſſet, vnde Abbatibus vſus *baculi Paſtoralis*? An ex veteri Monachorum conſuetudine illis relictus, an ex ſimilitudine & participatione quādam Epiſcopalis ſolicitudinis auctoritatiſque, eis ſit communicatus? Priſcos illos Ægypti Monachos *baculum* geſtaſſe conſtat. Sanctum enim Antonium, Hieronymus teſtatur *baculum* habuiſſe; idemque præfatione ad Regulam S. Pachomij, Monachorum enumerās ſuppellectilem, in eâ receuſet *Baculum itineris ſocium*. In ipsâ Pachomij Regulâ, prout citatur in Concordiâ Regularium, mentio fit *Zonæ, & bacilli*. Et S. Orſieſius, Pachomij diſcipulus, dat Monachis *caligas, pellem, & virgam*. Caſſianus verò originem deferendi *baculum* exponens, ait eum geſtari à Monachis, *ad imitationem eorum, qui profeſſionis huius præfigurauère lineas in veteri Teſtamento*, Eliſei ſcilicet, qui Giezi puerum ſuum cum *baculo* miſit ad ſuſcitādum mortuum puerum. Quod probat etiam Rupertus Tuitienſis, dicens: *Vt Patres quoque Monachorum Baculo inſignerentur, ab Eliſæo ſumpſit exordium.* Alibi idem Caſſianus ait: *Cùm accepiſſemus peram & Baculum, vt ibi moris eſt, Monachis vniuerſis iter agentibus.* Patet ex his delatum à Monachis *Baculum* ad ſuſtentandum in itinere corpus; fortè etiam ad abigendas, quæ in vaſtis ſolitudinibus occurrebant, beſtias. Cùm autem iuniores potiſſimùm domi remanerent, & Abbates plerumque ad alios viſitādos pergerent; hinc peculiariter illis *Baculi* vſus fuerit attributus, tranſieritque poſteà in inſigne paſtoralis poteſtatis: vel ſanè per communicationem, vt dixi, pontificalis auctoritatis, ex priuilegio illis olim fuerit cōceſſus. Vetuſtum enim morem eſſe tradendi Abbati *Baculum* in eius ordinatione, patet ex Ordine Romano, in quo ex Canone Theodori dicitur: *Epiſcopus dat ei*, Baculum, *& pedules*. Poſteà: *Tunc tradat ei chirothecas*, *&* Baculum *dicens: Accipe* Baculum *paſtoralitatis, quem præferas cateruæ tibi commiſſæ, ad exemplum iuſtæ ſeueritatis & correptionis*. Aliter: *Accipe prælationis* Virgam, *paſtoralis cuſtodiæ curam ſignificantem & diligentiam, quatenus in commiſſis tibi ouibus tam in coërcendis earum reatibus, quàm in omnibus prouidendis vtilitatibus omninò ſis ſolicitus.* Hinc Tuitienſis Abbas ait: *Abbates, id eſt, Patres Monachorum iure paſtoralem poſt Epiſcopos ferre Baculum; non idcircò, quia Sacerdotes vel presbyteri ſunt: ſed quia Monachi, & Duces ſunt Monachorum.*

Monachi olim baculos geſtabāt. Hieron. in vit. Hilarion. Concord. Regul. cap. 42. §. 1. Caſſ lib. 1. Inſtit. c. 7. & 8. *Cauſſa eius rei.* 4. Reg. 4. Rup. l. 1. in reg. S. Bened. Collat. 18. cap. 3. *Coniectura de vſu Baculi tributo Abbatibus.* *Vetus mos tradendi ipſis Baculum.* Ordo Roman. in ordinat. Abbat. Rupert. l. 1. in Reg. S. Bened. cap 10.

Ex quibus colligas, quòd Regibus ſceptrum,

Digitized by Google

ptrum, id *Pedum* eſſe paſtoribus: inſigne ſcilicet authoritatis, ſolicitudinis, & correptionis: ipſas proinde Paſtoralis officij partes *Baculo* expreſſas iam olim conſiderauerunt, varièque explicarunt.

Quænam depinguntur Baculo Paſtorali. *Hug. in Specul Eccleſ. cap.6.*

Baculus Paſtoralis, inquit Hugo Victorinus, *rectitudine ſui rectum regimen ſignificat. Quod autem vna pars curua eſt, & altera acuta, monſtrat praeſſe ſubiectis, & debellare ſuperbos. Vnde dictum eſt:*

Curua trahit mites, pars pungit acuta rebelles.

Durant. de rit. Eccl. l. 2. cap 9.

Exſtat Toloſæ, vt Stephanus Durantus refert, in Eccleſiâ S. Stephani, lapis marmoreus antiquiſſimus, in quo ſculptæ ſunt S. Petri & Saturnini imagines, Saturnini autem cum *Baculo* incuruo, ibi verſus iſte legitur:

Curua trahit quos recta regit, pars vltima pungit.

Quæ tria alius verſus apud Hugonem Victorinum ita expreſſit:

Attrahe per curuum: medio rege: punge per imum.

Innoc. li. 1. cap. 62.

Guilielmus Durandus pro *curuum*, habet, *primum*. Innocentius III. ex incetto auctore hunc adfert verſiculum:

Collige, ſuſtenta, ſtimula, vaga, morbida, lenta;

Cælata in ipſo olim ſententia. *Gemmâ lib. 1. c. 220.*

id eſt, *Collige* vagos, *ſuſtenta* debiles, & *punge* pigros. In ipſo autem *Paſtorali baculo* ſubinde cælatis litteris hæc indicabant. Vnde Gemma animæ: *In curuaturâ*, ait, *eſt ſcriptum*, dum iratus fueris, miſericordiæ recordaberis, *ne ob culpam gregis ſuperet ira mentem Paſtoris, ſed verbo & exemplo reuocat peccantes ad miſericordiam redemptoris. In ſperulâ eſt ſcriptum*, HOMO, *quatenus ſe hominem memoretur, & de poteſtate collatâ non eleuetur. Iuxta ferrum eſt ſcriptum*, PARCE, *vt ſubiectis in diſciplinâ parcat, quatenus ipſe à ſumma Paſtore gratiam inueniat: vnde & ferrum debet eſſe retuſum, quia iudicium Sacerdotis per clementiam debet eſſe delibutum.* Et verò curæ fuiſſe veteribus, vt aliqua in *Pedo* exararetur parœmia, liquet ex ijs, quæ vitæ S. Annonis, Archiepiſcopi Colonienſis, à Surio editæ ſubiiciuntur: *In Pedo ſeu baculo Paſtorali S. Annonis ligneo, qui adhuc in Monaſterio Sibergenſi religioſè aſſeruatur, in ſuperiore parte in cupro, inciſi ſunt verſus ſequentes:*

In Pedo S. Annonis. *Sur. 4. Decemb.*

Tityre coge pecus, cæcos ne ducito cæcus.
Moribus eſto grauis, rector fore diſce ſuauis.
Aſtu ſerpentis, volucris rege ſimpla gementis.

Ad inſtructionem Prælatorum.

Quid autem his inſcriptionibus aliud voluerunt, quàm ſeipſos, & qui eorum deinceps vterentur *Pedo*, commonefacere; virtutibus iis præfulgere niterentur, quæ *baculi* ſymbolo, & exaratis in eo characteribus deſignabantur? Hinc Patres nonnumquam ex virgâ, *baculoq́; Paſtorali* Prælatorum inſtructionem adornarunt. Bernardus Dauidicum illud vſurpans: *Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt: Habet*, inquit, *virgam, ſed habet etiam baculum. Et hæc conſolatio eſt, quod is qui virgâ cæditur, baculo ſuſtentetur. Aut certè portat Paſtor virgam, & baculum, illam ouibus, illum lupo, omnia autem propter electos. Siquidem & virga eos conſolatur à ſtimulis conſcientiæ, dum hoc modo ſentiunt ſibi peccata dimitti; dicente Domino:* Ego ſum, ego ſum ipſe qui deleo iniquitates tuas. *Et baculus iuuat ad tolerantiam virgæ, dum illius comparatione fit leuior.* Sic ille; & ante illum Gregorius: *Miſcenda eſt lenitas ſeueritati, facienda quoddam ex vtroque temperamentum; vt nec multâ aſperitate exulcerentur ſubditi, nec nimiâ benignitate ſoluantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca ſignificat, in quâ cum tabulis virga ſimul & manna erat: quia cùm Scripturæ ſacræ ſcientia in boni rectoris ſit pectore, ſit virga diſcretionis, ſit manna dulcedinis.* Hinc Dauid ait: Virga tua, & baculus tuus, ipſa me cōſolata ſunt. *Virgâ enim percutimur, & baculo ſuſtentamur. Sit ergo diſcretio virga qua feriat, ſit & conſolatio baculi qua ſuſtentet.* Tribus autem illis, quæ in arcâ fœderis fuiſſe Gregorius aſſeruit, aptari poteſt verſiculus ille, quo à Deo Pſalmiſta illa petebat, quæ Paſtori ſunt cumprimis neceſſaria, dicens: *Bonitatem, & diſciplinā, & ſcientiam doce me.* Quam enim poſtulat *Bonitatem*, manna deſignat; *Diſciplinam* virga; *Scientiam* tabulæ legis. Hinc Bernardus: *Paſtori tria ſunt neceſſaria: Bonitas, Diſciplina, Scientia. Bonitas attrahit, Diſciplina corripit, Scientia paſcit. Bonitas amabilem, diſciplina imitabilem, Scientia docibilem reddit.*

PERSONÆ MONASTICÆ. *Pſalm. 22.* *Bern. in Declamat.* *Baculi, & Virgæ myſtica expoſitio.* *Iſai. 43.* *Greg. lib. 3. Moral.* *Pſalm. 22.* *Bonitas, Diſciplina, & Scientia Prælato neceſſaria.* *Pſalm. 118.* *Bernard. in ſentent.*

Tria hæc ſpiritualis *Paſtor* ſtudeat habere, aut certè à Deo precibus obtinere: rogando Deum Patrem, per eius Omnipotentiam, ei largiatur Diſciplinæ vigorem: Deum Filium, per eius Sapientiam, concedat Scientiæ fulgorem. Spiritum ſanctum per coæternum eius Amorem, tribuat Bonitatis dulcorem.

Quid Sudarium Pedo appenſum.

Hoc denique addendum, Abbatiali *Baculo* appendi ſolere *Sudarium*; ad differentiam, inquit Gauantus, *Baculi* Epiſcopalis, quod notatur in Actis Eccleſiæ Mediolanenſis: & mulieri datur velamen ſupra caput, ſubiectionis indicium ſub viro. Vnde Abbates exempti hoc *Sudarium* prætermittunt. Significat porrò hoc *Sudarium* multo labore & ſudore Dominicum gregem paſci.

Gauant. in Rubr. Miſſ. p. 1. tit. 9. De ſupel. Eccl. lib. 2. 1. Cor. 11.

DIS-

PERSONÆ MONASTICÆ.

DISQVISITIO VI.

Vt Abbas Fratres ad conſilium debeat adhibere?

S. Benedictus Cœnobij regimen vni commiſit. Cap. 63.

MONARCHICVM S. P. BENEDICTVS in ſuis Cœnobijs inſtituit regimen: *Ideoque*, inquit, *nos præuidemus expedire propter pacis charitatiſque cuſtodiam, in Abbatis pendere arbitrio ordinationem Monaſterij ſui.* Ita vt alij omnes, quocumque etiam officio fungantur, illi ſubditi, non æquales ſint, aut parem cum eo magiſtratum gerentes. Sed enim cùm arduam & difficilẽ rem ſuſceperit, *regere animas*; ſitque *facilius*, vt Xenophon dixit, *omnibus animalibus, quàm hominibus imperitare. Nullum* enim, Senecâ teſte, *animal moroſius eſt, nullum maiori arte tractandum*, quàm homo; non debet *Abbas* quibuſcũque etiam ingenij aut naturæ dotibus ornatus, exiſtimare vnum ſe tantæ moli parem vbique eſſe. Nam, vt eſt apud Liuium, *ſi de ſuâ vnius ſententiâ omnia geret, ſuperbum hunc iudicabo magis, quàm ſapientem.* Quid igitur faciat? Opus ei auxilio, & conſilio. Hoc, vt videat quæ agenda ſunt; illo, vt habeat per quos exequatur: *& in quibus ſecurus partiatur onera ſua.* Tales Præpoſitus, Cellerarius, Decani; ad hoc ipſum in partem ſolicitudinis aſſumpti. Poſtquam igitur *Abbatem* ſuo penicillo peritus pictor depinxit, ſubiungit ſtatim de eius *Conſultoribus*, ſiue *Conſiliariis*: ex quorum mente & linguâ diſcat, quid facto opus ſit. Quod ſanè optimo ordine methodoq; exequitur. 1. enim debet Abbas Fratres congregare. 2. negotium explicare. 3. conſilia Fratrum audire. 4. apud ſe deliberare. 5. quod eſt vtilius iudicare. 6. illud ad effectum perducere. Et hæc quoad conſulentem, quibus inde monita addit Conſultoribus ſeruanda. Hæc ſumma capitis, quod deinceps per partes explicandum.

Quod difficilius. Xenoph. 1. Pæd. Sen. 1. de clem. Liui. 44. *Ideò auxilio, cõſilioq; aliorum iuuari voluit.* Cap. 21. *Quoad conſilium, ordinē hæc ſtatuit.*

I. *Abbas congreget Fratres.* PRIMÒ autem, adhiberi vult ad conſilium Fratres, vel omnes in præcipuis, arduis, & maioribus: vel Seniores tantùm, in rebus minoribus. Cur autem adhibendi? ne ſuo tantùm iudicio niti videatur, ſoluſque ſapere, & in vnâ perſonâ videatur ſubſiſtere Abbas, ac capitulum, Prælatus, & Conuentus. Vnde Baſilius: *Intolerabilis eſt ſuperbiæ argumentum, exiſtimare ſe nullius egere conſilio, ſed ſibi vni attentum eſſe, quaſi ſolus poſſit ſibi conſilio decernere quæ optima ſunt.* Deinde, quia vt Scriptura ait: *Qui agunt omnia cum conſilio, reguntur ſapientiâ.* Item: *Fili ſine conſilio nihil facias, & poſt factum nõ pœnitebis.* Minuitur quoque commiſſus error, ſi aliorum præceſſerit conſi-

Suadetur id varijs rationibus. Baſil. in cap. 1. Iſai. Prou. 13. Eccli. 32.

A lium: nec vni imputabitur Prælato, quod plurium iudicio ſuffragioque geſſerit. Et cur abnuat homo infirmitate circumdatus, ignorantiæ caligine inuolutus, ab hominibus conſilium accipere, cùm Deus ipſe hominem creaturus conſilium inierit in conſiſtorio SS. Trinitatis, dicens: *Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram?* Nyſſeni hic ſenſus eſt: *Hominis fabricationem deliberatio præcedit, & futuri operis ab artifice forma, orationis pictura delineatur.* Ita homo à ſui creatione diſcit omnia agere cum conſilio. Quid, quod & ipſe hominum
B redemptor, æterna Dei Sapientia, ſeptem panibus pauciſque piſciculis quatuor hominum millia paſcere volens, à ſuis diſcipulis, & quidem rudibus conſilium expetierit? B. Cyprianus ad Presbyteros ſcribens: *A primordio*, inquit, *Epiſcopatus mei, ſtatueram nihil ſine conſilio noſtro, ſine conſenſu plebis meæ, priuatâ ſententiâ gerere.* Laudatur & hoc nomine Ægil Fuldenſis Abbas; de quo Candidus: *Audiebat libenter Fratrum conſilium. Sciebat enim ſcriptum*: Omnia fac cum conſilio. *Atque ideò non ſe ſublimiorem,*
C *nec prudentiorem ceteris æſtimabat. Neque etiam in vii tumore iactabat ſe conſolatione alterius non indigere. Attamen ſi quando minùs prudens in aliquibus errabat, hoc magis aliorum minùs prudentium introductione, quàm propriâ inuentione concepit.* Dignum hoc imitatione exemplum.

Exemplo Dei ipſius. Gen. 1. Nyſſ. de homin. Opific. cap. 3. *Chriſti Domini,* Marc 8. *Et aliorum Sanctorum, qui conſilio vſi.* Cypr. Epiſt. 8. Cand. in vitâ Ægil.

Sed Legulatoris verba excutiamus. *Quoties aliqua præcipua agenda ſunt in Monaſterio, conuocet Abbas omnem congregationem.* Hæc conuocatio in Cerimoniali Burſfeldenſi, vocatur *Capitulum tractatum*, ad quod *tota congregatio conuocetur ſonitu campanæ; illius*
D *videlicet eum quâ ad introitum capituli culparum ex more pulſari ſolet: ſub eâ tamen differentiâ, vt pro capitulo tractatuum, duo fiant ſigna; pro capitulo verò quotidiano, vnum tantùm.*

Conuocandi modus. Cap. 3. Burſfeld. Diſtinct. 1. cap. 15.

Vocandi autẽ ſunt omnes, exceptis Nouitijs & fratribus Laicis, iiſque qui priuati ſunt voce actiuâ & paſſiuâ. Notat hîc Boerius in contractibus faciendis, de iure non vocari abſentes, in electionibus verò Prælatorum, receptionibus ſeu creationibus Monachorum, & collationibus beneficiorum, abſentes vocari, dummodò fieri poſſit commodè, & ſine periculo. Si tamen
E receptiones hæ, & collationes ad ſolum ſpectant Abbatem, non vocari. Sed decreti huius cauſſas expendamus.

Quinam ad cõſilium vocandi. *Cauſſæ conuocationis.*

Primam aſſignat S. BENEDICTVS: *Ideò*, ait, *omnes ad conſilium vocari diximus, quia ſæpe iuniori Dominus reuelat, quod melius eſt.* Nimirùm, *Deus intellectum dat* paruulis: Et non rarò, *Quæ ſtulta ſunt mundi elegit Deus, vt confundat ſapientes.* Et Chriſtus dixit:

Prima, iuniorum ſapientia. Pſal. 118. 1. Cor. 1.

Conſi-

Matth. 11. 25. S. Matthæi locus explicatus.

Confiteor tibi, Pater, Domine cæli & terræ, quia abſcondiſti hæc à ſapientibus, & prudentibus, & reuelaſti ea paruulis. In quibus verbis non modò humiles, qui ſunt *paruuli* in oculis ſuis, ſed & ætate iuniores, & ordine gradúque inferiores intelligi poſſunt. Nam pro paruulis, Syrus habet, *Puerulis*: Græcè, νηπίοις, id eſt, *infantibus*, vt vertit Arabicus, hoc eſt, idiotis, imperitis, infacundis, puta Apoſtolis, diſcipulis, & turbis. Tales etiam in ordine congregationis plerumque poſteriores, quibus tamen diuina bonitas ſubindè ſuggerit, quod alios latet. Nec deſunt exempla. Nam vt S. Pater ait: *Samuël & Daniël pueri presbyteros iudicauerunt. Non omnes annoſi* (inquit S. Ignatius) *ſapientes continuò ſunt; nec ſenes intelligentiam poſſident; ſed ſpiritus, qui in hominibus eſt. Daniël enim ille ſapiens, cùm duodecim eſſet annorum, ſpiritu Dei afflatus erat; & ſenes, fruſtrà canos ferentes, calumniatores, & alienæ formæ appetentes eſſe coarguit. Samuël autem puer paruulus Heli nonagenarium reprehendit, quòd ſuos filios pluſquam Deum honoraret.* His accedat altera cauſſa: quia rectum conſilium nonniſi à Deo eſt. Vnde Auguſtinus: *Nonne cum Moyſe Deus loquebatur, & tamen cõſilium regendi atque adminiſtrandi tam magni populi à ſocero ſuo, alienigena ſcilicet homine, & maximè prouidus, & minimè ſuperbus accepit? Nouerat enim ille vir ex quâcumque animâ verum conſilium proceſſiſſet, non ei, ſed illi, qui eſt veritas incommutabili Deo tribuendum eſſe.* Tertiam cauſſam adfert Baſilius: *Sacra quædam res eſt conſilium, inquit, voluntatum vnio, fructus dilectionis, humilitatis inſigne.* Eſt *voluntatum vnio*, quia facilè in amicitiam coëunt ſubditorũ animi cum Abbate, quando vident ſe familiariter admodum, & cum magnâ fiduciâ, ad conſilium euocari. *Fructus eſt dilectionis*, quia, vt Auguſtinus dixit: *Ipſa charitas quæ ſibi inuicem homines nodo vnitatis adſtringit, non haberet aditum refundendorum & quaſi miſcendorum ſibimet animorum, ſi homines per homines nihil diſcerent.* Diſcimus autem, quando aliorum ſenſum conſiliúmque expetimus. Credi non poteſt, vt ſcribit Scribanius, quantum hæc conſiliorum communicatio ſubditorum in ſuperiorem affectus imprimat, quàm valido eos inter ſe nexu liget, quàm potentes propugnatores paret. Eſt denique *humilitatis inſigne*, quod egregiè à Climaco explicatum: *Quicumque, inquit, veners volũtatem Chriſti addiſcere volunt, ſuam priùs voluntatem ſtudioſè mortificare debent, deinde verò fide atque innocuâ ſimplicitate orantes, Patrumq; ſiue Fratrum animas ſummâ cordis humilitate interrogantes, quæ illi conſulunt, tanquam ex ore Dei ſuſcipiant, quamuis contraria ſuæ intentioni ſint, quæ ab illis fuerint dicta: atque etiamſi hi qui interrogantur, non valdè ſpirituales ſint. Neque enim eſt iniuſtus Deus, vt animas decipiat, quæ ſe per fidem atque innocentiam, proximi conſilio atque iudicio ſubmiſerint. Etſi enim irrationabiles, & muti illi fuerint, à quibus petimus; is tamen qui loquitur per eos, ſpiritualis eſt, atque inuiſibilis. Ingenti humilitate pleni ſunt, qui prædictam Regulam ſequuntur.* Quarta cauſſa, quia, vt à Caſſiano obſeruatum: *Dei munere ſalubre conſilium & creduli ab indignis, & increduli à ſanctis frequenter acceperunt: Domino id vel propter meritum reſpondentium, vel propter fidem conſulentium largiente.* Quinta cauſſa, quia, vt dici ſolet, *Plura vident oculi, quàm oculus*: & meliùs iudicant plures: quàm vnus: faciliùſque inuenitur, quod à pluribus quæritur. Sexta cauſſa, quia regula Iuris eſt: *Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.* Atque hæc de primo Abbatis officio.

Exempla puerorum ſapientum. Cap. 63. Reg. Ignatius ad Magneſ. Epiſt. 3. *Secunda cauſſa.* Aug. præfat. ad lib. de Doct. Chriſtia. *Tertia, Conſilij fructus.* Baſil. in cap. 1. Iſai. Auguſt. vbi ſupra. Scriban l. 1. Super Relig cap. 13. *Conſilium petere, eſt humilitatis.* Clim grad. 26. PERSONÆ MONASTICÆ. *Quarta.* Caſſian. coll. 17. c. 3. *Quinta.* *Sexta.* 6. Decret.

II.

Abbas negotium explicet. Plato in Phædro. *Non ſuam ſententiam*

SECVNDVM ita breuiſſimè S. Pater explicat: DICAT IPSE VNDE AGITVR: exponatque negotium, eiuſque momenta. Nam vt Plato dixit: *In omni re conſulendi principium, noſſe id de quo conſilium inſtitutum: aut totâ viâ aberrare neceſſum eſt.* Rem itaque aperiat, ita tamen vt ſuam celet ſententiam, ne fortè aſſentatores ei placere ſtudentes, eius potiùs ſequantur voluntatem, quàm rei vtilitatem: aut ne timidiores, metu diſplicendi, verum dicere vereantur. Vitabit proinde, ne quis in vnam magis, quàm alteram partem propenſum illius animum percipiat.

III.

Fratrum conſilia audiat. Prou. 12. Herod. lib. 7. *Nullo ſpreto.* *Quomodo audiendi conſulentes,* *& refellenda.*

TERTIVM eſt: AVDIAT CONSILIVM FRATRVM. Rectè omninò; quia vt Salomon ait: *Qui ſapiens eſt, audit conſilia.* Hinc Artabanus apud Herodotum ait: *Niſi diuerſæ varianteſq; ſententiæ dicantur, non poteſt quis eligere meliorem, ſed neceſſe habet vti eâ quæ dicta ſit. At cùm plures ſunt, licet tamquam aurum purum ſecernere: quod ſolum ſeparari cùm nequeat, alteri applicatum comparatumq; poteſt. Audiat* ergò *conſilium Fratrum*, omnium ſcilicet, qui in tali cauſſâ, de Iure vel conſuetudine audiri debent: quòd ſi aliquos quaſi iuniores, aut minùs peritos præterire voluerit, è ſolo neglectu aduerſarios fortaſſis experietur: qui tamen ſi in deliberationem fuiſſent adhibiti, meliori ſententiæ magnâ approbatione acceſſiſſent: tantum valet aliquid alterius ſententiæ detuliſſe. Quomodo autem audiendi? benignè, patienter, ſine moleſtâ interruptione conceſſo loquendi ſpatio, & libertate; nec verbo aut ſigno alieniorem à quoquam animum oſtendat. Libertatem ſi ſuſtulerit, facilè recuſabunt animi ſenſum depromere. In refellendis aliorum rationibus ſummâ moderatione vtetur: quando enim

PERSONÆ MONASTICÆ.

enim ſeniorum opinionem Iuniores plerumque ſequuntur, expedit veritatem adſtruere, minùs rectè ſentientes inſtruere, rationum momenta expendere, aduerſa diluere; ne ſuffragiorum numero, quod minùs conuenit, ſtatuatur. Benignè tamen interpretabitur, ſi quis errore ductus in apertè nocitura proruperit.

Prudenter in his agendum.

Neque verò ita quorumdam Iudicio obnoxium ſe præbeat, vt quidquid illi dixerint, probet: quidquid improbauerint, reiiciat. Rem ſpectet, & non quis, ſed quid dicat, expendat. Sed ſpectat hoc

IV. *Abbas ſententias ſecum expendat.*

QVARTVM Abbatis in deliberando officium: Quod S. Pater ita extulit: TRACTET APVD SE. Singulorum ſententias & rationum, quas attulêre, momenta expendat, examinet, ponderet; non ſemper quod plures ſentiunt, id melius. Vetus hîc querela Plinij: *In publicis conſiliis nihil tam inæquale, quàm ipſa æqualitas: nam cùm ſit impar omnium prudentia, par omnium ius eſt.* Proinde vbi res non pendet à ſuffragiis, quæ neceſſariò ſequenda, non tam numeret ſententias, quàm æquâ lance appendat.

Smarag. in cap. 3. Reg. S. Bened.

C Smaragdus, quem Burſfeldenſes exſcripſêre, ſuadet, vt *in ſecreto cum ſenioribus tantùm fratribus, qui vtilius, quive inutilius conſilium dederint, ſubtiliter & acutè diſcernat.*

Maximè referat ad Deum.

Præ illis autem maximè adeundum, & audiendum putauerint Deum Opt. Max. vt ille conſilio non tantùm præſens, ſed & præſes eſſe dignetur.

Matth. 18.

Scriptum eſt enim: *Vbi ſunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Siracides exponens cum quibus qualibuſque ineundum conſilium, tres aſſignat Conſiliarios.

Conſulat Sanctos. Eccli. 17. 15.

D Primus eſt, vir ſanctus: *Cum viro ſancto,* inquit, *aſſiduus eſto, quemcumque cognoueris obſeruantem timorem Dei.*

Cor proprium.

Secundus eſt, cor proprium: de quo ait: *Cor boni conſilij ſtatue tecum: non eſt enim tibi aliud pluris illo.* Eſt, inquit Cornelius, hypallage: *cor boni conſilij,* id eſt, bonum conſilium cordis tui aſſume, illique innitere, cor enim tibi ipſi fidelius dabit conſilium, quàm quiuis alius.

Quod eſt oraculum boni conſilij.

Aut propriè Q. D. Statue in teipſo cor quaſi tribunal, imò oraculum boni conſilij; vt cùm dubium, quid faciendum ſit, occurrit, cor tuum, quid facto ſit opus, conſulas:

E ideoque in corde, quaſi in tribunali cauſſam vndequaque diligenter & prudenter in omnem partem ventiles. Si enim hoc feceris, vtique cor tuum tibi erit dictator optimi conſilij. Hic ille conſiliarius eſt, ad quem S. BENEDICTVS Abbatem dirigit, cùm ait: *Tractet apud ſe.*

Alphabet. 1. lit. Hebr.

Cui conſentit Ben-Sira: *Sexaginta Conſiliarij ſi tibi fuerint, tamen conſilium animæ tuæ non deſeras.* Tertius conſiliarius, Deus, indicatur ſeq. v. 19. *Et in his omnibus deprecare Altiſſimum,*

A *vt dirigat in veritate viam tuam:* & ſana conſilia cordi ſuggerat.

Tob. 4.

Sic filium ſuum Tobias monebat: *Omni tẽpore benedic Deum, & pete ab eo vt vias tuas dirigat, & omnia conſilia tua in ipſo permaneant.*

V. *Iudicet Abbas quod vtilius eſt.*

QVINTVM, quod in hâc re Superiori agendum, eſt IVDICARE *quid* VTILIVS *ſit.* Nam vt efficacem intentionem finis ſequitur conſultatio de illis, quorum bonitas reſpectiua dubia eſt: ita inquiſitionem eam claudit iudicium practicum, pronuncians de bonitate medij aſſumendi.

B Iudicio illi ſuccedit electio, quæ idcirco definitur *appetitio præconſiliati,* vt tradunt Ethici.

Illudq; eligat.

Itaque auditis aliorum ſententiis, iiſque in ſenatu animi diſcuſſis, eligendum Abbati quod vtilius eſt, & magis expediat.

Ariſt. lib. 3. Eth. c. 2.

Electio, inquit Ariſtoteles, *cum ratione, ac cogitatione exiſtit. Id quod ſignificare nomen etiam ipſum videtur, quaſi id quod eligitur ſeu proponitur, ex aliis legatur, ponaturq́ ante alia.* At enim quo modo, aut quid eliget?

Quod optimum & minùs malum.

Reſpondet Boetius: *Vbi eſt bonum, melius, & optimum, non debet dimitti melius pro bono; nec*

C *optimum pro meliori.*

Greg. li. 32. Moral. cap. 10.

Inter duo mala, ſequẽda S. Gregorij regula: *Dum mens inter minora, & maxima peccata conſtringitur, ſi omnino nullus ſine peccato euadendi aditus patet, minora ſemper eligantur.* Breuiter ergò, in bonis, maximum, in malis, minimum eligendum: vbi plura incommoda quàm commoda, ſuperſedendum: vbi vtrimque paria, res ſuffragiis decidi poterit, & diuinæ prouidentiæ commendari.

X de vot. & vot. red. cap. Magnæ.

Expendatur autem iuxta Innocentium III. *quid liceat ſecundùm æquitatem; quid deceat ſecundùm honeſtatem, quid expediat ſecundùm vtilitatem;*

D atque etiam proximi ædificationem.

1. Cor. 10.

Nam Apoſtolum dixiſſe nouimus: *Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt. Omnia mihi licent, ſed non omnia ædificant.*

VI. *Ad effectum deducat deliberata.*

SEXTVM denique officium eſt, quod deliberatum, electum, & ſtatutum eſt, EXEQVI: hoc enim omnis conſultationis finis.

De apparat. bell. cap. 4.

Hic locum habet illud Leonis Imperatoris: *Vbi conſulueris, ſi nullum impedimentum ſit, maturè facito.* Vt nimia celeritas, ita & cunctatio obeſt, & bene gerendæ rei occaſionem elabi permittit: atque vt ille ait:

Lucan.

E ——— *Nocuit differre paratis.*

Atque hæc hactenus ad S. BENEDICTI verba; qui Religioſis non deciſiuum, ſed merè conſultiuum tribuit ſuffragium.

In quibus Conuentus conſilium, & conſenſus requiritur.

In quibus autem non modò conſilium, ſed & conſenſus conuentûs neceſſariò requiritur, pendet vel ex Iure, vel particularium congregationum Decretis & Conſtitutionibus.

Benedictina cap. 24.

In Nouitiorum ad habitum receptione Benedictus XII. decreuit, vt fiat cum *proborum conſilio ad quos pertinet.* Quod ſolùm

etiam

Digitized by Google

etiam ante illum requirebant Statuta Lanfranci Burſfeldenſes præſcribunt: *Cùm Abbati viſum fuerit, ſuper ſuſceptione illius ad nouitiatum, vota fratrum requirantur.* Sed hæc vota eſſe conſultiua mox aperiunt, cùm ſubdunt: *Poſtquam igitur præhabitis neceſſariis cautelis, Abbas de conſilio Fratrum aliquem ad Nouitiatum ſuſcipere voluerit,* &c. quamuis autem hi ſolùm conſilium requirant, indecens foret, ſi omnibus cõſentientibus, Abbas præfractè reſiſteret, & ingreſſum abnueret. Nam, vt Marcus Antoninus dicebat: *Æquius eſt vt ego tot, taliumq́; amicorum* CONSILIVM *ſequar, quàm tot, taleſq́; amici meam vnius voluntatem.* Caſſinenſes tamẽ requirunt in receptione ad ingreſſum Religionis, *Conſenſum maioris partis Seniorum, computatâ voce Prælati.* Similiter & Valliſoletani, vt habent Barcinone impreſſæ *Conſtitutiones cap.* 71. Vtcumque autem hâc in parte diuerſimodè ſtatuant variarũ Congregationum Decreta; omninò improbandum putauerim, ſi hac in re Prælatus ne conſilium quidem expeteret. Nam & nouitium ita indurũ aliis redderet odioſum, & periculo reiectionis tempore imminentis profeſſionis exponeret, ſeque aliorum iudiciis, tamquam qui ſibi nimiùm præfidat, obiiceret, & deceptioni ab ipſo exordio occaſionem præberet. Inde adeò eſt, vt cùm Daniël Stylites *procidens ad pedes Præfecti Monaſterij rogaret, vt ipſe quoque cooptaretur in numerum illorum, & eum monaſtico amictu indueret: Præfectus ſacræ mandræ Fratres adhibuerit in conſilium;* illis verò aſſentientibus, de cetero cum illis mãſit. *Poſteà,* cùm *cognouiſſent parentes puerum ſeipſum Deo conſecraſſe, & necdum eſſet monaſtico habitu conſummatus, multis precibus contenderunt, vt ante ſuos oculos monaſtico eum amictu induerent. Ille verò hanc rem rurſus communicat Monachis; & poſtquam illos vidit aſſentiri, cùm iuſſiſſet omnes congregari in Dominico, & Danielt ſacram recitaſſet Regulam, & tondet ei capillos, & monaſtico eum induit habitu, qui iam ſicut Monachi viuebat, & viuere ſtatuerat.*

Cerem. Burſf. diſt. 3. cap. 1.
In admiſſione ad Nouitiatum variant Ordinum Statuta.
Capitol in M. Antonino.
Caſſ. ad cap. 58. Reg.
Prælato ſuadetur vt Nouitium admittat cum conſilio.
Metaph. in Vit. apud Sur. 11. Decemb.
Quod obſeruarant veteres Monachorum Patres.

Quod ſpectat admiſſionem ad Profeſſionem, communis ſententia eſt, niſi obſtet legitima præſcriptio, conſuetudo, priuilegium, vel Ordinis conſtitutio, requiri non ſolùm Abbatis, ſed & conuentus conſenſum: ita vt illo diſſentiente; irrita foret. Quam tenent Nauarrus, *comment. de Regular. numer.* 5. Miranda *tom.* 1. *quæſt.* 15. *articul.* 2. & Perez noſter *ad cap.* 58. *Regular. Sancti Benedicti, numer.* 30. *& ſequentibus.* In alienationibus quoque bonorum immobilium, conſenſus capituli ſiue conuentus requiritur. Vide in Iure titul. *De his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli,* & Doctores ibidem.

Admiſſio ad Profeſſionem requirit conſenſum Conuentus.
Et alia maiora.

PERSONÆ MONASTICÆ.

Supereſt vt alteram quoque conſultandi formam explicemus, de quâ S. BENEDICTVS: *Si qua verò minora agenda ſunt in monaſterij vtilitatibus, ſeniorum tantùm vtatur conſilio.* In quibus verbis duo conſideranda. 1. quænam *minora.* 2. qui *Seniores.* *Minora,* inquit Bernardus Caſſinenſis, *ſunt emendare negligentias Cellerarij, vel aliorũ officiatorũ, vel mutare iſtũ de vno officio in aliud, & ſimilia.* Addit MS. quidã tractatus: Corrigere Fratres delinquentes, indulgere pœnitẽtias, diſpoſitiones de temporalibus rebus. Sed qui *Seniores?* Boerius: *Diſcretiores, prudentiores, magis experti.* Turrecremata: *Senior* hoc loco non ſemper videtur notare ſenectutem ætatis, aut prioritatem conuerſionis: quia quandoque in multis huiuſmodi nec abundat conſilij maturitas, nec rerum experientia. Sed *Seniores* credimus hîc prudentiores, & magis expertos, appellandos, ſecundùm illud Tobiæ: *Conſilium à ſapiente require.* Verùm quia inuidioſum ſæpe eſt, relictis profeſſione ſenioribus, deſignare alios tanquam prudentiores, & magis diſcretos; hinc apud quoſdam in vſu eſt, conſulere *Seniores* ſecundùm ordinem profeſſionis. Caſſinenſes declarant, *Seniores eſſe Priorem Clauſtralem, Decanos, Magiſtros Nouitiorum, & Cellerarium, cùm quibus etiam ſolis, Prælati negotia Monaſteriorũ tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, liberè poſſint expedire.* Valliſoletanis Conſtitutionibus præſcribitur, vt in omnibus Monaſteriis determinatus ſit eorum qui ad conſilium adhibeantur, numerus; adeò vt ſi 30. Religioſis conſtet Monaſterium, vndecim ſint de conſilio, ſi minor ſit numerus, tertia pars adhibeatur. Eliguntur autem hi conſiliarij pluralitate ſuffragiorum: & ad ſecretum ſe iuramento obſtringunt, quod qui violauerit, perpetuò excluditur concilio.

In minoribus conſulendi Seniores.
Cap. 3.
Quænam minora.
Qui Seniores.
Turrecr. tract. 15. in cap. 3.
Tob. 4.
Caſſ. ad cap. 3. n. 11.
Valliſ. cap. 70.
Valliſoletani certos & definitos habent Conſiliarios.

Illud porrò prudens in iiſdem Conſtitutionibus conſilium Prẹlatis omnibus noſtro voto conſulendum: vt nimirum ſingulis menſibus vno die obſtringatur Abbas conferre cum ſuis conſiliariis, ſi quid ſit quod ad bonum Monaſterij regimen prodeſſe poſſit, illique proſpiciat. Quod quidem ſi neglexerit, à Generali vel Viſitatoribus tanquam tranſgreſſor S. Regulæ puniatur. Non abſimile Decretum legere eſt in Regulâ S. Fructuoſi Epiſcopi: *Per capita menſium Abbates de vno confinio, vno ſe copulentur loco, & menſuales Litanias ſtrenuè celebrent.* Et *qualiter quotidie viuere debeant, ibi diſponant, & tanquam à ſaionibus comprehenſi ad cellas reuertantur ſupplacitati.* Obſcurior hæc ſententia obiter illuſtranda. *Saiones* ſunt exactores, lictores, quorum officium

Quibuſcũ Abbas conferre tenetur.
Reg. Fruct. cap. 10.
Abbatum menſtrium conuentus.
Fructuoſi locus obſcurior explicatus.

PERSONÆ MONASTICÆ.

Caſſiodorus lib. 12. ep. 3. deſcribit. Gothicam vocem eſſe ait La Cerda *Supplacitati* idem hîc eſſe videtur, quod citati, in iudicium vocati; placitum enim eſt conuentus litibus dirimendis inſtitutus. Senſus proinde eſt: Redeant Abbates ad cellas, id eſt, Monaſteria ſua, perindè ac ſi à dictoribus eſſent citati. Vide Menardum ad cap. 5. Concord. Regul. §. 17.

Aduerſ. cap. 117. num. 9.

DISQVISITIO VII.

Quomodo Conſilium dandum?

Conſultores dent conſilium.

DE conſulente Abbate dictum hactenus: agendum nunc de Conſultoribus, quorum hæc potiora officia.

I. Cum Humilitate. Cap. 5.

Primum, monente S. BENEDICTO, *dent conſilium cum omni humilitatis ſubiectione.* Rectè omninò Humilitatem requirit ab iis, quos per Humilitatis gradus ad culmen perfectionis, & cæleſtem patriam dirigit. Elucet porrò hæc Humilitas, ſi verborum ſonus ſit demiſſus pariter & ſuauis. Vociferatio enim ſuperbiam redolet, vnde inter gradus Humilitatis numeratur, *ſi non ſit clamoſus in voce*: deinde ſi ad conſilium adhibitus, non loquatur niſi interrogatus, & cùm ad eum ordo peruenerit.

Non clamando.

Præſumptuoſus, vt Bernardus ait: *prius in conuentu reſidet, in conſiliis prius reſpondet.* Contra verò docente Proſpero: *Temperantia eſt quòd præſtamus loquenti ſeniori ſilentium; quod ipſius ad loquendum præſtolamur imperium, quòd non attollimus immoderatum in collocutionibus ſonum.* Humilitatis quoque eſt, ſi aliorum verba non interrumpamus, aut ſententiam eorum impugnemus, vel perſtringamus. Quidam naturâ aut vitio ita pugnaces ſunt, vt tantùm ſententiis aliorum contradicant, & conſiliis quamuis egregiis hoc ſolo nomine aduerſantur, quòd non ipſi attulerint. Sed in eo *Humilitatis ſubiectio* potiſſimùm ſpectatur, ſi conſultus Religioſus, non abſolutè, auctoritatiuè, veluti decretoriam proferens ſententiam, dicat: *Sic agendum eſt, ſic debet fieri, hæc mea reſolutio.* Sed, *Ita mihi videtur, credo ſic poſſe fieri, putauerim non malum fore*, &c. adiiciendo illud, quod peritiſſimis quoque Theologis & Iuriſperitis familiare eſt; *Saluo meliori iudicio.*

Bern. de grad. Hum. grad. 7. ſu perb. Proſp. de vit. contempl. l. 3. cap. 19.

aut altercando.

Formula conſulendi.

II. Sine pertinaciâ, & abundantiâ proprij ſenſus.

Secundum Conſultorum ab eodem commendatum Legiſlatore officium eſt, *vt non præſumant procaciter defendere quod eis viſum fuerit.* Nimirum & hoc humilitati aduerſatur, tenacē eſſe proprij iudicij, & in ſuo abundare ſenſu. Rectè proinde Bernardus: *Quæ maior ſuperbia eſſe poteſt, quàm ſi vnus ſuum iudiciũ præferat vniuerſæ Congregationis iudicio, quaſi ſolus haberet ſpiritum Dei?* Et iterum: *In corde duplex eſt lepra, propria volūtas,*

Bern. ſerm. 3. de reſurr.

Idem Serm. 3.

A *& proprium conſiliũ. Lepra vtraq; nimis peſtima, eoq; pernicioſior, quò magis interior.* Ex propriæ autē ſententiæ acriori propugnatione, procliuis lapſus in contentionem, quam proſcribit S. P. dicēs: *Neque præſumat quiſquã cum Abbate ſuo proteruè intus vel foris Monaſterio contendere. Quòd ſi præſumpſerit, regulari diſciplinæ ſubiaceat.* Eſt autē *diſciplina* (inquit D. Auguſtinus) *emendatoria tribulatio.* Sed hæc contentio non cùm Abbate, dumtaxat, ſed cum quocũque, vitium eſt, Dei ſeruo prorſus indignum, ab Apoſtolo inter opera carnis relatū; *Seruum* enim *Dei*

Vnde oritur contentio. Cap. 5. Auguſt. in Pſal. 118. Omnimodis vitanda Religioſo.

B *nõ oportet litigare.* Vnde idem ait: *Si quis videtur contentioſus eſſe, nos talem conſuetudinem non habemus, neque Eccleſia Dei.* Vnicuique proinde eiuſdem inculcandum monitum: *Noli contendere verbis: ad nihil enim vtile eſt, niſi ad ſubuerſionem audientium.* Hinc illa S. Pachomij ſanctio: *Si inuentus fuerit vnus è fratribus aliquid per contentionem agens, vel contradicens maioris imperio, increpabitur iuxta menſuram peccati ſui.*

Gal. 5. 20. 2. Tim. 2. 1. Cor. 11. 2. Tim. 2. Reg. Pachom. nu. 118.

III. Nihil contra Regulam conſulendum.

Tertium Conſultoris officium eſt, nihil vt contra Regulam ſuadeat. Præcauens hoc S. Legiſlator, ait hoc ipſo loco: *In omnibus*

C *omnes magiſtram ſequantur Regulam: nec ab eâ temerè declinetur à quoquam.* Ita ſcilicet, vt nulli ſiue Abbati, ſiue ſubdito liceat aliquid contra Regulam definire vel ordinare, vt loquitur Turrecremata. In vtrâque Synodo Nicenâ, Chalcedonenſi, & Epheſinâ Euangeliorũ codicem in medio concilij ſtatuebant, vt ad illum quaſi ad perſonam Chriſti conuerterentur, ac ſi Chriſtus ipſis diceret: *Iuſtũ iudiciũ indicate*, ait S. Cyrillus in *Apolog.* Non ſecus in monaſtico cōcilio, Regulæ codex in medio conſtituendus, &

Euangelia in Concilijs præſidebant.

D ante oculos iugiter habendus: quaſi ad S. BENEDICTVM conuerſi ipſum loquentem audirēt: *In omnibus omnes magiſtrã ſequantur Regulam.* Quæ vniuerſali propoſitione etiã Abbatem, vt diximus, includi ex ipſo patet textu, ſubdit enim: *Ipſe tamen Abbas cum timore Dei, & obſeruatione Regulæ omnia faciat.*

Cap. 3.

IV. Approbandum & exequendum, quod ab aliquo conſultum.

Quartum Conſultorum munus eſt, vt quamuis aliter fortè cenſuerint, cōtra proprium tamen iudicium fideliter obtemperent. Vnde S. P. *In Abbatis pendeat arbitrio, vt quod ſalubrius eſſe iudicauerit, ei cuncti obediant.* Cuius rationem ſubnectit; quia *diſci-*

E *pulis conuenit obedire magiſtro.* Idemque rurſus inculcans, *Nullus*, ait, *in Monaſterio proprij ſequatur cordis voluntatem.* Non itaque hoc ſatagendum, vt quod noſtro cedere iudicio, id alij amplectantur & ſequantur, ſed captiuandum id potiùs in obſequium ſanctæ obedientiæ. Laudandus hâc in parte S. Bernardus, qui ſentiebat ſe onerari, ſi eius ſequerentur ſententiam. *Agnoſcens*, inquit, *ſapientiæ meæ ſiccitatem,*

S. Bernardus non fidit propriæ ſententiæ. Bern. Epiſt. 87.

imò

imò inſipientiæ meæ ſuſpectam habens temeritatem, cùm nō ſit quod fieri laudo, nec audeo, nec debeo indignari, deſiderans quēque conſultiùs agere quàm à me acceperit. Quoties verò mea ſententia eligitur ac tenetur, graui, fateor, onere me premi ſentio, rei finem ſemper pauidus, & numquam ſecurus exſpectans. Cùm igitur no-

A ſtrum abiicitur conſilium, laudandum & exequendum quod ſuaſerit alienum. Demoſthenes meritò Spartanorum inſtitutū laudat, quod tale. *Ferūt,* inquit, *apud eos dum decernitur, quemq; ſententiam ſuam liberè promere: ſed vbi decretum eſt, eadē laudare omnes, & adiutores eſſe etiam illos qui contrà dixerint.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

Demoſth. Exord. 19. Lacedæmonij laudati.

TRACTATVS VI.

DE PRÆPOSITO, ET DECANIS.

A Capite *ad collum, à Duce ad vices eius gerentem, à Superiore ad ſubſidiarios ordine deſcendimus. Poſt Abbatem, ſecundum ab Abbate, neutiquam tamen ſecundùm Abbatem, conſiderationi noſtræ proponimus. Hoc ſiquidem* Tractatu Præpositi, & Decanorum *officia expendemus: hi enim Abbati, velut oculi, & manus in auxilium dati ſunt. Quos eodem complector* Tractatu, *propter officij ſimilitudinem, & quod eos Legiſlator noſter ſanctiſſimus in ipſâ Regulâ coniunxerit. Agens enim de* Decanis, *mentionem facit* Præpoſiti. *Et in cap. de* Præpoſito, *ait*: Si poteſt fieri, per *Decanos* ordinetur, vt anteà diſpoſuimus, omnis vtilitas Monaſterij, prout Abbas diſpoſuerit. *Ex quo loco conſtat S. Patrem prius egiſſe de* Decanis, *quàm de* Præpoſito. *In Concordiâ tamen Regularum de hoc*, cap. 27. *de illis* cap. 28. *agitur. Voluerit credo Benedictus Aniane Abbas ordinem dignitatis obſeruare; nam in corpore Iuris Canonici, vt Molanus obſeruauit; & in Eccleſiarum archiuis, multa leguntur tum reſcripta, tum conſtitutiones, in quibus primo loco* Præpoſitus *nominatur, deinde* Decanus, *totumque Capitulum. Proinde & nos his inſiſtemus veſtigiis, diſquirentes* Primò, *De nomine Præpoſiti.* Secundò, *De nomine Prioris.* Tertiò, *Quod Præpoſiti, ſiue Prioris officium?* Quartò, *De Decanis, & quot præſint Monachis?* Quintò, *Quod Decanorum officium?* Sextò, *Quales debeant eſſe Decani?*

Præpoſiti & Decanorum officia aſſignata.

A S. Benedicto coniuncta. Reg. cap. 65.

Mol lib. 2. de Canon. cap. 4.

DISQVISITIO I.

De nomine Præpositi.

Præpoſitus, nomen dignitatis.

Præpositvs vetuſtum & generale nomen dignitatis, eum qui aliis præeſt, ſignificat. Hinc in Scriptura ſacrâ Præpositvs *Regionum, prouinciarum, Filiorum Iſraël, turmarum, domus Domini, theſaurorum, operum, Negotiorum,* &c. Militaris officij vocabulum fuiſſe ſub poſterioribus Imperatoribus, Rhenanus ad Tertullianum indicauit: qui ad Martyres ſcribens, gladiatoribus etiam tribuit Magiſtros & *Præpoſitos.*

In militiâ.

B Hoc nomen, vt & multa alia, in re præſertim militari vſitata, priſci Chriſtiani libenter vſurparunt: & Epiſcopis ac Paſtoribus tributum, conſtat ex Paulo ſcribente: *Mementote* Præpoſitorum *veſtrorum, qui vobis locuti ſunt verbum Dei.* Et: *Obedite* Præpoſitis *veſtris, & ſubiacete eis.* Notat Pamelius, *Præpoſiti* vocem Cypriano in multis Epiſtolis familiarem eſſe, pro Epiſcopo; & euidens locus eſt Epiſt. 4. *Quantum pernicioſa res eſt ad ſequentium lapſum ruina* Præpoſiti, *in tantùm contra vtile eſt, & ſalutare,*

Epiſcopis olim tributum ab Apoſtolo, Hebr. 13. Ibid. 17.

Et ſanctis Patribus.

Digitized by Google

PERSONÆ MONASTICÆ.

cùm ſe Epiſcopus per firmamentum fidei fratribus prabet imitandum. Eodem modo pro Epiſcopo, aut animarum curam habente accipitur quoque ab Auguſtino: *Habemus duo quædam, vnum quòd Chriſtiani ſumus, alterum quòd* Præpoſiti *ſumus. Illud quòd Chriſtiani ſumus propter nos eſt, quòd autem* Præpoſiti *ſumus, propter vos eſt. Sunt autem multi Chriſtiani & non* Præpoſiti. Et à Gregorio ſæpiſſimè: *Præpoſitorum ſolicitudo, ſubiectorum eſt cautela.* Præpoſitorum *bonitas, ſubiectorum ſalubris eſt regula. Pereuntium animæ à* Præpoſitorum *animâ requiruntur.*

August. Serm 166. de temp.
Greg. lib. 9. Epiſt 8. l. 5. Ep. 56.
Lib 1. Ep. 40.

Quamuis autem, vt Conc. Aquiſgranenſe loquitur, *omnes qui præſunt*, Præpoſiti *ritè dicantur, vſus tamen obtinuit eos vocari* Præpoſitos, *qui quandam* PRIORATVS *curam ſub aliis Prælatis gerunt.* Quod quidē apud Monachos potiſſimè obtinuit, quibus *Præpoſitus* eſt ſecundus ab Abbate, vt ex omnibus pænè patet Regulis. Regula Macarij: *Qui de fratribus priùs eum hoc dixiſſe audierit referat* Præpoſito, & Prepoſitus *Abbati.* Regula Orientalis: *Hæc obſeruabit ſenior monaſterij qui fratribus præpoſitus eſt, referens ad Abbatē omnia*, &c. Et: *Præpoſitus nihil faciat, niſi quod Pater iuſſerit.* Quod ſumptum ex Regulâ Pachomij, qui varios habebat Superiores, vt tam ex Regulâ, quàm ex Orſieſij diſcipuli eius libro, conſtat. Erant enim ei plura Monaſteria, in multas domos diſtincta, & domus in cellas. In ſingulis Monaſteriis hi erant Superiores: Primò, *Princeps monaſterij*, id eſt, Abbas: Deinde *Præpoſitus*, qui appellatur *ſecundus monaſterij*; erant præterea *Præpoſiti* ſingularum domorum, & poſt eos ſecundi ſingularum domorum. Ex quibus manifeſtum eſt, *Præpoſitum* in Regulâ Pachomij non eſſe primam dignitatem. Sed vt confertim dicam, Regulâ Ternantenſis, Iſidori, Ferreoli, Aureliani, Cæſarij Arelat. ad virg. Columbani, Fructuoſi Epiſcopi, omnes Abbati poſtponunt *Præpoſitum*: atque ita accipitur in Regulâ S. BENEDICTI, quem imitatur S. Gregorius variis locis: ſuffecerit vnus ex S. P. vitâ: *Deputatis fratribus Patrem conſtituit, & quis ei ſecundus eſſet, ordinauit.* Hunc autem *ſecundum* paulò pòſt vocat *Præpoſitum.*

Conc. Aquiſg. can. 139.
Præpoſitus apud Monachos eſt ſecundus ab Abbate.
Reg Macarij, 27.
art, 127.
Qualis in Regulâ Pachomij,
Et aliorum,
Greg. lib. 2. Dial. c. 22.

Sed non adeò expeditum dicere, quem in S. Auguſtini Regulâ *Præpoſitus* deſignet: ita enim ait: *Præpoſito tanquam Patri obediatur, multò magis Presbytero, qui omnium veſtrûm curam gerit.* Et mox: *Ad* Præpoſitum *pertinebit, vt ad Presbyterum, cuius eſt apud vos maior auctoritas, referat, quod modum vel vires eius excedit.* Ex quibus verbis videtur non ſecus quàm in aliis regulis *Præpoſitum* eſſe ſecundam perſonam, & Presbyterum primam. Quod inde confirmatur, quia ab octingentis annis priora illa verba in Regulâ Ternantenſi, cap. 23. ita tranſcribuntur. *Præpoſito ſpecialiter obediatur; multo magis Abbati, qui veſtrûm omnium curam gerit.* Vbi vides conſultò intermiſſum illud, *tanquam patri*: quia non *Præpoſitus*, ſed Abbas Monachorum Pater eſt. Deinceps proſequens Auguſtini verba, ait: *Ad Præpoſitum pertinebit, vt ad Abbatem, cuius eſt apud vos maior auctoritas, referat*, &c. Hinc Nauarrus exiſtimat *Præpoſitum* eſſe Propriorem, ſiue Subpriorem, eumque vicarium eſſe Presbyteri, qui eſt Prior conuentualis.

Præpoſitus, quis in Regulâ S. Auguſtini.
Auguſt in Reg. cap. 9.
Videtur eſſe Subprior.
Nauarr. comment. 3. de regul. n. 4.

Verùm Silueſter, Humbertus, *cap.* 160. *in Reg. S. Aug.* Seruatius Lairuelz *in Opt. reg. ſpec.* 99. & Proſper Stellartius per *Præpoſitū*, Priorem, per Presbyterum, Epiſcopum intelligunt, & poſtquam monaſteria fuerunt exempta, Prouincialem. Sed enim cùm hæc ita dicantur, vt B. Auguſtini verba monaſtico regimini, quod in virorū congregationibus viget, accommodentur; ad verum ſenſum verborum S. P. eliciendum, crediderim Regulam potiùs inſpiciēdam, prout ab ipſo auctore Sanctimonialibus præſcripta eſt, & habetur Epiſt. 109. Notat porrò Stellartius, quatuor Sāctimonialibus Auguſtinianis fuiſſe ſuperiores: Præpoſitam, Præpoſitū, Presbyterum, & Epiſcopum. Huius, inquit, tetrarchiæ ignoratio, multis lectoribus & aliquot ſcriptoribus tenebras offudit. Tres autem ex his ſuperioribus ſimul nominantur in Regulâ: *Si autem deprehenditur atque conuincitur, ſecundùm arbitrium* Præpoſitæ, *vel Presbyteri, vel etiā Epiſcopi, grauiùs emendetur.* Quia autem ibi prætermittitur *Præpoſitus*, non ſemel nominatur in exordio Regulæ, & fortaſſis idē fuerit cum Presbytero: quia per totam Regulam nulla alia *Præpoſiti* mentio, & præfuiſſe illum magnâ auctoritate conſtat, quia propter illum, quem, vt Auguſtinus loquitur, *in Chriſto venerabiliter diligebant*, Matrem mutari volebant. Subditque: *In vobis namq; regendis, ſic* Præpoſiti *rudimenta turbantur, vt magis velit vos ipſe deſerere, quàm iſtam ex vobis famam & inuidiam ſuſtinere, vt dicatur, nō vos aliam quæſituras fuiſſe* Præpoſitam, *ni ipſum cæpiſſetis habere Præpoſitum.* Ex his elicio *Præpoſiti* munus ſpirituale etiā fuiſſe. Nam ſi merè fuiſſet temporale, non tam Moniales, quàm earum iura & rura djceretur regere. Cùm autem *Præpoſitæ*, tanquam matri tota gubernandi poteſtas in ſpiritualibus & tēporalibus à regulâ tribuatur, & tamen dicatur, vt multò magis Presbytero, qui omniū curam gerit, obediatur, & vt *Præpoſita* ad Presbyterū referat, quod modum vel vires eius excedit: Presbyterū hunc dixerim Patrē & Confeſſariū Parthenonis illius fuiſſe, Vicariumq; Epiſcopi. Quod planiùs omninò videtur, quàm

Silu. v. Relig. 1. §. 11.
Alij intelligunt Priorē.
Stell. Noct. hiſt. reg. S. Aug. n. 144.
Superiores 4. Auguſtinianis Monialibus dati.
Stell. in fundam. Ord. c. 24.
Præpoſitus ſpiritualia quoq; curabat.
Presbyter erat Epiſcopi Vicarius.

quam Presbyteri nomine intelligere Epiſcopum: quę ſi Auguſtini mens fuiſſet, non immeritò admirari liceret, cur nomen Epiſcopi ne ſemel eâ notione expreſſerit: nam vbi illud exprimit; manifeſtè, vt vidimus, à Presbytero diſtinguit. *Præpoſitæ* ergo officium primaria erat in Regulâ S. Auguſtini dignitas, Presbyter nec caput, nec membrum congregationis, ſed Epiſcopi Vicarius, Sacramenta adminiſtrans, curam earum gerens, ipſiſque intendens. Probabilem hanc ſententiam ante me tradidit R.D. Henricus vanden Zype: & hoc modo, vt notat Lairuelz, in exordio Ordinis Præmonſtratenſis, Monaſteria non habuere, niſi *Præpoſitos* pro ſuis ſummis præfectis in Monaſterio reſidentibus, qui eâ erant in Religioſos & bona monaſterij poteſtate, quâ ſunt hodie Abbates. Tum ergò Presbyter, erat Epiſcopus loci, cui Præpoſituræ illæ ante exemptionem ſubdebantur. Quod ad Monialium imitationem ſatis apparet viris eſſe accommodatum.

Præpoſita primaria dignitas.

Zyp. in monaſt. Ord. S. Greg. part. 2. cap. 11.

Vt olim Præpoſiti apud Præmonſtratenſes.

Olim quoque præfecti aliquot Monaſteriis, quæ vni Abbati ſubiiciebantur, dicti ſunt *Præpoſiti*, vt conſtat ex Gregorio Turonenſi: quibus *Præpoſitis* aliquando olim Epiſcopi dignitatem Abbatialem cõferebant, Præpoſitutis in Abbatias mutatis, vt conſtat ex eodem: *Poſt cuius* (Vrſi Abbatis) *obitum* Præpoſiti, *qui per monaſteria erant, Abbatum officium Epiſcopis largientibus ſuſceperunt.*

Et alios.

qui deinde facti Abbates.

Greg. Turon. de vit. Patr. c. 18.

DISQVISITIO II.

De nomine PRIORIS.

QVI *Præpoſiti* officio in Monaſteriis fungebantur, ſæculis poſterioribus, PRIORES appellati ſunt. Vnde Lanfrancus: *Seruatâ Abbati in omnibus reuerentiâ,* Prior, *qui & Præpoſitus in Regulâ nominatur, honorabilior eſt reliquis miniſtris Domus Dei.* Et Caſſinenſes: *Præpoſitus Monaſtery, ſecundùm morem noſtrum* Prior Clauſtralis *vocatur.* Hoc igitur nomine, vocis huius varia acceptio hîc nobis diſcutienda.

Præpoſiti dicti Priores.

Lanfranc. Stat. cap. 3.

Caſſin. ad cap. 65. reg.

Primò enim, PRIOR dicitur, quicumque ętate, dignitate, vel ordine Congregationis, alios præcedit: idemque ferè eſt quod *Senior.* Sic in vitâ S. Euphraſiæ dicitur: *Ingreſſa Abbatiſſa oratorium, conuocauit* Priores *ſeniores*; deinceps autem vocantur *ſeniores ſorores.* Similiter & S. BENEDICTVS: *Iuniores igitur* PRIORES *ſuos honorent*; Priores *iuniores ſuos diligant.* Iterumque: *Vbicumque ſibi obuiant Fratres, iunior à* PRIORE *benedictionem petat.* Vbi ſtatim *Prioris* vocabulum exponitur, vt idem quod *maior & ſenior.* S. Gregorius, S. BENEDICTI phraſi A more ſuo vtens, eâdem notione extulit: *Cùm verò poſt annos multos omnes* PRIORES *illius de hâc luce migraſſent, & minores ſuos ſibimet ſuperponi in ſacris ordinibus cerneret.* Denique, antiqui Patres, teſte Smaragdo, dixerunt: *Ille verò Monachus quantos fratres in alio monaſterio inuenerit, tantos ſe nouerit habere Priores.* Tribuit hoc antiquis Patribus, quia deſumptum ex *cap. 13. Regulæ* Serapionis, Macarij, Paphnutij, & alterius Macarij, & aliorum 34.

Prior accipitur

I.

pro ſeniore.

Vit. Pat. lib. 1. c. 24.

A S. Benedicto.

Cap. 63.

Greg. lib. 2. Dialog. cap. 16.

PERSONÆ MONASTICÆ.

Smarag. in cap. 61. Reg.

II. *Secundò*, vox PRIOR abſolutè poſita deB ſignat primam & digniſſimam in Monaſterio perſonam, Abbatem ſcilicet & Prælatum. Notat enim in Gloſſario Græcobarbaro Meurſius, Πρίορες, dignitatis nomen eſſe: citatque Iuſtinianum, Nouell. 112. *vel per aliam qualemcumque perſonam ad* Priores *numeri & Chartularios. Baſilic. Eclog.* 29. Euſtathium *de temporum interuallis.* Quibus locis *Prior* ſumitur pro Principe, Duce, & eo qui præeſt. Sic quod Chriſtus apud Ioannem ait: *Scitote quia me* Priorem *vobis odio habuit*; Græcè, πρῶτον ὑμῶν; C Franciſcus Lucas exponit: Primum veſtrum, qui primus ſum veſtrum, ſeu PRIOR, quod eſt, dignior vobis. Sic enim ſuprà, *cap. 1. 15.* Ioannes Baptiſta de Chriſto loquitur: *Prior me erat.* Quem titulum Apoſtolorum principi Auguſtinus tribuit: *Non tantùm B. Paulum teſtem produximus, verùm etiam & Petrum* PRIOREM *Apoſtolorum.* Sic & B. Gregorius de Gothis militibus: *Is qui* Prior *eorum eſſe videbatur, reſpondit.*

Prior ſumitur pro Abbate.

Et eo qui præeſt.

Ioan 15.

Aug. contra Maximin. lib. 1.

Dialog lib. 1. cap. 10.

Iam quod nos ſpectat, eodem modo *Prioris* nomen pro Abbate S. BENEDICTVS D vſurpat, his præſertim locis: cap. 6. *Si quæ requirenda ſunt à* Priore, *cum omni humilitate & ſubiectione reuerentiæ requirantur.* Vbi Boërius: *à Priore, id eſt, Abbate, vel Superiore, vel etiam ſeniore.* Craesbeeck tamen non illum qui Congregationi præeſt, ſed Seniorem intelligit. Alius locus eſt Gradu 4. Humilitatis: *Et vt oſtendat ſub* Priore *debere nos eſſe*; ad quem Smaragdus: *Significantur Abbates.* capit. 13. dicitur: *Oratio Dominica omnibus audientibus dicatur à Priore*: quod Abbati paſſim tribui E tur; vti & illa quæ de hoſpitum ſuſceptione, ſub nomine *Prioris* præſcribuntur. Vt *nunciatus fuerit hoſpes, occurratur ei à Priore*: Et: *ſedeat cum eis* Prior, *aut cui iuſſerit ipſe.* Mox: *Ieiunium à* Priore *frangatur propter hoſpitem.* Quæ intelligenda de Abbate, colligitur ex eo, quòd ſequitur: *Aquam in manibus Abbas hoſpitibus det: pedes autem hoſpitibus tam Abbas, quàm cuncta congregatio lauet.* Item: *Coquina Abbatis & hoſpitum per ſe ſit.* De Abbate quoque illud capiendum. *Quod ſi, aut loci neceſſitas, vel labor, aut ardor æſtatis, amplius popoſcerit,*

S. Benedictus pluribus locis per Priorem intelligit Abbatem.

Et Interpretes dicunt.

Reg. cap. 53.

Cap. 42.

PERSONÆ MONASTICÆ.

in arbitrio Prioris *exiſtat*: vbi editio Colonienſis apud Calenium, & Ferragij, annotant aliàs legi *Abbatis*, quod probum eſſe gloſſema, conſtat ex præcedenti capite, vbi de menſurâ ciborum dicitur: *Quòd ſi labor fortè factus fuerit maior, in arbitrio & poteſtate Abbatis erit, ſi expediat aliquid augere.* Sed & ab aliis hoc modo *Prioris* nomen accipitur. Ioannes Monachus. *Odo Pater prætulit præceptum Regulæ, in quo continetur, quod abſque licentiâ* Prioris *nihil Monacha liceat facere.* Vbi illud Regulæ expreſſit, quo Monacho vetatur, *quidpiam quamuis paruum ſine Abbatis iuſſione facere.* Regula Pauli & Stephani cap. 29. hoc præfert lemma: *Niſi * vſu* Prioris *nullus tonſuret.* Et in textu ait: *Nullus fratrum audeat tonſurari, ſine oratione Abbatis.*

Alij ſcriptores ita quoq; vſurpant.

Ioan. lib. 2. vit. S. Odonis

Cap 67.

* fortè iuſſu.

Hæc cùm ita ſe habeant, facilè mihi perſuaſerim, poſteriores Ordines humilitatis, vel illa cauſſa, Abbatis nomen declinantes, cui ſummam præfecturam tribuerunt, vocaſſe *Priorem.* Vt fit apud Carthuſianos, Guilielmitas, Cœleſtinos, Carmelitas, Eremitas Auguſtinianos, Prædicatores, & in noſtro Ordine plura iam olim hodieque Monaſteria abſque Abbatibus, ſolos agnoſcunt *Priores* pro ſuis Prælatis.

Vnde Præfectis quorumdam Ordinum vocati Priores.

III. *Tertiò,* PRIOR, vt initio diximus, accipitur pro ſecunda in Monaſterio perſonâ, ſiue *Præpoſito.* Pro quâ notione, licet expreſſum Regulę textum allegari poſſe non exiſtimem, vetuſtam tamen eſſe, ex S. Gregorio probatur, qui Victori Epiſcopo ſcribit: *Victoriam audio res monaſterij diſtrahere, vt ad* PRIORATVS *locum pertingeret, & ipſa poſt Abbatiſſam interim inueniri debuiſſet.* *Prioris* nomen ſæpius occurrit in Statutis S. Dunſtani. Et S. Petrus Damiani Monaſterij officia ordine deſcribens, ſtatim poſt Abbatem ſubiicit: *De Priore Monaſterij,* nullâ *Præpoſiti* factâ mentione; quod poſteà quoque ſeruatum videre eſt in vſu Ciſtertienſi, Ceremoniali Burſfeldenſi, Conſtitutionibus Valliſoletanis. Duplices autem in his aliiſque Congregationibus reperias *Priores.* Valliſoletani habent *Priorem Maiorem,* & *Priorem ſecundum.* Burſfeldenſes *Priorem,* & *Subpriorem*: Vetus noſtrum Rituale Affligenienſe nominat *Priorem Maiorem,* qui habeat duos *Priores* ſub ſe, ſcilicet *Subpriorem,* & *Tertium*: alibi etiam pro Monachorum numero *Quartus,* & *Quintus Prior* eſt. Lanfranci Statuta meminerunt *Prioris Maioris,* & *Prioris Clauſtri,* & illi curam extra clauſtrum, primariamque poſt Abbatem tribuunt dignitatem. Atque eodem modo pro *Priore* abſoluto, & primo poſt Abbatem accipitur in *Benedictinâ,* vbi dicitur: *Sanè cum* Prior Clau-

Prior est ſecunda in Monaſterio perſona.

Greg. lib. 4. Epiſt. 4.

Pet. Dami. Opuſc. 13. cap. 16.

Et alij ipſo inferiores eo nomine appellati.

Bened. cap. 30.

A ſtralis *eſſe debeat potens in opere ac ſermone; inſtituatur ipſe prouidus & diſcretus; prout in congregatione aptior poterit inueniri: ſitque talis qui continuò in capitulo ſeu conuentu reſideat: clauſtrique curam & regimen exercere aſſiduè teneatur.* Quibus verbis ratio innuitur huius appellationis. Cùm enim in aliquâ parte clauſtri, ſiue periſtylij, aut ambitus, Monachi communiter ad Lectionem reſiderent, nec ſine licentia clauſtrum egrederentur; conſtitutus eſt qui ex officio illis intenderet, dictuſque *Prior Clauſtri,* vel *Clauſtralis.* Hinc Lanfrancus:

Prior clauſtralis dictus.

B PRIOR CLAVSTRI *quocumque Maior Prior eat, ſi fieri poteſt, in clauſtro, vel circa clauſtrum debet ſemper eſſe, & ordinem clauſtri in omni ſolicitudine ſeruare.* Ceterùm, Clementina, *Ne in agro,* Bulla Nicolai IV. ad Cluniacenſes, *Benedictina* cap. 29. mentionem faciunt de *Prioratibus Conuentualibus,* & non *Conuentualibus.* Conuentuales autem *Priores* dicuntur, vt Flauius Cherubinus annotauit, qui in conuentu Religioſorum vbi non eſt Abbas, præfecti & capita ſunt. Vt Canoniſtæ communiter ad *clement.* 1. *de Statu Monachorum,* §. *Ceterum,* tradunt.

C Inuenias etiam nominari *Forenſes Priores,* qui in Prioratibus, Præpoſituris, & membris maiorum Monaſteriorum habitant, de quibus iiſdem iuribus decretum, ne vnus ſolus in iis degat Monachus.

Stat. Lanf. cap. 1.

§. Ceterum.

Quinam Priores Conuentuales.

Tom. 1. Bullar. 85. Bull. Sholt.

DISQVISITIO III.

Quod Præpoſiti, ſiue Prioris officium?

D ABBATI ſoli ſubeſt, reliquis omnibus præeſt *Præpoſitus,* horum *Prior* & Superior, illo duntaxat poſterior inferiorque. Medius igitur inter vtroſque, qui erga Antiſtitem, qui ſe erga ſubditos gerat, diligenter conſiderandum. Et o[illegible]dem Sanctus BENEDICTVS grauiſſime interdixit, ne ſe illi æqualem, aut ſecundùm Abbatem exiſtimet. *Sæpius,* inquit, *contingit, vt per ordinationem* Præpoſiti, *ſcandala grauia in Monaſteriis oriantur. Dum ſint aliqui maligno ſpiritu ſuperbiæ inflati, qui æſtimantes ſe ſecundos Abbates eſſe, aſſumentes ſibi tyrannidem, ſcandala nutriunt, & diſſenſiones in Congregatione faciunt, & maximè in illis locis, vbi*

E *ab eadem Sacerdote, vel ab iiſdem Abbatibus, qui Abbatē ordinant, ab ipſis etiā & Præpoſitus ordinatur. Quod quàm ſit abſurdū facilè aduertitur, quia ab ipſo initio ordinationis materia ei datur ſuperbiendi. dum ei ſuggeritur à cogitationibus ſuis, exutum eum eſſe à poteſtate Abbatis ſui, quia ab ipſis eſt ordinatus, à quibus & Abbas.* Ex quo loco eruitur vetuſto more Abbates à *Sacerdote,* id eſt Epiſcopo, *& Abbatibus* (nam,

Caueat Prior, ne Abbati ſe æqualem credat.

Reg. cap. 65.

Abbates olim ab Epiſcopo ordinabantur.
vel, hîc pro copulatiua, *&*, accipitur) ordinari, vel benedici: quod ſtatuit Iuſtinianus: *Iubemus*, inquit, *ſanctiſſimum Epiſcopum, ſub qua Monaſterium conſtitutum eſt, eum qui ita electus eſt, modis omnibus Abbatem ordinare.* Quod ipſum antè decreuerat Cod. lib. 1. tit. 3. Et S. Gregorius ſcribens Vrbico Abbati, mandat, vt Victorem Epiſcopum ad Lucuſianum Monaſterium inuitet; *quatenus ipſe illic Miſſarum ſolemnia celebrare, & Domitium auctore Deo Abbatem ordinare debeat.* Idem in Abbatiſſis ſeruatum, ex eodem Gregorio videas, dum Reſpectæ Abbatiſſæ ſcribens, iubet mortuâ Abbatiſsâ, aliam à Congregatione eligi; *quam, ſi digna huic miniſterio iudicata fuerit, eiuſdem loci Epiſcopus ordinet.* Item Venantio Epiſcopo: *Vt à vobis, Deo protegente, Abbatiſſa debeat ordinari.* Id etiam conſtat ex Epiſtola S. Radegundis apud Gregorium Turonenſem: *Quam (Abbatiſſam Agnetem) beatiſſimi Germani præſentibus ſuis fratribus benedictia conſecrauit.*

Nouell. 123. c. 34. — *L. 47. §. 1.* — *Greg. lib. 9. Epiſt. 41.* — *Et Abbatiſſa.* — *Id. lib. 6. Epiſt. 12.* — *Lib. 8. Epiſt. 41.* — *Greg. Tur. lib. 9. hiſt. cap. 42.*

Præpoſiti ſimilem ordinationem antiquauit S. Benedictus.
Eumdem porrò ordinationis ritum in conſtituendo *Præpoſito* olim ſeruatum, ex S. BENEDICTI verbis colligitur. Sed eum pluribus de cauſſis corrigendum cenſuit; ſtatuitque: *Quemcumque elegerit Abbas cum conſilio Fratrum timentium Deum, ordinet ipſe ſibi Præpoſitum.* Vt ex hâc ipsâ ordinatione agnoſcat ſe & Abbate minorem, & illi ſubditum: atque ita olim vſitatum, conſtat ex S. Gregorio, qui Ioanni Abbati ſcribens, ait: *Petijt dilectio tua, vt Frater Bonifacius in Monaſterio* à te *debeat* ordinari Præpoſitus. *Quod ego valdè miror, quia ante factum non eſt: quia ex quo illum tibi dari feci, iam ordinare debuiſti.* Et Boerius ſcribit, B. Maurum Caſſinenſem *Præpoſitum* à S. BENEDICTO inſtitutum. Cerimonias autem aliquas in *Præpoſiti* conſtitutione ab Abbate fuiſſe adhibitas, veriſimile eſt. Regula enim Magiſtri ritum deſcribit, quo *Decani*, ſiue *Decadum Præpoſiti*, ſint ordinandi; nimirùm, vt *præſenti omni congregatione in Oratorio, ſuſceptione virgæ, decem illis præponantur,* Abbate dicente: *Reges eos in virgâ, hoc eſt, in timoris vigore.* Vetus Rituale noſtrũ Affligemenſe ſcribit, *Priorem cum Benedictione inſtitui, & cùm Benedictione abſolui*, quæ in Capitulo impendebatur. Iiſdem veſtigijs Burſfeldenſes poſtea inhærentes, ita decreuêre: *Ordinandus in Priorem, cùm fuerit in Capitulo ab Abbate pronunciatus, mox exiliens de loco ſuo, in medio capituli ſe proſternat, iuſſuſque ſurgere ab Abbate, indignũ & minùs idoneum huic oneri ſe conteſtans, humiliter ſupportari exoret. Quod ſi Abbas in ſententiâ perſeuerat, ab excuſatione vlteriori ceſſare debet. Ad proximam horam dum completur, accedens ad gradum, veniam petat, & erectus dicat ter hunc*

Et Abbati neceſſe. — *Gregor. lib. 2. Epiſt. 42.* — *Ritus in inſtitutione Præpoſiti obſeruatus.* — *Reg. Mag. cap. 11.* — *Affig. Rit. part. 3. cap. 16.* — *Cerem. Burſf. diſt. 2. cap. 2. Apud Burſfeldenſes.*

A *verſum:* Deus in adiutorium meum intende, *à conuentu toties repetendum. Deinde ſolo proſternatur; aut ſecundum tempus, ſtet inclinis: & legatur ab Abbate Benedictio ſuper eum, ſicut eſt in Collectario deſcripta.* Sic ibi.

PERSONÆ MONASTICÆ.

Quales eligi, & eſſe debeant Priores.
Qualis autem eſſe debet ordinandus, vel iam ordinatus *Prior*, vel *Præpoſitus*? Ferreoli Regula requirit *perſonam ſtrenuam, & diſciplinæ valdè amantem.* Conſonat Regula Orientalis: *Omnem ad ſe curam de diſciplinâ Fratrum, & diligentiâ Monaſterij reuocabit.* Legiſlator noſter: *Quantò prælatus eſt ceteris, tantò eum oportet ſolicitiùs obſeruare præcepta Regulæ.* Sed non opus eſt de his operoſiùs diſſerere: nam breuiter & benè Fructuoſus Epiſcopus: *Tales Præpoſiti eligantur, quales & ipſi Abbates dignoſcuntur.* Ita ſcilicet, vt vitæ merito, & ſcientiæ doctrinâ, ſi fieri poſſit, ijs ſint quàm maximè æquales: dignitate & auctoritate inferiores quidem, ſed proximi.

Ferreol. cap. 17. — *Cap. 65.* — B — *Fruct. Reg. cap. 11.*

Erga Abbatem.
C At nunc quod principio propoſitum, expendamus *Præpoſiti* erga Abbatem officia. *Primum* illud eſt quod ait S. BENEDICTVS: *Nihil contra Abbatis voluntatem & ordinationem faciat.* Præceſſit S. Pachomius itidem diſcernens: *Ipſe autem Præpoſitus nihil faciat, præter id quod Pater iuſſerit, maximè in re nouâ.* Vnanimes proindè & vnius debent eſſe ſententiæ. Nam S. BENEDICTVS ait: *Dum contraria ſibi inuicem Abbas Præpoſitusque ſentiunt, & ipſorum neceſſe eſt ſub hâc diſſenſione animas periclitari. Et ij, qui ſub ipſis ſunt, dum adulantur partibus, eunt in perditionem.* Hinc Fulgentius Ruſpẽſis Epiſcopus, vt vitæ auctor ait, *Sine conſilio ſuo nec eum* D *fratrem qui* Præpoſiti *gerebat officium, ſinebat aliquid agere. Secundum*, vt in omnibus Abbati præſtet auxilium: in aduigilando ei ſit oculus, in diſcurrendo pes, in exequendo manus, in anxietate refrigerium, in puſillanimitate ſuſtentaculum, in aduerſis ſolatium. Hinc Fructuoſus Epiſcopus vult, *vt Abbatum curarum onera per* Præpoſitos *ſubleuentur.* Benè itaque Burſfeldenſes: *Ipſe ſiquidem ex officio debet eſſe quaſi altera manus Abbatis; præcipuè in ſpiritualibus, & eumdem iuxta caſuum diuerſitatem, nunc quidem adiuuare, nunc verò prorſus releuare, in conſolandis* E *tentatis, concordandis diſcordantibus, dirigendis & emendandis officialibus, & ceteris fratribus.* Sic ibi. Sed & Regula Cuiuſdam inter cetera talem requirit *Præpoſitũ, ſuper quem Abbas requieſcat.* Et Regula Ferreoli decreuit; *Sub Abbate perſonam ſtrenuam, & diſciplinam valdè amãtem, quæ dignam curam Præpoſiti nomenque ſuſcipiat, pro ſolatio Abbatis inſtitui, vt honor illi minùs ſit oneroſus, dum labore diuiſo, à duobus quotidiana ſolicitudo ſuſcipitur.* Idipſum S. Gregorius inſinuat, ita ſcribens: *Volumus, vt Domitius Presbyter*

I. Nihil agat contra eius voluntatem. — *Pachom. art. 117.* — *Apud Sur. 1. Ianuar. cap. 17.* — *II. Sint ei auxilio.* — *Reg. Fruct. cap. 11.* — *Cerim. Burſf. diſt. 2. cap. 2.* — *Ad eius requiem & ſecuritatem.* — *Ferreol. cap. 17.* — *Greg. lib. 9. Epiſt. 44.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

Abbas eſſe debeat, eique Præpoſitus Lucifer Monachus fiat, in cuius REQVIESCERE SOLATIO *valeat.* A In quibus verbis alludere videtur ad vſitatam S.BENEDICTO phraſim, qui auxilia & coadiutores, vt alibi expendemus, *Solatia* nominat.

III. Conferant ſæpius cum Prælato. *Cerim. S. Iuſtin. part. 3. cap 4.*

Tertium, quod in antiquo S.Iuſtinæ Cerimoniali præſcribitur, eſt, vt *Tractet ſæpiùs cum Prælato de curâ & ſalute animarum ſibi pariter ſubditarum, & de bonâ reformatione cuiuſlibet boni moris, & diſciplinæ ſanctæ. Habeatque ad ipſum Prælatum magnam charitatem & reuerentiam, deuitans ad eum nimiam familiaritatem.*

IV. Difficiliora ad ipſum referant. *Reg. Ternant. c. 23.*

Quartum, vt ha- B bet Regula Orientalis: *Hæc obſeruabit ſenior Monaſterij, qui Fratribus Præpoſitus eſt, referens ad Abbatem omnia vel præcipuè illa, quæ per ſe non valuerit explicare.* Similiter Regula Ternantenſis: *Ad Præpoſitum præcipuè pertinebit, vt ad Abbatem, cuius eſt apud nos maior auctoritas, referat quod modum vel vires eius excedit.* Sumptum hoc ex S. Auguſtini Regulâ, & rationi prorſus conſentaneum eſt, vt limites commiſſionis ſuæ non excedat. Sic & Fructuoſus Epiſcopus Decanos ad C Præpoſitos, Præpoſitos ad Abbates in grauioribus remittit.

Fruct. cap. 11.

Quo erga ſubditos Prior præſtabit. *Petr. Dam. opuſc. 15. cap. 16.*

Iam verò, quod ſubditos concernit, omnia illi præſtanda, quæ in Abbate bonoque Superiore meritò deſiderantur. Peculiariter tamen S. Petrus Damiani præſcribit. vt *Prior Monaſterij omnium fratrum animos, quantum in ſe eſt, in eiuſdem Abbatis ſincerâ dilectione confirmet. Sicut enim Abbas per omne, quod agit, ad amorē Chriſti debet filios prouocare: ita etiam Prior ne quâ, quod abſit, zelotypia generetur, in dilectione Abbatis ſui Fratres* D *ſtudeat vnanimiter conſouere.*

Foueat illos in amore Abbatis.

Cerim. S. Iuſtin. ſuprà.

Huc ſpectat quod in S.Iuſtinæ Cerimoniali habetur, vt *quantum ſaluâ veritate poteſt, illum apud omnes excuſet.* Sed & hoc eodem libro illi præſcribitur, vt *zelo Obſeruantiæ regularis, vitæque ſanctitate ac humilitate, ſe omnibus amabilem exhibeat: non blanditijs aut diſſimulatione defectuum, ſupportatione æquè noxiâ, & adulatione, vel proprij honoris ambitione.* Sic ibi.

Zelo diſciplinæ flagret.

Petr. Dam. ſuprà.

Rectè proinde eumdem Petrus Damiani admonet: *Non*, inquit, *circa delinquentium culpas ſe exhibeat mitem, vt Abbatem faciat apparere crudelem: ſed ſic illo abſente praua quæ-* E *que redarguat, vt is poſtmodum rediens, velut in tranquilli portus ſinu, ſic in ſpiritualium Fratrum iucundantium lætitiâ requieſcat.*

Decr. l. 3. t. 36 cap cùm ad Monaſterium. *Verbo & exemplo potens.*

Cō-cludat hanc Diſquiſitionem Innocentius III. *Prior*, inquit, *præ ceteris poſt Abbatem potens ſit in opere & ſermone, vt exemplo vitæ, verboque doctrinæ fratres ſuos inſtruere poſſit in bono, & à malo etiam reuocare, zelum religionis habens ſecundùm conſcientiam, vt delinquentes corripiat & caſtiget, obedientes foueat & confortet.*

DISQVISITIO IV.

De Decanis, & quot præſint Monachis?

Ratio conſtituendi Decanos in Monaſterijs.

QVEMADMODVM in copioſo exercitu plures ſub vno duce ſunt præfecti, qui milites in officio contineant; vt Tribuni, Chiliarchæ, Centuriones, Decuriones, alijque plures: ita in Religioſis ordinibus, qui ſpiritualem quamdam militiam B conſtituunt, plures decet eſſe ſubordinatos ſuperiores, qui Abbati, vel ſupremo ſuperiori, in regendis Monachis ſubſidiariam operam præſtent: præſertim ſi ad illum numerum familia excreuerit, vt vnius cura haudquaquam ſufficere poſſit. Quare prudenter admodum decreuit S.BENEDICTVS: *Si maior fuerit congregatio, eligantur de ipſis fratres boni teſtimonij, & ſanctæ conuerſationis; & conſtituantur Decani.* Hi autem *Decani* militum Decurionibus reſpō-dent, quales Varro in ſingulis turmis equi- C tum ternos fuiſſe tradit, & vnamquamque turmam in tres decurias diuiſam. Vegetius: *Ipſæ centuriæ in contubernia diuiſa ſunt, vt decem militibus ſub vno papilione degentibus vnus præeſſet* Decanus, *qui caput contubernij nominatur.* Feſtus: *Decuriones appellantur, qui denis equitibus præſunt.* Nomen porrò *Decani*, eiuſque officium apud Monachos inſtitutum fuit ad exemplum illorum *Decanorum*, quos Moyſes ex conſilio Iethro Sacerdotis conſtituit, vt obſeruauit Caſſianus. Cùm enim vidiſſet Iethro Moy- D ſen à manè vſque ad veſperam occupatum eſſe, vt iudicaret populum, illudque negotium vires eius excedere, ait: *Prouide autem de omni plebe viros potentes, & timentes Deum, in quibus ſit veritas, & qui oderint auaritiam, & conſtitue ex eis tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & Decanos*, (in Hebræo dicuntur *principes ſuper decem*, apud LXX. δέκαρχοι) *qui iudicent populum omni tempore: quidquid autem maius fuerit, referant ad te, & ipſi minora tantummodò iudicent: leuiuſque ſit tibi partito in alios onere.*

Cap. 21.

Veget. lib. 2. cap. 13.

Tracta ab exemplo Moyſis.

Caſſian lib. 4. cap. 7.

Exod. 18. 21.

Deut. 1. 15.

E Conſilium hoc ſecuti Monachorum Prælati, etiam ipſi ſibi *Decanos* conſtituerunt, in quibus (vt S. BENEDICTVS loquitur) *ſecuri partirētur onera ſua.* Vnde de Ægyptiorum *Decanis* agunt SS. Hieronymus, Auguſtinus, Caſſianus, & Iſidorus. Et in Regulâ S.Pachomij *Motores* dicuntur. Eſt autem & inter Canonicorum dignitates celebre nomen *Decani*, qui totius Capituli caput eſt. Et initio quidem, vt ait Molanus, nomen hoc in eâ ſignificatione incognitum fuit, quando collegia Canonicorum regebantur ab Epiſcopo, aut ab eius

Art. 3. Decani dignitas apud Canonicos non eſt a vetus.

Molan. lib. 2. de Cano. cap. 6.

Vica-

Vicario, qui & Præpoſitus, & Magiſter, aut miniſter dicebatur. Veriſimile eſt autem, poſtmodum nomen, & officium *Decanorum*, Canonicos ad ſe tranſtuliſſe ex moribus Monachorum, prout libenter eos imitari, & ſectari ſolent.

Venit à Monachis.

Quod verò Benedictinæ Regulæ *Decanos* ſpectat, tempore Ludouici Pij, anno videlicet 817. eorum vſus adhuc vigebat. De ijs enim in *additione primâ ad Capitula Legum* ita ſtatuitur: *Vt ſenior* Decanus *reliquis* Decanis *præponatur, & Abbate, vel Præpoſito præſente, locum proprium teneat.* Deinceps verò nomen illud non vbique in Ordine retentum fuit. nam præter Caſſinenſes, apud quos hodieque in vſu eſt, alij paſſim alia introduxerunt nomina, humilitatis fortaſsè cauſsâ, quòd nomen *Decani* primariæ dignitatis apud Canonicos factum eſſet. Hinc in Statutis S. Dunſtani nulla *Decanorum* eſt mentio, & Lanfrancus in Conſtitutionibus ſolũ meminit maioris Prioris, Prioris clauſtri, & Circuitorum. Apud alios vſus obtinuit, vt *Decani* dicãtur *Priores Ordinis*: primus dicitur abſolutè *Prior*, ſecundus *Subprior*, alij deinceps Priores, *Prior Tertius, Prior Quartus.* In ordine verò Ciſtertienſi, *Decani* nomen inauditum eſt, vt inquit Ioannes Craesbeeck, officium verò (quod in Priore Conuentuali reſidere videtur) non inuſitatum. *Decani* apud Cluniacenſes etiam *Cuſtodes ordinis* vocantur. Hinc Fructuoſus Epiſcopus: *Decani ſint* ſubditis *quaſi rectores, &* Cuſtodes, *tamquam pro ipſis rationem Domino reddituri.*

Qui nomẽ ei diu tenuerunt. Cap. 55. *Poſt omiſerunt,* *& alia ſubſtituerunt.* Fruct. in Reg. cap. 11. § 3.

Quotnam autẽ *Decano* vni ſubſunt Monachi? S. Hieronymus de Ægyptiorum ageus inſtitutis, ait: *Prima apud eos confœderatio eſt, obedire Maioribus, & quidquid iuſſerint, facere. Diuiſi ſunt per decurias; ita vt nouem hominibus decimus præſit, & rurſum decem Præpoſitos ſub ſe centeſimus habeat.* Vbi nouem tantùm Monachos ſingulis *Decanis* aſſignat, quibus alij habitâ ratione nominis, decem tribuunt. *Decani* enim (teſte Iſidoro) ab eo dicti ſunt, quod *militibus decem præferantur*: & decuria manipulus decem militum, vel aliorum hominum eſt. Vnde Columella: *Claſſes etiam non maiores quàm denûm hominum faciendæ, quas decurias appellauerunt antiqui.* De Monachorum verò *Decanis* ait S. Auguſtinus: *Opus autem ſuum tradunt eis, quos* Decanos *vocant, eò quòd ſint denis præpoſiti.* Quæ ex eo Iſidorus, lib. 2. de Offi. Eccleſ. cap. 15. deſcripſit. Caſſianus quoque ita ait: *Susceptus in Monaſterio Nouitius alij traditur Seniori, qui decem Iunioribus præeſt, quos ſibi creditos ab Abbate inſtituit pariter & gubernat.* Decuriam verò idem cap. 10. & 17. *Decaniam* vocat, quod imitatus eſt Legiſlator noſter S. BENEDICTVS,

Quot Monachis præſit Decanus. Hieron. Epiſt. 22. ad Euſtoch. *Nouem.* *Cõmunius & melius, decem.* Iſid. Orig. lib. 9. cap. 3. Auguſt. l. 1. de morib. Eccl. c. 31. Caſſian. lib. 4 cap. 7.

& vſurpat quoque Flodoardus. Ex ſancti verò Patriarchæ noſtri mente, decem Monachos ſingulis *Decanus* tribuendos arbitror; ita vt *Decanus* vndecimum cõſtituat. Quod colligo ex capite ſequenti, vbi ait: *Si poteſt fieri, omnes in vno loco dormiant, ſi autem multitudo non ſinit; deni aut viceni cum ſenioribus ſuis, qui ſuper eos ſolliciti ſint, pauſent.* Vbi *Decanos* Seniores nominat, prout etiam fecerat Caſſianus, vultque decem Iunioribus vnum, viginti verò duos adeſſe *Decanos.* Idem ferè ad verbum expreſſit Iſidorus: *Fratres quoque omnes, ſi poſſibile eſt, in vno conclaui commorari decet. Quod ſi difficile fuerit, certè vel decem, quibus vnus eſt præponendus* Decanus, *quaſi rector & cuſtos.* Rectè autem monet Smaragdus. *Decani priùs dicti ab eo quòd decem militibus præferrentur; modò autem & qui decem, & qui pluribus præferuntur,* Decani *vocantur.* In S. Emmerammi Monaſterio, vt habet Arnulphus lib. 2. *qui maioris erant ætatis, habebant cellas, ſeu caminatas, Iunioribus inter ſe diuiſis, propter cuſtodiam.* Peculiare eſt quod in Regula Magiſtri, vni decuriæ, ſiue, vt ipſe vocat, *Decadæ*, duo aſſignentur Præpoſiti; vt ſi in diuerſis locis vnius decadis operẽtur Fratres, cuique ſuus adſit *Decanus*, quem ipſe vocat Præpoſitum. Caſſinenſes tamen in ſuo Declaratorio ordinant, *quod in vnoquoque Monaſterio pro denis quibuſque Monachis, vnus tantùm conſtituatur Decanus, vt eorum numerus rectè ſit nomini competens, exceptis ab hâc conſideratione Prioribus, Magiſtris Nouitiorum, Confeſſoribus Monialium, Rectoribus membrorum, & Cellerarÿs,* Similia habent Camaldulenſes.

PERSONÆ MONASTICÆ. Flod. lib. 3. cap. 21. *Etiam ex mente S. Benedicti.* Cap. 22. *Et aliorum.* In Reg. Monach. cap. 13. *A quibus recedit Magiſter.* Cap. 11. Caſſin. ad cap. 21.

DISQVISITIO V.

Quod Decanorum officium?

DEcanorum munus breuibus verbis complexus eſt S. BENEDICTVS, dicens, *ad eos ſpectare, vt ſolicitudinem gerant ſuper Decanias ſuas in omnibus, ſecundùm mandata Dei, & præcepta Abbatis ſui.* Non enim regere debent tamquam Superiores abſoluti, ſed meminiſſe, quòd ſubſint Abbati, cuius voluntatem & ipſi, & alij omnes adimplere debent. Vnde Auguſtinus ſcribit, *Decanos* regiminis ſui rationem Superiori reddere. *Illi autem* Decani *cum magnâ ſolicitudine omnia diſponentes, & præſto facientes quidquid illa vita propter imbecillitatem corporis poſtulat, traditionẽ tamen etiam ipſi reddunt vni, quem patrem vocant.* Hæc Auguſtinus. Ad *Decani* autem officium Smaragdus ait pertinere, *vt doceat eum, quem ſibi ab Abbate traditum ſuſceperit, primitùs ſuas vincere voluntates, in quibus eum diligen-*

Decani ſolicitè ſuos curent, cum relatione ad Prælatum. Auguſt. lib. de mor. Eccleſ. cap. 31. *Quæ debeant docere Iuniores.*

Digitized by Google

PERSONÆ MONASTICÆ.

diligenter exercens, illi ea ſemper de induſtriâ imperet, quæ ſenſerit animo eius eſſe contraria. Quæ ex Caſſiano deſcripſit. Qui addit, inſtruendos Iuniores, vt nihil de cogitationibus ſuis Seniorem vel Decanum ſuum celent, vt in his quoque, quæ naturali neceſſitati ſubiecta ſunt, atque etiam in impoſſibilibus (ſi fortè iniungantur) ſine vllâ cordis hæſitatione obediant. Sed hæc propriùs ad Magiſtrum Nouitiorum ſpectant. *Decanorum* verò officia hęc aſſignat S. Hieronymus.

Caſſia. lib. 4. cap. 8. 9.

Decanorũ Ægyptiorum officia.

Hieron. Epiſt. 12. ad Euſtoch.

I. *Viſitatio, inſtructio.*

Primùm, Fratres viſitare, inſtruere, conſolari: *Vſque ad horam nonam*, ait (*vt inſtitutum eſt*) *nemo pergit ad alium, exceptis his Decanis, quos diximus; vt, ſi cogitationibus quis fluctuet, illum conſoletur alloquijs. Secundò*, deducebant *Decani* ſuos ad menſam. *Vnaquæque decuria*, inquit Hieronymus, *cùm ſuo parente pergit ad menſam, cui per ſingulas hebdomadas viciſſim miniſtrant.* Quinimò, putet Alardus Gazæus, in vno refectorio fuiſſe diſtinctas, & diuiſas Fratrum decurias, ſiue decanias, & vnicuique decaniæ ſuum aſſediſſe, & præſediſſe *Decanum*, aut Decurionem: *Tantum* autem, verba ſunt Caſſiani, *ſilentium ab omnibus exhibetur, vt cùm in vnũ tanta numeroſitas fratrum refectionis obtentu cõſederit, nullus nec mutire quidem audeat præter eum, qui ſua decaniæ præeſt. Tertiò* à menſâ *Decani* cum ſuis conſerunt iunioribus. Audi Hieronymum: *Dehinc conſurgunt pariter, & hymno dicto, ad præſepia redeunt: ibi vſque ad veſperam cum ſuis vnuſquiſque loquitur, & dicit: vidiſtis illum, & illum? quanta in ipſo ſit gratia? quantum ſilentium? quàm moderatus inceſſus? ſi infirmum viderint, conſolantur: ſi in Dei amore feruentem, cohortantur ad ſtudium. Quartò*, præerant labori manuum, de quo Auguſtinus: *Operantur manibus ea, quibus & corpus paſci poſſit, & à Deo mens impediri non poſſit. Opus autem ſuum tradunt eis, quos Decanos vocant.* Et Hieronymus: *Opus diei ſtatutum eſt, quod* Decano *redditum fertur ad Oeconomum. Quintò*, cellas viſitabant noctu, pergit namque idem Hieronymus: *Et quia nocte extra orationes publicas in ſuo cubili vnuſquiſque vigilat, circumeunt cellas ſingulorum, &, aure appoſitâ, quid faciant diligenter explorant: quem tardiorem deprehenderint, non increpant; ſed diſſimulato quod norunt, eum ſæpius viſitant, & priùs incipientes prouocant magis orare, quàm cogunt.* Atque hæc erant munia *Decanorum* apud veteres illos Ægypti Monachos.

II. *Deductio ad menſam.*

Caſſia. lib. 4. cap. 17.

III. *Spiritualis conferentia.*

IV. *Præſentia in opere.*

L. 1. de mor. Eccl. c. 31.

V. *Viſitatio cellarum.*

Quod verò noſtri Ordinis *Decanos* ſpectat, eorum officium ita Caſſinenſes deſcribunt: *Declaramus ad officium Prioris Clauſtralis & Decanorũ pertinere, eſſe ſolicitos, quod regularis Obſeruantia teneatur in Monaſterio. Fratrum per Prælatum deputatorum confeſſio-*

Decanorũ officium à Caſſinenſibus deſcriptum.

Caſſin. ad cap. 21.

A *nes audiant, officinas Monaſterij horis competentibus viſitent. Ipſorum etiam Fratrum corrigant exceſſus: niſi notabiles inueniant Prælato reſeruandos: eis etiam particulares licentias iuxta facultatem eis à Prælato traditam concedant. Diligentem inſuper curam habeant, quòd ceremoniæ congregationis, & ordinata per Capitulum ſeu Prælatum obſeruentur, inuigilent vt diuinum officium deuotè dicatur, ſtudeant communibus Fratrum exercitijs, & Capitulo culparum intereſſe. Hoſpitibus, abſentibus alijs Superioribus, vel aliter occupatis, occurrant: ca-*
B *ueant ne in ſuis correctionibus, & admonitionibus ſint nimis tepidi aut auſteri. Hæc omnia & alia faciant, aut omittant iuxta ſuorum Prælatorum diſpoſitionem: contra quorum mandata, nihil penitus attentent.* Regula Magiſtri hęc de Præpoſitis decadum ait: *Ergo hi Præpoſiti cum decem numero Fratres ſub ſuâ curâ ſuſcipiunt, hanc in eis debent ſolicitudinem exercere, ſiue in die, ſiue in nocte, ſiue in quouis opere cum eis, vt ſint primò præſentes, & cum eis*
C *operantes in quouis opere: & cùm ſedent, ambulant vel ſtant, diligenti ſuâ obſeruantiâ vel curioſo intuitu diaboli debent ab eis actus compeſcere.*

A Magiſtro. Reg. c. 11.

DISQVISITIO VI.

Quales debeant eſſe Decani?

VT dignitati ſuæ Decani reſpõdeant, & eos quibus præponuntur, ad monaſticæ perfectionis culmẽ prouehere valeant, noluit eos S. BENEDICTVS *eligi per ordinem, ſed ſecundùm vitæ meritum, & ſa-*
D *pientiæ doctrinam.* Non enim qui ſenior, ille ſemper regimini aptior. Deplorat autem S. Pachomius oſtenſos ſibi in viſu ſucceſſores, qui non probitate morum, ſed antiquitate, vel ordine, ceteris anteferri geſtirent. Vult autem Legiſlator noſter *Decanos* eſſe, *Primò, Fratres boni teſtimonij*, imitans nimirùm Apoſtolos, qui creſcente numero Diſcipulorum, cùm vellent Diaconos conſtituere; conuocantes multitudinem, dixerunt: *Conſiderate Fratres, viros ex vobis boni teſtimonij ſeptem, plenos Spiritu ſancto, & ſapientiâ, quos conſtituamus ſuper hoc opus.* Ne-
E que enim alium benè reprehẽdit, qui ipſe reprehenſibilis eſt; facilè ſiquidem audiet: *Medice cura teipſum. Secundò*, vult eos eſſe *ſanctæ conuerſationis*, vt nimirùm in eorum moribus & vitâ reluceat ea ſanctitas, quã alios verbis docere ſatagunt. Vnde in cap. *Innouamus* dicitur, vt illis, *qui prudentiâ, & merito vitæ clareſcunt*, huiuſmodi *concedantur honores. Tertiò*, Decani *tales eligantur, in quibus ſecurus Abbas partiatur onera ſua:* quòd interpretante Ioanne Craesbeeck, idem eſt, ac ſi dixiſſet, de quorum prudentiâ,

Quales ſecundùm S. Benedictum Decani conſtituendi.

In vit. Pacho. cap. 45.

I. *Boni teſtimonij.*

Actor. 6. 3.

Luc. 4.

II. *Sancta conuerſationis.*

Diſt. 60.

III. *Quorum probata prudentia.*

virtute,

virtute, & æquitate ità certus ſit Abbas, & ſecurus, vt meritò confidat, nihilque dubitet, quin vices ſuas in gubernandâ Congregatione, benè & fideliter acturi ſint. Has ſimileſque *Decanorum* qualitates indicat & Regula Magiſtri. *Duo*, inquit, *electi fratres, quorum grauitas, ſapientia, moderatio, vigilantia ſeu humilitas, vel actuum perfectorum fuerit exercitatio approbata, decem fratrum cura præpoſiti ordinentur.* Aſſerit autem Columbanus Vranex in manuſcripto ſuo ad Regulam commentario, ex iudicio & ſententiâ Abbatis potiſſimùm eligendos & conſtituendos eſſe *Decanos.* Neque enim ſecurus illis, qui ſibi non probantur, vel ſuſpecti ſunt, onera ſua concredere poſſet.

Reg. Mag. cap. 11.

Prælato ad ſecuritatem.

IV. *Humiles.* *Quartò* humiles quoque eſſe debent, quia, vt Magnus Gregorius ait: *Nequaquam valet in ſublimitate humilitatem diſcere, qui in imis poſitus non deſinit ſuperbire:* tantum enim abeſt, vt qui ſuperbit ad regendum ſit eligendus, vt etiam electus, & ad regendum conſtiturus, ſi ſuperbiat, ſit deponendus. *Sic Saul poſt humilitatis meritum in tumorem ſuperbiæ in culmine poteſtatis excreuit; per humilitatem quippè prælatus eſt, per ſuperbiam reprobatur, Domino atteſtante, qui ait: Nonne cùm eſſes paruulus in oculis tuis, caput te conſtitui in tribus Iſrael?* Quare etiam ſuperbos *Decanos* ab officio remoueri voluit S. Be-

Greg. paſt. 2. cur. paſt. cap. 6.

Superbi inepti ad regendum.

1. Reg. 5.

Decanos ſuperbos deponi vult S. Benedictus.

A NEDICTVS: *Quod ſi quis*, inquit, *ex eis aliquâ fortè inflatus ſuperbiâ, repertus fuerit reprehenſibilis; correptus ſemel, & iterum, & tertiò, ſi emendare noluerit, deijciatur, & alter in loco eius, qui dignus eſt, ſubrogetur.* Hinc prudentiſſimè decreuit Innocentius III. *Tales autem ad agenda officia Monaſterij deputentur, qui fideles ſint & diſcreti. Nec alicui committatur aliqua obedientia perpetuò poſſidẽda, tamquam in ſuâ ſibi vitâ locetur: ſed cum oportuerit amoueri, ſine contradictione qualibet reuocetur.* Subdit verò S. BENEDICTVS: *Et de Præpoſito eadem conſtituimus.* Hoc tamen diſcrimine, quòd Præpoſitus (vt ex mente B Gloſſatorum annotauit Cardinalis Turrecremata) antequam deijciatur, ſi reprehenſibilis inueniatur, quater commonendus, ſiue corrigendus venit: & quinto loco eijciendus veniat. *Decanus* tantùm ter corripiatur, & quarto loco eijciatur. Sed hoc de Præpoſito ipſemet Legiſlator decreuit. *Qui Præpoſitus ſi repertus fuerit vitioſus, aut elatione deceptus ſuperbiæ, aut contemptor ſanctæ Regulæ fuerit cõprobatus; admoneatur verbis vſque quater: ſi non emendauerit; adhibeatur ei correctio diſciplinæ regularis. Quod ſi neque ſic correxerit; tunc deijciatur de ordine præpoſituræ: & alius qui dignus eſt, in locum eius ſubrogetur.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

De Statu Monach. cap. cum ad monaſter.

Item Præpoſitum elatum.

Quoties vtrique antea monendi

Cap. 65.

TRACTATVS VII.

DE SACERDOTIBVS,

ALIISQVE OFFICIALIBVS.

DECANIS *ſubiungo* Sacerdotes, *ex his enim illi plerumque eliguntur, nec vſitatum credo, vt non initiatus in Decanum aſſumatur. Sequitur officium* Cellerarij, *qui humerorum in corpore religioſo vicem præſtat. Humeri namque interiora animalis defendunt, onera ferunt, brachio connectunt, collum & caput ſuſtentant; quæ* Cellerarij *officium non leuiter adumbrant. Primò ſiquidem, eius ſolicitudo legentes & meditantes, & in cellis ſtudentes Fratres tuetur ac refouet; vt, dicente Proſpero,* quidquid omnibus occupationibus abſoluti proficiunt, fructus illius, qui vnus pro multis occupatus eſt, fiat. *Deinde, multiplex ei vtcumque quotidie ferendum onus, cui proinde* Solatium, *ſiuè auxilium à Regulâ apponitur. Adhæc, Decanos, alioſque Officiales, quos brachia manuſque diximus, non conturbare, ſed amore ac manſuetudine debet coniungere. Præterea collum, & caput, Præpoſitum, & Abbatem fideli ac prudenti obſequio, quantum valet, conetur fulcire. Quo nomine ſuum Bernardus laudat Gerardum, per quem eius* ſtudia vtcumque libera eſſe ſolebant. Infirmus, *inquit*, corpore eram, & ille portabat me: puſillus corde, & ille confortabat me. Mihi vtilis in omnibus, & præ omnibus fuit. Oſtiarij *munere, & eorum qui*

Cellerarius humerorum vicem ſubit in Cœnobio.

Proſp. de vit. contempl. lib. 2. cap. 16.

Idea boni Cellerarij.

Bern. ſerm. 26. in Cant.

Solatia

Digitized by Google

PERSONÆ MONASTICÆ.

Solatia *vocantur, vltimum huius libri Tractatum claudimus. In quo hæ ſex occurrunt diſquiſitiones*, Prima, *Vt Monachi ad Sacerdotium promouendi?* Secunda, *Qualis ordinatus Sacerdos eſſe debeat?* Tertia, *Quoties Monachis communicandum?* Quarta, *Qualis Monaſterij Cellerarius eſſe debeat?* Quinta, *De Oſtiario Monaſterij?* Sexta, *Quid Solatia in Regulâ* S.BENEDICTI.

Vbi tractetur de alijs Officialibus Monaſterij.

Non me latet plura alia in Ordine noſtro vſitata eſſe officia, quæ particularibus Conſtitutionum aut Ceremoniarum libris ſolent explicari. Quæ verò in ipsâ commemorantur Regulâ, conſultò alijs reſeruamus locis. Nam de Magiſtro Nouitiorum, libro ſequente, de Septimanarijs coquinæ, menſæ miniſtris, hebdomadario Lectore, in Refectorio, *de Infirmario, in* Valetudinario, *de Hoſpitum curatore, in* Hoſpitali *agemus: vt quæ eandem ſpectant materiam, vno eodemque exhibeantur loco.*

DISQVISITIO I.

Vt Monachi ad Sacerdotium promouendi?

Sacerdotes in Monaſterijs ante S. Benedicti.

DE Sacerdotibus acturi, conſiderabimus quid de illis S. BENEDICTVS ſtatuerit. Nam caput 62. inſcripſit, *de Sacerdotibus Monaſterij.* Quo ex lêmate manifeſtè colligitur, tempore S.BENEDICTI, vt * aliàs oſtenſum eſt; fuiſſe in Monaſterijs *Sacerdotes*, Diaconos, & Clericos, meritoque à Franciſco Biuario, in Apologetico pro Lucio Dextro, reprehenſum Gabrielem Pennottum aſſerentem, Diuum BENEDICTVM ſuis *non vt Clericis, ſed vt Laicis Regulam vitæ præſcripſiſſe, in quâ de Clericis Monachis ne verbum quidem habeatur.* Ex hoc enim & 60. cap. contrarium omninò euincitur. Sed ipſa Legiſlatoris noſtri verba expendamus.

* Prolog. XVIII. § 3. ad vit. S. Bened. Biuar. § 4. Pennot. lib. 2. hiſt. Cleric. Canonic. cap. 18. nu. 4. & 7. *Promouendi ad hanc dignitatem.*

I. *Ex arbitrio Prælati.* Cap. 62. PRIMÒ, ait: *Si quis Abbas ſibi preſbyterum vel Diaconum ordinare petierit.* Vbi innuere videtur in Abbatis pendere arbitrio, velitne aliquem in monaſterio habere *Sacerdotem* vel Diaconum. Conſtat enim S. Pachomium non paſſum eſſe quempiam inter ſuos qui clericatus officio fungeretur. Cuius exemplum & alij imitari poterant, & imitati forſitã fuerint illi poſt S. BENEDICTVM Abbates, ad quorum Monaſteria ab Epiſcopis Presbyteri mittebantur, qui Miſſarum illic ſolemnia celebrarent: quod aliàs ex Gregorio probauimus.

Vit. Pacho. cap. 24.

II. *Titulo Monaſterij.* SECVNDÒ, ait: *Si quis Abbas ſibi petierit:* id eſt, ſuo Monaſterio, vt ibi diuina celebret officia, nam ſi ad aliquem alium titulum, quàm Monaſterij Monachus aliquando ordinaretur, cogebatur Monaſterium deſerere, & deſeruire Eccleſiæ ad quam ordinatus erat. Vnde Gregorij iſtud decretum eſt: *Si quiſpiam Abbatum aut Monachorum ex quocumque Monaſterio ad Clericatus officium vel ordinem ſacrum acceſſerit, non illic aliquam habeat vlteriùs poteſtatem.*

Greg lib. 6. Epiſt. 40.

III. *In quo pauci olim Sacerdotes.* TERTIÒ, in ſingulis ait; *Presbyterum vel Diaconum:* Olim ſiquidem, vt hic annotat Boërius, locus prędicabatur celeberrimus: qui Presbyterum & Diaconum obtinebat: Vnde inter magnã Monachorum turbam vnus ſolus in Presbyterũ ſumebatur. Probatque ex Cap. *Presbytere:* Et ex eo quod Gratianus dicat, *Monachos Scythiæ conueniſſe in vnum, vt ſacerdotem ſibi inuenirent, qui eis Miſſarum ſolemnia celebraret.* Secundùm hoc, ſubdit Boërius; iſtud capitulum (*de Sacerdotibus* ſcilicet *Monaſterij*) intelligit.

Diſt. 24. Grat. 16. q. 1. §. Superiori auctoritate.

IV. *Ad petitionem Abbatis.* QVARTÒ, *Si quis*, inquit, *Abbas* PETIERIT, vt ſignificaret Abbatis eſſe ab Epiſcopo petere, vt quem iudicauerit idoneũ, ordinet. ita ſtatutũ à Gelaſio Papâ: *Si quis Monachus fuerit, qui venerabilis vitæ merito, ſacerdocio dignus videatur, & Abbas, ſub cuius imperio regi Chriſto militat, illum fieri Presbyterum petierit, ab Epiſcopo debet eligi, & in loco quo iudicauerit, ordinari.* Abbate autem nõ petente, promoueri ad Ordines Monachus non poteſt, vnde Gregorius: *Nullus ad Eccleſiaſticum officium ex monaſterio producatur Monachus; niſi quem Abbas loci admonitus propriâ voluntate obtulerit Epiſcopo.* Et Concilium Agathẽſe: *Si neceſſe fuerit Clericum de Monachis ordinari, cùm conſenſu & volũtate Abbatis præſumat Epiſcopus.* Nõ ignoro allegata iura agere de Monacho extra Monaſterium ad curam paſtoralem promouendo, vti etiam annotauit Boërius. Nihilominùs veroſimile mihi videtur, æuo S. BENEDICTI non tantùm Abbates ab Epiſcopis poſtulaſſe, vt hunc aut illum ordinarent; verumetiam licentiam petijſſe, vt vel vnum liceret in ſuo conuentu habere Presbyterum. Colligitur ex S. Gregorio, ſcribit enim Victori Epiſcopo Panormitano, Vrbicum Monaſterij S. Hermæ Abbatem *cùm ſua Congregatione magnopere à ſe poſtulaſſe, in eodem Monaſterio*

Diſt. 16. q. 1. cap. Si quis monachus. *Iuxta ſacros Canones.* Greg. lib. 7. Epiſt. 18. & diſt. 58. cap. Nullus. Agathen. c. 27. Item 16. q. 1. cap. Monachi. *Abbates ab Epiſcopo Presbyterũ Monaſterij poſtulant.* Greg. lib. 5. Epiſt. 41.

naſterio Presbyterum, qui ſacra Miſſarum ſolemnia celebraret, ordinari. Quod conceſſit. Obiter hîc annotetur, hoc vti magnum quid, non ab Epiſcopo loci, ſed à ſummo petitum Pontifice. S. Aurelianus in Regula idipſum conceſſit: *Si*, inquit *voluerit* (Abbas) *ordinari Presbyterum & vnum Diaconem, & Subdiaconem, quos ipſe voluerit, & quando voluerit, ordinandi habeat poteſtatem.* Nimirum, vt offerat ordinandum Epiſcopo.

Aurel. Reg. cap. 45.

V. Ex ſuis Monachis. Greg. l. 5. epiſt. 41.

QVINTO, ait: *De ſuis eligat.* Conuenientius enim eſt, vt Monachus apud Monachos celebret, quàm alius quiſpiam, vt Gregorius innuit. Cauſam enim reddens cur debeat Presbyter conſecrari, ait: Quatenus *nec ille* (Abbas) *de monaſterio ſuo hac de causâ egredi; nec extraneum ſibi ad peragendum ſacrum opus cogatur adducere.* Quod autem Legillator ait, ELIGAT Abbas; videtur olim in hac electione interueniſſe totius congregationis conſenſum: nam Gregorius teſtatur *Vrbicum Abbatem cùm congregatione ſuâ magnopere poſtulaſſe, & præſcribitur, vt eum qui ad hoc miniſterium de eâdem Congregatione Electus fuerit, Epiſcopus conſecret.* Clariùs autem alibi decreuit, *vt in Congregatione Monachorum quæ in Monaſterio Pracoritano conſiſtit, eum, quem ſibi de Congregatione ſuâ, vnanimes duxerint eligendum, in prædicto monaſterio ſine morâ vel excuſatione aliquâ Presbyterum debeat Epiſcopus ordinare.* Boërius verò in hunc locum ita ſcribit: *Quamquam Abbas ſcire præſumatur conſcientias Monachorum, & ei competat iuſſio in huiuſmodi Ordinum receptione, conſulo tamen quod ſeniorum vtatur conſilio, multa enim oculos latent Prælati.* Vnde Caſinenſes decreuerunt, vt faciat Abbas *cum conſenſu maioris partis Seniorum ſuorum, computatâ voce Prælati.*

Qui eligebantur à Congregatione.

Item lib. 7. epiſt. 94.

Vel Senioribus.

VI. Scientia & pietas in moribus. Siric. Epiſt. 1. ad Himerium c. 13. Concil. Lateran. c. 3

SEXTO, ait: *Qui dignus ſit Sacerdotio fungi.* Sed quiſnam dignus? Reſpondet Boërius ex epiſtolâ Siricij Papæ; *Quos morum grauitas, & vitæ ac fidei inſtitutio ſancta commendat.* Et Alexander III. in Concilio Lateranenſi ait: *In cunctis ſacris ordinibus & eccleſiaſticis miniſterijs ætatis maturitas, grauitas morum, & litterarum ſcientia inquirenda eſt.* Clemens Romanus de his agens, ita habet: *Conſtituite Presbyteros & Diaconos, homines pios & iuſtos, mites, non cupidos, veritatis ſtudioſos, probatos, ſanctos, non acceptores perſonarum, qui valeant docere ſermonem veritatis rectè prouidentes in placitis Domini.*

Clem. l. 7. conſtitut. cap. 32.

Cæterùm, cùm de *Sacerdotum* dignitate, & requiſitis ad eam virtutibus, plura adferri poſſint, quæ alij fuſiùs ſunt proſecuti; tum illud hîc neutiquam prætereundum, Moyſen Abbatem nominatiſſimum inter periculoſas Monachorum tentationes & hanc enumerare: *Cùm dæmon deſiderare ſanctum Clericatus officium ſub prætextu ædificationis multorum, & amore lucri ſpiritalis inſtigat,*

Dæmon vafrè Monachis ſuadet deſiderium Clericatus. Caſſian. Collat. 1. cap. 20.

A *per quod nos ab humilitate propoſiti huius, ac diſtrictione diuellat; quæ omnia*, ſubiungit, *cùm ſint noſtræ ſalutis, profeſſionique contraria, tamen velamine quodam miſericordiæ ac religionis obtecta, facilè imperitos incautoſque decipiunt.* S. Cæſarius Epiſcopus Arelatenſis, inter virtutes Monacho neceſſarias & hæc recenſet, *quòd ambitũ honoris, vel deſiderium Clericatus, veræ humilitatis amore, repudiauit, ac reſpuit.* Hinc in iure Ciuili, prudenter Imperator edixit: *Profectò enim indignus eſt Sacerdotio, niſi fuerit ordinatus inuitus.* Quod ſi hoc tẽpore, B quo paſſim ad ſacerdotium noſtri Ordinis Monachi deſtinantur, id ab omnibus obtineri nequeat, vt ordinentur inuiti, & repugnantes: hoc ſaltem cauendum, ne ſeipſos importunè ingerant, & quibus poſſunt modis Sacerdotium affectent. Optima eſt in hanc rem Ioannis Ægyptij Eremitæ apud Rufinum admonitio: *Sic ergò, filioli mei, neque fugiendum omnimodis dicimus clericatum vel ſacerdotium, neque rurſus omnimodis expetendum. Dei autem iudicio relinquendum eſt, quem velit, & ſi velit aſſumere ſibi ad miniſte-* C *rium, vel ad ſacerdotium.* Sic ille. Ferendum proindè non eſt, quòd aliqui Monachi non exſpectato Superiorum ſuorum iudicio, palam ambiunt ad ordines mitti; & huius rei gratia Superioribus ſubinde moleſti ſunt, cùm non dixerit S. BENEDICTVS: *Si quis petierit Presbyter vel Diaconus ordinari*; Sed, contrà: *Si quis Abbas ſibi Presbyterum vel Diaconum ordinari petierit.* Quare etiam Lucius III. Archiepiſcopo Turonenſi reſcribens, vetuit ordinari Religioſus contra prohibitionem Prælatorum. *Quia*, inquit, *honeſtius &* D *tutius eſt, ſubiectus debitam Præpoſitis obedientiã impendendo in inferiori miniſterio deſeruire, quã cum Præpoſitorum ſcandalo, graduum appetere dignitatem. nec eſt in hac parte ſubiectorum deſiderium confouendum: quoniam eſſe poteſt, quod Prælati eorum commiſſa ſecreta nouerint, ex quibus conſtat eis, quod ſaluâ conſcientiâ nequeant ſublimari:* Vt verò hanc ambitionis peſtem à ſuis excluderent Patres Ciſtercienſes, etiam pœnâ coërcendos putauerunt. *Quicumque*, inquiunt, *Monachi per ſe vel per alios, vt promoueantur ad ſacros ordines, proprios Abbates ſuos inquietant; à die quo hoc fecerint vſque ad biennium non ordinentur, niſi promoti* E *fuerint in Abbates.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

Humiles refugiunt.

Cæſar. hom. 15. ad Monach. tom. 2 Biblioth. Patrum.

Lib. 1. Cod. tit. 3. de Epiſc. & Cleric. l. Si quemquam.

Sacerdotiũ ambire non decet.

Rufin. l. 2. de vit. Patr. cap. 1.

Et Superiores inquietare.

Quod vetitum. Extra de temporib. ordinat. Capit. Ad aures.

Cum pond.

Definition. Ordin. Ciſtercienſ. diſt. 4. c. 3.

Quamuis autem Sacerdotium non ſit temere ambiẽdum; ita tamen Monachis ſemper viuendum, ita ſacrarum litterarum ſtudijs incumbendum, vt cùm voluntas ſuperiorum acceſſerit, illo non indigni inueniantur. Vt igitur illicita ambitio, & ſolicitatio, ita licita ad hunc ſtatum congrua præparatio; vt quilibet Monachus talis ſit, qualem Sidonius Apollinaris dicit Simplicium, deſignatum Epiſcopum Bituricenſem: *Maximè* ſcilicet *ambiendus, quia minimè*

Congrua ad Sacerdotiũ præparatio non illicita.

Sidon. l. 7. Epiſt. 9.

PERSONÆ MONASTICÆ.

ambitioſus : non ſtudens ſuſcipere ſacerdotium, ſed mereri. Qui autem à Prælato Dei vices agente, ad hunc gradum vocatur, humiliter excuſet; illo deinceps vrgente, humiliter pareat : præſertim cùm Clemens V. in Concilio Viennenſi *ad ampliationem cultus diuini* ſtatuerit, *quòd Monachi quilibet ad monitionem Abbatis ſe faciant ad omnes Ordines, excuſatione ceſſante legitimâ, promoueri.* Quatenus autem promotus altiori loco conſtitui poſſit, delibauimus ad vitam S. BENEDICTI, *Prolegom. XVIII.*

Clement. ne in agro.

§. 13.

DISQVISITIO II.

Qualis ordinatus Sacerdos eſſe debeat?

Sacerdos ſine virtute periclitatur

EMINENTIA ſtatus, maiorque dignitas non maiorem adfert perfectionem, ſed eam requirit, & ad eiuſdem ſtudium obſtringit. Quantò autem altiùs aſcenditur, & pietatis ſtudio minùs tribuitur, tantò pronior eſt caſus. Quem præuidens, C metuenſque Sacerdoti ſuo S. BENEDICTVS, eum de tribus præmonuit. 1. caueret ſuperbiam. 2. inobedientiam. 3. acediam & torporem in ſpiritu. Ordinatus proinde ornatus eſſe debet *Humilitate, Obedientiâ*, & *Deuotione*, ſiue ſedulâ pietate, quâ *magis, ac magis in Domino proficiat.* De ſingulis aliquid dicendum.

S. Benedictus et tres præſtrebis.

1. *Humilitatem.*

Greg. cur. Paſt. part. 2. cap. 6.

PRIMO, *Ordinatus*, inquit, *caueat elationem* aut ſuperbiam. *Plerumque*, enim, vt Magnus Gregorius dixit, *rector eo ipſo ceteris præeminet, elatione cogitationis intumeſcit: & quos forte poteſtatis exceſſerit, tranſcendiſſe* D *etiam vitæ meritis credit.* Meritò proinde aureum illud os dicebat: *Quantò fuerit excelſior dignitas, tantò Sacerdotis maiora ſunt pericula.* Eademque mente Hieronymus Heliodoro ſcribit : *Si te ad Ordinem pia fratrum blandimenta ſolicitant, gaudebo de aſcenſu, timebo de lapſu.* Laudata S. Ioannis Damaſceni in Sacerdotali gradu humilitas. Hic ex Monacho Presbyter ordinatus, ad S. Sabæ Lauram, ac *domunculam, tamquam nidulum ſublime volans aquila ingreſſus, illud quod duplici honore Presbyteri digni ſunt, haudquaquam in mentem ſuam iniecit: ſed velut hoc* E *dictum commutans, illud ſecum verſabat, Presbyteris duplici* Humilitati *ſtudendum eſſe: Presbyteros religioſæ vitæ exercitationem duplo quàm priùs maiorem ſibi vendicare.* Conformis planè Regulæ noſtræ cogitatio, quæ Sacerdotem monet: *Sciat ſe diſciplinæ regulari ſubditum, & magis* Humilitatis *exempla omnibus det.* Sed ex quo puteo neceſſariam hanc *Humilitatis* aquam hauriet? ex ipſo quod tractat myſterio, in quo abyſſum

Chryſoſt. homil. 2. in Epiſt. ad Tit.

Hieron. Epiſt. 1.

Qualis erat in hoc fuit Ioa. Damaſcenus.

Ioan Hieroſolym. in vitâ, apud Sur. 6. Maij.

Cap. 60.

Et clariſſimè in hoc myſterio oſtendit

A diuinæ humiliationis ſummi æternique Sacerdotis IESV Chriſti reperiet. Hic enim *cùm in formâ Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemet ipſum exinaniuit formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo.* Et inter filios hominum factus eſt paruulus, factus eſt infans, reclinatus in præſepio, in medio duorum animalium. Hoc modo, vt Auguſtinus loquitur, *Sanans tumorem, nutriens amorem.* Sed non hîc ſtetit immenſa Filij Dei humiliatio; nam in B auguſtiſſimo Euchariſtiæ ſacramento, ſeipſum ſub ſpeciebus exigui fruſti panis abſconditum totum præbet, & non tantùm in paruulâ præſens eſt hoſtiâ; ſed in cuiuſque hoſtiæ minimâ particulâ. Etiamne exaltabit cor ſuum Sacerdos, videns, & quotidie veluti palpans tantam immenſæ maieſtatis exinanitionem; in cuius conſpectu *gentes quaſi ſtilla ſitulæ, & quaſi momentum ſtateræ reputatæ ſunt?* Quod ſi ad humilitatem ſpectet, *omni vilitate vel extremitate contentum* eſſe, quid precor vilius, quàm vt

Chriſtus Ieſus.

Philip 2.

Factus infans.

Auguſt. Confeſſ. l. 7. cap. 18

Præſens in minima hoſtiæ particulâ.

Iſai. 40.

Reg. c. 7. grad. 6.

—— *Quem totus non capit orbis*
In tua ſe claudat viſcera viuus homo?

Quæ maior extremitas, quàm cibi inſtar in ſtomachum demitti, & ibidem concoqui ac digeri? Quod ſi ad *humilitatem*, S. BENEDICTO teſte, ſpectet; *quibuſlibet irrogatis iniurijs patientiam amplecti, & vt ſuſtinens non laſſeſcat, vel diſcedat*; quæ maior *Humilitas*, quàm quod in hoc Sacramento *verè Deus abſconditus, Deus Iſrael Saluator* blaſphemias Hæreticorum, & multiplices iniurias malè communicantium, patientiſſimè ſuſtineat, nec diſcedat, D aut præſentiam ſubducat, quantumuis maximus ſit peccator, cuius manibus tractatur, cuius ſtomacho includitur? Atque ita grandi miraculo, qui eſt glorioſus Deus ad dexteram Patris reſidens, etiam hîc in terris, noſtri amore, indignas tantâ maieſtate patitur iniurias, & quod ſummè dolendum, patietur vſque ad conſummationem ſæculi.

Stomachũ hominis intrans.

Grad. 4.

Iſai. 45.

Blaſphemias & iniurias patienter tolerans.

II. *Obedientiã.*

Reg. c. 62.

SECVNDO, commendatur *Sacerdoti* ſubiectio & obedientia : *Nec quidquam præſumat, niſi quod ei ab Abbate præcipitur: Sciens ſe multò magis diſciplinæ regulari ſub-* E *ditum. Nec occaſione ſacerdotij obliuiſcatur Regulæ obedientiam, & diſciplinam.* Et mox: *Regulam à Decanis, vel Præpoſitis conſtitutam ſibi ſeruandam ſciat.* Et hanc virtutem ex auguſtiſſimo myſterio eliciet *Sacerdos*, conſiderans Ieſum non tantùm ſubditum Patri, ſed minoratum ab Angelis, ſubditum etiam Matri & Ioſeph, ſubditum naturæ legibus, & infantiæ miſerijs, frigori, calori, fami & ſiti: adhæc obedientem ciuilibus legibus, tributum ſoluentem

Exemplo Chriſti omnibus ſe ſubijcientis, dum viueret.

Digitized by Google

ſoluentem Cæſari: ſubditum Legi Moyſis in circumciſione, & oblatione in templo: ſubditum ſententiæ iniqui iudicis, & *obedientem factum vſque ad mortem, mortem autem crucis.* Sed non cum ipſa morte terminum accepit obedientia Ieſu, nam & in ſtatu gloriæ, obedit Deus voci hominis, imò tot hominum, quot ſunt *Sacerdotes*, diuiniſſimum hoc ſacramentum conſecrantes. Hîc ſuprema maieſtas conſtitutis à ſe ſibimet regulis infallibiliter & certiſſime obtemperat; obedientiâ tam cæcâ, vt non attendat, an bonus, an malus *Sacerdos*: tam veloce ac promptâ, vt ne momento quidem temporis præſentem ſe ſiſtere differat: tam vniuerſali & abſque vllâ exceptione, vt omni tempore, omni loco, in quo conſecratio peragitur, fideliſſime & conſtantiſſimè legibus illis pareat, quas humani generis amor illi dictauit & præſcripſit. Et cur non homo homini pareat, toties *obediente Domino voci hominis?*

Philip. 2.
Et in ſacramento quotieſcunque conficitur.
Sine exceptione perſonæ, temporis, loci, &c.
Ioſue 10.

III. TERTIO, requirit S. BENEDICTVS, vt *Sacerdos* benedictus *magis, ac magis in Domino proficiat.* Nimirum, vt corporali alimento nutrimur & creſcimus, non ſecus cæleſti pane, vt ait S. Thomas, *virtutes augentur, & mens omnium ſpiritalium chariſmatum abundantiâ impinguatur.* Hoc Sacramento, vt idem docet, *perficitur ſpiritualis vita ad hoc quod homo in ſe perfectus exiſtat, per coniunctionem ad Deum: Ego veni, vt vitam habeant, & abundantiùs habeant.* Cùm ergo ad profectum in ſpiritu faciendum, maxime conducat S. Euchariſtia; enitendum *Sacerdotibus*, vt eius adminiculo, & frequentiori vſu, *magis, ac magis in Domino proficiant.* Ne dicatur ijs: *Comediſtis multum, & non eſtis ſatiati.* Quinimò, vel hoc ipſo nomine quotidie in virtutibus proficiendum, vt pane Angelorum magis, ac magis digni inueniamur. Sic enim Auguſtino dictum: *Cibus ſum grandium, creſce, & manducabis me. Nec tu me in te mutabis, ſicut cibum carnis tuæ, ſed tu mutaberis in me.*

Deuotionē requirit S. Benedictus in Sacerdote.
S. Thom. Opuſc. 57.
Idem 3. p. q. 79. art. 1.
Ioan. 10.
Frequenti Euchariſtiæ vſu acquirendam.
Aggæi 1.
Auguſt. l. 7. Conf. c. 10.

Sed iam videamus, quoties à Sacerdotibus ad Euchariſticam menſam accedendum: quoties incruentum Miſſæ ſacrificium offerendum. Benedictus XII. decreuit, vt *intra Monaſteria, & alia loca conuentualia reſidentes, bis vel ter, qui verò alibi fuerint, ſi non frequentiùs, ſaltem ſemel in ſeptimanâ (ſaluâ honeſtate & debitâ deuotione) Miſſas ſtudeant celebrare.* Citant hæc eadem Burſfeldenſes, adduntque: *Iuxta conſuetudinem noſtram Presbyteri præſentes in monaſterio, numquam abſque rationabili cauſâ & Prioris licentiâ, à celebratione abſtinere conſueuerunt.* Laudabilis ſanè hic mos, & Apoſtolico retinendus exemplo; nam de Principe Apoſtolorum Petro refert Metaphraſtes, quòd Romæ quotidie Synaxes celebrauerit. Germanus Petri Andreas ad Proconſulem ait: *Ego Omnipotenti Deo, qui vnus & verus eſt, omni die ſacrifico.* Scripſit Hippolytus Martyr, Chriſtum iudicem ſic allocuturum Sacerdotes: *Venite Pontifices, qui pretioſum corpus meum & ſanguinem quotidie immolaſtis.* Cyprianus item Martyr: *Vt Sacerdotes*, inquit, *qui ſacrificium Dei quotidie celebramus, hoſtias Deo & victimas præparemus.* Heuwaldi duo, vt ſcribit Beda, *Hymnis & pſalmis ſemper & orationibus vacabant, & quotidie ſacrificium Deo victimæ ſalutaris afferebant.* S. Ambroſius præſul occupatiſſimus in hoc vnum incumbebat, vt ait Baronius, vt quas optimi Sacerdotis partes & officia eſſe intelligebat, quàm diligentiſſimè præſtaret. Quod verò potiſſimum erat ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium *quotidie* offerebat, idque non præproperè, ſed ſummâ diligentiâ adhibitâ, & præmeditatione ſancti myſterij; quemadmodum declarant *precationes* illæ ſacræ ſpirituali dulcedine pleniſſimæ, quas ob eam cauſam ſibi ad *quotidianum* vſum conſcripſit. De Caſſio, Narnienſi Epiſcopo, Magnus narrat Gregorius, ſolitum eſſe *quotidianas Deo hoſtias offerre, ita vt penè nullus dies vitæ eius abſcederet, quo non omnipotenti Deo hoſtias placationis offerret.* Quam conſuetudinem Deus approbauit, vt poſteà ſubditur. Laudati & alij, qui quotidie ſalutarem hoſtiam Deo immolarunt; S. Hildulphus, Archiepiſcopus Treuerenſis, B. Goar Presbyter, S. Carolus Borromæus. B. Thomam Aquinatem, memorando poſteris exemplo, refert Ganzo, *quotidie* Miſſam celebraſſe, & quotidie inſuper celebranti miniſtraſſe. B. Laurentius Iuſtinianus à quo die factus eſt Sacerdos, non intermiſit celebrare Miſſam, niſi ob valetudinem. Et ſolebat dicere, *qui, cùm poſſet Domino ſuo frui, non frueretur, facilè ſe declarare, Domini ſui curam non habere.* In primis Ordinis Carthuſienſis incunabulis, ſingulis diebus, vt Bleſenſis teſtatur, Miſſas non celebrabant. Nunc tamen, vt ait Buſæus, conſtat à quotidianâ celebratione neminem arceri. Noua enim collectio *Statutarum Ord. Carthuſienſis in cap. 7. 2. part.* omnes Sacerdotes hortatur ad quotidianam confeſſionem & celebrationem, & addit, illam conſuetudinem veterem eſſe, & receptam. Idem non obſcurè in 3. *Compilatione antiq. ſtat. cap. 1.* inſinuatur. Audienda hîc meritò Franciſci Suarez reſolutio ita dicentis: *Licet Laïcis regulariter non ſit conſulendum, vt quotidie communicent, Sacerdotibus tamen conſulendum eſt, vt quotidie ſacrifi-*

Quoties celebrandum ſacerdotibus?
Benedictin. cap. 27.
Cerim. Burſf. diſt. 3. cap. 6.
Quotidie.
PERSONÆ MONASTICÆ.
Ex Apoſtolorum more. Metaphr. in vita Petri.
Hippol. Orat. de conſum. mundi.
Sanctorum virorum imitatione.
Cyprian. Epiſt. 54.
Beda l. 5. Hiſtor. Angl. c. 11.
Baron. in vit. S. Ambr.
oper. piiſſ.
S. Ambroſij.
S. Caſſij.
Gregor. hom. 37. in Euang.
Hildulphi, Goaris, Caroli Borromæi.
Surius in vit. 11. & 6. Iul.
B. Thomæ Aquin.
Ganzo in vit.
Laurentij Iuſtiniani.
Lib. 6. vit. cap. 4. & 5.
Sur. 8. Ianuar.
Carthuſienſium.
Not. ad Epiſt. 87. Bleſenſ.
Suar. to. 3. in 3. p. diſp. 80. ſect. 2.
Conſulitur omnino quotidiana celebratio.

PERSONÆ MONASTICÆ.

cent : nam munus ſacrificandi non eſt priuatum, ſed publicum, & toti prodeſt Eccleſiæ : ideoque non debet (modò indignus non ſit ob peccatum mortale, pœnitentiâ & confeſſione non expiatum, & moralem ac humanam diligentiam adhibeat) quamuis ſit imperfectus, à ſacro hoc munere ceſſare. Hæc ille. Cuius doctrina confirmari poteſt auctoritate S.

Greg. Dial. 4. c. 58.

Gregorij : *Debemus*, inquit, *præſens ſæculum, vel quia iam conſpicimus defluxiſſe, totâ mente contemnere : quotidiana Deo lacrymarum ſacrificia*, quotidianas *carnis eius, & ſanguinis hoſtias immolare.* B Quod vt faciant Sacerdotes, magnum eis ſtimulum ex V. Bedâ ſubdit S. Bonauentura.

Bonau. de præp. ad Miſſ. c. 5.

Cùm Sacerdos eſt abſque peccato mortali & in propoſito bono, non habens legitimum impedimentum, & non ex reuerentiâ, ſed ex negligentiâ celebrare omittis; tunc quantum in ipſo eſt, priuat S. Trinitatem laude & gloriâ; Angelos lætitiâ; peccatores veniâ; iuſtos ſubſidio & gratiâ; in purgatorio exiſtentes refrigerio; Eccleſiam ſpirituali Chriſti beneficio; & ſeipſum medicinâ ac remedio contra quotidiana peccata & infirmitates.

Qua non negligitur ſine ſpirituali iactura.

Audiat igitur quilibet Sacerdos Mediolanenſem Antiſtitem ita monentem : *Ille panis vitæ æternæ qui animæ noſtræ ſubſtantiam fulcit*, panis quotidianus eſt. *Accipe ergo* quotidie, *quod quotidie tibi proſit; ſic viue, vt* quotidie *merearis accipere.*

Ambroſ. l. 5. de ſacrã. c. 4.

Ritus olim ab Hebdomadarijs obſeruatus.

Coronidis loco hîc adiecerim pijſſimum quemdam ritum à Monachis olim obſeruatum, dum Hebdomadarij, ſiue cantandi ſummi ſacri officio fungerentur. Scribit Ludolfus Carthuſianus : Quia totâ hebdomadâ quâ in templo miniſtrabat Sacerdos (veteris legis) ad hoc deputatus, in templo manebat, & non exibat ad propria negotia, intentus ad diuina, ex hoc inoleuit conſuetudo apud aliquos Religioſos ſancta & honeſta, ſcilicet, quod ille qui eſt Hebdomadarius, per totam Hebdomadam manet intra clauſtrum non exiens ad exteriora, intentus ad diuina : quia illo tempore medius eſt & ſequeſter inter conuentum & Deum. Apud quoſdam etiam Religioſos abſtinet illâ hebdomadâ à communi colloquio, & apud quoſdam etiam ſæculares Canonicos, in communi tunc dormit dormitorio. Hæc ille.

Ludolf. vit. Chriſti p. 1. cap. 4.

DISQVISITIO III.

Quoties Monachis communicandum ?

SACERDOTVM eſt, Chriſti corpus non tantùm offerre & ſumere, verùm A etiam alijs diſtribuere. Hinc nobis hoc loco de *Monachorum Communione* aliquid tractandum : & quidem in Prolegomenis *ad vitam* S. BENEDICTI, ex occaſione actum, per quos olim ſacræ Euchariſtiæ participatio Monachis diſtributa : nunc quoties ad eam accedendum, vel ex priſcâ conſuetudine adita fuerit, diſquirimus. Ita porrò pro Benedictinis in concilio Viennenſi Clemens V. ſtatuit. *Sanè ſingulis menſibus, tam in monaſterijs quàm extra (ſublatâ occaſione quacumque) ad confeſſionem (ſaltem ſemel) accedant omnes & ſinguli Mona-* B *chi : & primâ Dominicâ menſis cuiuſlibet in Monaſterijs ſemper communicent, niſi ex causâ fortè quam Abbati, Priori, aut Pænitentiarijs huiuſmodi monaſterij non differant intimare : eorumque iudicio, vel abſtineant, vel accedant.*

Proleg. XVIII. §

Decreta menſtruæ Benedictinorum Communione. Clement. Nemagis.

Benedictina hæc citans, ait : *Non Sacerdotes ſi non ſæpius, ſaltem ſingulis menſibus ad communionem accedant : illi videlicet qui infrà monaſteria, eccleſias, ſeu alia loca conuentualia erunt, in altari maiori, qui verò extra, vbi magis viſum fue-* C *rit honeſtum iiſdem. Quod ſi negligenter omiſerint, per ſuperiores ſuos grauiter arguantur : & nihilominus debitè puniantur.* Punitionem hanc taxant Burſfeldenſes : vt, qui *ſtatuto tempore iuris neglexerit confiteri, aquam bibat, donec fuerit confeſſus. Qui verò à communione vel celebratione ſe ſubduxerit, pro qualibet vice, in pane & aquâ abſtineat, aut Præſidentis arbitrio grauiùs puniatur.* Pergit verò Benedictina : *Per hæc autem ſtatutis vel conſuetudinibus eccleſiarum, monaſteriorum, ſeu locorum prædictorum in quibus ob-* D *ſeruaretur, vt confiteri vel celebrare ſeu communicare frequentiùs habeant, non intendimus in aliquo derogare.*

Benedicti. cap. 27.

Pœna in negligentes.

Burſf. diſt. 3. cap. 6.

Sæpius tamen communicabàt.

Quibus verbis quis non videat celebriorem in Monaſterijs vſitatam *Communionem* inſinuari ? Et quidem ex eo quòd in Regulâ de Hebdomadario lectore menſæ dicatur, quòd *Dominica poſt Miſſas & communionem ingrediatur ad legendum*, & *accipiat mixtum priuſquam incipiat legere, propter communionem ſanctam*; colligunt Caſſinenſes, *quolibet Dominico die fratres communicaſſe.* Quem veterum Monachorum morem fuiſſe, nullus ambigo. Scribit enim Palladius : *Hel-* E *les Abbas acceſſit aliquando ad quoſdam Monachos, & cùm eſſet dies Dominicus, dixit eis : Cur hodie non egiſtis ſynaxim : ij apertè dicunt : Eò quòd non venerit Presbyter.* Thomas apud Caſſianum : *Multò*, inquit, *iuſtius eſt, vt cum hac cordis humilitate, quâ credimus atque fatemur, illa ſacroſancta myſteria, numquam pro merito nos poſſe contingere, ſingulis ea Dominicis ob remedium noſtrarum ægritudinum præſumamus.* Quod etiam patet ex Collat. 7. cap. 34. Damaſcenus : *Alij Monachi procul inter ſe conſtru-*

Cap. 38.

Singulis Dominicis

Quod priſcis Monachis frequës & vſitatä.

Paſſud. in Lauſiac. c. 59.

Caſſian. coll. 23. c. 21.

Damaſc. Hiſt. Barl. & Ioſ. c. 12.

ctis

Pall. Lauſiac cap. 38. Ettam Sabbato & Dominicâ.

ctis adiculis, Dominicis diebus ad vnam Eccleſiam pergunt, ac diuina myſteria, hoc eſt, incruentum puri corporis ac ſanguinis Chriſti ſacrificium percipiunt. Tabennenſes Monachi, vt in Regulâ ab Angelo allatâ præſcribitur, ſabbato & Dominicâ ad Chriſti communionem accedebant: quod Ægyptijs Monachis commune fuiſſe, ex Caſſiano diſcimus: *Die Sabbati*, inquit, *vel Dominicâ, horâ tertiâ ſacræ Communionis obtentu conueniunt.* B. Onuphrius de ſe apud Euagrium ait: *Omni die Dominico & Sabbato Angelum Domini paratum inuenio ſacroſanctum corpus, & ſanguinem Domini deferentem*

Caſſian. l. 5. cap. 2.

In vit. Patr. lib. 1.

Quidam Monachi quotidie communicabant.

Frequentiorem etiam apud Monachos inuenire eſt ad ſacroſancta myſteria acceſſum. Nam primitiuæ eccleſiæ ritus quotidianus quibuſdam vſitatus. De Simeone Stylitâ Antonius diſcipulus eius ſcribit, quotidie percepiſſe cibum diuinum. Rufinus de Apollonio: *Conſuetudo autem erat apud eum, vt fratres, qui cum ipſo erant, non priùs cibum ſumerent, quàm communionem Dominicam perciperent circa horam diei nonam. Sed & hoc monebat, vt, ſi fieri poſſet, quotidie Monachi communicarent myſterijs Chriſti, ne fortè qui ſe longè facit ab his, longè fiat à Deo.*

Ibid. l. 2. c. 7.

An etiam Benedictini?

Perez in Reg. c. 48. num. 12.

Quid autem noſtri in hoc genere? Reuerendiſſimus & Doctiſſimus Antonius Perez arbitratur ſe ex ipſis Regulæ verbis quotidianam Monachorum colligere communionem. Verba, inquit, textus non leuiter indicare videntur, communionem iſtam per ſingulos hebdomadæ, quinimò anni dies in vſu fuiſſe, ita vt per ſingulos dies ad ſacram Monachi menſam accederent. Mixti enim ſumptio quæ ante lectionem fieri hîc præcipitur, quotidiana eſt, & non tantùm ad Dominicam diem contracta. Cùm igitur hæc imperetur propter ſanctam communionem, conſequens videtur quòd etiam communio ſancta quotidiana erat, ſi non in præcepto, ſaltem ex conſilio, exemplo, & vſu fratrum. Contrà quam oblatrandum non eſt, non ſolùm aduersùs Monachos, ſed neque aduersùs Laïcorum aliquos. Sic ille. Sed eius pace dicere liceat, non videri hoc admodum probabile. Quamuis enim propter ſacram communionem ſumatur mixtum, non tamen propter ſolam, nam alteram cauſam S. BENEDICTVS adiecit: *Ne fortè graue ſit ei ieiunium ſuſtinere.* Aut, ſicuti loquitur de ſeptimanarijs coquinæ, *Vt horâ refectionis ſine murmuratione & graui labore ſeruiant fratribus ſuis.* Vbi cùm addit, *In diebus tamen ſolemnibus vſque ad Miſſas* (intellige completas) *ſuſtineant*, ieiunium ſcilicet; ſatis ſignificat, diebus non ſolennibus mixtum ſumptum ante Miſſas, ſiue ante vnam horam refectionis.

Affirmat Perez, & colligit ex S. Benedicti verbis.

Nō ita probabiliter.

Probatur ex Regula ipſa. Cap. 35.

Quinimmo, ſi attendamus horas labori & lectioni deputatas, difficulter inuenietur ferialibus diebus, aliquod tempus Miſſæ celebrandæ vel audiendæ tributum. Qui enim intereſſent ſacro *Fratres, qui omninò longè ſunt in labore, & non poſſunt occurrere horâ competenti ad oratorium*: de quibus ſtatuit: *Agant ibidem opus Dei, vbi operantur?* Quod non infrequens, ſed velut ordinarium quiddam fuiſſe, ex hac ipsâ conſtitutione colligitur: æſtatis præſertim tempore, *cùm opera in agris* haberent, vel ad *fruges colligendas* egrederentur. Neque hoc mirum videri cuipiam debet. Nam apud Ægyptios Monachos, exceptis veſpertinis ac nocturnis congregationibus, nulla per diem publica ſolennitas celebrabatur: Tertiam enim, Sextam, & Nonam, non per diſtinctiones horarum & temporis interualla, ſed per totum diei ſpatium iugiter cum operis adiectione celebrabant. Inceſſanter enim in cellulis opus manuum exercentes, Pſalmorum illi recitationem admiſcebant, vt tradit Caſſianus. Proinde non puto efficax ſumi poſſe argumentum ex noſtrâ Regulâ, pro quotidianâ communione.

PERSONÆ MONASTICÆ. Vide, in datum tempus celebrãdi Miſſam in ſeptĩ.

Cap. 50.

Cap. 41. Cap. 48.

Ægyptij Monachi nō conueniebāt ad omnes Horas.

Caſſian. l. 3. cap. 2.

Sed enim videamus, num illa à Monachis S. BENEDICTI Regulam ſequentibus non fuerit aliquando vſitata. Regula Magiſtri, quæ integra capita ex S. BENEDICTO deſcribit, & totam pænè Regulam, variâ adiunctâ, quæ apud eius diſcipulos vigebat, praxi, repræſentat, non obſcurè inſinuat S. Euchariſtiam quotidie ab ijs ſumptam: nam ſtatuit: QVOTIDIE *Cellerarius cum ſeptimanarijs, coram Abbate in Oratorio cum congregatione* COMMVNICET. S. Dunſtanus ita decreuit: *Poſt pacem fratres* QVOTIDIE (*niſi qui crimine ſe aliquo, vel carnis fragilitate, reos cognouerunt*) *regulari ſtudio prorſus intenti*, EVCHARISTIAM *accipere non renuant.* Sed & MS. *Regula Solitariorum, qua & ipſa S.* BENEDICTI pluribus locis verba exprimit, integro cap. 36. tractat, *Si corpus Domini quilibet* quotidie *audeat ſumere, vel ſi Sacerdos ſit, Miſſas* quotidie *valeat celebrare*: ita autem reſpondet: *Non meâ opinione ſed ſanctorum aſſertione hæc vtraque reor fieri poſſe. Ab his tamen qui mundi ſunt ab omni inquinamento carnis & ſpiritus. Quia qui tantùm hoſpitem ſuſcipit quotidie, caſtus debet eſſe in corpore, & mundus in corde.* Citat autem Apollonium, & ſententiam Gregorij 4. Dialog. & exemplum Caſſij, Narnienſis Epiſcopi à nobis ſuprà allata. Ioannes Belethus mixti mentionem faciens, addit: *Debent autem ſingulis diebus Religioſi communicare.* Et hæc quidem exempla, ſiue decreta pro *quotidianâ Monachorum* reperiuntur *Communione.* Quam & in Florentino Monaſterio,

Benedictini quidā quotidie olim communicabant.

Reg. Magi. cap. 16.

Dunſt. cap. 1. Stat.

Solitarij quoque.

Beleth. In explicatione diuini officij cap. 119.

Digitized by Google

PERSONÆ MONASTIC. C. [illegible]

naſtetio, *Angelorum* dicto, in quo B. Magdalena de Pazzi vixit, P. Iacobus Laynez tempore S. Ignatij Soc. IESV fundatoris, apud Moniales introduxit.

Nicol. Laicicius de prof. in vit. c. 19. *Quidam ditor ſuadeat.*

De profect. relig. lib. 2. cap. 77. *Non poteſt certa præſcribi regula circa frequentem vſum S. Euchariſtia.*

Neque tamen his generalem pro Religioſis non ſacerdotibus regulam, aut viam ſternere velim ad quotidianum auguſtiſſimi Sacramenti vſum. Nam, vt dixit S. Bonauentura, aut potiùs Dauid de Auguſtâ; *Vtrum ſit melius, ſæpiùs an rariùs corporis Chriſti ſuſcipere ſacramentum, videtur mihi quòd non poſſit ſuper hoc omnibus dari regula vniformis. Varia ſunt hominum merita, & diuerſa operum ſtudia, & differentia deſideria, & multiplices Spiritus S. operationes in ſingulis, & diuerſi etiam ſtatus in Religione. Et ideò ſicut ægrotantibus non poteſt vna forma ſeruari in dandis medicinis corporis, propter diuerſitates complexionum aut loci aut temporis, aut ætatæ, vel aliarum conſiderationum, pro quibus aut rariùs, aut ſæpiùs, aut maiori, aut minori quantitate, eadem medicina datur: ita & de medicinâ ſpirituali, quæ eſt corpus Chriſti, intelligendum.* Subdit poſt pauca: *Vix aliquis ita religioſus eſſe videtur & ſanctus, exceptis ſacerdotibus, quin ſemel in ſeptimanâ ſufficiat ei ex conſuetudine communicare: niſi ſpecialis cauſſa quandoque, vel ratio plus ſuadeat.* Sic ille. Plura vide apud alios iſta ex profeſſo tractantes.

Sed alia hîc oritur quæſtio.

Num ad Communionem accedendum feriâ ſextâ Paraſceues?

Franc. de temp. hor. can. c. 30. *Videtur in Paraſceue abſtinendū à Communione.*

De cõſecr. diſt. 3.

Argumēta.

FRancolinus cenſet non ſolùm à Miſſâ, ſed etiam à Communione, omnibus omninò abſtinendum, excepto ſacerdote, qui eius diei officium peragit, & infirmis, qui pro viatico communicandi eſſent. Vrget quod in cap. *Sabbato* dicatur, *eo die ſacramenta penitùs non celebrari*, quod intelligit tam de conſecratione, quàm adminiſtratione voluntariâ & non neceſſariâ corporis Chriſti: nam morituris ſemper præbendum: Et quod Miſſale Romanum in rubricâ *Feria V. Cœna Domini* præſcribat: *Hodie reſeruat Sacerdos in loco honeſto & conuenienti vnam hoſtiam conſecratam pro die ſequenti, in quo non conficitur; vel etiam plures ſi neceſſe fuerit pro infirmis.* Ex quibus verbis colligit, quod vbi neceſſitas non eſt, & pro non infirmis plures hoſtiæ non ſunt reſeruandæ.

Contra ſententiā veteres. Amal. L. de Eccl. offic. cap. 11. *Amalarius.* *Ioā Beleth.* Beleth. in Explic. diu. offic. c. 99. *Durandus.* Dur. li. 6. c. 75. n. 9. *Ordo Romanus.*

Contrà tamen ſcribit Amalarius; *Pro omnibus qui ſequente die communicare volent, debet ſacramentum in die Cœna Domini reſeruari.* Ioannes Belethus duas reſeruationis huius aſſignat cauſſas. 1. *Ne fortaſſe quiſpiam ex hâc vitâ ſine viatico diſcedat.* 2. *Quod illis tribus diebus, maximè omnes ij Religioſi, quibus neceſſitas eſt, debeant communicare.* Similia habet Guilielmus Durandus. Vnde in Ordine Romano antiquo in

S. Gregor. Pamel. in Liturg. Latin.

A *officio* diei *Paraſceues*, in fine eius dicitur: *Et communicent eum ſilentio.* Magnus Gregorius in lib. Sacramentorum (vt refert Pamelius) dicit: *Communicet ſacerdos & omnis plebs.* Nunc legitur: *Communicat ipſe, & omnis Clerus, & fiant miſſa.* Alcuinus: *Tunc communicant omnes cùm ſilentio, & expleta ſunt vniuerſa.* Theodulphus, Epiſcopus Aurelianenſis ita ſtatuit: *Singulis diebus Dominicis in quadrageſimâ, præter hos, qui excommunicati ſunt, Sacramenta corporis & ſanguinis Chriſti ſumenda ſunt, & in Cœnâ Domini, & in* PARASCEVE, *in vigiliâ Paſcha.*

Alcuinus. De off. diuin. io Paraſc. c. 18. *Theodulph.* Epiſt. ad Cõpresbyt.

Suar. to. 3. in 3. p. diſp. 90. ſect. 2. *In Ordine* S. BENEDICTI *floruit mos cõmunicandi in Paraſceue.* Reg. Mag. cap. 53.

B Ex quo videas non male dixiſſe Franc. Suarez, olim non ſolùm non fuiſſe prohibitionem, ſed potiùs oppoſitam conſuetudinem; quæ ſanè in Ordine noſtro maximè retenta eſt, & pluribus locis etiam nunc viget. Regula Magiſtri, cùm feriam *Sextam Paraſceues* præcepiſſet ſine potu traduci, ſubiungit: *Sacramenta verò altaris in patenâ maiore vitreâ finiantur, vt cùm ſextâ feriâ Iudæi ad paſſionem Chriſtum quæſierint, ſit ipſo die mentibus noſtris recluſus,* C *vt ſabbato nobis per reſurrectionem in nouo ſacramento appareat.* Quod intelligi de ipsâ die *Paraſceues*, ex eo apparet, quia communione priuat, qui illo die voluerint cibum ſumere.

Et ita decreuerunt: S. Dunſtan. Stat. Dunſt. cap. 3.

Sed clarius id colligitur ex Statutis S. Dunſtani, vbi ita dicitur: *In quâ Miſſâ* (Feriæ V.) *ſicut & in ſequentium dierum Communicatio præbetur, tam fratribus, quàm cunctis fidelibus, reſeruatâ nihilominus eâ die Euchariſtiâ, quæ ſufficit ad communicandum cunctis alterâ die.* Poſteà de Paraſceue agens, D ait: *Communicent omnes cum ſilentio.* Et Lanfrancus feriæ V. officium deſcribens, ait: *Tot hoſtia ponantur ad ſacrandum, quot ſufficere poſſint ipſo die, & in craſtino ad communicandum: quatuor his diebus nullus à Communione ſe ſubtrahat, niſi ſubtrahendi rationabilis cauſſa ſubſiſtat.* Rurſus feriâ VI. *Communicet ſe, & Fratres omnes, ſine oſculo pacis.* Boerius: *Communicant omnes generaliter tribus diebus Lamentationum.* Burſfeldenſes: *His tribus diebus Miſſa priuata non fiant: ſed omnes ad dignè communicandum, de manu ſacerdotis, ſe ſtudeant dignè omni deuotione præparare.* Ceremoniç Congregationis Val- E liſoletanæ, de Paraſceue: *Sacerdos recipit ſanctiſſimum ſacramentum, dicens intra ſe quod Deus illi ſuggeſſerit, & ſtatim communicant miniſtri & Conuentus.*

Lanfrãcus. Lanfr. Decret. cap. 1. §. 4.

Boēt. ad c. 63. Reg. *Burſfeldēſ.* Ordinar. Burſf. c. 35.

Valliſoletani. Valliſ. c. 30.

Ex his patet receptiſſimo more, in Ordine noſtro, hoc die ſacram Synaxim ab omnibus ſumptam, quod & Suarez non putat eſſe prohibitum, & ad Francolini argumenta reſpondet, Innocentium cap. *Sabbato*, ſolùm loqui de Sacrificio: nam *celebrare Sacramenta*, non eſt propriè miniſtrare Euchariſtiam, ſed conficere:

Suarez ſuprà. *Reſpõdetur ad argumēta ſententia oppoſita.*

conficere: Quod autem iubeatur ſeruari pro infirmis, non ideò eſt, quia illis ſolis licitè poſſit adminiſtrari; ſed quia illa fuit cauſſa maximè neceſſaria ſeruandi ſacramentum. Cùm igitur ex his fundamentis non ſatis probetur prohibitio; licitum erit per ſe loquendo, eo die communicare; nam cùm hoc ſit per ſe bonum, non eſt cur tamquam malum damnetur. Scribit nihilominus Gauantus, Sacram Rituum Congregationem die 19. Februarij ann. 1622. reſpondiſſe, *ſeruandam eſſe vniuerſalis Eccleſiæ præſentem conſuetudinem, non miniſtrandi, niſi infirmis, hac die Euchariſtiam.* An autem hæc declaratio Monachorum noſtrorum abroget conſuetudinem, alij diſpiciant, aut, quod optandum, ad ſacram Congregationem referant.

An S. Rituũ Congregatio hic antiquauerit. Gauant. cõ. in Rubr. Miſſ. p. 4. tit. 9. n. 25.

DISQVISITIO IV.

Qualis Monaſterij Cellerarius *eſſe debeat?*

RELIGIOSÆ familiæ debitam gerens curam prudentiſſimus Pater BENEDICTVS, peculiari capite *Oeconomi*, ſeu familiæ adminiſtratoris, munus deſcripſit. Quod nomen ſpectat, vocat eum S. Pater CELLERARIVM: quæ vox occurrit apud Flodoardum, & Innocentium III. cap. *cum ad Monaſterium.* Et de præben. & dign. cap. *Dilecto filio.* Dicitur quoque CELLARIVS. Plautus:

— *Prome quid vis, te facio* Cellarium.

Columella: *Vt cibus & potus ſine fraude à Cellarijs prabeatur.* Lampridius: *Mittebat paraſitis per* CELLARIOS *ſalaria annua.* Et L. *nominatim: Diſpenſator meus,* CELLARIVS *meus, Cocus meus.* Hinc Κελλάριος in Gloſſis Græco Latinis: & apud Heſychium, alioſque notatos in Gloſſario Meurſij. S. Dorotheus *Doct.* 11. *Typicum Sabæ*, & *Euchologium Græcorum* vocant Κελλαρίτην. Legunt aliqui *Cellararius.* Ita Regula Orientalis, Magiſtri, & Cuiuſdam ad Virgines; *Capitula Caroli Magni*, quæ ad Monachos propriè ſpectant, *concil. Aquiſgran. can.* 40. Editio prima Guidonis Iuuenalis aliquando *Cellararius*, aliquando *Cellarius* ponit. Periphraſi quidam circumſcribunt: Auguſtinus, eumque ſecutus Iſidorus: *Qui Cellario præponitur.* Baſilius: *Cui munus vel cura Cellarij commiſſa eſt.* Regula Orientalis: *Cuſtos Cellarij.* S. Columbano in Pœnitentiali dicitur *Oeconomus*, Valliſoletanis noſtris *Maior domo.* Regula Cæſarij, Aureliani, item Ternantenſis, *Prouiſoris* nomine inſigniuit, quod etiam nunc retinet ſacer Ordo Præmonſtratenſis. Carthuſiani, & alij nonnulli Ordines *Procuratorem* communiter vocant, quem Plautus *Procuratorem peni*, & *Promam condam.*

Cellerarij nomen expenditur, qui & dicitur. Hiſt. Rhẽ. l. 2. cap. 12. Extra de ſtat. Monach. *Cellarius.* Plaut. in Captiu. In Heliog. ff. de manumiſſ. teſt. *Cellararius.* Reg. Mag. cap. 16. Tom. 2. Conc. Gall. anno 787. Aug. reg. c. 34. Reg. Iſid. c. 20 Baſ. reg. breu. 147. & 148. *Prouiſor.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

Sed ſatis de nomine, nunc eius expendamus officium: quod quidem S. BENEDICTVS tam accuratè expreſſit, nihil vt ei deeſſe videatur. Vnde in Concilio Franco-fordienſi ſtatutum *Vt Cellarij in Monaſterijs auari non eligantur: ſed tales electi ſint, quales Regula* S. BENEDICTI *docet.* Prudenter igitur Lanfrancus decreuit, hoc ipſum Regulæ caput ei prælegendum & exponendum, cùm id munus ei primùm imponitur. Vult autem S. BENEDICTVS, vt, *Cellerarius Monaſterij eligatur de congregatione:* id eſt, vt non conſtituatur ex ordine, ſed ſecundùm vitæ meritum, & ſapientiæ doctrinam, ac ſpiritualium donorum prærogatiuam, & induſtriam in rebus temporalibus. Et iam olim non fortuitò aſſumptum, ſed electum, colligas ex Cypriano, auctore vitæ S. Cæſarij Arelatenſis, qui ait: *Poſt breue tempus in congregationis* Cellarium *eligitur.* Et Fructuoſus Epiſcopus: *Eligatur* Cellerarius *bona patientia probatus, quem communis elegerit collatio, & ab omni excuſetur monaſterij ſeruitio, & coquinæ officio.*

Procurator. Cellerarij officium accurate S. Benedictus deſcribit. Conc. Fũc. can. 13. Stat. Lanf. cap. 9. *Eligendus domeſticus.* Reg c. 31. *Qualis.* Reg. Fruct. cap. 6.

Eligendus eſt autem, vt præſcribunt Caſinenſes, *à Prælato, de conſilio ſeniorum.* Non igitur à Congregatione, ſed de congregatione eligatur: vt intelligas excludi laicos, vel etiam Sacerdotes ſæculares, de quibus Benedictus XII. *Vt viam ſcandalis præcludamus, prohibemus expreſſè, ne in Eccleſijs vel Monaſterijs, ſeu locis alijs conuentualibus eiuſdem ordinis ſeu religionis, Clerici ſæculares; vel laïci, ſeu alterius Monaſterij Monachi, vel Religioſi alterius religionis, ad victum Monachi miniſtrandum de cetero deputentur.*

A quibus. Caſin. in cap. 31. *Laici & ſacerdotes ſæculares non poſſunt eligi in Cellerarios.* Benedict. p. c. 18

Solenni autem ritu non ſecus ac Priores, olim conſtitutos *Cellerarios*, ex vetuſto Monaſterij noſtri Rituali manifeſtum eſt, in quo ita præſcribitur: *Cellerarij officium in capitulo committitur ab Abbate. Is cùm nominatus fuerit, expleto capitulo tendit ad gradum Presbyterij, ibique facto ante & retro, dicit hunc verſum:* Deus in adiutorium meum intende, &c. *quem cum tertiò repetierit, & conuentus toties eumdem reſponderit, dat ei Abbas benedictionem cum conſuetis precibus & Collectâ:* quæ exſtat in *Collectario Burſfeldenſi:* Vbi pariter legas ritum, quo ab eo officio abſoluitur.

Ritus priſcus conſtituendi Cellarium cum benedictione. Rit. Afflig. p. 3. c. 25.

Cura illius multiplex à S. BENEDICTO accuratè deſcribitur; 1. enim ſibi ipſi, deinde Abbati, 3. fratribus hoſpitibus, alijſque, 4. rebus Monaſterij attendere, & intendere debet.

Quæ ipſi facienda incumbant.

PRIMO autem, hoc erga ſeipſum ſeruet, vt declinet vitia à S. P. enumerata, &

PERSONÆ MONASTICÆ.

1\. Vitia fugiat quibus ſunt.

& deſignatas ab eodem habeat virtutes. Vitia ſunt hæc: vt, *Non ſit multùm edax:* quod vel ideò ei inculcandum, quia cùm eſculentorum & poculentorum curam gerat, facilior ei occaſio, & delinquendi in his materia. Hinc Regula Magiſtri: *Cellararius ordinetur, quem numquam vincit aliquando aliqua deſideriorum gula, vel qui non multùm amat manducare, aut bibere.*

Cap. 31. Edacitas. Mag. in Reg. ca. 16. Cæſar. recapit. reg. Sanctim. num. 20.

S. Cæſarius Arelatenſis totum hoc caput mutato genere repræſentans, habet hîc: *Non multùm audax*, quâ voce id ipſum ei prohiberi crediderim, quod poſteà ſequitur: *Sine iuſſione Abbatis nihil faciat.*

Elatio & ſuperbia.

Præterea, *Non ſit elatus*, ob amplitudinem commiſſæ ſibi poteſtatis, in rebus præſertim temporalibus. Pronum enim eſt, vt dominos ſe, non adminiſtratores temerè exiſtiment.

Commotio, & pronitas ad contriſtandum.

Deinde, *Non turbulentus*, ſubitâ irâ percitus, alioſque conturbans. *Non iniurioſus*, ad iniurias & contumelias inferendas pronus. Notat Menardus Victorinum cod. M. S. P. legere, *Non iurgioſus.* Non contemnenda prorſus lectio: nam multarum rerum adminiſtratori non deeſt iurgiorum occaſio.

Tarditas in danais neceſſarijs.

Non tardus, ne conuentum aut Fratres remoretur, & ſi quid ab eo petatur, ne extortum potiùs quàm exhibitum videatur, adeoque Fratres contriſtet. *Hilarem* autem *datorem diligit Deus.*

2\. Cor. 9. ff. de verb. ſignif. l. 51. cui.

Et quemadmodum, bis dat, citò dat; ita *minus ſoluit qui tardiùs ſoluit.* Quò ſpectat illa capitis huius clauſula: *Horis competentibus dentur quæ danda ſunt, & petantur quæ petenda ſunt: vt nemo perturbetur, neque contriſtetur in domo Dei.*

Prodigalitas.

Non prodigus, id eſt, nimis largus, profuſus, conſumptor & dilapidator, ſiue vt poſteà ſubdit; *Stirpator ſubſtantiæ Monaſterij.*

Regula locus illuſtratur.

Pro quâ voce alij Latiniorem ſubſtituerunt, *extirpator*, & Cæſarius Arelatenſis in feminino, *exſtirpatrix:* Regula Solitariorum hæc repræſentans, retinet *Stirpator*, prout Regula Donati, *Stirpatrix.*

Cap. 61.

Quid ſit Stirpo.

Matthias Martinius in Lexico Philologico ex veteri Onomaſtico ait; *Stirpo* Latinum eſſe inuſitatum, ſed Catholicon explicare, vt idem ſit quod euello, eradico. Italis *Stirpatore* eſt eradicator, euulſor ſtirpium;

Itali in & ex verbis quibuſdam demunt.

familiare enim eis eſt particulam *Ex*, ſiue *es*, omittere: hinc illis *ſcuſare*, idem quod *excuſare*: *ſcommunicare* idem quod *excommunicare.* In citato Onomaſtico *Stirpix*, & *Stirpices*, qui ſtirpes effodiunt, radicum ſectores & collectores.

Amb. l. 8. in c. 20. Luc.

Ambroſius: *Nunc ſole torrere, nunc imbre perfundere, nunc* Stirpare *agrum, ne à ſentibus gemma lædatur, ne luxuriet vmbra foliorum.*

Ca. Car. M. anno 789. can. 81.

Capitulare Caroli Magni: *Nec in ſiluis ſtirpare, vel arbores excidere.* Hæc de voce. Vt autem vitium eâ indicatum euitetur, curandum vel maximè, ne annui ſumptus Monaſterij reditus excedant: quinimo, non totum expendendum, vt pauperibus Chriſti, & fortuitis caſibus opportunè occurratur. Sed vt liberalitas inter vtrumque media, ita alterũ extremorum pariter vitandum, vt, *Neque auaritiæ ſtudeat*, in quam procliuis *Cellerariorum* ſolet eſſe lapſus.

Auaritiæ non ſtudeat Cellarius.

Vt erat illius, qui iubente S. BENEDICTO, parum quod reliquum in cellario erat olei, Agapito Subdiacono dare diſtulit, de quo vide quæ ad *cap.* 28. *n.* 2. *vitæ* S. BENEDICTI annotauimus. Et hactenus qualis *Cellerarius* eſſe non debeat.

Virtutes Cellario neceſſariæ.

Videndum nunc qualis eſſe debeat. *Sapiens*, inquit Legiſlator, *maturus moribus, ſobrius, timens Deum, qui omni congregationi ſit ſicut Pater. Animam ſuam cuſtodiat.*

Caſin. ad c. 31. n. 2.

In quæ verba Caſinenſes: *Cellerarij non ſic ſe immergant temporalibus, quin vacent ſpiritualibus: ſed ſic tranſeant per bona temporalia, ne amittant æterna.*

Nõ immergat ſe temporalibus. Cerim. Burſf. diſt. 2. c. 5.

Similiter Burſfeldenſes: *Cellerarius quamuis exemplo Marthæ, circa multa ſolicitari & turbari neceſſe habeat, non tamen ſe prorſus à conuentualibus alienare, aut ſilentium & quietem cellæ penitus abijcere, & abhorrere: ſed potiùs quantum ſinit opportunitas, neceſſarijs expeditis, ad opus Dei & conuentum, ſed & ad cellam, quaſi ad quietiſſimum & tutiſſimum portus ſinum recurrat, vt legendo, orando, meditando, turbulentos animi ſui motus, ex cura & diſpoſitione exteriorum ſurgentes, ſedare poſſit, & ſpiritualibus conſolationibus refrigerari.*

Frequentet exercitia regularia.

Stat. Guig. cap. 16.

quæ ex Guigonis Carthuſiani ſtatutis delibata ſunt.

II. Nihil faciat ſine licentia Prælati.

SECVNDO, quid Abbati debeat *Cellerarius*, exponit noſter Paterfamilias: *Sine iuſſione Abbatis nihil faciat.* Rurſumque: *Omnia menſuratè faciat, & ſecundum iuſſionem Abbatis.* Vbi *iuſſio* idem eſt quòd licentia. Caſſinenſes in hunc locum, vetant, *Ne omninò fabricet intus aut extra monaſterium, ſine ſcitu vel voluntate Prælati ſui. Ne arbores in poſſeſſionibus Monaſterij incidat, aut incidi faciat.*

Sæpius cum eo conferat.

Ne quid autem contra ſuperioris voluntatem aliquando faciat, expedit omninò, vt crebro cum eo communicet, conferatque de rebus in officio ſuo occurrentibus, & ſtatum domus explicare non negligat. Hinc Fructuoſus Epiſcopus præſcribit, vt, *quod per ſingulos menſes expenſum fuerit, per omnium capita menſium, rationem ſuo Abbati faciat, & hoc cum tremore & ſimplicitate, & verâ cordis humilitate, tanquam Domino redditurus rationem.*

Reg. Fruct. cap. 11.

Dati, accepti que rationem reddat.

Caſinenſes conformiter præſcribunt, vt *quilibet Cellerarius computa, rationes, debita, & credita Monaſterij quater in anno, hoc eſt, per ſingulos quoſque tres menſes, oſtendat Prælato, & Superioribus.*

Declarat. num. 6.

Num. 7.

Expenſæ verò quotidianæ ab Abbate ſingulo quoque menſe videantur, vnà cum Diurno à Cellerario conſcripto. Addit denique S. P. BENEDICTVS, *omnia quæ ei iniunxerit Abbas; ipſe habeat ſub curâ*

ſuâ:

ſuâ: à quibus eum prohibuerit, non præſumat. Ex quibus colligas licere Abbati ex auctoritate Regulæ, *Cellerarij* poteſtatem aut ampliare, aut reſtringere; plura ei, aut pauciora, prout viderit expedire, committere. Conſulit Boerius; vt *Abbas, quando committit officium iſtud alicui fratri, ſcripturam faciat, in quâ diſtinctè contineantur quæ eidem committit.* In his autem quid maximè ſatagat, niſi, vt, ſicut ſcriptum eſt, ſit *Fidelis ſeruus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam. Si fidelis*, inquit Bernardus, *non fuerit, fraudabit: ſi non fuerit prudens, fraudabitur.*

Cellarij poteſtatem Abbas limitare poteſt.

Bern de cõſid. l. 4. c. 6.

III.

Cellarius fratrũ curam ſolicitè gerat.

TERTIO, conſiderandum quid fratribus debeat. Legiſlatorem audiamus: *Omni Congregationi ſit ſicut Pater. Curam gerat de omnibus.* Nullum ex fatribus negligat: ſed æquali affectu omnibus ſe impendat: maxime autem *Infirmorum infantum, hoſpitum, pauperumque cum omni ſolicitudine curam gerat.* Quod ſi in his angitur, & turbatur erga plurima, ſolatur eum S. Bernardus, dicens: *Quotiens pro vno ex minimis ſpirituale ſtudium interponit, totiens pro eo ſpiritualiter ponit animam ſuam.* Præſcribitur illi deinceps: *Fratres non contriſtet.* Quæris in quo? caſum ponit: *Si quis frater ab eo fortè aliquid irrationabiliter poſtulat, non ſpernendo eum contriſtet: ſed rationabiliter cum humilitate malè petenti deneget.* Meritò dicit, *cum humilitate*: quis enim à ſuperbo & arrogante benignum expectet ſermonem? Vnde poſtea id ipſum inculcans, ait: *Humilitatem ante omnia habeat: & cui ſubſtantia non eſt quæ tribuatur, ſermo reſponſionis porrigatur bonus, vt ſcriptum eſt: Sermo bonus ſuper datum optimum.* Sed quid præterea ei præſtandum? *Fratribus conſtitutam annonam ſine aliquo typo vel morâ offerat, vt non ſcandalizentur.* Quid verò hîc typus? Smaragdus ait: *τυπ@ græcus ſermo eſt, quem nos figuram dicimus ſeu formam. In typo enim res declaratur ex rebus, & exterius interiora monſtrantur. Nam & typus herba dicitur, quæ ſe ab aquâ inflat. Vnde etiam ambitioſorum & ſibi placentium tumor, typus vocatur.* Quæ deſumpta ex Papiâ. Cardinalis Turrecremata: *Sine aliquo typo*, id eſt, ſine triſtitiâ, aut, tumore verborum, aut murmure, cum indecenti formâ verborum. Quam interpretationem miratur Perez; additque: *Typos* dictionem eſſe græcam ſignificantem idem quod interuallum, deſumptâ etymologiâ à quadam periodicâ febri, quæ per certa temporum interualla ingruit, quæ dicitur *typus*, pront videre licet apud Iſidorum: & ideo *annonam ſine typo offerre*, idem eſſe ac ſine interuallo ſtatutis horis offerre. Verùm legendum putauerim: *Sine typho.* τῦφ@ enim Suidæ eſt, ἀλαζονεία, μανία, arrogantia, furor. Arnobius *Mentis elatio, & typhus qui appellatur à Græcis*, Auguſtino frequens & vſitata vox pro faſtu. *Quid non audeat*, inquit, TYPHVS *morticinæ pelliculæ, quò non ſe præcipitet præſumptio carnis & ſanguinis?* Item *Oblationes pro ſpiritibus dormientium, quas verè aliquid adiuuare credendum eſt, ſuper ipſas memorias, non ſint ſumptuoſæ: atque omnibus petentibus ſine* TYPHO, *& cum alacritate præbeantur.* Alibi quoque eâdem ſignificatione: *Cùm per hoc tumeſcit* TYPHO *& morbo inflationis extollitur.* Alio loco: *Nos tamen has duas angelicas ſocietates, vnam fruentem Deo, alteram tumentem* TYPHO, *&c.* In quem locum Ludouicus Viues: τῦφ@ ſuperbia eſt, & *Typhonem* pro dæmone ignito vſurpant Græci, à τυφόομαι, ſuperbio, & τύφομαι, comburo, fumo. Maluit Græco verbo Auguſtinus vti, quàm Latino ſuperbiæ & arrogantiæ, & iactantiæ, Sed generalius eſt Græcum illud, & multum habet virium: erat etiam vocabulum illius ſæculi, quo vtitur Philippus Presbyter in Commentarijs lib. Iob. Hæc ille. Inde deduci videtur *Typhon* ventus, de quo Act. 27. *Ventus Typhonicus, qui vocatur Euro aquilo.* Monet Spiegelius, quod non rarò ſcriptum reperitur, pro *Typhus*, ſine aſpiratione *Typus*. Vt apud Gregorium: *Tunc enim oſtenſa charitas vera eſt, ſi per typum ſuperbia inter nos ſchiſma non fuerit.*

Idē Serm. 3. de Aſſumpt. B. Mar.

Neminem proteruè reijciat, etiã malè petentem.

Sine typo annonam offerat.

Smaragd. in cap. 31. Reg. S. Bened.

Quid typus hoc loco? Variant Interpretes.

Turrec. tract. 90.

Iſid. 4. Etym. c. 7.

Videri legẽdum, ſine typho, id eſt, ſuperbiâ.

PERSONÆ MONASTICÆ.

Arnob. l. 2.

Quæ vox in eâ ſignificatione probis ſcriptoribus vſitata.

Auguſt. Epiſt. 48.

Id. Epiſt. 63.

Cont. Iulian. l. 4. c. 3.

Lib. 11. de ciuit. c. 13

Vnde typhus deriuetur.

Quidam ſcribunt typus, pro typhus.

Greg lib 6. epiſt 28.

QVARTO, Bonorum Monaſterij, & vniuerſæ ſupellectilis curam gerat *Cellerarius.* Hinc Legiſlator: *Omnia vaſa Monaſterij cunctamque ſubſtantiam, ac ſi altaris vaſa ſacrata conſpiciat.* Non poterat accuratiùs exactam vtenſilium curam inculcare, quàm ſi ea Deo conſecrata diceret. Nec vnus, nec ſolus in hoc ſenſu fuit: Præceſſerat Baſilius quærens: *Quomodo qui opus faciunt, curam gerere debeant eorum quæ ſibi credita ſunt?* Reſpondet: *Vt eorum quæ dedicata & conſecrata ſunt Deo.* Vnde mox ſubdit: *Qui ijs abuſus fuerit, aut amiſerit, tanquàm ſacrilegij auctor iudicetur.* Vnde alibi monet: *Diligentiam in omnibus vel vtendis, vel conſeruandis eam adhibere, quam in Dominicis rebus adhiberi par ſit.* Caſſianus de Orientalibus Monachis: *Credunt ſe promiſcuis quibuſque vaſis, tamquam pro ſacroſanctis rationem non ſolùm diſpenſatori præſenti, ſed etiam Domino reddituros, ſi fortè aliquid ex eis negligẽtiâ eorum fuerit imminutum.* Nec contrarius ei Proſper: *Poſſeſſiones, quas oblatas à populo ſuſcipiunt Sacerdotes, non ſunt inter res mundi deputari credenda, ſed Dei: quoniam ſi veſtes, ac vaſa cetera, quæ in ſacris vſui miniſtrantibus erat, ſancta vocabantur: nec in vſus humanos reuocari iam poterant, diuinis ſemel miniſterijs conſecrata: Quomodo non eo quæ conferuntur Eccleſiæ, ſacra*

IV. Cellarius bona Monaſterij, vt res Deo ſacratas tractet.

Baſil. reg. breu. 143. Plures idipſum ſtatuerunt.

Idem epiſt. ad Canonicam.

Caſſianus. Caſſian. l. 4. cap. 19.

Proſper. Proſper de vit. contẽpl. l. 2. cap. 16.

IERTO. ; ÆMO NASTI. CÆ. *Antiochus. Antioch. homil. 88. Regula plurium Patrum. Reg. Macar. c. 12.*

cra credenda ſunt? Quibus non vt ſeculi rebus luxurioſe, ſed ſanctè, vt Deo conſecratis vtuntur ad neceſſaria Sacerdotes. Antiochus: *Quæcumque monaſtica ſunt manſionis, Deo conſecrantur, tamquam ea quæ offeruntur illi.* Hinc in Regulâ Macarij, Paphnutij, & aliorum: *Noſſe debent fratres, quia quidquid in monaſterio tractatur, ſiue in vaſis, vel ferramentis, vel cetera omnia eſſe ſanctificata. Si quis de fratribus aliquid negligenter tractauerit, partem ſe habere nouerit cum illo rege, qui in vaſis domus Dei ſanctificatis cum ſuis bibebat concubinis.*

Oeconomus nihil negligat.

Et hæc teſtimoniorum nubes ſatis erit ad perſuadendum *Cellerario*, vt, quod S. BENEDICTVS ait: NIHIL DVCAT NEGLIGENDVM. Nihil, inquam, neque animam ſuam, quam debet cuſtodire; neque officium, quod debet adimplere; neque fratres, quos non oportet contriſtare; neque vaſa Monaſterij, quæ vt Deo ſacra conſeruanda. Verùm & hîc cauendum, *ne quid nimis.* Monet enim S. Dorotheus, eum qui adminiſtrandi penu curam habet, ſeu Cellariæ; *Ne nimiùm afficiatur rebus materialibus Monaſterij; & ſi quid*, ait, *per neglectum aut fortè per inuerſionem fractum fuerit, aut perditum, nè angaris, nè crucieris, aut ſollicitudine quadam nimiâ premaris. Hoc autem facias, non vt contemptor vaſorum, & rerum Monaſterij, (nam totis viribus res monaſterij curare debes) ſed vt teipſum ab omni perturbatione, & tumultu immunem, tranquillúmque conſerues. Oſtende Deo ſemper quidquid potes: Hoc autem rectè agere poteris, ſi adminiſtraueris res monaſterij, non vt proprias & peculiares, ſed vt Deo ſubiectas. Harum rerum profectò cura tantùm tibi credita eſt. Alterum quidem efficiet, nè nimiùm (vt dixi) rebus afficiaris. Alterum verò nè prorſus contemnas. Si verò hanc animi conſiderationem, & ſcopum non habueris; numquam à perturbationibus, & anxietatibus quieſces, neque alios quieſcere permittes.*

Doroth. ſerm. 15. Sine exceſſu tamè nimia & noxia ſollicitudine.

DISQVISITIO V.

De Oſtiario Monaſterij.

VT cum vrbanitate, & quâ decet morum honeſtate, ex hoc COENOBIO egrediamur, *Oſtiario* denique valedicamus; & eius officium à S. BENEDICTO deſcriptum nonnihil expendamus. *Ad portam*, inquit, *Monaſterij ponatur ſenex ſapiens, qui ſciat accipere reſponſum & reddere.* Quod autem ait, *Ad portam*; hinc colligas ex Legiſlatoris mente, vnam, non plures in Monaſterijs conſtituendas portas: quod & à Iuſtiniano Lege decretum: *Volumus non plurimos eſſe in Monaſterium ingreſſus, ſed vnum, aut ſecundum fortè: & adſtare ianuæ viros ſenes & caſtos, & teſtimonij boni ex omnibus, qui quidem neque reuerendiſſimis Monachis concedant ſine Abbatis voluntate exire Monaſterium, &c. Sitque cautiſſimâ macerià munitum Monaſterium, vt nullus exitus aliundè, niſi per ianuas ſit.*

Reg. c. 66. Vnam fuiſſe in Monaſterijs portam, non plures vouuit S. Benedictus. Iuſtin. Nouell. 133. cap. 1.

Quod verò requirit, vt ſit *ſenex ſapiens*, intelligunt Caſinenſes, *non tam ætate, quàm moribus.* Et ante illos Smaragdus: *Non ætas in Portario quærenda eſt corporis, ſed ſapientia & intellectus. Hinc namque per ſapientem dicitur: Senectus venerabilis eſt, non diuturna, neque numero annorum computata, Cani autem ſunt ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata.* Meliùs tamen, noſtro iudicio, Bernardus Caſſinenſis apud Boëcrium, *ſenem* hunc intelligit *annoſum, ſiue veteranum*, additque: *Si non poteſt talis annoſus haberi, habeatur ſapiens & maturus.* Quæ explicatio confirmatur ex eo, quòd S. BENEDICTVS ſubiungat: *Qui portarius ſi indiget ſolatio, iuniorem fratrem accipiat.* Alter proindè eius reſpectu, ætate prouectior eſſe debet. Vnde Regula Magiſtri: *Duobus fratribus ætate decrepitis cella intra regias* (id eſt ianuas) *Monaſterij conſtituatur.* Et mox: *Qui ſenes, vt ſuperiùs diximus, pro honore ætatis, cum Abbate manducent.* Et Regula Cuiuſdam: *Portarij, ſeu Oſtiarij eſſe debent ætate ſenili.* Duas porrò *Ianitoris* qualitates S. BENEDICTVS expreſſit. Prior, vt ſit *ſapiens*, altera, vt *Maturus.* Ad *ſapientem* pertinet, quod ſequitur, *vt ſciat accipere reſponſum & reddere. Maturi* officium eſt, *vt maturitas eum non ſinat vagari.* In Regulâ Cuiuſdam præſcribitur Oſtiarijs, *Ex præſentibus pompis nil deſiderent; ſed toto cordis affectu Creatori inhærentes, ſinguli dicant*: Mihi autem adhærere Deo bonum eſt. *Sint mentis ſtatu firmiſſimi, vt Domino cum Prophetâ orando dicant: Auerte oculos meos, ne videant vanitatem in viâ tuâ viuifica nos.*

Oſtiarius ſit ſenex. Smaragd. in c. 66. Reg. Sap. 4. Moribus & ætate, vt quidam rectè voluit. Reg. Magiſt. c. 95. Reg. Cuiuſdam cap. 3. Duæ Portarij qualitates. Cap. 5. Pſal. 72. Pſal. 118.

Vide autem quàm accuratè, & ad minimum vſque punctum, *Ianitori* S. BENEDICTVS ſuggerat, quid vnicuique attentâ perſonarum qualitate reſpondendum. *Mox*, inquit, *vt aliquis pulſauerit, aut pauper clamauerit*, Deo gratias *reſpondeat, aut Benedicat.* In quæ verba Smaragdus: *Eleganter hic duas venientium B.* BENEDICTVS *perſonas: vnam poſuit tentis, qui ſi ianuam monaſterij inuenerit clauſam, manu vel fuſte pulſet eam: aliam verò pauperis poſuit perſonam, qui non pulſat, ſed tantùm humiliter ad ianuam clamat. Quibus & ſatis apta à Portario reſpondenda compoſuit reſponſa: Videlicet, vt voce pauperis auditâ, Deo gratias agat: Potenti verò occurrens obuiam, humiliter ab eo benedictionem petat.* Vnde in contextu Concordiæ Regularum,

Modus reſpondendi diuitibus & pauperibus à S. Benedicto aptè expreſſus.

pro

Digitized by Google

Quid intelligat hic per Benedicat.

pro *Benedicat*, legitur, *Benedic.* Proinde A vò, *Benedicat*, accipiendum τεχνικῶς: nimirum vt, ſicut reſpondet, *Deo gratias*, reſpondeat ſimiliter, *benedicat*, ſcilicet me Paternitas veſtra, ſiue: *Benedicite Pater*, inquit Turrecremata. Prorſus ex mente S. BENEDICTI præſcribentis, vt ſi quis obuiauerit, aut viderit hoſpites, ſalutet humiliter, *& benedictionem petat.* Itemque: *Vbicumque ſibi obuiant fratres, iunior à priore* benedictionem *petat.* Addit Boerius, *Benedicere* hic poni pro, *bona verba dicere*: vt dicat pulſanti: *Benè veneritis*: vel, *Benedi*- B *ctus Deus, qui vos huc miſit.* De formulâ dicendi *Deo Gratias*, actum ſuprà.

Turrec. tr. 141.

Cap. 53.

Cap. 63.

Tract. 4. diſp. 7.

Quo adfectu Oſtiarius reſponſum reddat.

Cap. 66.

Quo autem ſpiritu & animi adfectu oportet reſponſum reddere, ſpiritualis vitæ Magiſter ſubdit: *Cum omni manſuetudine timoris Dei, reddat reſponſum feſtinanter, cum feruore charitatis.* Requirit igitur manſuetudinem, benignitatem, affabilitatem, ex fonte timoris Dei ſcaturientem. Feſtinationem deinde, diligentiam, ſedulitatem & feruorem, quæ de radice charitatis procedant. Vtiliter igitur ad portam conſti- C tuti illam Eccleſiæ frequentabnnt precem: *Sancti nominis tui Domine*, Timorem *pariter*, *&* Amorem *fac nos habere perpetuum, quia numquam tuâ gubernatione deſtituis, quos in ſoliditate tuæ dilectionis inſtituis.* Hæc occaſione verborum S. P. N. BENEDICTI. Quibus & hæc ex Regulâ Cuiuſdam meritò adieceris: *Tale ſemper ſuperuenientibus oſtendant exemplum, vt & foris ab extraneis nomen Domini glorificetur, & intus à ſodalibus ſuis mercedis præparet lucra. Foris aliquid dare, vel cuilibet miniſtrare, vel à foris aliquid accipere,* D *nullatenus ſine commeatu Abbatis præſumant. Fabulas, quas ad portam vel à ſecularibus, vel à quibuſlibet audierint, vel intellexerint, nullatenus conſodalibus ſuis referant.*

Cap. 3. *Ædificet aduenientes.*

Nihil recipiat ſine licentiâ.

Claues oſtiorum vel portæ nulla moda penes ſe retineant; ſed ad Abbatem nocte deferentes præſentent, & manè poſt ſecundam recipiant. Sic ſemper Oſtiarij agant, vt in omnibus Zelum Dei habentes, Regulæ tenorem conſeruent; vt pro ſtudij ſui vel culturæ labore incorruptam recipiant mereedem.

DISQVISITIO VI.

Quid Solatia *in Regula* S. BENEDICTI?

Oſtiarijs quibuſdam dandi adiutores.

EA eſt quorumdam officiorum moles, & erga plurima occupatio; vt vnus vix, aut ne vix quidem ferendo par eſſe queat. Hinc ſubſidiarij, adiutores, ſiue, vt in bello loquebantur, *Socij*, & *auxilia*, his talibus meritò aſſignantur. Quod ſanè Regula noſtra, diſcretione præcipua non prætermiſit, in quâ peculiari phraſi SOLATIA nuncupantur; de quibus generatim:

S. Benedictus ſolatia vocat.

ita decernit: *In omnibus officijs Monaſterij illa ſit conſideratio, vt quando indigent,* SOLATIA *accommodentur eis.* Peculiariter autem iubet exhiberi, 1. Cellario: *Si congregatio maior fuerit,* SOLATIA *ei dentur: à quibus adiutus & ipſe æquo animo impleat officium ſibi commiſſum.* 2. Septimanarijs coquinæ: cùm autem decreuit, vt *nullus excuſetur à coquinæ officio, quia exinde maior merces & charitas acquiritur*; ſtatim ſubiungit: *Imbecillibus autem procurentur* SOLATIA; *vt non cum triſtitiâ hoc faciant ſed habeant omnes* SOLATIA, *ſecundùm modum congregationis aut poſitionem loci.* 3. Fratribus coquinæ Abbatis deputatis, *quibus*, inquit, *vt indigent*, SOLATIA *miniſtrentur, vt abſque murmuratione ſeruiant.* 4. Portario; de quo ait: *Qui portarius ſi indiget* SOLATIO; *iuniorem fratrem accipiat*: Vbi clarè videmus *Solatium* pro homine, & auxiliatore accipi. Notandum autem quo fine à S. P. *Solatia* officialibus aſſignentur: nimirum, vt æquo animo, ſine triſtitiâ, & murmuratione, officio ſuo fungantur.

PERSONÆ MONASTICÆ.

Cap. 31.

Cap. 31.

Quibus ea tribuerit.

Cap. 35.

Cap. 35.

Cap. 66.

Quo fine.

Sed & alijs eo ſæculo, aut circa; *Solatij* vocabulum hac notione vſitatum. Fauſtus Reienſis: *Vtinam prouideat Dominus vel duo fida* Solatia, *cum quibus diurnas & nocturnas exigas functiones, & vel bidua in ſeptimanâ ſalutantium fruaris officijs.* Cæſarius Arelatenſis: *Ancillam propriam nulli, nec etiam Abbatiſſæ liceat in ſeruitio ſuo habere, ſed ſi opus habueris, de iunioribus in* Solatium *ſuum accipiat.* Gregorius Magnus: *Vt homines, qui ſub eis ſunt, cum bobus ſuis in eius debeant tranſmittere ſolatium.* Idemque, vt ſuprà vidimus Præpoſitum Abbatis, *Solatium* appellauit. Quod & in Ferreoli Regula inuenitur. Iornandes: *In Mondunis* Solatia *veniens Illyricianum exercitum demoliuit.* Regula Tarnatenſis: *Vbi vtilitas popoſcerit*, Solatium *non negetur.* Regula Magiſtri: *Ne perambulante* Solatio *Laico* (viæ collegam antè dixerat) *neſcientes fratres in multifariam ſeparentur ſemitam.* Frequentiōr vſus apud eos, qui S. BENEDICTI Regulam ſequuntur. Regula Conuerſorum Ciſtertienſum: *Magiſter infirmarius in coquinâ ſuâ cum omnibus* Solatijs *loquatur, ſtans, & ſedens, &* Solatium *cum eo. Si neceſſe fuerit pro aliquo graui infirmo, etiam poſt Completorium loqui per-* E *mittatur tam ipſi infirmo, quam* Solatijs *propter eũ.* Hinc in vſu Ciſtertienſi Sacriſta, Cãtor, Cellerarins, & Portarius ſuum habent *Solatium.* Eademque vox aliquoties occurrit in Cerimoniali Burſfeldenſi. A Benedictinis Præmonſtratenſes acceperunt, vt ex eorum conſtat ſtatutis primarijs. Vetus Rituale noſtrum hæc *Solatia* ferè ita exprimit: *Subcellerarius, Subarmarius, ſubſacriſta.* Cerimoniale S. Iuſtinæ vocat *Socios*,

Scriptores, qui voce ſolatij hac notione vſi.

Fauſt. Epiſt. 2. ad Felic.

Cæſar. in Reg. Sanctim. n. 4.

Greg. l. 10. Epiſt. 25.

Tract. 6. diſq. 3.

Iornand. de reb. Gothic.

Reg. Tarnant. c. 10.

Mag. c. 56.

Reg. Conuerſ. c. 5. Et Ordinet. qui aſſignat eiuſmodi ſocios.

Diſt. 2. cap. 7. 8. 11. 12. 17.

Conſiderandum autem S. Patrem decernere, *Iuniorem fratrem* in *ſolatium Portarij*: hac

Cur iunior frater portario datus in ſolatium.

PERSONÆ MONASTICÆ.

hac credo ratione, paulatim à minoribus ad altiora aſcendant officia, & eorum expendatur aptitudo, vt qui in minoribus fuerint fideles, ſupra multa conſtituantur. A Senioribus itaque iam expertis humiliter diſcant & requirant, quæ nfficij ſui ſunt; dicente Moyſe : *Interroga Patrem tuum, & annunciabit tibi*: maiores *tuos*, *& dicent tibi*. Et quod aptè dixit Iuſtinianus Imperator: *Zelus ad virtutem creſcit, & maximè iuuenibus, ſi cum ſenioribus conſtituantur: fiet enim Seniorum conuerſatio, iuuentutis educatio perfecta.* Adde, quod iunioribus ſeniores confidentiùs quælibet agenda iniungant, quàm ſi iunior nfficialis *Solatio* ſe ſeniori verecundè imperet. Sunt etiam iuniores magis validi ad diſcurrendum, & di-

Deuter 31.

Iuſtin. Nouell. 5. c. 3.

A

uerſa onera ſubeunda, & congruus ordo requirere videtur, vt maioribus maiora committantur. Ad humilitatis tamen exercitium, & propter maiorem in iuniore induſtriam, aliaſque pias conſiderationes, ſenior quandoque in auxilium poteſt deputari iunioris. Atque hic maximè exercendum quod ſanctiſſimus monuit Patriarcha, vt etiam *ſibi inuicem obediant Fratres, ſcientes ſe per hanc obedientiæ viam ituros ad Deum.* Proinde & hoc illis inculcandum, vt ſe mutuo ſtrenuè iuuent : nec quæſitâ occaſione ſe ſubducant, vt alteri dumtaxat totum nnus incumbat : & vt collegæ abſentis officium præſens diligenter adimplere ſtudeat.

Ob rationes poteſt ſenior dari in auxilium iunioris.

Reg. c. 71.

B

SIT

NOMEN DOMINI

BENEDICTVM

EX HOC

NVNC, ET VSQVE IN

SÆCVLVM.

MONA-

MONASTICARVM DISQVISITIONVM LIBER QVARTVS:

SEMINARIVM, SIVE DE PVERIS ET NOVITIIS.

Bonum eſt viro, cùm portauerit iugum ab adoleſcentiâ ſuâ. Sedebit ſolitarius, & tacebit: quia leuauit ſuper ſe. *Thren. 3. 26. & 27.*

ARGVMENTVM.

DIVINVS Pſalmographus cùm vniuerſos ad Dei laudem verbis excitaſſet: *Ecce nunc benedicite Dominum omni ſerui Domini:* mox ipſos Dei ſeruos in duos ordines diſcreuit, ſubdens: *Qui ſtatis in domo Domini, in atrijs domus Dei noſtri.* Per ſtantes in *Domo Domini,* intelligens Sacerdotes: per ſtantes *in atrijs*, Leuitas & populum. Myſticè verò, baptizati ſtant in domo Domini, quæ eſt Eccleſia, Catechumeni hærent in atrijs. In Monaſticâ Republicâ, & præſertim Benedictinâ (cui proprium Deo iugiter benedicere, & operi Dei diu noctuque vacare) duplicis quoque generis reperiuntur Dei ſerui; alij votorum ſacramento adſtricti, & iam ciuitate donati, ſtant in domo Domini, ſtabilitatis voto, & ſalutari perſeuerantiâ, diuinis laudibus occupati. Alij Monaſticæ vitæ *Candidati*, conſiſtunt in atrijs domus Dei noſtri, pulſantes, rogantes, & exſpectantes, vt intromittantur. De prioribus illis cùm ſuperiore libro iam pertractatum ſit, his poſterioribus quartus hic liber de induſtriâ reſeruatus; vt ſicut ille

Pſalm. 133.

Monaſtice profeſſi ſtant in domo Domini.

Candidati in atrijs.

Digitized by Google

Monaſticen profeſſorum, ita hîc profiteri anhelantium mores qualitateſque explicaret.

In Seminario Religionis plantantur & excoluntur.

A *Cœnobio* itaque digreſſi, liberiorem captantes aërem, proximum hoc nouellæ plantationis contemplabimur SEMINARIVM; in quo candidatam plebem Monaſticæ pietatis duplici ordine diſtinctam diligens informat Pædagogus: partim enim rudem *Puerorum* infantiam, partim recentes recedenteſque à ſæculo *Tironum* animos ſalutaribus imbuit diſciplinis. SEMINARIVM iure dixerim, quo nomine ſignificatur locus ſubactus, in quo ſemina, aut vitium aut arborum panguntur: vt cùm ad certam quantitatem excreuerint, in vinetum, vel arbuſtum, vel pomarium transferantur. Quo ſenſu Columella dixit: *Qui vineam vel arbuſtum conſtituere volet*, Seminaria *prius facere debebit*. Hinc ſumptâ metaphorâ, Collegia Puerorum ediſcentium, Concilium Tridentinum *Seminaria* appellauit. Quidni ergo & nobis locum eum, in quo *Pueri*, & *Nouitij*, tamquam nouella germina pietatis plantati, primis Monaſticæ vitæ rudimentis imbuuntur, vt inde educti edoctique in Religioſi ſtatus pomarium transferantur, *Seminarium* liceat nuncupare? Hæc epigraphes ratio huius libri, quem in VIII. *Tractatus* diuidimus. *Primus*, agit de Pueris. *Secundus*, de receptione Nouitiorum. *Tertius*, de eorum probatione. *Quartus*, de Magiſtro. *Quintus*, de Profeſſione. *Sextus*, de votorum explicatione. *Septimus*, de voto Paupertatis. *Octauus*, de Ritibus Profeſſionis, eiuſque renouatione. Quibus Tractatibus Regulæ noſtræ Capita decem illuſtrantur, nimirùm, XXX. XXXII. XXXIII. XXXIV. XXXVII. LV. LVIII. LIX. LX. LXI.

Seminarium, quid?

Columel. lib. 10. de arbor. c. 1.

Trid. ſeſſ. 23. cap. 18.

TRACTA-

PÆDAGOGIVM.

TRACTATVS I.

DE PVERIS.

FAs *mihi ſit iiſdem verbis, quibus S. Petrus Damiani* Puerorum *olim exorſus eſt admonitionem, & hũc incboare Tractatum.* Quia, *inquit*, totum ſancti huius Cœnobij corpus, velut extenſis quibuſdam fraterni amoris vlnis amplectimur, ratum ducimus, ipſa quoque ætatum momenta diſtinguere, & tanquam congruentia quædam admonitionũ indumenta ſingulis quibuſque membris aptare. *Deſcriptis igitur ſuperiori libro Cœnobitarum officijs, nunc ad* Pueros, *qui primum in Candidatorum ordine occurrunt, ſermonem conuertimus, iiſq; hoc Tractatu veluti* Pædagogium *conſtruimus. Quemadmodum autem, vt Clemens Alexandrinus ait*, Pædagogia *eſt* ἡ παίδων ἀγωγὴ, *hoc eſt*, Puerorum eductio: *&* Pædagogus, *qui* ducit Pueros ad Salutarem vitæ agendæ rationem; *ita* Pædagogium *eſt locus, vbi Pueri inſtituuntur, Schola, vel ludus Litterarius. Demoſthenes:* τὸ παιδαγωγεῖον χωρῶν. *Plutarchus:* ἐκ τοῦ παιδαγωγείου ἀπεπήδησεν. *Plinius Iunior:* Puer in *Pædagogio* miſtus pluribus dormiebat. *Videbimus proinde, quid circa* Pueros, *qui olim Solemni ritu Ordini noſtro offerebantur, aut in eo ad tempus educabantur, potiſsimùm conſueuerit obſeruari. Quod Diſquiſitionibus octo abſoluimus.* Prima *quærit, Conueniátne Pueros ad Religionem admitti?* Secunda, *Liceátne Parentibus Pueros Monaſterijs offerre?* Tertia, *Quoto ætatis anno Pueri Monaſterijs oblati?* Quarta, *Quo ritu Pueri in Monaſterijs fuerint oblati?* Quinta, *Quæ obligatio in Puero ex Parentum oblatione?* Sexta, *Qualis olim Puerorum diſciplina?* Septima, *Quid de Puerorum alimentis ſtatutum?* Octaua, *Vt punitæ Puerorum culpæ?*

Pett. Dam. opuſc. 13. cap. 10.
Quid Pædagogium.
Clem. Pædag. lib. cap. 5 & 7.
Demoſth. in Coron.
Plin. lib. 7. Epiſt. 27.

DISQVISITIO I.

Conueniátne Pueros ad Religionem admitti?

S. Benedictus Pueros ad Religionem recipit.

SVPPONIT B.P. BENEDICTVS nullam ætatem non aptam eſſe Chriſto, ideoq; non tantùm adultos, ſed & paruulos ad *Scholam Dominici ſeruitij*, & iugum Monaſticæ diſciplinæ admittendos. Quamobrem peculiariter agit de *Pueris minori ætate*, quomodo recipiantur, educentur, & corrigantur. Quia verò dubitari poſſet, an in re tanti momenti, quanta eſt perpetuò ſe diuino cultui mancipare, prouectior ætas, & iudicij maturitas non requiratur; vtiliter hîc diſquiremus, num meritò etiam Infantes & Pueri ad Monaſticen recipiantur.

Reg. c. 11.
Quinam tractent de his.

Quæſtionem hanc tractarunt S. Baſilius in *Regulis fusè diſputatis*. S. Thomas in *Summâ Theologicâ*, & in Opuſculo *contra retrahentes homines à Religionis ingreſſu*. Iacobus

Baſil. interrog. 15.
S. Tho. 2. 2. quæſt. 189. Et opuſc. 17. cap. 3.

A Latomus, Theologiæ Doctor Louanienſis in Libello de *fide, & operibus, & votis Monaſticis*: Cardinalis Bellarminus, Suarez: *tom. 3. lib. 5. de Relig. cap. 3.* Leonardus Leſſius in diſputatione de *ſtatu vitæ deligendo*. Buſæus in libro de *Statibus hominum*.

Iac. Lato. p. 2. cap. 10.
Bellar lib. 2. de Monach. c. 35.
Leſſ q. 2.
Buſ. de monach. ſtat. cap. 5.

Sed rationum momenta vtrimque expendamus. Lutherus, *lib. de Votis Monaſticis*, ait, non oportere viros admittere ad vota B Monaſtica, niſi poſt annum 70. vel 80. Similiter Confeſſio Auguſtana conqueritur, quod PVERI permittantur fieri Religioſi. Caluinus dicit, olim nefas fuiſſe ante annũ 60. admittere feminam ad votum cõtinentiæ. Petrus Martyr eandẽ querimoniã renouat. Probant ex illis verbis: *Adoleſcẽtiores viduas deuita*. Vel vt eſt in Græco, παραιτοῦ, *reijce*, &; *Volo iuniores nubere, matres familias eſſe*, &c. poſſumus addere duos veteres Canones

Hæretici negant iuniores poſſe vouere.
Conf Aug. art. 7.
Caluin. lib. 4. inſt. cap. 13. §. 10.
Petr. Mart. in lib. de vot. de cælib.
Quibus argumentis.
1. Tim. 5.

 nones

PERSONÆ MONASTICÆ. Nicol. Lacicius de prof. in vitt. c. 49. Quod audior ſuadeat. De profect. relig. lib. 2. cap. 77. Vix poteſt certa praſcri regula circa frequentem vſum S. Eucharistiæ.

naſterio, *Angelorum* dicto, in quo B Magdalena de Pazzi vixit, P. Iacobus Laynez tempore S. Ignatij Soc. IESV fundatoris, apud Moniales introduxit.

Neque tamen his genetalem pro Religioſis non ſacerdotibus regulam, aut viam ſternere velim ad quotidianum auguſtiſſimi Sacramenti vſum. Nam, vt dixit S. Bonauentura, aut potiùs Dauid de Auguſtâ; *Vtrum ſit melius, ſæpiùs an rariùs corporis Chriſti ſuſcipere ſacramentum, videtur mihi quòd non poſſet ſuper hoc omnibus dari regula vniformis. Varia ſunt hominum merita, & diuerſa operum ſtudia, & differentia deſideria, & multiplices* B *Spiritus S. operationes in ſingulis, & diuerſi etiam ſtatus in Religione. Et ideò ſicut ægrotantibus non poteſt vna forma ſeruari in dandis medicinis corporis, propter diuerſitates complexionum aut loci aut temporis, aut diætæ, vel aliarum conſiderationum, pro quibus aut rariùs, aut ſæpiùs, aut maiori, aut minori quantitate, eadem medicina datur: ita & de medicinâ ſpirituali, quæ eſt corpus Chriſti, intelligendum.* Subdit poſt pauca: *Vix aliquis ita religioſus eſſe videtur & ſanctus, exceptis ſacerdotibus,* C *quin ſemel in ſeptimanâ ſuſcipiat ei ex conſuetudine communicare: niſi ſpecialis cauſſa quandoque, vel ratio plus ſuadeat.* Sic ille. Plura vide apud alios iſta ex profeſſo tractantes.

Sed alia hîc oritur quæſtio.

Num ad Communionem accedendum feriâ ſextâ Paraſceues?

Franc. de temp. hor. can. c. 30. Videtur in Paraſceue abſtinendū à Communione. De cōſect. diſt. 3. Argumēta.

FRancolinus cenſet non ſolùm à Miſsâ, ſed etiam à Communione, omnibus omninò abſtinendum, excepto ſacerdote, D qui eius diei officium peragit, & infirmis, qui pro viatico communicandi eſſent. Vrget quod in cap. *Sabbato* dicatur, *eo die ſacramenta penitùs non celebrari*, quod intelligit tam de conſecratione, quàm adminiſtratione voluntariâ & non neceſſariâ corporis Chriſti: nam morituris ſemper præbendum. Et quod Miſſale Romanum in rubricâ *Feria V. Cœnæ Domini* præſcribat: *Hodie reſeruat Sacerdos in loco honeſto & conuenienti vnam hoſtiam conſecratam pro die ſequenti, in quo non conficitur; vel etiam plures ſi neceſſe fuerit pro infirmis.* Ex quibus verbis colligit, quod vbi neceſſitas non eſt, & pro E non infirmis plures hoſtiæ non ſunt reſeruandæ. Contrà tamen ſcribit Amalarius; *Pro omnibus qui ſequente die communicare volent, debet ſacramentum in die Cœnæ Domini reſeruari.* Ioannes Belethus duas reſeruationis huius aſſignat cauſſas. 1. *Ne fortaſſe quiſpiam ex hâc vitâ ſine viatico diſcedat.* 2. *Quod illis tribus diebus, maximè omnes ij Religioſi, quibus neceſſitas eſt, debeant communicare.* Similia habet Gulielmus Durandus. Vnde in Ordine Romano antiquo in

Contra ſententiā veteres. Amal.l.1 de Eccl. offic. cap. 11. Amalarius. Ioa. Beleth. Beleth. in Explic. diu. offic. c. 99. Durandus. Dur. l. 6. c. 75. n. 9. Ordo Romanus.

A *officio* diei *Paraſceues*, in fine eius dicitur: *Et communicent cum ſilentio.* Magnus Gregorius in lib. Sacramentorum (vt refert Pamelius) dicit: *Communicet ſacerdos & omnis plebs.* Nunc legitur: *Communicat ipſe, & omnis Clerus, & fiant miſſæ.* Alcuinus: *Tunc communicant omnes cùm ſilentio, & expleta ſunt vniuerſa.* Theodulphus, Epiſcopus Aurelianenſis ita ſtatuit: *Singulis diebus Dominicis in quadrageſimâ, præter hos, qui excommunicati ſunt, Sacramenta corporis & ſanguinis Chriſti ſumenda ſunt, & in Cœnâ Domini, & in* PARASCEVE, *in vigiliâ Paſchæ.* B Ex quo videas non male dixiſſe Franc. Suarez, olim non ſolùm non fuiſſe prohibitionem, ſed potiùs oppoſitam conſuetudinem; quæ ſanè in Ordine noſtro maximè retenta eſt, & pluribus locis etiam nunc viget. Regula Magiſtri, cùm feriam *Sextam Paraſceues* præcepiſſet ſine potu traduci, ſubiungit: *Sacramenta verò altaris in patenâ maiore vitreâ finiantur, vt cùm ſextâ feriâ Iudæi ad paſſionem Chriſtum quæſierint, ſit ipſo die mentibus noſtris recluſus,* C *vt ſabbato nobis per reſurrectionem in nouo ſacramento appareat.* Quod intelligi de ipsâ die *Paraſceues*, ex eo apparet, quia communione priuat, qui illo die voluerint cibum ſumere.

S. Gregor. Pamel. in Liturg. Latin. Alcuinus. De off. diuin. in Paraſc. c. 18. Theodulph. Epiſt. ad Cōpresbyt. Suar. to. 3. in 3. p. diſp. 70. ſect. 2. In Ordine S. BENEDICTI floruit mos communicandi in Paraſceue. Reg. Mag. cap. 53.

Sed clarius id colligitur ex Statutis S. Dunſtani, vbi ita dicitur: *In quâ Miſſâ* (Feriæ V.) *ſicut & inſequentium dierum Communicatio præbetur, tam fratribus, quàm cunctis fidelibus, reſeruatâ nihilominus eâ die Euchariſtiâ, quæ ſufficit ad communicandum cunctis alterâ die.* Poſteà de Paraſceue agens, D ait: *Communicent omnes cum ſilentio.* Et Lanfrancus feriæ V. officium deſcribens, ait: *Tot hoſtiæ ponantur ad ſacrandum, quot ſufficere poſſint ipſo die, & in craſtino ad communicandum: quatuor his diebus nullus à Communione ſe ſubtrahat, niſi ſubtrahendi rationabilis cauſſa ſubſiſtat.* Rurſus feriâ VI. *Communicet ſe, & Fratres omnes, ſine oſculo pacis.* Boetius: *Communicant omnes generaliter tribus diebus Lamentationum.* Burſfeldenſes: *His tribus diebus Miſſæ priuatæ non fiant: ſed omnes ad dignè communicandum, de manu ſacerdotis, ſe ſtudeant dignè omni deuotione præparare.* Ceremoniæ Congregationis Val- E liſoletanæ, de Paraſceue: *Sacerdos recipit ſanctiſſimum ſacramentum, dicens intra ſe quod Deus illi ſuggeſſerit, & ſtatim communicant miniſtri & Conuentus.*

Et ita decreuerunt: S. Dunſtan. Stat. Dunſt. cap. 3. Lanfrancus. Lanfr. Decret. cap. 1. §. 4. Boet. ad c. 63. Reg. Burſfeldēſ. Ordinar. Burſf. c. 35. Vallisoletani. Valliſ. c. 30.

Ex his patet receptiſſimo more, in Ordine noſtro, hoc die ſacram Synaxim ab omnibus ſumptam, quod & Suarez non putat eſſe prohibitum, & ad Francolini argumenta reſpondet, Innocentium cap. *Sabbato*, ſolùm loqui de Sacrificio: nam *celebrare Sacramenta*, non eſt propriè miniſtrare Euchariſtiam, ſed

Suarez ſuprà. Reſpōdetur ad argumēta ſententiæ oppoſitæ.

conficere:

Digitized by Google

conficere: Quod autem iubeatur ſeruari pro infirmis, non ideò eſt, quia illis ſolis licitè poſſit adminiſtrari; ſed quia illa fuit cauſſa maximè neceſſaria ſeruandi ſacramentum. Cùm igitur ex his fundamentis non ſatis probetur prohibitio; licitum erit per ſe loquendo, eo die communicare; nam cùm hoc ſit per ſe bonum, non eſt cur tamquam malum damnetur. Scribit nihilominus Gauantus, Sacram Rituum Congregationem die 19. Februarij ann. 1622. reſpondiſſe, *ſeruandam eſſe vniuerſalis Eccleſiæ præſentem conſuetudinem, non miniſtrandi, niſi infirmis, hac die Euchariſtiam.* An autem hæc declaratio Monachorum noſtrorum abroget conſuetudinem, alij diſpiciant, aut, quod optandum, ad ſactam Congregationem referant.

(Margin: Rituū Congregatio ſacra. Gauant. Rubr. p. 4. t. 9. n. 25.)

DISQVISITIO IV.

Qualis Monaſterij Cellerarius *eſſe debeat?*

RELIGIOSÆ familiæ debitam gerens curam prudentiſſimus Pater BENEDICTVS, peculiari capite *Oeconomi*, ſeu familiæ adminiſtratoris, munus deſcripſit. Quod nomen ſpectat, vocat eum S. Pater CELLERARIVM: quæ vox occurrit apud Flodoardum, & Innocentium III. cap. *cum ad Monaſterium.* Et de præben. & dign. cap. *Dilecto filio.* Dicitur quoque CELLARIVS. Plautus:

(Margin: Cellerarij nomen expenditur, qui & dicitur. Hiſt. Rhē. l. 4. cap. 12. Extra de ſtat. Monach. Cellarius. Plaut. in Captiu.)

—— *Prome quid vis, te facio* Cellarium.

Columella: *Vt cibus & potus ſine fraude à Cellarijs præbeatur.* Lampridius: *Mittebat paraſitis per* CELLARIOS *ſalaria annua.* Et L. *nominatim: Diſpenſator meus,* CELLARIVS *meus, Cocus meus.* Hinc Κελλάριος in Gloſſis Græco Latinis: & apud Heſychium, alioſque notatos in Gloſſario Meurſij. S. Dorotheus *Doct.* 11. *Typicum Saba*, & *Euchologium Græcorum* vocant Κελλαρίτην. Legunt aliqui *Cellararius.* Ita Regula Orientalis, Magiſtri, & Cuiuſdam ad Virgines; *Capitula Caroli Magni*, quæ ad Monachos propriè ſpectant, *concil. Aquiſgran. can.* 40. Editio prima Guidonis Iuuenalis aliquando *Cellararius*, aliquando *Cellarius* ponit. Periphraſi quidam circumſcribunt: Auguſtinus, eumque ſecutus Iſidorus: *Qui Cellario præponitur.* Baſilius: *Cui munus vel cura Cellarij commiſſa eſt.* Regula Orientalis: *Cuſtos Cellarij.* S. Columbano in Pœnitentiali dicitur *Oeconomus*, Valliſoletanis noſtris *Maior domo.* Regula Cæſarij, Aureliani, item Ternantenſis, *Promſoris* nomine inſigniuit, quod etiam nunc retinet ſacer Ordo Præmonſtratenſis. Carthuſiani, & alij nonnulli Ordines *Procuratorem* communiter vocant, quem Plautus *Procuratorem peni, & Promum condum.*

(Margin: In Heliog. ff de manumiſſ. teſt. Cellararius. Reg. Mag. cap. 16. Tom. 2. Conc. Gall. anno 787. Aug. reg. c. 34. Reg. Iſid. c. 20. Baſ. reg. breu. 147. & 148. Promſor. PERSONÆ MONASTICÆ. Procurator.)

Sed ſatis de nomine, nunc eius expendamus officium: quod quidem S. BENEDICTVS tam accuratè expreſſit, nihil vt ei deeſſe videatur. Vnde in Concilio Franco-fordienſi ſtatutum *Vt Cellarij in Monaſterijs auari non eligantur: ſed tales electi ſint, quales Regula* S. BENEDICTI *docet.* Prudenter igitur Lanfrancus decreuit, hoc ipſum Regulæ caput ei prælegendum & exponendum, cùm id munus ei primùm imponitur. Vult autem S. BENEDICTVS, vt, *Cellerarius Monaſterij eligatur de congregatione:* id eſt, vt non conſtituatur ex ordine, ſed ſecundùm vitæ meritum, & ſapientiæ doctrinam, ac ſpiritualium donorum prærogatiuam, & induſtriam in rebus temporalibus. Et iam olim non fortuitò aſſumptum, ſed electum, colligas ex Cypriano, auctore vitæ S. Cæſarij Arelatenſis, qui ait: *Poſt breue tempus in congregationis* Cellarium *eligitur.* Et Fructuoſus Epiſcopus: *Eligatur* Cellerarius *bonæ patientiæ probatus, quem communis elegerit collatio, & ab omni excuſetur monaſterij ſeruitio, & coquinæ officio.*

(Margin: Cellerarij officium accuratè S. Benedictus deſcribit. Conc. Frāc. can. 13. Stat. Lanf. cap. 9. Eligendus domeſticus. Reg. c. 31. Qualis. Reg. Fruct. cap. 6.)

Eligendus eſt autem, vt præſcribunt Caſinenſes, *à Prælato, de conſilio ſeniorum.* Non igitur à Congregatione, ſed de congregatione eligatur: vt intelligas excludi laïcos, vel etiam Sacerdotes ſæculares, de quibus Benedictus XII. *Vt viam ſcandalis præcludamus, prohibemus expreſſe, ne in Eccleſijs vel Monaſterijs, ſeu locis alijs conuentualibus eiuſdem ordinis ſeu religionis, Clerici ſæculares; vel laïci, ſeu alterius Monaſterij Monachi, vel Religioſi alterius religionis, ad victum Monachi miniſtrandum de cetero deputentur.*

(Margin: A quibus. Caſin. in cap. 31. Laici & ſacerdotes ſæculares non poſſunt eligi in Cellerarios. Benedictin. c. 18)

Solenni autem ritu non ſecus ac Priores, olim conſtitutos *Cellerarios*, ex vetuſto Monaſterij noſtri Rituali manifeſtum eſt, in quo ita præſcribitur: *Cellerarij officium in capitulo committitur ab Abbate. Is cùm nominatus fuerit, expleto capitulo tendit ad gradum Presbyterij, ibique facto ante & retro, dicit hunc verſum:* Deus in adiutorium meum intende, &c. *quem cum tertiò repetierit, & conuentus toties eumdem reſponderit, dat ei Abbas benedictionem cum conſuetis precibus & Collectâ:* quæ exſtat in *Collectario Burſfeldenſi:* Vbi pariter legas titulum, quo ab eo officio abſoluitur.

(Margin: Ritus priſcus conſtituendi Cellarium cum Benedictione. Rit. Afflig. p. 3. c. 25.)

Cura illius multiplex à S. BENEDICTO accuratè deſcribitur; 1. enim ſibi ipſi, deinde Abbati, 3. fratribus hoſpitibus, alijſque, 4. rebus Monaſterij attendere, & intendere debet.

(Margin: Quæ ipſi facienda incumbant.)

PRIMO autem, hoc erga ſeipſum ſeruet, vt declinet vitia à S. P. enumerata,

Digitized by Google

PERSONÆ MONASTICÆ.

I.

Viti fugiat qualia ſunt

Cap 31.

Edacitas.

Mag in Reg ca. 16.

Cæſar recapit. reg. Sanctim. num. 10.

& deſignatas ab eodem habeat virtutes. A Vitia ſunt hæc: vt, *Non ſit multùm edax:* quod vel ideò ei inculcandum, quia cùm eſculentorum & poculentorum curam gerat, facilior ei occaſio, & delinquendi in his materia. Hinc Regula Magiſtri: *Cellararius ordinetur, quem numquam vincit aliquando aliqua deſideriorum gula, vel qui non multùm amat manducare, aut bibere.* S. Cæſarius Arelatenſis totum hoc caput mutato genere repræſentans, habet hîc: *Non multùm audax*, quâ voce id ipſum ei prohiberi crediderim, quod poſteà ſequitur: *Sine* B *iuſſione Abbatis nihil faciat.* Præterea, *Non ſit elatus*, ob amplitudinem commiſſæ ſibi poteſtatis, in rebus præſertim temporalibus. Pronum enim eſt, vt dominos ſe, non adminiſtratores temerè exiſtiment. Deinde, *Non turbulentus*, ſubitâ irâ percitus, alioſque conturbans. *Non iniurioſus*, ad iniurias & contumelias inferendas pronus. Notat Menardus Victorinum cod. M. S. P. legere, *Non iurgioſus.* Non contemnenda prorſus lectio: nam multarum rerum adminiſtratori non deeſt iurgiorum C occaſio. *Non tardus*, ne conuentum aut Fratres remoretur, & ſi quid ab eo petatur, ne extortum potiùs quàm exhibitum videatur, adeoque Fratres contriſtet. *Hilarem* autem *datorem diligit Deus.* Et quemadmodum, bis dat, citò dat; ita *minus ſoluit qui tardiùs ſoluit.* Quò ſpectat illa capitis huius clauſula: *Horis competentibus dentur quæ danda ſunt, & petantur quæ petenda ſunt: vt nemo perturbetur, neque contriſtetur in domo Dei. Non prodigus*, id eſt, nimis largus, profuſus, conſumptor & dilapidator, ſiue D vt poſteà ſubdit; *Stirpator ſubſtantiæ Monaſterij.* Pro quâ voce alij Latiniorem ſubſtituerunt, *extirpator*, & Cæſarius Arelatenſis in feminino, *exſtirpatrix:* Regula Solitariorum hæc repræſentans, retinet *Stirpator*, prout Regula Donati, *Stirpatrix.* Matthias Martinius in Lexico Philologico ex veteri Onomaſtico ait; *Stirpo* Latinum eſſe inuſitatum, ſed Catholicon explicare, vt idem ſit quod euello, eradico. Italis *Stirpatore* eſt eradicator, euulſor ſtirpium; familiare enim eis eſt particulam *Ex*, ſiue *es*, omittere: hinc illis *ſcuſare*, idem quod *excuſare*: *ſcommunicare* idem quod *excommunicare.* E In citato Onomaſtico *Stirpix*, & *Stirpices*, qui ſtirpes effodiunt, radicum ſectores & collectores. Ambroſius: *Nunc ſole torrere, nunc imbre perfundere, nunc* Stirpare *agrum, ne à ſentibus gemma lædatur, ne luxuriet vmbra foliorum.* Capitulare Caroli Magni: *Nec in ſiluis ſtirpare, vel arbores cædere.* Hæc de voce. Vt autem vitium eâ indicatum euitetur, curandum vel maximè, ne annui ſumptus Monaſterij reditus excedant: quinimo, non totum expendendum,

Elatio & ſuperbia.

Commotio, & pronitas ad commiſſandum.

Tarditas in dandis neceſſarijs.

2. Cor. 9. ff. de verb. ſignif. l. 51. cui.

Prodigalitas.

Regulæ locus illuſtratur.

Cap. 61.

Quid ſit Stirpo.

Itali ex & es verbis quibuſdam demunt.

Amb. l. 8. in c. 20. Luc.

Ca. Car. M. anno 789. can. 81.

A vt pauperibus Chriſti, & fortuitis caſibus opportunè occurratur. Sed vt liberalitas inter vtrumque media, ita alterū extremorum pariter vitandum, vt, *Neque auaritiæ ſtudeat*, in quam procliuis *Cellerariorum* ſolet eſſe lapſus. Vt erat illius, qui iubente S. BENEDICTO, parum quod reliquum in cellario erat olei, Agapito Subdiacono dare diſtulit, de quo vide quæ ad *cap.* 28. *n.* 2. *vitæ* S. BENEDICTI annotauimus. Et hactenus qualis *Cellerarius* eſſe non debeat.

Auaritiæ non ſtudeat Cellarius.

B Videndum nunc qualis eſſe debeat. *Sapiens*, inquit Legiſlator, *maturus moribus, ſobrius, timens Deum, qui omni congregationi ſit ſicut Pater. Animam ſuam cuſtodiat.* In quæ verba Caſinenſes: *Cellerarij non ſic ſe immergant temporalibus, quin vacent ſpiritualibus: ſed ſic tranſeant per bona temporalia, ne amittant æterna.* Similiter Burſfeldenſes: *Cellerarius quamuis exemplo Marthæ, circa multa ſolicitari & turbari neceſſe habeat, non tamen ſe prorſus à conuentualibus alienare, aut ſilentium & quietem cellæ penitus abijcere, & ab-* C *horrere: ſed potiùs quantum ſinit opportunitas, neceſſarijs expeditis, ad opus Dei & conuentum, ſed & ad cellam, quaſi ad quietiſſimum & tutiſſimum portus ſinum recurrat, vt legendo, orando, meditando, turbulentos animi ſui motus, ex cura & diſpoſitione exteriorum ſurgentes, ſedare poſſit, & ſpiritualibus conſolationibus refrigerari.* quæ ex Guigonis Carthuſiani ſtatutis delibata ſunt.

Virtutes Cellario neceſſariæ.

Caſin ad c. 31. n. 2.

Nō immergat ſe temporalibus.

Ceim. Burſf. diſt. 2. c. 5.

Frequentet exercitia regularia.

Stat. Guig. cap. 16.

II.

Nihil faciat ſine licentia Prælati.

SECVNDO, quid Abbati debeat *Cellerarius*, exponit noſter Paterfamilias: *Sine iuſſione Abbatis nihil faciat.* Rurſumque: D *Omnia menſuratè faciat, & ſecundum iuſſionem Abbatis.* Vbi *iuſſio* idem eſt quòd licentia. Caſſinenſes in hunc locum, vetant, *Ne omninò fabricet intus aut extra monaſterium, ſine ſcitu vel voluntate Prælati ſui. Ne arbores in poſſeſſionibus Monaſterij incidat, aut incidi faciat.* Ne quid autem contra ſuperioris voluntatem aliquando faciat, expedit omninò, vt crebro cum eo communicet, conferatque de rebus in officio ſuo occurrentibus, & ſtatum domus explicare non negligat. Hinc Fructuoſus Epiſcopus præſcribit, vt, *quod per ſingulos menſes expenſum fuerit, per omnium capita* E *menſium, rationem ſuo Abbati faciat, & hoc cum tremore & ſimplicitate, & verâ cordis humilitate, tanquam Domino redditurus rationem.* Caſinenſes conformiter præſcribunt, vt *quilibet Cellerarius computa, rationes, debita, & credita Monaſterij quater in anno, hoc eſt, per ſingulos quoſque tres menſes, oſtendat Prælato, & Superioribus. Expenſæ verò quotidianæ ab Abbate ſingulo quoque menſe videantur, vnà cum Diurno à Cellerario conſcripto.* Addit denique S. P. BENEDICTVS, *omnia quæ ei iniunxerit Abbas; ipſe habeat ſub curâ ſuâ:*

Sæpius cum eo conferat.

Reg. Fruct. cap. 11.

Dati, accepique rationem reddat.

Declarat. num. 6.

Num. 7.

ſuâ: à quibus eum prohibuerit, non præſumat. Ex quibus colligas licere Abbati ex auctoritate Regulæ, *Cellerarij* poteſtatem aut ampliare, aut reſtringere; plura ei, aut pauciora, prout viderit expedire, committere. Conſulit Boërius; vt *Abbas, quando committit officium iſtud alicui fratri, ſcripturam faciat, in quâ diſtinctè contineantur quæ eidem committit.* In his autem quid maximè ſatagat, niſi, vt, ſicut ſcriptum eſt, ſit *Fidelis ſeruus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam. Si fidelis*, loquit Bernardus, *non fuerit, fraudabit: ſi non fuerit prudens, fraudabitur.*

Cellarij poteſtate Abbas limitare poteſt.

Bern de cõſid. l. 4. c. 6.

III. *Cellarius fratrũ curam ſolicitè gerat.*

TERTIO, conſiderandum quid fratribus debeat. Legiſlatorem audiamus: *Omni Congregationi ſit ſicut Pater. Curam gerat de omnibus.* Nullum ex fratribus negligat: ſed æquali affectu omnibus ſe impendat: maximè autem *Infirmorum infantum, hoſpitum, pauperumque cum omni ſolicitudine curam gerat.* Quod ſi in his angitur, & turbatur erga plurima, ſolatur eum S. Bernardus, dicens: *Quotiens pro vno ex minimis ſpirituale ſtudium interponit, totiens pro eo ſpiritualiter ponit animam ſuam.* Præſcribitur illi deinceps: *Fratres non contriſtet.* Quæris in quo? caſum ponit: *Si quis frater ab eo fortè aliquid irrationabiliter poſtulat, non ſpernendo eum contriſtet: ſed rationabiliter cum humilitate malè petenti deneget.* Meritò dicit, *cum humilitate*: quis enim à ſuperbo & arrogante benignum expectet ſermonem? Vnde poſtea id ipſum inculcans, ait: *Humilitatem ante omnia habeat: & cui ſubſtantia non eſt quæ tribuatur, ſermo reſponſionis porrigatur bonus, vt ſcriptum eſt: Sermo bonus ſuper datum optimum.* Sed quid præterea ei præſtandum? *Fratribus conſtitutam annonam ſine aliquo typo vel morâ offerat, vt non ſcandalizentur.* Quid verò hîc typus? Smaragdus ait: *τύπος græcus ſermo eſt, quem nos figuram dicimus ſeu formam. In typo enim res declaratur ex rebus, & exterius interiora monſtrantur. Nam & typus herba dicitur, quæ ſe ab aquâ inflat. Vnde etiam ambitioſorum & ſibi placentium tumor, typus vocatur.* Quæ deſumpta ex Papiâ. Cardinalis Turrecremata: *Sine aliquo typo*, id eſt, ſine triſtitiâ, aut, tumore verborum, aut murmure, cum indecenti formâ verborum. Quam interpretationem miratur Perez; additque: *Typos* dictionem eſſe græcam ſignificantem idem quod interuallum, deſumptâ etymologiâ à quadam periodicâ febri, quæ per certa temporum interualla ingruit, quæ dicitur *typus*, prout videre licet apud Iſidorum: & ideo *annonam ſine typo offerre*, idem eſſe ac ſine interuallo ſtatutis horis offerre. Verùm legendum putauerim: *Sine typho.* τῦφος enim Suidæ eſt, ἀλαζονεία, μανία,

Idẽ Serm. 3. de Aſſumpt. B. Mar.

Neminem proterue reyciat, etiã malè petentem.

Sine typo annonam offerat.

Smaragd. in cap. 31. Reg. S. Bened.

Quid typus hoc loco? Variant Interpretes.

Turrec. tract. 30.

Iſid. 4. Etym. c. 7.

Videtur legẽdum, ſine typho, id eſt, ſuperbiâ.

A *arrogantia, furor.* Arnobius *Mentis elatio, & typhus qui appellatur à Græcis*, Auguſtino frequens & vſitata vox pro faſtu. *Quid non audeat*, inquit, TYPHVS *morticinia pelliculæ, quò non ſe præcipitet præſumptio carnis & ſanguinis?* Item *Oblationes pro ſpiritibus dormientium, quos verè aliquid adiuuare credendum eſt, ſuper ipſas memorias, non ſint ſumptuoſæ: atque omnibus petentibus ſine* TYPHO, *& cum alacritate præbeantur.* Alibi quoque eâdem ſignificatione: *Cùm per hoc tumeſcit* TYPHO *& morbo inflationis extollitur.* B Alio loco: *Nos tamen has duas angelicas ſocietates, vnam fruentem Deo, alteram tumentem* TYPHO, *&c.* In quem locum Ludouicus Viues: τῦφος ſuperbia eſt, & *Typhanem* pro dæmone ignito vſurpant Græci; à τυφόομαι, ſuperbio, & τύφομαι, comburo, fumo. Maluit Græco verbo Auguſtinus vti, quàm Latino ſuperbiæ & arrogantiæ, & iactantiæ, Sed generalius eſt Græcum illud, & multum habet virium: erat etiam vocabulum illius ſæculi, quo vtitur Philippus Presbyter in Commentarijs lib. Iob. Hæc ille. Inde deduci C videtur *Typhon* ventus, de quo Act. 27. *Ventus Typhonicus, qui vocatur Euro aquilo.* Monet Spiegelius, quod non raro ſcriptum reperitur, pro *Typhus*, ſine aſpiratione *Typus*. Vt apud Gregorium: *Tunc enim oſtenſa charitas vera eſt, ſi per typum ſuperbiæ inter nos ſchiſma non fuerit.*

PERSONÆ MONASTICÆ.

Arnob. l. 3.

Quæ vox in ea ſignificatione probis ſcriptoribus vſitata.

Auguſt. Epiſt. 48.

Id. Epiſt. 63.

Cont. Iulian. l. 4. c. 3.

Lib. 11. de ciuit. c. 33

Vnde typhus deriuetur.

Quidam ſcribunt typus, pro typhus.

Greg lib. 6. epiſt 38.

IV. *Cellarius bona Monaſterij, vt res Deo ſacras tractet.*

QVARTO, Bonorum Monaſterij, & vniuerſæ ſupellectilis curam gerat *Cellerarius.* Hinc Legiſlator: *Omnia vaſa Monaſterij cunctamque ſubſtantiam, ac ſi altaris vaſa ſacrata conſpiciat.* Non poterat accuratiùs exactam vtenſilium curam inculcare, D quàm ſi ea Deo conſecrata diceret. Nec vnus, nec ſolus in hoc ſenſu fuit: Præceſſerat Baſilius quærens: *Quomodo qui opus faciunt, curam gerere debeant eorum quæ ſibi credita ſunt?* Reſpondet: *Vt eorum quæ dedicata & conſecrata ſunt Deo.* Vnde mox ſubdit: *Qui ijs abuſus fuerit, aut amiſerit, tanquàm ſacrilegij auctor iudicetur.* Vnde alibi monet: *Diligentiam in omnibus vel vtendis, vel conſeruandis eam adhibere, quam in Dominicis rebus adhiberi par ſit.* Caſſianus de Orientalibus Monachis: *Credunt ſe pro miE nimis quibuſque vaſis, tamquam pro ſacroſanctis rationem non ſolùm diſpenſatori præſenti, ſed etiam Domino reddituros, ſi fortè aliquid ex eis negligentiâ eorum fuerit imminutum.* Nec contrarius ei Proſper: *Poſſeſſiones, quas oblatas à populo ſuſcipiunt Sacerdotes, non ſunt inter res mundi deputari credenda, ſed Dei: quoniam ſi veſtes, ac vaſa cetera, quæ in ſacris vſui miniſtrantibus erat, ſancta vocabantur: nec in vſus humanos reuocari iam poterant, diuinis ſemel miniſterijs conſecrata: Quomodo non ea quæ conferuntur Eccleſiæ, ſacra*

Baſil. reg. breu. 143. Plures idipſum ſtatuerunt.

Idem epiſt. ad Canonicam.

Caſſianus. Caſſian. l. 4. cap. 19.

Proſper. Proſper de vit. contẽpl. l. 2. cap. 16.

IERRO. I ÆMO NA524. CÆ. *Antiochus.* Antioch. homil. 88. *Regula plurium Patrum* Reg. Macar. c. 12.

cra credenda ſunt? Quibus non vt ſeculi rebus luxurioſe, ſed ſanctè, vt Deo conſecratis vtuntur ad neceſſaria Sacerdotes. Antiochus: *Quæcumque monaſtica ſunt manſionis, Deo conſecrantur, tamquam ea quæ offeruntur illi.* Hinc in Regulâ Macarij, Paphnutij, & aliorum: *Noſſe debent fratres, quia quidquid in monaſterio tractatur, ſiue in vaſis, vel ferramentis, vel cetera omnia eſſe ſanctificata. Si quis de fratribus aliquid negligenter tractauerit, partem ſe habere nouerit cum illo rege, qui in vaſis domus Dei ſanctificatis cum ſuis bibebat concubinis.*

Oeconomus nihil negligat.

Et hæc teſtimoniorum nubes ſatis erit ad perſuadendum *Cellerario*, vt, quod S. BENEDICTVS ait: NIHIL DVCAT NEGLIGENDVM. Nihil, inquam, neque animam ſuam, quam debet cuſtodire; neque officium, quod debet adimplere; neque fratres, quos non oportet contriſtare; neque vaſa Monaſterij, quæ vt Deo ſacra conſeruanda. Verùm & hîc cauendum, *ne quid nimis.* Monet enim S. Dorotheus, eum qui adminiſtrandi penu curam habet, ſeu Cellariæ; *Ne nimiùm afficiatur rebus materialibus Monaſterij; & ſi quid, ait, per neglectum aut fortè per ſubuerſionem fractum fuerit, aut perditum, nè angaris, nè cruciëris, aut ſollicitudine quadam nimiâ premaris. Hoc autem facias, non vt contemptor vaſorum, & rerum Monaſterij, (nam totis viribus res monaſterij curare debes) ſed vt teipſum ab omni perturbatione, & tumultu immunem, tranquillúmque conſerues. Oſtende Deo ſemper quidquid potes: Hoc autem rectè agere poteris, ſi adminiſtraueris res monaſterij, non vt proprias & peculiares, ſed vt Deo ſubiectas. Harum rerum profectò cura tantùm tibi credita eſt. Alterum quidem efficiet, nè nimiùm (vt dixi) rebus afficiaris. Alterum verò nè prorſus contemnas. Si verò hanc animi conſiderationem, & ſcopum non habueris; numquam à perturbationibus, & anxietatibus quieſces, neque alios quieſcere permittes.*

Doroth. ſerm. 15. *Sine exceſſu tamē nimia & noxia ſollicitudine.*

DISQVISITIO V.

De Oſtiario Monaſterij.

VT cum vrbanitate, & quâ decet morum honeſtate, ex hoc COENOBIO egrediamur, *Oſtiario* denique valedicamus; & eius officium à S. BENEDICTO deſcriptum nonnihil expendamus. *Ad portam*, inquit, *Monaſterij ponatur ſenex ſapiens, qui ſciat accipere reſponſum & reddere.* Quod autem ait, *Ad portam*; hinc colligas ex Legiſlatoris mente, vnam, non plures in Monaſterijs conſtituendas portas: quod & à Iuſtiniano Lege decretum: *Volumus non plurimos eſſe in Monaſterium ingreſſus, ſed vnum, aut ſecundum fortè: & adſtare ianuæ viros ſenes & caſtos, & teſtimonij boni ex omnibus, qui quidem neque reuerendiſſimis Monachis concedant ſine Abbatis voluntate exire Monaſterium, &c. Sitque cautiſſimâ macerià munitum Monaſterium, vt nullus exitus aliunde, niſi per ianuas ſit.*

Reg. c. 66. *Vnam fuiſſe in Monaſterijs portam, non plures voluit S. Benedictus.* Iuſtin. Nouell. 133. cap. 1.

Quod verò requirit, vt ſit *ſenex ſapiens*, intelligunt Caſinenſes, *non tam ætate, quàm moribus.* Et ante illos Smaragdus: *Non ætas in Portario quærenda eſt corporis, ſed ſapientia & intellectus. Hinc namque per ſapientem dicitur: Senectus venerabilis eſt, non diuturna, neque numero annorum computata, Cani autem ſunt ſenſus hominis, & ætas ſenectutis vita immaculata.* Meliùs tamen, noſtro iudicio, Bernardus Caſſinenſis apud Boërium, *ſenem* hunc intelligit *annoſum, ſiue veteranum*, additque: *Si non poteſt talis annoſus haberi, habeatur ſapiens & maturus.* Quæ explicatio confirmatur ex eo, quòd S. BENEDICTVS ſubiungat: *Qui portarius ſi indiget ſolatio, iuniorem fratrem accipiat.* Alter proinde eius reſpectu, ætate prouectior eſſe debet. Vnde Regula Magiſtri: *Duobus fratribus ætate decrepitis cella intra regias* (id eſt ianuas) *Monaſterij conſtituatur.* Et mox: *Qui ſenes, vt ſuperiùs diximus, pro honore ætatis, cum Abbate manducent.* Et Regula Cuiuſdam: *Portarij, ſeu Oſtiarij eſſe debent ætate ſenili.* Duas porrò *Ianitoris* qualitates S. BENEDICTVS expreſſit. Prior, vt ſit *ſapiens*, altera, vt *Maturus.* Ad *ſapientem* pertinet, quod ſequitur, *vt ſciat accipere reſponſum & reddere. Maturi* officium eſt, *vt maturitas eum non ſinat vagari.* In Regulâ Cuiuſdam præſcribitur Oſtiarijs, *Ex præſentibus pompis nil deſiderent; ſed toto cordis affectu Creatori inhærentes, ſinguli dicant:* Mihi autem adhærere Deo bonum eſt. *Sint mentis ſtatu firmiſſimi, vt Domino cum Prophetâ orando dicant: Auerte oculos meos, ne videant vanitatem in viâ tuâ viuifica nos.*

Oſtiarius ſit ſenex. Smaragd. in c. 66. reg. Sap. 4. *Moribus & ætate, vt quidam rectè volunt.* Reg. Magiſt. c. 95. Reg. Cuiuſdam cap. 3. *Duæ Portarij qualitates.* Cap. 5. Pſal. 72. Pſal. 118.

Vide autem quàm accuratè, & ad minimum vſque punctum, *Ianitori* S. BENEDICTVS ſuggerat, quid vnicuique attentâ perſonarum qualitate reſpondendum. *Mox*, inquit, *vt aliquis pulſauerit, aut pauper clamauerit*, Deo gratias *reſpondeat, aut Benedicat.* In quæ verba Smaragdus: *Eleganter hic duas venientium B. poſuit* BENEDICTVS *perſonas: vnam potentis, qui ſi ianuam monaſterij inuenerit clauſam, manu vel fuſte pulſet eam: aliam verò pauperis poſuit perſonam, qui non pulſat, ſed tantùm humiliter ad ianuam clamat. Quibus & ſatis apta à Portario reſpondenda compoſuit reſponſa: Videlicet, vt voce pauperis auditâ, Deo gratias agat: Potenti verò occurrens obuiam, humiliter ab eo benedictionem petat.* Vnde in contextu Concordiæ Regularum,

Modus reſpondendi diuitibus & pauperibus à S. Benedicto aptè expreſſus.

pro

Digitized by Google

Quid insinuat hic per Benedicite.
Turrec. ii. 14.
Cap. 53.
Cap. 63.

pro *Benedicat*, legitur, *Benedic.* Proinde τὸ, *Benedicat*, accipiendam τεχνικῶς: nimirum vt, ſicut reſpondet, *Deo gratias*, reſpondeat ſimiliter, *benedicat*, ſcilicet me Paternitas veſtra, ſiue: *Benedicite Pater*, inquit Turrecremata. Prorſus ex mente S. BENEDICTI præſcribentis, vt ſi quis obuiauerit, aut viderit hoſpites, ſalutet humiliter, *& benedictionem petat.* Itemque: *Vbicumque ſibi obuiant fratres, iunior à priore benedictionem petat.* Addit Boerius, *Benedicere* hìc poni pro, *bona verba dicere*: vt dicat pulſanti: *Benè veneritis*: vel, *Benedictus Deus, qui vos huc miſit.* De formulâ dicendi *Deo Gratias*, actum ſuprà.

Tract. 4. diſp. 7.

Quo adfectu Oſtiarius reſponſum reddat.
Cap. 61.

Quo autem ſpiritu & animi adfectu oportet reſponſum reddere, ſpiritualis vitę Magiſter ſubdit: *Cum omni manſuetudine timoris Dei, reddat reſponſum feſtinanter, cum feruore charitatis.* Requirit igitur manſuetudinem, benignitatem, affabilitatem, ex fonte timoris Dei ſcaturientem. Feſtinationem deinde, diligentiam, ſedulitatem & feruorem, quæ de radice charitatis procedant. Vtiliter igitur ad portam conſtituti illam Eccleſiæ frequentabunt precem: *Sancti nominis tui Domine*, Timorem *pariter, &* Amorem *fac nos habere perpetuum, quia numquam tuâ gubernatione deſtituis, quos in ſoliditate tuæ dilectionis inſtituis.* Hæc occaſione verborum S. P. N. BENEDICTI. Quibus & hæc ex Regulâ Cuiuſdam meritò adieceris: *Tale ſemper ſuperuenientibus oſtendant exemplum, vt & foris ab extraneis nomen Domini glorificetur, & intus à ſodalibus ſuis mercedis præparet lucra. Foris aliquid dare, vel cuilibet miniſtrare, vel à foris aliquid accipere, nullatenus ſine commeatu Abbatis præſumant. Fabulas, quas ad portam vel à ſæcularibus, vel à quibuſlibet audierint, vel intellexerint, nullatenus conſodalibus ſuis referant.*

Cap. 1.
Ædificet aduenientes.
Nihil recipiat ſine licentiâ.

Claues oſtiorum vel portæ nullo modo penes ſe retineant; ſed ad Abbatem noctè deferentes præſentent, & manè poſt ſecundam recipiant. Sic ſemper Oſtiarij agant, vt in omnibus Zelum Dei habentes, Regulæ tenorem conſeruent; vt pro ſtudij ſui vel culturæ labore incorruptam recipiant mercedem.

DISQVISITIO VI.

Quid Solatia *in Regula* S. BENEDICTI?

Officiarijs quibuſdam dandi adiutores.

EA eſt quorumdam officiorum moles, & erga plurima occupatio; vt vnus vix, aut ne vix quidem ferendo par eſſe queat. Hinc ſubſidiarij, adiutores, ſiue, vt in bello loquebantur, *Socij*, & *auxilia*, his talibus meritò aſſignantur. Quod ſanè Regula noſtra, diſcretione præcipua non prætermiſit, in quâ peculiari phraſi SOLATIA nuncupantur; de quibus generatim: ita decernit: *In omnibus officijs Monaſterij iſta ſit conſideratio, vt quando indigent,* SOLATIA *accommodentur eis.* Peculiariter autem iubet exhiberi, 1. Cellario: *Si congregatio maior fuerit,* SOLATIA *ei dentur: à quibus adiutus & ipſe æquo animo impleat officium ſibi commiſſum.* 2. Septimanarijs coquinæ: cùm autem decreuit, vt *nullus excuſetur à coquinæ officio, quia exinde maior merces & charitas acquiritur*; ſtatim ſubiungit: *Imbecillibus autem procurentur* SOLATIA; *vt non cum triſtitiâ hoc faciant ſed habeant omnes* SOLATIA, *ſecundùm modum congregationis aut poſitionem loci.* 3. Fratribus coquinæ Abbatis deputatis, *quibus*, inquit, *vt indigent*, SOLATIA *miniſtrentur, vt abſque murmuratione ſeruiant.* 4. Portario; de quo ait: *Qui portarius ſi indiget* SOLATIO, *iuniorem fratrem accipiat*: Vbi clarè videmus *Solatium* pro homine, & auxiliatore accipi. Notandum autem quo fine à S. P. *Solatia* officialibus aſſignentur: nimirum, vt æquo animo, ſine triſtitiâ, & murmuratione, officio ſuo fungantur.

S. Benedictus ſolatia vocat.
PERSONÆ MONASTICÆ.
Cap. 53.
Cap. 31.
Quibus ea tribuerit.
Cap. 35.
Cap. 53.
Cap. 66.
Quo fine.

Sed & alijs eo ſæculo, aut circa; *Solatij* vocabulum hac notione vſitatum. Fauſtus Reienſis: *Vtinam prouideat Dominus vel duo fida* Solatia, *cum quibus diurnas & nocturnas exigas functiones, & vel biduo in ſeptimanâ ſalutantium fruaris officijs.* Cæſarius Arelatenſis: *Ancillam propriam nulli, nec etiam Abbatiſſæ liceat in ſeruitio ſuo habere, ſed ſi opus habueris, de iunioribus in* Solatium *ſuum accipiat.* Gregorius Magnus: *Vt homines, qui ſub eis ſunt, cum bobus ſuis in eius debeant tranſmittere ſolatium.* Idemque, vt ſuprà vidimus Præpoſitum Abbatis, *Solatium* appellauit. Quod & in Ferreoli Regula inuenitur. Iornandes: *In Mondunis* Solatia *veniens Illyricianum exercitum demoliuit.* Regula Tarnatenſis: *Vbi vtilitas popoſcerit,* Solatium *non negetur.* Regula Magiſtri: *Ne perambulante* Solatio *Laico* (viæ collegam antè dixerat) *neſcientes fratres in multiſariam ſeparentur ſemitam.* Frequentior vſus apud eos, qui S. BENEDICTI Regulam ſequuntur. Regula Conuerſorum Ciſtertienſium: *Magiſter infirmarius in coquinâ ſuâ cum omnibus* Solatijs *loquatur, ſtans, & ſedens, &* Solatium *cum eo. Si neceſſe fuerit pro aliquo graui infirmo, etiam poſt Completorium loqui permittatur tam ipſi infirmo, quam* Solatijs *propter eũ.* Hinc in vſu Ciſtertienſi Sacriſta, Cãtor, Cellerarius, & Portarius ſuum habent *Solatium.* Eademque vox aliquoties occurrit in Cerimoniali Butsfeldenſi. A Benedictinis Præmonſtratenſes acceperunt, vt ex eorum conſtat ſtatutis primarijs. Vetus Rituale noſtrum hæc *Solatia* ferè ita exprimit: *Subcellerarius, Subarmarius, ſubſacriſta.* Ceremoniale S. Iuſtinæ vocat *Socios*,

Scriptores, qui voce ſolatij hac notione vſi.
Fauſt. Epiſt. 2. ad Felic.
Cæſar. In Reg. Sanctim. n. 4.
Greg. l. 10. Epiſt. 25.
Tract. 6. diſq. 3.
Iornand. de reb. Gothic.
Reg. Tarnant. c. 10.
Mag. c. 56.
Reg. Conuerſ. c. 5.
Et Ordines, qui aſſignãt cuiuſmodi ſocios.
Diſt. 2. cap. 7. 8. 11. 12. 17.

Conſiderandum autem S. Patrem decernere, *Iuniorem fratrem* in *ſolatium Portarij*: hæc

Cur iunior frater portario datus in ſolatium.

PERSONÆ MONASTICÆ.

hac credo ratione, paulatim à minoribus ad altiora aſcendant officia, & eorum expendatur aptitudo, vt qui in minoribus fuerint fideles, ſupra multa conſtituantur. A Senioribus itaque iam expertis humiliter diſcant & requirant, quæ officij ſui ſunt; dicente Moyſe : *Interroga Patrem tuum, & annunciabit tibi :* maiores *tuos, & dicent tibi.* Et quod aptè dixit Iuſtinianus Imperator: *Zelus ad virtutem creſcit, & maximè iuuenibus, ſi cum ſenioribus conſtituantur : fiet enim Seniorum conuerſatio, iuuentutis educatio perfecta.* Adde, quod iunioribus ſeniores confidentiùs quælibet agenda iniungant, quàm ſi iunior officialis *Solatio* ſe ſeniori verecundè imperet. Sunt etiam iuniores magis validi ad diſcurrendum, & di- A uerſa onera ſubeunda, & congruus ordo requirere videtur, vt maioribus maiora committantur. Ad humilitatis tamen exercitium, & propter maiorem in iuniore induſtriam, aliaſque pias conſiderationes, ſenior quandoque in auxilium poteſt deputari iunioris. Atque hic maximè exercendum quod ſanctiſſimus monuit Patriarcha, vt etiam *ſibi inuicem obediant Fratres, ſcientes ſe per hanc obedientia viam ituros ad Deum.* B Proinde & hoc illus inculcandum, vt ſe mutuo ſtrenuè iuuent : nec quæſitâ occaſione ſe ſubducant, vt alteri dumtaxat totum onus incumbat : & vt collegæ abſentis officium præſens diligenter adimplere ſtudeat.

Deuter. 31.

Iuſtin. Nouell. 5. c. 3.

Ob rationes poteſt ſenior dari in auxilium iuniori.

Reg. c. 71.

SIT

NOMEN DOMINI

BENEDICTVM

EX HOC

NVNC, ET VSQVE IN

SÆCVLVM.

MONA-

Digitized by Google

MONASTICARVM DISQVISITIONVM LIBER QVARTVS:

SEMINARIVM, SIVE DE PVERIS ET NOVITIIS.

Bonum eſt viro, cùm portauerit iugum ab ado-leſcentiâ ſuâ. Sedebit ſolitarius, & tacebit: quia leuauit ſuper ſe. *Thren. 3. 26. & 27.*

ARGVMENTVM.

DIVINVS Pſalmographus cùm vniuerſos ad Dei laudem verbis excitaſſet: *Ecce nunc benedicite Dominum omni ſerui Domini:* mox ipſos Dei ſeruos in duos ordines diſcreuit, ſubdens: *Qui ſtatis in domo Domini, in atrijs domus Dei noſtri.* Per ſtantes in *Domo Domini*, intelligens Sacerdotes: per ſtantes *in atrijs*, Leuitas & populum. Myſticè verò, baptizati ſtant in domo Domini, quæ eſt Eccleſia, Catechumeni hærent in atrijs. In Monaſticâ Republicâ, & præſertim Benedictinâ (cui proprium Deo iugiter benedicere, & operi Dei diu noctuque vacare) duplicis quoque generis reperiuntur Dei ſerui; alij votorum ſacramento adſtricti, & iam ciuitate donati, ſtant in domo Domini, ſtabilitatis voto, & ſalutari perſeuerantiâ, diuinis laudibus occupati. Alij Monaſticæ vitæ *Candidati*, conſiſtunt in atrijs domus Dei noſtri, pulſantes, rogantes, & exſpectantes, vt intromittantur. De prioribus illis cùm ſuperiore libro iam pertractatum ſit, his poſterioribus quartus hic liber de induſtriâ reſeruatus; vt ſicut ille

Pſalm. 133.

Monaſticem profeſſi ſtāt in domo Domini.

Candidati in atrijs.

PÆDAGOGIVM.

TRACTATVS I.

DE PVERIS.

FAs *mihi ſit ijſdem verbis, quibus S. Petrus Damiani* Puerorum *olim exorſus eſt admonitionem, & húc inchoare Tractatum.* Quia, *inquit*, totum ſancti huius Cœnobij corpus, velut extenſis quibuſdam fraterni amoris vlnis ampleꝃtimur, ratum ducimus, ipſa quoque ætatum momenta diſtinguere, & tanquam congruentia quædam admonitionū indumenta ſingulis quibuſque membris aptare. *Deſcriptis igitur ſuperiori libro Cœnobitarum officijs, nunc ad* Pueros, *qui primum in Candidatorum ordine occurrunt, ſermonem conuertimus, ijſq; hoc Tractatu veluti* Pædagogium *conſtruimus. Quemadmodum autem, vt Clemens Alexandrinus ait,* Pædagogia *eſt* ἡ παίδων ἀγωγὴ, *hoc eſt,* Puerorum eductio: *&* Pædagogus, qui ducit Pueros ad Salutarem vitæ agendæ rationem; *ita* Pædagogium *eſt locus, vbi Pueri inſtituuntur, Schola, vel ludus Litterarius. Demoſthenes:* τὸ παιδαγωγεῖον χωρῶν. *Plutarchus:* ἐκ τοῦ παιδαγωγείου ἀποπηδήσας. *Plinius Iunior:* Puer in *Pædagogio* miſtus pluribus dormiebat. *Videbimus proinde, quid circa* Pueros, *qui olim Solemni ritu Ordini noſtro offerebantur, aut in eo ad tempus educabantur, potiſſimùm conſueuerit obſeruari. Quod Diſquiſitionibus octo abſoluimus.* Prima *quærit, Conueniátne Pueros ad Religionem admitti?* Secunda, *Liceátne Parentibus Pueros Monaſterijs offerre?* Tertia, *Quoto ætatis anno Pueri Monaſterijs oblati?* Quarta, *Quo ritu Pueri in Monaſterijs fuerint oblati?* Quinta, *Quæ obligatio in Puero ex Parentum oblatione?* Sexta, *Qualis olim Puerorum diſciplina?* Septima, *Quid de Puerorum alimentis ſtatutum?* Octaua, *Vt punitæ Puerorum culpæ?*

Petr. Dam. opuſc. 13. cap. 10.

Quid Pædagogium. Clem. Pædag. lib. 1. cap. 5. & 7. Demoſth. in Coron. Plin. lib. 7. Epiſt. 27.

DISQVISITIO I.

Conueniátne Pueros ad Religionem admitti?

S. Benedictus Pueros ad Religionem recipit.

SVPPONIT B.P. BENEDICTVS nullam ætatem non aptam eſſe Chriſto, ideoq; non tantùm adultos, ſed & paruulos ad *Scholam Dominici ſeruitij*, & iugum Monaſticæ diſciplinæ admittendos. Quamobrem peculiariter agit de *Pueris minori ætate*, quomodo recipiantur, educentur, & corrigantur. Quia verò dubitari poſſet, an in re tanti momenti, quanta eſt perpetuò ſe diuino cultui mancipare, prouectior ætas, & iudicij maturitas non requiratur; vtiliter hîc diſquiremus, num meritò etiam Infantes & Pueri ad Monaſticen recipiantur.

Reg. c. 33.

Quinam tractent de his.

Quæſtionem hanc tractarunt S. Baſilius in *Regulis fusè diſputatis*. S. Thomas in *Summâ Theologicâ*, & in Opuſculo *contra retrahentes homines à Religionis ingreſſu*. Iacobus A Latomus, Theologiæ Doctor Louanienſis in Libello de *fide, & operibus, & votis Monaſticis*: Cardinalis Bellarminus, Suarez: *tom. 3. lib. 5. de Relig. cap. 3.* Leonardus Leſſius in diſputatione de *ſtatu vitæ deligendo*. Buſæus in libro de *Statibus hominum*.

Baſil. interrog. 15. S. Tho. 2. 2. quæſt. 189. & opuſc. 17. cap. 3.

Iac. Lato. p. 2. cap. 10. Bellar lib. 2. de Monach. c. 35. Leſſ q. 2. Buſ. in Monach. ſtat. cap. 5.

Sed rationum momenta vtrimque expendamus. Lutherus, *lib. de Votis Monaſticis*, ait, non oportere viros admittere ad vota B Monaſtica, niſi poſt annum 70. vel 80. Similiter Confeſſio Auguſtana cooqueritur, quod PVERI permittantur fieri Religioſi. Caluinus dicit, olim nefas fuiſſe ante annū 60. admittere feminam ad votum cōtinentiæ. Petrus Martyr eandē querimoniā renouat. Probant ex illis verbis: *Adoleſcētiores viduas deuitá*. Vel vt eſt in Græco, παραιτοῦ, *reijce*, &c; *Volo iuniores nubere, matres familias eſſe*, &c. poſſumus addere duos veteres Canones

Hæretici negant iuniores poſſe vouere.

Conf. Aug. art. 27. Caluin. lib. 4. inſt. cap. 13 §. 19. Petr. Mart. in lib. de vot. de cælib.

Quibus argumentis. 1. Tim. 5.

PÆDAGOGIVM. Concil. Rom. can. 10. Greg. lib. Epiſt. 11. Oeconomica Christiana auctor hæreticus in eâdem ſententiâ.

nones: Nam Concilium Romanum ſub Siluestro, prohibet velari Sanctimoniales ante annum 72. Et B. Gregorius vetat Sanctimonialem velari ante annum 60. Fuit quoque hæreticus quidam liber, titulo *Oeconomica Christiana*, abſque nomine Auctoris, impreſſoris, & loci, circa annum Domini 1525. editus, in quo Auctor cenſet, ne quis Monachus, Sanctimonialiſve fiat ante annum ætatis trigeſimum, vt refert Latomus eundem refutans. Citat autem pro ſe hîc Libellus Canonem de *ordinatione Sacerdotis*, quo olim cauebatur, ne ante annum trigeſimum ordinaretur Sacerdos: quòd ea ætas apta ſit Magiſterio, in quâ Saluator, & Præcurſor publicè docere cœperunt.

Refutatur. I. Ex S. Scripturâ. Thren. 3. 27. Prou. 22. Christus vetat Pueros à ſe ablegari. Matth. 19. Orig. tom. 2. tr. 7. ſuper Matth.

Verùm error hîc repugnat ſacræ Scripturæ, Sanctis Patribus, rationi, & ſpiritui Christi. Repugnat Scripturæ, quæ ait: *Bonum eſt viro, cùm portauerit iugum ab adoleſcentiâ ſuâ.* Et, *Prouerbium eſt*, inquit Hebræus Sapiens: *Adoleſcens iuxta viam ſuam, etiam cùm ſenuerit, non recedet ab eâ.* Et Christus Dominus increpans Apoſtolos, ait: *Sinite paruulos, & nolite eos prohibere ad me venire;* quod exponens Origenes, dicit; *Quod diſcipuli Ieſu priuſquam diſcant rationem iuſtitiæ, reprehendunt eos, qui Pueros & Infantes offerunt Christo. Dominus autem exhortatur diſcipulos ſuos condeſcendere vtilitatibus Puerorum. Hoc ergo attendere debemus, ne æſtimatione ſapientiæ excellentioris, contemnamus quaſi magis puſillos Eccleſiæ, prohibentes Pueros venire ad Ieſum.* Præterea is, cui Dominus ait: *Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cœlo, & veni ſequere me:* Adoleſcens erat, Græcè, νεανίσκος, id eſt, *Adoleſcentulus*: qualis eſt quatuordecim, vel ſexdecim annorum. Nazaræis, qui veteris legis quaſi Religioſi erant, nullum tempus præfigitur votum ſuſcipiendi; & nonnulli ex vtero Matris Domino ſecundùm legem conſecrantur; vt Samſon & Samuël. Lex quoque Puellæ ſub parentum poteſtate conſtitutæ permittit vouere.

Matth. 19. Luc. 10. Adoleſcentulum ad ſequendum ſe vocat.

II. Ex Patribus. Hieron. E piſt. 22. ad Euſtoch. S. Ambroſius. Ambroſ. l. 3. de Virginib.

SECVNDÒ, repugnant Sectarij Patribus. Athanaſius de humanitate verbi, dicit etiam PVEROS virginitatem profiteri doctos eſſe à Christo. Hieronymus docet, in cœnobijs fuiſſe ſuo tempore homines omnis ætatis, PVEROS, viros, ſenes. Et Ambroſius: *Non ergo*, inquit, *ætas reijcitur florentior, ſed animus examinatur. Ac certè Theclam non ſenectus, ſed virtus probauit; & hinc quid plura contexam, cùm omnis ætas habilis Deo, perfecta ſit Christo? nec mirere in adoleſcentulis profeſſionem, cùm legeris in paruulis paſſionem. An dubitamus ſi eum vſque ad continentiam ſequatur adoleſcentia, quem vſque ad mortem confitetur infantia?* Conſentit huic Auguſtinus: *Sed*, inquit, *reſpice agmina Virginum*, PVERORVM, *Puellarumque ſanctarum; in Eccleſiâ tuâ eruditum eſt hoc genus, illic tibi à maternis vberibus pullulauit, nomen tuum ad loquendum linguam ſoluit, nomen tuum, velut lac infantiæ ſuæ ſuxit infuſum, non poteſt quiſquam ex hoc numero dicere, qui priùs fuit blaſphemus & perſecutor. Imò etiam quod non iuſſiſti, ſed tantummodò volentibus arripiendum propoſuiſti, dicens: Qui poteſt capere, capiat; arripuerunt, vouerunt, & propter regnum cœlorum ſeipſos (non quia minatus es, ſed quia hortatus es) caſtrauerunt.* S. Pachomius ſanè Infantes recepit, *qui neſcirent*, vt ipſe ait, *diſcernere inter dexteram & ſiniſtram.* Et in Regulâ, pœnam ſtatuit in eos, qui deprehenſi fuerint, *libenter cum pueris ridere, & ludere, & habere amicitias ætatis infirmæ.* Quod iiſdem verbis in Regulâ Tornatenſi præſcribitur.

S. Auguſtinus. Auguſt. lib. de Sanctâ Virginit. cap. 39. Pachomius. Lib. 1. vit. Patr. in vita Pachom. cap. 33. Pachom. in Reg. n. 9. Cap. 13.

Optimè autem S. Baſilius diſputans quænam idonea haberi ætas debeat, in quâ permittatur alicui, vt per profeſſionem Deo ſe dedicet, Reſpondet: *Cùm Dominus dicat: Sinite paruulos venire ad me. Et Apoſtolus eum laudet, qui ab infantiâ ſacras litteras didiciſſet: demùm alio in loco præcipiat educandos eſſe filios in diſciplinâ & correptione Domini: prorſus ad eos, qui nos accedant, admittendos, nullum non ætatis tempus idoneum eſſe iudicamus, vel ipſius adeò teneræ, atque ineuntis, vt videlicet qui orbati parentibus ſint, eos noſtraptè ſponte ipſi aſſumamus, & exemplo Iob parentes pupillorum ſimus. Qui autem ſub parentibus ſint, eos ab ipſis ad nos adductos multis adhibitis teſtibus recipiamus, vt non demus occaſionem, iis qui volunt occaſionem: ſed obtrectatoribus noſtris maledicendi cauſa omnis hac etiam in parte præciſa ſit.* Hæc Baſilius. Supponit quoque S. Ephræm PVEROS in Monaſterio admiſſos, *quibus ſcilicet indulgeri non vult, vt liberiùs agant cum Fratribus.* Præter S. BENEDICTVM autem, cui, vt Magnus ſcribit Gregorius, Romanæ vrbis Nobiles ſuos filios Omnipotenti Deo nutriendos conſignabant: quique non modò PVEROS admittebat, ſed varias etiam pro illis, vt videbimus, conſtituit leges; alij quoque Sancti in Regulis ſuis de PVERIS multa præſcribunt. Iſidorus Hiſpalenſis, cap. 9. 11. 18. Fructuoſus Epiſcopus cap. 6. Cæſarius Arelatenſis in Regulâ Sanctimonialium, art. 5. S. Aurelianus, cap. 17. Regula Magiſtri, cap. 26. & alibi paſſim.

S. Baſilius. Baſil. in Reg. fuſ. diſp. interrog. 15. Matth. 19. 2. Tim. 3. Ephes. 6. Ephræm. Ephræm in doctr. varia c. 64. Greg. Dial. lib. 2. cap. 3. Regularum conditores.

III. A rectâ ratione, quæ à teneris erudiendos decernit ad magna natos.

Repugnat TERTIÒ Nouatorum doctrina rectæ Rationi: ita enim comparatum eſt, vt quiſquis in vllo rerum genere ſummus euadere & perfectus ſtudet, à teneris incipere debeat. A Nutricibus & gerulis

tulis futurum Oratorem inchoat Quintilianus. Philoſophum ab ineunte ætate, philoſophico iure inſici vult Cicero. Plato pænè ante lucis huius auſpicium ciuitatis Principem præformat. *Sic & qui futuri ſunt Clerici*, ait S. Thomas, *mox à Pueritiâ in Clericatu erudientur: qui futuri ſunt milites, oportet quòd à Pueritiâ in militoribus exercitijs nutriantur, ſicut Vegetius dicit in libro de re militari: qui futuri ſunt fabri, fabrilem artem à Pueritiâ diſcunt.* Cur non etiam qui Religioſi futuri, ſtatim vt idonei fuerint, in diſciplinâ Religionis ſe exerceant, & Religioni addicant; præſertim cùm ea ſit difficilior, & maioris momenti, quam omnes artes humanæ? Deinde eo tempore, ait Leonardus Leſſius, homo ad religionem eſt aptiſſimus, quo animus prauâ conſuetudine nondum eſt corruptus; ſed inſtar tabulæ raſæ ad omnem formam ſuſcipiendam facilis. Præcipua enim difficultas, quæ in religione ſentiri ſolet, prouenit ex prauâ conſuetudine & inclinatione vitæ præteritæ, & ex memoriâ eorum, quæ quis in ſæculo eſt expertus. Atqui tempus illud, quo quis eſt aptus Religioni, & nondum corruptus ſæculi venenis, ſunt primi pubertatis anni: tunc enim nondum vitioſi habitus contracti, nondum gulæ & veneris blandimēta mentem deprauarunt, nondum ambitio & auaritia regnum animæ poſſedit: itaque hoc tempus religioni capeſſendæ aptiſſimum.

Leſſius lib. de Stat. vit. deligendo quæſt. 2.

Anni pubertatis Religioni aptiſſimi.

IV.

Ex Spiritu Chriſti, cui non præſcribendum vocationis tempus.

Repugnat QVARTÒ hæreticorum ſententia ſpiritui Chriſti, qui ſemper Eccleſiæ præſto eſt, docens eam omnem veritatem. Spiritus eſt autem, qui ad perfectum mundi contemptum vocauit hactenus, & vocat; alios manè, alios horâ tertiâ, ſextâ, aut vndecimâ, cui legem ponere velle, quâ tandem ætate faciat Monachum, Deo repugnare eſt. *Spiritum* (inquit Paulus) *nolite extinguere.* Et planè in huius generis homines dicere liceat verbum illud Iudith Viduæ. *Et qui eſtis vos, qui tentatis Dominum? Non eſt iſte ſermo, qui miſericordiam prouocet, ſed potiùs qui iram excitet, & furorem accendat. Poſuiſtis vos tempus miſerationis Domini, & in arbitrium veſtrum, diem conſtituiſtis ei.* Ieremias etiamnum PVER ad prophetandum electus eſt, qui ſe excuſans, dicebat: *Neſcio loqui, quia* PVER *ego ſum.* Daniel quoque iuuenis admodum prophetauit, & iudicauit Seniores Suſannæ pudicitiæ inſidiatores, de quo Scriptura: *Suſcitauit Dominus Spiritum ſanctum* PVERI *iunioris, cuius nomen Daniel.* Vbi Syrus vertit: *ſuper* PVERVM *paruum*, &c. Græcè eſt, παιδαρίου νεωτέρου, PVERVLI *iunioris*. Quem S. Ignatius, Epiſtolâ ad Magneſianos, & ex eo Theodoretus, ac Torniellus fuiſſe duodennem ſcribunt. Denique quàm multa leguntur martyria PVERORVM & PVELLARVM. An autem Monaſterio idonei non ſunt, qui ſunt idonei Martyrio? vtrumque donum à Spiritu ſancto eſt; qui quod vult, cui vult, & quando vult, inſpirat. Et plurimos ſanctos celebramus, qui ab ineunte ætate Monaſticæ vitæ dedicati fuerunt.

1. Theſſ. 5.

Iudith 8.

Pueri Prophetæ, Ierem. 1. 6.

Dan. 13.

PÆDAGOGIVM.

Theodor. in cap. 1. Ezechiel.

Et Martyres facti; quidni & Monachi?

Sed breuiter nunc Aduerſariorum argumentis reſpondeamus. PRIMÒ enim, dicimus, nunquam exſtitiſſe in Eccleſiâ Dei conſuetudinem, aut legem exſpectandi annum ſexageſimum, ſeptuageſimum, vel octogeſimum: & portento ſimile eſt hoc paradoxum. Quàm multi enim ante iſtam ætatem moriuntur? omnes paſſim videmus alijs vitæ ſtatibus ante iſtam ætatem implicatos; pleroſque matrimonio innexos; vt ſenes hi ferè inepti ſint ad Religionis tyrocinium, & Monaſticæ vitæ auſteritates. Sed quid volunt hæretici? niſi vt ſerò monaſteria petantur, quæ illi excuſſo cucullo, citò nimis deſeruerunt. Volunt florem iuuentutis mundo ac carni conſecrari, fæcem verò ſenectutis Deo.

Reſpond. ad argumenta aduerſariorum. Primò.

Hæreticorum aſtus detegitur.

Ad argumentum illud Apoſtoli: *Adoleſcentiores deuita*, ſeu reijce, intelligitur à numero earum viduarum, quas Eccleſia alebat; non à voto continentiæ. Solùm enim anus ſexaginta annorum, quæ ſeipſas alere non poterant, voluit Apoſtolus nutriri ſumptibus Eccleſiæ.

Secundò.

Ad illud Concilij Romani, duo reſpondet Bellarminus. Primò, locum eſſe corruptum, & inintelligibilem, & fortaſſe multò minorem annorum numerum debere poni pro 72. Secundò, loqui Concilium non de omnibus virginibus, ſed de illis ſolùm, quæ antequam profiterentur, viros petierunt, vt ipſa verba Concilij indicant; illæ enim diutiùs quàm ceteræ probandæ ſunt.

Tertiò.

Ad Gregorium dico, eum loqui de ſolâ Abbatiſsâ. Sic enim ait: *Iuuenculas Abbatiſſas fieri vehementiſſimè prohibemus; nullam igitur fraternitas tua, niſi ſexogenariam virginem, cuius ætas hoc, atque mores exegerint, velari permittat.*

Quartò.

Denique, quàm inutilis lex illa foret, quam *Oeconomicæ Auctor* promulgatam cuperet, nemo non videt: non enim tam differt, quàm aufert Monaſticam Profeſſionem; cùm eam in illud tempus reijcit, quo ætas iam præterijt, in quâ ſolâ ferè diſcendum eſt, quidquid vtile deinceps fuerit. Rarus eſt, qui non certum vitæ genus ante annum trigeſimum amplectatur. Quæ autem ratio dictat, inquit Latomus,

Contra Oeconomicæ Auctorem.

Latom. de inſtit. Monaſt. c. 10.

PÆDAGOGIVM. Apti ad ſæculi munia, Religioni ſe addicere poſſunt.

vt ante annum trigeſimum ſæcularis quidem militiæ ſacramento licitè ſemet homo obſtringat, coniugalibus nexibus ſeſe implicet, rempublicam adminiſtret, breuiter & in diuinis, & in humanis functionibus, ſumma omnia obeat; Monaſticæ verò diſciplinæ non licitè ſeſe addicat? Rurſum; quæ ratio dictat, vt puella matura viro, apta coniugio, idonea regendæ familiæ, lege publica à Chriſti copulâ arceatur in annum vſque trigeſimum? Nempe huc ſpectat tam longa hæc dilatio, vt virgo tædio victa, ſpiritualem Chriſti copulam, carnali matrimonio commutet. Quod ſi cui virgo hac iniuriâ digna videtur; quid commeruit Chriſtus? quid virginis parentes? quid fratres & ſorores? quorum fortunæ tantiſper in ancipiti pendeant oportet, dum de virginis vitæ ſtatu certo ſtatuatur. Non ineptè hoc loco *Oeconomica* Ambroſij verbis reſponderi poſſit, quibus vir ille aduerſus parentes vtitur, qui virgines filias Chriſto conſecrari vetabant: *Nempe ſi hominem, inquit, amarent filiæ veſtræ, per legem poſſent eligere quem vellent: quibus igitur hominem eligere licet, Deum non licet?*

Virginum conſecratio in longum tempus non male differtur.

Ambroſ. de Virginib.

Sacerdotio inſtitando-rum, & Monachatus diſpar ratio.

Neque quidquam vrget Canon de Sacerdotum ætate allegatus: Sacerdos enim alijs præeſſe debet; ducere, docere, gregis formam ſe præbere, ſacerdotis eſt officium. Monachi, præſertim incipientis, eſt duci, audire, tacere. Sacerdotis eſt, alios adducere ad ſalutem, Monachi eſt, ſuiipſius ſalutis curam agere, & iuxta nomen ſuum, vnum curare. Quare minor ætas ſufficit ad Monachatum, aut potiùs Monachatûs tyrocinium ſuſcipiendum, quàm ad ſacerdotium. Sed hæc ſatis, ſi non plus ſatis.

DISQVISITIO II.

Licéatne Parentibus Pueros Monaſterijs offerre?

Reg. cap. 59.

Parentes poſſunt Pueros offerre Monaſterio.

Suarez to. 3. de relig. lib. 5. cap. 1.

Probatur ratione.

CVM S. P. BENEDICTVS peculiari Capite tractauerit, *De filijs nobilium & pauperum, qui offeruntur*, eiuſdemque ritum accuratè deſcripſerit; omninò ſupponit vſitatam hanc ex veterum Monachorum conſuetudine oblationem licitam eſſe atque laudabilem. Cuius quidem rationem reddit Suarez, quia Parentes habent ius & dominium in filios ſuos: ergo poſſunt de illis diſponere in omnem vſum, qui iniuſtitiam, vel aliam turpitudinem non contineat: ergo multò magis in eum vſum, qui ad maiorem Dei cultum, & ad maius ipſorum filiorum bonum ordinatur. Sic ille. Quid, quod Parentes Liberos ſuos poſſint vendere neceſſitatis cauſſâ, & iugo ſeruitutis ſubijcere? Cur ergo non poſſent eis ſuaue iugum Chriſti, & onus leue imponere? *Bonum* ſanè *eſt viro, cùm portauerit iugum ab adoleſcentiâ ſuâ.*

Thren. 3.

Et ex Iure Canonico. Cauſ. 20. q. 2. c. ſi in qualibet.

Et confirmatur ex Iure Canonico, vbi ex Concilio Toletano X. cap. 6. dicitur: *Parentibus ſanè filios ſuos Religioni contradere non ampliùs, quàm vſque ad quartumdecimum eorum ætatis annum licentia poterit eſſe.* Ex quo inferas; ante iſtam ætatem id Parentibus licere. Idem efficaciùs probatur ex cap. *Addidiſtis*, & ſequentibus. Malè enim poneretur in *Pueris* obligatio manendi, ſi iniuſta eſſet Parentum oblatio: quam ante pubertatis annos etiam repugnante *pueri* voluntate licitam, Suarez aſſerit: quamquam non expediat facilè hac poteſtate vti.

Ibid. q. 1.

Poteſtas offerendi eſt in vtroque parente.

Si quæras, in vtro parente ſit hæc poteſtas? Reſpondet: in vtroque, alteroque mortuo, remanere penes ſuperſtitem. Quod ſi pater offerat filium, & mater repugnet, licita & valida erit talis oblatio, ſecùs tamen ſi velit mater, patre repugnante. Licita nihilominùs & valida erit oblatio à matre facta, citra conſenſum patris, modò tamen non repugnet: poterit tamen intra annum à patre reuocari.

Item in Tutore. Innocent. & Panorm. in cap. 2. de Regul.

Deinde idem ius competit Tutori, vt tenet Innocentius, & Abbas. Tutor enim ſuccedit parenti, quoad omnia, quæ pertinent ad gubernationem filij, nec ius hunc caſum excipit.

Etiam inuitâ matre.

Præterea, poteſt Tutor offerre pupillum inuitâ matre, & contrà mater non poteſt inuito tutore, quia quoad hoc habet Tutor totam poteſtatem patris. Plura vide apud citatum Auctorem.

Pueris ante annos pubertatis inuitis parentibus non licet Religionem ingredi.

Tolet. c. 6. Tribur. c. 24.

Denique notandum, ante annos pubertatis non poſſe PVEROS inuitis parentibus, vel Tutoribus, Religionem intrare, aut habitum ſuſcipere: ſi contrà fecerint, poſſunt tepeti; & Religio compelli officio Iudicis Eccleſiaſtici, reſtituere. Colligitur id etiam manifeſtè ex reſcripto Alexandri III. Cap. *Ad noſtram.* Et ex cap. *Significatum*, de Regularibus; & ex Concilio Toletano II. & Tribarienſi. Vide etiam *cap. 2. & 20. q. 2.* Eſtque communis & certa Doctorum ſententia. Ratio autem eſt, quia ante annos pubertatis non præſumuntur habere ſat iudicij, vt de ſtatu vitæ deliberent & decernant.

DISQVISITIO III.

Quoto ætatis anno PVERI *Monaſteriis oblati?*

Pueri à teneris Monaſteriorum ingreſſi laudantur. Pſal. 70.

QVI diuino cultui olim conſecrati leguntur, exſtitêre non pauci, qui ad Monachatum potiùs nati quàm deſtinati, Chriſto Domino dicere poterant: *De ventre matris meæ tu es ſuſceptor meus.* Mundi enim illecebras priùs deſpexiſſe, quàm aſpexiſſe videntur. Atque hi plerumque magnos in Religione progreſſus fecerunt. Vnde S. Anſelmus non dubitauit eos, qui à *pueritiâ* in monaſteriis nutriti ſunt, Angelis, qui verò in prouectiori ætate, Religioſum ſtatum amplexi ſunt, hominibus comparare. Atque illud eſt, quod D. Ambroſium de S. Acholio exclamare coëgit: *Benedictus Dominus, & benedicto adoleſcentia eius, quam exegit in tabernaculis Dei Iacob, poſitus in monaſteriis.* Et verè benedicta talis adoleſcentia; qui enim ab ineunte ætate iugo iſti aſſueuerint; mirum, quantum habeant præſidij, vt ſe ſuprà ſe, ac naturæ pondus attollant, vitamque traducant omnis vafritiei expertem.

Anſelm. li. de ſimilit. cap. 127. *Angelis ſimiles.* D. Ambroſ. Epiſt. 59. *Verè felices.*

Quâ ætate Pueri Deo oblati.

Cùm autem B. P. BENEDICTVS PVEROS etiam paruulos, atque vt vocat, *Infantes*, veterum exemplo recipi permiſerit quærimus quâ ætate id potiſſimùm fieri ſolitum? Nihil enim hac de re expreſsè ſtatuit. Et quidem, vt rem altiùs repetamus, conſtat Samuëlem Prophetam maternâ deuotione Deo priùs oblatum, quàm huic mundo editum. *Poſtquam verò ablactatus eſt, adduxit eum Anna mater ad domum Domini* in Silo, PVER *autem erat adhuc infantulus.* Triennem tum fuiſſe, Salianus, Gaſpar Sanctius, aliique tradunt. Cui ſententiæ fauet Chryſoſtomus: *Adduxit ac reliquit* (Anna Samuëlem) *nec* PVER *à mammâ diuulſus moleſtè tulit, cùm ſciatis quàm ſoleant indignari Pueri, quoties à lacte depelluntur.* Et non longè pòſt: *Primo ſtatim pueritia à mammâ matris venit ad mammam ſpiritualē.* Theodoretus ſecutus LXX. hoc ipſum fatetur. Nam vbi vulgatus legit; *in vitulis tribus*, ipſi habent, *in vitulo trienni: Cùm primùm*, inquit, *ablactaſſet, obtulit eum Deo, & cùm eo vitulum ei tempore æqualem.* Trimum videlicet, quia trimus etiam vitulus erat.

Samuël erat trium annorum. 1. Reg. 1. 24. Chryſoſt. tom. 1. homil. 3. de fide Annæ. Theodor. q. 5. V. 24.

Samuëli ſubiungo ſacratiſſimam Dei parentem Virginem MARIAM, Religioſorum omnium Matrem & Patronam. Hæc enim, vt Nicephori verbis vtar, *ſtatim atque à lacte materno abhorruit, & mammam attingere noluit, promiſſionem mater adimplet: & in templum aſcendens, iuxta votum, eam Deo conſecrat, tertium iam tum ætatis annum agentem. Et Sacerdotes quidem tum eam tanquam ſanctius quoddam donarium ſuſcêpere, & puellam in ſacrario ponendam eſſe duxêre, ad antiqui illius Samuëlis ſimilitudinem.* Cùm his planè conſentit Germanus Patriarchâ Conſtantinopolitanus. Quamuis autem Magdenburgici Centuriatores hanc hiſtoriam rideant, dicantque non aliter confictam, quàm ſi Virgo MARIA *ſub Papatu Monialis fuiſſet*, adhæc Nicephorum, & Germanum, ex Iacobi Prote-uangelio, tamquam apocrypho libro, multa ſine iudicio coaceruaſſe; eadem tamen ante Nicephorum, Gregorius Nyſſenus, & Ioannes Damaſcenus affirmarunt. Sed & Gregorio Nyſſeno antiquior Euodius, *diuinus ille vir*, vt Nicephorus, vel, *beatiſſimus*, vt Ignatius loquitur, idem primus Eccleſiæ Antiochenæ, poſt Apoſtolum Petrum Epiſcopus, qui Epiſtolam ſcribens, hæc verba inſeruit: MARIA *trimula cùm eſſet, in templo eſt præſentata, & ibi in Sanctis Sanctorum traduxit annos vndecim.* Quæ etiam confirmantur à Cedreno, Metaphraſte, Georgio Nicomedienſi, aliiſque apud Caniſium; apud quem etiam leges, virgines & viduas olim templi adytis concluſas, SANCTIMONIALIBVS noſtris præluxiſſe: adeoque fuit Virgo MARIA Monialium noſtrarum exemplar pulcherrimum, quàm Salominici Templi Sanctimonialem non immeritò appellandam, Proſper Stellartius aſſerit.

B. Virgo Maria in templo oblata tertio ætatis ſuæ anno. Niceph. li. 1. Eccleſ. hiſt. c. 7. PÆDAGOGIVM. *Centuriatores hoc rident, & eleuant.* *Reclamante omni antiquitate.* Nyſſen. hom. de Nat Dom. Damaſc. de fid. orthod. l. 4. cap. 15. lib. 2. cap. 3. Niceph. li. 2. Eccleſ. hiſt. cap. 3. Ignat. in Epiſt. ad Antioch. Caniſ. li. 1. de Deiparâ cap. 12. *Virgines apud Iudæos in templo clauſæ.* Stellart. fundam. ordin. c. 12.

Chriſti Matrem, Chriſti Præcurſor ſubſequebatur, qui, vt Eccleſia canit:

Antro deſerti TENERIS SVB ANNIS,
Ciuium turmas fugiens petiuit,
Ne leui ſaltem maculare vitam
famine poſſet.

Iuiſſe autem ad deſertum ab ipsâ infantiâ, Scriptura innuit, dicens: PVER *autem creſcebat, & confortabatur ſpiritu: & erat in deſertis, vſque in diem oſtenſionis ſuæ ad Iſraël.* Et Chryſoſtomus ait: *Statim vt natus eſt, in eremo viuit, in eremo nutritur, Chriſtum exſpectat in ſolitudine.* Et Euthymius: *Quis ab infantiâ ita ſolitariam & Eremiticam duxit vitam, taleq; elegit exercitium?*

Ioan. Baptiſta ab infantiâ eremi cultor fuit. Paul. Diacon. Luc. 1. 80. Chryſoſt. hom. 10. in Matth. Euthym. in cap. 11. Matth.

Sed vt ad alios veniamus, S. Heliodorus PVER trium annorum Monaſterium intrauit, vbi annos 62. vixit, adeò rerum omnium expers, vt diceret, ſe nec porcos, nec gallos, nec aliud eiuſmodi vidiſſe vnquam. Daniël ſecundus Stylita, quinquennis à parentibus ad Aſceterium Monachorum deductus, in Religioſæ vitæ diſciplinâ magnos fecit progreſſus. S. Febronia duorum dumtaxat annorum erat, cùm monaſterium eſt ingreſſa.

Et alij eâ ætate Monachi facti. Theodor. in Philotheo cap. Radet. in vind. Metaphraſ. apud Surium 25. Iunij.

Sanctus porrò BENEDICTVS ætatem ſuſcipiendorum PVERORVM non definit, ſed paruulos admodum ſuſcepiſſe ex Regulâ ſatis

Colligitur ſuſceptos à S. Benedicto Infantes.

PÆDAGOGIVM.
Cap. 59.

ſatis conſtat, cùm ait: *Si* PVER *minori ætate eſt, parentes eius faciant petitionem, & cùm oblatione ipſam petitionem, & manum* PVERI *inuoluant in pallâ altaris, & ſic eum offerant.* Et alibi:

Cap. 63.

PVERI *paruuli vel adoleſcentes, in oratorio, vel ad menſas cum diſciplinâ ordines ſuos conſequantur. Foris autẽ vel vbi vbi, cuſtodiam habeant & diſciplinam, vſque dum ad intelligibilem ætatem perueniant.* Ex quo conuincas, ſuſceptos ab eo etiam illos, qui necdum ad intelligibilem ætatem perueniſſent: Nam & cap. 45. ait: INFANTES *pro tali culpâ vapulent.*

Plerique ex noſtris ſeptennes erant.

Inuenio autem pleroſque circa ſeptimum ætatis annum in Ordinem noſtrũ cooptatos. Protomartyr enim Ordinis noſtri Placidus, ſeptennis Deo, & S. BENEDICTO oblatus fuit.

S. Placidus.
Fauſt. in Prolog.
Fauſtus.

Fauſtus quoque vitæ S. Mauri ſcriptor, de ſe hæc ait: *Cùm à parentibus meis omnipotentis Dei ſeruitio nutriendus, ſecundùm regularis normam inſtitutionis, ſeptennis beato* BENEDICTO *in eius ſanctiſſimo cœnobio, quòd idem totius ſanctitatis vir in Caſſino ædificauerat caſtro, traditus fuiſſem.*

Bertulphus, Gordianus, Beda,
S. VVillibrordus vixdum ablactatus.
Alcuin. in vitâ cap. 3.

S. Mauro Bertulphus necdum octennis, oblatus fuit. Gordianus, Eugendus, Beda, ſeptimo ætatis anno monaſteriis traditi ſunt. S. Willibrordum iam ablactatum, Pater, *Eccleſiæ Ripenſis, Fratribus erudiendum tradidit, ibique in prædicto monaſterio multis profuturus* PVER, *clericatus accepit tonſuram, & piâ profeſſione Monachum ſe fecit eſſe, & inter ceteros eiuſdem ſanctiſſimi Monaſterij adoleſcentes enutritus eſt.*

S. Bonifacius quinquennis.
S. Willibald. in vit.

De S. Bonifacio ſic Willibaldus: *Cùm eſſet annorum circiter quatuor, ſeu quinque, Dei ſe ſeruitio ſubiugare ſtuduit: multoq́ mentis conamine, de monaſteriali iugiter vitâ inſudare, & ad ea mentis quotidie niſibus anhelare.* Quamuis verò non tunc, ſed poſteà monaſterium adierit (vt apparet) vix tamen alios quatuor aut quinque annos ſanctus puerulus exſpectauit.

Vt & S. Godefridus,
Nicola. Monach. in vitâ.
Cap. 5.
Petrus Diaconus,

Godefridus Ambianenſis poſteà Præſul, in monaſterium S. Quintini aſſumptus eſt, *cùm quinquennis etiamnum eſſet puer.* Petrus Diaconus in Caſſinate monaſterio, non niſi quinque annos natus, admiſſus eſt. S. Hildegardis anno octauo, S. Mechtildis ſeptimo, ad Religionem admiſſæ.

Aliique in pueritiâ.

Plures alios, qui ab infantiâ aut pueritiâ Deo in monaſteriis dicati, paſſim Sanctorum vitæ ſuppeditabunt.

Quid de Puerorum ætate Patres ſtatuerint.
Baſil. in Regulis fuſioribus reg. 15.
S. Fructuoſ. in reg. cap. 6.

Vt verò conſtitutiones de *puerorum* ętate à Patribus editas expendamus; Magnus Baſilius ait: *Prorſus ad eos admittendos, qui ad nos accedunt, nullum non ætatis tempus idoneum eſſe iudicamus, vel ipſius adeò teneræ atque ineuntis.* Videtur S. Fructuoſus Epiſcopus pænè lactentes cum patre & matre ad monaſterium admiſiſſe: *infrà ſeptem*, vt ait, *annos, & quos adhuc in crepundiis videmus, tenerulos & infantes.*

Cap. 26. Reg. Magiſtri.

Ex Regulâ Magiſtri colligitur admitti ſolere PVEROS infrà decimum, aut duodecimum annum: nam integram libram panis, quæ Monachorum quotidiana eſt menſura; PVERIS concedi non vult ante annum ætatis duodecimum.

Cæſar. in Reg. nu. 5.

Cæſarius verò Arelatenſis de Sanctimonialibus agens, ætatem ſuſcipiendarum ita definit: *Et ſi fieri poteſt, aut difficile, aut nulla vnquam in monaſterio infantula paruula, niſi ab annis ſex aut ſeptem, quæ iam & litteras diſcere, & obedientiæ poſſit obtemperare, ſuſcipiatur.*

Aurel. in Reg. c. 17.

S. verò Aurelianus, paulò maiorem ætatem exigebat, ita enim ait: *Minori ætate in monaſterio non excipiantur, niſi ab annis decem aut duodecim, qui & nutriri non egeant, & cauere nouerint culpas.*

Can. 40.
Synodus VI. decennes admittit ad Monachatum.

Synodus VI. in Trullo ita ſtatuit: *Qui Monachicum iugum eſt ſubiturus, ne ſit minor quàm decem annos natus, eius quoque rei examinatione in Præſulis arbitrio ſita, an augeri tempus conducibilius exiſtimet, ad introductionem & conſtitutionẽ in vitâ monaſticâ.*

Poſſeuin. li. 5. Bibliothecæ c. 58.
Non recipitur vbique.

Quòd tamen vſu Romanæ Eccleſiæ numquam receptum affirmat Poſſeuinus, additque Leonem Auguſtum (auctore Theodoro Balſamone) hunc canonem ita temperaſſe, vt vndecimo ætatis anno ingredi Monaſterium liceret, ſed ante ſextum decimum tonderi prohibuerit, & ante quintumdecimum teſtamẽtum condere:

S. Gregorius minores 18. annis ſuſcipi vetat.
Gregor. l. 8. Epiſt. 48.

In iis porrò monaſteriis, vbi ſtrictior erat obſeruantia, prohibebat Gregorius Magnus pueros ſuſcipi, qui decimũ octauum non attigiſſent annum: *Pueros*, inquit, *in monaſteriis ante decem & octo annorum tempora ſuſcipi prohibemus.* Rationem reddit: *Quia*, inquit, *dura eſt in Inſulis congregatio Monachorum.*

Caſſinenſes Pueros non admittunt.
Caſſin. in declarat. ad cap. 30.
Nec hodie ita expedit.
Suarez to. 3. de Relig. lib. 5. cap. 5.

Poſterioribus verò ſæculis Caſſinenſes *pueros* excluſerunt, ita ſtatuentes: *Declaramus nullum Nouitium, poſthac ad probationem recipiendum eſſe, qui non expleuerit decimumquintum annum.* Quamuis enim ipſis *pueris* vtile ſit, in benè reformatis educari monaſteriis, id tamen, vt docet Suarez, non admodum expedit religioſis ordinibus, præſertim mendicantibus. Neque enim ſine magno diſpendio, labore, & diſtractione, in *Pueris* enutriendis occupari poſſunt.

Pueri oblati, & nutriti in Monaſteriis.
Nutriti abrogantur.
Conc. Aquiſg. n. 45.
Cæſar. in Reg. nu. 5.

Denique hîc adiiciendum, cùm olim duplicis generis *Pueri* in Monaſteriis reciperentur, quorum alij dicebantur OBLATI ad monachatum, alij ſtudiorum cauſa NVTRITI; poſterius hoc genus ob plura incommoda, nonnullis locis fuiſſe abrogatum, nam in Concilio Aquiſgranenſi ſtatuitur: *Vt ſchola in monaſterio non habeatur, niſi eorum, qui oblati ſunt.* Ita quoque Cæſarius Arelatenſis iam ante prę́ſcripſerat. *Nobilium filiæ ſiue ignobilium ad nutriendum aut docendum penitus non accipiantur.* Diſplicuiſſe & hoc lego S. Petro Damiani,

qui

Pett. Damiani opuſc. 36. cap. 16. Caſſinenſes hoc nomine laudat.

qui Caſſinenſe Monaſterium hoc nomine laudat, quod *Puerorum ſcholas* non haberet: *Inter ceteros*, inquit, *virtutum flores, quos in illo agro pleno cui benedixit Dominus, reperi, fateor, hoc mihi non mediocriter placuit, quòd ibi* ſcholas puetorum, *qui ſæpè rigarem ſanctitatis eneruant, non inuenit ſed omnes aut ſenes cum quibus vtique nabilis vir ſedebat in portis eccleſiæ; aut iuuenili viuendi decore latantes. Qui nimirum vt filij Prophetarum, idonei ſunt ad Eliam per deſerta quærendum: aut certè adoleſcentia adhuc flore vernantes, qui iuxta Apoſtolum Ioannem, vicêre malignum.*

DISQVISITIO IV.

Quo ritu PVERI *in Monaſteriis fuerint oblati?*

Cap 59. Ritus offerendi Puerum, ex Regulâ S. Benedicti.

PRISCVM hunc ritum deſcribit Legiſlator noſter in hunc modum: *Si ipſe* PVER *minori ætate eſt, Parentes eius faciant petitionem, quam ſuprà diximus. Et cum oblatione, ipſam petitionem; & manum pueri inuoluant in pallâ altaris, & ſic eum offerant. De rebus autem ſuis aut in præſenti petitione promittant ſub iureiurando, quia nunquam per ſe, nunquam per ſuffectam perſonam, nec quolibet modo ei aliquando aliquid dent, aut tribuant occaſionem habendi. Vel certè ſi hoc facere noluerint, & aliquid offerre voluerint in eleëmoſynam Monaſterio pro mercede ſuâ, faciant ex rebus, quas dare volunt Monaſterio, donationem, reſeruato ſibi, ſi ita voluerint, vſufructuario. Atque ita omnia obſtruantur, vt nulla ſuſpicio remaneat puero, per quam deceptus perire poſſit (quod abſit) quod experimento didicimus. Similiter autem & pauperiores faciant.*

Parentes donationem faciebant.

Cerimoniæ adhibita in ſolênni Puerorum oblatione.

Hæc autem quo ordine, & cerimoniis olim facta, operæpretium hîc diſcutere. D Regula Magiſtri ita rem explicat: PRIMÒ, *Cùm alicuius nobilis filius*, inquit, *propter Dei ſeruitium in monaſterium voluerit conuolare, non priùs ſuſcipiatur, niſi, vt ſuperiùs diximus, omnem à ſe obedientiam promiſerit implendam. Deinde * conueniant eius parentes, vt & eorum quale ſit votum agnoſcatur de eo. Quòd ſi magis fuerint conſentientes eius votis parentes, conuocatis eis ab Abbate in Monaſterium, votum filij conuertentis exquiratur ab eis, vt ab ipſis potiùs videatur deuoueri, vel offerri qui eum genuerunt. Cùm ergo magis reſponderint parentes, gratanter ſe velle adimplere quæ cupit, tunc dicat eis Abbas* (omiſſis nonnullis quæ habet Regula Magiſtri, pergo cum Smaragdo) *Ita enim nos conſiderantes ô parentes, iuſtè vobis ſecundùm Dominum pro veſtris filiis ſuademus, vt ſi filium veſtrum dignè Deo cupitis offerre, à ſæculo priùs eum exuite. Quòd ſi aliquid apud vos ei ſæculo remãſerit conſeruandũ, habebit aliquando titillationẽ diabolici deſiderij, ſicut* A *canis delectatur ad ſuum redire vomitum, & poſitâ manu ſuper aratrum reſpiciens retrò, iam non ſit aptus regno cælorum, relictóq; quandoque monaſterio, ſecurus de portione ſuâ ei ſeruatâ à vobis, in ſæcularem domum veſtram reuerti, fratribus ſuis volens eſſe cohæres, ſuarum redire incipiat ſponſus & Dominus facultatum, & priſtinis reſtitutus delicijs & pompis, non aliud deſideraturus quàm nuptias. Ergo ſicut ſuperiùs diximus, ſi Deo vultis dignè afferre eum, de portione eius tres fiant æqualiter partes, vna diſtributa Abbatis manibus, pauperibus vel indigentibus erogetur. Aliam vobis, vel fratri-* B *bus ſuis, pergens ille ad comitatum ſanctorum exagiliario munus titulo derelinquat. Tertiam verò partem viatici ſui vtilitate deferat ſecum, monaſterij ſanctorum vſibus profuturam. Quod ſi vtraque vobis graues ſint voces, vt nec Deum audiatis, pauperibus eroganda, & filij animam redimendo, nec noſtrum conſilium, partibus diuidendo, & auferendo ab eo ſæcularem ſubſtantiam; vel nudum & ſolum filium Deo * largite, ita vt iureiurando per ſacroſancta Euangelia promittatis, ei vlteriùs de veſtrâ patrimonij ſubſtantiâ nihil habere, vt firmiter iam perſeuerans in Domino ſciat ſe de ſæculo nihil ſperare,* C *cùm ſe à vobis, & ab eo viderit alienum, ſolummodo ſuperna deſideret.* Hactenus ille. Ad hanc porrò Abbatis orationem parentes (vti par eſt credere) id reſpondebant, quod animo iam ante conceperant.

* forte, conueniantur.

I. Parentes conuocabantur.

Reg. Magiſt. cap. 91.

Abbatis ad Pueri parentes oratio.

PÆDAGOGIVM

Subſtantia Pueri in tres partes diuidebatur.

* MS. Affligenienſe largimini.

II. Parentes petebant, & ſpondebant pro filio.

SECVNDÒ, faciebant *petitionem* adiecto iureiurando, quod numquam tribuerent aliquid *Puero*. Si autem ex toto nihil habebant, ſimpliciter faciebant petitionem. Sed quænam hæc petitio? Paulus Diaconus intelligit ipſam profitendi formam, quâ dicat Patet: *Ego talis promitto coram Deo & Sanctis eius*, &c. Confotmiter Lanfranco, qui ait parentes ptomittere, quòd *ſuſceptum ordinem puer numquam relinquet.* Et clariſſimè Ruthardus: *Promitto ego ille coram Deo & Sanctis eius, pro filio meo, de ſtabilitate ſuâ, & conuerſione morum, atque obedientiâ.* Bernardus verò Caſſinenſis ſimpliciter intelligit eam petitionem, quâ parentes petant ipſum recipi in monaſterio, & inſtrui regularibus diſciplinis. Smaragdus verò hanc tradit formam, qua filij ſiue nobilium, ſiue ignobilium, ſiue diuitum, ſiue pauperum, monaſterio tradantur.

Quid hoc loco Petitio. Lanfr. in Stat. cap 18.

E *Dum legaliter ſancitum, antiquitusque teneatur cautum, cum oblationibus Domino parentes ſuos tradere filios in templo Domini, Domino feliciter ſeruituros; proculdubio hoc de noſtris filijs faciendum nobis ſalubriter præbetur exemplum. Æquum etenim eſt iudicium, Creatori noſtro de nobis reddere fructum. Idcirco hunc filium*

Prolixior forma tradendi filium Monaſterio, ex Smaragdo.

noſtrum

PÆDAGOGIVM. *noſtrum* * *N cum oblatione in manu atque*
* MS Affigen nomine ille. *petitione, palla omnia inuoluta ad nomen*
Sanctorum, quorum hic reliquiæ continen-
tur, & Abbatis præſentis, trado coram te-
ſtibus regulariter permanſurum; ita vt ab
hâc die iam non liceat illi collum de ſub Re-
* Affigen. ſed magis eiuſdem Regula. *gulæ excutere iugo,* * *eiuſdemque Regulæ fi-*
deliter ſe cognoſcat inſtituta ſeruare, &
Domino cum ceteris gratanti animo mili-
tare. Et vt hæc traditio noſtra inconuulſa
permaneat; promitto cum iureiurando co-
ram Domino & Angelis eius, quia num-
quam per me, numquam per ſuffectam per-
ſonam, nec quolibet modo per rerum mea-
rum facultates, aliquando egrediendi ei de
monaſterio tribuo occaſiones. Et vt hæc pe-
titio firma permaneat; manu meâ eam fir-
maui, & teſtibus tradidi roborandam.

Petitio cum oblatione facienda. Quod autem S. BENEDICTVS dicat *peti-*
tionem faciendam *cum oblatione*, id ſacræ
Quod in S. Scripturâ fundatur. Scripturæ conuenit exemplis. Scriptum
eſt in lege Domini, vt mulier expletis die-
bus purificationis ſuæ, pro filio, ſiue pro
Leuit. 12. filiâ, deferret *agnum anniculum in holocau-*
ſtum, & pullum columbæ, ſiue turturem pro pec-
cato. Quòd ſi nõ potuiſſet offerre Agnum,
Luc. 2. 24. ſumeret *duos turtures vel duos pullos colum-*
barum, ſicut pro Saluatore noſtro ſacratiſ-
ſima fecit Virgo Maria. Et Anna obtulit
1. Reg. 1. 24. Samuëlem, *in vitulis tribus, & tribus modiis*
farinæ, & Amphora vini, & adduxit eum ad
domum Domini. Oblatio ergo hîc præſcri-
pta intelligitur, vt *aliquid conferatur ad ſti-*
pem templi, inquit Boërius, *vel, vt panem aut*
Quid Puer offerebat. *vinum, vel lumen, vel vtrumque, cum puero offe-*
Lantfranc. in Stat. cap. 18. *rant.* Lantfrancus verò de hac Cerimoniâ
ita ſcribit: *Offerendus puer, factâ ſibi priùs co-*
ronâ, manibus portans hoſtiam, & calicem cum
vino, ſicut mos eſt, poſt Euangelium Sacerdoti,
qui Miſſam celebrat, à parentibus offeratur. Quâ
Manus eius pallâ altaris inuoluebantur. *oblatione à ſacerdote ſusceptâ, inuoluant prædi-*
cti parentes manus pueri in pallâ, quâ altare coo-
pertum eſt, & cuius pars anteriùs pendet, & tunc
ſuſcipiat eum Abbas. Cui conſonat conſue-
Boër. in c. 59. Reg. tudo, quam apud ſuos ſeruari ſcribit Boë-
rius: *Factâ*, inquit, *receptione in capitulo &*
habitu induto, per parentes & amicos puer offer-
tur ad altare, & ſuper ipſum genibus flexis, &
capite inclinato duo fratres imponunt pallam,
ſeu pallium quod ante altare dependet: Aliter
Quid per pallam alij intelligant. Paulus Diaconus: *Non in pallâ altaris ſacra-*
tâ, ſed in illâ tobaliâ, in quâ portatur calix
quando debet ad ſacrificium offerri, quæ dicitur
eſſe altaris, eò quòd altari ſeruitur in eâ. Et hoc,
ni fallor, voluerit Ruthardus, Eremi S. Ma-
riæ in Heluetiâ Monachus, ſcribens in hoc
hoc Regulæ caput: *Debet ponere in dexterâ*

A *manu filij ſui oblatam cum mappulâ, in ſiniſtrâ*
autem ampullam vini. Vbi *mappula* fortè
idem calicis inuolucrum ſit. Demum Ber-
nardus Caſſinenſis, *ſecundùm litteram* putat
intelligi debere de pallâ ſacratâ, quæ ſemper eſt
in altari, & ita de facto ſeruari.

TERTIÒ, poſt hanc cerimoniam, ſcribit III.
Lantfrancus, Parentes coram Deo & ſan- *Parentes promittebant, ſe Puero nihil daturos.*
ctis eius promittere, *quòd per ſe, aut à ſe ſup-*
poſitam perſonam, ſuſceptum ordinem puer nun-
quam relinquat, neque ſe ei aliquid ſcienter da- Lantf. ſupra.
turos, vnde puer, quod abſit, perire poſſit: hanc
promiſſionem priùs ſcriptam coram teſtibus ver-
B *bis ibi priùs edicant, & poſteà ſuper altare po-*
nant. Alij videntur inſinuare promiſſio-
nem primò faciendam, cuius quidem te-
nor ex allatâ Smaragdi patet formulâ, &
quod apud Ruthardum pueri pater dice-
bat: *Promitto per viuentem in ſæculâ, quia*
numquam do illi hereditatem ſuam, aut aliquid
quidquam; ſed exheredo illum ab omni meâ he-
reditate, vt exheres ſit in perpetuum: ita vt per
nullum ingenium poſſit quærere hereditatem
meam. Vult autem fieri coram teſtibus, *Idque coram teſtibus:*
quia quæ publicè fiunt, non facilè admit-
tunt contradictionem. Vnde in Iure ita
C ſtatuitur: *Oportet infantes cum voluntate, &* 20. q. 1. cap. fin.
conſenſu parentum, immò ab ipſis parentibus ob-
latos, ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipi: vt
omnis occaſio maledicti gratia excludatur homi-
num peſſimorum. Quòd ſumptum ex Baſilio. Baſ. reg. fuſ. diſp. interrog. 15.
Hinc in Cõcilio Aquiſgranenſi ſtatutum: Can. 36.
Vt Puerum pater & mater tempore oblationis
offerant altari, & petitionem pro eo coram laicis
teſtibus faciant. Laicos teſtes requirit, ne *Non Monachis, ſed laicis.*
ſuſpectum ſit Monachorum in re propriâ
teſtimonium. Ritum verò teſtificandi de- *Ritus teſtificandi.*
ſcribit Ruthardus, his verbis: *Ille* (Pater)
D *debet reſpondere dicens: Volo tradere filium*
meum Deo Omnipotenti ad ſeruiendum ſibi in
hoc monaſterio. Et paulò poſt: *Deinde debet*
dicere Abbas teſtibus: *Auditis, fratres, & vi-*
detis, quid iſte dicat; illi debent dicere: Audi-
mus, & videmus.

QVARTÒ, *his expletis*, inquit Lantfrãcus, IV.
benedicat Abbas cucullam, & exuens puerum *Abbas induebat Pueros cucullâ.*
cappa, vel pellibus, vel aliquâ huiuſmodi chla-
myde, dicat: Exuat te Dominus veterem Lantfr. in Stat. c. 18.
hominem, *&c. & induens eum cucullâ, ſubiun-*
gat; Induat te Dominus nouum hominem,
&c. Dehinc ducatur ad radendum, & veſtien-
E *dum, ſicut noſtri Ordinis conſuetudo eſt. Cùm*
verò adultâ ætate facturus profeſſionem fuerit,
fiant ei cetera, quæ ſuperiùs debere fieri conuerſo
iam diximus. Hoc enim quod modo factum eſt,
iterari non oportet. Atque hæc de Cerimo-
niis ſuſcipiendorum paruulorum.

Quæ quidem tanti habitæ ſunt, vt ex *Quanti habita illa cerimonia.*
earumdem vel obſeruantia, vel neglectu,
de valore profeſſionis iudicium fiat. Vnde 10. q. 1. cap. Præcest.
Nicolaus Papa iudicauit Lambertum pue-
rum

rum nouennem, quem pater inuitum cucullâ induerat, & Salomon Epiſcopus monaſtico habitu reluctantem donauerat, non teneri monachum remanere, eò quòd pater inter cetera ſub iuramento declaraſſet, quod nunquam Lambertus regulam aliquam promiſiſſet, nec ipſe Pater pallio (aliàs pallâ) altaris indutum illum obtuliſſet: neque à quocumque Sacerdote, vel Abbate benedictione perceptâ regulæ vnquam ſe monachum ſubiectum futurum promiſiſſet. Non diſſimiliter S. Bernardus probat Robertum nepotem ſuum, qui de Ordine Ciſtertienſi tranſierat ad Cluniacenſes, apud quos puer fuerat oblatus, non teneri ad eos redire, quòd illis magis promiſſus fuiſſet quàm donatus: *Nec enim*, inquit, *petitio quam Regula præcipit, pro eo facta fuit à parentibus, nec manus illius cum ipsâ petitione inuoluta pallâ altaris, vt ſic offerretur coram teſtibus.* Hæc Bernardus.

Lamberti oblatio quia non eo ritu facta, reſcinditur.

De Roberto idem cenſuit S. Bernardus.

Bernard. Epiſt. 1.

DISQVISITIO V.

Quæ obligatio in puero ex parentum oblatione?

QVANTVM ex S. BENEDICTI textu colligere licet, neutiquam permiſſum videtur *pueris* in minore ætate conſtitutis, poſt ſolemnem hanc oblationem Monaſterium deſerere, aut ad ſæculum redire. Ideò enim vult, vt *parentes ſub iureiurando promittant, quod numquam per ſe, nunquam per ſuffectam perſonam, nec quolibet modo ei aliquando aliquid dent, aut tribuant occaſionem habendi. Atque ita omnia obſtruantur, vt nulla ſuſpicio remaneat puero, per quam deceptus perire poſſit.* Puer enim credens ſe poſſe hereditatem repetere, vel eam ſibi adhuc reſeruari, eâ ſpe monaſterium facilè egrederetur, quare omnibus bonis ſuis ſpoliatur, quæ vel monaſterio traduntur, vel remanent parentibus. Quòd ſi autẽ ita egrederetur, ait S. BENEDICTVS eum perire; quod ſignũ eſt eum hanc oblationẽ interpretari, vt inducentẽ ſtrictam obligationẽ perpetuò remanendi in Monaſterio, quam ſi violet, pereat. Vnde Smaragdus exponens illa verba: *Per quam deceptus perire poſſit (quod abſit) quod experimento didicimus. Viderat*, inquit, *ille tali occaſione de monaſterio iuuenes foras exire, & pro rebus terrenis ſeruitium Dei relinquere, ſæculumq́ diligere, & ideò ait*, quod experimento didicimus. *Quòd etſi tunc rarò fiebat, nunc verò factum nos frequentiſſimè eſſe cognoſcimus.* Hæc Smaragdus.

Pueri ſolenniter oblati non poſſunt repetere ſæculum.

Reg. c. 59.

Colligitur ex verbis S. Benedicti.

Smarag. in cap. 59.

Idemque probari poteſt ex multis antiquis iuribus: Cùm enim de hac re S. Bonifacius Germaniæ Apoſtolus dubitaſſet, & quæſtionem ad ſedem Apoſtolicam retuliſſet, in hunc modum reſpondit Gregorius III. *Quæſiſti, quòd ſi pater vel mater filium, filiamq́ intra ſepta monaſterij in infantiæ annis, ſub regulari tradiderint diſciplinâ, vtrùm liceat eis poſt pubertatis annos egredi, & matrimonio copulari. Hoc omninò deuitamus, quia nefas eſt, vt oblatis à parentibus Deo filiis voluptatis fræna laxentur.* Idem omninò, & ſub eiſdem verbis Concilium Wormatienſe ſtatuit, & addit: *Igitur non liceat eis ſuſceptum habitum vnquam deſerere, ſed conuicti quod tonſuram aut religioſam veſtem aliquando habuerint, in religionis cultu habituq́ velint, nolint, permanere cogantur.* Et in Concilio Toletano IV. ita dicitur: *Monachũ aut paterna deuotio, aut propria profeſſio facit. Quidquid horum fuerit, alligatum tenebit. Proinde his ad mundũ reuertendi intercludimus aditum, & omnes ad ſæculum interdicimus regreſſus.* Et Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus, qui Concilio præſedit, ex citatione Smaragdi & Gratiani, ita ait: *Quicumque à parentibus in monaſterio fuerit delegatus, nouerit ſe ibi perpetuò permanſurum. Nam Anna Samuëlem puerum natum & ablactatum Deo cum pietate obtulit: qui & in miniſterio templi, quo à matre fuerat deputatus, permanſit, & vbi conſtitutus eſt, deſeruiuit.* Ex Concilio quoque Triburienſi hic canon citatur: *Quem progenitores ad monaſterium tradiderunt, & in eccleſiâ cœpit canere, & legere, nec vxorem ducere, nec Monaſterium deſerere poterit: ſed ſi diſceſſerit, reducatur: ſi tonſuram dimiſerit, rurſus tondeatur: vxorem ſi vſurpauerit, dimittere compellatur.* His Canonibus adiicit noſter Perez hanc rationem: Cùm in ſuſceptione baptiſmi intercedat votum, & quidem ſolemne religionis Chriſtianæ, quo aſtringimur perpetuò tenere & profiteri catholicam fidem: conſequens eſt, vt parentes poſſint vouere pro filiis perpetuam diſciplinæ monaſticæ & religionis vitam.

PÆDAGOGIVM.

Gregor. 3. Epiſt. 4. ad Bonifac.

Concilio VVormatienſi.

Concil. Wormat. can. 22.

Toletano IV.

Conc. Tolet. cap. 48.

Iſidoro Hiſpalenſi.

20 q. 1. cap. Quicumque.

Conc Triburienſi.

Conc. Tribur. cap. 6.

Ratione.

Perez ad cap. 59.

Ob citata porrò decreta aſſerunt aliqui, vt teſtatur Suarez, iure antiquo potuiſſe infantem fieri verè religioſum abſque proprio conſenſu, per voluntatem parentis; & in illâ donatione implicitè interueniſſe tria ſubſtantialia vota, ex declaratione vel conſtitutione eccleſiæ. Aut, vt non interuenerit propriè dicta profeſſio, habuiſſe tamen paternam traditionem vim profeſſionis, ita vt ex vi illius acquireret monaſterium verum dominium in infantem, & infans maneret poſteà obligatus ex iuſtitiâ ad ſeruiendum monaſterio; ideoque nec poſſet iuſtè, nec permitteretur retrocedere; ſicut ſi pater proprium filium vendidiſſet, aut donaſſet, verè maneret ſeruus, & teneretur poſteà ſeruitutem ſeruare. Vnde ſic oblatus à parentibus non eſſet quidem

Suarez to. 3 de relig. lib. 6. cap. 3. num. 10.

Et aliqui aſſerunt Puerum ita oblatũ teneri ad Monachatum.

PÆDAGOGIVM.

quidem in rigore Religioſus quoad perfe- A ctionis ſtatum, ſed largo modo poſſet dici Monachus (prout videtur Concilio Toletano) quia eſt verè traditus,& in illâ traditione diuino obſequio mancipatus. Antonius verò Yepez ait Toletanum Concilium , & veteres Patres putaſſe rem indignam & ſcandaloſam, ſi pueri à parentibus oblati , nollent eorum voluntati obſecundare , & in Monaſterio permanere , vnde qui egrederentur , infamiæ notam incurrebant. S. Petrus Damiani ex Toletano, Triburienſique concilijs eandem ſententiam probat , atque inter cetera. *Quid ex* B *illis cauſſamur hominibus, qui ſpontaneo conuertuntur arbitrio , cùm & illis poſt tergum redire non liceat, qui tonſurantur inuiti?* Deinde ponit , aduerſarium tamquam euidentiſſimum concedere, vt *qui à parentibus offeruntur , ita permaneant : qui inuiti etiam tonſurantur, iam ſaniori conſilio perſeuerare contendant. Nam de tam perſpicuis ſanctorum Patrum dictis ambigere , quid eſt aliud , quàm micantium aſtrorum globis oppoſitum apertis oculis nil videre.*

Yepez in Chron. Anno Chriſt. 633.

In eâdem ſententiâ fuit Petrus Damiani. Pet. Dam. Opuſc. 16. cap. 5.

Canoniſtæ, & quidam Theologi oppoſitum tenent. Turrecre. ad cap. 59. Reg. Suarez vbi ſupra. Leſſ. de Stat. vit. deligendo q. 1. n. 5. Vaſquez in in 1. 2. diſp. 165 cap. 4. num. 32.

His tamen contraria eſt ſententia Ca- C noniſtarum , quam defendunt Turrecremata , Suarez , Leſſius , Vaſquez , aliique qui cenſent filios à parentibus in infantiâ oblatos poſſe ad ſæculum redire , niſi in ætate legitimâ oblationi de ſe pridem factæ expreſsè vel tacitè conſenſerint , retineodo ſcilicet habitum, vel munia profeſſorum obeundo. Vrgent *Primò*,quod Marcellus Papâ, qui anno Domini 304. floruit, diu ſcilicet ante citata Decreta, ita ſtatuit: *Si in minori ætate filij monaſterio oblati fuerint , & ſacram tonſuram , vel velamina ſuſceperint , dignum quidem duximus , vt decimoquinto anno à Prælatis moniti inquirantur,* D *vtrùm in ipſo habitu permanere cupiant ,an non. Si verò permanere profeſſi fuerint ,vlterius pœnitendi locum minimè amplecti poſſunt. Sin autem ad ſæcularem habitum reuerti voluerint, redeundi licentia nullo modo denegetur , quia ſatis inutile eſt vt coacta ſeruitia Domino præſtentur.*

Ipſorum argumenta. Primum, ex cap. Illud. 20. q. 2. cap. 10.

Soluitur.

Verùm non vſque adeò certa eſt hæc auctoritas , vt præfixa vox *Palea* ſatis innuit; & cùm eo tempore rariores eſſent Monachi , ac deſerta potiſſimùm incolerent , quis credat tum vſu receptum , vt *Pueri*,paſſim monaſterijs offerreotur,& de E illis Summus Pontifex decreta conderet?

Secundum, ex cap. Sicut. Ibid. q. 1. cap. 9.

Obiicitur *Secundò*, Cap. *Sicut* , vbi dicitur: *Sicut , qui monaſteria elegerunt , à monaſterijs egredi non permittuntur, ita hi, qui inuiti ſine iuſta offenſionis cauſſâ ſunt intromiſſi , niſi volentes,non teneantur,quia quod non petunt,non obſeruant.* Sed facilis reſponſio eſt, capitulum hoc, quod Gratianus per modum obiectionis poſuit,intelligendum de adultis,

Non teneri illos Pueros.

parentum imperio coactis , vt idem ſatis inſinuat. *Tertiò*, obiicitur , quòd Cæleſtinus III. ait *Puerum* à patre cum bonis ſuis ante annos diſcretionis oblatum,non compelleodum vt Monachalem retineat habitum, ſi id noluerit cùm *ad annos diſcretionis peruenerit : quia tunc liberum* , inquit, *ei erit habitum dimittere, & bona paterna, quæ ipſi ex ſucceſſione proueniunt , poſtulare.* Reſpondetur ita quidem poſterioribus ſæculis ſtatutum , adeoque prioribus decretis derogatum. Obiicitur *quartò*, Cap. *Firma*, quo dicitur: *Firma tunc erit profeſſio virginitatis, ex quo adulta iam ætas eſſe cœpit; & ea, quæ ſolet apta nuptijs deputari* , quod ſumptum ex Reg. Baſilij interprete Rufino. Sed reſpondet Gratianus , hîc agi de illâ profeſſione *quæ in annis pueritiæ proprio arbitrio Deo offertur , quam non confirmat parentum conſenſus.*

Tertium. Extra de regul. cap. *Cum ſimus.*

Reſpon.

Quartum ex cap. Firma. 20. q. 2. c. 1.

Non vrget. Cap. 2.

Parentes habent poteſtatem æquè filios Chriſti iugo ſubiiciendi quàm mundi.

Neque eſt quòd Parentibus negetur hęc cõceſſa poteſtas. Si enim neceſſitatis cauſſa liceat proles veodere, & iugo ſeruitutis ſubiicere , cur non eaſdem liceat Deo ex deuotione offerre , & ſuaui iugo Chriſti, & leui oneri ſubdere ? Abrenunciant infantes ſæculo & pompis eius in baptiſmo, non ſuâ, ſed ſuſcipientium voluntate, manentque perpetuò obſtricti : putauit maiorum noſtrorum pietas, parentum voluntate ac deuotione *Pueros* eodem modo Deo poſſe conſecrari. Verùm, quia in his ſiniſtra intentio & reſpectus humanus interuenire poterat ; rectiſſimè poſterioribus Iuribus hoc eſt correctum : non ſublatâ omninò paruulorum oblatione , ſed hâc adiectâ conditione, vt niſi in legitimâ ætate ſpontè conſenſerint, non cenſeantur obligati, & licitè poſſint abire.

Triplex effectus ex Puerorum oblatione.

Triplicem autem effectum in his talibus ſortitur paterna oblatio. Primus eſt, vt poſſint à Religione recipi & retineri. Secundus , vt pater non poſſit ampliùs vti patriâ poteſtate ad eos reuocandos , quia iam ceſſit iuri ſuo , & quantum in ſe eſt per donationem filios Religioni donauit, & ipſa acceptauit. Tertius eſt , vt neque ipſi ſuâ voluntate ante annos pubertatis egredi poſſint , quia in illâ ætate non tam ſua , quàm patris voluntate regendi ſunt. Pater autem voluntatem ſuam in Religionem tranſtulit , & ideò ſine Religionis conſenſu exire non poſſunt intra illam ętatem , quamuis ante annos pubertatis ex cauſsâ queant expelli.

DIS-

DISQVISITIO VI.

Qualis olim PVERORVM *diſciplina?*

Plat. lib. 4. de Republ. *Puerorum honeſta educatio laudata.*

OPTIME olim à Platone dictum, quòd *Magiſtratus etiã ſummi ſit, proſpicere vt Pueri & Iuuenes honeſtè & ſanctè à primâ ætate & infantiâ inſtituantur.* Huius rei Chriſtiani maximam, vt decet, rationem habentes, optimè filiis ſuis proſpectum putabant, ſi eos in Monaſteriis Dei ſeruis traderent educandos: vt ita ad Chriſtum paruulos ad ſe venire iubentem adducti, iugum eius ſuaue ſuſciperent, aut bonis moribus, litteris, & pietate exculti, rectam deinceps ſeruarent viuẽdi formam. Quamuis autem hoc tempore non ita frequens ſit, oblatos à parentibus *Pueros* ad Religionem ſuſcipere, vel humanioribus artibus imbuendos in Cœnobiis enutrire; non inutile tamen fuerit veterem *Puerorum diſciplinam*, & quæ de eâ S. BENEDICTVS, aliique Monachorum Patres tradiderunt, repræſentare. Inter quæ PRIMVM erat, vt ſeorſim à reliquis Fratribus inſtituerentur. Inſinuauit id S. Legiſlator noſter, cùm ita præſcripſit: *Pueri parui vel adoleſcentes in oratorio vel ad menſas, cum diſciplinâ ordines ſuos conſequantur.* Dum enim ait, *Ordines ſuos*, apertè ſignificat eos non commiſcendos ordinibus Seniorum, ſed habere particularem inter ſe ordinem: Vnde Bernardus Caſſinenſis ait: *Hic ſit mentio de Pueris, qui ſua loca, ſuoſque ſpirituales habent Magiſtros, nec ſedent, nec ſtant cum aliis maioris ætatis.* Atque ita habet praxis Ordinis. Nam in ſtatutis S. Dunſtani mentio fit *ſchola Puerorum*, cuius quidem vſus, & apud Cluniacenſes, iam inde à tempore S. Odonis fuit, qui *ſcholæ Magiſter* dictus eſt, & Lanfrancus *Puerorum* diſciplinam deſcribens, ait: *In ſcholam illorum nullus ingrediatur, nullus cum eis alicubi loquatur, niſi ei ab Abbate vel Priore ingrediendi vel loquendi licentia concedatur.* S. quoque Baſilius *Pueros* ab aliis ſegregat. *Seorſim*, inquit, *ipſis & locus in quo habitent, & victus ratio quam teneant, aſſignari debet.* Nec hoc decreto contentus, rationes etiam aſſignat, cur ita expediat. Prima eſt: Ne *ſi Pueri propoſitum ſuum minùs aſſequantur, eorum poſteà probra in omnes promiſcuè pietatis ſectatores redundent.* Secunda: *Ne ſe ſuperiores compellandi maiorem ſumant fiduciam, præſidentiores facti, quin potiùs vt raritate congreſſus reuerentiam aduertùm ipſos retineant.* Tertia: *Ne ex multis, quæ iis qui adultiore ætate ſunt, imponuntur, qui in exequendis officiis ſuis non ita interdum diligentes fuerint, procliuitas quædam maior ad peccandum in animis illorum naſcatur, aut ſæ-*

Qualis olim in Cœnobiis.

I. *Pueri ab aliis ſegregati inſtituebantur.* Cap. 63.

Vnde ſchola Puerorum.

Lanfranc. in Stat. cap. 21.

Baſil. in Reg. fuſ. diſput. interrog. 15. *S. Baſilius id probat, & rationes allegat.*

Prima. *Secunda.* *Tertia.*

A *penumero etiam ſentire de ſe elatiùs incipiant, cùm in quibus ipſi rectè ſe gerant, in iis natu grandiores labi animaduertant.* Quarta: Ne ad officia maiorum, *ob aſſiduum cum ipſis vſum indecorè ante tempus aſſiliant.* Quinta: *Ne in præceptorum commentatione adoleſcentulis neceſſaria, ſtrepitu illo, qui illam ſolet comitari, reliqui Monachi offendantur. Quocirca cum huius, quem dixi, ordinis*, inquit, Baſilius, *tum reliquæ etiam ſeruandæ diſciplinæ, ac ſanctimoniæ cauſſa, ſeparata eſſe loca illa oportet, in quibus & pueri, & natu grandiores verſentur.*

PÆDAGOGIVM.

Quarta. *Quinta.*

B SECVNDÒ, Peculiaris *pueris* præponendus eſt Magiſter vel Inſtructor, quod illis S. BENEDICTI verbis inſinuari crediderim: *Foris autem vel vbi vbi cuſtodiam habeant & diſciplinam, vſque dum ad intelligibilem ætatem perueniant. Cuſtodiam habeant*, ait Bernardus Caſſinenſis, *ſeniorum ſcilicet ſibi deputatorum.* Hoc porrò officium in Regulâ S. Pachomij ad Præpoſitum ſpectabat, ita enim ſcribitur: *Pueri in domo, ſi fuerint dediti luſibus & otio, & correpti non potuerint emendari, debet Præpoſitus vſque ad dies triginta, ipſe eos monere, & corripere. Si viderit* C *in prauitate perſiſtere, & non nuntiauerit Patri Monaſterij, & aliquod peccatum in eis fuerit deprehenſum, ipſe pro eis culpæ ſubiacebit, iuxta quod peccatum fuerit inuentum.* S. Fructuoſus præter Cellerarium, qui illis victum tribuat, alterum eis præficit Decanum. *Quin & ipſi infantes*, inquit, *ſuum habeant Decanum, qui plus de eis intelligit, vt regulam ſuper eis obſeruet, & ab eo ſemper admoneantur, ne aliquid abſque Regulâ faciant, aut loquantur, aut certè in mendacio, furto, vel periurio deprehendantur.* Quibus autem moribus inſtructum eſſe oporteat puero- D rum Præfectum, Baſilius deſcribit: *Pueris autem his præficitor, qui cùm ætate tum vſu etiam rerum ceteris antecedat, cuiuſque omnibus teſtata morum facilitas ſit, quo videlicet cum paternâ lenitate, tum prudenti etiam ſermone errata corrigat adoleſcentulorum, appoſitis ad ſingula errata remediis adhibendis, eiuſmodique, quibus vno eodem tempore & noxa caſtigetur, & animus ad tollendas perturbationes, vitiaque aſſueſcat.* Similiter Lanfrancus: *Vnus, ſuper alios Magiſtros, ſit Magiſter puerorum, maturus, & diſcretus, qui au-* E *ditis clamoribus culpas delinquentium moderatâ diſcretione ſciat vel punire, vel indulgere.* Et Iſidorus: *Cura nutriendorum paruulorum pertinebit ad virum quem elegerit Pater, ſanctum, ſapientemque, atque ætate grauem, informantem paruulos, non ſolùm ſtudiis litterarum, ſed etiam documentis magiſterioque virtutum.* Sic ille. Ex quo videas, non cantu tantùm, & cærimoniis *Pueros* inſtruendos, ſed potiùs litteris & virtutibus,

II. *Pueris præerat Magiſter.*

Pachom in Reg. art. 96. *Pachomius vocat Præpoſitum,*

Fructuoſ. in Reg. c. 6. *Fructuoſus Decanum.*

Qualis Pueris præficiendus Magiſter. Baſil. in Reg. fuſior. interrog. 15. *Senex, probus,*

Stat. Lanfr. cap. 21. *Diſcretus, ſapiens,*

Iſidor. in Reg. Monach. c. 20. *Qui virtutes doceat, non ſolùs cerimonias.*

Digitized by Google

PÆDAGOGIVM. Cap. 24.

bus. Vnde & Regula Cuiuſdam ad Virgines: *Infantes in Monaſterio timoris Dei ac amoris doctrinâ imbutas ad cultum inſtrui religionis. Habeantq́; lectionis vſum, vt ſub puerili ætate diſcant quo ad perfectam * deductam proficiant.*

* fortè legendum, deducta perficiant.

Quia autem vnius cura plurium Infantium educationi non ſemper ſufficit, præter communem Magiſtrum inuenio etiam ſingulis propemodum, aut ſaltem binis, ac ternis quendam adhibitum CVSTODEM, quem ita Cluniacenſium, S. Dunſtani, & Lantfranci ſtatuta nominant, quod in Regulâ de *Pueris* legiſſent: *Foris autem vel vbi vbi* Cuſtodiam *habeant & diſciplinam.* Nec vnquam abſque *Cuſtode puer* erat relinquendus. *Eſt enim conſuetudo, vt quocumque ipſi pueri inſimul eant, vel in Dormitarium, vel in Monaſterium, vel quocumque, omnes Magiſtri debeant ſubſequi.* Plura autem circa hanc obſeruantiam præſcribit Lantfrancus, atque illud in primis:

Pueris binis ac ternis datus etiam Cuſtos.

Lib. conſuet. Cluniacenſ. cap. de Pueris.

Extra loca cuſtodia ſuæ ſine Cuſtode nuſquam procedant. Duo, & duo laternas ferant. Quocumque pergunt Infantes, vnus Magiſter inter duos Infantes ſit. Sic etiam S. Dunſtanus: *Nec ad obſequium,* inquit, *priuatum quempiam illorum, nec ſaltem ſub ſpiritualis rei obtentu ſolum deducere præſumant: ſed vti Regula præcipit, ſub ſui Cuſtodis vigilantiâ iugiter maneat, nec ipſe Cuſtos cum ſingulo aliquo puero ſine tertio, qui teſtis aſſiſtat, migrandi licentiam habeat.* Eiuſdem moris mentio fit in vitâ S. Odonis, his verbis: *Mos eiuſdem loci fuerat, vt Magiſter ſcholæ ſolus cum ſolo puero, nec quoquam iret, ſaltem nec ad naturæ digeſtionem. Sed nec ſolus puer ſecretius illi loqui præſumeret, ſed propter bonum teſtimonium, alium è pueris, aut vnum ex Fratribus in comitatu vel locutione ſemper aſſumeret.*

Lantfr. vbi ſupra. Sine quo non exibant ſepiu ſui.

Dunſtan. in Concor. regul. Nec ipſis Cuſtos ſine arbitro loquebatur.

Lib. 1. vit. S. Odonis.

Deinde: *Collocatis in lectis ſuis,* ait Lantfrancus, *aſſiſtant Magiſtri dum ſint cooperti, & in nocte cum accenſis candelis. Lectos ſuos ante, vel inter lectos Magiſtrorum habere debent.* Prætereà, *Si neceſſe habent ſurgere, priùs Magiſtros excitent, & poſteà accensâ laternâ, ſi nox eſt, ad neceſſitates ſuas explendas cum Magiſtris ambulent.* Sed liber Conſuetudinum Cluniacenſium præter Magiſtrum, & alium etiam requirit *Puerum: Si quis eorum,* inquit, *opus habuerit in nocte ad neceſſarias ire, priùs laternâ accensâ maiore Magiſtrum ſonitu excitat prope ſe iacentem. Qui ſurgens ſurgere facit, & alium puerum: eorum alterutro ſurſum tenente laternam, medius inter illos Magiſter incedit. Sic nimirum eos ducit & reducit, nec candelam extinguit, vſque dum ambo ſint recollecti.* Sic ibi. Ob leuem verò huius rei neglectum, grauiter punitus eſt S. Odo: Nocte enim quâdam *qui-*

Cubitum deducebat.

Surgentibus ad neceſſitatem præſto erat, &

Lib. Conſuet. Cluniac. Cum tertio puero deducebat.

Lib. 1. vit. S. Odon.

A *dam de pueris ſigno ſeceſſum naturæ petiit. Erat autem ille locus adeò dormitoria proximus & coniunctus, vt lucerna, quæ ibi regulari auctoritate ardebat, perluſtraret eum. Surgens itaque Pater Odo, vnum ſuſcitans è pueris, illo tantùm contentus lumine, cum eo abiit. Altera autem die (vt mos eſt) conuenientes ad Capitulum fratres, poſt Martyrologium, & verſu finito, atque lectione Regulæ: cœperunt illum vehementer increpare, cur ſine cereo tranſactâ nocte poſt puerum iiſſet. Verùm, quia ante veniam, nullus ſuam audet proferre cauſſam, nec ſuam poſt veniam defendere ſententiam, illicò* B *in terram corruens veniam petiit, ſufficere inquiens ſibi poſſe dormitorij lucem. Sed tamen ab illis non ſolùm eſt auditus, verùm è contrà ſub graui culpâ adiudicatus.* Abbas enim in illum ſententiam excommunicationis protulit.

Nulli inſuper cum aliquo puerorum loqui licebat, *niſi acceptâ licentiâ ab Abbate, vel Priore; quæ cùm conceditur, Magiſter medius ſedere debet inter puerum, & qui ei loquitur. Iuuenis cum iuuene non loquatur, niſi audiente, & intelligente Magiſtro quid vtrimque dicatur; Magiſtri inter eos ſedeant, vel* C *ante illos, ſic vt eos cùm volunt conſpicere valeant. Cuſtos Iuuenem non relinquat niſi commendatum alicui Fratri, in quo, & de quo benè confidat.* Non abſimile decretū eſt S. Pachomij: *Si deprehenſus fuerit aliquis de fratribus libenter cum Pueris ridere vel ludere, tertiò commonebitur, ſi non ceſſauerit, corripietur, vt dignus eſt, correptione ſeueriſſimâ.* Pergit verò Lanfrancus: *Quòd ſi paucitas maiorum, & pluralitas iuuenum aliter agendum coëgerit, ſufficientes eis* Cuſtodes *deputentur. Porrò, ſi cuſtodia illa iuuenum, quæ in nonnullis cœnobiis tenetur, magis placet, vt videlicet in di-* D *uerſis, ac ſeparatis ab inuicem locis per clauſtrum ſedeant, ſinguli ſingulos, aut plures, ſi tanta copia eſt,* Cuſtodes *habeant; ſinguli ſingulas laternas in nocte ferant.* Veniebant enim ex dormitorio laternas in manibus ferentes. Idq́ue ideò, vt arbitror, ne in tenebris aliquam exercerent petulantiam, atque vt occupatis manibus impellere ſe inuicem non poſſent. Aliter tamē nonnullibi ſeruatum apparet ex vitâ S. Maclouij, vbi hæc habentur: *Mos eſt ordinis illius, pueros ferre hebdomadatim lucernam cum luce ante Pædagogum ſuum, quando nocturno tempore intrant* E *vel exeunt Oratorium. Adueniente autem hebdomadâ felicis pueri Maclouij, compares eius extinxerunt ignem, quo debebat lucerna accendi: optantes, vt pro illâ offensâ ſufferret verbera Magiſtri.*

Pueri nemini loquebantur niſi præſente Magiſtro.

Reg. Pachom. a. 90.

Mos ferendi laternas, & ratio.

Sigebert. in Vit. S. Maclou. cap. 4. apud Sur. 15. Nouem.

DIS-

DISQVISITIO VII.

Quid de Puerorum alimentis ſtatutum?

S. Benedictus puerorum victum optimè ordinauit. Cap. 17.

GRANDE in Pueris tormentum fames, quos proinde ad menſam deducimus. Pius autem Pater, & diſcretionis eximiæ BENEDICTVS, optimè illorum victui proſpexit, ita ſtatuens: *Licet ipſa natura humana trahatur ad miſericordiam in his ætatibus, Senum videlicet & infantum, tamen & Regulæ auctoritas eis proſpiciat. Conſideretur ſemper in eis imbecillitas, & nullatenus eis diſtrictio Regulæ teneatur in alimentis: ſed ſit in eis pia conſideratio, & præueniant horas canonicas.* Id eſt, iuxta Smaragdum, *Si Fratres ſexta comedant, illi horâ tertiâ reficiant: ſi Fratres nonâ, illi ſextâ cibum accipiant.* Quod

Bis in die ſibi reficiendi.

ita crediderim intelligendum, vt quotidie bis reficiant. Quid enim prodeſſet ad ſextam reficere, quando conuentus ad nonam, ſi his Paruulis non exhiberetur cœna? Idem ferè apud Ægyptios obſeruatum

Hieron. Epiſt. 22.

Monachos, auctor eſt S. Hieronymus: *Vinum,* inquit, *ſenes tantùm accipiunt, quibus & Paruulis ſæpe fit prandium, vt aliorum feſſa ſuſtentetur ætas, aliorum non frangatur incipiens.*

Præfat. ad Reg. S. Pachom.

Idemque: *In cœnâ ſimiliter menſa ponitur propter laborantes, ſenes & pueros, æſtuſq; grauiſsimos.* Hęc ergo cœna exhibebatur pranſis, & prandium cœnaturis. S. verò Fru-

Alij ſæpius indulgent.

ctuoſus tertio aut quarto eis cibum indulget, cum Cellerario eorum curam aſſi-

Reg. Fructuoſ. cap. 6.

gnans, ita ſtatuit: *Infantes ipſius imperio ad horas congruas copulentur, & accipiant alimentum. A Sancto Paſcha vſque octauo Kal. Octobris manducent per ſingulos dies quatuor vices. Ab octauo Kal. Octobris vſque ad Kal. Decembris, tres vices. A Kal. Decembris vſque ad Sanctum Paſcha, in poteſtate ſit ipſius Cellerarij.*

Pueri non tenentur ad ieiunia regularia.

Hæc Fructuoſus. Hinc autem rectè colligis *Pueros* non obſtrictos ieiuniis regularibus, ſaltem omnibus. Vnde Iſidorus: *Qui*

Iſid. in Reg. Monach. cap. 11.

vetuſtate corporis conſumpti, aut teneræ ætatis fragilitate detentè ſunt, non ſunt quotidianis ieiuniis exercendi, ne aut ſeneſcens ætas antequam moriatur, deficiat: aut creſcens priuſquam proficiat, cadat: & antè intereat quàm bonum facere diſcat. Regula autem Magiſtri

Reg. Magiſt. cap. 28.

eorum ieiunia definit: *Infantuli,* inquit, *quartâ, ſextâ, & ſabbato in diebus minoribus, hoc eſt hyemis tempore, ieiunent, aliis verò diebus ad ſextam reficiant horam. In æſtatis verò diebus, quartâ ſextâ & ſabbato infantuli ſextâ horâ reficiant, aliis verò diebus tertiâ recreentur.*

Quantitas alimenti ipſorum. Cap. 39.

Quod quantitatem ſpectat, S. P. preſcribit, vt in *Pueris minori ætate non eadē ſeruetur ciborum quantitas, ſed minor quàm maioribus, ſeruatâ in omnibus parcitate.* Et Regula Magiſtri: *Minoribus duodecim annis minus à librâ panis in die ſufficiat.* Nec enim tantum valet comedere puer, quantum adoleſcens vel vir.

PÆDAGOGIVM.

Non ſunt carnibus reficiendi.

De qualitate vt verbum dicamus, putat Boërius hos *Pueros carnibus quadrupedum & volatilium reficiendos, cùm habeant amplius de nutrimento, & per conſequens de ſuſtentatione, quàm alij cibi.* Ita ille. Sed diu ante eius tempora aliter reſolutum in Synodo Aquiſgranenſi, vbi ſtatuitur: *Vt Infantes oblati carnem non niſi in cauſâ infirmitatis manducent.*

Synod. Aquiſgran. Can. 37.

B

Menſam ſeparatam habeant in refectorio. Reg. ad Virg. c. 24.

Quod vlteriùs *Puerorum* ſpectat refectionem, notandum ex Regula Cuiuſdam ad Virgines, præſcribi: *In refectorio per ſe menſam habeant iuxta Seniorum menſam poſitam. Seniores tamen vel duæ, ſeu amplius de quarum religione nō dubitatur, cum eis ſedeant: vt ſemper timore antepoſito ſub metu ſeniorum nutriantur.* Addit Iſidorus, eos debere ſtare ad menſam: quòd etiam factum apud Cluniacenſes, vt teſtatur Petrus venerabilis, qui conſuetudinem eam mutauit, *ne ea debiliori ætati,* vt inquit, *neceſſitas imponeretur, quæ à fortiori non exigitur.*

Stabant olim. Iſidor. in Reg. cap. 9. Petr. in Stat. nu. 46.

C

DISQVISITIO VIII.

Vt punitæ Puerorum culpæ.

Puerorum animus leuis & volaticus.

PVERILIS ætas leuitati, petulantiæ, variiſque concupiſcentiis obnoxia eſt. Vnde Venuſinus Vates:

Horat. de arte Poëtic.

Reddere qui voces iam ſcit Puer, *& pede certo*
Signat humum; geſtit paribus colludere, & iram
Colligit ac ponit temerè, & mutatur in horas:
D *Cereus in vitium flecti, monitoribus aſper.*

Aliquid participat brutale. Ariſtot. Ethic. lib. 6. cap. 13.

Puer enim eſt quaſi animal brutum, quod non ratione, ſed ſenſu agitur, omniaque quæ videt concupiſcit. *Pueris & beſtiis,* inquit Ariſtoteles, *naturales inſunt habitus, ſed ſine intellectu & mente, noxij eſſe apparent.* Quare ſicut muli, aſini, equi, ſcutica, virgâ, vel baculo à ſuis cupiditatibus arcentur, & rectà diriguntur; ita rudes *Pueri* etiam verberibus à ſuis arcendi & refrænandi concupiſcentiis. Vnde Salomon: *Flagellum equo, & camus aſino, & virga in dorſo imprudentium:* quales vel maximè *Pueri.* Huius

Quod virga expellendum. Prou. 26.

E

Et ſtatuit S. Benedictus Pueros delinquentes verberandos. Cap. 30.

non ignarus S. P. BENEDICTVS de *Puerorum* culpis, pœniſque peculiarem edidit ſanctionem. *Omnis ætas,* inquit, *vel intellectus proprias debet habere menſuras. Ideoque quoties Pueri, vel Adoleſcentiores ætate, aut qui minùs intelligere poſſunt quanta pœna ſit excommunicationis, hi tales dum delinquunt, aut ieiuniis nimiis affligantur, aut acribus verberibus coërceantur, vt ſanentur.* Nec

Digitized by Google

PÆDAGOGIVM. Prãiterunt ipſi Arſenius, Socrat. hiſt. Eccleſ. lib. 4. cap. 18.

ſine exemplo ita ſtatuit, nam S. Arſenius, teſte Socrate, *Adoleſcentulos, qui deliquerant, à communione non ſegregauit: ſed eos qui in diſciplinâ monaſticâ profecerant. Nam Adoleſcentulus ſi ſegregetur, contemnit, qui autem profecerit, dolorem quem ex ſegregatione capit, citò perſentiſcit.* Verberibus autem coërcendos etiam decreuit S. Pachomius: *Omnes*, inquit, *Pueri qui non timent confundi pro peccato, & correpti verba, non emendauerint, verberentur quamdiu diſciplinam accipiant & timorem.* Similia habet Iſidorus: *In minori ætate conſtituti, non ſunt coërcendi ſententiâ excommunicationis, ſed pro qualitate negligentiæ congruis affligendi ſunt plagis: vt quos ætatis infirmitas à culpâ non reuocat, flagelli diſciplinâ compeſcat.* Regula Magiſtri: *Infantulos vſque ad quindecim annos non excommunicari, ſed præcipimus vapulare pro culpis.* Sed à quo, & quomodo? non niſi ab eo cui id fuerit commiſſum: Vnde Legiſlator: *Ordinamus atque conſtituimus, vt nulli liceat quempiam fratrum ſuorum excommunicare, aut cædere, niſi cui poteſtas ab Abbate facta fuerit.* S. Fructuoſus ait, à ſuo Decano virgis emendandos. Et rectè, nam vt Salomon dixit: *Stultitia colligata eſt in corde pueri, & virga diſciplinæ effugabit eam.* Praxim verò ſui temporis expreſſit Lanfrancus: *In capitulo ſuo Pueri vapulent, ſicut Maiores in maiori capitulo. In choro præſente Abbate niſi præcepto eius nullus eos percutiat, nullus exuere faciat. Abſente eo Cantor de iis, quæ ſui ſunt officij, eos caſtiget: Prior verò de ceteris, in quibus ſe leuiter habent,* eos puniat. Et Burſfeldenſes: *Pueri ſi inſaleſcant, verbis breuiter corripiantur, & ſuis Magiſtris, ſeu Priori deferantur: non autem vapulent, niſi ab his quibus ſpecialiter commiſerit Abbas.* Denique Camaldulenſes pœnitentias *pueris* ininngendas, vſque ad annum quintum-decimum, vel ad ſummum decimum ſextum, vt puta, quia lectioni non ſtuduerint, non rectè cantarint in choro, &c. has ſtatuunt: *Priuatia fructuum in menſâ, aut caſei, vel vini: & aliquando,* vt dicunt, *pictantiæ. Item humi prandere, in media refectarij, diſciplinas recipere; deoſculari Monachorum pedes in menſâ recumbentium; aut de mane in capitulo exiſtentium.* Baſilius quoque ieiuniis Pueros decernit coërcendos.

Margin: Et Pachomius. Pachom. in Reg. art. 97. — Secuti ſunt Iſidorus, Iſid. in reg. cap. 18. — Et Magiſter, Reg. Mag. cap. 14. — Pueri à quo cædendi. Cap. 70. — Fruct. c. 6. — Prou. 22. — Praxis Lanfranci ævo. Lanfr. in Stat. c. 22. — Burſfeld. in Cerem. diſt. 3. c. 20. — Camald. ad c. 30. Reg. Pueri alias modis coercendi. — Baſil. reg. fuſ. diſp. interrog. 15.

Quamuis autem vſitatiſſimum, omnibuſque nationibus commune aduerſus puerilem inſolentiam remedium,

Sint Virgæ, ingeniis torpentibus vtile calcar;

neſcio tamen, quid Eraſmum mouerit, vt in ſuo Eccleſiaſte Pædagogos noſtros, atque ipſum ſanctiſſimum Patriarcham cēſoriâ perſtringeret virgulâ. *Superſunt*, inquit, *Monaſteria, præſertim ea quæ recipiunt ætatem teneram, quòd maximè faciunt Benedictini, nec enim hoc vetuit* BENEDICTVS *in Regulâ. Et olim cùm in Monaſteriis vigeret pietas, erant quaſi pædagogia & ſcholæ adoleſcētularum ad eruditionem & ſanctimoniam. At nunc in quibuſdam mera tyrannis eſt, aſſiduè vapulant, non ob vitia, neque enim accipiunt virtutis præcepta, ſed velut ex mare, ad libidinem Priorum, quaſi hac ipſa ſit magna religio, inclementer cadi.* Et paulò pôſt: *Huic tyrannidi* BENEDICTVS *ipſe quadantenus dedit occaſionem, qui iubet adoleſcentes, ſi non pareant monitis, acerrimis verberibus eſſe coërcendos.* Alludit credo ad illa S. BENEDICTI verba: *Quaties pueri vel adoleſcentiores ætate delinquunt, aut ieiuniis nimiis affligantur, aut acribus verberibus coërceantur.*

Margin: Eraſm. in Eccleſ. lib. 1 pag. 190. Eraſmus reprehendit morem verberandi. — Et obliquè S. Benedictum. — Cap. 30.

Verùm Eraſmus, vt erat mus, libenter rodebat Monachos, quos & hîc inclementer cædit: Dum enim ait, olim in Monaſteriis viguiſſe pietatem, & adoleſcentulos ad eruditionem & ſanctimoniam eruditos, quis non videat, ſugillari pleraque Monaſteria, quaſi ab iis eruditio & ſanctimonia iam exularet? *Vbi tantùm*, ait, *diſcantur cantiones, flexiones corporum, & mera cerimoniæ: de ſtudio pietatis verbum nullum.* At hoc ſi vſpiam irrepſerit, non toti Ordini commune cenſendum. Plurimi enim in cœnobiis à pueris educati, in viros doctrinâ & pietate inſignes euaſerunt. Cantum quidem & religioſas cærimonias, quibus Angelorum inſtar, Deum aſſiduè conſueſcant laudare, addiſcunt. Sed non hæc tantùm, cùm & bonis litteris & pietati operam nauare iubeanrur. Quod autem pro culpâ in diuino officio commiſſâ, ex Regulæ præſcripto vapulent; quis iure improbauerit, cùm in omnibus Scholis id frequens, ne dicam quotidianum ſit? Nam de ſe Auguſtinus ait: *Nulla verba* (Græca) *noueram, & ſæuis terroribus ac pœnis, vt noſſem, inſtabatur mihi vehementer.* Iterumque: *Proponebatur mihi negotium animæ meæ ſatis inquietum præmia laudis & dedecoris, vel plagarum metu, vt diſcerem verba Iunonis iraſcentis,* &c. Symphoniacos pueros inter modulandum errantes virgis magis caſtigari quàm verbis, vſu receptiſſimum,

Margin: Reiicitur. — Eraſm. ibid. — Pueri in Cœnobiis ſolidâ etiâ pietate im-buuntur. — Reg. c. 45. — Quod errantes cædantur, eſt Scholarum vſus. Auguſtin. Confeſſ. l. 1. cap. 14. Cap. 17. — Et ſtimulus ad diſcendum.

Nempe vigent ſenſu, qui rationis egent:

& quod nequit verbis, verberibus ſubinde inculcatur. Rectè Baſilius: *Parui Pueri doctrinam deſpicientes ob ferulas flagellaque, quæ Magiſtri & Pædagogi adhibere ſolent, attentiùs dictata ſuſcipiunt, & ipſe ſermo ante plagas non auditur: poſt verbera doloreſque veluti ſtatim apertis auribus, & auditu excipitur oratio, & memoria cuſtoditur.* Sic ille.

Margin: Baſil. in Prou. init.

Nec eſt quod tyrannidis occaſionem quadantenus dediſſe S. BENEDICTVM dicat,

S. Benedictus nullam tyrannidis occaſionem dedit. Cap. 37.

cat, cùm pius ille Pater ſcribat, *ipſam naturam humanam trahi ad miſericordiam in ætate infantum*, erga quorũ imbecillitatem *piam* iubet eſſe *conſiderationem*. Quòd ſi tyrannis dicenda virgarum hæc diſciplina, Siracidem quoque tyrannidis accuſemus, cuius illa verba: *Qui diligit filium ſuum, aſſiduat illi flagella, vt lætetur in nouiſſimo ſuo.* Idemque: *Curua ceruicem in iuuentute, & tunde latera eius dum infans eſt.* Quin & Salomon ait: *Qui parcit virgæ, odit filium ſuum: qui autem diligit illum, inſtanter erudit.* Iterumque: A *Noli ſubtrahere à puero diſciplinam: ſi enim percuſſeris eum virgâ, non morietur.* His proinde veſtigiis S. BENEDICTVS & Benedictini inſiſtentes, facile à ſe tyrannidis conuitium propulſabunt.

Eccleſ. 3. 2. Scriptura mouet in Pueros virgis animaduertendum. Verſ. 12. Prou. 13.

PÆDAGOGIVM. Ibid. 23.

Hæc autem vel eo nomine adducta ſint, ne ſtudioſa iuuentus à Benedictinis ſcholis, Eraſmianis perſuaſionibus ſeducta, abhorreat. Peculiarem porrò Monaſticorum *Puerorum* admonitionem lege apud S. Petrum Damiani *Opuſculo XIII. cap.* 10.

TRACTATVS II.

DE NOVITIORVM RECEPTIONE.

NOVITIATVS.

ALTERVM *in hoc Monaſtico* SEMINARIO *ordinem conſtituunt* NOVITII, *qui Pueris paulò prouectiores, tirocinij rudimentis accuratius excoluntur, vt elapſo probationis anno ad Profeſſionem poſſint admitti. Sunt enim hi non tam ſemina Reipub. Monaſticæ, quàm nouellæ potiùs plantationes in iuuentute ſuâ, qui,* plantati in domo Domini, in atriis domus Dei noſtri florebunt. *Sunt, inquam,* plantati in domo Domini, *quia admiſſi ad Religionem, quæ domus Dei eſt, quam vt inhabitarent, tot votis ambierunt, tot ſupplicationibus efflagitarunt, tantâ perſeuerantiâ pulſauerunt, præ quâ quilibet oblitus populum ſuum, & domum patris ſui, elegit* abiectus eſſe in domo Dei ſui, magis quàm habitare in tabernaculis *peccatorum. In atriis domus Dei noſtri florebunt; quia, vt magnificum illud Salomonis templum duo habebat atria, vnum exterius, alterum interius, quæ muro ab inuicem ſeparabantur; ita in Cœnobiis Profeſſi à Nouitiis diſtinctis habitare ſolent locis: illi quidem in interiori, vt ita dicam, atrio, ipſaque domo Dei, hi verò in atrio exteriori. Quæ ſanè quàm antiqua ſit conſuetudo, ex S. Ephræm patet, qui recèns profeſſum alloquens, cùm dixiſſet:* Frater dignus es habitus ſancto indumento monaſtico: ne extollaris aduerſus expectantes, in futurum annum, *ſtatim ſubiungit:* Nam adhuc in EXTERIORE verſatus es tholo, ſeu camerâ: nunc verò in INTERIOREM THOLVM ac domum introiſti. *Vbi Scholiaſtes Voſſius, per* exteriorem tholum *domum Nouitiatus, per* interiorem *domum Profeſſam intelligit. Plantati in his domus Dei atriis florent, florebuntque; quia tam Nouitij quàm recenter profeſſi, religioſæ pietatis florem oſtendunt, amplamque futuræ maturitatis, fructuumque ſpem faciunt. Sed atrium hoc ſubeuntes, præſenti* Tractatu, *eumque ex ordine ſequentibus totam Nouitiorum examinabimus diſciplinam.* Primò *ita diſquiremus, Qui, qualéſve Nouitij?* Secundò, *Vt explorandi Nouitiatum appetentes?* Tertiò, *Quibus ex cauſſis inutiles perſonæ recipiantur?* Quartò, *Vt Sacerdotes & Clerici admittendi?* Quintò, *Vt Monachi peregrini?* Sextò, *Num commendandus ſit de vnâ Religione ad aliam tranſitus?*

Nouitij ſimiles nouellis plantationibus. Pſal. 91.

Pſal. 83.

Florent in domo Nouitiatus, tanquam atrio extimo domus Dei.

Ephræm tom. 2. paræn. 17.

NOVITIATVS.

DISQVISITIO I.

Qui, qualéſve NOVITII?

Qui Religionem profiteri ambiunt, vocantur.

QVI ad Cœnobium eo admittuntur animo, vt Religioſæ vitæ experimenta ſubeant, & probationis elapſo tempore, ſi idonei fuerint inuenti, ad profeſſionem admittantur, variis appellari ſolent nominibus, quæ nobis hic de more explicanda.

I. *Nouitij.*

PRIMÒ autem, apud omnes vulgatiſſimum eſt, vt dicantur NOVITII. Quâ voce Cicero vſus eſt: *Syrum, neſcio quem, de grege* NOVITIORVM, *factum eſſe conſulem.* Item: *Ille* Nouitius *Ligur, venialis adſcriptor & ſubſcriptor.* Propriè autem *Nouitius*, ſeruus dicebatur recenter emptus. Vlpianus: *Præcipiunt Ædiles, ne veterator pro* Nouitio *veneat.* Venuleius: *Seruus tam veterator quàm* Nouitius *dici poteſt.* Meritò proinde & hoc vocabulum ſortiuntur, qui ad ſeruitutem Dei accedunt, vt ſerui Dei (ſic Monachos vocari aliàs diximus) efficiantur, & *omni obedientiâ ſe ſubdant maiori, propter ſeruitium ſanctum, quod* profitentur. Quare & à S. BENEDICTO aliquoties ita vocantur: *Incipiat ipſe* Nouitius *mox hunc verſum.* Et: *Ille* Nouitius *ſignum faciat.* Item: *Tunc ipſe Frater* Nouitius *proſternatur ſingulorum pedibus*: Vſurpat etiam adiectiuè, cum de Eremitis ait: *Qui non conuerſionis feruore* nouitio, *ſed Monaſterij probatione diuturnâ, didicerunt contra diabolum pugnare.* Suauiter Tertullianus Catechumenos appellauit *Nouitiolos: Sed præcipuè* Nouitiolis *iſtis imminet, qui, cum maximè incipiunt diuinis ſermonibus aures rigare,* &c. Affine eſt, quòd Regula Magiſtri *Nouitium* vocet *Nouum*, vel *nouellum fratrem.*

Cic. orat. in L. Piſonem. Pro Dom. ſua. *Quid hæc vox ſignificet.* L. 37. ff. de ædil. edict. Ibid. l. vlt. Reg. cap. 5. *S. Benedictus eo vtitur.* Cap. 58. Cap. 1. Tertull. de Pœnit. cap. 6. *Nouitioli.* Reg. Mag. cap 87. & 90.

II. *Suſcipiendi Fratres.*

SECVNDÒ, vt Sanctum BENEDICTVM illuſtremus, dicuntur eidem *Nouitij*, SVSCIPIENDI FRATRES; vnde capitis, quo de iis tractat, lemma eſt: *De diſciplinâ ſuſcipiendorum Fratrum.* Appellationis autem huius cauſſam ipſe ſatis innuit Legiſlator: nimirùm quòd *Nouitius habitâ ſecum deliberatione*, cùm promiſerit *ſe omnia cuſtodire, & cuncta ſibi imperata ſeruare*, ſuſcipiatur *in congregatione.* Deinde addit: *Suſcipiendus autem, in Oratorio coram omnibus promittat.* Adde his, quòd ſicut à Fratribus, ita etiam ſe roget à Domino ſuſcipi, ternâ illius verſiculi repetitione: *Suſcipe me Domine, ſecundùm eloquium tuum, & viuam.* Hinc Monachos dici *Suſceptos* ab Abbate, vt ægri ſolent à medicis, clientes à patronis, * alibi pluribus annotauimus. Caſſianus: *Cùm igitur quis* Suſceptus *& hâc perſeuerantiâ comprobatus ac depoſitis propriis veſtimentis, habitu monaſteriali fuerit accinctus.*

Cap. 58. *Cauſſa huius appellationis.* Pſal. 118. *Monachi ſuſcepti.* * Cōment. in vit. S. Benedict. cap. 3. num. 5. Caſſ. lib. 4. cap. 7.

III. *Venientes ad Conuerſionem.*

TERTIÒ, *Nouitium* per periphraſim vocat Sanctus BENEDICTVS *Nouiter venientem ad* CONVERSIONEM. Sic & Regula Patrum: *Qui de ſæculo in Monaſterio conuerti voluerit.* Et Macarij, Serapionis, & aliorum cap. 4. *Qui de ſæculo conuertuntur.* Iſidorus & Fructuoſus * alibi à nobis adducti, hunc ſimpliciter vocant *Conuerſum.*

Reg. Pat. cap. 1. * Lib. 3. Tract. 1. diſq. 8.

IV. *Pulſantes.*

QVARTÒ, ex his S. BENEDICTI verbis: *Ergo ſi perſeuerauerit pulſans*, alia *Nouitiorum* exſculpta eſt nomenclatura, vt PVLSANTES vocentur, quòd ſcilicet necdum per Profeſſionis oſtium in domum Domini ſint ingreſſi, ſed conſtanter pulſent, admitti rogantes. Vnde inter Epigrammata Patrum Monaſterij S. Galli, quibus pleraque Monaſterij loca deſcribuntur, hic Eckerardi verſus cum hac epigraphe occurrit:

Quæ vox nota Scriptoribus. Tom. 5. antiq. lect. Henric. Caniſ. part. 2.

Domus Nouitiorum.

Hoc Clauſtro oblati PVLSANTIBVS *adſociantur.*

S. Ludgerus in vitâ S. Gregorij Vltraiectenſis Epiſcopi: *Sturni Abbas hoc meruit priuilegium à Deo, vt ante obitum ſuum de hoc mundo, quadringentorum circiter Monachorum, exceptis* PVLSANTIBVS, *& aliis minoribus perſonis, quorum numerus multiplex erat valdè in ipſo Monaſterio, poſito iuxta fluuium Fuldâ, pater extiterit & præceptor.* Hinc & non legitimè probati, vocantur *non Pulſati.* In Capitulari Caroli Magni ad Theodonis-villam, ita legitur: *Vt qui non ſunt ſecundùm Regulam* PVLSATI, *deinceps emendentur, &* PVLSENTVR. Item: *Vt infantulæ ætatis puellulæ non velentur antequam eligere ſciant quid velint: & vt* PVLSENTVR *ſaluâ canonicâ ſententiâ & auctoritate.* Probationis quoque locus, ſiue Nouitiatus, PVLSATORIVM appellatum. Capitulare Aquiſgranenſe: *Vt ad Monaſteria venientes, ſecundùm regularem ordinem, primo à* PVLSATORIO *probentur, & ſic recipiantur.* Videri queat Sanctum BENEDICTVM alluſiſſe ad parabolam, quâ Dominus inſtantiam orationis exemplo illius commendauit, qui nocte ad amicum acceſſit petiturus panes, & repulſam paſſus, *perſeuerauit pulſans*, obtinuitque: non ſecus *nouiter veniens ad conuerſionem, ſi*

Monaſterij Fuldenſis celebritas. *Non pulſati non probati.* Anno 805. num. 13. Num. 14. *Pulſatorium, domus probationis.* An. Chriſti 789. nu. 73. *Vnde Nouitij dicti Pulſantes.*

(vt

(vt S. B. ait) *perſeuerauerit pulſans, & illatas ſibi iniurias, & difficultatem ingreſſus viſus fuerit patienter portare*, voti compos ſit. Et hinc in Flandria ſupplicantes pro admiſſione ad habitum religioſum, dicuntur panem Monaſterij petere, & quibus conceditur, panem impetraſſe. Cùm igitur Saluator dixerit: *Pulſate, & aperietur vobis*, &: *Pulſanti aperietur*; idque diligenter fieri ſoleat à *Nouitijs*, hinc eos PVLSANTES dictos non malè quis arbitretur. An & hinc Deuotariæ Virgines, & ſpirituales filiæ, quæ in ſæculo virginitatem ſeruantes, Deo ſeruiunt, Batauis noſtris dictæ **Kloppjens** & **Klop-ſuſters**; id eſt, *pulſatrices, Sorores pulſantes*; quod ſcilicet non admodum diſſimiles ſint *Nouitijs* Monaſticam profeſſionem ambientibus, & velut in eodem conſtitutæ gradu. Quæ etymologia mihi, vt fateor, magis arridet, quàm ea, quam adfert Kilianus, qui cùm dixiſſet **Kloppen** vetus eſſe *caſtrare*, **Klop-ſuſter** interpretatur; *Virgo templo & rebus ſacris dedita: Virgo quæ ſe propter regnum cælorũ caſtrauit*. Idem Euangelij locus, in quo dicitur: *Petite, & accipietis* &: *qui petit, accipit*, in memoriam reducit COMPETENTIVM nomen, quo Catechumeni, quibus *Nouitios* noſtros comparauimus, appellari conſueuerunt. *Competentes*, inquit Auguſtinus, *dicuntur ſimul petentes*: Quid ergo petunt, niſi baptiſmi ſacramentum? Similiter & *Nouitij* noſtri *petentes* dici poſſunt, quod ad probationem & monaſticum habitum admitti petant. Vnde in examine ab vnoquoq; quæritur: *Quid petis chariſſime?*

Quid. panem Monaſterij petere.

Luc. 11.

Deuotariæ vnde dicuntur Kloppiens.

Kilian. in Etymol.

Catechumeni Competentes vocabantur.

Aug. ſerm. 116. de tẽp.

Et Nouitij petentes dici poſſunt.

V. QVINTÒ, ijdem dicti *Abrenunciantes ſæculo*, vt aliàs ex titulo *lib. 4. Inſtitutionum* Caſſiani, qui eſt *de Inſtitutis Renunciantium*, probauimus: agit enim ibi de *Nouitiorum* diſciplinâ. Eâdem loquendi formâ vtitur Pachomius: *Si quis acceſſerit ad oſtium Monaſterij, volens ſæculo renunciare, & fratrum aggregari numero.* Quæ ipſa verba reperiuntur in Regulâ Orientali. Iſidorus: *Qui renuncians ſæculo ad Monaſterium venerit, non ſtatim in cætum delegandus eſt Monachorum.* Regula Tarnantenſis: *Si quis fidei ardore ſucenſus renuncians ſæculo Monaſterium elegeris expetendum, non confeſtim licentia tribuatur intrandi.*

Abrenunciantes ſæculo.

Pachom. art. 46.

Iſid. Reg. cap. 4.

Reg. Tarn. cap. 1.

VI. SEXTÒ, S. Cæſario Arelatenſi dicuntur INCIPIENTES: *Indumenta verò ipſa, cùm noua accipiunt, Abbatiſſa refundat pauperibus, aut* INCIPIENTIBVS *vel iunioribus diſpenſanda*. Vbi Menardus reſcribit: *Abbatiſſa refundat*. Quæ proba lectio, vt conſtat ex S. Aureliano, qui Cæſarij verba ita expreſſit: *Veſtimenta etiam, cùm noua accipiunt, Abbati refundant*, INCIPIENTIBVS *aut pauperibus erogan da*. Eodem modò Græcè appellantur ἀρχά-ριοι, vt apud Palladium, & in Græcorum Euchologio, vt citat Roſweydus: ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα: *Ordo inſtituendi incipientem* (Nouitium) *raſam ferentem*. Sic & *Beguinarum* nomen, quæ à S. Begga natales ſuos petunt, Ioachimus Hopperus à BE-GHINNEN, i. *incipere* deducit: *quod principium ſiue initium quoddam rei monaſticæ ponant*. Fortè etiam, vt moneantur in viâ ſpirituali quotidie incipiendum.

Incipientes. Cæſar. in Reg. Sanctimon. c. 41.

Aurelian. Reg. c. 44.

Græc. Archarij.

NOVITIATVS. Lauſ. c. 21. Roſvveyd. Onomaſt. v. Schema.

Beguinæ à beghinnẽ. Kilian. in Etymolog.

VII. SEPTIMÒ, vt alia quædam Græca adijciamus nomina; S. Baſilius Nouitios appellat εἰσαγομένους, i. *qui introducũtur*. Quod Caſſianus expreſſiſſe videtur de Decano, qui Iunioribus præeſt, dicens: *Cuius hæc erit ſolicitudo & eruditio principalis, per quam* IVNIOR INTRODVCTVS *aſcendere culmina perfectionis præualeat*. Iſidorus Peluſiota eoſdem vocat νεοπαγεῖς, id eſt, Neophytos; quod ſecutus eſt etiam Climacus dicens: ἐγὼ ἐκεῖσε παρὼν τὴν τινῶν τῶν νεοπαγῶν πίστιν: *Admiratus ego præſens ibi quorundam Tironum fidem*. A peculiari amictu, vocati quoque ῥασοφόροι. Balſamon: οὐ μὴν περὶ τῶν δοκιμαζομένων καὶ ἔτι ὄντων ῥασοφόρων: *Non autẽ de ijs qui probãtur, & adhuc raſam ferunt*. Vnde ῥασοφορεῖν, eidem, *Nouitium agere*: ἐὰν γὰρ μὴ ἀποκαρῇ, ἀλλὰ ῥασοφορήσῃ. *Si quis non tonſus fuerit, ſed raſum ferat*. Et in Euchologio, vt vidimus, ponitur *Ordo inſtituendi Nouitium raſam ferentem*. Quid autem *raſa*? Vide Onomaſticon Roſweydi.

Iſagomeni à Græcis dicti.

Baſil. interrog. 13. reg. fuſ. diſp.

Caſſian. lib. 4. cap. 8.

Neopages. Iſidor. lib. 1. Epiſt. 258.

Climac. grad. 4.

Raſophori à veſte raſa, quam gerebant.

Baſil. in can. 5. Syn. Conſtantinop. I. & in can. 19. Epiſt. S. Baſil. ad Amphiloc.

Roſvveyd. v. Schema.

VIII. OCTAVÒ, deductâ à militiâ metaphorâ, paſſim dicuntur TIRONES, ſiue tamquam noui milites, vt iam profeſſi ſint veterani. Monachos autem eſſe *Milites* Chriſti, Regulam, Legem ſub quâ militare cupiant, alibi à nobis dictum fuſiùs. Sed quod huius loci eſt, *Tirones* erant iuniores, qui publicis ſtipendijs in militari diſciplina inſtituebantur, & militiæ deſignati, ad pugnam exercebantur: qui deinde, vbi ſatis videbantur inſtructi, in numeros referebantur, nec antea priuilegia militiæ habebant. Quod ſanè & nouis Chriſti militibus conuenire nemo negauerit. Hi enim nonniſi poſt Nouitiatus experimenta profeſſorum adſcribuntur numero, & eorum gaudent prærogatiuis.

Tirones.

* In Cal tech. part. 2. diſq. 1. Quales hi in militiâ.

IX. NONÒ, dici etiam poſſunt CANDIDATI. Nam vt illi, qui Magiſtratum aut dignitatem aliquam ambiebant apud Romanos, eamque conſequi ſperabant, à candidâ veſte, quâ poſtulationis tempore induebantur, *Candidati* dicti, nomenque poſteà extenſum eſt ad eos, qui quoduis munus petebant; ita non incongruè Nouitij, *Monaſtices Cãdidati*, appellari poſſunt. Ita Quintilianus, *Candidatos eloquentiæ*; Plinius, *Candidatos gloriæ & immortalitatis* extulit: Et Hieronymus Catechumenũ vocauit *Candidatum fidei*, qui in vitâ S. Martini eſt *Candidatus*

Candidati. Quales hi apud Romanos.

Quintil. lib. 12. Plin. Panegyr.

Hieron. Epiſt. ad Pamach.

NOVITIATVS.

didatus baptiſmatis. Et verò, vt magna eſt Monaſticæ Profeſſionis cum baptiſmo cõgruentia; vt infrà ex profeſſo probabimus; ita *Nouitij* Catechumenis quàm ſimillimi. Nam vt illi Carecheſi ad baptiſmum per aliqnod tempus præparabantur, fidei rudimentis, & de abrenunciando diabolo & adhærendo Chriſto ſeriò inſtiruebantur, & ſeorſim ab alijs in Eccleſiâ orabant; non ſecus *Nouitij* probationis tempore ad Monaſticæ vitæ profeſſionem ſaciendam regularibns inſtituuntur diſciplinis; atque vt illi diabolo, ſic hi abrenunciant ſæculo, poſſeſſionibus, & propriæ voluntati; nec profeſſis permixti, ſed ſeorſim in Cellâ Nouitiorum, ex Benedictinâ Regulâ, meditantur, manducant, & dormiunt.

Nouitij Catechumenis comparantur.

Item, Clericis primæ tonſuræ.

Sunt deniqne Nouitij inſtar Clericorum primæ tonſuræ, qui & comam capitis deponunt, Clericalem veſtem accipiũt, & ad ſacros ordines ſuſcipiendos præparantur: ſic & *Nouitij* per monaſticam tonſuram & ſæculariũ depoſitionem veſtium, expoliant, ſe *veterem hominem*, & aſſumptione, vt nunc fit, monaſtici habitus, induuur *nouum, qui ſecundum Deum creatus eſt.* Et ſic initiati ad Profeſſionum gradus per hæc tirocinia diſponuntur.

Ephes. 4.

DISQVISITIO II.

Vt explorandi Nouitiatum *appetentes.*

Veterum in admittendis Nouitijs cautio.

AD Religioſæ vitæ tyrocinium non temerè obuios quoſque admiſſos; ſed eorumdem ſpiritum, voluntatemque multis antea experimentis tentatam exploratamque, veterum inſtruimur monumentis. Quibus S. BENEDICTVS inhærens, ſapienter admodum ita decreuit: *Nouiter quis veniens ad conuerſionem, non ei facilis tribuatur ingreſſus: ſed, ſicut ait Apoſtolus; Probate ſpiritus ſi ex Deo ſunt.* Vario enim ſpiritu homines agi ſolent in rebus ſiue amplectendis, ſiue fugiendis, ſed non omnis inſtinctus, ſeu ſpiritus ex Deo eſt. Nonnunquam enim transfigurat ſe Angelus Sathanæ in Angelnm lucis. Optimè proinde monet Apoſtolus: *Nolite omni ſpiritui credere, ſed probate ſpiritus ſi ex Deo ſunt.* Vt enim Nauræ non omni obſecundanr vẽto, ne à portu aberrent, aut in Syrtes, & breuia agantur: ita non omni impulſui, aut deſiderio eſt credendũm, ne aut ipſe Nouitius, ant Superior grauiter hîc hallucinetur. Quemadmodum autem IESVS *plenus ſpiritu ſancto,* vt Lucas ait, *regreſſus à Iordane, agebatur à Spiritu in deſertum:* Ita planè optandum, vt qui poſt baptiſmum à ſæcularium hominum turba ſe cupit ſubducere, & religioſæ vitæ ingredi ſolitudinem, id non faciat, niſi ductu & impulſu Spiritus Sancti. Verùm, cùm non rarò contingat quoſdam ſpiritu vanitatis, ſuperbiæ & ambitionis, hanc viram appetere, aliud nihil ſpectantes, quàm vt commodè poſſint vitam abſque magno labore tranſigere, aut alium ſiniſtrum intendentes finem; meritò S. BENEDICTVS præcipit probari ſpiritus, ſi ex Deo ſunt. Et ſauè vel ipſa *Schola Dominici Seruitij*, quam S. P. nobis conſtruxir, hoc ſuo iure exigere videtur. Veteres enim illi Philoſophi ad humanæ ſapientiæ ſtudium non admittebant quoſuis, ſed magno delectu ingenium, naturam, moreſque ſingulorum explorabant. Ariſtoteles prçloquijs ſeu proëmijs ſcabroſa & ardua proponẽs, ſtupidos & negligentes arcebat, viuidos & perſpicaces ad ſcholam inuitabat. Bion pueros delicatiores haud putabat diſciplinis idoneos, *tenellum caſeum,* inquiens, *hamo haud attrahi.* Querebatur Cynicus ille, fictiles ollas non emi, niſi tinnitu aurea explorarentur; ſolo autem aſpectu contentos eſſe, qui emerent hominem. Cur igitur ſine delectu ac præuio examine, quoſlibet paſſim ad ſpiritualis vitæ Gymnaſium admittamus? Accedit & altera, à Spirituali militiâ deducta ratio; quam, vt Vegetius ait; *Non ſtatim punctis ſignorum inſcribendus eſt Tiro, verùm ante exercitio prætentandus, vt vtrum verè tanto operi aptus ſit, poſſit dignoſci.* Ita & hi, qui ſacræ militiæ (quo nomine inſtitutum ſuum, vt aliàs probauimus, S. BENEDICTVS non ſemel inſigniuit) optant inſcribi; accuratè & ſeriò priùs ſunt examinandi, quo ſciarur quinam poſſint admitti, qui debeant refutari. Benedictus XII. requirit, *Non recipiantur aut induantur niſi perſonæ idoneæ; vel de quarum idoneitate veriſimiliter ſpes exiſtat: & tales per quos Deo in diuinis officijs congruè deſeruiri ſeu impendi valeant obſequia opportuna.* Quæ verba explanans Boerius, ait: *Non ergo tales debent eſſe corpore vitiati, non ægroti, non bigami, non ſpurij* (quamquam tales religio habilitet, præterquam ad prælationẽ) *non ratiocinijs obligati, nõ viduarum aut corruptarum mariti, non mẽbris mutilati, non vſurarij, nõ ſimoniaci, non qui ſcenam exercuerunt, non qui publicam pœnitentiam egerunt, non qui in ſuriâ inſaniũt, non qui colliſionem diabolicam pertulerunt.* Hi autem cùm iure ſacris Ordinibus arceantur, arbitratur Boërius, eoſdem etiam à Monaſtico S. BENEDICTI Ordine reijciẽdos, in quo *ad ampliationem cultus diuini* Clementinâ ſtatuit, vt *Monachi quilibet ad monitionem Abbatis ſe faciant ad omnes Ordines, excuſatione ceſſante legitimâ, promoueri.* Meritò proinde memoratis laborantes defectibus refutandi, aut ſaltem de ijs admittendis accuratiùs inſtituendum examen.

Reg. c. 58.

Vario ſpiritu aguntur homines.

1. Ioan. 4.

Ideò explorandi tyrones.

An à Spiritu ſancto moueantur. Lucæ 4.

Aut alio humano.

Philoſophi delectum habebant Adoleſcentum, quos erudirent.

Laërt. lib. 4. de vit. Philoſoph.

Quidni & examinentur admittendi ad Aſceteriũ.

Veget. lib. 1. de re milit. cap. 8.

Et ſacram militiam?

Benedict. cap. 22.

Quales recipiẽdi iuxta Benedictinam.

Quales refutandi.

Qui inepti ad ſacros Ordines.

Clem. de ſtat. Monach. cap. ne in agro.

Digitized by Google

Leuit. 21.

men. Cùm in legali illo Sacerdotio Dominus iuſſerit dici ad Aaron: *Homo de ſemine tuo qui habuerit maculam, non afferet panes Deo ſuo, nec accedet ad miniſterium eius: ſi cæcus fuerit, ſi claudus, ſi paruo vel grandi vel torto naſo, ſi fracta pede, ſi manu, ſi gibbus, ſi lippus, ſi albuginem habens in oculo, ſi iugem ſcabiem, ſi impetiginem in corpore, vel hernioſus.*

Olim examinabantur qui ad Monachatum aſpirabant.
Reg. Pach. art. 26.

Antiquiſſimum eſſe ante habitus ſuſceptionem poſtulantium qualitates examinari & expendi, ex ſcriptis Patrum cognoſcimus Regulis. S. Pachomius conſiderari iubebat, *ne fortè mali quippiam fecerit, & turbatus ad horam timore diſceſſerit: aut ſub aliquâ poteſtate ſit.* S. Baſilius cùm dixiſſet Ieſum Saluatorem iuuenem illum, qui ad ſe venerat, interrogaſſe de priore vitâ, ſubiungit:

Baſil. in reg. fuſ. diſput. interrog. 10.
De ſuperiore, quam duxerunt, vitâ.

Sic quoque faciendum nobis eſt, vt videlicet illorum, qui ad nos manſuri nobiſcum, accedant, diligenter quæ ſuperior vita fuerit, inquiramus. Et ſi quidem aliquos inuenerimus, qui aliquos iam in eâ progreſſus ad virtutem fecerint, iis ad perfectionem propius pertinentia præcepta commendemus. Quos verò ab ea vitæ genere quod aut vitioſum ſit, aut quod inter bonum malumque medium ſit, ad illud quod perfectum in Dei cognitione poſitum eſt, animaduerterimus ſe velle transferre, eos exquiramus, qui ipſorum mores ſint, non conſilio inſtabili, & ad conſtituendum quiduis in vtramlibet partem præcipiti. Si quidem in iis, qui iſtiuſmodi ſunt, magnopere ſuſpecta haberi inconſtantia debet.

Clim. ad Paſt. cap. 10.
Ad peccatores.

Cōſonat his Climacus Religioſum Paſtorem monens, vt rogetur tiro, *quid ſingillatim deliquerit*, idque conſeruandæ in ipſo modeſtiæ, & radicandæ charitatis cauſſa.

Ferr. cap. 5.
An liber, an ſeruus eſſet.
Fruct. cap. 22.

Ferreoli Regula interrogari iubet, *An liber ſit? ſi nulla præter deuotionis cauſſam compulſus Monaſterium duxerit expetendum?* Regula Fructuoſi: *Vtrum liber an ſeruus ſit; vtrum bonâ & ſpontaneâ voluntate, an fortaſſe qualibet compulſus neceſſitate conuerti voluerit.* Similia habet Regula Ternatenſis.

Quid de hoc examine ſtatuerint Benedictini.
Bern. Caſſin. apud Boët.

Sed iam quid noſtri in hoc ſcrutinio iudicauerint inquirendum, videamus. Bernardus Caſſinenſis exponens illud: *Probate ſpiritus*, ait: *An ſcilicet impetu Dei vel diaboli, vtrum veniat ad decipiendum, an ad proficiendum: an impellat egeſtas, an alia aduerſitas: an ſit cholericus, qui citò & impetuosè mouetur: an ſit melancholicus, cuius ira nimiùm perſeuerans, aut ad aliqua fatuè aggredienda impellit.* Sic ille.

Patres Caſſinenſes.
Caſſin. in declarat. ad cap. 58.

Iuuerit autem hęc ex Benedictinarum Congregationum intelligere Conſtitutionibus. Caſſinenſes præſcribunt: *Vt de vitâ, natalibus, moribus & litteratura, aliiſque qualitatibus Nouitiorum, antequam ſuſcipiantur, diligenter Superiores inquirant.*

Camaldulenſes.
Camald. in cap. 58.

Similia ferè habent Camaldulenſes, qui volunt inquiri, *cuius ſit filius, cuius famæ fuerint parentes, cui vacauerint vſque ad ipſum* A *diem, quam ætatē habeant, vtrum ſit ſanus mente & corpore.*

NOVITIATVS.

Morbis enim aut defectibus corporis obnoxii ad Religionem non ſunt admittendi, præſertim qui occultum, aut incurabilem habent morbum, aut qui in ſuſceptione vel executione ordinum patiuntur impedimentum.

Burſfeldenſes.
Burſfeld. diſt. 1. c. 1.

Addunt Burſfeldenſes inquirendum; *An exierit de alio ordine, an ſit conditionis ſeruilis, an alicui mulieri fidem ſpoponderit, an cuiquam obligatus ad ratiocinia.*

Valliſoletani.
Valliſol. in Conſt. cap. cap. 71. & in cap. reg. 58.

Præter hæc examinari volunt Valliſo- B letani, vel miſſionis Anglicanæ Patres: *An propoſitum habeat ſeruiendi Deo, & ſeruandi Regulam inuiolabiliter in quantum ſanat? an delictum ſcandaloſum perpetrarit, pro quo trahendus eſſet ad aliquod tribunal? ſi ſciat Latinè loqui & intelligere? an corpus habeat habile & paratum ad religionis mortificationes ferendas?*

Clementis 8. decretum pro recipiendis Nouitiis.

Religio autem mihi fuerit prętermittere hîc ea, quæ Clemens VIII. in *Inſtitutione ſuper receptione, & educatione Nouitiorum*, anno M. DC. III. iudicauit indaganda. *Superio-* C *res*, inquit, *diligenter exquirant, quo ſpiritu, quâ mente, ac voluntate id regularis vitæ genus elegerint, quem ſibi finem propoſuerint, num zelo melioris frugis, ac perfectioris vitæ, & vt Deo liberiùs famulari poſſint, an potiùs leuitate, vel humano aliquo affectu, aut inordinato animi motu ducantur, & an eorum parentes ope, & ſubſidia ipſorum indigentes deſtituantur.* Hæc ſummus Pontifex.

Nihil in hoc genere nimium cenſetur.

Et hoc quidem in genere nulla videtur nimia eſſe poſſe ſolicitudo, quare prudenter fecerint Superiores, ſi nullos ad Reli- D gionem admittant, quàm quos probabiliter conſtet à Deo ad hoc vitæ genus vocari, ac deinde, ſi poſtquam iam adlecti ſunt, ſedulò maturéque, & per otium, toto à Superioribus probationis tempore aduertatur, num in iis ipſi admittendis peccarint, vel decepti ſint; àc tum ſi deceptos ſe deprehenderint, inutiles hoſce fucos foras expellant: non ſecus ac ſanus ſtomachus à ſe etſi non ſine moleſtiâ ac difficultate, nimiùm, quem admiſit cibum, quique corpori afferret detrimentum, eii- E cit.

Superiores qui ſe gerent circa recente nouitium.
Indignos recipere, nefas.

Illos autem admittere, quos Omnipotens ad hoc non vocauit, quid, obſecro, eſt aliud, quàm Religionem penitus euertere & deſtruere? Sedulò proinde & hoc conſiderandum, cuius indolis, ingenii ac iudicii ſit, qui admitti poſtulat, & num ea habeat talenta, quibus Dei gloria, & Ordinis profectus queat promoueri.

Alia notanda in Nouitiis.

Animaduertendum præterea, nū placidus ſit, manſuetus & ductilis: vt in quamcumque eum formam flecti velis atque aptari, eam non inuitus ſubeat ac ſequatur, quouis loco eum ſtatui contigerit, eo-

dem

NOVITIATVS.

dem ſit & ipſe conrentus. Nam qui proprio iudicio pluſculum tribuunt, vix vmquam benè diſcunt parere, & obſtreperi plerumque ſunt ſuis Magiſtris, & non ſe alijs, ſed alios ſibi volunt accommodari. Nouitij enim veteranis, non hi illis ſunt adaptandi. Hæc autem aliaque ſimilia cognoſci poterunt ex ſuperiori vitâ.

DISQVISITIO III.

Quibus ex cauſſis contingat inutilium perſonarum ſuſceptio, & quomodò illæ diluendæ?

Indiſcreta Nouitiorũ inutilium receptio Religioni exitium adfert.

DOCTISSIMVS Abbas Trithemius, qui lugubri ſermone florentiſſimi Ordinis S. BENEDICTI miſerandam ruinam non ſemel deplorauit, venatus aliquando duodecim vulpeculas paruulas, quæ ſpiritualem hanc vineam Domini Sabbaoth demoliuntur, primam omnium poſuit, *Indiſcretam ſuſceptionẽ inutilium perſonarum: Hæc,* inquit, *calamitas, ſicut in Ordine eſt prima; ità quoque ad deſtructionem omnis diſciplinæ fortiſſima. Cùm enim inutilis quiſque ad Ordinem recipitur, vigor conuerſationis Monaſticæ diſſipatur: quoniam is, qui cum alijs in ſtadio quotidiani certaminis currere debuerat, longè retrò perſiſtens, claudus & debilis vacillat.* Sed quid dicit Scriptura? *Prouerbium eſt, Cæcus & claudus non intrabunt in templum.* Qui autem ſunt cœci? niſi ingenij, intellectus, & iudicij oculis priuati? qui verò claudi? qui non rectè incedunt viâ Domini, ſed ſiniſtrâ aliquâ intentione ingredi Religionem petũt.

Trithem. orat. 5. in conuentu Abbatum habita.

2. Reg. 5.

Cauſſa huius receptionis.

Sed lubet hîc cauſſas diſquitere, ac cõfutare, ob quas inidoneos admitti plerumque contingat: quo hoc religioſæ diſciplinæ excidium liceat euitare.

I. *Commendatio virorum grauium.*

PRIMA ſit, quòd *Candidati* à perſonis grauibus, & quibus multùm deferri ſolet, commendantur. Si enim Benefactores, Magnates, Viri principes, aut magnæ auctoritatis admiſſionem alicuius vrgeant, Superiores illis volentes gratificari, vix audent eos repellere, qui aliàs meritò eſſent reijciendi. Sed nullius tanta deberet eſſe gratia, vt eius intuitu indignus admitteretur. Quâ in re conſtantem omninò decet eſſe Superiorem: ne aut beneuolentiâ, aut conſanguinitate, aut potentium auctoritate à vero deflectat. Cogitet plus ſe Religioni, cui præeſt, quàm ſanguini & potentiæ debere. Commendatores plerumque qualitates *Candidati* exaggerant, multiſque efferunt laudibus, quæ plerumque tantæ non ſunt, quantæ prædicãtur; quare illis tanta fides adhibenda non eſt, ſed omnia diligenter exploranda; niſi talis fortè ſit Commendator, de cuius ſinceritate & A prudentiâ minimè dubitetur, quique non minùs domus & Ordinis totius bonum quærat, quàm ipſi domeſtici. Tum verò minùs credendũ commendationibus, cùm qui eas faciunt, haud facilè ſibi patiuntur ſatisfieri, & eorum intereſt, vt recipiantur. Taceo plerumq; defectus, prauoſque habitus taceri, aut ita extenuari, quaſi nullum ex illis timendum eſſet periculum.

Superiorem à verò non debet retrahere.

Commendatores quomodò audiendi.

Qui ſuſpecti.

II. *Recipientium cupiditas.*

Turrecr. tract. 124. in reg. S. Bened.

SECVNDA cauſſa, quam attingit Turrecremata, oritur ex cupiditate recipientium. Sicut enim nautæ aliquando ægro- B tantes, non ex toto mortuos in mare non timẽt proijcere, vt bonis eorum fruantur: ſic aliquibus nulla religio eſt, homines adhuc mundo viuentes ſudario inuoluete, & in ſepulchro clauſtri ſepelite, vt commodum temporale poſſint acquirere. Sudarium eſt habitus Religioſorum, cùm in eo ipſi conſueuerint ſepeliri. Mortui debent eſſe mundo, qui in hoc ſudario inuoluuntur. Sed proh dolor! contingit non rarò admitti illos, qui plura habent talenta argẽti, quàm ingenij, aut bonæ indolis. Dum C enim Superiores volunt rem familiarem augere, vt plures in Religione alant, aut debitis ſatisfaciãt, vel noua loca exſtruant, aut reficiant vetuſta, faciliùs locupletes, & qui dotem Monaſterio inferant, admittuntur. Perperam ſanè. Maior enim cura eſſe deberet morum, pietatis & ingenij, quàm amplificandi Monaſterij facultates. Cenſus enim, & argẽtum, quod tirones adferunt, expendetur, ineptus verò Religioſus, in loco permanebit, & talis fortè erit, qui ſufficiat ad ceteros exagitandos, & fatigan- D dos. Crediderim equidem nonnullos Superiores magnâ pecuniæ copiâ velle redimere, vt à refractarijs Religioſis liberentur, cùm pluris facienda ſit concordia & pax religioſæ congregationis, quàm theſauri diuitiarum. Sed ſerum nimis eſt hoc votum, poſt emiſſa Religionis vota; antè proſpectum oportuit, cùm refutare liberè licebat.

Quæ virtutem poſtponit nummis.

Abſumitur aurum, onero ſemper erit ineptus Religioſus

III. *Præpoſtera pietas & commiſeratio.*

TERTIA cauſſa eſt, præpoſterũ quoddam pietatis vel compaſſionis genus velo charitatis tectũ: quidam enim religioni ſibi E ducunt, ſi quempiam ab Ordine excludãt, qui ad illum adiungi petat, aut iam admiſſum & inidoneum repertum ab illo expellant, quia nimirùm perſuaſum habent, in cauſsâ ſe futuros, quòd anima hęc tam eximio Religionis bono careat, quodq; pauciores ad Religionem conuolabunt. Sed crudelis hęc clementia cenſeri debet, quæ vt paucorum non proborum ſaluti conſular, optimos quàm plurimos animarum periculis exponit; & res hæc in vniuerſi corporis vergit interitum, pluſque vnius ſæpe nocebit improbitas, quàm plurimo-

Quæ crudelis potiùs cenſenda, quàm pia.

rum

Mala quæ hinc oriuntur.

rum probitas adferet emolumenti. Deinde, noxia hęc cōmiſeratio in cauſſa erit, vt in multis ſic admiſſi peccatis Prælati conniueant, itaque omnis paulatim religionis vigor intermorietur. Præterea, nō eſt proprio nocēdum Monaſterio vel Ordini, quo huic, vel illi cōſulatur Nouitio: adeò enim hæc charitas non eſt, vt etiam veræ charitati aduerſa ſit impoſtura: charitas quippe maius ſpectat bonum, & eius cauſsâ interdum negligit minus. Nam (vt docet Ariſtoteles) *quò ad plures bonum ſpectat & diffunditur, eò ipſum & maius & diuinius eſt.* Potiùs igitur curandum bonum Ordinis, quàm cuiuſcumq; hominis in particulari. Hoc enim ſi attenderetur, iã diſſolutiſſimi quique admittendi eſſent: quòd horum in maiori periculo verſetur ſalus. Refutandi igitur omnes quos conſtat à Deo non vocari, nec inſtructos ſufficientibus talentis.

Ariſt. lib. 1. Ethic. c. 2.

Bonum Ordinis priuato cuiuſque ante habendum.

VI.

Zelus propagandi Ordinem.

QVARTA cauſſa eſt, falſus quidam zelus augendi & dilatandi Ordinem, vt in plura ſenſim ſe diffundat Monaſteria, aut plures in vno habeātur perſonæ. Importunus hîc zelus à Franciſco Riberâ detectus, & reiectus eſt, cuius verba hîc lubet annumerare: Multùm ad incolumitatem omnium Religionum pertinet, vt pauci in eas admittantur, ijque huiuſmodi, vt certis argumentis conſtet vocari à Deo ad illam Religionem. Certis, inquam, & diuturnis; non enim facilè omni ſpiritui, & omni vocationi credendum eſt, ſed probandi ſunt *ſpiritus an ex Deo ſint:* nam ſæpè ex eo non eſſe, qui maximè vidētur, exitus indicauit. Indicauit etiã longi temporis vſus, nullam eſſe certiorem, ac præſentiorē Religionis peſtem, quàm multitudinem. Nam quæ dicuntur peſtes, & ſunt, ambitiones, auaritiæ, voluptates, contentiones, & æmulationes, ex multitudine oriuntur. Ac ſi quis putat in magnâ hominũ multitudine mortificationem, & humilitatem, & pacem concordiamque animorũ conſeruari poſſe diu, id putat, quòd neque in hunc diem vſque factum eſt, neque fiet. *Quid eſt* (inquit Salomon) *quod fuit? ipſum quod futurum eſt. Quid eſt quod factum eſt? ipſum quod faciendum eſt.* Pauci, qui perfecti eſſent, aut qui ex animo ad perfectionem properarent, omni tempore inuenti ſunt; multi qui diu, nullo. Senex eſt iam mundus, non mutabit mores opinor. Quod pretioſum eſt, rarum ſemper fuit, & *ſtultorum infinitus eſt numerus.* Cōſideremus matrem omnium Religionum Eccleſiam. Cùm pauci erant, erat omnium *credentium cor vnum, & anima vna,* communia erant omnia, *neque quiſquam aliquid ſuum eſſe dicebat.* Qui poſſeſſiones habebant, vendebant; & pecuniam ponebant ad pedes Apoſtolorum. Auctus eſt numerus, & imminuta ſanctitas, vt verè dicat Iſaias. *Multiplicaſti gentem, non magnificaſti lætitiam.* Peruenit Apoſtolorum numerus ad duodenarium, vnus fuit & proditor inuentus. Additi ſunt LXXII. Diſcipuli, vnus ex eis nouæ hæreſis Auctor extitiſſe putatur à multis Nicolaus. Putamus aliquam Religionem vel ſanctiorem eſſe Eccleſiâ Catholicâ, vel maiori Dei prouidentiâ gubernari? Quod igitur paſſa eſt mater, filiæ non patientur? Sed in Eccleſiâ bonos, & malos eſſe oportuit, quæ ſimilis eſt *Sagenæ miſſæ in mare, & ex omni genere piſcium congreganti;* in ijs autem qui lumen Eccleſiarum, & exemplar ſanctitatis, & quaſi ſtellæ lucentes in cœlo eſſe debent, nullos eſſe oportebat (ſaltem poſt tempus probationi præſtitutum, vt mali foras mittantur) qui non eſſent iam perfecti, aut perfectionis ſinceri, verique ſectatores. Quorſum enim probationis tempora conſtitui in Religionibus Deus voluit, niſi vt illi excluderentur, qui tales non eſſent? At nunc earum moderatores nullâ de re magis ſollciti eſſe vidētur, quàm de ſuâ quiſque Religione augendâ & propagandâ, deque nouis domibus exſtruendis, nec quotidianâ malorum experientiâ vnquam admonentur. Hactenus ille.

Refutatur. Ribera in cap. 2. Oſeæ num. 101.

Pauci & probati in Religiones admittendi.

Multitudo non promouet perfectionem.

Eccleſ. 1.

Pauci ſemper electi. Eccleſ. 1.

Act. 4.

Eccleſia ſeculi aucta numero.

NOVITIATVS. Iſai. 9.

Id vſu venit in Religionibus.

Matth. 13.

Nec deberet tamen, cùm probationis tempus huic malo occurrere poſſit.

V.

Difficultas reijciendi Tirones ex vano metu.

QVINTA cauſſa eſt, Difficultas reijciendi Tirones, quos per experimenta cōſtat eſſe inidoneos. Dum enim verentur Superiores, ne qua parentibus eorum, qui dimittuntur, moleſtia & confuſio naſcatur, vel ne aliquorum calumnias, oblocutioneſque ob hoc patiantur; aut quod eiectus diſſolutè deinde victurus, aut in deſperationem abiturus ſit: hinc ſcilicet in illum eligunt eſſe pij, in Religionem verò vniuerſam immites & crudeles. Cur autem metuunt hominum iudicia, & offenſiones, qui ſeipſos Deo totos in holocauſtum obtulerunt? Deinde ſi vſpiam, hîc certè locum habet illud Hieronymi: *Prima virtus Monachi eſt, hominum contemnere iudicia.* Generosè dixit B. Tereſia ſuis Monialibus: *Intelligat pars, & cognoſcat ſemel mundus, liberum eſſe vobis minus aptas Nouitias expellere: cùm in Monaſterijs, in quibus vita viget ſeueritas, multa eius rei occurrant occaſiones, & vbi vobis id moris eſſe ſemel innotuerit, iniuriam id vel graue nemini reputabitur.* Præcedenti autem capite ita ſcripſerat: *Quod in Monaſterijs nonnumquam contingit, magnam mihi commiſerationem mouet. Sæpenumero enim, vel neceſſariorum conſanguineorumque ipſarum intuitu, vel ne acceptam dotis pecuniam reddere compellantur, furem ſuâ in domo Superiores agere ſinunt, à quo theſaurus domeſticus ſurripiatur. Hanc ob cauſam Patres & maiores noſtri integrum vnum probationis*

Spernenda hominum iudicia, & liberè dimittendi inepti ad Religionem.

Hieron. Epiſt.

S. Tereſ. in viâ perfect. cap. 14.

Suadet S. Tereſia.

Quæ optaſſet decennij probationē.

NOVITIATVS.

tionis annum inſtituerunt; equidem verò vellem, is mos inueheretur, ne qua ante decennium ad profeſſionem admitteretur.

Alia monita. Scriban in medico relig. lib. 1. cap. 11.

Vt igitur hæ aliæque omnes cauſſæ præſcindantur, cùm viro docto concludendum: non facilè admittendum de quo merita dubitatio moueri poſſet; imò non admittendum, quàm diu iuſtæ dubitationis metus ſubeſt. Deinde plures in omni admiſſione in conſilium vocandi, quo certius aliquid ſtatuatur, ne vnius potiùs Superioris affectu, quàm plurium ſententia res peragatur. Hinc Caſſinenſes requirunt licentiam Capituli generalis, aut Patris Præſidentis, eaque habitâ, non indui Nouitium permittūt, *ſine conſenſu maioris partis Seniorum Monaſterij, in quo veſtiendus deputabitur.*

Caſſinenſ. in declarat. cap. 58.

DISQVISITIO IV.

Vt Sacerdotes & Clerici ad Ordinem admittendi?

Ordo, quem tenuit S. Benedictus de Nouitijs ſcribens.

POSTQVAM S.P. diſciplinam ſuſcipiendorum accuratè, & piè adumbraſſet; peculiaribus mox capitibus agit de ijs perſonis, in quarum admiſſione particularia quædam occurrunt conſideranda. Tractat proinde *De filijs nobilium vel pauperum, quomodo offerantur: De Sacerdotibus & Clericis, qui in Monaſterio ſe ſuſcipi rogauerint: De Monachis peregrinis* (ſiue alterius Inſtituti & Ordinis) *qualiter ſuſcipiantur.* De his proinde & nobis hoc *Tractatu* agendum, de *Pueris* autem cùm perſcriptum Tractatu ſuperiori; hîc primùm ſe offerunt *Sacerdotes & Clerici*, in quorum receptione, quæ ex Regulæ præſcripto obſeruanda, hîc expendemus. Nam ob Sacerdotij reuerentiam, & Clericatus honorem, videbantur prærogatiuâ aliquâ donandi, & indulgentiùs tractandi. Verùm, quid illis tribuendum, ex Sanctiſſimi Legiſlatoris ore audiamus. *Si quis*, inquit, *de ordine Sacerdotum in Monaſterio ſe ſuſcipi rogauerit, non ei citiùs aſſentiatur: tamen ſi omninò perſtiterit in hac petitione, ſciat ſe omnem Regulæ diſciplinam ſeruaturum, nec aliquid ei relaxabitur, vt ſit ſicut ſcriptum eſt; Amice, ad quid veniſti?*

Cap. 59. Cap. 60. Cap. 61.

Quid de Sacerdotibus, & Clericis ſtatuerit.

Cap. 60.

Hi olim ad Monachatum conuolabant.

Colligimus hinc PRIMÒ, S. BENEDICTI æuo Sacerdotes & Clericos, quamuis Monachis ipſis excellentiori eſſent in Eccleſiâ gradu, pœnitentiæ tamen, aut perfectioris vitæ deſiderio, ad Monaſterium conuolare ſolitos. Quod quidem licere, manifeſtum eſt ex Conc. Toletano IV. *Clericis, qui Monachorum propoſitum appetunt (quia meliorem vitam ſequi cupiunt) liberos ab Epiſcopis in Monaſterijs largiri oportet ingreſſus: nec interdici propoſitum eorum, qui ad contemplationis deſiderium tranſire nituntur.* Idem ſtatuitur in Conc. Auguſtano can. 7. quæ Concilia cuiuſuis gradus Clericos vſque ad ipſos Sacerdotes comprehendunt. In MS. Regulæ noſtræ exemplari Monaſterij S. Hadriani Gerardimonte, lemma cap. 60. ſic exprimitur: *De Epiſcopis qui in Monaſterio habitare voluerint.* Quod probat Rupertus Tuitienſis: Ne verò abſonam credas epigraphen, audi Petrum Venerabilem: *Solebant Clerici diuerſorum ordinum, Canonici diuerſarum profeſſionum, & ipſa Eccleſiæ cacumina, Epiſcopi dico, pontificalem dignitatem pro abiectâ Monachorum vilitate commutare, & de ſummis Eccleſiaſticorum honorum gradibus, ad humilem ſe huius propoſiti ordinem inclinare.* Vide autem apud Arnoldum Wion Elenchum Epiſcoporum, qui abdicato Epiſcopatu, Ordinem Monaſticum ingreſſi ſunt: alterumque ſimilem à Renato Choppino contextum.

Tolet. 4. can. 49.

Licitè.

Imò Epiſcopi fiebant Monachi.

Rupert. lib. 3. in Reg. S. Bened. c. 7. Petr. Ven. lib. 2. Epiſt. 12.

Wion lig. vit. lib. 2. cap. 58.

Chopp. Monaſt. l. 2. tit. 1. n. 2.

SECVNDÒ, conſideranda proprietas verborum S. BENEDICTI: *Si quis de ordine Sacerdotum in Monaſterio ſe ſuſcipi rogauerit;* nō autem, vt antea de omnibus promiſcuè loquebatur, *Noniter quis veniens ad conuerſionem*, cenſentur enim Clerici à ſæculo conuerſi, cùm Clericatum ſuſcipiunt. Sic in Cabilonenſi Conc. prohibetur: *Ne ſæculares, qui nondum ſunt ad Clericatum conuerſi, res Parochiarum debeant habere commiſſas.* Et in Conc. Arelatenſi decernitur; *Ne Pontifices Presbyterij, vel Diaconatus honorem conferre præſumant laicis, niſi anno integro fuerit ab eis præmiſſa conuerſio.*

Clerici non dicuntur propriè conuerſi ad Religionem. Cap. 58.

Cabilon. can. 5.

Arelat. can. 2.

TERTIO, non quidem citiùs Sacerdoti, aut Clerico vult tribui ingreſſum, quàm ceteris: tum vt eorum probetur conſtantia, tum quòd propter perſonæ dignitatem non recedatur à iure communi: tum etiam vt probetur, *verum Spiritu S. afflatus, an alio veniat Spiritu commotus atque tentatus*, ait Smaragdus. Pergit S. BENEDICTVS: *Tamen ſi omninò perſtiterit in hac petitione, ſciat ſe omnem Regulæ diſciplinam ſeruaturum.* Nam vt Alexander III. ait: *Dignum eſt vt qui ſimilem cum alijs vitam ſuſcipiunt, ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam. Nec aliquid ei relaxabitur*, de regulari obſeruantiâ, iuxta Boerium: vel ſecundùm Bernardum Caſſinenſem, nihil relaxabitur *de gradibus probationis, qui ſunt tres. Nam per quatuor aut quinque dies ad portam Monaſterij erit. Deinde in cellâ hoſpitum erit paucis diebus, id eſt, duobus menſibus, & decem in cellâ Nouitiorum. Et ita annus exit eius probationis, ſicut & reliquis Nouitijs.* Ita ille; quem de more ſublegit Turrecremata: cui conſentit & Craeſbeeck, alijque.

Sacerdotes & Clerici non faciliùs admittendi quàm alij.

Lib. 3. decret. de ſtat. Monach. cap. recolentes.

Et eodem modo probandi.

Bern. Caſſin. apud Boët.

De tempore probationis, vide infrà tract. 3. Diſq. 3.

Quod autem ait: *Vt ſit ſicut ſcriptum eſt: Amice, ad quid veniſti?* non hos tantùm, ſed omnes ſpectat Monachos, quos hæc ſen-

Amice, ad quid veniſti explicatum.

tentia

tentia officij ſui admonet, & hoc nomine latiùs expendimus 2. *Part. Catechiſmi Monaſtici.*

In præfat. pag. 137.

Priuilegia Sacerdotis Nouitij.

QVARTÒ, ſubiungit S.P. quas Sacerdoti concedendas iudicat prærogatiuas. *Concedatur*, inquit, *ei poſt Abbatem ſtare*, id eſt, loco ſuperiori, & ante alios nō Sacerdotes. *Quibus tamen* (inquiunt Patres Caſſinenſes) *propter hoc non intendimus præiudicare quoad tempus profeſſionis*. Nam vbi illi ad Sacerdotij gradum quoq́ue peruenerint, tunc priſtinum locum, & ordinem profeſſionis ſuæ recipiunt. Notat verò Smaragdus, ei, qui peccati pondere preſſus, & iam in conſpectu Dei à Sacerdotali eſt honore depoſitus, & vt ſaluetur, clauſtra petit Monaſterij, ſuperiorem locum non eſſe concedendum.

Caſſinenſ. in declarat. cap. 60. Præcedit non Sacerdotes.

Benedicit.

Conceditur ei etiam *benedicere*, id eſt, benedictiones in refectorio ad cibum & potum vel ad lectiones in Eccleſiâ dare, vt explicat Bernardus Caſſinenſis.

Miſſam celebrat in ordine ſuo. Caſſinenſ. ibid.

Deinde licet *miſſas tenere*, id eſt, celebrare in ſuo ordine. Ad quæ verba Caſſinenſes. *Inhibemus etiam etiam plerumque præfatis Sacerdotibus celebrationem miſſarum ad tempus, vt ex hoc eorum humilitas comprobetur, & vt eam etiam meliùs addiſcāt; & tunc ipſi communicent cum Clericis.* Hæc omnia autem Sacerdoti Nouitio hac conditione permittūtur, *ſi iuſſerit Abbas. Sin aliàs*, inquit, *nullatenus præſumat aliqua, ſciens ſe diſciplinæ regulari ſubditum, & magis humilitatis exempla omnibus det. Omnem quippe* (ait Bernardus Caſſinenſis) *materiam auſert præſumptionis, cùm ei ad memoriam reducit ſtatum ſubiectionis.* Et nihil in Sacerdotali ceruice ſplēdidius fulget, quàm humilitas. Pergit verò eandem virtutem Legiſlator ejdem inculcare, ſubdēs: *Si fortè ordinationis, aut alicuius rei cauſſâ fuerit in Monaſterio* (ſubintelligit Smaragdus, *exaltatus*, quod irrepſiſſe videtur in textum Boërij) *illum locum attendat, quando ingreſſus eſt in Monaſterium, non illum qui ei pro reuerentiâ Sacerdotij conceſſus eſt.* Quod dicit, *ordinationis cauſſâ*; Smaragdus & Petrus Diaconus intelligunt, aut quia Sacerdos eſt ordinatus, aut *quia ordinationis miniſterium, id eſt, vt aliquid ordinaret, poteſtatem accepit ab Abbate.* Aliter Paulus Diaconus, exponit enim: *Si fortè fuerit dignus, vt Decanus, Præpoſitus, vel Conſiliator ſit, ſic ſimpliciter hoc quod iniunctum eſt, faciat; ſicut ſimpliciter cum humilitate, reuerentiâ ac ſubiectione locutus fuit, quando Monaſterium ingreſſus eſt.* Sic ille; quem ſequitur Turrecremara. Boërius verò adiungit tertiam expoſitionem: *Intendit*, inquit, *vt tempus conuerſionis diſcernit, vt ſi aliqua ardua ſint in Monaſterio ordinanda, & Abbas petat conſilium à Fratribus, non primus reſpōdeat, non primus loquatur; ſed illo loco quo ingreſſus eſt Monaſterium, vt ab humilitate, quam profeſſus eſt, numquam diſcedat.* De alijs verò *Clericis* ſubiungit S. Pater: *Clericorum autem ſi quis eodem deſiderio Monaſterio ſociari voluerit, loco mediocri collocetur; & ipſe tamē ſi promiſerit, de obſeruatione Regulæ, vel propriâ ſtabilitate.* Ex quo rurſum vides, hos non admiſſos ſine experimentis nouitiatus & profeſſione.

Sed omnia cum imperio Abbatis.

Bern. Caſſin. apud Boër. in c. 60.

Humilitati ſtudeat.

Locus Regulæ in hāc rem variè exponitur. Petr. Diac. Smarad.

Paul. Diac. apud Boër.

NOVITIATVS.

De Clericis quid ſtatuat S. Benedictus.

DISQVISITIO V.

Vt Monachi peregrini admittendi?

ALTERVM admittēdorum genus ſpeciali indigens conſideratione, eſt eorum, qui vel Ordinem, vel Monaſterium profeſſionis ſuæ deſiderant mutare, & in alio recipi; quos *Monachos peregrinos*, ſiue peregrè venientes S.P. nominat. Olim autem, cùm ſtabilitatis votū non emitterent, pietatis cauſsâ varia adibant Monaſteria, & ea præſertim, quæ regularis obſeruātiæ laude cognouiſſent florere. Quod ſi diſciplina illis placuiſſet, ibidem rogabant ſe admitti. Idipſum cum S. BENEDICTI tempore non rarò fieret, operæ pretium putauit, in his quoq́ue Regulę auctoritate proſpicere. Vtitur autem hac diſtinctione: *Peregrinus Monachus*, aut de noto & vicino veniens Monaſterio, aut de ignoto, & in longinquis prouincijs poſito. De priori ait: *Caueat autem Abbas, ne aliquando de alio noto Monaſterio Monachum ad habitandum ſuſcipiat, ſine conſenſu Abbatis eius, aut litteris commendatitijs: quia ſcriptum eſt: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Hinc & in Regulâ à SS. Patribus prolatâ ſcribitur: *Monachum niſi Abbatis ſui aut permiſſu aut voluntate ad alterum Monaſterium commigrantem, nullus Abbas aut ſuſcipere aut retinere præſumat.* Quæ totidem verbis ſunt in Concil. Agathenſi, cui Cæſarius Arelatenſis præſedit. S. Leodegarius: *Statuimus vt nullus Monachum alterius abſque permiſſu ſui Abbatis præſumat retinere.* Synodus VII. *Nō oportet Monachum vel Monacham proprium relinquere Monaſterium, & ad aliud ſe conferre: ſi hoc autem contigerit, ipſum vt hoſpitem accipi eſt neceſſarium: ſed eum recipi ſine mente Monaſterij præfecti non conuenit.* Horum porrò decretorum euidens cauſſa eſt, ne inter Monaſteria rixæ, contētiones, & iurgia oriantur. Hinc in Regulâ Serapionis, Macarij, &c. ſcribitur: *Nec tacēdum eſt, qualiter inter Monaſteria pacem firmam obtineant. Non licebit de alio Monaſterio ſine voluntate Patris Fratres recipere. Quod ſi precatus fuerit ab eo, qui præeſt Patre, vt in alio Monaſterio ingrediatur, commendetur, ab eo ei, qui præeſt, vbi eſſe deſiderat; & ſic ſuſcipiatur.*

Reg. c. 61.

Monachi veteres non vni loco ſe adſtringebant.

S. Benedictus vetuit Monachos noti cœnobij recipi, ſine venia proprij Abbatis.

Cap. 14.

Quod & alij decreuerant.

Agath. can. 27. & apud Grat. 20. q. 4. c. Monachum.

In can. Auguſtodun. num. 10. Syn. 7. can. 21.

Ad tollendas contentiones & lites.

Reg. Serap. cap. 13.

NOVITIATVS.

Reg. Ferreol cap. 6. * *al inſanabiles.* *Quæ inter Monaſteria hinc oriri poſſunt.*

Clarius eamdem cauſſam explicar Ferreolus: *Hinc enim*, vt ait, *plerumque non tantùm inter Abbates; ſed etiam inter Monaſteria lites * inſanabiles oriuntur: dum vnus nititur defendere, quem recipit; alter reuocare, quem perdidit. Et ad extremum niſi reddatur illi petitori petitus, & iſti reſtauratio recepti placauerit iniuriā acceptam; fit vt non ſecūdùm Apoſtolum vincant in bono malum; ſed vtrique mali vincantur vno malo.* Et hæc quidem locum maximè habent, cùm de vicino quis notoque egreſſus eſt Monaſterio.

Rom. 12.

Ratio ſuſcipiendi Monachum incogniti Monaſterij. Cap. 61.

Quid autem ſi de remotiori, & non ſatis cognito? Hîc, vt Magiſter noſter ait; *Si pro hoſpite voluerit habitare in Monaſterio, & contentus fuerit cōſuetudine loci, quam inuenerit, & nō ſuperfluitate ſuâ perturbat Monaſterium; ſuſcipiatur quāto tempore cupit.* Quod ſi benè ſe geſſerit: Et, *voluerit ſtabilitatem ſuam firmare, non renuatur talis voluntas.* Paulus Diaconus apud Boërium dicit, quod ita debet firmare ſtabilitatem. *Ego talis veniens à longinquis prouincijs, in Monaſterio hoc, quia placuit mihi conuerſatio Fratrum ipſius, tam ſtabilitatem meam in hoc Monaſterio, per hanc* C *ſcripturam manu meâ ſcriptam in perpetuum confirmo.* Pergit S. BENEDICTVS: *Si ſuperfluus, in cibo & potu*, inquit Smaragdus, *aut vicioſus* in moribus *fuerit, non ſolùm non debet ſociari corpori Monaſterij, verùm etiam dicatur ei honeſtè vt diſcedat: ne eius miſeria etiam alij vitientur. Quod ſi non fuerit talis qui mereatur proijci, non ſolùm, ſi petierit, ſuſcipiatur Congregationi ſociandus: verùm etiam ſuadeatur vt ſtet*: id eſt, perſeueret, & profeſſionem emittat. Sicut enim mali honeſtè dimittendi, ita boni ſuauiter D alliciendi, ſuaſionibus inducendi & prouocandi.

Formula firmandi ſtabilitatem.

Et modus dimittendi dyſcolum.

Bonus retinendus, vt exemplo alij: prælucat.

Cur autem hoc? duplici ex cauſsâ. Prima, *vt eius exemplo*, ait S. P. *alij erudiantur.* Nimirùm quòd qui iam in Monaſterio profecerit, & gradum aliquem acquiſierit, ad Tironum reuertatur primordia, infimo collocandus gradu. Sic Macarius Alexandrinus illectus præclaro vitæ inſtituto Tabenneſiotarum, mutato Monaſtico habitu, eos acceſſit, & à Magno Pachomio ſe ſuſcipi rogauit. Cùm autem E portentoſo ieiunio omnium exercitationem ſuperaſſet, & Pachomio diuinitus reuelatum eſſet, eum eſſe Macarium; duxit hominem ad Oratorium, dixitque, vt habet Palladius: *Ago tibi gratias, quòd filios meos ſubegeris, ne ſe iactent & magnificè circumſpiciant propter ſuam exercitationem. Rogo ergo te, recede in locum tuum: nos enim ſatis ædificaſti, & ora pro nobis.* Similiter & Pynufius, *cùm eſſet immanis Monaſterij Presbyter in Ægypto*, idem Tabennenſe experijt Monaſterium, quod ſciebat *cunctis eſſe diſtrictius, & in quo ſe pro longitudine regionis* A *credidit ignorandum*: vbi cōtinuis laboribus, & humilitatis exercitijs triennio ſe exercens, tandem agnitus, magnopere fratres illos ædificauit. Reductus ad Monaſterium, iterum fugit, & in Monaſterio iuxta Bethlehem modico tempore delituit; tantus in eo amor erat latendi, & ſeſe humiliandi. Quod ſanè non poterat alios non excitare ad ſanctam æmulationem, & ſpiritualem profectum. Alteram S. BENEDICTVS addit cauſſam: *Quia in omni loco vni ſeruitur Domino, & vni regi militatur.* B Quaſi diceret: Non eſt quòd prius Monaſterium longè diſſitum, & à quo tanto iam tempore, quanto hoſpes vixit in ſecundo, abfuit, cogitet repetere: quia tam ibi, quàm hîc, vni & eidem ſeruitur Domino. Vnde S. Bernardus: *Noſtri*, inquit, *auctoritate Magiſtri talem & ſuſcipi iubet, & retineri: inuentum quoque bonum & vtilem, ſuaſione allici, profeſſione ligari. Denique ſuadeatur*, inquit, *ei vt ſtet. Et ne fortè prioris ſui Monaſterij memor, remordente (vt adſolet) conſcientiâ, incipiat denuò de ruptâ ſtabilitate cauſari, generalem ſuper huiuſmodi ſcrupulo conſolatoriam profert ſententiam, dicens: vbique enim vni Deo ſeruitur, vni regi militatur.*

Macarius Tabenneſes adit, & ſanctâ conuerſatione ædificat.

Pallad. Lauſiac. c. 19.

Caſſian. lib. 4. cap. 30. Pynufius idem præſtitit.

Domino Deo vbique cultus tribuitur.

Bernard. lib. de præcept. & diſpenſ. c. 20.

Nempe hæc eſt communis eorum tentatio, qui de vno ad alium Ordinem migrauerunt, faſtidio poſterioris ſuſpirare ad priorem. Sic Martinus Laudunenſis, Carthuſiani Ordinis in Picardiâ Prior, in Epiſtolâ Parænetica, Nouitium qui de alio Ordine ad Carthuſianum tranſierat, reprehendit, quod propter donum lacrymarum, quo in priori Ordine videbatur donatus, & prætextu ædificandi alios, redire meditaretur. Simili tentatione, ſcribit S. Petrus Damiani inſectari Prælatos, qui ſe regiminis ſolicitudine dignitateq; abdicarūt, quibus *maligni*, vt ait, *ſpiritus proponunt qualia & quam multiplicia animarum lucra Deo potuiſſent acquirere, ſi patienter in eo, quo fuerant, voluiſſet ordine permanere.* Et plura ſubiungit his ſimilia. Sed benè monet, vt qui in tali eſt ſtatu, cùm Apoſtolo; *quæ retro ſunt oblitus, in eo quæ anteriora ſunt, ſe extendens*, E ſequatur *ad brauium ſupernæ vocationis.*

Tentatio migrātium ab vno Ordine ad alium.

Cap. 4. 5. & ſeq.

Et Prælatorum, qui ſe abdicant.

Petr. Dam. opuſ. 21. cap. 5.

Philipp. 3.

Quia autem prioris Ordinis ſiue Monaſterij exercitatione, potuit is qui ad alium tranſuolat, eruditionis ſanctitatiſque non contemnenda acquiſiuiſſe merita, vt honoratiori dignus ſit loco; hinc ſubdit S. Pater: *Quem etiam ſi talem eſſe perſpexerit Abbas, liceat eum in ſuperiore aliquantulum conſtituere loco.* Ex quibus rectè inferas, communi iure peregrinum hunc Monachum vltimo collocandum loco: non autem eo, quem in priori obtinebat, niſi eminentia ſanctitatis eum altiori gradu fecerit dignum,

Quis locus Monacho peregrino aſſignandus.

Ordine ad vltimus, niſi meritum accedat.

dignum, quod non illi peculiare, ſed alijs omnibus eſt commune: hîc tamen expreſſum propter merita, quæ ſibi fortè in ſuo acquiſiuit cœnobio. Vnde in Regulà Macarij, Serapionis, & aliorum, ita ſtatuitur: *Ille verò Monachus* (ad aliud commigrans Monaſterium) *quantos fratres in alio inuenerit, tantos ſe nouerit habere priores. Sed nec attendendum eſt quod fuit antea: ſed probandus eſt, qualis eſſe cœperit.*

Reg. Macar. cap. 13.

Et hæc quidem ad textum S. BENEDICTI. Ceterùm, an & quatenus hæc mutatio probanda, deinceps videbimus.

DISQVISITIO VI.

Num commendandus ſit de vnâ Religione ad aliam tranſitus?

Licitum eſt tranſire ad Ordinem ſtrictiorem. Extra de Regular. cap. licet. *An expediat.*

NON diſputo, an ad ſtrictiorem Ordinem tranſmigratio liceat, non neſcius ab Innocentio III. eam permitti, & paſſim Canoniſtas & Theologos, vt communi iure licitam defendere. An autem expediat, vetus quæſtio eſt, de quâ hæc Bernardi ſententia.

Bernard. de præcept. & diſpenſ. c. 20. *Aliquando.*

PRIMÒ, *Si,* inquit, *pro improbitate atque irreligioſitate cohabitantium obtineri nequeat votorũ adimpletio, duce ſpiritu libertatis tranſire indubitanter ſuadeo ad locum alium, vbi non impediatur homo, reddere Deo vota ſua, quæ diſtinxerunt labia ſua. Equidem cum ſancto ſanctus eris, & cum peruerſo peruerteris.*

Pſalm. 65. Pſalm. 17.

S. Bernardus non probat tranſitum à Cœnobio benè ordinato, ad ſtrictius.

SECVNDÒ, *De Religioſis, ac benè ordinatis Monaſterijs nullus profeſſorum meo conſilio, ne arctioris quidem vitæ deſiderio, ſine licentia ſui Senioris egredietur. Egreſſus tamen ſi meliùs inuenerit, & elegerit, meo nihilominus iam conſilio non regredietur ad inferius bonum, quod reliquerat, & contempſerat præ meliori: præſertim ſi illud meliùs tale fuerit, quod eius primæ profeſſioni congruere videatur.* Cur autem ne ſtrictioris quidem vitæ deſiderio ad alium Ordinem tranſitum non conſulat, has ipſe poſtea rationes ſubnectit. *Primò, propter ſcandalum ipſorum, quos deſerit: Deinde, quia certa pro dubijs relinquere tutum non eſt. Forſan enim hoc tenere poteſt, illud non poterit. Tertiò, ſuſpectam habeo leuitatem, quâ id ſæpè, quod facile volumus antequam probemus, experti iam nolumus, vno propè momento idipſum & cupientes & reſpuentes, tam leuiter, quàm irrationabiliter. Quales vtique non paucos frequenter experimur, qui vna vix hora in vna voluntate durantes, aura leuitatis impulſi, vagi, & inſtabiles hac & illac velut ebrij nutant, mutantque pro experimento iudicium, imò ſine iudicio fluctuantes & tumultuantes; tot de ſe conſilia præſumunt, quot loca reuiſunt.* Hæc Bernardus. *Quartò,* credat qui hac cogitatione vrgetur, meram eſſe tentationem:

Eius Rationes. 1. 2. 3.

Inconſtantia & leuitas ſæpiùs hic interueniunt.

4. *Mera eſt tentatio.*

A nam vt Gerſon ait: *Diabolus non habet efficacius malignandi machinamentum, quàm ſi poſſit Religioſo ſuadere diſplicentiam ſtatus ſui iam aſſumpti atque profeſſi: & hoc facere conatur nunc ſub figmento quietudinis contemplatiuæ, nunc ſub vmbraculo, quaſi omnia ſint inutilia quæ agit in vocatione ſuâ.* Oritur autem hæc tentatio, quòd cùm quæ in ſuo fiunt Monaſterio, inſtabilis horreat, quæ verò alibi fiunt, iucunda & delectabilia cogitet; adeoque ad illa aſpiret. Intellexit hoc Thomas à Kempis, dicens: *Nemo inſtabi-* B *lis ſe ſeducat, neque ſtultâ & vanâ imaginatione de alio loco cogitet, & de incertis futuris iucundiora ſibi prophetando dicat: O Deus, ſi in tali loco & Ordine eſſem, quàm benè & deuotè me habere vellem, nec de aliquo ampliùs conqueri vel turbari. Heu miſer & inſipiens homo, qui extranea ob defectum feruoris cogitas; & ſæpè ex anguſtiâ præſentis paſſionis, leuiora confingis; cur non facis hæc bona in loco iſto, vbi cum multorum fratrum gratiâ & bonæ conſcientiæ pace viuere potes, Deo teſte & fauente?* Hæc pius ille Scriptor. Et iam C olim Caſſianus, quomodo acediæ ſpiritus ſerpat in corde Monachi, deſcribens, ait eum, *horrorem loci, faſtidiũ cellæ, fratrum quoque, qui cum eo vel eminus cõmorantur, tanquam negligentium, ac minùs ſpiritalium aſpernationem gignere.* Perſuadet Monacho, *quòd cùm poſſet etiam alios regere ac prodeſſe pluribus, nullum ædificauerit, nec quemquam inſtitutione ſuâ, doctrinâque lucratus ſit. Abſentia longèque poſita magnificat Monaſteria; loca etiam illa magis ad profectum vtilia, & ſaluti congruentiora deſcribit; conſortia quoque ibi-* D *dem fratrum ſuauia, & plena ſpiritali conuerſatione depingit. Non poſſe ſe ſaluari putat in eo loco durantem, niſi relictâ cellâ.* Sic ille. Non alio loco hæc Ordinem vel Monaſterium mutandi deſideria Petrus Cellenſis habuit, quàm tentationem, cùm ita fluctuantem quemdam, qui & in Ordine Grandimontenſi & Ciſtertienſi profeſſionem fecerat, & etiamnum dubitabat, vtra præſtaret, alloquitur: *Ranas & muſcas inquietantes penetralia cordis veſtri vtinam abijcere, vel potiùs exterminare breui admonitione poſſem! Non ignoro apud Ariſtotelem dubitare de ſingulis* E *non eſſe inutile. Teneo autem apud Hippocratem, quòd mutationes maximè generant morbos. Dicit Gregorius; quòd plantæ, quæ ſæpè tranſponuntur, radices non mittunt.* Vtcumque igitur animo eius alterius Ordinis blandiatur religioſa obſeruantia, non ſuo, ſed alieno potiùs, & præſertim prudentium credat iudicio.

NOVITIATVS. Gerſon. Epiſtol. ad quendam Carthuſ. tom. 1. conſiderat. 5.

Quæ oritur ex faſtidio præſentium, & appetitu iucundiorum.

Thomas à Kemp. 2. part. ſerm. ad Nouit. ſerm. 5.

Reiſtitut.

Caſſian lib. 10, cap. 2.

Acediæ ſpiritus etiam cauſatur.

Et alia vitia ſub ſpecie virtutis.

Petr. Cellenſ. lib 9. Epiſt. 19.

Ranis & muſcis comparatur hæc tentatio.

Verùm, ne quid huic tractationi deſit, expendamus breuiter rationes, & prætextus explodamus, quos pro tranſitu ſuo inſtabiles plerumque allegare ſolent.

Refutantur quæ pro ſe allegant inſtabiles Religioſi.

NOVITIATVS. I.

Certa dubijs anteſtant. Bernard. de præcept. & diſpenſ.

PRIMÒ, proponunt ſe ſtrictiùs & meliùs velle viuere, & mutatione loci, mutare velle animi defectus. Sed occurrit Bernardus, docens *certa pro dubijs non relinquenda, forſan enim qui vnum tenere poterit, alterum non poterit.* Idemque alibi monet: *Tutius eſſe in eâ vocatione, quâ quiſque vocatus eſt, ſimpliciter perſeuerare, quàm ſub ſpecie quaſi melioris boni id quidem quod iam cœpit, amittere, nec ad id quod præſumit fortaſsis ſufficere.* Neque verò (vt verbis S. Ephræm vtar) *in loci mutatione, atque diſtantiâ ſitum eſt, vt paſsiones noſtras reprimamus, ſed in attentione & curâ mentis.* Quò etiam non inſulsè reſpicere videtur Horatianum illud;

Ephræm de vitâ ſpirit. ad Nouit. cap. 55.

Loci mutatio rarò facit meliores. Horat. lib. 1. Epiſt. 14.

Cui placet alterius, ſua nimirùm eſt odio ſors.
Stultus vterque locum immeritum cauſatur iniquè.
In culpâ eſt animus, qui ſe non effugit vnquam.

Senec. de tranq. vitæ cap.

Rectè Seneca: *Scire debemus non locorum eſſe vitium, quo laboramus, ſed noſtrum. Ægrotus quocumque vadit, ſecum morbum vehit.* Et Gregorius: *Si deſit ſpiritus, non adiuuat locus.* Aliter ad eundem prætextum reſpondet Anſelmus: *Quod ſi ſibi videatur maiora quædam ac vtiliora ſpirituali feruore appetere, quàm illi præſentis monaſterij inſtitutionibus liceat, æſtimet aut ſe falli, ſiue præferendo paria paribus, vel minora maioribus, ſiue præſumendo ſe poſſe, quod non poſſit: aut certè credat ſe non meruiſſe, quod deſiderat.* Hæc Anſelmus.

Greg. hom. 9. in Ezech. Anſelm. l. 3. Epiſt. 49. *Imaginationi non credendum.*

II. *Si moleſti ſunt ſocij, ſeges tibi creſcit meritorum.*

SECVNDÒ, communis nutantium querela eſt, ſe cum ijs, qui in Monaſterio ſunt, non poſſe viuere, aut pacem habere: hos eſſe ſuperbos, illos immites, alios præſumptuoſos, alios iracundos, à quibus exagitentur, & odio habeantur. Sed reſpondet Magiſter Adam de S. Victore in *Dialogo de inſtructione diſcipuli*, qui eum interrogaſſet; *viſne vt remaneam cum odio?* Doctor reſpondet: *Nequaquam, ſed cum dilectione. Volo enim, vt Abel habites cum Cain: vt Iſaac cum cum Iſmaële; cum Eſau Iacob. Poterit namq; tibi prodeſſe malitia, ſi tibi non defecerit patientia.*

Detegitur triplex radix huius tentationis.

Sed enim vt grauis huius, ſatiſque vulgatæ tentationis fibras perſcrutemur, operæ fuerit pretium diligentiùs ipſam inueſtigare radicem, eique ſecurim apponere. Non vna autem noxij huius germinis eſt radix. *Primò* enim, Caſſianus, vt mox vidimus, ex ſpiritu acediæ aſpernationem fratrum oriri dixit. *Secundam* deinde radicem alibi aſſignat ſpiritum iræ, dicens, ſuperbiâ vel impatientiâ ſuperatos ſolitudinem deſiderare, excuſantes negligentiam ſuam, cauſſaſque commotionis non ſuâ dicentes impatientiâ, ſed fratrum vitio generari: cui remedium adferens, ait: *Creator omnium Deus opificij ſui, curationem præ omnibus noſcens, & quia non in alijs, ſed in nobiſmetipſis offenſionis radices cauſſaſque conſiſterent, non deſerenda præcepit Fratrum conſortia, nec vitari eos quos læſos à nobis, vel à quibus nos arbitramur offenſos, ſed deliniri iubet; ſciens perfectionem cordis, non tam ſeparatione hominum, quàm patientiæ virtute conquiri.*

Prima. Ex acediâ. Caſſian. lib. 8. cap. 15. *Secunda, Ex iracundiâ.* Idem lib. 9. cap. 7.

Tertia, Ex ſuperbiâ.

Tertia radix præcedentibus affinis eſt, ſpiritus ſuperbiæ, quo dedignatur aliquis obedire in duris & contrarijs rebus, vel deſpectum aliquem ſuſtinere. Hanc ex S. BENEDICTI doctrinâ exſculpimus: ſi enim humilitatis gradus eſt, *quod Monachus in ipſâ obedientiâ duris & contrarijs rebus, vel etiam quibuſlibet irrogatis iniurijs, tacitâ conſcientiâ patientiam amplectatur: & ſuſtinens, non laſſeſcat vel diſcedat:* ſuperbiæ proculdubio gradus erit, hæc ipſa per impatientiam abijcere, & præ laſſitudine diſcedere, vel prætextum diſcedendi quærere. Verè enim Baſilius hoc inſtabilitatis propoſitum deſtruens, demonſtrat *originem iſtiuſmodi conſilij nihil aliud eſſe, quàm vitiorum intemperantiam, & laborandi fugam, & indicij corruptelam inſtabilitatemque.* Horum autem malorum emendatio, congruum erit remedium, vt quiſquis in ſua vocatione permaneat ſtabilis; præſertim ſi & hoc addatur, in altero, quem quis appetit, loco, facilè etiam inueniri poſſe quorum mores alicui diſpliceant, & non minùs graues ſint, quàm priorum confratrum. Nam, vt benè dixit Caſſianus: *Occaſiones commotionum, ob quas eos, quibus iungimur, deſerere feſtinamus, in conuerſatione humanâ deeſſe non poſſunt; & idcircò triſtitiæ cauſſas, ob quas à prioribus ſeparamur, non euadimus, ſed mutamus.*

Cap. 7. grad. 4. & ſeq. S. Benedicti. Baſil. Conſt. Monaſt. cap. 22. *Medicina huius mali adhibetur.* Caſſian. lib. 9. cap. 7.

III. *Paucis benè ceſſit mutatio Ordinis.*

TERTIÒ, allegant exempla quorumdam Sanctorum, quibus hæc mutatio benè ceſſerit. S. enim Dominicus antequam ſuum inſtitueret Ordinem, Canonicus fuit Regularis. Similiter & S. Antonius de Paduâ, qui ad S. Franciſci inſtitutum ſe tranſtulit. Sed paucorum facta in exemplum non ſunt trahenda, pluribus enim infeliciter ſucceſſit. Bernardo hoc credamus dicenti: *Scio nonnullos de alijs congregationibus & inſtitutionibus ad noſtrum Ordinem peruolaſſe, pulſaſſe, intraſſe. Qui hoc quidem agendo, ſuis ſcandala reliquerunt, & nobis nihilominus attulerunt: dum quantum illos ſuâ temerariâ diſceſſione, tantum nos turbarunt ſuâ miſerâ conuerſatione: quoniam ſuperbè ſpreuerunt quod tenebant, & temerè præſumpſerunt quod non valebant.* Idem noſtro ſæculo teſtatur Iacobus Aluarez de Paz, qui ait: Via regiâ incedendum eſt, & innumerabiles conſiderandi, qui (vt proprijs oculis vidimus) poſt Ordinis mutationem,

Pluribus infeliciter. Bernard. Apolog. ad Guillel. Abbat. *Quod deplorat S. Bernardus.* *Hodieq; experientia declarat.* Iac. de Paz tom. 3. lib. 1. part. 3. cap. 12.

vel ad

Exemplis ſuffragantibus.

vel ad priorem matrem redierunt, ſuam inſipientiam confitentes, vel in Ordine de nouo ſuſcepto triſtes & inuiti permanſerunt, vel tandem nec minimum indicium maioris profectus demōſtrarunt. Ioannes quoque Picardus, S. Victoris Pariſienſis Canonicus Regularis, hæc etiam confirmat: Dum inuiſerem aliquando Fulienſes Monachos in Pariſienſi ſuburbano degentes, & cùm venerabili eius Aſceterij Præpoſito hiſce de rebus confabularer, aſſeruit, ſe vidiſſe duodecim externos Monachos tirones, quorum vnicus in corū permanſiſſet Ordine. Thomas quoque Kempenſis refert Canonicum quemdam Regularem ad Eremitas Auguſtinianos tranſijſſe, ſed vix octo elapſis diebus cum grauiſſimo percelleretur mœrore, prioriſque cœnobij deſiderio, adeò teneretur, vt nec cibum, nec ſomnum valeret capere, coactum ad priſtinā remigrare religionem.

Picard. annot. in Epiſtol. 19. Anſelmi.

Vnus tantùm è duodecim perſeuerat.

Thom. à Kemp. 1. part. ſerm. ad Nouit. ſerm. 5.

Quidam à propinquis occiditur.

Gerſon. Epiſtol. ad quemdam Carthuſ. tom. 1. conſiderat. 11.

Horribilius eſt quod de Ioanne Borbonio Cæleſtino narrat Gerſon, hic enim ſub diſtrictioris Ordinis obtentu receptus à Franciſcanis de obſeruantiâ: paulò pòſt abſceſſit & duxit vxorem, à cuius propinquis occiſus eſt, cùm Româ reuerteretur. Narrat & citatus antea Picardus, Franciſcanum quemdam Bammetianum, præpoſtero arreptum zelo expetijſſe Capucinos: vbi mox à dæmonio meridiano impetitus, & cucullam & catholicam abiecit fidem, profeſſus Salmurij, oppidi in Archiepiſcopatu Turonenſi, Caluiniſmum.

Alius in hæreſim labitur.

Aliorum Ordinum Religioſos non recipiūt Grandimōtenſes.

In Regula Grand. tit. de viris alter. Relig. non recip.

Infauſtis his alijſque exemplis perterriti Religionum Præſides, ſcriptis legibus prohibuerunt aliorum Ordinum Religioſos ad ſuum admitti. Stephanus enim Muretenſis, Grandimontenſium Inſtitutor, ita ait: *Alterius Religionis viros in hac Religione recipi, omninò prohibemus. Veſtri mores ab eorum moribus plurimùm differunt: vos quippe fimum & ligna portantes, & elibanum calefacientes, panem & alia multa facere conſueuiſtis, nullos enim niſi voſmetipſos habetis famulos.* Et Clerici Regulares Theatini idem his verbis ſtatuunt: *Qui in alienâ Religione profeſſionem fecerit, nullo pacto recipiatur.* Fuſiùs autem hęc noſtri proſequuntur Caſſinenſes: *Cùm temporibus noſtris multæ ſuccreuerint Religiones, varijque ſint eorum mores, & ex his plerique leuitate potiùs quàm ſanctitatis* zelo, propria deſerentes loca, ad noſtraque accedentes difficillimè iam aſſumptos valeant deponere mores, ita vt ſuâ varietate, vel murmurationibus ſeu detractionibus eorum quæ vident, vel inſtabilitate ſuâ ſæpiſſimè gregem conturbent: & cùm longâ experientiâ didicerimus, rarò tales ad profectum dictis cauſis perueniſſe. Propterea vt eorum ſtabilitati, & noſtræ congregationis paci vtiliter conſulamus, ordinamus quòd nullus de Ordine Mendicantium ſuſcipiatur ad monachatum in congregatione noſtrâ: quia ex conſtitutione Martini Papæ V. recipientes eſſent ipſo facto excommunicati, & receptus cogeretur redire ad ſuum Ordinem: quorum poſtremum iubet quoque Pius V. Item de alijs Ordinibus, in quibus aliquod Monaſterium fuerit in obſeruantia, non recipiantur vniendi corpori congregationis, prout in Bulla Pij V. ſed moneantur, vt perſeuerent in vocatione, qua vocati ſunt: niſi eſſet perſona adeò notabilis, & tantæ maturitatis, quòd dubitari non poſſit, quin niſi zelo ſanctioris vitæ velit mutare ſtatum, & inſuper diſpenſatio particularis obtenta fuiſſet.* Ita prudenter illi Patres, quorum veſtigijs inſiſtunt Camaldulenſes. Valliſoletani quoque, abſque licentiâ Capituli generalis, decernunt non admittendum ad monachatum alterius Otdinis Religioſum.

Cleric. Regular. Conſtit. part. 2. cap. 5. Theatini.

Caſſin. in declarat. ad cap. 61. Reg. Caſſinenſes.

NOVITIATVS.

Addunt rationes.

Excludunt omninò Mēdicantes.

Quo caſu alij poſſint admitti.

Camaldulenſes, & Valliſoletani in eâdem ſententiâ.

Valliſol. in conſt. c. 71.

Vnuſquiſque igitur, vt cum Apoſtolo concludamus, *in qua vocatione vocatus eſt, in ea permaneat.* Nam vt Sapiens ait: *Sicut auis tranſmigrans de nido ſuo, ſic vir qui derelinquit locum ſuum.* Hinc Abbas Neſteros: *Vnicuique vtile eſt, vt ſecundùm propoſitum quod elegit, ſummo ſtudio ac diligentiâ ad operis arrepti perfectionem peruenire feſtinet, & nequaquam à ſuâ quam elegit ſemel profeſſione diſcedat.* Cui egregiè conſonat B. Anſelmus: *Quicumque,* inquit, *Cænobitarum fortè propoſitum aggreditur, expedit ei, vt in quocumque Monaſterio profeſſus fuerit, (niſi tale fuerit, vbi malum facere inuitus cogatur:) tota mentis intentione, amoris radicibus ibi radicare ſtudeas, atque aliorum mores aut loci conſuetudines, ſi contra diuina præcepta non ſunt, etiamſi inutiles videantur, diiudicare refugiat. Gaudeat, ſe iam tandem inueniſſe, vbi ſe non inuitum, ſed voluntarium totâ vitâ manſurum, omni tranſmigrandi ſolicitudine propulſâ deliberet: vt quietus ad ſola pia vitæ exercitia exquirenda ſedulò vacet.*

Suadetur ſtabilitas in ſuſcepto ſtatu.

1. Cor. 7.

Prou. 27. 8.

Caſſia. col. lat. 14. c. 5.

Anſelm. lib. 1. Epiſt. 19.

NOVITIATVS.

TRACTATVS III.

DE NOVITIORVM PROBATIONE.

PROBANDOS *Tirones, ſiue è ſaculo venientes, ſiue Clericos, aut alterius Ordinis olim profeſſos probauimus. Nunc qualis ea probatio eſſe debeat, quanti temporis, quo loco, & in quibus potiſſimùm ſita ſit, expendendum. Erunt proinde* Tractatus *huius Diſquiſitiones VII. Quarum* Prima *quærit, Quotuplex ſecundùm* S. BENEDICTVM *Nouitiorum probatio?* Secunda, *Quo in loco probationis explendus annus?* Tertia, *Quanto tempore probandi Nouitij?* Quarta, *In quibus probandi Nouitij?* Quinta, *Vt explorandum an Nouitius ſolicitus ſit ad opus Dei?* Sexta, *Quomodo Nouitiorum Obedientia probanda?* Septima, *An probandi Nouitij per opprobria & iniurias?*

DISQVISITIO I.

Quotuplex ſecundùm S. BENEDICTVM *Nouitiorum probatio?*

Triplex Nouitiorum probatio.

SI de loco & tempore hęc fiat quæſtio, triplex ex Regulæ textu colligitur probatio.

I. Ad portam Monaſterij.

Caſſian lib. 4. inſtitut. cap. 3.

PRIMA eſt, *ad portam Monaſterij, per quatuor aut quinque dies*, vt ait S. BENEDICTVS, veterſi ſecutus inſtituta, de quibus Caſſianus: *Ambiens quis in Cœnobij recipi diſciplinam, non ante prorſus admittitur, quàm diebus decem, vel eo ampliùs pro foribus excubans indicium perſeuerantiæ ac deſiderij ſui pariterque humilitatis ac patientiæ demõſtrauerit.* Et S. Fructuoſus Epiſcopus: *Qui Religionis obtentu monaſterium ingredi petunt, primum ante fores tribus diebus & noctibus excubent, & ex induſtriâ iugiter ab hebdomadarijs exprobrentur.* Regula alterius Fructuoſi ita præſcribit. *Conuerſum de ſæculo Patrum decreta docent, non ſuſcipiendum in Monaſterio, niſi priùs experimentum ſui in opere, & penuriâ, in opprobrijs dederit, & conuicijs, quique decem diebus perſiſtens ad ianuam cœnobij, orationibus & ieiunijs, patientiæ & humilitati operam dederit.* S. verò Pachomius dierum numerum non præſcripſit, ſed indefinitè ſtatuit: *Si quis acceſſerit ad oſtiũ Monaſterij volens ſæculo renuntiare, & fratrum congregari numero, non habebit intrandi poteſtatem, ſed priùs nuntiabitur Patri Monaſterij, & manebit paucis diebus foris ante ianuã, & docebitur orationem Dominicã, & pſalmos quantos potuerit diſcere.* Similiter Regula Orientalis., Regula item S. Serapionis, Macarij, Paphnutij, & alterius Macarij: *Qui de ſæculi latebris liberari voluerint, appropiantes Monaſterio, hebdomadâ pro foribus iungantur* (*iaceant* legit Smaragdus) *& ſemper dura & laborioſa eis proponantur: ſi verò perſeuerauerint pulſantes, eis non negetur ingreſſus.* Ita apud Palladium Macarius, qui ſimulato habitu petebat à S. Pachomio admitti in Monaſterium, ſeptem dies ante fores exſpectauit. Seruata etiam fuit hæc admittẽdi forma in Simeone Stylite, qui veniẽs ad Monaſterium S. Timothei, *procidens ante fores Monaſterij, iacebat per dies quinque non manducans neque bibens. Et die quintâ egrediens Abbas Timotheus, interrogauit eum, dicens: Vnde es fili? aut quos parentes habes, qui ſic afflictus es? aut quod eſt nomen tuum, ne fortè aliquid mali geſſeris, aut forſitan ſeruus ſis, & dominum tuum fugias? Tunc Simeon cum lacrymis dixit: Nequaquam Domine; ſed opto vt ſim ſeruus Dei, ſi ipſe voluerit, quia volo ſeruare animam meam perditã. Iube ergo me introire in Monaſterium, & omnibus deſeruire: noli me foris diutius dimittere. Tum apprehensâ manu eius introduxit eum Abbas in Monaſterium, dicens Fratribus: Filioli mei, ecce trado vobis illum fratrem, docete eum Canones Monaſterij.* Similes probationes paſſim leges in vitis SS. Mirãda tamen eſt, illa, quam refert Climacus de Iſidoro, qui ſeptem annos ante Monaſterij ianuam genibus

A B C

Regula Fructuoſi cap. 4.

Per aliquot dies.

Reg. Fruct. cap. 21.

Quorum numerum quidam non definierunt.

Reg. Pach. artic. 46.

Cap. 7.

Interea exercebantur in duris.

Pallad hiſt. Lauſ. c. 20.

Simeon Stylita petit Monaſterium.

Anton. in vit. S. Simeonis lib. 1. vit. Patr.

Examinatur ante ſuſceptionem.

Iſidorus mirè probatur.

Clim. grad. 4.

genibus prouolutus egredientium atque ingredientium, dicebat : *Ora pro me; Pater, quoniam * peccator ſum.*

* ἁμαρτωλός.

II. SECVNDA probatio eſt *in cellâ hoſpitum, paucis*, vt inquit Legiſlator, *diebus*. Similiter Caſſianus : *Susceptus non ſtatim congregationi fratrum commiſceri permittitur, ſed deputetur ſeniori, qui ſeorſum haud longè à veſtibulo monaſterij commanens habet curam peregrinorum & aduenientium deputatam, eiſq; omnem diligentiam ſuſceptionis & humanitatis impendit.* Quot autem diebus in hoſpitali manere debeant, S. BENEDICTVS non definit; ex quo arbitrarium illud eſſe, Boërius aſſerit. Caſſianus integrum annum aſſignat: *Cùm*, inquit, *ibidem integro anno deſeruiens abſque vllâ querelâ ſuum circa peregrinos exhibuerit famulatum, imbutus per hoc primâ inſtitutione humilitatis & patientiæ, admiſcendus ex hoc congregationi fratrum alij traditur Seniori.* Iſidorus tres aſſignat menſes: *Qui renuntians*, inquit, *ſæculo ad monaſterium venerit, non ſtatim in cœtum deligendus eſt Monachorum: vitam enim vniuſcuiuſque in hoſpitalitatis ſeruitium tribus menſibus conſiderare oportet, quibus peractis, ad cœtum ſanctæ congregationis accedet. Neque enim intus ſuſcipi quemquam conuenit, niſi priùs foris poſitus, eius humilitas, ſiue patientia comprobetur.* In monaſterio Acœmetatum quadraginta diebus in ſæculari manebant habitu, de quo in vitâ S. Ioannis Calybitæ : *Nobis autem mos eſt, vt qui monaſticam vitam amplecti velit, quadraginta dies apud Monaſterium verſetur: & cùm exercitationis noſtræ regulam conſiderauerit, ita tondeatur.* Bernardus Caſſinenſis, eumque ſecutus Turrecremata, aſſignat duos menſes tranſigendos in cella hoſpitum, & decem in cella Nouitiorum; vult enim ſic totum probationis annum perfici; quod poſteriores Regulę interpretes ſecuti ſunt. Sed videtur S. BENEDICTVS hoc tempus cõmorationis in cellâ hoſpitum non computare intra annum probationis, expreſsè enim ſtatuit, Nouitium non decẽ, ſed duodecim menſibus in cellâ Nouitiorum debere eſſe; & vult eum tribus diſtinctis vicibus examinari. Primò, poſt duorũ menſium curriculum in Nouitiatu peractum, 2. poſt menſes ſex. 3. poſt alios quatuor; qui omnes ſimul integrum conficiunt annum. Atque ſic Regulam intellexit olim Smaragdus, probatque ex eo, quòd S. BENEDICTVS poſteà ſubiungat : *Tunc ducatur in ſupradictam cellã Nouitiorum. Nam cùm anteà*, inquit, *dixiſſet, ſit in cellâ Nouitiorum, intelligitur exiiſſe eum ab ipsâ cellâ Nouitiorum, & veniſſe ad Auditorium, ſiue ad eum, quem Abbas elegit locum, & ibi audire regulare præceptum, & tunc iterum reuerti in cellam Nouitiorum.*

In Cellâ hoſpitum Nouitius aliquamdiu exercebatur. Caſſian. l. 4 cap. 7. — *Apud quoſdam vno anno.* Ibid. cap. 7. — Iſid. in Regul. Monach. — *Tribus menſibus.* — *XL. diebus.* — Apud Surium 10. & 15. Ianuar. — Bern. Caſſin. in Reg. cap. 59. — *S. Benedictus non computat id intra annũ probationis.* — *Neque Smaragdus.*

Quid autem in cellâ hoſpitum Nouitio faciendum incumbat, ex Caſſiano & Iſidoro vtcumque vidimus; hoſpitibus enim ſeruire iubetur, & velut ab actiuæ vitæ miniſterio incipere. Expoſuit id paulò clariùs B. Fructuoſus : *Hoſpitibus*, ait, *ſiue Peregrinis ſtramina comportabit, aquam calefaciens pedibus, & omnia humiliter miniſteria exercebit, faſcemque lignorum ſua quotidie darſo gerens, hebdomadariis tribuet, atque in omni penuriâ & vilitate ſubactus, expleto anno probatus moribus, & laboribus elimatus, perceptâ in eccleſiâ benedictione, fratrum ſocietati donetur.* Sic ille. Alij autem communiter ex Regulæ textu intelligunt *Nouitium* per modum hoſpitis ſuſcipiendum, vt ibi ad aliquot dies poſſit de vocatione ſuâ pleniùs deliberare, & qualitates eius ab aliis dignoſci. *Recipiatur puer*, inquiunt Camaldulenſes, *in monaſterium, vt hoſpes tamen : & in domo hoſpitum, ſub curâ alicuius ſenioris ad tres vel quatuor dies teneatur. Quo ſanè dierum interſtitio, facilè ex ſermonibus eius ac moribus, & actionibus coniecturari poterit, qualis futurus ſit in habitu religioſo, & an homo ſpiritu ducatur nec ne. Quòd ſi in dicto tempore, bonam de ſe exſpectationem excitauerit, tum Prælatus de conſilio Seniorum, tradat eum Magiſtro Nouitiorum, & per menſem adhuc in tyrocinio, & habitu laïcali probetur, comedens in menſâ communi cum aliis, ac chorum frequentans.* Pulchra autem eſt praxis Patrum Miſſionis Anglicanæ, ſiue Valliſoletanæ congregationis in Hiſpaniâ, quam hîc adſcribo. *Si poſt examen Candidatus idoneus repertus fuerit, recipiatur in cellam hoſpitum, in quâ tam diu maneat vſque dum ſummâ attentione à capite vſque ad calcem vniuerſam legerit Regulam : cuius rei gratiâ inniſetur bis ſingulis diebus à Magiſtro Nouitiorum; primò, horâ antemeridianâ, à quo ad ſacrum eius audiendum in eccleſiam ducetur, in quo illum Deo commendabit, vt confirmet illum in hâc vocatione, ſi à Dei inſpiratione profecta fuerit : ſin verò religioni inutilis ſit futurus, repellatur omnino. A ſacro ſtatim eum interrogabit, de eâ parte Regulæ, quam legit, ſi intelligat, ſi recitare paratus ſit, faciatque breuem exhortationem, monens vt omni deuotione afferat ſe Deo, petatque eius directionem in re tam arduâ. Secundò, horâ aliquâ pomeridianâ ad eum redibit, verſus veſperam, examinabitque de parte Regulæ quam legit, vſque dum vniuerſam abſoluerit : ſi videat eum perſeuerantem, faciat eum aliquot dies inſumere in examine ſuorum peccatorum, & commendatione ſui ipſius Deo, vt poſteà ritè confiteatur de omnibus, quæ à principio vſque ad illam diem perpetrauerit. Quibus peractis, ſignificet Abbati petitionem conuerſari.* Sic illi. Inſinuat & Turrecremata Nouitium probationis cauſâ in cellâ hoſpitum verſari, ait enim:

NOVITIATVS. *In hâc cellâ Nouitius hoſpitibus olim ſeruiebat.* — Fruct. in Reg. c. 21. — *Alius fortè Regulæ ſenſus.* — Camaldul. ad cap. 58. Reg. — *Quem exprimũt Camaldulenſes noſtri.* — Valliſol. in Reg. c. 58. — *Praxis pulchra Patrum Miſſionis Angliçanæ.* — *Magiſter quotidie bis examinat Candidatum.* — Turrecre. tract. 123.

NOVITIATVS. *An is in cellâ hoſpitum probandus.* enim: *Hoſpitarius, probationis cauſâ, poteſt ei, qui recipi petit, dicere aliqua verba, quæ impatientium animos citò poſſent prouocare, & commouere.* Videntur autem hæc talia magis cõuenire primæ probationi ad portam, ſiue ante fores Monaſterij, vnde Bernardus Caſſinẽſis ſimilia dici vult ab Oſtiario.

Caſſinenſ. in declarat. cap. 58. Caſſinenſes porrò ad verba, *fit in cellâ hoſpitum, vbi mãducet & dormiat,* hanc apponunt declarationem: *Quia in noſtris monaſteriis non habemus loca apta ad hoc, conſueuimus, quòd Nouitij in refectorio comedant ſimul cùm Monachis, ſed in menſâ ſegregatâ ab eis, vbi commodè videri poſſint à Patribus, & dormiant in dormitorio.*

III. *In cellâ Nouitiorum. Vbi Regula prælegenda.* Tertia probatio fit in *Cellâ Nouitiorum,* in quâ tertiò ei prælegenda Regula, nimirùm vt eâ benè cognitâ, prudenter deliberare, & porrò etiam ſtatuere poſſit, num illam ſeruare, illiq́ue ſe obſtringere velit. Quare etiam indicatur illi libertas recedendi ſi velit. Cap. 58. *Legatur,* inquit S. BENEDICTVS, *ei hæc Regula per ordinem, & dicatur ei: Ecce lex ſub quâ militare vis, ſi potes ſeruare, ingredere, ſi non potes, liber diſcede.* Regulæ *Quod & alij ſtatuerunt.* prælectionem & alij decreuerunt Nouitio faciendam. Regula Macarij: *Si quis voluerit ad monaſterium conuerti, Regula ei introëunti legatur, & omnes actus monaſterij illi pateſiant.* Ferreol. cap. 5. Reg. Et Ferreoli: *Poſt hoc Monaſterij Regula, Abbatis eius* (Nouitio) *iuſſione legatur, vt in poſterum nihil nouum, nihil inuſitatum, aut ſi diſceſſurus prætereat, aut ſi permanſurus agnoſcat.* Reg. Ternantenſ. cap 1. Idem ſtatuit Regula Ternantenſis. Et S. Aurel. c. 1. Reg. Aurelianus ait: *Hoc iubente Deo inprimis ſtatuimus tenendum, vt ſi quis ad conuerſionem venerit, Regula ei in ſalutatorio legatur, & ſi profeſſus fuerit ſe omnia impleturum, tunc excipiatur.* *Quid Salutatorium.* *Salutatorium* hìc intelligit locum excipiendis hoſpitum & ſæcularium colloquiis deputatum. Frequentior eius vſus in Monaſteriis Monialium, Galli vocant *le Parloir.* Matiſco. I. can. 2. Sic accipiunt Patres Conc. Matiſconenſis, cùm vetant, ne Clerici aut laici puellarum monaſteria, *extra* SALVTATORIVM, *aut oratorium ingredi permittantur.* S. Cæſar. in recap. reg. Sanctim. cap. 8. Cæſarius quoq́ue præſcribit: *Quæcumque ad conuerſionem venerit, in* SALVTATORIO *ei frequentiùs Regula relegatur.* Porrò eâdem voce Sacriſtiam ſiue Sacrarium ſignificari, Scriptores non pauci nos docent. Caſſiod. hiſt. tripart. lib. 10. c. 30. Caſſiodorus: *Inueniens* (Theodoſius) *Antiſtitem in* SALVTATORIO *reſidentem.* Eadem habet Paulus Diaconus, *lib.* 13. Greg. lib. 4. epiſt. 54. Gregorius Magnus Mariniano Epiſcopo ſcribens: *Procedens à* SALVTATORIO *ad ſacra Miſſarum ſolemnia celebranda: peractis verò Miſſis, id in* SALVTATORIO *rurſus curabis deponere.* Turon. lib. 2. cap. 21. Gregorius Turonenſis: *Ipſi Sacerdoti in ipſo, quod modò* SALVTATORIVM *dicitur, manſio erat: atque ad gratias Deo tempore nocturno redden-*

A *das ad altarium Eccleſiæ cõſurgebat.* Vide eundem lib. 7. c. 22. Aimoinus, de geſt. Franc. Aimoin. l. 3. de geſt. Franc. c. 65. *Cúmque foret eidem miſero domicilium in S. Martini* SALVTATORIO, *& à Presbytero reliqua clauderentur ianuæ; per oſtium illius* SALVTATORII *ingreſſi Eccleſiam pueri,* &c. Plura vide apud Sauaronem, *notis ad lib. 5. Sidonij Apollin. epiſt.* 17.

Ceterùm in hâc prælectione requirunt *Regula Nouitio exponenda.* communiter Interpretes, vt Regula nonnihil *Nouitio* exponatur, & quæ eiuſdem in Congregatione ſit praxis, inſinuetur, *vt ſciat,* inquit S. BENEDICTVS, *ad quid ingre-* Cap. 58. B *ditur.* Ex hoc textu, ait Boërius, *credo quòd non ſolùm legi debeat Nouitio Regula, ſed & Regulæ practica.*

Quid autem tironi in Nouitiorum cellâ agendum, clarè expoſuit Legiſlator, dicens: *Meditetur, manducet, & dormiat.* Cap. 58. Quòd exponens Smaragdus, ait: *Nouiter veniens, ſiue cum iis quos ibi inuenerit, ſiue cùm Magiſtro, quem habuerit, meditetur in canticis & pſalmis, ſiue in regularibus præceptis, quibus tradendus eſt, obſeruandis.* *In quibus ſe exercebit.* Et Bernardus Caſſinenſis: *Meditetur, id eſt legat, oret, pſalmodizet, & alios ſpirituales actus exerceat, vt hic ſit* C *meditatio quaſi genus.* Quæ verò deinceps Nouitiatûs tempore facienda ſint, in ſequentibus latiùs diſquiremus.

DISQVISITIO II.

Quo in loco probationis explendus annus?

EX vſu & conſuetudine plurium Congregationum, cum Profeſſis Monachis hiſce temporibus degunt, & probantur *Nouitij,* ſed ſeorſim atque alio loco probandos cenſuit S. BENEDICTVS. *S. Benedictus in domo ſeparata Nouitios probari voluit.* Ait enim: D *Ducatur in cellam Nouitiorum:* quæ ſic dicta, quod à cellâ iam Profeſſorum eſſet ſegregata. Hunc porrò morem à veteribus S. BENEDICTVM mutuatum, facilè crediderim. *Ex priſco more.* De Eſſenis enim hæc Ioſephus: Ioſeph. de bello Iudaico lib. 2. cap. 5. *Candidatis diſciplinæ ſuæ non ſtatim patet aditus: ſed totum annum foris remanenti victum præbent eundem, dolabellam quoque & cinctorium, & candidam veſtem.* Idem ex S. Ephræm Ephr. to. 1. Parænes. 17. colligas, ita loquente: *Frater dignus es habitu ſancto indumento monaſtico: ne extollaris aduerſus expectantes in futurum annum: nunc* E *verò in interiorem tholum ac domum introiiſti.* Ad quæ verba Scholiaſtes Gerardus Voſſius: *Tholus,* inquit, inter alia ſignificata, *Tholus, quid?* etiam pro loco accipitur, vbi ſeruabantur Scripturæ publicæ Athenis, & vbi qui ex Prytanæo eſſent, cœnare ſolebant, ſecundùm Rhodiginum. Vnde & Suidas *tholum,* vocat orbicularem ac rotundam domum, in quâ aliquando Prytanæi conuiuio excipiebantur atque oblectabãtur. Hinc verò,

inde

Digitized by Google

Apud S. Ephræm pro domo Nouitiatus, & Profeſſorum.

inde fortè ducta metaphora, per *tholum*, intelligere videre Auctor locum, ſiue partē ædium ac cameram, vbi ſeorſim adſeruabantur Nouitij, antequam habitum aſſumerent monaſticum, atque profiterentur: vt per *exteriorem* hîc *tholum*, domus Nouitiatus, ſiue primi exercitij monaſtici; at per *tholum interiorem*, domus profeſſa & exercitatorum intelligatur, quod & hîc conſequenter non obſcurè ab Ephræm inſinuari videtur. Ita Voſſius. Non diſſimiliter ſtatuit S. Fructuoſus: *Nouitius*, inquit, *anno integro vni ſpiritali traditus Seniori non ſtatim commiſcendus erit congregationi, neque fratrum diuerſoria accedet ſed delegata in exteriore curte cellulâ perfruetur, vbi omnem ſinceriter exerceat obedientiam.* Ex quibus videas Nouitiorum domicilium in exterioribus monaſterij partibus collocâtum. Colligit porrò ex his verbis Menardus, ſingulis Nouitiis à S. Fructuoſo ſingulas cellulas aſſignatas, quemadmodum & à Ferreolo dicente: *Vicinam monaſterio cellulam dum prænotatum tempus obſeruat, accipiat, victumq́ue quotidianum à monaſterio, ſi inter reliquos operetur, expectet.*

Fructuoſ. in Reg. cap. 21.

Cur, Nouitio cellulam aſſignat Fructuoſus.

Viguiſſe autem in noſtro Ordine hanc ipſam à Legiſlatore traditam conſtitutionem, non difficulter probari poteſt. Vt enim à capite incipiamus, Leo Oſtienſis ſcribit in Caſſinenſi monaſterio tempore Deſiderij Abbatis, ſeorſim ſtructam Nouitiorum cellam. *Ab occidentali* (inquit) *parte clauſtri Nouitiorum cellam decenter aptauit, in quâ iuxta inſtitutum regulare, meditari, quieſcere atque comedere Nouitij ipſi deberent.* Idemq́ue patet ex ſuſceptione Carolomanni Francorum Regis, cùm enim ignotus Caſſinenſe Monaſterium adiiſſet, vt ibidem ad Religioſem admitteretur, *ſpiritualis Pater* (prout Reginonis Chronicon habet) *eius precibus annuens, præcepit eum in Cellâ Nouitiorum recipi, vnà cum ſuo collegâ. Poſt emenſum anni circulum, profeſſus ſtabilitatem, conuerſionem morum, obedientiam ſecundùm Regulam* S. BENEDICTI, *cœpit irreprehenſibiliter inter Fratres conuerſari.* Ante illud ergò tempus inter fratres non verſabatur. In vitâ S. Hermelandi Abbatis fit mentio huius cellæ Nouitiorum: *Vbi ex more inſtituti monaſtici, in Cellâ, vt vocant, Nouitiorum probatus*, &c. In Angliâ quoq́ue id olim ſeruatum, Auctor eſt Venerabilis Beda, qui de ſanctimoniali loquens, hæc habet: *Erat enim hac ipſâ horâ cum aliis nonnullis Chriſti ancillis, in extremis monaſterij locis ſeorſim poſita, vbi nuper venientes ad conuerſionem feminæ ſolebant probari, donec regulariter inſtitutæ, in ſocietatem congregationis ſuſciperentur.* Hæc Beda. Tempore S. Lanfranci eandem viguiſſe obſeruantiam in

Cella Nouitiorum in vſu fuit apud Caſſinenſes.

Leo Oſtieſ. in Chron. Caſſ. lib. 3. cap. 31.

Regin. lib. 2. ad annum 746.

Apud Sur. 23. Mart. In Angliâ.

Beda lib. 4. eccleſ. hiſt. gent. Anglor. cap. 23.

Tempore Lanfranci.

A quibuſdam ſaltem cœnobiis, Statuta eius indicant. Agens enim de Nouitio, *In Cellâ*, inquit, *Nouitiorum dormiat, aut in dormitorio, ſi cœnobium huiuſmodi cellam non habet: in Clauſtro ſeparatim ſedeat cùm Magiſtro ſuo in loco Nouitiis deputato.* Item: *Si ibi cella Nouitiorum eſt, in eâ, quemadmodum in capitulo increpetur & verberetur.*

NOVITIATVS. *Statuta Lanfranc. cap. 18.*

Apud Cluniacenſes quoq́ue *Nouitiatus* ſeorſim poſitus erat, nam tempore S. Petri Venerabilis, vt in eius *conſtitutionibus* habetur, *ſtatutum fuit, vt in infirmitorio quoque eſſet ſilentium certo modo, ſic in cellâ Noui-* B *tiorum, & adiacenti clauſtro, ſiue officinâ, exceptis Nouitiis, & eorum Magiſtro, qui vbi & quando loqui ſolent, loquantur.*

Apud Cluniacenſes. Stat. Petr. Venerab. num. 19.

Laudabilis hæc fuit inſtitutio; verùm vbi ea ſeruari non poteſt, ſed promiſcuè cum Profeſſis degunt Tirones, id ſaltem caueatur, ne familiariter conuerſentur, aut colloquantur Nouitij cum Profeſſis; quod Montis Oliueti Monachi ſub S. BENEDICTI vexillo militantes, expreſsè præſcribunt: *Nemo ex Monachis Nouitium alloquatur, niſi in publico & præſente Magiſtro.* Et Carthuſiani: *Cum Nouitiis nemo noſtrûm lo-* C *quatur, niſi Prior, Vicarius, & eorum Magiſter.* Quod vt meliùs poſſet ſeruari, decreuit Clemens VIII. pro omnibus Ordinibus Nouitiatus haberetur communis, in quo Nouitij loco à Profeſſis ſeparato educarentur.

Quæ obſeruanda vbi Nouitij promiſcuè degunt cum Profeſſis.

Monach. Mont. Oliuet. in cap. 58. Reg.

Carth. p. 2. Stat. cap. 24. num. 10.

Clem. 8. de recept. Nouit.

Sed quorſum alloquium & congreſſus Nouitiorum Profeſſis interdicitur? Cauſſas reddit Magnus Baſilius, quas ſuprà cùm de *pueris* ageremus, ex eodem attulimus, & locum quoq́ue habent in Nouitiis. Laurentius verò Iuſtinianus de hâc re ita lo- D quitur: *Incipientes*, inquit, *in ſua conuerſionis exordio, ab omnium pariter conuiuentium ſunt ſegregandi conſortio, eorum excepto, quos præceptoris diſcretio duxerit concedendos. Nam facillimè labitur, & difficulter informatur adoleſcentis animus, qui huc illucq́ue diſcurrens, diuerſa cùm fratribus profert eloquia, & varia percipit documenta virtutum.* Quibus accedat quod fortè in Monaſterio eſſe poſſint aliqui profeſſi, quos vitæ religioſæ cœperit tædium, & corde iam reuerſi ſunt in Ægyptum, qui & de Ægypto fugientes à promiſſionis terrâ repellant. Accidit tale E quid, cùm S. Odo in Monaſteriū eſſet admiſſus; hunc enim Monachi quidā improbi his verbis ſunt aggreſſi: *Omnes nos conamur hanc ſodalitatem deſerere, vt poſſimus ſeruare animas noſtras; & tu huc venis, vt tuam perdas?* Poſt hæc acerbè quidem, ſed falsè ſeueritatis nimiæ Bernonem accuſarunt, vt B. Odo cæperit animo vacillare. Verùm Adhegrinus ſocius quondam Odonis iam monachus proſiliens in medium. *Noli*, inquit,

Familiaritas & colloquium vitanda.

Baſil. in reg. fuſior. regul. 15.

Rationes.

Laurent. Iuſtin. lib. de obed. cap. 20.

S. Odo vacillat in ſuâ vocatione.

Ioan. Monach. lib. 1. vit. S. Odo. cap. 13.

Sedullus à falſis fratribus.

Digitized by Google

NOVITIATVS. Sed confirmatur, & perſeuerat.

quit, *Odo, Pater, trepidare. Sermones iſti non eorum ſunt, qui eos proferunt, ſed illos ſuggerentis. Non dubites horum ore diabolum eſſe locutum.* His verbis illi pudefacti, receſſerunt, & Odo perſtitit in ſuſcepto vitæ monaſticæ conſilio. Quòd autem S. Odoni accidit, & aliis euenire poteſt. *Quanti enim* (inquit Auctor vitæ S. Odonis) *tali modo decepti, ab initio ſanctæ Conuerſationis retro ſunt reuerſi, atque à calore interni deſiderij, ad torporem reuerſi ſunt prauæ voluntatis.*

DISQVISITIO III.

Quanto tempore probandi Nouitij?

I. *Veteres pro arbitrio Nouitiatũ extendebant.* Baſil. in reg. fuſiori. reg. 10.

VARIA in hoc olim ſeruata forma. PRIMÒ enim, videtur antiquis fuiſſe arbitrarium, & Abbatis iudicio permiſſum, citiùs an tardiùs ad profeſſionem Nouitius admitteretur. S. enim Baſilius nullum tempus Nouitiatus præſcripſit, ſed adhibendo temporis ſpatio, & grauioribus imponendis laboribus, periculum monet faciendum de tironum naturâ & conſtantiâ, atque ita tandem ad eorum numerum adſcribendos, qui ſeipſos Domino conſe- C cr̄arunt. Et S. Ephræm inſinuare videtur ex Nouitiatu aptiores ad Profeſſionem, & Religioſorum cōgregationem certo tempore admiſſos, relictis in ſequentem annum minùs idoneis: vt vidimus diſquiſitione præcedenti.

S. Ephræm tom. 4. paræn. 17.

II. *Quidam triennio Nouitios probarunt.* Ioſeph. lib. de bello Iud. cap. 7.

SECVNDÒ, Eſſenos illos, vel primos Monachos, vel Monachorum prodromos, Ioſephus ſcribit triennio integro probatos antequam ad reliquorum conuictum tandem admitterentur. *Per annum*, inquit, *integrum extrinſecus commoranti victum tribuunt. Poſt oſtenſionem autem continentiæ duobus annis alijs mores eius probantur. Cùmque dignus apparuerit, tunc demum in conſortium aſſumitur.* Tabennenſiotæ ex Regula S. Pachomio ab Angelis tradita (prout refert Palladius) tribus annis antequam admitterentur, probabantur: *Porrò*, inquit, *qui ſemel ingreditur, nec poteſt cum eis ad triennium ſuſtinere certamen, non admittes: ſed cùm opera fecit difficiliora, ſic prodeat in ſtadium poſt triennium.* Hanc Regulam Pachomij imitatus eſt Iuſtinianus Auguſtus, qui inter alia de Monachis ſic ſtatuit: *Sancimus ſacras ſequentes regulas, eos qui ſingularem conuerſationem profitentur, non promptè mox à Reuerendiſſimis Præſulibus venerabilium Monaſteriorum habitum percipere Monachalem, ſed per triennium totum, ſiue liberi ſint, ſiue ſerui, exſpectare, nondum monaſticum habitum promerentes, ſed tonſurâ & veſte eorum vti, qui Laici vocantur, & munere diuina addiſcentes eloquia; & Reuerendiſſimos eorum Abbates requi-* A *rere, vnde eis deſiderium vitæ ſingularis acceſſerit: ne fortè vlla maligna occaſio ad hoc eos induxerit, experimentoq́ percipienda eſt eorum tolerantia & honeſtas; non enim eſt facilis vitæ hominum mutatio.*

Pallad. in Lauſ. c. 38.

Iuſtiniani Imperatoris in hanc rem decretum. Authent. collat. 1. tit. 6.

III. *Per vnum annum.* Caſſian. lib. 4. cap. 7.

TERTIÒ, Vnius anni probationem, ſed quæ fiat in hoſpitali, inſinuat Caſſianus, ait enim: *Suſceptum, cùm integro anno ſuum circa peregrinos exhibuerit famulatum, imbutum per hoc primâ inſtitutione humilitatis, ac patientiæ, atque in eâ longâ exercitatione præcognitum, admiſceri congregationi fratrum.* Quod idem eſſe crediderim, atque ad profeſſionem B admitti. Caſſiani formam ſequitur Fructuoſus ſuprà citatus. Expreſsè autē probationem per vnius anni circulum, idque in Cella Nouitiorum, requirit S. BENEDICTVS, vt ex Regulę textu patet, & affirmat Alexander II. dicens: B. BENEDICTI *Regula, & præcipuè patris, & prædeceſſoris noſtri S. Gregorij canonica inſtitutio interdicit monachum ante vnius anni probationem effici.* Quòd etiam ab omnibus Ordinibus Mendicantibus ſeruandum Bonifacius VIII. decreuit. Sed quòd forſitan mireris, Gregorius IX. ex Regulâ S. BENEDICTI, tanquam vniuer- C ſalis omnium Religioſorum Patriarchæ, prohibet Miniſtro & fratribus Ordinis Minorum, ne intra probationis annum quemquam ad profeſſionem inducant aut recipiant. *Non ſolùm*, inquit, *fauorem conuerſi, ſed etiam Monaſterij probationis tempus à ſanctis Patribus eſt indultum, vt ille aſperitates iſtius, & iſtud mores illius valeat experiri. In Regulâ quoque* B. BENEDICTI *præcipitur, vt ad conuerſionem nouiter venienti non facilis tribuatur ingreſſus, ſed ſicut docet Apoſtolus, an ſit ex Deo ſpiritus comprobetur, & dura & aſpera, per quæ itur ad Dominum, exponantur. Præterea* D *in eâdem Regulâ ſubiungitur, vt dicatur: Ecce lex, ſub qua militare deſideras, ſi eam obſeruare potes, ingredere, alioquin liber veniſti, liber diſcede.* Hæc Pontifex. Ex quo videas S. BENEDICTI Regulam (vt * alibi ex profeſſo docuimus) eſſe velut generalem amuſſim, quâ omnium Religioſorum dirigantur greſſus. Cuius doctrinam nunc in omnibus Ordinibus religioſis ſeruari vult Eccleſia, vt conſtat ex Concilio Tridentino, generaliter dicente: *In quâcumque Religione tam virorum, quàm mulierum, nullus ad profeſſionem admittatur, qui minori tempore, quàm per* E *annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit.* Et ſubditur: *Profeſſio autem antea facta ſit nulla, nulloſq́ habeat effectus*, &c.

Cap. 58. Reg. *Expreſſit hoc tempus S. Benedictus.*

17. q. 2. c. Conſaldus.

Bonifac. de Reg. in 6. cap. Conſtitutionum.

Et ex eo Gregorius IX. Ordini Minorum præſcripſit. Wadding. an 10. Gregor. IX. ex Vatic. Regiſt. n. 109.

* Lib. 2. Tract. 4. Diſq. 2.

Iam Eccleſiæ decreto ſeruatur in quâcumque Religione. Trid. ſeſſ. 25. cap. 15. de Regularibus.

Notandum hic tamen in iis, quorum mores difficiliùs ad regulam corriguntur, extenſum aliquando Nouitiatum ad alterum annum. S. enim Gregorius cùm accepiſſet nōnullos Monachos parum religioſè viuere, quod vix probati tonderentur, ſic ſcribit

Quidam ex decreto Gregorij Magni diutiùs probati. Greg. lib. 1. epiſt. 23.

ſcribit Fortunato Epiſcopo Neapolitano: *Monaſteriis omnibus fraternitas veſtra interdicat, vt eos, quos ad conuerſionem ſuſceperint,*

per biennium.

priuſquam biennium in conuerſione compleuerint, nullo modo audeant tonſurare: ſed hoc ſpatio vita, moreſq́ eorum ſollicitè comprobentur, ne quis eorum, aut non ſit contentus eo, quòd voluit, aut ratum non habeat, quod elegerit; nam cùm graue ſit inexpertos hominum obſequiis ſociari, quis poſſit dicere quantò ſit gratius ad Dei ſeruitium improbatos applicare? Idem

Id. lib. 7. Epiſt. 11. *Milites per triennium.*

quoque militibus monaſticum habitum vetuit dari, *niſi eorum vita ſubtiliter fuerit inquiſita: & iuxta normam regularem debent in ſuo habitu per triennium probari, & tunc Monachicum habitum Deo auctore ſuſcipere.* Sic

17. q. 1. cap. Si quis.

& in Iure ſtatuitur, *vt ſi quis incognitus monaſterium ingredi voluerit, ante triennium Monachi habitus ei non praſtetur.*

Anni probationem relaxat feruentiori Nouitio Fructuoſus. Reg. cap. 22.

Quæri autem ſimiliter poſſet: An valdè idoneus, & in pietate feruens ante annum ad profeſſionem admitti poſſit. Concedit id S. Fructuoſus: *Quòd ſi*, inquit, *quilibet conuerſus bonis ac puris moribus enitens, Abbatis vel aliorum fratrum ſpiritualium fuerit iudicio comprobatus, & pro merito, & puritate ſua cōſcientia celeriùs poterit fratrū conſortiis miſceri, ſecundum quod Abbatis vel Fratrum optimorum cenſuerit deliberatio faciendum.* Sic ille.

S. Ferreolus, Reg. cap. 5.

Idem permittit Regula S. Ferreoli: *Si quis*, inquit, *veniat Religionem expetens, monaſterium intraturus, niſi anni circulus, vel certè, ſi Abbati viſum fuerit, aliquantulum temperare, antequam ſex menſes dierum numero compleantur, Monachorum cōtubernio non iungatur.*

Regula Ternantenſis. Cap. 2.

Similiter Regula Ternantenſis: *Niſi expleto anno nullus mutare habitum permittitur, ſed ſi petentis tanta fuerit compunctio, vt ſi hoc ſibi ſupplicatione aſſiduâ exigat non negari, quod vni fideliter poſcenti conceditur, non quaſi licitum habeatur.*

Cæſarius Arelatenſis. Reg. Sanctimon. cap. 5.

Cæſarius quoque Arelatenſis, contrahi, & extendi nouitiatus tempus permittit: *Vni ex ſenioribus tradita, annum integrum in eo, quo venit, habitu perſeueret. De ipſo tamen habitu mutando, vel lecto, in Scholâ habendo, ſit in poteſtate Prioris: & quomodo perſonam vel compunctionem viderit, ita vel celeriùs vel tardiùs ſtudeat temperare.*

Cluniacenſes à Ciſtercienſibus hac de cauſâ perſtricti.

Grauiſſimam ſuper hac quæſtione litem Cluniacenſibus mouerunt Ciſtercienſes, hæc enim prima obiectio eſt inter eas, ob quas dicebant Cluniacenſes profeſſionis & voti tranſgreſſores: *In ſuſcipiendis*, inquiunt, *Nouitiis quomodo Regulam ſeruatis, cùm non niſi poſt annum, ſpiritibus ſi ex Deo ſunt probatis, eos ſuſcipi pracipiat: vnde contingit, vt quia incautè recipiuntur, incautiùs recepti conuerſentur; & quia ad quod veniunt venientes non intelligunt, iam cateris ſociati, quid agere debeant, neſciunt: dumque in ſtadio*

A *more athletarum ante pugnam non exercentur, ad conflictum venientes cùm pugnare debeant, fugiunt, & cùm fortiter dimicantes vincere, vtpote talium inexperti, facillimè vincuntur.*

NOVITIATVS.

Defendit ſuos Petrus Venerabilis. Lib. 1. Epiſt. 18.

Pluribus verò reſpondet Petrus Venerabilis, quorum hæc ſumma. Cùm Chriſtus dixerit: *Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet, & eum qui venit ad me non eiiciam foras.*

Primò, exemplo Chriſti.

Et volentes ſe ſequi, ſtatim admiſerit: idemq́ue in ipſis Eccleſiæ primordiis etiam fecerint Apoſtoli, permittentes vt bona ſua, qui vellent ad pedes eorum deponerent, & viuerent in commune, nec per B annum tales diſtulerint, ſed ilicò ceteris coniunxerint; hinc idem quoq́ue in monaſticâ vitâ licere, cùm illa imitationē Chriſti & Apoſtolorum non excludat, nec S. BENEDICTVS prohibuerit Domini & Apoſtolorum eius facta imitari.

Secundò, Charitatis intuitu.

Deinde ait, Cluniacenſes in hoc facto charitatis oculum erga ſalutem proximi apertum habere: Si enim ab Ordine tam aſperè deterrerent venientes, ad ſæculum reuertentes in perniciem laberentur.

Tertiò, Ob ſalutem ingredientium.

Tertiò, ait, ſæpe etiam inuitis bona præſtari: *Hoc*, inquit, *dicimus, quòd apud nos ſæpe contingere cerni*C*mus. Nonnulli huic iugo colla ſua ſubmittentes, poſt aliquantum temporis diuerſis ſeu tentationibus, ſeu tribulationibus oppreſſi, ad faces mundi reuerterentur; niſi cogitarent, quod ſemel fecerunt, non poſſe ſe abſque damnatione aternâ pręuaricari.* Confirmat hoc auctoritate S. BENEDICTI dicentis: *Sic Abbas omnia temperet atque diſponat, vt anima ſaluentur.*

Quartò, Neceſſitatis cauſa.

Quartò ait, *quòd fraterna charitatis intuitu, liceat plerumque Magiſtris eccleſia Dei Patrum inſtituta tranſgredi, & ad vtilitatem animarum regularum pracepta moderari.* Nam Leo Papa inquit: *Vbi neceſſitas fuerit, ad vti*D*litatem eccleſia, qui poteſtatem habet, ea diſpenſet.* Vnde concludit: *Cùm ergo audiatis, neceſſitatis, ſiue vtilitatis gratiâ poſſe Patres mandata moderari: negabitis hominem ad Monachatum, niſi poſt annum poſſe ſuſcipi: Et qua maior neceſſitas aut vtilitas, animarum ſalute, poteſt inueniri? Illa neceſſitate, illa vtilitate, ne dilati pereant, ad nos venientes aliquando ſine morâ ſuſcipimus.* Ita ferè Petrus Venerabilis.

Reſpondetur, Probationē indultam in fauorem vtriuſq́ partis. 3. Decretal. de Regul. &c. Cap. ad Apoſtolicam.

Verùm aliter, & multò etiam ſolidiùs ſtando in Iure antiquo, reſponderi poſſet, E prout reſpondit Innocentius III. nimirùm *tempus probationis à Sanctis Patribus fuiſſe indultum, non ſolùm in fauorem conuerſi, ſed etiam monaſterij, vt & ille aſperitates iſtius, & iſtud mores illius valeat experiri: ſi tamen ante tempus probationis regulariter præfinitum, is, qui conuerti deſiderat, habitum recipit, & profeſſionem emittit, Abbate per ſe vel per alium profeſſionem recipiente monaſticam, & monachalem habitum concedente, vterque renuntiare*

videtur

Digitized by Google

NOVITIATVS.

videtur ei, quòd proſeſſio neſcitur introductum: ideoque obligatur per profeſſionem emiſſam pariter & acceptam ad obſeruantiam regularem, & verè Monachus eſt cenſendus: quia multa fieri prohibentur, quæ ſi facta fuerint, obtinent firmitatem. Sic Pontifex. Ex quo infert Suarez, quod etſi in ipſo primò ingreſſu fieret profeſſio, valida tum temporis fuiſſet; quia quâ ratione poteſt pars anni ex mutuo conſenſu prætermitti, poteſt etiam totus, & ita habetur in cap. *Conſtitutionem*; vbi ait Bonifacius VIII. in religionibus non mendicantibus *profeſſio expreſſè vel tacitè fieri poteſt licitè intra annum.* Tempus ergo vnius anni (inquit Suarez.) non erat iure antiquo ſimpliciter neceſſarium, ſed tantùm ſub eâ conditione, niſi Religio, & Nouitius renuntiarent iuri ſuo; ſub illâ verò erat ſimpliciter neceſſarium, adeò vt profeſſio anteà facta eſſet nulla. Atque hoc de iure antiquo. Nunc verò ſtandum eſt Concilij Tridentini decreto, cuius verba ſuprà retulimus.

Suar. to. 4. de relig. lib. 5. c. 11. num. 4.

6 Decret. lib. 5. tit. 15.

Iure antiquo annus non erat ſimpliciter neceſſarius.

DISQVISITIO IV.

In quibus probandi Nouitij?

Nouitij quatuor modis explorandi ex præſcripto S. Benedicti. Regul cap. 58.

PRVDENTISSIMVS Patriarcha noſter deſcribens qualis debeat Nouitiis deputari Magiſter, non prætermiſit indicare in quibus potiſſimùm Nouitiorum animus, mores, & ingenium debeant explorari. Ea autem ſunt quatuor: Primò enim, *omninò curioſè* vult inrēdi, *an* Nouitius *verè Deum quærat*. Secundò, *An ſolicitus ſit ad opus Dei*. Tertiò, *an paratus ad Obedientiam*. Quartò; *an etiam ad opprobria*, additque tandem: *Prædicentur ei omnia dura & aſpera, per quæ itur ad Deum.* De quibus agendum ſingillatim.

Primò, An verè Deum quærant.

Sapientiſſimè primo loco poſuit, *ſi verè Deum quærat*. In omnibus enim hominum actionibus, num bonæ an malæ ſint, ſemper reſpicienda eſt intentio & finis, quem ſibi homo proponit; nam vt dici ſolet:

Quidquid agant homines, intentio iudicat omnes.

Auguſt. in Pſal. 31.

Et Auguſtinus: *Non valdè attendas*, inquit, *quid homo faciat, ſed quid, cùm facit, aſpiciat.* Primò omnium ergo inquirendum, quo animo, quâ intẽtione, quove fine Nouitius ad Religionem acceſſerit, quem ſcopum ſibi habeat præfixum. Ne autem hîc errare contingat, indicat S. BENEDICTVS quis ſuorum Monachorum debeat eſſe ſcopus, nimirùm, QVÆRERE DEVM IN VERITATE. Quod paulò accuratiùs explicaſſe videtur Abbas Moyſes apud Caſſianum: *Hic*, inquit, *nobis principalis debet eſſe conatus, hæc immobilis deſtinatio cordis iugiter affectanda,*

Qui ſcopus Benedictinorum.

Caſſian. collat. 1. cap. 8.

A *vt diuinis rebus ac Deo ment ſemper inhæreat; quidquid ab hâc diuerſum eſt, quamuis magnum, ſecundum tamen, aut etiam infimum ſeu certè noxium iudicandum eſt.* Ita ille. Monachorum ergo S. BENEDICTI congregatio, verè dici poteſt GENERATIO QVÆRENTIVM DOMINVM, cùm nullum admitti velit, niſi qui reuerà Deum quærat, atque hoc vult omninò curioſè & ſolicitè à Magiſtro Nouitiorum explorari. Aliqui enim eo animo monaſterium ingrediuntur, vt habeant vnde honeſtè vitam abſque magno labore tranſigant, ibique fruantur commodis, B quæ in ſæculo ſperare vix poterant. Alij ſpe promotionis religioſum capeſſunt ſtatum, nimirùm, vt Auunculo aut Patruo Abbati ſuccedant; itaque *hereditate poſſideant ſanctuarium Dei*: vel vt ſub illo Prioris Cellerarij, vel Lectoris officio fungantur. Sunt quoque qui non alio fine ad vitam aſpirant monaſticam, quàm vt alicui, quâ premuntur, afflictioni remedium & leuamen inueniant, nimirùm quòd ſperata defraudati ſint prætenſione, quod quam ambiuerint, non accipiant ſponſam: quòd non eâ, quâ vellent in mundo auctoritate, C vel commoditate frui poſſint, quòd gratiâ vel officio exciderint; adeò vt potiùs vano quodam honore, quem ab hominibus exſpectant, vel infamiæ, laborumve metu, quàm Dei amore ad Religionem trahantur. Diligenti igitur examine hæc ponderanda, & ſeriò videndum, an reuera *Deum quærat.*

Explicatur.

Pſalm. 23.

Monaſterij quidam intrant intuitu commodi proprij.

Et ambitionis. Pſal. 82.

Afflictionis, & dedecoris vitandi cauſa.

Sed vnde, inquiet aliquis, cognoſcere licebit, num quis reuerà Deum quærat, & ad ſcopum monaſticæ perfectionis tendat? Reſpondetur PRIMÒ, id cognoſci, ſi D non timeat auſteritates, & duriora propter Deum ſubire exercitia: nam S. BENEDICTVS ait: *Prædicentur ei dura & aſpera, per quæ itur ad Deum.* Mortificationes ergo, & contraria quæque non abhorrere, nec propter illa è monaſterio diſcedere, ſignum eſt Deum quæri, & nihil illo charius æſtimari. Electio enim mediorum, & præſertim duriorum, efficacem arguit intentionem finis. Declarat id pluribus Abbas Moyſes: *Omnes*, inquit, *artes ac diſciplinæ ſcopum quemdam & finem proprium habent, ad quem reſpiciens vniuſcuiuſque artis induſtrius* E *appetitor, cunctos labores & pericula, diſpendiaque vniuerſa æquanimiter libenterq́ ſuſtentat.* Ita Agricola nunc ſolis æſtum, nunc pruinam, nunc niuem, & imbres tolerans, terram infatigabiliter vomere ſubigit, vt ex eâ fructum conſequatur. Ita,

Signa duo quæ euincunt Deum à Nouitio quæri.

I.

Si mortificationes & dura appetat. Cap. 58.

Caſſian. collat. 1. cap. 2.

Laboret iis tolerans ſpe mercedis illectis.

Per mare, per terras currit Mercator ad Indos,

Vt quæſtum pro voto faciat: Contemnit miles vulnera, belliqúe ærumnas, dum propo-

propoſitum ſibi dignitatis finem cupit obtinere. *Habet ergo*, ait Abbas Moyſes, *& noſtra profeſſio ſcopum proprium ac finem ſuum, pro quo labores cunctos, non ſolùm infatigabiliter, verùm etiam gratanter impendimus, ob quem nos ieiuniorum inedia non fatigat, vigiliarum laßitudo delectat, lectio ac meditatio ſcripturarum continuata non ſatiat, labor etiam inceſſabilis, nuditaſque & omnium rerum priuatio, horror quoque huius vaſtißimæ ſolitudinis non deterret.* Qui ergo aſperiora hæc generoſo animo amplectitur exercitia, profitetur ſe verè Deum quærere: per hæc enim, vt Regula B ait, *itur ad Deum.*

Ibid. *Monachis hinc omnia redduntur ſuauia.*

II. SECVNDO, An aliquis Deum quærat, & hinc colligi poteſt, ſi nimirum libenter de Deo audiat, & de illo loquatur: *Qui ex Deo eſt*, inquit Chriſtus, *verba Dei audit.* Et; *Ex abundantiâ cordis os loquitur.* Imò, quò maius eſt deſiderium Dei & cuiuſuis rei amatæ, eò magis iuuat de illo cogitare & loqui. Nouitius proinde ſi diuinis rebus valdè afficiatur, multùm oret, de Deo ſæpe loquatur, ac libenter meditetur; rariùs de rebus ſæculi, ſæpius de ſpiritalibus ſermones inferat, ſignum eſt, ab eo Deum quæri, C quem ſine dubio etiam inueniet, nam & veritas ait: *Qui quærit, inuenit.* Meritò ergo Nouitijs dicitur: *Quærite Dominum, & confirmamini: quærite faciem eius ſemper.*

Si libenter de Deo audiat, & loquatur. Ioan. 8. Matth. 12. Luc. 11. Pſal. 104.

DISQVISITIO V.

Vt explorandum an Nouitius ſollicitus ſit ad opus Dei?

Secundò, Aduertendum an Nouitius ſolicitus ſit ad opus Dei. Cap 43.

QVOD ab inſtitutore Nouitiorum ſecundo loco curioſè conſiderari S. P. D N. voluit, eſt, *an ſolicitus ſit ad opus Dei.* Meritò enim illud præcipuè attendi voluit, quod inter exercitia monaſtica principem locum tenet, & de quo alibi ait: *Nihil operi Dei præponatur.* Cui quidem operi cùm tota vita Monachorum mancipetur, iure meritiſſimo diligenter expendendum eſt, an Nouitius ad illud ſe propenſum & ſolicitum oſtendat. Videndum igitur, an *ad horam diuini officij mox vt auditum fuerit ſignum, relictis omnibus quælibet fuerint in manibus, ſummâ cum feſtinatione* occurrat.

Quod pareat, & feſtinè occurrat. Cap. 43.

Cap 22.

An de nocte feſtinet alios præuenire ad opus E *Dei?*

Num frequenter tardè occurrat & quâ ex cauſâ?

An officium præuideat, & ſedulus ſit in addiſcendis ijs, quæ illud concernunt.

Num libenter ſe abſentet à Choro, eiuſve occaſiones aut prætextus quærat?

Quâ diligentiâ ad officium recitandum ſe præparet?

Num ibi ſomnolentus ſit, & diſtractus.

Num in illo ſomnolentus ſit, aut diſtractum animum exterioribus prodat ſignis, A oculorum nimirum incontinentiâ, huc illuc reſpiciendo, librorum folia euoluendo, geſticulatione digitorum, alijſque parum decentibus modis?

NOVITIATVS.

Num feſtinus ſit in pſalmodiâ, nec debitam ſeruet pauſam in verſuum hemiſtichijs?

Num conqueratur de officij prolixitate, vel tractiùs canendi modo?

Hæc, & his ſimilia Nouitiorum Magiſter conſiderare poterit, & quo animo *Nouitius* erga diuinum officium feratur, colligere.

Smaragdus autem exponens, *Si ſolicitus eſt ad opus Dei*, dicit id eſſe ad ea quæ propriè ad Deum pertinent, videlicet ad *orationem diuinam, ad lectionem, ad vigilias nocturnas, curſuſque diurnos, ad ieiunium, & ad omne diuinum officium.* Imitatur eum Turrecremata, dicens: Ad opus Dei, ſcilicet ad orationem, ad lectionem, ad meditationem. Et ſine dubio circa hæc vigere debet Nouitij diligentia, & Magiſtri ſolicitudo.

Quid hoc loco Opus Dei. Smaragd. in cap. 58. Reg. S. Bened. Turrecrem. Ibid.

DISQVISITIO VI.

Quomodo Nouitiorum Obedientia probanda?

CVM Obedientia clauis religionis ſit, maximè conuenit Tironem in eâ eſſe exercitatiſſimum. Hæc enim eſt prima & præcipua Cœnobitarum inſtitutio, quâ ad finem ſuum docentur tendere. Nam, vt Ioannes Abbas apud Caſſianum dixit: *Finis Cœnobitæ eſt, omnes ſuas mortificare & crucifigere voluntates.* De Monachis quoque Hieronymus ait: *Prima apud eos confœderatio eſt, Obedire maioribus, & quidquid iuſſerint, facere.* Similiter Sulpitius Seuerus. *Præcipua*, inquit, *ibi virtus, & prima eſt Obedientia, neque aliter adueniens ad monaſterium Abbatis ſuſcipitur, quàm qui tentatus priùs fuerit, & probatus, nullum vnquam recuſaturus, quamlibet arduum, ac difficile indignumque toleratu Abbatis imperium.* Quare Caſſianus Magiſtri Nouitiorum deſcribens officium, ait: *Hæc eius erit ſolicitudo & eruditio principalis, vt doceat. Iuniorem primitus ſuas vincere voluntates, quem ſtudioſè in his ac diligenter exercens, hæc illi ſemper imperare de induſtriâ procurabit, quæ ſenſerit animo eius eſſe contraria. Multis ſiquidem experimentis edocti tradunt, monachum, & maximè iuniores, ne voluptatem quidem concupiſcentiæ ſuæ refrenare poſſe, niſi priùs mortificare per obedientiam ſuas didicerint voluntates.* Quanta autem fuerit iuniorum *Obedientia*, idem deinceps declarat: *Poſt hæc tantâ obſeruantiâ obedientiæ Regula cuſtoditur, vt iuniores abſque Præpoſiti ſui ſcientia vel permiſſu, non ſolùm non audeant cellâ progredi, ſed ne ipſi quidem communi ac naturali neceſſitati ſatisfacere ſuâ auctoritate*

Tertiò, Exploranda Nouitij obedientia. Caſſian. collat. 19. cap. 8. Hieron. Epiſt. 22. ad Euſtoch. *Quæ prima Monachi virtus.* Sulpit. Dialog. 1. c. 11. *Incumbit Magiſtro Tirones in hac exercere.* Caſſian. l. 4. inſtitut. c. 8. *Dura & contraria imperando.* *Quanta olim iuniorum obedientia.* Ibid. l. c. 10. *In natura neceſſitate.*

NOVITIATVS.

ctoritate præſumant. Sicque vniuerſa complere quæcumque fuerint ab eo præcepta, tanquam ſi à Deo ſint cælitus edita, ſine vllâ diſcuſſione feſtināt,

Impoſſibilibus.

vt nonnunquam etiam impoſſibilia ſibimet imperata eâ fide, ac deuotione ſuſcipiant, vt tota virtute, ac ſine vllâ cordis hæſitatione perficere ea, aut conſummare nitantur: & ne impoſſibilitatem quidem præcepti pro Senioris ſui reuerentiâ metiantur. Hæc Caſſianus.

Sulpit dialog. 1. c. 12.

Refert verò Seuerus Sulpitius, quemdam ſæculi actibus ſe abdicare volentem, cùm ab Abbate ſe ſuſcipi rogaret, ille verò graues diſciplinæ labores, & ſua dura imperia proponeret, cæpiſſe

B.

Abbas initiandum igne probat.

Nouitium omnem obedientiam polliceri, vt ſi eum Abbas in ignem ire præciperet, non recuſaret intrare. Quam illius profeſſionem vbi Abbas accepit, non cunctatus probare, iubet eum in clibanum, qui coquendis panibus parabatur, intrare.

Obedit, & illæſus egreditur.

At ille non diſtulit parere præcepto, ſed ſtatim medias flammas nihil cunctatus ingreſſus eſt. Quæ mox tam audaci fide victæ, velut illis quondam Hebræis pueris ceſſerunt, & confeſtim fugit incendium.

Idem c. 13.

Alius frater

C

cùm *ad eundem Abbatem recipiendus adueniſſet, & prima ei lex obedientiæ proponeretur, ac perpetem polliceretur ad omnia, vel extrema patientiam; caſu Abbas ſtoracinam virgam aridam manu gerebat. Hanc ſolo fixit, atque illi aduenæ id operis iniunxit, vt tam diu virgulæ aquam irriguam miniſtraret, donec (quod contra naturam erat) virga arida in ſolo arente vireſceret. Subiectus ille frater duræ legis imperio, aquam proprijs humeris quotidie conuehebat, quæ à Nilo flumine per duo fere millia petebatur.*

Monachus totos tres annos aridæ virgæ aquam affundit.

Quæ floreſcit.

Cumque integro triennio *neque nocte neque die aquarius ille ceſſaret operator, tandem virga floruit.* Tantum

D

valuit Obedientia. B. quoque Antonius Paulum Simplicem variè in hac virtute exercebat: præcipere enim ei ſolitus erat, quæ ratio & cauſa non poſceret, in quibus eius animus erga obedientiam probaretur.

Ruffin. in vit. Patr. l. 3. cap. 31.

Pauli Simplicis mira obedientia.

Haurire namque aliquando eum aquam iuſſit ex puteo, & in terram totâ die effundere, & contextas ſportellas reſoluere, ac denuò contexere; & veſtimentum diſſuere, atque iterum reſuere, & rurſus reſoluere. Aliàs, vt Palladius refert, iuſſit eum vſque ad veſperam ſedere ad menſam, & nihil comedere, ſed ſolùm attendere eſculentis: Aliàs tribus diebus obire ſolitudinem, nullâ dictâ causâ, neque quid faceret: aliàs tribus hebdomadibus tacere & miniſtrare fratribus, nec quidquam guſtare; aliàs vrnā mellis frangere, & mel effundere, deinde rurſus colligere mel in conchâ addito præcepto, ne ſordes aliquas inferret. Poſtquam ergo promptè hæc omnia eſſet executus, dicit ei Antonius: *Vide, frater ſi ſic indies potes, mane mecum;* qui per hæc omnia informatus, breui ad perfectionem venit. *Ex cuius exemplo,* vt ait Rufinus, *docebat B. Antonius, quod ſi quis velit ad perfe-*

Pallad. in Lauſiac. c. 27.

Exercetur variè ab Antonio.

Rufin. vbi ſuprà.

A

ctionem velociter peruenire, non ſibi ipſe fieret Magiſter, nec proprijs voluntatibus obediret etiamſi rectum videatur eſſe quod vellet, ſed ſecundum mandatum Saluatoris obſeruandum eſſe, vt ante omnia vnuſquiſque abneget ſemetipſum ſibi, & renuntiet proprijs voluntatibus, quia & Saluator ipſe dixit: Ego veni non vt faciam voluntatem meam, ſed eius qui miſit me.

Qui docet, Obedientiâ perfectionem breui acquiri.

Matth. 26.

Caſſianus quoque refert filium cuiuſdam Comitis ditiſſimi liberalibus ſtudijs non mediocriter inſtitutum, cùm relictis parentibus ad monaſterium peruolaſſet, mandatum accepiſſe, vt decem ſportas humeris ſuis impoſitas, diſtrahendas publicè circumferret, adiectâ conditione, quâ diutiùs in hoc officio retineretur, ne vni, ſed ſingillatim eas diuerſis venderet. Quod ille totâ deuotione compleuit, & ſtatutum pretium ad monaſterium reportauit.

Caſſian. lib. 4. cap. 29.

Comitis filius iubetur ſportas vendere.

Sequens B. P. BENEDICTVS præcedentium Patrum veſtigia, voluit etiam peculiariter obedientiæ diſcipulorum ſuorum fieri experimentum, quos Congregationi fratrum non aliter voluit admiſceri, niſi *habitâ ſecum deliberatione promiſerint: ſe omnia cuſtodire, & cuncta ſibi imperata ſeruare velle.* Hinc etiam iubet Nouitio prædicari *omnia dura & aſpera, per quæ itur ad Deum.* Ad quæ verba Bernardus Caſſinenſis: *Nota quod dura ſint, quæ ſunt per perſeuerantiam durabilia: nam fortè per duos aut tres dies quis iugum Ordinis leuiter portare poſſet, non amanti verò vſque ad finem perſeuerare eſt valdè difficile. Aſpera autem ſunt, cibus regularis, abſtinentia à carnibus, durus lectus, continuum ſilentium, prolixum officium, abiectio ſui, dura imperia Prælati, patientia in aduerſitatibus, totalis mundi renuntiatio, conſanguineorum & carorum ſeparatio, viuere ſine proprio, & ſine propriâ voluntate. Iſta ſunt illa dura & aſpera, per quæ itur ad Deum.* Hæc ille.

S. Benedictus Obedientiam à Nouitijs requirit.

Cap. 58.

Quæ ſint hîc dura.

Et aſpera.

Nouitius proinde meritò illud dicere poſſit: *Propter verba labiorū tuorū ego cuſtodiui vias duras.* Hæc autē dura ſpectare ad Obedientiam, ipſe S. BENEDICTVS docuit, cùm ait quartum humilitatis gradum eſſe, *ſi in ipſâ obediētiâ duris & contrarijs rebus, vel etiam quibuſlibet irrogatis iniurijs, tacitâ conſcientiâ, patientiam amplectatur; & ſuſtinens, non laſſeſcat vel diſcedat.* Sed & ante eum Magnus

Vtraque ſpectant ad Obedientiā.

Pſalm. 16.

Cap. 7.

E

Baſilius tirones hoc modo probari voluit. *Communis*, inquit, *illa eſt ratio vnumquemque pertentandi, ſi illud animaduertatur, numquid is, de cuius ſententiâ periculum fiat, paratus ſit libenter ad omne humilitatis genus deſcendere, miſſâ omni verecundiâ, ita videlicet, vt ſordidiſſima etiam quæque artificia ſuſcipere non recuſet, quandocunque illorum exercitationem vtilem eſſe ratio conſuadeat.* Et paulò pòſt: *Maximè autem ei, qui ab ſplendida aliquo vitæ genere, ad imitandum modeſtiſſimæ humilitatis Domini Noſtri IESV Chriſti exemplum feſtinat, mu-*

S. Baſilius Tirones ita probandos ſtatuit.

Baſil. in regul. fuſior. interrog. 10

Maximè nobiles, in ſordidis & vilibus artificijs.

uera

Digitized by Google

nera quædam præſcribi debent de numero eorum. quæ illi ſordida exiſtimant, qui in ciuili vitâ verſantur: obſeruandumq́ue num in ijs cum omni animi alacritate non erubeſcentem & inconfuſibilem ſe Deo operarium exhibeat.

DISQVISITIO VII.

An probandi Nouitij per opprobria & iniurias?

S. Benedictus Tirones iniurijs & opprobrijs probandos ſtatuit. Cap. 58.

NOTA eſt S. P. BENEDICTI de hoc puncto ſententia: nam de primâ admiſſione ait: *Si veniens perſeuerauerit pulſans, & illatas ſibi iniurias, & difficultatem ingreſſus poſt quatuor aut quinque dies viſus fuerit patienter portare, & perſiſtere petitioni ſuæ; annuatur ei ingreſſus.* Conuitijs ergo, iniurijs, & opprobrijs primùm venientem vult excipi. Poſteà autem in cellam Nouitiorum deductum, à Seniore, ſiue Magiſtro exerceri vult opprobrijs. Id verò hominibus huius ſæculi inhumanum fortaſſe, & rationi parum conſentaneum videatur; hoc enim facto *Nouitij* potiùs à Monaſterio arceri, quàm ad Chriſtum ſuauiter allici cenſeantur. Refugit enim mollis Tironum animus hæc aſpera initia, nec facilè iniurias & opprobria concoquere poteſt infirmior ſtomachus.

Non id inhumanum.

Sed à priſcis Monachis tractum. Caſſian. l. 4. inſtitut. c. 3.

Verùm ex veteri Monachorum inſtituto Legiſlator noſter hunc probandi modum hauſit; nam & Caſſianus refert, ſimili modo Ægyptios Monachos olim tirones admiſiſſe. Scribit enim, *Nouitium* decem vel amplius pro foribus excubantem diebus, omnium fratrum genibus prouolutum, ab vniuerſis de induſtriâ ſolere refutari, ac deſpici, *tamquam qui non religionis, ſed neceſſitatis obtentu monaſterium optet intrare: iniurijs quoque, & exprobrationibus affectum, ſi experimentum dederit conſtantiæ ſuæ, qualiſq́ue futurus ſit in tentationibus, opprobriorum tolerantia*; tandem ſuſcipi.

Idem eod. lib. cap. 33. Et è bono & re Candidatorum.

Cur autem hanc moleſtiam & difficultatem *Nouitio* exhibuerint, præclarè explicat Abbas Pinuphius: *Ideo*, inquit, *à nobis diutiſſimè refutatus es, non quia tuam, vel omnium ſalutem non toto deſiderio cupiamus amplecti, & his, qui ad Chriſtum cupiunt conuerti, etiam procul occurrere non optemus: ſed ne temerè recipientes, & nos apud Deum leuitatis, & temetipſum reum grauioris ſupplicij faceremus, ſi ad præſens facilè ſuſceptus, nec pondus profeſſionis huius intelligens, vel deſtitutor poſt hæc, vel tepidus exſtitiſſes.* Sic ille.

Athenas ingreſſuri reſutabantur.

Ruf. l. 3. in vit. Pat. num. 84.

Sed quid mirandum, Monachos hoc modo ſuos explorare Tirones, cùm olim Athenienſium ciuitatem ingreſſuri, à quodam ſene experiendi cauſsâ *conuitijs affligerentur* (vt auctor Rufinus) atque ex iniuriarum patientiâ agnoſcebatur, quis ad ciuitatem

A admittendus, quis reijciendus eſſet. Hinc ſcilicet profluxit vetus illa conſuetudo, Colonienſi, & Baſileenſi, alijſq́ue Germaniæ Academijs etiamnum vſitata, deponendi, vt vocant, *Beanum*. Tirones enim ex triuialibus ſcholis ad publica Academiarum gymnaſia accedentes, ligneis aſcijs, dolabris, terebris, forficibus, ſecuribus acciduntur, dedolantur, tentantur, vexantur, cornuaq́ue capitibus admota præſcinduntur, vt ſcilicet admoneantur, aures, oculos, & ſenſus purgatos adferre, morumq́ue

NOVITIATVS.

Quid Beanum deponere in Germania Academijs.

B aſperitatem, & arrogantiæ inaniſq́ue perſuaſionis cornua deponere. Athenienſium illum ritum ſtylo ſuo depingit Nazianzenus: *Cùm igitur iuuenis quiſpiam acceſſerit, atque in eorum, à quibus captus eſt, manus & poteſtatem venerit, (venit autem vel ſponte, vel coactus) tum verò Attica hæc illis conſuetudo eſt, luduſq́ue rei ſeriæ admixtus. Primùm apud eorum aliquem, qui priores ipſum arripuerint, hoſpitio accipitur. Deinde à quolibet cauillis laceſſitur: quod quidem, ni fallor, eò faciunt, vt Nouitiorum animos contrahant, atque à principio ipſos in poteſtatem redigant. Laceſſitur autem ab*

Nazianz. orat. 20.

Athenienſium mos in Iuuenum ad Scholas admiſſione.

C *alijs audaciùs ab alijs eruditiùs, pro vt ille vel ruſticis & ineptis eſt moribus, vel vrbanitate præditus. Atque id ignaris quidem horrendum valde & inhumanum videtur, ijs autem perquam iucundum & ſuaue, qui hoc prius norunt. Amplior enim eſt hæc minarum oſtentatio, quàm res ipſa. Tum per forum ad balneum cum pompâ deducitur. Pompa autem hoc modo ſe habet. Qui deducendi Iuuenis munere funguntur, ordine collocati, atque æquis ſpatijs diſtincti, bini eum ad balneum antecedunt. Cum autem propius acceſſerint,*

Deductio ad terrorem incutiendū adornata.

D *quaſi fanatico furore correpti, clamorem ingentem cum ſaltatione tollentes (hic autem clamor, ne vlteriùs progrediantur, vetat; ſed vt inſiſtant; tamquam eos balneum minimè admittat) ſimulq́ue pulſatis ianuis, cùm per ſtrepitum iuueni metum incuſſerint, poſtea conceſſo ingreſſu, ita demum eum in libertatem aſſerunt, atque à balneo redeuntem deinceps vt æqualem ac ſodalem accipiunt. Atque hoc ipſis eſt totius huiuſce ceremoniæ iucundiſſimum, nimirum ab his qui moleſtiam exhibent, quàm primùm liberari.* Hæc ille. Quare & Epictetus futurum Philoſophum ad opprobria vult eſſe paratum. *Si Philoſophiam*, inquit, *cupis, præpara*

Philoſophi diſcipulos exercebant in opprobrijs.

E *te, vt irridearis, vt ſubſanneris à multis, vt dicant: Hic repente nobis Philoſophus emerſit.* Itemq́ue: *Si quid proficere vis, ne recuſa, quo minus ob res externas amens & fatuus habearis.* Euſebius quoque ex Porphyrio tradit, Eſſæos illos neminem in ſuum collegium recepiſſe, qui biennio patientiæ ſigna non dediſſet, ac iureiurando confirmaſſet, iuſtitiæ ſeſe cultorem fore. Non igitur immeritò veteres Monachi, quos cæleſti imbuendos Philoſophiâ ſuſcipiebant, duriùs in ipſo acceſſu tractabant, vt diſcerent ſen-

Epict. Enchrid. cap. 29. Cap. 18.

Euſeb. li. 9. de præpar. Euangel. cap. 1.

Æquum id fieri in cæleſtis Philoſophiæ Candidatis.

NOVITIATVS.

Baſil. ſerm. 1. Exercitat.

ſualitati vim adferre, & crucem Domini ſedulò portare, adeoque in omni patientiâ animam poſſidere. *Si cœleſtium*, inquit Baſilius, *conuerſationum es amator, & angelicæ vitæ negatiator, ſanctorumque Chriſti diſcipulorum commilito fieri cupis; confirma teipſum ad tribolationes tolerandas, & viriliter Monachorum cœtum adi, & in principio renuntiationis tuæ viriliter te gere.*

Quomodò ferenda opprobria. Pelag. in vit. Patr. l. 5. libell. 15. num. 30.

Quo autem animo hæc talia experimenta tolerari debeant, optimè ſuo exemplo declarauit Abbas Neſteros. Interrogatus enim, quomodo in tribulatione ſilentium, & patientiam tenere didiciſſet, reſpondit: *Ignoſce mihi, Abba, quando intraui in initio in congregatione, dixi animo meo: Tu & aſinus vnum eſtote. Sicut enim aſinus vapulat, & non loquitur; iniuriam patitur, & non reſpondet, ſic & tu; quemadmodum & in Pſalmo legitur:* Pſal. 72. *Vt iumentum factus ſum apud te.* Atque hæc de primâ in ipſo aditu probatione. De quâ quod praxim noſtræ Regulæ ſpectat, notat Bernardus Caſſinenſis, Oſtiarium probationis cauſsâ poſſe venienti dicere aliqua verba, quæ impatientes ad iram excitare ſolent:

Formula probandi Tirones ad portam.

Vtpote; frater, quid ſcimus nos, ſi tu commiſiſti furtum aut adulterium, aut ſi tu es ſeruilis conditionis, & fugis Dominum tuum, & ſimilia: vel fortè iniunget ei aliquod opus viliſſimum, quod iniuriam videtur habere; vt purgare aliquem locum ſordidum, & talia. Sic ille. Hæc tamen videntur facta olim ab ipſo Superiore, cuius eſt *Nouitij* animum explorare.

Quæ & in Nouitiatu continuanda.

Sed non hîc ſiſtit S. BENEDICTI ſolicitudo, qui Nouitium iam ſuſceptum, & in cellâ hoſpitum nonnihil exercitatum, poſteà in Nouitiorum cellam deductum, iterum vult à Seniore ſuo probari *per opprobria, & in omni patientiâ*; quæ cum duræ admodum ſint digeſtionis, pluſcula de illis hîc adijcienda.

Nouitius rudi & informi ligno ſimilis.

PRIMÒ igitur, *Nouitia* cogitandum, ſe eſſe velut rude lignum è ſiluâ ſæculi primùm reciſum, ex quo, vt pulcherrima Religioſi ac Sancti Viri fiat ſtatua, neceſſe ſit ſecuri & aſciâ plurima hinc inde detruncari, multumque dolari. Horum verò inſtrumentorum vicem ſubire iniurias, exprobrationes, & conuitia, non vexandi, ſed probandi animo irrogata.

Iniurijs dedolandus. Vit. Patr. l. 7. c. 9. n. 1.

Vnde, Zacharias Monachus rogatus, vt fratribus ædificationis verbum diceret, *depoſuit pallium ſuum ſub pedibus, & conculcauit illud, & dixit: Niſi quis ſic fuerit conculcatus, Monachus eſſe non poteſt.* Quapropter S. Climacus iracundiæ morbo laboranti auctor eſt, vt ſi huic vitio remedium adhibere velit, Monaſterium intret.

Climac. grad. 8. ex verſione Radert.

Superbi & iracundi coenobijs curantur.

Si quis, inquit, *ab ſuperbiâ, & iracundiâ, ab improbitate & hypocriſi facilè ſe vinci ſenſerit, & contra hæc vitia ancipitem manſuetudinis & patientiæ gladium ſtringere molitur, proficiſcatur ad cœnobium Religioſorum fratrum (tamquam ad officinam aliquam ſalutarem fullanum) ſed ſeueriſſimorum, ſi modò, perfectè exuere vitia ſtudet, vt tribi contumelijs, ignominijs, & decumanis tentationum fluctibus expoſitus, adeoque conuitijs euerberatus, imò etiam reuera quandoque pulſatus & dedalatus, quin & omninò protritus & calcibus proculcatus, ſordes animæ ſenſibus inhærentes diluat.*

Nouitij planè intereſt ita exerceri. Climac. grad. 4.

Tam verò hanc probandi formam prudentiſſimus quidam Abbas apud eundem Climacum neceſſariam putauit, vt crudelitatis genus eſſe aſſereret, hanc Nouitio ſubtrahere. *Quemadmodum*, inquit, *æquum non eſt, ſed dolendum, ſi ab eſurientis ore infantis panem deripias; ita nocet & ſibi ipſi præſes, & ſubiecto, qui illi non ſemper augendæ coronæ (quantum quidem illum ſuſtinere poſſe cognoſcit) ſiue irrogandis contumelijs, ſiue ignominijs afferendis, ſeu contemnendo illo, ſeu illudendo occaſionem præbet.*

Triplicem ob cauſſam.

Tribus quippè modis maximopere læditur; primum, quòd præmio ex reprehenſionis patientiâ priuetur; deinde, quòd cùm Antiſtes per illius virtutem alijs prodeſſe potuerit, id facere neglexerit: poſtremò, quod omnium eſt grauiſſimum, vſu venire ſæpè ſolet, vt ijs, qui olim videbantur laborum & contumeliarum patientiſſimi, ſi aliquamdiu non exercentur, & tamquam perfecti ab rectore non vituperentur, aut conuicijs exagitentur; manſuetudine ſolitâ, conſuetaque patientiâ deſtituantur.

Silueſcunt animi ſubtractis contumelijs.

Quamuis enim ſubinde gleba terra ſit bona, fertilis & præpinguis, deficiente tamen humoris contumeliarum irrigatione, ſolet ſilueſcere, & in vepreta ſuperbiæ, luxuriæ, noxiæque (pulſa timore Numinis) ſecuritatis degenerare. Hæc ille.

Caſſian. l. 4. inſtitut. cap. 41.

Cui etiam præluſit Pinuphius Abbas apud Caſſianum, Nouitio inter cetera etiam hoc præſcribens: *Si tibi conuitia, ſi irrogantur iniuria, eſto immobilis, & ad reſponſionem tacitus vt mutus auſculta, ſemper hunc Pſalmiſtæ verſiculum in corde tuo decantans.* Pſalm. 38. *Dixi, cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in linguâ meâ.*

Fructus duræ probationis.

Sed iuuerit ex citato iam Climaco fructus aliquos huius probationis adferre, quorum *primus* ſit, quòd hac duriori licet probatione nouus Tiro peccatorum veniam conſequatur.

1. *Venia peccatorum.* Climac. grad. 4.

Quicumque, inquit, *obiurgationem ſeu æquam, ſeu iniquam ab ſe reijcit, ille contra ſalutem ſuam agit. Quod ſi hanc, ſiue egrè ſiue alacriter ſuſcipit, extemplò delictorum ſuorum veniam conſequetur.* Et pluribus interiectis: *Contumeliæ, contemptus, obiurgationes, & hoc genus alia in obedientis animo abſinthij amaritudinem exprimunt; laudes verò & honores, & gloriolæ animos talia captantes, mirâ velut mellis dolcedine perfundunt. Sed videamus quæ ſit vtriuſque vis & natura. Abſinthium omnem inteſtinorum ſentinam repurgat; mel bilem augere conſueuit.*

SECVNDVS

Digitized by Google

II. *Liberatio à carnis tentatione.* Ibid.

SECVNDVS fructus ſit, quod per iniurias Religioſus à moleſtiſſimâ carnis tentatione vtcumque liberetur. *Promptiſſimè,* inquit, *& velut aquam vitæ, contumelias & irriſiones à quocumque tibi propinatas hauri, quando non niſi potionem quæ tuas laſciuiæ ſordes repurget, alter tibi porrigit. Tum verò ſumma caſtimoniæ munditia in animâ tuâ effloreſcet, & diuini luminis ſplendor in pectore tuo numquam hebeſcet.* Declaratum id fuit inſigni exemplo, quod ijſdem penè verbis referunt S. Hieronymus, & Ruffinus. *Erat quidam adoleſcens Græcus in Ægypto constitutus in cœnobio, qui nullâ continentiâ, nullâ operis magnitudine flammas poterat carnis extinguere. Cumque ad Patrem Monaſterij hæc eius tentatio fuiſſet perlata, hac ille eum arte ſaluauit. Imperauit cuidam viro graui & aſpero, vt iurgijs, atque conuicijs inſectaretur adoleſcentem, & poſt irrogatam iniuriam primus veniret ad querimoniam. Cumque imperata ſibi perficeret, inſuper vocati teſtes pro eo loquebantur, qui contumeliam adoleſcenti fecerat. At ille cœpit flere contra mendacium: quotidie gemitus, quotidie lacrymæ fluebant: ſedebat ſolus, quia amaritudine repletus erat, omnique auxilio deſtitutus ad Ieſu pedes iacebat. Quid multa? ita totus annus deductus eſt: quo expleto, interrogatus adoleſcens ſuper cogitationibus priſtinis, an ſi adhuc moleſtiæ aliquid ſuſtineret, reſpondens dixit: Pater, viuere mihi non licet, quemadmodum fornicari libet? ita ergo ſpiritali patre procurante adoleſcens ſuperatâ libidine ſolutus eſt.*

Hieron. epiſt. 4. ad Ruſtic. Ruffin. l. 3. in vit. patr. num. 220. *Monachus opprobrijs quotidie pulſatus à libidine ſanatur.*

III. *Patientiæ & manſuetudinis exercitatio.*

TERTIVS fructus ſit, patientiæ & manſuetudinis exercitatio, omni hominum generi, maximè autem Monacho neceſſaria; diſcit enim iram & linguam hac probatione compeſcere, nec ad indignationis verba proſilire. Qui enim in congregationibus degunt, maximè conuenit aduerſus iracundiam pugnare. *Huic enim vitio,* inquit Climacus, *ipſa copia domeſticorum copioſam materiam ſubminiſtrat.* Et Caſſianus: *Monachus ad perfectionem tendens, & agonem ſpiritalem legitimè cupiens decertare, ab omni iræ furoriſque vitio alienus exiſtat, & audiat quid ſibi vas electionis præcipiat. Omnis,* inquit, *ira, & indignatio, & clamor, & blaſphemia tollatur à vobis, cum omni malitiâ.* Ad manſuetudinis perfectionem meritumque aſpirabat Monachus ille, qui miti atque manſueto relicto magiſtro, aliud Monaſterium petijt, in quo ab omnibus ſperneretur, atque iniurijs afficeretur: quinimò amentem & fatuum ſe ſimulabat, vt à Monachis vexaretur, & grauioribus Monaſterij laboribus opprimeretur, vt refert Climacus, addens eundem cuidam, qui ſe illi diſcipulum tradere volebat, ſuaſiſſe: *Ex omni mortalium genere quære naturâ & ingenio aſperrimum & ſeueriſſimum virum, & morum tuorum inſtitutorem, & perſeuerando apud illum, quotidie ſubſannationes & ludibria velutì lac & mel bibe.* Qui & hoc refert, vidiſſe ſe in Monaſterio, qui ſeipſos iniurijs & contumelijs, atque ignominijs quotidie afficerent, vt cùm illa ſibi ab alijs irrogarentur, hoc exercitio parati inuenirentur, tamquam aſſueti non angi ignominijs. Quare S. Antonius fratrum quemdam, qui vt perfectus collaudabatur, imperfectum cenſuit, quod cùm eum tentaſſet, repertus eſſet non ſufferre iniuriam. Et dixit ei: *Tu quidem frater ſimilis es ædificio, quod, quamuis habeat ingreſſum ornatum, per poſticio tamen à latronibus expugnatur.*

Climac. grad. 4. Caſſian. l. 8. inſtitut. c. 5. Epheſ. 4. *Monachi ſapientis factum.* *Eius conſilium in hac re.* Climac. vbi ſupra.

NOVITIATVS. *Iniuria probat Monachos.* Ruffin. l. 3. in vit. Pat. num. 88.

IV. *Imitatio Chriſti.* Matth. 11. Pſalm. 37. Thren. 3. Auguſt. de ciuit. lib. 8.

QVARTVS fructus ſit, conformatio cum Duce & capite noſtro Ieſu Chriſto, qui fuit *mitis, & humilis corde,* & in omnibus improperijs, velut *mutus non aperuit os ſuum,* qui etiam *ſaturatus* dicitur *opprobrijs. Summa autem Religionis perfectio eſt, imitari quem colimus.*

V. *Spiritus compunctionis.* Climac. grad. 4.

QVINTVS fructus ſit, Spiritus compunctionis, & donum lacrymarum, quod Deus iniurias tolerantibus elargiri ſolet. *Paruula flamma,* inquit Climacus, *multam ceræ vim emollit, & liquefacit: & exigua ſæpe contumelia, & ignominia præter expectationem illata, omnem cordis feritatem & ſtuporem, obduratumque collū repentè mitigat, demulcet, & extinguit.*

VI. *Præmium vitæ æternæ.* Ibid.

SEXTVS fructus ſit, præmium regni cæleſtis. *Felix* enim, ait citatus Auctor, *qui quotidie Dei cauſſa conuitijs exagitatus, & contentus violenter ſeipſum (per patientiam) vincit; ita ille cum martyribus tripudiabit, & inter Angelos liber vt Angelus incedet. Beatus ille Monachus, qui ſeipſum omni contemptu dignum, nulliuſque penſi, & vſus homuncionem indicat.* Idemque circa finem ait: *Qui ad veram animi tranquillitatem, & ipſum Deum properat, ingens detrimentum ſe accepiſſe exiſtimet, quo die nullam calumniam tulit.* Iniuriarum enim perpeſſio (vt Abbas Ioannes dicere ſolitus erat) *eſt porta Dei, per quam Patres noſtri per multas tribulationes & iniurias gaudentes ingreſſi ſunt ciuitatem Dei.*

Vit. Patr. l. 1. num. 84.

Ne quid verò Nouitijs hac in parte deſit, Iubet *Diſquiſitionem* hanc exemplo illuſtri ex Climaco concludere, qui ita ſcribit: *Admiratus,* inquit, *ego præſens ibi quorumdam Tironum fidem, patientiam, & inexpugnabilem in obiurgationibus, ignominijs, & quandoque etiam iniurijs ſui Præſidis perferendis tolerantiam, nec Præſidis tantùm, ſed longè hoc inferiorum, quærebam, exempli causâ, ex quodam de numero fratrum (qui totos iam quindecim annos in cœnobio traduxerat, cui Abbacyro nomen, quem potiſſimum ab omnibus paſſim exagitari, & propè quotidie ab ipsâ mensâ per miniſtros propelli videbam, (erat enim linguæ naturâ aliquantulum intemperantioris) hunc ergo affatus, quid eſt, inquam, Abbacyre frater,*

Climac. grad. 4. *Abbacyri fides, patientia & ſingularis in perferendis vexationibus tolerantia.*

Digitized by Google

NOVITIATVS.

quod te quotidie à cœnâ reijci videam, & incœnatum ad ſomnum proficiſci? Quia, crede mihi Pater, inquit, mei Patres explorant animum meum, an ſim aptus ad vitam inter Monachos degendam: neque enim ſeriò me affligunt, ſed tentant dumtaxat. Quam ego mentem magni Præſulis noſtri & aliorum Patrum cùm probè perſpectam habeam, omnia æquo animo ſuſtineo. Et ecce quintumdecimum iam annum hoc mecum recognoſco, quemadmodum mihi in Religionis ingreſſu Patres teſtati ſunt, conſueſſe illos ad trigeſimum vſque annum ſuos Tirones rebus humanis abdicatos in tirocinio exercere, & conſtantiam tentare. Et meritò hoc, Pater Ioannes, ſine examine quippè ſeu igne aurum non politur & perficitur. Hic ergo generoſus Abbacyrus biennio poſtquam aduenεram, exceſſit è vitâ, Patres iam iam vitâ abiturus intermorituris vocibus allocutus: Grates, inquit, grates Domino & vobis, à quibus ſalutis meæ cauſa ab dæmonum inſultibus decem ecce, & ſeptem annos liber fui. Hunc æquiſſimus illorum Antiſtes, tamquam Confeſſorem cum Sanctis illic ſitis Patribus mortuum collocari iuſſit.

Beata mors.

Ibid.

Exhortatione claudit Climacus: *State, ſtate, Religioſi Athletæ, iterum atque iterum dicam, ſtate, & perſeuerate, & currite ſtadium obedientiæ, Sapientis illius vocem attendentes tamquam aurum in fornace, imò verò multò magis in Cœnobio Dominus probauit illos: & ſicut holocauſti hoſtias accepit illos in ſinu ſuo.* Atque hæc quidem de Nouitijs.

Quod autem eorumdem concernit Magiſtrum, nouerit ille iniurias atque opprobria lydium eſſe lapidem, ad quem probati Nouitij oſtendunt, quid de ijs deinceps exſpectandum. Vt enim laterum ſoliditas à Cæmentarijs ictu trullæ, ſiue mallei exploratur, qui autem leui tactu finditur; aut in varias diſſilit partes, ædificio inutilis habetur, qui verò infractus permanet, vtiliſſimus habetur; non ſecus de Nouitijs iudicandum. Qui enim verbulo aliquo laceſſiti, aut opprobrio perſtricti, ſtatim obmurmurant, aut impatientiam oſtendunt; parum idonei ſunt Religioſo ſtatui, qui modeſtiâ & man- A ſuetudine maximè decoratur. Qui verò iniurias generosè perferunt, illi velut lapides viui, tunſionibus & preſſuris expoliti, diſponuntur permanſuri ſacris Cœnobiorum ædificijs. Furioſi illi, & ad iracundiam proni, facilè lædunt concordiam & charitatem fraternam, & niſi tirocinij tempore benè exerceantur in patientiâ, ipſi poſteà profeſſi, fratrum & Superiorum egregiè exercent patientiam.

Nouitios iniurijs & opprobrijs optimè explorabit Magiſter.

Impatientes & iracundi ſunt inepti ad Religionem.

Sciat autem Magiſter duobus caſibus maximè poſſe attendi ſubditorum patien- B tiam. Primùm, ſi ex improuiſo, & nihil tale commeritos durè excipiat, aut pœnitentiam iniungat, leui aut vix vllâ oblatâ occaſione; ita tamen vt eos lateat, hæc experimenti gratiâ adhiberi. Id enim ſi ſibi perſuadeant, manſuetudinem facilè, & patientiam ſimulabunt. Secundò, ſi non à Magiſtro, ſed ab æqualibus etiam & inferioribus vexati, patienter ſuſtineant. *Non eſt*, inquit Climacus, *quòd tunc nos patientes exiſtimemus, cùm Præſidis noſtri ſannas & obiurgationes æquo & generoſo animo ſuſtinemus, ſed cùm paſſim ab omnibus contem- C nimur, & malè verberibus etiam mulctamur. Præſidem quippe venerabundi pro officio & curâ nobis impensâ libenter toleramus.*

Duo modi, quibus vera Nouitiorum patientia probari poteſt.

Climac. vbi ſuprà.

Quod verò initio dicebatur, *Tirones* difficilioris huius probationis tædio facilè Monaſterium deſerturos, id etiam Climacus diſſoluit, dicens: *Anima Paſtori ſuo vinculo charitatis, & fidei Chriſti nomine deuincta, ne ſi ſanguis quidem profundendus ſit, auellitur, præſertim olim à peccatorum vulneribus ab ipſo curata, memor nempe illius qui dixit: Neque Angeli, neque Principatus, ne-* D *que Virtutes, neque creatura vlla nos poterit à Chriſti charitate ſeparare.* Quod ſi etiam aliqui talium metuentes à propoſito reſiliant, id verò non admodum curandum, præſtat enim paucos, eoſque generoſos admittere milites, quàm formidoloſorum multitudine, numerum potiùs augere, quàm commune Ordinis bonum.

Non curandum, ſi aliqui metu talis probationis reſiliant à propoſito.

Climac. grad. 4.

TRACTATVS IV.
DE NOVITIORVM MAGISTRO.

VIDIMVS *in hac* Tironum Palæſtrâ, *Probationis tempus, locum, materiam, & modum; ordinis nunc ratio exigit, vt de Sacrorum Pugilum Præfecto & Duce, quem* Nouitiorum Magiſtrum *vulgò dicimus, non nulla ſubijciamus. Nulla enim ars ſine Magiſtro diſcitur: nec fas eſt eum deſiderari in officinâ artis ſpiritualis, in quâ bonorum operum inſtrumenta magnâ copiâ Legiſlator noſter congeſſit: & qui Scholam Dominici ſeruitij Monachis conſtruxit, non ſolum de omnium Magiſtro, Abbate, ſed & de hoc Tirocinij Rectore & Directore, peculiariter,*

Digitized by Google

culiariter, vt videbimus, verba fecit. Hoc proinde Tractatu diſquiremus; Primò, *Qualis debeat eſſe Nouitiorum Magiſter?* Secundò, *Vt ſaluator noſter Ieſus Chriſtus Magiſtri Nouitiorum ideam expreſſerit?* Tertiò, *Quæ Nouitijs ergà Magiſtrum obſeruanda?* Quartò, *Quæ ijs inculcanda.* Quintò, *Quâ ratione de ſuis bonis diſponent?*

NOVITIATVS.

DISQVISITIO I.

Qualis debeat eſſe Nouiticrum Magiſter?

Seculum relicturis Dux neceſſarius. Climac. grad. 1.

OMNINO *quicumque ex Ægypto excedere*, ait Climacus, *& Pharaonem effugere, conamur, Moſe aliquo ductore, qui nos inter ac Deum, & poſt Deum, ſequeſter ſit, indigemus; qui medius inter ſtudia actionis & contemplationis periſtans, manus ad Deum expandat: cuius auſpicijs qui ducuntur, infeſtum peccatorum mare traijciant, & Amalecæ peſſimarum cupiditatum Dominum terga dare cogant. Quamobrem valdè decepti ſunt, qui ſibi præſidentes, nullo viæ Duce ſibi opus eſſe exiſtimauerunt. Qui Egyptum ſunt egreſſi, Moſen; qui ex Sodomis, angelum habuere Ductorem.* Hinc omnium Ordinum vſu & conſuetudine receptiſſimum, Nouitijs præfigere *Magiſtrum*, qui eos vias Domini doceat, & in omni pietate, ac regulari inſtruat diſciplinâ. *Ineptum enim eſt*, ait Caſſianus, *credere hanc ſolam non egere Doctore, quæ & inuiſibilis & occulta eſt; & quæ non niſi corde puriſſimo peruidetur: cuius error non temporale damnum, nec quod facilè reparetur, ſed animæ perditionem parit, mortemque perpetuam.* Hinc magnus quidam Abbas apud Climacum præſtare ait, *ſubiectos è Cœnobio pellere, quàm committere vti ſuo iudicio ſuoque ſenſu & arbitratu viuere permittantur.*

Hinc Ordines Magiſtrum Nouitijs aſſignant.

Caſſian. collat. 2. cap. 11.

Climac. in Paſtor. c. 14.

Proinde S. BENEDICTVS omittendum non putauit, quis qualiſue Tironem è sæculo venientem inſtruere & formare debeat. Poſtquam enim dixiſſet, *ſit in cellâ Nouitiorum, vbi meditetur, manducet, & dormiat;* ſtatim ſubiungit: *Et Senior ei talis deputetur, qui aptus ſit ad lucrandas animas, qui ſuper eum omnino curioſè intendat, & ſolicitus ſit.* Quibus verbis ſub titulo *Senioris*, officium *Magiſtri Nouitiorum* expreſſit, quem alibi videtur vocare *Seniorem ſpiritualem*, cùm ait: *Cogitationes malas cordi ſuo aduenientes, mox ad Chriſtum allidere, & Seniori ſpirituali patefacere.* Etſi enim hic iam Profeſſis communiter ſit Abbas; Nouitij tamen in his ſimilibuſque ſuum adire ſolent Inſtructorem. Eodem, autem nomine *Senioris* pro hoc officio vtitur Caſſianus, Eſaias Abbas, Ioannes Patriarcha Ieroſolymitanus, Fructuoſus & Cæſarius Arelatenſis in ſuis Regulis, Regula item Ternantenſis, & alij. Conuenit enim non iuuenem, aut inexpertum, ſed Senem, & diu in hac palæ-

Et S. Benedictus. Regul. Cap. 58.

Quem Senioris titulo expreſſit. Cap. 4.

Quod & alij fecerũt. Caſſian. li. 4. cap. Eſaias Abbas c. 14. Ioan Ieroſ. c. 17. vit. Ioan. Damaſc.

A ſtrâ verſatum, tanto muneri præfici. Et quia ſpiritualibus eum oportet inſtructum eſſe diſciplinis, hinc nimirum *Senior ſpiritualis* vocatur. Suſpicor *Magiſtrum* hunc aut *Seniorem*, eundem eſſe qui in Regulâ S. Ferreoli vocatur FORMARIVS., nam 17. cap. lemma eſt: *Vt Præpoſitum, vel Formarium Monachi ſub Abbatis poteſtate habeant.* Quod nomen in textu ita explicat: *Poſt ipſum Præpoſitum, qui in bonis ſit forma, ſtatuimus,* * *regulare formare Formarium.* Nimirũ *Formarius* dictus eſt, quod ſit forma in bonis. Conſtat ex Re-

Etiam dicitur Formarius.

* Ita corrigo quod habeatur *regulare.*

B gulâ S. Cæſarij Arelatenſis: *Si quis germanam ſuam, vel filiam, aut quamlibet parentem videre voluerit, præſente* Formariâ, *vel quaslibet Seniore, ei colloqui non negetur.* Item: *Primiceria etiam, vel* Formaria, *admoneo & conteſtor, vt vigilantiſſimè conſideretis*, &c.

Reg. ad Sanctimonial art. 38.

Act. 40.

Videri autem poſſit B. BENEDICTVM ſignificare, ſingulis Nouitijs ſingulos præficiendos Magiſtros, cùm dicat: *Senior ei talis deputetur*, non autem tradatur Seniori, qui Nouitiorum curam gerit, quod olim forſitan vſitatum. S. enim Euphroſyna vir putata, cùm ad Monaſterium veniſſet, & à Pa-

Fortè S. Benedictus cuique Nouitio ſuum dedit Magiſtrum.

Vit. Pat. l. 1. in Euphroſ. cap. 8.

C tre Monaſterij iam eſſet recepta, *vocauit Abbas vnum fratrem, nomine Agapitum, virum ſanctum, & impaſſibilẽ, tradidit in manus eius Smaragdum, dicens: Amodò hic erit filius tuus & diſcipulus: talem eum conſigna, vt exſuperet Magiſtrũ. Et flexis genibus, factâ oratione conſignauit eum. Et reſpondentibus omnibus, Amen, ſuſcepit eum Agapitus in cellã ſuam.* Antiſtes quoq; Monaſterij Lauræ S. Ioannem Damaſcenũ Tironem excipiens, vni ex Senioribus tradidit, cuius ductu ac magiſterio, ſine vllo errore, per viam virtutũ ad perfectionẽ graderetur. Doſitheus vni S. Dorotheo erudiendus aſſignatur. S. Fructuoſus de Noui-

Olim id vſitatum.

Ioan. Patriarch. Ieroſ. in vitâ Ioa. Damaſc.

D tio agens: *Anno ille integro*, inquit, *vni ſpiritali traditus Seniori, non ſtatim commiſcendus erit congregationi.*

Doroth. in vitâ.

Fructuoſ. c. 21. Reg.

Sed ſiue vni, ſiue pluribus præſit *Magiſter*, id videndum nunc, quibus præditus debeat eſſe qualitatibus; & tres quidem inſinuat S. BENEDICTVS. *Prima*, vt non iuuenis, ſed Senior ſit ætate, ac moribus maturus: veriſſima enim eſt Caſſiani ſententia: Non poſſe ſcilicet alios vtiliter inſtitui ab eo, *qui virtutum laborioſa certamina re ipsâ non fuerit expertus. Harum enim rerum ratio*, inquit, *nequa-*

Virtutes Magiſtri Nouitiorũ.

I. *Sit prouectæ ætatis.*

Caſſian. Epiſt. ad Caſtor.

NOVITIATVS.

Experientia eſt neceſſaria.

quam poteſt otioſâ meditatione, doctrinâque verborum vel tradi, vel intelligi, vel memoriâ contineri: totum namque in ſolâ experientiâ vſuque conſiſtit. Et quemadmodum tradi niſi ab experto non queunt, ita nec percipi quidem vel intelligi, niſi ab eo, qui ea pari ſtudio ac ſudore apprehendere elaborauerit, poſſunt. In iunioribus autem vix vlla experientia, etiamſi adeſſe poſſit ſcientia.

II. Sit aptus ad lucrandas animas.

SECVNDA qualitas eſt, *Vt aptus ſit ad lucrandas animas.* Dæmone enim ad egreſſum Nouitiorum animos ſtimulante, aut vt tepidorem tantam aggrediātur animo, adeoque nihil proficiant: non modicâ opus eſt induſtriâ, vt tales animas Chriſto lucretur, ipſoſque Tirones ſpiritualia lucra ſectari doceat. Pluribus autem Baſilius coloribus hunc Magiſtrum depingit: *In omnibus deinceps*, inquit, *delectæ tibi vitæ ſtudijs certiſſimum Ducem ſequaris, eiuſmodi videlicet, qui certū iter ad Deum volentibus pergere, ſciat commonſtrare, qui ornatus ſit virtutibus, cuius vniuerſæ totius vitæ actiones teſtimonio ſint, charitatem in eo erga Deum ineſſe, qui diuinarum litterarum ſcientiam habeat, virum integrum, ab auaritiâ abhorrentem, minimè libenter gerendis ſe negotijs admiſcentem, quietum, amantem Deum, egentium ſtudioſum, minimè iracundum, immemoremque iniuriarum, naturâ propenſum ad eos docendos, qui ad ipſum accedant: quem gloria inanis non inflet, ſuperbia non extollat, adulatio non frangat, ſeuerum atque conſtantem, cui deniq; Deo nihil ſit potius.* Hæc Baſilius.

Baſil ſerm. de ſæcul. abdicat.

Graphicè talis depingitur.

III. Sit zeloſus & ſolicitus.

TERTIA à S. BENEDICTO requiſita qualitas eſt, zelus & ſolicitudo ergo Tirones ſibi commiſſos, vt ſuper eos omninò curioſe intendat, & ſolicitus ſit. Elegantēr autem hanc ſolicitudinem docet Magnus Gregorius adductis enim illis Sapientis verbis: *Fili mi ſi ſpoponderis pro amico tuo, defixiſti apud extraneum manum tuam, & illaqueatus es verbis oris tui, & captus proprijs ſermonibus. Spondere*, inquit, *pro amico eſt alienam animam in periculo ſuæ conuerſationis accipere: vnde & apud extraneum manus defigitur, quia apud curam ſolicitudinis, quæ ante deerat, mens ligatur. Verbis verò oris ſui illaqueatus eſt, ac proprijs ſermonibus captus, quia Deum commiſſis ſibi cogitur bona dicere, ipſum prius neceſſe eſt quæ dixerit cuſtodire. Vbi & benè mox exhortando ſubditur: Fac ergo quod dico, fili mi, & temetipſum libera, quia incidiſti in manus proximi tui: diſcurre, feſtina, ſuſcita amicum tuum, ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ. Quiſquis enim ad viuendum alijs in exemplum proponitur; non ſolùm ipſe vt vigilet, ſed etiam vt amicum ſuſcitet, admonetur. Et namq; vigilare benè viuendo non ſufficit, ſi non & illum cui præeſt, à peccati torpore diſiungit. Benè autem dicitur: Ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ. Somnum quippe oculis dare, eſt, intentione ceſſante, ſubditorum curam omninò negligere. Palpebra verò dormitant, cùm cogitationes noſtræ ea, quæ in ſubditis arguenda cognoſcunt pigredine deprimente diſſimulant.* Hactenus Gregorius.

Prouerb. 6.

Gregor. 3. p. Paſtoral. admonit. 5.

Locus prouerbiorum in hāc rem explicatus.

Atque de *Nouitiorum Magiſtro*, de quo ex profeſſo pluribus alij ſcripſere. Legendus in primis Climaci *Paſtor*, qui optima & accommodatiſſima *Tironum Magiſtro* tradit documenta. Accurata quoque eſt Ioannis à Ieſu Maria *Inſtructio Magiſtri Nouitiorum.* Pro Benedictinis verò Nouitiorum Magiſtris prudentiſſimum Ducem ſpiritualem Gallicè conſcripſit R. D. Philippus François, S. Agerici in Lotharingiâ Abbas.

Quinam tractent de Magiſtro Nouitiorū.

DISQVISITIO II.

Vt Saluator noſter IESVS *Chriſtus Magiſtri Nouitiorum ideam expreſſerit?*

Chriſtus exemplar Magiſtri Nouitiorū.

NON ingratum, neq; iniucundum, vt arbitror, Tironū Inſtructoribus erit, omnes Magiſterij ſui partes in incarnatâ Dei Sapientiâ, velut in imagine & exēplari videre expreſſas. Nam cuius potiùs imitentur veſtigia, quam eius, qui religioſæ vitæ & inſtitutor fuit, & ſcopus? Et iam olim Ioannes Dominici, Cardinalis S. Sixti ex Ordine Prædicatorum, formam Inſtructionis Nouitiorum pulchrè adumbrauit, *ex his quæ Chriſtus egit erga diſcipulos ſuos, cùm fuerunt cum eo vt Nouitij; & ponit 12. Regulas circa hoc*, vt teſtatur S. Antonius. Nos autem paulò aliter idipſum pertractabimus. Vſque adeò autem *Magiſtri* nomen *Ieſu* Chriſto conuenit, vt eius comparatione reliquis omnibus meritò ſit denegandum. Sic enim ait: *Nec vocemini Magiſtri: quia Magiſter veſter, vnus eſt Chriſtus.* Ipſe enim, vt Ianſenius, Iprenſis Epiſcopus, doctè explicat, eſt prima veritas, fons omnis veritatis & ſcientiæ, omniſcius, apud quem omnis docendi auctoritas reſidet, & à quo in omnes defluit qui ſolus verè docet hominem ſcientiam, ſiue naturale lumen cordibus ingerendo, ſiue tenebras iſtius luminis ſuâ luce illuſtrando. Ceteri auribus vel oculis nuda ſigna ſuggerunt, quæ admonent tantùm, vt naturali lumine quæramus veritatem, non autem exhibent, vt eam nouerimus. Sub hoc tanto Magiſtro, Apoſtoli erant diſcipuli, & religioſæ vitæ tirocinium ponebāt. Aliorum enim teſtimonijs primo Libro aſſeruimus Chriſti & Apoſtolorum eius vitā monaſticā. Quā in ſe agnoſcentes, Chriſtū pro more debitaq; ſubiectione & reuerentiâ, *Magiſtrū* appellabat, prout ipſemet teſtatur, dicens: *Vos vocatis me Magiſter, & Domine: & benè dicitis; ſum etenim.* Reſpiciat proinde in faciem

Ioa. Dom. Lib. de poſſeſſion.

Anton. p. 3. ſum. Theolog. tit. 16. c. 7. §. 4.

Propriè dicendus Magiſter.

Matth. 23. 10.

Ianſen. in hunc locū.

Apoſtoli eius diſcipuli.

Tract. 3. Diſq. 1.

Ioan. 13.

Dœet Magiſtrum Nouitiorum.

faciem Chriſti ſui, qnicnmq; ſanguine eius redemptas animas ſuaue iugũ eius ferre, & ad perfectionẽ charitatis adducere fatagit.

I. *Vnire ſe Deo per charitatem, & alias virtutes.*

PRIMÒ igitur, vt cognoſcat quibus animi qualitatibus ornatum deceat eſſe Magiſtrũ, conſideret in Chriſto diuinam humanamq; coniunctam eſſe naturam, & quidpiam homine maius ſibi prçſtandum: adeuq; tantam cum Deo, cuius merũ nndumq; eſt inſtrumentum, procurandam vnionem, quantam per Dei gratiam & pietatis exercitia lIcuerit adipiſci. Gratiæ enim fonti, & ſpiritui Chriſti debet eſſe coniunctiſſimus, qui eundem in alios ex officio eſt refuſurus. Per ardentem proinde charitatem, per Sacramentorũ frequẽtiam, per iugẽ Dei memoriam, & volũtatis propriæ cum dinina cõcordiã, Deo ſtudeat adhærere, & vnus cũ eo ſpiritus effici: vt quò cõiunctius Deo fuerit inſtrumẽtum, eò perfectiùs in animabus Nouitiorũ diuina per illud bonitas operetur.

II. *Poſtulare internum lumen.*

SECVNDÒ, cùm in Chriſto Ieſu fuerint *omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei*, & per eas ſanctiſſime animas direxerit, accedat & Magiſter ad Patrem luminum, & fontẽ Sapientiæ, & poſtulet internã lucem, & prudentiam ſanctorũ, quâ creditas ſibi oues in viam ſalutis dirigere poſſit. Addat & diuinarum rerum ſtudium, & ſpiritualiũ librorum lectionem, ex qnibus quæ de oratione, virtutum exercitio, totaq; perfectione, Nouitios edocturus eſt, hauriat: vt multiplicibus, quæ quotidie ſuboriuntur difficultatibus, dubijſq; Nouitiorũ poſſit ſatisfacere.

III. *Sæpius ad Orationem recurrere.*

TERTIÒ, quãuis Chriſtus Dominus eſſet plenus gratiâ, ſapientiâ & veritate, nec vt alij homines errandi periculo obnoxius, ad orationẽ tamen frequentiſſimè recurrebat. Statim à Baptiſmo ſeceſſit in deſertũ, vt ſe ad opus prædicationis quadraginta diebus orationi & ieiunio vacans, præpararet. Electurus Apoſtulos, *exijt in montẽ orare, & erat pernoctãs in oratione Dei.* Attẽde hîc, quiſquis es Nouitiorũ Magiſter, *ſpecies tibi datur, forma præſcribitur quam debeas æmulari*, inquit Ambroſius. *Quid enim te facere conuenit, cùm vis aliquod officium pietatis adoriri, quando Chriſtus miſſurus Apoſtolos, orauit priùs, & ſolus orauit?* Spiritu Spõſi ſui imbuta S. Marer Eccleſia, eiuſdẽ exemplo in quatuor anni tẽporibus, dum ſacris Ordinibus miniſtri Eccleſię initiantur, orationẽ & ieiuniũ fidelibus omnibus indicit; vt digni eligantur, vtq́ue electis gratia & ſpiritus Ordini correſpondens à Deo impetretur. Monuit S. BENEDICTVS ſæculo abrenunciantem, *vt quidquid agendũ inchoat bonum, a Deo perfici inſtantiſſima oratione depoſcat.* In quę verba Camaldulenſes: *Patres volunt, vt non ſolùm is, qui Religionẽ ingreſſurus venerit, orationi tunc temporis die, noctuq; vacet, verumetiã vt idẽ faciat totus Conuentus Monachorũ in eius gratiã; vt Deus Opt. Max.*

Luc. 6.

Ambroſ. lib. 5. in Luc.

Eccleſia preces indicit pro ordinandis.

S. Benedictus pro Nouitijs.

In. Prolog. Reg.

Conſtit. Camald.

A *quæ ſua ſit hæc in re voluntas, oſtendere dignetur.* Maximè autẽ tam pro ſe, quã pro Nouitijs Magiſtrũ orare cõuenit; cùm vt ad illos dirigẽdos lumẽ hauriat à Deo, tum vt illi humiles, obediẽtes, atq; Ordlni vtiles eſſe poſſint. Nam & Chriſtus Patrem pro diſcipulis ſuis rogauit, vt eos ſernaret à malo, & ſanctificaret in veritate. Videns verò diſcipulorũ ſuorum profectũ, quãtâ pietate gratias Deo Patri egit, dicens: *Confiteor tibi Pater, Domine cæli & terræ, quia abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudẽtibus, & reuelaſti ea paruulis.* B Exemplum hoc Inſtructor imitetur, ſibi nihil, Deo adſcribens totum.

NOVITIATVS. Pro quibus, & ſeipſo Magiſter orabit.

Ioan. 17.

Matth. 11.

IV. *Manſuetus ſit, & humilis.*

QVARTÒ, cùm Chriſtus dixerit; *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde*; vtraq; hac virtute eum pręfulgere oportet, qui Chriſti vice alijs Monaſticã inſtillaturus eſt pietatem. Enimuerò niſi mitis fuerit, ſed ad excandeſcentiam facilis, & turbulentis animi motibus obnoxius, Tironum animos à ſe auertet: nec facile induci poterũt, vt magnâ confidentiâ, ſimplicitate & candore, tentationes ſuas, difficultates, interiorem animæ C ſtatũ illi aperiant, ſeſeq; totos in eius ſinum effundãt. Hinc dulcis conuerſatiu, & inſtructio Nouitiorum, in aſperitatẽ vertetur, & fortaſſe quos grauior vrſerit tentatio, dũ eã parũ mãſueto Directori manifeſtare reformidant, ad ſæculũ redire compellet. Quare, vt pius, in hoc genere Scriptor ait: *Curet Magiſter Nouitiorum*, Chriſti manſuetndinem toto pectore haurire, & actibus externis repræſentare. Exhibeat vultũ hilarẽ, ac mitẽ, qui nouorũ fratrũ animos alliciat. Nullis diſcipulorũ culpis irritatus, nullis importuni- D tatibus victus, nullâ fragilitate commotus, nullã rnditatẽ faſtidiẽs, ita ſe gerat; vt nullus quantumuis moroſus, & rudis, ſcrupuloſus, aut fragilis, eũ audire, die nocteq; vereatur. Cordis verò humilitate, quæ propria Chriſti virtus eſt, ſi careat, neſcio ſanè, quẽ ſperare poſſit fructũ. *Deus enim ſuperbis reſiſtit, humilibus autẽ dat gratiã.* Sine gratiâ autẽ, & luce cęleſti, vtcumq; valeat ingenio, & eruditione in ſcholis acqniſitâ; mihil omninò efficere poterit. Conſultiſſimum proinde fuerit, ſeipsũ agnoſcere, ſeipſum deſpicere, & humiliari Magiſter diſcat, & pet gradus E humilitatis à S. BENEDICTO præſcriptos, ſnos non tã verbis, quàm viuis exemplis ad culmen veræ perfectionis aſcẽdere doceat.

Ibid.

Nihil proficiet, ſi iracundus eſt & turbulentus.

Ioan. à Ieſu Maria in Inſtr. Mag Nouit. c. 2.

Omnino ſtudeat humilitati.

Iacob. 4.

V. *Chriſti inſignis in Apoſtolos amor.*

QVINTÒ, ſingularis fuit Chriſti in diſcipulos ſuos amor: quẽ multis indicijs oſtendit, ſuauiſſimè enim eos cõpellauit nunc [a] amicos, nunc [b] oues, nnnc [c] fratres, nunc [d] filiolos. *Et cùm dilexiſſet ſuos, qui erant in hoc mundo, in finem dilexit eos.* Et ex nimiâ, quâ eos proſequebatur charitate, erat inter eos ſicut qui miniſtrat: ex hac eorum pedes ipſe Duminus & Magiſter lauit Quantus verò hic amor fuerit, variè oſtendit: *Sicut*

[a] Ioan. 15. [b] Matt. 10. [c] Ioan. 20. [d] Id. 13.

Ioan. 13.

Ibid.

dilexit

NOVITIATVS.

dilexit me Pater, inquit, *& ego dilexi vos*. Item: *Iam non dicam vos ſeruos, quia ſeruus neſcit quid faciat Dominus eius. Vos autem dixi amicos; quia omnia quæcumq; audiui à Patre meo, nota feci vobis.* Et cùm mutuam dilectionem, ſuorum vellet eſſe diſcipulorũ characterem; ad eam ſuo hortatus eſt exemplo: *Mandatum*, inquit, *nouum do vobis, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos.* Hinc igitur erga Nouitios charitatem Magiſter ſtudeat in animo fouere, vt per amorem cordibus potiùs dominetur, quàm corporibus: ſingulis ſeipſum attemperet, ſingulorum ſolicitudinem gerat, ſingulorũ neceſſitatibus proſpiciat, cum ſingulis ſuauiter agat; & charitatis affectum non linguâ tantùm, ſed opere & veritate omnibus exhibeat. Conijciat oculos in Magiſtrum cæleſtem, ac dulciſſimũ Redemptorẽ noſtrum, qui Apoſtolos rudes, abiectos, & multis etiã paſſionibus obnoxios numquam faſtidiuit. Sed amauit eos, pertulit eos, & ſuauiſſimâ dilectione erudiuit eos. At iam videamus.

(*Commendatur Magiſtro erga Nouitios.*)

Vt ſe Chriſtus habuerit erga admittendos, vel reijciendos?

(*Chriſtus petentibus contuberniũ ſuum dura proponit.* Matth. 16. Luc. 14. Ibid.)

PRIMÒ, veluti S. BENEDICTO prælude͂s, prædicauit eis dura & aſpera. *Qui vult*, inquit, *venire poſt me, neges ſemetipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me. Qui non renunciat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Qui non odit Patrem ſuum, & matrem, & vxorem, & filios, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus.*

(*Suadet deliberationem.* Ibid.)

SECVNDÒ, ne quis temerè perfectionem Euangelicam aggrediatur, monet ante deliberandũ, vireſq; explorãdas, exemplo illius, qui *volens turrim ædificare, priùs ſedẽs computat ſumptus, qui neceſſarij ſunt ad perficiendũ*: Regis item bellũ meditantis aduerſus aliũ Regem, *qui ſedẽs priùs cogitat, ſi poſſit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad ſe.*

(*Finem vocationis ingerit.* Matth. 19. Ibid.)

TERTIÒ, finem vitæ religioſæ, perfectionem ſcilicet charitatis, in ipſo aditu poſtulãti admitti proponit. Illi enim, qui dixerat: *Magiſter bone, quid boni faciam vt habeam vitam æternam?* reſpondit: *Serua mandata*: cùm autẽ ſubiungeret, ſe à iuuentute illa ſeruaſſe; audiuit à Chriſto: *Si vis perfectus eſſe, vade, vẽde quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo; & veni, ſequere me.* Et alibi dixit: *Eſtote perfecti, ſicut & Pater veſter cæleſtis perfectus eſt.*

(*Quoſdam ſinit experiri modum viuendi, quem tenebat.* Ioan. 1. Euthym. in hunc locũ.)

QVARTÒ, aliquos volẽtes ſe ſequi admiſit, vt per modũ experimenti venirẽt, & viderent conuerſationẽ eius. Sic cũ duo diſcipuli Ioãnis de eo audiſſent, *ſecuti ſunt Ieſum*, vt eum pleniùs noſſent, & cum eo familiaritatem contraherent; ac, ſi commodũ experirẽtur illum, planè ſequerẽtur, futuri perpetui eius diſcipuli. *Conuerſus autem Ieſus, & videns eos ſequentes ſe, dicit eis*: QVID QVÆRITIS? (agnoſce conſuetam formulã interrogandi eos, qui monaſticum habitũ expetũt) *Qui dixerunt ei: Rabbi, vbi habitas? Dicit eis: Venite, & videte. Venerunt & viderũt vbi maneret, & apud eum manſerunt die illo.* Vt ab illo de ijs, quæ ad vitã perfectiorẽ pertinerẽt, inſtruerentur. Vbi exclamat Auguſtinus: *Quã beatũ diem duxerũt, quã beatã noctẽ! Quis eſt, qui nobis dicat, quæ audierint illi à Domino?* Aliàs autem Chriſtus ipſemet diſcipulos vocauit, foris quidem voce eos aduocãs, intus verò gratiâ ſuâ præueniens & excitans, ſine quâ nullus eum ſequi poteſt; ſicut ipſe teſtatur: *Nemo venit ad me, niſi pater meus traxerit eum.*

(Auguſt. Tract. 7. in Ioan. *Alios vocat.* Ioan. 6.)

(*Chriſtus à diſciplinâ ſuâ reijcit.*)

QVINTÒ, quinam ab Ordine, vel ipſo Nouitiatu inchoato repellẽdi, ex eiuſdem IESV *Chriſti* actionibus vtrumq; diſcere licet; ex quibus Tironũ Magiſtri; magis autẽ Prælati, & vniuersè ij, ad quos ſpectat, exemplum & inſtructionẽ capere poterunt. Nam cùm quidã Scriba dixiſſet: *Magiſter ſequar te, quocumq; ieris: dixit ei Ieſus: Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos. Filius autẽ hominis non habet vbi caput reclinet. Hic*, vt Auguſtinus obſeruauit, *intelligitur miraculis motus Chriſtum ob iactantiam ſequi voluiſſe, quam ſignificant aues, & diſcipuli obſequiũ finxiſſe, quæ fictio vulpis nomine ſignificata eſt.* Idemque: *Elatus & doloſus non me ſequeris.* Hieronymus ait: *Quid me propter diuitias & ſæculi lucra ſequi vis, cùm nec hoſpitiolum habeam?* Rectè Bernardus: *Prudentiã carnis, in foueâ vulpis; in nido volucris, arguit cordis elationem. Prudentia carnis eſt, quâ aliqui abrenunciantes ſæculo, totos ſe diuino committere nutui formidantes, reſeruãt neſcio quid fermenti, vt totam maſſam corrumpat, quod in multis frequenter expertũ eſt.* Qui volucris cæli nomine deſignatur, *ſine Duce & Præceptore ſpirituale ſtudiam apprehendere facilè cogitans, ambulat in magnis & mirabilibus ſuper ſe; vt vulgò dicitur, ſaliẽs antequam videat, caſurus antequam debeat.* Ita Bernardus. Reijciendi ergo quicumq; ſiniſtrâ hac intentione ad Chriſti famulatum accedunt. Sed videamus vlteriùs. Alius diſcipulus eius ait: *Domine, permitte me primùm ire, & ſepelire patrem meum. Ieſus autem ait illi: Sequere me, & dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos.* Quibus verbis innuit vocationem Dei præferendam eſſe ſepulturę etiam parentũ. Rectè enim Ambroſius: *Paterni funeris ſepultura prohibetur, vt intelligas humana poſthabenda diuinis. Bonum ſtudium ſed maius impedimentum.* Fortaſſis enim hic ad ſæculares fratres & amicos funeris curandi cauſsâ accedens, ab illis à Dei ſeruitio retractus fuiſſet, vel teſtamenti reſignationi & executioni, hereditatis diuiſioni, debitorum ſolutioni, alijſque temporalibus implicatus negotijs, vix tandem ad Chriſtum rediiſſet. Hinc S. Baſilius oſtendit ex hoc loco, quantum damni Religioſis afferat affectus erga parentes, & cum ijſdem familiaritas. Et S. Tereſia iudicabat Ordini ſuo inidoneam, quæ ad ſui ipſius conſolationem amicos & conſanguineos

(*Ambitioſũ & doloſum.* Matth. 8. Auguſt. de q. Euang. q. 3. *Quem volucris & vulpis nomine notat.* Idem. De verb. Dom. Bern. in Declamat. cap. 11. *Alium remouet erga parentes nimis adfectũ.* Matth. 8. Ambroſ. lib. 7. in Luc. Baſil. Cõſt. Monaſt. c. 21. *Nocet Religioſis nimium erga parentes amor.*)

Digitized by Google

ſanguineos videre vellet, & eorum aſpectus pro ſecundâ vice grauis non eſſet. Diſcimus ergo hinc moderandum Religioſis affectũ erga propinquos. Quid autẽ tertio accidit? Dicebat ille: *Sequar te Domine, ſed permitte mihi primùm renunciare his quæ domi ſunt. Ait ad illum Ieſus: Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei.* En tibi alterum ad Nouitiatũ quidẽ admiſſum, ſed tamen tirocinij tempore anhelantem vt ſuis, quod necdũ feciſſe videbatur, renuntiaret. Pro eo autem quod legimus; *quæ domi ſunt*: S. Baſilius, Auguſtinus, Titus, Toletus, & alij legunt, *qui*; quod Baſilius explicat, vt petierit facultatem ſalutandi ſuos, eiſq; valedicendi: Auguſtinus: *Vt nuntiem meis, ne fortè (quod fieri ſolet) quærant me.* Titus: *Vt cum parentibus & domeſticis conſilium capiam, an debeã Te ſequi.* Sed iuxta Romanã lectionẽ ſenſus eſt, concede mihi tempus, vt de meis bonis, *quæ domi ſunt*, diſponam, eaq; inter fratres vel cognatos distribuã. Sed veniam hanc Chriſtus non indulſit. Nam, vt is qui arare vult, ſi retrò reſpiciat, & opus arandi benè cœptum abrumpat, ineptus eſt ad agrũ colendum; ita qui ſe totum Deo conſecrare incipit, ſi ad bona terrena, quæ deſeruit, reſpiciat, ineptus eſt regno Dei. *Oportet enim*, inquit Euthymius, *eum qui ſequitur Chriſtum, confeſtim omnia deſpicere, & ſequi ne oculos quidẽ ab eo diuertendo, ne fortè habitu & ſpecie eorũ quæ à tergo ſunt, retineatur.* Vnde & S. Tereſia dicebat illam, quę ad ea quę mundi ſunt affecta ſit, & operam non det vt paulatim proficiat, ad ſua Monaſteria ineptam videri: in quibus ſimul & ſemel perfectio aſſumatur: *Etſi enim tempus requiratur, vt quoad interiora ab omnibus ſequeſtremur; quoad exteriora tamen id fieri debet citiſſimè.* Ex his porrò videat Magiſter, quò in Tironũ approbatione vel reprobatione mẽtis oculum dirigere debeat.

Chriſtus alterum mundo affixum reſutat. *Luc. 9.* *Explicatur variè S. Lucas.* *Baſil. Conſtit. Monaſt. c. 21.* *Retrò reſpiciẽs ineptus regno Dei.* *Euthym. in hunc locũ.* *Et ad Religionis profeſſionem.* *Tereſ. Viæ perfect. cap. 13.*

Vt ſuos Nouitios Chriſtus inſtituerit?

NOVVS homo, & Mediator hominum Chriſtus IESVS, nouum Euangelicæ doctrinæ vinum, quod è cæleſti attulit cellario, in vtres nouos, nouitia diſcipulorum ſuorũ pectora, volens effundere, nouâ prorſuſq; diuinâ vſus eſt methodo: quam vt nouorum Fratrum Magiſtri diligenter conſiderent, & quà licet, etiã ſequantur, digniſſimũ eſt. Quamobrem pręcipuã eius inſtruẽdi rationem per partes hîc proponemus.

Chriſti noua è cælo doctrina. *Quomodo tradita.*

1\. PRIMÒ, electis diſcipulis, ſtatim cum ipſis aſcendit in montem, & corã turbis, Ordinis ſui Regulã promulgaturus; ita exorſus eſt. *Beati Pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnũ cælorũ.* Atq; ità reliquas proſequitur beatitudines: in quibus licet ardua proponat virtutum exercitia; quantũ tamen imbecilliores animos terrere poſſet difficultas, tantum allicit dulciſſima æternæ beatitudinis promiſſio. Et verò, ſi ipſum hunc Domini expendamus ſermonem, quid magis cõueniat Religioſis, quàm vt ſint pauperes ſpiritu, id eſt, à poſſidendi deſiderio, & rebus huius mundi alieniſſimi, vel iuxta Auguſtinũ, *humiles?* Quid eos maximè decet, niſi vt ſint mites, lugentes, eſurientes, & ſitientes iuſtitiã; miſericordes, mundo corde, pacifici, & in perſecutionibus ac maledictis patientes? Sed longum fuerit ſigillatim enarrare, quæ ibidem Monachis habentur conuenientia.

Incipit à Beatitudinibus. *Matth. 5.* *NOVITIATVS. Quæ Religioſis maximè conueniunt.* *Aug. lib. de ſerm. Dom. in monte.*

II. SECVNDÒ, ipſa Religioſorum Vota non obſcurè inſinuauit: Nam Paupertatem docuit, cùm dixit: *Nolite poſſidere aurum nec argentum, neq; pecuniam in zonis veſtris.* Et: *Qui non renuntiat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Caſtitatem commẽdauit, dicens: *Sunt eunuchi, qui ſeipſos caſtrauerũt propter regnum cælorum.* Et vt ad hoc incitaret, adiecit: *Qui poteſt capere, capiat.* Obedientiam exegit, cùm diſcipulos vocans, dixit: *Sequere me.*

Inſinuanit Vota monaſtica. *Matth. 10. 8.* *Id. 19. 12.* *Matth. 9.* *Ioan. 1.*

III. TERTIÒ, potiora Religioſorum exercitia, in oratione, ieiunio, alijſq; mortificationibus ac virtutibus ferè conſiſtunt. Sed quis illa veriùs aut vberiùs explanauit, quàm Chriſtus? nam orandi formulã præſcripſit; locum, inſtantiã, & perſeuerantiam cõmendauit. Ieiunandum in abſcondito monuit, & in his alijſq; pietatis exercitijs, ſimplicẽ oculum puramq; intentionẽ requiſiuit. Monuit inſuper non ſeruiendum duobus dominis, abijciendam ſolicitudinẽ victûs & amictûs, & ante omnia quærendum regnum Dei, & iuſtitiam eius; intrandum deniq; per anguſtam portam. Nemo autẽ dubitauerit, quin Chriſtus, quà verbo, quà exemplo omnem diſcipulos ſuos docuerit perfectionem.

Et potiora Religioſorũ exercitia.

IV. QVARTÒ, modũ, quẽ Chriſtus in docẽdo tenuit, Magiſtro proponamus. Fuit is planè ſuauiſſimus, & efficaciſſimus, vt & aduerſarij dicerent: *Nunquam ſic locutus eſt homo.* Et hoc ſermonis ſui vinculo diſcipulos ſibi adſtrinxerat, vt ipſimet atteſtantur: *Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes.* Nec publicè tantùm eos in concione docuit, ſed etiam familiariter ambulans cum illis in itinere. Domi verò etiam particulares illis faciebat conferẽtias, admittebatq; eorũ interrogationes, ſoluens dubia, eoſq; pro opportunitate inſtruens. Sed & ipſe eos nonnunquã examinabat, v.g. *Quem dicunt homines eſſe filium hominis? Vos autem quem me eſſe dicitis?*

Modus docendi ſingularis. *Ioan. 7.* *Id. 6. 69.* *Marc. 7. 17.* *Matth. 16.*

V. QVINTÒ, quod anno probationis propriũ eſt, Tironũ explorare animum, virtutem, & profectum; ne id quidem à Chriſto neglectũ. Nam, an Deo confiderent, crederentq; ab eo miraculum poſſe fieri, tentans eos, dicebat: *Vnde ememus panes, vt manducent hi?* Cũ quidam diſcipuli eius murmurarent, & abirent retrò, nec iam cum illo ambularent, dixit ad duodecim: *Numquid & vos*

Chriſtus diſcipulos variè probauit. *Fame.* *Ioan. 6. 5.* *Ibid. 62.*

vultis

NOVITIATVS.

vultis abire? Quod ad eorum probationem dicebat. Permiſit eos quãdoque victus penuriam pati, vt cùm ſabbato eſurientes, *Vellebant ſpicas*: mittebat ſine ſacculo & pera. In mari etiam dum periculum ſubmerſionis incurrerent, dormiebat. Et hæc quidem, tum vt rigoribus & aduerſitatibus aſſueſcerent, tum vt propriam agnoſcerent fragilitatem, tum etiam vt ſcirent, in his ſimilibuſque ad Deum recurrendum.

Luc. 6.
Inopiâ, & aduerſis.

VI.
Errantes acriter reprehendit.

SEXTO, ſi quando forſitan Apoſtoli errarent, non prætermiſit eos reprehendere, & capituli, vt loquimur, cenſuram exercere. Petro paſſionem ab eo auertere volenti, reſpondit. *Vade poſt me ſatana, ſcandalum es mihi: quia non ſapis ea, quæ Dei ſunt ſed ea, quæ hominum.* Aliàs eundem dormientem increpauit, gladioque auriculam Malchi amputantem repreſſit.

Matth. 16.

Luc. 9. 55.

Volebant Iacobus & Ioannes ignem de cœlo in Samaritanos immitti, at Ieſus *increpauit illos, dicens: Neſcitis, cuius ſpiritus eſtis.* Exultãtibus & gratulãtibus ſibi diſcipulis, quòd ſpiritus illis ſubijcerentur, repreſſit Ieſus hoc gaudium, dicens: *In hoc nolite gaudere ſed quòd nomina veſtra ſcripta ſunt in cælis.*

Ibid. 10.

Expreſſa Capituli forma proponitur.
Marc. 9.

Magis autem expreſſam Capituli formam à Chriſto ſeruatam, apud Marcum legimus. Veniẽs enim cum Apoſtolis Capharnaum, *cùm domi eſſent, interrogabat eos: Quid in viâ tractabatis? At illi tacebant. Siquidem in viâ inter ſe diſputauerant, quis eorum maior eſſet. Et reſidens vocauit duodecim, & ait illis: Si quis vult primus eſſe, erit omnium nouiſſimus, & omnium Miniſter.* Quis non conijciat hic degradationem in vltimum locum, velut pœnitentiam quandam à Chriſto præſcribi? Vide autem quàm ſuauiter medicinam adhibeat. *Accipiens enim Puerum, ſtatuit eum in medio eorum*: Et ex illius formâ docuit eos humilitatem appetere. Quàm aſperè verò diſcipulos in Emmaus euntes, & reſurrectionem eius deſperantes mitiſſimus agnus excepit, dicens: *O ſtulti, & tardi corde ad credendum, in omnibus quæ locuti ſunt Prophetæ!* Poſtremum autem capitulum iam iam in cœlos abiturus tenuit, cum *recumbẽtibus vndecim apparuit, & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis; quia iis, qui viderant eum reſurrexiſſe, non crediderant.* Ex his diſcet Magiſter, non diſſimulandum in Nouitiorum culpis, ſed redarguendos & puniendos, prout prudentia dictauerit.

Incredulos increpat.
Luc. 24.
Marc. 16. 14.

VII.
Chriſtus Apoſtolos exercuit.
In viâ contemplatiuâ.

SEPTIMO, ad Magiſtrum vel maximè ſpectat, nouellum gregem in iis potiſſimùm experiri functionibus, quæ Ordini & Inſtituto ſunt propriæ. Fecit id Chriſtus Dominus accuratè; cùm enim vitæ genus ex contemplatione, & actione mixtum delegiſſet, in vtroque ſuos exercuit diſcipulos; ſolitus erat eos ad oratorium ſuum in monte Oliueti deducere. Vnde Lucas ait: *Ibat ſecundùm conſuetudinem in montem Oliuarum.*

Luc. 22.

Ioan. 18.
Theophyl. in hũc loc.

Quod confirmat Ioannes, dicens: *Sciebat autem & Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Ieſus conuenerat illuc cum diſcipulis ſuis.* Nam, vt Theophylactus ait, *orandi causâ ſolitaria loca, & ſilentij officinas quærere ſolebat.* Huc cùm ſuos duxiſſet, iuſſit orare: & tamquam bonus Magiſter, tertiò orationis tempore ſurgit, & diſcipulos viſitat, examinatque vt ſe gerant. Aliàs *aſſumpſit Petrum, & Iacobum, & Ioannem, & aſcendit in montem, vt oraret. Et facta eſt, dum oraret, ſpecies vultus eius altera.* Vt ità oſtenderent per orationem animas transfigurari, & ad Deum accedentes illuminari, vt Deum, ſeque magis ac magis cognoſcant. Iam verò quod actiuam vitam ſpectat, *conuocatis Duodecim Apoſtolis, miſit illos prædicare regnum Dei, & ſanare infirmos.* Similiter *deſignauit & alios ſeptuaginta duos: & miſit illos binos ante faciem ſuam, in omnem ciuitatem & locum, quò erat ipſe venturus. Et dicebat illis: Meſſis quidem multa, operarij autem pauci. Ite, ecce ego mitto vos,* &c.

Luc. 9.
Et aſſimi.
Luc. 9.
Ibid. 10.

VIII.
Poſt actionẽ ad ſolitudinẽ deduxit.

OCTAVO, vt à contemplatione ad actionem ſurgendum, ita poſt actionem rurſus ad contemplationem redeundum: & animus à ſtrepitu & tumultu in ſeceſſu nonnihil colligendus. Huc Apoſtolos ſuos Saluator noſter inuitauit; *Conuenientes* enim *ad Ieſum, renunciauerunt ei omnia quæ egerant & docuerant*: vt ab eo diſcant, inquit, Toletus, an ſecundùm eius voluntatem ſe geſſerint. Nouerat Chriſtus quæcumque fecerant, nec indigebat eorum relatione. ſed vult Apoſtolos ſuas agere partes, vt ſuorum operum reddant rationem ei, qui miſit eos; & ait illis: *Venite ſeorſum in deſertum locum & requieſcite puſillum.* Victor Antiochenus: *Per hoc Chriſtus Dominus Eccleſiæ Doctores & Paſtores monet, ne externis rebus perpetuò ſe dedant; ſed priuatim ſæpè, ſecretoque agentes animum colligant, eundemque à publicis negotijs & occupationibus, quantum res patitur, identidem ſeuocent.* vt ità poſt actionem vacent nonnihil contemplationi, & qui aliorum ſaluti intenti fuerant, ſibi etiam conſulant, & in ſe reuertantur. Ecce hîc ſpecimen recollectionis, & ſpiritualium exercitiorum, quæ Religioſi plurimi quotannis à reliquorum conſortio ſegregati obire ſolent. In his, vt ſuos inſtruat, exerceatque Magiſter Nouitios, conſultiſſimum eſt.

Marc. 6. 31.
Tolet in Luc. cap. 9.
Marc. 6.
vbi adumbrans annua recollectionis exercitia.

Et hæc ſunt vtcumque deſignata à nobis Chriſti veſtigia, quibus prudens Tironum Magiſter non inutiliter queat inſiſtere.

DISQVISI-

DISQVISITIO III.

Quæ Nouitius erga Magiſtrum obſeruanda?

Nouitij erga Magiſtrum officia.

VT relata ſunt inter ſe Magiſter, & Diſcipulus, ità huius erga illum officia eodem Tractatu videntur explicanda: quæ quidem diuerſis monitis à SS. Patribus ſparſim inculcantur.

Amet, vt Patrem. Iſidor. Peluſ. lib. 2. epiſt. 16.

I. PRIMVM autem ſuppeditat S. Iſidorus Peluſiota: *Diſcipuli Magiſtros, & vt patres* B *amare, & vt principes timere debent: ac neque ob amorem diſcutere metum, neque ob metum, beneuolentiam obſcurare.*

Æſtimet illum. Iuſtin. lib. de caſt. connub. cap. 3.

II. SECVNDVM ſit B. Laurentij Iuſtiniani monitum. *De ipſo*, inquit, (Magiſtro) *ſentiant magna, iudicent recta, ſanctaq́ cogitent; ne callidâ diaboli ſuggeſtione opinio deuotionis, & fides concepta dilectionis ad Patrem intereat.*

Sæpius adeat, & monitorum decerpat. Idem lib. de obed. cap. 10.

III. TERTIVM ſit eiuſdem S. Laurentij: Vt ad Magiſtrum accurrant frequenter, *vel-uti ad nutricem infans: vt ab illo doctrinæ & conſolationis ſuſcipiant nutrimenta atque ſpiri-* C *tuali lacte paſcantur.* Vltrò igitur adeundus Magiſter, & pro ſpirituali neceſſitate conſilium expetendum. Vbi illud in primis obſeruandum, quod S. P. N. BENEDICTVS monuit, *Vt ſi qua requirenda ſunt à Priore, cum omni humilitate & ſubiectione reuerentiæ requirantur.* Notabilem quoque hac in parte doctrinam tradit Climacus: *Noli mi fili*, inquit, *noli ſpiritu ſuperbiæ falli, uti tanquam ex alienâ perſonâ delicta tua Magiſtro tuo denuncies. Nec enim potes ſine verecundiâ ab æternâ ignominiâ liberari. Aperi, oſtende vulnus tuum religioſo medico, poſitoq́ rubore fate-* D *re, dic, en adſum, Pater, ego peccaui, mea eſt culpa, mea plaga, mea non aliena fuit ignauia. Eſto cùm ad confeſſionem accedis, & habitu corporis, & vultus modeſtiâ, & animo tamquam reus & damnatus ad pœnam, luminibus in terram deiectis, veſtigia iudicis & medici tamquam Chriſti pedes lacrymis, ſi quas abs te potes impetrare, riga & munda.* Hæc & plura Climacus. Quæ vt meliùs obſeruentur, ſubiungendum.

Cap. 6.

Climac. grad. 4. ex verſione Raderi.

Praxis confeſſionis huius.

Nouitius Magiſtro credat. Ariſt. lib. 1. Elench. cap. 2. Triſm. poëm. cap. 10. Philo de præm. & pœna. Climac. grad. 4.

IV. QVARTVM monitum, vt nimirum magnam in Magiſtro fiduciam Nouitius collocet, illique per omnia credat. Hinc tritum illud Ariſtotelis axioma: *Oportet addiſcentem credere.* Quod Mercurio Triſmegiſto quoque placuit; & Philoni Iudæo meritò probatum eſt. Inculcat idipſum rurſus Climacus: *Prorſus*, inquit, *neceſſe eſt, vt qui bonæ mentis conſtantiam erga ſuos Maiores inconcuſſam tueri ſtatuit, rectè facta illorum & virtutes intimis animi ſenſibus reponat,* A *nec vmquam ex memoriâ deleat, ſed fixa æternaque cuſtodiat; vt ſi quando ſatores malorum dæmones diffidentiæ ſemina contra cœnobij Antiſtites in nobis ſparſerint, ex præteritæ vitæ recordatione cerberorum ora retundamus.* Idem conſequenter vetat Inſtitutorem in aliquo penitus diiudicari, etiamſi in illo (homo enim eſt) modica aliqua delicta animaduertantur. *Vbi*, inquit, *te cogitationum turbæ impulerint, vti in Præſidem tuum, aut inquiras, aut eum damnes, ab illis tamquam ab ſtupro reſili; neque deceptus huic viperæ vllam fidem præbe, neque locum da, nec aditum, nec vl-* B *lum principij veſtigium. Quin tu exectram illam ſic compella: Audin' humani tu generis proditor? Non ego Præſidis in me iudicium, ſed meum ipſe in ſe ſuſcepit: non illius ego, ſed meus ille iudex eſt.* Ità Climacus. Hinc optimè etiam Ephræm monet: *Sin tibi bona res videatur, quæ à tuo Præfecto in Domino non bona iudicetur, crede illi in Domino. Nam contentioſum eſſe ac pertinacem, proprioq́ue conſilio duci, ſubuerſionis ſignum exiſtit.* Sic ille: cui conſentit & Dorotheus, dicens: *Si res aliqua bona fuerit, & audierimus à viro quopiam ſancto, rem illam eſſe bonam;* C *debemus quidem credere, rem bonam eſſe, non tamen credere nobis ipſis, quod benè erga illam nos ipſos, vt oportet, geramus; aut vtamur illa, vt debemus.*

NOVITIATVS.

Nec in aliquo eius facta diiudicet.

Ibid.

S. Ephræm tom. 2. paræn. 5.

Periculoſè ſuo ſe regit conſilio. Doroth. ſerm. 5.

Magiſtrum ſolicitè audiat. Caput 6.

V. QVINTÒ, Magiſter ſolicitè & diligenter audiendus eſt, quod ipſemet S. P. N. BENEDICTVS præſcripſit: *Loqui*, inquit, *& docere Magiſtrum condecet, tacere & audire Diſcipulo conuenit.* Hinc diſcipuli vocari ſolent *Auditores*, & aurium ſenſus à Philoſophis dicitur, *ſenſus diſciplinæ*, quod doctrinæ capeſſendæ ſubſeruiat. Hinc & Eccleſiaſticus monet: *Fili, ſi at-* D *tenderis mihi, diſces: & ſi accommodaueris animum tuum, ſapiens eris. Si inclinaueris aurem tuam, excipies doctrinam: & ſi dilexeris audire; ſapiens eris. In multitudine Presbyterorum prudentium ſta, & ſapientiæ illorum ex corde coniungere; vt omnem narrationem Dei poſſis audire.* Nota hîc cum Ianſſenio, eſſe afferendum affectum & propenſionem ad audiendum, vt proficiamus, iuxta illud Salluſtij: *Vbi intenderis ingenium: ibi valet.* Hoc fit, vt non aures ſolùm corporis magiſtro præbeantur, ſed etiam mentis aperiantur. Cum E magnâ autem humilitate & ſilentio, Magiſtri verba, ſiue exhortationes, aut conſilia audienda ſunt. Scriptum eſt enim: *Audi Iſraël, & tace.* Indecorum enim eſt loquentem interpellare Magiſtrum, & nonnullam redolet ſuperbiam, vt obſeruauit Climacus, cuius hæc optima admonitio: *Dum ſub religioſo Præſide ſumus, extremum ſilentium, & ignorantiam de illo*

Eccli. 6. 33.

Cum affectu & deſiderio. Ianſſ. in hunc loc. Salluſt.

Interpellare loquentem non decet.

Climac. grad. 4.

NOVITIATVS.

exerceamus: Eſt enim taciturnus alumnus ſapientiæ, omni rerũ cognitione præditus. Animaduerti è ſubiectis quempiam, qui ex ore religioſi Patris ſui vocem raperet, & de illius obedientiâ deſperaui, quòd viderem illum dictis Præſidis ſui ad ſuam ſuperbiam; non ad ſubmiſſionem abuti.

VI. *Obediat illi in omnibus.* SEXTVM monitum eſt, vt præceptis Magiſtri in omnibus obediant, & quæ præceperit, aut conſuluerit, exequi ſtudeant. *Fructus Magiſtri*, inquit Ambroſius, *eſt diſcipulus obediens.* Rectè ptoinde Laurentius Iuſtinianus Nouitios admonendos duxit, ne ſuo innitantur ſenſui, proprioque ducantur arbitrio, *ſed tamquam diuino oraculo, ſuo in omnibus credant Pædagogo, & ipſius in cunctis obtemperent voluntati.* Nolint *diſcernere quare, ſed quid præcipiat.* Sic ille: Similiter Bonauentura: *Neceſſe eſt eos Magiſtro humiliter eſſe ſubditos: quia niſi quis medico obtemperarit, non poterit ab infirmitate ſanari.*

Ambroſ. in 1. Theſſal. cap. 2. Laur. Iuſt. li. de obed. cap. 10. Bonauent. lib. de ſex alis Seraph. cap. 5.

VII. *Magiſtro lumen à Deo petat.* SEPTIMVM monitum ſit: vt conſulturus Magiſtrum Nouitius, Deum deprecetur, vt illi inſpiret quæ animæ ſuæ ſaluti maximè expediant. Fecit hoc, & ſuo exemplo faciendum commendauit noſtri Ordinis Cardinalis, S. Petrus Damiani, qui Leoni incluſo, quem in Patrem, Doctorem, ac Magiſtrum elegerat, ita ſcribit: *Quandoquidem meum te Angelum eſſe conſtitui, vt in dubiis rebus quidcumque hæſitanti ac ſciſcitanti mihi conſilium ex tuo ore procederet, ita protinus indubitanter acciperem, ac ſi vox mihi cæleſtis oraculi angelitus intonaret: atque ideò ſi quando ſcrupuloſa cuiuſlibet rei mihi ſubrepit articulus, antequam te conſulturus accedam, hoc apud me diuinam imploro clementiam; vt te quaſi ſuæ voluntatis organum faciens, tuo mihi ore præcipiat, quid me facere in obiectâ ambiguitate decernat.* Hæc ille.

Pet. Dam. opuſc. 12. in præfat.

VIII. *Cogitet vbique eius præſentiam.* OCTAVVM, & vltimum ſit, vt ita Nouitij, vbicumque fuerint, conuerſentur, ac ſi Magiſter præſens eos aſpiciat, & velut ſpeculator oculatiſſimus omnes eorum actus obſeruet. Solent enim Iuniores, vt Climacus notauit, ex iugi conſpectu Præceptoris, diligentius illius mandata cuſtodire, nonnumquam verò per illius abſentiam ea paululum tranſgredi. Idemque ait: *Quando Præſidem cœnobij abſentem, nobis tamen in quocumque colloquio, ſermone, menſâ, cubiculo & ſomno, aut quacumque aliâ in re, quam illi diſplicituram in nobis putamus, tamquam præſentem corpore finxerimus, peccareque cauerimus, tum deinde nos germanos obedientiæ filios eſſe exiſtimabimus. Veri enim & ſinceri diſcipuli Doctoris ſui abſentiam ſuum detrimentum interpretantur: ſpurij verò & dyſcoli præceptorem abeſſe gaudent.* Sic Climacus. Plura videre eſt apud Iulium Nigronum.

Clim. grad. 4. *Quæ vera nota boni Religioſi.* Nigron. Tract. aſcet. 1. cap. 6.

DISQVISITIO IV.

Quæ Nouitiis potiſſimùm à Magiſtro inculcanda?

LVBET hîc pauca quædam ſed ſelecta, Magiſtro, imò & Nouitiis monita ſuggerere, quæ ad felicem tirocinij curſum inchoandum conducant plurimùm. *Nouitiis inculcanda.*

I. *Corpora foris relinquant.* PRIMVM ſit; quod S. Bernardus aduentantibus Nouitiis, & feſtinantibus ingredi, prædicare ac dicere ſolitus erat. *Si ad ea quæ intus ſunt feſtinatis, hic foris dimittite corpora, quæ de ſæculo attuliſtis. Soli ſpiritus ingrediantur, caro non prodeſt quidquam. Nouitiis autem ad nouitatem verbi perterritis, parcens teneritudini eorum clementiùs, exponebat quod dixerat; carnalem concupiſcentiam prædicans foris dimittendam. Verùm ipſe cùm Nouitius eſſet in nullo ſibi parcens, inſtabat omnimodis mortificare, non ſolùm concupiſcentias carnis, quæ per ſenſus corporis fiunt; ſed & ſenſus ipſos per quos fiunt.*

Guilel. Ab. in vit. Bern. lib. 1 cap 4.

II. *Magno feruore incipiant tirocinium.* SECVNDVM. Nouitiis in Monaſterium iam admiſſis maximè inculcãdum, vt cùm feruore ſpiritus & animi alacritate, ſpirituale certamen aggrediantur. *Inſidiatoris noſtri conſilium eò tendit* (inquit Climacus) *vti cùm primùm nos ſtadio committimus, inertes, ignauoſque reddat, quo reliquus deinceps curſus, ac ad finem decurſus languido principio reſpondeat.* Idemque antè dixerat: *Digna certè res odio, & periculo proxima, Athletam in ipſo luctæ aditu langueſcere certiſſimo ſecuturæ cadis ſuæ argumento. Ex firmo religioſæ vitæ principio ingens nobis fructus exiſtat, quamuis poſteà languor aliquis ſubrepat. Animus generoſus & inflammatus, vbi olim incipit fatiſcere, memoriâ primæ virtutis veluti calcaribus admotis extimulatur. Hinc ſæpe nonnulli ſeipſos rurſum ad feruorem excitarunt.* Hæc Climacus. Optimè proinde Abbas Agathon interrogatus à quodam fratre, quomodo cum fratribus habitaret, reſpondit: *Sicut in primâ die, quando ingrediens ad eos, ita cuſtodi peregrinationem tuam omnibus diebus vitæ tuæ, nec aſſumas fiduciam.* Quod dictum pluribus illuſtrat S. Bonauentura, Dionyſius Carthuſianus, & Alphonſus Rodriquez. Inculcarunt id & alij Sancti, in primiſque Magnus Antonius, qui rogatus à diſcipulis, vt inſtructionis verbum proferret, ita exorſus eſt: *Hoc ſit primum cunctis in commune mandatum, nullum in arrepti propoſiti vigore laſſeſcere, ſed quaſi incipientem debere ſemper augere quod cœperit.* Et prætérquam quod illud ſæpius in vitâ repeteret, etiam morti vicinus pro teſtamento, & vltimæ voluntatis ſuæ decreto, vt fratrum animis infixũ hæreret profundius, id quàm tenerrimis inculcare cœpit verbis, dicens:

Clim. grad. 1. Ibid. *Quod monent etiam priſci Patres.* Agathon. Lib. 5. de vit. Patr. libel. 10. num. 8. Bonauent. de profect. religioſ. lib. 1. cap. 1. Carthuſ. in ſcal. religioſ. Rod. Exercit. perfect. par. 1. tract. 1. cap. 14. Athanaſ. in vitâ cap. 15. Antonius.

Ego

Ibid. c. 58. Religioſe cogitandum ſe primùm inchoare.

Ego quidem, filioli, ſecundùm eloquia Scripturarum, Patrum gradior viam: iam enim Dominus me inuitat, iam cupio videre cæleſtia. Sed vos, ô viſcera mea, admoneo, ne tanti temporis laborem repentè perdatis. Hodie vos religioſum ſtudium arripuiſſe arbitremini, & cœpta voluntatis fortitudo ſuccreſcat. Eadem mente & ſenſu dixit B. Ephræm: *Quare ſemper in mente diem illum habeto, quando exutus omnibus, propter Dominum reliquiſti ſæculum, & quando diuino incenſus eras timore, feruenſq́; ſpiritu in Dominum: ac idem inſtitutum retine, vſque ad finem.* Auctor quoque epiſtolæ ad Demetriadem: *Obliuiſcere,* inquit, *omne præteritum, & quotidie inchoare te puta.* Et Climacus: *Quis putas,* inquit, *eſt fidelis & prudẽs Monachus, qui primum ab ingreſſu religionis ardorem ſpiritus inextinctum retinuit? qui vſque ad vitæ metam exitumq́; ignem igni, calorem calori, ſtudium ſtudio, deſiderium deſiderio ſemper addendo conatus eſt augere?* Appoſitè quoque moniti huius praxim edocturus B. Pet. Damiani, hæc præſcripſit: *Tentet Nouitius ſæpe maiora, vt quæ minora ſunt, reddantur eorũ collatione facilia.* Explicans verò ſe, ſubdit: *Quod dicere geſtio, tale eſt. Sæpe aqua turbida, vel tepida hoc ſtudio bibitur, vt contemptâ vini concupiſcentiâ, perſpicua ſolummodò, vel frigida aqua ſufficere iudicetur. Sæpe cantabritius panis apponitur, vt dum communis appetitur, ſiligineus non quæratur. Cui poſt puluinaria centa non ſufficit, quomis ſibimet ſtramine ſatisfacere poterit, ſi nudum priùs pauimentum lateribus terit. Qui poſt carnes oleum nauſeat, vt ſobrius liquor faucibus ſuauiter ſapiat, ſalitis leguminibus aliquamdiu viuat. Quem inſolita delectat equitandi vectatio, intra cellulæ ſe anguſtias colligat, & clauſtrum Monaſterij poſtmodum ſarum putat.* Hæc ille.

S. Ephræm. Paræn. 9. tom. 2.

Inter opera Auguſt. epiſt. 143.

Climac. grad. 1.

Veri Monachi deſcriptio.

Damian. opuſc. 13. cap. 22.

Praxis ſe mortificandi.

Licita concedente Superiore.

Quæ non niſi cum diſcretione, & voluntate Magiſtri, vel Superioris in vſum conferenda ſunt. Excedunt enim aliquando Nouitij nimio feruore & indiſcreto zelo: ſed vt hic temperandus, ita à noxio teporè, vel maximè cauendum, quod pulchrè more ſuo, ſub figurâ florum, qui à pruinâ & frigore læduntur, exponit Bernardus: *Vſtionem,* inquit, *metuo floribus, non ſubreptionem, ſed vſtionem à frigore. Aquilo mihi ſuſpectus eſt, & frigora matutina quæ intempeſtiuos flores ſolent perdere, fructus præripere. Itaque ab Aquilone panditur veſtrum malum. A facie frigoris eius quis ſuſtinebit? hoc frigus ſi ſemel animam, animæ quidem (vt aſſolet) incuriâ, ſpiritu dormitante peruaſerit, ac nemine deinde (quod abſit) inhibente ad interiora eius peruenerit, deſcenderit in viſcera cordis & ſinum mentis, concuſſerit affectiones, occupauerit conſilij ſemitas, perturbauerit iudicij lumen, libertatem addixerit ſpiritus; mox (vt in corpore ſolet euenire febricitantibus) ſubit quidam animi rigor, & vigor lenteſcit, languor fingitur virium, horror auſteritatis intenditur, timor ſollicitat paupertatis, contrahitur animus, ſubtrahitur gratia, protrahitur longitudo vitæ, ſopitur ratio, ſpiritus extinguitur, deferueſcit nouitius feruor, ingraueſcit tepor faſtidioſus, refrigeſcit fraterna charitas, blanditur voluptas, fallit ſecuritas, reuocat conſuetudo. Quid plura? Diſsimulatur lex, abdicatur ius, fas præſcribitur, derelinquitur timor Domini. Dantur poſtremò impudentiæ manus, præſumitur ille temerarius, ille pudẽdus, ille turpiſſimus, plenus ille ignominiâ & confuſione, ſaltus de excelſo in abyſſum, de pauimento in ſterquilinium, de ſolio in cloacam, de cælo in cœnum, de clauſtro in ſæculum, de paradiſo in infernum.* Hactenus Bernardus. Tanti ſcilicet refert à primo feruore non defeciſſe, quod in Apocalypſi Dominus cuidam Epiſcopo exprobrat, dicens: *Habeo aduerſum te, quod charitatem tuam primam reliquiſti. Memor eſto itaque vnde excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac: ſin autem, venio tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco ſuo, niſi pœnitentiam egeris.*

Tepiditas in conuerſatione fugienda.

Bernard. Serm. 63. in Cant.

Pſal. 147.

Senſim animo illabitur.

NOVITIATVS illum deprauat.

Et ad interitum ſæpe perducit.

Primi feruoris magna momenta.

Apoc. 2. 4.

III. Sit Nouitius tanquam crucifixus. Caſſian. lib. 4. cap. 35. & 41.

TERTIÒ, Pinuphius Abbas apud Caſſianum, Nouitium admonens, quintuplicem ei monet aſſumendam perſonam: vult enim, vt ſit ſpirituali quodam modo *crucifixus, ſurdus, mutus, cæcus,* & *ſtultus;* quæ pulchrè exponit. Nam vt *crucifixus* non poteſt pro libitu membra mouere: ità & nos voluntates noſtras non ſecundùm id quod nobis ſuaue eſt, ac delectat ad præſens, ſed ſecundùm legem Domini, quo nos illa conſtrinxerit, applicare debemus. Et ſicut patibulo crucis affixus, *non iam præſentia contemplatur, nec de ſuis affectionibus cogitat;* ſed mortem tantùm habet præ oculis, *illuc præmittens ſui cordis intuitum, quò ſe non dubitat ilicò tranſiturum: ità timore Domini crucifixos oportet carnalibus vitiis, ipſiſq́; elementis mortuos eſſe,* illuc oculos animæ defigere, quo ſe ſperant momentis ſingulis migraturos. Deinde, ſit velut *ſurdus,* vt dicat cum Prophetâ: *Ego autem tamquam ſurdus non audiebam, & factus ſum ſicut homo non audiens;* quod fiet, *ſi inobedientem, ſi contumacem, ſi detrahentem non audieris, vel ſecus quàm tibi traditum eſt, aliquid admittentem, non offendaris, nec ad imitandum tali ſubuertaris exemplo: ſed vt ſurdus, qui hæc penitus nec audieris, vniuerſa tranſmittas.* Sit deinde Nouitius *mutus,* vt ſi ei conuitia irrogentur vel iniuriæ, *ad reſponſionem talionis, vt mutus auſcultet, non habens in ore ſuo redargutionem, ſemperque hunc Pſalmiſtæ verſiculum in corde ſuo decantans: Dixi cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in linguâ meâ. Poſui ori meo cuſtodiam cùm conſiſteret peccator aduerſum me. Obmutui, & humiliatus ſum,*

Sit velut ſurdus.

Pſal. 37.

Muti perſonam aſſumat.

Pſal. 38.

Digitized by Google

NOVITIATVS. *Sit imitatio.*

& ſilui à bonis. Eſto etiam, mi Tiro, velut *cæcus, vt abſque illius contemplatione, qui tibi fuerit ad imitandum merito perfectionis electus, vniuerſa quæcumque videris minus ædificationis habentia, velut cæcus non videas; ne animatus eorum qui hæc agunt, auctoritate vel forma, ad id quod deterius eſt, & quod ante damnaueras, traducaris.* Denique & *ſtultum te,* (*Et ſtulti.*) *ſecundùm Apoſtoli ſententiam facias in hoc mundo, vt ſis ſapiens: nihil ſcilicet diſcernens, nihil diiudicans ex his, quæ tibi fuerint imperata; ſed cùm omni ſimplicitate, ac fide obedientiam ſemper exhibeas, illud tantummodò ſanctum, illud vtile, illud ſapiens eſſe iudicans, quidquid tibi, vel lex Dei, vel Senioris examen indixerit. Tali enim institutione fundatus; ſub hac diſciplinâ poteris durare perpetuò, & de Cœnobio nullis tentationibus inimici, nullis ſactionibus deuolueris.*

IV. *Quæ in corporis compoſitione ſeruanda.* Bernard. Serm. 63. ſup Cant.

QVARTÒ, vt de exteriori corporis compoſitione verbulum adiiciam; commendat Bernardus in Nouitiis, quod induerint ſibi faciem diſciplinatam, & bonam totius corporis compoſitionem. *Placent*, inquit, *fateor quæ in facie ſunt, negligentiar vtique is qui foris apparet corporis cultus & veſtium, ſermo rarior, vultus hilarior, aſpectus verecundior, inceſſus maturior.*

DISQVISITIO V.

Quâ ratione Nouitius de temporalibus bonis diſponet?

Nouitius poteſt de bonis ſuis variè diſponere.

CVM per monaſticam Profeſſionem ciuiliter homo mori cenſeatur, licebit Nouitio de bonis temporalibus, quæ ei ex vnius, aut vtriuſque parentis obitu, vel etiam aliunde obuenerunt, ante ipſam Profeſſionem diſponere. Verùm quo id fiat modo, quibuſve ſua relinquat, non immeritò diſquirendum. Plures enim hîc occurrunt conſiderationes. Proinde,

I. *Non peccat, ſi ea parentibus aut conſanguineis relinquat.*

DICO PRIMÒ. Non peccat Nouitius, qui Religionem profeſſurus, bona ſua parentibus aut conſanguineis relinquit. Cùm enim rerum ſuarum, vt ſupponimus, ſit dominus, poteſt de illis liberè diſponere prout voluerit, neque vllum extat præceptum, quo prohibeatur hæc bona propinquis relinquere. Et S. Cæſarius Arelatenſis de Nouitio expreſsè ait: *Si non vult vendere donationis chartas, aut parentibus, aut monaſterio faciat.* Et in Regulâ Sanctimonialium: *Quæ autem vidua, aut maritis relictis, aut mutatis veſtibus ad monaſterium veniunt, non excipiantur, niſi anteà de omni facultatulâ ſuâ, cui voluerint, chartas, aut donationes, aut venditiones faciant, ita vt nihil ſuæ poteſtati, quod peculiariter, aut ordinare, aut poſſidere videantur, reſeruent.* Eodem ferè modo S. Aurelianus Epiſcopus præſcribit: *Vt veſtimenta religioſa non accipiat, niſi qui de omni facultate ſuâ chartas donationis aut venditionis, cui voluerit, faciat.* Si cui voluerit; ergo etiam parentibus & conſanguineis legare poterit.

Cæſar Arelat. in Reg. Monach. num. 1.
Idem in Reg. Monial. nu. 4.
Reg. Aurel. cap. 5.

Quamuis autem perfectius ſit, & Chriſti conſilio conformius, non ſanguine iunctis, ſed pauperibus bona diſtribuere, Saluator enim dixit: *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende quæ habes, & da pauperibus, & veni, ſequere me;* illud tamen non habet vim præcepti, ſed per modum conſilij declarat, quid in hoc genere ſit perfectius; quod tamen qui noluerint ſequi, minimè peccant, ſed tantùm imperfectius agunt. Quod expreſsè docuit Hieronymus ad Hedibiam: *Non vis eſſe perfecta*, inquit, *ſed ſecundum vis tenere gradum virtutis: dimitte omnia, quæcumque habes, da filiis, da propinquis, nemo te reprehendit, ſi inferiora ſecteris, dummodo illam ſcias tibi iure prælatam, quæ elegerit prima.* Hæc Hieronymus. Quinimò, nonnumquam expedit, parentibus, fratribus, & ſororibus, vel conſanguineis bona, aut eorum partem relinquant, fieri enim poteſt vt ipſimet verè pauperes ſint, & Nouitij ſubſidio indigeant. *Etenim eſt illa probanda liberalitas* (inquit Ambroſius) *vt proximas ſeminis tui non deſpicias, ſi egere cognoſcas. Melius eſt enim, vt ipſe ſubuenias tuis, quibus pudor eſt ab aliis ſumptum depoſcere, aut alicui poſtulare ſubſidium neceſſitati.* Idemque fieri poteſt ad euitanda ſcandala, rixas, & inimicitias, quæ ſuboriri poſſent, ſi affines omninò prætermittantur.

Perfectius eſt, pauperibus dare. Matth. 19.
Hieronym. Epiſt. 150. quæſt. 1.
Quamuis non rarò expediat conſanguineis ea relinquere.
Ambroſ. lib. 1. offic. cap. 30.

II. *Nouitius melius faciet, ſi ſua diſtribuat in pauperes.*

DICO SECVNDÒ. Multò perfectiùs ac meliùs faciet Nouitius, ſi Chriſti obſequens conſilio, ſua diſtribuat pauperibus. Ita enim docent Patres. Ambroſius enim permittit amicis dari paupertatis titulo. *Non*, inquit, *vt illi ditiores eo fieri velint, quod tu potes conferre inopibus. Non enim propterea te Domino dicaſti, vt tuos diuites facias; ſed vt vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras, & pretio miſerationis peccata tua redimas.* Et Hieronymus: *Conſideremus quàm ſapienter Sapientia locuta ſit: vende quæ habes. Cui iſta præcipiuntur? nempe illi, cui dictum eſt. Si vis perfectus eſſe; non partem bonorum tuorum vende, ſed omnia. Cumque vendideris, quid ſequitur? & da pauperibus, non diuitibus, non propinquis, non ad luxuriam, ſed ad neceſſitatem. Laudent te eſurientium viſcera, non eructantium opulenta conuiuia.* Idemque ad Iulianum: *Vade*, inquit, *& vende: non partem ſubſtantiæ, ſed vniuerſa, quæ poſſides: Et da, non amicis, non conſanguineis, non propinquis, non vxori, non liberis: plus aliquid addam: Nihil tibi ex omnibus metu inopiæ reſeruans, ne cum Ananiâ damneris & Saphirâ: ſed da cuncta pauperibus, & fac tibi amicos de iniquo mammo-*

Hortantur SS. Patres. Ambroſ. lib. 1. offic. cap. 10.
Hieron. Epiſt. 8.
Qui propinquos diuites hîc excludunt.
Epiſt. 34.

Digitized by Google

> Imò vetat, ne ſæculo renuncians ſibi quidquam reſeruet.

mammona, qui te recipiant in æterna tabernacula, vt me ſequaris, vt Dominum mundi, poſſeſsionem habeas, vt poſsis canere cum Prophetâ: Pars mea Dominus, & vt verus Leuita nihil de terrenâ hereditate poſsideas. Et hoc hortor: Si vis perfectus eſſe, ſi Apoſtolicæ dignitatis culmen cupis, ſi ſublatâ cruce Chriſtum ſequi, ſi apprehenſo aratro non reſpicere poſt tergum. Similia ferè habet in Epiſtolâ ad Hedibiam.

> Hieron. epiſt 150.

> Monaſterio ſua bona tradere, perfectionis eſt.

III. DICO TERTIÒ. Perfectionis quoque eſt, ipſa bona Monaſterio aſſignare, cui ſeipſum Nouitius per profeſſionem offert, & incorporat. Elicitur hoc quoque ex SS. Patrum ſententiis. S. BENEDICTVS enim ait: *Res ſi quas habet* (profeſſionem emittens) *aut eroget priùs pauperibus, aut factâ ſolemniter donatione, conferat Monaſterio, nihil ſibi reſeruans ex omnibus: quippe qui ex illo die nec proprij corporis poteſtatem ſe habiturum ſciat.* Quod dicit, *factâ ſolemniter donatione*, intelligitur, inquit Smaragdus, *religiosè coram teſtibus & vniuerſâ Monaſterij congregatione. Vnde & alibi Monachorum Patres dixerunt. Si aliquam Nouitius in cellulam voluerit inferre ſubſtantiam; vniuerſa ponatur coram omnibus fratribus. Hinc quidam Monachorum Magiſter ait: Vnà cum animâ ſuâ Deo & Oratorio Monaſterij per donationem offerat totum, ſubſcribentibus religioſis teſtibus, Epiſcopo, Presbytero, vel Diacono, vel ipſius territorij clero, & in ipsâ cautione taxans hoc, quòd ſi aliquando de Monaſterio diſcedere voluerit, ſine rebus ſuis de Monaſterio, vel ſine indulgentiâ peccatorum à Deo diſcedat.* Hæc Smaragdus. Similiter, vt vidimus, Cæſarius Arelatenſis vult parentibus, aut Monaſterio res Nouitij conſignari: eandemque praxim ſupponit S. Auguſtinus, cùm in Regulâ ſua ait: *Quæ aliquid habebant in ſæculo, quando ingreſſæ ſunt Monaſterium, libenter velint illud eſſe commune. Nec extollantur, ſi communi vita de ſuis facultatibus aliquid contulerunt: nec de ſuis diuitiis magis ſuperbiant, quia eas Monaſterio partiuntur, quàm ſi eis in ſæculo fruerentur.* Hęc Auguſtinus; cui conſentit Hieronymus, deplorans pleroſque paruo ſumptu, & qui vix ad alimenta ſufficiat, virginibus dato, omnem cenſum in vtroque ſexu ſæcularibus liberis largiri. *Quod nuper*, inquit, *in hac vrbe diues quidam fecit Presbyter, fecerunt & multæ, prô dolor, noſtri propoſiti feminæ: atque vtinam rarum eſſet exemplum, quod quantò crebrius, tantò iſtæ feliciores, quæ ne plurimarum quidem exempla ſecutæ ſunt. Fertur, & omnium Chriſtianorum laude celebratur, quidquid fuerat nuptiis præparatum, à ſanctâ Chriſti Lynoride virgini traditum, ne ſponſo fieret iniuria; imò vt dotata priſtinis opibus veniret ad ſponſum, &, quod in rebus mundi periturum erat, domeſticorum Dei ſuſtentaret inopiam.* Hactenus Hieronymus.

> Colligitur ex S. Benedicto. Cap. 58.
> Smarag. in cap. 58. Reg.
> Et aliis Regularium conditoribus.
> Reg. Magiſt. cap.
> Praxim ſupponit S. Auguſtinus. Reg. Aug. cap. 2. & 3.
> Hieron. epiſt. 8.
> Perſtringit S. Hieronymus ſecus facientes.

> Vtrum præſtet pauperibus, an Monaſterio bona largiri.

Quærat hîc aliquis: num præſtet pauperibus bona elargiri, an verò relinquere Monaſterio, cui ſe Nouitius vult aggregare? Reſpondet Ioannes Lorinus, problema hoc eſſe poſſe, & S. Baſilium *Reg. 9. ex fuſior.* & 187. *ex breu.* videri potiùs fauere pauperibus, ob periculum mali nominis, & auaritiæ, quod Monaſterio poſſet affingi. Et fideles in Actis Apoſtolorum, *quotquot erant poſſeſſores agrorum, aut domorum, vendentes adferebant pretia eorum, quæ vendebant; & ponebant ante pedes Apoſtolorum*, qui ea diſtribuebant pauperibus. S. BENEDICTO verò, ait idem Lorinus, placuiſſe ferunt, vt Monaſterio detur; cauſſam hanc ex eius vitâ aſſignans, vt plures eo modo in Dei familiâ ſuſtententur: cui adde rectum ordinem charitatis. Subiungit verò: Equidem ſpiritum Domini multiplicem ſcio; nec auſim inter tantos viros arbitrium interponere. Præſens factum (primorum Chriſtianorum) trahi in exemplum non poteſt, quia res erat cum fidelibus, & ex primitiuo ſpiritus inſtinctu. Sancti BENEDICTI opinio ſimpliciter præferenda eſt: Sancti Baſilij verò in periculo infamiæ amplectenda; cùm ſit *melius nomen bonum, quàm diuitiæ multæ*: ſicut Paulus alieno ſumptu viuere noluit, licet id aliis permitteret, ac optimis rationibus licere confirmaret. Ita ferè Lorinus. Sed pace illius dixerim, non inſtituit Baſilius hanc comparationem, tantùm enim ait partem patrimonij ſummâ religione diſtribuendam, & diſpiciendum, ne aliqua contingat fraus, nec iudicio contendendum pro obtinendis Nouitij facultatibus, ſed teſtificandum ſacrilegij ſcelere ſe obſtringere, qui aliquam fraudem præſumpſerint inferre. Quæſtione verò illâ 187. in breuioribus ait, omnia à propinquis reddenda, veruntamen non in oculis illorum, ad quos pertinere viſa ſunt, conſumenda; ne illis ſuperbiæ, pauperioribus verò dolendi cauſſa præbeatur, quare diſpenſationem permittendam illi, cui huiuſcemodi demandata ſit adminiſtratio. Non autem ait, præſtare ſimilia erogari pauperibus. Quamuis autem in vitâ Sancti BENEDICTI à S. Gregorio deſcripta, non habeantur ea quæ Lorinus citat, non negauerim tamen eâ potiſſimum cauſſâ, hereditates & poſſeſſiones ab illo admiſſas, vt hoc modo plures in Dei familiâ ſuſtentari poſſent. Sicuti S. Maurus numerum cētum quadraginta Religioſorum, ſuâ & totius Congregationis auctoritate, præfixit in Monaſterio ſeruandū, quoniam (vt Fauſtus ait) *ea res quæ ibi tum delegatæ erant,*

> Lorin. in cap. 4. Actor. v. 4.
> Videtur pauperibus, fauere S. Baſilius.
> Ibid.
> Monaſterio S. Benedictus.
> Prouerb. 22. 1.
> 1. Corinth. 9. 15.
> 1. Theſſal. 3. 9.
> Actor. 20. 11.
> Non ea fuit Baſilij mens; quæ explicatur.
> Cur S. Benedictus facultates admiſerit.
> Fauſtus in Vit. S. Mauri.

Digitized by Google

NOVITIATVS.

erant, tanto fratrum numero, in his quæ neceſſaria erant, ſufficiebant: & ſi amplior eſſet numerus, occaſionem patiendæ neceſſitatis fortè inferre potuiſſet. Quæ fortè ex S. BENEDICTI exemplo, & inſtructione hauſerit.

Non dicit, vtrum alteri præſtet.

Nuſquam autem Legiſlator noſter vtrum ex his duobus præſtet, pronuntiat. Agens enim de diſtributione, quam religionem profitens facere debeat, hæc dumtaxat ait:

Cap. 58. *Pauperum rationem haberi voluit.*

Res, ſi quas habet, aut eroget priùs pauperibus, aut factâ ſolemniter donatione, conferat Monaſterio. Vbi vides primo loco poni pauperes, quorum præcipuam curam ſemper habuit, volens eos Chriſti nomine hoſpitio B ſuſcipi, & menſæ Abbatis adhiberi, cauetque ne à Cellerario negligantur, vultque inſuper veſtimẽta vetuſta propter eos reſeruari in veſtiario, vt certò affirmare non auſim, quæ hac in parte S. Patri magis placuerit ſententia.

Cap. 53. Cap. 56. Cap 31. Cap. 55. Cap 66.

Nam etſi Monaſterium ita voluerit conſtrui, vt nulla eſſet neceſſitas Monachis vagandi foras, vt mendicato victum aliaque neceſſaria peterent; ita tamen paupertatis ſtudioſus fuit, vt non ex ſolis redditibus, ſed etiam ex manuum labore Monachos viuere optauerit:

Et ipſe paupertatis ſtudioſ.

Cap. 48.

Quia tunc, inquit, *verè Monachi ſunt, ſi de labore manuum ſuarum viuunt: ſicut & Patres noſtri, & Apoſtoli.* Atque ex hoc capite permiſit benigno pretio diſtrahi opera ab Artificibus Monaſterij elaborata.

Cap. 57.

Hæc de S. BENEDICTO. Fateor tamen ſanã eſſe Lorini doctrinã, vbi enim auaritiæ ſuſpicio, aliudve ſcandalum oriretur, ex eo quòd bona Monaſterio applicarentur, præſtiterit ea diſtribuere pauperibus.

Quo caſu melius ſit pauperibus bona diſtribuere.

Vnde S. Fructuoſus Epiſcopus in Regulâ ſtatuit: *Vt nihil de priſtinis facultatibus in eum locũ, vbi ingredi Nouitius petit Monaſterium, vel ad vnum nummum recipiatur, ſed ipſe manu ſuâ cuncta pauperibus eroget.*

Fructuoſ. in Reg cap. 18.

Cauſſam autem eam reddit, quòd cõpererit quoſdam cum facultatibus ingreſſos, grandi cum exprobratione repetere, & per propinquos extorquere, quod Monaſterio contulerant, & Iudices ſæculares ad hoc requirere. Aliàs verò, ſi abſit ſcandalũ, licitè hæc talia bona conferuntur monaſterio, nã & Clemens V. explicans Regulam Minorum, declarat licere Fratribus liberè à Nouitiis oblata cum moderamine recipere: *Non videtur*, inquit, *quin liceat recipere, conſideratis ſcilicet neceſſitatibus, ſi quid de bonis ſuis intrans, ſicut E ceteris pauperibus per modum eleëmoſynæ velit dare. Cauere tamen in oblationum talium acceptione debent Fratres, ne ex receptorum quantitate notabili, præſumi poſſit ſiniſter oculus contra ipſos.* Hæc Pontifex.

Clement. cap Exiui de paradiſo. *Minores poſſunt à Nouitio recipere.*

Cur filiis Religioſis ſua portio tribuenda à parentibus.

Quæret verò tenacior aliquis è ſæculo: Quid opus ſit dotatis & ditatis Monaſteriis bona relinquere, cùm Religioſi paucis A egeant? Hanc quæſtionẽ propoſuit, & diſſoluit Saluianus, Epiſcopus Maſſilienſis, ſanctitate & doctrinâ clariſſimus, qui S. Auguſtini tempore vixit: *Dicitis*, inquit, *Quid opus ſit Religioſis æquam accipere cum Fratribus portionem? Reſpondeo, vt religionis fungantur officio; vt Religioſorum rebus Religio ditetur; vt donent, vt largiantur; vt illis habentibus cuncti habeant non habẽtes. Cur eis, quæſo, ô inhumaniſſimi parẽtes, neceſſitatem indigniſſimæ paupertatis imponitis? Permittite hoc Religioni ipſi, cui filios tradidiſtis: rectiùs pauperes à ſe fiunt. Si tantùm eos inopes eſſe cupitis, concedite ad eorum deuotioni, liceat eis, quæſumus, vt velint pauperes fieri. Eligere inopiam debent, non ſuſtinere. Poſtremò, etiamſi ſuſtineant, deuotione eam tolerent, non damnatione patiantur. Cur eos velut à naturâ expellitis, & quaſi è iure ſanguinis abdicatis? Et ego eos pauperes eſſe volo, ſed vt habeat tamen præmium ſuum ipſa paupertas: & præclarâ demutatione eligant inopiam ex copiâ, vt ex inopiæ electione copiam conſequantur.*

Saluian. l. 3. ad Eccleſ. Cathol. c. 1.

Hæc Saluianus. Tres inſinuans cauſſas, vt Leſſius obſeruauit, cur filiis Religionẽ intrãtibus debeatur legitima. *Primò*, vt ipſi ſuſtententur, nec oneri ſint Religioni. Iniquum enim eſt, ſi tua diuitibus relinquas, & ipſe pauperibus ſis oneri. *Secundò*, vt Monaſterium locupletetur ad alendos plures Dei miniſtros, ad augendum cultum diuinum, ad maiores erogandas eleëmoſynas. *Tertiò*, vt filius plus mẽreatur, ſponte diuitiis ſe exuens, & paupertatem amplectens. Quartam cauſſam poſteà ſubdit, ne in Deum ſis ingratus, eum exheredem faciens, à quo omnia accepiſti.

Tribus de cauſſis.

Leſſ. in diſput. de ſtat. vit eligend. quæſt. 11.

Negat porrò idem Saluianus, parentes muneri ſuo ſatisfacere, ſi reſeruatâ ſibi proprietate, ipſum fructum ad vitam filiorum Monaſterio cedant. *Sed*, inquit, *inuenit iniquiſſima infidelitas parentum quomodo à patrimonio ſuo penitus Deum excludat, proprietatem rerum Religioſis filiis auferendo. Vſum enim his dedit, vt eſſet quo ipſi viuerent, proprietatem his tulit, vt quod Deo relinquerent non haberent. O nouum irreligioſæ mentis ingenium! inuenit quo videretur filiis ſuis, maiore erga Deum ſuum impietate conſulere.* Et infrà. *Quid agis miſerrima infidelitas, & paganica (vt ità dixerim) irreligioſitatis error? Itáne tantum odiſti Deum, vt poſſis etiam filios tuos, ob hoc tantum quòd ad Deum pertinent, non amare? Meliori enim conditione quidam relinquunt libertos tuos, quàm tu relinquis filios tuos. In vſu ſiquidem quotidiano eſt, vt ſerui (etſi non optimæ, certæ non improbæ ſeruitutis) Romanâ à Dominis libertate donentur; in quâ ſcilicet & poteſtatem peculij capiunt, & ius teſtamentarium conſequuntur; ita vt & viuentes; cui volunt, res ſuas tradant, & morientes donatione tranſcribant. Quanto, ô quiſquis es in-*

Non ſufficit vſum fructum relinquere. Saluian. ſuprà cap. 3.

Contra parentes, qui ita agunt.

as infideliſſime pater, quantò Domini illi cum libertis meliùs agunt, quàm tu cum liberis? Illi, quæ donant, perpetuo iure donant; tu temporario: illi teſtamenti faciendi arbitrium dant libertis; tu tollis liberis: illi poſtremò ſeruos ſuos dant libertati; tu quaſi addicis filios ſeruituti. Hæc Saluianus. Quare prudenter S. BENEDICTVS permittit parentibus, *qui aliquid offerre voluerint in eleemoſynam Monaſterio pro mercede ſuâ*, vt ſibi, ſi ita voluerint reſeruẽt *vſumfructuariũ*; ita enim Deo tribuitur proprietas. Inhumanũ autẽ & impium putat idem Saluianus, Religioſo filiò aut nihil, aut minus dare, hoc ſolo titulò, quia Religioſus eſt. *Nullis*, inquit, *à ſuis minùs relinquitur, quàm quibus ob Dei reuerentiam plus debetur: nullos pietas minùs reſpicit, quàm quos præcipuè religio commendat. Denique ſi qui à parentibus filij offerantur Deo, omnibus ceteris poſtponantur oblati: indigni iudicantur hæreditate, qui digni fuerant conſecratione, ac per hoc vnâ tantùm re viles parentibus fiunt, quia cœperint Deo eſſe pretioſi. Ex quo intelligi poteſt, quod nullus penè apud homines vilior eſt, quàm Deus: cuius vſque ſit deſpectione, vt eos præcipuè filios ſpernant parentes, qui ad Deum cœperint pertinere.* Et quibuſdam interiectis: *Quid tantum, quæſo, ſceleris in titulo eſſe Religionis putas, vt ideo eos qui Religioſi ſunt, filios tuos eſſe non credas, quia filij Dei eſſe cœperunt? In quo tibi, hoc tam bonæ voluntatis quaſi piaculo, rei facti ſunt, vt idcircò eos putes habendos peiores, quia optant eſſe meliores?* Plura vide apud Leſſium in *diſputatione de vitæ ſtatu deligendo.*

S. Benedictus parentibus permittit vſumfructum. Cap. 59.

Inhumanũ eſt, filio tantum quia Religionis minus dare.

NOVITIATVS. Imò ſpernitur in his Deus.

Illud tantùm hîc adijciendum, decreuiſſe Concil. Tridentinum: *Nulla quoque renunciatio, aut obligatio, antea facta etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcumque cauſſæ piæ, valeat, niſi cum licentiâ Epiſcopi, ſiue eius vicarij fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem; ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione: aliter verò facta, etiamſi cum huius fauoris expreſſâ renunciatione, etiam iurata, ſit irrita, & nullius effectus.*

Trid. ſeſſ. 25. cap. 16. de Regul.

TRACTATVS V.

DE NOVITIORVM PROFESSIONE.

IN *manu Magiſtri Nouitium, velut rude & indolatum lignum, poſuimus, vt ab eius manu formatum, fiat* vas in honorem ſanctificatum, & vtile Domino ad omne opus *bonum* paratum. *Quemadmodum enim artifex* Faber, *vbi* de ſilua lignum rectum ſecuerit, huius doctè eradit omnem corticem, & arte ſuâ vſus, diligenter fabricat vas vtile in conuerſionem vitæ; *eodem ferè modo Tironum Magiſter, ex ſilua huius ſæculi rectâ intentione ad conuerſionem venientem Nouitium exaſciat anno integro, varijs experimentis omnem mundanæ conuerſationis prauorumque habituum eradens corticem, vt arte ſuâ, Deique gratiâ fiat vas vtile in conuerſationem vitæ Monaſticæ. Cùm autem de variâ probandi formâ, ipſoq; Magiſtro iam egerimus, ſupereſt Nouitium iam ſuis expoliatum facultatibus rudè donemus, eique vota ſua Deo nuncupandi tribuamus facultatem. Reliquâ igitur huius libri parte agemus de Nouitiorum Profeſſione, eiuſque Ritibus & Votis. Hoc Tractatu diſquiremus* Primò, *Vtrum veteres Monachi emiſerint Profeſſionem?* Secundò, *Quibus nominibus ea inſigniatur?* Tertiò, *An ſcripto facienda?* Quartò, *Quæ Benedictinæ Profeſſionis formula?* Quintò, *Quàm rectè Profeſſioni præmittatur diuini nominis inuocatio?* Sextò, *An Profeſſioni aliquid ſubſcribendum?*

2. Tim. 2.

Sap. 13. 11.

NOVI-TIATVS.

DISQVISITIO I.

Vtrum veteres Monachi emiſerint Profeſſionem?

Hæretici Vota reijciunt. Luther. lib. de vot. monaſt.

NOSTRI temporis ſectatij paſſim Vota, & Monaſticā Profeſſionem reijciunt. Lutherus enim ait, Eccleſiam primitiuam, & nouum teſtamētum in totum ignoraſſe vouendæ cuiuſpiam rei vſum. Caluinus Monaſtica vota dæmonis retia appellat. Petrus Martyr ait, vota fuiſſe tantùm cerimonias veteris legis, quæ non magis ad Chriſtianos pertineant, quàm circumciſio, & Iudæorum ſacrificia. Philippus Melanchton Monachatum ait, nuper eſſe inuentum, & tempore S. Auguſtini Monaſteria fuiſſe libera collegia, non aſtricta vllis votis, quod & Eraſmus in vitā S. Hieronymi affirmauit, dicens eos, qui ex Monaſterijs ad ſæculum redirent, ſolùm incurrere quamdam inconſtantiæ notam. Hæreticis fauere videtur Polydorus Vergilius, qui ait Paulum, Antonium, Hilarionem, Baſilium, Hieronymum, ac pleroſque alios in Ægypti Syriæque ſolo quamuis ſterili feliciter increuiſſe, nullo tamen adhuc certo viuendi ritu: nam id temporis huiuſce vitæ genus ſimplex ac liberum erat, & iſtis omninò ceremonijs minimè obſtrictum, quas hodie Monachi obſeruant: veſtitum honeſtum pro iure ſuo quiſque ſumebat: item nullum votorū vinculum, ita vt integrum vnicuique foret manere, aut proficiſci, quò terrarum vellet: vel ſi quem eiuſmodi ſui inſtituti pœnituiſſet, etiam poteſtas ad priſtinam redeundi vitam, non abſque tamen inconſtantiæ nota. Quod ſi deinceps per nouas hominum leges, inuiolatū permanere licuiſſet, longè ſanctiſſimos omni tempore Monachos habuiſſemus, quando improbi haud diu Monachi fuiſſent. Sequēti verò capite declaraturus quādo primùm Ordo Monaſticus tribus votis aſtrictus fuerit, & quis primus ea vota introduxerit, ait: poſt annum quàm Antonius erat mortuus, circiter centeſimum ſexageſimum ſextum, claruit BENEDICTVS Nurſinus, qui in Caſſino ſibi ſedem poſuit, ſparſoſque & ſoliuagos ad id tempus Monachos, in vnum contraxit Cœnobium, mores & vitam, *tribus munitam votis, quæ priùs non fuerant*, quam Baſilius cum certa viuendi formula conſtituiſſet in Oriente, inſtituit [illegible]rum vulgatæ obſeruationis. Ita ille.

Lib. 4. inſtit. cap. 13. §. 14. & 15. Lib. de cælib. & vot. monaſt.

Melancht. in confeſſ. Auguſt. art. 27.

Tanquam monſtra inconſtantis.

Polyd. Vergil lib. 7. de inuent. rer. cap. 1.

Polydorus Vergilius in [illegible] loquutus.

S. Benedictum Votorum auctorem facit.

Verùm quàm toto, quod aiunt, cœlo hi A Scriptores errent, non difficile erit demonſtrare; & ſanè ſi Monaſtica Vota BENEDICTVM haberent Auctorem, non nuper adinuenta dici poſſent, quæ ante mille & amplius annos in Eccleſiā viguerint.

Perperam, nam antiquior eorum vſus.

De ſingulorum porrò *votorum* antiquitate ex SS. Patribus approbatā, legi poſſunt Franciſcus Turrianus, *lib. de Votis monaſticis*, Gregorius de Valentiā, Cardinalis Bellarminus & alij. Porrò ante S. BENEDICTVM ſolere Monachos profeſſionē emittere, & votis ſe obligare, ex Caſſiano, quē libenter ſequitur, conſtat; qui ait pœnas B grauiſſimas præparari his, qui ſecundùm hoc quod *profeſſi ſunt, vel quod ab hominibus eſſe creduntur, fructus etiam congruos ſanctitatis eidē exhibere neglexerint. Melius eſt enim, ſecundùm Scripturam, non vouere quemquam, quàm vouere & non reddere.* Paulò pòſt ſubdit: *Reum grauioris ſupplicij fieri, ſi quis facilè ſuſceptus, nec pondus* PROFESSIONIS *huius intelligens, vel deſtitutor poſt hæc, vel tepidus exiſtat*: Et: *In hac nuditate quam coram Deo & Angelis eius* PROFESSVS *es, ad finem vſque perdures.* Nec ſolam paupertatem, aut continētiam à Monachis tum fuiſſe deuotam, C ſed etiam Obediētiam, & ſi quæ ſunt alia, facilè ſibi perſuadebit, qui apud eundem Caſſianum legerit, nō leue eſſe peccatum, *perfectionem profeſſum quempiam, ea quæ ſunt imperfecta ſectari.* Et alibi ex ſententiā Abbatis Ioſeph ait: Sine iacturā profeſſionis, corporalia quædam exercitia cùm neceſſe fuerit irreprehenſibiliter poſſe prætermitti. Principalia verò mandata conſtantiſſimè obſeruanda, ac *pro his etiam mors*, inquit, *ſi neceſſe fuerit, non vitanda, pro quibus immobiliter eſt dicēdum, Iuraui & ſtatui.* Hæc Caſſianus. Ad quæ Gazæus: Vides, inquit, etiā D apud veteres Monachos violationem Voti Continentiæ, & aliorum eſſentialium, non ſecus ac principalium mandatorum Dei, Iudicatā fuiſſe damnabilem, & mortalem. Confirmat eadem Baſilius, Monachum lapſum ita admonēs: *Vide igitur, ne fortè dum vis, quæ quibuſdam pactus es, cuſtodire; tranſgrediaris* PACTA *à te inita cum Deo, quæ* PROFESSVS *es corā multis teſtibus.* Et S. Ephrem: *Quare tu Monache, noſce atque conſidera, in vtro ſis ordine conſtitutus; tum quo ſigno, quáve notā ſis inſignitus, quæ* PACTA, *quæq́;* VOTA *cum Deo feceris, conſtitueriſque.* Poſt: *Sed redde Domino Vota tua: quoniam ſcriptum eſt: Melius erat te non vouere, quàm cùm voueris non reddere.*

Valent. to. 3. diſp. 10. q. 4. punct. 2.

Bellarm. to. 2. lib. 2. de Mon. Caſſian. lib. 4. cap. 31.

Probatur ex Patribus, qui ante S. Benedictum vixerunt.

Eccleſ. 5.

Caſſian.

Ibid. cap. 36.

Varijs locis. Cap. 18. Collat. 17. cap. 19.

S. Baſilio, Epiſt. 1 ad Monach. lapſ.

S. Ephrem. Tom. 1. ſer. melius eſt nubere, &c.

S. Hieronymo. Epiſt. 48. ad Sabin. Diacon.

reddere. Hieronymus quoque: *Mos eſt in Ægypti & Syriæ Monaſteriys, vt tam virgo, quàm vidua, quæ ſe Deo vouerint, & ſæculo renunciantes, omnes delicias ſæculi conculcarint, crinem Monaſteriorum Matribus afferant deſecandum.* Vide ſuprà, quæ de eiuſdem Hieronymi Monachatu Votiſque attulimus.

S. Auguſtino. In Pſal. 99.

Sed & Auguſtinus de Monacho apoſtatâ loquens, *Paucorum*, inquit, *moleſtiâ irritatus, dum non perſeuerauerit implere, quod vouerit, ſit deſertor tam ſancti propoſiti, & reus voti non redditi.* Viderit igitur Melanchton, quàm verè dixerit, Auguſtini tempore Monaſteria fuiſſe libera collegia, nullis votis adſtricta: quod falſiſſimum mendacium nemo

In Pſal. 75.

meliùs refutauerint, quàm Auguſtinus ipſe, qui præter allata, & hæc habet: *Nemo*, inquit, *poſitus in Monaſterio Frater dicat, recedo de Monaſterio; neque enim illi, qui ibi non ſunt, ad Deum non pertinent. Reſpondebitur enim ei: Sed illi non* VOVERVNT, *tu* VOVISTI.

Quidam S. Baſilio Votorum inuentionem tribuunt.

Atque hæc probant ſæculo quinto, æuo nimirũ S. Auguſtini, Hieronymi, Ephræm, & Baſilij in vſu fuiſſe Monaſticam per Vota profeſſionem, quod ſanè & illi non grauatè admittent, qui Baſilium ipſum votorum faciunt auctorem.

Volaterr. Anthropolog. lib. 21.

Raphaël enim Volateranus ait, Monaſticam rem *ad certam, æqualem, ac mitiorem viuendi formulam primum per Baſilium redactam, ac tribus confirmatam Votis, quæ priùs non fuerant:*

Polyd. Vergil. de inuent. rer. lib. 7. cap. 2.

Et Polydorus Vergilius eidem ſuccinens, de Baſilio ait: *Obligauit Monachos legibus, vt poſt annum, quam quis in collegium veniſſet, ſi in eo vellet vitæ inſtituto permanere, voueret ſe caſtè victurum, nihil poſſeſſurum, ac dicto Præfectorum fore audientem, quo ſe in perpetuum omni ſuâ abdicaret voluntate. Fuit poſteà Baſilij decretum ab omnibus receptum.* Sic ille.

Probatur ea eſſe vetuſtiora Baſilio, teſtimonio Vrbani I.

Sed enim vetuſtiora eſſe Monachorum Vota, & ab ipſis Chriſtianiſmi cunabulis vſurpata, non difficulter poterit comprobari.

Tom. 1. Conc. & 12. q. 1. cap. Scimus.

Vrbanus enim I. epiſtolâ ad omnes fideles: *Quicunq; veſtrûm,* ait, *communem vitam ſuſceptam habet, &* VOVIT, *ſe nihil proprium habere, videat, ne pollicitationem ſuã irritam faciat: ſed hoc quod Domino eſt* POLLICITVS, *fideliter cuſtodiat, ne damnationem, ſed præmium ſibi acquirat: quoniam ſatiùs eſt non vouere, quàm votum prout meliùs poteſt, non perficere.* Hæc Vrbanus, qui ipſo Vergilio teſte, annis 140. Baſilium anteceſſit.

Origenes. Homil. 11. in Leuit.

Sed & Origenes hortatur homines, vt renuntient mundo, & eius concupiſcentijs, *& ſe totos* DEVOVEANT *Deo, tamquam primogenitos.*

Dionyſij Areopagitæ. De Eccleſ. Hierarch. c. 6. part. 1.

Verùm antiquiſſimum pro Monachorum votis teſtimonium ſuggerit Dionyſius Areopagita, qui *myſterium monaſticæ conſecrationis* explicans ait: *Sacerdos ad eum accedens, rogat ipſum primum, an omnibus rebus diuiduis renuntiet, non ſolùm vitijs, verùm etiam imaginationibus. Deinde exponit illi vitam perfectiſſimam, conteſtans illum debere mediam viuendi rationem ſuperare; quæ vbi omnia is qui initiatur continenter profeſſus eſt* (Græcè, ὁμολογήσαντος) *Sacerdos eum ſigno crucis conſignatum tondet.*

NOVITIATVS.

Galen. de orig. Monach. cap. 9. Bellarm. l. 2. de Monach. c. 17.

Ex quo loco Matthæus Galenus, & Bellarminus Monaſticorum votorum antiquitatem comprobant. Ioſephus quoque de Therapeutis ſeu Eſſenis agens, poſtquam nonnulla de Candidatorum probatione intexuiſſet, tandem ad eorum Profeſſionem quaſi accedens, ſubdit: *Priuſquam communem attingat* (Neophytus) *cibum, horribilia ijs præſtat* SACRAMENTA: *primum ſe numen piè culturum, cuique etiam mortalium iuſtè, quod ſuum fuerit, redditurum,* &c.

Hæc etiam forſà ſpectat Eſſenorum Sacramentum. Ioſeph lib. 2. de bello Iudaic. c. 7.

Hæc autẽ *Sacramenta*, quid aliud eſſe dixeris, quàm vota ab Eſſenis illis præſtita?

Et Apoſtoli Vota ediderunt. Actor. 4. S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 4. ad 3. Tract. 1. diſq. 1. &c.

Quid verò de Apoſtolis dicemus? *quibus erant omnia communia;* de quibus & Scholaſticorum Phœnix, S. Thomas: *Apoſtoli*, inquit, *intelliguntur vouiſſe pertinentia ad perfectionis ſtatum, quando Chriſtum relictis omnibus ſunt ſecuti.* Vide porrò quæ Libro 1. diximus de Apoſtolorum & primitiuæ Eccleſiæ ſtatu Religioſo.

Atque ex his ſatis comprobata eſt Monaſticorum votorum contra hæreticos antiquitas.

DISQVISITIO II.

Quibus nominibus Votorum nuncupatio inſigniri ſoleat?

1\. Votorum emiſſio dicitur Profeſſio.

VVLGATISSIMVM omnibuſque paſſim notum, Votorum emiſſionem dici PROFESSIONEM: quo nomine Caſſianus vtitur frequenter, vt ſuperiori diſquiſitione vidimus.

Græcè, ὁμολογία. Clem. Strom. 3.

Idemque ſignificat Græcum ὁμολογία apud Dionyſium Areopagitam. Sic & interpres Clementis Alexandrini: *Qui ex propoſito caſtitatis* PROFESSVS *eſt vxorem non ducere, maneat cælebs.*

Reg. 14. fuſ. diſp.

Et Baſilius ait: *Qui intra reliquorum Fratrum ſocietatem adſcriptus, factam iam à ſe* PROFESSIONEM, *reſciderit, is perinde aſpici debet, vt qui in Deum peccarit, quem videlicet* PROFESSIONIS *teſtem adhibuerit, cuique ſolemni ſe voto obligarit.*

Auguſt. ſer. 1. de comm. vit. cleric.

Et Auguſtinus de Presbytero, qui contra Profeſſionem aliquid ſibi reſeruauerat: *Ego illum Deo quærebam, Deo ſocietatem* PROFESSVS *erat. Hanc teneret, hanc exhiberet, nihil haberet, teſtamentum non faceret.*

Cæſ. Arelat. hom. 8. ad Monach.

Cæſarius Arelatenſis: *Magnis viribus defendendum eſt, magnæ nomen* PROFESSIONIS.

Gang. can. 10.

Concilium Gangrenſe: *Si quis propter Deum virginitatem* PROFESSVS, *in coniugio poſitos per arrogantiam vituperauerit, anathema ſit.*

Toler. Can. 48.

Concilium Toletanum IV. *Monachum aut paterna deuotio,*

NOVITIATVS. Cap. 5.

deuotio, aut propria PROFESSIO *facit.* Hoc A ſenſu B.P.N. BENEDICTVS ait, *Obedientiam conuenire his, qui nihil ſibi Chriſto charius exiſtimāt, propter ſeruitium ſanctum quoad* PROFESSI *ſunt.*

II. Iuramenta & Sacramenta. Ioſeph lib. 2. de bel Iudai. cap. 7.

SECVNDÒ, Ioſephus vota Eſſenorum vocat IVRAMENTA ET SACRAMENTA; nec incongruè, etſi enim differentia ſit inter votum, & iuramentum; non modicam tamen Monaſtica *Profeſſio* cum iuramento habet conuenientiam. Nam iuramentum eſt inuocatio diuini teſtimonij ad fidem faciendam, vel promiſſionem firmandam. In B Profeſſione autem, ex S.BENEDICTI præſcripto, dicitur: *Promitto ſtabilitatem,* &c. *coram Deo & Sanctis eius.* Sic & Caſſianus: *In hac nuditate, quam coram Deo & Angelis eius profeſſus es.* Illud autem *coram Deo,* iuramento æquiualere Doctores tradunt, aiuntque S. Paulum iuraſſe, cùm dixit: *Ecce coram Deo quia non mentior.* Quia autem *Sacramentum* (Feſto auctore) dicitur, *quod iuriſiurandi ſacratione interpoſitâ geritur;* hinc pro militari iuramento & ſponſione, quę in baptiſmo fit, paſſim à Tertulliano accipitur: *Vocati ſumus,* inquit, *ad militiam Dei viui, iam tunc cùm in* SACRAMENTI *verba iurauimus.* Plura loca vide annotata apud Pameliūm. Quia verò & Monachi ſub Regulâ & Abbate, Deo militant, & mundo perfectiùs, quàm in baptiſmo renuntiant, hinc eorum Vota *ſacramenti* nomine nonnumquam appellantur. Sic Hieronymus ad Heliodorum. *Recordare tirocinij tui diem, quo Chriſto in baptiſmate conſepultus, in ſacramenti verba iuraſti.* Quæ de religioſâ vitâ Nigronus accipit.

Satis congruè. Caſſian. lib. 4 cap 36.

Galat. 1.

Sacramentum pro ſponſione.

Tertull. lib. ad Mart. cap. 3.

Pamel. ad cap. 40. de præſcript.

Et Votis ſumitur. Hieron. Epiſt 1.

Nigron. reg. 4 Soc. num 28.

III. Renuntiatio. Ephræm tom. 2. in illud: Attē de tibi, cap. 1. vide & tom. 1. let. de verâ & perfect. renunciat. Part. 2. diſq 2.

TERTIÒ, ex eâdem baptiſmi ſimilitudine Profeſſio vocatur RENVNTIATIO. Sic S. Ephræm: *Non ad vnum dumtaxat diem,* RENVNTIATIO *nuncupatur: ſed extendit ſe vſque ad mortem.* Præmiſerat autem: *Auſculta chariſſime, quia ad Monachatum veniſti, & ſæculo* RENVNTIARE *elegiſti.* Hinc Monachi dicti *Renuntiantes,* vt pluribus oſtenſum in Catechiſmo.

IV. Profeſſio dicitur Pactum. Ephræm ſerm. de compunct. tom. 3.

QVARTÒ, Profeſſio etiam dicitur PACTVM, præſertim ab eodem Ephræm: *Semel abrenuntiaſti ſatanæ & angelis eius, pactus autem es Chriſto coram multis teſtibus: at vide cuinam pactus ſis, & ne paruipendas: Id porrò noueris, quod Angeli in horâ illâ voces tuas, &* PACTA *tua, abrenuntiationemque tuam deſcripſerint, & in cælis vſque ad horribilem illum diem conſeruant.* Et alibi: *O Monache, noſce atque conſidera, quæ* PACTA, *quæque vota cum Deo feceris, conſtitueriſque.* Et Baſilius: *Ne tranſgrediaris* PACTA *à te inita cum Deo, quæ profeſſus es coram multis teſtibus.* Hieronymus quoque ad Demetriadem. *Nunc quia ſæculum reliquiſti, & ſecundo poſt baptiſmum gradu* A *iniſti* PACTVM *cum aduerſario tuo, dicens ei: Renuntio tibi diabole, ſæculo tuo, pompæ tuæ, & operibus tuis,* PACTVM *cuſtodi, ne tradat te tortori.* Et Concilium Eliberinum: *Virgines quæ ſe Deo dedicauerint, ſi* PACTVM *virginitatis perdiderint, &c.* S. Fructuoſus in Regulâ, iubet probatum Nouitium indui Religionis veſtibus, *& annotari in* PACTO *cum Fratribus, vt viuat inter Monachos probatus & ipſe Monachus.* Annotari autem *in pacto,* eſt, profeſſionem Monaſticam facere, & poſteà ſubſcribere, vt patet ex ipſo *Pacto* Re- B gulæ S. Fructuoſi ſubiuncto, cui ex ordine ſubſcribebant omnes, qui ad Religionem admittebantur; nam ad *Pacti* calcem ita ſubijcitur:

Idem tom. 3. ſerm. 1.

Baſil. Epiſt. 1. ad Monach. lapſ.

Hieron. Epiſt. 8.

Can. 13. 27. q. 1. C. Virgines.

Fructuoſ. reg. cap 18.

Quid annotari in pacto, apud Fructuoſum.

Hæc ſunt nomina qui manu ſuâ vnuſquiſque ſubſcriptionem, vel ſignum in hoc Pacto fecit, id eſt, ille, ille, vel illa, illaque.

Ioannes quoque Damaſcenus in vitâ Barlaam & Ioſaphat monaſticam profeſſionem PACTVM vocat, inducit enim Monachum ita loquentem: *Ne diaboli impetus inſtituti noſtri conſtantiam inflectat, alterque* C *nobis, quàm* PACTIS *cum Deo à nobis initis conſentaneum eſt, aut ſentire, aut facere perſuadeat.*

Damaſc. cap. 22.

Dicitur autem Profeſſio *Pactum,* quia continet obligationem reciprocam inter Profeſſionem emittentem, & admittētem. Nam vt vouens ſe tradit Religioni, & obſtringit ad manendum in eâ; ita Religio quoque obligat ſe illi, recipiēdo in filium, & iura reliquorum illi communicando. *Regularis Profeſſio,* inquit Bernardus, *quâ ſe* D *iunior ſponte ſubmittit Priori, æquè obligat & Priorem, fiuntque duo per vnius ſponſionem alterutri debitores; vnus, fidelis curæ; alter, humilis obedientiæ.*

Ratio huius nomenclaturæ.

Bern. de præcept. & diſpenſ. c. 7.

V. Dedicatio, promiſſio, ſponſio.

QVINTÒ, interdum vocatur Profeſſio DEDICATIO, vel conſecratio ſui ad diuinum obſequium, interdum *promiſſio, pollicitatio, & ſponſio,* quâ voce Auguſtinus vtitur: *Nunc,* inquit, *quia tenetur apud Deum* SPONSIO *tua, non te ad magnam iuſtitiam inuito, ſed à magnâ iniquitate deterreo. Non enim talis eris, ſi non feceris quod vouiſti, qualis manſiſſes, ſi nihil tale vouiſſes.* E

Auguſt. Epiſt. 45.

VI. S. Benedicto dicitur Petitio.

SEXTÒ, Peculiare eſt S.BENEDICTO profeſſionis formulam vocare PETITIONEM: *De Promiſſione,* inquit, *ſua faciat* PETITIONEM *ad nomen Sanctorum, quorum reliquiæ ibi ſunt, & Abbatis præſentis. Quam* PETITIONEM *manu ſuâ ſcribat.* Et circa finem capitis. *Illam tamen* PETITIONEM, *quam deſuper altare Abbas tulit, non recipiat; ſed in Monaſterio reſeruetur.* Capite item ſequente: *Parentes eius faciant* PETITIONEM. Et rurſus in fine: *Qui verò ex toto nihil habent, ſimpliciter* PETITIONEM *faciant.*

Cap. 58.

Ibid.

Cap. 59.

Cur

Digitized by Google

Quia Nouitius petit ſe Deo offerre,&c.

Cur autem Profeſſio dicitur *Petitio?* Reſpondet Ioannes Craesbeeck: Quia poſito ſuper altari Chitographo, ſeu chartâ profeſſionis, ſtatim hanc petitionem & ſupplicationem ad Deum profitens faciat, dicens: *Suſcipe me Domine ſecundùm eloquium tuum, & viuam;* petens nimirùm, vt ipſe Dominus ac Pater, tamquam communitatis præſes, in eam ſe admittat atque ſuſcipiat. Colnmbanus Vrancx: Hæc ſcedula, inquit, ob hoc poteſt vocari *Petitio*, quia ſignnm eſt *petitionis*, & deſiderij, quo Nouitius petit & deſidetat ſe Deo offerre & B conſecrare, ad ipſi in monaſticâ vitâ ſetuiendum. Smaragdus tamen poſt traditam communem ptofeſſionis formulam, alium ſatis lõgum adfert *Petitionis* tenorem, quæ itidem altari imponatur, & perenniter in Monaſterio conſeruetur. Verùm an illius alicubi vſns fuerit, valdè dubito. Conſentiunt enim omnes, & ipſe textus arguit, *Petitionem* apud S. BENEDICTVM ſignificare ipſam ptofeſſionis formulam; quod & C ex precibus in Ptofeſſionis ſolemnitate iam olim recitari ſolitis, facilè colligas. In vnâ enim earum dicitur: *Per interceſſionem* S.P.N. BENEDICTI, *& aliorum Sanctorum, ad quorum nomina* PETITIONEM *facit, &c.*

Pſal. 118.

Columb. in MS. Comment.

Petitio hæc eſt formula Profeſſionis.

DISQVISITIO III.

An Profeſſio ſcripto facienda? & quare?

Veteres non videntur Profeſſioné ſcripto feciſſe.

Dionyſ. de Eccle Hierarch. c. 6.

QVID olim in hoc genere factum, non vſquequaq; conſtat. Dionyſius enim Areopagita ait, Sacerdotem myſticâ inuocatione abſolutâ accedere Nouitium, & interrogare primum, an *renuntiet diuiſibilibus omnibus*, &c. *Vbi verò iſta omnia intentè promiſerit, conſignans eum crucis ſigno Sacerdos, tondet.* Ex qnibus apparet, præter interrogationem Sacerdotis, & Nouitij teſponſionem promiſſionemque, nihil aliud adhibitum. S. Baſilius quoque de ptofeſſione agens, ſcripturæ non meminit, ſed ait ſententiæ profeſſionis teſtes aſſnmendos Eccleſiarum Antiſtites, quo videlicet per ipſos & ſanctificatio corpotis, veluti res ſacra Deo dedicetur, & actionis illius per E illorum teſtimonium cõfirmatio. Ad Amphilochinm quoque ſcribens, *Virorum*, inquit, *profeſſiones non nouimus, præterquam ſi qui ſeipſos Monachorum Ordini adiudicarint, qui tacitè videntur cælibatum admittere, ſed in illis quoque illud exiſtimo præcedere oportere, vt ipſi interrogentur, & euidens ipſorum accipiatur profeſſio.* Vbi tacitam & expreſſam profeſſionem inſinuat. De ſcripturâ autem, nulla mentio.

Baſil. reg. 15. ex fuſiùs.

Idem can. 19.

Exiſtimem proinde S. P. N. BENEDI- A CTVM primum fortaſſe fuiſſe, qui profeſſionem ſcripto fieri mandauerit, ait enim: *Quam petitionem manu ſuâ ſcribat, aut certè ſi non ſcit litteras, alter ab eo rogatus ſcribat, & ille Nouitius ſignum faciat, & manu ſuâ eam ſuper altare ponat.* Dixi, *fortaſſe primum* fuiſſe Legiſlatorẽ noſtrum, quia ante eius tempora inſinuari eam, aut ſupponi video à S. Ephræm. *In die iudicij proferent Angeli chirographum tuum, & verba oris tui coram formidabili tribunali.* Quamquam videatur de baptiſmi abrenuntiatione ibi loqui, vt chi- B rographum hoc intelligi queat, non quòd ipſe abrenuntians conſcripſerit, ſed Angeli. Ptæmiſerat enim: *Semel abrenuntiaſti ſatanæ & angelis eius, pactus autem es Chriſto coram multis teſtibus: at vide cuinam pactus ſis, & ne paruipendas. Id porrò noueris, quod Angeli in horâ illâ voces tuas, & pacta tua, abrenuntiationemque tuam deſcripſerint, & in cælis, vſque ad horribilem illum iudicij diem conſeruãt.* Hæc ille. Quæ quidem non arguunt C ſcriptam profeſſionem in vſu fuiſſe ante S. BENEDICTVM, poſt quem tamen paſſim de eâ loquuntur. Nam Climacus ſuadet Monacho, vt ſi Magiſtrum, qui animæ ægritudini mederi nouerit, fortè repererit; eum inqnit, *Accede, & auro demiſſionis & chirographa obedientiæ & tabulis miniſterij, & Angelis teſtibus vende teipſum, & inſtrumentũ proprij arbitrij & volũtatis pro his lacera & concerpe.* Quamquam & hæc myſticè intelligi queant, vt ad Profeſſionis ſcripturam magis alludat, quàm eam exprimat. Mirari autem liceat in Ordine Romano, qui libet poſt S. BENEDICTVM ſcriptus D eſt, vtpote qni in eo aliquoties nominetur, cùm agitur de *Ordine ad Monachum faciendum*, nullam mentionem fieri ſcribendæ aut legendæ Profeſſionis formulæ, ſed tantùm dici: *Interroget* Abbas Nouitium, *ſi propriâ voluntate abrenuntiet mundo, & omnibus quæ ſunt mundi: & quod maius eſt, etiam voluntatibus: & ſi paratus eſt ad omnem iniuriam & opprobrium ſuſtinendum pro amore Domini noſtri Ieſu Chriſti. Et ſi omnia iſta gratuito animo promiſerit, Abbas dicat illi*, &c. Crediderim tamen paſſim etiam S. BENEDICTI æuo non neglectam ex ſcripto Pro- E feſſionis formulæ pronũtiationem. Quam Iſidorus Hiſpalenſis requiſiuit, qui in Regulâ Monachorum, ita ait: *Omnis Conuerſus non eſt recipiendus in Monaſterio, niſi priùs ipſe* SCRIPTO *ſe ſpondeat permanſurum*, Similiter apud S. Fructuoſum reperire eſt ſcriptum, vt vocat *Pactum*, ſeu Profeſſionis formulam, ſed non eam omnes deſcribebant, verùm iam antea exaratæ ſubſcribebant ſinguli ſua nomina. In Concilio Toletano X. ita ſtatuitur: *Omnes fœminæ venientes ad ſacram Religionem, pallia capita ſua*

conte-

NOVITIATVS.

Fortè S. Benedictus id primus fieri voluit.

Cap. 58.

Dubium, an S. Ephræm ritum hunc expreſſerit.

S. Ephræm ſerm. de compunct. tom. 5.

Quid de eo Climacus.

Climac. grad. 4.

Mirum, quod Ordo Romanus non meminerit.

Poſteriores ex ſcripto faciendam profeſſioné ſtatuunt.

Iſidor. c. 4. Reg. Monach.

Item Concilia.

Conc. Tolet. 10. can. 5. 16 c. Omnes fœminæ.

Digitized by Google

NOVITIATVS.

contegant, CONSCRIPTAM, *roboratamque Profeſſionem faciant: poſt quam* SCRIPTVRAM *non ſinantur relabi ad præuaricationis audaciam.* Eodem Concilio ſimile quid de viduis ſtatuitur: *Vidua*, inquit, *quæ ſancta Religionis propoſitum obtinere voluerit, Sacerdoti vel miniſtro ad quem aut ipſa venerit, aut quem ad ſe venire contigerit*, SCRIPTIS *Profeſſionem faciat, à ſe aut ſigno aut ſubſcriptione notatam; continentem ſe Religionis propoſitum velle, & hoc perenniter inuiolatè ſeruare.* Sic ibi.

Can. 4.

Et conſuetudo vbiq; inualuit.

Succedentibus deinde temporibus, vniuerſali pænè conſuetudine receptum, vt Profeſſionis formula ex ſcripto recitetur: licet id ad eius valorem non videatur omninò neceſſarium: nam & tacitæ Profeſſiones, ſi debitè fiant, validæ ſunt, & quibuſcumque verbis exprimatur profeſſio, ſi mens obligandi adſit, & auctoritas ſuſcipientis, valida cenſenda eſt. Tutiſſimum tamen eſt, Regulæ noſtræ decretum, & communem ſequi conſuetudinem.

Rationes huius facti. Prima. Iſid. in reg. cap. 4.

Quamobrem verò ſcriptio adhibenda ſit, exponit Iſidorus Hiſpalenſis: *Sicut*, inquit, *ij qui ad ſæcularem promouentur militiam, in legionem non tranſeunt, niſi antè in tabulis conſcribantur: ita & ij qui in ſpiritualibus caſtris cœleſti militia ſunt ſignandi, niſi priùs profeſſione verbi, aut ſcripti teneantur, in numerum ſocietatemque ſeruorum Chriſti tranſire non poſſunt.*

Secunda.

Deinde, paſſim contractus ne partes reſilire poſſint conſcribi ſolent, & in coniugijs dotales conſcribuntur tabulæ; cùm autem Profeſſio contractus quidam ſit inter profitentem ipſamq; Religionem, animæ quoque cum Deo per vota deſponſatio; meritò & illa ſcripto confirmatur.

2. q. 5. cap. Legum.

Legum enim Eccleſiaſticarum, vt Hincmarus in Concilio apud S. Medardum dixit, *conſuetudo & auctoritas talis eſt, vt in cauſis geſtorum ſemper ſcripturam requirant.*

Tertia.

Tertiam rationem ipſe ſuppeditat S. P. BENEDICTVS, *Vt ſi aliquando ſuadente diabolo conſenſerit, vt egrediatur de Monaſterio*, Profeſſionis ſcedula in Monaſterio aſſeruata conuinci poſſit.

Conc. Tolet. 10. Can. omnes fœminæ, 2. q. 1.

Sic & in citato Concilio Toletano X. dicitur: Ideo ſcriptura Profeſſionem roborari, vt poſt eam non ſinatur relabi ad præuaricationis audaciam.

Quarta.

Addit Smaragdus quartam cauſſam, vt è Monaſterio eiectus, ſi poſtliminiò reuerti voluerit, ex chirographo profeſſio facta comprobari poſſit.

Litteras neſciis, alium roget.

Notandum prætereà, requirere S. BENEDICTVM, vt qui litteras neſcit, alium roget, qui pro ſe Profeſſionis textum deſcribat; quod quidem legibus conforme eſt, quæ requirunt, vt in teſtimonijs & contractibus tabellio dicat; *Rogatus & vocatus ſcripſi hæc.* C. *de teſtament.* L. *hac conſultiſſima.* C. *de Codicillis.* L. *Finali.* ff. *de teſtamentis heredes.*

DISQVISITIO IV.

Quæ in Ordine S. BENEDICTI *Profeſſionis formula?*

MISIT hanc olim ex Caſſinate Monaſterio ad Carolum Magnum Theodemarus Abbas, ſed alijs omninò verbis, quam vel olim, vel nunc in Ordine vſitata. Ita autem ſcribit: *Textum quoque promiſſionis, quo ordine ſolebant* [*] *antiquiores Monachi Regulam ſanctam in hoc loco promittere, ecce intra hanc epiſtolam in breui paginulâ exaratam direximus vobis:*

[*] anteriores.

Formula Profeſſionis quam Carolo Magno miſit Theodemarus.

> *In nomine Domini promitto me ego* [a] *N. in ſacro Monaſterio Beati Martyris, ſiue Confeſſoris* [b] *N. ſecundùm inſtituta Beati* BENEDICTI, *coram Deo & ſanctis* [c] *eius Angelis, præſente etiam Abbate noſtro* [d] *N. omnibus diebus meis in hoc ſancto Monaſterio amodò & deinceps perſeueraturum, & in omni Obedientiâ quodcumque mihi præceptum fuerit, obediturum. Ego* [e] *N. hanc promiſſionem à me factam manu propriâ coram teſtibus ſcripſi, & roboraui.*

[a] ille. [b] ille. [c] Angelis ſuis. [d] illo. [e] ille talis.

Quid ei deſit.

In quâ formulâ non immeritò quis miretur, nullam fieri mẽtionem *conuerſionis morum*, de quâ tamen S. BENEDICTVS promiſſionem fieri voluit, & omiſſo nomine *ſtabilitatis*, hìc eius loco promitti, *perſeueraturum ſe omnibus diebus in Monaſterio.*

Formula Profeſſionis Benedictina ex Smaragdo.

Aliam autem profitendi formulam iam olim vſitatam ante ſeptingentos annos attulit Smaragdus Abbas, quæ ex Regulæ verbis deſumpta, hoc modo exprimitur:

> *Ego ille in hoc Monaſterio ſancti N. promitto ſtabilitatem meam, & conuerſionem morum meorum, & obedientiam ſecundùm Regulam Beati* BENEDICTI, *coram Deo & ſanctis eius.*

Valdè vſitata.

Quam formulam pænè omnes, paucis immutatis vel additis, ſequuntur; eademque eſt in ſtatutis Carthuſianorum à Guigone conſcriptis.

Congregationis Valliſoletanæ Profeſſio Clauſuram includit.

Valliſoletanæ Congregationis in Hiſpaniâ Patres, qui clauſuram promittunt, his verbis vota ſua enunciant:

> *Ego Frater N. de tali loco, promitto ſtabilitatem meam perpetuæ incluſionis, & cõuerſionem morum meorum, & obedientiam coram Deo & Sanctis eius, ſecundùm Regulam* S. BENEDICTI, *in hoc Monaſterio S. N. Ordinis eiuſdem Sancti, in præſentiâ Reuerendi Patris F. N. Abbatis.*

Ouiedo Moral. oper. tom. 1. part. 1. tract. 10. c. 1. q. 1.

De quo perpetuæ incluſionis voto ſcribit Fulgentius de Ouiedo, obtentum à Sede Apoſtolicâ per Ioannem I. Caſtellæ & Legionis Regem, vagationis Monachorum pertæſum, vt nullus deinceps ad habitum

& Reli-

Eius initium. & Religionem admitteretur, qui hoc votum non emitteret. De quo exſtat bulla Innocentij VIII. quæ incipit, *Inter curas multiplices.* Martinus verò V. & Eugenius IV. votum hoc explicarunt, & in eo quoad aliquos caſus diſpenſarunt, de quo plura apud eundem legenda Auctorem.

Formula Profeſſionis Caſsinenſium. Caſſinenſes pleniſſimè ita petitionis formam exprimunt.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Anno à natiuitate eiuſdem M. D. XX. Die N. Menſis N. ego Domnus N. de tali loco, promitto, ſtabilitatem meam, & Conuerſionem morum meorum, & Obedientiam ſecundùm Regulam Sancti BENEDICTI *coram Deo, & omnibus ſanctis quorum reliquiæ habentur in hoc Monaſterio NN. de N. in præſentiâ venerandi Patris Domni N. eiuſdem Monaſterij Abbatis, vel Prioris, & Monachorum eiuſdem Monaſterij ſub Congregatione Caſsinenſi, aliàs S. Iuſtinæ de Paduâ. Ad cuius rei fidem, hãc petitionem manu propriâ ſcripſi.* Si neſcit ſcribere, dicat, *ſcribi feci, die, quo ſuprà.*

Monialium Benedictinarum Reformatarũ qua Profeſsio. In quibuſdam reformatis Monialium Monaſterijs, ea iam pridem profitendi forma recepta eſt, quæ prçter obediẽtiæ votum, etiam exprimat vota Caſtitatis, & Paupertatis: licet enim hæc ſufficienter comprehendantur in formâ à S. BENEDICTO præſcripta; quia tamen id non ita omnibus clarum eſt, non incongruè & illa expreſsè nominantur. In quibuſdam autem Belgij Monialium Monaſterijs ab annis aliquot, *In Belgio.* hæc quæ ſequitur Profeſſionis forma, introducta eſt.

Ego ſoror N. votum facio, & Profeſsionem, & promitto Deo omnipotenti, B. Mariæ ſemper Virgini, SS. Apoſtolis Petro & Paulo, B. Patri S. BENEDICTO, *& omnibus Sanctis. R.*[mo] *Domino Epiſcopo N. & tibi admodum R.*[da] *in Chriſto Matri, ac Dominæ N. huius Monaſterij Abbatiſſa, & omnibus vobis legitimè ſucceſſuris, Obedientiam, Paupertatem, Caſtitatem, mutationem morum meorum, & clauſuram perpetuam, ſub Regulâ Beatiſsimi Patris* S. BENEDICTI, *& ſecundùm Conſtitutiones huius Monaſterij.*

Defenditur. Ille V. Profeſſio Monaſtica X. Quam profitendi formam variè oppugnatam in ſuis *Reſolutionibus* propugnat Eximius Doctor Franciſcus Silnius.

Quia verò Arnoldus Wion, Antonius de Yepez, Hugo Menardus, alijque S. Fructuoſum, Braccarenſem Epiſcopum, Ordini S. BENEDICTI annumerant, licet peculiarem habeat Regulam, quam inſtar Sta- *Tract.7. diſq.7.* tutorum cum S. BENEDICTI Regulâ putant ſeruatam; & nos priori libro diſcuſſimus: lubet hîc adſcribere, & primùm luci dare Profeſſionis formam, ſiue quod Regulæ ſuæ ſubiecit. *NOVITIATVS.*

PACTVM MONACHORVM.

In nomine Domini, incipit Pactum.

In nomine ſanctæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.

Pactum Monachorum S. Fructuoſi hactenus nondum in lucẽ editum. QVod corde credimus, & ore proferimus, credimus Patrem ingenitum, Filium genitum, Spiritum ſanctum ab vtroque procedentem, Filium ſolùm carnem de Virgine ſuſcepiſſe, & in mundo pro ſalute omnium in ſe credentium deſcendiſſe, & de Patre, & Spiritu ſancto numquam receſsiſſe, quia ipſe dixit:* Ego & Pater vnum ſumus. *Ioan. 10.* *Et,* qui me habet, & Patrem habet, & qui me videt, videt & Patrem. *Ioan. 14.* *Idem verò dixit:* Cœlũ mihi ſedes eſt, & terra ſcabellum pedum meorum. *Act. 7.* *In Cælo Angeli totam Trinitatem adorant, & in terrâ Dominus hominibus prædicat, dicens:* Ite, vendite omnia quæ poſſidetis, & date pauperibus, & venite, ſequimini me; *Luc. 12.* *& iterum:* Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuã, & ſequatur me. *Matth. 10.* *Et alibi,* Qui plus fecerit patri, aut matri, vxori, filijs, vel omnibus, quç cum mundo tranſeunt, quàm mihi, non eſt me dignus: *Matth. 10.* *Et iterum:* Qui non odit animam ſuam propter me, nõ eſt me dignus, & qui perdiderit eam propter me, in vitam æternam inueniet eam. *Id. 16.* *Proinde melius, multoq́ melius eſt, mundum calcare, Chriſtum audire, Euangelium complere, vitam beatam cum Angelis ſanctis in æternũ, per omnia ſæcula poſsidere.* *Scopus ſæculo renunciantium.* *Proinde diuino amore accenſi, ecce, nos omnes, qui ſubternotãdi ſumus, Deo, & tibi Domino & Patri noſtro, tradimus animas noſtras, vt ſecundùm edictum Apoſtolorum, & Regulam, & ſicut ſancto Patrum præcedentium ſanxit auctoritas, vno nos in Cænobio, Chriſto præcedẽte atque docẽte, habitemus.* *Tradunt ſe ſuos Prælato.* *Et quidquid pro ſalute animarum noſtrarum, annuntiare, docere, augere, increpare, imperare, excommunicare, ſecũdùm Regulam emendare volueris, humili corde, depoſitâ arrogantiâ, intentâ mente, deſiderioque ardenti, diuinâ gratiâ opitulante, inexcuſabiliter, Domino fauente omnia adimplebimus.* *Promittunt eidem Obedientiam.* *Quod ſi aliquis ex nobis cõtra Regulam, & tuum præceptum, murmurans, contumax, inobediens, aut calumniator exſtiterit, tunc habeamus poteſtatem, omnes in vnum congregare, & lectâ coram nobis Regulâ, publicè culpam probare; & flagella ſeu excommunicationem, ſecundùm intuitum culpæ, vnuſ-* *Pœnas ſtatuunt in præuaricatores.*

NOVITIATVS.

quiſque ſuum reatum cõuictus ſuſcipiat. Si quis ſanè ex nobis contra Regulam occultè, cum parentibus, germanis, filijs, cognatis, vel propinquis, aut certè cum Fratre ſecum habitante, conſilium te abſente, ſupradicto Patre noſtro inierit, habeas poteſtatem in vnumquemque, qui hoc facinus tentauerit, vt per ſex menſes indutus tegmine raſo, aut cilicio, diſcinctus, & diſcalceatus, in ſolo pane & aquâ, in cellâ obſcurâ exerceat quodlibet opus excommunicatus.

In his, carcer, cilicium, panis & aquâ.

Quòd ſi aliquis iſtam pronâ ſuâ voluntate noluerit agere pœnitentiam; extenſus nudo corpore ſeptuaginta & duo flagella ſuſcipiat, & depoſitâ veſte Monaſterij, indutus, quod in introitu exutus eſt, † ſciſſum notabilis, cùm confuſione à cœnobio appellatur, & hoc de viris ſiue feminis dicimus.

Etiam expulſio. †

*Promittimus etiam Deo, & tibi Patri noſtro; vt ſi quis ſine benedictione Fratrum, aut tuo imperio, per vitium, ad alia loca ad habitandum, tranſire voluerit; habeas auctoritatem incautam eius perſequi voluntatem, qui hoc tentauerit, comprehenſum cum * Sagionibus iudicum ad Regulæ cenſuram reducere.*

Vt puniendi, qui Stabilitatem violant.

* al. Salonibus.

Et ſi aliquis eum defendere voluerit Epiſcopus, vel eius qui ſequitur ordo, aut laicus, & tuâ admonitione auditâ, apud ſe eum retinere voluerit, communicatio illius cum diabolo ſit, & participat cum Iudâ Scarioth in inferno, & in præſenti ſæculo, excommunicatus permaneat ab omni cœtu Chriſtiano, & nec in finem viaticum accipiat, qui hoc fecerit.

Et eorum fautores.

Tibi verò Domino noſtro ſuggerimus, quod credi certè neſas eſt, vt quod Deus fieri non patiatur, aliquem ex nobis iniuſtè aut ſuperbè, aut iracundè, aut certè vnum diligere, & alterum liuoris odio contemnere, vnum imperare, alterum adulari, ſicut vulgus habet; tunc habeamus & nos conceſſam à Deo poteſtatem, non ſuperbè, non iracundè, per vnamquamque decaniam Præpoſito noſtro querimoniam inferre, & Præpoſitus tibi Domino noſtro humiliter pedes deoſculari, & noſtram querelam ad ſingula pandere, & tu patienter iubeas auſcultare, & in communi Regulâ ceruicem humiliare, & corripere, & emendare.

Correctio Abbatis ſubditos iniuſtè regentis.

Quòd ſi corripere te minimè volueris, tunc habeamus & nos poteſtatem cetera monaſteria commonere, aut certè Epiſcopum, qui ſub Regulâ viuit, vel Catholicum Eccleſiæ defenſorem Comitem, & aduocare ad noſtram collationem, & coram ipſis te corripias, & cœptam Regulam perficias, & nos ſimus diſcipuli ſubditi, ſeu adoptiui filij, humiles, obedientes in omnibus quæ oportet. Et tu demum Chriſto ſine maculâ offeras nos illæſos. Amen.

Quid agendum, ſi ſe non emendauerit.

Hæc ſunt nomina qui manu ſuâ vnuſquiſque ſubſcriptionem, vel ſignum in hoc Pacto fecit, id eſt, ille, ille, vel illa, illaque.

DISQVISITIO V.

Quàm rectè Profeſſioni præmittatur diuini nominis inuocatio?

EXPLICATVRI deinceps ipſam Profeſſionis formulam, ab eo non immeritò ordimur, à quo Caſſinenſes, alijque Profeſſionis formulam cenſuerunt inchoandam. Enarrabimus enim quàm rectè illud præmittendum duxerint: *In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Amen.* Quod quidem admodum laudabile eſt, eo ipſo enim profitentes ſoliciti ſunt, vt illud Apoſtoli impleant: *Omne quodcumq́ facitis in verbo aut in opere, omnia* IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI *facite.* Quē locum explicans S. Chryſoſtomus, inquit: *Si ad hunc modum egerimus, nihil erit ſceleſti, nihil immundi, vbi Chriſtus inuocabitur. Siue edas, ſiue bibas, ſiue nubas, ſiue peregrè proficiſcaris, omnia in nomine Domini Dei facias, hoc eſt, ipſum adiutorem inuoces, ac tum demum agēda contingas, poſteaquam ipſum primum precatus fueris. vis aliquid loqui? Nomen Dei præſtrue. Proptereà & nos epiſtolis nomen Domini præſtruimus. Vbicumque fuerit nomen Domini, ibi omnia ſunt proſpera. Si enim Conſulum nomina ſecuritatem litteris addunt, multò magis Chriſti nomen. Vbicumque additum fuerit hoc nomen, cuncta erunt ſecunda. Si dæmones eijcit, ſi morbos abigit; multò magis rerum proſperitatem efficit.* Ita Chryſoſtomus. Iam olim ergo ſolemne fuit, epiſtolis præſcribere: *In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti.* Atque ita S. Bonifacius ſcribens Zachariæ ſummo Pontifici de propoſito ædificandi Fuldenſe Monaſterium, Epiſtolam incepit: *In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti, Reuerendiſſimo Patri ac Domino dilectiſſimo, & omni honore venerando Apoſtolicæ Sedis infulâ dignè ſublimato, Zachariæ Papæ, Bonifacius exiguus Chriſti ſeruus,* &c. Quin & libris eadem epigraphe præfixa legitur. Hinc vetuſta quædam Regulæ S. BENEDICTI exemplaria, ita titulum exprimunt.

In nomine Domini noſtri IESV *Chriſti.*
Incipit prologus Regulæ Beati BENEDICTI *Abbatis eximij.*

In nomine Domini omnia facere, laudabile.

Coloſſ. 3.

S. Chryſoſt. in 3. Coloſſ. homil. 9.

Praxis veterũ Chriſtianorum.

Epiſtolis nomen Domini præſtruebant.

Et Libris.

Quod paſſim in antiquis MSS. codicibus aliorum etiam Auctorum prænotatum legimus. Auguſtinus quoque hunc morem non ignorauit. Suos enim de Trinitate libros, ita orditur. *In nomine Domini ſuſceptum opus aggredimur.* Hinc non difficile eſt iudicare,

August. lib. 1. de Trinit.

Malitia & inſcitiâ eorum, qui ex Inſtit. Iuſtiniani ſuſtulerunt In nomine Domini &c.
Ruſſ. in proœm. Inſtitut.
L. 1. C. de off. præf. Afr.

eare, quàm benè ſcilicet fecerint, & quàm periti antiquitatis fuerint ij, qui ex Inſtitutionibus Iuſtiniani ſuſtulerunt hoc ioitium: *In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti;* quod in omnibus manuſcriptis, teſte Ludouico Ruſſardo, inuenitur. Eademque inſcriptio quoque in Codice eſt, nec non in Pandectis *de Confirmatione Digeſtorum*, vbi & Græcæ conſtitutionis Pandectis præpoſitæ hoc eſt initium. ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. *In nomine Domini & Dei noſtri Ieſu Chriſti.* Idemque lemma leges in Nouella 17. 42. 43. 134. 139. & alibi.

Eorum neceſſitas ad valorem inſtrumentorum.
Speculat. §. 1.

Nec deſunt, qui horũ verborum omiſſione inſtrumeotum putent vitiari, præſertim vbi de re arduâ inſtrumentum conficitur. Ita Speculator tit. *de inſtrumentorum editione*, & Faber in principio proœmij Inſtitutionum. Si enim nomen Imperatoris tabelliones præponere debeanr, vt in nouellis dicitur, quantò magis nomen diuinum? & communis conſuetudo ita paſſim obſeruat. Bernardus Walterus refert Maximiliani I. cõſtitutionem in Colonienſibus Comitijs, Anno Domini 1512. editam, vt in Inſtrumentis, diuini nominis inuocatio fieri debeat. Quidquid autem ſit de iure aut valore inſtrumentorum, illud omoinò certum eſt, optimè illud præmitti chirographo illi, quo ſe homo totum, idque in perpetuũ diuino obſtringit ſeruitio. Quare etiam S. Fructuoſus noo infructuosè *Monachorum Pacto*, vt ſtatim vidimus, præmiſit: *In nomine Domini, incipit Pactum*, ac deinde: *In nomine ſanctæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Hinc paſſim in antiquis diplomatibus ita præſcribitur: *In nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis.*

Nouella 47.
Præſcripta à Maximiliano I.
Et ſic pleraque monumenta incipiunt.

Lectioni menſæ etiã quidam præmittunt.
Eremit. conſtitut. part. 1. cap. 9.

Atque hæc allata ſint pro vſu horum verborum in principio Profeſſionis, quæ noſtri etiam quotidie lectioni, quæ ad menſam fit, præmittunt. Eremitæ quoque S. Auguſtini ſimile quiddam præſcribuot. *Antequam*, inquiunt, *Lector lectionẽ incipiat, dicat ſtans in eodem tono: In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti benedicti. Amen.*

DISQVISITIO VI.

An Profeſsionis formulæ aliquid ſubſcribendum?

An veteres Profeſſioni ſubſcripſerint.
Cap. 58.
Conc. Tolet. X can. 4. cap. vidui 20. q. 1.

SVBSCRIPTIO hæc vſu iam paſſim ſuſcepta, rariùs aut vix in monaſticis Regulis inueoirnr præſcripta: S. BENEDICTVS enim de eo agens, *qui non ſcit litteras*, ait, *alter ab eo rogatus ſcribat, & ille Nouitius ſignum faciat.* Quod idem viderur ac ſubſcribere. In Concilio Tolerano X. præſcribitur, *vt vidua ſcriptis Profeſſionem faciat à ſe aut ſigno, aut* SVBSCRIPTIONE *notatam.*

NOVITIATVS.

Communi nunc apud omnes vſu receptum eſt, vt Profeſſionis ſchedulæ aut nominis, aut crucis ſubſcriprione roborentur. De nominis ſubſcriptione, exemplum legere eſt in diplomate Ludouici Pij, de Ordine monaſtico in Monaſterio S. Dionyſij, per Epiſcopos eius auctoritate reſtituto, anno Chriſti 832. vbi dicitur: *Monachi regularem vitam reſumentes, tres chartas conſcripſerunt, vt vna earum ad caput glorioſiſſimorum Chriſti Martyrum fieret, altera regiâ cuſtodiâ aſſeruaretur, tertiam verò ipſius Monaſterij Abbas haberet. In quibus ſe à beato Patre* BENEDICTO *Spiritu ſancto docente ſcriptam Regulam ſunt ſeruare velle profeſſi: & vnuſquiſque eorum* NOMEN PROPRIVM, *cùm gradu & Monachi appellatione eiſdem chartis ſubterfirmauit.* Pacto, quod ad calcem Regulæ S. Fructuoſi, ceu Profeſſionis formula adijcitur, nomina ſua *ſubſcribebant* ſinguli Profitentes, vt iam ſemel iterumque diximus.

Veſtigia quædam huius ritus.
In diplom. Ludou. Pij anno Chriſti 832. apud Sirmondum to. 2. Conc. Gall.

Subſcriptiones factæ cum ſigno crucis.

Signum porrò *Crucis* nominis loco ſubſcribere, commuoiſſimum eſt; & ita crediderim intellexiſſe S. BENEDICTVM. vel ſaltem eius tempore fuiſſe vſitatum. Nam S. Remigius illi coæuus teſtamento ſubſcribens, ſignum crucis expreſſit, vt etiam alij Epiſcopi & Presbyteri, qui eidem teſtamento ſubſcripſerunt, prout videre eſt apud Flodoardum. Et Boetius Profeſſionis formam referens, hanc notam ad finem adiecit: o†o. Caſſinenſes id expreſsè decernunt; *Et propriâ manu faciat Crucem in chartulâ Profeſſionis.* De Carthuſianis, teſtis eſt Petrus Sutor, in ipſius Profeſſionis calce profitentem ſignum Crucis depingere conſueniſſe, nihilque aliud prorſus à quoquam adijci, niſi fortè tempus, quo fit ipſa Profeſſio. Tenuit & ea conſuetudo apud Canonicos Reg. Windeſemenſes, de quâ ſic Buſchius: *Profeſsionis ſuæ formam manu propriâ in membrano pergameni conſcriptam, paruula* CRVCE *in vltimâ rigâ conſignatam, ſinguli Fratres profitentes in facie eccleſiæ, ante ſummum altare, altâ voce publicè lectam ad altare obtulerunt.*

Flod. hiſt. Remenſ. l. 1. cap. 18.
In Profeſſione.
Caſſin. in cap. 58.
Lib. 1. de vit. Carthuſianâ cap. 8.
Buſch. Chron. Windeſem. lib. 1. c. 27.

Notanda pro ſubſcriptione cum cruce.

I.
Inſtrumenta olim roborauit.
Cuiac. in paratit. in lib. 1. Cod. tit. 2.
Balſam. in Can. 13. Synod Carth.

Vt autem de Crucis ſigno ſubſcribentium actis ſubnotato nonnulla hîc ad antiquitatem illuſtrandam in medium proferamus: Notandum hîc PRIMÒ, adeò fuiſſe Chriſti ſignum Sanctum (teſte doctiſſimo Cuiacio) *vt in Inſtrumentis pro fide & ſubſcriptione cederet.* Vnde & Theodorus Balſamon dixit: *Septuageſima ſecunda Imperatoris Domini Leonis ſapientis Nouella ſtatuit, vt quodcumque ſcriptum, in quo venerandæ & viuificæ Crucis figura per manum eius, qui ipſum compoſuit, ſcripta eſt, firmum & immutabile maneat.*

NOVITIATVS.

II. *Valuit pro nominis ſubſcriptione.*

Iuſtin. Authent. 90. de teſt.

Notandum SECVNDÒ, ſolùm ſignum Crucis aliquando ſubſcriptionis locum ſubiuiſſe & expleſſe, vt manifeſtum fit ex illo caſu, quem Iuſtinianus Imperator in Bithyniâ accidiſſe teſtatur; *Cùm teſtatrix nondum abſoluto teſtamento efflaſſet animã, quidã ex teſtibus,* illecti proculdubio non exigui quæſtus dulcedine, *prehensâ, iam defunctæ manu, & tam in tranſuerſum, quàm rectâ lineâ ductâ effecerunt, vt defuncta venerandæ Crucis ſignum adſcripſiſſe videretur.* Sic & in Synodo Theodoniſ-villæ à Carolo Magno celebrata, Proceres ſubſcripſiſſe feruntur, *ſinguli ſingulas facientes Cruces.* In chartulâ quoque S. Bonifacij de finibus & terminis Fuldenſis Monaſterij, data anno Dominicæ Incarnationis 747. Crux ſubſcriptionis vice ponitur hoc modo:

Brovver. Antiq. Fuldenſ. lib. 1. c. 4.

Signum Bonifacij Archiepiſcopi, qui hanc chartam pro notitiâ omnium conſcribi iuſſit.

✠

Signum { Burchardi Epiſcopi. ✠
Sturmi Abbatis. ✠
Megenhelmi Presbyteri. ✠
Et ſic conſequenter reliqui.

III. *Nomini crux prepoſita, vel ſubiuncta.*

Notandum TERTIÒ, eos, qui ſcripto alicui aut decreto olim ſubſcribebant; maioris firmitatis cauſâ nomini ſuo ſignum ſanctæ Crucis, vel prępoſuiſſe, vel ſubiunxiſſe. Huc pertinet ſubſcriptio Pragmatij Epiſcopi, quæ in Epiſtolâ Fauſti Reienſis inter alias ſubſcriptiones habetur, & eſt his verbis concepta. *Pragmatius in Chriſti* A *ſigno Epiſcopus relegi & ſubſcripſi.* In teſtamento S. Remigij, ſingulorũ nomina Crux ſequitur.

Tom. 4. Biblioth. PP. edit. 3.

IV. *Etiam ab ijs qui alienâ manu ſubſcribebant.*

L. Scimus C. de iure deliberandi.

Idem habetur lib. 35. Eclog. Baſil. tit. 14.

Notandum QVARTÒ, maximè viguiſſe vſum formandi figuram Crucis, cùm alienâ quis manu ſubſcriberet, vnde in Codice Iuſtinianeo præcipitur, vt ſi ab herede inuentarium faciendum ſit: ab eodem ſubſcribatur: ſin autem ſcribere nequeat, id eius loco per tabularium pręſtetur, propoſito ab herede venerabili crucis ſigno. Lex eſt iſta: *Subſcriptionem ſupponere heredem neceſſe eſt, ſignificantem & quantitatem rerum, &* B *quod nullâ malignitate circa eas ab eo facta, vel facienda res apud eum remaneat: vel ſi ignarus ſit litterarum, vel ſcribere præpediatur, ſpeciali tabulario ad hoc ſolùm adhibendo, vt pro eo litteras ſupponat, venerabili Crucis ſigno antea heredis manu propoſito.* Quare in V. Synodo Conſtantinopolitanâ, illi qui alienâ manu ſubſcribebant, Crucem ipſimet proponebant, ſeu protẽdebant. Nam inter ſubſcriptiones ceteras leguntur etiam iſtæ duæ. *Stephanus Presbyter, & Prior Monaſterij de Conſta, rogatus ſubſcripſi manu Iacobi Diaconi,* C *qui ſcripſit ſecundùm commiſſionem meam, & ego protendi propriâ manu meâ venerabilem Crucem. Zoticus Presbyter, & Prior Monaſterij S. Andreæ, propè Saturniam portam, rogatus ſubſcripſi manu Marci Presbyteri & Secundarij, me protendente honorabilem crucem.* Atque hæc ex occaſione de Crucis figurâ Profeſſioni ſubiungendâ, quæ magnâ parte ex Iacobi Gretſeri Tom. 1. de Cruce hauſimus.

Act. 1. tom. 2. Concil. Idq; dicebant crucem protendere.

Gretſ. tom. 1. lib. 2. cap. 16. & 19.

TRACTATVS VI.

DE VOTORVM, QVÆ IN PROFESSIONE EMITTVNTVR, EXPLICATIONE.

CIRCVMSTANTIAS *quaſdam Profeſſionis expendimus, nunc ipſa verborum forma, & quæ Deo per eam nuncupantur Vota conſideranda. Erit igitur* Prima *Diſquiſitio, Quò referendum illud in Profeſſione, ſecundùm Regulam* S. BENEDICTI? Secunda, *Quid diſcriminis ſit inter quaſdam formulas?* Tertia, *Quid voto Stabilitatis intelligatur?* Quarta, *Quænam illi aduerſentur, & non?* Quinta, *Quid morum Conuerſio?* Sexta, *Cur in profeſſione non nominetur Paupertas, & Caſtitas?*

DISQVI-

NOVITIATVS.

DISQVISITIO I.

Quò illud referendum quod in Profeſsione dicitur: Secundùm Regulam S.BENEDICTI.

ANTEQVAM de ſingulis Votis in particulari aliquid dicamus, diſquirendum videtur, An omnia, an verò ſolum Obedientiæ Votum afficiat illud, quod in Profeſſionis formulâ dicitur: *Secundùm Regulam* Sancti BENEDICTI. Franciſcus Suarez diuerſos profitẽdi modos, qui à Regularibus vſurpantur, ad duos reducit. Prior, inquit, eſt in quo fit promiſſio conuerſionis morum ſecuodùm Regulam, vt de Carthuſiâ ſuprà retulimus, & de Religione S. BENEDICTI idem colligitur ex cap. 58. Regulæ. Poſterior modus eſt, promittendo Obedientiam ſecundùm talem Regulam, & ſeruatur in Religionibus Mendicantium, & ſpecialiter de Prædicatoribus refert D.Thomas. Ita quidem Suarez. Sed memoria lapſus videtur circa Ordinem Carthuſianum. De Profeſſione autem Benedictinâ ſtatim videbimus. Profeſſionis enim formula, quâ Carthuſiani vtuntur ex S.BENEDICTI Regulâ deſumptâ, talis eſt: *Ego promitto ſtabilitatem & obedientiam, & conuerſionem morum meorum coram Deo & Sanctis eius, & reliquijs iſtius Eremi, in præſentiâ Domini noſtri Prioris*, &c. vt ipſemet Suarez refert, & patet ex ipſorum Statutis. Et Dionyſius Carthuſianus ex hoc capite alijs quorumcumque Ordinum ſuam præfert Profeſſionem. *Diuerſi*, inquit, *Religioſi diuerſas habent formas ſuarum Profeſſionum: Communiter tamen promittunt Obedientiam cum quâdam limitatione, videlicet ſecundum Regulam ſuam. Porrò Carthuſienſes videntur in hoc ceteros Religioſos excedere, quòd promittunt Obedientiam abſolutè dicendo: Ego Frater N. promitto ſtabilitatem, obedientiam, & conuerſionem morum meorum.* ℞. *Vnde videtur peritis, quòd ſicut ſe habet tale ſecundùm quid ad tale ſimpliciter: ita ſe habeat aliorum Religioſorum Profeſſio ad Profeſſionem Carthuſienſium. Idcirco Carthuſienſibus S. ſcripſit Bernardus: Altiſsima eſt Profeſsio veſtra, cælos penetrat, par Angelis eſt, Angelicæ ſimilis puritati. Non ſolùm enim promiſiſtis omnem ſanctitatem, ſed omnis ſanctitatis perfectionem, & omnis conſummationis finem.* Ita Carthuſianus de ſuâ. Nos verò de noſtrâ iam agamus Profeſſione.

Suar. tom. 3. de rel. lib. 10. cap. 7. num. 5.
Regularis duplex profitendi modus.
S.Thom. 2. 2. q. 186. art. 9.
Neutrum ſeruat Carthuſienſes.
Suarez lib. 6. cap. 2. nu. 3.
Stat. 9. cap. 31. Dionyſ. Carthuſ. tract. de Profeſſ. monaſt. ar. 31.
Qui abſolutè promittãt Obedientiam.
Bernard. ad Fratres de monte Dei.

Ante quadringentos & ampliùs annos B. Aelredus, Rhieuallenſis in Angliâ Ordinis Ciſtercienſis Abbas, in ſuo charitatis ſpeculo, quam propoſuimus Diſquiſitionem contra cuiuſdam Monachi Epiſtolam ſcribens, excuſſit, atque ita quæſtionem A proponit: *Sit*, inquit, *Regulæ corpus, ac Monachi ſubſtantia, loci Stabilitas; morum conuerſio; Obedientia ſecundùm Regulam* S.BENEDICTI. *Rogo demus interim dextras, & qualis ſit hæc loci ſtabilitas, hæc morũ conuerſio, hæc Obedientia diligentiùs inquiramus. Vellem tamẽ ſcire vtrum ſicut hoc vltimũ, ita duo illa priora* SECVNDVM REGVLAM, *an ſimpliciter ſine determinatione, Monachum profiteri exiſtimet? Quod nullo modo quæſitu dignũ arbitrarer, niſi quoſdam comperiſſem, qui ſic ſe profeſſos dicant, vt ſcilicet ſolam Obedientiam ſecundùm Regulam, duo autem priora non ſecundùm Regulam,* B *ſed ſine aliquâ determinatione ſe promiſiſſe affirment.* Quâ proponẽdi forma ſatis inſinuat, intelligere ſe illud *ſecundùm Regulam*, non ſolam Obedientiam, ſed alia etiam probè determinare vota. Ex deductione tamen patet ad ſolam morum conuerſiooem ab eo referri, vt ex argumentis patebit, quæ compendio proponemus.

Benedictini quid profiteantur.
Aelred. lib. 1. ſpec. charit. cap. 35.
Cenſet Aelredus ſolam morum cõuerſionem.

PRIMÒ igitur ſic argumentatur: *Si duo illa priora* (Stabilitas & Conuerſio morum) *ſine determinatione promittũtur, videtur quòd in Obedientiæ tantùm Profeſsione, à ceteris Regulis Regula diſcrepet* S.BENEDICTI. *Ergo alia* C *erit Obedientia ſecundùm Regulam* BENEDICTI, *alia ſecundùm Regulam Auguſtini.* Id autem reputat abſurdum, quia Obedientia, quam B.BENEDICTVS commendat, debet eſſe nec tarda, nec tepida, nec triſtis, nec murmurans, nec in iniurijs, vel contrarijs laſſeſcens, nec ante mortem deficiens. Sed alia eſſe non poteſt ſecundùm Regulam S. Auguſtini, vel illa, quã Clericus Epiſcopo, Epiſcopus Archiepiſcopo, Archiepiſcopus Epiſcoporum debet Epiſcopo, ergo nulla erit iſtarum Profeſſionum diuerſitas.

Probat primò, ex voto obedientiæ.
Quæ vbiq; eadem.

Si dicas: Obedientia ſecũdùm Regulam D eſt, ipſius Regulæ præceptis ſubdi, quibus aliarum Regularum Profeſſores non ſunt obnoxij. Occurrit Aelredus: pręcepta hęc, vel ſunt ea quæ de charitate, de humilitate, de patientiâ, ceteriſq; virtutibus B.BENEDICTVS diſſerit, vel quædam alia; ſed his virtutum pręceptis non tantùm Canonicus, ſed quilibet etiam Chriſtianus eſt obnoxius, nec alia eſt charitas, quàm in ſuâ Regulâ vel BENEDICTVS vel Auguſtinus commendat, quàm illa, quæ in lege & Euangelio commendatur à Chriſto; ergo in eo omnes Profeſſiones conueniunt. *In diuerſis ergo Regulis præceptorum diuerſitas erit, ſic veſci, ſic indui, ſic legere, ſic pſallere, ſic corripere & corripi, & cetera huiuſmodi, quæ in diuerſis Regulis diuerſa inueniuntur.*

Occurrit obiectioni.

NOVITIATVS.

Quæ idcirco vel Auguſtini, vel Baſilij, vel BENEDICTI *ſpecialiter dicuntur, quia non Euangelicâ auctoritate Chriſtianis omnibus imponuntur, ſed proponuntur; ipſis autem Regularum Profeſſoribus non iam proponuntur, ſed etiam imponuntur.* Si ergo præcepta Regulæ in his commemoratis conſtant, *& illa quam profitemur Obedientia, monaſticæ ſit Profeſſionis ſubſtantia, quomodo ſubſtantiam monaſticæ Profeſſionis ſeruat, qui illa non ſeruat?* Vult nimirùm Aelredus inferre, Monachum ex vi voti Obedientiæ ſecundùm Regulam determinatè, peccare ſi non ſeruet omnia præſcripta de opere manuum, de panis potuſque quantitate, pulmentariorum numero, modo induendi, quantitate vigilandi, lectiſternij qualitate, ſilentij grauitate, lectionis prolixitate, pſalmorum modulatione, ieiunij protelatione, hoſpitum ſuſceptione, & his ſimilibus. De his enim omnibus, imò pænè ſolis Regula tota compacta eſt. Sed hoc dicendum non videtur, cùm in eiuſmodi, vt inquit, *diſpenſationes & mutationes multæ inueniantur: ita vt per plura Monaſteria nihil horum per omnia, ſecundùm quod in Regulis præfinitum eſt, exerceatur.*

Regulæ præcepta conſiſtunt ſub Obedientiâ.

SECVNDÒ. De Loci Stabilitate eodem modo argumentatur, atq; omnibus vnam incumbere Stabilitatis neceſſitatem, *ne videlicet ſine eius, qui ſibi præeſt conſenſu, temerariâ præſumptione locum mutet:* quòd cùm in Canonicis & Epiſcopis etiam locum habeat, nulla ex hoc capite Regularum erit diuerſitas, ſed tantùm ex morum conuerſione, pro quâ producit,

Secundò, eadem omnibus indicta Stabilitas.

TERTIVM Argumentum: *Si morum conuerſionem non ſecundùm Regulam, ſed ſimpliciter ſine determinatione profitemur; hoc & hi, qui in Eccleſiâ dicuntur pænitentes, hoc ad coniugij portum de fornicationis naufragio fugientes. Quis enim horum non profitetur morum conuerſionem? Reſtat ergo inquirere, quæ ſit ſecundùm Regulam* S. BENEDICTI *morum conuerſio? Si autem hîc ad virtutes confugimus, vt verbi gratiâ, qui hactenus ſuperbus, deinceps humilis; qui hactenus iracundus, deinceps lenis inueniatur; dicimus profectò, quia hæc morum conuerſio, non * tantùm ex Regulâ* S. BENEDICTI *Monachis, quàm ex Euangelio omnibus iudicitur Chriſtianis. Proinde vt inter conuerſiones morum quæ ſecundùm Regulas diuerſas, diuerſæ profitentur; aliqua inueniatur diuerſitas, non eſt quo fugiamus niſi ad illa, quæ ſola in diuerſis Regulis diuerſa conſtituuntur.* Hactenus quidem Aelredus. In eadem ſententiâ fuiſſe videtur S. Thomas: *Beatus*, inquit, BENEDICTVS *ſtatuit Monachum profiteri non quidem obſeruare Regulam, ſed quod profitens promittit conuerſionem morum ſuorum* SECVNDVM REGVLAM, *hoc eſt dictum, vt ſecundùm Regulam dirigat mores ſuos.* Ita Doctor Angelicus.

Tertiò, Regularum diuerſitas tantùm ex conuerſione morum.

** forte, tam.*

Quibus fortè faueat S. Thomas. Quodlibeto 1. art. 10.

Sed alia mens S. Bernardo: *Non parum*, inquit, *Prælati præſcribitur voluntati, quod is qui profitetur, ſpondet quidem obedientiam, non tamen omnimodam, ſed determinatè* SECVNDVM REGVLAM: *nec aliam, quam* S. BENEDICTI: *vt oporteat eum qui præeſt, non frena ſuæ laxare voluntati ſuper ſubditos, ſed præfixam ex Regulâ ſibi ſcire menſuram, & ſic demum ſua imperia moderari circa id ſolùm quod rectum eſſe conſtiterit. Proinde ſi profeſſo ſecundùm illam Regulam Abbas meus mihi aliud fortè imponere tentauerit, quod non ſit ſecundùm Regulam, aut etiam quod non ſit ſecundùm iſta inſtituta: verbi cauſſa, Baſilij, Auguſtini, Pachomij: quanam mihi, quæſo, in hac re neceſſitas imminet obſequendi? Solùm quippe id à me poſſe exigi arbitror, quod promiſi. Videtis iam ergo Obedientiæ limites, quos requiritis. Si modus eſt Obeditionis; tenor Profeſſionis: nec ſe valeat extendere poteſtas imperantis, niſi quatenus attigerit votum profitentis.* Ita S. Bernardus. Idem innuere videtur ipſa profitendi forma, nam τὸ *Secundùm Regulam* S. BENEDICTI, ſemper ſubiungitur poſt expreſſionem Obedientiæ, quamuis non negauerim, ad præcedentia etiam referri poſſe; ita tamen vt ab Obedientiæ voto non excludatur. Et hoc ſenſu Bernardus Caſſinenſis dixit; *Monachus non profitetur Regulam, ſed profitetur tria ſecundùm Regulam.*

Alia S. Bernardo mens. Bernard. de præcep. & diſpenſ. c. 7.

qui refert ad Obedientiam ſecundùm Regulam.

Quæ & alia faciūt.

Bernard. Caſſin. in Speculo 1. part. cap. 10.

Neque difficile fuerit ad B. Aelredi rationes reſpondere. Ad primam enim dicimus, Obedientiam Regulæ S. BENEDICTI differre ab alia cuiuſcumque Regulæ obedientia, non quidem in qualitate (Omnis enim debet eſſe velox, feruens, læta, prompta, & perſeuerans) ſed in materiâ & obiecto. Cuiuſque enim Ordinis Obedientia circa propriæ Regulæ mandata & obſeruantias verſatur: ex quo capite ſufficiens habetur diſtinctio inter variorum Ordinum Profeſſiones. Quòd enim ſecundùm Regulam S. BENEDICTI licitè iniungi poteſt, id non æquè ſecundùm alias ſemper licebit. Neque hinc inferri poteſt, Religioſum ad omnia in Regulâ præſcripta ſub mortali obligari ex vi voti Obedientiæ (quod præter B. Aelredum etiam ſenſit Henricus) ſed tantùm Regulam, eiuſdemque obſeruantiam eſſe materiam (vt diximus) voti Obedientiæ Religioſæ. Sed hoc votum non addit Regulæ obligationem ſub peccato mortali, niſi in ipsâ Regulâ vel ſupponatur, vel exprimatur; addit tamen ſub veniali alterius ſpeciei, ſi Regula ex ſe, vel ratione materiæ, vel ex intentione præcipientis obliget ſub veniali. Ita Suarez.

Reſpõdetur ad rationes oppoſitas. Primò.

Henricus Quodlibeto 6. q. 17.

Suarez to. 3. de religione lib. 10. cap. 7.

Ad ſe-

Digitized by Google

Secundò.

Ad ſecundum reſpōderi poteſt, nullum eſſe inconueniens ſi ſtabilitas promiſſa ſecundùm Regulam S. Benedicti, non diſtinguatur ab eâ, quæ promittitur ſecundùm Regulam S. Auguſtini, cùm illud, *Secundùm Regulam*, dicamus determinare ſolùm Obedientiæ votum. Similiter ad

Tertiò.

tertium de morum conuerſione dicēdum, eam poſſe in variis Ordinibus eandem eſſe. Licet non admodum difficulter diſcrimen aliquod hîc inueniri fortaſſe poſſet.

DISQVISITIO II.

Quid diſcriminis ſit inter hæc: *Promitto conuerſionem morum ſecundùm Regulam*; &, *promitto Obedientiam ſecundùm Regulam*; ac, *promitto ſeruare Regulam*; denique, *promitto Obedientiam ſub Regulâ?*

I. *Quid ſit promittere conuerſionem morum ſecundùm Regulam.* S Thomas Quodlib. 1. art. 20.

NON eſſe hęc omnino eadem, ex plurimorum Doctorū diſtinctionibus patet. Nam de primo Angelicus Doctor, ait: B. Benedictvs *ſtatuit Monachū profiteri non quidē obſeruare Regulam, ſed quòd profitēs promittit conuerſionem morum ſuorum ſecundùm Regulam: hoc eſt dictum, vt ſecundùm Regulam dirigat mores ſuos, contra quod facit, ſi vel ea quæ ſunt præcepta in Regulâ, tranſgrediatur, vel etiam contemnat Regulam, ſecundùm eam dirigere actus ſuos omninò recuſans.* Sic ibi.

2. 2. q. 186. art. 9 ad 1.

Alio verò loco conuerſionem morum, vocat *viuere ſecundùm Regulam, id eſt, tendere ad hoc, vt aliquis mores ſuos informet ſecundùm Regulam, ſicut ſecundum quoddam exemplar.* Alij dicunt, hoc eſſe conformari in

Aelred. in ſpeculo charitatis lib. 3. c. 35.

moribus Regulæ. B. Aelredus *conuerſionem morum ſecundùm Regulam* S. Benedicti intelligit idem eſſe, ac ſeruare illas obſeruantias, quæ Regulæ S. Benedicti ſunt peculiares. Nimirùm, *ſic veſci, ſic indui, ſic legere, ſic pſallere, ſic corripere & corripi, & cetera huiuſmodi, quæ in diuerſis Regulis diuerſa inueniuntur.* Vnde ad hæc vi profeſſionis Monachum ſub mortali obligari, niſi intercedat diſpenſatio, concludit.

II. *Quid Obedientia ſecundùm Regulam.*

Quod ſpectat Secvndvm, *Promittere obedientiam ſecundùm Regulam*, auctore S. Thoma, eſt ita vouere, vt Profeſſioni non contrarietur, niſi id quod eſt contra præceptum Regulæ: tranſgreſſio verò, vel omiſſio aliorum obliget ſolùm ad peccatum veniale. Alij dicunt hoc votum ſolùm eſſe obediendi Prælato, addi autem *ſecundùm Regulam*, ad deſignandum terminum, intra quem poſſit Prælatus pręcipere, non autem promitti his verbis ipſius Regulæ obſeruantiam, hunc ſenſum indicat Paludanus, & Palatius.

Palud. in 4. d. 38. q. 3. art. 4. Palat. ibid. diſp. 1.

NOVITIATVS. III. *Promiſſa ſeruare Regulâ, quid.* Quodlibeto 1. art. 20.

Tertivm, *Promittere ſeruare Regulam* (quod faciunt Fratres Minores in Ordine S. Franciſci) ex mente S. Thomæ videtur idem eſſe, atque *obligare ſe voto ad ſingula quæ continentur in Regulâ.* Hanc autem profitendi formam vocat *periculoſam*: cautiorē verò illam quæ promittit *conuerſionem morum ſecundùm Regulam*; cautiſſimam verò & ſecuriſſimam profitendi formam eſſe, quâ promittitur obedientia *ſecundùm Regulam*; *vt fit*, inquit, *in Ordine Fratrum Prædicatorum.* Idemque nos ſuperiori Diſquiſitione de S. Benedicti Ordine probauimus. Sequitur has diſtinctiones S. Antoninus, & ſecundùm eas ait Religioſos arctiùs vel leuiùs obligari.

Antonin. 3. part. tit 16. c. 1. § 4.

Suarez to. 3. de Relig. lib 10. cap 7. *An illæ formulæ æquiualeant.*

Suarez tamen ait, ſi tres illę formulæ attentè conſiderentur, eſſe æquiualentes, & Regulam in quâcumque illarum diſtinctionum eſſe materiam voti obedientiæ: nullus enim eſt Religioſus, qui non exiſtimet eo modo, quo obligatur per Regulam, obligari ratione obedientiæ quam promiſit. Vnde etiamſi quis dicat, promittere ſe conuerſionem morum ſecundùm Regulam, vel obedire iuxta Regulam, in neutrâ formâ excluditur à materiâ voti obedientiæ actus ipſe præcipiendi per Regulam: nullum enim præceptum magis eſt ſecundùm Regulam, quàm ipſamet Regula, cui mores ſuos conformare, cui obedire ſubditus iubente Superiore tenetur eâdem obligatione, quâ obligat Regula in illâ materia. Potiſſima verò difficultas videtur eſſe in eâ viuendi formâ, quâ promittit Religioſus ſe ſeruaturū Regulam. Talis enim videtur ex præcepto obligari ad ſingula, quæ continentur in Regulâ, vt in primo Quodlibeto dicebat S. Thomas. Verùm in Summâ Theologicâ aliter ipſemet loquitur, dicens: *Ille qui profitetur Regulam, non vouet ſeruare omnia quæ ſunt in Regulâ, ſed vouet Regularem vitam, quæ eſſentialiter conſiſtit in tribus votis.* Multò autem id fiet euidentius, ſi formam profitendi Fratrum Minorum, ex S. Franciſci Regulâ nonnihil explicauerimus. Ipſe enim B. Pater ita Regulam exorditur: *Regula & vita Minorum Fratrum hæc eſt: ſcilicet Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctum Euangelium obſeruare, viuendo in obedientiâ, ſine proprio & in caſtitate.* Capite verò ſecundo ait: *Finito verò anno probationis, recipiantur ad obedientiam, promittentes vitam iſtam ſemper &* Regvlam observare. Concludens verò Regulam, *Sanctum Euangelium*, inquit, *quod firmiter promiſimus, obſeruemus.*

Sunt diuerſa. S. Thom. 2. 2 q 186. art 9 ad 1. *Declaratur ex Regulâ Minorum.*

Quæ videtur obligare ad obſeruandum Euangelium. Tancred.

Ex his videri poſſet Minores obligari ad omnia, quæ in Euangelio & Regulâ S. Franciſci præcipiuntur, vel conſuluntur: Et quidem Angelus Tancredus arbitratur

NOVITIATVS. *citatus à Cypriano Croeſers in cap. 1. Reg. S Franciſci lect. 1.*

cam fuiſſe S. Patris mentem, refert enim quoſdam miniſtros ex primâ Regulâ deleuiſſe hæc conſilia Euangelica: *Nihil tuleritis in viâ, neque peram, neque calceamentum*, &c. rurſus: *Qui voluerit à te tollere tunicam, dimitte ei & pallium*: & alia eiuſmodi, quæ nunc non habenrur in Regulâ. Vt hac ratione ab eorum obſeruantia forent expediti. Quod vbi reſciuiſſet S. Pater, Miniſtri, inquit, Deum falli poſſe cogitant, tollendo è Regula, quod Deus in eâ eſſe voluit, quodque ipſi Domino promiſerunt, vt igitur ſciant omnes Regulæ perſecutores, ſe fruſtrà id tentare, eoſque perfectioni Euangelicæ aſtrictos manere, volo tam in initio quàm in fine Regulæ ſcribi, quòd Fratres teneantur Euangelium obſeruare. Hæc Angelus Tancredus. Summi tamen Pontifices, Gregorius IX. Innocentius IV. Alexander IV. Nicolaus III. Clemens V. interrogati de hâc quæſtione; negatiuè reſponderunt. Videlicet ad illa, quæ non habentur in Regulâ, non obligari Fratres. Quia, vt ait Nicolaus III. non abſolutè, ſed cum quâdam modificatione ſeu determinatione voluit S. Franciſcus obſeruari Euangelium, nimirùm *viuendo in obedientiâ, ſine proprio, & in caſtitate*, ad quæ tria Euangelij obſeruatio modificatur & reſtringitur. Deinde, quia S. Franciſcus nonnulla ſubnectit *præcipiendo, prohibendo, conſulendo, monendo, hortando*, quòd non faceret, ſi ad omnia obligaret ſub præcepto. Tertio, ſi quis diceret: *Promitto S. Euangelium obſeruare*: promiſſio *huiuſmodi ad alium intellectum abſque intentione promittentis non deberet reſtringi, niſi vt obſeruantia Euangelij ſit ſicut tradita reperitur à Chriſto: videlicet, quòd præcepta vt præcepta, & conſilia vt conſilia à promittentibus obſeruentur. Quem intellectum etiam in eiſdem verbis habuiſſe B. Franciſcus, in ipsâ Regulâ patenter oſtendit: cùm aliqua Euangelica conſilia inducat vt conſilia, ſub verbis monitionis, exhortationis, & conſilij; nonnulla verò ſub prohibitione ac verbo præcepti.* Vnde declarat idem Pontifex, fratres ex Profeſſione ad ea tantùm Euangelica conſilia aſtringi, quæ in ipsâ Regula præceptoriè, ſeu ſub verbis æquipollentibus exprimuntur. Hæc Nicolaus Pontifex.

Pontifices aliter declararunt.

Decretal. 6. de verb. Signif. cap. Exiit.

Nicolai III. in hoc interpretatio.

Quomodo ſimul concilientur tres dictæ formulæ. Sanchez to. 2. in Decalog. lib. 6. cap. 4.

Ex quibus apparet ferè idem eſſe, promittere obſeruare Regulam, & promittere obedientiam vel conuerſionem morum ſecundùm Regulam, atque ita etiam poſt alios aſſerit Sanchez, qui hanc ponit concluſionem: Religioſi non ità ex voto obedientiæ tenētur Regulas ſeruare, vt tranſgreſſio cuiuſvis ſit culpa mortalis, aut venialis, ſed obligantur ad res in Regulâ contentas eo modo, quo in ipsâ continentur: nempe ſi continentur tamquam præcepta obligantia ſub mortali, tenentur ſub mortali; ſi ſolùm vt obligantia ſub veniali, tenentur ſub veniali; ſi ſolùm vt conſilia ſub nullâ culpâ obligantia, ad nullam quoque culpam obligabuntur. Et ratio eſt: quia Religioſus promittens ſeruare Regulam, vel obedientiam ſecundùm Regulam, non promittit ſingula in particulari, & collectiuè; ſed ſolùm, mores ſuos iuxta Regulæ præſcriptum componere, ſeu obedire ſecundùm Regulam. Ergo eodem modo intelligitur obligari, quo Regula præſcribit & obligat, & aliàs periculoſiſſimus eſſet, ac multis paſſim peccandi ruinis expoſitus religioſus ſtatus, cùm multa munitiora in Regulis præſcribantur, quæ facillimum eſt rranſgredi.

IV. *Benedictinæ Reformatæ legitimè promittunt Obedientiam ſub Regulâ.* Sylu. Ref. vat V. Profeſſ. monaſt. 2.

De QVARTO notandum, Sanctimoniales quaſdam Ordinis noſtri in Belgio Reformatas ſolitas promittere *Obedientiam*, cæteraque Vota *ſub Regulâ* S. BENEDICTI, vt teſtis eſt Franciſcus Syluius: pro quâ clauſulâ, cùm ad Sedem Apoſtolicam Conſtitutiones earum approbandæ fuiſſent tranſmiſſæ, Eminentiſſimi Cardinales repoſuerunt: *Sub Reformatione* B. P. BENEDICTI. Aſſerit porrò idem Doctor, ſecundùm rem parùm aut nihil differre, vouere viuere *ſub Regulâ*, aut *ſecundùm Regulam*: ſicut eadem ſunt promittere viuere *ſub* lege Chriſti, & *ſecundùm* legem Chriſti. Hoc enim quod dicitur *ſub* lege, importat obligationem viuendi *ſub* lege, tamquam *ſub* Regulâ, & *ſecundùm* eam. Quomodo enim quiſpiam poteſt teneri viuere *ſub* lege Chriſti, formaliter & propriè loquendo, ſi non teneatur viuere *ſecundùm* eam? Quod probatur ex confirmatione Regulæ Fratrum S. Hieronymi anno 1415. in quâ Gregorius XII. ait Prædeceſſorem ſuum eis conceſſiſſe, vt vitam ducere poſſint *ſub Regulâ* ſecundùm Conſtitutiones S. Hieronymi; ac denique vt valeant regularem Profeſſionem iuxta Regulam & Conſtitutiones huiuſmodi emittere. Et poſteà de quibuſdam dicit, quod ſecundùm Regulam & inſtituta præfata regularem profeſſionem emiſerant. Et ex ipſo Legiſlatore noſtro confirmari poteſt, qui ait Cœnobitas militare *ſub Regulâ vel Abbate*, vultque dici Nouitio: *Ecce lex ſub quâ militare vis*. Et: *Sciens conſtitutum, quia non liceat collum excutere de ſub iugo Regulæ*. Proinde qui ita ſub aliquâ viuunt Regulâ, vt non viuant ſecundùm illam, materialiter tantùm viuunt ſub eâ, non formaliter. Nam hoc ipſo quo non viuunt ſecundùm illam non obediunt illi, atque adeò non viuunt tamquam ſub illâ exiſtentes; ſicut mali Chriſtiani non viuunt formaliter & propriè ſub lege

Probatur.

Reg. cap. 1. Cap. 58.

Chriſti,

Chriſti, quando non ſeruant præcepta legis Chriſti.

DISQVISITIO III.

Quid voto Stabilitatis *ſignificetur?*

PRIMVM inter Monaſticæ Profeſſionis vota locum obtinet STABILITAS, velut fundamentum quoddam, & ſolida atque immobilis petra, cui vniuerſa religioſæ conuerſationis exercitia ſuperædificantur. Quid autem illa ſit, meritò hîc inquirimus. Bernardus Caſſinenſis: *Stabilitatem,* B ait, *intelligere poſſumus, prout hîc eam accipimus, quandam mentis perſeuerantem conſtantiam: quâ ſoli Deo inhærere nitimur; proſperitates & aduerſitates, vt in medio earum poſiti, æqualiter contemnentes.* Quæ quidem virtutis *Stabilitatis,* ſiue perſeuerantiæ, vt ad omnes ſpectat, videtur eſſe deſcriptio; qualis & illa Dionyſij Carthuſiani: *Stabilitas, per quam principaliter ac directè intelligitur perſeuerantia, eſt virtus, per quam homo firmiter proponit permanere in actibus bonis, vſque in finem, & in eiſdem finaliter perſeuerat. De quâ Saluator: Qui perſeuerauerit vſque in finem,* C *hic ſaluus erit.* Verùm Cardinalis Turrecremata propius accedens, & hoc noſtræ profeſſionis votum explicans, ait: *Per Stabilitatem adſtringitur Monachus, quòd nullo modo deſerat Monachatum, nec ſine neceſſitate, & Superioris auctoritate, exeat monaſterium.* Antonius Perez: *Stabilitatis* nomine ſtatus cum permanentiâ intelligitur. Quocirca *Stabilitas* ſecundùm Regulam approbatâ, idem eſt ac ſtatus religioſus. Et Columbanus Vranex: *Stabilitas,* inquit, non ſumitur hîc pro conſtantia quâ quis perpetuò retinetur in vno & eodem Religionis loco, ſed D quâ quis perpetuò Religionem & vitam ſatagit retinere monaſticam. Haud abſimili modo *Stabilitatem* explanat Ignatius Balſamon, qui ſic loquitur: Voueo primo *Stabilitatem,* id eſt, in finem vſque perſeuerare, viuere ac mori in hac vocatione, ad quam tibi me immeritum ſolâ tuâ benignitate placuit vocare.

Quoniam autem primus omnium, quod ſciam, vouendæ *Stabilitatis* meminit S. BENEDICTVS, ex illius verbis & praxi eam conabor explicare, nam de Nouitio agens, ait: *Suſcipiatur in Congregatione, ſciens lege* E *regulæ conſtitutum, quòd ei ex illâ die non liceat de Monaſterio egredi, nec collum excutere de ſub iugo regulæ, quam ſub tam moroſâ deliberatione licuit recuſare aut ſuſcipere.* Quibus verbis *Stabilitatis* votum quaſi explicauit; nam mox ſubiungit: *Suſcipiendus autem, in Oratorio coram omnibus promittat de* STABILITATE *ſuâ:* de quâ ſcilicet immediatè iam dixerat. Duo igitur hoc *Stabilitatis* voto includuntur. Prius eſt, quòd non liceat egredi de Monaſterio, ſiue vt in Prologo ait: *Vſque ad mortem in monaſterio perſeuerare.* Vnde Officinam bonorum vocat *clauſtra Monaſterij & Stabilitatem in Congregatione.* Poſterius, non *excutere collum de ſub iugo Regulæ.* Contra quod facit, qui, vt alibi loquitur, talis fuerit *contumacia, vt ſubdi, aut obedire Regulæ nolit.* Vtrumque autem hoc *Stabilitatis* voto comprehendi, non tantùm ex ſuprà citatis elicitur verbis, ſed ex eo quoque confirmatur, quòd agens de Clerico ſuſcipiendo, duo hæc ſimiliter coniungat, dicens: *Si promittit de obſeruatione Regulæ, vel propriâ* STABILITATE. Et ſic votum hoc intellexit Petrus Walloncapellius. Obligantur, inquit, omnes Monachi *Stabilitatis* voto, ad perſeuerandum vſque ad mortem in Religione, ſub obedientiâ Prælati, ac Regulæ ſuæ obſeruatione. Hæc enim indiuiſibilia ſunt. *Sic te ſtabilem,* inquit Bernardus, *in loco exhibeas, vt Abbati ſubiici non contemnas, & ſic obedias ſubiectus Abbati, vt Stabilitatem loci non amittas.* Hæc ille. Adam quoque Præmonſtratenſis agens de *Stabilitate* in loco, requirit perſeuerantiam in opere bono, ſiue morum conuerſionem, & perſeuerantiam, vt in eo quis maneat loco, in quo ſe Deo ſeruiturum promiſerit. Et ex eodem Ordine Seruatius Lairuelz: Votum, ait, *Stabilitatis* in loco nihil aliud eſt, quàm votum perſeuerantiæ in loco profeſſionis, quamdiu perſeuerantia illa conuerſioni morum, vel perfectiori vitæ non obeſt, vel obedientiæ non repugnat. Sic ille: & rectè omnino. Nam, vt Bernardus ait: *Stabilitatis pactum non præſcribit his quæ in profeſſionis ſerie ſequuntur, morum ſcilicet conuerſioni, & obedientiæ ſecundùm Regulam.*

Obiicies: Si *Stabilitatis* voto comprehendatur ſubdi & obedire Regulæ, iam vnum eâdem profeſſionis formulâ bis promittetur. Semel, cùm dicitur; *Promitto Stabilitatem:* iterumque cùm dicitur: *Et obedientiam ſecundùm Regulam.* Reſpondetur, non eſſe inconueniens, vt quod generali Obedientiæ ambitu continetur, ſpecificè, & veluti per partes explicetur. Et fatetur Walloncapellius, *Stabilitatem* & conuerſionem morum includi Obedientiâ deuotâ ſecundùm Regulam: adeóque ad hæc teneri etiam eos, qui expreſsè ea non ſunt profeſſi. Nam qui ſecundùm Regulam obedit, vt ſanctè quiſque Monachus promiſit, vtique perſeuerabit in Religione, nec ſepta monaſterij ſine licentiâ Superiorum ſuorum exire, nec alia huiuſmodi, quæ voto *Stabilitatis* prohibentur, audebit. Deinde ſæculariter in cœnobio non viuet, ſed mores ſuos reformabit ad preſcripta Regu-

Quid in Regulâ S. Benedicti Stabilitas. — *Bern. Caſſ. Spec. part. 1. cap. 2.* — *Latè quidem acceptam pro perſeuerantiâ.* — *Carthuſ. lib. de Prof. monaſt. art. 3.* — *Matth. 24.* — *Aliy pro ſtatu religioſo, vt permanente.* — *Turrecre. Tract. 127. in reg. 1.* — *Bened. Perez in cap. 58.* — *Columb. in MS. comment. ſerm. 37.* — *Balſam. Inſtr. de perfect. relig. med. 4. de vous.* — *Explicatur Stabilitas ad mentem S. Benedicti.* — *Cap. 58.*

NOVITIATVS. Includit perſeuerantiam in monaſterio. — *Cap. 4.* — *Et Obedientiam.* — *Cap. 62.* — *Probatur ex Legiſlatoris verbis.* — *Cap. 60.* — *Wallon. cap. lib 3. Inſt. Monaſt. cap. 2.* — *Ex S. Bernardo, Bern. Epiſt. 7.* — *Et aliis in hâc ſententiâ.* — *Adam lib. de Profeſſ. can. ſerm. 6. & 8.* — *Lairuelz Catech. Nouit. to. 2. lect. 112.* — *Bernard. de præcep. & diſp. cap. 20.* — *Obiectio.* — *Reſponſio.* — *Wallon. cap. ſuprà cap. 2.* — *Stabilitas non diſtinguitur ab Obedientiâ, ſecundùm Regulam.*

Regu-

NOVITIATVS. Landmet. com in reg. S Aug. c.4. n.17. 1

Regulę ſuæ. In eâdem mente & ſenſu eſt Laurentius Landmeter, qui ait: Neque cenſendum eſt votum hoc diſtinctum ab obedientiâ ſecundùm Regulam: ſiue promittatur *Stabilitas* ſimpliciter, ſiue *Stabilitas* in loco. Quòd confirmat ex verbis Lucij II. dicentis: *Fratrum, qui ſtabilitatem & Obedientiam in loco promiſerunt.* Vbi euidenter *Obedientio in loco, Stabilitatis in loco* periphraſis eſt, & interpretatio. Non eſt ergo in formulâ Profeſſionis, *Stabilitatis in loco* votum peculiare: ſed eſt voti obedientiæ quædam modificatio, inquit idem.

In bullâ quæ incipit, Ad uberes.

Quare S. Benedictus peculiariter hoc votum expreſſerit.

B Sed enim, dicet aliquis: Si omni Ordini hoc commune, cur peculiariter S. BENEDICTVS hoc voluit exprimi? Reſpondere liceret, hac ipsâ cauſsa forſan expreſſum, ne quod omnibus commune, ab eo videretur præteritũ; ſic enim & obedientiam, ſine quâ ſtatus religioſus non ſubſiſtit, expreſsè nominauit, licet omnibus Ordinibus eius votum competat. Sed meliùs fortaſſe reſponderi poterit, eam *Stabilitatis* formam, quam S. BENEDICTVS præſcripſit, ante eius tempora non vſquequaque fuiſſe in vſu, vt proinde neceſſarium etiam fuerit de illâ legem condere, ſuoſque ad eandem voto obſtringere diſcipulos. Conſtat enim ante Legiſlatoris noſtri tempora, ipſiuſque æuo conſueuiſſe Monachos, ſi ampliùs in monaſterio permanere nollent, etiam poſt profeſſionem, ad aliud ſe conferre cœnobium; idque impunè, ita vt à Superioribus non requirerentur, aut, vt nunc fit, carceribus includerentur. Sic Malchus Monachus ab Abbate abeundi licentiam petiuit & impetrauit. Sic Ioanni Calybitæ facta copia monaſterium deſerendi, & parentes adeundi. Sic latro quidam Monachus effectus, ſumptis veſtimentis ſecularibus, cum veniâ Abbatis ſui exiuit è monaſterio, in quo nouem iam annis vixerat, & venit Dioſpolim, vt pluribus refert Pratum ſpirituale. Ita Chronius presbyter apud Palladium, de ſeipſo ait: *Cùm eſſem iunior ab initio, & propter angorem animi ac triſtitiam fugerem de Monaſterio mei archimandritæ, errans perueni ad montem S. Antonij.* Vbi receptus in diſciplinam ab Antonio, non legitur reprehenſus, de priore monaſterio deſerto. Sic in Regulâ S. Macarij, & in Regulâ à SS. Patribus prolata præſcribitur, *vt qui de monaſterio exire voluerit, nihil penitus accipiat, ſed in notatiſſimo veſtimento diſcedat.*

Ad coërcendos curſus Monachorum.

Qui olim impunè locum mutabant.

Hieron. in vit Malchi. Metaphraſ. apud Sur. 14. Ianuar.

Prat. ſpirit. cap 166. Lauſiac. cap. 23.

Reg. Macar. Reg. à Patr. prolata cap. 10.

Ipſe S. Pater Monachum abire permiſit.

Greg lib 2. Dialog. cap. 23. Comment. cap. 23. n. 1.

Vt verò ad S. BENEDICTVM veniamus, manifeſtum eſt, & illum Monacho abitum importunius efflagitanti diſcedendi copiam feciſſe, licet obuio dracone territus, & præpeditus fuerit, quod expenſum in *Commentario ad eius vitam.* Voluit & Legiſ-

A latot noſter, poſt profeſſionem *veſtimenta ſæcularia aſſeruari in veſtiario, vt ſi aliquando,* inquit, *ſuadente diabolo, conſenſerit, vt egrediatur de Monaſterio (quod abſit) tunc exutus rebus monaſterij proiiciatur.* Iam & illud manifeſtum eſt, Monachos peregrinos de longinquis prouinciis ſuperuenientes, cùm aliquanto tempore inſtar hoſpitum in monaſterio eſſent diuerſati, & iam ſe aliquouſque Abbati & Religioſis probaſſent, ſi vellent poſteà *Stabilitatem* ſuam firmare, non tantùm non fuiſſe repulſos, ſed ex Regulæ præſcripto ſuſceptos; quæ etiam vult eis ſuaderi, vt ad aliorum exemplum permaneant, quos etiam permittit ſuperiori aliquantulum loco conſtitui. De notis autem Monaſteriis vetat Monachum ſuſcipi abſque conſenſu Abbatis, & litteris commendatitiis. Cap. 58.

Cap. 61. *Peregrinos quoq. Monachos admittendos decreuit.*

His igitur vigentibus conſuetudinibus, & cùm inſuper eſſet Monachorum quoddam genus, quod nominatur Gyrouagum, *qui totâ ſuâ vitâ per diuerſas prouincias, & diuerſorum cellas hoſpitantur, ſemper vagi, & nunquam ſtabiles;* voluit Beatiſſimus Pater omnia hæc pericula & ſcandala à grege C ſuo præſcindere. Ideoque certam *Stabilitatis* formam profeſſionis voto à ſingulis roborandam prudentiſſimè induxit: vt nimirum non tantùm præcluderet eis aditum redeundi per apoſtaſiam ad ſæculum; verùm etiam ne ad alia tranſmigrarent monaſteria, niſi eo modo, quo id Regula indulget, & in Ordine fieri conſueuiſſet. Hinc quoque cùm auſteritatis metu, atque ob nimium plerumque rigorem ad locorum mutationem Monachi ſoleant tentari, prudentiſſimè quartum humilitatis gradum in eo conſtituit, vt *in ipsâ obe-* D *dientiâ duris & contrariis rebus, vel etiam quibuſlibet irrogatis iniuriis, tacitâ conſcientiâ patientiam amplectatur: & ſuſtinens non laſſeſcat vel diſcedat, dicẽte Scripturâ: Qui perſeuerauerit vſque in finem hic ſaluus erit.* Vult ergo ad humilitatẽ ſpectare, oblatis difficultatibus non diſcedere, ſed ſtabiliter perſeuerare.

Cap. 1.

Apoſtaſia, & tranſitus ad alium locum ſine cauſſâ Stabilitate cauentur.

Cap. 7.

Matth. 10.

DISQVISITIO IV.

Quænam promiſſæ Stabilitati *non aduerſentur, vel eidem contraria ſint?*

E EXPLICANDA nunc paulò planiùs pleniuſque ea, quæ S. BENEDICTO dicitur STABILITAS IN CONGREGATIONE, quâ deuotâ, ſciat Monachus *lege Regulæ conſtitutum, quòd ei ex illâ die non liceat monaſterio egredi.* Videri enim queat perpetua promiſſa clauſura, omniſque abdicata è monaſterio egreſſio. Hoc autem non ita ſe habere, ſatis conſtat. Quare:

Cap. 58.

Egredi licet Monaſterio variis de cauſſis.

Notan-

Digitized by Google

I. *Ad vitam Anachoreticam extendendam.* Notandum PRIMO, non obſtante *Stabilitatis* voto, licitam eſſe migrationem à cœnobiticâ ad eremiticam vitam. Quod ipſe S.P. inſinuat, dicens: Anachoretarum ſiue Eremitarum genus eſſe eorum, *qui* (*Cap. 1.*) *non conuerſionis feruore nouitio, ſed monaſterij probatione diuturnâ, didicerunt contra diabolum multorum ſolatio iam docti pugnare: & benè inſtructi fraternâ ex acie ad ſingularem pugnam eremi deſcendunt.* Cuius quidem ea eſt ratio, quòd qui ſe inferiori obſtrinxerit bono, neutiquam cenſeatur ad ſuperius meliuſque aditum ſibi præcluſiſſe, aut limites præſcripſiſſe Spiritui ſancto, quin eius ad meliora inſtinctibus licitè poſſit obedire. Et eodem hoc titulo licebit petitâ ſaltem veniâ ad ſtrictiorem Ordinem, aut eiuſdem etiam Ordinis ſtrictiorem obſeruantiam tranſire, de quo alij pluribus.

II. *Ad propagationem Ordinis, & erigenda, vel reformanda cœnobia.* SECVNDÒ, licita quoque cum facultate Superiorum egreſſio ad Ordinis propagationem, & nouum erigendum monaſterium, aut vt collapſa diſciplina in fundatis iam cœnobiis inſtauretur. Cõſtat enim S. BENEDICTVM è Caſſinate Monte S. Maurum in Galliam, S. Placidum in Siciliam, vtrumq; cùm Monachorum plurium comitatu, alioſque aliò tranſmiſiſſe. Atque (*Huius rei exempla.*) ea omnium, ni fallor, Ordinum iam pridem recepta, hodieque perſeuerans eſt (*Benedictina cap. 34.*) conſuetudo. Et Benedictus XII. ſtatuit, vt in Monaſteriis in religione, vel regulari obſeruantiâ collapſis, ſi *per Monachos eiuſdem monaſterij veriſimiliter reparari non poſſit; auctoritate Apoſtolicâ aſſumantur de alio monaſterio* (*in cultu eiuſdem religionis viuente*) *Monachi idonei: & ad dictum monaſterium lapſum patiens tranſmittantur, per quos lapſus huiuſmodi reparetur. Illi autem Monachi, ob quorum culpam alij tranſmittentur ad monaſterium ſic collapſum, in dicto monaſterio, de quo alij aſſumpti fuerunt, vel in diuerſis aliis monaſteriis religione vigentibus, vbi eorum conditio valeat reformari per præſidentes eoſdem, prout expeditius fuerit, eadem auctoritate Apoſtolicâ collocentur.*

III. *Monachi cum venia Prælatis licitè extra ad negotia.* TERTIÒ, quamuis S.P. Monaſterium ita voluerit conſtrui, *vt non ſit neceſſitas Monachis vagandi foras, quia omninò non expedit animabus eorum;* ex ipſâ tamen Regula docemur, licitè quandoque Fratres poſſe (*Cap. 66.*) egredi. Hinc caput L. eſt, *De fratribus, qui longè ab oratorio laborant, aut in viâ ſunt.* Cap. LI. *De fratribus, qui non ſatis longè proficiſcuntur.* Et cap. LXVII. *De fratribus in viâ directis.* Quod ue puteтur fuiſſe valdè rarum, voluit, *Semper ad Orationem vltimam* (*Cap. 67.*) *operis Dei commemorationem omnium abſentium fieri.* Quin & ipſe ſanctiſſimus Pater Monachos ſuos ad Sanctimoniales cuiuſdam vici non longè à monaſterio, *pro exhortandis animabus crebrò mittere ſolebat,* quò & ipſum iuiſſe certum eſt: cùm *non minimus multitudo hominum ad fidem Dei ab idolorum cultu eius exhortatione conuerſa ſit.* (*NOVITIATVS. Gregor. Dialog. lib. 2. cap. 19.*) Cum Superioris ergo veniâ, licet noſtris ad negotia quæcumque: atque etiam ad recreationes, ſiue pro conſeruandâ, ſiue pro recuperandâ ſanitate, monaſterio exire. (*Etiam ad recreationes.*) Vnde & S. Baſilius cùm præſcripſiſſet: *Quòd neque frequenter, neque temerè extra monaſterium exire Monachus debeat,* ſubdit: (*Baſil. conſt. Monaſt. cap. 8.*) *Neque verò propterea perpetuò eſt tanquam in cuſtodiâ permanendum: ſed quandocumque & res poſcit, & conſcientia non reprehendit, liberè eſt fidenterq́; prodeundum.*

IV. *Ad generale Studium, Benedictina cap. 7.* QVARTÒ, ex *Benedictinâ* conſtat, Monachos poſſe mitti ad generalia ſeu ſolemnia ſtudia, quod omninò fieri Pontifex mandat. Ex hiſtoriis in Ordine noſtro vſitatum fuiſſe diſcimus, vt ad prædicandũ & euangelizandum gẽtibus Monachi noſtri tranſmitterentur; cuius fructum tot iam regiones ſibi in Domino gratulantur; hodieque etiam floret Miſſio Anglicana, è quâ nonnulli recẽter non verbo tantùm, ſed etiam profuſo ſanguine, illuſtre teſtimonium veritati dederunt. (*& Apoſtolatum, cuius & in Anglia hodie fructus.*)

V. *Ad aliud eiuſdem Ordinis Monaſterium.* QVINTÒ, Neque inuſitatum in Ordine noſtro, Religioſos ex vno monaſterio in aliud tranſmittere, ſiue vt ibidem aliquo fungantur officio, ſiue vt Nouitiatum peragant, aut ſtudeant, ſiue vt ibidem ſimpliciter degant. Quod commune potiſſimùm iis monaſteriis, quæ in vnum Congregationis corpus redacta, vt membra ſibi inuicem ſuccurrunt: quamuis ſinguli certo in loco ſuam firmauerint Stabilitatem. De (*Quæ fuit primorum Ciſtercienſium praxis.*) Ordine Ciſtercienſi ſcribit Chryſoſtomus Henriquez: primis illius Ordinis Patribus id fuiſſe in vſu: nam ſæpe Monachos ſuos ad diuerſas & diſſitas orbis partes mittere conſueuerunt. (*Henriq. not ad Menol. Ciſt. 6. April.*) Imò tunc temporis nullum certum aut firmum locum habebant, ſed modò in Galliâ, modò in Italiâ, modò in Noruegiâ conuerſabantur, & ad nutum Superiorum mittebantur, remittebantur, & reuocabantur. Patet hæc praxis ex eo, quod S. Bernardo accidiſſe refert Cæſarius. Cùm enim vir quidam diues & nobilis ei dixiſſet: *Domine ſi nõ me terreret illa cõſuetudo, quam intellexi eſſe in Ordine veſtro, ſcilicet quòd venientes ad vos, indifferenter ad diuerſas mittitis regiones, ego me vobis redderem in continenti.* (*S. Bernardi dum illum vrget. Cæſar. lib. 1. cap. 16.*) Vir Sanctus reſpondit: *Ego ſub conditione te non recipiam.* Idem Cæſarius alibi ait: *Talis eſt conſuetudo Ordinis Ciſtercienſis, vt noſtis, quatenus eis, à quibus mittuntur, contradicere non liceat.* (*Idem homil. 7 poſt Pentecoſt.*) Sed ipſe Bernardus hîc de ſe, & pro ſe loquatur: *Sed quæris forſitan, inquiens mihi: Quid ergò tu de Stabilitate tuâ facis, quam apud Ciſtertium* (*Bern. Epiſt. 7.*)

firma-

NOVITIATVS. Et illo ipſo ſe defendit.

firmaſti, & nunc alibi habitas? Ad quod reſpondeo: Ego quidem Ciſtertienſis Monachus, ibidem profeſſus, ab Abbate meo, vbi nunc habito, miſſus ſum; ſed miſſus in pace, miſſus iuxto CONSVETVDINEM, & COMMVNEM INSTITVTIONEM.

Conformis doctrina S. Benedicti. Cap. 61.

Neque verò deuiat hęc inſtitutio à mẽte noſtri Inſtitutoris, qui peregrinum Monachum, *ſi pro hoſpite voluerit habitare in monaſterio, & contentus fuerit conſuetudine loci quam inuenerit*, iubet ſuſcipi *quanto tempore cupit*. Atque etiam de *noto monaſterio Monachum ad habitandum ſuſcipi* permittit, *cùm conſenſu Abbatis eius, aut litteris commendatitiis*. Burſfeldenſes præſcribunt, quomodo agendum cum Religioſis ad aliquod monaſterium animo illic commorandi, venientibus. Pleniſſimè verò Caſſinẽſes mutationum harum vtilitatem & formam prȩſcribunt. *Sicut*, inquiunt, *Prælatorum, ita & Fratrum noſtræ Congregationis diſcreta mutatio, plerumq; vtilis, & neceſſaria eſt.*

Mutationũ modus, vtilitas. Cærim. Burſf. diſt. 3. cap. 28. Caſſinen. conſt. part. 2. cap. 4.

Quid ſuppoſitum in ſit Stabilitas.

Has porrò mutationes iam pridem in Ordine frequentatas præ oculis habentes, quos ſuperiori Diſquiſitione citauimus auctores, *Stabilitatem* definierunt perſeuerantiam in Monachatu, aut ſtatu religioſo: eam neutiquam reſtringentes ad perpetuam in vno monaſterio commorationem. Vnde Panormitanus, & apud eum Innocentius ſentiunt, quod *ex cauſâ vrgenti & probabili Abbas poſſit* concedere vni Monacho, vt ſtet in perpetuum extra clauſtrum. Nam vt dicit Abbas: *Vbicumque fuerit Monachus, dummodò ſit ſub obedientiâ Abbatis, ſemper fingitur eſſe in clauſtro.*

In c. ex reſcripto de iureiur. nu. 3. 4. & 5. Arg. c. inſinuante qui cle. vel vo. in cap. cùm illorum de ſent. excom.

Quibus modis violetur votum Stabilitatis.

Sed remanet quæſtio, quando *Stabilitatis* votum violetur? De quâ quidem audiendus hîc S. Bernardus, ita ſcribens: *Præſcribat*, inquit, *proinde Stabilitatis pactum omni deinceps remiſſo deſcenſui, contentioſo diſceſſui, vago & curioſo diſcurſui, totius denique inconſtantiæ leuitati; non tamen his quæ in profeſſionis ſerie ſequuntur, morũ videlicet conuerſioni, & obedientiæ, quæ ſecundùm regulam fit.*

Hæc autem nonnihil illuſtranda ſunt.

I. *Per reditum ad ſæculum.*

PRIMVM ait, *ſtabilitas præſcripſit remiſſo deſcenſui*, per quem primò vetat reditum ad ſæculum, ſecũdò ad monaſterium vel Ordinem laxiorem. *A bono*, inquit Bernardus, *quod ſemel quis vouerit, deſcendere non licet: & ad hoc mutare locum quem ſibi quiſque delegerit, & cui ſe ſuâ voluntate & voce firmauerit, omninò non conſulo, ſed nec S. Papa Gregorius: Ait enim: Perfecti quiq; magnâ ſe diſcretionis ſubtilitate cõſpiciunt, ne ad deteriora vnquam vel in opere, vel in cogitatione dilabãtur.*

Ibid. *quod nefas.*

II. *Per tranſitum ad ſtrictius monaſterium inconſulto Superiore.*

SECVNDÒ, per contentioſum diſceſſum, Bernardum intelligere arbitror, cùm quis ad ęquale aut ſtrictius monaſterium tranſit abſque conſilio, auctoritate & licentiâ Superioris; hæc enim ſaltem petenda eſt, quamuis non obtineretur. Talis autem diſceſſus plerumq; lites, contentiones, rixas ac ſcandala gignit. Et notæ ſunt quæ inter Cluniacenſes, Ciſtertienſes, Prȩmonſtratenſes hac occaſione natȩ ſunt difficultates. De quibus ſæpè B. Bernardus.

Bern. Epiſt. 7. 65. 66. 67. 68. & 293. Item de præcept. & diſpenſ. cap. 20.

III. *Per diſcurſum vagum & curioſum.*

TERTIÒ, Præſcribit *Stabilitas* vago & curioſo diſcurſui, quod alter Bernardus Caſſinenſis Abbas ita interpretatur. *Intelligo*, inquit, *vagum diſcurſum, quem nulla neceſſitas, nulla obedientia, nulla loci certitudo metitur. Curioſum autem, qui vel vt delectabilia, & oculis placentia videat, aut ſuæ curæ voluptuosè deſeruiat, aut fabulis intendat, abhorret monaſterium, & hac curâ illectus diſcurrit per mundum.* Sic ille. Meritò proinde ab eodem dictum, Stabilitatis votum à Legiſlatore noſtro introductum contra Gyrouagos ſiue Circumcelliones, alibi ſuis coloribus depictos. Magnus Baſilius frequentiorem egreſſum Stabilitati contrarium à diabolo ſuggeri affirmat. *Illud*, inquit, *cauendum eſt, vt nequaquam quouis prætextu viſendorum, conueniendorumque fratrum, crebrò monaſterio velimus egredi: ſiquidem diabolicum quoque illud commentum eſt, quando huiuſmodi artificio vti aduerſarius ſolet, ad diſciplinæ noſtræ ſtabilitatem, ordinemque religioſæ huius vitæ labefactandum, peruertendumque, atque hoc modo nos voluptatum illecebris illectos, variis, iiſque inſtabilitatis cogitationibus facere obnoxios ſtudet. Quod cùm ita ſit, amplexenda nobis magnâ ex parte quies eſt, & in ſuo cuique aſſignato loco ad habitandum fortiter perdurandum, qui videlicet hoc ipſo animi ſui ſtabilitatem faciat.* Sic ille. Aduerte prætereà Clementem VIII. in Bullâ de *Caſuum reſeruatione*, inter eos referre, *nocturnam & furtiuam clauſtri egreſſionem*. Vbi Pontifex ſupponit, huiuſmodi egreſſionem eſſe grauis reatus.

Bernard. Caſſin. part. 1. Spec. c. 6.

Baſil. conſt. Monaſt. cap. 8. *Qui plerumq; fit inſtinctu diaboli.*

IV. *Stabilitati aduerſatur inconſtans, & ſine cauſâ tranſitus ad aliud monaſterium.*

QVARTÒ. Præſcribit *Stabilitas* inconſtantiæ leuitati, quam intelligo cum aliquis abſque iuſta cauſâ ex ſolâ mentis mobilitate, inconſtantiâ & leuitate, aliud monaſterium petit, non potens vno loco diu conſiſtere. Qui enim ægritudine animi laborant: migrando de loco ad locum effugere illam ſtudent, ſed vbique ſeipſos inueniunt, ſeipſos circumferunt, niſi quòd deteriorem facit ipſa mobilitas, vnde de talibus dicere licet:

Sine vllâ fruge.

Horat. lib. 1. epiſt. 11.

Cælum, non animum mutant, qui trans mare currunt.

Et illud Ciceronis: *Fit magna mutatio loci, non ingenij.* Nec minùs acutè quàm verè in hanc rem S. Chryſoſtomus: Οὐ τόπος, ἀλλὰ τρόπος. *Non locus, ſed mores. Impoſſibile eſt*, ait Bernardus, *hominem figere in vno animum ſuum, qui non in aliquo loco affixerit*

Cic. orat. pro Quintio.

Bern. Epiſt. ad Fratres de mont. Dei.

corpus

corpus ſuum. Hinc prouidè ſtatutum in Conc. Anglicano I. referente S. Bedâ, *Vt Monachi non migrarent de loco ad locum, hoc eſt, de monaſterio ad monaſterium, niſi per dimiſſionem proprij Abbatis, ſed in eâ permaneant obedientiâ, quam tempore ſuæ conuerſionis promiſerunt.*

Beda lib. 4. hiſtor. Angl. c. 5.

V. QVINTÒ denique, Non debet *Stabilitas* præſcribere morum conuerſioni & obedientiæ, quæ ſecundùm Regulam fit. Nam (vt exponit Bernardus) *ſi hæc alicubi pro improbitate nimirū atque irreligioſitate cohabitātium obtineri fortè nequiuerint, duce ſpiritu libertatis tranſire indubitanter ſuadeo ad locum B alium, vbi non impediatur homo reddere Deo vota ſua, quæ diſtinxerunt labia ſua. Equidem cum ſanctō ſanctus eris, & cum peruerſo peruerteris.* Atque eodem ferè modo alibi ſoluit hanc quæſtionem. *Quæri, inquit, à me poteſt, quo pacto illos recipiam & retineam, qui de aliis monaſteriis fracto Stabilitatis voto, & contempto ſeniorum imperio, ad noſtrum Ordinem veniunt? Ad quod quidem breuis reſponſio: hac enim ratione illos ſuſcipimus, quoniam non putamus eſſe malum, ſi vota labiorum ſuorū, quo in locis ſuis potuerunt quidem promittere, ſed nequaquam perſoluere, Deo qui vbique C eſt, vbicumque poterunt, reddant; & ſolūm ruptæ ſtabilitatis damna reliquorum regularium præceptorum integrâ obſeruatione compenſent.* Sic ille. Sed hoc ipſum quoque cum diſcretione faciendum. Nam & *in terrâ Hus* aliquando Iob inuenitur, *& ſicut lilium inter ſpinas, & ſic amica inter filias.* Et nonnumquam talis multùm meretur, inſtar illius quem Dominus commendans, dicebat: *Scio vbi habitas, vbi ſedes eſt ſatanæ, & tenes nomen meum, & non negaſti fidem meam.*

Stabilitas non præſcribat morum conuerſioni. Bernard. de præcep. & diſpenſ. cap. 20. Pſal. 65. Pſal. 17. Bernard. Epiſt. 7. Subinde licet tranſire ad alium Ordinem. Sed prudenter ac diſcretè. Iob. 1. Cant. 2. Apoc. 2.

Quæ porrò conducant ad *Stabilitatem* tum cordis tum corporis fouendam, exponunt Bernardus Caſſinenſis, Turrecremata, Dionyſius Carthuſianus de profeſſione monaſticâ.

Bern. Caſſ. in Spec. part. 1. c. 1. Turrecr. in Reg. tr. 118. Carthuſ. de prof. Mo. naſt. art 5.

Optimè autem de *Stabilitate* dixit Baſilius: *Oportet vt qui ſe ad vitæ monaſticæ rationem contulerit, is ſtabili, firmo, immobiliſque voluntatis conſtantiâ ſit, iudicioque huiuſmodi, quod à malevolis ſpiritibus, neque attentari poſſit, neque loco pelli. Animi verò firmitate tantâ, vt ad mortem vſque, martyrum conſtantiam præſeferat, cùm in diuinis præceptis retinendis, tum obedientiâ aduerſus magiſtros ſuos conſeruandâ. Siquidem hoc totius vitæ huius inſtituti caput eſt.*

Baſil. conſtit. monaſt. c. 20. Stabilitas inculcatur.

DISQVISITIO V.

Quid morum Conuerſio?

VOTVM hoc, quòd cùm Canonicis Regularibus, Præmonſtratenſibus, & Carthuſianis nobis commune eſt, non A vno modo ab Auctoribus explicatur. Cùm enim duplex ſit *morum conuerſio*, Prior à peccato ad gratiam, poſterior à gratiâ ad virtutem, ab imperfectionibus ad perfectionem, à moribus & actibus ſæculi, ad mores & conuerſationem religioſam, piam, & ſanctam: poteſt votum hoc vel de priore tantùm, vel de ſolâ poſteriore, vel de vtraque ſimul intelligi, atque ita diuerſimodè, & ſatis intricatè Interpretes aliqui loquuntur. S. Anſelmus in carmine ſuo de *mundi contemptu*, & *Monachorum vitâ*, ita votum hoc explicat.

NOVITIATVS. Auctores non vniformiter Conuerſionem morum exponunt. S. Anſelmi duplex explicatio.

Vouiſtis fratres. Vouiſtis, veſtra rogamus
Vt ſitis ſolliciti reddere vota Deo.
In maieſtatem diuinam peccat abundè,
Quiſquis quæ nō vult reddere, voto vouet.
Vouiſtis Domino, veſtros cōuertere mores,
Iam non peccetis, ſit modus & vitiis.
Nunc humilis viuat, qui vixerat ante ſuperbus,
Sit caſtus, quiſquis luxurioſus erat.
Quærebat cenſus aliquis? captabat honores?
Huic iam vileſcant cenſus, honoſque ſibi.
Gaudebat dapibus, gaudebat diuite menſâ?
Nunc tenuem victum ſobria cœna dabit.

Et plura ſubiicit in eandem ſententiam, tandemque ita concludit.

Hac veniam fratres cōuerſio vera meretur.
Hæc valet offenſum flectere vita Deum.

Vbi animaduertere eſt, miſceri priorem & poſteriorem morum conuerſionem. Simili modo exponit Carthuſianus; cùm enim dixiſſet ſuperbiam, iracundiam, aliaque vitia, in humilitatem, manſuetudinem, aliaſque virtutes conuertendas, ſubiunxit, ad *morum conuerſionem* pertinere, *ſingulas vires animæ reformare, in verbis & actibus ordinatum conſiſtere, interiores exterioreſq; ſenſus* D *comprimere: quatenus ſicut Religioſus totum quod eſt & habet, in animâ & corpore, à Deo accepit, ſic totum hoc ad Dei cultum, amorem & honorem conuertat, nec aliquid ſui relinquat ſibi.* Sic ille. Noſter verò Walloncapellius ita ſcribit: Mores conuertimus, cùm ſtudemus odiſſe quod fuimus, & amare incipimus, quod eſſe debemus. Quoties ad meliora conuertimur, quoties exteriori vetuſtate depoſitâ, in Domini ſeruitute, noui hominis alacritate iuueneſcimus, & quoties ad feruorem animi de tepore, ad continentiam de voluptate tranſimus. E Paucis, ſi poſteriora relinquentes, in anteriora toti feramur.

Quam & alij ſecuti ſunt. Carth. lib. de profeſſ. monach. art. 6. Walloncap. Inſtit. Monaſt. lib 3. cap. 7.

Verùm hæc, vt idem Auctor fatetur, generalia ſunt, nec facilè hinc Monachi intelligent, ad quæ per *Conuerſionem morum* teneantur; & ante eum B. Aelredus de *Conuerſione morum* loquens, ait: *Si ad virtutes confugimus, vt verbi gratiâ, qui hactenus ſuperbus, deinceps humilis; qui hactenus iracundus,*

Id nimis in genere. Aelred. in Spec. charitat. lib. 3. cap. 35.

NOVITIATVS.

dus, deinceps leuis inueniatur; dicimus profectò quia hæc morum conuerſio non tam ex Regulâ S. BENEDICTI *Monachis, quàm ex Euangelio omnibus indicitur Chriſtianis.* Qui deinde *Conuerſionem morum* conſiſtere ait, *in cibi, potuſque paruâ, vilique quantitate, veſtium aſperitate, ieiuniorum ac vigiliarum afflictione, quotidiani operis contritione, & ceteris talibus, quæ in ipsâ Regulâ à* B. BENEDICTO *inſtituta inueniuntur.*

Conuerſionē morum in quo ponat Aelredus.

Huius voti antiquitas.

Vt autem in particulari magis explicemus, in quo hæc *morum Conuerſio* conſiſtat: prænotandum, votum hoc eſſe antiquiſſimum, à priſcis etiam Monachis edi ſolitū. Nam quod Dionyſius Areopagita ſcribit, Sacerdotem futuro Monacho exponere *perfectiſſimam vitam*, illudque apertè conteſtari, *oportere illum medio longè antecellere:* quid aliud eſt, quàm *morum Conuerſio*, quæ à mediâ ſæcularium vitâ recedens, ad perfectiorem tendit? Hanc enim ita definit Petrus Sutor, vt ſit obligatio quædam, quâ vouens ſeipſum ad ſæcularem conuerſationem deſerendam, & vitam ſecundùm inſtitutionem Regularem dirigēdam, perpetuò ligat. Similiter Turrecremata ait: Per *morum Conuerſionem* Monachus obligat ſe, vt non ſæculariter viuat, ſed mores ſuos ſecūdùm Regulam dirigat. Ex vi ergo huius voti, vt ait præcitatus Sutor, Religioſus PRIMÒ tenetur non ſolùm deſerere mundanam vitam, quæ ſcilicet voluptatibus, deliciis, vanitatibuſq́, indulget, (ad hoc enim omnes tenētur) ſed etiam ſęcularem conuerſationē deſtituere, veſtē mutare, & ſub habitu regulari, regularem vitā agere.

Dionyſ. de Eccleſ. hierarch. cap. 6. part. 2.

Definitio.

Petr Sutor. de vit. Carthuſ. lib. 2. tract. 5. c. 1.

Turrecre. tract. 129 in Reg. S. Bened.

I. *Obligat ad omnimodā ſæculi renunciationem.*

II *Ad exactā Regulæ obſeruantiam.*

DEINDE debet Regulam, ſiue regularē, quàm ſuſcepit inſtitutionem obſeruare, & ſecundùm eam mores componere, actuſq́; ſuos ad vitā dirigere. Vnde ſecundùm Doctorem Angelicum, contra *morum conuerſionem* facit: *Si vel ea quæ ſunt præcepta in Regulâ, trāſgrediatur, vel etiam contemnat Regulam: ſecundùm eam dirigere actus ſuos omninò recuſans.* Quare obligatur ſeruare ea, quæ vitæ monaſticæ ſunt ſubſtantialia, & inſuper illa quæ in Regulâ præcipiuntur, tanquam ad eſſentialium obſeruationem neceſſaria, & ſine quibus illa ſeruari nequeūt.

S. Thom. Quodlib. 1. art. 20.

III. *Ab bonas conſuetudines ipſius loci.*

TERTIÒ, vt Wallōcapellius notauit, votum *conuerſionis morum* obligat ad illas corporales obſeruationes, quæ ſecundùm Regulam obſeruabantur eo tēpore, quo profeſſio facta eſt. *Quamdiu* (inquit S. Bernardus) *ſui quiſq́, loci vſus bonos ſeruat, haud dubiè, quin ſecundùm Regulam viuat, quoniam quidē boni vſus, à Regulâ non diſcordant. Quiſquis ergò tenet, quod teneri inuenerit bonum, profectò viuit, ſicut promittit.* Porrò horum omnium obſeruationē requiri à Religioſis, docet ſancta Synodus Trident. præcipiens, *vt omnes Regulares tam viri, quàm mulieres ad Regulam, quam profeſſi ſunt, vitam inſtituant, ac componant; maximè ad ea, quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionē pertinent, vt obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, & ſi quæ alia ſunt alicuius Regulæ & Ordinis vota peculiaria, ad eorum reſpectiuè eſſentiam, nec non communem vitam, victum & veſtitum obſeruanda, pertinentia fideliter obſeruent.*

Wallon. cap. vbi ſupra.

Bernard. de præcept. & diſp. c. 20.

Vt Trident. ſtatuit.

Trident. Synod ſeſſ. 25. cap. 1.

Requiritur à Religioſo ſtudium conuertendi mores.

Aduertendum prætereà, voto iſto non voueri perfectam *morum conuerſionem*, quaſi factam; ſed tantùm de conuertendis moribus ſtudium: atque ita non ſtatim præuaricatorem huius voti cenſendum, qui in aliquo à Regulâ fuerit lapſus, ſed tum primùm cùm fructus tædio, vel animo vel facto, ſciens & prudens relinquit ſtudium, conatumq́ue mores ſuos conuertendi, & ſecundùm Regulam viuendi. Hanc materiam pluribus proſequitur Sanchez, *tom. 2. in Decalogum*, vbi ait; Religioſum peccare venialiter, qui proponit non ſeruare alia, præter ea ad quæ tenetur ex voto vel pręcepto Regulæ, aut Superiorum ſub mortali, licet ob periculum tranſgreſſionis votorum, & non perſeuerandi, poſſit eſſe mortale. Eſſet autem hoc propoſitum peccatum mortale, ſi ipſa conſilia, quibus ad perfectionem peruenitur, contemnerentur. Quod fit, ſi contemnatur Deus, conſiliorum auctor & inſpirator, & homo non vult ſubiici ei, & conſiliis ab eo traditis. Aut ſi quis conſilia tanquam vana & inutilia amplecti nollet. Peccat pręterea mortaliter Religioſus, ſi ſeruans Regulam & vota, intendat non attingere perfectionem vitæ religioſæ, neque finem per illam intentum. Licet enim non teneatur ipſam perfectionem attingere, tenetur tamen nō habere actū contrarium, qualis eſt propoſitum non attingēdi per talia media finem intentum. Fruſtra enim apponeret media, cum intentione repugnante fini, ad quem talia media ordinantur. Ita docet Corduba.

Quibus caſibus in hoc delinquat.

Sanchez lib. 6. cap. 5.

Subinde etiam mortaliter.

Corduba in Reg. S. Franciſ. c. 1. q. 1.

Quæ perficiant Conuerſionem.

Ad perfectionem autem huius voti ſpectat, *A ſæculi Actibus ſe prorſus facere alienum*, intellectu & affectu à creaturis ſe auertere, & toto corde ſe conuertere ad ad Creatorem, ſicut ſcriptum eſt: *Conuertimini ad me in toto corde veſtro.* Planè non ſufficit Monacho mutaſſe locum, contemptibilem habitum aſſumpſiſſe, deferre tonſuram altam, coronam latam. Vnde Bernardus ait. *Corporis conuerſio ſi ſola fuerit, erit nulla: forma quidem conuerſionis eſt iſta, non veritas vacuam virtute gerens ſpeciem pietatis.* Subiicit deinde, in quo vera conuerſio conſiſtat: *Attende ſolerter quid diligas, quid metuas, vnde gaudeas aut contriſteris. Conuertatur proinde amor tuus, vt nihil omnino diligas niſi ipſum, aut certè propter ipſum. Conuertatur*

Reg. cap. 4.

Ioel. cap. 2.

Bernard. ſerm. 1. in cap. ieiunij.

Vera conuerſio in quo conſiſtat.

tatur

tatur etiam ad ipſum timor tuus, quia peruerſus eſt timor omnis, quo metuis aliquid præter eum, aut non propter eum. Sic & gaudium tuum & triſtitia æquè conuertatur ad ipſum. Hoc autem ita fiet, ſi non niſi ſecundùm eum doleas aut læteris. Hæc Bernardus.

DISQVISITIO VI.

Cur Paupertatis, & Caſtitatis in Profeſſionis formulâ nulla fiat mentio?

Pleriq; Ordines non exprimunt Paupertatem & Caſtitatem.

CVM ad Religioſi ſtatus ſubſtantiam nõ minùs pertineant vota *Paupertatis* & *Caſtitatis*, quàm Obedientiæ, mirari meritò quiſpiam poſſet, cur illa non ſimiliter exprimantur. Hoc autem multis Ordinibus commune eſt, nam in Regulâ S. Baſilij ſola mentio fit profeſſionis *virginitatis*. Et alibi ſcribit: *Virorum profeſſionem non nouimus præter eos, qui ſeipſos Monachorum Ordini addixerunt, qui tacitè videntur cælibatum admiſiſſe.* De ſuo autem Ordine Petrus Dorlandus ait: Nos Carthuſienſes, ſed & Cluniacenſes, & Camaldulenſes, & Ciſtertienſes, & Canonici Regulares, nec *Paupertatis*, nec *Caſtitatis* votum palam emittimus. Et quidem de Ordinibus ſub S. P. BENEDICTI Regulâ militantibus plana eſt ratio, cur id faciant; quòd nimirùm formulam in ipsâ Regulâ vtcumque expreſſam ſeruare voluerint. Quæ etiam ratio militat in Carthuſianis, de quibus Petrus Sutor: Quæris, inquit, cur expreſſis aliis, taceantur *Caſtitas* & *Paupertas*. Ad quod tibi redditur cauſſa, quoniam illum profitendi modum animaduerterunt in Benedictinâ Regulâ, capitulo 58. contineri, quam magnâ ex parte ſectari voluerunt Carthuſiani. Sed nec Præmonſtratenſes in ſuâ profeſſione *Caſtitatis* aut *Paupertatis* meminerunt, prout eſt videre apud Seruatium Lairuelz *tom.* 2. *Catechiſmi Nouitiorum*. Carmelitæ verò & Prædicatores, vt ex eorum colligitur Conſtitutionibus, ſolam promittunt *Obediētiam*. Prout etiam Eremitæ Auguſtiniani, ſaltem in primâ Inſtitutione. Innocentius enim IV. hanc illis profitendi præſcribit formam. *Ego N. facio profeſſionem & promitto Obedientiam Deo & B. Mariæ Virgini, & tibi Priori Generali Ordinis Eremitarum, tuiſque ſucceſſoribus vſque ad mortem, ſecundùm Regulam B. Auguſtini, & Conſtitutiones fratrum ipſius Ordinis.* Poſterioribus autem temporibus, videntur reliqua duo Vota adiecisse. Iordanus enim de Saxoniâ referens formam profeſſionis, in fine adiicit *Viuere ſine proprio, & in Caſtitate*, atque: *Iſti itaq; profeſſores profitentur explicitè non ſolùm Obedientiam, ſed omnia tria ſubſtantialia Religionis.* Quæ etiam formula exprimitur in Conſtitutionibus eiuſdem Ordinis *part.* 2. *cap.* 30.

Baſil. reg. fuſ. diſp. 15. Epiſt. 2 ad Amphiloc. can. 19.

Dorland. Serm. de ſignif. habit. Carthuſ.

Benedictini.

Carthuſiani.

Petr. Sut. lib. 1 de vit. Carthuſ. tr. 3. cap. 11.

Præmonſtratenſes. Lairuelz. lect. 123.

Aliqui ſolã promittunt Obedientiam.

Stat. Carm. ſub Ioan. Soreth par. 6. Conſt. Prædic. diſt. 1. cap. 15. Litt. Innoc. IV. anno 1253.

Auguſtiniani poſtea duo vota adiecerunt. Iordan. in vit. frat. Ord. Erem. S. Auguſt. lib. 2 c. 14.

NOVITIATVS.

Cur illa duo omiſſa.

Sed inquirendum modò, cur plerique Ordines duorũ horum votorum in Monaſticæ profeſſionis formula mētionem non faciant? Reſpondet Boerius, profitentem monachatũ, ſiue ſtabilitatem Ordinis, per conſequens etiam *Continentiam*, & *Paupertatem* promittere, nam vt Innocentius III. ait: *Abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia Caſtitatis, adeò eſt annexa Regulæ monachali, vt contra eam nec ſummus Pontifex poſſit licentiã indulgere. Simili modo*, inquit Boerius, *Ordinãdi Clerici cum ſacros recipiunt Ordines, continentiam tacitè profitētur.* Quibus adde Honorium III. definiuiſſe eum, qui vltrã annum *habitum Monachalem in monaſterio detulerit, ad carentiam proprij, & continentiam, ac alias Regulares obſeruantias teneri.* Vouentur ergò hæc implicitè. Sed in quonam votorum hæc continentur.

Extra. de ſtat. Monach. Cap. Cum ad monaſterium.

Vouentur implicitè.

Extra. de Regularib. Cap. ex parte.

Bernard. Caſſin in Spec. part. 1. cap. 10.

Quidam cenſent contineri ſub voto conuerſionis morum.

PRIMÒ, Bernardus Caſſinenſis ait: *Abdicatio proprietatis, & obſeruatio continentiæ ſalutaris, in morum conuerſione includũtur; Quæ plenè non ſeruaretur, ſi is qui proprij corporis poteſtatem non habet, proprietatem de rebus omnino non abdicaret, ita quod nullam rem retineat Monachus, niſi quam Abbas dederit, aut ſcientet permiſerit. Nec poteſt habere matrimonium, aut ſine tranſgreſſione voti continentiam violare.* Sic ille. Quem ſequitur Boerius, allegans Romanum Pontificem volētem quodammodo comprehendere ſpecies ſub genere, in titulo Iuris non dixiſſe: *De continentiâ, & paupertate coniugatorum*, ſed, de *Conuerſione Coniugatorum*, quo titulo agit de Religioſâ coniugatorum profeſſione. *Et iuris*, ait, *explorati exiſtit, quod qui renuntiat vni, renũtiat omnibus quæ ſequuntur ex illo: & qui vnum dicit, dicit omnia quæ ſequuntur ex illo.* Eiuſdem ſententiæ eſt Petrus Dorlandus, dicens: Sub morum cõuerſione has duas virtutes (*Caſtitatis* & *Paupertatis*) in veritate tenemus. Qui enim veteres mores perfectè conuertit, nec luxuriæ ſeruit, nec auaritiæ: quæ duo vitia capitalia ad veterem hominem pertinere ſciuntur. Morum ergo cõuerſio, dum promittitur, dum promiſſa cõpletur, non ſolùm duarum, ſed virtutum omnium culmen apprehenditur. Similiter & noſter Carolus Fernandus ait: Beatiſſimus BENEDICTVS in profeſſione, quam ipſe digeſſit, nec *Caſtitatem* nominat, nec *Paupertatem*, nam *morum conuerſio vtramq; congruenter includit.* Porrò quod ad paupertatem pertinet, ſummâ cum ſeueritate Pater ſanctus prohibet, ne proprium Monachus habeat. Quòd autem pertinet ad Caſtitatem, ieiunia certa, & carnium inſtituit abſtinentiam, quæ duo caſtitati conſeruandæ proſunt non minimum.

Et probant variè.

Lib. 3. Decretal. tit. 32.

Dorland. vbi ſuprà.

Addunt rationes, & congruentias.

Fernand. in Spec. lib. 1. cap. 27.

Digitized by Google

NOVITIATVS. *Alij dicunt Obedientiam ſub ſe alia vota continere.*

SECVNDÒ, reſpondet S. Thomas: *Votum Obedientia continet ſub ſe alia vota. Nam Religioſus etſi teneatur ex voto Continentiam ſeruare & Paupertatem, tamen hæc etiam ſub Obedientia cadunt.* Idem tenet Turrecremata, & Seruatius Lairuelz in *Catechiſmo Nouitiorum.* Et Petrus Sutor ait: Obedientia tam vniuerſalis eſt, vt quodam modo ceteras ſubſtantiales complectatur habenas. Atque hanc ſententiam neceſſe eſt ſequi eos, qui ſolam exprimunt Obedientiam.

S. Tho. 2. 2. q. 186. a. 8. in Corpor. Turr. tr. 130. in reg. S. Bened. Seruat. lect. 123. Sutor vbi ſuprà.

Neque verò deeſt congruentia cur S. BENEDICTVS ſolummodò expreſſerit *Stabilitatem, Conuerſionem morum*, & *Obedientiam.* Cùm enim quatuor Monachorum deſcripſerit genera, & ex iis Cœnobitarum ſolum ſuſceperit inſtruendum; hoc ipſum à reliquis, ipſis voluit diſtingui votis. *Stabilitate* enim diſtinguuntur à Gyrouagis, *Conuerſione* morum à Sarabaitis; *Obedientia* verò ab Anachoretis; vt obſeruatum à Bernardo Caſſinenſi.

Ratio cur S. Benedictus tria tantùm vota expreſſerit.

Bern. Caſſ. Spec. part. 1. cap. 1.

TRACTATVS VII.

DE VOTO PAVPERTATIS.

TRIPLEX *ille ſubſtantialium Votorum funiculus, quo ſe arctiùs diuinæ Maieſtati Religioſi alligant & obligant, ſuo hic loco & ordine tractationem exigere videtur; vt Profeſſionis ſuæ vim & naturam agnoſcentes, fideliter Domino reddant Vota, quæ diſtinxerunt labia eorum. Verùm cùm de Caſtitate vix quidquam peculiare Legifer noſter attulerit, quod eius obligationem monaſticæ vitæ terminis includi nimis quàm notum cenſuerit: & de Obedientiâ infrà Lib. VI. agendum ſit, ſupereſt tantùm* Paupertas, *ſiue abdicatio proprietatis. De hâc igitur, non omnia quidem, quæ Scholaſtici Doctores, vel moralis Theologiæ tractatores adferre ſolent, diſcutiemus; ſed ea dumtaxat, quæ ad S. P.* BENEDICTI *decreta, mentemque explicandam videbuntur opportuna. Erunt proinde Diſquiſitiones VII. quarum* Primâ *diſcutit, quid proprium, proprietas, peculium, opus peculiare?* Secunda, *Quæ nomine proprij interdicta?* Tertia, *Cur litteræ non ſcribendæ, vel recipiendæ citra Superioris veniam?* Quarta, *Quæ, & quales* Eulogiæ? Quinta, *Cur proprietas vitium nequiſſimum dicta?* Sexta, *Quæ proprietariorum pœnæ?* Septima, *Quomodo neceſſaria diſtribuenda?*

DISQVISITIO I.

Quid proprium, proprietas, peculium, Opus peculiare.

Reg. cap. 33.

QVOD *non debeant Monachi proprium aliquid habere,* S. BENEDICTI expreſſa ſententia eſt. Vnde quid *proprium*, & affinia ei ſignificent vocabula, meritò hîc diſcutimus.

I. *Quid ſit proprium.*

PRIMÒ. *Proprium*, vt ait, Nonius Marcellus, *eſt ſuum vniuſcuiuſque*; Perotto ſic dictum, quod maximè *propè* ſit: Varro Caprino prælio: *Non virtutem propriam mortalibus fecit; cetera promiſcuè voluit communia habere.* Marcus Tullius: *Et noſter Plato, magis etiam quàm Lycurgus, omnia qui prorſus iubet eſſe communia, nequis ciuis propriam, aut ſuam rem vllam addiceret.*

Cicer. lib. 4. de Repub.

II. *Quid proprietas apud Iuriſconſultos.*

SECVNDÒ. *Proprietas* vocabulum eſt à Iureconſultis, diſtinguendorum definiendorumque dominiorum cauſsâ, cõfictum: id eſt, in quo vſusfructus ineſt. Vnde vſusfructus pars dominij appellatur, *l. 3. ff. de vſufruct.* Cùm igitur dominium vſufructu deminutum ſignificare vellent, *Proprietatem* dixerunt, vt patet ex *tit. de vſufruct.* locis innumeris, in quibus vſusfructus proprietati opponitur. Aliàs diſtinguunt in proprietatem nudam & proprietatem plenam: nudam dixerunt, quæ vſufructu deminuta eſt: plenam verò, quæ vſumfructum in ſe haberet. Sed non ita in noſtrâ materiâ hæc vocabula accipiuntur: in

Duplex, nuda & plena.

quâ,

Sanch. to. 1. moral. lib. 7. cap. 18. num. 25. *Sumitur aliter in hâc materiâ.*

quâ, vt Thomas Sãchez ait, nomine *proprij* intelligitur non ſolùm dominium, & proprietas rei, ſed etiam vſus iuris, & vſusfructus poſſeſſio, & adminiſtratio, prout ſunt quid iuris, non autem prout ſunt quid facti. Nam qui facti tantùm detentionem, vſum, adminiſtrationem, vel poſſeſſionem habet, nihil proprium retinet, quia illud habet nutu, & voluntate, aut nomine alterius, vt notat Nauarrus. Qui autem hæc habet prout ſunt iuris, adminiſtrat & diſponit de illis pro ſuo arbitratu, abſque alterius conſenſu & voluntate.

Nauarr. comm. 2. de regul. num. 15.

III. *Quid voce peculij intelligendum.* Siluest. V. peculium I.

TERTIÒ. *Peculium*, vt Silueſter ait, eſt quaſi pecunia puſilla, vel puſillum patrimonium *ff. de peculio l. depoſiti.* Et aliquando ſignificat omne patrimonium cuiuſlibet hominis, etiam liberi; vt *ff. ad Trebell. l. cogi.* Et eſt peculium puſilla ſubſtantia, vel pecunia ſeparata à rebus, & ratiociniis patris aut domini, data vel promiſſa filio vel ſeruo. Cùm autem filiusfamilias habeat plenum dominium in peculio caſtrenſi & quaſi caſtrenſi; ita vt tota proprietas, & vſusfructus & adminiſtratio horum bonorum ſit penes illum; & aduentitij ſit Dominus directus, ſiue proprietarius (quamuis careat vſufructu & vtilitate, ſub patriâ poteſtate conſtitutus.) hinc eſt quod Monachis (qui filiisfamilias & ſeruis in aliquibus æquiparantur) interdictum quoque ſit *peculium.* Auctor vitæ ſancti Fulgentij Ruſpenſis: *Dicebat frequenter non debere, nec poſſe Monachum iudicari, cui voluntas habere priuatum* PECVLIVM *perſuaſerit.* Lateranenſe Conc. ſub Alexandro III. *Monachi* PECVLIVM *non permittantur habere. Qui verò* PECVLIVM *habuerit*, &c. Et: *quin cum* PECVLIO *inuentus fuerit*, &c. Petrus Damiani: *Cùm ſancti Patres in clericalis* PECVLII *condemnationem non diſſonent.* Et deinceps: *Quiſquis ergo Clericus proprietatis conatur habere* PECVLIVM, *non valet Apoſtolorum tenere veſtigia.* Item: *Peculij proprietas facit vt Clerici ſui Pontificis dedignentur imperium.* Et hoc vocari ſolet *Peculium iniuſtum*, quod à Monacho ſine licentiâ Superioris poſſidetur. Quare *iuſtum* dicitur *peculium*, in quo Religioſus tantùm habet adminiſtrationem & vſum, dependenter tamen à voluntate Prælati: diciturque peculium, ex ſimilitudine ad peculium profectitium, vt notauit Nauarrus. Nam ſicut filiusfamilias peculium habens profectitium, non habet dominium, neque ius aliquod ciuile; ſed tantùm adminiſtrationem & negotiationem bonorum patris cui ſubeſt: ſic Monachus dicitur habere peculium Monaſticum, ex eo quòd habeat adminiſtrationem bonorum monaſterij, vel aliqua alia bona ſuis propriis vſibus deputata, dependenter tamen à voluntate prælati. Quatenus autem à Prælato hoc peculium poſſit concedi, vide apud Thomam à Ieſu Comment. in Cap. *Non dicatis.*

Monachi eius incapaces vt filijfamilias.

Seuerè interdictum. Lateran. Patr. 280. part. 1. c. 10.

Opuſc. XXIV. c. 4.

Cap. 5.

Peculium iuſtũ quatenus Religioſo conceditur.

Nauarr. comm. 1. de regul. n. 14.

NOVITIATVS.

part. 4. cap. 5. & 6.

IV. *Vitium peculiare, pro proprio.* Cap. 55.

QVARTÒ. Proprium S. BENEDICTO quoque dicitur VITIVM PECVLIARE. *Vt hoc*, inquit, VITIVM PECVLIARE *radicitus amputetur, dentur ab Abbate omnia neceſſaria.* Ibidem & hoc inculcat: *Lecta frequenter ab Abbate ſcrutanda ſunt, propter* OPVS PECVLIARE *ne inueniatur.* Nomenclaturam hanc ex Caſſiano hauſit, qui ait: *Inter quos* (Ægypti Monachos) *nullũ* PECVLIARE OPVS, *non dicam effectu, ſed ne cogitatione quidem ab aliquo penitus affectatur.* Et infrà: *Operis peculiaris præſumptio, philargyria contagio, affectus atque poſſeſſio rerum ſuperfluarum, quæ à ceteris fratribus non habentur; extraordinaria ac furtiua cibi refectio*, enumerantur inter illa quæ plagis, vel expulſione purgantur. Quid autem ſit *opus peculiare* alibi explicat: Nam cùm dixiſſet proprietarium excogitare, qualiter vnum ſaltem denarium acquirere poſſit, ſubiungit: *Tunc* PECVLIARE OPVS, *quod exerceat Abbate inſcio, ſollicitâ mente perquirit. Quod vendens clam, & optato tandem potitus nummo, qualiter eum duplicet, acriùs vehementiusq; torquetur; vbi reponat, cuive illum credat, ambiguus.* Et S. Fructuoſus: *Peculiare opus inſtitutum eſt, vt nulla his* (fortè, *nullatenus*; apud Smaragdum legitur *nullus*, abſque *his*) *exerceat Monachus, quaſi ſibi propriè vendicandum, aut cuilibet, cùm voluerit, ſuâ præſumptione diſtribuendum.* Idem prohibuit Auguſtinus in Regulâ: *Nullus*, inquit, *ſibi aliquid operetur, ſed omnia opera veſtra in vnum fiant, maiori ſtudio, & feruentiori alacritate, quàm ſi vobis ſingulis faceretis propria.* S. Leander ſine addito, PECVLIARE nuncupat: *Peculiare*, inquit, *quòd in cœnobiis pro magno habetur crimine, tu pro grandi euita contagione.* Et Magiſter in Regulâ: *Aliquid* PECVLIARE *habere denegatur.* Item: *Si quod* PECVLIARE, *aut aliquid inuentum in aliquo fuerit, grandi eum Abbas & diuturna excommunicatione condemnet.* S. Gregorio dicitur *Peculiaritas*: *Fratri*, inquit, *& coëpiſcopo noſtro dicere ſtude, vt* PECVLIARITATEM *à quatuor aut quinque Monachis, ſtudioſiſſimè compeſcat. Quia ſi illic* PECVLIARITAS *à Monachis habetur*, &c. Sic & Fructuoſus: PECVLIARITAS *aut in vtenſilibus, aut in veſtimentis, aut quibuſlibet rebus viliſſimis ſaltem & abiectis omni modo vitetur.*

Caſſian lib. 4. cap. 14.

Ibid cap. 16.

Quid opus peculiare. Idem lib. 7. cap. 7.

Prohibetur. Fruct. in reg. cap. 6.

Aug. Reg. cap. 16.

Peculiare ſine addito, idem quod peculium. Leand. lib. de inſtit. Virg. c. 18. Reg. Magiſt. cap. 82.

Similiter peculiaritas. Greg. lib. 10. epiſt. 22.

Reg. Fruct. cap. 2.

NOVITIATVS.

DISQVISITIO II.

Quæ nomine PROPRII *interdicta?*

S. Benedictus accuratè tractat de eliminãdo proprio. Reg. cap. 33.

ACCVRATE omninò quæ proprietatis titulo cenſeantur prohibita, S.P.N. proſequitur. *Præcipuè*, inquit, *hoc vitium radicitus amputetur de Monaſterio, ne quis præſumat aliquid dare, aut accipere ſine iuſſione Abbatis, neque aliquid habere proprium.* Quia enim *radix omnium malorum eſt cupiditas*; ſecurim ad radicem arboris ponens, monet hoc vitium radicitus amputandum. Ita ſcilicet, vt nec in corde, nec in opere, nec in ore pullulet, vt Turrecremata obſeruauit. In corde, nihil interiùs concupiſcendo, in opere, nihil exteriùs tanquam proprium poſſidendo: in ore, nihil proprium nominando. Et quidem ſi è corde eradicetur cupiditas, euulſi planè erunt omnes proprietatis ſurculi, nec opere poſſidebitur, quod corde non fuerit concupitum: nec prodibit ex ore, ſi non fuit in corde; quia *ex abundantiâ cordis os loquitur*. Vnde Gregorius ait: *Multum Petrus & Andreas dimiſit, quando vterque etiam deſideria habendi dereliquit. Multum dimiſit, qui cum re poſſeſſâ etiam concupiſcentiis renunciauit.* Sed vide, mi Lector, vt ſtirpitus hoc vitium exſcindat; quaſi enim non ſatis eſſet dixiſſe: *Neque aliquid habere proprium*; fortiùs inculcat, dicens: *Nullam omninò rem.* Q. D. inquit Bernardus Caſſinenſis, *dummodò res ſit, illam tibi excludo. Et quòd* OMNINO, id eſt, *per nullum modum habeas.* Et ne modica pro nihilo reputari dicas, addit: *Neque codicem, neque tabulas, neque graphium.* Nec hîc ſiſtit, ſed addit: *Nihil omninò. Mira*, inquit idem Bernardus, *huius vitij eradicatio & amputatio, vbi eſt tam frequens negationis inculcatio.*

1. Tim. 6.

A corde, opere, & ore proſcribit. Turrecre. tract. 92. in Reg. S. Bened.

Matth. 12.

Greg. homil. 5. in Euang.

Quod frequenti negatione repetit.

B

C

D

Triplicem docet abnegationem tribus votis reſpondentem.

Animaduerſione dignum puto, hoc capite omnimodam doceri abnegationem, rerum ſcilicet, corporis, & animæ: quæ per ſubſtãtialia vota in Religione promittitur. Ad Paupertatem enim ſpectat, *nihil habere proprium.* Ad Caſtitatem verò & Obedientiam, quod ſequitur. *Quippe quibus nec* CORPORA *ſua, nec* VOLVNTATES *licet habere in propriâ poteſtate.* Per Caſtitatem enim, *corpus*; per Obedientiam, *voluntas* Deo immolatur: atque adeò totum hominem Deo ſubiicit. De quo alibi S. BENEDICTVS: Qui anguſtam viam arripientes, *non ſuo* ARBITRIO *viuentes, vel deſideriis ſuis, & voluptatibus obedientes; ſed ambulantes alieno iudicio & imperio, in cœnobiis degentes, Abbatem ſibi præeſſe deſiderant.*

E

Cap. 5.

Quippe cauſſalis particula.

Quamquam, ſi particula illa, *quippe*, quæ cauſſalis plerumque eſt, attendatur, cum Turrecremata dici poſſit, hîc aſſignari

A quodammodo rationẽ amputationis proprietatis rerum extrinſecarũ: quia ſi corpora & voluntates in propriâ non licet habere poteſtate, cùm Monachus iam ſit mũdo mortuus, multò minùs debet habere quidquam proprij rerum exteriorum. Et confirmari poteſt hæc expoſitio ex cap. *non dicatis*, vbi dicit: *Cùm huius noſtræ Congregationis fratres non ſolùm facultatibus, vel voluntatibus propriis in ipſâ Ordinis ſuſceptione renunciauerint, & ſe per promiſſam Obedientiam penitus aliorum poteſtati, & imperiis in Chriſto & pro Chriſto ſubdiderint: certum eſt eos nihil habere, poſſidere, dare, vel accipere ſine Superioris licentiâ debere.* Vbi ex Obedientiâ, velut à maiore ad minus, infert abdicationem proprij; q. d. ſi non licet habere propriam voluntatem, multò minùs aliquod bonum externum.

Eâ hic videtur S. Benedictus vti ratione. 12. q. 1.

Iam vt S. BENEDICTI mentem penitiùs intelligamus, notandum expreſsè ab eo prohiberi, Ne quis præſumat ſine licentiâ Abbatis,

Quæ in cauſâ proprij Monachis interdicat.

Aliquid { Habere / Dare / Accipere / Dicere } Proprium

1. *Habere aliquid proprium.*

PRIMÒ, prohibetur aliquid *habere proprium*: nam ex vi voti paupertatis, auctore Leſſio, tenetur, vt nihil velit habere, poſſidere, vel vti tanquam proprium, id eſt, affectu retinendi iure ſuo, ſeu independenter à voluntate Superioris. Expreſſit idipſum ferè S. Iſidorus: *Monachi*, inquit, *nihil peculiare ſibi facere audeant: neque in ſuis cellulis quidquam quod ad victum, vel ad quamlibet rem aliam pertineat, ſine regulari diſpenſatione habere vel poſſidere præſumant.* Præcipuè autem Religioſis interdictum apud ſe pecuniam habere, quod antiquiſſimum, & apud multos Religioſos lege cautum; idque iuſtiſſimis rationibus fusè demonſtrat Nigronus.

Leſſ. de Iuſtic. lib. 2. cap. 4.

Iſid. Reg. Monach. cap. 19.

Præcipuè pecuniam.

Nigron. ad Reg. 7. com. Soc.

Debet inſuper Monachus eſſe paratus exui poſſeſſione & vſu, omni momẽto, quo ſuperior iuſſerit, quia non poteſt hæc retinere, niſi cum dependentiâ à voluntate ſuperioris, alioquin eſſet proprietarius, vt conſtat ex cap. *Cùm ad Monaſterium.* Proinde qui petenti Superiori rem aliquam denegauerit, nec paratus eſt reddere, aut qui ne auferatur, occultauerit, etiamſi illam anteà cùm eius facultate obtinuerit, peccat. Vnde Auguſtinus ait: *Quòd ſi aliquis rem ſibi collatam celauerit, furti iudicio cõdemnetur.* Et hinc peculiares iam olim hodieque in Religioſis Congregationibus prohibitæ *Claues*. Caſſianus enim tanquam miſerabiles deplorat, *qui in cœnobiis commorantes, ac ſub Abbatis curâ & ſolicitudine conſtituti*;

Nec quidquam retinere inſcio Superiore.

Vel occultare.

Auguſt. in Reg. cap. 10.

Prohibitæ claues peculiares.

Caſſ. lib. 4. cap. 15.

tuti; peculiares circumferunt claues. S. Cæſarius: *Armariolum, vel quamlibet clauſuram nullus habeat.* Et vt alios à Nigrono recenſitos prætercam; ſtatuunt noſtri Caſſinenſes: *Claues ad capſas, ſeu ſcabella, ſeu vbilibet, nullus ex fratribus habeat ſine licentiâ, præter Priorem clauſtralem.* Nec porrò opus claue, vbi omnia communia: & proprietatem quodammodo redolet, ſerâ & claue quidquam obſeratum tenere.

Cæſar. in reg. nu. 3. Nigron. ad reg. XI. com. n. 9. Caſſin. in cap. 22.

Item vſurpatio ſupellectilis vel domeſticæ rei.

Adhæc, illicitum Religioſo quidquam communis ſupellectilis vel domeſticæ rei ſibi vſurpare; non tantùm per furtum & appropriationem, ſed nc quidem ad rem vtendam, aut vt rei vſum ſibi vendicet, contra ſuperioris voluntatem. Quod expreſſum in Regulâ Pauli & Stephani: *Nulli liceat vel veſtimentum, vel calceamentum, aut tabulas, vel cuiuſcumque rei paruiſſima, tam nouum quàm vetus: nec quidquam quod alteri fratri datum fuerit, prauâ præſumptione contingere ad vtendum.* Et Pachomius ſtatuit: *Nullus de horto tollat olera, niſi ab hortulano acceperit.* Item: *Palmarum folia, vnde texuntur ſporta nemo ſuo iure tollat, abſque eo cui palmæ ſunt credita.* Regula Orientalis: *Nemo ſuum quidquam vindicet, neque vllus aliquid peculiariter vſurpet, ſed habeant omnia communia.*

Reg. Paul. & Steph. cap. 27.
Pachom. in Reg. n. 38. 39. 40. & 42.
In Concil. Reg. cap. 41 § 19.

Vetat S. Benedictus aliquid dare.

II. SECVNDÒ, Prohibet S. BENEDICTVS aliquid DARE, quo nomine intelligas omnẽ, quæ præter ſuperioris voluntatem fit, alienationem. Regula Orientalis: *Sine Seniorum verbo & auctoritate, nullus frater accipiat aliquid aut det:* Et Regula Cuiuſdam ad Virgines: *Nulla dare aut accipere, niſi Abbatiſſâ ordinante præſumat.* Exſtat quoque Conſtitutio Clemẽtis VIII. vetans Religioſos munera largiri externis, quam alij explicarũt.

Reg. Cuiuſdam c. 17.
Clem. 8. conſt. de larg. num.

Diſtribuere præter mentem Prælati.

Quod Officiales ſpectat, qui eſt diſpenſator aliquarum rerum, vt ait Leſſius, non poteſt eas diſtribuere pro ſuo arbitratu, ſed ſolùm ex præcepto & mente Superioris; ita vt non det alia, nec plura vel pauciora, nec meliora vel deteriora, quàm ſcit Superiorem velle: quâ parte enim recedit à mente Superioris, incurrit in vitium proprietatis; nam ita diſpenſat ac ſi eſſet Dominus, & ab alterius arbitrio non penderet: Hinc Cellerario S. Legiſlator præcipit, vt *omnia menſuratè faciat, & ſecundùm iuſſionem Abbatis.* His adde non poſſe Religioſum expendere quidquam in res illicitas, aut vauas, etiamſi Superior id ei permitteret. Nam iura & Canones non concedunt adminiſtrationem Regularibus, niſi ad res neceſſarias, vtiles, aut honeſtas; prohibent autem ad vanas & illicitas. De quo vide R.mum Antonium Perez pluribus diſſerentem.

Leſſ. vbi ſuprà.
Reg cap. 31.
Expendere inutiliter & in vana.
Perez in c. 33. Reg. S Bened. dub. 4. Pach. art. 45 in pœnis breu. art. 14.

Commodare.

Similiter prohibitum mutuò aut commodatò DARE, etiam ex ijs, quorum vſus Religioſo permiſſus. Iam olim id in Monaſterijs cautum. S. Pachomius: *Mutare de his, quæ à Præpoſito acceperit, nemo audebit.* S. Baſilius: *Si quis permutauerit aliquid cum aliquo, & dederit præter mentem Abbatis, ſit ſine benedictione.* Regula Pauli & Stephani: *Nec inter ſe fratribus liceat id quod de communi quiſquam acceperit, niſi permiſſu Prioris cum alio Fratre, quaſi peculiari amore mutuare.* Et Iſidorus præſcribit: *Cùm alio Fratre quidpiam commutare, niſi Abbas vel Præpoſitus iuſſerit, nulli licebit.* Similiter Regula Cuiuſdam ad Virgines: *In veſtimento, aut in qualibet re nihil dare aut commodare cuiquam præſumat, niſi tantùm ſi ab Abbatiſſâ illi fuerit ordinatum.*

NOVITIATVS.
Reg. Pauli & Steph. cap. 27.
Reg. Iſid. cap. 19.
Reg. Cuiuſdam c. 17.

Prohibet accipere aliquid ſine Superioris licentiâ.

III. TERTIÒ, à S. BENEDICTO prohibitum aliquid ACCIPERE, ſiue ab externis, ſiue domeſticis, abſq; Superioris licẽtiâ: Sicut enim non poteſt quidquam retinere ſine illius conſenſu, ita nec acquirere. Colligitur ex Innocentio III. dicente: *Si quidquam alicui fuerit ſpecialiter deſtinatum, non præſumat illud accipere, ſed Abbati vel Priori, aut Cellerario aſſignetur.* Alluſit ad cap. 54. Regulæ S. BENEDICTI. Idem ſtatuit S. Pachomius: *Nemo ab altero accipiat quidquam.* Vetat quoque Orſieſius, ne Monachus à Fratribus vel amicis penitus aliquid accipiat, *non tunicam, non palliolum, non aliam quamlibet rem.* S. Baſilius in pœnis breuibus: *Si quis dederit foras aliquid, aut acceperit præter voluntatem Abbatis, excommunicetur.* Iſidorus quoque: *Qui occultè ab aliquo litteras, vel aliquod munus acceperit,* &c. Fructuoſus: *Munus quodlibet, ſine epiſtolas nemo Monachus accipiat.* Idem ſtatuunt Regulæ Orientalis & Cuiuſdam iam citatæ, & poſteriores Ordines, quos recenſet Nigronus.

D. cap. cum ad Monaſterium.
Pachom. art. 58.
Orſieſ. inſt. Monaſt.
Baſil. at. 38.
Iſid. Reg. cap. 17.
Fruct. in reg. cap. 8.

Vetat ſuum aliquid dicere.

IV. QVARTÒ, vetat S. BENEDICTVS, *ne quiſquam* SVVM *eſſe aliquid* DICAT. Profluxit id ex primorum Chriſtianorum more, de quo Lucas in Actis: *Nec quiſquam eorum aliquid* SVVM *eſſe dicebat*, retentum à Monachis, illiſque Regularũ auctoritate præſcriptum. Legendus Baſilius, in *Regulis* breuioribus, *interrog. 35. & 85.* Item Regula S. Auguſtini *cap. 1.* & ex eo Regula Tarnatenſis, *cap. 14.* Aurelianus Arelatenſis in Regulâ Monachorum *cap. 25.* Regula Ferreoli *cap. 10.* Regula S. Fructuoſi *cap. 4.* quo pœnitentia decernitur illi infligenda, qui dixerit, *codex meus, tabula mea.* Caſſianus autem tradit, etiam *in ijs Monaſterijs in quibus aliqua remiſſiùs indulgentur, hanc regulam ſtrictiſſimè ſeruari, vt ne verbo quidem audeat quis dicere aliquid* SVVM, *magnumque ſit crimen ex ore Monachi proceſſiſſe, Codicẽ meum, tabulas meas, graphium meum, tunicam meam, caligas meas; proque hoc dignâ pœnitentiâ ſatisfacturus ſit, ſi caſu aliquo per ſubreptionem, vel ignorantiam huiuſ-*

Reg. c. 33. Act. 4.
Et pœna decreta in præuaricantes.
Caſſ. lib. 4. Inſt. cap. 13.

Digitized by Google

NOVITIATVS.

huiuſmodi verbum de ore eius effugerit. Exaggerat idem, Regula Cuiuſdam, diſtincta ab illa quæ eſt Serui Dei ad Sorores, ita ſtatuens: *Qui dixerit, meum eſt hoc aut illud, peccauit coram Deo, niſi tantùm per obreptionem ſermonis: ſed pro hoc ipſo tamen veniam petat à Deo; & caueat de reliquo, & ne iterare audeat.*

Meum & Tuum proſcribenda. Bleſ. in opuſc. de amicit. c. 10. al. Pub. Mim.

Hinc S. Columbanus in pœnitẽtiali: *Meum & tuum dixit, ſex plogis*, ſupple puniatur. Non malè Bleſenſis: *Feliciſſimam vitam agerent homines, ſi hæc duo verba de medio tollerentur*, MEVM, & TVVM. Quod diſticho hoc neſcio quis expreſſit:

Si duo de noſtris tollas Pronomina *rebus,*
Prælia ceſſarent: pax ſine lite foret.

Quale peccatũ vſurpaſſe. Turrecre. tract. 92. in Reg. S. Bened.

Si quæras, quale peccatum ſit dicere, *Liber meus*. Reſpondet Turrecremata, non eſſe mortale; ſi ex lapſu linguæ proferatur. Eſſe autem ſi ex propoſito & animo aſſeueratiuo, quod eſt propriè dicere: nimirùm ſi ex affectu proprietarij. Excuſat etiam à peccato hunc loquendi modum, ſi de vſu nudo ac licito intelligatur, Aluarus Pelagius. Sed legendi de hoc puncto, qui de caſibus conſcientiæ ex profeſſo tractant.

Pelag. lib. 2. de planc. Eccl. c. 67.

DISQVISITIO III.

Cur litteræ non ſcribendæ, vel recipiendæ citra Superioris veniam?

AD proprietatis abdicationem, & deuotæ Paupertatis cultum, ſpectat quoque caput Regulæ noſtræ LIV. quo Legiſlator noſter ſtatuit: *Nullatenus liceat Monacho nec à parentibus ſuis, nec à quoquam hominum, nec ſibi inuicem* LITTERAS, *aut eulogias, vel qualibet munuſcula accipere, aut dare, ſine præcepto Abbatis ſui*. Quæ verba duplicem facient Diſquiſitionem; quarum prior, cur prohibita litterarum ſcriptio aut acceptio? poſterior, quid Eulogiæ? Quod autem priorem ſpectat, clancularia litterarum acceptio & miſſitatio interdicta.

Litterarum furtiua receptio & ſcriptio interdicta.

I. *Ad vitandam ſæcularium familiaritatem.*

PRIMÒ, quòd per has nimia cum ſæcularibus ineatur communicatio, & familiaris quædam cum abſente ſermocinatio.

II. *Ad ſolitudinis & ſilentij obſeruantiam.*

SECVNDÒ, cùm Monachi ſolitudini, & ſilentio maximè ſtudere debeant, ex hoc capite commendata rarior epiſtolarum exaratio, à quâ & abſtinendum Bernardus ſacro quadrageſimæ tempore putauit, & amico etiam conatus eſt perſuadere. *Quando*, inquit, *ſuum tempus ſilentium habebit, ſi hos etiam ſacros dies quadrageſimæ noſtræ ſibi vendicet confabulatio? eaque ipſa tantò occupatior quantò laborioſior? dum non quidem præſentes alterutrum dicere leuiter valemus quæ volumus: ſed abſentibus neceſſe eſt, nobis inuicem di-*

Bern. epiſt. 89.

A *ligenter dictare quæ vel petimus ab inuicem vel petimur? Dum ergo abſens cogito, dicto, ſcriptito, mittoque quod præſens legas; rogo vbi otium, vbi ſilentij quies? Sed hæc, inquies, omnia facere potes in ſilentio, mirùm ſi ex ſententiâ hoc reſpondeas. Quantus enim tumultus in mẽte dictantium, vbi multitudo perſtrepit dictionum, vbi orationum varietas, & diuerſitas ſententiarum concurrit; vbi ſæpe reſpuitur quod occurrit, & requiritur quod excidit; vbi quid pulchrius ſecundùm litteram, quid conſequentius ſecundùm ſententiam, quid planius propter*
B *intelligentiam, quid vtilius ad conſcientiam; quid denique cui vel poſt vel ante ponatur, intentiſſimè attendatur, multaq; alia quæ à doctis in huiuſmodi curioſiùs obſeruantur. Et tu mihi dices, in hoc eſſe quietem? tu hoc etiamſi lingua ſileat, ſilentium nominabis?* Hæc ibi Bernardus.

B. Bernardus in Quadrageſima Epiſtolis abſtinendum cenſet.

Æquale periculum à tranſmiſſis litteris formidandum. Illæ enim parẽtum, propinquorum, relictæ patriæ, & ſodalium memoriam refricant. Vnde Maches ſolitarius, vt Caſſianus auctor eſt, cùm grandem litterarum faſciculum à ſuis recepiſſet;
C multa ſecum voluens & reuoluẽs, inquietudinem quoque veritus, & à ſuauiſſimâ contemplatione non ferens auelli; ſtatuit ne quidem ipſum faſciculum reſignare, atque vt cum constrictum ſuſceperat, in ignem proiecit, dicens: *Ite cogitationes patriæ pariter concremamini, nec me vlteriùs ad illa quæ fugi, reuocare tentetis.*

Maches litteras ſuorum ſibi miſſas exurit. Caſſian. lib. 5. Inſt. cap. 19.

TERTIÒ, litteris præſertim furtiuis mẽs & voluntas propria ſcribentis indicatur, eaque plerumque petuntur vel præſtantur, quæ Superior conſcius negaret. Notum eſt miſerabile Sabiniani Diaconi ex-
D emplum, cuius cum ſacra Virgine per furtiuos codicillos deteſtanda commercia S. Hieronymus multis deplorat.

III. *Periculum à litteris clancularijs.* Hieron. Epiſt. 48.

QVARTÒ, epiſtolis inſeri, vel adiungi poſſunt munuſcula, quorum clandeſtinâ receptione Paupertatis puritatem temerari manifeſtum. Huc reſpexerit, vt opinor, Nauarrus, qui ad proprietatis vitium ſpectare ait, litteras dare; vel accipere citra conſenſum aut licentiam Superioris. Et hinc eſt, quod monaſticis legibus litteræ, & munuſcula ſimul interdicantur. Vn-
E de Auguſtinus: *Quicumque in tantum progreſſus fuerit malum, vt occultè ab aliquo litteras, vel quodlibet munus acceperit; ſi hoc vltro confiteatur, parcatur illi & oretur pro eo: ſi autem deprehenditur & conuincitur, ſecundùm arbitrium Presbyteri vel Præpoſiti grauiùs emendetur.* Quæ & in ſuam Regulam tranſtulit Cæſarius Arelatenſis, & ex eo Donatus *cap.* 53. Fructuoſus: *Munus denique quodlibet, ſiue Epiſtolas nemo Monachus accipiat.* Regula Tarnantenſis: *Qui litteras, vel munuſcula*

IV. *Adiungi poſſunt munuſcula.* Nauarr. comm. 2. de regul. n. 13. *Quæ ſimul cum litteris vetita.* Auguſt. in Regulâ. *Pœna in tranſgreſſores.* Cæſar. in Reg. c. 23. Fruct. in Reg. cap. Reg. Tar. cap. 18.

Digitized by Google

Etiamſi, qui ſolas litteras ſcribunt, vel recipiunt. Pœn. breu. num. 49. Reg. Cæſar. ad Monac. cap. 25. Columb. in pœnis

nuſcula cuiuſcumque accipere præſumpſerit, ſi non ſtatim à quo accepit, & quæ accepit, publicaueris, diſtrictioni ſeueriſſimæ ſubiacebit. Sed & ſine munuſculis prohibitum vltrò citroque litterarum commercium. Hinc in pœnis apud Baſilium: *Si quis inuentus fuerit* SCRIBERE, *aut accipere ſine Archimandritæ ſcientiâ, ſit excommunicatus.* Regula Cæſarij: *Præcipuè epiſtolas ſine ſcientiâ Abbatis nec accipiat, nec tranſmittat.* S. quoque Columbanus in huiuſmodi litterarum ſcriptorem aut receptorem pœnam decernit: *Si*, inquit, *epiſtolam cuiuſcumque ſuſceperit, ſi tribuere præſumpſerit ſine Abbate, ſuperpoſitione:* nempe emendetur. Deſumptum ex Caſſiano, qui huiuſmodi ſpirituali animaduerſioni ſubdit.

Caſſian. lib. 4. cap. 16.

Caſſinenſium prudens in has re decretum. Caſſin. in cap. 54. n. 3.

Prudenter admodum Caſſinenſes Patres, ad hunc Regulæ textum decernunt: *Si quâ vtili & honeſtâ cauſſâ, volunt Fratres ſcribere litteras, habitâ priùs ſcribendi licentiâ, ſcribant. Deinde litteras apertas deferant Prælatis: quas mandamus ab ipſis Prælatis legi, ſubſcribi & ſignari. Similiter & qui ipſas recipiũt, antequam ipſas legant, clauſas præſentent Prælato ſuo: quas volumus omninò & iubemus Prælatum legere, vel eo abſente vicem eius gerentem, & ſi videbitur ſibi, Fratribus, quibus directæ ſunt, reddat.*

Cui alij Ordines ſubſcribunt. Can. S. Saluat conſt. c. 14. §. 4. Cler. S. Pauli in inſt. nou. c. 6. Correct. Minim. c. 10. §. 107.

Quæ praxis & aliorum Ordinum decretis confirmata eſt, nam vt omittam noſtros Montis Oliueti, & Cæleſtinos, ſimilis conſtitutio eſt Canonicorum Regularium S. Saluatoris, & Clericorum S. Pauli, Minimorum S. Franciſci de Paulâ, & Societatis Ieſu, vt apud Nigronum, Tract. aſcet. XII. cap. 2. legere eſt.

DISQVISITIO IV.

Quæ & quales Eulogiæ?

Quid Eulogiæ.

CVM litteris, & munuſculis, vt vidimus, ſimul etiam EVLOGIAS S. BENEDICTVS clam accipi vetuit. Videndum proinde hîc quidnam per EVLOGIAS intelligatur, quàm variæ illæ fuerint, & quis earum vſus.

I. *Genus Communionis apud veteres.* Albaſpin. lib. 1. de veter. eccleſ. rit. obſeruat. 8.

PRIMÒ, annotat Gabriel Albaſpinæus, Aurelianenſis Epiſcopus: Genus quoddam fuiſſe Communionis apud antiquos ideò inſtitutum, vt abſentibus pars aliqua & ſocietas eſſet cum Epiſcopo & ceteris fidelibus, qui in matrice eccleſiâ (vt vocant) morarentur. Nam cùm per vicos & pagos ſparſi & diffuſi ex eâdem non poſſent ſumere communione, cuperentque ſemper vnionis Chriſtianæ, & Chriſti corporis ſpeciem quam poſſent maximam retinere, ſolemniſſimis diebus & feſtiuis, ex matrice per parochias, benedictus mittebatur panis, ex cuius perceptione communitas quæ inter omnes fideles eiuſdem Diœceſis intercedere debet, intelligebatur, & repræſentabatur. Tanta enim apud eos huiuſce Communionis & ſocietatis erat religio, vt ſi vna Euchariſtia, id eſt, ab vno Epiſcopo conſecrata toti orbi ſufficere, & ex eâ vniuerſâ Eccleſiâ communicare potuiſſet, non aliâ, neque alio Sacerdote vſi fuiſſent. Ita ille. Qui exiſtimat eos qui in matricibus feſtos dies agerent, ex ipſis *Eulogijs*, quæ per vicos mitterentur, deguſtaſſe. Id enim ad perfectam & intimam vnionem exprimendam deſiderari videbatur.

NOVITIATVS.

Ad declarandam veram fidelium vnionem.

Quibus panis benedictus dabatur.

Sed & antequam ea conſuetudo per vicos *Eulogias* mittendi inualeſceret, in vnaquaque tamen eccleſiâ panis benedictus inter fideles diuidebatur, id eſt, ex oblationibus partes aliquæ in ipſis ſacris, fidelibus offerebãtur, quæ oblationes per benedictionem, *Eulogiæ* nuncupabantur. Exſtat porrò de his *Eulogijs* antiquus canon Pij Papæ & Martyris titulo inſcriptus, his verbis: *Vt de oblationibus quæ offeruntur à populo, & conſecrationibus quæ ſuperſunt, vel de panibus quos deferunt fideles ad Eccleſiam vel certè de ſuis Presbyter conuenienter partes inciſas habeat in vaſe nitido, & conuenienti; vt poſt miſſarum ſolemnia, qui communicare non fuerint parati,* EVLOGIAS *omni die Dominica, & in diebus feſtis exinde accipiant, quæ cum benedictione prius faciat.* Hæc Canon, quem explicans Baronius, ait; à Melchiade fuiſſe inſtitutum, vt panem huiuſmodi fermentatum ab Epiſcopo ſingulorum titulorum Presbyteri acciperent, vt qui ſacratiſſimâ Euchariſtiâ minimè communicaſſent, hoc ſaltem alio communionis ſigno cenſerentur eſſe fideles. Quare in Laodiceno Concilio ſancitum fuit: *Sanctas oblationes ad vicem* EVLOGIARVM *per feſtiuitatem paſchalem ad alias parochias mitti minimè oportere.* Idq; ideò, quòd eâ die omnis populus, non *Eulogijs*, ſed Euchariſtiâ communicare deberet.

Tom. 1. conc. ſub Pio Cod. quinque librorum lib. 2. cap. 117.

Baron. ann. Chriſti 313. num. 52.

Maximè cum non ſumebant SS. Euchariſtiam. Concil. Laod. c. 14. poſterioris edit.

Eulogiarũ benedictio quando. Honor. in gem. animæ cap. 67. Conc. Matiſc. c. 50. Burchard. lib. 5. c. 31. Greg. Turon. lib. 5. hiſt. Franc. c. 14. Reg. Mag. cap. 76.

Fiebat autem *Eulogiarum* benedictio quandoque poſt miſſam, vt auctor eſt Honorius, & patet ex Concilio Matiſconenſi apud Burchardum, vbi hæc leguntur: *Cantum eſt, finitâ miſſâ à Presbytero oblationes accipere.* Gregorius Turonenſis: *Poſt miſſas autem petijt, vt ei Eulogias dare deberemus.* De his etiam *Eulogijs* ita ſtatuit Regula Magiſtri: *Cùm Eulogiæ à Pontifice ſummo, vel à Sacerdotibus ſequentibus monaſterio aduenerint, mox Abbas oſculans tranſmiſſum Eulogiæ munus, & leuans ſecum omnibus qui ibi aſtant, orent dicentes hunc verſum: Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui, cum Gloriâ, & complens ſedeat.* Hæc citans Petrus

Rouerius,

NOVITIATVS.

Rou. illuſt. hiſt Reom. num. 31.

Rouerius, vtroque loco legit OBLAGIAS, quod an vocis corruptione, an nominis mutatione factum ſit, ambigit; niſi quod licet conijcere, ait, Ex *Eulogijs* primo factas *Eblogias*, ac deinde *Oblagias*, vnde hodieque Galli panem tenuiſſimum vocant OBLIES. Verùm Kilianus in Etymologico à Latinâ voce OBLATA deducit. Oblaet/ inquit, vetus, id eſt, Oblije/ eamque ſynonimo exponens Oblije / Outwel. Alij hîc ad Græcam vocem ὀβελίας ἄρτος confugiunt, quod nimirùm panes hi, vt Athenæus annotauit, Obolo venderentur, vel quod in Obelis, ſiue verubus aſſarentur, vnde ὀβελιαφόροι, qui illos panes ferebant in Bacchi pompis humeris impoſitos. Apud Græcos, vt Cabaſilas ſcriptum reliquit, Sacerdos ſacrificio peracto, oblatum panem, ex quo ſacrum panem abſcidit, in multa diuiſum tradit fidelibus, vt qui ſanctus ſit, eò quòd tēplo fuerit dedicatus & oblatus. Illi autem cum reuerentiâ ſuſcipiunt, & dexteram deoſculantur.

Oblies. Oblaet, Oblij.

Athen. lib. 3.

Cabaſil. cap. 53.

Eulogias hæreticis & excommunicatis non dabant.

Laod. can. 32.

Turonenſ. lib 8. hiſt. cap. 10.

Vit. Patr. lib. 5. libel. 15. num. 8.

Vt autem in ſignum communionis, & communicationis in eadem fide *Eulogiæ* exhibebantur, ita quoq; in Concilio Laodiceno ſtatuitur: *Quod non oporteat hæreticorum Eulogias accipere.* Vnde & excommunicati Epiſcopi *Eulogias* dare prohibebantur, vt videre eſt apud Gregorium Turonenſem de Vrſicino Cadurcenſi Epiſcopo excommunicato. Nec verò excommunicatis fas erat *Eulogias* accipere, vt facto ſuo oſtendit Abbas Arſenius: cui cùm fratres in Schiti nihil tranſmiſiſſent ex paucis, quas acceperāt, caricis, *non eſt egreſſus iuxta morem ad opus Dei cum Fratribus celebrandum, dicens: Excommunicaſtis me, vt non mihi daretis Eulogiam, quam tranſmiſit Dominus Fratribus, ex quâ ego non fui dignus accipere.* Qui porrò ab excommunicationis vinculo abſoluebantur, *Eulogijs* donabantur, vt legere eſt apud Gregorium Turonenſem, lib. 5. hiſt. cap. 14.

Apud Benedictinos frequens Eulogiarum vſus.

In antiq. Fuld. nu. 4.

Can. 68.

Ritus eas benedicendi, & ſumendi.

Vt verò ad noſtri Ordinis Monachos veniamus, videtur & apud ipſos *Eulogiarum* vſus frequens & quotidianus fuiſſe. Fuldenſes enim in ſupplici libello, quem Carolo Magno porrexerunt, ita habent: *Quod communicationem fracti panis ante cibum quotidie ſumere, non reſpuatur, ſecundùm exempla præcedentium Patrum.* Et in Aquiſgranenſi Concilio decernitur, *vt Eulogiæ Fratribus à Presbyteris in refectorio dentur.* In peruetuſto autem codice, qui ritus & cærimonias Affligenienſis noſtri Monaſterij deſcribit, particularis habetur praxis harum, vt puto, *Eulogiarum*, quam compendio hîc repræſento. Offerunt ſinguli Religioſorum in patena hoſtiam vnam, & aliquantum vini, vtrumque autem à Sacer- A dote cum Diacono & Subdiacono ad gradum Presbyterij ſtante ſuſcipitur. Ex omnibus autem oblatis hoſtijs vnam Sacerdos eligit, & ſeorſim ad conſecrandum ponit ſimiliter ex calice in quo omnium vinum receptum fuit, tantùm ſuo calici infundit, quantùm ad celebrationem miſſæ ſufficit, reliquum vini in piſcinâ mittitur. Hoſtiæ verò oblatę duabus pixidibus congruo loco extra altare poſitis immittuntur. Horâ autem prandij in refectorium deferuntur, & in menſâ ſuperiori ponun- B tur, quas datâ benedictione duo Sacerdotes, qui matutinalem ſcilicet & ſummam miſſam celebrarunt, ſingulis diſtribuunt, vnus in latere Abbatis, alter verò in latere Prioris. Sumuntur autem hoſtiæ hæ cum reuerentia aſſurgentibus his, qui eas accipiunt, eaſque manducantibus, antequam alia cibaria maſticētur. Reuerentiam quoque in ſuſcipiendis his *Eulogijs* requirebat S. Columbanus; *Eulogias*, inquit, *immundus accipiens, duodecim percuſſionibus emendetur.* Atque hîc erat publicus *Eulogiarum* vſus, C de quo non arbitror Sanctum BENEDICTVM agere.

Cum reuerentiâ.

Columb. Pœnitent.

II.

Eulogia ſumpta pro munuſculis.

Cap. 8. nu. 3.

SECVNDÒ, erat & aliud *Eulogiarum* genus priuatum, ad imitationem fortaſſe publici illius introductum, quo amici inter ſe vltro citroque munuſcula, quæ *Eulogias* vocabant, mittere atque accipere conſueuerunt; cuius quidem antiqui vſus exempla complura ſuppetunt, & inter alia S. Paulini Nolani Epiſcopi, & Auguſtini, vt in *Commentario ad vitam* S. BENEDICTI obſeruauimus.

III.

Eſculentis varijs.

Lib. 1. de vit Patr.

Pallad. cap. 31. Lauſiac. Heracl. cap 13.

1. Reg. 25.

D TERTIÒ, pręter panem, & alia quęcumque eſculenta *Eulogiarum* nomine cenſebantur; ſic in vitâ Frontonij diues mittens per camelos ex omnibus bonis, quibus famuli Dei poterant veſci, dicitur *Eulogias* ſubmiſiſſe, & cùm recepiſſet eoſdem camelos cum medietate tranſmiſſorum munerum; *tunc & ille amicos, & pauperes plures, ad prandium nobile vocat, eaſdemque Eulogias indigentibus diſtribuit, quas acceperat.* Et Palladius ſcribit, etiam *bellaria*, ſiue vt habet Heraclidis Paradiſus, *varia leguminum ge-* E *nera, nucum atque pomorum*, Fratribus in Eccleſiâ fuiſſe pro benedictione allata. Eodem modo Abigail accipiens *ducentos panes, & duos vtres vini, & quinque arietes coctos, & quinque ſata polentæ, & centum ligaturas vuæ paſſæ, & ducentas maſſas caricarum*, attulit ad Dauid, dicens: *Suſcipe benedictionem hanc, quam attulit ancilla tua.* Vbi Hebraicum הַבְּרָכָה *Habberachah.* LXX. tranſtulerunt: λαβὲ τὴν εὐλογίαν ταύτην. Eadem tam Hebræa quàm Græca vox occurrit 4. Reg. 5. 15. vbi Naaman à leprâ mundatus, ait: *Obſecro vt accipias benedictionem à ſeruo tuo.*

QVARTÒ,

IV. Eulogiæ pro reliquijs Sanctorum.

Greg. lib. 11. Epiſt. 49.

QVARTÒ, S. Gregorius *Eulogiarum* nomine etiam appellat illa munera, quæ ex reliquijs Sanctorum mittuntur. Eulogio enim Patriarchæ Alexandrino pro his gratias agens, ita ſcribit: *Eulogias verò S. Marci à beatiſſimâ fraternitate veſtrâ tranſmiſſas cum eâ charitate, quâ tranſmiſſæ ſunt, ſecundùm notitiam earum ſuſcepimus.* Alibi Latino vocabulo, eas BENEDICTIONES vocat: Dinamio enim Patricio ſcribens: *Tranſmiſimus*, inquit, *B. Petri Apoſtoli* BENEDICTIONEM, *crucem paruulam, cui de catenis eius beneficia ſunt inſerta.* Item Leontio Exconſuli: BENEDICTIONEM *vobis S. Apoſtolorum Principis, clauem ſacratiſſimi ſepulchri eius, in quâ* BENEDICTIO *de catenis illius eſt inſerta, tranſmiſimus.* Et * alibi ſæpiùs.

Lib. 8. Epiſt. 13.

Lib. 7. Epiſt. 34.

* Lib. 2. Epiſt. 47. Lib. 7. Epiſt. 54. Lib. 7. Epiſt. 118.

V. Et cuiuſuis generis dona.

Geneſ. 32. 20.

Geneſ. 33. 11.

Ioſue 15. 19.

1. Reg. 30.

QVINTÒ, *Eulogiarum* nomine cuiuſuis generis munuſcula deſignari ſolent, prout in ſacrâ ſcripturâ beneficia, dona, ac munera quælibet, *benedictiones* appellantur, Hebraicum enim בְּרָכָה *Berachah*, idem eſt quod Græcè *Eulogia:* ſic Iacob cùm dixiſſet: *Placabo* Eſau *muneribus quæ præcedunt* (erant autem greges ouium, arietum, camelorum, vaccarum, taurorum) cùm ad illum acceſſiſſet, dixit: *Suſcipe* BENEDICTIONEM *quam attuli tibi, & quam donauit mihi Deus.* Sic Axa petens à patre Caleb terram irriguam, aiebat: *Da mihi benedictionem.* Sic Dauid mittens dona de prædâ hoſtium Senioribus Iuda, dixit: *Accipite benedictionem.* Et alibi locis pluribus. S. Paulus 2. *Corinth.* 9. 5. *&* 6. *εὐλογίαν* ſumit pro *eleëmoſynis*, Syr. eſt *beneficentia.* Cur autem eleëmoſynas, munera & beneficentiam, *Eulogiam*, ſiue benedictionem vocauerint, duplex cauſſa eſt. Prior, quòd Patriarchæ, priſci fideles, & Eremitæ, alijque Sancti noui teſtamenti, ſua dona cum fauſtâ apprecatione, & benedictione communicabant. Poſterior, quod ſuauius & mollius tam dando, quàm petendo, donum quoduis vocetur *benedictio* potiùs quàm beneficentia. Sic enim & petentes & dantes donũ ſuum modeſtè extenuant. Vnde pauperes honeſti eleëmoſynam petentes, quaſi rem facilem & exiguam, vulgò petunt *benedictiones*, & diuites viciſſim eam dantes, quaſi rem paruam, vocant pariter *benedictionem.* Ita Cornelius in hunc locum.

Eleëmoſyna cur dicta à S. Paulo Eulogia?

S. Benedictus quas Eulogias recipe vetuerit.

Sed his præmiſſis, vt S. BENEDICTI decretum illuſtremus, aſſerendum videtur, interdictas ab eo cuiuſuis generis *Eulogias*, ſiue Panes, ſiue eſculenta, ſiue alia quæcumque fuerint munera, vt illud, *aut quælibet munuſcula*, accipi poſſit pro prioris vocis explicatione. Poſt litteras autem *Eulogiarum* mentionem fecit, quod hæ communiter cum illis tranſmitterentur, vt in Epiſtolis S. Gregorij, & aliorum videre licet. Nam, vt Eduardus Maihew annotauit, viguit inter antiquos Ordinis noſtri Monachos hic mos, vt ad mutuum amorem conciliandum, alter alteri cum licentiâ Abbatis xeniola quædam, ſiue *Eulogias* omnis ferè generis mitteret; imò munuſcula hæc ferè ſemper epiſtolas comitabantur. Nec à ſe inuicem ſolùm, ſed etiam à ſæcularibus huiuſmodi *Eulogias* recipiebant, viciſſimque mittebant, cùm veniâ tamen Abbatis, vt S. BENEDICTVS præſcripſit. Atque ita S. Cutbertus in epiſtolâ de tranſitu Venerabilis Bedæ, quæ ad calcem operum eius habetur, & recitatur à Baronio, ſcribit S. Bedam habuiſſe quædam pretioſa in capſellâ, id eſt, piper, oraria, & incenſum, quæ moriturus presbyteris Monaſterij ſui diſtribuerit. Sic S. Siniardus Aniſolẽſis Abbas iam mortuus, in medio SS. Petri & Pauli cuidam fratri apparens, dixit: *Frater, ego Chriſto ago gratias, qui me dignatus eſt nunc in requie ſuâ ſuſcipere. Vado ecce cum Dominis meis præſentibus: vos verò Eulogias, quas ego paraui, ferte germanæ meæ & eius ſororibus.*

NOVITIATVS. Antiqua conſuetudo Benedictinorum in his tranſmittendis.

Maihew tab. 1. troph. Angl.

Baron tom. 9. an. Chriſti 731. Seruabant eo fine in capſis.

Surius t. Martij.

Prohibetur ſine Prælati licentiâ.

Cæſar. reg. Sanctimonial. art. 32.

Baſil. art. 49.

Notandum porrò, non prohiberi abſolutè à S. BENEDICTO *Eulogias* ſuſcipi, aut dari, ſed tantùm ne id fiat *ſine præcepto*, ſine licentiâ, *Abbatis*. Similiter Cæſarius: *Si aliqua tranſmittere voluerit Eulogiam, priùs Matri ſuggerat, & ſi ipſa permiſerit, per poſticiarias det, & ipſa nomine illius tranſmittant cui voluerit.* Quod in ſuam Regulam tranſtulit Donatus. In pœnis quoque S. Baſilio adſcriptis, ita decernitur: *Si quis mittit alieni benedictionem* (Græcè *εὐλογίαν*) *aut accipit aliquid aliunde, excepto Archimandritâ, careat benedictione.*

S. Benedicti de his decretum.

Cap. 54.

Quia autem à parentibus & propinquis plerumque munuſcula tranſmitti ſolent, religioſam admodum Legiſlator noſter adhibet cautionem, ne animus hac occaſione vllatenus inquinetur. Sic enim ait: *Quod ſi etiam à parentibus ſuis ei quidquam directum fuerit, non præſumat ſuſcipere illud, niſi priùs indicatum fuerit Abbati. Quod ſi iuſſerit ſuſcipi, in Abbatis ſit poteſtate cui illud iubeat dari: Et non contriſtetur frater, cui fortè directum fuerat, vt non detur occaſio diabolo. Qui autem aliter præſumpſerit, diſciplinæ regulari ſubiaceat.* Peccauerat in hoc Regulæ caput Catellus Monachus, quem cum Vrbicus Abbas peteret Præpoſitum fieri Lucuſiani Monaſterij ſub Bono Abbate, negauit S. Gregorius id faciẽdum, quia, inquit, *quòd Monachus non ſit agnouimus. Ex paruâ enim Eulogiâ, quam Bonus Monachus accepit, partem petendo, contentionem facere in itinere minimè timuit; quòd ex quantâ amaritudine cordis deſcẽderit, poterit tua dilectio ſcire, ſi Regulam Monachorum noſſe voluiſſet.* Vbi ad hoc

Greg. lib. 9. Epiſt. 42. Ad quod alluſit S. Gregorium.

Regulæ

NOVITIATVS.

Regulæ caput alludit. Et videtur *Eulogia* iſta Catello fuiſſe miſſa, vt hoc titulo contra Regulæ præceptum pro ea contenderit. Et quod Gregorius ait, ex amaritudine cordis hanc contentionem deſcendiſſe, id nimirùm, id eſt, quòd S. BENEDICTVS dixerat: *Non contriſtetur Frater, cui fortè directum fuerat, vt non detur occaſio diabolo.*

DISQVISITIO V.

Cur proprietas vitium nequiſſimum *dicta?*

VT ſuorũ à proprietate animos quàm poſſet maximè deterreret S. BENEDICTVS, peculiari eam epitheto perſtrinxit, & VITIVM NEQVISSIMVM appellauit. Quàm autem meritò, hac diſquiſitione vtcumque apparebit. *Nequiſſimum* autem à poſitiuo *Nequam* eſt, quod Varro deriuat ex *ne & quidquam: Vt, ex non & volo, nolo: ſic ex ne & quidquam, item mediâ extritâ ſyllabâ, coactum eſt nequam. Itaque vt eum, quem putamus eſſe non hili, dicimus nihili; ſic in quo putamus eſſe nequidquam, dicimus nequam.* Cui cõſentiens Auguſtinus, ait: *Ipſam nequitiam matrem omnium vitiorum, ex eo quod nequidquã ſit, id eſt, ex eo quod nihil ſit, veteres dictam eſſe voluerunt. Cui vitio quæ contraria virtus eſt, frugalitas nominatur. Vt igitur hæc à fruge, id eſt, à fructu, propter quandam animorum fecunditatem, ita illa ab ſterilitate, hoc eſt à nihilo nequitia nominata eſt.* Hæc Auguſtinus. Qui veteres nominans, ad Ciceronem fortè reſpexit, qui *nequitiam* frugalitati vult eſſe contrariam. Et in Orat. pro C. Fonteio, de L. Calpurnio Piſone, ait; *Tantâ virtute atque integritate fuit, vt etiam illis optimis temporibus cum hominem inuenire nequam neminem poſſes, ſolus tamen frugi nominaretur.* Donatus autem *nequitiã* dici vult, quod *nihil queat, nulliſque rei apta ſit.* Sed enim ſi nihil queat, nulli rei apta ſit, ab ſterilitate & nihilo nomen habeat, vnde ei gignendi vis, vt vitiorum omniũ mater ſit, ex nihilo enim nihil fit, & ſterilis non parit. Reſpondetur iuxta ea, quæ Auguſtinus alibi ait: *Peccatum nihil eſt, & nihil fiunt homines cùm peccant.* Ex vno autẽ peccato plura pullulare notiſſimum, & haſce filias genitrici ſuæ eſſe ſimillimas. Nónne ex fame & ventris inanitate plures oriuntur morbi? at *nequitia*, vt idem ait Auguſtinus, *quædam ſterilitas & quaſi fames animorum eſt. Nam quemadmodum corpus detracto cibo plerumque morbis atque ſcabie repletur, quæ in eo vitia indicant famem, ita & illorum animi pleni ſunt morbis, quibus ſua ieiunia confitentur.*

Nequiſſimum autem hoc vitium plurium aliorum eſſe progenitricem, ac alijs quoque obſeruatum. Caſſianus ſiquidem ait: *Receptaculum eſt vitiorum, malorumq́ omnium radix, & inextricabilis nequitiæ fomes efficitur, dicente Apoſtolo: Radix omnium malorum eſt philargyria, id eſt, amor pecuniæ.* Cuius noxiam deinde & multiplicem ſobolem deſcribit: *Pro hac non mendacij, non periurij, non furti facinus admittere perhorreſcit, non fidem frangere, non iracundiæ noxio furore ſuppleri. Si quoquam à ſpe quæſtus deciderit; nõ honeſtatis, non humilitatis modum tranſcendere pertimeſcet, fitque ei per omnia, vt alijs venter, ita huic aurum & ſpes lucri pro Deo. Vnde Apoſtolus huius morbi noxia venena proſpiciens, non ſolùm eam radicem eſſe omnium malorum, verumetiam idolorum ſeruitutem pronunciauit, dicẽs: Et auaritia, (quod in Græco dicitur φιλαργυρία,) quæ eſt ſimulacrorum ſeruitus.* Ite ille. Qui ſubdit eò Monachum hac rabie pertrahi, vt ſuæ profeſſionis efficiatur deſertor. Quod & S. Baſilius cõfirmat, dicens: *Qui proprium aliquid habere ſtudet, is ſine dubio nihil aliud quam disiunctionem & defectionem à ceteris meditatur.* Audiendus quoq; Magnus Gregorius infauſtam ſtirpem huius vitij perſtringens: *Si,* inquit, *peculiaritas à Monachis habetur, neque concordia, neque charitas in congregatione poterit permanere.* Concinit huic perfamiliaris amicus S. Leander: *Peculiare, quod in cœnobijs pro magno crimine habetur, tu pro grandi euita contagione. Adulterium certè eſt, quia conſciẽtiæ bonæ integritatem vſurpata rei prauitate maculat. Furti crimen eſt, quoniam dum omnia, quæ habentur in monaſterio, omnibus ſunt communia, habere vnà latenter præſumit, quod à ceteris ignoratur. Fraus eſt manifeſta; quia repouit in commune, quod poſſidet; ſed exiguam paruitatem priuatim occultat fraude. Vnum crimen, ſed plura contagia. Tantæ nequitiæ malum velut gehennæ euita præcipitium, & quaſi iter caue ducens ad infernum.*

Ex his iam facilè liquet, quàm meritò S. BENEDICTVS hoc *vitium* appellauerit *nequiſſimum*, quamque vberi prouentu alia ex ſe generet.

Quadruplex in eo notari ſolet malitia. PRIMÒ enim eſt violatio paupertatis religioſæ Deo deuotæ, per quam omnibus ſe facultatibus, boniſque nudauit.

SECVNDÒ, interuenit quoque inobediẽtia, propter præcepta cum Regulæ, tum etiam conſiliorum, & decretorum ſummorum Pontificum.

TERTIÒ, nõ rarò annectitur ei iniuſtitia, & furti malitia. Vnde Baſilius. *Furtũ eſt priuata poſſeſſio.* Et Auguſtinus: *Quod ſi aliquis rẽ ſibi collatam celauerit, furti iudicio condemnetur.* Vnde paſſim proprietarius à Patribus, Ananiæ & Saphiræ, imò ipſi traditori Iudæ comparatur. Hugo Victorinus in citata Auguſtini verba: *Frater, qui rem ſibi collatam celauerit,*

Marginal notes: *Etymologia nequam à ne & quidquam.* Varro lib. 9 de ling. Lat. — Auguſt. lib. de vit. beat. diſp. 1. — *Nequitia frugalitati contraria.* — Tuſc. 4. — Alias ſignificationes vide apud Agellium, lib. 7. c. 11. — *Vnde nequitia cum nihil queat & ſit, vitia generat.* — Id. tract. 1. in Ioan. — *Pulchra obſeruatio S. Auguſtini.* — Idem lib. de beat. vit. diſp. 1. — *Quòd tot vitia & mala oriantur ex proprietate.* — Caſſ. lib. 7. Inſtit. c. 6. — 1. Tim. 6. — Caſſ. cap. 7. — Coloſſ. 3. — Cap. 4. — *Vnum ſeruus ad apoſtaſiam.* — Baſil. conſt. Monaſt. cap. 15. — Gregor. lib. 10. epiſt. 22. — Leand. in Inſtit. virg. cap. 18. — *Magnum crimen & poſſideat.* — *Quadruplex eius malitia. Prima.* — *Secunda.* — *Tertia: Furti malitiam habet.* — Baſil. conſt. Monaſt. cap. 34. — Auguſt. in Reg. c. 10. — Patres, &

Scolaſtici in hoc ſenten tiâ.

celauerit, Iudæ traditoris locum tenet in Eccleſiâ ſanctâ, qui fur erat & latro, & loculos habens. Agnoſcunt & Scholaſtici in hoc peccato furti malitiam. Suarez. Vſurpare aliquid ex bonis monaſterij propriâ auctoritate, ex ſe eſt contra paupertatem, imò & contra iuſtitiam. Quod poſterius probat, quia eſt vſurpatio rei alienæ inuito domino, ſcilicet ipsâ Religione, apud quam eſt tantùm bonorũ dominium vel adminiſtratio. Idẽ docet Leſſius, & Layman dicit ſolũ vſum rei ſine licentiâ Prælati attentare, non ſolùm voto repugnare, ſed eſſe etiam ſpeciem furti. Sanchez verò nullam ait differentię rationem ſe inuenire in acceptione Religioſi ſine licentiâ, & in furto, cùm hoc caſu accipiatur res inuito Superiore. Hinc Clemens VIII. inter caſus, qui poſſunt per Prçlatos Regulares reſeruari, ponit furtum mortale, vti quoque proprietatem mortalem. Cenſetur autem furtũ mortale in Religioſo, quod tale foret in ſæculari: cum hac tamen conſideratione, vt reſpectu rerum monaſterij ſui de eo iudicetur, ſicut de furtis filiorum familias. Quæ vide apud Leſſium, & Rebellum, *l. 3. de Iuſt. p. 1. q. 15. ſect. 3. num. 22.*

Suar. to. 4. de relig. l. 8. c. 11. n. 39. Leſſ. de iuſt. l. 2. c. 41. dub. 9. Laym. l. 4. tr. 5 cap. 7. Sanch. l. 7. moral. c. 21. num. 29. *Inter caſus reſeruatos.* Leſſ. ſuprà c. 12. dub. 13

B C

Quarta malitia eſt ſacrilegij, vt conſet Baſilius.

QVARTÒ, eſt denique in hoc proprietarij furto malitia *ſacrilegij*, diſtincta ab illâ, quâ violatur votum paupertatis; quia nimirum res Deo ſacrata accipiatur. Hinc Baſilius de inſtrumentis opificum in monaſterio quærens, *Quid ſi ex incuriâ aliquis amiſerit, aut ex contemptu abuſus fuerit?* Reſpondet: *Prorſus qui abuſus ſit, is tamquam* SACRILEGVS: *qui verò amiſerit, tamquam* SACRILEGII *auctor iudicatur: cùm omnia Domino ſint dedicata, & Deo conſecrata.* Et Caſſianus de priſcis agens Monachis: *Vtenſilia ac vaſa tantâ ſolicitudine, curaq; cuſtodiunt, ne quid ex eis imminuatur, vel pereat, vt credant ſe etiam pro minimis quibuſque vaſis, tamquam pro ſacroſanctis, Domino rationem reddituros.* Et infrà: *Si quid fuerit monaſterio illatum, vt ſacroſanctum cum omni decernunt reuerentiâ debere tractari.* Hunc de More imitans S. BENEDICTVS, monet, vt Cellerarius *omnia vaſa monaſterij, cunctamque ſubſtantiam ac ſi altaris vaſa ſacrata conſpiciat:* Quod intellige non æqualiter, ſed proportionaliter, vt ait Turrecremata. Hoc eſt, pro ratione & proportione ſui gradus, & ordinis inter res ſacras. Sunt enim multa rerum ſacrarum genera, vt notat D. Thomas, in quorum poſtremo ſunt bona eccleſiarum, & monaſteriorum.

Baſil. reg. breu interrog. 144. *Et Caſſianus.* Caſſ. lib. 4. Inſtit. c. 19. Cap. 20. Reg. c. 31. S. Thô. 2. 2. q. 99. art. 3.

D E

DISQVISITIO VI

Quæ proprietariorum pœna?

Proprietariorũ pœna.

ÆQVA, ni fallor, lance proprietatis expendimus culpam, nunc quæ eam A conſequatur pœna, diſcutiendum. Non vna tam multiplici vitio decreta inuenitur.

NOVITIATVS.

PRIMÒ enim, Legifer noſter itâ ſtatuit: I.

Quod ſi quiſquam hoc nequiſſimo vitio deprehenſus fuerit delectari, admoneatur ſemel, & iterum: ſi non emendauerit, correptioni ſubiaceat. Quibus in verbis notanda S. P. diſcretio. Vult enim priùs deprehendi reum, quàm iudicari: atque vt vindictam duplex præcedat admonitio, quæ quidem in cap. *cùm ad monaſterium* vocatur *regularis monitio.* Nimirum quòd in ipsâ Regulâ præſcribatur, vt *contrarius exiſtens ſancta Regulæ, & præceptis Seniorum ſuorum contemptor repertus, admoneatur ſemel, & ſecretè à ſenioribus ſuis.* Jam verò quod ſequitur: *Si non emendauerit, correptioni ſubiaceat*; intelligendũ de publicâ, de quâ antè dixerat: *Si non emendauerit, obiurgetur publicè corã omnibus.* Sed quid, ſi neque ſic correxerit? tum locũ habebit, quod alibi ait: *Si cui iniunctum fuerit, quod ob Abbate non acceperit, grauiſſimæ diſciplinæ ſubiaceat.* Quæ verò hæc *grauiſſima diſciplina?* Reſpondet apud Boërium Nicolaus de S. Germano, eſſe maiorem excommunicationem, additque Bernardus Caſſinenſis, *quia his gradibus* (correptionum) *non ſeruatis, excommunicationem intelligo grauiſſimam diſciplinam, vt ſicut notorius proprietarius puniatur.* Vult tamen Boërius per omnes gradus cap. 23. deſcriptos deduci; vt ſic grauiſſimæ diſciplinæ ſubiaceat, id eſt, *vindictæ corporali ſubdatur.* Probabiliter omninò. Nam & Caſſianus, plagis hanc culpam ſcripſit expiari. Pœnitentiale verò S. Columbani hunc plagarum taxans numerum, ait: *Operis peculiaris præſumptio centum plagis. Poſſeſſio alienius rei, quam non neceſſitas generaliter fratribus conceſſerit, amiſſione eiuſdem, & centum plagis coërceatur.* Boërius cenſet eſſe arbitrarium. Ex his ergo colligitur corporalis vindictæ pœna.

Vindicta corporalis. Reg. c. 33. *Quomodo in correptione procedendum iuxta Regulam.* Cap. 23. Cap. 33. Cap. 23. Cap. 55. *Quid grauiſſima diſciplina.* *Excommunicatio.* *Boërius intelligit percuſſionem.* Caſſian. Inſt. lib. 4. cap. 16. *Plagarum numerus.*

SECVNDA pœna ex Caſſiano, eſt expulſio de monaſterio, quam etiam infligit Innocentius III. dicens: *Si poſt hoc proprietatem aliquam fuerit deprehenſus habere, regulari monitione præmiſſâ, de monaſterio expellatur, nec recipiatur vlteriùs, niſi priùs pœniteat ſecundùm monaſticam diſciplinam.* Quam S. BENEDICTVS deſcripſit cap. 29. nimirum, vt *ſpondeat omnem emendationem vitij, pro quo egreſſus eſt.* Hanc pœnam viguiſſe apud Ciſtercienſes, colligas ex Cæſario, qui de proprietarijs agens, *Lacerat*, inquit, *illorum conſcientiam opprobrium, ſi deprehenſi fuerint,* EIECTIONIS. Notat porrò Abbas per *cap. fin. de regul.* interdictam hanc expulſionem, & expellendum aliàs, iubet in monaſterij ergaſtulo concludi ad agendam pœnitentiam, ne vagandi occaſio detur. Thomas à Ieſu ſcribit in ſuo Ordine infligi pœnam carceris duorum menſium, imò expulſionis ab Ordine, ſi correptus noluerit emendari, vt in ſpecie II.

Expulſio de monaſterio. Cap. cum ad monaſt. de ſtat. monach. Cæſar. homil. in ſex.g. Abb. in id. c. num. 13. *Antiquata, & in carcerẽ mutata.* Thom. à Ieſ. in c. non dicatis p. 2. cap. 2. *Nõ vbique.*

Ooo conceſſum

NOVITIATVS. Conc. Antiſ. can. 13.

conceſſum à Sixto V. Gregorio XIII. & Clemente VIII. Affinis pœna eſt, de quâ Antiſſiodorenſe II. *Si Monachus peculiare habere præſumpſerit, ad agendam pœnitentiam in alia monaſteria detrudatur.*

III. Priuatio vocis actiuæ & paſſiuæ. Trid. ſeſſ. 25. c. 2. de regul.

TERTIA pœna, à Conc. Tridentino inflicta, vt in proprietate *deprehenſus, aut conuictus, biennio actiuâ & paſſiuâ voce priuatus ſit, atque etiam iuxta ſuæ Regulæ & Ordinis Conſtitutiones puniatur.* Hæc pœna expreſſe ſententiam iudicis exigit, & tantùm comprehendit retinentes *proprium*, vt docet Palacius, 4. *diſt.* 38. *diſp.* 1.

IV. Inhabilitas ad beneficia. Benedictin. cap. 16.

QVARTA pœna, Benedictus XII. ſtatuit, vt proprietarij ſint *inhabiles ad beneficium, prioratum, adminiſtrationem, officium, regimen & gubernationem quamlibet in Ordine ſeu Religione obtinenda.* Permittit tamen, vt Abbates ſuper his pœnis diſpenſare poſſint cum ſuis Monachis.

V. Proprietarij excommunicantur.

QVINTA pœna quibuſdam peculiaris, eſt Excommunicatio, de quâ Gregorius IX. in Bullâ ad Cluniacenſes: *Monachis proprietarijs etiam pœna iuxta morem Ciſtertienſis Ordinis infligatur: & in proprietarios ex communicationis ſententia promulgetur: niſi Monachus proprietarius reſtituerit, quæ ſuis fuerint monaſterijs reſignanda.* De Ciſtertienſibus teſtem habemus Cæſarium ſupracitatum, cùm ſcribit metuere proprietarios *pœnam Excommunicationis*, ſi deprehendantur. Carthuſiani ſtatuunt, vt ſingulis annis *Monachi à quinquageſimâ vſque ad ramos Palmarum, quidquid habent oſtendant, & exponant voluntati Prioris. Et ipſa Dominica in Ramis Palmarum omnes conueniant in capitulo Monachorum, ibique non præmiſſa alia ſermone, tractetur de conſuetudinibus Ordinis: & excommunicetur à Priore, & à ſingulis Sacerdotibus omnis tam præſens, quàm abſens, qui occultandi animo retinuerit aliquid vltra 12. denarios valens, donec illud oſtendat vel exponat Priori.* In 2. autem parte *Stat. Nouorum* decernitur, vt hæc excommunicatio deferatur in ſcriptis. Sed & in Ordine noſtro non diſſimile inuenitur. Nam in Statutis Capituli Prouinc. Northamtoniæ in Angliâ celebrati, *cap.* 3. præſcribitur vt *omnes proprietarij, alijque criminoſi, primo die lunæ quadrageſimæ legitimâ monitione præmiſſâ, per locorum Prælatos excommunicentur in ſcriptis, ſi hoc Prælati iudicauerint expedire*, quæ totidem verbis reperiuntur in alio capitulo ibidem celebrato conſtituta. In Ordinario Burſfeldenſi tam monitionis præmittendæ, quàm ipſius excommunicationis forma præſcribitur. Excommunicationem ita peragendam ſtatuit. *Feriâ quintâ ante Paſcha, mane in capitulo habitâ locutione de Ordine, Abbas poſtulet ſibi præſentari Stolam & Virgam paſtoralem. Quibus à Sacriſtâ ſibi traditis, & accensâ candelâ, in ſcriptis excommunicet omnes proprietarios, conſpiratores, incendiarios, & fures, Monachos & conuerſos, ſub hac formâ verborum. Nos N. diuinâ permiſſione Abbas huius monaſterij, more Ordinis, iuxta antiquam & approbatam conſuetudinem, trinâ ac canonicâ monitione præmiſsâ, omnes iam dicti monaſterij noſtri Monachos, & Conuerſos profeſſos, proprietarios, conſpiratores, incendiarios & fures in his ſcriptis auctoritate Dei Omnipotentis, Patris, & Filij & Spiritus ſancti, & totius Ordinis excommunicamus: & vt tales, arctiùs vitari in diuinis, & extra volumus.* In recentioribus Conſtitutionibus Ord. Carmelitarum antiquæ obſeruantiæ à S. D. N. Vrbano VIII. confirmatis ità ſtatuitur: *Quotannis volumus in ſingulis obſeruantiæ noſtræ conuentibus in refectorio, aut capitulo, nullo de Fratribus abſente, ſolemne pronunciari anathema, & excommunicationem euibrari in proprietarios, ad quam omnes reſpondeant, Amen.*

Stat. antiq. Carth. 2. p. c. 22. n. 19. — Praxis Carthuſianorũ. — Cap. 5. — Benedictinorũ in Angliâ olim. Subijciuntur Apoſtolatui Benedictin. Reyn. Anno 1343. Cap. 6. Burſfeldenſium. Ordin. Burſf. c. 11. Cap. 39. — Excommunicationis formula. — Carmelit. antiq. obſeruantiæ. 1. part. c. 3. num. 11.

VI. Reditus ad Nouitiatũ.

SEXTA pœna à Nicolao IV. in Bullâ ad Cluniacenſes ſtatuta. *Pœna*, inquit, *Monachus proprietarijs infligatur: videlicet vt per annum ad ſtatum * nauum redigantur: & infra dictum annum aſſiduè coram conuentu cantent in terrâ ſedentes.* Et hactenus quæ in viuos ſtatutæ ſunt pœnæ. Quæ verò ſequitur.

* Fortè, Nouitiorũ.

VII. Proprietarij non poſſunt ſepeliri in loco ſacro. Innocent. 11. Cap. cum ad monaſterium.

SEPTIMA pœna, mortuos perſtringit, & in ſacris litteris vocatur *ſepultura aſini*; quam Innocentius III. his verbis expreſſit: *Quòd ſi proprietas apud quemquam inuenta fuerit in morte, ipſa cum eo in ſignum perditionis extra monaſterium in ſterquilinio ſubterretur. Secundùm quod B. Gregorius narrat in Dialogo feciſſe.* Habetur illud ipſis Gregorij verbis, *lib.* 4. *Dialog.* Vbi cauſſam huius ſuæ reddens ſententiæ, ait: *In quibus vtriſque rebus, vnam morienti, alteram verò volui prodeſſe fratribus viuentibus: vt & illum amaritudo mortis à culpâ ſolubilem faceret, & iſtos auaritiæ tanta damnatio terreret, atque à culpâ prohiberet: quod ità factum eſt. Nam cùm idem Monachus perueniſſet ad mortem, atque anxiè ſe quæreret commendari fratribus, & nullus è fratribus ei applicari, & loqui dignaretur, ei carnalis frater, cur ab omnibus eſſet abominatus, indicauit. Qui protinus de reatu ſuo vehementer ingemuit, atque in ipsâ triſtitiâ ſuâ è corpore exiuit, qui ità eſt ſepultus, vt dixeram. Sed fratres omnes ex eadem eius ſententia conturbati, cœperunt ſinguli extrema quæque & vilia, & quæ eis habere regulariter ſemper licuerat, ad medium proferre, vehementerque formidare, ne quid apud eos eſſet, vnde reprehendi potuiſſent.* Hæc Gregorius. Qui fortè dixerit hanc cenſuram ex ſimili facto, quod apud Ægyptios olim contigit, vt narrat S. Hieronymus.

Gregor. lib. 4. dialog. cap. 55. — Salubriter à ſtatutum ad aliorum terrorem & abſolutionem. — Vt patuit ex facto S. Gregorij. — Hieron. Epiſt. 22 ad Euſtoch.

Viguiſſe deinceps hanc in ordine noſtro pœnam, docemur ex facto Nicolai, Abbatis Hardenhauſenſis, *qui fratrem ſuum carnalem;*

Quod Nicolaus Abbas imitatur.

Cæſar. Hom. 10. domin. in ſexag.

carnalem; verba ſunt Cæſarij Heiſterbacenſis, *ſuaque domus Monachum, propter vnum obulum, qui inuentus eſt circa eum, cum moreretur, extra cœmeterium ſepeliri facit, atque eundem obulum ſuper ipſum iactari, cunctis clamantibus: Pecunia tua tecum ſit in perditionem.*

Primi Ciſtertienſes proprium execrati. Ibidem.

Vides, vt proprietatis vitium execrati fuerint primi illi Ciſtertienſium Patres, quibus cùm exacta Regulæ obſeruatio cordi eſſet, & illud, teſte eodem Cæſario, in more fuit. *Cum*, inquit, *aliquid proprij ad lectum Monachi alicuius repertum fuerit, non tollitur, vt reſeruetur: ſed in ignem mittitur, vel mortuo conſepelitur.* Subdit verò *Monachus habens obulum, non valet obulum.*

DISQVISITIO VII.

Quomodo neceſſaria fratribus diſtribuenda?

Aphoriſmi ad eradicandam è monaſterijs proprietatẽ.

ENORME proprietatis vitium, einſque pœnam multiplicem conſiderauimus; quid ſupereſt, niſi vt tanto malo adhibeatur remedium & medicina? quam non melius exſpectes, quàm ab eius manu, qui hoc vitium radicitùs amputari voluit de monaſterio. Proinde ab erudito medico præſcriptos hos quinque *Recipe* Aphoriſmos.

Cap. 33.
I.
Dentur à prælato omnia neceſſaria.
Cap. 33.

PRIMVS ſit. *Vt hoc vitium peculiare radicitùs amputetur, dentur ab Abbate omnia, quæ ſunt neceſſaria.* Et ſubdit rationem, *vt omnis auferatur neceſſitatis excuſatio.* Ne quis ſcilicet neceſſarijs ſibi deficientibus, clam illa alicunde accipiat aut procuret, factumq; excuſet, quod neceſſitate compulſus fecerit. Qui enim ſartam tectam tueri vult vitam communem nihil is denegare debet quod ſit verè neceſſarium. Sed quid hoc loco cenſendum *neceſſarium*? Reſpondet Thomas à Ieſu, *Neceſſarium* eſſe non ſolùm quod ita ad ſtatum requiritur, vt ſine eo non poſſit conſiſtere, ſed illud ſine quo non poteſt decenter aut conuenienter eſſe. Quare in Religione *neceſſarium* Monachis dicitur, quod non excedit eorum profeſſionis ſtatum. Hinc S. P. BENEDICTVS cùm dixiſſet: *Dentur ab Abbate omnia, quæ ſunt neceſſaria*; quænam illa ſint explicans, conſequenter ſubdit: *Id eſt, cuculla, tunica, pedules, caligæ, bracile, cultellus, graphium, acus, mappula, tabulæ.* Hæc enim ſunt Monachi veſtimenta, & inſtrumenta ſcribendi, quibus addenda eodem capite recenſita, quæ ad lectum & dormitionem ſpectant: ſtatuitque; vt, *accipientes noua, vetera ſemper reddant in præſenti.* Libros pro quotidiana lectione ſumi vult de Bibliotheca: eamdem cibi potuſque menſuram in communi refectorio omnibus ſubminiſtrari. Si qui in viam diriguntur, ex veſtiario communi ijs femoralia, cucullas, & tunicas aſſignat modicè aliquantò meliores his, quas habere ſoliti ſunt, quas reuertentes reſtituant. Noluit proinde ſingulis eſſe veſtes, & alia itineri accommodata. Inſtrumenta, ſiue vt vocat, *ferramenta*, operis manualis, quamuis illud quotidianum ſit, noluit eſſe penes ſingulos, ſed penes certos officiales, quibus Abbas *ſingula conſignet cuſtodienda atque recolligenda*, opere ſcilicet iam finito. Ex quibus conſtat, quàm modicam ſupellectilem S. P. ſuis indulſerit, & quantus fuerit amator religioſæ paupertatis.

Quæ hic neceſſaria? Thom. comm. in c. non dicat part. 4. c. 4.
Cap. 33. Veſtimenta, & inſtrumenta [illegible] laborem.
Ibid.
Cap. 49.
NOVITIATVS.
S. Benedictus modicã ſupellectilem ſuis indulget.
Cap. 32.

Quo modo autem ab Abbate neceſſariorum facienda diſtributio? reſpondet S. P. N.

II.
Diſtribuenda neceſſaria ſecundũ cuiuſque indigentiã.
Reg. c. 33.
Act. 4.
Auguſt. in Reſt. n. 6.
Reg. Tarn. cap. 9.
Reg. c. 34.
Cap. 55.

SECVNDVS APHORISMVS: *Ab Abbate ſemper conſideretur illa ſententia Actuum Apoſtolorum: quia dabatur ſingulis prout cuique opus erat.* Ergò non omnibus æqualiter, quia non æquè omnibus opus eſt. Hinc Auguſtinus: *Diſtribuatur vnicuique veſtrum à Præpoſito veſtro victus, & tegumentum, non æqualiter omnibus, quia non æqualiter valetis omnes.* Et Regula Tarnatenſis: *Non æqualiter omnibus: ſed ſicut ratio diſpenſationis, aut cauſſa infirmitatis exegerit.* Hoc ipſum eſt, quod Regula noſtra ait: *Non dicimus, vt perſonarum, quod abſit, acceptio ſit; ſed infirmitatum conſideratio.* Et alibi: *Abbas conſideret infirmitates indigentium, non malam voluntatem inuidentium.* Cùm autem vtriſque, & qui pluribus, & qui paucioribus indigent, periculum ſit, ne hi in ſuperbiam, illi incidant in triſtitiam; vtriſque medicam manum adfert.

III.
Qui paucis eget, non inuideat; qui multis, humilietur.
Cap. 34.
Leand in reg. cap. 8.
Exponitur.

TERTIVS APHORISMVS. *Qui minus indiget, agat Deo gratias, & non contriſtetur. Qui verò plus indiget, humilietur pro infirmitate, non extollatur pro miſericordiâ; & ita omnia membra erunt in pace.* Quod in ſuâ Regulâ ad Florentinam, ſiue Inſtitutione Virginum, expoſuiſſe videtur S. Leander: *Nec debet*, inquit, *ſcandalizari quæ ſana eſt, ſi remiſſiùs vel indulgentiùs quæ infirma eſt, alitur: ſed magis eò ſe meliorem, ſanctioremque eſſe conſideret, quòd fragilibus rebus non indiget, quibus eget infirmitas. Illa autem quæ infirmitatis obtentu meretur aliquid lenius; ſit præ ceteris humilis; doleatque, ſe non poſſe, quæ aliæ poſſunt; & abſtinentiam temporelaxatam, non reputet virtuti, ſed infirmitati.* Seruauit & hanc neceſſaria diſpertiendi methodum S. Fulgentius Ruſpenſis, de quo vitæ auctor. *Diſtribuebat ipſe cum ſummâ diſcretione ſeruus Dei neceſſaria vitæ ſubſidia, ſingulorum vires, infirmitateſque conſiderans. Verumtamen quibuſcumque plus ceteris conſulebat,*

S. Fulgentius eo modo diſtribuebat.
Apud. Sur. 1. Ianu.

NOVITIATVS.

lebat, eos humilitatem cuſtodire amplius admonebat, dicens eis: De ſubſtantiâ communi quiſquis alijs plus accipit, omnium ſit debitor, quorum eſt illa ſubſtantia: debitorem porrò ſola iuuabit humilitas. Sic efficiebat, ne quis ſcandalum pateretur, quando vni propter infirmitatem plus dare videretur. Addendus iam

IV. *Habens neceſſaria, vitet ſuperflua.* Cap. 33.

QVARTVS APHORISMVS. *Monachus neceſſarijs contentus, vitet ſuperflus.* Ex mente, & pænè ipſis S. BENEDICTI verbis hunc apponimus. Nam ſi debeat *omnia neceſſaria à Patre Monaſterij ſperare nec quidquam habere liceat, quod Abbas non dederit, aut permiſerit;* rectè colligas abijcienda *ſuperflua,* cùm ab Abbate tantùm danda ſint *neceſſaria,* conſideratâ infirmitate indigentium. Quod & inde comprobatur, quòd enumeratis veſtibus, quas Monacho credidit S. Patriarcha *ſufficere;* ſtatim ſubiunxerit: *Iam quod ſupra fuerit, ſuperfluum eſt, amputari debet.* Conformiter loquitur Tridentinum: *Mobilium vſum ita ſuperiores permittant, vt eorum ſupellex ſtatui paupertatis, quem profeſſi ſunt, conueniat, nihil ſuperfluum in ea ſit.* Si quæras, quid *Superfluum?* Reſpondet Ioannes de Fano, *Superfluum eſt illud, quo ſublato, reliquum ſufficit: duarum rerum altera ſuperfluit, quando vna illarum ſufficit: multum ſuperfluit, quando parum ſatis eſt: pretioſum abundat, ſi vile ſatisfacit.* Sic ille. Et aptè quidem noſtro iudicio. Nam quod à Chriſti Prodromo pronunciatum: *Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet eſcas, ſimiliter faciat;* exponunt interpretes ita dictum, quaſi vna ſit illi ſuperflua, quæ alteri eſt neceſſaria: ſi enim vnica eſſet tunica, non vtique eâ ſe priuare tenetur, vt alteri eam det, ſimiliter de eſcis. Verbum autem Græcum magis hoc explicat; dicitur enim: *μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, impartiatur non habenti,* id eſt, partem, quâ ipſe non indiget, alteri det. Ita Toletus, Franc. Lucas, Maldonatus, Ianſenius Epiſcopus Iprenſis. Cur autem plures liceat habere veſtes, & S. BENEDICTVS aſſignauerit duas tunicas, & duas cucullas, ſequenti explicandum libro. Quod vlteriùs Ioannes à Fano dicebat: *Pretioſum abundat, ſi vile ſatisfacit;* congruit ſanè cum mente S. BENEDICTI, qui in veſtibus voluit attendi *quod vilius*

Ex mente Legiſlatoris noſtri. Cap. 55.

Trid. ſeſſ. 25. cap. 2.

Quid ſuperfluum. In diſcurſu ſup. obſeru. paupert. FF. Minorũ.

Luc. 3.

Locus Euangelij explicatur.

In veſte quærendum quod vilius. Cap. 55.

comparari poteſt. Et ſextum humilitatis gradum ſtatuit: *Si omni vilitate vel extremitate contentus ſit Monachus.*

Nullus, vt arbitror, hæc vt nimiæ perfectionis in Monacho contemnet, qui Romanum Sapientem legerit Lucilio ſuo ſcripſiſſe: *Quæ eſt enim virtus, ſupernacua contemnere præſertim hominem philoſophum? tunc te admirare, cùm contempſeris neceſſaria; tunc te admirare, cùm contempſeris etiam ſordidum panem.* Verùm ſi hæc non vſquequaque placeant, audi Thomam à Ieſu ad normam ſcholaſticam diſſerentem: Ea, inquit, in præſenti *Superflua* appellamus, quæ neque ad vitam, neque ad decentiam ſtatus Religioſorum ſunt neceſſaria. Quare ſuperfluum penſandum eſt ex omnibus circumſtantijs Religionis, perſonæ, loci, temporis, officij, &c. Vnde qui in vnâ Religione iudicatur moderatus vſus, in alterâ vt ſuperfluus meritò reijcitur: & quod intra eandem Religionem vni eſt neceſſarium, reſpectu alterius iudicatur ſuperfluum, & quod alicui tempore infirmitatis conueniens opportunumque eſt, id reſtitutâ ſanitate eidem concedere, veræ derogat paupertati.

Supernacua ſpernere Seneca docuit. Sen. epiſt. 110.

Tom. in c. non dicam p. 4. c. 6. *Quæ varie conſideranda in Religionibus.*

Reiecto igitur ſuperfluo, & neceſſariatum tantùm rerum admiſſo vſu, videndum ne & in illo admittatur peccatum. Si nimirum ipſa vtenſilia deſtruantur, corrumpantur, imminuantur, perdantur, aut ita negligenter tractentur, vt notabilis in ijs cenſeatur facta iactura. Hinc S. P. BENEDICTI

V. *Neceſſarijs vtendû ſine cõmuni notabili iactura.* Reg. c. 46.

QVINTVS APHORISMVS. *Si quis dum in labore quouis, in Coquinâ, in Cellario, in miniſterio, in piſtrino, in horto, in arte aliquâ dum laborat, vel in quocumque loco aliquid deliquerit, aut fregerit quippiam, aut perdiderit, vel aliud quid exceſſerit vbi vbi: & non veniens continuò ante Abbatem, vel Congregationem ipſe vltrò ſatisfecerit, & prodiderit delictum ſuum: dum per alium cognitum fuerit, maiori ſubiaceat emendationi.* Et quod ante dixerat: *Si quis ſordidè, aut negligenter res Monaſterij tractauerit, corripiatur: ſi non emendauerit, diſciplinæ regulari ſubiaceat.* Quos textus cùm de labore manuum agendum erit, infra nonnihil illuſtrabimus.

TRACTA-

TRACTATVS VIII.

DE RITIBVS PROFESSIONIS, EIVSQVE RENOVATIONE.

Cerimoniarum ſacrarum commendatio. — *Deus eas deſcribi iuſsit. Num. 6.* — *Profeſſio Monaſtica ſacrificium.* — *Auguſt. lib. 18. de ciuit. cap. 6.* — *Greg. l. 9. moral. c. 3.* — *Idem homil. 12. in Ezech.* — *Imo & holocauſtum.*

NON *ſolam hominis ſubſtantiam Philoſophi, Medicique conſiderant, ſed de varijs eiuſdem agunt accidentibus: Theologi, non actiones modò humanas, ſed & earumdem examinant circumſtantias: non ſecus & nos explicatâ Profeſſionis noſtræ ſubſtantiâ, & votorum in quibus illa conſiſtit, obligatione; de ſacris Ritibus Cærimonijſque, quæ in eorumdem nuncupatione ſolent adhiberi, tanquam de accidentibus, circumſtantijſque, agendum duximus. Nam vt arbores folijs, homines ſuis exornantur veſtimentis; ita externæ Cerimoniæ ſacris actionibus adhibitæ, plurimùm conferunt cùm ad eas decorandas, tùm ad diuini Numinis interiorem religionem retinendam, atque exaugendam. Nimirum, ſic ipſe Deus per Moyſen famulum ſuum ſigillatim deſcribi iuſsit, quibus ritibus Nazaræi, veteris teſtamenti Religioſi, conſecrabantur. Victimarum, immolationum, libaminum, holocauſtorum, aliorumque ſacrificiorum cerimoniæ quàm accuratè inueniuntur deſcriptæ. Monaſticam Profeſsionem genus eſſe quoddam ſacrificij, & quidem perfectiſſimi, ex SS. Patribus conſtat.* Ipſe homo, *inquit Auguſtinus*, Dei nomini conſecratus ſic deuotus, in quantum mundo moritur, vt Deo viuat, SACRIFICIVM eſt. *Et Gregorius:* Nos ipſo SACRIFICIVM Deo offerimus, cùm vitam noſtram diuino cultui dedicamus. *In Religioſis verò, non ſacrificium tantùm, ſed etiam agnoſcit holocauſtum.* Qui, *inquit*, ſic operantur ea quæ Dei ſunt, vt tamen & quædam, quæ ſunt ſæculi, non relinquant, nimirum, ſacrificium & non holocauſtum offerunt. Qui autem cuncta, quæ mundi ſunt, deſerunt, & totam mentem igne diuini amoris incendunt, hi nimirum omnipotenti Domino ſacrificium & HOLOCAVSTVM fiunt. *Quid ni igitur myſtici huius ſacrificij ritus expendamus, vt eorumdem contemplatione venerabilior nobis, & ſacratior habeatur noſtra erga Deum obligatio & oblatio?*

Ordine igitur hæc diſquiremus. Primò, *Qui Profeſſionis ritus, quæve ſignificatio?* Secundò, *Num Profeſſio alter dici poſſit baptiſmus?* Tertiò, *Quæ inter baptiſmum & profeſſionem monaſticam comparatio?* Quartò, *An nomen nouum congruè imponatur Nouitijs?* Quintò, *Quàm vtilis profeſſionis renouatio?* Sextò, *Quæ renouationis votorum praxis?* Septimò, *Quæ pia circa votorum materiam exercitatio?*

DISQVISITIO I.

Qui Monaſticæ Profeſsionis ritus, quæve eorumdem ſignificatio?

In Profeſſione meritò adhibita cerimonia.

CVM ea ſit religioſæ Profeſſionis dignitas, vt vniuerſa alia humanæ vitæ opera longè ſuperet, ſitque poſt diuina Eccleſiæ ſacramenta opus excellentiſſimum, & maximi meriti, non immeritò ſacris quibuſdam ritibus & cerimonijs SS. Patres illud exornandum putarunt: vt ex

A hiſce exterioribus ritibus, ſanctitas & præſtantia ſolẽnis huius oblationis, & abrenuntiationis ſæculi intelligatur. Has autem cærimonias ab antiquis Patribus acceptas S. BENEDICTVS in Regulâ vtcumque expreſſit, cuius verba ſequentes, omnes Profeſſionis ritus in Ordine noſtro, ſiue hoc, ſiue præteritis ſæculis vſitatos, explicabimus.

NOVITIATVS. I. Forbas profeſſio in eccleſiâ. Cap. 58.

PRIMÒ autem ait: *Suſcipiendus in Oratorio coram omnibus promittat de ſtabilitate ſuâ, & conuerſione morum*, &c. Ex quo colligimus, profeſſionem in Eccleſia faciendam, quamuis enim valida ſit, quocumque emittatur loco; antiquitùs tamen in eccleſiâ fieri conſueuit, vt colligitur ex Dionyſio Areopagitâ, qui ait. *Stat Sacerdos ante ſacrum altare, monaſticam imprecationem pſallens.* Et Ordo Romanus ait: *Conueniente vniuerſo cœtu Monachorum in Eccleſiam, vbi ordinatio celebranda eſt.* Vſus autem omnium, ni fallor, Congregationũ habet, vt poſt Euangelium, vel Offertorium ſummi Sacri hoc fiat; quamquam

Dionyſ. l. de eccleſ. bieraach. p. 3. cap. 6. Ordo Roman. ad fac. Monach. Sub Miſſa ſolemni. Stat. Lanfr. cap. 18.

B

Lantfrancus ſcribat: *In arbitrio Abbatis eſſe, an ante Introitum miſſæ, an poſt Euangelium benedictio hæc Nouitij fiat.* Sed vtcumque hoc ſit, *Nouitio templum ingreſſo*, vt habet Ordo Romanus, *& proſtrato illo in terram, qui ordinandus eſt, Prior ſcholæ ad nutum Abbatis imponet Antiphonam: hic accipiet benedictionem.* Pſalm. *Domini eſt terra.* Antiph. *Cor mundum crea in me Deus.* Pſalm. *Miſerere mei Deus.* Antiph. *Dicam Deo ſuſceptor meus es Deus meus, ſperabo in eum.* Pſalm. *Qui habitat. Deinde Litaniam. Et Pater noſter, qui es in cælis, &c. Tunc Abbas imponat benedictionem veſtimentorum.* Hæc autem ab alijs non præſcribuntur canenda, & veſtimentorum benedictio alio loco fit, vt ſtatim videbimus. Lanfrancus: *Ingrediente Nouitio chorum, procedente eum Magiſtro ſuo, dicit Conuentus* Pſalm. Miſerere mei Deus: *interim Nouitius ante altare veniens, ſuper gradum ſe proſternit, dictoque Pſalmo, ſurgens profeſſionem legit.* Valliſoletani Nouitium introducentes, medium eum collocant in Cantorem & Magiſtrum Nouitiorum cappis indutos.

Conuentur varia precationes.

Lanf. vbi ſuprà.

C

II. *Examinabatur Nouitius ab Abbate.*

SECVNDÒ. Boerius ante votorum nuncupationem, in ipsâ Eccleſiâ examen præmitti ſolitum ſcribit:

D

ABBAS: *frater talis, vis abrenuntiare ſæculo, & omnibus pompis eius?*

NOVITIVS: *Volo.*

A. *Vis aſſumere morum conuerſionem tuorum? N. Volo. A. Vis profiteri obedientiam ſecundùm Regulam* B. BENEDIDTI? *N. Volo. Et Abbas ſubdit: Deus auxilietur tibi. Inde legit Nouitius profeſſionem.* Ordo Romanus quoque præſcribit, vt Abbas interroget eum, ſi *propriâ voluntate abrenuntiet mundo, & omnibus quæ ſunt mundi, & quod maius eſt, etiam voluntatibus: & ſi paratus eſt ad omnem iniuriam & opprobrium ſuſtinendum pro amore Domini noſtri Ieſu Chriſti.* Similiter Dionyſius Areopagita ſcribit, Nouitium interrogari, *an renuntiet diuiſibilibus omnibus, non ſolùm vitis, verùm imaginibus quoque ac phantaſijs.* Hoc autem tempore Nouitij examen fit in capitulo, pridie, vel ipſo die profeſſionis.

E

Dionyſ. Areopag. vbi ſuprà.

III. *Nouitius legit ex charta.*

TERTIÒ. Legit Nouitius ex chartâ deſcriptam Profeſſionis formulam, eamque Crucis ſigno à ſe ſubſignatam ponit ſuper altare, vt habent Conſtitutiones Lanfranci, Burſfeldenſes, antiquum Cerimoniale Affligenienſe, & Caſinenſes. Valliſoletani autem cantantem Nouitium, *Suſcipe me Domine*, iubent paulatim ad altare aſcendere. In vltimâ autem repetitione chartam profeſſionis ſuper corporale ponere. Boerius verò ait: *Nos conſueuimus huiuſmodi petitionem ponere primò in capite, & cum capite ipſam portamus, & adferimus ad altare.* Vt ità quaſi ſeipſum cum formâ profeſſionis Deo offerat profitens. Sic enim de puero ſcribit S. BENEDICTVS, vt *ipſam petitionem & manum pueri parentes inuoluant palla altaris, & ſic eum offerant.* Quid autem myſterij in eo lateat, quod celebrante Abbate, profeſſionis chirographum altari imponatur, optimè expoſuit S. Gregorius Magnus, dicens: *Nos vel ut ſolam accedentium* (Nouitiorum) *vocem audimus, cùm ſcimus quid exteriùs aſſerunt: ſed quales inter ſponſionis oſſentiones futuri ſunt, non videmus. Loqui ergo eo in auribus Domini debemus, vt ipſe ſponſionis verbo ſuſcipiat, qui dum verbo audit, corda diſcutit, & ex textu profeſſionis vſuras exquirit robuſti operis. Hoc namque Nouitiorum noſtrorum mentes audiant, & expaueſcant: quia videlicet quod nobis dicunt, in auribus Domini loquimur. Nam quod coram nobis promittunt, Deo offerimus: vt ipſe iam de manibus noſtris teneat, quod exquirat. Cùm ergo ea, quæ Nouitij promittunt, Deo offerimus, quaſi chirographum, quod nobis faciunt, illi damus.* Hæc Gregorius, optimus Benedictinæ cerimoniæ interpres.

Ea Profeſſionis formulam.

Cap. 59. Cur chirographum altari imponat.

Gregor. Magn. l. 4. in 1. Reg. cap. 4.

IV. *Lectâ Profeſſione dicat, Suſcipe me Domine, &c.*

QVARTÒ. Perlectâ Profeſſione, *incipiat* (inquit S. BENEDICTVS) *ipſe Nouitius mox hunc verſum: Suſcipe me Domine ſecundùm eloquium tuum, & viuam, & non confundas me ab exſpectatione mea. Quem verſus omnis Congregatio tertiò reſpondeat, adiungens Gloria Patri.* Valliſoletani præſcribunt verſum, *Suſcipe*, non à ſolo Nouitio, ſed etiam à Cantore & Magiſtro Nouitiorum ſimul decantandum. Quo autem ritu, exponit Lanfrancus, dicens: *Ibique inter dicendum, ter genua flectat.* Idem præſcribunt Burſfeldenſes. Rituale noſtrum Affligenienſe hoc exponit: *Faciunt*, inquit, *Nouitij ad primam & ſecundam vicem longam veniam, ita quod ad mediam ipſius partem eorum genua terram contingant, & ad eius finem toto corpore proſtrati iaceant in eadem. Ad tertiam verò vicem ſuper genua quidem procumbunt, ſed tunc manus ſolummodo ad terram ponentes, ſic verſus terram inclinantes ante & retro faciunt, ita quod ad finem verſus ad orientem gyrando redeant, ibique vt priùs longam veniam perficiant, & ſic iaceant donec Abbas orationes ſuas expleuerit, & cucullas benedixerit eorumdem.* Hęc ibi, quæ Cluniacenſibus crediderim quoque vſitata. Ordo autem Romanus de

Cum trinâ genuflexione.

hoc

Quid. longa venia.

hoc ritu ait: *Indutus ipſam melatem, tatq corpore proſtratus* (ecce quid *longà venia*, in Columbani Pœnitentiali quoque nominata) *dicat hunc verſum, Suſcipe, &c. per tres vices.*

V.
Proſternat ſe Nouitius ante ſingulos, vt orent pro eo.
Lanf. vbi ſuprà.

QVINTO, Pergit S. BENEDICTVS: *Tunc ipſe frater Nouitius praſternatur ſingulorum pedibus, vt orent pro eo.* Hic ritus variè quoque obſeruatus legitur. Lanfrancus ità exponit: *Conuentu incipiente Gloria Patri poſt Suſcipe, Nouitius inclinatus prouoluat ſe in circuitum, & ſtatim proſternat ſe.* Boërius: *Proſternatur ſingularum pedibus in terrâ, vt orent, id eſt, Litanias dicant.* Sed hoc latiùs explicant Valliſoletani, dicentes: *In medio Cappigerorum eat ad caput chori, vbi ad pedes totius Congregationis ſe proſternat, ſintque ad caput & pedes quatuor intorticia accenſa, Cappigeri autem flexis genibus iuxta eum, vnus ad latus dexterum, alter ad ſiniſtrum cantent litanias pro eo, Abbaſque dicat orationes.* Optimè autem hanc cæremoniam Burſfeldenſes expreſſiſſe videntur, illi enim poſt *Suſcipe*, & *Gloria Patri*, recitant Pſalmum *Miſerere mei Deus*, atque interim flexis poplitibus, humiliat ſe ante Abbatem Nouitius, deinde ante miniſtros, & conſequenter ante ſingulos fratres per ordinem, vtrumque percurrens chorum, Magiſtro eum deducente, ac ſubmiſſâ voce pro ſe orari Nouitius petit. *Quo facto reuertitur in locum vbi ante erat, ibique retro Abbatem ſe praſternit.* Apud Caſinenſes prætermiſſis alijs, poſt *Suſcipe* & *Gloria*, Nouitius manet genuflexus, capite aliquantulum inclinato, caputium profundè in capite tenens, atque interim Superior cantat verſus & orationes.

Praxis exprimitur.

VI.
Benedicitur habitus.

SEXTÒ Expletâ hac cæremoniâ, benedicitur habitus, quod Boërius ſcribit fieri poſt Communionem; & poſt *Ite miſſa eſt*, eodem Nouitium indui; ſed alij id ſcribunt fieri conſequenter antequam Abbas Miſſam proſequatur. Ante habitus benedictionem, Statuta Lanfranci præmittunt hymnum *Veni creator Spiritus*, quem Caſinenſes poſt benedictionem decantanr, atque ſub illo Nouitius habitu induitur Profeſſorum. Expletis autem orationibus, Abbas dat ei oſculum pacis, & ſucceſſiuè omnes fratres ad quos deducitur. Huius verò veſtimentorum mutationis, oſculi pacis, ſacræq́; cõmunionis etiam meminit Areopagita, explicatque in hunc modum: *Prioris*, inquit, *veſtis paſitio, alteriuſque aſſumptio, migrationem illam à mediâ vitâ* (laicorum) *ad perfectiorem ſignificat. Quod tam Sacerdos quàm circumſtantes reliqui viri ſancti, ſic dicatum conſalutant: ſacram intellige Dei praferentium ſpeciem, ſocietatem, quâ ſibi inuicem cum lætitiâ & charitate gratulantur.* Hæc ille. Optimè quoque corpus Chriſti illi traditur, qui corpus ſuum, & ſua omnia Chriſto æternùm tradidit.

Oſculum pacis.

Dionyſ. Areop. de eccleſ. hierarch. part. 3. cap. 6.

NOVITIATVS. VII.
Nouitius in nigro panno collocatur, tamquam mortuus.

SEPTIMÒ hanc denique adiungunt Caſinenſes cæremoniam, vt Nouitius iaceat proſtratus ſuper pallium nigrum ante altare, facie manibuſque *cum pedibus de cucullâ coopertis, poſitis duabus cereis, vno ad caput, & altero ad pedes, in ſignum quod viuat mortuus, & moriatur viuens. Completâ verò communione, Sacerdos ſiue Diaconus vertens ſe ad ipſum mediocri voce dicat. Surge qui dormis, & exurge à mortuis, illuminabit te Chriſtus. Tunc ipſe frater ſurgat ad Communionem, demum Pater Benedicat ei dicens: Benedictia Dei omnipotentis*, &c. Poſteà aſſignetur ei locus in vltimo Profeſſorum gradu. De hoc autem ritu alij mentionem nullam faciunt: Lanfrancus tamen, Boërius, vetus rituale Affligenienſe, & Valliſoletani aliam addunt poſt deoſculationẽ fratrum cęremoniam. Magiſter enim Nouitiorum, ſiue (vt Valliſoletani habent) veſtiarius, acu & filo Nouitij caputium ſub mento conſuit, non diſſoluendum niſi in Miſſâ diei tertiæ poſt Profeſſionem. Toto autem illo triduo nulli debet loqui, choro quidem adeſſe, ſed nihil vocaliter recitare, nec in ordine ſuo ſtat, ſed ſequeſtratus à reliquis, poſtremus eſt in congregatione. Tertio autem die Cantor repræſentet Nouitium Præſidi chori, qui cultro abſcindit fila, quibus connexum eſt caputium, ſtatimque ſacrâ reficitur Euchariſtiâ, prout etiam duobus diebus pręcedentibus. Huius autem rei myſterium exponit Rupertus Tuitienſis, vt nimirum in cõſecratione ſui, *Monachus Chriſto quodammodo commoriatur & conſepeliatur, videlicet triduano ſilentio, capite cooperto, mortificationis, vel ſuſcepta pœnitentia circumferens teſtimonium, ſpectaculumque factus & Angelis & hominibus, tertia tandem die, depoſito capite reueletur ab Abbate, dante ſibi oſculum pacis, in ſimilitudinem reſurrectionis Domini, qui diſcipulis ſuis poſt triduanam eorum triſtitiam, rediuiuus apparens, dixit eis: Pax vobis.* Et alibi clariùs: *Vſque in diem tertium velatum habeat caput cum ſummo ſilentio, & debitâ reuerentiâ. Die autem tertiâ tollat Abbas capitium de capite eius*, &c. Vt porrò ritus antiquitatem videas, iam olim in Concilio Aquiſgranenſi præſcriptum: *Vt Monachus profeſſione factâ, tribus diebus coopertum habeat caput.*

Caputium triduo gerit, nec caput reuelat.

Quod myſticè exponitur.
Rup. lib. 5. in Reg. S. Bened. c. 9.

Idem. l. 8. de oper. Spirit. S. cap. 8.
Conc. Aquiſg. can. 35.

Poſtremò hîc annotandum quoque duxi, Orationes, quæ in conſecratione ſiue profeſſione Monachi adhibentur, antiquas admodum eſſe. Eædem enim inueniuntur non tantùm apud S. Lanfrancum, ſed etiam in Ordine Romano, quem vel Gregorio Magno tribuunt, vel eius auctorem illi faciunt coæuum.

Antiquitas precum, quæ hic adhibentur.

NOVITIATVS.

DISQVISITIO II.

Num monaſtica Profeßio alter dici poßit Baptiſmus?

Sectarij tinguntur Profeſſionē dici ſecundū baptiſmum.

HÆRETICI pro innatâ ſibi monaſticen vituperandi libidine, etiam hoc inter cetera vellicant ac carpunt, quod dicamus monaſticam profeſſionem ſecundum quodammodo eſſe baptiſma. Philippus Melanchton audacter admodum affirmat Catholicos aſſerere, vitam monaſti- B cam mereri iuſtificationem, & remiſſionem peccatorum, & applicatam alijs eos ſaluare, & longè meliorem eſſe ipſo baptiſmo. Sed ſpiſſum hoc ac portentoſum eſt mendacium, quoſnam enim allegat Catholicos hæc aſſerentes? Caluinus dicit Patres toto pectore abhorruiſſe ab illâ blaſphemiâ, & ſacrilego dogmate, quo profeſſio monaſtica ſecundum baptiſma nominatur. Sed quis non videat effrenatam hominis impudentiam? Sancti enim Patres, ſanctorum virorũ exempla, & Scholaſticorũ receptiſſi- C ma doctrina conſtãtet hoc, quod ipſe ſacrilegum dogma audet nominare, aſſerunt.

Melancht. l. concord. Luther.

Caluin. l. 4. inſtit. c. 13. §. 14.

Refutatur.

I. *A Patribus.* Hieron. epiſt. 25.

PRIMO enim, ex Patribus, Hieronymus de obitu Bleſillæ ſcribens: *Cùm propitio Chriſto, ante quatuor ferè menſes, ſecundo quodammodo ſe propoſiti baptiſmo lauerit, & ita deinceps vixerit, vt calcato mundo ſemper monaſterium cogitauerit, non vereris ne tibi Saluator dicat: Iraſceris Paula, quia filia tua facta eſt filia mea?* Idem epiſtola ad Demetriadem: *Nunc,* inquit, *quia Sæculum reliquiſti, & ſecundo poſt baptiſmum gradu iniſti pactum cum aduerſario tuo, dicens ei: Renuntio tibi diabole & ſeculo tuo, & pompa tua, &* D *operibus tuis: ſerua fœdus quod pepigiſti.* Et Barlaam apud Damaſcenum ſic ait: *Etenim diuinam hanc profeſsionem peccatum propulſare, atque incorruptionis per diuinum baptiſma nobis conceſſa ſociam & opitulatricem eſſe, perſpectum habemus.* Petrus quoque Damiani ait: *In dictis Patrum inueniri monaſtica vitæ propoſitum ſecundum eſſe baptiſmum.* Bernardus: *Audire,* inquit, *& hoc vultis à me, vnde inter ceteræ pænitentia inſtituta monaſterialis diſciplina meruerit hanc prærogatiuam, vt* SECVNDVM BAPTISMA *nuncupetur:* E *arbitror ob perfectam mundi abrenuntiationem, ac ſingularem excellentiam vitæ ſpiritualis, quâ præeminens vniuerſis vitæ humanæ generibus huiuſcemodi conuerſatio profeſſores, & amatores ſuos Angelis ſimiles, diſsimiles hominibus facit, imò diuinam in homine reformat imaginem, configurans nos Chriſto inſtar baptiſmi, & quaſi denique ſecundò baptizamur, dum per id, quod mortificamus membra noſtra, quæ ſunt ſuper terram, Chriſtum induimus, complantati denuo ſimilitudini mortis eius.* Goffridus

Idem epiſt. 8. ad Demetriad.

Damaſc. in hiſt. Barl. & Ioſaph.

Pet. Dam. Opuſc. 16. cap. 8.

Bernard. l. de præcept. & diſpẽſ. c.

Ratio cur Profeſſio dicatur alter baptiſmus.

Goffrid. Vindocinenſ. lib. 4. epiſt. 12.

A quoq; Vindocinenſis monaſticã profeſſionẽ nunc *ſtolam*, nunc *habitum ſecundæ regenerationis* vocat. In ſermone quoq; de S. BENEDICTO, ſic ait: *Glorioſus etenim iſte ſanctus noſtræ ſecundæ regenerationis inuentor pariter extitit, & ſcriptor. Monaſtica, inquam, religio quam ipſe inſtituit, ſecunda regeneratio iure nominatur, & etiam pontificali confirmationi non immeritò comparatur. Huius namque vitæ obſeruatione & præterita peccata, ſicut in baptiſmate delentur, & contra futura velut in confirmatione, Chriſtianus munitur.* Ita ille.

II. *Exemplis Sanctorum, quibus viſiones factæ.*

Vit. Patr. l. 6. libell. 1. num. 9.

B SECVNDO, non deſunt Sanctorum viſiones hanc inter baptiſmũ & religioſam profeſſionem, comparationem adſtruentes. In vitis enim Patrum ſcribitur, fuiſſe Magnum quemdam inter præuidẽtes, qui affirmaret, dicens: *Quia virtutem quam vidi ſtare ſuper baptiſma, vidi etiam ſuper veſtimentum Monachi, quando accipit habitum ſpiritualem.* Refert quoque Athanaſius in vitâ Magni Antonij, cum dæmones illi peccata ab exordio natiuitatis obijcere cœpiſſent, Angelos reſpõdiſſe: *Nõ debere eos à natiuitate eius delicta narrare, quæ iam Chriſti eſſent bonitate ſopita: ſi qua* C *autem ſcirent ex eo tempore, quo factus eſſet Monachus, & Deo ſe conſecraſſet, licere proferri.* Idipſum demonſtrat Anſelmus exemplo Oſberni Monachi. Hic enim cùm de hac vitâ migraſſet, non multò pòſt apparuit de nocte Anſelmo ipſi, narrauitq; ter ſe in illâ ſupremâ lucta à ſatanâ oppugnatum grauiſſimè, ſed à quodam, qui ſibi adſtabat, Aduocato ſtrenuè defenſum: primum cùm peccata ante baptiſmum, quem adultus ſuſcepetat, perpetrata, obijceret, cui cũ aduocatus ille reſponderet, omnia baptiſmo eluta eſſe, dæmonẽ obmutuiſſe: iterũ cum ea cõ- D memoraret, quę in ſęculo ante ſuſceptã Religionẽ deliquerat: quod etiã refutaſſe, cùm diceret, hęc quoq; per religioſę vitę profeſſionem condonata. Sed iucundũ in primis, & notabile hoc in genere, quod Leontius Cyprius Epiſcopus, antiquus auctor narrat in vitâ Simeonis Abbatis. Cùm enim Simeon & Ioannes in ipſo ętatis flore ad monaſterium veniſſent, ac die poſterâ religioſo habitu induendi eſſent: Quidã ex fratribus ità eis dixerũt: *Beati eſtis, quoniã cras regenerabimini, & mundi efficiemini, ſicut nati eſtis, ab* E *omni peccato, perinde ac ſi in ipſo die eſſetis baptizati. Quod illi audientes, admirati ſunt ambo, & cucurrerunt ad diuinum Niconẽ Abbatem monaſterij, & ad eius pedes prociderunt, dicentes: Rogamus te, Pater, ne nos baptizes; ſumus enim Chriſtiani, & nati ex parentibus Chriſtianis. Is autem cùm neſciret, quidnã audiſſent à patribus cœnobij, dixit eis: Quis enim vult vos, ô filij, baptizare? Illi verò dixerunt: Domini noſtri, Patres monaſterij dicunt nobis: Cras rebaptizabimini. Tunc intellexit Præfectus eos dixiſſe de Sancto habitu, & ait eis: Rectè dixerunt, filij. Etenim* ſi

Athanaſ. in vit. cap. 37.

Anſelm. l. ſimilitud. cap. 191. *Oſberns apparitio.*

Apud Sur. 1. Iul. *Iucunda narratio de Simeone & Ioanne.*

Sentiunt in monaſtici habitus aſſumptione baptiſmi gratiam.

ſi Deo placuerit, volumus vos induere ſancto & Angelico habitu. Donati autem monaſtico habitu baptiſmi efficaciam in ſe experti ſunt, vnde gratulabundi Patri dixerunt: Gratias agimus tibi Pater. Quidnam autem Deo offerre & venerando tuo capiti poſſimus, ignoramus. Quis ſperauit fore, vt talibus donis digni haberemur? Quorumnam lauacrorum ablutiones ità noſtram emundaſſent animam? Per te pretioſam acquiſiuimus margaritam. Baptiſmatis vim verè didicimus, de quo prædixerunt nobis ſancti Patres. Cognouimus noſtra peccata vere fuiſſe exuſta ab igne, qui corda noſtra accendit.

III. *Scholaſtici docent ingreſſu Religionis omnia peccata deleri.* Antonin. p. 3. tit. 16. c. 3. §. 3. Authent. de monach. collat. 1.

TERTIÒ, idipſum docent Scholaſtici. Antoninus parte 3. ſummæ allegat dici in Authenticâ de *Monachis*, quòd monachatus omnem maculam abſtergat. Verba autem Iuſtiniani Imperatoris hæc ſunt: *Conuerſationis monachalis vita ſic eſt honeſta, ſic commendare nouit Deo ad hoc venientem hominē vt omnē humanam eius maculam detergat.* Maculam autem Gloſſa ibidem explicat, purgat à peccatis. Paludanus in 4. diſtinct. 38. quæſt. 3. Thomas Waldenſis tom. 3. de ſacrament. tit. 9. cap. 80. Syluester verb. Religio 3. quæſt. 23. Sed audiendus præ omnibus S. Thomas, Scholaſticorum Phœnix, qui ait: *Rationabiliter dici poteſt quod etiam per ingreſſum Religionis aliquis conſequatur remiſſionem omnium peccatorum. Si enim aliquibus eleëmoſynis factis homo poteſt ſtatim ſatisfacere de peccatis ſuis: ſecundùm illud Danielis 4. Peccata tua eleëmoſynis redime, multò magis in ſatisfactione pro omnibus peccatis ſufficit, quòd aliquis ſe totaliter diuinis obſequijs mancipet per Religionis ingreſſum: qua excedit omne genus ſatisfactionis, etiam publica pœnitentiæ, vt habetur in decretis Sicut etiam holocauſtum excedit ſacrificium, vt Gregorius dicit ſuper Ezechielem. Vnde legitur in vitis Patrum, quòd eandem gratiam conſequuntur Religionem intrantes, quam conſequuntur baptizati.* Ita Doctor Angelicus. Quem præter citatos ſequuntur Azorius *lib.* 12. *Inſtitut. moral. cap.* 5. *quæſt.* 11. Bellarminus *lib.* 2. *de Monach. cap.* 6. Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 6. *cap.* 13. Sanchez *tom.* 2. *in Oper. moral. lib.* 5. *cap.* 5. Emmanuel Rodriguez *tom.* 2. *quæſtionum regular. queſtione* 87. *articulo* 1. Hieronymus Platus *libro* 1. *de bono ſtat. cap.* 13. qui omnes communi conſenſu docent, per Religionis Profeſſionem obtineri omnium antea commiſſorum criminum pleniſſimam condonationem. Quæ etſi in effectu conueniat cum plenariâ indulgentiâ, differt tamen ab illâ, quòd indulgentia plenaria concedatur ex Chriſti & Sanctorum ſatisfactione in Eccleſiæ theſauro depoſita, applicante eam ſummo Pontifice. At Profeſſio hanc condonandi pœnas virtutem habet, non ex aliquâ Pontificiâ conceſſione, ſed ex vi & merito ipſius operis excellentiſſimi, & quamcumque peccatis debitam ſatisfactionem excedentis. Cuius rationem dat S. Thomas: *Quia cùm profitens voluntatem ſuam ceteris rebus chariorem, in perpetuam Dei ſeruitutem redigat, iam pleniſſimè pro omnibus anteactæ vitæ delictis ſatisfeciſſe cenſetur: vtpote qui id dat, quo nihil maius dari poterat.* Atque ità Stephanus V. Haſtulpho, qui vxorem propriam occiderat, publicam remittit pœnitentiam, ſi monaſterium ingredi, & humiliare ſe ſub manu Abbatis voluerit.

Excedit omne genus ſatisfactionis. S. Thom. 2. 2. q. 189. art. 3. ad 3. 31. q. 2. can. admonere. Gregor. hom. 20. à medio. *Quomodo conueniat cum plenariâ indulgentiâ.* NOVITIATVS. S. Thom. 4. diſt. 4. q. 1. art. 3. 11. q. 2. cap. admonere.

Hæreticorū impoſturæ.

Quid igitur nunc habent hæretici, quod tantorum Patrum auctoritati, quod teſtatiſſimis hiſtorijs, quod ſcholaſticorum receptiſſimæ doctrinæ opponant? falſum autem eſt, vt diximus, Catholicos docere profeſſionem baptiſmo meliorem eſſe, illam enim baptiſmati quidem conferunt, ſed non præferunt, imò ne quidem æquiparant, nihilque ei ex opere operato tribuunt. Vnde Caietanus expreſsè docet, ſicut alia opera ſatisfactoria in mortali facta non reuiuiſcunt adeptâ gratiâ, ita nec profeſſionem, quæ nihil virtutis habet, niſi ex vi & merito ipſius operantis. Et Bellarminus differentiam ponit inter baptiſmum & profeſſionem, quòd ille tollit culpam & pœnam, hæc autem ſolam pœnam. Et Suarez ait temerarium ſe cenſere eundem effectum tribuere profeſſioni, qui tribuitur baptiſmo. Eſt enim, inquit, res grauiſſima, & valdè ſupernaturalis, quam ſine reuelatione, traditione Eccleſiæ, ac Patrum doctrinâ aſſerere temerarium eſt.

Catholici non præferunt, ſed cōferunt Religionem cum Baptiſmo. Caiet. 2. 2. q. vlt. a. 3.

DISQVISITIO III.

Quæ inter Baptiſmum, & Profeſſionem monaſticam comparatio?

In quibus comparentur Baptiſmus & Profeſſio.

AD vberiorem præcedentis Diſquiſitionis explicationem, operæ pretium hic fuerit Baptiſmi & Profeſſionis quaſdam analogias & parallela exponere, vt intelligamus quàm meritò monaſticum propoſitum, ſecundum dixerint Baptiſmum, & ſtatus noſtri excellentiam debitâ grati animi ſignificatione recolamus.

I. *Nouitij inſtar Catechumenorū inſtruūtur.* Neocæſar. 5. Ancyran. 4 & 6. Conſtit. Apoſt. cap. 8. 18. apud Clem. Rom.

PRIMÒ. Quemadmodum ante baptiſmum baptizandi conſtituebantur *Catechumeni*, ſiue vt Neocæſarienſe & Ancyranum vocant Concilia, *Audientes*, qui catechiſmo & fide Chriſtianâ priùs imbuebātur, quàm ad baptiſmi gratiā admitterentur: quod quidē per tres annos fieri volunt conſtitutiones Apoſtolicę, quamuis Conciliū Braccarenſe II. viginti tantū dies requirat. Ita quoq; monaſticā profeſſionē, per quā introitus fit in Religionē, pręcedit integri anni nouitiatus,

in

Digitized by Google

NOVITIATVS. in quo Tirones de vitâ Religioſâ, votis monaſticis, obſeruãtiâ Regulari, & cęrimonijs Ordinis ad plenum inſtituuntur.

II. *Seorſim viuunt, vt illi orabant ab alijs ſequeſtrati.*

SECVNDÒ. Seorſim à reliquis orabãt olim Catechumeni, & poſt Euangeliũ à Miſſæ ſacrificio dimittebãtur, tamquã adhuc inidonei, vt ſacratioribus intereſſent myſterijs. Non diſſimiliter Nouitij priùs verſantur in atrijs domus Dei noſtri, quam cum reliquis cõuerſentur in domo Domini. Vnde S. BENEDICTVS, vt vidimus, vult eos ſeorſim à Profeſſis probari in *cella*, vt vocat, *Nouitiorũ*, quod ante S. BENEDICTVM vſitatum legere eſt apud S. Ephrẹm. — Tract. 3. diſq. 2.

III. *Profitentur in Eccleſiâ, vbi illi baptizantur.*

TERTIÒ. Vt Baptiſmus ordinarie celebratur in eccleſiâ, ita Legiſlator noſter pręſcripſit, vt *ſuſcipiendus, in Oratorio corã omnibus promittat de ſtabilitate*: nimirum vt ſanctitas loci ſanctitatem & veneratione̅ profeſſionis inſinuet, indicetq́ue rem non eſſe vulgarem, quæ quouis loco exerceri queat, ſed ſanctã, & ad Deũ ſpectante̅, immò myſticum ſacrificium in domo Dei offerendũ.

IV. *Nomen vtriſque imponitur.*

QVARTÒ. Quemadmodũ in baptiſmo infanti nome̅ imponitur, ità & in Profeſſione religioſâ, vel in Nouitiatu nomen ſubinde mutari ſolet, vt mox videmus.

V. *Abrenunciant vtrique diabolo, &c.*

QVINTÒ. Baptizandus expreſsè abrenũtiat ſatanæ, & operibus eius, mundo eiuſq́; pompis; quam abrenuntiatione̅ SS. Patres *Sponſionem pactum, votum*, & *promiſſionem* ſępe vocant. Vnde Ambroſius: *Renuntiaſti diabolo & operibus eius, mundo & luxuria eius ac voluptatibus. Memor eſto ſermonis tui, & numquam tibi excidat tua ſeries cautionis. Si chirographum homini dederis, teneris obnoxius vt pecuniã eius accipias: teneris obſtrictus, & reluctantem te fœnerator aſtringit. Si recuſas, vadis ad Iudicem, atque illic tuâ cautione conuinceris. Vbi promiſeris conſidera, vel quibus promiſeris. Leuitam vidiſti, ſed miniſter eſt Chriſti, ergo chirographũ tuum tenetur, non in terrâ, ſed in cœlo.* Quid autem aptius in Religionem quadrare poſſit, nam & Monachi ab hoc actu, que̅ in Profeſſione faciũt, *Renuntiantes* dicti ſunt. Abrenuntiant enim omni eo quod habe̅t, per votũ paupertatis; omni eo quod viuunt, per votum caſtitatis; omni eo quod ſapiunt, per votũ obedientię. Et Dionyſius iam olim ſcripſit Nouitium à Sacerdote rogari: *An renuntiet omnibus diuiſibilibus.* — Ambroſ. l. 1. de Sacram. c. 2. — *Tria vota in monaſtica abrenunciatione.* — Dionyſ. de Eccleſ. hierarch. c. 6.

VI. *Conueniunt in trina inuocatione.*

SEXTÒ. Baptiſmus confertur ſub inuocatione trium perſonarum SS. Trinitatis, & profite̅s ex præſcripto S. BENEDICTI tertiò dicit hunc verſum: *Suſcipe me Domine ſecundum eloquium tuum & viuam; & confundas me ab exſpectatione meâ.* Quem tertiò etiam conuentus repetit, ſubiungens *Gloria Patri.* Sed quid illud eſt: *Suſcipe me Domine?* Apud Iſaiam dicit Dominus: *Ecce ſeruus meus ſuſcipiam eum.* Quia ergo profeſſionem emittens, ſe totum mancipat diuino ſeruitio, & id A ſcripto chirographo teſtatur, rogat vt Deus ſuſcipiat eum in ſeruum & in domũ ſuam, vt poſſit dicere: *Suſceptor meus es tu.* Subiungit, *& viuam*; quia ſi viuit ille, quem ſinus Abrahę ſuſcepit, quantò magis, qui ſuſcipitur à Chriſto? Omitto hîc ad ſingulas Trinitatis perſonas pro profitente ſubiungi orationes. — Pſal. 118. — *Quid, ſuſcipe me Domine.* — Iſaiæ 42.

VII. *Veſtes vtrique commutant.* — Paſtorale Rom.

SEPTIMÒ. Baptizatus etiam albâ veſte induebatur, & nunc vitta infantiũ capiti imponitur cum his verbis: *Accipe veſtem candidam, quam immaculatam perferas ante tribunal Chriſti.* Monachus quoq; poſt vota nuncu- B pata, profeſſionis induitur habitu, imò, vt ex Regulâ noſtrâ patet, non ante illã veſtes mutabantur. Nunc autem peculiares profeſſis, & à Nouitiorum diſtinctæ veſtes tribuuntur. Atq́ue olim, vt habet Ordo Romanus, ſimilia verba ijs, quę in baptiſmo dicuntur, Abbas proferebat, dicens:

Accipe hoc ſalutare indumentum, quod Venerabilis Pater BENEDICTVS *illæſum cuſtodiuit, vt per eius imitationem ipſius cœtui aggregatus, ante tribunal Chriſti valeas peruenire.*

VIII. *Chriſtum induunt.* — Gal. 3. — S. Hildegard. l. 2. viſione 5.

OCTAVÒ. De Baptizato Apoſtolus ait: C *Omnes quotquot baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.* De Monaſtico Benedictino habitu S. Hildegardis aſſeruit, vel potiùs Deus illi loquens: *Veſtitus Monachorum veſtitui aliorum populorum non aſſimilatur, quia & ipſe integer incorruptam incarnationem filij mei, quæ plurimùm diſtat à procreatione aliorum hominum, oſtendit. Signum enim incarnationis in veſtitu ſuo habet, qui ſe ad fortiſſimã obedientiam exhibet.* Quemadmodum igitur Chriſtus *in ſimilitudine̅ hominum factus, & habitu inuentus vt homo* (id eſt, interprete Auguſtino, verbum carnem, D hominemq́ue ceu veſtem quandam induit) *humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem*: Ita Religioſus Chriſti incarnationem habitu ſuo colit, quando ſe totum velut veſte quadam induit obedientiæ, quæ omnes ipſius actiones tegit, & exornat. — Philip. 2. — Auguſt. lib. 83. quæſt. 73.

IX. *Remiſſio omnium peccatorũ.* — Bernard. l. de præcept. & diſpenſ. cap. 23.

NONÒ. Baptiſmus remittit omnia peccata, tam originale quàm actuale. Ita Bernardus ait: *Quaſi ſecundò baptizamur, dum per id quod mortificamus membra noſtra quæ ſunt ſuper terram, rurſum Chriſtum induimus, complantati denuo ſimilitudini mortis eius. Sed & quomodo in baptiſmo eruimur de poteſtate tenebrarum, & in* E *regnum transferimur claritatis æternæ, ità & in ſancti huius ſecundâ quadam regeneratione propoſiti, de tenebris æquè non vnius originalis, ſed multorum actualium delictorum, in lumen virtutum euadimus.* Hæc Bernardus.

DISQVISI-

DISQVISITIO IV.

An nomen nouum congruè imponatur Nouitijs?

NOVO nomine ſiue in primâ habitus ſuſceptione, ſiue in ipsâ votorũ nuncupatione Nouitios inſigniri, Ordinibus plurimis familiare eſt. Hunc tamen ritum, vt plures alios inſectatus eſt, & arroſit Eraſmus his verbis: *Vt quoque ſit euidẽtior* (in Monaſterijs) *ſeruitus, commutãt veſtem, quam dedere parentes, & ad exemplum priſcum eorum, qui olim ſeruos eſſent mercati, commutant nomen in Baptiſmo inditum, ac pro Petro, ſiue Ioanne, vocant Franciſcum, aut Dominicũ, aut Thomam. Petrus dedit nomen Chriſto, & Dominico initiandus vocatur Thomas.* Sic ille.

Eraſmus ridet ritum mutationis nominum. Eraſm. in colloq. virgo μισόγαμος.

Sed enim quid hîc illiciti? aut quis hoc iure improbet, vel cur potiùs non probet?

Perperam; nam

I. *Legibus id permiſſum.* C. l. 9. tit. 25. l. ſicut.

PRIMÒ, quia Imperatorũ legibus id permiſſum: *Sicut in initio, nominis, cognominis, prænominis, recognoſcendi ſingulos* (gratia) *impoſitio libera eſt priuatis; ita eorum mutatio innocentibus periculoſa non eſt. Mutare itaque nomen, vel pronomen, ſiue cognomen, ſine aliquâ fraude, licito iure, ſi liber es, minimè prohiberis.*

II. *Deus quorumdã nomina mutauit.* Ioan. 1. Marc. 3.

SECVNDÒ, Deus ipſe ſuo exemplo veluti præiuit, nam indita quibuſdam à natiuitate nomina mutauit, vt conſtat de Abrahã, Sara, Iacob, & Chriſtus Dominus Simonem, *Cepham*, ſiue *Petrum* appellauit, filijs verò Zebedæi *impoſuit nomina Boanerges.*

III. *Summi Pontifices nouũ nomen accipiunt.*

TERTIÒ, Solemne eſt Summis Pontificibus in inauguratione ſuâ nouum accipere nomen, imitatione illius, qui Simonẽ, *Petrũ* vocauit, ſeu *Cephã*: quin & ipſi alios ordinãtes in Epiſcopos, aliud illis ſubinde impoſuêre nomen. S. Willibrordus à Papâ dictus *Clemens*, vt Beda & Alcuinus teſtantur. Et qui anteà vocabatur Winfridus, in Epiſcopali conſecratione appellatus eſt *Bonifacius*. Similem nominum mutationem ſubinde factam quibuſdam, dum ſacro Chriſmate confirmarentur, tradit Serarius.

Serar. in c. 2. Ioſue q. 4.

IV. *Ipſe Eraſmus cum diceretur Gerardus Gerardi, mutauit.* Val. Andr. in Bibl. Belg.

QVARTÒ, ad hominem dicere liceat, nec Eraſmum religioni ſibi duxiſſe, inditum in baptiſmate commutare nomen. Nam cùm Batauico more dictus eſſet *Gerardus Gerardi*, vt ſcribit Valerius Andreas, placuit illi Latino Græcoque nomine diceretur *Deſiderius Eraſmus*. Quo facto videtur alios ſibi adſciuiſſe patronos, quã in ſacro regenerationis lauacro à patrinis acceperat. Ex tabulis enim Eccleſiaſticis conſtat diſtinctos eſſe Sanctos *Deſiderium, Eraſmum, Gerardum*. Nec refert tria hæc eſſe ſynonyma: Nam vt benè annotauit Serarius, in eadem linguâ, etſi ſynonyma eamdem vim habeant, non tamen abſque cauſsâ, in proprijs hominũ appellationibus vnũ pro alio ponitur. Habent hæc quatuor eamdem notionem *Nicodemus, Demonicus, Laonicus, Nicolaus*, ſi quis me tamen, ait, trium primorũ nomine aliquo vocaret, non audirem. Nec ego, ſi pro *Benedicto* quis dixerit *Baruch, Eulogius, Benno*. Quòd ſi his non obſtantibus, licuerit Eraſmo pro ſuo deſiderio ſe *Deſiderium Eraſmum* nominare; cur indignetur, quæſo, ſi id nec leuibus de cauſſis in Religioſis fiat familijs?

Serar. ſuprà q. 5.

Occurritur obiectum.

NOVITIATVS.

Quod ne adeò nuperum exiſtimet, ſciat moris huius apud Balſamonem luculentum extare teſtimonium. Nam ita ſcribit: *Cùm aliqui Monaſteria ingreſſi eſſent, & raſâ induti, & cum Triſagio in templo*, ET NOMEN MVTAVISSENT, *& vt ſemel dicam, inſtar Monachorum, & intra & extra verſarentur, antequam monaſticâ tonſurâ perficeremur*, &c.

Olim viguit hic ritus. Balſam. ad can. 5. 1. & 2. Synod. Cõſtantinop.

Animaduertis hîc Lector, in primâ ſuſceptione habitûs, & ante profeſſionẽ factam hanc nominũ mutationẽ, quod vt fiat, etiam præſcribunt Cerimoniæ Caſinẽſes. Et verò etiam hodie apud Græcos vſitatiſſimum, vt qui Monachi fiunt, & ſchema τῆς μετανοίας, καὶ ἀγγελικόν (ſic enim ab ipſis Monaſticus appellatur habitus) ſuſcipiunt, vt vitam, ſic & nomen mutent. Vti de ſe mihi, inquit Serarius, referebat D. Nectarius, Archiepiſcopus Acridanus, qui in baptiſmate dictus erat *Nicolaus*. Et hoc pacto exiſtimat Raderus, eum qui priùs *Socion* appellabatur, in monaſterio conſecutũ nomen *Simeonis*, qui Stylites deinde fuit. Sed Roſweydus nomen *Socionis* patri huius tribuit. Illud certius, quod Metaphraſtes ſcriptum reliquit, de *Edrano*, qui Danielis ſtylitæ hortatu Monachus effectus, *mutato nomine piè vocatus eſt Titus*. Qui in ſæculo priùs erat *Dauferius*, in Caſinate monaſterio vocatus eſt *Deſiderius*, & in pontificatu *Victor III.* Caſimirus, legitimus coronæ Polonicæ heres, Cluniacenſis effectus Monachus, *Carolus* audiuit; ad regnũ repetitus, & Põtificiâ auctoritate, laxatis Profeſſionis & Diaconatûs vinculis, rex iterum Caſimirus ſalutatus eſt. Antonio de Paduâ *Ferdinandi* nomen prius fuit, quàm S. Franciſci militiæ adſcriberetur, & alijs aliud, ne longum opus ſit texere catalogum.

Græci adhuc hodie obſeruant.

Exempla quorumdã qui nomen mutarunt. Rader. vind. part. 2. Roſvv. notat. ad vit. Sim. Styl. Metaph. in vit. Dan. cap. 18. Leo Oſt. l. 3. c. 4. Baron. anno Chriſti 1034.

Sed quas iuſtas huius mutationis diximus rationes, hîc denique adtexamus.

Rationes huius rei.

I. *Conformatio cum baptiſmo.*

PRIMA eſt, quam diximus, conformatio cum baptiſmo, in quo Catholicæ Eccleſiæ initiandis nomina impoſita, vel ſi adulti, mutata. Sic apud Metaphraſten, & Damaſcenum, qui antea dicebatur *Placidus*, vocatus eſt *Euſtathius*, eiuſque vxor *Theopiſte*, quæ priùs *Traiana*. Ita quoque *Ceadulla* rex, poſt baptiſmum, apud Bedam *Petrus* eſt: & apud Saxonem Sueciæ rex *Olaus*, fit *Iacobus*. Et alij apud alios. Videndus de his Joſephus Vicecomes, lib. 2. de Baptiſmi rit. & cærim. cap. 12. 13.

Orat. de imag. c. 9. & 18. Bed. l. 5. hiſt. Angl. cap. 7. Sax. Gram. lib. 1.

SECVNDA

NOVITIATVS.

II. *Vt in nouitate vitæ deinceps degant.* Quinct. l. 9. cap. 1.

SECVNDA ratio, vt hoc ritu admoneantur, quemadmodum nominis, ſic hominis innouationẽ fieri oportere. Quamuis enim Quinctilianus dicat: *Homines, ſi aliud acceperunt, quã quod habẽt nomen, ijdem ſunt tamen,* id tamen locum non habet in gratiæ ſtatu, in quo nouum nomen nouã vitam, nouos poſtulat mores. Quod quidem eâ profeſſionis explicatur cęrimoniâ, quâ dum ſęculari veſte tiro exuitur, ei à ſuperiore dicitur; *Exuat te Dominus veterem hominem cum actibus ſuis.* Et dum induitur monaſticâ: *Induat te Dominus* NOVVM HOMINEM, *qui ſecundùm Deum creatus eſt in iuſtitiâ & ſanctitate veritatis.* Pręclarè Hieronymus. *Sancti in virtutibus proficientes, mutato nomine ſunt vocati, vt eſſent etiã ipſo nomine noui, vt Abraham, & Sara, & Cephas.* Quis autẽ negauerit eos, qui ſæculo abrenunciant, in virtutibus ſupra vulgus proficere, vt ad vlteriora ſe deinceps quotidie extendant; vt non immeritò nouo nomine ad hoc excitentur.

Cærimonia ad ſummum. Hieron. in epiſt. Rom. cap. 1.

III. *Vt imitentur Patronos ſuos.* Alex. Genial. dier. l. 2. c. 29. & l. 4. c. 10.

TERTIA, Romanis, vt Alexander ab Alexandro memorat, in more fuit, vt quos aut ciuitate donabant, aut equeſtri ordine ornabant, vetere nomine depoſito, nnminibus clariſſimorum ciuium appellarent, *Brutorum, Metellorũ, Scipionum.* Vt nimirum acrẽ ſtimulum ijs inderent eas virtutes ſectandi, quę in ijs effulſerant, quorum nomine inſigniebantur. Alexander Magnus Ducem eiuſdem ſecum nominis compellans, *Res,* inquit, *dignas tuo nomine, dignas Alexandro gere.* Qui & vetuerat ignauum militem *Alexandrum* appellari, niſi ſe *Alexandri* ſpiritus & decora imitaturum, addiceret. Non ſecus monaſticâ ciuitate donatos, & Benedictinę, Ciſtertienſi, Pręmonſtratenſi, Pędicatorũ, Minorum, aliorumque familiæ adſcriptos, nouo licet decorare nomine, vt Procerum ſuorum illuſtria imitentur exempla, & eorum ſe nomine dignos efficiant.

IV. *Vt agnoſcant ſe Dei ſeruos.* Refert Gothofred. in l. falſ. D. 48. tit. 10. Dan. 1. 7.

QVARTA ratio eſſe poteſt, quòd ſeruo ſolus dominus pro arbitrio nomẽ imponit, & ad voluptatem quidem, vt in Orat. pro Roſcio Amerino notauit Vulcatius. Sic princeps Eunnchorũ filijs Iuda, quos in regis miniſterium adſciſcebat, nomina impoſuit, *Danieli, Baltaſſar: Ananiæ Sidrach: Miſaëli, Miſach: & Azariæ, Abdenago.* Nam vt optimè annotauit Theodoretus: *Hoc dominij ius apud quoſdam eſt in more, qui ſeruos ementes, eorũ mutant nomina, vt nominis mutatione ſeruitutem agnoſcant.* Eadem mente à S. Chryſoſtomo ſcriptum: *Dominus, qui ſeruum mercatus eſt, oſtendere volens ſe dominum ſerui, nomen illius immutat.* Quid ni ergò regis gloriæ ſeruitio auctorandus, nouum accipiat nomen, cuius memoriâ excitetur ad ſeruiendũ illi cui ſeruire regnare eſt? Et verò Monachos, *Dei ſeruos* audire & eſſe, nimis quàm notum & nos officij huius partes * alibi expendimus.

Theodoret. in hunc locum. Chryſoſt. hom. de ſe. rend. reprehen.

* Catech. monaſt. p. 2. diſſ. 7.

V. *Vt oſtendãt ſe in veram aſſertos libertatem.* Tertull. de reſurr. carn. cap. 57. Suid. in Lexico.

QVINTA ratio, ſeruis manumiſſis & libertate donatis ſuum Patroni nomen imponebãt. Teſtis Tertullianus, qui ſcribit: *Si famulum tuum libertate mutaueris,* &c. *Veſtes albæ nitore, & aurei anuli honore, &* PATRONI NOMINE, *ac tribu menſaque honoratur.* Tradit quoque Suidas, Alexandrum Mileſium *Corneliũ* eſſe appellatũ à *Cornelio* Lentulo, à quo Manumiſſus fuerat. Meritò igitur Religioſos, cùm per obedientiæ ſuauiſſimum iugum in veram aſſeruntur libertatem, *Benedictos, Bernardos, Norbertos, Dominicos, Franciſcos* vocamus, nominibus ſuorũ Patronorũ. Quando & reliqua manumiſſionis ſymbola ijs quoque videmus conuenire. Nam & veſtẽ mutant, quæ in quibuſdã Ordinibus alba: & ad menſæ participationem admittuntur, & in ſacram Ordinis ſui tribum cooptantur.

Etiã tignomen quod mutant.

His denique addendum, etiam cognomẽ mutari. Quidam enim gentilitio familię nomine, quod illud ſubinde ſplendidũ ſit, humilitatis gratiâ depoſito, ſolius patriæ retinẽt quod PP. Capucinis maximè familiare. Alij, in quibus Fulienſes noſtri, ad prænomen, Chriſti Domini, vel ſanctorũ adijciunt nomen, vt ad eorum imitationẽ ſcilicet excitẽtur, gaudeantq; patrocinio. Sicut Ioannes à Ieſu Maria, Leander de S. Martino, Euſtachius à S. Paulo.

DISQVISITIO V.

Quàm vtilis Profeſſionis renouatio?

Anniuerſariũ Baptiſmi olim celebr. Microl. lib. de eccleſ. obſeru. c. 56.

EX Baptiſmi & religioſæ Profeſſionis analogiâ, & hoc elicere poſſumus, admodum conuenienter Religioſos ſecundæ huius regenerationis memoriam per votorũ renouationẽ celebrare. Conſuetũ enim aliquando fuiſſe Baptiſmi memoriã pio ritu venerari, auctor eſt Micrologus: *Romani,* inquit, *annotinũ Paſcha; quaſi anniuerſariũ Paſcha dicunt: quia antiquitus apud illos, qui in priore Paſcha baptizati erant, in ſequenti anno eadẽ die ad eccleſiã cõuenêre, ſuæq; regenerationis anniuerſariũ diẽ cum oblationibus ſolẽniter celebrauerũt.* Quidni etiã Monachi annuo cultu repetãt ſolẽnia illa Vota in Profeſſione olim edita, vt & Deo ſe gratos oſtendãt, & ad eorumdẽ obſeruantiã ſe denuo offerant? Vſu receptũ id in quibuſdã Religionibus. Patribus enim Societatis Ieſu S. Ignatius præſcripſit, vt ſingulis annis bis, in feſtis videlicet Reſurrectionis & Natiuitatis, Vota renouarent. Carmelitę Diſcalceati itidem ſingulis annis die Exaltationis S. Crucis, & Epiphaniæ pio ſolemniq; ritu in eccleſiâ, vel Capitulo pręmiſsâ exhortatione, Profeſſionem renouãt. De Pręmonſtratẽſibus ſcribit itâ Seruatius Lairuelz: Nos ſacris eorumdem Diſcalceatorũ inſiſtentes veſtigijs, triplici à ſummo Pontifice acceptâ eâ de re, etiam per indulgẽtias, venia Profeſſionis noſtrę repetitioni quotannis

Qui ordines vota quotannis inſtaurent. Conſtit. S. Ignat. p. 4. cap. 3. § 3. Conſtit. Diſcalc. p. 1. cap. [illegible] Lairuelz tom. 1. Catechiſmi Nouit. lect. 90

Digitized by Google

quotannis ipſo Circumciſionis Dominicæ die incumbimus. Religio miniſtrantium infirmis, inter Statuta, quæ Clemens VIII. confirmauit, ponit illud: *Vt vota ſimplicia, quæ poſt Profeſſionem faciunt, de more quotannis renouentur die S. Crucis Inuentioni ſacro.* Clerici Minores, vt refert Miræus, *Vota quotannis in die Epiphaniæ communiter renouare tenentur.* Neque verò id Ordini Sancti BENEDICTI prorſus incognitum, nam S. Gertrudis, illuſtre Ordinis noſtri decus, duplex *Exercitium* huic inſtituto apprimè vtile propoſuit, quorum prius eſt, quo (vt ipſa ait) *renouato bono propoſito memoria primæ conuerſionis, quâ mundo abrenuntiauimus, celebratur.* Alterum, quo *Profeſſio ſeu Votum noui feruoris innouatione ſpirituali celebratur.* Quare prudenter admodum Patres Congregationis SS. Vitoni & Hidulphi in Lotharingia, quorum veſtigijs inhęret Gallicana S. BENEDICTI, & Belgica noſtra Beatæ Mariæ Congregatio, pijſſimam renouationis Votorum formulam ad calcem Cærimonialis monaſtici præſcripſerunt, quam die Circumciſionis Domini, vel Epiphaniæ ſolemni ritu fieri volunt. Sed & ante BENEDICTVM S. Hieronymus non obſcurè inſinuat ſolere Deo dicatas virgines Profeſſionem ſuam ſubinde repetere: increpans enim Sabinianum Diaconum, qui virginem Deo deuotam ad ſtuprum ſolicitauerat, hæc de illâ ſcribit: *Poſt Apoſtoli Petri baſilicam, in quâ Chriſti flammeo conſecrata eſt: poſt Crucis & Reſurrectionis, & Aſcenſionis Dominicæ ſacramenta, in quibus rurſum ſe in Monaſterio victuram ſpoponderat.* Marianus Victorius S. Hieronymi Scholiaſtes ſic verba hæc illuſtrat: Subdit Hieronymus, virginis Profeſſionem ter ab eâ, in die ſcilicet Crucis, Reſurrectionis, & Aſcenſionis factam, ac ratam fuiſſe. Ex quo liquidò apparet, non eſſe nuperam hanc conſuetudinem, ſed Sanctis etiam Patribus cognitam atque probatam.

Clem. VIII. in confirm. ſtatut. Miniſt. infir.

Miræus in Regul. & Cõſt. Cler. pag. 108.

Benedictini veteres & moderni in hâc praxi.

Cærimon. Monaſt. ſect. 3. c. 14.

Profeſſionis renouatio ex S. Hieronymo eruta.

Hieron. Epiſt. 48. ad Sabin.

Mar. Vict. in epiſt. 48. num. 14.

Sunt & quibus quotidiana placet renouatio. Nam in Conſtitut. Clericorum Regularium, quos Theatinos appellant, ita præſcribitur: *Illorum conſuetudinem valdè probamus, qui Patrum noſtrorũ exempla ſecuti, antequam cubitum ſe recipiant, flexis coram Deo genibus Profeſſionem iterare conſueuerunt.* B. quoque Franciſcus Xauerius bis quotidie vota ſua renouabat, atque alios, vt quoquo die id facerent, ſeriò adhortabatur. Vnde, in Epiſtol. ad Ioannem Brauium & alios ſocios data, ita ait: *Tibi auctor ſum quotidie ſub meditationem vota paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ renouandi, quo vix vllum eſt hominibus Deo ſacratis tutius*

Quidam quotidie vota renouant.

Conſtitut. Cler. Reg. part. 2. c. 1.

Horat. Turſel lib. 6. vitæ eius cap. 13.

A *contra diaboli, inteſtiniq́; hoſtis impetus munimentum. Quocirca antiquiſſimum habebis, quotidie ſalutaribus hiſce armis munire pectus.* Ita ille vir ſanctus.

NOVITIATVS.

Habet verò hæc renouationis Votorum cærimonia facti ſui congruentias aptiſſimas: Si enim Iudæi, & poſt illos Chriſtiani publicâ lætitiâ quotannis anniuerſarium dedicationis templi memoriam celebrent, cur non & Religioſi, qui tẽplum ſunt Dei viui, dedicationis ſuæ feſtum diem agant? Auguſtinus enim Religioſos ſuos in Re-B gula alloquens, ait: *Honorate in vobis Deum inuicem, cuius templa facti eſtis. Videte ergo*, ait, Bernardus, *num dignum ſit, vt feſtum agamus diem, quo nos aſſumpſit in proprios, & inueſtiuit ſe per miniſteriales, & vicarios ſuos: vt fiat ſicut iam olim promiſerat; Ego, inquiens, in medio eorum, ero eorum Deus: nos autem populus eius, & oues paſcuæ eius.*

Prima. Congruentia inſtaurationis Votorum.

Auguſt. c. 4. Reg.

Bernard. ſerm. 1. de dedic. Eccleſ.

Altera porrò Congruentia à militiâ deſumpta eſt. Milites enim, vt Polybius de Romanis ſcribit, finitâ conſcriptione, ſacramento adigebantur omnes; vno præ-C iurante conceptis verbis, alij iurabant idem confirmantes. Sed & ſingulis annis Kalendis Ianuarijs, vt obſeruat Alexander ab Alexandro, idem ſacramentum denuò præſtabatur. Lipſius quoque auctor eſt, Romanos Milites cum ſeditionem feciſſent, aut facturi putarentur, vt rurſum in fide confirmarentur, iterum in Imperatoris verba iurare coactos. Monachi ad militiam Dei viuentis vocati, iam tum cùm primùm Profeſſionem emittunt, in ſacramenti verba quodammodo iurãt. Vo-D tum enim in multis, & potiſſimùm in ratione obligandi æquatur iuramento. Rationi igitur congruum eſt, vt ſacramentum hoc nonnumquam repetant, vt fideles ſe Imperatori ſuo promptosq́; ad prælium oſtendant, atque omnem de ſeditione, fugâ, ac proditione, ſuſpicionem tollant.

Secunda.

Polyb. lib. 3. de milit. Rom.

Romani milites quãdo adacti ſacramentum renouare.

Alexand. ab Alex. lib. 2. Genial. dier. c. 10.

Lipſ. lib. 1. de mil. Roman. dial. 6.

Tertia Congruentia ſit, Ob liberationem populi de ſeruitute Ægypti, & introductionem in terram promiſſionis, inſtituit olim Deus feſtum Paſchatis. Sæculum autem hoc nequam in arcano ſenſu Ægy-E pti nomine cenſetur, Religio verò terra promiſſionis. Si igitur de ſeruitute ac tyrannide mundi per vocationem ad hunc nobiliſſimum ſtatum vindicati ſumus; ſi ipſo Profeſſionis die in libertatem filiorum Dei aſſerti, quis obſecro tam ingratus erit, cui graue ſit, & non iucundiſſimum, Vota ſua in grati animi ſignificationem ſubinde renouare? *Planè* enim, vt S. Cæſarius ait, *magnus vitæ fructus eſt, ſæculum potuiſſe deſpicere, & Deo ſeruire cœpiſſe, euaſiſſe vitiorum infeliciſſimum dominatum, & fugiſſe gulæ atque luxuriæ fœdiſſimam ſeruitutem.*

Tertia. Ad recolendum beneficium vocationis ad Religionem.

Cæſar. homil. 5. ad Monach.

NOVITIATVS.

Arſenius celebrat anniuerſarium Conuerſionis ſuæ.

tem. Quare Magnus ille Arſenius conſueuerat quotannis ſemel ſe Deo repetitâ ſui totius ublatione dedicare. Diem enim ſui in cellam ingreſſus & habitus aſſumpti feſtiuum agens, ad ſacram ſynaxim accedebat, tres pauperes fouebat, legumina & olera cocta ſumebat, & vnicuique cellam ſuam patentem eodem die eſſe volebat.

Quæ vtilitas ex Votorum inſtauratione. Primò,

Quàm vtilis verò hæc Votorum repetitio ſit, quis explicet? *Primò* enim excludit ab animis noſtris pernicioſam factæ iam olim Profeſſionis obliuionem. Solet enim diabolus recordationem Votorum in nobis impedire, vt ita ſenſim ab eorum obſeruantiâ declinemus. Nam vt Seneca dixit: *Apparet illum non ſæpè de reddendo cogitaſſe, cui obrepſit obliuio. Secundò*, mirùm in modum hæc renouatio deuotionem noſtram erga Vota adauget, atque id efficit, *vt pretioſam militiam, pretioſo agamus affectu*, vt inquiebat Cæſarius. *Tertiò*, cùm mutabilis admodum ſit humana voluntas, votorum renouatione eadem in ſuſcepto vitæ propoſito vehementer confirmatur, fitque homo in vocatione ſuâ admodum ſtabilis, dum renouationis anchorâ à fluctuatione retinetur. Solemne erat olim Romanis, vt Dion Caſſius narrat, quotannis iurare in leges, & acta Imperatoris, idque eâ mente fiebat, vt fideliores eſſent iidem Imperatori. Cur etiam ſerui ſummi Regis, qui paupertatem, caſtitatem, & obedientiam liberè primùm ſpoponderunt, vt fideliores in ſeruando promiſſo ſint ſacramentum voti non aliquando repetant?

Seneca lib. 3. de benef. cap. 1.
Secundò, auget deuotionem.
Cæſar. hom. 3. ad Monachos.
Tertiò, conducit ad Stabilitatem.
Dion lib. 47. hiſt.

Quartò. Fortè etiam tribuit peccatorum remiſſionem.

Quartò, non improbabiliter dici poteſt, Profeſſionis renouatione mereri hominem remiſſionem peccatorum. Nam, vt aſſerit Dionyſius Carthuſianus; *ſententia eſt Bernardini, aliorumque multorum Doctorum, quotieſcumque Religioſus ſuæ recordatur Profeſſionis, & hanc eſſe factam gaudet, adeò vt ſi illam non feciſſet, adhuc Dei amore motus faceret, indulgentiam omnium peccatorum ſuorum plenam aſſequitur. Quod (ſuppoſitâ infinitâ Dei clementiâ & pronitate ad miſerandum magis quàm ad vindicandum) hoc probatur modo: Homo qui poſt peccatum gaudet de ſcelere à ſe patrato, paratus iterum hoc peccatum facere ſi poſſet, commeretur à Deo tot gradus pœnæ, quot ante commeruerat, quando peccatum opere conſummauit. Teſtatur hoc Alexander Halenſis. Ratio huius eſt, quia mala voluntas apud Deum pro opere computatur. Ergo è diuerſo, quoties aliquis facit bonum opus, & poſteà ita de eo gaudet, vt rurſus illud faceret, ſi poſſet, quamuis non poſſit ampliùs illud facere, Deus dabit illi tot gradus meriti, & præmij eſſentialis, ratione huius bonæ voluntatis, quot prius dare debuit, quando bonum illud fecit, quia bonum potentius eſt malo. Cùm ergo in Profeſſione acquirat Religioſus indulgentiam plenariam omnium ſuorum peccatorum, conſicitur, quod etiam quotieſcumque gaudet ſe feciſſe Profeſſionem, ita vt rurſus illam faceret, ſi non feciſſet, eandem indulgentiam plenariam abſque dubio conſequitur, quam in Profeſſione habuit. Et hanc poteſt reuocare omni tempore, quoties voluerit ſolâ bonæ voluntatis renouatione.* Ita pius & doctus ille Theologus, ad quem reſpexerit fortè Emmanuel Sà, cùm ſcribit aliquos tenere renouatione Profeſſionis omnium peccatorum condonationem obtineri, quod ipſe quoque non improbat. Thomas verò Sanchez ſecutus Tabienam, negat hanc condonationem obtineri quoties Profeſſio renouatur. Ratio autem eius eſt, quod hæc condonatio ſit virtute illius operis, quo Profitens ſe integrè Deo tradidit. At huius traditionis renouatio non eſt opus ita meritorium & ſatisfactorium, ſicut prima traditio: tum ob maioris difficultatis defectum, quæ in ipſa prima traditione reperitur: tum etiam quia opus ipſum eſt intenſius, ac intenſiori voluntate fit, quàm ſola operis facti complacentia.

Dionyſ. Carthuſ. lib. de Prof. Mon. cap. vlt.
Ita cenſet ac probat Diony. Carthuſianus.
Alexander Haleſian. 3. part. ſum. tract. de prohib. cõcupiſc. de pœnit. d. 3. cap homic. & omnis numquid. & cap. noli. & cap Si propterea.
Ariſt. 1. Ethic.
Emman Sà verb. Relig. num. 17.
Quidam non admittunt.
Tho. Sanchez lib. 5. in decalog. cap. 5. nu. 5.
Tabiena V. Nouitius.

DISQVISITIO VI.

Quæ renouationis Votorum praxis?

Triplex praxis inſtaurandi Vota.

DVPLICEM ſuperior diſquiſitio ſuggeſſit Votorum renouationem: alteram annuam; alteram quotidianam. Vtraque inſtaurandæ pietatis cùm ſubſeruiat, aliquod ei adminiculum, quo maiori fructu fiat, præſtare conabor, & praxim aliquam ſubijciam, quæ noſtris, alijſque Religioſis vtilis eſſe poſſit. Ea autem tribus hiſce conſtat partibus. *Prima* eſt, gratiarum actio. *Secunda*, vetuſtatis deploratio. *Tertia*, votorum renouatio.

1. *Recolas beneficium vocationis ad Religionem.*

PRIMÒ autem, cuicumque Monacho expendendum beneficium vocationis ad Ordinem religioſum, eiuſque memoriâ in varias gratiarum actiones, Dei laudes, & benedictiones prorumpendum; quod nullo ſuo merito à mundi huius diluuio ad Arcam, à flagranti Sodomâ, ad montem Religionis: à terrâ Ægypti & domo ſeruitutis in terram promiſſionis, fluentem lac & mel, & in domum Domini ſingulari eius gratiâ ſit tranſlatus. Quantum autem hoc beneficium, quam ingens, quam eximium, & infinitam quamdam beneficiorum Dei continẽs abyſſum! Feliciſſimus enim Religionis ſtatus, vt confertim dicam, omnia penè ſalutis impedimenta, quantum quidem in hac mortali vitâ fas eſt, remouet. Omnia deinde adiumenta ac præſidia ad ſalutem conſe-

Quod ingens ex multitudinibus.

Digitized by Google

conſequendam ſecum adducit. Denique grauiſſimo illi debito, quo diuinę maieſtati tot titulis obſtricti ſumus, eo quo ab homine fieri poteſt modo, ſatisfacit. Nihil autem in hác vitá poteſt eſſe homini optabilius, quàm carere impedimẽtis, & abundare ſalutis adminiculis, & debitam Deo gratitudinem præſtare. Hinc enim maxima ſpes datur euadendi ſummum malum, & conſequendi ſummum bonum. Si aliqua ratio terrá marique inuenta eſſet, quæ omnia damnorum pericula excluderet, & omnes lucrorum vias cõtineret, quis mercatorum illam non amplecteretur? At hęc Euangelico negotiatori, hominique religioſo diuina indulſit Maieſtas.

Gaudeat ſe tanti boni participem eſſe.

Quantò igitur mẽtis iubilo in Domino exultet, quod tanti boni factus ſit particeps: nam vt ſcriptum eſt: *Religioſitas cuſtodiet & iuſtificabit cor, iucũditatem atque gaudium dabit.*

Eccli. 1.

Verùm qui hoc planiùs pleniuſque volet expendere, legat Platum de bono ſtatus religioſi copioſiſſimè differentem, aut Leſſium in *Diſput. de Statu vitæ deligendo q.* 12. Conſideratis verò beneficijs, quid Religioſus retribuet Domino, pro omnibus, quæ retribuit ei? Reſpondet S. Thomas: Ad gratitudinem tria requiruntur, quorum *primum eſt, quod homo acceptum beneficium recognoſcat: ſecundum eſt, quod laudet, & gratias agat. Tertium eſt, quod retribuat pro loco & tempore ſecundùm ſuam facultatem.* In his ergo Religioſus pro modulo ſuo ſe exerceat.

Et gratias Deo agat. 2. 2. quæſt. 107. art. 2.

II. *Conſideret ac deploret vetuſtatem ſuam.*

SECVNDÒ. Ad piam innouationem vtilis, & cuique pænè neceſſaria vetuſtatis ſuæ conſideratio. Ea enim eſt conditarum rerum natura & conditio, vt varietati, mutationi, imò & corruptioni obnoxiæ ſint, & ſuo veluti pondere in interitum vergant. Res omnes quæ ætatem ferunt, veteraſcunt. *Quod autem antiquatur & ſeneſcit, propè interitum eſt,* inquit Apoſtolus. Homo ipſe *quaſi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra, & numquam in eodem ſtatu permanet,* ſed magnis paſſibus tendit, vel potiùs propellitur in ſenectutem & mortem. Idem in virtutum exercitio, totoque animæ ſtatu euenire, nimis quam notiſſimum.

Hebr. 8. Iob 14.

Senectutis incommoda varia.

Sed enim vt obuium cuique ſenectutis incommoda obſeruare, ita ex analogiâ corporalis, ſpiritualem animæ ſenectutem licebit agnoſcere. In ſenectute enim facies rugis obducitur, capilli caneſcunt & excidunt, membra obrigeſcunt, & admodum fiunt tardiora: accedit ſpirandi difficultas, viſus obtuſus, auditus grauis, dorſi curuatio, recuruatio, & obliquatio, & plura alia, vt non immeritò dictum ſit: *Senectus ipſa morbus eſt.*

Terent. Phormion. *In animâ locum habet.*

Idipſum in animâ & ſpiritu, prô dolor, quam ſæpè experimur! Quotuſquiſque enim eſt, qui non reperiat primam illam alacritatem, animique feruorem, quo ad diuinum primò venerat ſeruitium, multùm remiſiſſe, ſenſim intepuiſſe, & pænè iã exſtinctum? Multi enim in principio conuerſionis ad omnia parati, quiduis videbantur facturi, qui nunc hærent ad ſingula, vt valde timendum ſit, ne illud locum habeat:

NOVITIATVS.

Principium feruet: medium tepet: exitus alget.

Inquirat proinde in ſe pius Aſceta, 1. An animæ facies non ſit corrugata, perieritque illa rectæ intentionis ſerenitas, quâ ſoli Deo placere cupiebat.

Quæ rugas contrahit.

2. An capilli cogitationum in terram & terrena non defluant, ſæpiuſque verſentur circa ollas Ægypti, quàm circa terram promiſſionis.

Caneſcit.

3. An ad motum ſpiritualem non iam effectus ſit tardior, ægrè ferat diſciplinam religioſam, otium amet, ſubterfugiat labores, ad obedientiam, opus Dei, ſacras meditationes, lectionem, conſcientiæ examen non ſit negligentior.

Tardior fit.

4. An difficulter reſpiret, id eſt, an rariùs per mentis eleuationem ad Deum aſpiret, in orationis exercitio frigeſcat, illud intermittat, & ad profectum ſpiritualem vix aſpiret.

Difficulter reſpirat.

5. An internus mentis oculus non ſit obtuſus, aut lippiens, an ſpiritualia iam tanti non æſtimet, ſed illa faſtidiat: contra verò mundana & ſenſualia pluris faciat.

Caligat.

6. An auditus non patiatur grauedinem, ſiue an horreat pias admonitiones, increpationes; an obturet aurem ſuam, ne diuinas inſpirationes admittat.

Surda fit,

7. An cum Dauide non poſſit dicere: *Adhæſit pauimento anima mea:* an pecorum ritu non propendeat, in cibum, potum, ſomnum, & cœlo natam animam non depreſſerit ad carnalia & terrena.

& incuruatur. Pſalm. 118.

Attendat inſuper, quàm tepidè & imperfectè ſe habuerit circa Votorum obſeruantiam, quàm parum ſuam reſignauerit voluntatem & intellectum in arbitrium Superioris: vt ſe habuerit circa materiam caſtitatis: vt coluerit ſpiritus paupertatem, & an omni vilitate & extremitate contentus fuerit: Denique quàm negligenter Regulam, conſtitutiones, & exercitia Ordinis ſeruauerit: nullo ſpiritu, ſed ſolâ conſuetudine, aut vt pœnam aut notam euaderet, illa obiens. Circa hæc aliaque diligens inſtituat examen.

Tepor in Votis obſeruandis.

Exploratâ verò domus ſuæ vetuſtate, quid ſupereſt, niſi vt de inſtauratione cogitet, cognitoque morbo adhibeat medicinam? Vehementiſſimè proinde de peccatis ſuis doleat, humiliter à diuinâ miſericordiâ veniam petat, meliora propoſita concipiat, & defectuum ſuorum radices

Modus ad hæc inſtauranda.

NOVITIATVS.

ſedulò inquirat, ſtatuatq́ue eas prorſus A eradicare.

III. *Maximâ deuotione renouet Profeſſionem.*

TERTIÒ. Quantâ poteſt pietate, mentiſq́ue feruore Vota ſua renouet, & ſeipſum in hoſtiam viuentem Deo offerat: vel publico illo, qui in Ordine viget ritu, vel hâc, quâ priuatim in quotidianâ innouatione vti licet, oratione.

Oratio ad renouandam Profeſſionem.

GRatias ago Tibi Domine IESV *Chriſte,* B *pro gratiâ illâ ſingulari, quâ me viliſſimum peccatorem de hoc ſaculo nequam eduxiſti; & in hoc religioſiſſimo Ordine ad ſolemnẽ Profeſſionem admiſiſti. Doleo ex toto corde, quòd gratia huic non ſatis reſponderim, & tanto beneficio fuerim ingratus. Deteſtor omnes negligentias in hoc ſtatu commiſſas, & quòd tam parum ad eius perfectionem adſpirauerim. Ignoſce mihi, Deus veniæ largitor, & humanæ ſalutis amator, & da, vt vel nunc tandem tuâ gratiâ incipiam. Quod equidem ex animo cupio & propono. Quod ſi me votis necdum Tuæ Maie-* C *ſtati obſtrinxiſſem, nunc ſanè id facerem: ideoq́, quantâ deuotione poſſum, illa nunc renouo, & nouo feruore tibi* PROMITTO STABILITATEM ET CONVERSIONEM MORVM MEORVM, AC OBEDIENTIAM SECVNDVM REGVLAM S. BENEDICTI. *Verumtamen quia ad hæc implenda me nimis tepidum & infirmum agnoſco, rogo te miſericordiſſime* IESV, *vt qui dediſti mihi vouendi voluntatem, tribuas etiam exſequendi facultatem: meq́ ita dirigas, vt non mihi, ſed tibi ſoli viuam; omneſq́ue Ordinis obſeruantias & quidquid animæ perfectionem pro-* D *mouere poſſit, ſummo ſtudio amplectar, ad gloriam nominis tui, qui es Deus benedictus in ſæcula.*

Quàm neceſſaria in ſpiritu renouatio.

Precationem hanc, quam quiuis, ſi longior fortè videatur, facilè cõtrahet, in vſum quotidianæ, aut ſaltem frequentioris renouationis ideò concinnauimus, quia, vt S. Leo ait: *Semper neceſſaria eſt omnibus contra rubiginem mortalitatis* QVOTIDIANA RENOVATIO, *& intra profectuum gradus nullus eſt, qui non ſemper melior eſſe debeat.* Hoc nimirùm eſt angelicam imitari vitam: iuuenili E enim facie depinguntur Angeli, ad ſignificandum, vt quidam ait, *quod vitalem vim ſemper vigentem, & velut continuâ inſtauratione renouatam habeant.* Vtinam in Religioſis omnibus illa S. Pauli obtineat ſententia: *Licet is, qui foris eſt, noſter homo corrumpatur: tamen is, qui intus eſt,* RENOVATVR DE DIE IN DIEM.

Leo ſerm. 4. de quadrag.

2. Cor. 4.

DISQVISITIO VII.

Quæ pia circa Votorum materiam exercitatio?

CVM mihi in votis ſit, hoc qualicumq́; ſcripto iis vel maximè prodeſſe, qui Vota ſua pro affectu Altiſſimo reddere ſatagunt; non importunum videbatur hîc adijcere praxim ſpiritualem, quâ animus ſe circa Votorum obiecta piè frequenterq́ue exercere poſſit; quo & in nouitate vitæ votorumq́ue ſemper proficiat, & his ipſis Deum religioſiùs colat. Etenim cùm religioſi ſtatus ſubſtantia in tribus potiſſimùm votis conſiſtat, pietatis ſtudioſo neutiquam ſatis eſſe debet, profeſſionem ſemel emiſiſſe, eamdemq́ue aliquoties reiteraſſe, vel etiam nihil graue contra eam admiſiſſe; ſed hoc inſuper conari debet, vt per vota, tamquam aptiſſima inſtrumenta, ad culmen perfectionis aſcendat.

Praxis ſe exercendi circa vota.

NOTANDVM proinde, Vota Obedientiæ, Caſtitatis, & Paupertatis Deo nuncupare, non eſſe idem atque harum trium virtutum actus exercere, multoq́ue minùs earumdem habitum acquiſiuiſſe, quaſi is qui iam vouerit, verè effectus ſit obediens, caſtus, & pauper: ſed ad harum virtutum exercitiũ ſe obligare. Neque enim in profeſſione harum virtutum habitus infunduntur, ſed multo labore, & frequentatis actibus acquiruntur. Hinc accidere poteſt, vt quis pluribus annis Obedientiæ, Paupertatis, & Caſtitatis votis obſtrictus, nullum eorum vnquam violauerit, & tamen virtutes has necdum obtineat. Ex quo diſcrimen illud oritur inter perfectos & imperfectos, feruidos & tepidos Religioſos. Quamuis enim vtrique eadem Vota nuncupauerint, eodem induantur habitu, eoſdem cõmunitatis obeant actus, eadem frequentent exercitia; hi ſolâ profeſſionis emiſſione contenti ſunt: illi verò diligenter ſerióq; ſe in virtute Obedientiæ, Paupertatis, & Caſtitatis exercent, earumq́ue occaſiones inquirunt & obſeruãt. Quemadmodum enim mechanicæ artis opificibus ſatis non eſt, eam per annum vnum aut alterum didiciſſe, eiuſq́ue inſtrumenta iam comparaſſe; ſed vt de fructu manuum ſuarum poſſint viuere, omnem exquirũt modum, vt ſuum exercere queant opificium, & inſtrumentis ſuis ea elaborare, quæ alij diuendant: non ſecus accidit in Religione, in quâ tirocinij tempore, artem diſcimus ſpiritualem, eiuſq́ue in profeſſione nobis comparamus inſtrumenta, quibus deinceps ad multa meritorum lucra, & vi-

Non ſufficit ea Deo nuncupaſſe,

Sed exercenda.

Vnde diſcrimen inter perfectos & imperfectos.

Declaratur à ſimili.

Digitized by Google

& vitam æternam acquirendam vtamur. Nam vt benè Abbas Moyſes docuit: *Ieiunia, vigiliæ, meditatio Scripturarum, nuditas, ac priuatio omnium facultatum, non perfectio, ſed perfectionis inſtrumenta ſunt, quia non in ipſis conſiſtit diſciplinæ* (monaſticæ) *finis, ſed per illa peruenitur ad finem.* Sed quid hinc conficitur, nimirùm hæc *propter principalem ſcopum, id eſt, puritatem cordis, quod eſt charitas,* exercenda, *& ad perfectionem charitatis iſtis gradibus innitendo,* conſcendendum. Propoſito igitur charitatis fine, hæc obedientiæ, Paupertatis, & Caſtitatis inſtrumẽta quotidie aſſumenda, omniſque quærenda occaſio, vt plures actus poſſimus elicere.

Caſſia. collat. 1. cap. 7. Quo dirigantur Religionis exercitia.

Quemadmodum enim improbari ſolet illud quorumdam deſideriũ in ſpecie pium, ſed ſolidâ pietate deſtitutum, quo optant eſſe patientes ſine aduerſitate; mites ſine opprobrio aut vexatione; humiles ſine deſpectu; abſtinentes ſine fame: ita verendum inueniri Religioſos minimè paucos, qui velint eſſe obedientes, ſine reſignatione vel abnegatione propriæ voluntatis; caſti, ſine mortificatione; pauperes ſpiritu, ſine vllo defectu.

Deſiderium inefficax aſſequendæ perfectionis.

Hoc autem ne contingat, expediet tria hæc nouiſſe, Primum, quæ ſingulorum votorum ſit medulla, Secundum, quod cuiuſque officiũ, tertium, quomodo illud Chriſtus Ieſus, ſplendidiſſimum Religioſæ vitæ ſpeculum, adimpleuerit, ſuoque nobis prę-luxerit exemplo. Videamus ſingula.

Cui tripliciter occurritur.

I. Obedientiæ medulla eſt, in Superiore, Dei, cuius ſuſtinet perſonam agnoſcere, eidemque propter Deum non voluntatem dumtaxat, ſed etiam intellectum & iudicium ſubijcere, vt quæ Superior iuſſerit, non tantùm faciat, verùm etiam ita iudicet faciẽdum. Vbi illud notandum diſcrimen, aliud eſſe agere aliquid cum obedientiâ; aliud, ex obedientiâ. Nam qui poſtulat à Superiore, quod ei conceditur, actũ illum quidem facit cum obedientiâ, ita vt non peccet: non tamen ex obedientiâ. Si enim in eo ſenſualitati, proprioque ſatisfaciat amori, actus ille propter veniam ſuperioris non excuſatur à defectu: non raro enim ſubditi imperfectioni ſe accommodat prę-fectus, vt vitet peiora, aut ne eum contriſtet, aut quod ita reuera iudicet expedire. Quo caſu hîc probè agit, ille ſecus, qui proprię obſequitur voluntati. Tum autem aliquid fit ex obedientiâ, cùm quod propriâ ſponte iniungit Superior, id ſubditus ideo exſequitur, quia in eo Dei vicem vocemque attendit. Hoc autem ſemper meritorium, niſi alio reſpectu vitietur, cùm nimirùm idcirco obedit, quod res præcepta ſuo allubeſcat genio, ægrè facturus ſi diſpliceret. Veri ergo Obediẽtis Officium

Expendendo eo quo conſiſtat Obedientia.

Quod officium veri obedientis.

A eſt, hoc fine quælibet iniuncta promptè amplecti & adimplere. Quinimò non exſpectato mandato, tacitæ quoque præſulis, quam præſagit, voluntati ſatisfacere. Frequenter etiam petere obedientiæ materiã ſibi offerri, & tam in petitione, quàm exſecutione, voluntatem propriumq́; iudicium perfectè abnegare, nihilque ſibi iudicare conuenientius, quàm quod illius ſederit arbitrio.

NOVIVIATVS.

Aſpice iam in auctorem fidei, & cõſummatorem Ieſum, qui *factus eſt omnibus ob-* B *temperantibus ſibi, cauſſa ſalutis æternæ.* Ipſe enim non tantùm ęterno Patri, quo ſecundùm humanam naturam minor erat, exactiſſimè obediuit, verùm etiam Mariæ & Ioſeph ſubditus erat. Sed minùs hoc mirabitur, qui conſiderauerit eum & ſententiæ Pilati, & carnificum iuſſis, quibus veſtes ponere, rurſum ſumere, crucem baiulare, in eâ manus extendere præcipiebatur, paruiſſe. *Humiliauit* enim *ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis.*

Et Chriſti exemplum. Hebr. 5.

Philipp. 2.

C Medulla Castitatis eſt, totũ cor ſuum ſoli animarum ſponſo ita prorſus tribuere, nulli vt creatæ rei illud patiamur adhærere. Caſtitas enim carnis concupiſcentiam moderatur, & illicitas voluptates excludit. Duplex porrò eſt Officium illius, qui angelicam hanc virtutem impenſiùs volet excolere. Prius, ſenſus ſuos cohibere & cuſtodire, ne per illos, tamquam animæ feneſtras, delectatio vlla ſubintret. Alterum eſt, rebellem ſpiritui carnem ieiunijs, vigilijs, diſciplinis, cilicijs, alijſque Ordinis au- D ſteritatibus affligere & mortificare, ne ſenſuales delicias, in quas auidè propendet, conſectetur.

II. *Quæ ſit Caſtitatis medulla.*

Sed quale hîc exemplum Virginis Filius, Virginum ſponſus exhibuit? Maluit enim naturæ leges inaudito miraculo violari, quàm communi generationis modo naſci, vt ita matris integritatem non minueret, ſed ſacraret. Nec ſatis hoc illi fuit, ſed ad noſtram inſtructionem duo illa quę diximus, ſenſuum cuſtodiam, & carnis mortificationem, vltrò elegit. Nam quod E oculos paſſim demitteret, rariuſque erigeret, illa Euangeliſtæ verba loquuntur: *Cùm ſubleuaſſet Ieſus oculos.* Et: *Subleuatis oculis in diſcipulos.* Quod parcè vixerit, quadraginta diebus noctibuſque in deſerto ieiunauerit, humi cubauerit, pernoctans fuerit in oratione Dei, carnem ſuam odio habuerit, omnibus notiſſimum eſt, licet his præſidijs eius caſtitas non indigeret.

Quid in hanc rem à Chriſto Domino factum.

Ioan. 6. Ioan. 17.

Pavpertatis medulla eſt, ita ſummo illo bono, quod Deus eſt, eſſe contentum, vt propter eum aliorum omnium obliuiſcatur, nec ad ea reſpicere, aut vllo in pre-

III. *Quæ ſit medulla Paupertatis.*

NOVITIATVS.
Pſalm. 72.

tio habere dignetur, dicens cum Propheta: Domine, *quid mihi eſt in cælo, & à te* (.i. præter te) *quid volui ſuper terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternũ.* Officium autem illius qui diuitias ſanctæ paupertatis aſſequi concupiſcit, in eo ſitum eſt, vt poſtquam renunciauerit omnibus quæ poſſidebat, & terrena bona propter Deum reliquerit, omnem deinceps erga illa exuat affectum. Vlteriùs verò exercendæ Paupertatis amore, quærat occaſiones penuriam aliquam patiendi in cibo, potu, veſte, alijſque; tolerando frigus, calorem, famem, ſitim, nuditatem, incommodam cellam & ſellam. Rebus ſibi conceſſis ita vtatur, ac ſi commodatò accepiſſet, optetq́; ſibi ſemper viliora obtingere, & quibus carere poteſt, ea Superiori ſpontè reſignet, pauciſſimis ſibi retentis.

Officium eiuſdem.

Et exemplum Chriſti.
2. Cor. 8.

Reſpice iam in faciem Chriſti tui, qui *cùm diues eſſet, propter nos egenus factus eſt.* Cùm eſſet in eius poteſtate talem eligere matrem, talemq́; natiuitatis locum, qualẽ vellet; matrem tamen elegit pauperem, & pro natali domo, ſtabulũ; pro lectica, præſepium; pro lecto, fenum; pro regio paludamento, pannos quibus inuolutus eſt. Quid autem in reliquâ habuit vitâ, de quâ ait:

A *Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos: filius autem hominis non habet vbi caput reclinet.* Matth. 8.

An non tempore famis, pauperes illius *diſcipuli vellebant ſpicas?* An non fatigatus Luc. 6.
ſedens ſuper fontem, à Samaritanâ petijt hauſtum aquæ? An nõ à Zacchæo cibum, Ioan. 4.
à Marthâ accepit hoſpitium? Et quid, quæſo, triduo amiſſus comedit? ſanè vel mendicauit, vel ieiunauit; vt verè apud Prophetam dixerit: *Ego autem mendicus ſum & pauper.* Pſalm. 39.

Quod eximium in hiſce Votis, vt tu ſequaris.

Ex his iam conſtat Chriſtum Obedientiæ, Caſtitatis, & Paupertatis virtutes B exercuiſſe, occaſiones ambiuiſſe, & in his, exemplum nobis dediſſe, vt ſequamur veſtigia eius. Felix illa anima, quæ votorum ſuorum inſtrumẽtis, & ſpiritualibus veluti calceis viam religioſæ perfectionis duce Chriſto non ſegniter perambulat. De eiuſmodi illud ſacri Epithalamij dicere liceat: *Quam pulchri ſunt greſſus tui in calceamentis, filia Principis!* Cant. 7. Vbi aduertendum, non laudari pulchra calceamenta, ſed qui in ijs fiunt greſſus; vt ſciremus non ſola deſideria, aut vota Domino virtutum placere, ſed qui ex deſiderijs votiſque à fideli anima fiunt in virtute progreſſus.

SIT

NOMEN DOMINI

BENEDICTVM

EX HOC

NVNC, ET VSQVE IN

SÆCVLVM.

MONA-

MONASTICARVM DISQVISITIONVM LIBER QVINTVS: VESTIARIVM, SIVE DE RELIGIOSO HABITV.

Reuerentiam Habitus ſui in actu, in cogitatione, in locutione ſemper circumſpiciat Monachus, vt ea, quæ mundi ſunt, perfectè deſerat, & quod oſtendit humanis oculis Habitu, hoc ante Dei oculos prætendat moribus. *S. Gregor. homil. 17. in Euang.*

ARGVMENTVM.

PVEROS Nouitioſque ſuperiori libro contemplati ſumus, & ad Profeſſionem vſque deduximus, in quâ edito ſacramento militiæ ſacræ auctorati ſunt. Proximum nunc, vt baltheo teſſeraque militari, qua diſcernantur à ceteris, inſigniantur. Recens natos infantes faſciis primùm inuolui, ac poſteà tunicâ donari, quotidiano vſu compertum eſt. Apud Romanos pueri prætextâ poſitâ, ad annum XV. vel XVII. virilem ſumebant togam. Haud ſecus noſter decreuit Patriarcha, non ipſo primo ingreſſu, ſed probationis anno expleto, votiſque Deo nuncupatis, exuendum Nouitium propriis, & induendum rebus Monaſterij. Has ei è monaſtico nunc proferemus VESTIARIO, quo titulo Librum hunc placuit prænotare. Nam etſi VESTIARIVM pro ipſis veſtibus, vel quod ad eas pertinet, ſubinde ſumatur, vt apud Vlpianum, alioſque: frequentiùs tamen accipitur pro ἱματιοφυλάκιον. Vnde Plinius: *Veſtiarium dicitur veſtimentorum repoſitorium.* Vopiſcus: *Veſtem holoſericam neque ipſe in* VESTIARIO

Lipſ. in Tacit. annal. 12. & Torrent in Horat.

Regul. cap. 58.

Quid Veſtiarium, & quot eius vſus.

Vlpian de alim. leg. 1.

Plin. lib 13.

Vopiſc. in Aureliano.

NOVITIATVS. *Pſalm. 72.* tio habere dignetur, dicens cum Prophetâ: Domine, *quid mihi eſt in cælo, & à te* (.i. præter te) *quid volui ſuper terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternū.*

Officium eiuſdem. Officium autem illius qui diuitias ſanctæ paupertatis aſſequi concupiſcit, in eo ſitum eſt, vt poſtquam renunciauerit omnibus quæ poſſidebat, & terrena bona propter Deum reliquerit, omnem deinceps erga illa exuat affectum. Vlteriùs verò exercendæ Paupertatis amore, quærat occaſiones penuriam aliquam patiendi in cibo, potu, veſte, alijſque, tolerando frigus, calorem, famem, ſitim, nuditatem, incommodam cellam & ſellam. Rebus ſibi conceſſis ita vtatur, ac ſi commodatò accepiſſet, optetq́; ſibi ſemper viliora obtingere, & quibus carere poteſt, ea Superiori ſpontè reſignet, pauciſſimis ſibi retentis.

Et exemplum Chriſti. 2. Cor. 8. Reſpice iam in faciem Chriſti tui, qui *cùm diues eſſet, propter nos egenus factus eſt.* Cùm eſſet in eius poteſtate talem eligere matrem, talemq́; natiuitatis locum, qualē vellet; matrem tamen elegit pauperem, & pro natali domo, ſtabulū; pro lectica, præſepium; pro lecto, fenum; pro regio paludamento, pannos quibus inuolutus eſt. Quid autem in reliquâ habuit vitâ, de quâ ait:

A *Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos: filius autem hominis non habet vbi caput reclinet.* *Matth. 8.* An non tempore famis, pauperes illius *diſcipuli vellebant ſpicas?* *Luc. 6.* An non fatigatus ſedens ſuper fontem, à Samaritanâ petijt hauſtum aquæ? *Ioan. 4.* An nō à Zacchæo cibum, à Marthâ accepit hoſpitium? Et quid, quæſo, triduo amiſſus comedit? ſanè vel mendicauit, vel ieiunauit; vt verè apud Prophetam dixerit: *Ego autem mendicus ſum & pauper.* *Pſalm. 39.*

Quod eximium in hiſce Votis, vt eu ſequaris. Ex his iam conſtat Chriſtum Obedien-
B tiæ, Caſtitatis, & Paupertatis virtutes exercuiſſe, occaſiones ambiuiſſe, & in his, exemplum nobis dediſſe, vt ſequamur veſtigia eius. Felix illa anima, quæ votorum ſuorum inſtrumētis, & ſpiritualibus veluti calceis viam religioſæ perfectionis duce Chriſto non ſegniter perambulat. De eiuſmodi illud ſacri Epithalamij dicere liceat: *Quam pulchri ſunt greſſus tui in calceamentis, filia Principis!* *Cant. 7.* Vbi aduertendum, non laudari pulchra calceamenta, ſed qui in ijs fiunt greſſus; vt ſciremus non ſola deſideria, aut vota Domino virtutum placere, ſed qui ex deſiderijs votiſque à fideli anima fiunt in virtute progreſſus.

SIT NOMEN DOMINI BENEDICTVM EX HOC NVNC, ET VSQVE IN SÆCVLVM.

MONA-

Digitized by Google

MONASTICARVM DISQVISITIONVM LIBER QVINTVS: VESTIARIVM, SIVE DE RELIGIOSO HABITV.

Reuerentiam Habitus ſui in actu, in cogitatione, in locutione ſemper circumſpiciat Monachus, vt ea, quæ mundi ſunt, perfectè deſerat, & quod oſtendit humanis oculis Habitu, hoc ante Dei oculos prætendat moribus. *S. Gregor. homil. 17. in Euang.*

ARGVMENTVM.

PVEROS Nouitioſque ſuperiori libro contemplati ſumus, & ad Profeſſionem vſque deduximus, in quâ edito ſacramento militiæ ſacræ auctorati ſunt. Proximum nunc, vt baltheo teſſeraque militari, qua diſcernantur à ceteris, inſigniantur. Recens natos infantes faſciis primùm inuolui, ac poſteà tunicâ donari, quotidiano vſu compertum eſt. Apud Romanos pueri prætextâ poſitâ, ad annum XV. vel XVII. virilem ſumebant togam. Haud ſecus noſter decreuit Patriarcha, non ipſo primo ingreſſu, ſed probationis anno expleto, votiſque Deo nuncupatis, exuendum Nouitium propriis, & induendum rebus Monaſterij. Has ei è monaſtico nunc proferemus VESTIARIO, quo titulo Librum hunc placuit prænotare. Nam etſi VESTIARIVM pro ipſis veſtibus, vel quod ad eas pertinet, ſubinde ſumatur, vt apud Vlpianum, alioſque: frequentiùs tamen accipitur pro ἱματιοφυλάκιον. Vnde Plinius: *Veſtiarium dicitur veſtimentorum repoſitorium.* Vopiſcus: *Veſtem holoſericam neque ipſe in* VESTIA-

Lipſ. in Tacit. annal. 13. & Torrent. in Horat.

Regul. cap. 58.

Quid Veſtiarium, & quid eius ſynon.

Vlpian. de alim. leg. 2.

Plin. lib. 15.

Vopiſc. in Aureliano.

RIO *ſuo habuit, neque alteri utendam dedit.* Quâ notione etiam vſurpat Auguſtinus in Regulâ: *Sicut paſcimini ex vno Cellario, ſic induamini ex vno* VESTIARIO. Sed quòd noſtris eſſe ſatis debeat, ipſe S. P. hac voce crebriùs vtitur. *Vetera*, ait, *ſemper reddant in præſenti, reponenda in* VESTIARIO *propter pauperes.* Item: *Femoralia hi, qui in viâ diriguntur, de* VESTIARIO *accipiant.* Et alibi: *Illa veſtimenta quibus exutus eſt, reponantur in* VESTIARIO *conſeruanda.* Poſteriores Græci hinc dicunt Βεστιάριον, vt in Gloſſario Meurſius annotauit.

Auguſtin epiſt. 109.

Cap. 55.

Cap. 58.

Omnia igitur VESTIARII huius armaria ſcrutabimur, & quidquid in iis Monaſticarum inuenerimus veſtium, in lucem producemus, & pro modulo noſtro Tractatibus his explicabimus. *Primus* eſt, De Monachorum veſtibus generatim. *Secundus*, De veſtibus Benedictinis in genere. *Tertius*, De veſtibus longioribus. *Quartus*, De breuioribus. *Quintus*, De Calceamentis. *Sextus*, De Monaſtici amictus colore. *Septimus*, De quibuſdam Benedictinæ veſti ſingularibus. *Octauus*, De obligatione deferendi habitum, & quæ in eo vitanda. *Nonus*, De Coronâ, & Tonſurâ Monachorum. *Decimus*, De myſtica Benedictini habitus explicatione.

TRACTATVS I.

DE MONACHORVM VESTIBVS GENERATIM.

VESTIARIVM.

VT *Ordine quodam veſtimentorum repoſitoria luſtremus, ordiri lubet à generali quorumcumque Ordinum amictu, qui vti à ſæcularium diſcretus, ita peculiari videbatur explicandus Tractatu, qui reliquorum quædam baſis eſſet & fundamentum. Diſquirimus proinde*, Primò, *Deceatne Religioſos diſtinctus à ſæcularibus habitus?* Secundò, *Num diſcreta Monachorum à vulgo veſtis ſacræ Scripturæ, ac purioris Eccleſiæ vſui repugnet?* Tertiò, *Quæ cauſſæ peculiaris Monachorũ habitus?* Quartò, *Quæ Religioſi habitus prærogatiuæ?*

DISQVISITIO I.

An diſtinctus olim Monachorum à ſæcularium habitus?

Nouatores impugnant monaſtica veſtis antiquitatem.

PECVLIAREM Monachorum veſtem, ciuſque antiquitatem impugnant paſſim, aut ſanè vellicant Nouatores. Etenim cùm ex iis nonnulli excuſſo cucullo è Monaſteriorum clauſtris A vulgari thorace, & braccis follicantibus ad quinti Euangelij cathedram proſilierint: nimirùm probare in aliis non poſſunt, quod ipſi iam pridem deſeruerunt. Magdeburgici Centuriatores loquẽtes de habitu & tonſurâ Monachorum, dicunt Cent. 4. cap. 6. col. 467. eſſe

eſſe res ſuperſtitioſas, & non conformes Scripturę, nec vſui purioris Eccleſię. Rhenanus in argumento libri Tertulliani de pallio, ait: *Sub tempora Apoſtolorum, veriſimile eſt Chriſtianos ſimplici cultu, calceatuque fuiſſe vſos. Id quod etiam multis ſaeculis obſeruatum conſtat.* Polydorus quoque Vergilius ſcripſit: *Priſcos Monachos nullo certo viuendi ritu ſimplex ac liberum vitæ genus elegiſſe, nec iſtis cærimoniis obſtrictum, quas hodie Monachi obſeruant. Veſtitum honeſtum pro iure ſuo quemque ſibi ſumpſiſſe.*

De inuent. rer. lib. 7. cap. 1.

Sed veteres aut non legiſſe, aut malitioſè diſſimulaſſe videntur, quicumque in hâc ſunt ſententiâ. Caſſianus enim integro libro Monachorum habitum *Zonas, Cucullos, Colobia, Rebrachiatoria, Maſortes, Melotes, & calceamenta* deſcribit. De iiſdem etiam S. Dorotheus agit. Baſilius epiſt. 1. ad Gregorium Theologum, & in Regulis fuſiùs diſputatis, atque alibi ſæpiùs de religioſo & peculiari amictu agit. Coëtaneus illi S. Æphrem, cùm ſæpius *cuculli, analabi*, aliorumque indumẽtorum religioſorum meminerit, tum hæc planè in rem noſtram habet: *Conſidera habitum, quo indutus es, ô Monache, & cerne, quantum ſit inter hunc, ſæcularemq; diſcrimen: diligenterq; animaduerte, quidnam ille deſignet.* S. verò Auguſtinus dicit, peccatum eſſe, ſi *vel Sanctimonialis gerat ornamenta nuptarum, vel nuptæ ſpeciem virginum veſtibus referant.* Et ad Ediciam ſcribens, indicat, *fuſcam veſtem fuiſſe* tunc *inſigne continentiam profitentium.* Et Maſſilienſium ille Præſul Saluianus *reprehendit* eos, qui *ſummam diuini cultus habitum magis quàm actum exiſtimantes, veſtem tantummodò exuêre, non mentem.* Ambroſius de Paulino, qui ex nobili Senatore Monachus factus fuerat, agens: *Et cùm ipſi* (Gentiles) inquit, *capita & ſupercilia ſua radant, ſi quando Iſidis ſuſcipiunt ſacra: ſi fortè Chriſtianus vir attentior ſacroſanctæ Religioni veſtem mutauerit, indignum facinus appellant.* Hieronymus verò quoties Religioſorum veſtes commemorat? ad Ruſticum Monachum: *Vidi quoſdam*, inquit, *qui poſtquam renuntiauere ſæculo, veſtimentis dumtaxat, & vocis profeſſione, non rebus, nihil de conuerſatione priſtinâ mutauerunt.* Et ad Marcellam: *Tunicam fuſciorem induta, ſe repente Domino conſecrauit.* Ad Euſtochium, omnium Cœnobitarum eundem fuiſſe habitum dicit, nimirum *tunicam, & ſagum*, quibus in vitâ Hilarionis addit *cucullam*: dicit enim veſtes eius fuiſſe, *tunicam ſacceam, palliolum, & cucullam.* Et Chryſoſtomus ait, Monachos habitu imitari Eliam & Ioannem. Et lib. de comparatione Regis & Monachi, dicit, *Monachum vno tantùm amictu, inſtituto ſuo conformi, vti ſolere.* Et alibi de Veteribus Monachis loquens: *Veſtis, inquit, eſt iis fortitudine digna: non enim candidatis veſtibus vtentes, iuxta eneruatos & molles induuntur, ſed iuxta beatos illos Angelos, Eliam, Eliſæum, Ioannem, ſecundùm Apoſtolos.* Athanaſius docet Sanctimonialem, vt *fuſcam* & *vilem gerat veſtem.* S. Pachomius quales ſuis præſcripſerit Veſtes, ex eius apparet Regulâ à Palladio recitatâ: vbi ſic ſcribitur: *Noctu autem geſtent lebitones lineos, ſuccincti. Habeat vnuſquiſque pellem ouillam albam laboratam. Abſque ea neque comedant, neque dormiant. Fecit eis Cucullas ſine villis tamquam pueris, in quibus etiam iuſſit imponi figuram crucis purpurea.* An & hoc Nouatores omnium Chriſtianorum dicent indumẽtum? Sozomenus certè ait, Tabenneſiotis ſchema ſiue habitum, & vitæ inſtitutionem à reliquorum Monachorum diſciplinâ paulò fuiſſe diuerſa. Baronius pluribus oſtendit *pallium* diſtinctam fuiſſe à communi Chriſtianorum habitu veſtem, eoque vti conſueuiſſe ſanctioris propoſiti viros: & Tertullianum illud, non cùm baptizaretur, ſed cùm arctiùs vitæ genus & eminentioris philoſophiæ cultum vellet profiteri, aſſumpſiſſe. Quid verò Dionyſius Areopagita, S. Pauli Apoſtoli diſcipulus, an non expreſsè Monaſtici habitus mentionem facit, cùm de Profeſſione Monachi agens, ita ait: *Sacerdos ſigno crucis tum conſignatum tondet, omniq; veſte detractâ, eum aliâ induit.* Ex quibus liquidò conſtat, quàm antiqua Monachorum veſtimenta, vt mirum ſit, tot radiantibus luminibus nihil hîc noctuas vidiſſe.

Refutantur veterum teſtimoniis. Caſſian. Inſtit. lib. 1. Doroth. ſerm. 1. Æphr. lib. de virtute. cap. 5. Auguſt. lib. 6. contra Fauſt. cap. 9. Id. epiſt. 199. Saluian. lib. 5 de prouid. cap. 7. Ambroſ. lib. 6. epiſt. 36. Hieronym. epiſt. 4. Epiſt. 25. Epiſt. 22. Chryſoſt. homil. 56. ad pop. Antioch.

VESTIARIVM. Athanaſ. Lib. de Virg. Pallad. cap. 38. *Habitus Monachorum S. Pachomij.* Sozom. Hiſt. Eccleſ. lib 3. cap. 3. Baron anno 197. *Pallio quinam vterentur.* Dionyſ. de Hier eccleſ. cap. 6.

Sed & omnium gentium conſuetudine receptum eſt, vt ſęculi negotiis implicitos peculiaris veſtitus ab iis diſcriminaret, quibus ex officio incumbebat Deo & ſacris vacare. Sanè quidem apud profanas etiam gentes, conſcias licet vaniſſimæ religionis, Sacerdotes à laicis veſtibus diſtingui ſolitos, memoriæ prodit Herodotus. Nec abludit Athenæus, narrans, ſolemne olim Gręcis fuiſſe veſtes eorum pręreuerentiâ tangere, quos proximè Deos venerabantur. Apud Romanos Veſtales virgines, albâ quidem veſte, ſicut ceteri vſæ, ſed ad diſcretionem, limbo punicante, qui ornatus etiam Sacerdotum, ac Magiſtratus erat, vt auctor eſt Lipſius. Sacerdotes Ægyptij lineis veſtibus vtebantur, *non ſolùm intrinſecus, ſed etiam extrinſecus,* inquit D. Hieronymus. Apud Indos tam Orientales, quàm Occidentales vſque ad hæc noſtra tempora, peculiaris habitus fuit iis, qui ſacris præerant. De Sacerdotibus, Monachis, Monialibus Mexicanorum, ac eorum veſte & ornatu, ſcripſit Ioſephus à Coſtâ, quem vide ſi lubet. Quid, quod

Gentium omnium Sacerdotes veſte à ceteris diſtincti. Herod. Euterp. lib. 3. cap. 32. Lipſ. Syntag. de Veſtal. c. 12. Hieron. ad cap. 48. Ezech. *Etiam hodie in America.* Hiſtor. Occid. Ind. lib. 5.

Digitized by Google

VESTIARIVM.

Philoſophorum peculiaris amictus.

quod Philoſophis etiam peculiaris eſſet habitus, *Pallium* ſcilicet, de quo integrum librum exarauit Tertullianus. Iulius verò Capitolinus auctor eſt, M. Antoninum Imperatorem anno duodecimo habitum philoſophicum ſumpſiſſe. Et Iuſtinus Martyr fatetur ſe ex habitu, pro Philoſopho à quodam fuiſſe habitum. Litteratorum Siuenſium pileos, tibialia, & induſia accuratè deſcribit Nicolaus Trigautius.

Trigaut. l. 1. de Chriſtianâ expedit. apud Sinas, cap. 8.

Ex quibus iam liquidò patet, quàm ſit conforme omnium gentium iudicio, ac purioris Eccleſiæ vſui, quòd Monachis veſtis ſit peculiaris. Quare quod de Philoſophis Lucianus dixit, id ad Monachos appoſitiſſimè transferam. *Minimè mirandum* (inquiebat ille) *ſi ab his differrent habitu, à quibus differebant inſtituto: contra verò, indecorum putat exiſtere, quod peculiaris veſtis citharœdo, tibicini, atque tragœdo tribuatur; viro autem bono & ſapienti cultus habituſque non attribuatur niſi cum vulgo communis.* Sed Nouatores noſtri malunt toti antiquitati, & vniuerſi orbis conſuetudini præfractè contraire, quàm cum Catholicâ Dei Eccleſiâ & SS. Patribus conuenire.

Et inter morum.

DISQVISITIO II.

Num diſcreta Monachorum à vulgo Veſtis ſacræ Scripturæ, ac purioris Eccleſiæ vſui repugnet?

NE ſine gladio ſpiritus, quod eſt verbum Dei, pugnare videantur Centuriatores Magdeburgenſes, audacter & velut ex tripode pronuntiant, Monachorum peculiarem amictum *non eſſe conformem ſcripturis ſacris, nec vſui purioris Eccleſiæ.* Id autem nullo teſtimonio euincunt. Nos verò, ne quidquam intactum relinquamus, oſtendemus id ſacræ Scripturæ, & Eccleſiæ conſuetudini minimè repugnare.

Cent. 4. cap. 6. Col. 467.

Diſtinctio veſtis religioſæ non repugnat Scripturæ.

I.

PRIMÒ enim, ſi peculiaris olim viduis fuerit cultus, pudoris, modeſtiæ, & grauitatis index, quo demonſtrarent ſe nuptiis abſolutas, non ampliùs cogitare quæ ſunt mundi, & quomodo placeant viris; cur non etiam Monachis liceat externo ſymbolo profiteri ſe ſolùm ſolicitos eſſe, & cogitare quæ Domini ſunt, vt ſint ſancti corpore, & ſpiritu, & vt contemptum mundi ipsâ indumentorum profiteantur vilitate? De viduarum verò habitu conſtat ex Geneſi, vbi Thamar ſcribitur *depoſitis viduitatis veſtibus*, aſſumpſiſſe *theriſtrum*, &c. Sanctiſſima quoque illa Iudith ſcribitur exuiſſe ſe *veſtimento viduitatis*, & induiſſe *veſtimento lætitiæ in exultatione filiorum Iſraël.* Atque hæc ipſa videtur ſuo viuendi modo Sanctimoniales noſtras non leuiter adumbraſſe, nam & *Religioſam* ſeipſam nominat cap. 11. v. 14. vbi ſic legimus: *Ego enim ancilla tua Deum colo, etiam nunc apud te: & exiet ancilla tua, & orabo Deum;* quorum loco in Græco habetur, ἡ δούλη σου θεοσεβής ἐστι, καὶ θεραπεύουσα νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ. *Ancilla tua Religioſa eſt, ipſum cæli Deum noctes atque dies colens.* An hoc longè à monaſtico inſtituto? Vis clauſuram, & virginum choros? *In ſuperioribus domus ſuæ fecit ſibi ſecretum cubiculum, in quo cum puellis ſuis clauſa morabatur.* Non ſemel ac iterum illuc aſcendebat, ſed continuò morabatur. Vis Religioſorum pœnitentias & ieiunia? *Habens ſuper lumbos ſuos cilicium, ieiunabat omnibus diebus vitæ ſuæ, præter ſabbata, Neomenias, & feſta domus Iſraël.* Cùm ab his valde laudetur, cur in Monachis improbanda putabimus?

1. Corinth. 7.

Viduarum amictus.

Geneſ. 38.

Iudith 16. 9.

Iudith *Religioſa.*

Ibid. 8. 5.

6.

II.

Pœnitentium ſaccus & cilicium.

SECVNDÒ, luctus & pœnitentiæ tempore, ſacco & cilicio corpus olim affligebant. Sic Iacob lugens filium ſuum Ioſeph, *cilicio* ſcribitur indutus. Et Dauid: *Cùm mihi,* inquit, *moleſti eſſent; induebar cilicio.* Et * infrà plures Cilicioferos commemorabimus. Inter Cilicium verò & ſaccum, hoc quidam diſcrimen ponunt, quod hic extrinſecus dumtaxat geſtaretur, humilitatis & confuſionis ergo; illud verò intrinſecus ad nudam carnem adhiberetur, afflictionis gratiâ. Quamquam Hebræa lingua hæc duo ſæpe confundat. Ita Achab cùm audiſſet minas Domini ex ore Eliæ, *operuit cilicio carnem ſuam, ieiunauitque & dormiuit in ſacco, & ambulauit demiſſo capite.* Quod Domino ità placuit, vt ad Eliam diceret: *Nónne vidiſti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus eſt meî cauſâ, non inducam malum in diebus eius.* Filij Iſraël pœnitentes *conuenerunt in ieiunio & in ſaccis, & humus ſuper eos.* Mardochæus quoque Eſther reginæ nutritius, *indutus eſt ſacco, ſpargens cinerem capiti*, cum Aſſuerus Rex Iudæos perdere decreuiſſet. Daniel in ieiuniis, *ſacco, & cinere* Deum deprecabatur. Niniuitæ cum Rege ſuo *veſtiti ſunt ſaccis à maiore vſque ad minorem*, & iram Domini placauerunt. Atque alibi ſæpius, ſaccus velut pœnitentiæ indumentum ponitur. Iam verò quid Monachi officium, niſi lugere? *Monachus*, inquit Climacus, *eſt, qui vigilans ac dormiens in aſſiduo luctu, & mortis meditatione verſatur.* Cur conſentaneum rationi non fuerit, officium hoc ipsâ veſte præferri?

Geneſ. 37. 34.

Pſal. 34.

* Tract. 3. diſq. 8.

3. Reg. 21. 27.

2. Eſdræ. cap. 9. 1.

Eſther 4. 1.

Dan. 9. 3.

Ion. 3. 5.

Monachi lugentes.

Clim. grad. 1.

III.

Aaronis veſtes.

Exod. 28.

TERTIÒ, ipſe Deus pontificalia indumenta Aaronis, & filiorum eius Moyſi facienda præſcribit. Quid ni habeant & Monachi diuino cultui nocte dieque dicati, & nouæ legis ſacerdotio aut initiati, aut initiandi,

tiandi, peculiares veſtes ſtatui ſuo congruentes?

IV. *Iudæos à reliquis populis amictus diſtinxit.* *Nu. 15. 38.*

QVARTÒ, Moÿſi præceptum hoc dedit Deus: *Loquere filiis Iſraël, & dices ad eos, vt faciant ſibi fimbrias per angulos palliorum, ponentes in eis vittas hyacinthinas: quas cùm viderint, recordentur omnium mandatorum Domini, nec ſequantur cogitationes ſuas & oculos per res varias fornicantes, ſed magis memores præceptorum Domini faciant ea, ſintque ſancti Deo ſuo.* Cuius ſcripturæ hic redditur ſenſus à Leonardo Mario. In imâ extremaque veſtium parte ponetis fimbrias, id eſt, fila fluida & libera, ſicuti in telarum extremitatibus depēdent, atque his inducetis limbulum hyacinthini coloris, quo ſic ab aliis gentibus differatis, & ex perpetuo huius rei aſpectu excitemini ad rerum cæleſtiū memoriam, præceptorumque meorum obſeruationem. Habuit & Chriſtus Dominus has fimbrias, ad quarum contactum Hæmorrhoiſſam ſanauit. Phariſæi verò, quos Iudæorum Clericos S. Hieronymus alicubi nominat, & quorum ſequacem ſe Paulus fuiſſe affirmat, vt religioſiores apparerent, magnificabant has fimbrias, & maiores faciebant. Si ergo *ad Iſraëlis populum dignoſcendum* (vt inquit Hieronymus) fimbriæ hæ & veſtis differentia à Deo præſcripta eſt, minimè ſcripturis contrarium conſendum eſt, ſi diſtincto Monachi vtantur indumento.

Mari. in cap. 15. Num. fimbria hyacinthino limbo prætexta.
Matth. 9.
Hieron. in cap. 23. Matth.

V. *Eliæ & Prophetarum veſtimenta peculiaria.* *4. Reg. 1.* *Stellart. in fundam. ord. cap. 1.*

QVINTÒ, Elias ab Ochoziâ Rege Iſraël agnitus eſt zonâ, veſte, crine à cæteris diſtinctiſſimus. Quis hinc, inquit Proſper Stellartius, non colligat Religioſum? Comâ, capillo, veſteque ſingularem fuiſſe rex agnonit eum, qui ſingulari quodam aſceticæ Religionis affectu, ſolitariæ vitæ cultor iuga Carmeli montis incolebat, præeratque gregibus Monachorum indidem Deo famulantium. Hæc Stellartius. Qui non ſine teſte locutus, nam filios Prophetarum veteris teſtamenti Monachos appellat S. Hieronymus. Et verò Prophetarum veſtem à Religioſis noſtris vix aut nihil diſtantem accuratè deſcribit Cornelius. Veſtis, inquit, Prophetarum erat ſaccus, ſiue cilicium ex pilis hircorum, vel camelorum, vel equorum contextum, patet id ex Iſaiâ: *Solue*, inquit, *ſaccum de lumbis tuis, & calceamenta tua tolle de pedibus tuis.* Et Zacharias loquens de falſis Prophetis habitum verorum aſſumentibus: *Nec operientur pallio ſaccino.* Vbi S. Hieronymus aſſerit Prophetas, cùm prophetarent, induiſſe cilicium, vt populum incitarent ad pœnitentiam. Idem docet Clemens Alexandrinus. Porrò ſacco huic, ſiue tunicæ ſaccinæ, vel cilicinæ iniiciebant pallium, vti patet de Eliâ, qui pallium ſuum iniiciens Eliſæo, eum ad ſe ſequendum, & prophetandum vocauit. Idipſum tradit Origenes. Incedebant ergo Prophetæ tali, vel ſimili habitu, quali iam Patres Capucini, quaſi contemptores mundi & prædicatores regni vitæque cæleſtis. Hactenus Cornelius. Quid ergo habent Nouatores, cùm monaſticam veſtem ab ipſis Prophetis delatam animaduertunt? Quid verò, an non Paulus Apoſtolus ait, quoſdam Patres veteris teſtamenti circumiiſſe *in melotis, & in pellibus caprinis*, egentes, anguſtiatos, afflictos, quibus dignus non erat mundus? An non hæc religioſa indumenta ab Ægyptiis Monachis, horum Patrum imitatione aſſumpta? Caſſianus enim ait: *Vltimus habitus eorum pellis caprina, quæ melotes appellatur, quæ geſtant ad imitationem eorum, qui profeſſionis huius* (monaſticæ) *præfigurauêre lineas in veteri teſtamento, de quibus Apoſtolus: Circuierunt in melotis*, &c. de quibus alibi, & rurſus infrà. Videre hinc eſt, quàm longè à ſacræ Scripturæ exemplis diſſentiat monaſticus habitus.

Epiſt. 4. ad Ruſtic.
Cornel. in proœm. ad proph. minor.
Saccus, ſiue cilicium. *Iſa. 20. 2.*
Zachar. 13. 4.
Clem. Alexand. lib. 3. Strom.
Cui pallium iniiciebant. *3 Reg. 19. 17.*
VESTIARIVM. *Origen. hom. 13. in Num.*
ad Hebr. 11.
Melota Patrum
Caſſian lib. 1. cap. 8.

SEXTÒ, Noui veteriſque teſtamenti ſacratiſſimus limes, finis, initiumque, Ioannes Baptiſta, ita Euangeliſta narrante proceſſit: *Ipſe autem Ioannes habebat veſtimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos ſuos.* Aſperum hoc indumenti genus contra Sanctos Patres molliculi hæretici, & carni nimiùm propitij extenuare, & Ioanni prorſus adimere conantur. Caluinus docet eum ruſticano victu & veſtitu fuiſſe contentum, & mediocrem, vſitatamque munditiem fugiſſe. Marloratus Magiſtrum ſecutus; *non dubium eſt*, inquit, *quin hic montanum hominem deſcribat Euangeliſta, ab omni vrbano nitore & lautitiis remotum.* Centuriatores vſitato genere veſtitus quali illi, qui ad montoſa loca habitabant, indutum Ioannem ſcribunt; quibus ſuccēturiatur Victorinus Strigelius, Ioannem è numero egenorum faciens, & Scripturæ verba interuertens: *In oriente*, inquit, *tenuiores homines veſtiebantur panno contexto ex pilis camelorum. Non igitur imaginandum eſt, Ioannem monſtroſâ veſte, videlicet pelle camelorum, indutum fuiſſe.* Id verò ſi pauperibus omnibus commune fuit, nihil mirum de Præcurſore Domini Euangeliſta attulit. Dauid verò Chytræus, hiſpidam hanc veſtem in pulcherrimam & lautiſſimam transformat: *Veſtis Ioannis erat contexta ex pilis cameli, ſimilis ei quam hodie vulgò à Camelis vocamus* kamlot. Sed cur inauditum hoc figmentum excogitauit Sectarius cōtra ipſum Chriſtum, qui dicit Ioannem non mollibus veſtitum? Cur aſperitatem veſtis tam S. Prophetæ ita eleuant? nimirum ne hinc Monachorum inſtituta, certum

VI. *S. Ioan. Baptiſta habitus.* *Matth. 3.*
A Nouatoribus indignè deſcribitur.
In cap. 3. Matth.
Cent. lib. 1. cap. 10. pag. 156.
Strigel. in cap. 1. Marci.
Tribuunt ipſi veſtem camelinam molliſſimam.
Chytr. in cap. 3. Matth.
Luc. 7.

Digitized by Google

VESTIARIVM. Sectarij quidem iis intendant.

certum cibi & veſtimenti genus, contra ipſos adſtruamus. Etenim ſi tale quidquam de Ioanne faterentur, animaduertunt id ſtatim ad alios etiam Ioannis imitatores, vitæque monaſticæ ſectatores referri poſſe. Quod ne ſine teſte dixiſſe videamur, excucullato id credamus Bucero, qui de Ioanne agens, ait cum *pannis ex pilis camelorum confecto veſtitum*. Et quare quæſo? *Ne quis*, inquit, *exiſtimet in morem noſtrorum Monachorum peculiare ſibi aliquod cibi & veſtimenti genus delegiſſe*. Scilicet hoc erat, cur Ioanni rigidiorem veſtem detractum irent. Sed quid faciant SS. Patribus, qui Ioannem non tantùm aſperè & durè veſtitum ſcribunt, ſed etiam Monachorum principem faciunt: quos vide alibi à nobis allegatos, & apud Caniſium, *lib. 1. de corruptel. verbi Dei, cap. 2.* Atque hæc quidem ſatis oſtendunt diſcretum Monachorum habitum ſacræ Scripturæ ſatis eſſe conformem.

Bucer. in cap. 1. Matth.

Lib. 1. Tract. Diſq.

Diſcretus Monachorum habitus non repugnat Eccleſiæ.

Quòd verò purioris Eccleſiæ vſui non repugnet, ſatis ſuperque ex SS. Patrum teſtimoniis ſuperiori diſquiſitione allatis manifeſtum eſt. Neque enim credendum, aduerſarios Eccleſiam iſtorum temporum pro impurâ & coinquinatâ habere. Iam verò ſi Eſſeni à Philone deſcripti, fuerint Chriſtiani, & Monachi à S. Marco in Ægypto inſtituti, de quibus aliàs, abſque vllâ controuerſiâ peculiarem veſtem in primitiuâ, & puriori Eccleſiâ viguiſſe fatendum eſt. Ioſephus enim ſcribit, veſtitum Eſſæorum fuiſſe, *qualis puerorum, qui ſub pædagogo ſunt, ac inſtituuntur, eſſe ſolet; modeſtum ſcilicet ac ſimplicem*. Quem album fuiſſe Seratius tradit. Philo autem ait: *In veſte eadem apparet ſimplicitas; ad arcendos calores & frigora, pro pelliceis craſſa tunica in hieme, æſtate verò exomis aut interula linea*. Sed vt hos iam prætereamus, ipſi etiam Apoſtoli ſingularem & modeſtum habitum detuliſſe videntur, nam Apoſtolorum Princeps de ſeipſo apud Clementem ait: *Indumentum hoc eſt mihi, quod vides, tunica cum pallio. Hoc mihi ſufficit: quia mens mea non ad hæc præſentia, ſed illa, quæ æterna ſunt adſpicit, & ideò nihil me rerum præſentium viſibiliumque delectat*. Quid verò de Iacobo fratre Domini dicemus, de quo Hieronymus: *Non ferrum in eius caput adſcendit, non ſe in balneo lauit, non laneam veſtem, non calceamentum induit, imam tunicam non mutauit, lineâ ſemper indutus*. Eant nunc hæretici, & tantum Dei Apoſtolum contra Scripturam id feciſſe, aut puriori Eccleſiæ minùs conformem fuiſſe aſſerant; vel ſi id Apoſtolo concedendum putent, in Monachis non calumnientur.

Eſſæorum veſtis ſingularis.

Philo de vitâ contemplat.

Item Apoſtolorum. Lib. 7. Recognit.

Hieron. in Catal. Script. Eccleſ.

DISQVISITIO III.

Quæ cauſſa peculiaris Monachorum habitus?

Cauſſæ peculiaris Monachis veſtem.

NON veterum tantùm auctoritate, ſed & rationibus, admodum probabilibus peculiarem ſibi veſtem Monachi vendicant. Sparſim has ſuggerunt SS. Patres, & nos ex illis ſeptem omnino explicabimus.

I. *Vt ab aliis diſcernantur.*

PRIMA eſt, vt nimirum habitus index ſit Profeſſionis, & per eum ab aliis quibuslibet ſiue ſæcularibus, ſiue alterius inſtituti Religioſis ſecernantur. Iuris quoque ciuilis ſimul & Canonici dogma eſt, *quod cultum corporis ordinis dignitati & officio, decet eſſe conuenientem*: iubeturque idcirco meretrix ornatu diſtingui à matronâ: virgo ab ancillâ, clericus à laico. *Sua quoq. in melius transgreſſis* (vt loquitur Tertullianus) *ſunt ſigna*. Atque vt peculiaris quidam in veſtitu eſt *ornatus militis*, ait Baſilius, *alius Senatoris, itemque aliorum alius, vnde vt plurimum de dignitate illorum cuiuſque capitur coniectura: ſic decorum quoque eſſe, ac conſentaneum videtur, hominem Chriſtianum in veſtitu etiam præcipuum aliquid à ceteris ſeruare oportere, per quod traditum ab Apoſtolo modeſtum ornatum illum conſeruet. Vtilis ergo peculiaris hic amictus, quod is, qualis ſit vnuſquiſque antè indicet, & vita quæ ex Deo eſt, profeſſionem ante veluti teſtificetur*.

Tit. de ſal. uocat. ſa.

D. cap. in audiencia.

Tertull. De pallio.

Baſil. in reg. fuſè diſput. quæſt. 22.

II. *Vt ſciant ſibi indicandum benè agendi neceſſitatem.*

SECVNDA ratio ex præcedenti conſequens eſt, quòd Religioſi vel inuiti coguntur rectè viuere. Si certus illis non eſſet amictus, non internoſcerentur ab aliis; at nunc ab omnibus ſtatim cognoſcuntur, & obſeruantur; & ſi quid profeſſione ſuâ indignum patrent, ab omnibus notantur & reprehenduntur. Quare optimè Baſilius: *Vtilis in hoc peculiaris amictus ratio eſt, vt ab iis, qui nos viderint, actiones etiam iſti profeſſioni conſentanea requirantur. Neque enim ſi quid indecorum inhoneſtumve geritur, id ſimiliter & in obſcuris hominibus, & in iis qui illuſtres magna quadam profitentur, animaduerti perinde ſolet aut propalam eluceſcit*. Idem etiam docuit Anſelmus: *Qui religionem*, inquit, *interiùs ſeruare deſiderat, habitui monachali exteriùs ſe alligat; qui quod exteriùs demonſtrat, ſemper eum eſſe arguat. Quia ſi poſteà noluerit hoc eſſe, magis eum dedecet habitus iſte. Si enim, (verbi gratiâ) Monachus ſuperbus fuerit, qui habitu exteriori humilitatem prætendit, multò inconuenientius eſſe videtur, quàm ſi careret humilitatis habitu*. Rectè proinde monuit Hieronymus: *Aut loquendum nobis vt veſtiti ſumus, aut veſtiendum vt loquimur*. Hinc Ambroſius virginem lapſam

Baſil. vbi ſuprà.

Anſelm lib. de ſimilitudin. cap. 91.

Quam contrarius ſit habitus geſtis.

Hieron. Epiſt. ad Furiam. Ambroſ. cap. 5. & 6.

lapſam grauiter increpat, quod habitus A ſui oblita fuiſſet: *In illo*, inquit, *conſecrationis tua die, ſacro velamine tecta es: quomodo tibi in actu iſto ignominioſo non venit in mentem habitus virginitatis?* Alteram lapſam ſimiliter Baſilius interrogat: *Vbi eſt reuerendus ille tuus habitus? Vbi honeſti mores, & veſtis frugalis virginem decens?* Ipſe igitur habitus præuaricantem Monachum caſtigat ac reprehendit; tacens quidam monitor eſt, qui cum in officio contineat, & ad actiones profeſſione ſuâ dignas excitet. *Grande igitur*, vt cùm Tertulliano rurſus loquar, *Religioſi pallij beneficium eſt, ſub cuius* B *recogitatu improbi mores vel erubeſcunt.*

Baſil. ad Virg. lapſ.

Caſtigans & monens.

Tertull. de pallio.

III. *Habitus mutatio ad mundi contemptum inuitat.*

TERTIA ratio eſt, vt vilitate veſtium mundi contemptum, & ſæcularium rerum abdicationem profiteatur Monachus. *Quid eſt*, inquit Gregorius Magnus, *habitus Monachi, niſi* CONTEMPTVS MVNDI? Et S. Ephræm: *Conſidera habitum, quo indutus es ô Monache, & cerne, quantum ſit inter hunc, ſecularemque diſcrimen: diligenterque animaduerte, quidnam ille deſignet. Conſtat quippe quod ſæcularium inſtitutorum, ſiue etiam rerum ſignificet abiectionem; ſpiritualiumque operationum recordationem adferat. Noli igitur virtutem negligere, ſed totis viribus ſanctificationem procura: quoniam ideò egreſſus es mundo.* Pari ſenſu ſed breuiùs S. Hieronymus: *Sordidæ veſtes candidæ mentis indicia ſunt, vilis tunica* CONTEMPTVM SÆCVLI *probet: ità dumtaxat, ne animus tumeat, nec habitus ſermoque diſſentiant.* Significationis huius memor erat S. Anaſtaſius Perſa Martyr, cui cùm rex dignitates, & diuitias obtuliſſet, reſpondit: *Mihi ô Præſes, quæ hic ſunt iucunda, valdeque expetenda & inuidioſa: nomen ſcilicet, deliciæ & diuitiæ, & ſplendor, iam ſunt diu abhinc contempta, vt qui vitam ſuſceperim monaſticam, & à ſolâ ſpe, quam hinc concepi, pendeam. Huius rei etiam antequam loquar, hic venerandus Monachorum habitus, & hic vilis pannus eſt certus nuntius. Quomodo ergo ea, in quæ omne ſtudium omnemq; meam curam contuli & ſollicitudinem, ea nunc habebo contemptui, regis qui eſt ad tempus, & in quem cadit interitus, inductus promiſsionibus?*

Gregor. lib. 10. epiſt. 22.

S. Ephræm de virtute cap. 4.

Hieronym. epiſt. 4. ad Ruſtic.

Sur. in vitâ S. Anaſtaſ. 22. Ian.

Expreſſit S. Anaſtaſius, Martyr & Monachus.

IV. *Morum conuerſionē deſignat.*

QVARTA ratio. Morum conuerſionem, quam plerique in profeſſione Deo vouent, habitus mutatio deſignat. Teſtis ſanctus Dionyſius Areopagita: *Prioris*, inquit, *veſtis depoſitio, alteriuſque aſſumptio, migrationem illam à mediâ vitâ* (ſæcularium) *ad perfectionem ſignificat: ſicut in diuinâ regeneratione* (id eſt baptiſmo) *promotionem indicat à purgatâ vitâ ad contemplantem illuminantemque habitum, candentis veſtis immutatio.* Sicuti ergo Monachi non ampliùs geſtant ſæcularem habitum, ita quoque monentur A ſæculares deponere mores, atque vt Apoſtolus ait: *Exſpoliantes ſe veterem hominem cum actibus ſuis*, nouum induere, *qui ſecundùm Deum creatus eſt in iuſtitiâ, & ſanctitate veritatis.*

Dionyſ. cap. 6. de Eccleſ. hierarch.

VESTIARIVM.

Coloſſ. 3. 9.

Epheſ. 4. 24.

V. *Omnium rerum abdicationem.*

QVINTA ratio à Caſſiano allata, Paupertatis votum & abdicationem omnium rerum inſinuat. *Exuitur*, inquit, renuntians rebus *propriis, ac per manus Abbatis induitur monaſterij veſtimentis, vt per hoc ſe non ſolùm vniuerſis rebus ſuis antiquis nouerit ſpoliatum, verumetiam omni faſtu depoſito mundiali, ad Chriſti paupertatem & inopiam deſcendiſſe, iamque opibus ſuſtentandum non ſæculi* B *arte quæſitis, nec de infidelitate priſtinâ reſeruatis, ſed de ſanctis ac piis monaſterij largitionibus militiæ ſuæ ſtipendia percepturum, atque inde ſe deinceps veſtiendum alendumque cognoſcens, & nihil habere; & nihilominus de craſtino non eſſe ſollicitus ſecundùm Euangelij diſcat ſententiam, nec erubeſcat pauperibus, id eſt, corpori fraternitatis æquari, quibus connumerari Chriſtus, & quorum ſe fratrem non erubuit nuncupare: quin potiùs glorietur domeſticis eius factum ſe eſſe conſortem.* Hæc Caſſianus. Commendat B. Hieronymus Pau- C linum, quòd hoc ſpiritu religionis habitum aſſumpſerit: *Tunicam*, inquit, *mutas cum animo, nec pleno marſupio glorioſas ſordes appetis: ſed puris manibus, & candido pectore pauperem te & ſpiritu & operibus gloriaris.*

Caſſian. lib. 4. cap. 5.

Hieron. epiſt. 13.

VI. *Forma, colorq; monaſtici amictus animū eleuant.*

SEXTA ratio eſt, vt ad earum virtutum amorem & ſtudium Monachi incitentur, quæ ipſa veſtimentorum forma, aut colore in arcano ſenſu myſticè deſignantur. Teſtatur ſiquidem Caſſianus, eſſe quędam in ipſo *Ægyptiorum Monachorum habitu non tantùm ad curam corporis, quantum ad morum formulam congruentia, quo ſimplicitatis &* D *innocentiæ obſeruantia, etiam in ipſâ veſtitus qualitate teneatur.* Vtiliſſimas porrò eſſe myſticas has ſignificationes, vel inde conſtat, quòd animus humanus, vtpote corpori coniunctus, corporalibus delectetur, & ſpiritualia contemplari myſteria vix poſſit, niſi ſimilitudinibus corporalium, ſenſibiliumque iuuetur. Quapropter Monachus ſuarum veſtium attendens qualitates, colores, formam, varietatem, earumque ſignificata intelligens, plurimum ad ſpiritualem meditationem auxilij habet ac progreſſus. Scribit Sozo- E menus, Tabenneſiotis habitum fuiſſe à reliquorū Monachorum nonnihil diſcrepantē, *ſed qui in virtutis contemplatione aciem mentis defigeret, animum tum ad rerum terrenarum deſpicientiam, tum ad cæleſtium indagationem ſic excitaret, vt cùm è corporis cuſtodiâ migraret, aditū ad cælum haberet perfacilem.* Ita ergo externa corporis indumenta, inquit Lindanus, piis Chriſti athletis in eum proſunt

Caſſian. lib. 1. cap. 4.

Sozom. lib. 3. Eccleſ. hiſt. cap. 13. *Laudati Tabenneſiota.*

Lind. in Apol. pro rel. cathol. p. 1.

Digitized by Google

VESTIARIVM.

finem, in quem ſunt pietatis aut conſeruandæ, aut promouendæ ſtudio aſſumpta. Quid autem ſingula veſtimenta myſtice Monachum admoneant, inferius ſuo loco * explicabimus.

* Hoc libro Tract. X.

VII. *Sanctorum Patronorũ imitatio.*

SEPTIMA atque vltima ratio: Vt Religioſi intuentes ſe habitu Patriarchę ac fundatoris ſui indutos, & quem tot Sancti eiuſdem Ordinis, meritis & vitâ quaſi conſecrarunt, primò erubeſcant, quod ab eorumdem veſtigiis tam longè diſſiti ſint; deinde etiam ad eorumdem imitationem ſe generosè excitent. Vtrumque hunc affectum ex Sanctorum habitu & vitâ eliciendum Patres docent. Ita conſideratione S.P.N. BENEDICTI ſe perurgebat S. Bernardus: *Eſt mihi*, inquit, *de ipſius imitatione vobiſcum ſæculi abrenuntiatio, & monaſtica profeſſio diſciplinæ* (addere poterat, habitus & veſtis vna) *nomen vnum, ſed in altero ſola magni nominis vmbra: miniſterium vnum, ſed heu me, quàm diſſimiles miniſtri, quantum miniſtratio ipſa diſſimilis. Væ mihi ſi tam longè à te fuero ò* Beate BENEDICTE *in futuro, quàm à tuæ veſtigiis ſanctitatis longè eſſe reperior in præſenti.* S. Franciſcus à dæmone tentatus, veſtem monaſticam, quâ ſe reputabat indignum, abiecit, ac cordâ ſe acerrimè verberans, in hæc verba prorupit: *Eia frater Aſine, ſic te decet manere, ſic ſubire flagellum. Tunica Religioni deſeruit, ſanctitatis ſignaculum præfert, furari eam libidinoſo non licet, ſi quò vis pergere, perge.* Eodem ſpiritu Barlaam apud Damaſcenum de antiquis Monachis dixit: *Hos admirandos & ſanctos viros nos quoque indigni ac deſpicabiles imitari ſtudemus; verùm eorum vitæ cæleſtis faſtigium minimè aſſequimur, ſed pro infirmitatis noſtræ ac miſeræ facultatis modulo eorum vitam exprimimus. Atque ipſorum habitum gerimus, etiamſi opera non aſſequamur.* In alterum verò illum affectum imitationis intendebant S. Pachomij Monachi. *Iſti enim*, vt habet Sozomenus, *ad exemplum Eliæ Theſbytis, pellibus ſe induebant, vt ſinguli ex pelle corpori circumiecta virtutem Prophetæ ſemper in memoriam reuocantes, ſtrenuè contra cupiditates venereas confligerent: atque ſtudio, quo ad eius vitam imitandam incendebantur, & ſpe ſimilium præmiorum conſequendorum inducti, multo alacriore animo ſe à voluptate temperarent.* Quoties ergo ſe Monachus S. BENEDICTI habitu ornatum conſiderat, ad illius ſequenda veſtigia ſe excitari cognoſcat, vt quem veſte repræſentat, eundem & moribus ac vitâ exprimat.

Ad quam excitabatur S. Bernardus. Serm. de S. Benedict.

S. Franciſcus habitu monaſtico ſe indignũ reputat.

In hiſt. de Barlaam & Ioſaphat cap. 12.

Pachomiani cur pellibus ſe induerint. Sozom. lib. 3. hiſt. Eccleſ. cap. 13.

DISQVISITIO IV.

Quæ Religioſi Habitus prærogatiua.

TOT tamque eximia in Religioſum ſtatum confluunt bona, vt ne ipſa quidem veſtimenta ſuis deſtituantur prærogatiuis, eas porrò hîc explicare aggredimur.

Prærogatiuæ.

I. *Monaſticus habitus dicitur ſanctus.*

PRIMA ſit, quòd Religioſus habitus *venerandus*, atque *ſanctus* à Patribus vocetur, atque in magnâ apud omnes habeatur reuerentiâ. S. enim Hieronymus ait: *Si Dominus ei optionem daret, multò magis eligeret tunicam Pauli cum meritis eius, quàm regum purpuram cum regnis ſuis.* Et Iuſtinianus Imperator tanti monaſticum habitum æſtimauit, vt legibus ſeuerè admodum prohiberet, illum quoquo modo imitari. *Omnibus*, inquit, *generaliter in vitâ ſæculari conuerſantibus, & maximè theatralia exercentibus viris ac mulieribus, nec non & proſtantibus interdicimus vti ſchemate Monachi, aut Monaſtriæ, aut Aſcetriæ, aut cuiuſcumque perſonæ huiuſmodi imitari ſchema: ſcientibus vniuerſis præſumentibus, aut vti tali ſchemate, aut imitari, aut illudere in quâcumque Eccleſiaſticâ diſciplinâ, quia & corporalia ſupplicia ſuſtinebunt, & exilio tradentur; prouidentibus huic rei non ſolùm locorum Epiſcopis, & qui ſub eis ſunt Clericis, ſed etiam militaribus ciuilibuſque Iudicibus, & quæ ſub eis ſunt officiis, & locorum defenſoribus.* Cur autem has pœnas infligi Imperator voluit, niſi quia monaſticum ſchema, vt rem ſacram ad profanos vſus noluit transferri. Sanctus Anaſtaſius Martyr tantâ reuerentiâ Monachalem habitum proſecutus eſt, vt in ipsâ martyrij paſſione magnam curam geſſerit, vt nullo afficeretur probro. Cùm enim pronus humi cecidiſſet, & continuis clauæ ictibus verberaretur, hanc ſolam ab inimicis gratiam petiit, vt exuere liceret venerandum Monachorum amictum, & nudis verberaretur carnibus. *Ne is*, inquit, *vnà cum meis membris probro afficiatur.* Sic ille, non ſolùm vitæ ex Deo inſtitutionem, ſed etiam eius ſigna omni honore afficiebat.

Hieron. in vitâ Pauli Eremitæ.

Iuſtinian. Nouel. 123. cap. 44. *Leges vetant promiſcuum eius vſum.*

S. Anaſtaſius eum honorat.

Metaph. in vit. Sur. 22. Ian.

II. *Deus vindicat iniurias veſti religioſæ illatas.*

SECVNDA prærogatiua, quod ipſe Deus vindex ſit iniuriæ monaſticæ veſti illatæ, nempe communem ſibi cum ſeruis & honorem ſimul & contumeliam facit, ne quis cùm lædit Dei ſeruum, hominem tantùm à ſe lædi arbitretur, cùm abſque dubio iniuriis ſeruorum Dei admiſcetur iniuria, qui dixit: *Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei.* Saluianus Maſſilienſis teſta-

Zachar. 2. Salu. lib. 8. de vero iudicio.

teſtatur Africanam prouinciam à barbaris affligi commeruiſſe, quòd Monachorum habitum ludibriis ac ſannis inſectati fuiſſent. *Non ſine cauſſâ*, inquit, *iſtud fuit, quod inter Africæ ciuitates, & maximè intra Carthaginis muros palliatum & pallidum & recisis comarum fluentium iubis vſque ad cutem tonſum videre, tam infelix ille populus quàm infidelis ſine conuitio atque exeeratione vix poterat. Et ſi quando aliquis Dei ſeruus, aut de Ægyptiorum cœnobiis, aut de ſacris Hieruſalem locis, aut de ſanctis eremi venerandiſque ſecretis ad vrbem illam officio diuini operis acceſſit, ſimul vt populo apparuit, contumeliis ſacrilegio, & maledictiones excepit. Nec ſolùm hoc, ſed improbiſſimis flogitioſorum hominum cachinnis, & deteſtantibus ridentium ſibilis, quaſi taureis cadebatur: verè vt ſi quis ea inſcius rerum fieri videret, non aliquem hominem ludificari, ſed nouum inauditumque monſtrum abigi atque exterminari arbitroretur.* Hæc Saluianus.

Afri Monachorum irriſores à barbaris afflicti.

Sic aliàs legimus iratum Deum, irriſionem monaſtico Ordinis S. Dominici ſchemati illatam acerrimâ ac perpetuâ febre vindicaſſe, quin & audita eſt hæc vox: *Putáſne ipſas Fratrum Prædicatorum perſonas, dumtaxat velle me honore affici? Ego verò te ſcire velim, me & veſtes eorum nolle debitâ veneratione fraudari.*

Alias perpetua febre puniuntur. In vitâ S. Dominici.

III. TERTIA prærogatiua eſt, quod *Angelicus* vocetur *Monachorum habitus.* Ita enim tam apud Palladium, quàm in Græcorum Euchologio appellatur. Dictus autem videtur (inquit Roſweydus) *Angelicus habitus*, quod eo induti memores eſſe deberent, viuere ſe debere angelicam vitam. Hinc in Euchologio dicitur: *Tua enim obediens cooperationi, Angelicam viuendi rationem hanc accedo, amator hominum.* Et Ruffinus de Hor Abbate agens: *Hic multorum*, ait, *erat Monachorum Pater, qui habitu ipſo honoris videbantur angelici.* Idem Benum vocat *per omnia quaſi angelici ordinis virum.* Accedit enim vita monaſtica ad vitam Angelicam, & Monachorum eſt cum Paulo dicere: *Noſtra autem conuerſatio eſt in cælis. Beati* (inquit Euphroſyna virgo) *qui ſuſcipiunt vitæ genus monaſticum, quia & hic ſic viuunt, vt parum aut nihil ab Angelis differant: & poſtquam hinc exceſſerint, vitâ fruuntur æternâ.* In vitâ quoque Galactionis & Epiſtemes Martyrum, qui ſub Decio paſſi ſunt, ita legitur: *Eos, qui ſunt nigro pallio induti, dixit ſimiles eſſe Angelis, nimirum qui ſe à mundo ſeparant, & ab his quæ ſunt mundi, & ſeruant virginitatem, & elegerunt vitam Chriſto conſimilem.* Angelicum autem hunc habitum, Angelicos quoque requirere mores, facilè intellexit Senex ille emeritæ virtutis, qui iuueni tabernas licentiùs ingredienti, non aliunde, quàm à veſtis monaſticæ reuerentiâ ſcrupulum ac ruborem iniecit. *An neſcis*, inquit, *Domine frater, quia habitum Angelicum defers.*

Prærogatiua habitûs Angelicus. Roſweyd. in Onomaſt. Euchol. pag. 102. Ruffin. lib. 2. cap. 2. Eodem lib. cap. 4. Philip. 3. Lib. 1. vit. Patr. *Eum deferentes Angelis comparantur.* Apud Surium in vitâ 5. Nouemb. c. 9. Prat. ſpirit. cap. 194. VESTIARIVM.

IV. QVARTA prærogatiua, quod habitus Religioſi ſuſceptio ſit veluti alter baptiſmus, per quem Deus, vt Michæas Propheta dixit: *Deponat iniquitates noſtras, & proiiciat in profundum maris omnia peccata noſtra.* Confirmat hoc apud Smaragdum noſtrum, Magnus inter præuidentes Senex, qui affirmabat, dicens: *Quia virtutem quam vidi ſtantem ſuper baptiſma, eamdem vidi etiam ſuper veſtimentum Monachi, quando accepit habitum ſpiritualem.* De quo pluribus actum lib. IV. cum de Profeſſione tractauimus.

Baptiſmus ſecundus. Mich. 7. Smaragd. in diadem Monach. cap. 79.

V. QVINTA prærogatiua. Quemadmodum Eliſæus poſtquam Elias pallium ſuum ſuper illum miſit, mutatus eſt in virum alterum, & relictis bobus atque aratro, factus eſt Propheta Domini; ità quoque diuinâ bonitate nonnumquam accidit, vt aſſumptione Religioſi habitus, in alium prorſus hominem commutemur. Ità Philemon Mimus habitu Chriſtiano per iocum indutus, mirabiliter mutatus, & glorioſus Chriſti Martyr effectus eſt, vt pluribus refert Metaphraſtes. Experti hanc ſacram metamorphoſin Ioannes & Simeon, quorum hic ita locutus eſt: *Aliam vitam cerno, & res alienas in hoc habitu: ex quo enim Dei ſeruus nos eo induit, intrinſecus inflammor neſcio vnde, & quærit anima mea neminem videre, & neminem alloqui, & audire neminem.* Sed ipſe eorum Præfectus Nicon mirabatur & obſtupeſcebat, videns eos, qui duobus ante diebus erant idiotæ & planè rudes, tam repentè euaſiſſe ſapientes, per diuini habitus ſuſceptionem. Sed ex eadem hiſtoriâ ſubiicienda hîc eſt,

Veſtis religioſa immutat hominem. 3 Reg. 19. 20. Metaphr. apud Surium in Decemb. Metaphr. in vitâ.

VI. SEXTA prærogatiua, quòd nimirùm admirandam Religioſi habitus dignitatem & ſingularem, quæ per eum confertur gratiam, cæleſtibus viſionibus diuina bonitas illuſtrare dignetur. Volens enim S. Nicon Simeoni & Ioanni prædictis oſtendere qualiſnam eſſet iſte habitus, iuſſit in medium adduci iuniorem quemdam fratrem, cui à ſeptem diebus habitum ſanctum dederat. Is verò poſtquam venit, eum ambo cõtemplantur, & ad pedes Abbatis prociderunt protinus, & ei dixerunt: *Rogamus te, Si nos ita es induturus, & nos tali honore, & gloriâ dignaturus, id facias veſpere, ne cum homines ſimus, per noctem ad nos veniat id, quod eſt humanum, & abeamus, talem gloriam & lætitiam, taleque veſpertinum officium, & talem coronam minimè conſecuti.* Cùm verò iunior ille iuſſus eſſet recedere, magno dolore affecti fuerunt Chriſti pueri, & dicunt Præfecto: *Propter Chri-*

A Deo variis oſtentis approbatur & gratiis. *Mira viſio.*

VESTIARIVM.

ſtum Pater, ſurge, & fac nos, ſicut ille eſt. Nam A *in tota monaſteria nullus eſt in tanto honore, quanto ille eſt. Dicit eis Abbas: Quonam honore? Tunc dixerunt: Per eum Pater, qui nos dignatus es hoc habitu & honore, beati quoque nos ſumus, ſi à tantô Monachorum multitudine, cum cereis deducamur in veſperis & coronam tam ſplendidam geſtemus in noſtra capite. Id autem iam induti ſe etiam conſecutos viderunt.*

VII. *Miracula patrantur per habitũ religioſum.*

Acta Ioannis & Cyri apud Metaph. & Sur. 31 Ian. Glycas annal. tom. 3.

Septima. Quod vt pallio Eliæ, ſic etiam monaſtico habitu, maxima ſubinde miracula Deus effecerit. Theodoſius Imperator profecturus aduerſus Maximum B Tyrãnum, rogauit per Theophilum Alexandrinum Epiſcopum, Senuphium magni nominis in Ægypto Monachum, vt ad ſe veniret. Ille, aut ex modeſtiâ, aut faſtidio aulicarum cærimoniarum, ſe excuſans, miſit Imperatori, inuocato priùs Deo, baculum ſuum, & ſuperhumerale; nimirum vt manum baculo, ſuperhumerali caput armaret. Non contempſit Imperator, ſed munit caput ſuperhumerali, quauis galeâ tutius: baculo autem munit dexteram, lanceâ longè validius, & hac ratione con- C fidens fore vt videretur hoſtibus terribilior, quàm olim, vt aiunt, Clauâ Hercules. Iam accedentibus hoſtibus ipſe primus præcedit, ducens totum exercitum. Simul ac eum viderunt Barbari, eum admirati tamquam vnum ex cæleſtibus, in fugam conuerſi ſunt: adeò vt Imperator non ſolùm ſine ſanguine, ſed etiam ſine labore hanc victoriam retulerit. Non diſſimilem hiſtoriam narrat S. Petrus Damiani.

Theodoſius quibus armis Maximum tyrãnum debellauerit.

Pet. Dam. epiſt. 17. ad Firmin.

Abbas cum Monachis cucullatis vincit aduerſarium valdè armatum.

Erat inter Abbatem & quemdam ſæculi præpo- D *tentem non leuis controuerſia. Cùm autem apertis vtriuſque fautoribus minis diu certaretur & iurgiis, tandem vt armis ageretur, vtrimque condictum eſt. Et ſæcularis quidem paratis copiis campum præliaturus ingreditur, acies ſtruit, cuneos ordinat, atque ad fortiter agendum omnium mentes acerrimus cohortator inflammat. Abbas autem non in armis terrenis ſpem ſuam, ſed in humana ſalutis auctore conſtituens, ſolos Monachos ſuos equis impoſuit, capita cucullis aperiri præcepit. Sicque cum illis velut galeatis & loricatis fidei munimento, cruciſque vexillo, ad locum certaminis venit. Cumque vir ille non ferreâ, vt ſperabat, arma conſpiceret, ſed tamquam cæleſtem & angelicam aciem aduentare cominus aduertiſſet, tantus enim cum ſuis omnibus diuini timoris horror inuaſit, vt deſilientes de equis, protinus arma præiicerent, terræ ſe humiliter proſternerent, & indulgentiam flagitarent.*

VIII. *Veſtis religioſa pignus æternæ vitæ.*

Lib. 1. vit. Patr.

Octava prærogatiua. Quòd Religioſus habitus ſit veluti pignus quoddam æternæ beatitudinis, quam Monaſticâ obſer- B uantiâ conſequi ſperamus. Perſuaſum id fuerat Euphraſiæ, regiâ ſtirpe oriundæ puellulæ. Quæ etiamnum ſeptennis nec Matris blanditiis, nec religioſæ vitæ auſteritate à Monaſterio potuit diuelli. Cùm autem ab Abbatiſsâ induta eſſet monachali veſte, Mater eius Euphraxia dixit: *Filia mea, amas hoc ſchemate veſtiri? Cui Euphraſia dixit: vtique Mater mea, quia ſicut agnoui ab Abbatiſsâ, & Dominæ ſorores dixerunt, hoc ſchema pro arrhis præbet diligentibus ſe Dominus Ieſus Chriſtus. Cui Mater ſua dixit: Cui* C *deſponſata es, ipſe faciat te thalamo ſuo dignam.*

Eſt veſtis nuptialis.

Chryſoſt. homil 7. in Matth.

Quid porrò vlteriùs de Monaſtico habitu dicemus, niſi eum eſſe veſtem nuptialem, quâ ornati Monachi ad cæleſtis Regis nuptias introducuntur. S. Chryſoſtomi hæc eſt conſideratio: *Vis*, inquit, *vt tibi oſtendam eos, qui condignas veſtes nuptiis cæleſtibus amiciuntur? Illorum in mentem tibi veniat Sanctorum, qui cilicio induuntur, eremum habitant, conuenientia his nuptiis amicula poſſident: quæ res inde patet, quia nunquam oblatas* D *purpuras acceptarent, ſed quemadmodum Rex, ſi quis pannoſa indumenta pauperis ei offerret, ea abominaretur & repelleret; non aliter illi regiam purpuram contemnunt, quòd ideò illis euenire ſolet, quia pulchritudinem cultus ſui non ignorant. Vnde fit vt tamquam araneatum telas veſtitum regium deſpuant.* Hæc Chryſoſtomus. Ex quibus diſcant Monachi habitus ſui dignitatem æſtimare, & per externam illius decentiam interiorem morum honeſtatem demonſtrare.

TRA-

TRACTATVS II.

DE VESTIBVS BENEDICTINIS IN GENERE.

A *PRIORIS tractatus veſtibulo ad inſtructum à S. Benedi*cto *progredimur* Veſtiarium*: in quo noſtrarum veſtium quantitatem, qualitatem, & alia quædam accidentia in genere conſiderabimus. Inueſtigat proinde* Prima *Diſquiſitio*, *Certúmne ſuis* S. BENEDICTVS *præſcripſerit habitum?* Secunda, *Quando veſtium facienda mutatio?* Tertia, *Quæ & quot Monachorum veſtes?* Quarta, *Quæ monaſticorum veſtimentorum diuiſio?* Quinta, *Conuenitne Benedictinis ſuas vt ipſi veſtes eluant?* Sexta, *An Monacho ſua reficienda veſtimenta?* Septima, *Cur vetera reddenda cùm noua accipiuntur veſtimenta.*

DISQVISITIO I.

Certúmne ſuis S. BENEDICTVS *præſcripſerit habitum?*

QVEMADMODVM heterodoxi, vt ſuprà vidimus, prodromo Chriſti aſperam detraxerunt veſtem, & vulgari eorum, qui circa montes habitant, aſſerunt indutum, ne hinc ſcilicet, quidquam contra eos præſidij pro monaſtico acciperetur veſtimento: ita B. P. N. BENEDICTVM aut primum adinueniſſe peculiares Monachorum veſtes, aut vſum communibus, quibus ſimpliciores & ruſtici eâ tempeſtate & regione in quâ viuebat, amicti erant. Prius illud opinatus eſt Polydorus Vergilius: BENEDICTVS, inquit, *dedit ſuis Monachis nouum veſtitus genus, conſtituit modum orandi, & tenue victus alimentum, ac nouam abſtinentiæ normam.* Poſterius aſſertum Eraſmo in colloquio, quod inſcripſit πτωχοπλούσιοι, ſiue, *Franciſcani*, in quo ait, vſum qui nihil non inuehit, & hoc malum, quod nor ſcilicet ſint diſcrimina cultus monaſtici, inuexiſſe: BENEDICTVS, inquit, *non commentus eſt nouum cultum, ſed is quo tum vtebatur cum ſuis, erat cultus laici ſimplicis, ac probi. Nec Franciſcus inuenit nouam formam, ſed hæc erat veſtis pauperum & ruſticorum. Poſteriores additis quibuſdam, verterunt rem in ſuperſtitionem.* Paulò pòſt cùm interlocutor attuliſſet variarum gentium varium eſſe cultum, & in eâdem regione magnam varietatem veſtium, etiam in eiuſdem ſexus, ætatis & ordinis hominibus: quando alius cultus Veneto, alius Florentino, alius Romano, atque hæc intra vnam Italiam: ſubiicit deinde: *Hinc nata eſt & noſtra varietas. Dominicus ſumpſit cultum à probis agricolis eius Hiſpaniæ partis, in quâ vixit. Franciſcus ab Agricolis diuerſæ partis: atque item de ceteris.* Cenſet ergo certum nullum Benedictinis Monachis à ſuo Legiſlatore præſcriptum veſtimenti genus, quod & in *Eccleſiaſte* ſuo inſinuat: *Si profeſſio inſtituti*, inquit, *quod* BENEDICTVS *aut Franciſcus tradidit, aut amictus quem illi præſcripſerunt, ſi tamen vllum certum præſcripſerunt homines pij*, &c. Rhenanus quoque huic ſuccinens, ait: *Veterum Monachorum veſtes, quibus Benedictini vtuntur, communes omnibus olim Chriſtianis ætate D.* BENEDICTI *quidam fuiſſe putant.*

Quidam S. Benedictum habitus monaſtici inuentorem facit. Polydor. lib. 7. cap. 1. de inuent. rerum.

Alij aſſerunt vſum veſte laicâ.

Eraſm. Eccleſ. lib. 3. pag. 339.

Rhenan. argum. in pall. Tertull.

Verùm hæc ad veritatis trutinam accuratiùs expendenda; ac *primùm*, parum nos vrgere debet Polydori auctoritas, quem imperitiſſimum vocat, & vanitatis redarguit doctiſſimus Lindanus, aitque, hominis huius ſcripto, quod de rerum inuentoribus finxit, nihil exſtare, noſtrâ ætate in lucem editum, pluribus quod ſcateat nugis, aut futilibus perfluat coniecturis. Sic ille. Quare non immeritò hi libri Romæ Decreto Gregorij XIII. purgati ſunt. Sed vt ad rem veniamus, cùm ait: BENEDICTVS *dedit ſuis Monachis nouum veſtitus ge-*

Refutantur.

Polyd. Vergilius à Lindano notatus. Lindan Panopl. Euãg. lib. cap 98.

VESTIARIVM.

nus Eraſmum habet, vt vidimus, contradicentem. Nec nouum ſibi finxit amictum, qui ab Romano Monacho *ſanctæ conuerſationis habitum* accepit; quem ex priſcorum Monachorum forma fuiſſe, quis ambigat? Et ſanè quæ ex Patribus ſuprà poſuimus teſtimonia, conuincunt monaſtica indumenta ipſo BENEDICTO multò antiquiora, vt primum, aut nouum adinueniſſe dicendus non ſit, qui veterum diſciplinam, & præſertim Caſſiani Inſtituta æmulabatur ſtrenuè. Sin autem per *nouum veſtitus genus*, Polydorus intellexerit præſcripto à S. BENEDICTO ſchemate diſcipulos eius ab aliis Monachis fuiſſe diſcretos, id tolerari ſanè queat, neque nobis officeret: nam & Tabenneſiotas Pachomij Monachos à reliquis veſte diſtinctos ſcribit Sozomenus. Quamquam vix aſſignari queat, quid circa monaſticum cultum BENEDICTVS innouauerit, qui *Cucullas, tunicas, ſcapularia* iam ante nata & nota, ſuis aſſignauerit: nec eorumdem formam aut colorem vllo modo determinauerit.

Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 1.

Monaſtica veſtes ante S. Benedictum.

Sozom. hiſt. Eccleſ. li. 3. cap. 13.

Nec eas innouauit.

SECVNDÒ, fruſtra eſt Eraſmus, cùm cultum quo S. BENEDICTVS vtebatur, ait fuiſſe ſimplicium laicorum, vel ruſticorum. Magnus enim Gregorius ſcribit eum, non à ruſticis, ſed à Romano, vt diximus, Monacho, *ſanctæ conuerſationis habitum* accepiſſe. Quo gladio & Rhenanus iugulatur. Nam ſi Chriſtiani omnes eâdem cum Monachis vtebantur veſte, ergò iam tum B. BENEDICTVS eâ indutus erat, nec quidquam opus erat à Romano eam accipere. De Monialibus quoque ab eodem S. BENEDICTO excommunicatis, idem Gregorius ait, quòd necdum *perfectè linguam ſuam ſub* HABITVS *ſui freno reſtrinxerant*. Habuit ergò Sanctimonialium indumentũ aliquid in exteriori formâ, quod eas modeſtiæ admoneret & pietatis, quodque in ſæcularium veſtitu minimè appareret.

Eraſmus ei perperam tribuit habitum laicalem.

Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 23.

TERTIÒ, fruſtrà eſt Eraſmus, cùm ait, *Poſteriores rem in ſuperſtitionem vertiſſe*, nam quem hodieque Benedictini præferunt amictum, is vel idem omnino eſt cum eo, quem in ſuâ depingit Regulâ, vel modicè tantùm, & accidentaliter pro locorum & temporum conſuetudine variatus. Et cedo, quinam illi ſunt, qui rem hanc veſtiariam verterunt in ſuperſtitionem, aut quidnam, quæſo, in noſtro vel aliorum ſchemate ſuperſtitioſum, quod teneriorem Eraſmi ſcilicet angat conſcientiam?

Falsò etiam poſteros ſuperſtitionis arguit.

QVARTÒ, Cur obſecro dubitantiùs ille hæret, an certum amictum pij homines (BENEDICTVS & Franciſcus) præſcripſerint: cùm ex vtriuſque id manifeſtum ſit Regulâ. Si enim noſtram S. BENEDICTI voluiſſet inſpicere; reperiſſet illicò Benedictinis Monachis præſcribi *Cucullam, tunicam, ſcapulare*, &c. Quis autem dixerit, hæc vomnibus Chriſtianis fuiſſe communia, aut propria ruſticorum indumenta? Quid autẽ attinebat omnia hæc ita ſingillatim recenſere, quæ nemo non in ſæculo habuiſſet?

S. Benedictus expreſſit in Regulâ veſtes monaſticas.

Reg. cap. 55.

Paria de S. Franciſci Regulâ dicere licet, in quâ præſcribitur veſtis Nouitiorum, quam vocat *Pãnos probationis, videlicet duas tunicas ſine caputio, & cingulum, & braccas, & caparonem vſque ad cingulum*. Mox verò ſubiicit Profeſſorum habitũ, his verbis: *Et illi qui iam promiſerunt obedientiam, habeant vnam tunicam cum caputio, & aliam ſine caputio, qui voluerint habere. Et qui neceſſitate coguntur, poſſint portare calceamenta. Et fratres omnes veſtibus vilibus induantur, & poſſint ea repeciare de ſaccis & alijs pecijs.* Cur igitur ambigit Eraſmus, an peculiarem ſuis Franciſcus præſcripſerit amictum? An fortè omnibus commune iudicauit incedere ſine calceamentis, niſi neceſſitas cogat, geſtare tunicam cum caputio, adeò vilibus indui, vt ſaccis refici poſſint, vt peciarũ ſcilicet vilitas, cum vilitate cohęreat totius indumẽti? Aliud ſanè indicat ipſe P. Franciſcus, dum fratres ſuos monet, & exhortatur: *Ne deſpiciant, neque iudicẽt homines, quos viderint mollibus veſtimentis & coloratis indutos.* Idem SS. Pater in Regulâ Sanctimonialium S. Claræ cap. 2. expreſse meminit depoſitionis habitus ſæcularis, & panni religioſi. Quid, quòd & ipſe Eraſmus in Colloquio cui titulus, *Exequiæ Seraphicæ*, disertè affirmet, Franciſcum quædam addidiſſe Euangelio Chriſti, *veſtem ſcilicet cinericiam, funem cannabinum, & pedes nudos.* Hęc ergò cenſet ibi Ordini Minorum ex ſui inſtitutoris præſcripto peculiaria, nec omnibus qui Euangelium ſequuntur, paſſim vſitata. Sed de S. Franciſci habitu legi poſſunt quæ habet Waddingus in *Annalibus Minorum tom. 1*: & Zacharias Bouetius ad calcem *tom. 1. Annal. Capucinorum.*

Et S. Franciſcus.

Reg. S. Franc. cap. 2.

Malè dubitat Eraſmus.

Nec ſibi conſtans.

Quòd autem & S. Dominicum S. BENEDICTO & Franciſco admiſcuerit Eraſmus, pauca hîc videntur adiicienda. Gratis dici videtur ſanctiſſimum hunc virũ ſumpſiſſe cultum *à probis agricolis eius Hiſpaniæ partis, in quâ vixit.* Quis enim hoc credat, cùm non à ſæculari vitâ, ſed ex Canonicorum Regularium ad Ordinis ſui inſtitutionem acceſſerit. Atque inde eſt, quod Petrus Martyr Feſtus Vrceanus ſcribit: Ex chronicâ Ordinis colligitur B. P. Dominicum, & alios primitiuos Patres Ordinis habitũ, quem modò portamus, non ſtatim deferre cœpiſſe, ſed ſuperpelliceis ad modũ habitus Canonicorum regularium vſos fuiſſe, cuius ordinis erat ipſe S. P. Dominicus. Ingreſſus eſt autẽ Ordinem noſtrum quidam

Fallitur & in S. Dominico.

Vrcean. ad Sum. Cõſt. Prædicat. cap. 39.

Doctor

Doctor inſignis, Magiſter Reginaldus, Decanus Aurelianenſis, eo anno confirmationis ordinis. Et cùm in grauem morbum incidiſſet, ita vt de eius ſalute deſperarent medici, illi decumbenti, nocte apparuit B. Virgo, quæ eum ſalutari vnctione perunxit, propter quam ſanatus eſt. Et deinde habitum religionis quo nūc vtimur oſtendens, dixit: *En habitus tui Ordinis.* Propter quam viſionem omnes fratres hoc habitu à Deiparâ oſtenſo vti cœperunt. Hunc eundem habitū Ven. Abbas Ioachim prænidit propheticè, cùm D. Dominicum hoc habitu indutū per multos annos ante eius vitam effigiauerit, & Venetijs in templo S. Marci, & Calabriæ in quodam ſui Ordinis Monaſterio. Dionyſius verò Carthuſianus ait S. Dominicum, à deuotiſſimo viro D. Baſilio Priore Maioris Carthuſiæ *accepiſſe conſilium de modo prædicandi aduerſus hæreticos, & de inſtitutione, & habitu Ordinis ſui.* Quibus addit Theodorus Petræus, hinc forſitan factum, quòd tanta inter Dominicanos ac Carthuſianos veſtium reperiatur conformitas. Non igitur à ruſticorum indumētis ſui Ordinis ſchema S. Dominicus accepit, aut fatendum eſſet æuo illo Hiſpanos ruſticos indutos fuiſſe vt Prædicatores, aut Ordinem illum illuſtriſſimum ſui Patriarchæ habitum deſeruiſſe.

S. Virgo deſignauit habitum Ord. Prædicatorum.

Quid Carthuſienſes contulerint. Carthuſ. de Laud. Ord. Carthuſ. art. 8. Petræ not. ad Chron. Carth. l. 3. c. 14.

DISQVISITIO II.

Quando veſtium facienda mutatio?

MVTATIONIS huius duplex apud veteres tempus inuenitur. Quidam enim ſtatim in ipſo conuerſionis initio, paucis ab admiſſione diebus monaſticum ſchema Nouitio tribuebant; alij verò non niſi expleto tirocinij tempore. Poſterius hoc B. P. N. BENEDICTO magis placuit, vt ex ipsâ Regulâ conſtat. Nam poſtquam totam probandi formam, & profeſſionis poſt annum emittēdæ ritum deſcripſiſſet, tum demum ſubiūgit: *Mox ergò in oratorio exuatur rebus proprijs, quibus veſtitus eſt, & induatur rebus Monaſterij.* Id verò non in Ordine noſtro tantùm, ſed & priſcis Monachis vſitatum fuit. *Dixerunt enim* (inquit Smaragdus) *niſi expleto anno nullus mutare habitum permittatur.* (ſumptum ex Regulâ Tarnantenſi cap. 1.) Et quidam antiquus Monachorum Magiſter apud eundem ait: *Cùm ergo cum ceteris fratribus inculpabiliter in Monaſterio integrum annum impleuerit, tunc demum ſine aliquâ dubitatione tondeatur, vel ei ſancti propoſiti veſtes mutentur.* Nec S. Pachomij Monachi ante expletam probationem videntur habitum mutaſſe. Vt enim patet ex art. 26. Regulæ S. Pachomij, volens ſæculo renuntiare, & Fratrum congregari numero, probabatur priùs paucis diebus foris ante ianuam: deinde ſi aptus videbatur, docebatur & reliquas monaſterij diſciplinas, & inſtructus, atque perfectus in omni opere bono, fratribus copulabatur. *Tunc demum nudabant eum veſtimentis ſæcularibus, & induebant habitum Monachorum.* Idem etiam inſinuat S. Ephræm: *Frater*, inquit, *dignus es habitus ſancto indumento monaſtico: ne extollaris aduerſus exſpectantes in futurum annum.* Ac poſtea ſubdit, eundem monaſtico habitu indutum in exteriore ad illud vſque tempus verſatum *tholo*, ſeu camerâ, nunc verò in interiorem domum introiſſe, quod eſt à nouitiatu ad profeſſorum locum commigraſſe. Regula S. Fructuoſi Epiſcopi: *In monaſterium ſub regulâ introducatur, & anno integro à cunctis fratribus ex induſtriâ conuitijs comprobetur, & poſtquam probatus in cunctis obediens fuerit, exuatur ſæcularibus veſtibus, & induatur Monaſterij rebus ſimplicibus.* Patet id etiam ex iure Canonico, in quo præcipitur, quod militares viri feſtinantes, in Monaſterio conuerti, *non temerè ſuſcipiantur, niſi illorum vita fuerit ſubtiliter inquiſita. Et iuxta normam regularem debent in ſuo habitu per triennium probari, & tūc Monachicum habitum Deo auctore ſuſcipere.* Et alibi dicitur: *Si quis incognitus monachus ingredi voluerit, ante triennium Monachi habitus ei non præſtetur.* Et de Regularibus: *Si ante ſuſceptum huiuſmodi habitum in probatione poſiti recedere voluerint, ſecundùm Regulam* S. BENEDICTI *non videntur prohiberi ad priorem ſtatum redire; quæ videtur præcipere, vt in eadem veſte in quâ veniunt, reuertantur.* Abbates quoque in Concilio Aquiſgranenſi congregati, *Ritum* hūc S. BENEDICTI ſtabiliunt, aut alicubi fortè deſertum in vſum reuocant. *Nouitius*, inquiunt, *nec tondeatur, nec veſtimenta priſtina immutet priuſquam obedientiam promittat.* Cauſſam verò ſtatuti ſui eam S. BENEDICTVM habuiſſe crediderim, vt libertati Nouitiorum conſuleretur: eoque minori cum infamiâ monaſterio egredi poſſent, quòd nunquam monaſticum habitum detuliſſent, idque publicè ex eo conſtaret, quòd ſæcularibus ſemper induti fuiſſent veſtibus.

S. Benedictus ſtatuit expleto tirocinio Nouitios induendos. Cap. 58. Smaragd. in cap. 58. *Ita & veteres Monachi.* *Pachomiani.*

VESTIARIVM. *Et alij inſinuant hūc ritum.* Ephræm tom. 2 parænesi 17. Cap. 18. *Qui & expreſſim in Iure Canonico.* Diſtinct. 51. cap. Legem. 17 q. 2. c. 5. Cap. Super eodem de Regul. Can. 34. *Cauſſa huius ſtatuti.*

Perſeuerauit autem, vel reſtitutus eſt hîc mos in Ordine Ciſtertienſi tempore S. Bernardi. Ipſe enim ad Robertum Nepotem ſcribens, ita ait: *Multis ſi meminiſti lacrymis, diu exſpectatam impetraſti miſericordiam, & quem ſatis deſideraueras ingreſſum, obtinuiſti. Poſt hac per annum iuxta regulam in omni patientiâ probatus, perſeueranter, & ſine querelâ conuerſatus; poſt annum ſponte profeſ-*

Diu viguit in Ordine noſtro. Bernard. Epiſt. 1.

VESTIARIVM.

ſus, tunc primum ſæculari veſte relictâ, religionis habitum ſuſcepiſti.

Poſteà Nouitij in habitu monaſtico.

Poſterioribus autem temporibus, cùm multis videretur inconueniens, vt qui integro tirocinij anno cum Monachis verſabantur, iiſdemque mancipabantur exercitijs, habitu ab ijs diſtinguerentur; generaliter quaſi recepta fuit ea, quæ hodieque viget conſuetudo, mutandi veſtem in ipſa Nouitiatùs ſuſceptione, quod poſterioribus Ordinibus commune eſt, & probabili ratione non caret. Nam monaſtici habitùs geſtatio ad nonnullam quoque auſteritatem Ordinis, quam experiri debeant Nouitij, pertinet. Laneis enim ad carnem indui, in veſtibus dormire, contemptibilem ſæculo deferre habitum, quis neget rigorem aliquem continere, quem meritò ante profeſſionem Nouitius experiatur? Et iam olim ita Benedictinos feciſſe conſtat. Paulus enim Diaconus ait: *Si poſt duorum menſium circulum prælectâ ſibi Regulâ, Nouitius dicat, ſe ſtare velle, poſt iſtos duos menſes debet radi. Nos autem* (verba ſunt Bernardi Caſſinenſis) *de conſuetudine modernâ, vtinam rationabili, in ipſo ingreſſu probationis, & radimus & tonſuramus, & habitum induimus, non tamen benedictum. Et licet iſta conſuetudo non reprobetur à iure, tamen conſultiùs videtur opinionem dicti Pauli ſequi.* Subiungit porrò Boërius: *Ego credo benè factum, ſi in initio probationis tradantur ei veſtes, tonſura & clauſura regularis, vt per annum probetur in eis, & alijs duris & aſperis obſeruationibus Ordinis.*

Nec immeritò.

Paul. in c. 58. reg. S. Bened. apud Boër. Caſſinenſes id in more habuerunt.

Imò ante S. Benedictum fortè vſitatum.

Caſſ. lib. 4. cap. 7.

Neque verò id adeò nouum eſt, ſed etiã ante S. BENEDICTI tẽpora vſitatum. Caſſianus enim disertè ſatis inſinuat, poſt aliqualem probationem, Nouitios indui ſolere monaſtico ſchemate, ac deinde integro anno probari antequam corpori congregationis ſocientur: *Cùm*, inquit, *quis ſuſceptus & comprobatus, ac depoſitis proprijs veſtimentis habitu monaſteriali fuerit accinctus, non ſtatim congregationi fratrum commiſceri permittitur, ſed deputatur Seniori, qui ſeorſim haud longè à veſtibulo monaſterij commanens, habet curam peregrinorum*, &c. *Cumque ibidem integro anno deſeruiens abſque vllâ querelâ ſuum circa peregrinos exhibuerit famulatum, imbutus per hoc primâ inſtitutione humilitatis, ac patientiæ, atque in eâ longâ exercitatione præcognitus, admiſcendus ex hoc congregationi Fratrum, alij traditur Seniori.* In iure quoque Canonico, poſteà ſtatuit Honorius III. *Vt qui per annum geſtauerint habitum Monachalem, compellantur eccleſiaſticâ cenſurâ regulam ſecundùm ordinis formam profiteri & ſeruare.* Quod intelligitur, vbi habitus Profeſſorum & Nouitiorum eſt indiſtinctus. Nam præcedenti capite dicitur eum, qui monaſterium ingreſſus eſt, habitum ſumendo nouitij, *ſi ante profeſſionem emiſſam intra tempus probationis exire voluerit, licitè poſſe abſque apoſtaſia nota ad ſæculum remeare.* Atque hæc cauſſa fuit, quare Gregorius IX. ad omnem ambiguitatem tollendam, ſtatuerit: *Quod cùm in quibuſdam locis religioſis Nouitiorum habitus non diſtinguatur, ab habitu profeſſorum: profeſſionis tempore benedicantur veſtes, quæ profitentibus conceduntur, vt nouitiorum habitus profeſſorum habitu diſcernatur.* Id verò paſſim obſeruari videmus, atque vt de noſtro Ordine tantùm agam, Burſfeldenſes ſcribunt: *Habitus Nouitiorum ad inſtar eſſe cucullæ monachalis: excepto quòd in vtroque latere eſt apertus.* Caſſinenſes verò maiorem diſtinctionem inter Nouitios & profeſſos obſeruant, illis enim tribuunt tunicam; & ſcapulare ſtrictum, adeòque breue, vt vltra genua non protendatur, & loco cucullæ dant mantellum. In ſtatutis Lanfranci Nouitij induebantur veſtibus regularibus, præter cucullam, habeantque caputium tunicæ aſſutum.

Iura idem decernunt. Lib. 1. decret. tit. 31. cap. 22.

Cap. 20.

Eodem tit. cap. 24.

Diſtinctio inter habitum Profeſſorum & Nouitiorum.

Cætem. Burſfeld. diſt. 3. cap. 24.

Caſſin. in declar. ad c. 58. Reg.

Stat. Lanf. cap. 18.

Eius antiquitas apud Græcos.

Vetuſtum porrò eſſe hunc morem diſtinguendi Nouitiorum habitum à Profeſſorum, ex Græcorũ patet Euchologio, ex quo triplicem veſtitionem colligere licet, quam adfert & deſcribit Roſweydus in Onomaſtico. Prima erat Nouitij raſam ferentis, atque hoc ordine fiebat: *Sacerdos Nouitium tondet in modum crucis, deinde induit eum tunicâ & Camelauchio.* Raſa autem erat tunica rudis & aſpera. Camelauchium verò galerus aut tyara. Secunda veſtitio erat, monachi inſtituti in paruo ſchemate. Tertia, inſtituti in magno & Angelico habitu. Vtriuſque verò ordinem & cærimonias vide citato loco apud Roſweydum.

DISQVISITIO III.

Quæ, & quot Monachorum veſtes?

Sancti Patres pro amictu corporu ſoliciti.

SANCTI Patres, Regularium conditores, vt erãt in omnem partem piè ſoliciti, neutiquam eam neglexerunt, quæ etſi animá vilior eſt, ipſa tamen per illam pleraſq; ſuas in hâc vita exercet actiones, corpus, inquam, cui tegendo neceſſaria veſtimenta; quæ ab ijs accuratè enumerata & ſubminiſtrata legimus. Pretium operæ fuerit, hoc loco eorum tam qualitatem, quàm numerum expendere; ex quibus vtcumq; liquebit, quantâ diſcretione & prudentia in his talibus vſi fuerint. Erunt proinde quatuor huius diſquiſitionis membra, quibus inueſtigabimus 1. quæ Monachis ante S. BENEDICTVM; 2. quæ ab ipſomet in ſuâ Regulâ; 3. quæ à nonnullis poſt eum

Quas veſtes aſſignarint.

Regula-

Regularum conditoribus; 4. quæ denique ab Ordinis noſtri Conſtitutionibus aſſignata veſtimenta.

I.
Veſtimenta Tabennenſiotarum.
Hieron. præfat. ad reg. Pach.

PRIMÒ. Veſtiariam Monachorum S. Pachomij ſupellectilem ita S. Hieronymus enumerat: *Habebant duo lebitonaria, & vnum iam attritum ad dormiendum, vel operandum, & amictum lineum, cucullaſque duas, & caprinam pelliculam, quam melotem vocant, baltealum lineum, & caligas, ac baculum itineris ſocium.* De iiſdem ita Orſieſius: *Sufficit nobis habere duo Lenitonaria, & pallium attritum, & palliolum lineum, duos cucullos, zonam lineam, gallicam pellem, & virgam.* Reſtrictior eſt Baſilius, qui ait: *De numera indumentorum nihil poſſumus dicere: cùm manifeſtâ definitione perſcriptũ ſit, in quo dicit: Qui habet duas tunicas, det non habenti vnã. Ex qua ſine dubio duas habere illicitum eſt.* Præter tunicam autem meminit & *calceamentorum*, & *zona*. Baſilio ſynchronos Ephræm meminit *Superhumeralis* ſiue *ἀμφιμαλλωτίου*, item *pallij*, *Calobij*, *Cuculli*, & *Analabi*, ſiue *Scapularis*. Ex quo colligas Græcorum Monachorum, quas S. Dorotheus enumerat veſtes, earumque nomina, quæ apud Dorotheum occurrũt, valdè eſſe antiqua. Sunt autem, *Colobium*, *zona pellicea*, *Analabus*, & *Cucullus*. Apud Caſſianum verò hæc ſunt Ægyptiorum Monachorum indumenta. 1. *Cingulum* ſiue *zona*. 2. *veſtis* quæ corpus contegat, & nuditatem friguſque arceat. 3. *Cuculla*, capitis operimentum. 4. *Colobium lineum*. 5. *Rebrachiataria*, quæ erant reſticulæ quædam ad ſuccingendum. 6. *Mafortes*, anguſtum palliolum. 7. *Melotes*.

Orſie. Inſt. Monaſt.
S. Baſilius in 93 reſtri ctus.
Baſil. reg. fuſ. diſp. interr. 23.
Luc. 3.
Ephr. doct. vet. cap 18.
Veſtes Monachorum Græcorum.
Idem lib de tim. Dei ad imit. prou.
Doroth. ſerm. 1.
Ægyptiorum.
Caſſian. lib. 1. Inſt.

II.
S. Benedictus quomodo ſuis proſpexerit.
Cap. 55.

SECVNDÒ. Vt ad S. BENEDICTVM iam accedamus, prænotãdum, quod antequam ſuorum numeret vel nominet veſtes, hanc quaſi generalem præmittat regulam: *Veſtimenta Fratribus ſecundùm locorum qualitatem vbi habitant, vel aëris temperiem, dentur: quia in frigidis regionibus, ampliùs indigetur, in calidis verò, minus. Hæc ergo conſideratio penes Abbatem ſit.* In quibus verbis *locorum qualitatem* Smaragdus interpretatur ſecũdùm hoc, quod in vno loco plus ſit laborandum, quàm in altero. *Sunt enim*, inquit, *monaſteria iam perfecta, & in amœno loco poſita, vbi minùs operatur, & ideò veſtimenta minus indigetur. Sunt verò adhuc alia imperfecta & in aſpera, petroſa, atque ſiluoſo poſita loca; vbi quia plus & duriùs operatur, plus veſtimentis & calceamentis indigetur.* Quænam verò indumenta præſcribit? *Dentur*, inquit, *ab Abbate omnia quæ ſunt neceſſaria: id eſt, Cuculla, Tunica, Pedules, Caligæ, Bracile, Cultellus, Graphium, Acus, Mappula, Tabulæ.* Adde his *Femoralia* pro itinerãtibus; & *Zonas*, ſiue *Cingula* ex cap. 22. vbi ait: *Veſtiti dormiant, & cincti Cingulis aut funibus.* Verùm hæc quonam A numero ſuppeditanda? De vtroque extremo, aut nimis calido aut frigido loco conſiderationem Abbati relinquens, medio tutiſſimus incedit S. P. *Mediocribus*, inquit, *ſufficere credimus Monachis, per ſingulos Cucullam & Tunicam: Cucullam in hieme villoſam; in æſtate puram aut vetuſtam, & Scapulare propter opera.* Satiſne hæc? ſatis omninò ad neceſſitatem, mentemque Legiſlatoris, quem audi. *Sufficit Monacho duas Tunicas, & duas Cucullas habere: iam quod ſuprà fuerit, ſuperfluum eſt, & amputari debet.* Vbi notanda Petri Ve- B nerabilis obſeruatio: *Secundùm B. BENEDICTI dicta, licet Abbati ſuperfluitate reciſâ, more boni Paſtoris ouibus ſibi commiſſis cuncta neceſſaria prouidere. Nec tantùm licet, ſed etiam prauaricatæ Regulæ reus exiſteret, ſi quod Regula exhiberi egentibus charitatiuè præcipit, non exhiberet.* Ita ille.

Smarag. in hũc locum.
Enumerantur veſtes Benedictinæ.
Cap. 55.
VESTIARIVM.
Quo numero danda.
Ibid.
Non ſupra neceſſitatem.
Petr. Ven. lib. 1. Epiſt. 28.

III.
Quæ poſt S. Benedictum Monaſtica indumenta.
Iſid. in reg. Monach. cap. 12.
Fruct. in reg. cap. 4.

TERTIÒ, Qui poſt S. BENEDICTVM Regulas ſcripſerunt, peculiarem quoq; monaſticorum indumentorum texuêre catalogum. Audiamus Iſidorum Hiſpalenſem: *Ternis*, inquit, *tunicis, & binis pallijs, & ſingu-* C *lis cucullis contenti erunt ſerui Chriſti, quibus ſuperadijcietur melotes pellicea, mappula, manicæ quoque, pedules, & caligæ.* S. Fructuoſus ita ſtatuit: *Veſtimenta nõ multa, nec ſuperflua ſint: duabus tantùm cucullis, villata & ſimplici, & vno palliola, terniſq; tunicis, & ſtamineis duabus cuiuſque neceſſitatis querimonia ſufficienda eſt. In hieme habeant pedules æſtiuis menſibus tantùm caligas.* Femoralium vſum relinquit liberum.

IV.
Caſſinenſium veſtes tempore Caroli Magni.
Theodem. in Epiſt. ad Carolum Magn.

QVARTÒ, Quæ, qualéſve veſtes deinceps in Ordine noſtro vſitatæ fuerint, vel D ex generali cõſuetudine, vel ſcriptis Conſtitutionibus colligitur. Theodemarus æui ſui conſuetudinem ita explicat: *Seniores noſtri & præteriti Abbates inſtituerunt fratribus noſtris, propter diuerſos labores, tres tunicas habere, duas groſſiores in hieme, & vnam ſubtiliorem in æſtate. Similiter & loco cucullarum duas quas nos dicimus mantas habemus, & vnum in æſtate operimentum. Habent autem Fratres noſtri & duplicia femoradia, & ſcapulare. Præter hæc addimus vnicuique ſicut opus eſt ei: Nam ſenibus noſtris * geminas pelliculas tribuimus.* Benedictinum veſtiarium Abbates E in Aquiſgranenſi Concilio congregati ita explicant: *Vt ſi infrà poſitæ menſuræ quantitatem decreuerit Abbas cauſâ neceſſitatis quippiam augeri, in illius maneat poteſtate: Alioquin hoc omninò prouideat, vt camiſias duas, & tunicas duas, & cucullas duas, & cappas duas, vnuſquiſque Monachorum habeat, quibus verò neceſſe eſt, addatur & tertia, & pedules quatuor paria, & femoralia duo paria, roccum vnum, pellicias vſque ad talas duas, faſciolas duas, quibus autem neceſſe eſt itineris cauſâ, aliâs duas. Wantos in æſtate, muffulas in hieme verucinas: Calcamenta*

* al. gunnas.
Concil. Aquiſg. can. 22.
Quid de Monachorum veſtibus ſtatutum ſub Ludouico Pio.

Digitized by Google

VESTIARIVM. Burſfeld. in Cæremon. diſt. 3. cap. 1.24. *Burſfeldenſium indumenta quæ.*

ciamento diurno pario duo. Subtalares per noctem in æſtate duos, in hieme verò ſoccos. Burſfeldenſes verò poſt floccum, cucullam, & ſcapulare, tunicas duas cuilibet fratrum aſſignant, albam ſcilicet & nigram, & duas camiſias, caligas inſuper laneas, pelliceum pro hieme. Caputium fiſſum in vtroque latere ſuper humerum, quod nunquam niſi ſub habitu regulari deferri licebit. Vittam vnam de lanâ, & duas de lino, aut ſi quid aliud neceſſarium fuerit, propter noctes & opera. Pedulum duo aut tria paria, femoralia tria aut quatuor, & bracile de lino, aut corio ceruino, ſudarium ſeu mappulam, cingulum de corio ceruino, duo aut tria paria calceorum. Caſſinenſes ita de veſtibus ſtatuunt: *Ordinamus quòd fratres noſtri habeant ſinguli tunicam vnam de panno: poßint etiam alteram habere pro æſtate, de panno vetuſto, ſeu de raſcia. Habeant & cucullam, quæ ſecundùm Clementinam; Ne in agro, vocatur floccus, & ſcapulare, quod habet quaſi formam Cucullæ. De interioribus verò veſtibus, Prælatorum diſcretioni relinquimus.*

Item Caſſinenſium. Caſſin. ad cap. 55. nu. 10.

DISQVISITIO IV.

Quæ Monaſticorum Veſtimentorum diuiſio?

TAM ex S.P. BENEDICTI verbis, quàm aliorum allatis ſentẽtijs, quadruplex regularium veſtium colligitur diuiſio. Aliæ enim ſunt Hibernæ, aliæ Æſtiuæ; aliæ Diurnæ, aliæ Nocturnæ; aliæ laboris tempore, aliæ vacationis; aliæ Domeſticæ, aliæ viatoriæ. Agnoſcit & hanc differentiam S. Baſilius, exponens enim quiſnam traditus ſit ab Apoſtolo habitus ornatus, reſpondet, *vſus cum decoro, habitâ ratione temporis, loci, perſonæ. Neque enim veſtimenta eadem ratio admittit & tempore hiemis & æſtatis: neque eundem eſſe conueniens putandum eſt habitum eius qui laboret: & eius qui quieſcat, militis, & priuati, viri, & feminæ.* Hæc vt ita ſe habeant in ſæcularibus, in Monachis tamen ob paupertatis ſtudium, magno illi Præſuli magis placuere ea veſtimenta, *quæ ad plures poßint vſus accommodari. Neque alia,* inquit, *ad forenſem oſtentationem, alia ad domeſticum vſum parta habeamus; atque ex his ipſis item ad diurnum quædam, quædam ad nocturnum tempus diſtributa: ſed eiuſmodi quoddam nobis veſtimenti excogitãdum eſt genus, quo ad omnia vti commodè poßimus: vt videlicet eo amicti, & diurnæ pariter honeſtati, & nocturnæ etiam neceßitati faciamus ſatis.*

Veſtium diuiſio antiqua.

Baſil. reg. breu. interr. 100.

S. Baſilius in Monachis non admiſit mutatorias. Idem reg. fuſ. diſp. interr. 22.

Verùm religioſæ paupertati hanc pro temporum diuerſitate veſtium mutationẽ minimè aduerſari, alij exiſtimarunt. Nam olim ea viris religioſis, & paupertatis ſtudioſiſſimis in vſu fuit. Philo de Therapeutis: *In veſte eadẽ apparet ſimplicitas ad arcendos calores & frigora: pro pelliceis craſſa tunica in hieme: æſtate verò, exomis aut interula linea.* Ex vſu nempe Ægyptiorũ, apud quos frequẽs lineus amictus. Fuitq; priſcis adeò vſitata hæc veſtium viciſſitudo, vt miretur auctor vitæ S. Germani Epiſcopi Antiſiodorẽſis, *Sancto Præſuli neque hieme acceßiſſe adiectionem, neque æſtate leuamen admiſſum eſſe.* Mirùm id etiam videtur, & inſolitum Ioanni Damaſceno in Barlaamo. Inde adeò eſt, quod mutatorias veſtes pro anni tempeſtate S. Auguſtini Regulam videamus ſupponere. *Ad vos non pertineat,* inquit, *quod vobis indumentum pro temporum congruentia proferatur, vtrum hoc recipiat vnuſquiſq; quod depoſuerat, an aliud quod alter habuerat, dum tamen vnicuique, quod opus eſt, non negetur. Si autem hinc inter vos contentiones & murmura oriuntur, cùm queritur aliquis ſe deteriùs accepiſſe, quàm priùs habuerat, & indignum ſe eſſe qui non ita veſtiatur, vt alius frater veſtitur: hinc vos probate quantum vobis deſit in illo interiori ſancto habitu cordis, qui pro habitu corporis litigatis.* Optauit proinde vir ſanctiſſimus vſque adeò in Monaſterio omnia eſſe communia, vt promiſcuus etiam eſſet veſtium vſus, & quo nunc hic, eò poſteà alius indueretur. Quod quidem ſeruaſſe olim Palæſtinæ Monachos, auctor eſt Euagrius, ita ſcribens: *Quo pallio aut tunicâ vnus iam induitur, alter veſtitur eodem paulò pòſt, adeò vt omnium veſtitus vnius eſſe videatur, & vnius omnium.* Plura de veſtium diuerſitate, diuerſis temporibus aut locis, minimè neceſſarium congerere: quæ ex ipsâ, quam attulimus, diſtinctione, clariùs, eluceſcet.

Alij non ita reſtricti. *Therapeuta.* Philo de vit. contempl. *S. Auguſtini Regula mutatorias ſupponit veſtes.* Reg. Aug. cap. 5. *Promiſcuus quidam vſus.* Euag. Hiſt. Eccleſ. lib. 1. cap. 21.

PRIMÒ, de Hibernis & Æſtiuis ita Legiſlator noſter: *Cucullam in hieme villoſam, in æſtate puram aut vetuſtam.* Quid autem *Villoſa?* dupliciter exponi poſſe, ait Turrecremata: vno modo, vt ſit de panno forrato (ſuffulto) vellere ouis, ad miniſtrandum calorem contra rigorem frigoris. Alio modò, de panno groſſo non tonſo. Quæ poſterior expoſitio magis arridet. Conſtat enim *villos* etiam dici de pannorum filamentis, ſeu veluti floccis, qui in panno rudiori & nouo prominent, & denſitate ſuâ calorem corpori tribuunt. Villoſam huiuſmodi veſtem hieme priſcis vſitatam ex Martiali diſcimus.

Veſtes Hibernæ & æſtiuæ. Cap. 55. *Quid cuculla villoſa.* *Communis pro hieme.*

Tempore brumali non multum læuia proſunt,
Calfaciunt villi pallia veſtra mei.

Mart. l. 14. epig. 136.

Iterumque de pænulâ gauſapinâ candidâ & Hibernâ:

Is mihi candor ineſt, villorũ gratia tanta eſt,
Vt me vel mediâ ſumere meſſe velis.

Ibid. epig. 145.

Iterumque:

Dona

Lib. 2. epig. 85. *Dona quod æſtatis, miſi tibi menſe Decembri,*
Si quæreris, raſam tu mihi mitte togam.

Vbi *raſa toga* æſtati conueniens opponitur villoſæ. Quem locum imitatus videtur Sidonius Apollinaris, cùm Charibaudi Abbati ita ſcribit: *Nocturnalem cucullam, quo membra confecta ieiuniis, inter orandum cubandumque dignanter tegare, tranſmiſi: quamquam non opportunè ſpecies villoſa mittatur hieme finitâ, iamque temporibus æſtatis appropinquantibus.* Vbi aduertendum, etiam noctibus conuenire villoſas. Quam verò æſtati tribuit S. BENEDICTVS *puram* aut *vetuſtam*, intelligenda eſt villis ſpoliata, trita, raſa, defloccata, depexa. Nam, vt Turnebus ait, veſtes illæ pexæ ſunt, in quibus nec ſtamen, nec ſubtegmen apparet, eminente & operiente villo.

Sidon. lib. 7. epiſt. 7. *Et frigidis noctibus.*

Nocturna & diurna veſtimenta. Cap. 55.

SECVNDÒ, diſtincta fuiſſe veſtimenta nocturna, ſaltem à diurnis, ex his S. P. verbis conſtat: *Sufficit Monacho duas tunicas, & duas cucullas habere propter noctes, & propter lauare ipſas res.* Neque enim, vt Turrecremata notauit, videtur decere, vt Monachi eiſdem veſtibus vtantur per diem in conuerſatione hominum, quibus de nocte in dormiendo. Ex S. autem BENEDICTI verbis colligitur, Monachos quoque dormiſſe cum cucullâ, quæ ideò erat nocturna, & cùm illa vigilias decantabant, cùm ideò iuſſerit dormire veſtitos, vt ſemper eſſent parati, quod fieri non potuiſſet, ſi poſitâ nocturnâ, aſſumpſiſſent cucullā diurnam. Vnde Burſfeldenſes ita decreuerunt. *Pro habitu ſuperiori, cucullâ vtantur regulari, clauſa ſine manicis, niſi fuerint itinerantes, quibus conceditur ſcapularibus vti dormitionis tempore. Non minùs tamen quieſcentes, tunica & caligis veſtiantur ſub habitu regulari.* Caſſinenſes indulgent, vt dormiant cum ſcapulari & caputio ſuper tunicellam. Pachomianis quoque monachis iam olim in vſu fuit peculiaris aliquis de nocte habitus. Scribit enim Hieronymus, habuiſſe *Lebitonarium attritum ad dormiendum*, præter alia duo, quibus interdiu vti poterant.

Turrecr. Tract. 120. in reg. S. Bened. *Eorum vſus.* Cap. 22. Cærim. Burſf. diſt. 3. cap. 23. Caſſin. ad cap. 22. n. 17. Hieron. præf. in reg. Pachom.

Scapulare pro opera.

TERTIÒ, præſcribit S. P. *Scapulare* propter opera, nam inter operandum manibus, impedimento eſſet laxior ille & ſinuoſior cucullæ habitus.

Viatoria veſtes. Cap. 55.

QVARTÒ, pro itinerantibus hæc in particulari decreta: *Femoralia hi qui in viâ diriguntur, de Veſtiario accipiant. Et cucullæ, & tunicæ ſint aliquantò his, quas habere ſoliti ſunt meliores: quas exeuntes in viam accipiant de Veſtiario, & reuertentes reſtituant.*

Cur aliqui plura aſſignarint veſtimenta.

Ex hâc porrò quadripartitâ veſtium diuiſione non difficulter fuerit colligere, cur binarium in cucullis & tunicis numerum aliqui ſuperiori diſquiſitione recenſiri exceſſerint; nam qui tres admittunt, æſtiuas, Hibernas, & nocturnas computant, quibus ſi itineraria adiungatur cucullà aut tunica, etiam quartam habebimus. Sed veroſimile non eſt, has ſingulis deputatas, cùm pauci tantùm, & rariùs foras mittantur, adeóque pro communi vſu, aliquot tantùm fuerint viatoria indumenta. Adde quod de mediocribus tantùm locis agat S. BENEDICTVS, vt proindè in frigidioribus ex eiuſdem mente pluribus liceat vti.

VESTIARIVM.

Quadruplicia in veſtiario repoſita.

Animaduertendum denique quadruplicia in Monaſtico Veſtiario reponi ſolere veſtimenta. 1. Æſtiua vel Hiberna, pro temporis qualitate. 2. Viatoria. 3. Veruſta & iam detrita, deponenda in vſum pauperum. 4. Sæcularia, quibus in profeſſione Nouitius exuitur: quæ ideò iubentur in Veſtiario conſeruari: *Vt ſi aliquando ſuadente diabolo, conſenſerit vt egrediatur de Monaſterio, tunc exutus rebus Monaſterij, proiiciatur.* Sed quouſque harum veſtium reſeruatio extenditur? Reſpondet Caſſianus: *Donec profectus, & conuerſationis eius, ac tolerantia virtutem diuerſis tentationibus, ac probationibus euidenter Fratres agnoſcant. Et ſi quidem poſſe eum inibi perdurare perſpexerint, & in feruore perſiſtere, indigentibus eadem largiuntur.* Quare Boërius ait, ſaltem per annum ſæculares veſtes reſeruandas. Pergit verò Caſſianus: *Nullum enim ſui eſt cum illis, quæ accepit* (in Monaſterio) *abſcedere, nec quicquam patiuntur illis adhuc indui, quem ſemel ab inſtitutionis ſuæ regulâ tepuiſſe peruiderint.*

Cap. 58. *Quid agi de veſtibus ſæcularibus.* Caſſian. lib. 4. cap. 6.

DISQVISITIO V.

Conueniátne Benedictinis ſuas vt ipſi veſtes eluant?

DVAS cucullas tunicaſque Monachis concedens S. BENEDICTVS, duas adiunxit cauſſas; alteram, quam expendimus, *propter noctes*; alteram, *propter lauare ipſas res*, vt loquitur. Quæ verba diſquiſitioni huic locum fecêre. Et quidem munditias has mulieribus conuenire, Marius olim apud Salluſtium dixit. Adeò verò id huic ſexui propriū apparet, vt virili indignum putetur. Effeminatus enim & muliebris vulgò audit, qui ad hæc feminea obſequia ſe dimittit, tantumque à viro abeſſe, quantum ad hæc magis acceſſerit. Vnde non illepidè quidam verſum inuertit, ſimulque euertit, qui dixit:

Munditia mulieribus conuenient.

Omnia ſi perdas, famulam ſeruare memento:
Quâ ſemel amiſſâ, quis lauet induſia?

Diſtichon hoc, vt noſtrûm quidam vetuſti moris amantior legit, ita ſubitò repoſuit:

Quiſque ſibi lauit Monachus quæ commaculauit; *Etiam Monachus.*
Si factum pridem, vos faciatis idem.

Conſtat

VESTIARIVM.

Quæ olim viſiles ſuas eluebant.

Conſtat enim Monachos, Monachorumq́; magnos Patres hæc adeò non horruiſſe, vt ipſi ſuis manibus veſtes, & calceamenta non raró abluerint. Et quis priſcis illis Anachoretis in vaſtiſſimis ſolitudinibus degentibus hoc obſequij præſtitiſſet, vbi nullus ferè feminis erat acceſſus? De Magno Antonio S. Athanaſius ſcribit, quod lauerit *Ependyten*, ſiue ſcapulare ſuum. Pachomianis Monachis id familiare fuiſſe, ex Regulâ apparet, in quâ ita ſtatuitur: *Si quis lauare voluerit veſtimentum, commonebit Præpoſitum ſuum, & ille mittet cum eo alium, & lotâ veſte reuertuntur domum, & ſiccatam reponit ille cui hoc iniunctum eſt.* Et rurſus: *Lotum in domo nemo faciat, abſque Præpoſito, & omne quod nouum eſt illius ſententiâ diſponetur.* Atque hæc de priuata lotione. De communi verò citantur hi duo articuli in Concordiâ Regul. *Non vadant ad lauandum, niſi omnibus ſignum inſonuerit: ſequenturque Præpoſitum ſuum, & lauabunt taciti cum diſciplinâ.* Item: *Nemo lauet retractis in altum priuſquam eſt, veſtibus: cumque lauerint, omnes pariter reuertentur.* S. Auguſtinus in Regulâ: *Indumenta veſtra ſecundum arbitrium Præpoſiti* LAVENTVR, *ſiue à* VOBIS, *ſiue à Fullonibus.* Inter pœnas incerti auctoris apud Baſilium, hæc etiã habetur: *Si quis lauat, aut alterius, aut ſuã veſtem, præter voluntatem Archimandritæ, careat benedictione.* Similiter regula Pauli & Stephani: *Veſtimenta vel lectualia, nullus ſibi lauare audeat abſque oratione & permiſſione ſuperioris.* In regulâ S. Fructuoſi Epiſcopi: *Cellerarius eis* (iuuenibus) *pedes & veſtimenta lauet.* Fuiſſe autem conſuetudinem, vt Monachi præſertim ſolitarij propria lauarent veſtimenta, colligitur ex Iſaiâ Abbate, qui de hoſpite, qui Monachum forte inuiſerit agens, ait: *Si pauper eſt, & ſordida habet veſtimenta, ea tu ablue.*

Athanaſ. in vit. cap. 10. — *Priuatim.* Reg. Pach. art. 37. — Art. 77. — *Et cum aliis.* Concord. reg. ad cap. 61. §. 3. & 24. — Auguſtin. in Reg. — *Licentiâ Superioris obtentâ.* Num. 22. — Reg. Paul. & Steph. cap. 28. — Reg. S. Fructuoſ. Epiſcop. cap. 6. — Orat 3. — Tom. 2. Biblioth. Pat.

Hæc lotio extra controuerſiam.

Neque verò ambigendum eſt, quin omnes olim Monachi ſua ipſi abluerint veſtimenta, cùm & de labore manuum ſuarum viuerent, & aliena miniſteria, niſi in ægritudine non admitterent. Conſentaneum quoque eſt hoc veſtilauium Benedictinæ humilitati, quæ omni extremitate & vilitate contẽta, ad omnia quæ ſibi iniunguntur, velut operarium malum ſe iudicat & indignum: quare id ab opere manuum excludi non putauerim, præſertim cùm mũditiæ & honeſtatis maximus amator fuerit S. P. ideóque decreuerit, vt, *ſi quis ſordidè aut negligenter res Monaſterij tractauerit, corripiatur. Si non emẽdauerit, diſciplinæ ſubiaceat.* Quare etiam ſtatuit, vt Septimanarij coquinæ *vaſa miniſterij ſui munda & ſana cellerario reconſignent.* Eundem porrò nitorem, quem in vtenſilibus Monaſterij requirit, à veſtibus ſine dubio abeſſe noluit. Vnde *duas tunicas & duas cucullas* ſingulis Monachis habere permittit, cùm *propter noctes*, vt loquitur, tùm *propter lauare ipſas res.* Ex quo colligas, ſolere illo tempore Religioſorum veſtes ſubindè ablui. Eodemque capite id præſcribit, quod maximè ad rem præſentem pertinet, vt nimirùm *Fratres in viam directi, femoralia, quæ de Veſtiario acceperant, reuertentes lota reſtituãt.* Lotionem autem hanc ab illis ſine dubio fieri voluit, qui veſtes acceperant, quique eaſdem reſtituunt. Neque verò argumenti vim eludere licebit, dicendo ſufficere vt reſtituãtur lota, ſiue per ſe, ſiue per alium; decet enim vt ille veſtimentum purget, qui eodem vſus eſt. Et verò linteorum ablutionẽ expreſsè Legiſlator noſter hebdomadario culinæ miniſtro iniũgit. *Egreſſurus* (inquit) *de ſeptimanâ, ſabbato munditias faciat, linteamina, cum quibus ſibi Fratres manus ac pedes tergunt, lauet.* Id autem ſi ab eo requirat, cur non ſimiliter ab omnibus exigat, vt ſua quiſque eluat veſtimenta? ab illa enim priore linteaminum ablutione neminem omninò excipit, cùm ait: *Fratres ſic ſibi inuicem ſeruiant, vt nullus excuſetur à coquinæ officio.* Cui quidẽ officio annexa eſt, vt vidimus, mũditiæ cura, & linteaminum ablutio. Hunc porrò locum ita elucidat Smaragdus Abbas: *Ipſi hebdomadarij omne ſeruitium, & omnem diligentiam, & munditias monaſterij exerceant, aquã manibus ipſi miniſtrent, pedes lauent, mappas, & ſabanas, & facitergia ipſi lauent.* *Sabanas* autem Meurſius interpretatur *linteum*, adſertque Theodorum Priſcianum dicentem: *Phlebotomum adhibito, perſeuerando tamen fricationibus, manibus vel* SABANIS *calidis.* Victor quoque de perſecutione Vandalicâ: *Illa, quibus eum ſuſcipiens de fonte dudum texerat,* SABANA *baiulabat.* Et Aldhelmus: *Qui in ſabanis, & ſindonibus baiulabantur ægroti,* &c.

Cap. 32. — *A S. Benedicto præſcripta.* Cap. 35. — Cap. 55. — *In Femoralibus Viatorum.* — *In linteis & manutergijs.* Cap. 35. — *Hic nulla exceptio.* — *Quid Sabana.* — Theodor. Priſc. lib. 1. cap. 9. — Victor. de perſecut. Vandal l. 5. — Aldhel. de laud. Virg.

Vetus lauandi veſtes conſuetudo.

De cuiuſque autem veſtibus lauandis, antiquam cõſuetudinem idem Smaragdus ex S. Fructuoſo ſatis indicat, cùm eodem capite ita ſcribat: *Cùm neceſſitas popoſcerit, lauandi atque emendandi habeant facultatem.*

Sancti viri vilia & ſordida obiuerunt.

Hæc autem tam quæ veſtes, quàm quæ culinam ſpectant officia, etſi in ſpeciem ſint vilia, ſancti Viri magno tamen animo ſuſcepêre, ſcientes non paruum in ijs humilitatis eſſe lucrum. Vnde S. Ephræm ait: *Qui Dei cauſâ in Cœnobio elaborat; neque ſeceſſum purgare aſpernabitur: non eſt enim quod ægrè ferri à pijs oporteat.* Non aſpernaturus id fuerat P. Leo Nouantulanus Abbas, qui ante regiminis officium, cùm aſino quotidie ſaltus & paſcua circumquaque perluſtrans, materias congerebat, quibus ad requiſita naturæ neceſſaria Fratribus anitergia miniſtraret, atque in hoc glorifico

Ephræm tom. 1. de timore Dei, ad imitat. Prouerb. — Petr. Dam. opuſc. 19. cap. 11.

glorifico manuum opere pſalterium ſimul decurrebat, & poſteà non ſine multis lacrymis celebrabat.

Decretum, vt Monachi veſtes ſuas eluerent. *Concil. Aquiſg. can. 4.*

Verùm enimverò vt ad veſtilauium noſtrum reuertamur, tanti illud olim habitum fuit, vt Abbates Aquiſgrani ſub Ludouico Pio, decreuerint: *Vt Monachi proprijs operentur manibus, & veſtimenta ſua opportuno tempore lauēt.* Similem omninò conſtitutionem in Concordiâ regulari edidit Dunſtanus: *Calceamentorum vnctio, veſtimentorumq́; ablutio, & aquæ adminiſtratio non aſpernatur, ſed ab vniuerſis, ſi Domini gratia vires conceſſerit, tempore opportuno conſuetè peragatur.*

Obſeruatum à Cluniacenſibus.

Eius verò ſtatuti praxis & obſeruantia viguit apud Cluniacenſes, nec defuerunt qui eam irriderent, vt videre eſt in vitâ Sancti Odonis, vbi hæc habetur narratio: *Peractâ hebdomadâ ſabbato veſperaſcente, cùm noſtri Fratres cœpiſſent mandatum Regulæ more peragere, contigit vt vnus ex illis Monachis per eundem locum vbi hæc parabantur, tranſiret. Certè cùm vidiſſet prædictum Fratrem noſtrum, noſtrâ conſuetudine ſuos abluere ſubtalares, irâ permotus, rupto ſilentio cœpit dicere: Dic mihi in quo loco* S. BENEDICTVS *præcepit Monachis, ſuos lauare ſubtalares? Ille autem noſtro more ſignum ei fecit vt taceret, quia erat incompetens hora.* Subdit deinde eundem Monachum, qui ſilentio quoque obtrectauerat, mutum effectum, & intra triduum ſine confeſſione defunctum. Ad eius verò querelam prolixè ſatis reſpondet, & pleraque Regulæ loca adfert, quæ iam attulimus, ac poſtremò ſic concludit: *Cùm in ſexto humilitatis gradu præcipiat* B. BENEDICTVS, *vt omni vilitate vel extremitate contentus ſit Monachus; Ob hoc enim ſua non vult lauare calceamenta, vt in quodam angulo ea projciat, atque à luti pallore marceſcant, & demum nec ſibi nec pauperibus aliquid valeant, cùm omnia vetuſta pauperibus præcipiat prædictus Pater eroganda. Hoc namque dicimus non quòd ſqualidi aut luridi, more hypocritarum incedant: ſed vt omnibus ſuis veſtimentis nitidis & lotis vtantur, ſicut per quemdam ſapientem dicitur:*

Lib. 2. vit. S. Odon.

Punitur, quidam obtrectator.

Cap. 7.

Defenditur hoc veſtilauium.

Qui cupis eſſe bonus, & vitam quæris honeſtam,
Corporis atque animæ dilige munditiam.

His ille & pluribus monaſticum morem tuetur.

Calceorum ablutio abrogata apud Cluniacenſes.

Petr. Ven. Statut. nu. 17.

Scio equidem ſublatum poſteà à S. Petro Venerabili vſum abluendi calceos, cuius quidem cauſſas ipſe reddens, ſimul rationem adfert, cur olim ea conſuetudo vtilis eſſet atque laudabilis, ſic enim in ſtatutis ſuis habet: *Statutum eſt, ne calciarois cum corrigijs, quia inutiliter laborioſum erat, ſabbato abluant. Cauſſa inſtituti huius fuit, quia olim vbicumque neceſſitas occurrebat, ſub dio operantes, & pluuijs, & lutoſis diebus Monachi calcarios ſuos, ipsâ operis neceſſitate cogente, luto plerumque infectos ad clauſtrum reuertentes lauabant. Inde ſuperſtitio deſcendens, cùm illi hoc ex neceſſitate facerent, & illos, qui per annum & biennium de clauſtro nuſquam procedentes, ſua & mundiſſima & noua calciamenta lauare quidem, quia neceſſarium non erat, non compellebat, ſed duorum tantùm digitorum extremis ſummitatibus, duabus aut tribus aquæ guttulis infundere imperabat.* Hæc ibi.

VESTIARIVM.

Ob cauſſas

Sancti quidam rium huius tenaces.

S. Wlmarus.

Aliàs ſanè nouimus hoc calceos purgandi & lauandi exercitium viros ſanctos, tamquam ſummæ humilitatis actum, ſæpè frequentaſſe. De S. Wlmaro Abbate auctor vitæ tradit, eum in Altimontenſi Monaſterio, nocturnis horis, cùm ſe Fratres ſomno dediſſent, omnium repurgaſſe calceos, mundatoſque clam ſuis locis reſtituiſſe. Porrò Abbas noſſe percupiens, quiſnam tantæ humilitatis officium obiret, quadam nocte ante lectum ſuum in dormitorio, vbi cubare ſolebat, calceos ſuos ſordibus affectos depoſuit. Quos cùm Wlmarus ſuo more tacitùs auferret, ab Abbate deprehenſus eſt. Idem quoque fecit S. Edburga, Anglorum regis filia, quæ, narrante Vincentio Belluacenſi, cùm Sanctimonialis eſſet in vrbe Wintoniæ, tantâ ſanctitate emicuit, vt ſingularum Sororum ſoccos furtim nocte ſurriperet, & diligenter lotos, & inunctos lectis earum rurſum apponeret. Sanctum Bernardum quoque ſcribit Cæſarius, calceos ſuos proprijs manibus inunxiſſe, ideoque à dæmone humilitatem eius non ferente irriſum. S. Theobaldus ex eâdem Ciſtertienſi familiâ, fratrum calceos etiam Abbas exiſtens vngebat. Monachus quidam Longipontis, Amandus nomine, olim ſeruus exſtiterat humilis Ioannis de monte Mirabili, volenſque ei aliquid obſequij impertire, eius calceamenta occultè vngebat: quòd cùm ille reſciſſet, apud Priorem grauiter conqueſtus eſt, quod non ideò reliquiſſet ſeruos, vt in Monaſterio reperiret: Prior eum placare cupiens, ei præcepit, vt eiuſdem Monachi calceamenta viciſſim vngeret, quod libentiſſimè fecit.

S. Edburga. Vincent. lib. 23. c. 31.

S. Bernardus.

Theobaldus.

Menard. lib. 1. obſeruat 8. Iul. Idem lib. 2. obſeruat. 28. Sept.

Ioannes de Monte.

Quæ quidem tam illuſtrium perſonarum exempla ſtimuli loco Monachis eſſe queant, ne humilitatis hoc officium, quaſi vile abijciant, ſed libenti animo pro Chriſti amore ſuſcipiant: ad quod etiam illos excitare poteſt pium reſponſum Romani Imperatoris, qui cùm in Monaſterio (vt teſtatur Luitprandus) à filijs regnandi cupiditate ardentibus, detruſus erat, à Monachis, quod domum verreret, redarguer etur,

Sunt Monachis ſtimulo.

Romani Imper memorabile factum. Luitpr. lib. 5. cap 11.

VESTIARIVM.

gueretur, reſpondiſſe fertur: *Luculentiùs regnat, qui ſeruorum Dei humilitatibus deſeruit, quàm qui potentibus mundi peccatoribus imperat.*

Sententia S. Bernardi de hâc lotione.
Bernard. de præcept. & diſp.

Et hæc fortè ſuffecerint ad perſuadendum hoc humilitatis obſequium in Monaſterijs, vbi eiuſdem fuerit vſus. Vniuersè verò id de eo dicendum cenſeo, quod S. Bernardus ſcripſit: *Iam de mutandis veſtibus, vel lauandis ob nocturnam illuſionem, accipite breue conſilium. Iuxta ritum ſui loci quemque facere conſulo de huiuſmodi, quæ diuerſis modis diuerſis in Monaſterijs certum eſt obſeruari.* In quibus verbis, præter humilitatis meritum etiam alteram cauſſam animaduertis, quare expediat Religioſo, vt ſaltem intimas veſtes ipſemet eluat, nec ad muliercularum obſequia recurrat. Id tamen Superiorum diſcretioni expendendum relinquo.

Ritus veſtilauij Benedictinis deſcriptus.
Cærim. S. Iuſtin. part. 3. cap. 21.

MS. Liber Cærimoniarum S. Iuſtinæ de Paduâ communem veſtilauij ritum exercitiumque accuratè deſcribit: ex quo hæc carptim accipe. Superior Fratrem præficit lotioni pannorum: is ſtatutis diebus parat vaſa, caldarias, ahena, lixiuium, ſaponem, & pridie immittit in aquam calciamenta, bireta, faſcioleta, ſcapularia, & ſi quæ alia, & antequam conuentus aduenerit, extrahit & ſuſpendit. Interim dum ignem caldarijs ſupponit, conueniũt Fratres cum Superiore, orant, operi ſe accingũt, eluunt lanea & linea in ſilentio. Completo exercitio dicit Superior: *Omnis ſpiritus laudet Dominum. Tu autem Domine miſerere nobis. R. Amen.* Poſt hæc certis cura demandatur pannos diſtendendi, vt ſiccentur. Inde ſua quiſque tollit.

DISQVISITIO VI.

An Monacho ſua reficienda veſtimenta?

VESTIMENTA qui abluit, ſordes tollit, reſtituitque nitori: ſed quid ſi ea lacera fuerint, vel attrita, an & ab ipſomet reficienda Monacho? Supponi, aut ſaltem ex ipsâ Regulâ colligi videtur:

Acus Monachis data ad conſuendum.

nam inter neceſſaria ab Abbate omnibus danda, recenſet S. Legiſlator etiam ACVM. Cur quæſo, niſi ad conſuendum, dum opus eſt laceras aut tenuatas veſtes? Hinc laudata S. Eugendi congregatio, in quâ ita, omnis proprietatis reciſa erat occaſio, vt *vſque ad* ACVM *ipſam, lanaſque netas, etiam ſuendi conſuendique cuncta præberentur in medium.*

Auctor vitæ apud Sur.
Ita decreuerunt Regulæ quorumdam.
Iſid. in reg. cap. 20.

Quod quidem aliorum Regulis expreſsè decretum. Iſidorus Hiſpalenſis de cuſtode ſacrarij agens, ait: *Iſte à veſtiario Monaſterij ſuſcipiet* ACVS, *& fila diuerſa pro conſuendis veſtibus Fraternis habebit, & omnibus vt neceſſe eſt, miniſtrabit.*

Fruct. in reg. cap. 6.

Fructuoſus: *Subulæ,* ACVS, *ac fila diuerſa pro conſuendis, emendandiſque veſtibus, ipſis tribuenda ſunt ab Abbate, & cùm neceſſitas popoſcerit, lauandi atque emendandi habeant facultatem.*

Stud. in Teſtamento.

Theodorus Studita ſucceſſori ſuo mandat: *Curabis omninò vt inter Fratres communia & indiuiſa ſint omnia, & nihil cuiuſquã proprij vſque ad* ACVM. Cæſarius quoque ait: ACVS *ſignum virtutis, id eſt, humilitatis eſt in Monacho, ad reſarciendum enim veſtimenta ſua diſſoluta portat illam.*

Cap. 2.
Cur S. Franciſcus ſtatuerit veſtes reficiendas.

S. etiam Franciſcus: *Et Fratres omnes veſtimentis vilibus induantur, & poſſint ea repetiare de ſaccis, & alijs petijs cum benedictione Dei.* Ad quæ verba Hieronymus à Politio annotat tres cauſſas, cur veſtes reficere de ſaccis poſſint. Prima eſt, amor paupertatis; ſecunda, ſtudium humilitatis; tertia, neceſſitas, vt non ſtatim opus ſit nouas procurare. Et ſciant fratres quod licet contra ſæculi prudentiam, & honeſtatem ſit veſtes repetiare; vbi tamen paupertas abundat, vilitas, & abiectio propter Deum; honeſtum erit, & meritorium illas repetiare, & non ſtatim nouas parare.

S. Benedictus acum aſſignans, tria commendauit.

Tria quoq; S. BENEDICTVS, dum ACVM exhiberi voluit, ſuis viſus eſt commendaſſe. Primum, ne lacero incederent habitu, quod indecorum eſt, & ſordes ſapit. Secundum, ne Monachi, quos omni vilitate & extremitate contẽtos eſſe oportet, erubeſcant reſarcitam deferre veſtem. Tertium, vt ipſi ſua non dedignentur concinnare & reſarcire indumenta, quod non dubito quin S. BENEDICTI tempore fuerit obſeruatum, cùm multa alia, etiam humiliora, atque etiam coquinæ miniſteria tum obierint. Etſi autem in Monaſterijs plerumque laicus aliquis conficiendi ac reficiẽdi veſtes munus iniunctum habeat, atque id vtcumque neceſſarium ſit, poſtquam clericatus Monachatui adiunctus eſt, atque adeò litterarum ſtudia aucta, labores verò manuum imminuti ſint;

Minuta à Monachis reficienda.

non inutiliter tamen ſingulis Monachis *acus* tribuitur, vt leuiora quędam, quæ facilè occurrũt, ipſimet reſarciant, nec hac de cauſsâ ſæpiùs ſartorem adeant, aut veſtiario moleſtiores ſint.

An obligentur ſecum deferre acum.
Cæſar. lib. 6. cap. 13.

Et videntur olim quidam ſenſiſſe, ex Regulâ S. BENEDICTI Monachos obligari *acum* vbicumque fuerint ſecum deferre, de quâ tria exempla commemorat Cæſarius. Primum, Fredericum Imperatorem hoc titulo aliquem ad Abbatiam noluiſſe promouere, quod *Acu* ex Regulæ præſcripto inſtructus non eſſet, eamque contuliſſe, qui habebat.

Nocuit quibuſdam eâ caruiſſe.
Ibid. cap. 16.

Secundum, Ottonem Imperatorem à tribus Ab-

bus Abbatibus acum popoſciſſe, cùm verò duobus negantibus ſe eam habere, tertius eam exhibuiſſet, laudatus is ab Imperatore, ceu diligens Regulæ obſeruator fuit.

Id Cap.17.

Tertium eſt, Cùm Monachus quidam Ciſtertienſis acum ſecundùm Monachorum conſuetudinem ſanus portare non curaret, vel fortè contemneret, poſito eo in agoniâ, diabolus adfuit, & acum ignitum, ad humani corporis longitudinem, in manu ferens, iecit ſuper illum; *Quia acum noluiſti portare ſanus, feras hanc acum moriturus.* Qui viſum aſtantibus referens, terruit omnes.

DISQVISITIO VII.

Cur vetera reddenda, cùm noua accipiuntur veſtimenta?

ABLVENDA diximus ſordida, reſarcienda lacera; addimus nunc, quid agendum de ijs, quæ vetera & detrita: de quibus hæc Legiſlatoris noſtri conſtitutio eſt: *Accipientes noua, vetera ſemper reddant in præſenti, reponenda in veſtiario.* Iterumque: *Et Pedales, & quodcumque eſt vetuſtum, reddant dum accipiunt nouum.* Tres autem rationes inuenio, cur vetera veſtimenta in veſtiario reponi iuſſerit.

Cap. 55. Reg.

Cur vetera in veſtiario reponenda.

I. *Propter pauperes.*

PRIMA eſt propter pauperes, quibus relicta à Monachis, diſtribuantur. Quare hîc quidam annotant, non eo vſque ferendas Religioſis veſtes, donec prorſus detritæ ſint, adeoque pauperibus vſui eſſe non poſſint, ne obnoxij reddantur huic maledictioni: *Maledictus qui offert debile.* Hanc autem diſtributionem in pauperes, non per ipſos Monachos, ſed per Abbatem, aut cui id commiſſum fuerit, fieri oportet. Vnde Baſilius: *Dare, aut accipere, etiam ſecundùm mandatum, non eſt cuiuſlibet; ſed eius, cui de communi ſententiâ adhibitâ circumſpectione delatum eſt munus diſpenſandi. Proinde hic erit, qui ſiue vetus ſiue nouum, habitâ ratione temporis cuiuſque & dabit ipſe & accipiet.* Et Iſidorus: *Non eſt præſumendum*, inquit, *ſine conſcientia Abbatis, egenis vel quibuſlibet conferre de eo, quod regulari diſpenſatione noſcitur Monachus poſſidere.* Sed & B. Fructuoſo, quem Smaragdus refert, placuit ſimilis diſtribuendi ratio: *Quidquid*, ait, *in veſtimentis, calceamentis, vel lecticarijs Monachorum vetuſtum fuerit, dum noua percipiunt, totum ab Abbate pauperibus erogetur.* Hinc & Aurelianus dicit: *Si quid verò ſuperfuerit ex vſibus Fratrum in auro, aut in veſtibus vel cellario, ſanctus Abbas per manus prouiſoris, aut per quamlibet perſonam fidelem pauperibus, peregrinis, aut captiuis faciat diſpenſari. Veſtimenta verò vetera, cùm noua accipiunt, Abbati refundant, incipientibus aut pauperibus eroganda.* Hæc ille. Imitatus prædeceſſorem ſuum S. Cæſarium Arelatenſem, qui ita ait: *Indumenta verò ipſa cùm noua accipiunt, ſi vetera neceſſaria non habuerint, Abbatiſſa refundat pauperibus aut incipientibus, vel iunioribus diſpenſanda.*

A quibus ea diſtribuenda.

Baſil. in Reg. breu. interr. 87.

In regul. Monach. cap. 19.

Iſt in arbitrio Abbatis.

Aurelian. in Reg. Monach. cap 44. & 45.

VESTIARIVM.

Cæſar. in Regulâ ſanctimonialium nu. 41.

II. *Reddenda vetera, ne ſuperflua habeantur.*

SECVNDA cauſſa eſt, ne quid Monachi habeant ſuperflui; nam ſi noua accipientes, non reddant vetera; non duas tantùm tunicas aut cucullas, quas ſufficere S. Pater ait, habebunt, ſed ternas aut quaternas; quod eius iudicio in mediocribus regionibus nimiùm eſſet, cùm dicat: *Iam quod ſuprà fuerit, ſuperfluum eſt, & amputari debet.* Et Sanctus Baſilius abuſum vocat veſtium pluralitatem: *Vſus enim*, inquit, *modum ipſa ineuitabilis rerum ad vſum pertinentium neceſſitas definit. Qui autem vltra neceſſitatem progreditur, is aut intemperantiæ habendi cupiditatis, aut voluptatis libidinis, aut inanis gloriæ morbum habet.* Ad hanc ſuperfluitatem amputandam, in Regulâ Monacharum apud S. Hieronymum, prohibentur Moniales aliam habere tunicam, *niſi quæ ex neceſſitate portatur, non caligam, nec aliud minimùm quodque,* vltra ea quæ ex neceſſitate portantur: nec tamen hæc niſi de licentiâ Abbatiſſæ. *Diſcatis ea ſolùm habere, quæ naturæ tantùm ſubueniant; & non quæ nutriant tineas. Si qua verò ſuperſunt, vno claudantur in loco: vt ex his quæcumque ſoror eget, indui poſſit.*

Baſil. in Reg. breu. interr. 70.

Cap. 8.

Cap. 4.

III. *Ad vitandam proprietatem.*

TERTIA cauſſa eſt, vt proprietatis periculum, quod hîc ſubrepere poſſet, euitetur. Quare Sanctus BENEDICTVS præſcripſit: *Lectos frequenter ab Abbate ſcrutandos eſſe, propter opus peculiare ne inueniatur. Et ſi cui inuentum fuerit, quod ab Abbate non acceperit, grauiſſimæ diſciplinæ ſubiaceat.* Huius verò ſcrutinij tempus Beatus Fructuoſus determinauit, dicens: *Lectula ſingulorum Abbas vel Præpoſitus bis in hebdomada reuoluat, atque perſcrutetur; vt videant ne quis ſuperfluum aliquid illic, vel occultum habeat.* Ab hâc verò diligentiâ commēdat Theodoretus Publium quemdam, qui domunculas ſuorum Monachorum ſæpiùs inuiſebat & perſcrutabatur, num quid præter vſum haberent repoſitum. Solent autem vetuſta quæque ſub lectis recondi, quæ cauſſa Sancto BENEDICTO fuit, vt eos ſcrutari iuberet. Et ſanè apud Sanctum Antoninum legimus defunctum quemdam religioſum ſocio poſt mortem apparuiſſe, illique aduſtas tibias oſtendiſſe. Cauſſam verò interrogatus, reſpondit, in purgatorio ſe eſſe, eò quòd receptis nouis caligis, vel ſoccis, veteres non reſignaſſet, ſed ſub lecto aſſeruaſſet.

Cap. 33.

Lectorum hinc ſcrutinium.

Theod. in Philoteo. cap 5.

Punitur non reddens vetera.

Antonin. part. 4 tit. 14. cap. 10. § 5.

VESTIARIVM. Tho. à Ieſ. in Comm. de propriet. relig. part. 3. cap. 4.

Non immeritò igitur P. Thomas à Ieſu ait: Præceptum Regulæ S. BENEDICTI de reddendis veteribus cum noua recipiuntur, etſi alios Religioſos qui ſub illâ Regulâ non militant, non obſtringat; tamen in quantum vim voti paupertatis explicat, aſſerens contra illud eſſe, aliquid non neceſſarium retinere etiam illi ſe conformare tenentur. Vnde, inquit, in noſtrâ religione (Carmelitarum Diſcalceatorum) magnâ cum diſtrictione cauetur, vt quidquid Religioſis neceſſarium non fuerit, ad communem deducant cuſtodiam, idemque in alijs reformatis religionibus obſeruari ſolet. Et in ſpeciali de Carthuſienſi refert Nauarrus, per conſtitutiones expreſsè præcipi, vt omnia quæ illis ſuperfuerint ex cibo, & veſtitu, reddant communitati. Accurata verò illa obſeruantia, quam apud ſuos vigere ait Thomas à Ieſu, plurimùm confirmatur ex eo, quod de beatæ memoriæ Franciſco à Puero Ieſu traditum accepimus. Is cùm noua aliquando ſandalia de more accepiſſet, officij ſui immemor, vetera retinuit. Ergo cùm huius ſe reatus accuſaret, tironum Magiſter officij ſui probè memor pœnam exigere, & veteres illas non redditas ſoleas ex vtraque aure ſuſpendi iuſſit. Intereà Magnates quidam ex aulâ Philippi Hiſpaniarum Regis eum interuiſunt, & hiſce eum inauribus ornatum cernentes, non modicum mirabantur. At ille cauſſam ſtatim reddere, ac dicere hac pœnâ ſe mulctatum, quod fur & proprietarius fuiſſet contra monaſticas leges: in ſæculo quidem inter malos, bonum ſe apparuiſſe, at nunc inter religioſos, qualis eſſet, facilè ex hoc facto colligi. Sed nec apud Benedictinos à pœnâ immunis eſt vetuſtorum retentor. Caſſinenſes enim ita congruenter ſtatuunt: *Accipientes noua, intra octo dies lota, & munda omninò reſtituant vetera, ſecundùm Regulam. Contrà facientes dicant ſuam culpam in Capitulo: & comedant ſemel in pane & aquâ in Refectorio, & priuentur rebus nouis, quouſque reſtituant vetera.*

Ordines ſtrictè ſeruant hanc conſtitutionem.

Nau. conſil. lib. 3. conſ. 3. num. 47.

Exemplum memorabile apud Diſcalceatos.

In vitâ eius lib. 1. c. 12.

A

B

Caſſinenſes pœnam ſtatuunt.

Caſſin. in cap. 55. n. 5.

TRACTATVS III.

DE VESTIBVS LONGIORIBVS.

TERTIO *hoc Tractatu peculiare aperimus armarium longioribus veſtibus aſſeruandis deputatum: has autem vt explicemus, nouem hæc occurrunt diſquirenda.* Primò, *Quid ſit cuculla?* Secundò, *Quid melote? an veſtis Benedictina?* Tertiò, *Quod capitis operimentum ſuis S.* BENEDICTVS *aſſignauerit?* Quartò, *Vnde Monachorum Almutia?* Quintò, *Quale Benedictinum Scapulare?* Sextò, *An ſcapulare ſit eſſentialis Benedictinorum habitus?* Septimò, *Qualis Tunica Benedictina?* Octauò, *Quæ intima veſtis Benedictinorum?* Nonò, *Num Benedictinis liceat vti pelliceis?*

DISQVISITIO I.

Quid ſit cuculla?

PRINCIPEM locum inter Monaſtica indumenta illa veſtis obtinet, quam Sanctus BENEDICTVS, & poſt eum Pôtificum Decretales, CVCVLLAM vocant, Latiniùs autem *Cucullus*, vel *Cucullio* dicitur. Quamuis autem Ambroſius Calepinus dicat, Monachos noſtros malè vti *Cucullâ* feminini generis, tamen præter Sanctum BENEDICTVM, & ius Pontificium, quo ſe tueantur, habent. Nam Sanctus Hieronymus, Patrum latiniſſimus, non ſemel eâ voce vtitur, in vitâ enim Hilarionis ſcribit eum *tunicam ſaccineam,*

Cuculla vel Cucullus.

A

Rectè etiam Cuculla.

Hieron. in vitâ Hilarion.

cineam, *Cucullam*, & *palliolum* Heſychio pro teſtamento reliquiſſe. Deinde ſcribit, corpus mortuum integrum perduraſſe illæſa *tunicâ*, *Cucullâ*, *& pallio*. Et præfatione in Regulam Sancti Pachomij ait, Monachis eius in vſu fuiſſe inter cetera duas *Cucullas*. Ennodius; *Accepi Cucullam, qualem debuit dirigere religionem profitenti*. Vſus eius apud priſcos Monachos etiam ante Sanctum BENEDICTVM fuit, quare Sozomenus de ijſdem agens: *Caput*, inquit, *integumento, quod Cucullam*, κουκούλιον, *appellare ſolent, operiebant*. Et Sanctus Ephræm *Cuculli* meminit, eoque indutus legitur, prout etiam Monachi Sancti Pachomij, teſte Palladio. Agit quoque Caſſianus de *Cucullis* Ægyptiorum, & S. Dorotheus.

Ennod l.9. Epiſt.17.
Eius vſus ante S. Benedictum.
Lib.3 hiſt. cap.13.
Hiſt.Lau.
ſac.cap.13.

Sed quodnam veſtimenti genus, qualéve *Cuculla*? Amictus eſt, caput & humeros circumambiens & protegens: vnde *Cucullatus*, id eſt, *Cucullo* vel *Cucullâ* indutus. In noſtro autem Benedictino Ordine non modò capitis, ſed totius etiam corporis *Cuculla* indumentum eſt. Varia tamen eiuſdem eſt ſignificatio: nam Theodemarus Abbas Carolo Magno ſcribens, multa de *Cuculla* ſignificatione, vſuque congerit.

Quale veſtimentum.
Variè accipitur.
Theodem. epiſtol. ad Carol. M.

I. PRIMÒ enim ait: *Sanè quia percontari dignati eſtis, quod veſtimentum Cucullæ habent intelligi: Cucullam nos eſſe dicimus, quam alio nomine Caſulam vocamus. Et inde eſt quod in hieme villoſam, in æſtate puram aut vetuſtam Beatus Pater habendam inſtituit: quia ſcilicet hoc genus indumenti ſolet* * *villis intexi*. Quod autem ait *Cucullam* vocari ſolitam *caſulam*, etiam innuit Smaragdus, qui hanc facit *Cucullæ* deriuationem: *Per diminutionem*, inquit, *à caſullâ dicitur Cuculla, & à caſula caſullâ, & à caſullâ diminuitur Cuculla*. In Regulâ quoque Macarij *Caſula* pro monaſtico habitu ſumitur: *Hîc ego durare non poſſum, ſed accipiam Caſulam meam, vt eam vbi voluerit Dominus*, &c. Auctor quoque vitæ S. Cæſarij Arelatenſis: *Ambulans*, inquit, *per plateam ciuitatis vidit contra in foro hominem, qui à dæmonio agebatur, in quem cùm attendiſſet, habens manum ſub Caſulâ, vt à ſuis non videretur, crucem contra eum fecit.* Ad marginem adiecit aliquis: *Caſula eſt habitus Monachalis, qui dicitur Cuculla, ſiue ſcapulare, ſeu floccus*. Quæ proba interpretatio eſt. Ioannes Diaconus: *Caſulam* pro veſte Monachali poſuit. Ait enim Monachum quemdam Monaſterij Sancti Gregorij à Fratre ſæculari veſtimentum petentem, dixiſſe, *Caſulam non habeo; ſed fac charitatem: eme mihi*. Quod ex Prato ſpirituali à Præceptore ſuo interpretatum eſſe ſcribit. Pratum autem ſpirituale cap. 192. ait Monachum dixiſſe: *Tunicam non habeo*. Idem Ioannes Diaconus ex eodem Prato refert Sanctum Gregorium dediſſe Abbati Ioanni Perſæ, numiſmata tria, & iuſſiſſe dari *Caſulam*, & neceſſitates omnes. *Caſula*, inquit Sanctus Iſidorus, *eſt veſtis Cucullata, per diminutionem à Caſa; quòd totum hominem tegat*. Fuit hæc olim Monachorum veſtis. Acta Sancti Fulgentij Ruſpenſis: *Caſulam pretioſam, vel ſuperbi coloris ipſe non habuit, nec Monachos ſuos habere voluit*. Fuit etiam ſeruorum indumentum. Procopius: *Veſtem indutus neque Imperatoriam, neque alij viro militari omninò conuenientem, ſed ſeruo aut vili perſonæ omninò conuenientem*, CASVLAM *latinâ voce dicunt Romani*. Sic ſumitur apud Auguſtinum: *De Sartore, qui Caſulam perdiderat*. Serarius, notis ad epiſt. 3. Bonifacij Archiepiſcopi Moguntini, ait *Caſulam* fortè deriuari ab Hebræo verbo CASAH, quod eſt tegere, ſeu operire, à quo Exod. 22. 27. Iob 24. 7. & Cap. 31. 19. CESVTH, id eſt, *veſtis, operimentum*, vt ibidem vertit vulgatus interpres. Et fortè Gallis & Germanis quibuſdam CASACQVE.

Quibuſdā dicitur Caſula.
* al. villis.
In cap. 55. Reg. S. Bened.
Reg Macarium.
Lib. 2.
Ioan. Diac. lib. 2. vit. S. Gregorij cap. 45.
Quæ eſt monaſtica veſtis.
VESTIARIVM.
Lib. 4. c. 63.
Iſid lib. 19. Origin. c. 14.
Quæ & ſerui vſi aliquando.
Procop. lib. 2. de bell. Wandal.
Auguſt. lib. 22. de ciuit. cap. 8.
Vnde Caſula deriuetur.

Vcrùm interrogabit quiſpiam, quî *Caſula* cum *Cuculla* conueniat, cùm illa, vt Onuphrius Panuinus inquit, ab vtraque parte conciſa, ante & retro tantùm producatur vſque ad talos; hæc autem totum corpus vndequaque ambiat. Reſpondetur de antiquâ *Caſulâ* Theodemarum locutum fuiſſe, illa enim olim aliam omninò formam habebat. Nam, vt noſter Rabanus Maurus ſcribit, per diminutionem dicta eſt *à caſâ*, eò quòd totum hominem tegat, quaſi minor caſa. Hæc veſtis (teſte Honorio Auguſtodunenſi) & *Planeta*, *quod error ſonat, vocatur, eò quòd errabundus limbus eius vtrimque in brachia ſubleuetur. Hæc in duobus locis, ſcilicet in pectore, & inter humeros duplicatur, in duobus videlicet in vtroque brachio triplicatur.* Hæc ille. Ex quâ deſcriptione facilè colligas, amplum & ſinuoſum veſtimenti genus fuiſſe *Caſulam*; eratque, vt Onuphrius ſcribit, latiſſimo initio, & ſine manicis, cuius limbus ſuper brachia, & ſcapulas proiectus, errabundus totū corpus circumibat. Hinc ad eleuationem ſacræ hoſtiæ, *Caſulam* in brachia humeroſq; replicare neceſſe erat, & hodieque vſus ſubleuandi *Caſulam* perſeuerat, licet vix eius ſit neceſſitas. Antiqua autem illa *Caſula* prorſus *Cucullæ* monaſticæ ſpeciem referebat, præterquam quod manicis, vt diximus, careret; vt apparet ex priſcis illis *Caſulis*, quæ multis locis etiamnum habentur. Et talis erat *Caſula* S. Vrſini, vnius ex ſeptuaginta duobus diſci-

Quæ Caſula cum Cuculla conuenientia.
In Interpr. voc. obſcur. eccleſ.
Raban. de ordine Antiph. cap. 11.
Caſula veteris differebat à moderna.
Gemma animæ lib. 1. cap. 207.
Ritus eam eleuandi.
Referebat formam Cucullæ.
Patet ex antiquis, quæ adhuc exſtant.

VESTIARIVM.

Benar. Polit. Regul. patern. 15.

diſcipulis, quam Bituricis vidiſſe ſe ait Laurentius Benard: quæ vndique clauſa, nullam omninò habebat aperturam, niſi in ſuperiori parte, quâ caput tranſmittitur.

Part. 2, tab. 23.

Idem quoque patet ex *Caſulâ* S. Vdalrici, Epiſcopi Auguſtani, cuius formam æneæ laminæ inciſam Bernardus Hertuelder in deſcriptione baſilicæ eiuſdem Sancti edidit. Reſpondet autem eidem *Caſulæ* forma & interpretatio *Cucullæ*, quam Clemens V. in Concilio Viennenſi aſſignauit:

Et Clementina. Cap. ne in agro, de ſtat. Monach.

adferens enim diſtinctionem inter *floccum*, & *Cucullam*, ait: *Cucullæ nomine, habitum longum & amplum, ſed manicas non habentem; nomine verò flocci, habitum longum qui longas & amplas habeat manicas, nos intelligere declaramus.* Ita Pontifex.

Ad Cap. 55. Reg.

Cardinalis verò Turrecremata ſcribit iuxta hanc Pontificis declarationem, Vltramontanos *Cucullam & floccum* accipere pro diſtinctis.

Diſtinctio inter Cucullam & floccum.

Contrà verò alios *Cucullam* nominare eum habitum, qui apud alios dicitur *floccus*, videlicet habitum cum caputio ex omni parte clauſum, longiſque manicis manicatum.

Tom. 1. chron. Benedict. anno 494. c. 5.

Atque notionem hanc Franci & Germani, teſte Antonio de Yepez, ſequuntur, apud quos in minoribus Monaſterijs *Cucullas* induunt, in maioribus verò & præſertim Reformatis, *floccos*:

Iſte celebrior.

vt videre eſt in Congregationibus Cluniacenſi, Burſfeldenſi, Caſalis-Benedicti, Ciſtertienſi, Cæleſtinorum, Valliſoletana in Hiſpaniâ, alijſque alibi, quod conforme eſt Statuto Pontificis ſuperiùs allegato.

Hildeg. in expoſ. Reg.

Sancta Hildegardis *Cucullam* deſcribit veſtem amplam, & ad talum deſcendentem, manicis breuibus, & ad manum modicè præcedentibus, duobus quoque gyronibus in vtroque latere ſub aſcella deorſum profluentibus, cui caputium deſuper adhærebat.

Qualis Cuculla quam deſcribit Hildegardis.

Mirari autem quis poſſet cur manicas breues dixerit, cùm omnes longas ſcribant, niſi quòd exceſſum longitudinis fortè reprehendere voluerit, prout fecit Sanctus Bernardus, qui longas Cluniacenſium manicas, & amplum caputium perſtringit.

Bern. epiſt. 1.

Et ſatis longas manicas S. Hildegardis indulget, cùm eas manum (extenſam intellige) modicè præcedere ſcribit, ſiue vltra manum nonnihil protendi. Sed ad Theodemarum redeamus *Cucullas* ſui temporis explicantem.

II.

Cuculla dicitur Cappa.

SECVNDÒ igitur dicit: *Illud indumentum, quod à Gallicanis Monachis* CVCVLLA *dicitur, nos Cappam vocamus.* Qualis verò hæc *Cappa* ſit, vix aſſequi poſſum. Meminit etiam *Cappæ* Clementina ſuprà citata, dicens: *Cùm verò Abbates, Priores, aut alios Præſidentes, aut Monachos alios extra monaſterium proficiſci continget, floccum, Cucullam, aut Cappam clauſam habeant: & ſubtus Cappam (ſi eam portauerint) Cucullam deferant, aut (ſi maluerint) ſcapulare.* Ad quæ verba Gloſſa annotat; ſub *Cappa* ſaltem ſcapulare deportandum, non autem ſub *flocco*, vel *Cucullâ*: quaſi illa ſint habitus, non autem *Cappa*.

Cappa forma & vſus apud Monachos.

Quare Burſfeldenſes conformiter huic decreto ita ſtatuunt: *Itinerantes, pro floccis ſi velint, poterunt vti Cappâ rotundâ, quæ flocco ſit breuior, & ex vtraque parte foramen habeat ad exſerendum brachia, & deſuper caputium aſſutum ad inſtar caputij regularis: Subtus verò Cappam, ſcapulare deferant, & capellum de filtro, nigrum, in ſuperficie non hirſutum, ſed planum.*

Cærimon. Burſf.

Apud eoſdem, *habitus Conuerſorum eſt Cappa longa & rotunda, & ab anteriori parte aperta, caputium habens per omnia ſimile caputij flocci regularis.* Nunc porrò videmus floccum vel *Cucullam Cappæ* nomine in Belgio & alibi ſæpiùs vocari.

Vnde ſic dicta.

Sed vt harum vocum etymologiam explicemus, notandum *Cappam* dici à *capio*; quia ſcilicet totum corpus capiat. Alij à capite deduci volunt. *Floccus* verò, quem litterulâ mutatâ Franci (vt Sirmundus annotauit) *Froccum* vocant, inde dici videtur, quia ampla Cuculla largiter fluctuans totum corpus circumquaque tegit:

Ad lib. 2. Goffrid. Vindocin. Epiſt. 7.

Quid floccus.

vel meliùs, vt coniectat P. Laurentius Benard, quia ex lanâ fiebat villosâ & minimè attonsâ. *Floccus* enim propriè ſignificat lanarum particulas à velleribus diuiſas; in veſtibus autem *flocci* ſunt eminentiores illæ laneæ particulæ, quæ filum tegunt, & vltrò ſubinde excidunt, vt in ouium velleribus accidere videmus.

Benar. Polit. Regul. patern. 15.

In Carthuſiâ Gratianopolitanâ, in quâ Generalis reſidet, & exacta Ordinis viget obſeruantia, etiamnum tunicas deferunt villoſas floccis vndequaque dependentibus, idque vel quia ſic frigus continuum, & aſſiduæ niues requirant, vel vt vilius induantur; ita enim præcipit Regula, vt *Cucullam in hieme* deferamus *villoſam*; &, vt de groſſitudine non cauſentur Monachi; &, quòd vilius comparari poteſt, pro veſtium materiâ aſſumatur:

Carthuſia materis veſtes cum floccu.

Floccus Cucullâ vilior, an pretioſior.

& fortè hinc etiam Cuculla noſtra *floccus* dicitur, vt vilitas pretij eius indicetur. Nam quia *floccus* res eſt nullius pretij, factum eſt, vt dicamus *floccifacio*, & *floccipendo*, pro contemno, & in nullâ æſtimatione habeo. Angelus tamen Manrique exiſtimat *floccos* pretioſiores fuiſſe Cucullis, quæ ex vili materiâ ſtrictaque conficiebantur, cùm illi ex pretioſâ eleganter & laxè concinnarentur: quo nomine & eos Primi Ciſtertienſes reiecerunt, tamquam cum ſanctâ paupertate minùs conuenientes.

Manrique Annal. Ciſtert. tom. 1. anno 1124.

TER-

Theodemarus ait nullum tegumenti genus à S. B. aſſignatum.

III. TERTIÒ loco ita ſubiicit Theodemarus: *De genere tegumenti nihil* B. BENEDICTVS *in ſuo textu Regulæ locutus eſt: ob hoc ſcilicet (vt conücere poſſumus) quia diuerſo modo hoc vidit à pleriſque Monachis vti tegumento. Nam Galliarum Monachi hoc latius & prolixius induuntur. Itali verò Monachi (ſicut noſtis) breuius & ſtrictius huiuſcemodi veſtimentum habent. Græci verò propter operimentum capitis, modicum tantùm ante pectus, & à dorſo dependens. Transmarini autem Monachi huiuſmodi operimentum pellicium habent. Ergo quia tantam in hoc* B. BENEDICTVS *indumento diuerſitatem vidit, vnicuique Monachorum quid ex his potiùs eligere vellent, proprio arbitrio dereliquit.* De eo verò qui tum apud eos vigebat vſu, ita paucis interiectis ſubdit: *Similiter & loco Cucullarum duas, quas nos dicimus* MANTAS *habemus, quæ ex groſſiori ſago fiunt: & vnum in æſtate operimentum. Cucullas autem ideò non habemus, quia maioris ſunt pretij, & quia nobis Pater noſter præcepit veſtibus vti, quales poſſint in prouinciâ vilius emi.*

Manta vſi Caſſinenſes.

Quid ea voce ſignificetur. Iſid. lib. 19. Etymol. cap. 24.

At quæres, quid ſit *Manta?* Iſidorus ait: *Mantum Hiſpani vocant, quod manus tegat tantùm. Eſt enim breue amictum.* At Pollux fuſiorem agnouit hanc veſtem: μανδύην, inquit, ἱμάτιόν τι ἐκ παχυμερῶν φαινόλῃ ὅμοιον, quod propiùs ad Cucullam accedit. ἱμάτιον enim veſtis exterior eſt, quæ Romanis toga, atque id quod ſuprà tunicam induitur. φαινόλη vero pænula, quæ aduerſus pluuiam & frigora comparari ſolebat. Iuuenal.

Pænula.

Iuuen. Sat. 5.

——— *cum pænula multo*
Stillaret nimbo. ———

Veſtis ex craſſioribus villis.

Lampridius in Alexandro: *Pænulis intra vrbem frigoris cauſâ, vt ſenes vterentur permiſit; cùm id veſtimenti genus ſemper itinerarium aut pluuiæ fuiſſet.* Et Gallicè vne *Mante,* Flādricè **Pprock,** dicitur Gauſape vel nautica pænula ex craſſioribus villis compacta, rudis & hirſuta: quòd ſanè Regulæ noſtræ congruit, quæ *villoſam* in hieme *Cucullam* requirit. In æſtate autem *puram aut vetuſtam:* quam ille *operimentum* vocat.

Cuculla S. Benedicti. Bleſ. epiſt. 97.

Ex his porrò Benedictinæ *Cucullæ* materiam & formam colligere licet. De hac tamen nullus inquirendi locus ſupereſſet, ſi ipſa S. P. BENEDICTI *Cuculla* modò exſtaret, prout exſtitit tempore Petri Bleſenſis, qui ſic ſcribit: *In monte Caſſino ſchema monaſticum quo* B. BENEDICTVS *eſt vſus, vſque hodie, ſicut dicitur, perſeuerat.*

Quænam Cucullæ menſura. Cap. 55.

Quænam verò *Cucullæ* menſura? Nihil definiuit Legiſlator, niſi quòd in genere præſcripſerit: *Abbas de menſurâ prouideat, vt non ſint curta ipſa veſtimenta vtentibus eis, ſed menſurata.* Vbi Bernardus Caſſinenſis: *Nimis curtum intelligo, quod circa talum non attingit, nimis verò longum, quod defluit per humum, puluerem excitat, & congregat lutum.*

VESTIARIVM. Conc. Aquiſg. can. 21.

Duorum cubitorum. Rouer. illuſt. Reom. num. 202.

An Cuculla in Conc. Aquiſgran. ſumatur pro parte flocci.

In Concilio tamen Aquiſgranenſi decretum, *vt menſura Cucullæ duobus conſiſtat cubitis.* Sed hic nodus implexus, qualiſnam ca *Cuculla,* quæ hanc menſuram non excedat. Petrus Rouerius ait, planum eſſe accipi non poſſe, niſi de parte veſtis. Et Monachos *Cucullam* à Flocco diſtinxiſſe interdum, vt à parte totum. *Cucullam* enim vocitatam eam ſupremæ veſtis partem, cui hæret *Cucullus,* quæque à capite in dorſum demiſſa in angulum extremo colligitur. Sed occurrere videtur huic intellectui, quòd in vitâ S. BENEDICTI Anianæ Abbatis, huius Concilij Præſidis, ſcribit Ardo. Cùm enim in habitu diſſimilis eſſet multorum conſuetudo, *ſiquidem nonnulli vſque ad talos Cucullæ pendebant; vir Dei,* inquit, *Monachis inſtituit modum, vt non amplius à duobus cubitis excederet menſura, vel vſque ad genua pertingere poſſet.* Quis autem credat tam longum quibuſdam tum fuiſſe *Cuculli,* ſiue caputij angulum, vt ad talos vſque protenderetur? niſi fortè tum temporis *Cucullæ* illæ, quas intendebat reformare, habuerint longam illam ex caputio dependentem faſciam, quam *timpam,* vel *liripipium* vocant, quam vtramque vocem explicat Roſweydus in Gloſſario Chronici Windeſemenſis. Aliàs enim æqualis videtur difficultatis exiſtimare integram Cucullam duos cubitos non exceſſiſſe. Sed lucem hîc, quâ nodum ſoluas, præbet Smaragdus, prædicti BENEDICTI, vt Menardus probat, diſcipulus, quique his temporibus vt apparet, vixerit. Is ad cap. 55. Regulæ ait: *Cucullam dicit ille,* (S. BENEDICTVS) *quod nos modò Cappam dicimus. Quod verò ille dicit, Scapulare propter opera, hoc nos modò dicimus Cucullam.* Et Apologiæ pro Henrico IV. auctor dicit S. BENEDICTVM, *alteram conſtituiſſe Cucullam, quæ dicitur Scapulare.* Proinde tam in vitâ Benedicti Anianæ, quàm in illo Aquiſgranenſi Canone *Cuculla* idem quod Scapulare. Vnde in ſequenti canone, quo omnia Monachorum recenſentur indumenta, prorſus omittitur Scapulare, cùm tamen alia omnia vſque ad femoralia, quorum tamen tum rarior vſus, accuratiſſimè enumerentur. Sed per *Cucullas* abundè expreſſa videntur Scapularia. At qualia illa fuerint, quæ duobus conſiſterent cubitis, videre eſt in priore imagine à Browero allata; de quâ infrà.

Ardo in vitâ Bened. Anian.

Videri non,

Et probatur accipi pro ſcapulari.

Recentior & de Cucullæ formâ decreta.

Caſſinenſes autem, vt certiora videamus, ita ſuas deſcribunt: *Cucullæ ſint longæ vno digito ſuper terram, manicæ longæ vltra manum extenſam per dimidium brachij, largæ verò per tres quartas, cum dimidio.* Similiter Butsfeldenſes curioſè admodum floccos ſuos (quibus generaliter in omnibus monaſteriis etiam vbi duodenarius Monacho-

VESTIARIVM. Cæremon. Burſfeld. diſt. 3. c. 14.

rum non eſſet numerus, vti volunt) ita deſcribunt. *Flocci, qui habitus eſt rotundus, manicatus, latitudo inferius in circumferentiâ, ad minus ſeptem, vel ad maius octo ſit vlnarum, longitudine verò protendatur ſuper talos aut vltra: ita tamen vt terram vſquequaque non contingat ad immunditias contrahendas: Caputium flocci, ex vtroque latere vſque ad medium oſſis ſpatulæ, retrò autem vſque ad corrigiam protendatur, aut parum vltra Manicæ dependentes, in longitudine vltra cubitum vnum protendantur, ſuper extremitatem digitorum; in latitudine, cubitum aut amplius habeant.*

DISQVISITIO II.

Quid Melote? an veſtis Benedictina?

Caſſian lib. 1. cap. 8. *Melotes, pellis caprina.*

FREQVENS mentio eſt in vitis Patrum MELOTES, ſiue MELOTÆ; quod verò indumenti genus ſit, exponit Caſſianus, dicens: *Vltimus habitus eorum* (Ægyptiorum Monachorum) *pellis eſt caprina, quæ* MELOTES, *vel Pera appellatur, quam geſtant ad imitationẽ eorum, qui profeſſionis huius præfigurauere lineas in veteri teſtamẽto. De quibus Apoſtolus: Circuierunt in Melotis & pellibus caprinis, egentes, anguſtiati, afflicti.* Quibus verbis Apoſtolum volunt reſpexiſſe ad Prophetas, & potiſſimùm ad Eliam, palliique eius heredẽ Eliſeum. Nam pallium Eliæ ſeptuaginta μηλωτὴν appellant: vnde & ipſe homo piloſus dictus eſt, quòd non tam de barbâ & comâ, quàm de veſte intelligendum. Hinc D. Hieronymus: *Elias*, inquit, *igneo curru raptus ad cælum, Melotem reliquit in terris.* Horum exemplo, *Melotem* etiam habuiſſe legitur S. Antonius, de quâ iam moriturus dixit: *Melotem, & pallium tritum, cui ſuperiaceo, Athanaſio Epiſcopo date.* Eodemque imitandi ſtudio Sozomenus Monachos Ægyptios pellibus indutos fuiſſe cõmemorar, quas διφθέρας vocat, hoc eſt, pænulas pelliceas, ſeu lacernas ſcateas & villoſas: huiuſque indumenti rationem exponit his verbis: *Iſti ad exemplum Eliæ Thesbitis pellibus ſe induebant, vt ſinguli ex pelle corpori circumiecta virtutem Prophetæ ſemper in memoriam reuocantes, ſtrenuè contra cupiditates venereas confligerent.* Hæc ille. In Regulâ etiam S. Pachomij apud Palladium legitur hic articulus: *Habeat vnuſquiſque pellem ouillam albam laboratam, abſque eâ neque comedant, neque dormiant.* Idemque confirmat B. Hieronymus, præfatione in eamdem Regulam.

Heb. 11.

Elias eâ vſus, & Prophetæ. 3 Reg. 9. & 4. Reg. 2. 4 Reg. 1. epiſt. 18.

S. Antonius. Lib. 1. vit. PP.

Sozom. lib. 3. cap. 15.

Ægyptij Monachi.

Pachomiani. In Lauſiac. cap. 38.

Vnde Melote deriuetur. Iſid. Etymol. lib. 19. S. Thom. ad cap. 11. ad Hebr.

Iam quod nominis etymologiam ſpectat, ſunt qui exiſtiment *Melotem* vocatam, ab animali, quod *Meles*, vel *Melo* nominatur, ita docuit Iſidorus, & ſecutus eſt S. Thomas, & ante eum Theodemarus Ab-

A bas Caſſinenſis Carolo Magno ſcribens: *Melote*, inquit, *appellata eſt, quia ſolebant antiquitus, de illius animantis pelle fieri, quod* MELOS *propter rotunditatem ſui corporis appellatur.* Sic ille. De *Mele* loquens Geſnerus: Eſt *Mele* non alia quadrupes, inquit, quàm quæ recentioribus *Taxus*, vel Taſſus. *Meles* dicta, vt aliqui volunt, quia mellis auidiſſima. Aliqui idem putant cum eo quòd vulgus fouinam aut marturellam appellat, magnitudine vulpis, cute ſpiſſa, villoſa, ſed dutis villis: pilo tegitur magis albo quàm nigro.

Quidam deducunt à melo, vel melo. Geſner. lib. 1. de Animal.

B Sed quis credat priſcos illos & ſeuerioris vitæ Monachos ex huius animalculi pellibus confeciſſe ſibi *Melotes*, cùm illæ ſatis paruæ, & pretioſæ ſint? Omitto ridiculam eſſe hanc interpretationem: nam *Melota* eſt pellis ouina cum lana, vt ante dictum, & ouis à Græcis μῆλον dicitur. Probè tamen notatum à Martinio, vicinas eſſe voces μηλωτὴ, & μαλλωτὴ. Sed μαλλωτὴ adiectiuè eſt villoſa. Deinde ſubſtantiuè eſt pellis lanata, vellus; ſubaudi διφθέρα. Quare etiam reiicienda eſt interpretatio noſtri Ruperti Tuitienſis, qui in Regulam S. BE-

Reiiciuntur, & verum etymon monſtratur.

C NEDICTI ſcribens, *Meloten* dici vult eò *quòd nigra ſit. Nam quod nos dicimus nigrum, inquit, Græci melan dicunt*, ſed tum veſtis hæc μελανὴ, non μηλωτὴ diceretur.

Rup. lib. 5. in reg. S. Bened. c. 16. *Alia interpretatio refutata.*

Sed quærat curioſior aliquis, quæ fuerit *Melotes* forma? Reſpondeo eam ex deſcriptionibus vtcumque colligi poſſe. Eucherius: *Melota in Regum libro pellis ſimplex, quâ Monachi Ægyptij etiam nunc vtuntur, ex vno latere dependens.* Eadem ad verbum habet MS. Gloſſarium Claromareſcanum. Paulò clariùs Gloſſarium Camberonenſe: *Melota, lanuta, & pera vocatur. Eſt autem pel-*

Forma Melotes. Lib. 2. cap. 10. Inſtruc. ad Salonium.

D *lis caprina à collo pendens vſque ad lumbos præcincta.* Ruffinus de Tabenneſiotis agens, ait eos indui *colobiis quaſi ſaccis lineis, & pelle confecta* (hæc *Melota*) *à collo poſt tergum & latus deſcendente contegi.* Apud Theodoretum Simeones Priſcus *exiguum ex pelle caprinâ contextum pannum ſuper humeros* habet. Vnde colligas in humeris pellem hanc geſtatam ad eum modum, quo plures Canonici ſua almutia, quæ ab hac pelle Monachorum originem trahere exiſtimat Laurentius Landtmeter.

Ruf. vit. Patr lib. 2. cap 1. *Pendebat à collo, ad lumbos vſque.* In Philoth. cap. 6.

Landt lib. 1. de vet Cler. & Mon. habit. cap. 17.

Sed an etiam Benedictinum indumen-

E tum? argumentum ſuggerit ipſa S. Patris vita. Cùm enim humili atque amicâ contentione inter S. Maurum & B. P. N. BENEDICTVM quæſtio agitaretur, cui adſcribendum eſſet miraculum, quo ſuper aquas S. Maurus ambulauerat, vt Placidum puerum educeret, ipſe velut arbiter Placidus acceſſit, ac dixit: *Ego cùm ex aquâ traherer, ſuper caput meũ* MELOTEM *Abbatis videbam,*

An indumentum Benedictinum.

Greg lib. 2. Dialog. cap. 7. Vident.

atque ipſum me ex aquis educere conſiderabam. Ex his verbis Antonius de Yepez in Chronico, cumque ſecutus Simon Milletius, & Alardus Gazæus, putant S. BENEDICTVM in principio vſum *Melote*, & animalium pellibus, ad imitationem Eliæ aliorumque Prophetarum. Verùm, vt ait Milletius, non obſtrinxit Legiſlator noſter diſcipulos ſuos, vt ſimili vterentur *Melote*, ſed iis tantùm, quas in Regulâ præſcripſit veſtibus, *Tunica* ſcilicet, *Cucullâ*, & *Scapulari*. Hæc ergo ſententia tribuit S. BENEDICTO poſt fundata iam duodecim monaſteria differentem habitum, ab eo quem in Regulâ præſcripſit, vel poſteri deinceps geſtauerunt, quod ſanè inconueniens videtur.

Yepez ann. Christi 523. Millet. ad lib. 2. Dial. S. Gregor. Gaz. in cap. 8. lib. 1. Caſſ. Cõtrarium probatur.

Quare probabilius dicendum puto, tempore S. BENEDICTI ipſam cucullam alio nomine *Melotem* appellatam. Quam coniecturam confirmat antiquus liber, qui *Ordo Romanus* inſcribitur, & à nonnullis S. Gregorio tribuitur, in quo Cap. *de ordine ad faciendum Monachum*, de Nouitio profitente dicitur: *Et indutus ipſam* MELOTEM *toto corpore proſtratus ante altare dicat hunc verſum: Suſcipe me Domine ſecundùm eloquium tuum, & viuam.* Hanc porrò profeſſionem ſecundùm Regulam S. BENEDICTI fieri, cùm ipſæ cærimoniæ ſatis oſtendunt, tum ex eo apparet, quòd S. BENEDICTI nomen & inuocatio non ſemel exprimatur. Et dum profitens nouo induitur habitu, præſcribitur vt Abbas dicat: *Accipe hoc ſalutare indumentum, quod Venerabilis Pater* BENEDICTVS *illæſum cuſtodiuit*, &c. Idipſum colligi poteſt ex epiſtolâ Theodemari Abbatis ad Carolum Magnum.

Cucullæ eius S. Benedicti Meloto dicta.

DISQVISITIO III.

Quod Capitis operimentum ſuis S. BENEDICTVS *aſſignauerit?*

TOTVM Monachum à capite vſque ad calcem veſtiens Legiſlator noſter, nullam, quod forſitan mireris, mentionem integumenti capitis feciſſe videtur. Cur autem id factum? arbitror quod *cucullæ* pars caput operiret, imò capitis amictus *Cuculla* eſſet, vt ſuprà vidimus. Quare etiam conſtitutiones Caſſinenſes, Burſfeldenſes, aliæque, nullum veſtimenti genus, præter Cucullæ Caputium capiti attribuunt, quod vel inde noſtratibus **Cap** dicitur, de quo Goropius Becanus: **Cap** vocabulum eſt nobis in vſu frequētiſſimum, quo id nobis denotatur, quod ſupremum rerum ſubtus comprehēſarum tectum eſt. Hinc ſupremam quoque veſtem ſignificat; non quamuis illam quidem, ſed eam præſertim, quæ & caput, & totum corpus, &

Cuculla olim capitis tegumentum.

Becan. lib. 11. Hieroglyph.

Cappa totius corporis, & capitis.

A vnâ ceteras veſtes tegat & comprehendat: qualis ruſticorum in Hiſpaniâ ſuprema veſtis eſt, à quâ noſtris *Cappis* Hiſpanicis origo. Hinc & Monachorum *Cappæ* olim tales erant, vt vna eademque toga caput tegeret, ac cetera omnia non membra modò, ſed & veſtimenta. Plerique nunc pænulam à cucullâ capitis habent diuiſam, tanto tenus à vetuſto *Cappæ* vſu & modo recedentes. Sic ille.

VESTIARIVM.

Vt autem de monaſtico *Caputio*, ſiue *Capitio* aliquid dicamus, notandum illud à *capite* ſic eſſe dictum, ſiue vt Varroni B placet, à *capiendo*, quod pectus capiat, id eſt, comprehendat; eratque muliebre tegumentum, quo pectus vinciebatur. Veterum porrò *Cuculli*, qui caput & humeros tantùm ambiebant, formâ erant pyramidali, ſimiles papyraceis illis inuolucris, quibus propolæ & inſtitores aromata & pulueres condunt, belgæ vocant **peperhuyskens/ papieren hoorenken**. Vnde lepidè Martialis ad ſuum libellum;

Caputium; vnde.

Var. lib. 4. de ling. Latin.

Cuculli forma pyramidalis.

Feſtina tibi vindicem parare,
Ne nigram citò raptus in culinam,
C *Cordyllas madidâ tegas papyro,*
Vel thuris piperiſve ſis cucullus.

Mart. lib. 3. epig. 2.

Nicephorus quoque tegmen illud, ſeu amiculum, quo Monachi caput tegebant, acuminatum fuiſſe ſcribit, qualia hodieque videmus Carthuſianorum & Capucinorum caputia.

Lib. 9. Christ. cap. 14.

Verùm vnde euenerit, vt Religioſorum quotumcumque *Caputia* in pyramidalem deſinant formam, ſiue ea ſuprà caput erecta, ſiue in dorſum reflexa ſint, operæpretium hîc fuerit expendere. Id autem inde D accidiſſe credimus, quod antiquus pœnitentium habitus, vt ex ſacrâ conſtat Scripturâ, fuerit ſaccus, quem etiam Prophetæ, vt ad pœnitentiam populum hortarentur, deferebant. Cùm autem Monachi pœnitentiæ aſſumpſerint ſtatum, veterem ſaccum etiam ſuo expreſſerunt habitu: quod obſeruauit, & explicauit Ioannes Heuſden, de quo Buſchius: *Quid*, inquit, *eſt Cappa, niſi ſaccus? vt ſi quis ſaccum induat, & in vno eius angulo integro faciat foramen per quod poſſit videre, & caput ſuum extendere, reliquum autem angulum ſacci illius integrum ſuper ſcapulas per dorſum quaſi tympam ſiue cucullam reflectat, tunc omnium pænè Monachorum conſuetam Capparum habet formam, licet in modo, colore, & amplitudine iuxta Ordinum differentiam variè ſæpè formetur.* Sic ille. Idipſum & à noſtro Laurentio Benard obſeruatum, qui ità ſe explicat: Saccus quadratus & æquè largus in ſuperiori atque inferiori parte ſi capiti imponatur, altera cuſpidum velut cornu ſuprà caput efficit, idque apparet in Caputiis S. Maioli Abba-

Vnde Caputia acuminata.

A veteri pœnitentium ſacco.

In Chronico Windeſemenſi lib. 2. cap. 16.

E

Oſtenſum vt è ſacco formentur hæc caputia.

Benar. Pacoen. 15.

VESTIARIVM.

Antiqua Caputia nō in dorſum reclinata.

Abbatis Cluniaeenſis, & S.Bernardi; quorum illud ſub ſcapulati, hoc ſub cucullâ inchoabatur, vt idem Benard ſe vidiſſe aſſetit; qui illud etiam addit, Cluniaeenſes Monachos hodieque acuminatum deferte caputium, ſed in ſcapulare & dorſum reclinatum, ac pendulum. Verùm, ſi Fuldenſium priſca Scapularium *Caputia* à Broweꝛo expreſſa attendamus, colligemus ea & craſſioris fuiſſe materiæ, & capiti impoſita cuſpidem ſuper illud oſtentaſſe. Atque ita Reuetēdiſſimus Abbas Caietanus in Frontiſpicio *Encyclicæ Epiſtola de Gregoriani Collegij erectione*, delineandum curauit S. BENEDICTVM ſcapulari non cucullâ indutum. Nec abſimilis eſt imago Venetabilis Ioannis Gerſen, Abbatis Benedictini, ex MS. Cauenſi codice expreſsâ, quam operi eius *de Imitatione Chriſti* præfixit Franciſcus Valgtauius; niſi quòd extremum caputij non tam acuatut, quàm paullò obtuſiùs in otbiculum deſinat. Nunc autem vulgato magis more receptum, vt in humetos & dorſum tam ſcapularis, quàm cucullæ *Caputium* reiiciatur.

Oculos vagos reprimebant.

Quò autem profundiora *Caputia*, eò magis oculorum cuſtodiæ deſeruiunt, & Monachum à multis tentationibus, quas huc illucq́; adſpiciendo poſſet incurrere, protegunt. Nec minus etiam interiorem adiuuant recollectionem, dum quaſi velum quoddam oculis oppandunt, vt dum creaturis clauduntur extetiotes, intetiores contemplando ſoli intendant Creatori.

Caputium Benedictinū ab aliis diſtinctum.

Vlteriùs verò notandum, Benedictinorum *Caputia*, quoad anteriorem formam, iam inde à multis ſæculis ità efformata fuiſſe, vt per illa ab omnibus aliorum Ordinum Profeſſoribus diſtinguerentur. Bonifacius enim IV. & ex eo Pettus Damiani, Rupertus Tuitienſis, Honorius Auguſtodunenſis, & Conradus ſcriptot vitæ S. Wolfelmi, ſcribunt Benedictinum cucullum figurâ ſuâ ſex alas Seraphim reptæſentate. *Nam vti Cherubim*, inquit Damianus, *ita Monachi ſex alis velantur: duæ quidem in Caputio, quo caput tegitur, veriſimilibus demonſtratur aſſertionibus: illud verò tunica, quod brachiis extenditur, alas duas eſſe dicimus; & illud tandem quo canditur corpus, ſex alarum numerum certiſſimè implere aſſeritur.* Duę autem illæ alæ, quas *Caputium* exprimere ait; habitus noſtri ab aliis manifeſtam diſtinctionem innuunt, nam vt ſcriptor vitæ S. Wolfelmi ait, duas ſuperiores inuicem ſibi iunctas alas capitis operimento exprimi ſignificans, nimirùm *Caputia* noſtra in modum alarum bifida eſſe, ſeſeque ad humeros extendere, ita tamen vt ſub mento connexa ſint, quod aliorum Ordinum Cappis ſeu cucullis eorúmve Caputiis, ita aptè

Pett. Dam. lib. 4. epiſt. 19. Rup. lib. de opetib Sp. S. cap. 8. Honor. in Gem. animæ lib. 1. cap. 237. *Repræſentat ſex alas Seraphim.*

A & concinnè nequit accommodari, vt ait Clemens Reynerus. Atque eadem forma appatet in Cappis Canonicorum cathedralium eccleſiarum, qui Monachos hac in parte imitati ſunt, cùm olim byrrati, non caputiati, ſeu cucullati procedere conſueuerint: Vnde in Concilio Aquiſgranenſi prohibetur expreſsè Canonicis, *ne Monachorum caputiis vtantur.*

Apoſt. Angl Trac. 3. ſect. 1. §. 16. *Canonicis interdictam.* Can. 125.

Illa autem in Ordine noſtro debere eſſe bifida, Clementina decreuit, pœnam ſtatuens, eamq́ue ſatis grauem in eum, qui *Caputia* non ſciſſa portare præſumpſerit. B *Nam ſi Abbas*, ait, *vel Prior non habens Abbatem proprium fuerit, per annum ſe nouerit à beneficiorum collatione ſuſpenſum. Si verò alius fuerit, ab adminiſtratione, ſi quam obtineat, ſit per annū ſuſpenſus: quòd ſi nullam habeat, eo ipſo anno reddatur inhabilis ad adminiſtrationem & eccleſiaſticum beneficium obtinendum.* Quam pœnam adeò grauem ideò infligi putem, quòd in iis propriam habitus noſtri differentiam Pontifex conſtituerit. Quòd non obſcutè indicat S.Hildegardis, quæ in expoſitione Regulæ cùm deſcripſiſſet Cucullam, ait: *Ei Caputium deſuper adhærere,* C *quod ſingulare ſignum Monachi eſt, ſignificans ne hac vel illac ad ſæculum proſpiciat, cùm illud ſuper caput ſuum habet.* Angelus quoq́ue præſcripſit in Regulâ S.Pachomij, vt, *Cùm Monachi comederent, capita ſua* CVCVLLIS *operirent, ne frater fratrem videret manducantem: & vt nullus comedens loqueretur, nec prater menſam ſuas alibi circumferret adſpectus.* Idemq́ue de Ægyptiis Monachis Caſſianus: *Tanta veſcentibus eis ſilentij huius diſciplina ſeruatur, vt cucullis vltra oculorum palpebras demiſſis, ne ſcilicet liber adſpectus habeat curioſiùs copiam euagandi, nihil amplius intueantur, quàm* D *menſam, & appoſitos vel quos in eâ capiunt cibos.*

Clement. Ne in agro. *Bifidum erat.* *Singulare Monachi ſignum.* Hildeg. in expoſ Regulæ. *Oculorum curioſitatem refrenat.* In vitâ Pachom. cap. 22. Caſſian lib. 4. inſtit. cap. 17.

Quo autem modo *Caputia* hæc findi debeant, in eâdem Clementinâ exprimitur, in quâ dicitur: *Iuxta diſpoſitionem Abbatis ſciſſis ſuper humeros, & honeſtis Caputiis vti poſſunt.* Benedictina quoq́ue huic conſtitutioni inhærens, ait nulli modo licitum eſſe Monacho portare *Caputium etiam fiſſum ſuper humeros quoquomodo: niſi priùs ipſius Caputij fiſſura & honeſtas alia per Abbatem, ſeu Præſidentem alium vbi præeſt alius, fuerint ar*E*bitrata.* Quod Gloſſa Clementinæ exponēs, ait: *Apud nos communiùs ſcindunt ante pectus: & tamen infrà imponitur pœna.* Quibus verbis innuere videtur, Benedictinos in vſu *Caputiorum* à textu Clementinæ recedere. Verùm conciliari hoc modo poſſe credo. Quòd fiſſura quidem ante pectus & ſub mento incipiat, in humeros autem defluat, adeoque ſuper humeros ſciſſa dici queant, vnde Burſſeldenſes *Caputium* flocci ita deſcri-

Qualis Caputorū fiſſura Clem. cap. 21. *Explicatur Clementina.* Cærimon. Burſfeld. diſt. 3. c. 1.

deſcribunt, vt ex vtroque latere vſque ad medium oſſis ſpatulæ, retro autem vſque ad corrigiam protendatur, aut parum vltra. Idemque innuit Polydorus Vergilius, qui noſtrum habitum his verbis adumbrat: Ceterùm, qui tum primùm inſtituti fuerunt, Benedictinos fuiſſe tradunt, qui nigro hodie amiciuntur colore, tunica laxiore, ac diſcincta, & ad pedes vſque dimiſſa, amictu capitis, quem cucullum vocant, in humeros & ſcapulas breuiùs reiecto, quàm ceteris. *Tanta autem debet eſſe Caputij ſciſſura*, ait Gloſſa, *quod appareat & patens ſit, quia nimirum noſtros ab aliis diſtin-* B *guat.* Ex his patet ſupremam Cucullæ partem, ſiue *Caputium* Monachis capitis tegmen eſſe, & ſic paſſim inueniuntur depicti. Quod quidem præteritis ſæculis ita vſu inualuerat, vt *Caputiari* dicerent eum, qui Monachum indueret. Teſtis Petrus Bleſenſis, qui ait: *Erubeſcibilis enim eſt viro manifeſta curioſitas, quocirca Caputiari ſe appetit, ne vileſcat.* Nunc verò Caputiis in humeros reiectis, paſſim ſubintrarunt Sacerdotales pilei, ſiue Bireta, quibus hæreſin occaſionem dediſſe, multis perſuaſum eſt. C Quare Browerus ait: Nec mutauit Benedictinæ familiæ proprius amictus ante, quàm hæreſi, nouiſque moribus mutata Germania, ſeuerior ille cultus ſperni cœpit. Hinc honeſta Cleti decenſque toga placuit, retento ſcapulari, id ita cogente temporum iniuriâ; & nonnullo quoque aſſenſu Legati Apoſtolici. Sed quidquid ſit, non diſſimulandum hoc loco, quod apud S. Birgittam pro monaſtico *Caputio* retinendo legitur. Cùm Frater quidam Benedictinus rogaſſet eam, *vt requireret Deum, quatenus certificari poſſet de habitu ſuo, quia multùm tribulabatur de multitudine abuſionum* D *habitus Religionis* S. BENEDICTI. *Igitur cùm Domina fuiſſet in ſpiritu, dixit ei filius Dei: Nunc fratres* S. BENEDICTI *quærunt veſtes, quæ excitant luxuriam, & abominantur aſperitatem, quærunt indumenta, quæ placent hominibus, & quæ carnem excitant ad carnale. Nam caput muniunt cum Caputio ſecularium, vt ſecularibus ſe conforment. Et ſic nec ſimiles ſunt hominibus mundi, nec laborant cum humilibus ſeruis Dei. Propterea Monachus, qui ſaluari deſiderat, attendat quòd Regula* BENEDICTI *mei, permittit habere neceſſaria cum moderan-* E *tia, vtilia non ſuperflua, honeſta, & expedientiâ, omnia humilia, nullaque ſuperba. Quid enim ſignificat Cuculla, niſi habere maiorem præ ceteris humilitatem? Quid verò ſignificat Caputium contemptibile cucullæ, niſi quandam abiectionem habere contra mores mundiales? Sed cur nunc à Religioſis aſſumitur Caputium mundiale, niſi quia erubeſcunt humilia, & vt mundialibus ſe concordent? Quid verò ornamenti habet*

Verg. lib. 2. de inuent. rer. cap. 2. num. 15.

Caputio vti debent Monachi.

Bleſ. ſerm. 32.

Vnde apud nos ſit biretorum vſus.

Browv. Antiq. Fuld. l. 2. c. 6.

Caputia retinenda & retinenda. Birg. lib. 4. Reuelat. cap. 127.

Christus queritur Monachos imitari ſecularium pileos.

A *cauda Caputij, quidve vtilitatis, niſi quandam oſtentationem, & quandam contra Religionis pulchritudinē curioſitatem? Si verò Monachus infirmaretur in capite, aut affligeretur frigore, non peccaret ſi haberet conuenien, & humile cooperimentum ſubtus Caputium Cucullæ, non ab extra, quia hoc arguitur leuitatis & vanitatis. Reſpondit Domina; ô Domine, ne indigneris, ſi quæro. Numquid illi Fratres peccant, qui portant talem habitum ex licentiâ Prælatorum, & conſuetudine inſtitutionum prædeceſſorum? Cui Deus. Diſpenſatio, inquit, rata eſt, ſi ex bonâ intentione procedit. Apud me eſt illa diſpen-* B *ſatio grata, quæ non contrariatur humilitati: & illa permiſſio rata eſt, quæ neceſſaria diſcretè permittit, ſuperfluaque in minimis damnat.* Hactenus ex S. Birgitta. Quæ vtinam accuratiùs expendant illi, quorum intereſt Benedictinæ Regulæ obſeruantiam tueri, aut collapſam poſtliminio reuocare? Vtinam, inquam, his attentis id noſtri faciant, quod Caſſinenſes olim ad S. Petri Damiani exhortationem feciſſe legimus. Cùm enim ieiunium, & diſciplinam feriæ ſextæ apud eos introduxiſſet, non ſolùm ad ſtrenuam obſeruantiam feruentiùs ſuccenſi ſunt; ve- C rùm etiam (vt habet auctor vitæ) *eum inſuper rogauerunt, vt ſi quid deeſſe apud eos adhuc videretur, iniungeret; ſi quid ſuperfluum, tolleret; quod verò corrigendum foret, cunctis applaudentibus emendaret. Vnde factum eſt inter cetera, vt proiicerent copulas, quibus quaſi quibuſdam pileis, capita contegebant, quo de cetero ſolis* Caputiis *honeſto eſſent Monachorum more contenti. Statuerunt quoq; vt de peregrinis inuolucris vltra iam grandioris pretij veſtimenta non emerent: ſed ex ruſticorum textrinis vilia potiùs ac vernacula compararēt.* Quibus & illud addendum putauerim, quod D recentior Scriptor Ordinis noſtri aſſerere non veretur, Monachos huius temporis, qui monaſticum *Caputium* nimiùm exhorrent, magis diſtare ab antiquis Ordinis ſui Patribus, quàm olim ſæculares etiam Principes & milites, qui capita *Caputiis* obtegebant. Nam vt Belforeſtius refert, pileorum vſus tempore Ioannis I. Francorum Regis, qui vixit anno 1350. rarior erat, ſed *cucullos*, ſiue *Caputia* inſtar Monachorum deferebant. Nobiles verò ſæpe etiam pileum habebant *Caputio* in humeros reiecto, E vt hodieque plures Monachorum faciunt. Non indecorum igitur erit Monacho, qui mundi contemptum ipſo habitu profitetur, eo indui veſtimento, quo Nobiles & Principes viri honeſtè olim induti incedebant.

Quid cenſendum de diſpenſatione.

Attendant Prælati.

In vitâ S. Petri Dami. cap. 19.

Caſſinenſes pileos Caputiis commutant.

Lauren. Benard in Polit. regul. Parænes. 15.

Franci ante 300. annos Caputium geſtabant. Belforeſt. lib. 5. hiſt. cap. 22.

Nec pudere debet Monachos.

VESTIARIVM.

DISQVISITIO IV.

Vnde Monachorum Almutia?

Cur Almutia Benedictinis conceſſa.

CVM ſolum cucullæ, aut flocci Capu-tium multis videri poſſit non ſatis ſufficiens capitis tegumentum, præſertim hieme, atque iis locis, quibus ex leuidensâ materiâ Cucullæ fiunt; permiſſus quoque noſtris eſt vſus ALMVTIORVM, de quibus ſæpe citata Clementina: ALMVTIIS *de panno nigro, vel pellibus, Caputiorum loco: cùm Caputiis habitus quem geſtauerint, ſint contenti.* Eadem *Almutia* in Burſfeldenſium ſtatutis his verbis deſcribi & permitti credo: *Caputium fiſſum in vtroque latere ſuper humerum, quod numquam niſi ſub habitu regulari deferri licebit.* Monaſtica ergo *Almutia* capitis ſunt tegumenta, ſicut olim etiã erant Canonicorum. Nam quæ nunc à Canonicis ſæcularibus in brachio, à Regularibus verò in humeris geſtantur, antiquitus caput operiebant. Vnde in Cõcilio Baſileenſi legitur de Canonicis: *Ecceleſias ingrediantur, Almutias vel Byrreta tenentes in capite.* Cuius autem gentis vocabulum ſit *Almutium*, & vnde originem traxerit, ignorare ſe doctiſſimus Molanus profitetur; qui tamen has aliorum adfert explicationes.

Canonici ea geſtabant in capite.

Baſil. ſeſſ. 21.

Quæſitum etymon Almutiorum. Molan. lib. 3. de Canon. cap. 5.

Primò. PRIMÒ, ait, nonnullos *Almutium* dicere, quaſi Flandricè eſſet **een aelmuetſſe**/ voce corruptâ, vt dicunt, ab **aelmoeſſe**/ quam Latinè eleemoſynam dicimus; quaſi Canonici ex eleemoſynis victitarint, & in eius ſignum ac proteſtationem, ſaccum mendicitatis, qui *Almutium* vocetur, in brachio geſtarent. Verùm hi veteris moris ignari voluntarias ſequuntur ſpeculationes.

Secundò. Becan. Hieroglyph. lib. 2.

SECVNDÒ, Gorpius Becanus *Almutia* dicta eſſe vult quaſi **alden mutſen**, hoc eſt, antiqua pilea, è quo intelligimus, olim primarios Sacerdotes pileis pellitis more Gothorum veterum, & Germanorum huius temporis vſos fuiſſe, ſed maioribus, & in dorſo longam appendicem infularum loco demittentibus; quod caudæ fimbriarum clarè demonſtrant. Sed Cimbricas has coniecturas doctorum virorum iudiciis obtrudere aut commendare, non audet Molanus.

Tertiò. Bayf. de re veſtiariâ cap. 16.

TERTIÒ, aliqui dicunt, vt à capite eſt caputium: ità ab amiciendo Gallus nouam *Almutij* vocem confinxiſſe. Sacerdotes, inquit Bayſius, qui Canonici dicuntur, lacernis nigris ornantur, vt cucullorum in ædis choro Dauidis verſus alternis vltro citroque vocibus decantant; tempore verò æſtiuo vtuntur pellicco: quem ab amiciendo, opinor, vulgò *Amutiam* vocant.

A QVARTÒ, Laurentius Benard à Gallico deriuat *Hautmuſſe*, quaſi eſſet *en haut muſſer* supernè abſcondere, quod olim ſuperiorem colli partem contegeret.

Quart. Benar. lib. ... tæn. 15

Quint.

QVINTÒ, Geſnerus deducit à mure Pontico. Eſt, inquit, veſtis Sacerdotum, maximè Canonicorum ex pellibus murium Ponticorum, ſiue Variorum, aut Venetorum, cum caudis ad imum dependentibus marginem. Cui reſpondet Teutonicum **almuțs**, quaſi totum ex muribus. Quidquid tandem ſit de vocis deriuatione, illud nobis ſuffecerit, Monachis quo-
B que *Almutia* quædam permiſſa, atque in vſu eſſe.

DISQVISITIO V.

Quale Benedictinum Scapulare?

A CAPITE ad ſcapulas, & inde denominatum Monachorum amictum, SCAPVLARE deſcendimus. Cui autem illud vſui ſeruiat, hîc primò accipe. Ne laborantibus quotidie Monachis impedimento eſſet fluida & largior Cuculla, aliud ve-
C ſtimenti genus ei S. P. ſuffecit, *Scapulare* nimirum; *propter opera*, vt ipſe inquit, quod cucullæ quandam habet ſimilitudinem, ſi ei Caputium annexum ſit. Noſtro verò *Scapulari* reſpondere quidam arbitrantur *Rebrachiatoria* Caſſiani, quę ἀναβολάς, ſuccinctoria, & rediminicula quoque appellat: *quæ deſcendentia*, inquit, *per ſumma ceruicis & è lateribus colli diuiſa, vtrarumque alarum ſinus ambiunt, atque hinc inde ſuccingunt.* Ex quibus colligas Monachos illos Ægyptios alia prorſus habuiſſe *Scapularia*, quàm nunc
D communiter. Et vetera illa Caſſiani Laurentius Landtmeter Moſaico Ephod perſimilia facit. Græci autem *Scapulare Analabum* vocant, vt videre eſt in eorum Euchologio, & apud Dorotheum Abbatem: *Habitus noſter*, inquit, *is eſt, Tunica abſque manicis, zona pellicea, Analabus, cucullus.* Quid verò ſit Analabus, infra exponit: *Analabus in crucis modum ponitur. Super humeros autem noſtros crucis ſignum deferimus.* Rurſus infrà: *Habemus & analabum, id eſt Scapulare ab humeris pendens, quod eſt crux.* Meminit quoque *Analabi* S. Ephræm eundemque καταπνεύλιον appellat: *Arbitror*, in-
E quit, *conducere Monacho, non exire cellâ, ſine humerali* (ἄνευ καταπνεύλιου) id eſt, inquit Gerardus Voſſius, *ſine ſuperhumerali.* Videtur enim vocabulum καταπνεύλιον hîc quoque pro *Analabo*, id eſt, *Scapulari* accipi, quod ab humeris dependet, crucemque deſignat, quam crucem in veſte repræſentatam horret fugitque dæmon, vt inſigni exemplo idem S. Ephræm declarat: *Negligens quidam*

Scapulare vſus propter opera.

Quæ Caſſiani rebrachiatoria. Caſſian. lib. 1. cap. 6.

Landt. lib. 1. de C... & Mon. habitu cap. 19.

Scapulare Græcis Analabus. Doroth. de Abnunt.

Habebat formam crucis.

Eph. in do... vat. c...

To... S. 1... Mo...

Dæmon territus Monachum analabo amictum.

quidam erat Monachus, qui filium valdè paruum habebat, & hunc tamquam inobedientem atque immorigerum in ſacrificium dæmoni propter ſuam auaritiam offerre non verebatur: verùm diuino auxilio aſſumptus preſeruatuſque eſt puer. Cùm enim deduxiſſet eum miſer & ignauus homo in quemdam ſubterraneum locum, vbi multum auri putabatur reconditum ab iis, qui ſacra ſepulchra parabant: dæmon conſpectu crucis ſigno, quo puer amictus ac conſignatus erat, non eſt auſus ei nocere: nam cum Analabo adduxerat eum vir ille, quem patrem hic appellare piget pudetque. Sic igitur re exploratâ, & ex euentu cognitâ, ſurgens abſtulit à puero Analabum. Rurſuſque vox ex locis abditis atque ſecretioribus audita eſt, quòd cùm omninò conſecratus is ſit Deo, fruſtrà mali quid contra ipſum tentari. Illuſtre hoc miraculum manifeſtè oſtendit *Scapulare* Religioſis non modò pro veſte eſſe, verùm etiam pro thorace ac loricâ, quæ eos protegat contra omnia tela inimici. Quinimò Magni illius Anachoretæ Senuphij *Scapulare* Imperatorem Theodoſium validè contra hoſtes muniit, vt refert Glycas, *annal. tom.* 3.

Scapulare Religioſis pro loricâ.

Dicitur etiam Ependytes.
Vit. Ant. cap. 23.

Vocatur etiã *Scapulare* apud Græcos *Ependytes*, ita in vita S. Antonij: *Lauit Ependytem ſuum, id eſt, Scapulare.* Licet enim aliqui exiſtiment interpretationem illam ex margine irrepſiſſe in textum, admittunt tamen eam rectam eſſe & genuinam. Labitur verò Marianus Victorius, qui eâ voce interulam ſignificari putauit: quia iuxta omnes, *Ependytes* eſt veſtis exterior.

Vnde Scapulare deductum.

Latinum verò nomen *Scapulare* dictum à Scapulis. Bernardus Caſſinenſis: *Puto Scapulare dictum à Scapulis, eò quòd Scapulas tegit, & vſque hodie tam Caſſinenſes quàm Ciſtertienſes habitum caputiatum à Scapulis ab vtraque parte dependentem appellant. Nam idem Scapulare ſub brachiis circa medium corporis quaſi ad locum cinguli cinctum quaſi ad menſuram medij palmi de conſuetudine claudunt, quod Scapulare quando operantur, ne opus impediat, deſuper cingunt.*

Quaſi non accuratius de eius formâ.

Quod ad formam verò *Scapularis*, ex Sanctis Ephræm & Dorotheo ſuprà allegatis conſtat, crucis figuram olim expreſſiſſe, quòd in hodiernis non apparet, niſi in Carthuſianorum, quæ anteriorem & poſteriorem partem ad latera vtrimque connectunt. Antiquitus autem alia *Scapularium* videtur fuiſſe forma, quam in Fuldenſium antiquitatibus exhibet Browerus, vocatque *Colobium*, ſiue *Lebetonem*, quem maiores à tunicâ diſtinxerint: Quæ, inquit tamquam ſaga cucullata abſque manicis, & ἀχειρίδωτα humeros ambire tantùm placuit; quod genus, ſeu κουκούλιον Orientalium Monachorum, ſeu *Lebitonarium* Iſidori, ſeu denique *Analabum*, id eſt, *Scapulare*, interpreteris, in medio hîc relinquimus. Huius formæ *Scapulare* exprimere videtur auctor Apologiæ pro Henrico IV. Imperatore, cuius hîc verba adſcribere viſum.

Brow. lib. 1. cap. 16. Fuldenſium anno 103. annos inſtar colobij erat.

VESTIARIVM.

Extat inter Scriptores Germa. à Frehero editos, mihi pag. 130. Plenior eius deſcriptio.

Conſtituit, inquit, S. BENEDICTVS *alteram cucullam, quæ dicitur* SCAPVLARE; *eò quòd eiuſmodi veſtis apta ſit caput tantùm, & Scapulas tegere. Sic enim ſcribit & docet Beatus Baſilius in Regulâ ſuâ de inſtitutione Monachorum: Reuera, in quiens, neceſſarium videtur, eum, qui manuum opere vti in aliquo debet, expeditum eſſe, & in omnibus præparatum: ac ſine vllo impedimento inueniri ad omne bonũ operis miniſterium. Vidimus nos aliquando veſtem cucullatam, paruam quidem: ſed ita moderatam, vt deſuper vſque ad renes tantùm deflueret, & vtrimque vſque ad humerorum confinia pertingeret: qualis certè forma atque menſura propriè dicitur* SCAPVLARE; *quod Monachis propter opera tantum aſſignatur ex mandato Regulæ, quia ibi exprimitur vtrimque, vt & Monachus ſingularitatis ſuæ cuſtodiam per veſtem cucullatam attendat; & per breuitatem eius ſimul & per brachiorum nuditatem magis explicitus & impiger ad opera fiat. Rara autem eſt nunc apud Monachos, & inuſitata eiuſmodi veſtis: quia pauci, aut omninò nulli iſtius temporis Monachi ſtudent more Patrum labori aut exercitio operis*. Sic ille.

Quando deſierint huius forma Scapularia.

Quantum verò ex appoſitâ Broweri icone colligere licet, Scapulare illud, quo Candidus & Modeſtus induti ſunt, tunicella eſt caputiata vſque ad mediam femorum partem, aut paulò vltrò protenſa, vndique clauſa, nec ad latera vllo modo aperta, nec omninò manicis caret, ſed eæ ſuprà cubitum deſinunt, prout olim erant Ægyptiorum colobia, hodieque noſtræ ſunt dalmaticæ & tunicellæ, quibus in ſacris vtimur. Non abſimile fuiſſe videtur *Scapulare* ſancti Maioli, Laurentio Benard viſum & deſcriptum. Erat enim illud longum ante & retrò, vnà cum caputio ſuo acuminato, pedes quatuor cum dimidio, latum tres tam in anteriori, quàm in poſteriori parte, vndique corpus ambiens, retinetque eam latitudinem ſuper brachia, & deſcendit vſque ad cubitos, non ſecus atque Diaconorum dalmaticæ. Hoc verò *Scapulare* ſatis expreſsè crucis figuram deſectis illis manicis refert; quod etiam in dalmaticis alij obſeruant.

Fuldenſium deſcribitur.

Eiuſmodi fuit Scapulare Sancti Maioli.
In politiâ Regul. parænes. 15.

Ad opera verò expeditiùs peragenda, multò commodiùs videtur antiquum hoc *Scapulare*, quàm longiora illa quibus modò vtimur; & fortè tale eſt illud *Scapulare*, quod Theodemarus deſcripſit; *Statuit*, inquit, *Venerabilis Pater* (BENEDICTVS) *vt Scapulare Monachi propter opera habeant, quod*

Vetera moderata commodiora.

Theodem. epiſt. ad Carol. M.

VESTIARIVM.

ob hoc Scapulare dicitur, quod ſcapulas præcipuè tegat & caput. Quo veſtimento panè omnes in hâc terrâ ruſtici vtuntur. Pro quo tegumento ex groſſiore textu ad melotarum ſimilitudinem operimentum habemus: niſi quod manicæ in hoc vſque ad manus pertingentes habentur. Ex quo colligas, antiqua illa *Scapularia* ſubinde producta ad melotarum ſiue cucullarum longitudinem, manicaſque ad pugnum vſque protenſas. Vtebantur nimirum hoc amictu non tantùm cùm manibus laborarent, ſed in aliis quoque officiis & religioſis quibuſque locis.

Scapularia ſenſim immutata.

B

Tandem verò *Scapularis* huius vicem vt reor, ſubierit cuculla in Clementinâ *Ne in agro* deſcripta, quæ *eſt habitus longus & amplus, ſed manicas non habens.* Credíderim verò Carthuſianos paucioribus contentos amplitudinem hanc reieciſſe, ideoque *Scapulare* ſatis latum hinc inde à lateribus panno quodam connexuiſſe, quale etiam fuiſſe dicitur Sancti Bernardi *Scapulare*, & primorum, vt credo, Ciſtertienſium, à quibus hoc, vt alia plura acceperint Carthuſiani.

In Cucullas tranſierunt.

Carthuſiani vetera reſeruarunt.

C

Vt verò ad noſtra tandem veniamus, qualia illa eſſe debeant, religioſè admodũ Burſfeldenſes deſcribunt: *Pro opere verò manuali, & ex Apoſtolico indulto etiam in miniſterio diuino, ſub ſacris veſtibus, etiam ſcapulari vtimur, cuius caputium eidem aſſutum, retro & ad vtrumque latus vnam palmam habebit minus in extenſo quàm cuculla. Pars verò Scapularis ante & retro dependens, latitudinis mediæ vlnæ ſit vel quaſi, longitudo protendatur vſque ad talos.* Similia ferè habent Caſſinenſes: *Scapularia Monachorum ſint longa ſuper tunicam per dimidium quartæ, lataque ſecundum latitudinem faſciæ. Scapularia Nouitiorum, ſint ſtricta & curta: & protendantur vſque ad genua. Sed caputia Scapularium ſint aliquantò minora caputiis cucullarum.* Hæc illi. Notandum verò quemadmodum Carthuſianorum *Scapulario* in vtroque latere quibuſdam faſciis ſunt connexa, ita noſtros Caſalis-Benedicti, & Sancti Martini de Campis Pariſijs, ſimiles connexiones in ſuis *Scapularibus* habere, quæ illi Gallicè *Eretelles*, & Niuernenſes appellant *Brecilles*, quaſi *bracelettes*, à bracili, inquit noſter Benard, qui *bracile Scapulare* eſſe, vt deinceps videbimus exiſtimauit.

Scapulare Burſfeldenſium.

Burſf. Cærim. diſt. 3. cap. 21.

D

Caſſin. in cap. 55. *Caſſinenſium.*

De faſciolis quæ Scapulare ambiunt.

E

Benar. vbi ſuprà.

Conſiderandum porrò hîc reſtat, in omnibus quæ attulimus hactenus, *Scapularibus* fieri mentionem adhærentis *caputij*: vnde perperam illi faciunt, qui illud illis non connectunt, aut nullo omnino vtuntur. Irregulare quoque eſt adeò breui, & ſtricto vti *Scapulari*, vt vix illius formam

Scapulari ſemper aſſutum Caputium.

A

retineat, illudque ſub axillis inſtar faſciæ militaris ſubſtringere. Reprehendit ſiquidem Saluator noſter apud S. Birgittam Monachos, qui pro *Scapulari habent breuem panniculum ante & retro, & caput muniunt cum caputio ſecularium*. quia fortè nullum in *Scapulari* caputium habeant.

Breuia & ſtricta Scapularia reprehenſa.

Lib. 4. Reuelat. cap. 117.

Quoad vſum verò *Scapularis*, illud conſtat inſtitutum eſſe primariò à S. BENEDICTO, vt laboris tempore cucullæ loco ſeruiret, ac deinde à Clemente V. conceſſum, vt ſub ſacris veſtibus tempore diuini officij eodem vti liceret. Nunc verò continuus eſt religioſorum habitus, quem etiam ſub cuculla, aut flocco deferunt, vt ſi laborandi, aut ſacris aſſiſtendi ſeſe offerat occaſio, non opus ſit cellam petere, vt *Scapulare* induatur. Et fortaſſe iam olim eo ita vſus fuerit S. Maclouius, de quo Sigebertus: *Cùm ab euangelizandi officio vacaret, labori manuum intendebat. Quadam die cum in putandâ vineâ laboraret cum fratribus, depoſitam cappam repoſuit in abdito, vt operari poſſet expeditius.* Veriſimile autem eſt eum tum *Scapulare* habuiſſe, non enim ad cellam iuit, vt illud aſſumeret, nam ibidem etiam cappam repoſuiſſet, quàm tamen reliquiſſe ſub dio conſtat, quia aues in eâ oua poſuerint. Nec putandus eſt ſine habitu religioſo operari voluiſſe, id enim ſemper indecorum, ne dicam illicitum habitum fuit; vnde ſanctus Ephræm dicebat: *Arbitror conducere Monacho, non exire cella ſine humerali ac pallio; ſiquidem nudo aliquo amictu, ſiue cum ſolo colobio prodire, Monacho turpe eſt.* Poſtquam autem quotidiana ac perpetua facta eſt *Scapularis* deportatio, rarior fieri cœpit vſus cucullarum, præſertim apud Caſſinenſes, qui iis non niſi in diuinis officiis, & ſtatis tantùm temporibus vtuntur. Atque hæc cauſſa eſt, cur longiora & honeſtiora facta ſint *Scapularia*.

Primitus Scapulare fuit pro opere.

Clemene. ac in agro.

Inde ceſſit in continuũ vſum.

Sigeb. in vit. cap. 15.

Nec ita pridem.

Ephræm tom. 1. de Doct. vitæ cap. 88.

Cuculla tum præcipuè pro choro.

DISQVISITIO VI.

An Scapulare *ſit eſſentialis Benedictinorum habitus?*

PROPRIVM profeſſionis noſtræ habitum, qui nos ab aliis diſtinguat; neque cucullam, neque tunicam, ſed *Scapulare* eſſe exiſtimat R. D. Laurentius Benard, cuius rationes hîc expendendę. Quarum *Prima*: Monaſtici ſtatus perfectio fundatur in verbis Chriſti Domini: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* At Scapulare, vt ex S. Dorotheo vidimus, in crucis modum ſuper

Rationes ſententiæ affirmatiuæ.

Benar. in Polit. Reg. Patrum 15. Prima.

Matth. 16.

per humeros ponitur, & crucem ferendam poſt Chriſtum deſignat; & Saluator noſter Ciſtertienſi cuidam apparens, ei reuelauit, Scapulari quod geſtabat deſignari crucẽ, cui ſpirituali modo per religioſam profeſſionem eſſet affixus. Hic igitur habitus Religioſis erit maximè eſſentialis. (…yſ. …huſ. …t. de …n.No.)

(*…nda.*) *Secundò;* Sęculares olim & tunicâ, & cucullâ vtebantur: ergo id quod Religioſos ab eis diſtinguit, aliud eſſe non poteſt quàm ſcapulare.

(*…tia.*) *Tertiò*, Militares ordines ſub Regulâ S. BENEDICTI, nullum ex indumentis noſtris ſub armis deferunt præter ſcapulare.

(*Quarta.*) *Quartò*, in pluribus Ordinis noſtri monaſteriis, nouitiis religionem ambientibus, neque cuculla, neque floccus datur, ſed tantummodò *Scapulare* cum togâ cõmuni, & pileo quadrato; vnde appareat illud eſſe formam & differentiam eſſentialẽ habitus noſtri, aut ſaltem præcipuam eius partem. Neque enim Eccleſia boc toleraret, niſi pro præcipuo habitu *Scapulare* haberet, cùm maior excommunicatio feratur in illos, qui non deferunt habitum ſui Ordinis.

Quòd ſi autem quis vrgeat, à S. BENEDICTO concedi *Scapulare* propter opera? (*Scapulare non tantùm erat pro labore.*) Reſpondeţ Benard, non intelligi tum tantùm adhibẽdum eſſe ſcapnlare, cùm operi manuum incumbendnm eſt, alioqui de nocte non eſſet geſtandũ, cùm ab omni opere ceſſamus. Deinde Mendicãtes Ordines etiam ſcapulare deſerunt, pręſertim Carmelitæ, Prædicatores, & Auguſtiniani, qui tamen non manuum operibus, vt noſtri olim, ſed prædicando, confeſſiones audiendo, in choro cantando, aliiſque piis exercitiis ſe occupant. Prætereà, ſi Scapulare operi tãtùm manuali ſubſeruiret, nulla ratio eſt cur potiùs ſcapulare à ſcapnlis, quàm pectorale, aut ventrale diceretur. Quid enim ad opus conſert ſcapularum, aut dorſi operimentum ad talos vſque protenſum? Operarij autẽ ventrem aut pectus ſemicinctiis quibnſdam præmunire ſolent. Quare ſi ad opera manuũ tantùm reſpexiſſet S. BENEDICTVS, non appellaſſet indumentum illud operatoriũ *Scapulare*, ſed pectorale, aut ventrale. (*Sed præcipuè ad Crucis Chriſti myſterium exprimendum.*) Præcipuum ergo quod in ſcapulari ſpectauir, hoc fuit, vt nobis crucẽ & mortificationem Domini noſtri Ieſu Chriſti referret, quod eſt præcipuum opus ſtatus monaſtici, & ad ſalutem prorſus neceſſarium: Secundariò verò & velut acceſſoriè etiam condncit, vt expeditiùs labori manuum inſiſtamus, cùm per adiuncta ſuccinctoria veſtes conſtringere liceat. Atque hæc ſunt, quæ pro ſuâ ſententiâ vir ille eruditus attulit.

(*Hæc non planè conuincunt.*) Verùm pace illius dixerim, non arbitror eam ex mente S, BENEDICTI aut veterum

A vſu procedere, quãuis non diffitear poſterioribus ſęculis vſum *Scapularis*, & quidem longioris quàm olim fuerit, ita inualuiſſe, vt locum principalis habitus ferè obtinuerit, & cucullæ ſenſim ſucceſſerit, vt neſas deinceps babitum fuerit ſine eo Monachum incedere. Quod meliùs ex argumentorum ſolntione patebit. (VESTIARIVM.)

(*Reſpondetur ad primum.*) Quare ad *primum* reſpondeo, myſticam eam ſignificationẽ de cruce baiulandâ, non in ſcapulari tãtùm, ſed in aliis etiam indumentis inueniri. Nam Honorius Auguſto-

B dunenſis ait, *Cucullam & Tunicam Monachorum formam Crucis præferre, quia Monachi ſe vitiis & concupiſcentiis crucifigunt.* (In Gemmâ Animæ lib. 1. c. 237.) Et Seruatius Lairuelz: Tunica, inquit, figura eſt crucis religioſæ, quam perpetuò non minùs quàm illam, cum quâ etiã dormit, geſtare debet, iuxta illud: *Qui non accipit crucẽ ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus.* (Lairu. to. 2. Catech. Nouit lect. 61. Matth. 10.) Omitto hîc, ex allegorico ſenſu nõ ſemper trahi validum argumentũ, vt docuit S. Thomas. (1. part. q 1. art. 10.)

(*Ad ſecundum.*) Ad *Secundum* reſpõderi poteſt, ſęculares non minùs vſos legi ſcapulari, quàm Cu-

C cullâ & caputio. Theodemarus enim ita ſcribit: *Scapulare ob hoc dicitur, quod ſcapulas præcipuè tegat & caput. Quo veſtimento penè omnes in hâc terrâ ruſtici vtuntur.* (Theodem. epiſt ad Carol. M.) Quo ad diſtinctionem verò habitus noſtri à ſæcularibus, aliorumq; Ordinũ religioſis veſtibus, iam ſuprà diximus eam inde à nongentis circiter annis in formâ cucullę, ſiue fiſſurâ caputij conſtitutam fuiſſe; quæ cauſſa eſt, cur tam accuratè fiſſuræ modum ſummi Pontifices præſcripſerint.

(*Ad tertium.*) Ad *tertium* dicendum, minimè mirum

D videri ſi in Ordinibus militaribus nullus alius eſſet habitus, præter ſcapulare: vix enim in bello alius cõgruere poteſt: ſinuoſior enim & laxior cuculla impedimento potiùs quàm adiumento eſſet. Quid, quod expediat etiã in bello minimè agnoſci? Et licuit hiſce Ordinũ conditoribus qnẽcumque habitum, & cuiuſcumque formæ ſuis præſcribere ſectatoribus; vt omittam eos ſexcentis ferè ſæculis S. BENEDICTO poſteriores eſſe, ideoque mirum non ſit, ſi recentiorum, & ſui temporis Monachorum (*Cur militares Ordines vtantur tantùm ſcapulari.*)

E conſuetudinem æmulati fuerint. Aniſius enim Equitum Ordo primùm incepit ad annum Domini 1147. ab Alphonſo I. Luſitaniæ Rege inſtitutus; atque is reliquos omnes ſub S. BENEDICTI ſignis militantes tempore antecedit. Quibus adde ſingulis hiſce militãtibus Ordinibus peculiarẽ eſſe amictum cruce vt plurimùm inſignitum, vt alibi diximus, quibus ſufficienter à ſæcularibus & ab inuicem diſcernuntur.

(*Quartum non vrget.*) QVARTVM parum vrget, quia licet Nouitiis, non tantùm ſine cucullâ, flocco & caputio tempore tirocinij ſecundùm Re-

 gulam

VESTIARIVM.

gulam incedere, ſed etiã abſque ſcapulari imò in habitu prorſus ſęculari. S. BENEDICTVS enim habitus mutationem tantùm præſcribit in ipsâ profeſſione, neque ante eam olim religioſæ veſtes aſſumebantur.

Lanf. Stat. cap. 18.

Et crediderim tempore S. Lanfranci, Nouitiis ſcapulare datum non fuiſſe. Præſcribit enim, *vt Nouitius veſtibus ſecularibus exuatur, & rebus monaſterij regularibus, præter cucullã, caputio aſſuto tunicæ induatur.* Cur autem caputium tunicę annecti voluit, niſi quod ſcapulari cui annecti ſolet, forſitan caruerint? Imò caruiſſe eo Fuldenſes olim Monachos, & ſolùm in opere vſurpaſſe, planum fit ex ſigillo cõuentus maioris Eccleſiæ Fuldenſis, quod exhibet Browerus, in quo videas Monachos ſolâ tunicâ, cingulo, & caputio amictos benedici à S. Bonifacio, cui ſupplices ſeſe offerunt.

Brovv. lib. 2. antiq. Fuld. c. 13.

Scapularis geſtatio cum tunicâ non eſt antiqua.

Quòd verò Religionem iam profeſſi, ſolum ſcapulare tunicæ ſuperponant, id ex recentiori fit conſuetudine, quâ in vicem cucullæ illud (vt anteà dixi) ferè tranſiit; ab initio enim non fuit ſic quod vel ex Clementinâ colligas, quæ ſcapulare reſtringit ad hæc tria. *Primum*, cùm occupabuntur operibus manuum. *Secundò*, cùm in diuinis officiis albis & ſacris veſtibus induuntur. *Tertiò*, cùm in itinere conſtituti ſunt, quibus conceditur vt ſub cappâ clauſâ (ſi eam portauerint) cucullam deferant, aut (ſi maluerint) ſcapulare. Expreſsè verò notat Gloſſa, ſub flocco, vel cucullâ non deferendum ſcapulare, quia illa religioſorum habitus ſint. Tolerat autem Eccleſia Religioſos cum ſolo ſcapulari, quia illud quaſi cucullę quoddam compendium haberi cœpit, & vſu ipſo longâ conſuetudine introducto in locum principalis habitus ſucceſſit.

Quæ S. Benedicti mens pro vſu Scapularis.

Fruſtrà verò S. BENEDICTI verba in aliũ ſenſum Benard accipiat, quaſi ſcapulare propter opera intelligendũ ſit de ſpiritualibus operibus: cùm omnes paſſim de manualibus interpretentur, vt inſolens ac noua ſit hęc ad ſpiritualẽ ſenſum tranſcurſio.

In dormitione.

Quòd autem cum *ſcapulari* dormiamus, id non ex S. BENEDICTI pręſcripto eſt, qui generatim veſtitos dormire voluit Monachos, & expreſsè *duas tunicas, & duas cucullas præſcripſit, propter noctes.* Ad quæ verba Turrecremata ait, non decere vt iiſdem vtamur veſtibus per diem in cõuerſatione hominum, quibus de nocte in dormiendo.

Reg. cap. 55.

Burſf. Cærim. diſt. 3. cap. 23.

Et Burſfeldenſes non niſi itinerantibus vſum *ſcapularis* ſomni tempore indulgent. Aliis verò pro ſuperiori habitu præſcribunt cucullam regularem, clauſam ſine manicis, quâ etiam in nocturnali vti liceat officio, qui mos hodieque à pluribus monialibus obſeruatur.

Quòd autẽ Mendicantes ſcapulari vtantur, nec tamen labori manuum ex profeſſo inſiſtant, id neutiquam conuincit Benedictinorum ſcapulare in illum finem non eſſe inſtitutum. Mendicantes enim poſteriores Ordinis noſtri Monachos forſitan imitati ſunt, quos videbant ſcapularibus illis prolixioribus indui ad quandam religioſam honeſtatem, & myſticam crucis Chriſti ſignificationem, quod ad ſuos quoque transferendum duxerint.

Mendicantium ſcapulari, vnde.

Solnitur alia difficultas.

Neque illud mouere debet, quod hæc ſcapularia manualibus operibus non ita congrua videantur quàm ſemicinctia, & ſuccinctoria mechanicorum artificum: ſatis enim eſt quòd minùs opera impediant, quàm ſinuoſa & ampla cuculla. Deinde, vetera illa Fuldenſium S. Maioli, & quæ Theodemarus deſcripſit, accõmodatiſſima operariis erant. Supparum enim, ſiue ventrale anteriore ſuâ parte pręſtabant, & dorſuale, ſiue humerale poſteriori, & breuioribus illis manicis brachia manuſque ad quoduis opus exhibebant expeditas. Maneat igitur Scapulare non eſſe præcipuum Ordinis noſtri indumentum, ſed ſecundarium ad manuum opera ab ipſo Legiſlatore inſtitutũ, & in illum finẽ longo tempore vſurpatum, quod illuſtri miraculo, & ipſius Parentis noſtri apparitione luculenter cõprobatur, qui Monachum cum habitu laboris, id eſt, ſcapulari, ad locũ ęternæ quietis admittere noluit, niſi monaſticâ cucullâ conueſtitus eſſet. Refertur autem à Cęſario in hunc modum. *Ante annos paucos in regno Francorum, quadam domo ordinis Ciſtertienſis, Monachus quidam bonæ vitæ laborabat in acutis: qui dum duplici calore torqueretur, infirmitatis ſcilicet & aëris, rogauit infirmariũ, quatenus ſibi liceret cucullam exuere, & induere ſcapulare: quòd ille conceſſit, compaſſus infirmo. Qui cùm abiret, reuerſus, infirmum reperit expiraſſe: non modicum ex hoc turbatus, domum clauſit, ſcapulare extraxit, reinduit ei cucullam, ſicque in mattâ illum ponens, tabulam pulſauit. Deportatus in oratoriũ, proxima nocte cùm Monachi ſecũdùm conſuetudinem circa corpus pſalmos legerẽt, ille in feretro ſe erigens, & circumſpicieñs, Monachos aduocauit: qui cùm territi fugerent omnes in dormitoriũ, excepto Suppriore, qui conſtãtior erat, ait illi; nolite timere, ego ſum ille frater veſter, qui mortuus fui, & reuixi, vocate mihi Abbatẽ. Interim ſignantibus Monachis qui fugerant, quia ſurrexiſſet mortuus, factus eſt in dormitorio magnus motus, atque concurſus. Accedente Abbate ad feretrum, ait ille; Domine, cõfiteor vobis, quòd ſic atque ſic mortuus ſum; ductus verò ab Angelis ad paradiſũ; cùm putarẽ me liberè poſſe intrare, acceſſit ad oſtium* S. BENEDICTVS, *& ait: Quis es tu? reſpondente me: Ego ſum Monachus Ciſtertienſis: ſubiecit Sanctus; nequaquam, ſi monachus es, vbi eſt habitus tuus?*

Et probatur Scapulare non eſſe eſſentialem nobis veſtem.

Cæſar. lib. 11. c. 36. Exemplum memorabile.

S. Benedictus non agnoſcit ſuo amictu ſolo Scapulari.

tuus? iſte lacus eſt quietis, & tu vis intrare cum A *habitu laboris? Qui cùm circumgyraſſem muros eiuſdem feliciſſimæ manſionis, & per feneſtras ſeniores quaſdam magna reuerentiæ illic conſpexiſſem, vni eorum, qui ceteris benignior videbatur, vt pro me intercederet, ſupplicaui; cuius interuentu, permiſſus ſum ad corpus redire, vt ſic habitu à te recepto, merear ad prædictam beatitudinem intrare. Quo audita Abbas cucullam, in quâ iacebat, ei extraxit;* cucullã, quam in infirmitate exuerat, ei reinduens: ſicque acceptâ benedictione, rurſum expirauit.

Atque hæc ſatis erunt ad euertendam ſuperiorem Laurentij opinionem. Neque B de exempli veritate ambigendum eſt, cùm & locum nominet, & Abbatem, qui id ei retulerit, atque ab ipſo Priore & conuentu in quo miraculum contigerat.

DISQVISITIO VII.

Qualis Tunica Benedictina?

Tunica veterum ſine manicis. CVCVLLÆ *Tunicam* S. BENEDICTVS proximè ſociauit: quia hæc ſub illâ immediatè geſtari ſolet. Erat autem *Tunica* olim veſtis ſine manicis, nam vt Agellius *Agell lib. 7. cap. 7.* dixit, Romæ ac toto Latio, Tunicis vltra C brachia prolixis vti, viris indecorum fuit. Virgilius quoque Tunicas huiuſmodi quaſi femineas & probroſas criminatur:

> *Et Tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.*

Ennius quoq; Carthaginienſium *Tunicatam iuuentutem* non videtur ſine probro dixiſſe. Vnde apud Nonium Marcellũ, Tunica definitur, veſtimentũ ſine manicis. *Tales & Monachorum.* Tales autem erant veterum Monachorum tunicæ, vt conſtat ex Caſſiano & S. Dorotheo, quorum ille ait: *Caſſia. lib. 1. cap. 5. Doroth. ſerm. 1.* *Abſciſſia manicarum Monachis ſignificat amputatas eos habere actus & opera huius mundi.* D Hic verò: *Non habere eos manus ad operandum aliquid hominis priſtini.* Num autem Benedictina tunica etiam ſit *ἀχειρίδωτος*, *An benedictinorum.* an verò (vt Plautus locutus eſt) *manuleata*, ſiue *manicata*, hìc quæri poſſit. Et quidem Guido Iuuenalis in Gallicâ traductione Regulæ Tunicam manicis carere aſſerit, quas vult ſeorſim ab Abbate dari, vt nimirùm exemptiles ſint tempore laboris. Sed *Non videtur.* non arbitror id ex mẽte S. BENEDICTI eſſe, cuius Tunicam omnes deſcribũt manicatam; & ante eum S. Athanaſius ad virginem ſcribens, dixerat: *Athanaſ. lib. de Virginit.* *Manicæ laneæ tibi ſint,* E *quæ tegant brachia vſque ad manuum digitos.*

Sed totam noſtrã Tunicam accuratiùs inſpiciamus. *Gemma animæ lib. 1. cap. 237.* Honorius Auguſtodunẽſis vti Cucullam caſulæ ſimilem fecerat, ita Tunicam Dalmaticæ inſtar formari ait. *Benedictina tunica non abſimilis veterum Dalmaticæ.* Sed cùm hac exceptione intelligendus eſt, vt Tunica ad latera aperta non ſit, ſed vndique clauſa. Dalmatica verò hìc intelligẽda A non qualis nunc paſſim eſt, manicis ad cubitũ aut paulò vltrà protenſis (qualia fuere *VESTIARIVM.* Ægyptiorũ colobia, quæ, vt Caſſianus ait, *Caſſian. lib. 1. cap. 5.* ferè ad cubitorum extrema pertingebant) ſed antiqua, quæ colobiis ſucceſſit. Nam vt Alcuinus noſter ait, cùm nuditas brachiorum culparetur à B. Silueſtro, Dalmaticarum repertus eſt vſus. Dalmatica autẽ dicebatur, quòd in Dalmatiâ reperta eſſet, eratque inconſũtilis, vt idem auctor ait, & manicas habebat. *Qualis S. Vdalrici.* Exſtat etiãnum S. Vdalrici Auguſtani Epiſcopi Dalmatica tantæ longitudinis, vt totum ferè corpus texiſſe B videatur, cuius figuram Bernardus Hertuelder in deſcriptione SS. Vdalrici & Afrę *Part. 1. tabula 14.* expreſſit, quæ ſatis conuenit cum Tunicâ monachicâ, quam S. Hildegardis deſcribit *Hildeg. in expoſit. Reg. S. Benedicti.* fuiſſe Tunicam laneam, *& aliquantũ cucullâ conſtrictiorem, ſed circa crura aliquãtulum largiorem, & ad pedes tendentem, brachialijs nec multum amplis, nec multum conſtrictis, ad manus tendentibus, imò autem gyrans in vtroq; latere ſub aſcellâ deorſum deſcendente, quæ deſuper caputia carebat.* *Eiuſmodi tunica deſcripta.* Gyronem credo intelligit laciniam, & partem eam, quâ veſtis fit largior, quæque Italicè *Gerone* dicitur, Belgi- C cè **een gheere**/ quam Galli vocant, *Gauſſet.* Rectè autem Tunicam dicit caputio ca- *Sine caputio.* rere, illud enim vt vidimus, cucullæ annexum erat, vti etiam ſcapulati, vt ita capitis tegumentum Religioſis non deſit eo tempore, quo cucullâ non vtuntur. In ſtatutis tamen S. Lanfranci, *caputiatam Tunicam* in- *Lanfr. cap. 18.* uenire eſt, quâ nouitios induebãt, ita enim dicitur: *Nouitius caputia aſſuto Tunica induatur.* *Quidam tunica caputium aſſuerunt.* Et iam ſuprà notauimus ex Browero, Fuldenſium Tunicę annexum fuiſſe capu- tium: quod & apud Ciſtercienſes olim ob- *Vſus Ciſt. cap. 70.* tinuiſſe videtur. Nam in libro vſuum legi- D tur: *Verberandus poſtquam ab Abbate exui iuſſus fuerit, mox aſſideat in eadem loco in quo ſtat, & exuens cucullam, ponat eam ante ſe. Per caputium verò Tunicæ exerat brachia & totum corpus vſque ad cingulum.*

Sed accuratè ſatis Benedictinam Tuni- *Quæ tunica Benedictina iuxta Clementinum.* nicam Clemens V. deſcripſit, vocatque ſuperiorẽ veſtem habitui proximam, & pręcipit, *vt ſit ipſa veſtis rotunda per circuitum: & non ſciſſa; nec longitudine nimiâ aut breuitate notanda: largas etiam manicas habeat vſque ad pugnum protenſas, non conſuticias, vel quamodolibet botonatas.* Ita Pontifex; cui inhęrẽtes E Burſfeldenſes, volunt ſuorum *tunicas* eſſe *Burſfeldenſes. Burſfeld. Cærim. diſt. 3. c. 24.* *clauſas, abſque ſciſſuris, plicaturis, aut ſoderaturis, niſi forſan de eiuſdem vel alterius nobis permiſſi coloris panno: manicas habẽtes ſtrictas, vſque ad pugnũ protenſas, ſine nodis, quæ ſub mento & ante pectus claudantur.* Caſſinenſes ita *Caſſinenſes. Caſſin. in Declarat. ad cap. 55. Reg.* breuiter de iiſdem ſtatuunt: *Tunicæ Monachorum ſuper collum pedis protendantur, quæ iuxta Clementinam debent eſſe circumquaque clauſa.*

VESTIARIVM.

clauſa. Manica Tunicarum ita larga, vt poſſint capere alterū pugillum. Qui inſuper ordinant: *Ne fratres vllo tempore, ad Chorum Refectorium & Capitulum conuentualiter ſine Tunicâ accedant: vt diſciplina & grauitas monaſtica ſeruetur.* Hîc porrò notandum, pręter Tunicam habere eoſdem Caſſinēſes etiam Tunicellam, quam alij *Sottanam*, aut *Caſaccam* vocant, idq́; neceſſitas exigere videtur, cùm non ſemper nec vbique cucullâ vtantur.

Eorundem tunicella.

DISQVISITIO VIII.

Quæ intima veſtis Benedictinorum?

An Benedictini vnicâ vſi tantùm tunicâ.

Laurent. Benard. in Polit. Reg. Paræneſ. 15.

CVM præter Cucullam, tunicam, ſcapulare, aliarum veſtium nullam B. P. N. fecerit mentionem, hinc exiſtimauit Laurentius Benard tunicam fuiſſe vnicam noſtrorum veſtem, intimam ſcilicet, & extimam, & induſij ac togę locum obtinuiſſe, atque hinc præſcriptū eſſe ſingulis, vt duæ darentur tunicæ, *propter noctes, & propter lauare ipſas res*, id eſt, vt vnâ vti liceat de nocte, & de die alterâ, cùm eluenda eſt prior.

Aſſerit quidam.

Quod probabilitatis ſpeciem ex eo potiſſimùm obtinet, quòd Chriſti prodromus dixerit: *Qui habet duas tunicas, det non habenti:* & ipſe Chriſtus Apoſtolis prohibuerit *duas tunicas*: quòd Euangelicæ perfectionis ſectatoribus meritò videatur æmulandum.

Non probatur.

Sed ex hactenus dictis liquet non tunicam modò, ſed cucullam noſtris aſſignatam, geminas vtique veſtes. Nam quòd Cucullam Laurentius Benard faciat tātum caput humeroſq́; ambire, qualem Caſſianus deſcripſit; priſco & hodierno Ordinis noſtri repugnat vſui, vt taceam amplam longamq́; noſtram Cucullam deſcribi in Clemētina. Et ſanè ſi villoſam in hieme aſſignauerit S. BENEDICTVS cucullam, id potiſſimùm ad frigoris iniuriam propulſandam fecerit, (quo etiam fine Charibaudi Abbati Sidonius talē mittebat:) & illa non capitis tantùm, ſed totius corporis fuerit amictus.

Explicatur quo ſenſu vetita duæ tunicæ.

Nec Euangelio contrarius hac in parte Legiſlator noſter fuit: nam vt aliàs viſum, voluit tantùm Chriſtus, ne præter veſtimenta, quibus induti eſſent, alia etiam eiuſdem generis Apoſtoli deferrent, itaque haberent duplicia. Tradit ſanè Euthymius triplex Chriſto fuiſſe indumentum, pallium, tunicam exteriorem, & tunicam interiorē, in modum ſubuculæ corpori applicatam. Sed vtcumque hoc ſit de Saluatoris noſtri veſtimentis, hîc iam quærimus, an præter cucullam & tunicam, tertia etiam Benedictinis ſit veſtis, quæ induſij vice corpus proximè ambiat? Non enim videtur illis denegandū *Cilicium*, quod & Baſilius, qui vnicam ſolam indulgebat tunicam, etiam admittit. *Habet enim*, inquit, *cilicij vſus*

Benedictinis olim pro induſio fuit cilicium.

In regul. breuiorib. interr. 90.

A *opportunitates ſuas: neque enim ad neceſſitates corporis comparatus eſt, ſed ad macerationem animi, & afflictionem.* Si verò in ipſum Parentem noſtrum oculos coniiciamus, inueniemus cum *Cilicij* aſperitate carnem domuiſſe, atque hanc fuiſſe eius intimam veſtem, de quâ Chriſti Domini apud S. Birgittam, aliorumque in Commentario ad eius vitam produximus teſtimonia.

Præiuit Patriarcha noſter.

Sanctiſſimum parentem ſuum imitatus eſt S. Maurus, & S. Placidus, vt ibidem diximus. Ab his, vt prorſus credibile, vſus trāſiuit ad poſteros. B Sancto enim Lamberto, Tungrenſi Epiſcopo *primus amictus erat ſaccus cilicinus.* Et S. Laurentius Dublinenſis Archiepiſcopus, *mox vt pontificalis ſtola gloriâ indutus eſt, etiam vaſis virtutis expetiit coronari. Circumcinxit ergo ſe zonâ iuſtitiæ, circumpedes, & femoralia, & humerale ſibi imponens, tunicam talarem totam cilicinam non tantùm induens, ſed carni aſſuens, cuius Cilicij aſperitate, & vermium multitudine ſuccreſcente perforabatur caro ſancti Pontificis; vt ex interiori ardore ſpiritus flamma exteriùs reſultante, ipſa caro velut in frixorio coqueretur.* C De Matthęo quoque ex Cluniacenſi Monacho Albanenſi Epiſcopo, ſcribit Petrus Venerabilis, eum nunquam ex quo Monachus factus fuerat, Cilicio caruiſſe. Atque vt multos alios prætercam, adeò familiare olim noſtris fuit Cilicium, vt Polydorus Virgilius de Benedictinis vniuerſim aſſeruerit, eos ſub candidâ tunicâ, & eâ quidem laneâ, Cilicio indui. Quod vt ex antiquiore auctore cōfirmemus, refert Arnulphus de S. Emmeramo, eiuſque cœnobij primordiis, Monachos, qui ſecundùm Re- D gulam S. BENEDICTI promiſſionem faciebant, in tantâ egeſtate vixiſſe, vt Cilicinas interulas comparare nequiuerint. *Lineis*, inquit, *camiſiis vtebantur ſeniores, qui eas habere potuerunt. Ceteri laneis induebantur ob penuriam ſcilicet, Cilicinarum veſtium.* Hinc autem mihi veriſimile fit Carthuſianos, apud quos perpetua remanſit continuaque veſtis cilicinæ geſtatio, id à noſtris, vt pleraque etiam alia, accepiſſe.

Socutiloreli ordine & tempore filij.

Surius 17. Septemb.

Surius 14. Nouemb. c. 11.

Petr. Venerab. lib. 2. Mirac. cap. 322.

Lib. 7. de Inuent. rer. c. 2. nu. 15.

Arnulph. lib. 2.

Carthuſiani.

Sed quibus ex cauſſis hæc aſpera veſtis à noſtris tanto ſtudio eſt aſſumpta? *Primam* E cauſſam arbitror eam eſſe, quòd cùm Monachi lugentium atque pœnitentium gerant officium, voluiſſe eos etiam illam aſſumere veſtem, quâ illi ab omni æuo vſi ſunt. Iacob namq́; oblatâ ſibi tunicâ Ioſeph ſanguine tinctâ, *ſciſſis veſtibus, indutus eſt Cilicio, lugens filiū ſuum.* Hunc verò ciliciphorum principem facit Cornelius à Lapide. Verùm ex S. Irenæi ſententiâ aſſerere licebit, primùm fuiſſe Adamum, qui aſperitate veſtis corpus domare, & coërcere, & malè commiſſa expiare ſtuduerit: nam *per*

Cur Benedictini geſtauerint cilicium.

Primò, in ſignum pœnitentiæ.

Geneſ. 37. 14.

Irenæ. lib. aduerſ. hæreſ. cap. 37.

per ſuccinctorium, verba ſunt Irenæi, *in facto* A *oſtendit* Adam *ſuam pœnitentiam, folijs ficulneis ſemetipſum contegens, exiſtentibus & alijs folijs, quæ minùs corpus eius vexare potuiſſent: condignum tamen inobedientiæ amictum fecit, retundens petulantem carnis impetum, quod delectationem nullam quidem præſtet, mordet autẽ & pungit corpus.* Sed vt eos ſubnectamus, qui *cilicijs* iram Dei placare ſtuduerunt,

3. Reg. 21.

occurrit impius quoque Rex Achab, qui cum terribilem aduerſus ſe, ſuoſque Domini ſententiam ex ore Eliæ audiuiſſet, *ſcidit veſtimenta ſua, & operuit Cilicio carnem* B *ſuam, ieiunauitque, & dormiuit in ſacco, & ambulauit dimiſſo capite.*

4. Reg. 6.

Et de Ioram ait ſacer textus: *Vidit omnis populus Cilicium, quo Rex*

Iudith 8. 5.

veſtitus erat ad carnẽ intrinſecus. Iudith quoque ſcribitur *ſuper lumbos ſuos* habuiſſe *Cilicium.*

Pſal. 34. 13. Pſal. 68. 12.

Et de ſe Dauid ait: *Ego autem cùm mihi moleſti eſſent, induebam me Cilicio.* Itemque: *Poſui veſtimentum meum cilicium.*

Ierem. 4. 8. & 49. 3.

Et Ieremias Propheta ad pœnitentiã & lamenta hortaturus, ſæpiùs ait: *Accingite vos cilicijs.*

Matth. 11. 21.

Et ipſe Saluator noſter ait: *Væ tibi Corozain, væ tibi Betſaida: quia, ſi in Tyro &* C *Sidone factæ eſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egiſſent.* Ex quibus verbis conſtat *Cilicium*

Hieron. Epiſt. 28.

pœnitentium eſſe indumentum. Quare Hieronymus Lucinio Bætico eiuſq; vxori, quæ dono mittebat quatuor ciliciola, *quotidiana* vocauit *ſymbola pœnitentiæ, apta propoſito & vſibus eorum.*

Secundò, ad imitationem veterum Monachorum.

Hinc iam ſequitur *altera* cauſſa, ſtudium nimirùm imitandi priſcos Monachos. Nam & S. Abraham eremita eximiæ ſanctitatis,

Ephræm in vit.

ſago, & *cilicinâ tunicâ indutus* perhibetur in D vitis Patrum, & Barlaam Ioſaphat regi In-

In vitâ Barl. & Ioſ. cap. 28.

diarum loquẽs: *Veſtis*, inquit, *nobis ex aſperis cilicijs, & ouium pellibus ſunt, vetuſtæ omnes, atque ex varijs pannis conſutæ, imbecillam noſtrã carnem atterentes.*

In vitâ cap. 17.

Sanctum quoque Pachomium legimus ad humiliãdum corpus

Auguſt. Epiſt. 81.

proprium, induiſſe ſe *cilicio.* Auguſtinus etiam Cilicium, velut ordinariam Monachorum veſtem fuiſſe ſupponit, cùm ad Eudoxiũ ſcribit: Euſtathius *nec Caprariam deſiderat, quia nec Cilicio iam quærit indui.*

Chryſoſt. homil. 56. in Matth. & 69.

Chryſoſtomus de Monachis æui ſui: *Humi dormiunt, vigilant, Cilicium, milleque alijs mo-* E *dis ſeipſos caſtigant, ieiunium illorum menſa eſt.* Et aliàs: *Amictus autem ipſis fortitudini ſuæ conueniens circumiacet, etenim alijs caprarum, alijs camelorum pilis veſtes confectæ ſunt; multis coria ſolùm, & ea vetuſtate conſumpta ſatisfaciunt.*

Homil. 70. in Matth.

Idem: *Vis vt tibi oſtendam eos, qui condignas veſtes nuptijs cæleſtibus amiciuntur? Illorum in mentem tibi veniat ſanctorum qui* CILICIO *induuntur, eremum habitant, conuenientia his nuptijs amicula poſſident, vnde fit, vt tanquam aranearum telas veſtitum regium deſpuant. Hæc illis inſtituta ciliciorum vſu confirmata ſunt.*

VESTIARIVM. Paul. Epiſt. 7. Pachym. in cap. 6. Hierarch. Eccl. S. Dionyſ.

S. Paulinus Monachos depingit *horrentibus cilicijs humiles.* Et Pachymeres inter Monaſticas veſtes recenſet τὸν χιτῶνα.

Tertiò, S. Benedictus forſè imitatus in hoc S. Martinum.

Tertiam S. BENEDICTO cauſſam vſurpandi cilicij fuiſſe arbitror, vt peculiari cultu referret S. Martinum, cui admodum ſemper deuotus exſtitit, & templum exſtruxit. Hunc autem ſanctum cilicio carnem domuiſſe, Paulinus iunior teſtatur, qui de eius indumento ita cecinit:

Paulin. in vit. S. Mart. Cuius veſtis & cilicium depingitur.

Quin ex contexto ſetis coopertus amictu,
Exeſa aſſiduo compunxit acumine membra,
Vt tereret tenuem veſtis nimis aſpera pellem,
Et cutis extenſis ſtimulis attacta paueret.

Et lib. 5.

Rurſum igitur ſetoſi habitus, ſtimuliſque reclinem
Conſueti penetrare cutem, connexa rebellis
Vellere duritior, rigidis in vulnera filis.

De vitâ S. Mart. c. 7.

Eumdum verò habitum Diſcipulis eius aſſignat Seuerus Sulpicius: *Plerique*, ait, *Camelorum ſetis veſtiebantur, mollior ibi habitus pro crimine erat.* Quæ verba Paulinus ita re- C præſentat.

Multis veſtis erat, ſetis contexta cameli
Quæ leuibus ſtimulis vigiles contingeret artus;
Excludẽs tenuem compunctâ carne ſoporem:
Mollia ne fluxum nutrirent vellera corpus,
Laſciua & tenui veſtis fluitaret amictu.

An Chriſtus cilicio vſus.

Hæc de illis. Magis autem vrgeret, ſi Chriſtus Dominus Cilicio indutus fuiſſet, quod quidem negant Hieronymus, Auguſtinus, Caſſiodorus, & S. Thomas omnes in Pſal. 34. v. 13. teſte ibidem Lotino, qui alibi illa

Pſal. 68. Variant auctores.

D Pſalmiſtæ verba exponens: *Poſui veſtimentum meum cilicium*, qui manifeſtè de Chriſto eſt, ita ait: aſpero ipſo cilicio Chriſtum vſum concedunt Valentia, & Bredembachius; Carthuſianus, Caietanus, Placidus Parmenſis exponũt de aſperiore & rudiore veſtitu. Probat autem Rickelius, quia lau-

Matth. 11. Act. 1.

dauit hoc nomine Ioannem, reprehendens mollitiem veſtium, cœpit verò *facere, & docere*; præterea, quia tunica Chriſti erat inconſutilis deſuper contexta per totum, quemadmodũ veſtes cilicinæ fieri ſolent.

Liran. in 19. Ioan.

Liranus verò ait, Chryſoſtomum dicere, E quod in Palæſtina pauperes induebantur indumentis reticulato opere factis ad modum ciliciorum. Et hoc videtur verius, quàm quod pretioſis vſus fuiſſet veſtibus, quia Chriſtus commendauit vilitatem veſtimentorũ in Ioanne Baptiſtâ.

Caiet. in Pſal. 34.

Caietanus probabile ducit vſum Chriſtum auſteriore camiſiâ ad exemplum paſtorum & Prædicatorum, quos caſtigare corpus oporteat, ne reprobi efficiantur. Sed quidquid ſit de Chriſti interiori tunicâ, minimè dubito voluiſſe S. BENEDICTVM mortificationem

 Chriſti

VESTIARIVM.

Chriſti iugiter in ſuo corpore portare, & A veterum Monachorum ſectari auſteritatem. Hiuc tam creber ciliciorum apud noſtros vſus, quæ interulam illis prçſtabant.

Cilicio deinceps ſucceſſit lanea interula.

Concil. Aquiſg. can. 22.

Succedentibus verò temporibus camiſiæ laneæ, ſiue ſtaminiæ ſucceſſerunt. S. enim Fructuoſus, & Abbates in Concilio Aquiſgraneuſi congregati, duas vnicuique Monacho indulſerunt camiſias. In his enim deſerendis mitior quidam affligendi corporis modus reperitur, ſummorum deinceps Pontificum, noſtrarumque Congregationũ legibus decretus. Zacharias enim B Papa reſcribẽs Pipino, & vniuerſis Epiſcopis & Abbatibus Franciæ, de multis ad diſciplinam eccleſiaſticam ſpectantibus, de quibus conſultus erat, intet cetera hęc habet. *Monachi laneo indumento, iuxta normam & Regulam Monaſticæ diſciplinæ atque traditionem ſanctorum probabilium Patrum, ſine intermiſſione vtantur.* Probatque hauc ſuam conſtitutionem, *quia Monachi ab omnibus illicitis debent abſtinere. Apoſtolis autẽ diuinum datum eſſe mandatum, duas tunicas non habendi. Tunicas, dixit, itaque laneas, non lineas:* Epi- C ſtolam hãc ex Bibliothecâ Vaticanâ adfert Baronius. Quis fuerit S. Odilonis Abbatis Cluniacenſis habitus, ex Petro Damiani colligas: *Nam cùm die quodam duos in itinere pueros fame peremptos reperit; mox e quo deſiliens, laneam, quâ indutus erat ad carnem, ſubduxit ſibi interulam; eaque prout velaminis quantitas permittebat, vtrumq́; cadauer obuoluens, exhibet mortuis ſepulturam.* S. quoque Vdalricius ſtatim atque Auguſtanam Cathedram inuitus conſcendit, inquit Berno Abbas Augienſis, *tantâ maceratione ſeipſum* D *caſtigauit, vt carnem non manducaret, & intrinſecus ſuper nudã cutem, laneam veſtem portaret, nunquamque membra ſua, in Dei obſequio fatigata, in plumarum mollitie, ſed ſuperpoſito pſiathio, tapete, vel ſago, poſt multa alia dura mortificationum exercitia, recrearet.* Quin etiam ſacræ virgines S. Hieronymi rempore, vt ipſe fidem facit: linteamine ad tergendum ſolùm manus vtebantur alibi ſemper lana puriſſima. Laneorum autem geſtationem ad pœnitentiam facere, comprobat Annonis Colonienſis Archiepiſcopi exemplum, E qui è ciuitate pulſus, poſteà forti ruſticorum manu reſtitutus fuit: quare Coloniẽſes Legatos miſêre, qui nefandi criminis veniam deprecarentur, & ad pœnitentiam ſe offerrent. *At Archiepiſcopus dignè petentibus ſe veniam non negaturum reſpondit. Quamobrem celebratâ apud S. Georgij miſſarum celebritate, eos, qui Pontificem ſede propriâ expuliſſent, qui eccleſiam homicidio polluiſſent, qui templum S. Petri hoſtiliter impetiſſent, qui cetera religionis iura auſu barbaro temeraſſent, Epiſcopali banno ad ſatisfactionem vocauit. Pro-* A *tinus omnes nudis pedibus, laneis ad carnem induti proceſſerunt, vix & ægrè impetratâ pace multitudinis, quæ circa Epiſcopum erat, vt hoc tutò facere ſinerentur.*

Monachis præſcripta.

Cap. 1.

Baron. ann. 744.

In vitâ.

Et vſitata pro more.

Berno apud Surium in Iulio.

In Epitaph. S. Paulæ.

Laneorum geſtatio pœnitentiæ index.

Apud Surium 4 Decemb. lib. 2. c. 21.

Sed vt ab exemplis ad leges veniam, ex ſtatutis Petri Venerabilis conſtat Cluniacenſes *ſtamineis* vſos pro induſijs. Vnde & Innocentius III. vetuit ne Monachi Benedictini Camiſijs lineis vterentur. Et iu vniuerſum Zacharias Papa Monachis prçſcribit *laneum indumentum, vt ſuprà vidimus.* Gregorius quoq́; IX. & Nicolaus IV. Clu- B niacenſibus expreſsè interdicunt, *Ne quiſquam quouis in loco camiſijs aut linteaminibus lineis vti præſumat.* Idipſum verò omnibus omninò Benedictinis inhibitũ voluit Benedictus XII. ita ſtatuens: *Veſtiti autem iaceant Abbates, Priores, Adminiſtratores, & Monachi vniuerſi, tam infrà quàm vbicumq́; extra Monaſterium conſtituti: lineiſq́; camiſijs (cùm ſint eis expreſſè prohibitæ) non vtantur.* Atque hinc Burſfeldenſes rectè præſcribunt *camiſias laneas* collaria parua aſſuta habentes, cùm quibus aliæ Congregationes quoque C conſentiunt.

Benedictinis non ſemel imperata.

In bulla Cluniac.

Benedictina c. 16.

In Cærem. diſt. 4. c. 14.

Sed & apud alios Ordlnes hæc laneorũ ad carnẽ delatio deinceps vſitata ſuit. Carmelitis enim omnis lini vſus, exceptis ſudariolis & ſtrophijs, crebrò iteratis ſtatutis interdictus fuit. In conſtitutionibus Prçdicatorum, ita quoque præſcribitur: *Lineis non vtantur ad carnem, nec etiam infirmi camiſijs aut linteaminibus.* De Prçmonſtratẽſibus verò ita Seruatius Lairuelz diſſerit: Laneorum induſiorum ac linteaminum vſus in Ordine noſtro eſt antiquiſſimus, vt videre D eſt in antiquioribus eiuſdem ordinis ſtatutis: eſtque ceteris pænè omnibus Ordinibus tam recẽtioribus quàm antiquioribus conformis, & ideò Paulus papa V. triginta annorum indulgentias conceſſit ijs Præmonſtratenſibus, qui pro lineis lanea induſia geſtarent, & non niſi veſtiti nocte ſomnum capere decernerent.

Etiam aliis Ordinibus in vſu, & præſcripta.

Vide Leon. à S. Ioan. in typ. veſt. eccleſ. ſect. 1. pag. 11.

Diſt. 1. c. 10. text. 1.

Lairu. Catec. Lect. 17. doc. 1.

Cum indulgentijs.

DISQVISITIO IX.

Num Benedictinis liceat vti pelliceis?

E AB hirſutis Monachorum cilicijs, ad læuiores eorundem *Pelliceas* tranſitum facimus.

Fuiſſe autem veteribus pelliceas veſtes in vſu, ex vitis Patrum facile eſt probare. De Antonio Athanaſius ait: *Veſtimento cilicino intrinſecus, deſuper pelliceo vtebatur.* Et Damaſcenus: *Veſtis autem nobis ex aſperis cilicijs, & ouiũ pellibus ſunt, vetuſtæ omnes, atque ex varijs pannis conſuta, imbecillam noſtram carnem atterentes.* Iacobo Niſibitę, vt Theodoretus ait, *vſus lanæ erat ſuperuacaneus: aſperrimi*

Pelliceis vſi veteres Monachi.

Athan. in vita Anton. c. 23.

Damaſcen. lib. de Bal. & Ioſaph. 28.

Theodor. in Philoth. c. 1.

rimi

rimi enim caprarum villi eius vſum implebant, ex eis ipſi fiebat & tunica, & ſimplex amiculum. (Ibid. cap. 5.) Aphtonius apud eundẽ, etiam Epiſcopus factus, *nec cilicium mutauit monaſticum, nec tunicam cõtextam ex pellibus caprarum.* (Ibid. cap. 10. & 11.) Theodoſius & Romanus, eorumque diſcipuli (Ibid. c. 20.) veſte ex pilis contextâ vtebantur. Maris nonaginta annos natus, *vtebatur veſtibus cõtextis ex villis caprinis.* (Ibid. cap. 26.) Ad Simeonem Stylitam innumerabiles concurrebant homines, *conabantur autem omnes contrectare, & ex pelliceis illis veſtibus aliquam percipere benedictionem.* (Matth. 3. 4.) Atque vt omittam Ioannem Baptiſtam *pilis Camelorum* veſtitum; Seuerus (Paulin. Epiſt. 10.) S. Paulino *pallia Camelorum pilis texta* muneris loco tranſmiſit. Cui ille viciſſim *tunicam* tranſmiſit de *agnorum vellere* contextam.

(Et Benedictini ante octingentos annos.) Benedictinis noſtris iam ab octingentis annis *Pellicearum* vſum fuiſſe, ex Aquiſgranenſi Synodo colligitur, in quâ Abbates (Aquiſgran. Conc. can. 22.) decernunt, vt *vnuſquiſque Monachorum habeat pelliceas vſque ad talos duas.* Et Goffridus (Goffrid. lib. 1. Epiſt. 12.) Vindocinenſis ad Calixtũ Papam ſcribens, ait, ſe Armanno Monacho *griſeam pelliceam,* atque varias pelles obtuliſſe. De S. Abbone (Vitâ Abbo. c. 10.) martyre in vitâ legitur: *vnda ſanguinis prorumpens* (è vulnere ſcilicet) *manicâ laxioris pellicea excipitur.* Auctor anonymus vitæ S. Hugonis Abbatis Cluniacenſis: *Feſtinauit pelliceam ſuam exui, & infirmum veſtiuit.* Liber Statutorum & Conſuetudinum Abbatiæ Regulæ fol. 111. *Similiter omnes Pelliparij debent Priori bonam pelliceam vnoquoque anno.* Sed hæ Monachorum noſtrorum *Pellicea* in hoc à priſcis illis differebant, quòd noſtri intrinſecùs, illi verò eas geſtarent extrinſecùs.

(*Aſſerta à Cluniacenſibus Pellicea.*) De vſu verò earumdem diſputarũt olim Ciſtertienſes cum Cluniacenſibus, vnde hæc illorum apud Petrum Venerabilem (Petr. Venerab. lib. 1. epiſt. 28.) eſt obiectio: *Vſum quoq; pellicearum, & diuerſarum pellium, quâ auctoritate vobis defenditis, cùm in eâdem Regulâ* (S. BENEDICTI) *nihil de huiuſmodi reperiatur?* Reſpondent verò (*Varijs rationibus.*) pro Cluniacenſibus tam citatus Petrus, quàm Rupertus Tuitienſis, quorum rationes compendio colligam. (Rupert lib. 3. in Reg. S. Bened. c. 16.)

(*Prima.*) PRIMÒ autem, requirentibus quâ auctoritate pelliceis vtantur, viciſſim Petrus proponit, quâ auctoritate eas auferre conentur, cùm Regula nullam veſtimentis certam metam præfixerit, nihil neceſſitati abſtulerit, ſed in arbitrio patris ſpiritualis totum poſuerit? (Cap. 55.) *Veſtimenta,* inquit, *Fratribus ſecundùm locorum qualitatem, aut aërum temperiem dentur; quia in frigidis regionibus ampliùs indigetur, in calidis verò minùs. Hæc ergo conſideratio penes Abbatem ſit.* Licet proinde Abbati ſuperfluitate recisâ *Pelliceas,* vel cetera indumenta Fratribus largiri, & A more boni Paſtoris ouibus ſibi commiſſis cuncta neceſſaria prouidere. (VESTIARIVM.)

(*Secunda.*) SECVNDÒ, Ne exempla deeſſe videãtur, *fecit Deus Adæ, & vxori eius tunicas pelliceas, & induit eos.* (Geneſ. 3.) Cùm ergo hæc indumẽta non pro gloria, ſed pro ignominia; non pro delicijs, ſed pro pœnitentiâ; non pro honore, ſed pro dedecore, Deus contulerit: non debent Monachorum pelliceæ videri deliciæ, cùm exſules patriæ faciant recordari.

(*Tertia.*) TERTIÒ, de Prophetis Apoſtolus ait: B *Circumierunt in melotis, & pellibus caprinis.* (Ad Hebr. 11.) Elias quoque, & Ioannes Baptiſta zonâ pelliceâ accincti deſcribuntur. (4. Reg. 1. Marc. 1.)

(*Quarta.*) QVARTÒ, S. BENEDICTVM pellibus veſtitum inter fruteta Paſtores inuenerunt, & aliquam beſtiam eſſe crediderunt.

(*Quinta ratio ex Regulâ petitur.*) QVINTÒ, ex Regulâ ſic argumentantur: *Mediocribus locis ſufficere credimus per ſingulos Cucullã, & tunicam. Cucullam in hieme villoſam, in æſtate puram aut vetuſtam.* (Cap. 55.) Nullum hîc tradit Legiſlator præceptum, ſed tantùm ait credere ſe ſufficere Cucullam & C tunicam; nec omnibus quidem locis, ſed tantùm mediocribus. Ergo in frigidis regionibus, & cùm neceſſitas exegerit, licebit plura exhibere, cùm & ipſi Ciſtertienſes, vt Petrus ait, neceſſitate compulſi, ſimplici flocco & cucullâ minimè fuerint cõtenti, ſed vltra Regulæ metas, multiplices, & quotquot libet tunicas induerint. Rupertus verò Regulæ verba expendens, (Rup. lib. 3. in Reg. S. Ben. cap. 16.) *mediocria loca* dicit à S. BENEDICTO nominari, illa, *quæ nec perustæ zonæ, nec boreali polo multùm vicina ſunt, in qualibus & ipſe habitauit,* D *vbi tamen,* inquit, *& præſenti anno, die Natalis Domini, quando in his regionibus acerrimum frigus vineas noſtras penè omnes peremit, cùm eſſem Romæ, grandia tonitrua, & tempeſtas fuit valdè importuna. Adeò ille aër à noſtro aëre diuerſus eſt, qui tamen inter loca, quæ hic dicit mediocria, reputandus eſt. Huic litteræ ſuo modo inhærere volunt quidam, ſed non poſſunt. Duæ namq; Cucullæ, & duæ tunicæ ad iſtam mutationem, quam dicit propter noctes, & propter lauare ipſas res, non ſufficiunt, quinimò ſimul omnes & fortè plures magnitudine frigoris agente ſuper-* (*Quid intelligatur per loca mediocria.*) E *induuntur.* Hactenus ille.

(*Cur S. Benedictus ad meminerit Pellicearum.*) Si autem quæras, cur de *Pelliceis* verbum nullum S. BENEDICTVS fecerit? Reſpondet idem Rupertus: *Quia de illis dumtaxat veſtibus, ſine quibus non perficitur exterior Monachi habitus, ad ſe pertinere iudicauit; cetera in conſideratione Abbatis reliquit.*

(*Pleræque Congregationes eaſdẽ concedunt.*) Ob has ſimileſque rationes à pleriſque Congregationibus, vrgente præſertim neceſſitate, Pellicearum admiſſus eſt vſus. Bursfeldenſes: (Bursfeld in Cæremon. dist. 3 cap. 24.) *Habeant,* inquiunt, *Monachi de pellibus ouinis, ſeu caprinis pelliceum pro hieme.* Caſſinenſes ita ſtatuunt: *Qui pelliceâ pro-*

pter

VESTIARIVM. Caſſinenſ. in declarat. ad cap. 55.

pter aliquam infirmitatem, ſeu neceſſitatem indiguerit, careat ratâ veſtimentorum illo anno ſibi contingente. Et hæ pelliceæ ad neceſſitatem, non ad oſtentationem aut luxum concedendæ ſunt. In ipſis igitur cauendus eſt omnis ornatus, nec illis vti liceat loco tunicarum, aut ſine tunicis, ſed ſuperinduantur illis vtentes & tunicâ: præſertim accedentes ad chorum, aut refe- A *ctorium.* Non diſſimiliter Camaldulenſes: *Si quis,* inquiunt, *ob ætatem ſenilem, aut complexionem frigidam, veſte pelliceâ indigeat, non ei denegetur: verumtamen è pellibus ſylueſtrium animalium, & nobilioribus non fiant, nec permittantur.* Carthuſiani aſſignant incolæ cellæ *duas pelliceas, vnam deteriorem, alteram meliorem.*

Camaldul. ad cap. 55.

Carthuſ. ſtat. antiq. part. 2. c. 16.

TRACTATVS IV.

DE VESTIBVS BREVIORIBVS.

ALTERVM *hoc Armarium breuiores exhibet veſtes, de quibus hæc dicenda occurrunt.* Primò, *Qualis Benedictinorum zona?* Secundò, *Num vetitum aliquando Monachis zonam geſtare?* Tertiò, *Quid Mappula?* Quartò, *Quid Bracile?* Quintò, *An Benedictinis domi femoralia permiſſa?* Sextò, *An apud eoſdem femoralia pòſt recepta?*

DISQVISITIO I.

Qualis Benedictinorum zona?

TVNICA ne laxiùs fluat, cingulo corripi ac conſtringi ſolet; erat id in vſu Ægyptijs Monachis, de quibus Caſſianus: *Monachum vt militem Chriſti in procinctu ſemper belli poſitum, accinctis lumbis iugiter oportet incedere. Hoc etiã habitu illos ambulaſſe, qui in veteri teſtamento profeſſionis huius fundauere primordia, Eliam ſcilicet & Eliſeum, diuinarum Sciptur arum auctoritate* B *monſtratur: ac deinceps Principes auctoreſq; teſtamenti noui, Ioannem videlicet, Petrum & Paulum, ceteroſq; eiuſdem ordinis viros taliter inceſſiſſe cognoſcimus.* S. quoq; Baſilius *zonæ* vſum neceſſarium eſſe commonſtrat: *Nam cùm neceſſe ſit,* ait, *vt qui per ſe ipſe aliquod eſt opus tractaturus, ſuccinctus ſit, & ad omnes corporis motiones expeditus, ei neceſſaria ſit* zona, *quâ tunica reſtringatur, & corpori preſſiùs ad-* C *hæreſcat. Quin etiam ea in ſinus collecta complicataque naturalem calorem impendio magis fouebit, tolletque quicquid naturales corporis motus poſſet impedire; quando etiam Dominus, quo tempore parabat ſe, vt diſcipulis miniſtraret, ſumpto linteo præcinxit ſe. Sanéque diſcipulis etiam Domini familiarem fuiſſe zonæ vſum, ex eo etiam intelligitur, quòd interdictum ipſis fuerit, ne æs haberent in zonis.* Hæc Baſilius.

Caſſian. lib. 1 cap. 2. Monachi zonâ cincti.

Exemplo Prophetarum.

Baſil. in Reg. fuſ. diſput. c. 23.

Commoditas ex cincturâ.

Iam verò quod Monaſticam *zonam* ſpectat, quadruplex ea fuit. *Prima*, Pellicea, quâ vſus eſt Elias, & eius imitator Ioannes Baptiſta; quorum exemplo S. Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus teſtatur conſueuiſſe Monachos in Africâ *pelliceo* vti *cingulo:* idemq; confirmat B. Dorotheus: *Habemus,* inquit, *& zonam pelliceam circa renes noſtros.* Hæc verò pellicea *zona* aut ex villosâ pelle, aut ex crudo erat corio, quæ Auguſtinianis hodieque, ac multis alijs Religioſis in vſu eſt.

Zona Monaſtica quadruplex.

I. *Pellicea.*

Baron. to. 9. Annal. Anno 827.

Doroth. ſerm. 1.

II. *Secũda,* Linea eſt; ſcribit enim de Pachomianis Monachis S. Hieronymus: *Baltheolum vnuſquiſque habebat lineum.* Quod Palladius *zonam* vocat, additq; illis à Pachomio præſcriptum, vt ad ſacram ſynaxin ſabbato & Dominicâ accedentes, *zonas* ſoluerent, & pellem ouillam, ſeu melotē deponerent, & cùm ſolâ cucullâ accederent. Quod & Sozomenus, & Nicephorus confirmant. Oreſieſis Pachomij diſcipulus, paternis inhærens præceptis: *Sufficit,* inquit, *nobis habere zonam lineam.* Et Climacus: Ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου λεντίῳ ὑπακοῆς. *Accinge ſicut vir lumbos tuos Linteo obedientiæ.*

Linea.

Præfat. in Reg. S. Pachom.

Pallad. in Lauſiac. cap. 37.

Sozomen. lib. 3. Hiſt. cap. 13.

Niceph. lib. 9. cap. 14.

Oreſieſ. Inſtit. Mon.

Climac. grad. 4.

III. *Tertia* zona eſt lanea, quâ Iudæi in Palæſtinâ vſi; vt Auctor operis imperfecti in Matthæum

Lanea.

Auct. Imperfect. c. 3.

Matthęum habet, talique cingulo Chriſtus vſus creditur, qui à communi more cultuque minimè receſſit. S. Hieronymus Marcellæ: *Sit*, inquit, *cingulum laneum, & totâ ſimplicitate puriſſimũ: quod poſſit magis aſtringere veſtimentum, quàm ſcindere.*

Hier. Epiſt. 7.

IV. *Funes, ſiue reſtis.* Paulin. Epiſt. 7. Lib. I. cap. 6.

Quartum zonarum genus ſit funis, ſcribit enim S. Paulinus Monachos quoſdam non baltheo, ſed *reſte ſuccinctos*. Et Caſſianus Ægyptios Monachos ait geſtare *reſticulas, ſiue ſuccinctoria*, quibus veſtes inferiores, & laxiores circa pectus lumboſque ſuccingebant, atque conſtringebant. Contextum verò è funibus cingulum, tamquam viliſſimum, paupertatis amator S. Franciſcus ſibi ſuiſque Fratribus delegit.

S. Benedictus cingulum ſuis tribuit.

Sed iam de Benedictinâ *zonâ* agendum. Neque enim B. P. N. qui vbiq; antiquorum Monachorum premit veſtigia, ſuos diſcinctos voluit. Nam S. Hildegardis explicans Regulam ad illa verba: *Dentur ab Abbate omnia quæ ſunt neceſſaria*, hæc habet: *Et zona, id eſt, quâ ſuper tunicã cingebantur, ne illa diffluerent.* Habebat ergo textus, quo illa vtebatur, cap. 55. inter cetera neceſſaria etiam annumeratam *zonam*, ſed id alia exemplaria non præferunt. Verùm cincturæ omniũ exemplariorũ conſenſu expreſſæ meminit, cùm dormituris Monachis præſcribit, vt *veſtiti dormiant, & cincti cingulis aut funibus*, idque eâ quam ſubdit cauſsâ: *Vt parati ſint ſemper, & factâ ſigno abſque morâ ſurgentes, feſtinent ſe inuicem præuenire ad opus Dei.* Quibus verbis ſatis indicat etiam interdiu, idque rationes ſuccinctos eſſe oportere. Idipſum verò S. BENEDICTVM de die fuiſſe præcinctum, Chriſtus Dominus apud S. Birgittam teſtatur, dicens: *Quintam eius veſtem fuiſſe cingulum humilitatis, quo præcinctus reſtringeret ſuperflua, & expeditus laboraret conſuetum & iniunctum laborem.*

Cap. 22. *Vnde id colligatur.*

Ipſe S. P. præcinctus. Birgit. lib. 4. cap. 127.

Cuius materiæ eſſe voluit zonam.

Duo autem circa hoc Monachorum cingulum diſquirenda. Prius, quænam zonæ materia. Nullam certam S. BENEDICTVS deſignauit, nam hoc tantùm ait: *Veſtiti dormiãt, & cincti cingulis aut funibus.* Et Regulâ Magiſtri à Smaragdo citata: *Cùm dormiunt Monachi, veſtiti dormiant & cincti, id eſt, aut cingulis, aut reſtibus, aut corrigiâ.* Cõſtantinus verò Caietanus ait, Regulã S. BENEDICTI liberum reliquiſſe cuiuſnam materiæ vel coloris eſſe debeat: eaq; libertate vſos Benedictinos, videre eſt in Camaldulenſibus, Cęleſtinis, Fulienſibus, & alijs, qui baltheis vtuntur laneis vel lineis. Hinc Paulus Diaconus ait: *Cingula fiunt ex lanâ, funes autem ex cannabo.* Probant hanc materiã Carthuſiani: *Zona*, inquiũt, *noſtra totaliter vel pro maiori parte ſint cannabina.* S. Cuthberti *zona* fuit linea, quia etiã miracula facta refert Beda. De cingulo Camaldulẽſes ita ſtatuunt: *Tunicæ cingi non poſſunt, ſub graui pænâ, niſi corrigijs coriaceis: & habitus non cingantur niſi cingulo laneo, ex pannorum extremitatibus deſumpto.* Cæleſtini verò ſuis ita præcipiunt: *Cinguli tam pro die, quàm pro nocte, ſint de lanâ communi, vel etiam de panno lineo communi, albi coloris.* Ciſtertienſes in Hiſpaniâ, laneâ candidaque zonâ ſuper ſcapulare ſunt pręcincti, in memoriã illius fauoris, quo Deipara Virgo B. Stephanum Ciſtertiẽſem in agro cum ſuis Monachis laborantem benigno vultu aſpiciens, candidiſſimâ & laneâ zonâ, quã è cœlo viſa eſt portare, proprijs manibus cinxit, vt teſtãtur Angelus Manrique, & Chryſoſtomus Hẽriquez. Cluniacenſes corrigiâ ſubinde vſi ſtamineâ. Caſſinenſes porrò ita decernũt: *Caueant inſuper omnes à cingulis ſericis aut etiam laneis ſuper tunicam, ſed omninò vtantur cingulis ex corio confectis.* Burſfeldenſes verò ſuis præſcribunt *cingulum* ex corio *ceruino*.

Caietan. l. 2. pro Ioan. Diac. cap. 4. *Videtur non definiiſſe.* Paul. Diac. in cap. 22. Reg. S. Bened. *Hinc ea varia apud varios.* Carthuſ. 2. part. Statut. nouor. cap. 1. §. 5. Beda in vit. Cuthbert. cap. 23.

VESTIARIVM. Camald. ad c. 22. Reg. *Pleriſque ex lana placuit.* Conſtitut. Cæleſt. tr. 1. c. 10 p. 4. *Vnde zona alba Ciſtertienſium.* Angel. Mãriq. in Sanctoral. Ciſt. lib. 1. in proœm. Henliq. in Menol. Ciſter. 6. Apr. Caſſineſ. in cap. 55. Reg. *Quidam habent cingula coriacea.*

Alterum illud diſquirendũ, quę Benedictinæ zonæ forma, ſiue amplitudo? Vnius pollicis latitudinem nõ exceſſiſſe, colligas ex Ioanne Diacono, qui ex hoc cingulo arguit S. Gregorium Benedictinum fuiſſe; ſcribens enim de eiuſdem Sancti tranſlatione, ait: *Porrò exilitate balthei, quæ vnius pollicis menſuram numquam excedit, ſpeciẽ propoſiti regularis, olim à* S. BENEDICTO *ſtatuti, cuius ipſe vitam deſcribẽs in Dialogo, Regulam quoque laudauerat, eum ſeruaſſe, luce clarius manifeſtat.* Notat verò Cõſtantinus Caietanus, nullam exſtare memoriam Benedictinos acceptam à maioribus balthei menſuram variaſſe, quamuis materiam ſubinde mutauerint. Cùm autem eo tempore ſcripſerit Ioannes Diaconus, quo Græci S. Andreæ Monaſterium Gregorianũ obtinebãt, numquam certè ille in oculis Græcorum, ipſi ſummo Pontifici, totiq; Eccleſiæ ſcribens, huius in baltheo diſtinctionis Monachorũ meminiſſet, eandemque contra Græcos Latinorum Monachorum æmulos pro argumẽto poſuiſſet, niſi Balthei Benedictini & Gregoriani à Græcorum baltheo adeò inſignis differentia extitiſſet, vt in Gregorio Benedictini Monachatus euidẽs argumentum faceret. De hâc verò cinguli mẽſura ad poſteros deriuata, teſtis quoque eſt Ioannes Monachus, qui ante ſexcẽtos ferè annos floruit, in opere ſuo ex diſciplinâ Patrum Cluniacenſium excerpto, quod inſcribitur: *Perfectus vſus, ſiue ordo ad ornandam Eccleſiam Catholicam: nec non ad conſeruandam regularis tramitis normam.* Vbi ſic ait: *Veſtimenta Fratrum mittit* S. BENEDICTVS *in prouidentiâ Abbatis, vt ſint menſurata. Qualis autem ſit illa menſura, ſecundùm Patrum definitionem, quantùm poſſumus indagamus.* Et paulò pòſt: *Corrigia, quâ cingitur ſtaminea, poſtquam*

Latitudo zonæ Benedictinæ. Ioan. Diac. lib. 4. vit. c. 80. *Vnius pollicis.* Conſtant. Caiet. lib. 2. pro Ioan. Diac. c. 4. *Inuariatè obſeruata.* *Gregorium Magnum Benedictinum.* Ioan. Monach. cap. de veſtim. Monach.

VESTIARIVM.

poſt quam fuerit benè extenta, latitudinem in ſe pollicis habeat.

Baron. to. 9 an. Chriſti 817. *Fruſtra ſunt, qui ex cinguli exilitate id negant.*

Ex quibus non difficile fuerit reſpõdere Baronij & Gallonij argumento, qui volunt ex hàc balthei exilitate minimè probari S. Gregorium fuiſſe Monachum inſtituti S. BENEDICTI, quòd nimirùm Occidentales omnes Monachi eiuſdem cinguli genere vterentur. Reſpondemus enim non ipſum cingulum, ſed cinguli menſuram differentem fuiſſe inter Orientales, & Occidentales, ſiue Baſilianos & Benedictinos Monachatus teſſeram. Quales enim fuerint, ait Caietanus, quamq́ue amplæ *zonæ* Monachorum S. Baſilij ex illorum vſu præſenti, ac perpetuò facilè intelligere poterat Gallonius, atque etiam ab ipſis Patribus Baſilianis Romæ ſaltem degentibus didiciſſe: lanam enim craſſiorem pilis caprarum in chordulas tortam contexunt, quarum plures conuincientes, zonam ſibi componunt, vel certè in faſciæ ſpeciem dilatant, ad menſuram non vnius pollicis, ſed duorum vel trium digitorum. Neque vllam aliam diuerſitatem Monachi illi, vel in materiâ, vel in formâ zonæ recipiunt, niſi quod harum rudioribus vtũtur Anachoretæ; mollioribus verò eiuſdẽ Inſtituti Cœnobitæ.

Differebant zonæ Benedictinorum & Baſilianorum.

Horum latior fuit.

Nec pelliceæ, ſed è pilis caprarum texta. *Coniat. Nicet. Lexic. MS. in Biblioth. Vatic.*

Porrò id generis contextus pannus, ex quo non tantùm zonas, ſed etiã veſtes alias ſibi conficiunt Baſiliani, *ῥάσον* à Græcis nuncupatus fuit. Eſt autem *rhaſon* (vt Coniates Nicetas autumat) vilis, tenuiſque pannus, pilis craſſaq́ue lanâ textilis, Monachis (vt ipſe affirmat) atque militibus in vſu. Non igitur pelliceam fuiſſe S. Baſilij zonam (vt Gallonio aſſerere libuit) dici poteſt; ſed ex pilis caprarum lanâ contextis, atque Benedictinâ latiorem: proindeq́ue vel ex hàc vtriuſque zonæ inſigni differentiâ, & ex arcto S. Gregorij cingulo, hunc non Baſilianum, ſed Benedictinum, Ioannem Diaconum interpretari potuiſſe. Et hæc de *zonâ*.

Cingendi modus.

Sed quis cingendi modus? Baſilium audiamus Gregorio Theologo ita ſcribẽtem: *Tunica cincta appreſſa ſit corpori & adſtricta. Cinctus neque mulìebrem in modum ilia exſuperet, neque prælaxus fluxam tunicam officiat.*

Baſil. Epiſt. 4.

DISQVISITIO II.

Num vetitum aliquando Monachis zonam geſtare?

Vt intelligendum Conc. Aurelian. Monacho zonam prohibens. *Aurel can. 22.*

PRÆCINCTOS ab omni æuo vidimus Monachos, quos Aurelianenſis Concilij canõ videtur diſcingere, ita enim habet: *Monacho orarium in Monaſterio, vel zonas habere non liceat.* Hanc difficultatem vt expediret homo quidam eruditus apud Stephanum Durantum, conijciebat, corruptè in eo canone ſcriptum, *zonas*, legendumq; eſſe *Tzangas*, quarum vſum intra vrbem vetant Arcadius & Honorius *libro 2. & 3.* de habitu, quo vti oporteat intra vrbem. *Tzangarum* quoq́ue ſemel atque iterum meminit Curopalates, & Moſchopulus, lib. *περὶ χαδῶν πζαγκνέων*, quibus locis apparet *Tzangas* fuiſſe genus quoddam calceamẽtorum. Vetus interpres Horatij ſenatorios calceos *zangas* interpretatur. Verùm, vt idem Durantus obſeruat, communis lectio retinenda videtur, cùm in omnibus exemplaribus, & Concilij Aurelianenſis, & in Summa Conciliorum, & Decreto Gratiani legamus *zonas*. Deinde non ſolùm in Monaſterio, ſed nec extra licet Monacho habere *Tzangas*.

I. *Quidam legit tzangas, non zonas.*

Durant. lib. 1. de ritib. Eccleſ. Catol. cap. 9. num. 11.

Ioan Curopal. lib. de official. palatij Conſtantinop.

Non placet.

II. *Prima noſtra coniectura.* *Grat. 27. q. 1. cap. Monacho.*

Ego verò incidens in hunc Canonem apud Gratianum, legenſq; hunc titulum: *Monachus vxorem ducens nunquã ſacri gradus ſortiatur officium*; ipſumq́ue Canonem hoc modo expreſſum: *Monacho Orariũ in Monaſterio, vel zonas habere non licet. Et ſi poſteà vxori fuerit ſociatus, tãtæ præuaricationis reus nunquam Eccleſiaſtici gradus officium ſortiatur.* Et quod gloſſa ibidem, *Orarium* aſſereret poni pro quolibet ornamento muliebri, & propriè eſſe peplum, quo mulieres caput velant, partemq; poni pro toto; exiſtimaui ſimiliter *zonas* pro muliebri indumento, aut ipſis feminis poſitum. Quam coniecturam confirmare videtur, quod Vlpianus in L. *veſtis*, inter muliebria indumenta, quæ Matrisfamilias cauſsâ parata ſunt, quibuſq́ue vir non facilè vti poteſt ſine vituperatione, connumeret *zonas*, quod Bayſius, Martialis, Athenæi, Platonis, Ciceronis teſtimonio comprobat. Verùm poſtquam animaduerti Gratianũ duos Canones Cõcilij Aurelianenſis in vnum conflaſſe, & fortè vtrumq́ue non eadem de re agere, non auſus ſui coniecturæ huic inniti.

Per zonam hic accipe muliebre indumentum.

ff. de auro & argento.

Non ſatisfacit.

III. *Verius, vocari hic marſupia.* *Loco citat.*

Tertia proinde meliorq́ue reſponſio ſit, quàm affert quoq́ue Stephanus Durantus; Non licere Monacho in Monaſterio *zonas* habere, hoc eſt, marſupia, ſiue crumenas, quemadmodum Chriſtus Dominus Apoſtolis dixit: *Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis veſtris.* Quod Euthymius exponens, ait: *Moris erat ijs, qui per viam gradiebantur, crumenas ferre zonis appenſas, in quibus æreos nummos habebant.* Quem ſequitur Abulenſis. Sed rectiùs omninò intelligemus in ipſis *zonis* pecuniam repoſitam. Veteres enim *zonas* nummis refertas habebant, quod compluribus teſtimonijs comprobatur. Suetonius in Vitellio: *Zonâ*, inquit, *ſe aureorum plenâ circumdedit.* Et Alexander Seuerus Imperator, vt ſcribit Lampridius, *Miles*, ait, non

Matth. 10.

Veteres in zonis nummos gerebant.

Sueton. c. 16.

Lamprid in Alexand.

Spart. in Peſcennio Nigro.

ait, *non timet niſi veſtitus, armatus, calceatus, & ſatur, & habens aliquid in zonulâ.* Spartianus in Peſcennio Nigro: *Iuſſit ne in zonis milites ad bellum aureos vel argenteos nummos portarent.* Item Appuleius: *Femina quædam Plotina Zonis auro monetali refertis incincta dicitur.* Gracchus apud Agellium: *Zonas*, inquit, *quas plenas argenti extuli, eas ex prouincia inanes retuli.* Hinc Caſtrenſe prouerbium apud Horatium:

Appul. l. 7. — Agell. lib. 15. cap. 12. — Horat. l. 2. Epiſtola 2.

Ibit eò, quò vis, qui zonam perdidit, inquit,

Id eſt, qui pecuniam amiſit, & inopia laborat. Et Iuuenalis:

Iuuenal. Satyr. 14.

——— *Et zonam lanâ morſuque tenebit.*

A naufrago enim *zona* pecuniæ plena, manu tenetur & dentibus. Plutarchus quoque tradit, Soſiginem nummos aureos habuiſſe in *cingulo* militari. Venuſtè quoque Plautus:

Plutarch. in Demetrio. — Plaut. in Pœnulo.

——— *Tu qui zonam non habes,*
Quid in hanc veniſtis vrbem, aut quidnam quæritis?

Pæni enim diſcincti, vel Virgilio teſte: neque in vrbem ſumptuoſam ſine Marſupio venire oportuit.

Ex quibus omnibus ſatis confirmatur veterum conſuetudo nummos in *zonâ* geſtandi, ad quam reſpexerit Synodus. Non igitur prohibet Monachum in monaſterio habere *Zonam*, quâ cingi ſolet: ſed *Zonas*, id eſt, crumenas nummis refertas. At vbi è monaſterio proficiſcuntur, non prohibentur Monachi *Zonas*, marſupia, & nummos viatici ergo deferre.

Monachis itinerantibus permiſſa pecunia.

DISQVISITIO III.

Quid Mappula?

A Monaſticâ zonâ æs & pecuniam abſcidimus, non ſudarium, quod ex eo ſuſpendi plerumque ſolet. Sed vbi ſudarium in Regulâ S. BENEDICTI? Recenſet ille Monachorum ſupellectilem prorſus accuratè, & in eo cenſu occurrit MAPPVLA. Videamus quid illa ſit, & quem habeat vſum. Antonius Perez vocem hanc ſublatâ interpunctione cum ſequente coniungit, legitque *Mappulas tabula*, hoc eſt, inquit, mappulas menſæ, etiam illas, quæ ad manus lauandas, ſudoremque laboris tempore abſtergendum conducant. Priorem autem illam expoſitionis ſuæ partem, ex Calepini Dictionario videtur deſumpſiſſe, qui *Mappam* interpretatur linteum, quo menſa ſternitur, aut certè quâ manuum ſordes in menſâ abſtergimus. Nam in conuiuium pro ſe quiſque *mappam* afferebat. Martialis:

Quid Mappula Benedictina. — *Peregrina interpretatio.* — Matt. l. 12.

Attulerat mappam *nemo, dum furta timentur.*

Hanc interpretationem ſecutus eſt, qui Regulam noſtram Belgicè vertit, & *Mappulas* interpretatur **Dwaelen**. Quæ quidem vt vocis illius ſignificationem probè explicant, ita putauerim ad mentem S. BENEDICTI non facere, qui non de domeſticâ aut refectorij ſupellectili, ſed de eâ duntaxat agit, quam ſingulis Monachis pro quotidiano vſu ab Abbate vult tribui.

VESTIARIVM. *Ad rem alia cenſentur.*

Quare melius quid *Mappula* ſit interpretatus eſt noſter Alcuinus: *Mappula*, inquit, *eſt quæ in ſiniſtrâ parte geſtatur, quâ pituitam oculorum & narium detergimus.* Et Honorius Auguſtodunenſis: *Ad extremum*, ait, *Sacerdos fanonem in ſiniſtrū brachium ponit, qui & Mappula & ſudarium vocatur, per quod olim ſudor, & narium ſordes extergebantur.* Prudentius iunior, ſiue Trecenſis, qui ante octingentos vixit annos, in vitâ S. Mauræ Virginis: *Leo Abbas & ſancta eius conuerſatio recognoſcunt, quibus de proprio cucullas & Mappulas acquirebat.* Et infrà: *quantæ autem virtutis & efficaciæ ſit Mappula, quam Leoni Maura tribuit, proteſtatur Melanus.* Gaſpar Barthius hæc exponens, ait: *Mappulæ* ſunt emunctoria, ſiue muccinia, vt vocat Arnobius. Occurrit quoque eadem vox in Regulâ ſanctimonialium S. Cæſarij, vbi ſic habetur: *Acupictura nunquam niſi in Mappulis & bitergijs, in quibus Abbatiſſa iuſſerit, fiat.* Vbi Franciſcus Menardus, anteceſſor Pictauienſis, obſeruat legendum, *Facitergijs*, quibus faciei ſudores abſterguntur, vt eſt in gloſſis Arabico-latinis. Arnobius *Muccinium* appellat. Quibus *Mappulis* & muccinijs ſimilem præbebant vſum ſenatoribus *Odonaria*, ſiue *Odonia* vel *Oraria* de quibus ita Gloſſæ Baſilikῶν: *Odonaria & Odonia textilia oblonga, quæ & Oraria nonnullis dicuntur;* hæc autem Senatores Palatium intrantes deferebant, iiſque mucum & ſputum excipiebat.

Mappula eſt ſudarium. — Alcuin. l. de diuinis officijs c. 37. — Honorius Gemmæ animæ l. 1. cap. 208. — Barth. Aduerſarior. l. 44. cap. 9. — *Idem quod Muccinia.* — *Facitergia.* — Arnob. l. 2. — *Odonaria ſenatorum.*

In hoc autē ſenſu *Mappulā* accipi à S. BENEDICTO, vel ex eius vita colligi poteſt. Refert enim S. Gregorius, miſiſſe eum quemdā è fratribus ſuis pro exhortandis Sancti monialibus feminis, eumque poſt admonitionem factā ab ijs rogatū, *mappulas* accepiſſe, ſibique eas abſcondiſſe in ſinu. Vbi Zachariæ metaphraſis habet ἐγχείρια. Quā vocē explicat S. Germanus Conſtātinopolitanus. τὸ δὲ ἐγχείριον τὸ ἐπὶ τῆς ζώνης ἐςὶ τὸ ἀπομάξαι τὰς χεῖρας αὐτοῦ λέντιον. *Manuale verò eſt linteum de zonâ pendens ad eius manus tergendas.* Ex quo facile apparet, *Mappulas* non pro mantilibus, ſed pro ſtrophiolis, ſudarijs, aut muccinijs accipiendas, qualia hodieque Moniales Concionatoribus, Confeſſarijs, aliiſque ſubinde dare ſolent: Vnde etiam Turrecremata; *Mappula*, inquit, ad abſtergendum ſcilicet ſudorem laboris tempore, vel cùm in viâ faciem Manuſque lauat. Et Burſfeldenſes *Mappulam* ſudarium vocant: Gallicæ interpretationes *mouchoirs*, vel *mouchoners*. Et S. Hildegardis: *Mappula*, inquit,

Probatur Mappulas ſumi hic pro ſtrophiolis. — Greg. l. 2. dial. c. 19. — *Ex vitâ S. Benedicti.* — Germ. in myſt. Theor. — *Et Regulæ interpretibus.* — Hildeg. in Expoſit. reg. S. Bened.

VESTIARIVM

inquit, *velut ſudariũ ex lino firma, qua ſudorē à ſe profluentē, dum in opere laborabant, abſtergebāt.* In Martyrologio Bedæ, XIV. Calendas Auguſti, legimus, inquit Amalarius Fortunatus, S. Arſenium, *propter copiam, & affluentiam lacrymarũ, quas perpetuò effundebat; mappulam,* ſeu ſudarium ſemper in ſinu, vel in manu habuiſſe, quo fletum abſtergeret. Habebant, ait Durandus, ſancti Patres dum ſacra tractabant, & ſacramenta conficiebant, mappulas, & parua mantilia pro manibus tergendis.

Talis Arſenij mappula. Amal. l. 1. de eccl. off. c. 6. *Et SS. Patrum.* Durand. in Ration. c. 5.

Aliam porrò ſignificationem *Mappula* habere videtur in Regulâ S. Iſidori *Mappulam* B enim cum tunicis, cucullis & pallijs inter veſtes recenſet: *Monachi*, inquit, *in Monaſterio pallijs ſemper operiantur: vt pro honeſtate tecti incedant, & pro miniſterio operis expediti diſcurrant, Sanè ſi quis fortè pallium non habet, humeris Mappulam ſuperponat.* Quid verò talis *Mappula* ſit, non ſatis aſſequor, niſi fortè ſcapulare quis intelligendum putet. Ioannes quidem Diaconus in vitâ S. Gregorij Magni, meminit Planetatorum, *Mappulatorumque*, qui in ſolemni proceſſione Pontificem præcedebant, de quibus etiam ipſe Gregorius ſcribit Ioanni Epiſcopo Rauēnati: *Illud* C *quod pro vtendis à Clero veſtro Mappulis ſcripſiſtis, à noſtris eſt Clericis fortiter obuiatum; dicentibus nulli hoc vnquam alij Eccleſiæ fuiſſe conceſſum* Verùm hę *Mappula*, vt docet Laurentius Lantmeter, erant candida equorum ſtrata ex panno lineo. Quali equorum ornamento vſos quoque fuiſſe Carthophylaces Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, refert ex Balſamone Baronius. Sed hæc in Monachos quadrare non poſſunt, quibus linteis, birris & Planetis, ex eâdem S. Iſidori Regulâ vti non licet, vt omittam *Mappulas* illas, de D quibus Gregorius, fuiſſe propria Romanorum Clericorum ornamenta, quibus alijs non niſi ex priuilegio vti fas erat. Onuphrius Panuinus *Mappulam* ait eſſe, quam hodie manipulum appellamus, quæ à Mappa, quâ manuum ſordes in menſâ abſtergimus, dicta eſt.

Quid Mappula in Iſidori Regula. Reg. Iſid. cap. 12. Diſtinct. 93. cap. Illud autem. *Quæ Mappulæ Cleri Romani.* Lantmet. l. 1. de vel. Cler. & mon. hab. p. 1. c. 18. Baron. ad Ann. 591. *Non conueniunt Monachis.* Panuin. interp. voc. eccl. obſc.

DISQVISITIO IV.

Quid Bracile?

CONnumeratum & hoc à S. P. inter E neceſſaria ab Abbate danda. Quid verò ſit, non ſatis inter auctores conſtat. Smaragdus & Turrecremata abſque interpretatione, vocabulũ hoc tranſiliunt.

Variæ ſententiæ, quid ſit Bracile.

I. PRIMO, videtur poſitum pro *Brachiali*, nam vetuſtus codex MS. S. Dionyſij, & expoſitio S. Hildegardis, & Boerij, pro *Bracile* habet *Brachiale*. Brachialia autem ornamenta & tegumenta ſunt brachiorum, ſicut tibialia tibiarum, frontalia frontis. Atque A hinc Guido Iuuenalis, Laurentius Benard, alijſque in traductione Gallicâ Regulæ, *Bracile* vertunt *Manicas*, quæ brachiorum indumenta ſunt. Quam interpretationem Belgica traductio quoque ſequitur, & confirmari poſſet ex S. Hildegardis expoſitione, quæ monaſticam tunicam inſtructam eſſe ait *brachialijs, nec multum amplis, nec multum conſtrictis ad manus tendentibus.* Hæc autem *bracialia*, paulò ſuperiùs de cucullâ agens, vocauerat *Manicas*. Quod ſi verò quis interroget, quid opus fuerit S. BENEDICTO ſeorſim manicas præſcribere, cùm in tunicâ ſatis intelligerentur? Reſpondet Guido Iuuenalis, Tunicam fuiſſe abſque manicis, & ideò eas ſeorſim ab Abbate daodas, vt cùm laborandum eſt, monachi eas exuant. Sed de hoc iam ſuprà egimus.

Quidam legunt brachiale. *Et vertunt manicas.* Hildeg. in expoſ. c. 55. *Quæ tunicæ ſine manicis.*

II. SECVNDO. Iſidorus: *Redimicilum, quod ſuccinctorium ſeu* BRACILE *nuncupamus, quod deſcendens per ceruicem, & à lateribus colli diuiſum vtrarumque alarum ſinum ambit, atque hinc inde ſuccingit, vt conſtringens latitudinem, veſtitus corpus, atque coniungendo componat; hoc vulgo* BRACILE, *quaſi bracale, vocant, quamuis nunc non brachiorum, ſed renum ſit cingulum.* Locus ex Caſſiano expreſſus. Vbi *Rebrachiatoria* vocantur, & ſunt, vt ibi Gazæus, reſticulæ duplices, laneo plexæ ſubtegmine, quæ inferiores veſtes circa pectus & lumbos ſuccingebant. Geſtant hodie (vt habetur in notis ad Iſidorum) has duplices teſticulas laneas Monachi, qui S. Bernardi inſtituta ſectantur. Hæc verò *rebrachiatoria*, & ſuccinctoria à Caſſiano & Iſidoro deſcripta, Laurentius Benard vult eſſe S. BENEDICTI *Bracile*, noſtrumque ſcapulare, quod illud brachia, pectus, humeroſque ſtringat, quale fuiſſe dicit Scapulare S. Maioli, latum pedes tres ſuper vtrumque brachium, deſcendebatque vſque ad cubitos, vbi brachium finitur, atque hinc *bracile* à S. BENEDICTO, & *Rebrachiatorium* à Caſſiano vocatur; quod Analabum S. Dorotheus dixit. Sed an hinc conficiatur *bracile* eſſe ſcapulare, meritò quis dubitet. Nam Iſidorus expreſsè ait, *Bracile* ſuo tempore non brachiorum, ſed renum fuiſſe cingulum. Deinde etſi ſcapulare S. Maioli, & à Theodemaro deſcriptum, & antiquum Fuldenſium vſque ad cubitos manicas habuerit, non tamen hinc rectè inferas, idem eſſe cum *bracili*. Anabolum verò S. Dorothei, Gazæus noſter ait ſignificatione longè diuerſum eſſe ab Anabola Caſſiani, & Anabolladio Iſidori; & noua prorſus eſt expoſitio *bracile* pro ſcapulari.

Quid de Bracili dicat Iſidorus. Lib. 19. Etymolog. cap. 33. *Rebrachiatoria quid eſſe cenſeat.* Caſſ. l. 1. inſtitut. c. 6. *Et Benedictinum ſcapulare.* *Non videtur.*

TERTIÒ, ſuppoſitâ poſteriore Iſidori interpretatione, Menardus ait, *Bracile* ſignificare Zonam, ſeu tenum cing lu

Digitized by Google

Menard ad c. 61 Concord. Reg. Mag. c. 11. lum. In quâ etiam manifeſtè ſumitur à Magiſtro in Regulâ. *Cum dormiunt, veſtiti dormiant, & cincti aut cingulis, aut reſtibus, aut corrigiâ. Bracili in nocte fratrem vti ideo prohibemus; ne dum ſe regirat per ſomnũ oppreſſus, exiens per thecã mucro cultelli carni eius infigatur. In die verò cingãtur Bracilibus, dicente de S. Ioãne ſcripturâ: Et circa lumbos erat cinctus Zonâ pelliceâ.* Ex quo Magiſtri loco, inquit Menardus, ſatis patet, quid S. B. per *Bracile* intelligat; maximè cùm nullã zonę mentionẽ fecerit, quę tamẽ neceſſaria. Quę ſi probanda videatur expoſitio, in eius confirma- B tionẽ conſiderare licebit optimo ordine S. BENEDICTVM neceſſaria cuiuis exhibenda recenſuiſſe. Primò enim poſuit corporis indumenta, cucullam, & tunicam; Secundò, indumenta pedũ pedules & caligas; tertiò, zonam, vel cingulum, quod dixerit *Bracile*, & quia ex eo ſolent dependere, ex vno ſcilicet latere cultellus, graphium, acus; ex altero mappulæ, & tabulæ. Nam ſuſpenſum ita cultellũ, ex Magiſtro diſcimus, cui in eadem thecâ graphium, & acus facilè poterant adiungi. De Mappulâ dictum, & de tabulis, ſiue pugillaribus aliàs oſten- C demus.

Et fauent quædã huic expoſitioni.

IV. QVARTÒ. S. Hildegardis *Bracile* manifeſtè diſtinguit à zonâ, quâ, inquit, *ſuper tunicã cingebantur, ne illa difflueret.* Bracile autem, ſiue vt legit, *Brachiale ad cutem erat, à quo caligæ dependebant.* Boërius: *Brachile*, inquit, aliàs *Bracile, id eſt lumbare, & eſt zona in quâ bracca & corrigiæ, quibus ligantur caligæ, dependent.* Et Burſfeldenſes præſcribunt *Caligas laneas, tibieme longiores, ad Bracile religatas.* Horum proinde ſententiâ, *Bracile* D zona eſſet aut cingulum interius ad cutem, cui tibialia, quæ caligas vocant, alligarentur.

Hildegardis ſumit pro cingulo, cui alligata tibialia.

Cerim. Burſf. diſt. 3. c. 14.

V. QVINTÒ, Angelus Manrique non longè ab hac ſentẽtiâ recedẽs, ait: *Bracile* nomẽ à braccarũ vocabulo deductũ tegmẽ ſonare videtur illorũ partiũ, quas natura velari voluit. Additque: Siluanus Camaldulenſis, confuſè licet, indicat per *Bracile*, femoralia ex panno; per *femoralia*, linea intelligẽda, atq; illis conceſſis, hæc negata, itinerãtibus tantùm ſeruitura. Breuia quippe illa neceſſaria credita cunctis inhoneſtis naturæ cõtegendis. Longiora equitantibus vtilia, tunicâ in E aſcenſu, aut deſcenſu, quamuis honeſtè & proindè demitterẽt, inuoluntariè aliquãdo eleuantis. Ergo *Bracile* indumentũ breuius erat, proprio vocabulo exprimẽte breuitatem, à voce Grecâ βραχὺ quæ breue ſonat; neq; operiens inferiorẽ partem femoris. E contra verò femoralia longa, decidẽtia vſq; ad genua, atq; à femoribus, quę integrè tegebant; ſic appellata, eoque itinerantibus aptiora. Certè hoc modo Regulã intelligit, exſequiturq; vt alia prorſus ad litterã, facta

Verius Bracile capitur pro breuibus femoralibus. Manriq. annal. Ciſterc. to. 1. anno Chriſti 1101. c. 1. n. 8. *Probatur.*

A vocis etymo.

A Fullienſium Patrum congregatio, editâ ad idem caput conſtitutione, quæ ita habet. *Femoralia, ſeu mutanda petentibus à ſuperiore cõcedantur. Sed linea ex telâ craſſiori, & breuiora, iter facturis longiora, & hieme lanea, ſi petierint, dentur.* Benedictinis proinde *Bracile* idem erit quod ſuccinctorium, ſubligaculũ, ſiue campeſtre, quibus probi auctores breuiora deſignãt tegmina, quibus protoplaſti noſtri ſua conſuerunt perizomata. De his agens Auguſtinus *Conſuerunt*, inquit, *folia fici, & fecerũt ſibi campeſtria, id eſt, ſuccinctoria genitalium. Nam quidam interpretes* ſuccinctoria *poſuerunt. Porro autem Campeſtria Latinum quidẽ verbum eſt ſed ex eo dictũ quod iuuenes qui nudi exercebantur in campo, pudenda operiebant: Vnde qui ita ſuccincti ſunt, campeſtratos vulgus appellat.* Horatius hac voce vſus.

Penula ſolſtitio campeſtre niualibus auris.

De quo vide Torrentium. Iuxta hanc ſententiam S. Legiſlator noſter honeſtati optimè proſpexit; expreſsè aſſignando breuiora ſubligacula, quibus domi, femoralibus ibidem interdictis, vterentur, de quibus aliàs nuſquam mentionem fecerit.

VESTIARIVM. *Fullienſium interpretatione.* In conſtit. ad cap. 55. regulæ. *Bracile idẽ quod ſubligaculum, ſuccinctorium, & Campeſtre.* Auguſt. l. 14. de ciuit. cap. 17. *Quid illud.* Horat. l. 1. Epiſt. 11. *Vſus Bracilis domi.*

DISQVISITIO V.

An Benedictinis domi femoralia permiſſa?

CONTRA religioſam honeſtatẽ eſſe videtur, femoralibus non vti, cùm etiã, vt Cicero ait: *Scenicorum mos tantam habeat à vetere diſciplinâ verecundiam, vt in ſcenã ſine ſubligaculo prodeat nemo. Verentur enim,* D *ne, ſi quo caſu euenerit, vt corporis partes quædam aperiantur, adſpiciantur non decorè.* Deinde pro Sacerdotibus veteris teſtamenti Moyſi præceptum hoc datum fuit: *Facies & feminalia linea, vt operiant carnem turpitudinis ſuæ à renibus vſque ad femora: & vtentur eis Aaron & filij eius quando ingredientur tabernaculum teſtimonij, vel quando propinquant ad altare, vt miniſtrent in ſanctuario, ne iniquitatis rei moriantur.* Quouſque autem hęc feminalia pertingerent, & in quem vſum ea Deus præſcripſerit, optimè explicat S. Hieronymus: *Lineis*, inquit, *feminalibus quæ vſque ad genua & poplites veniunt, verẽda celantur: & ſu-* E *perior pars ſub vmbilico vehemẽter adſtringatur: vt, ſi quando expediti mactant victimas, tauros & arietes, trahunt, portantque onera, & in officio miniſtrandi ſunt, etiamſi lapſi fuerint, & femora reuelauerint, non pateat quod opertũ eſt.* Cũ autẽ S BENEDICTVS quotidianũ manuum laborẽ ſuis pręſcripſerit, illoq; viuẽte cõſtet Religioſos cæmentariã exercuiſſe, parietes ſatis altos conſtruxiſſe, humum fodiſſe, ligna fecuiſſe, aliaque ſimilia paſſim exercuiſſe, in quibus lapſus periculum non rarò occurit: omnino dicendum videtur ijs eadem ratione,

Sceniti femoralibus vſi. Cic. lib. 1. offic. c. 35. *Sacerdotibus Moſaicis præſcripta.* Exod. 28. 42. *Cui vſui.* Hieron. Epiſt. 128. ad Fabi. *Videri Benedictinis conceſſa.*

VESTIARIVM.

ne, qua ſacerdotibus veteris teſtamenti femoralia concedenda.

Luc. 12.

Tertiò, Chriſti Saluatoris vox eſt: *Sint lumbi veſtri præcincti.* quam præcincturam per feminalia fieri docet idem Hieronymus, nam exponens locum Ezechielis, vbi *feminalium lineorum* eſt mentio, dicit; *Quibus feminalibus accingi vult Saluator Apoſtolos, dicens: Sint lumbi veſtri accincti.* Quare quidam putant S. P. BENEDICTVM cùm dixit: *Femoralia hi qui in viâ diriguntur, de Veſtiario accipiant, quæ reuertentes lota ibi reſtituant;* intelligendum, vt itinerantibus dentur femoralia meliora, quàm ea quæ erant in quotidiano vſu. Sic enim paulò infrà generatim præcipit, vt in viam directis veſtes dentur meliores, & honeſtiores, ita Laurentius Landtmeter. Sed magis mihi probatur altera eius expoſitio, quâ ait, cenſere ſe, femoralia à S. BENEDICTO nec vetita, nec præcepta, fuiſſe tamen in vſu, ſaltem ſuccinctoria, ſiue campeſtria: atque eâ regulæ parte Legiſlatorẽ noſtrũ ſtatuiſſe, vt in iter directis dentur femoralia longiora, quia quotidiana & domeſtica breuiora erant.

Hieron. in cap. 42. Ezechiel.

Et Regulâ ſic aliqui interpretantur.

Landtm. l. 1. de cler. & monach. lib. part. 2. cap. 24.

Plerique autem cenſent, femoralia noſtris domi interdicta, inter quos occurrit *Primò* Antonius Perez, dicens: Ex verbis S. BENEDICTI datur intelligi, quòd Monachi niſi extra monaſteriũ femoralibus non amiciebantur. Non enim de illis æquè ac de cucullâ, & tunicâ dicitur, quod egreſſuris de Monaſterio meliora ſolitis tribuantur, ſed abſolutè dicitur, quòd dirigendis in viam conferantur de veſtiario, & quòd reuertentes lota ibi reſtituant. In eadem ſententiâ eſt Iulius Nigronus, qui ait S. BENEDICTVM femoralia iter acturis tantùm concedere, laudatque Cardinalem Turrecrematam iure ac prudenter à S BENEDICTO recedentem, atq; ita loquentem: Vbi aduertendũ quod tempore huius inſtitutionis rarus erat vſus braccarum; ſed quidquid ſit de vſu illius tẽporis, cõuenientius nobis videtur, quòd Religioſi in monaſterio, & in viâ directi illis vtantur. Quod autem ait tẽpore S. BENEDICTI rariorem fuiſſe vſum braccarũ, etiam ante ipſum ſcripſit S. Hildegardis, quæ ait: *Abbas autem de menſurâ prauideat, vt non ſint curta, velut quorumdam laicorum, ſed ad talum deſcendentia, quoniam femoralibus in cellâ ſuâ non vtebantur. Quapropter ſubinfert: Femoralia hi qui in viâ diriguntur, de veſtiario accipiant: qui reuertentes ibidem lota reſtituant, vbi intelligi poteſt, quod Monachi ſub Magiſterio eiuſdem Patris degentes, non niſi de cellâ exeuntes femoralibus vtebantur. Nã quia multitudo hominum femoralibus eo tempore non vtebatur, idcirco idem Pater, propter mores hominum, & propter ſinum puerilis ſimplicitatis & humilitatis, dum in cella reſideret, diſcipulis ſuis femoralia non conceſſit. Sed exeuntibus, ſiue equeſtribus, ſiue pedeſtribus, propter exemplum caſtitatis, & propter virilem honeſtatem, & reuerentiam hominum, eis indulſit.* Hæc ſanctiſſima virgo; quibus addendum ob arenam, lutum, pluuiam, cùm tunica eſt ſuccingenda, ac inferior femorũ pars poplitibus vicina nudãda, eadẽ eſſe neceſſaria. Vnde Carlomannus, Francorũ Rex, Nouitius Caſſinenſis, ea habuiſſe ſcribitur, cùm oues ad paſtũ deduceret. Id enim ei ex obedientiâ iniunctũ erat. Is autẽ à latronibus per vim aliquãdo nudatus, *detegi pudenda non ferens, femoralia tantùm ab eis violẽter eripuit: cetera patienter illos auferre permiſit.* Vt pluribus refert Oſtienſis.

Sed plures cenſent domi interdicta femoralia

In cap. 55. Reg.

Nigron. in Comment. ad Regul. 55. com. Societ.

Te. 21. in c. 55 Reg. S. Bened

Nam ante S. Benedicti rarior eorum fuit vſus.

Hildeg. in Cõment. Reg. S. Bened. c. 55.

Itinerantibus indulta.

Nec mirandum tempore S. BENEDICTI quoſdam fuiſſe ſine femoralibus, nam etiã S. Ambroſius de Judaicorum Sacerdotum feminalibus loquens, inſinuat ſuo tempore non omnibus fuiſſe vſitata, cùm ait: *Quod* (pręceptum de feminalibus) *nonnulli noſtrorum adhuc ſeruare dicuntur, quaſi plures non obſeruarent.* Et Philippus Bonæ ſpei Abbas, qui longam de his diſputationẽ texit, teſtatur vſque in ſua tempora Scotos ſub tunica fuiſſe ſine braccis aut femoralibus. Ciſtertienſes quoq; tempore S. Bernardi, arbitrati ſunt vetita eſſe Benedictinis extra iter conſtitutis femoralia, nam de hac re cum Cluniacenſibus tamquam Regulæ violatoribus expoſtularunt: *Femoralia,* inquiunt, *de veſtiario hos, qui in viâ diriguntur, accipere, & reuertentes ibidem reponere iubet: vtique præter illos nulli ea ferre permittens.* Atque ita etiam Ciſtertienſes obſeruarunt, quorum inſtituta deſcribens Iacobus à Vitriaco, ait: *Camiſijs non vtuntur, neque femoralibus, niſi fortè cùm neceſſe fuerit eos equitare.* Fluxit autem hoc ex primâ S. Roberti inſtitutione, qui (vt Ordericus Vitalis annotauit) Moliſmenſibus ſuis inter cetera ſic dixit: *A femoralibus & ſtaminijs, pellicijſque ſecundũ Regulã abſtineamus.* Regulæ quoq; religione ducti ſine dubio fuerũt illi Caſinenſes, de quibus Theodemarus ait: *Multi tamẽ ex fratribus adiuuante Deo, in tantum ſe continent, vt neque femoralia habeant, neque amplius quàm duplicia* (*ſecundùm regula textum*) *indumenta.* Vbi illud, *ſecundùm regulæ textum*, non tantùm ad duplicia veſtimenta, ſed etiam femoralia referas: atque hanc ſolam fuiſſe cauſſam, cur à conceſſis pluribus veſtimentis, & femoralibus abſtinuerint. Et Bernardus Caſinenſis à Boërio citatus, ait Caſinenſes femoralibus non vti, *niſi in viam fuerint directi, neque etiam Ciſtertienſes.* Non diſſimiliter B. Fructuoſus apud Smaragdum: *Qui femoralibus vti noluerit, reprehendendus*, inquit, *non erit: cùm nunc vſque conſtet pleraque hunc vſum monaſteria etiam in his regionibus non habere.*

Nec ſoli Monachi ijs caruerunt.

L. 2. chron. Caſſin c. 7.

Ambroſ Lib offic. cap. 18.

Philipp. de contin. cler. cap. 2.

Primi Ciſtertienſes, vt Regula contraria reiecerunt.

Apud Pet. Venerab. l. 1. Epiſt. 28.

Vitr. hiſt. occid. c. 14.

Vital. Eccleſiaſt. hiſt. lib. 8.

Etiam quidam Caſinenſes,

Theod. epiſt. ad Carol. M.

Smarag in cap. 55.

Ex quibus omnibus conſtare credo mentem S. BENEDICTI fuiſſe, vt in Monaſterio à femoralibus noſtri abſtinerent, quorum nuditati

Mens S. Benedicti pro femoral. vſu.

nuditati ſatis conſultum putauit ſolo illo, de quo ſuperiùs egimus, ſubligaculo; quod probabiliter putamus dictum *bracile*. Neque verò id magnopere mirandum, cùm olim neqne Hebræis, neque Romanis togatis, alijſque pluribus gentibus etiam Chriſtianis vſus femoralium fuerit promiſcuus, vt diſſertatione ſingulari de Caligâ probat Nigronus.

Qui varius apud veteres.

Nigron de caligâ c. 2. 9. 29. 30. 31.

DISQVISITIO VI.

An apud Benedictinos femoralium vſus poſtea receptus?

QVAMQVAM in pluribus monaſterijs noſtri Ordinis vſque ad hæc ferè tēpora perſeuerauerit conſuetudo ſine femoralibus, ſolo breuiori ſubligaculo, vel etiam ſine illo incedendi; id tamen, vſque adeò nonnullis viſum indecorum, vt hac in parte à Regulâ recedere maluerint, quàm pudoris aliquod periculum ſubire. Vnde Theodemarus ſcribit, conceſſa fratribus ſuis *duplicia femoralia*. In Aquiſgranenſi Synodo Monachis ſingulis *duo paria femoralium* aſſignantur. Et iam olim in hoc noſtro Affligenienſi monaſterio ante quingentos annos vſus femoralium increbuerat, vt patet ex peruetuſto libro Guilielmi Abbatis, *de modo ordinis obſeruandi à Monachis profeſſis ſub Regulâ B. Benedicti*, quem titulo *Ritualis* citauimus. Cluniacenſes eadem geſtaſſe, ex epiſtolâ Petri Venerabilis, quâ vſum hunc defendit, conſtat. Et Turrecremata, vt vidimus, conuenientius iudicat Religioſos etiam in monaſterijs braccis vti, quod ante eum etiā alij cenſuerunt, vnde S. Fructuoſus ait: *Femoralium vſus cuique eſt permittendus, maximè his qui in miniſterio implicantur altaris.* Et S. Hildegardis: *Nunc tempore iſto quoniam mores hominum ita oſtendunt, Deo non diſplicet, ſi Monachi propter blaſphemiam inceſtus, quam in nuditate carnis deguſtare poterunt, femoralibus vtantur, ne nudâ carne carnem attingentes, carnalium peccatorum reminiſcantur.* Moliſmenſes quoque S. Roberto pro femoralium abrogatione differenti, eundem honeſtatis titulum inter cetera prætexuerunt. Hęc enim apud Ordericum Vitalem: *Magna pars hominum in calidis regionibus caret femoralibus, tunicisque fruitur, vt mulieres, laxis & talaribus. Quorum conſuetudinem non abhorret, ſed amplectitur inde propagatus, ibique conſiſtens Monachorum cuneus. Aſt omnes populi braccis vtuntur in Occiduo climate, nec eis tam pro frigore, quàm pro dedecore noverunt carere. Quibus pro cauſſis idem mos eſt in noſtro Ordine. Nec illum, qui vtilis & honeſtus eſt, volumus relinquere.*

Femoralia ob verecundiam quandoque à Benedictinis recepta.

Conc. Aquiſgr. can. 22.

Lib. 1. Epiſtola 28.

Apud Smarag.

Hildeg. in explicat. Reg. c. 31.

Moliſmenſes pro uſdē diſſerunt.

Vital. Eccl. hiſt. lib. 8.

VESTIARIVM.

Sed audiendus cum primis hîc eſt Petrus Venerabilis, qui conſuetudinē hanc contra Ciſtertienſium obiectiones egregiè tuetur: *Femoralia ſanè*, inquit, *ratione neceſſitatis, munditiæ & honeſtatis nobis defendimus: recolētes inſuper Deum præcepiſſe, ne ſummus Sacerdos ſine femoralibus lineis ad altare ſuū accedere præſumeret, ne ſi hoc faceret, pœnā mortis incurreret. Et quāuis in feminalibus lineis miniſtris Dei caſtitas indiceretur: tamen honeſtas velandorum inhoneſtorum non excludebatur, immò ſolicitè præcipiebatur. Vnde & Apoſtolus: Inhoneſta, inquit, noſtra abundantiori honore circumdamus. Huius ergo rei honeſtas quidem intelligitur: neceſſitas autem apertiùs exponeretur, ſi de talibus ſicut de ceteris, liberè loqui permitteremur. Honeſtum tamen eſt, vtile eſt, neceſſarium eſt, & idcirco contra Regulam, quæ nulla, vt ſæpè iam diximus, neceſſario interdicit, nec in hoc aliquid egimus.* Hæc S. Abbas. Neceſſitatem verò, quam ille honeſtatis cauſsâ non exponit; nimis fortè curioſè explanauit Abulenſis, quem adeat cui talia legere animo ſederit. Nos id addere poſſumus, eâdem ratione quâ Moſaicis ſacerdotibus præceptum fuit, ne per gradus ad altare aſcenderent, femoralia noſtris permitti debere, ne vllâ occaſione aliqua corporis nuditas apparere poſſit, quod in Religioſis indecens omnino eſt: cùm videamus eos paſſim etiam manus cucullæ manicis, aut ſcapulari tegere.

Cluniacenſes tuentur contra Ciſtercienſes.

Petrus Lib. 1. Epiſt. 28.

1. Corinth. 12. *Et accedit neceſſitas aliqua.*

Ad cap. 28. Exod. q. 1. *Item deinde.*

Nicolaus Papa I. à Bulgaris recèns baptizatis conſultus, num femoralia Chriſtiani facti induere deberent, vbi dixiſſet hoc ad ſalutem haud pertinere, & illis integrū eſſe vtrumlibet, ſuadet & auctor eſt, vt ea induāt: *Quia*, inquit, *in libris noſtris iuſſa ſunt femoralia fieri, & ijs viri vtuntur.* Quid, quod & ſummæ paupertatis amor S. Franciſcus, & femoralia habuerit, & ſuis permiſit? De ipſo enim parente ſuo S. Bonauentura ait: *Reuerà, ipſe à principio Religionis vſque ad mortem, tunicâ, chordula, & femoralibus diues, ijs contentus fuit.* Et ipſe S. Franciſcus in Teſtamento ſuo: *Eramus contenti vnâ tunicâ intus, & foris repetiatâ, cum cingulo, & braccis, & nolebamus plus habere.* Carmelitæ verò Diſcalceati non modò ſtatuerunt *ſubligaculo* ex rudi telâ lineâ ſub genua pertingentia eſſe ferenda; ſed etiam ob pudorem nunquam exuenda.

Nicol. 1. ad conſul. Bulg. c. 59.

S. Franciſcus braccis vſus fuit.

Bonau. in vitâ S. Frāciſci cap. 7.

Carmelitæ Diſcalceati. Part. 2. conſt. cap. 10. §. 20.

VESTIARIVM.

TRACTATVS V.

DE CALCEAMENTIS.

QVÆ duo S. P. BENEDICTVS *in epigraphe capitis LV. Regulæ ſuæ coniunxit, veſtimenta & Calceamenta, ſolidum huius libri conſtituunt argumentum. Cùm itaque illa hactenus vtcumque explicata ſint, ſupereſt pars altera curæ, & pedes nobis ſuis muniendi integumentis. De quibus ordine ità diſquirimus.* Primò, *An Calceamenta Monachis conceſſa?* Secundò, *Quid Pedules?* Tertiò, *Quid Caliga?* Quartò, *Quæ Caligarum materia? forma, & vſus?* Quintò, *Quæ deinceps circa Benedictinorum præſcripta Calceamenta?*

DISQVISITIO I.

An Calceamenta Monachis conceſſa?

ANTIQVAM de ipſis pedum indumentis, quæ S. BENEDICTVS nominatim expreſſit, agamus, diſquirendum Primò videtur, num ea Monachis permiſſa, neque enim defuerunt, qui à Religioſorum hominum vſu, imò etiam quorumcumque Chriſtianorum ea excludere voluerunt. Tertullianus: *Calceos nihil dicimus proprium togæ tormentum, immundiſſimam pedum tutelam, verum & falſum.* Quantam autem immunditiam Calceus colligat, ex Plauti Querula, ſeu quiſquis illius auctor, patet:

Quidam calceos proſcripſerunt.

Tertul. l. de pallio c. 5.

B

Propter ſordes.

Sume luteos cothurnos, ſemper refluos Calceos,
Quos pluuia ſoluat, puluis compleat, cœnum & ſudor glutinet.
Sume Calceos humili fluxos tegmine,
Quos terra reuocet, fraudet limus concolor.

Clemens Alexandrinus: *Viro*, inquit, *pulchrè conuenit nullos habere Calceos, præterquam ſi militet. Calceatum enim eſſe, non paruam affinitatem habet cum eo quod eſt, eſſe ligatum. Optimum quidem exercitationis genus eſt, nudis vti pedibus, & ad ſanitatem, & expeditam facilitatem, vbi non prohibeat neceſſitas.* De ſanitate idem docuerat Plato, qui (auctore Hieronymo) *præcepit duas corporis partes non eſſe velandas, nec aſſueſieri mollitiei capitis ac pedum, cùm enim hæc habuerint firmitatem, cetera robuſtiora ſunt.* Vnde multi è primis Chriſtianis, inceſſerunt ſine Calceis. Docet id Lucianus, qui habitum Chriſtiani deſcribēs, ait: *Pallium putre, ſine Calceis & tegmine, capite nudo incedens, detonsâ comâ.* Conſueuiſſe autem pleroſque olim Monachos ſine calceis, aut

Clem. Pædag. l. 2. cap. 11.

C

Et ad ſanitatem.

Hieron. in Matth. c. 10.

Chriſtiani olim nudipedes.

D

Lucian. in Philopatro.

A nudis pedibus, aut ſoleis ſolùm munitis incedere, teſtatur Gregor. Nazianzenus, qui inter exercitia Monachorum, *ponit pedes nudos Apoſtolicis ſimiles.* Idemque haud obſcurè indicat D. Hieronymus, dum Iouinianum Monachū Apoſtatam ità ſugillat: *Anteà nudo eras pede, modò non ſolùm calceato ſed & ornato.* De Ægyptijs porrò Monachis hæc Caſſianus: *Calceamenta verò velut interdicta Euangelico præcepto recuſantes, cùm infirmitas corporis, vel matutinus hiemis rigor, ſeu meridiani æſtus feruor exegerit, tantummodò caligis ſuas muniunt pedes.* Quibus in verbis facilè animaduertere eſt, quo fundamento à Calceis abſtinuerint, quia videlicet id Chriſti eſſet præcepto prohibitum, cui alterum etiam argumentum à Chriſti exemplo, non contemnendi auctores adijciunt. Chriſtum enim nudipedem fuiſſe, nudiſque pedibus terram calcaſſe, ceſent Toſtatus, Liranus in cap. 1. Marci & Ioannis, Ianſſenius, Didacus Stella, S. Bonauentura, S. Birgitta, & confirmat S. Hieronymus ad Euſtochium ſcribens: *Moyſes, & Ieſus Naue, nudis in terram ſanctam pedibus iubentur incedere, & diſcipuli ſine Calceamentorum onere, & vinculis pellium ad prædicationē noui Euangelij deſtinantur, & milites veſtimētis Ieſu ſorte diuiſis caligas non habuere quas tollerent, non enim habere poterat Dominus, quod prohibuerat ſeruis.* Ex quibus etiam ſubinfert: *Quod nudus Ieſus, nudas quærit amicas & ſponſas.* Ex hoc capite credo Iſidorum etiam in Regulâ Monachorum Calceorum vſum reprobaſſe, ita enim ait: *Porrò linteo non oportet Monachum indui: orario, birris, planetis non eſt fas vti, neq; indumentis, vel Calceamentis, quibus generaliter cetera Monaſteria abutuntur.* Scribit quoq; S. Bonauētura: *Monachi*

Ex plerijs Monachis.

Nazianz. orat. 1.

Caſſian l. 4. cap. 10

Ex præcepto Chriſti, vt putabant.

Quem & quidam nudis pedibus ambulaſſe credunt.

Toſt q. 68. in c. 3 Mat. Ianſſ. in c. 16. Cōcord. Did. Stel. in c. 5. Luc. Bonau. to. 1 opuſc. Birg. orat. 3. Hieron. epiſt. 22.

In Reg. Monach. cap. 12.

Bonau. to. 7. opuſc. de ſandal.

Monachi Indiæ, ſicut ille retulit mihi, qui vidit, Calceamentis non vtuntur, nudis pedibus incedentes.

Calceis vti numquam Chriſtianis interdictũ fuit.

Verùm his non obſtantibus, omninò aſſerendum eſt, quamuis meritorum & vtile valdè ſit ad carnis caſtigationem nudis incedere pedibus, id tamen numquam Chriſtianis præceptum fuit, nec Calceamentorum vſu ijs interdictum. Quinimo Philaſtrius & Auguſtinus hæreſim quorumdam notant, dicentium, non licere homini Calceamenta portare, quam etiam refutans Alfonſus de Caſtro, ait: Dominus aſſignans Iudæis modum iuxta quem debeant agnum paſchalem comedere, dicit: *Calceamenta habebitis in pedibus veſtris.* Propter quod, vt veritas figuræ, & corpus vmbræ aſſimilaretur, Sacerdotes ſolemne ſacrum celebrantes, in quo verus ille agnus, videlicet Chriſtus benedictus, comeditur, Calceamenta in pedibus tenent, etiam qui aliàs non eſſent portaturi, vt Fratres Minores, qui etſi aliàs nudis pedibus incedant, cùm tamen miſſam celebrant, Calceamenta in pedibus tenent. Et Dominus ad Ezechielem ait: *Calceamenta tua erunt in pedibus tuis.* Et Chriſtus redemptor noſter cùm Apoſtolos ſuos miſit binos ante faciem ſuam, miſit illos (vt Marcus ait) *Calceatos ſandalijs.* Præterea, quod numquam reperitur denegatum, intelligitur eſſe conceſſum. Si ergo portare Calceamenta numquam fuit omnibus prohibitum, inde conuincitur nobis eſſe conceſſum. Hæc ille.

Caſtro l. 4. adu. hæreſ.

Imperati agnum paſchalem comeſturis. Exod. 12.

Ezech. 24.

Marc. 6.

Reſpondetur ad præceptum Chriſti. Luc. 10. 4. Primò.

Neque verò obſtat Domini præceptum à Caſſiano ſuprà allatum, quo diſcipulis dixit: *Nolite portare ſacculum, neq; peram, neque Calceamenta.* Primò enim inhibitionem illam myſticum habere intellectum, ait Auguſtinus, ac per Calceamenta opera mortua intelligit. Secundò, aliqui reſpondent, non fuiſſe prohibita niſi Calceamenta duplicia: eodem modo quo antè præmiſerat, *neque duas tunicas*, ita leueriores illi Eſſeni Calceis quidem vtebantur, cum hoc tamen (vt Ioſephus ait) rigore, quod Calceos non mutarent, *niſi aut omninò conſciſſis prioribus, aut longi temporis vſu conſumptis.* Tertiò, reſpondet Suarez, fuiſſe præceptum temporale initio prędicationis Euãgelicę Apoſtolis impoſitum, quod poſteà in nocte cænę Chriſtus reuocauerit, cùm dixit: *Quando miſi vos ſine ſacculo & perâ, & Calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? ſed nunc qui habet ſacculum, tollat ſimiliter & perã.* Quod eodem modo intelligit Auguſtinus, & Chryſoſtomus. Ægyptij autem illi Monachi, quos Caſſianus ſcribit ex Domini verbis collegiſſe Calceamẽtorum vſum Apoſtolis & eorum ſectatoribus, id eſt Monachis, & perfectioris vitæ cultoribus fuiſſe interdictum; & proindè nudis & diſcalceatis pedibus inceſſiſſe, pro ſuo captu & ſimplicitate, ait Alardus Gazæus, verba Scripturæ nimis rigidè, & ſecundùm litteram vt dicitur, ſeu verborum ſonum interpretati ſunt. More nimirum primorum Chriſtianorum, qui quidquid ex Euangelio audirent, vel ex feruore, vel ex ſimplicitate, tamquam præceptum amplectebantur, nihil de conſiliorum, & præceptorum diſtinctione cogitantes.

Serm. 42. de Sanctis. Secundò.

Ioſeph. l. 2. cap. 7. de bell. Iud. Tertiò. Suarez Tom. 2. in 3. p. diſp. 28. ſect. 3.

Luc. 22.

Aug. l. 22. cont. Fauſt. cap. 67. Chryſoſt. hom. 9. in epiſt. Phi-lipp.

Ægyptij Monachi nimis rigidè ſcripturam interpretati ſunt.

Quod verò Saluatoris noſtri exemplum ſpectat, non deſunt auctores, qui Chriſtum Calceis, aut ſandalijs, ſiue ſoleis vſum fuiſſe affirment, inter quos eſt Paulus Burgenſis in additionibus ad cap. 1. Marci, contra Liranum, Cardinalis Toletus, Franciſcus Suarez, Laurentius Landtmeter. Thomas verò Trugillus dicit eſſe communem ſententiam; quam potiſſimùm confirmant, quòd Chriſtus Dominus viuendi modum inierit communem, neque adeò auſterum vt Ioannes Baptiſta, de quo eleganter Angelicus Doctor ait: *Dupliciter homines attrahuntur ad bonam vitam. Quidam enim per ſpeciem ſanctitatis, alij per viam familiaritatis. Dominus & Ioannes diuiſerunt ſibi duas vias. Ioannes, imò Dominus per Ioannem, elegit viam auſteritatis, per ſe elegit viam lenitatis.* Idipſum Chriſtus ipſe teſtatur, dicens: *Venit Ioannes neque manducans, neque bibens, & dicunt dæmonium habet. Venit Filius hominis manducans & bibens, & dicunt: Ecce homo vorator, & potator vini, publicanorum, & peccatorum amicus.* Quibus verbis apertiſſimè docuit victum ſibi fuiſſe cum vulgo communem. Si victus, ergo & amictus. Non fuiſſe autem Iudæos illâ tempeſtate diſcalceatos, ex Iſaiâ colligi poteſt, cui Deus præcepit, vt nudis incederet pedibus, nimirum vt inſolito hoc more, & rei nouitate terrorem Iudæis incuteret. Quod ex eo etiam confirmatur, quod Precurſor Domini dixerit: *Fortior me eſt, cuius non ſum dignus procumbens ſoluere corrigiam Calceamentorum eius.* Etſi enim id per modum prouerbij à Ioanne dictum quidam putent, ac ſi dicas (inquit Salmeron) non ſum librum ei aut matulam dignus portare, etiamſi is nec libro, nec matulâ vtatur. Ex ipſo tamen hoc prouerbio apertè colligitur, communem fuiſſe morem Calceos geſtandi, cuius etiam Chriſtus tenax & obſeruator fuerit. Quæ Auguſtini etiam collectio eſt: *De ijs Calceamentis, quibus ambulamus* (inquit) *conſolatur me idem Dominus meus. Si enim ipſe Calceatus non eſſet, non de illo Ioannes diceret: Non ſum dignus ſoluere corrigiam Calceamentorum.*

Quarnam ducat Chriſtum calceis vſum.

Tolet. annot. 65. Suar. 3. p. to. 2. diſp. 28. ſect. 3. Landtm. l. 2. de. Cleric. & Monach. habitu p. 1. cap. 16. Trug. dom. 3. aduent. D. Tho. in c. 11. Mat. Probabiliter. Math. 11.

Nam Iudæorum ſocius eſt conſuetudinem. Iſaiæ. 2.

Math. 3.

Salmeron Tom. 4. p. 1. tract. 6. Qui & ipſi calceati.

Auguſt. Serm. 42. de ſanct.

Sed quomodo calceatus vel Chriſtus, vel Apoſtoli? non noſtratibus Calceis, qui totum tegant pedem, ſed ſandalijs, id eſt ſoleis, quæ ſolam muniunt pedis plantam, ne in ſaxa impingat; ſupernè autem pedem

Chriſtus ſandalijs induit.

VESTIARIVM
Auguſt. l. 2. de conſenſ. Euang. c. 30.

relinquuntnudum. Vnde Auguſtinus. *Marcus dicit Calceatos ſandalijs, ſoleis, quibus ſcilicet pes, nec tectus deſuper, nec nudus ad terram.* His porrò ſandalijs Apoſtolos poſt Chriſti aſcenſionem vſos, patet Act. 12. vbi Angelus ad Petrum: *Calcea*, ait, *te caligas tuas*, Græcè *ſandalia tua*. Et tale eſt ſandalium S. Andreæ, quod Treuiris, in Cathedrali Eccleſiâ oſtenditur. Talia quoque geſſere Iſaias, Ieremias, & Ezechiel Prophetæ, vt patet ex eorum antiquis imaginibus in codice Baſilij Porphyrogeniti Imp. quæ exſtant in Vaticano. Talia denique exhibet imago B. Virginis Romæ depicta à S. Lucâ: Puer enim Ieſus in eius brachijs pingitur cum ſandalijs, quæ ſupernè per ligacula circumligantur pedi, ità vt pedes & digiti pedum Chriſti ſint intecti, prorſus & nudi, planta verò pedum ſoleâ tegatur.

Et Apoſtoli.
Cornel. in cap. 10. Matth.
Item Prophetæ.
B
Puer Ieſus cum Sandalijs pictus.

Atque hæc ſuffecerint de hac quęſtione, quam qui fuſiùs diſputatam legere volet, adeat S. Bonauenturam, Franciſcum Suarez, Danielem Mallonium in elucidatione cap. lib. de Chriſti ſtigmatibus ſacræ Sindoni impreſſis, ab Alphonſo Paleoto Archiepiſcopo Bononienſi conſcripti.

Bonau. vbi ſupra. Suarez ſuprà.

DISQVISITIO II.

Quid Pedules.

INDVMENTA pedum, quæ ſuis indulſit S. BENEDICTVS, vocauit *Pedules* & Caligas: de quibus nunc agendum. Quid autem *Pedules*? Iudocus Badius inſolitum vocabulum nominat, & niſi plurale ſit, non conſtat cur maſculinum à Genuenſi dicatur. Paſſim tamen monaſtici ſcriptores in vtroque maſculinè vſurpant numero. Auctor vitæ Chriſtiani Monachi: *Inueni vnum pedulem, & in eo magnam maſſam denariorum.* Interpres Iuuenalis: *Pedules nouos in braccis, quos pedornes dicunt:* Occurrit eadem vox in Canone Theodori: *Dat ei baculum, & Pedules.* In vita B. Nicetij Lugdun. *Aptatis Pedulibus pedes operuit.* Iſidorus: *Pedules autem vtentur, quamdiu hiemis coëgerit violentia.* Fructuoſus: *In ipſis quoque calciarijs hoc videndum eſt, vt hieme Pedules calcient.* Regula Magiſtri: *Habeant in hieme faſciolas aut Pedules.* Pſeudo-Auguſtini liber vitâ de Eremiticâ ad Sororem vocat *Pedilles*. S. Franciſcus videtur nominare *Pedeola*, aut *Pedtola* vbi vide Waddingum. Hæc de voce, nunc de re.

Bad. ad Cathol. Genuenſ.
Grammatica quæſtio de voce. Pedules.
Apud Roſvveyd. prolog. 22. vit. Pat. §. 5.
Schol. ſat. 1.
D
Reg. Iſidor. c. 14.
Reg. Fruct. c. 4.
Reg. Mag. c. 81.
Pſeudo-Aug c. 20.
Franc Reg. Sanctim. cap. 8.
E

Pedules, vt ipſa vox indicat, ad pedes pertinere manifeſtum eſt, & pro pedum indumento à Legiſlatore aſſignatum: vt proinde ad crura, tibiaſve referri nequeant. Cornelius Fronto: *Pedale*, inquit, *menſura eſt pedis; Pedule verò ſub pedibus præſtat vtilitatem.* Gloſſæ Benedicti: *Πεδῦλα, ποδῶν καλύμματα τινὲς δ' ἀρτάρια ἑρμηνεύουσι. Pedu-*

Sumuntur pro pedum indumento
Front. l. de propr. latin. ſerm.

A

lia, pedum integumenta, quidam artaria interpretantur. Artaria Suidæ ſunt τῶν ποδῶν πῖλοι. πῖλοι autem *pedum ſunt quædam textilia, quibus pedes inuoluũtur*, inquit Ioãnes Tzetzes. Hadrianus Iunius: *Pedule*, Cornelij Frontonis teſtimonio, videtur eſſe laneus calceus, qui plantis tamquam ſolum quoddam aduerſus frigora ſubſternitur: aut certè coactile ex lanâ coactâ. Idemque Iunius explicans quid ſit calceus laneus, & ſoccus, ait idem ferè eſſe cum *Peduli*. Eodemque ſenſu interpretatur *Impilia* (quâ voce Plinius vſus eſt, vbi malè in vulgatis codicibus, inquit, legitur *mapalia*) pedum tegmina è lanâ coactâ, quæ & coactilia. Bayſius *Pedalia*, aut veriore lectione, *Pedulia* voluit reponere apud Plinium. Bernardus Caſinenſis Regulam noſtram interpretans, non malè ait: *Quidquid in pedibus mittitur, ſiue ſit de corio, vel lanâ, congruè* Pedules *nominantur, quia à pede dicuntur, quos quidam Soccos, aut Sotulares appellant. Sed nota quòd* Monachi *Vltramontani habent* Pedules *de lanâ diuiſos ab illo indumento, quod eſt in modum tributi factum, & operit tibiam propter facilem ablutionem, & ad euitandum pedum ſudorem. De nocte autem extrahentes illos* Pedules, *pedibus iam nudatis, tributiſque retentis in lecto quieſcunt, ne fumoſitates forſan pedum per poros emiſſa retineantur incluſa, ſic per conſequens caput lædant ad cerebrum aſcendendo.* Vnde S. Hugo ex Cluniacenſi Monacho Gratianopolitanus Epiſcopus, Regulę obſeruãtiſſimus, Odolricum Dienſem Epiſcopũ habitu Carthuſiano induens, id etiam mandare curauit, *vt de caligis Pedules abſcinderet, quatenus præter pedes totus iaceret veſtitus. Dolebat enim nonnullos in religioſo habitu, ad ſanctitatis iniuriam, tibijs dormire nudatis.* Id etiam valetudini non expedire, Scholæ Salernitanæ Commentator aſſerit: *Calceatis*, inquit, *ſiue veſtitis pedibus dormiendum non eſt. Hoc enim ſi quid Magnino excellentiſſimo Medico credimus, viſum debilitat, memoriam lædit, & totum corpus extraneo calore æſtuare facit, ob vaporum reflexum.* Illud autem quod ſanctus hic Epiſcopus monuit, hodie Patres Minimi, alijque nonnulli obſeruant, à quorum tibialibus *Pedules*, ſiue ſocculi ſeparati ſunt. Atque ex his auctoribus ſatis conſtat, *Pedules* pro ſoccis accipi. Quod confirmat quoque Nigronus, dicens etiamnum Romæ, & in Latio, intima pedum indumenta, ex lineâ telâ vulgò dici *Pedali*. Et Belgica Regulæ noſtræ interpretatio *Pedules* vertit voetſocken, & Gallica Guidonis Iuuenalis *Chauſſons*.

Tzet. in in Heſiod.
Propriè laneo ſocco.
In Nomẽclat. n. 119.
Plinius explicatus. Plin. l. 19. cap. 1.
Pedules dei ſcribuntur.
C
Quidã noctu eos extrahunt.
Guigo in vitâ S. Hugonis.
Ne officiant ſanitati.
Probatur vlterius pedules ſumi pro ſoccis.
Nigron. de calig. cap. 2. num. 43.

Quod autem Gratianopolitanus Hugo monuerit *Pedules* à caligis reſcindendos, ad iuxta eorum facit ſententiam, qui caligam tibiæ faciunt indumentum, quod proxima Diſquiſitione erroneum demonſtrabitur. Turrecremata quoque & Ioannes Genuenſis

Falluntur qui caligã partem eos faciunt.

ſis *Pedules* caligæ partem faciunt. Sic & Gloſſæ Iſidori: *Pedana vocant, & exponunt Pedulis nauus, qui caligæ aſſuitur.* Paulus vero Diaconus pro tibialibus *Pedules* accepiſſe videtur. *Non debent*, inquit, *Monachi cauſſari ſi* Pedules *albi fuerint.* Diſſentit quoque ab alijs noſter Smaragdus, qui *Pedules*, calceos exponit.

Paul. in Reg. S. Bened.

Quod monaſticum verò ſpectat vſum, ex Iſidori Regulâ conſtat *Pedules* conceſſos, *quamdiu hiemis coëgerit violentia, ſiue dum Fratres gradiuntur in itinere, vel proficiſcuntur ad vrbem.* Fructuoſus verò etiam tempus hoc definit: *Hieme*, inquit, *Pedules calcient qui voluerint, à die Kalendarum Nouembrium ad Kalendas Maias. Reliquis æſtiuis menſibus caligarum tantùm ſolatijs muniendi ſunt.* Vnde notis hîc ordine ſequitur.

De vſu apud Monachos. Iſid. in reg. c. 14. Reg. Fruct. cap. 4.

DISQVISITIO III.

Quid Caliga?

NON prorſus extra caliginem eſt, quid *Caligæ* nomine deſignetur. Plures enim auctores crurum tibiarumve operimentum eſſe exiſtimant, nonnulli quoque, licet per abuſum, hac voce femorum tegumentum deſignant, cùm hæc cruralia, tibialia, & femoralia, vel feminalia probati ſcriptores dicant. Sed disertè Legiſlator noſter ad pedes retulit, dum ait: *Indumenta pedum, pedules & Caligæ.* Si pedum propriè, ergo non tibiarum, multoque minus femorum. Hinc Smaragdus: *Caligas ille* (S. BENEDICTVS) *dicit, quod nos ſubtalares, vel ſoccos vocamus. Caliga autem vel à callo pedum dicta, vel quia ligantur: nam & Calcearij vocantur;* ab ipſo ſcilicet Legiſlatore in lemmate capitis, & à S. Fructuoſo, alijſque. Hanc porrò Etymologiam ex Iſidoro Hiſpalenſi hauſit; qui tamen quòd *Caligas* ſoccos dici Smaragdus inquiebat, prorſus euertit, & contra eos diſtinguit; ita enim habet: *Caliga vel à callo pedum dictæ, vel quia ligantur: nam ſocci non ligantur, ſed tantùm intromittuntur.* Alphonſus Salmeron ſimilem ferè originationem facit. *Caliga*, inquit, à ligando calce, id eſt, imo pede dicitur, quaſi *calciliga*. Et cùm calx à calcando dicatur, & calceus à calce, liquet propriè *Caligas* non eſſe tibialia, ſed ſoleas, aut genus calceorum, quod plantas, aut calces muniret. Hinc, vt à Nigrono annotatum, ſutor, qui Plauto *calceolarius*, Soſipatro Chariſio in Grammat. Inſtit. dictus *Caligarius* artifex. Quæ vox haud dubiè deducitur à *Caliga*, & eadem ſignificatione retinetur in aliquot Italię prouincijs, à Latino ſermone, vt par eſt credere, relicta, diciturque IL CALEGARO. Quin etiam in vetuſto lapide, apud collectorem Romanarum inſcriptionum, pag. 649. n. 1. legitur ſutori *Caligarius* adiunctus hoc modo:

Errant, qui Caligas putant eſſe tibialia, vel femoralia. Reg c. 55. *Etymon vocis Caliga.* Iſidor l. 19. orig c. 34. Salmeron tract. 35. in acta. Nigron. de calig. c. 2. num 6. *Caligarius idem quod ſutor.* VESTIARIVM.

C. ATILIVS. C. F.

IVSTVS

SVTOR CALIGARIVS

SIBI ET

CORNELIÆ EXORAT

VXORI PI.

SED *Caligam* calcei genus eſſe, decem rationibus eleganter probat in ſuâ diſſertatione idem Nigronus: Nos qui nonnulla antequam hoc ſcriptum videre licuit, collegeramus, tribus deinceps contenti erimus. Auctoritate ſcilicet Latinorum ſcriptorum, qui propriè vel maximè ſunt locuti, Sacræ deinde ſcripturæ, & Patrum.

Probatur Caligam eſſe calcei genus.

I. PRIMO, ex Scriptoribus Latinis primus ſit Tacitus, qui indicans cur *Caligulæ* nomen Caio Cæſari adhæſerit, ſimul quid *Caliga* ſit, declarat, dicens: *Quem militari vocabulo Caligulam appellabant, quia plerumque ad concilianda vulgi ſtudia, eo tegmine pedum induebatur.* De eodem Sext. Aurel. Victor: *Quia in exercitu natus fuerat, cognomen calceamenti militaris ſortitus eſt.* Iuſtinus de Antiochi exercitu loquens: *Argenti certè aurique tantum, vt etiam gregarij milites* CALIGAS *auro figerent, proculcarentque materiam, cuius amore populi ferro dimicant.* Quòd hic *Caligæ* ſint pedum munimenta, colligitur tum ex verbo, *proculcarent*, quod neque tibialibus, neque femoralibus aptari poteſt: tum ex clauis, quibus militum calcei figebantur.

Ex ſcriptoribus Latinis. Tacit. lib. 1. annal. Victor in Calig. Iuſtin. l. 38.

II. SECVNDO, *Caliga* vocabulum in vtroque occurrit teſtamento, nam Gen. 14. Abraham dicit: *A filo ſubtegminis, vſque ad corrigiam Caligæ, non accipiam ex omnibus, quæ tua ſunt.* Vbi pro *Caliga* in Hebræo eſt נעל naal, quod Benedictus Fernandius ait ab Hebræis explicari: *A filo ſartoris, vſque ad corrigiam calceamenti.* Vti etiam habet paraphraſis Chaldaica, verſio Latina, LXX. quam ſecutus eſt Ambroſius. LXX. autē Hebręum verbum reddiderunt ὑπόδημα, quod *calceamentum* eſt, & ab interprete vulgatæ editionis, Exodi 3. Ioſue 5. Matthæi 10. Marci 1. Lucæ 3. vertitur *calceamentum.* Vnde Dio Caſſius *Caliga* latinæ reddidit ὑπόδημα Græcum. In nouo teſtamento, Angelus Petro dicit: *Calcea te Caligas tuas.* Græce eſt, ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου *Caliga*

Ex Sacrâ Scripturâ. Fernand. in hunc loc. *Eiuſque Interpretibus.* Ambroſ. l. 1. de Abra. cap. 14. Act. 12. 8

VESTIARIVM.

Gaudent. ſerm. de Exod. Iſai. 20.

liga ergo Sandalia ſunt. Sic Marci 6. dicitur: *Calceatos ſandalijs*, quod S. Gaudentius Brixienſis extulit, *Calceatos Caligis*. Sic & Hieronymus exponens illud Iſaiæ, *Calceamenta tua tolle de pedibus tuis*; *Calceamenta*, inquit LXX. σανδάλια, *id eſt*, CALIGAS *vocant*: quaſi dicat, Sandalia ſunt illa calceamenta, quæ Latinis *Caligæ* nominantur. Gloſſa in hunc locum act. *Caliga eſt genus calceamenti, non habens corium ſupra pedem.*

III. *Ex ſanctis Patribus.* Ambroſ. l. 7. epiſt. 53.

TERTIÒ, ex Patribus occurrit S. Ambroſius, narrans ſibi inter ſomnum & vigiliam oſtenſos *duos iuuenes ephebos veſtibus candidiſsimis, id eſt colobio & pallio indutos*, CALIGVLIS *calceatos, manibus extenſis orantes.* Vbi cùm dicit, *Caligulis calceatos*, liquet ſatis exprimi indumenta pedum. Hieronymus: *Milites veſtibus Ieſu ſorte diuiſis*, CALIGAS *non habuere, quas tollerent. Nec enim poterat habere Dominus, quod prohibuerat ſeruis.* Prohibuerat autem non tibialia, non ſemoralia, ſed *Calceamenta.* Idem: *Apoſtoli toto orbe peregrini non æs in zonâ, non virgam in manu, non* CALIGAS *habuere in pedibus.* Rurſus: CALIGA *quoque ambulantis nigella, ac nitens, ſtridore ad ſe iuuenes vocat.* Calceum notat ſtridulum, qui progredientem virginem indicabat. Quem locum S. Odo Cluniacenſis referens, calceos pro *Caligis* repoſuit, *Calces*, inquit, *nigelli & nitentes ſtridore ſuo oculos laſciuos, in ſæuos excitant appetitus.* Auguſtinus. *Cùm tibi* CALIGA *mala & conſtricta nocuerit, ſedens diſcalceas te abijcis an corrigias, aut mutas, ne digitum lædas* CALIGA *nocens dolorem facit.* Accedat Gregorius Magnus, vt quatuor hîc Eccleſiæ Doctores ſolemniſſimos teſtes ſimul habeamus. De S. Equitio ait: *Ecce vir Dei, clauatis calceatus* CALIGIS, *falcem fænariam in collo deferens, veniebat.* Et alibi de Stephano quodam: *Qui quodam die mancipio ſuo negligenter loquens, præcepit dicens: Veni diabole, diſcalcea me. Mox cæperunt ſe* CALIGARVM *corrigia in ſummâ velocitate diſſoluere.* Omitto [a] Caſſianum, [b] Iſidorum, [c] Fructuoſum, [d] Bedam, & Regulam Magiſtri, qui eadem notione *Caligam* extulere. Claudant Diſquiſitionem verba Nigroni: Adeò clarè Smaragdus aſſerit, *Caligas* eſſe calcearios, hoc eſt aliquod genus calceorum, vt vehementer mirer nonnullos recentiores Regulæ Benedictinæ interpretes, qui tibialia intelligunt in *Caligis*.

Hieron. epiſt. 22. Matth. 10. Idem epiſt. 11. ad Ager. Idem epiſt. 47. Odo lib. 2. collat. c. 8. Auguſt. lib. 50 homil. 25. Gregor. l. 1. Dial. cap. 4. Lib. 3. c. 20. a Lib. 1. inſt. c. 10. b Reg. c. 12. c In reg. cap. 4. d In vit. Cuthbert. cap. 8. Et Monaſticis ſcriptoribus. Nigron ſupra n. 44.

DISQVISITIO IV.

Quæ Caligarum *materia, forma, & vſus?*

Caligæ deſcriptio.

A Militiâ ad aliorum calceatum *Caliga* tranſijt. Non melius proinde qualis vrbanorum, viatorum, ruſticorum, Apoſtolorum vel Religioſorum fuerit *Caliga* intelligemus, quam ſi eam in primæuo ſuo aliquantiſper ſpectemus vſu. Deſcripſit eam Nigronus in hunc modum: *Caliga non aliud eſſe videtur, niſi ſolea ſine obſtragulo, habenis alligata pedi, multis minutiſque clauis infernè ſuffixa.* Quæ per partes exponenda. Soleam *primò* dixit, quia vt Agellius: *Omnia fermè id genus, quibus plantarum calces tantum in fine teguntur, cetera propè nuda, & teretibus habenis vincta ſunt, ſoleas dixerunt.*

Nigron de Calig. cap. 4. num. 1. I. *Et ſolea.* Agell. l. 13. cap. 20.

II. *Caret corio ſuperiori.*

SECVNDÒ, caret obſtragulo, id eſt, corio ſuperiori ſummam pedis partem tegente. Cùm enim ſuperior aluta non eſſet; ſed tantùm ſolea ſub pedibus, eam vinculis obſtringi oportebat, vt hæreret. Vnde dicti Iſidoro *obſtrigilli, calcei qui per plantas conſuti ſunt, & ex ſuperiori parte corrigia trahitur, vt conſtringantur, vnde & nominantur.* Non his opus eſt cùm obſtragula habentur, quæ ſupremam pedis partem operiunt. Carere obſtragulis ſandalia, quæ & ſoleæ dicuntur, auctor eſt Auguſtinus, & Alcuinus, ſandalium dicens eſſe *genus calciamenti, quo induuntur miniſtri eccleſiæ. ſubterius quidem ſoleâ muniens pedes à terrâ, ſuperius vero nihil operimenti habens, patet: quo iuſſi ſunt Apoſtoli à Domino indui.* Hinc ſandalia hæc vulgus Italorum *calceos Apoſtolicos nominat*, & ſimilia ſoleis Capucinorum.

Iſid. l. 20. c vlt. Sicut ſandalia. Aug. l. 2. de conſ. c. 30. Alcuin de diu. offic. c. 39.

III. *Habenis alligata pedi.*

TERTIÒ, habenis, inquit, alligata pedi, quod expreſſum teſtimonio Agellij: & Sacræ Scripturæ conſonat, quæ *corrigias Caligis*, ſandalijs, ac calceamentis attribuit. Quo modo autem loris, ſiue vinculis *Caligæ* obſtringebantur, videre eſt in effigie *Caligarum*, quam tam ex columnâ marmoreâ Traiani, quam arcu Conſtantini exhibet Nigronus.

IV. *Clauis infernè ſuffixa.*

QVARTÒ, clauis infernè ſuffixas fuiſſe *Caligas* paſſim notum, quia hinc dictæ *Caligæ clauatæ.* Auguſtinus: *Tamquam ſi velit tibi aliquis, oſculari caput, & calcare tibi pedes. Fortè* CALIGIS *clauatis conteret pedes.* Et S. Equitius, vt vidimus, *clauatis calceatus Caligis erat.* Hinc & ipſi claui dicti *Caligares* Plinio, & *Caligarij* Iſidor. Tranſijt ad ruſticos, inquit Nigronus, hic mos ſuffigendi calceamenta clauis. Theophraſtus id obſeruauit in Græciâ: Nos in Italiâ

Auguſt. tr. 10. in epiſt. Ioan. Plin. l. 9 c. 18. & l. 22 c. 22. Iſid. l. 16. cap. 200

lia paſſim conſpicimus. Atque hæc *Caligæ* deſcriptio.

Ex corio.

Quæ verò materia? Soleas ex corio fieri cunctis ſæculis conſuetum eſt: ſufficiat S. Iſidorus: *Soleæ materiales ex materiâ corio contextâ. Corrigiæ à corio vocantur.*

Id. l. 19. c. 34

Dubium, quæ Caligæ forma.

Quod formam ſpectat, quæſitum à Doctis, aſcenderetne *Caliga* vſque ad mediam tibiam, an talos tantùm attingeret habenis? Quibuſdam affirmantibus, negat Nigronus, aitque veram & priſcam *Caligam* militarem, ſtante rep. Romana, & primis Imperatoribus dominantibus, ad mediam tibiam non pertigiſſe, nec pertingere potuiſſe, additque: Soleam tantùm eſſe probauimus, plantæ inhærentem pedi, taliſque alligatam loris, ſiue habenis: quâ ſui parte poteſt ad crus medium peruenire? Dabo fuiſſe alios calceos, qui ſupra talos aſſurgerent: nego inter eos *Caligam* militarem eſſe numerandam.

Tranſitus ad Monaſticã.

Sed ab hac ad monaſticam, propter quam hæc omnia allata, tranſeundum, videndumque an hæc illi ſimilis. Temporum, locorum, functionum ac perſonarum varietatem nonnullam quoque in *Caligis* attuliſſe diuerſitatem, facile mihi perſuadeo. Quid enim frequentius, quàm veſtium formas mutari videmus? & in ipsâ Traiani columnâ duplex *Caligæ* militaris occurrit forma, altera in pedibus vigilum, & militum prætorianorum elegantior, decuſſatis ſupra pedem corrigijs, atque inter priores digitos ductis. Altera, vulgarium militum, circumuolutis rarioribus ſupra pedem tantùm, non inter digitos habenis. Poterat in his aliunde quoque eſſe diſcrimen vel forma, vt non corrigijs ligarentur in pedibus, ſed obſtragulis tegerentur more noſtro, vel materia, vt clauis non ferreis, ſed argenteis configerentur, vel ornamentis aliquibus, quibus carerent *Caligæ* vulgares. Hâc obſeruatione poſitâ, dicendum S. BENEDICTVM, cùm pro indumento pedum *Caligam* aſſignauit, propriè omninò fuiſſe locutum. Nam ſi proprio vocabulo non vſus fuiſſet, reliquiſſet inſtitutionem obſcuram. Iam verò *Caligam* eſſe ſoleam, ſandalium vidimus. Gloſſæ veteres: *Soleæ*, σανδάλια: & in Actis Apoſtolorum, *Caligæ* ſunt ſandalia, non quidem compta illa & concinna veterum, quibus ferè mulieres vtebantur, ſed vulgaria, & paupertati congrua: qualia hodieque Capucinorum, quæ conſtat multùm differre à ſandalijs Epiſcoporum. Ex quo ſequitur iuxta S. P. N. inſtitutionem, Monachorum pedes inferne tectos, cetera fuiſſe nudos, vel pedalibus tantùm, ſiue ſoccis contectos.

Tempus & locus Caligam immutarunt.

S. Benedictus propriè eã accepit.

Sādalijs igitur vſi Benedictini.

VESTIARIVM.

Et Caſſianus de Egyptijs Monachis ait; *Calceamenta velut interdicta, Euangelico præcepto recuſantes: cùm infirmitas corpori, vel matutinus hiemis rigor, ſeu meridiani æſtus feruor exegerit, tantummodo Caligis ſuos muniunt pedes.* Hæc cùm legerit S. BENEDICTVS, voluerit forſitan, vt alia multa, ad ſuos quoque referre diſcipulos. Verùm nimium exiſtimans rigorem, ſi nudis ambularent pedibus, toto anno indulſerit *Caligas*, quibus in hieme adiungerent & pedules, vti præſcriptum ab Iſidoro, Fructuoſo, & Magiſtro. Et hoc ſenſu eum intellexerunt Congregationis Fulienſis Inſtitutores, apud quos *perpetua crurum, pedum, & capitis nuditas.* Itâ quoque ſentit Nigronus, cuius hæc verba: Cùm Monachi S. BENEDICTI non incederent pedibus nudis, & æſtate ſolâ *Caligas* geſtarent, liquidò apparet, *Caligas* eſſe calceamenta, quibus munirent pedes. Reor enim pedules tunc fuiſſe tegmina lanea, tum ad arcendum frigus, tum ad tegendam nuditatem, cùm exibant domum. Illis pedulibus indutos pedes in *Caligas* inſerebant egreſſuri: quemadmodum Fratres Minores de Obſeruantiâ in regionibus frigidioribus faciunt, qui pedes hieme panno laneo calceatos ac veſtitos in ſoccos ligneos induunt. Sic ille.

Caſſian. l. 1. cap. 10.

Fulienſes in hac hodie ſententiã & praxi.

Ludou. à S. Malachia.

Nigron. de Caliga cap. 2. num 44.

Pedulium quis vſus apud Benedictinos.

Quod ſi quis dicat, maiori S. P. erga ſuos vſum benignitate, & pedules hos tam æſtate, quàm hieme; tam foris, quàm domi; ſemper & vbique indulſiſſe; non admodum repugnauerim: cùm diſtinctionem in his nullam fecerit, prout in cucullâ villoſâ, & purâ conſtituerat.

Caliga ſine obſtragulo.

Sed quod *Caligam* ſpectat, videtur illa obſtragulo caruiſſe, cùm eam Caſſianus calceamento opponat. Et tales fuerint *Caligæ* Stephani presbyteri, de quibus Gregorius ait. *Mox cæperunt ſe Caligarum corrigiæ in ſummâ velocitate diſſoluere. Ita vt inuentæ ſint magnâ ex parte diſſolutæ corrigiæ.* Vnde colligas plures fuiſſe: quibus ſanè non vſque adeò opus fuiſſet, ſi obſtragulum *Caligas* texiſſet. Has porrò ligulas etiam monaſticis *Caligis*, ſiue calceamentis non defuiſſe, ex Ferteolo colligimus, qui modum in his ponit: *De calceamentis*, inquit, *reliquorum vos tenere ſtatuimus conſuetudinem Monachorum. Sed & hoc curandum eſt, ne pes itá ſit ligamentis temperatiùs vinculatus, vt non iactantiæ ſignum multos adſtrictos habeat, ſed ſanctiùs vinculo laxiori folleſcat.* Hoc & improbi quidam ab Hieronymo perſtricti, imitabantur.

Gregor. l. 3. dial. c. 20.

Et cum ligulis.

Ferreol. in reg. cap. 22.

Hieron. epiſt. 22.

Apud

VESTIARIVM. *Apud hos*, ait *affectata ſunt omnia; laxæ manicæ, Caligæ follicantes*, &c.

Videri Benedictinos olim carniſſe tibialibus. Sed percunctaberis: ſi pedules & *Caligæ* indumenta pedum, vbi ergo crurium & tibiarum? An illa nuda S. BENEDICTVS eſſe voluit? Videri id queat, cùm nullum his reperiatur aſſignaſſe operimentum, aut probandum eſſet pedules, vel totum operuiſſe. S. Eugendus Abbas ocreas legitur habuiſſe, ſic enim vitæ auctor. *Habebat Eugendus beatiſſimus calceamenta fortia ruſticaque in modum priſcorum patrum, conſtrictus ocreis crura, faſciolisque plantas.* Nominat *Vlpianus faſcias crurales peduleſque.* An has S. BENEDICTI tempore habuerint, & crura inuoluctint, quis nobis explicet? (B) *Vlp. ff. l. argument. de aur. & arg. leg.*

DISQVISITIO V.

Quid deinceps circa Benedictinorum præſcriptum Calceamenta?

VERBA S. BENEDICTI pro modulo noſtro illuſtrare conati ſumus. Vtinam, quod vel maximè in votis fuit, mentem eſſemus aſſecuti! Nunc quæ deinceps in Ordine noſtro circa monaſticum calceatum decreta, diſquirimus. Nam cùm *Caligas* peduleſque aliter atque aliter intellexerint; hinc diuerſimode de iiſdem ſunt locuti: quin & alia ſubſtituerunt vocabula, quibus pedum crurumque indumenta deſignarent. In Concilio Aquiſgranenſi plura occurrunt pedibus ſubſeruientia. Decernitur enim, vt vnuſquiſque Monachorum habeat *pedules IV. paria, ſaletolas II. quibus autem neceſſe eſt itineris cauſſa, alias duas, Calciamenta diurna paria II. Subtalares per noctem in æſtate II. in hieme verò ſoccos.* Quid ſingulis his deſignetur, non adeò promptum dicere. *Pedules* arbitror eſſe calceos, ductus auctoritate Smaragdi, quem Menardus Benedicti Anianæ Abbatis, & huius Concilij Præſidis, ſcribit fuiſſe diſcipulum, adeoque circa hæc tempora vixerit; exponens autem illud S. BENEDICTI: *Indumenta pedum, pedules & caligas. Pedules autem dicit ille, quod nos modò dicimus calceos. Caligas ille, quod nos ſubtalares, vel ſoccos vocamus.* Quia autem nimia videri queat liberalitas, ſingulis Monachis aſſignare quatuor calceorum paria; hinc mihi ſuborta ſuſpicio, hæc primum in genere poſita ſub nomine pedulium, & paulò poſt ſubdiuiſa in calceamenta diurna, & ſubtalares per noctem in æſtate, quibus in hieme additi ſocci. (D, E)

I. *Conc. Aquiſgranenſis de calceatu Benedictino decretum.* Can. 22.

Per pedules intelligit calceos.

(A) Nam cùm S. BENEDICTVS poſuerit *pedules & caligas*, harum nulla in hoc canone mentio, vt earum loco videri queant ſubſtituti ſubtalares cum ſoccis. Diurna autem illa calceamenta crediderim fuiſſe & vltra talum producta, vt ſunt perones, cothurni, ſiue ocreæ breuiores, quæ noctu cùm ad opus Dei feſtinatur, non ita facilè induantur. Cothurnis his induti videntur apud Browerum Candidus & Modeſtus, & in Rituali Affligenienſi iubentur à Camerario Fratribus dari. In nocte verò aſſignat *Subtalares*, veluti diurnis calceis & cothurnis his oppoſitos: nam talos non attingunt. Hinc Papias: *Subtalares genus calceamenti, quaſi ſub talo propriè.* Fuerint ergo breuiora calceamenta, vel crepidæ, & ideo à Smaragdo non malè dicuntur reſpondere S. BENEDICTI *caligæ*. His in hieme additi *ſocci*, lanei calcei, quorum vſus in Comœdijs, vti Cothurnorum in Tragœdijs. Vt videas & monaſticos *ſoccos* diurnis illis, quos diximus, opponi cothurnis. (B, C)

Quos diurnos, & nocturnos.

Antiq. Fuld. lib. 2. Rit. Affilg. par. 3. c. 20. His ſunt ſubtalares.

Iam quid *Faſciolæ* hîc eſſe dicemus, niſi crurum tegmina; quibus alioqui nihil per hoſce canones tributum? & tamen muniendæ tibiæ, noctu præſertim, cùm ſubtalaribus vtendum, vel ſoccis. Hanc verò diuinorum & nocturnorum calceorum in Ordine noſtro viguiſſe viciſſitudinem, ex S. Dunſtani colligere eſt Statutis, in quibus ſcribitur, vt peractâ primâ vſque ad ſecundam vacent fratres lectioni, *tunc facto ſigno eant, & ſe diurnalibus induant calceamentis, nullus enim hoc debet præſumere antequam illud audiatur ſignum, exceptis miniſtris, neque tunc ab aliquo intermittatur ſine licentiâ.* Et rurſus: Veſperis peractis, *eant fratres ad exuendos diurnales calceos, induentes nocturnales.* Similia ſunt in Statutis Lanfranci: *Surgentes fratres in nocturnalibus ſuis.* Item: *Cum appropinquauerit tempus horæ tertia, pulſetur à Secretario modicè ſignum minimum, quam Killam vocant, & ſtatim pergant in dormitorium, & calcient ſe diurnalibus, & cultellos accipiant.* Atque hic mos deinceps in Ordine obtinuit. (D, E)

Faſciolæ, tibialia.

Viguit hæc calceorum viciſſitudo in Ordine noſtro. *Stat. S. Dunſt. c. 1.*

Stat. Lanf. cap. 1. §. 1.

Sed quid in hoc genere præſcripſit Clementina? *Æſtiualibus largis, aut botis altis pro calciamentis vtantur.* Æſtiualia ait Gloſſa in vulgari vocari *Stiuali*, & eſſe calceamenta corij, quibus in æſtate vtendum. Itali autem ocreas vocant *Stiualls*, quas Galli dicunt *Botes*, quo verbo hic Pontifex vtitur. Et à Boerio in hunc modum explicatur: *Botæ ſunt compagi, ſiue liga, aut pedules, quorum altitudo*

II. *Clementinum decretum.* Clement. ne in agro.

Quid ſint Botæ cò in Bene c. 23.

altitudo ſuper cauillam circiter vnam palmam attingit : ſed non ligantur corrigijs, vt ligæ, nec nodulantur vt pedules, ſiue alti Sotulares : ſed latitudine ſuâ pedi & tibiæ coaptantur. Alij barbaram vocem alijs non multò clarioribus explicant. Infrà verò Clementina *Sotulares corrigiatos & altos* vocat. Catholicon : *Sotularis à ſoleâ dicitur, inde per apocopen Sotular.* Sed vox eſt corrupta more Italico, vbi *Sotto*, eſt ſub, vt *Sottolegare*, pro ſubligare. *Talare* Italis talum ſignificat, vnde *Sotularis* idem eſt quod *Subtalaris*. Altitudinem autem horum *Sotularium* deſcribit Benedictina : *Quamuis in Conſtitutione Viennenſis Concilij de veſtibus, caputijs, & ſotularibus Monachorum, eorumque formis prouidè ſit ſtatutum: nos tamen præmiſſis adijcimus, quod altitudo Sotularium tanta ad minùs eſſe debeat, vt quatuor digitorum tranſuerſaltum de tibiâ ſuper cauillam ſpatium comprehendat.* Burſfeldenſes verò æſtiuos Hibernoſque aſſignantes calceos, illos ad præſcriptum Benedictinæ fieri iubent, hos verò longiores ſubductos filtris vſque ad medias tibias. Nec adeò miranda hæc calceorum pro temporum varietate mutatio, quæ antiqua ſatis eſt : nam ex S. Fulgentij Ruſpenſis vita colligitur, eum è Monacho Epiſcopum factum, nec ipſa calceamenta ſuſcepiſſe Clericorum : *aut vltimis caligis tempore hiemis, aut caligulis tempore æſtatis vſum.*

[*Sotulares ſunt ſubtulares.*]

[Benedict. cap. 13.]

[*Eorum forma ex præſcripto Benedictinæ.*]

[Cærimon. Burſf. diſt. 1. cap. 13.]

Denique calceorum ſimplicitatem & vilitatem Monachis non ſemel commẽdat S. Baſilius : *Calciarium*, ait, *ſit pretio quidem illud vili, ſed quod vicem ſuam implere poßit.*

[*Calceorum ſimplicitas commendata.*]

[Baſil. epiſt. 1.]

A Alibi monet, vt calceamentũ tale ſit, quod quàm minimùm præferat curioſitatis, minimoq; ſumptu parari poſſit. Vnde videas quàm meritò Philippus Franciæ Rex perſtrinxerit Monachum, qui ſtrictos & bellè concinnatos gerebat calceos. Quod ipſis Cæſarij verbis accipe: Nobilis quidam, inquit, Monaſterium quoddam in Franciâ ſpoliauit ; erat autẽ de Ordine Nigrorum. Placuit Abbati & Fratribus, vt vnus ex Monachis ad Regem Philippum, qui tunc regnabat, mitteretur, per quem ei violẽtia B militis exponeretur. Miſſus eſt iuuenis ſanguine nobilis, tamquam qui apud Regem propter cognatos aliquid ampliùs poſſet impetrare quàm ceteri. Veniẽs ad Regem ait : *Domine, vir ille nobilis multum indebitè Monaſterium noſtrũ damnis & iniurijs vexat, ſæpè fratres ac familiam noſtram minis, ac contumelijs moleſtat; rogat Maieſtatem veſtram humilis conuentus noſter; quatenus intuitu diuinæ remunerationis, eũdem nobilem ab iniurijs tantis compeſcatis, & ad ſatisfactionem condignam de ablatis compellatis.* Conſiderans Rex geC ſtus vel habitum Monachi, ait: *Domine, quis vel vnde eſtis?* Cui cùm iuuenis diceret. *Domine, filius ſum illius*, Patrem ſuũ nominans: reſpondit Rex : *Benè nobilis eſtis.* Cumque Rex poſt hæc neſcio quid diceret, Monachus ſubiunxit ; *Verè Domine, omnia quæ habemus rapit, & iam penè nihil nobis dimiſit.* Ad quod reſpondit Rex : *Verè Domine, hoc benè apparet in* CALCEIS *veſtris ; ſi aliquid dimiſiſſet vobis corij, non eſſent tam ſtricti : quantò eſtis ceteris nobilior, tantò eſſe debetis humilior.*

[VESTIARIVM.]

[Reg. fuſ. diſp. 22.]

[Cæſar. lib. 4. cap. 12.]

[*Lepida hiſtoria de Monacho à rege Franciæ irriſo.*]

TRACTATVS VI.

DE MONASTICARVM VESTIVM COLORE.

INTER *congenitos nobis ab infectâ naturâ morbos, & ille latè graſſatur, quo veſtium ſplendore, aut alijs, aut nobis ſaltem ipſis placere ſtudemus. Trahimur enim omnes incredibili cupiditate elegantioris amictus, quod anima quæ poſt ſcenam latet nec videri poteſt, nec magnificentiã mentis oſtendere, in externo illo apparatu quodammodo luceat & triumphet. Hinc in veſtibus non calor tantum quæſitus, ſed & color: vt varietatis lenocinio oculis blandiamur, ſiue vt ipſam naturam omnifaria elegantia ludentem quadantenus imitemur. Sed vt ab omni vanitate alieniſſimos eſſe decet Monachos, colorem in veſtibus non tam aſpectabilem, quàm aſpernabilem vel maximè elegerunt. De quo hic diſquirendum.* Primò, *Quis color veſtis Benedictinæ?* Secundò, *Cur niger potiſſimùm habitus à Benedictinis aſſumptus?* Tertiò, *Vnde nigrorum Monachorum nomen Benedictinis tributum?*

VESTIARIVM.

DISQVISITIO I.

Quis color veſtis Benedictinæ?

S. Benedictus nihil certi ſtatuit de veſtium colore. Cap 55.

NVLLVM certum inuenitur S. P. BENEDICTVS præſcripſiſſe, hoc tantùm monuiſſe cõtentus: *De colore aut groſſitudine non cauſſentur Monachi.* Qua in re veterum, vt aliàs ſæpè, ſectatus eſt veſtigia; nam & S. Baſilius, de habitu Monachorum diſputans, de colore prorſus tacet, illud tantùm adſerens, vt communis omnium Monachorum in veſtitu ſit ornatus. Clariùs autem Gregorio Nazianzeno ſcribens, ait: *Colorum amænitates ne exquirantur, nec opificiorum deliciæ prætenues ac mollicula. Etenim in veſte pigmẽtorum lautitias conſectari, perinde eſt, atque ſi muliebrem comptum nobis accommodemus.* Similiter Caſſianus monuit veſtimenta Monachorum adeò oportere eſſe vilia, *vt nulla coloris, vel habitus nouitate inter ceteros huius propoſiti viros habeantur inſignia.* Cùm his congruit noſter Legiſlator. Et meritò, cùm vnius propoſiti tum pænè eſſent omnes monaſticæ vitæ profeſſores, nec ea, quam modò videmus, exorta eſſet Ordinum diuerſitas, quæ veſtium colore debuerit diſtingui.

Baſil. reg. fuſiùs diſp. quæſt. 22.

Epiſt. 1.

Sed nec veteres Monachi.

Caſſian. lib. 1. cap 3.

Hinc nata varietas.

Caſſia. declar. in cap. 55.

Cùm igitur S. BENEDICTVS dicat: *De colore non cauſſentur Monachi*, id eſt, inter ſe diſceptent, aut contendant. *Propter hanc cauſſam in ſtatu monaſtico varius inoleuit mos, & veſtium color.* Hunc porrò quâ licet inueſtigemus, & oculis legentium objiciamus.

I. Diuerſi colores in vnius Monachi veſte. Paul in c. 55 reg. Tibialia alba.

PRIMÒ, Paulus Diaconus de vnius Monachi in diuerſis veſtibus ea verba accepit. *Non debent*, inquit, *Monachi cauſſare, ſi pedules albi fuerint, & tunicæ fuſcæ, id eſt, ſi pedules alterius coloris fuerint, & alterius tunicæ, atque alterius cucullæ.* Ex quibus apparet, iam inde ab octingentis quinquaginta annis, alba tibialia Benedictinis noſtris in vſu fuiſſe, vt mirùm non ſit, id Caſſinenſium Conſtitutionibus decerni: qui tamen de alijs veſtimentis interioribus, ſtatuunt, *quod ſint alba, vel nigra, vel beritina.* Burſfeldenſes quoque duas cuilibet aſſignantes tunicas, alteram volunt eſſe *albam.* Et Antonius de Yepez in Chronico Benedictino, teſtatur in plutibus Monaſterijs congregationis Valliſoletanæ vſu receptas eſſe tunicas albas, quibus de noctibus vtantur. Aſſumptum autem hunc album colorem in interioribus veſtibus idcirco exiſtimo, A vt faciliùs lauari queant, niger enim, vel alius quicumque tinctus color abluendo dilutior fit, & in album ſenſim faceſſit. Noſtro ſæculo B. Mater Margarita à S. Gertrude, in Abbatiâ Vallis Gratiæ Monialibus habitum præſcripſit nigri naturalis dumtaxat coloris, non tincti, in togâ & tunicâ, cucullam tamen, quâ in choro vtantur, admittit tinctam.

Burſfeld in cærim. diſt. 3. cap 24. Et tunica nocturna. Ann. Chriſti 551. c 5.

Ratio huius rei.

II. Clementinæ hu decretum. Clement. ne in agro.

SECVNDÒ, Clemens V. Monaſtici amictus colorem expreſſurus, ita decernit. *Statuimus, vt ſuperior veſtis ipſorum habitui proxima, nigri, bruni, aut albi coloris exiſtat.* Cuius B cauſſam exponens Gloſſa, ait: *Iſti colores ſine tincturâ ex lanâ poſſunt haberi, & ideò potiùs approbati.* Hic autem non agit de flocco, aut cucullâ, quæ habitus nomine deſignantur, ſed veſte, quæ illi eſt proxima, tunica ſcilicet. Ad hunc porrò textum obſeruat Leo à S. Ioanne, nigrum hîc intelligi debere pullum, ſiue natiuum nigrum, & olim Benedictinos eo fuiſſe conueſtitos: tale enim nigrum illis præfinit ſummus Pontifex, quod ſine tincturâ poſſe comparari affirmat interpres, velut ac ſi conſtituat duas nigri vel bruni ſpecies; alteram, C quæ magis accedit ad leucophæum, aut caſtaneum, & hanc vocat brunum; alteram, quæ potiùs vergit in atrum nigerrimum, & hæc niger natiuus appellatur. Hactenus ille. Probabiliter ſanè, nam cùm natiuus color tincto vilior ſit, & minoris omninò pretij, humilitati Benedictinæ maximè congruit, cùm S. BENEDICTVS tales veſtium materias adhiberi voluerit, *quales inueniri poſſunt in Prouinciâ quâ habitant, aut quod vilius comparari poteſt.* Ita Nepotianũ Monachum Hieronymus admonuit cultus ipſius Prouinciæ, in quâ dege- D bat morem ſequi, ſic vt nec munditijs, nec ſordibus notabilis videretur. Noluit ergo S. BENEDICTVS Monachos peregrinas merces, longè, & cùm moleſtiâ quæſitas in habitu adhibere; ſed eas quas in regionibus ſuis paſſim venales inuenirent. Ita quoque Alardus Gazæus arbitratur Ægyprios illos Eremicolas non alijs, quàm ſimpliciſſimis & viliſſimis indumentis vti potuiſſe, nec vno eodemque habitu omnes vniuerſim, ac perpetuò vſos fuiſſe; ſed pro diuerſitate locorum, temporum, facultatum, aut variâ traditione maiorum. S. Cuthbertus Epiſcopus, vt ſcribit Venerabilis

Tunicæ tribuit nigrũ, brunum, &c. Leo in typo veſt. relig. tit. 1. ſect. 1. Explicantur hi colores.

Sunt ſine tincturâ, & ad mentem S. Benedicti.

Qui pretioſa & peregrina reijcit.

Gaz. in cap. 5. lib. 1 Caſſ.

Pleriſq; placuit natiuus lanæ color.

Beda in vitâ Cuthberti c. 15.

rabilis Beda, *Veſtimentis vtebatur communibus, ita temperatè agens, vt horum neque munditijs, neque ſordibus eſſet notabilis. Vnde vſque hodie in eodem Monaſterio exemplo eius obſeruatur, ne quis varij, aut pretioſi coloris habeat indumentum: ſed ea maximè veſtium ſpecie ſint contenti, quam naturalis ouium lana miniſtrat.*

Cæſar. in reg. nu. 42. Eitam Monialibus in Franciâ. In reg. Monach. c. 26.

S. Cæſarius Arelatenſis, Monialium indumenta ſimplici tantùm, & honeſto colore eſſe præſcribit, nullaque tincturâ, niſi laiâ & lactinâ infect. a Similiter Aurelianus Cęſarij ſucceſſor: *Veſtimenta alio colore non induatis, niſi laia, lactina, & nigra natiua.* Quod

Cap. 22.

poſterius in Regulâ Monialium eiuſdem Aureliani omittitur, quod atro colore non vterentur.

In vno cœnobio diuerſi color habitus. Biuar. ad Luc. Dext. ann. 419.

Quod verò Benedictinos noſtros ſpectat, exiſtimat Franciſcus Biuarius, non omnes vno eodemque colore veſtitos inceſſiſſe in vno Monaſterio, ſed diuerſis, ſecundùm quod vilius emere poterant. Quod tamen ſe ait intelligere de natiuis vellerum coloribus, vti de bruno, ſubcinericio, aut ſubnigro, vel ſubrufo, minimè namque ipſis colores aduentitij licebant. Sic ille.

III. *Congregationes Benedictinæ vario colore vſæ.*

TERTIÒ, cùm certum colorem non deſignauerit Legiſlator, liberum ſibi exiſtimauère, qui poſteà ad Ordinis inſtauratione varias excitauerunt Congregationes, eum accipere colorē, quo vel ab alijs magis diſtinguerentur, vel qui ipſis certâ occaſione eſſet tributus. Nā Camaldulenſes Romualdus

Albo.

albo veſtiri voluit. De S. Ioanne Gualberto S. Acto: *Ioannes Pater de ſuorum ouium variâ lanâ iuſſit pannum promiſcuum fieri.* Vnde in Conſtitutionibus ita decretum: *Veſtimenta omnia extrinſeca, cuculla, tunica, ſcapularia, & caputia ſint vniformis coloris, id eſt,* vulgò, tanè, *aut leonati, longè tamen à nigro.* Quin & Landulfus, Cōgregationis Fontis-Auellanæ Fundator, & B. Petrus Damiani, indumentis albis, & cærulei coloris pallio, vnà cum ſuis Monachis vſi ſunt, vt habet Ricordatus. Ciſtercienſes album retento nigro ſcapulari aſſumpſerunt, vſi quandoque cappa viatoriâ, eodemque ſcapulari, colore griſeo, vnde à S. Hildegarde, Cæſario, Lamberto Schafnaburgēſi, Paulo Langio, alijsq́; nominati *griſei Monachi.* De quibus vide Angelum Manrique tom. 1. Annal. Ciſtert. Cæleſtini quamuis cucullo induantur nigro, in ceteris veſtibus album ſeruant colorem. Candidus quoque eſt habitus Oliuetanorum. Sed & Yepez de Cōgregationis ſuæ primario Monaſterio S. BENEDICTI Valliſoleti, refert habitū fuiſſe caſtaneum, ſeu ceruinum, vt tetigimus in Commentario ad vitam S. BENEDICTI. Quinimò legimus Reomaënſibus circa annum Chriſti 1280. decretū, quolibet anno tradi *cucullam, & frocum de panno roſſeto*, vt

Apud Caiet. MS. — *Leonato, ſeu griſeo ſubobſcuro.* — *Cæruleo.* — *Ricord. Hiſtor. Monaſt. diat. 1.* — *Albo & nigro.* — *Ciſtercienſes vnde griſei Monachi dicti.* — *Schafnab. ann. 1275. Lang. Chron. Citiz.* — *Manr. ann. Chriſti 1105. c. 1. & 2.* — *Caſtaneo.* — *Reomaenſes rouſſeto, ſeu rufo.*

habent Statuta Gauderici Abbatis. Color, inquit, Rouerius, parum vt puto antea obſeruatus veſtis extimæ Monachorum Reomaënſium. Non enim, vt nunc nigris, ſed rouſſetis, id eſt, ruffis amiciebantur, ac cum iam olim in ore eſſet id quod ſcribit Martialis,

VESTIARIVM. Rouer. illuſt. Reom. num. 102.

Veſtitur Gallia Ruffis.

Tum veriſimile eſt Monachos, qui procul quæſita, & inſolita ambire non debuerunt, eodem colore amictos fuiſſe. Quamobrem ita ſancitum reperias in Regula Tarnatēſi c. 19. *Veſtes ſimplici erunt, & natiuo colore procuranda.* Atqui Ruffum, quem *Burrum* veteres dixêre, vt Feſtus notat, natiui coloris genus eſſe nemo dubitat. Sed expreſſima eſt Regula Ferreoli 32. *Colorem,* inquit, *in his veſtibus album, vel nimis ruffum, per quem ſæpè ſpecies corporis ad perniciem ſuam videntibus commendatur, vitet,* hoc eſt, habere non ambiat. Album abſolutè, Ruffum autē non niſi nimium interdicit, quod indicio eſt Ruffum moderatum in vſu fuiſſe. Sanè Vadianus in Monaſterio ſancti Galli tunicam intimam antiquarum imaginum, quæ Monachos repræſentarent, non nigram, ſed fuſcam, ſed leuiter ruffam fuiſſe tradidit. Hæc Rouerius.

Et alij Monachi in Galliâ.

Ex hoc autem allegato S. Ferreoli teſtimonio, licebit cōformiter dicere, vetitum Monachis à ſuo Patre cauſſari de veſtium colore, quod hic ſcilicet etiā ex permiſſis ſit intenſior, pulchrior, & melior; alter, remiſſior, obſcurior, magis dilutus, & peior, vt quoque Turrecremata inſinuauit.

IV. *Benedictinis Cardinalibus & Epiſcopis licitus color purpureus, & violaceus. Caiet. ad opuſc. 31. Petri Damiani.*

QVARTÒ denique, ex hoc fundamento, quòd nullus noſtris determinatè præſcriptus ſit veſtium color, Conſtantinus Caietanus annotauit, licitè iam olim à Cardinalibus & Epiſcopis Ordinis noſtri vſitatum purpureum & violaceum, quod euidenter probat ex auctore libri B. Deſiderio Abbati & Cardinali propè annum Domini 1060. dedicati, & ex Bibliothecâ Caſſinēſi cum alijs multis in Vaticanam tranſlati: in cuius fronte, ipſe, inquam Deſiderius Monachus & Abbas ſacri Monaſterij Caſſinenſis, ac tituli S. Cæciliæ Presbyter Cardinalis, duplici veſte, ſtrictâ vnâ, talari alterâ, & quaſi conſulari, purpureâ vtrâque, vittâque aureâ in ſingulis extremitatibus ornata inſpicitur. Nec eſt dubitandum quia viuente Deſiderio ea pictura facta ſit; nam præterquam quod verſus, qui libri principio ab Anonymo illo Caſſinenſi eiuſdem libri ſcriptore præfigūtur, ipſum tamquam præſentem alloquūtur: id etiam præterea oſtendit, quod Deſiderius ad capitis tergum quadratam habet tabellam, quæ indicium ea tempeſtate viuentis eſſe ſolere, peruetuſta Vrbis monumenta, quo-

rum

VESTIARIVM. Lib.4.cap.84. Etiam Abbatibus vſitatus fuit.

rum nos multa obſeruauimus, demonſtrāt; Et Ioannes Diaconus Cardinalis in vitâ S. Gregorij teſtatur. Verùm vt hoc loco illud etiã non prætereamus, Abbates etiam Benedictini Ordinis quoſdam dignitatis commonſtrandæ gratia (licet eorum Monachi nigris veſtibus induti incederēt) violaceo vſos eſſe; vt conſtat ex antiquiſſimo Monaſterij Farſenſis Regiſtro, ex quo manifeſtè apparet quinque ac trigiuta ferè numero Abbates ad Supponem, qui anno Domini 1040. vixit, his veſtibus indutos Monaſterium rexiſſe. Quod confirmatur ex flocco illo violaceo, quo Venerabilis Patris Ruperti, Abbatis Monaſterij Ottenpurani in Sueuiâ Ord. S. BENEDICTI, cineres induti reperti ſunt CCCCLXXV. poſt obitum eius annis. Anno Chriſti ſcilicet 1555.

Caiet. in addendis ad lib. 2. pro Ioan. Diac.

DISQVISITIO II.

Cur niger potiſſimùm habitus à Benedictinis aſſumptus?

PRÆCIPVAM huius rei cauſſam in Declatorio ſuo expoſuerunt Caſſinenſes: *Aſſumpſimus*, inquiũt, *colorem nigrum, Beatiſſimum Patrem noſtrum* BENEDICTVM *ſectantes; qui (vt legimus) nigro vſus eſt colore.* Similia habent Camaldulenſes. Et iam olim Petrus Diaconus coram Lothario Imperatore cum * Ciſtellenſi quodam Monacho de obſeruantiâ Regulæ S. BENEDICTI diſputans, cùm interrogatus eſſet, cur nigris Caſſinenſes vterētur veſtibus, reſpondit: *Quia talibus* BENEDICTVS *Pater vſus eſt; vt habitu quoque mundo renuntiaſſe videretur.* Quam reſponſionē Imperator ſuo calculo approbauit: ſi tamen vera ſit illa hiſtoria, quæ ab correctiori Caſſinenſis Chronici editione reiecta eſt. Interim legat curioſior harum rerum indagator, quæ ſcripſit Angelus Manrique. Quid, quòd & ipſe S. P. BENEDICTVS in varijs, quę de eo leguntur apparitionibus, nigro plerumq́ue viſus ſit habitu, vt alibi diximus? Raphael quoque Volaterranus nigro colore vſum S. BENEDICTVM aſſeruit. Atque illud quidem clariſſimum eſt Benedictinos noſtros totis quadringentis annis nigrum colorem nuſquam variaſſe, & qui primus collapſum Ordinem reſtaurare aggreſſus eſt S. Odo, Auctor Congregationis Cluniacenſis, eundem in omnibus ſuis Monaſterijs retinendum putauit. Candido autem amictu primos ſuos Camaldulēſes induit S. Romualdus, longè antequam Ciſtertiēſes habitum mutarent, cùm quibus grauem admodum diſputationem ſuſcepit S. Petrus Venerabilis Abbas Cluniacenſis, & retinendi nigroris has adfert cauſſas.

Caſſin. in Declarat. S. Benedicti amictus nigri coloris.

Libro 4. Chron. Caſ. c. 115.

* Fortè, Ciſtercienſi.

Mant. Anal. Ciſterc. tom. 1. an. Chriſti 1137 cap. 2.

Comment. ad vitam cap. 38.

A filijs aſſumptus, & diu ſeruatus.

S. Romualdus primò mutauit, dein Ciſtercienſes.

I. *Prima* eſt: *Habes*, inquit, *& tu* (Cluniacenſis) *probabilem auctorem nigredinis tuæ, longiſſimum à Patribus traditum conſuetudinis morem: quo tutior tibi videris ſequendo vetera, quàm adinueniendo noua. Tuetur ergo nigredinem tuam paterna auctoritas, quæ omni rationi æquipollet: & quam inferiorem iudicari ab aliquo ſapiente ſanum non decet.* Quod

Defendunt nigrū Cluniacenſes. Petr. Ven. lib. 4. epiſt. 17.

I. Auctoritate S. Benedicti.

II. *Secundò*, probat exemplis: *Cuius*, inquit, *Patris exemplum ad hoc aſſerendum adferre potero? & quem maiorem Magno Martino reperire valebo? Ille, inquam, ille magnus Martinus, Monachus & Epiſcopus, nigrarum colorem veſtium ſuis veſtibus dedicauit. De quâ re ſic in eius vitâ legitur. Quem cum nigro ac pendulo pallio circumtectum cōtigua de latere iumenta vidiſſent, paululùm in partem alteram pauefacta ceſſerunt.* Meritò autem S. Martini exemplum propoſuit, hunc enim Sanctum beatiſſimus S. BENEDICTVS honorauit plurimum, & tanto ſuo Patrono, quem vita exprimere ſtudebat, eccleſiam conſtruxit.

II. Exemplo S. Martini.

Seuer. Sulpit. in vit. S. Martini.

Qui imitatus ſit Legiſlator.

III. Pergit *Tertiò* Cluniacenſis Petrus nigrum habitus colorem auctoritate Sanctorum Hieronymi & Paulini aſtruere. *Sed quid de his Hieronymus in Epiſtolâ ad Nepotianum miſſâ ſcribit? Veſtes, ait, pullas æquè vt candidas deuita. Monens eum, ſcilicet, vt faſtum vel iactantiam caueret, non ſolùm in candidis veſtibus, quibus tunc magis ſæculares vtebantur: ſed etiam in pullis, quibus illius temporis religionis profeſſores vti conſueuerant. De his admirabundus ille Epiſcopus Nolanus Paulinus, iam dicti Martini, Ambroſij, Auguſtini, Hieronymi, contemporaneus ac familiaris, multiſque ſæpè ab ipſis, ſed & à Magno Papa Gregorio laudibus prædicatus: iter cuiuſdam nobiliſſimæ, ſed ad religionis monaſticæ propoſitum nuper conuerſæ fœminæ deſcribens, ſic in epiſtolâ Sulpitio Seuero directâ loquitur: Vidimus dignam Deo huius mundi confuſionem, purpuream, ſericam, auratamque ſupellectilem, pannis veteribus &* NIGRIS *ſeruientem. Benediximus Dominum, qui humiles excelſos facit, eſurientes implet bonis, & diuites dimittit inanes. Ecce, non ſolùm viri antiquæ religionis, ſed etiam mulieres ſanctitatis propoſitum aſſumentes, veſtibus* NIGRIS *vſæ ſcribuntur.* Hæc S. Petrus. At multò clariùs id conſtat ex veteri hiſtoriâ. Nam in vitâ SS. Galactionis, & Epiſtemes Martyrum, qui ſub Decio paſſi ſunt, hęc Metaphraſtes: *Eos*, inquit, *qui ſunt* NIGRO *pallio induti, dixit ſimiles eſſe Angelis, nimirùm qui ſe à mundo ſeparant, & ab his quæ ſunt mundi: & ſeruant virginitatem, & elegerunt habere vitam Chriſto conſimilem.* Et Auguſtinus indicat fuſcam veſtem, quam vocat *nigellam*, fuiſſe tunc inſigne continentiam profitentium. Imò Clericos olim atque etiam Epiſcopos

III. Auctoritate SS. Patrum.

Qui nigrū Monachis tribuunt.

Et conſta ex Hiſtor.

Apud S. tom. …

Aug. epiſt. 199. ad … ciam.

Imò Clerici atrati … debant.

atratos

atratos inceſſiſſe, non cæruleos, aut violaceos, aduerſus Baronium aſſerit Caracciolus, & probat ex Socrate. Nam cùm Siſinnius, Nouatianus Epiſcopus, albas veſtes, more, & aſtu ſuæ ſectæ geſtaret, atque huius rei à quodam è domo Arſacij Conſtantinopolitani Epiſcopi notaretur, reſpondit; *Tu priùs dic mihi, vbi ſit ſcriptum, Epiſcopum debere nigrâ veſte vti?* Vellicans ſcilicet hoc reſponſo Arſacium, ceteroſque Epiſcopos Catholicos *nigris* veſtibus vtentes.

Ad annum 393. In Synopſ. religioſ. tit. part 2. c. 2. lib. 6. Hiſt. cap. 20.

IV. *Quarto* denique, ſubiungit S. Petrus Cluniacenſis probabilem rationem, quâ moti SS. Patres atrum habitum alijs prætulerint. *Nam vt quod ſentio, inquit, fatear, viſum eſt, vt mihi videtur, magnis Patribus illis nigrum hunc, de quo agitur, colorem, magis humilitati, magis pœnitentiæ, magis luctui conuenire. Quibus ſtudijs quia totam Monachi vitam maximè inuigilare oportet, decreuerunt, vt color moribus, veſtes virtutibus, quâ poſſent cognatione iungerentur. Veſtes enim candidas magis gloriam, quàm abiectionem, magis gaudium quàm mœrorem antiquitùs deſignaſſe: magis etiam eccleſiæ, vt olim notum eſt, ſic interpretantibus, & Angelus reſurgentis, & Angeli adſcendentis Domini præcones indicarunt: ipſeque Saluator in illâ transformationis ſuæ gloriâ veſtibus niueis præclarus apparens, oſtendit.*

Ratione: nã humilitati, pœnitentiæque magis conuenit.

Albus color in letu.

Atque hactenus quidem Sanctus hîc pro Ordinis ſui colore depugnans. Quibus omnibus accedat, quòd veteres olim Monachi nigrâ induerentur veſte. Vnde Roſweydus cauſſam reddens cur S. Antonius martyrij deſiderio incenſus, *candente præcinctus* fuerit *veſte*, ait id factum vt ad Iudicem Ægyptijs alba indutis mixtus ſecuriùs procederet: quòd Monachis, qui pullâ veſte dignoſcebantur, ciuitate eſſet interdictum, vt in vitâ S. Antonij cap. 23. habetur. Et in citatâ Galactionis & Epiſtemes vitâ, de Honofrio Monacho dicitur: *Albâ veſte tegens Monaſticam, erat animo verè Monachus.* Syneſius ad Ioannem monachicum inſtitutum arripientem ita ſcribit: *Et pullam te lacernam induere narrat.* Athanaſius ὁ ἐπενδύτης σου μέλας. *Niger tibi Ependytes*, id eſt ſcapulare. Eunapius quoque notauit ſuo tempore *nigro* habitu Monachos contectos. Ita enim Hadriano Iunio interprete, ait: *Ijdem poſteà in loca ſacra inuexerunt Monachos, &c. nam eâ tempeſtate, quiuis* ATRAM *veſtem indutus, quique in publico ſordido habitu ſpectari non abnuebat, is tyrannicam obtinebat auctoritatem.* Ita rabioſus ille Chriſti canis, Theodorus Balſamon in Canonem V. Synodi Conſtantinopolitanæ: *Nam & mulieres, quæ defunctos viros lugent,* ATRIS *veſtibus ad tempus induuntur, & rurſus ſine periculo ſæculares induunt. Pluribus autem & religioſioribus non videtur, in eorum eſſe poteſtate, qui Monaſterium ingreſſi ſunt, & quomodocumque ſe res habeat,* NIGRIS *veſtibus induti fuere, & Monaſtico more degunt, habitum laïcum reſumere: ipſi enim inquiunt, licebat cum veſtibus laïcis probari ſpatio trienij.* Et Claudius Hemereus ait, *nigris ſtolis indui*, apud Græcos paſſim idem eſſe atque fieri Monaſten. Probatque ex Zonorâ ita ſcribente: *Claudit Monaſterio vxorem Mariam Conſtantinus, & tonderi iubet, & huic circumponi veſtes* PVLLAS. Idem in Michaele Rangabi: *Theophanonem Stauracij coniugem Monacham factam, &* NIGRA *indutam ſtola, donauit multa pecunia.* Rurſus idē in Conſtantino Monomacho: *Tornicio comā detondet Conſtantinus gladiator, ſe ſpem eius vnà detonſurum ratus, &* NIGRAM *lacernam induit, quaſi eo colore exſpectatum illi fortunæ ſplendorem obſcuraturus.* Concil. in Trullo: *Sanctimoniales iubet ſine pompâ vllâ citò veſtibus* ATRIS *amiciri, cùm voto faciunt.* Pachymeres; *Exuens Sacerdos Monachum futurum, circumponit illi* NIGRAM *veſtem.*

Probatur. fuiſſe Monachos veteres nigrô vſurpaſſe colorem.

Roſvv. in c. 23. vit. S. Anton.

Cap. 12.

Apud Græcos preſertim.

Syneſ. epiſt. 146.

Athan. lib. de virginit.

Eunap. vit. Philoſ. in Ædeſio.

VESTIARIVM.

Carthuſ. peregrin. die 3. cap. 7.

Etiam Moniales atratæ.

Zonar. in Conſtantino Leon. fil.

Trull. can. 6.

Pachym. in myſt. c. 7. eccleſ. Hierarch.

Atque hæc quidem pro retinēdo, atque etiam deſcendendo priſco & vero Benedictini habitus colore ita dicta ſint, vt alio vtentem nec iudicemus, nec damnemus; nam in his talibus probæ vtrimque militant rationes: & bono cuique ſuffecerit, quòd receptum inſtituti ſui ſequatur morem. Quando, vt diximus, & in hâc parte ex ipſis Legiſlatoris verbis eligendorum colorum permiſſa ſit libertas, & facultas. Quibus cùm Apoſtolicæ ſedis approbatio, & continuatus Ordinis acceſſerit vſus; non eſt quod ampliùs quis requirat. *Chriſtus diuiſus nō eſt*, ſcribit Bleſenſis ad quemdam Ordinis noſtri Abbatem, *ſiue in albâ, ſiue in pullâ veſte, in omni profeſſione & ordine, in omni gente quicumque operatur voluntatem Domini, acceptus eſt illi. Inter album & nigrum habitum non diſtinguit ille, apud quem non eſt diſtinctio Iudæi & Græci. Attendit Dominus mentem, non veſtem, merita non colorem. In monte Caſſino ſchema Monaſticum, quo* B. BENEDICTVS *eſt vſus, vſque hodie, ſicut dicitur, perſeuerat. Quis audeat tanti Patris habitum blaſphemare in filijs? nam ſi delibatio ſancta, & maſſa: ſi radix ſancta & rami. Siue cum Nazaræis candidior niue ſit aliquis, ſiue cùm B. Iob ſuper carbonem denigrata ſit cutis eius, vterque ſalutem in domo Domini operatur. Sanè in ouili Iacob ſunt agni albi, & nigri. In vineâ Sorec ſunt vuæ albæ, & nigræ. Sed & ſponſa quæ lilijs conuallium prææalbeſcit, ipſa eadem dicit:* Nigra ſum, ſed formoſa. *Apud ſponſam Chriſti non eſt abſurda varietas, cùm ipſa circumamicta varietatibus deſcribatur. Ipſa varietas vniformitatis cauſſa eſt. Nam in ci-*

Laudandum cuiuſq. Ordinis pro ſuo colore inſtitutum.

Bleſ. epiſt. 97. ad Abbat. de Eueſham.

Deus non diſtinguit inter album & nigrum. 1. Corint. 1.

Rom. 11. 16. Thren. 4. 7. Iob 30. 30.

Gen. 30. 35. Iſai. 5. 2. Cant. 1. 5.

Et pulchrâ hæc in Eccleſiâ varietas.

VESTIARIVM.

thara ex diuerſitate chordarum fit vniformis A *modulatio ad concentum.*

DISQVISITIO III.

Vnde Nigrorum Monachorum nomen Benedictinis tributum?

Benedictini dicti nigri Monachi.

CVM primis quatuot ſæculis Benedictini noſtri non niſi atro veſtirentur colore, inde adeò factum eſt, vt pro ſynonymis haberentur *Nigri Monachi*, & *Benedictini;* quo nomine in Pontificum Decre- B tis, & Iure Canonico paſſim appellantur.

Origo huius nomenclaturæ in Angliâ. Reyn Hiſt. diſcept. de antiq. Bened Tract. 1.ſect.1.§. 18.

Primam autem huius nuncupationis originem in Angliâ ortum habuiſſe, atque inde per reliquam Europam diffuſam aſſerit Clemens Reynerus, aitque vſurpatam fuiſſe ipſo Apoſtolorum Anglicanorum ſæculo, ſic enim diſſerit: Nuſquam huius appellationis mentionem tam antiquam inuenimus, quàm quæ eſt in Diplomate Regis Ethbaldi. Vbi Rex inſulam Croylandiæ ſe donare Deo profitetur, *ad fundationem Monaſterij Nigrorum Monachorum, ſub* C *normâ* S. BENEDICTI *Deo famulantium;* nec tum demum exortā illam appellationem,

Quæſitum de anno.

hoc eſt anno 716. quo Diploma hoc expeditum eſt, ſed iam dudum in Monaſterijs Anglicis receptum inſinuat expreſsè, dum ait; *Se quemdam Cœnobitam Eueshamenſem; probatæ religionis virum, nomine Kenulphum, vt ſecum eiuſdem Ordinis Monachos probatos ibidem congregaret, Abbatē conſtituiſſe.*

Eſt antiqua.

Clariſſimè autem ex hoc regio Diplomate monſtratur, iam dudū per Angliam appellationem Ordinis *Monachorum Nigrorū* S. BENE- D DICTI vſurpatam fuiſſe, etiam diu ante annum 716. quo hoc diploma ſcripſerit Ethbaldus Rex (quo & Venerab. Beda annum agens 15. Monachilia iam per octo annos in cœnobio Giruienſi geſtauerat,) atque adeò ipſo Apoſtolorum noſtrorum ſæculo, quorum vltimus Paulinus non ante annum 644. defunctus eſt.

Quæ ratio inducendæ huius diſtinctionis.

Sed quænam fuerit occaſio inuehendæ huius diſtinctionis & Nomenclaturæ, idem Auctor fusè proſequitur, eamque neceſſariam fuiſſe tradit, vt Monachi Romani, qui anctoritate S. E Gregorij fidem Anglis primi prædicabāt, & Romanæ Eccleſiæ traditionem ritumque per omnia ſequebantur, diſtinguerentur à Monachis Britonum & Scotorum, qui in Paſchatis obſeruantiâ, rituq; tonſuræ Eccleſiaſticæ à Romanâ Eccleſiâ diſſentiebant.

Monachi Scoti albas veſtes geſtabant.

Britones autem & Scoti Monachi colore veſtium albicante, ſeu natiuo ipſius velleris, qui ad albedinem plerumque accedit, vtebantur in veſtibus, idque ita conſtanter, vt etiam Lindisfarnenſes Monachi, à Scotis primùm educati, poſt- A quam S. Cuthberti patientiâ & aſſiduitate ad Benedictinam Regulam ſuſcipiendam fuerunt inducti, adhuc tamen colorem illum natiuum lanæ in veſtimētis diu poſteà retinuerint. Igitur vt Romanorum rituum aſſertores Monachi, ab alijs appellatione facili internoſcerentur, à colore nigro habitus, *Monachi Nigri* cœperunt deinceps vocari. Hactenus ille.

Nigri Monachi vbiq; increbuerunt.

In ceteris verò Europæ prouincijs hac diſtinctionis teſſerâ minùs opus erat, cùm in illis nulla prorſus eſſet in Eccleſiaſticis ritibus diſ- B ſenſio, ſenſim tamen appellatio illa *Nigrorum Monachorum* ad reliquas Europæ totiuſque orbis prouincias tranſijt, vt idem auctor ait.

Videtur adhuc vetuſtior hæc nomenclatura.

Verùm enimverò antiquior etiam nuncupatio *Nigrorum Monachorum* eſſe videtur, nam tempore Gregorij Magni in ipſâ Italiâ, hic loquendi modus videtur vſitatus. In tomis enim Conciliorum, hæc Lateranenſis Synodi inſcriptio legitur: *Decretum Lateranenſis Concilij de quiete & libertate, atque exemptione Nigrorum Monachorum,* C *in quo B. Gregorius Papa præſedit.* Habitum eſt autem hoc Concilium iuxta Baronij calculum anno Chriſti 601. quare ſi vera eſt tituli inſcriptio, quadraginta annis vetuſtior eſt appellatio *Nigrorum Monachorum*, quam poſuerit Doctiſſimus Clemens Reynerus, quē miror huius Concilij mentionem non feciſſe, cuius eum tamen memorem reddere poterat Benedictinum Chronicum ab eo diligēter lectum, & non rarò citatum.

Sed quaſi aſſenſum remorantur.

Quare ſuſpicio mihi eſt, eum fortaſſe illius Concilij titulum habuiſſe D ſuſpectum aut certè noluiſſe eò referre originem nuncupationis *Nigrorum Monachorum*, quòd in ipſo Decreto ſimpliciter tantùm *Monachorum* mentio fiat.

Baron. anno 601. Nec lenta.

Sanè ne quid diſſimulem, Cardinalis Baronius Decretum hoc inter opera S. Gregorij deſideratum, ſed à ſe in Vaticanâ Bibliothecâ inuentum, VIII. Annalium Eccleſiaſticorum tomo intexens, nullum titulum illi præſcribit, ſed ita incipit: *Gregorius Epiſcopus omnibus Epiſcopis.* Quare & ipſe facilè conceſſerim, recentiorem fortaſſis illam E inſcriptionem eſſe. Quamuis minimè dubitandum putem, quin in fauorem *Nigrorum Monachorum*, ſiue Benedictinorum, Decretum illud ſancitum fuerit.

Nigri Monachi in Luſitaniâ anno 393.

Sed & ante S. BENEDICTVM *Nigrorum Monachorum* mentio fit in Chronico Flauij Lucij Dextri. Ad annum enim Domini 419. ita ſcribit: *Canali in Luſitaniâ Monachi Nigri, ab annis* 393. Hos autem Franciſcus Biuarius diſcipulos credit fuiſſe S. Martini, qui vt Seuerus auctor eſt, plurima conſtruxit Monaſteria, non ſolùm Mediolani & Turonis, ſed alijs quoque in prouincijs.

TRACTA-

TRACTATVS VII.

DE QVIBVSDAM BENEDICTINÆ VESTI SINGVLARIBVS.

T*RIA in hunc* Tractatum *congeſſi, quæ deſcriptis hactenus Ordinis noſtri veſtibus prorſus ſunt ſingularia, eoque nomine hoc libro videbantur non prætereunda.* Primum, *Quid ex Benedictino amictu alij non Monachi aſſumpſerint?* Secundum, *Quantum profuerit eum detuliſſe?* Tertium, *Cur habitus prolapſorum à fide, apud Hiſpanos* S. BENEDICTI *vocetur.*

DISQVISITIO I.

Quid ex Benedictino Amictu alij etiam non Monachi aſſumpſerint?

ATER, ſiue pullus monaſtici habitus color primum omnium à Monachis in Clerum, Baronio teſte, tranſmigrauit. Cùm enim, vt ipſius verbis loquar, neque pullus, neque candidus color Clericis congruere videretur; poſſumus intelligere caſtaneum colorem, nec non violaceum in Eccleſiâ Catholicâ antiquo vſu receptum, retentumque vſque hodie ab eis, qui familiæ ſunt Summi Pontificis, nec non ab alumnis Romanæ Eccleſiæ Seminarij, & aliis: vt omittamus Epiſcopos, illis exceptis, qui ex Clauſtralium Ordinibus ad eam promoti ſunt dignitatem. Irrepſiſſe autem color niger in Clerum videtur, cùm & Monachiſmus in nonnullis Eccleſiis à Clericis receptus eſt, & ex Monachis Epiſcopi creati ſunt, reliquos autem Clericos alio vſos eſſe colore. Quibus Baronij verbis hoc etiam Laurentius Benard adiicit, multitudinem Epiſcoporum ex Benedictino Ordine aſſumptorum, qui nigrum habitum conſtanter retinebant, (quòd etiam S. Fulgentium Ruſpenſem Epiſcopum feciſſe legimus) occaſionem dediſſe reliquis Epiſcopis è ſæculari Clero electis, cùm minori multò eſſent numero, vt violaceum colorem in nigrum commutarent; vt eſſet inter Epiſcopos maior in veſtitu vniformitas. Idemque auctor de Laicis acturus, hæc habet: Si mihi fas, inquit, poſt Baronium hęc addere, oues Paſtoribus, Plebem Epiſcopis coniungam, dicamque eorum imitatione, primos quoſque, & Laicorum honoratiſſimos nigrum

A habitum ſuſcepiſſe. Ipſi adeò Reges, Principes, Præſides, Conſiliarij, Nobiles, aliique paſſim, vt Prælatis ſuis honorem & amorem exhiberent, glorioſum ſibi duxerunt proprio ſpoliari colore, Regum purpurâ, Conſiliariorum Coccino, vt pœnitentialem habitum Patrum ſuorum ſpiritualium aſſumerent.

A Monachorum Ordine veriſimile eſt Canonicos deſumpſiſſe nigram illam cappam, quâ à Calendis Nouembris vſque ad Paſcha vti conſueuerunt. Nam caputium

Nigra Cappa Canonicorum venit à Benedictinis.

B pelliculis ſuffultum, quod iſti cappę ſuperimponitur, magnam omninò habet ſimilitudinem cum caputiis cucullæ Benedictinæ. Veriſimile id, inquam, eſt; nam Doctiſſimus Molanus, Canonicus de Canonicis ſcribens, ait eos olim veluti argumentoſas apes, multa ſanctiſſima inſtituta ex Regulâ S. BENEDICTI, & aliunde, in ſuam Regulam, & regularem obſeruantiam tranſſumpſiſſe, & ſub canonico habitu Monachorum vitam perfectè impleuiſſe. Quin-

Lib. de Canon. cap. 11.

Item cuculla.

C imò Laurentius Landtmeter diſertè ait, cappam & cucullam, quâ ſuprà lineam Canonici ſæculares per hiemem veſtiuntur, deriuata à Monachis; cappamque referre veterum Monachorum pallium. Hoc tamen diſcrimine, quòd pallia Monachorum anguſta eſſent, cappæ hodiernæ laxæ ac longo ſyrmate terram verrentes. Probatque hanc ſuam aſſertionem ex eo, quòd in ſignum pœnitentiæ & ſeuerioris diſciplinæ à Canonicis Calendis Nouembris aſſumantur, teſte Durando. Conſtat verò veteribus eadem fuiſſe, & pro ſynonymis habita,

Landt. lib. 1. de vet. Cler. hab. p. 3. c. 6.

Quæ pœnitentia habitus.

Durand. rat. diu. offic. lib. 3. cap. 17.

VESTIARIVM.

Osbert. in vit. S. Dunſtan. c. 39. Sur. 19. Mai.

Probatur non infructuoſo exemplo.

habita, *habitum pænitentiæ*, & *habitum monaſticum.* Vnde Ethelwoldus ex Monacho factus Epiſcopus Wintonienſis, cùm poſt varios conatus nequiuiſſet Clerum ſuum ad diſciplinæ normam reducere, pium hoc ſtratagema aggreſſus eſt, diuino, vti reor, inſtinctu. *Paratis quamplurimis Monachorum cucullis, die, quo communio; Seruite Domino in timore, cantabatur: chorum introiuit; veſtes, quas parauerat, ſecum deferri faciens. Et proiectis illis in medium, Canonicis ait: Animaduertiſtis, quid modò cantaueritis? Animaduertimus, inquiunt. Igitur, inquit, ſi ſeruire Domino in timore, & ei vultis exultare cum tremore; apprehendite diſciplinam, veſtem ſcilicet Monachilem, ne pereatis (ſicut cantaſtis) de viâ iuſtâ. Ad quod illi obſtupefacti, more ſolito induciàs petunt; id ſe facturos in futuro, promittunt. Tunc ille; Mihi credite, amplius non credam huic veſtræ reſponſioni cornina. Sed aut diſciplinam in præſenti apprehendetis; aut loci iſtius beneficiis & cõuerſationi, hinc eliminati, iam iam cedetis. Itaque nonnulli, ex illis ſtatim, abiecto clericali habitu, Monachi facti ſunt, ceteris verbo Pontificis de eccleſiâ eliminatis.* Quàm verò inuſitatum hoc factum Deo placuerit, hoc loco quamuis παρέργως, fortè non iniucundum fuerit. Eiecti Clerici Regem adeunt, *iudicium atque iuſtitiam de expulſione fieri poſtulant.* Indicitur ex Regis præcepto Wintoniæ omnium Ordinum Concilium, vt huius negotij querela determinetur. *Surgunt hinc inde lites, quas Dunſtanus propoſitis rationibus deſtruit.* Quibus auditis Rex, & ex Principibus plerique omiſsâ controuerſiâ, Concilio exceſſerunt: ſed mox Clericorum precibus permoti, ſeſe deprecatores exhibuerunt apud Dunſtanum, vt vel hac vice veniam tribuat, eiectoſque in priſtinum ſtatum reſtituat. Silet ad iſta Vir Sanctus, cumque demiſſo capite, quid facto potiſſimùm opus eſſet pertractaret, & reliqui interim ſuſpenſis animis ad Pontificis reſponſum aures arrigerent: ecce ſubitò Crucifixi imago, quæ in edito loco pendebat, cunctis audientibus dixit: *Non fiet, Indicaſtis benè, Mutaretis non benè. Tremefacto in his vniuerſo ſimul conuentu, intulit Pater Dunſtanus, & ait: Quid amplius vultis, fratres mei? Diuinâ ſententiâ, definitum audiſtis negotium præſens.* Cùm autem non multò pòſt horum Canonicorum poſteri conducto quodam admirandæ eloquentiæ viro, iterùm apud Dunſtanum inſtarent, vt bona ablata reſtituerentur, & S. Præſul reſpondiſſet ſe iam grandæuum, Deo cauſſam Eccleſiæ ſuæ tuendam committere: *ecce ſolarium ſub pedibus eorum, qui aduerſus virum conuenerant, è veſtigio cecidit, omneſque pariter præcipitatos, in ſuo caſu non modicum læſit. Vbi verò Dunſtanus cum ſuis conſiſtebat, nulla ruina domus, nullus emerſerat caſus. Hoc ergo modo calumnia Clericorum eſt ſopita, & vſque hodie Monachorũ conuerſatio in ipsâ eccleſiâ ſtabilita.*

Ethelwoldus cogit Canonicos ad Diſciplinam, id eſt, Monachatum.

Factum defendit S. Dunſtanus.

Approbat & Crucifixi vox.

Ibid. cap. 40.

Puniuntur refractarij.

His porrò ex occaſione dictis, ad Canonicorum veſtem redeamus. Conſtat enim eos monaſticam cucullam adeò aliquando ambiuiſſe, vt Synodali conſtitutione id illis inhibendum fuerit. Vnde in Concilio Aquiſgranenſi expreſsè ſtatuitur, *vt Canonici cucullas Monachorum non induant.* Et rationem etiam addunt: *Reprehenſibilem, & Eccleſiaſticâ emendatione dignum apud pleroſque Canonicos inoleuiſſe comperimus vſum, eò quod contra morem eccleſiaſticum cucullas, quibus ſolis Monachis vtendum eſt, induant; cùm vtique illorum habitum penitus vſurpare non debeant, à quorum propoſito quodammodo diſtant. Quia ſicut indecens eſt, vt arma militaria more laicorum geſtent: ita nimirum inhoneſtum eſt, & valdè indecorum, vt alterius propoſiti indumenta ſibi imponant. Habitus namque ſingulorum Ordinum idcirco in Eccleſiâ ab inuicem diſcreti ſunt, vt his viſis, cuius propoſiti ſit geſtans, vel in quâ profeſſione Domino militet, liquidò cognoſcatur. Nam & Domini lege vir muliebrem, & mulier virilem prohibetur induere veſtem, ſcilicet vt vterque ſexus ſibi conuenienti veſte incedat. Sicut enim turpe eſt, virum veſtem muliebrem, & mulierem veſtem virilem induere; ità valdè indecorum eſt, Canonicum veſtem monachicam induere, niſi tamen cum veſte etiam propoſitum voluerit aſſumere.* Hæc ibi. Mos enim tum obtinuit, vt permixta eſſet vtriuſque inſtituti diſſimilis profeſſio: cùm Canonici quidam perfectionis maioris ſtudio, Clericali ſuæ vitæ Monaſticum rigorem, medio ſolemni voto adiungerent, quod fiebat vel perſecutione ingruente, vel cùm Monachis ad Epiſcoparum aſſumptis, Clero cõuiuendum foret. Cùm enim illi habitum monaſticum cum pietate ſeruarent, poteſtas aliis facta eſt, vt vel ad Canonum normam vitam exigerent, vel liberè perfectiores inſtituti aſcetici Regulas eodem in loco amplecterentur, vt etiam obſeruauit Antonius à Gurnez. Voluit ergo Canon monaſticum cucullum nonniſi à Monaſticen profeſſis indui, vt non fallax eſſet vitæ teſtis veſtis.

Canonici ambiunt monaſticam cucullam: quæ iis inhibita.

Conc. Aquisg. an. 816. c. 125.

Ratio huius prohibitionis.

Deut. 22.

Vnde Canonico-Monachi.

Gurnez cap. 7. fac. hiſt. ad res geſt. S. Lamberti.

DISQVISITIO II.

Quantum profuerit Benedictinum habitum detuliſſe.

DIVINA bonitas adeò in benedictionibus dulcedinis præuenit ſeruũ ſuum BENEDICTVM, vt peculiaribus etiam gratiis eos ſit proſecuta, qui monaſticum eius habitum detuliſſent, ſiue id pœnitentiæ affectu, ſiue humilitatis gratiâ feciſſent.

Deus gratiis proſequitur Benedictinum amictu ornatos.

Quòd

Rupert. Tuit. de operib. Spiritus S. li. 8. cap. 8. & 9.

Quod quidem Tuitienſis Abbas pulchrè his verbis exponit: *Habet, & ſcit clementiſſimus Pater vnde reuertenti filio prodigo ſtolam primam, aut propè primam proferre poſſit, ſcilicet* HABITVM SANCTÆ CONVERSATIONIS, *habitum Monachicum reuerendum, & omninò pœnitentialem, atque ideò reuerendum, quia pœnitentialem. Quis enim hunc habitum pro eo, quia pœnitentialis eſt, non reuereatur, niſi qui ſe pœnitentiâ non indigere arbitratur?*

Peccatores.

ſed non hoc dicimus, quod ſolis peccatoribus repoſitus ſit hic ordo pœnitentialis, ſed etiam iuſtis. Peccatori namq́; hæc ſæpedicta ſtola eum acceperit eum, venia & gratia eſt, iuſto cum quaſi deſcendendo ſumpſerit eam, gratia & gloria eſt. Nouimus quàm plures iuſtos, & iuſtitiæ columnas in illâ pœnitentiæ domo ſtantes, in quâ pœnitentes ſub eodem habitu recipiuntur, & gaudij conuiuium celebratur, qualis fuit Pannonienſis Martinus, & Apoſtolicæ ſedis Præſul B. Gregorius, Auguſtinus quoq́; eiuſdem ſanctiſſimi Gregorij diſcipulus. Aliique quàm plurimi viri ſanctiſſimi, iuſtitiâ & ſanctitate fulgidi, & nihilominus propter pretioſam iuſtitiam fulgidum monachicæ humilitatis Habitum non dedignati. Hæc ille.

In mortis agone conſtitutos.

Quibus & hoc meritò addendum, quod B. P. BENEDICTVS non ſemel ſe in mortis agone defenſorem exhibuit, eorum, qui habitu eius indui rogauerant. Atque ex hoc capite profluxit vetus illa conſuetudo, quæ in Hiſpaniâ maximè viguit, moribundos monaſticâ induere cucullâ, in quâ vltimum exhalarent ſpiritum, & ſepulturæ traderentur.

Olim in Hiſpaniâ moribundis cuculla dabatur.

Quòd iam à mille ferè annis in vſu fuiſſe, Concilium Toletanum XII. & ea quę de rege Wambâ Hiſpaniæ Annales referunt, ſatis ſuperq́ue conuincunt.

Annal. eccleſiaſt. to. 8. an. Chri. 680.

Rem geſtam ex Iuliano Toletano, & Lucâ Tudenſi refert Baronius, & breuiter ſic ſe habet. *Eruigius Comes, elatus ſuperbiâ, callidè aduerſus Regem Wambam excogitauit, & potionem letiferam dedit ei, ex quâ Rex officium memoriæ perdidit. Cumq́ue Epiſcopus ciuitatis, & Optimates palatij, qui erant fideles regis, quos potionis cauſſa latebat, vidiſſent regem iacentem abſque memoriâ, cauſâ pietatis commoti, pœnitentiam volentes illi perficere, vnctionem ſancti olei, & communionem Chriſti corporis obtulerunt.*

In quibus Wamba rex.

Tolet. 12. cap. 1.

In Concilio verò Toletano additur, Wambam, *dum ineuitabilis neceſſitudinis teneretur euentu, ſuſcepto Religionis debito cultu, & venerabili tonſura ſacra ſignaculo*, ſcriptis ſuis Eruigium deſignaſſe regni ſucceſſorem.

Qui recuperatâ valetudine, Monachus manet.

Superatâ verò potionis vi, ſibique Rex reſtitutus, cùm ſe repentè Monachum ex rege factum cerneret, memorabili exemplo maluit diadema, quàm veſtem deponere monaſticam, quare ad monaſterium quoddam perrexit, ibique vitam immaculatam finiuit. Capite verò ſecundo eiuſdem Toletani Concilij, ſignificatur eam tunc in Hiſpaniarum eccleſiis viguiſſe conſuetudinem, vt vrgente ægritudine, cùm ſe quis proximè moriturum putaret, eiuſmodi *Pœnitentiam* (id eſt veſtem monaſticam) peteret: quam ſi etiam extra mentis integrum ſenſum conſtitutus ab Antiſtite miniſtratam accepiſſet, haud vlteriùs ad ſæculum reuerti ipſi liceret, ſed teneretur Monachus permanere, etiamſi eam minimè petiiſſet, ſed neſcius accepiſſet; licet pœnâ dignus cenſeretur Sacerdos, qui eam non petenti, vel aliquo ſaltem ſigno ſe id cupere ſignificanti, tribuiſſet ac miniſtraſſet.

VESTIARIVM.

Decretum eâ de re editum.

Petr. Dam. opuſc. 16.

S. Petrus Damiani grauiſſimè inuehitur in Epiſcopum Maurum, quòd auſus fuit aſſerere, Monachum Religionis habitum ſemel ſuſceptum ægritudinis cauſsâ poſſe deſerere. Agit autem de eo, qui in ægritudine poſitus habitum monaſticum ſuſcepit, & poſtquam conualuerit, priſtinæ côuerſationis habitum vult repetere. Probat autem ex ſacris Canonibus, & Toletano Concilio, ſine peccato non deſeri, quod ſpontè ſemel ſuſceptum eſt, & quartum caput ità concludit: *Ecce, iuxta Gelaſiani decreti ſententiam, quacumque occaſione etiamſi nulla interueniat mora probationis, quiſquis religioſo Habitu ſemel inditur, funditus ſibi redeundi ad ſæculum licentia denegatur.* Et infrà: *Ægrotos pariter & incolumes eadem regula comprehendit, quæ non ſolùm voluntariè, ſed etiam violenter conuerſos, vltrò etiam deceptoris machinationibus perſuaſos, in eodem propoſito perſeuerare decernit.* Quam ſententiam pluribus deinceps inculcat, ſed quidquid de illius veritate vel probabilitate ſit, illud certè hinc conſtat, maximi id habitum fuiſſe, & velut ad aſylum pœnitentiæ moribundos olim confugiſſe ad monaſticum habitum, etiam cum diſcrimine perpetuo, ſi conualuiſſent, ducendi vitam religioſam.

Non licet ſuſceptum in morbo Monaſticū habitum poſteà deſerere.

Ibid. cap 6.

Quam hoc probabile.

Sed & Græcis Imperatoribus eâ pietas cordi fuit, vt in monaſtico habitu diem clauderent extremum. De Manuele Comneno refert Nicetas Choniates: *Imperator morbo correptus, admotâ ad arteriam manu, & pulſu pertentato cum alto ſuſpirio femur percuſſit, &* MONASTICVM HABITVM *poſtulauit. Quo dicto, cùm vt fieri ſolet, tumultus eſſet ortus, miniſtri ſpiritualem veſtem nigro panno, omnis ornatus expertem, neſcio vbi nacti; mollibus & regiis veſtibus detractis, & aſpero illo diuinæ vitæ indumento, in ſpiritualem illum conuertunt militem: & galeâ illum, thoraceq́ue inſigniore ornatum, in cæleſtis Imperatoris catalogum referunt. Sic igitur vitâ & imperio ceſſit.* De Theodoro Laſcari iuniore ſcripſit Nicephorus Gregoras, *eum annum agentem ætatis*

Imperatores Græci in veſte monachicâ mortui.

Choniat. lib. 7. Annal.

Gregor. lib 1. hiſt.

VESTIARIVM.

ætatis ſextum & trigeſimum, moleſtus ac diffi-cilis & planè letalis morbus inuaſiſſet, paulò antè mortem alacriter HABITVM MONASTICVM *induiſſe.* Et de Andronico iuniore: *Cùm grauiſſimis doloribus cruciaretur, & mente alienaretur, atque id malum omnem medicorum artem ſuperaret, & de vitâ illius poſtridie actum videretur: iureiurando adſtantes adegiſſe, vt ſibi* MONASTICVM CVCVLLVM *induerent, priuſquam vitâ exceßiſſet.*

Idem lib 9.

Verùm vt ad Benedictinum habitum, à quo tantillum diſceſſimus, reuertamur; mirum profectò eſt, quantum auxilij ille attulerit, vel potiùs S. BENEDICTVS per illum, iis, qui magnâ religione eum vel in vitâ, vel ſub eius exitum detulerunt. Tribus id miraculis adſtruit Leo Oſtienſis, quæ eius verbis hic Lectori repræſentabimus.

Benedictini amictus geſtatus profuit.

Leo Oſtienſ. Chron. Caſ. lib. 3. c. 41.

1. *Angelo Monacho.*

Primum ità enarrat. His diebus (anno 1060.) quidam huius Caſſinenſis cœnobij frater, Angelus nomine, vir omni virtute ornatus, & reuerendis motibus præditus, ad extrema perueniens Deo ſpiritum reddidit. Dæmoniacus autem quidam adueniens garrire cœpit: *Quid hac horâ mihi* BENEDICTE *feciſti? Angeli Monachi animam, ob exigui cuculli geſtaturam, meæ poteſtati ſubducens, tuo in cæleſtibus gregi ſociaſti.* Cumque hæc lugubri voce proſequeretur, repentè ſignum, quo fratrum obitus ſignificari ſolet, inſonuit: eunteſque præfatum Angelum iam exceſſiſſe repeiiunt. Alterum ſic habet.

Ibid. c. 39.

II. *Homini flagitioſiſſimo.*

Operepretium reor quid hoc anno Dominus B. BENEDICTI meritis in Galliis operatus ſit, ad poſterorum memoriam & ædificationem, tradere hiſtoriæ. Quidam vir præpotens, Gallorum gente progenitus, tantis ſe à puero vitiis expoſuerat, tot flagitiis impiarat: vt nulla pars corporis proprio vacaret à vitio. Hic ad mortem veniens, conuocatis cuiuſdam cœnobij fratribus, *Monaſticum Habitum* ſibi tribui flagitabat. Mox autem vt ſacris indutus eſt veſtibus, ſpiritum reddidit. Cuidam verò ſeruo Dei iuxta manenti Dominus, quæ circa defuncti animam agerentur eſt dignatus oſtendere. Mox enim vt de corpore exiit, terribilis dæmonum turba catenis eam igneis vinciens, cùm ad tartarea ferre conaretur incendia: B. P. BENEDICTVS paſtoralem manu præferens virgam, in medium adſtitit. At verò hoſtes ſe prædam perdere cognoſcentes, dixerunt: *Quot à nobis iam diu animas tuleris* BENEDICTE *noſtis: hunc verò qui boni numquam aliquid geßit, iniuſtè agis, ſi à nobis auferre conaris.* Et ſecundus: *Ne vobis*, inquit, *iniuſtè fortaßis agere videar, eius facta examinate: & ſi quid veſtri operis ex quo meum accepit habitum, recognoſcitis, vobiſcum ducite.* Tunc ille malignorum conuentus victum ſe rationabiliter ſentiens, in tenues dilabitur auras. Hoc Dei ſeruus vt vidit, cœpit laudare clementiam Chriſti, qui eandem animam adeò mirabiliter de manibus dęmonum liberare dignatus eſt. Tertium ita refert.

Quem S. Benedictus ex diaboli faucibus eripit.

Quidam Ioannes, cognomine Venafranus, vice-comes, Iordanis primi Principis filius fuit, vir flagitioſiſſimus, & omni nequitiæ labe inquinatus. Qui dum morti propinquaret, huc ſe perferri, ſanctæque religionis ſibi habitum tradi orauit. Eius votis amici annuentes, huc illum duxere: atque ante corpus ſanctiſſimi Patris BENEDICTI veſtem illi monaſticam tradi impetrarunt. Eam ille vbi ſuſcepit, ſtatim ex hac vitâ migrauit. Illo autem ſepulto, ruſticus quidam de monaſterio egrediens ad campeſtria loca pergebat. Cumque ſub eccleſiâ S. Seueri, olim Caſſinenſis Epiſcopi, in hoc monte ſita, veniſſet: diabolum in viâ ſtantem reperit, ſtaturâ procerum, digitos habentem vngueſque valdè prominentes, virgamque tenentem manu, & ruſticum toruo intuentem ore. Cumque ad eum ruſticus perueniſſet, diabolus ait: *Vnde venis?* ille hominem exiſtimans, *ex Caſſinenſi*, inquit, *cænobio.* Et ille: *quid*, ait, *actum eſt de Ioanne vicecomite?* ad quem ruſticus. *Mox* (inquit) *vt Monachus effectus eſt, è vita migrauit.* His auditis diabolus conqueri cœpit, ac dicere: *Hei mihi* BENEDICTE: *hei* BENEDICTE *mihi! Cur meos quotidie ad te ſeruos conuertis? Cur me tam immaniter adeò crudeliter perſequi non deſiſtis?* Hæc dicens, furibundo & flammanti ruſticum vultu reſpexit, & ait: *Scito certißimè, quia niſi hodie in* BENEDICTI *monaſterio cibum potumq́ue ſumpſiſſes, & inde allatum panem in ſinu tuo modo teneres: nulla mora interpoſita te continuò occiderem.* Statimque per deuexi montis latus ſe præcipitem dedit, lapides & arbores in modum turbinis trahens. Ruſticus autem hoc viſo tremens, de monte deſcendit: & cuncta quæ viderat & audierat, per ordinem pandit.

Ibid. III. *Venafranus vicecomes ſcelerate viuit.*

Moritur in habitu Monachi.

Dæmoni iterum præda à S. Benedicto extorquetur.

Non immeritò igitur ſanctiſſima illa Imperatrix Kunegundis, Henrici Imperatoris coniux & virgo, eoque mortuo Benedictini Ordinis Sanctimonialis, cùm iam proximè moritura Auguſtalia ornamenta ad pompam cadaueris parari videret, hæc dixiſſe tunc fertur: *Amictus iſte non eſt meus, auferte hinc: ornatus hic alienus eſt, iſtis terreno ſpōſo, & his cæleſti ſum copulata.* Nimirùm pro regali purpurâ, nigram prælegit cucullam, magiſque religioſa videri voluit, quàm glorioſa, magis monachica quàm monarchicâ, vt ita ſummo Regi humilitate ſuâ placeret.

Baron. to. 11. an. Chriſti 1040.

Kunegundis ſepeliri vult vt Monialis.

Hanc

Eraſmus hunc ritum ſugillat. Pontan. Attic. Bellar. p. 1. tyne 2. c. 7. Erat. l. 25. Epiſt. ad Nic. Mallar.

Hanc porrò pietatem & ſanctimoniam, qua illuſtres viri in monaſtico habitu eligunt ſepeliri, arrodit, vt ait Pontanus, ſeu Menippus, ſeu Lucianus alter Roterodamus, qui cęrimoniam hanc ſuperſtitionem nominat. Laceràt & hanc piam conſuetudinem in Appendice Paraphraſis ad Ioannem: & in Colloquio, cui titulum fecit, *Exequiæ Seraphicæ*, ſatyricè planè hunc ritum ſubſannat. Sed de veſtitu mortuorum videndus Gretſerus, *lib. 1. de fun. Chriſtian. cap. 5.* & in *Gratiis ad Cramerum Prædicantem, cap. 10.*

Refutatur; & aſſeritur hac pietas.

Verùm ſatis ſuperque auctoritate & pietate ſibi deligentium monaſticum hoc in obitu abituque ex hâc vitâ veſtimentum, Eraſmus conuincitur. Et quid, quæſo, habet mali, hoc ſchemate indui, ſiue in teſtimonium quòd Ordines & ſancta inſtituta adhuc vitâ manente dilexerint plurimùm, & in his annos ſuos duxiſſe peroptarent: ſiue quod, vt cetera, hoc quoque ad teſtificationem pœnitentiæ ſuæ, cum quâ diem ſupremum agerent, quaque communem illum, iuſtiſſimumque iudicem placare cuperent, aſſumendum putarent?

Quam indulgentiis honorant Summi Pontifices.

Piis autem Chriſtianis ſatis eſſe oportet, probatam Sedi Apoſtolicæ hanc in morte & ſepulturâ religioſæ veſtis aſſumptionem, quam indulgentiis quoque condecorarunt. Nam Clemens IV. conceſſit morientibus cum habitu Fratrum Minorum, & qui cum eo elegerint ſepeliri, remiſſionem tertiæ partis omnium ſuorum delictorum: quæ ampliarunt Nicolaus III. & Vrbanus V. Et Leo X. eaſdem conceſſiones confirmauit, addens quod morientes in dicto habitu conſequantur indulgentiam plenariam, vt refert Rodericus.

Roder. qu. reg. to. 1. q. 77. art. 10.

DISQVISITIO III.

Cur habitus ille, quo hæreticæ prauitatis inquiſitores induunt à fide prolapſos, apud Hiſpanos S. BENEDICTI *vocetur?*

Yepez an. Chriſt. 682. Triplex reſponſio.

QVÆSTIONEM hanc propoſuit Antonius de Yepez, miraturque venerabilem Ordinis noſtri habitum, quo ſe honoratos crediderunt tot ſummi Pontifices, Cardinales, Epiſcopi, Imperatores, Reges, Principes, ab Hiſpanis velut ignominiæ & opprobrij notam hæreticis tribui. Tres verò adhibet reſponſiones, quarum hæc *Prima.*

I.

Habitus pœnitentium olim. Diſtinct. 51. c. 63. Concil. Agat. c. 15.

Olim vt ex decreto, & Agathenſi Concilio conſtat, publicè pœnitentes cilicio à Sacerdote induebantur: *ſi autem comas non depoſuerint* (inquit textus) *aut veſtimenta non mutauerint, eiiciantur.* Multi quoq; ob grauia peccata in monaſterium ad pœnitentiam agendam retrudi ſoliti ſunt, vt ex authenticâ, *Vt nulli iudicum.* Et Authentica, *ſed hodie*, pluribuſque canonici iuris textibus colligere eſt.

VESTIARIVM.

Habitus verò qui ſiue in monaſterio, ſiue extra Pœnitentibus tribuebatur, anteà benedicebatur, & *ſaccus benedictus* dicebatur.

Saccus benedictus vocatus. Roman. l. 5. de republ. Chriſt.

Hinc igitur arbitratur Hieronymus Romanus, ſaccum pœnitentiæ, quo Inquiſitores reos amiciunt, vulgò dici *Sanctus Benedictus*, corrupto vocabulo ex *Sagus*, vel *Saccus benedictus.* Hiſpanicè enim parua admodum eſt differentia inter *ſacco benito*, & *San Benito.*

II.

Rei per ironiam dicuntur gerere S. Benedictum. Perez to. 1. ſerm. 2. de S. Andreâ.

Secunda reſponſio ab eodem relata, eſt Antonij Perez, qui ait crucem decuſſatam, quam S. Andreæ vocant, infigi ab Inquiſitoribus veſti illi, quam S. BENEDICTI vocant per ironiam, reis ob oculos ponentes id quod non habent, eo ferè modo, quo nigrum quemdam, Albanum, ſiue candidum, & meretricem, honeſtam feminam appellaremus. Cùm autem S. BENEDICTVS nobilitatis Hiſpanicæ, & Ordinum Militarium Calatrauæ, Alcantaræ, Chriſti, Auiſij, & Monteſiæ ſit Patronus: Saccus reorum ironicè *Sanctus Benedictus* vocatur, quaſi per antiphraſim ignobilitatis eſſet ſignum. Similiter cum S. Andreas, Chriſtianorum primitiæ & religionis Chriſtianæ Ordiniſque aurei velleris Patronus ſit præcipuus, eius cruce per deriſum Inquiſitores hæreſi contaminatos notant; quam ſententiam pluribus idem Perez confirmat in cōmentario ad Prologum Regulæ:

Perez num. 25.

Idem nomē variis rebus tributum. Iſid. 9. Etym. c. 4. Cicero l. 5. ad Attic.

Priſcum, inquit, peruulgatumque eſt, vnum & idem nomen, vel cognomen diuerſis, & longè diſparibus rebus attribui. Etenim auctore Iſidoro, *ly barones* ſignificat idem quod fortes in laboribus, aliàs viros ſtrenuos & validos. Vnde Cicero ad Atticum. *Apud patronum, & reliquos Barones te in maximâ gratiâ poſui.* Hos nos appellamus *barones*, Latinè autem viros.

Sic barones ſtrenui, & ſegnes.

Cicero lib. 9. epiſt. vlt. & lib. 2. de finib.

Et tamen cum ſtrenuo & pugnaci viro contrarius ſit ſegnis & imbellis, apud eundem Ciceronem etiam *barones* appellantur, qui nullius roboris ſunt, prœliariſque virtutis. Ait enim Epicuros appellandos *barones*, eò quòd in controuerſiam vocent, an cælum vnum, vel plura ſint. Et 2. de Finibus dicit: *Semper tibi in more ſunt honeſta, recta & digna: hoc cum loqueris, nos barones ſtupemus.* Quaſi diceret, nos puſilli, nulli, & ignaui miramur.

Belitre, ſclaui, & ignobiles.

Sueton. in Auguſt. in principio.

Rurſum *ly belitre* apud Italos dedecoris & ignobilitatis nomen eſt, vt conſtat: honoris etiam atque ingenuitatis; ſiquidem eſt potiſſimum Imperialis domus cognomen Auguſti Cæſaris. Ait enim Suetonius: *Gentem Octauiam belitris præcipuam olim fuiſſe multa declarant.* Alia his ſimilia alibi atque

alibi

VESTIARIVM.

alibi retuli, quibus planè perſpicitut quaſi gentilitium eſſe inclita & vilia, ingenua & ignominiâ plena, optima & improba eodem prorſus nomine nuncupari, aliter tamen & aliter. Quoniam honorificum nomen ſeriò rebus præcellentibus datur: vilibus autem ironicè & irriſoriè omninò, & quaſi in contrarium ſenſum. Vti palliolum illud, quo indigitantur omnes deficientes à fide, dicitur latino idiomate *Sanctus Benedictus*; vnde traxit nomen Hiſpanicum *San Benito*: quia nullo modo benedictus, ſed potiùs irriſione plenus & maledictione. Non ergo nomini D. Patris detrahitur: ſed potiùs multum adiicitur per hoc quod Inquiſitionis amictui contumelioſo communicetur. Hactenus ille.

III. *Pœnitentibus dabatur veſtis religioſa.*

Tertia & vltima ſententia, quam maximè Yepez probat, primæ innititur, quam hoc modo exponit. Cùm ob publica enormiaque delicta, pœnitentes in monaſterium detrudebantur, & Iudicum auctoritate mutarent habitum, non erat is alius, niſi ipſius Religionis, prorſuſq; ſimilis veſti Monachorũ, apud quos recludebantur. Fuit hæc autem forma apud Hiſpanos tam antiqua, vt in Barcinonenſi Concilio Anno 540. celebrato præſcribatur; *vt pœnitentes raſo capite, habitu religionis amicti, omne tempus vitæ ſuæ ieiuniis atque obſecrationibus impendant.* Et in Concilio Toletano IV. expreſsè præſcribitur in hæc verba: *Quicumque ex ſæcularibus accipientes pœnitentiam totonderunt ſe, & rurſus præuaricantes laici effecti ſunt, comprehenſi ab Epiſcopo ſuo ad pœnitentiam, ex quâ receſſerunt, reuocentur. Quòd ſi aliqui per pœnitentiam irreuocabiles ſunt, nec admoniti reuertuntur, vt veri apoſtatæ coram eccleſiâ anathematis ſententiâ condemnentur.*

Tolet. 4. cap. 54.

Et in VI. Toletanâ Synodo itidem ſtatuitur: *Vt hi, quos ſub religioſo habitu pœnitentiæ profeſſio pro veniâ peccatorum ad manum Sacerdotis adduxit, ſi poſt hæc vel aut comam nutrientes, vel veſtimenta ſæcularia ſumentes, ad id quod reliquerant redierint, ab Epiſcopo ciuitatis comprehenſi rurſus legibus pœnitentiæ in monaſteriis ſubdantur inuiti.* Et ex XII. Toletano conſtat eſſe *pœnitentem*, idem eſſe, atque habitum Religionis, & tonſuram deſerre. Iam verò & illud certum eſt, ex quo per Europam propagari cœpit Ordo S. BENEDICTI, eius Regulam ita paſſim fuiſſe ſuſceptam, vt nulla ferè deinceps exſtiterint monaſteria præter Benedictina, quod præter Yepezium accuratè probat Doctiſſimus Clemens Reynerus, qui cùm de Hiſpaniæ regno latiſſimè egiſſet, ita tandem concludit: Ex omnibus autem, quæ de celeberrimis his monaſteriis Hiſpaniæ diximus, ſi quis attentè perpendat in diuerſiſſimis regionibus ea fuiſſe, in Luſitaniâ, Gallecià, Aſturicâ, Nauarrâ, Caſtellâ, Legione, certè non dubitabit omnia Hiſpaniæ cœnobia ſtatim ac promulgata fuerat Regula S. BENEDICTI, eam ſuſcepiſſe, & quæcumque in Conciliis Hiſpaniæ poſt defunctum eundem Patriarcham de Monachis, cœnobiiſque & Sanctimonialibus regularibus ſtatuuntur, ea non niſi de Monachis Benedictinis accipi debere. Hæc ille. Ex quibus rectè conficitur, iſtis temporibus idem prorſus fuiſſe, alicui publicam iniungere pœnitentiam, atque ei præcipere, vt fiat Donatus Ordinis S. BENEDICTI, eiuſque habitum deferens in monaſterio recludatur. Quæ recluſio ſi pro enormibus delictis infligi ſolita ſit, quis non videat eam rectè inferri iis, qui de hæreſi conuicti ſunt, qui à ceterorum fidelium conſortio eo magis ſequeſtrari debent, quo periculum contagionis maius eſt? & Apoſtolico præcepto ſciamus deuitandos eſſe hæreticos.

Tolet. 6. Can. 7.

Can. 2.

In diſcept. hiſt. de Antiq. Bened. in Angliâ. tract. 1 ſect. 2. pag. 146.

Olim omnia Hiſpaniæ monaſteria erant Benedictinorum.

Vnde S. Benedicti habitus seu manſit.

His addendum, inter aulicos in Hiſpaniâ hanc vigere loquendi formam, vt veſtimentis nationis illius nomen attribuant, è quâ illa deſumpta fuerint, ita certũ quoddam capitij genus *Tudeſco*, ſiue *Teutonicum* nuncupant, quia à Germanis primò inuentum: ita *Bohemiam* certum veſtimenti genus vocant à Bohemis mutuo acceptum. Et feminę *Sabaudicas* quaſdam togas appellarunt, quas in Sabaudiâ primum vſitatas, in vſum introduxerunt. Quâ loquendi formâ Hiſpani quoque Scapularia Benedictinorum *Sanctos Benedictos* appellarunt. Cùm igitur pœnitentes, & ob delicta in monaſteria retruſi, monaſtico induerentur habitu (etſi fortaſſe à Monachorum aliorum nonnihil diſtincto) hinc factum eſt, vt pœnitentialis habitus nomen S. BENEDICTI vulgò obtinuerit.

Hiſpanorũ mos in appellandis peregrinis veſtibus.

Ad cuius rei maiorem declarationem prætereà annotandum; geſtaſſe olim militarium Ordinum ſub Regula S. BENEDICTI Equites habitum & ſcapulare Benedictinum; quod, cùm ad bellum proficiſcebantur, ne eis impedimento eſſet, deponebant. Ne tamen inſtituti ſui prorſus obliuiſcerentur, parua quædam deferebant ſcapularia, quæ illi *Sanbenitillos* vocabant. Atque hoc modo, quo illi, parua ſua ſcapularia *Benedictulos* appellabant; eodem prorſus maiora illa veſtimenta, quibus pœnitentes amiciebantur, *Sanbenito* dicta ſunt toto illo tempore, quo Hiſpania alium non recepit Religioſorum Ordinem, quàm Benedictinum. Poſtquam verò alij Ordines in eodem regno propagati ſunt, indifferenter in quibuſuis monaſteriis, cuiuſcumque tandem Ordinis pœnitentes retruſi ſunt: verùm vſitatum iam tempore nomen

Roman de Repub. lib. 7. c. 11.

Militarib. Ord. Scapularia Sanbenitillos dicta.

S. BE-

S. Benedicti veſtimento pœnitentiali conſtanter adhæſit; adeò vt illo indutus, S. Benedictvm circumferre diceretur. Quod deinceps quoque obtinuit, cùm in ſubleuamen monaſteriorũ peculiares pœnitentium exſtructæ ſunt domus, vt illa S. Inquiſitionis, quæ reos probroſo induens A amictu, illum hodieque *Sanbenito* indigitare ſolet. Atque hæc eſt, meo quidem iudicio (inquit Yepezius) probabilior, & ſacris Canonibus noſtrorumque loquendi modo conformior ad præfatam quæſtionẽm reſponſio: quam lectoris iudicio lubens ſubmitto. VESTIARIVM.

TRACTATVS VIII.

DE OBLIGATIONE DEFERENDI HABITVM, ET QVÆ IN EO VITANDA.

A VERTICE *capitis vſque ad plantam pedis Monacho cuique ſua aſſignauimus veſtimenta. Quo autem fine, niſi vt iis vtatur, nec temerè deſerat, aut materiam formámve immutet? vt ſtatus ſui teſſeram inuiolabiliter vbique deferat.* Quærimus proinde Primò, *Quanta obligatio habitum religioſum deferendi?* Secundò, *An peccet mortaliter Benedictinus dormiens ſine caputio ſcapulari annexo?* Tertiò, *Quæ in Monaſtico habitu vitanda?* Quartò, *Quàm indecorum eius formam mutare:* Quintò, *Quid tritum illud, Habitus non facit Monachum?*

DISQVISITIO I.

Quanta obligatio habitum Religioſum deferendi?

Commvni omnium Religioſorum Ordinum conſenſu, ac traditione receptum eſt, vt quilibet Religioſus ſicuti in vocatione ſua ſtabiliter permanere tenetur, ita proprium Religionis ſuæ habitũ, velut notam characteriſticam, deferat. Non enim ad humanum dumtaxat vſum, vt ait Suarez, ſed tamquam inſigne propriæ profeſſionis aſſumitur: nam eo ipſo, quo quis ſtatum aliquem ingreditur cum obligatione perpetuò in eo manendi, conſequenter obligatur ad non deponendũ proprium ſignum, ad talem profeſſionem ſignificandam publicè inſtitutum: hæc enim eſſet virtualis quædam ab illâ obligatione defectio. Optimè proinde Concilium Aquiſgranenſe: *Habitus ſingulorum Ordinum idcircò in Eccleſiâ ab inuicem diſcreti ſunt, vt his viſis, cuius propoſiti ſit geſtans, vel in quâ profeſſione Domino militet, liquidò cognoſcatur.* Et Bonifacius VIII. Excommunicationis ſententiam vibrat in eos Religioſos, qui habitum temerè dimittunt: *Vt periculoſis, inquit, Religioſis euagandi materia ſubtrahatur, diſtrictius inhibemus, ne de cetero aliquis quamcumque Religionem ta-*

Habitus religioſus profeſſioni annexus.

Conc. Aquiſg. cap. 115.

Excommunicatur temerè dimittens. Sext. Decret. ne Clerici vel Monachi c. 2.

B *citè vel expreſsè profeſſus; in ſcholis vel alibi temerè habitum Religionis ſuæ dimittat. Si quis autem temerarius violator exſtiterit, excommunicationis incurrat ſententiam.* Hæc Pontifex. Temeraria autem dimiſſio dicitur, quoties fit ſine rationabili cauſsâ, & cùm contemptu Regulæ, ſeu legis, inquit Suarez, ſecutus DD. Thomam, & Caietanum. Quare ſi fiat cauſsâ defenſionis propriæ vi- C tæ vel famæ, aut proximi, vel ad vitandum ſcandalum, &c. non dicetur temeraria. Sic etiamſi non fiat ex cõtemptu, ſed ex ignorantiâ etiam culpabili, vel paſſione, aut animi leuitate, cum aliquâ probabili excuſatione, non dicetur temeraria.

Quæ temeraria dimiſſio.

Suar. to 5. in 3 partem diſp. 43. ſect. 4 n. 27. Thom. 2. 2. q. 53. art. 3.

Notandum verò aliud eſſe habitum dimittere, aliud occultare, aliud eum deponere ſiue exuere. Dimiſſio enim habitus D eſt, quando fit mutatio in alium ad ſe occultandum, vel hoc modo incedendum. Occultatio autem, quando tegitur habitus. Depoſitio verò, cùm quis ſe eo ſpoliat, illumque poſteà aſſumendum exuit. Iuxta huius diſtinctionis membra tres ponendæ ſunt concluſiones.

Differunt dimittere, & occultare habitum.

I.

Prima. Dimiſſio, ſiue mutatio habitus, quæ fit ſine cauſsâ rationabili, vel apparẽte neceſ-

Dimittens ſine cauſsâ, peccat mor-

Xxx

VESTIARIVM *taliter, & excommunicatur.*

neceſſitate, peccatum eſt mortale, annexam habens excommunicationem. Quod verum eſt, etiamſi dimiſſio ſolùm ad tempus fiat, quia ratio legis fuit impedire vagandi libertatem, ad quam ordinariè fit temporalis dimiſſio habitus. Vnde etſi ad breue tempus fiat, modò ſeriò habitus mutetur, vt illo indutus ſæcularis appareat, velut cùm quis mutat habitum vt ad lupanar vadat incognitus, etiã incurreret cenſuræ: quæ non fertur propter durationem in carentiâ habitus dimiſſi, vel vſu alterius; ſed propter temerariam dimiſſionem, quę breuiſſimo temporis ſpatio conſummari poteſt. Ita Suarez locis citatis. Tabiena tamen, & Saytus noſter dicunt, dimittentem habitum non ſtatim incurrere hanc excommunicationem, ſed quando eò peruenerit, vt vagetur, vel ſic ſe hominum conſpectui exhibeat: nec incurrere, ſi ante hunc euentum mutatâ intentione induat habitum. At Sanchez ſatis eſſe putat ad incurrendam cenſuram, ſi intra priuatos monaſterij parietes habitus dimittatur: quãuis enim actu non vagetur, ea tamen dimiſsio affert vagandi poteſtatem, quam textus eâ pœnâ interdixit, pro quâ ſententiâ citat Silueſtrum, Nauarrum, alioſque.

Dubium quando incurratur cenſura. Tabien. v. excommu. 5. caſ. 23. q. 1. n. 2. Sayr. de cens. lib. 3. c. 33. n. 11. Sanc. op. mor. lib. 6. cap. 8. n. 61.

II. *Occultans, ne noſci poſſit, eandem incurrit.*

SECVNDA. Qui ita Religionis ſuæ habitum abſque iuſta cauſsâ occultat, vt nullo modo exteriùs appareat cuius ſit Ordinis, hanc excommunicationem incurrit. Hæc cum eſt quædam moralis dimiſſio, quâ fit, vt talis perſona in exteriori habitu religioſa non appareat. Voluiſſe autem Pontificem hunc dimſſionis modum prohibere, conſtat ex fine legis, qui erat vt periculoſa vagandi occaſio Religioſis ſubtraheretur: hæc enim ex tali occultatione æquè ſumi poteſt, atque ex dimiſſione. Ita Sanchez cum pluribus Auctoribus, quos citat; eandemque confirmat, Cap. *Nonnullis*, quo iubentur Iudæi inter Chriſtianos commorantes ſub certâ pœnâ ſignum quoddam geſtare, quo à Chriſtianis ſecernantur. At fatentur ibi Doctores, eidem pœnæ eos ſubiici, ſi portent id ſignum ita opertum, vt non appareat; eò quòd finis legis id iubentis fruſtraretur, & quoad eum finem idem ſit, non geſtare, & eo modo geſtare, vt non appareat; ſic occultato ſigno non diſtinguentur Iudęi à Chriſtianis, qui finis huius legis fuit. Cùm ergo ſimiliter finis Canonis excommunicantis Religioſum, qui dimittit habitum, fuerit, vt Religioſus ex habitu cognitus vagari nequeat; idem prorſus erit illum non geſtare, ac ita operire, vt prorſus non cognoſcatur Religioſus.

Probatur.

Sed obiicit Suarez; lex pœnalis amplianda non eſt vltra verborum proprietatem: hæc autem lex quæ pœnalis eſt, non loquitur de occultatione, ſed de dimiſſione: occultatio autem in rigore & proprietate non eſt dimiſſio. Nec in hâc materiâ valet argumentum à paritate rationis, atque ideò non incurri excommunicationẽ ſentiunt Panormitanus in Cap. *Deus qui*, de vit. & honeſt. Cleric. num. 4. Ioannes de Liganno, & Zenzelinus ibidem, Paludanus in 4. diſt. 18. q. 3. art. 3. Sayrus lib. 3. de Cenſuris cap. 33.

Obiectio.

Reſpondet Sanchez, legem pœnalem extendi poſſe, ne facilè mens eius eludatur, vt conſtat ex Cap. *Quam*, in fine, communitet per Doctores recepta, *de vſuris in 6.* vbi conſtitutio pœnalis irritans vſurarij teſtamentum, extenditur ad codicillos, & donationem cauſſa mortis, ne canon ille ad teſtamenta reſtrictus eludatur: & *Clement. 1. de ſepultur.* excommunicantur ſepelientes tempore interdicti in cæmeteriis; & tamen extenditur ad ſepelientes in eccleſiis, ne facilè conſtitutio illa eludatur. Præterea, qui ſolis verbis legis contentus, eius mentem offendit, non euadit illius pœnas. At Religioſus habitũ omninò celans, verba Canonis amplectitur, & manifeſtè mentẽ offendit, quę eſt, vt ex habitu cognitus vagari non poſſit; ergo incurrit eius excommunicationem. Aduerte tamẽ ſatis eſſe vt cenſurã euadat, ſi ex habitu cognoſci poſſit à proximè aſtantibus, licet remotiores non ità cognoſcant. Catenam Doctorum, qui hanc ſententiam in terminis ſuſtinent, videbis apud eundẽ Sanchez n. 63. vbi ſuprà.

Diluitur.

TERTIA Concluſio. Quando habitus iuſtâ de cauſsâ mutatur propter grauem ſcilicet neceſſitatẽ, vel tuendi vitam, vel vitandi grauẽ infamiam, aut ſcandalum, non committitur peccatum, nec incurritur excommunicatio, hæc enim non eſt temeraria dimiſſio, ſed valdè rationabilis, nec leges humanæ obligant cum tanto rigore, quando aliàs materia eſt de ſe indifferens, & tranſgreſſio non cedit in contemptum Religionis, vel commune damnum. Nuda verò habitus ſpoliatio, quâ ad breue tempus ſe Religioſus exuit, non aſſumpto alio ad vſum, vt poſſit vagari, non ſubiacet huic cenſuræ, etiamſi in eo peccari poſſit. Hinc Antoninus & Silueſter ab excommunicatione eximunt Religioſum ad breue tẽpus habitum dimittentem, aliumque aſſumentem propter ludicram aliquam actionem, occaſione alicuius feſti inter ipſos Religioſos efficiendam, titulo cuiuſdam honeſtæ lætitiæ; quia illa reuera non poteſt dici temeraria dimiſſio. Paludanus quoque eum excuſat, qui dimittit ex iocoſa leuitate ad horam, vt aptius lignum ſcindat, vel currat, vel lapidem proiiciat. Eadem ratione Ioannes Andreas, Angelus, Tabiena,

III. *Licita habitus mutatio in cauſa iuſta.*

Alij caſus qui excuſant à cenſurâ.

Antonin. 3. part. tit. 24. cap. 45. Silu. verb. habitus q. 2.

Ioan. And. in cap. ut periculoſa.

Sayrus

Sayrus excuſant eum qui habitum depo-nit, vt dormiat, vel vt melius quieſcat, vel vt quærat pulices, vel propter balnea, vel propter piſcationem, vel ne in ſacris veſtibus gibbus appareat.

Non facilè prodicandi. Quamuis autem in hiſce caſibus non incurratur cenſura, auctor tamē fuerim Religioſis omnibus, ne facilè habitu ſe exuant.

Cantiprat. lib. 2. cap 7. num. 1. Exempla. Quantum hoc Deo diſpliceat, exemplis quibuſdam Cantipratanus oſtendit. Erant, inquit, in quodam Monaſterio nigri Ordinis tres Monachi in omni laſciuiā diſſoluti: cumque vna dierum ſeorſim in thalamo ad epulas cōſediſſent, vnus, buccellā panis inuerſā, ſubitò ſtrangulatur. Cuius morte, nec verecundiam ſaltem paſſi duo reſidui, derelicto loco, eminus iuxta prandiū perfecerunt, & ſic in clauſtro ſociis euentum mortui nuntiauerūt. Nec diu poſteà, dum dicti duo ſocij, non recogitando quid actū ſit, ad balneandum, in fluuium iuxta cœnobium, nudati veſtibus, deſcendiſſent; *Monachus natator ſubmergitur.* vnus ad profundiora digreſſus, ſubmerſus, extractus eſt & ſepultus. Relictus poſt hęc tertius, cùm veſpere dormitum pergens, diſcalceaſſet ſe, Monachus qui fuerat ſubmerſus, nudus ei apparuit, dicens: *Ecce quantā pœnā damnatus ſim, tu autem quid facias, tam ſaltem recogita. Ego quidem immundus & lubricus dignè punitus excrucior: ſed illud multum ad verecundiam damnationis meæ accumulat, quia ſine habitu nudus à dæmonibus irrideor.* *Ibid. nu 4. Alter in morbo ſe exuens, vix liberatur.* Simili modo quidam Ciſtertienſis acutā febre laborans, & intolerabili ardore æſtuans, cùm cucullā ſancti habitus exuiſſet, fragor tantus auditus eſt, vt ſubitò domus infirmorum corruiſſe, ab his, qui iacebant in dormitorio, putaretur. Et cùm quidam vir ſanctus iuxtà poſitus oraret, & ſuprà modum territus extitiſſet, apparuit ei dæmon, dicens: *Præ indignatione nimiā fragorem iſtum maximum excitaui, quia impediuiſti me oratione tuā, ne Monachum illum, habitum Ordinis exuentem in corpore raperem cruciandum.* Hæc ille.

DISQVISITIO II.

An peccet mortaliter Benedictinus dormiens ſine caputio ſcapulari annexo?

Graſſ. part. 1. deciſ. lib. 3. c. 5 n. 75. Sententia affirmatiua, duplici nixa fundamento. IACOBVS de Graſſiis, Monachus Caſſinenſis, I.V.D. & Pœnitentiarius maior in Ciuitate Neapolitanā, hanc ponit concluſionem: Qui in cellā dimittit habitum ſuum, vel dum iacet in lecto geſtat haſtam, ſiue patientiam, licet pœnā excommunicationis non ligetur, peccat tamen mortaliter. *Haſtam* verò, ſiue *patientiam* vocant Caſſinenſium Conſtitutiones ſcapulare carens caputio. Pluribus autem cōtra doctiſſimum quendam virum eandē ſententiam propugnat parte 2. *deciſion. lib. 3. c. 17.* quare & nos eam nonnihil examinandā duximus. *Veſtiarium.*

I. Eſſe mortale habitum ſine cauſſā dimittere etiam domi. Duplici porrò nititur fundamēto, quorum prius eſt, quòd ſit peccatum mortale habitum Religionis etiam in monaſterio ſine cauſſā dimittere: poſterius, quòd ſcapulare ſine caputio non ſit integer habitus. Prius illud probat ex Cap. *Sāctimonialis*, vbi dicitur: *Sanctimonialis virgo cùm ad conſecrationem ſuo Epiſcopo offertur, in talibus veſtibus applicetur, qualibus ſemper vſura eſt, profeſſione & ſanctimoniā aptis.* Vbi *ꝟ ſemper* exponit Gloſſa, *etiam in lecto, & in infirmitate.* Et Concilium Toletanum X. loquens de viduis, quæ ſanctæ Religionis propoſitum obtinere voluerint, ait: *Tunc acceptā à Sacerdote vel Miniſtro aptā Religionis & profeſſionis veſte, ſeu in lectulo quieſcens, ſiue in quocumque loco conſiſtens conſtanter eā vtatur.* *Diſtinct. 23. Cap. vidua. 20. q. 1.* Deinde Silueſter putat numquam dimitti aut exui veſtē religioſam à Religioſo profeſſo ſine rationabili cauſſā abſque peccato: quia adeò, inquit, eſt annexus oſſibus Monachorum, quod in quocumque loco conſiſtentes, ſiue in lecto quieſcentes, conſtanter eo vti debent. *Silu. verb. Excom. 9. num. 32.* Præterea Archidiaconus in Cap. de *Monachis* dicit, quod Monachus ex voto tenetur ſeruare continentiam corporalem, & obedire Abbati propter votum, & retinere habitum: ſed facere contra votum, & ea ad quæ ex voto quis tenetur, eſt peccatum mortale. *16. q. 1.*

II. Scapulare ſine caputio non eſſe integrum habitum. Ex his porrò iam alterutrum illud ſequi vult quod dormiens abſque caputio, ſit iudicandus reus peccati mortalis: quia ſcapulare ſine caputio (quod haſtam vel patiētiam vocat) non ſit propriè habitus Monachi Benedictini, ſed tātùm eius quędam pars; quia ſcapulare, inquit, intelligitur illud, quòd non ſolùm ſcapulas tegit, & pectus, ſed etiam debet continere caputium: nam dum Clementinā permittit Monachis vti ſcapulari loco cucullæ, valdè indecens eſſet illo vti abſque caputio. Quod probat auctoritate Pauli de Leaz, qui in dictā Clement. *Ne in agro.* dicit, quod caputia debent eſſe cùm habitu annexa. Sed habitus ſecundùm omnes, eſt cuculla, vel ſcapulare; ergo ſolam haſtam deferens, cùm ſit abſque habitu, peccat mortaliter. Præterea, quod maximè vrgere videtur, in Declaratorio Regulę, Patres Caſſinēſes ita aiunt: *Caputia ſcapularium ſint aliquanto minora caputiis cucullarum, ſine quibus caſu grauiſſimæ neceſſitatis cum haſtā tantùm, ſiue patientiā credimus abſque periculo excommunicationis poſſe fratres noſtros ſtare.* *Caſſin. ad cap. 55. n. 6. Et fauent Caſſinenſes.* Cùm ergo Declaratorium tantùm excipiat hunc caſum, vult in quouis alio, vtantur ſcapulari cum caputio. Atque hæc ſunt potiora, quæ pro ſuā ſen-

VESTIARIVM ſalitur, & excommunicatur.

neceſſitate, peccatum eſt mortale, annexam habens excommunicationem. Quod verum eſt, etiamſi dimiſſio ſolùm ad tempus fiat, quia ratio legis fuit impedire vagandi libertatem, ad quam ordinariè fit temporalis dimiſſio habitus. Vnde etſi ad breue tempus fiat, modò ſeriò habitus mutetur, vt illo indutus ſæcularis appareat, velut cùm quis mutat habitum vt ad lupanar vadat incognitus, etiã incurretur cenſura: quæ non fertur propter durationem in carentiã habitus dimiſſi, vel vſu alterius; ſed propter temerariam dimiſſionem, quę breuiſſimo temporis ſpatio conſummari poteſt. Ita Suarez locis citatis. Tabiena tamen, & Sayrus noſter dicunt, dimittentem habitum non ſtatim incurrere hanc excommunicationem, ſed quando eò peruenerit, vt vagetur, vel ſic ſe hominum conſpectui exhibeat: nec incurrere, ſi ante huuc euentum mutatã intentione induat habitum. At Sanchez ſatis eſſe putat ad incurrendam cenſuram, ſi intra priuatos monaſterij parietes habitus dimittatur: quãnis enim actu non vagetur, ea tamen dimiſſio affert vagandi poteſtatem, quam textus ea pœnã interdixit, pro quã ſententiã citat Silueſtrum, Nauarrum, alioſque.

Dubium quandò incurratur cenſura. Tabiena v. excommu. 5. caſ 21. q 1 n. 1. Sayr. de cenſ. lib. 3. c. 33. n. 11. Sanc op. mor lib. 6. cap. 8. n 61.

SECVNDA. Qui ita Religionis ſuæ habitum abſque iuſta cauſsâ occultat, vt nullo modo exteriùs appareat cuius ſit Ordinis, hanc excommunicationem incurrit. Hæc enim eſt quædam moralis dimiſſio, quâ fit, vt talis perſona in exteriori habitu religioſa non appareat. Voluiſſe autem Pontificem hunc dimiſſionis modum prohibere, conſtat ex fine legis, qui erat vt periculoſa vagandi occaſio Religioſis ſubtraheretur: hæc enim ex tali occultatione æquè ſumi poteſt, atque ex dimiſſione. Ita Sanchez cum pluribus Auctoribus, quos citat; eandemque confirmat, Cap. *Nonnullis*, quo iubentur Iudæi inter Chriſtianos commorantes ſub certâ pœnâ ſignum quoddam geſtare, quo à Chriſtianis ſecernantur. At fatentur ibi Doctores, eidem pœnæ eos ſubiici, ſi portent id ſignum ita opertum, vt non appareat; cò quòd finis legis id iubentis fruſtraretur, & quoad eum finem idem ſit, non geſtare, & eo modo geſtare, vt non appareat; ſic occultato ſigno non diſtinguentur Iudęi à Chriſtianis, qui finis huius legis fuit. Cùm ergo ſimiliter finis Canonis excommunicantis Religioſum, qui dimittit habitum, fuerit, vt Religioſus ex habitu cognitus vagari nequeat; idem prorſus erit illum non geſtare, ac ita operire, vt prorſus non cognoſcatur Religioſus.

II. Occultans, ne noſci poſſit, eandem incurrit.

Probatur.

Sed obiicit Suarez; lex pœnalis amplianda non eſt vltra verborum proprietatem: hæc autem lex quæ pœnalis eſt, non loquitur de occultatione, ſed de dimiſſione: occultatio autem in rigore & proprietate non eſt dimiſſio. Nec in hâc materiâ valet argumentum à paritate rationis, atque ideò non incurri excommunicationẽ ſentiunt Panormitanus in Cap. *Deus qui*, de vit. & honeſt. Cleric. num. 4. Ioannes de Liganno, & Zenzelinus ibidem, Paludanus in 4. diſt. 18. q. 3. art. 3. Sayrus lib. 3. de Cenſuris cap. 33.

Obiectio.

Reſpondet Sanchez, legem pœnalem extendi poſſe, ne facilè mens eius eludatur, vt conſtat ex Cap. *Quam*, in fine, communitet per Doctores recepta, *de vſuris in 6.* vbi conſtitutio pœnalis irritans vſurarij teſtamentum, extenditur ad codicillos, & donationem cauſsa mortis, ne canon ille ad teſtamenta reſtrictus eludatur: & *Clement. 1. de ſepultur.* excommunicantur ſepelientes tempore interdicti in cæmeteriis; & tamen extenditur ad ſepelientes in eccleſiis, ne facilè conſtitutio illa eludatur. Præterea, qui ſolis verbis legis contentus, eius mentem offendit, non euadit illius pœnas. At Religioſus habitũ omninò celans, verba Canonis amplectitur, & manifeſtè mentẽ offendit, quę eſt, vt ex habitu cognitus vagari non poſſit; ergo incurrit eius excommunicationem. Aduerte tamẽ ſatis eſſe vt cenſurã euadat, ſi ex habitu cognoſci poſſit à proximè aſtantibus, licet remotiores non ità cognoſcant. Catenam Doctorum, qui hanc ſententiam in terminis ſuſtinent, videbis apud eundẽ Sanchez n. 63. vbi ſuprà.

Diluitur.

TERTIA Concluſio. Quando habitus iuſtâ de cauſsâ mutatur propter grauem ſcilicet neceſſitatẽ, vel tuendi vitam, vel vitandi graue infamiam, aut ſcandalum, non committitur peccatum, nec incurritur excommunicatio, hæc enim non eſt temeraria dimiſſio, ſed valdè rationabilis, nec leges humanæ obligant cum tanto rigore, quando aliàs materia eſt de ſe indifferens, & tranſgreſſio non cedit in contemptum Religionis, vel commune damnum. Nuda verò habitus ſpoliatio, quâ ad breue tempus ſe Religioſus exuit, non aſſumpto alio ad vſum, vt poſſit vagari, non ſubiacet huic cenſuræ, etiamſi in eo peccari poſſit. Hinc Antoninus & Silueſter ab excommunicatione eximunt Religioſum ad breue tẽpus habitum dimittentem, aliumque aſſumentem propter ludicram aliquam actionem, occaſione alicuius feſti inter ipſos Religioſos efficiendam, titulo cuiuſdam honeſtæ lætitiæ; quia illa reuera non poteſt dici temeraria dimiſſio. Paludanus quoque eum excuſat, qui dimittit ex iocoſa leuitate ad horam, vt aptius lignum ſcindat, vel currat, vel lapidem proiiciat. Eadem ratione Ioannes Andreas, Angelus, Tabiena, Sayrus

III. Licita habitus mutatio in cauſsâ iuſtâ.

Alij caſus qui excuſant à cenſurâ.

Antonin. 3. part. tit. 24. cap. 55. Silu. verb. habitus q. 2.

Ioan. And. in cap. vt periculoſa.

Sayrus excuſaut enm qui habitum depo- nit, vt dormiat, vel vt melius quieſcat, vel vt quærat pulices, vel propter balnea, vel propter piſcationem, vel ne in ſacris veſtibus gibbus appareat.

Non facilè prædicandi. Quamuis autem in hiſce caſibus non incurratur cenſura, auctor ramẽ fuerim Religioſis omnibus, ne facilè habitu ſe exuant.

Cantiprat. lib 2. cap 7. num. 3. *Exempla.* Quantum hoc Deo diſpliceat, exemplis quibuſdam Cantipratanus oſtendit. Erant, inquit, in quodam Monaſterio nigri Ordinis tres Monachi in omni laſciuiâ diſſoluti: cumque vna dierum ſeorſim in thalamo ad epulas cõſediſſent, vnus, buccellâ panis B inuerſâ, ſubitò ſtrangulatur. Cuius morte, nec verecundiam ſaltem paſſi duo reſidui, derelicto loco, eminus iuxta prandiũ perfecerunt, & ſic in clauſtro ſociis euentum mortui nuntiauerũt. Nec diu poſteà, dum dicti duo ſocij, non recogitando quid actũ ſit, ad balneandum, in fluuium iuxta cœnobium, nudari veſtibus, deſcendiſſent; *Monachus natator ſubmergitur.* vnus ad profundiora digreſſus, ſubmerſus, extractus eſt & ſepultus. Relictus poſt hęc tertius, cùm veſpere dormitum pergens, diſcalceaſſet ſe, Monachus qui fuerat ſubmerſus, nudus ei apparuit, dicens: *Ecce* C *quantâ pœnâ damnatus ſim, tu autem quid facias, iam ſaltem recogita. Ego quidem immundus & lubricus dignè punitus excrucior: ſed illud multum ad verecundiam damnationis meæ accumulat, quia ſine habitu nudus à dæmonibus irrideor.* Ibid. nu. 4. *Alter in morbo ſe exuens, vix liberatur.* Simili modo quidam Ciſtertienſis acutâ febre laborans, & intolerabili ardore æſtuans, cùm cucullã ſancti habitus exuiſſet, fragor tantus auditus eſt, vt ſubitò domus infirmorum corruiſſe, ab his, qui iacebant in dormitorio, putaretur. Et cùm quidam vir ſanctus iuxtà poſitus oraret, & D ſuprà modum territus extitiſſet, apparuit ei dæmon, dicens: *Præ indignatione nimiâ fragorem iſtum maximum excitaui, quia impediuiſti me oratione tuâ, ne Monachum illum, habitum Ordinis exuentem in corpore raperem cruciandum.* Hæc ille.

DISQVISITIO II.

An peccet mortaliter Benedictinus dormiens ſine caputio ſcapulari annexo?

Graſſ. part. 1. deciſ. lib. 3. c. 5 n. 75. *Sententia affirmatiua, duplici nixa fundamento.* IACOBVS de Graſſiis, Monachus Caſſinenſis, I.V.D. & Pœnitentiarius maior E in Ciuitate Neapolitanâ, hanc ponit concluſionem: Qui in cellâ dimittit habitum ſuum, vel dum iacet in lecto geſtat haſtam, ſiue patientiam, licet pœnâ excommunicationis non ligetur, peccat tamen mortaliter. *Haſtam* verò, ſiue *patientiam* vocant Caſſinenſium Conſtitutiones ſcapulare carens caputio. Pluribus autem cõtra doctiſ- A ſimum quendam virum eandẽ ſententiam VESTIARIVM. propugnat parte 2. *deciſion. lib. 3. c. 17.* quare & nos eam nonnihil examinandã duximus.

I. *Eſſe mortale habitum ſine cauſsâ dimittere etiam domi.* Duplici porrò nititur fundamẽto, quorum prius eſt, quòd ſit peccatum mortale habitum Religionis etiam in monaſterio ſine cauſsâ dimittere: poſterius, quòd ſcapulare ſine caputio non ſit integer habitus.

Prius illud probat ex Cap. *Sãctimonialis*, vbi Diſtinct. 41. dicitur: *Sanctimonialis virgo cùm ad conſecrationem ſuo Epiſcopo offertur, in talibus veſtibus applicetur, qualibus ſemper vſura eſt, profeſſione & ſanctimoniâ aptis.* Vbi *ꝟ ſemper* exponit Gloſſa, *etiam in lecto, & in infirmitate.* Et Cap. vidua. 20. q. 1. Concilium Toletanum X. loquens de viduis, quæ ſanctæ Religionis propoſitum obtinere voluerint, ait: *Tunc acceptâ à Sacerdote vel Miniſtro aptâ Religionis & profeſſionis veſte, ſeu in lectulo quieſcens, ſiue in quocumque loco conſiſtens conſtanter eâ vtatur.* Deinde Silueſter putat numquam dimitti Silu. verb. Excom. 9. num. 12. aut exui veſtẽ religioſam à Religioſo profeſſo ſine rationabili cauſsâ abſque peccato: quia adeò, inquit, eſt annexus oſſibus Monachorum, quod in quocumque loco conſiſtentes, ſiue in lecto quieſcentes, conſtanter eo vti debent. Præterea Archidiaconus in Cap. de *Monachis* dicit, quod Mo- 16. q. 1. nachus ex voto tenetur ſeruare continentiam corporalem, & obedire Abbati propter votum, & retinere habitum: ſed facere contra votum, & ea ad quæ ex voto quis tenetur, eſt peccatum mortale.

II. *Scapulare ſine caputio non eſſe integrum habitum.* Ex his porrò iam alterutrum illud ſequi vult quod dormiens abſque caputio, ſit iudicandus reus peccati mortalis: quia ſcapulare ſine caputio (quod haſtam vel patiẽtiam vocat) non ſit propriè habitus Monachi Benedictini, ſed tãtùm eius quędam pars; quia ſcapulare, inquit, intelligitur illud, quòd non ſolùm ſcapulas regit, & pectus, ſed etiam debet continere caputium: nam dum Clementinâ permittit Monachis vti ſcapulari loco cucullæ, valdè indecens eſſet illo vti abſque caputio. Quod probat auctoritate Pauli de Leaz, qui in dictâ Clement. *Ne in agro.* dicit, quod caputia debent eſſe cùm habitu annexa. Sed habitus ſecundùm omnes, eſt cuculla, vel ſcapulare; ergo ſolam haſtam deferens, cùm ſit abſque habitu, peccat mortaliter. Prętereà, quod maximè vrgere videtur, in Declaratorio Regulę, Patres Caſſinẽſes ita aiunt: Caſſin. ad cap. 55. n. 6. *Et fauent Caſſinenſes.* *Caputia ſcapularium ſint aliquanto minora caputiis cucullarum, ſine quibus caſu grauiſſimæ neceſſitatis cum haſtâ tantùm, ſiue patientiâ credimus abſque periculo excommunicationis poſſe fratres noſtros ſtare.* Cùm ergo Declaratorium tantùm excipiat hunc caſum, vult in quouis alio, vtantur ſcapulari cum caputio. Atque hæc ſunt potiora, quæ pro ſuâ ſen-

VESTIARIVM.

ſententiâ à Graffiis attulit, reliqua enim parum videntur vrgere.

Sententia Auctoris negatiua.

His tamen non obſtantibus, dico non eſſe mortale peccatum dormire abſque caputio, ſiue cum ſolâ haſtâ, aut patientiâ: nuſquam enim id ſub mortali eſt præceptum, vt clariùs patebit ex ſolutione rationum, quas à Graffiis attulit. Nam vt rectè Suarez obſeruauit, de ſpoliatione habitus, iure communi nihil eſt ſtatutum: & omnia iura magis loquuntur de mutatione habitus cum quâ ſtatus relinquitur, quàm de ſpoliatione ad tempus. Depoſitio autem veſtium dormitionis tempore, non eſt dimiſſio vel mutatio habitus, cùm ad vſum nullus alius aſſumatur, ſed mera tantùm ſpoliatio. Vnde ex vi iuris communis hoc prohibitum non eſt: neque etiam ex naturâ rei, aut ratione voti, ſeu ſtatus Religioſi. Conſulēda ergo eſt religioſa Regula, tanta enim erit hæc obligatio, quãta in illâ fuerit impoſita. Quare niſi ex aliis circumſtantiis hæc tranſgreſſio fiat culpabilis, vel mortale peccatum; non erit talis, niſi iuxta Regulæ obligationem.

Suar. to. 4. lib. 1. cap. 5. num. 18.

Soluitur fundamentum primum.

Reſponſ. ad capitula obiecta.

Neque vrget Cap. *Sanctimonialis*, quia in eo ſolùm dicitur, *in talibus veſtibus applicetur, qualibus ſemper vſura eſt*. Quæ verba pręceptum non includũt, nec communi vſu & cõſuetudine ita ſunt interpretanda. Quin etſi numquam de nocte veſtita iaceret Monialis, rectè tamen diceretur in talibus veſtibus applicari, qualibus *ſemper vſura eſt*, quia quod quis quotidie fert, id ſemper ferre dici poteſt. Rectè enim de ſæculari dixeris, eum ſemper thorace & femoralibus vti, quamuis noctu iis careat. Quòd autem Gloſſa interpretatur, *etiam in lecto, & infirmitate*, nullum rigoroſum importat præceptum, obligans ad culpam mortalem, ſed tantùm exponit, quid deceat fieri, aut quid communiter fiat. Similiter Cap. *Vidua* interpretandum, cùm dicit, *conſtanter eâ vtatur*. Omitto per veſtem, Gloſſam ibidem intelligere velum profeſſionis, quo etiam viduæ noctu & interdiu vti debeant; non video tamen inde inferri poſſe, Religioſum ſimiliter dormire debere cùm ſcapulari, cui caputium ſit annexum.

Et auctoritates.

Nec Silueſter peccati mortalis obligationem hic agnoſcit, nam expreſsè dicit, licet Monachi debeant ſemper ſuo habitu vti, tamen hoc debitum eſſe honeſtatis, non neceſſitatis. Et in hanc ſententiam refert Archidiaconũ & Ioannem Andream. Imò ipſe à Graffiis, alibi idipſum affirmat: quòd autem part. 2. lib. 3. cap. 17. velit vt id fiat ex cauſsâ rationabili, & licentiâ Superioris, id gratis adinueniſſe videtur, vt alterius argumentum euadat; priori enim loco abſolutè locutus eſt, prout Silueſter

Graff. lib. 4. c. 21. n. 6.

A & Nauarrus. Suarez verò cenſet Religioſum, qui ex laſciuiâ & illicitâ ſenſualitate dormiendi quietius in hoſpitio extra monaſterium, habitum deponit, non peccare mortaliter; contra Silueſtrum & Nauarrũ: neque enim, qui vt fornicetur, habitum religioſum exuit, duplicem contrahere malitiam mortalem, vnam fornicationis, alteram ſpoliationis habitus; niſi fortaſſe ex ſpeciali regulâ talis prohibitio cum eo rigore facta foret. Dictum porrò Archidiaconi exponendum eſt de omnimodâ habi- B tus dimiſſione, & alterius aſſumptione: quamquam verius omninò ſit, ex iure naturali ſuppoſito voto, naſci obligationem non deſerendi habitum; cui tamen ſummi Pontifices & Concilia ius poſitiuum addiderunt. Vnde non ex voto, ſed tali iure tenetur Religioſus habitum retinere: quòd in tanto rigore obligare non arbitror, vt letalem inferat culpam illius per noctem depoſitio: niſi vt dictum eſt, aliunde ſit talis obligatio. Reſtat ergo examinandum an ex Regulâ illâ colligi queat: S. BENEDI- C CTVS verò ſic ait: *Veſtiti dormiant & cincti*: cauſſamque addens ſubiungit: *vt parati ſint Monachi ſemper, & facto ſigno abſque morâ ſurgentes, feſtinent inuicē ſe praeuenire ad opus Dei.* Quæ verba nõ ſunt pręceptiua, nec materiam de ſe grauē reſpiciunt, ac proinde obligationē peccati mortalis non includunt.

Religioſus habitum deponens ex ſenſualitate non ſemper peccat mortaliter.

Habitus geſtatio non eſt ex voto.

Reg. cap. 22.

Sed nunc ad alteram partem ſe vertat oratio, in quâ probandum peccato mortali non eſſe obnoxiũ, qui dormit cùm ſcapulari ſine caputio: in quo quidē magna difficultas non eſt. Nam ſic dormiens verè geſtat habitum Religionis ſuæ, ex quo ſuf- D ficienter agnoſci poſſit. Videmus enim Benedictinos paſſim in Belgio & alibi, iter facientes interdiu deferre ſcapulare ſine caputio, quinimò etiam in multis monaſteriis ita paſſim incedũt. Quare etſi admittamus tale ſcapulare non eſſe niſi partem habitus Benedictini, illa tamen ſatis euidens ſignum Religionis eſt: expreſsè enim Suarez docet: quando non totus habitus, ſed aliqua pars eius dimittitur, ſi ea quæ retinetur, eſt proprius habitus Religioſi, quo ſatis cognoſci poſſit, non incurri excõmu- E nicationem latã in Cap. *Vt periculoſa*. Quare iudico hunc ſufficienter tunc dormire veſtitum habitu Ordinis ſui, cùm nulla videatur neceſſitas, vt noctu in cellâ tantùm exiſtens, tam rigoroſè habitu ſuo ab aliis Ordinibus diſtinguatur. Et licet non ſit integer habitus, non credo hanc truncationē tanti eſſe, vt peccatũ mortale inducat, quia leuis omnino videtur materia. Proinde etſi ſcapularia debeant habere annexa caputia, & ſic in profeſſione peti, & dari ſoleant, & indecens videatur ſine caputio incedere; hæc

Secundùm fundamentum euertitur.

Scapulare ſine caputio ſatis diſcernit Religioſum.

Suar. to. 4. in 3. part. diſp. 23. ſect. 4 n. 8.

Licet non ſit integer habitus.

hæc tamen non conuincunt mortale eſſe illud relinquere, præſertim cùm de nocte indecentia illa non animaduertatur, & integritas ſcapularis nuſquam ſub mortali, quod equidem ſciam, præcipiatur.

A

Maior difficultas videtur circa verba Conſtitutionum Caſſinenſium, quæ declaraut ſolum *in caſu grauiſſimæ neceſſitatis* cum *haſtâ* tantùm, ſiue *patientia* poſſe fratres ſtare abſque periculo excommunicationis. Cēſent ergo aliàs incurri, vel tale eſſe peccatum, ob quod periculum ſit cenſuram illam incurrendi. Vnde à Graffiis dicit, ſic dormientem non ligari pœnâ excommunicationis, ſed tamen peccare mortaliter.

Iuſſi decta Caſſinenſium.

B

Quidam vir doctus apud eundem de Graffiis, ait, ex nimiâ ſcrupuloſitate Patres fortaſſe rigoroſè legem declaraſſe: ad ſerenãdas enim (vt verba ipſius ponam) conſcientias aliquorum, qui in ægritudinibus grauioribus torqueri potiùs eligebant, quàm caputium dimittere, exiſtimo rigoroſè eos fuiſſe interpretatos legē illam, *Vt periculoſa*; quod ceteris præiudicium afferre non debet. Hęc ille. Crediderim ego iis perſuaſum fuiſſe, Monachum quocumque modo habitum deponentē, incurrere ſententiam excōmunicationis, quantumuis nulla per hoc vagandi præſtaretur occaſio (quod tamen verum non eſſe, ex ſuperiori diſquiſitione patet) ex hoc verò fundamento vlterius reſoluiſſe cum non incurrere, qui ſolâ haſtam geſtaret in caſu grauiſſimæ infirmitatis. An autē in aliis caſibus incideret, id indeciſum reliquiſſe, cùm hic fortaſſe caſus illis propoſitus non fuerit. Hęc enim clauſula declarationis adiecta fuit Anno Domini 1580. vt prædictus auctor aſſerit.

Quod fortè editum ad quorumdam ſecuritatem.

C

D

Non incidere porrò in excommunicationem eum, qui extra caſum grauiſſimæ infirmitatis cum ſolâ haſtâ, aut patiētiâ decumbit, ſatis patet ex ſuperioribus. Quamuis enim hæc eſſet habitus dimiſſio, ea tamen nullam vagandi Religioſo pręſtat occaſionem: nec alius vllus habitus aſſumitur ad vſum, quod ad cenſuram incurrendam DD. requirunt. Deinde, vt iam ante dixi, hîc retinetur habitus ſufficiēter denotans, cuius Ordinis Religioſus ſit, illū deferens. Vnde nec Graffiis aſſerit, talem ligari ſententiâ excommunicationis; nec Sayrus, Caſſinenſis itidem Monachus, qui poſt eum ſcripſit, quidquam de hâc excommunicatione tangit.

Non incurrit cenſurā dormiens cum ſcapulari ſine caputio.

E

Quòd ſi quis contendere velit, hanc truncationem, habitus integritatem tollere, atque excōmunicationi eſſe obnoxiam; à fortiori dicere deberet, eum, qui dormit cum ſcapulari ſtricto, adeoque breui, vt ad genua tantùm protendatur, eandem incurrere. Tale enim ſcapulare apud Caſſinenſes eſt habitus nouitiorum, vt conſtat ex Declarationibus, ad caput Regulæ 55. nu. 13. At verò ſi profeſſus dimiſſo habitu profeſſorū, induatur Nouitiis peculiari, ita vt non cognoſcatur profeſſus; fatetur Sanchez hunc (ſi cetera concurrant) perinde incidere in excommunicationem; atqui eum, qui habitum Religionis dimittit, ac mutat. Quia habitus Nouitiorum, quem aſſumit, non eſt Religionis, ſed tironum. Inter eos autem, qui Caſſinenſes Conſtitutiones ſequuntur, iam vſus inualuit, vt abſque vllo laborent de die, dormiantque de nocte; vnde cenſent nullum cēſuræ eſſe periculum.

Non magis quàm qui vtitur ſtricto ſcapulari.

VESTIARIVM.

Sanch. to. 2. op. moral, lib. 6. cap. 8. num. 53.

Quod apud Caſſinenſes vſitatum.

Sublato autem excommunicationis huius periculo, non apparet ſatis firmum fundamentum, ex quo dici poſſit lethaliter peccare abſque caputiato ſcapulari, aut cum ſolâ haſtâ dormiens: neque enim id ex iure communi, neque ex Regulâ conuinci poteſt, vt iam ſuprà ſatis probauimus. Adde quòd hæ Conſtitutiones non obligant ad peccatum, niſi ex contemptu violentur, vt declarauit Eugenius IV.

Non peccat ergo mortaliter.

Bulla X. apud Roderic. to. 1.

DISQVISITIO III.

Quæ in Monaſtico habitu potiſſimum vitanda?

TVRRECREMATA Humbertum ſecutus, plura recenſet in Monaſticâ veſte reprehenſibilia, nos verò S. BENEDICTI veſtigiis inhęrentes, triplicem, qui plerumque in veſtibus ſubrepere ſolet, exceſſum notabimus. Peccari enim poteſt colore, pretio, formâ.

Humbert. de erud. religioſ. lib. 1. par. 5. c. 1.

Vitanda in habitu.

I. De PRIMO, vt iam ſæpius allegatum, S. BENEDICTVS ait: *De colore non cauſſentur Monachi.* Non quòd omnibus promiſcuè vti liceat coloribus, ſed quod præter eos, qui iure permiſſi ſunt, ab aliis omninò abſtinendum. Hinc Caſſianus vult veſtimenta dumtaxat eſſe operimenta, *quæ corpus operiant tantùm, non quæ amictus gloriâ blandiantur: ita vilia, vt nulla coloris vel habitus nouitate inter ceteros huius propoſiti viros habeantur inſignia.* Et Bernardus ſugillat eos, qui *galabrunum*, aut *iſſembrunum* ad induendum quærunt, deploratque in ipſo habitu non *calorem* quæri, ſed *colorem*, magiſque cultui veſtium, quàm virtuti inſiſti. Quinimò nec S. BENEDICTVS pro ſuo agnoſcit diſcipulo, qui alieno vtitur veſtimento. Retulit enim aliquando S. Odo, quoſdam Ordinis noſtri, contempto ſolito habitu indutos fuiſſe *ex panno coloris cærulei. E quorum numero vnus ſubitò in morbum incidens, hunc cum ſocio illi adiūcto viſionem vidit: Erat thronus loco ſublimi poſitus, in quo reſidere videbatur B.* BENEDICTVS, *cui aſtabat innumera in filiis Monachorum frequentia. Aſcenſus throni illius,*

Color peregrinus & inuſitatus.

Cap. 55.

Caſſian. lib. 1. cap. 1.

Bernard. in Apolog. ad Guiliel. Abbat. & Hom. 4. ſuper miſſus.

Perſtringitur.

Ioan in vit. S. Odonis lib. 1.

Nec agnoſcitur à S. Benedicto.

palliis,

VESTIARIVM.

pallijs inſtratus erat, in cuius inferiori gradu languidus ille iacebat frater, tanquam veniam petens. A dextris & ſiniſtris ſtabant Monachi, quos diximus, inter vtroſq; autem ſpatium erat, aſcendere volenti peruium. Cumq; diu morbidus frater iaceret proſtratus, vnus ex aſſiſtentibus rogauit pro illo S. BENEDICTVM, *dicens indignum videri, eum ſic relinqui: dignum eſſe quem erigi ipſe iuberet, & ex quo, quid velit, perquireret. Reſpondit ille, hominem quidem videre, ſed habitum non agnoſcere. Itaq; alterius Inſtituti hominem, eiuſq; cauſſam diſcutere ſe non debere, nec in eius vitam inquirere. Audiens id noſtri Inſtituti frater, exuit ſe, & veſtibus ſuis ægrum fratrem induit, & vt denuo veniam petat, compellit. Id cùm feciſſet, vox supernè audita eſt, iubens eum ſurgere, & rurſum aſcendere. Sub his euigilat frater noſter, moxque re ipſa fecit, quòd in viſione ſe feciſſe viderat, & quaſi iam ſecurus de ſalute eius, precibus ſuis, quantum poteſt, animam eius Domino commendat, & Euchariſtiâ communit.* Hæc auctor vitę S. Odonis. Ipſe verò Sanctus alibi grauiter ait: *Eis igitur, qui in humilitatis habitu iactantiam coloris quærunt, illud Propheticum congruit. Frons mulieris meretricis facta eſt tibi. Quibus nimirum ſatius fuerat, vt voluntatem Dei magis quàm ſuam facientes, Eliæ & Ioannis imitarentur exemplum, potiùs quàm diuitis, qui purpurâ indutus & byſſo à Chriſto redarguitur, & Herodis, qui in veſte fulgenti ab Angelo legitur percuſſus interiiſſe.*

Contra huius generis homines.
S. Odo lib. 3 collat. cap. 23.

§ II. *Pretium nimium & nitor.*

SECVNDVS in habitu exceſſus eſt, ſi nimij ſit pretij, adeoque nitor ac mollities in eo quęratur. Amputare hoc vitium volens B. Pater, vti de colore, ita etiam *de groſſitudine* noluit Monachos cauſſari, quibus veſtes præcipit dari *quales inueniri poſſunt in prouinciâ, in quâ habitant, aut quod viliùs comparari poteſt.* Inſectatur hoc vitium non vno loco Bernardus, quem audi ſic intonantem: *Religionis antiquæ non ſolùm virtutem amiſimus, ſed nec ſpeciem retinemus. Ecce enim habitus noſter (quod & dolens dico) qui humilitatis ſolebat eſſe inſigne, à Monachis temporis noſtri, in ſignum geſtatur ſuperbiæ. Vix iam in noſtris prouinciis inuenimus quo veſtiri dignemur. Miles & Monachus ex eodem panno partiuntur ſibi cucullam & chlamydem. Quiuis de ſæculo quantumlibet honoratus, etiamſi Rex, etiamſi Imperator fuerit, non tamen noſtra horrebit indumenta, ſi ſuo ſibi modo præparata fuerint, & aptata. Ceterùm in habitu, inquis, non eſt Religio, ſed in corde. Benè. At tu quando empturus luſtras vrbes, fora circuis, percurris nundinas, domos ſcrutaris negotiatorum, cunctam euertis ſingulorum ſupellectilem, ingentes explicas pannorum cumulos, attrectas digitis, admoues oculis, ſolis opponis radio, quidquid groſſum, quidquid pallidum occurrit, reſpuis. Si quid autem ſui puritate ac nitore placuerit, illud mox quantolibet pretio ſatagis tibi retinere. Rogo te, ex corde facis hæc, an ſimpliciter? Cùm denique contra Regulam non quod vilius occurrerit, ſed ſtudioſiſſimè quæris quod quia rarius inuenitur, pretioſius emitur; ignorans facis hæc, an ex induſtria? ex cordis theſauro ſine dubio procedit quidquid foris apparet vitioſum. Vanum cor vanitatis notam ingerit corpori, & exterior ſuperfluitas interioris vanitatis indicium eſt, mollia indumenta animi mollitiem indicant. Non tanto curaretur corporis cultus, niſi priùs neglecta fuiſſet mens inculta virtutibus.* Hæc Bernardus. Notauit ante eum S. Paulinus Nolanus veſtium cultum, aut pretium vanitatis notam eſſe:

Cap. 55. Reg.

Bernard. in Apolog. ad Guilel. Abbat.
Quæ in Monachis Bernardus reprehendit.

Graphicè depinguntur harum mercium emptores.

Veſtium ornatus vanitatis index. Paulin. Epithal. Iuliani.

> *Namq; vbi corporea curatur gloria pompa,*
> *Vileſcit pretio depretiatus homo.*
> *Et malè mens praui cæcata libidine voti,*
> *Sordeſcit nitidis corporis exuuiis,*
> *Nec ſentit quàm turpe decus gerat improbus, vt ſit*
> *Veſte ſuâ leuior, qui ſibi veſte placet.*

Et nónne ipſe Dominus ait: *Qui mollibus veſtiuntur, in domibus regum ſunt?* Longè ergo à clauſtris Monachorum ſint indumenta mollia. *Seruus Dei* (ait Gloſſa ordinaria) *non debet habere veſtimentum ad decorem, vel ad delectationem, ſed tantùm ad tegendum nuditatem.* Qui humilitatem profitetur, cur veſtium ſequitur vanitatem? cur qui nudum Chriſtum ſequi profeſſus eſt, ornatum veſtium appetit? cur exteriori cultu placere deſiderat, qui nouit omnem gloriam filiæ Regis eſſe ab intus? *Serico & purpurâ indutæ* (ait Cyprianus) *Chriſtum induere non poſſunt: auro & margaritis & monilibus adornatæ, ornamenta cordis & pectoris perdiderunt.*

Matth. 11.
Gloſſ. ord. in cap. 5. Matth.
Dedecet Dei ſeruos.
Cyprian. de habit. Virg.

Quantum verò hîc peccati ſubſit periculum, quamuis id ſæpè minimè pateat, optimè exponit Gregorius: *Sunt,* inquit, *nonnulli, qui cultum ſubtilium pretioſarumque veſtium non putant eſſe peccatum. Quòd ſi videlicet culpa non eſſet, nequaquā ſermo Dei tam vigilanter exprimeret, quod diues, qui torquebatur apud inferos, byſſo & purpurâ indutus fuiſſet. Nemo quippe veſtimenta pretioſa, niſi ad inanem gloriam quærit, videlicet vt honorabilior ceteris eſſe videatur. Nam quia pro ſolâ inani gloria, veſtimentum pretioſius quæritur, res ipſa teſtatur, quod nemo vult ibi pretioſis veſtibus indui, vbi ab aliis non poſſit videri.* Vnde Auguſtinus de ſe dixiſſe legitur. *Fateor, de pretioſâ veſte erubeſco. Non decet hanc profeſſionem, nec decet hanc admonitionem; nō decet hæc membra, non decet hos canos. Amatores ergo Religionis* (verba ſunt Hugonis Victorini) *plus debent hîc amare veſtimenta vilia, quàm pretioſa: plus groſſa, quàm ſubtilia: plus aſpera, quàm mollia: plus fuſca, quàm nitida: plus neglectè quàm curatè compoſita vel adoptata.*

Cum periculo aſſumitur.
Gregor. Hom. 40. in Euang.
Luc. 16.
Sancti viri reſpuerunt.
Apud Hug. Victor. in c. 6. Reg. S. Auguſt.
Idem Hugo Inſtit. Nouit. cap. 12.

Quare

Quare pro lege noſtris præſcriptum eſt A in Viennenſi Concilio, vt in veſtibus inordinatum omnem, ſeu exquiſitũ ornatum, aut cultũ, vt quemuis notabilẽ vitarẽt exceſſũ. *Nec in qualitate panni regularis*, inquit, *excedatur modeſtia: nec quæratur quod pretioſius, & ſubtilius; ſed quod vilius valeat inueniri.* Quàm verò Deo diſpliceãt pretioſiores veſtes, euidenti miraculo aliquando ſignificauit. Vt enim libro de viris illuſtribus Ordinis Ciſtertienſis dicitur: Abbas quidam in Saxoniâ, Ciſtertienſis Ordinis, panno terræ illius neqnaquam vti dignabatut, B ſed pretioſos de Flandriâ pannos, annuatim ſibi comparari faciebat. Quo defuncto, cùm Monachi veſtimenta eius inter ſe partirentur, Prior domus vnam de tunicis eius ſibi retinuit, quam cum quadam ſolemni nocte, quaſi pro reuerentiâ induceret, tamquam ſi candentibus laminis æris vreretur, terribiliter exclamauit, & deteſtabilem veſtem lõgiùs à ſe proiecit. Quæ proiecta velut candens ferrum ſcintillas ex ſe emittere viſa eſt. Attoniti autem ſtupore miraculi, ceteri qui de anathemate C illo aliquid rapuerant, cùm omni velocitate partes ſingulas in medium proferunt, & in vnum locum componunt, ſcintillis creberrimis vndique quaſi de clibano ardenti micãtibus. Nec ceſſauit exitiale prodigium, quouſque vicini Abbates in teſtimonium tam tremendi iudicij acciti ſunt.

nent.
a agro.

Quod in tunicâ Abbatis quidam declarauit.

Tertius exceſſus formam habitus reſpicit, de quo ſit

DISQVISITIO IV.

Quàm indecorum Religioſæ veſtis formam mutare?

Exceſſus in forma habitus.

QVOD inſuper vitandum vetandumque viri ſancti cenſuerunt, & illud eſt, ne ipſe Religionis habitus notabilitet tranſmutetut, vt in ſæcularem quodammodo degeneret. Quare Caſſianus *habitus nouitatem*, & *ſtudioſas accurationes* interdicit. Carpit & hunc exceſſum Bernardus: *Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio mulierculæ, quando à Monachis pretium affectatur in veſtibus, non neceſſitas: nec ſaltem formâ Religionis retentâ in habitu, ornari non armari appetunt milites Chriſti: qui dum ſe præparare ad prælium, & contrà aëreas poteſtates prætendere paupertatis inſigne debuerant*, (quod vtique aduerſarij valdè formidant) *in mollitie veſtimentorum, pacis potiùs præferentes indicium vltro ſe hoſtibus ſine ſanguine tradũt inermes.* Clementina proinde volens debitam Benedictinarum veſtium formam præſcribere, ſtatuit vt *veſtis ipſa ſit rotunda per circuitum, & non ſciſſa, nec longitudine nimiâ aut*

Caſſian. lib. 1. cap. 3.
Bern. hom. 4. ſuper miſſus.
Reprehenditur à Bernardo.
Clement. ne in agro.

breuitate notanda. Itemque vt cucullas clauſas deferãt & honeſtas. Quibus Benedictus XII. alia etiam adijciẽda putauit, pœnam quoque in præuaricantes præſcribens: *Interdicimus*, ait, *expreſſe vniuerſis & ſingulis ipſius Ordinis ſeu Religionis Monachis, quod nullus eorum de cetero rodundellum, clochiam, cucullam manicatam, vel tabardatam, ſeu epithogiatam, aut in veſte ſuperiori habitus proxima, manicas ligatas, conſuticias, ſeu quomodolibet botonatas portare præſumat: ſed quales portare ſtatuit præfata conſtitutio eiuſdem Concilij Viennenſis. Qui verò interdicti huiuſmodi tranſgreſſor extiterit, auferatur ab eo per ſuum Superiorem veſtis ipſa tranſgreſſionis, & tranſgreſſor ſic aliàs debitè puniatur, quo ceteri à ſimilibus arceantur.* Meritò autem hæc prohibet Pontifex, quia vt longè ante eum dixit S. Odo Cluniacenſis Abbas: *De veſtitus qualitate, vel immutatione ipſi ſæculares contra Monachos indignantur, quia ſemper illa ſuperbia deteſtabilior eſt, quæ ibi ſe oſtendit, vbi maior humilitas regnare debuerat.* Miſeriam horum Ieremiam deplorare ait, cùm dixit: *Quomodo mutatus eſt color optimus? Color optimus eſt habitus prætendens Religionem cunctis amabilem. Qui color tunc immutatur, cùm quidam indumenta ſtudio iactantiæ quæſita opinionem vtẽtis apud laicos viloſcere faciunt.* Idemque apoſtaſiæ crimen eſſe cenſet, de habitu traditiones per B. BENEDICTVM præfixas contemnere: *An non eſt apoſtaſia, humilem veſtitum ſpernere, & decorem veſtimenti quærere; cùm Angelus apoſtata perfectus decore, ſuperbiens in terram ruerit? Nobis, inquam, hæc apoſtaſia verba conueniunt, quandoquidem* D *Religionis Habitum per tot retro annorum curricula retentum laſciuientes quique inter nos & petulantes, in hâc noſtrâ ætate mutare auſi ſunt.* Perſtringit autem potiſſimùm Abbates huius rei auctores, in quos hæc habet: *Nam genus quidem veſtimenti, quod Religioni dedicatum eſt, penitus propter humanam reprehenſionem abijcere erubeſcunt, colores tamen & mollitiem ſtudioſè quærunt: quamuis nonnulli etiam Abbates, vt apertas etiã inimicitias inter ſe & ſanctam Regulam proteſtẽtur, Monaſticum ſchema, videlicet cucullam induere dedignãtur.* E Hæc S. Odo. Thomas verò Cantipratanus ſcribit à ſe viſum Abbatem irregularitet veſtitũ, de quo ait: *Spreuerat in Sacerdotibus rotundam communis habitus cappam, & tabardum, quem Gallici canem dicunt, id eſt,* Vlieger/ *induerat. Veſtis eius ex ſcarletâ foratâ vario, duplices, vix genua contingentes. Ocreas habebat in cruribus, quaſi eis innatæ eſſent, ſine plicâ porrectas. Nec aliud defuit niſi ſertum in capite, quod non noui tirocinij militem loqueretur. Proh dolor! vbi ſenatus Principis Chriſti in Hieruſalem venientis? vbi nobiliſſimi Ioannis Baptiſta ex pilis hirſutis camelorum zona? vbi*

VESTIARIVM. Benedictina cap. 23.
Pœna in præuaricatores decreta.
Meritò.
S. Odo lib. 3 Collat. cap. 22.
Nam ſæculares agrè ferunt.
Thren. 4.
Lib. 2. c. 30.
Et apoſtaſia reputatur.
Lib. 3. c. 17.
Lib. 2. c. 7.
Prælati quidam hic peccant.
Cantipr. li. 1. cap. 7.
Quorum aliquẽ à Cantipratano aſtatur.
Matth. 21.
Matth. 3.

VESTIARIVM.

Canis, quod veſtis genus.

melota, vel cilicium beati BENEDICTI, *aut Hilarionis?* Sic ille. Vbi obiter nota cum Coluenerio, *canem*, ſiue **vlieghet**/ eſſe veſtem extimam antrorſus apertam, quæ mulierum nunc ferè eſt, à volando, quod noſtris eſt **vlieghen** / ſic dictam. Per iocum *canis* dicitur, quia dum à vento eleuatur, canis inſtar à tergo ſubſequitur. Vnde ſic amictum appropinquare cernentes, dicunt: *Ecce, talis venit, & canis eum ſequitur.* Sed in viam reuertamur.

Antiq. Fuld. lib. 2. cap. 16.

Zelus Fuldenſium.

Abbatem irregulari veſte exuūt.

Diſplicuit etiam Fuldenſibus Monachis ſæcularis toga in Abbate Marquardo II. B quod inſigni zelo (neſcio an ſecundùm ſcientiam) prodiderunt, & antiqui ſcriptoris verbis ita repræſentat Browerus: *Marquardus Abbas per Decanum, ceteroſque Prælatos ſæpè monitus, vt in ipſorum maximè præſentiâ, non niſi in cucullâ vel cappâ appareret; reſpondebat, eorum ſe monita non tanti facere, ipſorum muneris eſſe, chori diſciplinam procurare: eam itaque rem, omiſſo ſe, ipſi diligenter agerent. Suum eſſe, tapardâ, ſeu togâ, & quâ libeat veſte vti. Ergo cùm nihil proficiunt Monaſterij proceres, exſpectant videlicet diem S.* C *Marci Euangeliſtæ, quâ die*, inquit ſcriptor, *more ſolito, domini noſtri, nudis pedibus, cum crucibus & Reliquijs in eccleſiam Heimbach prodeunt. Tunc Abbas Marquardus tapardo indutus, pelliculis lautè ſuffulto, penè domini inſtar adequitabat; nec ſine comitum faſtu, templi odium ſubibat. Id verò Domini & Prælati non ferentes, Decanus, & cùm eo primarij, Abbatem adeunt, togaq́; exutum, veſte Religionis vel reluctantem amiciunt. Atque ita illic Abbas, eiuſque ſectarij in magnâ confuſione ſteterunt.* Hęc

Noſtra ætas in hoc vitio.

Scriptor actorum Marquardi. Sed non illo D Abbate ſolùm hæſit veſtimentorum immodeſtia, tranſijt illa ad noſtra quoq́ue tempora, atque vtinam non tanta eſſet in Ordine noſtro amictus varietas, & ſub eo latens vanitas! vtinam exemplo horum Fuldenſium excitati aliquando Abbates, & alij ad quos pertinet, abijciant quidquid religioſo ſtatui indecorum, & à ſanctâ Regulâ noſtrâ exorbitans!

Veſtes nimis longa aut breues, contra Regulam.

Cap. 55. Reg.

Matth. 23.

Clem. lib. 2. pædag. cap. 10.

Sed dices, quænam illa ſunt, quæ potiſſimùm à Regulæ præſcripto recedunt? *Primò*, hæc ipſa veſtis transformatio. *Secundò*, nimia eiuſdem longitudo, vel breuitas, E quam præcauere volens Legiſlator noſter, ait: *Abbas autem de menſurâ prouideat, vt non ſint curta ipſa veſtimēta vtentibus eis, ſed menſurata.* Dedecet enim Monachos veſtis adeò longa, vt eleuandæ illi plurimùm grauetur, idque ad faſtum & ſuperbiam pertinet Phariſæorum, qui ambulabant in ſtolis, dilatantes phylacteria, & magnificantes fimbrias. Abſurdum videtur Clementi Alexandrino, tam promiſſas geſtare veſtes, vt laciniæ terram radant, *Trahere*, inquit, A *veſtes ad ſummos vſque pedes demiſſas, valdè eſt arrogans & ſuperfluum, quod ambulandi actionem impedit, cùm veſtis inſtar verriculi, quæ in ſoli ſunt ſuperficie ſordes ſecum attrahat.* Breuior veſtis ſæculum ſapit, & eos qui multa conficiunt itinera. *Tertiò*, ipſe Chriſtus taxat Monachorum noſtrorum in habitu exceſſum, cùm apud S. Birgittam ita loquitur: *Nunc autem Fratres* S. BENEDICTI *quærunt veſtes quæ excitant luxuriam, & abominantur aſperitatem, quærunt indumenta, quæ placent hominibus, & quæ carnem excitant ad* B *carnale. Nam pro cucullâ aſſumunt cappam ita rugoſam, ita latam & longam, vt videantur potiùs ſuperbi oſtentatores, quàm religioſi homines humiles. Pro ſcapulari verò habent breuem panniculum ante & retro, & caput muniūt cum caputio ſæcularium, vt ſæcularibus ſe conformēt. Et ſic nec ſimiles ſunt hominibus mundi, nec laborant cum humilibus ſeruis Dei.* Sic ibi.

Alij exceſſus à Chriſto notati. Birg. lib. 4. reuel. cap. 127.

Veſtis peregrina punitur.

Sophon. 1. 8.

Ioan. lib. 3. vitæ S. Odonis.

Monachi in habitu & moribus diſſoluti.

Puniuntur diuinitus vnâ nocte.

Terrere ſanè vnumquemq́ue deberet illa Domini comminatio: *Viſitabo ſuper omnes, qui induti ſunt veſte peregrinâ.* Si enim ægrè tulit Deus Iudæos veſtem nouam, C peregrinam, & gētilitiam aſſumere, Ægyptiam videlicet, Philiſtæam, Ammoniticam, Moabiticam, Tyriam; cur non putemus ei diſplicere Religioſum ſæculari veſte, & mundano cultu amictum? Viſitat profectò Deus ſuper omnes indutos veſte peregrinâ, cùm in exemplum aliorum eoſdem punit, de quo memorabilem hiſtoriam, cùm diſcipulos ſuos regularibus inſtitueret diſciplinis, S. Odo retulit: *Ante hos annos*, inquit, *perſiſtente Monaſticâ congregatione apud Eccleſiam B. Martini, quæ eſt Tu-* D *roniæ, cœperunt modum ſuum conſuetudineſq́ue relinquere, ac proprijs volūtatibus vitam ſuam, propoſitumq́ue corrumpere. Relictis namq́ue natiuis & aſſuetis veſtimentis, cœperunt fucatas atque fluxas pallioque ornatas, circumferre cucullas, & tunicas. Calceamenta quoque quibus induebantur, adeò erant cocleata ac nitida, vt vitreum colorem viderentur aſſumere. Ad laudes namq́ue nocturnas, ne aliquo pedem modo offenderent, cùm luce diei ſurgebant. Iſta & horum ſimilia multa, contra Regulæ iura faciebāt.* E *Quibus rebus cùm Deus decreuiſſet finem imponere, nocte quadam omnes quieſcentes, cùm vnus ex eis eandem horam inſomnem duceret, vidit duos viros dormitorium ingredi, vnum videlicet gladium manu tenentem, cui alius imperabat, indicans ſingillatim eos his verbis.* Percute hunc, & hunc percute. *Cumque eum qui hæc intuebatur, gladio voluiſſet appetere, emiſſâ voce adiurauit eum, dicens: Adiuro te per Deum viuentem, vt non interficias me; ſtatim percuſſor gladium contraxit, & ipſe ſolus euaſit ex omnibus.*

DISQVISITIO V.

Quid tritum illud, Habitus non facit Monachum?

Duo errores circa habitum Monaſticum.

VT inter duo vitia medium ſemper virtus locum obtinet, ita circa Monaſticum habitum, qui modeſtiæ & virtutis index eſſe debet, duo quidam exſtant errores, quorum alter illi nimiùm, alter nimis parum tribuit; nimirùm,

Senec. in Agam.

Quiſquis medium diffugit iter,
Stabili numquam tramite currit.

Baron. ann. Domini 361. nu. 53. *Euſtathius nimiùm ei tribuit.*

Exſtitit enim quidam Euſtathius (vel vt vult Baronius Eutactus) qui adeò fauit Monachiſmo, vt ſpreuerit reliquos Chriſtianorum Ordines, & prætextu quodam ſanctitatis, Dei Eccleſiam (quæ inſtar ſagenæ omnium piſcium genera cōgregantis, cunctos amplectitur) peſſumdederit, ac fermè fuiſſet demolitus. Cuius Diſcipulos Epiphanius ſcribit ſolitos decipere ſimpliciores homines habitu ſolitarie degentium, & renuntiationem quandam iactaſſe. Iidem verò, vt ex Gangrenſi Synodo patet, amicti pallio, velut ſanctiore habitu, contemnebant alios, qui communibus & ſolitis vtebantur veſtimentis. Hieronymus quoque hypocritas Monachos crudo ſarcaſmo perſtringens Euſtochium monet: *Viros quoque fuge, quos videris catenatos: quibus feminei, contra Apoſtolum, crines, hircorum barba, nigrum pallium, & nudi in patientiâ frigoris pedes.* Et S. Epiphanius *Saccophoros* Monachos quoſdam in Meſopotamiâ hæreticis annumerat, de quibus ita ait: *Sed & in alia forma inuenti ſunt iidem noſtri Fratres, qui in Monaſterijs per Meſopotamiam degunt, nam comas muliebres producunt, & ſacco conſpicuo incedunt.* Quod ab Eccleſiâ Dei alienum eſſe aſſerit. Et S. Auguſtinus deplorat callidiſſimi hoſtis inſidijs tam multos *hypocritas ſub habitu Monachorum vſquequaque diſperſos, qui fimbrias & phylacteria ſua magnificent.* Ab his verò qui ſolo religioſo amictu ſibi de ſanctitate gloriantur, dum longiſſimè diſtare volunt noſtri temporis hæretici, in alium errorem incidunt, quo ſingularitatem veſtis Monaſticæ meram eſſe ſuperſtitionem, atque inanem & ſuperfluum cultum aſſerunt. Ita ſcilicet,

Epiphan. hæreſ. 40. — Gang. c. 12. *Deſcriptio eius diſcipuli, & alij pſeudo-monachi.* — Hieron. Epiſt. 22. ad Euſtoch. — 1. Cor. 11. — *Saccophori.* — Epiphan. hæreſ. 80. — Auguſt. de opere Monach. c. 28. — *Sectarij habitum Religionis deprimunt.*

Horat. Satyr. 2.

Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.

Catholica verò Eccleſia medium tenens iter, & hos hæreticos damnat, & ſuperbientes Monaſtico ſchemate Religioſos erroris redarguit, idque tam manifeſtè, vt mirum prorſus videatur, Nouatores confingere potuiſſe, Monachos potiſſi- [A] mam ſanctitatem in veſtibus & externis cerimonijs reponere. Quid enim apud nos magis tritum, quàm illud, HABITVS NON FACIT MONACHVM? quod Clemens III. Honorius itidem III. & ipſum Concilium Tridentinum totidem verbis expreſſerūt. Et contra Euſtathianos illos hereticos hoc fulmen intorquet Gangrenſe Concilium: *Si quis virorum propter continentiam, quæ putatur, amictu pallij vtitur, quaſi per hoc habere ſe iuſtitiam credens, & deſpicit eos, qui cum reuerentiâ birris, & alijs communibus & ſolitis* [B] *vtuntur, anathema ſit.*

VESTIARIVM. *Falsò perſuaſi, in eo ſanctitatem poſitam eſſe.* Trid. ſeſſ. 14. cap. 6. de reform. — Gang. c. 12.

Verùm antequam Diſquiſitionis lemma SS. Patrum teſtimonijs illuſtremus, dignum videtur diſcutere, vnde prouerbialis hæc locutio ortum habeat. Veterem eſſe, & ex Græcis corriuatam fontibus, Cælius Rhodiginus affirmat, & ex Plutarcho citat: ὄυτε γὰρ φιλοσόφους πωγωνοτροφίαι, ᾗ τριβωνοφορίαι ποιοῦσι. *Non Philoſophum facit promiſſior barba, nec veſtis pertrita.* Et apud A-Gellium Herodes ait: *Video barbam, & pallium, Philoſophum needum video.* Non diſſi- [C] mile eſt, quod ex Chryſoſtomo apud Gratianum refertur: *Non cathedra facit ſacerdotem, ſed ſacerdos cathedram, non locus ſanctificat hominem, ſed homo locum.*

Origo huius prouerbij. — Rhodig. l. 3. cap. 81. — Plutarch. lib. de Iſid. c. 3. — Diſt. 40. cap. multi.

Sed iam, vt hæreticis os obſtruamus, videamus quàm parum præſidij in externo cultu SS. Patres poſuerint. *Nos*, inquit Nazianzenus, *externam quidem ſpeciem, ac veluti picturam parum admodum curamus: in interno autem homine, plus operæ ſtudijque ponimus.* Quid igitur nugantur Nouatores, Monachos ſolâ veſte ſanctitatem præfer- [D] re, qui eam non niſi illius ſignum prædicant.

Refutant hæreticos ſancti Patres. — Nazianz. Orat. 3.

Verùm ipſos Monachos, Monachorumque Duces audiamus. S. Ephræm disertè clamat: *Non putetis in cingulo, aut veſte longâ conſiſtere perfectionem Monachi,* &c. *nam habitus abſque operibus nihil eſt.* Idemque alibi: *Ne igitur quis erret, vt exteriore Religionis habitu ſe aliquid eſſe exiſtimet: nam qui ſe putat eiuſmodi apparenti ſpecie religioſum eſſe, ſeipſum potiùs fallit ac decipit; & illa ſimulata religio quàm ſit falſa, ex ipsâ protinus conuer-* [E] *ſatione eius, facilè cuiuis conſtare poterit.* Vides nimirùm quantùm fiduciæ in habitu Monachi ponant, quem quidem ſine operibus, folijs idem auctor comparat. *Ne ergo*, inquit, *contemptores ſuæ ſalutis, imiteris, & qui ſolùm ſibi habitum arrogant: vt non ſimilis reddaris militi ab aduerſarijs capto, qui regis quidē gerit inſignia, ipſe verò inimicis ſui regis inſeruit. Verax quippe eſt qui ait: Amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati. Folijs enim ſimilis eſt Habitus: fructus verò eſt ipſum opus.* Eodem pertinet illud Hieronymi: *Ne hoc ipſum tibi iactantiam generet,*

S. Ephræm aduerſ. vitiosè viuentes. — *Qui carpunt Monachos ſolo habitu gloriantes.* — Serm. de vitâ Monaſt. — In illud attende tibi ipſi cap. 9. — *Ex bonis operibus deſtitutos.* — Hieron. ad Euſtoch. epiſt. 22.

VESTIARIVM. *neret, quod ſæculi iactantiam contempſiſti: nec* A *cogitatio tacita ſubrepat, vt quia in auratis veſtibus placere deſiſti, placere coneris in ſordidis.* Et ad Paulinum: *Humilitatem veſtium tumenti animo ne appetas.* Anſelmus apponens

Anſelm. in cap. 1. ad Rom.

illud Pauli: *Circumciſio prodeſt, ſi legem obſerues. Si autem præuaricator legis ſis, circumciſio tuo præputium facta eſt,* ait:

Signum ſine re nihil eſt.

Ante Saluatoris aduentum prodeſt carnalis circumciſio ſi legem obſerues, id eſt, ſi & moribus circumcidaris. Signũ prodeſt, ſi res adſit. Ceterum ſignum ſine re ſuperfluum erit. Sic & Monacho dici poteſt: Cuculla prodeſt, ſi Regulam obſerues. Si autem præ- B *uaricator Regulæ ſis, Cuculla tua inutilis facta eſt.*

S. Benedictus Sarabaitas hinc perſtringit.

Sed quid Monachorum Patriarcha & Dux, BENEDICTVS de hoc afferat, videamus. An non apertè Sarabaitas, & alios veſte tenus Monachos, qui adhuc operibus

Cap. 1.

ſæculo fidem ſeruant, *mentiri Deo per tonſuram* aſſerit? Haud dubiè & per habitum, & externam ſpeciem id faciebãt: neque enim credibile eſt, quòd illi, qui Monachi videri affectabant, quidquam eorum prætermiſerint, quæ in Monachis paſſim publicè- C que apparebant. Et quid Mellifluus Do-

Bern. epiſt. ad Fratres de monte Dei.

ctor Bernardus cenſuit? *Non pietatis ſolummodo formam, ſed & veritatem in omnibus, & præ omnibus habitus noſter repromittit.* Quam

Et Bernardus eos, qui virtutis veſtem non curant.

verò probos mores, & ſolidas virtutes vnà cum habitu requirat, quamque parum ſola conferat cuculla, idem non ſine ſtomacho alibi aperit:

Idem in Apolog. ad Guliem. Abb.

Magna, inquit, abuſio, & maxima cura eſt, vt corpus regulariter induatur: & contra Regulam ſuis veſtibus animo nudo deſeratur, cùm tanto ſtudio tunica & cuculla corpori procurentur: quatenus cui deerunt, Mona- D *chus non putetur: cur ſimiliter pietas & humilitas ſpiritui, quæ profectò ſpiritualia indumẽta ſunt, non prouidetur?* Et Petrus Cluniacen-

Petr. Cluniac. lib. 4. epiſt. 17.

ſis ait, veteres Patres decreuiſſe, *vt color moribus, veſtes virtutibus quã poſſent cognatione iungerentur.* Quod ipſum quoque cõfirmatur ex varijs Sanctorum exhortationibus, quibus Monachos admonent, vt ſignificationem habitus, ſui moribus exprimant, quas infrà, cùm de myſticâ explicatione habitus agendum erit, adferemus. Ex quibus videre eſt, quàm longè Mona- E

2. Tim 3. 5.

chi ſint ab ijs, quos Paulus ait: *Spiritum quidem pietatis habentes, virtutem autem eius abnegantes.*

Prima Sectariorum obiectio.

Sed tria hîc urgent hæretici. *Primò:* Si nulla in veſtimentis collocetur ſanctitas, cur tantâ ſolicitudine prouidetur, ne Religioſus vnquam Ordinis ſui habitum deponat, imò etiam pœnis ad hoc adiga-

Reijcitur.

tur? Reſpondeo illis ipſis de cauſſis, quibus ſuprà probauimus diſtinctam à vulgo veſtem Religioſis maximè conuenire; nempè,

——— ſeparat hæc nos A grege. ———

Iuuenal. Satyr. 15.

atque vt Chriſtianus pædagogus dixit: *Vt ſigna quæ ad cauſſas maximè accedunt, rei naturam ac proprietates maximè demonſtrant: ita amictum noſtrum indicare, qualis ſit morum noſtrorum inſtitutio.*

Clem. Alex. lib. 3. pædag. cap. 11.

Quin etiam proloquium eſt illius diuini ſpiritus, qui nec falli poteſt, nec fallere; *Amictus corporis, & riſus dentium, & ingreſſus hominis enunciant de illo.*

Eccli. 19.

Sed enim, miram inquiunt veſtibus tribuere efficaciam, & sanctificãdi virtutem, B quaſi ea vel medicamenta eſſent, vel ſacramenta. Et Eraſmus falsè Monachos irridens, rogat, an vel Turcam ſeruaret Monaſtica veſtis? reſpondetque; *Vel ipſum Sotanam, ſi ſe patiatur indui, & fidem habeat Apocalypſi S. Franciſco factæ.* Iterumque: *Exiſtimabam iſtorum* (Monachorum) *veſtẽ nihil aliud eſſe, quàm veſtem, nec per ſe meliorem veſte nautæ: aut calcearij, niſi vtentis ſanctimonio commendaretur; quemadmodum Chriſti veſtis cõtacta ſanauit hæmorrhoiſſam. Alioqui dubitabam, vtrum textor an veſtiarius eam vim dediſſet* C *veſti.*

Eraſm. colloq. Exequiæ Seraphicæ.

Eraſmi impudens dictum.

Sed dubitanti huic alijſque reſpondemus, hoc merum commentum eſſe, nec veſtibus tribuere nos magis, quàm ſuprà Patrum auctoritate illis tributũ vidimus.

Refutatur.

Benedicuntur illæ veteri more certis precibus & ritibus, à quibus non aliam ſanctitatem contrahunt, quàm aliæ quæcumque res eccleſiaſtico ritu benedictæ, quibus plerumque accedit pius vtentium affectus, quem diuina bonitas nonnunquam reſpicit, & ſuo fauore proſequitur.

Veſtes cur benedicantur.

Quare cùm Deus mira aliquando per religioſum D habitum efficit, eoque indutos ab aduerſarijs ſubinde protegit, id ſoli diuinæ bonitati, non veſtibus acceptum ferendum eſt.

Deus gratiam tribuit qui eas piè geſtant.

Atque ita intelligenda eſt S. Hildegardis, quæ de Ordinis noſtri habitu agens, ait: *Qui pura voluntate eodem veſtitu induitur, ſalubri remedio alleuiatur. Et ideò qui illum per inuocationem Spiritus S. in benedictionibus ſuſcipit, non illum abijciat, quoniam qui eum per abiectionem perſeuerantis mali contempſerit, cùm illo erit qui angelicum ordinem ſpreuit, & in mortem ſepeliendus corruit.*

Hildeg. lib. 2. viſion.

Vbi be- E nedictioni, quę fit per interceſſionem Spiritus Sancti, remedium tribuit. Deinde requirit, vt pura voluntate & intentione veſtis deferatur. Quis autem neget geſtatione religioſi habitus, ſi piâ intentione fiat, plurimùm nos mereri? Cùm verò ex diuinâ ſcribat reuelatione, credi poteſt reuelatum illi, quo fauore diuina bonitas proſequatur eos, qui Benedictino habitu amiciuntur.

In ipsâ autem veſtimentorum materiâ, formâ, aut colore nullam ſupernaturalem virtutem conſtituimus. Quare hæreticis hîc

Nec a ſe ſ habent virtutem ſupernaturalem.

Digitized by Google

hîc illud oppono, quòd S. Optatus Mileuitanus Donatiſtis, agens de mitrellâ virginum: *Non panno hoc,* inquit, *poteſt virginitas adiuuari: non enim inde compeſcuntur æſtus animi, quos interdum ætas accendit: non inde ſubleuatur mens, quæ nonnumquam deſideriorum ponderibus premitur. Nam ſi ita eſſet, non vna, ſed plurima Virginis capiti imponerētur: vt quotieſcumq́; animum carnis deſideria pungerent, contra impugnationem mentis mitrellarum numerus dimicaret. Res inuenta eſt ad ſignum capitis, non ad remedium caſtitatis. In mitrella indicium eſt voluntatis, non caſtitatis auxilium, vt rem iam Deo deuotam ne qui ſponſabat, perſeueret petere, aut ne raptor audeat violare: ſignum eſt autem non ſacramentum.* Hæc ille. Quæ hæreticis meritò os obſtruant.

Optat lib. 6.

A

B

Secunda obiectio.

Secundò, Peculiaris, inquiunt, amictus ſeruit hypocritis, eoque tecti ſimpliciores decipiunt, dum religioſi & ſancti vidētur, qui nihil pietatis aut ſanctitatis habent, *ſepulchra*, videlicet, vt vocauit Chriſtus, *dealbata*, foris pulchra, *intus plena oſſibus mortuorum*; quique, vt Poëta dixit:

Math. 23.

Pelliculam veterem retinēt, & fronte politi,
Aſtutiam rapido geſtent ſub pectore vulpem.

Perſius Satyr. 5.

Falſa eſt,

Noui hi ſunt, vt inquiunt, Phariſæi, qui veniunt in veſtimentis ouium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces. Sed occurrit Auguſtinus, dicens: *Non propterea ornatu ſuperfluo debet aſpectus hominum mulcere Chriſtianus, quia parcum habitum ac neceſſarium etiam ſimulatores ſæpius vſurpant, vt incautos decipiant: quia & illæ oues non debent pelles ſuas deponere, ſi aliquando eis lupi ſe cōtegant.* Qualis autem quiſque in Monaſtico aut viliori ſit habitu, vtrum ſcilicet hoc contemptu ſuperflui cultus, an ambitione aliquâ faciat, ex ceteris eius operibus vult conijci, ſicut de Phariſæis Dominus dixit: *Ex fructibus eorum cognoſcetis eos.* Cùm enim cœperint *aliquibus tentationibus ea ipſa illis ſubtrahi vel negari, quæ iſto velamine vel conſecuti ſunt, vel conſequi cupiunt,* (popularis videlicet aura, & opinio ſanctitatis) *tunc neceſſe eſt vt appareat, vtrum lupus in ouinâ pelle ſit, an ouis in ſuâ.*

C

Aug. lib. 2. de ſermon. Domini in monte c. 12.

Nam hypocrita ex fructibus noſcuntur.

Math. 7.

D

Tertia obiectio,

Tertiò, affirmant Nouatores, tenerioris ſcilicet conſcientiæ homines, ſcandalizari ſe tam vario veſtium genere, & diuerſitatem amictus, diuerſitatem generare affectus. Hinc quot ſunt Ordines Religioſi, tot volunt eſſe ſectas à ſe inuicem animis diſſectas. Sed reſpondet Tertullianus: *Bonæ res neminem ſcandalizant, niſi malam mentem. Si bona eſt modeſtia, verecundia, faſtidium gloriæ, ſoli Deo captans placere: agnoſcant malum ſuū, quæ de tali bono ſcandalizantur. Quid enim ſi & incontinentes dicant ſe à continentibus ſcandalizari, continentia reuocanda eſt?* Non diſſimiliter Hieronymus: *Scandalizat quempiam veſtis fuſcior? Scandalizet Ioannes, quo inter natos mulierum maior nullus fuit, qui Angelus dictus, ipſum quoq́; Dominum baptizauit, qui camelorum veſtitus tegmine, zona pelliceâ cingebatur.* Atque hæc quidem in hæreticos ſatis, ſi quid ijs vnquam ſatis.

Futilis, nā bona non ſcandalizātibus.

VESTIARIVM.

Lib. de velandis virg. cap. 3.

Hieron. epiſt. 23. ad Marcel. de ægrot. Bleſil.

Sed his relictis, Monacho vnicuique illud Sapientis inculcatum velim: *In veſtitu ne glorieris vnquam.* Nec ab habitu gloriam quæras, ſed illi potiùs ex tuâ vita nouam conferas: alioqui veſte ſolâ Monachus à magno Gregorio ſtruthioni comparaberis, explicans enim illud Iob: *Penna ſtruthionis ſimilis eſt pennis herodij & accipitris. Quis,* inquit, *herodium & accipitrem neſciat aues reliquas quantâ volatus ſui velocitate tranſcendant? Struthio verò pennæ eorum ſimilitudinem habet, ſed volatus eorum celeritatem non habet. A terrâ quippe eleuari non valet, & alas quaſi ad volatum ſpecietenus erigit, ſed tamen numquam ſe à terrâ volando ſuſpendit. Similiter cùm vnum eundemque bonorum malorumque habitum cernimus, cùm ipſam in electis ac reprobis profeſſionis ſpeciem videmus, vnde eos diſcernemus? nimirùm hinc quia omnes hypocritæ, qui dum bonorum vitam ſimulant, imitationem ſanctæ conuerſationis habent, ſed veritatem ſanctæ actionis non habent. Habent, quippe volandi pennas per ſpeciem, ſed in terrâ repunt per actionem, quia alas per figuram ſanctitatis extendunt, ſed curarum ſæcularium pondere prægrauati, nullatenus à terra ſubleuantur.* Hæc Gregorius. Optimè ergo cecinit B. Anſelmus

Parœneſis ad Monachos. Eccli. 4.

Gregor. lib. 31 Mor. cap. 3.

Ne in ſolo habitu glorientur.

Anſelm in carm. de mundi cōtemptu.

Qui non facit Monachum, ſed virtus.

Non tonſura facit Monachum, non horrida veſtis;
Sed virtus animi, perpetuuſq́; rigor.
Mens humilis, mundi contēptus, vita pudica,
Sanctaq́; ſobrietas: hæc faciunt Monachum,
Hæc vos in cælū, (Monachi) quadriga leuabit.
Hæc poſt hanc vitam præmia ſumma dabit.
Nil tonſura iuuat, iuuat aut viliſſima veſtis,
Si lupus es, quamuis eſſe videris ouis.
Nam falli poſſunt homines, ſed fallere Chriſtū
(Qui nullum fallit) nemo poteſt hominum.
Ille quidem fucum ſimulatæ religionis
Damnat, & in reprobis moribus eſſe nequit.

TRACTA-

Digitized by Google

VESTIARIVM.

TRACTATVS IX.

DE CORONA ET TONSVRA MONACHORVM.

A VESTIBVS *redimus ad caput, quod vt aliàs operuimus, nunc aperiemus. Humile tum abditum caputio, nunc ſuâ decorabimus* Corona. *Monaſtica autem Corona ad veſtes aliquo modo ſpectare videtur, nam inſtar earum exteriorem hominis compoſitionem exornat, quare eius tractationem huic* Veſtiario *inſerendam ob materiæ vicinitatem putaui. Agendum proinde de verticis barbæque tonſurâ, de quâ* Primò *diſquiremus, An* S. BENEDICTI *tempore fuerit in vſu?* Secundò, *An Sacræ Scripturæ repugnet?* Tertiò, *An Benedictinorum raſa barba?* Quartò, *Quid tonſa corona myſticè deſignet?* Quintò, *Cuius rei ſymbolum ſit tonſa barba?* Sextò, *An Sanctimonialibus crines detonſi?* Septimò, *Quàm varium Sanctimonialium velum?*

DISQVISITIO I.

An tempore S. BENEDICTI *in vſu fuerit Monaſtica Tonſura, ſiue Corona?*

Videri coronæ vſum non eſſe antiquum.

A RBITRANTVR quidam *Coronæ* vſum non eſſe admodum antiquum, nec tempore S. BENEDICTI Monachos fuiſſe detonſos, quod ex eius vitâ confirmari videtur, in qua S. Gregorius ſcribit, S. Maurum puerum Placidum per capillos ex aquis eduxiſſe. Si autem in coronam fuiſſet attonſus, & vertice raſo, prout nunc ſunt Benedictini, id fieri minimè potuiſſet. Caluinus verò videtur indicare, cœpiſſe vſum tonſuræ tempore Auguſtini, cauſſam autem fuiſſe dicit, quia eo tẽpore ſoli homines effeminati & delicati alebant comam: non autem videbatur permittendũ Clericis, & Monachis, vt id facerẽt, quod ſoli faciebant laſciuiores, & molliores; poſteà verò corruptioribus tẽporibus excogitata eſſe myſteria, & ſignificationes. Et quidẽ Auguſtini tẽpore viguiſſe hunc vſum, ex ipſomet probari poteſt. Ita enim ſcribit ad Proculianum Epiſcopum: *Per* Coronam *noſtram nos adiurant veſtri, per* Coronam *veſtram nos adiurant noſtri.* Et Hieronymus ipſi Auguſtino ſcribẽs, ita ait: *Fratres tuos Dominum meum Alipium, & Dominum meum Euodium, vt meo nomine ſalutes, precor* Coronam *tuam.* Ennodius ad Symmachum Papam: *Erigat paruulos implorata* Coronæ *veſtræ miſeratio.* Sanctus verò Epiphanius reprehendit Monachos, quòd comam prolixam gererent: *Nam alienum eſt*, inquit, *à Catholicâ Eccleſiâ faciem conſpicuum, & coma extenſa.* Corripit quoque Auguſtinus illos, *qui hoc vno vitio capillorum contra præceptum Apoſtolicum demiſſorum, offendunt & perturbant eccleſiam.* Socrates item ſcribit Iulianum Apoſtatam *abraſâ cute* vitam Monaſticam ſimulaſſe. Anicetus verò Pontifex iubet radi caput in modum ſphæræ. Et Dionyſius Areopagita deſcribens ritus, quibus ſuo ſæculo ordini Monachorũ inſerebantur candidati, *Moris*, ait, *fuiſſe eos poſt omnium abrenuntiationem diuiſibilium, & ſigni crucis conſignationem, à ſacerdote tonderi, cùm inuocatione Trinitatis: ac tum demum veſte nouâ indui.* Vnde patet tonſuræ vſum longè eſſe antiquiorem ſęculo Auguſtini, & magis S. BENEDICTI.

Greg. lib. 2. Dialog. cap. 7.

Lib. 4. inſtit. cap. 19. & 27. *Et cœpiſſe æuo S. Auguſtini.*

Aug. epiſt. 147. *Liquet ſaltem eo viguiſſe.* Epiſt. 26. inter Augustini. Ennod lib. 4. Epiſt. 22.

B

C

Epiphan. hæreſ. 80. Auguſt. de opere Monach. c. 33. Socrat. lib. 3. hiſt. c. 1. Anicet. in Epiſt. ad Gallos. *Sed multò vetuſtior eſt.* Dionyſ. c. 6. de Eccleſ. Hierarch. p. 2.

Eam verò Apoſtolicâ traditione acceptò à Nazaræis exemplo in eccleſiam introductam, teſtatur Iſidorus his verbis: *Tonſuræ Eccleſiaſticæ vſus à Nazaræis, ni fallor, exortus eſt: qui priùs crine ſeruato, denuo poſt vitæ magnam cõtinentiam, deuotione completâ, caput radebant, & capillos in ignem ſacrificij ponere iubebantur, ſcilicet vt perfectionem deuotio-*

Iſidor. de diuin. offic. in Concil. *Et ab Apoſtolis manauit.*

deuotionis ſuæ Domino conſecrarent. Huius ergo exempli vſus, ab Apoſtolis introductus eſt, vt qui diuinis cultibus mancipati, Domino conſecrantur, quaſi Nazaræi, id eſt, ſancti Dei, crine præciſo innouentur. Hoc quoque & Ezechieli Prophetæ iubetur dicente Domino: Tu fili hominis ſume tibi gladium acutum, & duces ſuper caput tuum & barbam. *Videlicet quia ipſe ſacerdotali genere Deo in miniſterio ſanctificationis ſeruiebat. Hoc & Nazaræos, Priſcillam & Aquilam in actis Apoſtolorum primos feciſſe legimus, Paulum quoque Apoſtolum, & quoſdam diſcipulorum Chriſti, qui huiuſmodi cultu imitandi extiterunt.* Hæc Iſidorus. Fuerunt igitur Nazaræi illi, noſtrorum Monachorum & clericorum typus.

Ezech. 5.

Soluitur dubitandi ratio poſitum.

Vt autem ad rationem dubitandi initio propoſitam reſpondeamus, illud ſanè conſtat, viguiſſe S. BENEDICTI æuo, tondendi ritum. Cur enim de Sarabaitis aliàs diceret, eos *per tonſuram Deo mentiri?* niſi quia ſignificare voluerit ſeruantes ſæculo fidem, & ſi coronam deferant, fictionem & mendacium non euadere, dum aliter viuunt, quàm corona viuendum ſignificat: religionis quidem inſigne portantes, virtutem verò eius abnegãtes. At, inquies, quî ergò potuit, S. Placidus per capillos ex aquis educi? Ad hoc in Commentario ad vitam S. BENEDICTI reſponſum eum tum necdum attonſum fuiſſe: cùm ſeptimo ætatis anno, S. BENEDICTO oblatus fuerit, & paulò pòſt, in aquam ceciderit, adeoque nouitiatu necdum expleto. Nouitiorum autem corona diuerſa erat à profeſſorum. Iuſtinianus enim Imperator diſtinguit duas has tonſuras, & nouitiorum quidem *laicorum tonſuram* vocat. Plura vide loco allegato.

Cap. 1.

Et de S. Placido. Cap. 7. nu. 4.

Iuſtinianus in authent. Coll. tit. 5. c. 2. & 3.

Forma tonſuræ monaſticæ.

Iam verò quod ad tonſuræ monaſticæ formam attinet, conſtat *Primò*, non tantùm verticem capitis, ſed totum ferè caput radi conſueuiſſe, idque vſque ad ipſam cutem. S. Germanus Epiſcopus Conſtantinopolitanus de Monachis agens, ait: *τὸ κείρεσθαι τὴν κάραν ὁλοτελῶς, tonderi caput ex toto.* Paulinus ſui temporis tonſuram ita explicat: *Nos adeant & reuiſant, conſeruuli & compallidi noſtri; non improba attonſi capitis fronte criniti, ſed caſtâ informitate capillum ad cutem caſi, & inæqualiter ſemitonſi, & deſtitutâ fronte præraſi, & ornatu pudicitiæ inornati.* Saluianus quoque Maſſilienſis ſcribit, Carthaginienſes ſine conuitio atque execratione videre vix potuiſſe Monachum *præciſis comarum fluentium iubis ad cutem tonſum.*

German. in Theor.

Paulinus Epiſt. 7.

1. *Radebatur caput.*

Saluian. lib. 8. de vero iudic. & prouid. Dei in fine.

II. *In formam crucis apud Græcos.*

Secundò ex Græcorum Euchologio colligitur Græcos in formam crucis attondiſſe Monachos. In ordine inſtituendi Nouitium lego: *Ὁ ἱερεὺς κουρεύει αὐτὸν σταυροειδῶς: Sacerdos tondet eum in formam crucis.*

VESTIARIVM.

III. *Communiter in circulum.*

Tertiò, capillorum abraſio & eo modo fiebat, vt paruulus quidam circulus in modum coronæ relinqueretur, atque hinc coronæ nomen tonſura obtinuit. Nam Canon quidam Concilij Nicæni (quem ex Arabicis exemplaribus Turrianus edidit) ita præſcribit: *Monachi alia habeant indumenta & mores, quàm habeant laici, ac caput tondeant in modum coronæ.* Talis etiam olim Clericorum tonſura, præſertim in Hiſpaniâ. In Concilio enim Toletano IV. ita ſtatuitur: *Omnes Clerici, vel Lectores, ſicut Leuitæ & Sacerdotes, detonſo ſuperius capite toto, inferius ſolam circuli coronam relinquant: non ſicut huc vſque in Galliciæ partibus facere Lectores videntur, qui prolixis vt laici comis in ſolo capitis apice modicum circulum tondent. Ritus enim iſte in Hiſpanijs huc vſque hæreticorum fuit.*

Nicæn. can. 76.

Conc. Toletan. 4. cap. 40.

It & Clerus Hiſpaniæ olim.

Diuinitus efformatur.

Porrò eandem coronæ formam in S. Nicetio, Epiſcopo Treuirenſi habes diuinitus efformatam: ſic enim de eo ſcribit Gregorius Turonenſis: *S. Nicetius Epiſcopus, ab ipſo ortus ſui tempore Clericus eſt deſignatus: nam cum partu fuiſſet effuſus, omne caput eius, vt eſt conſuetudo naſcentium infantium, à capillis quidem nudum cernebatur, in circuitu verò modicorum pilorum ordo apparuit, vt putares ab eiſdem coronam clerici fuiſſe ſignatam.* Sidonius quoque Apollinaris ſcribit *crinem* cuiuſdam *in rotæ ſpecimen acciſum.* Huius verò formæ ſunt pleræque Monaſticæ coronæ, & & præſertim Benedictina, quam Polydorus Vergilius ita deſcribit: *Benedictini, qui nigro hodie amiciuntur colore, tondentur nouacula à vertice infra dimidium caluæ: capillus infernè reciſus in parui circuli ſpeciem, circa aures & tempora, totum ambit caput inſtar coronæ, vnde ipſe vertex deraſus corona nuncupatur.* Accuratè porrò Patres Burſfeldenſes coronæ magnitudinem & formam his verbis deſcribunt: *Detruncentur crines ſuper aures, ita vt inter extremum auriculæ, & crinium, vix ſpatium aliquod intermediare videatur. Et tonſura coronæ pergrandis fiat, adeò vt remanentium crinium circulus latitudinem duorum digitorum tranſuerſalium non excedat: ſi autem minor fuerit, noſtræ laudabili conſuetudini plus appropinquat.* Hæc ibi.

Greg. Turonen. in vita Sancti Patr. cap. 17.

Sidon. lib. 4. Epiſt. 11.

Talis Benedictinorum tonſura.

Lib. 7. de inuentoribus rerum cap. 2.

Eius magnitudo, forma.

Burſfeld. in ceremoniali diſtinct. 3. cap. 13.

Quoties adhibenda.

At quæres, quoties capitis raſura adhibenda? Reſpondendum variam fuiſſe olim & nunc conſuetudinem. S. Petrus Damiani: *Radant autem caput per menſes ſingulos, exceptis quadrageſimis duabus, quæ nimirùm ſine lauacro capitum tranſigendæ ſunt.* Petrus Cluniacenſis decies quater in anno *raſuram* præſcripſit. Burſfeldenſes ſingulis

Petr. Dam. opuſc. 15. cap. 18.

Variant Statuta.

Petr. Cluniac. in Statut. nu. 14.

VESTIARIVM.

quatuordecim diebus fratres omnes tonderi volunt, nec vnquam differri vltra tres hebdomadas. Carthuſiani his conſormes, bis in menſe raſuram Monachorum & Conuerſorum fieri ſtatuunt. Regula Solitariorum: *Solitarÿ, & præcipuè illi, qui ſacra myſteria contrectant, de quadraginta in quadraginta diebus ſe radant, & capillos tondeant.*

Cap. 7. tertiæ compilati §. 16.

Reg. Solit. cap. 50.

DISQVISITIO II.

An tonſura Monaſtica S. Scripturæ repugnet?

Hæretici tonſuræ oſores.

Centuria 4. cap 6. col. 467.

HÆRETICI, qui nihil non in Monachis canino dente arrodunt, etiam capitis raſuram, quam eraſam optarent, carpunt. Magdeburgenſes Centuriatores, vti ſuperſtitioſam & non cõformem Scripturæ Sacræ, nec vſui purioris Eccleſiæ, cenſent reprehendendam. Quidam verò Hortenſius Laudas librum ſcripſit *de perſecutione barbarorum*, vbi multa dicit contra tonſuram Monachorum. Et ne videatur ſine Scripturâ loqui, profert aliquot teſtimonia veteris legis.

Eam ex ſacris litteris damnare nituntur.

V. 27.

V. 26.

V. 5.

V. 20.

Prima eſt Leuitici 19. vbi Dominus ait: *Neque in rotundum attondebitis comam.* Cui ſimilis locus eſt Ieremiæ 9. vbi Dominus ait: *Viſitabo ſuper omnes qui attonſi ſunt in comam.* Tertia Scriptura eſt Leuitici 21. vbi de Sacerdotibus dicitur: *Non radent caput, nec barbam.* Quarta Ezechielis 44. vbi de iiſdem: *Caput autem ſuum non radent, neque comam nutrient, ſed tondentes attondent capita ſua.* Quinta in Epiſtolâ Ieremiæ apud Baruch: *In domibus eorum* (idolorum) *ſacerdotes ſedent, habentes tunicas ſciſſas, & capita, & barbam raſam, quorſum capita nuda ſunt.*

Cap. 6. 30.

Fruſtra: & futiles eorum argutiones.

Lib. 2. de Monachis cap. 40.

Sed non difficilis eſt ad hæc reſponſio. Soluunt enim hæc Bellarminus, Cornelius, Marius, alijque Scripturæ interpretes; nam hæ Scripturæ cærimonialia continent præcepta, quæ non magis obligant, quàm Circumciſio & ſacrificia veteris legis. Nec ipſi Sectarij hac ſe obſtringi putant, neque enim nefrendes, pernas, petaſones à menſâ ſuâ ſemouent, quia ſcriptum ſit: *Sus, qui cùm diuidat vngulam non ruminat, huius carnibus nõ veſcemini.* Ad locũ autem Leuitici reſponderi poteſt LXX. vertiſſe: *Non cincinnabitis extremitatem capitis veſtri.* Quod ex Hebræo etiam deduci poteſt. Prohibuit ergo Deus capillitium calamiſtratum, ſiue calamiſtris in cincinnos reflexum. Hoc autem viros dedecet, & mollis atque effeminati animi nota eſt, vnde calamiſtratos, cinædos appearunt.

Leuit. 11.

Soluitur prima.

Vetiti cincinni in lege.

Vetus prouerbium eſt, imò oraculum, vt cenſet Syneſius:

Οὐδεὶς κομήτης, ὅστις οὐ ψηνίζεται.

Nullus capillum, quin cinædus ſit, fouet.

Plautus:

Quiſnam iſtuc tibi credat, cinæde calamiſtrate:

Syneſ. epiſt. 104.

Tribuuntur cinædis.

Plaut. in Aſinar.

Et S. Ambroſius: *Cincinni*, inquit, *non ornamenta, ſed crimina ſunt: lenocinia formæ, non præcepta virtutis.* Adeò verò ſibi dæmon in cincinnis complacet, vt nomen *Cincinnatuli* aliquando vſurparit, vt ſe, totamque ferè Italiam Rhodiginus audiuiſſe memoriæ prodidit. Meritò ergo hoc Deus prohibuit, neque id Monachi faciunt, qui totam comam radunt, vnico tantùm capillorum retento circulo.

Ambroſ. l. de Virg.

Dæmoni placens.

Cæl. lib. 1. cap. 10.

Secundò, comam in rotundum attondebant Gentiles, vt patet Ieremiæ 9. 26. & cap. 25. 23. & cap. 49. 32. præſertim Ægyptij, inter quos hactenus vixerant Hebræi. Vnde Vatablus ſic exponit; *Non attondebitis in rotundum comam veſtram, Ægyptiorum ſacerdotum more;* quin & Radulphus aſſerit Gentiles cùm ſe dæmonibus conſectabant, capita ſua in rotundum totondiſſe: cenſebant enim Deos gaudere figurâ rotundâ & orbiculari, vtpote omnium capaciſſima & perfectiſſima. Dedicabant autem iidem Gentiles capillos ſuos Dijs, id eſt, dæmonibus; vt tradit Lucianus, Theodoretus, & Cyrillus. Iure ergò hoc Iudæis vetitum, ne dæmonum cultum imitarentur. Quæ reſponſio ad locum Ieremiæ etiam adhiberi debet.

Reſponſ. ad ſecundum.

Lucian. in Deâ Syriâ in fine.

Theodor. qu. 28. ſuper Leuit.

Cyrill. lib. 16. de adorat.

Ad *Tertium* verò dicendum, non præcipi Sacerdoti, ne radat caput abſolutè, ſed ne radat in morte alicuius propinqui ſui, in ſignum doloris. Voluit enim Deus, Sacerdotes eſſe ceteris conſtantiores.

Ad tertium

Ad locum ex Ezechiele deductum reſpondet Bellarminus, Sacerdotibus Iudæorum fuiſſe prohibitam raſuram, non quod in ſe mala ſit, ſed ne viderentur ſimiles Sacerdotibus Gentilium, in quorum vicinia habitabant, qui toto capite raſo idolis ſacrificabant, vt ex Epiſtolâ Hieremiæ appatet. Quod ex ſe non eſſet malum, patet, quia ipſe Ezechiel, qui Sacerdos erat, iubetur à Deo radi: Sicut & Nazaræus completo tempore conſecrationis ſuæ. Vide Paulo dicit Iacobus: *Sunt nobis viri quattuor, votum habentes ſuper ſe. His aſſumptis, ſanctifica te cum illis, vt radant capita ſua.* Solùm ergo propter viciniam idololatrarum prohibebantur Sacerdotes Iudæorum radi. Quæ fortè cauſſa erat, cur Optati, Hieronymi, & Ambroſij tempore Chriſtiani Sacerdotes non raderentur, ſed tonderentur; nam adhuc ipſorum tempore erant Sacer-

Ad quartum.

Ezech. 5.

Num. 6.

Act. 21.

Cur olim Iudæis vetita raſura.

Ambroſ. Epiſt. 36. Hieron. in cap. 44. Ezechielis.

Sacerdotes Iſidis, qui caput radebant, vt Ambroſius, & Hieronymus teſtâtur. Poſtquam autem illa cauſſa ceſſauit, nihil abſurdi faciunt, qui ad aliquid ſacrum ſignificandum caput radunt.

Ad quintum.

Ad vltimum Dico, Ieremiam non ridere illos Sacerdotes, quia radebant caput, & barbam, ſed quia id faciebant in honorem Deorum ligneorum, qui non poterant remunerare cultores ſuos.

DISQVISITIO III.

An Benedictinorum raſa barba?

Populi, qui barbam aluerunt.

A VERTICE ad barbam deſcendo, in quâ promittendâ, aut reſecandâ, non vnus omnium gentium mos fuit. Atque vt rem hanc paulò altiùs repetamus, *apud Romanos*, inquit Alexander ab Alexandro, *ab vrbe conditâ ad annum CCCCLIV. iuuenes pariter ac ſenes intonſos fuiſſe liquet.* Hinc *Caſcos capillatos*, & *impexam antiquitatem*, boni auctores dixerunt. Fidem faciunt antiquorum ſtatuæ, quæ pleræque habent capillum, & barbam magnam. Hinc Ouidius *auos intonſos* vocat. Et Horatius Catonem *intonſum*, de quo ſic Lucanus:

Alexand. genial. die. lib. 5. c. 18. *Romani.* Ouid lib. 2. Faſt. *Intonſi dicti.* Horat. lib. 20. de 15. Lucan. l. 2.

Intonſos *rigidam in frontem deſcendere canos*
Paſſus erat, mæſtamque genis increſcere barbam.

Hebræi. Leuit. 19. 29. & 21. 5.

Hebtæos promiſsâ barbâ inceſſiſſe & capillo, colligimus ex Leuitico, vbi vetantur barbam radere. Hinc frequentes minæ Prophetarum de caluitio, vt de pœnâ omnium longè maximâ. Iſaias: *Moab vlulauit, in cunctis capitibus eius caluitium, & omnis barba radetur.* Eadem habet Ieremias. Itaque rex Ammonitarum Hannon Dauidis nuntios ad ſe miſſos ad inſignem contumeliam mediâ ex parte radi fecit.

Iſai. 15. 2. Ierem. 48. 2. Reg. 10.

Græci.

Græci quoque, & in ijs Lacedęmonij ex præſcripto Lycurgi, barbam promittebant. Hercules & Theſeus, vt leones iubis, ſic capillis maioribus & barbâ inſignes progrediebantur. Quorum imitatione, vt quidem vult Lucianus, Philoſophi barbam nutriebant: quibus id adeò proprium fuit, vt *capillatum eſſe*, Dio Pruſæus dicat eſſe vulgi opinione *virorum* ſapientum inſigne; ſiue vt Plutarchus ait, πωγωνοτροφεῖν, *barbam alere.* Hinc illud Horatij:

Lucian. in Cynic. *Philoſophi, qui à barba cogniti.* Dio Orat. 15.

——— *Sapientem paſcere barbam.*

Horat. 2. ſerm. Sat. 3.

Et Perſius *barbatum Magiſtrum* dixit, cùm Socratem vellet exprimere. Sed eximij in hoc genere Cynici fuere, quorum aliquis apud Lucianum, tam deforme putat eſſe barbæ ornatum viris auferre, quàm leoni iubas attondere. Sordidam horum barbam exagitat tam ipſe Lucianus, quàm

Præſertim Cynici. Lucian. ſupra.

A Martialis. De quâ & ſic luſit Poeta Græcus:

VESTIARIVM. Mart. lib. 4. epiſt. 51. 2. Anthol. Pall.

Si promiſſa facit ſapientem barba, quid obſtat
Barbatus poſſit quin caper eſſe Plato.

Indi, Schytæ. Diod. l. 4. Curt. l. 8. Id. lib. 4. *Perſæ.*

Vt alias gentes luſtremus, ſcribit Diodorus Siculus, *Indorum moris eſſe per omnem vitam barbam nutrire.* Eorumdem *mentum ſemper intonſum* fuiſſe memorat Q. Curtius, vt & Schytarum Bactrianorumque *hirta ora, & intonſas comas.* Nec Perſæ comam tondebant, ex quo à Delfico oraculo peculiari epitheto *Criniti* vocati ſunt
B apud Herodotum. Marcellinus Perſas *longis capillis hirſutos* tradit. Galli *comati* deſcribuntur à Strabone & Plinio, hinc *Gallia comata.* Germani Catrique nefas duxere barbam capillumque tondere, aut alio cultu eſſe, niſi hoſtis caput ex acie retuliſſent, vt auctor eſt Tacitus.

Herod l. 6. Marc. l. 31. *Galli.* *Germani.* Tacit. l. de more. German.

Omnes hi in luctu radebantur, & comam ponebant.

Et harum quidem gentium, quæ barbam alebant, mos fuit in luctu eam radere, & capillum ponere. Vnde Eſdras: *Cùm audiſſem ſermonem iſtum, ſcidi pallium meum & tunicam, & euelli capillos capitis*
C *mei & barbæ, & ſedi mærens.* Iob in ſummâ calamitate *tonſo capite* legitur. *Mileſij*, inquit Alexander, *raſis capitibus, plangere conſueuerunt.* De Germanis diſertè ſcribit Suetonius, mortuo Germanico, *Regulos quoſdam barbam poſuiſſe, & vxorum capita raſiſſe ad indicium maximi luctus.* Perſas detonſis coniugibus & liberis lugere, ſcriptum Curtio: addit Herodotus in funere clarorum virorum ſeipſos, equos & iumenta totondiſſe. Sed quod ipſi in luctu, id alij in luxu ad munditias, vel in bello, ſeu alio
D intuitu factitaſſe leguntur.

1. Eſdr. 9. Iob 1. Alex. dier. genial l. 3. c. 7. Sueton. in Calig. c. 5.

Quando raſura cœperit apud Romanos. Plin. lib. 7. c. 59.

Sanè poſtquam Romam appulêre tonſores, barbam pleroſque quotidie raſitauiſſe compertum eſt, & de Africano atque Auguſto prodidit Plinius. Fuitque animaduerſum ante Hadrianum Cæſarem Imperatores omnes barbam raſitauiſſe, vt Lipſius ex Xiphilino obſeruauit. Alexander Magnus barbam militibus radi iuſſit, ne hoſtili prædæ anſam darent. De eodem Athenæus: *Tradunt Alexandri tempo-ribus radendæ barbæ morem fuiſſe primùm ex-*
E *cogitatum, antea inuſitatum, quando ille luxu Perſico fractus atque eneruatus, Macedonicam grauitatem prorſus exuiſſet.* Cùm autem hi lugerent, barbam ſummittebant. *Apud Græcos*, inquit Plutarchus, *ſi quid aduerſi acciderit, vt mulieres tonderi, ſic viri comas alere conſueuerunt.* Liuius de M. Lucio: *Erat*, inquit, *veſte obſoleta, capilloque & barba promiſſa, præferens in vultu habituque inſignem memoriam ignominiæ acceptæ.* Varro ille, qui cladis Cannenſis cauſſa fuit, poſt eam *barbam capillumque ſubmiſit*, vt ſcribit Iulius Frontinus. Rei

Lipſ. excurſ. in 14. ann. Tac. Athen. lib. 13. c. 6. *Item Græcos.* *Comam ijdem alebãt in luctu.* Plutarch. probl. c. 13. Liu. 3. dec. lib. 7. Front. Strateg. l. 4. c. 5.

VESTIARIVM.

Res etiam. Mar. lib. 2. epiſt. 36.

quoque ad ſqualorem comparandum barbam non reſecabant. Hinc Martialis:

Nec tibi mitraram, nec ſit tibi barbo reoram.

Gen. 41.

Sic, *eductum de carcere Ioſeph totonderant*, inquit ſacer textus. His de variarum nationum vario ritu, velut in anteceſſum dictis, ad Clericos Monachoſque veniamus.

Baron. anno Chriſti 18. nu. 140. *Monachi & Clerici Orientales barbâ promittebant.* Clem Alexandrin. in Pædag. lib. 3. c. 3. Nicephor. lib 2. c 37. *Apoſtoli.*

Notandum ex Illuſtriſſimo Baronio, nunquam in Orientali Eccleſiâ barbâ raſos inueniri Monachos vel clericos: ſecus verò in Occidentali. Et quidem de Oriente ſatis conſtat ex Pædagogo Chriſtiano, qui barbam ſorficibus tantùm, non nouaculæ ſubiecit. Et Apoſtoli paſſim barbati depingi ſolent. De B. Petro Apoſtolorum principe Nicephorus ait: *Capilli & capitis & barbæ criſpi, & denſi, ſed non admodum prominentes fuere.* Similiter de Coapoſtolo eius Paulo: *Barba denſior & ſatis promiſſa, eaq́ non minus, quàm capitis coma canis erat reſperſa.*

Ipſe Chriſtus. Iſaiæ 50. 6.

Chriſtum verò Dominum, non omninò attonsâ barbâ fuiſſe, ex Iſaiâ probari poteſt, qui ſub eiuſdem perſonâ ait: *Cor meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus.* De cuius barbâ præfatus Nicephorus: *Barbæ capillus flauus, non admodam demiſſus.*

Nicephor. lib 1. cap. 4. *Et alij paſſim.* Iſidor. Pel. lib. 1. epiſt. 220. Rad. Virid. part. 1.

Monachos autem in Orientalibus plagis prolixam geſtaſſe barbam, teſtis eſt Iſidorus Peluſiota, dicens: *Religioſæ vitæ certum argumentum haud eſt, Fratres, pallij ac promiſſæ barbæ oſtentatio.* Raderus in Viridario ex Græcorũ Menæis ſcribit, Chryſoſtomum *mento* fuiſſe *puſillo & anguſtiſſimo; canis efflorecente.* Baſilium verò *barba* fuiſſe *decenter promiſſa, caniſq; ac aſperſa.* Gregorium deindè Nazianzenum *barbo admodum promiſſa, ſed recta & denſa.* Hæc ibi.

In Africâ radebantur. Carthag. 4. can 44.

At non videtur hoc in Africanâ Eccleſiâ ſeruatum. In Concilio enim Carthaginienſi 4. ita ſancitur: *Clericus nec comam nutriat, nec barbam*, vbi quædam exemplaria addunt; *ſed radat, vel tondeat.* Canon autem hîc editus videtur propter Euchitarum & Maſſalianorum hæreticorum ſectas. Hi enim negantes operandum manibus, intonſi prolixam comam ac barbam alebant. Muliebrem comam circumferentes vagari conſueuiſſe, teſtatur Epiphanius. S. Auguſtinus eos facetè depingens, inter alia hæc ſcribit. *Et hoc quo pertinet, quæſo, tam apertè contra præcepta Apoſtoli conari? an ita vacandum eſt, vt nec tonſores operentur? An quia Euangelicas volucres imitari ſe dicunt, quaſi depilari timent, ne volare non poſſint?* Ex his ſatis euidenter conuinci poteſt, S. Auguſtinum reliquoſque Africanæ Eccleſiæ non tantùm Clericos, ſed etiam Monachos, prolixam barbam geſtare non cõſueuiſſe. Nam in Africanâ Eccleſiâ Monachiſmus in Clerum tunc adſcitus erat,

Epiphan. hæreſ. 80. Auguſt. de opere Monach. c. 31.

Clerici & Monachi.

Baron. ann. 198. nu. 74.

nomenque cum Clericis commune habebat, vt ex *l. 32. Cod. de Epiſc. & Clericis*, probat Baronius.

In Occidente barbam ponebant. Greg. 7. lib. 8. Regiſt. Epiſt. 10.

De Occidentalibus verò apertum eſt Gregorij VII. teſtimonium: *Occidentalis Eccleſiæ Clerus*, inquit, *ab ipſis Eccleſiæ Chriſtianæ primordijs, barbam radendi morem tenuit.* Cur autem diuerſa in his eſſet agendi ratio, cauſſam aſſignat Baronius, quòd in Oriente tam Iudæi quàm Græci barbati incederent, idemque Chriſtianos inter ipſos poſitos factitaſſe. In Occidente verò, & præſertim Romæ, cùm ij, qui maturioris erant ætatis, tamquam quoddam nobilitatis inſigne (vt auctor eſt Agellius) radere barbam conſueuiſſent, Chriſtiani Romæ agentes, vt à ceteris non diſtarent, abraſâ incedebant barbâ. Romanorum autem conſuetudinem imitatos eſſe ceteros orbis occidentalis fideles, facilè exiſtimari poteſt. Nam Galliarum Sacerdotes barbâ tonſos fuiſſe, quidam colligunt ex Sidonio, qui de Germanico Cantillenſi Epiſcopo ait: *Barba intra rugarum latebras merſis ad cutem ſecto forficibus.* Alij tamen negant hunc Germanicũ fuiſſe Epiſcopum. Quinimò, inquit Spondanus, ætate Sidonij Sacerdotes Galliarum barbam promittere conſueuiſſe, manifeſtum faciunt ex aliâ eiuſdem epiſtola, quâ Maximi Palatini vitæ mutationem deſcribens, ait eum Sacerdotem factum, comâ breui, *barbô prolixâ* incedere cœpiſſe. Fuiſſeque etiam hunc Cleri totius Occidentalis cultum, patere ex Concilij Carthaginienſis IV. canone 44. quo præcipitur, *vt Clericus nec comam nutriat, nec barbam radat;* prout legunt MSS. codices. Ita Spondanus.

Anno Chriſti 58. *Ratio huius diuerſitatis.* Agell. lib. 3. cap. 4. Sidon. lib. 4. Epiſt. 13. *Dubium an Gallicanus Clerus olim raſus ſit.* Spond. not. ad Baron. ann. 58. Sidon lib. 4. epiſt. 24.

Monachi ad cutem raſi, Clerici tantùm tonſi.

Porrò inter Clericos Monachoſque hęc fuit differentia, quod illi barbam tondere tantùm, hi verò ad cutem vſque radere ſoliti fuerint. De Clericorum barbitonſurâ exactè probat Antonius Caracciolus in Synopſi veterum religioſorum rituum, ſiue notis ad conſtitutiones Patrum Theatinorum. Barbam verò cute-tenus raſam ad Monachos pertinere, ex S. Paulino colligere licet, qui eos vocat *coſtâ informitate ad cutem cæſos & præraſos.* Itemque ex Eliâ Cretenſi, Nazianzeni Scholiaſte, qui exponens quomodo Gregorius dicat, Patris ſui humilitatem nõ ſitam in colli depreſſione, aut vocis demiſſione, aut vultus inclinatione, aut promiſſâ barbâ, aut capitis ad cutẽ vſque raſi exornatione. *Per exornationem in cute*, inquit, *profundam tonſuram, atque ad pellem vſque accedentem intelligit, ita vt ipſam attingat. Eo quippe Monachis decus atque ornamẽtum eſt.* Hęc ille. Quæ quidem (vt ingenuè fatear) non perinde conuincunt de barbæ raſurâ accipienda, vt Caracciolus voluit; quamuis

Caracc. part. 2. cap. 2. Epiſt. 7. Cretenſ in Orat. 19. Nazianz. *Locus Nazianzeni explicatur.*

quamuis eo ſpectare videantur: Et ipſam Nazianzeni barbā iam audiuimus rectam fuiſſe, & denſam. Neutiquam tamen inficias ierim, raſos olim potiùs, quàm tonſos Monachos.

Qualis S. Benedicti barba. Comment. in cap 37. pag 187.

Iam verò qualis S. BENEDICTO fuerit barba, pluribus explicuimus in Commentario ad vitam, vbi eam raſam fuiſſe oſtendimus, aut forfice detonſam.

DISQVISITIO IV.

Quid tonſa Corona myſticè deſignet?

Monaſtica tonſura mores facit.

VT ſe ſuaque omnia in Deum referre diſcant Monachi, non incongruè moralem ſignificationem, quam ipſo corporis exprimūt cultu, in conſiderationem adhibebunt. Monaſtica ſanè tonſura, prout etiam Clericalis, plures habet allegoricas interpretationes.

I. *Spinea corona, qua Chriſti caput redimiuit.* Beda lib. 5. Eccleſiaſt. hiſt. Gentis Anglor. c. 22.

PRIMA ſit iugis recordatio illius ſpineæ coronæ, quam milites plectentes, capiti Chriſti per ludibrium impoſuerunt, quam rationem pluribus eleganter exponit Venerabilis Beda: *Neque verò*, inquit, *ob id tantùm caput in coronam attondemur, quia Petrus ita attonſus eſt, ſed quia Petrus in memoriam dominicæ paſſionis ita attonſus eſt, idcirco & nos qui per eandem paſſionem ſaluari deſideramus, ipſius paſſionis ſignum cum illo in vertice, ſummâ videlicet corporis noſtri parte, geſtamus. Sicut enim omnis Eccleſia, quæ per mortem ſui viuificatoris eccleſia facta eſt, ſignum ſanctæ crucis eius in fronte portare conſueuit, vt crebro vexilli huius munimine à malignorum ſpirituum defendatur incurſibus, crebrâ huius admonitione doceatur, ſe quoque carnem ſuam cum vitijs & concupiſcentijs crucifigere debere: ita etiam oportet eos, qui vel Monachi votum, vel gradum clericatus habentes, arctioribus ſe neceſſe habent pro Domino continentiæ frenis aſtringere, formam quoque coronæ, quam ipſe in paſſione ſuâ ſpineam portauit in capite, vt ſpinas ac tribulos peccatorum noſtrorum portaret, id eſt, exportaret, & auferret à nobis, ſuo quemque in capite per tonſuram præferre: vt ſe etiam irriſiones & opprobria pro illa libenter ac prompto animo ſufferre, ipſa etiam frontiſpicio doceant: Vt coronam vitæ æternæ, quam repromiſit Deus diligentibus ſe, ſe ſemper exſpectare, proque huius perceptione & aduerſa ſe mundi, & proſpera contemnere deſignent.* Hactenus Beda.

Et vt eius exemplo opprobria patienter feramus.

II. *Sacerdotij, & regni.* Iſidor. de Eccleſ. offic. lib. 2. cap. 4.

SECVNDA ratio ſit, quam tradit Iſidorus his verbis: *Quod verò detonſo capite ſuperius, inferius circuli corona relinquitur; ſacerdotium regnumque Eccleſiæ in eis exiſtimo figurari. Tiara enim apud veteres conſtituebatur in capite ſacerdotum. Hæc ex byſſo confecta; rotunda erat quaſi ſphæra media, & hoc ſignificatur in parte capitis tonsâ. Corona autem, latitudo aurei eſt circuli, quæ regum capita cingit. Vtrumque itaque ſignum exprimitur in capite clericorum, vt impleatur etiam quadam corporis ſimilitudine, quod ſcriptum eſt Petro Apoſtolo perdocente: Vos eſtis genus electum, regale ſacerdotium.* Hæc Iſidorus. Quem planiùs explicat Honorius Auguſtodunenſis, dicens: *Pars capitis raſa, eſt ſignum ſacerdotale, pars erinibus comata, ſignum regale. Raſa pars tiaram, circulus crinium refert coronam. Chriſtus enim Rex & Sacerdos fecit nos ſibi & Sacerdotes & reges.* Similiter Iuo Carnotenſis: *Ad hoc enim capillos in modum coronæ in ſummitate capitis raditis, vt & regnum ſpirituale, quo ceteris præminetis, tali figurâ oſtendatis.* Quæ etſi ad Clericos maximè ſpectare videantur, optimè tamen & Monachis conueniunt. Nam dum ſeipſos offerunt Deo hoſtiam viuam, & beneplacentem, in odorem ſuauitatis, ſpirituali funguntur ſacerdotio. Dum verò omnes ſenſuum & animi motus regunt, an non regiam quandam maieſtatem accipiunt? nimirùm:

VESTIARIVM.

Honor. Gemma Animæ lib. 1. cap. 193.

Iuo ſerm. de excell. ſacror. Ordin.

Optimè conuenit Monachis.

——— Rex maximus ille eſt,
Qui poterit Rex eſſe ſui.

Claud. Paneg. Theod.

Et:

Fortior eſt qui ſe, quàm qui fortiſſima vincit
Mœnia, nec virtus altiùs ire poteſt.

Verè ſiquidem dixit Venerabilis Beda: *Pios homines magnos reges eſſe, quia tētationum ſuarum motibus non conſentiendo ſuccumbere, ſed regendo præeſſe nouerunt.* Magnus etiam Chryſoſtomus audet Monachos non tantùm Regibus conferre, ſed & anteferre; peculiari de hoc argumento edito tractatu.

Beda lib. 5. in Luc. cap. 23.

Lib. de cōpar. Reg. & Monachi.

III. *Tonſurā deſignatur vita immaculata.* Dionyſ de Eccl. Hierarc. part 3.

TERTIAM rationem aſſignat Dionyſius Areopagita: *Tonſura*, inquit, *crinium, vitam mundiſſimam indicat, & nulla figura fucatam, & quæ nullis fictis coloribus inductis animi deformitatem exornet: ſed ipſa in ſeipſa non humanis venuſtatibus, ſed ſingularibus & vnicis, ad Dei exactiſſimam ſimilitudinem properet.*

IV. *Nouitas vitæ.* Iſid. vbi ſuprà.

QVARTA ratio præcedenti affinis, ab Iſidoro tradita eſt: *Tonſura*, ait, *ſignum quoddam eſt, quod in corpore figuratur, & in animâ agitur: ſcilicet vt hoc ſigno & religione vitia reſecentur, & criminibus carnis noſtræ quaſi crinibus exuamur; atque inde innouatis ſenſibus, vt comis rudibus eniteſcamus, exſpoliantes nos, iuxta Apoſtolum, veterem hominem cum actibus ſuis, induentes nouum, qui renouatur in agnitione Dei: quam renouationem in mente oportet fieri, ſed in capite demonſtrari, vbi ipſa mens noſcitur habitare.* Non diſſimiliter Honorius Auguſtodunenſis: *Per caput, principale animæ, ſcilicet mens denotatur, quæ ſicut caput capillis, ita cogitationibus perornatur. Quæ nouacula timoris Dei debet à ſuperfluis cogitationibus radi, vt nudâ facie*

Honor. Auguſtod. Gem. Ani. lib. cap 195. *Cogitationum.*

VESTIARIVM.

cordis valeat cæleſtis contemplari. Rotunditas autem, quæ remanet crinium, eſt ornatus virtutum. Capilli verò in circulum coæquantur, quia omnes virtutes in concordiâ charitatis conſummantur. Quamquam & per coronæ circulum, iuxta Amalarium, admoneamur ambulare in ſimplicitate cordis, nihil fucatè, nihil dupliciter agentes, vt ſit Monachus iuxta verſum Horatij:

Simplicitas cordis. Amal. lib. 2. de Eccleſ. offic. c. 5.

Fortis & in ſeipſo totus teres atque rotũdus.

cui verſiculo Auguſtinus ſubiungit: *Et rectè: Nam neque in animo quidquam boni inuenies, quod ſibi ex omni parte conſentiat, quam virtutem: neque in planis figuris, quam circulum.*

August. lib. de quantit. Animæ.

V. *Pœnitentia.*

QVINTA ratio ſit, teſtandi luctus cauſſa; abraſio ſiquidem capitis ſymbolum erat hominis lugentis, vt ex Scripturâ ſuprà probauimus. Vnde ex decreto Concilij Toletani publicè pœnitẽtibus Epiſcopus caput tondebat. Atqui Monachus (vt aliàs ex S. Hieronymo diximus) *plangentis habet officium.*

Tolet. 3. cap. 12.

VI. *Appulſus ad portum Religionis.*

SEXTA. Qui maris tempeſtatem euaſiſſent, raſis capitibus vota Dijs perſoluere conſueuerant, vt auctor eſt Lucianus. De quo vſu etiam Pomponius Arbiter, his verbis: *Notauit ſibi ad Lunam tonſorem intempeſtinò inhærentem miniſterio: execratusque omen, quod imitaretur naufragorum vltimum votum, in cubile reiectus eſt.* Quid autem hoc ſæculum, niſi *mare magnum & ſpatioſum manibus; in quo reptilia, quorum non eſt numerus?* Quid autem Monaſterium, niſi portus tranquillitatis? de quo verè Baſilius: *Te portum tranquillitatis inuenerunt, qui naufragium mundani fluctus euadunt.* In quo Monachi, vt Chryſoſtomus dixit, *ſoli & in ſummâ ſecuritate reſidentes, velut ex cælo ipſo ceterorum naufragia proſpectant.* Quare optimè Vincentius Lerinenſis de ſe aiebat: *Condidimus nos in portum Religionis, cunctis ſemper fidiſſimum, vbi & præſentis vitæ naufragia, & futuri ſæculi incẽdia vitare poſſemus.* Erepti igitur de proceloſo ſæculi pelago Monachi comam velut in ſacrificium deponunt.

Lucian. in Deor. Dialog. in fine. Pſal. 103. *Quid eſt Monaſterium.* Baſil. de laude Eremi. Chryſoſt. lib. 3. de Sacerd. Vincent. Lirin. in præf. lib. contra Nouat.

VII. *Sacrificii, & ſuſpſius immolatio.*

SEPTIMA. Solebant in ſacrificijs ſumma pecudum capita radi. Auctor eſt Pineda, id ſignificare Virgilium, vbi ſcripſit:

12. Æneid.

Dant fruges manibus ſalſas, & tempora ferro
Summa notant pecudum.

Sumptum verò hoc ex Homero, cuius in ſacrificio deſcribendo hæc verba:

Homer. Iliad. 3.

Hic Rex Atrides cultrũ, quem fortè ferebat;
Maioris gladij Vagina in parte repoſtum,
Eximit, & media Villos de fronte reuellit
Ambarum pecudum.

Atqui Monachus per profeſſionem ſe Deo ſacrificat, & in holocauſtum offert. *Quia cùm quis omne quod habet, omne quod viuit, omne quod ſentit, omnipotenti Deo vouerit, holocauſtum eſt.* Præceſſit horum typus in Nazaræis veteris Teſtamenti, quibus completo die, quo Domino conſecrabantur, Sacerdos caput radebat.

Greg. hom. 20. in Ezec. Num. 6.

VIII. *Tranſitus in Domini familiam.*

OCTAVA ratio eſt, quàm his verbis explicat Laurentius Landtmeter: Vt nimirùm Clericus, aut Monachus, capilli reſectione profiteatur ſe tranſire in familiam Domini. Conſueuiſſe enim veteres ei capillum offerre, quem in parentem aut patronum eligebant, exemplo eſt Conſtantinus Pogonates, qui (vt refert Anaſtaſius) eidem Benedicto miſit *mallones*, ſiue cirros capillorum Iuſtiniani & Heraclij filiorum ſuorum. Quid enim hoc ſymbolo ſignificare voluerit, ex Paulo Diacono datur intelligi, qui ſcribit, Carolum Principem Francorum, Pipinum filium ſuum direxiſſe ad Luitprandum, vt eius iuxta morem, capillum ſuſciperet: *qui eius cæſariem incidens, ei pater effectus eſt.* Pius ergo Imperator mittens Benedicto Papæ mallones capillorum filiorum ſuorum, voluit teſtatum facere, deſiderare ſe, vt Pontifex filijs ſuis eſſet in peculiarem parentem.

Landtm. de veter. Monach. habitu part. 1. cap. 7. §. 1. Anaſtaſ. in vitâ Benedicti 2. *Capillum præſcindere filialis obſequij ſignum.* Paul. Diac. lib. 6. c. 13. nouæ edit.

Eſt aliud eiuſdem rei exemplum apud eundem Anaſtaſium in hiſtoricâ præfatione ad octauam Synodum. Vbi referens admirabile ſtudium Regis Bulgarorum erga Eccleſiam Romanam, ſcribit, quadam die manu propriâ capillos apprehendiſſe, ac cunctis videntibus legatis Sedis Apoſtolicæ tradidiſſe, dixiſſeque: *Omnes Principes, & cuncti Bulgarorum populi agnoſcant ab hoc die me fore ſeruum, poſt Deum, B. Petri & eius vicarij.* Præſcindere igitur capillum, ſignum fuit filialis obſequij; ac proinde Monachis congruentiſſimum. Vnde Aurelianus in Regulâ: *Si quis laicus tonſurandus eſt, de capillis illius in confeſſione mittatur: vt ei in teſtimonium ſit*, Monaſticæ ſcilicet profeſſionis. Ex actis S. Guilielmi Gellonenſis colliges barbam & comam depoſitam Deo conſecrari: *Guilielmus Comes*, inquit ſcriptor, *auro textis depoſitis veſtibus per Dei gratiam benedicitur, totus in eo ſacer ordo perficitur; coma nobili, & barba venerabili depoſita, & Deo conſecrata.*

Bulgari regis in Rom. Eccleſ. deuotio. Reg. Aurel. cap. 1. *Monachorum crines Deo conſecrati.*

Quid enim Monachus profeſſionẽ emittens comamq; deponens, aliud facit, quàm vt cum Dauide Deo dicat: *Tuus ſum ego?* Quemadmodum enim Iſaias prædixit, Gentes de conuerſione ſibi gratulantes, ſe quaſi ſeruos Deo mãcipaturos; vnus enim dicet: *Domini ego ſum*, nimirùm ſeruus, cui viuere & mori cupio. *Et hic ſcribet manu ſuâ: Domino.* Vel vt LXX. τοῦ Θεοῦ εἰμι, *Dei ſum.* Et Arabicus vertit. *Hic ſcribet, ſe è proprie-prietate Domini;* puta ſe eſſe è familiâ Domini, ſe eſſe ex ijs, qui ad Dominum eiuſq; famu-

Pſal. 118. *Vt & ipſi ſe totos deuoueant.* Iſai. 44.

famulitium pertinent; ita Religioſi ipsâ profeſſione in Domini familiam tranſeunt, cuius obſequio ſe totos conſecrant, & manu ſuâ ſcribunt, *Domino*. In cuius rei ſignũ S. BENEDICTVS prudentiſſimè decreuit, vt Nouitius *petitionem manu ſuâ ſcribat, aut certè ſi non ſcit litteras, alter ab eo rogatus ſcribat: & ille Nouitius ſignum faciat, & manu ſuâ eam ſuper Altare ponat*. Imponi verò hanc ſcripturam vult altari, vt eo modo ſignificetur Monachum ſe totum Deo conſecrare, & in perpetuum ſacrificium offerre, nec ab eius ſeruitute vnquam velle diſcedere. Quod ſubſequenti cærimoniâ magis etiam confirmatur, dum hanc ſui oblationem à Deo ſuſcipi rogat. Ita enim S. Pater ſtatuit: *Quam* (ſcriptam profeſſionem) *dum poſuerit, incipiat ipſe Nouitius mox hunc verſum: Suſcipe me Domine ſecundùm eloquium tuum, & viuam; & non confundas me ab exſpectatione meâ.* Atque hoc ritu Monachus tranſit in familiam Domini, quod ipſum capillorum abraſione quoque profitetur.

Id in profeſſionis ritu à S. Benedicto expreſſum. Reg. c. 58.

Ibid.

IX. *Significatur mori Monachum ciuiliter.* Pined. in cap. 1. Iob v. 20. Seneca in Hypol. act. 5.

NONA. Morituri, vt Pineda obſeruauit, comam deponere ſolent. Hinc Phædra manus ſibi allatura, dixit;

Placemus vmbras, capitis exuuias cape,
Laceræq; frontis accipe abſciſſam comam.

Et quidem exiſtimaſſe videtur deluſa antiquitas, eos, qui morti proximi eſſent, à Proſerpinâ primum tonderi, & his quaſi primitiis initiari Orco, ſicque facilè corpore ſolui poſſe. Et hanc cauſſam aſſignat Virgilius, quare Dido difficilem haberet obitum, quod nimirum,

4 Æneid.

Nondum illi flauum Proſerpina vertice crinem
Abſtulerat, Stygioq; caput damnauerat Orco.

Sic Glauciæ mortem iam imminere apud Statium inſinuatur, cùm ait:

Stat. lib. 2. Siluar.

Iam cõplexa manu crinem tenet infera Iuno.

Multò meliùs Monachi ciuiliter morituri crinem capitis deponunt, ſeque ipſos, tamquam vitem fructiferam putant, vt fructum plus adferant. Ad Monachos ſiquidem pertinet, quod S. Paulus dixit: *Mortui enim eſtis, & vita veſtra eſt abſcondita cum Chriſto in Deo.*

Coloſſ. 3.

X. *Ratio cur renouetur coronæ tonſura.* Amal. lib. 2. de eccl. offic. c. 5.

POSTREMÒ, Amalarius Fortunatus pulchrè cauſſam reddit, cur ſæpius coronæ tonſura renouanda. *Duæ*, inquit, *ſunt portæ animi, ſuperior & inferior. Superior eſt mens, in quâ eſt agnitio Dei, illam radere debemus à ſuperfluis cogitationibus, vt oculus intellectus noſtri æterna poſſit intueri. Inferior verò pars habet capillos, id eſt, multifluas cogitationes, in quâ ſolemus de temporalibus ſæpè cogitare. Superiorem partem capitis raſorio ſæpè renouamus, cum forti ſolicitudine ſuperfluas, temporarioſque cogitationes de ſuperiore parte animi reſecamus. In inferiore parte coronam portamus, cùm ea, quæ ſecundùm mundum neceſſariò gubernare debemus, concorditer cum ratione æquamus. Hoc prauidendum eſt, vt ne ipſi capilli, id eſt, curæ huius mundi ſuperfluè creſcant, ne aures cordis cooperiant, & oculos impediant, quæ ſolent ſæpè ſuffocare verbum ſeminantis. Vnde Dominus dicit in Euangelio, Quòd autem cecidit in ſpinis, hi ſunt qui audierunt, & à ſolicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus vitæ euntes ſuffocantur, & non referunt fructum.*

VESTIARIVM. Luc. 8.

Optimè ergò omnes tonſurâ inſignitos clericali Iuo Carnotenſis his verbis admonuit: *Curæ mortalis illecebras frequenter redeuntes, ſic amputetis de corde; ſicut crines frequenter reſurgentes abraditis de capite. Reſiduos autem capillos eo ordine præcidere debetis, vt aures, oculos, & alios ſenſus capitis liberos reddant: & curam exteriorum non in ſuperfluis deſideriis carnis, ſed neceſſariis tantùm exercendam agnoſcant.* Ita ille.

Serm. de excell. ſacror. Ord. *Pulchra monitio.*

Quæ quidem vel ideò adduximus, vt Religioſis meditationum loco ſubſeruire poſſint, interim dum tondentur. Conuenit enim illo tempore ſilentium ſeruari, quod Caſſinenſes conſtitutionibus ſuis decreuerunt, prout etiam Carthuſiani, & Clerici S. Pauli. Vt autem ſilente linguâ mens interim Deo loquatur, & ſanctis intendat meditationibus, res eſt religioſo homine digniſſima. Optimè proindè monet Ioannes à Ieſu Mariâ vt tondendus nullam impatientiæ tonſori anſam offerens, piè alicui meditationi incumbat. Conſideratio verò apta, inquit, propoſito ſit, prout voles, modò modeſtiâ & ſilentio ſit fulta. Boni religioſi in hiſce occaſionibus multos maximi meriti actus exercere ſolent, deſiderantes vt tonſor eis alicuius patientiæ ſit cauſſa, & vt martyrij coronæ, ſi occaſio talis foret, hoc actu participes fierent.

Hæc meditentur Religioſi dum tondentur, & iubentur ſilere. Conſtit. Caſſin. p. 1. cap. 22. Cleric. S. Pauli in off. Tonſ. Ioan. à Ieſu Ma. de diſcipl. clauſt. p. 1. cap. 29.

DISQVISITIO V.

Cuius rei ſymbolum ſit tonſa Barba?

SI ex Capillorum tonſione, aut promiſſione (inquit Cardinalis Baronius) Paulus Apoſtolus hieroglyphicum ſignificauit, cùm ad Corinthios ſcribens, ait: *Vir ſi comam nutriat, ignominia eſt illi, mulier ſi comam nutriat, gloria eſt illi: quoniam capilli pro velamine ei dati ſunt:* Quis prohibeat ex barbæ tonſurâ myſterium itidem conſignare? Id verò cùm in aliis ad externum Monachorum cultum ſpectantibus infrà oſtenſuri ſimus, operæ fuerit pretium nec hîc omittere.

Baron. ann. 58. n. 139. 1. Cor. 11. *Myſterium in barba tonſurâ.*

PRIMÒ itaque, barba raſa puerilis ſimplicitatis atque innocentiæ nos admonet, vt exponit Honorius Auguſtodunenſis:

I. *Puerilis ſimplicitas & innocentia.*

VESTIARIVM. Gemma animæ lib. 1. c. 195. *Barbam*, inquit, *radimus, quia imberbes pueros ſimilamus, quos ſi humilitate imitabimur, Angelis, qui ſemper inuenili ætate florent, æquabimur.* Refricat ergo barba raſa illam Chriſti Domini ſententiam: *Niſi efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum.* Et quod Apoſtolus monuit, *Nolite pueri effici ſenſibus, ſed malitiâ paruuli eſtote. Sicut paruulus*, inquit Haimo, *mulierem non concupiſcit, alienas diuitias non appetit, læſus non lædit, non aliud cogitat, aliud loquitur; & iratus non perpetuas tenet diſcordias: ita & nos, niſi talem habuerimus innocentiam in mente, qualem iſte habet in corpore, regnum cælorum, quod hominibus & ſimplicibus eſt præparatum, intrare nunquam poterimus.* Cur autem non niſi re-uerſos in naturam paruulorum Chriſtus dixerit introituros in cæleſtem Ieruſalem, hæc cauſſa eſt, quod licet regnum illud longè ſit ampliſſimum, portam tamen habet admodum patuam & anguſtam, de quâ idem Dominus dixit: *Contendite intrare per anguſtam portam.* Humilis autem hæc porta non capit excelſos, ſublimes, elatos, & qui ambulant in mirabilibus ſuper ſe, ſed tantùm paruos in oculis ſuis.

Matth. 18. 1. — 1. Cor. 14. 20. — Haimo in cap. 18. Matth. — Quæ in pueris imitanda. — Maximè humilitas. — Matth. 7.

II. Perpetua continentia. SECVNDÒ. Barba raſa vſque ad cutem, vultui virili (vt Clemens Alexandrinus ait) ſuperinducere videtur faciem Eunuchinam: quod etſi ille improbet, tamquam indecorum, nihil tamen obſtat, quominus in bonum quoque ſenſum accipi poſſit. Illud enim admonet nos Dominicæ vocis, *Sunt Eunuchi, qui ſe caſtrauerunt propter regnum cælorum.* id eſt, perpetuam continentiam elegerunt, & vouerunt: quos Caſſianus egregios ac laudabiles eunuchos vocat. De his itidem B. Hieronymus: *Grandis*, inquit, *fidei eſt, grandiſque virtutis, Dei templum eſſe puriſſimum, totum ſe holocauſtum offerre Domino; & iuxta eundem Apoſtolum, eſſe ſanctum & corpore, & ſpiritu. Hi ſunt eunuchi, qui ſe lignum aridum ob ſterilitatem putantes, audiunt apud Iſaiam, quod pro filiis, & filiabus locum in cælis habeant paratum.* Hæc S. Hieronymus, & rurſus: *Talem*, inquit, *fuiſſe eunuchum, quem Ieſus amauit plurimum Ioannem Euangeliſtam, Eccleſiaſtica tradunt hiſtoria, qui recubuit ſuper pectus Ieſu: qui Petro tardiùs ambulante, elatus virginitatis alis cucurrit ad Dominum; qui in ſecretâ diuina ſe natiuitatis immergens, auſus dicere, quod cuncta ſæcula neſciebant: In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum*, &c.

Clem. lib. 3. Pædag. cap. 11. — Matth. 19. — Caſſian. Collat. 22. cap. 6. — Hieron. lib. 1. aduerſ. Iouin. cap 7. — Eunuchi Euangelici laudantur. — Idem in Iſaiæ 57. — Ioan. 13. & 21. — Ioan. 1.

III. Hieroglyphicum luctus. TERTIÒ. Barbam, inquit Baronius, vnà cum capite radere, erat maximi omnium mœroris ac luctus hieroglyphicum: adeò vt hæc rectè Monachis conuenire, nullus iure negare poſſit: nimirùm ſi cùm à naturâ barba data ſit homini ob deco-rem & gloriam: lugens ac mœrens, ac proinde Monachus, qui ſe perpetuæ pœnitentiæ mancipauit ergaſtulo, ea etiam à naturâ ſibi datâ velit carere gloriâ? Hæc Baronius.

Baron ann. 83. n. 139.

IV. Ingenuæ ſeruitutis ſignum. QVARTÒ. Vti coma & barba libertatis eſt indicium, ita vtriuſque reſectio ſeruitutis eſt ſymbolum. Vnde Dominus per Iſaiam prædicens ſeruitutem, in quam à Chaldæis redigendi erant Iudæi, ait: *In die illâ radet Dominus in nouacula conductâ in his, qui trans flumen ſunt, in rege Aſſyriorum, caput & pilos pedum, & barbam vniuerſam.* Serui enim olim tondebantur, vnde Ariſtophanes ait: *Seruus cùm ſis, comam nutris?* & Pomponius Lætus de triumpho Diocletiani: *Conſuetudinis*, ait, *fuit liberatos à captiuitate currum triumphantis ſequi abraſo capite, in argumentum præcedentis ſeruitutis.* Sic Titi Flaminij, qui de Macedoniâ triumphauit, currum duo millia Romanorum captiuorum, quos libertate donauerat, capitibus raſis ſequebantur. Ob hanc quoque cauſſam Monachi barbam radunt, vt ſe perpetuos & voluntarios Dei ſeruos profiteantur. Quæ tamen ſeruitus nullam eis adfert ignominiam, ſed maximam omninò gloriam: Seruire enim Deo, regnare eſt.

Iſaiæ 7. 16. — Serui olim tondebantur. — Ariſtoph. in auib. — Monachi ſerui Dei.

V. Militis barbam ſe nebant. QVINTÒ. Vt Ioannes Pineda annotauit: Barbam raſiſſe ſignum erat militare volentis, hinc ille dixit.

Si quem reciſâ fortè barba videris,
Mihi videtur militare velle.

Pined. in 1. Iob v. 20. Alexis.

Abantes quoque naturâ pugnaces, & cominus pugnandi periti, anteriorem capitis partem tondebant, ne vllas hoſtibus ad capiendum anſas darent; ob eandemque rem ſuis ducibus vt barbas raderent, imperauit Alexander, vt ſcribit Plutarchus. Id verò in Monachos vel maximè quadrat, qui ſpiritualem militiam aggreſſi ſunt, & cingulo velut militari baltheo exornantur. Etſi autem omnes Chriſtiani militare ſub Chriſti vexillis dicantur, multò tamen ſpecialius Religioſi, vtpote tribus votis, velut triplici ſacramento, huic militiæ ſpiritali addicti, & adſtricti: eius militiæ arma, ſecundùm eundem Apoſtolum, *non carnalia ſunt, ſed potentia Deo ad deſtructionem munitionum, ad* deſtruenda conſilia, *& omnem altitudinem extollentem ſe aduerſus ſcientiam Dei*, ad captiuandum *omnem intellectum in obſequium Chriſti*, quod præcipuè fit per obedientiæ votum, & exercitium. Quam ob cauſſam monachi à Græcis patribus vocantur ἀσκηταὶ, id eſt, pugiles, ſeu exercitatores, vt alibi expenſum: eò quòd tota eorum exercitatio, & conuerſatio velut quædam virtutum palæſtra eſſe debeat, cùm alij homines exer-ceantur

Plutarch. in Theſ. — Monachi ſpiritualis militiæ. — 2. Corinth 10. — Et meritò dicti Aſcetæ. — Baſil de vit. ſolit. & epiſt. 63. — Lib. 3. tract. diſq. 1.

ceantur in bello, in mercaturâ, in cauſſis A forenſibus, &c. Hi ergò ſpiritales milites cum mundo, carne, & diabolo luctaturi barbam radunt, ne habeant vnde poſſint apprehendi.

Aliqui tonſurâ obijciunt.

Sed multi comptuli & barbatuli hæc ægrè admittent, indecorum eſſe arbitrantes, barbam amputare, & Ouidianum illud inclamabunt:

Ouid. lib. 3. Metam.

——— turpis ſine frondibus arbos,
Pluma tegit volucres, ouibus ſua lana decori eſt.
Barba viros hirtæq; decent in corpore ſetæ.

Diluuntur omnia. An. Chriſti 58. n. 139.

Ad hæc dicent ex gentilium ſcriptorum B auctoritate, barbam virtutis eſſe hieroglyphicum: ſed reponit Baronius, cur apud eoſdem Apollo, Saturnus, & Bacchus, imberbes eſſe finguntur? hi enim, vt Tertullianus inſinuat, imberbes depingi ſolent, vt etiam ex diuerſis numiſmatibus Goltzij eſt animaduertere. Verùm, vt Chriſtianis ſatisfaciamus, non indecorum eſt Monacho pro Chriſto capite ſuo turpem videri, & ſtultum etiam cum S. Paulo fieri propter Chriſtum. De his verò optimè dixit S. Paulinus: *Ornatu pudicitiæ inornati, & decenter inculti ſunt, & honorabiliter deſpicabiles, cùm ingenitam quoque ſpeciem corporis pro interiore cultu aſpernantes, etiam ſtudio deformantur, vt fiant pudenter inhoneſti vultibus, dum perficiantur ſalutariter honeſti mentibus.* C Nec minùs eleganter Ambroſius: *Hæc quæ corporeo aſpectu fiunt turpia, ſacroſanctæ religionis contemplatione reuerenda ſunt: vt qui iſta reprehendunt, ipſi in laqueos reprehenſionis animæ ſuæ inducant.* Neque erubeſcendum eſt, ſi ſubſannent nos hæretici, cùm ſciamus Michol denudatum & ſaltantem Dauid irridentem ſterilitatis damnatam, nullam habuiſſe poſteritatis D ſuæ meritorumque ſucceſſionem. Paruuli quoque pueri Eliſeo illudentes, & dicentes: *Aſcende Calue, aſcende Calue, ab vrſis lacerati ſunt.* Et verò videant viri illuſores, ne ſubſannando Monachos, ſe de eorum numero conſtituant, qui tandem, ſed ſerò nimis dicent: *Hi ſunt quos habuimus aliquando in deriſum, & in ſimilitudinem improperij. Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam.* Ipſi verò Monachi nec cultus vilitatem, quam vltro elegerunt horrere, nec ſectariorum curare debent inſectationes, cum Paulo dicentes: E *Spectaculum facti ſumus mundo, & Angelis, & hominibus.* Itemque: *Tamquam purgamenta huius mundi facti ſumus omnium peripſema.*

Monachi decenter inculti. Paulin. ep. 7. ad Seuerum.

Ambroſ. lib. 3. Epiſtolarum Epiſtolæ 30. ad Sabinum.

Fruſtra ſunt ſectarij irriſores. 1. Reg. 6.

4. Reg. 2. 23.

Sap. 5. 3. *Non curare debent Monachi.*

1. ad Corinth. 4. 12.

Ibid.

DISQVISITIO VI.

VESTIARIVM.

An Sanctimonialibus crines detonſi?

LICEAT enim in hoc veſtiario, BENEDICTO adiungere Scholaſticam, Monachis Sanctimoniales; quas ille per ſe, ſuoſque inſtituit & direxit. Antiquiſſimum autem eſt Virginibus ſacris, quæ Deo conſecrantur, crines reſecare: quòd item Veſtalibus factum, Lipſius colligit ex Plinio, cuius hæc verba: *Antiquior eſt lotos, quæ capillata dicitur, quoniam Virginum Veſtalium ad eam crinis defertur.* Semel igitur tonſæ, ait Lipſius, atque in ingreſſu, fortaſſe: & capillum hunc Deæ Veſtæ ſuſpendebant. De Monialibus aſſerit Hieronymus: *Moris eſt in Ægypti & Syriæ Monaſteriis, vt tam virgo, quàm vidua, quæ ſe Deo vouerint, & ſæculum conculcarint, CRINEM monaſteriorum matribus offerant deſecandum.* Athanaſius virginem ſacram inſtruens: *Materia,* inquit, *veſtium non ſit pretioſa, capilli circumtonſi.* Concilium Nicænum, iuxta editionem Alfonſi Piſani, Monachis atque Monialibus imperat, *vt tondeant caput in modum coronæ.* Priſco hoc ritu attonſas fuiſſe, Sanctimoniales Pachomianas, ex Palladio diſcimus, qui ait: *Virginum erat eiuſmodi habitus, vt eſſent tonſæ, & haberent cucullos in capite.* Aldhelmus Epiſcopus: *Cænobialis militiæ tirocinium non muliebriter quæſituro beato Eugenio raſis cincinnorum criniculis, ſub tonſurâ maſculini ſexus, ſanctorum cœtibus aggregatur.* Vbi cùm dicit, *ſub tonſurâ maſculini ſexus,* ſuppouit & alterius ſexus tonſuram; quæ ſanè luculentiùs eruitur ex Zonarâ in Synodum Trullanam ſcribente: *Mulieres, antequam tondeantur, ſplendido veſtium apparatu ad altare ſiſti, illiſque exui antequam monaſticis induantur, Canon damnat.* Balſamon ad eumdem Canonem: *Eam, quæ tondenda eſt, inſtar Sponſæ ſumptuoſis & ſplendidis veſtibus auro ac gemmis variatis, in ipſo ferè tonſuræ tempore induunt, & eam ſic exornatam in templum introducunt: cùm autem inſtat tonſuræ tempus, ſumptuoſam illam veſtem Sponſa exuunt, & illam nigris veſtimentis induunt. Ne autem hoc fieret, ſancitè prohibuit Synodus, vt quod & ad mundi cupiditatem excitet, & à videntibus damnetur.* Sic ille. Qui *tonderi,* & in monaſterium admitti, pro ſynonymis vſurpat. Vide eumdem in Photij Nomocanonem.

Olim ſacræ Virgines tonſæ.

Plin. lib. 16. cap. 44. V. Vestales.

Lipſ. de veſtal. cap. 12.

Hieron. epiſt. 48 ad Sabin. *Moniales Ægyptiæ.*

Athan. lib. de virg. Virg.

Nic. can. 66.

Pachomianæ.

Lauſiac. cap 41.

Aldhelm. de laud. Virginit.

Et aliæ paſſim apud Græcos. Zon. in can. 45.

Tit. 1. cap. 3.

Sed enim Paulus ait: *Turpe eſt mulieri tonderi, aut decaluari.* Ex his Apoſtoli verbis oppugnant ſectarij morem Eccleſiæ Catholicæ, in quâ virgines Religionem monaſticam profitentes raduntur capite. Contendunt enim morem huiuſmodi tam apoſto-

1. Cor. 11. *Nouatores impugnant hanc tonſuram.*

Digitized by Google

VESTIARIVM.

apoſtolico præcepto, quàm ipſi naturæ contrarium eſſe. Nam à naturà ſumit Apoſtolus argumentum, tam hoc loco, quàm infrà, cùm dicit ipſam natur..m nos docere, quòd ſi mulier comam nutriat, ſit ei gloria: propterea quod capilli pro velamine ei dati ſint. Reſpondet Eſtius, morem hunc Eccleſiæ & laudabilem eſſe, & cum Apoſtoli doctrinà minimè pugnare, qui loquitur de ſexu muliebri in genere; non præiudicans perſonis particularibus, quibus ob aliquam cauſſam vel neceſſitatis, vel religionis, aliamve ſimilem, conueniat capillorum amputatio. Nam ob valetudinem id licere certum eſt. Meritò quoque laudatur factum cuiuſdam Chriſtianæ virginis: quæ ſicuti refert Iſidorus Peluſiota, cùm ſciret adoleſcentem quemdam ſuam deperire formam; vt illum eâ cupidine liberaret, caput ſuum cute tenus abraſit, ac talem ſe ei ſpectandam obtulit. Quo deformi aſpectu mox in illo concupiſcentiæ flamma exſtincta eſt. Cur non igitur etiam Religionis cauſsâ, citra apoſtolici præcepti iniuriam, ſacræ virgines comam ſuam deponant, vt omnem huius ſæculi ornatum abiicere, & contemnere ſe, eâ velut cærimoniâ profiteantur? Neque verò id honeſtati naturali adeò repugnat, quaudo non nudo, ſed velato capite incedit mulier, vt Sanctimoniales nocte dieque faciunt. Sanè & mulieres Nazareæ in veteri lege ex Domini præſcripto tondebantur. Et demus hîc aliquid ineſſe turpitudinis, etenim vt Cyprianus ait, *Et Venus calua multò hîc turpior, quàm apud Homerum vulnerata.* Et Apuleius: *Tanta eſt capillamenti dignitas, vt quãuis auro, veſte, gemmis, omniq́ cetero mũdo ornata mulier incedat: tamen niſi capillum diſtinxerit, ornata non poſſit videri.* Hinc & ignominiæ cauſsâ Chriſtianæ mulieres à tyrannis ſæpius raſæ, vt probant acta S. Charitinis, & Fauſta virgo ab Euilaſio legitur decaluata. Verùm, vt benè Baronius: Tam apud Gentiles, quàm etiam Chriſtianos, probauit vſus, vt quæ opinione hominum viderentur contemptibilia ac ludicra, ſi religionis cauſsâ fierent, non tantùm honeſta ac digna, verùm etiam ſactoſancta haberentur, vt S. Ambroſius pluribus diſputat epiſt. 30. ad Sabin. lib. 6.

Eſtius in 1. Cor. 11. v. 6.

Soluuntur ipſorum argumenta.

Iſid. Peluſ. lib. 2. epiſt. 53.

Virgo tonſa vincit procum.

Non repugnat naturæ, ſi mulier tondeatur.

Num. 6.

Cyprian. lib. de idol. vanit.

Apul. lib. 2. de Aſin. aur.

Licet Gentiles ita ſenſerint, & Chriſtianas ad ignominiam raſerint.

Apud Sur. 5. Octob.

Baron. in not. Martyrol. 20. Septemb.

Obiicitur & canon 17. Gangrenſis Concilij: *Quæcumque mulier, religioni iudicans conuenire, comam ſibi amputauerit quam Deus ad velamen eius ad memoriam ſubiectionis illi dedit; tamquam reſoluens ius ſubiectionis, anathema ſit.* Verùm canon hic non in ſacratas Deo virgines, ſed in hæreticas quaſdam mulieres, quæ viris ſuis relictis, ſimulatione pietatis caput tondebant, & virilem habitum ſumebant, ſententiam anathematis tulit. Quod ex Sozomeno colligitur.

Alia obiectio.

Diluitur.

Sozom. lib. 1. hiſt. eccl. cap. 13.

Atque hæc de Sanctimonialium tonſurâ, quæ tamen non vbique vniformiter recepta. Nam ecce tibi Auguſtinianas; quibus ſuum magnus ille Pater librum de S. Virginitate ſcripſit, capillis non prorſus nudatas. Sic enim ſcribit: *Nec de his ago, in quibus eſt quidam placendi appetitus, aut elegantiore veſtitu quam tantæ profeſſionis neceſſitas poſtulat, aut capitis ligamento notabili: ſiue pro tumidis vmbonibus capillorum, ſiue tegminibus ita teneris vtuntur, vt retiola ſubtus poſita appareant.* Idemque in Regulâ: *Nec ſint vobis tam tenera capitum tegmina, ne retiola ſubter appareant. Capillos ex nullâ parte nudos habeatis, nec foris, vel ſpargat negligentia, vel componat induſtria.* Vbi vides duo in crinibus vetari, & quod foris apparerent, & quòd in tutulum, ſiue vt Auguſtinus vocat, *tumidos vmbones*, aſſurgerent; conſtat enim ex Varrone & Feſto, *Tutulos* veteribus dictos fuiſſe matronarum capillos ad verticem capitis conuolutos, & in altum aggeſtos, quod *ſuggeſtum comæ* cum Statio quis dixerit. Hinc Belgicum noſtrum cuptt, vel tutt. Optatus quoque Mileuitanus idem ſatis probat. De Virginibus enim ſacris agens, *Spiritali*, inquit, *ſponſo ſoluerant crinem, iam cæleſtes celebrauerant nuptias.* Erant enim crines ſparſi & ſoluti ad inſtar ſponſarum: cùm autem Donatiſtæ Catholicas Virgines in ſuas partes allectas pœnitentiâ impoſitâ denuo conſecrarent, obiicit illis: *Inueniſtis igitur huiuſmodi Virgines, quæ iam ſpiritaliter nupſerant, quaſi ſecundas coëgiſtis ad nuptias; vt crines iterum ſoluerent, imperaſtis.* Et verò Romæ etiam non detonſos Virginum capillos, ex Hieronymo diſcas, qui ſcribit Virginem quandam in Apoſtoli Petri Baſilicâ Chriſti flammeo conſecratam, cùm poſteà Bethleem veniſſet, *crinem, quem Chriſto meſſuerat in ſpeluncâ*, amatori Sabiniano dediſſe.

Moniales Auguſtinianæ non erant tonſæ.

Auguſt. de S. Virg. cap. 34.

Epiſt. 109.

Auguſtinus in hanc rem explicatur.

Optat. lib. 6.

Hieron. epiſt. 48. ad Sabin.

Sed vt in Galliam migremus, & ibidem crinitas inueniemus Moniales, & ad certam menſuram reſtrictos earum tutulos. Ita enim Cæſarius Arelatenſis: *Capita numquam altiori ligent quàm in hunc locum menſura de incauſto fecimus.* Ad quem locum Franc. Meinardus Anteceſſor Pictauenſis: Iubentur, inquit, Sanctimoniales hoc Regulæ præcepto religare caput ac crines ad certam altitudinis menſuram, quæ *incauſto*, id eſt, atramento in pariete, vel alio loco præſcripta ac deformata erat, ne ſi caput altiùs ædificent more ſæcularium fœminarum, turrito capite ac comâ vanam gloriam aucupari videantur. Sic ille: qui conie-

Gallicanæ crinitæ.

Cæſar. in recapitul. reg. Sanctim. nu. 7.

Ad certam menſuram comas religabant.

Quæ in Donati Regulâ delineatur. Reg. Donat. cap. 64.

conieeit in pariete hanc menſuram deſignatam, ſed in ipsâ chartâ, aut pergameno, in quo Regula ſcripta, delineatam fuiſſe, docet Regulâ Donati Veſontini Epiſcopi, quo ipſa Cæſarij verba repræſentans, hanc exhibuit figuram.

Aliæ probationes pro earumdem capillitio. Greg. Turon hiſt. Franc. lib. 10. c. 15. Liptin. can. 6.

Ex Gregorio quoque Turonenſi colligitur, Monialium in Galliâ crinem non fuiſſe reſectum. Scribit enim nefarios homines Iuſtinam Præpoſitam Monaſterij Pictauenſis, *excuſſis linteaminibus, à capite ſolutâ cæſarie* traxiſſe ad S. Hilarij baſilicam. Idipſum ex eo confirmatur, quòd in Liptinenſi concilio ſtatutum ſit, vt *Nonnæ velatæ*, quæ in ſotnicationem inciderint, in carcerem mittantur, *& radantur omnes capilli capitis earum.* Sed & Ambroſius virgini lapſæ nonniſi poſt peccatum capillos vult deſecari: *Amputentur*, inquit, *crines, qui per vanam gloriam occaſionem luxuriæ præſtiterunt.*

Ambroſ. ad virg. Lapſ. cap. 8.

DISQVISITIO VII.

Quàm varium Sanctimonialium velum?

Mulieres vbiq; gentium velatæ. Baro. Not. in Martyrol. 7. Maij. 1. Cor. 11. Clem. Alex. Pædag. lib. 3. cap. 11. *Chriſtiana iuſſu Apoſtolico.*

OMNIVM pænè gentium conſuetudine olim etiam ante Chriſti incarnationem receptiſſimum fuit, feminarum capita velo contegi, quod quidem de Iudæis, Romanis, Græcis, & Barbaris, ex variis ſcriptoribus probat Baronius. S. autem Paulus expreſsè Chriſtianis mulieribus interdicit, non *velato capite* orare. In quem locum Pædagogus Chriſtianus: *Mulier ſemper tecta ſit, niſi fuerit domi. Ipſa enim numquam labetur, ſi & verecundiam & veſtes ante oculos poſuerit: nec ad peccati lapſum alium prouocabit, dum vultum ſuum operit. Hoc enim Verbum requirit, quandoquidem conuenit eam tectam orare. Oportet autem tales in totâ vitâ & videri & effingi eos, qui Chriſto initiantur, quales ſe in eccleſiis ad grauitatem & honeſtatem componunt.* Verùm cum nonnullæ opponerent, nullam mentionem virginum ab Apoſtolo factam, vbi de velamine præfinit, ſed tantùm mulieres nominatas: hinc nata & data occaſio Tertulliano ſcribendi librum *de velandis virginibus*, quo neruosè probat omnes, non tantùm nuptas, ſed & innuptas, etiam ſæculares, non obſtante quâuis conſuetudine, velandas; rationes Apoſtoli omnibus mulieribus cõuenire. Adhæc, ipſos Corinthios ſic Paulum intellexiſſe, *& vſque hodie*, vt ait, *velare virgines ſuas.*

Quæ Virginis ſe non includi malè putarunt.

Cap. 8.

Velum ſacratarũ virginum teſſera.

Quo minùs mirandum, ſi velum, ſacratarum Deo virginum teſſera & character, habitum ſemper fuerit; quod quidem, vt Baronius annotauit, non erat ipſis cum ceteris mulieribus commune, denſiori ſcilicet telâ contextum, nullaque ex parte conſpicuum; de quo & Ambroſius: *Attollant mentis & corporis oculos, videant plebem pudoris, populum integritatis, concilium virginitatis. Non vitta capiti decus, ſed ignobile velamen vſu: nobile caſtitatis, non exquiſita, ſed abdicata lenocinia pulchritudinis.* De eiuſmodi velaminis genere hæc & olim Tertullianus: *Vera, & tota, & pura virginitas nihil magis timet, quàm ſemetipsã: etiam feminarũ oculos pati non vult, alios ipſa oculos habet: confugit ad velamen capitis, quaſi ad galeam, quaſi ad clypeum, qui bonum ſuum protegat aduerſus ictus tentationum, aduerſus iacula ſcandalorum, aduerſus ſuſpiciones & ſuſurros.* Illud etiam amplius habuit velamen ſacrarum virginum, quod à ſacerdote benediei conſueuit. Hinc Hieronymus ad Demetriadem: *Scio ad imprecationem Pontificis flammeum virginale ſanctum operire caput*, ſubinfert & verba nonnulla tunc temporis tum à ſacerdote, tum à virgine dici ſolita. Sic & Ambroſius, Deo ſacrandæ virginitatis ritum memorans, inter alia hæc de velamine: *Sacro*, inquit, *velamine tecta es.* Solemni enim ritu id fieri moris erat, & nonniſi certis diebus, vt Gelaſius monuit: & ad inſtar ſæcularium nuptiarum, magna erat celebritas velationis Deo dicandæ virginis. Auguſtinus Demetriadis nobiliſſimæ virginis dum meminit, poſt multa hæc adiunxit: *Velationis apophoretum gratiſſimè accepimus.* Aphoreta enim nonniſi in ſumptuoſiſſimis conuiuiis, quæ poſt cœnam conuiuæ domum referrent, exhiberi conſueuerunt. Hæc Baronius. Innocenrius I. *decernit*, eas, *quæ necdum ſacro velamine tectæ, tamen in propoſito virginali ſemper manere promiſerant, licet* VELATÆ *non ſint, ſi fortè nupſerint, his agendam aliquanto tempore pœnitentiam, quia ſponſio earum à Deo tenebatur.* Auguſtinus de ſuis: *Ipſam præpoſitam quæ vos ſuſcepit, inueniſtis; ſub illâ eſtis eruditæ, ſub illâ* VELATÆ, *ſub illâ multiplicatæ.* In Africâ ptoindè etiam velatæ, quamuis Optatus Mileuitanus ſcribat vſas Mitellis, tamquam profeſſionis ſuæ indiciis. Erant hæ *Mitrella*, ſiue *Mitella*, exponente Baronio, non quidem preriosa illa ac ſplendida capitis ornamenta, qualia Iudith, de qua Scriptura: *Colligauit cincinnos ſuos mitrâ*: ſed potiùs ſimplex tegumentum, de quo Vlpianus agens de ſtolâ, palliis, & mitris: *Quæ*, inquit, *magis tegendi capitis, quàm ornandi cauſſâ ſunt comparata.* Et Apuleius: *Mitella*, inquit, *textili contexto capite.*

VESTIARIVM. Baron. ad annum Chriſti 57. num. 89. *Quale illud fuerit.* Ambroſ. aduerſ. Symmach. Epiſt. 11. edit. Rom. tom. 5. Tertull. de virg. veland. c. 15.

Solemni ritu benedicebatur. Hieron. epiſt. 8.

Ambroſ. ad virg. lapſ.

Gelaſ. ad Epiſc. Lucan. cap. 14.

Auguſtin. Epiſt. 179. in fine. *Data apophoreta.*

Innoc. I. epiſt. 2. ad Victric.

Auguſtin. epiſt. 109.

Africanarum virginum Mitellæ. Optat. lib. 6 cont. Parmen. Baron ann. Chriſti 361. Iudith 16.

L. 23. ff de aur. & arg. legato.

De colore ſacri veli.

Habemus igitur Sanctimonialium vela: inquiramus colorem. Eruere eum liceat ex *Flammeo*, quo Virginum hoc velum

Hiero-

VESTIARIVM.

Hieron. epiſt. 17.

Hieronymo mox appellatum. Et in Epitaphio Paulæ: *Nam neptis Chriſti flammeo reſeruatur*. Vbi ſcholium addit, *Flammeum* vocari indumentum flammei coloris, quo mulieres, præſertim virgines caput tegebant.

Fuit vt plurimum rubens.

Alexand. dier. genial. lib.

Flammeum autem oonnulli interpretatur velum rubrum, quo ouper nuptæ vti ſolebant, de quo vide Alexandrum ab Alexandro, & ibidem Tiraquellum. Fuerintne igitur rubra Monialium vela; hæret Suarez,

Suar. to. 4. de relig. lib. 1. tract. 9. c. 11. n. 9.

aitque oon oportere dici Monialium velum tempore Hieronymi rubeum fuiſſe: quia non eſt attendendum ad origi- B nem, ſeu etymologiam vocis, ſed ad rem, ad quam ſignificandam tranſlata eſt. Quid tamen vetat propriè accipi? Nonne & Aonuociatas virgines rubris cernimus indutas ſcapularibus? & de his ipſis velis, ſeu mitellis citatus Optatus:

In Africâ & Hiſpaniâ purpureum.

Optat. ſuprà.

Nec vlla ſunt præcepta coniuncta, vel de quâ lanâ mitrella fieret, aut de quâ PVRPVRA *pingeretur*. Expreſſius Tolctanum X.

Tolet. 10. can. 4.

Vt autem deinceps nil deuocetur in dubium, pallio PVRPVREO, *vel nigri coloris caput contegat ab initio ſuſceptæ Religionis*. Et Franc. Meinardus ad verba S. C Cæſarij:

Mein. ad recapit reg. S. Cæſar. cap 7.

Cæſarius pro eodem explicatus.

Veſtimenta cum purpurâ numquam in vſu habeant, notat: Diſtingueudum inter veſtimenta corporis, & vela capitis. Nam in veſtimentis purpura prohibetur, in velis prohibita non videtur, ſaltem in Africâ & Hiſpaniâ, vt quaſi regalis purpuræ coronamcoto Regis æterni ſponſa denotetur. Quod expreſſè denotant Birgittinæ in ſuâ ex rubro panno coronâ. Sed in Romanâ Eccleſiâ frequentiori vſu niger in velis color receptus eſt.

Niger in Romanâ Eccleſiâ.

Sex varia vela.

Palud. in 4 diſt 38.

Silu. v. conſecrat. 11.

Ad clariorem autem horum diſtinctionem, notandum ex Palude, Silueſtro, & D Suare multiplex eſſe velum Monialium.

I.

Probationis, album.

Primum eſt probationis, ſeu receptionis, quod nouitiis à principio datur, & ſolet eſſe album; quamquam olim virgioes, quæ eſſent Deo dicandæ, oon velamine, ſed pallio ſubinde caput tegebant. Hieronymus ad Gaudentium:

Hieron. epiſt. 12.

Solent quædam, cùm futuram virginem ſpoponderint, pullâ tunicâ eam induere, & furuo operire pallio, auferre linteamina.

II.

Profeſſionis, hodie nigrum.

Secundum eſt velum profeſſionis: nigrum nunc paſſim, olim etiam, vt vidimus, rubeum, purpureum. Datur hoc om- E nibus religionem profitentibus, tam virginibus, qoàm viduis.

III.

Conſecrationis.

Suarez vbi ſuprà.

Tertium eſt conſecrationis velum, de quo Suarez: Soleot Sanctimoniales ſolemniter cōſecrari nonoullis benedictionibus, & cærimoniis, quæ habentur in Pontificali Romano, & explicantur à S. Thomâ, Paludano, & Antooino.

S. Tho in 4 d. 18. q. 1.

Pal. ibid. q 5.

Anton. 3. p. tit. 2. c. 2.

Eius prærogatiua.

Velum ergo quod ſpeciali beoedictione tunc imponitur, dicitur velum conſecrationis, quod plures habet prærogatiuas, vna eſt, quod ſolis virgioibus dari A poteſt, vt dicti auctores docent, & habetur expreſſè in *Cap. Deuotis*, vbi Gelaſius Papa:

20. quæſt. 1.

Viduas velare Pontificum nullus attentet, quòd etiam habent concilia Triburieoſe c. 25. Rothomageoſe can. 9. Quæ quidem decreta tantùm agunt de velo conſecrationis, nam viduæ Profeſſionis capaces ſunt.

IV.

Ordinationis velum.

Quartum velum, vt Silueſter appellat, eſt Ordinationis, quod datur anno 40. XXVII. q. 1. *Diaconiſſam*. quæ ſcilicet ideò ſic dicitur, quia datur aliqua benedictio, ex quâ accipit officium inchoandi horas in B choro, & legendi homiliam: quod aliis noo licet. Vnde Epiſcopus dat ei ad tangendum Breuiarium, io quo ſunt homiliæ de Euangeliis in matutiois: quod quidem adhuc ſeruatur poſt virginum conſecrationem in codem officio miſſæ; ſed non conſueuit dari velum in hoc, nec exſpectari illa ætas: ſed ex communi conſuetudine hoc fit quando conſecrantur & velantur. Hæc ille.

V.

Prælationis.

Quintum eſt velum Prælationis, quod Abbatiſſis cum ſpeciali benedictione dabatur, quamuis iam hoc non C ſit in vſu, niſi anteà non fuiſſent velatæ, vt eſt in Pontificali Romano. Porrò nec in Ordine Romano cùm Abbatiſſæ benedictio deſcribitur, vlla veli mentio.

VI.

Continentiæ.

Sextum addit Silueſter *velum* continentiæ & obſeruationis, quod eſt viduarum, & poteſt etiam dari virginibus.

Veli myſtica expoſitio.

Pro coronide in gratiam Sanctimoniaiium ſubnectamus breuiter myſticam veli interpretationem. Nam dum velantur virgines, orat pro eis Pontifex:

Pontific. Roman. de conſecr. virg.

vt hoc quod per operimenta velaminum myſticè datur intelligi, Dei ſemper cuſtodia corpore pariter & ani- D *mo incontaminata cuſtodiant.*

I.

Deſignat ſubiectionem.

1. Cor. 11.

PRIMÒ, Paulum audiamus: *Debet*, inquit, *mulier poteſtatem habere ſupra caput.* Cuius ſenſus eſt: debet poteſtatem, id eſt, ſignum poteſtatis viri, quod eſt velamen, habere ſuper caput ſuum. Eſt enim metonymia, quâ ſigno tribuitur nomen rei ſignificatæ. Vnde Tertullianus:

Tertull. de vel virg. cap. 17.

Ipſæ ſunt quas ſubiectas eſſe oportet, propter quas poteſtas ſuprà caput haberi debet, velamen iugum illarum eſt. Vnde in decreto ſcribitur:

30. quæſt. 5. c. 7.

Feminæ dum maritantur, ideò velantur, vt nouerint ſe ſemper maritis ſuis ſubditas eſſe & humiles. E Hoc ſi à terrenis, & carnalibus nuptiis transferamus, videbimus eâdem omnino cauſſâ velari ſacras virgines, vt ſuo ſcilicet ſubiectæ ſint Sponſo. Et quiſnam Sanctimooialium Sponſus, niſi ille de quo, ceu Paranymphus, Paulus ait:

Virgines Chriſto ſponſo ſubdi conuenit.

2. Cor. 11.

Deſpondi vos vni viro virginem caſtam exhibere Chriſto? Cui ſubiectæ iugo, niſi illius, qui ait:

Matth. 11.

Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde. Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Hoc ſuaui iugo à viris quàm maximè ſe-

iuges,

iuges, Ieſu Chriſti ſacræ virgines fiunt couiuges. A diuino hoc Magiſtro diſcunt velatæ non eſſe elatæ, ſed mites, & humiles corde. Chriſto autem & tunc ſubditæ ſunt, quando iis, quæ Chriſti vices in monaſterio agunt, ſuperioribus, inquam, ſuis, humiliter obtemperant. Chriſti iugum ſuſcipiunt, cum iugo Regulæ colla ſubmittunt.

II. *Mundi cõtemptum.*

SECVNDÒ, velo deſignatur mundi contemptus, quem Monialis profeſſa eſt. Quare in Pontificali Romano præſcribitur, vt velanda decantet: *Regnum mundi, & omnem ornatum ſeculi contempſi propter amorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, quem vidi, quem amaui, in quem credidi, quem dilexi.* Et in ipſa formâ impoſitionis veli dicitur: *Accipe velamen ſacrum, quo cognoſcaris mundum contempſiſſe*, &c.

III. *Amorem Caſtũ.*

TERTIÒ, deſignatur & ipſo velamine, quòd caſto amore Ieſu Chriſto, tamquam ſponſo velit adhærere, & nihil aliud in conſortium amoris admittere. Vnde in conſecratione Virginum orat Epiſcopus: *In charitate ferueant, & nihil extra te diligant. Amore te timeant, amore tibi ſeruiant. In te habeant omnia, quem diligere appetunt ſuper omnia.* Et iam velata, illa S. Agnetis iubetur verba cantare: *Poſuit ſignum in faciem meam, vt nullum præter eum amatorem admittam.*

IV. *Senſuum cuſtodiam.*

Hieron. epiſt. 22.

QVARTÒ, denotat velum accuratam ſenſuum, & cum primis oculorum cuſtodiam, cui etiam potiſſimùm ſeruit, dum à vago aſpectu oculos arcet. Hieronymus Euſtochio: *Excuſes licet, atque cauſſeris, obducto velamine ora contexi.* Et infrà: *Dimittunt ſupercilium; & operta facie, vix vnum oculum liberant ad videndum.* Honorius Auguſtodunenſis: *Velum eſt ſignum pudoris, & futuri honoris.*

Gemma an. 1. 1. cap. 239.

V. *Cultum & imitationẽ B.V. Mariæ.*

QVINTÒ, ſanctimoniales velo ſuo profitentur ſe eſſe pediſſequas, & quodammodò filias Beatiſſimæ Virginis & Dei Genitricis *Mariæ. Apud Iudæos* enim, vt ſcribit Tertullianus, *tam ſolemne eſt feminis eorum velamen capitis, vt inde noſcantur.* Vt proinde minimè ambigendum ſit, quin & hoc Deipara geſtarit, cum quo paſſim depingitur. Et Nicephorus iam olim ſcripſit: *Veſtimentis, quæ ipſa* (Virgo Mater) *geſtauit, coloris natiui contenta fuit: id quod etiamnum ſanctum capitis eius* VELAMEN *oſtendit.* Græcè μαφόριον: quod alij *mafortem*, ſiue *manortem* vocant. Gloſſæ Iſidori: *Mafortes, operimentum capitis mulierum.* In actis martyrij S. Pauli, ſub Lini nomine, agitur de Plautilla: velamine, *Maphorte* dicto, Paulo exhibito. Acta SS. Fauſtæ & Euilaſij, quorum fragmentum recitat Beda, hæc de *maforte*: *Iuſſit Fauſtam nudam, & ſine maphorte flagellatam incarceratam, caput terebrari*, &c. Hieronymus Virgines quaſdam laxiore vtentes *maforte* perſtringit, his verbis: *Et per humeros hyacinthina læna mauorte volitans.* Sed humile fuit Deiparæ, vt vidimus, *maphorium.* Cuius imitatione & Moniales omnem in ſuo velo abijcere oportet vanitatem. Nam, vt Honorius Auguſtodunenſis dixit: *Veſtis & conuerſatio Sanctimonialium à S.* MARIA *ſumpſit exordium.* Et Iſidorus Hiſpalenſis: *Virorum virginum caput eſt Chriſtus: Feminarum Virginum caput eſt* MARIA. *Ipſa earum auctrix, ipſa mater noſtri capitis, qui eſt virginis filius, & virginum ſponſus. Inde agmina virorum & puellarum ſanctarum, inde ſectatores & ſectatrices perpetuæ continentiæ pullulauerunt.* Agnouit idipſum Auguſtinus, qui Virginem Mariam *Deo dicatam* appellauit. *Ipſa quoque virginitas eius gratior & acceptior, quia non eam conceptus Chriſtus viro violaturo quam conſeruaret ipſe præripuit, ſed priuſquam conciperetur, iam* DEO DICATAM *de quâ naſceretur elegit.* Aſſeritque deinceps S. MARIAM virginitatẽ Deo vouiſſe, quod eſſet *exemplo ſanctis futura virginibus. Ne putaretur*, inquit, *ſola virgo eſſe debuiſſe, quæ prolem etiam ſine concubitu concipere meruiſſet,* VIRGINITATEM DEO DICAVIT, *cùm adhuc quid eſſet conceptura neſciret: vt in terreno mortalique corpore, cæleſtis vitæ imitatio* VOTO *fieret, non præcepto, amore eligendi, non neceſſitate ſeruiendi.* Hanc virginum reginam, quæ, vt Bernardus ait, *illibatam Deo corporis & ſpiritus ſanctimoniam vouit*, Sanctimoniales ſequuntur, & de eius imitatione velamine operiuntur. Orat proinde Pontifex in conſecratione virginum, vt maneant *ſemper incorruptæ, inuiolatæ, immaculatæ, ſub veſtimento* S. MARIÆ *matris Domini noſtri Ieſu Chriſti.* Et in benedictione veli dicitur, quòd operimenta velaminum propter Dei, *Deique genitricis B. Virginis* MARIÆ *amorem ſuis capitibus ſint impoſituræ.* Et velatis poſtea benedicens, ait: *Benedicat vos Deus Pater omnipotens, qui vos eligere dignatus eſt, ad B.* MARIÆ *Matris Domini noſtri Ieſu Chriſti conſortium.*

Tertull. de coron. milit. c. 14.

Quo velũ geſtauit. Niceph. l. 2. cap. 23.

VESTIARIVM. *Maphoriũ, maforte ſunt mulierum vela.*

In Martyrolog. 10. Septemb.

Hieron. epiſt. 22.

Gemmæ an. vbi ſuprà.

B. Maria Monialium princeps.

Iſid. l. 2. de eccl. off. cap. 17.

Auguſt. de S. Virginit. cap. 4.

Prima virginitatem vouit.

Bern. ſerm. ſign. mag.

Virginibus proponitur imitanda.

Digitized by Google

TRACTATVS X.

MYSTICA BENEDICTINI HABITVS EXPLICATIO.

Cærimoniæ vtiles.

Iuo ſerm. de reb. Eccleſ.

IN Eccleſiâ Dei non verbis tantùm, ſed rebus quoque, externiſque cærimonijs erudimur. Sacerdotum tam veteris quàm nouæ legis veſtes eorumdem ſunt non tantum ornamenta, ſed & documenta. Vnde Iuo Carnotenſis, ornamenta corporis ait eſſe virtutum inſignia, quibus tamquam ſcripturis vtentes, admonentur quid debeant appetere, quid vitare, & ad quem ſua facta dirigere.

Veſtium myſtica explicatio mores informat.

Caſſian. l. 1. cap. 4.

Doroth. ſerm. 1.

Inter varias rationes, ob quas Monachis peculiarem amictum aſſignari diximus, non in poſtremis ea eſt, quæ veſtem Monachorum pædagogum facit, & myſticis quibuſdam ſignificationibus ad virtutem, & pietatis ſtudium tacitè velut admonet. Ità & Caſſianus affirmauit; Eſſe quædam in ipſo Ægyptiorum Monachorum habitu non tantùm ad curam corporis, quantùm ad morum formulam congruentia. *Et Sanctus Dorotheus:* Scire, *inquit*, oportet quid habitus ipſe noſter, ſeu veſtimentorum forma ſignificet, atque præmonſtret; noſque ipſos ad eam formam, & modum componere, & more Patrum noſtrorum viriliter, atque obnixè certare. *Vt autem eam, quam habitus noſter in arcano ſenſu nos docet lectionem, probè intelligamus, & iuxta eius monitionem vitam inſtituamus, opportunum fuerit ſingularum hic veſtium myſticam ſignificationem proponere.* Primâ, *igitur diſquiſitione exponemus, Quæ Monaſticæ veſtis myſtica ſignificatio?* Secundâ, *Quid niger in eâ color deſignet?* Tertiâ, *An aliquis Nigrorum Monachorum in veteri lege typus?* Quartâ, *Quid Cuculla myſticè ſignificet?* Quintâ, *Quid ſcapulare?* Sextâ, *Quæ Tunicæ myſtica explicatio?* Septimâ, *Quid zona ſignificet?* Octauâ, *Quid tibialia & calcei?*

DISQVISITIO I.

Quæ Monaſticæ veſtis myſtica ſignificatio?

Habitus monaſticus memores nos facit.

PRIVSQVAM ſingularum veſtium expendamus myſteria, ea præmittimus, quæ ipſas generatim magis concernunt. Quid autem indumenta qualiacumque ea demum ſint, nos admonent?

1\. Miſeriarū, quas ob peccatum incurrimus.

PRIMÒ. Per peccatum obnoxios nos factos frigori, alijſque corporis neceſſitatibus. Atque inde indictam nobis eſſe veſtimentorum neceſſitatem. Poſtquam enim primus humani generis parens peccando innocentiæ originalis ſe veſte ſpoliauit, nuditatem ſuam erubuit, cui tegendæ Deus ei fecit tunicam pelliceam. *Talibus*, inquit Origines, *oportebat indui peccatorem tunicis, quæ eſſent mortalitatis, quam primo peccato acceperat, & fragilitatis eius, quæ ex carnis corruptione veniebat, indicium.* Veſtis igitur peccati ſtigma, eius, & mortis, quam per illud incurrimus, nos admonent. *Stipendia enim peccati mors.* Ideo enim vult Auguſtinus Protoplaſti veſtes ex mortuorum animalium

Origen. hom. 6. in Leuit.

Rom. 6.

malium pellibus factas, vt ei indicarent, reum ſe mortis per peccatum effectum. Idipſum verò Religioſus dum veſtibus induitur, meditari poteſt.

II. *Spiritualis indumenti variarum virtutum.*

SECVNDÒ. Quemadmodum veſtimentis vtimur ad arcendam aëris iniuriam, & corporis nuditatem tegendam; ita quoque ſpiritualiter admonemur animam non eſſe nudam derelinquendam; ſed eam iuſtitiæ, & ceterarum virtutum ornamentis induendam. *Beatus*, inquit diuina ſcriptura, *qui vigilat & cuſtodit veſtimenta ſua, ne nudus ambulet, & videant turpitudinem eius.* *Turpitudo noſtra tunc cernitur*, ait Gregorius, *cùm vita reprehenſibilis ante iuſtorum oculos in iudicio, nequaquam ſubſequentis boni operis tegmine velatur.* Virtutibus autem vndique tegi & cooperiri oportet, nulla vt pars nuda relinquatur. Nam qui in alijs actionibus iuſtus eſt, in alijs iniuſtus, quaſi hoc latus cooperuit, illud nudauit, nec iam bona ſunt opera, quæ ſubortis alijs prauis operibus inquinantur.

Apocal. 16.

Gregor. 1. Moral. c. 26

III. *Veſtis nuptialis.*

TERTIÒ. Etſi omnes omninò homines inuitati ſint ad nuptias filij Dei, Religioſi tamen tamquam amici ſponſi, peculiari curâ prouidere debent, vt vel maximè ornati ad cæleſtis agni nuptias accedant: atque ideò veſtem nuptialem, religioſo habitu myſticè deſignatam, induere eos par eſt, ne eâ deſtituti, ligatis manibus & pedibus, eijciantur in tenebras exteriores. Quæ autem hæc veſtis nuptialis, niſi charitas? intramus enim ad nuptias per fidem, ornamur autem veſte nuptiali per charitatem. *Rectè enim*, ait Gregorius, *charitas, nuptialis veſtis vocatur; quia hanc in ſe Conditor noſter habuit, dum ad aſſocianda ſibi Eccleſia nuptias venit. Sola quippe dilectione Dei actum eſt, vt eius vnigenitus mentes ſibi electorum hominum vniret. Vnde & Ioannes dicit: Sic enim dilexit Deus mundum, vt filium ſuum vnigenitum daret pro nobis. Qui ergo per charitatem venit ad homines, eandem charitatem innotuit eſſe veſtem nuptialem.* Religioſus ergo ipsâ ſuâ veſte monetur charitati, quæ vinculum eſt perfectionis, operam dare; ſine quâ Chriſto Ieſu animarum ſponſo placere nequaquam poterit. *Rex noſter*, inquit, S. Maximus, *non tam nitorem veſtium, quàm animarum requirit affectum: nec inſpicit ornamenta corporum, ſed conſiderat corda meritorum.*

Quæ eſt charitas. Gregor. hom. 38. in Euangel.

Ioan. 3.

Maxim. ſerm. in Vigiliâ Natiuitatis.

IV. *Benedictina veſtis refert Chriſti incarnationẽ.* Hildegard. l. 2. viſion. 5

QVARTÒ. Quod ad noſtrum inſtitutum propiùs accedit, S. Hildegardis (vel potiùs qui ei reuelauit Deus) veſtimentum Benedictinum ait repræſentare Incarnationem Domini Noſtri Ieſu Chriſti, ſic enim ait: *Veſtitus eorum* (Monachorum) *veſtitui aliorum populorum non aſſimilatur, quia & ipſe integer incorruptam Incarnationem filij mei, quæ plurimùm diſtat à procreatione aliorum hominum oſtendit. Huiuſmodi enim veſtitus ſecundùm coruſcationem ſupernorum ſpirituum cum alis ſubtilitatis ſuæ circumuolat, & Incarnationem ac ſepulturam filij mei deſignat: quia ſignum Incarnationis in ſuo veſtitu habet, qui ſe ad fortiſſimam obedientiam exhibet: & ſignum ſepulturæ eius in ipſo veſtitu portat, qui in operibus iuſtitiæ, ſæcularibus cauſſis abrenuntiat.* Docuit ergo Deus S. BENEDICTVM in veſtitu conuerſationis ſuæ Incarnationem filij Dei colere, idque potiſſimùm hæc ſancta refert ad Obedientiam, quia ipſe filius Dei ex obedientiâ, quam æterno Patri præſtitit, carnem aſſumpſit, & omnia quæ in carne geſſit à primo inſtanti conceptionis ſuæ, vſque ad mortem crucis, non niſi mera opera obedientiæ fuerunt. Nam cùm in *formâ Dei eſſet*, exinaniuit *ſemetipſum formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & Habitu inuentus vt homo. Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis.* Quid autem eſt *habitu inuentus vt homo*, niſi (vt Auguſtinus interpretatur) quod Verbum carnem hominemque, ceu veſtem quamdam induerit?

VESTIARIVM.

Quæ in obedientiâ fundatur.

Philipp. 2. 7

Auguſt. lib. 83. qq. q. 73

Imitatur hanc Religioſus.

Religioſus ergo Chriſti Incarnationem habitu ſuo colit, quando ſe totum velut veſte quâdam induit obedientiâ, quæ omnes ipſius actiones tegat & exornet, vt veſtimentum cooperire & honeſtare ſolet corporis membra: quod quidem ſimilitudinem quamdam Incarnati Verbi repræſentat, humanæ naturæ carneam veſtem ex obedientiâ Patris pro nobis induentis, eamque totam noſtræ ſaluti impendentis.

Alia huius myſterij analogia.

Verùm non abs re fuerit alias quaſdam analogias inter Incarnati Verbi myſterium, & monaſticum S. BENEDICTI ſchema hîc adferre, vt liquidò conſtet, quomodo Filij Dei Incarnationem ipſo habitu colamus.

Prima. Habitus noſter eſt pœnitentium.

PRIMA autem hæc ſit. Habitus S. BENEDICTI totus eſt pœnitentialis, & publicè olim pœnitentibus (vt ſuprà vidimus) dari ſolitus, qualis in veteri lege cilicium, vel ſaccus cilicinus. Quid igitur eſt ſpreto mundano cultu, & ornamentis ſæcularibus, abiectum pœnitentiæ habitum aſſumere, quàm repræſentare, quemadmodum vnigenitus Dei Filius, qui erat cum Patre amictus lumine ſicut veſtimento, ſaccum noſtræ mortalitatis induerit? Carnem ſiquidem Chriſti *ſaccum* vocari, auctor eſt Auguſtinus: *Quomodo*

Caro Chriſti Saccus. Aug. ſerm. 256. de temp.

VESTIARIVM.

modo, inquit, *dicit Chriſtus; Conſcidiſti ſaccum* A *meum & accinxiſti me lætitiâ? Saccus eius erat ſimilitudo carnis peccati. Non tibi vileſcat, quod ait, Saccum meum. Ibi erat incluſum pretium tuum. Conſcidit ſaccum lancea perſecutor, & fudit pretium noſtrum Redemptor.*

Secunda. Iiſ vilis. Cap. 7. Cap. 55. Zachar. 3. 3. Gregor. l. 10 Moral. cap. 18.

Secvnda, Voluit S. P. Benedictvs *omni vilitate, & extremitate contentum eſſe Monachum*, eique pro veſtimento aſſignari *quod vilius comparari poteſt*: in quo etiam adumbratam videmus Chriſti Incarnationem. De eo enim ſcriptum eſt: *Et Ieſus erat indutus veſtibus ſordidis. Sordidis veſtibus*, inquit Gregorius, *indutus erat Ie-* B *ſus, quia quamuis alienus ab omni peccato, tamen in ſimilitudinem venit carnis peccati.* Neque vilior veſtis potuit eſſe vlla Chriſtoque indignior, quàm caro humana, quæ præ aliorum animalium carne fœdida eſt ac ærumnoſa, mille morbis, fæcibus, & putoribus obnoxia. Sanè ſi anima infantis (inquit Cornelius) dum concipitur, ingreſſura corpus videret eius miſerias, morbos & ſordes, quibus per omnem vitam continuè ſubiacebit, horreret in illud ingredi. C Cogita quàm horreat anima tua viſo aliquo corpore leproſo, ſcabioſo, vlceroſo, cancro exeſo, putido, cadaueroſo, qualia mendicantium Romæ ante templorum fores paſſim videmus, quamque detrectaret in illa ingredi, illaque induere & animare, ſi Deus id iuberet. Et vide dignationem Dei noſtri, qui ſciens & præuidens carnem noſtram omnibus hiſce miſerijs & ſordibus obnoxiam, eam tamen induit, cùm Verbum caro factum eſt, vt eam expiaret, & ab hiſce, ma- D giſque ab animæ ſordibus expurgaret. Nonne meritò igitur Chriſto canit Eccleſia: *Tu ad liberandum ſuſcepturus hominem, non horruiſti Virginis vterum?*

Caro humana, quã Chriſtus induit, viliſſima. Corn. in Zachar. 3. *Declaratur ſimili.*

Tertia. Peccatis denigrata innocentiæ veſtis.

Tertia, Benedictina veſtis ſua vilitate, magiſque atro colore nos admonet pœnitentiæ & peccatorum noſtrorum, per quæ denigrata fuit ſuper carbones innocentiæ illa veſtis, quam in baptiſmo acceperamus. Hoc ipſum autem rurſus in memoriam reuocat Incarnationem Filij Dei, per eam enim Ieſus indutus eſt veſtibus ſordidis, quia (vt E ait Hieronymus) *cùm non feciſſet peccatum, pro nobis peccatum factus eſt: & ipſe infirmitates noſtras portat, & pro nobis dolet. Et in Apoſtolo legimus. Chriſtus redemit nos de maledicto legis, factus pro nobis maledictum. Ille ſordidis indutus eſt veſtibus, vt nos reſurgentes ab eo audiamus poſt baptiſma: Candida ſint ſemper veſtimenta tua.* Similiter Ambroſius: *Stabat*, inquit, *Ieſus, & habebat veſtimenta ſordida: mea enim peccata portabat; ſumpſit veſtimenta noſtra, vt nos ſplendore immortalitatis indueret.* Primus Adam amiſſâ per peccatum innocentiæ originalis veſte, indutus eſt tunicâ pelliceâ de mortuorum animalium exuuijs factâ, vt ita mortis ſe reum agnoſceret, prout Auguſtinus & Alcuinus interpretantur. At ſecundus Adam, licet purus eſſet & ſanctus, indui tamen voluit pellibus, id eſt, veſtiri peccatis noſtris, dum habitu inuentus vt homo, in ſimilitudinem carnis peccati factus eſt, vt præuaricationem primi Adami & totius humani generis expiaret. Nimirum hic eſt vetus Iacob, qui hœdinis tectus pellibus, ſimilitudinem hirſuti Eſau expreſſit. *Per hœdinas pelles, peccata* (inquit Auguſtinus) *per eum verò, qui eis ſe operuit, ille ſignificatus eſt, qui non ſua, ſed aliena peccata portauit.* Religioſâ ſanè conſideratione digniſſima eſt hæc contemplatio, vt ſcilicet ipſo habitu noſtro recordemur quomodo Chriſtus in ſe tranſtulerit peccata noſtra, & illis amictus fuerit, velut veſtimento. Nam vt ſcriptura ait: *Poſuit in eo Dominus iniquitatem omnium noſtrûm.* Expendat hic quilibet cum Leſſio, quanta ſit illa ſcelerum colluuies, quantum malitiæ pelagus & quàm inexhauſtum, quod totum mundum ab initio vſque ad finem inundat. Hoc totum clarè & diſtinctè oculis Chriſti obiectum, & ſimul humeris eius impoſitum, vt loco generis humani ſe veluti reum omnium iſtorum, coram iuſtitiâ diuinâ ſiſteret, & iuſtam ſatisfactionem ſponderet. Quantum putas in eâ re illi puritati fuiſſe horrorem, quantam auerſionem & abominationem? Sicut ſi veſtis aliqua fœdiſſimis rebus vndique aſperſa & inquinata corpori delicato & nitidiſſimo induceretur, illudque operiret & vndique contingeret, magnum adferret illi horrorem & afflictionem: ita peccatorum noſtrorum reatus veluti quoddam operimentum ex infinitis abominationibus contextum, ab illa puritate aſſumptum, & arctiſſimè applicitum ac inductum, maximum illi horrorem concitauit. Hac veluti veſte ſordidiſſimâ indutus, ſe diuinæ iuſtitiæ tamquàm reum pro nobis ſtitit, & profundiſſimè, tamquam ſi ipſemet omnia illa patraſſet, humiliauit. Hæc Leſſius.

Sunt hæ ſordida veſtes Ieſu. Hieronym. in cap 3. Zachar. Gal. 3. Ambroſ. in Pſal. 118. Auguſt. l. 2. de Geneſ. cont. Manich. l. 21. *Pelles peccatorum noſtrorum, quibus ſe operuit.* Auguſt. lib. contra mẽdac. c. 10. tom. 4. Iſaiæ 53. *Expenditur grauitas reatuum noſtrorum.* Leſſ. de perfect. diuin. lib. 12. cap. 17. *A ſimili.*

Quarta: Lanea veſtis noſtra.

Qvarta analogia à materiâ deſumitur, quæ lanea ex Pontificum conſtitutionibus eſt, vſque adeò vt lineis indui nobis nefas ſit, & S. P. N. Benedictvs inuentus eſt à paſtoribus indutus pellibus, vti reor, ouillis. Hæc autẽ à vellere ouium deſumpta veſtimẽta aptiſſimè nobis Chriſti Incarnationem repræſentant, prout etiam * alibi expendimus.

Incarnationem Chriſti repræſentat. * Supra l. 3.

Damaſc.

A expendimus. Et hinc eſt quod Ioannes Damaſcenus ſacratiſſimam Virginem Mariam vocare non dubitauit: *Agnam, ex quâ Paſtor ouem induerit.* Et S. Epiphanius authiteſin inſtituens inter Euam & B. Virginem: *Eua,* inquit, *datum eſt operire corpus ſenſibile propter nuditatem ſenſibilem: Mariæ verò datum eſt à Deo vt pareret nobis Agnum, & ex gloriâ ipſius Agni fieret nobis velut à vellere ſapientiæ per virtutem ipſius indumentum incorruptibilitatis.*

Epiph. lib. 3. Hæreſi 78.

Ioan. 1. 36. Atque ità Chriſtus à Ioanne Baptiſta vocatus eſt *Agnus Dei, qui tollit peccata mundi.* Et

B de eodem Iſaias ait: *Sicut ouis ad occiſionem ducetur, & quaſi Agnus coram tondente ſe obmuteſcet.* Laua igitur ab ouibus ſumpta, primò nos admonet Chriſtũ propter nos velut ouem & Agnum effectum, cuius innocentiam & manſuetudinem imitari debeamus, audireque ipſum nos admonentem: *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde.* Hoc nimirum ſecundùm Paulum eſt induere *Ieſum Chriſtum*, & de vellere Agni, per virtutem ipſius facere ſibi indumentum pietatis.

Iſaiæ c. 53. 7.

Monet imitari Agni manſuetudinem.

Matth. 11.

C Lanea deinde veſtis in memoriam reducit, nos velut oues errantes à Chriſto bono Paſtore ad ouile reportatos. Quod quidem myſterium in Archiepiſcopali pallio, ex ouis lanâ confecto, Iſidorus Peluſiota deſignari agnoſcit: *Id autem amiculum,* inquit, *quod Epiſcopus humeris geſtat, atque ex lanâ non ex lino contextum eſt, ouis illius, quam Dominus aberrantem quæſiuit, inuentamque humeris ſuis ſuſtulit, pellem deſignat. Epiſcopus enim qui Chriſti typum gerit, ipſius munere fungitur, atque ipſo etiam habitu illud omnibus oſtendit, ſe boni illius ac magni paſtoris*

Et bonum Paſtorem, qui errantes oues reduxit.

Peluſ. lib. 1. epiſt. 136.

D *imitatorem eſſe, qui gregis infirmitates ſibi ferendas propoſuit.* Similia ferè habet Germanus Conſtantinopolitanus in rerum Eccleſiaſticarum Theoriâ. Et huc facit lepida hiſtoria, quæ de S. Wolſtano Wigornienſi Epiſcopo recitatur: *Vilioribus indifferenter vtebatur pellibus, magis tamen agninis, frigus depellens. Vnde & cuidam ſuggerenti, vt pelles ſaltem Catinas admitteret, ait: Crede mihi, cantari non audiui, Catus Dei: ſed Agnus Dei: ideo Agno volo caleſieri.* Atque hæc hactenus, vt oſtenderemus quâ ratione monaſtico

Lepidum dictum de agninis pellibus.

Apud Sur. 19. Ianuar.

E habitu Incarnationem Filij Dei, iuxta S. Hildegardis explicationem, repræſentemus.

DISQVISITIO II.

Quid niger Monaſticæ veſtis color deſignet?

VESTIARIVM.

NIGER color in malam plerumque partem accipi ſolet, & vel peccat. deſignat, vt Nahum 2. *Facies omnium ſicut nigredo ollæ.* Vel Mortem Apocalyp. 6. *Ecce Equus niger, & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi mors, & infernus ſequebatur eum.* Vel Infernum, qui ater & obſcurus dicitur. Apud profanos quoque auctores nigrum, vel atrum pro moribus infamibus & pernicioſis accipitur. Hinc illud vulgatum:

Color niger pro malo.

— *Hic* niger *eſt, hunc tu Romane caueto.*

Horat. lib 1. ſatyr. 4.

Verùm, vt nihil tam malum, quod non aliquâ parte proſit, ità etiam ab atro pulloque colore ſpiritualem vtilitatem capere licet, quando in quibuſdam rebus & hunc commendari videmus. Placet enim in Ebeno, & humanis oculis, quibus nihil maiori cum voluptate ſpectamus. Et in ſacro Epithalamio ſponſa de ſe ait: *Nigra ſum, ſed formoſa ſicut tabernacula Cedar.* Et ipſius ſponſi comæ deſcribuntur *ſicut elata palmarum, nigræ quaſi coruus.* Quod exponens Delrio, nigros capillos inſtar corui ait eſſe, nullis canis aſperſos: non fuliginoſos, ſed nitidos refulgenteſque, & ſoli obuerſos, auri pallorem referentes. Sic enim quando ſol aduerſus irradiat coruorum nigredini, aut corui ad ſolem corpus obliquant, in extremis pennis aureum neſcio quid rutilat. Ideo veteribus capillus *niger*, non poſtrema pulchritudinis nota fuit. Vnde Lyricus:

Laudabilis in quibuſdam rebus.

Cant. 1.

Cant. 5. 11.

Quales Sponſi nigra coma

Et Lycum nigris *oculis*, nigroque
Crine decorum.

Horat. l. 1. od. 32.

Cùm autem Rupertus noſter hunc locum Canticorum interpretetur de Religioſis, inſtar Capillorum Chriſto capiti ſuo adhærentibus, operæpretium erit nigrorem, qui in veſtibus eſt, ad eorum ædificationem ſpiritualiter hîc explicare. Plura autem ſignificat: nam

Rup. l. 2. de diuin. offic. c. 23.

Nigrore veſtium ſignificatur

PRIMÒ, memoriam mortis inculcat, ipſa enim mors *atra* & *nigra* dicitur. Sic Statius:

I. *Memoria mortis.*

Funeris, & nigræ *præcedunt nubila mortis.*

Stat. 9. Thebaid.

Et mortuus niger, morte tamquam colore illitus vocatur, vel potiùs mortem colore referens, & mortis colore infectus. Nigrum pro mortuo vſurpauit Iuuenalis.

Iuuen. Satyr. 1.

VESTIARIVM.

Inſtituitque rudes melior locuſta propinquos
Per famam & populum Nigros *efferre maritos.*

Soles quoque *atri* dicuntur ei, qui interit: vt contra candidi, dum naſcitur. Niger ergo color veſtium noſtrarum continuò nobis dicere videtur: MEMENTO MORI, cuius quidem vt memores ſint, prudentiores Ægyptij oblonga mortuorum oſſa eboreaut ligno efficta, aut etiam vera hodieque circumgeſtare, mutuo ſibi monſtrare, & ad meditandum obitum cohortari conſueuerunt, vt ſcribit Nicolaus Radziuilius.

Ægyptij hodie eam retinent.

Radziuil. epiſt. 2. de itinere in Palæſt. pag. 134.

Idem porrò nobis præſtat habitus, continuus imminentis mortis monitor. Hinc celebratur Platonis dictũ. *Vitam Philoſophorum eſſe commentationem mortis.* *Viuere*, inquit Seneca, *totâ vitâ diſcendum eſt: & quod magis fortaſſe miraberis: Totâ vitâ diſcendum eſt mori.* *Cur ita? quia Philoſophia eſt meditatio mortis.* Idemque alibi: *Egregia res eſt, mortem condiſcere. Superuacaneum forſitan putas id diſcere, quo ſemel vtendum eſt? Hæc eſt ipſum, quare meditari debeamus, ſemper diſcendum eſt, quod an ſciamus, experiri non poſſumus.* Errat ſanè, qui à monaſtico inſtituto alienam putat hanc mortis commentationem, quaſi ea magnis peccatoribus, & ſæculo implicatis tantùm eſſet neceſſaria. Omnibus ea vtilis, imò neceſſaria, quibus ſemel mori neceſſarium. Viri eminentiſſimæ ſanctitatis hanc ſibi quotidianam voluerunt. Et ipſe Ordinis noſtri Patriarcha Monachis ſuis eandem mortis meditationem præſcribit cùm inter inſtrumenta artis ſpiritualis die noctuque inceſſabiliter vſurpanda, connumerat. *Mortem quotidie ante oculos ſuſpectam habere.*

Et olim Philoſophi.

Senec l. de vitæ breuitate c. 7.

Epiſt. 26.

Mortis commentatio Religioſis neceſſaria.

Cap. 4. reg. Inſtrument. 47.

Quo fructu exerceatur.

Climac. grad. 7.

Quo verò id fructu facturi ſunt, docuit Senex ille apud Climacum, qui cùm diutiùs negligentiſſimè vixiſſet, nihil de animæ ſalute ſolicitus, tandem obijt, & poſt horam reuixit. *Orauit verò omnes, vt inde abſcederent, & cellæ aditu lapidibus obſtructa, permanſit intus annis duodecim, nulli omninò quidquam loquens, nec, aliud quidquam præter panem & aquam deguſtans. Cùm verò iam morti proximus eſſet, rupto ac patefacto aditu, ingreſſi ſunt fratres. Cumque ab illa doctrinæ verbum ſupplices inquirerent, hoc ab illo tantummodo audiuerunt, Ignoſcite mihi. Nemo qui reuera mortis memoriam agnouerit, peccare vnquam poterit.* Idem porrò Climacus: diſtinctos effectus ſalutaris huius meditationis in Anachoretis & Cœnobitis ponit: *Memoria mortis his, qui fratrum in medio verſantur, labores & exercitationes parit, imò verò ignominiæ dulcem appetitum: eis verò qui in ſolitudine ab omni tumultu remoti degunt, deponere curas omnes perſuadet, & orationi perpetuæ inſiſtere, mentemque diligentiſſimè ſeruare, quæ ſanè virtutes omnes huius & matres ſunt, & filiæ.* Hæc Climacus. Tantorum ergo bono-

Idem Grad. 6. *In cœnobio, & eremo.*

A rum occaſionem nobis præbet pullus amictus.

II. *Mortificatio.*

SECVNDÒ, ingerit memoriam alterius mortis, ſpiritualis ſcilicet, quæ ab Aſceticis Scriptoribus mortificatio dicitur, Platoni etiam nota. Vt enim duplici nexu anima corpori colligatur, quorũ alter naturalis eſt, cuius vi vitam homo conſeruat: alter voluntarius, quo anima corpori copulata, illius obſequitur imperio. Ita duplex quoque animæ à corpore eſt diſſolutio, ſiue mors, quam Macrobius ità explicat:

Duplex animæ à corpore diſſolutio.

Macrob. l. 1. in Som. Scip. c. 13.

B *Ipſius animalis, hoc eſt, Hominis duas aſſerit Plato mortes: quarum vnam natura, virtutes alteram præſtant. Homo enim moritur, cùm anima corpus relinquit ſolutum lege naturæ. Mori etiam dicitur, cùm anima adhuc in corpore conſtituta, corporeas illecebras, Philoſophiâ docente, contemnit, & cupiditatum dulces inſidias reliquaſque omnes exuitur paſſiones.* Quare Apuleius Platonis mentem his verbis ſe putat expreſſiſſe: *Philoſophum*, inquit, *oportet nihil ſic agere, quàm vt ſemper ſtudeat animam corporis conſortio ſeparare: & ideo exiſtimandum: Philoſophiam eſſe mortis affectationem, conſuetudinemque moriendi.*

Apul. de Philoſoph.

C Monemur ergo ipſo veſtimento noſtro mortificare membra noſtra, quæ ſunt ſuper terram, mori mundo, niſi inſtar mortui non videre, non audire, non loqui, non ſentire, nec vllâ affectione tangi rerum ſæcularium, non ſecus ac cadauera ſimilium affectionũ prorſus ſunt expertia. Tales omnino decet eſſe Religioſos, quibus Paulinum illud tribui queat: *Mortui enim eſtis, & vita veſtra eſt abſcondita cum Chriſto in Deo.* Quid autem hoc eſt, niſi ſæculo huic & peccato defunctos, in clauſtro velut in ſepulchro abſconditos manere, viuentes Deo? Quemadmodum autem triduo illo, quo corpus Chriſti fuit in ſepulchro, ipſum ab anima fuit ſeparatum, ita tamen vt & animâ & corpus coniuncta eſſent diuinitati; ſic etiam Religioſus quamdiu in Clauſtro, tamquam in ſepulchro detinetur, à carne & ſæculo ſit alieniſſimus; animâ verò & corpore diuinitati vnitus.

In quibus ſita ſit mortificatio.

Coloſſ. 3.

D

III. *Nigra veſtis in luctu ſumpta.*

TERTIÒ, Pulla veſtis pœnitentiæ & luctus ſymbolum eſt. Lugentes enim atras & nigras ſumunt veſtes, quod omninò antiquiſſimum eſt, nam apud Homerum Thetis Achillis filij necem deplorans, atra induitur.

E

Homer. Iliad. l. 24.

——— *Sic fata*, nigerrima *ſumit*
Veſtimenta, aperit ſeſe, ſequiturque volantem.

Et apud Euripidem Iphigenia matrem Clytemneſtram monet, ne comam lanier ſuam ob mortem, neve atram induat veſtem. Cur autem pullati ſint lugentes, rationem eam adfert Antonius Thyleſius, quòd maior terræ pars pulli coloris ſit. Ita-

Ratio huius ritus.

Ant. Thyleſ. in libel.

que

de colorib. c. 5.

que quoniam ea mortuis inijciuntur, voluerunt veteres, vt qui lugerent, pullis pallis, terræ ſimilibus eſſent amicti. Monachi ergo qui lugentis habent officium, pœnitentiæ & luctus ipſo habitu admonentur, non vt mortuos corpore lugeant, ſed animâ & Deo. *Animo* enim, *quo peccauerit, ipſo morietur.* Magis enim hæc planctum meretur, quàm amiciſſimi cuiuſuis funus. *An non ſunt*, inquit Auguſtinus, *in te viſcera Chriſtianæ miſerationis, vt plangas corpus à quo diſceſſit anima; & non plangas animam, à quâ receſſit Deus?* Hanc proinde animam, quæ per peccatum denigrata eſt ſuper carbones, aquâ lacrymarum, & pœnitentiæ lixiuio abluere oportet, vt ſuper niuem dealbetur. *Ipſum*, ait Climacus, *indumentum tuum te ad exercitium luctus hortetur. Omnes enim qui mortuos lugent, nigris veſtibus operiuntur. Si igitur non luges, propter hoc luge.* Et Præceptoris noſtri ad hoc monitum tenemus, qui nobis inculcat: *Malo præteritorum lacrymis, vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri: & de ipſis malis de cetero emendare.*

Monachi quid lugere debeant

Ezech. 18.

Auguſt. ſerm. in in adiect. ad. 10. in. *Animam peccatricē.*

B

Climacus grad. 7.

Cap. 4. *Inſtrum. 58 Et ſæcularē conuerſationem.*

Atque huc ſpectat expoſitio Petri Dorlandi: Veſtem, inquit, nigram induimus, vt meminerimus antiquæ ſæcularis noſtræ conuerſationis, quam anxiè in Religione defleuimus, ne rurſum eiſdem illecebris capiamur. Nihil enim tam citò recrudeſcit, vt amor ſæculi. Peculiariter verò Rupertus annotauit Benedictinum habitum propriè eſſe pœnitentialem, quamuis & à iuſtis & innocentibus delatus fuerit.

In ſerm. de ſignificat. hab. Carthuſ.

C

Rupert. l. 8. de operib. Spiritus S. cap. 9.

IV. *Niger ſymbolum humilitatis.*

Pet. Ven. l. 4. epiſt. 17.

QVARTÒ, *Viſum eſt*, inquit S. Petrus Venerabilis, *magnis Patribus illis* nigrum *hunc, de quo agitur; colorem magis humilitati, magis pœnitentiæ, magis luctui conuenire. Quibus ſtudijs quia totam Monachi vitam maximè inuigilare oportet, decreuerunt, vt color moribus, veſtes virtutibus, quâ poſſent cognatione iungerentur.* Humilitatem verò docet, quia niger color omnium eſt ſimpliciſſimus & extremus: caret enim ſplendore illo, qui in candido, medijſq; coloribus blanditur; quare Anſelmus: *Quod Monachus*, inquit, *viles* nigraſque *fert veſtes, vt ſe vilem reputet peccatorem, commonet.* Et Bernardus ſorori ſuæ, vt quidam volunt, ſcribens: *Nigra veſtis humilitatem inſinuat mentis.* Ob hanc humilitatis ſignificationem prædicatores & perfectos viros Coruis aſſimilare S. Gregorius non dubitauit, cuius expoſitionem hoc loco opportunam vel ideo adſcribendam duxi, quod his animalibus ſanctiſſimus Legiſlator noſter delectari viſus fuerit, vt in vitâ dictum. *Corui*, inquit Gregorius, *viri ſpirituales rectè vocati ſunt, quia nequaquam de iuſtitiæ luce ſuperbiunt, ſed per humilitatis gratiam, peccatorum in ſe nigredinem confitentur.* Qui etiam illud explicat, cur pulli coruorum à parentibus negligantur, nec eſcam

D

Anſelm. in Similit. c. 92.

Ob hanc prædicatores coruis comparati.

E

Greg. l. 18. Moral. c. 19.

Idem l. 30. moral. c. 8.

A ab eis accipiant, priuſquam plumeſcendo nigreſcant. *Coruus*, inquit, *eſt doctus quiſque prædicator, qui magnâ voce clamat, dum peccatorum ſuorum memoriam atque cognitionem infirmitatis propriæ quaſi quandam coloris nigredinem portat. Cui quidem naſcuntur in fide diſcipuli, ſed fortaſſe adhuc conſiderare infirmitatem propriam neſciunt, & per hoc eam quam aſſumi oportet, contra huius mundi gloriam, humilitatis nigredinem non oſtendunt. Hi verò ad accipiendas eſcas os aperiunt, cùm doceri de ſecretis ſublimibus quærunt. Sed eis doctor alimenta non tribuit, niſi priùs per pœnitentiæ lamenta nigreſcant. Pulli autem dum nigro ſe pennarum colore veſtiunt, de ſe etiam volatum promittunt: quia quò magis diſcipuli abiecta de ſe ſentiunt, quò magis ſeſe deſpicientes affligunt: eò amplius ſpem profectus ſui in altiora pollicentur.* Hæc Gregorius.

VESTIARIVM. *Latiùs id exponitur.*

QVINTÒ. Stabilitatem & perſeuerantiam religioſam niger color denotare poteſt. Egyptij enim, vt Pierius obſeruat, mulierem, quæ vidua perpetuò perſtare decreuiſſet, nigrâ columbâ ſignificare ſoliti ſunt. Pudicitia ſiquidem, columbis prima, & neutri nota adulteria: coniugij fidem non violant, communemque ſeruant domum, & marito priori viduata, alij non copulatur. Nigram autem illam Ægyptij faciebant, id ſcilicet indicantes, quod ad ſecundas nuptias non tranſiiſſet, ſed atrata viri prioris deſiderium præ ſe ferret. Niger verò color firmitatis & perſeuerantiæ ſignum. Colores enim alij ex vno in alium tranſeunt, obſcurioriſque corporis admiſtione denſiores fiunt: ſed vbi ad nigrorem peruentum eſt, ibi conſiſtitur. Hæc Pierius.

V. *Stabilitas & perſeuerantia in nigro colore.* Pier. lib. 22. Hieroglyph. cap. 1.

Benedictinus ergo Monachus, qui diſertis verbis ſtabilitatem loci in profeſſione vouet, quique ſcire iubetur, *quod ei ex illâ die non liceat è monaſterio egredi, nec collum excutere de ſub iugo Regulæ*, monetur in eâ perſeuerare vſque in finem, nec tranſire de vno in alium locum, aut per diuerſa diuerſorum Ordinum vagari monaſteria, quod Gyrouagorum proprium eſſe, ait Legiſlator noſter. Perſeuerantiam autem hanc ipſo Monachi ſchemate deſignari Pachymeres agnouit, itâ loquens: *Monachica ordinatio dicitur, vt ſolitariè & vnicè, non dupliciter vel tripliciter, vel multipliciter conuerſetur. Hoc enim ſignificat* nigra, *quâ induitur, veſtis. Alij enim colores facilè in alios tranſeunt & mutantur, & omnes quidem in nigrum mutari poſſunt. Niger verò color nullo vmquam modo in alium tranſmutari poteſt.*

Benedictinis applicatur. Cap. reg. 58

Cap. 1. Pachym. in c. 6 de hierarch. eccl.

Hæc omnia colore ſuo innuit habitus: *Prouideat ergo diligenter vnuſquiſque & attendat ſtudiosè*, inquit Innocentius III. *Vt ſignum ſine ſignificato non ferat, vt veſtē ſine virtute non portet, ne fortè ſimilis ſit ſepulchro deforis*

Monitio ſalutaris. Innoc. l. 1. myſt. Miſſæ cap. 64.

VESTIARIVM.

rũ dealbato, intus autem omni pleno ſpurcitiâ. Quiſquis enim ſacris indumentis ornatur, & honeſtis moribus non induitur, quantò venerabilior apparet hominibus, tantò indignior redditur apud Deum.

DISQVISITIO III.

An aliquis in veteri lege Nigrorum Monachorum typus?

PLVRES ſine dubio aut excogitare, aut inuenire poterit Allegoriarum ſtudioſus venator, nobis hi duo à Ruperto noſtro obſeruati ſuffecerint.

Primus typus in Cantic. Rupert. l. 2. de diuin. offic. c. 23. Gregor. in c. 5. Cantic.

PRIMVM deſumit ex Cantico Canticorũ, in quo comas ſponſi nigras ſicut *Coruus*, interpretatur *Religioſos Chriſti capiti ſuo, adhærentes, qui humili conſcientiâ nigri eſſe, & victo mundo ſurſum tendere debeant.* Quod ex S. Gregorio hauſiſſe potuit, qui ait: *Fideles Deo adhærentes, & quod credunt facientes, comas Chriſti eſſe quaſi in capite pendentes qui honorem portanti conferunt. Comæ autem hæ ſunt ſicut elata palmarum, nigræ ſicut coruus. Palma autem in altum valdè creſcendo proficit & victoriam ſignificatione ſuâ protendit. Comæ ergo ſicut elata palmarum ſunt: quia electi quique dum ſemper ad alta virtutum ſe efferunt, per Dei gratiam quandoque ad victoriam ſe perducunt. Nigra autem ſicut coruus exiſtunt: quia quamuis virtutibus in cælum ſe erigant; ſemper tamen peccatores ſe eſſe cognoſcunt.* Similiter ferè Honorius apud Delrio, cuius hæc ſunt verba: *Chriſtus eſt caput Eccleſiæ, quia ſicut à capite omnia membra reguntur, ſic omnes electi à Chriſto reguntur, quod caput eſt aurum optimum, hoc eſt obryzum: quia ſicut illo auro alia metalla deaurata auri fulgorem induunt, ſic iuſti omnes, Chriſti nomine Chriſtiani dicti, in regno eius vt ſol fulgebunt. Comæ capitis eius ſunt fideles ad cæleſtia per victoriam virtutum tendentes, qui viriditatem fidei numquam amittunt, quando per arctam viam ad vitam pergunt* (vt potiſſimùm faciunt Monachi) *ſunt nigra quaſi coruus, quia iuſti deſpecti ſunt in hoc mundo, ſicut fuit Chriſtus.* Sed illuſtrat maximè locum hunc S. Paulinus: *Summâ ope enitamur, ita nos comparare, vt diuini capitis (quod nobis per gratiam Dei Chriſtus eſt) crines eſſe mereamur, illi,* inquam, *crines, de quibus ſcriptum eſt: Crines eius abietes nigræ, ſicut corax, id eſt, coruus. Sed bonus iſte coruus, nec ille ad arcam reuertendi immemor, ſed ille paſcendi Prophetæ memor. Non noctis, ſed luminis coruus eſt iſte, cuius coloris ſpecioſi crines ſunt. Ideo ſancti, genus regale & Sacerdotale, quibus diuinum caput vt aſtro gloria ſua purpurat, quia & iuuentus gratia in huius præcipuè coloris capillo florentem veſtit ætatem.*

Coma nigra quid in myſtico ſenſu.

Paulinus Epiſt. 4. ad Seuerum. *Chriſto capiti aſſimilentur.*

Cant. 5. Gen. 8. 3. Reg. 17. 1. Petr. 2.

Nonnullis verò interiectis, ait eruditas ab Apoſtolicâ fide animas, nigras eſſe, & bonas: *Nigra ſunt,* inquit, *non de peccata, vt puto, magiſque adhuc vel de inhabitatione corporeâ; vel de exercitationis internæ quaſi bellica puluere, vel puluerulento ſudore nigrantes. Bonæ tamen, propter ſpiritalem, etiam in noctibus, corporum exercitationem.* Huc vſque Paulinus. Quæ Monachis potiſſimùm conuenire, nullus, vti credo, ibit inficias. Omitto nunc quæ de Coruis iam anteà attulimus.

Secundus typus in Zachariâ. Zach. 6. 1.

Alter, multoque manifeſtior Monachorum noſtrorum typus in Zachariâ Prophetâ expreſſus eſt, vbi ſic legitur: *Et conuerſus ſum, & leuaui oculos meos & vidi, & ecce quatuor quadrigæ egredientes de media duorum montium, & montes, montes ærei. In quadrigâ primâ, equi rufi, & in quadrigâ ſecundâ equi* NIGRI, *& in quadrigâ tertiâ, equi albi, & in quadrigâ quartâ equi varij, & fortes.* Quod ſuauiſſime ità Rupertus noſter interpretatur: *Leuemus,* inquit, *cum Prophetâ oculos noſtros, & proſpectum extendamus per mundum vniuerſum. Et ecce mundus plenus eſt, & ex quo beati Apoſtoli de candelabro illo ſunt illuminati, cœpit impleri quadrigis feruentibus, & equis currentibus, de quibus & Abacuc decantans Domino;* qui aſcendes, *ait,* ſuper equos tuos, & quadrigæ tuæ ſaluatio. *Quadriga prima, in quâ erant equi rufi, Apoſtolorum eſt & Martyrum. Quadriga ſecunda, in quâ erant equi nigri, pœnitentium eſt, qui ab Apoſtolorum temporibus incipientes, in his qui ſanguinem Chriſti fuderant, vitam nobis Cœnobialem ſanxerunt. Vnde vſque hodie per orbem*

Interpretatio Ruperti. Rupert. in c. 6 Zach. Abacuc. 3. *Equi nigri figurant nigros Monachos.*

NIGER tam profeſſione quàm habitu perſeuerat ORDO MONACHORVM.

Quadriga tertia, in quâ erant equi albi, ordo eſt virginum, vtriuſque ſexus, tantum candore ſuo perornans equitatum Ieſu Chriſti Domini exercituum. Vnde illud notandum, quia cùm dixiſſet: In quo erant equi nigri, egrediebantur ad terram aquilonis ait, & albi egrediebantur poſt eos. Illum namque vitæ ordinem, qui facinoroſis erat neceſſarius, quemque priores illi ſuſceperunt, vt fructus dignos pœnitentiæ facerent, ſubſequuntur quamplurimi, neque homicidij, neque adulterij, ſiue alterius cuiuſlibet criminis rei, imò & plerique corpore incorrupti atque integri, quos beatus Papa Gregorius, quid, inquit, niſi & iuſtos & pœnitentes dixerim? Planè hoc ipſum eſt egredi ad terram Aquilonis, vitam auſteriorem exequi, quæ tantum differt à vitâ remiſſiore multis utente delicijs, non tamen illicitis aut lege prohibitis, quantum rigor aquilonis à ſuauitate auſtri vel fauonij, quantum hiemalis algor à vernis

Non ſolùm eos qui commiſſi ſunt ad pœnitentiam. *Sed etiam iuſtos.*

diſtat

diſtot blanditijs. Vnde notanda littera, quo ſic dictum eſt, in quo erant equi Nigri, egrediebantur in terram aquilonis, vt ſit ſenſus. Propter quod erant ſibi peccatorum conſcij, in propoſitum ſe dimiſerunt vitæ arctioris. Quodriga quarta, in quâ erant equi varij fortes, paſtorum atq́; doctorum eſt, & omnium in quibus eminent illæ gratiarum diuiſiones, de quibus Apoſtolus, 1. Corint. 12 *Alij, inquit, per ſpiritum datur ſermo ſapientiæ, alij fides, alij genera linguarum, alij gratia ſanitatum* &c. Hactenus Rupertus.

Quid egredi in terram Aquilonis. Qui Prophetæ verba ſequentia: *Ecce qui egrediuntur in terram aquilonis, requieſcere fecerunt ſpiritum meum*, interpretatur: B *Hi, qui pœnitentiam egerunt vel agunt de peccatis ſuis, quod eſt egredi ad terram aquilonis, vbi vltroneus labor, tamquam glacialis rigor pœnitentis corpus affligit, per hoc ipſum quod illuc egreſſi ſunt, iræ meæ ſpiritum requieſcere, id eſt, ceſſare fecerunt, vt iam ego non iraſcar eis, quoniam ipſimet irati ſunt ſibi.* Subiungit verò. *Quod ſi equi Nigri egrediendo in terram aquilonis requieſcere faciunt ſpiritum Domini, quid putas de his qui egrediuntur poſt eos equis albis? Et vt* *Qui per equos albos ſignificetur.* *manifeſtius dictum ſit, ſi facinoroſi pœnitentiam agendo gaudium faciunt Deo & Angelis Dei,* C *quid putos de illis, qui nullius criminis rei, vel conſcij propoſitum, vel Regulam ſequuntur conſtitutam pœnitentibus criminoſis? Profectò hi ſpiritum Domini non ſolummodo requieſcere faciunt, verumetiom oblectant plurimum, & vnde illi veniom, inde iuſti coronom conſequuntur ſempiternam* Hæc ille. Liceret etiam dicere, *Benedictini Aquilonem conuerterunt.* quod noſtri maximam partem Aquilonis ad fidem conuerterint, & tamquam venti emiſſi à Dominatore omnis terræ, ſuſcitarint homines ad cognoſcendum Deum, tetramque infidelitatis nebulam diſpulerint, atque ità requieſcere fecerint iram D Dei in terrâ aquilonis.

Varij equi, diuerſa S. Spiritus charismata Si fas ſit hiſce Ruperti noſtri veſtigia premere, licebit & quartam quadrigam noſtro Ordini aliquo modo applicare. Nam quod ait, *varios equos* diuerſa ſignificare ſpiritus ſancti Chariſmata ab Apoſtolo 1. Corinth. 12. enumerata; illa ipſa Arnoldus Wion Ordini noſtro ſic applicat. Per *Paſtores* enim & *Doctores*, intelligit ſummos Pontifices ex monaſtico Ordine aſſumptos: Per *Opitulationes*, *Applicantur Ordini Benedictino* Cardinales, qui in partem ſolicitudinis Eccleſiarum vocantur: Per Fidem, Martyres noſtros, qui profuſo ſanguine veritati teſti- E monium perhibuerunt: Per *Apoſtolos*, eos qui diuerſis gentibus Euangelium Dei prędicauerunt: Per *Grotias ſonitotum & curotionum*, Monachos miraculis claros, qui varia morborum genera ab hominum corporibus depulerunt: Per *interpretationem ſermonum*, intelligit Sanctæ Eccleſiæ Doctores, Sacrarum Scripturarum interpretes. *Diſcretionem ſpirituum* illos Benedictinos habuiſſe aſſerit, qui hæreticorum mallei, eos ſuis A ſcriptis confutarunt, adeoque malum à bono ſpiritu diſcernebant. VESTIARIVM. *Sermo ſcientiæ* in ijs, eodē auctore, maximè apparet, qui Pontificium ius aut compilarunt, aut ſcriptis ſuis elucidarunt. *Prophetæ* ex noſtris claruerunt Joachim Abbas, Hildegardis, Eliſabeth, *Propheta.* Gertrudis Abbatiſſæ, & B. Mechtildis Sanctimonialis. *Euangeliſtas* idem interpretatur Diaconij officio præditos, vt fuere *Euangeliſtæ* Paulus Diaconus, Alcuinus, Strabo Fuldenſis, Neotus, Vniuerſitatis Oxonienſis Fundator, & Ioannes Scotus Academiæ Papienſis inſtitutor. *Genera linguarum* ijs ineſſe ſcribit, quibus diuerſa idiomata co- *Polyglotti.* gnita fuere, quales Dionyſius Exiguus, Nicolaus de Donis, Roſwitis Monialis, Ioachimus Perionius Græcè & Latinè doctiſſimi; quibus adde Gilbertum Genebrardum, cui præter iam dictas linguas Hebraica & Chaldaica fuit notiſſima, & Conſtantinum Afrum, Monachum Caſinenſem, qui Latinam, Italicam, Græcam, Hebræam, Syram, Chaldaicam, Perſicam, Arabicam, Ægyptiacam, Æthiopicam, & Indicam perfectè calluit, Medicam artem maximè illuſtrauit. Denique *Gubernationes* explicat minoris ordinis Prælatos, Archie- *Gubernationes.* piſcopos, Epiſcopos, Abbates, alioſque illuſtres viros. Quæ omnia lib. 5. Ligni vitæ fuſiùs deducit, & nos alibi quoque tetigimus. Hæc porrò ſaluo litterali, alijſque myſticis ſenſibus, per accommodationem huc attulimus, vt excogitatum à Ruperto Ordinis noſtri typum nonnihil illuſtraremus.

Sed aliud quiddam, quod in maioribus feſtis noſtris iam inde ab aliquot ſeculis ſo- *Cur Monachi in magnis feſtis ſint in albis.* lemne eſt, ex eodem auctore hîc explicandum duxi. *Cauſſa*, inquit, *poſtulat quiddam noſtri Ordinis, id eſt Monachorum non præterire* Rupert. l. 5. de diuin. offic. c. 23. *proprium. Solemus enim in huiuſmodi feſtis ſolemnioribus omnes in olbis ſtore vel procedere: quâ veſte nouom ſanctorum vitam deſignari expoſitum eſt. Tunc namque in contemplatione eius nanitotis poſiti ſumus, de quâ nos hortotur Apoſtolus dicens: Vt quomodo ſurrexit Chriſtus à mortuis per gloriom Patris, itò & nos in noui-* Rom. 6. *tate vitæ ambulemus. Itaque cùm ſimus toto tempore Nigri, tunc tamen quando commemoratur eius ſæculi ſtatus, quo cum filijs ſemper eſt ſponſus, conuenienter lætitiam proferentes, quotidianam ſalubris triſtitiæ nigredinem læto candore abducimus, iuxto illud: Non poſſunt filij Sponſi lugere, quomdiu cum illis eſt Sponſus.* Hacte- Matth. 9. nus Rupertus.

DISQVISITIO IV.

Quid Cucullа myſticè ſignificet?

HACTENVS in genere veſtimentorum Allegoricas ſignificationes expendimus, nunc ſingulorum adferemus explicationes.

I. *Cuculla ſymbolum eſt innocentiæ.* Doroth. ſerm. 1. de obed.

PRIMO autem loco occurrit *Cuculla*, cuius antiqua eſt interpretatio: *Geſtamus*, inquit, B. Dorotheus, *Cucullum, quod ſymbolum quidem eſt innocentiæ animi, puri & verè humiliati. Pueri enim infantuli, & innocentes cucullum geſtare ſolent, non viri perfecti. Nos autem præterea illum geſtamus, vt malitiâ ſimus paruuli, vt ait Apoſtolus: Nolite pueri eſſe mente & ſenſu, ſed malitiâ eſtote paruuli. Quid verò eſt paruulum eſſe malitiâ? Paruulus abſque malitiâ eſt, etiamſi contemnatur, non iraſcitur: ſi honore afficitur, non in vanam gloriam effertur; ſi rebus ſuis ſpolietur, non dolet, neque affligitur. Paruulus enim eſt malitiâ. Non vleiſcitur iniuriam, non gloriam affectat inanem.*

Qualis in pueris. 1. Cor. 14.

Sozom. l. 3. Hiſtor. c. 13. *Puerorum ſimplicitas nobis imitanda.*

Similiter Sozomenus: *Caput*, inquit, *integumento, quod cucullum appellare ſolent, operiebant: quo oſtenderent ſe vitam perinde ſimplicem, & ſinceram agere, atque pueros lacte nutritos, quorum caput eiuſmodi tiaris inuoluunt, vt tegatur ſimul & foueatur.* Eandem quoque explicationem ſequitur, & illuſtrat Caſſianus de Ægyptijs Monachis agens: *Cucullis*, inquit, *perparuis capita contegunt, ſcilicet vt innocentiam & ſimplicitatem paruulorum iugiter cuſtodire etiam imitatione ipſius velaminis commoneantur. Qui reuerſi ad infantiam Chriſti cunctis horis cum affectu ac virtute decantant: Domine, non eſt exaltatum cor meum, neq; elati ſunt oculi mei, neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus ſuper me. Si non humiliter ſentiebam, ſed exaltaui animam meam: ſicut ablactatus eſt ſuper matre ſuâ.* Hæc Caſſianus.

Caſſian. l. 1. cap. 4.

Pſal. 130.

II. *Cucullus eſt ſymbolum diuinæ gratiæ.* Doroth. vbi ſuprà.

SECVNDÒ, vt citatus antè Dorotheus ait, *Cucullus etiam diuinæ gratiæ ſymbolum: quoniam quemadmodum cucullus tegit ac fouet pueruli caput, ità & Dei gratia mentem noſtram tuetur, & fouet, vt maiorum noſtrorum monumenta teſtantur. Eſt igitur cucullus ſignum gratiæ Seruatoris noſtri Dei mentem noſtram tuentis ac protegentis, nec non ſimplicitatem noſtram & innocentiam, quæ in Chriſto eſt, circumfouentis propter eos qui nos quotidie vulnerare ac deuorare conantur.* Simili ſenſu dicere licet, Cucullam eſſe galeam ſalutis, quam Apoſtolus monuit aſſumendam ad expugnandos diabolicos incurſus. Vnde in Græcorum Euchologio, in ordine magni & Angelici habitus ità ſcribitur: *Frater noſter N. induitur Cucullam ſimplicitatis, in galeam ſpei ſalutaris.*

A III. *Nubis qua amictus Dei filius ad nos venit.*

TERTIÒ. Si ad Chriſti Domini Incarnationem reſpiciamus, quam S. Hildegardis ſuprà dixit habitu noſtro nos colere & venerari, *Cuculla*, & præſertim eius caputium, quod caput obnubit, illud ſignificare poteſt, quod in Apocalypſi ſcribitur: *Angelum* Dei fortem deſcendiſſe *de cælo amictum nube.* Et in Iſaiâ: *Ecce Dominus aſcendet ſuper nubem leuem.* Veniens enim ad ſaluationem mundi, Dei filius, Angelus magni conſilij, nube amictus eſt: dum diuinitatem ſuam, quæ eſt caput & principium, in noſtrâ carne abſcondit. B Ità enim amictum ſacerdotalis habitus exponit Rupertus, & eum ſecuti Innocentius III. & Guilielmus Durandus. Significare etiam poteſt idem caputium velamen illud, quo perfidi Iudæi velabant faciem Chriſti, dicentes: *Prophetiza nobis Chriſte, quis eſt qui te percuſſit?* Ita Gabriel Biel, & Dominicus à Soto, in 4. ſent. diſt. 13. quæſt. 2. art. 4.

Apocal. 10. Iſai. 19.

Rup. l. 1. de diuin. offic. cap. 19. Innoc. l. 1. myſt. miſſæ cap. 1. Durand. in ration. l. 1. c. 12. Matth. 26. Gab. in canon. miſſæ lection. 11.

IV. *Vocis refrenatio.*

QVARTÒ, ex eodem amictu aliam Cucullæ allegoriam mutuare licet, vtrumque enim hoc indumentum collum vndique cingit, quod Amalario fortunato au- C ctore, caſtigationem vocis denotat. In collo namque vox eſt, ideoque per collum loquendi vſus exprimitur. Per amictum intelligimus cuſtodiam vocis, de quâ Pſalmiſta dicebat: *Dixi cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in linguâ meâ: poſui ori meo cuſtodiam.* Et alio in Pſalmo: *Pone Domine cuſtodiam ori meo.* Eadem habet Fulbertus.

Amalar. l. 2. de eccleſ. off. cap. 17. Pſal. 38. Pſal. 140. Fulbert. epiſt. 63.

V. *Oculi continentiæ, & mortificati.* In expoſ. Reg.

QVINTÒ. S. Hildegardis ad oculorum continentiam refert, aitque caputium ſingulare ſignum Monachi eſſe, ſi- D gnificans, *ne hàc vel illàc ad ſæculum proſpiciat, cùm illud ſuper caput ſuum habet.* Idemque monere poteſt, vt rectè inter duo extrema ad Deum pergat, nec reſpiciat ad dextram vel ſiniſtram.

Hæc conueniunt caputio propriè.

Omnes porrò hæ explicationes Cucullæ caputium tantùm ſpectant, & veteres Ægyptiorum Cucullas, quæ caput tantùm humerorumque confinia tegebant. Vt verò Benedictinam Cucullam, ſiue Floccum totum corpus operientem, & ad imos vſque pedes defluentem myſticè interpretemur, ſciendum eſt iam olim E illius interpretationem allatam à Bonifacio Papa IV. apud S. Petrum Damiani, vbi Monachos Seraphinis, eorumque ſex alis comparat. *Vnuſquiſque Angelicus Ordo*, inquit, *quantò claritatem Dei viciniùs cõtemplatur, tantò maiori virtute eius diuinitati adhærens, ſine dubio roboratur. Eorum Cherubim ordo eximius prædicatur, quorum figuram Monachorum cultus competenter habere comprobatur. Nam vti Cherubim, ità Monachi ſex alis velantur: duaq; quidem in caputio, quo caput tegitur, veriſimilibus*

Damian. l. 6. epiſt. 19. *Floccus comparatur ſex alis Seraphim.*

demonſtran-

demonſtrantur aſſertianibus: illud verò tunica, quod brachijs extenditur, alas duas eſſe dicimus; & illud tandem quo conditur corpus, ſex alarum numerum certiſſimè implere aſſeritur. Eadem habet Rupertus. Magna ſanè Ordinis noſtri gloria, beatiſſimis illis ac ſummis ſpiritibus comparari. *Beatus enim eſt*, inquit S. Ephræm, *qui factus eſt ſicut Seraphim & Cherubim, & in diuino ac ſpiritali afficio numquam eſt ſegnis, ſed aſſiduè glorificat Dominum. Beatus qui in cellâ ſuâ in Domino, tamquam angelus cæleſtis, caſtas retinet cogitatianes, ſuoque ore collaudat eum, qui omnium ſpirituum poteſtatem habet.* Hæc Ephrem.

Ephræm Tract. de beatit.

B

Sed quænam virtutes hiſce ſex alis, ſiue habitus noſtri partibus nobis commendantur? Sanctus Bonauentura: *Fidelis*, inquit, *fide & charitate praditi, prima ala eſt confeſſio. Secunda, ſatisfictio; Tertia, carnis munditia; Quarta, puritas mentis; Quinta dilectio proximi; Sexta, dilectio Dei.* Honorius verò Auguſtodunenſis ad Monachos reſpiciens, ità explicat: *Per cucullas*, inquit, *ſex ala Seraphim exprimuntur, quia Angeli Deo proximi deſcribuntur Dua partes capitis, quibus caput velant, ſunt dua ala qua fidem & ſpem inſinuant. Dua autem manica ſunt, dua ala quibus volant, qua geminam dilectianem pranotant, dua verò partes Cuculla in ante & retro, dua ala ſunt, quibus corpus protegunt, qua pœnitentiam & operationem exprimunt, hos ſi laudando Deum imitabuntur, eis in gaudio aſſociabuntur.* Hæc ille.

Qua perea commendata virtutes. Bonauent. Opuſcul. cu 2. in l. de ſex alis.

Lib. 1. Gem animæ cap. 237.

C

Quia verò ſuperiùs diximus Cucullam noſtram ſimilem eſſe antiquis caſulis, ſiue planetis Sacerdotalibus, ex ijs licebit myſticam interpretationem venari. Cuculla autem, ſicut & Caſula, quia omnibus indumentis ſuperponitur, eaque ſua amplitudine tegit ac ſeruat, Charitatem deſignat, quæ cunctis virtutibus ſupereminet, & earum decorem ſuo tutamine protegit, & illuſtrat: *Nec enim vllius iam erit virtutum ſplendor, ſi non eas charitatis irradiauerit fulgor.* Ita Beda in Collectaneis, Alcuinus, Rabanus, & alij. Caſula deinde (idem iudicium eſto de Cucullâ) Germano Conſtantinopolitano, notat chlamydem coccineam, quam Jeſu illudentes geſtandam impij dederunt. In huius verò rei ſignum ſcribit Palladius in Lauſiaca, Monachos Tabenneſes ſub Pachomio Abbate *Cucullas* habuiſſe *crucis purpurea figurâ* notatas. S. Dorotheus verò ait, purpureum hoc ſignum colobijs infixum fuiſſe, cuius myſterium egregiè explicat: *Quid tandem ſibi vult*, inquit, *ſignum hoc purpureum? Quicumq́ enim Regi militant, purpuram geſtant in chlamyde illâ ſuâ militari. Quandoquidem enim Rex geſtat veſtem purpuream; quicumq́ ſub eo militant purpuram apponunt ſagis, hoc eſt, ſigna quadam ex regio indumento, vt per hoc innuant, atq́ omnibus palam faciant, ſeſe regios eſſe milites, & Regi commilitare. Ità & nos ſignum purpura aſſumimus in Colobium, iuuentes, nos in Chriſti militiam adſcitos eſſe, ac proinde debere eaſdem pro eo afflictiones, & incommoda æquo animo perferre, qua pertulit ille pro nobis. Cùm enim Dominus noſter Ieſus paſſus eſt, purpuream veſtem portauit: Primum quidem, vt Rex, ipſe enim eſt Rex omnium regnantium, & dominantium Dominus. Secundò autem, vt deluſus ab impijs, & profanis. Nos igitur habentes hoc ſignum, nempe colobium, omnes afflictiones eius, & incommoda perferre, (vt dixi) iubemur. Et quemadmodum miles haudquaquam dimiſſâ militiâ ſuâ, agricola fit aut mercator: Sic enim militiâ ſuâ excideret. Nam (vt ait Paulus) Nemo militans implicat ſe negotijs huius vita, niſi vt Imperatori ſuo placeat: Ita, & nos, ſi veri certatores & Chriſti milites eſſe velimus, ad hoc totis viribus incumbamus, vt mundum hunc, & qua ſunt mundi contemnamus; nullaq́ ſaculi huius cura, & ſolicitudine tangamur. Sed ſoli Deo placere, adhærere & ſeruire ſtudeamus, vt ſit quod dicitur, Virgo aſſidens & immobilis, ac ſine vllâ diſtractione.* Hæc Dorotheus.

Caſula deſignat charitatem.

D

Cap. de. 7. Ordinib. German. in Theor. ſacra.

Item chlamydem coccineam Chriſti.

Hiſtor Lauſiac. cap. 39.

E

Doroth. Serm. 1. de Obedient.

Signũ purpureum colobijs infixum.

A

VESTIARIVM.

Signũ militia Chriſtiana.

Quam deſerere non licet.

DISQVISITIO V.

Cuius rei ſcapulare ſymbolum?

1

VEtuſtioris æui *Scapularia* crucem formâ ſuâ exprimebant, vt ex S. Ephrem conſtat, qui ait, *damonem conſpecto crucis ſigno, quo puer amictus erat, non fuiſſe auſum ei nocere: nam cum Analabo adduxerat eum vir ille.* Et S. Dorotheus: *habemus Analabum, id eſt, ſcapulare ab humeris pendens, quod eſt crux.* Quare ſcapularis myſterium ita exponit: *Analabus in modum crucis ponitur ſuper humeros noſtros.* Significat enim ſymbolum crucis, quam *noſtris* humeris iugiter geſtare debemus; iuxta id quod dicitur: *Tolle crucem tuam & ſequere me. Qua quidem, non niſi per fidem in Chriſtum rectè à nobis geritur. Fides enim (vt à maioribus ac ſenioribus noſtris accepimus) ea comprimit ſemper, & amouet, qua poterunt eſſe impedimento; & liberam nobis reddit, ac facilem operandi viam, qua nos ad perfectam hanc, de quâ agitur, mortificatianem deducit.* Hæc ille. Qui ideo fortaſſe fidem mortificationi coniungit, quod in Græcorum Euchologio cùm frater magnum & angelicum ſuſcipit habitum, ſacerdos ſuper eum orans dicat: *Et pro ſcapulari cruce & fide adornatus procedat.* Ibidem quoque dicitur: *Frater noſter N. accipit ſcapulare in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, aſſumens crucem ſuam in humeros, ſequens Dominum Chriſtum.* Hæc porrò interpretatio optimè reſpondet Carthuſianorum ſcapulari, quod vittis illis, quibus anterior pars poſteriori coniungitur, crucis formam repręſentat.

Scapulare ſymbolum crucis. Ephræm to. 3. de B. Iulian. Monach. S Doroth. ſerm. 1.

Qua iugiter à Monachis ferenda.

Sed

VESTIARIVM. II. *Scapulare deſignat iugum Obedientiæ.* Ioannes l. de Inſtit. prim mon. c. 39.

Sed tranſeamus ad aliam huius veſtis ſignificationem. Ioannes Patriarcha Hieroſolymitanus XLIV. ſcapulare cum veteris legis ſuperhumerali componit: Erat autem *ſuperhumerale* veſtis ſine manicis, *vſque ad renes deſcendens, in vtroque latere aperta, brachijs etiam eâ nudatis, cuius poſterior pars in humeris copulabatur parti anteriori. Nouæ autem legis tempore huic veſti in aperturâ colli iunctum fuit caputium, tenens caput & ſcapulas.* Hac veſte denotari ait: Monachum debere ſemper iugum obedientiæ ſuper ſe humiliter ferre, & ſuperiori ſuo irrefragabiliter ſubia-

B

cere, Apoſtolo Paulo ita prædicante: *Obedite Præpoſitis veſtris, & ſubiacete illis. Nam ſi eis non obediretis, Chriſtum, qui eos poſuit ſuper capita veſtra, ſperneretis. In eo autem quòd hac veſte, brachia & latera corporis nudantur, vt expeditiora reddantur ad opus, ſignificatur: quod monachus eam geſtans, debet eſſe ſemper promptus ad exercendum Dei opus* Sic ille. Noſter quoque Alcuinus *Superhumerale*, Obedientiam mandatorum Dei ſignificare aſſerit, nimirum vt meminerimus, præcepta Dei ſtrenuè, quaſi onus humeris impoſitum debere portare. Affinis, vel potiùs eadem

(Hebr. 13. — Alcuin l. de diuin. offic. c. de veſtib. *Conuenit ad eum ſuperhumerale.* Cap 4. Philo l. 3. de vita Moyſ.)

C

eſt explicatio Venerabilis Bedæ, & Philonis Iudæi: quoniam enim in humeris onera portantur, & per humerum operatio ſignificatur. Quid per ſuperhumerale, niſi labores bonorum operum quæ iugiter coram Domino ferri debent, oſtenduntur? Superhumerale ergo illud Euangelicum onus accipiamus, de quo Dominus, ait,

Matth. 11. *Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue.* Significationem hanc aperte ſatis innuunt Carmelitæ, qui dum Nouitius induitur, clarâ voce hæc verba pronuntiant: *Tolle iugum Chriſti ſuaue, & onus eius leue.*

D

III. *Scapulare eſt ſymbolũ patientiæ.* Caſin. ad c. 33. n. 6.

TERTIÒ, ſcapulare patientię ſymbolum eſt, nam hoc nomine in Conſtitutionibus Caſſinenſibus & Carmeliticis appellatur. Hæc autem virtus, vt cuiuis Chriſtiano, ſic Monacho cum primis neceſſaria eſt, atque vt ſcapulare ante & retro munit corpus; ita vndique patientiam Monachos tegere

Luc. 21. oportet, vt impleant illud. *In patientiâ veſtrâ*

Clim. grad. 27. *poſſidebitis animas veſtras. Non ita ſuo alimento,* ait Climacus, *vt patientiâ operarius indiget. Et ſi patientiæ quæſieris baculum, citò deſiſtent canes impudicè agere.* Quàm verò commen-

E

dataram Monachis voluerit S. P. BENEDICTVS patientiæ virtutem, ſatis iuſinuat, cùm in

In Prolog. Regulæ. *Commẽdat hanc S. Benedictus.*

ipſo Regulæ veſtibulo ait, Monachos in doctrinâ Chriſti vſque ad mortem in monaſterio perſeuerantes, *paſſionibus* eius *per patientiam participare, vt regni eius mereantur eſſe conſortes.* Et quid aliud voluit, cùm nouiter ad conuerſionem venientem, non ante ad-

Cap. 58 reg. mittendum ſtatuit, *quam illatas iniurias & difficultatem ingreſſus poſt quatuor aut quinque dies viſus fuerit patienter portare, & perſiſtere petitioni ſuæ*, vt ſic probetur in omni patientia: Neque hoc ſatis, ſed curioſè omnino ſuper eum intendi iubet: *ſi paratus ſit ad opprobria.* Quinimo vnicuique præſcri- Cap. 7.

bit, *vt in obedientiâ duris & contrarijs rebus,* grad. 4.

vel etiam quibuſlibet irrogatis iniurijs, tacitâ conſcientiâ patientiam amplectatur: & ſuſtinens non laſſeſcat vel diſcedat. Quare Patientiam non malè Climacus deſcripſit, *vt ſit vexationis quotidie exſpectata deſinitio.* Scapularis porrò longitudine, quæ ad talos iam vbique ferè vſque deſcendit, perfectionem patientiæ, ſiue virtutem longanimitatis deſignari arbitror; hæc enim virtus tædium & triſtitiam, quæ ex continuâ eaque diuturnâ malorum perpeſſione oritur, moderari ſolet. (Loco cit. Clim. vbi ſuprà.)

QVARTÒ. Leo à S. Ioanne ait ſcapulare diuinæ præſentiæ monumentum poſſe nuncupari, ſi nimirum in quatuor eius angulis, ante & retro ad pedes tendentibus concipiamus, comprehendamuſque cum omnibus ſanctis, quæ ſit latitudo, & longitudo, & ſublimitas, & profundum. Sed hanc virtutem melius fortaſſe repræſentaret Cucullæ, aut Tũnicæ circularis ambitus. Quidquid tamen ſit, ex S. BENEDICTI præcepto meminerimus id omni loco Deum nos reſpicere, quod pluribus primo gradu humilitatis, & cap. 19. inculcat, vt ſciamus *qualiter oporteat nos in conſpectu diuinitatis, & Angelorum eius eſſe.* (IV. *Eſt ſymbolum diuinæ præſentiæ.* Leo in typo veſt. relig. tract. 1. lect. 9. — Inſtrum. 49 — Cap. 19.)

DISQVISITIO VI.

Quæ Tunicæ myſtica explicatio?

SVB cucullâ & ſcapulari Tunicam geſtamus, eamque cum omnibus ferè Religioſis duplicem. Mater namque noſtra Religio *non timet domui ſuæ à frigoribus niuis, omnes enim domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus.* Quamuis S. BENEDICTVS ſingulis tantùm aſſignauerit cucullam, & tunicam; poſtquam tamen nec quibuſuis locis, nec omni tempore noſtri cucullæ vſum receperunt, ſed tantùm reſtrictum ad certa loca & tempora; geminâ opus habuerunt tunicâ, prout etiam Carthuſiani, præter ſcapulare (quod illi cucullam vocant) binas geſtant tunicas, quarum myſterium ita Dorlandus exponit. (*Duplex Monachorũ tunica.* Prouerb. 31. 21.)

Chriſtus Dominus duas legitur tunicas habuiſſe, vnam ad carnem, quæ erat inconſutilis, integraque permanſit, quâ exprimitur amor Dei occultus in corde: qui partiri nõ debet, quia iubemur eum ex toto diligere: noli homo partiri cor tuũ, hanc enim ſciſſuram Dominus odit. Totum vult poſſidere aut totum reſpuit. Alteram tunicã geſtabat exteriùs, quam in paſſione ſcindi voluit, quâ exprimitur amor proximi, qui hinc inde diuiditur cùm dicit: *Omni petenti te, tribue.* (Dorl. ſerm. myſt. de ſignif. myſt. hab. Carthuſ. *Interior denotat Dei amorem. Exterior, amorem proximi.* Luc. 6.)

bue. Hic amor ſolicitus eſt, & turbatur erga A plurima. Bonus quidem eſt, ſed diuiſus eſt. Has duas tunicas fratres, hoc eſt, hunc geminum amorem induamus, quia hæ ſunt veſtes nuptiales ad gloriam ſponſi, quas qui non habuerit, cum ſummo dedecore ad ſupplicia pertrahetur æterna. Hæc ille.

Lib. 1. Gemmæ animæ, cap. 237. Cap. 211. Tunica reſpondet Dalmaticæ, & Colobiũ.

Honorius Auguſtodunenſis aſſerit Monachorum tunicam formari ad inſtar dalmaticæ: *Hæc verò,* ait, *à Domini inconſutuli tunicâ, & Apoſtolorum colobio eſt mutuata. Colobium autem erat cucullato veſtis ſine manicis, ſicut adhuc vidimus in Monachorum cucullis, vel nautorum tunicis. Hæc veſtis formam crucis* B *præfert, quia Monachi ſe vitijs & concupiſcentijs crucifigunt.* Similiter Germanus Conſtantinopolitanus ſignificari putat quod ait Apoſtolus: *Crucifixus eſt mihi mundus, & ego mundo.* Monemur ergo mortificationem Crucis Ieſu Chriſti iugiter in corpore noſtro ad illius honorem portare. Si quæras quomodo hoc fiat, audi Pynuſium Abbatem apud Caſſianum id explicantem: *Eo habitu ac figura, quâ pro nobis in patibulo fuit ille* (Chriſtus) *ſuſpenſus, nos quoque neceſſe eſt in hac vitâ degere, vt ſcilicet ſecundum David,* C *affligentes de timore Domini carnes noſtras, vniuerſas voluntates ac deſideria, non noſtræ concupiſcentiæ ſeruientia, ſed mortificationi eius habeamus affixa. Sic enim Domini præceptum implebimus dicentis: Qui non accipit crucem ſuam & ſequitur me, non eſt me dignus. Crux noſtra timor Domini eſt: ſicut ergo crucifixus quis iam non pro animi ſui motu membra ſua quoquam mouendi, vel conuertendi habet poteſtatem: ita & nos voluntates noſtras ac deſideria, non ſecundum id quod nobis ſuaue eſt, ac delectat ad præſens, ſed ſecundum legem Domini, quo nos illa conſtrinxerit, applicare debemus. Et ſicuti is, qui* D *patibulo crucis affigitur, non iam præſentia contemplatur, nec de ſuis affectionibus cogitat, non pro die craſtino ſolicitudine curaque diſtenditur, nulla poſſidendi concupiſcentiâ permouetur, nullâ ſuperbiâ, nullâ contentione, nullâ æmulatione ſuccenditur, non de præſentibus dolet iniurijs, non præteritorum iam recordatur, ſeque cùm adhuc ſpirat in corpore cunctis elementis credit eſſe defunctum, illuc præmittens ſui cordis intuitum, quò ſe non dubitat illico tranſiturum: ita nos quoque timore Domini crucifixos oportet his omnibus, id eſt, non ſolùm carnalibus vitijs, verùm etiam ipſis elementis mortuos eſſe, illuc habentes* E *oculos animæ noſtræ defixos, quò nos ſperare debemus momentis ſingulis migraturos.* Hactenus Caſſianus.

Germ. In Theoria rerum eccleſ. Galat. 6. Quibus inuitetur mortificatio & crux. Caſſian. l. 4. c. 34. Pſal. 118. Matth. 10. Id. cap. 35. Quo eſt timor Domini.

Tunica longitudo deſignat perſeuerantiam. Greg. lib. 1. Moral. c. 20.

Quod autẽ tunica noſtra ad pedes vſque deſcendat, quid aliud, quàm virtutem indicat perſeuerantiæ, quæ Monachis maximè neceſſaria? *Incaſſum quippe,* ait Gregorius, *bonum agitur, ſi ante terminum vitæ deſeratur: quia & fruſtra velociter currit, qui priùs quàm ad metas veniat, deficit. Hinc Ioſeph qui* A *inter fratres vſque in finem iuſtus perſeueraſſe deſcribitur, ſolus talarem tunicam habuiſſe perhibetur. Nam quid eſt talaris tunica, niſi actio conſummata? quaſi enim protenſa tunica talum corporis operit cùm bona actio ante Dei oculos vſque ad vitæ nos terminum tegit.* Cœpiſſe multorum eſt, ad culmen perueniſſe paucorum: ſolus enim *qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.* Optimè proinde monet auctor ſermonum ad fratres in eremo, apud Auguſtinum. *O fratres mei, non tædeat incipere magno, nec faſtidio ſit retinere inchoata ſcientes quod perſeuerantia informat meritum, colorat* B *bonum propoſitum, remunerat currentem, coronat pugnantem, ducit ad brauium, conducit cunctos ad portum: hæc eſt tunica talaris S. Ioſeph, vſq; ad finem contingens: hæc eſt tunica ſacerdotalis, vſq; ad pedes perueniens: hæc eſt cauda hoſtiæ, quã tenemur reddere Deo & offerre: hæc eſt calcaneum bonæ operationis, quod contra ſerpentis morſum debemus obſeruare: hæc eſt virtus, quæ Deum ligat, hæc eſt quæ omne bonum informat.*

VESTIARIVM. Matth. 10. Serm. 8 ad fratres in eremo. Einſdem encomium.

DISQVISITIO VII.

Quid Cingulum, ſiue Zona ſignificet?

C

I. Cingulum eſt ſymbolũ caſtitatis. Greg hom. 13. in Euãg. Luc. 12. Epheſ. 6. Ioan. ad Capiaſ. mon. c. 37. In lumbũ regnat libido. Pſal. 118. Doroth. ſerm. 2.

TVnicam ne defluat, greſſumque impediat, zonâ ſtringimus. Quod Patres plerumq; ad caſtitatis cuſtodiam referunt: *Lumbos enim,* ait Gregorius, *præcingimus, cùm carnis luxuriam per continentiam coarctamus.* Atq; hoc vult eſſe quod Chriſtus Dominus monuit: *Sint lumbi veſtri præcincti.* Sic etiam Paulus monet: *Eſtote ſuccincti lumbos veſtros in veritate.* Ioannes verò Patriarcha Hieroſolymitanus eandem explicationem proſequitur: *Lumborum,* inquit, *accinctio, &* D *ambitus Zonæ pelliceæ ſignificat, Monachum debere mortificationem illorum membrorum circumferre, in quibus luxuriæ ſeminaria continentur. Vt ita, videlicet, ſint lumbi eius Zonâ pellis emortuæ exteriùs præcincti, quatenus interiùs inueniantur ſeminario coitus in eo prorſus extincto: & decantet dignè cum Prophetâ: factus ſum ſicut vter in pruinâ; quia, ſcilicet, præditus gelu continentiæ ita ſtringo in lumbis conſẽtiæ concupiſcẽtiæ carnalis ardorem, ſicut pruina congelando perſtringit vtrem.* Audi quoq; S. Dorotheũ: *Ecce zonam habemus circum lumbos pelliceam, quod irrationalis appetitus & concupiſcentiæ mortifi-* E *cationem ſignificat. Geſtatur autem circa lumbos & renes. Ibi nimirum nerui ſunt quidam, in quibus vis illa animæ noſtræ ſita eſſe dicitur, quæ concupiſcibilis nuncupatur: & hoc eſt quod dicit Apoſtolus: Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram, fornicationem & immunditiam,* & cetera quæ ſequuntur.

Coloſſ. 3.

II. Celeritatis in bono opere.

SECVNDÒ, Zona S. Hilario eſt efficax in omne bonum apparatus, vt ad omne miniſterium Chriſti promptæ voluntatis cingulo ſimus accincti: præcincti enim expeditiores

VESTIARIVM

tiores ſunt ad opus, firmiores & conſtantiores. Idipſum S. Baſilius inſinuat. *Videmus,* inquit, *à Domino præcipi Iob, ſe vt præcingat. Perinde enim quaſi hoc animi ſtrenui, & ad rem gerendam expediti ſignum ſit, ſic enim alloquitur: Accinge, inquiens, ſicut vir lumbos tuos. Omnes ſancti,* inquit Theophylactus, *in ſcripturâ introducuntur cincti, veluti ſemper in opere exiſtentes.*

Reg. fuſ. diſp. interrog. 32.

Theoph. in c. 3. Matth.

III. Cingulum eſt ſymbolum mortificationis. Doroth. ſupra.

TERTIÒ. Zona S. Dorotheo ſignificat mortificationem. *Quemadmodum,* inquit, *ex pelle mortuâ zona conficitur, ita & nos voluntates noſtras omnes, omneſq; delitias & illecebras ac deſideria carnis mortificemus.* Vnde in Euchologio Græcorum ita oratur: *Vt frater indutus monaſtico ſchemate, pro zonâ mortificationem corporis & temperantiam in ſeipſa circumferat.* Et in ordine parui ſchematis legitur: *Frater noſter lumbos cingitur virtute veritatis in mortificationem corporis, & renouationem ſpiritus.*

IV. Fortitudinis. Lib. 5. in Leuit. Iob. 38. Prouerb. 31. 17. Homil. 22. in Epiſt. ad Epheſ.

QVARTÒ. Heſychius per zonam fortitudinem intelligit. Vnde Deus Iob ſubleuans paſſionibus ac periculis oppreſſum dicebat: *Accinge ſicut vir lumbos tuos.* Et de muliere forti Salomon ait: *Accinxit fortitudine lumbos ſuos.* Et Chryſoſtomus ait, lumbos in nobis eſſe totius corporis ſubiectum, quemadmodum in nauibus carina: ſuntque ſuperiorum & inferiorum corporis partium fundamẽtum. *Hinc eſt quod laborantes plerumque manus ſuas illuc, tanquam in fundamentum quoddam immittẽtes, hoc pacta ſe ipſas confortant. Et baltheus huius gratia in bellis habetur, & fundamentum corporis noſtri tuetur ac munit. Hoc, igitur,* inquit, *etiam in animo fiat, & robuſti erimus ad omnia, quidquid fecerimus.* Hæc Chryſoſtomus.

D

V. Fidelitatis. Corn. in c. 6. epiſt. ad Epheſ.

QVINTÒ. Cingulum fidelitatis ſymbolum eſt, hinc coniuges cingulo cinguntur, vt ſignificent amorem & fidem, qua alteri coniugi ſunt obſtricti & deuincti. Et ſponſi ſuis ſponſis donare ſolent cingulum, vel faſciam pectoralem byſſinam, vt per illam ſponſæ ſemper admoneantur fidei coniugalis, atque puritatis cordis. Pari modo milites cingulum militare accipiunt, vt eo admoneantur ſacramenti militaris, & fidelitatis, quam ſuo duci iurarunt. Vnde baltheus militiæ huius & fidelitatis erat ſymbolum, & milites cùm exauctorabantur, baltheum deponebant, vel etiam eo priuabantur, ſi infideliter vel ignauè in bello ſe geſſiſſent. Sic Lucullus, teſte Plutarcho, ignominiã quandam deſertoribus vſurpatam infligens, iuſſit ipſos tunicis diſcinctis foſſam pedum duodecim fodere, adſtantibus atque ſpectantibus alijs militibus. Cęſar item Auguſtus, *pro delictorum genere varijs ignominijs milites affecit, vt ſtare per totum diem iuberet ante prætorium, interdum tunicatas, diſcinctoſque.* Liuius de Marcello: *Centuriones manipulorum, quorum ſigna amiſſa fuerant, diſtrictis gladijs, diſcinctos deſtituit.*

E

Milites ignaui diſcincti. Plutarc. in Lucull.

Sueton. in Aug. c. 24.

Liui. l. 27.

A

VI. Incarnationis filij Dei

SEXTÒ. Referre poteſt Cingulum incarnationem filij Dei, qui tunicam carnis noſtræ aſſumpſit, atque eam & in eâ nos omnes arctiſſimè ſibi & inſeparabiliter copulauit baltheo vnionis hypoſtaticæ. Ita enim allegoricè exponitur illud Ieremiæ: *Sicut adhæret lumbare ad lumbos viri, ſic agglutinaui mihi omnem domum Iſrael, & omnem domum Iuda, dicit Dominus: vt eſſent mihi in populum, & in nomen, & in laudem, & in gloriam.*

Ierem. cap. 13. 11.

B

VII. Iuſtitia, & fidei. Iſai. 11. In prolog. Reg.

SEPTIMÒ. Quemadmodum de Chriſto Iſaias ait: *Erit Iuſtitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorum renum eius,* ita elegantiſſime (vt obſeruauit Smaragdus) B. P. BENEDICTVS duplex Monachorum poſuit cingulum: dicens: *Succinctis ergo fide, vel obſeruantiâ bonorum actuum lumbis noſtris. Cognouit autem quia fides ſine operibus mortua eſt, & opera ſine fide vacua. Et ideo non ſimplum, ſed ex vtroque textum Monachorum voluit eſſe cingulum. Atq; vt Iſaias fidem, ſic & iſte poſuit fidem. Vt ille iuſtitiam, & iſte bonorum actuum obſeruantiam. Omnis autem bonorum actuum obſeruantia non incongruè vocatur iuſtitia, ſicut ſcriptum eſt: Iuſtè quod iuſtum eſt exequeris. Fide enim lumbos mentis noſtræ ſuccingimus, ſi de ſanctâ Trinitate rectè ſentimus, & eam fideliter credimus. Bonorum actuum obſeruantiâ lumbos ſuccingimus, ſi nos in bonis operibus ſedulè exerceamus.* Ita Smaragdus.

C

DISQVISITIO VIII.

Quid Tibialia, & Calcei, (Caligæ & Pedules vulgò) ſignificent?

Tibialia ſignificant Gratiæ Dei cognitionẽ. Dorland in ſignif. myſt. veſt. Carthuſian.

CAligas, quas Tibiarum munimenta putauit, myſticè exponit Petrus Dorlandus, eſſe gratię Dei cognitionem, & pro eâdem gratitudinem: Tibijs, inquit, & cruribus, totam corporis fabricam & ſuſtentamus & promouemus, quibus patientiæ & fortitudinis robur exprimitur, ſine quibus interior noſter homo nec ſtare nec procedere poteſt. Sed neceſſe eſt has tibias, & crura hæc caligis circumponi: alioquin patebunt deſpectui, & dicetur tibi: *Reuela crura, & tranſi flumina, meretrix obliuioni tradita.* Orna igitur tibias & crura tua, hoc eſt patientiam & fortitudinẽ tuam gratiæ Dei cognitione ac gratitudine: aut certè hę virtutes tuę deſpicientur à Deo, ſine quo nihil præuales in aduerſis, nihil potes in arduis. *Vt ſapienter bona loquamur* (ait Auguſtinus) *ab illa eſt noſtra ſapientia: vt fortiter aduerſa toleremus, ab illo eſt noſtra patientia.* Cognitione igitur ac gratitudine diuinæ gratiæ crura noſtra tibiaſque veſtimus, dum nobiſmet ipſis noſtrã patientiam ac robur animi tribuere nefas ducimus. Ille nempe noſtro vires

Iſaiæ 47.

Et grati animi affectum.

E

res dat puluieri, qui nos ſuſcitauit ex puluere. Alioquin certè ad minimum zabuli flatum, omnis vis noſtra continuò ſolueretur. Hactenus Dorlandus.

Sed à Caligis ad Calceos progrediamur. Hos autem nobis ſuggerit S. Paulus, cùm Chriſtianos milites armans, iubet vt ſint *calceati pedes in præparatione Euangelij pacis.* Et Monachus magno & Angelico habitu indutus in. Græcorum Euchologio dicitur *calceamentis vti, vt procedat in viâ pacis & ſalutis. Et frater noſter N. ſubinduitur calceamentis in præparationem Euangelij pacis.* Sed quænam hæc præparatio Euangelij pacis, quâ pedes muniendi? Reſpondet Cornelius, eſt alacris promptitudo, & prompta alacritas animi partim ad ambulandum viam Euangelij pacis, partim ad eam annuntiandam, quâ per infenſiſſimos hoſtium cuneos fortiter pergamus, & penetremus in cœlum. Plebs enim Chriſtiana hac promptitudine calceata eſſe debet, vt per viam Euangelij inoffenſo pede ambulet, ſuaque ſanctâ vitâ & conuerſatione alios ad eandem viam ineundam alliciat; itaque fidem & Euangelium propaget & promoueat.

Epheſ. 6. 15

I. *Calcei ſymbolum alacritatis in Dei mandatis implendis.*

Cornel in c. 6 Epiſt. ad Epheſ.

II. *Memoria mortis.*

SECVNDÒ, Calcei, qui ex mortuorũ pellibus, & corio fiunt, mortem, S. Hilario interprete, ſignificant. Mortis proinde memoriam & mortalitatis refricant. Hinc S. Dionyſius Areopagita docet Angelos pingi diſcalceatos, eò quòd ſint immortales, liberi & puri, ſine affectu, labe, commiſtione. Memoria ergo mortis quaſi calceus facit hominem expeditum, vt concupiſcentijs & diabolo reſiſtat, vt illecebras præſentis vitæ, vtpote breues & caducas contemnat, fortiterque dimicet pro vitâ immortali adipiſcendâ.

Hilar. ſuper 4 Matth. can. 10

Dionyſ. de cœleſt. Hierarch. c. 15.

III. *Mortificationis.*

TERTIÒ, ob eandem cauſam Calcei mortificationem deſignant. *Calceamenta*, inquit, Caſſiodorus *ex mortuis fiunt animalibus. In calceamentis itaque ſunt pedes eius pulchri, quando carne iam perdomitâ, vtitur vt ſoleâ vel ſandalio, eaque ſpiritui iam non eſt oneri, ſed ornamento, non pro vinculo, ſed pro ſupplantari: vel quando affectiones (hæ quoque pedes ſunt) conſtringit præceptis Euangelicis, & ſanctorum Patrũ, exemplis quibus & à luto & à ſaxis, & ſpinis defenditur: à luto carnalium, à ſaxis ſcãdalorum, à ſpinis tribulationum, & per hæc omnia (vt ait Gregorius) confidenter calceata graditur.* Quo ſenſu Gregorius Nyſſenus ait Calceamenta typum eſſe vitæ duræ & aſperæ, quàm habere debeant exeuntes de Ægypto, ne à Spinis vitiorũ lædantur. Quid autem Ægyptus, niſi ſæculum, & exeuntes de illo, niſi Religioſi abnegantes impietatem & ſæcularia deſideria? his autem quid magis proprium, quàm mortificationem crucis pro Dei gloriâ in ſuo corpore iugiter circumferre: vt verè dicere poſſint: *Propter te mortificamur totâ die.*

Caſſiod. in c. 7. Cant.

Patiẽdo dura & aſpera Nyſſ. de vit. Moyſ.

Pſal. 43.

QVARTÒ Vt S. Anſelmus interpretatur, *Calceamenta, quæ fiunt ex corijs mortuorum animalium, ſignificant exempla Patrum iam defunctorum, quibus ab omni terrenâ læſione defenduntur pedes noſtræ mentis, id eſt, affectiones, quibus tanquam pedibus ad faciendum aliquid promouemur. Læditur enim pes prædicatoris à terrâ, ſi affectus eius terrenum commodum ex prædicatione appetit, id eſt, ſi propter terrenum commodum non propter regnum cœlorum prædicat Euangelium. Et ideo prædictis calceamentis pedes noſtri, id eſt, exemplis patrum muniantur: vt ſicut patres ſtudio ſupernæ intentionis, non appetitu terrenæ commoditatis prædicauerunt Euangelium, ſic & nos faciamus.* Hæc Anſelmus. Cui conſentit Rupertus, lib. 2. in Exodum.

VESTIARIVM.

IV. *Calcei deſignãt exẽpla ſanctorum Patrum.*

Anſel in c. 6. Epheſ.

Cap. 13.

QVINTÒ. Calcei ſignificant libertatem, ſerui enim, (vt Cornelius obſeruat) ſicuti & captiui incedebant nudis pedibus. Hinc nudi pedes ſignum ſunt captiuitatis & ſeruitutis. Ita Iſaias ambulauit nudus & diſcalceatus per triduum, vel vt alij, per triennium, vt portenderet captiuitatem Ægyptijs & Æthiopibus imminentem ab Aſſyrio Sennacherib, quâ nudis pedibus ducẽdi erant captiui in Aſſyriam. Contrà, Hebræis ſeruitute Ægyptiacâ egreſſuris dicitur. *Calceamenta habebitis in pedibus*, id eſt, non iam nudis pedibus incedite, ſicut huc vſque more mancipiorum feciſtis, ſed calceati inſtar ingenuorum & liberorum. Benè ergo Religioſi calceos gerunt, vt de ſeruitute Ægyptiacâ, poteſtate, inquam, diaboli, & ſæculo hoc nequam liberati, oſtendant ſe in libertatem filiorum Dei aſſertos, quâ libertate liberauit nos Chriſtus Ieſus.

V. *Libertatem.* Cornel in c. 6. Epiſt. ad Epheſ.

Iſaiæ 20. 3.

Serui nudis pedibus. Exod. 12.

SEXTÒ. Repræſentant Calceamenta Incarnationẽ filij Dei. Per calceamenta quippè, vt ait Rupertus, cùm ſint ex corijs mortuorum animalium, *ſignificatur humanitas filij hominis Ieſu Chriſti, in quâ erat mortalis & paſſibilis. Vnde eſt illud: In Idumæam extendam calceamentum meum id eſt, notum faciam gentibus incarnationis meæ ſacramentum. Incarnatus enim Dominus* (vt idem alibi ait) *quaſi calceatus apparuit: quia in diuinitate ſuâ, morticinia noſtræ corruptionis aſſumpſit. Gemit verò Ioannes profitens quod calceamenta eius portare, vel corrigiam eius ſoluere indignus ſit, id eſt, myſterium incarnationis Chriſti, gloriamque reſurrectionis annuntiare.* Sciebat namque, quia priuſquam Chriſtus illa per paſſionem calceamenta deponeret, ſuiſque electis per totum mundum portanda imponeret, ſe in anguſtijs Iudææ conſummandum.

VI. *Incarnatio Chriſti per calceos denotatur.*

Rupert. l. 2. in cap 3. Matth.

Pſal. 170.

Lib. 1. in Ioann.

SEPTIMÒ. Vult Ambroſius, vt, quemadmodũ Chriſtus in calceamẽto carnis mortalis abſconditã gerebat diuinitatẽ, ita anima noſtra corpore velut calceamento vtatur, *vt quò velit, ſuũ poſſit ſine impedimẽto vllo circumferre veſtigium. In hoc calceamento ſpecioſè proceſſit Maria,*

VII. *Pudicitia & caſtitatis virtutis.*

Ambr. l. de inſtit. virg. cap. 14.

VESTIARIVM. *Maria, quæ ſine vlla commixtione corporeæ conſuetudinis Auctorem ſalutis virgo generauit.* Idemque Antiſtes alibi per calceos pudicitiam & caſtitatem, qua ad imitationem virginis matris Religioſum oportet exornari, intelligit: *Calceat ſe,* inquit, *anima, carnis eccleſiaſtica gratia, vt curſum vitæ huius & tranſitum cum decore prætereat. Quod fit, ſi calceamentum ſuum non inquinet luto corporali, nec in vitiorum mergat voragine: ſi caſtiget carnem ſuam ne moretur ad curſum, ærumnæ pinguis pandere prægrauetur. Bonum calceamentum animæ, pudicitia eſt, bonus greſſus, veſtigiũ eſt caſtitatis. Vtamur ergo corpore tanquam calceamento, ad inferioris opera virtutis; ad miniſterium non ad præcipitium: ad obſequium, non ad delectationem: ad obedientiam, non ad diſſenſionem: & in viâ ſapientiæ veſtigium collocemus, ne greſſus noſtros vis torrentis aliqua concludat.* Hæc Ambroſius, quibus ſufficienter explicata ſunt myſtica animæ calceamenta, & Religioſorum veſtes vniuerſæ.

Idem ſerm. 16. in pſ. 118.

Paræneſis ad Religioſos. Superest Religioſos admoneam, ſummo vt ſtudio adnitantur, vt quod habitu præferunt, moribus ac vitâ exprimant. *Nos,* (inquit auctor ſermonum ad fratres in eremo) *qui videmur gerere in corporis noſtri habitu figuram crucis, & nomen Religionis habemus, nigram veſtem humilitatis portamus, zonis etiam præcincti apparemus: caueamus ne ſimiles ſimus ſepulchris dealbatis, quæ foris pulchra & dealbata apparent, ſed intus plena ſunt fœtore oſſibus mortuorum.* In hos enim torqueri poteſt illud Diogenis, qui cuidam ſibi placenti, quod leonis exuuio tectus ingrederetur: *Non tu deſines,* inquit, *virtutis ſtragula pudefacere?* Indecorum nimirum cenſuit, quod homo mollis Herculis amictum ſibi vendicaret. Ita planè immeritò de cucullâ monaſticâ gloriatur, qui nihil minùs quàm religionis officia explet. Et, *an non* (vt Cantuarienſis Præſul S. Elphegus ait) *mendacij tibi plenus videtur, qui quod non eſt, eſſe ſe oſtendat, dum aliud ſimulat in veſte, aliud geſtat in corde? ſatius enim eſt, vitam non mutare, quàm ſub veſte vitam negligere.* Vt itaque cum S. Dorotheo concludam, *vitam noſtram, fratres, iuxta veſtimentorum typum & formam componamus, ne veluti perſonati figuram alienam circumferamus.*

Serm. 28. ad fratr. in eremo.

Laërt. li. 6. cap. 2. Ne de veſte ſola ſibi applaudant.

Osbernus in vitâ apud Surium 19. April.

Doroth. ſerm. 1.

SIT

NOMEN DOMINI

BENEDICTVM

EX HOC

NVNC, ET VSQVE IN

SÆCVLVM.

MONA-